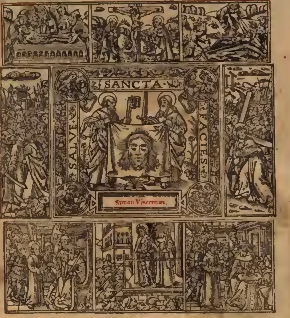
Digitized by Google

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-18.D.19

8.

¶ Lectura aurea ac pene diuina domini Petri de Ancharano bononiēſis: Juris Pōtificij ac Ceſarei interp͛tis fideliſſimi ſup tertio decretaliū adamuſſim emendata: cū additionibus numeris: ⁊ ſummarijs: vnicuiqꝫ cap. et paragrapho appoſitis ſingularia dicta que in eis cōtinentur amplectētibus necnon indice alphabetico.

SOC. IESV. BIBL. SEC. COLL. ROM. IHS

¶ Rubrice huius voluminis.

De vita ⁊ honeſta. clericoꝝ. fo. 2.
De cohabitatione cle. ⁊ mu. fo. 4.
De clericis coniugatis. fo. 8.
De clericis nō reſidētibus. fo. 12.
De preben. ⁊ dignitatibus. fo. 15.
De clerico egrotante. fo. 31.
De inſtitutionibus. fo. 32.
De conceſſione prebende. fo. 35.
De ſede vacante. fo. 43.
De his q̄ fiūt a prel. ſi. cō. ca. fo. 45.
De his q̄ fiūt a ma. par. cap. fo. 48.
Ut eccle. bene. ſine dimi. cō. fo. 49.
De rebus eccleſie nō alienā. fo. 50.
De precarijs. fo. 53.
De mandato. fo. 54.
De depoſito. fo. 55.
De emptione ⁊ venditione. fo. 58.
De locato ⁊ conducto. fo. 61.
De rerum permutatione. fo. 66.
De feudis. fo. 69.
De pignoribus. fo. 70.
De fideiuſſoribus. fo. 74.
De ſolutionibus. fo. 77.
De donationibus. fo. 79.
De peculio clericorum. fo. 84.
De teſta. ⁊ vltimis volunta. fo. 85.
De ſucceſſionibus ab inteſt. fo. 114.
De ſepulturis. fo. 117.
De parochijs. fo. 124.
De deci. p͂mitijs ⁊ oblatio. fo. 126.
De regu. ⁊ transeū. ad relig. fo. 136.
De conuerſione cōiugatoꝝ. fo. 144.
De conuerſione infidelium. fo. 148.
De voto ⁊ voti redēptione. fo. 149.
De ſtatu mona. ⁊ cano. reg. fo. 154.
De religioſis domibus. fo. 158.
De capellis monachorum. fo. 161.
De iure patronatus. fo. 163.
De cenſibus ⁊ p͂curationi. fo. 173.
De conſecra. eccleſie vel al. fo. 181.
De celebratione miſſarum. fo. 183.
De baptiſmo ⁊ eius effectu fo. 186.
De presbytero nō baptiza. fo. 188.
De cuſtodia eucharistie. fo. 189.
De reliquijs ⁊ venera. ſctōꝝ. fo. 189.
De obſeruatione ieiuniorū. fo. 189.
De purificatiōe poſt partū. fo. 190.
De eccleſijs edificandis. fo. 190.
De immunitate eccleſiarū. fo. 192.
De clericis vel mona. neg. ſe. fo. 195.

¶ Cum gratia ⁊ priuilegio.

¶ Lectura ſubtilis ⁊ aurea Juris Utriuſq3 interpretis fide-
liſſimi Domini Petri de Ancharano ſup tertio decretaliu3
cum additionibus: ſummarijs: ⁊ numeris.

¶ De vita ⁊ boneſtate clericorum. Rubrica

Continuat No-
vel-
lator banc rubricā ad prece
dentia duobus modis. ⁊ pri
mo dictū eſt de iudicijs. 3. ⁊
corū pſecutione p ſingulas
eius ptes: a quibus tñ cleri-
ci abſtinere debēt. q2 ſeruos
dei nō opz litigare. ij. q. vij.
ſicut ſacerdotes. ſequit vide
tur de vita ⁊ boneſtate cleri
coꝝ ſecūdo modo cōtinuat
ſm goff. debēt clerici recte iudicare put ſuperiori libro plene
docti ſumus verū q2 cōſtituti in mortali iudicare nō pñt. iij. q.
vij. iudicet. ⁊ §. clerici. cum quatuor ſe. ⁊ xxxv. di. xli. ⁊ xliiij. di.
⁊ lxxxvi. diſti. ⁊ in multis alijs gni. in repertorio colligit iura
per que pbat indictā clericis boneſtatē a pedis plāta vſq3 ad
verticē capitis repetitur iſta rubrica in. vj. ⁊ clemē. cui ꝯuenit
de ſentē exc. ſi vo. ij. ⁊ c. j. in andiētia. ⁊ c. cōtingit. de bigamis
altercationis. lib. vj. ⁊ qđ no. Jo. an. c. lib. ſup iſta rubrica ⁊ de
cleri. cōiu. qđ ad te in gl. reddit ⁊c.

1 ¶ Eccleſia b3 triplicē formā: ſiue tres ptes altare: chorum
naiuē. ⁊ quibus vnaqueq3 pars ſit deputata.
2 Laici nō debent eſſe pmiſti cū clericis: nec in pſbyterio dū di
uina celebrantur officia.
3 Sancta ſanctorum quid dicatur.
4 Clerici cōiugati an debeāt ſtare inter clericos: an inter laicos
5 Laici pñt inuitari ad pſallendū in eccleſia ſi deficiunt clerici
6 Tranſgredi preceptū huius cap. an ſit peccatum.
7 Laici an poſſint accedere ad altare ad offerendum.
8 Laici an poſſint de altari recipere oblationes: ſi eis vendant

Ut laici. Cum celebratur diuiſus di-
uiſus eſſe d3 clerus a popu-
1 lo. h. d. ¶ No. primo † ꝙ eccleſia b3 triplicē
formā ſiue tres ptes pria eſt altaris: vbi ſtat
presbyter cū celebrātibus. ⁊ de bac loquitur
primū dictū. c. ⁊. ij. gl. alia ps chorus vbi dñt
manere pſallentes: qđ diuidit ab altari p cancellos. vt in. iij. gl.
⁊ de boc loquit. verſi. ſed pars illa. Tertia eſt ps eccleſie q̄ ap
2 pellat nauis[a] eccleſie. q̄ eſt maior ps eccleſie ſiue corpus vt di-
cit glo. ſi. ⁊ bāc cuiq3 l3 ingredi qñq3. xxxv. q. ij. de his. de cōſe.
diſti. j. eps. niſi ſit excōicatus. xxi. di. clericos in ſi. 3. q. 1. nō liceat
2 vult ergo iſtud. c. † ꝙ dū diuina myſteria celebrant: laici nō de
bēt eē pmiſti cū clericis. nec in presbyterio. vt in primo dicto
nec in choro. vt in ver. ſ3 ps illa. ſ3 tertiū dictū in ver. adorandū
3 vero ⁊c. b3 duos intellectus: vt pz in glo. ſi. † vltimus intelle-
ctus gl. ꝙ intelligat ſcā ſctōꝝ. i. nauis eccleſie: nō placet Joā.
an. q2 nō cōtinet dubitationē. cū cuilibet liceat ingredi illā ptē
ſ. nauē intellige ergo ſm ho. ſctāſctōꝝ. i. presbyteriū. vbi ſtant
clerici ad celebrandū. in qua pte l3 laicis ingredi ad cōicandū
⁊ orādū ſicut ē mos. Eſt eñ ꝯſuetudo. ꝙ expleto officio pōt q
libet intrare: ⁊ orare ⁊ ſtare inter clericos in die reſurrectiōis
cā cōicandi. vt hic. vbi l3 fiat mētio de cōione: idē intelligas de
alijs ſacramētis cū ſit eadē rō ſm Jo. an. c. Scđo no. ꝙ alius
locus deputat laicis in eccleſia. alius clericis ſimiliter diuerſa
iura mores ⁊ geſta: vt pz i repertorio ſpe. h. e. ti. duo ergo ſunt
gñā xpianoꝝ. xij. q. ij. duo. ⁊ intellige iſtū tex. de clericis etiā in
minoribꝫ cū gñali appellatione clericoꝝ ipſi includātur. vt. j.
4 de cle. ex. mi. c. ij. clerici † aūt ꝯiugati[b] an debeāt ſtare iter cleri
b cos vel laicos in eccla fran. dicit. ꝙ inter laicos. p quo addu
cit Jo. an. c. i. de cle. cōiu. lib. vi. vbi pz. ꝙ eis certo mō reſer-
uat priuilegiū fori tñ. ergo in alijs intelligit denegatu3. xxv.
⸢ di. qualis. ¶ Opponit: ⁊ videt. ꝙ in eccleſia tpe celebrationis
laici cū clericis poſſint ſtare pmiſti vt pz de cōſue. romane cu
rie: quā alij ſeq dñt. vbi eñ celebrāte ſummo pontifice oēs ſunt
miſti laici ⁊ clerici. Preterea apud deū nō eſt pſonaꝝ diſtictio
oēs eñ eadē mercedē recipientꝫ in xpo. in aut. de mona. §. hic
aūt nobis. col. i. So. dicit Joā. an. ſpāle eſt in ſummo pōtifice
ad deſignādū ꝙ ipe oībus ē cōis. ⁊ idē dicas ſi clerici inuitent
laicos: iō eñ nō peccāt. Nō ob. iſtud. c. q2 dicit pſumāt: qđ ſo-
nat in vitiū. quaſi ppria temeritate nō dñt ſe immiſcere. ſ3 inuita

a ¶ Appellat nauis. Et iſta ps pōt accipi ad portandam res p vtilita te cōis hal. i. l. iubemus nullaz. C. de ſacroſa. ecc.

b ¶ Clerici cōiugati. vide hic late pa- nor. nu. 16. ⁊ an tales gaudeāt priuil. clerico. vide alex. conſil. viij. i. volu.

⸢ Opponit i contrariū

5 ri pñt. lxxi. di. c. i. ij. ⁊ ſe. † Si ergo deficerēt clerici ad pſallēdū:
poſſent laici inuitari ſm fran. q allegat de reli. do. inter quos
facit. xxxviij. di. ſedulo. ⁊ p iſtis laicis q in eccla nō cātant in
⸢ pulpito arguit Jo. xcij. di. nō liceat. ¶ Querit Inn. † vtrum
6 ſit pctīn trāſgredi qđ hic dr Inn. credit ꝙ nō ſit peccatū. maxi
me vbi eſt ꝯtraria ꝯſuetudo: excuſat eñ cōſuetudo: ⁊ derogat
ſi viget huic ꝯſtitutioni facit qđ no. in. l. i. C. de ſacroſan. eccl. ⁊
ſm hoc pz cōſuetudinē derogare canoni pceptiuo. qđ an ſit
7 verū: dic vt no. 3. tren. ⁊ pa. c. i. ¶ Querit. d. Jo. de lig. † an lai
c ci poſſint accedere ad altare ad offerendum.[c] textus iſte facit
quod nō. cū dicat hic licere tñ ad cōicandū. ⁊ eſt cōtra multos
ſacerdotes q ad altare recipiunt ⁊ expectāt laicos ad offeren
8 dū. ¶ Querit etiā. † an laici poſſint de altari recipere oblatio
nes: ſi eis vendant. t3 ꝙ nō. ſ3 clericus recipiet: ⁊ eidē tradet. ex
hoc preſupponit iſtud ius eſſe vendibile. arg. cōtra. x. q. i. ſan-
ctoꝝ. vbi per archi. de cōſecra. diſtin. j. tigna.

⸢ Ponit queſtiones.

c ¶ Ad offerēdū. An ille qui vadit admiſſa3 teneat offerre vide lappū alleg. lviij. Et tales oblatiōes p ſunt aiabus mortuoꝝ gl. in. c. ſane xxiiij. q. ij. i c. cū creatura. de celeb. miſſa.

1 ¶ Clerici nō dñt ferre arma militaria. Ex cā tñ pñt. nu. 3.
2 Laici an poſſint arma deferre.

1 Clerici. Not. † ꝙ clerici nō dñt ferre arma. qđ
intellige militaria. nam ipſorum arma
2 ſunt orones: ⁊ lacrime. xxiij. q. iij. c. i. ⁊ ſe. † laici vo an
poſſint arma deferre. dic ꝙ eis eſt eccleſia interdictus vſus ar
moꝝ. C. vt ar. vſus inſcio prin. in rubro ⁊ nigro lib. xi. cōcedūt
tñ hoc qñq3 principes ex cā puta ad agros inſpiciēdos ſine of
fenſione alterius. vt. C. de ſpo. ſa. cubi. lib. vij. ⁊ vide p bart. ff.
⸢ ad. l. iul. de vi. l. i. ¶ Opponit glo. ⁊ videt ꝙ poſſint clerici ar-
3 ma portare. xxiij. q. iij. maximianus. Sol. vt in glo. q̄ dicit † ꝙ
pñt ex cā: puta ſi trāſeūt p loca periculoſa. Nā tūc arma defen
ſionis ⁊ offenſiōis licitū eſt eis deferre ſm ala. ⁊ vin. ⁊ vide qđ
no. xxiij. q. vlt. in ſumma. ¶ Scđo opponit dicit hic qđ cleri-
d ci arma[d] portantes excōicent. 3 primo videt excōicati ipo iu-
re. j. de ſta. mo. ne in agro. §. q2 vero ſol. q2 ibi loquit de mona-
chis. j. ſeptū monaſterij deferētibꝫ arma: ⁊ ſic locus ⁊ religio
exgrauāt delictū. vt. c. ſicut dignū. de homi. ¶ Tertio op. de
c. olim. el. j. de reſti. ſpol. ⁊ c. dilecto. de ſen. exc. li. vj. in quibus
pz ꝙ licitū eſt clericis arma portare. So. vbi loquit ad defen
ſam: hic vo cū ſine cā deferūt: p cuius pleniori notitia vide qđ
no. archi. in dicto. c. dilecto. vbi de multiplici bello diſtinguit.
Nā eſt bellū romanoꝝ 3 infideles. ⁊ hoc an ſit licitū ſemp. dic
vt. c. ꝙ ſup his. de voto. Secūdū eſt iudiciale: qđ ſit authorita
te iudicis habētis merū iperiū. vt. d. c. dilecto. ⁊. l. q reſtituere
ff. de rei ven. facit qđ not. in. c. ſignificaſti. de offi. deleg. ⁊ p dy.
in. l. nō eſt ſingulis. de regu. iur. Tertiū eſt qđ ſit authoritate
de ſen. exc. ſi vero de reſti. ſpo. olim. j. C. vnde vi. l. j. ⁊ circa hoc
vide qđ no. in. l. iij. §. cū igit. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊. d. c. dilecto. Alia
bella enumerat archi. in. d. c. dilecto. ⁊ inter cetera de efficacia
belli q̄ mouēt inter ſe inuicē ciuitates Italie: principes: ⁊ baro
nes ſine pncipis authoritate: qđ vr de occupatis ibi nō eſt ma
teria nr̄a hic: ſed de ea dic vt. d. c. olim ⁊. c. ſicut de iureiuran.
¶ Quarto op. ⁊ videt ꝙ clerici vſurarij ſint deponēdi. So. vt
in gl. q̄ facit dñam inter clericos ⁊ laicos vſurarios quo ad pe
nā Jo. an. dicit. ꝙ etiā pōt intelligi. j. tex. vt ordo ſit idē in cle-
ricis ⁊ laicis. ſ. triplex. primo vt ſuſpendant. ſecūdo excōicent.
tertio deponant. ſuſpēſionis ⁊ depoſitionis pena nō cadit in
laicos. Ideo ad alias recurrendū. vt in. c. q̄q̄. de vſur. lib. vj.

⸢ Opponit in cōtrarium.

d ¶ Clerici arma. Aldō h panor. ⁊ car. in cle. i. §. p fate. q. iij. 6 ſtatu mona. eādē in cle. ij. §. porro h bere. ⁊ i de. i. §. ij. de ex- ceſ. prela.

1 ¶ Sacerdos nō debet ſolus diuinū officiū exercere. ſed d3
habere ſociū: ⁊ qđ ſit eius officium.
2 Clericꝫ ſocius ſacerdotis an debeat eſſe in eccleſia intitulatus
Et d3 legere epiſtolā nu. 3. Et monere filios plebis. nu. 4.
5 Sacerdos ſolus celebrādo peccat: niſi in caſu neceſſitatis.
6 Diaconus ſi nō eſt in eccleſia: eſt tñ ſacerdos diaconꝫ ⁊ acoly
tus: qs leget epiſtolam.
7 Diaconus ſi dicat epiſtolā an tūc ſacerdos vtet ſtola ſubdia-
conali: de qua in. c. vt eccleſia. xxxiij. diſtin.

1 Ut quiſq3. Not. primo. † ꝙ ſacerdos nō d3
ſolus diuinū officiū exercere. ſ3
d3 habere ſociū cuiꝫ officiū in quo ꝯſiſtat hic dicit. ſ.
in ſocietate in cātilena: lectione admonitiōe: ⁊ doctri
na. ⁊ loquit iſte tex. de boneſtate. nō eñ peccat mortaliter preſ
byter q pp paupertatē hoc nō ſeruat. lino canon vr velle. qđ d3
duos hre pſbyterū: ⁊ diaconū. alibi ꝙ duos pſbyteros. pmū
2 xxiij. di. pſbyteri. ſm. vij. q. j. illud. dic vt ibi. † vtrū aūt iſte cle
ricus debeat eē in eccla intitulatꝫ. de mēte iuris vr ꝙ ſic. l3 de
facto ſeruet contrariū vt not. pau. de leaza. in. c. ne in agro. de
3 ſta mona. in de. facit. c. ſi. de iure patro. ¶ Scđo no. † ꝙ iſte

clericus dz legere epiſtolā.qđ intellige nō in pulpito nec in ſo
lēni apparatu ſubdiaconali:aľs grauiter puniret.ſ.de cle.nō
ordi.mi.c.j.ſed de plano ⁊ ſimpliciter hoc licet.vt hic. ¶ Ter
4 tio not.† ꝙ iſte clericus dz monere filios plebis cū oī caſtita
te cuꝰ ſomnus amatores dicit īperator in aut.qui.mo.nat.effi.
legi.§.illud quoqꝫ col.vj.hic no.egi.ꝫ illos q tales pueros fa
ciunt roffianos.alia litera eſt cū oī caſtigatiōe.⁊ tūc intelligiť
moderata de homi.ad audiētiā. ¶ Op.hic innuit text.ꝙ aco
lytus dz legere epľam.ꝫ qꝛ hoc videť officiū ſubdiaconi.xxx
iiij.di.ſobdiaconus.So.intellige hūc tex.cū deeſt ſubdiaconꝰ
nā tūc nō ſolū acolytus pōt cātare epľam.vt hic ſed etiā laicꝰ ſi
ne apparatu:⁊ nō in pulpito.vt dixi.xxiij.di.nō liceat.quim
mo ſolus ſacerdos pōt dicere miſſam.vt dixi in forma ⁊ mate
ria ſunt de ſobſtantia cōſecrationis.de celebra.miſſa.cū mar
5 the.† peccat tñ ſolus celebrādo niſi in caſu neceſſitatis.vt.c.ſta
tuimus.de cōſe.di.j.⁊.c.hoc quoqꝫ.pōt etiā ſacerdos ſolus cū
laico not.xxxviij.di.ſedulo.cū muliere aūt nō pōt.qꝛ nō dz ac
cedere ad altare vt dicto.c.nō liceat.⁊.c.ſacratas.⁊ vide p ar
6 chi.in.d.c.hoc quoqꝫ.q hoc ibi tꝫ cōtra hug. ¶ Querit glo.†
pone ꝙ in eccleſia.nō eſt ſubdiaconus cuius officiū eſt legere
epiſtolā:ē tñ ſacerdos diaconus ⁊ acolytus.qs ipoꝝ leget epi
ſtolā.dicit gl.ꝙ acolytus:q acolytus ſi dixerit ꝑ phetiā:diaco
nus dicet epľam ſm gl.hoc ergo caſu diaconus diceret epiſto
lam:aľs nō.qꝛ videreť ab officio ſuo recedere.ſm glo.qđ nō p
bāt iura q̄ allegat:nec approbat cōſuetudo ſm ho.nō eñ vř a
minori officio receſſuꝫ p acceſſum ad maius.ar.l.ſenatores.ff.
de ſenato facit.l.ſeruus leg.§.j.ff.de leg.iij.vbi de trāſitu vniꝰ
officij ad aliud canō videť velle ꝙ abſente ſubdiacono ſemp ſi
pñs eſt diaconꝰ dz legere epľam.xxv.di.plectis.ver.ad diaco
7 nū. ¶ Sꝫ tūc incidēter qriť.† ſi diaconus dicat epľam an ſa
cerdos vtať ſtola ſubdiaconali de qua.xxiij.di.vt eccleſia.qdā
ꝙ nō retrocedat.Alij ꝙ imo.qꝛ remanet in minori officio nō
obſtāte trāſitu ad maius vt dixi qđ dic vt.d.c.vt eccleſiaſtica.
Secūdo op.hic diciť.ꝙ dz iſte retinere ſcholas.ꝫ immo vř ꝙ
ſit alius eligendus ⁊ dignior ad magiſteriū.ſ.de magi.p totū
⁊.xxxvij.diſt.de quibuſdā.Sol.ibi loquiť de alio magiſtro ad
quē nō ptinet legere lectionē.vel epiſtolas.hic vero loquiť de
magiſtro qui docet pueros ⁊ prima erudimēta literarum.qđ
vbiqꝫ fieri dz.ff.de va.mu.le.j.in fine ſm hoſt.

1 ¶ Clerici phibenť deferre comā.Et etiā barbā.nu. 4.
2 Canon iſte an ſit late ſententie.vel ferende.
3 Clericus debet incedere capite raſo.

1 SI quis. Not.† primo qđ clerici phibenť
deferre comā qđ intellige etiam
de clericis prime tōſure:ſi ſint bñficati.de poſtu.
c.j.⁊.j.e.clericus. ¶ Quero † vtrū iſte ſit canon la
2 te ſnie vel ferēde.tex.videť ꝙ late dū dicit anathema ſit: glo.
ſi.determinať cōtrariū:⁊ exponit ſit.i.fiat. Idē vin. Inn.⁊ ho.
⁊ idē not.xxiij.diſtin.ſi qs.qđ eſt verū excepto eo.qđ habes.
3 ſ.ne cle.vel mo.c.ij.lib.vi.† dz ergo clericus incedere capite ra
ſo.q̄ raſura quid ſignificet.dic vt.xij.q.j.duo ſunt.⁊ quare co
a mā nutrire nō debeāt no.Io.an.in.c.ſe.vbi dicit:ꝙ mulierisª
eſt in ſui velamine:⁊ in ſignū ſubiectionis nutrire comā: quā
nō deponit etiā cū ſolēniter penitet.vt not.l.di.penitētes.⁊ vi
de qđ not.Io.an.de ſta.regu.attēdētes.in cle.in glo.p hanc.
4 CLericus. ¶ † No.de barba a clericis nō por
tanda etiā ſi ſint de origine militā
tiū.hic non ſunt alia.

a ¶ Mulieris.Et qđ ſi ſine cauſa ſibi capillos ſcideret vide ſ.de panor.nu.i.

1 ¶ Profeſſus q cōtrahit ſeparať ab vxore ⁊ iterū tōdetur.
2 Clericus nō in ſacris ⁊ q nō eſt monachus:pōt vxorē ducere
ſed ſi vult gaudere priuilegio clericali dz portare tonſuram.

CLericus. Habet duas lecturas.ſm primā
lecturā ponit.c.duos caſus prī
cipiū ⁊ finis vnū.⁊ mediū aliū.eſt primꝰ.ꝙ ſi clericus
1 qui nō eſt in ſacris ꝯbat vxorē nō dimittet.† ſecū
dus ꝙ ſi pfeſſus ꝯbit ſepabiť ab vxore.⁊ iterū tōdebiť:⁊ ſcđs
caſus incipit ibi:nec mona.Et ſꝫ iſtū intellectū potes ēt pone
2 re totū.c.in vnū ſolū caſum.⁊ hoc dicat.† Si clericus nō in ſa
cris nec eſt monachꝰ pōt vxorē ducere:ſꝫ portet tōſurā:ſi vult
gaudere priuilegio clericali.⁊ iſte caſus placet Inn.⁊ ſupple
ad tex.dū dicit iterū tondeať ſi vult gaudere priuilegio clicali
qđ dic.vt.ſ.de cleri.cōiu.c.j.li.vj.⁊ ſi dicis.ꝙ ponā duos caſus
ſm primā lec.ibi nec mona.dz eſſe ver.reddēs cām ⁊ oſtēdit ſic
traditꝰ a parētibus mona.nec p nō pmittať ⁊c.ho.intelligit
iſtud.c.de clerico hñte bñficiū eccľaſticū.Nā ſi talis clericus in
minoribus duxit vxorē retinet beneficium p diſpenſationem
per aliū cogit facere ſeruitiū.j.de cle.nō reſi.cōquerēte.⁊ por
tare tonſurā.j.e.ij. Ioānes vel dic:vt ibi ſm eū.⁊ de cle.cōiu.c.
j.lib.vi.⁊.xxxiij.q.iij.eos qui. ¶ Opponiť ⁊ videť.ꝙ iſte qui ac
cepit vxorē poſſit ipſam dimittere.j.de cōuer.cōiu.cū ſis.et.c.
vxoratus.So.dic ꝙ inuita nō pōt.volēte pōt cū religiōis ſer
uata diſtinctione de qua in cōtrarijs. Non clericus an poſſit
dic:vt in.c.ſeriatim.xxxij.diſt.

1 ¶ Clerici inuiti coguť ad deferendū tonſuram.
2 Soluere debitū qs pōt p inuito:et an taliter ſoluens poſſit
repetere.

1 CLericis. Not.† primo ꝙ clerici inuiti co
guntur ad tonſurā.⁊ ſic colligit gl.
ar.ꝙ aliqs eſt cogēdus ad bonū ꝫ coꝛ.ſunt in ea ſic
2 dicit Io.an.† pōt aliqs ſoluere debitū p inuito vt
l.ſoluēdo.ff.de nego.geſt.vtrū aūt tūc ſoluēs poſſit repetere.
dic:vt ibi.⁊.l.ſoluiť.ff.de ſol. Itē pōt qs appellare p cōdēna
to ad ſuppliciū eo inuito.vt.l.nō tñ.ff.de ſolu.

1 ¶ Frequētās monaſteria monialiū monitus p epm nō de
ſiſtēs:ſi eſt clericus deponitur:ſi laicus excōicatur.
2 Caſtitas fugit ſepe de moribus in corporibus tactis ab im
munda cōtagione.
3 Acceſſus ad moniales ſi ſobſit cauſa rōnabilis ⁊ manifeſta eſt
permiſſus.
4 Pena diuerſa puniuntur clerici ⁊ laici ex eodē delicto.
5 Frequētia ex quot vicibus reſultat.

1 MOnaſteria. † Frequētans monaſte
riū monialiū monitus p
epm nō deſiſtēs.ſi clericꝰ eſt deponiť.ſi laicus eſt
excōicať.h.d. ¶ Not.prio penā frequētātis mo
na.⁊ expone mona.i.moniales vt ſic ponať cōti
nens p cōtēto.ſimi.not.ſ.de exce.pla.c.ſi.nō ſolū ergo monia
2 les ſꝫ nec ipa loca dīt frequētari.qꝛ ſm ho.† ſepe in tactis.ad
immūda ꝯtagiōe corpibꝰ fugit caſtitas ipſa de moribꝰ.xxxij.
q.v.nec ſolo.⁊ intellige iſtū tex.ſimpľr put iacet.ꝙ nō debeāt
viſitari ēt cā cōſanguinitatis.nō ⁊ cognati poterit nomi cul
pa tegi.⁊ iō etiā a ꝯſanguineis cauēdū.ſ.n.j.c.j.⁊ ad magis ab
ſtinendū a monialiū cōuerſatiōe voluēt iura.ꝙ debeāt ſob ppe
tua clauſura manere ſm formā.c.j.de ſta reg.lib.vi.⁊ ſingulis
annis p ordinarios viſitari:etiā ſint exēptę:qđ dic.vt in cle.e.
c.attēdētes.⁊ iſta frequēs viſitatio phibeť nō ſolū īmonialibꝰ
ſꝫ in cōmatribꝰ ⁊ virginis de quibꝰ habeť.xviij.q.ij.peruenit.⁊.c.
perniciosā.facit.xxxij.di.hoſpitiolum facit ꝫ primā viſitatio
nē qđ ait hiero.ad demetriadē. Importuna viſitatio infamat
vñ ⁊ ſi nil mali operis tñ malum eſt fruſtra patere maledictis.
3 ¶ Scđo not.† ꝙ eſt pmiſſus acceſſus ſi ſubſit cā rōnabilis et
manifeſta vtrūqꝫ ergo reqriť arg.xj.q.iij.nō ſunt.xj.q.j.nolo
4 ⁊.l.ſtoꝝ.§.docere.ff.vi.bo.ra. ¶ Tertio no.† ex eodē delicto
alia pena plecti clicos q̄ laicos ⁊ ē ſilis diſtinctio.j.de viſo.ſter
ca de exce.pla.clerici.de priui.tuarū. ¶ Quarto no.ᵇ.⁊ a cetu b
b fideliū ⁊c.qūť ſupſumus.cū hec ſit ſeq̄la excōicatiōis de qua pre
dicit.huius timore expoſitiōe.⁊ p.i.ᵇ vel ꝙ dicit ſobdať.i.p
priuatiōe ſacramētoꝝ ſm pe.⁊ gl placet qđ hic reſpiciat actū ꝑ
ꝑ denūtiatiōis. ¶ Querit gl.hic dr frequētare ꝓſompſerit ⁊c.†
5 ex quot iuribus reſultat iſta frequētia.vř ꝙ ex duabꝰ vt.l.iiij.
C.de epi.audi.⁊.ſ.de here.ſup eo.li.vj.hoſti.itelligit frequētiā
ſm cōem vſum loquēdi.ff.de flumi.l.j.vñ qñ hoīes incipiūt lo
qui ⁊ obloqui:ita ꝙ ad plātū fama puenit pōt dici frequentia.
xvi.di.ſup.de accuſ.qualr.ij.hāc ergo frequētiā bonus iudex
arbitrabiť ſm eū de offi.deleg.de cauſis.vel dic ꝙ ſi pceſſit mo
nitio etiā ſemel.⁊ ſi illud redierit hꝫ locū iſta pena.ſ.titu.j.c.ij.

b ¶ Et p idem Adde oldr. ꝯſ.cccxviij.

ꝑ Ponit queſtiones.

1 ¶ Numerus clericoꝝ dz poni ſm quātitatē redituū.
2 Bona circa collegiatos debēt eſſe cōia.
3 Ordinatio eccleſiarum:⁊ ſtatuere in numerū clericoꝝ ſpectat
ad epiſcopum.
4 Eps pōt cōpellere reſiſtentes ſibi:ne bona veniāt in cōmuni.
5 Epi de eccleſia non parochiali pñt facere collegiatā.vel paro
chialē dūtamē ſufficiant facultates.
6 Epi poſſunt abſoluere ab excōicatione canonis ſi qs ſuadēte
cōiter viuētes ſibi inuicē inijciēte manꝰ.Et an habeat locū in
oībus cōmuniter viuētibus.nu. 9.
7 Expenſe de quo in hoc capitulo in quibus cōſiſtant.
8 Exceptio nō ſufficiunt facultates eccleſie:an ſit legitima con
tra impetrantem.

Quoniam

Clonia͞m. Secūdū hoſtien.tria cōtinet:
ſtatum: premiū: ⁊ penam.ſta
tutū cōtinet tria:q̄ep̄i poſſint ſtatuere certū nume
rū miniſtroꝝ .ſcd̄o ꝙ bona veniāt in cōi.tertio.ꝙ ſi
mul comedāt:⁊ dormiāt.pena triplex officij bñficij ⁊ grauior.
primū conſiſtit circa duo abſolutio ⁊ penitētiā.vltimū.excipit
facti atrocitatē.ſecūda principalis.ibi ſi q̄ vo.tertia ibi indul
1 genus. ℂ No.☞primo ꝙ ſm quātitatē redditnū d3 poni nu
merus clericoꝝ:de quo in glo.pria qn p̄io augeri d3:⁊ minui
numer᷑ clericoꝝ iuxta augmētationē ⁊ diminutionē patrimo
2 nij.vt.§.de ꝯſti.cū.M.⁊ de inſti.c.j.vbi de hoc.ℂ Scd̄o no.☞
ꝙ bona circa collegiatos dñt eē cōia.ergo nō diuidi p p̄ben
das.facit.j.de ſtatu mo.c.ij.⁊.c.cap.§.p̄cipimus. ℂ Tertio
3 not.☞ ꝙ ad ep̄m ſpectat ordinatio eccleſiaꝝ:⁊ ſtatuere ibi nu
merū clericoꝝ.⁊ ſic vr̄ ꝙ in eccleſijs collegiatis ad ep̄m ſpectet
electio clericoꝝ.vt.xvj.q.j.oēs baſilice.facit ad not.§.de elec.
4 cū eccl̄ia vulteranā.vbi de hoc. ℂ Quarto no.in verſ.ſi q no.☞
ꝙ pōt ep̄s cōpellere reſiſtētes ſibi ne fiat qd̄ hic dicit᷑. puta q̄
nolūt ꝙ veniāt bona l cōi:volūt p ſe viuere:⁊ nolūt cū alijs co
medere.vel dormire ſub eodē tecto.⁊ p hoc.ſ.ꝙ ad ep̄m ſpe
ctat correctio pōt argui ꝙ iſtud.c.nō loquit᷑ de reglarib᷒:quo
rū correctio in p̄dictis ſpectaret p̄ncipaliter ad abbatē.§.de
offi.ordina.c.quāto.de hoc.ſ.de q̄bus intelligit᷑ idē.c. dicit.j.
ℂ Quinto no.p id qd̄ hic dr̄.ꝙ bona veniāt in cōi.arguit ab
a ℂ Collegia 5 bas.☞ ꝙ ep̄i de eccl̄ia parochiali pn̄t facere collegiatā.ᵃvel pa
tā.Adde cal a rochialē dū tn̄ ſufficiāt facultates.⁊ ſic dicit fuiſſe terminatuz
derinū cōſ. per magiſtrū ſuū ⁊ ſeruatū i dioceſ.claromo.de qua.j.de iure
xxiiij. pat.nobis. ℂ Sexto not.penā bñficij ⁊ officij ⁊ etiā maioris:
ſi delicti qualitas expoſcit:⁊ erit iſta maior pena excōicatiōis
q̄ nulla maior in eccleſia.xxiiij.q.iij.corripiant. ℂ Septimo
6 no.☞ꝙ ep̄i pn̄t abſoluere ab excōicatione canonis ſi q̄s ſuadē
te cōiter viuētes ſibi iniJciētes manus ptās eīn iſta abſoluēdi
cōceſſa eſt ep̄is:⁊ nō p̄ſbyteris.de quo.§.de elec.dudū.ij.ver.
☞ Opponit in ☞ tandē. ℂ Opponit᷑.dicit᷑ ſm iſtū intellectū.ꝙ.c.loquat᷑ de qui
cōtrarium. buſcūq̄ cōiter viuētib᷒ ꝙ clerici dñt viuere in cōi.ꝯ.xij.q.j.q̄
ſua.Sol.in gl.xxxij.di.⁊c.q̄ inclinat ꝙ huic.c.deroget p ꝯriā
cōſuetudinē:quā papa ſcit ⁊ tolerat.ad hoc vide qd̄ no.iiij.di.
§.leges.pōt ergo cōſuetudo opari.ꝙ clici vni᷒ eccl̄ie ſepatim
viuāt ⁊ habeāt bona diuiſa.qd̄ intelligit Jo.an.niſi cōſuetudo
ſit cā turpis iudicata.tūc eīn pōt ep̄s cogere clericos ad illud
qd̄ hic dicit᷑ cōſuetudine non obſtan.xxxij.di. quicūq̄ ppt᷑ ab
uſum eīn ſicut p̄dūt abūtēs priuilegiū ita ⁊ cōſuetudinē.de pri
uile.petētibus.⁊.c.ſe.ho.dicat.ꝙ vtrū clerici diuiſim gl cōiter
viuāt:arbitrio ep̄i relinquēdū.qd̄ p̄bat lr̄a valeatis.⁊ lr̄a lici
tū vobis ſit ⁊c.ex quoꝝ mēte dicit hoc apparere.⁊ nō quicqd
iudicis volūtatis ⁊c.ff.de iudi.nō quicqd.vide plenius p eun
dē in ſumma.e.c.§.i.vbi plene diſtinguit. ℂ Querit gl.j.dicit
tex.ꝙ habēda eſt rō expēſaꝝ:vt fiāt iuxta quātitatē.redditnū
☞ Opponit in 7 querit ergo ☞in quib᷒ cōſiſtāt iſte expēſe.dic:vt in ea.hoſt.ad
cōtrarium. dēdo cōſuluit p̄lato.ꝙ tale moderamē habeat.vt nō totū red
ditū eccleſie in alimēta expendat ſ3 ſtudeat vt aliqd d3 redditi
bus ſupſit annuatim:more boni tutoris.ff.vbi pu.edu.de.l.
iij.j.riſo.niſi cū paupes egēt tūc effundat.xvj.q.j.c.ſi.xij.q.ij.
b ℂ Non ſuffi 8 aurū.de hoc de pig.c.j. ℂ Scd̄o q̄rit.☞an ꝯ ipetrantez iſta ſit
ciūt faculta b legitima exceptio.nō ſufficiūt facultates.ᵇdicit ꝙ ſic ſiue ſint
tes.Cui aūt diſtincte p̄bēde:ſiue nō.imo ob hanc cām vnus ſolus de eccl̄ia
incūbit on᷒ pōt ſe opponere vt not.Jo.an.j.de p̄bē.ex pte.ſup vltia glo.
p̄bādi exce gui.na.vt refert hic ab.ſ3 ꝯriū ei᷒ qd̄ dicat gl.hanc.ſ.exceptio
ptionē ꝙ ſi nē cōpetere ꝯ ipetrantē.⁊ hoc iō q̄ duo mādant᷑.ſ.vt recipiāt
ſufficiūt an ⁊vt p̄uideāt.vñ ſi nō pn̄t ſm:tenent᷑ ad primū.p quo.§.de re
ipetranti ꝙ ſti.ſpo.c.ſi.⁊ qd̄.no.de reſcrip.cōſtitut᷒ her.j.de p̄ben. dilecto
ſufficiāt vid̄ fatet᷑ hanc gl.verā in ea pte:qua loquit᷑ de eccl̄ia q̄ nō h3 p̄ben
gloſ.in.l.cū das diſtinctas vel certū numerū in eccleſia vo q̄ h3 numerum
leg.ff.de p dicit glo.falſam.q̄ ibi dicit exceptio.nō hr̄e locū.Jo.an.dicit
ba.⁊ bar.in 9 tenēdū q̄ ipſe not.de p̄ſu.c.ſi. ℂ Tertio q̄rit᷑.☞an idē qd̄ hic di
decem.ff.de cit᷑ de ptāte abſoluendi a pena canonis ſi q̄s ſuadēte cōiter vi
verbo.obli. uētes habeat locū in oībus cōiter viuētib᷒.gl.pe.ſ3 qd̄ idē.c.
d3 intelligi de reglarib᷒ tm̄:aliaꝝ ergo collegiataꝝ eccl̄iarum
clerici ſibi iniJciētes man᷒ nō poterūt abſolui ab ep̄o:ſ3 a pa
pa tm̄ ſm gl.goſ.j.de ſen.exc.monachi.⁊ Jo.xvj.q.j.decimas
a pp̄lo.⁊.xvij.q.iiij.nullus. Jnno.⁊ ho.hic dicūt.ꝙ hoc eſt pri
uilegiū clericoꝝ cōiter viuētiū:q̄ cōio parit diſcordiā natura
liter:iō cit᷒ ſuccurrēdū.de leg.ij.cū pr̄.§.dulciſſimis.⁊ bn̄ fa
cit.j.de ſen.exc.c.ex tenore.in ſi.p iſtoꝝ opiniōe adducit Joā.
idē.c.qd̄ loquit᷑ ep̄is.vt p3 i ātiqua ex tex.nō ex ſupraſcriptiōe
Jn antiq̄ eīn dicebat grego.ꝙ innuere nolebat ep̄ales3 aucto
ritatē ad reſecāda nociua:⁊ vtilia inferenda ⁊c.Jtē tex.dicit li
citū nobis ſit:⁊ ibi valeatis ⁊c.q̄ verba nō important neceſſita
tem ſ3 volūtatē.ex quo p3.ꝙ nō loquit᷑ de reglaribus.q̄ illi te
nent᷑ ſimul viuere.xij.q.vj.nō dicatis.

1 ℂ☞ Delegati papa an poſſint exigere ſportulas mere ſecu
larij.⁊ nu. 7.
2 Nō bñficiatus cui cōmiſſa eſt cā p papā exigere ſportulas: ſi
militer priuatus cui iudex laicus cām delegat.
3 Judiciū debet gratis impendi.
4 Judici nō eſt licitū aliqd exigere nec directo:nec p indirectuz
5 Delegatus pape nō pōt petere ſibi acceſſorē:nec ſalariū p eo
6 Ordinarius in cā matrimoniali nō pōt cogere ptes inuitā ad
deponendū ſalariū acceſſoris.
8 Delegatus an poſſit cōpellere ptes ad ſoluendum ſalarium
aduocato.

Cum ab omni. Eccleſiaſtici iudices
gratis iudicare dñt
nec exigere pn̄t decimā vel aliā ptē litis etiā ſi hoc
habeat ꝯſuetudo. Tria facit p̄io reprehēdit iudi
cū auaritiā.ſcd̄o ponit reprehēſionis cām.ſcd̄o ponit rep̄hen
ſionis cām.tertio cōcludit iuſtitiā.ſecūda ibi:nō attēdētes.ter
tia.ibi:iōq̄. ℂ Not.primo authoritatē apl̄i ab oī ſpē mali ab
ſtinēdū.hr̄ prima ad theſſa.vlti.⁊.j.de ſimo.audiuim᷒.⁊nō ſo
lū a ſpē mali.ſ3 etiā a bono abſtinendū ſi inde ſperet᷑ ſeq malū
qd̄ dic vt.j.ne cl.vel mo.c.j.c aduertēdū ꝙ apl̄s gn̄aliter dixit
ab oī ſpē mali.q̄ aūt ſint iſte ſpēs declarat Jo.an.poſt ab.dicit
eīn ꝙ q̄dā ſunt de ſe bona:q̄ nulla rōne pn̄t fieri mala:vt dilige
re deū ⁊ ſi.q̄dā ſunt mala ſ3 ſe:q̄ nulla intētiōe pn̄t fieri bōa vt
fornicari:⁊ furari.q̄dā ſūt de gn̄e bonoꝝ:vt dare eleemoſynaz
⁊ ſi q̄ ex circūſtantijs pn̄t fieri mala.vt ſi fiāt ad pōpā.q̄dā ſūt i
dr̄ia vt leuare feſtucā de terra:qd̄ pōt eē bonū:vt alteri vel mi
hi pſit:⁊ malū vt alteri noceat.⁊ de illo loquit᷑ v̄ſ.qd̄qd agant
hoīes.vult ergo apl̄s ꝙ nō ſolū a malo.ſ3 ab eo qd̄ eē malum
occaſionaliter eſt abſtinendū facit.l.ſi q̄s aliqd.§.q abortiōis
⁊.l.cicero.de penis.⁊ qd̄ not.in.l.ij.ff.de ori.iur.in glo.ille qui
ſubtraxit librū occultatū.q erat vtilis reipublice.⁊.c.⁊ ſi xp̄e
de iureiur.de vnio.in glo.no.ꝙ aliqd ⁊c. ℂ Scd̄o not.ꝙ dele
gati nolebāt hic exigere decimā litis more ſecularīū:⁊ forte iō
q̄ ſeruare cenent᷑ cōſuetudinē laicoꝝ.vt in.c.cū veniſſent.§.de
eo q mit.in poſ.ſ3 intellige ibi de bona.Jſta aūt erāt prauā.q̄
alienū iurgiuz eſt p̄dor dū idē eſt cognitor ⁊ mercator.C.ad
1 l.iul.repet.l.oia.☞ Preterea nulla rōne delegati pape pn̄t hoc
exigere nō rōne laboris.q̄ pape eſt obediendū.vt.l.ſiq̄ſ.de re
ſcrip.nō ppter iudiciū vt nō d3 eē venale vt ſequit᷑. Jtē nec p
pter victualia:q̄ ad hoc ſunt eis bñficia cōſtituta.vt hic cōtē
tus ergo ſit bñficijs ⁊ p̄rimonio ieſu xp̄i: ſicut ⁊ iudex his q̄ p
2 ſtant᷑ a fiſco.i aut.iuſiur.qd̄ p̄ſta.ab his.col.ij. ☞Et ſfert iſta rō
qd̄ nō bñficiat᷒ cui cā eſt ꝯmiſſa p papā poſſit ſportulas exige
re ſimiliter p̄uatus cui iudex laicus cām delegat. Jn cōtrariū
tn̄ facit.rōne obedientie exhibēde maioꝝ:⁊ q̄ iudiciū nō d3 eſſe
venale nec idē cognitor ⁊ mercator.rōne ſportulaꝝ:iudex eſt ſu
ſpectus.ſi de ſuo iure cōtēdit᷑ nec cognoſcit.vt no. in.l.de iure
ff.ad mu.ſ3 ergo deſit rō bñficij:tn̄ alie rōnes q̄ remanēt faciūt:
vt cōſtitutio p̄ria vēdicet ſibi locū in delegāte carēte bñcio.ar.
3 no.in.l.liberoꝝ.ff.de his q no.infa. ℂ Tertio no.☞ꝙ iudiciū
d3 gratis impēdi:nec dicit᷑ fieri gratis ſ3 miniſtrent᷑ expēſe qd̄
dic:vt in gl.gratis ergo.⁊.c.ſtatutis.§.in ſup.⁊.§.ſe.de reſcri.
4 li.vi. ℂ Quarto not.☞ꝙ nō eſt licitū iudici directo nec p indi
rectū.i.ſub noīe aſſeſſoris aliquid exigere:facit.c.auaricie.de
elec.lib.vi.⁊ eſt hic arg.☞ꝙ delegatus pape nō pōt petere ſibi
aſſeſſorē:nec ſalariū p eo.qd̄ dic vt.d.c.ſtatutū.§.aſſeſſorē. un
6 ino plus dixit Jo.de mōte nicello.ar.hui᷒.c.☞ꝙ ordinari᷒ in
cā matrimoniali nō poterit cogere ptē inuitā ad deponenduz
ſalariū aſſeſſoris.ad hoc.§.de offi.or.inter cetera. Jtē ordina
rius nō d3 ignorare canones:maxie in cauſis matrimonialib᷒
de cōſan.⁊ affi.c.j. Jtē hoc nō eſt iure expſſuz.q̄ nōl3.x.q.iij.q̄
cognouimus. Si ḡ indiget conſilio ipē ſoluat.turpe eſt eīn ei
dicere ꝙ ignoret iura:i q̄bus verſat᷑:vt.l.ij.ff.de ori.iu.⁊.l.ij.ff.
qd̄ q̄ſq̄ iuris.⁊ hoc tz hic Jo.an.etiā in cauſis q̄ nō poſſent de
7 leui decidi ſm canones. ℂ ☞Quinto not.ꝙ iudici nō l3 vēde
re iuſtū iudiciū.qd ergo ſi datū eſt p̄tiū iudici:vt ferat iuſtam
ſniam not.xi.q.iij.q recte.⁊.xiiij.q.v.vo ſane.⁊ vide qd̄ not.j.
q.iij.vēdētes.vbi no.an vēdēdo iuſtā ſniam cōmittat᷑ ſimonia
⁊ de penis ꝯ faciētū vide p io.an.j.de ſo.⁊ ſi qōnes ſup v̄bo de
☞ cipiētes. ℂ Opponit᷑.ſpes mali eſt dare iudici pecuniā p re
dimēdo vexationē ſuā:⁊ tn̄ eſt licitū.j.q.iij.q̄ſitū.So.vt in pri ☞ Ponit que
ma glo.ſup qua dicit Jo.an.poſt hoſt.ꝙ redimere vexationē ſtiones.
ſuā:nō eſt malū nec ſpēs mali.xxiij.q.iiij.q peccat.⁊ qd̄ ibi no.
⁊.xi.q.iij.q recte. ℂ Secūdo op.innuit iſte tex.ꝙ iudici ſecula
ri ſit p̄miſſa exactio decime ptis litis.cōtra in aut.de iudi.§.

ne aūt col.vj.⁊.iij.q.iij.offeraſ. Sol. vt in glo.ij.ſup qua addit
Jo.an.an arbiter poſſit petere ſportulas. remittit ad ſpec.de
arbi.§.ſi.v.ſed nūqd arbiter.⁊ vide de iſta decima pte qđ not.
Ponit queſtiones. 7 in aut.gñaliter.C.de epi.⁊ cle. ¶ Querit tertia glo.de expen
ſis.an delegatus poſſit eas exigere:vel ordinarius:ſine eius
delegatus.dic vt in ea.goff.dicit ꝙ de cōſuetudine tā plati ꝙ
priuati pficiſcētes pro cauſis delegatis petūt oēs expenſas.
plus videſ placere guil.in ſpec.de ſala.§.j.ver.ſi vero ordina
ri⁹.⁊ ſe.ꝙ de cōſuetudine poſſit deberi quota ibi videas.tex.
tñ iſte videt has cōſuetudines reprobare ergo iducte poſt iſtā
cōſtitutionē ſunt inefficaces.qꝛ reprobatio cōſuetudinis pre
terite infert ꝙ in futuꝝ etiā introduci nō poſſit.vide ad hoc qđ
8 not.in cle.ſtatutis.de ele. ¶ Extra qrit.d.io.de lig. Numqd
delegatus poſſit cōpellere ptes ad ſoluendū ſalariū aduoca
to.videt ꝙ ſic.ſicut pōt cōpellere vt ſoluat aſſeſſori.vt.d.§.aſ
ſeſſores. Itē qꝛ pncipali cōmiſſo ⁊c.vt ꝓterea.de offic.deleg.
In cōtrariū facit.c.romana.de fo.cōpe.lib.vj.primū tꝫ archi.
qđ eſt verū cū aduocatus datur per iudicē in defectum.de of
ficio dele.c.j.⁊.c.ex literis.fm eum.

1 ¶ Religioſi qñqꝫ diſcordāt in obſeruantia vite ⁊ habitu lꝫ tendant ad vnum finem.
2 Scandalū generaſ ex diuerſitate habitus.
3 Cōceſſum ꝓpter neceſſitatē intelligiſ ꝯceſſuꝫ iuxta modū neceſſitatis.
4 Habitū monachalē nō portās ex parte ſuperiori ſine cauſa lꝫ ex parte inferiori coopertum deferat apoſtata ⁊ excommunicatus eſt.
5 Canonicus regularis an poſſit fieri canonicus in eccl'ia ſeculari.

Deus qui. Religioſi diuerſi habitus miſ
ſi ad pdicādū de nouo cōuer
ſis:ſe pñt in vnū ſuperiorē habitū ⁊ ꝓpoſitū ꝯfor
1 mare. ¶ No.primo ꝙ religioſi qñqꝫ diſcordant
in obſeruātia vite ⁊ in habitu.lꝫ tēdāt ad vnū finē.⁊ iſta diuer
ſitas in mō viuēdi cū habitu pcedit potius ex cōſtitutionibus
hoꝝ:ꝙ ex regula q̄ cōſiſtit in trib⁹ ſubſtātialibus.j.de ſta.mo.
cū ad monaſt.in fi.⁊ vide qđ no. Jo.an.in.c.ſane.j.de regula.
Iſtis ergo ſeruatis iſta accidentia diuerſa nō mutāt ſubſtan
tiā rei.vt.l.ordo.ff.de publi.iudi.nec quo ad idē legiſ ⁊ not.in
2 cle.j.de elec. ¶ Secūdo not. ꝙ ex diuerſitate habitus ſcan
dalū gñaſ.cōcor.ſunt in gl. ¶ Tertio not.tex.ꝙ iſta cōformi
tas dꝫ eſſe quātū ſpectat ad ꝓpoſitū pdicādi.quātuꝫ ergo ad
3 aliā nō dñt diſcedere ab eoꝝ obſeruātia. Nā cū aliqd ꝓpter ne
ceſſitatē cōcediſ.intelligiſ cōceſſuꝫ iuxta modū neceſſitatis et
non vltra:vt.l.ſenatus.ff.de offi.preſi. ¶ Quarto colligit hic
4 Jo.an.ar. ꝙ nō portās ex pte ſuperiori habitū monachalē
ſine cāꝫ ex pte inferiori coopertū deferat apoſtata:⁊ excōmu
a nicatus eſt. ꝓ.c.ij.ne cle.vel mo.lib.vj.ar.hui⁹.c.vbi ptꝫ ꝙ lꝫ
¶ Et excōitus.vide ol dra.arguentē p ⁊ ꝯ ꝯſi.cccclxxxiij. ⁊ conſil. clxxiij. ex cā ergo a ꝯrio ſine cā nō lꝫ.ad idē cle.e.c.qm.in princ.circa
mediū.vbi de hoc in glo.hec lſa vt not. Jo.an.in regula certū
de regu.iur.lib.vj.ad hoc facit.l.rutilia polla.ff.de cōtrahen.
emp.vbi paria ſunt nō eſſe ⁊ nō apparere. cōtrariū tenet hec
dñs Jo.de li.poſt Genꝫ.in dicto.c.ij.nō enī eſt bona ꝯſtia nō
lꝫ ſine cā.ergo eſt excōicatus cū pene ſint molliende.de pe.di.
j.pene.ꝓ hoc dictū.c.ij.qđ exigit:qđ dimittat.in ꝯriū facit ꝓn.
ſilius.c.vbi ꝓhibita vagatio eſt cū cōſtitutionis q̄ ita cōtingit
ſi habitus occultet.:ſicut ſi omittaſ.ꝓterea iſte talis videt of
fendere mētē:⁊ amplecti verba ergo icidit in penā.vt in dicta
regula certū.⁊ hoc verius credo cū Jo.an. ¶ Quinto ⁊ vltio
5 gl.colligit hic ar. ꝙ canonicus regularis poſſit fieri canoni
cus in eccl'ia ſeculari.de quo.j.de ꝓben.ꝓterea.ꝯtrā tꝫ ho.j.de
reg.ſup eo.⁊ de reli.do.intra quatuor. Nō ob.c.qđ dei.de ſta.
reg.qꝛ ſpāle eſt vbi pp curā aiaꝝ. Nō ob.iſtud.c.qꝛ loquiſ de re
gularib⁹ tñ.ꝓ opi.ho.facit.c.in noua.xvj.q.vij.⁊ de ele.cū cāꝫ
⁊ qđ not.in cle.j.de elec.quinimmo nō.poſſet in hoc eps diſpen
ſare fm Jo.de ligna.ꝓ dictū.c.cū cām.⁊ ex no.in.c.qđ dei.

1 ¶ Ludibria vel theatrales ludi ꝓtextu conſuetudinis non dñt fieri in eccleſijs:vel p clericos.⁊ nu. 5. Et que dicantur ludibria nu. 3.
2 Ludi theatrales q̄ dicatur.
4 Larue quid dicantur.
6 Hiſtriones ⁊ mimi nō poſſint ꝓmoueri etiā poſt penitentiā per diſpenſationem pape.
7 Proferētes verba iocoſa an poſſint promoueri.
8 Litigioſus ⁊ infamis an poſſint promoueri.
9 Clerici an poſſint intereſſe ludis theatralibus.

1 Cum decorem. ꝓtextu cōſuetudi
nis ludibria vel theatra
les ludi in eccleſijs:vel p clericos fieri nō dñt.⁊ duo fa
cit:pmo ponit factū repheñſibile.ſcdo ibi:fraternitati.illud pre
2 cipit emēdari. Ad euidētiā ꝓ iuuene premitte q̄ dicanſ ludi
theatrales.⁊ dicunſ illi q̄ ſiunt in theatro.⁊ eſt theatrū locus.
3 vbi hoies cōueniūt ad ludū theatrādū vel ad ſpeculandū. Lu
dibria dicunſ quaſi irriſoria ludoꝝ:⁊ vilium.⁊ in honeſtorum
5 quo ad clerū ſpectacula. Larue ſunt deformitates hoīm p ap
ꝓ poſitionē pelliū vel colorū.hoc premiſſo. ¶ No.primo. ꝙ in
eccleſijs iſta ludibria ꝓhibent. tales eñ q̄ iſta ludibria faciunt
6 appellanſ mimi ⁊ hiſtriones. nec pñtiſſio tpe etiā poſt pniaꝫ
ꝓmoueri:niſi p diſpēſationē pape.lj.di.c.j.⁊.c.ꝓterea. iiij.q.j.
c.j.⁊.ij.ſunt etiā infames de cōſe.di.ij.ꝓ dilectione.ff.de his q̄
not.infa.l.ij.§.ait ꝓtor.de poſtu.l.ij.qđ intelligit verū Inno.
de his qui publice corā ꝓplis faciunt iſtas geſticulationes ſui
corpis.vt pꝫ ex dictis.ll.ſecus ſi in occulto etiā corā pluribus
ſaltaret vel choreizaret.nō eñ poſt pniam ꝓhibeſ talis a pmo
tione imo plus.qꝛ ſi ſemel vel pluries corā populo hoc feciſſet
nō ꝓhiberet.niſi aſueſceret.nec eſſet infamia q̄ ſola eſſet cā ꝓ
hibitionis amotione.nā et ſci patres ⁊ dauid ſine pctō ꝓdicta
fecerūt.vñ ſi ad cōſolationē alicui⁹ infirmi aliqs choreizaret
vel citaret:nō eſſet infamis.aſſueſcere vō nō pōt eſſe ſine infa
mia:⁊ nota vilitatis:magis ſi q̄rit inde lucrū fm eū illud etiaꝫ
certū eſt.ꝙ ſi qs hꝫ bñficiū vel offm hiſtrionis in aliqua curia
ꝓmoueri nō pōt.lj.di.⁊.c.j.⁊.c.ꝓterea ad hoc.j.e.cñci.⁊ in aut.
7 de ſanc.epi.§.interdicimus.⁊.j.e.c.vno.lib.vj. ¶ Quid de ꝓ
ferētibus vba iocoſa.dic ꝙ hic tex.reprobat.xxiij.di.§.his er
8 go.⁊ vide qđ no.vj.q.j.plurimi.⁊.xlvj.di.ſunt nōnulli. Quid
de litigioſo.an eſt infamis.videſ ꝙ ſic.iij.q.v.ſuſpectos.⁊.c.ſi
militer.⁊.c.ſe.illud.c.ſimiliter.ꝓbat ꝙ nō.ſꝫ bene repelliſ a te
ſtificādo.⁊ vide qđ no.archi.in.d.c.ſunt nōnulli vbi no.qs ma
9 gis peccet an litigioſus an adulator. ¶ Sꝫ nūqd clerici pñt
intereſſe iſtis ludis theatralib⁹ dic ꝙ non.immo ſi tales ſuper
ueniūt:dñt recedere a mēſa de cōſec.diſt.v.nō opꝫ.ꝙ male libē
ter faceret famelicus nō repletus. Reliquā dic.cū glo.

1 ¶ Clerici dñt eſſe cōtinētes:⁊ quō accipiaſ verbū cōtinens
2 Iudex nō dꝫ eſſe nimis facilis ad veniam.
3 Suſpenſus celebrans nō ſolum ꝑuatur beneficio:ſed etiam deponitur.
4 Fornicarij occulti ſuſpēſi ſunt quo ad ſe:⁊ quo ad deū. Et que ſit eoꝝ pena nu. 5.
6 Delinquētes nō ſunt in pecunia puniendi.
7 Coniugatus grauius puniſ ſi alterius torū violet ꝙ clericus adulterans.

Ut clericorum. Prima ps indicit cle
ricis caſtitatē. ſecūda
penā īponit. tertia aggrauat. quarta punit ꝓlatos
negligētes:⁊ corruptibiles quinta punit grecoꝝ
incōtinētes.ſecūda ibi:ne vero.tertia.ibi.ſi qs igiſ.quarta ibi
prelati.quinta ibi:qm aūt. ¶ Not.primo ꝙ iuriſlator cōſtitu
tionē ponit ſup moribus clericoꝝ de qbus magis quā de gñe
1 eſt curandum.de ꝓben.c.penul. vult ergo clericos eſſe conti
nentes.qđ verbū ſumiſ hic ſtricte ꝓ caſtitate:que corruptionē
carnis ſequiſ.qñqꝫ latius diciſ cōtinētia.ſ.habitus iunct⁹ ab
oī delectatiōe nō ſolū fm actū qđ facit caſtitas ſtricte ſumpta
ſed etiā fm guſtū:viſum:auditū:⁊ olfatū.fm hoc vide hier.in
tractatu fidei. ¶ Scđo not.ꝙ in delicto incōtinētie plus mi
nus delinquiſ.hinc eſt ꝙ contra tales pene varie ſunt ſtatute
aliter adulter:aliter iceſtuoſus:aliter ſodomita:aliter ſtuprū
⁊ aliter ſi cōcurrūt in vnū plura.vt in.l.ſi adulteriū cū inceſtu
ff.de adul.⁊.l.vim paſſam.§.preſcriptus.e.ti.⁊.l.cū vir nubit in
feminā.⁊.l.quāuis.C.e.ti.⁊.l.vna.C.de rapto.vir.ex quibus ⁊
alijs multis ptꝫ diuerſitas penaꝝ in iſtis incōtinētib⁹. ¶ Ter
2 tio not.ꝙ iudex nō dꝫ eſſe nimis facilis ad veniā.vñ dicit iu
riſcōſultus reſpiciendū iudicanti:ne qd aut duri⁹ aut remiſſi⁹
cōſtituaſ:ꝙ cā depoſcit:nec aūt ſeueritatis aut clemētie glīa
affectanda eſt:ſꝫ ꝓpenſo iudicio.ꝓut queqꝫ res expoſtulat ſta
tuendū eſt plene ⁊c.et ad tex.vide in.l.reſpiciendū in ꝓnc.ff.de
penis.vt ſeneca.in tractatu de ira ibi:ciuitati curādē adhibit⁹
3 ſum.vt pro cuiuſqꝫ morbo medicina q̄raſ ⁊c. ¶ Quarto no.
ꝙ ſuſpēſus celebrās nō ſolū ꝑuaſ bñficio. ſꝫ deponiſ. idē in
tellige de ſuſpēſo ab hoīe rōne fornicationis:vel alterius deli
cti.de ſuſpenſo a canone celebrāte:idē videſ vt in.c.cum eter
4 ni.de re iudi.lib.vj.⁊ intellige de ſuſpenſis q̄ ad ſe ⁊ ad alios
fornicarij eñ occulti ſuſpenſi ſunt quo ad ſe et quo ad deū:nō
quo ad alios.iō celebrantes añ ſuſpēſionē ab hoīe nō ſunt irre
gulares

gulares.qđ dic vt not. Inno.in.c.ſi celebrat.de cleri.ex.mi.⁊.
5 c.uita de exce.prela. ¶ Que aũt ſit pena fornicarij.dic ſm ri
gorẽ eſt depoſitio.lxxxij.di.pſbyter.ſm tẽperãtiã fragilitatis
noſtri tpis minus puni.xxxiij.di.fraternitatis.⁊.lxxxij.diſ.
6 preſbyter. ¶ Quinto no.in.ver.ſtatuit. colligit ar Jo.an.q̃ qđ
delinquẽtes nõ ſunt in pecunia puniẽdi.de offi.or. irrefraga-
bili.de penis.l3.in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.cogitatio
⁊ in aut.vt nulli.iudi.§.q̃n vero ſed dicit.q̃ cõtra prelatũ exi-
gentẽ penã pecuniariã preſumit ſi imburſet.ſecus ſi iudex nõ
imburſet ſed eroget pauperibus:tunc enĩ preſumit exigere ex
cã correctionis ⁊ forte charitatis.⁊ ſic intelligit.c.dilectus de
offi.ordi.cũ ſi. Imponat ergo iudex pecuniariã vel ſpiritualẽ
quã magis viderit timeri.vt.c.q̃n frequẽter.§.vlti.vt lite nõ
cõte.ad hoc.xxiij.q.v.pdeſt. ¶ Sexto not.ex ver.q aũt colli-
7 git ab.ar.q̃ cõiugatũ grauius puniendũ ſi alterius torũ vio-
let q̃ clericũ adulterãtẽ.ad hoc dicta.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.
ff.de adulterijs.

1 ¶ Abſtinendũ eſt a crapula ⁊ ebrietate.
2 Ebrietatis incõmoda.
3 Bibẽs vinũ ſine aqua nõ ex iuſta cã peccat.
4 Pena q̃ ſit ſit ebrioſi vel crapuloſi ⁊ mi. 5.

A Crapula. Clericus crapuloſus vel ebrio-
ſus monitus nõ deſiſtẽs ab of-
ficio vel bñficio ſuſpendit.⁊ cõtinuat ad.c.ſ.p̃xi.hoc
modo.ſ.cõcliũ reprehendit clericoꝝ luxuriã ⁊ aua-
ritiã.nũc reprehẽdit gulã ⁊ tria facit primo phibet ebrietatẽ
⁊ crapulã.ſecũdo abuſum ſe obligãtiũ ad potũ.tertio penam
1 ſtatuit.ſecũda.ibi:vij.tertia ibi:ſi quis. ¶ No.q̃ primo q̃ a cra-
pula ⁊ ebrietate abſtinendũ eſt.⁊ dicit crapula cruda epula.ad
hoc de cõſe.di.v.ſint tibi.⁊ eccliaſtici.xxvij.in.ſi.ppter crapu-
lã multi obierunt:q aũt abſtinẽs eſt adiiciet vitã.⁊ epicureus
multe ex delitiaꝝ epulis moleſtie grauant.⁊ hier.ad ruſticũ
ſecũda.C.modicus ⁊ tẽperatus cibus ⁊ carni ⁊ animeutile eſt
⁊ ſup titũ.dicit q̃ſq̃ quo volet: ego loquoꝛ cõſciẽtiã meã ſcio
mihi abſtinẽtiã nocuiſſe intermiſſã:⁊ pfuiſſe repetitã.⁊ vide
xviij.di.cõmeſſatiões.⁊ he authoritates ſufficiãt de crapula.
¶ De ebrietate aũt auguſtin⁹.q̃ aufert memoriã: diſſipat ſen-
ſum:cõfundit intellectũ:balbutit linguã:cõcitat libidinẽ:cor-
rũpit ſanguinẽ:⁊ oĩa mẽbra debilitat:⁊ etiã cõtremeſcere facit
igit. Uina bibas parce monet hoc loth ⁊ patriarche.pone er-
3 go de vino in aqua:vt hic dñ dicit tẽperẽt.⁊ eſt argu.q̃ q̃ bi-
bit vinũ ſine aqua nõ ex cã iuſta peccat.cũ faciat cõtra hoc cõ-
ciliũ.xxij.q.i.qđ precipitur.nã in calice ponẽda eſt aqua.de cõ-
ſecra.di.ij.c.i.tñ ſi nõ ponat ⁊ ſe tẽperet nõ peccãdo nimis ſatis
eſt ad vitãdũ mortale:cũ et ebrietas nõ ſit mortale.niſi ſit aſſi-
dua.xxv.di.nũc aũt.⁊ vide.xliiij.diſtinc.§.i.⁊.xxxv.di.luxurio-
ſa.⁊ hiero.ad matrẽ ⁊ filiã:difficile inter epulas ſeruat pudici-
tia.⁊ ad oceanũ pña.o. In vino luxuria:in luxuria voluptas:
4 in voluptate impudiciatia eſt. ¶ Ulterius no.q̃ penã ebrioſi
vel crapuloſi.q: ſuſpenditur ab officio vel beneficio ſic ⁊ miles
remouet a militia ppter ebrietatẽ cõſciens ſibi mortẽ.ff.de re
l.omne delictũ.§.penul.⁊ de penis.l.reſpiciẽdũ.§.pe.olim ſm
antiquos canones ꝯtra clericos ebrioſos erat ſtatuta alia pe-
5 na.q̃ dic.vt.xxxv.di.c.vlti. ¶ Deinde not.q̃ requirit mo-
nitio vt locũ habeat pena ad hoc.xxxv.di.eps.⁊.xlvij.di.c.i.re-
gulariter aũt in penis a iure impoſitis affirmatiue nõ requi-
rit monitio:ſed in ipoſitis negatiue ſic vt no. Inno.in.c.extir-
pande.§.de prebẽ. ¶ Opponit.dicit hic.ab officio vel bñficio
ſuſpendat ⁊c.contra videt cũ ſatis ſi dixiſſet ab officio.q: per
cõſequẽtiã videt a bñficio ſuſpẽſus.lxxxi.di.cos.⁊ not.de cle.
excõ.mi.latores.hic aũt videt ab altero pdictoꝝ.⁊ ſic vnũ non
includit reliquũ cõtra iura pdicta So.dicit ab.q̃nq̃ qs ſuſpẽ-
ditur ppter crimẽ de quo cõſtat.⁊ loquãtur ꝯria.q̃nq̃ ſuſpen-
ditur ppter infamiã criminis de quo nõ cõſtat.⁊ hꝫ locũ qđ h
dicit.ij.q.vi.preſbyter.de purg.can.c.ij.⁊.c.inter.ebrietas eñ
põt eſſe mortale ⁊ veniale.vt.ſ.dixi ⁊ no.de reli.c.i.vñ ſuſpen-
ſus ab officio nõ cenſebit ppter hoc dubium:ſuſpenſus a bñfi-
cio ſm eũ.de hoc plenius in cle.cupientes.de penis in glo.no-
uiſſ. ¶ Querit gloſ.vlti.dicitur hic ab officio vel bñficio ⁊c.
quero cui⁹ electio an iudicis an delinquẽtis.dicit glo.q̃ iudi-
cis.qđ no.vt in penis impoſitis alternatiue ſit electio iudicis
quã inſtigat:cui adde qđ not.in.l.ij.C.de ſeruis fug.⁊ in.l.lu-
cio.de le.ij.vbi in cõtractibus ⁊ vltimis volũtatibus qđ iuris
ſi debeat aliqđ alternatiue cuius ſit electio in penis dixi.ſ.de
fo.cõpe.cõqueſtus fecit qđ not.cy.l.qui ſepulcra de ſepul.vio.

1 ¶ Clerici cõmercia ſecularia ⁊ exercere nõ debent.
2 Clerici nõ debẽt incedere cũ mimis ⁊ ioculatorib⁹:⁊ ipſis ve-
niẽtibus ad cõuiuiũ debẽt recedere.
3 Clerici debent vitare tabernas:⁊ que ſit eorum pena.
4 Clerici nõ debẽt ludere ad aleas vel taxillos.
5 Clerici debẽt deferre tonſuram ⁊ coronam.
6 Clerici debẽt ſe exercere in diuinis officijs diligenter.
7 Annulus in quo digito ſit deferẽdus.
8 Epi in publico debent deferre ſuper lineum indumẽtũ in ec-
cleſia:⁊ in camera.
9 Monachus promotus ad pontificalem dignitatẽ nõ dꝫ mu-
tare habitum.
10 Alea deperditum an poſſit repeti.

C Lerici. A negotijs perſonis:locis ludis
⁊ veſtimẽtis inhoneſtis percipit
clericos abſtinere dicit ho.q̃.xij.ſunt dicta ſiue
capitula hui⁹ cõſtitutionis.pe.dicit.q̃ ſunt.xij.
quorũ quedã erãt pcepta q̃dã phibitiones.In-
no.dicit.q̃ hoc.c.nõ loquit de pcepto:ſꝫ de honeſtate. ¶ No.
1 primo q̃ q̃ clerici cõmercia ſecularia ͣ exercere nõ debẽt.⁊ ad-
uerte q: tex.dicit maxime inhoneſta quaſi implicet q̃ honeſta
etiã nõ poſſit ſed expone maxime.i.tñ q: honeſta ꝯmercia po-
teſt ſi indigeat.xci.di.clericus victũ.ſi aũt nõ indigeat maxie
ſtat ppria ⁊ que dicãtur honeſta ⁊ q̃ inhoneſta vide in ſpeculo
2 de cle.cõiu.ver.ſed quid dices. ¶ Scđo not.q̃ nõ dñt incede-
re cũ mimis ⁊ ioculatoribus:imo ipſis ſuperuenĩẽtibus in cõui-
uio dñt recedere de cõſecra.di.v.nõ opꝫ.cõtra clericos iocula-
3 tores pdita eſt pena.ſ.e.c.vno.lib.vi. ¶ Tertio not.q̃ clerici
debẽt vitare tabernas ⁊ cõtra clericos tabernarios vel carni-
4 fices prodita eſt pena.ſ.e.dioceſanis.in cle. ¶ Quarto no.q̃ q̃
clerici nõ dñt ludere ad aleas vel taxillos facit aũt.interdici-
5 mus.C.de epi.⁊ cle.⁊ ibi p bal. ¶ Quinto not.q̃ q̃ clerici dñt
deferre tonſuram ⁊ coronã p quoꝝ verboꝝ expoſitione dicit
6 not.in cle.q̃n.e.tit. ¶ Itẽ debẽt ſe exercere in diuinis officijs
diligenter.de his dic vt not. Jo.an.ſ.de cele.miſſa.dolentes.
in glo.ad eccleſiaſtica. ¶ Sexto not.de pãnis ſiue veſtib⁹ cle-
ricorum.de veſtibus aduocatorũ vide in ſpe.de aduo.§.ij.per
totũ.⁊ contra clericos portantes tabarcum tã breuẽ q̃ veſtis
inferior notabiliter appareat emanauit cle.q̃n.verſi.ſed ⁊ ta-
les.e.tit.⁊ ibi de ſcachatis phibitis virgatis ⁊ partitis ſicut
alij colores de quibus hic.quare aũt hi colores magis q̃ alij
prohibentur maxime cũ in veſtibus pontificalibus ⁊ ſacerdo-
talibus his vtamur.dicit gui.na.q̃ nõ omnium que a maioribus
⁊c.vt.l.non omniũ ff.de legi. ¶ Septimo not.q̃ illa phibi-
tio cõcernit ſacerdotes ⁊ perſonatus habentes ⁊ dꝫ exponi ⁊
probant qđ ſepe ſic exponi ſuadet natura materie.de q̃ loquitur
.vt.l.ſepe.ff.de verbo.ſigni.hec aũt materia ſic requirit.cũ idẽ
ſit iudicium de ſacerdotibus nẽ perſonis ⁊ de perſonis nõ ſa-
cerdotibus.vt.ſ.de elec.dudũ.ne cleri.vel mona.ſuper ſpecu.
¶ Octauo not.qui ſunt ſponſi eccleſiarum:⁊ p ipſorũ mortẽ
dicuntur eccleſie viduate.ſ.poſtu.bone.i.⁊.ij.abbates vero ⁊
priores non poſſunt niſi ex priuilegio quo caſu an extra mo-
naſte.põt vti argu.q̃ non.ſ.de vſu pa.ad honorẽ vin.dicit ad
formã priuilegij recurrendũ.de priui. porro Idẽ ſpe.de pri-
uile.verſi.ſed queritur.⁊ q̃ poſſint facit de priuile.vt apoſtoli-
7 ce.lib.vi.ſm Jo.an.q̃ ⁊ in quo digito ſit annulus deferendus
dicit ipſe quod in quarto.vbi fertur qđ eſt quedã vena que a
corde procedit.xxx.q.v.femine vt per hoc ſe ſciat ſermentem
8 eccleſie corde ⁊ animo. ¶ Nono nota.q̃ q̃ in publico epiſcopi
debent deferre ſup lineum indumentum ⁊ in eccleſia in came-
ra ergo ad modũ familiaris ⁊ ſocij le poteſt habere:⁊ dꝫ.xcv.
9 diſtinc.epus in eccleſia. ¶ Decimo not.q̃ de habitu monachi
promoti ad ponficalem dignitatẽ.q: non debet mutare habi-
bitum.⁊ ſic arguit glo.q̃ per talem tranſlationem non libera-
tur in totũ a regula monachali.ad qđ vide qđ no.xvi.q.i.c.iij.
⁊.xvj.q.vij.inuentum ⁊ de cel.miſ.c.ſi.in cle. ¶ Querit gloſ.q̃
10 nunquid põt repeti quod perditur in alea.quidã q̃ nõ.ſed dꝫ
pauperibus erogari.alij dicũt q̃ põt repeti:⁊ melius ſm glo.
Jo.an.refert alios qui dicunt q̃ cũ ludus alearũ ſit probibi-
tus iure poſitiuo tantum.q̃ cõtraria cõſuetudo abroget pro-
hibitionẽ:⁊ excuſet vincentes illi qui habent rerum ſuarũ ad-
miniſtrationem.⁊ poteſt illa opinio ratione defendi.nã ſicut
ludus ſcachorum q: ex ingenio eſt ⁊ non ſubmittitur iuribus
fortune non prohibetur ſm vinc.ſic alearum vſus ex ingenio
eſt:licet partim ex fortuna poſſit ergo cõſuetudo ratione mi-
ſture qđ al's non poſſet.de ſepul.c.ſacris.⁊ hoc concludit Jo.
an.vꝫ q̃ vincens non ſit obligatus reſtitutioni.dummodo
non ludatur cum falſis taxillis.nec alias in fraudem ⁊ ceſſent
blaſfemia ⁊ turpia que euenire poſſent ex his de quibus per

De ebrieta te vba augustini.

Opponit in cõtrarium.

Ponit queſtiones.

¶ Cõmercia ſecularia.vi de panor.cõ ſil.vj.ij.vol. ⁊ alex.cõſil. lxij.viij.vo.

Ponit queſtiones.

boſti.in ſumma de excel.prela §.i.ſub.§.clericus not.ꝛ vide ꝙ
de hac materia not. In.ſ.de immu.eccl.c.q2 pleriq3.

1 ¶ Clerici negotiationibus intēdentes ligant̄ ſtatutis pa-
trie ſi moniti nō deſiſtunt.
2 Clericus q tuet̄ ſe ſtatutis patrie eiſdem dꝫ etiā ſubiacere.
3 Clericus ſi petat exequi ↄtra laicū inſtrumētū guarentigie in
curia ſeculari poterit opponi pſcriptio ſtatutaria cōtra tale
inſtrumentum.
4 Utens iure p ſe aliquo an teneat̄ illud recipere contra ſe
5 Priuilegiū clericale perditur ipſo facto.
6 Renūtiatio que ex facto reſultat potētior ꝛ validior eſt quam
ſit verbo.
7 Clerici an pro bonis ſuis patrimonialibus teneātur ſoluere
collectas.
8 Clericus ſi habet bona cōmunia cū fratribus:ꝛ vult oīa de-
fendere a collectis an poſſit.
9 Monaſteriū ſancti galgaliꝫ dioceſis vulteranẽ hꝫ venā fer-
ri in inſula elbe:ꝛ facit illā fodi:ꝛ deferri p territoriū ſenēſe et
alia:ꝛ inde facit ferrū vt vēdat ꝛ lucret̄:executores gabellarū
petūt gabellā:abbas negat:quid iuris.
10 Negotiatio eſt clericis interdicta:nō aūt artificium.

Ex literis. Clericus ab ep̄o tertio moni-
tus a negotiationibus nō de-
ſiſtēs pdit circa bona priuilegiū clericale ſm bo
ſti.tres ſunt ptes.primo ponit factū interdictū
ſecūdo factū iniquū.tertio dicit primū corrigen
dū al's ſm admittendū.ſecūda ibi:ꝛ gaudere:tertia ibi:man-
damus.vel dic breuius ꝙ ſunt due ptes.ſ.q̄rela ꝛ ꝓuiſio vt p
1 ſe ptꝫ. ¶ Not.ꝛ primo ꝙ clerici negotiationibus intēdētes li
gant̄ ſtatutis patrie ſi moniti nō deſiſtunt.requiri ergo moni
a tio:a q̄ dꝫ fieri a ꝓlato:nō ſufficit a quolibet:vt hic ptꝫ.vñ di-
cit a te cōcor.ſ.de ſen.exc.in audiētia.ꝛ.c.contingit. ¶ Secun
2 do not.ꝛ ꝙ clericus q tuet̄ ſe ſtatutis patere eiſdē dꝫ etiā ſub-
iacere ꝛ eſt argu.ꝙ clericus poſſit ſtatutis patrie ſe tueri.qḋ
dic:vt.ſ.de ope.no.nū.c.i.ꝛ.c.cū veniſſent.de eo qui mit.in poſ
3 ſeſ.ꝛ Itē eſt argu.ꝙ ſi clericus petit exequi cōtra laicū inſtru-
mētū guarētigie in curia ſeculari poterit opponi pſcriptio
ſtatutaria cōtra tale inſtrumentū.facit qḋ not. Inno.in.c.cū
4 veniſ.de excep.ꝛ hic Jo.an.ꝛ vbi in iſto arg.ſic diſtinguit.cum
querit̄ an vtens iure pro ſe teneatur illud recipere cōtra ſe vt
in.c.ſi qd veri cū ſi.alle.in glo.Aut querit̄ de re priuati ꝛ tunc
ſubdiſtingue.aut priuatus vtitur iure de quo querit̄ de facto
percipiendo vtilitatē ꝛ ſic tacite approbādo.ꝛ tūc tenet̄ ipm
recipere cōtra ſe.vt hic vel de iure tm̄ in iudicio caute allegan
do:ꝛ tūc nō tenet̄ cōtra ſe.ꝛ ſic intelligit̄ decreta.cū venerabi-
lis.ꝛ de reſcrip.ex parte decani.verſ. quas literas.ſm bo.qui
5 diſtingit.vt hic in nouella. ¶ Tertio not.ꝙ priuilegium cleri
cale perdit̄ ipſo facto:ſicut ꝛ multa alia de quibus in glo.pen.
ꝛ intelligit ꝙ pdit priuilegiū quo ad iudiciū vel forū ꝛ functio
nes municipales.ſ.c.ij.c.penul.retinet tn̄ priuilegiū canonis
xvij.q.iiij.ſi quis ſuadēte.ſm pet. Alij cōtra.de quo.ſ.de ſent.
excō.contingit.ꝛ de appel.c.i. Inno.dixit hanc eſſe veritatem
ꝙ ſi moniti nō obedīūt nudati ſunt omni priuilegio clericali.
vt dicto.c.contingit.ꝛ.c.in audientia.ꝛ ſeculari curie finaliter
ſunt tradendi.ꝫ.de iudi.cū nō ab homine Jo.an.credit.ꝙ cle
ricus incedens in habitu ꝛ tonſura negotiationes exercēs:ꝛ
de hoc monitus nō deſiſtēs:perdit priuilegiū ſolū quo ad illa
dñs Jo.de lig.tꝫ indiſtincte cū hoſti.ꝙ iudex monēdo poſſit
priuare oī priuilegio.vt in iuribus preall.quātūcūq3 tn̄ ſint re
belles poſt pniam ꝛ recōciliationē priuilegiū amiſſum recupe
6 rāt.vt hic ſequit̄:ꝛ no. ¶ Quarto not.ꝛ ꝙ potētior ꝛ validior
eſt renūtiatio que ex facto reſultat:ꝙ̄ illa q verbo.non eīn cre-
do ꝙ clericus verbo poſſet renūtiare priuilegio clericali.vt.c.
ſi diligēti.de foro cōpe.ꝛ tn̄ fctō pōt.vt hic.ꝛ ad hoc adde qḋ
no.in.c.cū dilecti.de fo.compe.per Inno. ¶ Querit gl.ꝛ vtꝫ
7 Clerici p bonis ſuis patrimōialib' teneant ſoluere collectas
ꝛ datia in cōi.videt̄ ꝙ nō.p.l.i.C.de ipo.luc.de.lib.x.a cōtra-
rio ſenſu.vt ſic mutata cōditio perſone mutet̄ cōditio rei ad
hoc l.ij.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.c.ſi de iure patro.in cōtrariū facit.l.
femina.de ſena.ꝛ de atri.tri.l.ſi.ꝛ.l.ij.§.ex his.de verbo.obli.
vbi ex pſona heredū nō mutat̄ conditio obligationis.ad idē
ff.de iure fiſ.l.fiſcus.ꝛ.l.nō intelligit̄.§.poſterioꝛ.ꝛ.l.iij.C.de
epi.ꝛ cle.ꝛ.l.oīs.C.ſine cen.vel reli. Quid dicendū. Solu.dicit
gof.ꝙ aut q̄rit̄ de collectis preteritis anteq̄ ad clericū poſſeſ
ſiones deuenirēt.q̄ nō erāt ſolute ꝛ illas tenet̄ clericus tanq̄
poſſeſſio fuerit obligata .aut queris de collectis impoſitis
poſtq̄ poſſeſſiones ad clericū deuenirūt.ꝛ non tenebitur ad il

¶ Ponit queſtiones.

las ar.l.cū quidā.§.fiſcus.ff.de vſur.ꝛ.d.l.fiſcus.de iure fiſ.ꝛ.l.
incola.ff.ad munici. Alij dicūt ꝙ aut illi poſſeſſioni erāt adie-
cta onera.q2 erat aſcripta p ſolido ꝛ libra:ꝛ tenebitur clericus
cū onera realia indicta poſſeſſionibus tranſeūt ad quēlibet
cū onere ſuo.vt.ff.de mu.ꝛ ho.l.reſcripto.§.ſi.ꝛ.l.munerū.§.
patrimonioꝝ.eo.e.aūt poſſeſſiones nō erāt grauate inō predi-
cto:ꝛ tūc poſtq̄ ad clericū deuenerūt:de eis ſoluere nō tenet̄
Tertij dicunt.ꝙ iſta aſcriptio poſſeſſionū quā faciunt inter ſe
laici dū imponūt collectas nō eſt ꝑpetua immo variat̄ ſm tē-
poris neceſſitatē.ꝛ iō poſſeſſiōes poſtq̄ ad clericos deuenerūt
ſunt immunes ab eis.ar.ſ.de iure pa.c.i.li.vi.ꝛ de immu.ec.c.
clericis lib.vi.vbi no.archi. Si vero poſſeſſio dꝫ certū ꝛ perpe
tuū cenſum:ꝛ tūc cū illo onere tranſibit in clericū.xi.q.i.ſi tri-
butū. Ita dicit.d.Jo.de lig.dñs bar.tāgit hic plenius in.l.re
ſcripto.§.ſciendū.de mu.ꝛ ho.ꝛ not.p glo.de cen.c.i.de imu.
eccl.nō minus.ꝛ.C.de exac.tri.l.ſi diuina.ꝛ.l.ij.C.de epi.ꝛ cle.
ꝛ in.d.§.ſciendū.vide p cū de remedio ꝙ clerici ꝓ patrimonia
libus ꝛ de poſſeſſionibus quas q̄runt quotidie teneant̄ ſpe.de
8 materia iſta tractat de cle.cōiug.§.ad hoc aūt.ꝛ ibi.ꝛ qd iuris
b ſi clericus hꝫ bona cōia cū fratribus:b ꝛ vult etiā defendere a
collectis.an poſſit.ꝛ dic ꝙ nō.q2 obtētu priuilegij non dꝫ pu-
blica vtilitas vacillare.C.de priui. ſcho.l.ij.li.xij. Iudex ergo
ex officio coget illos ad diuiſionē.vt.C.qñ ꝛ qui.q̄rta ps de
l.ij.ad idē dicit ſi frater clerici clerico donat ptē ſuā:vt ſic ſit im
munis a collectis.detecta eīn fraude ad hoc coget q̄ preſumit̄
ſi dep̄hēdat̄ poſſeſſiones donatas fratrē clerici cōiter poſſi-
dere ꝛ frui vt prius.vt.l.ſicut.§.ſupuacuū.ff.de pig.ꝛ qḋ not.
bar.in.l.poſt cōtractū.de dona.ꝛ not.de hoc ſpecu.in.d.ibi vi
deas. ¶ ꝛ Extra q̄rit̄ mona.ſancti galgalij dioceſis vulteran.
habebat venā ferri in inſulā elbe.ꝛ facit illā fodi ꝛ deferri p ter
ritoriū Senēſe.ꝛ alia ꝛ inde facit ferrū vt vēdat ꝛ lucret̄.execu
tores gabellar: ibi Sen.petebāt gabellā dicebat abbas ſe nō
teneri ꝛ q̄rit̄ qd iuris.ꝛ videt̄ ꝙ teneat̄ ar.in.l.q̄q̄.de cēſi.lib.
vi. Inducēdo a ↄtrario ſenſu.qḋ eſt fortiſſimū vt in.c.cū apud
de his q̄ ſi.a pre.ibi eīn eximunt̄ ab iſtis pedagijs ſi nō deferūt
cauſa negotiādi.a cōtrario ergo ſi deferāt negotiationis cau
ſa:ſunt aſtricti cōtrariū cōſuluit dñs fed.de ſen.cōſi.cci.nō ob.
c.q̄q̄.q2 hꝫ locū in reb' ꝓprijs clericoꝝ de latis negotiatiōis
cā:non in rebus eccle.ꝛ hoc innuitidē.c.q2 delictū pſone ꝛc.vt
in regula delictū.quīmmo ſi clerici in rebus ꝓprijs ſunt nego
tiati vel al's ex turpi lucro acquiſiuerint dūmodo nō cōpetat re
petitio:dꝫ lucrū illud in vſus pauperꝫ p ep̄m diſtribui vt not.
hoſti.de teſta.relatū ſup verbo ſuo arbitrio.ſecūdo mō rñdet̄
ꝙ fodere venā.vt idē fiat ferrū nō pōt dici negotiari ſine mer
cari.nā negotiari eſt rē emptā nō mutatā vendere emere vero
eandē materiā ꝛ illā p artificiū ſm regulam alicuius artis ad
aliquā formā redigere:nō eſt negotiari:nec mercatores vel ne
gotiatores h̄ faciūt ſꝫ ſm artificē:ꝛ ſm varias ſpecies artificij
denominat̄.vt laniſex:textor:auriſaber:faber.ꝛ ſi.pbat̄.lxxx
viij.di.eiiciēs vñ negotiator dicit̄ in cōmercijs de verb.ſigni.
10 ſorus.ꝛ negotiatio aūt eſt clericis interdicta.artificiū vero nō
vt colligit̄.lxxxviij.di.p totū.ꝛ.diſt.clericus.de cōſe.diſt.viij.
q̄q̄.ꝛ hoc ſentit archi.in.d.c.q̄q̄.fratres igit̄ nō vendūt venā
ſꝫ ſubtili artificio faciūt eā colari.ꝛ ita cōſuluit ille docto. exi-
guus. Idem ego ſemel ſenſi ab executoribus requiſitus ſi ꝓ-
ſupponam' ꝙ territoriū vbi vena fodit̄ ad eos ſpectat.ſi vo
venā emūt:ꝛ alij deferri ꝛ colari vt ſic lucrent̄ negotiatio ar-
tificio miſta ē:ꝛ q̄ſi tota poſſet. dici negotiatio ſi p magiſtros
ad hoc ↄductos faciūt hoc fieri:tūc eīn nulla verſat̄ induſtria
monachoꝝ ꝛ iō tenent̄ ſoluere vt h̄ niſi forte mōaſteriū habe-
ret ſyluā ꝛ aquā ꝛ loca ad hoc apta ꝛ deputata in ſuo territo-
rio.tūc eīn vena empta artifices ad hoc ↄducti nō eſſent pon-
derādi:ſꝫ loc' ad hoc aptus ꝛ deputat' ex quo pcipit̄ iſte fru-
ctus adminiculis ꝓdictis:ſicut ex fundo frumētū pcipit̄ adhi
bitis colonis bobus fimo ꝛ ſimilibus.facit ad hoc.l. legatis
qḋ ibi p bar.ff.de le.iij.ꝛ.l.cū quidā.de fun.inſtruc.

b ¶ Cū fratribus quā clericus hꝫ bōa cōia cū fratrib' vtrūꝫ poſſit eoꝝ oia defendere a collectis albe.i.l. cū duob'.§.ſi tres in ſi.ff. pro ſoc.

¶ De cohabitatione cleri.ꝛ mulierum. Rubrica

¶ Uiſo de vita ꝛ honeſtate clericoꝝ:q2 frequēter vitā clerico
rū inſpectā reddūt de incōtinētia cōſortia mulierum vt.ſ.c.i.
xxxij.di.interdixit.ꝛ.c.hoſpitiolū.ꝛ.xxxij.di.c.ſi.iō poſt tracta
tū.ꝛc.hſ de materia.xxij.diſt. nullus.ꝛ.c. ꝓter hoc.ꝛ.c.ad hoc
ꝛ.c.interdixit.ꝛ.xxxij d.c.ſi.ꝛ.lxxxi.di.p totū cōgruit Rubrica
de higa.q2 circa.de teſti.ex pte.de accu.cū dilectus.de ſen.ex.
ſi cōcubine.ꝛ vide qḋ not. Jo.an.in addi.ſpe.hoc c.tit.de cleri
co accuſato ꝙ retinebat cōcubinā.ꝛ ꝓbatū fuit.ꝙ concubina
tenebat in eā domo ſua:ꝛ ſine expenſis fuit eīn cū magne cu-
rie gaudio abſolutus.vt ipſe refert.

Sacerdos

¶ Monitio Addecepo. cōſi.xj.Ra-pha.fulgo. ↄſi.lij.alex. conſi.viij.i.volu.

1 ❧ Sacerdos non debet retinere feminas ſuſpectas: nec ad
earum hoſpitium accedere.
2 Parentela nõ excuſat a ſuſpitione.
3 Abſtinendũ eſt ab eo ex quo põt malum ſequi.
4 Adiuncti rõne aliquid ſtrictius pbibetur.
5 Preſbyteri poſſunt conſanguineis indigentibus ſubuenire
de rebus eccleſie.
6 Executor datus ad bona eroganda pauperibus: poterit ero
gare pauperibus ſuis conſanguineis.
7 Femina probibetur miniſtrare altari: ⁊ etiã accedere.

Inbibẽdũ. Sacerdos feminas
quas etiã canones an
tiqui permittũt: ſi ſuſpecte ſunt ſecũ retinere
nõ debet. ⁊ ſunt due partes. ſcða ibi: pbiben
dum. dicit Hoſti. ꝙ quattuor dicit. primo ꝙ
nullus clericus teneat extraneã. ſcðo ꝙ nec
conſanguineã. tertio ꝙ ꝯſanguinee indigenti extra hoſpitio
lum puideat. quarto ꝙ nulla femina tãꝙ miniſtra in eccleſia
1 clericis miſceat. ❡ No. primo. † ꝙ ſacerdos nõ debet retinere
feminas ſuſpectas: immo nec ad eax hoſpitiũ accedere: nec ad
ſuũ eas admittere. lxxxi. diſt. clericus. ⁊ xxxij. diſt. hoſpitiolũ.
2 ⁊ c. nullus. ❡ Scðo no. † ꝙ parentela nõ excuſat a ſuſpitione
alibi lex ꝯtra. C. de adul. l. ſi qui. ⁊ ĩ. de preſump. cum in iuuen
tute. ſed hic loquit de cohabitatione pbibita cũ pſonis ſuſpe
ctis. ibi de inceſtu nõ preſumẽdo: niſi aliter probetur. ⁊ forte ſi
poſt monitionẽ frequens cõuerſatio in ſuſpectis locis depre
bendatur cũ ꝯſanguinea: nõ eſſet ſtandũ illi. l. ſi qui. ⁊ c. cuʒ in
iuuentute. ar. in aut. ſi quis. C. de adult. ⁊ in aut. vt li. ma. ⁊ aui.
3 §. penul. ⁊ vlti. ❡ Tertio no. † ꝙ ab eo ex quo põt malũ ſequi:
abſtinendũ eſt. ⁊ hic inſpicit qð euenire põt mali. cõuerſari eñ
cũ mulieribus nõ eſt malũ: ſed ꝙ ſequi põt: ꝯuerſatio pbibet.
4 facit. ĩ. de iureiur. ⁊ ſi chriſtus. ❡ Quarto no. † ꝙ rõne adiun
cti aliquid ſtrictius pbibetur. nã propter pediſſequas habita
tio cũ ꝯſanguinea reddit plus ſuſpecta. qꝛ nõ oẽs cum ſorore
mea habitantes ſorores mee ſunt. vt ait Aug. ⁊ in glo. ſicut ſo
cius mei ſocij meus ſocius nõ eſt. vt. ff. p ſoc. l. iij. Interdũ er
go nõ eſt eadem rõ acceſſorij ⁊ principalis ideo de vno ad reli
quũ nõ infertur. vt no. l. l. ſi tibi. §. iij. de pac. ff. ❡ Quinto no. †
5 ꝟ. ſed ſi q. † ꝙ pſbri põt cõſanguineis indigẽtib⁹ ſubuenire de
bonis eccle. de q̃. dic vt in gl. pe. ⁊ vide ad hoc qð nõ. i. q. iij. p
uenit. vbi dicit grauius peccã dare ꝯſanguineis. ibi ſolutis. ⁊ fa
6 cit ad. q. † ꝙ executor datus ad bona erogãda paupib⁹ pote
rit erogare pauperib⁹ ſuis cõſanguineis. facit. l. ſi mãdauero.
7 §. ſi tibi. ff. man. facit. lxxxvi. di. nõ ſatis. ❡ Sexto no. † ꝙ femi
na pbibet miniſtrare altari: ⁊ etiã accedere. qð intellige etiã ſi
ſit monialis. de ꝯuer. ꝯiu. vxoratus. in ſi. nõ eñ eſt capax ordi
nis. ſ. de peni. ⁊ remiſ. noua. ſup prima glo. p Jo. an. ❡ Opp.
dicit hic. ꝙ amitã matrẽ ſororẽ ⁊c. nõ põt ſacerdos ſecũ retine
re. ꝯtra. xxxij. di. interdixit. lxxxi. di. cũ oibus. ⁊ ſ. eo. a nobis.
So. dicit gl. videtur ꝙ iſta ꝯſtitutio velit corrigere oẽs illos
canones. vel diſtingue: an p̃dicte ſint iuuenes ⁊ ſuſpecte ⁊ tũc
pbibeant vt hic. alſ nõ. vt in ꝯtrarijs lex dicit ꝙ epũs nõ debet
habere aliquã mulierẽ in domo. C. de epi. ⁊ cle. aut. epo nullã.
nec monachus quãtũcũq ꝯiunctã. qꝛ ſua cognatio eſt in celis
xij. q. i. nõ dicatis. in clericis ſclarib⁹ dic ꝙ ſuſpectas retinere
pbibent: ſiue ſint cõſanguinee ſiue nõ. nõ ſuſpectas põt etiã ſi
nõ ſunt ꝯſanguinee. adde ad p̃dicta. lxxxi. diſt. nõ opʒ. vbi no.
ꝙ laici poſſint balneari in eodẽ loco cũ feminis. ⁊ ibi ꝙ nõ: ⁊
eſt pena maxima etiã balneatori ⁊ veſtes cuſtodienti.

❡ Pauperibus. vide Jaſo. in. l. ſi is qui. de vul. ⁊ pup. ſubſti. alex. in addi. ad Bar. in. l. cũ qdã. panor. ĩ. c. dilecto. ſ. de prebẽ.

❡ Opponit in ꝯtrariũ.

1 ❧ Clericus in ſacris qui tertio monit⁹ a ſuſpecte mulieris
colloquio vel cõſortio nõ deſiſtit excõicatur.
2 Suſpitio precedens ⁊ monitio ſubſequens cui nõ paretur. in
ducunt plenã pbationem.
3 Pena que ſit mulieris cũ clerico fornicantis.

1 Si quiſq̃. † Excõicatur clericus in ſacris. q
tertio monitus a ſuſpecte mulie
ris colloquio vel cõſortio nõ deſiſtit. h. d. ❡ No. pri
2 mo † ꝙ ſuſpectio precedens et monitio ſubſequens
cui nõ paretur. inducunt plenam pbationem. ita ꝙ ad ꝯdem
nationẽ ⁊ pene impoſitionẽ ſufficiunt. vt hic. cui cõcordat au
ten. ſi quis ei. C. de adulte. vbi impune maritus confabulan
tem cum vxore ſua interimit poſt ſpectam denũtiationẽ factã
ſub preſentia teſtiũ fidedignox ꝙ eum ſuſpectũ habet. ❡ Se
3 cũdo not. † ꝙ femina ſuſpecta de fornicatiõe cum clerico pu
nitur. Sed hic querit glo. que erit pena iſtius mulieris cũ cle
rico fornicantis. quidam dicunt ꝙ debet poni in monaſteriũ.

xxiij. diſtin. fraternitatis. ⁊ vide quod ibi nota. in vlti. gloſſa.
Alij dicunt ꝙ debet in ſeruitutẽ redigi. ⁊ ſi publica cõcubina
eſt debet excõicari. ⁊ hoc verum ꝙ debet redigi in ſeruitutẽ ſi
fuit publica ducta in vxorem. ⁊ ſic debet intelligi. c. hic alle. in
glo. Si vero fuit ꝯcubina iniũget ei pnia. xxvij. q. ij. q̃ chriſto.
⁊ c. ſeq. ⁊ qð ibi no. in prima glo. ſm Jun. Gof. ⁊ Hoſti. ⁊ eſt ſi
milis diſtinctio in prole. vt primo caſu proles inde nata ſit ſer
ua eccleſie: in ſcðo nõ. de hoc. xv. q. vlti. cũ multe. ⁊ ibi no. ꝙ ec
cleſia hoc ius pdidit: qꝛ nõ eſt vſa illo. Hoſti. dicit: ſi cõcubina
renuit agere penitentiã excõicatur nec deinceps abſoluetur:
ſine ſatiſfactione. vt. ſ. de verb. ſig. ex parte. ſatiſfaciet aũt mo
naſteriũ intrando. vt preal le. c. fraternitatis. ⁊ ſic redigetur in
ſeruitutẽ monaſterij. vt an. c. eos. xxij. diſ. dicit tñ cũ ſint diuer
ſe pene ⁊ incerte ſint tradite p doc. hoc totũ cõmittimus iudi
cantis arbitrio. de offi. de le. de cauſis. ❡ Oppo. cũ cõcubina
ſit perſona ſecularis nõ videtur ꝙ papa poſſit pꝑter delictũ
eius ipſam redigere in ſeruitutẽ: ſed debeat puniri per ſuũ iu
dicẽ. ⁊ maxime qꝛ rõne perſone in quã delinquitur ſiue cũ qua
nõ ſortit quis forũ perſone quã oſtendit. vt no. Inno. in. c. po
ſtulaſti. de foro cõpe. So. dic vt in. d. c. eos ⁊c.

❡ Opponit in ꝯtrariũ.

1 ❧ Clerici ſuſpecti ⁊ iuuenes non ſunt compellendi fornica
rias abiurare ad ipſas tñ relinquendas p ſuſpenſionẽ cogen
tur: ⁊ inobedientes excõicantur.
2 Juramento nemo debet aliquẽ aſtringere ſi eſt veroſimile ꝙ
ille deierabit.
3 Judex nõ debet recipere purgationẽ infamati quem ſcit eſſe
reum criminis.
4 Judex in inqſitione q̃ debet pcedere purgationẽ vult cogere
ad iurandũ: dicit reus ſecrete dñe dico vobis ꝙ ſi me ad iurã
dũ cogitis deierabo ⁊ eritis author periurij: qd faciet iudex.
5 Clerico reaſſumente ꝯcubinã abiectã vel aliam accipientẽ: nõ
requirit alia monitio: ſed põt incipi a ſuſpenſiõe ⁊ interdicto.

Clericos. Nõ debet prelatus cogere cle
ricũ vt cõcubinã abiuret: ſed ſi
nõ dimittit illã excõicet. tria dicit ſm Hoſt. † Non
1 ſunt clerici ſuſpecti ⁊ iuuenes compellendi fornica
rias abiurare. ad ipſas tñ relinquendas p ſuſpenſionẽ cogent
⁊ inobediẽtes excõicant. ſcðm ibi: verũ. tertiũ ibi: ſi q. ❡ Not.
2 primo † ꝙ nõ debet qs aſtringere aliquẽ iuramẽto ſi eſt vero
ſiſe ꝙ ille debeat deierare. ⁊ eſt ar. ꝙ nõ debet litigator deferre
iuramẽtum aduerſario ſi credat veroſiſr ꝙ iurabit falſum: ad
hoc faciũt iura allegata in gl. ar. ❡ Scðo ad idẽ no. hic Ho.
3 † ꝙ iudex nõ debet recipere purgationẽ infamati quẽ ſcit eſſe
reũ criminis: lʒ ille velit ſe purgare. ad hoc. xxij. q. v. ille. cũ eñ
purgatio pendeat ex voluntate imponentis. vt ibi pʒ. nõ de
bet eſſe auctor piurij ſiue doli. de hoc no. xv. q. v. pſbyter. quid
ergo faciet iudex iſto nõ ꝯuicto plene: ſed exiſtẽte in caſu pur
gatiõis ⁊ vult ſe falſo purgare vt iudici notũ eſt in ꝯſciẽtia. di
xit Jo. an. ꝙ ſi eſt caſus iudici diſpẽſabilis poſt pniam diſpen
ſet. ſ. eit. ſ. ſane. alſ ipm ſuſtineat lʒ iniuſtũ. de ſimo. ex tue. in ſi.
nec pdet eũ nec dicet ſibi ꝙ ſe prodat. de peni. diſt. i. nõ tibi di
4 co ⁊c. ❡ Alterius ad idẽ qrit. † ecce ꝙ in inquiſitione q̃ debet
pcedere purgationẽ vult iudex cogere ad iuraneũ dicit reus
dñe ſecrete dico vobis ꝙ me ad iurandũ nõ cogatis: qꝛ deiera
bo ⁊ eritis actor piurij. qd faciet iudex. dicit ipſe ꝙ ꝯſyderata
qualitate pſone ſic dicẽtis iudex coget eũ ad iurandũ vel nõ.
ad hoc. c. mandata. ĩ. de pſump. nõ eñ debet iudex ſibi ſtatim
credere. qꝛ poſſet hic dicere vt effugiat iuramẽtũ. de accu. c. in
quiſitiõis. Cõclude ergo ꝙ in his q̃ pendent ex iudicis ptãte
vt purgatio ⁊ inquiſitio: cogere vel nõ cogere ad iurandũ pẽ
det ex arbitrio ſuo: vt dixi. ſecus vbi nõ ex officio ſed iure or
dinario pcedit. ibi eñ nec actionẽ nec teſtẽ põt a iuramẽto re
pellere. licet eos exiſtimet deierare: ſed habet preciſe neceſſe
admittere. argu. ĩ. de teſti. ſignificauerunt. ⁊ c. ex parte. et hec
nota ad illa que no. ĩ. de offi. ordi. c. ſi ſacerdos. in illa queſtiõe
5 vtrũ iudex alle. vel cõſcientiã teneat ſequi. ❡ Ultimo no. † ꝙ
clerico reaſſumente ꝯcubinã abiectã vel aliam accipiente non
requiritur alia monitio: ſed põt incipi a ſuſpenſione ⁊ interdi
cto. ⁊ eſt arg. ꝙ ſi poſt factam executionẽ cõtra poſſeſſorẽ ad
ipſum poſtea reuertat poſſeſſio ſine nouo iudicio iterũ pote
rit fieri executio ꝯtra eũ. ad hoc. l. ſed ſi poſſeſſori. ff. de iureiu.
⁊ l. inter caſtellien. ff. de arbi. ❡ Op. ⁊ videt ꝙ ad abiurandũ
illam quam illicite detinuit ſit cogendus iuramento. vt. ſ. qui
cleri. vel vo. ex tuarum. So. dicit glo. ibi de facto matrimoniũ
cũ illa ꝯtraxit: cũ nõ poſſet. hic vero ſine figura mrĩmonij ſim
pliciter fornicatus eſt: eodẽ modo ſoluit. xxvij. q. i. ſi quis in ſa
cro. vbi de hoc. figura ergo ⁊ vmbra mrĩmonij plus aſtringit

❡ Opponit in ꝯtrariũ.

ꝙ ſimplicem fornicationē.ad hoc.ī.de biga.ſup hoc.ꝛ.l. vlti.
¶ Scdo op.dicitur hic ꝙ debet perpetuo excōicari.cōtra ex
cōicatio eſt medicina nō pena perpetua.vt.c.cū medicinalis.
de ſentē.excō.li.vj.So.dicit gloſ.expone perpetua.i.donec re
ſipiſcant.qꝛ cū eſt incertū qñ perpetua dici pōt diſpoſitio rō
ne incertitudinis reſipiſcat vel non:ſicut diſpoſitio collata ad
beneplacitū alicuius pōt dici perpetua.vt not.in.c.ꝛ ſi princi
palis.de reſcrip.in cle.ꝛ qđ not.Bart.in.l.de pupillo.§.ſi quis
ipſi pretori.ff.de no.ope.nun. ¶ Ultimo no.tex.ibi ꝛ ſi qui co
rum ꝛc.ad id qđ dicam.ſ.c.pxi.

1 ¶ Clerici moniti ſi ꝯcubinas nō dimittant:ſuſpenduntur a
beneficijs ꝛ ſi adhuc nō corrigunt deponuntur.
2 Epūs clericum ſuum detinentē fornicariā nō debet ſtatim de
ponere:ſed monere prius.
3 Prohibitio iudicis debet eſſe perpetua.
4 Iudex ſi ꝯdēnauit aliquod caſtrū ad deſtructionē murorum
poſt deſtructionē nō poterit reparari:lȝ in ſnīa nō ſit dictum.
5 Delictum idem poſt ꝓhibitionē iudicis continuatum maio
rem penam exigit.
6 Priuare ꝛ ſuſpendere qualiter differant.
7 Suſpenſio iudicis an addat aliquid ad ſuſpenſionem inflictā
per canonem.
8 Congrua ſatiſfactio ſuſpenſoꝝ que ſit.
9 Suſpenſus vſqꝫ ad ſatiſfactionē:ſatiſfactione ſecuta an indi
geat aliqua abſolutione.
10 Suſpenſus nō perdit iura ſua ſpūalia vel tpalia:nec poſſeſſio
nem ipſoꝝ:licet fructū perdat ad tempus.

1 Sicut. ¶ Si clerici moniti ꝯcubinas nō di
mittant:ſuſpendunt̄ a beneficijs:ꝛ ſi
ſe ad hoc nō corrigunt deponuntur.tria dicit ſm
Hoſt.primo ꝙ clerici fornicarij moneant̄:ꝙ ino
bedientes ſuſpendātur ꝙ creſcēte vel durāte ꝯtumacia benefi
2 cijs priuent̄.ſcđa ibi:ſi vo.tertia ibi:ꝛ ſi eas. ¶ No.primo.¶ ꝙ
epūs clericū ſuū detinentē fornicariā nō debet ſtatim deponere
ſed monere prius.ꝛ hoc credo quantū ad penā ſuſpenſionis ꝛ
priuationis:de quibus in tex.illa aūt fornicatio ante monitio
nē ꝯſummata:nō debet eſſe totalr̄ impunita: ſicut nec alia de
licta q̄ iudici nota ſunt.ꝛ eſt ſpāle forte in iſto delicto ꝯtinē
tie:in eo quod ex diuturnitate tpis creſcit pena in delictis nō
momētaneis q̄ in faciendo cōſiſtunt:ſine monitione cū cōmiſ
ſa fuerint puniūtur.ad hoc qđ not. Inno.in.c.extirpande.de
prebē.ꝛ.l.ſi diutino.ff.de penis.ꝛ qđ not.Barto.de iſtis deli
ctis continuatis ꝛ iteratis.in.l.inficiando.§.infans.ff.de furt.
3 ¶ Secundo not.ibi eas vlterius ꝛc.¶ ꝙ ꝓhibitio iudicis de
bet eſſe perpetua.facit ad not.ī.de offi.dele.querenti ꝛ qđ ibi
4 dixi.ꝛ eſt arg.¶ ꝙ ſi iudex ꝯdemnauit aliquod caſtrum ad de
ſtructionē murorum: ꝙ poſt deſtructionē non poterit repa
rari.licet in ſnīa nō ſit dictum.qđ dic vt no.Cy.in.l.ſeruus.C.
de penis.ꝛ Bar.ff.de adult.l.adulte.ꝛ qđ dixi.ī.de conſti.c.ex
5 literis. ¶ Tertio in v̄.ſi vero.cū ſeq.not.¶ ꝙ idē delictū poſt
ꝓhibitionē iudicis ꝯtinuatū:maiorē penā exigit.offenditur
eī poſtea ius ꝛ iudex ideo grauius vlciſcendū.vt.l.ſi familia.
ff.de iuriſdi.oīm iu.ꝛ idē dicimus in furto vt iteratum ſepius
grauius puniat̄.vt.l.ſi dominū.ff.de furt.per Bar. ¶ Quar
to no.ꝙ ſuſpenditur qs qñqꝫ ad tempus:qñqꝫ ꝑpetuo priua
tur beneficijs.alias ſuſpenſiones poterit iudex facere ꝯtra de
linquentes.qꝛ ſuſpenſionū tot ſunt ſpecies quot ſunt negotia
qđ dic vt in cleꝫ.cupientes .de penis.facit.l.moris.de penis.
6 ¶ Quinto colligit̄.¶ ꝙ aliud eſt priuare:aliud ſuſpendere.in
ſuſpenſo eñ retinet̄ titulus beneficij ꝛ poſſeſſio.licet fructib⁹
priuetur ad tēpus vt.ſ.dicā:ſed ille qui priuat̄ nudatus eſt.fa
cit.l.illa inſtitutio.§.1.ff.de here.inſti.ꝛ qđ no.ī.de reſcri.c.pa
ſtoralis.ꝛ ideo in materia poſtliminij.ꝛ.l.cornelie.quia iura ca
ptoꝝ ab hoſtibus ſunt in ſuſpenſo nō poteſt aliquis ſe preten
Opponit in ꝯtrariū. dere heredē capti.vt.l.nec nos. ff.de capti. ¶ Oppo.dicit̄ hic
fornicatores ſuſpendēdos:ꝯtra immo vident̄ ipo iure ſuſpēſi
xxxij.diſt.nullus.ꝛ.c.preter hoc.So.dicit glo.hic loquitur in
toleratis ab eccleſia contraria loquunt̄ in condēnatis p ſentē
tiā vel notorijs fornicationibus.qꝛ notoriū idem qđ ſnīa ope
ratur.vt.l.emptore.ff.de acti.emp.ꝛ Bar.in.l.as cui homo.de
verb.obli.iſtā ſol.gloſ.tenent Tan.ꝛ Inno.vel aliť dicit Inn.
ꝯtraria loquunt̄ in ſacerdote qui ſuſpendit̄ tm̄ a miſſa: hic de
alijs ordinibus loquitur:ꝛ etiam alias penas imponit.hec ſo
lu.nō videtur ſibi placere.qꝛ nō ſolū a miſſa:ſed ab alijs mino
ribus officijs notorij fornicatoris abſtinendū eſt.lxxxij.diſtin.
ſi qui.immo nec beneficiū habebit:nec cum alijs ſedebit : nec
electionibus intererit.arg.dicti.c.preter hoc.ꝑpter notoriā
eñ fornicationē nō ſolum ab officio ſacerdotū:ſed etiā inferio
rum clericoꝝ abſtinendū eſt.vt infra eodē.c.ſi.ſtat ergo Inn.
in prima ſo.cū glo.ꝙ hic loquit̄ cū erat occultū. cōtraria vero
cū erat notoriū de fornicatione.cū loquit̄ hic qñ erat ſuſpitio:
qđ pȝ p monitiones q̄ debent intercedere.Si eñ de fornica
tione eſſet certū in incertis primo certis ꝛc.vt.l.ꝯtinuus.§.cū
ita.de verb.obli.cū ergo hic puniat̄ ex ꝑſumptiōe ꝛ ſuſpitione
criminis.qꝛ monit⁹ nō deſiſtit.ideo mitius puniēdus q̄ qñ de
crimine clare liquet ar.no.p Inno.ī.de ꝑſump.afferte.ꝛ.c.qꝛ
veroſiſe.vel dic quarto ſm eū.ꝙ alia pena imponit̄ p illos ca
nones.et alia p iſtud.c.ibi eñ imponit̄ pena vt impune recedi
poſſit ab eius officio.hic via ordinaria ꝓcedit:per quā alie pe
ne imponūtur.ꝛ ſic vt augeātur pene illoꝝ canonū neceſſarie
ſunt monitiōes de quibus hic.varie eñ pene per diuerſa iura
ſunt prodita ꝯtra illos quodā ordine ꝛ modo.ideo q̄ pena im
ponat̄ dixit Hoſt.ī.eo.ſi quiſqꝫ.Iudicis arbitrio hoc relinq.
tranſit Inno.ad.v.ſo.ꝛ dicit ꝙ licet fornicatores notorij p ca
7 nones ſint ſuſpenſi:tm̄ poterunt etiā ſuſpendi p iudicē.¶ Sed
tunc dices nō videtur iſta ſuſpenſio iudicis aliquid addere ad
ſuſpenſionē inflictā p canones.ergo fruſtra accedit ꝯtra.l.ſti
pulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.ꝛ ar.de leg.l.ſi creditori.ꝛ.l.q
bus.de verb.ob.Sed dic ꝙ addit qꝛ erat ligatus duplici funi
culo ꝛ ſic difficili⁹ ſoluet̄.vt dicimus in excōicatione.ſ.de iude.
quoniamdā.ꝛ de ſen.ex.cū p cauſa.vel ſubtilius ſm Inn.ſuſpē
ſio iudicis grauior q̄ ſuſpenſio iuris.ꝛ ſic aliquid addit. ſuſpē
ſio eñ iuris ſm eū ceſſat ſi ille ceſſet a pctō quantū ad hoc:ꝙ
alij poſſint ipſius officiū audire.ꝛ ſic pōt intelligi.lxxxi.diſt.ſi
q ſunt.ꝛ qđ ibi no.ipſe tm̄ ſine diſpenſatione ꝛ abſolutione ce
lebrare nō debet.ex quo fuit notoriū crimen eius.vt not.l.di
ſtin.ſacerdotes.ꝛ abſoluet epūs. vt notat Lauren.xxxij. diſt.
nullus.licet Inno.videatur velle ꝙ nō indigeat abſolutione.
infra de ſen.excō.venerabilis.Sentētia vero iudicis nō ceſſa
bit:niſi reſtituatur ꝛ de magna gratia.eſt ꝛ alia differentia ſm
eum inter ſuſpenſionē iuris ꝛ iudicis.qꝛ ſi quis ſuſpenſus eſt a
iure ipſius beneficia nō poterunt conferri.niſi per ſnīam pri
uetur.ꝛ ideo debet precedere monitio:vt hic.ꝛ.ſ.eo.c.ſeq. Si
aūt a prelato ſuſpenſus eſſet : poſſent conferri eius beneficia:
ꝙ vacant.ī.de eta.ꝛ qua.cum bone.ſecus in beneficijs ſuſpen
ſoꝝ a iure.vt hic ſm Inno.ſed hoc dictū nō placet Hoſt.ſcꝫ ꝙ
beneficia ſuſpenſorū a iudice poſſint conferri.qui eñ ſuſpēdit
non priuat.ſuſpenſus eñ adhuc remanet prelatus.ergo q̄diu
ſic viuit beneficia ſua nō poſſunt alijs conferri.de conceſ.pre
ben.c.1.poteſt tm̄ ꝑpter hoc perpetuo remoueri:vt ſequitur:ꝛ
etiā deponi.vt.ī.ti.1.vt clericoꝝ.§.ſi quis.nō eſt ergo differen
tia inter ſuſpenſionē hoīs ꝛ iuris quo ad predicta: ſicut nec in
exhibitione ſacramentoꝝ.vt tenet hic Inno. ꝛ not. de hereti.
c.ij.quantū aūt ad irregularitatē cōtrahendā ratione celebra
tionis dicit Inno.ꝙ eſt differentia inter ſuſpenſos ab homi
ne ꝛ ſuſpenſos a iure.illi eñ celebrando nō incurrunt irregu
laritatem:iſti vero ſuſpenſi ab hoīe celebrando incurrunt. qđ
nō placet Io.an.p.c. cum medicinalis.§.ſi quis aūt. de ſentē.
excō.lib.vj.ꝛ.c.1.in fine.de re iudica.Habetis ergo quinqꝫ ſo
lutiones ad cōtraria ſignata in gloſ.datur ꝛ.vj.ſolu.p Ioan.
an.ſuper ea ꝙ hic nō loquitur de ſuſpenſione officij ſed benefi
cij.ꝛ ſic eſt diuerſitas nō cōtrarietas.hec tm̄ ſolutio poſſet im
pugnari.qꝛ ſuſpenſio ab officio ꝯſequēter includit ſuſpenſio
nē a beneficio.vt.c.paſtoralis.ſ.de appel.So.collige ex not.ī.
eo.a crapula.in ſi.dat ꝛ.vij.ſo.ſ.eo.ſi aūt.ꝙ aūt.ꝙ illud qđ hic
dicitur eſt de gratia. ¶ Quero hic dicit̄ ꝙ iſti debent ſuſpēdi Ponit queſtiones.
vſqꝫ ad congruā ſatiſfactionem ꝛc.¶ Quero ꝛ leuiter.que erit
8 congrua ſatiſfactio.Reſpondeo aut iſte offendit ſolum deum
aut deum ꝛ proximū. Si ſolū deum congrua ſatiſfactio eſt ſi
egit penitentiā corā deo:ꝛ pctīſ dimiſerit.Si aūt offendit ꝓ
ximū:debet ꝛ ꝓximo ſatiſfacere.vt ſic ſemp leſis de iniuria et
leſione ſatiſfiat.ar.ſ.de crimi.fal.c.1.ꝛ.c.cum deſyderes.in ſi.de
ſen.exc.ꝛ qđ no.Bar.in.l.venia.C.de in ius voc. ¶ Scđo que
9 ro.¶ Utrum ſuſpenſus vſqꝫ ad ſatiſfactionē ſatiſfactiōe ſecuta
indigeat alia abſolutione.dicit Inno.ꝙ nō.ſed cōpleto ſatiſfe
cit ſicut debet:officiū ſuū ꝛ beneficiū recuperat.niſi aliud ſit im
pedimentū.vt qꝛ pctīm ſit manifeſtū:vel ſubeſt iuſta cā diſpen
ſationē requirens.de hoc.ī.de tēpo.ord.c.ex tenore.ꝛ.c.ſi idē
ſi vſqꝫ ad annū vel certū tēpus ſuſpenſus ſit.circa hoc vide qđ
not.ī.de eta.ꝛ qualita. cum bone.in gloſ.moderate.vbi nota
differentiā inter ſuſpenſionē ad tēpus:ꝛ illā donec ſatiſfecerit
10 Concludit ergo Inno.¶ Suſpenſus nō perdit iura ſua ſpūalia
vel tpalia:nec poſſeſſionē ipſoꝝ.lȝ fructū perdat ad tēpus.qđ
pȝ ex eo qꝛ ad hoc aīm nō habet:ſine quo poſſeſſio nō amit
titur.ff.de acqui.poſ.l.poſſideri.§.qbus.ꝛ ideo eius beneficia
interim ꝯferri nō poſſunt.lȝ fructus medio tpe collecti ſibi nō
reſtituātur

reſtituantur: ſed in vtilitatē eccleſie cōuertunť. de appel. paſtoralis. in fi. de cleri. nō reſi. c. pe. ſm Inno. qui dicit ꝙ ſuſpēſus ad tempus interim ſi celebrat eſt irregularis. vt. j. de cler. exc. c. ſi. ꝑ Jo. an. in glo. idem videť. circa medium.

1 ☞ Litere rei ſeriem ſupprimentes viribus carent.
2 Factū nō ſolū eſt exprimendū in literis abſolutionis ſine impetratis ſup ea: ſed cauſa facti eſt exprimenda.

Uper eo. Nō valet abſolutio ſi clericus ꝑpter ɔcubinatū ſuſpēſus eo
1 tacito abſoluať. vel aliter. ¶ Litere rei ſeriem ſupprimentes virib⁹ carēt. ¶ Not. primo ꝙ in lr̄is
2 abſolutōis ſine lr̄is impetratis ſup ea: nō ſolū factū ſed cauſa facti eſt exprimenda. ſicut in libello factū ⁊ cauſa exprimenda ſunt. vt. ſ. de lib. ob. c. ij. nā ſub gn̄ali narratōe multa pōt includi: q̄ expreſſa fuiſſent denegata. ⁊ inter cetera eſt delictū illud ſ. retinere ɔcubinā. vt hic ptz. facit ad no. in. l. ſꝫ ⁊ ſi quis. §. q̄ſitū. ff. ſi q̄s cau. ⁊ ɔcor. huic. c. qđ habetur. ſ. de reſcrip. dilectus
filius abbas. ¶ Oppo. ⁊ videť ꝙ generali impetratōe nō attentata ꝓcedendū ſit vigore literarū. ⁊ ſi nō ſm formā ipſarū: ſaltē ſm iuris ordinē. vt. ſ. de reſcrip. ſup lr̄is. Sol. hic loquiť de literis impetratis ſup reſtitutione. ſecus ſi conquereref de iniuſta ſn̄ia ſine ſuſpēſione. qꝛ tūc valerēt lr̄e ꝓcederef ꝑ eas vt in ɔ̄rio. vel pōt dici ſpāle in hoc caſu. vt teneať facere mentionem de ſerie ꝓceſſus. vt. d. c. dilectus filius abbas.

[margin: Opponit in ɔtrariū.]

1 ☞ Cleric⁹ q monit⁹ nō dimittit ɔcubinā: a bn̄ficio deponiť.
2 Clerici io minoribus ɔſtituti: an ſint cōpellendi ad ɔtinentiā.

1 Jaūt. ¶ Clericus q monitus nō dimittit cōcubinā: a bn̄ficio deponiť. h. d. ¶ No. primo ꝙ clerici etiā in minoribus ɔſtituti ſont cō-
2 pellendi ad ɔtinentiā. qđ eſt verū in beneficiatis. vt ſequiť ſm Joā. an. ego credo ꝙ etiā clericus in minoribus nō beneficiatus poſſit cogi dimittere cōcubinā. lꝫ em̄ poſſit matrimonium ɔtrahere: nō tn̄ aliter fornicari. vn̄ filij nati ex coſoluta nō pn̄t dici ꝓprie naturales: ſed ſpurij. Ideo nō legitimarenť ꝑ ſequens matrimoniū cū tali ɔcubina ɔtractū. vt tenuit diſputando Ric. mal. licet Joā. an. diſputauerit vt ptz in mercuriali poſita in regula nō eſt ſine culpa. de reg. iur. li. vj. Scđo dn̄s Jo. an. exponit. vn̄ dicať fornicaria: vnde ɔcubina: vn̄ meretrix: ⁊ pellex: dic vt hic ꝑ eum. ¶ Glo. vlti. op. ⁊ ſoluit ſolu. ſi. tenet Jo. xxxi. diſt. ammodo. ⁊ qualiter ꝓbeť aliquam eſſe ɔcubinā: ⁊ an repellať a teſtimonio. vide. l. maſſurius. alš incipit: ſeruus pellione. de verb. ſig. ⁊ q̄ dicať cōcubina. dic vt l. j. in fi. ff. de ɔcubi. ⁊ xxxiiij. diſt. §. ⁊ concubina.

1 ☞ Papa reducit ad concordiā canones qui videntur inuicem contrariari.
2 Concubinarij miſſam nemo debet audire: nec etiā euangeliū. Sed requiriť ſcientia indubitata. nu. 3.
4 Sacerdos malus nō pōt polluere ſacramenta.
5 Sacramentoꝝ qui ſint effectus.
6 Perſona miniſtri nō attendetur qualis ſit: ſed perſona principalis que in eo repreſentatur.
7 Subditus pōt abſtinere motu proprio a notorio fornicatore.
8 Crimen fornicationis ſi habet operis euidentiā nō eſt licitū a tali fornicatore audire miſſam.
9 Confeſſio ⁊ ſententia faciunt rem notoriam.
10 Crimē ɔfeſſatū coraꝫ iudice pōt iudex punire ſine alio ꝓceſſu.
11 Crimē intētatū nō diffiteri idē qđ ɔfeſſio criminis operatur.
12 Notorius fornicator celebrando an incurrat irregularitatē.
13 Notorij multiplex differentia. Et qđ ſit notoriū iuris. nu. 17.
14 Occultū quid dicatur. Que ſit eius pena. nu. 15.
16 Manifeſtum quid dicatur.
18 Notoriū facti quid dicať. Et qđ notoriū preſumptiōis. nu. 19.
20 Notorium facti quotuplex ſit.
21 Ordo iuris an ſit ſeruandus in notorijs.
22 Citatio an ſit neceſſaria in notorijs.
23 Reus ſi nō citatur: nec exponitur ſibi factū: nec auditur eius defenſio: nō tenet ſn̄ia lata ſuper notorio. Et qđ ſi eſt abſens per contumaciam comparēs pendente iudicio vel ſentētia lata an audietur. nu. 30.
24 Delictū euidens ⁊ notoriū quas excuſatiōes poſſit recipere.
25 Delictum ſi eſt adeo notū iudici ꝙ nō recipiať excuſationeꝫ pōt punire exequendo nō cognoſcendo.
26 Probatio an requiratur in notorio.
27 Sententia an ſit neceſſaria in notorijs.
28 Appellari an poſſit a ſn̄ia lata ſuper notorijs.
29 Appellatio interpoſita a ſn̄ia ſuper notorio lata in quo differat ab alijs ſententijs.
31 Reus ſi ſemel fuit contumax: nec inueniť factū notoriū: ſed eſt locus purgationi: an citabitur ad purgationē. Et qđ ſi nō cōparet: an habebitur ꝑ confeſſo. nu. 32.
33 Judex ſi monet reū vt ſatiſfaciat tāꝗ̄ de notorio vſqꝫ ad talē diem: an talis monitio habebitur ꝑ citatione.
34 Delictum ſi eſt notoriū an poſſit procedi ſup circūſtantijs occultis tanꝗ̄ ſuper notorio.
35 Statutū ſi dicat ꝙ ɔtumax habeať ꝑ confeſſo: itē aliud ſtatutum ꝙ offendens officialē puniať in duplū. ꝓceſſum eſt ɔtra tytiū ꝙ caiū officialē offendit: tytius eſt cōtumax: an habebiť ꝑ confeſſo nō ſolū ſup delicto intentato: ſed etiā ſup ſlia circūſtantia ⁊ qualitate ꝙ caius fuerit officialis.
36 Proceſſus notorij an habeat locū in contractibus. Et an habeat locum ſm leges. nu. 38.
37 Cautela optima qn̄ iudex ꝓcedit ſuper notario.
39 Judex ꝓceſſit ſup notorio crimine: de quo anteꝗ̄ fuit ſibi fides facta tulit ſn̄iam tanꝗ̄ ſuper notorio cum ita eſſet tn̄ ſibi nō cōſtabat de notorio an valeat talis ſententia.
40 Judex ſi aliquis eſt in veritate: tn̄ ignorat ſe iudicem: an valeat eius ſententia.

Eſtra. A clerico fornicario nō notorio licite audimus diuina: et ꝑcipimus ſacra. Sed ſi eſt notorius abſtinere debemus: nō tn̄ eo aīo ꝙ credamus officia vel ſacramenta talium fore polluta. Et pōt diuidi in duas partes in conſultationē ⁊ ſolutionē. ſcđa ibi: ceterum. Uel dic ꝙ due ſunt partes. in prima litera deciſa. in ſcđa ɔſultatio: ⁊ riſio. et illa ſcđa ſubdiuidiť in quatuor. in prima allegat ꝓ ⁊ contra. in ſcđa diſtinguit qualitatē criminis de quo queriť. in tertia diſtinguit de aīo abſtinētis. in q̄rta ex diſtinctōe ſolutionē ɔcludit. ſcđa principalis ibi: alicubi. ſcđa ſcđe ibi: ceterū. tertia ibi:
1 itē aliud. q̄rta ibi: ſine dubitatōe. ¶ No. primo ꝙ papa reducit ad ɔcordantiā canones q videnť inuicē ɔ̄riari. ſilr opi. doc. ſ. de reſti. ſpo. lr̄as. idē in diuinis ſcripturis. viij. q. j. in ſcripturis. idē in teſtib⁹. ſ. de teſti. cū tu fili. expedit em̄ iura iurib⁹ cōcordari aliq̄ ſub diuiſione: vt correctio euiteť. vt in. c. cū expe-
2 diat. vt de elec. li. vj. ¶ Scđo no. canonē ꝓhibere ne quis audiat miſſam cōcubinarij. ſilr nec ipſe dꝫ ab alijs audire. c. xxxij. diſt. preter hoc. ⁊ quod hic dicitur de miſſa: idē dicas de euangelio: epiſtola: ⁊ alijs diuinis officijs. ſm Jo. vt. d. c. ꝑter hec.
3 ¶ Tertio no. ꝙ ad hoc vt euitare teneať requiritur ſcia indubitata. ⁊ intelligit Jo. ſcientiā iuris nō facti. tu dic contra ſm Bar. j. c. ꝓxi. ⁊. c. fi. de iſta ſcientia indubitata dic vt. l. cum quidam. §. quod dicať. de acqui. here. ⁊. l. j. §. ſcientiā. ff. de inſtitu. ¶ Quarto no. Jo. in v̄. alibi dz. ꝙ ſufficit gn̄alis allegatio. ſic j. de preben. c. ij. ⁊. xlv. diſt. c. ij. de hoc. c. diſt. §. hinc etiā. de hoc in Spe. de alle. ⁊ diſ. §. porro. v̄. in ſumma. ¶ Quinto no. ꝙ
4 malus ſacerdos non pōt polluere ſacra.ᵃ vn̄ alibi dicať. qđ em̄
a cautū erit aut ſecurū ſi ſanctitas incorrupta corrūpitur. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi quē ꝗ̄. nā mali tractando ſacra ſe tm̄ ledunt. facit xv. q. vlt. nō ob. j. q. j. ſit ꝓpſus. ⁊ ea. cā ⁊. q. multi. in fi. dic vt ibi
5 ¶ Sexto no. effectū ſacramentoꝝ: qꝛ ſunt purgatoria cōctarū ɔtagionū: ⁊ c. proſunt em̄ mortuis. xiij. q. j. aīe. ⁊ extinguunt peccata venialia ⁊ mortalia: qđ ſane intelligas. vt not. de cōſe.
6 diſt. ij. quotidie. ¶ Septimo no. ꝙ perſona miniſtri qualis ſit nō attēditur: ſed pſona principalis que in eo repſētatur. facit ad not. in. c. ſi religioſus. de ꝑurato. in clem. ⁊. l. cogi. §. hi qui ſolidum. ad trebel. idem dicimus in iudice. vt qn̄cūqꝫ ſit infamis ⁊ malus: donec toleratur valent geſta per eum. vt plene ꝑ Inno. in. c. nihil. de electi. ⁊. l. barbarius. de officio preto. facit. c. dudum. ſ. de elec. ¶ Octauo not. ꝙ aliud eſt in crimine
[7] notorio: aliud in occulto. ¶ A notorio em̄ fornicatore pōt ſubditus motu ꝓprio abſtinere: nō aūt ab occulto. quia nō debet ipm occultū vel eius ſacra vitare. qđ eſt veruꝫ q̄ neceſſario ab eodē cogiť qs ſuſcipere. in ſacramētis vero q̄ ab eo ſuſcipe nō cogitur. de quibus. j. de peni. ⁊ re. oīs. licitū eſt abſtinere: ſi ex tali abſtinētia ɔtra talem ſacerdotē toleratū ſcandalū nō generatur. alš aūt nō licet abſtinere. nā ⁊ dn̄s iude corpus ſuū dedit. de ɔſecra. diſt. ij. nō ꝓhibeat. ⁊. c. ſeq. ⁊. vj. q. ij. placuit. ⁊. c. ſi tantū. viij. q. iiij. nōne. abſtinere ergo licet in occulto. ⁊ ſic nō
8 eſt cōtra. j. de ſentē. exc. cō. cū nō ab homine. ¶ Nono not. ꝙ ſi crimen fornicationis habet operis euidentiā nō eſt licitum audire ab eo. dicitur aūt notoriū facti euidētia: qn̄ mulierē ſuſpectam tenebat in domo ſm Inno. xxxi. q. j. c. j. ⁊. ſ. eodē. ſi quis ꝗ̄. ſecus ſi clericum inuenirem in occulto cum aliqua muliere:

[margin: ¶ Pollue re ſcā. vtrū ſacra ꝑ malos miniſtros lata ſe effectū ɔferāt. uſd pictib⁹ illa. vide Jo. de turre cre. in c. ſi inſtus. j. q. j.]

ꝑpter hoc eñ ipſum in publico nõ vitabo: niſi aĺs ſit notoriũ
ſm Hoſt. ⁊ adde qđ no. de ſentẽ. ex. c. iiij. §. ſi. euidens ergo for-
nicatio clerici operatur vt poſſit vitari in publico. ⁊ hoc eſt ge-
nerale oim ſuſpenſoꝝ a iure. ſcʒ ſi crimina ꝑ quibus ſunt ſuſ-
penſi ſint notoria euidentia: licet cuiqꝫ eos vitare in diuinis
officijs. idẽ de irregularibus qui a iure ſuſpenſi dici poſſunt.
Si vero crimina ꝑ quibus a iure ſuſpẽdunt ſint occulta licet
grauia: vt ſimonia: homicidiũ: et hmõi. tñ vitari nõ debent in
his que ab ipſis de iure recipi debent. argu. hic de conſe. diſt.
ij. nõ ꝓhibeat. idem in excõicato occulto. vi. q. ij. ſi tantum. de
offi. ordi. ſi ſacerdos. ſm Inno. ad hoc vide qđ not. de ſimo. tã
ta. per Joan. andr. ⁊. c. per tuas. Hoſtiẽ. remittit ad nota. per
eum infra de ſenten. excõi. c. cum nõ ab hoie. ¶ Decimo not.
9 † ꝙ confeſſio ⁊ ſententia faciunt rem notoriã. hinc eſt † ꝙ cri-
10 men confeſſum corã iudice poteſt iudex punire ſine alio pro-
ceſſu. vt not. Inno. ſ. de accuſa. qualiter. el. ij. ⁊ aduertendũ ꝙ
confeſſio ⁊ etiã ſentẽtia recipiunt aliquas exceptiones. vt nul
litatis. ⁊ ſimiles. de quibus in. l. iiij. §. condemnatũ. ff. de re iu
di. nec tamẽ minus factum confeſſatũ vel in condemnatione
deductum notoriũ appellatur: ⁊ tanqȝ ſuper notorio procedi
poteſt. vt infra dicã ꝓbatiões vero facte in cauſa quantũcũqꝫ
apertiſſime ⁊ liquide nõ ſecuta ſentẽtia vel confeſſione nõ idẽ
operantur: vt eſt gloſ. no. in. l. ſed ſi poſſeſſori. §. ſi. ff. de iureiu.
11 ad idem. c. iudex. de offi. deleg. li. vi. ¶ Undecimo not. † ꝙ nõ
diffiteri crimẽ intentatũ idẽ ꝙ confeſſio dicti criminis operat
facit. c. ij. de cõfeſ. lib. vi. licet alibi tradat regula generalis. ꝙ
tacens nõ habetur ꝓ cõfeſſo in his q̃ tendũt ad ſui preiudiciũ
vt. l. filiuſfa. §. inuitus. ff. de procurat. ¶ Uenio ad aliquas op.
que poſſunt elici ex predictis no. ſed vt ſeruẽ ordinẽ repeto. et
primo dicit hic alibi ⁊c. ⁊ ſic ſufficit allegatio gñalis ꝯ. C. ad
l. fal. auf. teſtõ. ⁊ de dec. q ꝯ certã. de poſtu. l. j. in ſi. So. principi
vel corã principe ſufficit generaĺr allegare. ꝙ vbicũqꝫ ſint clau
ſa preſumitur habere in pectore vt in. c. j. de conſtie. li. vi. ſecus
ſi corã alio. in toto tñ volumine. ff. ptʒ ꝙ iuriſcõſulti allegant
librũ vel titulũ inter ſolennes docto. vidi ſine allegationibus
iuris diſputari cũ rõnibus efficaciter ꝯcludẽtibus: quoſdã vi
di allegare. l. vtiliter ad propoſitũ facientes. vulgariter vero
leges ꝓterire in cõibus quas inducunt ⁊ hoc placet. ¶ Scḋo
oppo. dr hic ꝙ criminoſi miniſtri nõ maculãt ſacra. ꝯ. j. q. j. ſit
ꝓpſs. ⁊. c. multi. So. ſacra nõ ꝯtaminanf: licet malus ſit ſacer-
dos: ſeipm vero maculat. vt in iuribus hic allegatis in glo. et
vij. q. j. principis. ¶ Tertio opp. hic videt innui. ꝙ a notorio
fornicatore nõ debeãt percipi ſacra. ꝯtra nec i bono nec in ma-
lo hoie debet quis facere ſacra. dei. vt. j. q. j. So. vt ibi. ¶ Quar
to opp. dicit hic ꝙ ſolus notorius fornicator debeat vitari. ꝯ
immo videt etiã ſi ſit occultus: ſicut dicimus in ſimoniaco. vt
ſ. de ſimo. tãta. So. aliud in fornicatore occulto: aliud in ſimo
niaco. in iſto eñ ꝑpter infectã radicẽ ſtatutũ eſt vt vitari poſ-
ſit. ꝙ intus ortus occidit. de hoc dic vt. ſ. c. tanta. ¶ Anteqȝ
12 veniã ad materiã notorij. † quero an notorius fornicator cele-
brando incurrat irregularitatẽ: cũ iſta. q. debeat alia immiſce-
ri. ſ. quis dicaf notorius fornicator: an eo ipſo ꝙ retineat mu-
lierẽ in domo ⁊ immẽſa. ⁊ videt ꝙ iſte dici poſſit notorius no-
torio facti actu ꝑmanẽtis. de quo in glo. dñs Jo. lig. refert an
tiquos ⁊ modernos variare inuicẽ in hoc paſſu. quidã dicunt
ꝙ ad hoc vt notorius dici poſſit: requiritur monitio: vt not.
Lau. xxxij. diſt. nullus. idẽ Hug. lxxxvij. diſt. ſi q. ⁊ Archi. eos
ſequitur dicens ꝙ niſi precedat monitio: nõ incurrunt irregu
laritatẽ celebrantes. Hoſt. hic ⁊. ſ. de ſentẽ. excõ. li. vi. c. j. ⁊ Jo.
mo. ibi ⁊ Jo. an. hic ⁊. c. ſi celebrat. de cler. excõ. mi. dicit ꝙ ſine
monitione dicit notorius ⁊ ſuſpenſus quo ad ſe ⁊ alios. ⁊ ideo
celebrando irregularitatem incurrant. nam tales ſunt ſuſpẽſi
ſuſpenſione ſpeciali canonis: nõ illa generali qua ſuſpẽſus eſt
quilibet peccator exiſtens in mortali hoc probari videt. lxxxi.
diſt. ſi qui. ⁊. xxxij. diſt. preter hoc. ⁊ in iſto. c. dicitur nullus au
diat ⁊c. per iſta eñ verba ſatis poteſt denotari ſuſpenſio. arg.
ſ. de iudi. c. j. ⁊ hoc etiã tenet Hoſt. de peni. ⁊ remiſſi. in rubri.
de diſpenſa. in quarto. dñs Joã. de lig. multũ intricate refert
hic iſtorum opi. ⁊ tandem ꝯcludit ꝙ notorius fornicator cele-
brãs nõ incurrit irregularitatẽ: niſi monitus deſiſtẽs ſit ſuſpẽ
ſus ab homine. ⁊ ꝙ precedere debeat monitio videt ꝓbari. ſ.
c. ſicut. ⁊ duobus ſeq. ⁊. ſ. c. xxi. Si eñ detentio faceret rem no
toriã nõ eſſet opus monitiõe ad ſeparationẽ. vt no. ar. lxxxij.
diſtin. preſbyter. ⁊ tñ ſit vt in. c. ſicut. Preterea nõ reperit iure
cautũ ꝙ fornicator notorius ſit ſuſpenſus a iure ſpãli ⁊ expſſa
ſuſpenſione vltra gñalem q̃ refert a deo ꝑpter quodlibet mor
tale lʒ canon addat illi ſuſpenſioni ꝙ nõ audiat miſſam eius.
xxxij. diſt. verũ. ⁊. c. nullus. ⁊. c. ꝓter hoc. ſuſpenſio aũt illata a
deo: certũ eſt ꝙ nõ inducit irregularitatem. ꝑ hoc. c. ĩs qui. de
ſen. excõ. li. vi. vbi irregularitatẽ nõ incurrit quis ex aliquo de
licto: niſi cautũ ſit expreſſe in iure. ad hoc etiã facit qđ no. Ar-
chi. in. c. cum eterni. de re iudi. lib. vi. vbi dicit ꝙ ſuſpenſus pro
pter crimẽ tũc irregularitatẽ incurrit. cũ canon hoc exprimit.
licet Jo. an. ibi cõtra in hoc nõ ob. iſte tex. qui dicit nullus au
diat ⁊c. intelligitur eñ poſt monitionẽ. Et ex iſta opi. infertur
ꝙ ſi publicus fornicator penitet: ⁊ deſiſtit: ꝙ poſſunt ab eo au
diri diuina: quod nõ eſſet: ſi eſſet ſuſpenſus quo ad ſe et alios
ante obtentam abſolutionẽ. vt no. Inno. de exceſ. prel. tanta.
de ſentẽ. excõ. venerabilibus. lib. vi. ad hoc etiam facit qđ not.
Jo. an. de cleri. pere. c. j. vbi dicit ꝙ licet deprehenſus in publi
co crimine nõ debeat celebrare ante diſpẽſationẽ: ſi tamẽ ante
celebrat põt epus cum eo diſpenſare. ꝑ hoc adduco. c. vt cleri
coꝝ. ibi eñ primo ab omni libidinis vitio precipit clericos ab
ſtinere. ⁊ tñ ſubdit: ꝙ ſi ſuſpenſus hac de cauſa ꝓſumpſerit ce-
lebrare diuina ⁊c. Ecce ergo ꝙ in quolibet gñe incõtinẽtie (vt
priuatio ⁊ depoſitio clerici fornicationis fieri poſſit) requirit
ꝙ precedat ſuſpenſio epi. ⁊ loquit in omi genere fornicatiõis
ille tex. dum dicit ab omni. qui eñ dicit omne nihil excludit. vt
l. in re mã. C. manda. ⁊. c. ſi romanoꝝ. xix. diſt. ⁊ hec opi. eſt ma
13 gis equa ſm Jo. and. ¶ † Nunc ad materiã notorij deſcenda-
mus ad cuius pleniorẽ intelligentiã premittendũ eſt qđ not.
glo. ſ. c. px. ⁊ moderniores hic. nã pluribus ⁊ varijs modis ad
veritatẽ ꝑuenimus ⁊ qlibet modus habet nomẽ ꝓpriũ. eſt eñ
argumentũ: ꝓſumptio: indiciũ: fama: rumor. occultũ oino: pe
ne occultũ: manifeſtũ: ⁊ notoriũ. altero eñ ex ꝓdictis de vno-
quoqꝫ negotio iudici ſit fides. ⁊ ſunt iſti ꝓbationum gradus.
nam debes ſcire ꝙ ſunt qdã extrema q̃ ſunt extra fidẽ: ⁊ credu
litatẽ vt neſcientia. Illud eñ qđ homo neſcit: nõ eſt fides nec
credulitas. vt no. de iuris ⁊ fa. ig. ſuper rubrica ⁊. l. de ſtatu. de
teſta. Item eſt ſciẽtia vera: ⁊ illa habetur duobus modis. vno
modo q̃ ſunt artis ſeu ſcientie alicuius ꝑ rões ⁊ demõſtratio
nes. ⁊ illud eſt ſcire ꝑ cãm cognoſcere vt dicit ꝓhi. ⁊ habet. ff.
de legi. l. ſcire. ⁊ de excu. tu. l. ſcire oportet. Scḋo habet iſta ſcia
in his q̃ ſunt facti. et tunc illud ſcire dicimur ad qđ mouemur
ꝑ ſenſum. ⁊ hec eſt ſcia q̃ requirit in teſte. vt. l. teſtiũ. C. de teſti.
⁊. ff. de teſta. l. in teſtõ. in ſi. ⁊ de hac ſcientia loquit. l. in delictis
ff. de noxa. ⁊. l. penul. §. ſcientiã. de tribu. ad iſtã aũt ſcientiã nõ
videt poſſe ꝓduci in his q̃ habẽt actũ tranſeuntẽ: ſed bene in
his que ſunt actus ꝑmanẽtis. vt. l. ſi in ruptis. ff. fin. reg. Itẽ
ad iſtã fidẽ ſiue credulitatẽ ⁊ ſcientiã q̃ habet actũ ꝑmanentẽ:
peruenit ꝑ quatuor gradus. Primo cũ iudici res ꝓponitur ꝑ
actorẽ ⁊ ꝑ reum negat. tũc iudex adductus eſt in dubitationẽ.
eſt eñ dubitare cũ quis nõ applicat aĩm ſuũ magis ad vnã par-
tem qȝ ad aliã. vt no. in dicta. l. de ſtatu. ⁊ de hac dubitatiõe lo
quitur. l. iij. C. qui. ad li. ꝓcla. nõ lʒ. ⁊ iſta dubitatio nõ eſt gra-
dus ꝓbatiõis. poſt illã vero dubitationẽ iudex incipit inclina
re aĩm magis ad vnam partẽ qȝ ad aliam. ⁊ tunc ſi hoc facit ex
aliquo leui indicio vel ex aliquo leui argumento iſta vocatur
ſuſpitio q̃ aliqualiter mouet aĩm indicis nõ tñ in totũ remo-
uet dubitationẽ. ⁊ de iſta loquit. l. in. l. aqui. ff. ad legẽ aqui. ibi
ad ſuſpitionẽ ad iudicẽ adductũ. ⁊ de penis. l. abſentis. ibi nõ
debet pars ex ſuſpitiõibus ꝯdẽnari. ⁊ iſte eſt primus gradus
ꝓbationis ſeu credulitatis: poſt qȝ iudex incipit adherere vni
parti: licet remaneat dubiꝰ: poſt illã aũt ſuſpitionẽ ſi iudici ap
parent argumẽta fortiora tũc iudex incipit opinari tñ adhuc
dubitat ne ſit ꝯtrã: ⁊ modicũ dubiũ remanet: iſta vocatur opi
nio. ⁊ iſte eſt ſcḋus gradus ꝓbatiõis. ꝙ modicũ reſtat ad rece
dendũ. ⁊ de iſtis duabus cauſis dubijs qñ. ſ. ad ſuſpitionẽ ad-
ductus eſt vel ad opinionẽ. loquit. l. admonẽdi. ff. de iureiurã.
poſt illã opi. ſi iudici apparet tñ ꝙ adhereat vni parti abſqꝫ
alio dubio ꝯtrij tũc dr ꝑfecta credulitas ⁊ perfecta ꝓbatio iſta
duo de opi. ⁊ credulitate ꝓbant in. l. iij. §. eiuſdẽ quoqꝫ. in ꝑn.
ff. de teſti. ibi: qđ aũt credis aut ꝓbationẽ opinarʒ. eſt etiã tex.
q ꝓbat oẽs iſtos gradus. ff. de qſti. l. j. poſt ꝑn. dũʒ dicit ad. q.
nõ ꝑueniri: niſi cũ reꝰ ſuſpectꝰ eſt: ⁊ alijs argumẽtis ⁊ ꝓbatiõi
bus ad hoc mouet iudex. ita ꝙ ſola ꝯfeſſio deeſſe videaf: ex eo
ꝙ dicit: ſuſpectus eſt. habes primũ gradũ ꝓba. q̃ eſt ſuſpitio. ⁊ a
ꝙ dicit alijs argumẽtis ⁊ ꝓbati. mouet. habes ſcḋm gradũ q̃
eſt opi. multis ꝯiũcta credulitatis ⁊ plene ꝓbatiõi ex eo ꝙ ſub
ijcit. ita ꝙ ſola ꝯfeſſio de eſſe videaf. eſt tertiꝰ gradus ꝓba. iſta
ſunt vba Bar. in. d. l. admonẽdi. de iureiur. ¶ Ad ꝓpoſitũ re
deũdo qđ ſit argumentũ apparet ex ꝓdictis qđ ſit ꝓſumptio.
dic vt de ea no. ꝑ eũ in. d. l. admonẽdi. de iudi. ipſe no. plene in
l. maritꝰ. ff. de qſti. fama ⁊ rumore in. l. de minore. §. vlti. eo. ti.
14 ꝑ eundẽ ſatis plene. † Occultũ eſtᵃ qđ ꝓbari nõ poteſt. ⁊ tale
a ſubijcitur diuino iudicio de ſimo. ſicut. etiam de tali dicitur:
deficit tibi probatio ſed nõ ius. in. l. duo ſunt tytij. ff. de te. tu.
obligatus eñ apud deum qui ſcrutator eſt cordiũ peccat non
ſatiſfaciẽdo

Opponit in ꝯtrariũ.

Ponit queſtiones.

a ¶ Occultũ eſt. Adde tex. in. c. vt nřm. ſ. vt eccleſia. beneficia. Spe. ſ. ti. de noto. crimi. §. vi. Card. l cle. ij. §. notarijs. de here ti.

ſatiſfaciēdo:licet debitū ꝓbari nō poſſit.xxxij.diſt.erubeſcāt.
15 †pene occultū eſt qḋ ꝓbari nō pōt:ſed de officiali.†manifeſtū
16 eſt publica ſeu inſinuatio famoſa etiā cōis ex certa ſcientia: et
certis auctoribus ꝓueniens.ꝛ vide qḋ no.in.l.lytia.ꝛ.l.intola
C.de arbi.¶ Deſcendo ad notoriū:ꝛ eius materiā hic princi
paliter explicandā.quā Inno.ꝛ Hoſt. poſuerunt ſatis cōfuſe
ꝛ inepte.ſ.c.xxi.plenius ꝛ apertius ipſam tractat Spe.tertia
parte de not.criminib⁹ p totū.ꝛ aliqḋ p Ho.in ſum.hui⁹ ti.§.
ſi.Jo.an.refert hic dicta Inno.ꝛ Hoſt.etiā ſatis cōfuſe.Ego
aūt p q̄ōnes dicta ipſoꝝ ordinate ꝛ clare referā. Primo ergo
quero:q2 vt ait Spe.ſepe dicimus aliquid notoriū.ꝛ qḋ ſit no
toriū ignoramus.quero quid eſt notoriū.dic q̄ cū notoriū tri
plex ſit.ſ.iuris:facti:ꝛ p̄ſumptionis.vnūquodq; ſuā diffinitio
17 nē recipit de p ſe.†Notoriū ergo iuris eſt ſpontanea cōfeſſio:
clara ꝓbatio:iuſta ꝛ irretractabilis diffinitio.primū ꝓbat.ſ.
de cōfeſ.ſcḋm.C.de re iu.l.geſta.de verb.ſig.cū olim.tertiū.ff.
de reg.iur.l.res iud.dicit tn̄ Inno.q̄ ɔfeſſio ꝛ ſnīa poſſent ha
bere locū in facto ꝓprio:notoriū eſt illud qḋ ɔſiſtit in euiden
tia.al's poſſit dici notoriū qḋ nō fuit.ꝛ idē dicū pōt de clara et
aperta ꝓbatiōe.ſcꝫ q̄ ex ea nō reſultet notoriū.q2 pōt eſſe fal
ſa.vt.ſ.de ꝓba.licet cām.ſimiliter ꝛ ſnīa plerūq; ſuper falſita
te fundatur.vt.l.j.§.vlti.ff.de queſtio.ſimiliter ꝛ confeſſio.vt
18 ibi ptꝫ.ꝛ.ff.de cōfeſ.l.i.nl.ꝛ de purg.vul.c.ij.¶ †Notoriū facti
eſt publica ſeu famoſa confeſſio ꝓueniens ex euidentia rei: q̄
nullius poteſt tergiuerſatiōe celari.vt.C.de nup.l.ſi vir.Uin
cen.dicit q̄ notoriū facti eſt qḋ factum eſſe nō dubitatur a po
pulo vel maiori parte.Ubert. dicit q̄ notoriū eſt qḋ continue
viget ꝛ in p̄ſenti eſt publice videre.Gui.dicit eſſe id in quo fa
ma publica ſuū p̄bet adminiculū:ꝛ ipſa rei euidentia ꝓteſtat:
ita ſe exhibens oīm hoīm vel maioris partis alicuius loci cō
19 ſpectui q̄ nulla poſſit ꝛc.¶ †Notoriū preſumptiōis eſt euidē
tia iuris vehementer preſumpta.Bar.dicit q̄ ſm oēs doc.ꝓ
prie notoriū dicit illud qḋ habet cauſaꝫ permanentē:vt ꝓbat
tex.in auē.qui ſemel.C.quō ꝛ qñ iu.vbi ꝓponere edicta pōt fa
cere tranſiri aliqḋ in notoriū.q2 habet cām ꝑmanentē.ſed vox
preconis paucis innoteſcit.q2 habet cām momentaneā.ꝓ hoc
facit.l.ſi vero.§.qui ꝓ rei qualitate.ff.qui ſatiſd.co.no.Bart.
in.l.ab accuſatione.§.vl.ff.ad turpil.Cy. de hoc tangit in.l.ea
quidē.C.de accu.vbi tāgit in.j.q.an illud qḋ ſit corā decem ho
minibus poſſit dici notoriū ſm canoniſtas nō videtur.volunt
eñ qḋ corā populovel maiori parte populi agit notoriū dicat
ſed forte in villa vel caſtro ſunt.xv.vel.xij.hoīes. Notoriū er
go dici poterit apud eos ſi oīb9 vel maiori parti conſtat de
accuſa.deprehendit eñ notoriū loco ꝛ tpe.loco ſi fiat corā vi
cinia vel maiori parte.tempore q2 de die nō de nocte.vt hic in
nouella.iiij.colū.ver.ꝛ eſt ſciendū q̄ notoriū ꝛc.ꝛ circa hoc qḋ
dixi de tempore ꝛ loco:vide qḋ circa hoc dicunt Bart.ꝛ doct.
de fama.in.l.de minore.§.iuſ.ff.de queſti.nam quod ibi no. in
tractatu fame an deprehendatur loco vel tpe pōt ad notoriū
adaptari. Pet. diffinit notorium per ver.ꝛ ſic. Que vel nemo
negat populo vel teſte ꝓbatur. Uel ſe ſubijciunt actus noto
20 toria dicas.¶ †Secūdo quero:quotuplex eſt notoriū facti.ꝛ
gloſ.ſ.c.xxi.dicit q̄ triplex.nā quoddā eſt notoriū actus trāſ
euntis:qḋ tñ ita habet rei euidentiā q̄ negari nō poteſt.puta
ſi ep̄us tranſiuit de vna eccleſia ad aliam:ꝛ incepit bona eccle
ſie miniſtrare.de tranſla.quanto.de cler.nō reſi.c.j.vel occidit
aliquē in platea vel in conſpectu populi.ij.q.j.§.quando aūt.
quoddam eſt notoriū interpollatū.pone exemplum.ſ.de vſu.
cum in dioce.Tertiū dicitur notoriū continuū:in quo nullus
eſt ordo:nec ꝓbatio requirit.vt ſi clericus in carcere teneatur
de appel.dilectis.vel ſi quis in domo publice detinet concubi
nam.ij.q.j.de manifeſta. vel ſi quis contra iuramentū falſita
tis continue ꝓſequatur dñm ſuum.de elec.venerabilem.de ex
ceſ.prela.grauem ꝛc.¶ Tertio quero ꝛ breuiter.q2 trib⁹ mo
dis ꝓceditur in delictis.ſcꝫ per accuſationē:inquiſitionē:ꝛ de
nuntiationē.an quolibet iſtoꝝ modoꝝ poterit procedi in no
torio.dic q̄ ex p̄dictis modis cauſa notorij quodlibet pōt ad
iudicem deferri.eſt tñ alius ꝛ leuior ordo in notorio q̄ in illis
vt patebit.ſ.ɔuincto.c.bone memorie magū.de elec.¶ Quar
21 to quero.†an in notorijs ſit ſeruandus iuris ordo.ꝛ q2 de iſto
articulo Jo.an.poſt doc.ſatis hic ɔfuſe ꝓſequit vt clarius in
telligas p ſingulas partes iudicij ꝓſequaris ꝛ incipe a citatio
ne que eſt principiū iudicij.vt no.ſi.de in ius voc.in rubrica.ꝛ
ꝓſequere an requirat litis cōte.an ꝓbatio:an ſnīa:an admit
tatur appellatio:an citra remediū appel.poſſit ſententia lata
ſuper notorio impugnari. ¶ Prima ergo qḋ eſt de citatiōe.
22 †an ſit neceſſaria variant hic doct.in.iiij.colū.dicit Jo.an.q̄
citatio neceſſaria eſt in quolibet notorio.de iureiu.ad noſtrā.
iij.refert alios qui dicunt q̄ in notorio actu tranſeunte nō ſit
neceſſaria citatio vt ꝓbatio vt.d.c.bone.ꝛ.c.venerabilē.ſ. de
elec.ij.q.j.de manifeſta.ſubdit:vel dicas gn̄aliter q̄ in quoli
bet notorio ꝓcedi pōt ſine citatione ꝛ ꝓbationibus:nec poſt
ea retractatur ſententia niſi conſtet cōtrariū.ſed melius ꝛ tu
tius eſt q̄ fiat citatio niſi forte ſcandalū vel magnū periculuꝫ
reipublice timeat ſic in mora.ꝛ ſic pōt intelligi de elec. bone.ꝛ
c.venerabilem.Ita dicit in.iiij.colūna ꝛ in vltima idem ſentit
ibi:oñi tñ caſu requiritur citatio ꝛc.ꝛ hoc verum credo. quia
citatio eſt ſpecies defenſionis.vt in.c.paſtoralis.de re iudica.
in cleñ.ꝛ ille qui ſine citatione condemnat dicitur auferre de
fenſionem que eſt de iure naturali. qḋ nō pōt etiā imperator.
vt ibi ptꝫ.ꝛ hoc de citatione. ¶ Litis conteſtatio ꝛ reliquus
iuris ordo:an requiratur etiā varie loquit ex cuius dictis pri
mo collige caſus indubitatos. Primo q̄ †in notorio p̄ſumptio
nis eſt neceſſarius ordo iuris ſed ſufficit ꝓbare circūſtantias
ꝛ preſumptōes lꝫ nō ꝓbetur factū.xxxij.q.j.de p̄ſum.c.iiij.In
notorio vero actus ɔtinui primo dicit in.iiij.col.q̄ nullus or
do:nec ꝓbatio requirit.ꝛ pōt in eo ſine accuſatore ꝛ teſte ꝓce
di.In notorio vero actu tranſeūte in.iij.colū.dicit q̄ aut accu
ſatus eſt abſens ꝛ ɔtumax:ꝛ tunc ex quo factū in iudicio dedu
citur vt notoriū:ꝓcedit ſine litis ɔteſt.ij.q.j.manifeſta.ꝛ.c.de
manifeſta.ꝛ.c.q̄ lotharius.de iureiu.ad noſtrā. aut accuſatus
eſt p̄ñs ꝛ ſiet litis ɔteſt.ꝛ ſi neget:oportet duo ꝓbare: factū ꝛ
notorietatē.vt.ſ.dicā.in tali ergo notorio interpollato nō ad
mittitur directa accuſatio:niſi cū ordine iudiciario.Item ꝛ ſi
iudex ꝓcedit ſuper tali notorio inquirendo qḋ pōt.in auē. vt
iudi.ſine q̄quo ſuf.§.ſi qs aūt.ꝛ.§.neceſſita.C.de accu.ea qdē.
oportet q̄ iudex qui procedit in tali notorio receperit literas
a fidedignis.argu.de poſtu.c.j.ꝛ in dicto.§.ſi quis aūt.vel q̄
audiuit per publicam famā ꝛ denuntiationē officialis.vt.d.l.
ea quidem.ꝛ expedit q̄ partes citētur.quia merita cauſaꝝ ꝛc.
ſupra de reſti.in integ.cū ex literis.ꝛ hanc opin.q̄ requiratur
ordo ſi preſens eſt reus:cōfirmat in.iiij.colūna.ibi ſo. vt eſt di
ctum ſi preſens eſt:ꝛ neget:bonum eſt q̄ ſeruetur ordo iuris:
ꝛ in citationibus:ꝛ in alijs.ij.q.viij.c.j.ꝛ.ij.ꝛ p totū.ſed ſi non
fuerit preſens:vel receſſit:tunc nō ſeruatur ordo ꝛc.tñ in vlti
ma columna aliter dicit.ꝛ ſic Hoſt.alibi dicit q̄ in notorijs cō
tra ɔtumacē lite nō ɔteſtata ꝛ alio iudicioꝝ ordine nō ſeruato
pōt ɔtra abſentē ferri ſnīa:etiā parte nō citata.vbi pena pecu
niaria deberet imponi.ſecus ſi corporalis.vt not.Gui.de mō.
la.in cle.paſtoralis.de re iudi.ꝛ Archi.in.c.j.de offi.dele.li.vi.
ꝛ Jo.ij.q.j.manifeſta.ſed ex dictis Inno.pōt hic colligi cōtra
rium.ſ.q̄ in notorijs criminibus poſſit ferri ſnīa ɔtra abſentē
ɔtumacē.qḋ videt approbare Ho.ꝛ Jo.an.in.c.cū olim.ſ.de
re iudi.qḋ eſt iuſtius ſm Jo.de lig.ibi:ꝛ ꝓbatur in dicta cleñ.
paſtoralis. vbi nō ratione abſentie ſed alijs rōibus fuit dicta
ſententia reprobata. vnde de pena corporali tractabat. vt de
crimine leſe maieſtatis.Sed ꝛ q̄uis in notorijs procedi poſſit
partibus preſentibus:lite cōteſtata:ꝛ ſeruato alio iudiciario
ordine.pōt tñ eis preſentibus ꝓcedi lite nō conteſt. nec alioꝝ
iudicioꝝ ordine ſeruato ſicut qñ reus eſt abſens ꝛ contumax:
oñi tñ caſu requiritur citatio.ꝛ q̄ venienti exponat factū pro
quo citatus eſt:ꝛ q̄ audiatur eius defenſio.iſta ſunt verba no
uelle.ꝛ hāc opi.credo verā.q2 ſi diceremus iuris ordinē requi
ri in notorio iſto actu tranſeunte nō eſſet differentia inter deli
ctū notoriū et nō notoriū.qḋ tñ iura nolunt vt ptꝫ in dicto.c.
ad noſtrā.ꝛ.c.bone.ꝛ.c.manifeſta.cū ſi. ¶ Aduertendū tñ ſm
23 Jo.an.†q̄ ſi nō citatur reus:nec exponitur ſibi factū: nec au
ditur eius defenſio:nō tenet ſnīa lata ſup notorio. nā ſicut in
cauſis que requirunt ordinē nō valet ſnīa que fertur nō cogni
to de cauſa.vt.C.de ſenten.ꝓlatam.de accuſa.ſi accuſatorib⁹.
Idem videt in notorijs vbi ꝛ ſi nō oēs aliquis tñ ordo ſeruan
dus eſt.vt dicto.c.ad noſtrā.iij.de iureiurā. vbi de hoc. et hoc
verbum tene menti.Conclude ergo q̄ parte p̄ñte pōt ſeruari
in notorijs ordo iuris.ꝛ ꝓcedi pōt etiā eo nō ſeruato.itē ɔtra
abſentem ꝛ ɔtumacē etiā pōt ꝓcedi.qḋ ſecus eſt in crimine nō
notorio.vt.l.abſentis.ff.de penis. ¶ Sed ɔtra p̄dicta incidē
ter opponit ꝛ videt q̄ nullus ordo:nulla citatio:vel ſnīa req
ratur in notorio.nā nō dicit factū notoriū:niſi qñ nō eſt locus
inficiationi:ꝛ qñ non pōt vlla tergiuerſatione celari. vt in iſto
c.ꝛ.ij.q.j.de manifeſta.ergo ſuperuacuo ꝓcedit ꝛ ſnīa feretur.q2
idem notoriū qḋ ſententia operatur : que ꝓducit effectum de
quo ſupra de ea ſit executio:ſic deberet fieri executio ſi noto
rium eſt delictum ſine alia ſententia vel proceſſu. Solut.dicit
Innocen.nō intelligas q̄ maleficium non poſſit excuſari:ſed
id quod dicitur maleficium adeo eſt euidens q̄ non poteſt ce
24 lari quin ſit notorium cēſetur.¶ †Sed dices:quas excuſatio
nes poteſt recipere delictū ita euidēs ꝛ notoriū.dic q̄ multas
nam homicida pōt ɔpetere exceptio:q̄ fecit ad ſui defenſionē

Opponit in ɔtrariū.

de ſen.exc.c.iij.§.ſi vero.tranſeunti ad crimẽ hoc fecit de
licentia pape.de tranſlat.c.ſi.q.i.iudex eſt qui occidit.xxiij.q.i.
cum homo.⁊.c.regum.vel adulter dicit nõ teneri:q: illã igno
ranter cognouit:vel quia ſuppoſita fuit:vel conſanguinitatẽ
ignorauit.xxxiij.q.ij.in lectum mariti.⁊.l.item apud labeonẽ
§.ſi quis virginẽ.ff.de iniurijs.in illo igitur pceſſu notorij de
iſtis ⁊ ſimilibus defenſionibus ſi quas habet reus erit diſcutiẽ
dum.⁊ p tanto citatio ⁊ illa que tangunt cauſam:nõ iuris or
do potius exigitur.in hoc ergo minoris eſt auctoritatis no
torij ꝙ ſnia.q: poſt ſniam precluſa eſt via iſtis exceptionibus
vt.l.peremptis.C.ſentẽ.reſcin.nõ poſſe.⁊ debet ſibi imputare
reus:qui nõ oppoſuit. in notorio vero ꝙ nunꝙ in iudicio eſt
deductũ:ſed ortum habet extra poſtꝙ in iudicio deducitur de
dictis defenſionibus eſt querendũ.etiã ex hoc infero.† ꝙ ſi no
25 toriũ adeo eſt delictum notum iudici qḋ nõ recipit excuſatio
nem:põt punire exequendo nõ cognoſcendo:puta cũ delinq̃
tur coram eo.vt.l.nulliũ.C.de teſti.¶ Tertio ad idẽ queritur
26 †an requiraẽ pbatio in notorio. dicas ꝙ aut loqueris in no
torio iudici ⁊ alijs:⁊ nõ requirit ſnia.vt dicta.l.nullium. ⁊ idez
ſi delictum in ɔ̃ſpectu iudicis ſedentis p tribunali perpetre
tur:vt dicunt quidã.Alij dicunt ꝙ nõ refert ſedeat vel nõ. vt
hic per Jo.de ligna.Quãqʒ delictum(qḋ dicitur notoriũ)non
eſt cõmiſſum coram iudice:tunc ſi negetur ſemp debet pbari.
⁊ aduertendũ q: duo debet copulatiue.ſcʒ ipſum delictum cõ
miſſum eſſe ⁊ notorietatẽ ſm Joan.an.in.iij.col.ibi.⁊ ſi neget
oportet accuſantẽ duo pbare:ſcʒ homicidiũ: ⁊ qḋ publice fa
ctum ſit ⁊c.Iſta eñi qualitas.ſ.notorij eſt cauſa huius pceſſus
extraordinarij.ergo requirit ad ſubſtantiã actus.vt.l. pretor
ait.§.de cetero.ff.vi ho.rap.cũ ſili.⁊ hoc verum in notorio fa
cti.ſcʒ ꝙ pbari oportet facti ⁊ notorietatis.vt not.Cy.in.l.ea
quidẽ.C.de accu.in.iij.q.⁊ hoc verum in notorio facti.in noto
rio vero preſumptiõis ſufficiunt circũſtantie ex quibus reſul
tat notoriũ iuris ſm Jo.an.in.iij.colũ.ad ſi.ibi:in notorio ve
27 ro preſumptionis ⁊c.¶ Quarto querit.†an ſit neceſſaria ſen
tentia in notorijs.doc.hic oẽs ſentiunt ꝙ ſic.dum dicũt ꝙ ad
ſententiã iſte cõtra quẽ pceditur de notorio crimine ſi fuit cõ
tumax nõ eſt vocãdus.de iureiurã.ad noſtrã. ⁊ etiã de appel.
⁊ alijs remedijs reciſſorijs ipſius ſentẽtie late ſup notorio tra
ctant hic.⁊ idem.ſcʒ ꝙ ſnia requiratur in notorijs. dot.Bert.
in.d.c.ad noſtrã.iij.de teſti.cog.ſup eo.⁊ de diuor.porro. ⁊ ve
rum credo.cum eñ ſicut dixi quodlibet notoriũ poſſit habe
re legitimas defenſiones:⁊ poſſit per aliquas circumſtantias
excuſari.vt.ſ.de accu.cũ dilecti.ergo cum de eis iudex cogno
ſcat ⁊ pnuntiare debet.vt.l.de qua re.ff.de iudi.ſnia ergo erit
illa que claudit os reo aliquid allegandi.nõ ipſum factum no
toriũ plures habens exceptiões vt dixi ⁊c.¶ Quinto querit.
28 †an a ſnia lata ſup notorijs poſſit appellari.[a] ſentiunt hic doc.
ꝙ ſic dum ɔ̃cludunt ꝙ etiã poſt ſniam poſſit queri de innocẽ
tia condẽnati ſup notorio:puta pbatur factũ qḋ notoriũ dice
batur:qḋ põt cõtingere.ſ.de pur.vul.c.ij.nõ tñ p viam appel.
dicta ſnia reſcindetur:ſed nullitatis.et ſic cauſam agere pote
rit:qui appellare nõ põt.nec mirũ q: ⁊ in ſupplicatiõe hoc cõ
tingit.C.de preci.impe.offe.aut.que ſupplicatio.ita dicit Jo.
an.in.iij.colũ.ſup iſto tñ articulo aliter no.Jo.an.ſ.de appel.
c.romana.li.vj.⁊ bene facit de.paſtoralis.de re iudi. vbi etiaʒ
poſt ſniam latam ſup crimine tanꝙ notorio cognitũ ⁊ diſcuſ
ſum fuit ⁊ ſententia retractata:⁊ forte põt dici ꝙ licet ſi appel
letur ab alijs ſententijs diffinitiuis nõ ſit neceſſaria expreſſio
cauſarũ.vt.l.ſcio.ff.de appel.tñ a ſnia lata ſup notorio nõ reci
pitur appellatio.niſi cauſe exprimanẽ in appellatione. vt ſen
tit Jo.and.in dicto.c.romana.⁊ hoc ideo q: appellans habet
preſumptionẽ iuris cõtrariã cõtra ſe.ideo expreſſio cauſe req
29 ritur.† In hoc ergo differt appellatio interpoſita a ſnia ſup
notorio lata ab alijs ſententijs.differt ⁊ in alio.q: appellatio
interpoſita a grauamine in cauſa notorij nõ reddit ſniam diſ
ſinitiuã nullã poſtea ſecuta tali appellatione pendente.ſecus
eſt in alijs iudicijs vbi appellatio a grauamine operaẽ vt ſnia
⁊ alia que poſt eã ſecuta ſunt:reſcindatur.ſ.de appel.interpoſi
ta.ex quo etiã ɔ̃cludit Jo.an.in vltima colũ.ꝙ ſi auditis excu
ſationibus in notorijs nõ recipiuntur eius pbatiões ⁊ hac de
cauſa appelletur ꝙ nihilominus ſnia poſtea lata tenet ſi de ve
ritate eſt notoriũ.et hoc pbetur corã illo iudice a quo petitur
nulla pnuntiari.licet quidã dicant idem in iudicio notorij:qḋ
in alijs ⁊ male ſm Inno.⁊ Hoſti.pceſſus ergo notorij nõ im
peditur per appel.ab interlocutoria:ſi conſtat eſſe notorium.
qḋ eſt notandũ.habetis ergo p ſingulas partes iudicij de no
torio.an citatio:an iuris ordo:an probatio:an ſnia requiratur.
an appellatio admittatur:vel nullitas.⁊ ſic habent locum cuʒ
proceſſum eſt parte preſente. ¶ Quarto principaliter quero.

¶ Appella
ri.Vide do
cto.in.c.p
poſuit.ſ.de
appel.Ol
dra.ɔ̃ſil.ix.

30 †Si pcedatur reo abſente per cõtumaciã:an reus comparẽs
pendente iudicio vel iam lata ſnia audiaẽ collige ex dictis Jo.
an.ꝙ aut reus ɔ̃tumax cõparet pendẽte iudicio:aut poſt ſen
tentiã contra eum latã.primo caſu ſi venerit audientur excuſa
tiones eius.ij.q.i.deus oĩpotens.⁊ ſi aliqua pena ſit ei impo
ſita vel preceptũ factum in abſentia purgata ɔ̃tumacia erit re
uocandũ tanꝙ iniuſtũ vel nullum.de re iudi.cum bertoldus.
facit.ſ.de elec.bone.Scḋo caſu qñ comparet poſt ſententiam
⁊ tũc talis ſententia tenet:facta fide iudici de notorio.nec admit
tetur excuſatio contumacie:nec eius pbatio.ita dicit Jo.an.
31 in penul.⁊ vlti.colũ.¶ Quinto ad idem querit. † ſi ſemel fuit
contumax nec inuenitur factum notorium: ſed locus purga
tioni nunquid citabitur ad purgationẽ.videtur ꝙ ſic. de ſen.
exco.ſi vero.ij.⁊ melius ſm Hoſt.ſ.ti.xx.⁊ de purga.cano.in
ter.⁊.c.cum dilectus.qḋ dic vt ibi.⁊.ſ.de heret.excõicam⁹.§.i.
32 ego hoc verũ credo.† Sed quid erit ſi nõ cõparet:an habebi
tur p confeſſo.credo ꝙ ſic.⁊ poterit abſens damnari:ſicut de
crimine notorio.facit ad hoc qḋ not. Barto.in.l.qḋnis.ff. de
queſti.vbi quid iuris ſi reus contra quem ſunt pbata indicia
ſufficientia ad torturã eſt contumax:quid ſtendũ. dicit Bart.
ꝙ in criminibus vbi abſens poteſt damnari ſm formã ſtatuti.
poterit pnuntiari ꝙ iſte habeatur p confeſſo.ſed ſi nõ poſſet
abſens dãnari:pcedetur ɔ̃tra eum capitis pignoribus ⁊ mul
ta indicta.vt dicit ibi glo.⁊ vide p hoc qḋ no.Cy.de accuſa.l.
reos.in ſi.⁊ hic no.¶ Sexto circa abſentẽ reum etiã queritur
33 † Iudex monet reum vt ſatiſfaciat tanꝙ de notorio vſqʒ ad ca
lem diem nunquid talis monitio habebitur p citatione. vide
tur ꝙ nõ.q: monitioni nõ tenetur parere:ſi habet iuſtam ex
cuſationẽ.de preſump.c.ſi.xxiij.q.i.quiſquis.ſed dic ꝙ citatus
venire teneẽ:⁊ excuſationẽ ſuam proponere.ff.de iudi.l.ſi qs.
arg.contra.ſ.de reſcrip.ſi qñ.vbi dicitur ꝙ debet ſe p literas
excuſare.ſed ibi loquitur de honeſtate.⁊ audiui dñm meũ dñʒ
Bal.allegare iſtud dictũ qḋ no.ꝙ mandata iudicis etiã iniu
ſta:reſoluuntur in ſimplicem citationẽ.hodie tñ aſſeſſores iu
ſtificant iſta precepta facta in abſente. ꝙ ſi ſenſerit ſe grana
tum compareat recepturus iuſtitie cõplementũ.⁊ p iſto pre
cepto iuſtificato adduco.S.ff.de ope.no.nun.liquet igit ordi
nate materia notorij per ſingulas partes iudicij:quã hic tra
ctant doc.illa vero que reſtant:dic p Hoſti.in ſumma de accu
ſa.ſub rubrica de criminibus ſine ordine puniendis.¶ Septi
mo querit etiã hic Jo.an.q: qñqʒ circũſtantie aggrauant vel
extenuat delictum.vt locus:tempus:perſona ⁊ ſil. vt.c.ſicut
34 dignũ.de homici.† An ſi delictũ eſt notoriũ ſup circũſtantijs
iſtis occultis poſſit pcedi tanꝙ ſup notorio. dicit hic Jo.an.
penul.colũ.ꝙ licet circũſtantie (que aggrauant vel excuſant
delictum)nõ ſint note:ſi factum ipm eſt notoriũ: ſatis eſt ⁊ de
dictis circũſtantijs nõ eſt curandũ.qḋ verbũ not.⁊ facit cõtra
35 quoddã conſiliũ Ja.de but.in qõne tali.† Statutũ eſt ꝙ cõtu
max habeatur p confeſſo aliud eſt ſtatutum ꝙ offendens offi
cialem puniatur in duplum pceſſum eſt ɔ̃tra tytiũ.qi caiũ offi
cialem offendit:iſte tytius eſt ɔ̃tumax.an habeatur p cõfeſſo
nõ ſolum ſuper delicto intentato:ſed etiã ſuper iſta circũſtan
tia ⁊ qualitate:ꝙ ille caius fuerit officialis:tenuit conſulendo
ꝙ ſtatutum intelligiẽ de delicto qḋ debet haberi p confeſſo:
nõ aũt ſuper circumſtantia qualitatis perſone.qualitates eñ
iſte nõ faciunt alterũ delictum.vt.l.aut facta.ff. de penis.⁊ li
cet quis ſit contumax in delicto nõ tñ in conditione perſone.
ad hoc.l.ij.§.ſi aũt reus.cũ ſua gloſ.que incipit:ex hoc ptʒ.C.
de iura.colũ. ⁊ vide latius per eum in dicto cõſilio. qḋ incipit
queſtio que proponitur talis eſt inter cetera que cõtinentur,
36 ¶ Octauo quero an in ɔ̃tractibus habeat locum pceſſus no
torij.videtur ꝙ nõ.qi que conſenſu:verbis:vel literis contra
huntur:nõ poſſunt eſſe ſic notoria.ff.de actio.⁊ obli.l.i.⁊.ij.nã
⁊ tpe cõtractus ante ⁊ poſt multa qñqʒ interueniũt: que pſen
tes nõ attẽdunt.vt not.de fide inſtru.cum ioãnes.⁊ ſepe extra
id qḋ agitur tacita naſcitur obligatio.vt ptʒ.ff.cõmo.l.ſub qḋ
in ſi.⁊ idem videtur in poſſeſſione:que licet cõſiſtat inheret tñ
aliquid iuris.ff.de adqui.poſ.l.i.acquirimus. itẽ quantũcũqʒ
de contractu appareat:non põt dici notorius.quis eñ poſſet
ſcire excep.que poſſunt competere cõtrahẽti.certe nullus qui
nõ audit cõtrahentes.Preterea in cõtractibus ⁊ reatibus ſta
tutus eſt ordo tam cõtra preſentes ꝙ ɔ̃tra abſentes.vt.l.ɔ̃ſen
taneũ.⁊ aut.qui ſemel.C.quõ ⁊ qñ iudex.⁊.c.qñ frequenter.§.
in alijs.nõ debemus ergo in eis aliũ pcedẽdi ordinẽ inuenire:
quid dicendũ.Solu.dicunt Inno.⁊ Hoſti.ꝙ nõ ſolum factũ
ſed etiã poſſeſſio ⁊ ɔ̃tractus poſſeſſionis poſſunt notoria eſſe
licet in eis raro procedi debeat ſm formã notorij:ſicut ⁊ raro
pceditur in eis ſm formã inquiſitionis ſm eos. ⁊ vide qḋ no.
37 in.l.oĩm.C.de teſta.vnuʒ adde.† ꝙ qñ iudex pcedit tanꝙ ſup
notorio

notorio optima cautela eſt interloqui id ſup quo pcedit eſſe
notoriū. vt not. Joā. an. in cle. paſtoralis. de re iudi. ¶ Nono
38 querūt ſiue tangūt hic etiā doc. † an ſm. ll. habeat locū iſte pro
ceſſus notorij. Innoc. q nō tm̄ ſolū ſm canones. hoſt. cōtra ad
ducit. ff. de offi. preſi. l. iij. ⁊ l. cōgruit. in auctē. de colla. §. iube
mus coll. x. remittit ad ſummā de accu. ſub rubrica de crimini
39 bus ſine ordine puniendis. ¶ Decimo ⁊ vltimo querit. † Iu
dex proceſſit tanq̄ crimine notorio: de quo anteq̄ ſibi fuit fi
des facta: tulit ſniam tanq̄ ſup notorio cū ita eſſet. ſ; ſibi de no
torio nō cōſtabat: quero an valeat ſnia. videt q ſic. poſtq̄ erat
in rei veritate notoriū. poteſt eñ ſnia iuſtificari ex nouis pro
bationibus nō deductis in iudicio principali. vt. l. per hāc. C.
de tēpo. app. preterea nō videt qḋ eſt notoriū: aliter in iudicio
deducendū: vel allegandū ſicut nec ius ſcriptū vel cōſuetudo
expedit allegare in ſnia nec cauſas nec rōnes que mouēt iudi
cē ad pnunciandū. vt. c. ſicut. de re iudi. Sufficit eñ iudici alle
gare notoriū: nec expedit pbari. vt dicim⁹ in pte i de. appellā
ti. de appel. ⁊ hāc pte tenēt hic Inn. ⁊ hoſt. vt. l. ſatis ſit factuz
eſſe notoriū ad iuſtificandū ſniam iudicis. In cōtrarium facit
40 qḋ not. bar. in. l. multū. ff. de cōdi. ⁊ demō. in illa. q. † ſi quis in
veritate eſt iudex: tñ ignorat ſe iudicē eſſe: an valeat ſnia. ⁊ di
cit. q ſi ignorat illud qḋ eſt cā ⁊ fundamētū ſue iuriſdictionis
ſnia erit nulla. vt. l. qḋ. ff. de eo qui ptu. qḋ tz gui. in. l. ob ſeruū
de offi. pcon. ſecus ſi ſcit ſe iudicē eſſe: ſed ignorat adminicula
vt iuriſdictionē ſuā progatā. vt. l. ij. §. j. de iudi. dicit etiā. q ſi
iudex pronunciauit tanq̄ cōtra cōtumacem: ⁊ in rei veritate ſic
eſſet: de qua tamē cōtumacia iudici non cōſtabat: non valebit
ſnia. allegat Inno. de offi. o de. cū contingat. in glo. ſuper ver
bo iuſto. ⁊ eſt caſus in. l. hec aūt. §. j. qui. ex cau. in poſ. ea. poſi
to ergo q iudex ignorauit qḋ eſt fundamētū ſui pceſſus. ſ. no
toriū: nō dz valere qḋ geſſit lz in rei veritate notoriū. ⁊ notat
iſtum articulum.

1 ☞ Fornicatio nō pbat per dicta nō iuratorum: punitur ta
men infamatus de ipſa.
2 Reus ſi negat crimē de quo publice conſtat nō debent recipi
teſtes.
3 Regula q negatio faciat rē dubiā quando locū habeat.
4 Factū duobus modis dicitur notoriū.
5 Suſpitio eſt ſufficiēs de per ſe ad purgationem indicendam.
6 Deficiēs in purgatione habetur p cōuicto.
7. Detinens publice mulierem ſuſpectā conuictus eſt de forni
catione.

1 Tua nos. † Per dicta nō iuratorū forni
catio nō pbatur. punit tñ infa
matus de ipſa: ſi in purgatione deficiat. ⁊ ſunt due
partes: conſultatio: ⁊ rñſio. ſecunda ibi: nos ergo.
¶ Not. primo. in ver. nos igit cōiuncto prim. q iſti diffitebant
ſe eſſe cōcubinarios: ⁊ tñ ſubdit. q nullo accuſatore. nec teſti
2 monio opus eſt. ex quo collige. † q ſi reus negat crimē de quo
publice cōſtat nō debēt recipi teſtes. qḋ eſt cōtra inno. ⁊ Joā.
and. ſ. c. pxi. vbi dicit. q ſi negetur: dz probari ſed dūt intelligi
actus tranſeuntis nō in notorio actu permanente. de quo hic
3 ¶ Secūdo not. † q lz dicat q negatio facit rē dubiā. ᵃ vt. l. iij.
a C. qui ad liber. p. nō lz. tñ in facto (qḋ nō pōt pbabiliter inficiari) nō hz locū illa regula. ⁊ ita dicit hic inno. ⁊ Joā. an. ſ. c.
proxi. facit qḋ not. in. l. j. C. de procura. ⁊. ff. de tranſac. ¶ Ter
4 tio no. † q duobus modis dicit aliqḋ factū notoriū. primo qñ
ſe exhibet oīm cōſpectui. ſecūdo qñ ex fama. ⁊ hoc caſu ſecūdo
opus eſt pbationibus: ſi neget. vt hic ptz. ⁊ not. Jo. an. ſ. c. p
ximo. fama eñ nō ſufficit ad cōdēnationē ſed admittit ad in
quirendū. vt not. cy. in. l. ea quidē. de accu. ⁊ de effectu fame vi
de in. l. de minore. §. vltimo. ff. de queſti. per barto. ¶ Quarto
5 not. in ver. ſed ſi de clericis. † q ſuſpitio eſt ſufficiens de per ſe
ad purgationē indicendā. ⁊ hoc qñ generat ſcandaluz. de quo
6 dic. in. l. lz heli. de ſimo. ¶ Ultimo no. † q in purgatiōe defi
ciens habet p cōuicto. qḋ dic. vt. ſ. de accuſa. accedens. ¶ Ul
7 timo not. gloſ. ſi conſtet ꝛc. † q qui detinet publice mulierem
ſuſpectā de fornicatiōe eſt cōuict⁹. Idē no. iij. q. j. de manifeſte

a ¶ Negatio facit rē dubiā. Intelligē ad cōmodū negātis nō ad incōmodum bal. ſ. l. nōſolū. §. q alie ne. ff. ō pcu. ſloria. i. l. ſer uitutes. de ſeruī. bart. i l. ſi qs cū to tū. de excep. rei iudi.

1 ☞ Ad prelatū ſpectat cogere clericos ne in habitatione ſua teneant mulierculas.

1 A Nobis. Not. † primo q̄ ad prelatum ſpe
ctat cogere clericos ne in habita
tione ſua teneant mulierculas. ⁊ ideo prior dimi
ſit. ſ. mulierculas: q peccatum de anima: de vita
de fama peccatoris: ⁊ ſibi adherētibus diminuit ad hoc. xxiij.

diſtin. vidua. ⁊. c. prior. ¶ Secūdo no. q ſunt quedā pſone in
uicem ad cōtinentiam conſeruandā naturaliter obligate. ⁊ ex
cludit omnem ſuſpitionem ſiniſtram. iſte naturalis pudor: nō
in tantum q nō poſſit repiri contrariū inſtigante diabolo. vt
ſ. c. j. facit. l. ſi qui adulterium. C. de adul. ⁊. ff. de ritu nuptia. l.
adoptiuus.

1 ☞ Criminoſus an debeat vitari in diuinis officijs.
2 Notorius fornicator eſt ſuſpenſus quo ad ſe ⁊ alios: ⁊ an talis
in celebrando incurrat irregularitatem.

1 Queſitum. Not. primo † an criminoſus de
beat vitari in diuinis officijs ⁊
loquitur in crimine fornicationis. de alijs dic. vt. j.
de exceſ. prela. tanta. de ſciſma. c. j. vbi de ſimoniacis
excōmunicatis hereticis ⁊ alijs preciſis ab eccleſia. ¶ Secun
2 do not. † q notorius fornicator eſt ſuſpenſus quo ad ſe ⁊ alios
an autem talis celebrando incurrat irregularitatē. dic vt ple
ne dixi. ſ. c. veſtra. ¶ Tertio no. q tribus modis dicitur deli
ctum notorium. quod dic: vt dixi in dicto. c. veſtra.

¶ De clericis coniugatis. Rubrica

1 ☞ Rubrica iſta ⁊ ita qui clerici vel vouentes qualiter dif
ferant.
2 Ordo eſt vnum de ſeptem ſacramentis eccleſie cuius chara
cter per clericatum impreſſus non perditur per cōiugiū: nec
per hereſim.
3 Uxoratus ſi ordinetur recipit characterem.
4 Acolytus non bigamus mortua vxore vult promoueri ad ſa
cros ordines: an ſit iterū ordinādus ad minores.

¶ Iſta rubrica continuatur ad precedentia in hunc modum.
dictum eſt. ſ. de quadam illicita cohabitatione clericorum ⁊
mulierum: nunc de licita videamus. ⁊ q tales interdū conten
dūt habere prebendas. Ideo etiam de hoc videamus ſm da.
habetur de materia. xxviij. diſtinc. ⁊. xxxi. ⁊. xxxij. per totū. et
xxvij. q. j. vt lex. repetitur in. vj. ⁊ vltra rubricā qui cle. vel vo.
cōuenit. ſ. de vita ⁊ honeſta. cleri. clericis. ⁊ de tēpo. ordi. c. fin.
lib. vj. Super iſta rubrica dominus Jo. and. format tres opi.
prima q ſit ſuperflua. ſecūda q ſit male ſituata. tertia q īepte
ſit formata. ¶ Opponitur ergo primo ⁊ videtur q iſta rubri
ca ſit ſuperflua. q ſpecialem rubricam poſuit iuriſlator de cle
ricis qui poſſint contrahere vel nō vt. j. qui cleri. vel vouē. per
totum ergo vel illa: vel iſta ſuperflua. cōtra illud qḋ nobis ob
tulit in proemio. ſoluit duobus modis. primo q illa poſſit
dici ſuperflua: ⁊ nō iſta. ſicut ex ſecunda impetratione dicitur
grauari eccleſia: nō ex prima. ſ. de reſcrip. abbatē. ⁊. c. iuramen
tū. ſ; per hoc nō tollitur appoſitio. Immo per ea fatemur iu
1 ris latorem reprehenſibilez de ſuperfluitate. † Solue ergo ſe
cundo q in illa rubrica principaliter querit qm clerici vel mo
nachi vouētes poſſint contrahere: hic vero an tales in caſibus
permiſſis contrahentes poſſint retinere beneficia ⁊ prebēdas
⁊ gaudeant priuilegio clericali. Incidenter tamē adnectit an
teneat coniugium. ¶ Secūdo opponitur. ⁊ videt ꝑpoſtere iu
riſlator ſituauerit hanc rubricam: ⁊ precedentem. nam poſtq̄
de cōiunctione licita ⁊ illicita erat tractaturus debuit iſtā pre
mittere: vt pote digniorem. ſemp eñ debemus premittere di
gniora. gl. di. c. ſi. ⁊. c. ſtatuimus. de maio. ⁊ obe. ⁊ valentius lib.
vi. c. ij. Tractaturus de gratis ⁊ ingratis ſicut dicit quoniam
contrario pposito ſe diſtinxerūt noſtro quoq ſtylo ſeparent
priorē que locū obtineāt qui laudē: q̄ qui reprehenſionez me
rentur. ſol. dicit q illud pendet a principis poteſtate. ſcz pre
mittere vel poſtponere. ⁊ ſic ratio alia non eſt querenda. vt. c. ſi
quando. ſ. de reſcrip. vel dic. quod prius purgandum eſt vitiū
de quo vidimus: vt pareatur locus virtuti. ⁊ de hoc videbimus
adhuc. xxxij. q. i. cum renunciatur. vel dic. quod ſupra tracta
tum eſt de tali cohabitatione in genere: hic de quadam alia in
ſpecie. que quando eſt licita ſicut ⁊ illa. ⁊ ſic habent ſe vt exce
dētia ⁊ exceſſa. ¶ Tertio opponitur: quod iſta rubrica ſit ma
le formata. debuiſſet enim ſic formari de coniugatis qui fue
runt clerici: vel quōdā clericis ſicut dicimus quōdam comitē
vel regem: poſt clericatum. vel monachatum. xx. q. iij. preſens
xxvij. q. ij. ſcripſit. de reſcriptis. ca; te. in fine. ſic poſt coniugiū
debes dicere quōdaz clericū ⁊ merito. ſunt enim duo genera
chriſtianoꝝ ⁊ cōiugatos ponit caſus in gñe laicoꝝ. xij. q. j. duo
2 ſunt. ſol. dic † q ordo eſt vnū de ſeptē ſacramētis eccl'ie cuius
charact p clericatū ipreſſus nō pdit p ꝯiugiū: ſicut nec p here
ſim. j. q. j. q gdā. ſicut nec character baptiſmi. vt ibi ⁊ de diuor.

¶ Opponit in contrariuz

3 quarto.⁊ immo etiã ſi vxoratus ordinaref reciperet characte-
rem vt.ſ.de cõuer.cõiuga.placet.in ſi.per Jo.an.quẽ characte
rẽ ſecularium dignitatũ nõ hñt.⁊ ſic ceſſent cõtraria.⁊ ꝑ hoc
4 ſoluit queſtio de acholyto nõ bigamo q̃ mortua coniuge vult
promoueri ad ſacros nunqd iterũ ordinandus ſit ad minores
⁊ per predicta p3 ꝙ nõ.⁊ per textũ rubrice quibet cõiugatus
ſic remanet clericus.ad hoc de cõuer.cõiug.cõſtitutus.

1 ℄ Clericus infra ſubdiaconatũ licite cõtrahit matrimoniũ
2 Clerici poſtq̃ acceperint vxorẽ ſunt cogẽdi ad dimittendũ be
neficia.Et qd ſi tantũ deſponſauerunt.nu. 3.

Si qui. Si clericus in ſacris cõtrahat
nõ tenet matrimoniũ.ſ3 in mi-
noribus tenet:⁊ beneficiũ dimittere cogitur
1 ⁊ ſunt duo dicta.ſecũdũ ibi:ſ3 ſi ℄ Not.pri-
mo.ꝙ clericus infra ſubdiaconatũ licite cõ
trahit matrimoniũ.⁊ intellige iſtud.ſ.exclu-
ſiue.vt.ſ.ſubdiaconus cõtrahere nõ poſſit: cũ eius ordo ſit ſa-
cer.vt in.c.a multis.ẽ.de eta.⁊ qua.facit qđ de iſta dictione.ſ.
2 no.in.c.pia.ſ.de excep.℄ Secũdo no.ꝙ poſtq̃ vxorem acce
perit ſunt cogendi ad dimittendũ beneficia.⁊ intellige qñ di-
mittãt qꝛ de facto tũc cũ ſit extinctus ipſo iure:vt ſentit prima
glo.⁊ idẽ hoſti.⁊ egi.qui addit ad hoc.ſ.c.cũ decorẽ.⁊ hoc eſt
verũ quando matrimoniũ t3 aut nõ tenet.puta.qꝛ ſubdiacon⁹
vel.ẽ.cõtraxit:tũc nõ eſt priuatus ipſo iure:ſed priuand⁹.vt
ſentit gloſ.ſi.cõtrariũ tamẽ ſentit Jo.an.qꝛ tacita renũtiatio
beneficij que inducitur ꝑ matrimoniũ ita h3 locũ ſi non t3 ma
trimoniũ.ſicut ſi t3.⁊ eſſet melioris cõditionis qui aliqd:q̃ il-
le qui nõ aliqd in titulo beneficij retinẽdo cõtra.c.cũ q.de pre-
ben.lib.vi.ad hoc allego.l.ſi.ff.de do.inter.vi.⁊ vxo.⁊ hac rõ-
ne idẽ poſſet dici in omni caſu quo matrimoniũ eſt nullũ puta
cõtractũ cũ cõſanguinea.vt no.bart.i.qõnibus.qõne qdã cleri
cus cũ eſſet.Jdẽ da.q.ſ.e.ti.ad hoc.c.nuper de biga.⁊.l.ſi vxor
3 verſi.plane.ff.de adul.℄ Jncidenter tãgit Jo.an.qꝛ tex.ꝙ iſte
loquiẽ in clerico qui duxit vxorẽ.an idẽ erit ſi tñmodo deſpõ
ſauit diſtingue nã aut erat ſponſa.de futuro:aut de pñti.ſi de
futuro tũc nõ d3 ſtatim beneficio priuari ſicut nec clericus qui
religionẽ ingrediẽ ĩfra annũ poteſt redire ad ſeculũ beneficio
nõ priuatur vt.c.beneficiũ.de regu.lib.vi.aut duxit ſponſam
per verba de pñti.⁊ tũc nõ videt ꝑ hunc cõtractũ ꝑdere bene-
ficiũ:ſic nec clericus perdit primã eccleſiã3 niſi ſit trãſlatus ad
ſecũdã.vt.c.cũ in cunctis.de elect.cũ ſi.Jtẽ tex.loquiẽ in vxore
⁊ ſic i matrimoniũ ↄſummato ꝑ carnis copulã.ergo aliud eſt
dicẽdũ in ſponſa.cõtrariũ t3 Jo.an.allegat.ff.ad mu.l.ea q̃.ꝑ
hoc facit qđ dixi de tacita renũtiatione q̃ inducit ex cõtractu
ſpõſaliorũ puro:ſicut ex matrimonio.⁊ vide qđ dixi in.c.quẽ-
admodũ.de regu.iur.⁊ ex hoc infero.ꝙ l3 iſta ſpõſalia de pre
ſenti diſſoluãẽ ꝑ ingreſſu3 mona.dicte ſponſe:vel per ei⁹ mor
tem tñ clericus qui cõtraxit nõ recupat bñficiũ:qđ amiſit con
trahẽdo.qđ t3 hic Jo.an.⁊ ſpecu.eo.c.in ſi.ad hoc.c.q̃ pericu
loſum.viij.q.j.⁊c.

1 ℄ Jndigni ne ad beneficia admittanẽ ſpectat prouidere ad
epiſcopum.
2 Cõiugati ſunt inhabiles ad beneficia obtinẽda.
3 Coniugati nõ debẽt ꝑmoueri ad ordines ſacros.
4 Caſus ſpecialis in quo clericus cõiugatus admittitur ad or-
dines ⁊ beneficia.
5 Corrumpens vxorẽ ſuam anteq̃ eam deſponſaret an poſſit
promoueri.

Sane. Coniugatus ad ordines:ad adminiſtra-
tiones:vel beneficiũ nõ ꝑmoueẽ:niſi caſti
tatem ꝑmittat ⁊ bigamus nõ ſit.a tribus ergo pro-
hibet cõiugatũ niſi duo cõcurrunt.tertia ibi:niſi cõ-
1 iugatus.℄ Not.primo ꝙ ſpectat ad epĩo diligenter ꝓuide-
re ne indigni ad beneficia admittanẽ qꝛ eccleſiarũ oim curã h3
xvi.q.vij.omnes baſilice.facit.l.quos ꝓhibet.ff.de poſtu.vbi
cũ de publica vtilitate queritur.Judex ſuũ officiũ ipartiẽ.et
inuita pte.vt ibi ⁊ maxime in materia beneficij.ẽ.de elec.cum
nobis oli3.⁊ de poſtu.bone.ſ.⁊ de inſti.c.cũ veniſſent. ℄ Secũ
2 do not.ꝙ cõiugati ſunt inhabiles ad beneficia obtinẽda.cum
cũ iã habitis debeat priuari.vt.ẽ.c.proxi.fortius debet in eis
noua acqſitio ipediri.qꝛ multa ipediũt:q̃ non eijciũt.xv.q.i.§.
viti.ẽ.de iureiur.quẽadmodũ.⁊.l.patre furioſo.de his q ſunt
ſui vel alie.iuris.⁊ intellige hũc tex.ꝙ nõ d3 admitti ad bñficia
curata ex diſpẽſatione cũ poſſunt habere ſimplicia:ſine diſpẽ
ſatione nõ.ſ.c.Joãnes.⁊.c.diuerſis fallacijs.ſm hoſti.℄ Ter

3 tio not.ꝙ cõiugati nõ debẽt ꝑmoueri ad ordines ſacros.et
intellige in nõ ſacro.cõferens cũ primã tonſuram incurrit pe
nã.de tẽpo.or.c.viti.lib.vi.Si aũt ordinaref vxoratus an reci-
peret characterẽ no.Jo.an.de cõuer.cõiu.plac3.in ſi.℄ Quar
4 to not.caſum ſpãlẽ quo clericus cõiugatus admittiẽ ad ordi
nes ⁊ beneficia.ſ.cũ vouit caſtitatẽ:⁊ habuit vnicã:⁊ virginem.
ſecus ergo ſi plures:vel corruptã.xxvi.diſt.vna tñ.⁊ intellige
hoc verũ nõ ſolũ ſi habuit ⁊ mortua ſit:ſed etiã ſi ſuperuiuat
vbi ⁊ ipſa velit cõtinẽtiã profiteri.Et ꝓbat iſte tex.ꝙ ꝑmouẽ-
di debeãt expreſſe vouere cõtinẽtiã ad hoc.xxviij.diſt.diacom
d.Jo.de ligna.hic dicat cõtrariũ.ſ.ꝙ ꝑmoti ad ſacros nõ te-
neñẽ ex voto ad cõtinẽtiam:ſ3 ex cõſtitutione eccleſie.⁊ an va-
leat matrimoniũ poſt votũ cõtractũ dic:vt.ſ.de vo.c.vno.lib.
5 vi.℄ Ultimo gloſſ.ſi.inducit iſtũ tex.ad queſtionẽ.ꝙ vtrũ ille
qui corrupit vxorẽ ſuã anteq̃ deſpõſaret: poſſit ꝑmoueri:ar- Ponit queſtiones.
guit primo ꝙ nõ ꝑ iſtũ tex.qui exigit.ꝙ habuerit vxorem vir
ginẽ.⁊ ſic deſponſata debuit eſſe in virginitate.xxxv.q.v.qua
liter.vbi de hoc.ad idẽ.ſ.eo.c.vno lib.vi.vbi in quarta gloſ.et
xxxij.diſt.nemo.ꝑ hoc adducit hoſti.auctẽ.quõ op3 epõs.§.
j.⁊.§.neq3 aũt.ſecũdas.⁊ ſe.col.prima.vbi patet ꝙ cõiugatus
nõ ꝑmoueẽ niſi habuerit vxorẽ ex virginitate ad cũ venientẽ3
⁊ nõ cõcubinã.q.d.ſi eã deflorauit:⁊ in cõcubinã tenuit ꝑ hoc
nõ excuſaẽ.niſi ⁊ in virginẽ cõſenſerit ⁊in aut.õ ſanctis.epĩ.§.
clericos autem.colla.vi.ſit ratio ſm eũ.qꝛ in matrimonio duo
requiruneẽ.ſc3 cõſenſus aĩoꝝ:ꝑ qđ ſignificaẽ charitas cõſiſtẽs
in ſpũ inter deũ ⁊ iuſtã aĩam:⁊ cõiunctio corpoꝝ:deſignãs cõ-
formitatem q̃ cõſiſtit in carne inter xp̃um ⁊ eccleſiã.⁊ idõ ſi quis
conſentiat in corruptã:⁊ poſt talẽ conſenſum illam cognoſcat
p3 ꝙ hic cõformitas nõ eſt ꝓpria in qua põt notari corruptio
a tẽpore conſenſus ⁊ tẽpore cõmiſſionis corpoꝝ oportet ergo
ꝙ vtroq3 tempore.ſ.cõſenſus:⁊ cõmiſtitionis reperiaẽ virgo
lxxvij.diſt.quicũq3.ante ſi.qualitas cũ adiecta verbo intelli-
giẽ ſm tẽpus verbi.⁊ tunc d3 adeſſe.vt.l.in delictis.§.ſi extra-
neus.ff.de noxa.⁊.l.tytius.de mi.te.ꝑ hoc.xxvij.q.i:cũ ſocie-
ta.vbi non impeditur qui cõſenſit in mulierẽ ⁊ nõ cognouit
qꝛ ꝓpter defectũ cõformitatis deficit eccleſie ſacramẽtum.ſic
ecõuerſo impeditur qui cõſenſit in corruptã:⁊eã cognouit.qꝛ
deficit caritas.⁊ ſic nõ eſt ꝓprie cõformitas.vnde dicit ambro
ſius.nõ defloratio virginis facit coniugium: ſed pactio con-
iugalis.xxvij.q.i.cũ initiaẽ.hoc etiam ꝓbatur per.c.valentino
⁊.c.debitus allega.in glo.adducit etiã hoſti.ꝑ decaſione.q.leui
ticu3.c.xxi.ibi pontifex virginem ducet vxorẽ viduam autem
⁊ repudiatam: ſordidam:atq3 meretricem non accipiet. ſed
puellam de populo ſuo.fertur in niceno concilio ſic contineri
(dicit tamen ſe nõ vidiſſe)nullus aliquã ducat vxorẽ: a ſe vel
ab alio defloratam.ꝙ ſi probatũ fuerit deponaẽ.nõ d.h.ſ.quĩ
ſi.ſint legiti.tantu3 ibi:ſoluitur.vbi videas.Jtem ſunt verba
Joã.and.qui videtur ſic recitando in iſtam partem inclinare.
Jdem tenẽt hugo.⁊ goff.ber.hic tenet contrariũ ⁊ ꝙ iſte poſ
ſit promoueri qꝛ nõ dimiſit ⁊c.hoc ide3 tenet dominus Jo.de
lig.qui dicat.ꝙ hic opi.har.cõmuniter approbaẽ per ratione3
predictam.⁊ qꝛ ius fingit cũ tali muliere poſtea ducta matri-
moniũ fuiſſe a principio.vt dicto.c.tanta.⁊ dicit ꝙ eſt equior
Ego dico.ꝙ opi.hoſt.⁊ ſequaciũ probatur melioribus ratio
nibus:⁊ iuribus quibus nõ poſſet recte reſponderi.⁊.c.tanta
cum alijs ſimilibus fingunt a principio.cõtractũ iſtud matri-
monium in fauorem prolis cui magis q̃ huic qui fornicatus
eſt a principio.eſt fauendũ.facit qđ not. Jnnocẽ.in.c.illud.ẽ.
de preſum.⁊.c.veniens.de verbo.ſignifi.preterea.licet iſte con
trahat matrimonium cum iſta:quam prius deflorauit:tamen
culpa contracta ex tali defloratione non tollitur per ſequens
matrimoniũ:niſi penitentiã agat vt credo.⁊ ſit ratio qꝛ veri-
tas ⁊ non fictio tractum habens retro in iſtis ſpiritualibus cõ
ſyderatur.vt notat alibi Jnnocen.cum hic tractemus de actu
ſpirituali ſcilicet matrimonio non ficto: ſed veritas eſt cõſyde
rãda:q̃ eſt ꝙ iſte ↄtrahit cum corrupta ⁊vide ad hoc qđ no.ẽ.
de elec.innotuit.

1 ℄ Caſtitas põt ſuaderi nõ imperari.
2 Continẽtia quare indicatur clericis.
3 Nemo poteſt duobus dominis ſeruire.
4 Clerici coniugati eccleſiaſticis beneficijs ſunt priuandi.
5 Clerici coniugati ſunt indigni in adminiſtratione ſacramen-
torum.
6 Clericus cõiugatus nõ põt excõmunicare.
7 Clerico remoto ab officio ſit bonorũ reſtitutio ipſo iure.
8 Teſtator reliquit in teſtamento vxorem ſuam vſufructuaria3
donec honeſte ⁊ caſte vixerit:an ſi nubat dicaẽ caſte viuere.
9 Clericus relinquens eccleſiam an repetat bona.

Quod ad te.

Quod ad te. Si clericus in minoribꝰ bñfi- ciatus matrimoniũ ↄtrahat priuatur beneficio:ſʒ quod dedit eccleſie ſibi reſtitu- tur.cõmunis diuiſio.ſcḋa ibi:nolumus que ſubdiui ditur in duo.ſcḋa ibi:ſanc. ¶ Nota primo.ꝙ aliq carnis vitio
1 continere nõ poſſunt ꝉ ideo caſtitas põt ſuaderi nõ imperari.
ꝛ hoc eſt quod dicit apl̄us qui poteſt capere capiat.xxviij.q.i.
ſicut.ꝛ appellatur vitium ſi nõ valet cõtinere:nec ſibi partitur
in retentione beneficij.ſed bñ quo ad penas alias:que nõ poſ-
ſunt infligi non valenti caſte viuere.naturali eñ vitio parcen-
dum eſt.vt.l.ij.ff.ſi quis can.facit.C.de indi.vi.cui relictuʒ.ꝛ.l.
2 fi. ¶ Secundo not.ꝉ cãm quare clericis indicitur continen-
a tiaª.nõ poſſunt ſimul ꝛc.ꝛ etiã ob imundiciam corporis ꝛc.bo
na.aſſignat hic octo cauſas.quas videas in ſumma de virtu-
tibus vbi de tẽperantia vltra moduʒ ſub rubrica. de caſtitate
miniſtrorum eccle.prima eſt quia deũ placarꝫ debet.qḋ nõ poſ-
ſunt niſi placeant:nec placere poſſunt ſi carnaliter viuãt. ſcḋa
eſt.quia cum deus ſit ſpũs:eius miniſtri ſpũaliter non carna-
liter viuere debent.tertio quia ſodales ſunt angeloꝝ: ſeruien
do illi cui ſeruiunt.ergo habere debẽt puritatem angelicam.
quarto quia intẽdunt ſpirituali generationi que eſt mũda. ceſ
ſent ergo a carnali inmũdicia. quinto quia contractant ſcã.
ꝛ ſic ſancti eſſe debent quo ad carnis mũdiciam.ſexto quia cũ
alios mũdent:debent eſſe mundi.ſeptimo quia nobiliſſimam
ſponſam habent.ſ.ſapientiam.octauo quia debẽt eſſe proprij
dei cui ſeruiunt:non alterius vel diuiſi. ¶ Tertio not.ꝙ ſtare
cum propria vxore appellatus hic immundicia.alibi appellaꝫ
3 caſtitas vt in glo.ꝛ.ſ.dicam. ¶ Quarto not.ꝉ ꝙ nemo poteſt
duobus dominis ſeruire.ꝛ eligens vnam viaʒ ex cõtrarijs ab
alia eſt exclusus.vt.l.fi.C.de codi.ꝛ.l.cõtra maiorẽ.C.de ſoſſi.
4 te.ꝛ.c.vt quis duas.de elec.li.vi. ¶ Quinto not.ꝉ ꝙ clerici cõ
iugati eccleſiaſticis beneficijs ſunt priuandi.et ſic non videtur
priuati ipſo iure matrimoniũ contrahendo.ↄtrarium dixi.ſ.
c.j.ſ.ꝙ ſint ipſo iure priuati.ꝛ ſic poterũt ſtatim talium bñficia
conferri vt in fi.dicit text.in.c.licet epus.de prebẽ.li.vi. ¶ Se
5 cundo no.ꝉ ꝙ clerici coniugati ſunt indigni in miniſtratiõe ſacra
mentoꝝ.ꝛ ſic nõ debet manere in choro cũ clericis: nec legere
euangelium:vel epiſtolam.quod dic.vt.ſ.de vi.ꝛ ho.cle.c.j. et
6 eſt ar.ꝉ ꝙ clericus coniugatus non poteſt excõmunicarꝫ.alle-
gat ad hoc ab.xxvi.di.bene quidem.de deci. dudum circa fi.ꝛ
vide quod no.Jo.and.ſ.c.ioannes.iij.v.q. ¶ Septimo no in
verſi. ſane.ꝙ quandoq; clerici intitulati cõferunt aliqua eccle
ſiis in quibus intitulati ſunt ſine collatione.ergo bona nõ trã
ſeunt in eccleſias ſecus eſt ꝙ in ingredientibus monaſteria vt in
auct.ingreſſi.C.de ſacro.ſanc.ec.ratio eſt ꝙ clerici ſeculares re
tinent bona:nõ monachi.vt.c.nõ dicatis.xij.q.j.ꝛ ex hoc patʒ
ꝙ iſte tex.debet intelligi in collatione facta expreſſe.vt patʒ ibi
contuliſſe noſcũtur ꝛc.ꝛ tũ ipſis retrocedẽtibus ſit reſtitutio.
ꝛ ſic reprobatur diſtinctio collatiõis tacite ꝛ expreſſe vt l vl.gl.
7 ꝛ.ſ.dicam. ¶ Octauo no.ꝉ ꝙ clerico remoto ab officio ſic bo
norum reſtitutio ipſo iure.ꝛ ſic dñiuʒ trãſlatum in eccliam re-
uertitur ad clericũ ipſo iure:ſicut ꝛ dñiuʒ rei legata trãſit in le
gatariũ recta via.vt.l.a tytio.ff.de fur.ꝛ in incertis caſibꝰ hoc
contigit.ꝙ retraſferꝫ ꝛ trãſfertur dñiũ ipſo iure ſecus rẽ.vt.l.
traditionibꝰ.cũ ibi no.C.de pac.ꝛ.l.interduʒ.C.de ſacro ſanc.
Opponit ꝉ contrarium. ꝉ ec. ¶ Opponitur:dicit hic.ꝙ clici coniugati bñficijs ſunt in-
digni ꝓpter immundiciã.ꝛ ſic cũ vxore appellatur immundicia.cõ
tra imo videtur ꝙ cũ viro ꝛ vxore appellaꝫ caſtitas.xxxi.di.ni
cena.So.dicit glo.c.illo.intelligiꝫ quo ad obſequiũ eccle:quo
8 ad alia cũ vxore manẽdo appellatur caſtitas ꝉ ꝛ hoc facit.ad.q
pone teſtõr relinq; in teſtõ vxorem ſuã vſuſfructuariam:donec
honeſte ꝛ caſte vixerit.quero an ſi nubat:dicatur caſte viue-
re.videꝫ ꝙ ſic ꝑ iam dicta. Sed dic ꝙ ſtatur cõi intellectui te-
ſtõris:qui intellexit:ꝙ aliꝫ nõ nubat.ꝛ ſic hʒ cõmuniter vſus lo
quẽdi:cui ſtaꝫ ↄtra ꝓpriam ſignificationẽ.vt.l. cũ de lanionis.
§.aſinaʒ de fun.inſtru.ꝛ hoc tangit bar.in.l.mulier.§.cũ ꝓpo-
nereꝫ.ff.ad trebel.per ſm eñ matrimonij videꝫ fieri iniuria ꝑ
mo viro.vt alibi dixit tex. ¶ Scḋo opp.dicitur hic.ꝙ huic cle
rico ſunt bona q ↄtulit eccle reſtituẽda.ſ.xij.q.iij.nulli liceat.
in regula.qḋ ſimul do co.de regu.iuris.li.vj.cũ ſi.all.in gl. So.
glo.ſi.ſoluit iſtud ↄtrariuʒ multis modis.primꝰ eſt.ꝙ aut qs
recedit ſua ſpõte:ꝛ nõ ſit reſtitutio.an aucto.iuris:ꝛ tũc ſit re-
ſtitutio.hic cũ concor. Sʒ iſta ſo.nõ videꝫ bona.ꝙ iſte clericus
qui accipit vxorẽ incidit in hũc caſuʒ ſua culpa.ꝙ nõ debet fie-
ri ſibi reſtõ.ar.de eta.ꝛ qua.c.j.timore huiꝰ ↄtrarij glo.nõ ſtat
in ꝑdicta.ſo.ſʒ tranſit ad alias tres ſo.vt in ea patʒ.ꝛ.ſ.dicit. Sʒ
anteq; ad ipſas veniã:dic.ꝙ iſta prima ſo.videtur ꝙ a non ob.
ꝙ inciderit ſua culpa.quia hic non põt dici culpa.ꝙ vſa ſunt li
centia ſibi ↄceſſa ab apſo.xxxiij.di.ſ.his vnde puniri nõ debʒ

C.de adul.l.gracchus .ꝑterea ſi ecclia poſſet retinere illiꝰ bona
iã indirecte ageret illũ cõtinere.qḋ eẽ nõ debet.xxxij.q.j.inte-
gritas.ꝛ optime.ff.de ↄdi.inſti.l.q ſub cõdi.§.q ſub iureiurã.
dʒ nõ eñ ↄſequẽdi a facultate ↄtrahẽdi matrimonij metu pe
ne.vt.c.gẽma.de ſpon.ꝛ.l.tytia.ff.de verbo.obli.ſpãle ergo ſit
quo ad recuperationem bonoꝝ in clerico ſequeſtrato a bene
ficio ꝛ officio ratione matrimonij.ſi ergo alia rõne officioꝝ bñ
ficio qḋ obtinet in eccleſia priuareꝫ ꝓpter delictũ: vꝫ quia ad a
liã eccleſiam eſt trãſlatus:ipm bona q cõtulit nõ ſequãtꝫ ſm
illã primã ſo.glo.licet ſequens ſolutio videaꝫ velle. ꝙ oĩ caſu
quo egreditur ſint ſibi bona reddẽda:quaſi ingreſſus habeat
tacitã ↄditioneʒ. ſicut ꝛ dotis promiſſio.vt in glo . patet. qḋ
põt eſſe verũ in egrediente in caſu licito puta.ſ. annũ. vt in. c.
bñficiũ.de reg.li.vi.ſecus ſi propria temeritate egredereꝫ. ꝙ
tũc reſtitutio nõ eſt fienda.Alia ſo.eſt ꝙ iſtud.c.loquaꝫ de be-
nignitate cano.ſecus de iuris rigore.vt in cõtrarijs ꝛ illaʒ te-
nent gui.na.ꝛ Vin.Jdẽ hoſti.in diſtin.Sed ob.ille tex. dũ di
cit.debet redire.ſed intellige de benignitate:nõ de neceſſitate
ſm Vin.vltima ſo.glo.eſt.ꝙ aut cõtulit iſte clericus bona ex-
preſſe.ꝛ nõ ſiet ſibi reſtõ.aut tacite ſequebãtur obligationem
perſone.ꝛ tũc ſi principale tollitur:ꝛ acceſſorium.ſ.bona vt in
regula.cũ principalis.Sed illa diſtinctio nõ hʒ locum vbi in
greſſus nõ tenuit.nam cũ tunc alias daturus nõ eſſet vtiq; re
ſtituãtur bona Sed bar.brixi.qui ſic tenet in queſtione quidã
inuita vxore q eſt dñicalis. xviij. alle.de dona.inter vi. ꝛ vxo.
l.ij.§.vltimo.xvij.q.ij.ſi quis in cognitio.accur.videtur intel-
ligere hoc verũ quãdo bona veniunt tacite. Jta not.C. de ſa-
cro.ſanc.eccle.auct.ingreſſi.ꝛ idem gui.in ſpec.de ſta.mo.ver.
xviij.ꝛ de hoc.xcij.di.c.p.ꝛ in dicta aut.ingreſſi.o.cy.in quin
ta queſtione pncipali.ver.Jtẽ circa hoc queritur quidẽ vxo-
ratus.dñs Joan.an.ſuper dicto articulo ponit hic diſtinctio
9 nem hoſti.ꝉ cum queritur vtrum clericus relinquens eccleſiaʒ
repetat bona:diſtingue.nam aut loquimur in clerico ſeculari
aut in regulari.primo caſu aut ipſum bona tacite ſequebãtur
ſm aut.ingreſſi.C.de ſacro ſanc.eccle.ꝛ tũc ipm tacite ſequi de
beat.ar.C.de rei vxo.ac.l.vna.et.ſ.de dote poſt diuor. c. nup.
aut bona expreſſe contulerat:et tunc aut iſte eſt inops:nec ha
bet aliter vnde viuat.ꝛ bona ſibi reddentur de equitate cano-
nica.vt hic.et.xvij.q.iiij. c.vlti.aut erat diues: et non recupe-
rat.xvij.q.iiij.ſunt qui opes.niſi ex vi pacti appoſiti. de cõdi.
appo.c.veruʒ.ſo caſu quando loquimur in regulari :aut que
ris de eo qui religionem intrauit et.ſ.annũ exiuit ꝛ omnia re-
cuperat.de reg.iur.c.ſuper eo.et.c.ſtatuimus.aut exiuit poſt
annum:et tunc aut cum licentia ſuperioris.ꝛ reſtituentur ſibi
bona.nec ſic ſecundo men.oneroſus quod habet intrare neceſ
ſe.xvij.q.j.ſi quis rapuerit.aut ſine licentia ꝛ ſibi imputet:qui
euʒ recepit qḋ fieri nõ debuit.ſ.de reg.licet.ꝛ ideo nõ reddenꝫ
ſibi bona in aut.de mona.§.ſi vero relinquẽs.ꝛ hec vera cũ in
greſſus tenuit.ſi vero nõ tenuit:ꝛ tunc ſi inde expellitur:an re
cuperet bona tacite vel expreſſe collata:dicas. ꝙ aut ipſe ſci-
uit ingreſſum nõ tenere:ꝛ non recuperat. ꝙ videtur donare.
vt.l.cuius per errorem.ff.de regu.iur.aut ignorauit puta cre
debat ingrediens vxorẽ mortuã que viuebat.ꝛ tũc viciato in-
greſſu viciatur bonoꝝ collã.ſm predicta vide latius in dicta
aut.ingreſſi.ꝛ per hoſti.in ſumma.eo.ti.§.ſi.

1 ¶ Epi poſſunt diſpenſare peracta penitentia cũ ſacerdoti
bus q matrimonium de facto contraxerunt.
2 Longum tempus dicitur aliq̃ŋ decẽ annoꝝ.

1 Sane. ꝉ Peracta prima diſpenſant epi cum
ſacerdotibus qui matrimoniũ de fa-
cto cõtraxerũt. ¶ No.prima ſ clericos in ſacris
matrimonij ↄhẽtes.nã tales eccleſijs ſunt priua
ti:ꝛ officio ſuſpẽſi.dubitabaꝫ ꝛ merito an poſſit
epus cũ talibus diſpẽſare.ꝛ rñdeꝫ ꝙ ſic.poſt longã ꝛc. ¶ Sed
2 hic incidẽter quero.ꝉ quantũ tps quo ad hoc poterit dici lon
gũ.ꝛ vꝫ ꝙ.x.annis.C.de ꝑſcrip.lõ.tẽp.l.ſi.ꝛ eſt expſſuʒ.lxxxij.
di.ꝑſby.Sʒ dic ꝙ etiã citius cũ tali poterit diſpẽſari.ſ.de cẽ.
Oponit in contariũ ꝉ or.t.ex tenore. ¶ Oppo.ꝛ vꝫ.ꝙ epũ nõ poſſit diſpẽſare.iſti ſa
cerdotes ſolẽnizauerũt votũ ꝑ receptionẽ ſacri ordinis.xxvij.
di.ſeriatiʒ ergo magis peccauerũt adulteris.xxvij.q.j.melio
re ꝓpoſito.ſi ſic neceſſario ↄcludiꝫ.ꝙ epi diſpẽſare nõ pñt ſup
delictis maioribꝰ adulterio.vt.ſ.de iudi.c.at ſi clerici. ſo. põt
in maioribꝰ adulterio diſpẽſare:ſʒ hoc eis expſſe pmittaꝫ vt
hic.alſ ſecus vt in ↄrio vel dic ꝙ dꝫ magis peccare.ꝙ cadũt a
maiori bono.cũ eñ ſunt tres gradus virginũ:ↄtinentiũ:ꝛ cõ
iugatoꝝ.adulteri cadũt a tertio illi a ſcḋo.ꝛ de his tribus de
ſumma trini.c.j. ¶ Scḋo opp.ꝛ vꝫ .ꝙ poſſint iure ſuo epi diſ

penſare.vt.ſ.de tempo.ordi.c.fina. So. hoc in notorio illud in occulto.

1 ¶ Clerici in minoribus bñficiati qui matrimoniũ cõtraxerunt bñficijs priuant appellatione remota.
2 Uxoratus nõ põt ad plenũ cogitare q̃ dei ſunt.
3 Clerici recipiũt ſtipẽdium ab eccleſia vt in eccleſijs famulent.
4 Subſtãtia eccleſie ſolet deperire p eos q vxorẽ accipiunt.
5 Conferens indigno ſcienter beneficium non põt eũ a tali bñficio remouere.
6 Eps an poſſit diſpenſare cũ coniugato ſuper beneficiũ vt eũ obtineat.
7 Eps qui male cõtulit an poſſit reuocare.
8 Factũ ſuũ an quis poſſit reuocare:aut ei cõtrauenire.Et ſi venit in caſu in quo põt an teneat ad pretiũ nu. 9
10 Eps qui ſcienter promouit criminoſum vel irregularẽ:an poterit illum accuſare de illo crimine.
11 Promotus an poterit accuſari de crimine vel irregularitate coram promotore.
12 Promotor an poſſit inquirere cõtra promotũ.
13 Exceptio q̃ ſit proponenda cõtra promotorẽ in caſibus in quibus poteſt opponi.
14 Cythara quale ſit inſtrumentum:⁊ quid ſignet.
15 Pſalteriũ quale ſit inſtrumentum:⁊ quid ſignet.

1 Diuerſis fallacijs. † Clerici in minorib⁹ bñficiati qui matrimoniũ cõtraxerũt:bñficijs priuãtur appel.remota.⁊ primo narrat factum: qđ improbat.ſcđa ibi:cũ ergo duas rationes reddens illud p dioceſis corrigi mãdat:⁊ vnũ caſum excipit.ibi:niſi forte hoſti.dicit ꝙ quatuor facit primo ꝙ vita clericorũ ⁊ laicoꝝ eſt cõtraria.ꝙ diuiſus in duo nõ hꝫ plenã ſui poteſtatẽ. ꝙ laica beneficijs ſunt priuãdi.ꝙ ſi eps cõtulit recurrit ad ſuperiorẽ. ¶ No.primo ꝙ clerici habẽt matrimoniũ: qđ intellige de clericis in minorib⁹ alij eñ nõ poſſunt ⁊ debẽt ſeparari. vt in c.clericus ſi tonſura.ſ.e.ij. ¶ Scđo not.ꝙ dicit cythara cum pſalterio male cõcor.qđ ſit dictũ dicã.j. ¶ Tertio not. ꝙ vir cogitat q̃ placere debẽt vxori ⁊ econuerſo.Sũt eñ ſocij diuine ⁊ hũane domus.⁊ relinquet patrẽ ⁊ matrẽ:⁊ adherebit vxori ſue.⁊ ideo fortuitorũ caſuũ debẽt eſſe participes.vt.l. ſi cũ do
2 tis.§.ſi maritus.ff.ſo.ma ¶ Quarto no.† ꝙ vxoratus nõ poteſt cogitare ad plenũ q̃ ſunt dei:cũ diuiſus in duo ⁊c. ⁊ collige plures rõnes ex hac litera quare cõiugati bñficijs eccleſiaſticis ſunt indigni.alias dixi.ſ.eo.qđ ad te. ¶ Quinto not.†
3 ꝙ clerici recipiũt ſtipendiũ ab eccleſia:vt in eccleſijs famulentur.clericus ergo qui nõ dicit officiũ:non dꝫ habere bñficiũ. ſic nec miles ſtipendiũ:nec alia priuilegia.vt.C. qui nõ ob. lõ. tẽp.preſcrip.l.fi.⁊ de ſacro ſanc.ec.qui ſub ptextu. ¶ Sexto
4 no.† ꝙ ſubſtãtia eccleſie ſolet depire per eos:qui vxorẽ acci-
5 piũt concor.xxviij.di.de ſyracuſane. ¶ Septimo not.† ꝙ ille qui cõtulit indigno ſcienter beneficiũ:nõ poteſt eũ a tali beneficio remanere.⁊ ſic videt.ꝙ nõ poſſit in hoc eps diſpẽſare ſꝫ

Γ Oppõit in contrariũ.

Γ ꝙ vxorati habeant bñficia. ¶ Sꝫ ꝯ iſtud op.de.c.ſi qui vero. xxxij.di.xij.q.i.ex tua.⁊.ſ.c.Joã. So.multis modis. vt hic in nouella.⁊ ex q̃libet ſo.eſt bona Ideo ex eis colli. talẽ diſtin-
6 ctionẽ cũ querit.† Utrũ eps poſſit diſpẽſare a cũ cõiugato ſu-

a ¶ Poſſit diſpenſare. Adde videdũ. Oldra. cõſ. cccxxv. Roma.cõſ. cccxvi.⁊ cõſ.cccvij.

a per bñficio.diſtingue.aut cõiugatus iſte eſt bigamus:⁊ nõ poteſt.aut accepit vnicã:⁊ virginẽ.⁊ tũc aut queris in maiorib⁹ bñficijs:aut in minorib⁹.ſi in maioribus:⁊ nõ põt.ſi in minoribus:⁊ tũc aut adhibita cauſe cognitione intẽdit eps diſpẽſare:⁊ tũc aut iſte cõiugatus vult deferre tonſurã:⁊ põt cum eo diſpẽſare:alſ nõ.vt.ſ.c.Joã.Aut eps cõiugato ꝯtulit bñficiũ nõ expſſit:ꝙ diſpẽſaret:nec cauſe cognitionem adhibuit.⁊ nõ valet collatio.⁊ ita intelligit hoc.c. ¶ Scđo ꝯ id opp.⁊ vr ꝙ ſi eps ſcienter cõtulit:⁊ poterat diſpẽſare.⁊ hic ipſo ꝙ contulit diſpẽſaſſe videat:ſicut ⁊ pnceps cõferens ſcienter inhabili dignitatis.vt.l.quidã cõſulebat.ff.de re iudi.qui eñ vult cõſequens:videtur velle etiã añs:ſine quo ad ꝯñs perueniri nõ põt.vt.l.illud.ff.de acqui.here.⁊.c.preterea.ſ.de offi.dele. et l.ad rẽ mobilem.⁊.l.ad legatũ.ff.de procurator.ſo. In in iſto c.fatet.ꝙ eps ꝯferẽdo inhabili in caſu diſpenſabili diſpenſare videt. Sed hoc eſt ꝯ illud.c.ꝙ tũc nõ poſſet ſupior reuocare:cuius ꝯriũ hic dr.et cõtrarium ipſe no.ſ. de filij.preſby.veniẽs.⁊ hoc tenet hic hoſti.ꝙ nõ videatur in dubio diſpenſare nõ ob.l.quidam conſulebat.loquitur eñ in principe qui põt ſine cauſa cõtra iura diſpenſare.quod videtur facere faciẽdo contra ipſa cum habeat in ſcrineo pectoris ſui vt.c.i. de cõſti. li.vj.ſed eps vel alius diſpẽſare nõ põt paſſim:ſed cũ cauſe cognitione.requiritur eñ.ꝙ expſſe ⁊ ſm ordinẽ ⁊ cum cauſe cognitiõe diſpẽſandõe ꝫ faciat ⁊ tũc ſupior nõ põt ꝯuenire ſm hoſti.de quo articulo latius vide.ſ.de ſciſma.c.ij.⁊.xxxij. di.quicũqꝫ.li.vj.qui in aliquo.⁊ in his. ⁊ de hoc.⁊.liiij.di.ſi ſeruus.⁊ qđ no.Joã.an.de ſta.mo.cũ ad mona.ſup viti.gl. ¶ Tertio op.dr hic.ꝙ epus qui male cõtulit nõ põt retractare: ſed ſuperior.Sed cõtra ille idẽ qui illicite contulit vel bona eccleſie male alienauit põt venire cõtra.de elec.noſti. de preben. cum nõ ignores.cũ ſi.hic alle.in gloſſ.magna. que aſſumit iſtã materiã ſatis plene.an quis poſſit venire cõtra factũ ſuum: ſi nõ tenet.⁊ ponit duas ſo.ad cõtraria vnã Joan.⁊ aliam lau. Jo. diſtinguit inter iniuſtã alienationem rei eccleſiaſtice. ⁊ iniuſtã colla.beneficij.lau.diſtinguit inter factum a iure reprobatum: ⁊ factum nullũ alia rõne vel cauſa.vt in ea vr Joã.mo.ſ.de pre-
7 ben.li.vi.tenet primũ mẽbrũ glo.† ꝙ prelatus male alienãdo rem eccleſie ipſe idẽ reuocat.⁊ hoc ideo.ꝙ prelatus eſt procurator nõ dñs.ſ.de dona.c.ij.⁊ nõ cenſetur habere man.ad male alienandũ:ſed ad iura eccleſie cõſeruandũ.⁊ ideo põt reuocare quod male alienauit.ꝙ ad reuocandũ cenſet habere mãdatum:ſed nõ ad male alienãdũ.ad hoc.ff.de pcura.l.q duos ⁊.l.ſe.hoſti.in iſta materia ponit duo membra.dicit eñ.ꝙ vbi quis põt in aliquo diſpẽſare.vt hic.aut ipſe non poteſt venire cõtra factũ ſuum.ſed vbi diſpẽſare nõ põt ipſe idẽ poterit cõtrauenire de hi.c.ij.de filij.preſby.c.petiuit.⁊ viti.nã qñ põt diſpenſare ille qui beneficium conſequutus eſt tenet eũ ſine peccato donec reuocetur.ſecus eſt ſi nõ poterat diſpenſare habetis ergo quidquid dicunt antiqui ⁊ moderni ſuper iſto articulo.an poſſit quis venire cõtra factum ſuum dñs Joan.de lig. ponit hic vnã diſtinctionem ſup hoc q̃ nõ eſt ſua. ſed domini
8 har.in.l.poſt mortẽ.ff.de adop.⁊ ꝙ latius loquit in cõtrarijs. Ideo pleniorẽ ex cõtrarijs ſuis diſtinctionẽ elicio ⁊ ſic.† cum queritur vtrũ quis poſſit venire cõtra factum ſuũ. diſtingue aut actus de iure ſortit effectum:⁊ tũc ſi quidẽ interueniat error:regulariter reuocat.vt.l.error.⁊.l.ꝙ de iuris:⁊ fac.ig. Aut nõ interuenit error.⁊ tũc aut actus de iure eſt ſortitus effectũ aut nullus ſi tenet.⁊ tũc aut actus de ſui natura eſt reuocabi- b
b lis.vt vltima voluntas ſentẽtie interlocutorie ⁊ ſimilia. ⁊ põt venire quis cõtra factũ ſuum.b vt in regula. ꝙ ſemel placuit de reg.iur.li.vi.p oy.aut actus nõ eſt de ſui natura reuocabilis.et tunc poſtq̃ tenuit:non põt quis venire cõtra. vt.l. ſicut C.de ac.⁊ obli.fallit beneficio minoris etatis in vacillitatis:vel alio iuris bñficio.vt l ti.de mu.advellcia.ad mace.cũ ſi. Scđo caſu qñ actus de iure nõ ſortitur effectum:⁊ tũc aut queris an poſſit venire contra excipiendo:aut agẽdo.⁊ ſi excipiẽdo aut veniendo cõtra allegaret ſuã turpitudinem.⁊ non põt vt.l. ſi ſeruus plurũ.§.ſi.ff.de le.j.aut nõ allegaret:⁊ tũc põt venire. contra vt in pacto nudo ⁊ ſi .vt.l.iure gen.de pat. ij. caſu aut q̃ris.an poſſit venire ꝯ agẽdo.⁊ tũc aut actus erat null⁹ in fauorẽ tertij:⁊ tũc faciẽs actũ nõ põt ad ei⁹ reciſſionẽ de iure tertij allegare.vt.l.ſi creditorib⁹.C.de ſeruo pig.da.ma.aut act⁹ nõ erat nullus in fauorẽ tertij:ſed alia rõne.⁊ tũc aut ille fecit actũ nullũ vult ipm reſcindere noie alieno:⁊ põt.vt plat⁹ noie eccleſie vt.C.de ſacro ſanc.eccle.l.iubemus. et aut.q res. ⁊.l.i. §.⁊ vt lex.de rei vxo.ac.vbi de marito q male alienauit fundũ dotalẽ.aut vult reſcindere noie ſuo ⁊ ad ſuũ cõmodũ. ⁊ tunc aut in reciſſiõe allegaret ſuã turpitudinẽ:⁊ nõ põt.vt.d.§.ſi.⁊ l.cũ pſtcarius.C.de reuo.do.aut nõ allegaret ſuã turpitudinẽ.⁊ tũc aut actus eſt celebratus ꝯ.l.⁊ põt ipſe idẽ venire ꝯ. vt l.queadmodũ.C.de agri.⁊ cẽſi.li.x.⁊ hic in gl.ſm lau.aut preter.l.⁊ tũc aut actus eſt nullus fauore iuris publici. ⁊ põt venire ꝯ vt.l.poſt mortẽ pal.aut ignorãter ⁊ põt vt.l.ij.C. ſi ad-
9 uer.rẽ iudi.vel aliter illa ꝯria ſolue p eũ in.d.l.poſt mortẽ.† vbi q̃rit p declaratiõe pdictoꝝ cũ quis venit ꝯ factũ ſuum in caſu q põt:vt plat⁹ rẽ male alienatã p eũ reuocare. an teneat ad pretiũ:qđ ſibi adeſt:vel de euictione.diſtingue.aut fuit factũ ꝯ.l. aut preter.l.Si ꝯ.l.⁊ tũc aut fuit cõtra.l.⁊ publicã vtilitatem. aut ꝯtra.l.⁊ ꝯtra priuatã vtilitatẽ:Si contra legem ⁊ contra publicã vtilitatẽ:⁊ tũc nõ tenet ad ptiũ.vt.l.j. l ſi.C.de pdi.cu. li.x.⁊ dicta.l.queadmodũ. de fun.rei pub.l.nemo. in pri.li.xi. Si contra.l.⁊ priuatã vtilitatẽ:⁊ tũc refert aut ille q vult repetere ptiũ fuit ignorans: ⁊ tũc cõuentus tenet ad ptiũ.vt.C.nõ lice.habi.metro.l.j.libro.xj.⁊ de fundi. li.xi.⁊ de fund.limita. l.vlti.aut fuit ſciens ⁊ tũc nõ tenet vt dicta.l.nemo. Si autem fuit factum preter.l.⁊ tũc aut emptor fuit ignorans:aut ſciẽs: ſi ignorans:agit de euic.ſi ſciens:non agit de euic:nec ad pretium.vt.l.ſi fundum.C.de euic.fallit.C.communia de le . l. fin. in fin.et predicta vera vbi non fuit interpoſita ſtipulatio ſup euictione ſiue pretij reſtitũe in caſu reuocato. vt .C. de euic.l. ſi,et no.illã diſtinctionẽ ꝙ gl.varijt in dicto articulo. ⁊ adde quod de

b ¶ Cõtra factũ ſuũ.Adde h panor. nu.6.Fric. de are.cõſ. xlmi . eiđẽ Pet. de ancharã. cõſ. cix.

quod dt hoc no.ſ.de rebus ec.non ali.c.ad audientiã.vbi ple-
ne de iſta.q.ꝛ per bald.in auct.qui res iam dictas.C.de ſacro.
ſanc.ec.Et predicta faciũt ad aliquas queſtiones quas hic po
10 nit Inno.ꝛ Jo.an. ¶ Primo igitur quero † epũs ſcienter p-
mouit crimĩoſũ vel irregularẽ:an poſſit illũ accuſare de illo
crimie.dicit ꝙ nõ.poſtꝗ illius mores approbauit.ff.de adul.
l.ſi vxor.iij.q.iij.ſi quis teſtib⁹.poteſt tñ ipm denũtiare de in-
reiurẽ.queadmodũ.licet ſic ar.ↄtra de preben.cũ non ignores.
vbi dt hoc ita dicit Jo.an.Sꝫ ex pdictis põt inferri.ꝙ poſſit
qꝛ dictus act⁹ fuit nullius fauore iuris publici.Itẽ fuit ↄtra iu
ra:que crimioſos excludũt a bñficijs.vt.c.nihil.de elec.ad hoc
l.ſꝫ reprobari.de excu.tu.Item petit illum excludi tãꝗ nego-
tium alienũ agens.ſ.publicum intereſſe proſequẽs:ꝛ non pro
priũ.ꝛ ſic videtur admittendus.vt dixi in prelatorẽ ecclſiam
reuocante male alienatã opi.prima ꝙ accuſare nõ poſſit:vide
tur ſuſtentari.ſ.de accu.licet in beato.nã ſicut excludit collator
a collatione bñficij illa vice qua male ↄtulit.ſ.de elec.cũ in cun
ctis.Ita ꝛ ab accuſatione promoti indigne per eũ. ¶ Scḋo
11 quero.† an coram promotore poterit de crimie vel irregulari
tate accuſari.dicit ꝙ ſic:non obſtãte illicita pmotione:quã fe-
cit non eñ accuſator poterit eũ recuſare:vt ſuſpectum coram
quo accuſator pducit.videtur eñ renũtiare huic exceptõi ipſꝫ
in iudicem eligendo.de offi.dele.inſinuãte. accuſatus aũt cer
tum eſt ꝙ recuſare nõ poterit promotus ab eo:ipſe tñ promo-
tor ſe ipſum(vt ſic dixerim) recuſare debet cũm alij ↄmittẽdo
12 ar.ff.de iuriſ.oim iudi.l.pretor. ¶ Tertio quero † an pmotor
poterit ↄtra talem pmotũ ab eo inquirere diſtingue:aut cri
men de quo inquirit erat ſibi notum tempore promotionis:ꝛ
non poterit inquirere.ſꝫ excludi poterit illa exceptiõe crimen
meum ita erat tibi notũ heri:ſicut hodie.iij.q.vij.iudicet.aut
tale crimen ignorabat:ꝛ tunc poteſt inquirere:ſi pmotor affir
mat ſe ignoraſſe.ꝙ preſumitur ſi ſciaꝫ non probetur.vt in re-
gula preſumitur.et.l.vetus.de proba.ar.contra in.c.innotuit.
ſupra de elec.preſumitur eñ ſciuiſſe conditionem perſone pro
moti.vt.ff.de confir.tu.l.iij.et dicto.c.innocuit.habentis er-
go vtrum promotor poſſit que promouit de crimine accuſa-
re vel cognoſcere tanꝗ iudex per viam inquiſitionis:vł accu
ſationis.vt in iſtis tribus queſtionibus excipere autẽ vtrum
poſſit dic:vt.ſ.de eta.ꝛ quali.accepimus ſm Inno. ¶ Quar-
13 to quero † quando ſit iſta exceptio proponenda contra pmo-
torẽ in caſibus in quib⁹ dixi opponi poſſe.dic ꝙ ante litis cõ-
teſta.quia exceptio excluſiua perſone eſt dilatoria:ꝛ in princi-
pio iudicij proponẽda.de except.paſtoralis.ar.ↄtra.ſ.de fili.
presby.veniẽs.Sed ibi nõ habuit facultatem proponẽdi exce
ptionẽ ante litẽ cõteſta.vnde poterit pponere poſtea.ſ.ḋ offi
dele.inſinuãte ſm Joã.an. ¶ Quinto quero quid vult dicere
illa litera cythara cũ pſalterio ꝛc.glo.intelligit vno mõ vt in
14 ea pꝫ Jo.an.dicit † ꝙ cythara eſt inſtrũm habens multas chor
das.ꝛ per id intelligitur vita actiua:ꝛ laicalis multis occupa-
tionibus et motibus dedita.Cytharista eniꝫ pulſans ſemper
15 pſalit ꝛ ſemper eſt in motu.ꝛ ſonũ habet ſatis clamoſũ † pſal
terium eſt inſtrumentum planum ꝛ ſignat vitam contemplati
uam:ſiue clericalem.habet eñ ſonum exilẽ ꝛ tenueꝫ.vult ergo
litera.qḋ in clerico ad dei ſeruitium deputato concor.cytha-
ra et pſalterium.i.vita actiua et contemplatiua:preſertim in
clerico ſeculari.Si eñ tantum bñ loquitur clericus eſt ſpalte-
riũ ſiue cythara ſi bene operatur:ꝛ tacet eſt cythara ſine pſalte
rio.vtrunqꝫ ergo bñ concordat clerico deputato ad diuinum
obſequiũ.gl.di.multi ſacerdotes.ſꝫ in ↄiugato hec male ↄcor
dant.qꝛ nec decet:ꝙ cũ clericis cãtet pꝑter immundiciã:nec ope
ratur ad vtilitatẽ eccle:ſed ppriã.duo igitur ſunt genera cle-
ricoꝝ ↄiugatoꝝ:ꝛ in his male ↄcordat:ꝗ oĩno diſcrepat.aliud
cõtinẽtiũ ꝛ ex his aliqui opantur:ꝛ pſallũt:alij pſallũt: ſed nõ
operãtur.ꝛ in his duobus gñibus claudicat nõ tñ obeſt niſi in
uenitur in culpa.de eta.ꝛ qua.cum ſit.ſm hoſti.

1 ☞ Filius ſacerdotis greci ex vxore genitus inter latinos li
cite promouetur ſi ſcandalum non obſiſtat.
2 Inquirere debet de forma electionis et idoneitate perſone il
le ad quem ſpectat confirmatio.
3 Sacerdos in ſacerdotio poteſt habere vxorem legitimam iu-
xta ritum grecorum.
4 Eccleſia orientalis quia votum continentie non emiſit: clerici
in minoribus contrahunt.et in ſacerdotio vtuntur matrimo-
nio iam contracto.
5 Filij nati ex ſacerdotibus grecis de vxoribus quas ducunt de
bent apud nos pro legitimis reputari.
6 Notarius creatus venetijs an poſſit facere inſtrumenta extra
territorium dicte ciuitatis.
7 Teſtamentum factũ venetijs corã duob⁹ teſtib⁹ valet:an ve-
neti teſtm̃ factũ corã duob⁹ teſtibus extra territoriũ valebit.
8 Statutum ſi dicat ꝙ filiuſfa.poſſit facere teſtm̃ vel alia perſo-
na de iure prohibita:vel ꝙ filius ſpurius poſſit inſtitui a pa-
tre:an valeat.
9 Teſtm̃ factum per filiũfa.in loco ſtatuti an porrigat effectum
ſuum ad bona vbicũqꝫ ſita.
10 Conſuetudo eſt in anglia ꝙ primogenitus ſuccedat in oĩbus
bonis:anglicus quidã deceſſit relictis pluribus filijs ꝛ habe-
bat bona in italia:qualiter illi ſuccedẽt.
11 Papa an poſſit diſpenſare ꝙ conſtitutus in ſacris contrahat
matrimonium.
12 Conſuetudo facit quem ineligibilẽ qui eſt eligibilis: et econ-
uerſo.

1 Cum olim. † Fili⁹ ſacerdotis greci ex vxo
re genitus inter latinos licite
promouetur ſi ſcandalũ non obſiſtat.cõis opinio.ij.
ibi:nos igr̃.Tria cõtinentur.ſ.filij ſacerdotis greci
2 electio:cõfirmatoris examinatio:ꝛ dubitatio. ¶ Not.pmo.†
ꝙ ille ad quẽ ſpectat cõfirmatio electionis dꝫ inquirere de for
ma electionis:ꝛ idoneitate perſone vt no.ſ.de elec.nihil.ꝛ.c.
3 cum nobis olim. ¶ Scḋo no.† ꝙ iuxta ritũ grecoꝝ ſacerdos
põt habere vxorẽ legitimã in ſacerdotio:quã ↄſtitutus in mi
noribus deſponſauit.ꝛ hoc ideo.qꝛ votũ cõtinẽtie non cauſat.
xxxj.di.ricena.ꝛ filius inde natus apud eos eſt legitimus. ſed
apud nos talis in ſacerdotio ſuſceptus eſſet illegitimus.ſ.de
fili.pſby.literas.ꝛ hec ẽ dubitatio.c.an talis legitim⁹ apḋ eos
ſed apud nos illegitimus apud nos poterit pmoueri. ꝛ rñde
4 tur vt in tex. ¶ Tertio no.† ꝙ eccleſia orientalis qꝛ votũ ↄti
nẽtie nõ emiſit clerici in minorib⁹ cõtrahũt:ꝛ i ſacerdotio vtũ
tur matrimonio cõtracto.ꝛ vtrũ in hoc peccent.dic ꝙ non.vt
no.xx.di.de libellis.l vltia gl.Itẽ an tales poterũt pmoueri.
5 ſine licẽtia vxo.no.xxi.di.qm̃ i vlti.gl. ¶ Quarto not.† ꝙ filij
nati ex ſacerdotibus grecis de vxorib⁹ quas ducũt etiã apud
nos dñt p legitimis reputari.ꝛ habeo hoc p valde not.vt in
patria aliena debeat quis cenſeri habilis vel inhabilis ad di-
gnitatem:ſm cõditionẽ ſue regionis nõ attẽta cõtraria ↄſue-
tudine regionis:vbi cõuerſatᷓ ꝛ ad dignitatẽ promouetᷓ ꝛ facit
6 ad queſtionẽ.† vtrũ notarius creatus a ducali dñatione vene.
poſſit cõficere inſtrũ extra territorium dicte ciuitatis.de hoc
diſputat ſpec.in ti.de inſtru.edi.§.reſtat ver.qd de his bar.te
net ꝙ nõ poſſit.nã actus etiã qui ptinẽt ad iuriſdictionẽ vo-
luntariã quãdocũqꝫ cõceditᷓ ab alio inferiori a principe:nõ po
teſt exerceri extra territoriũ.vt.l.ij.ff.de offi.procõ. ꝛ le. ꝛ de-
foro cõpe.romana.§.nec clericos.li.vj.Inſtrumẽta tñ facta p
talẽ ven.vbiqꝫ hñt effectũ ſicut emãcipatio facta ab eo qui ha
bet iuriſdictionẽ a lege municipali habetur rata vbiqꝫ. C. de
☞ emã.li.l.j. ¶ Sed circa hoc queritᷓ.† hic venetijs valet teſtm̃ ☞ Ponit que
7 corã duob⁹ teſtib⁹ factũ.an veneti teſtm̃ corã duob⁹ teſtib⁹ fa- ſtiones.
ctũ extra territoriũ huius ciuitatis valebit.vł ꝙ ſic. vt ſic ſibi
cõſuetudo ſue patrie obſeruetur vbiqꝫ. ꝛ põt circa hoc etiam
dubitari an teſtm̃ hic factũ porrigatᷓ ad bona ſita extra terri-
torium venetiaꝝ bar.tenet in prima.q.ꝙ ſtatutũ nõ pderit ci
uibus teſtm̃ facientibus extra ciuitatẽ venetiaꝝ. qꝛ quo ad ſo
lẽnitatẽ inſpicitur locus vbi res agitᷓ. In ſcḋa antem queſtio
ne teſtamentum factum hic venetijs cũ duobus teſtibus por-
rigit effectũ ſuum ad bona vbicũqꝫ ſita:etiã ſi ibi cũ ſolẽnita-
te iuris cõis fieret teſtm̃ per.l.ſi nõ ſpeciali.C. de teſtamentis.
¶ Sed vlterius circa hoc queritᷓ ſtatutũ nõ diſponit ſup ſo-
lẽnitate act⁹:ſꝫ ſunt pmiſſiua tollẽtiũ obſtaculũ qualitatis p-
8 ſone puta dicit ſtatutũ.† ꝙ filius fa.poſſit facere teſtm̃ vel alia
perſona de iure pꝫhibita.vel cõtinetur ſtatuto ꝙ filius ſpuri⁹
poſſit inſtitui a patre que ſtatuta an valeãt.dic per bart. in.l.
teſtõ facto.ff.de teſtamentis:ſed ꝑſuppoſito ꝙ valeãt: an ta-
lis perſona extra territoriũ poſſit facere teſtm̃:vel extra terri
toriũ poſſit heres inſtitui:ꝛ hereditatẽ adire.iſte text.facit qḋ
ſic.qꝛ duo ad habilitatẽ inſpicimus locũ originis et locũ con
uerſationis.cõtrarium tꝫ bar.ſi ↄcedatᷓ ab alio ꝗ a pncipe.nã
lꝫ ſpectet ad actũ volũtariũ non tñ põt exerceri extra iuriſdi-
ctionẽ ↄcedẽtis .d.l. ij.ff. de offi.pcõ.ꝛ le. p hoc autᷓ. qui mo.
na. effi.ſui.§.filiũ vero.vbi legitimatio filij ꝗ ſit per oblationẽ
curie nõ habet locũ niſi inter ipſum patrẽ offerentẽ: ꝛ filiũ nõ
9 alio legitimãte. † Sed hic occurrit dubiũ an teſtm̃ factũ per
filiũ fa.in loco ſtatuti.vel inſtitutio facta dt ſpurio in dicto lo
co porriget effectũ ſuũ ad bona vbicũqꝫ ſita.ꝛ vr ꝙ ſic:ſicut te
ſtm̃ factũ cũ ſolẽnitate loci vbi factũ fuit valet vbiqꝫ vt dixi p
hoc.l.j.C.de emã.li.vbi emancipatio vno loco facta:vbiqꝫ hꝫ
effectũ ſimiliter ꝛ ſnie porrigit effectũ ſuũ ad bona extra terri

toriũ ſtatuentis ſita.vt.l.argentariũ.§.fi.ff.de iudi.ꝛ.c.poſtu‑laſti.de fo.cõpe.ꝛ teſtũ eſt ſnia.vt.l.j.de teſtamẽtis. In ꝯtrariũ facit.l.pup.de tu.ꝛ cu.da.ab his ꝛ.l.nõ ſoluũ.§.qui teſtõ. de ex cu.tu. Itẽ ſimplex diſpõ nõ intelligit̃ de bonis alibi ſitis.vt.l. cũ vnus.§.ſi is qui.ff.de bo.au.iudi.po.pro hoc dicto.§.filiũ. vbi legitimatio intelligit̃ ſtricte.preterea hoc videt̃ expreſſuꝫ.j.qui fi. ſint leg.per venerabilẽ.vbi legitimatio facta per papã nõ trahit̃ ad ea.q̃ nõ ſunt ſue iuriſdictionis. vt ad hereditateꝫ ꝛ alia tẽporalia:que ſunt imperij.ꝛ ibi no.p glo.ꝛ doc.moder nos.ꝛ hanc ptẽ tenet bar.Nõ ob.q̃ dicta ſunt.nã aliud eſt in diſ poſitione circa ſolẽnitatẽ actus:ꝙ circa legitimationẽ pſone ad actũ.nã maior ꝛ minor ſolẽnitas adhibet̃ i actu ſm varias ciuitatis neceſſitates ꝛ mores.hic eñ venetijs vel pꝑter occu pationes hoim:vel verius propter maximã bonã fidẽ que vi‑get in hominib⁹ valet teſtũ coram duob⁹ teſtibus:in alijs ci‑uitatibus nõ eſt ſic.ideo teſtamẽtũ hic factũ etiã a forẽſib⁹ de bet vbiq̃ valere.ſed diſpoſitio circa pſonã legitimandã ad a‑ctũ faciendũ nõ eſt huiuſmodi nature.ꝛ ideo nõ poſſunt legiti mare niſi quantũ ad me ipm diſponentem:nec porrigit̃ extra meũ territoriũ.Nõ ob.l.j.de emã.li.ꝛ quod.ſ.dictũ eſt de no‑tario.nã no.ipſe adhibetur ad diſponendũ:ſed ad ſolẽnizan‑dũ circa actũ ab alio diſpoſitũ.non ob.qđ dictum eſt de ſentẽ tia.q: ibi iudex diſponit ſup iure iam fundato ꝛ formato: qđ ius reſpiciebat perſonam vbiq̃.puta cõdẽnat aliquẽ ratione precedentis obligationis:q̃ ligaret obligatũ in oĩ loco Ideo mandat̃ executioni p alium iudicem.ſed qñ iudex ipſe ius in‑ducit faciendo de nouo quẽ tutorẽ:tunc nõ porrigit̃ extra ter ritoriũ.vt ſupra dictũ eſt. Iſta ſunt verba ſua cui in hoc viſio ob.illud.c.qđ nõ allegat hic eñ diſponit̃ circa legitimationeꝫ perſone ad actũ.ꝛ tñ diſpõ extenditur extra territorium: vbi viget cõſuetudo.ꝛ extra locum iſte grecus legitimus reputa tur:etiã vbi viget cõſuetudo contraria.vt hic patet. Sed rñ‑de.ꝙ papa tolerat in hoc grecoꝝ cõſuetudinẽ ꝛ ritum:poſtq̃ votum cõtinẽtie nõ emiſerint. ideo ad bñficia videt̃ ipſos etiã tolerare.ſecus forte eſſet in bonis tẽporalibus in quib⁹ vna cũ legitimis agnatis ad bona ſita extra greciam iſte grecus ge nitus in ſacerdotio nõ veniret.qđ nõ firmo:ſed ſubijcio que‑

10 ſtionem bar.q̃ eſt talis.† Cõſuetudo eſt in anglia.ꝙ primoge nitus ſuccedat in omnibus bonis.mõ anglicus quidã deceſ‑ſit relictis plurib⁹ filijs:habet bona in italia vbi equaliter ſuc cedunt oẽs.queritur an in bonis ſitis hic in italia ſuccedit ille primogenitus vel oẽs.Ia.de Ra.ꝛ gui.tenent.ꝙ in bonis ſi tis in anglia ſuccedet primogenitus ſed in ſitis in italia ſucce dent oẽs.vt ſic ius ſuccedẽdi regularetur quo ad bona ſm cõ ſuetudinẽ regionis bar.in ille.q.dicit cõſyderãda verba ſtatu ti:vel cõſuetudinis.nã aut ſunt cõcepta in rẽ aut in perſonam ſi in rem puta bona decedentis deueniãt in primogenitum. ꝛ tunc q: ſtatutuꝫ afficit res erunt primogeniti ſiue ſit aduena ſiue forẽſis.vt.l.reſcripto.niſi de mu.ꝛ ho. Aut verba ſtatuti diſponũt circa perſonam.vt primogenitus ſuccedat ꝛc. ꝛ tũc due ille decedẽs non erat de anglia:ſed ibi habet poſſeſſiões ꝛ tunc tale ſtatutũ ſiue conſuetudo ad eũ nõ extendit̃. q: ſtatu tũ circa perſonã nõ porritur ad forẽſes.ff.de tut.ꝛ cura. da.ab his.l.j.in fi.ꝛ de tute.l.etiam.ꝛ quod ibi no.aut erat anglica‑nus:ꝛ tunc filius primogenitus ſuccedit in bonis q̃ ſunt in an glia.in alijs ſuccedit̃ de iure cõi ſm opi.Ia.de ra. gui.ꝛ cy. vt ſupra dixi.iſta ſunt dicta barto.in.l.cunctos populos.C.de ſumma tri.in.in. vij.queſtione principali.ꝛ tãgit etiam de hoc

11 in.iij.q.ibi videas.℄ Querit glo.† vtrum poſſit papa diſpen

a ſare ꝙ conſtitutus in ſacris contrahat matrimonium.ᵃ dicit in ca.ꝛ.xxxj.di.de illo.ꝛ in.c.cum ad mon.in fi.de ſta.mo.vbi

12 de hoc plenius.℄ Ultima glo.no.ex hic.c.†ꝙ cõſuetudo fa‑cit quem ineligibilem qui eſt eligibilis ſimiliter ecõuerſo.xij. di.nos conſuetudinẽ.ꝛ.l.di.c.pe. Inno.ſ.de conſu.in rubrica dicit ꝙ hic ſcandalum facit illum ineligibilẽ potius ꝙ conſue tudo.ſic ecõuerſo in.c.nos conſuetudi.fuit diſpenſatio pro‑pter ſcandalum potius:ꝙ cõſuetudo. Idem hoſti.de tempo. or.c.cum ſm.vbi vide ſuper verbo latum ad fi.

a ℄ Contra matrimoniũ vide bal. in.l.ſi tibi ſi lius in fi. ff. de adop.pa nor.in.c.ſi clericus de vitarbo.de rico.

1 ℄ Clericus in minoribus nõ põt cogi ad delationem ton ſure ſi eſt coniugatus.

2 Clericus in minoribus vxoratus an gaudeat priuilegio cleri cali.ꝛ nu.j 15

3 Conſuetudo patrie attendit̃ in delatione tonſure.

4 Clericus ſi negotijs ſecularib⁹ implicetur redũdat in oppro brium cleri.

5 Clericus coniugatus an poſſit obtinere beneficium.

6 Conſuetudo an inducatur per non vſum.

7 Egi cõtra tytiũ ad priuationẽ bñficij ex eo ꝙ cõtraxit matri moniũ cũ berta:ꝛ probaui:deinde vigore iſtaꝝ pbationũ vult berta iſtũ tytiũ dicere virum ſuum:an poſſit.

8 Acolytatũ accipiẽs nõ credens eſſe ſacrũ ordinẽ:ꝛ p huius ſuſ ceptionẽ ſe nõ teneri ad continẽtiã:an poſſit poſtea matrimo niũ contrahere:ꝛ ſi contraxerit teneat.

9 Cõſuetudo ſi eſt ꝙ coniugati etiã nõ beneficiati deferant ha bitũ ꝛ tonſuram:an pretextu huius conſuetudinis poterit cõ pelli clericus coniugatus.

10 Clericus coniugatus ſi inceſſit vt laicus:ꝛ poſt tpa reaſſumit habitum ꝛ tonſuram:an gaudebit priuilegio clericali quo ad illa duo de quibus loquit̃ decretalis vnica.de cleric.cõiuga.

11 Clericus cõiugatus nõ bigamus incedẽs in habitu ꝛ tonſu ra:an poſſit eſſe officialis epi:vel delegatus ad cauſaꝫ ſpũalẽ.

12 Clericus cõiugatusq̃ in publico ſine apparatu legit epiſtolã an ſit excõicatus per ſtatutum epi excõicantis oẽs non cleri cos ſic legentes epiſtolam.

13 Matrimoniũ an impediat̃ propter clericatum.

14 Beneficium an perdat̃ propter matrimonium.

16 Clericus cõiugatus an teneat̃ deferre habitum ꝛ tonſuram.

IOannes. Clericus cõiugatus nõ bñfi‑ciat⁹ nõ cogit̃ deferre tõſurã ſunt ptes due principales. In prima ioãnis cõſ queſtio. In.ij.pape diffinitio.ibi:qñ. prima duo facit.primo narrat factũ:ꝛ ſui cauſaꝫ. ij. exponit ex illo duas cauſas grauaminis.prima ibi ex qua. ſcđa ibi:cũ de ſcđa principalis tria facit.in prin.ponit duas diffinitiões cauſas.ſcđo ibi:mãdamus.diffinit tria tertia.ibi:dũmõ. diffi nitionẽ moderat̃. ℄ No. primo ꝙ iſte ioã.depoſuit q̃relã de epo corã papa potuiſſet etiã adire metropolitanum p q̃relaꝫ poſtq̃ principaliter erat qđ cũ epo.ſ.de offi.or.ad reprimen daꝫ.ꝛ.c.paſtoralis.de ſen.ex.c.venerabilibus.lib.vi.℄ Scđo no.ꝙ epõ volebat hunc acolytũ cogere ad deferendũ clerica lẽ tonſurã de officio iſtius ordinis acolytatus vide.xxv.di.p lectis.ꝛ in quo differat clericalis tonſura a monachali.ibi:vt ſ.c.ij.clerici.ꝛ debẽt cõferri p epm.abbas eñ nõ confert vltra lectoratum.de etate et qualitate.cum contingat.ꝛ ſm moduꝫ decre.abbates.de priuile.lib.vj.℄ Tertio not. quod iſte vo‑luit proſpicere in futuꝝ ſuper ſcandalo euitando qđ ſpectat ad officium iudicis.vt.l.equiſſimũ.ff.de vſuf.precauendũ eſt eñ qđ vituperari põt.de ſer.non ordi.c.j.ꝛ precipue inter con iuges ſcandalum eſt vitandum.j. de exceſ. prela. ꝙ ſit graue.

1 ℄ Quarto no.†ꝙ clericus in minoribus nõ põt cogi ad de‑lationẽ tonſure ſi eſt cõiugatus.nõ coniugatus vero an poſſit

2 cogi no. Ioan.and.j.de apoſta.c.tue. ℄ Quinto no.† qđ cle‑ricus in minoribus vxoratus non gaudet priuilegio clericali quod dicit.vt.j.eo.c.j.li.vj.et hac ratione.quia non gaudet nõ defert tõſurã.q: q nõ ſentit cõmodũ:nec ꝛ onus.de reg. iur.q ſentit.li.vj.℄ Sexto no.formã ſnie.mandat̃ eñ epo ne mole‑ſtet:ꝛ ſic phibet moleſtiã in futuꝝ ſicut interdicto vti poſſi.no. ſ.de pba.lꝫ cauſaꝫ.ꝛ de reſti.ſpo.auditã.facit.l.exi.ꝛ.l. barũ.

3 ff.ſi ſeruu.vẽ.℄ Septimo no.†ꝙ in delatione tõſure attendit̃ cõſuetudo patrie.ſicut ꝛ in matrimonijs:ꝛ electionib⁹.vt.ſ.c. proximo. ℄ Octauo not.ꝙ clericus ꝯiugatus põt obtinere bñficiũ eccleſiaſticũ.ꝛ tũc cogit̃ deferre tõſurã.qđ an ſit veꝝ di

4 cã.j.℄ Nono no.†ꝙ redundat in opprobriũ cleri ſi clericus ſecularibus negotijs implicat̃ dũ tonſuram defert in honeſt⁹ ergo actus vnius clerici eſt opprobriũ cleri.ſic ſi patit̃ iniuriã

ᵇ clerus pati videt̃ ar.hic ꝛ.ſ.de renũ.ad ſupplicatiões.℄ Ue‑

5 nio ad op.ꝛ prio op.ſz hic dũmõ nõ pcipiat ꝛc.ꝛ ſic innuit.†ꝙ clericus coniugatus põt obtinere bñficiũ ꝯꝫ.ſ.eo.p totuꝫ. So.dic ꝙ de gr̃a põt ꝯiugat⁹ cũ vnica ꝛ virgine habere bñfi‑ciũ pꝑter ſpem redeũdi ad clericatũ.ſi mulier velit vouere ca ſtitatẽ:ꝛ tũc dꝫ portare tonſuram.vt hic.ꝛ ſic poteſt intelligi. xxxij.di.ſi qui vero.vel dic ſm goff.ꝙ laicus põt eſſe in eccle‑ſia pbendarius:licet non canonicus vt no.ſ.de conſti.cũ.M. ꝛ intellige quod ex diſpenſatiõe epi poteſt habere ſimplex bñ ficium:non curatum:vt notat.goff.ꝛ pbi.j.c.proximo et gui. in ſpecu.de l.§.nunc de epiſcoporum ver.xxv.nam ꝛ cum ho‑micidia diſpẽſat.j.de homici.ad audientiam. ꝛ cuꝫ depoſito. l.di.ſtudeat.xxviij.di.preſbyterum. ꝛ ideo potius in beneficio ſimplici ꝙ in dignitate.q: eſt minus ſcandalum no.ſ. de pre‑ſcrip.cauſam. qđ ex diſpenſatiõe epi laicus nõ poterat hẽre bñ ficium ſimplex in titulum. In ſtipendium vero nõ in ppetuũ ſꝫ ad tps poterat hoc dictũ poſuerũt etiã ibi Ant.tan.ꝛ pbil. hoſti. dicit ꝙ in iſto.c.erat de ꝯſuetudine loci laicos ibi bñfi‑ciatos.q: in eccleſia ſeruiebant mundãdo lãpades:accẽdẽdo: et ſi.et erat conſuetudo vt deferrent tonſuram: et honeſtum habitum.adde quod notad.xxxij.diſtinctione placuit alij di‑

cunt (et

ᵇ Oponit in contariũ

cimt (et hoc placet egi.) hoc intelligendum ex diſpenſatione
pape. ¶ Secundo oppo. ⁊ videtur. ꝙ clericus cõiugatus co
gatur deferre tonſurã. xx.q.iij.eos qui ſemꝰ.ſo.ibi de cõſtituto
in ſacris: qđ tripliciter ibi probat tex. vt no. Inno. de apoſt.c.
tue. ⁊ ibi Jo.an.ſuper glo.ij. ¶ Tertio op. ⁊ videt. ꝙ clericus
coniugatus gaudeat priuilegio clericali. nam ⁊ cõcubinarius
gaudet. ſ. de iudi. cum nõ ab homine. ſ.c.j. ⁊ c.ij. de ſen. ex. c. ſi
vero. in fi. ex quo ſequit ꝙ plus fauet canõ luxurie ꝙ caſtitati
contra aut. de reſti. ⁊ ea que pa. in fi. ſo. cõiugatus facto renun-
tiauit pfeſſioni clericali ille nõ. non ergo ex coitu: ſꝫ ex cõiugio
hoc pcedit. ⁊ eſt ſi. de biga. quia circa. ⁊. xxxiij. di. fraternitatẽ.
¶ Quarto op. iſte ioannes allegauit. ꝙ conſuetudo non erat
deferre tõſuram. ſꝫ videt ꝙ iſta ſit mala allegatio. qꝛ conſuetu
do eſt quaſi cõmunis aſſuefactio: ⁊ repetito actuũ. l. di. cõſuetu
do. xxv. q. ij. ita nos. de epi. audi. l. iij. in fin. cum ſi. ſed circa ne-
gatiuã nõ eſt reperire actum. vt ſi nõ compello: non lego. non
canto ⁊ ſi. ergo nec ipſius aſſuefactionẽ vel iterationẽ. ad hoc
de ecc. edi. ad audientiam. ij. de deſpon. impu. ad diſſoluẽdum
¶ So. Jo. an. pluribus modis. ſed vera videt in hoc theoria
6 legiſtarum: quam ipſe hic ponit † dicunt enĩ. vtrum per non
vſum inducatur conſuetudo. conſydera. qꝛ quandoqꝫ nõ vſus
habet implicitum actũ contrarium diſpõni legis. quãdoqꝫ nõ
vſus contrariat diſpoſitiom legis in ſubſtãtia: nõ in forma quã
doqꝫ ecõuerſo in forma nõ in ſubſtãtia. pone exemplum in ſub
ſtãtia. l. vult inter heredes equaliter diuidi ſucceſſionẽ cõſuetu
do anglie defert ipſam primogito. Item dicũ quibus cõdite
ſunt vrbes regie Romana ⁊ cõſtantinopol. Jubet. l. a litibꝰ ceſ
ſari conſuetudo hoc nõ ſeruat. ſimilr pꝛohibet lex tempore qua
drageſime de cauſis crimialibꝰ cognoſci. cõſuetudo eſt cõtraria
C. de ferijs. l. oẽs. ⁊. l. quadragita. Itẽ permittit lex habẽti libe
rum ſolum edificare vſqꝫ ad celũ. vt. C. de ſeru. l. altius. cõſue-
tudo in pluribus locis prohibet hoc vltra certam formaꝫ. C.
de edi. priua. l. j. ⁊ iſta ⁊ ſi. ſunt exempla quando conſuetudo cõ
trariatur diſpoſitioni legis in ſubſtantia nõ in forma. quãdo-
qꝫ contrariat in forma: nõ in ſubſtãtia. puta in alienatione rei
eccleſiaſtice ſm. l. dꝫ interuenire magna ſolẽnitas quam tollit
conſuetudo. vt not. in aut. hoc ius porrectuꝫ. canonizata. x. q.
ij. ⁊ de rebus ec. non alie. dudum. li. vj. ⁊ in omnibus iſtis caſi-
bus qñ conſuetudo habet actũ cõtrarium diſpoſitioni legis in
ſubſtantia: vel in forma per nõ vſuꝫ. l. tollitur ipſa lex in totuꝫ.
quãdoqꝫ nõ vſus nõ habet implicitũ actũ cõtrariuꝫ diſpõni le
gis in ſubſtãtia: vel in forma. puta qꝛ nõ accidit ille caſus. l. vel
accidit: ſꝫ hoies nõ ſunt vſi illo caſu nõ tñ ſunt vſi cõtrario. po
ne exemplũ. qñ non accidit in hermaphrodito: qui iudicat ma
ſculus vl' femina. put magis incaleſcit. pone ꝙ iſte caſus nõ ac
cidit mille annis certe nõ per hoc erit preſcriptum. l. diſponẽti
ſupra primo ſeruabit ſi concurrat in poſterum. pone exemplũ
quãdo accidit: ſꝫ nõ ſunt vſi. l. nec etꝰ cõtrario in cautione dãni
infecti que petit cũ vicini domus minat ruinam: tñ nũqꝫ fuit
petita. cũ multoties occurriſſet minari ruinã. certe nõ per hoc
tollantur ille. l. de dãno infecto. pone aliud exemplum. l. pmit
tit edificari vſqꝫ ad celum: vt. l. altius. tamen longiſſimo tem-
pore edificatum eſt vſqꝫ ad certam altitudinẽ: ⁊ non altius iſta
ſimplex abſtinentia nõ tolletur per hoc ius edificandi vſqꝫ ad
celum. ſm Jo. and. ⁊. de hoc plene not. in. l. ij. C. que ſit lon. cõ
ſue. ⁊ facit quod not. in. l. rem non nouam. de iudi. et per ho. in
ſumma de conſue. §. ſi. verſi. nunquid ergo. ¶ Uenio ad. q. bre
7 uiter quas ponit hic Joan. and. primo quero † egi contra Jo
hannem ad priuationem beneficij ex eo ꝙ contraxit matrimo
nium cum berta: ⁊ ſic probaui. deinde vigore iſtaruꝫ probatio
num vult berta iſtum Johannem dicere virum ſuũ. an poſſit
videtur ꝙ ſic. iij. q. vj. hoc quippe. contrarium determinat p. l.
denũtiaſſe. §. fin. de adul. ⁊. c. pen. de re iud. vbi plene dixi an in
connexis ſñia cum vno connexorum lata: pro ſit: vel noceat al-
teri ſaciunt not. de preben. dilecto. in fin. et idem dicas contra
Si Joannes per iſta acta ⁊ ſñiam vellet probare illam bertam
eius coniugem. et idem dicas ſi ioannes qui cogebatur ad de
lationẽ tonſure excipit ſe coniugatum cum berta: ⁊ probauit
nam iſta eius confeſſio et probatio quo ad bertam: que nõ fuit
in iudicio non preiudicat. ad hoc de regu. iuris exceptio. cum
ſi. li. vj. Si vero Jo. petit bertam in vxorem: an hic ipſo ſit pri
uandus beneficio videtur ꝙ non. per decre. mulieri de iureiu-
ran. ⁊ pro hoc vide in ſpec. de confeſſis. §. ij. ſub. ver. x. et facit
quod not. barto. in. l. cum filius. de verbo. obli. ¶ Secũdo q̃-
8 ro † iſte Joannes recepit acolytatum [a] credens hunc eſſe ſa-
crum ordinem: et per huius receptionem ſe non teneri ad cõ-
tinentiam an poſſit poſtea matrimonium contrahere. ⁊ ſi con
traxerit teneat. videtur ꝙ non poſſit. qꝛ plus ponderatur ani
mus ꝙ effectus. de biga. c. nuper. ⁊. c. ſi cum cõcor. et hoc tenet

Ponit queſtiones.

[a] ¶ Acolytũ Quod ſit acolyti officiuꝫ vide in. c. p lectis. xxv. diſt. ⁊ in. §. deſeruiẽtes xxxiij. diſt.

Joã. an. ſi tñ cõtraxit tenet. qꝛ nõ votũ ſed ſolẽnitas ſacri ordi
nis ex cõſtitutione eccleſie habet dirimere. de no. c. vno. li. vj.
⁊ facit bene quod ibi no. in glo. antepenul. vñ recipiens ſacrũ
ordinẽ lꝫ illũ nõ credat ad cõtinentiã per id teneri tñ tenet. de
quo. ſ. c. proximo. ⁊ prima glo. facit qđ no. de ſen. exco. ſi vero
9 ij. ⁊. c. in. audiẽtia. ¶ Tertio quero. † pone cõſuetudo erat. qđ
cõiugati etiã nõ beneficiati deferrẽt habitum ⁊ tonſurã nun-
quid pretextu huius cõſuetudinis potuiſſet Joã. ad hoc com
pelli. videt ꝙ talis cõſuetudo nõ valeat. ꝙ quis ferat habituꝫ
ſue profeſſioni cõgruũ ⁊ ſtatui ſuo. de ſta. mona. c. ij. ad idẽ. xciij.
di. illud. ne cle. vel mona. c. ij. li. vj. pro hoc facit finis huius. c.
nã dedecus eſt eccleſie ſi tales exercentes negotia ſecularia de
ferant tonſurã. Joã. an. tenet. ꝙ talis cõſuetudo valeat. ar. de-
cre. j. de biga. li. vj. Si enĩ nõ valet cõſuetudo in bigamo: vale
re poſſet in nõ bigamo pro hoc iſta dec. a contrario ſenſu. Si
enĩ nõ cõpellit qꝛ non erat cõſuetudo ergo a cõtrario ſi fuiſſet
debuiſſet cõpelli ad hoc. bene facit de reg. iur. c. j. li. vj. xxx. di.
ſi quis viroꝝ. de iude. in nõ nullis. ⁊ talis cõſuetudo fundata
ſuper iure cano. xx. q. iij. eos q. ⁊ ſuper characterẽ ordinis im-
preſſi vt dictum eſt ſup rubrica ad fi. ad cõtraria vide ꝙ cõſue
tudo poteſt reſtringere: ſed nõ laxare formã ⁊ qualitatẽ habi
tus ⁊ tonſure. ſuper quo remittit Joã. an. ad no. per eum de
10 cõſang. ⁊ affi. qđ ſuper his. ſup. ij. glo. ¶ Quarto quero. † cle
ricus coniugatus inceſſit vt laicus: poſt tẽpora reaſſumit ha-
bitũ ⁊ tonſuram: nunquid gaudet priuilegio clericali quo ad
illa duo de quibus loquit dec. vnica. j. eo. li. vj. videtur ꝙ non
qꝛ in preiudicialibus ⁊ cõtrarijs ſufficit vnaꝫ viam elegiſſe ad
perpetuã excluſionẽ alterius. vt in. c. vt qs duas. de elec. Iteꝫ
certũ eſt ꝙ nõ deferendo habitũ: tũc nõ gaudebat priuilegio
clericali ergo ſola eius cõtraria volũtate. ſ. reaſſumẽdo nõ de
bet recuperare. poſſet enĩ prohibitus nũc dimittere: nũc reaſ-
ſumere ſepe: ⁊ ſepius in menſe. ⁊ ſic eſſet lex in ludibrio apud eũ.
quod eſſe nõ debet. vt. l. ſi. §. vlti. C. de iure deli. ⁊. l. ſi pretor. §.
marcellus. ff. de iudi. poſtꝙ igit ſemel priuilegio renuntiauit
ſaltẽ tacite habitum dimittendo: nõ debet quod extinctuꝫ eſt
reuiuiſcere. vt. c. ꝙ periculoſum. vij. q. j. ⁊. l. qui res. §. areã. de
ſolu. ad hoc bene facit. l. quid ſit fugitiuus. in prĩci. ff. de edi.
edic. In cõtrariuꝫ facit. nõ debet amputari iuſte penitudinis
humanitas. ij. q. vj. ſi quis libellos. Item dec. vult illos gau-
dere ſi deferunt: ſed iſte nũc defert ergo priuilegijs illis gau-
det. nec eſt abſurdũ ad id reſtitui qđ facto ſuo perdiderat de
elec. qꝛ ſepe. li. vj. cum cõcor. ibi no. nam ⁊ oĩs res per quaſcũqꝫ
cauſas ⁊c. de reg. iuris. c. j. pro hac parte hñ facit qđ not. ſ. de
vi. ⁊ ho. cle. c. fin. vbi illi clerici ſunt priuati immunitate: dũ ſe
implicant negotijs ſecularibus: ⁊ reaſſumũt cum illas depo-
nunt. quid dicendũ. dicit Joã and. quod pro iſta parte ꝙ recu
perẽt vidit padue diffiniri qđ cõiter doc. non placuit. pro qua
tamen diffinitione facit quod no. Joã. mo. ⁊ archi. eo. ti. c. j. li.
vj. ⁊ de. dioceſanis. de vi. ⁊ ho. cle. dicit Jo. an. ꝙ ſatis videtur
equũ illum non perdere priuilegium: niſi perſeueret. facit de
vi. ⁊ ho. cle. clericus. ſm lecturam que ponit vnũ caſum tantũ
⁊ quod ibi per Joã. an. poſt Inno. quanto aũt tempore indu
catur iſta perſeuerãtia arguit ꝙ p annũ. de vi. ⁊ ho. cle. c. vno
libro. vj. poſſet argui de triduo per dec. ad noſtram. de regu. ⁊
eo. titu. c. conſtitutionem. li. vj. Item de. x. diebus. ij. q. ij. ante
rioris Item de menſe per dec. ꝙ ſit. de elec. dicit tandem qđ
11 putat neceſſariam eſſe declarationem. ¶ Quinto quero. † an
clericus coniugatus non bigamus incedens in habitu ⁊ ton
ſura poſſit eſſe officialis epiſcopi: vel delegatus ad cauſaꝫ ſpi
ritualem. dicit ipſe. quod licet viderit quandoqꝫ ſeruari cõtra
rium tamen veritas eſt quod non poteſt. per. c. j. j. eodem. lib.
vj. ibi in ceteris ⁊c. patet enĩ ibi. quod quo ad duo cenſetur cle
ricus. quo ad reliqua laicus. facit. xvj. q. vij. in noua. cum duo
bus ſe. et de eccleſia. conſti. de rebus eccle. non ali. c. fina. et ſic
dicit fuiſſe diſputatum in ſtudio paduano: et inductum. quod
de immundicia dicitur. ſ. eod. diuerſis fallacijs. et. c. quod ad
te. plus dixit ille diſputans quod ſententia lata per talem eo
caſu non tenet. quia iudex non erat. xj. q. j. clericum nullus. de
12 cõſue. ad noſtraꝫ. † Item fuit alia queſtio diſputata de clerico
coniugato qui in publico ſine apparatu legit epiſtolam an ſit
excommunicatus per ſtatutum epiſcopi excõmunicantis oẽs
non clericos ſic legentes epiſtolam. ſoluta fuit. quod excõmu
nicatus non erat. quia iſte clericus vt patet ex no. ſuper rubri
ca in fin. et quia in penis ſit interpretatio ſtricta. de regu. iuris
in penis. li. vj. magis in iſto caſu: in quo iſte poteſt dici mixtum
clericus et laicus. et in penis debemus recipere quod eſt beni
gnius. vt regula. in penis. ad hoc ne ſe. va. c. j. in gloſſ. ij. ⁊ be-
nefacit. xxxj. diſtin. ſi qui. ⁊. xj. q. j. quia tua. vbi dicitur. quod
tales clerici canendis pſalmis vigilare debent. miniſtrare ta-

men non debent altari.xxvij.q.ij.multorum. ¶ Ultimo Jo.
an.ponit in longam diſtinctionem ⁊ pulcraꝫ de iſto clerico cõ
iugato.nam dicit ipſe.aut queris vtrũ propter clericatum im
pediatur matrimoniũ:aut an perdat beneficia:aut an perdat
priuilegium clericale:aut an teneatur ad habitum ⁊ tonſuraꝫ
aut an recuperet que prius eccleſie dederat:aut an beneficiuꝫ
poſſit habere.⁊ ſunt ſex membra. ¶ Ad primũ ergo cum que
13 ritur.† vtrum propter clericatum impediatur matrimonium
dicas aut eſt clericus in minoribus tñ:et nõ impeditur.vt.ſ.
eo.c.j.et.iij.aut eſt in ſacris:⁊ tũc aut ordinatꝰ ad ſacros erat
impubes.⁊ dic.vt.j.de cle.per ſal.pmo.c.vno.aut erat pubes
⁊ tunc aut fuit ordinatus coacte:aut ſpõte.ſi coacte:dic vt no.
j.de bap.maiore.ad fi.in gloſſ.⁊ ſi coacte ſi fuit ordinatus ſpõ
te.⁊ tunc aut queris poſſit remanere in matrimonio prius cõ
tracto nõ obſtante receptione ſacri ordinis ſubſecuta.et dic:
vt.j.de cõuer.coniu.placet in fi. Aut querit an iſte clericatus
in ſacris prebeat impedimentum matrimonio contrahendo.
⁊ tunc aut iſte fuit depoſitus:qui erat in ſacris.⁊ dic.quod nõ
eximitur a voto continentie.lxxxj.di.dictum.qui cle.vel vo.c.
j.in fi.⁊ quod ibi no.licet per degradatiõeꝫ perdat priuilegiũ
j.de penis.c.ij.li.vj.in fin.aut iſte clericus in ſacris nõ erat de
poſitus.⁊ tunc dic.ꝙ nõ põt contrahere.⁊ ſi contrahat ſepa
ratur.j.qui cle.vel vo.c.j.⁊.ij.et.ſ.co.c.iij.⁊ hoc verum tam in
clerico latino ꝙ̃ greco.licet enĩ greci in ſacris vtantur matri
monio prius contracto.in ſacris tñ nõ contrahunt.ſ.co.c.cũ
olim.⁊ no.xxxij.di.ſi quis eorũ licet apud plures grecos ſer
uetur contrarium.⁊ iſta de primo mẽbro an.ſcꝫ ordo ſiue cle
ricatus impediat matrimonium. ¶ Secundum membrum
14 eſt.† an perdat beneficiuꝫ:⁊ diſtingue.aut tenuit matrimoniũ
aut nõ.⁊ ſi nõ.aut nõ tenuit ex defectu conſenſus:aut ob aliaꝫ
cauſam.⁊ ſi ob aliam:aut ſolũ propter ordinẽ:aut ꝑpter aliud
impedimentum.primo caſu cũ ſcꝫ tenuit matrimoniuꝫ vacat
beneficium.ſ.c.j.⁊ ibi no.ſi vero nõ tenuit ex defectu cõſenſus
aut defectus proceſſit ex parte clerici contrahentis:aut ex pte
mulieris cum qua cõtrahebat:⁊ vtroqꝫ caſu aut defectꝰ pro
cedebat ab etate:aut a furore:aut ab illato metu. Si ab etate
vt ꝙ clericus beneficiatus minor pubertate matrimoniũ cõ
trahit per verba de preſenti.cũ hoc iuris interpretatione in
telligantur ſponſalia de futuro.de deſpon.impu.c.vno.li.vj.
dico beneficium non vacare. Idem ſi defectus etatis eſſet ex
parte mulieris eadẽ ratione ſicut enĩ promiſſio de profitẽdo
ſine profeſſione tacita vel expreſſa nõ vacaret ipſius beneficiũ
de reg.bñficiũ.li.vj.⁊ ſicut per acceptionẽ ſcõi et curati nõ va
cat pmũ etiã curatũ:niſi ſequat poſſeſſio:vt ꝑ nõ eũ ſtet.õ pbẽ.
licet.ij.li.vj.ſic nec.ꝑ ſolã ſpõſionẽ de matrimonio ꝯhẽdo di
cam vacare beneficiuꝫ.vt ſic per ſponſalia de futuro nõ diſſol
uitur matrimonium de ſpõſa.ſicut ita nec diſſoluãt matrimo
nium ſpirituale.facit quod no.ſ.eo.c.j.Si vero defectus con
ſenſus procedebat a furore:ſi ex parte clerici planum eſt ꝙ ni
hil agit contrahendo.nam ſicut nõ obligaretur profitẽdo:ita
nec contrahendo.nec etiã teſtando.ſ.de ſucce.abinteſ.c.ſi. Si
vero ex parte mulieris:licet non ſit matrimonium:nec indu
cat etiam publicum honeſtatẽ.de ſponſa.c.vno.li.vj.tamen ad
inſtar eius quod dictum eſt de illo qui cũ conſanguinea cõtra
xit.ſ.c.j.videtur quod beneficia perdat.facit enĩ quod potuit
equius eſt dicere.quod beneficia nõ perdat plusꝙ̃ ſi cum ima
gine quadam vel cum dormiente contraheret:ex quo enĩ non
tenet matrimonium etiã ex conſenſu dicamus beneficia nõ va
care in conſanguineo.aliud quia ibi tenet ⁊ inducit publicam
honeſtatem ex conſenſu.⁊ per predicta dicas idẽ quando defe
ctus conſenſus proceſſit a metu qui potuit cadere in conſtan
tem deſpon.veniens.j.⁊.ij.⁊.c.ad id quod.naꝫ nec tenet renũ
tiatio expreſſa.quod me.cauſa.ad audientiam. Si vero bene
tenet ex conſenſu:ſed nõ tenet propter aliam cauſam:⁊ ſolum
propter ordinem clerici contrahentis.vt ꝙ in ſacris erat cleri
cus qui ꝯtrahit beneficia dirigere:perdere debet ſi tamẽ nõ in
currit ex illo contractu penam bigamie:poterit epiſcopus in
officio ⁊ beneficio poſt peractam penitẽtiã diſpenſare.xxviij.
di.preſbyterum.ſ.c.ſane.ij. Si vero penam bigamie incurrit
eſt indiſpenſabilis ab alio:ꝙ̃ a papa.de biga.nuper. Si vero
non tenet propter aliud impedimentum ab ordine contrahẽ
tis:videtur quod beneficium perdat:prout tenent da.⁊ bart.
brix.in queſtionibus ſuis ad quas remittit Joan.andr.ſ.c.j.
vbi tenent.quod qui contrahit cum conſanguinea videtur ha
buiſſe eccleſiam per derelicta:nec ſoluto matrimonio illam re
petere poterit.hec vera intelligo niſi fiat in fraudem prelati in
cuius manibus renuntiare debebat.nam tunc licet teneat re
nuntiatio tacita quo ad deum:non tamen quo ad ſuperioreꝫ
quin illum poſſit in beneficio retinere:alias facile eſſet prela
tum eludere contra illud de renuntia.admonet.et huiuſmodi
fraudibus claudenda eſt via de diuor.quanto. ¶ Tertiũ mẽ
15 brum eſt.† an clericus coniugatus perdat priuilegium clerica
le.⁊ diſtingue.aut tenuit matrimonium aut nõ.primo caſu:ſi
ex contractu bigamiã incurrit:exutus eſt oĩ priuilegio cleri
cali.de biga.c.vno.li.vj.Si vero non incurrit bigamiam:ſi in
cedit in habitu ⁊ tonſura tenet priuilegium quo ad illa duo tñ
tum.alias in eo.perdit.j.eo.c.vno.li.vj. Si vero matrimoniũ
non tenet:ſi ex contractu incurrit penam bigamie propter af
fectum cum opere ſecuto.licet ſit indiſpenſabilis:quo ad exe
cutionem officij:non tamen putat Joan.and.eum exutum oĩ
priuilegio clericali.⁊ ſic intelligit dec.nuper de biga.decre. er
go vnica.j.de biga.li.vj.loquitur de vere bigamo. ¶ Quartũ
16 membrũ eſt.† an teneatur deferre habitum ⁊ tonſuram.dic ꝙ
aut contractus matrimonij nõ tenet:⁊ cogitur.vt.ſ.de vita ⁊
ho.cle.clericus ſi tenet non compellitur:licet poſſit illo vti in
caſu ⁊ in caſu non.vt ex predictis patet. ¶ Quintum mẽbruꝫ
eſt an talis clericus coniugatus qui prius eccleſie dederat.et
dic plene:vt.ſ.eo.quod ad te. ¶ Sextum mẽbrum eſt an cleri
cus coniugatus poſſit de nouo beneficium obtinere.⁊ diſtin
gue.vt dixi.ſ.eo.diuerſis fallacijs.⁊ dixi.ſ.eo.in prima opp.
hec omnia ſunt dicta dñi Joan.and.qui iſtam decre.ſolenni
ter commentatꝰ eſt ſicut ex predictis apparet nec dixi plus in
ſubſtantia.

1 ☞ Clerici vxorati nõ poſſunt de nouo acquirere dignitatẽ
vel beneficia curata.
2 Coniugati cum ſcandalo dicunt tenere dignitates eccleſiaſti
cas.

Cum decorem. Goff.phil.⁊ Inno. habebãt iſtam dec.
j.ti.proximo.⁊ gloſſauerunt eã:ſed debet eſſe de
1 iſto.c.et hic ſm Joan.an. ¶ Not.primo.† clerici
vxorati non poſſunt de nouo acquirere dignita
tẽ vel beneficia.quod intellige de curatis.de ſimplicibus.dic
2 vt.ſ.eo.quod ad te. ¶ Secundo no.qđ coniugati cum ſcãda
lo dicuntur tenere dignitates eccleſiaſticas nec in talibus ex
cuſaret conſuetudo.quia eſſet irrationabilis ſecundum Jo.
and.⁊c.

1 ☞ Clerici coniugati in rebus ſuis non gaudent priuilegio
clericali.
2 Clerici cõiugati deferãt vel nõ deferãt tonſuram in his q̃ per
tinent ad res ſubſunt dño tẽporali.
3 Depoſiti an debeãt clericaliter viuere:⁊ habitũ portare.

1 Ex parte. † Clerici coniugati in rebꝰ ſuis
nõ gaudent priuilegio clericali.
due ſunt partes.ij.ibi:cum igitur. ¶ No.primo
ꝙ iſti erant literati ⁊ tamen nõ poſſunt ſe excuſa
re a publicis muneribus.ff.de mu.et ho.vt gra
datim.ſaluo quod dicitur de docentibus.C.de profe.⁊ me.l.
medicos.⁊.l.ſi.⁊ inſti.de excu.tu.§.itẽ rome. ¶ Secũdo no.
quod iſti reaſſumpſerant tonſuram:⁊ tamen eis nõ prodeſt fa
cit ad.q.de qua.ſ.c.Joannes in.iiij.q. Sed pone ꝙ iſti nunꝙ̃
dimiſerunt tonſuram an retineant priuilegium.videtur qđ ſic.
quia iſti ſub regula eccleſie ſunt tenendi.xxxij.di.ſi qui.xij.q.
j.quia tua.maxime ſi beneficium teneant.vt ibi ſecundum gof
fredum.hoſti.dicit contrarium ⁊ probari per ſequenteꝫ verſi.
quidẽ etiam accepta ⁊c.vbi debet intelligi.quod nunꝙ̃ reliq̃
runt.⁊ tamen priuilegio gaudent.poſtꝙ̃ ducunt vxorẽ.⁊ pro
hoc facit ratio cum igitur ⁊c.que ita adaptatur ad illum qui
non dimiſit ſicut ad illum qui dimiſit.cenſetur enĩ iſte ſolo ſi
gno eſſe clericus:quod ſibi non prodeſt.vt.l.qui ſub pretextu
2 C.de ſacro ſanc.eccle.† concludo ergo ꝙ clerici coniugati defe
rant vel non deferant tonſurã in his que pertinent ad res ſub
ſunt domino temporali. In his vero in quibus vigetur per
ſona differt deferens ab illo qui non defert.vt.j.eo.c.vno.li.
3 vj.ſm ab. ¶ † Quid in depoſitis dic.quod ſi ſunt corrigibiles
debent clericaliter viuere ⁊ habitum portare.lxxxj.di.dictuꝫ
l.di.accedens.⁊ ab eccleſia debent defendi. Incorrigibiles au
tem ſunt tradendi poteſtati ſeculari.de hoc.ſ.de iudi.cuꝫ nõ
ab homine ⁊c.

1 ☞ Clericus in minoribus ſi militetur nõ eſt cogendus de
ferre habitum clericalem.
2 Miles effectus ſeculi deſinit eſſe miles dei:⁊ ecõuerſo.
3 Miles dei põt tranſire ad militiã ſeculi:⁊ ecõuerſo.

Ut conſultation

1 V Et conſultationi. † Si clericus in minoribus
militetur: non eſt cogēdus ferre habitum clerica
2 lem. ❡ Not. primo † ꝙ ille qui efficit miles ſeculi
deſinit eſſe miles dei. ſicut ecōuerſo fact' miles dei: deſinit eſſe
ſeculi. vnde nō poteſt feudū detinere. ex quo nō poteſt facere
ſeruitiū in. x. coll. de eo qui ar. bel. de. c. ⁊ ſi de feu. ꝯtrouer. ſu.
c. ſi clericus. nemo eñ poteſt habere duas militias. C. qui mil.
non poſ. l. iiij. §. in poſterum. lib. xij. ⁊ de colle. illi. l. j. ff. ad mu.
l. libertus. §. preſcriptio. ſimiliter nullus pōt habere plura be
neficia eccle. ſ. ti. j. quia non nulli. ⁊. c. relatum. de preben. quia
3 relatum † Sed aduerte. ꝙ miles dei poteſt trāſire ad militiaꝫ
ſeculi. vt hic ⁊ ecōuerſo. ⁊ multo fortius ꝙ miles dei maior eſt
milite ſeculari. not. ſ. de preben. ep̄s.

❡ De clericis non reſidentibus. Rubrica.

❡ Continuatur hec Rubrica per Joā. and. duobus modis.
vnomodo ad precedētia in hunc modū. dictum eſt. ſ. quo mo
do clerici propter mulierum cōſortia beneficijs ſuis priuātur:
hic ſubnectit de his qui ab eis propter nō reſidentiam exclu
duntur. Secūdo modo continuat ad ſequentia in hūc modū.
tractaturus inriſlator de eccleſiaſticis dignitatib' ⁊ prebēdis
in quibus debent clerici reſidere. Jdeo ſi nō reſideāt qualiter
contra eos procedi debeat primitus eſt vidēdum. habetur de
materia in decre. vij. q. j. per totum. repetitur in. vi. ⁊ conuenit
rubrice. de conſti. cum ois. de renun. ad ſuplicatio. de offi. vi. c.
ſi. de ep. peruenit. de voto. c. ſi. ⁊. li. vi. de reſcrip. c. ſi. ō elec. licet
canon. ⁊. c. cum nō deceat. in de. de ſta. mo. ne in agro. §. ſane. ⁊
ſm abba. totus iſte titulus hoc intēdit. Clericus dꝫ in eccleſia
reſidere. ꝙ ſi nō fecerit monendus eſt: vt ad eccleſiaꝫ redeat. ⁊
poterit priuari ſi ter monitus nō reuertatur. ⁊ hoc ſi ſatur al's
ſeruetur quod dicit. ſ. eo. c. ex tue.

1 ❡ Ep̄o non licet tranſire de vna ciuitate ad aliā: nec electo.
2 Statutum ſi prohibet extrahi frumentum de comitatu: pote
runt qui aliunde deferunt per comitatum cum eo tranſire.
3 Preſumptio efficax oritur ex eo quod non eſt vllo tp̄e vſitatū
4 Manifeſtum dicit quod colligitur ex probabili coniectura.
5 Jnterpretatio in dubio fit in peiorem partem.
6 Renuntiauit aliquis beneficium pingue cā pmutationis fien
de cū nepote q habet exile: an p̄ſumat renūtiatio fraudulēta

N On licet. Tertia tāgit canonuꝫ p
hibitionem: phibitionis
cauſe p̄ſumptionē: p̄ſumptionis veroſimileꝫ
1 probationem. ❡ Not. primo † ꝙ ep̄o' non li
cet tranſire de vna ciuitate ad aliaꝫ. ſimiliter
nec electo. ſ. de tranſla. inter corporalia. ⁊ in
tellige ſi velit trāſire ad aliam vt prelatus etiam ſi vacāte ſua
a ciuis ip̄i' eccle ſit elect'. vel dic. ſi velit trāſire cū more dinti'
faciēde eccl'ia ſua ſpreta. ſ. c. ſe. nec alienos terminos vſurpādo
viij. q. ij. per totum. ſimplex autem trāſitus nō videtur prohi
bitus etiam in hes que al's prohibent. vt. l. ſi quis poſt hoc. C.
de edi. priua. quia non videtur veniſſe: qui nō ſtetit. ſ. de iudi.
2 c. j. ⁊ hoc facit ad. q. † ꝙ ſi ſtatutum prohibet extrahi frumen
tum de comitatu: poterunt qui aliunde deferent p comitatum
3 cum eo tranſire. ❡ Secūdo no. † ꝙ efficax preſumptio oritur
ex eo quod nō eſt vllo tempore vſitatū. facit. l. de quibus. ff. de
legi. ❡ Tertio not. ꝙ dicit manifeſta eſt eñ cā ⁊c. exponit eñ
4 gloſ. eſt. i. preſumitur. ⁊ ſic collige † ꝙ illud dicitur manifeſtum
quod colligitur ex pbabili cōiectura. dicitur etiam euidēs. vt
5 l. licet. de le. j. ⁊. l. ſi quis locuples. de ma. te. ❡ Quarto no. † ꝙ
in dubio fit interpretatio. in peiorem partem cōtra quod op.
gloſ. de regu. iuris eſtote. ⁊. l. merito. ff. p ſo. ſol. vt hic p hoſti.
Tn dic. ꝙ in actu qui poteſt ſe habere ad delictuꝫ ⁊ nō delictū
preſumimus nō delictū. vt dicta. l. merito. ſꝫ in actu qui prima
facie ſapit delictum: ꝯtra ip̄m ſic faciētes eſt interpretatio faci
enda. vt. c. j. ſ. de preſump. ⁊. l. ſi nō ꝯuici. C. de in iuſ. cum ſi. ⁊.
6 vij. q. j. ſi ep̄us. vbi de hoc. ❡ Querit dominus Jo. de lig. † nū
a quid ſi quis renūtiauit beneficiū pingue a cauſa pmutationis
fiende cū nepote qui hꝫ exile an preſumat renuntiatio fraudu
lenta. quidā ꝙ ſic. maxime ſi eſt ſenex. nā lꝫ verba decre. ij. de re
nun. lib. vj. hoc non dicant tamē meus vendicat ſibi locum p̄
ſumitur eñ renuntiaſſe carnalitatis affectū: non recto iudicio
rationis. ſicut fieri debet. ſ. de renun. queſitum nō eñ de facili
preſumitur quis renuntiare pingui beneficio pro tenui. vt. c.
ſuper hoc. de renunc. ⁊ inter cōſanguineos eſt p̄ſumptio frau
dis ⁊ carnalitatis: vt. c. graue. ſ. de preben. ⁊ hoc tenet Jo. an.

a ❡ Beneficiū pingue. Adde old. conſilio. cc xxxiij.

in dicto. c. ij. Joan. de lig. tenet hic cōtrarium. ꝙ dictum. c. lo
quitur vbi quis nō vtitur iure permiſſo hic autem ſic nec ob.
cōiūctio ſanguinis dūmodo ſit dignus. lvj. di. naſci. ⁊. c. vnde
cūꝗ. credo verius. qō tenet Jo. an. cōtra iſtum eñ permutā
tem eſt duplex preſumptio ſanguinis: ⁊ dimiſſio pinguis bn̄
ficij ⁊ ſenectus: ꝗ tres preſumptiōes p vnā ſolā ſcꝫ idoneitatis
conſanguinei non videtur excludi. Jn preſumptionibus eñ
pluribus ⁊ validioribus eſt ſtandū. ſ. de preſum. literas. nec a
liter poteſt de fraude apparere. de reſcrip. ſedes. de le. iij. me
uie. §. tertio.

1 ❡ Cardinalis qui in titulo ſuo nō reſidet deponitur.
2 Geſtis datur perpetua fides.
3 Cardinalis denominatur per titulos.
4 Collegiū cardinaliū an poſſit deponē cardinalē: vl' ſol' papa
5 Papa an poſſit aliquē de cardinalibus excōicare: vel aliqd p̄
ceptū facere ſine conſilio ⁊ conſenſu ſuoꝝ fratrum.
6 Teſtes quot requirantur ad conuincendum cardinalem.

1 E X geſtis. † Deponitur cardinalis qui
in titulo ſuo non reſidet. h. d.
2 ❡ Notat primo hic Joā. an. † ꝙ geſtis dat per
petua fides. C. de re iudi. l. geſta. de proba. c. fin.
3 ❡ Scdo no. † ꝙ cardinalis denominat per titu
los de hoc. ſ. de elec. coā. ❡ Tertio no. ꝙ pōt probari ꝙ q̄s
per quinquēniū non traxit morā in vna dioceſi vel prouicia.
nā eo ipſo ꝙ diligenti inquiſitione facta nō reperitur quis in
loco: ibi eſſe nō preſumitur. ⁊ ſic iſto caſu negatum probat. vt
l. hoc iure. ff. de verbo. obli. ⁊. l. iiij. de dāno. infec. per bar. facit
de. paſtoralis. de re iudi. ⁊ vide qō no. Joā. an. in ſpec. eo. ti. ad
b ſi. in addi. ❡ Querit glo. j. † an collegiū cardinalium deponat
4 cardinalem: vel ſolus papa. ⁊ dicit gloſſ. ꝙ ſolus papa. qō te
nent ala. ⁊ Jnno. hoſti. cum proteſtatione ꝙ nō intēdo ſcribe
re cōtra plenitudituditudinem poteſtatis pape: dicit. ꝙ hic ad car
dinalis depoſitionem fuit ſynodus congregata: cum cardina
les tanꝗ maximi debeant ſpāli prerogatiua letari. de offi. le.
c. j. li. vj. Jtem ſunt pars corporis pape: qui nō ab aliquo iudi
cant. j. x. q. iij. aliorum ergo propter vicinitatē debent eſſe par
ticipes priuilegij ſingulari. vt. l. non tm̄. de excu. tu. ⁊ vna eadē
ꝗ res nō debet diuerſo iure cenſeri. vt. l. reruꝫ mixtura. de vſu
5 ca. ⁊ concludit Joā. an. poſt ho. † ꝙ papa nō conſueuit et ſm
quoſdam non poteſt aliquē de cardinalibus excōicare: vel ali
quod preceptum facere ſine conſilio. ⁊ conſenſu ſuorū fratruꝫ
ad quod facit dec. irrefragabilis. §. j. de offi. or. ⁊. c. j. de exce. p̄
la. dicit etiam cardinalem gaudere priuilegio. c. quia periculo
ſum. de ſen. ex. li. vj. cum eñ ⁊ in ſpē papa ſic eos nō liget: non
eſt credendum ꝙ ſub genere hoc facere velit. de offi. le. qō ad
tranſlationeꝫ. pone extra de canone Jn nomine dn̄i. xxiij. di.
⁊. c. licet. de elec. inducit authoritatem de primo Reg. ij. domi
ni ſunt cardines terre: ⁊ poſuit ſuper eos orbē. ⁊ hoc de pote
ſtate quā habet papa ꝯ cardinales. ip̄i aūt cardinales quā au
6 thoritatē habeāt. dic. vt l. de. ne romani de elec. ❡ † Quot aūt
teſtes requirūtur ad cōuincendū cardinalem. dic. ij. q. iiij. pre
ſul. ⁊. c. ſe. ⁊ vide quod no. de ſciſma. c. vno. li. vj. in glo. quāto.

b ❡ Ponit queſtiones.

1 ❡ Negatio p̄poſita ſigno vniuerſali negatiuo facit equipol
lere ſuo contrario.
2 Judicium idem eſt habendū de dignitatibus ⁊ eccleſijs paro
chialibus quo ad pluralitatem prohibitam.
3 Dignitates vel eccleſias plures obtinētes dicunt tranſgredi
canones.
4 Eligendus ad regimen qualis eſſe debeat.
5 Doctor electus ad lecturā an poſſit legere per ſubſtitutū.
6 Beneficium ſimplex ⁊ curatuꝫ an poſſint ſimul obtineri ex diſ
penſatione ep̄i.
7 Bn̄ficiū ſimplex nō pōt fieri curatū authoritate ep̄i.
8 Eccleſia ſi ſunt parochiales: ſꝫ parochiani ſunt mortui vel ab
ſentes: ſi hoies reuertunt recupat ius ſuū q̄ſi iure poſtliminij.
9 Ep̄s ſi eodē verbo ⁊ momēto dat alicui duas eccleſias cū cu
ra: nec ꝯſtare pōt cui' poſſeſſionē ſit prio nact' q̄ dicet vacere.
10 Habenti dare nihil aliud eſt ꝗ̄ perdere.

Q Uia cum nulli. Plures dignitates
vel eccleſie ꝯferri non
dēt vni. ⁊ dꝫ eccleſia illi cōferri q reſidere ⁊ regere va
leat p ſe ip̄m al's pdet eccleſiam. ⁊ donās cōferēdi ptāte priua
bit. Tria facit. ponit vitium: adhibet remediū: imponit penā
ponēdo vero vitiū tria facit. prio ip̄m noiat. ij. explicat. iij. re
probat. ❡ No. primo ꝙ nōnulli modū auaritie nō imponūt:

ſed ſemp maiora cupiunt:quo ad maiora venere nec vnde ve
nerint reſpiciūt.ſed quo tēdit exemplificat hic Seneca in epi
ſtolis.vidiſti aliqñ canē miſſa a dño fruſta panis aperto ore
captiteȝ:quidquid pcipit protinus integrū deuorat: ꝛ ſemp
ad ſpē venturi inhiat ꝛc.et dic.vt.ſ.ti.j.auaritia.ꝛ expone non
1 nulli.i.aliqui.ꝛ negatio eñ prepoſita ſigno vniuerſali negati
no facit equipollere ſuo cōtrario.ad hoc.l.iam dubitari.ff.de
2 here inſti. ¶ Scdo no.ꝛ ꝙ quo ad pluralitatē prohibita ideȝ
iudicium eſt habendū de dignitatibus ꝛ eccleſijs parochiali
bus:q̄ parochie fuerūt limitate a tēpore dionyſij.qḋ dic: vt.ſ.
de his q̄ fi.a pre.paſtoralis.in prin.debet ergo quilibet eſſe cō
tētus ſuis terminis.de ſepul.c.j.nec vna parochia ɔſtrui pōt
in alterius p̄iudiciū:niſi ex cauſa ꝛ authoritate dioceſani.qḋ
dic:vt.ſ.de ec.edi.c.ad audientiam.de op. no. nū.c.j.nec ſuffi
cit iferioris authoritas.de exce.pla.ſicut vnire.ꝛ loqt iſte tex.
de eccleſijs curatis:ꝛ dignitatibus.quid de p̄ben.dic.ꝙ idē.ſ.
ti.pximo cū nō ignores.dūmō vna p ſe ſufficiat:aīs etiā de iu
re cōi plures prebēde poſſunt ſimul haberi.ſ.eo.cōquerēte.et
3 ſ.ti.j.cū teneantur. ¶ Tertio no.ꝛ ꝙ iſti dicunt tranſgredi ca
nones qui plures obtinēt dignitates vel eccleſias.ꝛ qui ipas
retinēt ſunt intelligibiles.vt p3 de elec.dudum.ꝛ.ſ.c.j.cū iam
dudum.dicā.ſ.c.j.de multa. ¶ Quarto no. ꝙ propter officiū
datur beneficiū cōcor.ſ.de reſcrip.c.fin. ꝛ appellat qḋ percipit
clericos de eccleſia ſtipendium ad exemplū militis ſecularis in
cret ſtipēdium propter laborē vt.l.qui ſtipēdia.C. de procura
to.ꝛ.l.cōmodis.ff.de re iudi.ꝛ eſt art.hic.ꝙ qui retinet plura
beneficia plures debeat dicere officia. nā hic ideo beneficio
rum pluralitas denegat.q: vix vnū officium ꝛc.ergo ſi poſſet
plures dicere officiū:teneret.vt ſic aucto cōmodo augeat et
onus:ſic remoto onere remouetur ꝛ cōmodum.facit.l.ꝛ ſi que
ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ.l.aliñe.§.ab heredib⁹.de ali.le. ¶ Quīto no.
4 ꝛ qualis ſit ad regimen eligendus.ſ.qui reſideat:ꝛ curā poſſit
gerere per ſeipſum. hanc reſidentiā quādoqȝ iniūgit teſtator
vxori.vt ſcȝ debeat morari cum filijs: alias priuaret legato q̄
verba quid importent dic:vt.l.ſi quis ita legauerit. de agri.ꝛ
cenſi. l.cum ſcimus.§.fi.ꝛ de tractatorijs.l.vna.li. xij.ꝛ collige
5 hic arg.ꝛ ꝙ doctor electus ad lecturā nō poſſit legere per ſub
ſtitutum.quod dic:vt.l.nemo eſt qui neſciat. ff. de duo. reis.
¶ Sexto no.penā cōferentis ꝛ recipiētis.hec etiā pena cōtra
recipientē eſt aucta per extrauagātē.execrabilis.ꝛ irritat iſte
tex.col.huius bñficij collati ɔtra canones.dic:vt.ſ.c.j.de mul
ta. ¶ Dominus Joan.an.per modum querēdi aliqua hic de
clarat ſuper eo quod dicitur in.c. de plurib⁹ curatis eccleſijs
6 nō obtinendis ad quorum intelligentiam premitte.ꝛ qḋ ſim
plex beneficium ꝛ curatum poſſunt ſimul obtineri ex diſpēſa
tione epiſcopi.quod prohibitio huius concilij prohibet cura
ta duntaxat qḋ dic:vt.ſ.de preben.de multa.hoc p̄miſſo dic.
quod quādoqȝ eccleſia quam quis obtinet nouiter incipit eſſe
curata.ꝛ tunc an vacet iſta nouiter curata vel alia quā cum ea
tenebat diſtingue.quod aut factum eſt hoc eo ſciente ꝛ conſen
tiente:ꝛ vacat primū de conſue.cum dilectus.§. dict⁹.ꝛ quod
no.de ſta.mo.c.recolentes.§.fi.Si vero factū ſit eo ignorante
dicit Jo.an.ꝙ.ī.ſex mēſes habet optionē retinendi quā inqui
7 rit.ar.ſ.c.i.referente.ꝛ.c.preterea.ꝛ de p̄ben.gratia.li.vj.ꝛ ſim
plex eñ bñficiū hñ pōt fieri curatū authoritate epi.vt.ſ. dictū
eſt.qñ eccleſia quā quis obtinet olim fuit curata:ſed hodie nul
lū h3 parochianū vel q: mortui ſunt vł inde receſſerūt ſe alibi
transferētes.de paro.c.fi.ꝛ tūc dicit hoſti. ꝙ iſta eccleſia inci
pit eſſe ſine cura quo ad actū.q: nō h3 quem curet.ar.ff.ſi quis
ca.l.fi.ſed nō quo ad habitū.q: iura parochialia remanēt que
ſunt multa.vt patet in ſumma de paro.§.in quibus. dicet er
go eccleſia nullorum parochianorum ſicut eps nullius ciuitat⁹
de tranſla.inter.nā plerūqȝ verba referunt ad aptitudinē: nō
ad actū.ſ.de bap. maiores.§. ceterū.ꝛ.c.piſanis de reſti. ſpo.ꝛ
l.ꝛ.ꝛ attilianus.ff.de ſeruit.ru.preterea dicit tñ ho. ꝙ licet illō
ſit curatum habitu:tñ quo ad materiā.c.de multa. q̄ videt at
tendere periculum aīarum parochianorum tale beneficiū nō
videtur inter curata beneficia cōputandū. q: ibi nullus eſt pa
rochianus:nullius pōt aīa parochiani periclitari. Sed dices
cum ipſe percipiat de iſta eccleſia iura parochialia:decimas p̄
diales:primitias:ſepulturam:ꝛ ſimilia ſaltem pro his q mor
tui ſunt:curator orare:ꝛ habere curam de aīab⁹ ipſorū ergo p̄
dicta deciſio nō videtur bona:ſed ſemper debeat cenſeri cura
tū.ſo.mortuorū nō habet curā homo:ſed deus ſolus.licet pro
8 ſint eis opa charitatis.de ſen.exco.a nobis. ꝛ aduerte tñ.qḋ ſi
eccleſia fuit a prin.pochialis.ſ3 parochiani ſunt mortui vł ab
ſentes:ſi hoies reuertuntur recuperat ius ſuū:quaſi iure poſt
liminij.ar.ſ.de elec.q: diligen. Solus aūt cōcurſus hoīu3 ad
vnā eccleſiā nō facit eccleſiā curatā.vt ſentit hic Inno.ꝛ Jo.

Ponit queſtiones.

an. ¶ Querit hoſti.certū eſt ꝙ habens eccleſiā curataȝ ſi aliā
9 adipiſcitur vacat pria vt.ſ.tit.j.de multa.pone ergo.ꝛ ꝙ eps
eodē verbo ꝛ momēto det alicui duas eccleſias cū cura:nec cō
ſtare poteſt cuius poſſeſſionē ſit primo nactus que dicetur va
care.videtur de rigore ꝙ vtraqȝ vacet.Nec de rigore iuris te
nuit donatio:ſicut nec duas vxores pōt quis ſimul ducere.de
diuor.gaudemus.§.q: vero.ꝛ quod ibi per Joā.an.in glo.pa
tet ergo dicit tamen hoſti.ꝙ forte aliqui cōtrarium iudicarēt
dando hant optioneȝ de altera.ſ.ſex mēſes. ¶ Ulterius dicit
hic Joā.an.ꝙ licet decimas prediales poſſit vnus preſcribe
re in alterius parochia.de deci.cum ſicut.ꝛ.c. apoſtolica. non
tamen idē de perſonalibus nec de iure baptizādi alienū paro
chianū:nec de oblationibus: primitijs:vel alijs que ſunt per
ſonalia cōputantur. res eñ facilius ſubijcitur:q̄ pſona.vt pa
tet.ſ.de foro cōpe.ſignificaſti.ꝛ videtur cōſuetudo irrationa
bilis.de paro.c.fi.niſi quantum per ius canonū approbet. vt
ꝙ archi.ꝛ quidam alij preſcribant iura parochialia: ꝛ habeāt
iuriſdictionem de conſuetudine.de preſcrip.cum olim.ꝛ. c. ve
niens:de offi.archi.c.fi.eſſet eñ irrationabile.ꝙ vnus rector.
ſ.parochiam alterius oia preſcriberet.de ſepul.c.j.ꝛ.c.certifi
cari.per receptionē tamen talium iurū dicit hoſti. ꝙ eccleſia
cenſet hēre curā. ¶ Quero an iſte text.habeat locū nō ſolū in
curatis:ſ3 ēt in nō curatis ſi de ɔſuetudine:priuilegio:vel ſtatu
to regrāt reſidentiā.dicit Jo.an.poſt Inno.ꝛ ho.ꝙ ſic. ¶ Ul
10 timo no.hic abba.ꝛ ꝙ habenti dare iubilatiō eſt q̄ pdere ꝛc.

1 ¶ Impetrans ſibi de beneficio prouideri an poterit prou
deri de dignitate.
2 Eccleſia non eſt cōferenda illi de quo preſumitur nō reſidere.
3 Recipiens eccleſiam ea intētione vt retineat donec pinguio
rem nāciſcatur minus canonice promouetur.
4 Prelati inferiores poſſunt dare licentiam eundi ad ſcholas.

RElatum. Preſentatus ad eccleſias nō
cōfirmat ſi appareat ꝙ ibi re
ſidere nō debeat ꝛ cōfirmatus ſi nō reſidet:q̄uis
reſidere poſſit:priuabit appellatione remota ex
ponit:ꝛ interpretat precedens verbuȝ illud p̄cedētis.c.valeat
exercere ꝛc.ad cuius verbi veritatē dicebāt iſti p̄mouēdi ſuffi
cere potentiā ſine actu.ꝛ exercitio.ꝛ ſic amplectebātur verbo
rū corticē:ꝛ nō mētē contra.c.marchion ꝛ baſilides.j.q.i.et in
regula.certum.vbi de illo qui portabat habitū religionis ab
ſconſum.de qua tetigi.ſ.de vi.ꝛ ho.cle.deus qui. ¶ No.pmo
ꝙ in prohibitione plurium curarū ꝛ dignitatuȝ precedens cō
ſtitutio:qḋ eſt cōcilium.vſa eſt verbo parochiales eccleſias et
dignitates hec eñ verba eius referendo vtitur verbo eccleſia
1 vel beneficiū.ꝛ ſic eſt ar.ꝛ ꝙ ille qui impetrauit ſibi de bñficio
prouideri poterit p̄uideri.de dignitate ad idē de verb. ſig.cū
tibi.ꝛ.ſ.j.q.iij.ex multis.cōtrarium eſt verū.bñficiū eñ ſtricte
ſumitur in materia impetrationis.ſ.de ſimplici non curato.ſ.
2 de preben.c.fin. ¶ Secundo no.ꝛ ꝙ illi de quo preſumitur qḋ
non debeat reſidere nō eſt eccleſia conferenda. ꝛ hoc veruȝ:vt
dixi quando ita preſumitur vel pro ſecuro ſcitur.ꝙ nō debeat
reſidere.ſed nunquid ſi caueant eſſent admittēdi Inno.ꝙ ſic.
ꝛ debet ab eis iſta cautio exigi.ſi de hoc ſunt ſuſpecti. de pre
ſump.literas. vt hoc habeat conſuetudo.ſ.eo.ex parte.vel ſta
tutū.ſ. eo. ſignifican.ſm hoſti. ¶ Quarto colligit hic ar. Jo.
3 an.poſt hoſti.ꝛ ꝙ ſi quis recipit eccleſiam ea intentione vt reti
neat donec pinguiorē nāciſcat minus canonice promouet. de
condi.app.c.fi. vij.q.j. ſicut. ex tali eñ aio ſequit ambitio. ſ.j.
quia in tñ.ꝛ.c.3 apoſtolum.j.ad cor.vij. ꝙ quiſqȝ in ea voca
tione ꝛc.xxj.di.c.j. ¶ Quinto no.ver.iuſi forte goff. eñ colli
4 git ꝛ Jo.an.poſt hoſti.ꝛ In.ꝛ ꝙ inferiores plati⁹ poſſunt da
a re licentiā eūdi ad ſcholas vel alibi.ad hoc de elec.licet canon.
ad fi.li.vj.ꝛ qḋ ibi per Jo.an.in glo.pe.ꝛ ſubdit hic ꝙ penam
nō reſidentis imponet is ad quē ſpectat deſtitutio nō inferior
ſ.eo.qualiter per eum et aduerte quia iſta diſiunctiua vel ſtu
dio literarum reſpicit ſequentiat gratia exempli pro boneſta
cauſa numeratur ſi eñ ſupiora reſpiceret ſequeretur ꝙ cauſa
ſtudij ſine licentia prelati poſſet abeſſe. quod non eſt verum.
¶ Opponit glo.ſuper verbo diffugiū.de.c. peruenit. de ap.
ſo.vt in ea.vel verius ſm phi.ꝛ gui.ibi allegabatur iuſta cau
ſa.puta diſpenſatio:vel aliud ſimile:ꝛ ideo in dubio recipitur
appellatio hic nō allegabatur cauſa:ideo non recipitur.de ap.
vt debitus.Et adde.qḋ vbi ex diſpenſatione quis abeſt a be
neficio:puta occaſione ſtudij per ſeptenniū: vel ratione pro
bationis per annū:debet p alīū expēſis bñficij eccleſie deſerui
ri ſicut hic dicit glo.de eo qui potuit appellare.fact.ſ.de elec.
ex eo.li.vj.ꝛ de regu.beneficium.

a ¶ Inferiores prelati. Caſus in quibus bñficiatus ī abſentia percipit fruct⁹ vide p fede.de ſenis conſil. cxlv.

Oppōit in contrariū.

1 ☞ Clericum alterius nullus debet recipere ſine literis ſui epiſcopi.
2 Capitulū ſede vacante an poſſit dare literas cōmendatitias.
3 Literarū cōmēdatitiaꝝ genera ſunt tria.
4 Archidiaconus an poſſit dare literas commendatitias dimiſſorias.
5 Papa poteſt concedere literas cōmendatitias.
6 Litere quare dicūtur cōmēdatitie vel dimiſſorie.
7 Litere credentie quas amici ſepe mittunt ſibi adinuicē quem effectum habeant.
8 Lator literaꝝ credētie an debeat credi ſine iuramēto.

Fraternitati.

1 ¶ Nota † primo ꝙ alterius clerici nullus debet recipe ſine literis ſui epi. Idez in laico.lxxi. di.primatus de temp.or.c.fin.lib.vi. ¶ Secundo
2 nota ꝙ iſte litere commēdatitie dantur per epiſcopum † vtrū ergo ſede vacāte poterit capitulum ipſas dare.diſtingue tria
3 genera iſtarum literarum † nā quedā ſunt litere cōmendatitie dimiſſorie:quando abſoluitur a poteſtate ſui epiſcopi cū literis teſtimonialibus.et iſtas capitulum ſede vacāte non con
4 cedit.quia eſt quedam alienatio.lxxi.di.fraternitatem. † vtrū autez archidiacon' poſſit ipſas dare.videt qḋ ſic.ḃ offi.archi. ſignificaſti.de temp.or.cum nullus.lib.vi.⁊ hoc verū vbi hoc habeat conſuetudo.vt not.lx.q.ij.epm.⁊ ab.in dicto.c. ſignificaſti.⁊ hoc de cōmendatitijs dimiſſorijs.quedam ſunt cōmendatitie ad ordines.⁊ iſte poſſunt dari a capitulo ſede vacante: et ab alio ad quem ſpectat adminiſtratio ſpiritualiū. de tēp. or.c.cum nullus.§.ij.lib.vi.quedam ſunt cōmendatitie pacifice:⁊ iſte dantur per epm de conſe.di.vi.non oportet.eſſet etiā ab inferioribus dari poſſunt ſm Ioan.and.¶ Cōclude ergo ꝙ ſine his literis nullus debet recipere alienum clericū:⁊ intelli ge recipere ſcilicet retinēdo vel alij eccleſie alligando .ſ.ti.j.ex po ſiniſt.ſed bene tranſeūdo.de cle.peregri.accedens.de recep. ⁊ arch.l.j.prebendare autez vtrum poſſit.bonag.ꝙ ſic.cū nul
5 lum fiat preiudiciū epo illius clerici.¶ Nota tertio † ꝙ papa cōcedit literas cōmendatitias ſibi cū ab omnibus eſt obediendum.de reſcrip.ſi quādo.cū ſi.⁊ intellige ſi exprimat papa in literis qḋ ſit clericus alienus ſm egi. ¶ Quero quare di
6 cantur litere dimiſſorie:vel cōmendatitie.dic ꝙ apparet ex vi verbi.⁊ de earū forma vide.lxxiij.di.per totū.vbi ponitur eaꝝ tenor. Et ſi predicte litere perderentur:an poſſet probari eaꝝ tenor per teſtes.dic:ꝙ ſic.ſ.de cle.pereg.tuc.nam vbi de natura act' neceſſaria eſt ſcriptura(qḋ eſt in mlt'is caſib' enumeratis.ſ.de cen.c.j.lib.vj.)ſi ſcriptura facta fuerit:⁊ perdatur per
7 teſtes probari poterit eius tenor.vt.l.teſtiū.C.de teſti.¶ † Extra quero de iſtis literis credentie quas amici ſepe mittūt ſibi ad inuicem quem effectum habeant.dicit barto.ꝙ quandoꝙ ſunt multū generales.vt puta latori preſentiū in his que dixerit dabitis plenam fidez.tunc earū vigore nihil poterit agere talis lator in preiudicium ſcribentis.quoniā iſte litere ſunt magis cōmendatorie:ꝙ ſi diceret iſte lator eſt fida perſona:poteſtis de eo confidere.⁊ ſic non obligant ſcribentē.vt.l. fin. C. quod cum eo.de dolo.eleganter.§.ſi.man.l.ſi vero non remunerādi.§.quidā.fallit ſi ex qualitate perſone ſcribētis aliud apparet.vt ſi ille de quo ſcribebat:erat factor:ſeu inſtitor ſcribentis in aliqua mercantia.quia tunc videtur dicere.qḋ ei adhibeat fidem in negotio illius mercantie caſus eſt not.ff.de inſti.l. cuiꝙ.§.ſi cum fullo.verſicu.plene.⁊ de verbo.obliga. triticū ⁊ ibi not. Item fallit ſi dicat in epiſtola.⁊ adhibe plenam fidez ſup me:vl' meo periculo.ff.man.l.ſi v̇o nō remunerādi. §.ſi qs mandauit.in fi.§.Quandoꝙ iſte litere ſunt magis ſpeciales. puta clerici latori preſentiū de intentione noſtra plenarie informato dabitis plenam fidem.⁊ ad hoc aduerte.quia aut mādatur tantum:vt tali credatur id quod ei refert.aut mādatur vt cum eo contractus aliquid celebretur.Nam aliud eſt credere referenti.quia hic nullam diſpoſitionē cōtinet aliud eſt cōtrahere.ſi ergo cū tali aliquis celebretur contractus nō obligat mandātez. quia exceſſit fines mandati.vt.l. diligenter.ff. mandati.⁊ quod not.ff.de procura.l.qui procurator.in princi. ⁊ de ſolu.l.hoc iure.fallit ratione perſone.vt ſi eſſet inſtitor.vt dixi.fateor tamen ꝙ ſi ratione illius credulitatis paſſus ſum damnū poſſum recuperare per actionez man. puta ille lator literarum dixit mihi expendi.dominus non vult dare libenꝫ iſtud dānum repeterem.ff.man.l.ſi vero non remu.§.ſi.¶ Sꝫ pone.ꝙ ille lator literarum dixit talis fecit me procuratorem ad contrahendum tecum:ego credidi:⁊ tamꝙ cū procuratore contraxi:an preiudicet domino.et dico ꝙ non.non enim debet credi quando narratur aliquid ꝙ ſpectat ad eū referentē per

[Margin note:] ¶ Ponit queſtiones.

quod ei acquiratur commodum vel officiū:niſi quatenus eſſet expreſſum ne detur materia maligniandi vt.d.l. quod cum eo. vnde eſt neceſſe ꝙ in literis permittatur ꝙ poſſit cum tali nuntio contrahere expreſſe:generaliter vel ſpecialiter vt.d.l. ſi.et
8 quod iuſſu.l.j.in principio. ¶ Sed † quero.an tali latori debet credi ſine iuramento.⁊ videtur quod nō.vt.l. theopompus.ff. de dote prele. Sed puto hic contra.quia hec fides huius eſt approbata ab vtraꝙ parte.ſcꝫ a mittente ⁊ ab eo qui recipit.ergo ⁊c.vt no.ff.de ferijs.l.j. Iſta ſunt dicta Bar. in.l.luctus tytius.ff.de fideiuſſ.que notabis.

1 ☞ Non reſidens in beneficio etiam modice eſtimationis:illo priuari debet. 1
2 Beneficij noīe poteſt ānuatī deberi certa quātitas in eccleſia.
3 Beneficium quātulūcūꝙ ſit exile tenetur quis ad reſidentiam.

Onquerente.

1 † Qui nō reſidet in beneficio etiā modice eſtimationis illo priuari dꝫ ⁊ ſunt due partes: in prima impetrantis querela. In ſecūda cōmiſſionis forma. ¶ Nota primo quod iſte in alia excep.ꝙ iuris ſibi ad neceſſaria ⁊c.ſed huic allegationi papa non reſpondet.quia non iuridica.nam debuit hoc videre tempore collationis. vij.q.ij.dilectiſſimi.querat ergo ſibi victum proprijs manibus.xci.diſt.cle
2 ricus victum. ¶ Secundo no. † ꝙ nomine beneficij poteſt annuatim deberi certa quantitas in eccleſia quod dic vt ſupra de reſcrip.in noſtra.non tamen debet vnum beneficium ſic diuidi vel tali augmento penſionis de nouo grauari. vt infra. titulo primo.cum non ignores.⁊ capitulo maioribus. ⁊ de cen.prohibemus.⁊ dic vt ſupra de tranſactio.de cetero. ¶ Tertio no
3 ta † quod quantumcunꝙ beneficiū ſit exile tenetur quis ad reſidentiam.⁊ ſic in dubio quolibet beneficium requirit reſidentiam.vt infra eodē capitulo finali.perdocto.vtrum autem poſſit conſuetudine introduci quod non teneatur quis ad reſidentiam dic vt ſupra de conſti.cum omnes.⁊ hic gloſ.dicit quod ſic quod intellige dummodo per vicariū ſibi faciat deſeruiri:vel ex indulgentia ſibi hoc competat quod ſibi liceat abeſſe:⁊ fructus percipere ſecundum Ioannem andream. ¶ Quarto nota quod illi qui agit pro iurib' ſibi debitis in eccleſia recte opponit ⁊ non tenetur tibi reſpondere propter reſidentiam quā non facis.⁊ ſic licet ad priuationem ab ipſo beneficio cōtra nō reſidentez non poſſit deueniri ad priuationem ſine monitione tamen per viam exceptionis ſine monitionibus videtur quod poſſit excludi a petitione munerū dicte eccleſie debitorū.quod eſt no.argumentū huius litere que eccleſia probat quod legitima eſt exceptio contra volentem iura eccleſie exigere:tu non potes quia aliam eccleſiam eſt adeptus.⁊ iſta ipſo iure priuatus ⁊ poteſt iſtā exceptionem tertius contra quem agitur opponere nedum eius ſuperior.ratio quia licet ſit de iure tertij eſt tamē excluſiua iuris agentis ipſo iure:ſec' ſi ope exceptiōis quia cum non poſſet ipſam tertius opponere.vt.l.ij.ff. ſi ager vec.pe.⁊.l.his cōſequenter.ff.de here.

1 ☞ Prelatus poteſt mittere canonicos ſuos pro neceſſitatibus ſuis.
2 Victualia non debentur abſentibus quantūcunꝙ abſint ex legitima cauſa.
3 Epiſcopus non requiſito capitulo poteſt ſecum ducere duos qui habebunt prebendas etiam ſi non oſtendāt ſe procuraſſe vtilitatem eccleſie.

De cetero.

Qui eſt in officio ṗlati fingitur reſidere ponit dictum a quo ex
1 capit.ibi niſi. ¶ Nota primo † ꝙ prelatus pōt mittere canonicos ſuos pro neceſſitatib' ſuis. quo caſu a cum ſint abſentes pro ſeruitio dn̄i ſui pro preſentibus ſunt habendi.vt.l.in teſtamēto de ali.⁊ci.le.⁊.l.predia.§.j.de fun.inſtru.
2 ¶ Scḋo not. † ꝙ victualia ᵃ non debent abſentibus quātūcūꝙ abſint ex iuſta cā:debentur eñ pn̄tibus q intereſſunt diuinis officijs.ſ.e.c.vno.li.vj.vtrū ergo tūc portiōes q̄ abſentib' debebantur accreſcant preſentibus vel eccleſie.dic vt no.ſ. in cle. ⁊ vide qḋ no.har.ſ.c.j.l.ꝫ ¶ Tertio aduerte. q: nō exprimit in ſupraſcriptis cauſa decre.epl'a dirigat.nec in tex.ſꝫ dicit ſimpliciter ſeruitio tuo ex quo dat itelligi.ꝙ clerici abſentes hoc beneficiū conſequantur nō ſolū ſi ſunt in ſeruitio epi ſꝫ etiā ſi inferiores prelati quo ad ſuos clericos:non tn̄ debet prelatus hanc licentiā cōcedere niſi ſubſit neceſſitas:vel vtilitas prelati
3 vel eccleſie.ſ.e.ad audientiā ſecundum Inno.Hoſti.dicit. † ꝙ non reqſito capitulo poteſt ſecum ducere duos qui habebunt

[Margin note:] a ¶ Victualia.ſ.in qs cogatur vē dere victualia iuſto precio.vid tex: in.l.j.§.cura.de offic. prefec.vrb. and.ḋ yſer. in conſti.regni Ludoro.in ſuis ſingu.v̇.qs cogitur.

prebendas etiam ſi non oſtendit ſe procuraſſe vtilitatem eccle
ſie.j.eo.ex parte tua.verum autez epiſcopus de toto clero poſ
ſit ſibi iſtos eligere vt de ſuis canonicis.tantum no.Jo.and.ſ.
c.ad audientiam.

1 ☞ Prelatus vel clericus nõ reſidẽs q citatus nõ reuertitur
infra terminum congruum ſibi ad hoc aſſignatum niſi habeat
iuſtum impedimentum priuandus eſt.
2 Electus abſens ſi nõ cõparet in termino aſſignato poſſunt ca
nonici aliũ eligere:Et quid iuris ſi venit poſt terminum.nu.3.

1 **Ex parte.** ꝉ Priuandus eſt prelatus vel cleri
cus non reſidens qui citatus non
reuertitur.ſ.terminum congruũ ſibi ad hoc aſſigna
tum:niſi habeat iuſtum impedimentũ.h.d.cum duo
bus.c.ſe. Tria facit.facti peruerſio.peruerſi monitio: moniti
rebellis priuatio. ¶ Not.primo ꝙ contra iſtũ allegabatur ꝙ
per decẽ annos abſens ab eccleſia habitationẽ elegit ⁊c.ex hoc
enim videtur eccleſiã ſuaꝫ ſpernere ⁊ aliã ambire.ſ.c.j.videtur
enim propter tã longã abſentiã domicilium tranſtuliſſe.C.de in
co.l.ij.lib.x.ſecus eſt ſi p tantũ tempus nõ ſtetiſſet.ff.de iniur.
l.lex.cor.§.domum.circa hoc tñ vide qḋ no.Jo.an.ſ.de fo.cõ
pe.ꝙ clericus ¶ Scḋo no.ꝙ papa mãdat canonicis vt illi ſcri
bant non dicit qḋ citetur.aliud eñ eſt citare qḋ ſpectat ad iud.
aliud requirere:quã poteſt facere par pari.facit qḋ not.docto.
2 ſ.de elec.cum inter vniuerſas. ¶ Tertio not.ꝉ ꝙ ſi abſens nõ
comparet in termino aſſignato poſſunt canonici alium elige
re.⁊ aduerte quia papa dat eis licentiam eligendi.vtrũ ergo in
ſimilibus caſibus cum quis ab homine vel a iure priuatus eſt
beneficio poſſint electores eligere vel potius expectare ſuper
hoc mandatum ſuperioꝝ no.plene Inno.ſ.de accu.qualiter ⁊
quando.⁊ vide hoc qḋ dixi.ſ.c.proxi. ¶ Sed incidenter queri
3 tur.pone ꝉ ꝙ ex eo ꝙ iſte non venit alius eſt electus.vt dicit.
illud.c.ille vero poſt terminũ reuertit̃ pretendens iuſtũ impe
dimentum infirmitatis carceris ⁊ ſi.que ſunt multa.ff.ſi quis
cau.l.ij.dicit Jo.an.ꝙ totũ reuocabitur.vij.q.j.preſentiũ.iij.
q.v.c.j.⁊.ſ.de re iudi.cum Bertoldus. ¶ Quarto no.ꝙ ad eui
tationem pene priuationis ſufficit hunc redire.qḋ intellige:et
manere.nam ſi rediret:⁊ ſtatim recederet non videtur rediſſe.
ſ.e.relatum.ff.de diuor.l.diuortium.⁊ dr̃ perueniſſe qui man
ſurus eſt.ff.de ver.ob.aliud.⁊ deterior eſt dolus ⁊c.in aut.dele.
§.ſi vero.colla.viij.⁊ ideo qui reuertitur:⁊ ſtatim recedit:am
plius nõ eſt monẽdus.de.coha.cle.clericos.⁊.c.ſicut.⁊.c.ſtatuit.
¶ Querit Joan.an.omnes iſti tex.videnẽ velle ꝙ quantocũqꝫ
tempore quis ſit abſens:dꝫ ſemp ante priuationem moneri vt
etiam hic glo.dicit nunquid hoc habet locum quando prelat⁹
volenti ſe abſentare certum terminum prefigit ad redeundum.
dicit goſ.qḋ tunc ſtatim elapſo termino poterit priuari vt ſic
dies pro homine interpellat.vt.l.magnã.C.de contrahẽ.emp.
⁊.c.potuit.de loca.⁊ hoc eſt verum ſecũduꝫ Joã.an.ſ.in danda
licentia fuiſſet monitus redire in termino.vt not.in ſi.Joã.an.
ſ.vt lite nõ conte.quoniã.§.porro.ſuper glo.de hac hoc tamẽ
caſu ſicut ⁊ cum alias eſt monitus in abſentia ſi habet iuſtũ im
pedimentum reuocabitur priuatio.vt.d.c.preſentium.vij.q.j.

1 ☞ Canonici reuocantes epiſcopum ſuuꝫ abſentem per ſuas
literas eo non redeũte an poſſint ſtatim alium eligere.

Qualiter. Summatum eſt.ſ.c.prox. ¶ No
ta primo ꝙ canonici requirunt ar
chiepiſcopum ipſum ad reſidentiam reuocando per
literas.⁊ poſt hãc vocationẽ a canonicis factaꝫ papa
mandat ad alterius electionem procedi.⁊ hoc modo intelligẽ
do debet eſſe per veſtras literas.alias eſt in tex.per noſtras.nã
videntur neceſſarie litere pape quaſi inferior non poſſit mone
re ſuum ſuperiorem.ſ.de ma.⁊ obe.cum inferior.ſm.Hoſtien.
1 Innocen.habebat per veſtras.eſt vtile hoc ſcire.ꝉ an canonici
reuocantes epiſcopum ſuum abſentem per ſuas literas.eo nõ
redeunte ſtatim poſſint alium eligere.vt dicit iſta decreta.vide
tur quod nulla ſuperioris licentia requiratur:ſed ſufficiat ſola
reuocatio ad hoc vt procedatur ad alium eligendum.vt hic ar
gu.contra.ſ.c.proxi.dicit Joãnes andre.quod quantũcũqꝫ
moneant prelatum vel ſocium de redeundo non tamẽ poſſunt
procedere ad eligendum ſine illius authoritate:in cuius ma
nibus poteſt renunciare quia inferior.⁊c.de trãſla.inter corpo
hoc dicit Inno.⁊ placet Hoſtien.quod par in parem.c.de ele.
innotuit.dicit etiaꝫ hoc hic requiri videlicet quod per ſuuꝫ iu
dicem priuetur prius quam eligatur.ad quod vide per Joan.
andre.notat.de preben.extirpande.ſuper glo.ipſo iure ad hoc

de renun.admonet.de conce.preben.c.j.quod eſt contra. Sed
dicit Hoſt.qḋ hic intelligitur vacare eccleſia cum iuris preſum
ptione dicat hãc eccleſiã haberi pro derelicta papa hoc appro
bante qui eſt ſupra omnem legem.ſ.ca.proximo.⁊ credo iſtam
opinionem veram.ſ.quod non ſine ſcientia ⁊ conſenſu illius in
cuius manib⁹ poſſunt renũtiare illi ad quos ſpectat electio de
beant eligere.⁊ hoc ex eo quia eſt in eius poteſtate abſenteꝫ iu
ris remedijs ad reſidentiam vel priuare per electorẽ talis ſupe
rior eſt priuandus.

1 ☞ Clerici multis de cauſis ſe abſentant ab eccleſijs ſuis.
2 Abſentes ex cauſa minus iuſta vel ſine cauſa ſi poſtea impedi
ti moniti non reuertantur an poſſint eccleſijs priuari.
3 Clericus an poſſit ex iuſta cauſa ſe abſentare ſine licentia epi.

1 **Ultra quatuor** Summatũ eſt.ſ.c.ex
parte Tria ſunt di
cta facti dubitatio: dubitationis reſponſio:⁊ reſpon
ſionis exceptio. ¶ Nota hic hoſti.ꝉ ꝙ multis de cau
ſis ſe abſentant clerici ab eccleſijs ſuis.aliqui cauſa ambitionis
⁊ de iſtis.ſ.de tranſla.quanto.alij cã cupiditatis.puta negotia
tionis de iſtis.ſ.de vi.⁊ ho.clerico.c.ſi.alij cauſa vtilitatis.ſ.c.
ſ.c.de mulcta.alij ex cauſa probabilis ſtudiorum.ſ.c.relatum.
⁊.ff.ex qui.cau.ma.alij cauſa honeſtatis ⁊ peregrinationis.de
conſe.diſt.v.non oportet alij cauſa rei publice.ſ.c.de cetero.et
c.cum dilectus.⁊.c.ad audientiam.alij cauſa priuilegij ſpecia
2 lis.j.eo.cum ad hoc. ¶ Secundo not.ꝉ quod abſentes ex cau
ſa minus iuſta:vel ſine cauſa ſi poſtea impediti moniti non re
uertantur.non poſſunt eccleſijs priuari.argumen.contra quis
quando culpa precedit cauſam etiam culpoſo caſus fortuitus
imputatur.j.de depo.bona fides.⁊ plene nota.in.l.quod te.ff.
ſi cer.pet.ſo.ſola culpa ꝫcta nõ eſt ſufficiens ad priuationem ni
ſi monitio ſubſequat̃ vt hic pꝫ ⁊ iḋ .q: monitio ipedimentũ nõ
preuenit: impedimentũ excuſat quimo ſi poſt monitionẽ factã
legitime occurriſſet ĩpedimentũ excuſaretur.de quo dic:vt.ſ.
de elec.cupiẽtes.§.quod ſi.libro.vj.ſ.de re iudica.cũ bertold⁹. Ponit queſtiones.
ff.ſi quis cautioni.l.ij.per totã.l. ¶ Querit gloſ.ꝉ nunquid ex
3 iuſta cauſa poſſit clericus ſe abſentare ſine licentia epiſcopi te
net quod non dicit Hoſti.quod propter neceſſitateꝫ ſubito oc
currere poſſit quia plerũqꝫ nec locus:nec tempus patitur ⁊c.
ff.de exerci.l.j.quod concedi poteſt ſi in breui reuertatur.ff.de
diuor.l.ij.in ſi.ſecundum Joan.andre. ¶ Ultima gloſ.querit
quod erit congruum tempus quo iſti abſentes debent expecta
ri.dic vt in.ca.⁊ de varijs temporibus ſuper iſta expectatione
vide.ſ.vt lite non conteſta.quoniam.§.ſi vero.in principio ma
gne gloſ.

1 ☞ Fraus ſemper preſumitur in clerico abſente.
2 Abſentantes ſeper fraudem ſunt citandi tribus edictis.
3 Requirentes ſi requiſitus non venerit an poſſint procedere ad
electionem ſine licentia ſuperioris.
4 Electus ad dignitatem ſi habet eccleſiam p derelicta qḋ iuris
5 Cardinalis an poſſit degradare.
6 Conſuetudo an poſſit inducere ꝙ ſine iuſta cauſa vagetur.
7 Prelatus an poſſit dare licentiaꝫ vagandi:⁊ ſi dederit an ipſe
met poſſit reuocare.
8 Delictum vagationis ſufficit ad priuationem beneficij.
9 Deponens an poſſit reſtituere depoſitum.
10 Prelatus monitus vt redeat ſi non redit infra certuꝫ tempus
in termino:ſed poſtea ⁊ re integra an debebit̃ priuari.

Ex tue. Si neſcitur vbi eſt clericus abſens:tri
bus publicis edictis citabitur apud ec
cleſiam:⁊ ſi primo expectatus per ſex menſes non
veniat:ea priuabitur. Secunda ibi: contra eos re
ſpicit titulum. ¶ Nota primo formam citandi eos qui fraudeꝫ
committunt ea poſſit ad eos citatio peruenire et loquitur iſte
textus quo ad priuationem a beneficijs vbi ſufficit citatio con
tra latitantes ea forma de qua hic in reliquis vero cauſis an iſta
forma vel alia citabuntur qui per fraudem ſe abſentãt. dic vt
notat in.l.j.cum.l.ſequen.ff.quod vi aut clam.vbi per Barto
lum ſacit.ff.ex quibus cau.maio.l.hoc autem.⁊.l.fulcinius.de
bonis authorita.iudicis poſſiden.⁊ de iſtis qui requiſiti ne
queant reperiri dic vt.l.ſi dies que.in.§.aut.ff.de damno infec.
vbi etiam per Bartol.quando ſufficiat citatio ad domum vel
non ⁊.l.in illa ſtipula.ſi calẽdis .de verborum obligatiõe quali
1 ter autem conſtabit de iſta fraude.ꝉ dic quod in clerico abſen
te preſumitur cum ſemper debeat in beneficio deſeruire vnde
cum ſit magna culpa iuſte comparatur fraudi.ff.mandati.l.ſi
fideiuſſor

fideiuſſor in principio et depoſiti.l.quod nerua. ℂ Secundo
notā. ſm hoſti.ꝙ iſta citatio in predicta forma de qua in text.
habet locum cū neſcitur vbi clericus ſit.ſi autem ſcitur:vel po
teſt de facili inueniri ſemper debet eſſe citatio perſonalis. ſed
verum tū īnera prouinciā vel etiam extra dicit Joan.and.ꝙ
extra poterit intimari ꝛ forte etiam citari per.c.romana.§.cō
trahentes.de foro compe.lib.vj.Judex tamē ad hoc nō cogi
tur de procura.dilectus.de hoc an citatio fieri poſſit extra ter
ritorium.legiſte ponunt in.l.oīs.§.ſi vero apparitor de epi. et
cle.de intimatione quā fecit par pari.de qua.ſ.c.ex parte.nō
eſt dubiū quod poteſt fieri vbiqȝ.quia poteſtas hominis pri
uati nō arctatur ad territoriū.vt dicimus in teſtatore:qui dat
tutorem filijs.nam talis datio extenditur ad totum patrimo
nium vbicunqȝ:non ita ſi detur a iudice.vt.l.non ſolū.§.qui te
2 ſtamento.de excu.tu.cū ſi.ℂ Tertio not.† ꝙ iſti ſe per frau
dez abſentātes ſunt citandi tribus edictis.vtrū ergo ſufficie
ret vnā peremptoriū.pro omnibus videtur ꝙ ſic.quia eandez
habet effectum perēptoria quē tres citationes.vt.l.tres denū
tiationes.C.quō ꝛ qū iudex.ꝛ hoc tenebat dominus Joā.cal.
do.Jo.and.cū hec queſtio eſſet de facto in quodā clerico qui
perēptorie vna citatione citatus priuatus fuit beneficio.quia
non venit.conſuluit contrariū propter formā hic traditam nō
ſeruatam.quod dic per eū in ſpec.hoc.c.ti.ſuper rubrica in ad
ditio.ℂ Quarto not.ꝙ iſti nō redeuntes elapſo termino po
terunt ſpoliari.Jdeo autē dicit ſpoliari nō priuari.quia non
fertur ſnīa:ſed datur beneficium quaſi vacans.ꝛ ſic abſens ſpo
liari videtur.ſ.c.j.referente.ꝛ dic.vt.ſ.co.qualiter dicunt etiā
quidam qō ex quo abeſt ſine iuſta cauſa poterit cōferri alteri
eccleſia ſine alia citatione:ꝛ ſine ſuperioris auctoritate.tu dic
3 poſt Jnno.ꝛ hoſti.contrariū † nā quātumcunqȝ requiſitus nō
venerit nō poſſunt requirētes ꝑcedere ad electionē niſi obtē
ta licentia a ſuperiore.quod dic.vt.ſ.c.qualiter.ſm hoſti. qui
dicit.ꝙ licet iſte abſens monitus reuertatur punief ex eo:ꝙ
abſens fuit diebus feſtiuis ꝛ alijs.vij.q.j.ſi quis.l.di. cōtinua
4 tis.ℂ Jncidenter queritur † quid iuris ſi certuȝ eſt.ꝙ iſte hȝ
eccleſiam pro derelicta.quia fecit actū contrariū clericatui.pu
ta effectus eſt miles:accepit vxorē:egit ſolēniter penitētiā:vel
ſcdam eccliam.dic ꝙ pōt ei auferre beneficiū.de hoc.ſ.e.c.vlti.
in glo.ij.Tutius tū eſt beneficium nō conferri:niſi prius de
facto ſnialiter aduocetur.de conſe.preben.cū noſtris.ꝛ.c.lite
ras.ꝛ patet.ſ.ti.j.c.j.ꝛ.iij.ſm Jo.and.ℂ Quinto.no.plura re
media prodita contra non reſidentes ꝛ gradatiȝ.poſt ſuſpitio
nē enim a temporalibus poſſunt excōicari ꝛ ſuſpendi.et per
hoc quod dicit excōicari.not.ab.ꝙ nolens ordinari poteſt ex
cōmunicari licet eū pena non reſidentis ſit priuatio beneficij.
vt per totum illud.c.tū excōmunicatur vt hic ſic licet eadē ſit
pena nolentis ordinari.de eta.ꝛ quali.queris.tamen excōmu
nicari poterit ratione predicta.et hoc dicebam.ſ.c.qualiter.
quod eſt ſuperioris poteſtate clericuȝ deſertorē vel cogere ad
reſidentiam vel beneficio ſpoliare.ℂ Sexto innuit iſta litera.
5 † ꝙ cardinal.poteſt epiſcopū degradare.loquitur eū iſte tex.
in epiſcopo abſente et monito ꝛ in alijs prelatis dūȝ dicit ad
miniſtratione.ꝛ quibus preſunt ꝛc.preciſe eū dicitur habēs iu
riſdictionem.vt.l.qui iuriſdi.ff.de iuriſ.omniū iudi.l.j.Jnquā
tum tū de epiſcopis intelligas.dic ꝙ degradari poſſet de ſpe
ciali mandato pape quod hic voluit cōmittere quia non erat
congruum vt preſbyter cardinalis degradaret epiſcopū qui
ordine maior eſt.papa tamē ſepe concedit talibus epiſcopalia
xx.di.peruenit vel dic.ꝙ erat incongruū qō pronuntiaret de
Opponit † contrarium. gradandum.quia per epōs prouincie exequitur ſicut dicitur
de electo cōfirmato.de elec.noſti.quod dic.vt ibi not. ℂ Op.
patet ex ordine litere. ꝙ iſte fuit primo excommunicatus:de
inde creſcente cōtumacia mādat ipſuȝ ab adminiſtratione ſpi
ritualium amoueri.Sed contra.quia per excōmunicationem
erant priuati adminiſtratiōe ſpiritualiū.ꝛ etiaȝ tēporaliuȝ.de
ap.paſtoralis ergo iſta admonitio eſt ſuperflua.ſo.maioris eſt
effectus priuatio ab adminiſtratione per iſtam ſnīaȝ ſcdaȝ: ꝙ
per excommunicationē primā.Nam priuati adminiſtratione
per excōmunicationē ipſaȝ recuperant ipſo iure abſolutione
ſequuta.ſȝ poſtqȝ fuerint admoti.licet millies abſoluantur ab
excōmunicatio.adminiſtrationē tū non recuperant ad hoc fa
cit qō no.Jo.an.j.de fal.dura.in princi.Alij dicūt ꝙ ꝑpter ex
cōmunicationeȝ non perdit quis adminiſtrationem ſpiritua
lium:ſȝ poterit ipſam per alium exercere.quod non credo per
c.romana.de offi.vi.li.vj.nam ſi poſſet concurreret ſibi tēpus
lateranē.cōſilij quod eū cōtra.c.quia diuerſitatis.de conceſ.pre
ben.credo ergo ꝙ excōmonicatio nō priuat:ſed ſuſpendit.fa
Ponit queſtiones. cit qō no.ꝛ dixi.ſ.de coha.cle.ꝛ mu.ſicut. ℂ Querit Joā.an.
certum eſt ꝙ etiam ex cauſa probabili.non licet abeſſe ſine licē
tia prelati vt not.Joā.and.ſ.c.relatum niſi hic permittit con
6 ſuetudo:vt ibi.† Sed nunquid poteſt conſuetudo inducere qō
ſine iuſta cauſa vagetur dicit qō non.qꝛ eſſet eccleſijs oneroſa.
7 vnde non valet.de conſue.c.j.† nec prelatus poteſt dare licen
tiam vagandi:quā ſi dederit ipſemet poterit reuocare.nam cū
vagari ſonet in peccatū ipſemet poterit venire contra iura no.
in.c.diuerſis fallacijs.de cle.cōiu.ꝛ de iure iur.ſicut dicunt etiā
8 Hoſti.ꝛ Jo.and.† ꝙ delictum vagationis ſufficit ad priuatio
nem beneficij.vij.q.j.non oportet.ꝛ.c.ſe.propter qō dicit hoc.
locum habere quo ad delictū vagationis etiā in beneficijs non
9 requirentibus reſidentiā.quod not. ℂ Querit gl.† vtrum ille
qui depoſuit poſſit reſtituere depoſitum.dic vt in ea Jo.and.
dicit qō ſolēniter degradatum ſolus papa reſtituit:depoſituȝ
verbotenus reſtituere pōt qui depoſuit ita not.ij.q.vj.ideo.ad
hoc.ſ.de elec.ex eo clerici.alibi tamē Jo.diſtingit inter depoſi
tum pro crimine ꝛ contumacia.vij.q.j.ſi quis preſbyter.de hoc
plene in ſpec.c.ij.§.nunc oſtendendum.verſi.nono ꝛ.ſ.de elec.
10 innotuit.ℂ Querit glo.† ſi prelatus monitus vt redeat.ſ.cer
tum tempus non redit in termino ſed poſtea ꝛ re integra num
quid debebit priuari:dicit glo.ꝙ ſic.nam poſt diem prefixum
a iudice non habet locum purgatio more.vt.l.celſus.ff.de ar.
contrarium eſt verū per.c.ſi tibi abſenti.de prebēdis.li.vj.et.l.
mancipiorum.de ope.le.et.l.ſi.C.de repu.here.hoc verum niſi
priuatio facta eſſet in citatorio.qꝛ tūc purgatio nō haberet lo
cum de hac materia purgationis more tractat pleniſſime bar.
in.l.ſi inſulā de verborum obli.ꝛ.l.ſi poſt tres.ff.ſi quis cautio.

1 ℂ Priuilegiatus ꝙ abſens in ſtudio fructus prebende per
cipiat:ſtudens in ſtudio particulari priuilegio non vtitur.
2 Abſentes gratia ſtudiorum non percipiunt fructus in abſen
tia:niſi ex priuilegio hoc eis concedatur.
3 Studij appellatione nō intelligit de ſtudijs in villis ꝛ caſtris.
4 Studium generale quid dicatur.
5 Studēs ad hoc vt habeat priuilegium requiritur quod in ſtu
dio ſit exercitium literarum.
6 Exercitium verbum quid denotet
7 Priuilegiū habens commorandi in ſtudio non debet illuc ac
cedere ſine licentia ſuorum prelatorum.

1 Tue. † Priuilegiatus ꝙ abſens in ſtudio fru
ctus prebende percipiat:ſtudens in ſtu
dio particulari priuilegio non vtetur.ꝛ ſunt due
partes.queſtio et reſponſio.ſecunda ibi.ad quod.
2 ℂ Nota.primo † ꝙ abſentes gratia ſtudiorū nō
percipiunt fructus in abſentia:niſi ex priuilegio hoc eis conce
datur.quidā habent ex priuilegio iuris:vt ſtudentes in theolo
gia.de magi.ſuper ſpecula.ſola ergo licentia epiſcopi quo ad
perceptionem fructuum non ſufficit.no.archi.xxxv.di.de qui
buſdam.in ſi.hoc verū:nec ſtudium eſſet in hoc priuilegiatum
vt bononie ſed quo ad multā tamen ſtudentes habent priui
legia de iure communi.vt in auſ.habita.C.ne ſi.pro patre.ꝛ.l.
ſed reprobari.§.vltimo.de ex.tuto.naȝ qui ſtudet habetur pro
preſente.vt.l.ſcie.§.pamphile.de fun.inſtruc.ℂ Secundo no
3 ta † ꝙ appellatione ſtudij non intelligitur de ſtudijs in villis
ꝛ caſtris.ꝛ ſic verba debent intelligi in perfecto ſignificato.et
ciuiliter.vt.l.ſi cui.ff.de ſeruī.ꝛ.l.iij.§.condemnatis.de dam.in
fecto.ꝛ de fideiuſ.cum vero.§.lubuentum.ꝛ.l.non putauit.§.
non quis.de contrata.intellige ergo ſtudium ſimpliciter pro
a latum de generali non particulari.† ꝛ generale[a] eſt vbi legitur a
4 ius diuinum:ſacri canones:leges et alie liberales artes. dicit
tamen Hoſt.hoc ad arbitriū iudicis reducēdū.xxxvij.ſi quis
grāmaticam.de excu.tu.ſi duas.C.grāmatici.ꝛ.§.de philoſo
phis.ego credo quod debeat appellatio ſtudij intelligi.cum
quis ſtudet in ciuitate que habet ſtudium approbatum ex pri
uilegio.vt bononien.peruſinum.ſenen.vel ex conſuetudine an
tiquiſſima vt ſtudium paduanum.ꝛ hoc patet:quia imperator
quibuſdā.ciuitatibꝰ ſpecialiter hoc conceſſit:vt ciuitati berith
ſium ꝛ alexandria.debent enim doceri iura in ciuitatibus re
gijs:ſed in his quibus ex priuilegio eſt conceſſum.vt patet in
prima conſtitutione digeſtorum ad finem nam quidam iuriſte
vt Ric.malū.dicūt ꝙ iura doceri poſſint in qualibet ciuitate ꝑ
quo facit hec litera dum prohibet in caſtris ꝛ villis.tamen ve
ritas eſt quod dixi:vt no.Bart.in dicta conſtitutione ad fi.et
hoc veruȝ niſi ex cauſa neceſſitatis puta quando propter guer
ram:vel peſtem.in ſolenni ſtudio eſſe non poſſunt.tunc enim
ſi ſe transferant ad alia loca non priuilegiata habebunt priui
legium.Jdem ſi occaſione vnius famoſi doctoris idem faci
unt ſecundum Joannem and.ꝛ propter hoc bene dicit Hoſti
5 hoc ad arbitriū iudicis reducenduȝ.ℂ Tertio no.† ꝙ ad hoc

a ℂ Et generale. Adde ꝙ ſtudium generale ſit priuilegio pape vel imperatoris vel conſuetudine cardi.in cle.ij.§.fin.magiſt.

vt ſtudens habeat priuilegiũ: requirit. ꝙ in ſtudio ſit exerci-
6 tium literarum. † ⁊ per verbũ exercitiũ denotatur. ꝙ ibi ſint
ſcholares cum quibus conſerat. ⁊ ſic requirit. ꝙ actu ⁊ habitu
vigeat ibi ſtudium. ſicut dixi in eccleſia curata. ſ. c. ꝙ nõnulli.
7 Quarto not. † ꝙ habẽs priuilegiũ cõmorandi in ſtudio nõ dꝫ
illuc accedere ſine licentia ſuoꝝ prelatoꝝ. qd ergo ſi petita licẽ-
tia non potuit obtinere videt̃ qꝺ ſua authoritate poſſit accede
re. de reg. lꝫ. dic contra. ſ. qꝺ nõ poſſit ire: ſꝫ dꝫ de hoc cõqueri
coram ſuperiore. ſ. de iure pa. nullus. nõ ob. c. licet. ꝙ illud ſpe
ciale in fauore religionis. facit qꝺ no. de magi. in ſi. ℂ Utrũ
autem priuilegia ſtudij habeant qui morant̃ ⁊ nõ ſtudẽt: vel p
peram. vide quod no. in ſalutatione ec. vbi de hoc plene dixi.

1 ☞ Jurans in eccleſia reſidere p negotijs eccleſie licite ſe ab
ſentat.
2 Promiſſio etiam iuramento vallata comprehendit caſum ſe
cundum fictionem: non ſecundum veritatem.
3 Uerbum reſidere in eccleſia quomodo accipiatur.
4 Continue dicto adiecta v̾bo reſidere an ĩportet aliquid plus.
5 Teſtis qui dixit ſe vidiſſe titium. x. annis continue poſſidere:
an probet.

1 **Ex parte.** † Qui iurauit in eccleſia reſidere
pro negotijs eccleſie licite ſe ab-
ſentat cõis dio. Scꝺa ibi: poſtulationis. ℂ Nota.
primo qꝺ tẽpore quo iſte recipit ꝑpoſituram pmi-
ſit cum iuramento reſidere ſi. ſ. ti. j. ſignificatum. quomodo aũt
in receptione beneficij poſſit quis aliqd pmittere abſq; vitio ſi-
monie preſertim cum iuramento. dic vt. ſ. de elec. ſignificaſti.
2 ℂ Secundo not. † ꝙ promiſſio etiam iuramento vallata com
prehendit caſum ſecundum fictionẽ: nõ ſecũdum veritatem. ſe-
cundum veritatem em̃ ille qui abeſt quacũq; de cauſa non eſt
preſens. ſed qꝛ preſens eſſe fingitur ſub generali promiſſione
reſidentie: qui abeſt ex iuſta cauſa fingitur reſidere: ⁊ preſens
eſſe cum preſens non ſit: ſed cẽſetur eſſe. vt dicit gl. j. cui cõcor.
C. de proxi. ſa. ſcri. hac lege. ⁊ de agri. ⁊ cenſi. cum ſeruus. ⁊ de
fun. inſtruc. predio. §. j. plus ergo in hoc põt iuramẽtũ: ꝙ ſtatu
tum qꝛ non complectitur caſum ſecũdũ fictionẽ. vt. l. iij. §. hec
verba. ff. de nego. geſt. tangam. j. e. ad audientiam. ⁊. l. ſi. ff. qui
ſatis co. vel e. ſi. l. ſeruus vrbanis. ⁊. l. teſtamento. de ali. ⁊ ci. le.
3 ℂ Querit Joan. and. † quomodo accipitur iſtud verbũ in ec-
cleſia reſidere ⁊c. dixit ipſe poſt vin. ꝙ verbum reſidẽtie non eſt
a ita amare ſumendũ: qꝺ nunꝗ̃ de eccleſia diſcedat. [a] ff. de edi.
edic. l. ſi quid vẽditor. ⁊ qꝺ not. xxxvi. diſt. quibuſdã. in ſi. de cõ
ſecra. di. v. ſint tibi. ⁊ hoc eſt verum in cõſtitutis in dignitate. ſ.
de offi. archi. c. j. ⁊. ij. ⁊ in his qui habẽt diuerſa beneficia. puta
aliud intitulatum aliud commẽdatũ. de elec. dudũ. ⁊ in his qui
habent beneficia pbẽdẽtia ad prebendas. j. ti. j. extirpande. ⁊. c.
expoſuiſti. quãdoq; vero verbũ reſidere accipitur ſtrictius vbi
prebenda habet onus annexum. j. ti. j. ſignificatum. Item vbi
eccleſia hꝫ vnum miniſtrũ ſolũ. v. diſt. teſtamẽtũ. latius vero ac
cipitur vbi ſunt plures miniſtri qui ſeruiũt p ſeptimanas. iiij.
diſt. conſuluit. iiij. q. i. illud varijs igitur modis ⁊ ſecũdum ſu-
biectam materiam accipitur verbũ reſidẽtie callida aũt inter-
pretatio nunꝗ̃ eſt facienda: ſed talis vt ceſſent fraudes: ⁊ negli
gentie de offi. archi. ea que ⁊ hec de verbo reſidere ſimpliciter
4 probatis. † ſꝫ quid ſi adijcitur dictio cõtinue. an hec dictio cõ-
tinuũ plus ĩportet dicit vin. qꝺ etiã continuũ dicitur: qꝺ habet
interpellationem. ⁊ ſic intelligitur qꝺ dicitur de cohabitatiõe.
per triennium cõtinuũ. de frigi. ⁊ ma. c. ſi. ad hoc. ff. de here. in-
ſti. ex facto. §. rerum autem. Itez ſtillicidium nõ ſemper cadẽs
habet cauſam continuam. ff. de ſeru. vrb. pred. l. foramen. ff. de
aqua quot. ⁊ eſti. l. i. §. quotidiana. ad predicta facit. l. diſt. ſi quis
voluntarie. de verb. ob. l. cõtinuus. in priu. de cõdi. ⁊ demõ. l. ſi
quis ita legauerit. ⁊ de an. le. l. menia. Iſta ſunt iura hic allega-
ta in nouella plenius recollecta: ꝙ alibi legerim ſuper interpre
tatione iſtoꝝ verboꝝ reſidere: ⁊ cõtinue: que faciunt ad. q. not.
5 per Bar. ⁊ alios in. l. j. ff. ſo. ma. † de teſte. qui dixit ſe vidiſſe ti
tium. x. annis. cõtinue poſſidere. an pbet. vr̃ qꝺ non. cum ſaltẽ
tempore quo dormiebat nõ potuit hoc videre vt no. in. l. j. ⁊ ibi
per dy. ff. de citi. actio. ꝑ prima. p predicta cõtrariũ eſt dicendũ et
ſic tꝫ Dy. in. d. l. j. facit qꝺ not. in. l. i. §. in popularibus. ff. de iu-
reiur. ⁊ Bar. in. d. l. j. ſol. ma. ⁊. l. ⁊. l. ſi. quis ita legauerit menia
preaſſe. ⁊. ſ. de offi. archi. c. j.

Opponit l contrarium.

a ℂ Nunquã de eccleſia diſcedat ad de car. poſt glo. in c. j. in. ij. q. ö ſo ro cõpe. pa uor. in. c. cũ ad hoc mi. 5. de cleri. nõ reſiden.

1 ☞ Familiaris pape non obſtante contraria conſtitutiõe pre
bende ſue fructus in abſentia percipit.
2 Cõſtitutiõe iferioris familiaris pape etiã ibi canõici nõ ligant̃
3 Familiares pape obſequiales ſe exhibent vniuerſis. ⁊ ſic publi-
ca poteſt in eis dici vtilitas.
4 Familiares legati q cũ eo reſidẽt quod priuilegium habeant.
5 Conſtitutio extenditur ad caſum diuerſum ſi habet ſimilẽ vel
maiorem rationem: ꝙ in ſtatuto deductam.
6 Tabelliones curie romane ⁊ conductitij an habeant priuile-
gium familiarium pape.

1 **Cum dilectus.** † Familiaris pape nõ
obſtante conſtitutione
contraria pbende ſue fructus in abſentia percipit. ⁊
ſunt due partes. primo ponit̃ dictũ. ſcꝺo eius ratio
ibi: cum familiares. ℂ Nota primo. ꝙ dicit iter vos. ⁊c. loquit̃
enim capitulũ vt ptꝫ ex ſupraſcriptiõe ex quo ptꝫ ꝙ capitulũ
ſine epõ põt facere cõſtitutiões ſuper reſidentia ſup quo facit
2 quod no. Jo. and. de conſti. cũ omnis. ℂ Scꝺo not. † ꝙ cõſti-
tutione inferioris familiares pape etiã ibi canonici nõ ligant̃
quod eſt verũ in caſu iſtius decre. cũ morat̃ in curia. ſecus ſi in
eccleſia tũc ligant̃ enim ſicut alij lꝫ magis debeãt honorari. vt.
3 c. per tuas. de ma. ⁊ obe. ℂ Tertio no. † ꝙ familiares pape ſe
obſequiales exhibent vniuerſis ⁊ ſic publica põt dici in eis vti
litas que includit vtilitatẽ etiã iſtius eccleſie ⁊ illius ⁊c. cũ pro
deſſe ibi etiã eccleſie ſue poſſint pro preſentibus ſunt habendi.
4 Quid † de familiaribus legati q cũ eo reſidẽt. dic qꝺ habẽt pri
uilegium quo ad puinciã ſibi cõmiſſã. vꝫ enĩ legatus eſſe par-
ticeps illius iuris cuius eſt epiſcopus in hoc caſu: vt. ſ. c. de ce-
tero. Si vero qs reſideat cũ cardinali dicit Jo. an. qꝺ ſup hoc
ſingulis cardinalib⁹ priuilegia cõcedunt̃. ſi aũt reſideat ſubdi-
tus epi cum archiepõ nõ habebit hoc priuilegiũ. de offi. or. pa
5 ſtoralis. ⁊. c. duo. ℂ Quarto no. † ꝙ cõſtitutio extẽditur ad ca
ſum diuerſum ſi hꝫ ſimilem vel maiorẽ rationẽ quã in ſtatuto
deductã. vtilitas em̃ eccleſie eſt cã cõſtitutiõnis ſup reſidẽtia fa
cienda. ſi ergo qs nõ reſidet in eccleſia ſed alibi ſi ibi maior ec-
cleſie vtilitas pcuratur fingitur reſidere. ⁊ in eo cõſtitutio locũ
habet. hoc aũt an ſit verũ. ſ. quod cõſtitutio vl̾ ſtatutũ trahatur
ad diuerſum caſum habentem ſimilẽ vel maiorem rationẽ ſta-
tuendi. dic vt in. l. ij. C. de lon. cõſue. per cy. ℂ Querit Jo. and.
6 hic † papa cõcedit priuilegiũ ſuper perceptione fructuum in
abſentia: an tabelliones curie romane ⁊ cõductitij habebũt idẽ
priuilegiũ. dicit qꝺ nõ. vt patet hic dũ dicit circa nos ⁊c. quaſi
nobis aſſiſtentes vt capellani ⁊ ſimiles. tabelliones em̃ ⁊ alij de
bent eſſe contẽti ſuis lucris. dicit Hoſt. ꝙ oẽs illi qui ibi moran
tur ex precepto pape habebũt hoc priuilegiũ. etiã ſi ſcriptores
ſint ſecus ſi morantur volũtate propria. ff. ex qui. cau. ma. l. ſꝫ ſi
per pretorem. §. ſi. in fide. ⁊. l. inter eos. ⁊. l. ſcriniarios. C. de te-
ſtamẽtis mili. facit qꝺ not. in ſi. in ſalutatiõe deſi. ⁊. ſ. de loca.
c. j. ⁊ cetera.

Ponit queſtiones.

1 ☞ Canonici duo abſentes cum epiſcopo fructus prebenda
rum percipiunt non obſtante contraria conſuetudine.
2 Statuto generali ſi aliqui caſu ſunt excepti in eo ſi ius commu
ne alios excipiat: pro exceptis habentur etiam illi.
3 Exceptio nõ facit cõprehẽdi ſub rẽa q ſub ea nõ cõprehendunt̃
4 Conſtitutio etiã iuramẽto vallata dꝫ intelligi etiã de his que
vere ſunt preſentes ſed etiã de preſentibus ficte ⁊ iuris fictione
5 Conſtitutio recipit intellectum a iure communi.
6 Infirmi reputantur pro preſentibus vigore conſtitutionis.
6 Cõſtitutio facta a capitulo ꝙ abſentes nihil pcipiãt an valeat
7 Eps an poſſit cogere vltra duos vt vadant pro ſeruitio ſuo.

1 **Ad audientiam.** † Duo canonici ab
ſentes cũ epiſcopo
fruct⁹ pbendaꝝ pcipiũt nõ obſtãte ꝯſtitutiõe ꝯria.
forma cõſtitutionis: declaratio dubitationis. ⁊ ſunt
due ptes. Scꝺa ibi. decernim⁹. ℂ No. pmo ꝙ conſtitutio qñq;
fulcit̃ iuramẽto ⁊ cõfirmatiõe pape quo caſu an eã canonici po
terũt reuocare dic vt no. j. de pbẽ. dilecto p Inn. ⁊ hoc. ℂ Se
2 cundo no. † ꝙ ſi a ſtatuto generali aliq caſu ſunt excepti in eo
ſi ius cõe alios excipiat p exceptis habent̃ etiã illi. nã in iſto ti.
ſunt multi caſus: i quib⁹ abſentes p preſentib⁹ ſunt habẽdi. vt
ſ. c. dilectus. cũ ſi. Si ergo de talib⁹ ꝯſtitutio excipit duos tm̃
videbatur regula in alijs cõfirmari. cõtrariũ patet ad qꝺ vide
3 quod tãgit Bar. in. l. ꝗſitum. §. deniq;. ff. de fun. inſt. vbi dicit̃
ꝙ exceptio nõ facit compꝛhendi ſub regula q ſub ea non inclu
dũtur. ad hoc. l. generaliter. §. vxores de vſu. le. ℂ Tertio no
4 ꝙ † cõſtitutio etiam iuramẽto vallata debet intelligi non ſolũ
de his qui vere ſunt preſentes ſed etiam de preſentibus ficte ⁊
5 iuris fictione. † ⁊ ſic conſtitutio recipit intellectum a iure cõi.
vt. l. ij. C. de noxalibus. et quod notat. in. l. finali. §. in compu-
tatione. C. de iure deliberandi. licet alibi dicimus quod ſtatuta
ſicut exten-

ſicut extenduntur ad caſum fictum:nec recipiunt fictiones:vel
interpretationem extenſiuaꝫ.quod dic.vt not.barto.in.l.om-
nes populi.de iuſti.et iure.et.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.ge.
6 ℂ Quarto not.ꝙ vigore conſtitutionis infirmi pro preſen-
tibus reputantur.cõcor.de ſtatu.l.iiij.§.ſcitis.et intellige hũc
textum cum infirmitas eſt proxima et immediata cauſa abſen
tie.ſi autem in abſentia quis infirmus eſſet:et ſic nõ reſidebat
tempore infirmitatis dicta infirmitas non cõcedit ſibi hoc p̄-
uilegium.Jura enim reſpiciunt proximam cauſaꝫ non remotaꝫ
ff.rerum amota.ℂ Quinto not.ꝙ textus tribuit priuilegiuꝫ
canonicis eccleſie exiſtentibus in ſeruitio epiſcopi.Idem di-
cas de alijs non canonicis:ꝛ clericis aliarum eccleſiarũ.de con
ſe.diſtin.j.iubemus.ij.q.vij.cum paſtoralis.facit quod notat
lviij.di.c.j.et hoc tenet egi.ſ.eo.decetero.gui.ibi refert cõtra
rium fuiſſe determinatuꝫ bononie.quia non eſt tanta cõis vti
litas de teſtamentis.requiſiti:poteſt dici ꝙ in alijs neceſſaria
est diſpenſatio ipſius epiſcopi in proprijs non.et ita ſeruatur — Ponit queſtiones.
ſecundum Jo.an.ℂ Quero an iſta conſtitutio facta a capitu
7 lo:ꝙ abſentes nihil percipiant:valeat.dicit prima gloſſ.ꝙ ſic.et
ideꝫ cõtinet ꝙ ius cõmune:vt vides in ea. Jo.an.dicit ꝙ aut
canonici fecerunt illam cõſtitutionem ad eorum priuatum cõ-
modum:aut ad cõmodum eccleſie.primo caſu non valet:ſc'do
ſic.ſed quomodo hoc agnoſcetur fecerint ad cõmoduꝫ eccleſie:
vel ad propriuꝫ.dic ꝙ ſi tales redditus ſtatuerũt in ſuuꝫ vſum
conuerti.videntur feciſſe ad p̄priũ commodum.ꝙ ſi tales de-
bẽt cõuerti in vtilitatem eccleſie tunc neceſſe eſt ſtatuiſſe bono
8 zelo.ℂ Secundo querit glo.ſi.vtrũ epiſcopus poſſit cogere
vltra duos vt vadant pro ſuo ſeruitio.tenet ꝙ nõ.Ideꝫ intel-
lige de his qui ſunt in ſeruitio pape vel ſtudio theologie.ſcꝫ ꝙ
debent eſſe duo tm̃.Sed pone ꝙ duo ſunt in ſeruitio epiſco-
pi.duo in ſtudio theologie.duo in ſeruitio pape.dicit hoſti.ſ.
c.proximo.ꝙ reuocari debet naꝫ ſm eũ numerus quo ad hoc
eſt arbitrarius.quo arbitrio dicit vtendũ potius in reſtringẽ
do:ꝙ in laxando.de deci.c.j.de cenſ.c.ex parte.

1 ℂ Beneficia eccleſiaſtica ſunt deputata vt inde clerici ho-
neſte viuant.
2 Apoſtolica indulgẽtia põt quis ſe a bñficio abſentare.
3 Eccleſia ſi patitur miniſtroꝝ defectũ non prodeſt indulgentia
pape ſuper nõ reſidentia eã habenti.
4 Licentia data alicui per prelatum ſuper abſentia expirat per
morteꝫ prelati.
5 Aſſiſij debẽt facere reſidentiã in eccleſia.
6 Fructus abſentium a beneficijs minus iuſte in quo ſint con-
uertendi.

CUm ad hoc. Si patiť eccl'a miniſtro-
rum defectũ priuilegiati
ſuper beneficia per ſubtractionẽ prouentuũ redi-
re cogentur. et primo narrat factũ.ſecũdo proui-
1 det.ibi:vitandum. ℂ Nota primo ꝙ eccleſiaſtica beneficia
ſunt deputata vt inde clerici honeſte viuant.et vt non percipi
at qui non ſeruit.ſ.de vi.ꝛ ho.cle.cum ab omni.ℂ Sc'do not.
2 ꝙ ex ap̄lica indulgẽtia poteſt quis ſe beneficio abſentare ho
die reuocate ſunt per.c.ſi.ſ.de reſcrip.lib.vj.dic.vt ibi.ℂ Ter
3 tio not.ꝙ ſi ex indulgentia pape ſuper non reſidentia eccle-
ſia patitur miniſtroꝝ defectum non prodeſt habẽti.ſic nec iu-
ramentũ eſt ſeruandum:quod incipit eſſe eccleſie damnoſum.
de his que ſi.a ma.par.ca.c.j.multo ergo minus priuilegium
de deci.ſuggeſtum.ff.de vul.ſub.l.ex facto.Nam papa in pre-
iudicium eccleſie a principio nõ cõcederet.vt.l.quoties.C.de p̄
ci.impera.offe.ergo nec conceſſuꝫ durat ſi deuenit ad euꝫ ca-
ſum:a quo non poſſet incipere.vt.l.vranninus.§.ſed cũ duo.ď
fideiuſ.et hoc tenet hic egi.ſ.ꝙ ſi tempore indulgentie eccleſia
a patiebatur defectum miniſtroꝝ a nõ valuit a principio in e- — ℂ Defectũ miniſtrorũ. Adde Ro. conſi. dxvj. ꝛ panormi. hic.
normi preiudicium diuini cultus.de conſti.ex parte.Intelli-
ge igitur hunc textum quando a principio indulgentie eccle-
ſia non patiebatur defectum:vel ſi patiebatur fuit expreſſum
4 in indulgentia.ℂ Quarto not.ſin gloſ.ꝙ licentia data ali-
cui per prelatum ſuper abſentia expirat per mortẽ prelati.alle
gat ad hoc Joan.and.ff.de pen.l.fin.et not.de intellectu iſti-
us verbi licentia:an expiret morte de verbo beneplacito et ſi.
dic vt.c.ſi gratioſe.de reſcrip.lib.vj.ꝛ.l.centeſimis.§.fin.de v-
bo.obliga.per bartol.ℂ Quinto nota.ꝙ legatus renũtiauit
iſtos abſentes ad reſidentiam contra ap̄licam indulgentiã qđ
intellige iure legationis:vel de ſpeciali licentia pape ꝛ vide cir
ca hoc quod not.Joan.and.de elec.cum ex eo.lib.vj.in gloſſ.
not.in ſeptennio.et archi.xv.q.ij.deceſſorum.ℂ Sexto nota.
5 ꝙ aſſiſij debent facere reſidentiam:et qui ſunt iſti.dic.vt in

gloſſ.et vide dicitur.expone vt hic in nouella qui iocoſe loq
tur.ℂ Oppo.glo.ſi.et videtur ꝙ iſti non redeuntes patiãtur — Opponit contrarium.
penam ꝑpetue priuationis.So.vt in ea que vult ꝙ creſcẽte cõ
tumacia poſſint priuari:et cõtradicere videtur in glo.ij.vbi in
telligas de priuilegiatis a p̄deceſſoribus:nõ a papa.illos enim
priuare non poteſt ex quo ſpecialiter nõ committit ſi alias de
6 linquerẽt poſſet illos priuare.ſecũdum Ho.Ultimo not quid
erit de fructibus abſentium a beneficijs minus iuſte.ſunt enꝫ
in vtilitatem eccleſie conuertẽdi.vide ꝙ no.in cle.ij.de vi.ꝛ ho.
cle.ſuper verbo ſuſpenſus.ibi de fructibꝰ quotidianis diſtribu
tionibus abſentiuꝫ quid fiendum.

1 ℂ Clericus non reſidẽs ſi monitus iuſta cauſa ceſſante nõ
redeat priuatur beneficio.
2 Clericus habens beneficium quod reqrit reſidentiam non po
teſt morandi cã ad aliam dioceſim ſe transferre.
3 Beneficia an ſint aliqua que reſidentiam non requirant.
4 Intitulati etiam in ſimplicibus bñficijs habẽt locum in electi-
onibus.ꝛ cõmunibus tractibus niſi ſit contraria conſuetudo
5 Beneficia plura in caſu quis poteſt retinere.
6 Canonici ſi eligũt aliquẽ ad prebendã vacãtẽ q in aliena eccl'a
tenetur reſidere:ſi ille nõ vult dimittere p̄mũ bñficiũ qd iuris.
7 Epiſcopus et capitulum poſſunt creare canonicũ clericum ali
enum et alij eccleſie alligatum.

1 CLericos. Priuaꝛ beneficio clericus non
reſidens:ſi monitus iuſta cauſa
2 ceſſante non redeat.ℂ Nota primo ꝙ cleric⁹ habẽs
beneficium quod requirit reſidentiam:non poteſt
morandi cauſa ad aliam dioceſim ſe transferre.nec debet eum
ille recipere.ſ.c.fraternitati.ℂ Querũt hic Jo.an.et doct.hic
3 dicitur ꝙ reſidentiam requirãt quaſi aliqua ſint que reſidenti — Ponit queſtiones.
am non requirãt.quero an iſtud ſit verum.videtur ꝙ nõ.quia
qui non ſeruit altari:non debet viuere de altari.j.ti.j.cum ſm
a contrario ſenſu ꝛ propter officiuꝫ detur beneficium.vt.c.vlti
mo.de reſcrip.li.vj.Reſpon.dicit Ho.poſt Goff.ꝙ beneficia p
titulo aſſignata.etiam ſint vicarie:vel modice eſtimationis pu
ta.xx.ſed requirunt reſidentiam.vt dicto.c.ſanctorum.de offi
ui.ex parte.ſ.e.conquerẽte.et idem tenet Inno.ſecus in penſi
onibus vel ſtipẽdijs aſſignatis aliquibus quaſi bene meritis
xvi.q.j.poſſeſſiones.et.q.vi.illud.vel cauſa pietatis.xxxij.diſt.
quia tua.vnde ſi debilitato ad ſuſtentationem confertur bene-
ficium percipiat etiã ſi nõ ſeruiat.nec poteſt conqueri eccleſia
de hoc ꝙ quidquid hꝫ deputatuꝫ eſt pietati.liiij.diſt.multos.
4 xij.q.ij.aurum cũ ſimi.ꝛ differunt iſti inter ſe.nam intitulati
etiam in ſimplicibus beneficijs habent vocem in electionibus
ꝛ communibus tractatibus niſi ſit contraria conſuetudo ſcđm
Inno.ſecus credo in predictis quibus intuitu pietatis vel vt
bene meritis dicta beneficia ſimplicia conferuntur.facit qđ no.
ſ.de conſti.cum.M.ferrari.ℂ De aſſiſijs an debeant reſide-
re ꝛ vocem habeant.dic vt.ſ.c.prox.ꝛ hec ſunt iura de iure cõi
ſed de conſuetudine:priuilegio ꝛ ſtatutis eccleſie poteſt ſuper
reſidentia facienda:vel non in ſimplicibus beneficijs aliter diſ
poni.vt.ſ.de conſti.cum omnis.ꝛ.ſ.c.ad audientiam.ꝛ.c.ex p
te.ꝛ hoc caſu non poteſt epiſcopus cogere beneficiatos tales
5 ad reſidentiam faciendam ar.vij.q.j.ꝙ frater.Item de talibꝰ
poteſt intelligi quod poteſt quis plura beneficia retinere.de ex
cep.appoſtolice.non ob.quod iſte non poteſt duabus eccleſijs
deſeruire.xxvi.diſt.acutius.quia omnes eccleſie ſunt vna.xxi.
diſt.cõuis.nam poteſt quis principaliter alteri etiam in abſen-
tia deſeruire.ff.de ope.li.l.antepe.tenet tamen Inn.in iſtis be
neficijs que non requirunt reſidentiam ex priuilegio conſuetu
dine.vel ſtatuto:qđ vbi ſubſit vtilitas vł neceſſitas eccleſie de
nouo ſuborta:potuerint cogi ad reſidentiam ſecundum eum.
6 argu.ſ.c.cum ad hoc.ℂ Querit etiam Joan.an.pone cano
nici eligunt vnum ad prebendã vacantem qui in alia eccleſia te
netur ratiõe beneficij reſidere.Itẽ in eccleſia vbi electus eſt te-
nentur canonici reſidere iſte electus nõ vult dimittere p̄bendã
ſed cum ea vult etiã ſc'daꝫ querit vtrũ poſſit.vł qđ nõ qꝛ diui-
ſus in duo nõ hꝫ ſui poteſtatẽ.ſ.de cle.cõiu.diuerſis fallacijs.ꝛ
dicto.c.acutius.ſo.diſtingue aut canonici elegerunt talẽ ſcien
ter aut ignorãter:ſi ſciẽter videnť tacite renũtiare p̄uilegio vel
ſtatuto:qđ habebãt de reſidẽtia.ſ.de cõſti.cũ acceſſiſſe.ꝛ.c.ſe.
epiſcopus tñ non cogitur confirmare vel inſtituere talẽ.quia
ſine eius auctoritate non potuerant canonici tollere ſtatutuꝫ
eccleſie vel conſuetudi.ſupra de conſuetudine.cum cõſuetudo.
poterit tamen confirmare ſi volet quo caſu habebit canonica-
tum ſine prebendam.nam licet epiſcopus et capitulum po-
terunt cum eo diſpenſare contra conſuetudinem et ſtatutum.

non tamen contra ius cōmune.quod vult vt prebenda non de-
beatur niſi illi qui ſeruit.xxi.q.i. per totum immo plus ſecun-
dum Hoſti.canonici poterunt venire contra factum ſuum.qđ
vergit in eccleſie preiudicium.j.ti.j.cum non ignores.multo er
go magis poterūt illum excludere:ſi tempore electionis igno
rabant eum alij eccleſie alligatum ſecundum eos. Tenent er-
7 go doc.hic.† q͏ epiſcopus ⁊ capitulum poſſunt creare cano-
nicum clericum alienum ⁊ alij eccleſie alligatū ad hoc.lxx.di.
ſanctorum.vbi dicitur quod ex diſpenſatione epiſcopi nō pōt
quis eſſe canonicus.⁊ prebendarius in pluribus eccleſijs. qua
ſi innuit q͏ canonicus vnius eccleſie poſſit habere canonicatū
in alia eccleſia non in prebenda.⁊ quare magis plures canoni-
catus q̄ plures prebendas.dic quod in pluralitate prebenda-
rum deprehenditur cupiditas ⁊ preiudicium plurimorū:non
ita in canonicatibus in quibus eccleſie non grauantur. immo
intereſt plura intereſſe in concilijs ⁊ tractatibus ſuis.vt.c.pru-
dentia.de offi.dele.cum ſi.Sed an in receptione in canonicū
requireretur authoritas ſui epiſcopi.videtur qđ ſic.ſ̄.c.frater-
nitati.lxi.diſt.per totū dic per Hoſt.de cle.peregri.c.i.℄ Ul
timo aduertendum ad varias conſuetudines ſuper reſidentia
facienda quedam enim exigit continuam reſidentiā.quedā tē-
poralem.quedā eſt q͏ non percipiat beneficium niſi reſideat.ſe
cundum primā eo ipſo quod recipit ſcđaȝ que ſimiliter reſiden
tiam requirit vacat prima.in ſecūda vbi eſt reſidētia tēporalis
recipiendo ſecūdaȝ non vacat prima.ſi vtrūq͏ facere poteſt.ſ.
per diuerſa ſtatuta tempora reſidere in vtraq͏.argu.ff.ad mu
ni.l.aſſumptio.§.iuris prudentibus.de reſcrip. dilectus. ij.in
tertio caſu non videtur renuntiare prime:cum cōſuetudo hoc
non habeat.quaſi ſatis ſit q͏ a beneficio abſtineat ſecundū In
no.Hoſti.in his remittit ad no.j.ti.j.ſuper.⁊ in ſumma huius
ti.§.i.⁊.ij.⁊ de prebē.§.ſi.ſub illo.§.illud remittendū.Iſta ſunt
dicta do.Io.an.hic clarius ⁊ ordinatius recitata.⁊c.

℄ De prebendis ⁊ dignitatibus. Rubrica.

℄ Dictū eſt ſupra de vita ⁊ ho.cle. Sȝ q͏ clerici ad hoc vt ho
neſte viuant.⁊ a negotijs ſecularium ſe abſtineant: debent ha-
bere prebendas ne in cleri opprobrium mēdicare cogantur iđ
⁊c.℄ Quid ſit prebenda nota.ſupra.de conſti.cum.M.ferrari
enſis.Quid ſit dignitas° no.ſ̄.ti.i.c.iij.⁊.j.e.de multa.p Io.
and.habetur de materia.xxi.q.i.⁊.ij.p totā.lxx.diſt.ſanctorū
xvi.q.vij.nullus repetitur in.vj.⁊ cle.⁊ cōuenit dictū.c.cū.M.
⁊.c.cum omnes.⁊ de reſcrip.cum adeo.⁊.c.conſtitutus.de elec.
dudum.de eta.⁊ quali.cum te.⁊.c.accipimus.de ſciſma.c.j.⁊.ij.
de cle.ex.in.poſtulaſti.⁊.c.ſe.⁊ lib.vj.in multis locis.

8 ℄ Quid ſit dignitas vide panor. i. c. de multa j.eo. domi nos de rota deciſi. cxx iij. incip. de theſauraria in nouis.

1 ☞ Succeſſio hereditaria non hȝ locū in bonis eccleſiarum.
2 Clerus ⁊ populus ſunt diuerſa.
3 Clerici an itelligant appellatiōe ppl̄i. Et an in fauorib°. nu.4.
5 Beneficia ⁊ dignitates eccleſiaſtice nō tranſeunt ad heredes.
6 Ius patronatus tranſit ad heredes.

1 **Ut nullus.** † Nota quod in bonis
eccleſiarum nō hȝ locū
hereditaria ſucceſſio.ſit ratio q͏ prelati ſunt
adminiſtratores ⁊ officiales:non dñi:vt in.c.
ij.de dona.ſed officia ⁊ adminiſtationes non
trāſeunt ad heredes.vt.l.i.⁊.cuius. ff.đ cura.
furio.℄ Secundo not.q͏ dicit de clero. ſiue
2 populo † q͏ clerus ⁊ populus ſunt diuerſa.ad hoc.j.de ſen.ex.
3 ſi ſententia.lib.vj.† licet ergo appellatione populi includant
patricij:nobiles:⁊ plebei:vt inſti. de iure na.§. plebiſcitū.non
tamen clerici quia duo ſunt genera chriſtianorum. xij.q. ij.
4 duo.℄ † Utrum ergo contineantur in priuilegijs ⁊ fauorib°
puta conceſſum eſt omnibus venetis priuilegiū per papam:
vel populo venetiarū:an clerici gaudebunt iſto priuilegio.dic
5 vt.ſ̄.de foro cōpe.delicti.conclude ergo.† q͏ beneficia ⁊ digni
tates eccleſiaſtice.nō tranſeunt ad heredes:ſicut alia bona pri
6 uata.℄ † Quid ergo de iure patronatus quod eſt compoſitū
ſiue miſtum.q͏ participat de temporalitate ⁊ ſpiritualitate dic
quod tranſit.j.de iure patro.c.j.⁊.xvij.q.vij.filijs.Regna vero
an deferantur iure ſucceſſionis dic vt no.ſ̄.de elec.venerabilis
⁊.viij.q.i.moyſes quedam ſunt etiam iura que tranſeunt ad fi-
lios ⁊ non ad extraneos heredes vt.l.iureiur.de ope.liber.per
Bar.⁊.l.liberti libertęq͏. de bo.li.C.

1 ☞ Ordinari nemo debet ſine titulo.
2 Alimonia verbum quid importet.
3 Epiſcopus etiā minores ordines nō debent conferre ſine titu.

1 **Neu liceat.** Not.† primo q͏ non debet
aliquis ordinari ſine titulo
ſicut nec fundari eccleſia ſine dote pro duobus ad
minus.de cōſe.di.j.nemo.ſpiritualia enī nō ſunt
ſine temporalib° conferēda q͏ debilia ſunt.i.q.iij.
ſi quis obiecerit. officium enim ⁊ beneficium ſunt connexa.vñ
vno collato ſine reliquo.eſt diuidere vnitatem ⁊ indiuiduū.qđ
2 eſſe non debet.℄ Scđo not.† q͏ verbum alimonia importat.
q͏ quis viuere poſſit.ſimiliter ⁊ appellatione alimētorū vnde
veniēt lecti:domus:medicine.⁊ ſi.vt.ff.de ali.⁊ ci.le.l.legatis.⁊
3 l.verbo victus.de verbo.ſi. ℄ Tertio innuit litera. † q͏ etiam
minores ordines non dȝ conferre ſine titulo diȝ dicit clericos
nam appellatione clericorum in minoribus:⁊ maioribus ordi-
nibus continentur.vt dicit glo.que ſubdit q͏ eccleſia non con-
ſueuit cogere ordinantes.niſi pro conſtitutis in ſacris. alij enī
a ſtatu clericali recedere poſſunt.j.de elec.cum ex eo.li.vi.⁊ vi-
de qđ no.lxx.diſt.§.j.℄ Quarto not.q͏ ideo cogit epiſcopum
vt habeat ordinatus vnde viuere poſſit. Si ergo ordinati ha-
bent hoc a ſe:non tenet̄ ꝑlatus ſm hoſt.de hoc.j.c.epiſcopus.

1 ☞ Commune quod eſt non eſt ſingulorum.
2 Poſſeſſio prebende non dicitur vacare per mortem canonici.

1 **Ratio.** Nota † primo q͏ qđ eſt commune nō
eſt ſingulorū nec dȝ ſingulorū vſib° ap
plicari.concor.xij. q.i. q manumittit. ⁊ hinc eſt q͏
ſinguli de eccleſia poſſunt ꝑ eccleſia ferre teſtimo
niuȝ.q͏ nō in re propria:ſed cōmuni. vt vniuerſitate facit quod
no.ff.quo cuiuſq͏.vni.no.l.ſicut.⁊ plures bonas differētias in
ter ius qđ eſt commune pluribus vt vniuerſitati ⁊ vt ſingulis.
vide per Io.an.j.de iure patro.c.quoniam.⁊ ad idem.ſ̄.de cō
ſtitu.cum omnes.nullus enim debet dicere propriuȝ:quod eſt
commune.xvi.q.i.c.ſi.⁊.C.de aque duc.l.diligenter.libro. xi.et
loquitur iſtud.c.cum aliquod eſt commune:vt vniuerſitati.ſi-
ue vt collegio ſi autem eſt commune vt ſingulis.an quod com
mune eſt:meum ſit.dic vt.l.ſerui electione.§.j.ff. de legat.j.§.j.
vbi Barto.diſtinguit quod aut eſt commune pluribus:vt vni
uerſis.⁊ quod commune eſt meum non eſt.vt dicto capitu.qui
manumittitur.⁊.l.in tantum.cum limitatiōe no.in dicta.l.ſicut
aut eſt commune pluribus vt ſingulis:⁊ tunc aut queritur.an
ſit meum quo ad diſpoſitionem partis mee.⁊ dico quod ſic.vt
l.ij.de condi.inſti.⁊.l.j.C.qui te.face.poſ.aut quo ad diſpoſitio
nem partis ſocij:⁊ tunc non eſt meū.vt.l.falſo.C.de cōmuni re
rum ali.aut quo ad diſpoſitionē ſuper toto:⁊ tūc aut reſerat
ad hec diſtinata.⁊ dicitur meum.ff.communi di.l. edes.aut nō
erat diſtinata ad hoc:⁊ nō dicit̄ meū.vt.l.ſabi.ff.cōmuni diui.
fallit in multis caſibus quos ipſe enumerat in dicto.§.j.℄ Op
po.quia bona eccleſiarū diuiduntur per prebendas.ergo ſin-
gulorum vſibus applicitur contra iſtud.c.ſo.illa diuiſio non
2 facit eccleſiam deſinere poſſidere.† vnde per mortem canonici
non dicitur vacare poſſeſſio prebende:ſed per eccleſiam poſſi-
detur:facit quod not.ſ̄.de proba.ex literis.⁊ de cau.poſ.⁊ p-
prie.cum ſuper.

1 ☞ Epiſcopus non debet aliquem promouere ſine titulo.
2 Ordinans aliquem ſine titulo tenetur ſibi prouidere de ſuo ſi
ue per alium ordinauerit.Et an teneatur ad medicinas.nu.5.
3 Epiſcop° an poſſit ordinare ſubditū ad titulū ſui patrimonij
4 Clericus habens ſufficiens patrimonium an teneatur de eo vi
uere vel poſſit viuere de redditibus eccleſie.

Epiſcopus. Qui ordinauit ad ſacros ſi
ne titulo non habentē de
ſuo vñ viuat ⁊ de ſuo prouidere tenet̄ donec aliquē
ti.fuerit aſſecut° prior dictū ⁊ eius exceptū.ibi:niſi.
1 ℄ No.† primo quod ſine titulo non debet epiſco
pus aliquem promouere.⁊ expone titulum.i.beneficium.acci-
pitur enim titulus multis modis.ſ̄.de elec.dudum. ℄ Secun
2 do no.† q͏ ordinans aliquem ſine titulo:tenetur ſibi prouide-
re de ſuo ſiue per ſe.ſiue per alium ordinauerit.vt.j.c.ſi epiſco-
pus cui lib.vi.⁊ ſi ignorant aſſignent qđ non poſſunt tenentur
aliud aſſignare.j.c.inter cetera. ℄ Tertio not.qđ ita demum
ad predicta vite neceſſaria teneatur epiſcopus ordinato ſine ti-
tulo:ſi non habet de patrimonio ſuo alias in dubio preſumi-
tur ordinat° ad ti.ſui ꝑrimonij etiā ſi h̄ nō exprimat̄. j.c.ſi ep̄s.
3 lib.vi.in.iiij.gl.† vtrū aūt ep̄s ſubditū alienū poſſit ordinare
ad ti.ſui patrimonij.dicit Io.an.q͏ non q͏ licet ei conferre or-
dines ſicut nec alia ſacramēta lxxi.di.primatus.de tēp.or.c.nul
lus libro.vj.℄ Quarto no.quod clerici appellantur milites.j.
ti.j.c.j

ti. l. c. i. ¶ Querit Jo. and. nunquid clericus habens ſufficiens
patrimonium teneatur de eo viuere: vel poſſit viuere de red-
ditibus eccle. videtur qꝺ de ſuis. i. q. ij. clericos. Joã. an. tenet
poſt Inno. qꝺ bona patrimonialia poſſunt ſeruare heredib⁹:
⁊ bona eccleſiarum expendere. xij. q. iiij. c. i. vbi de hoc nõ ob.
c. clericos. ibi enim ſolum prohibet bona patrimonalia theſauri
zare: ⁊ bona eccleſiaruꝫ expendere. vel intelligitur de illo qui
non ſeruit eccleſie: ⁊ percipit beneficium augẽs patrimoniuꝫ.
ſm hoſti. qui remittit ad nota. de teſtis. cũ nos. de reſcrip. po
ſtulaſti. ⁊ per Inno. ne prela. vi. ſuas. c. iij. ¶ Querit glo. dici-
tur hic. ꝙ epiſcopus debet dare vice neceſſaria. quero ꝗ erunt
iſta vice neceſſaria. dic. ꝙ penſatis illis que ponuntur in gloſ.
5 † Sed quero an tenebitur ad medicinas [a] remiſi ad barto. ſ.
6 c. ij. ⁊ hic diſtingue ꝙ quãdo alimenta alicui propter operas:
vt maritus qui vtitur operis ſm do. cal. ⁊ tunc impenſe medi
cinarum (ſi ſunt parue) debentur vt. l. diuortio. §. impediẽda.
ff. ſo. ma. ⁊ l. omnino. ⁊ l. ij. de impen. quandoꝗ alicui deben-
tur alimenta ex legato: ⁊ tunc medicine continẽtur. vij. q. i. c.
niſi ⁊ l. non omnis. de penu le. et eſt textus ſingularis in. c. ex
parte. de cela. miſ. ⁊ l. ſi cum dotis. §. ſi aũt in ſeuiſſimo. ff. ſolu.
ma. quandoꝗ debentur cibaria: vt debet poteſtas officialib⁹
ſuis: vel dominus familiari. ⁊ tunc tenetur ſolũ ad illa que per
tinent ad cibum infirmorũ. vt ad pullos ⁊ ſi. ſed ad medicinas
et ſyrupos que fiunt potius ad liberandũ ⁊ vacuandum cor-
pus: ꝙ ad aliud nutrimentũ: ⁊ ad ſalaria medicoꝝ: ⁊ non tenẽ-
tur. vt. l. diarijs. de ali. ⁊ ci. lega.

> a ¶ Ad medicinas Ad de bar. l. l. ſi cuꝫ doté. §. ſinaut in in ſeuiſſimo. ſ. ff. ſo. ma. l. l. legatis. l. j. q. ⁊ i. l. libertis. la. ij. §. j. ff. de ali. ⁊ ciba. legat. floria. l. l. ſicut ipendia ff. de vſufru. Ang. ⁊ alex. i. l. d. §. ſin autẽ. cum alijs cõcor. ibi ſignatꝫ.

1 ¶ Epiſcopi non debent permittere aliquem habere plu-
res eccleſias.
2 Ambitio reprobat: ⁊ quid ſit ambitio.
3 Vagatio ⁊ diſſolutio ꝓcedit a nimia abundãtia.

1 **De multa in tantum.** † Epiſcopi non permittant ali-
2 quem habere plures eccl'ias. h. d. ¶ Nota primo
† ꝙ ambitio reprobatur. et eſt ambitio aſpiratio
ad dignitatem procedens ad actũ. ambitioſus eñ nõ reſpicit.
vnde venerit: ſed quo tendit: nec ſibi tã iocundum eſt multos
poſt ſe videre: ꝙ grauem aliqueꝫ ante ſe ait Seneca. et repro-
batur ambitio non ſolum in eccleſiaſticis dignitatibus: ſꝫ etiã
in ſecularibus. vt. C. ad. l. iul. de ambi. per totum. ¶ Secundo
not. ꝙ precepit papa epiſcopis vt corrigãt. quia ad ipſos ſpe-
ctat cura oim eccleſiarum. x. q. i. regenda. non debẽt ergo ne-
gligere correctioneꝫ poſtꝙ papa hoc eis precipit. xiiij. q. i. qꝺ
3 precipitur. ¶ Tertio no. † ꝙ vagatio ⁊ diſſolutio procedit a
nimia abundantia. vnde philoſophus ex adipe procedit ini
quitas. ⁊ hoc clare ptꝫ. ꝙ tenere plures eccleſias eſt peccatum
dum dicit periculum animarũ. ¶ Querit glo. ſi quis hec plu-
res eccleſias ex diſpenſatione: an vocabitur ad capl'ꝫ vtriuſꝗ
tenet ꝙ ſic. quia ſicut in principali. ita in acceſſorijs videtur di
ſpenſatũ. facit quod no. vij. q. i. ſi quis in clero. niſi ſit cõſuetu-
do contraria dicit glo. ⁊ probatur. ſ. de elec. cum in eccleſijs. li.
vi. ⁊ an in vtraꝗ intelligatur habere domiciliũ: ⁊ poſſit in vna
dioceſi conueniri pro debitis alterius. dic: vt in gloſ. ⁊ facit. ſ.
de temp. or. cum nullus. i. Reſpon. lib. vi. Aduerte ad id quod
dicit glo. ſ. qꝺ cum diſpenſatione retinet quis ſine peccato plu
ra beneficia. quod intellige verum: ſi diſpenſatio eſt rationabi
lis al's ſm beatũ bona. diſpenſatio debet dici. ⁊ ſic non eſt tut⁹
quo ad deum. vt not. glo. in ſi. in. c. non eſt voti. de voto. vbi di
ſtingi inter diſpenſationem pape factam ſine cauſa cõtra ius
poſitiuꝫ vel cõtra ius diuinuꝫ.

> ¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Prouidere quis nõ tenetur ad mandatũ pape ei qui bene
ficium ſuũ in literis ſuis tacuit.
2 Propter ſcandalũ vitandum receditur a iure cõi.

1 **Cum teneamur.** † Ad mandatũ pape quis prouidere
non tenetur ei qui beneficium ſuuꝫ in literis ſuis ta
cuit: vel cui ſine ſcandalo prouidere nõ põt. nõ dici
ditur. ¶ Nota primo duas exceptiones ꝯtra literas ad bene
ficia. prima qꝺ impetrans non facit mentionem de alio bene-
ficio: quod habebat. quod gloſ. intelligit quãtuncunꝗ modi-
cum et bene. ⁊ probatur hodie. ſ. c. ſi motu proprio li. vj. immo
plus. quia ſi eſt beneficio ſpoliatus tenetur in impetratione al
terius beneficij de illo facere mentionem al's aperta eſſet via
fraudibus. ad hoc facit quod not. Joan. and. infra. c. de mul-
ta. ſuper verbo habebat cum enim ſpoliatus habeat actioneꝫ
ad recipiendum beneficium: ipſum beneficiũ habere videtur.

ff. de regulis iuris. l. qui actio. ⁊ de reſti. in inte. l. nemo. ⁊. ſ. de
2 reſcrip. c. in noſtra. ¶ Secundo not. † qꝺ propter ſcãdaluꝫ vi
tandum receditur a iure communi. ⁊ reſcriptum apoſtolicum
non mandatur executioni. ⁊ per hoc exemplifica. c. ſi quando.
de reſcrip. quod loquitur in genere iſtud in ſpecie. facit. ſ. eod.
cum non ignores. ⁊ de iure patro. c. iij. ⁊ de cler. coniu. cũ olim.

1 ¶ Habens plures eccleſias alteram eligere ⁊ alteram dimit
tere compellitur.
2 Appellatio interpoſita ad iudicem incompetentem non impe
dit curſus appellationis interponende: vel proſequende coraꝫ
iudice competenti.
3 Contumax an poſſit mulctari ſine alia citatione

1 **Referente.** † Habẽs plures eccleſias alte
ram eligere ⁊ alteram dimit-
tere compelletur. ⁊ ſunt due partes prima impetrã
tis conqueſtio. Scd'a ipſius abſolutio. ⁊ cauſe con
miſſio. ibi. nos autẽ. ¶ Nota primo. qꝺ archidiaconus ſpolia-
uit iſtum altera ꝗ quo iure hoc facere poſſit inferior ab epo. dic
vt. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. in glo. ij. ¶ Secũdo nota. ꝙ
archiepiſcopus irritauit factum archidiac. ⁊ recte ſecundũ In
nocen. quia non ſeruauit ordinem iudiciarium: cum non ſpolia
uerit per ſententiam quod ſi feciſſet tranſiuiſſet ſententia in reꝫ
iudicatam. non ob. appellatione ad archiepiſcopuꝫ interiecta
2 † quia appellatio interpoſita ad iudicem incompetentem non
impedit curſus ap. interponende vel proſequende coram iudi
ce competeñ. vt. l. accuſatur. ff. de adul. ⁊ l. ſi pater. C. ne de ſta.
defunc. cum ſimi. Item quia non dedit iſti electionem quod fa
cere tenebatur. vt. j. patet. ¶ Tertio not. quod iſte archid. ex-
communicauit iſtum. quia vocatus venire contempſit. ⁊ ſic cõ
tumaci poteſt infligi pena excõmunicationis: etiam non com-
3 minata ſine alia citatione: quod an ſit verum. ſ. † qꝺ contumax
poſſit mulctari ſine alia citatione. dic vt no. Bar. in. l. j. §. ſi ad
diem. ff. de re mili. ⁊ collige etiam hic quod coram iudice a quo
vocatus ob aliam cauſam teneor accedere allegaturus ſaltem
priuilegium appellationis de ap. ſi duobus. et. ca. cum parati.
¶ Quarto nota quod papa audiuit iſtum. Iteꝫ ſuper querela
iniuſta excõmunicationis. ꝙ ſpoliationis. ⁊ hoc quando ſit ve
rum. quod excõmunicatus debeat audiri: ⁊ in quo dic. vt. ſ. de
ſen. excõ. per tuas. ⁊. c. ſolet. e. ti. li. vj. ¶ Quinto not. qꝺ papa
dat iſti electionem quam ex predictis duabus velit retinere. et
aduerte quia iura videntur in hoc variare. naꝫ. c. quia nonnul-
li. ſ. eodem irritat collationẽ ſcd'e. iſtud. c. concedit. electionẽ.
quod maluerit retinere. c. de mulcta. dicit primum vacare per
adeptionem ſcd'i curati. ⁊ ſi contendit retinere primum vtroꝗ
carebit. dicit hic Joan. and. quod iſtud poteſt intelligi de colla
tis ante idem concilium lateranẽ. vel loquitur quando quis ha-
bebat duas: quarum vtraꝗ erat inſufficiens. ſed modo veraꝗ
eſt opulenta vel diſtingue con tẽderit vel nõ vt in. c. de mulcta.
Ita dicit ipſe. Ego dico quod aut põt in beneficio notari am-
bitio ⁊ non valet collatio vltimi. ⁊ ſic intelligo. c. quia nonnul-
li. vbi irritat quãdo habẽs plures eccleſiaſticas prius al's obti
net argu. ſ. e. cum iamdudum. ⁊ de offi. or. c. ordinarij. in ſi. lib.
vi. aut non poteſt notari ambitio. puta habenti vnam alia con
fertur. ⁊ tunc aut conſequitur ſuo facto ⁊ diſtingue aut non cõ
tendit retinere primam cum ſecunda. aut contendit. vt. ſ. ca. de
mulcta. aut conſequitur alieno facto ⁊ tunc habet electionẽ. vt
c. gratia. de reſcrip. lib. vj. ⁊ idem dico quotieſcũꝗ ex prouiſio-
ne ſuperioris alterum ex beneficijs adeptus cogitur relaxare.
vt ſibi dicto caſu optio reſeruetur. vt patet exemplum ex ſcd'a
da ſolutio. Idem dicas in acquiſitis vt ſi ſine ſuo facto vnum
ex pluribus obtinere ſibi optio concedatur vt. ca. ſi pluribus.
de preben. lib. vj. ¶ Op. hic fuit appellatum ab archidiacono
ad archiepiſcopum omiſſo epiſcopo. Sed contra de. c. dilecti
filij prior. ſo. vt in glo. ⁊ dicit quod ita erat de conſuetudine. qꝺ
tenet etiam Hoſtien. qui dicit ſe ſcire quod epiſcopus remen-
ſis talibus conſuetudinibus vtitur all'. de appellatio. romana.
libro. vj.

1 ¶ Maius ⁊ minus non ſunt cauſa ſtatuendi ius diuerſum:
2 Beneficia que dicantur maiora ⁊ que minora.
3 Ius vnius prebende an poſſit eſſe circa duos.
4 Canonicatu vno vacante ſi duo eligantur: an valeat electio.

De maioribus. Probibetur diuiſio preben-
dar. ⁊ pmutatio dignitatuꝫ ⁊
prohibitiõis cãm pmittit. ſecũdo phibet. ibi idcirco
1 ¶ Not. prio † ꝙ mai⁹ ⁊ min⁹ nõ ſunt cauſa ſtatuen-

di ius diuerſum ſed idem in minimis qđ in magnis concor.C.
de app.l.⁊ in maioribus.⁊.c.de appellationibus.ꝫ.de ap.hic
dicitur ita magnum iudicabis vt paruum.ꝫ.de iudi.nouit.et
hec regula hꝫ locum quo ad conſtitutionum communionez vt
hic.⁊.iiij.di.erit.quo ad furtum fornicationem:⁊ iudicij equita
tem.vt in iuribus allegatis in glo.quo ad ſcandali euitationē.
de ope.noui nun.c.ij.quo ad anime ſaluationē in auten.de mon.
§.hinc autē nobis.ſecus in reſcriptis.ꝫ.de reſcrip.ſedes. ¶ Se
2 cundo not.ꝓ ꝙ aliqua beneficia ſunt minora:aliqua maiora.et
que dicantur maiora ⁊ minora.dicit Jo.an.ꝙ maiora ſunt ma
xima ſunt ꝑſonatus que ſunt immutabilia:niſi aliud fiat auctori/
tate propria.de trāſla.e.j.abbatie ⁊ pſonatꝰ pñt dici media pre
bende vero minora ad hoc.ſ.c.ſi.⁊.c.ſup.⁊ de filijs preſbyt.c.ſi.
¶ Opponit ⁊ videt ꝙ pbēde poſſint diuidi.vt.ſ.e.vacante.et.
ꝫ.de cōſti.cū.M.vbi papa mādat coequari pbendas:hic dicit
contra.quare male.ſo.vna pbēda vnitate ſeruata hoc eſt quod
vna ſit nō pōt diuidi in duas.hoc eſt vt duo vel plures canoni
ci alligant ad ea ſed de vna hñ pñt fieri due.vt in.d.c.vacāte.ſꝫ
hec non videt bona ſo.ꝙ in.c.cum.M.vnitate pbende ſeruata
diuidebantur fructꝰ inter plures.qđ ergo dicēdū.p hac decla
ratione aduerte ꝙ repent canonicꝰ ſine pbenda.vt in vltra nu
4 merarijs.ſ.e.dilecto.Itē reperiunt pbendarij non canonici.
xvi.q.j.poſſeſſiones.Itē reperiunt canonici pbendati.vt in to
to illo ti.⁊ hoc modo ſumendo ius pbēdale eſt nomen iuris et
venit in cōſequētiā ad canoniā occaſione cuius canonie debē/
tur prouentus qui dr̄ prebēda a pbeo pbes quaſi illud ius ſpiri/
tuale canonie hꝫ annexa tēporalia ſine quibꝰ ſpiritualia diu du
rare nō pñt:vt in.c.ſi qs obiecerit.j.q.iij.⁊ hoc ſentit In.dum
dicit.pbenda eſt nomē iuris qđ nō cōſtituitur tñ ex poſſeſſio/
nibus ſꝫ ex iure canonico cui annectitur.que tñ ſine redditu nō
poſſunt conſtitui.ꝙ nō eſſet qđ prebendario prebeat.j.q.iiij.ſi
3 quis obiecerit.⁊ ita dicit ipſe ad ꝓpoſitū ergo vna pbenda nō
recipit diuiſionem hoc eſt vt idē ius pbendale poſſit eſſe duo/
rum canonicoꝝ:ſed fructus remanēte titulo penes vnū bene
poſſunt p parte alteri ex eis aſſignari.⁊ ſic loquitur.c.cū.M.nā
⁊ in maioribus bñficijs.qñqꝫ remanēte titulo penes vnum cer
ta quantitas fructuū dicti beneficij alteri debet vt annua pen/
ſio.ꝫ.ti.j.cū querēte.nec mirū ꝙ aliud ſtatuat in fructibꝰ ꝙ̄ in
re vnde pcipiunt.nam alibi hoc contingit.vt pꝫ ex no.ſ.de de
ci.c.ꝙ̄ ſit graue. ¶ Sꝫ ꝑ predicta ſic op.tu dixiſti qđ de vna pre
benda poſſunt fieri due.vt.ſ.e.vacante.ergo ſi duo canonici eli
guntur ad eā tacite videnť canonici diuiſiſſe in duas:cū patris
fa.hoc eſt canonicorū deſtinatiōe poſſint diuidi ⁊ vniri vt dici/
mus in ſimili.ff.de leg.j.l.qđ in rerū.ergo nunꝙ̄ erit diuiſio re
probanda cuius cōtrariū vult illud.c.ad id facit ꝙ q vult ꝯñs
videtur etiam velle añs ſine quo ad illud ꝯñs peruenire non po
teſt.vt.l.ij.ff.de iuriſ.om.iu.⁊.c.pterea.de offi.dele.⁊ de acq.he
4 re.l.illud.hoc etiā cōfirmat ⁊ ꝙ ſi vacante vno canonicatu duo
eliguntur valet electio.⁊ videntur canonici augiſſe numerum
canonicorum:⁊ a cōſueto numero receſſiſſe.de conſti.cum.M.
infra.e.dilectꝰ.⁊.c.dilecto.quare ergo non ita videant diuiſiſſe
prebendā nō videtur ratio reddi poſſe.ſo.dicit Inno.preben/
da non cōſiſtit in iure ſed in redditibꝰ ⁊ facto vnde oportet eā
facto deſtrui:⁊ expreſſe ſi deſtrui dꝫ.vt ar.dicti.c.cum.M.Illa
enim que in facto conſiſtunt:ad deſtructionē cōtrarium factū
exigunt.vt in regula nihil tā naturale.⁊ probatur in.d.l.qđ in
rerum vbi pꝫ qđ ad hoc vt fiant duo fundi de vno requiritur
factum.⁊ ſic non ſufficit ſimplex animi deſtinatio.⁊ idē pꝫ in
domo.Sꝫ ius canonie ⁊ canonicatus conſiſtunt in iure.⁊ ideo
ſi ad vnam canoniam vacantē duo eligant eſto ꝗſit diſtinctus
numerus:tenet electio.quaſi eligentes renuntient canonicorū
numero.vt.d.c.cum.M.ſ.e.dilectus.⁊.c.dilecto.ex predictis
infero etiam ſm Inno.ꝙ in eccleſijs vbi ſunt.xij.canonici non
poterit conſtitui numerus.x.prebendarū ꝙ oporteret vnā pre/
bendam inter plures diuidi:ſed bene poſſet conſtitui certꝰ nu
merus paucorum canonicorum.ꝙ̄ ſint pſentes canonici ⁊ pre/
bende.ius enim canonicatus bene remanet penes illos q ſunt
ſupra numerum ⁊ moritur cum eis.ſ.eodem.dilecto.iſta viden
tur mihi dicta Jo.and.poſt Inno.alio ſtylo relata per domi/
num Jo.de lig.⁊ alio per me:vt patet.ꝫ.

Opponit ⁊ cōtrarium

4 ¶ Prebendarij.Nota ꝙ prebēdarius poſſidens naturaliter ⁊ ciuiliter facit fructus ſuos ⁊ hꝫ locū dñi bal.in.l.litigatoꝛ.C.d fructibus ⁊ lit.expē.in.ꝟ.quero in pbendario.

1 ¶ ꝙ Recipi quis poteſt in canonicū ſub ſpectatione prebēde
2 Recepto in canonicum prebendam primo vacaturā debet epi
ſcopus aſſignare.
3 Collatio beneficij appellatur liberalitas.
4 Receptus a capitulo motu proprio an poſſit ſe opponere cō/
tra impetrantem a papa qui petit prebendam vel canoniam.
5 Recepti ſi ſunt plures in eccleſia authoritate pape:ſed primi
impetrantes preſentatio eſt incerta an prius vel poſtea preſen
tauit:an debeat obtinere.
6 Habens ius in prima vacatura ſi non vult illam ſed ſequentē
quia forte illam habere non poteſt ſine lite an poſſit.
7 Prebenda proxime vacatura ſi collata eſt impetranti tandem
poſtea ipſam perdit:an poterit redire ad aliam alteri collatā

Relatum. Receptus in canonicum quan
do facultas ſe offert:debet ha
bere prebendam inter caſus mandati quas ponit
1 principium ⁊ finis interſerit mandatum. ¶ No.
primo quod poteſt quis recipi in canonicū ſub expectatione
prebende:⁊ effectum iſtius receptionis tex.iſte ſubiungit ꝙ dꝫ
ad iura que competunt ratione canonie recipi ſtatim:vt ad cō
munes tractatus in electionibus ad ſtallū in choro ⁊ alijs ⁊ de
2 hoc not.ꝫ.de conſti.cum.M. ¶ Secundo no.⁊ ꝙ recepto in ca
nonicum prebendam primo vacaturam dꝫ epiſcopus aſſigna
re.dico quod non habet aliquod ius in ea vnde valeret colla/
tio facta alteri poſterius recepto:⁊ eſt expſſuꝫ de recepto poſte
rius auctoritate pape.qđ preferatur recepto primo auctorita/
te epiſcopi.ſ.eodē.c.hi qui auctoritate lib.vj.⁊ qđ non habeant
ius in prebenda receptus in canonicum auctoritate epiſcopi.⁊
3 capituli.no.ſ.eo.inter cetera.per Inno. ¶ Tertio not.⁊ ꝙ col
latio beneficij appellatur liberalitas.qđ declara:vt in gloſ.ex
qua habes.qđ quandoqꝫ ex parte vnius eſt titulus lucratiuus
ex alia oneroſus.vt dicimus in dote filie conſtituta pro patre
ff.de pauli.credi.l.ſi patri. ¶ Venio ad dicta doc.per queſtio
nes:primo quero.⁊ nunquid cōtra impetrantem a papa qui
4 petit prebendam vel canoniā poſſit ſe opponere receptus a ca
pitulo motu proprio remittit Inno.ad no.per eum.ꝫ.de re/
ſcrip.mandatum.⁊ ibi videtur velle.ꝙ nō poſſit ſe opponere
receptioni.Ille enim auditur opponens cuius intereſt.vt.c.cū
nobis olim.⁊.c.inter.R.ꝫ.de elec.ſed electi a capitulo non in/
tereſt.qđ ille non recipiatur in canonicum:cum per eam nō im
pediatur ſua receptio.ſimiliter nō intereſt.qđ non recipiatur
ad prebendam.cum in ea nullum ius habeat.ſubdit tamen In
no.quod poteſt dicere ſubreptitias literas impetrantis quia ſi
papa ſciuiſſet capitulum recepiſſe illum cui cum ſe facultas ob
tulerunt capitulum prouidere tenetur.vt hic non cōceſſiſſet ta
les literas.ar.ꝫ.de off.dele.ex parte.ſ.C.communia.li.nec ſūt
cum multis alijs per que patet quod papa nō intendit per ſu/
um reſcriptum alteri preiudicare.⁊ hoc dicit qđ poſſit oppone
re exce.ſubreptionis anteꝙ̄ in canonicū ſit receptus:nō poſtea
tunc enim non ex literis ſed ex receptione ſe iuuat.dicta enim
receptio in canonicum auctoritate pape tribuit ius ad preben
dam ſecundum eum.vt.c.hi qui auctoritate ⁊.c.cum cui.de pre
ben.Hoſt.reprobat iſtam opi.in primo ꝙ eſt contra opi.com/
munem que habet.ꝙ exceptio ſubreptionis literarum ad bene
ficia reddat literas ipſo iure nullas.vt.ꝫ.de reſcrip.ad audien
tiam.ij.quare non eſt bona diſtinctio opponatur ante:vel poſt
concludit quod impetrans a papa non tenetur facere mentio
nem de receptione in canonicum quam feciſſet ante impetra/
tionem epiſcopus vel capitulū:nec litere hoc reſpectu poſſint
dici ſubreptitie.ad hoc facit.ſ.c.ſi a ſede.lib.vj.ceteris paribus
prefertur ille qui habet auctoritatem a papa.Item per dictū
Inno.daretur via deludendi mādatis pape cum in receptio/
ne canonici preueniret impetrationem.quod eſſe non debet.ſ.
de diuoꝛ.quanto.Non obſtat qđ iſti recepto preiudicium ge/
neretur exceptione impetrantis.Nam ſua receptio inquantū
reſpicit vacaturam fuit contra ius:licet de benignitate ſibi cū
ſe facultas obtulerit prouideatur.tu potes dicere quod Inn.
intellexit de alia ſubreptione:quā predicta quā poſſit receptus
a capitulo opponere.quia cum ſubreptio reddit nullas literas
ad beneficia:vt predixi iſtam exceptionem que eſt excluſiua iu/
ris agētis ipſo iure pōt iſte opponere.vt not.in.l.cum ſeruuꝫ.
de ſeruis fugi.per Cyn.nec poteſt negari iſtius intereſſe illum
non recipi.cum faciat locum ſibi illo excluſo. ¶ Secundo que
5 ro ⁊ pone quod plures in eccleſia ſunt recepti auctoritate pape
ſed primi impetrantis preſentatio eſt incerta vtrum prius vel
poſtea preſentauit.an debeat obtinere aduerte iſta queſtio pre
ſupponit quod in literis ad beneficia ſtetur preſentationi.qđ
eſt falſum.quia ſtamus date vt.c.tibi qui gratiam.de reſcrip.
libro.vj.⁊.ſ.eodem cum cui.eo li.hanc tamen queſtionē innoc.
ad aliud ſcilicet cum qui nititur ex prioritate temporis:an de/
beat tempus limitate probare:dic quod ſic:ſiue agendo:ſiue ex
cipiendo ex prioritate vel poſterioritate nitatur.vt not Bart.
in.l.non ſolum.§.ſi vt probari.de oper.noui nun.⁊ Hoſt.ſ.de
ſpon.duo.in rubrica ⁊ quod not.in.c.literis.de reſcrip.in de.
6 ¶ Tertio quero pone.⁊ quod habēs ius in prima vacatura:
non vult illam:ſed ſequentem.quia forte primam ſine lite habe
re nō

Ponit queſtiones.

bere nõ poteſt. videtur ꝙ nõ. quia peteret illam in qua nullum ius habet: cum ꝑ ſecunda nõ ſit ſcriptum. ergo nõ põt eam petere ꝑ qua ſcriptū nõ eſt. Impetrationes em̃ q2 odioſe intuentur ex ſcriptura: nec maioritas rõnis ad caſum nõ cõprehenſum facit eas extendi. vt. c. cū de nõ ſacerdotali. eo. ti. lib. vi. ꝛ c. ſuſceptũ. de reſcrip. Itẽ ſi diceremus ꝙ poſſet petere etiã ſecundã iam habet ius in duabus. ſcꝫ prima ꝛ ſcda ꝯtra intẽtionẽ pape: nõ expedit inſiſtere in iſta. q. q2 deciſa eſt. ſ. eo. ſi clericus. li. vi. dic vt ibi no. ¶ Quarto q̃ro. † ecce collata eſt prebenda ꝓxime vacatura impetrãti: tandẽ poſtea ipſam perdit. an poſſit redire ad aliam alteri collatã: que ſibi debebatur: ſi illã nõ acceptaſſet. videt ꝙ nõ. q2 licet nõ teneat collatio ſibi facta tñ perdidit ius ſuũ. ar. ff. de acqui. poſ. qḋ in eo. ꝟ. ſi furioſo. et l. ſi me in vacuã. Item ſi reſigno beneficiũ ꝛ nõ tenet tñ perdo ius meũ. vt. c. qḋ in dubijs. de renũ. ꝓ hoc. c. cũ inter. r. de elec. vbi ꝛ renũtians perdit ius ſuum: licet nõ habeat qḋ ſperauit: ita hic videt renũtiaſſe literis: licet nõ valuerit collatio ſibi facta. tu dic ꝙ q̃n̄qꝫ auferetur ſibi beneficiũ illud de iure: q2 alteri debebatur. ꝛ tunc videtur ꝙ eius gratia nõ ſit extincta ꝑ collationẽ beneficij inutiliter ſibi factã: ſicut nec actio. cũ res non traditur ꝓut debet. vt. l. iij. ꝟ. ſi reddita. ff. cõmo. ꝛ. l. libera. C. de ſcn. q̃n̄qꝫ beneficium ſibi aufertur de facto: ꝛ tunc cũ tenuit collatio ſibi facta vetus actio extincta nõ reuiuiſcit: licet iſte a poſſeſſione ceciderit. q2 iniuria a iudice vel priuato illata: non reſtituit actionẽ extinctã. vt dicto. c. cũ inter. r. ſact. l. cũ mora C. de tranſac. ſacit ad predictã queſtionẽ. qḋ no. Cy. in. ſi. Inn. ſ. de offi. deleg. in literis. ꝛ qḋ dixi. ꝛ. c. querenti. ſi poſt factam executionẽ inueſtitus ſpolietur vel turbet an noua actio vel ex ſnia que fuit mandata executioni iterũ poſſit agi.

1 ¶ Religioſi redditus clericoꝝ capellaꝝ ſuarũ minuere non poſſunt: nec parochias diuidere.
2 Auaritia appellatur idoloꝝ ſeruitus.
3 Religioſi non pñt redditus prioratuũ ſuis vſibus applicare: nec minorare portiones q̃ intitulatis debent. Et an poſſint facere cũ conſenſu capli. nu. 4. Et an requirat conſenſus clericorũ ipſius eccleſie. nu. 5.

1 Auaritie. † Religioſi redditus clericorũ capellarũ ſuarum minuere non poſſunt nec parochias diuidere. et ſunt due partes religioſoꝝ auara peruerſio: peruerſionis correctio. ſcḋa ibi: ideoqꝫ. ¶ Not. primo † ꝙ auaritia appellatur idolorum ſeruitus. quod eſt verbum apoſtoli ad Coloſſen. iij. ꝛ ꝯtra auaros dicit canon. auarus cui minus q̃ deo reuerẽtiã exhibet. i. q. i. cum omnes. ꝛ Eccli. xiij. Bona eſt ſubſtantia: cui nõ eſt peccatum in cõſcientia. ꝛ hoc vitium cum alia in ſenectute ſeneſcant: ſola auaritia iuueneſcit. a tales redarguit Seneca in libro de moribus. Quid eſt ſtultius q̃ via deficiente viaticum augere. ꝛ Tullius lib. ij. de officijs. Nullum vitium deterius auaritia: preſertim in principibus ꝛ rempublicam gubernantibus. ¶ Secundo not. † ꝙ religioſi nõ poſſunt redditus prioratuum ſuis vſibus applicare: nec minorare portiões que intitulatis debentur: vel penſiones eis debitas augere. ꝛ hoc ſpectat ad officium epiſcopi. vt in hoc eas corrigat: ſi contra fecerint etiam ſi ſint exempti. infra de ſupplẽ. negli. prela. quia regulare. ij. reſponſo. in clem̃. ¶ Tertio not. in percipiẽdo beneficio conſuetudinem attendendam. de conceſ. preben. ex parte. ¶ Quarto not. ꝙ improuide fecerunt iſti religioſi p eos mandat papa reuocari. ꝛ ſic poſſunt venire contra factũ ſuum: de quo dixi ſupra de cleri. coniuga. diuerſis fallacijs. de filijs preſ. veniens. ¶ Queris gloſ. † vtrum cum conſenſu epiſcopi poſſint iſti religioſi facere iſtas diminutiones. tenet ꝙ ſic iuſta cauſa ſubſiſtente. de hoc. x. diſtin. c. j. Si autem dioceſanus nolit conſentire habebitur recurſus ad ſuperiorem. de iure patro. nullus. ¶ † Sed nũquid requiretur conſenſus clericorum ipſius eccleſie. quidã ꝙ ſic. alſ nõ valet quod agitur. de eccle. edi. c. ad audientiam. lxj. diſtin. ſatis. ꝛ ſi nollet cõſentire et iuſta cauſa ſubeſt compelletur per ſuperiorem. infra de his que fiunt a maiori parte capi. c. fina. ſm Alanũ ꝛ Vincen. Goffre. dicit ꝙ clericis inuitis ex iuſta cauſa poterit fieri diuiſio parochie. dummodo ipſi congruam ſuſtentationẽ habeãt infra de eccle. edi. c. iij. prebenda autẽ clerico contradicente nõ poterit diuidi: licet qḋ ſibi ſupeſt teneatur in pias cauſas expendere. ſm Vincen. ꝛ Ala.

a ¶ Auaritia iuueneſcit. Vide tex. in c. cũ in iuuẽtute. de preſump. Car. in de. m ple riſqꝫ. in. vi. q. de elec. ꝛ in clem̃. j. in princ. de regula.

¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Prelatus ꝛ capitulũ pñt prebende vacãti honeſtũ onus imponere ad qḋ prebendarius teneatur.
2 Conuentiones ꝛ pacta poſſunt interuenire cum illo qui eligitur ad beneficium vacans.
3 Illicita ſi deducantur in aliqua conuentione: illis irritatis in reliquis compoſitio ſalua manet.
4 Miſſe peculiares licet ex deuotiõe poſſint audiri: nõ tñ licet ꝓpter illas omittere feriales.
5 Pactum factum vt pro certa pecunia ſacerdos teneatur dicere tot miſſas nõ valet.
6 Clericus licet nõ poſſit locare diuinas operas: poteſt tamen temporales.
7 Anniuerſariũ vt fiat: an ſit licitum dare certos redditus.

1 Significatũ. † Poſſunt prelatus et capitulum prebẽde vacanti honeſtum onus imponere ad quod prebendarius teneatur. In prima tria ponuntur: ꝛ petitur confirmatio. In ſecunda petitum prout continetur cõfirmatur. ¶ Nota primo ꝙ prepoſitus ꝛ capitulum contulerunt iſti prebẽdam. ꝛ ſic in inferioribus eccleſijs ſpectat miniſtroꝝ electio ad capitulũ illius eccleſie nõ ad epiſcopũ. quod dic vt ſupra de electio. cum eccleſia vulterana. ¶ Secundo not. † ꝙ cum illo qui eligitur ad beneficium vacans poſſunt interuenire cõuentiones ꝛ pacta. de quo in glo. ¶ Tertio no. ꝙ ſacerdos locat hic operas ſuas ſpirituales. ꝓmittit enim dicere die quolibet miſſam ſancte marie: ꝛ recipit prebendã: quod quomodo eſſe poſſit ſine vitio ſimonie dicam. j. poſt gloſſã. ¶ Quarto nota † ꝙ ſi in conuentione aliqua illicita deducantur illis irritatis in alijs compoſitio ſalua manet. ſimiliter ꝛ ſententia iudicis a quo. vt. c. raynutius. ꝛ. c. raynaldus. de teſta. ¶ Quinto no. ꝙ ſicut ſententiarũ petitur confirmatio a papa: ita etiã conuentionum maxime initarum ſuper ſpiritualibus. vt. ſ. de pactis c. cum pridẽ. ꝛ. ſ. de confir. vtili vel inutili. c. ij. ꝛ. iij. per Inno. ¶ Sexto not. ꝙ pactum iſtud fuit per papam modificatũ et interpretatum in tribus et primo in quantũ in pacto de miſſa beate marie quotidie celebranda: papa dicit miſſarũ ſolẽnia.
4 † Licet em̃ miſſe peculiares ex deuotione poſſint audiri nõ tñ licet ꝓpter illas omittere feriales. infra de celebratione miſſa. quedam. Secundo dictũ fuit in pacto ꝙ quotidie celebraret: papa interpretatur ꝛ moderat ꝙ dicat quanto frequẽtius poteſt ſalua ꝛc. nõ em̃ liceret celebrare cum vilibus veſtimẽtis: vel cum calice ereo ſm Innoc. Tertio moderatur in eo qḋ dicit ꝙ nõ liceret eccleſiam dimittere. debet em̃ intelligi cauſa voluntatis: vel ſe ad aliam eccleſiam transferẽdo. in caſibus ergo in quibus licitum eſt eccleſiam dimittere vt in ſeruitiũ epiſcopi: vel ꝓpter inimicitias: ꝛ in ſimilibus licite ſe abſentabit nõ obſtante pacto. Ius em̃ ꝛ conſuetudo informant pacta ꝛ ſm ius cõmune ꝛ conſuetudinem recipiunt intellectum. vt. l. quero. ꝟ. inter locator. ff. locati. ꝛ patet in iſto caſu. verbum enim aſſidue verbum non dimittere verbum quotidie celebrare interpretatur papa vt hic videtis. ꝛ de interpretatione iſtius verbi aſſidue: dic vt. ſ. de offi. archipreſby. c. i. ¶ Oppo. hic fuerunt appoſite portiones in collatione ſpiritualium. contra. i. q. ij. q̃ pio. ꝛ ſupra de pactis. c. vlti. Solu. dicit gloſ. hoc onus fuit appoſitum rei hoc eſt prebende. vt quicũqꝫ illã obtineret ad iſta teneretur. ꝛ hoc onus ſubiret ad hoc ſacit infra de mag. p. in glo. vlti. ꝛ hanc videtur approbare Ioan. and. poſt Hoſti.
5 in queſtione de anniuerſario. vbi dicit † ꝙ pactũ vt pro certa pecunia ſacerdos teneatur dicere tot miſſas: non valet. ſecus quando onus annectitur rei ſpirituali vel temporali: vt hic. quia tunc res tranſit cum onere. infra de decimis. paſtoralis. de donatio. cum dilectus. ꝛ ꝙ hic fuerit onus reale patet ex illis verbis prebende illius anniuerſariũ ꝛc. ꝛ ſic onus anniuerſarij fuit adiectum prebẽde. Ego dubito in hoc dicto: nam ꝙ res ſunt inanimate ꝛ nõ ſentiunt nõ poſſunt ꝓprie dici onera realia. que ipſe res nõ ſunt apte ſuſcipere ſed perſone: vt miſſe diuinum officium: ꝛ ſimilia. Res em̃ ipſe huius miniſterij non ſunt capaces. vnde licet verba oneris dirigãtur ad res: vt res iſte habeant illud onus: tamen officium dirigitur ad perſonã. vt ꝙ talis dicat officium. nõ em̃ inſpiciẽdum eſt cum quo quis loquatur: ſed in quem voluntatis intentio dirigatur. dicit textus. ff. de legatis. ij. l. cum pater. ꝟ. donationis. preterea nõ dicitur onus reale ſi perſona recipit a re: ſed quando res a re. et ideo differt vſuſfructus ab alijs ſeruitutib9. quia vſuſfructus dicitur ſeruitus perſonalis: alie reales. ſacit quod not. in. l. caſus. ff. de annuis lega. ꝛ de ſeruitu. l. vt pomũ. ꝛ. l. certo generi ff. annuis leg. Preterea ſm dictam opinionẽ ſacile em̃ ſi excludatur ſe monitum imponendo. ſcilicet onus rei ꝛ dicendo qui cũqꝫ voluerit hos decem florenos vel tot redditus fundi mei dicat tot miſſas. Saluando tamẽ dicta doctorum poſſes dicere ꝙ quandoqꝫ transfertur proprietas rei in eccleſiam cũ pre-

¶ Opponit in ꝯtrariũ.

dicto onere ⁊ valet cum talis conditio vel modus ſpiritualis
ſit.ad hoc infra de rerũ permu.ad queſtiones.quandoqꝫ pri
uatus retinet ſibi rem ⁊ deſtinat fruct⁹ illi qui dixerit tot miſ
ſas:⁊ nõ valet.quia nõ eſt res effecta ſancta ſanctoꝝ.ſed primo
caſu ſic vnde poſtq̃ res eſt intra eccleſiam magis licet adijcere
onera illis qui poſtea intitulantur in ea cum res ſpiritualis cõ
mode cum ſpirituali opera permutatur.⁊ de iſta materia an
in collatione beneficij vel promotione poſſint adijci conditio
nes ⁊ modi.dic vt.ſ.de elec.ſignificaſti.⁊.viij.q.iij.in ſynodo.
¶ Secundo opponitur.innititur hic ꝙ iſte ſacerdos locauit
operas ſuas ſpirituales.ſed contra infra de ſimo.cũ in eccleſie
corpore. Solu.gloſ.diſtinguit.aut habet beneficium eccleſia
ſticũ vnde poteſt viuere ⁊ locare nõ põt operas ſuas ſpiritua
les vt in contrario.⁊.xxiij.diſtin.his igitur.⁊.xxi.q.ij.capi.vl
timo.alś poteſt locare vt hic.quod eſt verum: niſi celebret illa
intentione vt pecuniam recipiat:tunc enĩ grauiter peccaret:li
cet ſimoniã nõ cõmitteret:ſm Tancre. Joan.andre.remittit
ad not.de cleri.nõ reſiden.c.vno.lib.vj.in penult.gloſ. Inno.
⁊ Hoſtien.de illo ar.plene tractant.infra ne prela.vices ſuas.
c.iij.vbi dicunt ꝙ intitulatus nõ poteſt locare operas paro
chianis etiam obtentu ſumptuum ſine vitio ſimonie.infra de
ſimo.ſuam.ſi tamen eget cogantur parochiani ſibi aſſignare
vnde ſuſtentari poſſit.xviij.q.j.ſtatuimus.ij.de parochi. vt do
a minicis.ᵃ per Joan.andr. Si vero extra parochiam locet: et
6 eſt omnino pauper in hoc dicit hic.ꝙ quãuis nõ ſit licitum lo
care diuinas operas poteſt tamen locare corporales.id eſt po
teſt ſe aſtringere ad morandũ cum aliquo:⁊ nõ ad tempus: et
ſeruiendum ſibi in licitis:puta ſcribere: pueros informare: il
lum aſſociare.que poſſunt fieri ſalua ordinis honeſtate. de ſi
mo.dei.⁊ erit tutius ab hac promiſſione excipere operas ſpiri
tuales:vel ſeorſum ab illo contractu locationis opere corpo
ralis promittere gratis hanc operam ſpiritualem. vt ſic con
tractus inuicem nõ cõmiſceantur.infra de rerum permut. ad
queſtiones.⁊ hic Innoc. confirmat ⁊ addit ꝙ predicto modo
nõ ſolum pauper:ſed diues locare poterit:vt prouiſionẽ quã
facit in eccleſia vel alijs ſeruitijs:vel in recompenſatiõe dam
norum que ſuſtinet occaſione illius more ꝑ diuinis officijs re
cipiat pretium. Iſta ſunt verba Joan.andr.poſt Inno.⁊ Ho
ſtiẽ.ex quibus patet ꝙ ſacerdos nõ debet in mente gerere ne
dum verbis exprimere:ꝙ locet operas ſpirituales ꝑ illa mer
cede quam recipit:ſed remanet difficultas.pone enim ꝙ ope
ram ſuam corporalẽ de aſſociando:ſcribendo:pueros docen
do: et ſimilibus:non conduceret quis pro decem:quia ad hoc
nõ eſt aptus.ſed quia expertus eſt in officio diuino quis con
ducit eum pro.xxx.alś non conducturus pro.x.vt dixi.⁊ hoc
ipſorum quilibet bene nouit nõne conſcientia hunc remorde
bit.licet verbis aliter actuꝫ appareat inter eos:certe ſic.deus
enĩ interrogat cor nõ verba.quid ergo erit. credo in hoc caſu
differre pauperẽ a diuite ſic locante.diues in hoc peccat plus
ſcꝫ locando pro opera ſua ſpirituali q̃ corporalis opera me
reatur.paup vero poſſit qui poſſit querere ſibi victum ex ho
neſto artificio.xci.diſt.clericus victum.⁊ qui ſeminat ſpiritua
lia:nõ eſt magnum ⁊c.vt.c.cum ex officij.de preſcript.pro hoc
optime facit quod dictum eſt de iſtis aſſiſijs ſiue mãſionarijs.
ſuper titu.j.ad hoc.illi enĩ mere temporalia percipiunt de ec
cleſia pro diuino officio:quod impendunt ibi. ¶ Incidenter
subijcit queſtiones Joã.andr.de anniuerſario:Tan ſit licitum
7 pro eo dare certos redditus:vt de illis fiat anniuerſariũ. In
nocẽ.ꝙ nõ.quia eſt officium ſpirituale.nõ obſtat iſtud.c. quia
hic conſtituerunt certos redditus per illos qui debent facere
anniuerſarium ⁊ poterant hoc facere.ſed conuenire da nobis
tantum ⁊ faciemus anniuerſariũ eſt omnino illicitum . dona
tor ergo redditnum licet poſſet apponere modum ⁊ conditio
nem rei donate:nõ tamen que ſapiat ſpiritualitatem ſm eum
hoc reprobat Hoſtiẽ. nam ſm hoc infiniti eſſent ſimoniaci:et
multe eccleſie pro hoc laquearentur cum quotidie ſic poſſeſ
ſiones pro anniuerſarijs relinquantur. dicit ergo Hoſtiẽ. ꝙ
nõ eſt licitum conuenire per pactum vt tot denarij dentur ꝑ
certo numero miſſarum:ſed quando onus adijcitur rei ſpiri
tuale vel temporale bene licet:⁊ erit tutius ſm Hoſti.ita ver
ba concipere relinquo tali eccleſie decem libras annuas ſuper
tali domo vel ducentas libras ad emendum decem libras an
nuas in anniuerſario meo.⁊ inter illos tantum qui interrerũt
⁊ officiauerint diuidendas ſm conſuetudinem eccleſie.⁊ rogo
prelatum ⁊ capitulum illius eccleſie:vt anniuerſarium meũ fa
ciant ſicut decet iſta ſunt verba ſua quibus poſſet opponi for
titer.vt vidiſtis ſupra in prima oppo.dic vt ibi. ¶ Tertio op
ponitur.hic partes conuenerunt:⁊ tamen papa pacta priua
torum aliter moderatur.ſed cõtra.contractus legem accipiũt

ex conuentione.vt.l.i.§.ſi conuenerit.ff. depoſiti. ⁊ ex eis ori
tur obligatio naturalis.ff.de pactis.l.j. quã naturalem obli
gationem nõ videtur ꝙ papa poſſit tollere.vt not. Immo.ſu
pra de conſtit.que in eccleſiarum.nec ꝙ alienum queritur ex ſua
prouiſione eſt auferendum: immo prouiſio hois tollit proui
ſionem.l.in illo caſu.vt plene in.l.ſi cum dotem.in princi.ff. ſo
lu.matrimo. male ergo videtur hic papa reformare conuẽtio
nem inter partes. Solutio.aliud eſt reformare pacta licita et
hoc non licet pape ſine cauſa vt in contrarijs.⁊ infra de votis
nõ eſt voti.aliud eſt interpretari:⁊ hoc licet.vel aliter.aut pa
cta reſpiciunt religionem tantũ ⁊ poſſunt mutari per papam
vt hic.etiam ſi ſint licita aut reſpiciunt temporale cõmodũ: et
nõ eſt licitum pape ipſa mutare:poſtq̃ ſunt inita auctoritate
eccleſiaſtico iudice:ad quem ſpectat executio vltimarũ volun
tatum. de teſta.nos quidem.⁊ cõmutatio votorum.de voto.c.
j.ſaluo quod habes in clemen.quia contingit.de religi.domi.
¶ Querit gloſ.quid ſi conditio eſſet illicita:dicit ꝙ ꝯditione
fracta tenet conſtitutio debet dicere inſtitutio.ſm Jo.an.qui
remittit de hoc ad dictũ.c.ſi.de condi.appo.

1 ¶ Monachi poſſunt habere eccleſias parochiales ſub ſe:
⁊ preſentato ad eas tenentur portionem aſſignare congruam
⁊ numero.4.
2 Portio que eſt aſſignanda vicarijs qualis eſſe debeat.
3 Monachi licet habeant eccleſias parochiales in vſus ꝓprios
tenentur tamen eas in bono ſtatu cõſeruare:⁊ de iuribus epa
libus reſpondere epiſcopo.
5 Eccleſie quot modis poſſint ſpectare ad religioſos.
6 Epũs an poſſit cõcedere eccleſiã ſine cura monachis vt habe
ant in vſus proprios:electis clericis qui ſunt ibi.Et quid ſi do
nat eccleſias parochiales.nu.7.
8 Monachi quando obtinent eccleſias ex earũ fundatione: qð
ius habeant in eis.
9 Monaſteriũ qñ edificat eccleſiã an liceat ei inſtituere ꝙ eã ha
beat pro grangia monaſterio vel prioratu.

De monachis. Ad preſentationem re
ligioſorum in ipſorum
eccleſijs nullus inſtituetur niſi prius ei cõgrua por
tio prouentuum aſſignetur.nõ diuiditur. ¶ Nota
1 primo.Tꝙ monachi habent eccleſias parochiales ſub ſe:⁊ pre
ſentato ad eas tenentur portionem aſſignare congruam.⁊ ſic
patet ꝙ reſiduum fructuũ poſſint ſibi applicare.qð qñ ſit ve
rum.ſ.dicã.⁊ habet iſtud.c.locum quo ad illã cõpulſionẽ mo
nachoꝝ nõ ſolũ in monachis:ſed in quibuſcũqꝫ religioſis.ſ.eo.
in lateranẽ. Item ſiue ſint exempti ſiue nõ.⁊ ꝯſuetudo cõtra
ria reprobatur.infra eodẽ.c.j.libro.vj. Utrum aũt iſti per mo
nachos preſentati ſint perpetui:vel poſſint ad nutum remo
ueri dic vt infra de capellis monach.c.j.lib.vj. ¶ Secundo no
2 ta.Tꝙ portio aſſignanda iſtis vicarijsᵇ debet eſſe ſufficiens ad
b ſuſtentationem ipſius:⁊ ad alia que incumbũt maxime ad ho ſpitalitatem ad quam tenentur clerici.dicit gloſ. ꝙ intelligit
Joan.andr.ſolito ⁊ congruenti modo.quia nõ poſſet omnes
recipere.⁊ pro hoc dicit Philip.ſupra de electi.dudum. ꝙ il
la eccleſia eſt tenuis: que nõ poterat honeſte procurare prela
tum:nec hoſpites recipere vt hic.⁊ per hoc concludit ꝙ eccle
ſia debebat eſſe ditiſſima.cum omnes hoſpites indiſtincte re
cipere teneatur.xlij.diſtin.quieſcamus.⁊ domus clericoꝝ de
bent eſſe cõmunes.xvi.q.i.c.vlti. ¶ In contrariũ arguit ſuffi
cere ꝙ habeat neceſſaria:que neceſſitas reſtringitur ad victũ
⁊ veſtitum.xij.queſtiõe.i.epiſcopus. Soluit ipſe omnia hic cõ
ſyderanda ſm qualitatem perſone et ſitum eccleſie. probatur
primũ.xij.diſt.nõ cogantur.de ſecundo exemplificat plus in
digere eccleſiam que eſt in via ⁊ loco patenti:q̃ illa que eſt ex
tra viam ⁊ in ſyluis.et conſuetudo maxime eſt conſyderanda.
xij.diſt.erit.⁊ quod not. Joan.andre. infra eo.cum ſm. ſuper
3 verbo quantitatis. ¶ Tertio not.Tꝙ licet monachi habeant
eccleſias parochiales in vſus ꝓprios:tñ tenentur eas in bono
ſtatu conſeruare.⁊ de iuribus epiſcopalibus reſpondere epi
ſcopo:que iura conſiſtunt in procuratione debita epiſcopo vi
ſitanti in cathedratico ⁊ ſimilibus:de quibus ſupra de officio
ordina.conquerente. ¶ Quarto nota remedium proditũ con
tra iſtos religioſos qui vicarijs aſſignare nolunt congruam
portionem:nõ enĩ tenentur ad ipſorum preſentationem vica
rios recipere.hodie plenius eſt prouiſum.ſtatuet enĩ dioceſa
nus terminũ ad hanc aſſignationem faciendam infra quem ſi
nõ fiat:preſentatum admittet.⁊ poſtea faciet hanc aſſignatio
nem in qua taxanda pluri vel minori nõ debet excedere.quod
dic vt in clemẽ.j.de iure patro.⁊ vide cleñ.j.de ſupplen.negli.
prela.

a ¶ Et diuinis Vide late dñm Jo.de anſchis in repeti. hu ius.c.vt do minicis.

¶ Ponit queſtiones.

b ¶ Iſtis vicarijs. vicarius an et qñ dicat habere curaꝫ aiarũ. vide Car. in cle. j.de offi.vi. ⁊ in.c.ſuper eo.de ꝑbẽ. in.vj.

¶ Ponit queſtiones.

pela.⁊.c.j.infra eodē.lib.vi.¶ Quero poſt glo.⁊ docto.quan
4 do ſit verum quod hic dicitur:hoc eſt ꝙ religioſi cōſtituant
portionem fructuum vicariis eccleſiarū parochialium:⁊ reſi
duum applicēt ſibi gloſ.magna de hoc querit ibi.quo ergo ca
5 ſu locum habet quod dicitur ⁊c. Ad cuius euidentiā premit
tit quot modis poſſint eccleſie ſpectare ad iſtos religioſos.et
dic ꝙ tribus modis.primo ex laicorum conceſſione. ſecundo
ex epiſcopoꝝ donatione.tertio ex ipſorum religioſorum fun
datione.⁊ ex quolibet predictoꝝ modorum variū ius ſibi ven
dicant religioſi in ipſis eccleſiis:altero ex predictis modis ad
eos pertinētibus.vt late hic proſequitur Joan.an.poſt Ber
nar.Inno.Hoſti.⁊ alios. Primo caſu quando ad eos ſpectat
ex ꝯceſſione laici quid in eis habeant dic vt in glo.que inquā
tum dicit ꝙ nō valet conceſſio laicis facta:epiſcopi nō accedē
te conſenſu.nō bene dicit vt infra de iure patro.c.j.lib.vj.Se
cundo caſu cum ad eos ſpectat ex epoꝝ donatione.⁊ diſtin
gue:ꝙ aut epus donat religioſis eccleſias nō habentes popu
lum.aut eccleſias parochiales.primo caſu cū donat eccleſias
populū nō habentes in proprios vſus:⁊ tunc quid ex illa con
ceſſione religioſi conſequantur.dicas quia aut iſte eccleſie do
nate in vſus proprios nō ſunt collegiate.aut ſunt collegiate.
Si nō ſunt collegiate:dic ꝙ monachi ad libitum ſine epo po
nent ⁊ reuocabunt vicarium.⁊ ſic intelligitur infra de donati.
⁊ ꝯſultationibus. ⁊ monaſterium intelligitur prelatus eccleſie
⁊ illa eccleſia intelligitur locus priuatꝰ:vel adminiſtratio: vel
grangia monaſterij.de confir.vtili vel inutili.porrecta.de cen
ſi.c.fina.per quam dicit Hoſti.ꝙ nec procurationē habet.vt
debet.fatetur tamē Hoſtien.cum Inno.ꝙ illam eccleſiam de
bent monachi conſeruare in ſuo ſtatu.vt ſcʒ ibi ſint tot clerici
numero:quot eſſe conſueuerant.licet nō perpetui ꝙ cultus di
uinus ⁊c.de conſtitu.c.fina.nec ſtatus eccleſiarū ⁊c.de ſup.ne
gligen.prela.c.ij. Item ſacerdos qui ibi fuerit debet de ſpiri
tualibus epo reſpondere. Item monachi ꝙ vltra vite neceſſa
ria clericoꝝ de redditibus eccleſie ſuperfuerit ſibi poterunt
6 retinere ſm Innoc.¶ Sed incidenter queritur.an epus ſic
poſſit concedere talem eccleſiā ſine cura monachis vt habeāt
in vſus proprios eiectis clericis qui ſunt ibi.quidam ꝙ ſic.alij
contra.cum id nō proſpiciat meliora de his que ſunt a prela.
tua.dicit Hoſti.ꝙ prima opinio vera eſt cum ſubeſt iuſta cau
ſa.puta paupertas religioſorum.xciij.diſtin.diacon.vel vt la
bores impiorum iuſti edant.ne cleri.vel mona.relatum.ſecun
da opinio vera eſt cum nō ſubeſt iuſta cauſa.⁊ hec vera.vt dixi
in eccleſia nō curata ⁊ nō collegiata in ꝓprios vſus conceſſa.
Si eñ talis eccleſia eſſet collegiata nō poſſet abbas prelatum
et clericos exiſtentes ibi ꝓ libito remouere ſine iuſta cauſa.de
ſtatu mona.c.ij.ſed deberent eſſe perpetui vt ibi:quinimmo ſi
linquerent in hoc iuriſdictionē concedendā abbati:licet denū
tiare poſſit epiſcopo. nam minor iudex immo nec epiſcopus
ſolus examinat cauſas criminales clericorum.xv.q.vij.epus.
de hoc infra de officio ordina.quanto.⁊ hoc de primo mēbro
cum epiſcopus donat in ꝓprios vſus religioſis eccleſias non
7 habentes populum. Si autē donat eccleſias parochiales.et
tunc aut in proprios vſus:aut pleno iure.ſi in ꝓprios vſus:et
tunc niſi aliud dictum ſit neceſſe habet abbas inſtituere in ea
rectorem: vel ad minus vicarium perpetuum: qui nec exinde
ſine authoritate epiſcopi poterit remoueri.de ſup.negli.prel.
c.ij.⁊ infra eodem.extirpande.⁊ de priuileg.paſtoralis.vbi de
hoc.⁊ hoc eſt verum etiam ſi papa concedat.ſecundo caſu cū
concedit tales eccleſias pleno iure:tunc abbas quaſi vicarius
epiſcopi ponet in tali etiam vicarium:⁊ committat ſibi curam
animarū:⁊ ipſum ꝓpter malam adminiſtrationē poterit re
mouere.de accuſa.qualiter.ij.ſi criminaliter accuſatur per epi
ſcopum audietur.⁊ ſic intelligitur.xvj.q.ij.viſis.vbi dicitur ꝙ
piacula ſacerdotum per epiſcopum punientur. Item omnia
que ſunt epiſcopalis ordinis:ſicut eſt altarium cōſecratio:col
latio ordinum:⁊ ſimilia.per epm ibi fient ſm Inno. quod dic
vt no.de reſcrip.c.veniens. Item ſm quoſdam epiſcopus po
terit dictas eccleſiam viſitare.de cenſi.cum venerabilis.⁊.c. ve
nerabili.nam licet ſpiritualia cōceſſerit abbati: videtur tamē
ſibi viſitationem reſeruaſſe.quod dic vt not.de donatio.c. pa
ſtoralis.vel dic ꝙ vterque habet viſitationem qui ſi ſimul con
currant preferetur epiſcopus tanꝗ maior.niſi aliud obtineat
de conſuetudine ſpeciali.ſicut in archidiacono ⁊ alijs plātis:
qui ſubſunt epo.in hoc etiā caſu presbyter abbati in ſpūali
bus reſpondebit.ſi queras quare predicta remaneant epo cū
tranſtulerit eccleſiam pleno iure in abbatē etiā exemptum.di
cit Inno.ex eo ꝙ abbas predictoꝝ iuriū eſt capax.infra de cō
ſecra.eccle.vel al.aqua.vnde cum in generali conceſſione non
veniant:equum eſt vt remaneant penes concedentem:⁊ nō ab
extraneo epiſcopo abbas ꝑdicta querat:ſed ab eo a quo gra
tiam meruit.arg.infra de ceſtaunē.cum in officijs.⁊ infert pre
dicta ratio. ꝙ ſi epiſcopus tali modo ſcʒ pleno iure donaret
eccleſiam alij epo:ꝙ etiam predicta que ſunt ordinis ⁊ digni
tatis epalis videantur tranſlata.cū ſit capax predictoꝝ iuriū.
⁊ hoc eſt verū dūmodo donatio facta ſit ſm canonū. ſanctiōes
omnibus rite ſeruatis.ſ.de his que ſunt a prela.tua nos. ⁊.c.
paſtoralis. Eſt ⁊ tertiū membrū qñ epus donat eccleſiam mo
nachis nō pleno iure nec in proprios vſus:ſed vt eis aliter ſit
ſubiecta:⁊ obtinet qđ not.ſ.de dona.c.paſtoralis. ⁊ hoc de ſe
cundo articulo principali cum ſcʒ religioſi obtinent eccleſias
8 ex eporum donatione.¶ Tertius ⁊ vltimus articulus prin
cipalis eſt cū monachi obtinent eccleſias ex ipſorum fundatio
ne.⁊ de hoc nota.xvi.q.ij.in ſumma. In his quidem eccleſijs
qđ ius habeant religioſi ex ipſa fundatione. Jo.and.poſt do
cto.explicat vnum membrū tantū: quando ſcʒ in ipſa funda
tione ſibi retinuerunt dominium rerū eccleſie. quo caſu ſi eccleſia
ſit fundata nō ſit parochialis.dicit ipſe poſt eos ꝙ abbas po
net ⁊ remouebit ad velle ibi presbyterū vel monachū.ſ.de ſta
tu mona.c.cum ad mona.§.tales.de priuile.c.j.ad finē lib. vj.
vtrum ergo presbyter poſitus ibi ab abbate reſpondebit epo
de ſpiritualibus.dicunt ꝙ ſic. licet nō habeat parochiam: nec
ſit perpetuus.queret eñ ab eo epus qualiter celebret officiet
⁊ ornet eccleſiā ⁊ his ſimilia.puta vt presbytero ⁊ familie quā
ibi habent prouideat epus vel ꝓuideri faciat de eccleſiaſticis
ſacramentis vt pnīa eucariſtia ⁊ ſi.arg.x.q.j.c.j.⁊.ij.⁊ ꝑ totū.
et hoc qñqꝫ eſt neceſſariū qñ ſcʒ nec ſacerdos habet curam fa
milie exiſtentis ibi:nec alius de ipſo ſacerdote. puta qñ dicta
eccleſia ſic fundata nō eſt in antiqua parochia.⁊ ideo ꝓuidere
debet eis epus vt predixi.qñ vero eccleſia fundata per mona
chos habet populum quid iuris conſequantur ex fundatiōe:
⁊ qđ ius in ea habeat epus: ⁊ quid iuris quo ad ipſos epm et
religioſos:ſi eccleſia ſic fundata ſit collegiata:nō declarāt do
cto.ſed poſſet dici ꝙ ex fundatione ſic ſimpliciter facta aliquo
nō retento nō plus iuris conſequantur:ꝙ laici ſic fundantes
qui ex fundatione acquirunt iura in eccleſijs ſic fundatis.de qui
bus.ſ.de iure pat.in rub.⁊.c.nobis.⁊ vltra illa habēt cuſtodiā
ipſaꝝ eccleſiaꝝ vacantiū.de appel.bone.de offi.ordi.cum nos
9 ſm Inno.¶ Incidenter circa predicta querit Jo.an. vtrū
qñ monaſteriū edificat eccleſiam liceat ei inſtituere: ꝙ eam ha
beat ꝓ grangia:monaſterio:vel prioratu: vel ꝙ ea que dabun
tur ei ad ꝓprietatē monaſterij deuoluantur.tenet ipſe ꝙ hoc
nō licet.quia ꝓſtetur vel non.non eſt licitum edificatori iu
ra tertij mouere. que cum res meſſe ꝓducitur eis oritur vt
epo iura epalia de quibus.ſ.de offi.ord.c.cōquerente.ſed vbi
eſſet grangia:prioratus:vel monaſteriū monachoꝝ: minuere
tur ius epale: cum ſibi nō ſubſint loca predicta quo ad legem
dioceſan.xvi.q.j.cum ꝓ vtilitate.de cenſi.c.ſi.debet ergo capi
tulum ſic conſentire de voluntate epi:qui ſi conſentire nolue
rit:nec iuſtam cauſam habeat cōtradicendi:erit ſuperior ad
eundus.ſ.de iure patr.nullus.ſm Inno.cuius ſunt iſta dicta
in effectu ſm Jo.andre.aliter ordinata per me vt apparet ex
ordine cōſidē ⁊ meo. Reſtat ergo declarare qđ primo queſiui
in quibus caſibus monachi de eccleſijs ſibi ſubiectis recipiāt
certam portionē redditūum vel recipiant oēs reſeruata con
grua portione vicario vel recipiant certum cenſum.dicatis vt
in gloſ.ſuper qua dicit Jo.an. ꝙ aut religioſi habent ius pa
tronatus in capella:aut ſolam inſtitutionē quo ad regimē ec
cleſie. aut plenū ius inſtituendi etiam quo ad curā populi.aut
ſolent hec onera ſupportare.⁊ in his caſibus nō habet locum
hec decre.de primo ⁊ ſcđo caſu patet:cū ſolū ſint patroni vel
cum ad alterius preſentationē ſolum inſtituunt nil debent ha
bere de redditibus eccleſie:niſi forte certus cenſus inſtitutus
eſſet a fundatione.ſ.de iure patroñ.preterea.⁊.c. eleutherius.
xxiij.q.ij.nec mirū.qꝛ nec epus dicto caſu quicꝗ perciperet.
ſ.eo.extirpande.multo ergo minus abbas.x.q.iij.qꝛ cognoui
mus.⁊.c.ſeq. De tertio caſu qñ religioſi habent plenū ius in
inſtituendi:planum eſt.ꝙ nō loquitur iſta decre.quia hoc ca
ſu non ſit aliqua preſentatio epiſcopo. De quarto in clem.vlt.
§.ſane.de iure patro.habet ergo locum in illa decre. in duo
bus caſibus.primo cum monachi habent eccleſiam pleno iu
re quo ad temporalia: aut etiam quo ad ſpiritualia: ⁊ regimē
eccleſie cōmittendū:ſed nō regimē populi. vnde ad illud regi
men recipiēdum preſentant illum epiſcopo: ⁊ in his duobus
caſibus poteſt habere locū hoc.c.¶ Vltimo dñs Jo.de lig.
circa iſtam portionem per monachos vicario aſſignandā con
traria conſuetudine nō obſtante.ſ.eod.c.i.lib.vj.querit aliqua
que examinātur in cle.j.de iure patro.⁊ ibi melius cadūt. ſed
ſi vis hic addere ibi recurre.

1 ☞ Beneficia plura vnũ poſſidere eſt contrariũ oĩ rationi.
2 Dignitatem canoniã ⁊ prebendã an quis poſſit ſimul habere.

In hoc. †Plures dignitates vel pſonatus in vna vel diuerſis eccleſijs quis ha=
bere nõ põt. ponit dictũ: cuius rõnem ſubdit. ibi: cũ
1 ſingula. ¶ Not. primo † φ vnũ poſſidere plura be=
neficia a eſt cõtrariũ omni rõni. ⁊ quare dicat omni: dicas. quia
eſt cõtra naturã congrue locationis. qꝛ dicere cõpellerer de ca
nonico qui plures tenet canonias: petrus canonici venit. ⁊ ſic
contra rõnem recti ſermonis. vt. l. plautius. de auro ⁊ arg. le.
Item ↄtra rõnem iuris humani primeui. qḋ vult vt vnus vnã
coniugẽ habeat carnalẽ: ergo ⁊ ſpũalem. arguendo de carnali
ad ſpũale. vt. vij. q. j. ſicut. eſt etiã cõtra rationẽ iuris canonici
et ciuilis. quo cauet vt vnus nõ poſſit eſſe in duabus militijs.
C. qui mili. nõ poſ. l. j. §. in poſterũ. nec plures habere honores
ff. ad munici. l. libertus. §. preſcriptio. nec gerere vicem duarũ
perſonarꝫ. de pac. ſi plures. nec in duabus ſocietatibus. de col
le. illi. l. j. §. ſi. nec ſimul aſſeſſor ⁊ aduocatus. vt. l. nemo. de offi.
aſſeſ. ⁊ de hoc etiã plene. lxxxix. diſti. ſingula. ⁊ alia ſi͂lia vide p
gloſ. in ſeq. c. ⁊ hic eadẽ in glo. ij. ¶ Scḋo not. φ iſte tex. phi=
2 bet pluralitatẽ dignitatũ ⁊ perſonatuũ. † Utrum ergo poſſit
quis ſimul habere dignitatem canoniã ⁊ prebendam. dic φ ſic
ſi hoc habet conſuetudo. ſ. de ↄſuet. c. j. li. vj. de pluribus pre=
bendis idẽ qḋ in perſonatibus ſaluo qḋ no. Io. an. ſ. ti. j. c. iij.
¶ Opponit Io. an. ⁊ videt φ poſſit quis habere duo officia
cũ poſſit vtriq̃ ſeruire ſicut libertus ſeruit duobus dñis in ea
dem domo. ergo ſimiliter duo officia in eadeꝫ eccleſia: ſed illa
quo ad officia nõ aduerſa nec ſe impedientia ſm̃ Hoſt.

a ¶ Plura bñficia. an quis poſſit habere plura bñficia aut officia ĩ eccl'ia ⁊ an ſit abſolute illicitũ vide Io. de tur. cre. ſ c. dñi. lxxxix. diſt.

¶ Opponit in ↄtrariũ.

1 ☞ Habens plures dignitates alterã eligere ⁊ alterã dimit
tere cõpelletur.
2 Canonicus regularis an poſſit fieri archidiaconus.

1 Preterea. † Habens plures dignitates: alteram eligere ⁊ alterã dimittere
cõpelletur. ⁊ narrat caſum quẽ corrigi mandat: ibi.
mandamus. colligit gloſ. arg. ex iſto. c. † φ canonicꝰ
2 regularis poſſit fieri archidiaconus. de hoc no. lviij. diſt. c. ij.
⁊. lxxxiij. diſ. quorũdã. ⁊. xvi. q. vij. in noua. Goſ. dicit φ iſtud
arg. nõ colligit hic. nã licet ambe iſte eccleſie ſunt ſeculares: tñ
debet exponi regulariter eſt pfeſſus. j. canonice. iij. diſt. canõ.
pmittendo prelatis ſuis obedientiã vt debuit. Hoſt. dicit φ
ambe iſte eccleſie ſunt regulares. ⁊ ſic nõ ſumitur arg. φ regu
lares poſſint eſſe in eccleſia ſeculari archidiac. facit qḋ not. in
deni. j. de elec. ⁊. ſ. de vi. ⁊ hone. cleri. deus qui. vbi etiã de hoc
¶ Scḋo no. φ datur optio habenti plura beneficia incõpaſ=
ſibilia: qḋ ex eis maluerit retinere. qḋ nõ habet locũ in religio
ſis qui nõ habent velle vel nolle. xij. q. j. nõ dicatis. ¶ Sed op
po. ⁊ videtur φ debeat retinere vltimũ ⁊ preciſe dimittere pri
mũ. ſ. e. de multa. dicit Io. an. φ ſtādũ eſt cõtrario ⁊ qḋ hic di
citur fuit de gratia. xxi. q. ij. ſi quis iam tranſlatus. In caſu tñ
ſpeciali etiã hodie habet locũ optio. ſ. de reſcript. gratia. li. vj.
poſſet etiã habere locũ tum ſcḋm beneficiũ eſt minus ⁊ vilius
ſm̃ Hoſt. qui dicit equum in ſcholis. fatetur tñ in iudicijs ⁊ in
curia ſimpliciter teneri decre. de multa. ⁊ ibi etiã de hoc ſuper
prima gloſ. in fine.

¶ Opponit in ↄtrariũ.

1 ☞ Electus ad ſecundam eccleſiã ſi nolit dimittere primã eli
gentes poterunt reſilire.
2 Titulum ſiue locum regulariter nemo poteſt habere in dua=
bus eccleſijs.
3 Conſentiens in vnũ põt poſtea reſilire.
4 Inueſtigatio an plures habeant curam aiarum inſolidum:
ad quid ſit vtilis.
5 Cõmittere curam quid dicatur.
6 Pluribus inſolidũ curã populi cõpetere nõ eſt abſonum.

1 Cum nõ ignores. † Si electus ad ſecundaꝫ
eccleſiã dimittere nolit primã: eligentes poterunt
reſilire. ⁊ p exordio ponit cauſam mandati. ſecun=
do mandatuꝫ: ibi. cum igitur. tertio ſoluit obſtaculũ. ibi. φ ſi.
¶ Not. primo φ iſte intendebat habere locũ in duabus eccle
ſijs. ⁊ intelligas locũ p prebenda. dicit φ requirebant reſiden
2 tiã. de quo dic vt eo. ti. j. c. ſi. ¶ Scḋo no. † φ in duabus eccle=
ſijs nõ põt quis habere titulũ ſiue locum: ⁊ hoc regulariter. ca
ſualiter vero poteſt in caſibus not. de elec. dudũ. ij. per Ber. ⁊
3 hic per Inno. per Goſt. de eta. quali. cum te. ¶ Tertio no.
† φ qui cõſenſit in vnũ põt poſtea reſilire cõtraria ſunt in glo.
¶ Opponit ⁊ videtur φ nõ liceat reſilire iſtis clericis: poſtq̃
ſemel cõſenſerunt in eũ. de elec. cũ inter canõ. viij. q. ij. dilectiſſi=
mi. cũ ſi. alle. in gloſ. So. vt in ea. vel dic φ [illegible] enſerunt verbis
exprimendo ↄſenſum: nõ tñ elegerunt. ⁊ ſic nullũ contrariũ. vt
c. cum ſit. de electio. vel ſm̃ Inno. a principio iſte preſbyter no
luit conſentire niſi haberet vtrãq;: poſtea mutato propoſito
volebat: ſed illi nolebant: ⁊ nõ coguntur. ar. ff. de iureiur. l. iij. ſi=
ne. iiij. vel ſm̃ Hoſt. poterant electores reſilire qꝛ ſuperior illiꝰ
prelati a prima eccleſia nolebat eũ abſoluere [illegible] licuit eis cõtra
factum ſuũ venire. qꝛ tale erat in quo diſpenſare nõ poterant:
nec id ſine pctõ ſeruare. iuxta no. in. c. diuerſis fallacijs. de de.
cõiug. ⁊ p Io. an. de cõceſ. preben. cũ ſuper. in glo. ex ↄceſſiõe.
¶ Scḋo op. dicitur hic φ vna eccleſia debet eſſe vnius ſacer=
dotis. contra primo videt φ in vna eccleſia poſſint eſſe plures
ſacerdotes inſolidum curã gerentes. vt in paduana: ⁊ multis
alijs eccleſijs parochialibus: cathedralibus: ⁊ cõuentualibus
⁊ in diffuſis parochijs. Solu. dicit Io. an. hoc nõ obſtat. qꝛ in
talibus reperitur ſuperior epus: q preeſt talibus ſacerdotibꝰ
vel capitulũ ſiue collegiũ ad cuius eſſe non requirit φ habeat
prelatũ. ff. qḋ cuiuſq; vni. l. j. ergo ſemp reperiet prelatus eccle
ſie: ſaltem eccleſia: ſaltem papa: qui ſuper omnes eſt. x. q. e. iij.
cuncta p mundũ. ⁊. c. per principalẽ. papa ergo epus vel colle
giũ erit prelatus illius eccleſie: vbi plures ſacerdotes gerunt
curam ⁊ inſolidũ. nam ⁊ collegiũ corrigit exceſſus ſingulorũ.
de offi. ordi. irrefragabili. §. exceſſus. ⁊ q̃nq; ipſm̃ collegiũ cõ=
mittit curã aiarum quibus vult: ⁊ qñ vult ad tẽpus ipſos etiã
remouẽdo: ⁊ alios ad id preficiẽdo: qñ placet. Sed tunc oppo
nes ſi ita eſt. ergo tex. iſte nõ habebit vnq̃ locum. ſi dicas ſem
per in vna eccl'ia poſſe plures ſacerdotes gerere curã aiarũ in
ſolidũ. cũ tñ iſtud. c. velit φ ſit vnius ſacerdotis. Sol. aliud eſt
in eccleſia plures eſſe: aliud eccleſiã pluriũ eſſe inſolidũ. ve no.
de hoc in ſi. ſ. de preben. c. j. in de. pluribus eni morari in eccle=
ſia eſt permiſſum vt digi: ſed eſſe pluriũ phibetur vna eccleſia
ſicut ⁊ vna prebenda. ſ. eo. maioribus. ⁊ ſicut vna vxor pluriũ
virorꝫ. vt. xxi. q. ij. ſicut vna. ⁊. c. in apibus. vij. q. j. tunc ergo di
cetur quis eſt curatus in eccleſia: qñ datur in perpetuũ a capi
tulo: vel a quocunq; alio: vel etiã hoc ipm̃ eſt de conſuetudine
φ quicunq; ſacerdos eſt in eccleſia habet curã populi: nec põt
ab illa ſine cauſa remoueri. ⁊ tunc videt ſm̃ Inno. talẽ ſacerdo
tem cenſendũ iure ſacerdotis curã aiarum habentis: ſiue dica
tur rector. de dona. cõſultationibus. ſiue vicarius. de off. vica.
ad hoc. ſiue dicat perſona. de reſcrip. ex parte. ad hoc de emã.
l. j. C. ⁊ ſm̃ Hoſt. adde qḋ no. de reſti. in inte. cũ ex literis. j. rñ.
4 ¶ Sed p clariori intelligentia predictorꝫ quero. † ad quid eſt
b vtilis iſta inueſtigatio plures habeant curã aiarum b inſolidũ.
modo primo de quo. ſ. vel vnus ſit perpetuus. vt. ſ. pxi. digi.
ſentiunt hic doct. φ qñ ſunt plures ſacerdotes in eccleſia mo=
do primo: iſti nõ dicant curam: nec cadant ſub cõſtitutione de
multa. ſ. eo. qꝛ ipſi nõ dicãtur habere curam aiarum: ſed colle=
gium. ⁊ hoc etiã not. Ioã. an. ſ. eo. de multa. in glo. ſciendũ. in
ſi. nõ ſubiacent etiã tales cõſtitutioni. licet canon. de elec. li. vj.
⁊ φ iſti plures ſic inſolidum curã gerentes nõ dicãtur habere
curam: patet qꝛ ſicut in carnali ita nec in ſpirituali põt habere
duos ſponſos eodẽ tpe. de ſponſa. duorũ. c. j. ⁊. xxi. q. ij. ſecum
vna. vbi eſt caſus. alias in vna eccleſia eſſent duo capita: quaſi
monſtrũ. de offi. ordi. qꝛ pleriſq;. nõ ob. φ iſti clerici exercerẽt
officiũ cure audiendo cõfeſſionẽ: baptiſando: ⁊ alia que ad cu
ram ſpectant. nã per hoc nõ dicunt habere curã. vt no. Inno.
5 in. d. c. de multa. † nam aliud eſt cõmittere curã: qḋ eſt qñ quis
tanq̃ prelatus ſuo nõie ſingulariter ad regimẽ eccleſie paro=
chialis aſſumit: aliud eſt cũ aliq aſſumunt nõ tanq̃ plati: ſed vt
ſint ibi perpetuo beneficiati. de filijs preſ. pãpoſuit. ⁊. c. ↄſtitu=
tus. de iure pa. poſtulaſtis. ſ. eo. ſignificaſti. de cler. nõ reſi. cũ
ad hoc. appellantur eni tales aſſiſij vt ibi. ⁊ habent ſimplex ex
ercitium ſiue miniſteriũ cure: ſicut de iure ciuili delegatus iu=
riſdictionẽ nõ habet: ſed exercitium tantum iuriſdictionis al=
teri competentis. ff. de offi. eius cui mand. eſt iuriſdic. l. j. §. qui
mandatam. ⁊. l. ſolent. de iuriſdi. oim iudi. ⁊ quod no. de loca.
⁊ cõdu. veſtra. ſicut refert aliquẽ ingenuũ eſſe: ⁊ iura ingenuita
tis habere: vt colligitur ex ſolutiõe duarum legum que ſimul
contradicere videntur. ff. de ritu nuptia. ſciendum. ⁊ de ſtatu
hoim. l. fina. ⁊ vtrobiq; no. facit pro hoc. c. ſtatutis. de electio.
lib. vj. ⁊ aliud eſt merces: aliud quod eſt loco mercis. ff. de ver
borũ ſignifi. l. merces. ⁊ aliud eſt eſſe exemptum: aliud priuile=
gia exemptionis habere. argu. de priuileg. ſi papa. ⁊. c. volen=
tes. ⁊ de verborꝫ ſignific. vemens. lib. vj. ⁊ illi cui conceſſum eſt
ius annulorum aureorum habet iura ⁊ priuilegia ingenuita=
tis: ⁊ tamen nõ eſt ingenuus. C. de iure annu. aure. l. ij. ⁊ eo. ti.
l. penul.

¶ Opponit in ↄtrariũ.

¶ Ponit queſtiones.

b ¶ Curã aiarũ. An epus principalr habeat curã aiarꝫ oim plebiũ ſui epatus: an vero ſacerdos parochialis. vide Ioã. de tur. cre. l. c. quecũq;. x. q. j.

l.penul.⁊ fina.⁊ aliud eſt religioſum eſſe:⁊ aliud priuilegia religionis habere.de ſenten.excōmu.religioſo.libro.vi.Ex quibus clare concluditur: ꝙ licet iſtis ſit cura conceſſa:tamen nō dicuntur habere curam animarū.⁊ ſic nō cadant ſub conſtitutione de multa.⁊.c.licet canon.⁊ ita conſuluit Oldra.conſilio lxij. ¶ Sed contra predicta poſſet ſubtilis legiſta opponere:
6 ⁊ videtur ꝙ nō ſit abſonum pluribus inſolidum curam populi competere ſicut pluribus tutoribus ⁊ curatoribus pupilli ⁊ adulti.ff.de adminiſtra.tuto.l.decreto.⁊.C.ſi vnus ex plu.tut.l.j.⁊.C.de auc.preſtan.l.fina.⁊ pluribus magiſtratibus iuriſdictio ⁊ cura populi.ff.ad municipa.l. magiſtratuum. et in omnibus incorporalibus: que actiue vel paſſiue pluribus debentur inſolidum.ff.de verboꝝ obliga.l.ij.⁊ facit famoſe hercisc.l.heredes.§.an ea.ad hoc.ff.de aſſig.lib.l.j.§.ſi quis.⁊ de ritu nupti.l.ſi quis tutor.in princ.ij.reſponſo.⁊ de offi. conſu.l.j.⁊ quod not.Ber.j.c.tue.cogita p ſolutione ⁊c.

1 ¶ Operari qui tenetur alicui debet recipere alimenta ⁊ nō preſtare operas ſuo victu.
2 Electus ad onus repelli nō debet a cōmodo.
3 Nomina debent eſſe conſequentia rebus.
4 Bona eccleſiaꝝ dicuntur eſſe patrimonium Jeſu Chriſti eius pretioſo ſanguine ⁊ ſanctoꝝ ſuoꝝ acquiſita.
5 Succeſſor in dignitate: tenetur ex culpa predeceſſoris.
6 Preſentati ab eccleſijs epiſcopis nō debent examinari ab ordinatore.
7 Examinatus ſemel iterū pōt examinari.
Approbatus ſemel iterū pōt reprobari.
8 Literis examinatoꝝ debet fides adhiberi.
9 Predeceſſor ſi fuit depoſitus vel tranſlatus: an ſucceſſor vel ipſe tenebitur ꝓuidere ordinato a ſe ſine titulo.

Cum ſm apoſtolū.

Ordinato per epiſcopum ad ſacros ſine titulo ⁊ nemine preſentante: ſucceſſor compelletur in neceſſarijs ꝓuidere: donec titulum habeat.pri° ponit exordiū:ex quo elicit editionem noui iuris:⁊ correctionem antiqui.ſecūdo ponit facti narrationem mandatum:⁊ cōminationē.ibi:inde eſt.
¶ Not.primo verbum apoſtoli:qui ſeruit altari ⁊c.quod ſcri-
1 bitur ad Corinth.ix.⁊ eſt argu. ꝙ ille qui tenetur alicui operari debeat recipere alimenta ⁊ nō preſtare operas ſuo victu. arg.immo caſus contra.ff.de operis liber.l.quod niſi.⁊ l. ſuo
2 victu. ¶ Secundo not. ꝙ qui ad onus eligitur repelli nō debet a cōmodo.quia onus concomitatur emolumentū.⁊ econuerſo.vnde adepto onere videtur adeptum emolumentuꝫ.vt l.alumne.§.ab heredibus.ff.de annuis lega.⁊.l.j.de cadu.tol.
3 ¶ Tertio nota. ꝙ nomina debent eſſe conſequentia rebus. concordat inſtitu.de donatio.§.eſt ⁊ aliud.⁊ argumentū ſumitur ab etymologia vocabuli.vt.l.ij.§.appellata.ff.ſi certū petatur.⁊.l.j.ff.de teſtamē.per Barto.⁊ dicit Joan.andr. ꝙ quilibet debet curare vt habeat bonum nomen:⁊ ſimiliter vitare nomen malum.vt.l.facta.§.ſi in danda.ff.ad trebel. ¶ Quar-
4 to nota ꝙ bona eccleſiarum dicuntur eſſe patrimoniū Jeſu Chriſti eius pretioſo ſanguine ⁊ ſuorum ſanctoꝝ acquiſita. et hoc conſyderet miſer prelatus:vt de talibus bonis nō luxurietur:nec dilapidet:ſed honeſte viuat:⁊ ſe ꝓcuratorē ⁊ diſpenſatorem.nō dominū arbitretur.ſupra tit.j.cum ad hoc.⁊.c.ij. de donatio.⁊ facit hoc ad not.per Jnno.ſupra de cauſa poſſeſſi.⁊ ꝓprie.cum ſuper.ſcꝫ penes quem ſit dominiū reruꝫ eccleſie.
¶ Quinto not. ꝙ de iure antiquo ordinationes facte ſine titulo erant nulle.ſcꝫ quo ad executionē nō quo ad characterē. dicit gloſ.per iſtud vero.c.benignius prouidetur. vt teneant: ſed ordinator prouidere tenebitur ordinato.etiā ad minores. quod dic vt ſupra.c.nō liceat. Jn iſta aūt prouiſione conſyderabitur perſone qualitas:⁊ conſuetudo loci:vt plus in anglia ꝙ̄ in prouincia aſſignetur etiam perſonis equalibus.ſm Hoſtien. Jtem habetur ratio facultatū quod dic vt.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.⁊.legatis.⁊.l.cum alimenta.⁊ de vſu ⁊ ha.l. plenū.§.j. ¶ Sed incidenter hic queritur. dicit epiſcopus ordinato a ſe.volo tibi dare alimenta in domo mea ⁊ volo ꝙ mihi opereris.dicit ille:volo alibi:et nō operari.quid erit.nō determino:ſed remitto ad nota.in ſimi.ff.de alimē.⁊ ciba.lega.l. que-
5 ro.⁊.l.ſicut.de ope.liber. ¶ Sexto not. ꝙ ſucceſſor in dignitate tenet̄ ex culpa predeceſſoris.de quo dicam poſt H. ¶ Secundo no. ꝙ ita demū tenetur qui ordinauit ſine titulo prouidere ſi ordinauit nemine preſentante: alˀs tenebitur preſentator primo.vt hic innuit.c.colligit ex hoc Joan.andre. ꝙ pre-
6 ſentati ab alijs epiſcopis nō debent examinari ab ordinatore de hoc.ix.q.ij.epiſcopum.⁊ hoc patet.quia prouidere nō tenetur:ſi tamē ſciret eos crimīnoſos peccaret eos ordinando ſm
7 Jnnoc. ¶ Octauo not. ꝙ ſemel examinatus iterum examinatur.et ſic poſſet reprobari ſemel approbatus. vt in iuribus allegatis in gloſ.ſi ſcriberetur. ¶ Nono not. Joan.andre.hic caſum in quo ſufficit ꝙ quis citetur legitime: quo nō comparente poteſt procedi ad examinationē ⁊ condemnationē.⁊ facit iſte textus contra illos qui beneficia conferunt non citatis his quos res tangit.contra quos eſt hic argu.⁊ ſupra de eta.⁊ quali.accepimus.⁊ de maioꝛi obedi.intra quatuor. ¶ De-
8 cimo not. ꝙ creditur literis examinatoris.ſic ſupra de renuntia.in preſentia.de probatio.poſt proceſſum.de re iudic.ad probandum.de cenſi.ſopite. ¶ Opponitur. dicitur hic ꝙ ſi predeceſſor fecit ordinationem ſine titulo ſucceſſor tenebitur prouidere contra crimina morte extinguuntur.vt in iuribus allegatis in gloſ.Sol.vt in ea ex qua collige ꝙ ſi delictum eſt cōmiſſum cōmunicato concilio eccleſie tenebitur ex delicto tali ſucceſſor in dignitate.examinaui plene infra.c.dilectus. de ſimo.⁊ facit quod not.ſupra de ordine cogniti.cum dilectus.⁊ Barto.tangit in.l.j.ff.de priua.delic.eſt alia ſolutio: ꝙ ideo cogitur prouidere ne in opprobrium cleri ⁊c.ad hoc ſupra de renūtia.ad ſupplicationē.⁊ ꝙ fauorabile eſt augere cultū diuinū.⁊ ſic numerū clericorum.ſupra de conſtitu.ex parte.⁊ quia pauperibus clericis in vita prouidere poteſt.xvj.q.j.poſſeſſiones ⁊ quia bona clericorum ſunt pauperum.xvj.q.j.c.fina.ſm Jnno.ex quibus rationibus inferas: ꝙ ſi clericus ſine titulo ordinatus habeat vnde viuat:ceſſabit.⁊ iſta compulſio de qua hic quod dic vt not.infra.c.ſi epiſcopus eo.libro.vj.vbi de hoc in gloſ. ¶ Secundo oppon.⁊ videtur ꝙ ordinator nō teneatur prouidere ordinato.cum eſt vterꝗ fuerit in culpa: videtur ꝙ culpa cum culpa debeat compenſari:ſicut dolus cum dolo.vt l.ſi ambo.de compenſa.⁊ preſertim quia deteriori loco eſt qui in pari delicto ſuſtinet partes petitoris et certat de lucro. vt eſt ordinatus.vt.l.apud celſum.§.marcellus.ff.de doli excep.
Sol.vt nota.infra de adulte.intellegimus. ¶ Quero:dicitur
9 hic ꝙ ſucceſſor tenetur ꝓuidere. ſed pone ꝙ predeceſſor fuit depoſitus vel tranſlatus: an ſucceſſor vel ipſe tenebitur prouidere ordinato a ſe ſine titulo.dicit Joan.andr. ꝙ ipſe ⁊ nō ſucceſſor.⁊ ſic factum fuit in eccleſia ambianen.nam ſi preſentator prius tenetur ꝙ̄ ordinator vt hic a contrario ſenſu:multo magis ordinator prius ꝙ̄ ſucceſſor.immo plus videtur ꝙ ſi ordinator habet de proprio patrimonio:de illo prius ſibi debeat prouideri ꝙ̄ ſucceſſor cogatur plus etiam ſubiungit.ſcꝫ ꝙ heredes ordinatoris teneantur prius. Jſta enim obligatio inter ordinatorem ⁊ ordinatū oritur ex quaſi contractu.⁊ ſic tranſit ad heredem.vt inſtitu.de obliga.que ex quaſi contrac. Jdem dicas ꝙ ſic ex maleficio iuxta no.in.c.fina.de ſepultu. Jn ſubſidium ergo ad ſucceſſorem deſcendit iſta obligatio vt ex predictis apparet. ¶ Secundo querit gloſ.ſi beneficiū collatum per epiſcopum euincatur:an teneatur de euictiōe.dicit ꝙ aut ſcienter contulit ⁊ tenetur:aut ignoranter ⁊ tenetur nō de euictione:ſed ex generali illa equitate qua ordinator cogitur ordinato prouidere.de hoc no.j.c.pxi.⁊.vij.q.j.preſentium.⁊ infra.c.ſi beneficia.lib.vj.

1 ¶ Beneficiati poſſunt inter ſe beneficia permutare cum authoritate ſuperioris.
2 Beneficium alicui cōferendum authoritate apoſtolica: nō poteſt epiſcopus alteri conferre.
3 Permutans beneficium cuꝫ alio anteꝗ̄ adipiſcatur poſſeſſionem beneficij ſibi debiti ex cauſa permutatiōis nō pōt ad ipſu agere contra tertiū poſſeſſorem.
4 Papa ſi mandat ordinario ꝙ conferat vni: ipſe vero confert alteri:an teneat eius collatio.
5 Capitulum ſi eligit aliquem in canonicū: ⁊ ad prebendā cū ſe facultas offerret:deinde vacantem prebendam alteri cōtulit: an poterit iſte ab illo cui facta eſt collatio aduocare.
6 Epus ſi contulit beneficium quod poſtea eſt euictū:an teneatur de euictione.

Jnter cetera.

Js qui hoc ignoranti ſcienter contulit prebēdam quam non potuit:illa euicta compelletur illi conferre quam poterit.et ſunt due partes. prima narrat factū.ſecundo mandat:decernit: ⁊ cauſam exprimit. ¶ Not.primo ꝙ quādoꝗ quis reſignat officiū cau-
1 ſa permutationis. ꝙ et ſic beneficiati poſſunt inter ſe beneficia
a permutare cum authoritate tamen ſuperioris[a] que hic interceſſit.ſcꝫ pape ad hoc infra de rerū permu.queſitū. ¶ Secun

Marginal notes:
¶ Opponit in contrariū.
¶ Ponit queſtiones.
a ¶ Cū aucte ſuperioris. ſine eius tū aucte nō valet.ex.j.de.j.de re.pm. niſi fiat de dualᵒ ꝓbēdis iter duos canonicos ia eadē eccſia vt ibi p Cardi. in iij. oppoſi. Jnn.in.c.ꝗ ſitū.eo.ti.⁊ ſuperior illic intelligit epus.

2 do no.† ꝙ beneficiū alicui conferendum authoritate apoſtoli
ca epiſcopus nō poteſt alteri conferre. de quo per docto. infra
c. dilectus. ⁊ de conceſſi. preben. ſi ſoli. hic tamen nō principali
ter ex eo ꝙ authoritate apoſtolica alteri conferēdum erat: ſed
ex eo ꝙ beneficia vacantia ex cauſa permutationis nō poſſunt
conferri alijs ꝙ̄ permutare volentibus: fuit collatio epiſcopi
retractata. quod eſt expreſſum hodie iure nouo. infra de rerū
permu. c. j. nam etiam expectātibus apoſtolica auctoritate be
neficia ex cauſa permutationis vacantia nō debētur. in cle
j. de rerū permutat. ⁊ hac ratione collatio epiſcopi fuit nulla.
eſt ⁊ ſecunda ratio. quia epiſcopus recepit mandatū de confe
rendo iſtam prebendā huic. M. conferendo igitur. P. exceſſit
fines mandati. ergo nō tenuit quod fecit. de officio deleg. cū
olim. vel melius ſm Inno. papa negotium permutationis ad
ſe reuocando in his que veniebant in pmutatione iuriſdictio
nis ordinarij reuocaſſe videtur. in. q. vj. dudum. de offic. lega.
licet hodie nō eſt dubium ꝙ talis collatio epiſcopi eſt nulla fa
cta alteri de beneficijs vacantibus ex cauſa permutationis vt
dixi. ¶ Tertio nota ꝙ papa Celeſtinus omnia retractauit: ⁊
que fuerint iſta omnia. dic primo: ꝙ collatio epiſcopi facta. P.
Item oia acta litē habita inter. M. agentē contra. P. et ipm
P. ratio: quia iſti. M. ꝙ̄ dictum beneficiū collatum. P. debere
tur ex cauſa permutationis: tamē ante traditionem ſibi factā
nō habebat ius in re ad ipſum beneficium. Ideo ſine actione
agit: ⁊ per conſequens oia retractata fuerunt. vt. c. examinata
de iudi. ⁊ l. ſi pupilli. §. videamus. de nego. geſt. Sed tunc op
ponēs. ſi ita eſt ꝙ. M. nō habet ius in dicto beneficio ſibi debi
to ex cauſa permutationis. ergo iſte. P. debuit in dicto bene
ficio remanere. poſſeſſor enī a poſſeſſiōe nō remouetur ſi acto
ri actio contra eum nō competit. vt. l. res alienas. C. de rei vē
dica. ⁊ l. j. ⁊ ſeq. ff. vti poſſi. Solu. licet cōtra. P. actio nō com
peteret iſti. M. tamen collatio ſibi facta per epiſcopum debuit
retractari. quia fraudulenter recepit ſciens alteri debitū: vel
poſito ꝙ nō fuiſſet in fraude: tamē priuaretur. quia fraus nō
ipſo facto interuenit. ⁊ quia talia nō recipiunt intereſſe: ad qd
agi poſſit contra ordinariū collatorem. C. de rerum permu. l.
iiij. nec ad beneficiū qd reſignauit poterat agere cum ipſum
nō haberet ille per quem permutatio impeditur. ⁊ cum omne
ius amiſerit renuntiando. vij. q. j. ꝙ̄ ſit. vnde contra. P. nō cō
petit actio nec eſt aliud remediū: niſi ꝙ omnia retractent offi
cio iudicis ſubrogato in locum deficientis actionis. vbicunq
equitas ſuadet actionem dari. ſupra de offi. iudi. c. fina. ⁊ ſic nō
obſtat. ff. de eo per quē factum erit. l. ſi. ⁊ l. eleganter. §. ſeruus.
3 pactionis. ff. de dolo. † Ex predictis apparet ꝙ ille qui ſuū be
neficium cum alio permutauit: anteꝙ̄ adipiſcatur poſſeſſionē
beneficij ſibi debiti ex cauſa permutationis: nō poteſt ad ipm
agere contra tertium poſſeſſorē. ⁊ bene probatur hic. tamen
Inno. ⁊ Hoſti. dicunt ꝙ ſpeciale eſt in beneficijs ⁊ ſpirituali
bus. vt a quocūꝗ peti poſſint facta permutatiōe beneficiorū
poſtꝙ̄ ſuperioris authoritas interuenit. et maxime authoritas
pape. vt ſic ſtatim ius habeant permutantes. licet ſecus ſit in
rebus corporalibus ſm Inno. ad hoc allegat Hoſti. j. de rerū
permut. queſitum. ⁊ C. eo. l. ex placito. videtur enī authoritas
ſuperioris in permutationibus ſuccedere loco cuiuſdam col
lationis: poſtꝙ̄ certum eſt ꝙ collatio facta alteri eſt nulla. vt
c. ſi tibi abſenti. ⁊ quod ibi not. infra eo. titu. lib. vj. ⁊ bene facit
ad hoc. c. cum bertoldus. ſupra de re iudica. ⁊. in hoc reſident
hic docto. Sed ad illum textū nō reſpondent. quare lis mota
contra. P. per. M. retractata fuit: ſi habuit ius petendi bene
ficium permutantis cogita. et quia in illo. c. non fit mentio de
W. quem debemus preſupponere habuiſſe beneficiū dicti. M.
vt ſentiunt hic docto. datur intelligi ꝙ ſi permutans ſuum be
neficium tradat ipſum ⁊ obtinere nō poſſit beneficium permu
tantis ſecum: ad ſuum tñ nō reuertitur: nec recuperat. facit. c.
Ponit queſtiones. cū inter. R. ē. de electio. ⁊ infra de condi. appoſi. c. iij. ¶ Que
4 runt hic docto. † Si papa mandat ordinario ꝙ conferat vni:
ipſe vero confert alteri. an teneat eius collatio. ⁊ diſtingue. nā
quandoꝗ in mandato ſuo appoſuit decretum: ⁊ tunc collatio
ordinarij facta alteri eſt nulla. ⁊ hoc clarum. quandoꝗ non eſt
decretum appoſitum. ⁊ tunc aut ille cui conferri mādat eſt re
ceptus in canonicū ⁊ idem: quia collatio ordinarij eſt nulla. in
fra eo. ſi poſtꝙ̄. ⁊. c. cum cui. ⁊. c. ſi apoſtolice. lib. vj. quandoꝗ
nondū eſt receptus. ⁊ tunc aut nondum ſuas literas preſenta
uit. ⁊ tunc valet collatio capituli facta alteri ante mandatū re
ceptum: etiam ſi ſciuiſſent mandatum: quod ad eos dirigitur
licet hoc caſu alter puniretur. infra eo. dilectus. quandoꝗ cō
ferunt alteri poſt receptum mandatū ⁊ appellationē interpo
ſitam: ⁊ nō valet. quia faciunt contra appella. vnde hoc reſpe
ctu vel per modum attētati reuocabitur collatio. infra de ap
pella. nō ſolum. lib. vj. ⁊ ſupra de appella. an ſit. ¶ Querit In
5 no. † Capitulum elegit aliquē in canonicū: ⁊ ad prebēdam cū
ſe facultas offerret: deinde vacantem prebendam alteri contu
lit: an poterit iſte ab iſto cui eſt facta collatio aduocare: vide
tur ꝙ ſic. quia canonici nō poterūt variare ſicut nec patronus
clericus. infra de iure patro. cum aūt. contrariū tenet Io. an.
poſt eum. quia capitulū nō poteſt conſtituere ius in beneficio
vacaturo: ideo variare poſſunt. vt argu. l. ſi conuenerit. ff. de iu
riſdi. om. iudi. Non obſtat. c. cum aūt. quia loquitur in patro
no clerico preſentāte ad vacans beneficium. ⁊ ſic variare non
poteſt: ſicut nec canonici conferentes vacantem prebendā. vt
c. cum inter canoñ. de electio. queſtio noſtra loquitur cum da
tur ſpes ad beneficiū vacaturum. ideo variare poſſunt: ⁊ aliū
eligere ad prebendam vacantē ſm eos. ⁊ hec deciſio eſt contra
id quod ſupra tenet. ſcꝫ ſine traditione transferri dominiū in
iſtis ſpiritualibus. Nam ſi per iſta pmiſſa facta recepto in ca
nonicum cum ſe facultas eſt de iure valida vt ſentit iſtud. c. er
go offerente ſe facultate per vacationē prebende. quaſi adue
niente cōditione eſſet tranſlatum dominiū. ⁊ ſic collatio facta
alteri nō teneret. vt in. c. ſi tibi abſenti. eo. titu. lib. vj. ſicut con
tingit in dominio rei legate ſub conditione qua exiſtente do
miniū in legatariū ſtatim transfertur. vt. l. fundo. ff. ad legem
6 falci. ⁊ l. a tytio. de furtis. ¶ Vltimo not. poſt gloſ. † ſi epiſco
pus contulit beneficium quod poſtea eſt euictum: an teneatur
de euictione. text. iſte probat ꝙ ſic. ſed diſtingue: ꝙ aut vterꝗ
ſciuit. ſcilicet epiſcopus ⁊ ille cui facta eſt collatio colla. nullā ⁊
nō tenetur quaſi dolus cum dolo compenſetur. et quia in re
bus prophanis contrahens mala fide nō habet regreſſum de
euictione. vt. l. penul. C. de euict. Aut vterꝗ ignorauit: ⁊ tunc
aut epiſcopus contulit iſti ordines ⁊ beneficiū ⁊ tenetur iuxta
formā. c. cum ſm. ſupra eo. aut contulit beneficium tantū. ⁊ nō
tenetur: quia donatarius nō agit de euictione. vt. l. ij. de euic.
Aut alter tantū ſciuit: ⁊ tunc ſi epiſcopus ⁊ tenetur de euictio
ne vt hic. aut ille cui eſt facta collatio: ⁊ nō tenetur. quia mala
fide accepit: ideo non habet recurſum de euictione vt. ē. dixi.

1 ¶ Opponenti plura contra electū ſufficit probare alterum
qd ad caſſationem ſufficiat.
2 Electus poſt confirmationē de cuius viribus in iudicio diſce
ptatur poteſt adminiſtrare lꝫ eius efficacia pēdeat ex futuro.
3 Plura ſi deducuntur quoꝝ vnū quodlibet ſufficit ad victoriā
cauſe: vnum tñ probare ſufficit.
4 Canonicus vnus licet p defenſione eccleſie ſe opponat: tñ ſen
tentia formanda eſt in perſonā eccleſie nō ipſius canonici.
5 Pluralitas beneficiorum ſi obijciatur et probatur ad exclu
ſionem electionis: ipſa tantum electio caſſatur: nō aūt ab illa
pluralitate remouetur.
6 Plures prebendas an quis poſſit obtinere de iure cōmuni.

1 Cum iamdudū. † Opponenti plu
ra contra electū
ſufficit alterū probare quod ad caſſationem ſuffi
ciat. hoc dicit. Tria facit. primo ponit ſex que op
ponuntur contra electum. ſecundo diffinitionē queſtionis cō
ditionalem. tertio reſpondet. tacite obiectioni petebat iſte. I.
confirmationē electionis nō obſtante caſſatione prime confir
mationis: que facta fuerat propter iudiciarium ordinem nō ſer
uatum. ⁊ ideo ius ſuum remanſit ſaluum ex electione queſitū.
infra de elec. ſi confirmatus. lib. vj. vel petebat contradictor cō
firmationē caſſationis. ad quam iuſtificandam inducebat que
ſequuntur ſm Inno. primū plus placet Hoſti. qui dicit id col
ligi ex antiqua: ⁊ probat verbum obiecta fuerunt ⁊c. quaſi iſte
ſe opponeret excipiendo nō principaliter petendo confirma
tionem caſſationis. non enī forte poſſet confirmatio ſententie
que petitur iuſtificari ex cauſis nō deductis in priori iudicio.
quod dic vt not. Inno. ſupra de confirma. vtili vel inutili. c. ij.
hoc etiam probat verbum ab impetitione ipſius ⁊c. ex vtroꝗ
tamen intellectu not. ꝙ contra electū poſſunt canonici electio
nem impugnare tam principaliter agendo ꝙ̄ per viam excep
tionis. quod dic vt not. Inno. infra de excep. cum inter poſ
ſeſſorē. ⁊. c. dilecti filij. ē. ¶ Nota primo ꝙ contra iſtū. I. fue
runt obiecta ſex que ponit text. multitudinē dignitatū: ambi
tionem: auaritiam: ingeſtionē: adminiſtrationē ante cōfirma
tionem: ⁊ poſt ipſius caſſationē. ex hoc colligitur ꝙ ad exclu
ſionem electi plura poſſunt crimina ⁊ defectus opponi in quo
rum oppoſitione hodie traditur certa forma in. c. vt circa. de
electi. lib. vj. ⁊. c. qui contra certam. ⁊. c. procurator. eo. tit. c. cō
queſtionem. vt circa. ¶ Secundo not. tex. ibi ſicut poſt confir
2 mationē caſſatam. † a cōtrario enī ſenſu innuit iſte tex. ꝙ poſt
cōfirmationē

confirmationẽ de cuius iuribus in iudicio diſceptatur poſſit quis adminiſtrare licet eius efficacia pendeat ex futuro. ⁊ hoc credo veruʒ: ſi poſt confirmationẽ ⁊ adeptam poſſeſſionẽ ſuper confirmatione queſtio moueatur: que nõ poteſt moueri niſi per viam accuſationis: denunciationis: ⁊ inquiſitionis: interim tamẽ dum pendet hec queſtio pro prelato debet haberi vt. c. nõne. viij. q. iiij. Si vero petatur confirmatio electionis: ⁊ ab ea obtenta appelletur nõ poterit adminiſtrare. quia appellatione dicta confirmatio eſt extincta. facit. l. furti. ff. de his qui not. infa. ⁊ ſupra de appella. c. ſepe. vbi vide. ¶ Tertio no

3 ta ꝙ ſi plura deducuntur: quoꝝ quodlibet ſufficit ad victoriam cauſe. vnum tamẽ probare ſufficit: etiam ſi fuerint copulatiue deducta. vt hic: ⁊ ſupra de reſcrip. c. ij. ⁊. l. tytia. ſolu. matrimo. hoc eſt verum: niſi ſe ad omnia probãda aſtringerit. qḋ non preſumitur. quod dic vt ſupra de probatio. licet cauſam.

4 ¶ Quarto nota. ꝙ licet vnus canonicus pro defenſione eccleſie ſe opponat: tamẽ in perſona eccleſie eſt formanda ſententia nõ ipſius canonici defenſoris. dicunt tamẽ doct. ꝙ hic maior pars eccleſie ſe opponebat. quod an poſſit contra electum a ſe vel venientẽ ab authoritate pape. dic vt ſupra de reſcrip.

5 mandatũ. ¶ Quinto not. ꝙ ſi obijcitur ⁊ probatur pluralitas beneficioꝝ ad excluſionẽ electionis: ipſa tantum electio caſſatur: nõ autẽ ab illa pluralitate remouetur donec iudici ꝓbationem exceptionis conſtet ipſum illicite detinere. et eſt no. hoc in materia beneficiali. vbi videbatur dicendum oppoſitum: cum in tis iudicis officium multũ poſſit. vt. c. cũ nobis olim. ſupra de electi. ⁊ forte ſi conſtaret per confeſſionẽ ipſius de tali multitudine priuaretur. ⁊ intellige hunc textũ ꝙ cõſtitit per probationẽ teſtium: vel inſtrumenta. ⁊ ſic nõ ſufficiunt ad crimẽ puniendũ per viam exceptiõis intentatã. argu. not. per Inno. ſ. de excep. c. j. ⁊ de confeſſo. c. ij. ¶ Uenio ad que

Ponit queſtiones. ſtiones originaliter Inno. quẽ Ioã. an. ad literã hic proſequitur. ⁊ idẽ dñs Io. de lig. ego aliter ordinabo. queſtio ergo eſt

6 ꝙ an de iure cõmuni poſſit quis obtinere plures prebendas. videtur ꝙ ſic. argu. huius. c. vbi ꝓhibetur pluralitas dignitatum ac prebendarũ. ergo nõ prebendarum tantũ. ad idẽ infra c. de multa. vbi emanauit ſpecialis prohibitio in curatis: perſonatibus: ⁊ dignitatibus. ergo de alijs videtur pluralitatem tacite conceſſiſſe. de iudi. l. cũ pretor. de preſump. nõne. nam ſi idem intellexiſſet de prebendis: hoc expreſſiſſet. de deci. ad audientiam. ꝓ iſta opi. adducit Hoſt. l. quoties. ff. de actio. ⁊ ob. ⁊. l. j. §. ſciendum. C. de rei vxo. actio. ⁊ ſupra de reſcriptis. dilectus filius. ij. vbi illo. ij. in tribus epiſcopatibus retinebit beneficia. ad idem ſupra de ꝑcurato. ex inſinuatione. de elect. eccleſia. ij. ⁊ de ſentẽ. excõ. c. officij. vbi in eadem perſona habent ius diuerſi prelati. quod nõ poteſt ꝯtingere niſi ratione diuerſorum beneficioꝝ. ad idem de teſtamẽ. relatum. ij. ⁊ de religio. domi. c. ſi. vbi pluralitas iſta ſpecialiter ꝓhibetur religioſis. ergo ſecularibus videtur conceſſum. vt dicta. l. cum pretor pro hac parte facit generalis conſuetudo quam papa ſcit ⁊ tolerat. ergo facit ius conſuetudo talis cõiuncta patientia ſuperioris. vt. l. de quibus. ff. de legi. multi enĩ damnarẽtur ſi contrarium diceremus et ſanguinẽ extrahit qui nimiũ emungit. iiij. diſtin. leges. vbi legibus per deſuetudinẽ derogatur. vt in

Arguit in cõtrarium. prohemio inſtitu. ⁊ in auctẽ. de here. ⁊ fal. §. j. alle. j. ¶ In contrarium faciunt rationes ⁊ iura ⁊. j. c. ſanctorum. lxx. diſtin. vbi etiam ex diſpenſatione epiſcopi non poteſt eſſe prebendarius in diuerſis eccleſijs. ⁊. lxxxj. diſt. epiſcopi. xvi. q. j. presbyteros. ſ. eo. cum nõ ignores. j. de conceſ. prebẽ. literas. ſecũdo probatur ſi diceremus contrarium ſequeretur perplexitas ⁊ abſurdum. pone enĩ habenti prebendas in diuerſis epiſcopatibus vnus mandabit ꝙ reſideat: alius ꝙ vadat pro factis eccleſie. ⁊ nulli ex duobus dominis cõtrarijs ſeruire poteſt. xxvi. diſtin. c. ij. tertio ꝓbatur: quia laico nõ ſubiecto nõ debet quis cõferre eccleſiaſtica ſacramẽta. de penitẽ. omnes. de conſecra. diſt. v. nõ oportet. de parochi. c. ij. cum ad hoc. lxxj. diſtin. primatus. vbi nedum clericum: ſed nec laicum extraneũ debet quis recipere ſine cõmendatitijs literis. pro hoc facit ratio naturalis: nam ſingule prebende requirunt ſingulos actus ⁊ miniſtros: ⁊ tenẽtur canonici ad reſidentiam vt aſſiſij. ſupra de cleri. non reſiden. c. penul. ad debet eſſe numerus plenus: adeo vt in temporalibus locis in defectum ſpurios admittimus. ff. de decur. l. generaliter. §. ſpurios. nec poteſt quis a loco recedere. ff. de decurio. l. j. nam ſicut in caſtris vbi requiritur numerus. x. ad cuſtodiam vnus nõ ſufficeret: ita nec in beneficijs: vt patet in aucten. vt de. qui rec. colla. vj. pro hoc faciunt iura ꝓhibentia duas militias: duos honores: duo collegia ſecularia. de quibus iuribus not. ſupra. c. preterea. Quid dicendũ Innoc. per prima iura tenet primã opinionẽ ꝙ de iure poſſit quis habe-

a re plures prebendas[a] nam. c. ſanctorum. ⁊ alia iura que prohibent pluralitatem. debẽt intelligi de pluralitate que ſonat in vitium ⁊ ex qua auaritia ⁊ ambitio denotatur illorum qui nõ ꝓpter deum: nec propter vtilitatem eccleſiarum: ſed propter fructus tantum ipſa tenẽt. quos cum tali intentione nec de iure cõmuni nec ex diſpenſatione tenere poſſunt. ſi quis aũt non attendat ꝓpriam cõcupiſcentiam: ſed ſolum deum ⁊ vtilitatẽ eccleſie: nec honorẽ: ſed onus appetat talis ſine aliqua diſpẽſatione poterit retinere plures prebendas. dũ tamen reſidentiã nõ requirant. viij. q. j. in ſcripturis. ⁊. c. qui epiſcopatum. omnimodo pſona bona ſit: ⁊ induſtrioſa ⁊ literata: que melius ſciret decem eccleſias regere: ꝙ̄ alius vnam. ⁊ magis hoc caſu ꝓuidetur eccleſie ꝙ̄ perſone. hic enĩ publica vtilitas priuate prefertur. vij. q. j. mutatione. nec tamẽ de eius promotione dubitatur ⁊c. lxj. diſtinctione. miramur. ꝓpter fauorẽ ergo eccleſie nõ perſone ſit conceſſa pluralitas prebendarum. non obſtat ꝙ nõ poterit duobus ſeruire contraria mandantibus. reſpondetur enĩ ꝙ obediet primo. quia ſecundus videtur eum ſub illa conditione elegiſſe. vt primo ſemper obediat. argu. l. in operis. ff. locati. niſi forte ſecunda eccleſia multum egeret eius ſeruitio: ⁊ prima modicum aut nihil: aut eſſet periculum in mora: tunc enĩ ſecundo parebit: nec eſt malicijs hominũ indulgẽdum. vt. l. in fundo. ff. de rei vendica. vel reſponde: ꝙ primam prebendam dicitur habere in titulum: nõ ſecundam. hec ratio nõ placet. quia in vtraqꝫ diceretur intitulatus. Non obſtat ꝙ nõ debet ſecundus recipere alienum clericũ. quia poſtꝙ̄ contulit ſibi prebẽdam: nõ eſt alienus. Non obſtat ꝙ nõ debet recipere ſine literis cõmendatitijs. vt. c. primatus. quia loquitur de clericis et laicis ignotis. noti enĩ fruſtra requirerentur ſm Inno. qui concludit ꝙ licite ⁊ de iure poſſit quis habere prebendam ſine diſpenſatione. Hoſti. ⁊ Gofr. tenent contrarium ⁊ ꝙ nullus poſſit plures prebendas habere in titulum. adducunt rationes ſecundo loco factas ſupra. ⁊. C. de pactis dotal. l. ſi mulier. et ad municipa. l. municipes. nec in hoc ſm Gofre. poſſunt diſpenſare prelati. vt dicto. c. ſanctorum. Hoſti. tamẽ dicit ne tanta multitudo damnetur epiſcopus diſpenſare poterit in pluribus prebendis habendis in beneficium nõ in titulum. ⁊ ꝙ poſſit illam diſpenſationẽ facere etiaʒ ob prerogatiuam meritorum. vt in duplicibus ſit adepta diſpenſandi facultas: nõ in ſimplicibus. ⁊ ſi he prebende ſint in diuerſis epiſcopatibus vtriuſqꝫ epiſcopi diſpenſatio requiretur. l. iuriſperitos. §. cum oriundus. de excuſa. tuto. ⁊. c. cum illoꝝ. §. ſi vero. de ſentẽ. excõ. In vna aũt ipſarum ſeruiet per vicarium cũ competenti portione. in. c. propoſuiſti. infra de conceſ. preben. literas. cuius opinionẽ ſequitur Uincen. ſed Abbas cum magiſtro videtur adherere Inno. Ioan. an. remittit ad not. per eum. infra de reſcrip. gratia. lib. vj. vbi dicit remiſiſſe ad Spe. iſta diuerſitas inter Inno. ⁊ Hoſtiẽ. nõ conſiſtit niſi in hoc: ꝙ ex iuſta cauſa poteſt quis habere de iure cõmuni ſine diſpenſatione plures prebendas: ⁊ ſine iuſta cauſa nõ poteſt etiã cuʒ diſpenſatione. ſm Inno. Hoſti. vero vult ꝙ cum diſpenſatione poſſit iuſta cauſa ſubſiſtente: ſine diſpenſatione autẽʒ nullo modo modica diſſentio eſt iſta de facili ſupplenda. ſcilicet per diſpenſationem. vbi iuſta ſubſit cauſa que exigitur vt obtinere valeat ſm eos.

¶ Plures prebendas. dic ꝙ in cadẽ eccl'ias hr̃e nõ põt. l. c. lr̃as. de ꝯceſ. prebẽ. Oldra. ꝯſ. dxxj. imo vna vacat ipſo iure ꝑ ĩpetratõeʒ alteri[9]. bar. in. l. eis. ṽ. vlt. no. C. q̄ mil. nõ po. lib. xij. ⁊ ibi dẽ Rebuffi nu. 2. ṽ. duas ꝑbẽdas.

1 ¶ Superior poteſt ſe interponere ſuper cõpoſitione diſcordie inter partes.
2 Recipi põt quis ſtatim in canonicũ ſub ſpectatiõe prebende.
3 Receptus in canonicum debet habere prebendã cum ſe facultas obtulerit.
4 Pactum factũ cum recepto in canonicũ cõferendi ſibi prebendam cũ ſe facultas obtulerit an valeat.
5 Receptus vltra numerũ prebendarũ debet recipere quotidianas diſtributiones. Et quare magis poſſit illas petere: ꝙ̄ prebendas poſtea vacantes. nu. 6.
7 Portiones que diuiduntur inter canonicos qualiter cognoſcantur ſint priuilegiate vel non.
8 Recepti vltra numerũ quot dicantur multi vel pauci.
9 Eccleſia nõ habet numerũ et ſufficiunt facultates: tenet receptio omniũ electorum ibi.

Electus. Receptio in canonicũ ꝓ ſpecito facultas ſe obtulerit prebẽda debetur: ⁊ interim quotidianas diſtributiones habebit ⁊ ſm Hoſti. quatuor continet mandatũ apoſtolicũ. ſecunda ibi: ad inſtantiam. legati iuſtum ⁊ iniuſtum ꝓceſſum. tertia ibi: cum ergo iuſti recepti confirmationem: ⁊ iniuſti irritationem. quarta ibi: facientes. papalem ſubiũctioneʒ. ¶ No

ta primo ꝙ contra impetrantem capitulū ſe opponit ⁊ eius
quo caſu quid iuris ſit dic vt ſupra de reſcrip. mādatū. ¶ Se
1 cundo no. ꝙ ſuperior quandoqꝫ ſe interponit ſuper compo
ſitione diſcordie inter partes. vt fecit iſte legatus ad cuius in
ſtātiam ⁊ authoritate eius ſuper iſta re ſpirituali compoſitio
facta fuit. facit. ff. de vſufruc. l. equiſſimū. ⁊ infra eo. niſi eſſent.
⁊ ſupra de tranſactio. ſtatuimus. ⁊ c. ſuper eo. cum ſiſi. ¶ Ter
2 tio not. ꝙ poteſt quis ſtatim recipi in canonicū ſub expecta
tione prebende. ⁊ talis receptus debet habere ſtallum in cho
ro ⁊ participationē quālibet diuinorū. ⁊ verum locum debeat
habere in capitulo ſiue vocem ratione canonie. dic vt ſupra de
cōſtitu. cum. M. ¶ Quarto not. in ver. cum ergo. ꝙ papa re
format pacta inita inter partes in cauſis beneficialibus. In
profanis ſi ſunt licita nō ſic poteſt. vt dixi ſupra eod. ſignifica
tum. ⁊ collige ꝙ iſta compoſitio facta fuit vno contextu ⁊ ſu
per re ſpirituali ⁊ temporali. ſcilꝫ canonia ⁊ prebenda. j. q. iij ſi
quis obiecerit. ⁊ tamen vtile per inutile nō vitiatur. quod dic
vt. j. de regu. iur. vtile. ⁊ l. j. ff. de verb. obli. per Bar. ¶ Quin
3 to not. ꝙ receptus in canonicum debet habere prebendā cū
ſe facultas obtulerit. hic autē oportunitas nō ineſt neceſſario
ipſi vacationi. nam poteſt ſe alteri offerri: ꝙ per vacationē. vt
4 infra de conceſ. prebē. c. accedēs. ꝙ Utrum ergo valeret pactio
cum recepto in canonicū cōferendi ſibi prebendam cum ſe fa
cultas obtulerit. quia ad hoc neceſſario tenebatur vt hic. ergo
deducere in expreſſum pactum ad qd neceſſario tenebatur nō
videt vitioſum. quia que dubitationis tollende cauſa cōtracti
bus inſerūtur ius cōe nō ledunt. vt. ff. manda. l. qui mutuā. et
expreſſio eorū que tacite inſunt nō vitiant. vt. l. nōnuꝫ. de cō
ditio. ⁊ demō. dubiū mihi facit in hoc ius nouiſſimū. ꝙ etiam
iſtam promiſſionem cum ſe facultas obtulerit: ⁊ omnē aliam
irritat. infra de conceſ. prebē. c. deteſtanda. lib. vj. niſi dicas ꝙ
cum hec ꝓmiſſio eſt cōiuncta receptioni in canonicū de preſen
ti nō vitiatur promiſſio dicto caſu. vt ſic quedā liceant per mo
dum acceſſorij: que principaliter. vt infra de preben. ſuper eo.
5 lib. vj. ⁊ l. qui duos. de libe. leg. ¶ Sexto no. ꝙ receptus vl
tra numerū prebēdarum debet percipere quotidianas diſtri
butiones. Receptus ergo vltra numerū prebendarū nō rum
pit numerū ipſarum: ſed auget numerū portionū quotidiana
rum. licet quidā dicāt renunciatū numero per talem receptio
nem vltra. vt infra eo. pro illoꝝ. ⁊ hoc in fauorē augmenti diui
ni cultus. ſupra de conſtitu. ex parte. Sed dic vt dicto. c. p illo
rum. ¶ Opponit gloſ. j. de. c. relatū. §. eo. vbi valet promiſſio
vacature prebende. So. vt in glo. ¶ Secūdo oppo. ⁊ videtur
ꝙ papa ſibiipſi cōtrarietur. primo cū dicit ꝙ factū legati fuit
illicitū: deinde mandat fieri illud idem qd legatus mandat. ſcꝫ
cōferri prebēdā vacaturā. So. vt in gloſ. plene que ſentit iſtud
contrariū. nam aliud eſt dicere cū ſe facultas obtulit. vt dicit
papa. aliud prebendā vacaturā. vt dicit legatus. vt. j. de cōceſ.
prebē. accedēs. vel dic ꝙ iſtud obtulerit eſt preteriti tpis. vnde
nō mandat cum vacabit vel in poſterum ſe facultas obtulerit:
ſed ſi tpe harum literarū ſe obtulerit. vel dic ꝙ prebenda iſta
aſſignāda. cū ſe facultas ⁊c. nō ſumitur p iure prebende diſtin
cte: ſed p illo qd debetur pro ſuſtentatione. ⁊ hoc ꝙ ſic volue
rit papa intelligere ptꝫ: qꝛ multi ſunt legitimi canonici qui nō
habent prebendas diſtinctas: ſed ſuſtentantur de bonis eccle
ſie. vt. §. eo. cum nō liceat. ſicut eñ epus tenetur prebere alimo
niam ſine titulo ordinato: vt ibi. ita recepto in canonicum ſi
ne prebenda diſtincta: eſt de alimonijs prouidendum: vt hic.
¶ Tertio oppo. de. c. cum. M. ferrarien. §. de conſtitu. ꝙ vbi
papa mandat receptis vltra numerū ꝓuideri. nam ſi receptis
vltra numerū debentur fructus ſuperexcreſcentes. vt ibi ptꝫ.
ergo ⁊ prebende poſtea vacātes videntur deberi. Solu. dicit
glo. ij. illa concordat cum iſta. quia ⁊ hic debet ꝓuideri de quo
tidianis diſtributionibus. ⁊ ſic de eo quod eſt vltra prebēdas.
¶ Sed incidēter hic queritur que eſt ratio. ꝙ quare magis re
6 cepto in canonicū ſunt debite et petere poſſunt quotidianas
a diſtributiones[a] ſiue fructus ſuperexcreſcentes: ⁊ nō prebēdas
poſtea vacātes. So. aliud in iſtis fructibus: aliud in prebēdis
poſtea vacantibus. nam p vacationē prebēdarū nō rumpitur
indulgētia de certo canonicoꝝ numero: nec numerus augmē
tatur primo alius loco mortui ſubrogatur. de ꝯceſ. prebē. nul
la. §. eo. dilecto. vbi vero fructus ſuperexcreſcunt ⁊ indulgētia
rumpitur: ⁊ numerus augmentatur. vt dicto. c. cū. M. ⁊ ideo
nō pōt fieri ꝓmiſſio de prebenda vacatura: nec peti pōt a rece
pto in canonicū: ne de facto contingat rumpi numerū: ⁊ eccle
ſiam grauari. ſed ex quo canonici rumpunt indulgentiā in nu
mero canonicoꝝ: per cōſequēs in numero portionū cum ſit ac
ceſſoria talis portio. ⁊ ideo ſublato principali tollitur acceſſo
rium. vt. §. de conſtit. tranſla. prebenda eñ eſt diſtincta in red

Opponit in ꝯtrariū.

Ponit queſtiones.

a ¶ Diſtributiōes. Non tū dant canonico expectanti nō ſacro. Car. in cle. ij. §. j. q. xvij. de e ta. ⁊ qli. Et qd veniat diſtributio nē appellatiōe vide eū dē ibidē. q. xv.

ditibus vel poſſeſſiōibus certis: ⁊ diuiſa a cōione collegij. por
tio vero que ſic diuiſa nō eſt: ſed de oībus redditibus cōiter
collectis detrahitur: ⁊ diuidit inter canonicos p numero per
ſonarū. ⁊ predicta ſunt vera: niſi eſſent portiones priuilegiate
puta priuilegiū dicit ꝙ tantum. xij. portiones fiant de reddi
tibus eccleſie. nam hoc caſu portiones iſte habentur loco pre
bendarum diſtinctarū ⁊ eodem iure cenſentur. ⁊ de talibus re
cepti vltra numerū nil habebūt. ⁊ idem de altaribus: officijs:
et oībus redditibus eccleſiaſticis certis perſonis aſſignatis.
qd ꝓbatur. j. de conceſ. prebē. c. ij. vbi tñ nō ꝓhibetur preben
das vacaturas ꝓmitti: ſed etiā miniſteria ⁊ eccleſias. Si vero
portiones nō eſſent ita priuilegiate: ſed tantū cōſequentes ad
numerū canonicoꝝ. tunc habet locum qd dictum eſt. §. vt rece
ptus vltra numerū petat de eis portionē vt hic. ⁊ dicto. c. cuꝫ
M. ⁊ hoc verū niſi in eccleſia eſſet conſuetudo vt recepti vltra
numerū nihil perciperent de talibus redditibus ſuperexcreſcē
tibus vt eſt in vrbe: vbi vſqꝫ ad certum tempus nil petere pñt.
de qua conſuetudine fit mentio. §. de maio. ⁊ obe. ſtatuimus.
7 ꝙ Sed dices. quō cognoſcam ſicut portiones que inter cano
nicos diuiduntur ſint priuilegiate vel nō. vt ſic ſciam an rece
ptis vltra numerū debeantur vel nō. ſentit Inno. ꝙ tunc di
cuntur priuilegiate qñ portionū numerus eſt taxatus. vbi ve
ro prebende ſunt diſtincte ⁊ aliqua alia cōia: tunc de iſtis ha
bebit recept⁹ vltra numerū. vt dicto. c. cū. M. vbi eñ nō ſunt
diſtincte receptus vltra numeꝝ habebit partē de victualibus
que veniunt ad menſam. vt dicto. c. cū. M. ⁊ c. qñ vt ait. nō tñ
de his que diuidūtur inter canonicos extra mēſam: etiā ſi ſint
victualia. vt granū: vinū: ⁊ hmōi. qꝛ ⁊ ſi nō ſint prebēde diſtin
cte: intelliguntur tñ ibi eſſe portiones ſm numerū canonicoꝝ
arg. de cōſti. c. ſi. ac. edunt eñ iſta (que ſic ſeparatim extra mē
ſam conferuntur) ad numerū prebende diſtincte: ſed nō ita de
victualibus: que veniūt ad mēſam vel que diuidūtur inter ca
nonicos qui interſunt diuinis officijs. et de iſtis recepti vltra
numerū ferunt partē: niſi ſit cōſuetudo cōtraria vt dixi. ⁊ hec
videtur cōcluſio doc. hic. ⁊ de talibus quotidianis diſtributio
nibus ⁊ fructibus ſuperexcreſcentibus intelligendū illud. c. ⁊. c.
cū. M. ⁊ de verb ſig. olim. hec vera niſi illi eſſent regulares: q
nō poſſunt habere ꝓpriū. ⁊ ſic nec per cōſequens portiones
diſtinctas: ⁊ priuilegiatas. xij. q. j. nō dicatis. aliꝫ cōtra: qd dic
vt not. j. ne cleri. vel mona. inſinuaſte. ſuper gloſ. ergo nō erit.
¶ Tertio oppo. dicitur hic ꝙ factū legati p parte fuit licitū
p parte illicitū. cōtra immo videtur totū irritandū. nam qua
rōne nō valet collatio prebēde vacature. ita nec canonicatus
j. de cōceſ. prebē. nulla. ⁊ c. ex tenore. So. vt in glo. argu. ꝙ ⁊c.
que diſtinguit formā collatiōis. nā aut vtrūqꝫ habet dependē
tiam a futuro. ſcꝫ canonicatus: ⁊ prebende collatio: ⁊ neutrum
valet: aut collatio canonicatus eſt de preſenti. vt eligimus te
ad canonicatū: ⁊ electio prebende eſt de futuro: ⁊ tunc collatio
vacature eſt irrita: ⁊ nō canonicatus. vt hic. ⁊ ex hoc dicto glo.
ſm Inno. reprobatur diſtinctio quorundā qui diſtinguebant
ꝙ aut erat vnus actus receptionis ⁊ ꝓmiſſionis. ⁊ tunc eſt rece
ptio vitioſa quo ad vtrūqꝫ. aut duo actus interuenūt. prim⁹
in receptione: ſecūdus ex interuallo in ꝓmiſſione. ⁊ tunc valet
que conſyderatio nō eſt bona p iſtud. c. vbi incōtinēti ſuper ca
nonicatu ⁊ prebēda cōpoſuit legatus. ⁊ alterū vitiatur: ⁊ alte
rum nō. diſtinguendū eſt ergo (vt dicit gloſ.) conferatur vtri
uſqꝫ actus in futurū: ⁊ neuter valeat actus. an collatio canoni
catus fiat ſtatim ⁊ ꝓmiſſio prebende vacature ꝯcernat futurū
⁊ hoc vitietur ⁊ nō vitiet poſtqꝫ nō eſt eadem rō vitiandi. facit
qd no. §. eo. c. relatū. ⁊ de condi. appo. c. fi. ⁊ de cōdit. inſti. l. j. p
Bar. ⁊ Bal. ¶ Quarto op. hic dicitur ꝙ poſſunt eligi plures
canonici in eccleſia: ꝙ ſit numerus prebendarū. cōtra. qꝛ cano
nicus nō debet eſſe ſine prebēda. vt. §. eo. relatū. nec debēt eſſe
in eccleſijs plures clerici inſtituti: ꝙ ibi poſſint viuere. vt. j. de
inſti. c. j. ⁊ c. ancte. preterea hoc modo videt fieri fraus cōcilio
lateranē. de ꝯceſ. prebē. nulla. ⁊ c. ꝯſtitutus ergo de reſecando.
de dinoꝝ. quāto. §. pe. iſte aūt tex. innuit cōtrariū. quare male.
So. iſtud ꝯtrariū p modū qōnis tangit glo. magna. ⁊ dicit ꝙ
nō pñt in eccleſijs eligi tot vltra numerū prebendarum: quot
ſunt ibi canonici: ſed pauci ⁊c. vt in ea habes. ⁊ ſic intelligitur
iſtud. c. ⁊ alia q̄ videntur velle ꝙ iſta receptio vltra numeꝝ pre
bendarū valeat. j. c. dilecto. §. preterea. de ꝯceſ. prebē. cū ſuper
Inno. dicit ⁊ idē Hoſt. ꝙ ex iuſta cauſa pñt recipi puta infor
mentur in diuinis officijs vt ferunt prioribus ⁊ antiquis. ſine
cauſa vō hoc nō licet: ⁊ ideo erit officio iudicis talis receptio
irritanda. vt inſtitu. de offi. iudi. alle. de var. ⁊ extraoꝛ. cog. l. j.
§. in honorarijs. ⁊ l. ij. ⁊ iij. ſm ipos. ergo refert ſubſit iuſta cā
nec ne. ſed ſm Bernar. refert recipiantur ita multi vel pauci.
8 ⁊ ſm iſtā opi. querit Jo. an. poſt Ber. ꝙ quot dicant multi vel
pauci

pand ſic vltra recepti.dicit quidā q̄ tot poſſunt eligi vltra nu
merū quot ſunt ibi canonici,vel prebēdati ⁊ ſic refert Jo.an.
facere doc.legū bonon̄.circa bonon̄.cōuincēdos.q̄ aut nulliſi
promonēt:aut quilibet pmouet ſuū.⁊ ſic ſeruatur etiā in eccle
ſiis alemanie hoſti.dicit hoc eſſe arbitrariū. ⁊ hoc equius ſm
Joā.an.poſtq̄ enim a iure nō eſt numerus diffinitus:iudicis
arbitrio cōmittendū eſt.vt.l.j.ff.de iure deli.⁊.c.de cauſis.de
offi.deleg.Sʒ pone qd̄ recepta eſt multitudo vltra numerum
que receptio vitabit. Reſpōdeo aut iſti recepti fuerunt diuer
ſis tēporibus:⁊ vitabitur receptio illorū qui ſunt ſupra nu
merum vltimo receptorū.aut fuerūt recepti ſimul:⁊ tūc idem
vt ordine ſcripture inſpecto poſterius velut arbitrariū nume
rū electoꝝ receptio vitietur.⁊ ſi ſimul recipiantur.ita q̄ de or
dine ſcripture non appareat.q̄ forte vna voce dictū fuit vos
eligimus in canonicos:⁊ in fratres tunc oīm receptio vitietur
vt.ſ.eo.c.progi.⁊.c.dilecto.⁊ ſic intelligo qd̄ dixit Joan.an.de
iſta ſimilitudine facit ad not.in.l.i.C.de inoffi.do.vbi ſi pater
donauit pluribus bona.ita q̄ diuiſe nō ſubiacent querele co
aceruate vero ſic.que donatio per querelā irritabiť prima vel
vltima:vel omnes dic.vt ibi.⁊.l.tytia.§. impera.de leg.ij.⁊.ſ.
de dona.apoſtolice.⁊.l.ſi idē cū codē.de iuriſ.om.iudi.aduer
te tamē.q̄ ſi recepto vltimo loco cuius erat receptio irritan
da cōferatur prebēda vacās:ex hac collatione cōfirmabiť ius
ſuū:⁊ tutus erit ſicut quilibet extraneus:cui collatio facta fo
9 ret.Item ſcias.†q̄ ſi eccleſia nō habet numerum:⁊ ſufficiant
facultates:licet receptio oīm electorum ibi.quod tenet Jo.de
deo.q.xxxvij.ſm Jo.an.¶ Quinto ⁊ vltimo oppo.hic innui
tur.q̄ legatus nō poſſit cōferre vacaturā prebendā cōtra con
ciliū lateran̄.cōtra.ſ.de offi.lega.c.iij.⁊.iiij.ſo.dicit.q̄ videtur
reſeruare collationi ſue:vt ibi.nō cōferre vt hic ad hoc.ſ.de in
re pat.dilectus.¶ Ulterius dicit Jo.an.q̄ illud.quod hic di
citur.q̄ recepti vltra numerū debent habere quotidianas di
ſtributiones:dicit nō ſeruari in receptis de neceſſitate: vt au
thoritate papali in voluntarie receptis ex quo deſeruiunt ec
cleſie:poſſet habere locum ⁊ eſſet ſatis equū.vt no. Joan.an.
ſ.de cōſti.cum.M.ſuper glo.hic poteſt in ſi.vel forte ideo hoc
papa mandat ꝑpter contemptum primi mandati ad quod.ſ.
eo.dilectus quod placet egi.⁊ gui.¶ Ultimo not.q̄ eps au
ctoritate pape C.aſſignauit iſti prebendā:⁊ poſtea ſimul cum
capitulo contrauenit:⁊ ſic cōtra factum proprium.⁊ hoc ideo
q̄ de neceſſitate aſſignauit obediendo pape:ideo pōt proprio
nomine cōtradicere.vt.l.pe.de inoffi.teſta.⁊.l.poſt legatis.§.
aduocatū.ff.de his qui.vt indig.

1 ¶ Electio cum ad vnam prebendam duo ſimul eligūtur
non tenet.
2 Et copula attribuit rem cuilibet ꝑ parte quando ponit in re
compaſſibili:ſed in re incompaſſibili: vt res potius valeat q̄
pereat:accipitur pro aut.
3 Plures nō poſſunt eligi nec copulatiue nec alternatiue.

1 Tue.†Nota tenet electio cum ad vnam preben
dam duo ſimpliciter eligunť. primo poniť
decīſa facti narratio.⁊ conſultatio.ſecūdo reſponſio
ibi.nos.¶ Not.primo q̄ cōciliū turon̄.ſ.e.maiori
bus.inhibet ceſſionē prebende.⁊ cōciliū lateran̄.prohibet pre
bendas conferri anteq̄ vacēt.electio ergo talis.eligimus nos
duos ad vnam prebendam ſi intelligatur:q̄ ſimul erit contra
cōcilium turon̄.ſi ordine ſucceſſiuo vt.ſ.ſecundus poſt mortē
primi erit contra,concilium lateran̄. dicta aūt electio facta co
pulatiue duorum magis referenda eſt ad primū intellectum:
2 q̄ ſimul ꝑpter natura copule ⁊.†que attribuit rē cuilibet pro
parte qñ poniť in re cōpaſſibili:ſʒ i incōpaſſibili vt res valeat
potius:q̄ pereat accipiť ꝑ aut.vt.ff.de vſuf.lega.l.tytio fun
dus.que dictio aut tribuat inſolidū vt.l.ſi ex toto.§.ij.de leg.
ſ.⁊.l.reos.§.cum in tabulis.de duo.re.Quandoq̄ tñ intelligiť
dicta cōiunctio plurium ordine ſucceſſiuo.vt ſi inſtituo filium
⁊ nepotes.inſtitutio enim nepotum intelligiť poſt mortem fi
liorum.vt not.in.l.gallus.de libe.⁊ poſt.⁊ hoc operať caritas
ordinata.vt.l.heredes mei.§.cū ita.ad trebel.⁊.l.j.§.cū pater
3 §.vlt.de leg.ij.†In materia ergo electionis plures nec copu
latiue nec alternatiue poſſunt eligi.vt.c.ij.de elec.lib.vj.⁊ hic,
¶ Secūdo not.q̄ ꝑpter importunitatem ſepe emanat cōceſ
ſio.contra viam.concor.ſ.de reſcript.c.vlti.li.vi.¶ Primo op
ponitur:⁊ videť.q̄ vna prebēda poſſit diuidi in duas:ſicut de
vna domo poſſint fieri due.⁊ de duabus vna. Sol.vt in dicta
glo.⁊.ſ.c.maioribus. ¶ Secūdo opponiť:⁊ videť.qd̄ teneat
electio plurium ad eandē prebendam. vt ex hoc diceretť prebē
da diuidi.q̄ iura corporalia ⁊ quandoq̄ corporalia penes plu

¶ Opponit in cōtrarium.

res poſſunt conſiſtere inſolidū.de ſerui.l.via. Item plures iu
dices pñt habere iuriſdictionē inſolidum ⁊ ꝑ indiuiſo vna res
eſſe pluriū.ita quod nullus poterit dicere hoc meuʒ eſt vt.l.in
fundo de lega.ij. So.vt in glo.magna ibi ſed nonne.quā glo.
allegat.ſ.eo.cū nō ignores ad ſi.licet enī res que eſt plurium
pro indiuiſo dicatur omnium inſolidū quo ad vſum deſtina
tuʒ.vt digi.ſ.eo.ratio.hoc eſt verum quo ad fictionem.ſecus
quo ad oculum intellectus:ex quo ad veritatē.vt dicit gloſſa.
¶ Tertio oppo.de.c.ſtudij.lxj.di.⁊.c.archidia.lxxv.diſti.vbi
valet electio duorum hoc modo.vcʒ vt ſecundus habeat ſi pri
mus noluerit acceptare.ſol.illa electio non eſt cōtra cōcilium
turon̄.⁊ hoc clarū.q̄ idē.c.inhibet ceſſionem: ſed hoc nō diui
ditur.ſed ſeruus loco primi ſubrogať. Itē non eſt cōtra cōci
lium lateran̄.q̄ iſte ſecūdus nō ad vacaturā ſed vacantem in
telligitur electus.hodie tamen talis electio cōditionalis iſti⁹
ſecundi videť ineſſicax per.c.ij.de elect.lib.vi.In electionibus
vero officialium laicorum.vt ſi talis non acceptauerit talis eli
gatur non valeret.vt no.Cyn.in.l.poſt aditam.C.de pupil.et
vulg.ſubſtitu.ſubſtitutiones enim iſte in omnibus preter q̄ in
electionibus videtur valide.vt patet in tota materia ſubſtitu
tionū. ¶ Quarto opponitur:⁊ videtur quod vſuſfructus in
diuiſibilis poſſit pluribus inſolidum competere:⁊ debeant cō
uenire in vſu alternis tēporibus. vt.l.quoties.ff.de vſuf.ſolu.
ibi in vſuſfructu:nō ſic in rebus ſpiritualibus.niſi alternis tē
poribus nō pōt quis eſſe canonicus. q̄ in ea vocatione ⁊c.vt
c.ſanctorum.lxxi.di.volunt enim iura in eccleſiis rectores tē
porales inſtitui.vii.q.i.paſtoralis Joan.cal.ſed vſuſf.bene po
teſt conſtitui ad tēpus ſub conditio.vt inſti.de vſufr.¶ Quin
to oppo.de.c.cū.M.ferrarien̄.vbi quatuor fuerunt.electi ad
vnam prebendam reuocantem So.vt ibi.

1 ¶ Authoritas perſonarum prebet fauorem actui q prima
facie eſt iniuſtus.
2 Poteſtate delegata:⁊ arbitraria qs poteſt vti in eadeʒ qōne.
3 Queſtio ſi vertitur ſuper beneficio pōt a partibus ſuper dicta
queſtione paciſci.
4 Capitulū. pōt ſe obligare rōne cōpoſitiōis ad annuā pēſionē
5 Dignitas non obligatur ex cōpoſitione:ſed perſona prioris
⁊ capituli.
6 Capitulū pōt obligari pro bono concordie ⁊ pacis q̄uis poſ
ſit reſtitui ſi leſum eſſet.
7 Prioratus ſi traditus eſt illi per cōpoſitionem q nullū ius ha
bebat an licite poſſideat.
8 Prior ſi renuntiat prioratui acquiſito ꝑ cōpoſitionē:⁊ poſtea
eligitur an teneatur ad compoſitionem.

Diſiceſſent. Si duo electi ad aliquā di
gnitatem compromittūt in
iudicem ipſe pōt alterū cōfirmare:⁊ alteri ad vi
tā cōfirmati prouiſionē facere de ipſius prouen
tibus.⁊ primo excuſat ſuſpectā ordinationē.⁊ ipſius duo mē
bra declaret.ſecūdo premiſſis motiuis ſub certa moderatiōe
1 illā approbat.ſecūda ibi:q̄ igiť.¶ No.primo.†q̄ authoritas
perſonaꝝ p̄bent fauorē actui q prima facie eſt iniuſtus.de quo
i prima glo.⁊.vij.q.i.oīs qui.xxvij.di.q de menſa.vbi de hoc
¶ Secūdo not.aliqd ꝑpter exēpla.⁊ pnicīē euitandā ⁊ repro
bandā niſi adminiculis aliis adiuueť.cōcor.ff.de penis.l.ſi qs
aliqd.§.qui arbitratiōis.⁊.viij.di.mala ꝯſuetudo. ¶ Tertio
2 Not.q̄ qs pōt vti delegata ⁊ arbitraria poteſtate in eadē qōne de
qua.ſ.de p̄ſum.literas.⁊ de arbi.cū tpe.⁊.iij.q.vij.tria.v.ſi qs
vero.de p̄ſum.cū ex officij.ꝑ io.an.⁊ qd̄ no. Inn.de arbitro ⁊
arbitratore.ſ.de iureiur.quintanallis.⁊.l.ſi miles.ff.de teſta.
3 mili.¶ Quarto not.†q̄ ſi vertiť qd̄ ſup beneficio pōt a ptib⁹
de dicta qōne paciſci.⁊ dicit illa magis ordinatio:q̄ cōpoſitio
ptʒ ex verbo ordinationē hic ſepius repetito.¶ Quinto no.
q̄ ꝑ illo cui remanet p̄ſumiť q̄ foueat iuſtitiā.q̄ preſumiť pro
ſnīa vt.l.herēnius.§.gaia.de euic.de renūt.in pñtia.facit qd̄.ſ.
4 dicī.¶ Sexto not.†q̄ capitulū pōt ſe obligare rōne cōpoſi
tiōis:ad annuā penſionē.⁊ ſimiliter ille cui remanet ecclīa de
qua qd̄ vertebať.vtrum autē iſte q percipit iſtam annuā pen
ſionē dicať beneficiatus:ita qd̄ de ipſa debeat facere mētioneʒ
in literis que impetraret ad beneficia. dic vt.ſ. de reſcript.in
5 noſtra.⁊.c.ad audientiam.¶ Septimo not.†q̄ ex cōpoſitiōe
nō obligatur dignitas:ſed pſona prioris.⁊ capituli.vna ratio
redditur in tex.ne ſeſſio prioratus. Alia eſt ratio in prioratu
q̄ tpe cōpoſitiōis nullus erat ibi rector.⁊ ſic prioratus vacās
nō potuit obligari.q̄ nec agere nec cōueniri:niſi certa forma
ſeruata.ſ.de reb.eccle.non alie.c.i.lib.vj. Iteʒ agebat de iure
perſone:nō dignitatis.de arbi.per tuas.ſ.preci.c.ij.⁊.ff.de pa

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

¶ Capitulū. Not. ꝙ capitulū intelligit ſemp cū epō ioi acta vide bal. i. l. ſ. in pria op. C. de 3ta. ⁊ in. c. ij. de ac cuſa. in. vj. p archi. ⁊ doct.

¶ Opponit in cōtrarium.

6 ctis. l. cōtra iuris. ſ. penul. ⁊ capitulum vero potuit obligari
a pro bono concordie ⁊ pacis quamuis reſtitui poſſet: ſi leſum
eſſet. ſm Inno. qđ nō ſentit eū ꝙ capitulo ſi ledat in iuribus
ſuis propens: non eccleſie cōpetat reſtitutio. qđ tamen eſt dubiū in ciuitatibus: ⁊ vniuerſitatibꝰ ſi ledant: an poſſint reſti
tui dic. vt. l. res publica. C. ex qui. cau. ma. ¶ Opponitur: ⁊ videtur ꝙ iſtud arbitrium cōtineat manifeſtam iniquitatem: in
quantū cōtinet dationem annue penſiōis. naȝ aut iſti (qui eū
recipit) debet prioratus: aut nō pōt percipere ſalua cōſciētia
penſionē. ſi prioratus debetur dimittēdo ipſum per pecuniaȝ
ſimoniā cōmittit. ⁊ ſic vtroꝗ caſu male percipit. impoſſibile
enim eſt ꝙ ambo iſti ius habeant in prioratu nam due electio
nes ad idē beneficium nō ſolū de diuerſis ſȝ de vno nō valent
vt. c. vt quis duan. de elec. lib. vj. ad hoc. l. non ſolum. ſ. ſi is. ff.
de procura. ex his liquide patet. ꝙ cū ius vni tm̄ cōpetere poſ
ſit in dicto prioratu. quidquid alter percipit indebite extor
quet. So. dicit dicit glo. ij. iſti non fuerūt arbitri: ſed arbitra
tores. qui poſſunt de iure vnius dare alteri. vt. l. ſi de meis. ſ.
recepiſſe. ff. de arbi. ⁊. c. quintauallis. de iureiur. per Inno. ar
bitramēta enim ſunt tranſactionis. vt in aut. diſſe. iudi. ſ. j. in
tractionibus autem etiam ſi non competat tranſigenti ius li
tite aliquid recipitur: vt a lite diſcedat. nec eſt querendum ha
buit tranſigens ius: vel non. vt. l. ij. C. de tranſac. ſaluo quod
no. in. l. in ſumma. ff. de condi. inde. Item iſtis interrogationi
bus aut habebas ius in prioratu: aut non tenetur qui compo
ſuit reſpondere: cum ſapiat delictum iuxta not. in. l. qui iuraſ
ſe. ſ. ij. ff. de iureiuran. ⁊. l. marcellus. rerum amo. preterea in
terceſſit hic authoritas ſuperioris que excludit preſumptio
nem fraudis ⁊ doli. vt. l. iuſte poſſidet. ff. de acquirē. poſſeſſio.
7 hic in tertia glo. ¶ Sed incidenter circa hoc querit gloſſ. ij. ⁊
pone quod per iſtam compoſitionem traditus eſt prioratus
illi qui nullum ius habebat. an licite poſſideat. dicit glo. quod
non. q̄ arbitrium ſiue compoſitio non tribuit iuſtum titulum
in beneficio ſed canonica inſtitutio: vt. c. j. de regu. iur. lib. vj. ⁊
intellige ſane glo. quādo conſtat quod vigore arbitrij ipm te
net. vt glo. dicit nam ſi ex poteſtate delegata ferret ſententiaȝ
pro illo: qui ius non habebat diſtingue. nam aut is pro quo
talis ſententia lata eſt: hoc ſciebat aut ignorabat. ſi ſciebat: tūc
ſententia non excludit malam fidem ipſius in iſtis ſpiritualibꝰ
⁊ ideo ſibi non prodeſt. ſecus forte ſi ſuper rebus prophanis:
⁊ in foro ciuili feratur ſententia vt. l. generaliter. de noua. et. l.
iul. de condi. inde. facit. c. cum inhibitio. ſ. qui ma. accu. poſ. fa
cit quod not. Innoc. in. c. q̄ plerīq. de immu. eccle. ⁊ de preſ.
c. ſina. Si autem habebat bonam cōſcientiam: ⁊ ignorabat de
fectum titu. tunc tutus eſt iuris authoritate: et iuſte poſſidet
qui pretorum authoritate poſſidet. vt dicta. l. iuſte. de acqui.
poſſeſ. ⁊. ſ. de reſcript. paſtoralis. primo reſponſo. vbi de hoc
ſm hoſtiē. qui aliter videtur dixiſſe. j. de cōceſ. preben. c. ij. vbi
per Io. and. ſuper gloſ. ij. ¶ Secundo oppo. ⁊ videt qđ illud
c. doceat quomodo litigatores ſuper beneficijs ſemper tranſ
igant: ⁊ fingant lites qui ius non habent. vt ſic ad compoſitio
nem deueniane annue penſionis. ⁊ ſic per indirectam viam dn
tur materia malignandi. contra. c. quanto. de dinoꝛ. ⁊. l. cuȝ hi
ſ. ſi cum hin. ff. de tranſac. ſimile dicimus de fraudulento mu
nere. j. q. j. ſi quis neq. ſoln. dicit gloſſ. quod iudicis authori
tas habebat fraudis pſumptiōem excludit: nec iudicis autho
ritas ſuffeciſſet: niſi papa tolleraſſet. ſm gloſ. quod an ſit verū
dubito propter not. ſ. de tranſac. ſuper eo. ⁊ in multis alijs. c.
ibi in quibus patȝ. quod ſola iudicis authoritas quo ad hoc:
vt perſona non beneficia obligentur ad annuam penſionem:
videt ſufficere pro bono pacis. ⁊ q̄ ib omnibus ⁊ recepta ⁊c.
⁊ ſic non poſſunt conuenire. de arbi. per tuas. ¶ Tertio opp.
iſte erat prioratus. ⁊ ſic iſti erant monachi: vel canonici regu
lares. ergo non videtur. quod alteri poſſit deberi ad vitaȝ an
nua penſio. vt. c. non dicatis. xij. q. j. de ſta. mona. c. cum ad mo
na. So. dicit. quod iſte erat prioratus ſecularis: non religioſo
rum. ⁊ hoc placet hoſtiē. q̄ hic dicitur capitulum nō conuen
tus vel dic quod etiaȝ ſi religioſi fuiſſent: iſte habebit hos red
ditus non vt proprium: vt eos dare vel relinquere poſſit Sȝ
vt diſpenſatoꝛ ⁊ obedientiarius: quos abbas poſſet tollere et
minuere. dicit tamen Hoſtien. quod papa religioſus ſimplici
de facili non confirmaret annuam penſionem. circa quod re
mittit Io. an. ad not. per eum. ſ. qui cleri. vel vo. inſinuante. ſu
per glo. ergo non erant. ¶ Queritur Ioan. and. poſt Inno.

¶ Ponit queſtiones.

8 dicitur hic. quod priore defuncto ſucceſſoꝛ non tenetur. ⁊ ſed
pone quod iſte prioꝛ renunciat prioratui: ⁊ poſtea eligitur an
teneatur. videtur quod non. quia cenſetur ſucceſſoꝛ ſui ipſius
per nouam electionem. In contrariuȝ facit preſumptio frau
dis: poſtꝙ ille qui renunciauit in poſſeſſione bonorum depre

henditur. vt. ff. de acqui. heredi. l. ſi is qui mihi bonis. ⁊. ff. qui.
mod. pig. vel hypo. ſol. l. ſicut. ſ. ſupernacuum eſt enim eadeȝ
res: eadem perſona: ⁊ eadem cauſa petendi: vt. ff. de excep. rei
iudi. l. cum queritur. nec videtur renunciaſſe qui ſtatim eſt re
aſſumptus. vt. l. j. ſ. verſum. ff. de in remverſo. ⁊. c. officij. de ele
ctio. ⁊ hoc eſt verum. ſcilicet quod preſumitur contra eum: ni
ſi probet. quod ex legitima cauſa eam renunciauit. puta ꝙ ha
bebat ingreſſum vitioſum: vel ſuberat alia latens cauſa. ⁊ ſimi
liter dicas preſumi fraudem: ſi ipſe renuntiet ⁊ nepoti ſuo vel
conſanguineo conferatur vt eludat ſolutionis penſionē ar. ff.
de his que in frau. credito. l. qui autem. ſ. ſimiliter. ⁊. l. ait pre
tor. ſ. ſi mulier. ⁊. l. lucius. ⁊. ti. dicit tamen hoſt. quod tot ſunt
fraudes ⁊ malicie hominum: quod nec de facili poterit omni
bus obuiari nec. nec probari ſi iſte qui remāſit in beneficio no
luerit hunc excludere a perceptione huius annue penſionis
vt in auctē. de nupt. ſ. mitiores ſecundum Io. and. poſt hoſti.
Sentiunt ergo iſti docto. quod quocunꝗ modo iſte qui com
poſuit: prioratu priuetur: iſta obligatio non ſequatur euȝ qđ
tamen tex. nō dicit: ſed bene dicit. quod eo mortuo non ſequi
tur ſucceſſorem in prioratu. de illo vero qui compoſuit an trāſ
latus vel eo mortuo ſucceſſoꝛ eius teneatur tex. non dicit ſed
quod teneatur ipſe ⁊ eius heredes ſi erat prioꝛ ſecularis vide
tur probari a ſimili argumen. not. ſ. eodem. c. cum ſecundum
apoſtolum. inter quem caſum ⁊ iſtum non videtur differentia
aſſignari poſſe. Item cum iſta obligatio non concernat prio
ratum. ſed perſonam vt dicit litera quo iure poſſet dia dictaȝ
obligationem extingui morte: vel tranſlatione ipſius non vi
deo cogitabis.

1 ¶ Papa ſi ſcribit ordinario vt prouideat tali. an talis pro
uiſio dicatur facta authoritate pape.
2 Mandatum cōtinēs alterum ex connexis includit etiam al
terum cōnexorum.
3 Partes debēt citari anꝗ̄ gratie executioni mādentur.
4 Negligentibus illis qui mādatum apoſtolicum adimplere te
nentur deuoluit exequendi poteſtas ad executorē deputatuȝ
5 Exceptio numeri nō obſtat impetrāti vbi per canonicos vē
tum ſit contra numerum.
6 Impugnās teſtē nō pōt petere legatū: nec inſtrumētum im
pugnās pōt ex eo uti.
7 Numerus ⁊ legitima exceptio ſi canonici ſeruāt indulgētiaȝ
numeri.
8 Pronomina: meus: tuus: ſuus: proprie denotāt dominium.
9 Forma facias prouideri vt facias aſſignari qualiter differant
10 Excōicati nō poſſunt eligere.
11 Receptio canonicorum habetur p collatione.
12 Sentētia lata ſine cauſe cognitione irritat: lȝ teneat.
13 Clauſula generali cōtradictores eccleſiaſtica diſtrictione ⁊c.
qui ligentur.
14 Mandatū ꝙ ſuīe nemo cōtradicat quāto tempore duret an
in perpetuum.
15 Clauſula mittan in poſſeſſionē. ⁊ defendas inductum ſi fuerit
in reſcripto poterit executoꝛ etiam poſtꝗ̄ tradiderit poſſeſſio
nē: ipſum defendere ſi moleſtetur.
16 Canonici ſi recipiūt aliquē vltra numerum authoritate pape
nn perdūt coꝝ priuilegium.
17 Legatus de latere lȝ poſſit conferre bñficia vacātia nō tamen
vacatura.

PRo illorum.

Canonici pilegiati a papa ſuper certo numero ſi pſōte receperūt aliquē ſupra numerū ꝯtra impetrātes a papa exceptiōe numeri vti nō pñt. due ſunt ptes. in prima facti narratio. in ſecūda cauſe cōmiſſio. ibi vo pri
ma cōtinet executoris mādatū: exceptionē: inueſtiturā: ⁊ excōi
1 cationē. ¶ No. prio. ⁊ ꝙ papa qñꝗ ſcribit ordinario vt proui
deat tali. an aūt tunc dicere pūiſio facta authoritate pape. an
vero ordinaria poteſtate videt: ꝙ ordinaria cū de hoc. ſ. ad p
uidendū vacāti eccleſie tenet. vt. ſ. e. relatū. ergo papa videtur
eius officiū excitaſſe. vt. ſ. de offi. oꝛ. lȝ. cōtrariū credo. ſ. ꝙ iſte
cēſeatur authoritate pape receptus. q̄ ptās ordinarij ad iſtuȝ
pro quo ſcribit coarctat. vbi aīn erat larga iſti vel illi. ergo ſub
alia forma cōmittit: ꝗ ipſi epō cōpetat. ⁊ p ꝯñs nō ſuo iure cō
tuliſſe videtur ar. no. j. e. tit. hi qui authoritate. lib. vj. ⁊. l. ius ci
uile. de inſti. ⁊ iure. ⁊. c. cū aliquibus. de reſcrip. li. vj. ¶ Secū
do not. iſtā formā mādati. vt ei faceret aſſignari cōpetēs bñfi
ciū cōtradictorē ⁊c. ſub iſta eñ forma includit nedū collatio
prebēde: ſed canonicatus: quādo non ſic prebenda ſine titulo cō
2 ferēda. ⁊ ſic mādatum cōtinēs alterū ex cōnexis includit etiā
alterū

alterũ cõnexorum vt.c.preterea.ẽ.de offic.dele.⁊.l.illud.ff.de
acqui.here.nã quãꝫ ꝑpter celeritatẽ actuũ cõiungẽdoꝝ actus
medius occultatur.dicit tex.in.l.fi.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo
rẽ.⁊ aduerte ꝙ appellatione bñficij venit canonicatus ⁊ pre
bẽda in eccleſia cathedrali:vt erat iſta Santone.qd qñ ſit ve
rũ.⁊ an idẽ ſi mandaret prouideri ſimpliciter de eccleſia:vel in
eccleſia dicã.j.c.ſi.⁊.j.e.c.quãuis.lib.vi.℄ Tertio not.ꝙ con
tra executorẽ gratiaꝝ opponant exceptiones per illos con
3 tra quos exequit ⁊ ſic debẽt citari anteꝙ̃ exequatur ptes.an
ait teneant iuris ordinẽ obſeruare.dic.vt in.c.ſi.ẽ.de preſum.
4 per Inno.℄ Quarto not.ꝙ negligẽtibus illis qui manda
tũ apoſtolicũ adimplere tenent:deuoluit exequendi poteſtas
ad executorẽ deputatũ ſicut alibi ꝑpter negligentiã deuolui
tur ad aliũ executio.vt.l.cũ quidã.de le.ij.⁊ de adul.l.j.§.ſi ex
traneus.⁊.ẽ.de elec.ne pro defectu.Sꝫ ad executorẽ pape an
deuoluat tex.iſte facit ꝙ ſic.ſi dicimus hunc archiepm de iure
proceſſiſſe ad prouiſionẽ qd tñ glo.negat.vt.j.dicã.℄ Quin
5 to not.ꝙ exceptio numeri nõ obſtat impetrãdi:vbi per ca
nonicos ventũ ſit cõtra numerũ.Ille enĩ qui nititur ex indul
gentia:contractu vel alia diſpoſitione:nõ dꝫ illã impugnare.
6 als nõ poteſt ex ea ſe fundare.vnde impugnans teſtñ nõ po
teſt petere legatum.impugnãs inſtrumentũ nõ põt ex eo niti
nec ex confeſſione aduerſarij quaꝫ niſus exitit impugnare.
qd dic.vt.ff.de his qui.vt indig.l.poſt legatuꝫ.⁊.ẽ.de excep.c.
cũ venerã.per innoc.⁊ in ſpe.depoſi.§.octauo.⁊.c.intelleximꝰ
7 de adul.vbi plene de hoc.⁊ collige.ꝙ ſi iſtiꝰ ſeruaſſent indul
gentiam numeri.numerus iſte eſſet legitima exceptio ad ex
cluſionem impetrantis.ſi de eo non feciſſent mentionem.ẽ.
de ſcrip.conſtitutus.℄ Sexto not.ad ſi.ꝙ papa mandat iſtũ
recipi in canonicum ⁊ in fratrem.⁊ tamen archiepꝰ inueſtiuit
eum.⁊ ſic inueſtitio non habet vim receptionis immo poſt in
ueſtitionem debet ſequi traditio corporalis.quid ergo vltra
titulum collatum inueſtitio operetur dic per dy.in regula pri
ma.j.de regu.iur.lib.vi.⁊.c.authoritate.j.de inſti.⁊ forte poſ
ſet dici ex eo ꝙ papa mandat iſtum recipi:inueſtitio archiepi
fuit nulla.ꝙ ad hoc mandatum non habebat.ſed vt faceret aſ
ſignari.vt dicit glo.℄ Septimo no.ꝙ iſti canonici erant ex
communicati:⁊ tamẽ papa vult ꝙ illũ recipiant in canonicũ
⁊ prebendam aſſignent.quomodo autẽ excõmunicatus ante
quam abſoluatur poſſit illa agere dicam.j.℄ Octauo not.in
ſi.que ſunt iura canonie de quibus etiã.ẽ.eo.dilectus.⁊ de cõ
ſtitutio.cum.M.ferrarien.⁊ aduerte quod hic fuit ruptus nu
merus canonicorum:nũc tamen intelligitur ruptus numerꝰ
prebendarum.vt dicit glo.ſi.℄ Venio ad contraria glo.⁊ do
cto.⁊ deinde ad queſtionẽ.⁊ primo oppo.hic papa mandauit
archiepo.quod prouideret in aliqua eccleſiarum ſuarum ipſe
prouidit in eccleſia Santoñ.que non erat ſua:ſed cathedra
lis.ergo prouiſio facta contra formam mandati debuit decla
rari nulla.vt.ẽ.de reſcrip.c.cum dilecta.papa autem hoc con
firmauit qd facit.ergo male.ſolu.dicit glo.iſta ſub iſta appel
latione ſuarum comprehenduntur omnes conſiſtentes in ſua
prouincia in quibus aliquod habꝫ ius:prout habet in tota ꝓ
uincia quedam iura de quibus.ẽ.de offi.ordina.paſtoralis.ſi
autem in quibuſdã non haberet aliquod ius non veniret ſub
appellatione ſuarum:niſi dictũ eſſet prouideas in aliqua ec
cleſia tue prouincie.tunc enim prouidere poſſet etiam in exẽ
ptis.ꝙ licet exempte deſinant eſſe ſue:non tamen de prouin
cia:vt no.pau.in clemen.abbates.de reſcrip.⁊ in.c.ſi eo tem
8 pore.de reſcrip.in nouella colligitur ergo.ꝙ quod licet de na
tura iſtorum pronominum meus tuus ſuus ſit denotare do
a minĩ ꝰ vt.l.quintus.§.argento.ff.de auro ⁊ argẽ.large tamẽ
intellige vt ſuũ dicatur.cum habet aliquod ius in re.vt.l.ſuos
ff.de leg.iij.⁊ qd not.in.l.ij.ff.de origi.iur.⁊.l.qui tabernaꝫ.ff.
de contrahen.empt.licet ergo collatio nõ ſpectat tamẽ illius
iuris ſua cenſetur vt.d.l.qui tabernam.⁊ in iſto.c.quidam tñ
dixerunt.ꝙ per dictã formã in aliqua eccleſiarũ ſuarum ⁊c nõ
habeat poteſtatẽ prouidendi niſi in eccleſiis quarum collatio
ad eum ſpectat.qñ papa videatur ſuum officiũ excitare magi
me ſi ſcribat.ꝓ ſubdito ipſiꝰ archiepi paupere:nõ habẽte ali
quod beneficiũ.hanc opi.recitat cõpo.ẽ.de reſcrip.c.capitu
lũ.in glo.magna circa mediũ.quã ope.nõ approbat archi.j.
c.ſi pro clericis.Ego credo hoc verum ſi clericus pauper de
archiepo ſit cõqueſtus pape.⁊ papa ita ſcribat.tunc enim pa
pa videt excitare archiepm ad adminiſtrationem debite iuſti
tie:ſicut cum mandat epo vt miniſtret iuſtitiam ſubdito non
enim videtur tunc eum facere delegatum ſuum:ſed eius offi
cium excitare.vt dicto.c.licet.de offi.ordina.⁊ adde ad predi
cta quod no.bar.in rubrica.de ope.no.nũtia.vbi de genitiuis
an denotent dominium.verum etiam per iſtaꝫ clauſulam ſua

Opponit in contrarium.

a ℄ Denotare dñiũ. Vi de bar.in.l. quintus.§.argẽto.Valle.eũdẽ i.l.certũ.§.j.ff.de cõfeſ.⁊.l.aul.ſacramenta C.ſi aduer.vẽdi.bal.in l.ſi.C.de edi cto di.adri.tollẽ.⁊ oĩno bal.in rub.C.de verb.ſignific.

rum cõprehendatur eccleſie:quarum collatio ſpectat cõmũni
ter ad eũ ⁊ ad alium.dic.vt.j.eo.c.vlti.lib.vi.facit.l.j.ff.ad ſille.
℄ Secundo oppo.papa hic cõfirmat factum archiepi:dũ di
cit ꝓuidere factũ eſt ⁊c.ſed videtur quod minus prouide fece
rit.ꝙ mandatum ſibi fuit vt faceret aſſignari.et ipſe aſſigna
uit ⁊ ſic contra formam mandati.ẽ.de reſcrip.cum dilecta.ſo.
glo.que incipit per talem ⁊c.format iſtud contrarium ⁊ fatet
quod archiepꝰ male fecit:ſed obſtat litera prouide factum eſt
⁊c.Sed dicit quod non ob.ꝙ papa ſic voluit de facto dum di
cit volumus ⁊c.⁊ ſibi ſufficit pro ratione voluntas vt inſti.de
iure natu.gen.⁊ ci.§.ſed quod princip.Inno.dicit.ꝙ archi
epiſcopus inueſtiuit illum de conſenſu epi Santoñ.⁊ hoc col
ligitur ex litera regiſtri.quod hoſti.non placet.ꝙ pauci libri
illam habent.preterea quid operaret conſenſus epiſcopi cum
ad eum non ſpectaret collatio:ſed ad capitulũ.vt patet in tex.
Rurſus ſi ſpectaſſet ad eum debuiſſet ipſe conferre:non con
ſentire Innoc.ſaluando tex.quod inueſtitio archiepi iuridice
9 facta fuerit diſtinguit inter formam facias prouideri ⁊ formã
facias aſſignari quaſi prima forma contineat quod faciat ius
conferri.ſecunda quod ius conferat.⁊ faciat factum aſſignari
⁊ ita loquitur hic.vbi archiepꝰ contulit iſti ius in prebendam
⁊ canonicatũ.⁊ iſtã iuris collationẽ mandat papa quo ad exe
cutionem facti per capitulum exequendam.⁊ ſic nõ ob.cõtra
rium de.c.abbate.ẽ.de reſcrip.vbi de iſtis formis.⁊ hanc opi
nio.tenet hic Joã.de lign.non video tamẽ quo iure inuet iſta
differentia inter verbum prouidere ⁊ aſſignare ſi vtriꝗ̃ adiu
ciatur verbum facias.℄ Tertio op.innuit iſte tex.ꝙ ꝙ iſti ſe
mel ⁊ bis fecerunt contra indulgentiam.perdant eam.cõtra
qꝛ priuilegia per actũ cõtrarium nõ perdunt ita de facili.vt.j.
de priuile.accedentibus.⁊.c.ſi de terra.ſol.vt not.ẽ.de cõſtit.
cum acceſſiſſent.⁊ per cy.C.de execu.tut.l.voluntas.℄ Quarto
opp.papa hic mandat.ꝙ iſti tandiu excommunicati ſint:do
nec recipiant.⁊ ſic innuit.ꝙ in excõmunicatiõe manentes poſ
10 ſunt recipere aliquos in canonicos:⁊ conferre prebendas.ꝙ
Sed contra excommunicati non poſſunt eligere.ẽ.de conſue
cum dilectus.⁊ de electione cum inter.R.ergo multominus
conferre Sol.glo.penul.ſoluit illud contrarium duobus mo
dis primo quod omni in excommunicatione manentes reci
piunt.ꝙ recipere eſt onus:⁊ ab onere non debet excommuni
catio releuare excommunicatũ quia ſic pena tribueret immu
nitatem quod eſſe non debent.vt.l.relegatorum in fine.ff.de
inter:⁊ re.⁊.ẽ.de iudic.intelleximus.vnde ⁊ iurare ⁊ iudicare
cogitur.vt in glo.que non aduertit ad id:quod dixit.ẽ.gloſſ.
proxima.ſcilicet quod archiepiſcopi inueſtitura non tenuit.
11 quod ſi ita eſt:ꝙ ergo receptio canonicorum habetur pro col
latione.j.de reſcrip.cum aliquibus.lib.vi.⁊ de elect.cum in ec
cleſiis.eodem lib.ſed excommunicati conferre non poſſunt.
vt ſupra dixi.tranſit ergo glo.ad aliam ſolutionem exponen
do tex.ibi:donec ſepe dictum ⁊c.ideſt cautionẽ preſtant de ſtã
do iuri.ſed iſta non videtur bona.ꝙ hic offenſa ⁊ cõtumacia
canonicorum erat manifeſta.⁊ ita abſolutionẽ debebat ſatiſfa
cere precedere.nec ſufficit cautio.vt.j.de verb.ſigni.ex parte
glo.videtur hoc fateri ⁊ ſic reſidere in hoc.vꝫ quod receptio
debeat abſolutionẽ precedere.quod Innocẽ.non approbat:⁊
dicit.quod.c.ex parte.non habet locum in ſpiritualibus nun
quam enim excommunicatus ex eo quod recuſauerat ordina
ri ordinabitur antequam abſoluatur de ordi.ab epiſcopo.c.
ij.⁊ de ſententia excommunicationis.c.cum illorum.⁊ facit de
conuer.coniugatorum.c.ex publico tenet ergo Innocen.qd
abſolutio debet precedere iſtam receptionem canonicorum.
Joan.an.dicit.quod receptionem facti poſſunt facere excom
municati.⁊ de tali poteſt intelligi iſta decreta.ſed oportet tũc
fateri:quod factum archiepiſcopi de inueſtitura tituli collato
ria fuerit efficax.nec ob.c.cum in eccleſiis.⁊.c.cum aliquibus
prealle.℄ Quinto oppo.hic dicitur.ꝙ debẽt canonici iſtum
recipere ⁊ aſſignare illa de quibus in fine.c.non obſtante exce
ptione numeri:cũ videantur renuntiaſſe ſupra numerum eli
gendo.ſi ita eſt:ergo videtur quod ſibi debeant etiam aſſigna
re prebendam:vt ſicut eſt receptus quo ad numerum canoni
corum:⁊ portionum:Ita ⁊ quo ad numerum prebendarum.
cum eadem ratio videatur:ergo ⁊ idem ius.de tranſla.inter
corporalia.⁊.l.illud.ad.l.aqui.ſolu.gloſſ.ſi.ſentit iſtud contra
rium.nec aliter ſoluit:niſi quia negat fractionem numeri ca
nonicorum inferre fractionem numeri prebendarum.⁊ bene
dicit.ꝙ eſt caſus hic ⁊.ẽ cum dilectus.vbi de ratione diuerſi
tatis.nam prebenda non vacans non poteſt aſſignari:nec de
ea diſponi:vel diuidi.nõ miro ergo ſi nõ videt numeꝝ prebẽ
darũ rũpere:cũ nõ poſſint anꝙ̃ vacẽt.ſꝫ canonicos vltra nũeꝝ
põt eligere de ꝓſenti:⁊ videnẽ electi ad quoddã ius de nouo

treatū ſola animi eſtimatiōe:qđ pōt fieri.vt.ſ.e. dilecto.ſʒ nō
ſola animi eſtimatione poſſunt prebende diuidi:que in facto
cōſiſtūt ſicut domus;fundus:ꝛ ſi.vt no.ſ.eo.tue.iō cōtrarium
factū exigūt.ꝛ iſta eſt bōa rō diuerſitatis. ℂ Sexto ex.gl.op.
iſte archieps inueſtiuit ꝛ tulit ſniam excōicationis in cōdicto-
res ꝛ rebelles.ſʒ vř ꝙ tales ſnias ferrenō debeāt.cū hec reſpi-
ciāt tractū ſuū epis:q nō ptinet ad iudicē.ff.de vſu.l.j.Sol.vt
no.ſ.de procurato.auditis.ꝛ.ſ.de homici.lib.vi. ℂ Septimo
op.ꝛ videt.ꝙ etiā alia ratione nō teneat talis ſnia.qꝛ ſic dice-
re.excōico omnes qui contradicerēt:eſt facere cōſtitutionem
ſicut cū excōicantur omnes qui furtū fecerūt.vt.ſ.de cōſti.c.ſi.
lib.vi.ſo.dicūt doc.ideo iſta nō pōt dici cōſtitutio.qꝛ nō hʒ il-
la que requirunt ad eſſe cōſtitutionis de quibus .iiij.diſt.erit
ħʒ ergo dici ſnia qꝛ fertur cū cognita cōtra reluctantes.vt pʒ
12 in textu ꝛ lata ſine cauſe cognitione irritarek licet teneat.gl.
q.iij.c.j.ſʒ alia ſnia eſſet nulla puta ſi ſub pena iudex mandet
ꝙ tales obediant tali: vel etiā ſm ho.ſub pena excōicationis
tales enī ſnie ſine cauſe cognitione plate:nō tenēt.vt not.ſ.de
reſti.in integ.c.ij.per Inno.ꝛ.C.cōmi.vel epi.p totū.cū cauſe
vero cognitione late tenēt.vt.ſ.de appel.preterea. ℂ Venio
13 ad queſtiones que eliciunt ex gl.ex dictis doc.Primo circa il
lā clauſulā ſic generalē contradictores ꝛc.qui ligent iſta clau-
ſula.an ſolū partes vel etiā extranei.gloſ.prima parua ꝙ fuit
addita dicit.ꝙ ligant ptes:ꝛ extranei qui de facto ꝛ nō de iu
re ſententie ſe opponunt.et hoc placet Inno.ꝛ hoſti.p quib9
ſ.de reſcriptis.c.petitio.niſi aliud appareat ex forma reſcri-
pti.de quo remittit hoſt.ſ.de offi.dele.ex parte.ij.in illos eñ
qui de iure cōtradicūt iuriſdictionē nō habent.ꝛ eſt ille ſimile
qđ not.Jo.an.de reſcri.cū contingat.ꝛ de ele.ex.propoſuit.ſu
per verbo fautorem.ꝛ qđ ipſe not.de conceſ.prebē.qꝛ cunctis
lib.vj.in glo.ōgit.hic hoſti.ꝛ bene facit de his qui.vt indig.l.
pe.ꝛ qđ not bar.in.l.ſtipulatio iſta habere licere.de verborū
14 obliga. ℂ Secūdo quero iſta ſnia contradicentes ꝛc.quanto
tēpore duret:an in perpetuū. dicat ꝙ aut mādatū nō eſt exe-
cutioni mandatum:nec ſortitū plenū effectū: ꝛ durabit ſemp
donec ſortiatur.ꝛ hoc in caſibus in quibus ſnia nō fertur.Si
vero ſit tale negotium in quo feratur ſnia :non poteſt poſtꝙ
eam tulit aliqđ vltra agere:tanꝙ officio ſuo functus.de offi.
dele.in literis.ꝛ.c.querenti Innoc.dicit etiā ꝙ vbi fertur ſen-
tentia poterit cōpeſcere cōtradictoꝛ poſtꝙ eam tulit: vſqꝫ ad
annū per dictū.c.querēti.Sʒ in caſibus in quibus non fertur
ſententia:tenet qđ perpetuo donec mandatū ſortiatur effectū
poſtea vero nō.hoſti.dicit in caſibus in quibus fertur ſnia tūc
eſt vera opinio Inno.ſ.ꝙ non poteſt vltra annuʒ aliquid age
re niſi tēpore inueſtiture excōicauerit contradictores.nā tunc
etiā poſt annū cōtradicēs ligabitur ſnia:niſi prius ſentētie pa
ruiſſet.quo caſu cōtra ipſum ceſſat poteſtas executionis:etiā
ſi de nouo moleſtet.quod an ſit verū dixi in dicto.c.querenti.
15 Jo.an.dicit audiuiſſe ꝙ curia tenet.ꝙ ſi in reſcripto eſt clau
ſula mittas in poſſeſſionē ꝛ defendas inductum poterit exe-
cutoꝛ etiam poſtꝙ tradidit poſſeſſionem. ipſum defendere ſi
moleſtetur quaſi talis ſit conſeruatoꝛ cuius officium durat.vt
dicitur de offi.dele.c.ſi.§.officium li.vi.ꝛ facit.ſ.de ſimo.c.que
relam in fine.ꝛ qđ ibi per Joā.an.poſt inno.nam ſi cōtrarium
diceremus.dicta clauſula nihil operaretur.qđ eſſet abſurdum
ꝛ contra mentem concedentis de priui.in his.ꝛ eodem.c.ſi pa
pa.lib.vj.non obſtat decreta.querenti.ꝙ non loquitur de tali
qui in literis habeat dictam clauſulam ſm archi. qui poſuit il
lam glo.ſ.eodem ſi cui.lib.vi.addunt qđ no.de reſcrip.ad hoc
in ſi.ſecunde gloſſ.ꝛ ſubdit ibi.ꝙ aliquibus videt idem de illa
clauſula defendas inductum qđ dictū eſt.ſ.de clauſula cōtra-
dictores ꝛc.ne nimiū derogetur ordinarie poteſtati.xi.q.j.perue
nit.de offi.ordi.licet.de maio.ꝛ obe.per tuas.ꝛ ſm hoc dicit.
ꝙ lapſo anno defenſio ſpectaret ad ordinariuʒ cuius intereſt
ſubditos ex moleſtijs defendere Ita dicit Joā.an.ſuper ver-
bo.contradictores. ℂ Tertio quero:dicitur hic.ꝙ eligendo
16 vltra numerū videtur numero renūtiare.pone ergo.ꝙ reci-
piant aliquē vltra numerū authoritate pape.dicit glo.ꝛ ita ꝛc.
ꝙ tunc non hʒ locū quod hic dicitur.ꝙ tunc recipiunt ex ne-
ceſſitate:ergo ſubueniendum vt.d.l.poſt legatis.ſecus ſi reci-
perent authoritate legati:nam cum tunc recipiant volunta-
rie:renuntiāt numero.cum ad hoc neceſſario non teneantur.
17 Ita dicit glo.ex quo not.ſm hoſti.ꝙ licet legatus de latere
conferre poſſit beneficia vacantia non tamen vacatura.licet il
la reſeruare poſſit.vnde non poſſet facere recipi aliquem vl-
tra numerum:multo minus contra iuramentuʒ.fatetur tamē
quod confert beneficia in eccleſijs non habentibus numerum
quod intellige.ſi ſufficiant facultates.ꝛ vide.ſ.de vita ꝛ hone.
cle.quū in ſi.prime glo.ꝛ qđ not.de conceſ.preben.c.vlti.lib.vj.

Ponit queſtiones.

ℂ Clauſulā ſic gn̄alem. Nota talem clauſulā intelligi de cōtradictoribus factis nō iuris. Vide cardi.in cle. ij.§.cōtradictores de reſti.do.feli.in c.ſup .e.i v. ſecūdo fallit de offi.dele.

in glo.nunquid.in fine.

1 Promoueri quis poteſt ad ſacros ordines ad titulum ſui patrimonij.
2 Patrimonium aſſignatum ſuccedit loco beneficij.
3 Promotus ſine beneficio an teneatur ad horas.
4 Patrimonium promoti ſi perit caſinate:an eps teneatur promoto prouidere.
5 Promotus ad titulum patrimonij an teneatur de ipſo ſoluere decimas.Et an poſſit trāſire ad aliam eccleſiā nu. 6.
Et an poſſit vēdere patrimoniū pro titulo aſſignatū.nu. 7.

Tuis. Non beneficiatus habens ſufficiēs patrimonium ad ſacros licite promouetur et
ponit dictum: cuius vnam determinationem inter
1 ſerit.ibi:dummodo. ℂ Nota. primo quod poteſt
2 quis promoueri ad ſacros ad titulum ſui patrimonij.ꝛ ſic.
patrimonium aſſignatum ſuccedit loco beneficij.nec aliud po
teſt petere ab epiſcopo:ꝛ peccaret petendo ſecundū glo.quod
non approbat Jo.and.qui remittit ad not. per eum.ſ.c.epi-
ſcopus in illa.queſtione an diues de patrimonio poſſit viuere
de bonis eccleſie:ſalua conſcientia.intellige tamen glo.quod
non poſſit petere tali petitione:qua cogatur epiſcopus iuxta
formam.c.cum ſecundum apoſtolum. ℂ Secundo not.quod
quandoqꝫ eſt habilis ex vna cauſa:ꝛ inhabilis ex alia ad exclu
ſionē ab ordinibus.vt.l.ꝛ ſi non lex.ff.de here.inſti.ꝛ quid po
teſt obſtare huic promouendo dic.vt.lj.diſtin.qui in aliquo.et
3 xxxij.diſtinc.maritus. ℂ Tertio no.ꝙ pmouetur quis quā
doqꝫ ſine beneficio:et an iſte teneatur ad horas .dic ꝙ ſic.ſed
nam tenetur certam eccleſiam officiare. de hoc.xcij.diſtinc.c.
ſi.ꝛ quod not. Joan.an.de cleri.nuiu.c.j.ſuper glo.ſi. ℂ Que
4 ro ſi tale patrimoniū perit caſinate:an epiſcopus teneatur
iſti prouidere:tenet.quod ſic.ꝛ idem cuincatur :ſed dices quo
modo poteſt euinci.nam ſeruus ſi ordinatur: non reuocatur
in ſeruitutem:licet appareat:ꝙ fuerit alienus.ſ.de ſeruis nō
ordinan.miramur.ergo idem videtur dicendum in patrimo-
nio pro titulo aſſignato.dicit Jo.an.quod facilius reuocatur
tranſlatio patrimonij in eccleſiam.quam tranſlatio perſone.
Nam reuocatio perſone cederet in vituperium dei:et eccleſie
non ſic de rebus.ꝛ eſt ſimile.ſ.de tranſlatio.c.fina.ꝛ ex hoc in
fert Joan.and.quod debet attendere epiſcopus: vt ſi patri-
monium ſit ſeruilis conditionis dominus huic intitulationi
conſentiat:alias patrimonio per dominum reuocato tenebit
prouidere epiſcopus ordinato. ſicut ſi patrimonium periret
5 caſinate:prout glo.dicit. ℂ Secundo quero.an iſte promo-
tus ad titulum patrimonij.de ipſo teneatur ſoluere decimas
vincen.quod ſic.Idem Joan.ꝛ goffre.hoſtien.cōtra. ℂ Ter
6 tio quero.an iſte poſſit tranſire ad aliam eccleſiam. dicit qđ
non per .c.priuatus qꝛ nec laicus poſſet:vt ibi ꝛ non tantum
ratione rei:quantum ratione ordinis propter quem eſt ei obli
7 gatus ſm Jo.goffre.ꝛ hoſti. ℂ Quarto querit glo.an talis
poſſit vendere talem patrimonium pro titulo aſſignatū.vin.
quod non ad idem.Joan.ꝛ goffre.qui tamen fateretur quod
non eſt illi patrimonio ius ſpirituale in tantum adherens:qđ
non tranſeat ad heredes.nā morte clerici ille tit.eſt extinctus
qꝛ finita cauſa principali finitur priuilegium.vt.l.tytia.§.vſu-
ras.de lega.ſecundo ꝛ.c.ſuggeſtum.de decimis.ꝛ eſt ſi.in fun-
do dotali.qui non poteſt alienari ꝛ tamen tranſit ad heredes
de dote poſt diuoꝛ.reſtituen.per noſtras.tan.in queſtione pre
dicta tenet.quod poſſit ipſum vendere.qꝛ pretium ſuccedit lo
co rei.Hoſti.diſtinguit.an patrimonium fuerit pro titulo aſſi
gnatum:vel non.vt primo caſu non poſſit ipſum alienare ſine
conſenſu epiſcopi:ſecundo ſic:nec ob ratio tan.qꝛ facilius con
ſumitur pretium.ꝙ res.

Ponit queſtiones.

1 Beneficium poteſt conferri abſenti.
2 Procuratoꝛ qñ recipit noīe abſentis ſub qua forma ſint verba concipienda.
3 Inueſtitura poteſt peti per procuratorem:ꝛ qualiter fiat.
4 Inueſtiri an quis poſſit de beneficio per laicum.ꝛ nu. 8.
5 Inueſtitura ſi facta fuerit ꝛ non appareat quid in animo geſſerit inueſtiens aut procuratoꝛ recipiens quid dicendum in dubio.
6 Dominium nō queritur per procuratorem generalem:ſʒ bñ per ſpecialem.
7 Actiones perſonales quare nō querant regulariter per procuratorem ſine ceſſione.
9 Habens gratiam cum beneficio acceptandi.an poſſit ad hoc conſtituere procuratorem laicum.

Accedens

¶ Peti inueſtitura Adde bal. i c. i. quo tpe miles ⁊ i. c. i. §. fin. p q̄s ſ. ineſt. bar. ecpo .i. c. i. i vi. differē. ō cognit. feu. bar. in. l. ab emptiōe. ff. de pac.

¶ Opponit in cōtrarium.

¶ Ponit queſtiones.

1 Accedens. † Not. primo ꝙ abſenti poteſt
cōferri bñficiū. ⁊ ſic abſenti que
ritur ꝑ aliuꝫ qḋ eſt regulare interueniēte nūtio: vel
epiſtola. vt. l. cōſenſu. de act. et obli. ¶ Secūdo not.
2 ꝙ dicat ꝑ aliū vel alius magis pro eo ⁊c. † docet eñ ſub qua for
ma ſint verba cōcipienda cū ꝓcura. recipit noīe abſentis pōt
eñ dicere trado domino tuo ꝑ te: vel trado tibi recipiēti no
mine dñi tui: vel pro domino tuo. ⁊ iſta eſt melior vt hic patet
tñ vtroqꝫ caſu ꝓcura. preſtat nudū miniſteriū. ꝙ directo domi
no querit nō autem primo procuratori: poſtea domino. vt. l.
3 qḋ meo. §. ſi procura. ff. de acqui. poſ. ¶ Tertio not. † ꝙ per
a procuratorē pōt peti inueſtitura. a ⁊ iſta inueſtitura fit per tra
ditionem annuli: ⁊ birreti. nec per eā queritur poſſeſſio bene
ficij. vt no. ī. c. pro illoꝝ. ⁊ per dy. in. c. i. de regu. iur. lib. vi. quo
modo antē iſti actus qui requirunt certos actus ſolennes: vt
abſolutio ab excōicatione: collatio baptiſmi. dic vt not. Joā.
an. in. c. pōt quis de regu. iur. lib. vi. ⁊ per bar. in. l. gallus. de li
be. ⁊ poſt. vbi de illis que nō poſſunt per alium explicari pro
pter formā que exigit preſentiam pncipalis: ⁊ quandoqꝫ alia
ratione vt. l. paulus. de acqu. here. ⁊. l. mulier. §. ex aſſe. ad tre
bel. ¶ Quarto no. ꝙ dicat per alium qḋ vē bñ poteſt adapta
ri. ad procuratorē: ad negotiorum geſtorē: ad cōiunctā per
ſonā. ⁊ ſic credo. ꝙ etiam in negotiorum geſtore ⁊ in cōiuncta
perſona habeat locū quod hic dicitur de iſta acquiſitione fien
da abſenti. ⁊ hoc ratihabitione ſecuta ſicut per eos poſt rati
habitionem queritur dominiū: ⁊ poſſeſ. vt. l. ſi ego. ff. de neg.
geſt. ⁊. l. ſeruus communis. §. i. de acqui. poſ. ¶ Quinto pon
dere idem verbum per alium ⁊c. ꝓpter cuius generalitatem
4 videtur complecti omnes clericos ⁊ laicos. † vt ſic etiā per lai
cum poſſit quis de beneficio inueſtiri. nam etiā poteſt eſſe pro
cura. in cauſis ſpiritualibus. vt in. c. i. de procura. lib. vi. ſed nō
ita iudex. vt. ī. de iudi. decreuimus. dicam. ſ. poſt Joan. andr.
¶ Opponitur: dicitur hic. ꝙ queritur abſenti. contra per ꝓ
curatorem non queritur dominium: nec poſſeſſio. vt in iurib
allega. in glo. ergo nec inueſtitura. So. dicit glo. ꝙ aut dans
vel accipiens intēdit ⁊ in mēte gerit querere abſenti. ⁊ ſibi que
rit aut neuter hoc gerit in mente. ⁊ ſibi nō querit. vt in gloſſa
que ſentit. ꝙ ſufficit alterū hoc in mente gerere. ꝙ abſenti que
ratur. ſi ergo tradens hoc intendat querere abſenti accipiens
vero ſibi quereretur abſenti. ⁊ idem ſi accipiens intendat que
rere abſenti: tradens vero alicui ideꝫ erit primum dictum. qḋ
accipientis animus nō curet eſt verum per. l. qui mihi dona
tum. ff. de dona. ſecūdum dictum quod tradentis animus nō
curetur ſi accipiens intendat querere abſenti: non eſt verū. ꝙ
quod noſtrum eſt ſine facto noſtro ⁊c. vt. l. id quod noſtrum.
ff. de regu. iuris. pro hoc. l. ſi tibi dederim. de dona. nam ſemꝑ
inſpicitur animus mei tradentis. vt not. bar. in dicta. l. qui mi
hi donatio. Ubi querit. † quid in dubio ſi non apparet quid
5 in animo geſſerit ꝙ traditio fuit facta ſimpliciter. ⁊ diſtiguit
nam aut contractus eſt celebratus a domino traditio vero fit
procuratori. ⁊ tunc in dubio videtur agi. vt domino queratur
vt. l. qui ſagum. §. plane. de dona. quandoqꝫ cōtractus fuit ce
lebratus cum procuratore: ⁊ procurator traditur. ⁊ tunc aut
procurator nō exprimit ſe facere procuratorio nomine domi
ni: puta mandato meo emit rem a te te hoc ignorante. ⁊ tunc
in dubio neuter videtur agere: quod mihi queratur: ſed ipſi
procuratori. ⁊ hoc eſt caſus in. l. res ex mandato. ff. de acquir.
re. domi. que loquitur in caſu dubij. ff. de vſuca. l. pignori. §. ſi.
quādoqꝫ in cōtractu ⁊ traditione poſſeſſionis exprimitur. ꝙ
facit procurator nomine domini: ⁊ tunc vtriqꝫ videtur agere
vt domino queratur. vt. l. ſi procurator meus. de acqui. re. do.
aut contractus fuit celebratus procuratorio nomine domini
traditio nō fuit facta ſimpliciter tunc ſi incontinenti poſt con
tractū intelligitur repetitus ꝓcuratorio nomine domini: de
verbo. obli. cyrus. §. idē reſdit. ⁊. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogo
nus. de verbo. obli. aut ex interuallo: ⁊ tūc nō intelligitur hoc
agi: ⁊ domino non queritur: ſed ei cui eſt traditum. vt. C. ſi qs
alteri vel ſibi. l. multuꝫ. vbi eſt expreſſum. ⁊ hic ſunt verba bar.
in dicta. l. qui mihi donatio. vbi reprobat: qḋ hic tenent doct.
6 ſcꝫ. † ꝙ per procuratorem generalem non queratur dominiū
ſed per ſpecialē ſic. tenet eñ ibi. ꝙ ꝗritur ꝑ gnalēꝫ ſicut ꝑ ſpālē
vt. l. rem. ff. de vſuca. ⁊ ibi poſt glo. diſtinguit. ſuper hoc vt idē
not. in. l. i. §. per procurato. ff. de acquiren. poſſeſſio. ¶ Circa
7 hoc incidenter queritur. † quare magis poſſeſſio ⁊ dominiuꝫ
queritur recta via per procuratorem: ⁊ in eis prebet procura
tor nudum miniſterium. vt dicta. l. qḋ meo. ⁊ actiones perſo
nales non queruntur per procura. regulariter ſine ceſſiōe. dic
quod rationē differentie reddit text. in. l. ea que ciuiliter. de
acqui. poſ. per quam differentiam infert. quod quando tracta
mus de dominio querendo per procuratorē vigore pacti ad
iectiōis in diē. ⁊. l. commiſſo. in quibus re transfertur domi
niū ipſo iure: quod non transfertur ſi pactum ⁊ cōuentio talis
fuerit facta per procuratorem. vt. l. i. C. per quas perſo. nobis
8 acqui. ⁊ ibi per doc. ¶ Ad materiā. c. redeūdo: quero † vtrum
laicus poſſit nomine abſentis recipere inueſtituram beneficij
vel talis debeat eſſe clericus dominus Jo. an. iſtam queſtionē
mouet hic: ⁊ videt. quod poſſit eſſe laicus. vt in. c. primo de ꝓ
cura. lib. vi. tutius tamen eſt ꝙ ſit clericus. ⁊ ſic ſeruatur. ⁊ te
net hic egi. ⁊ gui. dicens quod hoc relatiuum alius facit poſi
tionē ad nomen clericus: contra quem facit quod not. Jo. an.
9 de illa dictione alius. ī. de reſcrip. ſedes. † Subiūgit ipſe hic
queſtionem de illo qui habet gratiam cum beneficio acceptā
di: an poſſit ad hoc cōſtituere ꝓcurator laicū remittit primo
ad argumēta. que poſſunt elici pro et contra. ex not. in regu
la qḋ alicui in merca. ⁊ hic primo arguit ꝙ nō poſſit ꝙ ſuo no
mine non poteſt tractare ſpiritualia. de iudi. c. ij. xcvi. diſtin.
bene quidem. ergo nec alieno. xvi. q. vij. in noua. ſicut in iudeo
qui nō poteſt preeſſe xpianis ſuo nomine. xlvij. di. mācipia. de
iude. c. ij. ſic nec alieno. c. diſtin. nulla. ⁊ eo. titu. cum ſit. patet ſ.
de hereti. c. ſecundo nam ſicut hereticus non acquirit ſibi be
ficium: ita nec alteri: ⁊ ſicut excommunicatus pro ſe non agit
ita nec pro altero. de proba. poſt ceſſ. ad hoc cle. de eta. ⁊ qua.
vt hi qui. ⁊ de procura. c. ſi religioſus. in cle. de regu. c. i. ⁊ de re
ſcript. c. ſtatutum. §. in nullo. ad idem quod not. C. de fideiuſſ.
l. eam quam. vbi non capax nō acquirit hereditatem: vt reſti
tuat capaci. ⁊ ibi de hoc argumē. pro ⁊ contra. In contrariuꝫ
facit dicta decre. i. de procura. lib. vi. ⁊ quod de ſeruo ⁊ libero
dicitur. C. ſi per vim vel alio modo. l. i. ⁊ de iu ius voc. l. queſ
tis. Iteꝫ ex cōtrario ſequerent multe abſurditates. ſ. qḋ cleri
cus non habilis ad dignitatem quacūqꝫ de cauſa: non poſſet
dari procura. ad dignitatem acceptandam. Iteꝫ quod laicus
vxoratus nō poſſet dari procura. ad matrimonium cōtrahen
dū. Itē monachus vel ſeruus qui non poſſunt acquirere ſibi:
nō acquirent monaſterio vel domino. facit quod not. in clem.
vna. de renū. quid dicendum dicit Jo. an. tutius eſt omni caſu
clericum conſtituere: tamen ſi procura. datus eſt pure ⁊ acce
ptanduꝫ certū beneficium vacans queſtio non videtur dubia
cum tunc nudus miniſter ſit declarans domini voluntatem.
facit. C. ſi quis alteri: vel ſibi. l. multus immo ⁊ ſic conſtituendo
videtur acceptaſſe. ſicut ⁊ dominus per procuratorem heredi
tatē admiſſe. ſed ſi datus eſt procurator ad certum beneficiuꝫ
acceptandum ſi ſibi videtur vel incertum cum vacabit vel va
caturum ſecundum formam. c. ne captande. de conceſ. preben.
lib. vi. dicit Joan. and. conſtitutionem valere ſecundum com
munem obſeruantiam que ſic viget. ⁊ minime ſunt mutanda.
⁊c. minime. l. de legibus ꝓ hoc facit equitas quia in loco for
te acceptationis fiende non habet clericum de quo confidat. ⁊
talia non ſunt omnibus committenda. facit de procurato. et
non habere procuratorem in loco eſt periculoſum: vt incleme
vna de conceſſio. preben. Item per talem acceptationem nihil
queritur ꝓcuratori ſed domino recta via ſine ceſſet queritur
ius in re in ipſo beneficio. ſicut cum traditur res prophana.
vt. ſ. dici. facit de preben. c. P. ⁊ de conceſſio. preben. c. vltimo
¶ Ad cōtraria reſponde vt colligitur ex notatis per Jo. an.
in regula quod alieni. de regu. iur. cuius ſunt dicta ⁊ opinio.
contra quaꝫ poſſes inſtare. nam quando procurator ſtipula
tionem vel promiſſionem pro domino recipit. non queritur
domino directe ſine ceſſeſ. vt plene nota. in. c. ꝗꝗ de vſur. lib.
vi. ſed cū in his ſpiritualibus nō cadit titulus nec ius in laicū
quomodo recta via queratur domino. dicas ꝙ iſtis iuribus
inſeparabilibus a perſona procurator prebent nudum mini
ſteriuꝫ: nec queritur vel directa vt. l. poſſeſſio. §. poſſeſſio. quo
qꝫ. ff. de acquiren. poſſeſſio per barto. vnde licet actio iudica
cati ꝑ procurat. queſita tranſeat in dominū: requiritur ceſſio.
vt. l. in cauſe. ⁊. l. procurator. ff. de ꝓcurato. dicemus ne ſit eſſe
ſi procurator interuenit in cauſa ſpirituali quod poteſt. ſ. de ꝓ
cura. c. lib. vi. quod ſit neceſſaria ceſſio certe non ſimiliter nec
ſi contragit matrimonium carnale nomine alieno aliquid ſibi
queritur ſed nuduꝫ prebet miniſteriuꝫ ſicut in acquiſitiōe poſ
ſeſſiōis: vt. l. quod meo. ff. de acquirenda poſſeſſione. et colli
ge ex predictis quod poteſt quis per eligere quod dic vt no
tat Barto. in. l. ſi ita ſtipulatus fuerim illud. ff. de verborum
obligationibus.

1 ¶ Legati de latere poſſunt conferre beneficia.
2 Renunciatio beneficij poteſt fieri in manibus legati.
3 Prelatus poteſt conferre beneficia conſanguineis ſi ſunt ido

ne:alias ſecus.
4 Poſſeſſor beneficij qñ agitur contra eũ.ꝫ nõ tñ ꝓbare poſ-
ſeſſionẽ beneficium:ſed etiam titulum.
5 Capitulũ abſente ep̃o nõ põt cõferre prebẽdas vacantes:nec
procurator generalis ep̃i põt approbare.
6 Canonicus nõ preſumitur qs niſi ꝓbet titulũ in poſſeſſione:
q̃uis agat oĩa vt canonicus.
7 Patiẽtia coniuncta cum actu illius qui poſſet de nouo con-
ferre.non operatur collationem beneficij:nec tribuit titulum
poſſeſſori.
8 Canonicatu vno vacãte ſi duo eligũtur nõ valet electio.
9 Capitulũ augendo numerũ videt̃ creare nouũ ius ſpirituale
qd̃ extinguitur cũ creato.
10 Numerus certus canonicorũ.ſi eſt in aliqua eccleſia:ſi vnus
moritur nõ valẽt litere impetrate ſup illius canonicatu alteri
conferendo.
11 Poteſtas libera põt coarctari per iuramẽtum.
12 Decretũ irritãs in quibus caſibus poteſt apponi.
13 Sententia lata cõtra ordinationẽ ꝑ inſufficiẽtiã nõ videtur pre
iudicare ordinatori.
14 Canonicis quare eſt magis permiſſum vltra numerũ eligere
quã prebẽdas diuidere eligendo duos ad vnam.
15 Canonici ſi iurauerũt nõ eligere vltra certũ numerũ:an va-
leat receptio cõtra iuramẽtum.

Casus poſitio.

DIlecto. Si ad vnũ canonicatũ ⁊ prebendã
vacantem in eccleſia duo canonici
ſint recepti:nõ tꝫ receptio.etiã ſi authoritas legati
ſedis apoſtolice interuenerit. ⁊ diuide in quatuor.
primo ponit quatuor que faciũt ꝓ cellario.in ſecunda que fa-
ciũt cõtra ipſum.in tertia diffinit.in quarta ꝓteſtat:vel tacite
queſtioni reſpõdet.ſecũda ibi ꝓcura.tertia ibi:vñ dictũ.quar
ta ibi:itaq̃. ¶ Pro apta ⁊ recta poſitione caſus in iſto.c.eſt
primo querẽdũ qs agebat in iſto.c.an ep̃s:an cellarius.gloſ-
ſella ſup verbo moleſtatione dicit q cellarius agebat contra
ep̃m interdicto vti poſſi.ſed obſtat forma ſnie: qua cellarius
cõdẽnatur ad reſtitutionẽ eorũ ⁊c.⁊ ſibi imponit̃ ſilẽtiũ ſuper
prebẽda.⁊ ſic nõ eſſet cõformis libello.Itẽ in interdicto obti-
nuiſſet ꝓbata poſſeſſione.vt.l.vti poſ. Itẽ in interdicto.lꝫ cõ
ſtet agẽtem carere titulo:nõ videt̃ ex hoc ad reſtitutionem ſi
ad eã nõ eſt actũ vt.c.cũ dilectus.de or.cog.hoſtiẽ.dicit q pro
cura.ep̃i.petebat a cellerio fructus prebẽde quã tenebat.⁊ qd̃
ei imponeret̃ ſilẽtiũ ſup ea:⁊ ſic forma ſnie cõcordat quaſi cum
iſta petitione.Sꝫ ob.ver.ꝓpter qd̃ petit ⁊c.dicit Jo.an.q pe
tijt nõ porrigẽdo libellũ:ſꝫ ex vi iuris vel etiã libellũ porrigẽ
do.q in talibus vterq̃ actor:⁊ reus de reſcrip.ceteraꝫ.⁊.c.ſi.
ſm hoſti.vel põt dici ſm Jo.an.q ep̃s ſup quarta glo.q ep̃s
agebat quaſi negatoria cõtra clericũ.vel clericus contra ep̃m
quaſi ꝯfeſſoria.nã ep̃s eũ moleſtabat in poſſeſſiõe iuris cano
nici ⁊ eũ in canonicũ nõ tractabat.ſubdit poſt hoſt.q de noīe
actionis nõ eſt curãdũ. ¶ No.primo.q erat qd̃ eũ ep̃o ad quẽ
ſpectat iniuſtos detẽtores a beneficijs remouere.⁊ ab eis pe-
tere vt oñdãt titulũ ſuũ canonicat⁹.vt in.c.ordinarij.j.de offi.
ord.lib.vj.ipſe tñ eũ dicat clericũ minus iuſte bñficiũ poſſidere
nõ cognoſcit de hoc:ſꝫ ſuperior vt hic ꝑꝫ.⁊ eſt ratio hic:quia
iſte nitebat̃ ex collatione legati.⁊ ſic inferior nõ videt̃. q poſ-
ſit ſe intromittere ſuerit iuſta ſuperioris collatio:nec ne.ar.c.cũ
1 veniſſet.ſ.de iudi. ¶ Secũdo no.†qd̃ legati põt cõferre bñfi
a cia.qd̃ eſt verũ in legatis de latere.ᵃAlij vero nõ.j.de offi.le.
c.j.lib.vj.Iſte ergo erat legatus de latere:⁊ poſtea archiep̃us
q forte erat de loco ⁊ preelegit archiep̃alẽ.⁊ ſic deſcendere q
nulla ẽ maior dignitas vltra papalẽ: q̃ dignitas cardinalat⁹
vt not.Jo.and.ſ.eo.dilectus.vbi de illo archiep̃o. ¶ Tertio
2 not.q põt fieri renũtiatio in manibus legati:rõ q poſſet cõ-
ferre:⁊ inſtituere.⁊ in manu talis eſt renũtiatio facienda.vt.ſ.
3 de renũ.c.qd̃ in dubijs. ¶ Quarto no.†q legatus cõtulit ne
poti ſuo iſtã prebẽdã ⁊ ſic põt prelatus cõferre beneficia con-
ſanguineis.qd̃ intellige ſi ſunt digni:alr̃ ſecus.vt.j.c.grauẽ nã
⁊ eis ſi ſunt pauperes põt de rebus eccleſie ſubuenire.vt.ſ.de
cohabi.cleri.⁊ mulie.c.j. ¶ Quinto not.q legatus ⁊ capitulũ
inſtituit iſtos in canonicos:⁊ prebẽdaꝫ diuiſit cõiter inter eos
⁊ tamẽ neutrũ tenuit.cõtra not.ſ.c.dilectus vbi ſaltẽ collatio
canonicatus debuit.eſſe efficax dicã.j. ¶ Sexto no.q iſte cel
lari⁹ allegabat titulũ ⁊ quaſi poſſeſſionẽ canõicat⁹⁊ tñ erat in
4 poſſeſſione.ex quo collige.†q poſſeſſor beneficij cũ agit̃ con-
tra eũ:nõ ſufficit ſibi ꝓbare poſſeſſionẽ beneficij ſꝫ debet etiaꝫ
ꝓbare titulũ:ſine quo beneficiũ nõ põt canonice poſſideri.vt
in regula beneficiũ.ſecus eſt in rebus ꝓphanis.in quibus nõ
cogitur poſſeſſor oſtẽdere titulũ ſue poſſeſſiõis.vt.l.cogi.C.

a ¶ In legatis de latere. Qui nõ pñt cõferre bñficiũ patronatũ laicũ habẽtis inſpitandi ex patronatu. ſec⁹ ſi hꝫ ius pñtandi ſine patronatu car. inde. ij. l.iij. q. de ſbẽ. ſede. de ſenis conſi. lxv. ꝫ cõtrariũ Ji de abb. in. c. dilectus de offi. delega.

de peti.here.vide tñ qd̃ no. Inno.in.c.innotuit.de eo qui fur.
5. ord.ſuſ. ¶ Septimo not.†q capitulũ abſente ep̃o nõ põt cõ-
ferre ꝓbẽdas vacantes:nec procura.generalis ep̃i approbare
⁊ hinc ſumpta occaſione querũt quidã an vicarius generalis
epiſcopi poſſit conferre beneficia.qd̃ dic vt not.j.de offi.vica.
c.vlti.lib.vj.in gl.penul. ¶ Octauo not.q ex multis reſultat
quaſi poſſeſſio canõicatus.⁊ quidã actus ita ꝓprie adaptant̃
ad quaſi poſſeſſionẽ certe rei:qd̃ nõ ad aliã.⁊ qñ eſt ita:dñt ita
limitate deduci:⁊ ꝓbari:vt facit iſte cellarius de domo:⁊ oſcu
lo:ita cõſuetis canonicis ⁊ nõ alijs.vt in tex.ad hoc vide quod
no. Jo.an.ſ.de offi.archid.vt noſtrum.⁊ collige ex hoc.quod
quaſi poſſeſſio iuris incorporalis acquiritur per apprehenſio
nẽ alicuius rei corporalis: ⁊ per eam demõſtratur. quod dic
6 vt not. Innocen.ſ.de reſtitu.ſpol.c.in literis. ¶ Nono not.†
qd̃ ille qui agit omnia vt canonicus:nõ ex hoc preſumitur ca-
nonicus:niſi probet titulum in poſſeſſionẽ:⁊ oñiũ rerũ priua
tarum.ille qui agit oĩa tanq̃ dominus preſumitur dominus
vt.l.tytia.ff.de ſolu.⁊.l.quidam.de condi.inſtitutẽ.⁊ vtrobiq̃
de hoc.⁊ eſt ratio differentie.q beneficia nõ poſſunt poſſiden
do poſſideri de iure communi ſine titulo:res prophane ſic vt
not.in ſimili.j.de preſcrip.c.j.lib.vj.⁊ quod not. Barto.in.l.ſi
prius.ff.de operis no.nuntiatio.facit.l.herennius.ff.de deeu.
7 ¶ Decimo not.in verſic.tu quoq̃.⁊ ſe.†quod ſola patientia
coniuncta cum actu illius qui poſſet de nouo conferre: non
operatur collationẽ beneficij:nec tribuit titulum poſſeſſori.⁊
loquitur iſte textus de patientia biẽnali.longior vero patien-
tia puta.x.annorum an confirmet titulum a principio ineffi-
cacem vt erat titulus iſtius argum.qd̃ ſic.C.de fideiuſ.l.j.vbi
inutilis diſpoſitio aliquo actu interueniente indicante conſen
ſum roboratur.argu.contra.C.de pac.l.ſi certis annis.quod
dic:vt ibi.⁊.l.cum de in rem verſo.de vſur.per Barto.⁊ circa
hoc vide quod not.in dicto.c.innotuit.facit.C.quando ⁊ qui.
quarta.pars debe.l.j.vbi a primordio tituli poſterior formã
tur euentus:⁊.l.tutor.ff.de fideiuſſorib. ¶ Undecimo nota.
in verſicu.procura.quod vacante vno canonicatu ⁊ prebenda
electio duorum ad illum canonicatum ⁊ prebendam eſt inuali
da.nam talis electio ſiue intelligatur ſimul ſiue ordine ſucceſ-
ſiuo per concilia reprobatur vt dici.ſ.eodem tit.⁊ innuit iſte
8 tex.†quod vacante vno canonicatu ſi duo eligantur non va-
let electio.q preſumuntur electi ad vnum ius ſpirituale.vt ſic
talia ſint ſubiecta:qualia predicata demonſtrant:in contrariũ
facit facultas creandi de nouo ius ſpirituale hoc eſt canonica-
tum.quod poſſunt facere canonici.et feciſſe preſumuntur. vt
ſic magis res valeat ⁊c.hic ergo non tenuit quia legato nõ li-
cuit rumpere numerum canonicorum iuramento ⁊ authorita
9 te apoſtolica.roboratis.vt.j.dicam. ¶ Duodecimo not.† q
capitulum augendo numerum videtur creare nouum ius ſpi
rituale:quod extinguitur cum creato vt hic dum dicit. naſci-
tur ⁊ deſinit cum defuncto.Si ergo canonico tali fuiſſet cau-
ſa commiſſa eo mortuo non cognoſceret alius ſubrogatus.
Item nec poſſet agere de contemptu ⁊ iniuria premortuo il-
lata per rationem iſtaꝫ quia naſcitur ⁊ extinguitur cum per-
ſona.facit quod no.ſ.de electione.quod ſicut.⁊ infert hoc In
10 nocẽ.ad aliud.†videlicet quod ſi in eccleſia vbi non eſt certus
numerus ſunt plures canonici:⁊ vnus moritur :non valent li
tere ſi impetrentur ſuper illius canonicatu alteri conferendo
quã vacet q non vacat:ſed deſinit vt hic dicit.vbi vero eſt cer
tus numerus non deſinit.ſed vacat facit ad predicta.C.de pro
xi.ſac.ſcri.l.comperimus.lib.xij.⁊.c.de ſacroſanc.eccle.et.l.nõ
plures:⁊.de aduoca.diuer.iudi.l.ad petitionem.Aliud enim
eſt extingui.aliud ceſſare.ſicut aliud extinctuꝫ eſſe.aliud in ſu
ſpenſo manere.vt.l.illa queſtio.§.ſi.ff.de here.inſtitu.⁊.l.ſecũ
11 da de verbo.oblig.at.vbi not. ¶ Undecimo not.†quod per
iuramentum poteſt coarctari libera poteſtas: et permiſſa de
de iure variatio impediri.facere enim:⁊ mutare conſtitutio-
nes:pendet a voluntate ſtatuentium .vt.l. omnes populi.ff.
de iuſtitia ⁊ iure.et tamen iuramẽto poſſunt ſe aſtringere ad
non mutandum.Item per varias clauſulas variationem an-
nullare.ſicut eſt in mutatione teſtamẽti libera que certis for-
mis poteſt limitari.⁊ an iuramento.dic vt nota.in.l.ſi quis in
principio teſtamenti.ff.de lega.tertio. ¶ Decimoquarto no.
12 †quod ſue prohibitioni papa addit decretum.in legibus aũt
aliquid ꝓhibentibus non expedi hoc decretum: q ſine eo qd̃
in contrarium agitur:eſt nullum.vt.C.de legi.l.non dubium
quod an ſit verũ.n cum conſtitutio eſt penalis.vt.ſcꝫ pene ap
poſitio ⁊ ſolutio nõ confirmetur qd̃ gerit̃ ꝯtra legis ꝓhibitio
ne:dic vt not.in.l.pretor ait.ff.de ope.no.nuntia.per bar.ideꝫ
aũt decretũ an poſſint ponere inferiores iudices puta mãdat
mihi nõ alienẽ fundũ ⁊ decreuit irritũ ſi fuerit ꝯtra ſcꝫ dicit
hoſti.q

boſti.ꝙ ſuper his que ſpectant ad ſuã iuriſdictionẽ quilibet iudex pōt vt.l.ꝑperandū.§.ſi aūt reus abſuerit.C.de iudic.et ⁊ in arbitro an poſſit.eſt caſus ꝙ nō in.c.ray.J.de teſtamentis priuate vero pſone an in ſuis depoſitionibus poſſint appone re iſta decreta.dicit boſtiē.ꝙ vt.vt.l.ſi qs in princi. teſtamenti ⁊.l.quintum.de leg.iij.facit qō not.bar.in.l.ſi quis ita pmiſe rit.§.ea lege.ff.de verbo.obli. ℭ Decimoquinto no.formam ſnie cōdemnaē eū iſte ad reſtitutionē prebende eoꝝ ⁊c.in fru ctibus aūt nō cōdēnat:p eo qō poſſidebat cū titulo ⁊ bona ſi de ſm egi.qō nō placet de eo qō dicit iſtū bone fidei nam erra bat in iure:ergo malā fidē habere preſumit.vt in regula. qui cōtra iura.talis tū error iuris excuſat a fructuū reſtitutiōe vt no.in.l.in viuc.ff.de viuc.⁊.l.ſed ſi lege.§.ſcire.ff.de peti.here. ℭ Decimoſexto not.in ſi.ꝙ licet ſit eadē cā irritandi collatio nē duob' factã:⁊ eadē ſit defenſio vtriuſqꝫ: ⁊ cōnexitas inter eos tū ſententia cōtra vnū lata nō preiudicat abſenti: contra

13 quē nō fuit actū.† vñ ſnia lata cōtra ordinationē ꝑpter inſuf ficientiā non videt preiudicare ordinationi: nec ſententia lata cōtra mandatē ꝑiudicat mandatario.de quibu.⁊ exemplis et alijs ſimilibus vide.J.de re iudi.ℚuis.⁊ tāꝑ ſtatim poſt glo.

Opponit in cōtrarium.

ℭ Uenio ad op.glo.⁊ doc.⁊ primo op.hic dicitur.ꝙ gñalis procura.epi confirmauit. ergo videt ꝙ epūs nō potuerit veni re cōtra.vt in iuribus alle.in gloſſ.ij.que ſoluit.ꝙ in generali mandato nō venit ꝙ illicita attētet:⁊ indebita.vt.ff.de cōdi.in de.l.ſi procura.vbi nō videtur mādatū ꝑcuratori:ꝙ ſoluat in debitū.ad hoc.l.ſi is cui.ff.de ſol.Sꝫ illicitū eſt aliquid appro bare.qō geſtū ſit cōtra ꝯciliū vt hic erat.preterea nō videt epūs mandaſſe qō ipſe facere nō poterat:vt ꝯtra cōciliū diſpenſare ſm Inno.⁊ hoſti. ℭ Secūdo op.hic dicit.ꝙ epūs recepit eum ad oſculū.ergo videt cōſentire inſtitutioni ipſius.vt hic in iu ribus allegatis in glo.p hoc videbat ⁊c.So.vt in ea Inn.di xi.J.ſcꝫ quod epūs expreſſe non potuiſſet eius inſtitutionem attētatam cōtra cōſiliū approbare.ergo nec eius taciturnitas operatur cōfirmationeꝫ qꝛ nō poteſt plus tacitū:ꝙ expreſſuꝫ preterea recipere ad oſculū eſt actus incidens.ergo nō indu cit diſpoſitionem:ſic nec verba enuntiatiua: vt in c.ſi roma nus.de ſent.exc.Itē poterat epūs ignorare eſſet ſua inſtitutio canonica:nec ne.ergo eius patiētia nō inducit collationē ti. qꝛ eſt diſſomius:⁊ neceſſario nō infert in actu.vt.l.nec natales C.de pbatio. ℭ Tertio op.dicit hic.ꝙ ſi papa cōfirmauit nu merū cum decreto:non poſſunt canonici.eligere vltra nume rū.cōtra hoc opponit.⁊ videt.ſiue ſit decretū ſiue nō poſſunt ſemper cōuenire.cū tale priuilegiū in fauorē ipſoꝝ fuerit con ceſſum.vt.l.qō fauorē.C.de legiti.Sol.dicit glo.immo ⁊c.qō poſſint ſi nō eſt appoſita dicta clauſula:alioquin.ſed per hoc nō tollit cōtrarium de.l.ꝙ fauore.dicit Joā.an.hic fuiſſe ſta tutū de nouo in fauorē eccleſiarū ad canonicorū incōſtantiam cōfundendam:⁊ electorū infinitateꝫ vitandā.de reſcript.cū in multis.Nā plerūqꝫ per preces vel minas cōſueuerūt canoni ci violare ſtatutū.J.de verbo.ſignifi.cum olim.ij.vel dic.ꝙ vbi eſt decretum licet in canonicorum fauorem:tū ꝑpter virtuteꝫ clauſule nō pñt canonici renūtiare dicto fauori.⁊ eſt ſi.J.e.cū de nō.lib.vj.⁊ quod not. Joan.and.de cōſti.cū acceſſiſſent.⁊c. ℭ Quarto op.dicitur hic.quod ſentētia lata contra cellariū nō preiudicat.G.contra immo videtur.quod preiudicat pro pter cōnexitatē.vt in iuribus alle.in gl.ſi.que ſolu.vt in ea ha bes.⁊ not.etiā.l.xxvi.diſti.tantis daniel.⁊ eſt ratio quare non preiudicat.qꝛ aliam potuiſſet habere defenſioneꝫ iſte.G.puta diſpenſationē pape.ad hoc bene facit.l.denuntiaſſe.§.vltimo ff.de adulte.vbi cōdēnatio adulteri non nocet adultere.qꝛ ille potuiſſet falſis teſtibus inimicitijs a preſide grauari:mulier religioſum iudicem ſortiri qui pudicitiam ſuam defendit:vel aliter obtinere gratia vel legis auxilio.⁊ inducit glo.hunc fi nem ad queſtionem de qua in fine.glo.quam vide in ſpecu.de ſenten.prola.§.nunc de effectu.verſ.ſed pone hoc dictū.hoſti. in materia hic diſtinguit tria membra:⁊ minus plene.ego re mitto vos ad vero. plene.§.de re iudic.ℚuis.⁊ per barto.in l.cum filius.de verbo.obliga.⁊ quod not.Cyn.in.l.ij.de aduo catis diuer.iudi.⁊c. ℭ Quinto opponitur:⁊ videtur.ꝙ valeat duorum electio.qꝛ poſſunt canonici augere numerum vt.ij.e. dilectus.⁊.c.relatum.Solu.vt in glo.hic fuit ⁊c. Innocen.di cit quod vacante vna prebenda plures poſſunt eligi in canoni cos hoc expreſſo:ꝙ vnus habeat prebendam integram:⁊ alij prouideatur cū ſe facultas obtulerit.ſed ſi ſimpliciter recipiā tur vno iure vacante:non valet electio.qꝛ intelliguntur electi ad vnam prebendam.nec intelliguntur electi eo modo quo li cet eo de quo modo ſupra.⁊ ſatis hoc videbitur probari per illum textum:contra quem poſſet opponi.quod vitiari de beat tantum electio vltimo nominati:⁊ non primi iuxta not.

ℭ Eius patiētia. Nota ꝙ plac' qui diu tolerauit ſubditū in beneficio ſuo nō pōt eū ꝯpellere ad oñdēdū titulū būn ei.vt vultꝫ pauor.

in ſimili.J.eodem.c.dilectus.dic vt ibi not. ℭ Sed hic incidē

14 ter quero.de ratione diuerſitatis.† quare magis eſt permiſ ſum canonicis vltra numerū eligere:non prebendas diuidere eligendo duos ad vnam.dicit Innoc.qꝛ primum cenſetur de iure priuato cui poteſt renunciari.ſm de iure publico.cui non poteſt.de foro compe.ſi diligenti.Itē per primum fit melior conditio eccleſie.qꝛ vbi multa conſilia:ibi ſalus de offi.deleg. prudentiam.per ſm vero poſſet induci mendicitas in clericis ⁊ eccleſie vituperium.⁊ hec eſt etiaꝫ ratio: quare canonici eli gendo vltra numerum rumpunt numerum canonicorum: et non prebendarum.nam electio plurium canonicorum non re probatur:ſed electio ad prebendam quo non vacat eſt nulla p conci.turonen.vnde cum non teneat electio nō rumpitur nu merus.⁊ quare tenet in canonijs:⁊ non in prebendis eſt.qꝛ ſic ſtatutuꝫ eſt in prebendis.vt.J.eo.in maioribus:ſed non ita in canonijs reperitur ſtatutum ſm Joan.an. ℭ Querit Joan.

Ponit queſtiones.

15 an poſt Innoc.† canonici iurauerunt nō eligere vltra certum numerū an valeat receptio contra iuramentuꝫ.⁊ idem poteſt queri ſi iuraui nō vendere librum:vel non mutare teſtamētuꝫ ⁊ poſtea vendo:vel muto:⁊ videtur ꝙ nō teneat electio cōtra iuramētum attētata.vt hic.Item recipiēdo ſunt periurij.⁊ ſic infames:⁊ per conſequēs repellendi a legitimis actibus.nam cum attentat facere cōtra iuramētum eſt periurus.vt ſic con currētes ſimul actiōe ⁊ periuriū.piurium fingatur preceſſiſſe ⁊ penetrabilius ſit.vt dicit Innocen.in appel.J.de appel.⁊ hec opi.placet archidia.J.eodem.lib.vj.Alij dicunt ꝙ receptio fa cta contra iuramentum tenet nō obſtat verſic.niſi forte qꝛ iſta eſt allegatio partis iuris nō continens:ſed dices immo qꝛ ex ea fertur ſententia.Sed reſpōde quod papa nō mouetur ex illis allegationibus ad ſentētiandū.ſed ex illis que caſum contin gūt que apparēt in ꝑxima cōcluſione ſm Jo an.qui cōcludit ꝙ valeat facta receptio contra iuramentum.licet illi ſint per iuri:ſicut tenet matrimonium cōtractum cōtra iuramentum licet contrahens ſit periurus de ſpon.ſicut.⁊ qō ipſe not.in.c. quod ſemel.de regu.iur.lib.vi.in mercur.⁊ maxime ad hoc ve rum ſm eum:ſi poſt iuramentum.ſunt aucte facultates eccle ſie poteſt enim tunc recedi a numero per papam decreto:ſe cundum Joan.an.ſuper glo.immo ad hoc.J.de cōſtitutioni. cum.M.

1 ℭ Epiſcopus poteſt vnam prebēdam diuidere in duas tē pore vacationis.nu. 7.

2 Status eccleſie vacātis pōt mutari.ſed nō iura ſua diminui niſi certa forma ſeruata.

3 Creatio canonicorum ⁊ collatio prebendarum de cōſenſu ca pituli ſpectat ad epiſcopum.

4 Canonici de nouo creati poſſunt agere cōtra epm:q eoꝝ pre bēdas ſine iuſta cauſa minuit:vt reintegret ipſas.

5 Prebenda ſi diuiditur in duas:⁊ ad eas duo canonici aſſumā tur:non reſcinditur diuiſio et receptio iniuſte attentata:ſed qui male diuiſit ⁊ recepit quod deficit vtriqꝫ ſupplere tenet.

6 Jura incorporalia maxime ſpiritualia nō de facili poſtꝙ crea ta fuerint diſſoluuntur.

8 Epiſcopo ⁊ capitulo an liceat quotienſcunqꝫ voluerint crea re canonicos.

Vacante. De vna prebenda vacante poſ ſunt fieri due: ſi ſuppetant fa cultates.alias diuidens reintegra tenetur. com munis diuiſio. ſecunda ibi:ſuper quo. ℭ Nota

1 primo.† quod vnam prebendam poteſt epiſco

2 pus diuidere in duas:⁊ hoc tempore vacatiōis. † ſic ergo ſta tus eccleſia vacantis poteſt mutari ⁊ non iura ſui dominij niſi certa forma ſeruata in clemen.ſumma.de rebus eccle.non alie nan.ita ⁊ ſtatus prebendarum.hec autem diuiſio ſicut et vnio ſpectat ad epiſcopum.vt hic.⁊.J.de exceſſib.prela.ſicut vnire.

3 ℭ Secundo not.† quod ad epiſcopum ſpectet creatio canoni corum ⁊ collatio prebendaruꝫ de conſenſu capituli.non ergo pariter ad vtrum qō an ſit verū ſub iudice lis eſt vt ptꝫ ex no.

4 J.de elec.c.cum eccleſia vulterana. ℭ Tertio not.† ꝙ canoni ci de nouo creati poſſunt agere cōtra epiſcopum q prebēdas eorū ſine iuſta cā minuit:vt reintegret ipſas.nō pōt ergo cano nicus rē prebende ſue male alienatam per epiſcopum reuoca re:ſed agere ad intereſſe. ſcilicet ad reintegrationem ex his que vacabunt poſtea.⁊ ſic videtur quod vacās prebenda poſt ea debeat ſcindi pro alia integranda.qō intellige ſm hoſtien. ſi vacabit prebenda pinguis:quod ſuper excedit aſſignabitur

5 iſti p reintegratione. ℭ Quarto not.† ꝙ ſi vna prebenda ſine cauſa diuiditur in duas:et ad eas duo canonici aſſumantur:

nō reſcindit diuiſio ⁊ receptio iniuſte attentata: ſed qui male diuiſit. et recepit. qđ vtrinq3 defecit ſupplere tenet: ſic eſt in ordinato ſine titulo cui ep̄us licet male fecerit ꝓuidere tenet vt
6 ſ. eo. cū ſm apoſtolū. ¶ Jura eñ incorporalia maxime ſpūalia nō de facili poſtq̄ creata fuerunt: diſſoluunt. licet ille q̄ in eſſe ipſa ꝑduxit puniat. vt. c. vel nō eſt cōpos. de tēpo. or. ⁊ c. inter
7 corporalia. de trāſla. ¶ Quinto not. ꝙ ex iuſta cā ep̄s vnam prebendam diuidit in duas. ⁊ iuſta cā eſt ſi pauci ſunt canonici ſ. de elec. cū eccleſia. vel cā neceſſitatis: vel vtilitatis. ſ. eo. expoſuiſti. vel pietatis ⁊ eleemoſyne. lxxxvi. di. nō ſatis. ⁊ not. ſ. e. ſu-

Opponit in cōtrarium.

per inordinata. ¶ Op. dicitur hic. ꝙ tenet integrare prebendā iſtis canonicis ſic receptis. cōtra q: ipſoꝝ electio ad vnam prebendā nō tenuit vt. ſ. c. ꝓxi. ergo tāq̄ nō canonici. nō debuerūt audiri ſuper integratione. tū ex narratiõ p eos appareat nō cōpetere eis ius: ⁊ ſine actione experiri. vt no. in. l. vbi pactum. C. de tranſac. ⁊ e. j. de offi. indi. per Inno. ſol. tribus modis dic vt in glo. j. vltima placet. Inno. ⁊ hoſti. qui plenius
8 in hac materia ſic diſtinguit. ¶ Cū querit. vtrū liceat ep̄o ⁊ capitulo creare canonicos quotienſcūq3 voluerit. diſtingue ꝙ aut in eccleſia nō eſt numerus certus canonicoꝝ: aut eſt numerus limitatus. primo caſu pōt recipi canonicos qū placet. ꝙ nouū ius cū eo creat: ⁊ deſinit cū eodē. vt. ſ. c. ꝓxi. ſecūdo caſu qñ eſt certus numerus: ⁊ tunc aut eſt iuramento firmatus vel cōfirmatus cū clauſula ꝙ quicūq3 ⁊c. ⁊ nō pōt aliqs vltra recipi vt. ſ. c. ꝓxi. niſi in duobus caſibus. primo qñ fructus excreuerit. vt. ſ. c. ꝓxi. vel niſi fieret auctoritate pape qui conſtitutionibus nō arctatur vt. j. de cōceſ. prebē. propoſuit ⁊ ſic intelligit. j. de verbo. ſignꝭ. c. ſi. aut nō eſt appoſita dicta clauſula: ⁊ tunc aut eligunt plures canonici vltra numerū. ⁊ tunc licet fieri nō debeat: valet tñ receptio: ⁊ rūpit numerus canonicoꝝ: ſ3 nō prebendaꝝ. vt. ſ. c. ꝓ illoꝝ. in fine. ⁊ c. dilectus ſm dicāt eñ canonici ſibi in numero vltra numerū eligendo voluntarie: ſecus ſi coacte. puta mandato pape vt not. ſ. c. pro illoꝝ qđ intellige ſi cōtra literas pape eis nō cōpetebat aliqua exceptio: ſ3 ſi cōpeteret ⁊ opponere omiſiſſet: videntur voluntarie recepiſſe: ⁊ ideo ſibi in numero preiudicaſſe: vt. ſ. c. ꝓ illoꝝ. et ⁊ de cōſti. cū. M. ⁊ hoc cū canonici. recipiunt ſimpliciter non per reſpectum ad prebendas. ſi aūt plures canonici. eligunt per reſpectum ad prebendas: ⁊ tunc aut eſt equalis numerus vtriuſq3. ſ. canonicoꝝ ⁊ prebendaꝝ. ⁊ non eſt dubium ꝙ valet vtriuſq3 receptio. aut plures canonici eligunt ad vnam prebendam vacantem ⁊ tūc diſtingue formas: ⁊ modos talis electionis. aut eñ debent eligimus nos duos ad vnam prebendam: ⁊ neutrum valet. vt. ſ. c. ꝓxi. aut illa vna prebenda prius in duas diuiditur ⁊ poſtea ad eas duo canonici aſſumuntur. ⁊ tunc aut non fuit efficax talis diuiſio. puta ꝙ facta fuit ſine cauſa ⁊ valet canonicoꝝ receptio nō diuiſio. ꝙ reintegrare tenetur. aut diuiſio fuit valida: ꝙ facta cū cauſa ⁊ tunc valet ſeſſio: et receptio. vt hic. ad hoc autem vt ſit valida talis diuiſio quatuor requirunt. primū animi deſtinatio: q̄ preſumit ſi primo diuidat: ſecūdo duos eligat: vt hic. ſed non ita ſi duos ad vnā eligat: vt. ſ. c. ꝓxi. ſecundum ꝙ fiat de cōi cōſenſu illoꝝ ad quos ſpectat. ſ. ep̄i: ⁊ capituli. vt hic ⁊ de rebus eccl. non alie. c. j. tertiū ꝙ fiat ex cauſa rationabili. quartum ꝙ ſint duo ſufficientes vtriq3. vt hic quorum vnū ſi deficiat ſaltē ſeſſio nō valebit. vt hic ſm hoſti. ¶ Secundo opponit: extra glo. dicitur hic. ꝙ ſi diuiſio fuit facta indebite: pñt canonici. agere vt reintegrent de aliis cum vacabunt. contra immo videt. ꝙ epiſcopus qui male fecit teneatur integrare de ſuo arg. ſ. c. ꝓxi. ⁊ c. cum ſecundum ſaltem q̄diu viuet. ſed eo mortuo delictū ſuū extinguitur. xxiij. di. quorūdā. preterea. ſi dicamus ꝙ de aliis que vacabunt fiat reintegratio vt vult cū delictū perſone nocebit eccleſie vel aliꝭ. qđ eſſe non debet. vt in regula delictum ⁊ l. ſancimus. C. de penis. ⁊ hoc videtur tenere hoſti. vt hic videas in nouella.

1 ¶ Papa ſi mandat ei ad quem ſpectat: quod beneficiū alteri conferat: collatio per eum alteri facta tenet: ipſe tñ ex tranſgreſſione punitur.
2 Ius queritur per monitorias epiſtolas.
3 Receptio in canonicum facta auctoritate pape afficit prebēdam poſt vacantem.
4 Preſentatio literarū nō afficit prebēdā: ita qđ reddat nullā collationem alteri factam. quid tunc operetur.
5 Pena que ſit capituli ⁊ canonicorum q̄ nō recipiunt aliquē ad mandatum pape.
6 Tempus receptionis literarū an ſit inſpiciendum. an vero tēpus date.
7 Iudex ſi tēpore impetrati reſcripti ſit excōicatus: ⁊ tēpore receptionis abſolutus. qđ tēpus inſpiciatur.
8 Literas monitorias obtinēs an detineat aliquod ius ad petēdam prebendam vacātem.
9 Receptus ſi eſt aliquis in canonicum auctoritate pape: itaq3 prebenda ſibi ⁊ non alteri ſit conferenda: ſi capitulum ipſam alteri cōtulit: an recta via poſſit agere iſte in canonicum receptus: vt ea petat ab ipſo detentore.
10 Collator an poſſit aſſiſtere ⁊ defendere factum ſuum: ſi collationē p eum factā tertius vult reuocare.

1 **Dilectus.** ¶ Si papa mandat ei ad quē ſpectat: ꝙ beneficiū alicui conferat collatio per eum alteri facta tenet. ipſe tamē ex tranſgreſſione punitur. ⁊ primo pars querelam deciſam continet. ſecundo dat iudices: ibi fraternitati. ¶ Not. primo quod iſte clericus ꝙ eum ad mandatum pape capitulum non
2 recepit conqueſtus fuit pape. ex quo collige. ¶ quod habens monitorias tantū de inobedientia conqueritur. ⁊ ſic per eas ius acquiritur vt. j. dicam. ¶ Secundo nota formam mandati. que fuit vt iſtum. G. reciperent in canonicum ⁊c. ⁊ ſic papa nō contulit ſibi canonicatum: quod ſi feciſſet collatio prebende poſtea facta alteri non valeret. vt. c. ſi poſtq̄. j. eodem lib. vi. et idem dicas ſi eo recepto in canonicum prebendā poſtea al-
3 teri contuliſſent non eñ valeret. ¶ ꝙ receptio in canonicum facta auctoritate pape afficit prebendā poſt vacantem. j. de reſcriptis. tibi. qui lib. vi. ⁊ j. dicam. Collige ergo. ꝙ aliud eſt cōferre: aliud mandatum de conferendo. ſicut aliud eſt emere: aliud emere velle. vt not. in. l. in emenēis. de contrahen. emp. non enim qui mādat rem vendi abdicat a ſe dominiū: niſi venditione ⁊ traditione ſequuta. ad hoc. ff. de act. empt. l. in teſte. ¶ Tertio no. ꝙ ſufficit prebendam vacare tempore receptionis literarum. ⁊ hoc ideo ꝙ ſic mandatum fuit. vt p3 in tex. ſi qua tūc vacaret ⁊c. circa hoc dicit. pbi. ꝙ ſi impetrās dixit beneficiū vacare nō ſufficit. ꝙ vacet habere preſentationis ſi nō vacabat tempore impetrationis ſine date ad hoc. l. in delictis §. ſi extraneus. ff. de nox. ex iure enim ſuperuenienti non poteſt niti impetrans: ſicut nec actor qui ſine actione egit nō obtinet ſi poſtea actio ſibi competere incipiat. vt l. nō pōt videri. ff. de iudi. Sed ſi papa proprio motu mandat alicui conferri eccleſiam: vel prebendam ſi vacat. ſatis eſt qđ vacet tempore receptionis. licet non vacet tempore date. vt hic ſm eū. qđ dictum eſt contra naturam diſpoſitionis conditionalis. nam conditio de preſenti aut ſtatim reddit diſpoſitionem puram ſi eſt vera: aut reddit ipſam nullam ſi eſt falſa. vt. l. cum ad preſens. ff. ſi cer. pe. Non ob. iſte tex. ꝙ hic fuit mandatum de canonicatu quod apertius patet papa voluntas de conferenda
4 prebenda quandocūq3 vacante ſm Io. an. ¶ Quarto not. ¶ ꝙ preſentatio literarum nō afficit prebendam: ita qđ reddat nullam collationem alteri factam. operatur tamen effectum ꝙ canonici contrarium facientes puniuntur. vt hic ⁊ idem intellige. ſc3 ꝙ canonici puniantur ſi aliter quam per preſentationem ſciuerunt illud mandatū. vt. ſ. de appel. meminſimus
5 ⁊ c. ſuggeſtum. ¶ Quinto not. penam capituli ⁊ canonicoꝝ qui non recipiunt aliquem ad mandatum pape. tenētur enim ſtatim recipere: ⁊ redditus aſſignare ⁊c. vt in tex. ⁊ hoc ſit in penam canonicorum qui nullam excuſationem habentes obedire mandato apoſtolico contempſerunt ar. de reſcrip. ſi quando. ⁊ c. cū olim ab eo vlla poſſet eſſe cōuenientior pena: q̄ vt puniātur in eo in quo delinquerūt. de tempo. ordinan. c. literas. ſm Io. an. qui ſentit ex hoc. ꝙ ſi non fuiſſent in culpa: non debuiſſent aſtringi iſti canonici ad recipiendum iſtum in canonicum: nec ad aſſignandum ſibi redditus: anteq̄ prebenda vacaret. ⁊ ſic ſi papa mandat recipi in canonicum ⁊ aſſignari prebendam cum vacabit: nō poterit executor huic impetrāti conferre canonicatum ante vacationem prebende. argu. cōtra ꝙ iſta ſunt diuerſa. impleatur ergo vnum qđ poteſt remanente reliquo in ꝑpendenti. argu. c. dilecti. de dolo ⁊ contu. et hoc ſentit glo. j. quia conditio adiecta prebende ſi vacat ⁊c. nō intelligitur repetita in canonicatu. argu. ff. de fun. inſtruc. l. ſeio. §. gaio. Nā conditio adiecta in altero ex connexiõe copulatiue collatis. videt in reliquo repetita ſecus in non cōnexis etiam ſi coniunctim ſit vtriq3 prouiſum. vt. l. inl. paulus. de cō-
ditio. ⁊ demonſtratio. ¶ Item ad gloſ. ⁊ primo opponitur a
6 dicitur hic. ¶ ꝙ inſpicitur tempus receptionis litterarum. contra de multis iuribus: que diſponunt inſpici tempus date.ª
a| vt in glo. ſecunda. ex quo non poteſt in illa varietate elici certa doctrina. Sed dominus Io. an. poſt pe. de ſa. plenius ſic diſtinguit quādoq3 conſyderat actio que competit ex reſcripto ⁊ ex illo oritur. vt. ſ. de reſcript. cam ⁊c. ⁊ tunc attenditur data
vt ibi

Opponit in cōtrarium. ¶ Tps dat⁊c. Adde ſ. e de. de ſenis zſi. cxxc. vbi late examinat hanc materiam.

vt ibi.&.c.literas.de reſcrip.in cle.quandoq; actio que non ori-
tur ex reſcripto.licet ſuper illo impetretur.& tunc etiam conſy-
deratur data vt.ſ. de reſcrip.c.ſi.quandoq; valor ipſius reſcri-
pti.valeat vel non puta ex veritate tacita vel expreſſa falſitate.
vt.ſ.de reſcrip.ſuper literis:& tunc cõſyderatur data vt.eodem
titu.c.conſtitutus.Quãdoq; attenditur obligatio:que contra-
bitur ex mora.vel culpa illius contra quẽ impetratur.vt hic.&.
ſupra de reſcrip.capitulũ & tunc attenditur receptio.vt hic pa-
tet.quãdoq; negligẽtia iudicis ratione preſcriptiõis.que cur-
rit contra iuriſdictionẽ q: cã eſt forte commiſſa decidenda.ſ.di-
em.& tunc attenditur poſſibilitas agendi de reſcrip.ſi autem.&
c.plerunq;.quandoq; odium impetrantis:& tunc ſpectatur tẽ-
pus agendi.de offi.dele.prudentiam.de vſur.quia fruſtra.quã-
doq; iuriſdictionis perpetuatio:& tũc attenditur citatio.de of-
fi.dele.grati.de hoc in ſpec.de reſcri.pſita.in ſi.& hec diſtinctio
7 poteſt applicari ad.q.glo.† ſi iudex tempore impetrati reſcri-
pti ſit excommonicatus:& tempore receptionis abſolutus qđ
tempus inſpiciatur.& videtur quod tempus receptiõis.vt hic.
contrarium tenet gloſ.nã cum ſint ab initio nulle non poſſunt
conualeſcere:licet ceſſat cauſa nullitatis vt in regula non firma-
tur.&.c.ſ.de reſcrip.lib.vj.& hanc opinio.glo. tenet ſpec. ti.j.§.
vlti.in prin. Joan.an.poſt Jõ.de deo.in ſuis queſtionibus ſic
diſtinguit.aut erat publice excõmonicatus:tunc indiſtincte nõ
valent litere.de re iudi.ad probandum.de poſtu.c.j.aut occul-
te ſed nunc opponitur:& tunc ſobdiſtingue aut hoc ſciuit impe-
trans:& non valet reſcriptũ.de reſcrip.ſuper literis. aut igno-
rauit:& tunc de equitate debet valere.vbi iuſtitia aduerſarij nõ
perijt.de procura.ex inſinuatione.ſi autem tempore preſenta-
tionis erat excommunicatus occulte nunc abſolutus poterit
procedere.q: media tempora non nocent.vt.l.ſed ſi in cõditio.
§.ſolemnis.de here.inſti.& hec materia adaptaſ ad alias.ſi ali-
quis eſt vſurarius manifeſtus tempore conditi teſtamenti. ſed
tempore mortis nõ: vel ecõuerſo vel medio tempore tantum
inter teſtamentum & mortem efficitur vſorarius manifeſtus.&
an valeat teſtamentum dic per Bart.in.l.filio preterito. de in-
iuſto teſtamento in materia noſtra beneficiali ſi inter tempos
date & preſentationis variatur qualitas beneficij. quia de non
curato efficitur curatũ:vel econuerſo vel efficiaſ dignitas poſt
datam an veniat ſub gratia.dic vt in cle.literas. de reſcrip.vbi
gl.magiſtra ſicut in iudicijs quandoq; actio competit a princi-
pio ſed deſinit lite pendente.q͠nq; pẽdente iudicio ſuperuenit.
quod dic vt in.c.abbate.ſane de re iudi.li.vj.&.l.non poteſt vi-
deri.de iudi.& in materia delictorum variatur interdum condi-
tio delinquẽtis poſt delictũ cõmiſſum:qđ dic:vt.l.j.ff.de penis
&.ca.j.ſ.de ob.ad rac.ſacit.l.ſi aliena .§. in extraneis. debere.
inſti. ¶ Secũdo op.& videſ.ꝙ collatio facta a capitulo contra
mandatum pape non teneat:ſicut non valet.qđ agitur cõtra.l.
vt.l.non dubiũ.de legi.immo durius agitur cum inſtrumento
l.ꝗ cum.l.vt.l.celſus.de arbi. Jtẽ videtur papa ad ſe negotiũ
reuocaſſe vnde quod agit ordinarius ſciẽter in cõtrariũ nõ dʒ
valere ſicut nõ teneret eius proceſſus:ſi ſciat papã de eadem cã
cognoſcere vt.c.ſi duobus.de ap.& per Jnno.in.c.cum.M. fer-
rarien.ſicut enim intimatio facta per executorem ordinario ne
conferat ligat eius manus: ita videtur ſi ipſe eidẽ executori de-
potato papa intimet ꝙ alicui conferat:vt.c.tibi qui gratiam.
de reſcrip.lib.vj.So.iſta cõtraria glo.iij.multum ſubtiliter:et
ſic nititur ſubtiliter ſoluere. dic vt in ea.et plenius de materia
¶ in.c.ſi ſoli.de cõce.preben.lib.vj.in magna diſtinctio.¶ Venio
ad apparatũ Joan.an.poſt.doc.per queſtiones.& primo que-
¶ Ponit queſtiones. 8 ro † an iſte qui literas monitorias obtinuit. habeat aliqđ ius
ad petẽdam prebendam vacantem videtur quod non quia nõ
poteſt eam petere alij iam collatam.vt hic & patet in eo quod
legitur & notatur.ſ.de reſcrip.c.capitulũ.&.c.conſtitutus.arg.
contra.ſ.de reſcrip.literis.vbi ſocceſſor.dãdo executorias dici-
tur exequi factum predeceſſoris: qui conceſſit monitorias.er-
go ex eis erat aliquod ius queſitum. pro hoc facit hec litera
vbi dicitur fieri incluſionem mandati apoſtolici ſi alij confer-
tur & pro hoc.ſ.ꝙ ſola impetratio tribuat ius:facit.ſ.de off.de-
le.ex parte probatur ratione ſi enim preſentatio per patronũ
clericum facta tribuit ius incommutabile.ſ.de iure patro.cum
autem.multo magis preſentatio literarum pape. xuij.q.ſ. qđ
precipitur.& infert illa ratio. ꝙ collatio facta alteri non debe-
ret valere:ſicut nec collatio epiſcopi facta alteri ꝗ̃ preſentato
ſed dic.ꝙ valet quia ante collationẽ nõ habet ius in prebenda:
licet enim male fecerit alteri conferendo: non tamen ſequitur
quod collatio nulla ſit:ſicut male facit ſi vni vendit.ſecundo vẽ-
dit alteri:& tradat.tenetur enim crimen ſtellionatus. tamen vendi-
tio ſcđa tenet vt.l.quoties.C.de rei.ven.& glo. ponit exemplũ
in ſacerdote peccatore q ſe maculat celebrãdo: & in domo vitio-
ſa:vt in ea patet.& etiam in ſponſalibus de futuro: que ſoluun-
tur ſi de preſenti cum alia contrahatur.& tamen ille peccat rũ-
pendo fidem preſtitaʒ vt.ſ.de ſpon.ſicut.&.c.ſi inter virũ.§.ſi.
& hec omnia ideo ſtatuta ſunt quia ex ſolo titulo non acquirit
ius in re:licet perſona ſit perſonaliter obligata ad implendũ
talis tamen obligatio perſonam ſequitur non rem ipſam.quia
perſonalis obligatio non ſequitur fundum. vt.l.j.§. ſi heres.
ff.ad trebel.accedat illud generaliter multa fieri prohibentur
que facta tenent.ſ.de iureiurando quemadmodum.§.quod ſi
poſt hec.Ex ratione huius perſonalis obligationis contracte
per preſentationem factam capitulo eſt dicendum capitulum
obligatum eſſe ad receptionẽ in canonicũ:& de redditibus pro-
uidendum quod tamen doctores reuocant hic in dubium an.
ſ.conditiõe ex hac deficere.poſſit iſte qui preſentauit literas: nec
receptus fuit.conſequi que hic dicunt.quidam quod ſic.vt hic
patet.primo plus dicunt ꝙ capitulum quod ſine cauſa recuſa-
uit iſtũ recipere tenetur crimine ſtellionatus.& poteſt crimina-
liter accuſari.& etiam ciuiliter conuenire.& ſic concludunt quod
literis monitorijs(vt erant iſte) ſemper obediẽdum. ſicut et
preceptorijs non ob.quod monitorie ſonant in conſilium.& cõ-
ſilium non obligat.vt.l.j.ff.man. quia illud de conſilio quod ꝓ-
betur in fauorem eius cui conſulitur:ſecus in conſilio quod da-
tur in fauore illius pro quo ſcribitur vt hic.Alij dicunt quod il-
lud quod hic dicitur fuit de gratia:nõ quod iſta ad hoc capitu-
lum cogere hic debeantur ſecundum Jnnocen.gloſ. tamẽ.uij.
ſonat quod de neceſſitate teneantur propter contemptum. et
credo verius.vt ſit deluſio hac pena condigna.& qđ nulla alia
pena puniantur vt dixi ſupra in quinto nota. ¶ Secundo que-
9 ro † receptus eſt aliquis in canonicum authoritate pape:ita
quod prebenda poſtea vacans eſt ſibi & non alij conferenda:vt
c.ſi poſtꝗ.de preben.libro.vj.pone ergo quod capitulum ipſaʒ
alteri contulit. an recta via poſſit iſte in canonicum recipi et
cui erat debita prebenda ipſam petere recta via ab ipſo deten-
tore.quidam quod non.alij qđ ſic cum habeat ius in re ex rece-
ptione in canonicũ.& in iſtis ſpiritualibus(poſtꝗ̃ ſunt debi-
ta) queritur dñium ſine traditiõe vt no. Jnno.ſ.eodem inter
cetera.&.c.ſi tibi abſenti.de preben.libro.vj. Jura enim canoni-
catus et prebende ſunt connexa.argu.ſ.c.relato.& de cõſti.trãſ-
lato.& ex hoc infert. Joan.and.ſi pluribus in canonicos iaʒ re-
ceptos executor illius qui primo receptus eſt iuſte mandatum
dirigit ſuper collatione & ei eſt obtemperandum:& non aliis q
pro alijs idem mandant primo ſententia penalis vel cenſure la-
ta per eos eſſet ipſo iure nulla cõtra canonicos recuſantes im-
plere mandatum. ſecundum vel tertium quod implere non te-
nentur:ſed primum argumentum not.ſupra.c.pro illorum.illi
enim qui iuſte ſe opponunt executorum excõmunicationibus
non ligantur vt patet ibi.in prima gloſ.conclude ergo quod ſi
facta eſt ſecundo vel tertio prebẽde collatio:primus receptus
in canonicum recta via poteſt agere contra eũ.facit.ſ.de re iu.
c.cũ bertoldꝰ põt etiã primus agere contra collatorem qui ma-
le contulit actiõe in factum:vel de dolo ad expẽſas.vt.ff.de do-
lo.l.j.ſecundum Jnnocentium facit quod not.ſupra de renun.
lane.&.c.veniens.& quod notat Joannes andreas.ſ.de conceſ-
ſio.preben.quia in gloſ.quarta.et.ſ.de appel.cum ſpeciali.in
10 gloſſ.argue. ¶ Tertio quero † ſi collationem prebende factã
per illum ad quẽ ſpectat vult tertius reuocare:et dicere nullaʒ
an collator poſſit aſſiſtere:et defendere factum ſuũ.dic ꝙ ſic.ſi-
cut venditor aſſiſtit emptori:a quo res empta vendicatur.vt.l.
venditor.ff.de iudi.teneretur enim ſibi collator de euictione.vt
no.ſ.c.ver.inter cetera.et.c.cum ſecundum.et.ſ.de iure patro.
paſtoralis.§.finali & intellige quod collator non defendit prin-
cipaliter cauſam quia nec ab eo poteſt preciſe prebenda peti:ſʒ
ab eo tantum cui contulit.vt patet ex premiſſis.ſecus eſt in ele-
ctoribus.quia illi bene poſſunt principaliter proſequi electio-
nem:vt patet. in eo quod legitur & notatur ſupra de electione
ſuper eodem.&.c.dodom.& de iudi.exhibita. Ratio diuerſita-
tis eſt quia ex quo collatio eſt ius acquiritur & ex quo facta eſt
perfecta eſt electio vero perfecta non eſt donec fuerit confirma-
ta.& vide ſupra de reſtitutio.in inte.c.ij.in gloſ.per monachos
verſic.electio.& ſupra de elec.publicato.& ideo electores ante cõ-
firma.proſequuntur & defendunt tanꝗ̃ factum proprium ſecũ-
dum Jnnocen.& ex iſta ratione infertur quod ſi electionem ſe-
quuta eſt confirmatio.& agitur ad depoſitionem confirmati.
agendũ eſt cum confirmato tantũ nec de cetero canonici ſunt
vocandi quia ex quo confirmatio eſt facta quantum ad electio-
nem p ipſos factã priue:iam ſunt functi officio ſuo ſcđʒ Jnn.
ar.ſ.de offi. dele.in literis collatio ġ & cõfirmatio in hoc caſu
quantum ad h̃ exparanſ ſm Joann.and.cuius ſunt hec verba
poſt Jnno.

1 ☞ Parochialis eccleſia que dicatur quo ad penam huius
conſtitutionis.
2 Uniuerſitas ſcholarũ licet peſte vel bello ſupueniẽte in totũ
ſpargatur:tñ priuilegia ſtudij cõceſſa loco propter ſcholares
non diſſoluuntur.
3 Beneficiũ primũ vacat ipſo iure p adeptionẽ ſecundi.
4 Collator poteſt conferre beneficiũ quo poſſeſſor eſt ipſo iure
priuatus.ꝛ nu 5
6 Extortũ ab epõ in penam negligentie:cedit lucro eccle quaꝫ
offendit.
7 Iura que loquuntur in eccleſijs parochialibus ꝛ dignitatib⁹:
habent locum in perſonatibus.
8 In diſpenſationibus magis habetur ratio literature ꝛ nobili
tatis:ꝙ bonitatis.
9 Papa tũc diſpenſat cũ ſubeſt iuſta cauſa diſpẽſandi: alias nõ
diſpenſatio ſed diſſipatio dici debet.
10 Habẽs bñficiũ curatũ ſi recipit ſecũdũ non curatũ:qđ tñ reqe-
rit reſidentiã.an poſt habitã pacificam poſſeſſionem iſtius ſe-
cundi:vacet ipſo iure primũ.
11 Confirmatus ad parochialẽ eccleſiã qui preſbyter non eſt:vel
ad abbatiã q bñdictus nõ eſt:vł archidiaconatũ q diacon⁹ nõ
eſt ſtatim ex quo habẽt poſſeſſionem talium dignitatum ꝛc.
vacant priora beneficia.
12 Confirmatus in epm q gratiã habet quiſqnẽnalẽ ſuper differẽ
da ſua conſecratione.an ſub eadem dilatione priora beneficia
retinebit.
13 Diſpenſatio eſt quedã cõmenſuratio cõmunis ad ſingula.
14 Diſpenſatus debet habere intuitũ rationis:ꝛ boni vniuerſi:
ꝛ cauſe propter quã diſpenſat.
15 Cauſa diſpenſandi eſt triplex.
16 Habẽs pbendã ſi obtinet curatũ bñficiũ an habebit locũ iſta
conſtitutio quo ad pũationem pmi bñficij:vel etiam vtriuſqꝫ
vbi contendat.
17 Cura aiarũ qualiter accipiat in iſta conſtitutione.
18 Uacanti eccleſia epalr prepoſitus gerit vices archiepi: vel eo
deficiente decanus ꝛc.an ex hoc prepoſitus vel decanus dica-
tur habere curam animarum.
19 Dignitas perſonatus ꝛ officiũ qualiter differant.

a ❡De mlta
Iſtud.c.nõ
hꝫ locũ qñ
obtinet ſe-
cũdũ bñfici
um a papa
vel legato
non facta
mẽtione p-
mi et motu
proprio di-
ceret.qꝫſcdi
non valuit
collatio.in
c.ſi motu p
prio.de pre
ben.li.vi.ꝛ I
c.i.đ offi.le.
licet in ordi
narijs ſit ſe
cus.c. fin.
de offi.ord.

De multa. a Habẽs perſonatum vel bñfici
uꝫ curatũ ſi ſm tale recipiat va-
cat primũ.qđ ſi retinere cõtẽderit etiã ſcđo priuabit
Is ad quẽ ſpectat prioris collatio ſi.I.ſex mẽſes non
conferat:duplici pena punit.cuꝫ ſublimioribus tñ pſonis ſup
taliũ pluritate papa diſpẽſat.h.d.diuiditur in quatuor ptes.
In prima cõſtitutionis cauſa. In ſcđa ꝯſtitutio. In tertia que
daꝫ preſtatio.ſcđa ibi:pñti.tertia ibi:cura.p cõſtitutionis cã
lateran. cõciliũ repetit ꝛ ipſius trangreſſioneꝫ punit. Scđa pa
que ponit ꝯſtitutionem ſub diuiditur in ſex. In prima priuat
habentẽ beneficium curatum ipſo beneficio:ſi recepit ſm tale.
ſcđa ibi ꝛ ſi forte.in contemptorẽ penam aggrauat. tertia ibi:
is quoqꝫ.collatorẽ.primi monet:vt eum conferat.quarto cuꝫ
punit ſi non cõferat.ibi:ꝛ ſi vltra.quinta ibi:hoc idẽ ad perſo-
natus conſtitutionẽ prorogat.ſexta ibi:addẽtes.addit de plu
ribus perſonatibus etiam non curatis in vna eccleſia nõ habẽ
dis. ❡ Not.primo ꝙ papa cõmendat concilium de multa pro
uidentia circa prohibitam beneficiorũ pluralitateꝫ:ꝛ vere fuit
multa.quia ſi in ſingulis beneficijs ſinguli ſunt rectores meli⁹
eccleſie deſeruitur:pauperibus clericis ſubuenitur animaruꝫ
periculis obuiatur:auaricie vitium extirpatur: hoſpitalitas
debita non ſeruatur.ꝛ alias rationes addit extrauagans exe
crabilis.dic.vt ibi. ❡ Secundo not.qđ concilium ſtatuit indi
gnitate ꝛ eccleſijs parochialibus.vt.ẜ.de cle.non reſi.quia nõ
1 nulli.ꝛ ſm hoſti. Ɨ intellige quo ad penam huius conſtitutio-
nis illam dici parochialem que habeat curã habitu ꝛ actu.vt
not.in dicto.c.nõnulli.ꝛ quod not.in.c.licet canon. in gloſ. ſed
nunquid de elec.lib.vi. Sed Inno.ꝛ ab.tenent contrarium.ſ.
qđ dicatur cura ſolo habitu ſine actu:ne ſine cauſa pdat eccſia
iura ſua:quod regulariter non cõtingit.de regu.iuris.ſine cul
pa.lib.vi.nõ extiguit ius cure licet populus deficiat quinimo
ſm In.de lig.ſi tota eccleſia caderet remaneret curata ſacit qđ
not.ff. quod cuiuſqꝫ vniuerſi.nom.l.ſicut. ꝛ.ẜ.de poſtu.gratuꝫ
nam ꝛ ex hoc ſequitur ꝙ ſi homines illuc redirent ad habitan-
2 dum diceretur habere eandẽ curam que non fuit extincta. Ɨ ſi-
mile videmus in vniuerſitate ſcholarũ que ſepe peſte vł guer
ra ſuperueniẽte in totum ſpargitur:tamẽ priuilegia ſtudij cõ
ceſſa loco propter ſcholares nõ diſſoluuntur quod dic. vt dixi
infra de op.no.nun.c.ij. Idem eñ iuris cenſetur eſſe de eo qđ
eſt in potentia.ꝛ de eo quod eſt in actu.arg.ſ. de app.non ſolũ
lib.vi.ꝛ.l.foramẽ.de ſerui.vr.pre.ꝛ.l.labeo.de ſta.li.vbi verbuꝫ
nocet in aqua pluuia arcenda exponitur .i.nocere pőt. ❡ Ter
3 tio no. Ɨ ꝙ per adeptionem ſecundi beneficij vacat primum ip
ſo iure.ꝛ pondera verbum recipiens ꝛ verbum habeat.ꝛ ſic in-
ducitur talis variatio ipſo iure poſtꝙ habuerit poſſeſſionem
ſecundi beneficij:vel per eum ſtetit quo minus poſſeſſioneꝫ ha
buit.vt.ſ.de elec.commiſſa.ſi ergo litigat ſuper ſecundo benefi
cio nondum apprehenſo non vacat primum ſecus ſi poſt appre
henſam poſſeſſionem ſecundi ſup eo litigium patiatur vel etiã
euincatur.nam primum retinere non poterit:primo ſibi impu
tet qui non inquiſiuit diligenter de hoc.ẜ.de reſcrip.ca.in no-
ſtra.dicit tamen Ioan and.qđ benefaceret prelatus primũ pri-
mum ſibi cõmendare donec litigat ſuper ſecundo.ꝛ eſt iuſta cã
commende.ſ.de acu.ſi conſtiterit.remittit ad not.de hoc pleni
us per eum.de cõceſ.preben.cum noſtris. Et aduertendum qđ
ſicut ipſo iure vacat primum.ita ſi primuꝫ non poſſidet:ſed ha
bet in eo ius in re:vel ad rem.vt.c.gñe de reſcrip.libro.vi. Iteꝫ
intellige ſi,recepit ſecundum iuſte:nam tunc etiaꝫ vacat primũ
vt.c.eum qui.ſ.eodem.li.vi. ❡ Quarto nota penam tranſgreſ
ſionis iſtius cõſtitutiõis:quam qui contẽnit vtroqꝫ priuatur.
hodie iſta pena eſt aucta per extrauagãtẽ. execrabilis.vbi dici
tur quo ſi recipiens ſecundum primum quo priuatus eſt ipſo
iure abſqꝫ more diſpendio verbo ꝛ facto in manibus ordinarij
ſub teſtimonio publico non dimittit priuatus eſt ſecundo:ꝛ in
habilis ad ſacros ordines ꝛ beneficia.vt ibi in.ꝓ. qui vero.ad-
uerte igitur quomodo ſucceſſiue circa iſtã pluralitatem prohi
bitã pceſſerũt iura huiuſmodi eñ iura añ cõciliũ que tribuunt
electionem habenti plura beneficia:quod maluerit retinere vt
ẜ.c.referente.deinde enumerauit conſilium.quia nonnulli ali-
ter diſponens.vt ibi:tertio iſta cõſtitutio que prouidet vt vide
tis.demum enumerauit extrauagans.execrabilis. Io.xxij.diſ
ponens.vt ſupra dixi.ad interpretationem autem ꝛ ſuppletio
nem huius conſtitutionis ꝛ conſilij quo loquuntur in dignita-
tibus ꝛ curatis ſecularibus emanauerunt alia iura quibus ca-
uetur.quod idẽ ſit in dignitatibus regularibus.vt.ſ.c.cum ſin
gula.lib.vi.ꝛ quia poterat eſſe dubium an in regularibus ma-
nualibus emanauit de.quia regulariter de ſupplen.negli.pre-
lato.emanauit etiam.c.ſi tibi conceſſo.e.ti.lib.vi.ꝛ.c. ſuper eo
que limitant iſtam conſtitutionem que vult quod vacet primũ
per receptionem ſcđi habet enim locum quando fructus ſcđi
alteri non debentur ad tempus.alias durante tempore nõ cen
ſetur vacare primum. Item habet locum vbi vtrũqꝫ curatum
eſt principale ꝛ per ſe ſtans:ſecus ſi canonicatus ſit annexum vt
ibi emanauit cle.ſ.de offi.vi. que determinat quod idẽ in vica-
ria perpetua quod in curato. ❡ Quinto no.quod in.ꝟ.in quo
4 qꝫ Ɨ ꝙ collator poteſt conferre beneficium quo poſſeſſor eſt ip
ſo iure priuatus.qđ intellige etiam non vocato poſſeſſore.ꝛ ſic
poſſeſſio tertij ſine titulo non impedit collationem beneficij li
cet impediat impetrationem.ſi de poſſeſſione tertij mentio nõ
habetur quod dic:vt.ſ. de conce. preben.cum noſtris . ꝛ lꝫ epõ
poſſit conferre poſſeſſore non vocato nõ tamẽ.ſ. poſſeſſionem
5 inducere quod dic:vt.ſ.c.licet epõ lib.vi. ❡ Sexto no. Ɨ quod
collator habet terminũ ſex menſium a tẽpore receptionis ꝛ no
titie numerandos.ſ.de conce.preben.ꝙ diuerſis.nõ ſufficit ſe
cundum Inno.quod ſciat eum ſecundã recepiſſe: niſi ſciat euꝫ
ipſius poſſeſſionem adeptuꝫ. nã ſi non pőt habere poſſeſſionẽ
vel de iure quia dicit:quod aduerſarius iure illam habere non
debet vel de facto:quia non permittitur intrare poſſeſſionem
non curret tempus collatori. xxi.q.ij.ſi quis. xcij di.ſi qui epi-
ſcopi. Nam verba cum effectu ꝛc.vt.l.i.quod quiſqꝫ iuris ſed ſi
poſſeſſionem habet forte curret tempus collatori a die poſſeſ
ſiõis habite ꝛ ſciẽtie:ꝛ idẽ.ſ.ꝙ nõ curret tpe collatori ſi poſſeſ-
ſor victus appellauit:ꝛ pẽdet cauſa appellatiõis quia cuꝫ pőt
ſententia confirmari ꝛ infirmari non poteſt collator dici negli
6 gens ſecundũ Inno.ꝛ Hoſtiẽ. ❡ Septimo nota Ɨ quod illud
quod in penã negligentie ab epiſcopo extorquetur cedit lucro
eccleſie quam offendit.ex quo arguit Hoſtiẽ.contra illos qui
occupant quaſi iure peculij.de ſucce.ab inte.c.ſi.facit.ſ.de elec.
commiſſa.lib.vi.ꝛ nota quod dicit de ſuis prouentibus. quod
intelligit gloſ.de ſuis ſi proprium habet vel expone ſuis.i.ſui
beneficij:quos ſuos facit.ad hoc.ſ.de fideiuſ.c.ij.ſecunduꝫ Ho
ſti.ille etiam qui primum beneficium tenet conueniri poteſt ad
fructuum reſtitutionẽ. ꝙ poſſidet mala fide:cuꝫ ti.ſit extinctus.
ꝛ ita tenet gloſ.bene dicit ꝛc.ꝛ idem tenet Uincen.ꝛ gof.ad hoc
7 infra de iure patrona.cum dilectus in fine. ❡ Octauo not. Ɨ ꝙ
iura que loquuntur in eccleſijs parochialibus ꝛ dignitatib⁹
habent locum in perſonatibus.ꝛ ſiue dignitas vel perſonatus
habet curam:vel non maxime in eadeꝫ eccleſia.vt hic dicit tex.
ex quo arguit Ioan.and.quod ſi diſpenſatum ſit cum aliquo
ſuper

ſuper pluribus dignitatibus habendis.non intelligitur de di
gnitatibus eiuſdē eccleſie:niſi hoc exprimatur.nam hoc habʒ
ſpeciale notā:et prohibitionē.vt hic patet.ſm Jo.an.⁊ vtrum
illa vacatio prime dignitatis ipſo iure habeat locum in ipſa ec
cleſia.glo.quia.⁊c.dicit ꝙ ſic.Jdeʒ Tan.⁊ Hoſti.quia pena cō
cilij intelligitur repetita in iſtis duʒ dicit.addētes.⁊c.vt in di
cta glo.et.l.item quia.ff.de pactis.⁊.l.j.ſi ſa.ſur.ſe.di.per Bar.

a ¶Literatu re ⁊ nobili tatis. Jſta eñ duo eq parātur vt vult hic pa nor. Adde Oldra. con ſi.xcij.

8 ¶Nono nota.⁊ ꝙ in diſpenſationibus magis habetur ratio
a literature ⁊ nobilitatis * ꝙ bonitatis.licet alias bonitas prefe
ratur literature.xxxviij.di.ſedulo.⁊ equiparatur hic iuris ſciē
tifici ⁊ ſublimes.qꝛ ſcientia nobilitat vt dicit gloſ.¶Decimo
9 Not.⁊ ꝙ papa tunc diſpenſat cum ſubeſt iuſta cauſa diſpēſan
di:alias non diſpenſatio ſed diſſipatio dici debet.vt.j.dicam
⁊ in iſtis curatis ſoli pape videtur reſeruata diſpenſandi facul
tas.vt.j.dicam.¶Opponitur:dicitur hic.ꝙ ad hoc vt careat

Γ Opponit i cōtrarium.

vtroqꝫ requiritur qꝺ contēdat.contra primo videtur in dimiſ
ſione vltro debeat ſe offerre coraʒ ordinario ſub preſentia pu
blicarum perſonarum.vt in extrauaganti.execrabilis.So.illa
cōſtitutio corrigit in hoc iſtam.¶Secundo oppo.⁊ videtur ꝙ
non vacet primum ipſo iure:ſed detur ſibi optio. vt.c.referen
te.ſol.dicit glo.j.aliud olim:vt in contrario aliud hodie:vt hic
dicunt pe.⁊ ab.ꝙ.c.referente ⁊ primū adhuc hodie poſſunt lo
cum habere.ſ.ſi epiſcopus primi curati non vult habere ratuʒ
tranſitum ad ſecundam.nam ſi ſine licentia tranſiuit:poteſt ha
bere ratum et non ratum tranſitum, et ſic quodāmodo optio
nem habeat primum vel ſm.ſed dices videtur iniquum:quod
epiſcopus ſic poſſet iſtuʒ impedire forte pro minimo beneficio
qꝺ habebat ab eo.dicit Jo.an.imputet ſibi ſe intitulari permiſit
Jtem agat coram ſupiore vt ad dandaʒ ſibi licentiā compella
tur ar.de iure patro.nullus.Jteʒ hodie dicta optio ſibi datur
cum ſuo procuratore ſibi ignorante beneficium ſecundum eſt
collatum.j.de reſcrip.gratia.lib.vj.¶Sed hic incidenter que
10 ritur.⁊ habens beneficium curatum recipit ſecundum non cu
ratum:quod tamen requiritur reſidentiam:vtruʒ poſt habitā
pacificam poſſeſſionem iſtius ſecūdi:vacet ipſo iure primum:vt
habeat optionem iuris formam.c.referente.⁊.c.preterea.ſ.c.⁊
videtur primum beneficium ipſo iure vacare per tacitam renū
tiationem:que reſultat ex acceptatione ſecundi beneficij nō cō
patientis ſe cum primo.ar.ff.de diuer.l.ſi.de oper.lib.ſicut pa
tronus.et in cle.grā.de reſcrip.⁊ hoc videtur tenere Jnno.de
cle.non reſi.ex tue.Sed in cōtrarium videtur verius quia in cu
ratis ſpecialiter eſt hoc ſtatutū vt hic in alijs ergo ſtāt iura an
tiqua.ar.ff.ſo.mri.l.ſi vo.§.d viro qꝛ penalis ē iſta cōſtitutio
ergo non extendenda:de elec.ſtatutum.lib.vj.Jura ergo anti
qua que dabant optionem in caſibus hac conſtitutione non
comprehenſis remanēt incorrecta.vt.l.precipimus.in fine.de
ap.⁊ in hāc opi.quod non inducatur vacatio ipſo iure inclinat
Jnno.in.c.vltimo de cle.non reſi.⁊ quod dicit in.c.ex tue.intel
ligatur de beneficijs curatis.vt ibi not.⁊ ita cōſuluit old.coſi.
cxx.¶Secundo opponitur:dicitur hic.quod per receptionē
ſecundi vacat primum.contra immo videtur:quod non conſy
deratur apprehenſio poſſeſſionis ſecūdi beneficij:ſed more in
ordine ſuſcipiendo quomodo requirit beneficium:ad quod eſt
promotus.vt.ſ.de elec.cum in cunctis.Sol.dicit glo.iij.quod
hic dicitur eſt regulare fallit in promoto ad epiſcopatū cuius
priora beneficia non expirant:niſi poſt tempus conſecrationis
11 decurſum:vt dicto.c.cum in cunctis.⁊ ex hoc ſequitur.⁊ quod
confirmatus ad parochialem actionem qui preſbyter non eſt
vel ad abbatiam qui benedictus non eſt:vel ad archidiacona
tum qui diaconus non eſt:ſtatim ex quo habēt poſſeſſionem ta
lium dignitatum vel per eos ſtetit quominus habent.licet nō
fuerint tales ordines conſequuti vacant priora beneficia.Sed
dices que eſt ratio diuerſitatis.ſicut enim confirmatus in epi
ſcopū poteſt excludi per exceptionē criminis a conſecratione:
ita iſti a conſequutione ordinum predictorum.ad quos ſe de
bent facere promoueri.vt.c.licet canon.de elec.lib.vj.cum ſi.di
cit Hoſti.quod poteſt eſſe ratio quia pro maiori parte electi in
epiſcopos propria temeritate non tranſeūt:ſed auctoritate pa
pe ⁊ ſi contrarium faciant habent penam certam in iure ſcri
ptā.vt.ſ.de tranſla.c.penul.⁊ vltimo nec vltra tempus ſibi in
dultum priora beneficia retinet nec pro ſe promouendis preces
faciunt.iferiores vero per literas apoſtolicas ⁊ ſepe per nefas
ſine ordinariorum conſcientia ſecunda beneficia adipiſcuntur.
⁊ preces porrigunt immo ſe ingerunt.⁊ ambiūt.⁊ ideo magis
12 fuit prouidendum contra ipſos ¶⁊ Jncidenter tangit hic de
confirmato epiſcopum qui gratiaʒ habet quinquēnale ſuper diſ
ferenda ſua conſecratione:an ſub eādem dilationē priora bene
ficia retinebit quaſi dilatio ſuper conſecratione ſe extendat ad
priorum beneficiorum retentionē.dic vt not.in dicto.c.cum in
cunctis.qꝛ non eſt materia noſtra hic conſecrationis¶Ex pre
dictis habes vnum caſum in quo per apprehenſionem ſecun
di beneficij non perditur primum ipſo iure:vt vult iſta decret.
que fallit in epō.vt.d.c.cum in cunctis.fallit etiā in multis alijs
caſibus quos enumerat vin.⁊ Ber.ſ.de elec.dudū.ſ.in vnitis
dependentibus:cōmendatis:vel cum papa diſpenſauit.Jdem
ſi calore ⁊ non intentione vt hāc perpetuo ſcdm recipit poſſet
enim tunc penitere.ij.q.vj.ſi quis libellos.de peni.di.j.diuor
tium.de ritu nup.plerīqꝫ.Jdem ſi in continenti fuit deiectus a
poſſeſſione ſecundi circa quod vide quod not.de elec.commiſ
ſa.§.j.in glo.j.Jdem ſi recipit ſcdaʒ.vt viſitator.vij.q.j.ponti
fex.Jdem ſi recipit ſcdaʒ in alio epiſcopatu ſine licētia ſui epi
ſcopi:a quo repetitur.Jdem in eo qui expenſas de proprio fe
cerit in primo propter quas competit ſibi retētio primi argu.
xij.q.iiij.quicūqꝫ.inſti.de ac.§.ſi.fami.erciſ.fundus.⁊ hoc de ex
penſis quas fecit ante receptionem ſecundi ſecus in his quas
fecit poſtea inſti.de rerum di.§.certe.⁊ nota ſingulariter iſtum
caſum exceptum a doctoribus videtur enim hoc mirum ꝙ ec
cleſia cum eius patrimonio ſic poſſit retineri pro expenſis.naʒ
hoc eſt bene ſtatutum tamen rebus prophanis vt ſi ad credito
rem perueniant poſſit ipſas loco pignoris retinere donec ſibi
ſoluatur debitum.vt.l.ſi non ſortem.§.ſi centuʒ.ff.de condi.in
de.⁊.l.j.C.etiā ob chiro.pe.pi.re.po.ſed qꝺ ita nexus pignoris
⁊ retentio cadat ratione debiti in corpore eccleſie eſt mirandū
maxime.qꝛ in caſibus minus fauorabilibꝰ ꝓpter debitū talis
retentio inhibetur.vt in dote:commodato.⁊ certis alijs. vt.l.
j.§.ſed nec ob ipenſas.C.de rei vxo.ac.⁊.l.ſub ꝑtextu.C.cōmo.
honeſtius eſt ergo dicere ⁊ equius vt iſte agat ad debitum ſu
um contra ſucceſſorem in illa eccleſia:quam ipſam retineat hoc
pretextu:ſicut tutor pro expenſis factis in pupillo.⁊ rebꝰ ſuis
habet actionem cotrariam tutele:non autem patrimonij ipſi
us pupilli.vt.ff.de contrario iudi.tu.per totum.Subdit hoſt.
alium caſum in quo fallit quod dicitur hic de vacatiōe.ſcdi:cuʒ
recipit ſcdm cum proteſtatione quod non vult dimittere pri
mum.nam hoc poſſet intelligi conciliuʒ lateranē.quia nonnul
li.vbi dicitur ꝙ nō valet collatio ſecūdi vt ſic proteſtatio actui
contraria habeat vitiare actum.facit quod notat in.c.j.de lite
conte.fallit etiam cum recipit ſecundum minus pingue.nam
cum tunc non videatur habere animum deſerēdi primum:nō
vacabit.maxime cum errauit.facit quod notat.liiij.diſtinctio.
quorūdam.dicit tamen quod ⁊ ſi illa opinio ſuſtineri poſſit in
ſcholis tamen falſa eſt in iudicijs ⁊ in curia non ſeruatur.⁊ me
rito ſicut enim error in qualitate vxoris vel rei ſuper qua con
trahitur non vitiat contractuʒ vt.l.in venditionibus.ff.de con
trahen.emptio.ita iſte error qualitatis beneficij habet vitiare
acquiſitionem iſtius ſecundi beneficij ⁊ vacationis primi.ſub
dit alium caſum cum.ſ.recepit ſecundā eccleſiam ſub cōditione
ſi pape placuerit.quod non placet ſicut ſi diceretur cognoſco
vxorem talē ſi viro placuerit.Jſte enim collationes incerte ſub
conditione alternatiue non ſunt in beneficialibus admittende.
vt.c.ij.j.de elec.lib.vj.facit quod not.Joan.andre.j.de condi.
ap.ſuper eo.⁊ nota.bene iſtos caſus exceptos preter extraua
gantē.execrabilis a qua intelligaʒ ſimiliter exceptos ⁊ ſic iura
nouiſſima limitationem recipiant ab antiquis.ſicut aut.offera
tur limitatur per.l.veterem.ff.qui ſatiſda.cog.l.ſciendum.⁊.
l.ſed ⁊ poſterior.ff.de legi.¶Tertio op.iſte text.in fine innuit
quod diſpenſationes ſuper pluralitate ſpectēt ad papam.con
tra immo videtur quod etiam epiſcopi diſpenſare poſſint.So
lutio dicit glo.ſi.poteſtas diſpenſandi ordinarijs conceſſa per
antiqua iura reſtricta eſt per iſtam cōſtitutionē in dignitatibꝰ
⁊ beneficijs curatis circa beneficia:ergo ſimplicia poterunt diſ
penſare ſecundum gloſ.⁊ idem Jnno.qui addit.ꝙ ſi ſimplicia
ſint in diuerſis epiſcopatibus ambo epiſcopi in diſpenſatione
conueniunt.vt.notat Bertr.in dicto.c.dudum.de elec.⁊ etiaʒ
circa curatum ⁊ ſimplex diſpenſat epiſcopus.j.de conce.pre.li
teras.¶Tres ergo ſunt caſus.aut loqueris in duobus cura
tis aut in duobus ſimplicibus.aut in ſimplici ⁊ curato.hoſti.
pe.de ſim.⁊ ab.dicūt ꝙ diſpenſatio circa duo curata ſi fiat pro
pter euidentem vtilitatem eccleſie etiam hodie diſpenſat.aut
propter prerogatiuam meritorum.⁊ tunc ſolus papa vt hic.fa
tetur tamen Hoſt.quod primā opinionē ſeruat curia ⁊ pro ea
faciunt.c.ſuper eo.⁊.c.non poteſt.infra eodem lib.vj.⁊.c.cum
ſingula.eodem titu.de offi.ordi.c.ordinarij lib.vj.⁊ de hoc in
ſpec.c.ij.§.videndum.reſtat.verſi.iſtud.⁊ in.verſi.ſed nunquid
epiſcopus.pro iſta opi.quod ſolus papa diſpenſet in dignita
tibus ⁊ curatis.facit iſte tex.nam cum nullus dubitet:ꝙ papa
poſſit nugatorium fuiſſet hoc exprimere.niſi intelligatur de ſo
lo papa:ita etiam ꝙ legatū de latere dicamꝰ excluſum ⁊ ſic ſer
uamus ſʒ Jo.an.¶Sʒ op.ʒ hoc quarto ⁊ videt ꝙ nec iſta vt

alia diſpenſatio contra ius ſcriptū ſiēda per papam:vel alium
poſſit eſſe rationabilis.nam ius ſcriptum fundatum eſt ſuper
bono cōmuni.iiij.di.erit hic autē priuata conſyderatione iſti
us vel illius non debet omitti.lxi.di.miramur.de regu. licet.
cum ſi.ergo diſpenſatio per priuatam conſyderationē illud re
mittens rationabilis eſt:tñ apud papam non debet eſſe acce-
ptio perſonarum.de iudi.nouit.cū concor.ſed negari non pōt
acceptio vni credere:qd alijs cōmittere denegatur.qd.tamen
apparebat iſte finis.Item cū cōtra ius naturale non admitta
tur diſpenſatio.xiij.di.in princi.Ius autē poſitiuū ſuper natu
rali ratione fundetur.i.di.conſuetudo ergo ⁊c. So.ſm beatū

¶ Diſpenſatio Quid ſit diſpēſatio ⁊ quotuplex ſit.Ui de ſpec. de leg.§.ix.⁊ de diſpēſa.⁊ de ſententiā.§ porro.

13 tho.ſcda ſcde.q.xcvij.articulo vlti.ꝙ diſpenſatio * eſt quedam
cōmenſuratio cōmunis ad ſingula.inde gubernator familie di
citur diſpenſator.quia diſponit ſingula ſingul.⁊ laborez:⁊ pre
miuz.⁊ tali diſpenſatore indigemus qui legem vniuerſalez ex
cauſa relaxet interdum.hec autē non cuiqꝫ cōmittenda:ſed illi
qui poteſt legere condere:⁊ collere.⁊ ſic per papam:vel princi
14 pem:vel ipſorum auctori.facienda eſt diſpenſatio ꝙ diſpēſans
autē habere debet intuitū rationis ⁊ boni vniuerſi ⁊ cauſa p-
15 pter quam diſpenſatꝰ que cauſa eſt triplex neceſſitas:vtilitas
⁊ prerogatiua euidens meritorum.ſi autem diſpenſans nuda
voluntate mouetur non habēs intuituz ad aliquod predicto
rum non meretur dici diſpenſatio:ſed diſſipatio.nec ipſe eſt
prudens ⁊ fidelis diſpenſator de quo in euāgelio luce.xij.quis
putas fidelis eſt diſpenſator ⁊ prudens:quez conſtituit domi
nus ſuper familiam ſuaz ⁊c.nec quo ad deum eſt tutus is cum
quo ſic diſpenſatum eſt.de q̃.ſ.de voto.c.non eſt voti.hīi facit
xxiiij.q.i.manet.Ad contraria.qd lex cōmunis non debet vio
lari.propter priuatam vtilitatez.dicas qd licet diſpenſatio cō
cernat priuatam vtilitatem:diſpenſator tamē ad hoc moueri
debet bono cōmuni:quia ſublimis ⁊ literatus poterit ꝓdeſſe
vniuerſis:⁊ vtilius ſe habere poterit ſolus ꝙ ſi eſſent plures.
ad aliud contrarium de acceptione dic.qd non eſt acceptio vbi
circa equalia ſeruatur equale:⁊ circa inequale inequalia.ſubli-
mitas eū ⁊ ſcientia cum labore queruntur.nō mirum ergo ma
iori labori maius confertur premiū:per quod tyronibus hoc
cernētibus aculeus adhiberetur:cum vident ſi laborauerunt
ſimile premiū preparari.⁊ hoc dicit lex.bonos non ſolum me-
tu penarum veruz etiam premioꝝ exhortatione efficere cupiē
tes.vt.l.i.ff.de iuſti.⁊ is gradus ceteros antecellit quez labor
prolixior ⁊ ſtipendia meliora fecerint ante ire.vt not.ſ.de ma

¶ Ponit queſtiones.

⁊ obe.c.ſtatuimus.¶ Uenio ad aliquas queſtiones.⁊ primo
quero iſte loquitur in eo qui hñs curatum aliud tale adipiſca-
16 tur.ꝙ quid ergo ſi hñs prebendam obtinet poſtea curatuz an
habebit locuz iſta ꝯſtitutio quo ad priuacionem primi:vel etiā
vtriuſqꝫ vbi contendat quidaz ꝙ ſic.⁊ ad text.qui loquitur in
curatis ſubaudiunt maxime.nam idē in prebendis cum reci-
piunt in titulū ſecus ſi in ſtipendium.hoc not .goſ. in ſumma
huius ti.§.item queritur ⁊.ſ.de reſcrip.in noſtra.⁊ de electio.
dudum.Item tenent hic Ioā.⁊ Uin.quando prior prebenda
ſufficiens erat.tu dic contra Inno.⁊ ho.non ob.decre.literas
de conce.preben.quia loquitur cum hñs prebendā in vna ſcdā
recipit in eadem ⁊ vide ad hoc quod not.in de.ſi.ſ.eo.in.gl.ſi.
⁊ facit quod dixi.ſ.in ſcda op.verſi.ſed hic incidēter queritur
17 ⁊c.¶ Secūdo quero ꝙ qualiter accipitur in iſta ꝯſtitutione cu
ra animarū.Inno.⁊ ho.dicūt qd large:ſiue in foro penitentia
li curaz habeat:ſiue aſs:ſiue ſit eccleſia cathedralis:parochia-
lis:vel capella hñs parochianorū curaz de iure: vel de facto:
dummodo parochiaz habeat in qua ius parochiale exerceat
remittit hoſti.ad not.ſ.c.i.quia non nulli.⁊ Io.and.ſ.eo.cum
non ignores.ſiue ſit dignitas:vel officiū:ſiue eccleſia:ſicut mi-
ti ſunt archi.preſbyteri:archidiaconi:⁊ decani.qui nullam ha
bent eccleſiam cui preſunt ⁊ tales plures ſunt dioceſi pictauēſi.
⁊ paduc.qui habent iuriſdictionez ſuper multas eccleſias: de
elec.dudum.ij.cum ſi.tu adde ad predicta extrauagan.execra-
bilis. ad fin.vbi quātum ad dictam modificationē.de qua ibi
illa intelligitur curata:que parochias habēt in quibus eſt cu-
ra animarum:non per vicarios:ſed per rectorē:aut miniſtros
beneficiorum ipſoꝝ:vel illorum:temporales vicarios exercen
da nec non ⁊ illa quorum miniſtris racione beneficiorū huiuſ
modi cōpetit viſitare:inquirere procurationes exigere: ſuſpē
dere:excommunicare:a talibus ſuis abſoluere de cōſuetudine
vel de iure quocūqꝫ nomine cēſeantur.ita dicit ibi tex.¶ Ter
18 tio pro cuius ⁊ iſtius.e.declaratione quero de tali.q.ꝙ vacāte
eccleſia epali prepoſitus gerit vices erchiepiſcopi:ſi tunc non
eſſet prepoſitus hoc facit decanus.et hoc ius attributum eſt
eorum dignitati.quero ergo.an ex hoc prepoſitus vel decanꝰ
dicatur habere curam animarū.⁊ dic qd non.nam licet poſſit
ꝗs cura accedere:non tamē cōpetit niſi extrinſece. adueniat.⁊

nō debz aliquid tale dici ex eo:quod cōtingere poteſt.ſz ex eo
quod eſt.ff.de in litē.iu.l.i.de fideiuſſ.l. viti.de fideicō.li.l.iiij.
§.i.et no.de cōdi.ob tur.cau.l.ꝙ ſeruus:preterea cum cura ad
dignitatē epiſcopalem ꝑtineat et ad epiſcopum:vt ſponſuz ⁊
adminiſtratorem.videtur ꝙ dignitate vacāte cura inquātum
dicit ius epi dignitati inhereat:ec ab ea ſit inſeparabilis:ſicut
incorporalia regulariter.vt.ff.pro ſocio.l.iij.in principio.⁊ ibi
no.et de pec.gs ergo caſus.ſicut iura incorporalia iacente he
reditate manēt penes eam.ff.de acq.po.l.cum heredes.⁊ ideo
confeſſoria ſola aditione cōpetit heredi pro ſeruitutibus debi
tis predijs.vt dicta.l.cum heredes. et.l.i.§.ſceuola.ff.ſi quis
te.li.eſſe iuſ.fu.ex tēporali enī exercitio cure iuris pen. altero
remanēte non debz conſeruari beneficium curatum. vt patet
ex.verbis extrauagātis execrabilis.ſ.relatis inquātum loqui
tur de vicario tēporali nec eſt neceſſariū penes vnum eſſe mo
vſuſfruc.etiam penes alium facultatis fructuum ꝑcipiendorū
ff.de iu.do.l.ſi vſuſfr.et ſo.ma.l.vſufru.cum ſi.nō habito reſpe
ctu ad ius dicitur vicegerēs alterius.de reſcrip.c. eam te.⁊ ibi
de hoc per Inno.et cōpo.et pro hoc.ff.comuni diui.l.cōi diui
§.cum de vſufr.in ſi.et ibi no.non enim dicitur ꝓconſul qui ad
tēpus proconſulatū obtinet preſide defuncto q proprie ſuſpec
tus dicitur.vt.ff.de cu.⁊ tu.datis ab his.l.i.⁊ .C.de.offi.eius q
vicē alte.ge.l.ij.et ita cōſuluit Oldr.cōſilio.cxl.quedā etiaz du
bia circa dictā extrauagantez execrabilis.vide per eum cōſilio
19 dxxxviij.¶ Quarto quero ꝙ que eſt differētia inter dignitatē
perſonatum et officium.Hoſt.no.de hoc in ſumma.§.ij.Inn.
dicit intelligas dignitatez vel pſonatum ſecundū inſtitutionē
vel cōſuetudinē eccleſie.poſſet enim eſſe ꝙ in eccleſia exerce-
ret aliqs officium archidiaconi cognoſcēdo de cauſis clerico-
rum.et ſic de alijs officijs et dignitatibus. ⁊ tamnē non voca
retur:nec reputaretur archidiaconus:nec incideret in penam
conſtitutionis:regritur enīz ꝙ archidiaconꝰ vel alio nomine
qd in dignitate ſonat vocetur. et ꝙ officium quod tenet in ec
cleſia perſonatus vel dignitas reputetur.et hoc ſufficit.ꝙuis
in eccleſia nullum habeat miniſterium:ſicut eſt parme.vbi qua
ſi nullum officium facit archidiaconꝰ.et tamē dignitas repu
tatur ſm Inno.et idem dicit Hoſt.in eccleſia Ebredunēſi.vbi
dicit ſe cōſtituiſſe illā dignitatē ſine vllo officio.vnde ſi miniſte
ria facit alicuius licz reputatur dignitas:nō cadit in illam cō
ſtitutionē:ſicut ſunt prepoſiti Turonēſes ex quo autem repu
tatur vel vocatur dignitas in eccleſia cadit in cōſtitutionem.⁊
ſi adminiſtrationē habeat tantum rerum tēporaliū:dūmodo
ſit ꝑpetua.lxxxix.diſ. volumus.xiiij.c.ſe. tēpalis vero admini-
ſtratio nō conſtituit dignitatē.ſed tantuz perpetua.nec alias
cadit in cōſtitutionem:niſi dignitas ſit perpetua.de ſta.mo.c.
iij.facit quod no.Io.an.ſ.e.cum non ignores.miniſtri vero q
ſine vlla penitus adminiſtratione vel iuriſditione aliqd habēt
officium:ſicut ſyndici:pcuratores:et qui campanas pulſant.⁊
ſi.non dicuntur eſſe in dignitate etiam ſi perpetui ſint.ſecus ſi
iuriſditionē habent.allex.Inno.de offi ꝓcu.ce.l.i.⁊ de offi.ꝓ.
angu.l.i.et dixit Ho.ꝙ potius in ſubſtātia et veritate eſt faciē
da vis:ꝙ in nomine.ſ.de procu. petitio. Ita dicit Ioan.an.
poſt eos.eſſet iſta materia latius declarāda:⁊ diſcutiēda in di
gnitatibus etiā ſecularibus.qui dicatur eſſe in dignitate qua
liter acquirantur.qualiter ꝑdantur.⁊ qui ſint capaces ipſarum
ꝗ omnia ⁊ alia plura ſatis pulcre vide p Bar.in.l.i. C.de digni
ta.li.xij.in repetitione cuius dicta ſuccincte eſſent hic congrue
applicanda ſed ſatigatus omitto.

1 ¶ Prelati qui in collatione beneficiorum indignos prefe-
runt idoneis redarguendi ſunt.
2 Beneficia non ſunt conferenda indignis vbi repertunt digni.
3 Rector eccleſie ſi male geſſit eius negotia:⁊ nō habet vnde ſa-
tiſfaciat.poterit conueniri prelatus qui indigne promouit.
4 Prelatus nō dz ſeq carnalitatis affectū in beneficijs cōferēdis
5 Concilium prouinciale debet annuatim celebrari ⁊ inquiri in
eo de qualitate promotoꝝ ad beneficia.
6 Approbatus ſemel ad curā aīarū pōt poſtea reprobari.
7 Delictum ſepius iteratum grauius iudicatur.
8 Concilium poteſt ſuſpendere prelatos: ⁊ capitula que reperit
deliquiſſe in beneficiorum collatione.
9 Suſpenſo prelato a beneficiorum collatione ratione delicti ca
pitulum prouinciale debet alium ſubſtituere cum poteſtate cō
ferendi beneficia.
10 Inquiſitio diligens ſienda eſt in concilio generali cōtra archie
piſcopum ⁊ alios prelatos indignos.
11 Concilium prouinciale non poteſt relaxare ſententiam ſuſpen
ſionis ab ipſo latam.
12 Archiepiſcopus et ordinarius poſſunt abſoluere a ſententia
excōicationis

lata per canonem ſynodalem.
13 Fama an debeat precedere inquiſitionē faciendam in concilio.
14 Concilium generale quid dicatur: quid prouinciale: quid ſynodale.
15 Uenire qui teneantur ad concilia.
16 Preſidentes qui ſint in concilio ſuper iuſtitia miniſtranda.
17 Jus reuocandi domum an habeant: qui ſunt in concilio congregati: ſi ibi conueniantur.
18 Concilium an poſſit audire cauſam criminalem epiſcopi. ꝛ diffinire.
19 Epiſcoporum quotus numerus requiratur in ventilatiōe cauſe criminalis mote contra epiſcopum.

Graue. Concilium prouinciale a beneficiorum collatione ſuſpendit eos qui poſt ſcōꝫ
correctionē indignis beneficia conferunt: ꝛ illam ſuſ
penſionem relaxat ſolus papa vel proprius patriar-
cha. tangit prelatorum delictum facit preceptum punit contē-
ptum excipit metropolitanum: honorat ſedes quatuor patri-
1 archales. partes patent. ¶ No. primo † ꝙ redarguit prelatos
qui in collatione beneficiorum indignos preferunt idoneis. ſi
ergo idoneos reperire non poſſet tunc de lapidibus qui occur
runt neceſſe eſt domuꝫ conſtrui: dūmodo euitetur mortale me
lius eſt enim qualēcunqꝫ eligere ꝙ locum vacuum relinque-
2 re. vt. l. generaliter. §. ſpurios. ff. de decu. † vbi ergo reperiunt
digni non ſunt indignis beneficia conferenda. tales enim edifi
cant parietes ꝛ colūnas ſubtrahunt. xij. q. ij. gloria. ſiā dignus
eſt pena qui ad regimen ſiue miniſterium malos aſſumit. ff. de
exerc. l. j. ꝛ patet in nominationibus officialium laicorū. ꝛ qui
malos nominant ad tutelā pupilli vel promouent: tenent eni
tales aſſumpti male in adminiſtrati. verſantur. vt patet ex no.
ff. de cu. ꝛ ra. di. l. j. §. nunc tractamus. ꝛ de magi. cōueu. p totū
3 ¶ Ex quo inferas. † ꝙ ſi rector eccleſie male geſſit eius nego
tia ꝛ non habet vnde ſatiſfaciat: poterit cōueniri prelatus qui
4 indigne promouit. ¶ Secundo nota. † quod in beneficiis con
ferendis non debet ſequi prelatus carnalitatis affectum: vnde
hiero. ad ſabiolā. h. multa nos facere cogit affectus. ꝛ dum pro
pinquitatem reſpicimus corporis anime offendimus creato-
rem. committit enim interdum epiſcopus nepotulo ſuo duo
milia animarum cui non committeret duo pira. ꝛ refert hic ho
ſti. ſolatioſe de canonicis argentinis qui non valentes concor-
dare in electione canonicorum conuenerunt. quod quilibet eli
geret ſuum conſanguineum tamē nobilem. quidam romanus
canonicus nominauit aſinum canonie: dicens illum aliis prefe
rendum. quia ſemper procurauit vtilitatem eccleſie: ꝛ abſtinue
rat a damno. qđ alij non fecerunt. ¶ Tertio nota. quis debeant
dici digni in beneficiis qui velint ꝛ valeant ꝛc. ꝛ intellige vale
ant de iure ꝛ de facto. ꝫ. de reſcrip. ſi ſtatus. debent enim ha-
bere ſcientiam prudentiam ꝛ experientiam tam ſpiritualium
ꝙ temporalium. xxxix. diſtinc. petrus. quid ergo ſi non ſunt in
dioce. tot digni quot ſunt numero beneficia. dicit hoſti. ꝙ ſi nō
eſt in dioce. niſi vnus dignus tūc illi committūt omnia. xxj. q. j.
c. j. in fi. nec ob. ꝫ. c. j. in fine nec ob. ꝫ. c. cum nō ignores. quia ne-
ceſſitas non habet legē. ꝫ. de conſue. quanto. nec debet epiſco-
pus conferre indigno: nec ſibi retinere. de offi. archi. c. ſi. faciat
ergo quod poteſt. xxij. q. j. faciat. ita dicit hoſti. qui videtur ſi
bi contrarius in eo quod ſupra dixit melius eſt qualēcunqꝫ ad
mittere ꝙ locū vacuū relinquere ꝛc. preterea indignus eſt alio
beneficio qui beneficium obtinet. j. eodē. ſuper inordinata. quo
modo ergo vni cōmittentur omnia vt ipſe dicit non video ſine
nota ambitionis. de qua. ꝫ. c. cum iam dudum. ¶ Quarto no.
5 † quod annuatiꝫ debet celebrari prouinciale: ꝛ inquiri in eo de
6 qualitate ꝓmotoꝝ ad beneficia. † ſemel ergo approbatꝰ ad cu
raꝫ animarū poſſet poſtea reprobari: ſicut medicꝰ corpoꝝ. vt. l.
ſed reprobari. de excu. tu. ꝛ fiat iſta inquiſitio ſemiplene: licet
per famam vel clamorem non perueniunt ad ſuperiorem. vt
7 dicit. glo. j. dicam. j. poſt eam. ¶ Quinto nota. † ꝙ delictū ſepi
us iteratum grauius iudicatur ſicut furtum iteratum bis pu-
nitur pena furcarum. de conſuetudine enim efficitur ex tali ite
ratione famoſus cum per primam ꝛ ſecundam correctionē trā
ſiuerit in notorium ideo ꝛc. vt. l. capitaliū. §. famoſos. ff. de pe.
ꝛ. l. ſi oſtiū. ff. de furtis. per Bar. ꝛ in aut. ſed hodie. C. de fur. ad
idē. l. iij. C. de epi. audi. ꝛ quod legitur ꝛ notatur de vita ꝛ hone
ſtate clericorum mona. Et aduerte quia ad iſtam penam impo
nendam ſufficiunt due admonitiōes. alibi requiruntur tres. xij.
q. ij. indigne. de coha. cle. c. ij. hoc non ſufficit bina. nec miruꝫ ꝙ
etiam ex vno delicto per quod quis deliquit in diuerſos patia-
tur plures penas. quod dic. vt. j. de re. iudic. c. j. in fine libro. vj.
8 ¶ Sexto nota. † ꝙ concilium poteſt ſuſpendere prelatos: ꝛ ca
pitula que reperit deliquiſſe in beneficiorum collatione. metro
politanus etiam ſine cōſilio videtur ꝙ poſſit iſta corrigere. de
eta. et quali. c. iij. ſed ſi per ipſuꝫ nota puniatur vt ibi per cōſili
um punietur. vt hic. et collige hic ꝙ capituluꝫ poteſt delinq̄re
ſimuliter et vniuerſitas. de quo dic: vt dixi de ſimoni. dilectus.
9 ¶ Septimo nota in verſi. inſtituta † ꝙ ſuſpenſo ꝓlato a benefi
ciorum collatione ratione delicti capitulum prouinciale debet
alium ſubſtituere cum poteſtate conferēdi beneficia in aliis ve
ro ſuſpentionibus. ꝙ ex iſta cauſa qui conferūt beneficia ꝛ alia
expediunt: que expectabant ad ſuſpenſos. dic. vt. j. de conce. pre
ben. c. quia diuerſitas. ꝛ. j. de ſupplē. ne. prela. c. ſi tempus. a ſal a ¶ Diligēs inqſitio. Ad. de oldra. cō ſi. cdxxviij.
8 maticio. ¶ Octauo nota. † quod diligens inquiſitio. a fienda
10 in conſilio prouinciali ita fit contra archiepiſcopum ſicut con
tra alios prelatos promouentes indignos ipſius tamen deli-
ctum non punit: ſed ſuperiori denuntiat. vt hic patet. ſi. de ſta.
mona. c. ſi. ꝫ. hec eadeꝫ. ꝛ iſta exceptio metropolitani potuit fie
ri duplici conſyderatione ꝛ prima ne concedendo, metropolita
num puniri a concilio prouinciali cui preſidet concederet per
conſequētiā papā puniri poſſe per generale cui preſidet. quod
eſt falſum ſupra de elec. ſignificaſti. ſecunda quia inferior ſupe-
11 rior. ꝛc. de ma. ꝛ obe. cum inferior. ¶ Nono not. † quod ſenten
tiam ſuſpenſionis latam a concilio prouinciali ipſum conciliū
non relaxat. ꝛ ſic habet poteſtatem ſuſpendendi: non autem re
laxandi ſecundum Inno. ſi. de ſen. excō. tua. ꝛ collige hic argu
12 mentum † quod a ſententia excommunicationis lata per cano
nem ſynodalem archiepiſcopus ꝛ ordinarius poteſt abſoluere
potuiſſent enim ſi non reſeruaſſet papa abſolutionē ꝛ hoc tene
as qđ ſi ſententia feratur a canone ſynodali ordinarius abſol-
uit. non enim conſtitutio conciliꝫ eſt maioris auctoritatis ꝙ cō
ſtitutio pape vel concilij generalis. Si igitur ordinarius abſol
uit ab illa ergo ꝛ ab iſta ſi non eſt reſeruata. ꝛ eſt expreſſum. j. de
inſti. ex frequentibus. ¶ Decimo nota. de quatuor ſedibus pa
triarchalibus ꝛ de iſtis. j. de priuile. antiqua. ſunt ꝛ alie vt aqui
leien. gradenſi. ꝛ ſi. que non participant de iſto priuilegio niſi
in ipſorum priuilegiis aliud caueretur. ¶ Opponitur ꝛ vide- Opponit ī cōtrarium
tur. quod ſtatim puniatur qui confert indigno beneficium. vt
in. c. nihil. ꝛ. c. cum in cunctis. ꝫ. de elec. So. vt in gloſ. ij. Joan.
andre. dicit poſt goſ. ꝛ Pe. illa iura loqui in ſuſpenſis circa be
neficium quod confertur indigno: iſtud in ſuſpēſis generali cir
ca omnia vel dic ſecundum Inno. quod vtraqꝫ pena ſe compa
titur: vt ſcilicet propter delictum ſuperior prouideat illa vice:
vt ibi ꝛ nihilominus hec pena per conciliū imponetur. non ob.
ſi dicas quod duplex pena non eſt imponenda quia illud verū
eſt ratione eiuſdem delicti. vt. ff. nau. caupo. ſtabu. l. licet. et de
accu. l. ſenatus. hic autem imponitur primo illa prima pena ex
vnico delicto. hoc autem imponitur ex reiteratione. quia illud
conſuetudini deputauit: vt ſic delictum iteratuꝫ diutius punia
tur. vt dixi. ꝫ. in quinto nota. ¶ Secundo oppo. quod de epi-
ſcopo ad capitulum deuoluatur poteſtas conferendi beneficia
ꝛc. So. vt in glo. p. ¶ Quero dicit hic quod debet fieri annua-
13 tim diligens inquiſitio. † an iſtam inquiſitionem debeat fama Ponit queſtiones.
precedere: et ſeruari in ea ſolennia de quibus in. ca. qualiter et
quando. de accu. glo. j. dicit quod non. immo poteſt de hoc in-
quirere ſine fama ſecundum goſ. quod placet Inno. quia non
agitur ſpecialiter. vt de crimine pena ordinaria imponatur. ſꝫ
vt reddat ſubditus rationem de tali delicto ſibi commiſſo. ad
quod quilibet miniſter tenetur. Item quia concilium principa
liter ſit ad correctionem moꝝ. xviij. diſtinc. quoniam quideꝫ et
hec vltima ratio magis placet Hoſt. ꝛ addit duas alias. ꝙ pro
ceditur ex mero ꝛ puro iudicis officio. que ratio ſola per ſe ſuf
ficit etiam ſine concilio de accu. ſi cōſtiterit de offi. ordi. c. j. ſecū
da eſt quia congregati in concilio paucis diebus ibi morātur
ſimul qui forte non ſufficerent ad procedenduꝫ ordinarie. ꝛ bre
uitas temporis non admittit plenius deliberandi concilium.
de exerci. l. j. ꝛ hec vera de his que nuntiantur concilio: vt noto
ria dubia ergo nō poſſunt ibi corrigi. xj. q. iij. graue ſunt ergo
dubia committenda vt patet in eo quod legitur ꝛ notatur de
renun. poſt trāſlationem de cenſi. romani. §. ſane. ꝛ ſe. libro. vj.
Ego dico quod textus iſte loquitur non de inquiſitione ſpecia
li contra certam perſonam que requirit iuris ſolennia: ſed de
generali quam debet facere bonus iudex: ꝛ poteſt. vt ſua pro-
uincia purgetur malis hominibus. vt. l. cōgruit. de offi. preſi.
Nulla autem maior peſtis ꝙ ignorantia in prelato cuius deli-
ctum a ſubditis trahitur in exēplum vt infra de ſimo. licet heli.
cum ſi. non mirum ergo ſi inquiſitio eſt permiſſa: que non pre-
cedēte fama iuxta regulas Bar. in. l. ij. §. ſi publico. ff. de adul.
¶ Secundo quero. dicitur hic de iſto cōcilio prouinciali. quero ergo an alia ſint concilia. ſecundo qui ad concilia venire te
nentur. tertio qui ſint in concilio preſidentes ſuper iuſtitia mi-

niſtrāda. quarto an corā concilio poſſint epi et alij clerici criminaliter ac
cuſari vel ciuiliter et an numerus requiratur precipue in depoſitione epi vel cle
rici. de omnibus iſtis tractat hic Ioan. andre. poſt In. et ho.
14 quo ad primū dic † qd eſt concilium generale: prouinciale: et
15 ſinodale: de quibus. xviij. diſtinctione. per totum. ¶ Quo † ad
ſcdm qui. ſ. ad concilia venire tenentur ad generalia concilia habent qd
conueniunt epiſcopi: archiepi: et alij. et de eis tantū fit mentio
in niceno concilio: et alijs et fuerunt iam multa vt patet. a. xvij.
di. vſq; ad diſtinc. xvi. Ad prouinciale vero vocandi ſunt epi: et
non alij de neceſſitate. xviij. diſtinc. quoniā quidem. et. c. epus. et
c. placuit. et. c. ſi epiſcopus metropolitanus. et. c. propter. ſi tn
alij veniāt admittendi ſunt. quod dic vt. ſ. e. de his que fi. a pre.
c. fina. vel loquitur ſm Inno. cum vocatur alij: quia de ipſorū
factis agitur: vel de honeſtate: vel quia ipſorū conſilium eſt ne
ceſſarium. lxiij. di. obeūtibus. Ad ſinodale autem vel epale cō
cilium vocandi ſunt abbates: ſacerdotes: et totus clerus ciuita
tis et dioceſis. xviij. di. decernimus. qd dic vt plene no. de ma. et
16 obe. c. qd ſuper his. ¶ Quo ad tertium † qui ſint in concilio
a preſidentes [a] ſuper iuſtitia miniſtranda. dicit Innoc. qd epi in
concilio prouinciali cōgregati loco ordinarij ſunt in omnibus
cauſis: que vertuntur inter epos et clericos. ij. q. vi. placuit. et. c.
ſi epus eccle. xi. q. iij. ſi epiſcopus forte et quatuor ſe. quinimmo et
in omnibus cauſis clericorum que ad concilium referuntur. vi.
q. iij. ſcitote. xviij. di. c. j. et. ij. Alij dicunt qd epi ſunt in concilio
nō ſicut iudices: ſed ſicut aſſeſſores: ſiue ſint vt aſſeſſores: ſiue
vt iudices: certū eſt qd non valet quod agitur eis non vocatis
vt patet. xv. q. vij. ſi quis timidus. lxv. di. epiſcopi. ſicut nō va
let ſnia lata abſente aduocato fiſci. ff. de iure fiſ. l. fina. ſi fiſcus.
et. arg. C. de ſen. l. cum ſniam. diffinitio autem pertinet ad illum
qui preeſt de concilio tamen et aſſenſu epiſcoporum omnium vel
maioris partis. vt patet in eo quod leg. et not. ſ. de temp. or. ſi
archiepiſcopus. et. c. ſe. et de accu. ſicut olim. cauſe vero archie
piſcoporum ſuperiori iudicio reſeruantur. vt hic. verſicu. metro
politani. ¶ In concilio religioſorum ſatis eſt dare diffinitiuā
qui preſint. ſ. de ſta. mo. in ſingulis. ¶ Quo ad quartum an co
ram concilio poſſint epi et alij ciuiliter et criminaliter accuſari.
et an numerus requiratur prolixius hic proſequitur Io. and.
17 et quero ante omnia † an illi qui ſunt in concilio congregati ſi
conueniātur habeant ius reuocādi domū. videtur qd de omni
bus querelis ciuilibus reſpondere teneantur ac ſi citati eſſent
xviij. diſtinc. pro eccleſiaſticis. et. c. quoniam idē. ar. cōtra de vi
ta. c. ſi. de foro cōpe. c. fin. vbi qui vocati vadūt ad curiā: habēt
priuilegiū reuocandi domum ſi conueniātur. diſtingue. qd aut
concilium generale vel prouinciale ſit pro certa et limitata cau
ſa et vocati ibi habēt ius reuocandi domū. et ita loquitur. c. fin.
Si vero non pro ſpeciali cauſa ſz indiſtincte et generaliter ad
concilium vocatur ad prouinciale: vel generale: nō habēt ius
reuocandi domuz ſi agat ciuiliter. vt dicto. c. quoniam quidē.
c. propter eccleſiaſticas. In criminalibus autem cōpetit quia
in illis non tenet quis reſpondere niſi ad hoc ſpecialiter ſit ci
tatus expreſſis etiam criminibus de quibus accuſatur. v. q. ij.
c. ſi. Ita dicunt hic doc. Sed aduerte ſi priuilegium reuocādi
domum competeret in criminalibus (vt dicit Inno.) eſſet cō
trarius ſibi ipſi in eo quod etiam hic firmat de cognitione cāp
contra epiſcopos et alios clericos: que contra eos in concilio
mote ſunt: et ventilari poſſunt: niſi dicas qd vocati ad conciliū
non poſſunt ibi criminaliter accuſari: niſi citatio emiſſa p pre
ſidentes concilio peruenerint ad dominiū ipſorum. vt ſic cita
ti in domo vt compareāt coram concilio non poſſint forum de
clinare. ſecus ſi exiſtentes in concilio accuſentur. ego credo qd
ſemper poterunt accuſari. quia pro reformatione morum cō
cilia principaliter celebrantur vt dicto. c. in ſingulis. ¶ Quero
18 ergo † an concilium cauſaz criminalem epi poterit audire dic
qd ſic: ſed non diffinire iij. q. vj. quis liceat. et. c. multum. et. c. accu
19 ſat vbi de hoc. ¶ † Utrum autez in ventilatione cauſe crimina
lis mote contra epiſcopum vel alios clericos requiratur aliquis
numerus. xij. eporum de quo. iij. q. viij. c. iij. diſtingue aut ille qui
de tali cauſa criminaliter cognoſcit eſt delegatus: et non requi
ritur vt. ſ. de dolo et contu. veritatis. et. c. cum dilecti. aut eſt or
dinarius vel loco ordinarij. vt conciliuz et tunc aut pro contuma
cia venit pena excommunicationis infligenda: vel alia et po
terit ordinarius: vel eo abſente eius vicarius ſine dicto nume
ro de ſen. ex. hen. et de offi. ordi. romana. in ſi. lib. vj. aut pro cri
mine et tunc aut agitur de crimine contra clericuz: vt depona
tur ab eccleſia non ad depoſitionē ab officio: vel ordine. et po
terit epus cognoſcere: et punire cum clericis ſuis ſine dicto nu
mero. et ſic loquitur. c. ſi quis abbas. xviij. q. ij. xvi. q. vij. inuen
tum. de his que ſi. a prela. nouit et idem vbi quis agit cōtra cle
ricū petens propriū intereſſe. puta agitur de furto vel de crimi
ne vſurarum: vel etiam vbi iudex talem ex officio punit. ſ. de fur
tis. capitulo finali et de vſuris. capitulo primo de peniten. capi
tulo tertio aut agitur contra clericum ad depoſitionem ab or
dine vel ab officio. et tunc requiritur numerus. duodecim epi
ſcoporum vltra archiepiſcopum. et ſic loquitur. xv. q. vij. per to
tum et ſi capitulo felix. et qui ſunt ſuſpecti: remouebūtur alijs de
alia prouincia ſubrogatis ſi ſunt alias de vicinia. ij. q. vi. placuit.
et dicit Innocentius quod iſte numerus eſt neceſſarius non ſo
lum quando epiſcopus criminaliter accuſatur: ſed etiam ſi a
gatur de crimine ciuiliter contra ipſum: et etiam ſi in modum
exceptionis proponatur crimen adhuc electus confirmatus.
a beneficio deijciat. de accuſationibus ſup his. §. poſt cōfirma
tionem. xxiij. di. quorūdā. nam poſt talem admonitionem vel
repulſionem adeo infamatus remanet: quod ineligibilis ſit. ſ.
de elec. ſuper eo et quod nota Ioan. and. de pur. ca. c. P. et idē
dicit ipſe dicendum eſt in inquiſitione preſbyterorū: diaconorū
et ſubdiaconorum. aduerte quia Inno. in hoc videtur contrari
us ſibi ipſi. dicit quod ſi agatur ad priuationem et amotionem
a beneficio. non requiritur numerus. et. ſ. proxi. dixi quod ſi ex
cipitur ad hoc vt electus a confirmatione excludatur: et ſic a be
neficio requirit numerus. non enim videretur numerus neceſ
ſarius cum exceptio non apponatur ad effectum depoſitionis
ab ordine: ſed excluſis a beneficio. et hoc credo verius vt eſt vi
dere in multis iuribus: in quibus de cauſa confirmationis co
gnoſcit ſuperior ſine illo numero. facit ad materiam. c. non pōt
ſ. de re iudicata.

¶ Qui ſint in concilio preſidentes ſup iuſtitia miniſtranda. Adde late vidēdiſſima teria concilio rū abbatez ſiculus pa normitanū in tractatu ſuo de concilio baſilien.

1 ¶ Rector eccleſie non obſtante cōſuetudine epiſcopi vel pa
troni: de redditibus eccleſie debet ſufficientem portionem ha
bere.
2 Portio debet eſſe congrua vnde vicarius valeat ſuſtentari.
3 Quarte partis appellatione intelligitur de quarta totius rei: ſci
licet legalis diuiſio cuiuſlibet rei ſit in. xij. partes.
4 Rector debet eccleſie per ſeipſum deſeruire non per ſubſtitutū
ſi eſt electa perſone induſtria.
5 Rector aſſumptus ad regimen eccleſie parochialis debet ſibi
deſeruire in illo ordine cuius carentia non vitiat eius prouiſio
tionem ſi ſe faciat infra ſtatuta tempora promoueri.
6 Eccleſia parochialis quando eſt annexa dignitati: de iure cō
muni poteſt quis habere dignitatem: et dictam eccleſiam paro
chialem.
7 Habens duas eccleſias per modum licitum quarum ambe re
quirunt reſidentiam debet alteri ſeruire per ſubſtitutum.
8 Vicarius eccleſie connexe debet eſſe perpetuus. et numero. 10.
9 Ius cure penes quem dicatur reſidere penes vicarium perpe
tuum: vel penes rectorem principalem.
11 Non reſidens ad hoc vt quis dicatur que debeant interuenire
12 Rector poſitus p ſuperiorē in eccleſia annexa ſi moritur poſtq̄
nouus canonicus eſt ſubſtitutus: canonico negligente nouus
canonicus recuperat iura eccleſie annexe.

1 Extirpande. Rector † eccleſie nō obſtā
te cōſuetudine epiſcopi vel
patroni de redditibus eccleſie debz ſufficientē por
tionē habere. priuatus eſt parrochiali eccleſia rec
tor in ea nō reſidens niſi ſit annexa dignitati vel pre
bende: quo caſu debet ibi perpetuum habere vicarium. in fine
prohibet in fraudem rectorum de ipſius fructibus penſionem
in beneficiū dari. Et ſunt tres partes. In prima facit tria. nar
rat vicium in genere: quod ſecundo ſpecificat. ibi: nam vt. tertio
reformat. ibi: cum igitur. ſecūda etiaz facit tria. quia primo ſta
tuit. ſecundo excipit. ibi: niſi. tertio punit. ibi alioq. tertia pars
ibi illud fraudem damnat. ¶ Nota primo qd quandoq; papa
damnat conſuetudinem. cōcor. ſ. de conſue. c. j. li. vj. et. ſ. de cōſu.
per totum. et hoc caſu an poſſit de nouo induci eſt glo. in. c. ſta
tutum. de electi. in glo. et talis cōſuetudo licet poſtea reproba
ta videtur quo ad preterita excuſare a pena. vt no. ſ. de cōſue.
cum venerabilis. ar. contra. ſ. de exce. pre. inter dilectos. ¶ Secun
do no. qd quandoq; de fructibus eccleſie ipſius rectoris certa
portio aſſignatur clerico ſeruiēti. ibi et principalis rector vēdi
cat ſibi reſiduuz. et habet hoc locuz in eccleſia alteri annexa. vt
hic. et in eccleſiis que pertinēt ad religioſos pleno iure. qd dic
2 vt. ſ. e. de monachis. ¶ Tertio no † qd portio debet eſſe con
grua vnde vicarius valeat ſuſtentari: ſi minus haberent nō gra
uarentur pedagijs. de cōſe. diſt. v. legimus. ibi dicit Hiero. qd
quādoq; inopia corpus liberat a pedagijs. et ſup Eſaie. c. xlvij
dicit qd quādoq; liberat animam conuertens iniuſtum ad opa
3 iuſticie. ¶ Quarto nota † qd apellatione quarte partis intel
ligitur de quarta totius rei. ſcilicet legalis diuiſio cuiuſlibet rei ſit
in. xij.

in.xij.partes.qua ratione dicit Bar.ꝙ cū dico ſimpliciter ter
tiam:quartam vel quītam partē intelligitur de quarta vel quī
ta.habito reſpectu ad.xij.partes.vt.l.interdum.ff.de here.inſt
quod eſt contra iſtum textum:et cōtra communem vſū loquēdi
qui tertiam quartam ſextam et ſimilia intelligit per reſpectū
4 ad rem totam. ¶ Quinto no.ī in ver.qui vero.ꝙ debet rector
per ſeipſū eccleſie deſeruire:nō per ſubſtitutū.⁊ hoc vel quia
electa eſt induſtria pſone.vt.ſ.de offic.dele.c.ſi.vel factū vnius
diuerſum eſt a facto alterius.nam etiā eiuſdem hominis ope
non ſunt eedem.vt.l.ſi non fortē.§.libert⁹.ff.de cōdi.inde.⁊ ver
bum reſidere ad quod tenetur ſacerdos denotat preſentiā per
ſonalem.quādo vero quis tenetur ad factū vt doctor legere:
ſcribere:⁊ ſimilia an poſſint per aliū explicari.dic vt.l.nemo eſt
qui neſciat.de duo.re.per Bar.⁊.l.vnica.§.ne aūt.de cadu.to.
5 ⁊.l.quiſqꝫ.C.de epi.⁊ cle.p Bar. ¶ Sexto no.ī ꝙ rector aſſum
ptus ad regimē eccleſie parochialis:debet ſibi deſeruire in illo
ordine cu⁹ tamen carētia non viciat eius promotionē ſi ſe faci
at.j.ſtatuta tēpora promoueri vt.j.de ele.licet canon.li.vj.⁊ te
net Jo.an.ꝙ.j.ſubdiaconatū non debēt eligi:quia nō ſunt ec
cleſijs adherētes.de elec.ex co.li.vj.⁊ hinc eſt ꝙ tales in mino
ribus nō habent vocem in electionibus.vt.e.hi q.de eta.⁊ quā
6 in clemen. ¶ Septimo nota in verſi.niſi forte.ī ꝙ quādo eccle
ſia parochialis eſt annexa dignitati quo caſu de iure communi
poteſt habere qs dignitatem et dictam eccleſiam parochialē
qō principaliter nō liceret.vt.ſ.c.de multa.et.j.e.ſup.e. ¶ Oc
7 tauo no.ī ꝙ qui per modum licitū habet duas eccleſias quarū
ambe regrunt reſidentiam:debet alteri ſeruire per ſubſtitutū
et idem ſi habeat ex diſpēſatione.⁊ pondera quod dicit in ma
iori eccleſia.nō dicit cathedralis.facit ad no.p Joan.de fili.pſ.
8 c.j.li.vi.ſup glo.intelligo. Nono no.ī ꝙ vicari⁹ eccleſie cōnexe:
deb; eſſe perpetuus:ſicut religioſi in eorum eccleſijs parochi
alibus ponūt vicarios perpetuos.vt.j.de cap.mona.c.j.lib.vj.
9 ī penes quē autem dicatur reſidere ius cure:an penes iſtū vi
carium:vel rectorē principalem.dic ꝙ habitu ⁊ quo ad ꝓprie
tatem eſt penes rectorem principalē:quo ad exercitium ⁊ effec
tum eſt penes vicariū.et eſt vtile hoc ſcire qs ipſorum dicatur
habere curam animarū.vt cadat ſub ꝓhibitione.c.de multa.⁊
extrauagās execrabilis.et videtur ꝙ penes vicarium ꝑpetuū
vt probatur in dicta extrauagāti ad fi.⁊.c.j.de offi.vic.in clem.
ex quo ſequitur.ꝙ rector pricipalis non poſſet exercere ibi offi
ciū cure fori penitētialis.eſt et rector tēporalis.de q̄ de appell.
peruenie.de cle.non reſi.ex tue.et iſte non ponitur auctoritate
epiſcopi.vij.q.j.nihil ſunt etiam temporalis vicarij fori conte
tioſi.de quo de reſcri.⁊ ſi principalis.in cle.⁊ capitulo romana.
de appel.libro.vj. Item reputātur generales qui generaliter
deputantur de quibus de offi.vica.capitulo licet.⁊.c.in gene
rali:⁊ ſic habes quatuor genera vicariorū.nā antiqui ſunt vi
carij in foro contentioſo ⁊ in generales ⁊ ſpeciales.alij in foro
penitentiali ⁊ hi ſimiliter generales:et perpetui:⁊ ſpeciales:et
10 temporales. ¶ Decimo nota ī quod iſte vicarius debet eſſe ca
nonice inſtitutus ⁊ perpetuus.⁊ ſic rector ipſe non debet eum
ponere nec pro libito remouere ſed ad epiſcopum iſta ſpectāt
vt dicto capitulo primo de cap.mo.libro.vj.⁊ idem dicas in re
ligioſis tales eccleſias parochiales habētibus.nā ratione po
puli debent ibi habere vicarium perpetuum.ſi antē non eſſent
parochiales:ſed forte ſpectantes ad menſam abbatis:vel ca
pituli poſſunt ibi ponere vicarium temporalem.vt in clemen.
frequens.de exceſ.prelatorum ⁊ in dubio ſi eccleſie conceduntur
tur religioſis pleno iure an ponere ibi debeant vicarium tem
poralem vel perpetuum dic vt notat Joan.andre.in dicta cle
mentina frequens.⁊ colligitur ex no.ſ.eodem de monachis.⁊
ibi que hic no. Joan.de ligna.de iſta conceſſione eccleſiarū fa
cta monachis per epiſcopum que iura per talem collationem
monachi ſibi valeant vendicare.non eſt materia noſtra hic:ſed
in dicto capitulo de monachis.vbi plene. ¶ Undecimo nota
verſicul.alioqui q habet duos intellectus.primus.ꝙ nō reſidēs
per ſe ipſum ſit priuatus ipſa eccleſia libere alij ⁊c.alius intelle
ctus eſt vt non retinens vicarium in eccleſia annexa ipſa ſic ip
ſo iure priuatus ⁊c.vt dicam ſtatim poſt gloſſ. ¶ Opponitur
dicitur in illo.verſic.alioqui.quod eſt priuatus ſtatim ſi non re
ſidet.contra.ſ.de cleri.non reſi.c.ex tue cum ſimi.que exigunt
monitionem anteꝗ̄ ſit priuatus So.gloſ.que incipit ipſo iu
re ⁊c.dat duos intellectus ad illum verſic.alioqui.primus qō
intelligatur.vt ille qui non reſidet per ſe ipſum ſit priuatus.et
tunc reſponde ad contraria que loquuntur de equitate hic lo
11 quitur de rigore. Sed Inno.⁊ hoſtien.dicunt ī quod ad hoc
vt dicatur non reſidens quo ad priuati.ipſo iure interuenire.
debent plura.monitio congruo loco ⁊ tempore:⁊ termini aſſi
gnatio per ſuum iudicem ⁊ expectatio aliqualis etiam poſt la

¶ Opponit in contrariū.

pſum terminū.vt.ſ.de cleri.non reſi.ex parte cum duobus ſe.
ſed dices cum non reſidere ſit delictū.quare poſtꝗ̄ conſtat de
delicto notorio quia non reſidet requirit alia monitio eſt enī
in dolo eo ipſo quod non facit quod facere tenetur.l.dolus.
ff.mandati. Sol.dicunt ipſi quandoqꝫ pena apponitur nega
tiue.vel verbis equipolentibus.vt ſi dicatur ſi non reſideris in
eccleſia vel vicarium non conſtitueris:ſcias te priuatum.et in
hoc caſu obſeruatis que predixi.priuatus eſt ſine alia ſenten
tia vbi vero adijcitur affirmatiue vt in capitulo ſi quis ſuadē
te.⁊.ſ.de multa in his ſi.ipſo facto ſine monitione penam in
currit vt ibi pz:⁊ idem vbi irrogatur infamia ipſo facto vt.ff.
de adul.palam.§.quod in adulterium.⁊ quod dictum eſt de ne
gatiua.quod monitio requiritur intelligas vbi tempus nō ſit
limitatum:alias elapſo tempore incurrat penam impoſitam
conſtitutioni negatiue exemplū patet.ſ.de electio.cum in cun
ctis.ratio differentie eſt ſecundum eos.quia facta patent non
facta latent.pro hac ratione facit quod notat.v.q.j.quidam.⁊.
lxij.diſtinc.ſi ſeruus ſciente:ſic quo ad implementum differen
tia eſt inter diſpoſitiones affirmatiue conceptas:et negatiue
affirmatiua enim vt ſi aſcenderis capitolium dabo.x.eo ipſo
quod aſcendit poteſt petere.ſed ſi negatiue.vt ſi nō aſcenderis
capitolium vel me non offenderis dabo decē.tunc quādo iſte
qui tenetur non facere:dicatur impleuiſſe vel petere poſſit dic.
vt not.in.l.mutiana.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.dedi.in principi.
ff.de condi.ob.⁊ notat iſta verba numeralia.⁊ differentiam in
ter penam que apponitur diſpoſitioni affirmatiue:⁊ que ap
ponitur conſtitutioni negatiue.quam theoricam alibi non re
peries ita bene.⁊ cogita tu iuriſta ſubtiliter ſi regulariter eſt ve
ra.⁊ hec procedunt quo ad vnum intellectum quod iſte verſic.
alioqui.intelligatur de pena non reſidentis in eccleſia per ſe ip
ſum.eſt ⁊ ſecundus intellectus de pena non facientis ſeruire p
vicarium eccleſie annexe quia eſt eo ipſo iure priuatus ⁊ eſt ve
rior.vt ſic ibi diuerſi caſus precedunt clauſula generalis ſubſe
quens ad proxima referatur.vt.l.ſi idē cum eodem.ff.de iuriſ
dictio.omnium iudicum. ¶ Sed contra iſtum intellectum ſe
cundo oppo.⁊ videtur quod ipſe non ſit priuatus eccleſia an
nexa.quia ſic eius delictum noceret eccleſie ſue principali ſꝫ de
lictum perſone ⁊c.vt.ſ.de exce.cum vero. Sed dic ſecundū In
nocen.quod non priuabitur prebenda principalis illa eccleſia
annexa ſed ille rector principalis qui eum non conſtituit priuabi
tur tempore vite ſue tantum.ſ.eodem niſi in fi.⁊ ex hoc ſequi
tur.quod ſi viuente iſto canonico qui ponere neglexit vicariū
iſte vicarius moriatur:ponet epiſcopus alium ſuo iure nec iſte
canonicus priuatus habebit quicquam de iſta eccleſia annexa.
¶ Sed modo contra iſtud op.⁊ videtur quod non debeat ſic
priuari toto tempore ſuo:ſed in illa vacatione tantum ſicut col
lator beneficij:qui conferre neglexit vel preſentare priuatur in
illa vacatione ſed in ſequenti vacatione recuperat ius ſuum.de
ſupplen.negligen.prelato.c.ij.⁊ de concel.preben.nulla Solu.
quandoqꝫ quis habet proprietatem beneficij:⁊ tenet preſenta
re vicarium.⁊ tunc priuatus eſt ipſo iure quo ad preſentationē
⁊ quo ad fructuum perceptionem ⁊ ad ſuperiorem deuoluitur
hec poteſtas.vt hic.quandoqꝫ quis non habet proprietatē be
neficij.ſed tantum preſentationem vel collationem.⁊ tunc aut
nullo modo fauet delicto:⁊ priuabitur illa vice tantū propter
negligentiam ⁊ ſecunda vice preſentare poteſt.vt dicto capitu
lo.j.⁊.c.nulla.quandoqꝫ quis eſt priuatus ⁊ fauet ſaltem tacite
delicto illius qui de facto tenet ipſum non remouēdo:tum po
teſt.⁊ habet locum pena de qua.ſ.eodem.de multa.verſic.is
quoqꝫ. Ex predictis etiam infertur ī quod ſi rector poſitus p
ſuperiorem in eccleſia annexa moritur poſtꝗ̄ nouus canonic⁹
ſubſtitutus eſt canonico negligenti nouus canonicus recupe
rat iura eccleſie annexe.⁊ ſic preſentabit ſi autem viuente recto
re creetur nouus canonicus in prebēda an ille rector ſiue vica
rius remouebitur.dicit Joan.and.qō nō qꝛ dꝫ eſſe perpetuus
vt hic.⁊ ſic nouus canonicus priuabitur iure ſuo ſine culpa:ſed
non ſine cauſa.vt.ſ.vt lite non conte.quoniā.§.ſi autem puto
tamen qō recuperet prouentus qui percipiuntur de eccleſia anne
xa vltra portionem congruam vicario aſſignatam nam reſidu
um etiam viuente canonico qui neglexit.non puto cedere lu
cro vicarij vel ſuperioris:ſed eccleſie annexe:donec ille canoni
cus negligens viuat ⁊ non vltra.ad hoc.ſ.c.de multa.verſicu.
⁊ ſi vltra.⁊ hoc non tangunt docto.ſed credo verum et aduer
tendum.qꝛ ex eo qō dicitur hic.quod vicarius dꝫ eſſe perpetu
us colligitur quod mortuo canonico qui preſentauit:non expi
ret officium iſtius vicarij:licet regulariter poteſtas vicarij pē
deat ab illo cuius vices gerit adeo quod illo mortuo vel ali
ter a iuriſdictione vel officio ſuſpenſo vicarius non poterit mi
niſtrare.vt.c.j.de offi.in.libro.vj.⁊.c.licet vndiqꝫ.de offi.dele.

per Inno. ꝛ docto. ſed aliud in vicario neceſſario qui authori
tatē recipit a ſuperiore. ꝛ eſt perpetuus. aliud in vicario volun
tario quem propter occupatio. vel alia de cauſa quiſqȝ ſibi cō
ſtituit. qđ dic: vt ſupra de offici. vica. in capitu. ad hec ꝛ eſt vtile
ſcire penes quem dicatur eſſe cura animarum propter extra.
uagan. execrabilis. ¶ Quarto extra glo. opp. ꝛ videtur quis
non debet deſeruire eccleſie per ſe ipſū: ſed per vicarium etiā
vltra caſum īnegationis: de qua hic. de offi. archipreſ. c. j. de ce
le. miſ. c. j. ſo. dominus Ioan. and. enumerat hic plures caſus
in quibus fallit quod hic dicitur: qđ debet deſeruire per ſe ip
15 ſum. ꝉ fallit enim ratione perplexitatis. puta hec duo benefi
cia quorum quodlibet requirit reſidentiam. naȝ cuȝ nō poſſit
ſe in duos diuidere ſerui ꝛ alteri per vicarium: vt hic. Secūdo
ratione occupationis. ideo epiſcopus habet plures vicarios
de offi. archidi. c. j. ꝛ de cele. miſ. c. j. Tertio ratione cōſtitutio
nis vel rationabilis conſuetudinis. vt quia pauperes ſunt ca
nonici ꝛ oportet eos aliunde reſiduū victus querere. ꝛ tamen
in eccleſia ſunt neceſſarij poterunt eā per alios deſeruire et
dixit ala. generaliter qđ iuribus reſidentiā requirentibus mul
tum detrahitur per conſuetudineȝ. quod eā habēt. ꝙ poſſint
per vicarium deſeruire ꝛ fructus percipere. quedā qđ etiam ſi
ne vicario percipiant ſi abſētat ſe ex iuſta cauſa. quedam ꝙ pe
cipiant certam partē. quedam qđ nihil percipiant. ad hoc. ſ.
de conſti. cū oēs. ꝛ he omnes cōſuetudines ſunt ſeruande: ſal
uo qđ ſi eccleſia indiget ſaltem cogetur dare vicarium. de cle.
non reſi. c. pe. ꝛ quod not. Ioan. and. de conce. pre. ex parte in
fine. quarto ratione diſpenſatiōis. de ſi. preſby. propoſuit. quī
to ratione remotionis loci de ecc. c. vltimo. ſexto ratione reli
gionis. de dona. c. conſultationibus. ſeptimo ratione diuerſe
nationis. de offi. or. quoniam. octauo ratione predicationis. e.
c. inter cetera. nono ratione debilitatis vel infirmitatis. ꝛ hec
poteſt eſſe temporalis vel perpetua. ſ. c. j. per totuȝ. decimo ra
tione peregrinationis terre ſancte. ſ. de vo. c. fin. vndecimo ra
tione abſentie probabilis. puta ſtudij: quod intellige de licētia
prelati. de cle. non reſi. relatum. de conſe. di. v. nō oportet. duo
decimo propter augmentationem diuini cultus. vij. q. j. illud
ꝛ. c. nihil. ꝛ dicit hoſti. ꝙ iſte caſus continet regulam generalē
de quo remittit. ſ. de offi. vi. c. clericos. ¶ Quinto op. vult hec
regula. ꝙ redditus canonicorum augeātur ex redditibus ca
pellarum. Sed contra. ſ. c. extirpande in fi. vbi redditus vniꝰ
eccleſie non debent alteri loco beneficij aſſignari. ſo. ibi fiebat
in fraudē hic bona fide: ꝛ ex cauſa rationabili vel dic. qđ in an
nectendo ꝛ vniendo eſt licituȝ ſic augmentare: alˢ non ꝛ ſic nō
facit pro hoſti. qui dicat qđ poteſt epūs diſpenſare contra ꝯci
lium vbi ſubeſt neceſſitas vel vtilitas. quod non eſt verum: niſi
per modum annexionis.

1 ¶ Acquiſitio decimaꝝ a laicis prohibetur religioſis.
2 Religioſi debēt vitare excōicatos ꝛ interdictos ab epō.
3 Nominatim interdicti quo ad prohibitionem diuinorum ex
parantur excōicatis.
4 Fautores nō nominatiȝ interdicti nō ſunt vitandi anteꝗ̄ per
ſententiā fuerint declarati.
5 Eccleſie ſi ſint conceſſe religioſis pleno iure ad eos ſpectat in
ſtitutio ꝛ deſtitutio.
6 Abbas ſi habet inſtitutionem an epiſcopus cōmittendo cu
ram examinabit eū.

In lateranenſi. Non debent religio
ſi eccl'as vl' decimas
a laicis ſine dioceſanorum ꝯceſſu recipere: excōica
tos vel nominatiȝ interdictos admittere ad diuina
in eccleſijs ſuis: ꝗ̄ ad tpalia clericos īſtituerē: vl' deſtituereſȝ ido
neos ad hoc debēt epō pñtare. dicit hoſti. ꝙ p̄ſo tenorē ꝯalij
lateranen. recitat. ſcđo approbat: ꝛ renouat. tertio addēdo de
1 clarat. ¶ No. pmo ꝉ ꝙ ꝓhibetur religioſis acqſitio certe rei.
ſ. decimaꝝ a laicis ꝛ ꝗ̄ ſit ratio dic: vt in. c. cū ꝛ plantare. ſ. de ꝓ
uile. ꝛ vtruȝ iſta acquiſitio ſit ſimiliter ꝓhibita ſi iſti religioſi
ſuccedant laico ex teſtamēto: vel ab inteſtō: vel ex profeſſione:
non videtur. quod dic p bar. in. l. ſi quis ita promiſerit. ℘. ea le
ge. de ver. ob. In iure etiam ciuili multis pſonis ꝓhibetur cō
trahere cū quibuſdam perſonis: ꝛ ſuper certis. vt. l. milites a
grum. ff. de re mili. ꝛ. l. j. ℘. ff. de fal. ꝛ. l. j. de contrario iudi. ꝛ. C.
ne lice. poten. per totum. ꝛ. ſ. de alie. iudi. ꝛ in omnibus caſibꝰ
quādo neceſſaria acquiſitio ſine facto eius eā ꝗritur contin
gens ꝓhibita: nō videtur. facit. l. peto. ℘. fra. ff. de le. ij. ¶ Se
2 cundo no. ꝉ ꝙ religioſi debēt vitare excōicatos: ꝛ interdictos
ab epō. nec mirū q: epī ꝛ ceteri ꝑlati vitare tales debēt. vt. ſ. de
offi. or. cum ab eccleſiarū prela. ſequitur enim eos excōmunica
tio ſicut lepra leproſum quocumqȝ vadat. vt. l. ex ea. ff. de poſtu.
qui autem admittit excommunicatos ad diuina licet peccet.
non ex hoc tamen efficitur irregularis infra de ſenten. excom
3 municationis is qui in eccleſia. libro. vj. ¶ Tertio not. ꝉ quod
a nominatim interdictiᵃ quo ad ꝓhibitionē diuinorū exparant
excōicatis. ꝛ qui dicantur nominatim interdicti. dicit Innoc.
quos certum eſt interdictos eſſe. Unde dicuntur nominatim
interdicti etiam cum ciuitas vel caſtrum interdicitur. de verb
ſign. cum in partibus. Item omnes qui nominatim in ſenten
tia exprimunt non nominatim dicuntur cum includuntur ſub
4 generalitate verborum: excōico tertium cum fautoribus ꝉ fau
tores enim dicuntur non nominatim interdicti nec ſunt vitan
di anteꝗ̄ per ſententiam fuerint declarati etiā ſi quis ſciat eos
fautores eſſe niſi eſſet notorium qđ fuerint fautores: tūc enim
bene eſſent vitandi ſine alia declaratione. quia notorium equi
paratur ſententie. vt. l. emptor. ff. de ac. emp. ꝛ qui certus eſt cer
tiorari non debet. ff. de ac. emp. l. j. de hoc. ſ. de cle. ex. mi. propo
ſuit. ho. remittit ad no. ſ. de ſen. excō. cum non ab homine. ꝛ de
offi. ordi. ſi ſacerdos. ꝛ qui dicantur nominatim interdicti vide
bonam glo. in. c. conſtitutionem. de ſen. ex. li. vj. ¶ Quarto no
ta. quod eccleſie quandoqȝ ptinent ad religioſos non pleno iu
re ꝛ quandoqȝ pleno iure de quo notat hic Inno. ꝛ hoſti. ergo
dixi poſt Ioan. an. ſ. c. de monachis. vbi vide in eccleſijs ergo
que ad ipſos non pertinent pleno iure debent preſentare pre
ſbyteros inſtituendos epiſcopis. ꝛ innuit iſte text. a contrario
5 ſenſu ꝉ ꝙ ſi eccleſie ſint conceſſe religioſis pleno iure ad eos ſpe
ctat inſtitutio ꝛ deſtitutio. ꝛ vtrum iſto caſu poſſint conuerte
re fructus illius eccleſie in vſus proprios. dic vt in cle. freqńs.
de exceſ. prelato. ꝛ. ſ. de dona. paſtoralis. vbi de hoc ꝛ plenius
in dicto. c. de monachis. ¶ Quinto no. quales debeant preſen
tare iſti religioſi q: notos vel quos notos reddit ꝛc. ¶ Sȝ hic
6 incidenter queritur. ꝉ pone quod abbas habet inſtitutionem
nunquid epiſcopus committendo curam examinabit eum Io
an. and. de verbo. ſignifica. c. veniens. libro. vi. ponit quandam
glo. in qua dicit paucos habere. ꝛ dixit gloſ. quod non exami
nabit eum epiſcopus. cum non confirmet nec ei manum impo
nat cura enim hoc caſu non eſt principale ſed acceſſoriū. ex quo
eſt inſtitutus per abbatem. ꝛ ſic nulla exceptio poſſet repelli niſi
ſi infamia laboraret. de accu. accedens. domin. Ioan. de ligna.
ſupra. c. proxi. credit contrarium. ſcilicet quod epiſcopus debe
at eum examinare cum per commiſſum transferatur aliquid
iuris de offi. archidia. cum ſatis nam de cura debet responde
re epiſcopo: non abbati niſi foret exceptio ſecundum eum ꝛc.
¶ Ultimo de iſta materia decimarum que a laicis detinentur
dic. vt. ſ. de his que ſi. a pre. cum apoſtolica.

a ¶ Interdictum nominatiȝ. Qui dicatur nominatim interdictus vide de cardi. in cle. j. in. xvi. q. de ſepul. ꝛ talibꝰ interdicitur eccleſiaſtica ſepultura.

1 ¶ Abſens in ſtudio theologie fructus prebende percipit.
2 Fructus ſtudentibus non debentur de iure cōmuni. ſed ex gra
tia.
3 Integre verbum reſtringitur: nec includit illa que preſentibus
exhibentur.
4 Fructus omnes eccleſie ſi redacti ſunt in aceruum: ꝛ poſtea di
uidantur inter canonicos: an abſenti debebitur ſua portio ſtu
denti in theologia.
5 Diſtributiōes quotidiane an includātur ſub nomine prebēde.
6 Gratia facta ſimpliciter ſtudenti ſuper perceptione fructuum:
intelligitur quinquēnalis.

1 Licet. ꝉ Abſens in ſtudio in theologia fructus
preben. percipit quotidianas diſtribu
tiones non habebit hoc dicit non diuiditur. ¶ No
2 ta primo. ꝉ quod fructus ſtudentibus non debentur
de iure communi: ſed ex gratia. ꝛ tunc intelligitur quod ſtude
ant in ſtudio generali: non in villis ꝛ caſtris vt. ſ. de cle. non re
3 ſiden. tue. ¶ nota. ꝉ quod verbum integre reſtringitur nec in
cludit illa que preſentibus exhibentur. iſte enim quotidiane di
ſtributiones habent naturam de per ſe ab alijs fructibus qui
debentur preſentibus: ſed iſte debētur preſentibus ꝛ intereſſen
tibus diuino officio. ſi ergo princeps concedit vnum ſpeciale
quod non preſens fructus percipiat. non videtur concedere al
teri. ſ. quod non preſens ꝛ nō intereſſendo diuino officio con
ſequatur ambo. quia duo ſpecialia non debent concurrere cir
ca idē. vt. l. j. C. de do. promiſ. l. cum poſt. ℘. gener. de iure doti.
¶ Quid ergo erit de iſtis quotidianis diſtributionibus que
iſtis debebantur ſi iterfuiſſent officio an accreſcet alijs vel con
uertentur in vtilitatem eccleſie dic vt notat. ſ. de vita ꝛ honeſta
te clericorum. c. j in clemē. ꝛ tetigi. ſ. de cleri. non reſi. c. clericos
¶ Op. fruſtra precibus impetratur: quod de iure communi cō
ceditur. vt. C. de theſau. l. j. libro. x. ſed fructus beneficiorum de
bentur

bentur de iure cõi ſtudentibus in theologia.j.de magi.ſuper
ſpecula.ſo.iſta dec.⁊ illa ſunt eiuſdem auctoris ⁊ nondũ ema
nauit illa dec.cum papa iſti fecit gratiã:ſed emanauit poſtea.
quod patet ex ordine titulorum a quibus ſumimus ar.cũ de
prioritate vel poſterioritate cõſtitutionum dubitaꝛ facit.§.in
prima cõpilatione. ¶ Scḋo opp.beneficia principũ ſunt lar-
giſſime interpetrãda.ff.de cõſti.prin.l.fi.⁊.j.de verb.ſig.olim
ſed hic in gratia dictũ fuit integre. et tñ papa reſtringit ergo
male.ſo.illud verũ cum agiꝛ de preiudicio concedẽtis ſecus ſi
tertij ſcilicet eccleſie ⁊ diuini cultus.vt no.§.de do. cũ dilecti.
ſi enĩ cõtra cõſuetudinẽ vel in preiudiciũ iure tertij beneficiũ
pape nõ impetratur multominus cõtra fauorẽ diuini cultus
quẽ cupimus ampliari dicit tex.§.de cõſti.c.fi. ¶ Querit glo.
4 ꝛ ſi de omnibꝰ fructibus eccleſie ſit aceruus ⁊ poſtea inter ca-
nonicos diuiduntꝛ an abſenti debebitur ſua portio ſtudẽti in
theologia.dicit ꝙ ſic:⁊ bene.Jdẽ hoſti.§.c.proximo de cete-
ro.Jnno.limitat hoc dictũ dicens.ꝙ debebitur talis portio
detracto eo qḋ cõi mẽſe debetur de eis.⁊ vide qḋ no.in.c.j.de
cle.nõ reſi.li.vi.⁊.§.c.dilectus.j. ¶ Querit dñs Jo. de de lig.
5 ꝛan quotidiane diſtributiones includãtur ſub noĩe preben-
de.videtur ꝙ ſic.q: hic excipiuntꝛ de prebende fructibus ergo
continetur q: executio debet eſſe de regula. vt.j. de reg. iuris
in rubrica li.vi.dicat ipſe ꝙ ſm cõmunẽ vſum loquendi qui de
bet ſemper attendi.vt.c.ex literis deſpon.nõ continẽtur.quia
prebende ſumiꝛ pro corpore poſſeſſionũ diſtincto. ⁊ quãdo-
ꝙ dicitur quis carere prebẽda.⁊ tñ habet quotidianas diſtri
butiones.vt ptꝫ.§.c.dilecto.⁊.c.cũ.M.de cõſti.Sed ſi ſumaꝛ
prebenda large a prebeo prebes tũc includũtur diſtributiões
6 ſub ipſa. ¶ Scḋo querit certũ eſt.ꝛ ꝙ gratia facta ſimpliciter
ſtudenti ſuper perceptiõe fructuũ in abſentia intelligiꝛ quin
quẽnalis.vt dicto.c.ſuper ſpecula.⁊ ḋ elec.cũ ex eo.li.vi.pone
ergo ꝙ finito primo quinquẽnio impetrat gratiam.ꝙ poſſit
ſtudere quinquẽnio in iure canonico.an valebit gratia nõ fa-
cta mẽtione de quinquẽnio primo dicit quod non per.c.ij.de
deci.li.vi.multa enĩ ſingularia nõ debent concurrere circa idẽ
vt dicta.l.j.C.de do.promiſſiõe.

1 ¶ Capelle reſeruata ipſarum preſbyteris cõgrua portiõe
poſſunt annecti prebendis ſi ſunt pauperes.
2 Unionis cauſe due.
3 Canonicus quod ius habeat in eccleſis annexa canonicatui.
4 Status eccleſie vnite nõ debet mutari per vnionem.
5 Beneficium primũ an vacet per acquiſitionẽ ſecundi beneficij
⁊ qualiter procedendum ſit contra contẽdentem primum di-
mittere.
6 Prelati qui ſint capellarꝫ que annexe ſunt canonicatibꝰ: an ca
nonici an ſacerdotes ibi inſtituti.

1 Expoſuiſti. ꝛ Propter paucitatẽ preben
darum poſſunt eis annecti ca
pelle reſeruata ipſarum preſbyteris cõgrua portio
ne ſcḋa ibi:⁊ ſi euidens. ¶ No.primo.ꝙ conſiliũ de
quo.§.eo.extirpãde.videbatur prohibere iſtã annexiones ca-
pellarum cũ mandaret in eis perſonaliter deſeruiri ⁊ tolera-
re videbatur vniones iam factas per vicarium ſeruiẽda:in po
ſterum prohibere.⁊ ideo dicit litera hic. ꝙ a tempore conſilij
nõ fecerunt iſtas annexiones ſicut prius:⁊ ex hoc erant eorũ
2 redditus diminuti. ¶ Scḋo no.duas cauſas vnionis.ꝛprio
neceſſitas nõ puta reperiuntꝛ canonici propter paruos reddi
tus.ſcḋo vtilitas puta reperiebãtur:ſed ignorãtes. q: alij di-
gni recuſabant pe.de ſan.enumerauit hic quoſdam caſus in q
a bus erãt licite vniones ᵃ quos vide.§.de tempo.ordi. dilectꝰ.
ſuper in glo.in fin. ¶ Tertio no. ꝙ papa cõmittit hic epõ vt
poſſit vnire. ⁊ dicunt quidam:⁊ bene.ꝙ epõs hoc faciet aut.or
dinaria.vt.j.de excep.prela.ſicut vnire.⁊ hoc tenet Jnnocẽ.⁊
hoſt.qui addit ad tex.qui dixit.poterioꝛ debebis ſi.ꝰ.de inſti.
ad decorem.facit.l.j.C.qño ⁊ quando iu.⁊.l.ſepe de offi. preſi.
⁊ aduerte q: loquitur de eccleſiis curatis annectẽdis preben-
dis.vtrũ ita annecti poterunt dignitati videtur ꝙ non quia
curatum ⁊ dignitas non poſſunt licite retineri.vt.§. eodẽ.de
multa.dic contra.vt.j.eo ſuper eo.li.vj. Non ob. c. de multa.
quia loquitur cum principaliter vult quis tenere dignitatem
⁊ eccleſiam curatam:ſecus ſi vnum ipſorũ accedit alteri p viã
3 annexionis.vt dicto.c.ſuper eo. ¶ Quarto no.ꝛquod ius ha
bet canonicus i eccleſia curata annexa canonicatui. habet enĩ
omnes fructus reſeruata congrua portione preſbytero. et ſi
non ſuper ſunt de redditibus potius eligat indigentiaꝫ cano
nici:ꝙ rectoris.⁊ ſi dicis quis prouidebit canonico egẽti dic
quod epiſcopus ſicut in caſu.j.c.j.de rectoribus. ⁊ caueat epiſ

a ¶ Erãt lici
te vniones.
Facta vnio
ne duarꝫ ec-
cleſiarũ pa
rochialiũ a
pud quã re
ctoꝛ manes-
bit vid Jo.
de tur. cre.
l.c.vnio. x.
q.fi.

copus ne nutriat luxurioſas canonicorũ expen. honeſtus enĩ
modus in his ſeruandus eſt:nõ immoderata cuiuſꝙ luxuria
nutrienda.ff.de dã.infec.ex dãn.j.Ruſo.ſm hoſti. ¶ Quinto
4 no.ꝛꝙ per vnionem nõ debet mutari ſtatus eccleſie vnite:ſed
retineri debet ibi preſbyter:ſicut prius. ſic qñ monaſteriũ me-
lioratiõis cauſa ad alium locum trãſfertur : debet manere ibi
5 ſacerdos qui miniſtret eccleſie.xvi.q.vij.ſi quis vult. ¶ ꝛ Ulte
rius in iſta materia vtrum per acquiſitionẽ ſecũdi beneficij va
cet primũ ⁊ qualiter procedendum ſit cõtra concedentem pri
mũ dimittere ponit hic hoſti.talem diſtinctionẽ. Cum haben
ti beneficium curatũ cõfertur ſm cõſimile.aut talis recipiens
habet ſufficientẽ diſpenſationẽ ſuper vtriuſꝙ retentione a pa
pa.⁊ non eſt dubiũ.ꝙ vtrũꝙ retinet.vt.§.eo.de multa. ad fi.
Aut minus ſufficientem vel nullã quia hec ſunt paria. de trãſ
la.licet.§.penul. et tũc aut hoc fit in eadem ciuitate:vel dioce.
aut in diuerſis.ſi in eadẽ ⁊ ſine licentia epi:non tenet trãſlatio
⁊ habet locum pena conſilij.§. de cle. nõ reſi. quia nõnulli. eſt
ergo prime eccleſie talis reſtituendus per priuationeꝫ vtriuſ-
ꝙ beneficij ſi cõtenderit.vij.q.j.ſi q̈s epõs in fi.⁊ etiaꝫ per exco-
cationem ⁊ depoſitionẽ.vij.q.j.ſi qui vero.⁊.c. ſi quis preſby-
ter vel diaconus.⁊ hec vera niſi papa ſibi cõceſſit.ꝙ poſſet al-
terũ eligere ſiue in eodẽ epatu.§.eo.referente ſiue in diuerſis.
§.eo.ꝑterea.⁊ hoc cum ſine licentia epi vt dictum. Si aũt de li
centia ⁊ tranſlatus oĩno reliquerit primaꝫ eccleſiam:et vacat
de iure ⁊ de facto adepta poſſeſſione ſecũde eccleſie corporali
xxi.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.⁊ debet conferri infra.vj. men-
ſes.j.c.iij.c.nulla habebit ergo ſm beneficium quod intellige
ſi conceſſio ipſius ſecũdi beneficij facta fuit authoritate illius
dioceſani:adquem tranſiuit.alias poteſt ipſuꝫ remouere ⁊ de
gratia tolerare.⁊ ſic loquiꝛ de cle.pereg.c.fi.⁊ de renun.admo
net. Si autem adepta poſſeſſione ſcḋi iſte tranſlatus ad aliã
eccleſiam de cõſenſu ſui epiſcopi contendit etiam retinere pri-
mã:⁊ tunc aut retinet ex diſpenſatione facta ex iuſta cauſa: et
tenet tranſlatio ⁊ retentio.vt hic ⁊ no.§.eo.de multa.⁊ de cõ-
ce.prebendarum cum noſtris.§.fina.Aut talem diſpenſatio-
nem non habet:⁊ tunc vacat primũ ipſo iure conferendum in
vj.menſes.vt.§.c.de multa niſi per papam ſibi fuit data optio
vt.§.dictum eſt in alio mẽbro:cum ſine epiſcopi tranſiuit licẽ-
tia.⁊ ſi primũ retinere contenderit cum ſecũdo:debet moneri
quod dimittat.j.certum terminũ.⁊ poterit per epiſcopũ pri
mi beneficij ratione inobedientie priuari primo:⁊ ſecundo ſu
per quo ſecundo dioceſanus ipſius beneficij ſententiam exe-
quatur.vt.§.de foro cõpetenti.c. poſtulaſti. Jſta eſt diſtinctio
hoſti.quam no.pro practica.c.de multa.coram epiſcopo prio
ris beneficij cognoſcitur de illa contentione que eſt cauſa pri-
uationis ab vtroꝙ ⁊ eius ſententiam debet ſecundus epiſco-
pus exequi vt dicto.c.poſtulaſti.Et ex predictis breuius ſic di
ſtingue.aut talis habet diſpenſationem aut non.⁊ ſi non : aut
tranſiuit ad eccleſiam eiuſdem dioceſis aut diuerſe: ⁊ ſi eiuſdẽ
aut ſine licentia epiſcopi aut cum licentia.⁊ ſi cum licentia aut
ſponte vult dimittere primũ aut contendit. ⁊ ſi contendit aut
habet diſpenſationem ſuper hoc quod poſſit eligere aut nul-
lam habet:et hoc cum tranſit ad aliud eiuſdem dioc. ſi diuer-
ſe et tunc aut ſine conſcientia dioceſani ſecundi. ⁊ ſi ſine licen-
tia eſt in illius electione excludere vel admittere:ſi cum licen-
tia et tũc aut prioꝛ epõs nõ ꝯſenſit aut cõſenſit: aut vult dimitte
re primum aut vult contendere vt.§.in alio membro. ¶ Que
6 rit glo.ꝛqui erunt prelati iſtarum capellarũ que annexe ſunt
canonicatibus:an canonici:an ſacerdotes ibi inſtituti. gl.titu
bando loquitur.ſed concludit quod ſacerdos ſit loco vicarij.
dicit hoſti.quod aut capella datur in proprios vſus capitulo
j.de dona.conſultationibus.⁊ tunc cura pertinet ad collegiũ
ſimul collectum non ad ſingulos.xij.q.ij.qui manumittiꝛ quã
doꝙ adiungitur prebende ⁊ canonicus eſt prelatus et habet
curam.⁊ vicarius ſuus ſimiliter de offi.vica.c.j.et.ij.nã equũ
eſt vt ſicut canonicus percipit emolumentum:ita ⁊ onus cure
ſupꝛ eo.cum ſecundum vbi vero ſolum circa penſio aſſigna-
tur:tunc qui ponitur in eccleſia curam habet. vt.§. eo. auari-
tie Jnnocen.§.eo.extirpande.§.qui vero dixi.quod quando
ꝙ iſti prebendarij habent laxam curaꝫ puta ſuper vicariũ vel
in certis caſibus tñ.quandoꝙ laxior.vt ſcilicet gñaliter poſ-
ſit excõmunicare interdicere ⁊ ſimilia exercere:q̈ ſunt de cura
ſm Jo. an. Sed cũ iſti canonici poſſint eſſe minores.xxv. an.
vt no.j.de reſcrip. ſi eo tempore. lib. vj. quomodo poſſimus
dicere in epiſcopos cadere titulũ et ius cure ſiue exercitium
non video.ꝑterea ſi penes ipſos eſſet ius cure:⁊ iſti eorum vi-
carij cenſerentur in cure exercitio ſequeretur qḋ mortuis vel
tranſlatis ipſis canonicis extingueretur ius ipſorum ſacerdo
tũ qui habuerẽt cauſam:⁊ titu.a canonicis.⁊ penderẽt ab eis vt

Ponit que
ſtiones.

Ponit que
ſtiones.

infra de offi.vica.c.j.lib.vj.ꝛ hoc non eſt verum vt no.ꝛ dixi.ꝭ.
e.extirpande.ex quo manifeſte concluditur ꝙ iſti ſacerdotes
non ſunt cenſendi vicarij canonicorum propterea: cum ſint per-
petui nec poſſint remoueri pro libito canonicorū.vt.ꝭ.e.extir
pande.qui vero. nec ab eis dependentiam habeāt vllo modo:
ſed authoritate iuris habent cure exercitiū deperſe quam prī
cipalis canonicus impedire non poſſet nec de ſe ipſa intromit
tere: ſicut nec epus muito rectore eccleſie parochialis nō poſ-
ſet aſſumere curam animarum ibi.bene fateor ꝙ poſſet cano-
nicus agere pro iuribus ſpectantibus ad illam eccleſiam an-
nexam.ꝛ pro eis conueniri.quia emolumentum temporalium
principaliter ſpectat ad eum.Item propter dictum curam vi
carius eſt ille qui aſtringitur ad peñ.decre.de multa.ꝛ extra-
uagañ.execrabilis recipiēdo aliud beneficium ſimilem curam
habēs.vt pꝫ in ꝑdicta extrauagañ.in fi.ꝛ.j.de offi.vj.c.j.in cle

1 Opponere poſſunt cōtra literas illi quibus ſcribitur ſu
per alicuius receptione.
2 Epūs tenetur conferre eccleſiam ad ſuam collationem ſpectan
tem ſi ei mādatū fuerit: licet de iure ſuo nō fuerit facta mētio.
3 Executores ſi pronuntiant ſe non iudices competentes: pote
rit appellari ab eorum interlocutoria.
4 Natura rei mutatur mutatione dominij.
5 Statuto cauetur ꝙ fenerator non audiatur vltra quinquēni-
um ſuper ſorte vſurarius non vſurario infra quinquēniuꝫ ceſ
ſit iura: an ꝯtra ceſſionarium preſcribatur quinquēnio vł mu-
tatione conditionis perſone alteratur preſcriptio.
6 Prebende due ſi medio tempore ſunt alicui collate: an teneat
collatio: vel debeat reuocari.

Dilectus. Licet ecclia ex donatis laici bñ
ficium cōferat: tenet illius bene
impetratio de hoc nō habita mētione. ꝛ ſunt due
partes. In prima ipetrātis querela. In ſecunda ꝓ
uiſio.ibi: mandamus. ¶ Nota.primo ꝙ quādoqꝫ papa in lite
ris gratie dat executores ó tribus generibꝰ literaꝝ vide.ꝭ.de
1 reſcrip.ex inſinuatione. ¶ Secūdo no.† ꝙ illi quibus ſcribiť
ſuper alicuius receptione poſſunt opponere contra literas.ꝛ
an executores huiuſmodi exceptionis admittere teneanť: dic
vt.ꝭ.de preſump.c.ſi. ¶ Tertio no.ꝙ in impetratione nō ex-
2 pedit facere mentionē de iure ordinarij collatores† licet ergo
iure ſpeciali epiſcopus ꝯferat vnam ecclīam forte extra ſuam
dioceſin tenebiť illam.ꝯferre ſi mādatum fuerit ꝙ ꝯferat eccle
ſiam ad ſuaꝫ collationem ſpectātem.lꝫ de illo iure ſpeciali epi
non fuerit facta mentio in ipetratione.ſimiliter ille qui cōfert
non tenetur facere mentionem de modo vacationis.vt in cle.
3 j.de preben. ¶ Quarto not.† ꝙ executores quādoqꝫ pronun
tiant ſe non eſſe iudices competētes ꝛ eludit iſta exceptio.gra
tiam: ꝛ impetrationē: ſiue reſcriptum: ꝛ poterit appellari atali
interlocutoria: etiam de iure ciuili: poſtꝙ alia non ſperatur vt
not.in auct.habita.C.ne filius pro pa.ꝛ collige.ꝙ licet conſtet
iudici delegato ſe nō iudicem tamen habet poteſtateꝫ ſup hoc
interloquendi ſimiliter ꝛ partem in expenſis cōdemnandi.vt
eſt caſus in cle.j.ad fin.de reſcrip.quod not. ¶ Quinto not.ꝙ
cum mādatur prouideri enm obtulerit ſe facultas.ſi ſemel et
bis ſe obtulit: ꝛ non eſt ſibi prouiſum: de vlteriori poterit pro-
uideri vigore literarum.ꝛ hoc verum quādo impetranti non
poteſt culpa imputari: alˢ qui cum poſſet primam vel ſcḋam
petere ꝛ per negligentiam paſſus eſt alteri ꝯferri: non poteſt
vlterior petere iure debiti: nec preferri alijs impetrantibus
quod dic: vt.ꝭ.c.ſi clericus li.vj.ꝛ.c.tibi qui.in ſi.de reſcrip.e.li.
¶ Sexto no.ſi.quomodo papa mādat mādatum exequi ꝛ nō
vltra. Sed contra.ꝭ.e.dilectus.in ſi.vbi mandauit interiꝫ pro
uideri ꝛc.ſo.ibi non habuerūt aliquam iuſtam cām nō prouo-
Oppōit in contrariū. candi: hic vero ſi ſm pe.vbi ꝛ egi. ¶ Secundo op. iſte decanꝰ
ſucceſſit laico in collatione huius beneficij: ergo ſicut laicꝰ nō
potuiſſet cogi per literas apſicas ad ꝯferendum: vt.ꝭ.de iure
pa.dilectꝰ.ita nec ipſe qui in ius ſuccedit alterꝰ.ſo.dicit glo.ma
gna poſtꝙ res puenit ad eccleſiaſticam perſonā de cetero aſſu
4 mit ſibi nouā naturā † quia mutatione dñi mutať natura rei.
ar.ad hoc.ff.de acqui.here.l.paulus.alˢ incipit.per pcu.obue
nit ius patronatꝰ.ex hereditate paterna vel alia quātuꝫ ad tē-
pus pñtandi ꝛ poteſtatē variandi iudicabiť iſtud ius pſone ec
cleſiaſtice: nō ſecularꝭ.ſꝫ iſtō nō eſt verū.qꝛ natura tēporalitatis.
non mutať: lꝫ peruenerit ad perſonam eccīaſticā.vt.ff.de de-
curio.l.decurio.Non ob.iſte tex.quia hic non perſone clerici:
ſed dignitati fuerat facta donatio huius iuris. et facit hoc ad.
5 queſtionē † ſtatuto cauetur ꝙ fenerator nō audiať vltra quin-
quēnium ſup ſorte: nō vſurariꝰ.j.qnquēniū nō vſurario ceſſit

iura: an ꝯtra ceſſionariū preſcribatur quīquēnio vł mutatiōe
cōditionis pſone alteret ꝑſcriptio.dic: vt in diſputatione pre-
ceptoris mei. ¶ Sꝫ ꝯ ꝑdicta inſtabis ꝛ videt. ꝙ ſi ad eccleſiā
perueniat ius patronatus laici in eo iure eccleſia ſit cenſenda
vt laicus ſicut in feudis ꝛ alijs rebus que poſſidet a laico ec-
cleſia vt laica eſt cēſenda vt.ꝭ.de fo.cōpe.ex tenore.ꝛ de ma. et
obe.ſolite.ſo.dic.ꝙ quādoqꝫ res laici nō eſt totaliter incorpo
rata in patrimonio eccleſie: ſꝫ reſpectu certi iuris tñ: vt in feu
dis.ꝛ loquunť cōtraria.quādoqꝫ eſt totaliter incorporata nec
remanet laico aliquod ius in ea: ꝛ iſto caſu res mutat naturā.
ꝛ ſic dixi alibi.ꝙ ſi vnus comes vel marchio qui ſuperiorē nō
recognoſcit: donat: vel relinquit illam dignitatē eccleſie: de ce
tero appellabitur ad papā: ꝛ ſic contingit in patrimonio bea-
ti petri vt no.bar.in.l.j.ff.de app. ¶ Tertio op. hic dicit. qꝺ
collatio iam ſpectauit ad regē contra.ꝭ.de conce. preben. c. ſi.
ſo.expone collationē.i. preſentationē. vel forte hoc ſibi ex pri
uilegio competebat.facit quod no.xvj.q.vij. in fin.ſumme.x.
di.imperium.ꝛ in ſpec.eo.c.in ſi. Ad vnū aduerte. quod dicit
glo.ꝙ papa nō poſſet cōferre eccleſiam ſpectantē ad collatio-
8 nē patroni laici.ᵃ penul.c.dilectus.de iure patro.nā hoc nō di a
cit illud.c.qꝺ loquitur de legato ſm Jo.an.ꝙ papa bñ poſſet
cōferre tale beneficiū propter cōnexionē ſpiritualitatis de iu-
di. quanto. et de gratia tolerat laicos in illo de iure patro.c.
iij.Ego credo hoc verū vbi fiat mētio in impetratiōe talis be
neficij de iure pa.laici.alˢ forte poſſet gratia impugnari: ſi in
ea de iure tertij ſcilicet laici mētio nō habetur ꝛ ſuper hoc ſun
dabať exceptio de qua in tex.ꝗ fuiſſet valida contra impetrā-
tē ſi p ſucceſſorē nō fuiſſet mutata natura rei. vt dixi. ¶ Que
6 ro dicit hic.† ꝙ due prebēde medio tēpore alij ſunt collate. ꝗ
ro an tenuerit vel debeat reuocari.dic ꝙ ſi appel.pen. collate
fuiſſent debēt reuocari.ꝛ ſic remouēdi eſſent inſtituti ex vi ap
pellationis de appel. dilectus ſm hoſti.Si aūt nō fuit appel
latum tunc tenet glo.ꝙ de collatis alijs nō prouidebiť: ſꝫ de
alijs que vacabūt.ꝛ idē tenet Inno.alij cōtra ſm glo.vt Jo.
ꝛ Ant.ꝛ bene ſi executores erant dati ad prouidēdū: vel ad cō
pellendū ꝛ primus interdixerāt de cōce.prebē.ſi capitul.ꝛ.c. ſe
quē. ¶ Quarto oppo.hic bñ fuit appellatum: ꝛ tamen papa
remittit cauſam ad eoſdem iudices.cōtra.l.eos.C.de ap.cum
ſi.ſo.dic ꝙ hoc fecit papa de voluntate appellātis.vtrum aūt
iſto caſu appellans qui petit remitti condēnabitur in expen-
ſis.dicit hoſti.ꝙ non tunc cū eſt cōditio facienda quando fru
ſtratorie appellatio ad differendum negotium ſecus cū iuſte:
vt in caſu predicto.

¶ Patroñ laici. Adde lapp.alleg. lxxxiiij. et xcvj. Fede. de ſenis cōſi.lxv. Car-
di.cōſi.lxv. ꝛ cōſi.lxx.

1 Idonei qui ſint cenſendi in eccleſiis.
2 Pueri nō ſunt idonei ad beneficia: et qui dicātur quo ad hoc
pueri.
3 Pueri ſunt idonei ad militiā ſecularem.
4 Habens beneficium non reputatur idoneus ad aliud obti-
nendum.
5 Beneficiorum multiplex differentia.

Super inordinata. Pueri et
alij bñficia
ti non ſunt idonei ad beneficia cōſequenda poni-
tur cōſultatio: reſpondet in genere.ꝛ exemplifica
tur in ſpē.Ex decīſa colligiť caſus talis. ꝙ i eccle
ſia pictauēſi fuit recepta multitudo numero.l. quem nume-
rū Greg.mandauit reſtringi ad.xx.mādans iudicibus ꝙ ex il
lis quīquaginta eligerent.xx.idoneos in eccleſia remāſuros
et alios remouerēt. Judices reperierūt quoſdaꝫ ex iſtis obti
nere dignitates: quoſdā beneficia curata: quoſdā puerilis eta
tis.dubitauerūt an iſti ſint idonei reputādi: ita ꝙ in numero
xx.de idoneis remanēdis iſti valeāt numerari.reſpō.cū auc.il
1 li.ꝛc.vt in text. ¶ †Not.primo qui idonei ſint cenſendi in ec-
cleſijs.et intellige eccleſijs idest prelature eccleſiarum: ſecun-
dum Inno.hoſti.intellit etiam de prebendis.nam vt patet ex
integra hic non agitur de ordinatione prelationum: ſed pre-
bendarum.ex quo dicit ipſe expreſſum quod nullus pōt ha-
bere plures prebēdas: requirit eñ prebēda reſidētiā: in tñ qꝺ
eius reſidentia preiudicat reſidētie parochialis eccleſie. vt.ꝭ.
eo.extirpāde.§.j.ꝛ fortius aſtringiť canonicus reſidere ꝙ mo
nachus: qui quotidie ꝯeſſe in monaſterio.xvj.q.j.placuit.ꝛtñ
propter curā a monaſterio abſtrahiť de ſtatu.mo.qꝺ dei.non
ita canonicus vt predixi de hoc plene.ꝭ.eo. cum iam dudum.
ꝛ ſm hoſti.verbum beneficiati large ſumiť. vt verbū ſonat de
quolibet intitulato ꝛ beneficiato: niſi ſint beneficia que reſidē
tiam non requirant.de quibus dic: vt.ꝭ. de cle.nō reſi.c. fina.
2 ¶ Scḋo no.† qꝺ pueri nō ſunt idonei ad beneficia. qui autem
dicantur

¶ Qui aſſit a dicant pue ri. Adde la pum alleg. xxxvij. do minus ſo ro ta i deciſio nibus ſuis antiquis de etate & qua lita. Roma coſi.cccxxv.

dicant pueri[a] quo ad hoc not. hic et plenius .j. de reſcrip. ſi co
tépore.li.vj. & ſm diuerſas materias pueri aliter & aliter acci
piunt: vt patet ex no. j. in prohemio. vj. libri. circa ſi. & l. j. §. pue
ritiam. ff. de poſtu. & l. meſſa. de ali. & ciba. le. & xxviij. di. de his
3 vbi de hoc. ¶ ad miliciã ſeculareʒ pueri ſunt idonei: q2 poſſunt
effici milites etiam anniculi. vt no. bar. in. l. j. C. de digni. lib.
xij. tamẽ tractare nõ poterunt que requirit maturitatẽ cõſi
lij. vt. C. de teſta. mili. l. penul. ſimiliter nec pueri clerici habẽt
4 vocẽ in capitulo. vt in. c. ex eo. de elec. li. vj. ¶ Tertio no. ¶ qõ
hñs bñficiũ nõ reputat idone[9] ad aliud obtinendũ concor. j. c.
is cui. li. vj. ſimiliter nec pueri. vnde licet canonici poſſint reci
pere pueros in canonicos: tñ per litteras nõ cogũtur ſm Jo.
an. ſuper glo. ¶ Vltimo in iſta materia: an pueri & beneficia
5 ti ſint idonei ad beneficia hoſti. plene diſtinguit ita. ¶ q2 benefi
ciorum aliud eſt regulare duplex: vt abbatia: prioratus: et de
beneficio habẽs de elec. cõſtitutis aliõ regulare ſimplex ſicut
monachalis fraternitatis. & ad hanc pueri recipi põt. ſed non
obligari niſi ſit adultus de regu. cũ virum. & c. j. li. vj. beneficia
tus võ in vno monaſterio in alio nõ eſt aptus. de religi. do. c.
ſi. Aliud ſeculare ſummũ: ſicut epatus & de huiuſmodi etate.
ỹ. de elec. cũ in cũctis. & de iſto beneficio ad aliud nõ eſt idone[9]
niſi de licentia pape. de trãſla. c. j. & ij. aliud ſeculare duplex: ſi
cut perſonatus: dignitas: beneficiũ curatũ. & ad iſta puer non
eſt idoneus. vt dicto. c. cũ in cũctis. & c. indecor. de eta. & qua.
nec alibi bñficiatus niſi vt dr. ỹ. eo. propoſuiſti. aliud ſeculare
ſimplex: vt canonia: prebenda: vel aliqua certa penſio. j. c. ſina.
Et iſtorũ aliud requirit cõſilij maturitatẽ. vt canonia: ſine p
benda. & ad hanc puer nõ eſt idoneus: cũ nec poſſit ſapientuʒ
iura tractare. vt. l. teſtã. C. de teſta. mi. beneficiatus vero per li
teram papalem idoneus eſt dũmõ de hoc faciat mẽtionem: et
ſit circũſpectus & prudens. ỹ. c. j. c. penul. & tali poterit ius cõ
cedi in ſcda eccleſia quaſi canonico: nõ q2 ſit canonicus: ſʒ in cõ
ſilijs vt canonic[9] requiratur. & talis põt dici canonicus hono
rarius. vt. ff. de admini. tu. l. ſi plures. §. ij. & per hoc põt ſalua
ri cõſuetudo quarũdã eccleſiarum: que habet. q2 ſi quis ex ca
nonicis in epm aſſumat dimiſſa prebenda retinet nomẽ cano
nici & cum eſt pñs intereſt tractatibus: & omnib[9]. & dic: vt not.
ỹ. de reſcrip. conſtitutus. Aliud requirit obſequij aſſiduitatẽ
vt prebenda: ſine canonia. & ad hãc puer qui exceſſit infantiã
idoneus eſt. vt in iuribus allegatis in prima glo. & lucius in
terdũ. vt no. de inſti. c. ij. bñficiatus vero nõ: niſi vt. ỹ. notatuʒ
eſt aliud requirit vtrũq: vt prebẽda: & canonici. & ad hoc neu
ter iſtorũ. ſcʒ nec puer: nec beneficiatus eſt idoneus. vt hic ex
cipere neceſſitatis eccleſie. ỹ. de elec. officij. & de hoc. ỹ. eo. ex
poſuiſti. excipe. etiam conſuetudinem quarũdam eccleſiarum
in quibus conſueuerit creari aliqui canonici puerili ad cãde
labra deferenda: ſed talis vox ſuſpendit vſq ad etatem legiti
mã. j. de elec. ex eo. li. vj. Aliud requirit patrocinij defenſionẽ
& ad hanc nõ eſt puer idoneus vt patet ex predictis: ſʒ benefi
ciatus in alio eſt idoneus dũmodo poſſit ad vtrũq ſufficere.
vt. ỹ. de iureiurã. veniens. Aliud ad antidon remunerationẽ.
vt filius qui ſeruiuit eccleſie. & ad hoc puer cenſetur idoneus:
& etiam alibi beneficiatus Nã quilibet de bono ſeruitio remu
nerandus eſt. de dona. per duas. xvi. q. j. poſſeſſionũ. & q. vj. il
lud. ſed puer maior infante ex perſona ſua idoneus eſt cũ me
reri poſſit. de delic. pue. c. j. aliud vite ſuſtentationẽ: et hoc aut
propter paupertatẽ & puer cenſetur idoneus. xlij. di. c. j. aut p
pter honeſtatẽ. vt penſio aſſignata debili & antiquo rectori ne
queunti ſeruire. j. c. j. c. tua. aut propter neceſſitateʒ vt penſio
aſſignata coadiutori dato prelato: quod euitari nõ põt. j. c. j.
de rectoribus. aut propter gratioſam volũtatẽ: vt clericis cõ
iugatis qui cõtinere nõ poſſunt. de cle. cõiu. Joãnes. & no. iſta
per hoſti. qui ſubdit q2 ſicut in impetratione faciẽda eſt men
tio de alio beneficio quantũcunq modico. j. c. ſi motu pprio.
li. vj. multofortius in diſpenſatione pluralitatis quod dic. vt
j. eo. non poteſt. li. vj.

1 ☞ Prebenda non debet diuidi pro alterius prebende inte
gratione.
2 Altare vnum non eſt diſcooperiendum vt alterũ cooperiat.

1 **Vm cauſam.** ¶ Pro vnius preben
de integratione alia
diuidi non debet. & ſunt due partes ſcda ibi cõſul
2 tationi. ¶ Not. primo vulgare. ¶ nõ diſcooperiẽ
dum vnum altare vt cooperiatur aliud ad idẽ de
dona. ad apoſtolice Nã qua ratione vna diminuta petit rein
tegrari de alia. eadeʒ ratione illa alia de alia. & ſic de ſingulis
et ſic reſultaret circuitus & abſurditas quod non eſt faciendũ
vt. c. auditor. de reſcrip. in clemẽ. et. l. ſi finita in prin. de dam
na. infec. Jſta ergo prebenda diminuta debet reintegrari de
fructibus cõmunibus ſuper excreſcentibus. de cõſti. cũ. M.
ſed ex cauſa poteſt etiam de prebẽdis vacantibus vt dixi. ỹ. c.
vacante. ¶ Scdo no. q2 corrigendo illicituʒ non eſt faciendũ
illicitum. xxij. q. iiij. ſi ad peccatum. ſic q2 vi vel patrocinio ha
betur nõ venit in iudiciũ famil. hercĩ. ff. famil. herciſ. l. certo.
§. ſed et ſi quid.

1 ☞ Progeneta quare a teſtificando repellatur niſi de par
tium conſenſu.
2 Legatus de latere poteſt cõferre beneficia per negligentiam
deuoluta ad papam.
3 Excluſus a iure eligendi non eſt excluſus a iure excipiendi cõ
tra electum.
4 Eligere tenentur de illo genere perſonarum illi ad quos ele
ctio deuoluitur: de quo electuri fuiſſent illi qui tenebant eli
gere.
5 Conſuetudo poteſt induci per non actum.
6 Curandum non eſt in eccleſia dei de nobilitate generis: ſʒ vir
tutis.
7 Chriſtus paucos eligit nobiles ſecundum carnem ad regimẽ
eccleſie ſue.

Venerabilis. Clerici ignobiles & nõ
eminẽtis ſciẽtie pp̃ter
hoc non dñt a pbẽdis repelli: etiã in eccleſia q̃ ta
les admittere non conſueuit. & ſunt due partes.
Jn prima facti narratio. Jn ſecũda ibi: nos igi
tur; exceptionum repulſio: & cauſe cõmiſſio hoſti. dicit petitio
executio: replicatio: diffinitio. ¶ No. primo q2 iſte finito lega
tionis officio inſtabat: vt ſua coll. ſortiretur effectum. et hoc.
1 ideo. q2 vnuſquiſq optat valere quod facit. ¶ & ratione huius
affectionis progeneta a teſtificãdo repellitur niſi de conſenſu
partium. j. de teſti. c. j. li. vj. hac etiam ratione non videt quod
procurator: tutor: & alij adminiſtratores poſſint ferre teſtimo
nium ſuper geſtis ipſorum. quod dic: vt. l. penul. ff. de teſta. et
l. deferre. §. idẽ decreuerũt. ff. de iure. fiſci. ¶ Scdo hic collig
2 tur. ¶ quod legatus de latere conferre poteſt beneficia per ne
gligentiam deuoluta ad papam. quod dic: vt. j. de offi. leg. c. j.
li. vi. & quod no. j. eo. c. ſi de beneficio in de. ¶ Tertio not. qõ
licet hoc capitulum ſit priuatum per negligentiam poteſtate
conferendi ea vice: poteſt tamẽ ſe opponere ne minus idone[9]
3 eligatur: ¶ & ſic excluſus a iure eligẽdi: nõ eſt excluſus a iure ex
cipiẽdi cõtra electum. q2 iſta diuerſa ſunt & diuerſis tẽporibus
ortum habẽt. Jdeo de vno ad reliquũ non infertur: ſicut ſi ex
duabus ſeruitutibus vna perditur: retinetur alia. vt. l. ſi do
mus. de ſerui. vrba. & predio. & l. ſi maritus. de dona. inter vi.
& vxorem. ¶ Quarto hic colligitur ꝑſuppoſita efficacia exce.
4 ¶ q2 de illo genere perſonarum de quo tenebãtur eligere ele
ctores tenenẽ & ille ad quem per eorum negligentiam eſt col
latio deuoluta: vt ſic ſubrogatus aſſumat ſibi naturam illius
cuius loco ſubſtituitur. vt. l. ſi cui. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis
cau. et hoc tenuit diſputãdo Jo. an. vt refert in cle. j. de ſuple.
5 negli. prela. ¶ Quinto not. ¶ quod per non actum poteſt in
duci conſuetudo. allegabant eñ iſti conſuetudinem. quod nõ
conſueuerunt eligere: niſi nobiles & c. ex quo argue. qõ ſi vnuʒ
mona. eligit de gremio alterius continuate multis vicibus.
xl. annis & vltra quod teneantur a modo eligere neceſſario de
illis. quod non credo. quia eligere cõpetit per modum facul
tatis. et talia non preſcribuntur. vt no. in. l. cum notiſſimi. C.
6 de preſcrip. xxx. an. ¶ Sexto not. ¶ quod in eccleſia dei nõ eſt
curandum de nobilitate generis ſed virtutis eſt etiam nobili
tas quedam de meritis veniens laus parentũ: & ſplendidũ te
faciẽs ſi tuã non habes. alieni clar nõ efficit ait Boethius. li.
iij. de conſolationis. & Tullius. li. j. de officijs. optima aũt he
b reditas a parẽtibus [b] traditur liberis: omniq patrimonio pre
ſtantior gloria virtutis rerũq geſtarũ: cui dedecori eſſe nefas
& vitium iudicandum eſt. vnde idem ỹ ſaluſtiũ cõtẽnẽtem eũ
de ignobilitate inquit ſatius eſt me meis geſtis florere: q̃ ma
iorũ opinioni inniti: et ita viuere vt ſim poſteris meis nobilita
tis initium & virtutis exẽplũ. Jn ſecularibus autem digni
tatibus habetur ratio nobilitatis & potẽtie. in auct. de defen.
7 ciui. §. j. & de decuri. l. honor. ¶ Septimo not. ¶ quod chriſtus
paucos elegit nobiles ſecundum carnem ad regimen eccleſie
ſue ſcilicet paulum: et bartholomeum. Alij vero omnes fue
runt ignobiles & piſcatores & ex hoc dicit beatus bernardus
quod licet magna. et diuina fuerint miracula ieſu chriſti in
terris: hoc tamen ſuper omnia alia emicuit. quod in paucis

Boethius.
Tullius.
b ¶ Heredi
tas a paren
tib[9]. Nobili
tas patris
extẽdit ad fi
lios natos
poſt dignitateʒ
nobilitatẽ:
nõ ad natos
antea. vt. l.
ij. §. ſi filius
p har. ff. de
decurio ab
has in. c. lʒ
ad finẽ de cẽ
ſibus.

⁊ ſimplicibus: ⁊ pauperibus totum mūdum ⁊ omnez eius al-
titudinez ſibi ſubiugauit. vnde paulus. j. ad corinth. j. d. elegit
deus ſtulta huius mundi: vt confundat ſapientes. vnde hiero.
ad antonium. c. contra ſophiſtas ſeculi ⁊ ſapientes mundi. pe-
trus ⁊ Jacobus piſcator mittitur. ¶ Octauo no. ꝙ ad culmi-
na dignitatum nedum ad prebendas iuri eminentis ſciētie re-
periri poſſunt. ⁊ que ſint eminētes ſcientie. dic. vt. ſ. de elec. cū
in cunctis mediocres eñ ſufficiant in prebendis. Nam quedā
naues ſufficiunt ad flumina que non in mari. vt. ff. de excep. l. j.
§. nauem. ⁊ §. ſꝫ ⁊ ſi. vnde hieron. de homine perfecto. cōuenit
in paruo nauigio: non in altum vela conſigere ne in periculū
currat audacia goſ. ¶ Nono not. ꝙ ad hoc vt collatio legati
ſit efficax expedit limitate probare vacationem tempore colla-
tionis. nam non vacans non poſſet legatus conferre. hoc poſ-
ſet reſeruare. vt. j. de offi. le. c. deliberatione. ⁊ c. preſenti. cū er-
go vacatio ſit fundamentum efficacie collationis: nō mirum ſi
ille qui collationem dicit validam vacationem probari tenet.
iuxta regulam quam trado poſt hoſti. j. de ſpon. duo ſuper ru-
brica. ⁊ de. literas. de reſcrip. et har. m. l. non ſolum. §. ſꝫ vt pro-
bari de op. no. nun. expedit etiam probare collationez limita-
te. a diuerſis habentibus poteſtatem conferendi duobus bñfi-
cium ſit collatum. ſi eñ dubitatur quis in conferendo preuene-
rit quis probari tenetur. credo ꝙ ille qui nititur ex prioritate
ſcientie agendo: ſiue excipiēdo prioritas deducatur per no. in

Opponit i cōtrarium.

dicto. §. ſꝫ vt probari. facit. c. ſi a ſede. j. e. lib. vj. ¶ Op. iſta col-
latio legati nō fuit miſſa executioni tempore legationis ergo
finita legatione expirauit. vt. j. de offi. le. preſenti. ſo. hic gratia
fuit perfecta per collatio. beneficij vacantis: que non debet ex-
pirari eius obitu vel egreſſu. vt. c. gratia. de offic. deleg. lib. vj.
in contrario non fuit perfecta. quia reſeruabit ſibi beneficium
nondum vacans. vñ cum pēdeat ex futuro ſi tempore vacatio-
nis ceſſauit cauſa efficiens. ſ. legare: ceſſat gratia vt ibi facit. l.
ſi certarum: ad finem. ⁊ l. ſi vero cōpoſita. de vul. ⁊ pu. nā ſi eñ
actum pfectū res deuenīat ad caſum a ꝗ non poſſet incipere
viciatur. vt. l. pluribus. §. ⁊ ſi placeat. ff. de ver. obl. ¶ Secūdo
op. et videtur ꝙ collatio legati fuerit nulla. quia nō fecit impe-
trās mentionez de collatione capituli. vt. j. de cōce. pre. literas
So. iſtaz ſo. format Jo. an. que nō meruit ſignari. quia nō col-
ligit hic ꝙ capitulum alteri cōtulerit. immo oppoſitū poſtꝙ
ſe defenſioni obtulit. vt pꝫ in tex. et bene fateor ꝙ collatio capi-
tuli facta poſtꝙ eſt collatio ad aliū deuoluta: vidat impetrati-
onez ſi non eſt facta mētio de poſſeſſione ſecuta collatione epi
vt dicto. c. literas. ⁊ c. cum noſtris.

1 ¶ Reſcriptum quo mādatur alicui de bñficio prouideri: re-
ctoriam vel dignitatem non includit.
2 Executor ad prouidendum poteſt cum vacat beneficium recta
via prouidere: ⁊ excommunicare rebelles.
3 Forma prouideas tali ⁊ c. non includit rectoriam vel dignita-
tem: ſed beneficia ſimplicia.
4 Sententia vel proceſſus delegati contra mentem delegantis
non tenet.
5 Caſus in quo ſentētia excōicationis ipſo iure non tenet.
6 Reſcriptū ſi dicatur prouideaſ in aliqua eccleſia ciuitatis: an
poterit prouideri in dioceſi: vel econuerſo.
7 Executor datus ad prouidendum vel compellēdum: an poſſit
reſeruare collationi ſue beneficium vacaturum.
8 Mandatum ſi fuerit factum de prouidēdo alicui in aliqua ec-
cleſia ſimpliciter: ⁊ in illa eccleſia ſunt beneficia ⁊ prebende: an
poterit ſibi prouidere de beneficio prebēdali.
9 Mandatum ſi fuerit factum de prouidendo alicui de benefi-
cio prebendali: an poterit prouideri de beneficio curato.

1 Cum olim. ¶ Reſcriptū quo mādatur ali-
cui de bñficio puideri: rectori-
am vel dignitatē nō includit. ⁊ ſunt due partes. pri-
ma narrat executoris pceſſuz: quē ſcda reuocari mā-
dat: dicens quare. ibi: cuꝫ igitur hoſti. diuidit ſic mādatuz exe-
cutionis pceſſum iniuſte excōis pronunciatio iuſte reuocatio-
nis ¶ No. primo formā mandati: vt puidereſ in aliqua eccla
ciuitatis vel dioceſi. per hāc aūt formaz licet poſſit puideri in
eccla nō de eccleſia vt no. in. de. j. e. c. in glo. de prima. Item p
dictaz formā nō poterit puideri in eccla cathedrali. j. c. ꝗuis
2 li. vj. ¶ Scdo no. ꝙ executor ad puidendum poteſt cum va-
cat bñficium recta via puidere ⁊ excōicare rebelles. qđ dic. vt.
3 ſ. e. pro illorum. vbi de hoc. ¶ Tertio no. ꝙ iſta forma pro-
uideas tali ⁊c. nō includit rectoriā vł dignitatez: ſed beneficia
ſimplicia. nā cū multiplex ſit diuiſio bñficiorū: li tex ad bñficia

veluti odioſe ad minora bñficia referuntur. vt hic. ⁊ j. e. ꝗuis
li. vj. ſicut cū querit de obligatione que eſt odioſa ad minimū
refertur vt in regula in obſcuris. de regu. iuris. li. vj. ¶ Quar-
4 to no. ꝙ ſententia vel proceſſus delegati contra mentē dele-
gātis ipſo iure nō tenet. vt hic. et. ſ. de reſcrip. cum dilecta. et
c. ſuper literis. ⁊ ex hoc inferunt quidam. ꝙ ſnīa delegati aut
eſt iuſta ſi iuxta intentionem delegantis: aut nulla ſi cōtra eiꝰ
mentem. ⁊ ſic nō poterit eſſe iniuſta. qꝛ nō videſ fuiſſe de men-
te delegantis. ꝙ faciat iniuſticiam: nec ſibi mādaſſe hic. vt. l. ſi
procuratori. ff. de condi. inde. nūꝗ ergo ſm hoc a ſententia de-
legati expediet appellari. contrarium eſt verum. ⁊ ad hoc vi-
de quod no. Inno. ſ. de offi. dele. prudentiam. ¶ Quinto no.
ꝙ etiā poſt factam prouiſionē opponitur cōtra eam de nulli-
tate: ſimiliter ⁊ poſt ſententiā opponitur de gratia ſubrepti-
tia ad beneficia: nō ad lites quod dic. vt. ſ. de reſcrip. ad audiē-
5 tiam. ⁊ c. ad aures. per Inno. ¶ Sexto nota. caſum in quo
ſententia excōicationis ipſo iure nō tenet. quē adde ad alios

Oponit in contariū.

qui enumerantur. j. de ſen. excō. preſenti. li. vj. ¶ Opponit. j.
de verbo. ſigni. c. penul. vbi appellatio beneficij late ptꝫ: ⁊ ex-
tenditur ad dignitates ⁊ oīa. ſo. ibi fauor. hic ambitio. illa eñ
erat indulgentia late interpretanda ſm propriam verbi ſigni-
ficationem ſm Inno. ⁊ hoſti. dicit ꝙ ibi erat tēporalis cōceſ-
ſio hic perpetua vel hic de ſimplici beneficio fuerit expreſſum

Ponit queſtiones.

in reſcripto. ¶ Querit glo. j. ſi dictum eſt ꝙ prouideatur in
6 aliqua eccleſia ciuitatis an poterit prouideri in diocc. vel ecō-
uerſo. dicit ꝙ nō per. c. rodulphus. cui adde quod de hoc no.
de eta. ⁊ qualitate accepimus. de iure pa. c. j. li. vj. ¶ Scdo q̄-
7 ro. an executor datus ad prouidendū vel cōpellendum: poſ-
ſit reſeruare collationi ſue beneficiū vacaturū. Ita ꝙ collatio
capituli facta alteri de tali bñficio reſeruato nō teneat. dic: vt
no. j. c. ſi ſoli. li. vj. ⁊ c. executor. de conce. preben. eo. li. vbi de-
claratur plene materia huius gloſſ. ¶ Tertio q̄ro poſt Io.
8 an. mandatur alicui prouideri in aliqua eccleſia de beneficio
ſimpliciter ⁊ in illa eccleſia ſunt bñficia ⁊ prebende: an poterit
ſibi prouideri de bñficio prebēdali. tenet ꝙ nō. ſecus ſi ibi ſint
tantūmodo prebende. quia tunc appellatione beneficii inclu-
detur prebenda. ne reſcriptum pereat ad hoc. j. de verb. ſigni-
ficatione abbatem. Si autem mandetur prouideri de benefi-
cio competenti in aliqua eccleſiarum tūc iſta competētia con-
ſyderabitur ex perſona impetrantis. vt ſic ſermo ad perſonā
relatus intelligatur ſm cōditionis ſue perſone. vt. ff. de in. rē
ver. l. ſi quis filio in ſcda collatione. ⁊ de vſu. ⁊ ha. plenum. ⁊ de
iudi. l. ſed ſi ſuſceperit. ⁊ de le. iij. l. ſi filio. cum ſi. prouidebitur
ergo ſibi de beneficio vel prebenda ſm conditiones ſue perſo-
ne. ⁊ ex hoc infero poſt dec. ꝙ ſi in eccleſia ſunt prebende ſacer-
dotales vel annexe certis ordinibus per ſtatutū. vt. ſ. c. ſigni-
ficatum. vel ſi annexe nō ſint tñ in eccleſia eſt numerus ſacer-
dotum vel diaconorum quibus dicte prebende ſolite ſunt cō-
ferri nam impetrās in tali eccleſia prebendā vacaturam nō ha-
bebit prebendā alicui ordini deputatā: vel que presbytero vel
diacono conſueta erat cōferri: niſi receptus ſit idoneus et ve-
lit ſe ad ordines facere promoueri. quo caſu talem prebendaz
conſequi poterit: ⁊ nō aliter. nam ſile qui ſuccedit in ordine ta-
lis prebēda debebiſ: cū ſit debita dignitati officio vel ordini
mandatū eñ debet intelligi de ꝓbendis que honeſte ⁊ ſine ꝓ-
iudicio alterius pſit cōferri facit. j. eo ei. cui. li. vj. ¶ Quarto q̄-
9 ro. ſi mādaſ prouideret de beneficio prebēdali: vel alio. an a
a poterit prouideri de beneficio curato. dicūt quidam ꝙ ſic. nā

¶ Beneficio curato. Adde calderinū conſ. xiij. de preben. vbi etiā ponit an habēs gratiā ad prebendā poſſit obtinere prebendaz ſacerdotalē.

res de facili reuertitur ad naturā ſuam. vt. l. ſi vnus. §. pactus
ff. de pac. ſed naturaliter appellatio beneficij habet illa cōpre-
hendere. nec ob. hec dec. que nō prohibet prouiſionem benefi-
cij curati: ſꝫ dignitatez. habebat eñ eccleſia de qua in tex. col-
legiā cuius ꝓlatura cenſeſ dignitas. vt. ſ. eo. niſi eſſent. vñ da-
to ꝙ ex forma litera ꝓpotuiſſet prouidiſſe: de dignitate nō po-
tuit reſtringiſ eñ dicta forma ad beneficia vbi ſit ſimplex mi-
niſter in ſpūalibus ⁊ tpalibꝰ ita ꝙ nō voceſ aliquo noīe digni-
tatis: nec eſt vis a capitulo eligaſ vel ab alio quia reſcripta be-
neficialia vel ſuper diſpenſatione veluti odioſa ſtrictam reci-
piunt interpretationē. j. eo. c. ꝗuis. ⁊ c. nō poť. li. vj. ſm Io.
an. Iqđ facit. c. cū in illis. j. eo. li. vj. vbi app. bñficij in literis ad
beneficia non extenditur ad curatum. Nō ob. quod in gratia
eſt dictum beneficio prebendali: vel alio quaſi iſtud alio refera-
tur ad curata immo refertur ad ſimilia expreſſa: ſicut i literis
odioſis ad lites. vt. ſ. de reſcrip. ad ſedes. ꝓterea. iſte tex. in ſi.
coniūcta forma cōmiſſiōis dicat. quod de ſimplici intellexit pa-
pa curatum autē nō eſt ſimplex: ſed duplex. vt no. ho. ſ. eo. ſu-
per inordinata. ¶ Ultimo querit an expectanti prebendam
debeatur prebenda annexa dignitati vel officio. dic hodie: vt
habetur in. c. quia ſepe. j. eo. li. vj.

¶ De clerico

¶ De clerico egrotante. Rubrica.

¶ Continua ad remota ⁊ ſic dictum eſt.ſ.de cle.nõ reſi.et qꝺ beneficiũ eccleſiaſticum dandũ deſeruienti ⁊ reſidẽti . ſed quia egroti ſeruire nõ poſſunt quid iuris ſit de eis:ſub hac rubrica ſubnectit.ſecũdo modo cõtinuat ad proxima ⁊ ſic.qꝛ nemo debet prebẽdã petere:niſi ſeruiat.qꝺ fallit in egroto ideo imme diate poſt rubricã de prebendis ponit hec rubrica in quo diſferat a rubrica de corpore viciatis. dic:vt ibi.c.i. ſuper glo. ſi. per Joã.an.habet de materia.vij.q.i.⁊.ij.⁊.xxiij.di. maritũ.⁊ tribus.c.ſe.xvij.q.ij.conſaldus repetitur in.vi.

1 ¶ Egritudo nõ priuat egrotũ ſtipendio conſueto ⁊ nu. 5
2 Clericus debet percipere dum eſt infirmus que conſueta ſunt percipi.
3 Iniuriam faciens vni:multis minatur.
4 Clerici dicuntur milites eccleſie:⁊ an gaudeant priuilegijs cõceſſis militibus ſecularis militie.
6 Abſens voluntaria cauſa a beneficio infirmatus an habebit ab eccleſia fructus acſi ſanus eſſet.

Cum percuſſio.

Clericus infirmus integre percipit beneficij ſui fructus. ponit dictũ intra qꝺ interſerit cauſam.ibi:qꝛ ſi.⁊ litterã hic deciſam vide.vij.q.i. cum percuſſio.
1 ¶ No.primo.† ꝙ egritudo nõ priuat egrotum ſtipẽdio conſueto.famuli enĩ egri ſeruire nobis intelligũtur.vt.l.iiij.§.ſtichus.ff.de ſtatu.li.⁊.l.arboribus.ff.de vſufru. In alijs vero rectoribus puta ciuitatũ vel doctoribus legẽtibus vel collateralibus ſi infirmi ſunt vel durante officio decedũt:an debeant habere ſalarium totius temporis dic plene p bar.in.l.i.ff.de varij.⁊ extraor.cog. ¶ Secũ
2 do no.† ꝙ clericus debet percipere dum eſt infirmus que cõſueta ſunt.⁊ ſic colligit Joã.an.ar.ꝙ poſſit deberi beneficium in abſentia.de quo no.ſ.de cõſue.cum ols. ¶ Tertio not.qꝺ
3 ex mala vnius tractatione alij deterrentur.† et ſic multis minatur qui vni facit iniuriã.ſic ⁊ pena vnius eſt metus multorũ ⁊ Terẽtius ex alijs ſi muto exẽplũ tibi:ꝙ ex vſu ſiet. ¶ Quar
4 to no.† ꝙ clerici dicũtur milites eccleſie:et tales forte priuilegia per leges cõceſſa militibus ſeculi militãtibus gaudere debent magis illud ne cõueniant niſi quatinus facere põt. vt no. in.l.ait pretor.§.ff.de re iudi.exceptio priuilegio ignorãtie iura que clerici ſcire debẽt:⁊ non milites ſeculi.vt.l.ſi.C.de iure
5 deli.cõiuncta glo.ij.per totũ. ¶ Quinto no. † ꝙ egrotus debet illa percipere:que perciperet:ſi eſſet ſanus.nũquid ergo quotidianas diſtributiões videt ꝙ nõ.qꝛ ille debẽtur intereſſentib⁹ diuino officio:nõ alijs:quãtũcũqꝫ ſint priuilegiati.vt.ſ. eo.li
6 cet Inno.⁊ hoſti. Jo.an.† dicunt idẽ de voluntaria cauſa abſens a beneficio infirmatus eſt an habebit ab eccleſia fructus ac ſi ſanus eſſet dicitur ꝙ nõ.⁊ tex.iſte ⁊ totius ti.debet intelligi quãdo egritudo eſt proxima cauſa nõ ſeruiendi:⁊ deprehendit egrotũ in ſeruitio eccleſie:ſecus ſi deprehẽdit eũ vagari.tũc enĩ ſicut in vagatione fructus conſequi nõ debebat. Ita nec ſi in dicto ſtatu infirmitas ſuperuenit.vt ſic caſus ſuperueniens ſm proximũ cauſaſqꝫ ſtatũ declarationem aſſumat.ar.ſ. de baptiſ.maiores.ad ſi.remittit Joan.an.ſ.de cle.nõ reſi. ad audientiam.

1 ¶ Presbyter cui medietas palme cũ duob⁹ digitis eſt abſciſſa miſſam nõ põt celebrare ſed ceteris ſacerdotalibus fungi poteſt.
2 Palma manus ⁊ digiti an dicantur mẽbra.
3 Deformitas impedit ordinandũ.

1 Presbyterũ.

Presbyter † cui medietas palme cũ duobus digitis eſt abciſa miſſam nõ celebrat:ſed ceteris ſacerdotalibus fungi põt.duo facit probibet:⁊ cauſam reddit. ſcꝺo permittit.ibi:ipſ. ¶ No. primo de palma raro in iure reperies de digitis habẽtis in.l.nõ ſunt liberi.ff. de
2 ſtatu.ho.† an iſta dicantur mẽbra. ª dic plene per bar.in.l. publicorũ.ff.de publi.iudi.facit quod no.in.c.ij.ſ.de cor. viti. de eo qui habet ſex digitos vel linguã impeditã. ¶ Scꝺo no.ꝙ predo abſciſit:⁊ ſic ſine culpa ⁊ tñ punit in executiõe officij ſine culpa : ſed nõ ſine cã ꝗ duplex redditur in tex. qꝛ nõ ſecure reſpectu ſacramenti : nec ſine ſcãdalo ⁊c.nõ mirũ ꝗ.ſi hec duo nõ põt cũ priuato cuicũqꝫ cõmõo preferaẜ. qꝛ vtilitas publica ⁊c.vt.c.bone.i.ſ.de poſtu.nedũ enĩ platus qui cenſet procu

a ¶ Dicũtur mẽbra. Ad de vltra hic alleg.bar.⁊ Jo. õ imo. in.l. offilinſ ff. de edil.

rator vt.c.ij.de dona.põt remoueri ab executiõe officij ꝑpter bonum publicũ:ſed etiã quis priuari dñio rei ſue. vt.l. item ſi verberatũ de rei vendi. ⁊ no. Inno.in.c.que in eccleſiarum.de conſti. ¶ Tertio no.ꝙ poteſt quiſꝗ quãdoqꝫ perdere executionem certi ordinis:alterius aũt retinere ſi cauſa ꝑpter quã ab vno priuaẜ aliũ nõ cõcernit.multa enĩ ſunt ſacerdotalia de quibus per Jo.an.ſ.de cor.viti.ſignificauit.⁊ dic:vt ibi nõ ſimiliter perdere põt quis vnã ſeruitutẽ ⁊ aliã retinere. vt.l. ſi fundũ.de ſeruit.vrba.predio.Et ex iſto tex.in quẽ pmittit preter miſſam cetera ꝙ quedã impediunt ordinandũ que nõ reijciũt iam promotũ.⁊ ſic nõ vitiat regulam licet perueniat ad eũ caſum aquo nõ poſſet inchoari.quod dic:vt.l.plurib⁹.§.⁊ placeat.ff.de verbo.obli.⁊.ſ.de cõuer.cõiu.c.placet.⁊.c.actum le
3 gitime.de reg.iuris.li.vi.vbi de hoc. ¶ Quinto no.† ꝙ deformitas impedit ordinandum ſimiliter ⁊ ſcandalum quod veriſimiliter ſequi poſſet.⁊ no.glo.viti. que declarat que deformitas impediat.de quo no.ſ.de cor.viti.ij.

edic. bal. in c. i.de nona ſor.ſide.⁊in aut.ſed nouo iure. C. de ſeruis fugi.ange.de aretio i tractatu maleficior verſi. mẽbrũ bal. in.l.data.c. q accu. non poſ.

1 ¶ Rector eccleſie ſi efficiaẜ leproſus dãdus eſt ei coadiutor Et quis eorum erit prelatus nu. 3
2 Titulo dignitatis quo ad ius nõ priuatur quis propter morbum ſuperuenientem.
4 Redditus eccleſie ſi non ſufficiãt prelato leproſo: ⁊ coadiutori quid iuris.

1 De rectoribus.

† Si rector eccleſie ſit leproſus dandus
2 eſt ei coadiutor. ¶ No.primo.† ꝙ ꝑpter morbum ſuperuenientẽ non priuaẜ quis titulo dignitatis quo ad ius:ſed quo ad exercitium ſimile dicimus in tutore.vt.l.ſolent.ff.de tuto.vñ illud nomẽ coadiutor vt credo tragit originẽ ſimiliter ⁊ iudex nõ remoueẜ ab officio.vt.l. ſi iudex.ff.de iudi.⁊.l.i.§.cauſam.ff.de poſtu.facit.c.grandi.ſ. de ſupple.ne.prela. habet ergo quis quãdoqꝫ titulũ:ſiue ius non exercitium.⁊ concor.ſ.de reſcrip.c.paſtoralis.⁊ ſm hoſt.
3 iſta dec.loquitur in epiſcopo. ¶ Querit glo.† quis erit prelatus:an iſte coadiutor vel ille leproſus.dicit ꝙ coadiutor poſt ꝗ habet curã aiarum. Vin.contra niſi ex toto remoueaẜ prelatus:⁊ tũc ille nõ dicitur coadiutor. ¶ Scꝺo quero poſt gl.
4 † ſi redditus nõ ſufficiãt vtriqꝫ ſcʒ coadiutori ⁊ prelato. dicit ꝙ de redditibus eccleſie prouidebiẜ ſeruienti eccleſie:infirmo ſubueniet eꝑus.quod Vin.non placet debilioꝛib⁹ ergo in loco conſulitur.xviij.q.ij.in nullo.

1 ¶ Rector eccleſie ſi ſit leproſus ab officio adminiſtratiõis repelliẜ.Et propter ſcandalum ⁊ abominationẽ nu. 2

1 Tua.

† Si rector eccleſie ſit leproſus ab adminiſtrationis officio remouetur:ſed de bonis eccleſie ſuſtentatur.cõis diuiſio.ſcꝺa ibi ita qꝺ
2 ¶ No.primo.† ꝙ pro ſcandalo ⁊ abominatiõe rector ab adminiſtrationis officio remouetur. ¶ Sed cõtra.ſ.
c.proximo. So.vt in glo.ex hoc videtur ⁊c.ꝗ ponit tres opi. prima eſt.li.⁊ la.qui tenent indiſtincte ꝙ nunꝗ viuente rectore licet leproſo:vel aliter infirmo:alius ſubſtituitur: ſed coadiutor datur Nec ob.hec dec.que dicit quod remouetur.qꝛ verum eſt ab exercitio adminiſtrationis: non a titulo prelationis hanc etiam opin.tenet goff.et Vincentius in ſecundo apparatu hic.et.ſ.c.proximo ſecunda eſt opinio.bart. qui diſtinxit inter morbum curabilem: et incurabilem que reprobatur per.c.ſ.proximo.et.c.i.ſ.eo.lib.vi.et ibi not.tertia eſt opinio . Vincen.⁊ tan.qui dixerunt inter illum qui poteſt remanere ſine ſcandalo et errore.et iſte nõ remoueatur.ſed coadiutor detur.et illum qui ſic remanere non poteſt:et remouetur in totum vt hic hanc opinio.confirmant per.c.ex tranſmiſſa.de cõceſſione.prebenda. quarta eſt opinio.hoſti. diſtinguentis inter epiſcopos : et alios prelatos.ve epiſcopi propter lepram vel alium morbum non remoueantur.et ſic loquatur.c.ſ. proximo. Alij vero prelati remoueantur vt hic ratio differentie eſt ſm eũ difficilius remouenẜ epi ꝗ ceteri plati. vt.ſ.de trãſla.c.ij.de accu.qualiter.⁊ qꝛ epũs nullo caſu remoueri põt niſi p papã.viij.q.vi.multũ.⁊ dicit ſic de cõſuetudine ſeruari .que optime interpretatur.l.de cõſue.cũ dilectus Quid ergo dicẽdũ.dñs Joã.and.reprobata diſtinctione hoſti.tenet indiſtincte opi.hugu.et lau.per ſimilitudinem matrimonij carnalis qꝺ lepra nõ diſſoluit de cõiu.ſer.c.ij.iij.q.ix. indicas. nã plus debet illud diſſoluere:ꝗ iſtud.cum eccleſie per coadiutorem prouideri poſſit:ſed non vxori.adducit qꝺ ipſe not.ſ. de conuer.cõiu.ex publico.⁊.vij.q.i.c.i.ibi:qꝺ nuſꝗ canões ꝑcipiũt.

Oppõit in contrariũ.

et.c.ij.⁊.iij.⁊.c.qualiter pro hoc facit ſpes cure ⁊ ſanitatis di/
uino miraculo vel preter quo caſu ceſſaret coadiutor:ſed ſubſti
tutus nō ſm eum.nam ſemper propter ſpem deuenitur ad a
liū adminiſtratorem nō ſequentem:ſed datum:qui ceſſat ad
ueniente habilitate in eo:qui inhabilis cenſebatur. vt.l. nō ſo
lū.de excu.tu.⁊.l.ſi quis ſub cōditione.ff.de teſta.tu.Et predi
cta faciunt ad.q.no.per Ioā.an.ſ.eo.c.ſi.An morte iſtius pre/
lati leproſi vel aliter infirmi expiret coadiutoris officium.ſ.di
cam.⁊ per bar.in.l.ſolet.ff.de tutelis ⁊c.

1 ¶ Epō qui propter incurabilē morbum paſtorale officium
exercere non poteſt dandus eſt coadiutor.
2 Infirmitas ſi ſuperuenit poſt confirmationem ante conſecra
tionem vel poſſeſſionem obtentam an remouebitur.
3 Epiſcopus ſi non poteſt officium ſuum exercere aditur archi
epiſcopus per querelam.
4 Coadiutor datur tam perſone epī infirmi ꝙ eccleſie.
5 Tutor a coadiutore quō differat.
6 Afflicto nō eſt addenda afflicto: ſ3 potius miſerendum mi/
ſerie eius.

1 Ex parte. Epiſcopo qui propter incura/
bilem morbū paſtorale officium
exercere nō poteſt:dandus eſt coadiutor.⁊ ſunt
due partes.ſcōa ibi:verum. ¶ No.primo. quod
iſte laborabat morbo incurabili:⁊ tamē non re/
2 mouetur cōtra hoſtien.ſ.c.proximo.† Quid ergo ſi infirmi/
tas ſuperuenit poſt ꝯfirmationē an cōſecrationē vel poſſeſſio
nē obtētā.an remouebit.Ain.ꝙ ſic.qꝛ adhuc reſtat aliud ſtru
tinīū allegat de eta.⁊ qua.c.i.⁊ facit qd no.Ioā.vij.q.i. in fin.
ſumme. Sz ꝯtrā ipe idē no.ſ.de cor.viti.c.ſi.ar.c.cū in cūctis.
§.hoc ſane.ſ.de elec.nā cū ꝯfirmat' ſit plat' ſine culpa platu/
ra puari nō d3.⁊ forte intellex.illō in nō epō ſm Io.an. ¶ Se
3 cūdo no.† ꝙ cū epſ nō pōt ſuū officiū exercere adit archiepſ
p q̄relā.⁊ hoc eſt ſemp cū qd vertit iter ſubditos ⁊ ep3.de offi.
or.paſtoralis.viij.q.iij.cōqueſt'. ¶ Tertio no.ꝙ laici propo/
nūt q̄relā de epō ſuū officiū exeq nō valēte.ad hoc vide qd no.
in cle.i.de bapti. ¶ No.q̄rto ꝙ nō pōt epſ cōpelli ad cedēdū
epatui pꝑter morbū.archiepſ tū d3 ſibi de coadiutore idoneo
prouidere.vt hic hodie aliter eſt puiſū circa iſtū coadiutorē
dandū epō nolēti:⁊ inuito.ſ.eo.c.i.li.vi.et ibi de eius poteſta/
4 te collige tamen hic.† ꝙ coadiutor datur cauſa perſone ipſius
infirmi ꝙ̄ populo ⁊ eccleſie ſicut in tutore.vt.ff.de tute.l. cer/
5 tarum.cū.l.ſe.†⁊ in hoc differt tutor a coadiutore.qꝛ coadiu/
tor percipit expen.de bonis eccleſie:ſ3 non tutor : niſi p nego
tijs pupilli proficiſcat.vt.l.a tutoribus.§.fin.ff. de admini.tu.
6 ¶ Ultimo no.† ꝙ nō eſt addēda afflictio afflicto ſ3 pot' miſerē
dū miſerie ei' vñ tullius.li.i.de offi.ibi:proꝑēſior d3 eſſe beni/
gnitas in calamitoſos:niſi forte digni fuerint ea calamitate.

1 ¶ Abbas an remoueatur a dignitate propter morbū ſu/
peruenientem.
2 Coadiutor eſt adhibendus prelato qui morbum patitur.
3 Coadiutor quis dicatur.Et quis detur coadiutor.nu. 4. Cu
ius etatis eſſe debeat.nu.5.Cui ⁊ quibus detur nu.10.p quē
det. nu .12.Et an det inuito n.17.et an dēat hēre alimēta n.18.
6 Laicus an poſſit dari coadiutor prelato.
7 Femina an poſſit dari coadiutor maſculo:vel maſcul' femine.
8 Religioſus an poſſit dari coadiutor.
9 Clericus ſecularis an poſſit dari coadiutor prelato regulari.
11 Coadiutor an detur prelato exuli vel captiuo.
13 Officium coadiutoris quod ſit.Et an expiret mortuo illo cui
datur nu. 16
14 Coadiutor an poterit conferre beneficia.
15 Epm deputare coadiutorem alij epiſcopo ꝙ̄ prelato an poſſit
alius a papa.
19 Coadiutor an poſſit dari vnus pluribus:vel plures vni.
20 Epiſcopus ſi ſenio vel alio impedimēto perpetuo detētus co
adiutorē ſibi aſſumat de conſilio ⁊ conſenſu capituli:an opor
teat cpe preſtationis cōſilij vel conſenſus de neceſſitate iuris
epm eſſe preſentē.Et poſt aſſumptionē quis habebit admini
ſtrationem ⁊ exercitiū iuriſdictionis ⁊ aliorū ſpūalium ⁊ tem
poralium ad epm ⁊ epiſcopatum eius ſpectantia nu. 21
22 Conſenſus coadiutoris vel conſilium an requiratur in colla/
tione beneficiorum.

Conſultationibus. Notat. quod
propter mor
bum peralyſi nō remouet platus a dignitate:ſed dat
coadiutor.† quid in abbate an remouebit.quidam ꝙ ſic.qꝛ eſt
potius nomen officij ꝙ̄ dignitatis.ſm vin. Idem Io. vij.q.i.
in ſumma.⁊ hoſti.in ſumma huius ti.in fin.⁊ hoc per.c.ſi quis
abbas.xviij.q.ij.ſed poteſt dici illud.c.loqui de abbatibus vi
tioſis non defectiuis tātū quod bene probat finis.c.ibi vitijs
ſuis conſentiēs archi.de hoc plene not.de ſup.ne.prela.c.fina.
2 lib.vj. ¶ Secundo not.† ꝙ coadiutor eſt adhibendus prela/
to:qui morbum patitur nō ergo remouebitur a prelatura. nō
ob.lviij.di.ſi euangelia.quia ille diaconus non erat poſitus in
aliqua adminiſtratione cuius occaſione perciperet certos reddi/
tus ſed erat de quadā eccleſia collegiata i qua erant multi ſa/
cerdotes.⁊ quia non poterat promoueri in ſacerdotem dicit.
ꝙ loco eius alius ponatur. Si autem fuiſſet in aliquo pſona/
tu vel beneficio certi miniſterij ⁊ officij poſitus non remouet.
de tutoribus.quemadmodū.videtur ꝙ ſi poſt excepto morbo
lepre quo ad inferiores epiſcopis.ſm hoſtiē.quod dic.vt.ſ. e.
tua.⁊ hec iura de coadiutore dando infirmis intelligas vbi eſt
grauis infirmitas:non leuis vt quartana q̄ non impedit quē
agere facta ſua.vt.l.queſitum.ff.de re iudi.tunc enī ſine coad/
iutore:deberet eccleſie deſeruire: als puniretur ſm Ioā.and.
qui hic explicat materiam coadiutorum per.xi.q.quas ſucci/
ncte expediam. ¶ Primo quero † quid eſt coadiutor.dic ꝙ il
3 le qui ad hoc datus ex cauſa iuris:vel iudicis coadiuuat mini
ſtri vel preſidentis officium.vñ autem dicatur.dic.ꝙ a coadiu
uando ſicut tutor a tuendo.l.i.ff.de tutori. ¶ Secundo quero
4 quis detur † dic ꝙ prouidus:et honeſtus.vt.ſ.c.proximo de
offi.delega.venerabili.fidelis et vite probabilis.vij.q.i.ꝙ̄uis.
⁊ per quem ſubleuari ⁊ coadiuuari poſſit officium eius:cui da
tur.vnde ſi datur prelato dilapidanti.vt dicto.c.venerabili.de
bet eſſe in temporalibus prouidus.ſi in ſpiritualib' debet eſſe
qui ſciat animarum ſaluti puidere vt dicto.c. quāuis. Si det
regi vel domino temporali debet eſſe magnanimus: potens:
probus:et circumſpectus.de ſup.ne prela.grandi.li.vi. ¶ Sz
5 incidenter circa hoc queritur † cuius etatis debeat eſſe coad/
iutor.et videtur ꝙ illa que requiritur in tutoribus: curatori/
bus:et procurator.ad iudicia.xxv.annorum.de legi.tu.l. fina.
de procura.qui generaliter.in finē.lib.vj.et.ff.e.l.minor. dicit
Ioā.ꝙ illa etas exigitur:que requiritur in officio:cui dat de
terminata.ſ.de elec.cum in cunctis.ad hoc bene facit.ſ.eod.c.
nemo deinceps.lib.vj.Ad inſtar curatoris qui adiungitur tu/
tori.inſti.de cura.ad fin.ff.tute.l.ſolet.In minoribus dignita
tibus putat Ioan.and.ꝙ ſufficiat tetigiſſe.xxij.ann.in epiſco
patu requiritur ꝙ perfecerit.xxx.de hoc plus dicit ſe dubita/
6 ri. ¶ Deinde quero † an laicus poſſit dari coadiutor. [a] dicit
a ꝙ ſic officio cui poteſt preeſſe laicus ſicut regno:principatui:⁊
ſimilibus.vt dicto.c.grandi. Idem de regimine hoſpitalis vel
xenodochij cui poteſt laicus preeſſe.xviij.q.ij.quidā.ſ3 ſi off
cium vel regimen eſt tale cui preeſſe nō poteſt ſimiliter nec da
ri coadiutor poterit.vnde ad dicendum diuinum officiū vel ad
iuriſdictionem eccleſiaſticam exercēdā nō coadiuuabit: nec
etiam dari poterit coadiutor cum dari tantummodo conti/
gerit propter dilapidationem temporalium.lxxxix.diſtin. in/
7 dicatum.xviij.q.vij.in noua. ¶ Ulterius queritur.† an femi/
na maſculo vel maſculus femine dari poterit coadiutor.tenet
ꝙ femina non poſſit dari maſculo:quia eſt virile officium eō
uerſo.an femine maſculus dicit diſtinguendū.ſi enim dat for/
te abbatiſſe:quia eſt negligens intra clauſtrum nō poterit da/
ri maſculus.ſ3 ſi datur propter malam curam temporalium:
8 tunc ſecus. ¶ Circa hoc etiam queritur † an religioſus poſſit
dari coadiutor.videtur ꝙ non.quia non poteſt procurare vel
poſtulare.niſi pro vtilitate monaſterij ſui:⁊ de ſuperio abbatis
de poſtu.ex parte.⁊ multum facit.xvi.q.i.de preſentium.⁊ cō/
ſtitutio viēnenſis.⁊ ſi principalis.de reſcrip. In contrarium.
ſi.q.vij.cū paſtoris.de teſtamētis.c.ij.lib.vi.⁊ materiā potes
dilatare per ea que not. ſpe.in ti.de le.§.ſi.verſi nunquid ergo
monacho ⁊ de arbi.§.fin.verſicu.ſed quero diligenter et ſe.de
tuto.§.generaliter.verſi.itē oppo.de inſtru.edi.§.nunc vero.
verſicu.ſepe etiam queritur.credit Ioan.and.religioſum da/
ri poſſe executor illis officijs quibus poſſet preſici.⁊ hoc ſequi
tur ꝙ ſui prelati poterit eſſe coadiutor vel aliorum miniſtrorum
ſui monaſterij. Item epī ⁊ rectoris curati.nam de facto vide/
mus ſeruari ꝙ tales ſunt vicarij epiſcoporum.quod officium
eſt etiam temporale.quod videtur defendi poſſe per.c. paſto/
ralis.et quod ibi not.⁊ per.c.nos autem.xvi.q.i.et.c.qui vere
ibi forte iubeantur.et quia officium illud eſt curatum et ordi/
narium.ſ.c.i.ex frequentibus.et not.de offi.vica.licet obiectio
contemplationis tollitur ex vtilitate maiori.xvi. queſtione.i.
cum pro vtilitate.ij.queſtione.vij.facta quippe.obiectio vero
de carentia voluntatis tollit p abbatis licentiam vt dicto.c.ij.
de teſta.

a ¶ Dari co
adiutor. A
q̄ ſit dādus
prelato co/
adiutor ad
qd ſe exten
dat ei' au/
thoritas. ⁊
quo tpe ex
piret eius
officiū:⁊ an
talis poſſit
cōferre bñfi
cia.vide la/
te Ioan.de
tur.cre.cōs.
in.c.ſcripſit
vij.q.i.

de teſta.⁊ facit quod no. Joan.an.poſt Inno.⁊ ho. ſ. de re iu
di.cum.i.⁊.2. Si vero eſt officium cui nõ poſſet preſici:nec illi
poterit executor dari pone exẽplũ.de prebẽ.cũ ſingula.li.vj.et
de.i.de elec. Illo tñ caſu quo dari põt cũ non ſit perpetuus:ſʒ
ad vitam infirmi putat.ꝙ debet habere ſocium ſui ordinis fa
9 cit de cape.mo.c.ſi.de ſta.mo.c.ij. ¶Circa perſonam coadiuto
rum etiaʒ queritur:an prelato regulari poſſit dari coadiutor
clericus ſecularis.dicit ꝙ ſic quo ad regenda temporalia: ſed
quoad adminiſtrationem(que reſpicit obſeruantiam regula
rem)non videtur honeſtum preſici ſecularem ⁊ inexpertum
in regula.xix.q.iij.monaſterijs.et de elec. cum ad noſtram.et
c.officij.⁊ ex predictis deciſionibus queſtionum videtur inue
re Joã.an.ꝙ alicui poſſit dari coadiutor reſpectu certe ptis
adminiſtrationis:⁊ in reliqua adminiſtret prelatus. vt prius
puta debilis corpore:ſʒ mẽte ſincera ⁊ integrũ. vt. ſ. de renũ.
c.i.ad hoc facit.ſ.c. de cetero. vbi in cura animarum mandat
dari coadiutorem.ſi autẽʒ quo ad omne officium eſſet impe-
ditus tunc etiam poſſent habere locum que dicta ſunt p Jo.
an.in qſtionib⁹ pdictis vt ali⁹ coadiutor in tpalib⁹ ali⁹ in ſpũa
lib⁹ deputet. ⁊ ſic erũt duo ar .j.eo.c.vno .li.vj.vt tamẽ minus
grauetur etiam deputetur vnus vtriq; officio idone⁹. ¶Ter
10 tio quero. ꝗ et quibus dēt ſuſpectio de dilapidatione.ſ.de
offi.dele.venerabili.leproſo.ſ.c.tua.epilẽtico:ſeni:vel al's pro
pter infirmitatem impedito ſuum officium exercere:vt hic et.
ſ.c.proximo.⁊.vij.q.i.ſcripſit.⁊.c.q̃uis.⁊.c.petiſti.videt autẽ
ꝙ impedimentum debeat eſſe perpetuum.j.eo.c.vno.li. vj.et
cenſetur perpetuum:licet poſſit tolli per diuinum miraculuʒ
11 vt.j.de frigi.fraternitatis. ꝗcirca hoc querit vtrum plato exu
li:vel captiuo dabitur coadiutor.dicit ꝙ nõ. ſʒ ipſe p vicariuʒ
ſuũ officiũ exercebit qui nõ admittat quo ad ipm exulẽ ſerua
bitur cle.i.de foro cõpe.ſi vero eſſet ep̃s captiuus hoſtium ſi-
dei:ſeruabitur quod habetur de ſupple.neg.prela.c. ſi ep̃s.li.
12 vj. ¶Quarto quero. ꝗper quẽ detur.dicunt quidam quod ſi
le debet dare:ad quem pertinet inſtitutio:⁊ deſtitutio: et ceſ-
ſionis admiſſio.⁊ hac ratione papa debet dare epiſcopo coad
iutorem.vt.j.eo.ti.li.vj.qr ad eum quo ad ep̃os iſta ſpectãt.vt
ſ.de tranſla.c.i.⁊.ij.Egi.dicit coadiutorem aſſumendum per
canonicos:⁊ prelatum cũ vtruſq; occaſione detur.vt.ſ.c.pro
ximo.⁊ de his que ſi.a prela.nouit.⁊.c.ſe.⁊.ſ.de reſcrip.edoce
13 ri. ¶Quinto quero. ꝗquod ſit eius officium. dicit ꝙ colligit
ex forma dationis.vt ſi circa temporalia male verſetur ſʒ cir-
ca ſpiritualia bene dabitur coadiutor in tẽporalibus:nõ in ſpi
ritualibus.⁊ idẽ ecõuerſo. Si vero ſeni dementi vel his ſimili
detur ſimplex coadiutor ipſius officium verſabitur circa illa:
in quibus cui eſt adhibitus:verſabatur ſicut de archi.dicitur
hic. Idem in ſacriſta:primicerio: ⁊ ſimilibus.poterit ergo oĩa
excepta alienatione mobilium.vt.j.eo.c.vno.lib.vj.ad fin. de
14 elec.is cui.eo.li. ¶ ꝗSed nunquid coadiutor poterit benefi-
cia conferre.archi.quod non.j.c.i.li.vj.etiam in caſu illius de
cre.quia in generali ⁊c.de offi.vi.c.fin.li.vj.non ob.prealleg.c.
is cui.quia loquitur in viſitatore nõ in coadiutore. dicit Joã.
an.quod aut coadiutor datur ad temporalia: ⁊ nõ confert bñ
ficia.aut circa ſpiritualia:⁊ tunc prelatus confert de conſenſu
coadiutoris:aut datur dementi:vel ſimili ⁊ tunc ſiue per pa-
pam:ſiue per alium auctoritate pape:aut in caſu dicti.c.j.ſiue
per ordinarium coadiutor ille beneficia confert.nec ob .c. fin.
de offi.vi.quia loquitur in procuratore vel vicario .pro cuius
poteſtatis defectu beneficiorum prouiſio non impeditur. qr
conſtituẽs conferre.hic vero ſi coadiutor conferre nõ poſſet:
non eſſet perſona que beneficia cõferret.ad hoc facit.ff.de tu.
⁊ cu.da.ab his.l.iij.ſiue in titu.de ſuſ.tu.non ob.decre. fin. de
ſupple.ne.prela.lib.vj.quia ibi propter vacationis impeditur
prouiſio:que ſicut non tranſit in titu.ita nec in viſitatorem da
tum ab alio:q̃ a papa.nec preiudicat ſedi:cu interim nõ cur-
rit tempus ſemeſtre.de conce.preben.c.quia. ne ſe.va.c.ij. Nã
in vacatione ideo ſuperſedetur in collatione beneficiorũ. qr
veroſimile cito ſedes ordinabitur. ⁊ ſic non diu erit prouiſio
beneficij in pendenti. ar.j.de elec.ne romani ad finẽ. Sed hec
ratio ceſſat in coadiutore:quia propter infirmitatem ſenectu-
tem vel dementiam ſedes non vacat. Item poſſet eſſe longe-
na talis infirmitas:quia tempus cure limitato tempore non
poſſet arctari.⁊ ſic longo tempore poſſet durare vacatio be-
neficij vbi poteſtas conferendi non tribuatur dictis caſibus
coadiutori facit.j.ne ſe.vacã.c.i.in fin.lib.vj.facit quod no. Jo.
andr.j.de elec.c.ex eo quod in fine.i. Reſponſo.lib.vj. conclu-
de ergo quod poterit conferre beneficia.⁊ ſimiliter dicit ipſe
coadiutor datus epiſcopo poterit exercere pontificalia: ſi eſt
epiſcopus:alias non.vt in prealleg.decre.is cui.in fin. Super
15 hoc dicit Joan.andr.vidiſſe dubitari. ꝗan alius a papa poſ-
ſit epiſcopum deputare coadiutorem alij epiſcopo vel prela-
to.⁊ videtur quod ſic maxime alij epiſcopo.qr illi qui ſibi de-
cernunt coadiutorem faciunt hoc authoritate pape. vt.j.c.i.j.
eo.lib.vj. Item quia per hoc non ſoluitur a vinculo prioris ec
cleſie contrarium tenet ipſe propter prohibitã peregrinatio-
nem epiſcopo:⁊ abſentiam ab eccleſia ſua ſine pape licentia.j.
de vo.magne.verſi.ipſum etiam.⁊ quod ibi per Joan.an. ſu-
per verbo aſtrictus.⁊ infert illa ratio.quod ſi renũtiaſſet epiſ
copatui dari poſſet.ad quod vide qð not. Joan. an. de renũ.
16 poſt tranſlationem. ¶Sexto quero. ꝗan officium coadiuto-
ris expiret mortuo illo cui datur.dicit Joan.an.quod ſic alle
gat pro caſu de ſupple.ne.prela.c.grandi.li. vj .probat hoc de
riuatio nominis ex qua licet arguere.ſ ti.i.c.cum ſm nã mor
tuo vel depoſito eo cui datus eſt:non quem coadiuuet.exerce
cebit ergo iuriſdictioneʒ capitulum vel is ad quem ſpectat ſe
de vacante.⁊ hanc opin.tenet barto.ff.de tut.l. queſitum. ⁊.c.
ſe.⁊probat per rationem.nam quando ſuperuenit adminiſtra
tor legitimus ceſſat datiuus.ff.de tu.⁊ cur.l.ſi tutor.§.i.ſʒ ca-
pitulum eſt procuratoi legitimus.i.a iure datus. mortuo er-
go epiſcopo ceſſat adminiſtrator datiu⁹: ⁊ ſuccedit legitimus
ideſt capitulũ pro hoc facit quia ſi vſufructuari⁹ alteri vſum-
fructum cedit.⁊.emolumentum ⁊ exercitiũ actionum per mor
tem vſufructuarij non illius expirat vſuſfructus. vt.l. neceſ-
ſario.§.quod ſi pendente.ff.de peri.⁊ cõmo. rei ven. Ius eñ
radicatum in perſonam vnius non euellitur:licet alteri exer-
citium cõcedatur.vt.l.iij.ff.pro ſocio.⁊ patet in epiſcopo mor
tuo vel tranſlato.quia tunc expiret iuriſdictio vicarij depen-
dentis ab eo.vt.c.conſulti.ſ.de offi.dele.per doc. conclude er
go quod ſiue ille cui datus eſt coadiutor moriatur:transferan
tur:vel deponatur:officium coadiutoris expiret. ¶Septi-
17 mo quero. ꝗan coadiutor datur muto.dicit quod ſic: vt. ſ.c.
proximo.in fin.vlti.gloſſ.ad hoc prealleg.dec.grandi.añ me-
dium.de offi.dele.venerabili.non ob.j.eo.c. vno.§. ſi autẽ. li.
vj.vt ibi not.in tertia gloſſ.vbi etiam reſpõdetur ad iura. vij.
q.i.c.i.et.c.qualiter.et.c.q̃uis.facit inſti.de cura.§. item inui-
18 ti.⁊ de tute.l.iij. ¶Octauo querit. ꝗan debeat habere alimen
ta.dicit quod ſic.moderata de bonis dignitatis eccleſie:vel of
ficij.cuius prelato vel miniſtro datus eſt.ſ.eo.c.iij. ⁊.j. eod.c.
vno.lib.vj.in ſi.⁊ decre.grandi.ibi:ſe ſuis ⁊c. ¶Nono querit
19 ꝗan plures vni:vel vnus pluribus dari poſſit coadiutor . dic
quod vni nõ poſſunt dari niſi duo ad plures.vt.j.eo.c.vno.li.
vj.et ibi no.in tertia glo.vnus vero nõ poteſt pluribus dari:
nõ dico ſucceſſiue:ſed ſimul.j.de offi.le.preſenti.§.i.⁊.ij.lib.vj.
qð etiam videtur:ſi officia ſint talia quorum vnum per aſſum
ptionem alterius in ti.non vacaret.ad hoc de offi.vica.c.ij.ſor
tius cum vacaret:vel ſunt officia talia que ſimul in titu. de iu-
re teneri nõ poſſet.vt.c.nemo deinceps. de elec.lib.vj. ¶ In
iſta materia coadiutoris inter conſilia oldr.reperi vnum tale
20 ꝗqueritur ſi ep̃s ſenio vel alio impedimento perpetuo deten-
tus ex cecitate coadiutorem ſibi aſſumat de conſilio ⁊ conſen-
ſu capituli ſui:nũquid tẽpore preſtationis cõſilij vl conſenſus
oporteat de neceſſitate iuris ep̃ʒ eſſe preſentẽ in capitulo pro
ſe curato vel per curatorem.⁊ eſt dicendum. quod licet in ex-
hibitione conſilij videatur preſentia eius neceſſaria:eo quod
videtur preſupponere quandam mutuam deliberationeʒque
inter abſentes non congruit.ff.de arbi.l.item ſi vnus.§. fin.ta
men in contrarium videtur verius.ar.ff.de tuto. et cu. da. ab
his.l.diuus.et quando appel.ſit.l.i.§.ſi preſes. ¶ Item que-
21 ritur. ꝗquis poſt aſſumptionem huiuſmodi habebit admini-
ſtrationem et exercitium iuriſdi.et aliorum ſpiritualium ⁊ tẽ-
poralium ad epiſcopum : epiſcopatum eius ſpectantiũ: vtrũ
ipſe epiſcopus cum conſilio coadiutoris:vel coadiutor per ſe
nomine epiſcopi.ad hoc videtur dicendum.quod aut daẽ co-
adiutor alicui ſane mẽtis exiſtenti:puta pp̃ter certã cauſaʒ.vt
timorem dilapidationis.⁊ tunc exercitiuʒ illius cauſe pp̃ter
quam datus eſt coadiutor non erit ſine conſilio et aſſenſu co-
adiutoris.vt dicto.c.venerabili.de offic.dele. Si aũt propter
mentis alienationem:et nimiaʒ ſenectutem:vel infirmitatem
detur coadiutor.vt.ff.de tutel.l. ſolet tunc coadiutor videtur
habere in ſpiritualibus et temporalibus generalem ⁊ liberaʒ
poteſtatem.vij.queſtione.i.c.i.et ibi not.et.c.q̃uis triſte. et.c.
petiiſti. et.c.quia frater.⁊ de ſupple.neg.prela.grandi:⁊ quod
faciet non faciet nomine epiſcopi:vel conſtituentium euʒ : ſed
nomine eccleſie ait not. Inno.de procura.conſulti. ad ſi. vlti-
me gloſſ.et ex quo habet generalẽ ⁊ liberã poteſtateʒ p̃dilla
22 de quibus habet de elec.is cui.li.vi. ¶ Item querit. ꝗnũquid
in collatione beneficiorum requiratẽ cõſenſus coadiutoris:vel
conſilium.et quis faciet cõmiſſionem:⁊ quis ſcribet: et dabit
literas:et ſub quo ſigillo ⁊ cuius noie.ad hec omnia hic qſita

patet reſponſio per ſuperius dicta: excepta collatione bñficio-
rum que non videtur ad talem coadiutorem pertinere.ar.de
ſuppl.neg.prela.c.eccle.§.fi.⁊ not.in dicto.c.paſtoralis.li.vi.p
archi. Sed hoc non videt poſſe ſtare.qꝛ ſi hꝫ generalem ⁊ libe
raꝫ:⁊ hoc poſſet.vt in dicto.c.is cui.pterea ſi ponam⁹ epo cõti
nuum mẽtis exiliũ patienti datũ: coadiutori.ſi coadiutorẽ puĩ
dere nõ poſſit: diutius vacabunt eccleſie.qꝛ neſcitur qñ reſipi-
ſcat: vel moriatur.C.de vſufru.l.ambiguitatis.⁊ hoc caſu hoc
ſibi licere videt.ar.ff.de admi.tu.l.inter bonoꝝ. Si vero eſſet
talis ſenectus in cã dandi coadiutorem: que mẽtis exiliũ non
induceret: ſꝫ ad exteriora.ꝗ ſolius facti ſunt eũ redderet impo
tentẽ.qꝛ ſepe accidit ꝙ ſenectus ⁊ infirmitas virtutem corpo-
ris augmentat.de renun.c.literas.⁊.c.niſi cum pridem.⁊.ff.de
app.l.poſtliminiũ.§.fi.tũc collatio non videt ptinere ad coad
iutorem: ſicut nec nuptie ad curatorẽ adulte.C.de nup.l.in co-
pulandis.⁊ ſic poſſunt opi.doc.ad cõcor.reduci: de quibus in
dicto.c.paſtoralis.ſ.e.li.vi.vel inquãtum prohibet alienationẽ
telligitur de voluntaria alienatione collatio aũt beneficiorum
eſt neceſſaria licet hoc aũt multuꝫ refert.ff.fa.herciſ.l.alienatio
nes. ℭ Item queritur nũquid aliqua poteſt epus per ſe: ⁊ ex
ſe poſt huius aſſumptionẽ ⁊ ſi ſic que: ⁊ ꝗ non: ad hoc ex ſupe-
rioribus patet riſio. ℭ Item queritur nũquid ſufficiat ꝯſen-
ſus maioris ⁊ ſanioris partis capli toti⁹ in aſſumptione coad
iutoris huiuſmodi nullo ꝯſilio vl' tractatu ſup hoc precedente
preſertim cuꝫ cauſa dicat.ꝙ de ꝯſilio ⁊ ꝯſenſu capli aſſumi de-
beat.⁊ videt dicendum.ꝙ ſufficiat ꝯſenſus capli.quia in ꝯſen-
ſu capli eſt ꝯſiliũ.licet nõ precedat indiſtincto tpe.⁊ hoc indi-
cat ſm Reſpon.c.paſtoralis.vbi eſſet maior ratio ꝯſilij: qꝛ da-
tioni epus nõ ꝯſentit.⁊ tñ de conſilio nulla mentio fit: ſꝫ de ſo-
lo conſenſu.pterea ſi tractatuꝫ voluiſſet precedere: hoc dixiſſet
canonis ꝯditor.ſicut dixit de his que fi.a prela.ſine conſen.ca.
tua.⁊ de re.ec.non alie.dudum. Sed illa duo in.c.paſtoral.cõ-
iungit.quia non ſufficit primũ ſine ſcdo.ſm antẽ includit pmũ
vt ꝯſueuit dici in ꝯſili de acq.here.l.quẽadmodũ h̃ ſunt vba
old.conſilio.xiij.que pro declaratione pleniori ad dicta ſupe-
rius applicaui.

ℭ De inſtitutionibus. Rubrica.

ℭ Viſo de collationibus prebendaꝝ.vidẽdum eſt de inſtitu-
tionib⁹ perſonarum goſ.vel aliter ſm hoſti.qꝛ parum eſſet cõ
ferre niſi collationẽ inſtitutio ſequeret.vt dicit tex.in ſimili.ꝫ.
de iudi. Ideo poſt rubricã de prebendarum collationibus
videre ſequitur de ipſarum inſtitutionib⁹.habet de materia in
decre.xvj.q.vij.c.omnes.⁊.c.ſe repetitur in vj.⁊ multa iura hic
allegata per Io.an.faciunt: ⁊ conueniunt huic rubrice.⁊ notã
duꝫ ſm ho.ꝙ aquocunqꝫ fiat beneficij collatio preſentãdus eſt
is epo vel eius officiali per eos approbandus: pri⁹ ꝙ admini
ſtret.vt.ſ.c.iij.⁊.c.cum veniſſent.vnde qꝺ in alijs beneficijs dici
tur ꝯfirmatio in prebendis ⁊ minorib⁹ beneficijs dici poteſt in

a ℭ Inſtitutio. Vide Cardi.l de.ſ.in.vj.q.de ſupple.negli.pla.⁊.c.cũ in illis.ꝫ pben.li.vj.

a ſtitutio facta per epm.que interdum vocatur inueſtitura.⁊ ſit
plerũqꝫ per annulũ.de his que fi.a ma.per.c.exore.ſequi debet
alia inueſtitura vel corporalis inſtallatio que de iure cõmuni
pertinet ad archidi.de offi.archi.ad hoc.⁊.c.vt noſtrum.⁊ di-
cit hoſti.ꝙ multi in hoc delinquunt qui ex quo collatuꝫ eſt eis
beneficium non plus epo: ꝙ vni porco loquũtur.contra id de
cle.pere.c.fi.⁊ dicto.c.cum ſatis.remittit ad notata.ſ.eo.c.iij.
et de priuile.c.j.§.fina.lib.vj.et facit ad predicta quod not.dy.
in.c.j.de regu.iuris.lib.vj.

1 ☞ Plures nõ debẽt recipi in eccl'ia ꝙ ſufficiant facultates.
2 Expenſe ſunt ſm ꝙ ſuppetunt facultates metiende.
3 Numerus clericorum an debeat augeri in eccleſia propter aug
mentum facultatum.

1 Non amplius. No.primo ꝑ ꝙ
non plures de-
bent recipi ꝙ ſufficiãt facultates.⁊ cõſyderan
dum eſt vt potius aliquid ſuperſit: ꝙ deficiat
vt.l.ius alimẽtorum.vbi pu.edu.de. ℭ Secũ
2 do collige ꝑ ꝙ expenſe ſunt ſm ꝙ facultates
ſuppetũt metiende.non enim ex numero pſonaruꝫ debemus
querere poſſeſſiones.hoc enim ad auariciam impietateꝫ que
deducit.ſed ex poſſeſſionibus que ſunt expẽſas quoqꝫ metiri
in auctenti.vt determi.ſit numerus de.vltra medium vtruꝫ au
tem receptio vltra ꝙ ſuppetant facultates ſit nulla et in mona
ſterio monialium non mendicantium receptio vltra facta non
tenet.ſ.de ſtatu.regu.c.vno.lib.vj. In alijs dic vt dixi poſt do
3 cto.ꝫ.c.ij.dilectus.ſ. ℭ Querit gl.ꝑ an pter augmentũ facul
tatũ augebitur numerus clericorũ in eccleſia.dic: qꝺ ſic.nõ tñ
propter quodlibet minimũ augmẽtũ: vt dicit gloſſ.⁊ vide qꝺ
no.Vin.ꝫ.de ꝯſti.c.pe.vbi dicit ꝙ ſi neceſſe ẽ numeꝝ diminuĩ
habenda eſt cõſyderatio maioris ordinis.de ma.⁊ obe.ſtatui
mus.⁊ ſi neceſſe eſſet aliqꝫ expelli: remãebũt debiliores.arg.
xviij.q.ij.in nullo.qꝺ benefacit de rebus tñ cõibus habebit q-
libet partem ſuaꝫ.vt ibi.⁊.ff.de colleg.illi.l.j.⁊ vide p legiſtas
C.de ſacro.ſanc.eccle.l.nõ plures.

1 ☞ Clerici eccleſie poſſunt ſtatuere certum numerum cano-
nicorum.
2 Laici nõ debẽt intitulari in eccleſijs.⁊ nu.   5
3 Canonici poſſunt eſſe etiam in minoribus.
4 Canonici debent congrue deſeruire.
6 Canonicus nullus debet fieri niſi habeat primã tonſuram: vel
minorem ordinem.
7 Canonicorum electio ⁊ inſtitutio in eccleſia collegiata ad quẽ
ſpectet.
8 Monachus plus tenetur abbati ꝙ epiſcopo.

In eccleſia. Laici in eccleſijs ĩſtitui nõ
pñt: ⁊ primo decise narrat
1 factũ.ſcdo prouidet.ibi: cũ laici. ℭ No.prio.ꝑ ꝙ
clerici eccleſie poſſunt ſtatuere certũ numerũ ca
nonicorũ.⁊ vtrum iſta creatio ſiue inſtitutio fue-
rit facta per capitulũ an per epiſcopum ⁊ capitulũ non ptꝫ ex
ſupraſcriptione vel aliter.ſed loquit in plurali inſtituere cura
2 uiſtis ⁊c.dicã.ſ. ℭ Scdo no.ꝑ ꝙ laici non debent intitulari in
eccleſijs.⁊ aduertendũ ꝙ quidam ſunt laici profeſſi: quidã ſim
plicit laici.an de vtriſqꝫ ĩtelligat ꝙ nõ poſſint intitulari in ec-
cleſijs.ſ.dicam. ℭ Tertio not.ꝙ dicit per ordines eccleſiaſti-
3 cos nõ dicit ſacros.ꝑ ꝙ ſic canonici poterũt eſſe etiã in mino-
ribus. ℭ Quarto no.⁊ collige.per id qꝺ dicit.cõgrue ſeruia-
4 tur ⁊c.ꝑ ꝙ canonici debent cõgrue deſeruire: nõ ergo certo tẽ
pore tñ anni vel nõ bonis cõgruis.vt ſibi blandiantur canoni
ci cõtrarium facientes.nõ enĩ reciperent mercenariũ in meri-
die venientẽ ad laborandum qui vellet pro die integro ſibi ſol
ui ſalarium: ſimiliter nec ipſi deo prebeant famulatũ ſm ho.
5 ℭ Primo quero.ꝑ de quibus laicis loquitur iſte tex.qꝺ nõ
ſ debeãt in eccleſijs intitulari.dicit gloſſ.ꝙ loquit de laicis pro
feſſis: ⁊ habitu.ſecus de laicis cõuerſis.in talibus enĩ hñ cadit ſ Ponit queſtiones.
tale ius cum deſtinatione.animi tã pſona eccleſiaſtica cenſeat
ar.ad hoc.ff.de teſt.mi.l.ex eo tempore.vbi habetur pro cin-
cto: qui de proximo eſt cingendus.ad idẽ.l.ſi domus.ff.de le.
ſ.Vin.Inno.⁊ ho.contra ſi intelligas dictam glo.de iure ca-
6 nonic.naꝫ ſm Vin.ꝑ nullus debet fieri canonicus: niſi habeat
primã tonſuram vel minorem ordinẽ.ita ꝙ ſit clericus.et per
hoc infert contra lau.qui dixit ꝙ ſcholaris poterit pro pre-
benda literas impetrare licet nullos habeat ordines.qꝺ non
credit Vin.ar.ꝫ.de tranſac.ex literis.⁊ de eta.et qua.preterea
hona.g.tꝫ dictũ lau.⁊ ꝙ teneat electio facta de tali: dũmõ ſit li
teratus.addit Io.an.no.p eũ.ꝫ.de reſcrip.cum adeo.⁊ quod
no.ſpec.in ti.de ac.⁊ pe.§.ſuper actionib⁹ ver.ſed nũqd ſcho-
laris.⁊ ſm eũ p iſtud verbũ diuinis officijs ⁊c.ſatis ptꝫ.ꝙ lai
cus etiã profeſſus carens ordinibus per officia ordinum de-
ſeruire non poteſt.vt hic.⁊.lxxxi.di.eos.⁊.xci.di.per totũ nõ
poteſt fieri canonicus.licet prebendarius fieri poſſit.naꝫ ius
prebende conſiſtit in fructuum perceptione: quod cadit in lai
cum: etiam coniugatuꝫ.de cle.coniuga.ioã. Sed ius canonie
conſiſtit in ſpirituali fraternitate: ⁊ requirit perſonam litera-
tam propter maturitatem conſilij: quod tenetur in capitulo
exhibere.vt.c.nouit.⁊.c.quanto.de his que fi.a prela.ad quod
ſe immiſcere laici etiã religioſi non debent.de rebus eccle.nõ
ali.c.fi.de iudi.decernimus.⁊ hoc tenet Inno.per laicos etiã
profeſſos numerũ non impleri.fatetur tamen laicos conuer-
ſos eſſe religioſas perſonas.xij.q.j.duo.et qui tales verberãt
ſunt excõmunicati.de ſen.excõ.non dubium. Ius autem mo-
nachi bene cadit in laicum profeſſum.poterit ergo ⁊ debebit
intereſſe electionibus: ⁊ ceteris alijs communibus tractatib⁹
monaſterij.xvj.q.j.generaliter.xciij.di.a ſubdiacono.⁊ eſt idẽ
de hoſpitalarijs.ꝫ.de arbitra.cum olim dicit tamen Innocẽ.
quod ſi eſſet de conſuetudine eccleſie quod conuerſi etiam lai
ci vocarentur ad electionem: et eligent tales cum clericis nõ
ſ viciaretur per hoc electio.non ob.de elec.maſſana.que loqui
tur de puris laicis non profeſſis.de hoc not.de elec.ex eo qꝺ
lib.vj.clerici vero qui prebẽdantur in eccleſijs vel monaſterijs ſ Nota p intellectu capi.maſſana ꝫ.de dec.
ſi non habent ibi canonicatum: ad electionem vel facta capi-
tuli vocari non debent: ſed alias debent deuote ſeruire.ſ.de
ſtatu.mona.c.fina.§.ſed plene ſecundum Inno. ℭ Secundo
quero.ꝑ ad

7 quero ad quē ptinet electio ⁊ inſtitutio canonicoꝝ in eccleſia
collegiata. Rñdeo aut loqͥris in cathedrali:⁊ ſpectat ad epm.
aut in eccl'ia collegiata inferiori:ad partiū ad capitulū:cū ſi
ne conſenſu epi licet reformatio ad eū pertineat: ſed ſi minus
bene fuerit eſtimatum:dummodo collegiati nō ſint exempti
j. de ſta.mona.c.penul.⁊ vlti.ſm hoſti.quod ſatis placet Joā.
an.qui dicit.ꝙ dicta moderatio hoſti.ſoluit cōtraria de.c.cū
conſuetudo.de conſuetud.⁊.C.de epiſc.⁊ cle.l.in eccleſijs.vbi
dicitur iudicio epi numerū clericorū ordinandoꝝ in eccleſijs
cuiuſqꝫ vicarij facit qḋ not.Jo.an.§.de cōſti.cū omnes ſuper
verbo canonici.iſta ſunt dicta ſua hic. Sed aduertendū ꝙ iſtā
queſtionē latius proſequitur dominus fede.de ſenis conſilio
xxiij.⁊ primo arguit.ꝙ receptio canonicorum ⁊ collatio pre
bendarum in ſeculari eccleſia collegiata nō cathedrali perti-
neat ad epiſcopum ſolum:vel ſaltem cū cōſilio capituli.⁊ pri-
mo per.c.qm̄ de vi.⁊ hone.cle.ibi :eccleſiarum noſtrarum.qḋ
intelligit̄ de omnibus eccleſijs dioceſis.de vſupa.c.j.ad idem
xvj.q.j.nullus.ibi:prebendas eccleſie.⁊.x.q.j.regenda.ibi: ce-
teros clericos cum dei timore preuiderit.de cōceſ.preben.ꝙ
in princi.ibi alijs eccleſijs.ad hoc optime.co.c.literas.⁊ meliꝰ
dicta.l.in eccleſijs.per quam.l.archi.tenet iſtam partem.xxij.
q.j.§.vlti.ad idem de his que ſi.a pre.nouit.ibi ⁊ alias perſo-
nas eccleſiaſticas. ¶ Secundo arguit.ꝙ ad prelatum ⁊ capi-
tum illius eccleſie collegiate per.c.vlt.de regu.lib.vj.de renū.
ex tranſmiſſa.de ſimo.ex inſinuatione.⁊in maioribus eccleſijs
hoc accidit.de elec.cū eccleſia.ergo ⁊ in minoribus.de preben.
maioribus.de his que ſiunt a prela.c.ij.⁊ hanc partē tenet ho
ſtien.hic:licet reformatio pertineat ad epiſcopum ſecundum
eum.¶ Tertio arguit.ꝙ ad prelatum ⁊ capitulum illius ec-
cleſie pertineat electio ſeu preſentatio:⁊ ad epm confirmatio
vel inſtitutio.ſicut enim laicus conſtruens eccleſiam habebit̄
pro patrono.⁊ competit ſibi ius preſentādi:⁊ alia iura patro-
natus.j.de iure patro.nobis ita cum in eccleſia conſtruitur ca
pella vel nouū beneficium illa eccleſia de cuius bonis cōſtruit̄
habebit̄ pro patrono.⁊ pñtabit:⁊ eps inſtituet ad hoc de pri-
uile.cum ⁊ plantare.xvij.q.ij.c.ij.⁊ de eccle.edifi.c.iij.¶ Quid
enim refert an de bonis eccleſie ſiant capelle: an noua benefi-
cia in eadem plebe ordinentur.⁊ certe nihil.ad hoc de offi.vi-
ca.ad hoc.vbi dicit hoſti.ꝙ rector perpetuū titulū vel portio
nem ſine authoritate epiſcopi inſtituere non poteſt.alleg.de
preben.niſi ⁊.c.extirpande ad ſi.⁊ ꝗ ad epiſcopum pertinet in
ſtitutio.vt patet ex not.in.eo.tit.cum ſatis.de offi.archi. hoc
etiam innuit hoſtiē.de ſtatu mo.c.vl.in ſi.ſuper verbo ad pre-
bēdas.vbi dicit ꝙ tales beneficiati pñtabunt̄ p monachos ⁊
eps inſtituet ⁊ deſtituet.facit de capel.mona.c.j.ad idē qḋ no.
archi.poſt hu.x.q.j.regenda.vbi dicit. ꝙ epiſcopus ſine con-
ſenſu archipreſbyteri non pōt aliquē inſtituere in eccleſia ſua.
debet enim eum repſentare epiſcopo ad inſtituendū:⁊ ad pre
ſentationē eius epiſcopus inſtituet ad hoc de iure pa.c.penu.
facit quod not.Inno.⁊ compoſt.de conſti.cum omnes.⁊.cū
acceſſiſſent ⁊ archi.poſt eos.de verbo. ſigni.c.ij.lib.vj.⁊.xij.q.
ij.abbatibus.⁊.c.placuit.⁊.xvij.q.iiij.in venditionibus.ex qui
bus iuribus probatur.ꝙ prelatus inferior ab epiſcopo nil ar
duum facere poteſt.argu.ad premiſſa de his que ſi.ea noſcitur
⁊ iſta opi.credit minorem.⁊ reſpondet ad contraria.⁊ primo
ad.c.quoniam vt ait loquitur enī in eccleſijs cathedralibus
ſecundū Inno.⁊ hoſti.⁊ ſimiliter.c.nullus.xvj.q.vij.nam pro
pter maiorē cōiunctionē maioris tit.in habet epiſcopus po-
teſtatis.c.requiſiſti.de teſtamentis.alia iura non loquuntur
diſpoſitiue:ſed narratiue.que verba non ponunt ius de priui
le.ſi papa lib.vj.vel loquuntur de cōſuetudine:que in talibus
valet.vt dicto.c.ea noſcitur.⁊.c.cum eccleſia vulterana.vel lo-
quunt̄ vbi nō eſt patronus laicus vel eccleſiaſticus: ac in caſu
noſtro iſte prebende ſunt inſtitute :vel create de bonis ipſius
plebis.ergo ipſa plebs erit patrona vt in.c.ad audientiam.et
⁊.ad hoc de offi.vica.vel dicas ꝙ quando aliqua eccleſia de no
uo conſtruitur:que debeat eſſe collegiata:vel quando eccleſia
iam conſtructa de nouo erigitur in collegiatam :tunc ad epi-
ſcopum pertinet taxare numerum clericorum.⁊ ſic poteſt in-
telligi.l.in eccleſijs.quando enim eccleſia a primo edificatur
non eſt qui ibi eligat vel preſentet clericos.⁊ ſic epiſcopus or-
dinabit eccleſiā de competenti numero clericorum.ſed cum ec
cleſia fuerit ordinata ⁊ reformata de prelato ⁊ clericis ad ipſos
pertinebit electio ſui prelati.⁊ poſtea ad prelatum et canoni-
cos pertinebit electio canonicoꝝ:⁊ vtrobiqꝫ ad epiſcopum p
tinebit inſtitutio.hinc eſt quod monachis omnibus mortuis
vel eligendi poteſtate priuatis :poteſtas eligendi redibit ad
ſuam originalem naturam.i.ad epiſcopum.ꝗ epiſcopus crea
bit ibi abbatem.vt dicit compoſt.de elec.ne pro defectu.⁊ le-
gitur ⁊ notatur.eo.c.ꝙꝙ lib.vj.a'ls non ad ipſum:ſed conuen
tum pertinet electio.xvj.q.vlti.congregatio.⁊ de elec.c.j. Itē
non obſt.iura que fauent prelato ⁊ capitulo.vt ad epiſcopos
pertineat creatio.nam.c.vlti.de regu.non loquitur diſpoſiti-
ue:ſed narratiue. Itē loquitur in receptiōe monachorū: mo
nachi vero facere debent profeſſionem ſuo abbati non epiſco
po de regu.porrectum.⁊.c.ad apoſtolicā. I hinc eſt quod plus
a tenetur monachus [a]abbati ꝙ epiſcopo. vt not.xj.q.iij.qui reſi
ſtit.⁊.c.ex tranſmiſſa.⁊.c.ex inſinuatione.non loquuntur diſpo
ſitiue.non ob.c.maioribus.Nam non ſequitur epiſcopus cum
capitulo ſuo poteſt hoc facere.ergo ⁊ plebanus cum ſuo nam a
epiſcopus cum ſuo capitulo ſine authoritate ſuperioris poſ-
ſit alienare.xij.q.ij.fatri.⁊ not.ea.q.in ſumma.⁊.q.j.videntes
quod non poſſunt plebani:vel alij prelati.vt dictis.c.c.abbati-
bus.placuit.in venditionibus.prealle.c.ij.de his que ſi.a pre-
la.non ob.cum ꝗ non loquitur in caſu noſtro.cū ꝗ loquitur
de quadam alienatione temporali: nec ibi excluditur authori
tas epiſcopi:de qua an interuenire debeat dubitatur: per ea
que not.xvj.q.j.poſſeſſionē.⁊ de re.eccle.in gloſ.innuit.in cle.

a ¶ Cathonacbus.Monachus ſiuo caſu papa:⁊ abbas §dicit cui magis debeat obedire an pape:an do abbati Uid Jo.de turre cre.in.c.per principalez ix.q.iij.

1 ¶ Inſtitutio beneficiorum ſpectat ad epiſcopos vel offi-
ciales.
2 Conſuetudo per quam eccleſie ſine inſtitutione poſſidentur
non valet.
3 Patroni tam clerici quā laici lꝫ poſſint preſentare:non tamē
inſtituere:nec beneficia conferre ſine cōſenſu eporum.
4 Clerici in eccleſia collegiata licet poſſint eligere:nō tn̄ inſtitue
re:nec beneficia conferre incōſultis epiſcopis.
5 Officialis epiſcopi poteſt inſtituere:licet non poſſit conferre
beneficia.
6 Archieps pōt excōicare ſubditos ſuffraganeoꝝ minus cano
nice beneficia detinentes.

1 Ex frequentibus. Inſtitutio be-
neficiorū ſpe
ctat ad epiſcopos vel officiales.dicit hoſtiē.facti
abuſio:⁊ abuſionis refrenatio: refrentionis con-
firmatio .ſecunda ibi:vñ cum.tertia ibi.nos itaqꝫ
2 ¶ No.primo.I ꝙ non valet conſuetudo per quam eccleſie ſi-
ne inſtitutione epiſcopi poſſidentur. detrahit enim obedien-
3 tie.⁊ ideo eſt verius corruptela.de conſuetu.cum inter nos.I
nam licet patroni tam laici:ꝙ clerici poſſint preſentare:nō ta
men inſtituere:vel deſtituere epiſcopis inconſultis. vt.§. de
4 preben.in laterañ.I Itē licet clerici in eccleſia collegiata poſ-
ſint eligere non tamen inſtituere:nec beneficia cōferre:ſine cō-
ſenſu epiſcoporum:nec prodeſt conſuetudo.contraria de hoc
not.de conceſ.preben.propoſuit.ſm Innoc.ad hoc placet ho
ſtien.⁊ remittit ad not.§.c.in rubrica.⁊ facit pro opi.fede. no
§.c.proximo.dicit tamen hic pbi.per.c.iura.de iure pa.ꝙ ſuf-
ficiebat inſtitutio ſubſequēs: conſequens conſenſus epiſcopi
etiam tacitus:qui preſumitur ratione temporis. pro hoc ad-
duco.l.qui in alienam.ff.de acqui.here.⁊.C.de peti.here.l.ſi ſi
lius.facit etiam quod not.inno.in.c.innotuit.de eo qui fur.or
5 di.ſuſcep.¶ Secundo not.I ꝙ officialis epi poteſt inſtituere:
licet non poſſit beneficia conferre.j.de offi.vica.c.ſi.lib.vj.cir
ca hoc vide quod no.de offi.ordi.c.rationi.ff.officialis lib.vj.
goffr.tamen per hanc decre.dicit hic vicarios poſſe beneficia
conferre.ad quod facit decre.dilecto.§.de preben. Sed cōtra
rium eſt verum.vt dicto.c.ij.de offi.vica.lib.vj.¶ Tertio no.
ꝙ ad archiepiſcopi officiū ſpectat prauam conſuetudinē de
ſua prouincia extirpare.et hoc vel iure legationis.vt dicit gl.
vel iure metropolitico ſi hoc ſtatuit in ſynodo.de accuſ.ſicut.
6 de prebē.graue.¶ Quarto not.I quod archieps excōicat ſub
ditos ſuffraganeorum minus canonice beneficia detinentes,
cenſetur enim maleſidei.⁊ ideo tenetur ipſam dimittere:⁊ cau
ſam ⁊ omnes fructus perceptos ⁊ percipiendos.de preben.di
lecto in ſi.cōiuncto.c.grauis.de reſti.ſpolia.non ergo preſcri
bere poſſunt quanto tempore tenuerunt licet Ro. hic contra
per decre.circa.de iure patro. Sed reſponde:vt ibi no.¶ No
ta.quinto quod papa mandat iſtos non abſolui a ſententia ex
cōicationis:niſi ſatiſfecerint.⁊ aduerte.ꝗ in ſuprascriptis ptꝫ
ꝙ dirigitur archiepō ⁊ ſuffraganeis.ex quo argue. ꝙ a ſentē
tia excōmunicatiōis archiepiſcopi poſſunt ſuffraganei abſol
uere.quod eſt verum a ſententia canonis archiepiſcopalis a
ſententia vero hominis.ideſt ipſius archiepiſcopi non poſſet
abſoluere.argu.de offic.ordi.cum ab eccleſiarum prelatis.fa-
cit quod not.de preben. graue.in ſi.⁊ in ſpec.de leg.§.nunc di-
camus.verſi.quod autem.queritur.¶ Sexto nota.quod ſen
tentiaꝫ archiepiſcopi papa confirmat authoritate apoſtolica

⁊ operatur iſta cõfirmatio ſm gl.ſi. ꝙ null⁹ poſſet abſoluere:
niſi papa ſic mandaſſet.vt in tex.gloſ.hic cõtra.⁊ in ſumma de
cõfir.vti.vel inut.l ſi.p hãc decre.⁊ idẽ vin.e.tit.c.iij.⁊.ꝟ.e.ti.c.
ij.⁊ bar.briꝫ.in venera. queſtiõe.lvj.de hoc in ſpec.de ſen.§.vt
autem verſi.quid ſi papa.⁊ bonũ opi.vera eſt:quando ſentẽtia
pape emanat p viam conſtitutionis:vt ſic cõſtitutio cõfirma-
ta per papam non ſit maioris authoritatis:ꝙ papalis conſti
tutio:a cuius excõmunicatione abſoluere poſſunt ordinarij
vt.c.nup.de ſenten.excommu.dictum vero huius glo.ſi.locũ
habet in ſententia hominis cõfirmata p papam.⁊ adde quod
de tali confirmatione not.ꝟ.de dilecto.⁊ optime facit.l.oĩum

Opponit in cõtrarium.

C.de teſtamentis.⁊ quod no.bar.in.l.actor.rem ra.ha.℄ Op
po.ꝙ iſta ſententia lata p archiepm in ſubditos ſuffraganeo
rum ſit nulla.cum in eos nõ habeat iuriſdictionẽ.ꝟ.de offi.or.
paſtoralis.ſo.ideo hic tenuit.ꝙ notoria erũt delicta.ſ.de cẽſi.
romano.§.notoria lib.vi.⁊ erant epiſcopi negligentes.⁊ re-
gulariter per negligentiam epi poteſtas ad archiepiſcopum
transfertur.ix.q.iij. cum ſcimus. et precipue in his que tan-
gunt ſtatum prouincie ſm Innoc.℄ Secundo op.hic ꝓtulit
ſententiam cõtra eos:qui de cetero ⁊c.⁊ ſic p futura culpa.Sꝫ
contra.ſ.de ſen.ex.romana.§.caueãt.lib.vj.ſo.hic culpa poſ-
ſit.quod dic:vt dicto.§.caueant.

1 ℄ Clerici vltra facultates eccleſie aliquem excipere non te
nentur.
2 Multa inflicta vltra facultates nõ põt exigi ab inuito.
3 Inſtitutio quid dicatur.
4 Inueſtitura quid dicatur.
5 Poſſeſſionem nemo conſequitur p inueſtituram niſi poſtea
corporaliter inſtituatur.

1 Authoritate. Not.ꝑrimo quod cle-
rici vltra facultates ec-
cleſie aliquem recipere non tenentur a contrario
ergo ſenſu ſi volũt recipere poſſunt:non tamen ef
frenatam multitudinẽ.quod dic:vt.ꝟ.eo.dilectus.i.titulus er
go in eccleſia ſpiritualis debet eſſe cum tẽporalitate coniun-
ctus:vel inane nomen clerici.conferret inſtitutio.⁊ ſic ſine tẽ
porali tonugio ſpiritualis titulus non duraret din.j.q.iij.
ſi quis obiecerit.efficax eſt igitur exceptio cõtra impetrantes
in aliqua eccleſia nõ ſufficiunt facultates intantum ꝙ etiam
ad titulum canonicatus vbi facultates deſint recipere non te
2 nentur:vt hic ad hoc.c.dilectus.ꝟ.titu.ij.vbi dixi.ꝑEt collige
arg.ꝙ multa inflicta vltra facultates non poſſit exigi ab inui
to.quod verũ eſt. vt.l.illicitas.§.penultimo.de offi.pre nec ca
uebit de ſoluendo ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit. et
hoc ſpeciale in multa vt vltra facultates indicta ad poſſibile
redigatur. pena vero legalis ſi exigi nõ põt commutatur in
corporalem.ff.de iuriſ.omnium iudi.l.ſi quis.⁊ de ſeruis fugi
ti.l.quicunq.⁊ hac exacta pena pecuniaria in iſtam commu-
tata extinguitur.vt not.j.de homi.c.ſicut dignum.§.eos inſu

Ponitq̃ne ſtiones.

per.⁊.l.nullum.C.de teſti.per Cy.℄ Querit gloſ.quid eſt in-
ſtituere,⁊ quid eſt inueſtire.⁊ dic.vt in ea que videtur velle iſta
tria ponere:vt diuerſa.inſtituere:inueſtire:⁊ in corporalẽ poſ
ſeſſionem mittere.⁊ non bene declarat.ſed plenius dyn.de re
3 gu.iur.c.lib.vi.vbi dicit.ꝑquod inſtitutio eſt iure alicuius be
4 neficij verbalis collatio.Jo.an hic dicit ꝑquod inueſtitura eſt
quedam declaratio voluntatis:⁊ quod de prouentibus alicui
⁊c.remittit.ad not.per eum.ꝟ.de conſuetu.c ij.Dy.autem ibi
dicit quod inueſtitura eſt inſtitutionis vel collationis confir-
matio:⁊ miſſio in poſſeſſionem ⁊ collationis ⁊ inueſtiture exe
cutio.Aliqui tamen dicunt quod inueſtitura facta per euꝫ qui
poteſt ⁊ de illo qui canonice eſt electus habet vim cõfirmatio

a ℄ Poſſeſſionẽ Adde fran.de are. cõſi.xvij.ro ma.cõſ.ecte lij.Oldrad. cõſi,clxvij.

5 nis.liiij.diſtin.in ſynodo.⁊ cõclude.ꝑquod p inueſtituram nõ
a conſequitur quis poſſeſſionem ſecundum gloſſ.ad hoc.ſ.de
donatio.p tuas.⁊.xvi.q. vij. ſi quis deinceps.vbi de hoc.⁊ de
prebendis pro illorum,⁊ de his que fiunt a maiori parte capi-
tuli ex ore.

1 ℄ Clerici alienigene poſſunt intitulari in eccleſijs illi⁹ dio
ceſis ad quam ſe conferunt.
2 Succeſſio dicitur hereditaria nõ ſolũ reſpectu ſanguinis:ſꝫ na
tionis eiuſdem gentis.
3 Inſtitutio clericorum in omnibus eccleſijs ſpectat ad ſupe-
riorem.

Ad decorem. Cum in eccleſiis extraneos
oportet inſtitui non debere
inſtitui clerici certe originis tantum: ſed vndecunq
ſint : dum tamen idonei. et primo ponit exceſſum patriarche
queꝫ aggrauat.ſecundo illud corrigi mandat:non parenti cõ
1 minatur:⁊ referri iubet ſecunda ibi:quo circa.℄ Not.primo ꝑ
qꝺ clerici alienigene poſſunt intitulari in eccleſijs illius dioce
ſis ad quam ſe conferunt.vt.ꝟ.de peregri.p totum.℄ Secũ-
do not.quod not.de vna natione tantum non ſunt clerici.eli-
gendi:ſed de illa ⁊ de illa:⁊ eſt mala preſumptio contra cõtra-
rium facientes.⁊ quodammodo hereditarie ſucceſſiõis prohi
2 biti in eccleſia.viij.q.i.apoſtolica.Et collige ex hoc.ꝑ ꝙ dicit
hereditaria ſucceſſio non ſolum reſpectu ſanguinis : ſed na-
tionis eiuſdem gentis.quod eſt not.dignitates enim non de-
bent procedere per ſucceſſionem ſanguinis. vt.ꝟ.de elec.vene
rabilem.ad ſi.ſimiliter nec reſpectu certe natiõis.vt hic.quod
eſt notandum ⁊ contra multos qui culmina dignitatum per
nationes vſurpare conantur:⁊ contra tales male preſumitur
3 vt hic patet.℄ Tertio hic colligitur.ꝑquod inſtitutio clerico
ruꝫ in omnibus eccleſiis ſpectet ad ſuperiorem.ergo nõ ad cle
ricos eccleſiarum collegiatarum ſpectat ſuorum canonicoruꝫ
inſtitutio:⁊ collatio prebendarum.quod dic:vt dixi plene.ꝟ.
c.ij.℄ Quarto not.ꝙ non tenetur quis illi reuerentiam exhi
bere:a quo non ſperat gratiam promereri. ℄ Quinto nota.
remotam coniecturam ex qua quis conuincitur ſi enim poſt
monitioneꝫ certe nationis clericos ordinare non deſinit: hoc
eis preſumitur permiſiſſe.⁊ hoc ipſo de preſumpta permiſſio
ne.conuincitur.

1 ℄ Cuſtodia eccleſiarum vacantium de iure communi ſpe-
ctat ad epiſcopum.
2 Actor poteſt in ſua poteſtate deducere exceptionẽ aduerſa-
rio cõpetentẽ vt ipſam elidat replicatione.
3 Archieps de conſenſu capituli põt aliquo iura ſue dignitatis
alteri dignitati donare.
4 Dignitas dicitur poſſidere iura et libertates que ſibi com-
petunt.
5 Verba facias qꝺ tibi placet quid importent.
6 Sentẽtia lata ſup poſſeſſorio eſt interlocutoria.
7 Sentẽtia ſup poſſeſſorio nõ eſt ꝑpetua:ſed durat eius effect⁹
donec ꝓprietatis queſtio dirimatur.
8 Archidiaconus abiurando iura ſue dignitatis preiudicat ſi-
bi:ſed nõ ſue dignitati.
9 Admittitur quis ad reprobandum quod probatum ſibi non
prodeſt.
10 Epiſcopus ⁊ capitulum ſi conſentiant in diminuendo iura ali
cuius dignitatis in eccleſia ipſa durante:non debet hoc ſupe-
rior ſuſtinere.
11 Iudex qui de cauſa cognoſcit ſi reperit in proceſſu cauſe eccle
ſiam eſſe leſam:põt ſibi iudicis officio ſubuenire.
12 Litis euẽtus eſt incertus ſicut belli euentus.
13 Agenti interdicto vti poſſidetis non poteſt opponi ꝙ rem il
lam abiurauerit.pro qua agit.
14 Donec dictio videt idẽ factum continuare.
15 Collatio:inſtitutio ⁊ inueſtitura qualiter differant.
16 Confeſſio in dubio an preſumatur realis:vel perſonalis.
17 Imperator ſi concedat iuriſdictionem in quodam caſtro cui-
dã comiti:cui ſit facta cõceſſio comiti an territorio.
18 Rector eccleſie ſi male alienauit iura ipſius: põt ipſemet veni
re contra alienationem etiã iuramẽto nõ obſtante
19 Actio in factuꝫ an oriatur ex ſentẽtia interlocutoria.

Cum veniſſent. Si poſſidet in oĩa
ſtituendi is etiam
ad quem de iure communi non ſpectat:penden-
te iudicio proprietatis i poſſeſſiõe defenditur.et
ſunt tres partes.in prima allegatio p archiepõ
In ſecunda allegatio pro archidia. In tertia interlocutio:et
ſub certa forma diffinitiue commiſſio. ſecunda ibi : inter alia
tertia ibi:nos igitur.℄ No.primo quod archiepiſcopus plu
res procuratores conſtituit:de quorum poteſtate vide.j.de p
cura.ſi duo lib.vj.⁊ ibi quid iuris ſi vnus ,confitetur:alter ne-
1 gat.℄ Secundo not.ꝑ ꝙ de iure communi cuſtodia eccleſia-
rum vacantium ſpectat ad epiſcopum:de quo dicam poſt gl.
hic autem cuſtos quicunq ſit debet fructus qui tẽpore vaca-
tionis obueniunt reſeruare futuro ſucceſſori.de offic.ordina.
cum nos.⁊.eod.c.preſenti lib.vj.nec valet conſuetudo contra-
ria.j.de elec.qꝛ ſepe lib.vj.⁊.c.ſtatutum in cle. ℄ Tertio not.
in verſi.veruꝫ quid ſecundum intellectum verum ꝙ hic archi
2 eps erat actor.ꝑ quod actor poteſt in ſua poteſtate deducere
exceptionem aduerſario competentem vt ipſam elidat repli-
catione.vt ſtat iſte archieps qui petijt hoc iure iura ſibi adiu
dica

dicari:non obſtan.ſua conceſſio.quia fuerat perſonalis: ⁊ ea
dem ratione procedet iſta petitio.peto.𝔤.non obſtante pacto
de non petendo per metum:vel dolum extorto ⁊ hoc no.Jn
3 no.ſupra de re iudi.cum bertoldus.ℭ Quarto no.⁊ ꝙ archie
piſcopus de conſenſu capituli poteſt aliqua iura ſue dignita
tis alteri dignitati donare.quod dic: vt infra de iure pat.ca.
paſtoralis in fine ſine conſenſu vero capituli non poſſet facere
conceſſionem perpetuam:nec etiam temporalem:niſi de anti
qua et approbata conſuetudine id eſt ſibi competeret. de his
4 que ſi.a pre.nouit:et.c.ea noſcitur. ℭ Quinto collige.⁊ ꝙ di
gnitas dicitur poſſidere iura et libertates que ſibi competūt.
de hoc ſupra de cauſa poſ.cum ſuper.ℭ Sexto no.in verſi.ip
ſe ꝙ per iſta verba archidiaconus de hoc et de aliis facias qđ
tibi placebit ⁊c.non videtur confiteri aduerſam aſſertionem:
nec obligant ſic dicentem.talia enim verba cū habent vim pa
cti nudi.quia videntur alia intentione prolata.ſ.vt motā ſibi
controuerſiam deuitet:et ſic redimat vexationē ſuam. quod
licitum.ſ.de ſimo.dilectus quelibet parua preſumptio exclu
dit preſumptionem donationis: et remiſſio iuriū ſuorum.vt
5 l.cum aurum.ff.de ſolu.⁊ nec per iſta verba: facias quod tibi
placet.poteſt quis facere quod non eſſet iuſtum.vt.l.thais.§.
ſorore.ff.de fideicommiſ.li.et.l.p.de arbi.nec in generalitate
verborum venit donatio.vt.l.ſi filius.ff.de donatio.expone
ergo iſta verba quod ſibi placeret.i.placere deberet ſm goff.
6 ℭ Septimo.in verſi.nos igitur.⁊ ꝙ ſententia lata ſuper poſ
ſeſſorio eſt interlocutoria.et hac ratione non poteſt ab ea ap
pellari de iure ciuili vt.C.ſi de mo.poſ.l.j.ſecus de iure cano
nico.vt no.Jnn.ſ.de op.no.nun.c.ſignificātibus.ℭ Octauo
no.ꝙ papa dirimit qōnē poſſeſſoriā et aliā ipendētē dimittit
ſ.queſtionē ꝓprietatis et ex euentu iſtius ſe pendet ſtatus et
7 efficacia queſtionis poſſeſſoriē iam ſopite.⁊ non ergo ſenten
tia ſuper poſſeſſorio eſt perpetua:ſed durat eius effectus:do
nec proprietatis queſtio dirimatur.vt patet hic.dum dicit do
nec probatum ⁊c.ſ̄.de cauſa poſ.cum dilectus.queſtio tamen
proprietatis non impedit decīſionem poſſeſſoriē de quo con
ſtat.vt hic patet.ℭ Nono no.ꝙ archiepiſcopo incumbit onꝰ
probandi ꝙ conceſſio fuerit perſonalis. in dubio ergo videt
preſumendū conceſſionē fuiſſe realem.quod an ita ſit preſumē
dum no.hic glo.et.xxix.q.ij.in ſumma.et.xvi.q.i.poſſeſſiones
et per Jo.an.in regula priuilegiū de reg.iuris li.vj.in mercu.
et ibi etiam per dy.dictam.ſ.breuiter poſt barto. ℭ Decimo
8 no.in verſi.vel donec.⁊ ꝙ archidiaconus abiurando iura ſue
dignitatis preiudicat ſibi:ſed non ſue dignitati. de hoc in gl.
9 et infra dicam.ℭ Undecimo not.in verſicu.ſed in hoc caſu.⁊
ꝙ admittitur quis ad probandum quod probatum ſibi non
prodeſt iſta enim abiurationis executio eſt excluſiue archidi.
ab exercitio iurium abiuratorū:probanti tamen archiepiſco
po nihil prodeſt:et ſic admittitur ad nocendum:cum ſibi nō ꝓ
ſic.ar.contra.ff.de inoffi.te.l.qui repudiantis.in prin.⁊.l.poſt
mortem.§.liberi.ff.de cōtra.facit.l.j.C.de natu.liber.ℭ Duo
10 decimo not.in verſi.qꝛ nos.⁊ ꝙ ſi epiſcopus ⁊ capitulum con
ſentiūt in diminuēdo iura alicuius dignitatis in eccleſia: ipſa
durante non debet hoc ſuperior ſuſtinere:immo ex officio re
formare tenetur.vt hic.⁊ de maio.⁊ obedi.cum inferior. Quis
poſſet in totum illā deſtruere ſm nō de cōſti.cum acceſſiſſent
⁊ ſic facilius conceditur deſtructio .quam diminutio.ratione
vide in de.ſumma de rebꝰ eccle.non alienā.ℭ Tredecimo col
11 lige.⁊ ꝙ ſi iudex qui de cauſa cognoſcit:reperit in ꝓceſſu cau
ſe eccleſiam eſſe leſam:poteſt ſibi iudicis offitio ſubuenire.⁊ ſic
impendere ſuum officium etiam non petitum. ſimiliter ⁊ mi
nori qui eccleſie cōparatur.vt.ſ.de reſti.in inte.c.j.⁊.c.auditis
de quo gui.na.dixit dubitare legiſtas.circa hoc vide bart.in
l.uni.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infec.⁊ dixi.ſ̄.de poſtu.
bone.ℭ Decimoquarto not.ꝙ ex euentu probationum pen
det ſtatus cauſe.vt ſi probatum fuerit condemnetur.vel abſol
12 uatur.⁊ ſic euentus iudicij eſt incertus ſicut euentus belli.vt
a l.quod debetur.⁊.l.eo tempore.ff.de pecul.ᵃ ℭ Decimoquin
13 to not.poſt gloſſ.obijciebatur ad fi.⁊ ꝙ agenti interdicto vti
poſſi.non poteſt opponi quod rem illā abiurauerit: pro qua
agit.ſed poſſes dicere quod hic colligitur contrarium.cū hic
admittatur talis exceptio.ſed dic quod non admittitur ante
expeditionē poſſeſſoriē.vt hic patet.ſm Jnn.⁊ hoſt.⁊ ideo ſm
eos de exce.ꝙ ꝯceſſio fuerit perſonalis.qꝛ nec illius probatio
fuiſſet recepta:non expedito poſſeſſorio.vt.ff.vti poſ.l.j.§.in
ter litigatores.ſecus ſi exciperet:ꝙ precario fuiſſet conceſſa.ff.
de acqui.poſſeſſio.ſi quis poſtea.nam recipiens precario non
agit vti poſſeſ.contra dantes.vt.ff.de preca.l.qui precario.ſm
Jo.an.ſuper dicta glo.obijciebatur.ad fi.ℭ Antequā veniā
ad oppo.pro declaratione tex.quero quis in iſto capitulo fue

a ℭ De pecu lio.Tu adde.l.pende ſi certū pe.⁊ l.qdā.de re iudica.

Ponit quatuor lecturas ad hoc capitulum.

rit actor ⁊ quis reus:an archiepiſcopus:vel archi.Jo.an.ſup
glo.obijciebatur ⁊c.ponit poſt Jnnocen.quatuor intellectus
primus eſt quod in iſto capitulo agebatur interdicto vti poſ.
pro parte archi.qui inquietabatur ab archiepō in iuribus pre
dictis.ſcꝫ in cuſtodia eccleſiarum vacantium:⁊ inſtitutione ꝑ
ſonarū.⁊ hoc etiam ſentit glo.obijciebatur ⁊c.circa fi.ℭ Sꝫ
ad hanc lecturam plura obſtant.⁊ primo qꝛ dicto caſu fruſtra
archiepiſcopus deduxiſſet proprietatē iuris ſui in hoc iu
dicio:prout fecit.dum dixit.ꝙ de iure communi ⁊ conſuetu
dine generali ⁊c.agent enī interdicto vti poſ.non excluditur
per exceptionē domini.quod dic:vt.ſ̄.de preſcrip.veniēs per
Jnno.tunc enim in tali poſſeſſorio eſt vtile deducere proprie
tatem:cum ſuper probatione ſunt pares probationes hinc in
de:ſecus cum de poſſeſſione vnius conſtat a qua nō per viam
turbationis ſiue exceptiōis dominij:ſed per viam rei ven.dꝫ
a poſſeſſione excludi.ad hoc.ſ̄ de proba.licet cauſam.Secun
do hinc lec.ob.tex.interlocuti fuimus ⁊c. Si enim actum fuiſ
ſet poſſeſſorio:debuiſſet ferri diffinitiua: non interlocutoria.
vt dicto.c.licet cauſam.Tertio obſt.quia executio abiuratio
nis ꝯtra archidiaconū non debuiſſet admitti.vt.ſ̄.de renun.ſu
per hoc.Jtem ea probata non imponeretur archidiacono ſi
lentium ſed abſolueretur archiepiſcopus a petitione ipſius
Quarto ob.hinc lec.tex.ibi:donec probatum fuerit ⁊c.poſtꝙ
enim obtinuiſſet in poſſeſſorio videtur finitum iudiciū: et nō
alia probatio expectanda. Sed quidā ad hoc reſpondent ex
ponentes donec probatum ⁊c.i.tunc cum agetur ⁊c. de pro
prietati. ⁊c. non autem in iſto iudicio plus de proprietate q̄
14 retur.Sed ex litera patet ꝙ iſta expoſitio nō eſt bona.⁊ Jſta
enim dictio donec videtur idē factū continuare cū dicat do
nec probatum ⁊c. Si enim ad nouum factum referretur dice
ret tex.donec actum fuerit:et probatum.⁊ clarius patet ex fi.
dum concludit.ſi ergo alterutrum ⁊c.et per iſta non credo ꝙ
iſta lectura procedat.licet Joan. and. ſic cum ea pertranſeat.
ℭ Scđa lectu eſt ꝙ hic archiepiſcopus egit negatoria:negā
do hic iura ad archidiaconum ꝑtinere.vel confeſſoria: dicen
do ſpectare ad ſe.et ꝓ hac lec.facit ordo lr̄e. procurator enim
archiepiſcopi propoſuit ⁊ archidiaconus reſpondit. Sꝫ ob.
tex.ibi:nos igitur ⁊c. Si enim actum fuiſſet negatoria:vel cō
feſſoria:quomodo papa ferret ſententiam ſuper poſſeſſione
ad hoc reſpondet Jnnocen.ꝙ hic lite pendente archiepiſco
pus moleſtabat hunc archid.vnde ad iudicis officium ſpectat
ſuper moleſtatione prouidere.vt.l.ediles.§.itē ſciendum.ff.de
edi.edic.⁊ hec lectura placet Jnnoc.ℭ Tertia lectu.eſt ꝙ hic
petitorium ⁊ poſſeſſorium fuerūt ſimul intentata.ſed tunc ob.
tex.debuiſſet eīn tunc ſimul terminari ⁊ tū hoc prius termina
tum fuit poſſeſſorium.Sed reſponde ꝙ hic prius conſtitit de
poſſeſſorio p cōfeſſionē ergo ſuſpenſo petitorio ſup poſſeſſo
rio interloquitur.⁊ ſic poſtea ſententia ſuper proprietate pre
ualet iſto enim caſu nō datur differentia in poſſeſſorio ꝓpter
aliam que ſup proprietate ſperatur preferendam in executio
ne.vt.c.cum dilectus.ſ̄.de cauſa poſ.ℭ Quarta lectura.eſt ꝙ
ambe partes fuerūt coram papa ⁊ hinc inde propoſuerūt ſim
plex factū ſuū ita ꝙ nō fuit ibi edita actio vel modus agendi
nec libellus datus:nec lis cōteſtata.⁊ cum ex tali ſimplici nar
ratione cōſtaret pape ꝙ archi.poſſidebat decreuit illū in poſ
ſeſſione tenendum.donec archiepiſcopus coram iudice cōpe
tenti ⁊ per legitimos tramites iuris ꝓbaret illud quod ꝓpo
ſuerat.ſ.conceſſionem perſonalē:⁊ archidiaconꝰ abiurationē
valet enim tale iudicium coram papa cum eius preſentia ſup
pleat omnē defectum omiſſe ſolennitatis.vt.l.oim.C.de teſta
mentis.et quod no.Jnno.ſ̄.de litis conteſt.c.imo.ꝯtra iſtam
quartā lec.op.Jnno ꝙ ex illo iuramento voluntario non na
ſcatur actio ꝯ iurantem:vt latius infra dicam.ℭ Uenio ergo
ad op.per ordinem.et primo op.dicitur hic.ꝙ cuſtodia eccle
ſiarum vacantium et inſtitutio ſpectat ad archiepm̄ de iure
cōi.ſ̄ imo videtur ꝙ ad archidiaconū.de offi.or.ad hoc.et.c.
vt cauſam.ſo.vt in gloſ.i. vel dic ſm Phil.quo ad cuſtodiā ꝙ
non pertinet ad archidiaconū:niſi ex preſcripta conſuetudie.
de app.hone vel loquitur illud.c de eccleſiis que ſunt de prio
ratu monachoꝝ.et de hoc etiam no.in dicto.c. ſi in plebibus
alleg.in glo.quo ad inſtitutionem ad quē ſpectat.dic. ꝙ quā
doꝙ inſtitutio ſumitur pro collatione per quam aliquod
ius dat in bn̄ficio:et illa ſpectat ad epm̄.Si vero ſumit inſtitu
tio ꝓ inueſtitura ⁊ tūc ſpectat ad archi.vt de offi.archi.ad hoc
⁊ ita dicit etiam glo.⁊ qñꝙ collatio ponit ꝓ inſtitutione ⁊ ha
bet vim cōfirmationis.ſ.quando ſpectat ad epm̄.ſ.c.j.poſt ele
ctionē.ℭ Tria ergo ſunt quoꝝ vnū eſt alterū.collatio inſtitu
tio:⁊ inueſtitura.collatio hn̄ ſpectare ad archi.ſicut ad quali
bet perſonā eccleſiaſticā.inſtitutio ad ſolū epm̄.vt.ſ̄.eo.ex fre

Scđa lectura.

Tertia lectura.

Quarta lectura.

Opponit in contrarium.

gnâtibus inueſtitura.i.immiſſio corporalis ad archid.vt.d.c.
ad hoc q̃ñq; tñ collatio ⁊ inſtitutio ſpectat ad ep̃m:⁊ tũc colla
tio vim habet inſtitutionis:ſi ſuo iure ad eum ſpectat vtrũq;
ſecus ſi diuerſo vt.ȝ.de elec.cum inter canonicos.℄ Scḋo
oppo.dicitur hic.ꝙ archiep̃o incumbit probatio.ꝙ conceſſio
fuerit perſonalis.contra immo videtur ꝙ incũbit archid.qḋ
fuerit realis duplici ratiõe.primo:qꝛ intẽtio ep̃i erat fundata
de iure cõmuni.vt in iuribus allega.in gloſ.ſcḋo qꝛ archid.
fatebatur cõceſſuȝ:⁊ ex ea nitebatur.ergo debuit probare:qḋ
erat cauſa ſue intentionis:poſtq̃ plene de iure communi ⁊ ex
ſua confeſſione conſtabat de intentione archiepiſcopi. Nam
olim confeſſus fuit iſta ſpectare ad archiepiſcopuȝ.ergo ⁊ ho
die preſumuntur.vt dicit tex.ȝ.de trãſac.preterea.⁊.l.ſiue poſ
ſidetis.C.de tranſac.ſolu.dicit glo.⁊c.hic cõceſſio preſumitur
fuiſſe realis:nõ perſonalis.Sed dices.immo oppoſitum de
bemus preſumere.qꝛ ꝯceſſiões facte perſonis de bonis eccle
ſiarum perſonales preſumuntur.vt.ȝ.de tranſact.veniens.et
de preben.niſi ſo.hic faciebat preſumere cõceſſionẽ realẽ poſ
ſeſſio continuata plurium archidiaconorum predeceſſorum
iſtius ⁊ ſic cuȝ deſcenderit exercitium dicti iuris ſucceſſiue in
plures preſumitur.ꝙ realis fuerat cõceſſio.qꝛ talis deſcenſus
nõ põt cõgrue adaptari ad cõceſſiõeȝ perſonalẽ q̃ morte finit
vt.ȝ.c.niſi eſſent. Confeſſio igitur archiep̃i limitata ꝙ fuerit
perſonalis reiecta limitata perſonalitatis niſi eam veram pro
bet:remanet valida ſicut alius qui cõfitetur mutuũ dȝ cõdem
nari:niſi probet exceptionẽ ſolutionis:vel aliã quaȝ opponit.
de quo in ſpecu.depoſi.§.ſi.verſi.antepe.⁊ penul.⁊ quod not.
Joannes and.de confeſſioni.c.primo lib.vi.ſuper verbo con
feſſis:quod dixi in dicto.c.cum venerabi.℄ Sed hic inciden
16 ter ſ queriſ.vtrum in dubio preſumatur conceſſio realis:vel
perſonalis.glo.hic dicit.ꝙ aut donatio fit eccleſie aut perſo
ne ⁊c.vt in ea ⁊ bene ſentit. Sed dic clarius vtrum in dubio cõ
ceſſio videatur facta in rem vel in perſonam.⁊ diſtingue.nam
quandoq; talis conceſſio cõtinet beneficium principis.⁊ tunc
in dubio debet intelligi cõceſſio realis:qꝛ beneficia principis.
⁊c.de conſti.prin.l.ſi.Quandoq; cõceſſio cõtinet priuilegium
hoc eſt aliquod cõtra ius ſcriptũ.⁊ iſto caſu ſi quidẽ datur ci
uitati vel vniuerſitati alicui.⁊ in dubio videſ cõceſſio realis.vt
l.forma.§.q̃q̃.de cenſi.Quandoq; datur certe perſone ſingu
lari:⁊ illo caſu glo.dicit in dicto.§.q̃q̃.ꝙ videſ conceſſio rea
lis:niſi aliud appareat.old.reprehendit illã glo.bar.remittit
ad not.per eũ in.l.qꝛ perſonale.ſol.ma. Quandoq; talis con
ceſſio nõ continet beneficiũ.vel priuilegium principis. ſed eſt
alia cõceſſio priuati.vel alterius inferioris.tũc quandoq; con
ceditur mera facultas facti.vt ſi dico.concedo tibi meram fa
cultatem eundi:vel ꝙ poſſis ire:⁊ ſimilia verba que referũtur
ad factum.magis q̃ ad ius.⁊ tunc conceſſio preſumitur perſo
nalis.vt.l.apud iul.§.ſi quis alicui.de leg.i.facit inſti.de inuti.
ſtipu.§.ſed cũ factum. Si vero confeſſio refertur ad ius.⁊ tũc
aut fit indeterminate reſpectu fundi dominãtis.⁊ preſumitur
conceſſio perſonalis.vt.l.pe.de ſerui.ruſti.pre.aut determina
te:⁊ tunc in dubio preſumitur conceſſio realis.vt in iſto.c.⁊ de
ſerui.per totum niſi ex qualitate relicti ⁊ perſone aliud preſu
17 matur vt.l.pater filie.ff.de ſerui.lega.Et ex his inferas.ſ ꝙ ſi
a imperator[a] concedit.iuriſdictionẽ in quodam caſtro cuidam
comiti ⁊ dubitatur vtrum conceſſio ſit facta comiti illius ca
ſtri.vel ſit facta territorio.ex predictis patet quod preſumi
tur facta territorio iſta ſunt dicta Bartoli.l.pater filie. credo
quod illa dixerum plenius in.c.olim.ſ.de verbo.ſignifica.⁊ de
iſta materia dic.vt not.xvi.q.i.poſſeſſionẽ.⁊.xxv.q.ij.in ſum
ma.⁊ in regula priuilegium.in mercurialibus.℄ Tertio op
18 ponitur:dicatur hic.quod archi.ob.exceptio abiurationis.ſ
contra ſi rector eccleſie male alienat iure ipſius poteſt ipſemet
venire contra alienationem etiam iuramento non obſt.vt.ȝ.
de iureiuran.intellectio.⁊ de rebus eccle.non alienan.ſi quis
ſolu.vt in gloſſ.obijciebatur ⁊c.que ſoluit dictum cõtrarium
tribus modis.tu diſtingue aut rector alienat male reȝ eccleſie
ſine iuramento.⁊ tunc contra illam licite venire poteſt. vt di
cto.c.ſi quis.⁊.xxxv.q.ix.quod quis. aut alienauit cum iura
mento:⁊tunc aut in confirmatione ſua tempore quo promo
tus fuit iurauit non alienare. ⁊ hoc caſu non obſtante illo ſe
cundo iuramento in alienatione interpoſito ſtatur primo.⁊ſic
poterit venire contra.vt dicto.c.intellectio. aut in promotione
non iurauit ⁊ tunc debet ſeruare iuramẽtũ ⁊ nõ põt . ꝯtraue
nire.vt hic non tamen dignitati preiudicatur: ſi tamen aliter
non poſſet eccleſie cõſuli etiam ipſe idem qui iurauit poſſet ve
nire ꝯ.vt.ȝ.de iureiu.ſicut ſȝ hic poterat aliter ꝯſuli.vt ex tex.
pȝ.℄ Quarto extra gl.op.⁊ videſ.ꝙ ex illo.iuramẽto archi.
poſtq̃ eſt in poſſeſſione non ſit orta aliqua actio archiepiſco
po ad priuationẽ ipſius archidiaconi.qḋ ſic probatur: nã licet
ex iuramento iudiciali et neceſſario oriatur actio: nõ tñ ex iu
ramento voluntario ſuper aliquo contractu interpoſito. qꝛ
iuramentũ tale confirmat contractũ q̃ñq;:nõ act. producit. vt
l.ſi quis pro eo in prin.ff.de fideiuſſo.ſo dicit hoſti.ſm quoſ
dam ex tali iuramento oritur actio ſm canones arg.xxi.q.ij.
quicumq;.et.q.v.quia ioannes.nec mirum cum detur ex nu
do pacto ſupra de pact.c.ij.et.Jn iij.no.dicit quod ex tali iu
ramento non competit ciuilis actio.et ſi dicas.quomodo er
go archiepiſcopo probãte adiurationeȝ archidiaconi ipſe pri
uatur libertatibus.dicit ipſe ꝙ archiepiſcopus periuriũ ar
chidiaconus deduxit per viam denuntiationis que habet lo
cum vbicumq; actio deficit ſupra de iudi.nouit. et de iureiur.
quẽadmodum in ſi.et ſm hunc intellectum bene cõſonat ſen
tentia petitioni. ſcȝ ꝙ archidiacono imponatur ſilentium.⁊.
ꝙ deinceps non immiſceat ſe libertatibus.et hic eſt verus in
tellectus patens ex regiſtro ſm eum.de iſto ergo articulo an
ex iuramento oriatur actio non eſt curandum de iure cano
nico propter remediuȝ denunciatio.vt dixi.remiſi ne hoc ad
dictam.l.ſi quis pro eo per bar. et poſt hoſtien. in ſumma de
aſſer.an.§.i.verſi.quis ſit effectus.et quod no.i.q.vij.quoties
cordis.℄ Quinto op.ȝ formam interlocutorie.dixit enĩ pa
pa interlocut. ſummus hunc tuendum : quod non poteſt fieri
per alium:q̃ per iudicem.vt.ff.ne vis fiat ei. per totum.et ſic
videtur ſe ipſum iudicem condemnaſſe. ꝙ tueri et defendere
teneatur.ſed nullus poteſt ſeipſum condemnare : vel ſibi ipſi
precipere.vt.l.penult.de arbi. So.dicit Jnno.iſta v̾ba tuen
dum ⁊c.habent iſtũ intellectuȝ ꝙ archiepiſcopus nõ debeat
moleſtare:et ſi moleſtabit:debeat per iudicẽ coerceri ſm Jn
no.℄ Sexto op.dicitur hic.ꝙ ſi conceſſio archiepiſcopi fue
rit realis:quãtũcumq; archidiaconus abiurauerit dicta iura
nihil accedet vtilitatis archiepiſcopo. quia ipſe conſulet ar
chidiaconatui ⁊c.ſed ſuperuacuum et inane videtur hoc con
ſilium.quia abiuratio archidiaconi non preiudicat ſue digni
tati archidiaconali. vt in iuribus alleg.in gloſ. obijciebatur.
Si ergo iſta iura et libertates remanere debent penes ipſam
dignitatem et per abiurationem archidiaconi non ſint in ar
chiepiſcopũ transferende.vt.ȝ.de arbi.per tuas.neceſſario con
cludiſ ꝙ ſuperuacuũ erit pape conſiliũ et prouiſio contra.l.
ſtipulatio.§.diuus.ff.vt le.no.ca.ſol.dicit Jo. an.poſt Jnno.
cum archidiaconus propter adiurationem hec iura exercere
non poterit archiepiſcopus tanq̃ vacantia exercebit ca.vt.ſ.
de heredi. ad abolenduȝ.et ſic ſucceſſiuo tẽpore poſſet archi
epiſcopus hec iura ſibi retinere:et cauſari in poſterum quod
iuramentũ archidiaconi fuit preſtitum in caſu licito. et ꝙ ei⁹
renuntiatio tenuit.licet ergo regulariter cum iura alicui⁹ di
gnitatis ſue prouincie defenſore carent:ad ipſum cuſtodia et
defenſio deuoluatur.vt dicto.c.ad abolendum.cũ cum in ta
libus iurib⁹ inferioris dignitatis ius pretendit et ſibi vẽdica
re contendit in cuſtodia dictorũ iurium eſt ſuſpectus:nec cu
ſtodire debent ipſa:ſed illi dignitati eſt aliter cõſulendum.⁊
ita noluit papa hic ſentire.et cautum etiam eſſet ſm Jnno.⁊
hoſti.ita ſubiungere in ſententia declaratos per hanc ſenten b
tiã vt nullum dignitati in poſteruȝ preiudiciũ generetur.ar.
de cap.mo.c.ij.in ſi.et de dona.inter dilectos. conclude ergo
ꝙ hec iura quorum exercitio archidia.eſt priuatus exercebit
ea papa:vel alius deputatus ab eo : vel archiepiſcopus non
ſuo nomine:ſed dicte dignitatis.et ita in effectu colligitur ex
glo.Jnno.quam dicit hoſti.potius obfuſcare intellectum.c.
q̃ declarare.ſed ſatis declarat intelligẽdo.vt dixi omiſſo alio
intellectu eius: ꝙ hic archiepiſcopus agebat non ſolum : ꝙ
priuaretur archidiaconus:ſed eius dignitas exercitio predi
ctorũ iurium propter adiurationem predictam. Sed iſte in
tellect⁹ non placet ſibi.℄ Quero dixi ſm ſam lec.ꝙ eo ꝙ ar
chiepiſcopus moleſtabat archidiaconũ lite pendente papa
fuit interlocutus eum tuendum donec ⁊c.quero ergo vtrum
effectus huius interlocutorie duret etiam poſt litem finitam
diſting. Jnno. ꝙ aut fertur ſine cauſe cognitione et tunc mã
data iudicis que emanant lite pendente ea finita finiuntur:ſi
cut acta iudicij.de iudi.properandum.aut cauſa cognita au
ditis iuribus partium:et allegationib⁹ et ſtatur ei perpetuo
et tranſiret in rem iudicatam.C.cõi.epi.licet.C.de ſent.ex ſti
19 pu.et de reiudi.qḋ ad conſultationẽ.ſet no.bene iſtam.q.ſci
tis enim ꝙ eſt qḋ.an ex interlocutoria oriatur actio in factuȝ
b [b]ſicut ex diffinitiua.nam ſm opi.ꝙ orietur:debet forte intel
ligi cum emanat cauſa cognita et auditis partium allegatio
nibus de hoc.ȝ.de elec.cum dilectus.et no.barto.in.l.a diuo
pio.circa finem.prin.ff.de re iudica.⁊ in ſpec.de exec.ſenten.§.
ſequitur.

Prelatus

a ℄ Quaſi im
perator. Vi
de bal. in.l.
ſi. liberteq;
C. de liber.
xiij.col.

b ℄ Oritur
actio i factũ
Adde bar.
⁊ dato.vltra
hic alleg.in
l.ſi poſtula
uerit.§.ſi li
ber hõ. in ſi
ne.ff.de adul.
et in.l.ſȝ.§.
idẽ.ff.de pec.
bal . i addi.
ſpec.de exec.
ſen.i ver.q̃
ro an ex in
terlocuto
ria.bart.i.l.
ſi.§. neceſſi
tatem.C.de
bon . q̃ lib.
Cardi.i cle.
j. de appel.
aleg.de uno.
ſ.l.i.§.hoc
iudicium.ſi
go ms dic.
nõ obtemp.

1 ❧ Prelatus nõ pôt ſibi conferre beneficium cuiuſcollatio
ad eum pertinet.
2 Collatio beneficiorum pertinet ad prelatum.
3 Cuſtodia eſt dignitas:ſic ⁊ ſuccentoria.
4 Tutor pôt prebere authoritatẽ pupillo in negotio de quo ali
quid ſibi queritur.
5 Notarius an poſſit facere inſtrumentum ſue ꝓcurationis:ſi
eſt conſtitutus ab aliquo procurator.
6 Collator ſi dedit poteſtatẽ alteri cõferendi:an ille cõferre po
terit illi qui in eũ poteſtatem tranſtulit.

Cum ad noſtram.

Js ad quem ſpectat colla
tio dignitatis ſe ipſm inſtituere nõ pôt in illa:⁊ pri
mo ponit dictum:ſecũdo rationẽ dicti ibi:qꝛ cum
1 ❧ Not.primo.ꝙ prelatus nõ pôt ſibi conferre beneficiuꝫ
cuius collatio ad eũ pertinet.ſimiliter nec authoritatem pre-
ſtare.vt de beneficio qđ conferre tenet͛ aliqđ ſibi retineat.ſ.de
reb.eccle.non ali.c.ſi vna in clemen. ¶ Secũdo not.ꝙ ad ab-
batem ſpectat collatio prebendaꝝ.⁊ erat iſte abbas ſecularis.
qꝛ ſi regularis fuiſſet.nõ eſſet tractandũ de prebendaruꝫ colla
tio.ad hoc.ſ.de renũ.ex tranſmiſſa.⁊ fuit iſte de cuſtode fact⁹
2 abbas.vt patet in integro ſm vin. ¶ Tertio no.ꝙ collatio
beneficioꝝ pertinet ad prelatũ.de quo ardua eſt queſtio.vt no.
3 ſ.de elect.cũ eccleſia vulterana. ¶ Quarto colige.ꝙ cuſto-
ſtodia eſt dignitas ſic ⁊ ſuccentoria.de exceſ.prela.inter.aliter
accipit cuſtodia.ſ.c.proxi.⁊ aliter.ſ.de elec.cũ inter. ¶ Quin
to.ꝙ inter dantẽ ⁊ accipientem ⁊c.concor.l.pupillus.§.itẽ ipſe
4 ff.de aut.tu.hinc eſt.ꝙ tutor nõ pôt prebere authoritatẽ pu
pillo in negotio de quo aliquid ſibi queritur.vt.d.§.itẽ ipſe.⁊
l.ſ.⁊ huius rõ naturalis eſt.agere enĩ ⁊ pati ſunt cõtraria:que
nõ poſſunt manere in eodeꝫ ſubiecto.⁊ hac ratione ſi debitor
creditori ſuccedit cõfunditur actio vt queadmodũ vnus ſibi
ipſi non pôt a principio obligari ita nec durat ſi deueniat ad
eandẽ perſonã.vt.l.vtranius.§.ſꝫ cũ duo.ff.de fideiuſ.⁊.l.ꝙ ſi
5 dubitet͛.§.ſi filius.C.e.c.⁊.l.gñaliter.⁊ facit ad queſtionẽ.ꝙ an
notari⁹ poſſit ɔficere inſtrumẽtũ ſue ꝓcurationis:ſi eſt ɔſtitut⁹
ab aliquo ꝓcurator.qđ dic:vt.l.ij.de ſtipu.ſuo.ꝑ har. ¶ Sex
to not.glo.ꝙ nullus pôt ſuſtinere perſonã pluriũ de quo dic:
vt noc.lxxxviij.di.ſingula.⁊ de ꝓba.ex literis in gl.ij. ¶ Que
6 rit glo.ꝙ ſi collator dat poteſtatẽ alteri conferendi:an ille con
ferre poterit illi qui in eũ poteſtatẽ tranſtulit arguit primo ꝙ
nõ.ſecũdo ꝙ ſic.bona.dicit aut ille cui cõpetebat ius eligendi
trãſtulit iſtã poteſtatẽ totã in aliũ:⁊ tũc poterit ab illo eligi qꝛ
ille q nõ eligit nũc ſuo ꝓprio nole:nõ vt miniſter vel ꝓcurator.
aut ipſe eligit vt ꝓcurator:vel vt cõmiſſari⁹ vnius ſolius ⁊ illũ
nõ pôt eligere:vel preſentare:vel illi cõferre.cum enĩ ille ipſius
vices gerat ſicut nõ poſſet ipſe eligere ſe ipſm.ita nec per mini-
ſtrum ſuuꝫ ad hoc de preben.dilectus.iij.de iure patro.c.vno
lib.vi.plus diceret bona.ꝙ ſi ad duos ſpectat ius eligendi vn⁹
nõ pôt eligere aliũ.qꝛ nõ eſt tunc electio celebrata a maiori p-
re capituli:qđ requiritur.vt.c.qꝛ propter de elec.⁊ hoc eſt verũ
qñ illis duobus cõpetit ius eligendi.vt collegio ſecus ſi tanꝙ
ſingulis vt patronis.vt not.de iure patro.c.in.c.per noſtras
cõſuenit tñ hoc caſu fieri cõpromiſſum.vt diſputant Joã.an.
in regula in toto de reg.iur.lib.vi.Et adde ad predicta.l.ſiſtu
las.§.ſi fundũ.de cõtrahẽ.emp.an qs poſſit tradere ſibiipſi rẽ
ſibi debitã ab eo cuius negotia gerit.facit etiam an iudex poſ
ſit cõmittere executionẽ ſententie parti victrici.videt͛ ꝙ nõ vt
hic.dic vt.ſ.c.proxi.

Ponit que ſtiones.

¶ De conceſſione prebende. Rubrica

¶ Dictum eſt.ſ.de prebendis ⁊ inſtitutionibus.ſed ꝙ eccle-
ſie vel prebende conferuntur interdum vel promittuntur an
teꝙ vacent ideo ⁊c.de man.vij.q.j.factus.⁊.c.ſeq.⁊.c.non ſu-
rem.⁊.c.eũ qui.iij.q.ij.audiuimus.repetitur in.vj.⁊ de.cui cõ
uenit de offic.delega.c.penul.lib.vj.⁊.c.vno de officio delega.
in clemen.

1 ❧ Subſtitutus viuenti ſcienter ab eccleſiaſtica cõmunione
repellitur.Et eſt infamis nu. 2.
3 Epiſcopus ſi iniuſte priuauit aliquem eccleſia ſua:quam alte
ri contulit bona fide recipienti ⁊ poſſidenti poſtea.xl.annis:⁊
tũc ſibi innotuit illũ iniuſte fuiſſe ſpoliatum:an teneatur reſti
tuere ipſam illi.
4 Jura poſitiua ſi cõſciẽtie ɔtradicũt:nõ ſunt ſequẽda iure pol.
5 Duo ſi litigãt ſuper beneficio:⁊ adiudicatur illi cui nõ debe-
batur in veritate an poterit retinere.

1 # Cui in viuorum.

†Subſtitu
tus viuẽti ſcienter ab eccleſiſtica cõmunione repellit͛ nõ
diuidit͛. ¶ Not.primo penã illius q patitur
ſe ſubſtitui viuenti in beneficio poſt mortem
ergo rectoris dꝫ in eccleſia intitulari:vel etiã
eo viuo.ſi iuſte priuatus eſt.vel tranſlatus q quo ad hoc pro
mortuo reputat͛.vij.q.j.§.ecce.⁊ ex hoc qđ dicit tex.ꝙ ſunt pel
lendi a cõmunione ⁊c.colligit͛.ꝙ ipſi ſunt deponendi.ij.q.j.in
2 primis.ꝙ ⁊ ſunt infames.iij.q.ij.audiuimus.⁊ ſicut ille qui ac
cipit alterius vxorẽ illo viuente efficit͛ inhabilis ad matrimo-
niũ cõtrahendũ.ſ.de eo qui duxit vxo.quam po.ꝑ adul.c.ij.et
c.ex tua ꝛ.ita ille qui accipit eccleſiã alteri nuptã inhabilis effi
citur.vt hic:vt ſic de matrimonio carnali ad ſpirituale ſit arci-
tum arguere.vt.ſ.de tranſlatio.inter cor.⁊.xxi.q.ij.ſicut vxor.
3 ¶ Querit glo.ꝙ pone ꝙ iniuſte epũs priuauit aliquẽ eccl'ia ſua
quã aliter contulit bona fide recipienti:⁊ poſſidenti poſtea.xl.
annis.⁊ tunc ſibi innotuit illũ iniuſte fuiſſe priuatũ.an teneat͛
reſtituere ipſam illi.videt͛ ꝙ ſic.qꝛ nõ preſcriptione:ſed legiti-
ma inſtitutione bñficia poſſident vt.c.j.de regu.iur.lib.vi.hic
autẽ collatio fuit iniuſta facta de beneficio ad alium ptinente
vt.c.ad petitionem.de accuſ.⁊.c.cum bertoldus.de re iudica.
¶ Jtẽ ſicut malefidei poſſeſſor nõ preſcribit:vt in regula ma
lefidei.Jta videt͛ ꝙ ſi ſuperueniat poſt eã cõplectam irritet ⁊ an
nullet preſcriptionẽ.vt.l.vtrãnius.§.ſꝫ cũ duo.ff.de fideiuſ.ibi
vt queãdmodũ nõ poſſet incipere:ita nec duret ⁊c.accedat ad
hoc ꝙ preſcriptio ⁊ ſententia ſunt de iure poſitiuo.vt not.in
4 l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ iura poſitiua ſi cõſciẽtie cõtra
dicant nõ ſunt ſequẽda iure poſi.vt not. Jnno.ſ.de iniuri.ec.
c.qꝛ pleriqꝫ.⁊ hoc tenẽt theologi.dicit glo.cui ſupplet Joan.
an.qđ verũ eſt qđ dicit:ſed nõ faciũt iuſta.idẽ mathe.xxiij.et
j.q.j.omnia glo.hic tenet ꝙ iſte nõ teneatur dimittere.qꝛ ſñia
trãſiuit in rem iudicatã poſtꝙ nõ fuit appellatũ vt habetis in
ea.⁊ ſic illa ſententia reddit validam collationẽ poſtea factam
iſti.⁊ hoc verũ cũ ſentẽtia nõ fuit lata cõtra ius ſcriptum:nec
nulla.qꝛ nõ lata per falſos teſtes:vel inſtrumẽta nec venalis.ſꝫ
fuit lata contra ius litigatoris ſm goff.⁊ hoc etiã caſu ſi ſubſti
tutus fuiſſet conſcius fraudis renuntiare tenetur in foro aie
5 ſm hoſti.⁊ ſm predicta videt͛ dicendum.ꝙ ſi duo litigant ſu
per beneficio.⁊c ſic adiudicatur illi cui nõ debebat͛ in veritate
an poterit retinere.videt͛ ꝙ ſic.ſi nõ fuit cõſcius iniuſtitie mi-
niſtrate per iudicẽ per illa que dicta ſunt cõtrarium tenet Jo.
an.qui dicit.ꝙ certificatus de facto bona cõſciẽtia nõ poterit
beneficium retinere.cum inſtitutio fuerit vitioſa:⁊ ſpectemus
initiũ.ſ.de elec.dudum.ij.de preben.dilecto.ſm hoſti.nec ob
ſtat taciturnitas nõ appellantis.qꝛ ſi expreſſe vellet:nõ poſſet
cõcedere titulũ.vel ius in illo ergo.nec tacite.facit qđ not. Jo.
an.ſ.de preben.dilecto.ſup glo.ij.⁊.iij.⁊ in hoc reſidet Jo.an.
que opi.videt͛ cõtraria deciſioni gloſ.⁊ goſ.qui dixerunt qđ ſi
contra ius litigationis lata erat.⁊ iſte nõ fuit cõſcius iniuſti-
tie:poterit retinere vt ſupra vidiſtis.Sed non obſtat qꝛ diuer
ſi ſunt caſus iſti:⁊ ille gl.⁊ goſ.hic enĩ ſententia iniuſta eſt cau
ſa ⁊ titulus poſſeſſionẽ iſtius qui obtinuit:⁊ ſententia nõ con
fert titulũ.in beneficio vt dixi.ſꝫ in queſtione glo.ſñia eſt cau
ſa remota ⁊ inſtitutio ſiue collatio epĩ ſubſequuta eſt cauſa ꝓ-
xima poſſeſſiõis.⁊ ſic iuſte poſſidet vigore collationis:nõ ſen
tentie ⁊ in iure ponderemus cauſam ꝓximã nõ remotã vt no.
ff.rerũ amo.l.ſi mulier.

Ponit que ſtiones.

1 ❧ Beneficia anteꝙ vacẽt nõ poſſunt cõferri: vel promitti.
2 Solutio ⁊ promiſſio ſunt paria.
3 Pupillus quare nõ debet alii penes ſibi ſubſtitutum.
4 Cautela vt teſtatores ſuis pupillis ꝓuideant.
5 Succeſſio in beneficio equiparatur ſucceſſioni in hereditate.
5 Pactum de futura ſucceſſione.an reprobatur a iure.
7 Bona ſua ſi quis vult facere ꝙ habeã poſt mortẽ ſuã.ita qđ ſi
bi nõ liceat variare:qđ ſit remedium.
8 Promiſſio beneficij iam vacantis an valeat.
9 Mortẽ proximi nemo debet deſyderare.
10 Proximus dicitur quatuor modis.
11 Prebende ⁊ officia in eccleſia nõ debẽt vacare diu.
12 Diu dictio quantũ tempus denotet.
13 Differẽs ɔferre vltra ſex mẽſes priuat͛ ea vice:⁊ ad aliũ deuol
uitur cõferendi poteſtas.
14 Negligentiam capituli ſupplet epiſcopus.⁊ capitulum epĩ et
ius vtrius ad aliũ deuoluitur.Et amborũ negligentiã ſupplet
archiepũs nu. 16.
15 Jus capituli negligentis recidit in epiſcopum.
17 Tempus datũ ad cõferendũ quando incipit currere.

18 Negligens ſi poſt curſum ſex menſium eligat vel conferat an valeat.

Nulla. Beneficia nō vacātia cōcedi. vel promitti non debēt: ſ; cū vacauerint cō
cedi debent infra ſex menſes. quibus elapſis de
ep̄o ad capitulū: ⁊ ecōuerſo. ⁊ demū ad proximū
ſuperiorē collatio deuoluit. Et prima pars tria facit. primo
ponit prohibitionē. ſecūdo eius cām ibi: ne deſyderare. ter
tia illā fortificat per locū a minori. ibi: cū eīn. ſecūda etiā facit
tria. primo ſtatuit tp̄s. ſecundo punit negligentiā primi gra
dus ibi ſi autem. tertio punit negligentiā ſecundi gradus. ibi
vel ſi oēs. Erant quidē nimis veloces in beneficijs cōferēdis
q̄ cōferebant illa: vel ꝓmittebāt anteq̄ vacarent. cōtra hos ꝓ
uidet prima pars. Erant alij nimis tardi ſiue negligentes in
eis cōferēdis q̄n vacabāt cōtra hos tardos prouidet. ſecun
da pars ibi: cū vero vtranq̄ ſubdiuide. vt predixi. ¶ Not. pri
1 mo. † ꝙ anteq̄ beneficia vacent nō poſſunt cōferri. vel ꝓmitti
licet eīn promiſſio vel collatio dicto caſu cōferatur in tp̄s per
miſſum: tñ q̄ fit tēpore ꝓhibito reprobatur: reſiſtit eīn lex ini
tio: ⁊ illud cōſyderat. vt in ſimili dicit. l. ſi minor. ff. de ſeruis ex
por. argu. cōtra. ff. de here. inſti. l. in tēpus. Sed dic vt in q̄ōne
illa de citatione facta die feriato ꝓ nō feriato. vel ecōuerſo vt
no. Inno. ſ. de ferijs. c. ſi. ⁊ bar. in. l. i. §. itē nūtiatio. de operis
no. nuntia. ¶ Secūdo not. ꝙ vbi reprobatur datio ſiue tradi
2 tio eodē modo tinſdē facti reprobat ꝓmiſſio. † ⁊ ſic ſolutio et
promiſſio ſunt paria ⁊ ꝓmittere eſt dare vt. l. ſi. C. ad. l. fal. ſicut
⁊ remittere vt. l. ſimiliter. de cōdit. ob. ⁊. ff. de calū. l. i. ¶ Ter
tio not. ratiōnē quare talis collatio ⁊ ꝓmiſſio ꝓhibent ne de
ſyderare ⁊c. optat eīn veroſimiliter eius mortē cū quis ſe eſti
3 mat ſucceſſurū. † ⁊ hac ratione pupillus nō dz ali penes ſub
ſtitutum ſibi. q̄ iura de ipſo dicta. de cā nō cōfidunt. vt. ff. vbi
4 pu. edu. de. l. i. † ⁊ teſtatores cōſueuerūt caute pupillis ſuis ꝓ
uidere: mandant eīn particulā ſubſtitutionis donec pupillus
vixerit nō aperiri: ne quē ſubſtituerit ſciri poſſit vt inſti. de pu.
ſub. in princi. Et aduerte q̄ iſte tex. ꝓhibet collationē beneficij
nō vacātis qō intellige in titulū in proprietatē vero cōcedi po
teſt. de reſti. ſpo cū veniſſet. de dona. paſtoralis. ⁊ de reb. eccl.
nō ali. ſi vna. in cle. ratio differētie pōt eſſe. q̄ collatio fit perſo
ne donatio in proprietatis fit eccleſie: vel collegio. q̄ nō optat
mortē cū ſit res inanimata. vt. l. mortuo. de fideiuſſo. vel dic ꝙ
collatione ſtāte ſemꝑ ꝓprietas beneficij remanet penes aliū
⁊ ita ſicut eſt iure voto mortis penes illū qui cōtulit: ita poteſt
5 eſſe penes aliū: ⁊ aliū. ¶ Quarto no. † ꝙ ſucceſſio[a] in benefi
cio equiparat ſucceſſioni in hereditate. vt ſicut hereditas non
pōt promiſſione deberi ante mortē: ita nec beneficium. ⁊ circa
hec alibi dubitat. Inno. vacante beneficio penes quē dicitur
eſſe poſſeſſorio rerū beneficij. Nam poſſeſſio iacentis heredi
tatis nō eſt penes aliquē. Ideo in ea nō cōmittitur furtū. vt. l.
i. §. ſcā. ff. ſi quis te. lib. eſſe iuſ. fu. de hoc dic. vt. ſ. de cā poſ. et
6 proprie. cū ſup. ¶ Quinto not. † ꝙ pactū de futura ſucceſſiōe
reprobat a iure. ꝙ an ſit verū ſic plene diſtingue. aut ſit pactū
pro iure ſucceſſionis cōſeruādo. aut pro iure ſucceſſionis di
minuendo ſeu perdēdo. aut pro iure ſucceſſionis acquirendo
aut ꝓ eo qō acquirit per ſucceſſionē certo modo diſponendo
primo caſu valeat pactū. vt inſti. de legi. ag. ſucce. §. ſi. ſecundo
caſu aut tale pactū eſt admiſtū cū debito: ⁊ valet. vt. l. i. §. ſi pa
rens. ff. ſi a pa. quis fu. ma. Aut nō eſt admiſtū debitū: ⁊ tunc
aut firmatur iuramēto: ⁊ valet. vt. c. ij. de pac. lib. vj. aut nō fir
matur iuramēto. ⁊ nō valet. vt. C. de colla. l. pactum. tertio ca
ſu non valet vt. l. ſtipulatio hoc modo. de verb. ob. ⁊. C. de pac.
l. pactū. ⁊ de tranſac. l. cū donationis. ⁊ qō ibi not. etiā ſi fuerit
iuramētū interpoſitū. q̄ eſt cōtra bonos mores. vt in regula
nō eſt obligatoriū. quarto caſu aut pactū fuit appoſitū ſuper
hereditate hominis incerti ⁊ valet: vt. ff. ꝓ ſocio. l. iij. aut hōis
certi ⁊ tūc aut venit in cōſequētiā prioris cōtractus: ⁊ valet. vt
l. ſi quis ſeruū de actio. emp. aut nō: ⁊ tūc aut iurat ſub quadā
vniuerſitate: ⁊ valet vt. l. ij. §. de illo. de here. vel ac. ven. aut fit
per ſe principaliter: ⁊ tūc aut cōtinet liberationē paciſcētis: et
valet. vt. l. ⁊ ſuā. §. filia. ff. de pact. aut cōtinet obligatio: ⁊ tunc
aut ille de cuius bonis agit nō cōſentit: ⁊ nō valet etiā ſi iuret
aut cōſentit ⁊ valet ſi cōſenſus durat. vt. C. de pact. l. ſi. iſta eſt
7 diſtinctio bar. in. d. l. ſtipulatio hoc modo vbi querit. † ſi quis
vult facere: ꝙ habeā bona ſua poſt mortē ſuā: ita ꝙ ſibi non li
ceat narrare an ſit remedium. dy. ꝙ ſic iuramēto interpoſito.
vt not. in regula nō eſt obligatio. bart. reprobat: ⁊ diſtinguit
in. d. l. vbi videas. facit qō not. in. l. i. ff. de teſtamentis. ⁊ ꝓ hoc
dici ꝙ valet pactū ſup hereditate hominis certi. dicūt quidā
ꝙ valet ꝓmiſſio incerti beneficij. qō nō eſt verū. vt. j. eo. cōſti
tutis. ¶ Sexto ex hoc ꝙ reprobat promiſſionē beneficij va
8 caturi collige. † ꝙ valet promiſſio beneficij iam vacantis. qō
eſt verum quo ad obligationē ꝓmittentis: nō quo ad hoc. qō
beneficiū ſit affectū per talē ꝓmiſſionem. ⁊ ſic de tali beneficio
promiſſio valebit alteri facta collatio: ſicut matrimonium cō
tractū per illū qui ꝓmiſit ſe cum alia cōtracturū. vt. j. de ſpon.
ſicut: ⁊. c. ſi inter. ⁊ votū ſimplex nō dirimit ſm ſolēne. j. de re
gu. c. poſt votū. lib. vj. collatio vero etiā verbalis facta vni im
pediret collationē factā poſtea alteri. vt. c. ſi tibi abſenti. j. de
p̄be. li. vj. aliud eſt cōferre: aliud ꝓmittere: ꝙ cōferat. ſicut eſt
aliud ē vēdere aliud ꝓmittere de vēdēdo. vt. l. nūerationib⁹.
9 ff. de ſolutio. ¶ Septimo not. † ꝙ nō dz q̄s deſyderare mortē
ꝓximi. ⁊ iura ſanēt pactis: ꝑ que talis ſpes colligitur vt. l. i. C.
10 de pac. † ⁊ quis dicatur proximus. ⁊ dic ꝙ quatuor modis cō
ditiōe prime natiuitatis: ſpe cōuerſiōis propinquitate agna
tionis ⁊c: ratione beneficij exhibitiōis vt no. tertio. ſententia q̄
xxviij. di. per totū. ⁊ large hic ſumitur ſm Io. an. Inter nos
enim cognationē quandā natura cōſtituit. vt dicit tex. in. l. vt
vim. de iuſti. ⁊ iure. vnde caſum aduerſamq̄ fortunā liberi ho
minis ſpectare non debemus. vt. l. inter ſtipul. ſ. ſacram. de
11 verbo. obli. ¶ Octauo no. in ver. cū vero. † ꝙ prebende ⁊ offi
12 cia in eccleſia nō debēt vacare diu † ⁊ exponē diu. i. per ſex mē
ſes. de quo vide. j. de fideiuſ. c. ſi. ⁊ idē intellige de eccleſijs q̄ vl
tra vacare nō debent. vt. ſ. in princ. c. eſt enim in talibus mora
periculoſa. de elec. ne ꝓ defectu. ⁊ an iſto ſemeſtri arceatur exe
cutores literarum pape vide in cle. ſi de beneficio de preben.
13 in glo. ſed nunquid. ¶ Nono not. † ꝙ ille qui differt conferre
vltra ſex menſes priuat ea vice ⁊ ad aliū deuoluit cōferendi
poteſtas. Et hoc intellige quando diſtulit per negligentiā: ſe
cus ſi per impotentiam iuris vel facti: etiam ex culpa ſua pro
14 prouenientē. vt. j. e. q̄ diuerſitates. ¶ Decimo not. † ꝙ ep̄us
ſupplet negligentiam capituli: ⁊ capitulum negligentiam ep̄i
⁊ ius vnius ad aliū deuoluitur. ⁊ beneficia cōfert. qō intelli
ge ſine aliqua romani pontificis requiſitione. ⁊ qō dicitur. c.
di. c. i. eſt ſpeciale. vt ibi not. in glo. antepe. ſm Io. an. aduerte
concludit cū Ioan. an. ꝙ ſtatim elapſis ſex menſibus poterit
conferre ille ad quē poteſtas deuoluitur. ⁊ ſic nō expedietur
illum citari. qui dicitur fuiſſe negligens. ſed cū multa potue
rit habere impedimenta que impediunt iſtum curſum vt dixi
ſ. in. ix. not. videtur requirendus: ſicut ille qui nō venit ad ter
minum anteq̄ mulctetur. vt no. bar. in. l. i. §. ſi ad diem. ff. de re
mil. In contrarium facit quod ille nō ſit requirendus qō no.
15 Inno. in. c. ex ratione. de appella. cogita. ¶ Undecimo no. †
quod quis capituli negligentis recidit in vnum. ſcꝫ in epiſco
pum facit qō no. in ſimili in. c. gratum. ſ. de poſt. ⁊ equalis vi
detur hec poteſtas ſolius ep̄i ⁊ totius capituli dicam. j. eodē
16 poſtulaſtis. ¶ Duodecimo no. † ꝙ negligentiā epiſcopi ⁊ ca
pituli ſimul: vel ſucceſſiue ſupplet archiep̄s. qō intellige nō ſo
lum in beneficijs conferendis: ſed etiam in criminibus puniē
dis: ⁊ omnibus que ſunt digna reformatione. vt not. ſ. tit. i. ex
frequentibus. negligentiam archiepiſcopi ſupplet papa. pa
pe autem nullus ſupplet. niſi in caſu. c. ſtatutis. de preben. lib.
vj. ſecundum bona. ¶ Opponitur dicitur hic ꝙ anteq̄ vacet
non poteſt beneficium cōferri. contra. ſ. de preben. relatū. ſo.
glo. ij. ſentit illud contrarium: ⁊ non ſoluit. Io. an. dicit. qō
ibi ideo valuit. q̄ aut nō erat numerus in eccleſia: ⁊ potuerit
illum recipere: licet non cogerentur. ſ. titu. i. auctoritate. aut
erat numerus ſine clauſula. ꝙ ſi quicunq̄: ⁊ ſic numerum de
ſtruxerunt. de preben. pro illorū. ¶ Secundo opponitur: ex
tra glo. de. c. eam te. de reſcrip. ⁊ de offi. deleg. ex parte. Solu.
idē ſit auctoritate pape: quē hoc ius nō ligat. i. e. ꝓpoſuit. Itē
contra. j. c. accedens. ⁊. c. cum ſuper. ſolu. dic: vt ibi. ¶ Tertio
opponit: ꝙ dentur tres menſes. ſo. vt in glo. magna. ¶ Quar
to opponitur. j. c. ex parte. ſo. vt in ea. glo. ¶ Quero de pluri
17 bus queſtionibus glo. † primo quando incipiat currere illud
tempus. dicit quod tempore ſcientie: nec currit impeditio. et
ſic in hoc eſt ſimile tempore dato ad appellandum: ⁊ appel. ꝓ
ſequendū. vt in aucten. et qui. de tempo. appel. ⁊. l. ab eo. quo
modo ⁊ quando iudex. ⁊. c. ex ratione. de appel. de tempore ꝓ
ſequendum reſtitutionem in integrū ⁊ petendi. dic vt. j. de re
ſtitutio. in integ. c. i. in clemen. vbi de tempore. vtili: ⁊ cōtinuo
⁊ de diuer. ⁊ tempori. preſcri. in rubrica. ⁊ vide per bal. de pre
18 ci. impera. offeren. l. quotiens. ¶ Secundo quero. † ſi poſt de
curſum ſex menſium ille eligat vel conferat qui neglexerit: an
valeat. videtur. quod ſic. q̄ admittitur purgatio more ad emē
tationem pene. vt. l. ⁊ ſi poſt tres. ff ſi quis cau. contrarium te
net glo. per. c. licet. de ſupplen. negligen. prela. Iſta eſt longa
materia in quibus caſibus admittitur purgatio. ⁊ in quibus
nō dici. j. de loca. potuit. ⁊ in regula mora. de regu. iur. lib. vj.
per Io.

[a] ¶ Succeſſio ꝙ ſucceſſiones oēs ſūt de iure poſitiuo vel de iure ciuili ſuggerente aliq̄ eq̄tate voluit bal. i. l. lege in vſ. vel dic oēs C. de legiti. heredi.

Opponit in contrarium.

Ponit queſtiones.

per Joan.and.

1 ☞ Promiſſio iniuſta nõ impedit collationẽ beneficij alteri fiendam.
2 Appellatio iniuſta extraiudicialis nõ impedit actũ gerendũ.

Relatum. Beneficia vacitia ↄferuntur nõ obſtante appellatione illorum quibus ꝓmiſſa fuerunt: priuſq̃ vacarent. In prima decisa cõſultatio: que p reſponſionem
1 ptꝫ. ¶ Not. primo. ⁊ q̃ iniuſta ꝓmiſſio nõ ĩpedit collationem beneficij alteri fiendã ſimiliter nec iniuſta poſſeſſio. vt. c. lzepo de preben. lib. vi. ¶ Not. q̃ appellatio iniuſta nõ ſuſpendit iu
2 riſdictionẽ iudicis. vel vt ꝓprius loquar. ⁊ iniuſta appellatio extraiudicialis nõ impedit actũ gerendum: merito minus q̃ iudicialis. vt not. Inno. in. c. cũ nobis olim. de elec. ⁊. c. cum in cunctis de his que fi. a pre. ſimiliter. nec impedit commiſſionẽ piurij ſine penã. vt. c. breui. ꝟ. de iureiur.

1 ☞ Papa ſi cõfert alicui canonicatũ etiã ſine inſinuatione executionis: nõ tenet collatio alteri facta.
2 Capitulũ tenet̃ adimplere ptem mandati apoſtolici añ vacationem ſaltem in eo qđ poteſt.
3 Papa põt ſupra ius diſpenſare: ⁊ immutare ipſum. fallit in caſibus nu. 7.
4 Beneficiũ quo aliquis eſt priuatus põt ſtatim facta caſſatiõe collationis alteri cõferri.
5 Collatio pape ⁊ cuiuſlibet collatoris: lꝫ cõferat titulũ: nõ tamen poſſeſſionem.
6 Traditio corporalis quẽ effectũ ſortiat̃ poſt collationem.
7 Papa poteſt diſpenſare ſupra ius. Et an poſſit contra iura nume. 9.
8 Papã nõ poteſt iudicare imperator: nec totus mundus ſiue clerus.
10 Executor an debeat audire cõtradictorẽ: ⁊ opponentẽ ſe contra promiſſionem fiendam.
11 Executor datus ad prouidendũ: vel ad faciendũ ꝓuideri: an poterit prouidere: vel prouideri facere de beneficio quod vacat de facto ⁊ de iure: vel etiam de eo quod vacat de iure: licet non de facto.

Propoſuit. Si ſcribat̃ ei. ad quẽ ſpectabat collatio dato executore ad prouidendũ affecta eſt prebenda p pñtationeꝫ literarũ factã collatori. ita q̃ collatio alteri facta non tenet. ⁊ ſunt due partes. prima factũ narrat cõtinẽs gratiam ⁊ executionis proceſſum: capituli cõtemptũ: ⁊ duplex factum celeſtini. ſecũda ponit mandatũ Innocẽtij ꝓmittẽs ꝓteſtationem: ⁊ motiuũ ipſius. ibi: lꝫ aũt. ¶ Not. primo q̃ papa nõ cõ
1 tulit iſti canonicatũ: ſed eũ cõferri mandauit. Tñ eñ ↄtuliſſet etiã ſine inſinuatione executionis collatio facta alteri nõ teneret: vt. c. ſi poſtq̃ de preben. lib. vi. ¶ Secũdo not. q̃ mãdatũ fuit directũ ꝓpoſito ⁊ capitulo. vt cõferret ꝓbendã ſpectantem ad collationẽ ipoꝝ: ⁊ executor cõtulit ꝓbendã ſpectantẽ ad collationẽ capituli tñ. ad hoc vide. c. cũ in illis. §. cũ aũt. ſ. de preben. lib. vi. c. ſi. e. c. ¶ Tertio not. q̃ executor reperit capitulũ ⁊ prepoſitũ contumaces. qđ forte intelligitur in recipiendo illũ in canonicũ. nõ in collatiõe prebende vacature. q̃ nõ vaca
2 bat nõ poterat aſſignari. ar. ſ. de eccl. edifi. ad audientiã. ⁊ ⁊ ſic ante vacationẽ tenet̃ capitulum adimplere ptẽ mandati apoſtolici: qđ adĩplere põt tetigi in. c. p illorũ. ꝟ. de ꝓbẽ. ¶ Quarto not. q̃ capitulũ ꝓbendã poſtea vacantẽ aſſignauit alteri cõtra mandatũ apoſtolicũ ⁊ inſinuationẽ executoris factam: et ideo retractat̃. vt. ſ. ſequit̃. ſecus ſi cõtra mãdatũ pape tñ alteri cõtuliſſet. vt. ꝟ. de preben. dilectus. 1. ⁊ hoc mirũ eſt q̃ plus afficiat receptio literaꝝ executionis: q̃ ipius apoſtolici ⁊ plus liget manus ordinarij collatoris ſed forte hoc ideo q: cõtẽnit papã: ⁊ miniſtrũ eius: ideo plus arctat̃: ⁊ hoc ver: cũ datur executor ad ꝓuidendũ capitulo negligẽte: ſecus ſi ad cõpellendũ ⁊ q̃ ſit racio diuerſitatis. dic. vt. c. ſi credo. ſ. eo. lib. vi. ¶ Quinto no. q̃ celeſtinus noluit habere ratũ factũ decani. qđ apparet. q: irritauit collationẽ capituli factã cõtra decani inſinuationeꝫ: ⁊ mandatũ. ⁊ vtrũ iſta ratihabitio fuerit regulata ſm formã iuris: an ex plenitudine poteſtatis gl. laborat. dicam. ſ. ¶ Sexto not. in ver. lꝫ aũt. q̃ papa Innocẽtius inueſtituras factas de vacaturis nõ vult habere ratas. ⁊ in hoc videt̃ reprobare factũ decani. q de ꝓbẽda prio vacatura inueſtiuit vt pꝫ in prin. c. ⁊ celeſtinus noluit habere ratũ factũ decani. ⁊ in hoc celeſtinus ⁊ In. vident̃ cõtrarij. Inno. eñ nõ irritat̃ facto decani. ſed collatiõe celeſtini: qui irritata collatione capituli cõtulit. ⁊ ſic vacantẽ. vt dicit tex. ⁊ tñ irritatio celeſtini nõ ꝓceſſiſſet. de iure: niſi decanus capitulo ſic mãdaſſet primo. vt in. c. dile
3 ctus. ſ. de ꝓben. ¶ Septimo not. ⁊ q̃ papa põt ſupra ius diſpẽſare. ⁊ nõ ſolũ diſpenſat: ſed immutat. ſ. de cõſan. ⁊ affi. non dꝫ. ⁊ nõ de hoc. xxv. q. 1. ſunt quidã. dicã poſt gloſſ. ¶ Octauo
4 not. ⁊ q̃ ſtatim facta caſſatione collatiõis. põt illud beneficiũ quo alius eſt priuatus alteri cõferre: nã tunc intelligit̃ vacare. ex quo glo. colligit. q̃ p ſniam pdit dñium: q: ſi priuatus retineret dñiuꝫ: nõ vacaret. facit. ſ. de prebẽ. licet epũs lib. vi. de hoc etiã. ſ. dicam. ¶ Nono not. q̃ p literas pape cõfert̃ bñficiũ vacãs de iure licet non de facto cõtra. c. cũ noſtris. ſ. eo. Sꝫ dic. q̃ poſt caſſationẽ vacat de iure ⁊ de facto lꝫ intruſus de facto teneat: ⁊ ideo tali detẽtione nõ obſtante põt cõferri. cũ detẽtor euidẽter ſit illicitus ⁊ iniuſtus. cõtrariũ loquit̃ de colorata facta poſſeſſione: q̃ collationẽ impedit. ⁊ ibi de hoc ſm hoſtien. ¶ Decimo not. formã mandati. q: mandat cõferri prebẽdaꝫ cũ plenitudine iuris canonici. ⁊ hoc ius cõſiſtit in ſtallo in choro loco in capitulo ⁊ alijs quorũ cõis eſt vſus vt. ꝟ. de preben. pro illorũ. ¶ Undecimo collige q̃ per inueſtiturã annuli quã fecit innoc. nõ fuit. huic. c. queſita poſſeſſio beneficij. qđ pꝫ in
5 fine vbi mãdat aſſignari cũ plenitudine ⁊c. ⁊ ⁊ ſic lꝫ collatio pape ⁊ cuiuſlibet collatoris cõferat titulũ. nõ tñ poſſeſſionẽ. q̃ cõſiſtit in facto: nec verbo querit̃ ſine ſolo titulo. vt not. in. l. ſi tibi mandauero. §. ſi is cuius bona. ff. mandati. ⁊. l. ſi. C. de ſacroſanc. eccle. ¶ Querit̃ ergo in beneficialibus p collationẽ titulus irreuocabilis vt. c. ſi tibi abſenti. de preben. lib. vi. ⁊ no. Inno. in. c. inter cetera. ꝟ. de ꝓben. nõ tñ poſſeſſio etiã poſt inueſtiturã annuli. alibi tñ p traditionẽ clauiũ q̃ritur poſſeſſio. vt l. clauibus. ff. de cõtrahen. emp. ⁊ vide qđ not. bar. in. l. ꝓdia. ff.
6 acqui. poſ. ⁊. l. minus inſtructis. e. tit. C. ⁊ Sed dices ſi p collationẽ cõſequit̃ qs titulum: quẽ effectũ parit poſtea ſequẽs traditio corpalis. dic qđ poteſtatẽ adminiſtrãdi: ⁊ in iudiciũ deducẽdi iura ad beneficiũ ſpectantia quoꝝ exercitiũ aliis nõ haberet vt dicit hic Inno. ⁊. ſ. dicã. ¶ Opponit̃: celeſtinus videt̃ cõtrariari Inn. inquãtũ celeſtinus habuit ratũ factũ decani. Sꝫ Inno. reprobauit in ver. lꝫ aũt. Si eñ factum decani fuit nullũ: mandatũ celeſtini nõ affecit ꝓbendam. ⁊ ideo collatio capituli facta debuit eſſe rata. vt. ꝟ. de ꝓben. dilectus. cũ eñ nec mãdato celeſtini nec decani ꝓbẽda eſſet affecta: collatio capituli debuit ẽẽ rata. vt. ꝟ. c. dilect⁹. papa aũt h̃ eã reprobat. ergo male ſolu. gl. inn. ⁊. celeſti ⁊c. ⁊. glo. vñ vł. ⁊ ꝓcedens eã fatent̃ contrarium. ⁊ q̃ iſti cui facta fuit collatio p capitulũ fuit facta iniuria. ⁊ hoc ex plenitudine poteſtatis. vt in ea videt̃. Jo. an. dicit q̃ hoc factũ fuit de iure. q: p ꝓſentationem literarum factã capitulo affecta fuit prebenda: ex quo datus erat executor ad prouidendũ. vt. ſ. eo. ſi capitulo lib. vj. ¶ Secũdo op. dicitur
7 hic. q̃ papa ⁊ põt diſpẽſare ſupra ius. cõtra q: nõ põt diſpenſare contra ius naturale: quos deus cõiungit ⁊c. nõ cõtra apoſtolum. nõ contra iura q̃ inhibẽt monachis ꝓprium ⁊ nõ contra multa alia de quibus in glo. nã ⁊ cõtra. So. regulariter verũ eſt qđ hic dicit̃. fallit in caſibus predictis enumeratis in gl. cui adde qđ not. ꝟ. de cõſti. q̃ in eccleſiarũ. ⁊ inſti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. ſed naturalia. hoſtiẽ. dicit q̃ papa tñ ſui ipſius hꝫ poteſtatẽ q̃ ab aliquo accuſari vel argui nullo modo põt niſi in hereſi. gl. diſti. ſi papa. Subiacet eñ euangelice veritati. a que cuilibet data eſt quo ad monitionẽ faciendã. ij. q. 1. ſpectauerit. ſꝫ quo ad id qđ ibi dicit: dic eccleſie nõ ſubiacet niſi in he
8 reſi. vt dixi. ⁊ Imperator ergo ⁊ totus mũdus ſiue clerus ipꝫ
a nõ poterit iudicare. [a] ſꝫ ala ſua in manica ſua. nã ſi male fecerit grauiſſimũ iudiciũ ſibi erit ⁊ terribile. ix. q. iij. nemo. ⁊. c. aliorũ ⁊ hoc quo ad ſe. quo ad alios ſi qđ ꝓcipit. an preciſe debeãt ſibi ſubditi obedire dic q̃ cõtra. l. dei nõ dñt: ſed potius excõicationẽ pati. In his q̃ nõ eſſent ↄtra. vel dubia obtẽperare te
9 nẽtur. xi. q. iij. iul. ⁊ diſpenſare aũt cõtra iura an poſſit. vinc. q̃ ſic in oĩbus: q̃ nõ ſunt contra fidem. qđ intellige niſi p ſuã diſpenſationẽ nutriretur mortale euidenter cõtra. l. diuinã. naꝫ peccatum ꝓueniens ex traſgreſſione legis canonice vel humane ipſe poſſet tollere: cũ poſſit ipſam deſtruere ſm hoſtiẽ. qui remittit ad not. ꝟ. de tẽpo. ordi. ad aures. ¶ Tertio op. hic dicitur. q̃ poſt caſſationẽ illa prebenda intelligebatur vacare. ⁊ ſic ſola ſnia videt̃ auferre dominium. Sꝫ cõtra. q: nõ ſolis titulis: ſed traditiõibus acquiruntur dominia. vt inſti. de re. diui. §. p traditionẽ. ⁊. C. de pac. traditionibus. So. vt in glo. ſic ergo. ⁊c. q̃ nõ pfecte ſoluit. ⁊ videtur q̃ non perdatur dominiuꝫ nam ille cui tradit̃ ⁊ ſententia recipit eam: vt propriam. nõ vt alienam. ergo ſi non erat dominus p talẽ traditionem in eum dominiũ nõ transfert̃. vt. l. iij. §. ſubtilius. ff. de condit. ob. Si enim trado tibi rẽ meã vt tuã: nõ transfert. in te dominium vt

¶ Iudicare. An poſſit iudicari ab impatore vł ſinglari poteſtate vł toto clero. Uł de Joan. de tur. cre. l. c. itẽ pp te. ix. q. iij. Et an in caſu hereſis vel õquocunq̃ alio peccato notorio de quo foret icorrigibilis poſſit accuſari ⁊ puniri p eccleſiã. vide eundẽ in. c. ſi papa. gl. diſtin.

ibi.ſolu.dic φ in hoc ſunt opi.legiſtarũ vt plene not.ex.in.l.j. C.cõmunia vtri.iudi.bart.tenet quod rei iudicate auctoritas operaẽ tranſlatiõe dñij:ſicut alios effectus pducit.de quibus per eũ in.l.põpo.§.ſi iuſſu.de acqui.poſ.ecõuerſo.vero ſi actor erat dñs:nec pbauit an ſuũ dñiũ trãſferaẽ in cõuentum.dic vt not.gl.not.in.l.exceptio.ff.de excep.rei iudi.in traditione vel dimiſſione rei que fit.ex cã tranſactionis an dñium acquiratur:dic vt.l.ſi p fundo.C.de tranſ.ⁱ vide inſti.de offi.iud.ad fi. vbi glo.magna.an ex ſentẽtia transferaẽ dñiũ.hoſti.hic tenet φ nõ tranſferaẽ:niſi traditio ſecuta.Io.an.remittit ad not.p eũ.ẽ.de tranſlat.quanto.in vltima glo.de reſcrip.mandati.in penul.col.ver.dicit aũt cõpo. ¶ Quarto op.de.c.cũ noſtris. io.vt digi.ẽ.in.viij.not. ¶ Quero quo tẽpore illi quibus beneficia cõferuntẽ pñt adminiſtrare. Reſpõdeo aut loqueris in prebendis:ⁱ minoribus beneficijs:aut in beneficijs curatis.

Ponit queſtiones.

primo caſu nõ habẽt ius adminiſtrandi in prebẽda:niſi prius ſibi aſſignetur.electio eñi dat ius canonie.aſſignatio q̃ in facto cõſiſtit adminiſtrãdi tribuit poteſtatẽ:nec ppria authoritate miniſtrare dꝫ:niſi prius ſibi aſſigneẽ ab eo:qui hꝫ poteſtatem de iure vel de cõſuetudine.argu.de excel.prela.c.accedẽtibus.Recepto ergo in canonicũ dꝫ aſſignari ſtallus in choro:ⁱ locus in capitulo φ p illũ ad quẽ pertinet.vt digi.ãteq̃ exerceat ius canonicatus.de preben.relatũ.ⁱ.c.dilecto.Et ſi de cõſuetudine eſſet.φ ſine inſtallatione adminiſtraret:ſtaretur cõſuetudini.ſup quo remittit hoſt.ad not.de reſti.ſpo.in literis de ap.φ nos.ⁱ hoc de minoribus beneficiatis.In prelatis vero(qui curã animarũ habent)requiriẽ cõfirmatio ⁱ examinatio pſone:ⁱ electionis ẽ.de elect.poſtq̃.ⁱ.c.nihil eſt.ⁱ not.de appel.qua fronte.in tertia glo.ⁱ iſta cõfirmatio precedit aſſignationẽ in curatis In alijs p̃cedit aſſignatio.q̃ nec fit cum cauſe cognitione:nec ius tribuit.nec eſt ppter appellationem interpoſitam retardanda.J.de app.cõſtitutis.ij.nam iſta aſſignatio nõ hꝫ vim cõfirmationis:nec in ea requiriẽ examinatio pſone:vel electionis.nec cõtradictio neceſſario audiẽ.vt diei.ſm Inno.hoſti.dicit.φ vbicũq̃ aliqõ bñficiũ alicui perpetuo aſſignaẽ:nõ dꝫ adminiſtrare niſi p dioceſanũ inſtituaẽ:nec valet cõſuetudo cõtraria:nec hec inter minora ⁱ maiora beneficia eſt differẽtia faciẽda.vt.ẽ.de preben.maioribus.ⁱ de offi. archi.cũ ſatis.ſecus vero vbi beneficiũ nõ cõferẽ ppetuo.ⁱ de iſta materia vide p Inno.ẽ de elec.tranſmiſſam.vbi etiã plene ſentit ergo.hoſti.φ inſtitutio epi tribuat ius adminiſtrandi:ex quo ſeqtiẽ:φ ſi ad epm ſpectat collatio.φ ipſa collatio vim inſtitutiõis hꝫ:ex ipſa cõſequitẽ ptãtẽ adminiſtrandi.q: talis collatio(vt digi)hꝫ vim inſtitutiõis:ⁱ cõfirmatiõis.vt.ẽ. eo.in rubrica.ⁱ confirmatio tribuit ius adminiſtrãdi:vt.c.trãſmiſſaꝫ.ẽ.de elec.qd ergo voluit dicere Inno.φ aſſignatio tribuit illã poteſtatẽ adminiſtrãdi:ſi collatio tituli fortificati pcõfirmationẽ vel ſine illã tribuit ptãtẽ nõ video.niſi φ ad ſilitudinẽ rex ppbanax dico:φ titulus tribuit exercitiũ actionum φ actio i iure ꝯſiſtit:ſꝫ nõ tribuit adminiſtrationẽ poſſeſſionũ nec ipſas ſic indiſtincte põt apphendere:niſi inducaẽ.ſicut nec tit.hñs in re poſſeſſionẽ eiꝰ cõſequiẽ:niſi ſibi tradaẽ.vt.l.ſi ex ſtipu..ff.de acqui.poſ.ⁱ.C.e.tit.l.miñ ̓inſtructus.ⁱ.l.reſtituta. ad trebel.ⁱ.l.cũ heredes.de acq.poſ.ff.nã exercitiũ actionũ:ⁱ facultas adminiſtrãdi nõ pueniẽ ex titulo:ſꝫ ex poſſeſſiõe.vt J.de iure patro.cõſultationibus.certũ eſt aũt φ ex ſolo titulo poſſeſſio nõ trãſfert vt.d.l.traditionibus.ad hoc bñ facit.l.obſeruare.de offi.pcõ.ⁱ le.vbi añ ingreſſum puincie legatꝰ non põt ſe intromittere in cognitionẽ cauſarũ.c.cũ trãſmiſſa ⁱ.c.q te videnẽ velle.φ ex ꝯfirmatione cõſequaẽ iſtã ptãtem adminiſtrãdi.ſꝫ tũc aſſignatio q̃ cõſiſtit in facto de qua loqniẽ hic Inno.vr̃ ſupflua.ⁱ quaſi totus eractatꝰ quã de hoc facit.ẽ.de reſti.ſpo.in literis.vbi de acqui.poſ.iurũ dic.vt ibi.ⁱ cogita. et hec dicta hñt locũ in beneficijs in officijs vͦ ſecularibus an ſit neceſſaria ꝯfirmatio ãnq̃ adminiſtret.ⁱ q̃ſi dictã poteſtatẽ cõſequaẽ.vide tex.ⁱ doc.in.l.publius.ff.de cõdi.ⁱ demõ.ⁱ in aucten.de defen.ciui.§.ⁱ.l qui abſenti.de dona.per bar.vbi queritur.an poſt electionẽ ⁱ ante acceptationem poſſint recedere

10 electores.dic.vt ibi. ¶ Secũdo q̃ro.ſ an executor de quo tex. loqniẽ debeat audire cõtradictorem:ⁱ opponentẽ ſe cõtra proiſionẽ fiendã.reſpõdeo diſtingue ſub qua forma detur executor:nã q̃nq̃ datur executor ad cõpellẽdũ.vt.J.c.ſi ſoli.ⁱ.c.ſicut lib.vi.q̃nq̃ executor datur vt in defectu capituli exequaẽ.dicit Inno.φ quidam dicunt φ eſt merus executor vel miniſter de quo.ẽ.de offi.deleg.ⁱ.c.ſi.ſicut tenet collatio epi nõ vocatis his qui eum debent recipere:vel prebendam aſſignare.vt.J.e. poſt electionẽ ⁱ ex hoc infert.φ ſi compareret aliquis nõ vocatus qui vellet aliquid dicere cõtra perſonã eius:cui eſt conferenda prebenda:nõ dꝫ audiri.cũ ille ſit merus miniſter;ⁱ ege cutor:nullam habent iuriſdictionẽ.ⁱ ſic tales exceptiones ad impediendaꝫ executionẽ oppoſitas admittere nõ tenet.vt.ẽ. de re iudi.de cetero.ⁱ de offi.dele.paſtoralis.immo plus.qi ſi opponeretur cõtra eũ exceptio ſuſpenſionis nõ debet retardare executionẽ.vt.e.nouit.de ap.Si autem diceretur reſcriptuꝫ obreptitiũ deberet iſtã exceptionẽ.admittere.qꝛ ea pbata etiã poſt executiõeꝫ deberet executio retractari.vt.ẽ.õ re iud. cum olim.ⁱ iſta eſt vna opi.Alij dicunt φ licet talis executor non teneatur aliquem vocare.ſi tantum comparet qui velit dicere in perſonam illã audiet.de accu.c.accedens.xxv.q.ij.et ſi nõ.ⁱ not.de cauſa poſ.cum olim.prima opinio de iure ſcripto magis ſuſtineri põt ſm Inn.ſed hoſt.dicit φ ſecũda cũ talis executor ſit merus nã q̃ñtũcũq̃ preciſe ſcribatur tñ legitime exceptiones ſunt admittende.de offi.ddc.ex parte et iſte litere multas habent clauſulas ſubintellectas puta ſi eſt idoneus ⁱ ſimi.vt.ẽ.de reſcrip.cum adeo.cum ſimi.ⁱ hoc verius credo nam in multis reperies quomodo illi quorũ intereſt cõtra tales impetrantes coram executoribus ſe opponunt:ⁱ appellatur ab eis:ⁱ retractaẽ ſi iuſtas exceptiones:non admiſerit vt patet.ẽ.de appel.dilecto.nã ⁱ merus executor ſummatum de iure tertij opponentis ſe debet cognoſcere.vt.l.a diuo.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.ⁱ.ẽ.de re iudic.cũ ſuper vnde etiã ſm Inno.ſi aliqua opponunẽ que executores moueãt bene facit ſi ſuperiorẽ cõſulat in auẽ.vt nulli iudic.§.ⁱ hoc.ⁱ not.J.de deſpon.impube.ad diſſoluendũ.fatetur tamen Inno.φ ſi omiſſa ſummaria cognitione ⁱ repulſione ꝯtradictoribus mandatum exequitur.qõ valet.qꝛ in exequendo mandatum eſt merus executor.Item φ ſummaria cognitio non eſt ſemper de ſubſtantialibus executionis.In cõpulſiõe vero ſemp eſt neceſſaria cauſe cognitio.ad hoc.J.de prebẽ.lꝫ.ij.Alij diſtinguunt inter executorẽ cui mandatur principaliter:φ puideat.ⁱ illuꝫ cui hoc mandatur in facitũ.ſ.alio negligente.de primo dicunt φ ſine cauſe cognitione põt beneficiũ cõferre.iſte vero ſecundus cõferre non põt:niſi primo ſciat quare illi quibus primo ſcribitur nõ cõferũt.ar.de reſcript.ſi qñ.ⁱ.c.cũ adeo.ⁱ.c.ab excõmunicato.vbi de hoc.Sꝫ quidã dicit φ.c.ab excõicato loquitur in abſolutione que ſine ſolemni cauſe cognitione fieri non dꝫ.ij.q.j.nemo.de ſen.excõ.ſacro.Aliud in beneficij collatiõe.que ⁱ ſi requirat cauſe cognitionem.nõ ſic ſolẽnem.vel dic melius ſm Innocen.vt ibi not.qui etiam remittit ad not. per eum de poſtula.c.j.habes ergo de iſto executore ad prouidenduꝫ principaliter vel in defectũ:qõ non tenetur neceſſario vocare aliquem ante prouiſionem.Sed ſi aliquis ſe opponat nõ vocatus:an teneatur neceſſario audire.ⁱ ſi non audiat prouiſio ſit valida ſunt opinio.vt vidiſtis:teneo φ poſſit appellari.per.c.dilecto.Si autem non appellatur teneo qõ ex ſola cõtradictione nõ reddatur inefficax.qꝛ omiſſio ſummarie cauſe cognitionis que in executiõe requiritur.non reddit executionem nullam:vt patet ex predictis quibus adde quod nota.in in clemen.paſtoralis.de re iudica.ⁱ in.c.ex ratione.de appella.per Innocen.vbi omnino vide.et per Cyn.in aucten.qua in prouincia.C.vbi de crimine agi oportet.ẽ.de preſumpt.dudum.ⁱ.c.j.de offi.delega.ⁱ vtrobiq̃ plene de materia executorum ⁱ hoc de executore dato ad prouidendum:ſi autem daretur ſub alia forma.puta facias beneficiuꝫ aſſignari:vel eum recipi:et his ſimilia.iſte eſt merus executor et ab eo non appellatur:niſi modum excedat:vel nimis feſtinet.de appellationi.nouit cum ſimi.ex quo ſequitur quod ſi nolet:ſtatim mandabit de illo recipiendo:ita quod ſi id non faciant ſint excõmunicati argumen.de reſcript.c.capitulum.ⁱ.c.abbatem ſecunduꝫ Joan.and.aduerte φ hic videtur contrarietas repugnantia quedam.ſcilꝫ dicere quod iſte ſit merus executor:ⁱ quod excõmunicare poſſit.excõmunicatio enim reddit cauſe cognitionẽ vt.c.ſi capitulo.de ſenten.excõmunicatio.cauſe vero cognitio requirit partis preſentiam:et diſcuſſionem exceptionum ſi quas velit obijcere qui ſe opponit.vt.l.finali.C.ſi per vim vel alio modo.ⁱ.c.in literis.ẽ.reſtitutio.ſpoliato. quomodo ergo iſte poterit dici executor merus.ſi habet poteſtatem excõmunicandi.certe non videtur:ad hoc dictũ.c.dilecto filio:vbi ab excõmunicatore per literas executorias appellatur ſi exceptiones legitimas non admittit.ergo non poteſt dici merus vt.c.nouit.de ap.nã illum dicere merũ qui nõ cõfert ius in bñficio nec cõferri facit vt puta cũ papa confert eũ cognita:ⁱ dat executorẽ:vt in poſſeſſionẽ inducat.ſꝫ executor ad prouidenduꝫ vel ad faciendũ recipi confert ius vel conferri facit.Ideo nullo modo credo ipſum poſſe dici merũ ſꝫ mixtum poſtq̃ hꝫ coertioneꝫ que in iure:magis quam in facto conſiſtit. ¶ Ter

11 tio quero.ſ vtrum executor datus ad puidẽdũ vel ad faciẽdũ prouideri:poterit prouidere vel puideri facere de bñficio qõ vacat

Nota ad intelle.c.ab excõicato.ẽ.de reſcrip.

vacat de facto ⁊ de iure. vel etiā de eo qđ vacat de iure: licet nō de facto. De primo cum vacat de iure ⁊ de facto nō eſt dubium ſed ſi vacat de iure. ⁊ nō de facto poſſet dubitari per. c. cum noſtris. infra eodē. vbi poſſeſſio facta conſiſtens penes alium impedit vires impetrationis. Item contra perſonas nō expꝛeſſas in reſcripto nō videtur ſibi conceſſa iuriſdictio. de offi. deleg. p. ⁊. g. Reſpondeo ſm Innoc. ꝙ executoꝛ poterit ꝓuidere de tali beneficio quod de iure vacat: licet non de facto. cognoſcat tamē ſummarie de iuribus poſſeſſoris. ⁊ ſi reperierit ꝙ de iure vacet: non feret ſententiā contra eum: ſed precipiet ⁊ coget ipſum beneficium relaxare etiam manu militari. vt. l. qui reſtituere. de rei vendi. ⁊ nō ſolum illius qui poſſidet debet cōtradictio audiri: ſed etiam oꝛdinarij collatoris ſi velit in ſe ſuſcipere defenſionem ⁊ preiudicabit poſtea poſſeſſori ſi ſciuit cauſam talem agi. vt ſupꝛa de re iudi. quis. ¶ Sed dices in executione ad ꝓuidendum ꝙ iſte cognoſcat de titulo poſſeſſoris poteſt tolerari: ſed de executore vt cogat capitulum ad conferendum eſt maius dubium: an poſſit ſic cognoſcere ⁊ expellere poſſeſſorē. ⁊ videtur ꝙ nō. quia ipſe nō poteſt conferre. item ſic cognoſcendo videtur eſſe capituli procuratoꝛ qđ ſibi nō eſt iniunctum. ergo ⁊c. vt. c. cum dilecta. de reſcrip. Sol. dicit Inno. ꝙ executoꝛ vocabit capitulū. vt conferat talem prebendā: que de iure vacat: licet nō de facto: ſi faciet bene quidē. ſi vero parere recuſet: quia dicat ſe credere illū licite poſſidere: tunc executoꝛ vocabit poſſeſſorem ⁊ compellit ſibi titulū exhiberi: quem ſi nō exhibeat vel iniuſtum: coget ipſum prebendam dimittere. ⁊ deinde ſic dimiſſam coget capitulum ſm Innoc. et doct. qui ſubdunt ꝙ coget dimittere quatenus de facto tenet nō aūt iuri ſuo renunciare. quia nullus ad hoc cogitur. vij. q. j. ſatis peruerſum. dicit executoꝛ datus ad ꝓuidendum nō poteſt cogere capitulum vt prouideat. quia hoc nō eſt ſibi mandatum: ipſe ergo prouidebit ⁊ capitulū ad receptionē cōpellet. ⁊ ex his poteſt ſuccincte concludi ꝙ non vocato poſſeſſore nō poterit executoꝛ conferre beneficium poſſeſſuꝫ a tertio: vt de iure vacans. Si autē vacauerit de iure ⁊ de facto: caute faciat pꝛimo conferre: ⁊ inueſtire ⁊ deinū excōicare rebelles. citare eñ ad ꝓceſſum nō tenetur aliquem: nec oꝛdinem obſeruare. licet ſi quis comparuerit ad contradicendū exceptionē admittere teneatur. quia nō eſt merus ſed mixtus executoꝛ. ⁊ ita colligitur ex predictis in ſumma.

1 ¶ Inſtitutio ſi ad aliquē pertinet: pōt ille inſtitutos ibi: ab alijs petere: vt amoueantur.
2 Oꝛdinarius nō pōt inſtituere aliquem in beneficio qđ ab alio poſſidetur: niſi prius illo amoto.
3 Inſtitutio facta ab illis q nō habent ius inſtituendi: nō debet impedire vires electionis ab illis qbus hoc cōpetit celebꝛare.
4 Executoꝛ pape non pōt ꝓuidere alio exiſtente in poſſeſſione qui inſtitutus eſt per ſuperioꝛem.
5 Delegatus pape nō ſolum poteſt exercere cenſuram cōtra rebelles ⁊ reſiſtentes ſibi: ſed etiam ipſos beneficijs pꝛiuare contumacia exigente.
6 Cōfirmatio pape facta in foꝛma cōmuni nō tribuit nouū ius.
7 Snīa nulla ſi fuerit confirmata per iudicem appellationis: an talis cōfirmatio purget vitiū nullitatis.
8 Tempus impedimenti ſubducitur de preſcriptiōe ſex mēſiū.
9 Suſpenſus nō pōt conferre beneficia.
10 Preſcriptio ad quid ſit inuenta.
11 Abſens ex cauſa neceſſaria: pꝛiuilegiatus eſt in egreſſu: progreſſu: ⁊ regreſſu.
12 Securitas ſi data eſt alicui veniendi ad aliquē locū: intelligitur data ſecuritas redeundi: ⁊ ibi moꝛandi.
13 Tēpus ſemeſtre incipit currere a tpe ſcientie.
14 Scientia vel ignoꝛantia nō curatur in preſcriptionibus.
15 Tēpus oē in dubio eſt ꝯtinuū: niſi expꝛeſſe dicat in iure.
16 Metropolitanus an poſſit conferre archiepiſcopo beneficia ad ipſum ſpectantia.

a ¶ Legitie impedito. adde ꝙ cardi. ꝯſi. xcix. dicit ꝙ tps ꝯferēdi bñficia cōputat a die ſcientie. ⁊ ꝗꝛ ꝓbet ignoꝛātia. vide roma. cōſi. cccxxxij.

Uia diuerſitatem. Tempus ſemeſtre datū ad eligendū nō currit legitime impedito.[a] Et ſunt due pꝛincipales partes. in pꝛima archiepi querela. in ſecunda cauſe cōmiſſio. ibi: mandamus. Secunda vero ſubdiuiditur. quia pꝛimo ponit mandatū: ⁊ ſoluit obſtaculū. ſecundo duos caſus excipit. ibi: niſi foꝛte. ⁊ ſecundaꝫ tripliciter exponit. ibi: ſic tamē. ¶ Not. pꝛimo ꝓhemiū: q diuerſitatē ⁊c. poſitū eñ fuit ꝙ erat opinio de caſu qui ſequitur de ſuſpenſo culpa ſua: an curreret ſibi tempus. ⁊ ad quem ſpectaret beneficiorum collatio. ⁊ ſequebatur poſt ꝓhemiū in antiqua ꝙ ideo

poteſtas iuriſdictionis fuit in vnū collata. ¶ Secundo nota
ꝙ archiepūs petebat iſtos ſine eius authoritate in ſuis eccle-
ſijs inſtitutos amoueri: nō obſtante confirmatione pape. ⁊ ſic
1 not. ſm Innocen. 1 ꝙ is ad quem ſpectat inſtitutio: petit in-
ſtitutos ibi ab alijs amoueri concoꝛ. de preben. dilecto ſimili-
ter patronus. infra de iure patro. ex literis. ⁊ ille qui in benefi-
cio ius pretendit petit alium amoueri. ſupꝛa de re iudica. cum
bertoldus. iij. queſtione. vi. hoc quippe. Item hoc petit quili-
bet clericus de eccleſia. de electio. cum dilecti. ſed hoc verum
accuſando vel denunciando nō aliter. de appella. conſtitutus.
in ſi. ⁊ vide quod dixi. ſ. de electi. querelam. ⁊ pñt agere predi
cti nō ſolum contra inſtitutos: ſed etiam contra peruerſe inſti
tuentes. vt. ſ. de ſilijs presby. veniens. vbi de hoc. ¶ Sed di-
ces que actio erit iſta. dicit Jo. an. poſt Inno. ꝙ eſt actio pſo
nalis. ⁊ ideo erit cauſa expꝛimēda. nec habebit locum noīatio
dñi in iudiciū pꝛimi inſtituentis. ꝙ talis noīatio habet locū tñ
mō in realibus. vt no. ſ. de offi. oꝛd. cōquerēte. ſecus ſi ageret
de obedientia. tunc eñ poſſet inſtitutus dñm in iudicio noīa-
re. vt dicto. c. intra quatuoꝛ. ſm eos. ego nō video quō iſta poſ
ſit dici actio perſonalis. nam actiones perſonales deſcendunt
ex contractu vel quaſi. vt pꝫ inſti. de ob. que ex quaſi cō. ⁊. l. in
regentiū. in pꝛin. ff. de pac. ſed inter agentē ⁊ beneficij poſſeſſo
rem nō interceſſit ꝯtractus vel quaſi. nō eſt igit̃ reperire vnde
deſcendat. ⁊ ideo magis poſſet defendi ꝙ eſſet actio realis. q̄
datur dño rōne ꝓprietatis iuris cōferendi. Itē datur tñmō
cōtra poſſeſſorē beneficij: qui petitur remoueri. ⁊ ex iſtis duo
bus cauſatur rei iuriſdictio. ſcꝫ ex dñio ex vna parte: ⁊ ex alia
poſſeſſio. vt. l. in rem actio. cōiuncta. l. officium. ff. de rei vend.
⁊ inſtitu. de actio. poſt pꝛinc. ille etiā contra quē agitur: credo
ꝙ poſſit dñm (hoc eſt inſtituentē) in iudicio nominare: eo mo
do quo poteſt ille qui ab alio habet cauſam: vt aſſiſtat ſibi nō
vt iudicium in ſe transferat. vt no. in ſimili ſupꝛa de preben. di
lectus. ⁊ in hoc fateoꝛ ꝙ habet ſimilitudinē cum reali: in quo
nominatus ſuſcipit iudicium. quia ꝓſequitur factum ꝓpꝛium
cum ille contra quē pꝛimitus actum fuit ipſius noīe: ſe aſſerat
poſſidere. inſtitutus vero noīe ſuo tantū: cum ⁊ contra confe-
rentē ſi euincatur habeat recurſum ne euic. vt no. ſ. de prebē.
cum ſm. ⁊. c. ſeq. qđ aūt dicit de obedientia: fateoꝛ ꝙ pōt dñm
pꝛimū inſtituentem in iudicio noīare cum inſtitutus in ſeipſo
ipſam nō poſſideat ſuo noīe: ſed inſtituētis: cui reuerentiā pre
bet nō pꝛopꝛie nominatio vendicat ſibi locum. vt dicto. c. intra
2 quatuoꝛ. ¶ Tertio not. ſm Inno. 1 ꝙ oꝛdinarius non poteſt
inſtituere aliquem in beneficio: quod ab alio poſſidetur. niſi
prius illo amoto: vel de facto ſuperioꝛis authoꝛitate. vt. l. qui
reſtituere. de rei vendica. vel per ſententiā. ⁊ ſi de facto id fieri
nō poſſit. vt. j. eo. cū noſtris. ⁊. c. lr̃as. vbi de hoc. ⁊ de pꝛiuileg.
cum olim. in gloſ. j. curſoꝛem. talis tamē poſſeſſio licet impe-
diat inſtitutionem ante amotionem: non impedit electionem
vel collationem: quominus fieri poſſint ab eo ad quem ſpe-
ctant. vt infra de prebendis. c. licet epiſcopus. lib. vi. ⁊ de re iu
di. cum bertoldus. licet quidam dicant ꝙ talis poſſeſſio impe
diat electionem de alio celebꝛandam: licet nō preſentatam. vt
dicto. c. cum bertoldus. electio enim tribuit plenum ius. vt. c.
cum inter canonicos. de electi. vnde ſicut pꝛima nō caſſata nō
debet alia celebꝛari. vt. c. conſyderauimus. de electio. Ita in-
ſtitutione nō caſſata licet inualida nō debet alia electio atten
tari. Ego dico ꝙ ſicut electio celebꝛata ab alijs quibus nō cō
petit ius eligendi nō impedit aliam electionem celebꝛandam
ab his ad quos ſpectat. vt dicta decretali. conſyderauimus.
3 Ita ⁊ inſtitutio facta ab illis que nō habent ius inſtituendi:
non debet impedire vires electionis ab illis quibus hoc com
petit celebꝛare. quare autem magis inſtitutio iniuſta impedit
alium inſtitui: nō aūt collatio: vel electio: vel preſentatio. dico
ꝙ per ſecundam inſtitutionē inferetur violentia facti turbati
ua vel expulſiua pꝛimo inſtituto: que inferri pꝛohibetur etiaꝫ
iniuſto poſſeſſoꝛi. vt. l. j. in ſi. cum. l. ſeq. ff. vti poſſid. ⁊. l. ſi quis
in tantā. C. vnde vi. hec aūt violentia ceſſat per verbalem pre
ſentationem: electionem: vel collationē. ⁊ circa hoc vide quod
not. ſupꝛa de reſtitu. in integ. cum veniſſet. ⁊. c. conſultationi-
bus. de iure patrona. ⁊ hec habent locum in his quibus predi
4 cta competunt iure. 1 Executoꝛ aūt pape nō poteſt prouidere
alio exiſtente in poſſeſſione qui inſtitutus eſt per ſuperioꝛem
ſed ſi nō eſt per ſuperioꝛem inſtitutus: ſed tantūmodo poſſi-
det ꝓpter hoc nō dimittet executoꝛ qn de illo prouideret ſm
mandatum pape. ſ. de preben. de multa. remittit de hoc In-
no. ad not. infra eodē. cum noſtris. ⁊. c. literas. ¶ Quero noc.
5 1 ꝙ delegatus nō ſolum pōt exercere cenſurā ꝯtra rebelles et
reſiſtentes ſibi: ſed etiam ipſos beneficijs pꝛiuare contumacia
exigente. de hoc infra de homi. ꝓ humani. lib. vj. poteſt tamē

dici ꝙ hoc ſpecialiter ſuper priuatione fuit ſibi poteſtas con-
6 ceſſa. ⁊ ſi nō facit. ❡ Quinto not. † ꝙ confirmatio pape facta in forma cōmuni nō tribuit nouum ius. generalis enī confirmatio non firmat ea que inutiliter ſunt collata. vt nota. in. l. ſi quis priore. ff. ad trebellia. ⁊. c. ſi gratioſe. ad finē. de reſcrip. li-
7 bro. vi. ⁊ ex hoc procedit illud dubium. † Si ſentētia nulla fuerit confirmata per iudicem appellationis. vel electio nulla fuerit confirmata per ſuperiorem talis confirmatio purget vitiū nullitatis. ex predictis videtur ꝙ nō. ſed nō faciunt. quia ſententia confirmationis producit ⁊ parit nouum ius: etiam vbi deficit. vt. l. iulianus. ff. de condi. indebi. ſed confirmatio extraiudicialis nō videtur ꝑducere nouum ius: ſed parit effectum. de quo ſupra de confirma. vtili vel inutili. c. ii. ⁊. iii. per Inno. ⁊ ad id quod dictum eſt de ſententia ⁊ electione nullis poſtea per ſententiā confirmatis. dic vt. l. ſi expreſſim. ff. de appella. ⁊ c. quod ſicut. ſiue nihil. ſupra de elec. ⁊ quod not. in. l. adoptio nō iure facta. ff. de adoptio. ⁊. l. legitima. de pactis. ❡ Sexto
8 not. † ꝙ tempus impedimenti ſubducitur de preſcriptione ſex menſium. ⁊ ſic impedito impedimento iuris nō currit preſcriptio ipſo iure. Idem in impedito impedimēto facti. vt in ver. tempus etiam. licet Barto. dixerit impeditum impedimento facti reſtitui cū tunc currat preſcriptio. vt not. in. l. i. §. ſi quis ꝓpter inundationē. ff. de itine. actuq; priua. ⁊ vide de hoc ſupra de preſcrip. illud. ⁊. c. ex tranſmiſſa. eſt enim magna differentia ⁊ effectus an impeditus ipſo iure vel reſtitutiōis bene-
9 ficio conſeruetur illeſus. ❡ Septimo not. † ꝙ ſuſpenſus non poteſt conferre benefici a concordat ſupra de conſuetu. cum dilectus. ſimiliter nec ſibi conferri vel eligi. ſupra de electio. cum inter. R. ⁊ intellige ꝙ iſte fuerat ſuſpenſus a collatione beneficiorum per papam. forte quia peccauerat in beneficiis conferendis iuxta. c. grauem. ſupra de preben. ⁊ quia erat metropolitanus fuit ſuſpenſus a papa ad denuntiationē prouincialis cōcilii quod eum ſuſpendere non poterat. vt dicto. c. grauem.
10 ❡ Octauo not. † ꝙ iſta preſcriptio eſt inuenta contra deſides et negligentes ſicut regulariter omnis alia. vt. c. vigilanti. de preſcrip. quedam tamē ſunt inuente in fauorē poſſidentiū. vt vſucapioñ. ⁊ quedam odio negligentiū vt preſcrip. xxx. anno. quedam mixtim: partim ſcʒ fauore poſſidentiuʒ: partim odio negligentium. vt hic nota. in. l. fina. C. de edicto diui adri. tol. ⁊ ſicut diuerſis reſpectibus ſunt inducte ita diuerſum effectuʒ pariunt circa acquiſitionē directi vel vtilis dominii: vel exceptionem tantū. quod proſequere vt in auctē. niſi. C. de bonis maternis. ⁊. l. ſi quis emptionis. de preſcri. xxx. anno. ❡ Octa-
11 uo not. in verſic. tempus etiam. † ꝙ abſens ex cauſa neceſſaria
a priuilegiatus[a] eſt in egreſſu: ꝓgreſſu: ⁊ regreſſu. † hinc eſt ꝙ il-
12 le cui datur ſecuritas veniendi ad aliquem locum videtur data ſecuritas recedendi: ⁊ ibi tute morandi. vt not. Barto. in. l. i. ff. ad legem iuliā maieſt. facit. ff. ex quib. cau. maio. l. ſi cui. §.
13 tamdiu. ⁊. l. miles. codē titu. ❡ Decimo nota † ꝙ tempus ſemeſtre incipit currere a tempore ſcientie. vnde ſi ſyndici comitatus tenentur denuntiare maleficia infra menſem debet menſis incipere a tempore notitie: non delicti cōmiſſi. vt. l. annus. ff. de calum. ſimiliter ⁊ tempus quod datur ad appellanduʒ a tēpore ſcientie non ſententie cōputatur. vt. l. ab eo. C. quō ⁊ qñ iudex. ⁊ hoc verū quando tractamus de preiudicio ignorantis ne facti ignorātia puniatur. quando aūt tractamus de premio ⁊ cōmodo etiam ignoranti currit tempus ad ſuum cōmodum: pone mulier infra annū a morte viri non poteſt nubere ſine nota infamie: an currat iſte annus mulieri ignoranti. certe ſic. quia curſus ſiue ꝙ currat tendit ad ſuum cōmodum. vt eſt caſus in. l. genero. ff. de his qui notā. infamia. ⁊. c. ſtatutum
14 de prebendis. libro. vi. † regulariter vero in preſcriptionibus ſcientia vel ignorantia nō curatur. vt eſt tex. in. l. ſi. C. de pſcri. lon. tem. §. ſi. limita vt no. Barto. in dicto. §. itē ſi ꝓpter inundationē. quomodo aūt preſumatur haberi notitia vacatiōis. dic vt not. in cleſi. cū ei quem. in ſi. eo. titu. ⁊ hinc ſumpta occaſione not. Ioā. andr. ꝙ quoddā eſt tempus vtile ab initio ⁊ in progreſſu. quoddā continuū in principio ⁊ in ꝓgreſſu. quoddam vtile in principio ⁊ ↄ̄tinuū ingreſſu ⁊c. de quo vide plene
15 ſ. de reſti. in integ. c. i. in cleſi. ⁊ addet ꝙ in dubio omne tēpus eſt continuum niſi expreſſe dicatur in iure ꝙ ſit vtile. vt not. in rubrica de diuer. ⁊ tempo. preſcri. ❡ Undecimo not. ꝙ licet ꝓpter negligentiam epiſcopi deuoluatur prouiſio ad capitulū ſuum. vt ſupra eo. c. nulla. nō tū ꝓpter delictū ſuum. vnde licet vnus canonicus poſſit ſupplere defectum olim alioꝝ canonicorum delinquentiū in electione vel excōicatorū. vt ſupra de poſtulan. gratū. nō tamē ſic deuoluitur ad capitulū ſi epiſcopus ſit excōicatus. vt hic. nō enī epūs habet collegam ſicut canonici ſm Io. an. ❡ Oppo. dicitur hic ꝙ ſemeſtre nō currit tēpo-

re ſuſpenſionis: ſed ſm hoc poſſet vacatio nimis diu durare: ſi negligens fuerit in petenda relaxatione. ⁊ ſic non ſine eccleſie diſpēdio eſt inductū qđ hic dicitur. ⁊ delictum prelati nocebit eccleſie. contra. c. cum vene. ſupra de excepti. Sol. glo. ⁊ ita ⁊c. ſentit iſtud contrariū ⁊ dicit ꝙ poſtꝙ fuerit negligens in petenda abſolutione incipiet currere iſtud tempus ſemeſtre poſt ꝙ enim poteſt facere vt poſſit conferre et eſt negligens: currit ſibi tēpus. quia iam ſuſpenſio nō eſt cauſa impotentie: ſed mora ſua: que cuilibet eſt nociua. ad hoc ſupra de electio. c. finali. ⁊ facit. l. nō omnis. ⁊ quod ibi nota. ff. de pigneratitia actione. ❡ Secundo oppo. ſuſpenſi poſſunt eligere. vt. ſ. de cleri. excomi. c. ſi celebrat. ergo ⁊ beneficia conferre. So. vt in contrario. ❡ Tertio oppo. ⁊ videtur ꝙ ſuſpenſo currat tempus ſemeſtre. quia in iſtam ſuſpenſionē incidit culpa. ergo quidqd poſt eam ſequitur imputatur ei: ſicut caſus fortuitus imputat moroſo. vt. l. ꝙ te. ſi certū pe. ⁊. ff. qđ met. cā. l. ſi mulier. Si enī nō currit ergo delictum ſoluit. Innoc. dicit ꝙ capitulū ex culpa archiepiſcopi nō potuit beneficia conferre. cum hoc non ſit in iure expreſſum. infra de ſuppl. negli. prela. romana. lib. vi. ſed archiepus ex culpa puniri poſſet. ⁊ ſic loquuntur cōtraria: vel dic ꝙ culpa punita eſt per ſuſpenſionē. que pena nō debet ad priuationē extendi. ad qđ vide qđ not. Io. an. in regula imputari. de regu. iuris. li. vi. Compo. dicit ꝙ culpa nō fuit hic immediata cauſa impedimenti: ſed ſententia ſuſpenſionis. licet culpa fuerit cauſa illius ſententie: que ſententia nō eſt culpa. de ſenten. excō. c. i. lib. vi. Nam in iure debemus inſpicere cauſam immediatam nō mediatam. vt. l. ſi mulier. ff. rerū amo. facit quod not. Dyn. de regu. iuris. quod ob gratiam. libro. vi. ❡ Quarto oppo. extra gloſ. dicitur hic ꝙ tēpore quo receſſit ſtetit ⁊ rediit a ſede apoſtolica nō currit tempus cōtra eccleſiā illis temporibus deprehenditur in negligentia cum potuerit tunc conferre. vt infra eo. poſt electionē. in parte deciſa. Sol. licet potuerit nō tū ſi nō contulit imputatur ad culpā vel negligentiā triplici ratione. prima qr iuſtius eſt ꝙ ꝓuideat indigenis quoꝝ forte ſecū nō habet copiā. ſed iſta non eſt bona. qr pōt etiā ↄ̄ferri abſenti. vt. c. ſi tibi abſenti. de preben. li. vi. ſcđo qr honeſtum eſt ꝙ habeat in hoc conſiliū capituli qđ nō eſt ſecum. tertio quia in collationibus ſunt examinande perſone. ⁊ ſi quid iudiciale occurreret nō poſſet in dioceſi alterius expedire vt in. c. nouit. de offic. lega. ſm Inno. ⁊ Hoſti. ❡ Querit etiam Ioan. † Nunquid archiepiſcopo metropolitanus po-
16 teſt conferre beneficia ſpectantia ad ipſum. quidam ꝙ ſic etiā nō expectato ſluxu ſex menſium. argu. ix. queſtione. iii. cum ſumus. quod loqui poteſt in hoc caſu vel loquitur qñ neceſſaria officia nō inſtituit in eccle. vt economū vel aliū qui miniſtret tēporalia in officiis vero nō neceſſariis: vt in ordinādis canonicis locū nō habeat. ſ. de electi. cum eccleſia. vel dic ſm Inn. ⁊ Hoſt. ꝙ nec capitulū: nec ſuperior pōt ſupplere alterius defectum: niſi vbi ius exprimit hoc. vel vbi neceſſitas immineret argu. ſ. c. i. illa. ſed vbi eſt iure expreſſum hoc pōt etiā ſuperioris licentia nō petita. de hoc. ſ. c. ii. dicit tū Hoſt. ꝙ quidqd dicatur gñaliter poteſtas ſupplendi videtur tradi de offic. ordi. cū vos. ⁊. c. paſtoralis. ⁊ de iure patro. nullus.

1 ❡ Beneficiū tanto tpe poteſt vacare: ꝙ ad papam deuoluetur poteſtas prouidendi.
2 Uacare verbum ſimpliciter ꝓlatum refertur ad vacationē nedum iuris: ſed etiam facti.
3 Poſſeſſio plus habet iuris ꝙ facti.
4 Papa ſicut ordinarius pōt petere titulū a poſſidente.
5 Prouiſio facta ꝑ literas obreptitias nō tenet ipſo iure.
6 Beneficium ab alio poſſeſſum anteꝙ dimittatur: non poteſt alii conferri.
7 Litere beneficiales nō extenduntur ad beneficium ab alio de facto poſſeſſum.
8 Poſſeſſio facti colorata quare impediat collationem pape ⁊ ſui executoris: ſi nō eſt de ipſa facta mentio: ⁊ nō impedit collationē ordinarii.
9 Tutela ſi vacat de facto: nō de iure: vel econuerſo: an debebit fieri mētio de tali vacatiōe iuris vel facto in petitiōe tutoris.
10 Titulus beneficii pōt cadere in homicidam.
11 Titulus beneficii in quos poſſit cadere.
12 Executor datus vt compellat capitulum ad recipiendum: an poſſit ipſe recipere.
13 Executor datus ad ponenduʒ aliquē in poſſeſſione an poſſit excōicare contradictores rebelles.
14 Executor datus ad ꝓuidendū ſi ꝓuidit de indigno: an deuoluetur ius ad papam vel ordinariū collatorem.
15 Papa ſi reſeruauit collationi ſue beneficia cōmēſaliū ſuorum

mortuo vno ſuū beneficiū contulit cuidā abſenti q anteꝗ̄ reci
peret literas mortuus eſt:an ordinarius poſſit illud beneficiū
conferre.
16 Sententia ſi lata eſt ꝑ actore vel pro reo:an liceat propria au-
thoritate conſequi quod in ſententia continetur ſine alia iudi
cis authoritate.
17 Iudex an poterit victori dare licentiam occupandi vel expel
lendi poſſeſſorem.

Cum noſtris. Non valent litere ad beneficiū impetra-
te que de alterius colorata facti poſſeſſione nō fa
ciunt mentionē.⁊ primo ponit gratiā ⁊ executio-
nem theſaurario conceſſam.in ſecunda exceptio-
nem contra illā.in tertia ꝓceſſum executorū.in quarta ꝓnun
tiationem auditoris ſuper proceſſu.in quinta ꝓnuntiationis
confirmationē cū certo mandato.ſecunda ibi:verū.tertia ibi:
qd dicti.quarta ibi:auditor.quinta ibi:nos vero. ¶ Not.pri-
1 mo ꝙ poteſt quādoqꝫ tanto tempore vacare beneficiū:ꝙ ad
papam deuoluitur poteſtas prouidendi. ſubaudi computa-
tis ſex menſibus pro quolibet electore.eius autem negligen-
tiam nullus ſupplet.vt not.ſupra eodē.c.ij.ſui vero in execu-
toris negligentiam quis ſuppleat.dic vt not.infra de preben
dis.c.ſi de beneficio.libro.vi. ¶ Secundo nota ꝙ papa man-
dat capitulo negligenti ꝙ conferat.⁊ in hoc facit eis gratiam
cum priuati eſſent.vt ſupra.c.ij.verum antē iure ſuo vel ſedis
apoſtolice prouideat.argu.ꝙ authoritate pape:cum ipſi po-
teſtatem nō habent.argum̄ de officio ordi.licet.⁊ eſt hoc vtile
ſcire propter prerogatiuas:de quibus in.c.hi qui authoritate
de prebendis.libro.vi.vide infra de reſcripti. cum aliquibus.
libro.vi. ¶ Tertio not.ꝙ epiſcopus ⁊ capitulum huic aſſum-
pto in epiſcopum cōtulerunt prepoſituram ipſum ad eam eli
gendo.quod fieri nō debuit tribus modis.primo quia poſtu-
landus erat.de poſtulando.cap.finali. Secundo quia ad ma-
ius promoueri debebat.lxiij.diſtinctione.legimus. Tertio quia
per ſecundam vacat prima . ſupra de prebendis. de multa. ex
cauſa tamen potuit hoc eſſe.puta quia nō habebat poſſeſſio-
nem epiſcopatus.ad quod facit quod notat Ioannes andre.
ſupra de electionibus.cum in cunctis. Item propter pauper-
tatem poterat fieri vnio in fine.⁊ nota.infra de reſcriptis.c.ſi
propter.libro.vi.⁊ hoc vult textus ibi vel ex alia iuſta cauſa:et
neceſſaria ⁊c. ¶ Quarto nota ꝙ ſi electio iſta nō tenuit papa
mandat vt ad conferendum capitulum inducatur. et ſic vide-
tur ꝙ electio nulla nō impedit curſuꝫ ſemeſtris tēporis:ſꝫ nō
facit:ſed intellectus Hoſtiēſis qui tenet ꝙ iſtud ſecundū man
datum non arctat neceſſario capitulum ad electionem iſtius:
quod patet in fine dum dicit.inducere procuratis. ⁊ infra di-
cam. ¶ Quinto nota ꝙ iſte litere impetrate ſuper iſta prepo-
ſitura dicuntur impetrate ſuggeſta falſitate reſpectu vacatio
nis:⁊ ſuppreſſa veritate reſpectu collatiōis facte epiſcopo.nō
enī poterat dici vacare cum eam alius poſſideret. vt.l.i.§.va-
2 cua.ff.de actione empti ⁊ vendi.† verbum ergo vacare ſimpli
citer prolatum refertur ad vacationem nedum iuris ſed facti.
ſicut verbum poſſidere a teſtibus prolatum intelligeretur de
poſſeſſiōe facti nō iuris.vt.l.ſtipulatio iſta.§.hi quoqꝫ.de ver
3 bor.obliga.dicam infra. ¶ Sexto nota † ꝙ poſſeſſio plus ha
bet facti ꝗ̄ iuris : ideo in eius acquiſitione requiritur factum
ideſt actus corporeus.nec per actum ciuilem regulariter que-
ri poteſt.facit.ff.ex quibus cauſis ma.l.cum miles.⁊.l.nec vti-
le.⁊.l.deniqꝫ. vbi ſuper poſſeſſione quia in facto conſiſtit ius
nō fingit.facit quod nota.in.l.ſi tibi.§.is cuius.ff.mandati.et
l.finali.C.de ſacroſanctis eccle. ¶ Septimo nota ꝙ papa co-
4 git epiſcopum vt exhibeat titulum prepoſiture. † nam papa
ſicut ordinarius collator:poteſt petere titulum a poſſidente.
a ¶ Prouiſio Prouiſionis vbū eſt latiſſimum gl. ⁊ Card. in cle.ſi. de elect. ⁊ in.c.ſi cōpromiſſarius.e.ti.in.vi.Car.i cle.cūi.de elec.q.iiij.⁊ in cle.i pleriſqꝫ.in.xv.q.eo.titu.
vt ſupra de inſtitu.ex frequentibus.ij.queſtione.i.legum.niſi
in illum conſenſerit tacite vel expreſſe.de his que fiunt a pre-
latis.ex ore.⁊ hoc caſu quando collator preſumitur cōſenſiſſe
licet preſumatur pro poſſeſſore.poteſt tamē collator dicere et
probare collationem contra ius factam.ſupra de prebendis.
dilecto.⁊ quod not.in regu.infra de regu.iuris. libro.vi. ter-
tius vero qui dicit poſſeſſorem beneficij iniuſte poſſidere:de-
bet hoc probare.nec ad petitionem agentis vel accuſantis re
mouebitur.niſi contra ipſum aliquid probetur:per quod ap-
pareat de poſſeſſione iniuſta.vt ſic poſſeſſor dicere poſſit ter-
tio.quantum ad te liberas edes habeo.vt.l.ſicuti.§.ſi quera-
tur.ſi ſeruitus vendi. facit quod not. Innocē.infra de accuſa.
ſuper his.⁊ Barto.in.l.nō ſolum.§.ſed vt probari.de operis
5 noui nunciati. ¶ Octauo nota † ꝙ prouiſio[a] facta per literas
a obreptitias ipſo iure nō tenet.⁊ hoc verum in literis ad bene
ficia. In literis vero ad lites ſi de ſurreptione nō fuerit obie-
ctum tenet proceſſus.quod dic vt nota.ſupra de reſcriptis.c.
ad audientiam.⁊.c.ad aures.per Inno.facit ſupra de reſcrip.
c.ſuper literis. ¶ Nono nota ꝙ ante collatiōem fiendam per
capitulum papa mandat epiſcopum ad reſignationem cogi.
6 † Et ſic beneficium ab alio poſſeſſum anteꝗ̄ dimittatur : non
poteſt alij cōferri. In contrarium facit.c.propoſuit.ſupra eo-
dem.vbi poſt ſententiam caſſationis papa contulit ad idem.c.
licet epiſcopus.infra de prebendis.libro.vi.dicit digi in dicto
† c.propoſuit. ¶ Venio ad oppoſitiones eliciendas ex gloſ. et † Opponit in ꝯtrariū
docto.⁊ primo dicitur hic ꝙ nō valuit impetratio iſtius pre-
poſiture facte:vt de beneficio vacante.cum de facto non vaca-
ret.contra hoc opponitur ⁊ videtur ꝙ de tali iniuſta poſſeſſio
ne nō ſit mentio facienda:ſicut nec de literis primis (que poſ-
ſunt per exceptionem elidi) eſt facienda mentio in ſecundis.
vt nota.ſupra de reſcriptis.ex tenore. preterea nō preſtat im-
pedimentum ⁊c.vt in regula nō preſtat. Solutio.gloſ.que in-
cipit hic videtur ⁊c.ſoluit ꝙ in impetratione eſt facienda men
tio:nō ſoluꝫ de his que ſunt facti:ſed iuris.vt habes in ea. In
nocen.dicit ꝙ iſte litere non fuerunt ſubreptitie.quia per ſim-
plicitatem ⁊ ignorantiam iuris id tacuit credens ſufficere qd
vacaret de iure.vnde ſi executor eodē ductus errore male pro
cedat:caſſabitur ꝓceſſus.ſed remanet ius ſaluum per literas.
ſicut hic remanſit ſuper prepoſitura vt patet in fine.⁊ infra eo
dem. literas.vbi etiam de hoc in gloſ.ſine iuſta.⁊ gloſ. not. ꝙ
Hoſtienſis tenet contrarium.⁊ ꝙ iſte litere nō facientes men
tionem de poſſeſſione alterius ſint nulle.nam ſi non tacuiſſet
veritatem:vel non expreſſiſſet falſitatem:vel nullo modo: vel
nō ſic de facili literas habuiſſet. quod ſufficit vt dicimus lite-
ras nō valere maxime beneficiales.veroſimile enim eſt ꝙ faci-
lius papa concedit beneficium vacans : ꝗ̄ illud quod ab alio
poſſidetur qui nō eſt priuandus ſine cauſe cognitione. de re-
ſtitutione ſpoliatoruꝫ.conquerente.de officio delegati. ſuper
to.cum ſimilibus.ad hoc optime. C.de bonis vacantibus.l.fi
nali.lib.x.vbi bona que dicuntur vt vacantia fiſco delata tunc
poſſunt vt vacantia occupari cum conſtiterit ꝙ nemo ius ha-
bet in illis vel illa poſſideat:ſuper quo premitti debet diligēs
inquiſitio.de hoc infra de exceſſibus prelatoꝝ.inter.verſicu.ve
rum.⁊ de priuilegijs.cum olim.ij.preterea caſſationis expri-
mit iſte textus eo ꝙ falſi ſuggeſtionem ⁊c.nam damnare cau-
ſam in textu redditam:⁊ aliam ad deſtructionem textus capi
taneam aſſignare abſurdum eſt hoc dici ſuo cenſu ⁊ nō cano-
num authoritate.contra.c.ne innitaris.⁊.c.canonum.ſupra de
conſtitutionibus. Preterea ſola collatio vel electio non con-
firmata nec executioni mandata licet ſit inualida impedit ſe-
cundam.vt ſupra de electionibus.conſyderauimus. ⁊.c. inter
dilectos.de exceſſibus prelatoꝝ. fortius ergo caſſatur ſecun-
da.vbi primus per ſuum iudicem fuerat in poſſeſſionem indu
ctus vt hic.⁊ infra eodem.literas.talis enim iuſte poſſidet.ff.
de his qui notantur infamia.l.furti.§.qui iuſſu.⁊ quod metus
cauſa.l.fina.in fine. Non obſtat finis.cap.in quo papa mandat
huic impetranti beneficium conferri.nam hoc non colligitur
in fine.quia papa non mandat preciſe ſibi dari.concludit ergo
Hoſtien.ꝙ ſi in impetratione beneficij taceatur poſſeſſio quaꝫ
alius habet iudicis authoritate:⁊ exprimitur ꝙ vacauit tan-
to tempore : ꝙ ad concedentem eſt deuoluta collatio: reſcri-
ptum ⁊ proceſſus per ipſum habitus nullius eſt momenti. vt
hic.⁊ infra.c.literas.dicit tamen ꝙ ad alium caſum nō eſt hoc
extendendum.vnde Compoſtellanus de reſcriptis.c. capitu-
lum.in gloſ.magna vltra medium.verſi.item queritur.vtrum
7 dicit ſe ſatis claruiſſe.† ꝙ litere beneficiales nō extenderētur
ad beneficium ab alio de facto poſſeſſum per hāc decretalem.
⁊ infra de priuilegijs.dudum. ¶ Sed cōtra predicta inciden-
ter opponitur.non minor primo maior poteſtas pape in be-
neficijs conferendis ꝗ̄ ordinarij collatoris.vt patet in.cap.hi
qui authoritate.de prebendis. libro.vi.ſed ordinarius poteſt
conferre beneficium quod ab alio minus canonice detinetur.
vt ſupra eodem.c.de multa.⁊.c.licet epiſcopus.eodem titulo.
libro.vi. ergo et collatio pape vel mandatum de conferendo
nō debet pretextu poſſeſſionis iniuſte inualida reputari. So
lutio.dic ꝙ quedam eſt poſſeſſio colorata:quia aliquo colore
tenetur:puta iudicis authoritate.⁊ de iſta expedit facere men
tionem impedit collationem delegati : non autem ordinarij.
Item nec quandoqꝫ etiam delegati ſiue executoris puta quā-
do beneficium vni vigore impetrationis debitum:alij confe-
ratur per alium executorem. Nam primus executor non ob-
ſtante collatione et poſſeſſionis acquiſitione poterit de illo
prouidere.quia ius in beneficio queſitum per occupationem
poſſeſſionis iniuſtam etiam authoritate iudicis accedente

nõ debet impediri.vt no. Joannes andre.in dicta decre.in vl
tima glo.v.querit demũ ⁊ hoc de poſſeſſione colorata.de poſ
ſeſſione vero nõ colorata vt illius qui habet ſcõm curatũ vel
poſt tẽpus de ↄſecrandis tenet priora beneficia vel recipit il-
lud beneficiũ a laico vel occupauit ⁊ de tali poſſeſſionis impe
tratiõe nõ expedit facere mentionẽ ſm Cõpoſt.⁊ p hoc ſit etiã
8 recitata glo.penul.que etiã ſic tenet. ¶ Sed dices.† que eſt rõ
quare colorata facti poſſeſſio impedit collationem pape ⁊ ſui
executoris.ſi nõ eſt de ipſa facta mentio ⁊ nõ impedit collatio
nẽ ordinarij. Jo.an.hic tangit ſuper glo.penl.⁊ dicit ꝙ eſt ra
tio odium reſcriptorũ:⁊ maxime impetratorũ ad beneficia de
preben.ꝗuis.lib.vi.vacatio ergo in reſcriptis expreſſa intel
ligitur ſm eum de vtraqꝫ vacatione.ſcꝫ iuris ⁊ facti. ⁊ merito
impetranti imputatur:cum potuit diligentius explorare: et
ignorãtia cum de acquiſitione queritur ſemper nocet.vt.l.er-
ror.de iuris et facti ignoran.⁊.l.bonorum.de bonorũ poſſeſ.et
hoc verum vt dixi quando ſimpliciter in reſcripto dixit bene
ficium vacare. Si aũt dixiſſet de iure vacare:tunc ad efficaciã
reſcripti ſufficit ꝙ de iure vacet.vt dixit ſm Hoſtien.⁊ ſic ſer-
uamus.addit Jo. de deo aliũ caſum vbi ſufficit vacatio iuris
tantum.vbi ſcꝫ in reſcripto eſt appoſita clauſula amoto quo-
libet illicito detentore.nam tunc poſito ꝙ ſimpliciter expreſ-
ſiſſet beneficium vacare: valet impetratio : nec obſtabit illici-
ta facti poſſeſſio etiam colorata ſm eum . ¶ Diſtingue ergo
ex predictis quando teneat collatio vel impetratio beneficij.
nam quandoqꝫ vacat beneficium de iure ⁊ de facto:⁊ poteſt ⁊
debet cõferri.vt ſupra eodem.c.ij.quandoqꝫ vacat de facto nõ
de iure:⁊ nõ eſt alteri conferendum.vt.c.ſi tibi abſenti.de pre
bendis.lib.vi.⁊ ſupra de re iudica.cum bertoldus.quãdoqꝫ va
cat de iure non de facto:⁊ tunc aut eſt poſſeſſio reproba nullo
modo colorata:⁊ nõ impedit nec collationẽ nec impetrationẽ
vt in gloſ.penul.aut eſt colorata:⁊ tunc aut loqueris in colla-
tione ordinarij:aut pape:vel executoris. Si ordinarij ⁊ ipſaꝫ
nõ impedit alterius colorata facti poſſeſſio. Si delegati pa-
pe:⁊ tunc aut ante illam coloratã poſſeſſionem executor pote
terat prouidere de illo beneficio poſtea authoritate iudicis de
capato.⁊ nõ impeditur prouiſio per talem coloratam poſſeſ-
ſionem illicite ſubſecutam.aut colorata facti poſſeſſio preceſ-
ſit impetrationem.⁊ tunc aut quis dixit in impetratione ſim-
pliciter vacare:aut dixit de iure vacare.ſi dixit ſimpliciter va-
care:⁊ tunc aut in reſcripto fuit appoſita clauſula amoto ⁊c.
⁊ valet impetratio nõ obſtante poſſeſſione alterius colorata:
ſm Joan.de deo.aut hoc non dixit:⁊ impetratio eſt nulla. vt
in iſto.c.aut dixit de iure vacare:⁊ ſufficit ꝙ de iure vacet: ſm
Hoſti.⁊ iſtam diſtinctionem colligo ex dictis hic Joan.andr.
in varijs apoſtillis. ¶ Ad iſtam conſyderationem vacet de iu
re vel de facto applico aliam materiam in qua dicitur ꝙ tuto
res habentibꝫ tutor dari nõ põt.vt.C.in quib.cau.tu.ha.per
9 totum.† pone ergo ꝙ tutela vacat de facto nõ de iure vel ecõ
uerſo:vacat de iure nõ de facto.vt in caſu huius.c.an debebit
fieri mentio.de tali vacatione iuris vel facti in petitione tu-
torum.dicit Bart.ꝙ ſic.alſ erraretur in facti cauſa.⁊ donatio
nõ valeret.vt no.ipſe in.l.ſi tutor.de tuto.⁊ curato.da.ab his.
ſimile dicimus in teſtamento:quod de iure nõ tenet.nam im-
pedit aditio ab inteſta.donec declaretur nullum.vt.l.cum fal
ſum.de acquir.heredi.⁊ breuiter multa de facto producũt effe
ctum iuris.quod dic vt dixi ſupra de biga.nuper.⁊ infra de di
uortijs.plerumqꝫ. ¶ Secundo extra glo.ſm opinionẽ Hoſti.
papa in fine.c.nõ mandat conferri iſtam prepoſiturã iure ſuo:
ſed capitulum ad hoc inducit ſi voluerit.⁊ ſic innuit ꝙ per ta-
lem collationem inualidam nõ cucurrerit tempus ſemeſtre ca
pitulo:cum per talem collationem nõ potuerit dici vacare.vt
dicit litera. ¶ Sed cõtra hoc fortiter opponitur. nam ex hoc
ſequeretur abſurdum:ꝙ eligendo infantem laicum vel peni-
tus illiteratum ad aliquod beneficium euitaret curſum preſcri
ptis lateranen.concilij.cum tamen idem ſit nihil facere ⁊ inuti
liter facere.vt ſupra de tranſlati.inter corporalia.⁊.l. quoties
vitioſe.ff.qui ſatiſda.cogã.⁊.l.nõ putauit.§.nõ queriis.de con
tra tab.⁊.l.eleganter.§.qui reprobos.ff.de pigno.acti. Item
curſus legalis preſcriptionis nõ impeditur ſi minus apte vel
coram iudice incompetenti fuerit actio inſtituta.vt.l.ſi pater.
C.ne de ſtatu defun.⁊.l.accuſatorius.de adulte.⁊ mater que te
netur filio pupillo petere tutorem:nõ excuſatur a curſu tem-
poris ſibi ad hoc prefixi ſi petat inhabilem.vt.l.i.§.ſi mater.ff.
ad tertul.⁊ qui rationes tenetur reddere nõ liberatur redden
do perfunctorie.vt.ff.de condi.⁊ demonſtra.l.iij.fact.l.iij.§.
ſi reddita.ff.cõmo.ergo a ſimili prouiſio facta de inhabili im-
pedire nõ debet curſum lateranen.concilij.Solu.dicit nota-
biliter Innoc.ꝙ aut in electum minus canonice poteſt cadere

titulus dignitatis licet alias ſint inhabiles:vt irregulares: vt
homicida ⁊ ſimilis.⁊ tunc electio talium impedit curſum late
ranenſis concilij.licet ſcienter talibus conferentes priuantur
pena priuationis ea vice.vt in.c.cum in cunctis.⁊.c.nihil.ẽ.de
electi.quandoqꝫ nõ poteſt cadere titulus dignitatis in electũ:
vel prouiſum.vt in infante:laico:muliere:⁊ ſimil. et tunc talis
electio vel collatio nõ impedit curſum lateranẽſis concilij ſm
eum.ad hoc adduco.ff. de eo qui protu.l.i.§.i.⁊.§.ſi modo.et
ibi not.⁊ habetur iſta conſyderatio poſſit cadere titu.vel non
10 †⁊ tene menti ꝙ in homicidam[a] poteſt cadere titulus benefi-
a cij.nec inducit ipſo iure penam priuationis.vt not.Compoſt.
in.c.ꝙ ſicut.ſupra de electi.in quarta colum.ver.ſed excipitur
11 †Ego circa iſtos in quos poteſt cadere titulus ſubdiſtinguo.
nam aut ille qui eligitur vel cui confertur eſt notorie inhabi-
lis.⁊ ſic vera opi.Inno.vt nõ currat tempus electori vel colla
tori lateranẽſis concilij.aut ille talis eſt notorie homicida:vel
aliter irregularis.⁊ tunc collatio facta tali vel electio nõ impe
dit quominus currat electoribus. vt ſic nõ minus notorium
facti quod cauſatur ex notorio : ꝙ̃ iuris notorium operetur.
argu.not.de cohabita.clericorũ ⁊ mulie.veſtra.facit quod not.
Innocẽ.in.c.i.de officio vica.⁊ c.p.⁊.g.de officio delega. per
Joan.andre.in gloſ.querit Hoſtiẽ. Sed dices videtur ꝙ ſiue
nõ cadat titulus beneficij ſiue cadat:nõ ſit curandum. nam cũ
per electionem vel collationem factam ſcienter de tali inhabi
li priuatus ſit poteſtate eligendi et conferendi illa vice. per.c.
cum in cunctis.de electionibus.non videtur ꝙ tempus late-
ranenſis concilij ſibi currat cum ſi voluiſſet nõ potuiſſet tunc
conferre.quia priuatus.vt ſupra.c.primo.ergo nec Innocẽ.
in collatione facta mulieri:laico:vel infanti. nec ego in colla-
tione facta ſcienter notorie inhabili bene dicimus ꝙ currat tẽ
pus cogita pro ſolutione.quia contrarium eſt mihi vere dif-
ficile. et vide ad predicta.c.ſi electio.de electionibus. libro.vi.
¶ Tertio opponitur.dicitur hic ꝙ poſtꝙ fuit aſſumptus in
epiſcopum obtinuit prepoſituram.ergo epiſcopatus quẽ pri-
mo obtinuerat ipſo iure vacauit. vt ſupra eodẽ de multa.So
lu.illa conſtitutio nõ habet locum in epiſcopatibus in quibus
nec expreſſe nec tacite poteſt renunciari ſine licentia pape. ſu-
pra de tranſlatio.c.inter corporalia.⁊ ideo non tenuit collatio
prepoſiture.⁊ hoc verum poſtꝙ eſt plene tranſlatus ad epiſco
patum . Si aũt electus nondum confirmatus in epiſcopum re
cipiat aliam dignitatem:perdit ius quod habebat ad epiſco-
patum.quia tunc eſt in ſtatu in quo renunciare poteſt : vt di-
cta decretalis.inter.facit clemen.gratie.de reſcripti.ſm Egi.
¶ Quarto opponitur:⁊ debuit eſſe ſecunda oppoſitio.⁊ vide
tur ꝙ poſſeſſio habeat plus iuris ꝙ̃ facti.vt.ff.de acquir.poſ.
l.ſi me in vacua.§.ſeruus. Solu.diſtingue vt in gloſ.no.ꝙ ali
cui.que eſt magiſtra.⁊ idem not.C.de acquir.poſſeſ.l. licet. et
illa poſſeſſio que habet plurimum iuris dicitur poſſeſſio ci-
uilis.alia que habet plurimum facti dicitur poſſeſſio natura-
lis.⁊ ſic due ſunt ſpecies poſſeſſionũ.qd̃ proſequere vt no. Dy.
in regula ſine poſſeſſione.de reg.iur.lib.vi.⁊.ff.de acqui.poſ.
l.i.per Barto.⁊ dicta.l.licet.per.Cy. ¶ Uenio ad qõnes glo. [b]
12 ⁊ docto.primo quero † an executor datus vt compellat capitu
lum ad recipiendum poſſit ipſe recipere.gloſ.ij.tenet ꝙ non.
de hoc ſupra de preben.p illorum.quidam tamẽ dicũt vt Ho
ſti.ꝙ per illam formã facias prouideri ⁊ aſſignari vel conferri
ꝙ executor id facere poſſit. Sed Joan.andre. hoc reprobat.
nam ſm hoc ille cui mãdatur ꝙ faciat eligi prelatum ipſe poſ
ſet eligere:quod eſt falſum.ſupra de electio.cum in veteri. Itẽ
ſm hoc nõ plus afficerent executore ad prouidẽdum ꝙ̃ ad cõ
pellendum.contra.c.ſi capitulo.⁊.c.ſi ſoli.eo.tit.lib.vi. ¶ Se
13 cundo quero † Utrum executor datus ad ponendum aliquẽ
in poſſeſſionẽ poſſit excõicare contradictores rebelles. dicit
preallе.glo.ꝙ ſic.licet Jo.cõtra Ho.dicit ꝙ aut ↄtradictio ⁊
moleſtia precedit miſſionẽ:vel in ipſo actu immiſſa vel ſtatim
poſt.⁊ tũc eſt vera opi.glo.que fuit Tan.aut poſt immiſſionẽ
ex interuallo eijcit vel turbat.⁊ ſit vera opi. Jo.vt ſcꝫ nõ poſ-
ſit ſe vlterius executor intromittere.⁊ adde qđ no.⁊ dixi.ẽ.de
14 offi.dele.querẽti. ¶ Tertio q̃ro extra glo.† ſi executor datus
ad prouidendũ prouidit de indigno:an deuoluet ius ad papã:
vel ordinariũ collatorẽ.ↄcludit poſt multa Inno.ꝙ nõ deuol
uetur ad ordinariũ.quia de tali deuolutione nõ reperit in iu-
re cautum:nec tranſit poteſtas ad aliquos:niſi poſtea caſſen-
tur:⁊ ea caſſata redit ad ordinariũ non ad papã. Itẽ ⁊ hec ha
bent locum ſiue in prouiſum cadat ius titu. dignitatis ſiue nõ.
Item ſiue ſcienter ſiue ignoranter.de hoc plenius not. Inno.
ſ.de exceſſi.prela.c.inter dilectos.dicit tñ plus ſibi placere qđ
hic dicit ꝙ̃ qđ ibi.⁊ adde qđ no.in cle.ſi de beneficio.de prebẽ.
15 ¶ Circa hoc incidenter ſubijcio qõnẽ talẽ.† papa reſeruauit
collationi

a ¶ Qđ i ho micidã. homicida põt p papã promoueri ad epatũ. ⁊ dr ẽps donec remoueat: ſed ſi ſciẽter eſt pmotꝰ dr cũ eo diſpenſatũ. vt de Bart.in l. barbariꝰ. de offi.pto.

b Ponit queſtiones.

collationi ſue beneficia cōmenſalium ſuorū mortuo vno ſuum
beneficium contulit cuidam abſenti.qui anteꝗ̄ reciperet lite-
ras mortuus eſt. queritur an ordinarius poſſit illud benefi-
cium cōferre.⁊ videtur ꝙ nō.quia cum collatio ſpectet ad pa-
pam iure proprio.de preben.c.ij.lib.vj.ex quo prima collatio
nō habuit effectum:poterit iterum conferre. de electi. ſi com-
promiſſarius.⁊ melius in.c.ſi electio.eo.titu.ꝙ primū electio
nō habuit effectum ꝓbatur.quia in acquiſitione beneficij re-
quiritur conſenſus eligentium ⁊ electi vel conferentis:⁊ illius
cui confertur.de electio.cum inter canonicos.⁊ de preben.ſi ti
bi abſenti.lib.vj.cum ergo de conſenſu iſtius nō appareat di-
cimus collationem nō habere effectum.nam moriens nō ha-
betur pro conſentiente.vt.c.ſi gratioſe.de reſcripti.lib.vj.⁊.l.
iiij.loca.⁊ dicunt doct.ꝙ anteꝗ̄ abſens conſentiat dicitur be
neficium vacare.licet nō ſit libera diſpoſitio eius.vt not.Ioā.
andre.dicto.c.ſi tibi.⁊ ita Oldra.cōſilio.liiij. ¶ Quarto prin-
16 cipaliter quero.Tcum ſententia lata eſt pro actore vel pro reo
an liceat propria authoritate conſequi qđ in ſnīa ɔtinetur ſine
alia iudicis authoritate ex dictis Inno.notabiliter ſic diſtin-
gue.ꝙ aut loquimur in actore.aut in reo.primo caſu aut in ſnīa
eſt deducta res corporalis:aut incorporalis.ſi corporalis pu-
ta fundus:tūc nunꝗ̄ lȝ victori ꝓpria authoritate ingredi: alѕ
perderet ius ſuū:etiā ſi ab aliquo nō ꝓhiberetur: niſi aduerſa
rius ɔſentiret.ad hoc adducit Io.an.not.p eū.ſ.de priuile.cū
olim.ij.in glo.ſ. curſo.ego allego.l.miles.§.qui iudicati.ff.de
re iudic.p executorē.ergo talis poſſeſſio debet tradi.vt.l. qui
reſtituere.ff.de rei vendi.nō ob.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.
ibi ante euentū iudicialis arbitrij ⁊c.ſubaudiendū eſt eſt ma-
xime.nam idē poſt euētū vel poſt ſnīam.aut petitur res incor
poralis:⁊ tunc talis res incorporalis nō adheret alicui rei cor
porali.vt eligere: iuriſdictionem exercere.⁊ ſiſia.aut adheret
rei corporali.primo caſu ſi ſententia feratur ꝓ actore ſuper iu
re eligendi: vel iuriſdictionē exercendi: ſtatim actor qui obti-
nuit poterit eligere:⁊ iuriſdictione vti ſine alia miſſione.⁊ per
ɔſequens ſtatim ius perdidit quaſi poſſeſſionē dicti iuris. tu
tius tñ eſt ꝙ in ſnīa iudex dicat.adiudicamus nobis ius eligē
di ⁊ ratione ſilentiū imponimus.⁊ ad hoc vide qđ no.Io.an.
ſ.de accuſa.qualr ⁊ qñ.in ſcđa glo.ꝗ incipit.ij.q.vij.ver.credi-
mus tamē. Si aūt talia incorporalia corporalibus ſunt cōnne
xa:vt in prebendis quibus adheret ius eligendi: intereſſendi
tractatibus: ⁊ ſiſibus.vel in ſeruitutibus realibus que adhe-
rent ſolo:tunc ſimiliter debet interuenire executio anteꝗ̄ poſ
ſeſſor cōdēnatus vtetur ſua poſſeſſione.vt prius. quđ aūt fiet
traditio victori.dic ꝙ loco poſſeſſiōis eſt patiētia aduerſarij.
⁊ cautio ꝙ nō impediet victorē vti ſeruitute ⁊ iuribus prebē-
de.vt.l.harum.⁊.l.egi.ff.ſi ſerui.ven.⁊ hoc de actore.de ſen.iu
ris ſine pene que a iure infligitur nō indiget executione dic vt
not.Bart.in.l.qđ ad ſtatū.⁊.l.qui vltimo.de pen.⁊.c.paſtora-
lis.de appel.Reus vero a petitione aduerſarij abſolutus nō
indiget executione.q2 ſnīa abſolutoria ſtatim trahit ſecū exe-
cutionem et ſufficit reo ꝙ pōt ſe exceptione tueri.vt eſt caſus
in.l.j.§.ſi debitor.ff.vt in poſſeſ.lega.l.j.§.ſi rem.ff.de eo per
quē factuȝ erit.Reus ergo a quo annuus cenſus:pecunia: vel
obedientia petebatur:poſtꝗ̄ fuerit abſolutus ſua authorita-
te:poteſt dicta iura ſi petantur ab eo poſtea denegare . et per
iſtam diſtinctionem collige in ſubſtantia quicquid ꝓlixius de
iſta queſtione tractant Innoc.⁊ docto.quam materiam ſi per
multa exempla latius vis videre vide Bart.in dicto.§. qui iu
dicati.ibi eñ querit ſi agatur ꝓ vſufructu:qualiter fiet execu
tio.⁊ quid iuris in alijs ſeruitutib' realibus:quarū quedā exi
gunt factum:alique patientiam tantū:vt ibi etiam proſequi-
tur.ſi agatur actionibus preiudicialibus.vt ſi aliquis pronū-
ciatur liber vel extra patriam poteſtatē:vel in patria poteſta-
te.⁊ ſi pro aliquo fertur ſnīa ſuper iuriſdictione:qualiter fiet in
iſtis caſibus executio:ibi plene ꝓſequit. ¶ Quinto quero di-
ctum eſt ſupra ꝙ ꝓpria authoritate nō pōt victor poſſeſſionē
17 apprehendere:quā per ſnīam obtinuit.T nunquid ergo iudex
poterit ſibi dare licentiā occupandi ⁊ expellendi poſſeſſorem.
Inno.hic tenet ꝙ ſic:dicens ꝙ iſte erit miniſter iudicis.xxiij.
q.v.miles.⁊.c.cū miniſter.⁊ hoc tenet Old.⁊ Ja.de are. nā li-
cet cōis modus ſit per executorē:tñ ⁊ parti victrici poterit de
mandari.vt ꝓbatur.C.de pigne.acti.l. pignoris.⁊.l.dotis.C.
ſolu.matrimo.⁊.C.ne lib.ſine authoritate.in rubro ⁊ nigro.⁊
ꝙ quis poſſit deputari nuntius in re propria probatur. in.l.
cum qui.§.ſi epiſtola.ff.de furtis.Dyn.not. contrarium in.l.
nō eſt ſingulis.ff.de reg.iuris.Barto.diſtinguit.ꝙ aut iudex
cōmittit vt ingrediatur per vim:⁊ nō poteſt.aut ꝙ ingredia-
tur ſi nō reperit reſiſtentem:⁊ pōt.⁊ ita not.in.l.iuſte.ff.de ac-
quiren.poſſeſ.⁊c.

1 ¶ Dignitas nō vacans alteri conferri nō pōt.
2 Prelatus exiſtens extra ꝓuinciā pōt cōferre beneficia.
3 Plures ſi habent ius in receptiōe:nō ſufficit ſcribi vni ex eis
niſi ille omiſſus inſit tacite in expreſſis.
4 Deuolutio ſi facta fuerit alicui:pōt ille vti ꝓuiſione lateranē
ſis concilij ſine alia licentia.
5 Cumulatio in electionibus reprobatur.
6 Collatio ſi facta eſt alicui per exceptionem renuntiatiōis vel
abiurationis:non poterit excludi quominus poſſeſſionē be-
neficij adipiſcatur.
7 Auditur aliqñ quis p viā accuſationis vel denuntiatiōis qui
nō audiretur per viam exceptionis.
8 Electores poſtꝗ̄ eoꝝ electio ſortita eſt effectū nō debent neceſ
ſario aſſiſtere in lite que mouetur electo.
9 Preſentatio pōt fieri per literas.
10 Reus nō ſolum pōt intentionē actoris impugnare:ſed etiam
ius ſuū ſibi cōpetens in re in iudiciū deducta proſequi.
11 Electio facta de vno etiā confirmata nō impedit electionē de
alio celebrari:ſed bene impedit aſſignationē donec prima fue
rit reuocata.

Poſt electionē. Ubi cōſtat beneficiuȝ
collatū p illū qui po-
teſtatē habuit ɔferendi p exceptionē renūtiatōis et
abiurationis non debet poſſeſſio retardari.ſed iſte
1 modus nō facit ad titulū quo ad tit.hoc intendit.T dignitas*
a nō vacās alteri ɔferri nō pōt.⁊ ſunt due partes.in prima facit
a ¶ Dignitas. Dignitas:pſonatus:officiū: ⁊ ꝓbēda ḡliter dſant vi. de Card.in cle.ij.de iudi.et plen' in cle.j.in.j. q.de ꝓbē.⁊ in cle.ij.§.j. de eta.⁊ qli. ⁊ in cle.gratie.in v̄.qđ ē dignitas. de reſcript.
narratio.in ſcđa ibi:qſi conſiſtit ipſius diffinitio.prima facit
quatuor premittit collationē archidiaconatus factā honorio
p archiepm.ſcđo reſiſtentiā capli ⁊ eius cām.ibi:cumꝗ. tertio
collationē p caplm factā Ro.ibi:ipſius.quarto exceptionē ab
iurationis ɔtra Ho.collationē p archiepm factā.remiſſionem et
ipſius petitionē.ibi:pceſſit. ſcđa principalis facit tria. primo
imponit ſilentiū Ro.⁊ exprimit cām quare. ſcđo in poſſeſſiōe
adipiſcēde ꝓnuntiat p Ho.ibi:ſnīaliter.tertio poſt poſſeſſio-
nē adeptā reſeruat cuiq; cuius intereſt ius agendi.ibi:exinde.
¶ No.primo ꝙ eboracen.archieps ɔtulit cū eſſet extra ꝓuin
ciā.⁊ ſic p lr̄as mandauit eū recipi:vt ptȝ ibi:cū igr in lris ⁊c.
2 ⁊ ptȝ apertius in antiqua ex quo colligūt docto.T ꝙ prelatus
exiſtens extra ꝓuinciā pōt ɔferre beneficia.de quo.ſ. de offi.
leg.c.nouit.ad hoc adde qđ dixi.ſ.c.ex diuerſitatis. ¶ Scđo
no.ꝙ attenditur ɔſuetudo in electiōibus.ſ.ad quē ſpectent ⁊
cui debeant ꝓitari.vt.ſ.de ɔſuetu.cū dilectus.facit.ſ.de foro
cōpe.cū ɔtingat. ¶ Tertio no.exceptionē capli ⁊ decani.nite
batur eñ ex ɔſuetudine ſiue priuilegio ⁊ ex ɔcilio lateraň.⁊ ſic
ad excluſionē agentis allegabant priuilegiū ⁊ ius cōe. ⁊ ſic di
uerſis exceptionibus vtebantur ⁊ etiā exceptionē abiuratio-
nis.qđ dic vt.ſ.de reg.iur.nullus pluribus.p Dy.⁊.c.veniēs.
3 ſ.de preſen. ¶ Quarto not.T ꝙ ſi plures habent ius in rece-
ptione non ſufficit ſcribi vni ex eis:niſi ille omiſſus inſit tacite
in expreſſis.vt erat decanus in caplo.vt in glo.no.⁊ p hoc ptȝ
ꝙ ſi ſcribiť de beneficio ſpectātis ad collationē epi:nō poterit
vigore mandati ɔferri beneficiū ſpectans ad collationē ipſius
⁊ alterius.qđ dic vt.ſ.de prebē.c.ſi.lib.vj.eo.titu. cū illis.§. ſi.
¶ Quinto not.ꝙ caplm ⁊ decanus pceſſerunt ad electionem
collatione archiepiſcopi nō caſſata:⁊ ſua authoritate licentia
4 nō petita.T Et ſic ſine alia licentia poteſt ille ad quē dicitur fa-
cta deuolutio vti ꝓuiſione lateraň.concilij.nam poſtꝗ̄ eſt a iu
re inductum:nō debet ab hoīe poſtulari.vt.l.que ſub cōditio-
ne.§.vlti.de condi.inſti.quod tñ gloſ.reuocauit in dubium.ſ.
eo.c.ij. ¶ Sexto not.in ver.pceſſit.ꝙ Ro.nitebatur ex colla
tione archiepiſcopi ⁊ electione capituli.⁊ ſic cumulabat diuer
ſa iura ad ſuam intentionem quod ꝗ̄ꝗ̄ in alia materia ſit per
miſſum iuxta not.p Dy.in dicta regula.nullus pluribus.T tñ
5 in electionibus reprobatur.vt.ſ.de electio.vt quis duas.li.vj.
⁊.c.j.de poſtul.⁊.l.ſi.C.de codicil.⁊.l.ꝙ in heredem.§. eligere.
ff.de inſtitu. ¶ Septimo not.in ver.quoniā.ꝙ poſt collatio-
nem ſolenniter vni factam de beneficio vacante:anteꝗ̄ repro-
betur:nō eſt alij conferendū nō ſolum ab illo qui nititur ex iu-
re deuoluto:vt erat hoc capitulum.nam poſt collationem nō
dicitur plus vacare quia collatio tribuit ius in beneficio.vt di
6 cto.c.ſi tibi abſenti. ¶ Octauo nota.T ꝙ per exceptionē renū
tiationis vel abiurationis non excluditur ille cui facta eſt col-
latio quo minus poſſeſſionē beneficij adipiſcatur. ſunt eñ iſte
exceptiones peremptorie : que nō pñt opponi cū agitur poſ-
ſeſſorio adipiſcende poſſeſſionis.vt.l.ſi.C.de edi.diui adr.tol.
bene tñ admittiť exceptio conſiſſis iuris : et de ea cognoſcitur
vt hic cognitū fuit de iure iſtius Ro.de cuius ineſficacia(poſt
ꝗ̄ conſtat)exceptiones que nō reſpiciunt intereſſe excipiētis

ſed ius cõmune vel eccleſie:nõ poteſt proſequi vt hic ptꝫ. facit
7 cõſtitu.vt circa.de elec.in cle. ¶ Nono no.ꝙ quãdoqꝫ audi-
tur quis per viam accuſationis vel denuntiatiõis.ꝛ nõ per vi-
am exceptionis.ꝛ ſic cui competit accuſatio:nõ competit exce
ptio contra.l.j.§.qd ait.ff.de ſuperfi.Solue vt no.Inno.ſ.de
exceſ.prela.c.inter dilectos.vbi dixi.ꝛ vide.ſ.de appel.cõſtitu
tũ.ij.ꝛ de accuſa.accedens.¶ Decimo not.ꝙ iſte Ro.ad con
firmationẽ ſue electionis ꝛ inſtitutionis:deducebat ius capi-
tuli.ꝛ ſic ius authoris ſui.nec apparet ꝙ capitulum interuene
8 rit in illo iudicio.ꝛ ratio eſt:quia electores poſtꝗ cõm electio
eſt ſortita effectum:non debent neceſſario aſſiſtere in lite:que
poſtea mouetur electo.nec ſententia contra electum lata pre-
iudicaret electoribus.quod dic vt.ſ.de re iudi.ꝗuis.ꝛ.c.dile-
ctus.ij.ſ.de preben.vbi videas.vbi etiam not.cũ tali electo et
inſtituto beneficiũ eſt euictũ:an electores teneant̃ ſibi de alio
prouidere.quod dic vt.ſ.de preben.cum ſm.ꝛ.c.inter cetera.
9 vbi dixi de hoc. ¶ Undecimo collige ꝙ preſentatio põt fie-
ri p lr̃as prout ille archieps per literas iſtum ho.caplo p lr̃as
pñtauit.ad hoc.ſ.de his que fiunt a prela.ea noſcitur. ¶ Duo
decimo not.ꝙ nõ ſolum per lapſum lateraũ.concilij deuolui-
tur prouiſio de epiſcopo ad capitulũ: et econtra. vt.ſ.c.ij.ſed
etiam ſi perſona inhabilis eligatur.ad hoc.ſ.de electi.cum in
cũctis.fallit in epiſcopatibus.quod dic vt.ſ.de elec.ꝗꝗ. li.vj.

Oppone in ɔtrariũ.

¶ Uenio ad oppoſitiones gloſ.ꝛ docto.ꝛ primo oppo.dicit̃
hic ꝙ poſtꝗ iſte fuit confirmatus in epm elecñ. archidiacona
tum quem tenuerat contulit iſte archieps.contra:quia ante
conſecrationẽ nõ dicitur vacare.vt.ſ.de electi. cum in cũctis.
Sol.vt in gloſ.j.¶ Secundo oppo.ꝛ videtur ꝙ iſta exceptio
ꝙ de perſona decani nõ fuerit facta mentio:ſit efficax contra
conceſſionẽ archiepiſcopi.nam ſic volebãt iura priuilegij:que
ſunt ſeruanda.infra de priuileg.porro.preterea appellatio ca
pituli nõ includit decanum.vt in.c.apoſtolica.lvj.diſtin.nõ ſi-
cut.de principali articulo debet fieri mentio:ita de illo q pre-
eſt capitulo tanꝗ caput.vt ſupra de reſcrip.cum dilecta.ꝛ pre
cipue de dignitate facienda eſt mentio.de reſcripti. ad aures.
Solu.gloſ.que incipit:nõ erat ꝛc.format ꝛ ſoluit iſtud cõtra-
rium vt in ea habes.Joan.andre.ſoluit poſt Hoſtiẽ.ꝙ omia
contraria pcedunt quo ad reſcripta contentioſa que ſunt ſem
per reſtringenda.de reſcrip.nonnulli. Uel dic ꝙ totum capi-
tulum componitur ex capite ꝛ membris:ꝛ eſt perſona ficta et
repreſentata:nec ad eius eſſe requirit̃ ꝙ habeat caput. vt not.
in.c.cũ nõ ignores.ſupra de prebẽ.ſcribendo ergo capitulo vi
detur ſcribi decano.quia repreſentatur in capitulo tanꝗ ca-
put.ſicut in numero decurionũ continetur ipſe preſes.ff.quis
ꝛ a quo.l.j §.ſi preſes.ꝛqui preeſt exercitui de exercitu eſt.ff.de
his qui notã infa.l.ij.ꝛ de teſtamẽ.militari.l.j.§.j.in fine.ꝛ ad-
de quod nota.ſupra de reſcrip.eam te. vbi omnino videas In
nocen.¶ Tertio opponitur.dicitur hic ꝙ capitulum repro-
bauit collationem archiepiſcopi.ꝛ ſic videtur inferior corrige
re minorem.contra.c.cum inferior.ſupra de maiori.ꝛ obediẽ.
Solut.expone reprobata idẽ nõ admiſſa. vt dicit gloſſella.
¶ Quarto opponitur.hic fuit oppoſita contra Ho.renuntia
tionis exceptio et reiecta per papam.ſed videtur ꝙ debuerit
ipſam admittere.quia renuntiãtibus iura ſua nõ eſt amplius
regreſſus ad illa.vij.queſtiõe.j.ꝗ periculoſum.ſupra de elect.
tum inter.R.Solu.illud contrarium ſentit gloſ.hic preponi
tur ꝛc.ꝛ gloſ.de his ꝛc.ꝛ ſoluitur multis modis. primo ꝙ hic
fuit propoſita:ſꝫ hec nõ eſt bona.quia ſi fuiſſet admiſſus Ro.
ad probandum ipſam:ꝛ fuiſſet de ea plene cognitum:ꝛ diſcuſ-
ſum:nõ reſeruaret papa ipſius diſcuſſionẽ in iudicio accuſa-
tionis vel denuntiationis. vt facit in fine.c.nam talis exceptio
contra confirmationem habet vim citationis.vt infra de accu
ſationibus. ſuper his. ergo ſemel in vno iudicio cognita non
eſſet amplius in alio refricãda.vt.l.quod ſi in diem.§.ſi rome.
ff.de compenſati.ꝛ.l.qui rome.§.duo fratres.de verboꝝ obli
gati.per Barto.Secunda ſolutio gloſ.eſt hec:ꝙ iſte Ho.agit
poſſeſſorio.vnde nõ obſtat talis exceptio.de reſtitu. ſpolia.c.
ij.ſed iſtam reprobat gloſ.ex hac litera ꝛc.nam ſm Inno.cum
nõ legamus hunc Ho.poſſeſſionem beneficij habuiſſe:nõ po
teſt ex hac litera talis dici intellectus.Tertia ſolutio gloſ. eſt
ꝙ licet iſta exceptio eſſet excluſa Ho.tamen Ro.non poterat
ipſam opponere.quia ſua nõ intererat:poſtꝗ conſtabat ſuaꝫ
electionem inualidam.quia factam a capitulo cum nõ poſſet.
Uel dic tertio ꝙ ideo nõ potuit excipi de renuntiatione quia
exceptio eſt actionis excluſio.vt.l.j.ff.de exceptionib᷒.ſed iſte
Ho.non agebat:ſed implorabat officium iudicis. vt cõceſſio
per archiepiſcopum ſibi facta ſortitur effectum:contra quam
conceſſionẽ ad impediẽdũ eius effectum nõ poteſt quis repel
li per viam exceptionis.vt in.c.conſtitutũ.ſupra de appella.ꝛ

a ¶ Quia exceptio. ad. de inſti. de excep. l pn. Spe. in tit. de reſcrip. a preſenta. §. iuj. v. ſꝫ po ne. ꝛ de lite cõteſt. §. ij.

hic in fine coram papa igitur iſte Ro.petebat confirmationeꝫ
Iſte Ho.impugnabat: et petebat per officium iudicis ſe im-
mitti in poſſeſſionem.ꝛ quia Ro. non iuſtificauit electionem
de ſe factam:ꝛ ex ſua confeſſione appareat conceſſionẽ factam
fuiſſe legitimã ideo imponitur ſibi ſilentium ꝛ ad effectũ per-
ducatur conceſſio facta Ho. et iſte intellectus ſatis cõſonat cũ
tenore ſententie que ſemper debet eſſe petitioni ɔformis.vt.c.
10 licet hel.de ſimo.ꝛ ex hac lectura colligitur ꝙ reus non ſo-
lum poteſt actoris intentionem impugnare:ſed etiã ius ſuum
ſibi competẽs in re in iudicium deducta proſequi:ꝛ petere ſu-
per eo pronuntiari.ad hoc facit quod not.in.l.circa.ff.de pro-
batio.ꝛ ſupra de reſtitu.ſpolia.ex conqueſtione. ꝛ per Inno.
ſubtilius in.c.cum contingat.de officio delega. Uel dic quin-
to ꝙ ideo nõ admittitur illa exceptio in iſto iudicio.quia ve-
hementer preſumitur oppoſita cauſa morandi poſſeſſionem:
vel executionẽ ſententie:cum nõ preſumatur quis de facili re-
ſignare beneficium ſuum.vt.ſ.de renũtia.ſuper hoc.ꝛ de pre-
ſum.quia veroſimile. et facilius admitteret̃ exceptio de eo ꝙ
preceſſit inſtitutionẽ ꝗ de renuntiatione poſt inſtitutionẽ ſe-
cuta.facit qd legi.ꝛ nota.ſ.de cauſa poſ.cum olim. vbi de hoc
in glo.magna.Jo.an.ꝛ de dolo ꝛ contu.cũ olim. ꝛ de re iudi.
de cetero.de appel.conſtitutũ.ij.poteſt ergo iudex exceptio-
nem repellere qñ de malitia opponentis veroſilr̃ ſuſpicatur.
ꝛ hoc verum vbi nõ ſeruatur ſolennis ordo iuris. vt hic.ꝛ.C.
vt in poſ.lega.l.j.ꝛ.c.de edic.diui adri.tol.l.ij.ꝛ.iij. vbi propo
nitur certa accuſatio ꝛ pceditur ordine iudiciario nõ debet iu
dex de facili tales preſumptiones ſequi ad excluſionem exce-
ptionis oppoſite.ij.q.j.primo. vnde ſi agenti ex mutuo exce-
ptio:vel ex locato ꝛ inſtrumentũ ſuper hoc exhibenti obijcia-
tur exceptio pecuñ de nõ petendo:vel alia rationabilis: de-
bet ipſam iudex admittere: licet ipſam oppoñ cauſa diffugij
ſuſpicetur.poſſet tamẽ tam vehemẽter iudex ſuſpicari de ma
litia opponentis:ꝙ nõ male faceret ea reiecta ſententiã ferre.
nec ceſſabitur ſententia ꝓpter hoc ꝙ nõ admiſit exceptioneꝫ:
niſi ꝓbetur veritas eiuſdem exceptionis:ad quã tñ ꝓbandam
etiam ſi ſine ordine pcedatur:ſemper eſt excipiens admitten-
dus.nõ reuocabitur ergo ſententia hoc pretextu ꝙ exceptio
admiſſa nõ fuerit niſi forte excipiens preſumptionem contra
ipſum ortam elidat.puta quia paratus eſt incontinenti ipſam
probare.argu.ff.vt in poſ.lega.l.ſi is a quo.ꝛ de reſtit.ſpolia.
literas.§.ꝓpterea.vnde in appellatione interpoſita a graua-
mine ꝙ nõ fuit admiſſus ad ꝓbandũ exceptionẽ,ſufficit pro-
bare tãtũmodo ꝙ obtulerit ſe paratũ ꝛ nõ veritatis exceptio
nem.iuxta not.plene.ſ.de appel.interpoſita.poteſt etiam iu
dex contra talem excipienteꝫ in quo calumnia ſuſpicatur pro-
uidere.vt nota.ſupra de dolo ꝛ contuma.finem litibus.ꝛ infra
de reſcrip.c.ſtatutũ.in ſi.libro.vj. ¶ Quinto opponitur extra
gloſſam.dicitur hic ꝙ ideo nõ tenuit electio celebrata de Ro.
ꝙ nõ fuit primitus reprobata prima facta de honorio.ſed cõ-
tra electio facta de ineligibili nõ impedit ſecundã electionem
vt ſupra de electio.cum in cunctis. ꝛ maxime cum capitulum
pretenderet poteſtateꝫ eligendi per collationẽ archiepiſcopi
nõ debuit ſua electio impediri. vt ſupra eo.quia diuerſitatis.
vbi de hoc.Solu.ſola electio celebrata nõ impedit alium eli-
gere.ſed electio confirmata bene impedit collationẽ ꝛ electio
nem de alio ſuper eodem beneficio facienda. ſupra.c. ꝓximo.
ꝛ infra.c.literas.ꝛ quod not.Joan.andr.infra de exceſ.prela.
11 inter dilectos.ſup gloſ.vnde. Uel dic ꝙ electio facta de vno
etiam cõfirmata nõ impedit electionẽ de alio celebrari: ſed be
ne impedit aſſignationẽ:donec prima aſſignatio fuerit reuo-
cata:quod ꝓbatur.ſ.eo.literas.vbi dicitur ꝙ nõ valet aſſigna
tio prebende:tamẽ valet mandatũ de ea conferenda poſt reſi-
gnationẽ.ſi ergo valet mandatum: ergo electio ꝛ prouiſio vt
res potius valeat ꝗ pereat.infra de verbo.ſigni.abbatem. ta
lis vero electio celebrata alio poſſidente:nõ habet vim confir
mationis.ꝛſi ea contigerit confirmari non debet nanciſci poſ-
ſeſſionem niſi prius remoto illo qui de facto poſſidet.infra de
prebendis.licet.libro.vj. ¶ Incidenter tangit.an valeat con-
firmatio facta de excommunicato. vide ſupra de electione. ꝙ
ſicut.poſt gloſ.vbi dicit hoc idem per Joan.andre.¶ Sexto
opponitur.dicitur hic ꝙ per exceptionem obiectam nõ debet
poſſeſſio retardari:ſine effectus inſtitutiõis:qui eſt poſſeſſio
contra de.c.cum olim.de cauſa poſſeſ.ibi fuit cognitũ de obie
ctis cõtra inſtitutũ:anteꝗ inſtitutio ſortiretur effectum.Sol.
qd hic dicitur habet locum cum fertur queſtio de iure eligen-
di vel confirmãdi:vel quando vtrumqꝫ ſcꝫ electio ꝛ confirma-
tio ſpectat ad aliquem.ſi.ſ.de appella.conſtitutum.ij. contra
rium vero loquitur quando de iure eligendi refertur queſtio.
vbi primo examinantur obiecta.vt ibi dicitur.ꝛ de ſup. negli.
prela.

prela.c.fi.vel dic q ubi dioceſanus elegit ſiue confert: eligen-do intelligitur cõfirmaſſe.τ ideo qui ab eo habet cauſam: de-bet gaudere poſſeſſione pacifica prius q aliquis cõtra ipſum in modũ exceptionis de crimine audiat.vt dicto.c.cõſtitutũ.ij. de appel.τ de accu.accedens.τ.C.de edi.diui adri.tol.l.ij.τ de fal.l.ij.τ.C.de ordi.cog.l.fi.§.fi.

1 ☞ Reus in pbatione exceptionis deficiens debet cõdẽnari.
2 Author turpitudinis nõ poteſt obijcere exceptionẽ excluſiuã intentionis actoris.
3 Tractus futuri tpis an ſpectet ad iudicem.
4 Receptus in canonicũ licet nõ poſſit petere tanq debitã pre-bendã vacantẽ:põt tñ petere vt capl'm cõdẽnetur ad conferen-dum ſibi prebendã cũ obtulerit ſe facultas.

Cum ſuper. Recepto in canonicũ tene-tur capl'm prouidere q̃cito facultas ſe obtulerit.τ primo ponit rationẽ diffinitionis:τ allegationẽ cõtra illam: τ duas rñſiones ad eam.ſecundo diffinit ex ratione cõcludens ibi ſinaliter. ¶ Not.primo q cum de intentione actoris liquet:τ nõ de exceptione pposita cõtra reũ fertur ſnia p actore. ſicut eñ actor
1 deficiens in pbatione ſue intentionis ſuccũbit: ita τ reus in probatione exceptionis.facit ad not.in.l.ſiquidẽ.C.de excep. τ in regula exceptionẽ obijciẽs.de reg.iur.li.vj.τ.ſ.de excep.
2 cũ vene. ¶ Scdo not. q author turpitudinis nõ põt obijcere exceptionẽ excluſiuã intentionẽ actoris.qr ſic ſuã turpitudinẽ allegaret:qd nõ licet.vt in iuribus alleg. in glo.τ.l. ſi ſeru' pluriũ.§.j.ff.de lega.j.τ.l.tranſactõ. ¶ Tertio not.formã ſen-
3 tentie ex qua ptz q iudex proſpicit in futurũ. τ ſic tractus fu-
a turi tpis ſpectat ad iudicem[a] cõtra multa iura.Et collige etiã
4 ex hoc q licet receptus in canonicũ nõ poteſt petere tanq debitam prebendã vacantẽ.vt no.ſ.de prebẽ.inter cetera.τ.c.dilectus.poteſt tamẽ petere vt capitulũ condẽnetur ad conferẽdum ſibi prebendã cum obtulerit ſe facultas.vtrũ aũt hec ſententia augeat effectũ obligationis in hoc q collatio prebende poſtea vacantis alteri facta nõ teneat dubito. nam obligatio capituli ad conferendũ vbi ſententia nõ eſſet lata.certuz eſt q nõ impediret.vt not.in dicto.c.inter cetera.ſed ſententia ſolet augere effectum obligationis.vt plene nota.in.l.j.C.de iudi. vtrum ergo in hoc augeat vt per eam prebendã que poſtea vacauerit ſit affecta.cogita. ¶ Oppo.hic innuit ex forma ſententie q iſte canonicus egit vt conferatur ſibi prebenda: cũ obtulerit ſe facultas.qr ſic fuit pnuntiatũ:ſed videtur q talis petitio nõ fuerit admittenda:qr ſi obligatio eſt in diẽ vel cõditionalis ante diem:vel cõditionis euentũ male agit.vt.ſ. de plus peti.c.j.τ.l.grege.§.ſi ſub conditione.ff.de pigno.ſed iſta obligatio capituli eſt in diem.ſcz cum prebẽda vacauerit. ergo anteqũ vacet male agitur:nec videtur ſuper tali petitione ſententia pferenda.quia tractus futuri temporis τc.vt.l.j.ff.de vſuris.τ.l.nõ poteſt videri.ff.de iudi.hic aũt dicitur contra.quare male.timore huius cõtrarij (vt credo) variatur intellectus c.per docto. Quidam eñ dicunt q canonici diffamabant eũ: quia non fuerat canonice electus.vnde ipſe egit contra ipſos vt ſuper dicta infamatione imponeretur ſilentium:quod poteſt quis ſemper facere:cum ſemper iure ſuo indebite diffamatur vt.l.diffamari.C.de inge.ma.τ.l.tytia.de accuſa.fuit ergo capitulum condemnatũ.vt conferret prebendam.τ a diffamatione ceſſaret.Alij dicunt q capitulũ agit contra iſtũ clericũ: dicens eum electũ contra formã concilij.ſed quia in probatiõe ceſſauit:imponitur ſibi ſilẽtiũ τ vt prebendã conferat cum obtulerit ſe facultas.τ hec ſcda pars ſnie pcedit nõ ex vi petitionis:ſed in conſequentiã iuris diſponentis.ita.ſ.de prebẽ.dilectus.Alij dicunt q receptus in canonicũ põt agere cõtra canonicos:vt condẽnẽtur ſibi ad conferendũ prebendã cũ ſe facultas obtulerit.τ talis libellus recipiendus eſt de neceſſitate τ hoc ſatis pbatur p iſtum text.vbi apparet forma ſnie ſuper prebenda.cuz obtulerit ſe facultas.ergo talis fuit petitio que debet eſſe conformis ſnie.vt.l.vt fundus.ff.cõi diuid. τ.c.licet heli.ad hoc facit.ſ.de reſcrip.cõſtitutus.ſm Hoſt.ſed quõ reſpondetur ad cõtraria nihil dicit.tu dic q qñ eſt obligatio de preſenti:ſed preſtatio in futurũ:ante euentũ dici põt agi. non vt ſolutio fiat nũc:ſed adueniẽte die.vt eſt caſus in.l.j.C.de fideiuſ.in caſu ergo noſtro obligatio capl'i ſup collatiõe prebẽde cũ obtulerit ſe facultas eſt pura pp̃ter receptionẽ in canonicũ.lz ergo exactio differat:põt tale debitum in cõdẽnationẽ deduci:vt ſoluat cũ tẽpus aduenerit. ¶ Scdo opp.τ videt q iſta ſnia ſit nulla tanq incerta.quia nõ exprimitur de prebenda certa.vnde videtur obſtare.C.de ſnĩe.que ſine cer.quanti.l.j. So.qñq ſnia eſt incerta nec eſt ſpes certitudinis vllo modo. τ loquit cõtrariũ.qñq eſt ſpes certitudinis in euẽtũ tpis τ valet.qd dic vt not.τ digi.ſ.de pcura.auditis.τ.j.de except.ſlatanta. ¶ Tertio oppo.dicit hic q capl'm nõ potuit opponere cõtra ſtatutũ lateran.cõcilij receptiſſe.cõtra immo videt q hoc pbato debuerat abſolui.vt.j.c.ex tenore.preterea in pari cauſa turpitudinis melior eſt cõditio poſſidentis q petitoris. nã cõtra exceptionem doli nõ datur replicatio doli.vt.l. apud celſum.§.marcellus.ff.de excep.doli. So.vt in glo.fi.ſed plenius dic vt.j.de adul.c.intelleximus.nã in.c.ex tenore. ille receptus incepit a turpitudine ſua:ideo repellitur:hic vero dixit ſe receptũ:qd nõ eſt turpe.de pmiſſiõe aũt nihil dixit.ideo admittitur.vt not.in dicto.c.intelleximus.ſed quõ reſpondebis ad.§.marcellus.nam hic cõtra capitulũ excipiens de dolo datur replicatio huic recepto:ibi vero negatur. Solut.dic q ille receptus hic nõ replicat:ſed exceptionem oppoſitam negat.ſicut etiam nõ dicitur excipere:qui poſitam negat.vt no. in.l.j.ff.de excep. Sed quomodo reſpondebis ad id qd in pari cauſa turpitudinis τc.nam ſi capitulũ excipit de cõmuni malicia.videtur admitti cum poſſideat:τ ſic reus. So.dicit gloſ. q hic dtuentũ erat ad traditionẽ canonicatus in eo igitur qd eſt eius conſequens:vt prebenda:nõ habet locũ regula: q ſit potior conditio poſſidentis.τ hoc nota p limitatiõe illius regule.q tunc eſt melior conditio poſſidentis:cũ nõ eſt deuẽtũ ad traditionẽ totius vel partis. Si autẽ ſoluit partẽ aliã que eſt eius ſequela:cogit etiã ſoluere: nec põt obijcere exceptionẽ paris turpitudinis qd no. ¶ Quarto op.τ videt q iſta ſententia ſit defectiua.qr capl'm debuit cõdẽnari interim in quotidianis diſtributiõibus.vt.ſ.de prebẽ.dilectus. So.vt in glo. fi.dicit Jo.an.q hic nõ erant quotidiane diſtributiões. remittit ad not.ſ.de cõſti.cũ.M.ſup glo.hic ptz. ¶ Quinto oppo. τ videtur iſte tex.cõtrarius ſibiipſi.primo eñ dicit q canonici poterant hoc obijcere.itẽ dicit q pbatio nõ extitit.τ ſic admiſit eos ad pbanduz:ſed ſi obijcere nõ poterant:nõ debuerunt admitti ad pbandum qd pbatum nõ releuat.vt.l.ſad pba.C. de pbat.τ.c.cũ contingat.ſ.de offi.dele. hic aũt eos admiſit: quare male. So.dicit Egi.q in optione iudicis eſt ſi velit eos admittere necne per ſurreptionẽ.ſ.de electi.cũ dilecti.τ de re iudi.cũ olim.τ vide ad hoc qd not.in.c.vt circa.ver. alioquin. j.de elec.li.vj.ſuper verbo interdictã. ¶ Sexto oppo. τ videt q in iſtis ſpiritualibus admittat quis allegans turpitudinem ſuam. So.vt.j.c.ex tenore. ¶ Itẽ oppo.q quis poſſit venire contra factum pprium. So.vt.digi.ſ.de cleri.cõiug.diuerſis fallacijs.τ.iv.diſt.penitentie.

a ¶ Ad iudicẽ.intellige in fauorabi lib'. Inn.l c.auditis.ſ v.τ facies. de pcu.Car di. in cle.ij. de iudi.l.q. ex.τ in cle. j.§.nos. de iurein. Flori.in.l. in lege agl.ſi de lictis.ad.l. agl.Bar.in l.j.§.ſocius de vſu.τ in l.quẽadmodũ.in prin. de iudi.bal. in.l.j.in v. xv. pbatur C.vt act.ab her.τ cõtra her.τ in.l.j. C.de fideic. Alex.in.l. vbi aũt.§.q forte.de ver bo.obliga. Not. diuerſos intellectus ad iſtud cap.

1 ☞ Poteſtas conferendi deuoluitur ad papam gradatim p negligentiam.
2 Canonicus vnius eccl'ie põt aſſumi in canonicũ alteri' eccl'ie: τ in eccleſia vbi fuit canonicus poſtea cõſequi prepoſituram.
3 Conſuetudo vt qs poſſit habere plures prebẽdas in eadẽ eccleſia:etiã ſi vnã habet vt principalẽ aliã vt annexã:non valet.
4 Epus etiã cũ cõſenſu canonicoꝝ nõ põt facere vt vnus habeat in vna eccleſia duas prebendas.
5 Beneficiũ qd de iure vacat non eſt alij conferendũ:niſi primo de facto relaxetur.
6 Epus quare magis poſſit diſpẽſare in diuerſis officijs eiuſdẽ eccleſie q in canonijs.
7 Factũ qñ dicatur habere colorẽ iuris:τ qñ nõ.
8 Poſſeſſio colorata quare magis impediat impetrationem τ collationẽ pape: q nõ colorata.

Iteras. Si is qui habet prebendã in eadẽ eccleſia dignitatez recipiat: vacat ipſo iure prebenda.et ſunt due principales partes. cõſultatio ſcz τ rñſio ibi:cũ igit. prima facit quatuor primo ponit formã mandati p actore directi.ſcda ibi:de facto allegationẽ actiõis.tertia ibi:ſz prepoſit' defenſionẽ rei quarta ibi:cũ.electi dubia ex pdictis.vñ dicebat Hoſt. reſcripti ad puidendũ impetratio:impetrantis intentio: intentionis eliſio:iudicum dubitatio.τ triplicis qõnis cõſultatio.tertie qõnis
1 ius determinatio. ¶ No.primo q per negligentiã deuoluit ad papã poteſtas conferendi qd intellige gradatim cõputatis ſex menſibus p quolibet electore:vt digi.ſ. eo.tĩ nr̃is. in pri-
2 mo nota. ¶ Scdo not. q canonicus vnius eccl'ie põt aſſumi in canonicum alterius. τ q in eccleſia vbi fuit canonicus poteſt poſtea conſequi prepoſiturã.τ ſic ad eam redire.nam reditus ad eandem eccleſiam nõ eſt prohibitus ſed pmiſſus per nouã electionẽ:niſi in caſu.c.cõmiſſa. infra de electi.lib.vj.ſa-cit.ſ.de elec.conſyderauimus. ¶ Tertio no.in ver.ſed prepo

5 ſitus. ꝙ nō valet cōſuetudo vt quis poſſit habere plures pre
bendas in eadē eccleſia: etiam ſi vnā habeat vt principalē: aliā
vt annexam. ſicut erat hic vna iſtarū duarū annexa prepoſitu-
re. ad hoc vide quod not. j. de prebē. c. ſi. in cleri. cōſuetudo enī
talis dicitur corruptela: vt in gloſ. ⁊. j. de conſuet. c. j. libro. vi.
4 ¶ Quarto not. ꝙ epiſcopus etiā cum conſenſu canonicoꝝ
nō poteſt facere vt vnus habeat in vna eccleſia duas preben-
das. In diuerſis vero eccleſijs vnus poteſt habere plures pre
bendas ſm Inno. ṡ. de preben. dudū. dicam. j. ¶ Quinto no.
ꝙ hic formantur tres queſtiōes ⁊ papa nō videtur responde
re niſi ad primā. ſcʒ vt prior vacare dicatur per apprehenſionē
ſecunde. ſed Hoſt. dicit ꝙ ex eo ꝙ papa reſpōdet de iure vaca
re primā. ideo riſum oībus tribus qōnibus. nam per verbuʒ
vacare clare datur intelligi ꝙ vacat prima in eo qḋ dicit de iu
re vacare datur intelligi ꝙ nō ſit neceſſaria ſnia. qꝛ qḋ nullum
eſt nō expedit amplius irritari. vt. l. nam ⁊ ſi ſub cōditione. ff.
de inu. te. Item p adem verbum pʒ. ꝙ nō profuit cōfirmatio
quominus vacare dicatur. qūqꝫ igitur vnius queſtionis ſolu-
tio includit ſolutionē pluriū. vt not. in ſimili. ṡ. de offic. deleg.
c. prudentiā. ⁊ de curat. furi. l. concilio. ¶ Sexto not. ꝙ papa
mandat primo reſignari: ⁊ poſtea conferri. ex quo collige ꝙ
5 beneficiū qḋ de iure vacat nō eſt alij conferendū niſi primo de
facto relaxetur. de quo. j. dicā. ¶ Septimo not. ꝙ p apprehē
ſionē ſecundi beneficij de iure vacat primā. ⁊ ſic perdit ſtatim
dominiū: ſed poſſeſſio nō vacat. ⁊ ſic facilius perditur dñium
ꝙ̄ poſſeſſio: qūqꝫ difficilius. vt. ff. de acquir. poſ. l. ſi quis vi. §.
differētia. dic ꝙ iuris authoritate facilius perdit dominiū ꝙ̄
poſſeſſio. qꝛ dñium cōſiſtit in iure: poſſeſſio in facto conſiſtit. ⁊
ſine facto regulariter nō perditur iuris diſpoſitione: vt. l. deni
ꝙ. ⁊. l. nec vtilem. ff. ex quib. cau. ma. ¶ Oppoſi. dicitur hic ꝙ
dicta prebēda dicitur vacare de iure cōtra pʒ hic ꝙ epūs ⁊ ca
pitulum huic aſſumpto ad ꝓpoſiturā ꝯfirmarunt iſtam prebē
dam. ergo p talem cōfirmationē nō debet dici vacare: cum in
dignitate ⁊ ſimplici beneficio epūs diſpenſare poſſit cum hoc
nō ſit ſibi ꝓhibitū: ſed tm̄modo in cura. vt. ṡ. de prebē. de mul
ta. Solu. dicit glo. ſi. ꝙ confirmatio iſta nō habet vim diſpen-
ſationis. expedit enī ſemper ꝙ diſpenſatio exprimat: vt diſpē
ſatio dici poſſit ſm gloſ. qḋ an ſit verū dic vt not. Jo. an. j. de
ſciſma. fraternitati. vbi de hoc. vel dic ſecūdo ꝙ in diuerſis ec
cleſijs pōt epūs diſpenſare in ſimplicibus beneficijs. vel in ſim
plici beneficio ⁊ dignitate: ſed nō in eadē eccleſia vt hic. vel dic
tertio ꝙ ſubſiſtente cauſa pōt. diſpenſari: etiā in eadeʒ eccleſia
in ſimpliciꝝ dignitate. arg. ṡ. eo. cum noſtris. ita dicit glo. ma
gna in ſi. p qua facit. j. de conſuet. c. j. lib. vi. a contrario ſenſu.
vt ibi not. in gloſ. ergo. nam ſi in diuerſis eccleſijs diſpenſare
pōt. ergo ⁊ in vna in diuerſis officijs: ſed in duabus canonijs
eiuſdē eccleſie credit Jo. an. ꝙ epūs diſpenſare nō poſſit. quo
caſu pōt intelligi opi. Inno. ⁊ bene facit cle. ſi iuſta. de preben.
6 in cleri. ⁊ qḋ ibi not. in glo. ſi. Que aūt ſit ratio quare magis
in diuerſis officijs eiuſdē eccleſie ꝙ̄ canonijs poſſit epūs diſpē
ſare dicit ꝙ ſi ſum canonicus pluriū eccleſiarū ex diſpenſatio
ne ſemper eſt reperire in qualibet eccleſia numerū cōpletū: nec
infringitur numerus. qꝛ in vnaquaqꝫ eccleſia ero decimus. xi.
vel. xij. ſm ordinē mee receptiōis. ⁊ idē ſi in eccleſia ſint officia
de per ſe: ⁊ canonicatus. nā nunc canonicatui nūc officio pote
ro deſeruire. ſed ſi in canonico detur in eadē eccleſia alia cano
nia tunc aūt eccleſia nō habet numeruʒ: aūt habet. ſi nō habet
nō ꝓcedit iteratio: qꝛ fieret tm̄modo quo ad vocē. ſicut cū ſer-
uus manumittitur: manumiſſus baptiſatur. baptiſatus ordi
natur. ad ordinē ordinatus. lxviij. diſt. qḋ ergo. ⁊ qḋ ibi no. ſe-
cundo caſu cū habet numerū p diſpenſationē numerus frāge
retur. nam ſi eſſent. xij. canonici: ⁊ ego habeo. ij. eſſent. xi. et ſic
de ſingulis. patens eſt ergo ratio fractionis numeri. Itē ſub
trahitur eccleſie alterius conſiliū: ⁊ ſubſidiuʒ ad quod iam ex
prima canonia tenebar. ita ꝙ per ſecundā nil additur. vnitas
igitur eccleſie ⁊ officioꝝ ꝓhibeat ⁊ diuerſitas eccleſiarū vel of
ficioꝝ permittit. ⁊ per hoc nō obſtat ꝙ plus ſit habere digni-
tatem ⁊ canoniā: ꝙ̄ duas canonias. ad qḋ reſponde p ea q̄ no.
Jo. an. de tranſla. c. ſi. ſuper glo. pe. ⁊ dicta cle. ſi iuſta. ⁊ diſtin
gue an poſſit in pluralitate epūs diſpenſare: aūt in duabus di
gnitatibus. aūt in duobus curatis. aūt in dignitate ⁊ curato.
aūt in curato ⁊ ſimplici. aūt in duobꝰ ſimplicibus. ⁊ tūc aūt in
eadē eccleſia: aūt diuerſis. ⁊ ſi in eadē aūt in diuerſis officijs aūt
in diuerſis canonijs vt pʒ ex gl. ⁊ his q̄ ꝓxime dixi. ¶ Scḋo
op. qꝛ hic ꝙ nō ſufficit ꝙ vacet de iure: ſed debet vacare de fa-
cto anteꝙ̄ beneficiū alteri cōferat. ſed ꝯtra de. c. de multa. §. is
quoqꝫ. de prebē. ⁊. c. licʒ epūs. eo. c. li. vi. So. aūt loqueris in dele
gato pape. ⁊ nō pōt conferre beneficiū qḋ alius de facto tenet
niſi poſt reſignationē. vt hic. aūt in ordinario ⁊ poteſt vt in cō

Opponit in ꝯtrariū,

¶ Diſpēſare. Diſpenſatio qd ſit vñ dicat̃ ⁊ q̄ ſint illa circa q̄ nō pōt cadere diſpenſatio: ⁊ q̄ ſint diſpēſibilia vide Jo. de tur. cre. in c. niſi vigor. j. q. vij.

trario. ⁊ per hoc etiā dicunt quidā ꝙ ſi papa cōferret benefi-
ciū qḋ detinetur ab alio ſi hoc papa ignorat nō tenet collatio.
quia nō eſt preſumēdū ꝙ papa per ſuas literas nolit dare ali
cui cauſam litigij: ſed bene eſt veroſi. ꝙ velit dare eccleſiā im
petrāti aduocata poſſeſſiōe a poſſeſſore. j. ordinario vō ſemp
ꝓſumitur ꝙ velit ius ſuuʒ defendere. vt. ff. ſi quis ius dicē. nō
obt. l. j. ſed iſtud vltimū nō videtur bene dictū. ſ. ꝙ ordinarius
ante reſignationē poſſit conferre. vt. ṡ. eo. quia. Item iſte tex.
exigit ammonitionē de facto anteꝙ̄ conferatur. Sol. quādo-
ꝙ poſſeſſor tenet beneficium ex collatione ⁊ cōfirmatione ſu-
perioris: licet perperā interpoſita. ⁊ tūc ante electionē vel col
lationē eſt neceſſaria ammonitio. vt hic. aūt ꝓuiſio vel ꝯfirma
tio eſt facta ab eo qui nō habet ptātem. ⁊ tunc non impeditur
electio vel ꝓuiſio coꝝ ad quos ſpectat: etiā ſi ꝓuiſus vel con-
firmatus poſſideret de facto. ṡ. de ſupplen. negli. prela. c. ſina.
nec obſtat. c. quia. ṡ. eo. quia capitulū eboracen. de cuius pro-
ceſſu ibi agitur: bene habet poteſtatem dandi poſſeſſiōes pre
bendarū: ⁊ nō archiepus. vt. ṡ. eo. poſt electionē. j. riſo. ⁊ ideo
ille qui poſſeſſionem habebat a decano ⁊ caplo eboracen. iuſte
poſſidebat: nec debuit admitti alius in poſſeſſione eadeʒ: niſi
prius reſignaſſet ꝙ̄uis eligi poſſit. ſm Inno. Jo. an. remittit
ad not. ṡ. eo. cum noſtris. §. auditor. vbi dixi in prima op. ⁊ hic
Joan. andr. ⁊ videtur inclinare in gloſ. not. ꝙ prebenda ⁊c. ꝙ
licet poſſeſſio facti obſtet illi qui taliter impetrauit. vt hic. et
ſupra eo. cum noſtris. nō tamē illi cum is ad quem pertinebat
ipſam contulit. vt ſupra de prebē. vene. in ſi. ⁊. c. de multa. ⁊ pro
batur. infra. titu. j. c. illa. ¶ Tertio oppo. dicitur hic ꝙ archi-
epūs ⁊ caplm cōfirmauit iſti. D. dictā prebendā. ⁊ hoc nō ob-
ſtante dicitur de iure vacare. Sed ꝯtra. ff. qḋ fal. tu. au. l. j. §. ſi.
⁊ qḋ not. ṡ. de elec. nihil. nō cōfirmatio purgat omne vitiū: in-
tantū ꝙ quicquid cum eo geritur noīe ꝓbende vel dignitatis
tenet: licet ipſe poſtea deponatur. vt. l. barbariꝰ. ff. de offi. pre.
et dicto. c. nihil vbi de hoc. ergo nō debet dici de iure vacare
poſt ꝙ̄ geſta per eum de iure ſortiuntur effectum. hic dicitur
contra. ergo male. Solu. dicit Inno. ꝙ ideo tale beneficium
dicitur vacare de iure: quia in veritate ille qui tenet in benefi-
cio ius nō habet. vt no. ṡ. de elect. cum dilectus. de facto tamē
eſt prelatus ſiue canonicus quo ad efficaciam illorum que ge-
rit noīe dignitatis ſiue beneficij. vel dic ꝙ contraria loquūtur
de confirmatione nō reprobata a iure. hic de confirmatiōe de
iure impoſſibili ⁊ nulla. argu. ff. de exca. tuto. l. qui teſtamen-
to. ex quo enī diſtincte ſunt prebende in aliqua eccleſia nō poſ
ſunt vniri due in vnā perſonam. nec vna diuidi inter duas. de
preben. tue. lxxxix. diſtin. ſingula. ſm Inno. adduco. ff. de tut.
⁊ cura. da. ab his. l. ſerie egreſſe. ⁊. l. tutor ſi petitus. ⁊. C. de pe
titione heredi. l. ſi putas ⁊c. ¶ Quarto oppo. hic papa man-
dat executoribus ꝙ conferant beneficium impetranti. ſed con
tra poſtꝙ̄ enī mentionē nō facit de iſta colorata poſſeſſiōe: ca-
rere debuit impetratis. vt ſupra eo. cum noſtris. So. authori
tate huius ſecundi mandati nō primi beneficij ꝯfertur iſti. D.
Ex iſta materia quando valeat collatio vel impetratio benefi-
cij licet plenius diſtinxerim. ſupra eo. cum noſtris. tamē ne de
ſit diſtinctio Joan. andr. pono ipſam vt iacet. dic ergo ꝙ qn̄-
qꝫ prebēda vacat de iure ⁊ de facto. ⁊ tunc eſt conferenda ⁊ per
ſone idonee. ſupra eo. c. ij. quādoqꝫ vacat de facto ⁊ nō de iure
vt cum quis beneficio eſt indebite ſpoliatus. vt ſupra qḋ me-
tus cau. ad audientiā. ⁊. c. abbas. ⁊ tunc nō poteſt alteri cōfer-
ri. ⁊ idem ⁊ multomagis nō eſt alteri conferendum ſi nō vacet
de iure nec de facto et qui ſcienter recipit hocipſo iure expel-
lendus eſt. ſupra. c. j. Si vero ignoranter teneretur conferens
ad ſimile beneficium ſm diſtinctionē notatā ſupra de prebē. in
ter cetera. quandoqꝫ vacat de iure ⁊ nō de facto. ⁊ tunc aūt fa-
ctum habet colorem iuris ⁊ ante renuntiationē ꝓhibetur con
ferri vt hic. ⁊ ſupra eo. cum noſtris. quādoqꝫ nō habet aliqueʒ
colorem iuris ⁊ tunc nō obſtante tali detentiōe vt ſic dixerim
aſinina poteſt alteri conferri. vt. ṡ. c. propoſuit. ⁊ de preben. de
multa. purū ergo factum quod in ſola detentatione conſiſtit:
collationē nō impedit nec impetrationē factam nō qḋ aliquid
iuris vtriuſqꝫ impedit. ⁊ hoc placet Joan. andr. ¶ Sed incidē
7 ter queritur de duabus qōnibus. Primo qn̄ factum dicatur
habere colorem iuris ⁊ quando nō. dic ꝙ factū ſine colore iu-
ris pōt dici cum nullā iuſtam ꝓtendit cām poſſidendi. dicitur
enī talis poſſidere p poſſeſſore. vt. l. nec vllam. ff. de petitio. he
redi. aliud vero factuʒ dicitur habere colorem iuris quādo ha
bet authoritatē iudicis vel alicuius qui ⁊ ſi iniuſte eligant ad
prebendam vel ipſam conferant: habent tamē poteſtatē eligē
di vel cōferendi. vt pʒ in eo qḋ legit̃ ⁊ no. ṡ. c. poſt electionem
j. riſo. ſuper verbo perſone idonee. ⁊. ṡ. eo. ꝓpoſuit. ſuper ver
bo intelligebatur. ⁊ infra. c. j. in ſi. ⁊. ṡ. de electio. auditis. ⁊ hoc
eſt quod

Ponit queſtiones.

eſt quod dicitur qđ non eſt proſſus falſum qđ inniatur primor
dio veritatis.vt.l.pater.§.ſcie.de le.ij.Et dicit Seneca quedã
falſa veri ſpẽm ferunt ⁊ vmbra quedam apparet in opere veri
tatis:aut non ſubeat in effectu.ſ.de conſue.quanto ⁊ hoc ap
pellat ius quandoq; prima facie vt.l.heredes mei.§.cum ita.
8 ad trebel.¶ Secundo quero ꝗ quare magis impedit poſſeſ
ſio colorata ꝙ non colorata impetrationem ⁊ collationem pa
pe.dic ꝙ ſi poſſeſſor habet cauſam a iudice:vel ab alio colore
iuris factum iudicis tuet pretor.ff.quod fal.tu.aut.l.j.§.j.⁊.ij.
Itẽ pro iudice preſumitur.c.in preſentia.de renũti.⁊ q peccat
non peccat iudicis authoritate.xxiij.q.iiij.q peccat iuſte poſ
ſidet ⁊c.vt.l.iuſte.de acqui.poſ.⁊ ideo ꝓbabiliter credi poteſt.
ꝙ vel ex indulgentia ſedis apoſtolice quaꝫ oſtendit electorib⁹
vel conferentibus anteꝙ euꝫ eligerent:vel conferrent:vel ali
quo iure iuſtam cãm habeat poſſidendi de quo inquirendum
⁊ ſi non reperiatur efficax tũc cogit̃ ad reſignationem. vt hic.
poſſeſſor vero nullo queſito colore hoc ipſo beneficium vſur
paſſe preſumitur ꝙ cauſam nullam habet.vt.c.beneficium. de
re.iuris.lib.vi.¶ Vltimo aduerte quia iſte textus facit cõtra
epi.Inno.not.ſ.c.quia diuerſitatis. vbi not. ꝙ ſi beneficium
conferatur etiam minus idoneo.ſ.ſemeſtre tempus nõ poteſt
collatio ad ſuperiorem deuolui vigore lateraň concilij.ſed hic
iſte.d.in.oppoſitum aſſumptus etiam fuit electus ad predictã
prebendam licet iniuſte.ergo tempus lateraň concilij non de
buit currere ⁊ tamen hic pretextu dicti conſilij lateranẽſis fuit
prebenda iſta impetrãti conceſſa.poſſet dici ꝙ hic tempore cõ
firmationis erat iam lapſuꝫ tempus lateraneň concilij.quia ꝑ
dicta prebenda vacauit de iure cum in maioris eccleſie canoni
cum fuit aſſumptus ⁊ fuit ſibi poſtea confirmata ⁊ collata ãni
ſpatio euoluto cum impoſitis fuit elect⁹.⁊ ſic poſt lapſuꝫ duo
rum ſemeſtrium ꝯfirmatio interuenerit.nam añ confirmatio
nem ſi tenebat:tenebat cum nullo queſito colore.nec ideo cur
rit tempus electoribus.vt.ſ.de preben.de multa.cõfirmatio
ergo non tenuit interpoſita poſt collationem deuolutam ad
papam.vt.ſ.de ſupl.negli.prela.c.licet.⁊.e.ti.ſicut nec ſnĩa cõ
firmationis poſt appellationem deſertam.c.ſi ap.de ap.in de.
nec excuſatio tutorum poſt terminum excuſationi prefixuꝫ vt
l.ſare oportet.§.illud de excu.tu.⁊ not.in.c.ꝙ ſic.in glo.fin.ſ.
de elec.libro.vi.de confirmatione obtenta poſt lapſum confir
mationi vel receptioni prefixum.

1 ¶ Inſtitutus quando videt titulum quem habet in benefi
cio non efficacem:debet habilem procurare.
2 Collatio ſi deuoluta eſt ad aliquem per negligentiam:põt ille
non ſolum inſtituere:ſed etiam in corporalem poſſeſſionem in
ducere.
3 Capitulum dicit̃ feciſſe quod facit maior pars capituli.
4 Concilium lateranẽſe nõ habet locum in eccleſia vbi non ſunt
diſtincte prebende: nec certus canonicorum numerus.
5 Inſtitutio facta ex falſa cauſa eſt nulla: etiam ſi ex vera cauſa
deducta potuiſſet valere.
6 Iudex ſi ferat ſententiaꝫ antiquam etiaꝫ iuſtam:⁊ ꝑ ius aliqđ
roboratam:⁊ ipſe exprimit ꝙ hoc facit authoritate alteri⁹ iu
ris non facientis ad rem:talis ſententia non valebit.
7 Forma non eſt ſeruanda in electionibus canonicorum.
8 Conſuetudo non tantum operatur quãtum ſtatutum.
9 Clericus poteſt percipere fructus beneficij in abſentia ex con
ſuetudine.

Ex parte aſtenſis. Lateraň ꝯcili
um locum nõ
habet vbi nõ ſunt diſtincte prebende.nec certus
canonicorum numer⁹ ⁊ ps.prima ponit facti nar
rationem.ſcđa partium cõfeſſionem.tertia ſnĩaꝫ
quarta gratiã.tertia ibi:nos igit̃.quarta ibi:quia vo.¶ Not.
primo ꝙ iſte epiſcop⁹ credebat ſibi licere poſt quatuor annos
poſſe inſtituere canonicos quomodo autem hoc credere po
tuerit poſt.viij.ſemeſtria nõ video.nec etiam quomodo ad ar
chiepm̃ recurrerunt iſti.naꝫ ſi vacauerunt per quatuor annos
gradatim voluiſſent.viij.ordinarij archiepm̃ precedere vt ſic
pro quolibet habuiſſet ſemeſtre tempus dicam.j.⁊ tangit glo.
1 p.¶ Secundo not.ꝗ ꝙ inſtitutus cum videt titulum quẽ ha
bet in beneficio non efficacem.debet habilem procurare. et ſic
mutare titulum poſſeſſionis de nullo in aliquem ex pluribus
autem titulis poſſidere non poteſt.vt.l.iij.§.ex plurimis.ff.de
acqui.poſ.facit.l.fundo.ad.l.fal.⁊.c.vt quis duas de elect.lib.
2 vi.¶ Tertio not.ꝗ ꝙ ille ad quem deuoluitur collatio per ne
gligentiam non ſolum inſtituit:ſed incorporalem poſſeſſionẽ
inducit.¶ Quarto nota.quod tres ſolutiones.oppoſuerunt

⁊ tamen iſta reſiſtentia nõ obſtan.dicitur capitulum cõſentire
3 ex quo patet ꝗ ꝙ illud qđ facit maior pars capituli: capitulu
feciſſe dicitur.licet aliqui ſe opponãt.vt.c. cũ inter canonicos
de elec.vbi de hoc.¶ Quinto no.ꝙ inſtitutionẽ archiepiſco
pi inualidam nõ potuit cõſenſus capituli cõfirmare. quia qđ
nullũ eſt ratificari nõ poteſt.de elec.auditis profuit tñ ad gra
4 tiam facilius obtinendã ſm ho.¶ Sexto no.ꝗ ꝙ conciliũ la
teran.non habet locũ in eccleſia:vbi nõ ſunt diſtincte prebẽde
nec cert⁹ canonicoꝝ numer⁹ ſꝫ dicto caſu ſi canonici ſunt negli
gentes in creatione canonicorũ epũs ſtatuet eis terminũ poſt
quẽ ipſe poterit prouidere facit.j.eo.c.ſi cap.li.vi.⁊.ſ. de elec.
5 c.cũ eccleſia vultera.¶ Septimo no.in ver.vñ inſtđ.ꝗ ꝙ inſti
tutio facta ex falſa cauſa eſt nulla:etiam ſi ex vera cauſa dedu
6 cta potuiſſet valere.⁊ eſt ar.ſm hoſti.ꝗ ꝙ ſi iudex ferat ſenten
tiam antiquam etiã iuſtam ⁊ per ius aliquod roboratã ⁊ ipſe
exprimit ꝙ hoc facit authoritate alteri⁹ iuris nõ facientis ad
rẽ talis ſnĩa nõ valebit. vt hic ⁊.j.c.dilectus ad fi.⁊ nõ ſolũ eſt
hoc verum ſi mouetur ex falſa cauſa iuris:ſed etiaꝫ ſi facti pu
ta debitum erat probatũ per teſtes.⁊ ipſe dixit cuꝫ cõſtet no
bis per ſcripta ⁊ inſtrumẽta.cũ hoc modo non cõſtaret. videt̃
enĩ ſententia nõ valere.vt not. in.l.ſi is ad quẽ.de acqui. here.
poſſet tamen iudex appellationis talẽ ſententiam ex vera cau
ſa cõfirmare.vt eſt caſus in.l.titianus.ff.quod cũ eo. Item ſi
deduxit plures cauſas quarum altera eſt vera:altera vero fal
ſa:videtur valere vigore vere cauſe expreſſe.ar.de re iu. cũ.I.
⁊.a.⁊.j.qui ſi.ſunt legi.per tuas.vbi vero nulli iuri innitit̃: nõ
valet quod agitur licet ſi cauſas tacuiſſet valeret ſententia ſi
ne cauſe prolata.⁊ pro hoc periculoſum eſt in ſententijs cau
ſas deducere.vt.j.c.ſicut.ſ.de re iu.⁊ vide qđ no. Io. an.de ex
preſ.falſe cauſe ⁊ vere in.c.in preſentia.de renũ.⁊.e.cum berto
dus.de re iudi.falſa ergo cauſa ſicut vitiat alias diſpoſi. vt. l.
tutoribus.de te.tu.⁊.l.ſi.de here.inſti.⁊ de condi.⁊ de.l. cũ ta
le.§.falſam ita ⁊ ſententiam.vt in preallег.iuribus.⁊.l. qui te
ſtamento.de excu.tuto.⁊.C.de fal.cauſa aiec. ꝑ totũ. ¶ Octa
7 uo no.dum dicit totum capitulum hoc affectat ⁊c.ꝗ ꝙ in ele
ctionibus canonicorum nõ eſt ſeruanda forma:ſed ſufficiat cõ
ſenſus ſuper quo vide quod no.Ioã.an.ſ.de elec. cũ inter ca
nonicos.ſuper glo.penul.ſecus in prelatis ad eccleſias vidua
tas.ſ.de elec.ꝙ propter hoſti.ibi tenet contrarium dic. vt ibi
¶ Nono no.ꝙ tres de capitulo poſſunt ſe opponere his que
placent capitulo:⁊ ſunt audiendi ſi aliquid rationabile propo
nant ⁊ nõ aliter.vt hic ⁊ in glo.ad hoc.c. ſi quis preſbyterorũ
j.de re ec.nõ ali.⁊.c.cum in cũctis.ſ.de his que ſi.a ma.par. ca.
¶ Decimo no.ꝙ licet electio vel inſtitutio nulla fuerit tñ in
ſtitutus põt in illa eccleſia remoueri donec ſuperueniẽte titu
lo efficaci ⁊ ex noua collatione.qđ dic:vt.ſ.de elec.ſuper.et.c.
conſyderauimus.⁊.c.cõmiſſa.de elec.li.vi.¶ Vndecimo not.
ꝙ ſm conſuetudinem papa mãdat illum haberi pro canonico
8 ex quo no.egi.ꝗ nõ tñ operatur conſuetudo quãtum ſtatutũ.
a [a]nam ſi ſemper conſueuerunt eſſe.x.canonici iſtud nõ facit nu
merũ niſi per ſtatutum ſic fuerit ordinatum.ar.cõtra.l. de qui
bus.ff.de legi.vbi cõſuetudo eſt quedam tacita ciuiũ conuen
tio ⁊ ſtatutuꝫ.Sed dic ꝙ eligere.x.vel.xv.eſt more facultatis
⁊ libere voluntatis que ſtando in ſuis finibus nõ videtur hoc
fieri animo coarctãdi liberum arbitrium ſicut ſi irẽ viam ſem
per ꝑ vnam vel coquerẽ panem ad furnum tuum: nõ cogerer
poſt tempora longiora ire:vel coquere.qꝛ videor predicta fa
cere vigore proprie libertatis:nõ conſtituendo in me ſeruitu
tem aliquam.ſecus eſt cum per conſtitutionem liberam volũ
tatis reſtringo.⁊ hinc dicimus.ꝙ ad conſtitutionem ſeruitu
tis quandoq; requiritur factum vt quis iure ſeruitutis aliqđ
egiſſe dicatur.vt.l.j.⁊.ij.C.de ſerui.per ey. ⁊ quod ipſe not. in
l.cum notiſſimi de preſcrip.xxx.an.⁊ quod dixi in.c.ſignifican
9 te.de ap.¶ Duodecimo colligit hoſti.hic ar.ꝗ ꝙ ex cõſuetu
dine clericoꝝ põt percipere fruct⁹ beneficij in abſentia ad hoc
de cle.egro.c.j.ff.de polli.l.aute penul.in ſi.nam potuiſſet ille
qui a principio prebendas cõſtituit hoc ſtatuere.xviij.q. ij.clẽ
terius.de condi.app.verũ ergo conſuetudo debet poſſe hoc
introducere hoſti.dicit quod poteſt valere in perceptiõe par
tis non in perceptione totius oportebit ergo quod vicario q
eccleſie deſeruit partem aſſignet.de preben.extirpande.j. Ni
ſo.⁊ per totum ſuper perceptione ergo omnium fructuuꝫ in
abſentia non veniet conſuetudo quia eſſet eccleſie oneroſa er
go ⁊c.vt eo.c.ſ.de conſue.et vide.ſ. de cõſti.cum oẽs. Oppo
nitur dicitur hic.quod duo vel tres poterunt ſe opponere ca
pitulo contra.nam nomine eccleſie non poſſunt ſe opponere
cum non habebant mandatum a capitulo.vt.c.j. ſ. de procu
rato.⁊ de iudi.cauſam.Solu.dicit gloſſ.innitis alijs de capi
tulo poſſunt duo vel tres agere ⁊ defendere eccleſiam vt ha

a ¶ Quãtuꝫ ſtatutũ.Ad de panor.ꝑ alex.in.l.de quib⁹ de legi.⁊ dꝫ ſtatutũ aliqđ operari vltra ius cõe bart.in.l.ij.ff. de vſuca.⁊ in.l.iiij.§.ꝑtor de dã no ſſec.bal.in.l.pe. C.ꝺ preſcrip.lõgi tẽpo.

¶ Oppõit in contariũ

bes in ca. ꝛ per Inno. de teſti. cum olim. ꝛ Ioan. and. in dicto
c. ſi quis preſbyterorum. nã ꝛ inuito capitulo poteſt vnus de
eccleſia ſuſcipere ipſius defenſionem. ar. de li. cauſa. l. i. ij. ꝛ iij.
ſed aliud in agendo. vt dicto. c. cauſã. de iudi. pbi. dicit quod
iſti non agebant nomine eccleſie: ſed nomine ſuo ideo fuerũt
admiſſi ſine mandato. Alij dicunt quod iſti ſe opponebãt pro
defenſione iurium romane eccleſie. ſed certe non poſſent ſine
mandato. vt. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. Innocen. ꝛ
hoſti. ad predicta addunt. quod contra reſcriptum apoſtolicũ
in tali eccleſia impetratum in qua facultates non ſuppetunt
vnus ſolus ſe poſſet opponere: cum per hoc grauaretur eccle
ſia ꝛ fieret contra iuſtum. ꝙ vituperoſum eſſet eccleſie ſi mini
ſtri ipſius mendicarent. de renuntiationibus ad ſupplica. ſed
vbi ſuppetunt facultates eccleſia nõ leditur: ſed honoratur. ꝛ
ideo quod fit a maiori parte capituli ratum habetur de his q̃
ſiunt a maiori pte ca. c. i. ¶ Secundo oppo. dicitur hic quod
iſti habuerunt recurſum ad archiepiſcopum contra erant la
pſi. quatuor anni a tempore vacationis ergo ius prouidendi
non poterat ad archiepiſcopum pertinere: ſed erat ad papã
deuolutum. cuius negligentiam nullus ſupplet vt dixi. ſ. tit.
ij. Solutio hic archiepiſcopus ignorauit probabiliter iſtam
vacationem ergo ſibi non currit tempus concilij later. quod
incipit currere a tempore ſcientie. vt. ſ. c. quia nam cum nõ ha
bebat poteſtatem archiepiſcopus inquirendi de factis ſubdi
torũ ſuffraganei non eſt quid ſibi imputari poſſit: ſi alterius
regni ſecreta voluit perſcrutari. C. de cõmer. ꝛ mer. l. quarta
¶ Sed contra iſtam ſo. fortiter op. ꝛ videtur quod talis igno
rantia tanꝙ craſſa ꝛ affectata eum non excuſet. nam debet an
nuatim viſitare de cen. ſopite. Imputet ergo ſibi: ſi non inqui
ſiuit: vel viſitauit. ff. ad ma. l. penul. Item debet habere teſtes
ſynodales: qui talia referant. de accu. ſicut olim. et ſic videtur
affectator ignorantie: quem equiparamus ſcienti de clauſa de
ſpon. c. fin. de tempo. ordi. eos. li. vi. ꝛ de. cum ex quem. in fin.
eo. tit. Item in his que quis ſcire tenetur ꝛc. vt in regula pre
ſumitur. Solu. dicit Ioan. an. bonus iudex hoc determina
bit conſyderabit determinata beneficij qualitate: ꝛ modo va
cationis: et locorum remotione: ꝛ fama. ff. de vſuris. l. mora. ꝛ
in caſu quo in archiepiſcopo deprehendatur probabilis igno
rantia ſi quis tale beneficium impetraret a papa tanꝙ per va
cationem diuturnã deuolutum ad eũ poſſet archiepiſcopus
ſe opponere. ar. de offi. deleg. ſuper eo. ꝛ hoc no.

1 ☞ Prebẽda ſacerdotis nõ debetur ſpectanti primã vacatu
ram: niſi ipſe eſſet ſacerdos: vel in etate in qua fieri poſſet ſi
vellet.
2 Legatus non põt vni facere gratiam ꝙ conferat primũ bene
ficium vacaturum.
3 Epiſcopus poteſtatem conferendi conceſſam nõ poteſt reuo
care reintegra.
4 Papa ſi inhibet epiſcopo ne conferat contra conceſſionẽ ſuã
an valebit collatio epi facta cõtra mandatum pape.
5 Epiſcopus an poſſit dare vni poteſtatẽ conferẽdi bñficia.
6 Eps an poſſit dare vicario ſuo generali poteſtatẽ conferẽdi
vnum bñficium quod vacabit.

Conſtitutus. Is qui habet cõferre
non poteſt de iure al
teri poteſtatem tradere conferendi primũ benefi
ciũ: quod vacabit. ꝛ in prima gratie petitio. In ſe
cunda ipſius exauditio In tertia future fraudis
prouiſio. ſecũda ibi: quo circa. tertia ibi: quia vero. ¶ No. pri
mo. quod in eccleſia reperitur quandoꝙ prebenda que eſt ſa
cerdotalis. quia illi prebende erat hoc onus annexum. de pre
1 ben. ſignificatum. ꝛ talis prebenda non deberetur ſpectanti
primam vacaturam: niſi ipſe eſſet ſacerdos vel in etate in qua
fieri poſſet: ꝛ fieri vellet. vt in. c. ei qui. de preben. lib. vi. de hoc
2 ſ. c. propoſuit. ¶ Secundo not. quod legatus nõ poteſt vni
facere gratiam quod conferat primum beneficium vacaturũ
ſicut nec ipſum conferre. vt. ſ. de preben. dilectus. nam nõ po
teſt contra lateranen. concilium diſpenſare. vt ibi not. nec cõ
tra iura reſeruare vero poſſet ſine collationi de iure patrona
tus dilectus. nam licet collatio conferatur in tempus permiſ
ſum poſtꝙ ſit tempore prohibito ſcilicet anteꝙ vacet non te
net. quia lex reſiſtit vicio vt. l. ſi minor. ff. de ſeruis expor. argu
mento contra. ff. de here. inſtitu. l. in tempus. dic: vt in ſimili.
3 notat ſupra de ferijs. c. fina. ¶ Tertio not. quod epiſcopus
poteſtatem conferendi conceſſam nõ põt reuocare reintegra.
et hoc propter confirmationem alias cum talis cõceſſio eſſet
nulla ipſe idem videtur poſſe venire contra quod dic. vt. ſ. de
de. coniu. c. diuerſis fallacijs. ¶ Quarto no. ꝙ cum aliqd pro
hibetur prohibentur illa p que peruenitur ad illud de procu
ra. ms. vbi d hoc. ꝛ l. ſcire. §. i. de m. ꝛ eu. da. ab his. cũ ſi. alleg.
in glo. ¶ Oppo. di hic quod epus non põt reuocare iſtã con
ceſſionẽ cõtra immo videt ꝙ poſſit re integra. vt in. c. cauſis. Oppõit in contrariũ.
ſ. de elec. ſo. aut iſta cõceſſio ſit per viam donationis. ꝛ tũc cũ
ſic perfecta reuocari nõ poteſt. vt in iurib' alleg. in glo. penul.
cõtrarium loquitur de poteſtate date cõpromiſſario in fauo
rẽ eccleſie que potius ſpectat ad onus: ꝙ ad gratiam. ꝛ ideo
reuocat. vt ibi. ¶ Quero poſt glo. primã. ſi cõpromiſſari' eli
gat: ſed indignũ an ad epm qui poteſtatẽ conceſſit: deuoluat Ponit queſtiones.
poteſtas conferẽdi: vel delictũ illius ſibi noceat: ita ꝙ nõ ad
eum: ſꝫ ad ſuperiorẽ proximũ deuoluatur. ꝛ quid ſi ille eligat
ſed electus recuſet. an iterum poterit eligere dic de iſtis que
ſtionibus vt no. in. c. ſi cõpromiſſarius. ſ. de elec. li. vi. vbi ſunt
4 decisẽ in tex. facit. c. ſi electio. eo. ti. ¶ Scdo querit pone. qd
papa inhibuit epo ne conferret cõtra conceſſionem ſuã: an va
lebit collatio epiſcopi facta contra mandatum pape. dicit gl.
quod aut eſt appoſitum decretum: ꝛ non valet alias ſic Io.
an. contra nam cum ſine clauſula ſufficeret inhibitio executio
nis date ad compellendum. vt. ſ. c. ſi ſolu. lib. vi. fortius ſuffice
re debet inhibitio pape ſine clauſula. pterea poſtꝙ papa con
firmauit iſtam gratiam epiſcopi: licet nullam iam ad epiſco
pum non ſpectabat amplius collatio: ſed ad illum. H. ex do
natione epiſcopi ꝛ confirmatione pape. Sed in decre. dilect',
is qui habet conferre contulit licet contra mandatum pape
non dico contra prohibitionẽ i. vt predixi. ¶ Tertio querit
5 gloſſ. penul. an epiſcopus poſſit dare vni poteſtatẽ conferẽ
di beneficia. dicit quod ſic in genere non in ſpecie vnius bene
ficij: vel duorum ego dico quod poteſt dare in genere iſtã po
teſtatem conſtituendo talem ſuum vicarium. vt. j. de offi. vica.
c. vlti. li. vi. alteri non videtur quod poſſit dare iſtam poteſta
tem generalem. ad hoc facit quod not. Inno. ꝛ hoſti. in. c. ex
parte. de officio delegati. et probatur expreſſe de officio le.
c. penultimo. §. prohibemus. lib. vi. facit quod not. archiepiſ
copus. xvi. q. i. ſtatuimus. ꝛ Ioan. an. Io. mo. ꝛ archiepiſco
6 pus in dicto. §. prohibemus. ¶ Sed vtrum vicario ſuo ge
nerali poſſit dare poteſtatem conferendi vnum beneficiũ: qd
vacabit. dicit Ioan. an. quod dictauit formam hoc modo. qd
dedit illi primo poteſtatem generalem beneficia conferendi:
deinde per aliam literam inhibuit quod ex quo primũ contu
lit ſecundũ conferre non poſſet: niſi prius notificaret ſibi cui
prius primum beneficium contuliſſet. ꝛ reſponſo ab ipſo rece
pto. per ipſius literas quod collationem illam gratam ha
bet. ¶ Vltimo extra gloſſ. quero an ante iſtam conſtitutionẽ
conceſſio ꝛ poteſtas data vni ſub forma de qua in iſto. c. eſſet
nulla. tenere. ꝛ Vin. quod nõ goff. ſ. nam ſicut hodie ita olim
debemus dicere quod fiebat in fraudem conſtitutionis ꝛ hec
verior. quia papa facit iſti gratiã vt dicit litera. ex quo patet
quod ante iſtã conſtitutionem erat nulla.

1 ☞ Conſilium lateranenſe de beneficijs vltra ſex mẽſes va
cantibus: ad epiſcopatus nõ extendit.
2 Vnus poteſt eligere.
3 Superior ex iure deuoluto habet eligere: nõ cõferre.
4 Priuatus iure eligendi actiue: non eſt priuatus iure eligendi
paſſiue.
5 Conſtitutio promulgata ſimpliciter ſup beneficijs ꝛ miniſte
rijs: non comprehendit epiſcopatus: ꝛ archiepiſcopatus: ſed
minora beneficia.
6 Diſpenſatio ſi facta fuerit cum aliquo patiente defectum qd
eo non obſtante poſſit ad honores ꝛ dignitates eccleſiaſticas
promoueri; vigore talis diſpenſationis non poterit promo
ueri ad epiſcopatum.

1 Electus. Lateranenſe conſiliũ de be
neficijs vltra ſex menſes vacã
tibus ad epiſcopatus non extenditur. ¶ No. pri
mo. quod archiepiſcopus credens ius eligendi
deuolutum ad eum elegit canonicum dicte eccle
ſie. nam aliunde non videtur quod potuerit eligere dicto ca
ſu. quod dic. vt. ſ. de electio. ne pro defectu. facit quod not. in
cle. i. de ſup. negli. prela. in clemen. ꝛ. c. cum inter canonicos de
2 elec. ¶ Secũdo not. quod archiepiſcopus elegit: ꝛ ſic vnus
dicitur eligere vt hic quod eſt contra Ioan. ꝛ goff. in his que
3 no. ſ. de poſtu. gratum. ꝛ colligitur etiam ex hoc. quod ſupe
rior ex iure deuoluto habet eligere non conferre. quod dic vt
dicto. c. ne p defectu. ¶ Tertio collige. quod iſte canonicus
ſicut ceteri fuit negligens ꝛ tñ archiepiſcopus eum elegit. ex
quo collige.

4 quo collige † q̄ priuatus iure eligendi actiue non eſt priuat⁹
iure eligendi paſſiue.ad hoc.ſ.de elec.c.tue.ℭ Quarto nota
5 † q̄ conſtitutio promulgata ſimpliciter ſuper beneficijs ⁊ mi
niſterijs eccleſiaſticis nõ comprehendit epiſcopatus:⁊ archie
piſcopatus:ſ; minora beneficia.nam quia digni ſunt ſingula/
ri nota ſi ſingulariter notentˀ videntur neglecta.vt.ff.de iniu/
rijs.l.item apud labeonem.facit ad nota.in.c.q̄q̄.de elec.lib.
vj.⁊ quod ibi dicitˀ de beneficijs vt generalis commemoratio
non comprehendat illa maiora.Idem intellige in perſonis ec/
cleſiaſticis.vt penalis cõſtitutio promulgata cõtra clericos nõ
comprehendat epiſcopos.vt in.c.quia periculoſum.de ſen.ex.
lib.vj.ℭ Quinto not.q̄ dicit text.non ſolet extendi ⁊c. quaſi
dicat ſic eſt communiter intellect⁹.et ſic minime ſunt mutãda
⁊c.vt.l.minime.ff.de legi.nam conſuetudo interpretatˀ ius cõ/
Ponit queſtiones. nentionis ⁊ pacta.facit. c.cum dilectus.de conſue.ℭ Ultimo
6 Ioan.and.inducit illum textum in ar.† q̄ ſi diſpenſetˀ cum ali
quo patiente defectum vel alium.q̄ eo non obſtante poſſit ad
honores ⁊ dignitates eccleſiaſticas promoueri vigore talis di/
ſpenſationis non poterit promoueri ad ep̄atum.iſte tamen di
ſpenſationes ſunt reſtringẽde.j.ḋ conſan.⁊ affi.quod dilectio
⁊ idem videtur ſi ſit diſpenſatum ad ep̄atum nõ poterit ad ar
chiepiſcopatum.xij.di.nos conſuetu.⁊.ſ.de elec.reſcriptum.
§.p.Item ſi diſpenſatum ſit q̄ ad omnia ſpiritualia licite aſſu
matur:adhuc non poterit ep̄ari.quia in generali.commiſſiõe
⁊c.de offi.vica. c.ſi.nec cũ dignitas epiſcopalis ſit excellẽs ſub
generali ſermone nunq̄ apprehenſa intelligitur ſm Inno.ho
ſti.⁊ ab.ad hoc preallc.c.quia periculoſum etiã in ſpec.ti.ij.§.
ſin.verſicu.quid ſi diſpẽſatum eſt cum duobus ſeq.ℭ Deinde
querit de alia queſtione.pone archiep̄m erat deuoluta pote/
ſtas iſta per.c.ne pro defectu.ſ.de electi.ipſe prouidit vigore
lateranẽ concilij:an non obſtante tali errore valeat eo modo
quo valere poteſt.tenet q̄ non.per.c.ex parte aſtẽi.ſ.e.facit qḋ
notat.in.l.ſi is ad quem de acquiren. heredi. et.l. tytianus
quod cum eo ⁊c.

1 ☞ Litis conteſtatio requiritˀ cum litigatur ſuper beneficio.
2 Iudex debet excludere eũ qui conuictus eſt ex propria proba
tione:q̄ non fouet iuſtitiam.
3 Promiſſio de conferendo eccleſiam que vacabit:non valet.
4 Scriptura non firmat actum geſtum contra iura:nec eſt ma/
ioris efficacie q̄ ſint teſtes.

EX tenore. Non tenet promiſſio bñficij va/
caturi in prima delegatorũ con
ſultatio.In ſcḋa reſponſio.ibi:nos igitur conſulta
tio vero recitat commiſſionem cauſe.ſcḋo p̄batio/
nem actionis.ibi:dictus.ℭ Not.primo q̄ abbas ⁊ cõuentus
aderant in hac lite potuiſſet etiã ſolus abbas ſuper defenſio
ne literas impetrare.ſ.de reſcrip.edoceri.ℭ Secundo no.q̄
poſt litem conteſta.produ.chartam monachorum nam añ nõ
ſunt probationes regulariter admittende.vt.ſ.lite non con/
Litis cõteſtatio nõ eſt requiritˀ cõtra cõtumacẽ vt no. in.c.j.de eo qui mit. in poſſeſſi. cã rei ſeruan. lib. vj.
1 teſta.quoniam frequenter.⁊ collige † q̄ cum ſuper beneficijs li
tigatur requiritur litis conteſta.ᵃ concor.ſ.de elec.dudũ.ho
die dic vt in cle.diſpendioſã.de iudi.ℭ Tertio no.q̄ in char
ta iſta fiebat mentio de promiſſis monachorum quod expone
t.abbatis:⁊ conuentus alˀs nõ valuiſſet promiſſio alia ratione
quia facta a ſolis monachis quod nõ poteſt ſi communiter ad
eos ſpectat collatio.quod dic:vt.j.ne ſede vacã.c.vno.ḋ regu.
2 c.vltimo.lib.vj.ℭ Quarto no.† q̄ quis quandoq̄ ex propria
probatione cõuicitur:q̄ non fouet iuſtitiam:⁊ quando cũq̄ hoc
conſtat iudici:debet eum excludere.vt hic ⁊.ſ.de iudi. exami/
nata.⁊ facit quod not. Inno.ſ.de offi.vi.c.j.⁊.l.vbi pactum.C
3 de tranſac.ℭ Quinto not.† q̄ non valet promiſſio de confe/
rendo eccleſiam que vacabit.quod eſt verum etiam ſi talis p̄/
miſſio fuerit iuramento firmata.nam iuramentum nõ firmat
actum contra iuris prohibitionem et tentatũ:ſicut eſt promiſ
ſio de beneficio vacaturo.vt ſupra caplm.ij.commuicto.c.ſi di/
ligenti. de foro competen.et.l.non dubium.C. de leg.l. ſtipu/
latio hoc modo.de verbo.obli.nam ſicut promiſſio de heredi
tate viuentis non firmatur iuramento.vt ibi.et notat.in.l.pa/
ctum.C.de colla.Ita nec de beneficio vacaturo.ſm Ioã.and.
Opponit in cõtrarium. ℭ Opponitˀ et videtur q̄ iſti monachi non debuerint audiri
contra promiſſionem ſuam licet turpem.vt ſupra.eo.cum ſup
Solutio ibi fuit obiectum et non probatum:hic vero proba/
tum per illud inſtrumentum vel dic.q̄ ibi ille erat receptus in
canonicum.et ſic in quaſi poſſeſſione.hic vero non et ideo in
pari turpitudine melior eſt conditio poſſidentis vel dic: vt
ibi plenius.ℭ Secundo oppo.de ſuperfluitate nam expreſſe
talis p̄miſſio erat reprobata.ſ.eo.c.ij.⁊.c.iij.ergo nõ debuit
illa poni vt.ſ.in prima conſtitutione grego.So.in illis nil d
cebatur de ſcriptura que videbatur firmare talem promiſſio
nem vt aliquid operetˀ.ar.C.ſi mi.ſe ma.digi.l.ſi minor.⁊ de re
4 credi.l.generaliter.Sed dic.† q̄ ſcriptura non firmat actum
geſtum cõtra iura.nec eſt maioris efficacie q̄ ſint teſtes vt.l.in
exercendis.C.de ſi.inſtru.quod eſt verũ regulariter fallit in ca
ſib⁹ no.j.de cen.c.j.li.vj.ℭ Tertio op. hoc nõ fuit promiſſio
beneficij vacantis.ſ; primã eccleſiam ſpectãtẽ ad eorum do
nationem.⁊ ſic põt aliter q̄ per vacationẽ caſus occurrere er
go videtur valere promiſſio.vt.j.c.proximo.ſo.hic fuit p̄miſ
ſa eccleſia que nõ poteſt deberi aliter:q̄ per vacationẽ ſecus
ſi poſſet aliter ſe offerre facultas .j.c. proximo hoſti. dicit qḋ
hic fuit expreſſe promiſſa eccleſia prima vacans:ſecus ſi in for
ma.j.c.proximo.ℭ Sed dices quõ poteſt aliter ſe offerre fa/
cultas q̄ per vacationẽ.dic:quod per donationẽ eccleſie va
cantis vel iuris patronatus ipſius vel per nouam edificatio/
nem.ſed hoc caſu non deberetur expectanti.vt cle. literas. de
reſcrip.ℭ Querit Ioan.an.ſi hec promiſſio facta fuiſſet per
verbũ q̄ cito ſe facultas ⁊c.vacat eccleſia in qua monachi ha
bent patronatum nũquid illam conferre cauentur. non vide/
tur.quia nec poſſent de iure patronatus.c.fin. Ad hoc.ſ. de p̄
ben.cum in illis.§.fin. Ioan.an.contra nam debet intelligi cõ
feremus.i.preſentabimus.j.c.fin.⁊ hec eſt mens p̄ferenda ver
bis.de verbo.ſignifi.in his.de reſcrip.cam te.ſm hoſti.hodie
termini queſtionis non procedunt q̄ promiſſio de conferẽdo
cum ſe facultas obtulerit eſt nulla.vt.j.eo.c.ij.li.vj.

1 ☞ Beneficium vacaturum non poteſt in obligatione exp̄ſ/
ſe deduci.
2 Uerbum cum potero comprehendit oẽm modum per quem
poteſt beneficium quis conferre.
3 Conceſſio ſimplex ⁊ indeterminata intelligitur dũmodo ho/
neſte ⁊ cõmode fieri poſſit.

ACcedens. Obligatur prelatus qui pro
mittit prouidere cũ poterit.
hoc dicit prima pars factum narrat.ſecunda ap/
probat.ibi:nos aũt.⁊ iſtud.c.hodie eſt correctum
1 j.eo.c.ij.li.vj.ℭ No.primo.† q̄ beneficium vacaturum nõ po
teſt in obligatione expreſſe deduci.ſub generali aũt p̄miſſio/
ne puta promitto cum potero etiam ſpes vacationis inclu/
ditur.⁊ ſic quedam ſub genere conceduntur que in ſpecie pro
hibentur.ſ.de offi.or.ſi ſacerdos.⁊.l.ſi quis duos. deli.leg.et
2 de an.ta.l.j.†ℭ Secundo no.q̄ hoc verbum cum potero la/
te patet.complectitur eñ omnem modum per quem põt be/
neficium quis conferre. Intelligitur tamen hoc verbum cum
potero ciuiliter ⁊ commodo.Unde ſi offerret ſe facultas con
ferendi non tamen iſti puta vacat prebẽda ſacerdotalis. Iſte
autem non eſt ſacerdos:nec de proximo fieri poteſt : non erit
3 illi conferenda.† quia ſimplex ⁊ indeterminata conceſſio in/
telligitur dũmodo honeſte ⁊ commode fieri poſſet.vt.l.ſi cui.
ff.de ſeruit.capitulo generali.⁊.l.nepos proculo.de verborum
ſignificatione ſicut quando ſermo dirigitur ad perſonam: de
bet intelligi ſm eius conditionem.vt.ff.de inin. ⁊c. l. ſi quis
ſilio.§.irritum.et.l.plenum.§.equitij.ff.de vſu. et ha. Item ſi
fiat promiſſio beneficij conſtituto in minoribus vel minori.
xxv.annis.debet intelligi de ſimplici non curato:ad quod nõ
reputatur idoneus.de preben.ſuper inordinata.⁊.c.ſi eo tem
pore.de reſcrip.lib.vj.facit.xxvi.diſtinctione deinde.⁊.c.ſolite
de ma.et obe.talia eñ ſunt ſubiecta qualia predicata demon
ſtrant.vt dictis iuribus.⁊ quod not.in.l.ij.ff.de ori. iur. ⁊ hec
ſunt vtilia ad intellectũ.c.quod vt dixi hodie corrigitur per.
c.ij.j.eo.li.vj.

1 ☞ Collatio p̄bendarũ cõiter ſpectat ad ep̄m ⁊ capitulum.
2 Excluſus a iure eligendi vt canonicus:admittitur ad illḋ ius
vt epiſcopus.
3 Ep̄s ſemper preſumitur reſidere in conſilio vt epiſcopus:niſi
probetur contrarium ex aliquibus coniecturis.
4 Dolus adhibitus ab aliquo vt canonico:obſtat ſibi venienti
ad illum actum poſtea:vt prelato.
5 Statuto cauetˀ q̄ nulla exceptio poſſit opponi contra execu/
tionẽ bãni:alio ſtatuto cauetˀ q̄ bãnitus poſſit impune occidi
mõ quidã miſit vxorẽ ſuã extra ciuitatẽ:⁊ fecit eã bãniri pro q
buſdam delictis deinde reuerſã occidit captus oppoſuit de
bãno:replicabatˀ q̄ doloſe bãnũ illud dari fecerat qḋ iuris.
6 Capitulum an poterit vltra terminũ electionem celebrare in
caſu quo archiep̄s doloſe impediuit.
7 Canonia quã habet ep̄s iure annexionis ⁊ conſuetudinis: an

pꝛo:⁊ ipſe eſt tanꝙ caput.ergo caput ſequi debēt.hinc eſt ꝙ
locus vbi caput eſt ſepultum: cenſetur religioſus.et non vbi
membra.vt.l.cum in diuerſis de reli.⁊ ſupra fu.⁊ acceſſoꝛium
ſequitur naturam pꝛincipa.vt in.c.acceſſoꝛium.de reg. iuris.
lib.pꝛeſumendum eſt pro ſnia ⁊ iudicio epi:vbi ꝯtrarium non
apparet.de proba.poſt ceſſionē.xj.q.iij.cure.⁊.iudicādum eſt
pro eo qui eſt in dignitate.vt.ff.de pac.l.ſi plures.⁊ qui.bo.re.
po.l.ſi.adducit in iure patronatꝰ ſimile.vbi ſi vni patrono ſue
cedat vnꝰ alteri.x.ſi vnus ex iſtis.x.concoꝛdat in pꝛſentatione
cum illo vno:dicatur ille vnꝰ habere maioꝛem ptem.vt cle.ij.de
iure patro.adducit etiā dictū.c.ſcriptuꝫ.⁊ quod ibi not.hoſti.
vbi dicit.ꝙ ſi pꝛelatꝰ habet tertiam ptem in electione tertiā ca
nonici ⁊ tertiā clerus.⁊ ſunt.xx.canonici.⁊.xx.de clero:ſi. viij.
vel.ix.canonici ⁊ tot idem de clero ꝯſentiunt cum pꝛelato dice
tur habere pꝛelatus maioꝛeꝫ partem.qꝛ de.lx.vocibus. habet
xxxvi.vel.xxxviij.Et aduertēdum ꝙ omnes iſte rationes ſunt
fundate.ꝙ tm̄ iuris habet ſolꝰ epūs quātum totū caplm̄ ⁊ ſic
dimidiū.Cōtrarium determinat ipſe.⁊ pꝛobat pluribꝰ rationi
bus.⁊ pꝛima qꝛ vnꝰ vel duo ſeu plures de ca.accedētes epo ni
hil pꝛodeſt.qꝛ ibi dicatur eſſe caplm̄ vbi totuꝫ vel maioꝛ pe.de
elec.cum inter canonicos.⁊ ibi no.ſed hic epūs nō habuit to
tam vel maioꝛem ptem.licet habuerit vnū:vel duos ſcdo pro
batur quia epiſcopus tenet habere totum caplm̄ vel maioꝛeꝫ
partem cum habet maius ius ꝙ caplm̄.puta qn̄ habet ꝯferre
beneficiū de conſenſu capli.vt no.ne ſe.vac.c.vno.li.vi.⁊ eſt ca
ſus de his que ſi.a pre.ſine noꝛ. multo foꝛtius ergo qn̄ epūs ha
bet par ius cū caplo. nam maius ius eſt ꝯferre cum conſenſu:
vel de ꝯſenſu alterius:ꝙ ꝯferre cū illo altero prin.vt pbatur
in.c.j.ne ſede vac.nam pꝛimo caſu ſede vacāte ꝯfert. altero nō
vt ibi tertio adducit pro caſu.c.ea noſcit.de his que ſi.a prela.
⁊ ibi not.in glo.ſi.per her.⁊ tm̄ ibi requiritur ꝙ totū vel maioꝛ
pars capli ꝯſentiat.hoc etiā pbat per.c.j.ne ſe.vacā.lib.vj.dici
tur eñ ibi.ꝙ ſi ad epm̄ ⁊ ca.pertinet collatio pꝛebendaꝝ.ſuſpē
ſo caplo.vel ſingulariter excōicatꝰ ſingulis ⁊c. ergo innuit.ꝙ
vbi.caplm̄ alſ nō eſſet ſuſpenſuꝫ:vel excōicati ſinguli:neceſſe
eſſet totū caplm̄ vel maioꝛē partem ꝯſentire.Ad contraria
rndet.quia loquūtur qn̄ aliquid ad aliquos ſpectat nō vt col
legium:ſꝫ vt ad ſingulos in quo caſu numerātur capita ius ha
bentiuꝫ.Sed in caſu noſtro epūs eſt vnꝰ ⁊ caplm̄ eſt alius.non
obſtat.c.ſcriptū.vbi innuit ꝙ vbi vniuerſitas aliqua hꝫ elige
re cum aliquo:numerātur voces p capita ſingulоꝝ.naꝫ ibi nō
habebat eligere vniuerſitas vt vniuerſitas:ſꝫ vt ſinguli p ec
cleſijs ſuis vt ibi no.p glo.⁊ hoſti.vel poſito ꝙ vniuerſitas vt
vniuerſitas habeat eligere: adhuc pōt fieri ꝯputatio vocuꝫ p
capita:nō reſpectu illius cū quo vniuerſitas hꝫ eligere:ſed in
tra ſe:ſicut dicimꝰ.ff.de here.inſti.interdū.cum cōcoꝛ.ibi poſi
tis.⁊ ſic debet intelligi qd̄ not.hoſti.in.d.c.ſcriptū.⁊ in exēplo
de q̄.ā.ſi pꝛelatꝰ habet triētē i electione ⁊ canonici q ſunt. xx.
aliuꝫ trientē ⁊ clerꝰ qui ſunt.xx.aliū trientē.nā ſi pꝛelatꝰ cōſen
tit in vnū admittit vox ſua pro triēte.x.canonici ex.xx.faciunt
medietatē alterius triētis.ſimiliter.x.de clero.dimidiū alterꝰ
trientis.⁊ ſic bene ꝯputando faciunt.viij. vncias. cōcludit.er
go ꝙ nō valeat electio celebrata ab epiſcopo cuꝫ vno vel duo
bus de caplo.ſi alij de capitulo conſenſerunt in alium nutrius
igitur collatio valet ſm eum.qui dicit ꝙ hoc approbat Joan.
and.in nouella.de ap.c.penul.li.vj.⁊ quod no.hoſti.de exce.p
la.c.j.⁊ de verbo.ſig.cum clerici.et collige in ſumma ex pꝛedi
cta deciſione.ꝙ ſi cum epo non conſentit totuꝫ caplm̄ vel ma
ioꝛ pars non valet quod ſic ab epo cū minoꝛi parte.qn̄ cōiter
per eos dꝫ actꝰ explicari.⁊ ſic multū vilis erit vox epi.pone eñ
ſunt.xx.canonici in eccleſia ſi in actu cōmuniter explicando.x.
accedūt epo non valet nec cēſetur maioꝛ ps.cū tūc non dicatur
cum eo caplm̄ ꝯſentire.quod expedit p pꝛedicta.⁊ tm̄ ſi ipſe epi
ſcopꝰ vt canonicꝰ ꝯſyderetur eſſet tunc maioꝛ ps.qd̄ tm̄ pꝛima
facie ſatis videt irrationabile vt vox eiꝰ q̄ dꝫ pōderoſioꝛ repu
tari nullū afferat ſuffragiū qd̄ nō afferet ſꝫ pꝛedictā deciſionē.

1 Pꝛomiſſio directa vel indirecta facta a patrono de bñfi
cio vacaturo non tenet.
2 Laicus poteſt pꝛeſentare clericos in eccleſia collegiata:nō ta
men pꝛincipalem pꝛelatum.
3 Pꝛeſentatio quare appellatur donatio.
4. Pꝛocuratoꝛ generalis etiam cum libera nō poteſt pꝛeſentare
niſi actus pꝛeſentandi ſit ei ſpecialiter commiſſus.

1 Cum dilecta.† Directa vel indirecta
pꝛomiſſio facta a patro
no de beneficio vacaturo non tenet.factum pꝛimo
narrat:quod poſtmodū irritat:⁊ fieri pꝛhibet. ſcdo

ſibi:mādamus.No.pꝛimo ꝙ papa irritat pꝛomiſſionē bñfi
cij nō vacātis.vacātes ergo poſſet pꝛomittere: nō tm̄ qd̄ pmiſ
ſio afficiat nam ⁊ ſi iā pꝛeſentaſſet poſſet variare.j.de iure pa
tro.cum autē.⁊.c.paſtoꝛalis.⁊ ſic nō plus pꝛomiſſio: ꝙ pꝛeſen
tatio operatur.Scdo no. ꝙ iſta habebat ius pꝛeſentandi
2 in eccleſijs vbi erūt beneficia ⁊ pꝛebende.† ⁊ ſic in eccleſia colle
giata pōt laicus pꝛeſentare clericos:nō tm̄ pꝛincipalem pꝛela
tum.j.de iure patro.nobis vbi de hoc. Tertio no.tex.ibi:
⁊ donationes earū ⁊c.debet eñ exponi donationes.i. pꝛeſen
tationes.nā conferre vel donare nō poſſet etiā patronus cleri
3 cus.de iure patro.c.ſi.† Ideo aūt pꝛeſentatio appellatur do
natio.qꝛ per pꝛeſentationē ſit pꝛomiſſio ſicut per donatiōeꝫ.in
tantum ꝙ obligat pꝛelatus qui renuit pꝛeſentatuꝫ admittere
et.ti.paſtoꝛalis. Quarto no.ꝙ ſicut nō pōt cōferre benefi
cium anteꝙ vacet.vt.ſ.c.ij.ita nec pꝛeſentari:vel pꝛomiſſio de
pꝛeſentando fieri: eſt ratio qꝛ per pꝛeſentationē deuenitur ad
collationem.pꝛohibita ergo collatione:oīa intelligunt pꝛohi
bita:per q̄ peruenit ad illud.vt.l.oꝛo.ff. de doſpō. ſiue de ritu
nup.nō pōt ergo patronus cōmittere actum pꝛeſentationis
ſiēde:anꝙ vacet eccleſia:ſicut nec colla.qꝛ.ſ.eo.cōſtitutus nec
Γ electoꝛ.ſ.de elec.qꝛ pꝛopter. Sed cōtra illud op. delegatꝰ Γ Oppōit in contrariū.
pape pōt alteri ſubdelegare:⁊ demādare iuriſdictioneꝫ: quā
habet per reſcriptū.vt.ſ.de reſcrip.paſtoꝛalis.in vltima.glo.
Item pōt patronus ius patronatus in alteruꝫ trāſferre:etiā
eccleſia vacāte.j.de iure patro.cū ſm. Si pōt in totum ius pa
tronatus in alterū trāſferre ergo ⁊ actum pꝛeſentationis cō
mittere:qd̄ eſt minus.So.ante vacationē cōmiſſio exercitij.i.
pꝛſtationis reprobat:⁊ totalis trāſlatio a iure cōcedit ſicut cō
ferri nō pōt eccleſia anteꝙ vacet: ⁊ tamē etiā non vacans pōt
in pꝛoprietatē cōcedi.vt.j.de dona.ꝯſultationibus. de ec.edi.
c.ad audientiam.ſimiliter excōicatus ſicut per ſe ipm̄ non ha
bet exercitiū actio.ſ.de iudi.intelleximus. Ita nec per alium
de pꝛoba.poſt ceſſuꝫ.⁊ tm̄ in totum trāſferre.i. alteri cedendo
pōt.vt no.j.de iure patrona.c.j.lib.vj.Non ob.quod no. in di
cto.c.paſtoꝛalis.qꝛ ibi eſt ſpeciale ex eo ꝙ ibi nō reprobat via
ad vacaturas.cōclude ergo ꝙ nec per ſe:nec per alium poteſt
cōpꝛomittere actum pꝛeſentationis ante vacationem ad hoc
benefacit.j.de offi.le.c.pe.j.Riſo.li.vj.⁊ optime de offi. oꝛdi.
roma.§.j.eo.li.dicit tm̄ Joan.and. ꝙ illud qd̄ dicitur in.j.c. de
cōmiſſione pꝛohibita actus pꝛeſentādi ante vacationem: ha
bet locum quādo eſt ſpecialis cōmiſſio:vel datur ſpālis pꝛocu
ratoꝛ ad pꝛeſentandū in certo beneficio. Si vero patronꝰ det
generalē pꝛocuratoꝛem ad pꝛeſentandū in omnibus eccleſijs:
in quibus habet patronatum.dicit ipſe ꝙ valet per no.ſ.c.cō
ſtitutus.⁊.c.ſi.de offi.vi.li.vj.⁊ hoc dictum maxime eſt verum
cū cōſtituens habet iuſtam cauſam cōſtituēdi:foꝛte alio neceſ
ſario pꝛofecturus.ceſſat eñ tūc fraus ⁊ etiā ſi cōſtitueret eum
pꝛocuratoꝛē generalē in omnibꝰ bonis ſuis cui iſta cōmittit:
his cōcurrentibus dicit valere:etiā ſi vnā pꝛeſentatiōeꝫ habe
4 ret ſm eum.†Ex cuius mente collige. ꝙ generalis pꝛocuratoꝛ
etiaꝫ cū libera pꝛeſentare non poſſet niſi actus iſte ſpecialiter
ſit cōmiſſus ⁊c.

Ne ſede vacante aliquid innouare. Rubrica.

Dictū eſt.ſ.de inſtitutionibus ⁊ collationibus pꝛebenda
rum ⁊ eccleſiarū:que de iure cōi fieri debent a pꝛelato ſimul cū
capitulo vacantibꝰ aūt ſedibus capitula cōferre nō poſſunt:
vt.j.c.ij.vñ ſumpta hic occaſione ſubijcit hanc rubricā ne ſede
vacan.goff.vel aliter pꝛebenda nō vacans cōferri nō poteſt.ſ.
c.pꝛoximo.c.j.nec vacans moꝛtuo pꝛelato ad quē ſpectat ideo
⁊c.De materia habet.xij.q.ij.hoc ius placiti.⁊.c.ſi quia de re
bus.cum.vi.c.ſe.repetitur in.vj.⁊ tangitur in hoc volumine.
dec.in.c.cum vos.de offi.oꝛdi.de ma.⁊ obe.his q̄.⁊.c. cū olim
de pꝛeſcrip.c.j.⁊.c.de quarta.⁊.c.auditis.faciunt in.vj.de elec.
in generali.⁊.c.quia ſepe.de ſup.ne.pꝛela.c.eccleſie. de offi.oꝛ.
pꝛeſenti.de pꝛeben.ſi apoſtolica.de inſti.c.j.de re. ec. non alie.
dudum.de reg.c.j.⁊ cle.de elec. ſtatutū. de re.ec.nō ali. c.ij. et
de ſup.ne.pꝛela.ſi epo.

1 Papa poteſt erigere monaſteriū in eccleſiā cathedralē.
2 Status eccleſie vnite ſi tēdit in deterius:poſſunt agere illi de
eccleſia:vt vnio diſſoluatur.
3 Suffragia nō pꝛoſunt qn̄ petitio eſt iniuſta.
4 Vnio quot modis:⁊ qualiter fiat.
5 Vacante eccleſia an poſſint clerici eius vel ſuperioꝛ bona ipſiꝰ
alienare:vel actiones intētare eccleſie cōpetentes.
6 Indulgentia de qua in textu in quo fuerit.
7 Diſpēſandi ptās an trāſeat in capitulū in caſibus in quibꝰ ad

epm ſpectat diſpenſare.
8 Capitulum ſede vacante fecit ſtatutũ pertinens ad correctio-
nẽ criminũ ⁊ moꝝ reformationem:an illud ſtatutum duret in
tempore epiſcopi ſubſtituti.

N Ouit. Vacante eccleſia ipſius ſtatus
nõ mutatur hoc primo vacãte
eccleſia nõ confert prebendas ſpectantes ad
collationẽ prelati hoc ſcdo. Iudiciũ tunc ha
bitum cõtra ipſam non tenet. hoc tertio. In
prima ponit petitio: cũ facti narratione. In
ſcda petitionis repulſio: cũ quadam proteſtatione. ſcda ibi: at
1 tẽdentes. ¶ No. primo. ꝙ papa erexit mona. in eccleſiam ca
thedralẽ. qđ alius facere non põt. xvi. q. i. felix nõ ob. de ma. et
obe. cũ inferior. vt ibi no. in tertia glo. facit. j. de ec. edi. c. ad au
2 dientiam. ¶ Scdo no. ꝙ ſi ſtatus eccleſie vnite tendit in de-
terius põt agere illi de eccleſia: vt vnio diſſoluat: ⁊ ad ſtatum
priſtinum redigat. ¶ Tertio not. ꝙ papa incepit inquirere:
nec perfecit: qđ perficere debuit de honeſtate. qꝛ illius vicari⁹
eſt qui nõ nouit opus imperfectum de hap. maiore. ¶ Quar-
3 to no. ꝙ vbi petitio eſt iniuſta nõ proſunt ſuffragia. Rex eñ
regni magnates vtriuſqꝫ eccleſia hoc petebat. ⁊ tñ non profuit
qꝛ ſede vacante ⁊c. cõcor. ſ. de elec. innotuit. ⁊ hoc ideo qꝛ non
erat queſtio de iure cõſentientiũ: ſed tertij. ſcꝫ vacãtis eccleſie
In preiudiciũ nõ cõſentiẽtis valet iudiciũ etiã ſi actori nõ cõ-
petat actio. vt. l. nil. §. quantũ. ff. ad exhi. ¶ Quito no. ꝙ ſi qs
agit ad debitũ premature nõ debet exaudiri ſed nõ pro hoc tẽ
Ponit queſtiones. pore debito prohibet. vt. ſ. de plus peti. c. i. ¶ Quero primo
4 ꝙ quot modis ſiue qualiter vna eccleſia vniat. Rñdeo glo. ij. di
cit ꝙ tribus modis. primo qꝛ vna ſubijcit alteri ſcdo qꝛ ſimul
⁊ pariter vniunt tertio vniũtur ita: ꝙ vtraqꝫ remaneat in pri-
mo ſtatu. vt in ea habes. ⁊ de effectu cuiuſlibet predicte vnio-
8 nis hoſti. dicit ꝙ quinqꝫ modis primo quo ad cõiones ſpũa-
¶ Vniõis. Adõ quod vnio fit per remotionẽ terminorũ bal. ⁊ Oĩa. in. l. ſi quis duas. §. fin. ff. cõia predioꝝ. lium: vt faciãt quedam mona. que mortuo alterius monacho
vtrobiqꝫ faciũt officiũ ⁊. vij. ⁊. xxx. ⁊ hoc modo habet quis lo-
cũ in pluribus mona. Non ob. c. ſi. de religi. do. cuꝫ ibi diuiſio
ambitionis. hic vnio charitatis. ¶ Scdo mõ cũ vna ſubijcit
alteri. vt in glo. ⁊ per hoc nõ fit preiudiciũ dioceſano cui ſub-
erat illa que ſubijcitur. vt in ſi. glo. no. niſi id fiat de ipſius con
ſenſu. de dona. inter dilectos. etiã ſi cõfirmetur per papam: ni
ſi id exprimat in ea. de confir. vti. vel inuti. c. fina. ¶ Tertio
modo fit vnio cũ duo collegia non ſunt alias vnita: niſi ꝙ ha
bere debẽt vnum prelatum. xvi. q. i. ⁊ tpis. ⁊ tũc ſi ambo prius
erant cathedrales ſimiliter retinent ſtatũ ſuum. ⁊ hoc caſu in
quarũ altera celebrabit electio poſt mortẽ prelati. dicit qđ ſibi
deferret circa locũ. ⁊ ſi cõuenire non poſſent alternis vicib⁹ in
ipſaꝝ qualibet fiet electio prelati. ad hoc ele. ſi plures. ij. Rñſo
de iure pa. ⁊ ſi diſcordarent de prima vice prius noiata in ordi
ne vnionis preferet. de elec. c. vlti. li. vj. vel poſſet expediri per
ſortem. Nõ ob. de ſorti. c. ſi. qꝛ ibi de elec. hic de loco queritur.
⁊ cõſtat periculũ in vno nõ in alio verſari. Si vero vna ex vni
tis eſſet cathedralis: alia collegiata: tũc circa locũ videtur di-
gnior preferenda. vt. c. ſtatuimus. de ma. ⁊ obe. nã talis colle-
giata non efficit cathedralis per talem vnionẽ: niſi papa aliõ
exprimat. vt hic facit in ſimili. l. non dubito. ff. de cap. vbi de
vnione ſiue confederatione ciuitatis. ⁊ qđ no. Inno. j. de ſtat
ma. c. i. quarto modo fit vnio cuꝫ due eccleſie vniũtur ſimul: ⁊
tunc qđ iuris de clericis vtriuſqꝫ de priuilegijs ⁊ ſtatutis dic:
vt in gloſſ. Quinto modo vnio fit cum cõuentualis in cathe-
dralem erigitur. ⁊ idem eſt prelatus vtriuſqꝫ. ⁊ hanc facit ſo-
lus papa. vt hic. Ad predicta adducit Inno. ⁊ hoſti. quod pre
dicta non ſunt perpetuo vera ⁊ ideo inſpiciendus eſt tenor pri
uilegiorꝫ. de priue. porro. de offi. or. duo ſimul. ¶ Circa iſtã
vnionẽ bart. dicit quod quandoqꝫ plura adequantur ſeu exe-
quantur. et tunc hoc important vt illud quod vna res habet
plus ꝙ alia attribuatur alteri: ⁊ ecõuerſo. vt. l. ij. cõmunia de-
le. ⁊ iuſti. de le. §. noſtra. ⁊. ff. ſi quis omiſ. cauſa te. l. quia autem
§. ſi vero. C. de ſuis ⁊ le. auct. in ſucceſſionẽ. et quod ibi not. in
gloſſ. et in auct. de here. ab inte. §. ſi vero nec fratres. et quod
ibi not. quandoqꝫ vna res adequatur ad aliam. et tunc illi rei
ad quam fit adequatio: nil adijcitur: ſed rei adequate attribui
tur quidquid eſt plus in re: ad quam fit adequatio exemplum
impator exequat ſibi auguſtã ⁊ hic priuilegia ſua dat auguſte
de le. l. princeps. Item conditio multum exequatur maſculis
vt. l. maximũ vitium. C. de li. preteritis hec eñ iura maſculoꝝ
in mulieribus habeant locum ita not. in. l. j. ff. de le. i. et predi-
cta cum plura vniuntur altero ex predictis. quandoqꝫ cõtin-
git quod vna res diuiditur in duas: puta vnus epiſcopatus
in duos: vel vna prouincia in duas: vt. l. ſi eadem. ff. de officio
aſſe. tunc forte vnicuiqꝫ ipſarum videntur reſeruata ſiue con-
ceſſa integra iura. que ante diuiſionem illi integre cõpetebant
ar. ad hoc. C. de adno. diuer. iudi. l. binos vbi tantum ſalariuꝫ
percipit vnus quiſqꝫ ex pluribus additis vni: quantum ille ſo
lus antea obtinebat. ⁊ de iſta vnione vide gl. xvi. q. i. ⁊ tẽporis
5 qualitas. ¶ Scdo q̃ro. ꝙ an vacãte eccleſia poſſint clerici ipſi⁹
eccleſie vel ſupior bona ipi⁹ alienare: vel actiões intẽtare eccle
ſie competentes gloſſ. que incipit. vacante eñ ⁊c. aggreditur
iſtos paſſus arguit. quod teneat contractus initus cum au-
thoritate ſuperioris: cum beneficio tamen reſtitutionis ſi le-
ſa probetur adducit ſimile in minore carẽte tutore cuius de-
fectum iudex ſupplet. vt. l. bonorum. qui admit. ad bo. poſ. et
l. ſi curator. de in inte. reſti. in. ⁊ hec eſt opi. Ioan. gloſſ. tenet
quod eſt in optione prelati nolit valere contractum vel non.
et hoc fauore eccleſie. nam ſicut non valet ſententia cõtra mi-
norẽ curatore carentẽ. vt. ff. de re iudi. l. acta. §. vlti. niſi in ſuũ
fauorem. vt. l. non eo minus. C. de procurato. Ita nec debet
valere cõtractus initus tẽpore quo carebat curatore. Idẽ er
go in eccleſia carente prelato. Nam ⁊ prelati tutores dici poſ-
ſunt. vt no. j. de dona. c. ij. ⁊ eccleſia equiparatur minori. ſ. de
reſti. in inte. c. ij. hoſti. hic refert Ioan. and. ſuper dicta glo. vi
detur dicere. quod contractus non ſit nullus: ſed impenden-
ti iudicium vero ſit nullum ratio differentie ſecundum euꝫ qꝛ
contractus eſt voluntarius. de actio. ⁊ obliga. l. ſicut. Iudiciũ
vero datur in inuitũ: ⁊ fortius ligat. ⁊ ideo neceſſariuꝫ eſt ma
turius conſilium ad hoc de aut. preſta. l. clarum. ad. l. bonorꝫ
prealleg. vbi iudicis authoritas ſupplet defectum tutor. dic.
quod eſt ſpeciale. quia tractatur de acqui. here. licet in conſe-
quentiam pupillus etiam obligetur. quod dic: vt. l. ſi infanti.
C. de iure deli. vbi bona gloſſ. de hoc ad. §. permittitur. dic ꝙ
ibi non obligatur minor ſed obligatus ſibi liberatur. et eſt a-
ctus neceſſarius ſcilicet recipere debitum quod offert vltro
et dic latius de hoc in dicta. l. ſi curatores. Iſtam tamen mate
riam latius hic proſequitur. Ioan. and. poſt Innocen. quorũ
dicta redigo ad diſtinctionem talem. Quandoqꝫ queritur an
ſede vacante poſſint res eccleſie alienari. ⁊ de hoc. j. dicam. qñ
qꝫ an poſſit iudicium agitari. et dicam. j. eodem. c. fina. quan-
doqꝫ an poſſint beneficia conferri. ⁊ de hoc dicam. j. c. proxi-
mo. Quo ad primũ an ſede vacante vel non poſſint res eccle-
ſie alienari. dicas. quod aut in eccleſia eſt prelatus. aut prela-
tus eſt mortuus. primo caſu aut res prelati ⁊ capituli ſunt diſ
crete aut cõmunes. primo caſu dic vt. ſ. de reſcrip. c. edoceri.
ſecundo caſu cum ſunt cõmunes dic: vt. j. de his que fiũt a pre-
la. per totum. ſecundo caſu cum prelatus eſt mortuus ⁊ ſic va
cat eccleſia. ⁊ tunc dic quod aut capitulum non conſueuit ha-
bere prelatum quo ad alienationes. ⁊ tunc valet alienatio fa-
cta per capitulum authoritate dioceſani etiam ſede vacante.
in authentica. de alie. ⁊ emphi. §. emphiteoſis. vltra medium
vbi dicitur. quod res eccleſie alienari debẽt iurantibus admi
niſtratorib⁹ economis ⁊ chartularijs. et ſic patet quod loqui
tur de eccleſia: que non habet curatorem ſpecialem. quia tunc
ille ſolus iuraret tutius tamen eſt omni caſu facere iura. ſecũ
dum Inno. Quandoqꝫ eccleſia conſueuit habere. prelatuꝫ ad
hoc. ⁊ tunc aut loquimur in rebus: que ſeruando ſeruari non
poſſunt: ⁊ poterunt alienari. vt. l. lex que tuto. C. de admini-
ſtratio. tut. et. ff. de iure deli. l. eius qui. ⁊. l. tutor. qui repertoꝝ
de admi. tu. aut l alijs reb⁹. ⁊ tũc aut eccleſia vacat diu: ⁊ dabit
curator cui⁹ authoritate fiet alienatio vł obligatio vt. ff. de cu
ratore bonis dan. l. ⁊. ij. aut nõ vacat diu: ⁊ tũc aut imminet ne-
ceſſitas eccleſie: ⁊ dabit viſitator pcurator: vel curator ſpecial
qui eius cauſas agat. lxi. diſtinc. obitis. ⁊ archiepiſcopus in re
bus epiſcopatus: ⁊ epiſcopus in rebus ſuarum eccleſiarum
erit viſitator a iure. li. diſt. fraternitatis. aut non ſubeſt neceſ-
ſitas. ſed vtilitas. et tunc ſi loqueris in rebus cõmunibus et
ſpectantibus ad capitulum ⁊ prelatum. ⁊ tunc capitulum non
habet poteſtatem: niſi quantum eſt iure cautum. vt. j. c. proxi-
mo. vnde ſi affectat talia expedire non debet ordinationem
differre. et eſt contra cardinaleꝫ in his que not. in de ſciſma. c.
j. lib. vj. quedam tamen ſunt que melius expediuntur vacante
eccleſia. ꝙ ea non vacante. ſicut eſt vnio epiſcoporum. vt. xvi.
queſtione. j. et temporis qualitas. conceſſio eccleſie in commu
nes vſus. j. de dona. conſulcationibus retentio fructuum ali-
cuius beneficij. j. vt eccle. benefi. vt noſtrum. diuiſio prebende.
de preben. vacante. cognitio iuris eligẽdi inter duas eccleſias
ſupra de reſti. in inte. c. ij. vel quando in diſcordia facta eſt ele-
ctio. nam oportet ſede vacante de iuribus eligentium queri. ſ.
de arbi. ex parte ⁊ predicta habent locum non ſolum in eccle-
ſia cathedrali: ſed in qualibet collegiata: ⁊ parochiali. ſm Ho
ſtien. qui remittit ad ſummã. eo. ti. §. de qua ſede. ⁊. j. de rebus
eccle. non

ſede. non ali. dudum. lib. vj. vbi videas. & c. ſi vna. de rebus ec.
non ali. in clemē. Si autem in caſu non permiſſo fuerit facta a
lienatio ſede vacante. an ſit in optione futuri ſucceſſoris velit
eam ratam eſſe: vel non. dic: vt ſupra dixi poſt gloſſa3. vacante
enim &c. reliqua que hic tanguntur per Joan. andre. de exerci
6 tio actionum in iudicio ſede vacante dicā infra. c. fin. ¶ T Ter
tio quero in quo fuerit iſta indulgentia de qua text. loquitur
indulgentes &c. dic: vt in glo. que incipit indulgentia. Innoc.
exponit multis modis. verus intellectus videtur. ꝙ in hoc fu
it indulgentia quia papa permittit eos contra factum prede
ceſſoris & principiū agere. contra ꝙ non liceret etiā petere be
neficium reſtitutionis in integrum. ff. de mino. l. minor autem
nec etiam poterat ſupplicari cum lapſi eſſent duo anni. de pci.
impera. offe. anſ. que ſupplicatio. ¶ Quarto extra doc. quero
7 T in caſibus in quib⁹ ad epm̄ ſpectat diſpenſare: an ſede vacan
8 te tranſibit iſta diſpenſandi poteſtas in capl'm. ᵃpone exemplū
in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. vbi epis eſt conceſſa poteſtas diſpen
ſandi cum promotis ad eccleſiarū regimen vt ſtudentes vſq3
ad ſeptennium promoueri non teneant & videt primo ꝙ non.
quia tex. ibi dicitꝙ ſolis epis eſt conceſſum. ad ide3 facit quia
in generali mandato non veniunt que exigūt mandatum ſpe
ciale. de procu. qui ad agendum in ſi. li. vj. ſ3 diſpenſatio videt
quedam reſtō: que requirit ſpāle mandatum. vt. l. illō. ff. de mi
no. ſcdo probat. q3 capl'm dicit ſucceſſor iuris epalis. de ma. et
obe. c. vno. lib. vj. ſ3 diſpenſatio non eſt ius: ſ3 vulneratio & re
laxatio iuris. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. & not. l. di. vt conſtituere
tur. nec poteſt peti aliquo iure diſpenſatio. vt not. xlvij. diſtin.
ſicut hi. xxi. q. vij. exigunt. tertio probatur poteſtas epiſcopa
lis ad capitulum deuoluta: non videtur extendi niſi ad expſſe.
permiſſa in iure. ad hoc. j. c. ij. & ad ea que ſunt iuris: & nō gra
tie. vt not. archi. de ma. & obe. c. vno. lib. vj. diſpenſatio vero eſt
gratia: non ius. j. q. vij. didici. de elec. licet canon. in ſi. libro. vj.
facit quod not. Innocen. de eo qui fur. or. ſuſce. c. ij. vbi not. ꝙ
inferiores ab epiſcopis non poſſunt diſpenſare: niſi in caſibus
a iure permiſſis. papa. capl'm ſede vacante debet cuſtodire et
conſeruare iura epiſcopi de elec. quia ſpe. de offi. or. c. preſenti.
lib. vj. ſed capitulum diſpendo contra ius commune: non con
ſeruat iura epiſcopalia in ſuo ſtatu: ſed minuit. nam cum diſpē
ſatio rite facta ante tempus completum reuocari non poſſit:
vt not. in dicto. c. cum ex eo. ergo preiudicium eſt epiſcopo. q3
non poterit illum compellere ad ſacerdotium. facit ad materi
a3 pro & contra. quod not. ſpec. in ti. de inſtru. edi. §. nunc vero
ad ſi. In contrarium arguit: & videtur. ꝙ capl'm hoc poſſit q3
ſucceſſit epō generaliter in ſpiritualibus & temporalib⁹. vt pz
de ſupple. ne. pla. c. pe. & vlti. lib. vj. & poteſt omnia que ad iuriſ
ditio. ei⁹ pertinēt inquirere: & punire de magnis criminib⁹. vt
patet de heret. ad abolendum. & c. ti. c. j. in cle. quod nō poteſt
facere vicarius. de offi. vi. c. ij. lib. vj. facit epōs conſecrari & cle
ricos ordinari ad primum quod not. lxiiij. diſtin. prouinciales
& per Innocen. & hoſtiē. de tempo. or. nec epiſcopi. Aid ſm̄ de
tempo. or. c. ij. lib. vj. Item epiſcopus & capitulum faciunt vnū
corpus cui ipſe caput. eſt. de teſtamētis. requiſiſti. Ideo q3 dicē
dum eſt ꝙ omnia que pertinent ad epiſcopum ſuo iure tran
ſeunt. vt no. Inn. in. d. c. ad abolendum. & ideo dicit ſuo iure. q3
non tranſeunt illa que competunt epiſcopo iure delegato: vel
ex priuilegio ſingulari. talia enim non tranſeunt in capitulum
vt not. archi. in tractatu hereticorum. §. poſt hoc quero in pri.
iiij. charte. & d. pau. de here. c. j. in ūbo. capituli in cle. ꝑterea re
gula eſt ꝙ qui poteſt plus poteſt quod eſt minus. vt in regula
cui licet. Sed plus eſt poſſe conferre: confirmare: inſtituere de
ſtituere: abſoluere excommunicare. & tamen hec omnia capl'm
poteſt vt patet ne ſe. va. c. vnico. de inſti. ca de ma. et obedi. cu3
olim et. eo. ti. c. vno. lib. vj. cum ſi. Itē poteſt interponere decre
tum in alienatione rerum & omnia que ad merum & mixtu3 im
perium pertinent paucis exceptis. vt pz. C. de his qui vi. al.
ge. l. ij. que. l. facit ad caſum noſtrum. qui loquitur de ſubſtitu
tis in locum abſentium vel defunctorum et ſuo mero imperio
continetur diſpenſatio. vt not. ſpeculator de iure omnium iu
dicum. §. j. in principio. v. colū. ꝑterea capitulum poteſt preſta
re auctoritatem permutationi eccleſiarum. vt no. de re permu
ta. capi. vno. in cle. & tamen permutatio eſt quedam diſpenſa
tio vt not. archi. poſt Hoſtien. de re permuta. capitulo. j. lib.
vj. vna ergo ſpecie diſpenſa. conceſſa omnes ſimiles conceſſe
videntur. iiij. diſtinc. deniq3 in fine. preterea ſucceſſor & anteceſ
ſor. vna perſona reputantur. de foro competenti dilecti. Sed
omnes clamant quod capitulum ſuccedit epiſcopo ſede vacā
te ergo debet tradi regula affirmatiue. vt ſcilicet quod pote
rat epiſcopus poſſit capitulum hinc eſt quod mandatum fa
ctum capitulo adimplet epiſcopus ſubſtituens. de hoc per cō

¶ Capitulū. Capitulū ſ3 habeat iuriſdictio nem ſolum ſede vacāte tñ eius ſtatu ta tunc con dita perpe tuo durant ſm̄ fede. de ſenis cōſi. xvi & petrum d ancha. in. c. j. ne ſede va cante. in. vj. alex. in. l. ſi. ff. de penis panor. in. c. cū olim. de maio. & obe dien.

poſ. de reſcrip. cum te. preterea ſpeciale eſt in collegio cardina
lium quod non poteſt exercere ea: que ad papam viuentē per
tinent: niſi in caſibus permiſſa ergo regula videtur in contra
rium ſc3 ꝙ capitulum poſſit vti poteſtate & iuriſdictione epi.
viuentis. de elec. c. ij. circa prin. in cle. Ad premiſſa optime fa
cit qđ no. Joā. xvi. q. j. eccleſia vbi expreſſe Joā. innuit qđ ca
pitulum poſſit diſpenſare pro hac parte facit qđ no. ſpecu. in
tim. de inſtru. edi. §. nunc aliqua in vlti. colum. ver. item circa
legitimas &c. & ꝙ Joan. an. de here. c. j. in glo. hec litera in cle.
nō ob. c. cum ex eo quia capitulum non eſt aliud ab epiſcopo:
ſed idē vt ſupra probatū eſt. Nō ob. quod generale mandatū
conceſſum &c. q3 capitulum nō proprie dicitur procurator vel
vicarius. nam multū pōt que ipſi nō poſſunt. vt patet de offi.
vica. c. ij. li. vj. non ob. ꝙ capitulum ſit cuſtos. q3 diſpenſando
in caſibus licitis dicitur miniſtrare iuſtitiam. & ſic diſpēſando
iuſtitia conſeruat. quia reddit vnicuiq3 qđ ſuū eſt. vt pz ex no.
in. c. de multa. & de preben. Non ob. ꝙ diſpenſanti nō pōt pe
ti q3 de hoc nō querimus: ſed an capitulū poſſit. multa enī ſie
ri poſſunt ad que quis nō tenetur: & peti nō poſſunt de ſimo.
c. j. ij. q. ij. ſicut epm̄ preterea ſi ſuperior peccat qui nō diſpen
ſat in caſu licito: ſequitur ꝙ diſpenſare in caſu potius ſit iuſti
tia ꝙ gratia. ad quod facit quod not. pe. de ſa. de iudi. & ſi cle
ria vbi ſi nō diſpenſat: dicit quod pōt adiri ſuperior nō ob. di
ctum archi. qđ non pōt facere gratiam. q3 non eſt proprie gra
tia diſpenſare. vt dictum eſt. vel poteſt intelligi de collatione
beneficiorum ad epiſcopum pertinentium aľs non probat. qđ
dicit ꝑterea ſi volumus arguere ab authoritate Jn. ldiſtincte
dicit. quod iuriſdictio tranſit in capitulum: ſed iuriſdictio eſt
contentioſa: & voluntaria. nō ob. c. j. proximū vbi regula tra
ditur negatiue nā regula eſt. quod capitulum generaliter ſuc
cedit. de ſuppel. negli. prela. c. aij. li. vj. fallit in collationib⁹ be
neficiorum: vbi negatiua regulariter eſt vera. & tamē fallit. ne
ſe. va. c. vno. li. vj. Item fallit in iudicijs. eo. ti. c. fin. fallit in alie
nationibus. xij. q. ij. ſi qua de rebus. Non ob. quod no. Inno.
in. c. ij. de eo qui fur. or. ſuſce. nam capitulum inquantum ſuc
cedit epiſcopo: non eſt inferior eo. quod patet ex eo quia iuri
bus epiſcopi vtitur: & abſoluit excōmunicatos ab epiſcopo.
iſta nō poſſent fieri per minorem: ſed per parē. de offi. or. pa
ſtoralis. ij. Nideo. Item inferior non dat literas ad ordines:
ſed capitulum ſic. de tempo. ordi. c. ij. li. vj. ſic ergo capitulum
vt gerēs vices epi nō continetur ſub appellatione inferiorū ꝑ
latoꝝ: ſed conſyderata ꝓpria natura capituli inferius eſt: & nō
diſpenſat. vt no. de ſimo. ex inſinuatione. cōclude ergo qđ ca
pitulum diſpenſare poſſit. quod videtur placere Joa. and. in
dicto. c. cū ex eo. ſuper glo. hic igitur. & ita conſuluit. do. fe. de
ſenis cuius conſilium hic poſui. quia in quibus ſuccedat capi
tulum: & in quibus nō poteſt plene inſtrui ex predictis. & eſt cō
8 ſilium. xxix. ¶ Quinto quero. T capitulum ſede vacante fecit
ſtatutum pertinēs ad correctionem criminū: & morū reforma
tionem. queritur an illud ſtatutum duret in tēpus epi ſubſti
tuti. d. fede. diſputauit iſtam. q. & arguit primo ꝙ nō duret. q3
ſtatuta ſunt perpetua de offi. le. c. vlti. Item in punitione3 et
reformationē predictis ſuccedit epō qui hoc poſſet ergo & ca
pitulū eius loco ſubrogatū. l. ſi cū. §. q iniuriarū. ſi qs can. Itē
pōt qđ plus eſt. ſ. diſpēſare vt ſupra dictū eſt Itē corrigere: pu
nire: excōicare: & q̄ ſunt meri imperij ergo & hoc qđ eſt minus
& breuiter iſtā ptē tenet dicit tñ ꝙ tale ſtatutū poſſet ſucceſſor
epſ reuocare ad hoc. xij. q. ij. ſi quis. & qđ no. ne pla. vi. ſu. c. vlti
mo nō ob. ꝙ expiret eius iuriſdictio in euētū ſucceſſoris. vt. l.
meminiſſe. de offi. procō. nam per hoc non expirat qđ legitie
fecit puta collationes: cōfirmationes: inſtitutiones: ſententie
& ſi. vt in regula factū legitime. & qđ no. in. l. puto. ff. de poſtu.
aľs ſequeret ꝙ ſtatutū epi nō duraret in tpe ſucceſſoris. non
ob. l. vlti. ff. de pen. q3 loquit de geſtis ſine plena cauſe cogni
tione. ſecus de his que cū plena cauſe cognitione ſiūt vt ſtatu
ta & cōſtitutiones. vt. l. huma. C. de legi. & iſtā ptē tenet ipſe cō
ſilio. xvj. duas queſtio. de materia vnionis vide. j. c. proximo.

1 ☞ Collationē pape non impedit collatio capitulī illicite at
tentata.
2 Capitulū nō ſuccedit in collationibus.
3 Preſcriptio ſeneſtris nō currit ſede vacante.
4 Capitulum quare ſuccedat iure confirmandi: & nō in iure con
ferendi.
5 Epſ an poſſit vnire aliquas eccleſias pauperrimas q̄ propter
earum paupertatē nō poſſunt reperire rectorē: & quarū colla
tio deuoluta eſt ad ſedem apoſtolicā.
6 Papa fecit gratiā vni epō vt quatuor eccleſias parochiales
quas duceret eligēdas in ſua dioceſi vniret. mēſe ſue cedētib⁹

et decedētibus earū rectoribus: eps elegit alius in dioceſi di-
cti epi impetrauit primā parochialē eccleſiāvacātē cū decreto
ꝛ clauſula anteferri ſi vacat poſtea eccleſia parochialis an eps
poterit vnire vel debeat impetrāti cū clauſula anteferri.

Nulla. Summatum eſt.§.c.j. ꝛ primo deciſe factum narrat ſcḋo diffinit. tertio ſol uens obſtaculū probat ſucceſſioni vel deuolutio-nu loci non fuiſſe. ſcḋa ibi: eccleſiam tertia ibi non
1 obſtan. ¶ No. primo. ꝙ collationē pape nō im-
pedit collatio capituli attētata illicite. talis eñ cū ſit a iure ve
tita nō pōt dici colorata. ꝛ ſic nō ob.§.c.cū noſtris. ¶ Scḋo
2 no. regulā in collatiōe. beneficioꝝ negatiue. ꝙ in collatiōib⁹
a capitulū nō ſuccedit[a] ſi tñ piculū eſſet in mora invacatiōe eſſet
recurrēdū ad ſupiorē: ſcꝫ papā. ſm hoſt. de ſuppel. ne. pla. ro
ma. li. vj. ꝛ qḋ ibi dr de collatiōe ꝓhibita: idē dicas de lectiōib⁹
ſpectātib⁹ ad prelatū ſm Jo. an. hic ſuper glo. fin. remittit ad
ſpec. eo. ti. circa mediū. Jn iure abſoluendi tractat hic gl. cui⁹
opi. approbatur. j. de ma. ꝛ obe. c. vno. li. vj. ¶ Tertio not. in
3 ver. nec poteſt. ꝙ ſede vacante nō currit preſcriptio ſemeſtris
ſimuliter ꝛ alie preſcriptiones videnē ſede vacāte dormire. ar.
cōtra ꝗ iacente hereditate currit preſcriptio preterea in eccle
ſia inferiori vacante eſt eps qui poteſt agere de ſucce. abinte.
c. ſi. Itē negligēte inferiori prelato ſuperior. et quandoꝗ illi
de capitulo admittunē iuxta no. in. c. olim de teſti. dic: vt not.
in cle. j. ne reſcrip. ꝛ. c. cū vene. de reli. do. ꝛ vide quod no. bar
4 to. in. l. ad oiē. de verbo. obli. ¶ Querit Jnno. ꝙ quare capitu
lum ſuccedit in iure cōfirmandi nō in iure conferendi dicit hic
ex eo ꝗ ius conferendi procedit a iure ſpeciali fundatione: pri
uilegio: vel alio mō nō ab eccleſia vel capitulo facit ad hoc qḋ
no. Jo. an. §. de foro cōpe. verū. ꝛ ibi dixi. Sed ius cōfirman
di habet a ſede epiſcopali ꝛ intuitu eccleſie. ꝛ ideo ſuccedit ca-
pitulum. hec ratio nō placet hoſti. nam ius conferendi benefi
cia habet epus de iure cōi: ſicut ꝛ ius confirmandi. de inſti. c.
ij. dicit ergo ipſe. ꝙ capitulum ſuccedit in eo qḋ eſt minus. ſcꝫ
confirmare quod petitur iure debitū: ſed nō ſuccedit in eo qḋ
eſt plus. ſcꝫ conferre: qḋ procedit a gratia remittit ad no. §. de
ma. ꝛ obe. cum olim Et intellige illud. c. cū collatio beneficio-
rum ſpectat ad ſolum epm quādoꝗ ſpectat cōiter ad epiſco-
pum ꝛ capitulum cū conſilio ꝛ conſenſu capituli quādoꝗ ecō
uerſo ad capitulum de conſilio epi ꝛ iſtis tribus caſibus ſi epi
ſcopus ſit ſuſpenſus mortuus vel abſens an capitulum poſſit
conferre: dic: vt. j. eo. c. j. li. vj. facit ad no. §. de elec. cum in vete
5 ri. c. l. j. §. ſi plures. de exerci. per bar. ¶ Extra quero. ꝙ an epi
ſcopus poſſit vnire aliquas eccleſias pauperrimas que ꝓpter
earum paupertatem nō poſſunt reperire rectorem. ꝛ quarum
collatio deuoluta eſt ad ſedem apoſtolicam ꝛ videtur qḋ non
ꝗ q nō pōt conferre non pōt vnire vel aliter ordinare vt not.
Joan. and. de preben. c. ſi tibi abſenti. li. vj. Item ꝙ non licet
directe: nec indirecte vel per obliquum vt in regula cum quid
vnio eñ infert in collationem vnde prohibita collatione: er-
go ꝛ vnione per quam ad collationes peruenitur. vt. l. oratio
ff. de ſpon. Jn contrarium facit. quia epiſcopus poteſt quod
eſt plus ſcilicet vnire eccleſiam non vacantem inuito rectore.
de re. eccleſie. non ali. c. in clemen. ergo multo fortius vacan-
tem. Item epiſcopus poteſt talem eccleſiam cōmendare: do-
nec per papam fuerit ordinata not. Joan. and. ꝛ archi. de ele-
ctio. nemo. ergo ſi epiſcopus videt quod per cōmendam tem
poralem non poſſit conſuli ſtatutis eccleſie: poterit facere per
petuam preterea vnio concernit proprietatē beneficij collatio
vero titulum. licet ergo epiſcopus perdiderit ius conferendi
et deuolutum ſit ad papam: non tamen ius vniendi. arg. l. ſi
domus. ff. de ſeruitutibus vrbanorum prediorum vniendum
ergo videtur per iura inducta pro hac parte. quod ex cauſa li
cita et non in fraudem poſſit epiſcopus tales eccleſias vnire:
et forte non obſtantibus expectantibus. vt not. Joan. an. de
reſcriptis. c. vltimo in clementina in gloſſ. vltima in principio
ver. nec videtur. et ita determinat. domi. federi. conſilio. ccvi.
6 cui applico aliam ſimilem queſtionem oldr. ꝙ papa facit gra-
tiam vni epiſcopo vt quatuor eccleſias parochiales quas vu-
ceret eligendas in ſua dioceſi vniret menſe ſue cedentibus et
decedentibus earum rectoribus. et ſic inuuit talem et talem
ante mortem rectorum. alius in dioce. dicti epiſcopi impetra
uit primam parochialem eccleſiam vacantem cum decreto et
clauſula anteferri. queritur ſi vacat poſtea eccleſia parochia-
lis. an epiſcopus poſſit vnire: vel potius debeatur illi impe-
tranti cum clauſula anteferri. et videtur quod impetrans ſit
potior. quia gratia epiſcopi eſt conditionalis. vt pote colla-
ta poſt mortem rectorum ergo cum per mortē rectorū: vtra

¶ Nō ſuccedit. Adde cardi. l de. ſi de bñficio de prebē. et in. c. cū eccleſia de de ctio. philip. in. c. hōe me morie ḋ ap pella. Cardi. in de. ſta tutū in. v. q. de elec.

ꝙ gratia purificetur et concurrat in idem tempus debet im-
petrans epiſcopo anteponi propter virtutem clauſule ante-
ferri. vt. c. quodam et. c. authoritate de prebendis. et de reſcri
ptis ſi proꝛ c. contrarium determinat oldra. quod epiſcopus
preferatur. non ob. illa clauſula. quia non extendit vim ſuam
niſi ad ſibi ſimiles. ar. ff. de vi. tri. et ole. le. l. vlti. §. vltimo. non
ad maiorē. de reſcrip. ſedes. Sed gratia facta menſe eſt omni-
no diſſimilis: eſt eñ perpetua et facta rei ideſt eccleſie epiſco-
pali illa temporalis et facta perſone eius morte finienda. non
autem eſt dubium diuerſam eſſe gratiam realem ꝛ perſonalē
vt dixi in. c. cum veniſſent. §. de inſti. et de exec. mu. l. ſordido-
rum. et ibi not. lib. x. ad hoc. j. de eo qui mit. in poſ. c. j. et. ſi. li.
vj. dicta ergo clauſula anteferri debet intelligi de expectanti-
bus beneficia. vt beneficia conferenda eorum perſonis non de
expectantibus iure proprietatis vt erat iſte epiſcopus preter
ea aduertendum quod licet illa verba cedentibus vel decedē-
tibus eorum rectoribus videantur facere conditionē. vt. ff.
de conditio. et demonſtra. l. a teſtatore. et ibi not. tamen non
ita nam cum certum ſit rectores cedere vel mori: et veroſimi-
le ſit eccleſiam epiſcopalem non deſinere quia caſum ꝛc. vt. ff.
qui et a qui. l. in l. ex iſtis apparet talia verba non ſonare in cō
ditionibus: ſed in diem incertum omnino exiturū. et ſic con-
ditio non facit. vt. l. ſi pupillus. §. ſub conditione. ff. de nona.
preterea dicta verba. cedentibus vel decedentibus ꝛc. taci-
te inſunt in qualibet vnione vt. c. conſultationibus. de dona.
ergo non faciunt conditionem. ff. de conditionibus ꝛ demon
ſtrationibus. l. conditionē extrinſecus. nam per illa verba vi
detur papa demonſtraſſe quo tempore vnio ſit effectum ſor-
titura de facto. ff. de collatio. bono. l. pretor in principio pre-
terea ſi dicamus gratiam vnionis conditionalem. et ſic con-
currere in idem tempus cum impetrante debet preferri tem-
pus. et hoc ex prioritatis cōceſſione. quia ſibi prius gratia fa-
cta proponitur. ergo prius videtur effectum induxiſſe. art. ff.
de excuſatio. tutorum. l. ſi is qui tres. et de ſcḋis nup. hac edi-
ctali. §. omnibus. de reſcriptis duobus. lib. vj. Item gratia
epiſcopi eſt: fauorabilis fauore eccleſie impetrata altera am-
bitioſa. de preben. cū nis licet ergo videatur conditio vtriuſ-
ꝗ exiſtere eodem puncto tamen prior. ideſt fauorabilis fauo-
re habet preſumpte preexiſtentie. vt. ff. de le. j. l. poſt mortem.
iij. Reſponſo preterea exiſtentia cōditionis reſpectu diuer-
ſorum diuerſos operatur effectus. vt. l. in numerationibus.
ff. de ſolutio. nam reſpectu vnionis operatur tranſlatio pro-
prietatis in menſam. ff. de ſolu. l. ſub conditione. quantum ve
ro ad impetrantē operatur quod beneficium eſſe incipit illi
debitum de preben. c. vltimo. lib. vj. Jn concurſu vero ſui ꝛ de
biti: ſuum preferetur. vt. l. depoſui. d epo. primo. et. ij. Reſpon-
ſo conclude ergo. quod vnio non fuit hic conditionalis: ſed
pura. licet cōſecutio emolumenti fuerit in tempus mortis re-
ctoris dilecta. ſicut quandoꝗ contingit in ſtipulationibus et
legatis. in quibus licet tempus quo ad petitionem et conſe-
cutionē eis inſit non minus ex re ipſa pro pura ſeu pura cen
ſentur. ff. de donationibus inter virum ꝛ vxorem. l. cū hic ſta
tus. §. ſi me. et de verborum obligationi. interdum. cum ſimili.
nam ad ſubſtantiam vnionis non requiritur quod beneficiū
vnionis vacet: vt dicto. c. conſultationibus: ſed bene requi-
ritur ad eſſentiam collationis. vt. c. j. de conce. preben. vnio er
go ſtatum tenuit: poſtꝗ epiſcopus ipſam fecit etiam viuente
rectore: ſed impetrans ante mortem rectoris non poteſt in be
neficijs per acceptationē aliquam ius habere. vt. c. quia cun-
ctis. de conceſ. prebend. libro. vj. et iſte eſt effectus verborum
oldr. he due. q. congruentius locarentur. §. c. proximo vbi de
materia vnionis.

1 ¶ Particula proceſſus irritari poteſt reliquo remanente
validio.
2 Officium procuratoris expirat morte prelati regulariter re
integra.
3 Debita eccleſie cui ſint ſoluenda ſede vacante.

Conſtitutis. Summatum eſt. §. c. j. No. primo formam pe-titionis ſuper re incorporali. quia petitur reſtitu tio libertatis iuris eligendi. quomodo ergo lata ſententia ſiet iſta reſtitutio an poterit ſtatim eli-
gere illa ꝑ quo ſnīa lata eſt: remiſſ. §. c. cū noſtris ad no. ꝑ bar.
in. l. miles. ff. de re iudi. ¶ Scḋo no. ꝙ teſtes in hac cā fuerūt
recepti ſede vacāte ꝗ deceſſerat forte eps lite pen. ergo nō va
lēt poterūt tñ recipi itez nō obſtā. publicatiōe ſi facta fuit. vt
no. in. c. cum cauſam. de teſti. ꝛ eo. ti. c. j. in cle. et collige etiam
ex hoc ꝙ

¶ Particula. Una tñ ptinẽs non vitiat p ſpetinẽtẽ vero bal.in.l. co qđ.C.ſi certũ pcta.

1 ex hoc† quod certa perſſus particula* irritat reliquo rema
a nente valido quẽ dicta nullitas nõ ꝯcernit.ad hoc vide quod
not.Bartol.in.l.cũ querebatur.ff.de re iudi.¶ Tertio nota
2 † ꝙ etiam re non integra expirat pcuratoris officiũ per mor
tem prelati.regulariter vero re nõ integra non expirat mãda
tum ⁊ iuriſdictio per mortẽ mandatoris iuxta notat. per cyn.
C.man.l.mandatũ.⁊ que ſit ratio in procuratore prelati nõ eſt
alia aſſignãda:niſi quia ſede vacante ⁊c.effectus tamẽ inſtãtie
quo ad litem incepta tranſit in ſucceſſorem:⁊ litis pſecutio cum
proſequitur.nec debet de nouo incipere:ſicut nec heres prima
ti ad quẽ tranſit inſtantia inchoata cũ defuncto:iuxta illa que
dixi in.c.quia.ſ.de iudi.⁊ Barto.in.l.ſi cum hominẽ.⁊ de fide
iuſ.⁊ intellige quod expiret procurationis officiũ per mortez
prelati:ſi fuerit conſtitutus in ptinentibus ad prelatũ. In ne
gotijs vero ſpectãtibus ad plãtũ ⁊ capĩm vl ad capĩm tñ:nõ ex
pirat.ſed poterit dictam litẽ proſequi iuxta not.in cle.ſi procu
rator.de procura.⁊ quod dixi.in.c.dilecti.ſ.de fo. competen.
vbi omnino vide.Item intellige illum textũ qđ non valet te
ſtium receptio ſede vacante:niſi eſſent teſtes ſenes ⁊ valitudi
narij de quibus.ſ.vt.l.non conte.c.quoniã ſm Joan. and.ex
cuius mente colligo regulam ꝙ cauſas que eſſent tempore pi
ture poſſet pcurator pſequi ſede vacante ſicut tũc poſſunt res
alienari:que ſeruando ſeruari non poſſunt.vt dixi ſupra.ca.j.

¶ Ponit queſtionem.

⸢ ¶ Querit Hoſtien.† cui debita eccleſie ſunt ſoluẽda ſede va
3 cante.dicit qđ economo et clericis eccleſie.quibus gñalis ad
miniſtratio eſt cõmiſſa.xij.q.ij. hoc ius placiti.⁊. c.charitatẽ ⁊
capitu.non liceat.nã quocunq; nomine cenſeatur recte illi ſol
uitur donec fuerit reuocatus.ff.de inſtito.l.quicunq;.§.p.⁊.l.
ſed ſi pupillus.j.Reſponſo volẽs tamẽ cautius ſoluere debet
expectare iudicis preceptum.vt.l.aut pretor.j.Reſponſo.ff.de
mino.hanc ſolẽnitatem non requirit ſolutio penſionis:⁊ red
dituum.niſi excedat ſummã centum aureorum.vt.C.de admi.
tu.l.ſancim⁹.l.cõſtitutionẽ.fatetur tamẽ ꝙ de cõſuetudine ge
nerali fit indiſtincte ſolutio:ſed an capitulũ hoc caſu ſit index
competens remittit Hoſti.ad ſummã de ſolu.§.cui faciẽda ſit
ſolutio.⁊ predicta procedunt cũ vacat eccleſia.quid autẽ ſi non
vacat.dic quod aut vult agere ⁊ ad ipſum non ad capitulũ in
cauſa propia vel cõmuni ſpectat exercitium actionũ.ff.quod
cuiuſq; vni.no.l.ſi.aut prelatus eſt abſens vel preſens nõ vult
agere:vel auctoritatẽ interponere.⁊ poterit iſto caſu dari cu
rator eccleſie ſuperioris auctoritate.C.de cura.bo.da per totũ
⁊.l.ſi longius.ff.de iudi.dicunt etiam quidam ꝙ valeat inſti
tutio pcuratoris nomie eccleſie vl alterius vniuerſitatis facta
interueniente auctoritate ipſius rectoris.C.de procura.l.nec
⁊ de iudi.cauſam nec mirum cum ſit propria cauſa ipſius vni
uerſitatis.ij.q.vi.biduum.imo plus.quia ſi ſine ſuperi.aucto
ritate capitulum conſtituerit procuratorem valeat p eo lata
ſnia vt.l.non eo minus.C.de procura.et iſta ſunt dicta Joan.
and.ſ.c.j.Subiungens.ꝙ quedam ſunt cauſe que melius po
tuerunt debebunt agitari ſede vacante:quã ea non vacante.
vt ibi dixi.

¶ De his q̃ fiunt a plãtis ſine ꝯſenſu capĩi.Rubrica.

¶ Dictum eſt ſupra de inſtitutionibus et collationibus:ſed
quia hec a prelatis fieri non debent ſine capitulis ideo ⁊c. ſm
Goff.vel aliter ſm Hoſti.dictum eſt ⁊ prouiſum ne quid fiat
in preiudicium epiſcopalis ſedis vacantis prouidendũ eſt ne
ſede inſtituta aliquid in eius preiudicium attentetur.ad mate
riam fact.xv.q.vij.xij.queſtione.ij.ſi epiſcopus.⁊.capitu.ſe.cõ
uenit ad rubricam.ſ.de tranſac.contingit.⁊ de dona. fraternĩ
tatis.⁊ capitulo paſtoralis.de exe.prela.c.j.de conſuetud.c.iij.
lib.vj.de rebus ec.non ali.c.ij.Et aduertendum dicit Jo.and.
quod regulariter non tenet quod fit a prelato ſine cõſenſu ca
pituli.fallit in tribus caſibus.primus.j.c.ea noſcitur. in fine.
ſecundus.j.c.cum apoſtolica.tertius.j.c. paſtoralis.⁊ vide qđ
not.Joan.and.ſ.de tempo.or.ad aures.vbi not.an a precep:
epiſcopi ſine capitulo habeat neceſſe appellare:⁊ econuerſo. de
mãdatis capĩi dic vt hic p eũ.

1 ¶ Donatio venditio vel cõmutatio rei eccleſiaſtice ſine cõ
ſenſu ⁊ ſubſcriptione clericoꝝ eccle nõ valet.
2 Epiſcopus ſi conceſſit rem eccleſie precarie ſue ſolennitate:
an valeat.
3 Conſenſus quorum clericorum requiratur in alienatione rei
eccleſiaſtice:an eccleſie cathedralis:an illius eccleſie:cuius res
alienatur.Et quid ſi epiſcopus non habet eccleſiam cathedra
lem.nu. 5
4 Clerici aliqui ſi ſint abſentes:an ſint de neceſſitate requirendi
in alienatione rei eccleſiaſtice.
6 Capitulum non poteſt alienare immobilia ſine conſenſu capi
tuli.

1 Irrita. Nota primo.† ꝙ non valet do
natio vẽditio vel commutatio
rei eccleſiaſtice ſine conſenſu:⁊ ſubſcriptione
clericorum eccleſie.⁊ iſta ſubſcriptio debet fie
ri nominatim.quia ille eſt modus ſubſcriben
di ad hoc.j.c.quanto.⁊.c.quãto. ⁊ per hoc qđ
dicit collaudatione collige quod requiritur expreſſus conſen
ſus ſecundum Egi.¶ Secundo nota.ꝙ dicit irrita quod deſi
gnat ipſo iure iuxta nota.in.c.ſi diligenti.de fo.compe. Hoſt.
tamen dicit ꝙ non eſt omnino irrita ſed irritanda quod patet
quia poteſt confirmari per ſubſequentem capituli conſenſum.
quod alias non poſſet.ſ.ti.j.c.j.Item parat cauſam preſcribẽ
di.vt.j.de iure patro.cum.⁊per hoc dico quod ſi ex tali contra
ctu ſine conſenſu capituli celebrato efficiatur melior conditio
eccleſie valebit nec poterit contrahens cum eccleſia opponere
de tali nullitate:ſicut nec contra cõtractũ irritũ cũ minore ad
hoc vide quod not.in.l.cum hi.ff.de tranſac.⁊c. ¶ Querit Jo
2 an.and.poſt Innocen.de pluribus.q.et primo.† ſi epiſcopus
conceſſit rem eccleſie precario ſine iſta ſolennitate.an valeat vi
detur ꝙ ſic.quia poteſt reuocare.vt.j.de preca.c.j. cõtrariũ de
terminat ex eo qđ poſſet eſſe occaſio damni.de arbi. per tuas.
3 ¶ Secundo quero † quorũ clericorum conſenſus requiratur
vtrũ eccleſie cathedralis tantũ:vel illius eccleſie cuius res alie
natur.dic quod alienat res eccleſie cathedralis.⁊ tũc canonico
rum ibi degentium requiritur conſiliũ:⁊ cõſenſus.j. c.tua.de
dona.paſtoralis.xij.q.ij.placuit.aut alienatur res eccleſie infe
rioris ⁊ adhuc dicit Inno.requirendũ conſenſum canonicorũ
eccleſie maioris et tale eorum conſenſus ſufficiat etiã ſi non ſub
ſcribant.ar.j.c.nouit.⁊.c.paſtoralis.nam ſubſcriptio nõ requi
ritur niſi vbi reperitur in iure expreſſum.ſm Inno.requiritur
enim conſenſus clericorum eccleſie cuius ſit alienatio nec illo
ſufficit niſi ſubſcribant.xij.q.ij.placuit.Hoſti.remittit ad not.
infra.c.ea noſcitur.⁊ de re ec.nõ ali.c.j.lib.vi.⁊ vide ad predicta
4 l.iubemus.§.ſanc.C. de ſacroſanc.eccle. ¶ Tertio quero.† ſi
aliqui de clericis ſunt abſentes an ſint de neceſſitate requiren
di dicit ꝙ non.x.q.ij.hoc ius.ad hoc vide quod notat de teſti.
preſentium libro.vj.nec requiritur conſenſus archiepiſcopi vel
pape. quia hoc non reperitur in iure cautum ſiue expreſſum.
alij contra.x.q.ij.caſellas.⁊ hoc vltimum putat Hoſtien.verum
quo ad illos qui iurant non alienare ſine licentia pape vel ar
chiepiſcopi.de rebus eccle.non ali.vt ſuper de dona.per tuas.
⁊ quod notat de tranſac.c.ij.per Joannem andream.¶ Quar
5 to quero † ſi epiſcopus non habet canonicos vel cathedram
ſpecialem.vt in eccleſia tuſculana que deſtructa eſt dicit Inno
centius quod habebit alios honeſtiores de clero dioce.qui ſub
ſcribent.ad hoc allegat Hoſti.xij.q.ij. placuit.de offi.ordina.
paſtora.de appella.c.ſi.ad hoc.l.vbi.abſunt.de tuto. ⁊ curato.
da.ab his.⁊ quod hic dicitur de cõſenſu capituli.idẽ econuerſo
6 dicas † quod capitulũ vel eccleſia inferior non poteſt immo
bilia alienare ſine auctoritate epiſcopi.⁊ an epiſcopi.vbi ſitum
eſt predium vel vbi ſita eſt eccleſia de cuius rei alienatione tra
ctatur. dic vt notat. xvij. q. iiij. in venditionibus. et dixi.j. de
paruũle.paſtoralis.¶ Opponi.⁊ videtur quod ſine tanta ſolen
nitate poſſint res eccleſie alienari.xij.q.ij.terrulas.Solu.vt in
gloſ.que dicit quod ſpeciale eſt in paruis reb⁹. alios ſpeciales
caſus addit ad eam Joan.andre.vt in domibus ciuitatis que
ſunt maioris ſumptuum:quam redditũm.xij.q.ij.nõ liceat.⁊
ſeruos eccleſie fugitiuos:⁊ etiam bene meritos.e.q. fugiti.et.
capitulo iniuſtum.⁊ exceptis his que ſeruando ſeruari nõ poſ
ſunt exceptis pretioſis de adminiſtratio.tuto.l.lex que,⁊ de pe
ti.here.l.diuus.⁊ exceptis mobilibus:⁊ neceſſario alienatis.vt
patet de preben.extirpande.§.reſponſo ⁊.j.capitulo ea noſci
tur.ſecundum Hoſtien.

1 ¶ Scientia ſine cõtradictione idem quod conſenſus ope
ratur.
2 Ignorans habetur pro cõtradicente.
3 Contractus prior initus ſuper vna re quãdo eſt nullus:an poſ
ſit ſuper dicta re contractus vtilis ⁊ efficax celebrari ⁊ in perſo
na eiuſdem.
4 Contradictio que dicatur efficax.
5 Diu tacuiſſe vt quis dicatur quanto tempore debeat tacere.
6 Eccleſia ſi contraxit primo cum vno ſuper certa re deinde con
traxit cum alio:⁊ tradidit quis erit prior.

Ontinebatur. In temporali alie-natione quam facit
prelatus taciturnitas.c.habetur pro cōſenſu.⁊ i pri
ma deciſa cōſultatio.in ſecunda diſtinguēs reſpon
1 ſio. Not.primo ꝙ ſciētia ſine contradictione idē ꝙ conſenſus
operatur ſimiliter filia videtur patri agēti cōſentire.ſi preſens
non cōtradixit.vt.l.ſi dotem.ff.ſol.ma.⁊.l.ij.§.volūtatem. c.c.
2 ar.cōtra.ff.de furt.l.qui vas.§.necare.Secūdo nota ꝙ paria
ſunt ignorare ⁊ cōtradicere.vnde qui ignorat habetur pro cō-
tradicēte.vt.l.in eo.ff.de ritu nup.⁊ dicto.§.volūtatem.et in re
gula qui ſ tacet.vbi hoc.¶Tertio nota ꝙ primo in cōceſſiōe
facta vni capitulum cōtradixit deinde cōſenſit.⁊ ſic quod ſemel
reprobauit.poteſt poſtea approbare:dicā.j.c.pro gio.¶Quar
3 to nota.ꝙ vbi prior cōtractus ſuper vna re initus eſt nullus
poteſt ſuper dicta re contractus vtilis ⁊ efficax celebrari in per
ſonam eiuſdem.⁊ dicitur tūc poſſidere ex ſcda cōceſſione vtili:
non ex prima.facit.l. fundo.ff.ad.l.fal.⁊.l. quibus.de ver.obli.
4 ¶Quinto no.ꝙ cōtradictio illa eſt efficax que nō poſt mul-
tū tpis facta eſt a cōtrario ergo cōſenſu talis cōtradictio poſt
multū tpis nō valeret gloſ.tn̄ intelligit ꝙ etiā poſt multū tēpo
ris valent.⁊ idē Inno.q ſupplet ad tex.maxime Hoſt.dicit cō
trariū ⁊ ꝙ cōtractus donatiōis tēporalis puta collatiōis rati-
ficatur ſi cōuētus diu nō 𝔷dicit.ad hoc.j.de deſpō.ad idē.nam
ille qui cōtēptus eſt tacite videt approbare ſi nō cōtradicit.j.c.
5 j.ex ore.ꝙ quāto aūt tpe dꝫ tacere:vt dicatur diu tacuiſſe.vide-
tur ꝙ p ſex menſes numerādo a tpe ſcientie .de cōce.pre.q̄ di-
uerſitatis.Io.an.dicit ꝙ in electionibus cōtēpto nō dꝫ dari ſe
meſtre:immo poſt cōfirmationē nō audiet ex quo ſciēs inter p
poſitum fuit edictū ſm formā decre.vltime de elec.li.vj.in colla
tionibus tn̄ in quibꝰ nō interponitur neceſſario poſſet habere
locum:qd dicit Hoſtiē.de ſemeſtri tpe ſm Io.an.q remittit ad
nota.per eū.j.c.ca noſcit.ſup.iij.gl.ſaluo qd habet.j.de ap.con
certatio lib.vj.¶Sexto nota.ꝙ ſcda cōceſſio pȷudicauit pori
6 ex eo ꝙ prior non tenuit.ꝙ pone ergo ꝙ eccleſia primo contra
xit cum vno ſup certa re.deinde cōtraxit cū alio ⁊ tradidit que
ritur quis ſit prior vel primus vel ſcdꝰ.⁊ videt qd ſcdus vt.l.
quoties.C.de rei vē.vbi ſcdus q hꝫ titulū ⁊ traditionē pfertur
primo habenti ſolū titulū.dicit Io.an.ꝙ aliud in collationibꝰ
factis a laicis in qbꝰ pualet receptio.vt ibi.aliud i eccleſiaſticis
vt hic.⁊ hoc probatur de elec.cū liter.R.canonicos de iure pa.
cum autē.ratio eſt q̄ eccleſia ſuis 𝔷tibus nō adhibet fraudē
de dona.p tuas.nec alicui pat laqueum.xxvij.q.j.c. de vidua.
laici vero naturaliter ſe inuicē decipiūt.ff. de mino.l.in cauſe.
§.pe.Item ſpiritualis cōſenſus fortior eſt ꝙ carnalis de pac.
ab emp.de ſpon.du.c.ſi.et iō fortius operat.de tranſla.c.ij.ſm
Hoſti.qui dicit reprobari p hoc eōdem intellectū decre.capitu-
lum.ī.de reſcrip.⁊ aduerte q̄ bñficijs eccleſiaſticis eſt verū qd
dictum eſt.ī.ſine dubio vt in.c.ſi tibi abſenti.de preben.lib.vj.
Sed in rebus prophanis eccleſie ſi prelatus vēdit vni deinde
vendit alteri ⁊ tradit an prior pferat ex differentia ſupradicta
ſentiunt doc.ꝙ ſic ex quo infertur ꝙ ex ſolo titulo dñiū rei ec
cleſie ex contractu licito ſine traditione in alterū transferatur
poſtꝙ primus habens ſolū titulū prefert ſcdo habēti titulū ⁊
poſſeſſionē qd dubito an ſit verū q̄ in priuilegium ſpeciale ec
cleſijs eſt hoc conceſſum vt ſine traditione ex certis titulis que
rant dominium ſine traditiōe.vt.l.vltim.C. de ſacroſan.eccle.

1 ¶Actus nullus ratione contradictionis poteſt poſtea ap-
probari accedente conſenſu.

Um nos. Nota ꝙ primo capitulū reclama-uit.⁊ tamē poſtea ratum habere
1 poteſt.ꝙ actus ergo nullus ratione contradictionis
poteſt approbari poſtea accedente cōſenſu qd dic vt.
¶Opponit in contrarium. l.diſpenſatore.ff.de ſolu.¶Cōtra hoc op.gl.de.l.obligari.ff.
de au.tu.glo.magna tangit ⁊ nō ſoluit.Tu dic ꝙ qñq.l.diſpo
nit ꝙ interueniat iuſſus ſiue mandatū.⁊ tūc ſemp dꝫ precede-
re.vt.l.ſi quis.mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqui. here.⁊.l.ſi vero
non remunerādi.§.ſi poſt creditā.ff.man.qñq.l. diſponit ꝙ in
teruenirat alicuius auctoritas tūc dꝫ interuenire in ipſo nego-
tio ante vel poſt ſtatim.vt.d.§.iuſſū.⁊ dicī.l.obligari.§.tutor
quandoq.l.diſponit.ꝙ interueniat conſenſus vel volūtas al-
terius.⁊ tunc ſufficit ſiue precedat ſiue ſequat in cōtinenti ſiue
etiam ex interuallo ſm diſtinctionē quam ponunt docto.C.ad
mace.l.ſi.⁊ p dy.in.c.ratū.⁊.c.ratihabitione.de reg.iur.lib.vj.
⁊ per Io.and.j.de rebꝰ ec.non ali.dudū.vbi etiā p Inno.iſtā
diſtinctionem ponit Bart.in.d.§.iuſſum.¶Scdo op.⁊ videt
ꝙ alia ratione nō poſſit ratificari q̄ cōtractus iſte fuit nullus
a principio.ergo non pōt vnq̄ cōualere.vt in regula nō firmat
⁊ in regula qd ab initio.preterea cū debeat in alienatione rerū
eccleſie precedere tractatus ⁊ ſubſequi ſubſcriptio clericoꝝ.vt
ſupra.c.j.⁊ de re ec.non ali.c.j.lib.vj.nō videt ꝙ deficientibus a
principio ſolēnitatibus poſſit poſtea ratificari.So.vt in gloſ.
magna que minus pfecte explicat qñ poſſit haberi ratū vel nō
quod alieno nomie geſtū eſt qd latius hic explicat Hoſt.Sed
plenius vide in cōtractibus:maleficijs iuriſdictionibꝰ:⁊ ſpiri-
tualibus.vt not.in.c.ratū quis.de reg.iur.lib.vj.p Io. an.⁊ in
maleficijs dic.vt.j.de homici.c.cum qs.li.vj.in ſentētijs vero qd
notat Inn.in.c.prudētia.de offi.dele.⁊.l.j.C.vbi de crimi. agi.
oportet ⁊.l.j.C.q p ſua iur.⁊x.q.ij.c.j.vbi de hoc plene.quantū
ad cōtra.de.c.j.ī.c. dic qd ratificatio ſubſequēs de qua hic hꝫ
locum in modicis rebꝰ ſm Inno.⁊ qñ p ratihabitionē vtilitas
eccleſie procuratur.ar.C.qui admit.ad bo.poſ.l. bonoꝝ.vel lo
quitur iſte tex.de tēporali cōceſſiōe in ppetua.nō vident poſſe
ſtare propter neceſſitatem precedentis contractus.vt.d.c.j.de
rebus eccle.non alie.lib.vj.⁊ quod ibi nota.

1 ¶Prelatus ſine conſenſu capituli inſtituere vel deſtituere:
vel alia negotia eccleſie ſue tractare non debet.
2 Prelatꝰ ⁊ clerici de collegio faciūt vnū corpꝰ ⁊ vnam perſonā:
3 Cōſtitutiōes vel ſtatuta q̄ loquunt ſi qs vl ſi q̄ pſonā ſic fecerit
cōſequat pmiū vl penā an habeāt locū i collegio vl vniuerſitate
4 Membra ſequuntur caput:⁊ ad eum referuntur.
5 Maior debet in occurrentibus negotijs requirere conſilium
fratrum non exteriorū.
6 Honeſtati contrarium eſt ꝙ prelatus omiſſis membris extra-
neorum etiam conſanguineorum requirat conſilium.
7 Epūs abundās in facultatibus an poſſit ſine ſolēnitate de rebꝰ
pertinentibꝰ ad mēſā ſuā canonicis ſuis indigentibꝰ puidere
8 Epiſcopus poteſt donare eccleſiam alicui loco religioſo egēti
ad ſuſtentationem miniſtrorum.
9 Epūs agēs de rato ſine literis capituli an ſit audiendus.
10 Inſtitutio vel deſtitutio epiſcopi ſine cōſilio capituli an ſit nul
la ipſo iure.
11 Epiſcopus ſolus ſine capitulo an poſſit monere clericum ab-
ſentem:vt ad reſidentiam reuertatur ⁊ ſi non reuertitur poſſit
eum priuare ſolus.

1 Uuit. ꝙ Prelatus ſine conſenſu capituli in-ſtituere vel deſtituere vl alia negotia
eccleſie ſue tractare nō dꝫ.h.d.cū.c. ſeq.⁊ ſunt tres
partes.primo ponit rationis exordiū adijcienda.
ſecundo factū reprobabile narrat tertio phibēdo
2 prohibet.⁊ caſſat.¶Nota primo.ꝙ prelatus ⁊ clerici de col
legio faciant vnū corpus ⁊ vnā pſonā.⁊ eſt quedā pſona ficta ⁊
repreſentata in ſingulos de collegio quibus mortuis extingui
tur ⁊ i vno remanet.vt.l.ſicut.ff.qd cuiuſq vniuerſi.nomi.⁊.ī.
de poſtu. gratum.facit.l.mortuo.ff. de fideiuſ.⁊c. illud corpus
fictum miſtum de pluribus capitibus ſicut grex.vt.l.grege.ff.
3 de leg.j.ꝙ cōſtitutiones ergo ⁊ ſtatuta que loquunt ſi qs vel ſi
qua pſona ſic fecerit conſequat premiū vel penā.an habeāt lo-
cum in collegio vel vniuerſitate ar.eſt hic qd ſic pp̄ter vnitatē
corporis qd eſſe demōſtrat.ad hoc.l.metū.§.animaduertēdū
ff.qd metus cā.ar.ꝯ.q̄ ſtatuta nō cōprehēdūt caſum q eſt idē
per fictionē non vnitatē.vt.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.geſt.
4 ¶Secundo no.ꝙ mēbra ſequunt caput:⁊ ad eū referunt.vt
l.cum in diuerſis.de relig.⁊ ſump.fu.⁊.vij.q.j.ſcire. ¶Tertio
5 nota.ꝙ maior dꝫ in occurrētibꝰ negotijs reqrere cōſiliū fra
trum non exterioꝝ q̄ reuelat interdū ⁊c.xcv.di.eſto.nec dꝫ de
dignari q̄ ſunt ſibi inferiores nam ⁊ qñq impator reqrit cōſiliū
um ab vxore ⁊ ſic a femina q̄ ſepe cōſueuit aduerſus propria cō
moda laborare in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§. hec omnia
6 ¶Quarto no.ꝙ eſt honeſtati cōtrariū vt omiſſis mēbris ex
traneorum etiā cōſanguineoꝝ cōſiliū reqrat ꝑlatꝰ.⁊ q̄ eſt ꝯ ho
neſtatem nō videt poſſe pſcribi ſiue cōſuetudo iduci de vi.⁊ ho.
cle.cum decore.⁊.c.ca noſcit.vbi de hoc dicā.¶Opp.dicit hic ¶Opponit in cōtrarium.
ꝙ prelatus in iſtitutionibꝰ ⁊ deſtitutionibꝰ dꝫ habere cōſiliū
ſuorum fratrū.Sꝫ cōtra immo videt ꝙ debeat habere conſen
ſum ⁊ ſubſcriptionē.xij.q.ij.ſine exceptiōe.⁊ legit ⁊ nota.ī.e.c.
ij.So.ſm Inno.qñq tractat de auctoritate epi interponenda
puta ſup alienatione rei eccleſie inferioris.⁊ ſufficit concilium
capituli. vt hic quandoq de alienatione rerum epiſcopalium
vel illarum que pertinent ad canonicos:ſine capitulum:vel eo
rum intereſt.⁊ requiritur conſenſus ⁊ ſubſcriptio canonicorū
vt.ī.c.j.j.de verbo.ſignifi.cum clerici.non ergo poteſt de facili
alienare licet poſſit de facili acquirere.vt patet in.l.finali.C.de
ſacroſanc.eccle.⁊.ī. de conſuetudi.capitulo. j.non enim de fa-
cili res eccleſie alienantur ⁊ hoc ideo vt pauperibus alimenta
non deſint

non deſint vt. C. de ſacro ſanctis eccle. l. priuilegia. ⁊ l. generali
☞ Ponit queſtiones.
☞ ❡ Querit tamen circa hoc Joan. and. † an ſine ſolēnitate epi
7 ſcopus abundans in facultatibus de rebus pertinentibus ad
menſaʒ ſuaʒ poſſit canonicis ſuis indigentibus prouidere: vel
econuerſo. ⁊ videtur quod ſic. quia hoc eſt officiū epiſcopi indigentibus prouidere. xij. que. i. precipimus. i. q. i. regēda. ⁊. c.
ſe. xciij. di. diaconi. multo ergo fortius tenetur fratribus ⁊ filijs ſuis canonicis alimēta prebere videmus eni animalia hac
iuris peritia cenſeri. inſti. de iure na. circa princi. vnde dicit a p̄
la. i. ad corinti. v. ſi quis autem ſuorum maxime domeſticoruʒ
curam non habet: fidem negauit. ⁊ eſt infideli deterior. ⁊ eſt ex
preſſum ſupra de preben. expoſuiſti. non ob. quod epiſcopus
iurat non alienare ſine ſuperioris licentia. j. de rebus ec. nō ali.
vt ſuper quia non dicitur alienari: quod in dominio eccleſie re
tinetur. vt. ſ. de priuile. antiqua. i. Reſpondeo. ❡ Secūdo que
8 ro † ſi epiſcopus dat eccleſiam alicui religioſo loco egenti ad
ſuſtentationeʒ miniſtrorū videtur quod hoc facere poſſit ſine
conſenſu canonicorum. de dona. conſultationibus. naʒ in hoc
caſu. ſ. prouidendo egentibus officiū ſuū exercet ⁊ facit quod
debet. xij. q. i. precipimus. ⁊. c. ſe. ⁊ patet in eo quod legitur et
nota. in. c. extirpande. i. Reſpondeo. ⁊. §. i. Jdē videtur ſi ex ali
qua cauſa aliquā eccleſiam in religionē erigat. de reli. do. intra quatuor. ⁊ propter hoc ipſum docet ⁊ magnificet ſine magna epiſcopatus leſione. xij. q. ij. bone rei. ⁊ ar. j. c. cum apſiol.
§. auctoritates Jn omnibus tamē his tutius eſt licentiā pape
requirere. j. de eccle. edi. ad audientiaʒ. ⁊ conſilium canonicoꝝ
vt patet in eo quod l e. ⁊ not. j. c. paſtoralis. §. fina. ⁊ in ſumma
9 eo. capitu. §. i. ij. ⁊. iij. ⁊. j. c. ea noſcitur. ❡ Querit gloſ. † nuna quid epiſcopus auditur [a] agēs ſine literis capli de rato remit
tit ad no. in. c. edoceri. ſ. de reſcrip. Hoſti. j. c. proxi. dicit ꝙ au
diretur. ff. quod cuiuſcꝫ vniuer. no. l. ſi. quia nec tutor cauet ꝺ
rato. niſi cū dubitatur an ſit tutor. ff. de adm. tut. l. vulgo. nec
actor niſi dubitetur an ſit actor. ff. quod cuiuſcꝫ vniuer. nota. l.
item corū. §. actor. ſed tranſigere non pōt ſine capitulo de trāſac. contingit. ⁊ per hoc videtur qꝺ non habeat liberā ſupra ꝺ
10 elec. cū nobis olim. vbi de hoc. ❡ Quarto q̄ro † an inſtitutio
vel deſtitutio epi ſine ꝯſilio capituli facta ſit nulla ipo iure gl.
vlti. tenet qꝺ ſic. Jdem goff. ⁊ placet Joā. and. argu. de elect.
c. vlti. lib. vi. vbi vide ſuper verbo irritas Hoſtiē. dicit qꝺ non
ipſo iure: ſed per ſnlam. c. c. ea noſcitur. Aduerte tamē: quia ſꝫ
Jnno. in minoribus eccleſijs poſſunt fieri īſtitutiones. ⁊ deſti
tutiones ſine ꝯſenſu capituli. ar. xij. q. ij. chartulas. ⁊ idē ab. q
ſubiungit ꝙ ſic videmus de facto ſeruari. Hoſti. allegat in cō
11 trariuʒ. j. de exce. pre. capi. i. vbi de hoc. ❡ Extra quero † vtrū
epiſcopus ſolus ſine capitulo poſſit monere clericum abſentē
vt ad reſidentiam reuertatur. ⁊ ſi nō reuertitur poſſit eū priuare ſolus videtur qꝺ non poſſit. xv. q. vij. epiſcopus de exe.
pre. c. i. Jn contrariuʒ videtur quia abſentes ad reſidentiā reuocare ⁊ contumaces priuare pertinet principaliter ad officiū
epiſcopi: ſicut ad officium regentis exercitū pertinet parciſſime militi ꝯmeatū dare: ⁊ datū reuocare. ff. de re. mi. l. officiuʒ
⁊ qꝺ hoc etiam ſoli epiſcopo ſit cōmiſſum habetur. xci. di. c. vl.
l. di. contumaces. vij. q. ſi quis preſbyter. ⁊. ſ. de de. non reſidē.
c. vlti. ⁊ not. compo. de conſti. cum omnis. non ob. c. epiſcopus
⁊ ſi. in contrarium allegata. quia habēt illa locum vbi ſolēnitas iudicij requiritur. qꝺ hic non eſt quia ſi ſuper hoc proprie
ſolennitas iudicij requireretur exigeretur citatio: eo qꝺ ipſa
eſt principium oīs iudicij vt inſtit. de penī. temere. litiga. §. vlt.
ꝙ hoc nō requiritur vnde nō eſt proprie dictuʒ qꝺ abſens debeat citari: ſed requiri. nec eſt ꝑprie dictum. qꝺ ſnia priuationis feratur cōtra abſentē: ſed magiſter dicitur ſuis beneficijs
ſpoliari. de cle. nō reſi. ex parte. ⁊ ibi not. p Hoſti. in glo. ſigna
ta ſuper verbo qꝺ ſi vocatus. ⁊ in. c. ex tue in gloſ. ſignata ſup
verbo ſpoliari ⁊ in ſi. gl. ſignate ſuper v̄bo remoueat. ⁊ ſic nō
eſt mirū ſi in hoc nō requiritur cōſenſus capituli. quia eſt q̄dā
executio iuris ſcripti: in qua non requiritur conſenſus capitli. vt not. Jnno. de tempo. or. capi. ad aures. ⁊ eſt ſuper re notoria. non eni poteſt eſſe non notorium epo ⁊ canonicis ſi coruʒ
canonicus eſt abſens de tranſla. c. quāto. ⁊ ideo non debet ſuper hoc iudicium fieri: nec teſtes recipi: nec cauſa in iudicium
deduci. de fili. pre. c. quoniam ⁊ de iureiuran. ad noſtram. ⁊ ita
nota. Hoſtien. in dicto capitulo ex parte. et ita conſuluit old.
conſilio. cc xx.

a ❡ Ep̄s auditur Vide doc. i. c. edo ceri. de reſcrip. ⁊ in. c. cām. ꝺ iudi. Cardi. i. de. ſ. i. viij. not. de re. eccle. nō ali. i ſpe. de actoꝝ. ꝺ ſi. itē obijci tur.

1 ☞ Epiſcopus debet reqrere conſiliū ſanioris partis in negotijs eccleſie.
2 Conſuetudo quo ad cōſilium vel ꝯſenſuʒ nō requirēdū preiu
dicat iuri ſcripto.
3 Abſentes de capitulo nō debēt poni in inſtrumento.
4 Notari⁹ ſi dicat capitulū talis eccleſie conſtituit. ⁊c. an ſufficiat.
5 Tabellio ſi dixit in inſtrumento capitulum talis eccleſie ſic con
ſtituit: vel concilium ciuitatis ſtatuit. an ſit credendum ꝙ capi
tulum vel concilium fuerit congregatum.
6 Societatem quidam contraxit cum tytio in mercantijs: deinde volens lucrum pro ſe tantum: habuit quēdam cum quo cōpoſuit vt ſe faceret tytium nominari coram notario: ⁊ renuntia
ret ſocietati: ſit inſtrumentum ⁊c. redarguitur poſtea de falſo
quid iuris.

Quanto. Summatum eſt ſupra. c. primo. et
primo precipit. ſecundo ꝓhibet: ibi
1 abſentium. ❡ Not. primo † ꝙ in negotijs eccleſie de
bet requirere epiſcopus cōſilium ſanioris partis. nō
ergo ſufficit cōſenſus paucorum. ⁊c. cōtrarium not. per Jo. an
ſ. de cōce. preb. c. penult. poſt Hoſt. qui ad hoc reſpōdet tripliciter. et ꝑmo hoc poſſe intelligi quando vocem habet epiſcop⁹
vt canonicus: et q̄tum ad alia que ſpectāt ad ſolum capitulum
ab eo diuiſum. vel dic ꝙ maioris aut ſanioris partis debet ha
bere cōſilium: ſed non ſequi. vel melius. quia ex quo dicit ſanio
ris debebit dici pars ſanior epiſcopi: ſi aliq̄s canonicos habet
ſecum. niſi altera pars maior numero aliqd opponat rationabile. de his que fiunt a mai. par. capit. c. i. hoc enim caſu nō pro
cedet: ſed ſupſedebit donec quod obijcitur diſcutiatur. dic vt
dixi in dicto. c. pe. ⁊ quid hic dicitur cōſilio non procedit in alie
nationibus: ⁊ alijs maioribus: in quib⁹ requiritur cōſenſus: de
quibus maioribus dic per Hoſti. in ſumma. e. tit. §. i. ⁊. ij. Jteʒ
2 hoc verum niſi de cōſuetudine requireretur non teneatur. † cō
ſuetudo enim q̄ ad conſilium vel conſenſum non requirenduʒ
preiudicat iuri ſcripto. j. de cōſuetu. c. iij. li. vj. Niſi ſecūdū Vinc.
et Tancre. generalis cōſuetudo ſe habet ꝙ in matrimonialib⁹
et ciuilibus pecuniarijs ſufficit ſententia ſoli⁹ epiſcopi. ❡ Se
3 cundo not. in verſiculo abſentium † ꝙ abſentes nō debent po
ni in inſtrumento et ſi reperiatur vnus in inſtrumēto deſcriptus qui non interfuerit viciatur totū inſtrumentū. naʒ in ſcrip
turis ratione mēdacij certe particule inſtrumenti viciatur totū
inſtrumentuʒ. ix. diſtinc. ſi ad ſacras. et. j. de here. fraternitatis
vbi dixi. dicit tamē Joan. an. ꝙ contra illud quod hic dicitur
de abſentibus non deſcribēdis eſt cōſuetudo quarundam eccleſiaruʒ ꝙ in cōſtitutione procuratoris capituli neceſſe eſt no
minari prepoſitum vel decanū: q̄uis ille ſit abſens dicitur in
illis decanus et capitulum cōſtituunt. ⁊c. quā conſuetudineʒ ec
cleſia romana recipit: et admittit talia procuratoria: et poſſet
tolerari poſitis duob⁹ punctis: vel nō expreſſis proprijs nomi
nibus. de officio dele. quoniam. Si autem dicatur Petrus de
canus. ⁊c. falſi crimen cōmittitur. nec excuſat cōſuetudo in delictis. vt patet de cōſuetud. c. finali. ❡ Tertio nota a cōtrario
ſenſu ꝙ nomina canonicorū preſentium ſunt deſcribēda. et per
hoc dicit Petrus ꝙ non ſufficit dicere totum capitulū conſen
ſit: vel ſimile. ſed eſt neceſſe canonicos nominari et nominatim
deſcribi. ad hoc de procur. c. penult. et vlti. vbi de hoc. remiſſio
4 ad ſpecula. in nouella. † Ego alter Petrus credo quod in executione incūbentium actuum actiue et paſſiue ſufficit ſi dicatur capitulum talis eccleſie cōſtituit. ⁊c. nam in talibus actib⁹
vniuerſitas et collegium habent ſe vt vnuʒ et determinatū cor
pus. vt. l. mortuo. ff. de fideiuſſoribus. et dixi. ſ. c. i. et. C. de off.
rector. prouincie. l. ciuitas. ſed vnū determinatum corpus per
circūlocutiones expreſſum implet opus intrinſecuʒ. quia non
refert proprio nomine. ⁊c. vt. l. certum. ff. ſi certum peta. ⁊. l. nominatim. de cōditio. et demōſt. preterea in re certa et determi
nata aliaʒ determinationem requirere ſuperuacuū eſt. vt. ff. de
dote prele. l. i. §. vltimo. Sed cum dicatur capitulum talis eccle
ſie. res eſt certa et determinata. ergo. ⁊c. Tertio hoc probatur
legatum vt valeat requiritur vt ſit certa perſona. vt inſtitu. de
legat. §. incertis. Sed ſi aliquid relinquatur collegio vel eccleſie
tenet legatuʒ. ff. de legat. iij. l. pater. §. tuſculanus. ⁊. l. lucino. §.
collegio. Quarto videtur expreſſuʒ. ff. de legat. iij. l. ſi cor⁹. vbi
dicitur ſi corpus aut familia legetur perinde eſt ac ſi ſinguli homines legati ſint. quid eſt ergo quod hic vult Pe. ⁊ doctor. di
co ꝙ habet locū eorum dictum quando ſit procuratorium per
nomina ſingularia corpora deſignātia vt canonici talis eccleſie
fecerūt. ⁊ eſt rō ꝙ talis ſermo poſſet verificari in duobus tm̄. vt. ff
de v̄bo. ſig. l. inter illam. §. vlt. ſecus autē ſi per nomina collec
tiua certaʒ a iure determinationē habentia. vt. c. talis eccleſie.
ar. dnarū legū que videntur ſibi inuicē cōtrariari. vt. ff. de acq.
poſſe. l. poſſideri. in ſi. iiij. Reſp. ⁊ ad tre. l. reſtituto. in prin. ⁊ ꝑ
batur hec diſtinctio. ff. de legat. ij. l. quoties. l. grege. et ita loquitur capitulum vltimum de procuratoribus. et quod ibi no
tatur p Jnnoc. ⁊ in multis locis reperies ſub nomine eccleſie

capituli:ciuitatis:⁊ vniuerſitatis.actiones ⁊ defenſiões propo
ni.⁊ cum eorum deſignatione ſententiaꝫ ferri de reſcrip.cauſaꝫ
que inter.⁊.c.capitulum ſancte crucis vt lit.pen.c.eccleſia.ij.de
proba.licet cũm de iureiuran.c.venientes.de excep.ſignificaue
5 runt.⁊.C.de epiſco.⁊ cleri.l.omnia.† Si ergo tabellio dicit in
inſtrumento capitulum talis eccleſie vel concilium ciuitatis ſic
ſtatuit:credendum eſt quod capitulum vel concilium fuerit cõ
gregatum ⁊ intellegerit notarius capituluꝫ ⁊ vniuerſitateꝫ. vt
iura intelligant.naꝫ de ſolẽnitate preſumitur poſtq̃ de ea teſta
tur implicite etiam ſi explicite non declaret.⁊ hoc ideo qꝛ preſu
mitur in eo peritia vt not.in.l.j.C.de vſur.reperio tamen bar
tol.in articulo illo diſtinguenteꝫ ſic.quãdoq; fit ſyndicatus ad
vendendum ſiue alienandũ.⁊ tunc eſt neceſſe quod nomina ſcri
bantur.vt.C.de ven.re.ci.l.final.lib.decimo.nam ⁊ ſubſcriptio
vniuſcuiuſq; requiritur vt notat. ẜ.c.j. quandoq; tractatur de
alijs actibus:⁊ tunc ſi eſt magnum collegium vt populus ciui
tates vel concilium magnum:⁊ tunc non eſt neceſſe quod nomi
na ſcribantur de procura.c.ſi.debet tamen dici in inſtrumento
omnes fuiſſe preſentes vel tot quod faciant duas partes. vt.l.
quod maior.ff.ad muni. Si autem eſſet collegium paruum pu
ta priorꝫ florẽtino.vel ſeñ.qui ſunt.xj.et eorũ nomina debent
nominatim inſeri.C.de lega.l.ſi.lib.x.de hoc etiã in ſpeculo ti.
de ſyn.§.j.verſic.item oppo. ¶ Ultimo induco iſtum textum.
6 ad.q.quam habui de facto † quidam contraxit ſocietatem cum
tytio in mercantijs:deinde volens lucrum pro ſe tantũ habuit
quendam cum quo compoſuit vt ſe faceret tytiuꝫ nominari co
ram notario ⁊ renunciaret ſocietati ⁊ ita coram notario veni
entes ille tanq̃ eſſet tytius cum non eſſet:renunciauit ſocietati
⁊ ſic notarius bona fide confecit inſtrumentuꝫ de tali renuntia
tione redarguitur poſtea inſtrumentum de falſo:⁊ illuꝫ qui ta
lem adhibuit puniri tãq̃ fabricari fecerit inſtrumentum falſuꝫ
queritur quid iuris.⁊ videtur falſum tale inſtrumẽtum in quo
tanq̃ preſens aſcribitur qui eſt abſens vt hic extitit. In contra
rium facit bona fides tabellionis non conſcij talis malignita
tis.vnde ſi ipſe non commiſit falſum nec fieri faciens. vt.l. ſi is
qui.§.ſi tytium.ff.de fur.vide circa hoc ſimilem queſtionẽ quã
format Bart.in.l.ſi quis obreptſerit.ff.de fal.vbi tenet.quod ta
lis poteſt ex obreptiõe puniri nõ de falſo cum notarius in quo
fundatur ſubſtantia inſtrumenti caret dolo:ſine quo falſum nõ
committitur.vt.l.nec exemplum.C.de dolo.ſecus eſſet in dictã
te falſum.nam tunc licet notarius bona fide ſcribat:ille dictãs
punietur de falſo.quia non ita in dictante ſicut in notario fun
datur ſubſtantia inſtrumenti ad hoc.l.preſbyteri.C. de epiſco.
⁊ cleri.ſecundum eum in dicta.l.ſi quis obreptſerit.quod nota.

Ponit queſtionem.

1 ¶ Archiepiſcopus habet iuriſdictionem in his:que genera
liter in prouincia committuntur.
2 Prelatus de conſenſu capituli poteſt exercere iura ſpectantia
ad collegium:⁊ in iudicium deducere.
3 Preſentatio prelati ſine conſenſu capituli non tenet.
4 Conſuetudo poteſt introduci ⁊ preſcribi cõtra conſenſum qui
de iure requiritur ad ſubſtantiam actus.
5 Preſentatio poteſt fieri per literas.
6 Probatio omiſſe ſolẽnitatis ab ea pte requirit: que hoc negat
7 Conſuetudo inducitur per non actum.
8 Conſuetudo antiqua ⁊ priuilegium equiparantur.
9 Conſenſus interueniſſe preſumitur:ſed ſi negetur: quid debe
at hoc probare.
10 Prelatus ſolus de conſuetudine an poſſit facere collationes
beneficiorum.

CUm noſcitur. Si eccleſia collegiata in a
lia eccleſia habet preſenta
re preſentabit prelatus de conſenſu capituli vel ma
ioris partis:niſi de cõſuetudine vel priuilegio hoc
competat ſibi ſoli.prima pars factum narrat.ſecunda reſpon
det ibi.reſpõdemus. ¶ Nota primo quod iſta decre. dirigitur
1 archiepiſcopo ex quo colligitur ar.Hoſti.† ꝙ archiepiſcopus
habet iuriſdictionẽ in his que generaliter in prouincia cõmittũ
tur.concor.ẜ.de inſti.c.iij.⁊ in aut.de ſan.epiſco.§. vt aut. ois.
2 colla.viij. ¶ Secundo nota.† ꝙ iura ſpectantia ad collegium
poteſt prelatus exercere:ſimiliter ⁊ in iudiciũ deducere de con
ſenſu tamẽ capituli.vt hic.⁊.ff.qđ cuiuſq; vniuerſi.nomi. l.ſi.⁊
hoc verum in iuribus vtriq; communibus in diuerſis vero ca
pitulum exercebit.qđ dic.vt.ẜ.de reſcrip.edoceri.⁊.ff.qđ cuiuſ
3 q; vniuerſi.l.j. ¶ Tertio no.† ꝙ preſentatio plati ſine cõſenſu
capituli non tꝫ põt eñ impugnari ratiõe cõtemptus.ẜ.de ele.
ꝙ ſicut.⁊ dicit Hoſti.ꝙ contradicere poſſunt vſq;.vj.menſes.
a die notitie inchoandis remittit ad no.per eum.ẜ.e.c.ij.⁊ col

lige dum dicit iuribus vacuari ⁊c.ꝙ tales preſentationes ſine
conſenſu capituli facte non ſint irrite ipſo iure:ſed debeant ir
ritari.⁊ hoc tꝫ hoſt.goſ.exponit vacuari.i.vacuas nuntiari ad
inſtar inſtitutionũ.ẜ.c.nouit.in fi. ¶ Quarto nota. in verſicu.
4 niſi.† ꝙ cõtra conſenſuꝫ qui de iure requiritur ad ſubſtantiam
actus põt preſcribi ſiue conſuetudo cõtraria introduci.⁊ ſic cõ
ſuetudo põt detrahere ſolẽnitati iuris ⁊ eſt hoc cõtra Hoſtiẽ.
qui dixit epiſcopum preſcribere nõ poſſe quin teneatur requi
rere concilium cap.in caſibus quibus de iure deberet.nã ſecun
dum Joannem andreã vtroq; caſu poteſt induci conſuetudo
ne concilium requirere alteruter teneatur.ad hoc de conſue.c.
5 iij.libro.vj. ¶ Quinto nota.† ꝙ per literas poteſt fieri preſen
tatio ſicut ⁊ procurator conſtitui.vt.ff.de procura.l.j. non au
tem votum exprimi:vel teſtimonium vel ſententia ferri.de vo
to patet.ẜ.de elec.c.quia propter.de teſti.ff.de teſti.l.iij.⁊.iij.q.
ix.de ſentẽtia patet.C.de ſen.experi.re.regulariter vero p nun
tium ⁊ epiſtolam poſſunt explicari actus.vt.ff.de ac.⁊ oblig.l.
conſenſu ⁊.l.ſi per epiſtolam.de acquiren.heredita.cum ſimili.
6 ¶ Sexto nota in verſicu.vnde.† quod probatio omiſſe ſolẽm
tatis ab ea parte requiritur que hic negat.⁊ ſic de iure preſumi
tur interueniſſe conſenſus ad hoc.l.ab ea parte.ff.de probatio.
7 ar.contra.ff.de pub.l.de precio.dicam.j. ¶ Septimo no.† qđ
per non actum inducitur conſuetudo.⁊ eſt hoc probabile.vide
licet de conſuetudine eſt non exigi conſenſum capituli. vt hic.
8 litera dicit de quo dixi.ẜ.de cleri.coniuga.Joannes ⁊ colligit †
quod antiqua conſuetudo ⁊ priuilegium equiparatur.vt.l. ait
pretor.§.permittitur.⁊.§.hoc iure.ff.de aqua quotidia. et eſti.
¶ Octauo nota.quod dicit textus aliqui eorum ⁊c.nam tan
tum illi qui habent hoc de conſuetudine vel priuilegio ſe tueri
eo poſſunt ⁊ non alij. de priuile.ſane ſi autem haberent preter
vnum prelatum etiam ille prelatus tali cõſuetudine vti poſſet.
quod dic vt ſupra de offi.archidiaco.c.finali. ¶ Querit glo.di
citur hic quod debet interuenire conſenſus capituli in preſen
9 tationibus quas prelati faciunt.† quero quis debeat hoc pro
bare.dicit gloſ.quod interueniſſe preſumitur ſed poteſt pro
bari cõtrarium quia eſt preſumptio iuris tantum:non iuris et
de iure in contrarium tamen facit.quia conſenſus eſt ſolẽnitas
extrinſeca.que nõ preſumitur niſi probetur iuxta nota.in.l.ſci
endum.ff.de verborum obliga.per Bartol.Joan. andre.dicit
quod quandoq; negatur conſenſus anteq̃ preſentatus per ab
batem inſtituatur.⁊ abbas debet probare conſenſum capituli
habuiſſe quãdoq; negatur conſenſus poſt inſtitutionem factã
⁊ tunc poſt inſtitutionem factam contradictor tarde veniẽs au
diri non debet.j.de iure patrona.conſultationibus. ¶ Sed cõ
tra hoc vltimum oppo.⁊ videtur quod etiam poſt inſtitutionẽ
factam poſſit obijci de defectu conſenſus.⁊ primo per illũ tex.
qui dicit iam facta inſtitutio vacuari.⁊c.ſecundo quia deficien
te conſenſu capituli:dici poteſt quod inſtitutio ſit obtenta per
obreptionem de qua omni tẽpore queri poteſt etiam cõtra in
ſtitutionẽ per papã de re iudi.cum olim.tertio quia abbas ſic
preſentando poſt.xl.annos poſſet dicere ſe pſcripſiſſe cõſenſuꝫ
nec de cetero requirendum.ſo. Joan.and.reſpondit ad omnia
iſta tria:⁊ primo ad tex.qui dicit ꝙ dꝫ intelligi qñ poſt preſen
tationẽ ⁊ ante inſtitutionẽ fuit ꝯdictum ⁊ ꝯtradictio nõ admiſ
ſa ſecus ſi poſt inſtitutionẽ obijceret de defectu cõſenſus.qꝛ nõ
deberet audiri vt dixi nõ ob.ſm de obreptione. qꝛ preſumptio
conſenſus habiti iſtã obreptionem excludit nõ ob.tertium de
preſcriptione conſenſus.nã hoc fateor qđ eſt preſcriptibile: et
imputet ſibi capitulũ patiẽdo prelatũ preſentare eius cõſenſu
non adhibito. ⁊ qđ dictum eſt ꝙ cõſenſus preſumitur poſt in
ſtitutionẽ.nec aliter eſt neceſſe pbare. Idẽ dicit Joã.an.in pro
curatore cõſtituto a prelato cui obijcitur ꝙ in eius conſtitutio
ne capitulũ non cõſenſit:oportet eñ pbari cõſenſum ſaltẽ ante
ſententiam facit qđ no.de pcura.in noſtra.in gl. qñ dicat poſt
ſniaꝫ vo eã tali pcuratore latã nõ poterit hoc opponi.⁊ idem
videtur ꝙ terti° ꝯ quẽ agitur:p taleꝫ pcuratorẽ obijcere h nõ
poſſit ſi capitulũ nõ ꝯdicat.nã vt dicit h docto.nõ debẽt de h
inquiri niſi cõuẽtus reclamet.⁊ vide qđ de hoc no.bar.poſt gl.
10 in.l.actor.ff.reꝫ ra.ha. ¶ Scđo quero poſt Hoſt.† vtrũ ſolus
prelatus de conſuetudine poſſit facere collationes beneficiorũ
diſtingue aut loqueris de collatione que fit in titulũ:⁊ põt.aut
in proprietatẽ.⁊ tũc aut cõſuetudo inducit ꝙ in laicũ poſſit p
lat° alienare ſine cõſenſu cap.⁊ nõ valeat:veluti eccleſijs onero
ſa.vt.ẜ.de conſuetudine.ca.j.aut in eccleſijs et tunc aut conſue
tudo inducit.vt valeat conſuetudo ſine cauſa vt pote in eccleſi
as non agentes et ſimiliter non valet: argumen.j.q.ij. paſtor.
aut de collatiõe facta eccleſijs ad edificationẽ: vel ad alia neceſ
ſaria.⁊ tũc põt ſolus prelatus ſine cõſenſu capituli ſi hoc ſibi cõ
petat de conſue.preſcripta.vt hic.⁊ in cõtrarijs ſcđm Joã.an.

Ponit queſtiones.

quatenus

quatenus autem ex cōſuetudine poteſt talis alienatio per pre-
latum fieri in eccleſiā non in laicum. notat hic Joan. an. et col-
lige ex gloſſa. ſ. c. proximo. in gloſſa. ideo non intelligitur.

1 ☞ Cauſa decimarū pōt in arbitrum cōpromitti.
2 Laicus ſi poſſidet decimas dicit̄ ipſas male detinere.
3 Jura quando videntur contraria: debent ſub aliqua diuiſio-
ne iuuari.
4 Recuperatio perdite rei facilius permittitur quam perdite
recuperatio.
5 Argumētū a ꝯtrario ſenſu eſt fortiſſimū in iure.
6 Decime qō venerunt ad laicū ante vel poſt ꝯciliū lateranēſe ſi
eſt dubium: qs debeat ꝓbare laicus vel eccleſia.

Cum apoſtolica.

Tenet donatio ꝙ
de ſolius diœceſani
conſenſu facit laicus eccle̅ſie de decimis quas ab alia ec-
cleſia habuit in feudum ab antiquo. ⁊ in prima parte
conſultatio. In ſecunda reſponſio. ibi: taliter reſpondemus.
prima facit quatuor. primo ponit partium cōpromiſſum. ſcd̄a
vnius partis allegationem ibi: dicti monachi. tertia ibi: econ
trario. allegationem partis alterius. quarta ibi: quia vero. cō
ſultationē arbitrorū. ſecunda principalis facit alia quatuor ꝓ-
mo reſpondet ad conſultationē. ſecundo ſoluit: ⁊ concordat
contraria. tertio reſponſionē corroborat. quarto illam deter-
minat. ſcd̄a ibi: autoritates. tertia ibi: nam. quarta ibi: hic autē
¶ No. primo quod monachi allegabant hic titulū ſue poſſeſ
ſionis: cum tamē eſſent rei. ⁊ hoc ideo quia intētio eccleſie ſan
cti ſtephani erat fundata de iure cōmuni. Ideo releuatur ab
onere probandi. ⁊ reus probare tenetur quomō iuſte poſſidet
alias preſumitur vſurpaſſe. vt. ſ. de reſtit. ſpo. ad decimas. lib.
vi. ⁊ e. contra morē. c. vi. Intentio autē eccleſie ideo eſt funda
ta de iure cōmuni: quia cum eſſet infra limites ſue parochie
ad ipſam ſpectat de iure cōmuni. quod dic. vt. ſ. de deci. cū con
1 tingat. ¶ Secundo not. ꝙ qō de cauſa decimarū que eſt ſpiri-
a ¶ Cōpmitti. Adde an in. de bu. in c. p tuas. de arbit. io. de Imol. in c. decernim⁹. de indi. pa. nor. in c. no bis de iure pat. Ale. in ꝯſi. xc. ij. vo Pe. de anc. ꝯſ. xciiij. ale cōſi. lviij. iiij volumine.
a tualis poteſt in arbitrū ꝯpromitti a quod intellige tāꝙ in ar-
bitratorem: alſ contra de tranſac. contingit. ⁊ not. de preben.
2 niſi eſſent. ¶ Tertio not. ꝙ qō ſi laicus poſſidet decimas dici
tur ipſas male detinere. ⁊ idem in oblationibus: ⁊ aliis eccle-
ſiaſticis in feudum conceſſis. quia generaliter loquitur illud. c.
xvi. q. i. c. fin. ex quo videtur quod talia ſine peccato ꝯcedi non
poſſunt. ⁊ ſic nō poſſunt epi ⁊ alij prelati infeudare fructus de
3 cimarum dicam. ſ. ¶ Quarto not. in verſi. autoritates ꝙ ꝙ cū
iura videntur contraria debet aliqua ſub diuiſiōe iuuari. vt. C.
de iudi. l. ſ. nec ſufficit dicere aliud hic: aliud ibi niſi diuerſitatꝫ
ratio ſufficiens reddi poſſit. vt hic facit quod not. in. c. quia cū
4 ctis. de conce. preben. lib. vi. ¶ Quinto not. ꝙ quod facilius ꝑ
mittitur ꝑdite rei recuperatio ꝙ habite alienatio. ſimile l ſuo
qui in queſitis domino nō preiudicat: ſed in querendis: ſic idē
in debitore qui poteſt fraude creditoris non acquirendo: non
autem iam queſita in fraudem baratādo. vt. ff. de his que in
fraudem credi. l. prima. et. l. qui autem. ¶ Sexto nota ꝙ moni
tio epiſcopi debet ꝓcedere: vt reſtituat eccleſie ad quā ſpectat
qō ſi induci nequiuerit tunc cōſenſum prebeat. videtur ꝙ poſ-
ſit irritari conceſſio attentata contra formam canonis ſicut
attentata cōtra formam prefixam ab homine. argu. ē. de reſcr.
cum dilecta. et. l. qui rome. ꝫ. flauius hermes. ff. de verbo. obl.
ad hoc facit ille textus. ibi: ſi forte induci nequiuerit. ⁊c. a con-
trario ſenſu qō eſt fortiſſimū. vt. ſ. ſequitur ꝓcedere monitio iſta
debet. facit quod notatur in clemētina prima. ſ. de iure patro.
5 ¶ Septimo nota ꝙ ꝙ argumētum a cōtrario ſenſu fortiſſimū
eſt in iure cōcord. ff. de officio eius cui mādata eſt iuriſditio. l. ſ.
quod dic. vt. ē. de electio. publicato. per Joan. andr. et Bart.
in. l. omnes populi. ff. de iuſtitia et iure. vbi plene an in ſtatutis
contractibus et aliis diſpoſitionibus habeat locum argumē-
tum a cōtrario ſenſu. ¶ Octauo not. ꝙ ꝯſtitutio Hieronymi
loquitur de decimis laicis perpetuo cōceſſis. ſi ergo ad temp⁹
vel conditionem non habebit hoc locum ad hoc. ſ. de dona. in
ter virum et vxorem. nuper. et qualiter intelligatur perpetuo.
dicit Archidiaco. ꝙ ad vitam. ſ. de decimis. c. ij. lib. vi. et. ff. pro
ſocio. lege. i. vbi de hoc. Sed hoc non placet Joan. andree. naꝫ
cum nil certius morte. ff. de cōdit. et demōſt. l. i. certū eſſet illas
☞ Opponit in cōtrarium. ☞ ad eccleſiam reuerſuras Ideo illud. c. non habet locū. ¶ Op-
ponitur dicitur hic in verſiculo ecōuerſo ꝙ debet eſſe non du
bium cōtractum in vtilitatem eccleſie. contra immo videtur ꝙ
etiam ſi ſequatur euētus contrarius: ſufficiat vtiliter a princi-
pio geſtum eſſe ad hoc vt cōtractus valeat. vt. ff. de admiſtrat.
tutorum. l. tutor qui. ꝫ. ij. Solu. dicit gloſſa illud non eſſe dubi
um. intellige quoad communem opinionum. cum de futuris qd

ſit vtile vel inutile deus nouit et ad nos non pertinet iudicare.
vt ad preſens. cum. l. ſequenti. ff. ſi cert. petat. nos enim rebus
ſic ſe habētibus iudicamus. vt. l. quod ſeruus de condition. ob
cām. non ꝙ euentus damni reſtitutionē indulget ſed incōſul-
ta facilitas. vt. ff. de mino. l. verum. ꝫ. ij. ⁊ dic. vt. notatur. xij. q. ij.
ſine exceptione. ¶ Secūdo op. dicitur hic ꝙ laici ſunt monēdi
vt dimittāt decimas male detentas. cōtra immo videntur con
pellēdi. ⁊ ꝙ per eas licite poſſidere nō poſſint: et moraliter pec
cent. vt in iuribus allegatis. ⁊ plene. xvi. q. vij. c. i. So. dicit gl.
que incipit de facto. ⁊c. cōtraria loquūtur de decimis non con
ceſſis in feudum. hic vero de decimis in feudū cōceſſis: vt in fi.
c. Sed ſm hoc videtur textus circa prīnc. c. male dicere: ꝙ tunc
dicātur male detente: quia immo bene ꝑpter ti. ſol. dicit ꝙ ido
dicātur male detineri. quia cū decime debeātur clericis ꝑpter
miniſtrationem diuinorum. ſ. de deci. tua nobis. ꝫ. ſ. et laici nō
miniſtrent: ideo male ab eis detinentur ſine exhibitione adiūe
ti obſequij. ſed tamē ſine peccato: ex eo ꝙ clerici quorum eſt domi
nium a quibus laici tenentur in feudum miniſtrāt iſta eccleſiaſti-
ca ſacramēta. Juris ergo ꝑmiſſione poſſunt habere laici fruc-
tus decimarum in feudū. quia directum dominiū remanet pe-
nes eccleſiā: ꝙuis vtile trāſeat ad vaſallum quantū ad perceptio
nem fructuū quos etiam domina eccleſia ꝑcipere intelligitur
cum a vaſallo ſuo ei⁹ nomine ꝑcipiātur. vt. ē. de reſt. ſpo. cū ve
niſſent. ⁊. c. olim. ¶ Tertio opp. ⁊ videtur ꝙ illud ſit male dic-
tum ꝙ in feudū poſſint laicis cōcedi decime ⁊ alia ſpiritualia.
vnde videtur obſt. ſ. de decimis. c. quamuis. ⁊. c. ꝓhibem⁹. ſol. text⁹
iſte et ſi. loquūtur de decimis q̄ laicis fuerunt conceſſe ante illō ☞ Nota quo tempore celebratū fuerit conciliū lateranēſe.
☞ cōcilium ex cauſa que habetur in dicto. c. quamuis. poſt illud antē
cōciliū talis cōceſſio prohibetur. vt ibi. et fuit illud concilium
celebratū. anno dn̄i milleſimo cēteſimo octuageſimo nono. ali
as ſeptuageſimo nono. tp̄e Alexandri tertij. q fuit Senen. de-
cimas ergo poſſeſſas per laicos ante illud cōcilium etiā hodie
poſſunt licite poſſidere. poſtea vō quantitas iniuſte tenent. ¶ Sꝫ
6 hic incidēter quero ꝙ ſi dubitatur an ante vel poſt illud cōciliū
decime deuenerūt ad laicum an laicus debet probare ꝙ ante:
vel eccleſia q̄ vēdicat ab eodem ꝙ poſt. ar. pro laico. ſ. de vb. ſig
ſup quibuſdam: ⁊ ꝙ ibi not. Item non eſt vō ſimile eccleſiā tā-
to tempore ſine cā tacuiſſe. ar. de re. ec. nō ali. ſi qs. Hoſti. tenet
ꝙ laicus tenetur ꝓbare ꝙ pri⁹ vel poſt auctoritate pape. ⁊ idē
tenent Jo. mo. ⁊ Archi. ſ. de decimis. c. ij. li. vi. Jo. an. tenet hic
cōtrarium. p. c. i. de ꝓſcri. li. vi. poſtꝙ enī nō apparet aliuꝫ vnꝙ
tempore poſſediſſe ſatis ꝓſumitur ꝙ iſte ſemper poſſederit. et
hoc intelligit quādo cōmunis opinio fundatur ſup antiquita
tē feudi: quā cōmunē opinionem in tali preſcriptione probari
neceſſe eſt. vt ibi no. in fi. ad hoc facit ꝙ quādo de prioritate vel
poſterioritate quęritur ille qui agit debꝫ ꝓbare prioritatem vel
poſterioritatem: q̄ eſt cauſa ſue intētionis. quod dic vt no. in. c.
literas. ſ. de reſcrip. in cle. ⁊. l. non ſolum. ꝫ. ſed vt ꝓbari. de op.
no. nu. ⁊. ſ. de ſpon. dudū. in rub. per Hoſt. ¶ Quarto oppon
dicitur in v̄. taliter reſpondem⁹. ⁊c. ꝙ primo monēdus eſt. et ſi
induci nequerit. ⁊c. Sed cōtra hoc opponitur a diuiſione. nam
aut iſte decime ſpectabāt ad epiſcopū: et tūc male videtur dice
re textus ꝙ moneri primo debꝫ laicus vt reſtituat eccleſie ſancti
ſtephani: cum non ad eā. ſed epiſcopum ꝑtineāt dicto caſu. aut
iſte decime ſpectabāt ad eccleſiā ſancti ſtephani. ⁊ tunc ſine ei⁹
cōſenſu laicus in alterum trāſferendo cadit a iure feudi: ⁊ ipſo
iure ad eccleſiā reuertūtur. vt in. x. col. de feu. nō ali. ſine cōſen.
do. l. imperialem. nō ergo videtur ſtare poſſe quod hic dicitur
ꝙ ſi induci nequerit ad reſtitutionē de cōſenſu epiſcopi ſolo: in
alterum trāſferantur: ſi erant eccleſie ſancti ſtephani vel ſi erāt
epiſcopi iſta inductio ⁊ monitio non videtur expediēs nec bo-
na vt fiat monitio vt ei fiet reſtitutio qui ius non habet. Solu.
ſuper ſolutione huius cōtrarij Jo. an. recitādo doctores multi
pliciter ſe inuoluit. ſoluit ergo primo qō iſte textus debet in-
telligi de decimis ſpectātibus ad eccleſiaꝫ ſancti ſtephani: qua
rum fructus epiſcopus a principio ex cauſa potuit cōcedere in
feudum directo tamen dominio penes eccleſiam ſancti ſtepha
ni remanēte. et ſicut a principio hoc licuit ita licet modo eideꝫ
alij eccleſie cōcedere ſiue conceſſas a laico confirmare. Nam ex
hoc ſecūda conceſſio nullum damnū patitur eccleſia ſancti ſte-
phani cum ex cōceſſione epiſcopi alteri facta non ſpectaret ad
eam fructuum perceptio. ſi ergo in alterum alterū et alterum
ſucceſſiue transferatur. nullum damnum ſuſtinet: vt per egi. ad
hoc. xxiij. queſti. prima. loquitur. vel dic ſecundo qō iſte deci-
me tenebātur in feudum ab eccleſia ſancti ſtephani. Sed tunc
dices quomodo ſolo cōſenſu epiſcopi poſſint in aliuꝫ transfer
ri cum natura feudi que eſt vt voluntate domini fiant iſte trāſ-
lationes. vt dicta lege imperialem. dicit ipſe. qō ille qui habe-
bat ab eccleſia ſancti ſtephani ita recognoſcet eā in dn̄am: ſicut

ſi teneret ⁊ monaſterium cui ſcđo loco a milite conceditur reco
gnoſcet in feudatariũ militis concedẽtis. ⁊ ſic eccleſia ſancti ſte
phani damnum non patitur: ſed certe immo patitur ſi decima
ſua in alterũ transferatur: dicit ergo. in. Inno. ⁊ magis ſibi pla
cet quod hec decre. intelligat̃ de decimis tñ. que non ab eccle
ſia ſed ab epiſcopo tenentur: ſed in feudũ. ſed tunc ob. q̃ꝺ hic di
citur ꝙ moneri dꝫ vt reſtituat eccleſie ſancti ſtephani: ſi nõ ſue
dicit ipſe reſponde qꝺ epiſcopus qñ conceſſit iſtas decimas in
feudum: accepit eas ab eccleſia parrochiali pro aliqua vtilita
te epiſcopatus quod licuit vt. ec. hñ. c. j. §. ſi. ⁊ ideo iuſtius ⁊ eq
uis eſt qꝺ reſtituatur ei: q̃ꝫ alij. j. de teſtamẽtis. cũ in officijs: ⁊ q̃
de facili res reuertit̃ ad naturã ſuã. vt. j. e. ſup venera. ⁊ ſi epiſco
pus in hoc conſentire nollet: recurrendũ eſſet ad ſuperiorẽ. de
iure pa. nullus. ⁊ iſtã cõceſſionẽ itellige factã fuiſſe p epiſcopũ cõd
lun. e. q̃uis. j. de decimis et videas. nã hodie fieri nõ poſſet vt
ibi. lꝫ qdã dixerint ⁊ male ſm Inn. ꝙ prelati de cõſenſu epiſco
porum poſſunt infeudare fruct⁹ decimaꝝ. ⁊ rñdẽt ad. c. noſtra.
infra de dolo. ꝙ ibi nõ interuenit conſenſus epiſcopi. ⁊ ad. c. ij.
de feu. q̃ loquitur de illis qui iurauerunt non infeudare.

1 Electus confirmatus an poſſit adminiſtrare.
2 Solẽnitates que requiruntur in alienatione nõ preſumuntur
interueniſſe: niſi probentur.
3 Futurorum non eſt ſcientia: nec veritas determinata.
4 Alienatio non ſeruata ſolẽnitate eſt irrita.
5 Conceſſiones perpetue dicuntur alienationes.
6 Alienatio ſi facta eſt in caſu non conceſſo interuenerunt tamen
omnes ſolennitates: an valeat.
7 Contractus an ſit ipſo iure nullus ſi ſolennitas debita non eſt
ſeruata.

Tua nuper. Non poteſt epiſcop⁹ ſine cõ
ſenſu capituli cõcedere eccle
ſias alijs eccleſijs etiam que iuspatronatus habẽt
in illis. cõis diuiſio. ſcđa ibi: alterius. ¶ Not. pri
1 mo ꝙ ſit hic queſtio an electus poſſit qꝺ intellige de electo
confirmato. alias queſtio non procederet. cum electi non con
firmati adminiſtrationi ſe immiſcere nõ poſſint. ⁊ ſi fecerint pu
niantur. vt. j. de elec. auaritie lib. vj. poſtq̃ vero fuerint confir
mati poſſunt adminiſtrare. quod dic. vt. ſ. de elec. tranſmiſſa.
¶ Secundo nota. in verſi. alterius. que ſolennitates requirã
2 tur in alienatio rei eccleſiaſtice. ⁊ nec dicte ſolẽnitates ᵃ preſu
a muntur niſi probentur com veniant extrinſecus. ſicut ⁊ aucto
ritas totoꝝ ⁊. l. quecunq̃. de publi. ⁊ nota plene per Bart. in. l.
ſciendum de verbo. ob. ¶ Tertio no. qꝺ dꝫ interuenire tracta
tus de cuius practica dicit glo. nam quilibet ſingulariter dꝫ di
cere videre ſuum: ſicut cum tractatur de alienatio rei ciuitatis:
que eccleſie cõparantur. vt. l. inter diuum. C. de ſacroſan. eccle.
⁊ dicit hoſti. ꝙ ſicut ibi iurãt maiores ꝙ dicãt quod credũt vti
le ciuitati. Ita hic debẽt iurare maiores eccleſie. x. q. ij. hoc ius.
Itẽ aduerte ꝙ dicit tractatus in ſingulari. ex quo colligit Io.
and. qꝺ ſufficit qꝺ interueniat vnus tractatus ſolẽnis: tñ ⁊ dili
gens cuius formã vide in ſpec. de loca. §. ſequitur. verſi. ⁊ ſcias
eſt tamen vtile iterare ſm Io. and. ⁊ vide. j. de rebus ec. nõ ali.
dudum. lib. vj. ¶ Quarto not. ꝙ non debet eſſe dubiũ eccleſie
profuturũ. qꝺ intellige dicit glo. probabili iudicio licet ſecus
3 contingat. ⁊ idem Inno. ⁊ nam de futuris non eſt ſcientia. vel
veritas determinata: cum ſub multis caſibus fortuitis ſint ex
poſite felicitates humane. vt. l. pe. vel vl. C. de pſcri. xxx. anno. ad
an. iure ſic ex tali Zctu eccleſia nõ ſit dãnificata. nec locupletata
4 not. xij. q. ij. ſine excepti. ¶ Quinto no. v̾ſi. irrita. ⁊ ꝙ alienatio
non ſeruata ſolẽnitate eſt irrita: qꝺ videt̃ ipſo iure. de quo dic
vt. ſ. c. j. quid tñ ſi eccleſia vult ꝙ valeat talis contractus. q̃ for
te tendit ad melius. dic vt no. in. l. cum hi. ff. de tranſac. ⁊ vide.
l. iubemus. C. de ſacroſan. eccle. vbi ex tali contractu nullo non
ſolum non transfertur dñiũ: ſed nec poſſeſſio. ⁊ puniuntur. de
quibus ibi. ¶ Sexto not. ꝙ requiritur ſubſcriptio clericoruꝫ
⁊ hoc in alienatione. vt hic. Itẽ in conſtitutione ſyndici. quod
dic: vt. ſ. de procura. c. j. ⁊ in decreto electionis. vt. ſ. de elec. in
5 notuit. dic vt dixi. ſ. c. j. ¶ Septimo nota. ⁊ qꝺ perpetue con
ceſſiones dicuntur alienationes quas epiſcopi ſine cõſenſu ca
pituli nõ faciunt temporales ergo donationes. videt̃ quod ſo
li epiſcopi poſſint facere: vt not. Ioan. xvi. q. j. poſſeſſiones. nõ
ob. c. ea noſcitur. ſ. e. vbi in temporali exigitur cõſenſus capitu
li intelligit̃ enim in conceſſione. ſpiritualium vbi maior debet
eſſe maturitas: hic loquimur in conceſſione temporalium ad
tempus. no. etiaꝫ. c. epiſcopus. xij. q. j. q̃ ibi loquit̃ cuꝫ ledebat
eccleſiã. vel fraudabat. ¶ Octauo notat hic Innocen. per hoc
quod dicit archidiaconus aſſumatur de ipſa ⁊c. quod non liceꝫ

a ¶ Dicte ſolẽnitates vide barto. et doc. in. l. ſciendũ. in. ij. oppo. ff. de verb. oblig. bar. i. l. quecunq̃. §. interdũ. ff. de publica. ⁊ in l. j. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtip. et in. l. iniungentum. §. qꝺ fere. ff. õ pactis.

eligere archidiaconum niſi de eccleſia cathedrali. quod intelli
git verũ. vbi archidia. eſt de capitulo. ⁊ debet eſſe canonicus. et
licet poſſit ſibi dare archidiaconatus. non tamen illã canoniã
niſi ad eum ſpectaret etiam collatio canonie. nam tunc extra
neo etiam dare poſſet ſimul vtrunq̃. ſm Inn. quid ergo. ſi nu
merus canonicoꝝ ſit plenus. dicit Hoſtiẽ. ꝙ hoc caſu archidi
conatuꝫ vacanteꝫ põt conferre etiam extraneo: niſi ſit contra
ria conſuetudo. ſ. de conſuetu. cum dilectus. ¶ Querit. Ioan.
6 and. ⁊ ſi alienatio eſt facta in caſu non conceſſo: interuenerunt
tamen omnes debite ſolẽnitates: dicit ipſe non valere: etiam ſi
7 omnes conſentiant. vt dicta. l. iubemus. ¶ Secundo quero ⁊ ſi
ſolẽnitas debita non eſt ſeruata. an contractus ſit ipſo iure nul
lus: vel per reſtitutionẽ inintegrũ. irritandus. dic quod reſtitu
tio in integrum preſupponit actum valere: in ſui ſubſtantia. ſꝫ
vt detur enormis leſio apparere debet ⁊ tunc indulgetur: ⁊ nõ
aliter omiſſio vero ſolennitatis reddit actum inutilem ipſo iu
re: ideo hoc caſu perpetuo agi põt de iure cõi. ſed precedẽti. j.
quadriẽnũ tãtũ ſpecialis reſtitutionis beneficio. qꝺ dic: vt. C.
de predijs mino. per totum. ⁊. ſ. de reſti. in integr. conſtitutus.

Ponit queſtiones.

1 Dionyſius quare limitauerit parochias.
2 Penſio noua non debet eccleſijs imponi: nec antiqua augeri.
3 Epiſcopus poteſt cõcedere quinquageſimaꝫ pijs locis de no
uo fundãdis. Et an poſſit eã dare ſine conſenſu capituli. nu. 4.
Epiſcopus ſi agat contra capitulum: an eius conſilium requi
5 rere teneatur: ⁊ capitulum teneatur dare.

Paſtoralis. Epiſcopus parochiales ec
cleſias vel obuentiones ipſa
rum etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu capi
tuli ſui monaſterio cõferre non põt. In prima que
ſtionis propoſitio. In ſecunda queſtionis reſponſio. niſi ad ꝙ
1 ¶ Nota primo cauſam. ⁊ quare dionyſius limitauit parochi
as. videlꝫ ſingulorũ prouentus ⁊c. que cauſa ceſſat ⁊ deficit cũ
in vſus proprios alteri aſſignatur etiam reſeruata cõgrua por
tione rectori: cuius os tãq̃ꝫ bonis triturãtis nõ debet alligari
ſ. de preben. cum ſcđm apoſtolũ. ¶ Secũdo notat Hoſtiẽ. ꝙ
quo ad ſpirituales redditus eccleſie parochialis fundat inten
tionem ſuã de iure cõmum de parochia. vt de mulctis. de deci.
2 quoniam ⁊. c. cum in tua. ¶ Tertio nota. ⁊ ꝙ non dꝫ eccleſijs
noua penſio imponi nec antiqua augeri. vt. j. de cenſi. prohibe
mus. multo ergo minus eccleſia videtur poſſe perpetuo loco
religioſo conferri quia per talem conceſſioneꝫ fructus eccleſie
omnes excepta portione pro ſuſtẽtatione rectoris alteri appli
cantur. tamen facilius toleratur hec conceſſio: q̃ꝫ augmentũ
veteris penſiõis que non videtur etiã de conſenſu capituli fie
ri poſſe. cõtra formam concilij. prohibemus ſubmiſſio vero de
conſenſu capituli fieri poteſt. vt hic. ⁊ ſic conceditur qꝺ eſt plus
⁊ eſt prohibitum. quod videtur minus. ad quod vide quod no
3 tat. j. de re ec. non alie. c. ſi vna. in cle. ¶ Quarto nota. ⁊ ꝙ epi
ſcopus poteſt concedere quinquageſimam pijs locis. ſ. de no
uo fundandis. vel centeſimam pro magnificandis ſepulturis.
vt. j. de dona. apoſtolice. vtrum autem iſtam quinquageſimam
dare poſſit non ſolum de rebus eccleſie cathedralis. ſed etiam
ſubiectarum. Innocen. tenet quod de rebus eccleſie cathedra
lis tantum pe. contra. per hanc literaꝫ. quia exceptio debet eſſe
de regula vt notat Dyn. j. de regulis iuris. libro. vj. in rubrica
ſed in iſto capitulo. dicitur de eccleſijs ſubiectis in quibus nõ
debet antiqua penſio augeri: vel ipſa eccleſia concedi ſine con
ſenſu capituli. ⁊ ſubdit exceptio ſalua cõſtitutione ⁊c. ad hoc er
go vt ſit bona iſta exceptio oportet intelligi quod etiam de bo
nis ſubiectarum eccleſiarum poſſit epiſcopus dare quinquage
ſimam. ⁊ ſi prorogatur hic canon bone rei. ⁊ dicit abbas ꝙ ſic.
conſuluit petrus magiſter ſuus in queſtione que fuit animoſi
inter predicatores et parochiales eccleſias. qꝺ tñ egi videtur
ſatis extraneum ſm Ioan. an. ⁊ ego hoc credo verum quod p
illud. c. nõ extendat̃. c. bone rei. nec videt̃ intẽtio huius conſtitu
tionis illud. c. extendere nam cum hic per modũ diminutionis
⁊ limitationis huius. c. fiat de eo mentio. nõ videt̃ inducere au
gmentum ⁊ extentionẽ. vt. l. legata inutiliter. de leg. j. ⁊. j. de cẽ
ſitis. cuꝫ apoſtolus. in ſi. ¶ Querit gl. P. ⁊ vtrũ epũs poſſit da
re iſtã quinquageſimã vel centeſimã ſine cõſenſu ſui. c. arg. pri
mo qꝺ ſic. deinde ꝙ nõ. Tertio ponit opi. hu. ⁊ Tan. ꝙ cõſen
ſus ſui. c. exigat̃ quã etiã tꝫ Ioã. Ber. tꝫ ꝙ nõ requirat̃ ⁊ idẽ. tꝫ
Hoſ. hic ⁊ in ſumma huius ti. §. pe. hoſt. dicit ꝙ ſi vult dare de
ſuis redditib⁹ vel cõibus cum. c. põt ſolus. Si aũt de bonis. c.
ſeparatis reqrit̃ cõſenſus. c. ar. ff. p ſocio. l. merito. Pe. ⁊ Ab.
predictorum opi. ad concordiam reducendo diſtinguntq̃ eccle
ſiã monaſticis regulis iformare vl mõaſteria õ nouo cõſtruere
non poteſt

Ponit queſtiones.

non poteſt ſine conſenſu capituli.per.c.ſi epiſcopus.xvi.q.ii.in formate autem vel conſtructe ſine cōſenſu capituli dare poteſt quinquageſimaȝ vel centeſimā per hanc decre.cum adoriēdū ſunt obligati.ſ. de conſecra.ec.vel alta.c.cuȝ ſicut.⁊ hoc placet Joan.and.❡ Secundo quero cū in prima ⁊ ſecunda queſtione capituli ſiat queſtio de eccleſia religioſis cōcedenda in vſus proprios i quo differt prima queſtio a ſcōa.⁊ que fuerit ratio dubitandi.dic qḋ differt prima a ſecūda.quia primo querit de eccleſia cuius collatio ſpectat ad epm̄.ſecūda de eccleſia. que habet patronū.In prima autē fuit ratio dubitandi.quia dionyſius limitauerat parochias ſtatuens quod obuētiones ſpiritualiū.ſ.eas prouenientes pertinent ad illas.vt decime:primicie:oblationes:mortuaria:⁊ his ſimilia.vnde nō videbantur hoc poſſe conferri nec in toto:nec in parte alteri eccleſie. quia ſic ꝯfunderētur termini parochiarum ⁊ fieret contra ordinationem dionyſii.⁊ eccleſia parochiali monētis vnus ſuſtineret onera:⁊ alter cui eccleſia in vſus proprios eſt ꝯceſſa fructus perciperet.contra id quod legitur:vt nota.ſ.de ſepul.c.ſ.⁊ hec fuit ratio dubitandi prime.q.dubitatio vero ſecūde fuit qḋ cuȝ cōcilium lateranēſi prohibeat de nouo imponi vel augeri veterem penſionē fortius videbatur prohibendū ne eccleſia tota alteri daretur.nā propter quod vnū quodqȝ:⁊ ipſum magis. vt in auē.multo magis.C.de ſacro.ſanc.ec.Sed ad hoc reſpōdent vt dixi.ſ.in tertio nota.⁊ alios intellectus refert Joan.andre.Sed quia predictus verior:ideo alios recitare omitto.
❡ Tertio quero cū in toto iſto ti.dicatur.ꝙ prelatus cū ꝯſenſu vel ꝯſilio capituli cuncta agere debet † quid ſi ecōuſo agat contra capl̄m.an eius ꝯſiliū requirere teneatur ⁊ capl̄m teneatur dare.ar.qḋ ſic.xxiii.q.i.quid culpatur.Nā quādoqȝ qs admittitur ad duo repugnantia.ff.de inoffi.te.l.papa.§.ſed nec impuberis.In ꝯtra facit.quia quilibet officio ſuo debet eſſe contentus.vt.l.nemo.ff.de offi.aſſer.nec promiſcuis actibus ⁊c.vt.l.conſulta.C.teſta.dicit Joan.and.qḋ capl̄m nō tenetur dare conſilium contra ſe ipm̄.Idem Jo.phi.⁊ Ant.ad hoc vide nota.pro ⁊ ꝯtra.ſ.de iure patro. peti.⁊.l. accipientes.ff.de auc.tu.cū ibi no.que eſt optima ad hoc.

1 ☞ Vocandi q ſunt ad ꝯciliū ꝓuinciale.
2 Capitula poſſunt ꝯparere p procuratorē.
3 Inuitatus ad actum debet admitti:et ei acquiritur ius ex inuitatione.
4 Citatus ad electionē debet expectari:⁊ admitti.
5 Capitula etiam in negotiis ipſa non tangentibus ſunt vocanda ⁊ admittenda.

Et ſi membra. Ad ꝯcilia prouintialia vocari debēt et admitti cathedraliū eccleſiar̄ capitula.⁊ prima pars ponit querelā.ſcōa prouidet.ibi:viſuȝ fuit.❡ No.
1 primo † qḋ ad prouinciale concilium capitula eccleſiarum ca
2 thedralium ſunt vocanda.[a] capitula vero inferiorum eccleſiarum collegiatarum vocari non debent.quia ille diſponantur per epiſcopū ⁊ ſuum capitulū.vt.ſ.e.nouit ſm Egi.de abbatibus quoad ꝓuinciale cōciliuȝ.dic vt no.Jo.an.ſ.de maio.⁊ obe.ꝙ ſuper.et de prebē.graue.quoad epiſcopale cōciliuȝ.dic
2 vt dicto.c.ꝙ ſup.❡ Secūdo no † ꝙ capitula cōparēt per procuratorem.nā per ſe cōmode comparere nō poſſent.ſ.de ma.
3 ⁊ obe.c.ſi.❡ Tertio no † ꝙ inuitatus ad actū debȝ admitti.⁊ eſt argumētum ꝙ ex inuitatione ius acqritur vnde turpius eiicitur.⁊c.ſ.de iureiurā.quēadmodū.et eſt etiā argumentuȝ
4 ꝙ citat⁹ † ad electionē debet admitti.et ſic fortius expectari.de hoc no.ſ.de elec.cuȝ inter vniuerſas.niſi de nouo peruenīat ad eorum noticiā illos nō habere vocem.ſ.de except.paſtoralis.
5 ❡ Quarto no.in fine ꝙ dicit maxime ex q̄ collige † ꝙ capitula etiā in negociis ipſa nō tāgentibus ſunt vocanda ⁊ admittēda ad tractatū.qḋ intelligit Hoſt.verū niſi prelati de mandato ſuperioris haberēt tractare q̄ ſine trangreſſione obediētie vel iuramēti nō poſſent reuelare.de iureiurā. Ego.N.vel aliq̄ iuſta cauſa ſubeſſet.quare quod inter eos agitur non deberēt aliis publicare ſic no.N.c.nouit.in prin.❡ Quito ⁊ vltimo no. caſus in gl.in qbus iſtis cōciliis debēt etiā laici intereſſe.⁊ tūc intererūt:vt audiant.nō vt iudicem docet.lxiii.docendus.ſed nec ad illa neceſſe eſt eos vocari cū poſſint eis poſtea in ꝓdicationib⁹ publicari.q̄ fieri pōt illis etiā excōicatis.de ſnia excō. Reſpondeo.poſſunt etiam laici illuc venire pro petenda: vel defendenda iuſtitia.ſupra de iudiciis. nouit. In eccleſiaſticis autem negotiis et clericorum correctionibus ſunt excludēdi.de electio.meſſana.⁊ expꝛeſſius i extrauagāti bonifacii que ſtā monaſticē regulis īformare vl̄ monaſteriū d̄ nouo ꝯſtruere

[a] ❡ Sunt vocāda Adde Cardi.l ꝓbe.de.m.§. nec ſane.⁊ cle.ii.l prin. de ꝓinale.

incipit.debent.

❡ De his que fiunt a maiori parte capit. Rubrica.

❡ Dictuȝ eſt.ſ.de his que a prelato et capitulo vel a ſolo ꝓlato fieri debēt.Sed qꝛ ſunt q̄dam que ad ſolum capitulū pertinēt.ſ.de reſc.edoceri.in qbus expediendis vota fratrū diſcordant interduȝ.ideo qd tūc iuris ſit eſt vidēdū.ad materiā facit xix.di.in canonicis.xx.di.vltio. lxiiii.di.extra cōſcientiaȝ.x.q.ii hoc ius.v.ꝙ ſi cōueniunt.ſ.de cle.licet.⁊.c.corā.quia ꝓpter eccleſi.in generali.⁊.c.eccleſia.ii.de renun.cum inter pe.de tēp.ord. nec epi.Item in.vi.de elec.ſi cui.⁊.c.q̄rūdam.⁊.c.cū expediat.⁊ c.indēnitatib⁹.§.ſi qua vo.li.vi.et cle.ꝙ circa.de electionibus.

1 ☞ Statutum eſt in factis capituli pluribus et ſanioribus.
2 Contradictio ſimplex paucoꝝ non impedit ordinationeȝ eccleſie. Juſtificata tamen per cauſam impedit numero.3.
4 Appellatio interpoſita ſine cauſa a minori parte:nō impedit ordinationem eccleſie.
5 Juramentum preſtitum ſuper ſeruāda conſuetudine que rationibus vel canonibus non iuuatur:non obligat iurantē.
6 Jurare nemo debȝ obſeruātiam cōſuetudinis non ſuffulte ratione vel iure ſcripto.
7 Plures de capitulo ſi conſentiunt:⁊ vnus vel aliqui nō:an debeat appellare vel ſufficiat eis contradicere.
8 Cōſuetudo ꝙ non valeat factū a maiori parte capituli:niſi totum capitulum conſentiat an poſſit firmari aliquo curſu tpis.
9 Canonici an poſſint venire cōtra cōſuetudinē quaȝ iurauerūt obſeruare:ſi ſubeſt iuſta cauſa.
10 Juramentuȝ de obediēdo ſtatuto:nō obligat ſtatuto ſublato

Cum in cunctis. Ordinatio ꝓ tis maioris capituli per appellationē et cōtradictionem minoris nihil rationabile opponētis īpediri non debȝ.Et ponit primo factum reꝑhenſibile:ſecūdo prouidet per ſtatutū.ibi:quo circa.
1 ❡ No.primo † ꝙ plurib⁹ ⁊ ſanioribȝ eſt ſtādum in factis capituli:et preſumitur ſanior eo ipſo ꝙ maior.vt dicam poſt glo.
2 ❡ Secūdo no † ꝙ ordinationē eccleſie nō impedit ſimplex cōtradictio paucorū:quod intellige vocatoꝝ.alias cōtemptus vni⁹ redderet eam inualidam.vt.ſ.de elec.ꝙ ſicut.⁊ dixi.ſ.c.ſ. et expone ordinationē.i.que ordināda ſunt in eccleſiis neceſſa
3 rio vel vtiliter.Tertio no † ꝙ non ſimplex cōtradictio paucorum ſed iuſtificata per cauſaȝ habȝ impedire.⁊ intellige ſi iuſta per minorem partē opponitur:⁊ probatur quia nō ſufficit allegare:niſi probetur.vt dicit glo.⁊ facit quod not.in.l.i.ff.ſi qua pau.fe.di.⁊ de.i.de reſt.in inte.et corā quo debeat ꝓbari.dicit glo.ꝙ coram ſuperiore cui ſupple vel corā arbitris electis cōmu
4 niter.ſ.de ap.ſecūdo requis.❡ Quarto no † ꝙ appellatio nō impedit ordinationem eccleſie:ſi fuerit ſine cauſa interpoſita a minori parte.a cōtrario ergo ſenſu ſi cōtradictio minoris partis fuerit iuſtificata p cauſam:nec admiſſa appellatio interpoſita cum expreſſione talis cauſe habebit impedire.qḋ nō eſt verum ſm Inn. q dicit ꝙ lȝ appellatio iudicialis ex cauſa iuſta emiſſa īpediat ꝓceſſuȝ iudicis a quo.vt.c.vt debitis.de app.et c.ii.c.non ſolū.li.vi.cum appellatio extraiudicialis vel ipſius pēdentia non impedit actum geri:nec appellationis pretextu impeditur actus qui geritur:niſi in appellatione veritas cauſe allegate ꝓbetur.qḋ ſecus eſt in appellatione iudiciali.vt.c.interpoſita.ſ.de appel.Ratio diuerſitatis eſt qꝛ in appellatione iudiciali requiritur qui appellationē admittit.⁊ examinat cauſam an ſit vera:vel falſa.ſed in extraiudiciali ille a cui⁹ grauamine appellatur:non tenetur appellationē admittere nec poteſt de veritate cauſe allegate cognoſcere quinimmo ſi capitulū a quo appellatur reqrat appellantem:ꝙ corā eo probet nō tenebitur ad hoc quaſi habeat capitulū ſuſpectū de appel.cū ſpeciali.de offi.d ele.ſuſpitionis.⁊ de iurib⁹ iſtius appe.extraiudicialis ⁊ differētiis inter eam et iudicialē.vide.ſ.de elec.cum inter canonicos.⁊.c.cum nobis olim.⁊.ſ.de ma.⁊ obe.dilecti.in glo. ſed qd prodeſt cuȝ remiſſionib⁹ ibi datis per Jo.an.❡ Quito
5 no † ꝙ iuramētum preſtitum ſuper ſeruanda cōſuetudine.q̄ ratione vel canonibus nō iuuatur.non obligat iurātem:ſicut nec iuramētum preſtitum cōtra iura.vt.l.non dubium.C.de legi. et eſt cōtra quoſdam nimis:immo min⁹ religioſos qui iurati dicere veritatē:deierant.dicētes ſe prius aſtrictos iuramento ad faciēdum vtilitatem domus ſm Hoſt.Sunt enim tales ſuperſticioſi.de qbus in.l.ſub cōditione.ff.de cōd.inſt.❡ Sexto
6 no † ꝙ nō debȝ quis iurare obſeruantiaȝ conſuetudinis non

Opponit in contrarium.

ſuffulte ratione vel iure ſcripto.ꝛ punitur qui cōtra fecerit.vt
hic patet.ꝛ vide quod not.j.de elec.ſtatut.in cle. ❡Oppo.di-
citur hic.quod pauci aliquid rationabile allegantes audiun-
tur contra maiorem partem contra immo videt ſemp ſtandū
maiori parti:vbi melior zelus eſſe preſumitur. Solu.vt in glo.
ar.qđ non ſemp ꝛc.ſtatur enim regulariter maiori parti in om
ni diſpoſitione vniuerſitatis in auctoritatibus ſanctoꝝ in tuto
ris.datione:in remiſſione facienda a creditorib⁹ inſtrumentis
ſtatutis.ꝛ ſimilibus. ꝛ hec vera niſi per minorem partem con-
trarium demonſtretur.vt hic ſecundum gloſ. ❡Secundo op
po.dicitur hic quod valet qđ fecerit maior pars contra immo
videtur quod debeant eſſe due partes.vt.ff.quod cuiuſq; vni-
uer. not.l.plane.ſb.due partes debent eſſe preſentes in nego-
tio de quo agitur in vniuerſitate:vt in contrario.ſed ſufficit il-
larum duarum partium conſentire maiorem partem in omni
negotio.niſi cū de nouo aliqua conſtitutio promulgatur.tūc
enim debent omnes eſſe preſentes:nec in preiudicium abſenti
um poſſunt preſentes aliquid ſtatuere.Ita dicit glo.ꝛ ita. ꝛc.
Hun.Phi.Gof.ꝛ Hoſti.dicunt quod non valet cōſtitutio:niſi
due partes ſint preſentes per eadem iura allegata in glo.Gui.
Ra.ꝛ Ala.dicunt qđ ſufficit maior pars ꝛ reſpōdent ad leges
quas dicunt loqui in vniuerſitate laicorum. in qua ſpurij ad-
mittuntur.ſecus in collegijs clericorum in quo tales ꝛ ſimiles
reſpiciuntur.de filijs preſbyt. c.j.quod dicitur de duab⁹ parti
bus placet Jo.and.quod intelligit vocandorum.facit qđ not.
ſ.de ma.ꝛ obe.c.ſi.in ſi. iij glo.ad hoc.ꝛ.q.ij.hoc ius. de hoc in
ſpec.de ſi.in principio.ꝛ.ff.ad muni.l.qđ maior.ꝛ.ſ.de conſtit.

Ponit queſtiones.

cum omnes. ❡Quero poſt glo.ꝛ docto.T ſi qua ſunt in capi-
7 tulo ꝛ vnus ſiue plures non conſentiant an debeant appella-
re vel ſufficit eis ſimpliciter contradicere.ſo.ex dictis Inn.di
ſtigue quandoq; in iudicio vel in forma iudicij precipitur ali-
quis per capitulum iuriſdic.habens ꝛ tunc eſt neceſſe appella-
ri:vel tali precepto obedire.ſ.de re iudi.c.quo ad conſultatio
nem.quandoq; vero actus capituli cui vult vnus vel aliqui cō
tradicere non eſt iudicialis nec in figura iudicij explicatur. vt
eligere:alienare ꝛ ſimilia.ꝛ tunc diſtingue tres caſus.nam quā
doq; vnus vel plures pretendunt grauamen inferri a capitulo
in facto proprio.quandoq; in factis eccleſie quandoq; in facto
tertij.primo caſu quando in factis proprijs puta eligitur quis
ad aliquod officium ꝛ tunc dicas quod aut eſt officiū publicū
authoritate ꝛ vtilitate.aut eſt publicum authoritate.ſed vtili-
tate priuatum.qualia ſunt que habes.lxxxvi.diſtinc.c.ſi. Pri-
mo caſu dꝫ appellari:nec ſufficit ſimpliciter cōtradicere.vt.C.
de ap.l.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.l.hi qui ad ciuilia.ſecūdo caſu ſi eſt publicū
authoritate:non vtilitate.ſufficit ſe excuſare nec expedit appel
lare vt.ff. quando ap.ſit.l.j.§. ſi quis tutor. Si ergo in vtroq;
non interponatur appellatio vel⁹ excuſatio videtur electiōi de
ſe facte tacite conſentire.ꝛ hoc verum vbi talis elect⁹ eſt de cor
pore illius vniuerſitatis vel collegij.ſi vero ſit extraneus.neceſ
ſarius eſt conſenſus expreſſus.vt.ſ.de elec.cum inter canoni-
cos.Alij dicunt quod licet predicta vera ſint in honoribus et
muneribus ſecularibus :in quibus cogitur quis inuitus con-
ſentire.vt probant iura predicta ſecus in eccleſiaſticis in quib⁹
quis inuitus conſentire non cogitur.vt patet ex no.de etate ꝛ
qualita.queris cum ergo extra iudicium capitulū aliquid mā
dat:tunc omne ius ꝛ omnis exceptio ſalua manet:etiā ſi nō fue
rit appellatum.ꝛ hec de primo membro.vbi quis pretēdit gra
uamen in facto proprio.ſecundo caſu principali cum quis pre-
tendit grauamen in factis eccleſie.ꝛ quod capitulum non bene
peragat tunc ex dictis Inno.ꝛ Hoſti.videtur colligi qđ nō ex
pediat neceſſario appellari:ſed ſufficit ſimpliciter contradice-
re.ſi tamen appelletur valet appellatio ꝛ operatur deuolutio
nem ad ſuperiorem;nec valebunt litere impetrate ab altera par
te:niſi fuerit facta mentio de tali appellatione.ad papā vel ali-
um interiecta.vt.ſ. de ap. oblate.non tamē impedit innouare
vt hic.eſſet enim iniquum.ꝙ ꝙ cito appellaretur etiā ex falſa
cauſa aſſignata ceſſaret a faciendo is a quo appellatur ſecun-
dum Inno.ꝛ vide quod not. Jo.and.in.d.c.oblate.ſuper vlti.
glo.ꝛ.ſ.de reſcrip.ex parte. Tertio ꝛ vltimo.cum vnus de ca-
pitulo pretendit tertium a capitulo iniuſte grauari an ſuffici-
at contradicto ſine appellatione dicunt quidam quod ille cui
diſplicet hoc factum tenetur contradicere:alias videtur tacite
conſentire.ꝛ peccato ꝛ crimini ſe inuoluit.pro quo optime fa-
cit.l.omnes.C.de appel.appellare autem non tenetur:nec ſuā
contradictione proſeq:cum ſua non interſit.ij.q.vi. non ſolent
in modum tamen denuntiātis admittetur ratione pacti.ij.q.
vij.quapropter.ꝛ de iureiuran.quēadmodū et de iudicijs no-
8 uit. ❡Secūdo quero T an aliquo curſu tēporis firmari poſſit
hec conſuetudo;quod non valeat factum a maiori parte capi-
tuli:niſi totum capitulum conſentiat.hec decreta.facit qđ non
preterea cū peccent vtentes tali conſuetudine curſu temporis.
firmari non poterit de ſimo.non ſatis.Item inducentes illam
habuerunt malā fidem.ergo ꝛc.vt in regula male fidei. In cō
trarium facit quia contra canones preſcribitur. de elec.cum a-
na.c.cū eccleſia vulterana.de iudi.nomi.ſ.c.j. ea noſcit.dama.
q.j.hoc.c.ſic diſtinguit.nam quandoq; conſuetudo diſponit cō
tra ius naturale.vt contra precepta.l.diuine vel euāgelij.ꝛ hec
nulla conſuetudine confirmatur.de conſue.c.fin.ꝛ dicto.c.non
ſatis.ꝛ in aut.vt nulli iudi.§.qr.vero quandoq; diſponit cōtra
ius poſitiuum ꝛ tunc aut illud ius concernit fauorem illorum
qui vtuntur contrario.ꝛ poteſt hoc caſu induci conſuetudo cō
tra illud ius cum poſſint ſuo fauori renuntiare. de regulis.ad
apoſtolicā Quandoq; illud ius poſitiuum eſt inductum in fa
uorem eccleſiarum.ꝛ tunc non poteſt ei contraria conſuetudi-
ne derogari niſi per papam vel ius aliud approbetur.ꝛ hoc p
pter malam fidem ꝛ pactum connexum. de preſcri.c.ſi. ❡Ter
9 tio quero. T an canonici poſſint venire contra conſuetudinem
quam iurauerunt obſeruare:ſi cauſa ſubeſt. Jo.quod ſic.xj.di-
ſtinc.in his archi.in decre.de cle.non reſi.libro.vi.dicit iuratā
conſuetudinem non poſſe per capitulum in melius reformari
authoritate propria allegat de iure iur.ſi vero de elec.ven.ꝛqđ
ibi no. Innoc.Hoſtien.ꝛ Compo.dicit tamen forte ſecus:vbi
cauſa ſubeſt Jo.an.dicit communiter teneri quod iuramentū
quo ſingulares de collegio vel corpore iurarunt ſeruare conſti
tutiones vel ſtatuta:non impedit quominus illa collegialiter
p eos (ad quos ptinet) tolli poſſint.arctat enim iuramentū
ſingulare ad illa ſeruāda:ꝙ diu ſunt ſtatuta.ꝛ ſic (vt dicit)ſer
uat totus orbis.alias fere omnes ſtudentes eſſent periuri:cū
ſingulariter iurent ſeruare ſtatuta vniuerſitatis(quam ipſi cō
ſtituunt) que per eos poſtmodum correcta:vel ſublata nō ſer
uant idem in rectoribus locorum vel corporū pro hoc facit ꝙ
ſicut iuramentum de obediendo prelato non obligat iurantē
10 illo remoto.vt.ſ.de cle.venerabil. in vltima glo. T ita iuramētū
de obediendo ſtatuto nō obligat ſtatuto ſublato: aliqui tamē
ſtatuendo faciant ſpeciale ſtatutum:ꝛ caute.ſ.quod iuramentū
ſuper ſtatutis preſtandū nō impediat illa tolli vel mutari etiā
nuda voluntate.ꝛ hec vera cum iuratur obſeruantia ſtatutoꝝ
vt illis ſublatis intelligitur etiam iuramētū ſolutū. Si vero iu
ratur ſuper facto quod in ſtatuto redigitur puta iurant cano-
nici non recipere apoſtatam vel ſimilia.tunc licet ſtatutum de
hoc factum tollatur remanent obligati qui iurauerunt ad ob
ſeruantiam addunt quidam alium modum perpetuandi ſtatu
ta iuramēto. quando.ſ.vniuerſitas vel corpus per ſyndicū ad
hoc conſtitutū iurat non mutare.quod non placet Joan.an.
per ea que ipſe not. de iure iuran.veritatis.ſuper vltima gloſ.
de ſen.ex.romana.lib.vj.ſuper glo.ſi.ꝛ vide quod not. Jo.an.
in additio.ſpec.de iureiur.§.j.verſic.quid ſi aliquid.ꝛ. ſ.de pre
ben.c.dilecto.vbi videas.

1 ❡Canonicus vnus de capitulo non habet iuriſdictionem ſiue ius ſubijciendi eccleſiam interdicto .Et in illud poſſit ſibi vendicare ex conſuetudine.nu.6.
2 Interdictum poſitum in eccleſia per illum qui non habet poteſtatem:non debet ſeruari
3 Epiſcopus debet compellere ex officio ſubditos vt non ſeruēt interdictum a non ſuo iudice latum.
4 Pena ſuos debet tenere authores.
5 Debitum ſi ſubtrahatur eccleſie poſſunt epiſcopus ꝛ canonici ſubijcere eccleſiam interdicto.
7 Epiſcopus qui non deliquit an poterit celebrare in cathedrali eccleſia interdicta per iudicem competentem.

Ceſſuit. Canonicus non interdicit eccleſiā ſed hoc debet facere epiſcopus cū capitulo ſuo.ꝛ ſunt due partes.ſecunda ibi fraterni-
1 tati. ❡Nota primo. T quod vnus canonicus de ca-
pitulo non habet iuriſdictionem ſiue ius ſubijciendi eccleſiam
a interdicto[a] ratio eſt.quia licet capitulum hoc poſſit:non tamē
ſinguli de capitulo.ſinguli enim de capitulo non ſunt dñi bo-
norū:vel rerū capitali ſed capitulum.xij.q.ij. qui manumitti
tur.ꝛ hoc verum vbi capitulum non eſſet negligens.Quid er-
go ſi capitulum eſt negligens:videtur quod vnus poſſit exer-
cere cenſuram:ſicut alijs negligentibus poteſt iura eccleſie p-
ſequi.ſ.de re.eccle.non ali.c.ſi quis. Item ꝛ eligere iuxta nota.
de poſtu.gratum. contrarium credo.nam licet ſuccedat in re-
cuperatione rerum.vt dicto.c.ſi quis non tamen illa poterit re-
cuperare exercendo cenſuram et iuriſdictionem.quia propter
negligentiam capituli in iuriſdictionis exercitio:non credo ꝙ
ad vnum

a ❡Interdictum. Unde autem dicatur vide Card. in cle.j.ñ.q. de ſententia excom. ubi quid differat interdictum eccleſiaſticū ꝛ ciuile ꝛ interdictū ꝛ excōmunicatio in caſibus particularibus cantur ſcđ cardi.in cle. j.de ſepul. c.ad hoc de appel. in c. j.ꝛ in c. iſ de ſenti. ex com. in vj.

ad vnum de capitulo deuoluatur etiam p recuperatione re-
2 rũ eccleſie:vt hic videtur ꝓbari. ¶ Secundo no.† ꝙ interdi-
ctum poſitum in eccleſia per illum qui nõ habet poteſtatẽ:nõ
debet ſeruari:quia ꝓlatum a iudice incompetenti.argu.c.at ſi
3 clerici.de iudic. ¶ Tertio not.† ꝙ epiſcopus debet cõpellere
ſubditos ex officio:vt nõ ſeruent interdictũ a nõ ſuo iudice la
tum.verum aũt per talem queratur in obſeruantes quaſi poſ-
ſeſſio.dic vt ſubtiliter not. Innocẽ.ſ.de reſtitu.ſpolia.olim.i.
4 ¶ Quarto no.† ꝙ pena ſuos debeat tenere auctores.de quo
j.q.iiij.in ſumma.vbi plene. Item ꝙ pena debet cõmenſurari
delicto:neq; durius neq; remiſſius iudicari delictum:ꝙ̃ facti
qualitas depoſcat.vt.l.reſpiciendum.ff.de penis. ¶ Quinto
5 innuitur † ꝙ ſi eccleſie debitũ ſubtrahatur poſſunt epiſcopus
⁊ canonici ſubijcere eccleſiam interdicto.ſed expone interdi-
ctum.i.ceſſationẽ diuinoꝝ.de quibus ceſſationibus dic vt in
c.ij.⁊ penul.de offi.ordin.lib.vj.capitulum autẽ ſine epiſcopo
nõ videtur habere iſtam poteſtatẽ:nam niſi ſede vacante: vel
de loci conſuetudine nõ habet capitulũ iuriſdictionẽ aliquaʒ
de here.ad abolendam.de offi.ordi.irrefragabilis. ¶ Quero

¶ Ponit queſtiones.

† vtrum canonicus de cõſuetudine poſſit ſibi vendicare iſtud
6 ius interdicendi. dicit Inno.ꝙ conſuetudo dat iuriſdictionẽ
ſupra de foro compe.cum cõtingat.ratione aũt huius iuriſdi
ctionis poterit interdicere.ad hoc de offi.ordi.ex literis.ſim-
plici vero canonico iuriſdictionẽ nõ habenti nõ poteſt compe
tere hec facultas interdicendi.in prelato ſecus.de appella. di
lectis.patet ergo ꝙ ſi canonicus habet iuriſdictionẽ in homines
habitantes infra limites ſue prebende poterit eos interdicere
⁊ excõicare.⁊ circa hoc vide quod not. Jo.andre.ſ.de reſtitu.
ſpolia.olim.ij.in gloſ.petebat.ver.poteſt.conſuetudine etiaʒ
introduci nõ poſſet:ꝙ pro factis cõmunibus eccleſie canoni-
cus interdicat vel excõicet homines eccleſie.quia non ſunt ſui
ſubditi:ſed capituli.vt dictum eſt in primo notabili. ¶ Secũ-
7 do querit Hoſt.† an in eccleſia cathedrali interdicta per iudi
cem competentẽ:poterit ep̃us qui in hoc nõ deliquit in ea ce-
lebrare.argu.ꝙ ſic.de offi.ordi.irrefragabili.§.ceterum.vt ſic
ſpiritualis ſpõſus reddat debitum ſponſe ſue.de celebra.miſ.
c.i.⁊ hoc tenet Hoſt.ſm tenorem indulti ſibi priuilegij: ⁊ non
aliter.de quo.j.de priuile.quia nõnulli. Jo.an. reprobat hoc
dictum ⁊ tenet ꝙ nõ poterit celebrare.nõ obſtat.c.qđ nõnulli.
quia tex.ille loquitur de generali interdicto.vt patet ibi cum
cõmune terre.ſi vero ſingulariter eccleſia cathedralis vel alia
ſupponatur interdicto nõ poterit in ea celebrari pretextu il-
lius priuilegij vel alterius.⁊ ita not. Jo.andr.in.c.ſi.in prima
glo.j.de ſenten.excõ.li.vj.

1 ¶ Terminũ a iure ſtatutum nemo põt coarctare ſine cau-
ſa niſi papa.
2 Literas ad beneficia qs põt impetrare p aliũ etiã laicum.
3 Prelatus exhibendo alicui reuerẽtiam vt prelato: videtur iu
ri ſuo renuntiare.
4 Actũ ꝯtrariũ iuri ſuo qs faciendo ei renuntiare videtur.
5 Appellatio illius cuius nõ intereſt nõ impedit ordinationem
eccleſie.
6 Prelatus pactis tacitis vel expreſſis nõ preiudicat iuri publi
co ſicut iuri priuato.
7 Gratia ſi eſt ſubreptitia:inhibitio vel proceſſus executionis di-
cte gratie:nõ afficit beneficium:nec ligat manus ordinarij.

Ex ore. Cõmunis ordinatio eccleſie per contra
dictionẽ vnius cuius nõ intereſt impe-
diri nõ debet.⁊ ſunt due partes.in prima deciſa fa-
cti narratio.in ſecunda cauſe deciſio.ibi: quia vero.
prima duo facit.ponit partiũ compromiſſionẽ.ſecũdo illatio
nem Bernar.que quatuor continet literarũ apoſtolicarũ for-
mã.annuli miſſionẽ.executoris dationem.capituli rebellionẽ
Secũda etiã duo facit.primo ex triplici motiuo cõcludit con
tra B.ſecundo confirmat electionem prepoſiti exprimẽs qua-
re dicto.B.ſilentium imponit. ¶ Not.primo ꝙ papa ſtatuit
capitulo terminũ vnius menſis ad eligẽdum:⁊ ſic arctauit ter
1 minũ a iure prefixum.ſ.de conceſ.preben.c.ij.† ꝙ alius ꝙ̃ pa
pa terminũ a iure ſtatutum ſine cauſa arctare nõ poſſet. vt in
regula indultum.de regu.iur.lib.vj.per Dy.⁊ Bart.in l.ij.ff.
de re iudi.⁊ ſupra de appel.cum ſit romana. ¶ Secundo not.
2 ꝙ pater obtinuit literas pro filio.† ⁊ ſic poteſt quis p alium
etiam laicum literas ad beneficia impetrare ⁊ per procurato-
rem.infra de reſcrip.c.gratia.lib.vj.in literis ad lites dic vt ſu
pra de reſcrip.quia nõnulli. ¶ Tertio not.ꝙ iſti canonici re-
ceperunt literas pape ⁊ ſtatuto termino ⁊ pro reſponſo aliũ
elegerunt.⁊ ſic ſtatutum termini nõ impedit innouari in actu
extraiudiciali:in iudicio vero ſecus.quod dic vt.ſ.de appel.ſi
gnificante. ¶ Quarto no.ꝙ hic fuit facta probatio negatiue
ſcʒ ꝙ inueſtitus nõ fuit.⁊ ſic negatiũ loco vel tempore nõ arcta
ta videtur ꝓbabilis.quod dic vt.ſ.de electio.bone.j. ¶ Quin
to not.ꝙ aliud eſt mandatũ de inueſtiendo:aliud inueſtire de
facto.ſicut aliud eſt eligere:aliud eligere velle. vt.l. in emptis.
C.de contrahẽ.em.⁊.l.qui ſe patris.C.vn̄ libe.per doc.⁊ aliud
ſi papa confert:aliud ſi conferri mandat.vt.c.dilectus. de pre
3 ben.⁊.c.ſi poſtꝙ̃.eo.titu.li. vj. ¶ Sexto not.† ꝙ exhibẽdo ali
cui reuerentiã vt prelato:videtur iuri renuntiare qđ habet in
illa prelatura.ſic ſuper certa re pro alio aduocando nõ poteſt
poſtea eam vt propriã vendicare.quod dic vt.ſ. de tranſacti.
a ex literis.⁊ not.bene ꝙ ille qui alteri facit reuerentiam[a] vide-
tur eum in ſuperiorem recognoſcere: ſimiliter ſententie eius
obtemperando.de reſti.ſpolia.olim ꝓcuratoꝛ.xvij.diſt.quie-
ſcamus.munus conſecrationis recipiendo.xiij.q.vj.hoc quip
pe.aliquẽ ad exercenda pontificalia admittendo.vij.q.j.pon-
tifices.⁊ per hos actus probatur ſubiectio ⁊ dominiũ. quali-
ter vero ꝓbetur familiaritas:ſiue quem eſſe alterius familia-
rem.dic vt.l.j.§.de publica.per Bar.⁊.ſ.de reſtitu.ſpoli.cum
4 ad ſedem. ¶ Septimo not.† ꝙ faciendo quis actũ contrariũ
iuri ſuo:videtur tali iuri renuntiare.ſimplex aũt taciturnitas
ſine actu cõtrario nõ operatur renuntiationẽ.vt colligitur ex
not.in.l.cauſam.de in rem verſo. de vſuris.qđ dic vt.j. de cen
ſi.peruenit.⁊.l.que dotem.ſolu.matri.p Bar. ¶ Octauo no.
ꝙ ſucceſſiue ⁊ ſub ꝯditione debet quis ꝓponere ⁊ allegare di
uerſa iura ad excluſionẽ aduerſarij.qr ⁊ que nõ proſunt ſingu-
la multa iuuant.de teſti.preterea.⁊.ſ.de teſta.raynutius.§.tu
tore.⁊ ſic debet facere cautus aduocatus:efficacioꝛẽ rõnem vl
5 timo reſeruando. ¶ Nonono.† ꝙ appellatio illius cuius nõ
intereſt nõ impedit ordinationẽ eccleſie.ꝯcoꝛ.ſ.de elect.cum

¶ Opponit in ꝯtrariũ

nobis olim.⁊.c.cũ inter.R. ¶ Oppo.dicitur hic ꝙ in ſignum
inueſtiture habuit annulũ:⁊ ſubdit ꝙ per hoc nõ fuit aliqua-
tenus inueſtitus.cõtra per talem inueſtiturã videtur queſita
poſſeſſio beneficij:ſicut per traditionẽ clauiũ.quare poſſeſſio
rerũ ſub clauibus poſitarũ.vt.l.clauibus.ff.de ꝯtrahẽ.em. et
l.ꝗuis.de bo.auc.iu.poſ.preterea.videtur ꝙ per talem inue-
ſtiturã etiã in beneficio ius queratur:ſicut per electionẽ queri
tur ius electo.ſ.de elec.cũ inter canonicos.ex inueſtitura eni
tali apparet cõſenſus conferentis beneficiũ:⁊ recipientis: qui
ſolus ſufficit ad ius acquirendũ:ſicut cõſenſus eligentiũ ⁊ ele
cti.vt dicto.c.cum inter canonicos.Si ergo hic fuit.B.queſi-
ta poſſeſſio ⁊ titulus in prepoſitura.ergo electio capli fuit nul
la:tanꝗ̃ facta de beneficio nõ vacante de iure.vt.ſ.de ꝯceſ.pre
ben.poſt electionẽ.iſte aũt tex.dicit ꝯtrariũ. ergo male. Quo
ad primũ dic ꝙ per inueſtiturã nõ queritur poſſeſſio beneficij
vt hic.⁊.ſ.de ꝯceſſi.prebẽ.ꝓpoſuit.nõ ob.l.clauibus. qr aliud
in clauibus:aliud in inueſtitura per annulũ vel birretũ. nam
ſub clauibus rerũ cuſtodia cõtinetur.nõ ergo mirũ ſi eis tra-
ditis ⁊ res ipſe ſub cuſtodia clauiũ poſitis tradite videantur.
ſed annulus:birretuʒ:baculus: vel liber nil habẽt cõe cũ poſ-
ſeſſiõe beneficij.ideo de vno ad reliquũ nõ infertur.vt.l.ſi ma-
ritus.C.de do.inter virũ ⁊ vx.⁊ eſt ſi.qđ not.ſ.de offi.ordi.co-
ram.ad aliud contrariũ de acquiſitione iuris per inueſtiturã:
dicas ꝙ illud eſt verum cum papa inueſtit:ſiue ordinarius.ſe
cus eſt aũt ſi mãdat inueſtiri:quo caſu ſcʒ anteꝗ̃ inueſtitio ſub
ſequatur:capitulũ alteri conferat vt eligat.valet qđ facit capi
tulũ.⁊ ita loquitur hic vbi papa nõ inueſtiuit:ſed inueſtiri mã
dauit.qđ pꝫ duꝫ dicit tex.annulo aureo deſtinato.⁊.l.⁊ ſi mã
datũ fuit ⁊c.Conclude ergo ꝙ ſi habuiſſet inueſtituram a pa-
pa:eſſet queſitum ſibi ius in prepoſitura:⁊ electio capituli fuiſ
ſet inualida. In rebus vero tẽporalibus ⁊ alijs contractibus
per inueſtiturã nõ tranſit dominiũ ſine traditione. de pactis.
l.traditionibus.niſi in caſu.l.ſi.C.de ſacroſanc.eccle.⁊.c.ij. de
conſuetu.vbi de hoc ſm Jo.an.qui allegat not.ſ. de his que
fiunt a prela.c.continebatur.ſed hoc magis placet. vt ibi dixi
in ſexto notabili. ¶ Secundo opp.hic papa mandauit ꝙ eli-
gerent iſtum.B.ſed videtur ꝙ talis coarctatio facultatis eli-
gendi fieri nõ poſſit. vt.ſ.de elec.cum ꝯtra.So.conſuetudine
nõ poteſt libera facultas adeo coarctari.vt ibi.papa vero po
teſt vt hic.quia ſupra ius.⁊.c.vt dicto.c.propoſuit. ¶ Tertio
oppo.dicitur hic ꝙ reuerentiã exhibendo renuntiat iuri ſuo.
contra renuntiatio fieri debet in manibus ſuperioris.vt.ſ.de
renuntia.admonet.cum ſimi.alleg.in gloſ.magna. que ſoluit
ꝙ iſtud in renuntiatione expreſſa:vt ibi.aliud in tacita:vt hic
ſimile in renũtiatiõe fori ſui epiſcopi.que poteſt fieri tacite in
alterius dioceſi contrahendo:nõ aũt expreſſe.vt not. Inno.ſ.
de foro cõpe.dilecti.ſimiliter ⁊ in pacto ꝙ efficacius operatur
ꝗ̃ expreſſum.vt.l.ij.⁊ ibi per Cyn.C.de pactis. ¶ Quarto ad

[a] ¶ Reuerẽtiã. Reuerẽtie pſtatio arguit conſenſuʒ.vide Bal. in tracta. ſciſma. ⁊ in regula beneficiũ.

idem oppo. ⁊ videtur ꝙ taciturnitas nō preiudicet etiam coniuncta cum actione. vt. c. dilecto. ſ. de preben. quod etiā gloſ. allegat in contrariū: ⁊ nō ſoluit. tu dic ꝙ priuato iuri ſuo bene videt̃ quis renunciare actū contrariū faciendo. nō aūt iuri publico. vt ſcʒ qui male tenet abſtineat a petitiōe. ⁊ beneficiuʒ
6 in quo nō habet canonicus ingreſſum dimittat. † Non enim prelatus vel alius pactis tacitis vel expreſſis preiudicat iuri publico ſicut ſuo iuri priuato. ad hoc. l. iure gentiū. §. ſi paciſcar. ff. de pactis. ad hoc facit ſm̄ Hoſt. ſ. de inſti. c. cum veniſſent. ad ſi. vbi ille abiurando preiudicat iuri ſuo priuato nō autem dignitati ſue. ¶ Quinto oppo. hic dicitur ꝙ ſtatim confirmato prepoſito in epiſcopū aliū elegerunt. contra immo videtur ꝙ nō ſit electio de alio celebranda ante conſecrationē vel decurſo tempore de conſecrandis. vt. ſ. de electi. cū in cunctis. Solu. potuit hec electio celebrari. quia ille ſic electus renuntiauit in manibus prelati ſui. vt dicto. c. ammonet. Si aūt ſine renuntiatione expreſſa prepoſitus electus in epiſcopū conſentiret: ꝙ capitulū ad dictam prepoſiturā aliū eligeret. dicit Hoſtiē. ꝙ nō valet electio: cum nō ſit facta de prepoſitura vacante: nec iſte conſenſus infert in renuntiationeʒ cum nō ſit facta in manibus ſui iudicis. vt. ſ. de renuntia. c. penul. ⁊ ſi. ſecus dicit in beneficio quod tenetur per collationem prelati. ſi enī id diceret prelato: ⁊ prelatus per hoc cōferret: valeret collatio. quaſi per hoc videatur electus tacite renuntiaſſe: ⁊ prelatus cōſenſiſſe. ⁊ ſic intelligo decre. beneficiū. de regula. li. vi. vt loquatur in collatore nō in electore. contra predictā tū diſtinctionē videtur iſtud. c. vbi tacita renūtiatio que inducitur per actū contrariū: nō exigit penitentiā ordinarij collatoris. preterea quo ad preiudiciū generandum renuntiāti preſentia collationis nō eſt neceſſaria. vt dicto. c. ammonet. ⁊. c. veniēs. eo. titu. per Jnno. vnde ille qui dat licentiā eligendi tacite: videtur renuntiare. quia aľs eius licentia vel conſenſus eſſet inefficax. vnde ille qui vult conſequens: videtur etiam velle antecedens: ſine quo ad conſequens perueniri nō poteſt. vt. l. illud. ff. de acqui. hered. ⁊. ſ. de offi. deleg. preterea. vt tū ponas te in tuto facias ſemper renuntiare habenti titulū anteꝙ conferas vel eligas ſm̄ Jo. an. ¶ Sexto oppo. litere fuerunt preſentate capitulo ergo fuit affecta prebenda. vt. c. ſi ſoli. de conceſſi. preben. li. vi. ergo collatio alteri facta nō tenuit: nec electio vt ibi. preterea fuit dies aſſignata ad reſpondendū. ⁊ ſic lis pendebat. ergo lite pendente capitulū nō potuit eligere. vt. ſ. vt lite penden. per totū. ⁊. c. ſignificatū. de appel. Sol. quo ad primū dic ꝙ executores hic nō inhibuerunt. aľs ſecus. vt in contrario. Ad ſecundū dic ꝙ hic litere fuerūt nulle. quia tacita veritate cum nō eſſet in ordinib⁹. vt dicit glo. patere ex integra ergo nō tenuit termini aſſignatio: nec proceſſus. ex quo colli-
7 ge † ꝙ ſi gratia eſt ſubreptitia inhibitio vel ꝓceſſus executionis dicte gratie nō afficit beneficiū: nec ligat manus ordinarij quod credo verum. ¶ Querit glo. ſi electio celebrata a capitulo nō tenebat: ⁊ iſte. B. tali electo exhibuit reuerentiā vt prelato ſiue prepoſito: cum nō eſſet. an videatur renūtiare iuri ſuo tacite. vt vult hec decre. videtur ꝙ nō. per regulā. non preſtat impedimentū. in contrariū facit. l. plane. in prin. ff. de lega. j. ⁊ qđ no. in. l. ſi is qui ſine. in. l. ex ca. ff. de teſta.

¶ Ponit queſtionem.

¶ Reparatione fabrice. ad fabricā eccleſie de iure nō tenētur niſi q reddit⁹ ad hoc deputatos percipiūt. not. gl. in. c. de cernim⁹. ex. q. j. fallit niſi redditus nō ſufficerēt ⁊ rector ſupabūdaret. idē ca. cā ⁊. q. in. c. monachus ⁊ ibi Jo. de tur. cre. Jnno. ⁊ Hoſt. hic.

1 ☞ Prelatus cum maiori parte capituli cōtradicente minore ſtatuere poteſt: ꝙ ad neceſſariā reparationem fabrice quilibet canonicus conferre teneatur.
2 Maior pars capituli pōt imponere collectā oībus de capitulo: nō obſtante contradictione minoris partis.
3 Onus iniunctū per maiorem partē capituli: nō poteſt minor pars recuſare.

Ex parte. † Prelatus cū maiori parte capituli contradicente minore ſtatuere poteſt: ꝙ ad neceſſariā reparationem fabrice quilibet canonicus conferre teneatur. primo ponit querela. ſecundo ſtatutum ⁊ puiſio. ¶ Not. primo de reparatiōe fabrice ꝓ qua de fructibus eccleſie debet certa portio conſeruari. xij. q. ij. quatuor. de ec. edi. c. ij. ⁊ ibi not. Si aūt non ſufficiat portio aſſignata. dic vt ibi. ¶ Scđo not. † ꝙ maior pars capituli poteſt imponere collectam oībus de capitulo nō obſtante contradictione minoris partis. poſſunt enim collegiati inuicem ſe grauare ꝓ onere ſiue debito neceſſario perſoluēdo. vt not. in. l. j. ff. quod cuiuſꝗ vniuer. no. facit qđ no. Bart. in. l. iij. ff. de re iudi. vnum aūt grauare nō poſſet vniuerſitas etiam per modū ſtatuti. vt not. in. l. j. C. que ſit long. conſuetu. ¶ Tertio not. † ꝙ onus iniunctum per maiorem partē capituli nō pōt minor pars recuſare. quod intelligit Jnno. verum quo ad bona ⁊ ſtipēdia: que vnuſquiſꝗ canonicus ab eccleſia ſua recipit cuius fabrica reparari proponitur. Jn illis enī poterunt canonici grauari. in bonis vero ꝓprijs: puta patrimonialibus grauari nō poſſent inuiti. Jdem Hoſt. ⁊ Abb. Joā. and. remittit ad no. ſ. de conſti. cum oēs. ſuper prima glo. per eam dic vt ibi dixi.

¶ Ut eccleſiaſtica beneficia ſine diminutiōe ↄferant̃. Rubri.

¶ Dictum eſt ſupra de beneficijs conferendis que cum integritate ⁊ ſine diminutione conferenda ſunt ⁊c. facit. j. q. iiij. c. vlti. in ſi. ⁊. ſ. de prebē. vacante. ⁊. c. extirpande. in ſi.

1 ☞ Judicium debet ꝓcedere de vultu dei.
2 Damnari nemo debet ſine accuſatore.
3 Atteſtatiōes nō recepte in figura iudicij nō valēt regulariter.
4 Ordo ſi omittitur in proceſſu aſcribitur ⁊ imputatur iudici.
5 Omiſſio ſolennitatis debite in inſtrumento dicitur cauſari a notario: ⁊ tenetur pena falſi.
6 Scribentes multa excuſantur: qꝛ licet nō ſint ꝑuectis neceſſaria: nouis ⁊ poſteris pñt eſſe profutura.
7 Papa pōt capitulare de iure rei.
8 Obligatus aliquid facere infra certū tempus: ſi lapſo tpe nō apparet factū preſumitur nō feciſſe.
9 Creditori impugnanti debitorē de piurio: eo ꝙ non ſoluit in termino: ſufficit ſi ꝓbet lapſum termini.
10 Uacatio ſemper preſumitur nota collatori.
11 Occulte facta nō carent ſuſpitione.
12 Preſumptio ſit contra variantes ⁊ cōtra reſpondentes.
13 Collatio beneficij occulte facta an valeat.
14 Beneficia nō ſunt carnali affectione: ſed recto iudicio ↄferēda
15 Conferens beneficiū nō pōt ſibi ex pactione aliquid retinere: ſed debet ſine diminutione conferre.
16 Epūs nō pōt ſibi retinere fructus vacantis beneficij.
17 Epus ex cauſa an poſſit vnire eccleſias ſuo capitulo.
18 Cuſtodia eccleſie vacantis ad quē ſpectet.
19 Publicatio an ſit facienda in collationibus prebendarum.
20 Electiones prelatorū qui preſunt eccleſijs collegiatis: cathedralibus. vel abbatijs nō debent eſſe clandeſtine

Ut noſtrum. Recipe rubrum ꝑ ſumma. vel ſumma ſm̄ Abb. occulta collatio beneficij licet ſit ſuſpecta bene valet dūmodo aľs legitime facta ꝓbetur. ſed ſm̄ hanc ſummā nō faceret ad titulum. ⁊ an ſit verum ꝙ valeat talis occulta collatio dubitatur vt dicam infra. diuiditur in quatuor partes. in prima aſſignat cauſam ſue reſponſionis. in ſecunda: ibi cum enī. proceſſus papalis excuſatio: ⁊ ad obiecta reſponſio. in tertia archiepiſcopi inconuincibilis reſponſio. ibi: oībus. in quarta. ibi: vnde credimus. caute ⁊ neceſſarie diſtinctionis inſtructio. vel diuide aliter. prima ponit duas opini. archiepiſcopi: interſerens excuſationis ſue motiuum. ibi: quia vero. ſecunda ibi: porro. reſpondet opini. tertia ibi: oībus. de tribus not. archiepm̄. ⁊ tertium diſtinguendo determinat. ibi: vnde
1 credimus. ¶ Not. primo † ꝙ iudiciū debet procedere de vultu dei. Pſalm̄. xvj. ſemper enī iudex debet deum habere pre oculis. ⁊ ſcire maius ſibi iudiciū imminere: ſi iudicauerit per gratiam: vel per ſordes. vt. c. cum eterni. de ſenten. ⁊ re iudic. li. vj. vñ Seneca. Judex futurus ſanguine humano abſtineat: ſcelera taxantur modo maiora noſtra. ad hoc. l. rem nouam. C. de
2 iudi. ¶ Secundo not. † ꝙ nullus debet ſine accuſatore dānari. Joan. viij. Mulier quis te accuſat ⁊c. fallit in caſibus enumeratis in gloſ. ⁊ alios quos ad eam addam. ¶ Tertio not.
3 † ꝙ regulariter atteſtationes nō recepte in figura iudicij non valent. ⁊ aduerte quia iſte archiepꝰ ꝓduxit iſtos teſtes. vt patet ibi. ⁊ tandē probaſti per teſtes ⁊c. ex quo collige ꝙ licet cōtra perſonas teſtiū ꝓductorum a ſe nō poſſit quis opponere. iiij. q. iij. ſi quis teſtibus. tamē pōt opponere ꝙ nō valent corꝫ dicta. qꝛ nō ſolenniter ſunt recepti. facit quod no. ſ. de excep.
4 cum venē. per Jnno. ¶ Quarto not. † ꝙ ſi omittitur ordo de bonis in proceſſu aſcribitur et imputatur iudici. quod patet: qꝛ papa hic dicit ꝙ hec exceptio minuſt proceſſus tangit ipm̄. ⁊ vult magis archiepm̄ confundere ꝙ cōfundi. ſ. de anc. ⁊ vſu pal. niſi. noluit ergo papa notari de imperitia ⁊ negligētia famā ſuam. xij. q. j. nolo. nō ergo debet iudex omittere ſolennitatem ſed omiſſam ſupplere: vel nō fruſtra ꝓcedere. vt. ſ. de iudi. examinata. ⁊. l. j. de officio aſſeſ. ⁊. C. vt que deſunt aduo. in. ſupple. l. j. † Unde omiſſio ſolennitatis debite in inſtrumento

dicta

dicitur cauſari a notario:⁊ tenebitur pena falſi:⁊ ad intereſſe:
vt.l.ſi.C.de magi.ꝯue.⁊.l.iubemus.in ſi.C.de teſtis.⁊.l. iube-
mus.§.ſane.C.de ſacroſan. ec. et hoc eſt quod dicit tex. ꝙ fa-
ciens actum contra iura:aut doloſus eſt aut indiſcretus.vt ſu
pra de tẽpo.ordi.c.vel nõ eſt compos.❡ Quinto not.ſm Ho
6 ſtien.† ꝙ excuſabiles ſunt ſcribentes multa: que licet proue-
ctis nõ ſint neceſſaria.nouis ⁊ poſteris poſſunt eſſe ꝓfutura.
inſtituta.de iuſtitia ⁊ iure.§.igitur.⁊ Leo ait.Melius eſt do-
ctos onerare ſatis:ꝙ iuuenes fraudare dicendis.cui bene cõ
cordat.xiij.q.ij.nõ eſtimemus.❡ Sexto not.regulam:actore
nõ ꝓbante reus abſoluitur.fallit in caſibus no.in gloſ.dicã.ſ.
7 ❡ Septimo not.† ꝙ papa poteſt capitulare de iure rei. ſicut
hic papa recitat ius partis.⁊ hoc no. Inno.ſ.de re iudi.cum
bertoldus.vbi dixi.⁊ Archidia.in lectu.c.diſt.contra morem.
❡ Octauo not.ꝙ papa grauat illum ad quem ſpectat colla-
tio:ad ꝓbandum tria.ſc3 ꝙ perſone idonee:ꝙ iure canonico:
ꝙ tempore cõpetenti collatio facta fuerit. ⁊ hoc ꝓpter plura
que inducebant preſumptionẽ contra conferentẽ: clandeſtini-
tas:variatio:lapſus anni:⁊ alia de quibus in text.quibus ceſ-
ſantibus videtur ꝙ perſone idoneitas preſumatur. quod dic
vt infra de elec.ſi forte.lib.vj.ſimiliter videtur preſumendũ ꝙ
canonice facta fuerit.quod dic vt ibi.⁊ per Innoc.ſ. de eo qui
fur.or.ſuſce.innotuit.vbi videas ꝙ etiã preſumatur facto tem
pore congruo videtur ꝓbari eoipſo ꝙ ꝯtrariũ non ꝓbatur ꝑ
illum qui ex tpis poſteritate intentionẽ ſuam fundare nititur
vt not.in.l.nõ ſolum.§.ſed vt ꝓbari.de ope.no.nunti.ꝑ Bart.
8 ❡ Nono not.† ꝙ qui debet aliquid facere infra certũ tẽpus:ſi
lapſo tpe nõ apparet factum preſumitur nõ feciſſe. ſicut ſi fa-
ctum apparet ipſe feciſſe preſumitur:etiam ſi nõ ꝓbet. vt vide
per exempla.ff.de verb.obli.l.cũ ſeruus.ꝑ Bar.⁊ circa hoc di
cit in ſiſi. Inno.ꝙ iudex a quo eſt appellatũ lapſo anno ſi nõ
fiat ſibi fides de proſecutione:poteſt ſuã ſniam exequi nõ cita
to vlterius condemnato.ꝓ quo facit iſte tex.ibi:⁊ iam potuiſ-
ſemus ⁊c.⁊ not.ſ.de conceſſi.preben.c.quia diuerſitatẽ.⁊ ali-
9 bi dicit Inno.† ꝙ creditor impugnans debitorẽ de periurio
eo ꝙ nõ ſoluit in termino:ſufficit ſi probet lapſum termini: et
niſi debitor ſe ſolniſſe probet:erit periurus.vt not.ſ. de accu.
ſuper his.⁊ Cyn.in ſimili.C.de iure emphi.l.j.⁊ Barto.in.l.in
illa ſtipulatione ſi kalendis. de verboꝝ obligatio.vbi plenius.
❡ Decimo nota.ꝙ preſumitur contra debentem conferre:ſi
nõ contulit infra tempus lateranenſis concilij computando
10 a tempore vacationis.†⁊ ſic collationi preſumitur vacatio ſem
per nota:alſ papa nõ includeret contra iſtum ex tempore va-
cationis:ſed ſcientie.vt.ſ.de cõceſ.preben.quia diuerſitatem.
in fin.de hoc an ordinarius preſumatur ſcire vacationẽ:dic vt
ſupra de conceſ.preben.ex parte aſtẽ.vbi dixi.facit clẽ.j. ad
11 finẽ.de ꝯceſſi.preben.❡ Undecimo not.† ꝙ que occulte fiunt
nõ carent ſuſpitione:ſicut ecõuerſo.que publice geruntur:ſie-
ri bona fide creduntur. vt.l.ſi.ff.de ritu nuptia.⁊ bene concor.
in glo.cui adde de here.cum ex iniuncto.vbi de occulte predi
cantibus.⁊.l.conuenticulã.C.de epi.⁊ cle.❡ Duodecimo no.
12 † ꝙ preſumitur contra variantes ⁊ contraria reſpondentes.⁊
ideo debet ſemper iudex inſpicere qua conſtantia : qua trepi-
datione loquatur reus:vt.l.j.§.ſi.ff.de queſti.⁊ teſti.contraria
vel varia deponenti nõ creditur.vt.ſ.de probat.licet cauſam.
13 ❡ Tredecimo colligitur † ꝙ nõ valet collatio beneficij occul
te facta:ſicut nec electio occulta.ſ.de elec.quia ꝓpter.Alij cõ
tradicunt in collatione.vt infra ſubdã.❡ Decimoquarto no.
14 † ꝙ beneficia nõ ſunt carnali affectu:ſed recto iudicio conferẽ
da.de quo in gloſ.in hoc caſu.⁊.ſ.de eta.⁊ quali.tuam.⁊.ſ.de
15 preben.graue.❡ Decimoquinto no.† ꝙ conferens beneficiũ
nõ poteſt ex pactione ſibi aliquid retinere:ſed debet ſine dimi
nutione conferri.quod dic vt.ſ.de conſtitu.omnes.de elec.ſi-
gnificaſti.de preben.ſignificatũ.cum ſiſi. ❡ Decimoſexto no.
ꝙ conferens quãdoq3 ante collationẽ percipit ipſe fructus va
cantis beneficij:quãq3 alter.quod quãdo poſſit eſſe. ⁊ qualiter:
❡ Opponit in ꝯtrariũ. declarabo infra.❡ Uenio ad oppoſitiones.⁊ primo oppo.di
citur hic ꝙ nullus debet ſine accuſatore damnari.contra de.l.
iubemus.ſ.de ꝓbatio.cum ſimi.alleg.in glo.que ſoluit ꝙ pre
dicta regula generaliter eſt vera.fallit in caſibus enumeratis
in ea.quam noc.ſimilis glo.eſt.ij.q.j.de manifeſta.Addit Ho
ſtien.ad hanc glo.alios caſus.ſ.de teſti.cum literis.de ꝓbati.
tertio.de reſcrip.olim.de reſcrip.c.ſi.de teſti.conſtitutũ.ij.ſed
ſi ſubtiliter conſyderes caſus iſti enumerati in gloſ. ſub certis
regulis concluduntur quas dicit Barto.in.l.ij.§. ſi publico.
ff.de adulte.dic vt ibi.❡ Secundo oppo.dicitur hic ꝙ actore
nõ ꝓbante reus abſoluitur.contra de multis iuribus allega-
tis in glo.ſi.vi.⁊ eſt glo.vj.q.vltima.accuſator.⁊.l.ei qui dicit.
ff.de ꝓbati.alſ gloſ.nõ recito quia leues not.illam que ponit

differentiã inter modũ ⁊ conditionẽ.de quo.ſ.de condit.app.
verum.⁊.l.ſi tibi legatũ.de lega.j.❡ Tertio extra glo.oppo,
dicitur hic in verſi.⁊ ideo nos qui nõ tam ⁊c.ꝙ papa ex officij
debito poterat inquirere.contra inquiſitio eſt vetita: ſi infamia
nõ precedit.vt.c.qualiter.ſ.de accuſa.cum ſimi.ſed hic nõ erat
infamia.ergo male.Sol.dicit Hoſti.ꝙ nõ debet fieri inquiſi-
tio contra prelatũ ad ipſum remouendũ: niſi tãta ſit infamia
ꝙ ſcandalum generet.vt dicto.c.qualiter.§.ij.tamẽ quo ad id
ꝙ emendet id:ſuper quo peccauit:⁊ agat penitentiã:etiam ſi-
ne fama aliqua procedi poteſt.⁊ ſic poteſt intelligi ſm eum:de
collu.c.ij. ❡ Quarto oppo.dicitur hic in ver.vnde credimus
ꝙ eſt diſtinguendũ an ante collationẽ percipiat ipſe ꝓuentus
an alius. cõtra hoc oppo. ⁊ videt ꝙ de iure nõ debet ipſe:nec
alius percipere fructus vacantis beneficij.ſed ſucceſſori fideli
ter conſeruari.de offi.ordi.cum nos.⁊ eo.titu.c.preſenti.li.vj.
quid ergo vult dicere hec litera.Sol.ex not.hic in nouella col
ligitur multiplex intellectus.⁊ primo ꝙ ſi alius cauſa cuſtodie
vel ex alia poſſidet prouentus alicuius dignitatis vacantis:
nõ poteſt epiſcopus de illis ꝓuentibus aliquid diſponere.ſed
ſi ipos epiſcopus poſſideret:puta dignitas illa vacans habet
prouiſionẽ ⁊ beneficium de menſa epiſcopi:⁊ poteſt tunc epũs
ſtatuere ꝙ ad tempus teneatur fructus eius vt hic. quo caſu
dum retinet nõ videtur ꝙ aliquis ſit inſtituẽdus in illa digni
tate.vel dic ꝙ erit:ſed fructus nõ percipiet. vel melius dicas
ꝙ textus iſte debet intelligi cum alius ab epiſcopo percipie-
bat fructus dignitatis tanꝙ cuſtos:nõ vt proprios. quo caſu
dum dignitas illa vacat:nõ poteſt epiſcop⁹ de illis fructibus
aliquid diſponere in illius preiudicium.de inſtitu. cum veniſ-
ſet.de appel.bone.ſed ex quo collatio facta fuerit epiſcopus
diſponere ſine illius cuſtodis conditione de illis fructibus re
tinendis ad tempus deductis tamẽ neceſſarijs expenſis:vt in
c.preſenti.de offi.ordi.lib.vj.⁊ eodem modo poteſt competere
cuſtodia epiſcopo.vt ſibi de fructibus reſpondeatur tempore
vacationis.ſicut eſt reſpondendũ eccleſie patrono.vt dicto.c.
bone.⁊.c.cum ⁊ plantare.§.in eccleſijs. infra de priuileg. et ex
quolibet intellectu quem hic recitat Joan.andr.preſupponi-
tur ꝙ epiſcopus ad tempus poſſit diſponere de fructibus va
cantis beneficij applicãdis ſibi ex cauſa etiam ſi collatio talis
beneficij pertineret ad tertiaʒ perſonã:dũmodo fiat de ipſius
voluntate.argu.infra de donat.paſtoralis.⁊ ꝙ hec epiſcopus
poſſit probat iſte tex.❡ Sed quinto contra hoc oppo.⁊ vide
tur ꝙ epiſcopus hoc nõ poſſit. vt infra de verb.ſigni.c.penul.
vbi impetratũ fuit hoc ex priuilegio:ꝙ ſi de iure cõmuni po-
tuiſſet hoc facere epiſcopus:fruſtra illud precibus impetraſ-
ſet.vt.l.j.C.de theſau.lib.x.ad idem facit clẽ.ſi vna. infra de
rebus eccle.nõ alie.⁊ ꝓbatur ratione.quia in iſtis conceſſioni
bus requiritur cauſe cognitio:⁊ aliter fieri nõ poſſunt.x.q.ij.
c.j.⁊.xij.q.ij.c.j.⁊.xij.q.ij.ſine exceptione. ſed in facto proprio
nullus debet eſſe iudex.vt.C. ne quis in ſua cauſa.l.vna. ⁊ in-
ter dantem ⁊ recipiẽtem debet eſſe diſtinctio perſonarum.C.
de aucto.tuto.l.j.⁊ ad trebel.l.ille a quo.§. tempeſtiuum.⁊.ſ.
de inſtitu.c.vlti.ex quibus infertur ꝙ nullo modo poſſit epi-
a ſcopus fructus[a] vacantis beneficij retinere ſibi. ⁊ ſic male lo- a ❡ Fructus. Adde doc. in.c.ſi.de officio ordiñ. in.vj.
quitur iſte text. Solu.dicunt quidam ꝙ ex cauſa poteſt epiſco
pus ſtatuere cum conſenſu ſui capituli ꝙ poſſit retinere fru-
ctus dignitatis vacantis.vt hic. ⁊ ſupra de conceſ.preben.cuʒ
noſtris.nam ⁊ poſſet ei onus imponere. ſupra de prebẽ. ſigni
ficatum.⁊ ꝓpter vtilitatem eccleſie vacantis bona ipſius alie-
nare.x.q.ij.c.ſi.ꝓ ipſa agere:de ſucceſ.ab inteſt.c.vnire. ⁊ diui
dere.de eccle.edifi.c.ad audientiã.de exceſſi.prela.ſicut vnire.
dignitatem vacantẽ ex toto collere.de conſti.cum acceſſiſſent.
ipſam in proprios vſus concedere.infra de dona.conſuitationi
bus.⁊ generaliter eccleſie cum dotibus ſuis ad ipſos pertinẽt
x.q.j.c.j.ij.⁊ ꝑ totũ. Si ergo predicta poteſt multomagis ad
tempus fructus vacãtis beneficij retinere.quod eſt minus pre
iudiciale ꝙ aliquod predictoꝝ.argu.c.cui licet.de regu. iuris.
lib.vj.❡ His tamen nõ obſtantibus contrariũ eſt tenendum
16 hodie† ꝙ epiſcop⁹ nullo modo retinere poſſit vt in dicta cle-
men.ſi vna. cuius ratio adaptatur nõ ſolum in perpetuis ſed
etiam in temporali retentione. alſ poſſet fieri fraus ſingulis
quinquennijs renouando.remittit Jo.andre.ad no.per eum
in.c.ſi propter.de reſcrip.libro.vj.in gloſ.an legatus.⁊ ibi per
eum ſuper verbo:eccleſie tue fabrice.Ad iſtum tamẽ tex. dum
dicit ꝙ poteſt ex cauſa retinere per ſtatutum.⁊ ad.c. cum no-
ſtris.eſt difficile reſpondere.quidam tamẽ reſpondent ad.c.cũ
noſtris.ꝙ ibi retinebat authoritate ſuperioris:ſua vero autho-
ritate non poteſt.vt dicto.c.ſi vna.ad iſtum textũ reſpondent
quando volebat retinere pro vtilitate dignitatis vacantis:nõ
ꝓ vtilitate ꝓpria.textus tamẽ iſte ſentit cum vult retinere ſibi

dum dicit retineat ipſe ſibi:⁊ ſibi ſuis vſibus retinere preſumat
⁊ ibi:⁊ ſibi retinere prouentus ⁊c. nam cum de retentione ſibi
facta eſſet queſtio vtrum foret licita. credendū eſt diſtinctionē
pape ad queſtionē propoſitā adaptari. vel colligitur ſm Jo.
andre. quando de menſa ſua prouidebat dignitati: ſed certe ſi
illa prouiſio eſſet realis loco beneficij aſſignata idem iuris vi-
detur in retentione illius ꝓuiſionis qđ eſſet in promiſſione alia
a quocunq; perciperet. vnde ſicut de illa ita nec de iſta que de
menſa ſua redigitur: videtur ꝙ poſſet epiſcopus ſtatuere. ita
ꝙ ſimiliter iſta ſolutio nō ſatiſfacit mihi. alia ſolutio hic non
datur in nouella. eſt ergo ꝓ ſolutione meliori ſubtilius cogitā
dum: quam nō video de preſenti. ſed in ſumma redigo. ꝙ ꝙ̄ꝗ̄
poteſtas epiſcopi circa eccleſias ⁊ beneficia ſue dioceſis ſit la-
tiſſima vt in vnione: diuiſione: in oneris impoſitione: in totali
ſubiectione. prout patet ex predictis. tamē in fructibus bene-
ficiorum vel in ipſis beneficijs ſuis vſibus applicandis ſtrictiſ
ſima eſt poteſtas. vt patet ex predictis. ⁊ predicta habent locū
cum vult ſibi retinere ex cauſa fructus beneficij vacantis. An
vero capitulo ſuo poſſet eos concedere: videtur ꝙ nō. per pre
alleg. c. ſi vna. Sed aduertendū quia Oldra. cum eſſet queſtio
17 de facto. † An epus ex cauſa poterit vnire eccleſias capitulo
ſuo dixit ꝙ ſic alleg. ꝓ caſu de preben. expo. de conceſſi. prebē.
cum noſtris. ⁊ iſtud. c. nam ſicut poſſet epiſcopus ⁊ capitulū
dignitatem tollere de eccleſia ex cauſa fructus inter canoni-
cos diuidendo ſicut omnes notantes intelligunt. de conſtitu.
cum acceſſiſſent. ſic videtur eadem ratione ⁊ equitate ꝙ poſſit
vnire. ⁊ ſicut poteſt de menſa propria loco religioſo tempera-
te donare. de dona. conſultationibus. ⁊ c. paſtoralis. etiam ſi-
ne conſenſu capituli. vt not. Hoſti. in. c. ea noſcitur. de his que
fiūt a prela. ita ⁊ multofortius capitulo ſuo donare poteſt: cui
magis obligatur. de teſta. requiſiſti. §. vlti. ⁊ ideo nō videtur
proprie ad alienationē tendere. de fideicōmiſſo. l. voluntas. et de
lega. iij. l. pater. §. quindecim. ⁊ hic colligo ſi ꝓbari poſſet cau
ſam vnionis faciende ſubfuiſſe hoc eñ etiam tutor facit de re
bus pupilli in perſonā ſuam. vt. ff. de adminiſtra. tuto. l. quo-
ties. §. nō tantum. ⁊ l. nō eſtimo. ꝓ quo optime. l. fiſtulas. §. ſi
fundum. ff. de contrahen. empti. Non ob. que in contrariū ad
duxi de differentia que debet eſſe inter donationē ⁊ authori-
tatem preſentate inſtituentis ⁊ inſtituti ⁊c. vt not. ſ. de inſtitu.
c. ſi. ⁊. xvij. queſt. ij. quia omnia iſta loquuntur in actu qui
procedit ab alio. vt a perficiente ſeu principaliter faciēte. hoc
autē nō facit in vnione. ⁊ hoc eſt quod dicit regula aliud dona-
re: aliud donanti conſentire. ff. de leg. ij. cum pater. §. libertas
⁊ ꝓbatur ne ſede vacan. lib. vj. vnde talis conſentiens nō tam
facit ꝙ̄ facientē nō impedit. de manumiſ. vindic. l. ſi pater. §.
vlti. ⁊ talem conſenſum poteſt quis adhibere in ſuum ꝓpriū
cōmodum. ſicut filia patri dotem repetenti conſentit. ſolu. ma
tri. l. ij. §. volunta. ⁊ tamē exactio cadit in cōmodum filie. quod
apparet quia pater tenetur dotem ſic exactam filie conſerua-
re: nec poteſt eā (niſi ex noua clade) vnire. in aut. de equa. do.
§. quia vero lex. colla. viij. pro hoc de electiō. cum in iure. ⁊ l.
plane. quod cuiuſq; vni. no. per locū a contrarijs. ⁊ in hac ſen-
tentia fuit Hoſt. de his que fiunt a prela. nouit. licet Spec. eo.
titu. innuat contrarium: dum dicit. ſucceſſorem poſſe reuoca-
re talem vnionē. ſed nō obſtat. quia nō dicit eſſe nullam: ſed re
uocabilem. Iſta ſunt verba Oldra. conſilio. cc. v. voluiſſe re-
ſpondere ad tex. c. ſumma. vbi expreſſe dicit ꝙ talem vnionē
nō facit epiſcopꝰ ſuo capitulo licet canonicis ſingulariter poſ
ſit facere. vt ibi not. gloſ. ⁊ de tali vnione canonicis nō capitu
lo facienda loquitur. c. expoſuiſti. ⁊. c. cum noſtris. que allegat
Oldra. per hoc. ergo verba eius ꝙ̄ꝗ̄ ſubtilia nō ſunt clarus.
18 ¶ Quero poſt Joan. andr. † Ad quem pertineat cuſtodia ec-
cleſie vacantis. Videō ex dictis ſuis ita diſtingue. aut vacat
eccleſia cathedralis: aut inferior. Primo caſu aut papa dat ſi
bi viſitatorem vel ꝓcuratorem: quem alius ꝙ̄ papa dare non
poteſt. infra de ſupplen. neg. prela. eccleſie. lib. vi. aut papa nō
nō dat viſitatorē vel ꝓcuratorē talem. ⁊ tunc in poteſtate eco-
nomi cleri ⁊ capituli eccleſie res eccleſie debent eſſe. xij. q. ij. eſt
ſtatuendū. ⁊. c. charitatis. ⁊ ſi nō ſit ibi economus clerici tan-
tum cuſtodiam habēt. ⁊ ſi nō ſint ibi clerici de iure vel ſint ibi
de ſpeciali conſuetudine cuſtodiā habebit archiepūs. ⁊ ſic in-
telligitur. xij. q. ij. nō liceat. ⁊ hoc de eccleſia cathedrali. Aut
loqueris in eccleſia inferiori. ⁊ tunc aut habet collegiū: aut nō
ſi habet ad ipſum pertinet cuſtodia. vt dicto. c. nō licet. argu.
contra infra de ſtatu. regu. ca que. §. ꝙ ſi. vbi per Jo. and. aut
nō habet collegiū. et tunc aut habet patronū aut nō. ſi habet
patronū: ⁊ tunc aut eccleſiaſticū aut laicū. ſi eccleſiaſticū ad ipſum
pertinet cuſtodia. ſupra de appella. bone. xvi. q. ij. c. ij. ſi habet
laicum patronū: ⁊ tunc nō patronus ſed dioceſanus per ſe vel
alium res vacantis eccleſie gubernabit. x. q. ij. c. ſi. de offi. ord.
cum vos. niſi forte ex conſuetudine vel priuilegio ſpeciali per
tineret ad alium. lxij. diſt. ſi in plebibus. de inſtitu. cum veniſ-
ſent. ⁊ idē patronū nō habet: ⁊ quicūq; ſic ad quem pertineat
cuſtodia: nō debet vſurpare ⁊ ſibi applicare fructus: ſed cuſto
dire: vt verbum ſonat. vt. c. cum ſm apoſtolum. de preben. ⁊ di
19 cto. c. preſenti. de offi. ord. lib. vj. ¶ Secundo quero. † Utrum
in collatōibus prebendarū ſit facienda publicatio. ita ꝙ occul
a ta collatio[a] ꝓbēde nō teneat: ſicut nec tenet occulta electio. vt
c. quia ꝓpter. in fine. de electi. Archidia. in. c. ſi tibi abſenti. de
preben. lib. vj. dicit hic Inno. tenere ꝙ nō teneat. quod tamē
Inno. hic nō dicit ſm Joan. andre. imo oppoſitum innuit ex
eo quod ſubdit ipſe Inno. dicens ꝙ quia hoc eſſe non potuit
ſine graui negligentia cancellarij qui ſe cellauit: poteſt ſibi au
ferri cancellaria. ⁊ alij dari. quod vltimū dictū nō placet Ho-
ſtien. quia cum hec pena nō reperiatur ſtatuta in iure: non de
bet per gloſ. inueniri. ff. de relig. ⁊ ſumpti. fune. l. ſed ⁊ ſi quis.
§. generaliter. Non obſtat ſi dicas ſi cellauit. ergo non reſedit
nec deſeruit. nam ꝓpter nō reſidentiam ſi monitio nō interceſ
ſerit nō priuatur quis beneficio. ex quacunq; cauſa abſens ſit.
20 vt patet. ſ. de cleri. nō reſi. per totum. Concludo ergo † ꝙ ele-
ctiones prelatoꝝ qui preſunt eccleſijs collegiatis: cathedrali-
bus: vel abbatijs nō debent eſſe clandeſtine. vt dicto. c. quia ꝓ
pter. ſed collationes ſimplicium beneficiorū nō ex hoc ꝙ fue-
runt facte clandeſtine vitiantur. nam per eas queritur plenū
ius. de preben. ſi tibi abſenti. lib. vj. ⁊ quas ſepe epiſcopus fa-
cit in camera. nec eſt aliquo iure ſtatutum ꝙ debeat publicari
b collatio vel ꝙ ſcriptura in ea fieri debeat.[b] Nō obſtat hec lite
ra. hic enī dicitur ꝙ nullo apparente cui appareat facta colla
tio ſi ſuperior credens nemini collationem factam: alteri con-
ferat iure deuoluto eſt excuſabilis. nec poteſt de malitia tali-
ter conferendo redargui: nō tamen per hoc innuit ꝙ collatio
ſuperioris teneat immo oppoſitum inquantū ꝓbationē reci-
pi voluit. qđ fruſtra faceret ſi occulta collatio nō teneret. ⁊ in-
iungeret onus ꝓbandi: qđ probatio nō prodeſſet. quod nō eſt
dicendum. vt. l. ad ꝓbationem. C. de probationibus. ⁊. c. cum
contingat. de officio delega.

[a] ¶ Occulta collatio. ꝓ ſumis ſimulata: ⁊ non valet. hart. cepo. in tractatu de ſimu. cōtrac. ex ꝓſumptione. vnđ baldū in margarita i verbo collatio in fine tenē cē ꝯtrarium.

[b] ¶ Fieri debeat. Bal. i l. ſi quis per calūniā. C. de epi. ⁊ clericis.

¶ De rebus eccleſie nō alienandis. ¶ Rubrica.

¶ Dictum eſt ſupra de rebus ſpiritualibus clericoꝝ. ſcʒ de be
neficijs ⁊ prebendis. ſequitur videre de rebus temporibus eo
rundem ſine quibus ſpiritualia diu eſſe non poſſunt. j. q. iij. ſi
quis. quas quia interdū querūt clerici alienare. ideo de ipſis
alienandis vel nō ponitur hec rubrica habetur de materia. x.
q. ij. ⁊. xij. q. ij. per totum. facit. xvij. q. iiij. nullus. cum duobus
c. ſeq. repetitur hec rubrica in. vj. ⁊ clemē. ⁊ conueniunt plura iu
ra hic allegata in nouella.

1 ¶ Res vnius eccleſie alteri dare nō licet epō nec abbati.
2 Permutatio beneficioꝝ clericorum diuerſarū eccleſiarū qua
liter ſit fienda.

1 Non licet. Nota primo † ꝙ nō licet
epō vel abbati res vnius
eccleſie alteri dare: ⁊ ſi nō licet epiſcopo mul
tominꝰ abbati cum maior ſit eo. x. q. j. c. regē
da. ⁊ ꝙ dicitur tota ſollicitudo ad abbatem
pertinet. intelligitur quo ad regulā: nō quo
ad alienationem quam nō debet facere ſine conſenſu capituli.
xij. q. ij. abbatibus. xvij. q. iiij. in vēditionibus. ⁊ de his q̄ fiūt
2 a prel. c. ij. ⁊. c. ea noſcitur. ¶ Secundo not. † ꝙ ſi clerici diuer
ſarum eccleſiarum volunt inuicem permutare clericoꝝ cuiuſli
bet eccleſie conſenſus requiritur: ſine authoritate tamē epi nō
poſſunt cōmutare domus. ꝙ fraus poſſet interuenire. de trāſ
acti. l. cum hi. §. ſi vni. ⁊ circa hoc vide qđ not. Inno. ſ. de priui
leg. c. paſtoralis. ⁊ quid iuris ſi vacat eccleſia: de cuius rei alie-
natione tractatur. dic vt. ſ. eo. c. j. lib. vj. ¶ Opponitur ⁊ videſ
ꝙ liceat epō alienare rem eccleſie. xij. q. ij. bone. So. dicit glo.
ex iuſta cauſa poteſt. vt in contrario: ſine cauſa vero nō. Idem
Inno. ⁊ Hoſt. qui dicunt per iura infra allegata. ꝙ ſi iuſta de
cauſa edificaret epūs nouā eccleſiā: illi eccleſie dare poteſt iura
matricis. puta decimas: oblationes: mortuaria ⁊ ſi. ¶ Scđo
oppo. de iſto. c. ad ſcipſum. dicit enī ꝙ res ambarū eccleſiarū
in epi poteſtate conſiſtunt. ergo vt de re ſua poteſt ꝓ libito diſ
ponere. quia in re ſua ⁊c. vt. l. in re mandata. C. mādati. hic au-
tem dicitur ꝙ nō pōt. ergo male. Solu. fateor ꝙ res eccleſiaꝝ
ſunt in poteſtate epi tanꝙ̄ diſpēſatoris: ⁊ procuratoris vt. ſ. de
dona. c. ij. ⁊ ideo tunc cenſetur dñs cū bene adminiſtrat: nō cū
diſſipat

¶ Opponit in ꝯtrariū.

diſſipat:vel ſine cauſa alienat.ſicut dicimus in tutore q bene
adminiſtrando eſt dñs rerū pupilli:nō cū eas ſpoliat.vt.l.qui
fundum.§.ſi tutor.ff.p emptore.

1 ☞ Titulus habitus ab illo qui nō habet ius in re habetur
p nō titulo.
2 Uſurpare qui conatur bona eccleſiarum que ſunt pauperum
ſimilis eſt raptori.
3 Laici ſubtrahentes bona eccleſie qualiter puniantur.
4 Emptor qui emit rem eccleſie ſi ipſaʒ meliorauit:ſi poſtea vē
dicatur ab eo:an poſſit repetere pretiū deteriorationis.

1 CUires. Nota primo † q titulus habitus ab
illo qui nō habet ius in re: habetur
p nō titulo.ꝛ ſic cenſetur male fidei.nam etiam per
iura ciuilia qui ad fauendū ſibi in iuribus potentio
ris manus aſſumunt:puniuntur.vt.C.de his qui po.no.p eo
2 tum.ꝛ in tit.ſe.¶ Scđo no.† q ſimiles ſunt raptori:qui bona
eccleſiarū que ſunt pauperū vſurpare conātur.ꝛ ideo poſſunt
in foro eccleſiaſtico cōueniri ꝗꝗ laici ſunt.qđ dic vt.ȷ.de foro
3 cōpe.c.cū ſit gñali.¶ Tertio no.† q laici taliter ſubtrahētes
bona eccleſie:puniuntur in hoc q irrita ſunt:ꝗ obtinent.vt di
cit tex.quē Inno.exponit.obtinent.ſcʒ p talem cōceſſionē re
gis.Bona.ꝛ Gui.dicit quoſdā hoc intelligere nō ſolū de his
que ſic obtinent a regibus:ſed etiā que prius iuſto titulo ob
tinebāt ab eccleſia.ꝛ hoc eis placet ſm Jo.an.ꝛ vide q de ma
teria huius.c.no.xij.q.ij.quicūꝗ.xvi.q.iij.placuit.¶ Oppo
Opponit in ꝯtrariū. nitur ꝛ videtur q ille qui habet titulū a rege ſiue imperatore
ſit tutus:nō obſtante q res fuerit aliena.vt.l.ij.ꝛ.l. bene a ꝫe
none.C.de quadri.pre.So.dicit glo.illa nō obtinet ſm cano.
ex quo ſeqtur q ſi aliqua iura ſunt ad romanā eccleſiā deuo
luta nōdum incorporata:ſi ipſa bona alius incipiat iuſto titu
lo poſſidere:nō preſcribet ꝗdrienio.ſic vt preſcriberet dicto
tpe res donatas ad fiſcū.Hoſtiē.remittit ad not.ȷ.de ſolu.c.ſi.
Ponit queſtionem. ¶ Querunt doct.† Si emptor emit rem eccleſie:ꝛ ipſam me
4 liorauit:ſi poſtea vendicatur ab eo:an poſſit repetere pretiuʒ
deteriorationis.dic in Spe.de em.ꝛ ven.§.nūc videndū.ad ſi.

1 ☞ Clericus relinquēs vel acquirēs eccleſie ſue pōt aliquos
de ſeruis eccleſie manumittere.
2 Adminiſtrator ſi querit aliqua dño:aliqua male adminiſtrat:
in ratione reddenda cōpenſatur diligentia in vna re adhibita
cum culpa in alia.
3 Adminiſtrator ſi eſt obligatus dño rōne male adminiſtratio
nis:ꝛ in teſtō vel inter viuos aliquid ſibi donat vel relinquit:
videtur hoc facere animo compenſandi.
4 Lucrū pueniens ex negotiatione prelati:an ſit eccleſie.
5 Seruus eccleſie manumiſſus a prelato remanet libertꝰ eccſie.
6 Peculium ſequitur ſeruū manumiſſum.
7 Clerici poſſunt leuare collectas:caualcatas:ꝛ ſimilia conſueta
a ſuis hoībus.
8 Liberti tenenꝭ ad ſeruitia ꝯſueta pronis ſuis iuxta poſſe.
9 Seruus nō tenetur iuuare dominā occiſam ꝛ deprehēſam in
adulterio per maritum.

COnſenſus. Rector eccſie ſi dat rem
eccleſie duple eſtimatōis
ſeruum eccleſie manumittere pōt:ipſe tū ꝛ poſte
ri eius erunt ſub eccleſie patrocinio.ponit dictū
cū quadā determinatione.ibi:ita vt.¶ Not.pri
1 mo † q clericus relinquens vel acquirens eccleſie ſue: pōt ali
quos de ſeruis eccleſie manumittere.ꝛ ſit cōpenſatio queſito
rum vel relictoꝝ ad eſtimationē ſerui manumiſſi. et ſic ſpecie
ad ſpeciē.regulariter eſt cōtra.qđ dic vt.l. diuortio.§. ob do
2 nationes.ff.ſolu.ma.ꝛ eſt arg.† q ſi adminiſtrator aliqua que
rit dño:aliqua vero male adminiſtrat:in rōne reddenda cōpē
ſatur diligentia in vna re adhibita:cū culpa in alia.ad qđ vide
3 l.cauis.ff.de vſu.ꝛ.l.cū querit.ff.de admi.tu.Itē eſt arg.† q ſi
adminiſtrator eſt obligatus dño rōne male adminiſtrationis
ꝛ in teſtamento vel inter viuos aliquid ſibi donat vel reliquit:
videtꝭ hoc facere aīo cōpenſandi.ar.l.ſi cū dotē.§.ſi pater.ff.ſo
lu.ma.ar.ꝯtra.l.creditore.de leg.i.ꝛ.l.ſi cōpēſandi.C.de here.
inſti.dic vt no.doc.in.d.§.ſi pater.¶ Scđo no.q clerici que
runt eccleſiis ſuis predia vel familias.qđ intelligit Innoc.de
bonis eccleſie.Gof.ꝛ Hoſt.dicunt ex induſtria ꝛ obtentu pſo
4 ne.nec ſit ꝯtra.de teſta.requiſiti.ꝛ p hoc ſentit Gof.† q lucrum
pueniens ex negotiatione prelati ſit eccleſie.no.Ja.but.in au
5 ten.licentiā.C.de epi.ꝛ cleri. ¶ Tertio not.† q ſeruus eccſie
manumiſſus a prelato remanet libertus eccleſie. ꝛ ſic licentia
manumittēdi ſeruū eccleſie adminiſtratori ꝯceſſa:videtur ſibi
conceſſa nō tanꝗ dño ſed miniſtro:q nullū ius ꝯſequiꝭ in ſer
uo manumiſſo.vt.l.pater ex puincia.ff.de ma.vindi. ſi rem in
manumittēte ſeruū dotalē.qđ dic vt.l.ꝗritur.§.itē quicqd.ff.
6 ſolu.ma.ꝛ p totā.l.¶ Quarto not.† q peculiū ſequitur ſeruū
manumiſſum.ꝛ de iſto peculio qđ habebat ſeruus tēpore ma
numiſſiōis no.lxxxvi.diſt.c.penul.ꝛ.xij.q.ij.cū redēptor.ꝛ ibi
no.an liber homo dicaꝭ habere peculiū.¶ Quinto no.ibi vti
7 litates iniunctas ꝛc.arg.† q clerici pñt leuare collectas:caual
catas:ꝛ ſimilia ꝯſueta a ſuis hoībus.de iude.c. quorundā.§.i.
8 ¶ Sexto no.in ſi.† q liberti tenenꝭ ad ſeruitia ꝯſueta patro
nis ſuis iuxta poſſe.nam vltra poſſe nemo tenetur.xxij.q.ij.fa
ciat homo.ꝛ eſt arg.q vaſallus nō teneatur ſequi dñm diſcur
rentē hincinde vltra quantitatē feudi.vt.l.menia.ff.de an.leg.
p Bar.nec etiā teneꝭ iuuare vel ſequi dominū iniuſte prelian
9 tem † ſicut nec ſeruus teneꝭ iuuare dñam ſuā occiſam ꝛ depre
henſam in adulterio p maritū.vt.ff.ad ſille.l. ſi quis in graui.
§.ſi tū maritus.ꝛ in.c.colla.hic ſiniꝭ lex come.c.dño guerram.
¶ Oppo.hic videꝭ cōcedi limitata poteſtas manumittendo Opponit in ꝯtrariū.
prelatis.ſcʒ ſi acquirant vel relinquāt ꝛc.cōtra immo videꝭ q
etiā ſine hoc poſſint.xij.q.ij.ſi quos.Sol. vt in glo.i.que ſub
dit q in tali manumiſſione requiriꝭ ꝯſenſus epi. qđ intelligē
tam de manumiſ.de qua tex.loquiꝭ ꝗ de illa de qua glo.ſcʒ de
ſeruis bene meritis ſm Inno.ꝛ Hoſt.¶ Scđo oppo.ꝛ videꝭ
q proles a liberto ſuſcepta nullius patrimonio ſit obnoxia.
C.de op. liber.l.ante pe.So.vt in glo.iij.ꝛ.xij.q.ij.liberti.vbi
de hoc.ꝛ plenius in.c.liberti.ea.q.¶ Quero quid vult dicere
tex.iuxta rei collate modū ꝛc. So.vt in glo.ij.ꝛ.xij.q.ij.epus
qui mancipium. vbi no.q nō ſit neceſſe dare duplum p aliis
rebus ſicut p ſeruis.

1 ☞ Prelatus alienans in caſu nō permiſſo omni caſu depo
nendus eſt.
2 Prelatus qui de rebus ſuis eccleſie contulit pōt ſuper rebus
eccleſie diſponere iuxta rei modum.
3 Manumittere eſt alienare.
4 Eccleſia ſi vult aduocare rem ſuā male alienatā:ſufficit q pro
bet rem fuiſſe in bonis eccleſie.
5 Prelatus reuocans rem male alienatam nō poteſt aliqua ex
ceptione repelli.
6 Succeſſor in dignitate nō tenetur ſtare contractui predeceſſo
ris minus legitime celebrato.

EPiſcopi. Si prelatus nihil de ſuo donās
eccleſie ſeruū eccleſie manumit
tit:nō tenet manumiſſio.ꝛ poniꝭ prohibitio ipſius:
rō ꝛ reuocatio ſm Hoſt.ſcđa ibi:impiū.tertia ibi ta
les. ¶ Not.primo tex.condēnationē ſuā ꝛc.p quē dicit bona.
1 † Prelatū alienantē in caſu nō permiſſo omni caſu deponen
2 dū alꝭ.xij.q.ij.monemus.ꝛ.c.diaconi.¶ Scđo collige † q pre
latus qui de rebus ſuis aliqd eccleſie contulit : pōt ſup rebus
eccleſie diſponere iuxta rei modū.ex quo collige not.ꝛ arg.de
3 quibus.ȷ.c.xxi.in primo not.¶ Tertio hic colligeꝭ q manu
a mittereᵃ eſt alienare.immo maior eſt alienatio pſone ꝗ rei.vt
no.in.c.ad apoſtolicam.ȷ.de regu.manumittere eñ gratis eſt que
dam donatio:ꝗ prelatis maxime phibeꝭ ꝛ cuilibet adminiſtra
tori.vt.l.Ʒ inra.§.ſi.ff.de pac.ꝛ.l.filiusfa.ff.de dona.¶ Quar
4 to no.† q eccleſia aduocās rem ſuā male alienatā ſufficit q p
bet ſolū rem fuiſſe in bonis eccleſie.ꝛ alienatā indebite p mini
ſtrum ſuū.ꝛ ſic eſt fauorabilior iſte modus agendi ꝗ agere rei
ven.vbi requiriꝭ pbatio dñij:ꝗ eſt difficilis.vt no.in.l.at ꝗ na
tura.§.cū me abſente.ff.de neg.geſt.ſed hic ſufficit pbare poſ
ſeſſionē fuiſſe in bonis eccleſie:quo pbato competit ius ad re
uocandū.ꝛ ſic poſſeſſoriū potius ꝗ petitoriū dici pōt. ꝛ vtilꝰ
eſt agere hac via.vt.l.is q deſtinauit.ff.de rei ven.ꝛ.l.indebiti.
§.ſi nūmi.ff.de ꝯdi.inde.ꝛ.l.ꝛ ideo.§.neratius.de ꝯdi.fur. ꝛ.l.
ſciuile.ꝛ.l.manifeſtiſſimi.ꝛ qđ vtrobiꝗ no.C.de fur.¶ Quin
5 to no.q dicit tex.abſꝗ alia oppoſitione ꝛc.† q prelatus reuo
cans rem male alienatā:nō pōt aliqua exceptione repelli. ꝛ ſic
nec exceptione dñij:ſic nec agens interdicto vñ vi.vt.c.i.de re
ſti.ſpo.ꝛ ad predicta vide.l.ſi alienā rē.ꝛ qđ ibi no.p doc. ff.ſo
lu.ma.ꝛ pondera iſtud verbū ſine aliqua oppoſitiōe.eſt eñ du
biū:an p illa verba oēs exceptiōes excludanꝭ.circa qđ vide qđ
no.in.l.i.ff.qđ vi aut clam.p Bar.ꝛ.p glo.xij.q.ij.ſine excep.et
ȷ.de offi.dele.ſup eo.ad idē qđ no.ȷ.de ſeque.poſ.ꝛ fruc.c.i. in
6 ele.vbi glo.no.¶ Sexto no.† q ſucceſſor in dignitate nō te
netur ſtare cōtractui predeceſſoris minus legitime celebrato.
quid in herede priuat. ſi author ſuus legitime nō cōtraxit: an
poſſit ipſe venire cōtra.pone defunctus vēdidit rem heredis

ᵃ ¶ Manumittere. eſt libertatem dare Spe. de reſcrip. pſtatione. §.ix. v. itē qđ eſt obtētum.

ſui. dic vt not. Bart. in. l. cũ vir prediũ. ff. de vſucap. de illo qui
male alienauit. an poſſit venire cõtra. dic vt dixi. ſ. de cleri. cõ
Ponit queſtionem. iuga. diuerſis ſal. ¶ Querit hic Jo. an. poſt Inno. et Hoſt. qd
importent iſta verba appoſita in reſcripto delegationis. rem
talem ad ius eccleſie ſtudeas reuocare: vel ad ius et ꝓprietatẽ
eccleſie ſtudeas reuocare: que male alienata reperertis. nũquid
per hec verba poterit reuocare poſſeſſionẽ tranſlatã in aliũ
minus legitime: vel etiã de facto occupatã. quidã dicũt ꝙ nõ.
quia verba reſcripti ad ius et ꝓprietatẽ referunt. ſed poſſeſſio
eſt quid facti nõ iuris. q2 eſt pedum poſitio. vt. l. j. ff. de acquir.
poſ. et de ꝯceſ. preben. cũ noſtris. Item nõ poteſt dici alienatũ
qđ in dñio eccleſie retinetur. vt. ff. de verb. ſig. l. alienatũ. et de
diſtra. pig. l. ij. Res ergo inuaſa vel furtiua nõ poteſt dici alie
nata. C. vñ vi. l. penul. inſtitu. de vſucap. §. qđ aũt. ex quo ſequi
tur ꝙ ad tales res nõ poſſunt verba cõmiſſionis congrue ad
aptari. quibꝰ verbis maxime in reſcriptis deſeruire debemus
vt. l. j. §. ſi is qui nauẽ. ff. de exerci. et de leg. iij. nõ aliter. cõtra
rium determinãt prefati doc. ſcʒ ꝙ male alienata vigore com
miſſionis predicte poterunt reuocari. nam duplex eſt ius ꝓ
prietatis et poſſeſſionis. vt. ſ. de electi. querelam. poſſeſſio enĩ
habet multũ iuris. cum eſt penes aliũ. vt not. in dicto. c. cũ no
ſtris. In hoc ergo reſcripto debet ſumi nõ ſolũ de ꝓprietatis
ſed etiã poſſeſſionis alienatione. vt. ff. de alien. iudi. l. ſi res. §.
pedius. et l. ex hoc edicto. §. alienare et qđ metus cã. l. ſi mulier
§. qui poſſeſ. et l. magis puto. ff. de rebus coꝝ. multũ enĩ cõmo
di habet poſſeſſio: ex qua ſepe cõpetit ius retinendi: licet non
cõpeteret ius agendi. vt. l. ſi quis em. C. de preſcri. xxx. an. et in
ſtitu. de acti. §. cõmodũ. cõclude ergo ꝙ per tales formas res
male tranſlatas in alterũ vi ablatas: et furtiuas poſſe reuoca
ri. et expone verba reſcripti alienatum. i. ab eccleſia alienatio
nẽ factam ſicut ſumitur qñ aliquis dicitur alienatus a mẽte.
xv. q. i. §. i. et de ſucceſ. ab inteſt. c. ſi. et ſic intẽtionẽ magis ꝙ ver
ba intueri debemus. j. q. i. marchion et baſilides. et hec interpre
tatio facienda eſt maxime in odiũ inuerſoꝝ et eccleſie fauorem.
de ſentẽ. ex. ꝯtingit. ij. ad fi. et idẽ dicas de illa forma quicquid
poſt iter obiectũ inueneris attentatũ de peregri. c. vno. vel qc
quid poſt litẽ motã inueneris innouatũ in ſtatũ priſtinũ ſtu
deas legitime reuocare. de conſtitu. cum. M. ferrarien. ad fi. et
de his formis vide p Pan. hoſ. de reli. do. q2 contingit. et per
Joã. mo. in. c. in generali. de reg. iur. lib. vi. et in Spe. de reſcri.
pñta. §. ratione forme. et per Archi. iij. q. ix. et optime ad predi
cta facit. l. ſtipulatio iſta. §. hi que. et qđ ibi no. de verb. obl. et l.
ij. de orig. iur. in qõne ruſtici dicentis iſta res mea.

1 ¶ Immobilia eccleſie ꝓhibentur alienari.
2 Hypotheca ſpẽcialis fieri ꝓhibetur ſuper bonis eccleſie.
3 Alienare verbũ adaptatur ad venditionẽ: donationem: ꝑmu
tationem: et conditionem.
4 Conſtitutio leonina (de qua in hoc cap.) que ſit.
5 Noĩa debitoꝝ an cõputentur inter mobilia vel immobilia.
6 Rex vel princeps dimiſit bona ſua immobilia in certos pios
vſus eroganda p executores: an in tali legato veniat pena.
7 Pecunia an computetur inter res mobiles que ſeruando ſer
uari poſſint vel nõ poſſunt.
8 Annuus redditus: cẽſus: et ſilia cõputantur inter immobilia.

Nulli. Res eccleſiarum alienari nõ debent.
tria ponũtur alienationis probibitio
quid ſit alienatio. pene impoſitio. partes patẽt.
1 ¶ No. primo † ꝙ ꝓhibet immobilia alienari: et
inter immobilia ponit agrũ: et mancipium: qđ expone. i. operi
ruſtico deputatũ. nam et tale inter immobilia cõputatur in au
cten. co. c. §. ij. colla. ij. et. ff. de diuer. et tẽp. et preſcri. l. iij. ¶ Se
2 cundo no. † ꝙ ꝓhibet hypothecã ſpecialẽ. generalis ergo vi
detur permiſſa. dicit Egi. ꝙ p vtilitate eccleſie ſpecialis hypo
a ¶ Spãlis hypotheca Quid antẽ operẽ vide l. ſʒ. C. q po. in pig. ha. et ibi doc. et in l. cõuis. C. de pig. har l. l. interdũ. in. ij. q. ff. q pot. in pig. habe. a theca fieri poteſt. j. eo. ad noſtrã. generalis fieri poteſt ſine au
ctoritate epiſcopi. C. de his que. e. l. penul. et que ſit differẽtia
inter pignus et hypothecam dic vt in glo. et. ff. de pigne. act. l. ſi
3 rem. §. ꝓprie. ¶ Tertio not. ver. alienationis. † ꝙ verbũ alie
nare adaptaẽ ad vendicationẽ: donationẽ: permutationẽ et cõ
ditionẽ. et qo dicaẽ ꝯtractus ꝯditiõis dic cũ prediũ ꝯſtituiẽ tri
butariũ. q2 tale prediũ vulgariter dr̃ ꝯditionale. i. cadit ſub cõ
ditione ſi nõ ſoluerit tributum. Utrum aũt iſtud verbum ex
tendatur ad locationẽ. dic ꝙ nõ ſiat ad modicum tempus. ſe
cus ſi ad longum. quia tunc tranſit in aliũ contractũ. ſcʒ em
phiteoticum. quod dic vt not. infra eod. c. j. in clem. et quod ibi
not. et l. penult. §. ij. ff de lega. ij. ad ſucceſſionem vero ex teſta
mẽto vel ab inteſtato an extendatur puta ex. l. diſpoſitione cõ 7
trahentis iudicis vel teſtatoris probibetur alienatio. an ex
traneus inſtitutus a tali vel ab inteſtato ſibi ſuccedens: pote
rit obtinere illud predium alienari probibitum. dic plene per
Barto. in. l. ſi quis ita ꝓmiſerit. §. ea lege. ff. de verbo. oblig. et
l. ſi ea lege. C. de condi. ob. per gloſ. et Cyn. nunquid etiã ex cau
ſa neceſſaria tale predium poterit alienari. dic vt not. Bertrã.
infra de conditio. appoſi. c. verum. et l. peto. §. fratre. de leg. ij.
Utrum etiam tale prediũ alienari ꝓhibitũ poterit diuidi vel
ad modicum tempus dari. dic per Bal. in. l. iubemus. C. de ſa
croſanc. eccle. et in aucten. hoc ius porrectum. et ibi per eũ qua
liter eccleſia obligetur in mutuo. ¶ Opponit. dicitur hic ꝙ Opponit in ꝯtrariũ.
nulli liceat alienare et c. contra de. c. ſine exceptione. xij. q. ij. So
lu. vbi nõ vertitur vtilitas eccleſie nõ poteſt. vt hic. ſed pro vti
litate eccleſie poteſt cum iure ſolennitatis. de qua. x. q. ij. hoc
ius. ſm gloſ. que ex hoc ſentit ꝙ ſolennitas illius auctẽtice ſit
ſeruanda in alienatione rei eccleſiaſtice. Gofre. dicit ꝙ quia ſo
lennitates ille nõ vbiqꝫ ſeruantur dicit ſufficere ſolennitatem
ſm loci conſuetudinem approbatã. quod videtur etiam place
re Alano. ad quod facit infra. c. proximo. in antiqua. facit quod
not. C. que ſit longa conſue. ſuper rubrica. Inno. plus dicit ꝙ
ſufficit ſolennitas que in illa eccleſia pro cõſuetudine introdu
cta eſt. et ſi ſit preter ius: dũmodo nõ ſit aſs grauis: ne ſic ꝯtra
de iudi. cum cauſam. Hoſt. tenet contrarium per. c. j. infra eo
dem libro. vj. per quod Inno. et predictoꝝ opinio reprobatur
et per. c. j. et. c. cum cauſam. de conſuetu. Joan. dicit ꝙ ſolenni
tas tradita in. c. ſine exceptione. in rerum eccleſiaſticarum alie
nationibus nõ poteſt colli. adducit quod not. infra de dona.
paſtoralis. vbi dicit in preſcriptibile. ꝙ conſenſus capituli nõ
requiritur in alienatione rei eccleſie: quam faceret ſolus prela
tus. In ſolennitatibus aũt illius auctentice hoc ius porrectũ
poteſt intelligi prima opinio. de qua not. infra eo. c. j. libro. vj.
ſubiungit Joan. andre. ꝙ conſuetudo poſſet augere vel adde
re ſolennitatem. adducit not. per eum infra de conſangui. et af
fini. ꝙ ſuper his. ſuper glo. ij. et quod ibi not. de cleri. coniug.
ioannes. in tertia queſtione. ¶ † Quero de qua conſtitutione Ponit queſtiones.
4 leoniana loquatur iſte tex. dicit gloſ. de illa. l. iubemus. C. de
ſacroſanc. eccle. que penam minatur etiam tabellionibus. et ſic
intelligit Hoſt. qui reprobat aliorum opini. dicentiũ ꝙ loqua
tur de canone leonis. xij. q. ij. monemus. tamẽ nec iſtud dicere
eſt peccatum ſm Joan. and. ¶ Extra quero gloſ. hic et in mul
tis locis circa alienationẽ rei eccleſiaſtice probibitam vel per
miſſam diſtinguunt inter immobilia et mobilia: ad ſimilitudi
nem rerum minoꝝ. de quarum alienatione tractatur. vt. l. lex
5 que tuto. C. de admini. tuto. † Quero ergo quid in nolbus de
bitorum. vtrum inter mobilia vel immobilia cõputentur. que
dam glo. diſtinguit. aut in actione veniunt immobilia: et com An debitorũ noĩa inter mobilia vel immobilia cõputentur. hec Panor.
putantur inter immobilia aut mobilia: et inter mobilia cõpu
tantur. Ita not. in aucten. de nõ alie. §. primo. colla. ij. ſed Ja
co. de are. dicit in. l. mouentium. de verboꝝ ſignifi. ꝙ eſt tertia
6 ſpecies de per ſe. quod tenet Oldrad. in queſtione tali. † Rex
Francie dimiſit omnia mobilia ſua in certos pios vſus erogã
da per executores ſuos. modo quidam tenebantur ſoluere pe
nam quam executores dicebant venire ſub appellatione mo
bilium: heres ecõtra dicebat talia nomina debitoꝝ ad penam
appellatione immobiliũ cõputari. conſultus ergo ipſe reſpon
dit ꝙ mobilium et immobiliũ appellatio cadit in his que lo
co circũſcribuntur: idcirco enĩ aliquid dicitur immobile: quia
a loco mouetur. vel quia et ſi moueatur ficticie tamen ſemper
pars rei immobilis cenſetur. mobile vero aliquid dicitur quia
aptum eſt ſui natura ad locum moueri. vt hic colligi poſſunt.
ff. de furtis. l. ſi certe. et de verbo. ſigni. mouentium. ſed nomi
na nõ ſunt huiuſmodi. quia non circũſcribuntur loco. vtpote
incorporalia. vt. C. de preſcri. longi tẽporis. l. vlt. Eſt ergo ter
tium genus ꝙ neuter extremoꝝ cedit ſm legem. de verbo. ſi
gnifi. l. ſi ita quis. et ideo ſi quis leges recte attẽdat actiones et
nomina cuidam tertio generi annumerant. ff. de re iudi. l. a di
uo. §. j. et. C. quãdo et quibus quarta pars deb. l. ij. §. mobiles.
ex his infert in legato predicto mobiliũ noĩa nõ includi: magi
me quia teſtatoris verba ad factum magis ꝙ ad ius ſunt re
ferenda. argu. ff. de condi. et demonſtra. l. quibus diebus. §. do
minus. et l. ſtipulatio iſta. §. hi quoqꝫ. de verboꝝ obliga. ſm eũ
quod tenet Barto. quando nõ eſt neceſſe vt cedat neceſſario
alteri ſpeciei. ſed quando eſt neceſſe puta cũ queritur de actio
ne alienatiõis probibita vel permiſſa ſm leges et canones in
rebus minorum vel eccleſie: tunc ſm eum habet locũ dicta di
ſtinctio. vt ſi in actione continetur quid mobile inter mobilia
computetur. ſi immobile: inter immobilia. ita not. in. l. pupil
lus. ff. de autho. tuto. et ibi querit: quia in mobilibus diſtingui
7 tur poſſint ſeruando ſeruari vel nõ. † An pecunia cõputetur
inter res mobiles ꝙ ſeruando ſeruari pñt vel nõ pñt. et dicit ꝙ
inter res

inter res mobiles que ſeruãdo ſeruari nō poſſunt.vt no.in.l.
j.§.fuit queſitum.ff.ad trebel.gloſ.de iſtis iuribus ⁊ rebus in
corporalibus vt ſeruitutes:vſuſfruct⁹:⁊ſimilia:dicit inter im-
mobilia computari.infra de rebus eccle.nō alie.c.ij.li.vj.que
8 incipit nota iura.ſed intelligi debet vt dixi. ¶ Quid in annuo
redditu:cenſu:⁊ ſimi.dic ꝙ computantur inter immobilia. vt
eſt tex.in.c.exiui de paradiſo.de verboꝝ ſigni.in clem.§. cũq;
annui redditus.⁊ dicta.l.iubemus.de ſacroſanc. eccleſi. Eſſet
etiã hic querendum.an legatũ factum eccleſie poſſit prelatus
repudiare:ita ꝙ nō dicatur alienare.dicã.j.c.vt ſuper.

1 ¶ Anima qualiter ligetur anathemate.
2 Anathema quid ſit.
3 Pena q̃ ſit ſubſcribẽtis ſe ꝯtractui illicito ⁊ a iure reprobato.
4 Contrahentes illicite poſſunt recedere a cõtractu ad euitatio
nẽ pene etiã perfecto ⁊ conſummato per traditionem.
5 Emphiteota ſi vendit rem irrequiſito dño cadit a iure ſuo.
6 Contractus ſi eſt nullus:inſtrũm inde cõfectũ dicitur nullum.
7 Subſcribens ſe alicui actui an videatur illi conſentire.
8 Clericis quibuſcunq; licitum eſt contradicere prelato rem ec
cleſie male alienanti.
9 Emens rem eccleſie contra iura:ad quid teneatur.
10 Eccleſia an poſſit agere cõtra male alienantẽ:⁊ etiã cõtra illũ
in quem alienatio facta eſt.
11 Soluens an poſſit agere cõtra aliũ p quo ſoluit.
12 Cõductores rerũ eccleſiaſticarũ ſi bone fidei ſunt habẽt actio-
nem cõtra locatorẽ ad pecuniã repetendam.

Si quis preſbyteroꝝ. Alie-
natio de rebus eccleſie facta nō tenet: ⁊ alienantes niſi
rem reſtituant:excõicãtur.⁊ quilibet clericus de
eccleſia poterit contradicere:⁊ rem cũ fructibus
repetere.ſecunda ibi:ꝙ ſi.tertia ibi:ſed etiã.dicit Hoſtie. deli
cti et remedij propoſitio:pene impoſitio:publica accuſatio.
1 ¶ Not.primo ꝙ anathemate ligatur anima.quod eſt verũ
ſi eccleſia iuſte ligat:alias ſecus.de ſenten.excõ.a nobis.ij.et ex
hoc patet quare iudei nō ſubſint conſtitutioni pape:ſed prin-
2 cipis.quod dic vt infra de diuoꝛ.gaudemus. ⁊ eſt anathema
excõmunicatio ſolenniter lata.xi.q.iij.debent. que etiam dici
tur mucro epiſcopalis.xvi.q.iij.c.i.⁊ per talem mucronẽ ſit ſe
paratio nō ſolum corporalis a cõione eccleſie ⁊ fratrũ.iij.q.
iiij.engeltrudã.ſed etiã deus ſeparat animas a cuſtodia ⁊ gra
3 tia ſua.ſm Inno. ¶ Secundo no. penam ſubſcribentis ꝯtra
ctui illicito ⁊ a iure reprobato.penam aũt alienantis ⁊ recipiẽ
tis.vide in.l.iubemus.C.de ſacroſanc.eccle.niſi forte ⁊c.vt hic
4 in tex. ¶ Tertio not. ꝙ ad euitationem pene poſſunt illici-
te contrahentes recedere a contractu:etiã perfecto ⁊ conſum
mato per traditionem. regulariter vero in delictis perfectis
⁊ conſummatis:⁊ quandoq; etiam attentatis ⁊ non perfectis
nō habet locum penitentia.vt.l.qui ea mente.ff.de furtis. ⁊ fa
5 cit ad queſtionẽ ſi emphiteota vendit rem dño irrequiſito ca
dit a iure ſuo.vt.l.ij.C.de iure emphi.pone ergo ꝙ irrequiſi-
to dño vendidit:ſed poſtea ſtatim recuperauit:an euitet di-
ctam penam.videtur ꝙ ſic per iſtum tex.contrarium eſt verũ.
vt in.x.colla.quid iuris ſi va.feu.quod ven.recupe.c.i. ⁊ notat
Bart.in.l.ſequitur.§.item labeo.ff.de vſucap. ¶ Quarto no.
6 ꝙ contractus nullus ⁊ inſtrumentũ inde confectum iterum
a decernitur nullum.⁊ ꝙ nullum eſt[a] poteſt amplius fieri nul-
lum.contra.l.nam ⁊ ſi ſub ꝯditione.ff.de iniuſt.teſta.Sed dic
ꝙ põt declarari quatenus de facto proceſſit.vt.l.exempto.§.
ſi quis virginẽ.ff.de acti.empti.facit quod no.in.l. ſi minoꝛ.ff.
de euicti.nam ⁊ ſententia que eſt nulla:petitur declarari nulla
7 vt.c.paſtoralis.de re iudi.in cle. ¶ Quinto not.ſm glo. ꝙ il-
le qui ſe ſubſcribit videtur actui conſentire.in quo arg.diſtin-
gue vt in ea habes.⁊ adde quod not.ſ.de re iudi.cum inter.et
de tranſactio.ex literis.in prima ⁊ ſecunda glo. ¶ Sexto no.
8 in ver.ſed ⁊ liceat. ꝙ licitum eſt clericis quibuſcũq; contradi
cere prelato rem eccleſie male alienanti.quod glo.penul.intel
ligit de clericis cõuerſis:⁊ patronis eiuſdem eccleſie nō de di-
uerſis. Ubi.dicit ꝙ omnis eccleſiaſtica perſona admittetur
cum ius hoc nō diſtinguat.ij.q.v.conſuluiſti. Innoc.remittit
ad no.per eum de teſti.cum olim.⁊ ibi Hoſt.⁊ ſupra de officio
deleg.venerabili.dicunt aũt Ala.⁊ Vincen.ꝙ iſte tertius de-
mũ admittitur eccleſia tacente:vel nō contradicente.ſed ſi ec-
cleſia phiberet nō audiretur.ff. de pcurato.l. pomponius.§.
fina.⁊ quod not. Io.and.de conceſ.preben.ex parte. ſuper pri
ma glo.⁊ circa iſtum tertium dicit Inno.ꝙ iſte nō ſatis habit
p eccleſia:quaſi hoc ſit populare iudiciũ,fatetur tamẽ Hoſt.

[a] ¶ Qđ nul-
liũ eſt. Uide
Sali. qñ p
no.nō ẽ ne.
l.certa rõe.
in ſi.

ꝙ ſententia contra eum lata preiudicaret eccleſie ſcienti cau-
9 ſam ſuam agi.ff.de accuſa.l.ſi cui.§.j.⁊.ij. ¶ Septimo no. ꝙ
iſti qui rem eccleſie ꝯtra iura mercantur tenẽtur ad fructuum
reſtitutionẽ.⁊ ſic titulus nō excuſat poſſeſſorem a reſtitutione
fructuum:quod dic vt.l.qio fundum.C.de rei vendi. ¶ Que-
10 rit gloſ.vlti. Utrum eccleſia poſſit agere contra male alienã
tem ⁊ etiam contra illum in quem alienatio facta eſt.dic ꝙ ſic
et vnius ſolutione alius liberatur. quod eſt verum:ſi eccleſia
agit ad rem vel ad intereſſe:ſecus ſi ad penam.xij.q.ij.cum de
notiſſimã.⁊.c.monemus.vbi de hoc.ad hoc vide quod no.Dy
nus in.c.poſſeſſore.de regu.iur.lib.vj. ¶ Secũdo quero an
11 ille qui ſoluit poſſit agere cõtra alium.pone qui alienauit ſol
uit litẽ eſtimatione eccleſie:vel accipiens rem reſtituit.an poſ
ſit qui recepit agere contra alienantẽ vel econuerſo: alienans
poſſit agere cõtra emptorem ab eo:⁊ an ſic ſoluenti teneatur
cedere actionẽ dicit gloſ.ad hoc vltimũ ꝙ cedere nō tenetur.
quia cum ex pprio delicto ſatiſfaciat:nō eſt ceſſio ſibi facienda
vt.l.ſi plures.de admini.tu.⁊ plenius per Barto.in.l.modeſti
nus.ff.de ſolu.alienans vero contra recipientem ab eo nō vi
detur ꝙ habeat actionẽ.nam cũ eum de euictione tenet actio
agentem repellit exceptio.vt dicit glo.que inclinat.ꝙ de eui-
ctione nō teneatur.Io.an.dicit ꝙ emptoꝛ contra prelatũ qui
vendidit habet actionẽ ex cõtractu ad pretium recuperandũ.
x.q.ij.hoc ius.ver.qui rem.xij.q.ij.vulterane. Idẽ in illis qui
contrahunt noie ciuitatis.C.ſi certũ pet.l.eos qui officium.et
l.eum qui.Sed iſtud videtur male dictum.nam cũ vterq; fue-
rit in dolo.ſcʒ prelatus ⁊ emptoꝛ contractũ illicitũ ineundo:
videtur ꝙ in pari dolo melioꝛ eſſe debeat cõditio prelati:con
tra quẽ de euictione agitur ꝙ agẽtis.vt.l.apud celſum.§.mar
cellus.ff.de excep.do.nam in pari cauſa turpitudinis ⁊c. vt.l.
iij.de ꝯdi.ob tur.cau.⁊.ſ.de conceſ.prebẽ.cũ ſuper. So.quan
doq; ille qui agit incipit a dolo proprio vel cõmuni:⁊ repelli-
tur.vt.c.ex tenore.de conceſ.prebẽ.⁊.c.intelleximus.de adult.
quandoq; petitio ſua nō incipit a dolo:ſed reus incipit de do
excipere:⁊ tunc actori contra exceptionẽ doli datur replicatio
doli.⁊ ita hic.prelatus cũ dicet excipiẽdo ꝯtractũ initũ ꝯtra
iura.⁊ ſic actorẽ fuiſſe in dolo cõtra iura mercãdo:certe actoꝛ
poterit replicare.⁊ tu fuiſti in dolo cõtra iura vendendo. ⁊ ex
hoc infert Inno.ꝙ ſi emptoꝛ dicat peto pretiũ ⁊ intereſſe: ꝙ
vẽdidiſti ꝯ formã canonis.obſtabit ei doli exceptio.vel ꝙ alle
gat turpitudinẽ cõem:in pari cã turpitudinis ⁊c.vt ꝓdixi.Cõ
cludit ergo ſm Io.an.ꝙ ſolus principalis alienatoꝛ tenet de
euictiõe.⁊ ſi plures fuerint oẽs tenent. Alij vero ꝯſentientes
⁊ ſubſcribentes alijs penis ſubiacebunt.xij.q.ij.nõ liceat. Qui
12 dam aũt dicunt ⁊ nõ male ſm Io.and. ꝙ ꝯductores rerũ ec
cleſiaſticaꝝ ſi bone fidei ſunt:habent actionẽ ꝯtra locatorẽ ad
pecuniã repetendã.vt.d.c.vulterane.ſed male fidei nõ habent
niſi ſibi de euictiõe pſpexerint:vel niſi in caſu ſpeciali.C. cõia
de le.l.ſi.neſcio ſi p iſtoꝝ opi.vult Io.an.reprobare qđ dictũ
eſt.ſ.prelatũ indiſtincte de euictiõe teneri.nã iſti qui vltimo ſic
dicunt loquunt̃ in locatore ⁊ ꝯductore.ꝙ an late velint intelli
gere in alijs ꝯtractibus in qbus venit euictio. videt̃ ꝙ ſic.per
l.quã allegat que loquit̃ in emptore male fidei.cogita. ¶ Ulti
mo ꝯtra predictã ꝯſyderationẽ:an actoꝛ incipiat de dolo pro
ponere:nõ videt̃ bona.nã ſi hac rõne viderit ſe debere excludi
nunq̃ faciet mentionẽ doli:ſed intẽtabit certi ꝯditionẽ gñalẽ
vel triticariã.vt.ff.ſi cer.pet.l.certi ꝯditio.⁊ de tritica.l.j. cũ ſi.
So.licet pponat̃ gñalis actio:q̃ de dolo nõ habet mentionẽ:
ſicut ex cauſa furti vel violentie:tñ neceſſe eſt ꝙ cauſa exprima
tur.vt innuitur in dicta.l.j.ad ſi.de ꝯdi.inde.triti.⁊ no.de offi.
ordi.ꝯquerente.ſed ſi cauſa nõ exprimat̃:tñ debet ſapere natu
ram eius cuius loco ſuccedit.vt.l.ſi cũ.§.q in iure.ff.ſi qs cau.
¶ Ultimo ad id qđ dictũ eſt ꝙ nõ debet cedi actio illi:ſ quẽ
agit eccleſia rõne doli.dicit Ioã.an.ſecus ſi nõ fuit.ꝙ tunc eſt
ceſſio faciẽda. Itẽ ſi doloſe ceſſit eccleſia licet nõ teneret̃ actio
nẽ habebit.qđ dit vt.l.modeſtinus.ff.de ſoluti.⁊ p Dy.in.d.c.
p poſſeſſore.⁊ p Bar.in.l.in depoſiti.ff.de re iudi.⁊.l.litis ex-
ceptio.ff.p empti.ibi plene.vtrũ illi qui ſoluit litis eſtimatio-
nẽ ſit ceſſio facienda.⁊ an ſine ceſſione poſſit agere ꝯtra tertiũ
poſſeſſorẽ rei p qua ꝯdẽnatus eſt in litis eſtimatione.

Ponit que
ſtiones.

1 ¶ Terra eccle infertilis dari põt in emphiteoſim ei cuius
ſtudio redditur ad culturam.

1 Ad aures. Terra eccleſie infertilis da
ri põt in emphiteoſim ei cu-
ius ſtudio redditur ad culturã. ⁊ ponit Io. and.
caſum in eo qui nõ confecto inſtrumẽto de prela-
to conniuẽs receperit in emphiteoſim ſyluã ad exturpandã vel

colendum. quo facto petebat ipſe vel eius heredes ſibi fieri in-
ſtrumentū emphiteoſis. vt a principio ſub conditione cōuene-
rat. ꝙ ſi extirpari poſſet: et coli: ſibi daretur in emphiteoſim
ſm̄ eum. qui ex hoc ſentit ꝙ ſi nulla preceſſit cōuentio: poſtꝙ̄
fuerint extirpate: nō poſſet eccleſia taliter extirpatas concede-
re. tñ tex. videt̄ ſentire contrariū ꝓpẽe intellecto. nā poſt extir-
pationē dicit tex. poteris cōcedere. ⁊ ratio etiā ꝓ hoc facit ꝙ
ſic ita poſt extirpationē ſicut ante poſſit fieri conceſſio. cauſa
eñ talis conceſſionis eſt labor: ⁊ expenſa facta in extirpando.
⁊. ꝙ facta eſt ad perpetuā agri vtilitatē afficit ipſum fundū. ⁊
per rationē. l. vlti. C. de allu. ⁊ palu. ¶ No. primo caſuꝫ in quo
res eccleſie licite pōt ꝯcedi in emphiteoſim per prelatū cōcor.
in ſi. aut. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ hoc intellige. ꝙ
poſſit cū conſenſu capituli. x. q. ij. hoc ius. §. perpetua. Itē in-
tellige hunc tex. qñ de ſylua. tñ nō percipiebat quantū de ea
poſtea ad culturā redacta. q tunc ſecus eſſet: quia in tali alie-
natiōe nō ꝓcuraret̄ vtilitas eccleſie. ꝓ hoc facit tex. niſi forte
tunc ſcꝫ cum erant ſylua. vel expone. i. ſi tpe cōtractus poterat
plus haberi reſtituetur eñ tunc eccleſia leſa iure minoris: ſe-
cus ſi nō poſſet haberi. nam quo ad hoc ſit leſa eccleſia necne
tempus ꝯtractus inſpicitur nō futurus euentus. vt. ff. de mi-
no. l. verum. §. ſciendū. ibi nō euentus damni reſtitutionem in-
dulget: ſed inconſulta facilitas.

1 ¶ Poſſeſſiones vel redditus an poſſint dari ꝓ decimis nō
ſoluendis.
2 Bona de quibus eſt dubium an ſint de menſa an poſſit epus
alienare: ⁊ que dicantur de menſa.
3 Poſſeſſiones eccleſie minus vtiles poſſ̄t ꝓ vtilioribus cōmuta-
ri ⁊ alienari de conſenſu maioris partis capituli.
4 Eps q iurauit nō alienare an poſſit ꝯcedere l emphiteoſim ꝑ-
petuā ſuo ꝯſanguineo terrulā valoris vnius floreni cū dimi-
dio ⁊ redditus. v. ſolid. ſi ſuus ille ꝯſanguineus vult dare ter-
ram maioris eſtimationis vel redditus in quadruplo.
5 Alienatio ſi facta eſt de re immobili eccleſie ex cauſa vera ⁊ li-
cita: ſed nō fuit adhibita illa cognitio an magis iſtā vel illam
poſſeſſionē eccleſie expediuiſſet alienare: an valeat.
6 Legatus eſt eccleſie fundus: an poſſit prelatus illū repudiare.
7 Prelatus qui iurauit nō alienare ſi petijt a papa licētiā ⁊ ob-
tinuit: nec facit mentionē de iuramento: an valeat licentia: vel
dici poſſit ſubreptitia.
8 Poſſeſſiones quo reſpectu dicantur vtiles vel inutiles.

VT ſuper. Qui iurauit nō alienare ea que
ſunt de menſa: ea de quibus du-
bitatur an ſint de menſa alienari nō debet. ſecun-
do dicit ꝙ poſſeſſiones minus vtiles pro vtilio-
ribus de conſenſu capituli ſui poteſt epiſcopus
cōmutare. ſecunda ibi: poſſeſſiones. et prima ſubdiuiditur: qō
per te vide. ¶ Nota primo ꝙ dicit tex. poſſeſſiones ſeu reddi-
tus regalium ⁊c. quod expone vt in prima gloſ. quā not. vtrū
1 ſcꝫ † pro decimis nō ſoluēdis poſſint dari poſſeſſiōes vel red-
ditus. dicit ꝙ ſic ꝓ preteritis nō ſolutis: nō pro futuris. et eſt
ſatis expreſſum. xvi. q. vij. omnes decime. ⁊ vide in ſimili. C. de
tranſactio. l. de alimentis. vbi ſuper alimentis futuris tranſ-
actio ꝓhibetur. pro preteritis nō ſolutis conceditur. ¶ Se-
2 cundo not. † an bona de quibus eſt dubium an ſint de menſa[a]
a poſſit epiſcopus alienare: ⁊ que bona dicantur eſſe de menſa.
dic vt in cle. j. de exceſſi. prel. ¶ Not. tertio ꝙ epiſcopi ⁊ archi-
epi iurant nō alienare. quod iuramentū quantū ſi graue vide-
no. per Io. an. de eccle. edi. c. ſi. ⁊ de alio iuramento quod pre-
ſtant. ſcꝫ nō infeudare de nouo. infra de feudis. c. ij. ꝑ Io. and.
3 ¶ Quarto no. † ꝙ poſſeſſiones minus vtiles poſſunt pro vti-
lioribus commutari: ⁊ alienari de conſenſu maioris partis ca-
pituli. ⁊ pondera quod dicit cōcedimus poteſtatē ⁊c. quod in-
telligunt quidā de gratia quando iurauit nō alienare. ratiōe
eñ iuramenti non poterit rem minus vtilem pro magis vtili
cōmutare vel alienare ſine pape licentia obſtante iuramento.
in hoc ergo ſit gratia huic de quo loquitur. c. quia de iure ſi-
ne licentia ſuperioris nō poterat alienare. ſed ſm̄ Goffre. con-
tra. qui exponit concedimus. ideſt conceſſam oſtendimus. ſi-
mile. xij. diſtin. verum. ſm̄ Ioan. andre. Aduerte reperio do-
4 minū Federicum de Senis conſuluiſſe ſuper tali dubio. † An
epiſcopus qui iurauit nō alienare poſſit concedere in emphi-
teoſim perpetuam ſuo conſanguineo terrulam valoris vnius
floreni cum dimidio: ⁊ redditus quinqꝫ ſolidoꝝ. cum tamē il-
le conſanguineus velit dare terram maioris eſtimationis vel
redditus in quadruplo. ⁊ dicit ipſe ꝙ ſic. quia nō eſt veroſimi-
le ꝙ iurans hoc cogitauerit ⁊ voluiſſe ad hec minima iuramē-

a ¶ An ſint de mēſa. ꝙ aūt dicant bona de mē ſa vide hic Inno.

to ligari. ad quod optime facit infra de eccle. edi. c. vlti. cū ſua
glo. Item huiuſmodi minima ſunt excluſa a ſolennitate ⁊ ri-
gore iuris. xij. q. ij. terrulas. verba ergo nō alienabo debent
ciuiliter intelligi: ⁊ ſm̄ veroſimilem intētionem iurātis: et vt
nulla ſequatur abſurditas. ⁊ ſic debent intelligi verba genera-
liter ⁊ indefinite prolata. vt not. de conuer. coniu. c. ij. An aūt
propter conſanguinitatem reddatur talis contractus inuti-
lis. videtur ꝙ ſic. x. queſtione. ij. hec vſus preſtatio. ⁊. C. de ſa-
croſanctis. eccleſi. auctẽ. quibuſcunqꝫ modis. contrariū dicit
ipſe. nam ex quo fraus ceſſat: potius cum cōiunctioꝛ̄ cum ex-
traneis cōtrahere debet epus: ⁊ eis etiā benefacere. xxxvi. diſt.
nō ſatis. ⁊ quod no. xxi. diſt. in ōīno. quia hic preſupponimus
omnē fraudem ceſſare: ⁊ conſanguineū eſſe bone fame. et per
hoc tolluntur ſuſpitiones legis ⁊ canoñ. ¶ Quinto not. ꝙ in
alienatione vel cōmutatione rerum eccleſiaſticarū debet con-
ſyderare prelatus: an poſſeſſiones permutate vel alienate ſint
minus vtiles eccleſie: ꝙ̄ alie quas adquirere intendit. ſimiliter
eſt habenda ꝯſyderatio. an magis illam ꝙ̄ aliam alienari expe-
diat. ſicut in tutore cui rem pupilli expedit alienare. vt. l. ma-
gis puto. §. ſed ſi ſit. ff. de rebus coꝝ. ⁊ tota illa. l. ⁊ titu. poſſet
inſtruere iudicem eccleſiaſticum in alienationibus rerum ec-
5 cleſie faciendis vel nō. ¶ Sed hic incidenter queritur. † pone
alienatio facta eſt de re immobili ex cauſa vera ⁊ licita: ſed nō
fuit adhibita illa cognitio: an magis iſtam vel illam poſſeſſio-
nem eccleſie expediuiſſet alienari: an teneat dominus Federi-
cus conſulens conſilio. ccxliij. dicit ꝙ ſic. nam illa ſolennitas:
videlicet ꝙ magis iſtam ꝙ̄ illam expediat habet locum in re-
bus minoris nō eccleſie: ⁊ auctẽ. ideo diſponēti ſup rebus ec-
cleſie nō eſt fidendū. vt no. moderni. in. c. dudum. j. c. li. vi. vnde
poſito ꝙ conſtaret magis fuiſſe vtile eccleſie alienare aliam ꝙ̄
iſtam tenet alienatio daretur tamē reſtitutio: ſi ex hoc eccleſia
leſa eſſet. ⁊ hoc eſt verum maxime quādo ex cauſa neceſſitatis
eccleſie facta eſt alienatio ſufficit eñ tunc ꝙ neceſſitas ſubſit ⁊
quando autē ex cauſa vtilitatis ſit alienatio videtur magis di-
cta inueſtigatio neceſſaria. ad hoc facit quod notat Archidi.
xij. qōne. ij. ſine. vbi dicit ꝙ quando ex cauſa vtilitatis ſit alie-
natio: nō ſufficit ꝙ vtiliter ſit ceptum. ſi poſtea incipit eſſe dā-
noſum: ſecus quando ex cauſa neceſſitatis proceſſit alienatio
Preterea licet epiſcopus debeat de hoc inquirere: nō tamen
vitiatur alienatio ex cauſa legitima facta licet omiſerit inqui-
rere expediat magis iſtam ꝙ̄ illam. vt. l. ſi pupillorū. §. ſi pre-
tor. ff. de rebus coꝝ. ¶ Opponit extra gloſ. ⁊ videtur ꝙ poſ- ¶ Opponit in ꝯtrariū.
ſeſſiones eccleſie minus vtiles nō poſſint alienari: ſicut nec in-
utiles res minorum. vt. ff. de rebus coꝝ. l. ſi fundum. in princi.
Solu. aliud eſt in eccleſia que ſemper eſt ſtatus informis ⁊ tem-
pore non mutatur: aliud in minore qui de proximo maior fieri
ſperatur. ibi enim reſeruatio diuturna rei inutilis poſſet eſſe
damnoſa: ſed circa rem minoris conſeruatio temporalis. vſqꝫ
ad etatem legitimā nō poteſt afferre damnū. ſimilis in ratiōe
reddenda differentia not. inter adminiſtratorē perpetuū ⁊ tpa-
lem vt no. Barto. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. de ope.
no. nun. ¶ Secūdo oppo. ſi redditus vel poſſeſſiones de no-
uo deuenerint ad archiepiſcopū. ergo videtur ꝙ ſibi liceat alie-
nare: ſicut feudum de nouo ad eccleſiam reuerſum. vt infra de
feudis. c. ij. Solu. aliud in re nouiter acquiſita: aliud in feudo
reuerſo ⁊ in eccleſiam conſolidato. nam de feudo ꝙ alienare-
tur ita fuit a principio ordinatum ꝙ ſic liceat infeudare. ita ꝙ
res de facili reuertitur ad naturā ſuam. ff. de pactis. l. ſi vnus.
§. pactus. Sed vbi de nouo aliqua bona dātur eccleſie ita da-
ta videntur. vt perpetuo in dominio eccleſie perſeuerent et in
eius vtilitatem: que inde prouenit conuertantur. vnde nō de-
bent alienari. C. de ſacroſanct. eccle. l. priuilegia. ⁊ l. iubemus.
Conclude ergo ꝙ aliud in re reuerſa ad eccleſiam: aliud in re
nouiter acquiſita. quod intelligo verum ſine dubio de acquiſi-
tione incōmutabili. de commutabili dubitatur an ſit verum.
6 Pone exemplum. † Legatus eſt eccleſie fundus: an poſſit pre-
latus dictum legatum repudiare: ita ꝙ talis repudiatio non
ſit cenſenda alienatio. ⁊ videtur ꝙ non poſſit. quia repudiare
legatum eſt alienare. vt eſt textus in. l. magis puto. §. fundus.
ff. de rebus coꝝ. nam dominiū rei legate tranſit in legatariū:
etiam ignorantē. vt. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. ſurdo. contra-
rium conſuluit dñs Feder. de Sen. quia aliud eſt alienare quod
ſuum eſt: aliud nō acquirere. vt. ff. de donati. inter vi. ⁊ vxo. l. ſi
ſponſus. §. ſi maritus. nō eñ eſt par eademqꝫ ratio ſed diuerſa:
lucrum nō capere: ⁊ qō ſuum eſt amittere. vt. l. ſi. C. de conditi.
ad idem. ff. de his que in frau. credi. l. qui aūt. in princip. ⁊ licet
poſſit agi contra tutorē vel prelatū: qui acquirere neglexit. C.
ar. tu. l. quicquid. ⁊ xij. q. iiij. c. ij. nō tamen eccl'ia poteſt dicere
ꝙ res eccleſie fuerit alienata. cū illa nūꝙ̄ fuerit in dñio eccleſie
ſimile

ſimile eſt qđ dicimus de beneficio acquiſito ⁊ acquirendo.nāʒ
primū.ſine auctoritate ſuperioris renūtiari nō poteſt.ſm ſic etiā
ipſo facto.de his que ſi.a prela.ex ore.⁊ not.de elect.ſi electio
vi.⁊ de prebend.ſi tibi abſenti.vbi ſine authoritate ſuperioris
ius queſitum per collationeʒ ante conſenſum repudiatur ſine
authoritate ſuperioris.Sed cōtra predicta facit qꝛ ius quod
habeo ad rem immobilem:tāꝗ̄ res immobilis reputat̄.vt in
auctē.de ali.§.vlt.ſolu.actiones que competunt pro re legata
vel ad rem:competunt legato accepto tacite: vel expreſſe.ſed
hic nō fuit acceptatio ſm eū conſilio.xx.qđ ꝗ̄ꝗ̄ ſobtiliter lo-
quatur:non eſt reſponſum ad.§.fundum vbi tex.ita dicit. eſſe
enim hanc alienationem cum res ſit pupilli nemo dubitat:ꝑ
opinio.ſua.tamen facit quod not.in.l.ſi.C.de preſcrip.lon.tē-
po.⁊.l.ſeruos.C.de pac.vbi aliud in querendis:aliud in queſi
tis.Sed dic quod illud legatum ratione dominij in eccleſiam
tranſlati poteſt dici queſitum:non querendum.vt.l.a tytio.ff.
de fur.⁊ dicto.§.ſurdo.ꝑ ꝗ̄ iura differentia inter ꝗ̄ſitas ꝗ̄rēda
super eis fundatur conſilium hic non cadit. ¶ Querit Joā.

Ponit queſtiones.

7 an.⁊ prelatus iurauit non alienare petijt a papa licentiam et
obtinuit:nec facit mentionem de iuramento :an valeat licen-
tia vel dici poſſit ſobreptia.dic qđ aut iurauit pape : aut me-
tropolitano.ſi pape non expedit facere mentioneʒ de iuramē
to.ſi metropolitano tunc ſi licentiā obtinuit a papa nō facta
mentione iuramēti metropolitano preſtiti:non valet licentia
Si autem iurauit tertio non alienare: ſufficit relaxatio pape
etiam de illo iuramēto.nō habita mentiōe.ita dicit hic. ¶ Ul
8 timo quero qualiter conſyderatur.⁊ an poſſeſſiones ſint vti-
les vel inutiles.an reſpectu reddituum :an reſpectu valoris.
puta caſtrum nobiliſſimum ⁊ magne eſtimationis:modici tā-
men redditus. vel lapides pretioſi vt in eccleſia ſancti marci
nos examino modo:ſʒ allego not.ff.de ceſ.bo.l.qui bonis.

1 ¶ Res eccleſiaſtica nō poteſt in perpetuum locari.
2 Cōtrahens minus legitime ſup re eccleſie hʒ retētionem do-
nec ſibi pecunia ſoluta reddatur.
3 Pretium perceptum ex contractu illicito ſi conuerſum eſt in
vtilitatem eccleſie an ſi rem reuocat pretium illud reſtituere te
neatur.

Ad audientiam.

Canonicus prebendam eccleſie
perpetuo locare non poteſt. commonis diui-
ſio.ſecunda ibi:adeo. ¶ Nota primo. ⁊ quod res
eccleſiaſtica non poteſt in perpetuum [a] locari.qꝛ talis locatio
cenſet̄ alienatio.vt.l.codicillis.§.inſtitutio.⁊ ibi per dyn.ff.de
lega.ij.nec talis cōtractus locatio dici poteſt:que conceditur
canonicis facere de poſſeſſionibus prebende ſue.quod dic.vt
j.ne prela.vi.ſuas.c.ſi.⁊ licet contrahentes vtantur verbo lo-
cationis in conceſſione facta ad non modicum tēpus:impro-
prietas tamen verbi non mutat ſubſtantiam.⁊ naturam con-
tractus:qui geritur.vt hic.⁊.l.vbi ita donatur.ff.de dona.cau
2 ſa mor.⁊.l.ſi ſtipulatus.de vſur. ¶ Secūdo not.⁊ ꝙ ille q mi-
nus legitime contraxit ſuper re eccleſie habet retentionē:do-
nec ſibi pecunia ſoluta reddatur.quomodo autem hoc intelli
gatur dicam poſt glo. ¶ Tertio not.qui male contraxit tene
tur reddere pretium quod recepit. ¶ Ad hoc poſſet opponi
cum vterꝙ contrahens fecerit contra iura:⁊ fuerit in dolo me
lior:videt̄ cōditio poſſeſſoris ſolue vt dixi.ē.eo.ſi qs preſbyte
rorum. ¶ Secūdo oppo.⁊ videtur ꝙ iſti conductores nō ha
beant actionē ad recuperationem pretij cū fuerint male fidei
cōtra iura mercando.vt.x.q.ij.hoc ius in fin.⁊.C.de rei do.vel
templo.l.j.⁊.ij.ſolu.dicit gloſſ.ꝙ aut iſte conductor bona fide
contraxit.⁊ hʒ actionē aut mala fide.⁊ nō hʒ actionē niſi ſibi ꝑ
ſpexiſſet de euictio.⁊ niſi in caſu.l.ſi emptor.cōmunia de lega.
⁊ ſic qui cōtraxit ſuper re eccleſie nō ſeruata ſolennitate debita
nō recuperat pretium.cū cenſeatur male fidei.vt in.c.qui con-
tra iura.de regu.iur.li.vi.hanc opi.bar.ſequunt̄ lau.vin.goff.
⁊ Inno.hic.⁊.ē.eo.ſi quis.⁊ Joā.xij.q.ij.vulterane.qđ placet
Jo.an.lʒ ipſe Joā.not.contra in.d.c.hoc ius.ver.qui vero.⁊
idem hugo.⁊ hoſti.qui dicūt.ꝙ hec actio datur in odium alie
nantis.⁊ ſic eſt ſpecialis caſus in quo emptor male fidei actio-
nē habebit.ego credo illam opi.verā cū agitur cōtra ipm alie
nantem.nam licet contractus nō teneat quo ad preiudiciū ec
cleſie.nihilominus obligat̄ rector cōtrahens cōtra iura vt.l.ſi
3 ciuitas.ff.ſi cer.pe.⁊ Sed pone ꝙ pretiū perceptū ex cōtractu
illicito eſt conuerſum in vtilitatē eccleſie:an ſi rē reuocat:pre-
tiū illud reſtituere teneat̄ certe non de rigore iuris:ſed de be-
nignitate canonica eccleſia tenet̄ reddere pretium auctori. vt
not.pau.in cle.j.de reb.eccle.non alie.⁊ circa hoc vide qđ not.

a ¶ In ꝑpetuū Perpetuum aliqñ ponit̄ ꝑ cētū annis har. in.l.ſi vſuſfruct⁹.ff.de vſufru.leg. bal.i.l.j.C. ne rei do.vl tēplo.glo.⁊ bar.in.l.annua.§.a tytia.ff.de annuis leg.aliqñ ꝑ ſeculis ſeculorū vt ibi ꝑ bart. aliqñ ꝑ.xxx. annis.l.oēs ⁊.l.ſicut.C. de preſcrip. xxx.an.⁊ in ſpe.de ſent.§.viij.in ſi. vbi dicit de xl.car.l cle. ij.xv.q. de reſcrip.

bal.in.l.iubemus.C.de ſacroſan.eccle. Cy.tenet ꝙ ſiue fuerit
ſciens:ſiue ignorans poſſit agere contra economum.⁊ ſi eco-
nomus nō ſit ſoluendo: poſſit agi contra eccleſiā:ſi cōtrahēs
fuit bone fidei.ſecus ſi male.vt ipſe not.in aut.qui res iam di-
ctas.vt.ē.de ſacroſan.eccle.

1 ¶ Poſſeſſiones eccleſie quibuſcūꝗ vſibus deputate prohi
bentur alienari.
2 Eccleſie conſuete per monachos gubernari nō dʒ conferri ſi
ne aſſignari clericis ſecularibus aut laicis.
3 Mandatum factū de prouidendo clerico ſeculari quomodo
intelligatur.
4 Papa ſi mandat prouideri monacho de beneficio cōpetenti:
non poterit prouideri de ſeculari.
5 Menſa epī diſtincta eſt a menſa capituli.

Poſſeſſiones.

1 ⁊ Nota primo ꝙ poſ-
ſeſſiones eccleſie qui-
buſcūꝗ vſibus deputate.ꝓhibent̄ alienari.⁊ po
teſt hic ſumi poſſeſſio etiā ꝓ proprietate.nā ſi ſe-
pe loquunt̄ homines in vulgari lego poſſeſſiōes
meas qđ verbū ꝓprietatem ⁊ oñium cōplectitur:vt.l.interdū
ff.de verbo.ſig.⁊ not.in.l.cū res.C.de contrahē.empt.facit ad
q.cy.in.l.fina.C.de cōpen.⁊ que poſſeſſiones dicant̄ de menſa
2 not.in cle.frequens.de exce.prela. ¶ Secūdo not.⁊ ꝙ eccleſie
conſuete per monachos gubernari.nō debēt cōferri:ſiue aſſi-
gnari clericis ſecularibus aut laicis.ſtatus enim cuiuſꝙ eccle
ſie conſyderandus eſt.nec per alicuius inſolētiam ſubuerten-
dus.de ſupplē.neg.prela.c.ij.ſicut enī legatum factū ad certū
vſum non poteſt in aliū vſuʒ cōmutari ſine authoritate pape.
vt in cle.qꝛ contingit.de reli.do.ita nec cōmutari dʒ ſtatus ec-
3 cleſie.vt hic. ¶ Tertio per hunc tex.dicit hoſti.⁊ ꝙ cū manda
tur ſeculari clerico de beneficio eccleſiaſtico.ꝓuideri non extē
ditur hoc mandatum ad eccleſiam conſuetam regi per ſecula
rē:ſiue ſit parochialis:ſiue prelatura:ſiue prebenda.vt hic ⁊ de
ce.c.j.de elec.cum cauſam.⁊.c.cum in magiſtrū.⁊.c. officij.pro
hoc facit.qꝛ diſpoſitio ſimpliciter loquens: vel gratia cōceſſa
perſone intelligitur ſm cōditionē ſue perſone.vt.ff.de iniuſto
rup.⁊ irri.te.l.ſi quis exhere.§.irritū .⁊.xvi.q.i.placuit.⁊.c.ſic
viuo.⁊ iſtud dictū hoſtiē. intellige ſi per.xl.annos continuos
regulares miniſtrarunt ibi ſine interpoſitiōe clerici ſecularis
alʼs non eſſet conſuetudo.de elec.cumana.de cauſa poſ.cūʒ ec-
cleſia. Item eſt etiam neceſſe quod talis ſit eccleſia.ꝙ duo mo
nachi conſueuerint commorari: alʼs contra.de capel. mona.c.
pe.⁊.c.vlti.per quam decre.vbi dicit hic agi.Ro.intelligebat
4 hic.c.de conuentu alibi vero de capellis. ¶ ⁊ Quid ecōuerſo
mandat papa prouideri monacho de beneficio competenti te
net hoſt.quod non poterit prouideri de ſeculari.qꝛ contrario
rum eadem eſt diſciplina.inſti.de libe.§.i.⁊ hoc verum: niſi ex
certa ſcientia pape: vel etiam certa authoritate vel conſenſu
dioceſani aliud fiat ex cauſa.ſecundūʒ not.in.c.qđ dei timore.
de ſtatu regu.ab.autem dixit.hic hanc decre.nō loqui in eccle
ſijs conuentualibus monachorum.ſed de alijs in quibus mi-
niſtrare conſueuerunt monachi:per quorum negligentiam ſi
contingat ad dioceſanum deuolui poteſtas conferendi: con-
ferre ſiue prouidere debebit de monachis: non clericis ſecula
ribus.quod eſt hodie deciſum in cle.j.de ſupplen.negli.prela.
5 ¶ Extra quero.⁊ menſa epī diſtincta eſt a menſa capituli :mo
do epiſcopus vult emere quādam cameram a capitulo.qꝛ in-
diget ea pro ſe vel habitatiōe ſue familie.quero quomodo de
beat celebrari contractus cum in alienatione rerum capituli
requiratur authoritas epiſcopi:vel cōſenſus ⁊ in facto ꝓprio
nō videt̄:ꝙ epiſcopus poſſit eſſe emptor ⁊ auctor. vt.ē.de in-
ſti.c.ſi.Sed reſpondeo ſm opi.ho. illa queſtio eſt facilis etiaʒ
in contractu donationis.qđ plus eſt.nā ſiue epūs donet capitu
lo:vel ecōuerſo.vel alʼs cōtrahat nō requirit̄ ſuperioris autho
ritas qꝛ iſta nō pōt dici alienatio cū capitulū ⁊ epūs ſint vnum
corpus:⁊ vna eccleſia.de teſtamentis requiſiti de his que ſi.a
prela.c.nouit.⁊ ibi hoſti.⁊.c.quanto.ad hoc.C.de fideiuſ.l.vo
lūtas.de lega.ij.vnum ex fami.§.ij.⁊.l.peto.facit quod no.de
his que ſi.a prela.cum apoſtolica.in glo.ideo.⁊ quos not.in ſi
mili ꝑ doc.in.c.ex literis.de proba.vbi in canonicis agētibus
nomine prebēdaꝝ an inter ſe vel cū extraneis.dicit tamē ho-
ſti.ꝙ fiat hoc authoritate ſuperioris Jo.an.iſtā opi.hoſtiē.nō
approbat:nec reprobat in cle.ij.de reb.eccle.non alie.Sʒ dñs
fede.de ſeñ.conſilio.cvj.placet precedēs opi.ſubdit tamen re-
medium ad tollendū omne dubium quod capitulum vēdat al
teri authoriʒante epō:⁊ epūs poſtea emat ab illo.⁊ de illa.q.vi
de etiam per Joan.andr.in regula qui tacet.lib.vj. vbi tenet

talem venditionem poſſe fieri.

1 ❧ Eccleſia reſtituitur contra contractum per quē enormiter leſa fuit.
2 Poſſidēs rē eccleſie iuſto titulo lucratur fructus.
3 Eccleſia poteſt petere reciſionez contractus propter enorme damnum.
4 Monachi an poſſint res monaſterij infeudare.

1 **C Onoſtram.** † Eccleſia reſtituit̄ contra
cōtractū p quē enormiter
leſa fuit. in prima pte monachorū petitio. In ſecun
da cauſe cōmiſſio. ſecunda ibi: quo circa. ❡ Secun
2 do no. † q qui poſſidet rē eccleſie iuſto titulo lucrat̄ fructus.
& licet poſtea eccleſia reſtituat̄: nō venit reſtitutio fructuū per
ceptoꝝ. q fructus percipiunt̄ p labore: & pro cultura: & cura &
etiam percipiūtur ratione tituli. percepit eñ iſte hos fructus
vt vaſallus rōne vtilis dominij: ſm Innocē. qui dicit q nō eſt
vis an nō tenuerit cōtractus ppter defectum ſolēnitatis: an
tenuerit. ſꝫ ppter reſtitutionē detur reſtitutio. ego in primo
caſu quando non tenuit cōtractus ratione ſolēnitatis omiſſe
credo q nō lucret̄ fructus. q caſu cenſetur male fidei. vt in re
gula qui cōtra iura. niſi dicas q qui mercatur cōtra iura: cen
ſetur bone fidei quo ad lucruꝫ fructuum vt not. in. l. mutuū. de
3 viuc. & l. ſed ſi lege. § ſcire. de peti. here. ❡ Tertio no. † q pro
pter enorme damnum eccleſia pōt petere reciſionē cōtractus
quaſi pro modico hoc nō poſſit. vt. l. ſcio. de reſt. in inte. qđ cre
do verum pro vigore reſtitutionis: ſed per remediū nullitatis
etiā ſi nulla leſio appareat: reſtitutio peti poteſt. vt. C. de pre
di. mino. per totū. vbi patet. q nō cōſyderat̄ leſio ſi cōtractus
eſt leſus. ❡ Quarto not. q ſi eccleſia reſtituit̄ ad rē etiam ad
uerſarius reſtituitur ad pretium. concor. C. ſi aduer. tranſac. l.
j. & ij. & eſt ratio. q reſtitutio eſt in priſtinū ſtatū repoſitio vt. l.
4 qđ minor. § reſtitutio. ff. de mino. ❡ Quinto not. † q mona
chi poſſunt res monaſterij infeudare. hodie circa infeudatio
nem talium rerum vel fructuum: plenius eſt prouiſum in cle
men. j. ſ. eo. c. ❡ Op. dicitur hic. q poſt multos annos perce
pit redditus &c. & ſic videtur. q poſt multū tēpus eccleſia fuit
admiſſa ad reciſionē cōtractus. Sꝫ cōtra. q poſt quadrienniū
nō datur reſtitutio. vt. c. j. & ij. de reſti. in inte. lib. vj. ſolu. dicit
gloſ. multos accipe pro duobus: vel tribus. ibi nam duo di
cantur multi inſti. de iure perſo. in ſi. vel dic. q etiā poſt qua
driennium admittitur ex iuſta cauſa. vt dicto. c. ij. iuſta autem
cauſa eminentiſſimum damnum hoſti. dicit q iſti fuerunt au
diti iure communi. q contractus iſte non tenuit. q in eo defe
cit auctoritas epi. & ita dicitur habere factū notū. & q hic a tē
pore cōtractus lapſi erant plus decem anni.

Opponit in contrarium.

1 ❧ Alienatiōes facte de feudis vel alijs eccleſiaſticis rebus nō tenēt: etiā ſi per cōſtitutionē laicoꝝ approbentur.
2 Laici quātūuis religioſi non poſſunt habere regimē eccleſie vel clericorum.
3 Laici nō debēt clericis precipere: ſed parere.
4 Principes ſeculares quib⁹ priuilegijs munierint res eccle̅.
5 Conſtitutiōes laicoꝝ ſup rebus eccleſie ſiue rebus ſpūalibus vel eidē cōnexis ipſo iure ſunt nulle.
6 Statuta laicoruꝫ ne poſt funus poſſint ferri plusꝙ duo cerei tot librarꝫ: vel q nō liceat niſi filios indui de nigro: vel q non liceat niſi tot clericos inuitare an valeant.
7 Feudū an poſſit donari vel relinqui eccleſie.

1 **C Um laicis.** † Alienationes facte de
feudis vel alijs eccleſia
ſticis rebus non tenent: etiam ſi per cōſtitutionē
laicorum approbentur. cōmunis diuiſio. ſecūda
ibi volētes. ❡ Not. primo q laici dicuntur reli
gioſi. qđ dic. vt. j. de regu. in rubrica: & de voto. ex multa. ❡ Se
2 cūdo not. † laicos ꝗuis religioſos habere nō poſſe regimen
eccleſie: vel clericoꝝ. ad idē. lxxxix. di. iudicatis. & xcvj. di. bene
3 quidē ❡ Tertio not. † q nō dñt laici clericis precipere. ſꝫ par
cere. q nō habet poteſtatē filius in parētes. ſ. de maio. & obe.
4 cū inferior. ❡ Quarto not. † q principes ſeculi eccleſias. eccle
ſiaſticas & ne perſonas multis priuilegijs munierūt. de qbus
priuilegijs glo. aliqua enumerat & hoſti. & primo priuilegium
q quilibet pōt eis donare. & relinquere. vt. l. generali. & l. iube
mus. C. de ſacroſan. eccle. nec talis donatio indiget inſinuatio
ne. eo. tit. l. illud. & qñ imperator donat eccleſie ſola immēſitas
eſt menſura. in auc. eo. § ſi minus. Item ſunt dicta priuilegia
extendenda. ſ. de dona. cum dilecti. hec autem priuilegia ſum
ma debent eſſe manſura: nec inferiorum ſtatutis vel conſuetu
dine tolli poſſint. C. de ſacroſan. eccl. l. decernimus. & l. fina. C.
de epi. & cleri. et hec priuilegia equa ſunt: & inducta ppter dei
honorē. que etiam loco filiorum habent̄. in auc. de ſanc. epiſc.
§ ſed hoc de preſenti. & ſ. de probat. in preſentia tertio ppter
fauorē beneficij principū. vt. l. beneficiuꝫ. de conſtit. prin. quar
to ppter fauorē aiarū. xiij. q. ij. anime. quinto propter fauorē
vltime volūtatis. C. de ſacroſan. eccl. l. j. hic ergo funiculus nō
ſolum duplex ſed multiplex nullatenus rumpi poteſt. de treu
5 ga & pace. c. j. ❡ Quinto not. regulam. † q cōſtitutiones laico
ſuper rebus eccleſie ſiue rebus ſpiritualibus vel eidē annexis
ipſo iure ſunt nulle. & vide quod circa hoc not. bar. in. l. omnes
populi. de iuſti. & iure. & qđ dixi. ſ. de fo. compe. q clericis. & c.
6 cum veniſſent. de eo qui mit. in poſ. & facit hoc in argumē. † an
ſtatuta laicorū que vigēt maxime in tuſcia ne poſt funus poſ
ſint deferri plusꝙ duo cerei tot librarꝫ: & q nō poſſint niſi filij
indui de nigro. q nō liceat niſi tot clericos inuitari an valeāt
hec ſtatuta. videtur non. q diſponunt ſuper honoris diminu
tione in ſepultura adhibendi: ſepulture vero & funera fore iu
ris ſpiritualis nemo eſt qui neſciat Innocen. tenet contrariū
facit quod canon dicit quod iſte pompe ſunt ſolatia viuen
tium: non ſubſidia mortuorum. xiij. q. j. c. eccleſias. Cogita et
quid de iure ſit de facto ſeruatur q ſtatutum imponit penam
ſuo ſubdito tranſgreſſori: licet forte extra rem ſuam iuriſdi
ctionem non tangentis. ❡ Sexto videtur quod conſilium ir
ritat conſtitutiones laicorum contra iſtud conſilium diſponē
tes. prelati tamen velut canes muti tranſitoriam pacem que
rentes: laicos facientes contrarium non compeſcunt: ſed diſ
ſimulant. & ideo dominus bertrandus epiſcopus graſſen. fa
cit verſus. Pontifices muti de iure ſuo male tuti. Cū ſint cor
nuti non audent cornibus vti. contra quos Gregorius. xliij.
diſtin. ſit rector. & c. ſcimus. xvj. q. j. in canonibus. ❡ Opponi.
ex predictis iuribus et multis alijs clare liquet. quod eccle
ſijs multum fauent iura in acquirendo: difficulter ſe exhibent
in perdendo. preterea omnia que queruntur tam eccleſijs: ꝙ
eccleſiarum perſonis exempta ſunt a muneribus & honorib⁹
laicorum vt patet in. c. fina. ſ. de vi & honeſtate clerico. facile er
go querere difficulter perdere: eſt potiſſima cauſa angēdi pa
trimonium: & minuendi ſicut lupus comedit agnum. omnias
& bona laicorum ad eccleſiam peruenire. & laicos in grauami
nibus non ſufficere ad publica onera ſubeunda. & hec ſatis vi
dentur abſurda. ſolut. dicit hoſtien. ſi ex iſtis iuribus domini
temporales ſentiunt ſe grauari debent recurrere ad papam: &
& ipſe apponet conſiliuꝫ. de immunita. eccleſia. aduerſus. Im
peratori vero non licet talia reuocare: vel infringere. ſ. de pe
nis ſignificauit. &c. ❡ Querit Ioan. an. † an feudum poſſit do
7 nari vel relinqui eccleſie. videtur quod feuduꝫ non poſſit pro
anima iudicari: nec in dotem dari. vt eſt caſus in titu. feu. qua
liter de iure. vaſ. do. c. donare. & de feu. non alie. imperialeꝫ. §
habito & vaſallus factus clericus perdit feudum. eo. titu. ſi va
ſal. interpel. fuerit. c. clericus. & de beneficio feu. § ex hoc illud
Hoſtien. dicit quod conſyderanda eſt natura feudi. nam aut
eſt temporale: vel perſonale: & tale ſicut ad heredes non tran
ſit. eod. titu. qui feu. do. po. per totum. Ita nec in eccleſiā. aut
non eſt talis nature: & tunc aut tale feudum habet naturam: q
perſonaliter ſeruiatur in armis. & idem q non tranſibit in ec
cleſiam. cum nō poſſit in armis bellicis deſeruire ex eo: quod
eorum arma ſunt lacrime. xxiij. q. viij. § j. aut eſt feuduꝫ quod
tranſit in alium heredem ſine tali onere perſonali armorum:
& tunc tranſibit etiam in eccleſiam quocunqꝫ titulo. eodem ti
tu. de gra. ſuc. c. j. & ij. & de inueſti. quid tytius. ac. § item placet
& c. ſeq. & idem in allodio vt ibi not. & circa hoc latius vide in
ſumma per hoſt. de immu. eccle. § in quantū: verſi. ſed nec illa.
vbi omnino videas hic nō plus dico.

Opponit in contrarium.

Ponit queſtiones.

❡ De precarijs. Rubrica

Viſo de alienatione, in genere. quia precarij conceſſio ſpecieꝫ alienationis continet. ideo &c. vel aliter. viſo de contractibus per quorum dominia reruꝫ alienantur: ſequitur videre de his per quos transfertur commodum: & vtilitas fructuum: & vſus habetur de materia. x. q. ij. precarie. & c. ſepe ſit. xj. q. iij. clerici. & c. ſequenti.

1 ❧ Contractus precariorum debent reuocari de quinquēnio in quinquennium.
2 Contractus precarij an ſit noua ſpecies contractus.
3 Renouatio precarij ſi non fuit petita lapſo quinquēnio quid iuris.

Precarie

Precarie.

Iſtud.c.⁊ ſequens habent̃ p palcis .x.q.ij. ❡ Not. primo
1 q̃ ꝺe quiquẽnio in quinquẽniũ ꝺebẽt renouari
cõtractus precarioꝝ.⁊ hoc ꝺe cõſue. vt ꝺici tex
tus.ſꝫ ꝺe iure ſcripto vſqꝫ ad mortẽ recipiẽtis.x.
q.ij.precarie ⁊ loquit̃ iſte tex.ꝺe gn̄ali cõſuetudine.nõ ſpeciali
ſm Jo.an. ❡ Quero an iſta ſit noua ſpecies cõtractus .⁊ vi
2 detur q̃ nõ nam aũt talis res cõceditur ad vitã recipientis.et
erit cõceſſio vſuſfructus.aut conceditur etiã poſt mortẽ here
dibus recipiẽtib⁹.⁊ erit cõtractus emphiteoticus.vt.C.ꝺe iu.
emphi.l.j.⁊.ij.aut cõcedit̃ ad modicũ tẽpus.puta in quinquẽ
niũ:⁊ tunc ſi p mercede:⁊ erit locatio.ſi ꝺono erit ꝺonatio vſuſ
fru.ad tempus:⁊ vere vt imbecillitatẽ intellectus mei fatear:
nõ video quare ius canonicũ.hoc nomẽ ꝺe iure ciuili incogni
tũ adinuenit .nec ꝺoct.aliter ꝺeclarant ab.ponit exẽpliũ.cũ in
litore vel in terra inculta archiepi Genuenſis vult aliqs pone
re edificiũ lignoꝝ:ad cuius preces põt archieps hoc pmittere
ꝺatis ſibi.xxx.ſꝫ ⁊ poſtea ſingulis annis.x.⁊ hic cõtractus ꝺe
bebit ꝺe quinquẽnio in quinquẽniũ renouari ſm cõſuetudinẽ
⁊ ſm hũc intellectũ titulus ꝺe ſupficieb⁹ apertiſſime aptat̃ ad
illũ.nã lꝫ ſupficies cedat ſolo.vt.l.obiectũ.§.placet.ꝺe actio.⁊
obli.illud eſt verũ quo ad ꝺirectũ ꝺñium.ſed vtile cõpetit ſup
ficiario.⁊ ita not.in.l.j.§.qui ſupficiẽ.ff.ꝺe ſuperfi. Item exẽ
plũ ab.intelligo qñ eccleſia recepit.xxx.p ſolo:nõ q̃ ſolũ ven
deret.ſꝫ hoc ꝺicto ⁊ cõuento.vt ſibi ſoli ꝺominium remaneret.
alś iſta verba ꝺe centũ p ſolo illo:vt ponã ſupficiẽ ſup eo :nõ
impediũt tranſlationẽ ꝺñij vt.l.ſpecies.ꝺe auro ⁊ argẽ.lega.⁊
qꝺ not.ꝺoc.in.l.ſi mulier.C.ꝺe iure ꝺo.põt tñ qñqꝫ ꝺari p ſo
lo tam parua quãtitas:q̃ nõ cenſebit̃ eccleſia vendidiſſe ſolũ
ſꝫ locauiſſe ⁊ ex quantitate parua vel magna preſumit̃ emptio
vel locatio ꝺicto caſu.vt not.in.ꝺ.§.qui ſuperficiẽ.⁊ in ꝺiſpu
8 tatione bar.publicanus quidã.iſti aũt ſupficiarij parũ ꝺiſtãt
ab emphiteoſi.q2 vt iſti ita illi põt vendere melioratiões ſuas
iuxta formã.l.ij.C.ꝺe iure emphi.⁊ ꝺe emphiteota eccleſie vi
de tex.in.l.ij.C.ne rei ꝺo.vel tẽpo.⁊ per bar.in.l.j.§.ſi ſeruum
ff.ꝺe ſuperfici. ❡ Extra op.⁊ videt̃ q̃ iſta renũtiatio nõ ſit fa
cienda poſtq̃ eñ cõſtat per inſtrumẽta principaliũ:rẽ illaꝫ ad
eccleſiã ptinere:ille qui tꝫ vel heres nõ põt eccleſie vllo tẽpore
referre qſtionẽ ꝺñij.vt.l.male agit.C.ꝺe preſcript.xxx.an. Si
ergo nec pſcriptio nec aliud incõmodũ ſequi põt eccle:videt̃
q̃ nõ ſit renouatio ſupflua facienda.vt.ff.vt leg.no.ca.l.ſtipu
latio.§.ꝺiuus.ſo.fateor q̃ ille qui hꝫ cauſam ⁊ titulũ ab eccle
ſia nõ põt ſibi referre queſtionẽ vllo tempore.vt ꝺicta.l.male
agitur.⁊.l.ſi quis cõducti.§.loca.tñ q2 longinquitate tẽporis
perdit̃ rerũ memoria. Ideo iſta renouatio ꝺe cõſuetudine eſt
inducta:⁊ in iure in ſimilibus approbata.vt hic.⁊.xij.q.ij. lon
3 ginquitate.⁊ in feudo.vt ibi not. ❡ Querit glo. an ſi nõ fuerit
petita renouatio lapſo quinquẽnio.ꝺicit q̃ intelligit̃ contra
ctus tacite renouatus.ar.cõtra.alle.ꝺictum.c.longinquitatis
cui cõtrario eſt ſtandum ſm Jo.an.nã videt̃ colonus renũtia
re iuri ſuo ſi.nõ petijt renouationẽ.nam talis renouatio eſt in
ducta in fauorem eccleſie:ne origo cõtractus ſit incerta.⁊ hoc
eſt verũ niſi eccleſia velit eũ inuitũ retinere ꝺe eo qui ꝺixit.in
ma.c.j.⁊.C.ꝺe legi.l.q̃ fauorem.

Ponit queſtiones.

❡ Superficiarij. Superficiari⁹ ꝺiſparatur ꝺñi bar. ⁊ pau. ꝺe caſt. ⁊ alex. l. l.ij.§.ſi ego ꝺe ope.no. nuntia.

1 ❧ Cõtractus qñ nõ tenet:nec pene appoſitio.
2 Contractus prelati ꝺe iure validus poteſt pene adiectione
vallari.
3 Contrahens cũ eccleſia an poterit petere reciſionẽ cõtractus
inualidi:ſi nolit eccleſia.

De precarijs.

Renocat ſucceſſor preca
riam per rectorem eccle
ſie irrationabiliter factam.et premittit factum: cui
ſecundo prouidet.ibi:precipimus.pet.⁊ abbas po
nunt caſum.ſi Lucius recipiebat ꝺe ꝺomo ſua ſita in loco ſtudij
ꝺecem pro penſione eam tradidit prelato.⁊ recepit rem eccle
ſie precario penſionem.xxx.ſtudio recedentis res laici non re
ſpondet.ꝺecem ideo tam ẽ ex tali precaria leſa eſt enormiter
Ideo reuocatur non obſtante penſione appoſitiõe ꝺe hoc vi
de in ſpecu.eo.titu.in princi.⁊ vide omnino quod ibi not. Jo.
1 and.in additio. ❡ Not. primo quod ſi contractus non tenet
nec pene appoſitio.vt.l.nõ ꝺubium.C.ꝺe legi.a contrario er
2 go ſenſu. contractus prelati ꝺe iure validus poteſt pene ad
iectione vallari.vt.S.ꝺe arbit.ꝺilecti. ❡ Tertio not.quod in
ſucceſſoris poteſtate relinquitur velit contractu nullum reuo
3 cari:vel non.⁊ ſic cõtrahens cum eccleſia non poterit petere
reciſionem talis contractus inualidi:ſi eccleſia hoc nolit.quia
cum eccleſie beneficium nullius ſit:non poteſt contrahens vti
illo beneficio cõtra eam.l.ſi iudex circũuento ꝺe mino.⁊.l ami
ciſſimos.ꝺe excu.tuto.⁊ vide ad predicta.l.ſi pacr.⁊ qꝺ ibi no.
bar.ff.ꝺe iure fiſci.⁊c.

1 ❧ Precarium cuius ſit nature.Et ſoluitur morte eius cui
cõceſſum eſt.nu. 4.
2 Volũtas hominis nõ finitur morte.
3 Judex poſuit aliquem ad cõfinia ꝺonec voluerit:ꝺeinde mo
ritur.an cõfinia ſint finita.
5 Succeſſor ſingularis non tenetur ſtare ei cui res precario eſt
conceſſa.
6 Dñs q pcario conceſſit rem aliquam ſi illã alteri vendidit an
poſſit amodo reuocare precarium.

Precarium.

Non recipit breuiorẽ ſum
mã.quaꝫ tex.ponat. ❡ No
1 ta. naturam precarij.vt tandiu ꝺuret quamdiu pa
titur qui conceſſit .ex quo patet. quod precariũ nõ
conſtituitur tempore limitato ſed ad beneplacitum conceden
tis.⁊ ideo ꝺicit.l.cum precario allegata in gloſ.quod ſi conceſ
ſum ſit vſqꝫ ad certum tempus ante tẽpus finitum poterit re
uocari q2 non tenet pactum initum contra naturam contra
tractus.vt.ꝺ.l.cum precario.⁊.l.vbi ita ꝺonatur.ff.ꝺe ꝺonat.
cauſa mor.per quas.ll.ꝺicunt ꝺocto.q̃ ſi conſtitutio precaria.
cum pacto qꝺ mihi non ſit licitũ reuocare.q̃ reuocare potero
non obſtante pacto.⁊ idem in omnibus que ꝺependent a vo
luntate mea i principio:⁊ ex poſt facto.q2 non poſſum reſtrin
gere voluntatem meam ita q̃ eum non liceat reuocare vt pa
tet in.l.ſi quis in princi.teſtamẽti.ꝺe lega.iij.⁊ qꝺ not.ꝺy.in re
2 gula qꝺ ſemel placuit. ❡ Secũdo hic collige. qꝺ volũtas ho
minis non finitur morte. qꝺ patet q2 precarium quod ꝺurat
pro libito concedentis eius obitu non finitur.facit ad qſtio
3 nem. Judex vel dominus ciuitatis poſuit aliquem ad confi
nia.ꝺonec voluerit ꝺeinde moritur an confinia ſint finita vide
tur q̃ nõ.q2 in morte fingitur pſeuerãtia volũtatis perſone vt
hic.ar.contra.l.iiij.ff.loca.bar.examinat iſtã.q.late in.l.cõtiſ
mis.ff.ꝺe verbo.obli.vbi varios modos loquẽdi proſequitur
Nã quãdoqꝫ iudex ꝺicit.ꝺonec voluero.vel ad voluntateꝫ no
ſtram.qñqꝫ ad beneplacitũ:quãdoqꝫ ꝺonec ꝺuxero reuocan
dum.⁊ iſte modus loquẽdi adaptat̃ precarij.vt pꝫ in.l.j.con
iuncta.l.queſitis.§.j.ff.eo.tit.facit qꝺ not. Jo.and.in.c.ſi gra
tioſe.ꝺe reſcrip.lib.vj.⁊.c.ſi ꝺelegatus.ꝺe offic.ꝺelega.eo.lib.
4 ❡ Tertio not. q̃ precariũ ſoluit̃ morte eius:cui cõceſſuꝫ eſt
⁊ alijs modis qui not.in gloſſ.ij.⁊ inter alios no.modũ ꝺiſſol
uẽdi qñ ꝺebitor qui rogauit:ſoluit pecuniam creditori.qꝺ fa
cit ad qõnẽ ponit cy.in.l.j.C.etiã ob.cy.pet.vbi querit.ſi credi
tor cõceſſit ꝺebitori pignus precario modo reuocat pcarium
ad hunc finẽ:vt poſſit pꝫ.pro chirographaria pecunia retine
re parti.C.etiam ob chiro.pec.ꝺebitor offert ꝺebitũ p quo pi
gnus obligatũ.⁊ per hoc ipſum reſtituere recuſat:querit an
ꝺebitor recuſare poſſit.videt̃ q̃ nõ.nam poſtq̃ creditor reuo
cauit precarium:ꝺicitur eſſe poſſeſſio penes eũ.vt no.in.l.cũ
notiſſimi.ꝺe preſcrip.xxx.an.⁊ creditori non reſtituendo vide
tur vim inferre.vt.l.ſi quis cõduct.C.loca.cy.tenet cõtrarium
in.ꝺ.l.j.per.l.ſi ꝺebitor.hic alle.in gloſ.⁊ ita fuit terminatũ ꝺe
5 facto ſm eũ. ❡ Quarto not.in ver.aut eum. q̃ ſicut ſingula
ris ſucceſſor nõ tenetur ſtare colono.vt.C.loca.l.emptor. Ita
nec tenet̃ ſtare ei cui res precario eſt conceſſa.quid autem ſi il
le cui precarium eſt conceſſum:ſingularẽ ſucceſſorem non ad
mittit an poſſit ſingularis ſucceſſor precario poſſidentis vi ex
pellere ſicut eum auctor eius poſſet in continenti.argu.qꝺ no
ff.ꝺe vi ⁊ vi arma.l.cum fundum.que eſt not.ad hoc. aduerte
tamẽ quod aut iſte ſucceſſor nullo tẽpore conſenſit tali preca
rio.⁊ tunc reuocat nomine auctoris ſui:qui conceſſit precario
aut ſucceſſor conſenſit; q2 precario poſſidentem paſſus eſt:et
tunc tacite videtur approbaſſe precarium. ⁊ ideo per ipm in
terdictum ꝺe cetero ſuo noie pponet ⁊ in hoc eſt ꝺifferentia.
6 vtrum reuocet:vel nõ. ❡ Sed incidenter hic querit. an ꝺñs
qui precario conceſſit rem illam alteri vendidit:quero an poſ
ſit amodo reuocare precarium vin.⁊ gof.q̃ nõ.q2 licet contra
ctus ab eo ſumpſerit initium:tamen cum ille teneat̃ emptori
vt.ff.eo.l.queſitum.§.qꝺ a tytio.iniquũ eſſet eum teneri ꝺuo
bus.ff.ꝺe exerci.l.ne in plures. ❡ Quinto not.in ver.q2 p cõ
iunctis ⁊c.q̃ ille in quẽ facta eſt alienatio rei que alteri eſt cõ
ceſſa precario:appellatur dominus. ❡ Sed incidẽter qro vñ
iſta acquiſitio ꝺominium põt pcedere nõ enim ex tit.ſolo.vt.l.
ex traditionibus.C.ꝺe pac.nõ ex traditiõe.q2 penes ꝺominũ
qui vendidit vel aliter alienauit non erat poſſeſſio corporalis
ſed penes tertiũ.ſcꝫ precario poſſidentẽ.male ergo tex.iſte ap

pellat illū dñm So. dicit Joā. an. poſt hoſti. ꝙ dñs cōſtituit ſe
illius nomine poſſidere. vt. l. quedā mulier. ff. de rei vend. que
loquiť cū poſſeſſio eſt penes ipm ꝯſtituentē ſed in caſu noſtro
erat penes precario poſſidentē. ⁊ ſic ſolo animo dñi nō videť
poſſe amitti. qꝛ ciuilis poſſeſſio dñi requieſcit ſuper poſſione
naturali illius q ab eo tʒ. ſolue illud cōtrariū. vt no. ſubtiliter
bart. in. l. j. §. nō autem. ff. de vi ⁊ vi ar. p glo. magnam recitatā
per. q. per modū ſumme. ⁊ primo quero quid ſit precariuʒ. Se
cūdo quāto tēpore duret. tertio in quo cōueniat: vel differat a
cōmodato. de quo dic. vt. l. j. ff. co. quarto in quibus rebus cō
ſiſtat precariū. quinto an rogans precario: vel concedēs rē cō
ceſſaʒ precario poſſideat vi ad quid teneatur qui precario poſ
ſidet: an de dolo tm̄: leui: vel leuiſſima culpa. de hoc in omni
bus cōtractibus quid iuris ſit dicā. j. tit. j. c. vlti.

De mandato. Rubrica

Dictū eſt ſupra de precario qđ celebrať gratia recipientis
tantum ſequitur videre de alio ſibi ſimili: qđ regulariter cele
bratur etiam gratia recipientis. ſʒ quādoqꝫ dantis: ⁊ qñqꝫ gra
tia vtriuſqꝫ. ⁊ vide qđ not. ſpe. in titu. de inſtru. edi. §. j. cōuenit
ŝ. de anc. ⁊ vſu pa. c. ij.

1 Cōmodatarius teneť de leuiſſima culpa ſi cōmodatū eſt
factum gratia ſui tantum.
2 Caſus in quibus qs teneť de caſu fortuito. ⁊ nu. 20.
3 Cōmodatū nō reuocať ante vſum cōpletum. Et qđ dicať com
modatū nu. 4. ⁊ nume. 7.
5 Beneficium quid ſit.
6 Pactū factū cōtra naturalia vel ſubſtantialia cōtractus non
valet ſʒ bene circa circūſtantias.
8 Precariū ⁊ cōmodatū qualiter differant.
9 Petij a te precario aliquē librum ad certum vſum ⁊ tēpus: et
tu ſimpliciter conceſſiſti: an cenſebitur cōmodatum reſpectu
petionis: an precariū reſpectu indiſtincte conceſſionis.
10 Caſus fortuiti an debeāt ſpecialiter ſpecificari in conuentiōe
commodati.
11 Renūtiatio ſpecialis quare valeat: ⁊ non generalis.
12 Generalitas parit obſcuritatem: ⁊ incertitudinem.
13 Renuntiatio generalis caſuum fortuitorum non firmatur iu
ramento.
14 Periculū an ſpectet ad cōmodatariū ſi eodem tpe res fuiſſet
peritura apud commodantē.
15 Culpoſus an teneatur indiſtincte de omni caſu fortuito.
16 Cōmodarius ſi rē cōmodatā remiſit p nūtium: q cū eo fugaʒ
arripuit: an teneatur.
17 Cōmodaui ſcholari equum: ⁊ dedi famulū vt eū reduceret: an
ex hoc videať ſcholari remiſſa cuſtodia ita ꝙ non teneatur de
leui vel leuiſſima culpa.
18 Commodatarius in quo debet condemnari ſi non reddit reʒ
commodatam.
19 Mora actoris an faciat eſtimationem decreſcere.
21 Furtū an ſit cōputandum inter caſus fortuitos.

CUm gratia. Quando ⁊ quali
ter. j. de quo ꝯmo
datari⁹ teneať: ⁊ qđ cōmodatū itēpeſtiue nō
reuocať. ſecūda ibi: ſʒ. que duo facit. primo
ponit dictū. ſecūdo rōnē reddit. ibi: cum nō
1 Not. primo. ꝙ cōmodatarius teneať de
leuiſſima culpa: ſi ꝯmodatū eſt factū gratia
ſui tm̄. Si aūt gratia ꝯmodātis vel vtriuſqꝫ dicā poſt poſt gl.
2 Secūdo no. ꝙ regulariter nō teneť quis de caſu fortuito. ꝙ
fallit in tribus caſibus. primus ſi culpa preceſſit caſum: de quo
j. dicā. ſecūdo ſi pactū interceſſit qđ eſſet eius periculū: de quo
etiā. j. dicā. tertio ſi fuit in mora reſtituēdi. ⁊ iſti ſunt in tex. eſt
⁊ alius caſus: cū res tradita eſt eſtimata. de quo. j. dicā. Ter
3 tio not. ꝙ cōmodatū nō reuocať ante vſum cōpletum. quid
ergo ſi vti nō potuit. j. tēpus cōceſſum ꝓpter iuſtū impedimē
tum: an poterit vti poſtea inuito eo qui cōmodauit ad certuʒ
tēpus. dic ꝙ non. ne iſte caſus noceat cōmodāti: qui certat de
dāno vitādo ⁊ ꝓſit cōmodatario: qui certat de lucro captādo
vt. l. ſi vno. §. itē. ff. loca. ⁊ ita not. bar. in. l. in cōmodato. §. ſicut
ff. co. regulariter aūt tēpus impedimēti nō cōputať in termi
no. qđ dic. vt. l. ij. ff. ſi quis cau. ⁊. l. quibus diebus. de cōdi. ⁊ de
4 mō. Quarto not. ꝙ cōmodatū appellať bñficium. ad hoc
5 vide. c. j. ex qui cau. feu. amit. Et ſeneca lib. de beneficijs. ꝙ bene
ficiū eſt beneuola actio gaudiū tribuens capienti ⁊c. Ve
nio ad aliquas oppo. extra glo. quas ſpectat dominus Joan.

8 Bñficiuʒ adde hoſt. i c. dudūʒ. de elec. ⁊. c. j. q. mod. feud. amit. Car. in. c. j. ſ pnc. pe. q. de pe. in clemen.

Opponit in contrariuʒ.

an. ⁊ primo op. dicitur hic. ex eo termini cōmodatarium de le
uiſſima culpa: qꝛ gratia ſui tantū ⁊c. ex hoc ſequitur cōmoda
tarium ex fauore plus ledi cū ſtrictius obligeť. ſcʒ ad leuiſſimā
culpā. Sed contra hoc oppo. de. l. qđ fauore. C. de legi. ⁊. c.
ꝙ ob gratiam de regu. iur. li. 6. ſi preter vel contra regulas iu
ris cōmunis alicuius gratia conceditur: vel fauor impeditur
ad illos caſus reſtringiť regula. ⁊ illud nō retorqueť in eius le
ſionē vt in cōtrarijs. nec hoc. c. contradicit: ſed dicit eum cuius
gratia ſit contractus amplius teneri facienti. ⁊ ſic fortius ad
cuſtodiam aſtringi. vnde dicit canon. cui plus donatur ꝯplus
diligit. de peniten. diſtinctiōe. iij. ſeries. ⁊ de teſtamen. cum in
officijs: aliud eſt ergo querere de obligatiōe: que ex ſuſcepto
beneficio oritur. aliud de ipſius beneficij larga interpretatiōe
facienda. de qua contraria intelliguntur. Secundo oppo.
dicitur hic. ꝙ caſus fortuitus nō imputatur cōmodatario: ni
ſi in tribus caſibus. Sed cōtra. j. de pigno. c. ſignificante. vbi
caſus imputatur roganti mutuum. qui tamen non fuit in mo
ra: nec in culpa. qꝛ. j. diem ſtatutam per fidelē nuntium remit
tebat: vt ibi dicit tex. ⁊ tamen ſibi perit. ſo. ibi in mutuo: hic in
commodato. Ratio differentie eſt. qꝛ in mutuo debitor teneť
in genere. Jdeo non liberatur intuitu certe quantitatis tranſ
miſſe: ⁊ amiſſe. vt. l. incēdiū. C. ſi certum peta. cum materia ſua
Tertio oppo. de iſto. c. ad ſe ipſum. in quo dicitur ꝙ com
modatarius tenetur de leuiſſima culpa. ⁊ ſubdit ꝙ tenetur de
caſu: qui accidit culpa ſua. ſed hoc eſt ſuperfluuʒ dicere: qđ te
neatur de caſu poſtꝙ dicitur ꝙ tenetur ex precedēti culpa: ſo.
eſt culpa que adhibetur in cuſtodia: puta dimiſit rem in pla
tea: vel aliter incaute ex qua caſus accidit. vnde licet dixiſſet
eum de peremptione vel deterioratione teneri cum fuit in cul
pa: adhuc dubitari poterat: ſi prouenerit ex caſu. Jtem culpa
⁊ caſus fortuitus ſunt diuerſi. ideo declarare qualiter teneať
ex vtroqꝫ caſu nō fuit ſuperfluum. Quarto oppo. dicať hic ꝙ
valet pactum ꝙ cōmodatarius teneať de caſu fortuito. cōtra
de. l. cū precario. §. j. ff. de preca. vbi non valet pactū cōtra natu
rā cōtractus. ſed hic dicit valere inquantū dicit valere pactuʒ
6 caſus fortuiti. Sol. dicit ab. ꝙ aut pactum ſit. cōtra natura
lia vel ſubſtātialia ꝯtractus: ⁊ nō valet vt in cōtrario. quando
ꝙ circa circūſtantias ⁊ valet. vt in iſto tex. Que autem ſunt
naturalia ſubſtātialia: vel accidētalia cōtractus: dic plene vt. l.
pacta conuenta. ff. de cōtrahē. emp. facit. l. vbi ita donať. de do
na. cā mor. ⁊. l. lucius. ff. depoſi. Quinto op. dicať hic. ꝙ mo
ra facit trāſire periculū caſus fortuiti in moroſum. Sʒ contra
de. l. pe. ff. de peri. ⁊ cō. rei ven. ſo. hic mora durante res perit.
ſed ſi mora purgata per oblationem: vel aliter ille qui dʒ reci
pere eſt in mora: incipit res eſſe ſuo periculo. vt ſic vltima mo
ra noceat. vt in cōtrarijs. ad hoc vide qđ not. bar. in. l. ſi ſeruū
§. ſequiť. de verbo. ob. Expeditis cōtrarijs ſic ſuccincte: ve
7 nio ad glo. quas expediam p queſtiones. ⁊ primo quero. ꝙ qđ
eſt cōmodatū. dicit gl. ꝙ eſt alicuius rei ad aliquē ſpecialē vſ
ſum gratuita facta cōceſſio. Jo. an. ſupplet ꝙ nō ſolū vſus dʒ
eſſe certus. ſed etiā tēpus vt ſic per vſum ⁊ tēpus ⁊ expreſſum
vel tacitū diſcernať cōmodatū a precario. nā ſi dať ad certum
vſum nō limitato certo tēpore tacite: vel expreſſe: tūc eſſet pre
carium. ⁊ poſſet reuocari ad dñi volūtatē. ⁊ ex hoc ſcias in qua
actiōe debes formare libellū. Nā ſi quidē miſiſti pro libro meo
ꝙ tibi cōmodarē nulla adiecta cā debeo agere precario. ſed ſi
adieciſſes certam cauſam. vt ad videndum vnā glo. tūc debet
8 agi cōmodato vſu finito. ꝙ ratio differentie eſt inter precariū
⁊ cōmodatū. qꝛ precariū dať nō determinato vſu vel tēpore. et
ideo ſi non poſſet reuocari ad dñi voluntatē videretur ꝓprie
tas inutilis. qđ eſſet abſurdū. vt. l. iij. §. ne tm̄. de vſufr. q ratio
9 ceſſet in cōmodato. Jncidenter poſſet queri. ꝙ ſi p̄cario pe
tij a te hūc librū ad certū vſum: ⁊ tps. ⁊ tu ſimpliciter conceſſi
ſti an cenſebitur cōmodatū reſpectu petitiōis: an precariū re
ſpectu indiſtincte cōceſſiōis. dicas ꝙ talis dʒ intelligi ſimplex
cōceſſio qualis preceſſit determinata rogatio ar. ŝ. de fide in
ſtru. c. inter dilectos. §. cetex. ⁊ inſti. de inuti. ſtip. §. preterea.
Secūdo q̄ro. qđ veniat in cōmodato: an dolus lata culpa
leuis: vel leuiſſima. ⁊ qđ caſus fortuitus. dñs Jo. an. hic circa
prin. multū ſuccincte ſic expedit. ⁊ min⁹ bñ. latius ego ꝓſequar
j. tit. ꝓxi. c. vlti. referēdo dicta bar. in. l. qđ nerua. ff. depoſiti. di
ſtinctio aūt iſtius glo. in cōtractu commodati ſatis ꝓcedit in
alijs cōtractibus ꝓſequar in. d. c. ſi. Tertio q̄ro. dicitur hic
10 ꝙ ex pacto teneť qs de caſu fortuito. ꝙ q̄ro ergo. an in tali pa
ctiōe vel cōuentiōe debeāt caſus fortuiti ſpāliter ſpecificari vel
ſufficiat gnāliter ſuſcipere ſi periculū caſus fortuiti. glo. tenet
hic. ꝙ debeant ſpecificari. allegat. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitum.
ff. ſi quis cau. quiquidē. §. loquitur in iudicijs. Sʒ in cōtractis
bus multiplex eſt opinio. prīa eſt opi. mar. q dicať. ꝙ in ꝯtrac
tibus

tibus nō debēt ſpecialiter exprimi. Joā.cōtra ⁊ quilibet allé
gat pro ſe multas bonas leges in dicto.§. queſitum.tertia eſt
opi.bul.diſtinguentis.quod aut aliqui caſus ſpecialiter nume
rantur in cōtractibus:⁊ poſtea ſubijcitur clauſula generalis:⁊
valet etiā in nō expreſſis.aut renūciatur generaliter tantū :et
nō valet.quā opi.dicit glo.in dicto.§.queſitū.de cōſuetudine
approbari.quā etiā ſequit dy.in.c.cōtractus.de regu.iur.lib.
vi.licet cy.eam reprehendit in.l.j.C.eo.Sʒ bar.eam tenet cum
quadā limitatiōe:videlicet.ꝙ generalis renūtiatio facta poſt
expreſſionē ſpecialium valet vſqʒ ad caſus ſimiles vel minores
nō maiores vt.l.vna.§.cui dulcia.ff.de vi.tri.⁊ oleo leg.ꝑ qua
bene facit.c.nō pōt.de procura.in.6.⁊.c.ſedes.de reſcrip.⁊ ita
not.bart.in.d.§.queſitum.⁊ opi.bulgarij.approbat hic Joā.
an.maxime ſi cōiungat cū opi.odof.qui ſubdebat ꝙ aut ſtat
per cōmodantē quominus reliquos aut plures enumeret:vt
ſi dicat volo ꝙ ſi res cōmodata pereat incēdio:fulgure vel alio
caſu fortuito de caſu tenearis:tūc ſolū de expreſſis tenebitur
Si vero ſtat ꝑ commodatarium:vt ſi cōmodatarius tardaret
in numeratione caſuum:vt ſic ſuper illis deliberaret cōmoda
tarius.dixit ſe velle habere ꝓ expreſſis.tunc tenebitur facit.l.
qui iure.de mi.teſta.⁊ vide in ſpe.de loca.§.iam dicendum vſ.
ad euidentiam.⁊ ver.ſeq.⁊ qđ ibi in ſi.per Jo.and. ¶ Sed hic
11 incidenter queritur.† que ſit ratio quare valeat ſpecialis re
nūtiatio.⁊ non generalis.dic ſm glo.in.d.§.queſitum.ne con
trahētes per verbo**ꝝ** inuolucrū laqueantur renuntiantes iuri
12 cui renūtiaturi nō eſſent ad hoc.xxvij.q.i.de viduis.† Itē ge
neralitas parit obſcuritatem:⁊ incertitudinē.ꝗ facit ſepe deſi
cere diſpoſitionem alꝯ efficacē.vt.ff.de teſta.tu.l.duo. prima
13 tamē ratio magis placet.ex qua infert Jo.and.† ꝙ generalis
renūtiatio caſuum fortuito**ꝝ** nō firmatur iuramēto.q**ꝛ** talis re
nūtiatio generalis caſuum in nō cogitatis nō hʒ cōſenſum.er
a go iuramentū a nihil adijcit.cū non obliget vltra conſenſum
ſicut ſtipulatio.vt.ff.de act.⁊ obli.l.obligationum ſubſtātia.⁊
argu.ē.de iureiu.c.pe.⁊ qđ not.de emptio.⁊ vendi.c.vlti.in ſi.
vlti.glo.Concludę ergo. ꝙ generalis renūtiatio caſibus for
tuitis non valet ſed ſpecialis valet in expreſſis. ¶ Sed cōtra
hoc incidenter op.⁊ videtur.quod nō valeat in expreſſis.nam
hec exceptio cauſatur ab impedimēto caſus fortuiti.vt.l.ij.qs
cau.Si ergo iſtis caſibus renūtiat expreſſe ſtipulatio cōtinet
impoſſibile.nam hoc eſt dicere volo me teneri ad dandū tradē
dum:vel faciendū etiam ſi non poſſim.cōtra.l.impoſſibilis.ff.
de verbo.obli.⁊.c.nemo ad impoſſibile.de regu.iur.li.vi.So.
dicit bart.in.d.§.queſitum.ꝙ qñqʒ impoſſibile deducitur ab
initio in obligatione:⁊ tūc nō valet obligatio.vt in cōtrarijs
Sed quando ab initio ꝓmittitur:licet poſtea fiat impoſſibile
obligatio non tollitur ipſo iure:ſed ope exceptionis vt.d.l.ij.
per totam.l.ff.ſi quis cau.poſſum igitur conuenire ne illa ex
ceptio obſtet.vt dicto.§.queſitum.⁊ hic nam talis conuentio
obligationem non inducit:ſed impedit exceptionis obſtacu
lum. ¶ Poſſet etiam incidenter opponi.ꝙ caſibus fortuitis
renunciare non poſſit.q**ꝛ** eſt ius competens in futurum qđ re
nunciatiōe tolli nō poteſt.vt.l.iu poteſt.ff.de acqui.here.So.
dic quod renūtiatio ſimplici tolli non poteſt: pacto ſicut hic
vt not.in.l.j.C.de pact. ¶ Tertio principaliter quero:dicitur
14 hic.† ꝙ poſt moram pertinet ⁊ expectat periculum ad cōmo
datarium.vtrum ergo iſtud ſit verum ſi eodem tempore res
fuiſſet peritura apud ipſum commodantem.glo.ij.tenet hic.
ꝙ ſic. Idem hic vin.⁊ Joan.an.per not.j.titu.j.c.ij.in gloſſ.ij.
circa ſi.ſcʒ ꝙ ſatis eſt poterat apud dominum nō perire.licet
fuerit naturalis interitus.q**ꝛ** illam poſtea diſtraxiſſet:vt ita ꝙ nō
ſibi.ſed alij periſſet.dicit tamen Joan.an. quod mar. tenebat
contrarium.vt not.in.l.quod te.ff.ſi certum peta.vbi guil.de
cugno diſtinguit ꝙ quandoqʒ ad reſtitutionem ſpeciei conue
nitur quis actione reali.⁊ tunc tenet gloſ.in.l.ſi verberatum.
in ſine.⁊.l.ſequen.ff.de reivendica.quandoqʒ conuenitur quis
actione perſonali.⁊ tunc aut ex delicto:q**ꝛ** ſubtraxit:⁊ indiſtin
cte pertinet periculum ad debitorem .vt.l.iij.§. recitiſſime.ff.
de vi.⁊ vi arma.⁊.l.ſubtracto.C.de furt.fallit in.l.ſi cum exce
ptionem.§.quod ſi homo.ff.qđ metus cauſa.⁊ ratio nota.in
dicta.l.quod te.quandoqʒ quis eſt debitor ex contractu:⁊ tūc
glo.iuris ciuilis variant.azo tenet an eſſet peritura ⁊c.vt.l.ſi
plures.ff.depoſiti.Barto.indiſtincte tenet.quod idem in mo
roſo quod in fure.quod dic per eum in.l.rem ſuam.de verbo.
obligat.⁊ hec ſunt vera quando queritur de interitu an perti
15 neat ad moroſum:vel non.Sʒ in culpoſo:hoc eſt † an ille qui
eſt in culpa indiſtincte de omni caſu fortuito teneatur.dicit.ꝙ
aut talis culpa cadit in mora.⁊ dic vt.ſ.aut non cadit in mora
⁊ tunc quandoqʒ culpa non eſt ordinata ad caſum:quia etiam
ſine tali culpa caſus ille contigiſſet.⁊ tunc non tenetur quis

a ¶ Juramētum nō firmat vltra cōſenſum.nec etiā cōtra ⁊ etiā ꝓhibitā ꝑſone bal.i l.ſi qs ꝑ eo de fideiuſ.⁊ in aut.ſacramenta.C.ſi aduerſus vēditio.

de caſu.vt.l.nō omne.ff. de ſtatulib.facit.l.⁊ alius.§.eſt ⁊ alia
ff.quod vi aut clam.quandoqʒ culpa poteſt eſſe ordinata ad
caſum.quia ex ea poteſt caſus contingere.⁊ tunc aut caſus il
le ſequutus eſt propter illam culpam:⁊ tenetur quis de caſu.
vt.l.ſi vt certo.§.ſed interdum.ff. commoda. aut caſus nihil
ominus contigiſſet:poſito quod culpa non interceſſiſſet . et
tunc aut culpa fuit commiſſa in non faciendo:⁊ quis non tene
tur de caſu.vt.l.i.⁊ per totum titulum.ff.de impen.aut fuit cō
miſſa in faciendo.⁊ tunc aut illud factum non cadebat in deli
ctum.⁊ non tenetur de caſu.vt.l.fina.§.i.ad.l.rho.de iac.⁊.l.iu
qui de act.⁊ obli.aut illud factum cadebat in delictum:⁊ tunc
tenet quantacunqʒ caſus euenerit.vt.l.ita vulneratus.ff.ad.l.
aquil.⁊ hoc vltimū verū:qñ delictū cōmittebat circa rē ipaꝫ:ſe
cus ſi cōmittebat circa vſum rei.vt.ff.de cōdit.fur.l.ſi fur.⁊ ex
his habes qualiter debes formare poſitiōes ⁊ articulos:vt cō
cludant.nam quandoqʒ debet concludi qđ propter culpaꝫ ca
ſus euenit.quādoqʒ hoc non eſt neceſſe.vt patet ex premiſſis
⁊ hāc diſtinctionem ponit barto.in dicto.§.ſed interdictum.
16 ¶ Quarto principaliter quero.† ſi commodatarius rem ſibi
commodatam remiſit per nuntium qui cum ea fugā arripuit
an teneatur gloſſ.hic diſtinguere. aut erat idoneus.aut non.
17 ¶ Sed circa iſtum nuntium extra.† quero commodaui ſcho
lari equum ⁊ dedi famulum:vt equum reduceret.an ex hoc vi
deatur ſcholari remiſſa cuſtodia.ita quod non teneatur de le
ui vel leuiſſima culpa.Barto.ſic diſtinguit.quod aut conſtat
ꝙ ſibi commodaui famulum:⁊ equum. aut conſtat quod cum
miſi cauſa cuſtodie aut de hoc nihil apparet.quia dedi famu
lum ⁊ roncinum ſimpliciter.primo caſu negligentia nuntij nō
excuſat ſcholarem:dolus ſic.vt.l.ſi vt certo.§.ſi me rogaueris
ff.commo.⁊ hoc verum:ſi res perit antequam reddat meo nū
tio. Si vero perit poſtꝗ̄ rediit:non tenetur.vt.ff.eod.l.ſi mei
cauſa.aut conſtat quod cum miſi vt cuſtodem.⁊ tūc aut a prin
cipio:aut ex poſtfacto. ſi a principio videtur remiſſa cuſtodia
ſcholari.ſi ex poſt facto:tunc aut res non remanſit penes cō
modatarium:ſed cuſtodem.⁊ videtur remiſſa cuſtodia:aut re
manſit penes ipſum commodatarium.⁊ non videtur remiſſe
vt.l.cum qui.§.ſi.⁊.l.ſi mei cauſa.§.j.ff.eo.⁊ quod not. Cyn.in
l.edini.§.loca.Tertio ⁊ vltimo caſu quando nihil apparet.et
tunc in dubio non videtur remiſſa cuſtodia vt.l.pen. cum ſua
glo.ff.vſufru.quēad.ca.⁊ hoc faciunt ad queſtionem.poteſtas
recommendauit quendam in carceribus.papa dubitans mi
ſit familiam ſuam ad carceres.certe per appoſitionem cuſto
dis:non videtur remiſſa cuſtodia comitarienſi cum apud ipſm
in carcere remaneret:ſecus ſi familie traderetur. vt dicta.l.ſi
18 mei cauſa.§.i. ¶ Quinto quero.† ſi res commodata non red
b ditur in quo debet commodatarius b condemnari.glo.hic.in
fine.dicit ꝙ ad intereſſe qualiter conſyderetur ſi rei commo
date eſtimatio ex tēpore variatur.an habeatur reſpectus eſti
mationis:que erat tempore commodati.⁊ vſqʒ ad quod tem
pus creſcat eſtimatio.dic:vt not.Barto.poſt glo.ff.eo.l.iij.§.
19 in hac:† vbi querit vtrum ſicut mora rei facit creſcere eſtima
tionem.vt ibi.Ita mora actoris facit eſtimationem decreſcere
vbi dicit quod quando debetur ſpecies:mora actoris factoris
facit reum teneri ſolum de dolo.vbi alꝯ teneretur de culpa le
ui.Ita non liberat reum a lucro:ſed facit ne vertetur in dan
nū.allegat.l.ſi mora.cum ſua gloſſ.ff.ſolu.matri.vnde lucrum
contingens ex ipſa ſpecie debita:debet reddi creditori etiam
moroſo:ſi forte equus commodatus efficeretur melior:⁊ ca
rior.Nam iſtud lucrum poſt moram creditoris cōtingens nō
debet debitor retinere ſibi ſed damnum non debet pati.vt di
xi puta ſi deberem tibi decem corbes vini:quas die ſtatuta in
ueniſſem pro decem.ſed q**ꝛ** tunc tu creditor noluiſti recipere:
modo cum petis valent viginti.certe debet decreſcere eſtima
tio:et referri ad tempus quo creditor fuit in mora.quod no
tat.ibi etiam dicit quod poſtquam res eſt perempta:non po
teſt plus creſcere eſtimatio ratione more. ¶ Sexto quero di
citur in textu quod culpa mora:vel pactum facit tranſire pe
riculum in commodatarium. quero ergo an extra iſtos tres
20 caſus ſit dare alium Joan.and.quod ſic.† quando commoda
tur res eſtimata.nam cum in ceteris caſibus teneatur de leuiſ
ſima culpa:faciet eſtimatio hic plus:vt teneatur de caſu.vt ſic
aliquid addat.⁊ hec fuit ſententia Azo.ſed quam hodie mali
cioſi locatores equorum ſemper eum equum locant faciunt
eſtimari.ſed certe in locatione ceſſat ratio predicta.quia tunc
poteſt operari culpam leuiſſimam . vt.ff.loca.l.opus. Jo. fuit
in cōtraria opi.dicit eſt quod duplex eſt eſtimatio.vna que fa
cit venditionem.C.de iure do.l.ſi interuenium.⁊ iſto caſu.q**ꝛ** eſt
emptio periculum tranſit.alia eſt que non facit emptionem .⁊
hec nō facit tranſire periculum:ſed operatur vt facilius ſca

b ¶ Cōmodatarius. Ad de vidēdū ſpe.in tit.ſ obl.ſolu. ſolut.§.i. ſeq̄ videre in ſi. ver.ſʒ qd ſi cōmodatarius bonus

fiat eſtimatio:vt.ff.de pro.ſtipu.l.vlti.⁊ hec ſententia Jo.pre-
palet de iure ſm Ja.bal.⁊ odof.p quã videt.l.expreſſa.ff.p ſo
cio.cum duobus.§.damna.ver.ideo ſi pecus.hoc etiam tenet
pe.vt refert cy.C.eo.l.j.qui ſubiũgit quid in dubio ꝓſumemus
vtrũ q̄ ſit facta eſtimatio vt ſit emptio vł vt ſciaſ rei eſtimatio
qui diſtinguit.q̄ aut ē natura cõtractus celebrati eſt: vt trãſfe
ratur dominiũ:aut nõ primo caſu preſumitur facta eſtimatio
vt ſit emptio vt.l.quoties.C.de iure do.Secũdo caſu nõ pre-
ſumitur emptio.vt dicto.§.damna. Nõ ob.l.cum fundus.ff.
loca.q2 ibi non loquitur in re principali locata:ſꝫ in acceſſorijs
vel dic:vt ibi dicit glo.q2 ſi ſit locatio vſqꝫ ad annũ:non videt
facta eſtimatio.vt ſit emptio.qđ facit cõtra locatores ronſino
rum:qui locant ad tẽpus breue:⁊ dant etiam ronſinum eſtima
tum.nam ſm hoc quicquid teneas nõ facit emptionem:⁊ per
conſequens nõ facit tranſire periculum:ſed cum ex natura cõ
tractus locationis veniat leuis culpa:eſtimatio facit venire le
uiſſimam.⁊ ſi ex natura contractus veniebat leuiſſima: vt in
commodato gratia dantis tantũ vt hic.tunc eſtimatio faciet
venire caſum fortuitum vt not.l.ſub certo.§.nunc videndum
ff.eo.vbi plenius per barto.⁊ Cy.in dicta.l.j. ℭ Ultimo que-
21 ro.⁊ an furtum ſit computandum inter caſus fortuitos. dicit
Joan.an.q̄ legiſte habent glo.C.depo.l.j.ff.pro ſocio.l. cum
duobus.§.damna:⁊ de latrocinio.quod vi ſit nõ dubitatur q̄
ſit caſus fortuitus.vt dicta.l.j.⁊.C.de pig.ac.l.que fortuitis in
furto qđ clam ſit:ſecus niſi qñ fieret a cõiuncta perſona:vel ta
li de qua diligentiſſimus non ſuſpicaretur.⁊ tunc cadit in ca-
ſum fortuitum vt.ff.de furtis.l.cum qui emit.§.idem ſcribit
quod not.

ℭ De depoſito. Rubrica

ℭ Uiſo de contractibus qui fiunt recipientis gratia:videa-
mus de cõtractu qui ſit gratia concedentis. ſcꝫ depoſito. vel
aliter ſm hoſti.viſo de cõmodato:videndum eſt de cõmenda-
to:quod idē eſt:qđ depoſitum.vt.ff.de verbo.ſignifi.l. cõmen
dare.dicitur autem depoſitũ qđ alicui ad cuſtodiendum da-
tum eſt.qđ dic vt.l.j.ff.eo.

¶ ℭ Depoſitũ dicit cõtractus innoiat⁹ bar.in.l.iuriſgẽtiũ.in ꝓñ.ff.de pac.⁊ de poſiti.verũ digſt ſinenumeratione. pau.de caſt.cõſil.ix.

1 ℭ Eccleſia an teneatur ex depoſito facto de eius cõſenſu.
2 Actio ad hoc vt poſſit intẽtari ex ꝯtractu clerici contra eccle
ſiam quid requiratur.
3 Eligẽs agere cõtra pſonam cõtra quã nõ competit ſibi actio
põt adhuc agere contra verum debitorem.
4 Poni an quis poſſit ad torturam in cauſa criminali ciuili-
ter mota.
5 Debitor põt carcerari p debito pecuniario.
6 Clericus q geſſit adminiſtrationem alterius ⁊ malam ratio-
nem reddidit poteſt detineri vinculis allegatus donec ſatiſ-
fecerit.
7 Eccleſia poteſt trãſigere ſuper lite.
8 Eccleſia obligatur ex pecunia cõmodata alteri qua eccleſia ſi
in eius vtilitatem verſa ſit ⁊ nu. 9.
10 Creditor an debeat probare pecuniam conuerſam in vtilita-
tem eccleſie.
11 Debitor ſoluẽs debitũ eccleſie creditrici quid curare debeat
12 Prelatus ſi confitetur pecuniã verſam in vtilitatem eccleſie.
an releuetur creditor ab onere probãdi.
13 Creditor ſi probat prelatum eſſe hominem diligentẽ.an ſibi
ſufficiat.
14 Domus eccleſie indigebat refectione:hac de cã prelatus acce
pit mutuo pecuniam:quã perdidit caſu fortuito:an reputabi
tur verſa in vtilitatem eccleſie.
15 Pecunia qñ dicatur cõmodata eccleſie vel perſone.

Grauis. Ex depoſito facto apud
clericum eccleſie nõ tenet
eccleſia:niſi in vtilitatē ei⁹ ſit verſum.⁊ primo
ponitur facti deciſa narratio.ſecundo eccleſie
abſolutio.tertio deponentis inſtructio. quar
to iudicum preceptũ. quinto compoſitionis
perſuaſio.ſecunda ibi: cum enim. tertia ibi:quo circa. quarta
ibi:naꝫ ⁊.quinta ibi:ſi aũt. ℭ Not.primo textum ibi: perſone
1 nõ eccleſie ⁊c.arg.⁊ quod de conſenſu eccleſie factum eſſet hoc
depoſitum eccleſia teneretur. qđ eſt verum ſi eſſet in dolo. vel
culpa.vt.ſ.c.proxi.nec dicto caſu impetraret reſtitutionem in
delictis.vt.ff.de mino.l.ſi ex cauſa.§.nunc videndũ. ℭ Secũ-
do colligitur hic quod furtum nõ ſit caſus fortuitus cum in-
puat eccleſiam teneri in caſu quo penes eam eſſet factum de-
poſitum.licet ille belial ſubtraxiſſet.quod non eſſet:ſi furtum
diceretur caſus fortuitus. vt.ſ.c.proxi.⁊ quod dic.vt ibi dixi
2 ad ſi.⁊.C.eo.l.j.per cy. ℭ Not.tertio q̄ ad hoc vt ex cõtractu
clerici poſſit cõtra eccleſiam actio intẽtari requiritur:quod cõ
ſtet pecuniam conuerſam eſſe in vtilitatem eccleſie circa quod
vide qđ not.Inno.ſ.de lib.ob.c.ſi. ℭ Quarto not.in ver.quo
circa.q̄ papa conſuluit iſti epiſcopo.ſꝫ non mandat duꝫ dicit
ſuademus.⁊ hoc ideo q2 nemo de iure cogitur agere.vt.C.ne
3 mo inuitus.l.j. ℭ Quinto not.⁊ q̄ ille qui eligit agere contra
perſonã contra quam actio ſibi non competit nõ preiudicat ſi
bi quominus contra verum debitorem dirigat actionem ſuaꝫ.
ſicut ille qui eligit actionē incompetentem:poteſt adaptã re-
dire vt.c.examinata.ſ.de iudi. ℭ Sexto not.in verſicu.iudici
4 bus.⁊ q̄ in cã criminali ciuiliter mota qs ponitur ad torturaꝫ
qđ tangit barto.in.l.diuus pius.ff.de queſtio.⁊ in quibus ca-
ſibus clerici debeant torqueri.dic vt in.c.cum in contempla-
5 tione.ſ.de regu.iur. ℭ Septimo not.⁊ q̄ pro debito pecunia
rio debitor carceratur.quod dic:vt.l.cũ ab eo.alr̄ labeo.ff.ad
l.iul.pecu.vbi plene per bar.An autem iſte belial cedēdo libe-
retur a carceribus.dic.q̄ not.q2 hoc debitum trahit cauſam
a delicto.vt dicam.j.de ſolutio.c.odoardus. ℭ Octauo tollit
6 Jo.and.argu.⁊ q̄ ſi quis clericus adminiſtrationem alterius
geſſit ⁊ malam rationem reddidit:poteſt detineri vinculis al-
ligatus:donec ſatiſfecerit ad hoc.j.ne clerici.vel mona.c.ij.et
de obli.ad raci.c.vno.⁊ ſic dicit vti eccleſiã anglicanã.ſed hoſt.
dicit q̄ timeret hoc facere niſi interueniret authoritas pape.
vt hic ſunt qđdm clericus eſt paratus ſtare iuri. Nam per hoc
nõ admiſit priuilegium de ſenten.excom.contingit.⁊.c.in au-
dientia.ad.c.ij.reſponde:vt ibi not. ℭ Ultimo nota.q̄ papa
approbat hic amicabilem compoſitionem factam inter eccle-
7 ſiam ⁊ iſtum epiſcopum creditorem iſtius belial. ⁊ ſic poteſt
eccleſia tranſigere ſuper lite:ſimiliter adminiſtrator ipſius qđ
dic.vt.l.pactuꝫ curatoris.⁊.l.preſes.C.de pac. ℭ Decimo col
8 ligitur.⁊ q̄ ex pecunia commodata non eccleſie:ſed perſone ec
cleſia obligatur:ſi fuerit in eius vtilitatem conuerſa.facit tit.
¶ ff.de in rem verſo. ℭ Opponitur:dicitur hic in fine q̄ compo
ſitionem in caſu huius.c.papa commendat.ſed contra ſi eccle
ſia moleſtatur in iudicio de pecunia non conuerſa in ſui vtili- ¶ Ponit queſtiones.
tatem:⁊ non depoſita penes eam:ſed prelatum conſtat actorē
iniuſte ⁊ doloſe agere conta eam.ergo tranſactio eſt nulla.vt
l.in ſumma.ff.de condi.inde.vbi dolus ex parte actorum in li
tigando reddit tranſactionem nullam.hic autem eam appro
bat.ergo male ſolutio toleratur illa compoſitio propter du-
bium litis euentum.nam vt ibi actio nõ competit tranſigi po
teſt.vt.l.ij.C.de tranſac.⁊ hoc debet intelligere:q̄ allegaba-
tur cauſa in petitione epiſcopi:que erat efficax.vt diceretur ec
cleſia obligata vel dic quod iſta exceptio.debitum non fuit cõ
verſum in vtilitatē eccleſie:non poteſt opponi poſt tranſactio
nem vel ſententiam latam contra eccleſiam ſuper tali debi-
to.pone egi contra eccleſiaꝫ ad.x.que mutuam tranſigitur cũ
prelato vel fertur ſententia contra eum.q2 non oppoſuit exce
ptionem de mutuo non conuerſo in vtilitateꝫ eccleſie videtur
quod non poſſit de iure communi.q2 poſt ſententiam vel tranſ
actionem noua inſtrumẽta:vel exceptio produci non poſſunt
vt.l.ammonendi.l.de iureiurã.⁊.l.ſub pretextu.C.de tranſ. naꝫ
nec ſolutum poteſt repeti tanq̄ indebitũ ex tali cauſa.vt.l.iu
lia.de condi.inde.⁊ fami.herc.l.cum putarem.per reſtitutio-
nis tamen beneficium eccleſia poterit etiam poſt tractationē
vel ſententiam tales exceptiones opponere.C.ſi aduer.rem
iudica.l.j.⁊.l.minor.xxv.an.omiſſam.ff.de minori.⁊ not.ſ.de
reſtitu.in integ.c.coram.Alij dicunt ⁊ forte bene q̄ ſi quis per
calumniam obtinuerit iniuſtam ſententiam:etiam iudicet ad
uerſario conſentientibus: obſtat ei doli exceptio. conſenſus
enim iudicis vel partis ipſuꝫ a malicia non excuſat:nec res iu
dicata tollit in hoc caſu conditionē ſine cauſa.ff.de iud.l.ꝓtor
§.j.qui tamen.§.loquitur quando contra abſentem fertur ſen
tentia pro aliquo preſente ſcienter falſuꝫ allegante.⁊ hoc vide
quod not.inno.ſ.de dila.c.ij.⁊ Cy.in.l.j.C.de condi.inde.In
tranſactione vero dicũt quidam:⁊ forte bene.quod ſi prelatus
ſciens indebitum:⁊ in vtilitatem eccleſie non conuerſum:trãſ
igat:datur repetitio per conditionem ex iuſta cauſa ſiue ſine
cauſa.q2 ſcilicet calumnioſa fuit talis tranſactio.vt.d.l.in ſum
ma.ij.q.iij.§.notandum.ſecundum Innocen.nec licet de me-
ro iure prelato renuntiare gratis exceptioni eccleſie competē
ti:⁊ vtili ſicut hoc erat.ſcilicet de nonverſo.ff.de pact.l.contra
iura.§.ſi cura.⁊.C.de tranſact.l.preſes.⁊ hoc intelligo verum
in contractibus:in iudicijs vero prelatus nõ opponẽs excep.
eccleſie cõpetẽtis preiudicat eccleſie:ſaluo reſtitutiõis bñficio a
quo ad hũc articulũ an adminiſtrator poſſit renũtiare exceptio
nibus domino cõpetẽtibus.dic:vt no.bar.in.l.ſi.in prin.ff.de

his que

his que in fran.credi.ꝛ qđ not. Inno.ē.de offi.dele.cõtra. Alij
dicũt ꝙ quando prelatus ſcit in vtilitatem eccleſie nõ cõuer
ſam tranſigat ex certa ſciẽtia:nõ poſſet repetere.qꝛ ſcienti ꝛ vo
lenti ꝛc.ff.de act.emp.l.j.in fi.que opi.in preiudiciũ eccleſie nõ
eſt tenenda.vt.o.l.preſes.nam dolus prelati in trãſactione cõ
miſſus nõ debet nocere eccleſie:ſi aduerſarius fuit etiam in do
lo petendo ab eccleſia:qđ nõ poterat.ꝛ iſtã opi.videt vltimo
hic firmare Innoc.qui dicit.ꝙ ſi trãſactio eſt ſup improba pe
titione puta vſurarum:tranſactio eſt nulla.ar.l.ſi penã.cũ ibi
not.ff.de verbo.obligat. ¶ Quero dicitur in text.ꝙ de pecu
9 nia cõmendata perſone nõ eccleſie eccl'ia nõ tenetur.† pone er
go ꝙ fuit cõmendata perſone:ſꝫ conuerſa in vtilitatẽ eccleſie
dic ꝙ obligatur de in rem verſo.qđ dic.vt in gloſ.j. ¶ Secun
10 do quero circa hoc poſt Jo.an.† an creditor debeat probare
a pecuniam cõuerſam a in vtilitatem eccleſie.dicunt quidam qđ
nõ ſolum in mutuo:ſed etiam in omni alio cõtractu eccleſia nõ
tenetur:niſi in quantum conſtat verſam in vtilitatẽ ipſius.pro
hoc facit auctẽ.hoc ius porrectũ.ver.creditor.C.de ſacroſan.
eccle.canonizata.x.q.ij.que generaliter loquit ergo.ꝛc.vt.l.de
pretio.ff.de publi.Itẽ eſt eadem ratio in vno creditore:que in
alio vt.l.illud.ad.l.aqui.Alij dicũt ꝙ hꝫ locũ in creditore mu
tuante tñtũ.C.ſi aduer.credi.l.j.ꝛ eſt ratio.qꝛ iſti odioſi ſunt le
gibus.ff.ad mace.per totũ.nã cũ freqnẽter oporteat eccleſias
mutuũ cõtrahere:ꝛ creditores ꝛ baratores ad dandũ mutuũ
ſint parati vt patet in eo qđ le.ꝛ not.de vſur.in ciuitati.ꝛ.c.cõ
ſuluit:ne cõtingeret occaſione iſta detrahi poſſint res eccle
ſiarum:ꝛ per cõſequẽs deeſſent alimenta pauperibus fuit ſu
per hoc ſpecialiter prouidendũ.arg.C.de ſacroſan.eccle.priui
legia.ꝛ.l.iubem9.ſpeciale eſt ergo in creditore eccleſie mutuã
te:qui debet eſſe ſolicitus:vt pecunia mutuata in vtilitatẽ ec
cleſie conuertatur:qđ in nullo alio contractu reperitur expſſe
iure cautũ:ſꝫ Innoc.nec ob.ff.de re.co.l.magis puto.§.illud
poteſt.qꝛ loquitur de magiſtratu qui preſtat authoritatẽ ven
ditiõi ad quẽ hec ſolicitudo ſpectat.Alio qui forte obligatur
ꝛ idem eſt in ipſo authoritatem preſtãte.x.q.ij.hoc ius.vel dic
ꝙ non dicitur ibi ꝙ ſi non fuit pretium ſolutum pro debitoꝙ
ab eo res euocetur.ſed ſi non fuit forma ſeruata:ſed hoc iure
vel alio de alijs contractibus nõ loquuntur.vel dic.quod quã
do pro debitis ſoluendis ſit venditio rei immobilis: tunc re
quiritur quod emptor ſoluens curioſus ꝛ ſolicitus ſit:vt pecu
nia ſoluta in vtilitatem eccleſie conuertatur. vnde ꝛ priori cre
ditori ſoluere dꝫ in aucten.de non alienan.§.ſancimus.collat.
ſecunda nec aliter liberatur niſi hoc curauerit ſicut dictum eſt
ſupra in creditore mutuante:et ſicut hoc ipſum ſpeciale eſt in
mutuo ciuitatis.ff.ſi certum petatur.l.ciuitas.ꝛ in muliere cõ
ſentiente inſtrumento creditoris.C.ad velleia.l.antique.ꝛ.l.ſi
qua mulier. In alijs autem contractibus non eſt tanta diligẽ
tia adhibenda.vt dictum eſt ſecundũ Joan.and.poſt Inno.ꝛ
iſtam etiam opinio.videtur tenere cy.in dicta aucten.hoc ius
porrectum.ꝛ videtur caſus in autent.de ali.ꝛ emphi.§.ſi vero
11 quis. colla.j. ¶ Tertio quero quid eõuerſo.† in eccleſia cre
ditrice:an debitor ſoluens ſibi debitum debeat eſſe curioſus:
ꝛ diligens:vt pecunia quã ſoluit in vtilitatem eccleſie cõuerta
tur:dicit Inno.ꝙ ad hoc vt bene ſit tutus ſuperioris ordina
ria authoritate ſoluere debet argumen.ff.de mino.l.aut pretor
§.j.ꝛ.C.de adminiſtra.tuto.l.ſancimus.verum tamen ꝛ ſi ſine
hac authoritate ſoluerit debitor liberatur. ſed eccleſie reſtitui
tur in integrum:ſi pecunia in vtilitatem eccleſie nõ ſit verſa.C.
ſi aduerſus ſolu.l.j.ꝛ ſi tutor vel curator inter.per totum exci
piuntur caſus in quibus nec eccleſia reſtituitur.ſcilicet contra
illos qui ſoluunt redditus:vel annuas penſiones.vt.C.de ad
miniſtratio.tutorũ.l.ſancimus.ſoluere enim tutori de quo di
cte.ll.loquuntur:ꝛ ſoluere prelato:pro eodem reputandũ eſt
immo plus videtur.quod ſi quis alicui canonico:vel alij pro
eccleſia recipienti ſoluerit:ꝛ pecunia eccleſie ſalua maneat:per
exceptionem doli tutus eſt is:qui ſoluit.ff.de adminiſtra.tu
to.l.ſi minor.ff.de conditio.inde.l.nam hec natura.ſecundum
Innocent.ꝛ intelligas predicta de alio debitore: ꝙ in emente
rem eccleſie:nam talis debitor ad pretium curare debet:vt in
vtilitatem eccleſie conuertatur.vt dictum eſt. ¶ Quarto que
12 ro:pone † quod prelatus confiteatur pecuniam verſam in vti
litatem eccleſie.nunquid releuabitur creditor ab onere probã
di.videtur quod non.qꝛ contrahendo non facit prelatus cum
toto capitulo preiudicium eccleſie ergo non confitendo Cyn.
poſt Jaco.de Ra.ꝛ Pet.dicit quod prelatus ꝛ totum capitu
lum confitendo preiudicat eccleſie:ſicut tutor confitendo pre
iudicat pupillo.ff.de confeſſio.certum.§.minor. Nam prela
tus equiparatur tutori in auctent.de eccle.titu.ad ſi.ꝛ eccleſia
equiparatur minori.ē.de reſti.in integ.c.j.eccleſia tamen leſa

¶ Ponit queſtiones.
a ¶ In vtilitatem eccleſie verſam Uide bart. in aut. hoc ius porrectum §. vero ad vlti.partẽ ꝛ ibi dic.C. de ſacroſan. eccle. Car.ſ cle.j.in.xx. q.de re.ecc. nõ alienã.

poteſt reſtitui.ſm eũ:qui ita no.in.d.auctẽ.hoc ius porrectũ
ego credo contrarium ꝙ ſimplex confeſſio prelati ꝛ capituli
non preiudicet eccleſie:ſi aliter non apparet verſa qꝛ talis cõ
feſſio adminiſtratorẽ que emanat non per viam contẽtioſe iu
riſdictionis:ſed voluntarie non preiudicat eccleſie:vel minori
vt not.C.de confeſ.l.vna.in.xx.q.ꝛ hoc verum.niſi appareat cõ
uerſum in illam cauſam:in quam habet poteſtatem vendendi
vel mutuũ accipiendi.nam tunc ex illo apparebit illã confeſ
ſionẽ eſſe verã.vt.l.iuli.§.proinde.ff.ad mace.ad hoc facit qđ
not.Barto.in.l.a diuo.§.ſi emptor.ff.de re indica.ꝛ ibi etiam
per eum.an iſti adminiſtratores eccleſie ciuitatis: vel pupilli
poſſint vendendo habere fidem de pretio.ꝛ dicit quod non.ſic
nec executores ſententiarum vel vltime voluntatis.ad hoc.l.
ſi procurator.ꝛ quod ibi not.ff.de iure ſi.ad hoc vide.l.ſi forte.
13 ff.de caſtren.pecu. ¶ Quinto quero.pone † quod creditor pro
bat prelatum eſſe hominem diligentem an ſufficiat.videtur ꝙ
ſic.ff.de pigno.act.l.vel vniuerſorum.ecõtra.ꝙ no.ff.de in rẽ
verſo.l.iij.§.penulti.gloſ.iuris ciuilis variant.vt refert Cyn.
in dicta auctenti.hoc ius.vbi in hoc articulo ſic diſtinguit.aut
certum eſt in vtilitatem eccleſie eſſe veram pecuniam aut cer
tum eſt non eſſe verſam.ꝛ de his duobus caſibus non eſt du
bium aut dubitatur:ꝛ tunc aut mutuatio fuit omnibus de ca
pitulo:aut prelato tantũ primo caſu ſatis preſumitur pro cre
ditore.ꝗ.de fideiuſ.c.pe. Si vero fuit mutuata prelato tantum
ꝛ tunc aut de conſenſu capituli.ꝛ idem.vt dicto. P.aut ſine cõ
ſenſu:ꝛ tunc probat per coniecturas vt ſi eccleſia indigebat
refectione:ꝛ apparet refecta:ꝛ creditores vrgentes diuiſi.ar
gumen.ff.de priui.credi.l.veter.§.in bonis.ex his cõiecturis
ꝛ ſimilibus apparebat pecuniam in vtilitatẽ eccleſie fuiſſe cõ
uerſam. ad hoc vide quod not. Barto. in.l.cum ſeruus.ff.de
14 verbo.obli. ¶ Sexto querit Cyn.in dicta auten.† domos ec
cleſie vel eccleſia indigebat refectione.ꝛ hac de cauſa prelatus
accepit mutuo pecuniam quam perdidit caſu fortuito nunqđ
reputabitur verſa.videtur quod ſic.ff.de in rem verſo.l.iij.§.
ſi accep. Si creditor mutuauit abbati pro emendis veſtibus
monachorum abbas emit pannum ꝛ antequam numeret pe
cuniam amiſſa eſt.ꝛ etiam pannus puta incendio vel rapina
videtur quod ambo poſſint repetere. qꝛ ſi vnus poteſt vt di
ctum eſt.ergo ꝛ alter Cyn.tenet quod qui primo agit:ꝛ exigit
conditionẽ ſuam facie meliorem.vt dicta.l.iij.§.vltimo.ꝛ ſeq.
15 ¶ Octauo quero.† quando dicatur pecunia commodata ec
cleſie non perſone:vt ſic eccleſia teneatur.dicit gloſſ.cum inſer
tur in theſauro eccleſie in pñtia ꝓlati ꝛ capituli Jo.an. diſtin
guit inter ſacriſtam deputatum ad cuſtodiam vaſorum eccle
ſie ꝛ deputatum ad cuſtodiam depoſitorum cum forſan talia
conſueuerint fieri apud ſacriſtam in deuotiſſimo ꝛ magnifico
hoſpitali ſenarum eſt vnus deputatus ad cuſtodiam depoſi
torum romipetarum illac tranſeuntium:alius ſuper cuſtodia
aliarum rerum depoſitarum in cuius loco cũ res meas depo
ſui multorum depoſita vidi etiam centum annorum:vt ille mi
hi dixit.

1 ¶ Dolus preſumitur in depoſitario ſi rebus ſuis ſaluis de
poſitas omiſit.
2 Offerẽs ſe depoſito tenet de culpa leui ꝛ leuiſſima.
3 Caſus in ꝗbus depoſitarius tenetur de caſu fortuito.
4 Depoſitũ deponentis penitẽtia reuocatur.
5 Compenſatio in iudicio nõ admittitur contra repetentem de
poſitum.ꝛ nu. 6.
7 Cauſa quando dicatur liquida.
8 Tempus ſi nullũ datur ad exequendum.nullum dabitur ad
liquidandum.
9 Compenſatio cõceditur in ceteris cõtractibus ꝙ depoſiti:ſi
debitum eſt liquidum.
10 Dñs tenet emphiteote in.l.x.emphiteota tenetur annuatim
ſoluere.xx.nomine canonis ſtetit p tres annos quibus nõ ſol
uit an per hoc cadat.
11 Fraus preſumpta dicit adhiberi maiorem diligentiã in reb9
propriis ꝙ cõmunibus.
12 Culpa in genere quomodo diffinatur. Quot ſint culpe ſpe
cies.nu. 13.
14 Scholaris accepit famulum:ꝛ pro eo accepit promiſſorem:
qui promiſit ſcholari reſtituere omne damnum quod ei cõti
gerit culpa famuli.famulus fecit furtum .queritur an ex pro
miſſo teneatur.
15 Culpa latiſſima que dicatur. Quid latior nu. 16. Quid
lata nume. 18. Quid leuis nu. 21. 22. ꝛ 23. Quid leuiſ
ſima nume. 25.
17 Dolus verus ꝛ preſumptus qualiter differant.

19 Juris error an ſit latiſſima culpa in quolibet nõ literato.
20 Lata culpa an equiparetur dolo.
24 Cõmunis res re ipſa ⁊ cõis ex cõuentione qualiter differant.
26 Culpe iſte qualiter veniãt in cõtractibus. ⁊ que in actõe man
dati. nume. 27.
28 In actione tutele qd veniat. Et qd in actione negotiorũ geſto
rum nu. 29 Quid in precario. nu. 30. Quid in cõtracti
bus innominatis. nume. 31. Quid in actione ex teſtamento
nume. 32.
33 Rẽ eſſe pditã ſiue amiſſam qs debeat probare.
34 Manifeſta probatio. que dicatur.
35 Culpã quis debeat probare.
36 Compẽſatio in quibus rebus habeat locũ. Quid ſit compen
ſatio. nu. 37.

Bona fides. De hõ ſummat: ⁊ inſtruit ad quid teneat depoſitari⁹ ⁊ quomodo depoſitum repetatur. ſecũda ibi ſane.
1 ¶ Nota. primo ꝙ preſumit dolus in depoſitario.
ſi rebus ſuis ſaluis depoſitas amiſit. ſimile dicit lex ꝓſumi con
tra tutorẽ: qui dicit ſe ideo nõ feneraſſe pecuniã pupilli. qꝛ nõ
inuenit idonea nomina: cũ tñ arguat ꝙ eo tẽpore propria be
ne collocauit. de admi. tu. l. tutor. §. nõ eſt. ad hoc. l. ſi vt certo.
§. nũc videndũ. ff. cõmo. vbi cõmodatario imputat ſi imminẽte incẽ
dio vel alio caſu res ſuas pretulit cõmodatis: ſi tñ non poteſt
vtriſq; periculo imminente ſuccurrere: ⁊ pretulit res ſuas nõ
putat Joan. an. ꝙ tũc preſumatur fraus. ff. de iudi. l. ſi lõgius
extra. q. v. ſi non lz. ⁊ ad ſilleia. l. ſi quis in graui. §. ſi cũ oẽs. et
hoc verũ: niſi depoſite pretioſiores eſſent ſm quoſdam: nam ⁊
alienis ſuas ꝓprias pretuliſſet ſm hoſtien. qð dic. vt dicto. §.
2 nũc videndũ. ver. proinde vbi glo. ¶ Secũdo not. ꝙ ille qui
ſe obtulit depoſito tenet de culpa. qð intellige de culpa leui: ⁊
leuiſſima ſm pe. ⁊ ab. ⁊ hoc ideo qꝛ cõtractus videt celebratus
gratia offerentis tñ. In ſecundo vero caſu cum. ſ. aliquid pro
cuſtodia recepit: tenet de leui: nõ de leuiſſima. qꝛ dicto caſu cõ
3 tractus eſt celebratus gratia vtriuſq;. ¶ Tertio no. ꝙ tres ca
ſus in quibus depoſitarius tenetur de caſu fortuito. et ponit
hoſtiẽ. verſus. Culpa mora peccatũ ⁊ gratia proxima caſuz de
poſiti ſubeunt merces oblatio culpam. ab. ſic cõponit verſum
gratia mora dolus peccatuz pericula preſtãt. ¶ Quarto no.
4 ꝙ depoſitũ deponẽtis penitẽtia ᵃ reuocat. ⁊ ſic eius diſſolu
a tio ex vnius voluntate depẽdet. regulariter vero poſt obligatio
nẽ cõtractã nõ licet alteri cõtrahẽtiũ reſilere altero inuito. qð
dic: vt plene legitur ⁊ not. in. l. ſicut. C. de act. ⁊ obliga. ⁊. l. ſi pe
5 cuniã. de cõdi. ob cauſam. ¶ Quinto not. ꝙ cõtra repetẽtez
depoſitũ nõ admittitur compẽſatio. vel deductio. ⁊ dic com
pẽſatio in iudicio. deductio extra iudicium ſm hoſt. An autẽ
exceptio dñij obſtet deponẽti. ⁊ quid iuris ſi concurrat verus
dominus rei depoſite: ⁊ fur qui depoſuit cui reſtituere depo
ſitarius teneatur dic vt. l. bona fides. ff. eo. titu. ¶ Sexto not.
6 ꝙ quare ceſſet cõpẽſatio in depoſito: ne. ſ. cõtractus qui ex bo
na fide ⁊c. ceſſat ergo. cõpenſatio ꝓpter odium perfidie. Itez
ceſſat cõpẽſatio: ſi debitũ nõ ſit liquidũ. Itẽ ꝓpter fauorẽ. vt
in tributis q̃ debẽtur fiſco. vt. ff. de iure fiſci. l. aufertur. §. qui
compẽſat. Itẽ ⁊ in ceteris alijs caſibus cõpenſatio nõ admit
7 tit. vt not. in. l. ob negotiũ. ff. de compẽſa. ¶ Septimo not. ꝙ
quando dicat cã liquida quando. ſ. credatur habere facilẽ exi
tum. qð glo. intelligit. ſ. duos meſes. vt dicto. §. qui cõpẽſatio.
Nam ex hoc tẽporis ſpatio nõ ſit deterior cõditio repetẽtis de
bitum de quo conſtat. quod vſq; ad quatuor mẽſes nõ debeat
diſtingui ad ſoluẽdum. vt no. ſ. de offi. de leg. q̃rẽti. ⁊. C. de ex
cep. rei iudica. l. ij. ⁊. iij. barto. in dicto. §. qui expẽſas. circa hoc
8 tradit regulaz. ꝙ infra illud tẽpus dz fieri liquidatio qð datur
iudicatis. vñ ſi nullũ datur tẽpus ad exequẽdũ: nullum dabit
ad liquidandum. ad hoc. l. ſi is a quo. ff. vt in poſſ. leg. ⁊ hãc re
9 gulam not. ¶ Octauo not. ꝙ cũ in cõtractu depoſiti dene
gatur compẽſatio in ceteris eſt cõceſſa ſi debitum eſt liquidũ
vt dicit tex. ⁊ ꝓ hoc dicit Jo. an. ꝙ cõtra dominũ petẽtez cano
nẽ ab emphiteota poterit opponi exceptio debiti in quo tene
tur emphiteote. de quo in ſpecu. de loca. §. nũc aliqua. de iure
10 emphi. ver. hg. ¶ Ego vt hoc declarẽ latius q̃ro. ꝙ ſi dominus
tenet emphiteote in. l. x. ⁊ annuatim tenet ſoluere nomine ca
nonis. xx. ⁊ ſtetit p tres annos quibus nõ ſoluit. ⁊ ob hoc di
cit dominus eũ cecidiſſe a iure ſuo. ecõtra dicit emphiteota ꝙ
ideo non ſoluit qꝛ intẽdebat illa. lx. in canoñ. cõpenſare. ⁊ ſic ſe
nõ priuatũ. iſta q̃ſtio depẽdet ab illa q̃ſtione. an fiat in quanti
tatibus cõpẽſatio ipſo iure: vel ſic neceſſe ꝙ ab homine oppo
natur. nam ſi ſit ipſo iure emphiteota nõ erit priuatus: ſi eſt ne
ceſſe ꝙ opponatur ab homine cum hoc non fecerit in tẽpore

a ¶ Deponẽtis penitentia. Quid autẽ ſi a deponẽte ꝯſtituto l extremis dare depoſitũ fratrib⁹ p aĩa ſua an teneat dare ſi deponẽs reduct⁹ ad ſanitatẽ reuocet mãdatũ: ꝓhibeat dare vide bar. in. l. ſi. ð ſolu. bal. i. l. mãdatũ. C. mandati.

eſt priuatus iure ſuo. de hac queſtione vide plene per cy. C. de
compẽſa. l. ſi cõſtat. q̃. l. cum glo. videt velle ꝙ quo ad euitatio
nẽ pene. ⁊ ad impediẽdum curſum vſuraꝝ ſemp fiat compẽſa
tio ipſo iure. ¶ Opponit: dicit hic. ꝙ preſumit obeſſe bona fi
de: ſi in proprijs adhibet maiorẽ diligẽtiaz q̃ in alienis. ⁊ ſic
eſt in fraude ꝓſumpta. Sz contra qꝛ hic reputatur leuis cul
pa. vt. ff. fa. herſc. l. heredes. §. nõ ſolũ. ⁊ inſti. de ſocie. §. ſi. So.
illud qð hic dicitur ꝓcedit in rebus alienis prorſus. Sz cõtra
ria loquuntur in rebus communibus: in quibus nõ inducitur
fraus ꝓſumpta: ſicut in re aliena. nã ⁊ in alienis q̃nq; ceſſat pre
ſumptio doli: puta ſi ꝓtulit res ſuas ꝓtioſiores vt dicta. l. ſi vt
11 certo. §. nunc videndũ. ff. cõmoda. ꝙ adhibere ergo maiorẽ dili
gẽtiam in rebus ꝓprijs ꝙ cõmunibus nõ eſt fraus ꝓſumpta.
ſecus in rebus prorſus alienis. vt hic. niſi ſit alia preſumptio:
que hanc ꝓſumptionẽ elidat. vt ptz ex predictis. Et qꝛ doc. no
ſtri nõ plene declarãt. ſ. titu. j. c. vno. quid ſit dolus. lata culpa
leuis. leuiſſima ideo vt pfectius innoteſcat iſta materia cano
niſtis referã hic dicta bar. in. l. qð nerua. ff. depo. reſecatis ſup
fluis. ¶ Quero igit primo. ꝙ quid ſit culpa in genere. dicit ipſe
12 ꝙ culpa eſt deuiatio ab eo qð bonũ eſt: qð p hominũ diligẽtiã
potuit prouideri: nam eo ipſo ꝙ quis deuenit a bono ſiue fa
ciẽdo malũ ſiue omittendo bonum iſta eſt culpa. vt patebit. j.
ideo dixi ꝙ hominis diligentiã ⁊c. ad differẽtiam caſus fortui
ti: qui ꝓuideri nõ poſſunt. vt. C. de pig. ac. l. q̃ fortuitis. ⁊. ff. de
13 regu. iur. l. cõtractus. ¶ Secũdo q̃ro. ꝙ quot ſunt ſpecies cul
pe. gl. cõiter dicũt ꝙ tres. ſ. lata. leuis ⁊ leuiſſima. vt. ſ. §. vidẽ
dum. ipſe poſt docto. dicit ꝙ ſunt quinq;. ſ. latiſſima: vt dolus
manifeſtus: latior: vt dolus ꝓſumptus. de quo loquit iſte text.
Itez lata: leuis: leuiſſima. de quibus. j. videbimus. ⁊ facit hoc
14 ad queſtionẽ. ꝙ ſcholaris accepit famulũ ⁊ pro eo accepit ꝓmiſ
ſorẽ: qui ꝓmiſit ſcholari reſtituere omne dãnum qð ei contige
rit culpa famuli. damnum famulus fecit furtũ queritur an ex
promiſſo teneatur. ⁊ videtur ꝙ nõ: ſm cõmunẽ modum loquẽ
di: ⁊ ſm cõmunẽ opi. gloſſatorũ. de qua. ſ. Nam aliud eſt cul
pa: aliud eſt dolus. de quo non fuit hic promiſſum. cõtrarium
eſt verum: qꝛ dolus eſt culpa latiſſima. vt. ſ. dixi. ⁊ ptz ex diffi
nitione culpe in genere. de qua. ſ. Nam ille qui dolum cõmit
tit: deuiat a bono. ergo ⁊c. ⁊ quod dolus ſit culpa patz in tex.
cum glo. ff. de mino. l. ſi ex cã. §. ſi mulier. ⁊. ff. de regu. iur. l. qð
quis ſua culpa. put glo. exẽplificat in delicto: ⁊ furto. ¶ Ter
15 tio eſt videndum de qualibet culpa de pſe. ⁊ ideo q̃ro. ꝙ quid eſt
culpa latiſſima. reſpondeo culpa latiſſima eſt idẽ ꝙ dolus ma
nifeſtus: cuius diffinitionem habemus. ff. de dolo. l. j. vbi dici
tur. ꝙ dolus eſt machinatio ad decipiendum ⁊ fallendum al
teruz manifeſte adhibita. ⁊ illud qð dico manifeſte. dico ad dif
ferẽtiam doli preſumpti. qui eſt culpa latior: vt ſtatim dicam.
⁊ de iſto dolo manifeſto nõ tractat. qꝛ hz materiam. ff. de dolo
16 per totum. ¶ Quarto quero. ꝙ quid eſt culpa latior. dicit ipſe
culpa latior eſt fallax calliditas ad decipiendum fallendum ne
alterum adhibita preſumptiue. vt probatur in dicta. l. j. ff. de
dolo. ⁊ ponitur in diffinitione ꝓſumptiue ad differẽtiam do
li manifeſti poſſet tamen obijci. quod nullus dolus poſſit dici
manifeſtus: ſed preſumptus: nam cum dolus conſiſtat in ani
mo: non poteſt probari: niſi ſecundum quod ex indicijs preſu
mitur. vt. C. de dolo. l. dolum. nullus ergo dici poterit manife
ſtus reſpondeo quedam ſunt indicia manifeſta. ⁊ iſta probata
inducunt dolum manifeſtum. vt dicta. l. dolum. quedam ſunt
indicia ſeu preſumptiones nõ ita manifeſte: que non includũt
dolum neceſſario. ⁊ iſte inducunt dolũ preſumptum. vt hic. ⁊
17 dicta. l. qð nerua. ¶ Sed incidenter quero. ꝙ que eſt differen
tia inter dolum verum: ⁊ preſumptum: ſeu culpam latiorem.
reſpondeo qꝛ minor a dolo vero non excuſatur: ſed a dolo pre
ſumpto ſic. vt. ff. de eden. l. argẽtarius. Item a vero dolo nul
la eſt excuſatio: a preſumpta ſic. ſi eſt aliqua preſumptio que il
lam tollat. vt. ſi res erat cõmunis: vel ſi res depoſitarij erant
pretioſiores. vt dixi. ſ. Item quia in cauſis criminalibus in q
bus requiruntur probationes luce clariores. vt. l. ſciant. C. de
probationi. iſte dolus preſumptus non ſufficit. quia nõ debet
quis ex preſumptionibus cõdemnari. vt. l. abſentem. ff. penis.
18 ⁊c. ¶ Quinto quero. ꝙ quid eſt lata culpa. Reſpondit Barto.
multorum diffinitionem refert in dicta. l. quod nerua. ſz poſt
ea ponit ſuam que eſt talis lata culpa eſt deuiatio incircũſpe
cta ab ea diligentia. quam communiter habent omnes: qui
ſunt euſdez conditionis ⁊ profeſſionis: verbum deuiatio: ipſe
ponit tamq̃ nomen generale. omnem culpam. vt. patet. ſ. in
diffinitione culpe in genere. Item comprehendit culpam que
conſiſtit in faciendo: ⁊ non faciendo. ponitur ergo hic iſtud no
men vt genus. Item incircumſpecta ponitur ad differentiam
veri doli. ⁊ preſumpti. hoc eſt culpe latiſſime ⁊ latioris. que re
quirunt

Opponit in contrariũ.

Ponit queſtiones.

b ¶ Quid ſit culpa. Vide bal. in. l. fin. C. man. Sa li. in. ſi nullã C. de pign.

n iunt ex animo preſumpto: ⁊ manifeſto. ſequitur in diffinitiōe
ab ea diligentia quam habent communiter omnes. ⁊ hoc dici-
tur ad differentiam culpe leuis ⁊ leuiſſime: que in alio conſiſtit
vt. j. videbimus. Sequitur eiuſdem profeſſionis. hoc propter
medicos ⁊ alios qui in arte ſua committunt latam culpam. vt.
ff. ſi meſ. fal. mo. dix. l. j. §. j. ⁊. l. illicitas. §. ſicuti. ff. de offi. preſi.
ſequitur in diffinitione ⁊ conditionis ⁊c. hoc eſt dictum vt ex-
cludat eos qui habent iuſtam cauſam ignorātie: puta abſentes
quando aliquid actū eſt in ciuitate vt in. c. cum in tua. qui ma.
accu. poſ. lata ergo culpa in artifice eſt: errare in eo qđ commu-
niter omnes ſciunt. ſed ſi erretur in eo quod ſciūt artifices ex-
cellentes: erit culpa leuis. Si vero erretur in eo quod ſciunt ex-
cellentiſſimi: erit culpa leuiſſima ad hoc allego quod not. inſti.
de obli. que ex quaſi delicto in princi. vbi de iudice aliter ⁊ aliter
puniendo: qui errant in. l. ſuſia canina. vel errant in. l. gallus.
19 ¶ Sed circa hoc incidenter quero. † vtrum iuris error ſit lata
a culpa in quolibet non literato [a] videtur quod non: niſi in his
qui ſunt eiuſdem profeſſionis. vt patet ex diffinitione predicta
facit. ff. quod quiſq; iuris. l. ij. econtra videtur quod ſic. qꝛ iura
omnes ſcire debent. vt. l. leges ſacratiſſime. C. de legi. ergo hoc
ignorare. eſt lata culpa. vt. l. lata. de ver. ſigni. pro hoc gloſ. in. l.
liberorum. §. notantur. ff. de his qui notan. infa. Itē lex iſtos
errantes in iure appellat ſtultos. ff. de iuris et facti igno. l. regu
la. §. pe. Bart. ſic diſtinguit. aut loquimur de ignorantia iuris
communis. aut de ignorātia iuris municipalis. primo caſu aut
eſt certum ⁊ limitatum ius. puta quia eſt caſus. l. expreſſus ⁊ ta
lis ignorātia eſt lata culpa. vt dicta. l. leges. ⁊. l. lata. aut eſt ius
dubium qꝛ de hoc non habemus caſum. l. expreſſum. ſʒ argu-
menta ⁊ ſimilitudines: vel de hoc ſunt opiniones docto. ⁊ tunc
talis ignorantia non eſt lata culpa: ſed debet iudicari leuis: vel
leuiſſima ſicut dicimus de ignorātia facti. ff. de iure ⁊ fac. igno.
l. ij. in glo. ſuper verbo ſinitum ſecundo caſu quando querit de
errore iuris municipalis. ⁊ tunc aut loquimur in hominibus
eiuſdem municipij: ⁊ idem. qđ. ſ. eadem ratione. ſi ſunt eiuſdeʒ
conditionis. qꝛ omnes ſunt preſentes. ff. de decre. ab or. fa. l. ſi.
aut loquimur in hominibus alterius municipij ⁊ tunc eſt dicē
dum idem quod in errore facti. j. de conſti. c. j. lib. vi. non obſtat
predictis quod non omnes ſunt eiuſdem profeſſionis. quia nō
omnes homines ſunt iuriſte. quia illa ſcietia que eſt in iure pe-
ritis videtur eſſe in quolibet vulgari. quia peritos poſſunt cō
ſulere. ⁊ illud communiter faciant omnes: ⁊ ad illud cōmuniter
lex eos coarctat. ff. de bo. poſ. l. bonorum. ¶ Incidenter etiam
20 quero † vtrum lata culpa equiparetur dolo. dominus Ioan.
and. hic tangit caſus in quibus equiparatur. gloſ. de hoc not.
in. l. in actionibus. ff. de in litē iuran. Nam regula eſt quod lata
culpa equiparatur dolo. fallit ſcđm gloſ. quando tractatur de
pena corporali infligenda. ſecus vbi tractatur de pena pecunia
ria. hoc non videtur verum vt not. in. l. j. §. ⁊ ideo. ff. ne vis ſi. ei.
Barto. ſic diſtinguit. aut loquimur in actionibus deſcendenti
bus ex contractibus: vel quaſi. ⁊ lata culpa equiparatur dolo
vt dicta. l. quod nerua. aut loqueris in accuſationibus vel actio
nibus deſcendentibus ex delicto. ⁊ tunc aut queris quo ad pe-
nam corporalem. ⁊ lata culpa non equiparatur dolo. vt not. in
dicta. l. in actionibus. aut quo ad penam pecuniariam. ⁊ tunc
aut lex ſiue ſtatutum requirit expreſſe dolum. aut loquitur ſim
pliciter. primo caſu non equiparatur dolo. ff. ne vis ſi. ei. l. j. §.
ſi quis. ⁊ quod not. in. l. magna negligentia. ff. de regul. iuris.
Secundo caſu equiparatur dolo. vt. l. j. §. non autem. ff. ſi quis
teſ. li. eſ. ſu. habes ergo quando culpa equiparatur dolo. ⁊
quando non quo ad penam infligendam. ſecundo dicit glo. in
dicta. l. in actionibus. quod lata culpa non equiparatur dolo
quantum ad infamiam irrogandam. vt not. inſti. de ſuſ. tutori.
§. ſuſpectus. ⁊c. C. de ſuſpec. tu. l. ſi. Barto. diſtinguit quia aut
loquimur de infamia que infertur per ſententiam: ⁊ lata culpa
non equiparatur dolo. vt in iuribus predictis. aut de infamia
que infertur ipſo facto: ⁊ tunc comparatur dolo. vt. l. liberorū.
§. notander. ff. de his qui notan. infami. ⁊ ibi in gloſ. ⁊ in dicto
§. ſuſpectus. in glo. magna tertio dicit gloſ. in dicta. l. in actio-
nibus. quod fallit in iuramento in litem. ⁊ bene dicit. quod ta-
le iuramentū defertur ob contumaciā ſiue delictuʒ. ⁊. l. expreſſe
requirit dolum. vt in dicta. l. in actionibus. ergo idem dicen-
dum eſt quod dictum eſt. ſ. in alijs actionibus deſcendentibus
ex delictis. Quarto fallit in petitione reſtitutionis in integrū.
que non petitur verſus verum dolum. ſed aduerſus latam cul
pam ſic vt. l. vbi. ⁊ ibi not. ff. de eden. ⁊ de mino. l. ſi ex cauſa. §.
non videndum. Quinto fallit quantum ad malam fidem indu
cendam. nam dolus inducit malam fidem: ſed lata culpa no. ff.
de peti. here. l. ſed ſi lege. §. ſcire. vbi dicit de ignorantia iuris
que eſt lata culpa vt ſupra dictum eſt. ⁊ ex hoc ſumitur ſextus

> a Utrum iuris error ſit lata culpa in quolibet non literato. Adde vidēdū bar. in. l. qđ nerua. ff. de etate. §. qui in ſto de inter ro. actio. in. l. liberoꝝ §. notāter. ff. de infamibus. cardi. in clem. j. in principio de ſepul.

caſus quia lata culpa non impedit fructuum acquiſitionis. licet
dolus impediat. vt. ff. de vſuca. l. ſi fur. §. j. ⁊ ibi not. ⁊ not. Dy.
in capitulo poſſeſſor. male fidei. de regu. iuris. lib. vi. ¶ Sexto
principaliter quero. quid eſt leuis culpa. Bartol. in. vi. q. refert
quorundam diffinitiones. ipſe vero dicit. quod leuis culpa
venit tripliciter cōſyderanda. nam leuis culpa aliter aſſumitur
in rebus alienis. aliter in rebus communibus incidēter aliter
in rebus communibus ex conuentionibus triplicem ergo diffi
21 nitionem ponit ⁊ quo ad primam dic. † quod leuis culpa in re
bus alienis eſt deuiatio incircumſpecta ab ea diligentia quam
adhibent homines diligentes eiuſdem profeſſionis ⁊ conditio
nis. iſtud quod deuiatio in circūſpecta expone vt ſupra in diffi
nitione late culpe. Item in eo quod dixi quam adhibent homi
nes diligentes probatur. ff. de pigneorati. actione. l. ſi cum ven-
deres. in ſi. cum. l. ſequen. ⁊. l. ſi putator. ff. ad. l. aquiliam. Item
quod dixi eiuſdem profeſſionis ⁊ conditionis: dixi propter ar
tifices. vt. l. j. §. j. ff. ſi meſ. fal. mo. di. Item quod dixi in rebus
alienis. idem intellige in rebus proprijs que ſunt alij reſtituen
de: vt dotalibus. ff. de iure doti. l. in rebus. ⁊c. ¶ Uenio ad ſe-
22 cundum ⁊ dico. † quod leuis culpa in rebus communibus in-
cidenter eſt deuiatio incircumſpecta ab ea diligentia quam ipſe
deuians tūc adhibuit in rebus proprijs. hoc probatur in. l. he
res. §. non tantum. ff. fam. hercīſcū. Sed pone. quod in rebus
proprijs. nullam adhibet: ſed eſt negligens omnino vtrum tūc
teneatur ſocio. dicit quod ſic. quia tunc talis deuiatio cadit in
latam culpam. vt ſupra dixi. dicta ergo diffinitio habet locum
quādo in ſuis eſt aliqualiter diligens. facit. ff. ſo. matrimonio.
23 l. conſtante. §. ſi maritus. ad tertium dico. † quod leuis culpa
in rebus communibus ex conuentione eſt deuiatio incircūſpe
cta ab ea diligentia quam ipſe deuians rebus ſuis adhibere ſo
lebat tempore contractus. hoc probatur inſti. pro ſo. §. ſi. ⁊. ff.
pro ſo. l. ſocius ſocio. ¶ Nūc videam⁹ quare aliud in re aliena
et aliud in re communi. Reſpondeo mea et aliena. ſunt con-
traria: ⁊ extrema. commune vero eſt medium. modo ita eſt qđ
in re mea non eſt tractandum de culpa. quia debet eſſe impuni
ta. vt. C. mand. l. in re. In aliena vero culpa punitur. quia non
ſufficit quod faciat id quod facit in ſuis. vt dicto. §. ſi maritus.
In re vero communi quia quoddam medium inter meum et
alienum eligitur: quedam media via ne culpa ſit totaliter impu-
24 nita. quia ſufficit adhibere illam diligentiā quam in ſuis. † Itē
eſt videndum de ratione diuerſitatis inter rem communem re
ipſa: ⁊ cōmunem ex conuentione. Reſpōdeo quando ego con-
traho ſocietateʒ cum aliquo ego inſpicio illam diligentiā quā
ipſe ſolitus eſt adhibere. ⁊ ſic ipſe facit de me. ⁊ de hoc diligen-
tia videtur actum inter nos. ſed iſtud non poteſt dici in cōmu-
nione: que contrahitur re ipſa ideo inſpicit illa diligentia quā
in ſuis adhibet. modo ad predicta vide quod notat Bartolus
25 in. l. j. ff. de ſolu. ¶ Septimo principaliter quero. † quid eſt le-
uiſſima culpa. dicit Bartolus quod leuiſſima culpa eſt deuia-
tio incircūſpecta ab ea diligentia quam habent homines dili
gentiores ⁊ diligentiſſimi eiuſdē profeſſionis ⁊ artis. ⁊ omnia
iſta verba expone vt ſupra ſunt expoſita. illud vero quod dili-
gentes ⁊ diligentiſſimi probatur de actio. ⁊ obligatio. l. j. §. is
quoq;. ⁊ inſti. quibus mo. re contra. ob. §. ac is. ⁊. ff. commoda.
l. in rebus. in principio ⁊ per hoc differt a leui culpa: que eſt de-
uiatio ab illa diligentia quam habent homines diligētes eiuſ
dem profeſſionis. Item per hoc differt a leui: que eſt deuiatio
incircūſpecta ab eo quod habent cōmuniter homines. ex pre-
dictis ergo. plene poteſt inſtrui qualiter debeas formare arti-
culos: quando vis aliquem redarguere de dolo lata culpa. le-
ui vel leuiſſima. Scias tamen quod leuiſſima ſiue leuis culpa.
in faciendo equiparatur late non in faciendo. vt not. ff. ſoluto
matrimonio. l. ſi mora. Item ſcias quod ſi aliquis eſt diligen-
tiſſimus in ſuis. ſi in alienis non eſt ita: tunc dicitur eſſe in cul-
pa latiori. hoc eſt in dolo preſumpto. nō ergo poteſt tunc dici
conſyderatio incircūſpecta ſed circūſpecta ⁊ promiſſa procedēs
26 ex animo. ¶ Octauo principaliter quero. † qualiter iſte culpe
veniant in contractibus. vel quaſi contractibus. ⁊ primo in ac-
tione depoſiti: in cuius materia ſumus in qua breuiter ſic diſtin
gue quod aut depoſitum ſit contra deponenteʒ tantum: quod
regulariter ſit. aut gratia depoſitarij tantuʒ aut gratia vtriuſ
q;. primo caſu aut queris de actione depoſiti contraria: ⁊ in ea
venit leuiſſima culpa. vt. ff. e. l. qꝛ ſeruus. §. idemq;. et de furt. ſi
ſeruus communis. §. in actione. vbi deponens tenetur adhibe
re illam diligentiam: quam tenentur adhibere diligentiores:
que eſt leuiſſima culpa: vt ſupra dictum eſt et ita ſentit Azo. C.
eodem titulo circa finem aut de directa. ⁊ tunc aut depoſitari-
us ſe obtulit. ⁊ tenetur de leuiſſima. vt in iſto. capitu. ⁊. ff. ſi cer
tum petatur. l. ſi quis nec cauſam. aut ſe non obtulit: ⁊ tenetur

de dolo.vt.l.contractus.ff.de reg.iuris.ſecundo caſu quando
gratia depoſitarij:tunc tenetur de leuiſſima.vt dicta.l.ſi quis
nec cauſam ſm veram opi.deponēs ꝯtraria tenetur ſolum de
lata.vt.ff.commo.l.ſi vt certo.§.nunc videndū.tertio caſu quā
do gratia vtriuſq;:quilibet tenetur de leui.vt dicto.§.nunc vi
dendum.⁊ hec vera:niſi pactum vel mora aliud inducat.vt in
iſto capitulo ⁊ hec diſtinctio adhibita in depoſito habet locū
etiam in contractu commodati.vt dicta.l.quod nerua in .xij
27 queſtio.¶ Nono quero ꝟ quid in actione mandati.dicit mar.
quod in alijs contractibus in quibus diſtinguitur cuius gra.
tia celebretur.gar.⁊ alij glo.indiſtincte dicunt.ꝙ venit leuiſſi
ma culpa.quia ſuſcipiendo mandatum:videtur ſe aſſerere in
duſtrioſum.vt.l.a procuratore.C.mandati.⁊ Dynus.in regu
la contractus de regu.iuris.lib.vi.Barto.ſic diſtinguit in mā
dato quod ſit gratia mādātis tm̄:aut queris de actione māda
ti contraria:⁊ in ea venit leuiſſima culpa.vt.ff.de fur.l.ſi ſeru⁹
§.quod vero.⁊.§.ſe.Aut queris de actione mandati directa.⁊
tunc aut in mandato venit illud. quod modicam vel nullam.
requirit induſtriam.vt in mandato facto fideiuſſori:vt ſoluat
⁊ ſimilibus.⁊ tunc ipſi mandatario imputatur ſolus dolus:⁊
lata culpa.ff.mandati.l.ſi fideiuſſor in princi.ff.j.Aut in man
dato venit illud:quod non requirit magnam induſtriam: ſed
aliquā diligentiaꝫ. vt vēdere aliquid:vl̄ emere:vel negotia ge
rere.⁊ tunc venit dolus lata culpa ⁊ leuis quia videtur ſe aſſe
rere diligentem.vbi quis tenetur facere illud quod homines
diligentes facerent:tenetur de leui culpa.vt ſupra dictū eſt. et
probatur.C.mandati.l.in re mandata.⁊.ff.manda.l.ſi procura
tor.§.ſi.aut in mandato venit illud quod requirit exactiſſimā
diligentiam ⁊ induſtriam vt in procuratore ad litē ⁊ ſimilia ⁊
tunc tenetur de leuiſſima.vt dicta.l.a procuratore.C.mādati.
Sed poſſes contra hoc obijcere de menſore:in quo cadit indu
ſtria:⁊ tamē nō tenetur niſi de lata.Reſpōdeo illud ideo quia
cum nulla ciuili actione teneatur:pretor noluit eū minus gra
uare.vt.l.j.§.j.ff.ſi me.fal.mo.dixi.⁊ quod not.per gl.ff. de re
gulis iuris.l.imperitia.poſſes etiam inſtare.cuꝫ qlibet qui lo
cat operas ſuas:videatur aſſerere ſe peritū.vt notat.in.l.in.
quod quiſq; iuris.quare non tenetur de leuiſſima culpa:ſꝫ tm̄
de leui.vt not.glo.in dicta.l.imperitia.⁊ per Dy.in regula nō
eſt ſine culpa.Reſpondeo ideo magis iputatur mandatario.
quia cum mandatum ſit gratuitum:habet vim cuiuſdā actus
ſe ingerendi:ſicut videmus in aduocatis:⁊ medicis iuuenibus
qui vadunt gratis vt homines ad ſe alliciant:⁊ accedant.⁊ ſic
homines magis in eos labuntur:⁊ decipiuntur.ſed qn̄ ſit pe
cunia accepta:vt locatio tunc homines magis cogitāt:nec vi
detur quis ita ſe ingerere:⁊ ideo non ita ſibi imputatur illud
28 quod videtur aſſerere ſe peritum ¶ Decimo quero. ꝟ quid
veniat in actione tutele:cum gratia pupilli tantum gerantur
negotia.Reſpondeo venit dolus:lata ⁊ leuis culpa C.de arg.
tu.l.nec quidquid.⁊ de regulis iuris.l.contractus.facit in duo
bus caſibus.C.arbi.tu.l.nomina.⁊ de adminiſtra.tute.l.tutor
qui re.§.competit.in quibus tutor non tenetur:niſi de lata:tm̄
⁊ ſm hoc glo.que eſt inſti.de ſpec.tu.§.ſuſpectus.que dicit tu
torem remoueri propter leuiſſimam culpam.forte nō bene di
cit.Sed poſſetis inſtare nōne tutor creatur propter induſtriā
⁊ bonos mores.vt.ff.de excu.tu.l.ſcire oportet.§.p. ergo de
bet teneri de leuiſſima.vt.ſ.dixi in mandatario.ſo.hoc ideo qꝛ
tale officium ſumitur ex neceſſitate.argu.ff.de his qui.vt in di
gni.l.poſt legatum.§.aduocatis facit quod not.ff.de procura.
29 l.pomp.a.q p cuncti.¶ Undecimo q̄ro ꝟ qd in actis negotiorū
geſtorum ⁊ diſtingue:vt.ff.de nego.geſt.l.iij.§. interdum:⁊ ſi
dicas quare non ſemper tenetur de leuiſſima.nam cum pretiū
non accipiat videtur ſe ingerere vt dictum eſt ſupra in depoſi
tario ⁊ mādatario. Reſpōdeo vt facilius homines accedant
ad gerenda negotia alterius abſentium aliter perirent.ff. de
ac.⁊ ob.l.ex maleficijs.§.j.⁊ inſtit.de ob.q ꝗ ex quaſi contrac.
30 §.j.¶ Duodecimo ꝟ quero quid in precario. Reſponſo aut q̄
ris ante moram:⁊ venit dolus:⁊ lata culpa tantum de regul.
iuris.l.contractus.⁊ de preca.l.queſitum.§.illud.aut poſt mo
ram:⁊ venit leuiſſima.vt dicta.l.queſitū.§.ex hoc.Etſi dicas q̄
eſt ratio diuerſitatis.quod in ꝯmodato venit leuiſſima:⁊ nō
in precario:cum vtrumq; celebretur gratia recipientis tantuꝫ.
Reſpon.quia precarium poteſt reuocari quādo dn̄o placuerit
⁊ ſic ab initio:⁊ ex poſt facto pendet a domini voluntate.⁊ ſic
cum in hoc recipiens releuetur:in alio vt ſcilicet teneatur ſo
lum de lata culpa.vt dicta lege.queſitum.§.illud.et expreſſius
per Roſ.in libell.in titulo de preca. ¶ Decimotertio quero
31 ꝟ quid in contractibus innominatis.dicit Bart.quod de hoc
non poteſt dari particulariter doctrina quia contractus inno
minati iudicantur ſecundum naturam contractuum nominatorum.quibus aſſimilantur.quod eſt nota.⁊ probatur. ff.com
moda.cum qui.§.ſi rem inſpectori.⁊.l.j.§.ſi quis ſeruum.ff.eo.
32 ¶ Decimoquarto q̄ro.ꝟ qd in actiōe ex teſtamēto.⁊ glo.vari
ant.ff.de legatis primo.l.cum res.§.culpa.⁊.l.ſi ſeruus. §.cum
quid.eodem titulo.⁊.l.mulier.§.ſed et enim.ff.ad trebellianū.
Batolus diſtinguit. quod aut ex heredi.heres percipit modi
cam vtilitatem:legatarius ſeu fideicōmiſ.magnam: et veneri
ſolus dolus.⁊ lata culpa.vt dicta.l.mulier.§.ſꝫ ⁊ enim.aut ecō
tra heres magnam legatarius ſeu fideicommiſſarius paruam
⁊ tunc venerit leuiſſima culpa.vt dicta.l. cum res.§. culpa aut
vterq; magnam ſiue equalem:⁊ tunc venit culpa leuis. ſicut in
contractibus:qui vtriuſq; gratia celebrantur. vt dicta.l.ſi ſer
uus.§.cum quid.de legatis primo.coniuncta.l.ſi vt certo.§.nūc
33 videndum.ff.commda. ¶ Decimoquinto.quero. ꝟ quis de
beat probare rem eſſe perditam ſiue amiſſam an ille qui hoc di
cit:⁊ qualiter probetur.dicas quod quandoq; aliter non pro
batur rem peruenīſſe ad aliquem:niſi ex ſua confeſſione.⁊ tunc
de amiſſione ſtatur ſuo iuramento:niſi probetur contrarium.
vt.ff.de eden.l.pretor.⁊.l.cum ita.§.ſpecies.de lega.ſecundo.⁊
ad.l.ſalci.l.cum de leg.⁊ ibi gloſ.nam res dicitur deperdita:eo
ipſo quod adhibita diligenti inquiſitione non poteſt reperiri.
vt.l.iij.§.nerua.de acquiren.poſ.⁊.l.deperditum. de peti.here.
ſi vero probetur rem fuiſſe penes eum.tunc ſi quidē ipſe tenebi
tur ad exhibendum rem officio iudicis:tunc probat ſe perdi
diſſe ſuo iuramēto.l.ſi.C.de fide inſtru.Si vo tenebat exhibere
iure actiōis.tūc debet probare eandē rem ſe perdidiſſe manife
ſta probatione.vt.l.ſi creditor.C.de pignor.actione. et eodem
modo quando rem eſſe amiſſam eſt cauſa actionis ille qui agit
debet probare ſe amiſiſſe manifeſta probatione.vt dicta.l.ſi qs
34 ex.§.pretor ait.¶ Sed incidenter hic quero. ꝟ que erit iſta ma
nifeſta probatio Reſpondeo quidā ſunt caſus multum manife
ſti:vt ruina:incendium. vis hoſtiū:mors ſeruorum. ⁊ ſimilia.⁊
iſta poſſunt aperte probari.quidam ſunt caſus fortuiti:nō ma
nifeſti.ſ.clandeſtini.⁊ occulti.vt furtum.⁊ hic probetur per con
iecturas.vt per hoſtij fractionē:vel ſimile.argu.l.non omnes
§.a barbaris.ff.de re mili.⁊ iſta probatio per coniecturas ſa
tis poteſt dici manifeſta.vt.l.licet. de lega.j.et de manu. ⁊c.l.ſi
35 quis locuples.ibi manifeſta ſunt ⁊c.¶ Decimo ſexto quero: ꝟ
quis debeat probare de culpa an ille qui dicit culpam commiſ
ſam.in perdendo:an ille qui conuenitur:debeat probare ſe ca
ſu fortuito perdidiſſe.dicit cy.in contractu pignoris quod cre
ditor conuentus ad pignoris reſtitutionem:probabit amiſſio
nem:⁊ modum amittendi. ⁊ tunc ſi debitor velit dicere: quod
per dolum:vel culpam amiſit.hoc poteſt dicere ⁊ probare.pro
babit autem amiſſionem per coniecturas.ſ.quod intrauit ne
mus equitans:⁊ teſtes producet.quod exiuit ſine equo.⁊ quod
per famā conſueuerunt mali homines ibi eſſe.vt dicto.§.a bar
baris.⁊ ita notat cy.in.l.ſi creditor.C.de pignora.actione.⁊ de
hoc in ſpecu.de pigno.§.j.verſi.⁊ not.⁊ verſicu.ſequen.Barto.
aliter dicit ⁊ ſic.quidam ſunt caſus fortuiti.qui poſſunt de fa
cili euenire abſq; culpa.vt furtum.ff. pro ſo.l.cum duobus.§.
damna.⁊ incendium.vt.l.ſi vendita.de peri.⁊ commo.rei ven.⁊
⁊ etiam fuga ſeruorum:⁊ aliorum qui debuerunt cuſtodiri.in
iſtis preſumitur culpa:niſi probetur caſus.vt.l.qui fundum.§.
imperator.loca.⁊.l.pe.de cuſto.reo.⁊ in hoc bene dicit gl.in di
cto.§.pretor ait. ⁊.§.ſpecies. quod debet probare caſum.quia
preſumitur culpa.cum debuerit cuſtodire. Sūt ⁊ alij caſus for
tuiti:qui poſſunt regulariter euenire ſine culpa:vt vis hoſtiuꝫ
impetus aquarum ⁊ ſi.⁊ tunc probata amiſſione dicto modo:
caſus fortuitus preſumitur:niſi culpa probetur.ff.de regul. iu
ris.l.contractus.⁊.ff.loca.l.ſi merces.§.culpe.⁊ ita intelligit ꝙ
notat in dicta.l.ſi creditor.de pigno.actio. ⁊ ita notat Bartol.
in dicta.l.ſi quis ex.§.pretor ait.ff.de edē.¶ Decimoſeptimo
quero circa ſecundam partem capituli in qua tractatur de cō
36 penſatione ꝟ quero in quibus rebus habeat locum compenſa
tio.dic quod in illis que in ſuo genere recipiunt functionē. vt
toto titu.de compen.C.⁊.ff.de ſpecie vero ad aliam ſpeciem cō
penſatio non admittitur.vt. ff.de pignora.actio. l.ſi conuene
rit.⁊ ratio quia cōpenſatio eſt ſolutio ſed ſicut aliud pro alio
⁊c.ita nec compenſari:vt dicam in ſo.q.⁊ hoc verum de compē
ſatione directa. In compenſatione autem indirecta:puta res
debitoris mei eſt penes me:an poſſim pro debito eam retine
re.diſtingue aut debetur ex eodem contractu: ⁊ ex eadeꝫ cauſa
⁊ tunc licet directo non admittatur compēſatio ſpeciei vel quā
titas ad ſpeciem:tamen indirecte admittitur.⁊ non eſt vera cō
penſatio.ſ.retētio propter fidem:que frangit.donec ſoluat
ſpecies vel quātitas debita.vt.ff.de ac.emp.l.iulianus.§.offer
ri.Aut non debetur ex eodem contractu ⁊ ex eadem cauſa et
tunc ſubdiſtingue.aut vna cauſa eſt dependens ab alia:⁊ tunc
ſimiliter

ſimiliter indirecta compenſatio.i.retentio detur.vt.ff.commo.
l.in rebus.§.poſſum.aut nulla eſt dependens:ſed ex diuerſis ⁊
ſeparatis cauſis penit⁹ debet ⁊ tūc aut res illa que puenit ad me
eſt mihi obligata.aut nõ ꝑmo caſu retinere poſſuz.q: cũ habeã
actionẽ:multo magis exceptionẽ.vt in regula cui dam⁹.aut nõ
eſt mihi obligata:⁊ volo mihi retinere eã ꝑpter aliud debitũ ⁊
tunc aut illud debitum eſt contractum propter hoc:vt haberẽ
rem.aut ob aliam cauſam.primo caſu aut conuerſuz eſt in vti-
litatem debitorum:⁊ retinere poſſum.vt.l.emptor.ff.de rei ven
dica.⁊.C.ſi alie res pig.da.ſint.l.j.aut nõ eſt conuerſum in vtili
tatem debitoris:⁊ retinere non poſſum.vt.l.in ciuile.C.de fur.
ſecondo caſu quando fuit contractum ob aliam cauſam :tunc
aut res peruenit ad me ſine voluntate debitoris:⁊ non retine-
bo.C.in quibus cau.pig.ta.contra.l.ſi non inducta.aut perue-
nit ad me voluntate ſua tunc refert.aut peruenit ad me transfe
rendo dominium:vel ius rei cõcedendo:⁊ retinere poſſum ob
aliud debitum.vt.l.ſi non fortem.§.ſi centum. ff.de conditio.in
de.vbi de ſcriptore.an poſſit retinere quinternos pro mercede
laboris ſui.⁊.l.j.C. etiam ob chiro. pec.aut nõ fuit translatum
dominium vel ius rei concedendo.vt in debito:⁊ commodato
⁊ non poteſt propter aliud debitum detineri.vt in depoſito pa
tet hic ⁊ in commodato eſt expreſſum.C.commoda.l.ſub pre-
textu.vbi hanc diſtinctionem ponit Cy.⁊.C. de compenſa.l.vl
tima in.iiij.q. ¶ Decimo octauo quero † quid eſt compenſa-
tio.⁊ in quibus debitis habeat locũ. Reſpõ.cõpenſatio eſt de
biti ⁊ crediti inter ſe contributio. vt.ff.de compenſati.l.j.⁊ ideo
dixi debiti ⁊ crediti. quia iſta recipiunt inter ſe functionem vt
C.de re.credi.l.ij.§.mutui.nam ille qui compenſat:videtur ſol
uere.vt.l.amplius.ff.rem ratã habe.⁊ ſic non poteſt ſolui aliud
pro alio.vt.l.ij.ita nec ſimiliter compenſari quia vt dixi compẽ
ſatio habet locum in his:que in ſuo genere recipiunt functio-
nem vnde ſpecies ad quantitatem non fit cõpenſatio:nec in his
que ſunt diuerſorum generum.ſed bene vnius generis ad ip-
ſum genus.quod dic:vt notat Cyn.in.l.finali. C. de compenſa.
in.vj.⁊.vij.q.vbi etiam querit in quibus debitis habeat locum
compenſatio. et an compenſatio fiat ipſo iure. quod dic per
eum plene in.l.ſi conſtat.C.de compenſa. ¶ Vltimo circa ma-
teriam compenſationum ſubijcio talem queſtionem.tu es mi-
hi obligatus in.x. naturaliter ⁊ ciuiliter:et ego tibi in alijs. x.
naturaliter tantum:quod eſt compenſabile cum debito natu-
rali ⁊ ciuili.vt.l.etiam de compenſa. ego timens ne ſi peterem
debitum meum ciuile et naturale: obijcias mihi exceptio-
nem de tuo debito naturali tantum:cedo actionem meam al-
teri ex cauſa non lucratiua.modo iſte ceſſionarius agit contra
te.an poteris ſibi compenſationem obijcere de illo debito na-
turali:in quo tibi teneor videtur quod nõ quia ille qui vult cõ
penſare:videtur petere.vt.l.inter tutores.de adminiſtra.tuto.
⁊ nota in.c.cum inter priorem.de excepti.⁊ ſic videtur recon-
uenire.ſed in cauſa reconuentionis ceſſionarius ex cauſa non
lucratiua non tenetur defendere cedentem vt.ff.de procurato.
l.ſi quis rem.vbi ponitur hec queſtio.preterea hec compenſa-
tio debet opponi de eo quod debet agens.non de eo quod de
bet alius.vt.l.ſi eius.C.de compenſa.ad hoc.l. apud celſum.§.
ſi com legitima.ff. de excep.doli.contrarium notat.Cyn.in di-
cta.l.ſi eius.quia nemo plus iuris.⁊c.vt.l.traditio. ff.de acqui
rendo re.dominio quod tenet Dynus.alia ratione in capitulo
ſi quis.in ius de regulis iuris.libro.vj.facit quod notat in.c.j.
de iure patrona.libro.vj.⁊ per Baldum. in diſputatione fene-
ratoris.

De emptione ⁊ venditione. Rubrica

¶ Dictum eſt.ſ.de contractibus per quos rei in contractu de
ducte cõmoditas transfertur:vel ſimplex cuſtodia.ſequitur vi
dere de contractu:per quem transfertur poſſeſſio ⁊ dominiuz
ſi venditor erat dominus alias vſucapiendi conditio.vt.l.exce
pto.ff.de actione empti.vnde autem iſte contractus habuit ori
ginem eſt text.in.l.j.ff.eo.facit ad materiam de peni. diſtinc.v.
qualitas.j.q.j.qui ſtudet.⁊.capitulo eos qui.et. q.iij. quaſi per
totum conueniunt multa iura huius voluminis de quibus hic
in nouella.

1 ¶ Neceſſaria non ſunt carius tranſeuntibus vendẽda:ꝙ vẽ
derentur in mercato.
2 Conſuetudine ciuitatis poſſunt viatores ⁊ tranſeũtes ſe tueri
in cõtractibus ibi initis.
3 Vendere rem ſuam nemo poteſt cariori pretio:ꝙ cõmuniter
vendi poteſt in foro.
4 Tranſeuntes et peregrini qui minus humaniter recipiantur
in ciuitate:habent recurſum ad epiſcopum.
5 Epiſcopi habent iuriſdictionem ordinariam contra laicos.vt
peccata corrigant:⁊ pauperes non opprimant.
6 Habitatio continetur appellatione victus ſiue victualium.

Placuit. Unus ſenſus eſt qꝺ pſbyte
ri debẽt eſſe hoſpitales ⁊ mo
nere parochianos.vt non carius vendãt ⁊c.
alius eſt ſenſus prout litera ſonat.quod pre-
ſbyteri ãmoneant parochianos vt ſint hoſpi
tales ⁊c.⁊ expone hoſpitales.i. eleemoſyna-
rij.⁊ caritatiui quo ad pauperes nec eñ ſuffi
cit dare decimam integram:niſi de nouem partibus fiat elee-
1 moſyna.xvi.q.j.decime.⁊.capit.reuertimini. ¶ Nota primo.†
quod tranſeuntibus non ſunt carius neceſſaria vendẽda:ꝙ vẽ
derent in mercato iuſtum ergo rei pretium conſyderatur reſpe
ctu loci:vbi contrahitur:non contrahentis ſi eſt forte forenſis
quod ergo dicit.l.pretia rerum:non ex opi. ſingulorum ſed cõ
muniter fungi.⁊c.vt.l.pretia rerum.ff. ad legem falcidiam.in-
2 telligitur de loco contractus vt hic.† conſuetudine igitur ciui
tatis viatores ⁊ tranſeuntes poſſunt ſe tueri in contractibus
ibi initis.ſed forum idem non ſortiuntur.vt.l. heres abſens.ff.
3 de iudi. ¶ Secundo nota † quod non poteſt quis vendere reʒ
ſuam cariori pretio ꝙ communiter vendi poteſt in foro.⁊ eſt ar
gumentum quod ſi eccleſie volenti vendere rem ſuam offera-
tur vltra iuſtum pretium quod non recipiat illud vltra hoc te-
net Joan.x.q.ij.hoc ius porrectum.⁊ Hoſtien.hic. Sed Lau.
contra dicit enim quod eſt hoc periculoſum quia difficile eſt in
ter vendentes ⁊ ementes commercium ⁊c. de peniten.diſtinc.
v.temporis qualitas.nam licitum eſt contrahentibus ⁊c.vt.l.ſi
4 in cauſe.ff.de mino. ¶ Tertio nota.† quod tranſeuntes ⁊ pe-
regrini qui minus humaniter recipiuntur in ciuitate:habent
recurſum ad epiſcopum ipſorum enim defenſio ad epiſcopos.
⁊ presbyteros pertinet ſecundum Inno.hic.⁊.ſ.de officio.dele.
ſignificantibus.⁊ capitulo vltimo.de foro competen. Ex quo
5 etiam collige caſum † quod epiſcopi habent iuriſdictioneʒ or
dinariam contra laicos.vt peccata corrigant. et pauperes nõ
opprimant.xxiij.q.v.adminiſtrator.xxxiij.q.iij.ſi quis depoſ.
⁊ dicit ab.audiuiſſe magiſtrum ſuum inducentem hunc textuʒ
pro iuriſdictione eccleſiaſtica contra temporalem:vt poſſit pu
nire quoſdam qui farinam fabarum miſcebant cere venali.ſicut
punit plus debito vendentes. ¶ Oppo.muniuit iſte text.quod Opponit in contrariũ.
quis cogitur rem ſuam vendere.contra non cogitur quis ven
dere ſi pretium vel menſuram ſibi diſplicet.de contrahen. em-
ptione.imperator.⁊.C.eod.l.inuitum.⁊.l.dudum.⁊.ff.mandati
l.in re mandata. So.iſta iura habent locum a principio.ſed ex
quo quis rem ſuam venalem exponit diſtingui poteſt:vt iuſto
pretio vendat Hoſtien.dicit quod ſpeciale eſt in rebus pertinẽ
tibus ad victum.vt poſtꝙ quis eas venales expoſuit:poſſit ta
xari pretium: ⁊ ad vendendum cogi.vt.l.j.§. cura carnis.ff.de
offi.pre.vrb.pro hoc facit.l.j.§.finali.ff.fur.adun.nau.vbi dici-
tur quod non poteſt caupo itinerantes expellere:ex quo taber
nam tenet:⁊ res habet ibi venales.ſpeciale eſt ergo in victuali-
bus expoſitis venditioni:vt poſſit taxari iuſtum pretium ven-
ditori.quinimo de facto ſeruari videmus.quod coguntur ho-
mines vendere granum:⁊ alias res ſuas tempore cariſtie. de
fer.capitulo licet.nam ſi tempore tali eſſet licitum hominibus
victualia illi furto ſubripere.de fur.ſi quis multo magis debẽt
cogi iuſto pretio vendere.quia tali tempore omnia ſunt com-
municanda.vt.l.ij.ad.l.rho.de ia.mar.ſi.alijs verbis vtitur di
cit enim quod tria ſunt conſyderanda primum ſcilicet vendere
ſcõʒ vẽdere minus iuſto ꝑtio.tertiũ vẽdere iuſto ꝑtio ad primũ
nullus cogitur.de iure deli.nec emere nec ad ſʒ.ad.l.iul.de an.
l.finali circa tertium dicit duobus modis rem conſyderandaʒ
vno modo ſingulariter:⁊ tunc non compellitur ſingulariter vẽ
dere.ff.rerum amo.non enim.alio modo vniuerſaliter.⁊ in cõ-
muni.vt cum precipitur quod libra carnium.vel ſtarium grani
vel barrile vini non vendatur vltra decem ⁊ tunc pro pretio ta-
xato vendere tenetur. vt dicto.§.cura carnis.et eſt ſpeciale in
iſtis victualibus.vt pretium ſic taxari poſſit: in alijs rebus pu
ta domo fundo:libris ⁊ ſimilibus:quilibet eſt moderator:⁊ ar
biter rei ſue.vt.l.in re mandata .C.mandati.facit.l.item ſi ver-
beratus.cum.l.ſequenti.ff.de rei vendica.⁊.l.lucius.de.euict.⁊
6 per predicta dicit Cyn.† quod cum habitatio continuatur ap
pellatione victus ſiue victualium.vt.ff.de verborum ſignificati.
l.verbo victus.poterunt taxari hoſpitia ſiue domus ⁊ .ade ad
penſio.vſqꝫ ad certam ſummam ſimiliter quia veſtimenta con
tinentur appellatione victus:poterit taxari pretium pannorũ
quod non ſit licitum vendere brachium vltra tantum. Ita ꝗ

tat doctor meus et ibi etiam Cy.C.de epiſcopa.audi. cuius di
cta refert hic Joan.and.

1 ¶ Menſure ⁊ pondera debent eſſe iuſta.
2 Pena ſpiritualis imponenda ei qui vtitur falſis ponderibus
vel menſuris.

1 **VT menſure.** Not.ꝙ menſure ⁊ pon
dera debent eſſe iuſta. et
de menſurarum diuerſitate vide de cenſi.c.ex par
2 te. ¶ Secundo not.ꝙ penam ſpiritualē imponen
a dam illi qui vtitur falſis ponderibus:ᵃ vel mēſuris. de quo in
gloſſa.⁊ plenius.ff.de dolo.l.arbitrio.§.de eo.poſſunt tamen
menſure et pondera conſenſu partium alterari.ff.eadem lege
imperatorem ⁊c.

a ¶ Falſis pōderibꝰ. Vide in.l. annonā.ff de extraordina.crimi panor. hic dicitquod punitur.l. cornelia dē falſis.

1 ¶ Res quando venditur minus dimidia iuſti pretij eſt in
emptoris poteſtate:velit ſupplere iuſtum pretiū vel reddere
rem quā emit.
2 Judex non debet auferre per ſententiam arbitrium eligendi
a iure conceſſum.
3 Poſſeſſio ſi auferatur alicui vigore ſententie que eſt nulla: de
bet executio retractari:⁊ poſſeſſio reſtitui.
4 Sententia quando declaratur nulla iura omnia reſeruantur
parti illeſa.
5 Exceptio ineptitudinis libelli poteſt opponi etiam poſt ſen
tentiam.
6 Officium iudicis qui de nullitate cognoſcit:quod ſit in pro
nunciando.
7 Pronuntiari qualiter poſſit ſuper nullitate.
8 Emptor re perempta non liberatur ab obligatione pretij ſol
uendi.
9 Dolus an reddat contractum ipſo iure nullum:ſi contractus
dolo initus eſt.
10 Dolus quando dicatur dare cauſam contractui vel incidere
in contractu.

CVm dilecti. Cum res venditur minꝰ
dimidia iuſti pretij in ar
bitrio eſt emptoris vt vel rem reſtituat recupera
to pretio.vel iuſtum pretium ſuppleat.⁊ prima pa
facti:⁊ proceſſum narrat.ſecunda diffinit ibi:quia in arbitro.
¶ No.primo quod ex narratis in petitione canonicorū reſul
tabat duplex remedium reſcidendi contractum vnū ratione
nullitatis.quia conſenſus capituli defecit alterum quia pro li
bris.x.cū tunc valeret.xl.marcas.⁊ ſic minus ꝙ dimidia iuſti
pretij.poteſt ergo in libello deduci multiplex nullitas ad cō
tractus reſciſos quod dic.vt.ſ.de reſtitu.in integrū.c.conſtitu
tus. ¶ Secundo not.quod iſti canonici retulerant ſe ad valo
rem rei temporis contractus:quaſi diminutio vel augmentū
pretij ex poſt facto ſubſequēs non curetur.de quo glo.⁊.l.ij.C.
de reſcin.vē. ¶ Tertio not.clauſulā.quod ſi vtrinſq; cauſe co
gnitione ⁊c.hac eñ non appoſita vnus ſine altero nihil poſſet
quod dic.vt ſupra de officijs.dele.pendentiā. In arbitris dic.
vt capitulo.j.de arbit.lib.vi. In executoribus teſtamentorum
dic.vt.c.vltimo.de teſtamentis.lib.vi. In procuratoribꝰ tuto
ribus ⁊ ſi.dic.vt.j.de procura.c.ſi duo.lib.vi. ¶ Quarto not.
ꝙ delegatus pape exequitur ſniam ſuā.quod dic.vt dicto.c.
querenti.⁊.c.ſignificaſti.⁊.c.quod not. Barto.in.l.a diuo.ff.de
re iudi.in principio.ſiue in.§.j.⁊.l.iubere cauere.ff. de iuri.om
1 nium iudicum. ¶ Quinto not.ꝙ cum res venditur minus
dimidia iuſti pretij:eſt in emptoris poteſtate velit ſupplere iu
ſtum pretium:vel reddere rem quam emit.⁊ hoc ſumptū eſt
ex.l.ij.C.de reſcin.ven.que.l.an habeat locum in contractu lo
cationis ſi minus dimidia iuſte mercedis eſt res conducta: et
quid in contractu permutationis.dicit Joan.and.ꝙ etiam in
iſtis duobus contractibus locum habet.dicam latius.j.e.cau
ſa vbi referam quedā vtilia ſuper iſto articulo. ¶ Sexto not.
2 ꝙ arbitrium eligendi a iure conceſſum non debet iudex per
ſententiam auferre.vnde obligatum alternatiue ad duo nō de
bet iudex alterum condēnare preciſe.⁊ ex hoc dicatur ſentētia
iuri contraria.⁊ ideo eſt nulla.vt capitulo.j.ſ.de re iudi.⁊ hoc
debet ergo ſententia formari alternatiue.ſicut obligatio ſup
qua fundatur ad hoc.j.de teſtamentis. Rainutius.§. fin.et.c.
3 Rainaldus.§.ſi. ¶ Septimo not.ꝙ cū alicui auferatur poſ
ſeſſio vigore ſnie que eſt nulla debet dicta executio retractari
⁊ poſſeſſio reſtitui.facit de reſti.ſpo.c.conquerēte.⁊ quod no.
4 Bar.in.l.iuſte.de acqui.po. ¶ Octauo not.ꝙ cū ſnia decla
ratur nulla vtriq; parti ſua iura oīa reſeruantur illeſa.et pōt
dicta queſtio iterum apto modo in iudicio refricari.vt hic pa
tet.⁊.l.cum querebatur.ff.de re iudica.⁊.c. examinata.de iudi.
¶ Nono nota quod audiui dominum meum dominū bal.alle
5 gantem ſepius hunc tex.ad hoc.ꝙ exceptio ineptitudinis
libelli poteſt opponi etiam poſt ſententiam.nā vt dicit hic Jo
an.and.in hoc fuit peccatum in proceſſu decani.quia non fuit for
mata petitio.⁊ ſententia ſub diſtinctione vt debuit ⁊ docet de
cre.p.j.e.ſi eñ petitio fuiſſet bene formata:⁊ de veritate conſta
ret:tunc papa ſub diſtinctione monachos condemnaſſet.vt di
cto.c.rainutius.⁊ reynaldus.⁊ hoc etiā tꝫ ab.dicēs iſtos canoni
cos petijſſe pure qđ alternatiue debebat ⁊ ſic petebāt plus ei:
ideo puniendi.vt.ſ.de plus peti.c.vno. lꝫ ergo cōſtitiſſet hunc
decano minus dimidia comparaſſe.tamē ſub diſtinctione nō
potuit condemnari.quia petitum non fuit.⁊ ſic ineptitudo hu
ius petitionis ⁊ libelli omiſſa in primo iudicio opponi poterit
6 poſt ſententiam.quod not. ¶ Decimo ⁊ vltimo nota ꝙ quod
ſit officium iudicis in pronuntiando qui de ſententie nullitate
cognoſcit.non enim talem ſantentiam in melius reformat.ſed
ſimpliciter annullat reſeruato parti iure iterū agendi non ita
facit iudex app.quia debet ſententiā male latam in melius re
formare.vt dicto capitulo raynutius. ⁊ rainaldus.ſed bartol.
videtur dicere ꝙ idē debet agere iudex aditus ſuper nullitate:
ad quem tota cauſa deuoluitur vt notat.in.l.ſi expreſſū.quod
poteſt eſſe verum quando nullitas deducta concernit iudiciū
7 ⁊ proceſſum.ꝙ ſecus autem ſi nullitas eſt in fundamento ideſt
in libello.q: tunc nō pōt reformare:ſed ſimpliciter pronūtiare
a nullā vt in illo textu qđ dictū not.q: credo meum. ¶ Opponit
hic conſtitit iudici.quod per aliquos fratres de capitulo vendi
tio facta fuit et etiam quod minus dimidia iuſti pretij.vt dicit
litera.ergo videtur bene pronuntiare non tenere iuriſdictionē
cuius contrarium dicit text.ſo.vt in gloſ.ſed cum venditio ⁊c.
que dicit quod ad hoc non fuit actum Inno.dicit.quod forte
de ignorantia capituli non conſtabat:nec de deceptione pre
tij veri eſt forte quod dicit gloſ.quia tex.dicit quod de his cō
ſtitit. ¶ Secundo opponitur.⁊ videtur.quod ſi conſtitit iudici
de exceſſu immoderato in pretio: potuit ſimpliciter condemna
re fratres ad reſtitutionem rei et poſt ſententiam ipſi fratres
poſſent eligere: velint rem reddere : vel ſupplere iuſtum pre
tium ſicut cum condemnatur dominus ad reſtitutionem dā
ni dati per ſeruum nam etiam poſt ſententiam poterit vel dā
num reddere vel pro noxa ſeruum dare: vt.l.miles.§. decem.
ff.de re iudi.⁊.l.item veniunt.§.cum prediximus.ff.de peti. he
redita.ſol.quandoq; vnum eſt in obligatione:alterum in pote
ſtate ſoluendi.vt in noxalibus actionibus ⁊ ſufficit quod eſt in
obligatione deducere in ſnia:licet alterum quod eſt in ſolutio
ne ſoluere poſſit condemnatus ex legis poteſtate.⁊ ſic loquun
tur contraria quandoq; ſunt duo in obligatione alternatiue.
ſiue diſiunctiue ex iuris diſpoſitione.⁊ tunc ſi alterum tantum
in ſentētia deducatur: ſententia erit nulla vt hic.nam res ven
dita.l.dimidiā iuſti pretij eſt in obligatione.ſimiliter ⁊ ſupple
8 tio iuſti pretij.⁊ ex hoc ſequitur.ꝙ quod perempta re non libe
ratur emptor ab obligatione pretij ſupplendi.quia obligatus
ad duo ſi vnum dare non poſſit:tenetur preciſe ad alterum. vt
ff.de iure do.l.plerunq;.§.pe.Cyn.tamen dicit quod ſi res ven
dita minus dimidia iuſti pretij eſt perempta.non tenetur em
ptor ad ſupplementum iuſti pretij.⁊ hoc ideo quia res vendita
eſt in obligatione:ſupplementum vero iuſti pretij eſt in ſolu
tione.quo caſu perempto eo quo in obligatione verſatur:non
poteſt agi ad id quod eſt in ſolutiōe.vt.l.electio.§.ſi is.ff.de no
xa.⁊.l.tytie.textores.§. ſi.ff.de legatis primo ⁊ ita notat in di
cta.l.ij.in.x.q. Joan.tamen an.hic inclinat.quod etiam re per
empta ad ſupplementum iuſti pretij teneatur quod an ſit verū
ſi res vendita perit ante traditionem factam emptori:cum tūc
ad eum ſpectat periculum.vt.l. neceſſario.de peri. et commo.
a rei ven.ſatis durum videtur ¶ Quero dicitur hic:quid iuris ſi
9 eſt deceptio vltra dimidiam iuſti pretij.ꝙ quid ergo ſi dolo ini
tus eſt cōtractus:vel incidit in contractum.an talis dolus red
dit contractū ipſo iure nullum.gloſ.ſi.diſtinguit quod aut lo
quimur in contractibus bone fidei.aut in contractibus ſtricti
iuris.primo caſu aut loquimur de dolo tertij:aut alterius con
trahentis.ſi de dolo tertij:talis dolus non reddit contractū
ipſo iure nullum:ſed annullandum.vt.l.eleganter. ⁊ ibi nota.
ff.de dolo ⁊ patet exemplum in tertio.qui dat pecuniā:vt ſen
tentiam pro me ferat.vel me ad ordines promoueat.de quo ta
men dic.vt.j.q.j.ſi autem loquimur de dolo alterius contrahē
tis ⁊ in contractu bone fidei:tunc gloſ.diſtinguit:quod aut do
lus dat cauſam contractui.⁊ reddit contractum nullum.aut in
cidit in contractum: tunc tenet contractus. ſed agitur ad ſup
plementum reſidui.⁊ iſta eſt opinio glo.quam ſequuntur gloſ.
iuris.

a ¶ Opponit in cōtrarium.

a ℭ Dolus. Uide bart. in.l.in cauſe la.ij.ff.d mi no. gl. in. l. iuriſgentiū §.pretor ait de pac.⁊ ibi bal.⁊ alegā. eūdē alegā. in. l. elegan ter.ff.de do lo.bar. in.l. ſub ptegtu. C.de tranſ actio. bal.l. l.dolo. C.d inuti. ſtipu. Bal.in rub. C.de inſtit. bal.in.l.qui nondū. C. de here. vel eūdē .l. do luȝ.C.de pe ri. et cō. rei vendi.

iuris ciuilis in.l.eleganter.ff.de dolo.⁊ dicta.l.ij.C.de reſcindē.
vendi.⁊.l.ſi dolo.de inuti.ſtipul.Pe.de bel. perti.vt refert hic
a Joan.and.dicit.quod ſicut dolus a dans cām contractui ſtri-
cti iuris non reddit eum nullum ipſo iure, Jta etiam ſi det cau
ſam contractui bone fidei.quia nulla eſt lex ſecundum eum qui
ponat iſtam differentiam.preterea ſi cōtractus habet ſua eſſen-
tialia.tenet ipſo iure.nec per extrinſeca annulatur. ff.de pac.l.
iuriſgen.§.ſi ob maleficium Ad contraria reſponde:vt hic no-
tat Joan.and.ſed plenius per Cynū in dicta.l.ij.in.xvi.q.ſed
dominus Barto.in dicta.l.eleganter. tenet opinio.gloſ.dua-
bus rationibꝰ.prima eſt quando dolus purgatur per acceſſ.ex
contractu deſcendentem:illa actio datur contra heredem.ſicut
contra defunctum.vt.l.ſi hominem.§.datur.ff.depo.⁊.l.ex cō-
tractu.de actio.⁊ obli.ſed quando dolus dat cauſaȝ contractui
bone fidei ad purgandum iſtum dolum non datur iſta actio cō
tra heredem.vt in.§.aliquando.inſti.de perpe.⁊ temp.ac.ergo
non purgatur p actio.ex cōtractu.vt.l.ab emptione.ff.de pac.
ſecunda ratio eſt dolus dans cauſam libertati:reddit libertatē
ipſo iure nullā.vt dicta.l.eleganter.§.j.ergo multo magis ali-
um contractum:qui non eſt ita fauorabilis. ex quibus conclu-
dit.quod vera eſt opi.gloſſatorum probatur etiam quia dolus
circunſcribit cōſenſuȝ.vt.ff. de tranſac.l. qui cum tutoribus.§.
qui per fallaciam.⁊ ſic deficit ſubſtantiale.igitur ⁊c.vt.ff.de ac.
⁊ oblig.l.in omnibus.⁊.l.obiationuȝ ſubſtantiaꝫ de cōtrahen.
emptio.l.in venditionibus.vide Bald.in repetitione.l.ij.C.de
reſcin.venditio.ſubtilius vltra omnes.non ob. ratio pe.quod
contractus bone fidei per metum initus non eſt nullus ipſo iu
re.⁊ tamen in metu ineſt dolus.vt.l.metum.§.volenti. ff.quod
metus cauſa.nam aliud in ſimplici dolo.vt.l.ſi dolo.ff.de inut.
ſtipu.⁊ ratio quare aliud in contractu per metuȝ inito.quia in
ipſo ſcio contractum ⁊ cauſam contractus:ſed in ſimplici dolo
ego bene ſcio contractum:ſed in cauſa erro quia in dolo indu-
xiſti me cum non venderem ſi ſcirem:ideo contractus redditur
nullus tamen ſi traditio ſubſequatur ex tali contractu inutili.
trāſfertur dominium.ſicut trāſfertur ex quacunqȝ cauſa puta-
tiua:non vera.vt patet in titulo de conditio.inde.C.⁊.ff.⁊ pro-
batur in dicta.l. eleganter.vbi dicitur quod emptor inanium
ſit:⁊ libertas datur.quod non eſſet ſi non fuiſſet tranſlatuȝ do
minium in emptorem.conclude ergo ſecundum glo.quod con
tractus bone fidei per dolum initus ipſo iure eſt nullus.quod
eſt verum decepto volente.ſi autem deceptus vult ſtare contra
ctui:hoc poteſt.⁊ ita notat in dicta.l.eleganter.Sed dices qua
re dolus dans cauſam contractui ſtricti iuris:non reddit euȝ
ipſo iure nullum ſicut contractum bone fidei.dicit Bartolus.
quia in his que dant cauſam contractui.ſi dolo fuit erratum in
cauſa:contractus bone fidei eſt ipſo iure nullus que cauſa non
ita coheret in contractibus ſtricti iuris:ſicut in contractibꝰ bo
ne fidei.ita notat in dicta.l.eleganter.⁊ ibi de dolo progenete:
10 nota.ℭ Reſtat modo declarare.† quando dolus dicatur da-
re cauſam contractui:vel incidere in contractu. dic quod tunc
dat cauſam contractui:vbi alias non erat quis contracturus:
niſi dolus alterius eſſet.ponit Hoſti.exemplum in eo qui ha-
bebat pulcherrimuȝ corpus iuris alias non venditurus: ſuaſi
vt venderet.quia alia compilatio facta erat qua publicata iſti
libri modicum valerent.tunc autem incidit in contractu:cum
alias non erat contracturus:ſed credidit vendere pro decem.
et ille dolo eum induxit:quod venderet pro decem affirmans
forte quod niſi cito ſic venderet: venient naues onerate ſimi-
libus mercibus in tanta quantitate:quod poſtqȝ applicuerint
non valebunt tria. ⁊ de hoc ſuaſor iſte doloſus affirmabat ſe
literas recepiſſe:vt proximis diebus factum hic venetijs audi
ui.⁊ iſta conſyderatio de dolo dante cauſam:vel incidenter col
ligitur.ff.de dolo.l.elegāter.in principio de ac.emp.in.l.§.ſi vē
ditor.⁊.§.per contrarium. Reliqua que reſtant circa iſtam ma
teriam dimidie iuſti pretij dicam.j.e.cum cauſam.

1 ℭ Donatio propter nuptias que dicatur.
2 Mulier non obſtante conſenſu vendicat rem ſibi a viro dona-
tam propter nuptias.
3 Preſcriptio non currit conſtante matrimonio in rebus dota
libus mulieris vel donatis propter nuptias per virum alie-
natis
4 Factum iudici notum iuuat partem etiam ſi per illud pars ſe
non exiſtimet adiuuari.
5 Mulier dedit fundum in dotem eſtimatum quem vir conſtan
te matrimonio conſentiente muliere alteri vendidit vxore pro
miſſa ſuper alijs bonis viri:an poſt mortem viri poſſit illa mu-
lier agere contra emptorem qui obijcit de conſenſu vxoris.
6 Mulier an poſſit alienare rem dotalem nolente viro.

Peruenit. Si vir habens alia bona tantū
vxor ſibi conſulere poterat:cō
ſentiente vxore rem ſibi donatam propter nuptias
vendidit ⁊ in vſus ſuos ⁊ vxoris pretium cōuertit:
emptorem qui rem ſpatio. xxx.annorum poſſedit. ſuper illa re
vxoris inquietare non poteſt.⁊ ſecundū hoc inducit ſpecialem
cauſam ſecunduȝ quam cōcurrentibus omnibus hic expreſſis
tutus ſit emptor quod placet Joan.and.adducit ſimile quod
notat ipſe.ē.de officio dele.conſultationibus ſecundum gloſ.
iſtud hoc dicit.ſi vir rem donatam propter nuptias vendidit
eo mortuo vxor emptorem ſuper illa re inquietare non poteſt
communis diuiſio ſecunda ibi: quia igitur. ℭ Pro inueni-
1 bus premitte ad euidentiam.† quod donatio propter nuptias
eſt illa:quā facit maritus vxori ante cōſumationē matrimonij
vel eo durante.vt.l.ſi conſtante.C.de do.ante nuptias. Jtē pre
mitte quod rem ſic mulieri donatam non poteſt maritus ven-
dere.vel obligare etiā muliere conſentiente:niſi in alijs bonis
viri ſit plene mulieri conſultum ⁊ lapſo biennio dictam aliena
tionem confirmat.qđ dic vt in auc.ſiue a me.C.ad velleianum.
ℭ His premiſſis.no.primo qꝫ ſoluto matrimonio mulier agit
ad rem ſibi per virum donationis titulo aſſignata.qđ quādo
2 ſit verum.dic vt in glo. ℭ Secundo nota. † quod mulier non
obſtante conſenſu vendicat rem ſibi a viro donatam propter
nuptias.⁊ hoc ideo.quia talem conſenſum ius expreſſe repro-
bat.vnde ipſe conſentiens poteſt actum reſcindere vt dicta au
tentica ſiue a me de quo dic.vt.ē.de cle.cōiu.diuerſis fallacijs
ℭ Tertio nota defenſiōes quas iſte emptor per ſe inducit. qꝫ
3 ſ.xxx.annis.⁊c.ſed hoc ſibi non prodeſt.† quia conſtante matri
monio nō currit preſcriptio mulieris in rebus dotalibus vel
donatis propter nuptias:per virum alienatis.vt de an.excep.
l.i.niſi dicas quod quandoqȝ etiam conſtan. matrimonio cur-
rit preſcriptio mulieri in rebus alienatis ſcȝ.quando vergit ad
inopiam:⁊ male incipit vti ſubſtantia ſua.ex tunc enim contra
eam incipit preſcriptio:cum ex tunc habeat exercitiū actionis
ad talem donationē propter nuptias.vt.j.de dona. inter virū
⁊ vxorem per tuas ſecundum Hoſtien. ℭ Quarto nota quod
iſte allegauit preſcrip.xxx.anno.⁊ deduxit titulū qđ non fuit
expediens de iure ciuili.vt.l. ſicut.⁊.l.omnes.de preſcrip.xxx.
ſecus de iure canonico:in cuius foro cum hic ageretur merito
allegauit etiam titulum:ſecundum Goff.quod dic:vt.j.de re-
ſcrip.c.j.libro.vj. ℭ Quarto nota quod iſta.B. allegauit quo
in communes vſus fuit pretium illud verſuȝ: ſed hec allegatio
non profuit in parte:que ceſſerat in commodum mariti nec p
alia.quia de bonis mariti ali debebat ſecundum Jnnocen.re-
petam ſuper glo. ℭ Sexto nota.quod iſta. B.allegauit quod
venditionis tempore poterat illa conſulere in alijs viri faculta
tibus.⁊c.ſed nec illud prodeſt ſecundum Jnno.quia licet tunc
agere poſſit:non tamen cogitur.C.de iure do.l.vbi.⁊ hoc not.
pro intellectu dicte autenti.ſiue a me.que pmittit alienationē ſi
ſunt alie viri facultates ⁊c.debet enim intelligi:ſi ſunt tempore
quo mulier agit:non cum vir alienationi rei propter nuptias
ſibi aſſignate conſenſit. quod notat ex his nota clare liquet qꝫ
nulla allegatio huius.B.contra dictam dominam vendicitē
fuit per ſe ſufficiens.ſimul autē iuncte proſunt.⁊ ideo dicit tex.
ſi vera ſunt que premiſimus.quare omniū veritas requiratur
vt pape deciſio bona ſit:que ſequitur ad hoc.ē. de reſcrip.c.ij.
⁊.l.ſi heredi.pluri .de condi.inſti.⁊ hoc videtur mirum ſi neu-
tra per ſe ſufficiat ſimul:coaceruate ſufficiant.cum plures oeſſu
ſiones imperfecte non faciant vnā perfectam. vt not.ſolet. C. ℭ Opponit in cōtrarium.
qui mi.tu. ℭ Opponitur:⁊ videtur.quod papa male hic pro-
nuntiauerit.quia non obſtante quod mulier conſenſerit vel qꝫ
in cōmunes vſus pretiū fuerit verſum.vel quod lapſi ſint.xxx.
anni. videtur quod poſſit talem rem vendicare. vnde videtur
obſtare auc.ſiue a me.C.ad vellcia. ſo.glo.laborat in ſolutione
huius contrarij:prima ſolutio eſt vera in ſe.ſed tunc decre.nul
laȝ contineret dubitationē ſi mulier nō debebat lucrari.ſoluit
ergo ſecundo quod mulier ideo ſoluto matrimonio vendica-
bat quia debebat ex pacto eam lucrari.ſed tunc ſtat contrariuȝ
et quod non obſtantibus allegatis in textu debuerit pro ea
ferri ſententia.ſolu. dicit gloſſ. quia hic non ſupererant liberi
de primo matrimonio:quibus debet dicta donatio applicari:
vel in viri ſubſtantia remanere. vt in.§.et hoc dicimus. alle.in
gl.id iſta mulier fuit excluſa qꝫ ſua nō intererat cū liberos nō
haberet.⁊ hec ſolutio ſm Jod.an.placet communiter doc.per
4 quam no.abb.† quod factū iudici notū iuuat partē:etiam ſi p
illud pars ſe non exiſtimet adiuuari ad hoc allego.l.tytianus.
ff.quod cum eo.Hoſti.tamen dicit.quod iſta ſo.glo.nō. valet.
vnam fabbam.nam pro conſeruatione dotis mulieris ſtatutū
eſt:ne res donata propter nuptias alienari poſſit.vt in auctē.

de exqua.dona.§.hoc igitur.⁊ ſe.⁊.§.his conſequens.⁊ ſe. coll.
vij.⁊ in aucten.vt immo ante nupti.colla.v.⁊ quod not.Joan.
and.infra de dona.inter virum ⁊ vxorem.c.fina.in gloſſ.ad qd
dicit ergo Joan.and.quod ex dictis per eum.⁊ doctores. hic
poſſunt colligi tres ſufficientes rationes:quarū quelibet per
ſe ſufficeret:multo magis ſimul iuncte.quia funiculus triplex
⁊c.de treu.⁊ pa.capitulo.j.ita dicit ipſe:ex cuius omnibus di-
ctis hic(ſi bene conſyderares)non poſſumus dicere ſolutio-
nem ad contraria:que non ſine diminutiōe procedat.naȝ pa-
pe deciſio fundatur ſuper allegationibus partis expreſſis in
textu.quod patet dum dicit. ſi vera ſunt ⁊c. et tamen nulla ex
eis ſola ſufficit ſimul autem coacernate videntur ſufficere: ſm
iſtam deciſionē:cui obſtat quod dixi.§.in vi not.Alie ſolutio-
nes glo.⁊ docto.vel ꝙ hic fuerit conuerſum pretium in vtilita
tem mulieris cōſentientis.vel quod bona viri ⁊ vxoris fuerūt
omnia cōmunia:vel ꝙ ipſa nō debebat lucrari:vel quod non
remanſerint liberi.⁊ ſic ſua non interſit petere:vel ꝙ ipſe iura
uerit non contrauenire:vel ꝙ poſt biennū confirmauerit talē
alienationē.omnes iſte ſolu.ꝗꝗ vere in ſe: non tamen deciſio
capituli ſuper his fundatur.ſed ſuper rationibus allegatis a
parte:quarum quelibet nulla ſufficit cogita ergo pro ſolutio-
ne perfecta.¶ Extra glo.⁊ docto.oppo.dictū eſt.§.quod do-
natio propter nuptias ideo non poteſt alienari:vt mulieri ſit
cautum pro dote ſua.vt dicto.§.hoc igitur.⁊.§.his ↄſequens.
1 Sed hec ratio infert ꝙ iuri hypothece quam habet mulier in
bonis viri pro conſeruatione ſue dotis:ipſa mulier renuntia-
re non poſſit.ſed hoc eſt falſum.vt.l.etiam.⁊.l.iubemus.C.ad
velleia. vbi viro alienanti rem vxori obligatam pro dote:mu
lier renuntiando hypothece:parit ſibi preiudiciuȝ.ſolu. aliud
in donatione propter nuptias.aliud in hypotheca.nā rem do
natam vxori vir nō poteſt alienare:etiā cū ↄſenſu mulieris: ſȝ
rem mulieri hypothecatā poteſt.vt in cōtrarijs. quia in re do
2 nata mulier habet dominium ⁊ fere in rebus propter nuptias
donatis eadem ſibi competunt priuilegia:que in dote.vt pȝ
in.l.in rebus.C.de iure donat.ſecus eſt in ſimplici hypotheca
in qua etiam non teneret renuntiatio mulieris:ſi in alijs bo-
nis viri non poſſet ſibi conſulere ſuper dote.ſm Jaco.de are.
in.l.meuia.§.fin.ff.ſo.ma.⁊ quod iure nouiſſimo auctoritatem.
non teneat renuntiatio hypothece:quā facit mulier in bonis
viri:ſi non habet alia bona:probat ipſe ſic.mulier nō poteſt o-
bligari pro viro.vt auct.ſi mulier.C.ad velleia.ſed ſi renūtiat
obligatur ad non petendum ꝓ viro.naȝ ille qui exceptionē re
pelleret:dicitur teneri ad non petēduȝ.vt dicta.l.meuia.⁊ hoc
verum(vt dixi) ſi vir nō habet alia bona.alſ renūtiatio.tenet
ſm Jaco.de are.⁊ Dy.in.l.ſi pignus.ff.de his que frau.credit
⁊ per Jac.de bel.in auct.vt immo.ante nup.do.colla.j.¶ Se-
5 cundo quero de.q.facti quā ſenis de facto † mulier dedit fun-
dum in dotem eſtimatum:quem contracto matrimonio con-
ſentiente muliere vir alteri vendidit: habebat tū vir tēpore
venditionis alia bona:ſuper quibus erat plene vxori conſultū
demuȝ ſoluto matrimonio per morteȝ viri nihil agere habea
tis vult mulier agere contra illum emptorē: qui obijcit de cō-
ſenſu vxoris in vēditione adhibito.iſta queſtio dependet ab
illa que nota.in dicta auct.ſiue a me.an.ſ.conſentiente muliere
poſſit res data in dotem per virum alienari ſicut ⁊ res dona-
ta.Mar.ꝙ ſic.Hugo diſtinguit.ꝙ aut dos datur ineſtimata:
⁊ nullo modo poteſt alienari.vt.ff.de fundo dota.per totum
aut fuit eſtimata:⁊ tunc poteſt alienari ſm formam dicte auct.
Jac.de are.dicit quod in dote eſtimata mulier renuntiando ꝑ
iudicat ſibi duobus concurrentibus.ſ.quod conſentiat.et qd
ſuperſint viro res:ex quibus mulieri poſſit ſatiſfieri:alſ ſi nō
ſupereſſet:non nocet ſibi conſenſus. cum in his habeat vtilē
in rem:ac ſi non fuiſſet eſtimata.vt.l.in rebus. de iure do. vo-
lente muliere tamen ſi ſunt eſtimate etiam eſtimatione:que nō
faciat emptionē:ea volente alienari poterant. vt not. bartol.
6 poſt pe.ff.ſo.ma.l.ſi eſtimatis vbi querit † an mulier ipſa pote
rit alienari rem dotalem volente viro.tenet quod non.diſtin-
gue ergo.aut queris an vir poſſit alienare rem vxori obliga-
tam pro dote ea volente.⁊ tunc aut poteſt ſibi eſſe conſultū in
alijs bonis.⁊ poteſt.alias non.aut queris de alienatione rei ꝓ
pter nuptias obligate.et dic.vt dicta auct.ſiue a me. aut que-
ris de re dotali:⁊ tunc eſtimata:aut non.vt patet ex predictis:
Eſt ⁊ aliud membrum cuȝ ſcilicet mulier pro debito viri vult
pignus conſtituere in re ſua propria.⁊ dic:vt in auct.ſi qua mu
lier.C.ad velleia.aut vult ſe perſonaliter pro debito mariti o-
bligare.⁊ tunc eſt certum quod iuuatur velleiano regulariter
niſi in caſibus exceptis.

1 ¶ Pactum poteſt opponi in contractu emptionis ⁊ ven-
ditionis de reſtituēdo rem reſtituto pretio emptori infra certū
tempus.
2 Sententia ex preſumptionibus ferri poteſt et maxime contra
vſurarios.
3 Agi poteſt contra heredem ad reciſioneȝ contractus vſurarij
4 Conſtitutio penalis locum habet non ſolum in contractu qui
celebratur contra ipſam expreſſe:ſed etiam vbi aliud ſimulatur
⁊ contractus prohibitus in veritate agitur.
5 Jurans non venire contra contractum:an poterit opponere
exceptionem ſimulationis.
6 Fraudes multe quas excogitant vſurarij ne conuinci poſſint
de vſuraria prauitate.

Ad noſtram.

Fictus emptor qui vere eſt creditor reſtituere cogitur rem in veritate pignoratam ſed ficte venditam:ſi ſa-
tiſfactum eſt ſibi de ſorte fructibus computatis.pri-
ma narrat factum ſecunda dat iudicem:ibi quia igitur.ad eui-
dentiam tu iuuenis premitte.quod qui recepit reȝ pignori:fru
ctus quos percipit non lucratur ſed extenuant ſortem.vt.§.de
iureiurando. ad noſtram.i.qui autem emit rē lucratur omnes
fructus:quia dominus ⁊ poſſeſſor efficitur. vt.l.iul.§.ſi fructi-
bus.ff.de actio.empti.iſte ergo mutuum dare volens:quia vo
lebat fructus lucrari nolebat rem in pignus recipere ſed eme-
1 re vt.hoc titulo lucraretur fructus. ¶ Nota primo † quod in
contractu emptionis ⁊ venditionis apponitur pactum de re-
ſtituendo rem reſtituto pretio emptori infra certum tempus.
⁊ ſic emptor anteꝗ̄ fiat ſibi pretij reſtitutio lucratur fructus.⁊
hoc pactum tenet de iure.vt.l.ij.C. de pactis inter empto. et
vendito.nec illud pactum intendit iſtud.ca. reprobare.niſi alia
adminicula concurrant. ex quibus preſumit tale pactuȝ appo
ſitum in fraudem vſurarum.ſicut hic aderāt.nam iſte.M.erat
a vſurarius.ᵃ Item ille volebat pignorare iſte vero emere. Iteȝ
paucitas pretij que erat minus dimidia iuſti pretij. Item non
licebat iſti recipienti pecuniam et tradenti denum redimere
cum vellet:ſed demum poſt ſeptennium.vt ſic iſte demum reci-
piens lucraretur fruct⁹ ante ſeptennium:⁊ ſortem recipere nō
cogeretur ante tempus:in ſuum fauorē appoſitum iuxta no-
tat.in.l.qui rome.de verborum obligationi. oportet enim mul
ta adminicula concurrere vt venditio rei facta cū pacto de re-
vendendo preſumatur ſimulata nec ſolum tale pactum talem
preſumptionem induceret:vt notat Cyn.in.l.emptiōe.C.plus
valere quod agitur ⁊ dixi ſupra de iure iurando ad noſtraȝ.ij.
¶ Secundo nota quod hic fit fraus.l. de contractu ad contra
ctum.alios modos quibus fit fraus legi.ponit hic Hoſtien.qd
2 proſequere vt.j.de priuile.quanto. ¶ Tertio nota.† quod pa
pa fert hic ſententiam ex preſumptionibus: ⁊ maxime hoc fie-
ri debet contra vſurarios qui contractus ſuos occulte confici
unt.⁊ vix poſſunt conuinci.vt.c.j.de vſuris.in cle.adeo in iſtis
actibus qui occulte ⁊ domeſtice celebrantur:pro bonis vero co
3 pia eſt laxanda.vt.l.conſenſu.de repu. ¶ Quarto nota † quod
ad reciſionem contractus vſurarij poteſt agi contra heredem.
⁊ ſic tenetur heres ex delicto defuncti de iure canonico.qd dic
vt infra de ſepultu.parochiano.⁊ de vſur.cōqueſtus. ⁊ de rap.
4 capitulo penultimo. ¶ Quinto nota.† quod cōſtitutio pena-
lis locum habet non ſolum in contractu qui celebratur contra
ipſam expreſſe:ſed etiam vbi aliud ſimulatur ⁊ contractus pro
hibitus in veritate agitur.naȝ talis videtur offendere mentē
conſtitutionis. ⁊ ſic non minus ligatur ꝙ ſi verba conſtitutio-
nis offenderet.vt notat Dynus in.c.finali de regulis iuris.li-
bro.vj.⁊ de iſta ſimulatione vide quod notat Cyn in.l.j.C.plus
5 va.quod agitur:⁊.l.ij.vbi queritur.† ſi iuraui non venire con-
tra contractum:an potero opponere exceptionē ſimulationis
ſentit ibi gloſ.quod ſic.qualiter autem probetur ſimulatio:po
ne per inſtrumentū publicum apparet quod vendidi volo pro
bare:quod fuit pignus.licet verba contractus ſonent aliud.nū
quid poſſum per teſtes.nam contra preſumptioneȝ inſtrumēti
bene admittit probatio per teſtes etiam duos.vt notat in.l.in
riſgentium.§.quod fere.ff.de pactis.contra tenorem vero quē
confiteor verum eſſe ſed aliud actū fuiſſe in veritate:an poſſim
probare per duos teſtes. Cynus dubitat in dicta.l. j.ad quod
vide quod notat in autentica de inſtrumen.ca.⁊ fi.§.ſi vero ali-
quid tale.vbi nota.quod ſimulatio contractus poteſt probari
per teſtes niſi contractus fiat in ſcriptis. quia tunc ſecus. vt.l.
generaliter.⁊ quod ibi notat.de non nume.pecu. Cynus tamē
in.l.optimam.ſic diſtinguit.aut ille qui obijcit inſtrumentum:
negat de voluntate ſua factum eſſe.⁊ tunc ſiue ſit publicum ſiue
priuatum:poteſt contrarium probare. ⁊ eſt materia doctorū.
in capitulo cum Joannes.de fide inſtrumentorum aut confite
tur volunta-

Ponit queſtiones.

a ¶ Uſurari⁹. An recipientes ab eccleſijs poſſeſſiones tenendas tpe vite ſue: ita vt poſt eo⁊ mortē ad eccleſiā reuertantur. cōmittāt vſurā vide Jo. de turre cremata in.c.g caneg. xiiij. q. iiij.

tur voluntate ſua factum ⁊ tūc aut eſt priuatū: ⁊ hoc refert. aut vult probare contrarium per inſtrumentum: et poteſt vt di‑cta. l. generaliter in fine aut vult probare per teſtes: ⁊ non po‑teſt: vt ibi an ſi per numerum quinq; teſtium: qui ſuccedunt lo‑co probationis faciende per ſcripturam. de teſti. l. teſtium. aut eſt inſtrumentum publicum quod confitetur ſua voluntate fa‑ctum. ⁊ hoc caſu aut vult probare contrarium per inſtrumen‑tum derogatorium. ⁊ poteſt puta confectum fuit inſtrumentū quod contractus venditionis qui inter partes agitur: in veri‑tate eſt pignoris. certe inſtrumentum purum venditionis ſub ſequens pro pignore reputabitur. vt. C. plus va. quod agitur. per totum aut vult probare contrarium per inſtrumentū nō derogatorium. ſed ſimpliciter contrarium. ⁊ tunc aut continet in inſtrumento veritas facti: ⁊ nō poteſt. vt. l. antique. C. ad vel leya. ⁊ l. vltima. arg. ta. aut continetur ibi tantum confeſſio: et tunc poteſt probari contrarium alio modo. vt. l. cum de inde‑bito. ff. de proba. ⁊ vide ad materiam ſimulationis. quod notat Bartolus in. l. i. ff. quod vi aut clam. vbi ſi contra inſtrumen‑tum garentigie. non poteſt opponi exceptio ex forma ſtatuti: an poterit opponi exceptio ſimulationis. ⁊ dicit qȝ ſic. ¶ Ul‑
6 timo Joannes andreas enumerat inultas fraudes. quas ex‑cogitant vſurarij ne conuinci poſſint de vſuraria prauitate. q‑dam enim cum pignus accipiunt vt lucrētur fructus donec eis pecunia reſtituatur: volunt confici inſtrumentum ſub titulo emptionis cum pacto de reuendēdo. quidam de iſto pacto ex interuallo volunt confici inſtrumentum de per ſe. quidam ve‑ro ſimpliciter. nolunt inſtrumēto venditionis pure ⁊ quod de‑bitor vt de petro apoſtolo cōfidat ſuo verbo ſimplici. quod re uendet. Quidā tamen liberāt ab obligatione debitorē volūt quod debitor remittat ſibi totum: quod extortum eſt nomine vſurarum: vel actionem: que pro vſuris repetēdis competit cō‑tra eos volunt cedi eorum amico: de quo bene confidunt non vexari. ⁊ hos ⁊ alios prauos modos hic no. in nouella excogi‑tant ne conuinci poſſint. Ideo dicit Joan. and. vellet videre cō‑tra eos conſtitutionem talem. quod reſtitutiones: remiſſiones donationes: ⁊ quietationes vſurarum intelligerentur ficititie: ⁊ ſimulate hoc ipſo quod poſt illas adhuc apparet vſurarios feneraſſe ⁊ vitianda eſſent inſtrumēta ſuper his confecta. ⁊ iſta prouiſio Joan. and. eſſet bona quando conſtaret de vſuris. ſed vidi curialem vſurarium ſenis: qui non potuiſſet de vſura con‑uinci. mutuabat enim omnibus qui videbantur ſibi idonei ad reddendum gratis: appoſito termino ad ſoluendum. ⁊ quia vt plurimi non poterant in termino ſatiſfacere: ne ipſos cogeret ad ſoluendum donabant ſibi. x. vel. xx. vel eſto quod redderēt prouidebant ſibi titulo donationis. vbi autē non prouidiſſent ſibi de aliquo non mutuabat alia vice: vel exhibebat ſe diffici‑lem in exigendo. ⁊ hoc timore perterriti qui ſepe pecunijs in‑digebant ſemper vltra ſortē aliquid porrigebant. ⁊ de hoc nū‑ꝙ ſcriptura apparuit. videtur enim iſte vſurarius mentalis. de quo. infra. de ſimo. capitulo finali. ⁊ de vſuris. conſuluit. Sūt etiam multi qui qȝ recipiunt nomine vſurarū: ponunt in ſche‑dulis ⁊ dilacerant vel nullum librum conficiunt. ſed recipiunt bona pignora in abſcondito: vt conuinci non poſſint. ſicut no‑tat in dicta cleme. i. de vſuris contra tales per prouiſionē predi‑ctam non eſſet plene conſultum. Ideo ad coniecturas etiam ſi‑ne dicta prouiſione eſſet recurrendū. nam ſi multa inſtrumen‑ta mutui reperirem: eſto quod non appareret talem mutuan‑tem aliquid recipere: ſi tamen appareret ſuum patrimonium augmentatum. nec in alia induſtria ſiue arte ꝙ in exercitio mu‑tui verſaretur: preſumerē acquiſita p eū. peruenifſe de vſuris ſicut prelatus preſumitur queſiuiſſe de bonis eccleſie: ⁊ magiſ‑me accedente fama: vel vulgi opinione. quod ita gereret: ⁊ eſſet conſuetudo ſua. vt. l. vel vniuerſorum. ff. de pignora. actio. ⁊ l. ſi ſeruus plurium. §. finali. ff. de lega. ij.

1 ☞ Leſio vſq; ad dimidiam iuſti precij toleratur ſed vltra di‑midiam non.
2 Electio in alternatiua iuris eſt rei.
3 Alternatiua petitio qualiter procedat.
4 Intereſſe commune ſi excedat conuentum vltra duplum: tunc intereſſe conuentum reducitur ad commune.
5 Uēdenorem ſuā ſi re ipſa deceptus eſt vltra dimidiā iuſti pre‑tij: an poterit venire contra.
6 Res quando dicatur empta vel vendita minus dimidia iuſti precij.
7 Capitulum iſtud in quibus contractibus habeat locū. Et an in contractibus ſtricti iuris numero. 9. an in datione in ſolutū numero. 10. an in quaſi contractu in aditione hereditatis nu‑mero. 11. In permutatione beneficiorum numero. 12. an quan‑do quis emit ſpem de futuro numero. 13.
8 Lex ſecunda de vſucapi. pro empto an habeat locū in contra‑ctibus bone fidei.
14 Emens ſpem fructuum futurorum ſi poſtea caſu fortuito ni‑hil percipitur an teneatur ad pretium.
15 Leſio ſi eſt modo ſine onere extrinſeco: an per hoc capitulū mi‑nuatur tantum de modo ꝙ reducatur ad condignum
16 Actio que competat ad reſcindendum contractum ratione de‑ceptionis.
17 Jurans non contrauenire an poſſit petere reciſionē pretextu leſionis vltra dimidiam iuſti pretij.
18 Juramentum repreſentat minorem: maiorem ſi ſit certioratus de beneficio minoris etatis.

Cauſam. Idē dicit in ſumma quod decre. cum dilecti. §. eodem vel dic ven‑ditor deceptus vltra dimidiā iuſti pretij agere po‑teſt: vt res ſibi reddenti pretium acceptum redda‑tur: vel iuſtum pretium ſuppleatur. ⁊ in hoc caſu eſt optio em‑
1 ptoris. hoc dicit. ¶ Nota primo † quod toleratur leſio vſq; ad dimidiam iuſti pretij incluſiue ſed vltra dimidiam lex non tolerat. ratio poteſt eſſe. quia quando actus percipiat de plu‑ribus: regulatur a potentiori. de ſtatu homi. l. queritur. vbi er‑go ratio fauens contractui eſt potentior. vel eque potens. ſta‑tur contractui: vbi eſt potentior cā infrigēs. vt quia excedit vi‑tium: tunc poteſt peti quod amoueatur vitium. ſimilis diſtin‑ctio. ff. de contrahen. emptio. l. ſi domum. ⁊. C. de teſta. l. noſtrā
2 ¶ Secundo nota. † ꝙ in alternatiua iuris eſt electio rei. In al‑ternatiua hominis hic: vt. l. lucio. de legatis ſecūdo facit quod dixi ſupra de vita ⁊ honeſtate clerico. a crapula. ¶ Tertio no‑
3 ta. † quod procedit petitio alternatiua. nam cum ſit in electio‑ne emptoris conuenti rem reſtituere: vel ſupplere. non poteſt actor deducere certum in libello: cū incertitudo cauſatur a reo. Ideo admittitur libellus incertus. vt. l. j. §. qui autem. ff. quo‑rum leg. ⁊ not. in capitulo vt quis duas. de electio. libro. vi. ⁊c.
4 ¶ Quarto nota † quod ſi intereſſe commune excedit conuen‑tum vltra duplum: intereſſe conuentum tunc reducitur ad cō‑mune. de iſto intereſſe triplici. ſ. conuento: commum ⁊ ſingula‑ri. dic: vt notat Innocen. j. de ſent. excō. capitulo ſacro. ⁊. l. j. ff. de actio. emp. ¶ Uenio ad oppoſitiones. ⁊ primo oppo. ⁊ vi‑detur quod vbi eſt deceptio contractus non valeat. ff. de dolo a l. eleganter. verſi. hoc enim. ſo. aut deceptio prouenit ex dolo: aut ex imperitia. primo caſu aut dolus dat cauſam contractui ⁊c. vt diſtingui. §. cum dilecti. vbi glo. magiſtra. ¶ Secundo op‑ponit licitum eſt contrahentibus iuriſgen. ſe inuicem decipere vt. l. etiam. §. idem pomponius. ff. de mino. ſi licitum eſt: ergo non debet reuocari. quia ea que leue geſta ſunt reuocari nō de‑bent. vt. l. de in integrū. ff. de mino. ſo. de rigore licitum eſt cō‑trahentibus ſe decipere abſq; dolo. ff. ad. l. falcidi. l. ſi heres. il‑le tamē rigor vtroq; iure mitigatur. vt hic. ⁊ dicta. l. ij. ¶ Ter‑
a tio oppo. ⁊ videtur quod libellus alternatiuus *non procedit quia incertus. vt. ff. de iniur. l. pretor edixit. §. cum autem. So. vbi obligatio eſt ſimplex: ⁊ ſoluta non procedit libellus alter‑natiuus. vt in contrario. ſed ſi obligatio eſt alternatiua pacto procedit. vt not. Inno. de reſti. ſpolia. ex parte. ⁊ quod notat in c. conſtitutus. de reſti. in integrum. ⁊ quod dixi ſupra. in. iij. no. facit quod notat in. l. vbi autem. ff. de verborū obliga. ⁊. l. ſtip. non diuiduntur. verſi. celſus. de verborum obligationi p bar. ¶ Quarto oppo. quod in alternatiuis ſit electio creditoris. vt l. lucio. de leg. ij. So. in alternatiua legum eſt electio debitoris: vt hic in alternatiua conuentionis. ⁊ idē. ff. de iure dotium. l. plerunq;. §. finali in alternatiua vltime voluntatis dic vt dicta: l. lucio vbi per Baldum ⁊ dic quod quandoq; cadit electio in‑ter res debitas: vt hic interdum inter beneficia ſoluendi aliud pro alio. ⁊ dic: vt notat. ff. de mino. l. quod ſi minor. §. ſi ſeruus. interdū inter remedia petendi vel excipiendi. ⁊ dic: vt. l. reſcri‑ptum. §. ſi pacto. ff. de pactis. ¶ Quinto op. ⁊ videt ꝙ ratione minoris deceptionis: ꝙ ſit dimidia iuſti pretij: ſubueniatur de‑cepto. vt. ff. pro ſo. l. vnde ſi nerue. ⁊ de oper. li. l. ſi libertus. ſo. aut quis decipit a ſe: ⁊ per imperitiā ſuā aut ab alio: ⁊ per impe‑ritiā arbitratoris. primo caſu hȝ locū illud. c. ſcdo caſu loqtur l. contraria. ⁊ eſt ratio ꝙ nō dȝ alteri p alterū iniqua conditio afferri. vt. l. iniquiſſimū. ð iuris: ⁊ fa. igno. Itē ꝙ arbitrator fuit aſſumptus tāꝙ bonus vir: vñ eque dȝ arbitrari. ¶ Sexto op. ⁊ videtur ꝙ etiā rationis minoris dāni ſuccurrat. vt. ff. de nii. l. ſi ſine. §. i. ⁊. l. cū mādato. ſo. aliud in minore fauore etatis: ⁊ re‑ſtitutionis. in integ. vt ibi. aliud in maiore. vt hic. ¶ Septimo op. ⁊ videtur. ꝙ etiā p imenſa leſione nō reſcindat cōtrat?. naȝ ſi venditor ſcit rem tanto plus valere videt donare. vt not. in. l.

¶ Libellus alternatiu* Adde. l. vbi āt. §. q illud. ⁊ ibi docto. maxime ale‑xan. de ver. obli. Qȝ ve‑rum ſi elec‑tio eſt credi‑toris: ſecus ſi debitoris qȝ tūc eſt in poteſtate a‑ctoris certū petere ideo valet alter‑natiuus gl. in. c. abbate de re iu. in. vj. Inno. in c. reſtitut* ð reſti. in inte. bar. in. l. i. § qȝ aūt. quo‑rum lega. ⁊ in. l. ij. C. de ſent. que ſi‑ne cer. quā‑ti. pſe. ang. in. l. ſi rē. de rei vēd. Cy. ⁊ bald. in. l. gallus. §. ſi eius inſi. de libe. et poſt humis: ⁊ vid ibi Imolaȝ ⁊ alexan.

quiſquis.C.de reſcinden.venditi.ergo non reuocatur vt ibi.ꝙ
non decipitur.vt.l.i.§.i.de actio.empti.intelligitur ergo idem
capitulo.in ignorante:vel errante:vel in eccleſia cuius admi-
niſtrator hoc modo vel alio donare nõ poteſt.ſicut nec ille cui
peculij adminiſtratio eſt conceſſa.vt.l.filiuſfamilias.de donat.
⁊.l.contra iura.§.fina.ff.de pactis.ille ergo qui ſcit rei valorē
videtur donare illud quod excedit vltra dimidiam iuſti pretij
⁊ ideo ſi eſſet exceſſus quingentorum aureorū indigeret inſi-
nuatione: ſicut alia quelibet donatio.vt.l.ſancim⁹.C.de dona.
et hoc tenet doctor meus in dicta.l.ij. Et ideo notarij ſemper
conſueuerunt apponere in contractibus vēditionum.⁊ quod
plus eſt donauit ⁊c.que practica deſcendit a.l.cum donati.ff.
de contrahend.empti.Bart.tamen dicit quod iſta verba refe
runtur ad modicam ſummā.ff.de verbo.ſignifi.l.hec adiectio
de hoc not.Barto.in.l.ſi quis cum aliter de verbo.oblig.⁊ de
iſto articulo cum emptor ſcit pretium rei vide in ſpec.e.tit.§.
nunc dicēdum.ij.verſicu.quid ſi aliquis.⁊ ibi in verſicu.vbi au
tem.vſq; ad ver.ſi autē.Inuenies hanc materiā ⁊ libellos ſu-
5 per ea ſm Ioan.and.hinc ſumpta occaſione quero † aliquis
vendidit rem ſuā ⁊ re ipſa deceptus eſt vltra dimidiū iuſti pre
tij:nunquid poſſit venire contra talem cõtractum videtur qḋ
ſic.vt hic.In.contrarium facit preſumpta ſcientia valore rei
ſue:vt dixi.⁊ probatur in.l.quiſquis.de reſcin.vend.vbi refert
Cyn.opi.pere.qui tenet indiſtincte:quod deceptus vltra dimi
diam iuſti pretij:poteſt contrauenire nam quantūcunq; homi
nes diligētes debeant ſcire vires ſui patrimonij vt dicta.l.quiſ-
quis.tamen ſi enormiter ſunt decepti: poſſunt contra venire.
Non obſtat dicta.l.quiſquis.quia verum eſt ꝙ homo paterfa
milias ſic ignorando eſt culpabilis:non tamen dannabilis.ff.
ſo.ma.l.etiam.§.licet ſtet ea.l.dicit.ꝙ dolus prepōderat cul-
pe.vt.l.itē ſi obſtetrix.§.ſi.ad.l.aqui.⁊ alia.l.reputat vt paria
quem locupletari cum aliena iactura:vel eſſe in dolo.vt.l.i.an
in pupillum.ff.de dolo.ergo ⁊c.⁊ ex hac opi. apparet nõ fore
verum quod ſupra dixi.quod ſciens rem plus valere videatur
illud donare.⁊ vide quod not.Barto.in.l.ſi quis cū aliter.de
verbo.obli. ¶ Octauo oppo.contra predicta op.⁊ videtur.ꝙ
non poſſit quis pro parte vendere:⁊ ꝑ parte donare. vt.l. per
diuerſas.⁊.l.ab anaſtaſio.C.man.ſo.ibi loquitur in ceſſione a-
ctionum:vbi non habet locum illud.c.niſi ceſſio eſſet acceſſo-
ria vniuerſitati.vel rei corporali vendite:⁊ tradite.vt dicta.l.ꝑ
diuerſas verſicu.except.c.ergo illud loquitur quando vendi-
tur res corporalis vel etiam ius ex quo non dirigitur petitio
contra tertium:ſed ſolum contra venditorem. quia hoc caſu
non poteſt quis preſumi redemptor litium. ¶ Venio ad que
6 ſtiones primo gloſſarum:poſt ea doctorum.quero primo † qñ
dicatur res empta vel vendita minus dimidia iuſti pretij. Re
ſpondeo vt in glo.i.que ponit exemplū in venditore decepto:
deinde in emptore.In venditore puta valebat res.x.vendidit
pro quatuor ⁊ ſic habuit minus ꝙ̄ ſic dimidia iuſti pretij:que
eſt quinq; ecōuerſo in emptore rē valentem.x.emit pro.xvi.⁊
ſic pro vno pluri:ꝙ̄ ſit dimidia iuſti pretij: qḋ eſt.v.⁊ iſta opi.
placet glo.licet Cy.aliter dicat in dicta.l.ij.in.vij.q.dic:vt ibi.
7 ¶ Secundo quero † in quibus contractibus habeat locum
iſtud.c.⁊ glo.vlti.reuocat in dubium.an habeat locū in cõtra-
ctu tranſactionis.de illo ergo ⁊ alijs contractibus videamus
⁊ in tranſactione dicit glo.hic illud.c.nõ habeat locū.quia in
tranſactione nõ poteſt pretēdi leſio:cum maximū ſit cōmodū
diſcedere a lite.fallit dicit glo.in mino.vt in ea videtis:in trā-
ſactione ergo nõ poteſt pretēdere quis ſe leſum.nam bonum
pacis (que ex tranſac.naſcitur) prepōderatur ciuili pecunia-
rie vtilitati.vt colligitur.ff.de mino.l.ex minor.et de preben.
niſi eſſent.nam lites bonis viris execrabiles ſunt.vt.l.item.de
ali.iudi.mu.cauſa.fac.⁊ hanc opi.tenet Dy.in.l.lucius.in ſi.ad
trebel.Sed glo.ibi dicit contrarium.quia ita habet locū in con-
tractu trāſactionis.ſicut in alijs contractibus.ſ; eſt differētia in
modo eſtimādi.nam in tranſac.eſtimabitur dubius litis euen
tus:ad hoc vt videatur.an quis ſit deceptus vltra dimidiā iu-
ſti pretij.in ceteris eſtimabitur quātū valet in veritate.⁊ hoc
tenet Bart.qui dicit.ꝙ idē eſt qñ ſnīa arbitratoris petitur re-
duci ad arbitrium boni viri.nam cū arbitramētū ſit trāſactio
quedā:vt not.in auct.vt diffe.iudi.§.i.ille qui dicit arbitramē-
tum iniquum:debet probare:⁊ cōcludere.quod iſpecto dubio
euētu litis ille inique arbitratus eſt.ille autē q defendit ecōtra
debet articulari econuerſo ⁊ ita not.in.l.ſi quis cum aliter.ff.ḋ
verbo.oblig.Sed doc.meus iſtam.q.tranſactionis plenius ꝑ
ſequitur in dicta.l.ij.de rei ven.⁊ tenet contra Barto.⁊ cū iſta
gl.dicit:cū qḋ in actu liberatorio nõ habet locū dicta.l.ij.nec
illud.c.nam liberatio nõ reſcinditur per leſionem vltra duplū
arg.ff.de pac.l.ſi vnus.quia fauor.liberationis facit cū etiā ſine
cauſa validū.vt.e.ti.l.tale pactū.ad hoc facit:quia ille q remit
tit conditionis incertū:nõ pōt ſe dicere leſum.de pac.c.i.⁊ de in
offi.teſta.l.ſi pater puella incertus autē eſt euēt⁹ litis concerta
tionis.⁊ multi pereunt ſub clipeo veritatis.ff.de pecu'io.tem-
pore.⁊.l.qḋ debet.⁊ de ap.l.i.in princ.⁊ de queſti.l.i. ¶ Tertio
8 ad idem quero.† an iſta.l.habeat locū in oībus contractib⁹ bo
ne fidei Bald. in.d.l.ij.ſuper tertio articulo. principali arguit
ꝙ ſolum in emptiōe ⁊ vēditiōe.q2 in hoc titulo ſituata eſt.d.l.
in contrarium q2 nōīe vēditionis omnes cõtract⁹ includuntur
vt not.in.l.ij.C.de vſuca.peremp.⁊.l.ſtatuliberi a ceteris.§.qu
tus.de ſtatulib. dicit ipſe qḋ dicta.l.ij.⁊ idē.c.h; locū in oībus
contractibus bone fidei vt.l.itē.§.ſi.ff.loca. vñ h; locū in cõtra
ctu permutatiōis:⁊ in cõtractu diuiſionis.vbi quedā ꝑmuta-
tio celebratur.vt.l.maiorib⁹.cōia vtri.iudi. Itē in cõtractu lo-
cationis ⁊ conduc.⁊ etiam in ꝯtcu inominato:do vt des vt no.
C.loca.l.ſi olei.Item ⁊ in cõtractu dotis.vt no.de mino. l.ſi ex
cauſa.§.in dotē.Item in ꝯtcu emphiteotico.q2 cū vn⁹ cõtract⁹
habet ſimilitudinem cū alio iudicat pariter de vtroq;.ff.depo.
l.i.§.ſi quis ſeruū.ſ; cõtract⁹ emphiteotic⁹ h; ſimilitudinē cū
locatione ⁊ cōductione.vt inſti.loca.§ adeo.verbū ꝙ̄ venditio-
nis latiſſime hic ſumit. qḋ dic vt no. Cy.in.l.ſi.in.iij.q.C.de re
9 ali.non ali.⁊.d.l.ij.de vſuca.ꝑ emp. ¶ Vlterius ad idē quero †
an hoc.c.habet locū in contractib⁹ ſtricti iuris. Cy.dicit ꝙ etiā
iſti reſcinduntur ratione talis leſiōis:ſ; nõ remedio dicte.l.ij.
vt no.ipſe ibi in prima queſtiōe de qua queſtiōe dic ꝑ bar.in.l.ſi
quis cum aliter.de ver.ob.vbi no.quid iuris ſi in cõtractu em-
ptionis ⁊ vēditiōis cõtingit iſta leſio:⁊ erat vallatus ſtipu.an
habeat locum remediū huius.c.vel illius.l.⁊ tu ꝙ remediū hu-
ius.c.locum habeat.q2 talis ſtipulatio conſequens nõ nouat cõ-
tractum bone fidei:niſi ſit actum.vt.l.duo ſocieta.ff. pro ſocio.
vel ſi nouat:nouat cum oībus qualitatib⁹ ⁊ priuilegijs:que in
erant in contractu primo.vt.l.ſup.de vſur.⁊.l.ſi legati ſerui no
10 mine de leg.i. ¶ Quero etiam † an in datiōe inſolutū habeat
locū illud.c.old.conſuluit ꝙ ſic q2 talis datio h; vim venditio
nis non quidē a vēdēte procedentis ſed alie cuius res erat. ff.
de euic.l.ſi plus.§.ſi iuſſum.fa.hercī.qui erat. de diſtra.pig.re
ſcriptum.§.ſi alienam.C.de euic.ſi prediū.⁊.l.ſi ob cām.⁊ ita tu
11 conſilio.xxxv.ad idē quero. † an habeat locū in quaſi cõtractu
puta in aditione hereditatis.dicit Bal. qḋ nõ q2 h; locū illud
12 remedium in actu duorum nõ vnius tm̄. querit etiā.† an habe
at locum in permutatione beneficiorū. dicit qḋ nõ q2 nõ habet
13 vnius titulum vt.l.cām ab alio ſede a collatore. ¶ † Sed vtrū ha
beat locum qñ quis emit ſpem de futuro.vt iactum retis.dicit
ꝙ ſic.relata cõſyderatione ad pretiū ſpei.nam ⁊ ſpes eſtimatio
14 nē recipit.ff. de mino.l.deniq;.§.ſi quid filio.† ſed pone quod
quis emit ſpem fructuū futurorum:poſtea caſu fortuito nihil
percipitur vtrum teneatur ad pretiū ar.eſt hic ꝙ non.⁊. d.l.ij.
ſed non faciūt q2 hic a principio.i.tpe cõtractus. Sed in queſtio
ne noſtra ex poſtfacto emerſit ad hoc.ff.de mino.l.verū. §.ſi lo
cupleti.ſo.dicit bald quando cõtractus celebrat ſup ſola ſpe nõ
receditur.licet poſtea ſpes deficiat.arg.ff.de tranſac.l. ſi de poſ
ſeſſione ⁊ de acti.emp.l.ſi iactum retiū.⁊ tunc dicitur cõtrahi.
ſuper ſpe:qñ nõ pendet ex naturali curſu:ſed mere ex caſu ⁊ for
tuna.vt captura piſcium in mari.aut non contrahitur mere ſu
per ſpe:ſed ſuper re futura:que veroſimiliter erit.⁊ que per re
rum naturam habet eſſe ad preſentia:vt ſuper fructibus futu
ris.⁊ tūc refert:aut eſt talis ꝯtcus in quo ſtatī de natura ꝯtc⁹
conſueuit trāſire periculū in accipiētē. vt ꝯtcus venditionis.⁊
tūc aut requiritur preſtatio vēditionis. aut ſola patiētia.pri-
mo caſu in re futura eſt periculum vēditoris.ſi non naſcitur.q2
contractus non erat purus:ſ; cōditionalis:de cõtrahē.emp.l.
debitor.§.veroſimile.ſcḋo caſu eſt periculū emptoris:niſi ven-
ditor in ſe ſuſceperit periculū de contrahen.emp.fiſtulas.§.ſa-
cramenta.Itē niſi ipſe vēditor preſtiterit impedimētum vel oc
caſionem.vt.ff.loca.l.ſi in lege.§.colonus.⁊.l.ſi merces.§.culpe
e.ti.Si vero de natura cõtractus nõ tranſit periculum in acci-
pientem.vt in locatione.tūc domini eſt periculū ſi damnū con
tingit in rebus domini:prout in fructibus pendentibus:ſecus
ſi in rebus coloni vel in fructibus ſeparatis.de fur.ſi ſeruus.§.
locati.Ita diſtinguit in dicta.l.ij.de qua.q.plenius per bart.
in diſputatiōe que incipit.publican⁹. ⁊.l.cotē.§.qui maximos
15 ff.de publi. ¶ † Quid ſi leſio eſt in modo ſiue onere extrinſeco:
an per hoc.c.minuatur tm̄ de modo: ꝙ reducatur ad cōdignū
videtur qḋ ſic.q2 mod⁹ videt eſſe quoddā pretiū.ff.de cõtrahē.
emp.l.fundi partē.dic qḋ ſi modus eſt ineſtimabilis vel indiui
ſibilis nulla eſt diminutio:ſec⁹ forte in mõ diuiſibili vt.ō de leg.
primo.plane.verſicul.ij.⁊ de ope liber.tytius.pone etiā ꝙ res
non efficitur maioris pretij poſt cõtractū.q2 tūc cōmodū eſſet
emptoris.vt.ꝯ.c.cum dilecti.no.declaratur tamen ⁊ apparet
plus valuiſſe

¶ Ponit queſtionem.

plus valuiſſe tẽpore contractus. q reperta ſunt inſtrumenta
quomodo illi domui debebat ſeruitus: ex qua eſt ſatis maio
ris precij. an habebit locum illud. c. ⁊ dicta. l. ij. dicit bal. qḋ ne
mo emit ea que nõ apparẽt. vt. l. rutilia. de contrahẽ. emptio.
⁊ nõ apparentibus nõ eſt iudicium hominis. ⁊ tũc conſyderã
da eſt eſtimatio latens tẽpore cõtractus: nõ que poſtea emer
ſit in lucẽ: ſicut nec conſyderatur theſaurus poſtea repert᷒ ſm
16 bal. ¶ Quarto principaliter quero. ⁊ an ad reſcindendũ cõtra
ctum ratione huius deceptionis cõpetat actio ex eo cõtractu
vel cõditione ex. l. vel officiũ iudicis quidam q officiũ iudi
cis. ⁊ ſic infra quadriẽnium durabit ius petendi talẽ reciſionẽ
q officium iudicis plus non durat. ⁊ hãc opi. q detur iudicis
officiũ. tenet pe. in dicta. l. ij. in. iij. q. Sed q nõ duret illud of
ficium plus quadriẽnio: nõ videtur benedictum. nã lex dicit
q iudicis officium durat. xxx. annis: ſicut actio perſonalis: et
ſicut actio realis. C. de preſcrip. xxx. an. ſicut. ⁊. l. querela. de fal
ſis. Nõ ob. l. ſuper vacuũ. C. de tempo. in inte. reſti. quia loquit
vbi iudicis officium imploraf pro reſtitutione in integrũ con
ſequenda ſecus vbi habet paratam viã ad petendũ rem ipſaʒ
facit. ff. de no. oper. nũ. l. de pupillo. §. habet aũt. ⁊ hoc ſentit
hic Joan. and. poſt hoſti. ⁊ tenet Accur. in. l. in cõtractibus ex
qui. ca. ma. glo. tamen hic refert Azo. tenuiſſe nõ officio iudi
cis: ſed ex eo cõtractu debeat agi. ⁊ dicit q fuit opi. Jaco. bal.
quam opi. ſequitur glo. in dicta. l. ij. ⁊ idẽ ibi bal. vbi plene tra
17 ctat de iſta cõdi. ex. l. ¶ Quinto querit glo. ⁊ quid ſi quis iura
uit nõ cõtrauenire: an poſſit pretextu leſionis vltra dimidiaʒ
petere illã reciſionem. gloſſ. dicit quod aut maior iurauit: et
non poteſt cõtrauenire. aut eſt minor: ⁊ poterit cõtrauenire.
q. renunciatio cum iuramento excludit eum a ſingulari bene
ficio reſtitutionis in integrũ: nõ a beneficio iuris cõis: niſi iu
raſſet nõ repetere reciſſionẽ etiam ratione deceptiõis in pcio:
Jta dicit gloſſ. tollit ergo tale iuramentum ſingulare benefi
cium etatis: ſed non ius cõe dicte. l. ij. ⁊ hoc. c. nõ tollit. q fo
tius tollitur ſingulare priuilegium: q ius cõe vt. l. eius mili
tis. §. militia. de teſtã. mi. ⁊ iſtam opi. gl. tenet glo. in dicta. l. ij.
Sed nũquid hoc ſit verũ. q pretextu iuramenti dictis caſibus
excludatur ſiue minor ſit certioratus de bñficio minoris eta
18 tis: ſiue nõ. dy. de facto cõſultus dixit ⁊ q tunc iuramentũ euʒ
a repreſentat maiorẽ ſi ſit certioratus de beneficio a minoris eta
tis: alſ nõ q ſm eum iuramentum firmat actum cõtra etatẽ:
ſed nõ cõtra errorem. qḋ ſic oſtenditur. fortius eſt beneficium
etatis: q ſexus. ff. de mino. l. ſi apud. ſed beneficium velleiani
nõ perditur: niſi mulier certioretur. ff. ad velleia. l. ſi. ⁊ not. in. l.
ſciendum de verbo. obli. ⁊. ẽ. de foro cõpe. ſi diligenti ergo nec
beneficium etatis. facit. l. doli mali. §. diuerſum. de verbo. obl.
pterea. radix actuũ humanorũ eſt cõſenſus: vt. l. i. §. cõuentio
nis. ff. de pac. ſed ignorans non conſentit. de dona. l. nec igno
rans ergo cum preſumatur minor ignorare: preſumaf diſſen
tire Juramentũ eñ ſine cõſenſu eſt ſicut corpus ſine aĩa. de nõ
nu. pec. l. ſi. Jtem pro dy. facit qḋ no. in auct. quo opʒ epi. §. ſʒ
nec in glo. pe. de hei. parti. dicit q nõ eſt neceſſaria certioratio
q iuramentum repreſentat eum maiorem: ⁊ ſic preſumitur ſci
re ſicut maior. q poſito q fingitur maior: ſtatim ſequitur pre
ſumptio ſciẽtie: ⁊ ceſſatio bñficij. ar. ff. de minor. l. de etate. in
ſi. Jdẽ tʒ bar. q lʒ nõ conſentiat ſpãliter cõſentit gñaliter. de
trãſac. ſub ptextu. et q iurãdo ſup facto: videtur plene iurare
ſuper iure: quod ex illo facto deſcendit vt. l. duob᷒. §. colonus
ff. de iureiurã. ⁊ q auct. ſacramenta nihil aliud exigit: niſi q ſit
iuramentũ ſuper cõtractibus nõ reuocandis. opi. tamen dy.
videtur ſequi cy. in dicta. l. ij. in. vi. q. ⁊ dominus Joan. an. hic
dñs bal. dicit. q aut iuramentum accedit renũtiationi: ⁊ tunc
ſit neceſſaria certioratio. ar. l. clodius. ff. de acqui. here. aut ac
cedit promiſſioni: ⁊ tũc non. ⁊ ita no. in dicta. l. ij. nec aliqd ad
hoc allegat Tutius eſt tenere cum dy. cy. ⁊ Joan. and. hoc ta
men no. q ſi minor eſſet deceptus dolo aduerſarij nõ noceret
ſibi iuramentum. vt no. C. ſi mi. ſe ma. di. l. ſi alterius. ⁊ idẽ for
te in maiore inducto per dolum ad contrahendum: vt iuramẽ
tum nõ firmet cõtractũ cõtra dolũ aduerſarij. quia vbi talis
eſt dolus: abeſt conſenſus. vt dixi. ẽ. eo. cũ dilecti. eſſet hic etiã
tractandum quod dicatur iuſtũ pretium rei ad hoc vt habeat
locũ diſpoſitio huius. c. dic: vt not. barto. in. l. pretia rerum. ff.
ad. l. falci.

a ¶ De bñfi
cio. Et an ſi
iurat nõ cõ
trauenire p
ſumaf ſcire
bñficiũ: vt
illa videaf
tacite renũ
tiare. Vide
bar. ⁊ Ro
ma. in. l. ſciẽ
dũ de vbo.
obl. q non.
Jdẽ ſali. in
auſ. ſacra. C
ſi aduer. vẽ
di. bal. 5 in.
c. iteʒ ſacra
mẽta in fin.
de pace iur.
firmã. in. l.
ij. in. ix. q. C
6 reſcin. vẽ
di. ⁊ idẽ ibi
cyn. vide a
legã. conſil.
xxx. primo
volu.

1 ¶ Denuntiatio quão ſit facienda.
2 Emptor quid debeat renũtiare venditori. ⁊ nu. 3
4 Venditor coram iudice emptoris tenetur defendere ⁊ non ad
ſuum forum cauſam reuocare.
5 Emptor qui ſe contumaciter abſentat tẽpore ſententie nõ ha
bet recurſum de euictione cõtra venditorem.
6 Jniuria iudicãtis potius nocet emptori: q venditori.
7 Caſus in quo emptor qui ſuccubuit de euictione nõ agit.
8 Venditor ſi ſcit litem motam eſſe emptori an debeat ſibi de
nuntiari.
9 Sententia ſi lata ſit contra emptorem per iniuriaʒ iudicis: an
teneatur venditor de euictione ⁊ nu. 10
11 Venditor qui emptorem defendere tenetur quandocũq ſibi
controuerſia moueatur inſtrumẽta ſua tituli ipſius rei debet
retinere penes ſe: ⁊ nõ tradere emptori.
12 Uniuerſitas iuris vel facta ſi vendatur: ⁊ euincit vnũ vel duo
corpora ipſius vniuerſitatis: an poſſit agi de euictione.
13 Donatarius an poſſit agere de euictione euicta re donata.
14 Emptor ſi fuit expulſus de fundo per iniuriam priuate perſo
ne: an poſſit agere de euictione.
15 Venditor an teneatur miniſtrare oẽs ſumptus in lite mota
contra emptorem.

Si venditori. Tres caſus ponit in quibus re euicta vẽdi
tor nõ tenetur emptori de euictione. ¶ No. prio
q. c. loquitur in vẽditore. quid in donatore in le
gato euicto: ⁊ alijs cõtractib᷒ an euicta re teneaf
1 quis de euictione. dicã. ſ. ¶ Scḋo no. ⁊ quomõ ſit denũtiatio
re facienda: q poſt inſtitutũ iudicium quo alit tempore poſt.
2 dicã. ſ. ¶ Tertio no. ⁊ quid debet renũtiare emptor vendito
ri hoc ſcilicet q defendat rem a ſe venditam nõ ergo ad fineʒ
ſimplicis ſcie: ſed ad finẽ defenſionis ſuſcipiende iſta denũtia
3 tio eſt inducta. ⁊ ſic ſimplex ſcia venditoris quod lis mota ſit
non releuat emptor ab onere denuntiationis. vt. ſ. dicam. Ex
4 hoc etiam collige. ⁊ q venditor coram iudice emptoris tene
tur defendere: nõ autem ad ſuum forum cauſam reuocare vn
de clericus venditor debebit defendere emptorem laicũ coraʒ
5 iudice ſeculari. vt. l. venditor. ff. de iudi. ¶ Quarto no. ⁊ q em
ptor qui contumaciter ſe abſentat tẽpore ſnie nõ habet recur
ſum de euictione cõtra venditorem videtur eñ tunc condẽna
tus propter ſuam contumaciam: potius q propter malã cau
ſam. vt dicit glo. ij. facit quod no. bar. in. l. cum filius de verb.
6 obli. ¶ Quinto no. ⁊ q iniuria iudicãtis potius nocet empto
ri: q venditori. nã quod iudex faciat iniuriam eſt quidam ca
ſus fortuitus: ⁊ ideo periculum ex iniuria iudicis procedens
imputatur emptori: ſicut omne aliõ poſt perfectam venditio
nem contingens. vt. l. neceſſario. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei ven.
¶ Op. ⁊ videtur q re victa etiã ſi nõ denuntiauerit poſſit em
ptor agere de euictiõe vt. l. haberemus. ſ. Riſo. ff. de euic. ſo.
ibi fuit remiſſa denuntiãdi neceſſitas hic nõ. ¶ Scḋo ad idẽ
op. ⁊ videtur. q etiam ſine denuntiatione poſſit agere re eui
cta vt. ff. de euic. l. ⁊ ideo. §. preſente. ſo. dicit gloſſ. ibi venditor
latitabat: ne poſſet ad eum denuntiatio peruenire hic. ſecus
ad hoc vide quod no. bar. in. l. i. ff. qḋ vi aut clã. ⁊ idem intelli
gas etiam ſi ſine latitatione emptor denũtiare non põt. C. de
euic. l. antepen. ſm ab. vtile eſt ſeruare dicto caſu qḋ dicit de.
cauſam de elec. ¶ Tertio oppo. ⁊ videf q etiam ſi denuntia
uerit nõ poſſit agere de euictione. vt. ff. de euic. c. ſi reʒ. §. quo
libet. ſo. ibi denũtiauit nimis tarde: ſecus ſi tempeſtiue. nã ſe
ra denũtiatio nihil prodeſt. vt. l. ſi putator. ff. ad. l. aqui. vſq er
go ad qḋ tp̄s iudicij denũtiare poſſit hoſti. dicit q q̄diu ius
ſaluũ ſit vẽditori vñ no. de accuſa. in. l. ſi rẽ. §. quolibet. qḋ ibi
emptor denũtiat in cauſa app. tñ valebit denũtiatio ſi oĩa in
tegra ſunt actori circa teſtes: ⁊ circa alia: ⁊ ei nihil deperit. ff.
de op. leg. l. vi. ⁊ idem Ain. et cyn. in. l. emptor. C. de euic. Alij
dicunt quod denuntiare poteſt anteq iudicium acapiat per
l. qui concubinam. §. heres. de le. iij. Sed gloſſ. ibi exponit iu
dicium pro ſententia. dy. diſtinguit. quod aut de euictionis a
gitur ex cauſa non lucratiua. ⁊ habet locum quod ſupra dixi.
Aut ex cauſa lucratiua: ⁊ tunc habet locum. §. heres non eñ
eſt par ratio ⁊c. vt. C. de codi. l. fin. ſm Joan. and. ¶ Quarto
ad idem op. ⁊ videtur quod denuntiatio nihil proſit vt. l. ſi di
ctum. §. ſi cõpromiſero. ff. de euic. ſo. illud verum cuʒ emptor
(cui mouetur queſtio) in arbitrum cõpromiſit: ⁊ ſuccubuit.
ſecus ſi p ſentẽtiã. Nõ differẽtie eſt. q iudiciũ reddif in inuitũ
vt. l. inter ſtipu. §. ſi ſtichũ. de verbo. ob. arbitriũ vero volũta
riũ ideo magis ſuccurrendũ ei q inuitus ſuſcipit iudicium: q
ei qui ſpõte vt. l. ſi fideiuſſero. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatis co. ⁊
ex hoc dico quod ſi ex forma ſtatuti cogeretur emptor ad cõ
promiſſum: et ſuccumberet: habet recurſum cõtra venditoreʒ
de euictio. ſicut ſi coram iudice ſuccubuiſſet. ad hoc. c. ab arbi
tris. de offic. dele. lib. vi. vbi iſti arbitri neceſſarij qui a parti
bus aſſumunf: magis pticipãt de natura iudicii q arbitrorũ
7 facit. l. cũ ſpãlis. C. de iudi. ⁊ habes ergo caſum in quo emptor

Oppõit in
contrariũ.

qui ſuccubuit de euicti.non agit. Sunt ⁊ alij caſus. primus ſi
emit rem alienam ſcienter quo caſu non agit vt.l.ſi fundum.C
de euictione.⁊ ibi not.Cyn.an emptor ſciens teneatur ſoluere
precium.eſt et alius ſi factus eſt de poſſeſſore petitor.vt.ff.de
euic.l.ſi rem.§.duple.Itē ſi non appellauit de euic.habem⁹.§.
j.Aliud contra de quo per Ioan.and.ꝫ.de procura.c.non iniu
ſte.Item et tres caſus ponuntur in tex.et alios hic enumerat
Ponit queſtiones. Ioan.and.ſuper glo.j.ad ſi.¶ Venio ad queſtiones.⁊ primo
8 quero:dicit hic.ꝙ emptor tenetur denuntiare venditori po
ne ergo ꝙ vēditor ſcit litem motam eſſe emptori:an debeat ſi
bi denuntiari.videtur ꝙ non quia qui cert⁹ eſt:certiorari non
debet.vt in.c.eum qui cert⁹.de reg.iu.li.vj.⁊.l.j.de ac.emp.Io.
and.dicit.ꝙ tutius eſt etiam ſcienti denuntiare.ar.ff.de adul.
l.denuntiaſſe.gui.in ſpe.dicit hoc neceſſarium.e.ti.in fin.⁊ ibi
hoc tenet Ioan.and.⁊ hic ⁊ Barto.in dicta.l.denuntiaſſe.⁊ ibi
reddit rationem.quare expedit denuntiare abſenti.circa hoc
tamen not.verbum quod ponit Dyn.in dicta regula cum qui
certus.dicit enim ꝙ quando dubium eſt an denūtiatio vel ſci
entia ſit de ſubſtātia:preſumitur ꝙ ſcientia.⁊ ita refert h Io.
and.⁊ Cy.in.l.emptor fundi.C.de euic.vbi ponit predictam q̄
9 ſtionem.¶ Secundo quero:dicit hic.ꝙ ſi per iniuriam iudi
cis ſnīa lata ſit contra emptorem non tenet venditor de euicti.
vtrum iſtud ſit verum ſiue iniuria illa proueniat culpa empto
ris ſiue etiam ſine culpa glo.in.l.ſi p imprudentiam.ff.de euic.
videtur dicere.quod quādo iniuria iudicis procedit ſine culpa
emptoris nihilominus agit contrarium.videtur no.ff.de fide
iuſ.l.ſine excep.⁊ dicit Ioan.and.ꝙ hoc communiter appro
batur per.l.ſi ſeruus.quam allegat illa glo.⁊ per.l.ſi pro ea.C.
man.⁊.ff.de bo.li.l.qui cum maior.§.ſi tamē ⁊ intelligit Inno.
de tali iniuria ex qua iudex teneatur.vt.l.j.C.de pena.iu.qui.
ma.iudi.Si autem talis eſſet caſus.ꝙ iudex non teneret.puta
ſi nō ſufficientes probationes induxiſſet emptor ſine dolo ma
lo tunc tenetur venditor qui de probationibus illius rei debet
eſſe ſolicitus:venditori enim imputatur defectus probatio
num.vt hic patet emptori vero culpa ſua:⁊ iudicis iniuria ſm
10 Ioan.and.¶ Sed incidenter queritur dixi.ꝫ.ꝙ ſiue culpa
ſiue ſine culpa emptoris iudex per iniuriam pronuntiauit vē
ditor non tenetur de euic.ſꝫ quare aliud in fideiuſſore per iniu
riam iudicis condemnato.talis enim ſi non commiſit culpam
iniuria iudicis ſibi facta imputatur domino:⁊ non ſibi.vt di
cta.l.excep.ff.de fideiuſ.Barto.in dicta.l.dicit ꝙ aliud in fide
iuſſore:aliud in emptore per iniuriam iudicis condemna.nam
cauſa contra fideiuſſorem mota non pertinet principaliter ad
emptorem:ſꝫ ad reum principalem modo ſnīa lata contra eū
ad quem negotium non ſpectat principaliter non nocet ſibi:ſꝫ
domino.licet iniuria ſit.vt.l.etiam.C.man.⁊ ſic in fideiuſſore ⁊
principaliter in emptore autem non poteſt dici ꝙ culpa partis
ſit iudicis imprudētia:ſed culpa ipſius iudicis:vel eius qui fe
cit eum preeſſe illi officio.⁊ ideo non datur regreſſus illi em
ptori.quia emptione perfecta periculum caſus fortuiti perti
net ad emptorem.vt.l.j.C.de peri.⁊ commo.rei ven.ſed iſtud
quod fecit iudex fuit caſus fortuitus quo ad partes:⁊ ideo ad
emptorem ſpectat.et ita dicit Bartolus.in dicta.l.excep.Ex
11 predictis collige quod venditor qui emptorem defendere te
netur quandocunqꝫ ſibi controuerſia moueatur:quod inſtru
menta ſua tituli ipſius rei debet retinere penes ſe:non autem
tradere emptori.quod dic.vt.l.creditor.⁊.l.lucius.de ac.emp.
⁊.l.inſtrumenta.C.de fideiuſ.Item ꝙ dicitur hic in text.ſi per
iniuriam iudicis ⁊c.Idem intelligas ſi per imprudentiam vel
errorem ſm Ioan.and.¶ Tertio quero.dicitur hic de re ſin
12 gulari euicta quid ſi venditur hereditas:vel alia vniuerſitas
iuris vel facti:vt peculium:grex:armentum:⁊ ſimilia ⁊ euin
citur vnum:vel duo corpora ipſius vniuerſitatis.an poſſit agi
de euic.dic:vt not.Cyn.in.l.j.C.de euic.¶ Quarto quero.ca.
iſtud loquitur in contractu oneroſo emptionis ⁊ venditionis
quid in alio contractu puta tranſactionis et permutationis.
13 dic.vt.l.ſi pro fundo.C.de tranſac. quid in donatione:an eui
cta re donata poſſit donatarius agere de euictione diſtingue
ſm Cyn.aut donator promiſit de euictione ſolenni promiſſio
ne:ex qua poteſt agi et tunc agetur de euictione.vt.l.quoni
am.C.de euic.aut non promiſit de euictione:⁊ tunc aut dona
tio incepit a precedenti conuentione:aut a traditione.Si a p
cedenti conuentione tunc refert:aut a precedenti conuentione
veſtita:aut nuda.ſi veſtita per ſtipulationē tenetur iur.nouo ⁊
veteri poteſt agi de euictione.Si incepit a nuda conuentione
tunc aut queris vtrum potuiſſet agi iure veteri.⁊ dicit quod
non.vt dicta.l.quoniam.aut iure nouo.C.⁊ poteſt.vt.l.ſi quis
argentum.C.de donationi.nam ſicut ſi preceſſit conuentio ve
ſtita donator tenetur facere rem accipientis.quia tenetur dare
quod eſt accipientis facere.vt.l.vbi aūt in fine.ff.de verborū
obli.coniuncto.§.ſic itaqꝫ.inſti.de ac.ita hodie ſi preceſſit nu
da cōuentio de donando.vt dicta.l.ſi quis argentum.aut do
natio incepit a traditione:ꝙ ſemel ⁊ ſemel donat ⁊ tradit tūc
dic.aut queris vtrū agatur ad particulare intereſſe:vt ad ſum
ptus.⁊ tunc aut nō fuit donator in dolo:⁊ nō agitur:aut fuit:
⁊ tūc ſic.vt.l.ariſto.in ſi.ff.de dona.Si ad totale intereſſe tūc
aut agit de euictione ꝓprie nec improprie.⁊ ita diſtinguit cy.
in.d.l.qm̄.vbi etiā q̄rit.ſi res legata euicit aut poſſit legatari⁹
agere ꝯ heredē de euic.nā legatū eſt q̄dā donatio i teſtamēto
relicta.vt.l.legatum.de le.ij.diſtingue vt ipſe no.C.de le.l.cū
alienam.¶ Quinto quero quādo poſſit agi de euic.an demū
re euicta in totum vel in parte vel etiā poſt litem motā anteq̄
euincatur.dic vt no.cy.in dicta.l.qm̄ in vlti.glo.¶ Vltimo q̄
ro dicitur hic ꝙ venditor nō tenetur ſi per iniurioſam ſniam
14 res fuerit emptori euicta.quid ſi per iniuriam priuate per
ſone emptor fuit expulſus de fundo quia ille priuatus ſe do
minum pretendebat.an poſſit emptor agere de euic.dic:ꝙ nō
ad hoc eīn vt venditor teneatur emptori de euic.oportet.ꝙ
per viam iuris amittat emptor predium:non per viam iniu
rie ſeu violentie.vt eſt caſus in.l.vlti.C.de actio.emptio.Sed
quia in inſtrumentis conſueuit apponi ꝙ venditor promittit
defendere emptorē de iure ⁊ de facto:quid importet illō ver
bum de facto.dic vt no.bar.in.l.ſtipu.iſtam in prin.ff.de verbo.
obliga.¶ Vltimo quero ſi mouetur emptori queſtio ſuper
re empta ante ſolutum pretium ſoluere teneatur cū fuerit rei
empte poſſeſſionē adept⁹.⁊ poſtea ſibi mota queſtio p̄tio nō
dum ſoluto.dic:vt no.in.l.ſi poſt perfectam.C.de euic.¶ Vl
timo ex eo ꝙ hic ⁊ in multis alijs iuribus dr̄.ꝙ vēditor tenet
15 defendere emptorem collige argu.ꝙ teneat᷑ miniſtrare oīs a ¶ Quod teneat. Vide bal.in.l.iij.C.de peri.⁊ cōmo.rei vendi.
a ſumptus in lite.⁊ an ad hoc poſſit agere emptor ante rem eui
ctā:vt miniſtret ſumptus litis videt᷑ ꝙ ſic per.l.qui abſentis.
de procura.vbi dicitur.quod mota lite tenetur defendere ven
ditor.ergo ſi non defendat:tenetur ad intereſſe ob rem nō de
fenſam.ff.iudi.ſo.l.cum querebatur.Item probo per rationē
venditor tenetur emptori:vt ſibi habere liceat.vt.l.empto.§.
penul.ff.de actio.emptio.modo in obligatione habere licere
veniunt ſumptus ex lite.vt.l.ſtipulatio iſta.§.ꝙ ſi forte.de ver
bo.obli.⁊ ibi no.Nō ob.l.j.C.de euic.quia illud in euic.rei he
reditarie.Nō ob.l.ſi ſtatus.eo.tit.ꝙ verum eſt ꝙ non pōt agi
ex clauſula de euic.quia non eſt euicta:ſed ex clauſula ob rem
non defenſam:ſiue hoc fuit expreſſum:ſiue non ꝙ alias intel
ligitur vnde pōt agi ad intereſſe.nō ob.ratio:quia iniuria vē
ditori non nocet.vt.l.ſi per imprudentiam.de euic.quia illud
eſt verum ſi per iniuriam iudicis:ſecus ſi per iniuriam partis
a qua me potuit liberare ſuſcipiendo litē.⁊ hoc cū emptor
vult agere ad particulare intereſſe expenſarū lite pen.lite aūt
finita ꝙ emptor obtinuit:an poſſit ſumptus litis repetere a
venditore.dic:vt no.in.l.j.C.de euic.⁊ hoc no.bar.in.l.vēdito
rē.ff.de verbo.obli.

¶ De locato ⁊ conducto. Rubrica.

¶ Quia contractus locationis habet nimiā ſimilitudinē cū
contractu emptionis ⁊ venditionis:in tm̄ vt ſint quidam ca
ſus:in quibus probabiliter dubitetur:ſit emptio vel locatio:
vt.l.j.ff.eo.Ideo propter talem vicinitatē ſiue ſimilitudinem
hunc titu.poſt illum immediate ſubnectit.§.de materia habe
tur.x.q.ij.perpetua.cum ſe.conuenitur de pac.plerīqꝫ.vt lite
pen.eccleſia.ij.de fide inſtru.inter dilectos.in ſi.de re ec.non a
li.ad audientiam.de ded.dilecti.licet a nobis.⁊.c.tua nobis.
cum ſimilibus ⁊c.

1 ¶ Conſtitutio legati durat etiam finito legationis officio.
2 Conſtitutio que loquitur de ſcholaribus non extenditur ad
doctores.
3 Scholaris vnus vel magiſter nō pōt conducere hoſpitiū ſiue
domū ab alio conductā ante tempus conductionis elapſum.
Et quid de alijs qui occaſione ſcholarium ibi morātur trahunt
numero. 6
4 Hoſpitium an aliquis poſſit conducere in preiudicium inha
bitantium.
5 Conſtitutio penalis ſi concernit fauorem alicuius pōt ille illi
actui conſentire.
7 Excōmunicatio an inſligatur ipſo iure contra faciētes:vel p
ſententiam:ex conſtitutione qua cauetur prohibeo ſub pena
excōmunicationis vel anathematis.

ex reſcripto

Ex reſcripto. Excõmunicati ſunt magiſtri ⁊ ſcholares
bono. qui ante tempus conductionis cõdu-
cant hoſpitia aliorum magiſtrorũ: vel ſcho-
lariũ ſine ipſorũ cõſenſu. ⁊ primo occidit re-
lationẽ legati. ſcđo ponit ipſius cõſtitutionẽ
quã confirmat. tertio illam publicari mandat. ſcđa ibi: conſti-
1 tutionẽ. tertia ibi: ſtatuẽtes. ¶ No. primo. ꝙ cõſtitutio lega
ti durat etiam finito legationis officio. concor. ſ. de offi. le. c.
ſi. ſimiliter ⁊ ſentẽtie ⁊ pcepta iudicũ. quod dic: vt. l. ⁊ puto. ff.
de poſtu. ⁊. l. geſta. C. de re iudi. ⁊ quod not. in. c. a nobis. j. de
ſen. excõ. ¶ Scđo no. ibi nullius magiſtrorum ſiue ſcholariũ
⁊c. ex hoc enĩ datur intelligi ꝙ altero ipſorũ expreſſo aliud ge
2 nus nõ veniret: ⁊ vnde cõſtitutio que loquit de ſcholarib⁹ nõ
extẽditur ad doctores: vel ecõuerſo de quo dic: vt in ſalutatio
ne. de qua in principio voluminis decretaliũ ⁊ in prohemio
cle. facit qđ not. Joã. and. in regula cũ quid prohibet in mer
3 curialibus. ¶ Tertio no. ⁊ ꝙ vnus ſcholaris vel magiſter nõ
poteſt cõducere hoſpitium ſiue domũ ab alio cõductaꝫ añ tẽ-
pus conductionis elapſum. ⁊ videtur inducere iſte tex. ſpecia
liter in ſcholaribus. ⁊ dicit hoſt. ꝙ iſta decre. nõ intẽdit aſtrin
gere locatorẽ vt eidem inquilino locet ſcđo anno immo ſecun
dum verba põt locare alteri lapſo tẽpore locationis: ſed ante
nõ ſine conſenſu inquilini. ⁊ eſt forte ſpeciale in clericis ſchola
ribus. nam in alijs etiã durante tẽpore prioris locationis põt
dominus alij locare: dum tñ ſcđa locatio conferatur in tẽpus
finis prioris. ar. ff. de here. inſti. l. in tempus. ⁊ qui po. in pig.
ha. l. qui prior. §. a tytio. ſed hoc nõ põt facere ſcholaris. vt hic
4 patet. ⁊ de hoc vide per cy. C. eo. l. ne cui. ¶ Quarto not. ⁊ qđ
in preiudiciũ inhabitantiũ alius nõ põt conducere illud ho-
ſpitium quid ergo ſi prope ſcholares vbi legitur faber vel ma
giſter lignarius conducat domũ: ⁊ impedit doctorẽ propter
ſtrepitum. dic: vt no. bar. in. l. j. ff. ſo. ma. vbi dicit ꝙ ille qui p-
uenit habet ius vnde ſi preuenit ſcholaris faber debet inde re
pelli. ſi faber ſcholarem vel doctorem imputet ſibi. dic vt ibi.
¶ Quinto no. ꝙ hic pena excõmunicationis imponitur con
5 ductori quid in locatore. j. dicam. ¶ Sexto no. ⁊ ꝙ ſi conſtitu
tio penalis cõcernat fauorẽ alicuius: põt ille actui cõſentire. ex
quo conſenſu ille qui cõtra facit nõ incidit in penam. ⁊ hoc ve
rũ ante penã inflictam: poſtea vero conſenſus ſuperueniẽs nõ
tolleret penam iam cõmiſſam. ⁊ vide ad hoc quod not. in. c. p.
⁊. g. ſ. de offi. dele. ⁊. l. inſulam. §. iij. ff. ſo. ma. ⁊. l. j. ff. de le. iij. p
barto. ¶ Septimo no. ꝙ cõſtitutio debet annis ſingulis pu-
blicari. ⁊ forte eſt ratio qꝛ ſcholares quotidie veniũt ⁊ recedũt
vnde qꝛ in loco ſtudij nõ dicũtur habere domicilium. vt. l. ſci-
re opꝫ. ff. ad muni. ideo magis videtur expediẽs ſucceſſiue pu
blicatio: ꝙ̃ in illis qui loco cõtinue habitant. Jn quibus ſuffi
Ponit queſtiones. ⁊ cit ſemel publicari facit. ſ. de poſtu. c. j. ¶ Quero iſta ⁊ cõſtitu
6 tio prohibet ſcholaribus ⁊ magiſtris cõducere hoſpitia alioꝝ
ſcholariũ ⁊ magiſtrorum quid ergo de alijs qui occaſiõe ſcho
larium morã trahunt in ſtudio: vt ſcriptores: chartularij: me
retrices: ⁊ ſimilia lau. dixit ad oẽs extendi qui gaudẽt priuile
gio ſcholarium. de quo in auct. habita. C. ne filius pro patre.
⁊ hoc etiam tenet hoſt. ad meretricem autẽ dicit non extendi.
Sed hoſt. dicit eas ligari ſi perciperent huic delicto dãnato
cõducendo forte pro ſcholari vel eũ ad hoc inducẽdo partici
pat enĩ in crimine iſtis caſibus ergo ligat. vt. c. ſi cõcubine. j.
de ſen. excõ. ſecus ſi ſimpliciter ibi ſcholari cohabitat vel ſi me
retrix cõduceret hoſpitiũ ſcholaris vel alterius meretricis:
tunc enĩ hac pena nõ ligat ſm glo. poſt Joan. an. ⁊ hanc opi.
ꝙ habitantes gratia ſcholarium ligentur ſi cõtrafecerint te-
net hic Vin. gloſſ. tenet contrarium quã ſequitur Joan. tan.
7 ⁊ goff. ¶ Secundo quero. ⁊ vtrum ex conſtitutione qua canet
prohibeo ſub pena excõmunicationis vel ſub pena anathema
tis: infligatur excõmunicatio ipſo iure cõtra faciẽtes: vel per
ſententiam glo. tenet hic ꝙ cõſtitutio: que loquitur dicto mo
do ſit canon late ſentẽtie. allegat. l. gui. di. ſolomitane vbi de
hoc ⁊. j. de ſagi. c. vno. Jdeꝫ tenet vin. tan. phi. bona. cõtra dic
vt dicto. c. vno. de ſagitta. ⁊ de teſta. cum eſſes. ¶ Tertio que
ro quare papa excõmunicat magis conductorem ꝙ̃ locatorẽ
dicit quod in eos qui locant cum ſint laici non habebat iuriſ-
dictionem hoſt. dicit quod etiam locatores erunt excõmuni-
cati: quia participãt in crimine. vt dicto. c. ſi concubine. quod
ego confirmo alia ratione. dico enĩ quod in iſtis correlatiuis
vt emptor et venditor: locator ⁊ conductor: maritus et vxor ſi
vnus phibet cõhere intelligit per conſequens alteri fore pro-
hibitum ſub eadem pena. vt. l. fin. ⁊ ibi barto. ff. de acceptila. ⁊
l. nemo martyres de ſacroſanctis eccle. facit auctẽtica cui re
lictum. C. de indic. vidu. ⁊c. ¶ Quarto quero. an iſta conſtitu
tio ſit localis in ſtudio bono tantum. an generalis ad omnia
ſtudia. ⁊ videt quod generalis poſtꝙ̃ eſt in corpore iuris clau-
ſa licet de bononia loquatur. vt inſti. de iure natu. gen. ⁊ ciui.
§. ſed quod principi. cum ſi. Jtem quia eadem eſt ratio ergo
idem ius. vt. l. a tytio. de verborum obliga. de conſti. tranſlato
⁊ hoc tenet hoſti. Jnno. ⁊ ab. cõtra quos tenet Jo. an.

1 Epũs nõ põt facere ſtatuta cõtra iura alterius niſi quorũ
intereſt conſentiant.
2 Habens ius decimarũ poteſt ipſarum fructus locare oĩbus: ſi
ue ſint clerici: ſiue laici.
3 Conditionem ſuam ne faciat meliorem nemo põt prohiberi
per ſtatutum.
4 Prelatis conceſſa eſt locatio rei eccleſiaſtice: ſed nõ alienatio
nec infeudatio.

Veſtra. Reuocatur ſtatutum quod arctat
eccleſias res ſuas certis tñ locare
perſonis. ⁊ in prima monachorum deciſa quere-
la. Jn ſcđa prouiſio cũ determinatione. ibi: dio
ceſanorum. ⁊ vltra caſum quẽ ponit gloſſ. potes
dicere. ꝙ monachi iſti ex donatione aliquorum vaſalloruꝫ de
conſenſu dioceſanorum habebant certas decimas in aliarum
eccleſiarum parochijs de quibus epi ſtatuerãt. vt dicit gloſſ.
1 ¶ No. primo ſm Jnno. ⁊ ꝙ licet epus cum capitulo ſuo poſ
ſit facere ſtatutum quantum ad iura ſua: ⁊ vbi per id alijs pre
iudicium nõ paratur per hec iura: ſuper alijs non poteſt niſi
quorum intereſt conſentiãt. vel ad minus ſint preſentes per il
lud. c. ⁊ ad hoc de his que ſi. a prela. c. penul. ⁊ vltimo ⁊ de ma.
⁊ obe. c. ſi. Jdem hoſt. ⁊ ab. ex quorum dicto ſequitur ꝙ non
contradicere: vel tacere habeatur pro cõſenſu. contra no. per
Joã. an. de elec. in geneſi. in glo. no. ſm Jnno. ante ſi. vbi di-
ſtinguit. appetibile ab oneroſo. de hoc. j. de regu. iuris is qui
tacet. li. vj. ⁊ per cy. in. l. inuitus. C. de procura. ⁊. l. contra do-
2 teꝫ ſo. ma. ¶ Secundo not. ⁊ qđ habens ius decimarum põt
ipſarum fructus locare omnibus ſiue ſint clerici ſiue laici. vt
3 dicã. j. ¶ Tertio no. ⁊ ꝙ nõ põt quis p ſtatutũ phiberi facere cõ
ditionẽ ſuã meliorẽ: ⁊ eſt cõ ſtatutũ vniuerſitatis. qđ nõ pmit-
tit locare domos ipſorum maiori pretio ꝙ̃ proximo anno lo
cauerat. ⁊ per hoc etiã cõſuluiſſe ſe dicit Jo. an. canonico in-
uito nõ poſſe capitulũ ſtatuere canonicũ nõ poſſe locare do-
mũ vel prebendã niſi cũ canonico. de hoc ſcilicet ſup quib⁹ re-
bus poſſint collegia facere ſtatuta. dic per bart. in repetitio-
ne. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure ⁊. l. magiſtri. et. l. fina. C.
4 de iure omnium iudi. ¶ Quarto no. in ver. ita tamen. ⁊ quod
prelatis eſt conceſſa locatio rei eccleſiaſtice: non autem aliena
tio vel infeudatio vnde ſi quis locaret ad centum annos: licet
vteretur verbo locationis: tamen alienatio cenſeretur. vt not.
dy. in. l. codicillorꝫ. §. ab inſtituto. ff. de le. ij. ⁊ de re eccle. nõ ali.
c. j. in cle. ex vocabulo ergo non cognoſcitur an ſit locatio vel
alius contractus: ſed ex effectu vt dicã. j. c. primo. ¶ Oppo. ⁊ Oppõit in contrariũ.
hic papa irritat ſtatutũ epi cõtra epus poteſt facere ſtatuta.
vt. c. cũ cõſuetudinis. ſ. de cõſue. ergo inter ſubditos dꝫ tenere
ſo. vt in prima gl. ⁊ dixi in primo not. vel ſi intelligas illud. c.
de mo. exempto planũ eſt. c. qꝛ tũc mona. nõ aſtringit ſtatuto
niſi ppter capellas nõ exemptas de priuile. ex de ſm Vincẽ.
Jaco. ⁊ goff. ¶ Scđo oppo. iſte tex. vꝫ pmittere locationem
fructuũ decimarũ quibuſcũꝙ perſonis: ⁊ ſic etiã laicis. Sed
cõtra. j. de pſcrip. cauſam. ⁊ de deci. cũ tuis. ſo. ibi loquit cum ſit
collatio ppetua: hic de locatione tpali: vel ex locatione tpali
trãſire põt in laicũ quoddã tẽporale ius ad fructus percipien
dos. vt hic iure ſpirituali penes eccleſiam remanente. vt in di
cto. c. quamuis vbi de hoc. transfertur ergo quandoꝙ vtendi
commoditas: ſed non ipſum ius inſeparabile a perſona: con-
cor. l. neceſſario. §. quod ſi pendente. ff. de periculo ⁊ commo-
do rei vendi. ⁊ eſt hoc mirum vt illius rei cuius quis non po-
teſt habere commercium poſſit habere cõmoditatem fruendi
¶ Tertio contra hoc oppo. ⁊ videtur. quod laicus nõ poſſit
habere commercium rei ſpiritualis: nec vtendi cõmoditateꝫ.
lxxxix. di. indicatum. ſo. vbi vetat adminiſtrationem laico ſu-
per clericos. de etate ⁊ qualitate. c. ij. hic permittit laico fru-
ctus locari ex quo plus offert. ⁊ in hoc procuratur vtilitas ec
cleſie. x. q. ij. de ſimo. querelam. ⁊ ſic ſtatutum in contrariuꝫ ir-
rationabile eſt nec ſeruaretur in hoc iuramentum de his que
ſi. a ma. parte ca. c. j. tollendum ergo fuit hoc ſtatutum vt one-
roſum ſm Joan. an. ⁊ hoc adde pro ſolutione prime oppo. de
qua. ſ. ad primũ notabile.

1 Penſio minuenda eſt pro rata propter ſterilitatẽ cõtin-

gentem in re locata ſine vitio rei ſiue caſu fortuito.
2 Caſu fortuito quid dicatur prouenire.
3 Sterilitas ad hoc vt releuet conductorem a ſolutione pēſionis pro rata: quid requiratur.
4 Remiſſio penſionis facienda eſt pro rata dāni.
5 Ubertas precedentis vel ſequentis anni debet cum anno medio ſterili computari.
6 Penſio an ſit augenda propter vbertatem non compenſandam cum ſterilitate.
7 Penſio quando ſit ſoluenda.
8 Dominus poteſt expellere inquilinum ſi vult domū inhabitare: vel reficere: ſi neceſſitas id expoſcat.
9 Cautela ꝙ conductor non poſſit expelli a domo conducta vel alia re.
10 Neceſſitas nō excuſat illum qui potuit prouidere: ⁊ cui ſtatus rei ⁊ conditio erat nota.
11 Mulier ſi dat dotē viro quem ſciebat male vti ſubſtantia ſua ⁊ vergere ad inopiam nō poterit poſtea petere reſtitutionē dotis illo reſpectu.
12 Neceſſitas ſuperueniens facit recedere a contractu.
13 Colonus ſi non ſoluit per biennium penſionem: an poſſit expelli.
14 Colonus qui male verſatur an poterit propterea expelli.
15 Emphiteota ſi propter penſionem non ſolutam expellitur q tamen fecerat expenſas vtiles ⁊ neceſſarias an poterit eas repellere.
16 Penſio an debeat augeri ſi conductor multum lucratur.
17 Famulo infirmanti non debetur ſalarium niſi pro tēpore quo ſeruiuit.
18 Fructus fundi qui dicantur. Et quando dicantur non recipi. numero. 20
19 Sterilitas afficiens magno incōmodo conductorē ita quod fiat remiſſio: que dicatur.
21 Publicanus emit a cōmuni peruſij pedagium ⁊ omnes fructus ⁊c. vſq; ad decem annos ⁊c. ſi vno anno nihil colligit propter bellum vel aliud impedimentum an fiet ei remiſſio Adde ſimilem caſum nu. 25
22 Pretium ⁊ mercedis quantitas faciunt diſcerni emptorem a conductore.
23 Emens plures res pro pretio. xx. ſol. ſcꝫ. x. pro tali. ⁊ x. p tali ⁊c. an ideo dicetur feciſſe plures venditiones.
24 Pretium verbum quandoq; ponitur pro mercede.
26 Emi fructus futuros in plures annos vno pretio: ⁊ in vno cōtingit ſterilitas: an debeat fieri remiſſio pretij.
27 Emi fructus vnius anni cuius erit periculum mei an venditoris.

PRopter. De ſummat ⁊ prima pars loquitur de cōducente predium
ruſticum pars vero ſcḋa de cōducēte vrbanum.
1 ¶ No. primo. ꝑ ꝙ propter ſterilitatem cōtingētem in re locata ſine vitio rei: ſiue caſu fortuito:
2 eſt penſio minuenda pro rata. ꝑ ⁊ intelligitur prouenire caſu
fortuito: cum id prouenit propter vim maioris cui reſiſti non
pōt: vel ꝑpter vaſtitatē hoſtiū extractio. tranſeuntis p laſci-
uiā vndationis tēpeſtatis incēdij vel annū vel ferax. vt ꝑbant
3 ll. allegate in glo. ¶ Scḋo no. ꝑ ꝙ ad hoc vt ſterilitas releuet
conductorē a ſolutione penſionis ꝑ rata: requirit ꝙ culpā nō
cōmiſerit nā culpa precedens nō excuſat a caſu vt. ſ. de depo.
c. fin. ¶ Tertio no. que ſterilitas releuet conductorē a preſta
tione penſionis. Requiritur eñ quod afficiat cum magno in
cōmodo. nam modicum damnum ferre debet. vt. ff. eo. l. ha-
4 bitatores. ⁊ l. merces. §. ſi vicino. ¶ Quarto no. ꝑ ꝙ pro rata
damni eſt penſionis remiſſio facienda ſicut ergo minuitur cō
modum: ita ⁊ onus occaſione emolumenti proueniens ad qḋ
vide quod not. in. l. plautius. ff. de condi. ⁊ demonſtrationibꝰ
et collige ex hoc ar. quod ſi quis vēdidit vel locauit duas do
mos pro vno pretio vel mercede et alteram preſtare non po-
teſt. tenetur ad alteram et pro illa pretium vel mercedē ſolue-
re quod non credo immo emptor poteſt recedere a contractu
vt. argumē. l. quod autem. ff. de mdic. adiec. ¶ Quinto no. in
5 ver. niſi. ꝑ quod vbertas precedentis vel ſequentis anni debet
a cum anno medio ſterili compenſari.[a] et ex eo quod dicit pre-
cedenti. collige. quod pro vbertate non debet penſio auge-
ri vel ſolui maior. quia iam fuiſſet ſoluta ergo non compenſan
6 da in anno ſequenti. et hoc reuocat hic Joan. and. ꝑ in dubiū
an propter vbertatem nō compenſandā cū ſterilitate augebit
penſio. dic: quod aut vbertas cōtingit diligētia coloni ſterco
rātis forte agrum ⁊ non augebitur. ar. C. de fundi. rei pri. l.

[a] ¶ Cōpēſari Adde. l. ſi vno ꝑ pri. ⁊ ibi alex. q pulcre limitat. ff. loca. pau. de. ꝯſi. iiij. incip. q exceptio res. Idem paul. in. l. ſi ex cōducto §. ſi vis. ff. loca. bal. in l. licet. ix. et x. q. C. e. tit.

ij. ⁊ de omni agro deſer. l. fin. libro. xi. Aut propter bonitatem
terre hoc accidit ⁊ nihil augmentabitur cum dominus boni-
tatis terre ſciens videat locaſſe quāto plus potuit ab initio. ff.
de ac. emptio. l. j. in fin. Aut hec vbertas contingit caſu fortui-
to: et fieret augmentatio penſionis ſicut fieret diminutio pro
pter ſterilitatem. q: ꝯtrariorum eadē eſt diſciplina. vt inſti. de
his que ſunt ſui vel ali. iuris. in princi. ¶ Sexto not. tex. dum
7 dicit remiſſio facienda ex hoc enim datur intelligi ꝑ ꝙ non eſt
penſio ſoluenda in principio temporis: alſ a ſterilitate ſuperue
niente diceret tex. reſtitutio facienda in fin. ergo videtur ꝙ fie
ri debeat ſolutio p hoc verbum remiſſio. ⁊ hoc tenēt hic phi.
⁊ Jn. ⁊ ac. C. eo. l. edem. ⁊ ſpec. e. ti. §. poſtꝙ. verſi. ſed queritur
quando pro hoc facit quia ſemper in promiſſione in dubio ꝙ
minimū eſt debet. ff. de reg. iu. l. ſemper. Item cum quid ꝑmit
titur in diem: vel annum: vel poſt annos certos: ſemp debetur
in fine temporis. ff. de verbo. ob. l. eum qui calēdis. ⁊ l. qui hoc
anno ⁊ l. eum qui certarum. ⁊ idem dicit Jo. an. dicendū videt
in eo qui locat operas ſuas: ſiue ſit medicꝰ: ſiue aduocatus: vel
alius. niſi aliter ſit actum: vel de ꝯſuetudine: vel ꝑpter aliaꝫ in
ſtam cām aliꝰ preſumat: ſm enim q etiam remittit ad ſpec. de ſa
la. §. nunc. de procura. in fi. ⁊. §. ſequit. verſi. ſꝫ qū bart. dicit in
locatione dicēdum eſt: vt tꝫ glo. in dicta. l. edem. Jn opera de
bes aduertere quādoq; dat pecunia pro ſumptibꝰ alijs: ꝙ pro
mercede laboris. vt pecunia que dat legatis vl quibuſdā alijs
⁊ illa debet ſolui in initio. vt. l. legatum. §. j. ff. de lega. ⁊. l. ſi ve-
ro non rūdi. §. j. ff. mandati. qñq; debet pecunia pro mercede
⁊ hic aduertēdum. primo qḋ veroſimile eſt: puta ſi eſſet talis
qui non poſſet operas exhibere: niſi pecunia ſolueret ſibi tunc
videt actum ꝙ in initio ſoluetur vel in menſes ſingulos: vel ſi
eſt appoſitum aliquod pactum: per quod poteſt colligi ꝙ ſol
uatur in factum. vt. l. opꝰ ꝙ in aduerſis. ff. loca. Inſpiciamꝰ er-
go veroſimile: vbi vero de veroſimili nō apparet in obligatio
nibꝰ que deſcendūt ex ꝯtractu. dic ſalarium deberi in fine tem
poris: lꝫ cedat dies in initio vt no. in. d. l. eadeꝫ. C. e. Jn his ve
ro que debent ex diſpoſitione legis ſi quidē eſt vnum ſalariuꝫ
conſtitutum debet in initio. vt. l. j. §. diuus. ff. de va. ⁊ extraor.
cog. ſi vero eſſet ꝯſtitutum annuū: tūc debet in pricipio cuiuſli
bet anni vt. l. poſt duos. ff. de aduo. di. iudi. ⁊ ita no. in dicto. §.
8 diuus. ¶ Septimo no. in verſi. verū ꝑ ꝙ dñs pōt expellere in-
quilinū ſi vult domuꝫ inhabitare vel reficere: ſi neceſſitas id ex
poſcat ex quo argue: ꝙ alſ nō videt ꝙ poſſit. ⁊ ſic poſſit ſibi re
ſiſtere inquilinꝰ. ar. ad hoc. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. colonꝰ. ⁊ hoc credo
verū. q: licet colonꝰ vel inquilinus nullum habeat ius in re: tñ
quia occaſione rei ꝯducte habet domū obligataꝫ ad intereſſe:
poterit reꝫ ꝯductā licite retinere. vt. l. ſi nō ſortē. §. ſi centum. ff.
de condi. indeb. ⁊ dixi. ſ. depo. c. ſi. ⁊ hoc tenet glo. C. e. l. edem.
9 alibi tamē dicit. l. ꝙ dñs tenet ad intereſſe. vt. l. inſulā. ff. e. ꝑ cau
tela tñ eſt. ꝙ ꝯductor pro ſuo intereſſe velit reꝫ ſibi locatā obli
gatam eſſe: tūc enim cum poſſideat non poterit a domino vel
ab eo cui venderet: vel legaret rem. illa expelli. qḋ alſ poſſet q:
emptor non tenet ſtare colono. quod dic: vt. l. emptor. C. e. per
cy. ⁊ not. bar. in. l. qui fundum. ff. eo. ¶ Octauo no. tex. ibi: que
10 tamen non imminebat ⁊c. ꝑ ꝙ neceſſitas non excuſat illuꝫ: qui
potuit prouidere: ⁊ cui ſtatus rei ⁊ ꝯditio erat nota. facit ad. q
quidam contraxerit cum homine parum diuite: ⁊ quotidie la-
bente facultatibus: vult poſtea facere cum capi tāꝙ fugitiuū
certe poſtꝙ ꝯditio hominis erat a principio ſibi nota: hoc di-
cere nō poteſt. nec iſto reſpectu euꝫ facere detineri. ad hoc opti
me. ff. vt in poſ. le. l. is a quo. §. fin. cum. l. ſe. ⁊. l. ſi creditor. et ibi
11 barto. ff. de his que in frau. credi. Item facit ad. q. ꝑ ꝙ ſi muli-
er dat dotem viro queꝫ ſciebat male vti ſubſtātia ſua et vgere
ad inopiam: non poſſit poſtea petere reſtitutionē dotis illo re
ſpectu. ar. etiam ad hoc. C. de ſpon. l. fin. contrarium tꝫ barto.
12 in. l. ſi conſtante. ff. ſo. ma. Et collige etiam ex hoc text. ꝑ ꝙ ne-
ceſſitas ſuperueniens facit recedere a cōtractu: ex quo erat do
minium tranſlatum in ſi. dixi ꝙ ſi procurator meꝰ incepit eſſe
prodigus: ⁊ malorum morum videor tacite reuocaſſe manda
tum. vt. l. ſi cum corneliꝰ. ff. de ſolu. per hunc etiam tex. dico. ꝙ
ſi locatori erat nota peruerſa conuerſio conductoris nō poſſit
13 eum repellere hoc pretextu. ¶ Nono not. ꝑ ꝙ ſi colonus non
ſoluit per biennium pēſionem poteſt expelli: qḋ intelligit Jo.
an. de ꝯductore ad modicū tpus. talis eñ ſi expellit nō poteſt
ſe pretēdere ſpoliatuꝫ. q: non poſſidet ideo ꝑpria auctoritate
dñs pōt euꝫ repellere: ſecꝰ in colono ꝑpetuo: vl qui cōdux. ad
non modicū tpus. tales eñ poſſidēt: ⁊ hñt vtile dñiuꝫ. vt. l. ij. ff
ſi ager vec. pe. C. de fun. pa. l. iubemus. Ideo nō poſſunt vi ex-
pelli quod eſt verum: niſi in vltimo caſu hūꝰ. c. Et circa hoc an
per biēnium nō ſoluendo poſſit quis expelli. diſtingue. aut lo
quimur in emphiteota. aut ſimplici colono. primo caſu aut eſt
emphiteota.

emphiteota priuati:aut eccleſie.ſi priuati requiritur ceſſatio
per triennium.vt.l.ij.C.de iure emphiteotico ſi eccleſie tūc ſuf
ficit ceſſatio per biennium.vt hic.ꝛ.ſ.c. proximo.ꝛ. C.de ſacro
ſanc.eccle.auct.qui res iam dictas. Secundo caſu quando eſt
ſimplex colonus.ꝛ tunc aut fuit expreſſe actum de nō expellē
do.ꝛ requiritur ceſſatio bienij vt.l. quero.§. inter locatorē.ff.
eo.aut hoc nō fuit actum:ꝛ tunc cum ceſſat in ſolutione:debi
to tempore expelli poterit.vt. C. eo.l.edem. ꝛ hec vera in em
phiteota ꝛ colono.quid in illo qui ratione rei tenetur ſoluere
cenſum vel tributum:an ſi nō ſoluat cadat a iure ſuo.dic vt.ſ.
14 de rei.do.conſti.vbi tex.ꝛ glo. ¶ Decimo no.†quod ille qui
male verſatur poteſt expelli quid ſi nō male:ſed inboneſte. qꝛ
retinet meretrices:an poſſit expelli.cy.quod ſic ſi ex hac inho
neſtate generatur preiudicium locatori:vel rei.ff.eo.l.ea lege.
§.vltimo.ꝛ hoc no.cy.C.eodē.l.edem. ꝛ hoc caſu licet expella
tur tenetur ſoluere penſionem totius temporis:ſed ſi expelli
tur quia male verſatur in ea:retinēdo forte porcos in ſolario
tunc pro rata ſoluere debet.ꝛ ita no.hic Joā.and.in ſin.remit
15 tit ad ſpec.eo.ti.§.poſtq̄ ver.ſed nūquid vbi latius.aduerte†
pono quod propter penſionem nō ſolutam expellitur emphi
teota:vel conductor de fundo: qui fecerat in eo expenſas vti
les ꝛ neceſſarias an poterit eas repetere. videtur quod nō in
auct.de ali.ꝛ emphi .§. ſi vero quis.dicit barto.quod ſimplex
colonus poterit repetere.vt.l.colonus.ff.eo. emphiteota ve
ro ſiue ſit emphiteota eccleſie:ſiue alterius nō poterit repete
re ſuas meliorationes.l.ij.C. de iure emphi. ratio poteſt eſſe.
quia emphiteota minorem penſionē ſoluit: ꝛ ideo conſueuit
apponi in inſtrumento.quod dat talem rem in emphiteoſim
meliorandā non deteriorandā. Jta not. in dicta .l. colonus.

Oppōit in contrariū.

¶ Opponitur:dicitur hic:qđ debet fieri remiſſio per ſterili
tatem.Sed contra de.l.licet.C.eo.ſo.vt in gloſſ.j.que dicit.ꝙ
iſte tex.tradit regulam.que fallit ſi aliter actū ſit.vt in contra
rio.ꝛ.l.ſi quis fundum.ff.eo.Jtem fallit ſi culpa conductoris
hoc accidit.vt in.j.c.Jtem ſi colonus culturam deſeruit. vt.l.
ex conducto.§.ſin.ff.eodem Jtem ſi vbertas vnius anni po
teſt cum ſterilitate alterius compenſari.vt hic.ꝛ hec regula et
exceptionis locum habent.cum colonus allegat fructuū ſte
rilitatem.quia tunc illius anni debet fieri remiſſio:exceptis ꝑ
dictis caſibus.quandoqꝫ colonus allegat fundi caſmoſitates
quia caſmote periit.ꝛ tūc idē.quia debet fieri remiſſio pro ra
ta.vt.l.ex conducto.§.penul.ff.eo.quandoqꝫ colonus allegat
fructuum vilitatem.puta dicit colonus:fructus bene ſunt col
lecti:ſed ſunt multum viles:tunc non debet fieri remiſſio.vt di
cta.l.ex conducto.§.j.quandoqꝫ colonus allegat fructuū pau
citatem:ſeu exiguitatem.puta quia bene ſunt recollecti fruct⁹
aliqui:etiam vltra expenſas.ꝛ tunc videtur quod non debeat
ſibi fieri remiſſio.vt.l.ſi vno.§.cum quidem.ff.eo. Quandoqꝫ
colonus allegat dānum in fructibus poſt perceptis quia fue
runt ſibi accepti vi hoſtium:vel predonum.ꝛ tunc non debet ſi
bi fieri remiſſio.quia eo ipſo quod fructus fuerunt recollecti:
contractus fuit perfectus † ex parte locatoris impletus vnde
dānū poſtea contingens:debet eſſe conductoris. ꝛ hec diſtin
16 ctio habet locum ex parte locatoris.†ſed ex parte conducto
ris ſi forte multum lucratur:an debeat penſio augeri.dic bre
uiter.quod aut lucratur multum colonus:nō ex eo ꝙ fructus
recolligantur vltra ſolitum:ſed ex eo ꝙ multū plus fructus
valent vt anno preterito peruſij valuit mina grani.v.florenos
ꝛ tunc non augetur penſio propter illā cariſtiam:ſicut nō mi
nueretur propter vilitatē. quia eadē debet eſſe lucri ꝛ damni
rō. Si vero multū lucratur propter fructuum exuberantiam
ꝛ tunc aut propter diligentiam coloni ꝛ nō augetur: aut non
propter diligentiam:ſed caſu vt locaui tibi molendinū:modo
multa alia ſunt deſtructa impetu aquarum.ita ꝙ in duplū lu
craris:tūc debet fieri augmentum penſionis. Jta diſtinguit
bar.in.l.ſi merces.§.vis maior.ff.eo.¶ Scđo opponitur vide
tur ꝙ locator nō teneat de caſu fortuito in fructibus cōtingē
te:ſicut in ceteris bone fidei cōtractibus nō tenet quis de ca
ſu fortuito cōtrahēti ſecū.vt.l.que fortuitis. C. de pig.ac. ſo.
ex caſu fortuito nō tenet locator ad totale intereſſe ꝯductoris
ſed ad illud quod ipſe debet cōſequi. ſcꝫ remittere pēſionē ꝑ
rata.¶ Tertio op.venditor re perempta poſt vēditionē perfe
ctā nō tenet reddere ꝑtiū.ſed omne periculū poſt cōtingēs ꝑ
tinet ad emptorē.vt.l.neceſſario.ff.de peri.ꝛ cōmo. rei vē. er
go nec locator tenet reddere:vel remittere mercedē: cum eiſ
dē regulis regularetur emptio:ꝛ locatio.vt.ff. eo. l.j. ſo.dicit
glo.in.l.ex conducto.§.cum quidam.ff.eo.ali.l.ſi vno ꝙ aliud
eſt in venditore qui certat de damno vitando:vt ibi.nam ſi nō
haberet pretium in totum careret re vendita ꝛ pretio aliud in
locatore qui certat de lucro.hanc etiam rationem ponit goff.
hic eo.c.Sed hec ratio non placet. pone enī ꝙ res locata eſt
perempta:certe ita certat de dāno vitando:ſicut vēdicet ꝛ ta
men eſſet remiſſio facienda.Aliam rationem aſſignat cyn. C.
eo.l.cum quidam quam etiam barto.reprobat ꝛ reddit aliam
rationem dicit enī.qđ periculum interitus ſpectat ad empto
rem:qñ venditur res:que eſt in rerum natura. Jta loquit to
tus titu.de peri.ꝛ cōmo.rei ven.C.ꝛ.ff. Sed ſi venderem tibi.
xx.corbes frumenti:que naſcentur in tali fundo:ꝛ nō naſcerē
tur niſi.x.fieret remiſſio pretij pro rata.vt.l.ſi debito.ff. de cō
trahen.empti.ita in propoſito locator qui locat operas: tene
tur ad operas futuras:que non ſunt in rerum natura. Jtē il
le qui locauit rem:tenetur ad patiētiā pro toto tempore que
patientia non eſt:anteq̄ veniat tempus: merito cū caſus eue
nerit quo opere preſtari nō poſſunt:ſit remiſſio pro rata:ſicut
in emptione.ꝛ venditione cum eiſdem regulis procedant iſti
17 duo contractus.vt dictum eſt Et ex hoc habes.† ꝙ ſi famul⁹
a tuus infirmatus ᵃeſt non debes ei dare ſalarium:niſi pro tem
pore quo ſeruiuit quidquid dicat glo.in.l.arboribus.§.de il
lo.ff.de vſufruc.ꝛ ita dicit barto.in dicto.§.item cū quidē vbi
quid iuris ſi ille qui tenetur aliquid facere pro mercede ex di
ſpoſitione legis:vel vltima volūtate:ꝛ caſu impediatur.an de
bet habere ſalariū pro toto tempore:vel pro rata. dic per eū
vt.l.j.§.diuus.de va. extra ordi.cog.ꝛ quid iuris ſi ex contra
ctu innominato quis tenetur dare : vel facere l caſu fortuito
impediat.qđ dic.vt.l.ſi pecuniā.ff.de ꝯdi.ob.tur.cauſam.ꝛ vi
de in vltimis voluntatibus de impedito implere cōdi.vt.l.in
teſtamento.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.j.C.de condi. inſti. ¶ Sed
hic incidenter queritur anno preterito Jubilei. Mcccix.qui
dā de eugubio credens inde tranſire romipetas multas do
mos conduxit pro hoſpitio retinendo: ꝛ habitatione ꝑpter
guerras nullus inde tranſiuit.quero an debeat ſibi fieri remiſ
ſio mercedis videtur ꝙ nō.qꝛ fructuum paucitas nō inducit
remiſſionē mercedis vt dicto.§.cū quidā. Sed ex illa domo ꝑ
cipitur fructus.qꝛ poteſt habitare ipſe: ꝛ familia ſua ꝛ cōmo
dius q̄ ſi tranſiſſent romipete. Jn contrarium facit .l. cum
18 in plures.ff.eo.quid dicendū bar.dicit.† ꝙ fructus fundi dicū
tur non ſolū illi:qui ex fundo:ſed illi qui fundi occaſione pro
ueniunt.puta capiebantur ibi fere:aues:ꝛ ſimilia.vt.l. item ſi
fundi.§.aucupationis.ff.de vſufruc.dicit ergo.ꝙ aut ille qui
conduxit domū:conduxit eā cauſa ſue habitationis: licet co
gitaret ibi etiā alios hoſpitare:ꝛ tūc qꝛ inter eum ꝛ dn̄m fuit
ſolum cogitatum de habitatione:nō debet fieri remiſſio mer
cedis.vt.ff.e.l.habitat res.aut fuit facta locatio ad tenēdū ibi
hoſpitium.ꝛ ſic fuit cogitatū de fructu qui percipitur ex illo:
ꝛ tūc debet fieri remiſſio mercedis quaſi ſuperuenerit ſterili
tas cum nullū fructū conductor percipiat magis enī deberet ex
pendere in lectis famulis:ꝛ fulcimentis:que ſunt ad hoſpitiū
neceſſaria:q̄ ſit cōmoditas.ideo dꝫ ſibi fieri remiſſio.vt.l.ſi in
lege.§.j.ff.eo. Aut de hoc dubitat: ꝛ tūc ex qualitate domus
ꝛ perſone cōductoris dꝫ hoc iudicari ꝛ preſumi.nā ſi erat ho
ſpitator:ꝛ cōduxit magnā domū:ꝑſumendū eſt ꝑ hoſpitio.et
debet fieri remiſſio.vt predictū eſt.alias ſecus ꝛ hoc not. bar.
in.l.cum in plures.ff.eo. ¶ Quarto opponitur ꝛ videt quod
fructuum ſterilitas nō excuſet cōductorem quominus tenea
tur de penſione integre ſatiſfacere.vt no.in dicto.§. cum qui
dam ſo.quandoqꝫ quis locat fundum:vel domū : et loquitur
iſte tex.quandoqꝫ quis locat operas ſuas tm̄:quādoqꝫ rē: qñ
qꝫ rem ꝛ operam:ꝛ in ſingulis iſtis mēbris quid iuris ſit: ſi ca
ſus contingit in perſona conductoris:vel locatoris diſtingue
plene:vt no.in dicto.§.cum quidam. et barto. etiam plene in
l.j.§.diuus.ff.de var. ꝛ extra ordi. cognitioni. vbi quid iuris
in poteſtate:aſſeſſore: aduocato: doctore:ꝛ aliis: quis in me
dio temporis:vel alter ante finem temporis quo cōducti ſunt
deceſſerunt:vel aliter ſunt impediti officium vel lecturam ex
ercere debeant habere totum ſalarium: vel pro rata tempo
ris:quo ſeruiuerunt.dic:vt ibi plene per eū.ꝛ.l. menia. de an.
le.¶ Quero primo.†quando dicatur ſterilitas afficiens ma
19 gno incommodo conductorem:ita quod fiat remiſſio Joan.
and.tangit hic quidam dicunt.quando nō recolligitur ſemē.
vt dicta.l.ſi vno.§.ſin.et hoc in gloſſ.prima. Alij dicunt ſtan
dum eſſe opi.vulgi. Jaco.de Ra.vt refert cynus.C.eo.l. licet
dicit.quod tunc videtur ſterilitas:quando cōductor eſt dece
ptus vltra dimidiam iuſti pretij.ar.l.ij.C.de reſcin.vendi.pro
dicta opi.videtur caſus in.l.ſi merces.§. vis maior. ff. eo. vbi
dicitur intolerabile ꝛc.tunc enim poteſt dici intolerabile: vel
magno incōmodo officī:quando vltra dimidiam iuſti pretij
eſt deceptus.Sed hoc videt contra caſū .§. cum quidē ſupra
alleg.vbi fructuū paucitas nō inducit remiſſionē mercedis.
dicit ergo bar.in dicto.§.vis maior quod quādo fructus fun

ᵃ ¶ Famul⁹ infirmatus ē. Vidē bar. in.l. diē ſun cto.ff. de aſ ſeſſo.l.c.cō ſuetudinē. §.q vo.de cleri.nō re ſidē.gl.do cto. ꝛ ſlon.ī l. arborib⁹. §.de illo.ff. de vſuf.bal. in.l.ſi. ad ſi. de cōdi. in ſer.bar. l. l. operꝭ.ff.de vſufruc. le. in.l. ſi vno. §.itē cū q dā.ff. loca.

Ponit queſtiones.

di venduntur:et non naſcuntur:pretiū nō debetur vt.l.nec em
ptio.de contrahen.emptio.ita in propoſito: ille qui conducit
fundum ſub certa pecunia:quodam modo videtur emere fru
ctus.ideo quando fructus nō percipiūtur:non deberet pen
20 ſio ¶ tunc aūt dicuntur fructus nō recipi qñ nihil ſupeſt dedu
cta impenſa. vt.l.fructus.ff.ſo.ma.⁊ tūc dicitur ſterilitas.quia
nihil percipitur.ita loquitur exemplum.l.ex conducto.§.fina.
et.l.ſi vno.§.fin.ff.e.⁊ iſtud eſt damnum intolerabile.de quo lo
quitur.§.vis maior.vbi hec not.Barto.¶ Secūdo quero de
21 queſtione:quam Barto.diſputauit ¶ publican⁹ quidam emit
a communi peruſij pedagium:⁊ omnes fructus:prouent⁹:et
redditus:qui percipientur.⁊ percipi potuerunt per ipſum pu
blicanum ex dicto pedagio.⁊ ex quibuſdam edificijs ⁊ molē
dinis:vſq; ad.x. annos ⁊ non vltra.pro pretio mille librarum
ſoluendarum quolibet anno:prout cedit capit pro rata con
tingit q vno anno propter guerram ex dicto pedagio nil eſt
perceptum ⁊ propter inſolitam abundantiam aquarum dicta
molendina ſunt deſtructa:nec poſſunt refici ſine magna impē
ſa.vnde ex eis ſimiliter nil eſt perceptū queritur an pro dicto
anno debeat ſibi fieri remiſſio pretij:vel non.⁊ videtur primo
q non.quia poſt emptionem perfectam pertinet pẽriculū ad
emptorem.vt.l.neceſſario.de pericu.⁊ commo.rei ven.ſecun
do probatur ex natura rei empte.ſcilicet vſuſfruc.pedagij:qđ
eſt percipere a tranſeuntibus.vt.l.j.ff.de publi.vnde ſicut ſi vē
do nomen vel hereditatis periculum eſt emptoris etiā ſi nihil
percipitur.vt.l.ſi nomen.⁊.l.cum hereditas.cum ſi.ff.de here.
⁊ ac.ven.Ita videtur hic dicendum.Item videtur hic empta
ſpes:ſiue alea:vel futurus euentus:quo caſu ſi nihil percipi
tur periculum eſt emptoris.vt.l.ſi iactum.de acti.empt.¶ Ter
tio hic probatur quia emi ad non modicum tempus ⁊ ſic domi
nium vtile tranſlatum eſt.vt.l.ij.ſi ager vec.ergo periculū fru
ctuum percipiendorum ad eum ſpectat.In contrarium proba
¶ Arguit ad partem cōtrariam.
tur:primo ex natura contractus locationis vbi fit diminutio
propter ſterilitatem vt in iſto capitulo.cum ſi.⁊ q ſit locatio.
patet quia hoc pretium debet ſolui ānuatim:non ſemel ergo
eſt locatio.vt not.in.l.j.C.de iu. emphi.preterea poſito: quod
eſſet emptio:tamen quia emuntur fructus futuri.fructib⁹ non
natis non eſt emptio.de contrahend.empt.⁊ patet q iſta em
ptio fuit contracta ſub conditione.quia dictum fuit qui naſcē
tur ⁊ percipi poterunt.que verba ſonant in ↄditione. vt.l.ſti
chum qui meus erit.de leg.j.ergo fructibus non natis nihil
emptum videtur.vt.l.debitor.§. veroſimile. de contrahend.
emp.preterea hoc probat ratio:que inducitur ad ꝓbadū qua
re in emptione re perempta periculum eſt emptoris. et in lo
catione fructibus non perceptis eſt periculū locatoris. quia
fit remiſſio vt hic dicit glo.quia venditor certat de dāno. eſſet
enim in damno:ſi non haberet pretiū re perempta.ſ; locator
certat de lucro:cum nil de ſuo amiſerit.vt notat.in.l.quero.§.
Item cum quidā.⁊ roff.in tit.de acti.ex lo.in fine. Sed in illo
contractu(eſt eadem ratio ergo ⁊c.) quid dicendum Barto.
ipſe ad cognoſcendum contractum emptionis a cōtractu lo
cationis ⁊ conductionis notabiliter ſic diſtinguit aliquando
agitur vt pro certo pretio aliquid tradatur.⁊ transferatur do
minium:tunc conſtat q eſt emptio.vt.l.conuenit. ⁊ de contra
hen.empt.⁊ ſic loquitur totus iſte titulus.C.⁊.ff. Idem ſi agi
tur vt transferatur aliquod ius puta vſuſfru.vel ſeruitutes.vt
l.cum manu ſata.§.j.ff.de contrahen.empt. ⁊ de peri. ⁊ cōmo.
rei ven.l.neceſſario.§.fin.aliquando agitur vt ille qui pecuniā
recipit nullum ius in alium transferat:ſed tantum q aliquid
faciat:vel operetur.⁊ tunc eſt locatio:⁊ conductio vt.l.cum vē
derem.et.l.item ſi pretio.ff.loca.et iſto caſu non refert vtrū
vnum pretium conſtituatur pro toto tempore:et ſemel tantū
ſoluatur:vel ſingulis annis:vel menſibus.vt.ff.de vſufruct.l.
qui operas.⁊.ff.de fur.l.ſi ſeruus.§.locaui.aut cōuenit.vt ille
qui pecuniam recipit:aliquid miſſum faciat.⁊ de hoc eſt aliqd
quod conſiſtat in dando et faciendo miſſum.Et hic eſt aduer
tendum aut datio ſeu rei tranſlatio venit principaliter fieri au
tem venit per quandam contumaciam:et erit emptio.vt.ff.e.
l.ij.§.ij.⁊ inſti.loca.§.item queritur.ibi enim principaliter agi
tur:artifex dat anulos certe forme.quod autem ipſe faciat eſt
ex quadam conſequētia.ſ.quia alias dare non poteſt. aut fieri
venit principaliter:dari autem venit ex quadam conſequētia.
vt quia edificat in alieno:et erit locatio.vt.ff.eadē.l.item ſi in
pacto.§.inſulam. Aliquando dubitatur:quod iſtorum princi
paliter veniat.⁊ iſte eſt caſus noſtre queſtionis.nam poteſt eſſe
q principaliter venit tranſlatio iuris vſuſfru.patiētia que eſt
facti veniat in conſequētiam. vt.l.iij.§.dare.ff.de vſufruc.et ſic
fructus faceret ſuos tanq̄ fructuarius:et erit emptio. Item
poteſt intelligi econuerſo.quod patientia veniat principaliter:
fructus autem iſtos faciat ſuos ex quadam cōſequētia.ſcilicet
quia domini volūtate perciperet.nō enim aliquo ſuo iure qđ
habuerit in re.vt in ſimplici colono.cui dominus tenet ad pa
tientiam.vt.l.ex conducto.in princip.⁊.l.ſi merces.§.qui fun
dum.ff.eod.et ſic eſt dubium.an ſit emptio vel locatio. et iſto
22 caſu gloſſ.ſingularis dat doctrinam:¶ ſcilicet quia pretium et
mercedis quantitas facit diſcerni emptorē a cōductore.vt no.
ff.de ſuperfi.l.j.§.j.in glo ſuper verbo agendo vult dicere qđ
pretium eſt vnum ⁊ certū mercedes nō cū; p ſingulos annos
ſoluntur Ita not.C.de iure emphi.l.j.⁊ quod ibi tenent doct.
Si ergo eſſet vnum pretium conſtitutum quod nō ſolueretur
annuatim ſoluendo:dico quod eſt locatio: ⁊ conductio. et ſic
debet fieri remiſſio:ſicut in locatione. hoc reſpectu ſpec. dum
ponit formā contractus venditionis fructuū ſe refert ad vnū
pretium tantum.ſed cum ponit formā locationis ponit mer
cedem annuā.vt in ſpec.de emp.⁊ ven.§.j.ver. ſi aūt vſuf. ⁊ de
loca.§.j.⁊ in prima ⁊ ſcđa forma preterea.poſito dicit ipſe qđ
inherendo verbis contractus cum dicit:emit ⁊ pretiū ⁊c.vel
les dicere quod ſit emptio:tamen remiſſio fieri deberet. nam
certum eſt.quod ſuperficies transfertur in alium:vel per loca
tionē vel per venditionem.vt.l.j.§.j.de ſuperfi.⁊ tamen ſi ſup
ficiarius ſuperficie non poteſt vti:fit remiſſio eius: quod an
nuatim eſt ſoluendum.vt.l.inter quos.§.annū.⁊ ibi not.ff. de
dam.infec.nam etiam in contractu innominato vbi aliqd an
nuum eſt ſoluendū:fit remiſſio.ſicut in locatione.vt.l.licet.C.
eo.⁊ eſt caſus ⁊ gloſſ.in.l.excepto.eo.titu. patet hoc etiam in
tributis:que annuatim ſoluuntur:in quibus ſi fructus perci
pi non poſſunt:nō debentur.vt.ff.de cen.l.formā.§.illam ſimi
le in emphiteoſi.vt not.ey.in.l.j.in fin.C.de iure emphi. et di
cam.j.c.proximo. Non ob.quod fuit vnum pretium conſtitu
tum:ſed diuiſa ſolutio per tempora.q: talis inſpectio locū ha
bet in legatis:⁊ alijs obligationibus ſimplicibus. ſed in obli
gationib⁹ reſpectiuis vnitas pretij nō inſpicitur: ſi ſunt habi
tus reſpectus ad ſingula:vt ecce ſi plures res emuntur vno ꝑ
23 tio:dicatur vna emptio.¶ Sed pone quod emo plures res pro
ꝑtio.xx.ſolidoꝝ ſcilicet.x. pro tali ⁊.x.pro tali ⁊c.certe dicunt plu
res venditiones.vt.ff.de edi.edic.l.ediles.circa ſi. in glo. que
incipit merito.quam tene menti. ⁊ ita eſt in queſtione noſtra
vt patet ex themate.Nō ob.quod vſi ſunt verbo emit ⁊ vendit
⁊ verbo pretio.nam verbum emere ponitur pro cōducere.C.
loca l.hi qui.⁊.ff.co.l.qui inſulā.§.qui edē.⁊.l.cum te.§. fin.⁊
24 l.ceſar.de publica.⁊ hoc ponit goffre.in ſumma de loca.§.j.¶
Item ⁊ verbum pretium quandoq; ponitur pro mercede. vt
no.per azo.in ſumma loca.§.j.⁊ probatur in dicto.§. qui edē.
licet proprie hoc nomē pretium congruat ſoli contractui em
ptionis:⁊ venditionis.vt no.C.de predijs curi.l.ſi. Conclude
ergo quod debeat fieri remiſſio cum ex pluralitate annorū et
diuiſionis pretij per tempora:ſit cenſenda locatio:⁊ cōductio
25 ¶ Sed pone:quod vnū ſit pretium cōſtitutū verbi gratia emi
pedagiū.ſ. quinq; annos ſiue.x.pro mille contingit quod in
vno anno propter guerram nil eſt perceptum. an debeat mi
hi fieri excomputatio pretij:vel ſi ſolutū eſt poſſit repeti pro
illo anno ſterili barto.late diſputat in.l.licitatio.§. qui magi
mos.ff.de publi.et concludit:quod non.quia quandoq; per
ceptio vel percipiendi commoditas emitur:videtur emi alea
ſiue ſpes:ſiue futurus euentus.vt.l.ſi iactū de actio. emptio.
dicit tamen ſollicite aduertendum. quia hoc eſt verum quan
doq; guerra non infertur locatori:vel ſibi non infertur: ſ; eſt
a longo.ita quod mercantie non habēt tranſitum. Si eñ do
minus vel ciuitas que locauit:faceret alteri guerram: vel ſibi
fieret iniuſte:eſſet remiſſio facienda.et deberet fieri excōputa
tio pretij.non ob.l.fin.de actio.empti.quia illa violentia non a
inferatur propter inimicitias venditionis : alias ſecus. vt. l.ſi
merces.§.culpe.ff.co.et ſolu.matri.l.per. ⁊ iſta habent locum
26 in pedagijs.¶ Sed nunquid idem eſt ſi emi fructus futuros.
a *in plures annos vno pretio et in vno contingit ſterilitas:an
debeat fieri remiſſio pretij diſtingue.quādoq; quis emit vſuſ
fructus:et hoc conſtat ⁊ omne damnum pertinet ad eum: niſi
culpa domini accideret.vt .l.neceſſario .§. quod ſi pendente.
ff. de periculo.et commodo rei vendite quandoq; quis emit
perceptionē fructuum:et tunc videtur emere ſpem:ſiue aleā.
et idem:vt dicta.l.ſi iactum quandoq; quis emit fructus futu
ros plurium annorum.et hic eſt aduertendum aut enim quis
emit certam quantitatem fructuum:vt centum corbes ex tali
fundo:tunc ſi minus naſcatur: catenus fit remiſſio pretij: vel
expectatur.quod iterū naſcatur.vt.l.ſi debitor .§. veroſimile.
de contrahen.emptione.et de verborum oblig.l.inter ſtipu.
§.ſacra.vbi plene per barto.Aliquando quis emit fructus a
licuius fundi per tempora ſimpliciter quantitate non adiecta
tunc ſiquidem

a ¶ Fructus futuros.emi tales fruct⁹ poſſint emi ſoluēdo pretiū tpe contractus ſine reatu vide Inno.in.c. in ciuitate de vſu.pau. de caſt.cōſi. xix. bald.in rubrica. C. de vſuris.

tunc ſi quidem ipſi fructus ſunt percipiendi ab ipſo emptore: ad eum tranſit cultura: et cura. et tunc ius uſufructus. videtur emptum. vt.l.cum ita.de uſufructu lega.et.l.ſi quis ita.ff. de uſufructu.⁊.ff.uſufructus quemadmo.ca.l.idem eſt. et ibi no. Si vero fructus ſunt percipiendi ab ipſo vēditore: et tradendi emptori: tunc ius uſufruc.nō videtur vēditū vt.l.fundi trebatiani de uſufruc.le.⁊ no.in dicta.l.ſi quis ita. ⁊ hoc caſu verba contractus ſunt inſpicienda.nam quādoq; dicitur.vendo fructus naſcituros: vel qui naſcentur. tunc fructibus vno anno nō natis: pro illo anno non videtur perfecta emptio. vt dicta.l.nec emptio.de contrahen.emp.⁊ debet fieri remiſſio ꝑ tāi pro rata illius anni.quādoq; dicitur ſi qui fructus naſcentur: ſunt tibi venditi: vel vendo fructus ſi quos percipi contingeret vel ſimilia verba.tunc ipſum incertum: alea: ſiue ſpes videtur empta.ff.de here. vel ac. ven.l. quod ſi in venditione. et l.ſe.Aliquādo verba contractus ſunt dubia: nec ex eis apparet verū fructus ſunt percipiendi ab emptore: vel venditore vt quia ſimpliciter dicit vēdo tibi fructus tūc ſi pars ſine quota fructuum venditur ab ipſo vēditore eſt ſienda perceptio.vt.l. ſi defun.§.ſi.de uſufruc.Si vero omnes fructus ſunt venditi: tūc ab ipſo emptore.⁊ preſumitur venditus uſufructus vt.l.cū

27 ita.de uſufr.⁊.l.ſi quis ita.de uſufruc. ¶ Ulterius.Tquero ſi emo fructus anni cuius erit periculū. Rñdeo ſi qdē emo fructus pendentes: ⁊ periculum eſt meū niſi aliud cōuenit.vt.l.ſiſtulas.§.ſi.de cōtrahen.emp.⁊ de act.emp.l.q pendē. Si vero emo fructus futuros: vñ ad me tranſit cultura: ⁊ cura: tūc ex annua preſtatione nō poteſt colligi preſumptio locationis.vt dixi.§.vnde dicit bar.ſtandum verbis. vt ſi dicat: emo ſit emptio: ⁊ iudicetur ſm noſtram emptionē vbi dico loco ſit locatio.vt probatur.ff.de dona.l.qui ſagum. Iſta ſunt que ex dictis bar.in dicto.§.qui maximos.⁊ in illa diſputatione publicatus ⁊c.in ſummā redegi: que ſi diffuſius, ius videre reperies in eiſdem locis ⁊c. ¶ Querit ipſe vltimo in dicto.§.qui maximos.ſi quis emit fructus molēdini vel alterius edificij indigentis refectione ⁊ magna impenſa propter qð fructus interim nō percipiūtur: cuius ſit periculo: ⁊ ad quē ꝑtinet illa refectio.dic: vt ibi plene: ⁊ predicta pro pleniori intelligētia bene not.per alios hic nō tacta ſine quibus ⁊ cū his ſolū q̄ doct. tangunt parū intelligeres hoc.c.

1 ¶ Nuntiatio ⁊ requiſitio debet fieri eccleſie.
2 Dominus ſi dixit ſtatim ſe velle emere: nō tenet vlterius emphiteota ipſum expectare.
3 Iudex poteſt ad vlteriora procedere finita dilatione ab eo cōceſſa.
4 A dictio denotat ſeparationem.
5 Terminus ſi ſtatutus eſt alicui vt declaret animū ſuum: et in termino nihil dicit habetur pro repudiāte: ſiue recuſante.
6 Emphiteota pōt ius ſuum ⁊ meliorationes alij vendere.
7 Contumacia dñi in nō reſpondēdo tribuit facultatem emphiteote vendendi: ſed nō perſonis prohibitis.
8 Pena eadem iudicatur vendere irrequiſito dño vel ceſſare in ſolutione canonis per biennium.
9 Dies ſtatuta a lege interpellat pro homine.
10 Emphiteota ſi agit cōtra tertiū pro re emphiteotica contra tertium.an poterit tertius ei obijcere ꝙ ceciderit propter canonem non ſolutum.
11 Contractus emphiteoſis in quo differat a cōtractu locatiōis ⁊ conductionis ⁊ emptionis ⁊ venditionis: ⁊ quare fuerit introductus.
12 Emphiteota an poſſit donare rem quam tenet in emphiteoſim.
13 Perſone que ſunt que prohibentur emere rem emphiteoticam.
14 Tempus quantum detur ad purgandam moram.
15 Dominus an poſſit expellere emphiteotā ceſſantē ſoluere canonē propria authoritate Et eo eiecto an poterit petere penſionem preteritorum annorum nu. 18
16 Creditor ex pacto an poſſit ingredi rem ſibi obligatam propria authoritate.
17 Emphiteota ſi ceſſauit ſoluere canonem infra tēpus: ſed dominus recepit cum poſtea ſua ſponte: an a modo poterit eum expellere.
19 Res emphiteotica ſi perit in totū vel in parte: an debebit fieri diminutio canonis.
20 Diminutio penſionis an fiet propter ſterilitatem.
21 Res data in emphiteoſim ſi nō poteſt laborari propter bellū: an periculum pertinebit ad emphiteotam.
22 Domū ſuam quidam dedit alicui abbati: vt eum aleret ſi domus combuſta eſt: an teneatur poſtea eum alere.
23 Heredum vnus ſi ceſſat in ſolutione partis ſue debiti canonis an alteri ſoluenti partem ſuam fiat preiudicium.
24 Probare quis debeat emphiteota ſe ſoluiſſe canonē: vel dñs non fuiſſe ſolutum.
25 Emphiteota ſi vult ſoluere penſiones plurium annorū futurorum: an poſſit inuito domino.
26 Heres emphiteote ignorans conditionem rei hereditarie nō ſoluit penſionem per triēnium: an poterit expelli.
27 Pactum factum de non expellendo etiā ſi penſio non ſoluatur: an valeat.
28 Purgatio more quando admittatur.

1 Potuit. Gregorianū eſt: ⁊ ſeipſū ſummat. ¶ No.primo.Tꝙ nūtiatio ⁊ requiſitio debet fieri eccleſie qð de prelato intelligit. vt ... e.ſare debes.vij.q.j.facit qð no.§. de cōce. prebē. poſt electionē.⁊.j.de exceſ.prela.tanta.⁊ ſufficit facere iſtā requiſitionē extra iudiciū.vt.l.qui rome.de verbo.obli.⁊ ꝑ bar. in.l.nō ſolum.§.ſi.de op.no.nū. ¶ Scdo no.quid debeat nūtiare emphiteota ſcilicet ꝙ vult vendere.⁊ pretiū quod offert ⁊ ſic re vera pretiū debet offerri.vt.l.ſi.C.de iure emphi.⁊ nō intelligas.ꝙ anteq̄ rem venalē exponat: debeat nūciare. ſed anteq̄ vendat.⁊ vide in ſpec.eo.ti.§.nūc aliqua.ver.xcij.⁊ no. cōtra illos qui debēt vēdere primo cōſortibus: vel proximioribus vicinis: pro equali pretio qð offert debet ergo pretium vere reperiri: nō aūt ſimulari. nec ſtaretur in hoc aſſeſſiōi ſue in preiudiciū proximiorū.vel conſortū.ar.C.de dona. añ nup. auct.ſed cum neceſſe.⁊.ff.de caſtren.pec.l.ſi forte. ¶ Tertio
2 no.Tquod cum dominus dicit ſtatim ſe velle emere: nō tenetur vlterius emphiteota ipſum expectare. ex quo no. quod ſi datur alicui tempus ad deliberandum a iure: ſi prius reſpondeat: eſt ad vlteriora procedendū non obſtante quod adhuc
3 de termino ſuperſit.T Idem in dilatione conceſſa a iudice: vt cauſa dilationis finita poſſit iudex ad vlteriora procedere. et non finem terminꝫ ſpectare.vt.l.a filia.§.alumna. ad trebel.et quod not.bar.in.l.in illa ſtipula.ſi kalēdis.⁊.l.cum ſtipulatus ſum mihi a procalo.de verbo.oblig.⁊.c.cōmiſſa.de elec.lib.vi. ¶ Quarto not.dilationem duorum menſium a die denuntiationis.quot autem dierum intelligatur menſis dic: vt not.j. de elec.lib.vi.⁊ an dies denuntiationis computetur in termi-
4 no.dic.Tquod illa dictio a denotat ſeparationem.ᵃvt.l.iij.de
a actio.emp.⁊ vide quod not.archi.in.c.pia.de excep. ¶ Quin-
5 to no.Tſi eſt ſtatutus terminus alicui vt declaret aīm ſuū: ⁊ in termino nihil dicit: habetur pro repudiāte ſiue recuſante: nō antē acceptante. de hoc an taciturnitas habeat vim repudiationis vel acceptionis.dic vt no.ff.de acqui.here.l.un. ¶ Sex-
6 to not.T quod emphiteota poteſt ius ſuum et meliorationes ſuas alij vendere.et ſic habet in re ius diuerſum: tamen a iure dominij ⁊ debilius quod patet ꝙ licet emphiteota vendere volens teneatur requirere dominum. non tamen econuerſo dominus vendere volens vel donare: non tenetur requirere emphiteotam.de quo in ſpecu.eo. titu.§. nunc aliqua. ver.
7 xcij. ¶ Septimo not.T quod contumacia domini in non reſpondendo: tribuit facultatem emphiteote vendendi: ſed nō perſonis prohibitis.facit quod not.in c.j. de ſup. negli. prela.in queſtione quam refert Ioan.andr.ſe.diſputaſſe. que autem perſone intelligantur prohibite tangit gloſſ.⁊.j. dicam.
8 ¶ Octauo not.Tquod eadem videtur pena vendere irrequiſito: vel ceſſare in ſolutione canonis per biennium.aduerte tamen quod celeris ſatiſfactio reddit eum tutum: ſi non ſoluit canonem.ſed ſi vendidit irrequiſito domino et celeriter redemit: an euitet penam expulſionis.ſentit hoc Ioan.and.quod nondum dicit quod iſte.ver.niſi reſpicit ſolum proximū dictū ar.contra.ſupra de re eccle.non ali.c.ſi quis preſbyterorum.⁊ c.quod ſicut.de elec.dic: vt tangit barto. in.l.ſequi.§.ſi rem. ff.de uſuca. et ſic eſt maius delictum in faciendo: q̄ in omittendo.vt.l.ſi ſeruum.ff.de verborum obliga.⁊.l.ſi mora.ſolu. ma.quid autem iuris ſit ſi ſoluit partem: an euitet hanc penā dic: vt in dicto.§.nunc ver.xxxix.dicam.j.poſt gloſſ. ¶ Nono not.in verſi.niſi.quod emphiteota poteſt moram purgare ad euitationem pene.et hoc verum cum dies eſt prefixus a iure: ſecus ſi ab arbitro: vel ab homine.vt.l.celſus.de arbi. de quo. dic.vt.l.et ſi poſt tres.ff.ſi quis cau.⁊.l.inſulam. de verborum obligatione per barto.et infra dicam forte plene. ¶ Decimo
9 not.Tquod dies ſtatuta a lege pro homine interpellat. facit. l.ſi mora.ff.ſolu.matrimo. Idem in die ſtatuto ab homine. vt l.magnam. de contrahenda ſtipulatio. ¶ Undecimo not. tex.ibi: potuiſſet expelli ⁊c.quod propter non factā ſolutionē

a ¶ Separationē. Ad. de cy.ſali.⁊ doct.in.l.a caligato.C de nup.barto.in.l.meminiſſe i prin cap.de offi. procōſu. et leg.in verſi. ⁊ no.⁊ in cōſil.incipiēte ſtatuto cauetur.

a ¶ Q2 ſi dñs a Vide bal. l. mein°. §. duobus de l. ij. bar. in l. ſabinus de in diē adic.

¶ Ponit queſtiones.

non eſt precíſa emphiteoſis. ipſo iure: ſed ita demum ſi domi-
a no placuerit. ⁊ hinc eſt. ꝙ ſi dominus [a] recipit pēſionē pro tē-
pore futuro preiudicat ſibi in iure expellendi. vt. j. dica. ⁊ hoc
10 tenet hic Inno. ⁊ doc. ⁊ ex quo arguo. ꝙ ſi emphiteota egerit
contra tertium ſuper re emphiteotica: vel ſuis iurib°: nō poſ-
ſet ille tertius ſibi obijcere: tu cecidiſti a iure tuo: non quia ſol-
uiſti canonem. nam cum dicta exceptio non ſit excluſiua iuris
agentis ipſo iure: non poteſt opponi a tertio iuxta no. per do
cto. in. l. cum ſeruum. C. de ſeruis. fu. ⁊. l. ſi ꝯſequēter. ⁊ ibi not.
ſa. hereſſe. ⁊. l. ij. ſi ager vec. Expeditis not. quia apparat°. c.
eſt ſolennis cum additionibus neceſſariis recitabo cum p or-
dinem. vt iacet. ¶ Primo quero ⁊ que eſt differētia inter iſtū
11 contractū emphiteoſis: locationis. ⁊ conductionis: ēptionis ⁊
venditionis glo. prima tractat in quo ꝯueniāt. ⁊ differant. vt
in ea habes de hoc. ⁊ quo iure ſic introductus iſte contractus
⁊ vnde dicatur ⁊ cuius natura ſit. dic vt in dicto. §. nunc aliqua
in. l. coſ. dominus cy. dicit ꝙ iſte contractus differt a ꝯtractu
locationis in pluribus ⁊ primo in ſui cōſtitutione ſiue forma.
nam in iſto contractu oportet aliquid dari preſentialiter. ⁊ hoc
dato ſtatuitur aliqua merces annua probatur. C. de ſacroſan.
ec. auct. qui res. iam dictas. ⁊ de exec. mu. l. priuato. lib. x. ⁊ hoc
ſm Iaco. de are. Alij dicunt ꝙ non eſt de ſubſtantia aliquid a
principio dari: niſi in reb° eccleſiaſticis vel publicis ꝯtra quos
facit ſimilitudo: quam habet iſte contractus cū contractu em-
ptionis: ⁊ venditionis. ad cuius eſſe requiritur pretium a prin-
cipio. vt. j. de contrahen. empt. §. pretium. propter ſimilitudi-
nem ergo quam habet ille contractus cum emptione ⁊ vendi
tione idem eſt dicendū ⁊ in eo. vt inſti. e. §. ad ea. ⁊ pro opi. Ja.
facit. C. de iure emphi. l. fin. ad ſi. vbi datur quinquageſima ps
pretij pro inueſtitura noui emphiteote. ⁊ hanc opinionē tenet
etiam iſta glo. prima Ioan. tamen and. dicit ꝙ hoc non eſt ne
ceſſarium aliquid a principio dari. Secundo differt a locatio-
ne in preſtandi qualitate. quia in locatione nomine penſionis
datur pecunia numerata. ff. de po. l. j. §. ſi quis ſeruum. ſed hoc
poteſt preſtari in aliud. Tertio differt in rei amiſſione. qꝛ ꝯdu
ctor per biēnium ſi ceſſat: perdit ius ſuum: ſꝫ emphiteota p tri
ennium. quod tamen dic vt dixi. ṡ. c. proxi. ⁊ cy. in. l. eadē. C. eo. ti.
Item in rei facultate: qꝛ emphiteota nō dat ſubſtitutum ſine
domini volūtate: vt hic. ſed ꝯductor ſic. vt not. cy. C. e. l. viā ve-
ritatis. Item differunt in perſeuerantia ſui: nam locatio eſt tē-
poralis: ſꝫ ꝯtractus emphiteoticus eſt perpetu°. vt. C. ſi ager
vec. pe. l. j. A cōtractu etiā emptionis ⁊ venditionis differt in
pluribus: primo in pretij ꝯſtitutione. qꝛ emptio nō eſt ſine pre-
tio. vt dicto. §. pretium. ſꝫ in ꝯtractu emphiteoſis poteſt etiā
dari ſpēs pro inueſtitura ſm Ja. de are. Tertio differūt in p-
ſtandi diſtributione. qꝛ in emptione daf vnicum pretiū: ſꝫ hic
aliquid annuū. vt inſti. loca. §. ij. ⁊ auct. qui res iā dictas. Itē
differūt in dñij acquiſitione. qꝛ in emptione ⁊ vendi. transferf
directum dominium: ſi venditor erat dominus. vt inſtit. de re.
di. §. per tradi. ſed in empt. transfertur vtile. directe penes do
minum remanente. vt. l. ij. C. de iure emphi. Item differt in pe
riculi tranſlatione. quia in venditione omne periculum trāſit
ad emptorem. vt. l. j. C. de pericu. ⁊ commo. rei ven. ſed in em-
phi. non omne: ſed particulare. ratio. quia ibi perpetuo eſt res
apud emptorem. ſed hoc poteſt ad dominum reuerti: ideo eli
gitur quedam media via. Item differunt in rei facultate. quia
emptor poteſt facere quidquid placet: ſed nō ēphiteota vt hic
patet. Item differtur in ſolutione ceſſatione. quia in emptio-
ne ſi non ſoluitur pretium non diſſoluitur contractus ſine al-
terius voluntate. de contrahen. emp. nō id circo. ſec° in emphi
teoſi vt hic pꝫ. communiter autem differt a locatione ⁊ emptio
ne in ſui origine. qꝛ illi ꝯtractus ſunt de iure gen. Iſti de iure
ciuili. vt inſti. e. §. j. Item differūt in ſcriptura. quia in illis non
eſt opus: in illo ſic. facit quod not. j. de cenſi. c. j. lib. vj. Item illi
ſunt bone fidei: iſti autem ſancti iuris. vt inſti. de acti. §. actio-
num. Item differt in rerum incongruitate. quia illi ſuper re-
bus mobilibus ⁊ immobilibus. iſti ſuper immobilibus tātum
vt. l. priuate. C. de exec. mu. lib. x. ⁊ de his ⁊ alijs differentijs.
vide per Azo. in ſumma hoc. e. ti. ¶ Secundo circa hoc extra
quero quid differt iſte contractus a contractu: qui dicif libel-
lus: ⁊ a ꝯtractu qui dicif precariū. de iſto libello dic: vt no. azo
in ſumma hoc eo. c. p̄cario: vt not. C. ꝯmo. l. ij. et de vtroq; ipſe
no. C. de iure emphi. l. j. in. ij. ⁊. iij. q. dic vt ibi. ¶ Tertio que-
ro: dicif hic. ꝙ emphiteota nō poteſt vendere domino irrequi
12 ſito ⁊ ſed an poſſit donare gl. refert quoſdā dicere ꝙ nō poſſit
quod tenet vin. pro quo. c. nuper. de dona. inter virum ⁊ vxo.
⁊ in. x. colla. de feu. non ali. ſine ꝯtumacia dñi. imperialē. ad hoc
facit ſm eum: quia de alienatione prohibita facit. l. mentionē
ſꝫ donatio eſt alienatio ergo ⁊c. Alij dicūt. ꝙ donare poterit.

quod tenet accur. in. l. ſi. de iure emphi. phi. ⁊ Inno. hic: ⁊ gui.
in ſpec. eo. §. ver. xcvij. Alij diſtinguūt inter emphiteotā eccle
ſie: vt non poſſit donare: ⁊ emphiteotam priuati: vt poſſit. qḋ
nō placet Ioā. an. Alij moderniores vt refert cy. in dicta. l. ſi.
in prima queſtione: tenēt ꝙ ſiue vēdat: ſiue donet: ſiue alio mo
do in alium trāſferat: requirunf que dñr in dicta. l. ſi. ſi ad illū
cōtractum adaptari poſſunt nā licet in donatione non poſſit
adaptari: qḋ ipſe debeat offerre: ſi vult pro tanto adaptari: tñ
pōt de conſenſu ⁊ de preſtatione quinquageſime partis. ⁊ hoc
innuit prin. dicte. l. ſi. vbi dicit alienare: vel ius emphiteoticū
in alium trāſferre. ⁊ in ſi. dicte. l. dicitur vel eſtimationis loco:
que nō referūtur ad vēditionem Nec ob. qḋ hic ⁊ dicta. l. ſi. di
citur vendere. nā verbo venditionis alienatio ⁊ diſtractio cō-
tinentur. vt. ff. de do. pe. l. j. ij. Rñdeo ⁊ quod dixi. ṡ. ti. j. cū cau
ſam. ⁊ pro iſta opi. facit ratio ⁊ mens. l. que fuit: vt ille in quem
emphiteota ius ſuum transferre intēdit: dñm recognoſcat: et
ab eo teneat. vt ſic ab eo perſonaliter cōueniri poſſit: qḋ alias
non poſſet cy. tñ reſidet cum accur. phil. Inn. ⁊ alijs predictis
per rationem. nā venditor habet affectionē ad pretiū: q̄ affe-
ctio nō cōcernit magis illū: q̄ illū. ideo eſt dñs preferendus a
quo emphiteota eſt beneficiū cōſequutus. ar. c. cū in officijs
de teſtamētis. ſed in donatione habet affectio ad perſonam q̄
magis pōt cōcernere alium q̄ dñm. ⁊ ita tenet hic Ioā. and.
¶ Quarto extra glo. quero nūquid emphiteota poſſit lega-
re: vel in dotē dare vel extraneū heredem inſtituere: vel pigno
ri dare: locare: vel permutare. Remittit Ioā. an. ad ſpecu. in
d. §. ver. xxiij. ver. xxv. ⁊ an in feudū dare. ver. xxix. ¶ Quin
13 to quero. ⁊ que ſunt ille perſone que emere prohibentur dicit
glo. omnes minores: qui non ſunt idonei cōueniendi facilita-
te: ex quo poſſet dñis preiudiciū generari quam glo. hñ not.
cui cōcor. qḋ no. in. l. ij. ff. qui ſatis co. ⁊ gloſſ. j. exemplificat de
eccleſia hoſti. dicit ꝙ eccleſia intelligif prohibita in emphiteo
ſi ſecularium: et ſeculares in emphiteoſi eccleſie: habito reſpe-
ctu ad emphiteotā alienātis. vt ſi duriorē ſubrogat prohibita
intelligatur alienatio alś nō. ⁊ hoc cōiter de vtraq; emphiteo
ſi eccleſie ⁊ priuati. dicit tñ Ioā. and. ꝙ eccleſia prohibita reci-
pere rem emphiteoticam ratione facilitatis nō conueniēdi de
bebit habere eſtimationē de quo in dicto. §. ver. xxvij. ¶ Sex
to quero: dicitur hic ꝙ pōt emphiteota expelli ſi nō ſoluit ⁊c.
ſed pone ꝙ in caſu quo emphiteota ceſſaret in ſolutione cano
nis: eſt appoſita pena ſubiunctū rato manēte pacto an ſi non
ſoluit: poterit expelli. videf ꝙ non p illa verba rato manente
pacto ⁊c. contrarium tenet gloſſ. que incipit. vt. x. q. ij. ⁊c. pote
rit ergo dominus ipſum expellere: ⁊ penā petere: ⁊ hoc etiam
tenet accur. ⁊. cy. in. l. ij. C. de iure emphi. in. viij. q. ¶ Contra
hoc op. ⁊ videtur. quod per appoſitionē pene videtur renū-
tiatum prouiſioni. l. ſcilicet deiectioni. ꝙ prouiſio hominis fa
cit ceſſare prouiſionē. l. in illo caſu vt. l. ij. C. de pac. conuē. ſol.
dicit cy. iſta eſt via brocardica: an vna prouiſio collat aliā: vel
concurrant ſimul diſtinguit ergo plene in dicta. l. ij. in. vj. que-
ſtione vbi videas ⁊ vide de predicta. q. in ſpecu. in preal. §. ver.
xxxvj. ⁊ duobus ſe. ⁊ vide quod not. xxv. queſtione. ij. ſi eccleſie
⁊ de arbi. dilecti in ſi. in vlti. glo. predictam etiam queſtionem
diſputauit pileus vt patet in queſtionibus ⁊ incidit in iſtā. q̄
ſtionem an penalis ſtipulatio noceat primā de qua in. l. obli-
gationum fere. §. vltimo de ac. ⁊ oblig. ⁊. l. ſi pacto quo penā
C. de pac. ¶ Septimo quero hic admittitur purgatio more
14 ſi celeri ſatiſfactione ⁊c. quero ergo. ⁊ quantum tempus dabi
tur ad purgandum illam moram: quidam quod vſq; ad ſentē
tiam. alij vſq; ad litis conteſt. ſed ambe iſte opi. ſunt cōtra tex.
ſi eīn non requiritur quod extra iudicium moneatur: multo
minus requiritur: quod in iudicio petatur: cum plus ſit in iu
dicio petere q̄ extra iudicium amouere ſecundum Ioan. an.
Alij dicunt celeriter prouidere ſi. j. x. dies alij q̄ cito potuit.
Alij arbitrio iudicis ſimile quod not. lxxx. diſtinctione. c. fin.
⁊ quelibet iſtarum opi. tangitur. in gl. ⁊ ita patet ⁊c. et. l. quas
allegat probāt quālibet opi. ex quibus elicit diſtinctionē: quā
ponit barto. in. l. inſulam. de verborum obliga. Inno. dicit. ꝙ
reputat illum ſibi celeriter prouidere: qui exactione in iudi-
cio vel extra ſtatim ſine vllo termino ſoluit: ⁊ multo fortius ſi
bi prouidet celeriter: ſi anteq̄ exigatur in iudicio: vel extra ſol
uat. conſulit tamen hoſti. quod non meretur. nam ſi tractus
ad iudicium ſoluit: non videtur ſpontaneus remittit hoſti. eo
dem titu. §. potuit ver. quid ſit de natura ver. quod verius. et
ſe. ⁊ in ſpecu. preal leg. §. verſi. lxxxiiij. Ego de iſta materia re-
mitto ad bar. in dicta. l. inſulā: vbi allegat. ll. q̄ qñq; admittūt
purgationē ſemp qñq; vſq; ad litis ꝯteſta. qñq; vſq; ad ſniam
qñq; poſt ſententiam vſq; ad litis conteſta. ſuper actio. iudi-
cis quandoq; nunq̄ admittitur. dic vt ibi. ¶ Octauo quero
dicatur hic

15 dicitur hic ꝙ ceſſando ſoluere canonē poſſe expelli ⁊c. † Sed
nunquid ꝓpria authoritate glo. que incipit. ſʒ nunquid ⁊c. di-
cit quod melius facit: ſi iudicis authoritate hoc fecerit de hoc
plene in ſpecu. d. §. xlviij. ⁊ hoſti. remittit ad ſummā. eo. tit. §.
potuit ver. quid ſit de natura. ⁊ quoſdā caſus. l. xxx. in quibus
poſſit quis ſibi dicere vide in ſpe. de actore. §. j. ver. item quod
vitio aduerte per illud verbū melius faciet ⁊c. videt gl. ſenti-
re ꝙ ſi vellet dominus propria authoritate eijcere: hoc poſſet
⁊ per hoc verbū melius ſiue tutius loquit accur. in. l. ij. C. eo.
vbi dicit cy. poſt pe. ꝙ periculū eſt hoc ſequi in emphiteota: ſʒ
in ſimplici colono predicta opinio vera ratio differentie eſt. qꝛ
ſimplex colonus non hʒ ius in re: nec poſſeſſionē rei: vt. l. nō
ſolet. ff. loca. Sʒ emphiteota habet ius in re: ⁊ poſſeſſionē rei.
⁊ ideo ſi propria authoritate dominus eū expellit: videtur ſe
vindicare: qḋ nō licet. vt. l. nō eſt ſingulis. de regu. iuris. ⁊ hanc
opi. ꝙ nō poſſit vident ſequi hu. ⁊ mar. p. l. lex vectigali. ff. de
pigno. ⁊. C. ſi mā. ita fue. al's. l. j. in prin. Ray. de for. tʒ cum iſta
gl. ⁊ ac. ꝙ authoritate ꝓpria poſſit per dictā. l. ij. ⁊ illud. c. niſi
permittitur dño emphiteotam expellere: ergo propria autho
ritate. vt. l. iij. §. cū igitur. ff. de vi. ⁊ vi ar. ⁊ probatur in auctē.
de ali. ⁊ emphi. §. ſi vero quis aūt actor. In alia materia habui
16 queſtionē. † an ex pacto liceat creditori rem ſibi obligatam in
gredi propria authoritate. ⁊ bar. diſtinguit ꝙ aut debitor reſi
ſtit ex iuſta cauſa: ⁊ nō pōt. aut ex iniuſta: ⁊ tūc aut reſiſtit ſolo
verbo: ⁊ nihil operatur talis contradictio. qꝛ talis licētia ſiue pa
ctum executiuū iuris realis non tollitur nuda penitētia debi-
toris per. l. aliud. de ſolu. Aut reſiſtit facto ⁊ tunc aut ſe conſti
tuit creditoris nomine poſſidere: ⁊ poteſt creditor per vim in
gredi. nā per talem conſtitutionem precarij pene creditorem
eſt vtraqꝫ poſſeſſio vel ſaltē ciuilis. vnde debitor reſiſtendo fa
cit ſibi vim: ideo poteſt incontinēti expelli. ⁊ magis dicitur de
fenſio quam occupatio poſſeſſionis. vt not. in. l. cum fundum
et. l. qui poſſeſſionē. ff. de vi ⁊ vi ar. aut nō eſt appoſitū dictum
pactū precarij: ⁊ nō pōt expellere reſiſtentem. qꝛ etiā nec colo-
num interuertentem poſſeſſionē. vt. d. l. cum fundum. ⁊. l. colo
nus. de vi ⁊ vi arma. excuſat tamen dictum pactum de ingre-
diendo a vitio clandeſtinatis. qḋ dic: vt not bar. in repetitione
c. creditores. C. de pig. que materia adaptatur queſtioni ꝓpo
ſite in quantum illa q̄ licent per pactum licent per. l. vnde in ca
ſibus in quibus authoritate propria pōt quis ingredi ex pa-
cto in illis poterit authoritate iuris ad hoc. l. ſi conuenerit. ff.
17 de pac. ¶ Nono quero. † emphiteota ceſſauit ſoluere canonē
infra tēpus: ſed recepit eum dominus poſtea ſponte: an amo-
do poterit eum expellere. glo. hic diſtinguit. ꝙ aut loquimur
in emphiteota priuati: ⁊ tunc aut recepit canonē lapſo termi-
no ſine proteſtatione: ⁊ non poterit eum poſtea expellere. qꝛ
videtur renunciare iuri expulſionis. aut cum proteſtatione. et
poterit vtrumqꝫ facere. ſcʒ canonē recipere ⁊ expellere. Aut lo
quimur in emphiteota eccleſie. ⁊ tunc erat vnus ſolus rector
in eccleſia. aut erat collegiata. ⁊ ſi erat collegiata. aut ſolus pre
latus recepit canonem: ⁊ non preiudicat eccleſie in iure expel-
lēdi. aut recepit prelatus cuʒ capitulo: ⁊ preiudicat ſibi. iſta eſt
diſtinctio glo. Aduerte. firmat eū glo. ꝙ dominus elapſo ter
mino ſolutionis recipiendo canonem ſimpliciter: preiudicat ſi
bi in iure expellendi. Idem tenet accur. in dicta. l. ij. de iure
emphi. cy. ibi dicit. ꝙ illa queſtio poteſt eſſe duplex. poteſt eū
queri an poſſit expellere: ⁊ petere penſionem futuri temporis
⁊ non poteſt. vt in aut. de non ali. §. ſi vero quis. ¶ Item po-
18 teſt queri. † an poſſit expellere. ⁊ conſequi penſionem preteri-
torum annorum. ⁊ videtur ꝙ nō. qꝛ quoties cōcurrunt duo ſi-
mul: non petitur vtrūqꝫ immo alterū. vt. ff. de doli ex. l. apud
celſum. §. labeo. ⁊ videtur caſus ꝙ poſſit expellere: ⁊ penſionē
non petere: in auten. de ali. ⁊ emphi. §. ſi quis vero col. ix. cyn.
refert ibi opi. pet. teuentis. ꝙ poſſit petere vtrumqꝫ allegat ꝓ
caſu. ff. loca. l. colonus. in princ. ⁊ hoc tenet Io. de blanoſco in
libello ſuo ſub rubrica de vti. ac. in rem. que datur emphi. Ja.
de are. dicit. ꝙ aut dñs primo deiecit: ⁊ poſtea vult penſionē
⁊ poteſt vt. d. l. colonus. aut primo habuit penſionem ⁊ poſtea
vult deijcere: ⁊ tunc aut habuit penſionem futuri temporis: ⁊
non poteſt. vt. ff. de pact. l. qui in futurum. ⁊ de doli excep. l. ij.
§. non male aut habuit penſionem tēporis preteriti: ⁊ aut ſim-
pliciter. ⁊ tunc aut ſimpliciter accepit: ⁊ non poteſt expellere.
quaſi purgetur mora. ff. ſi quis. cau. l. ij. ꝓ hoc. ff. de publi. l. ve
ctigalia. §. vlti. Aut recepit cum proteſtatione ſui iuris: ⁊ tunc
nihilominus poterit deijcere argumen. ff. qui. mo. pig. vel hy
pothe. ſol. l. ſi debitor. ⁊ iſta diſtinctio placet ibi cy. Ioā. an. hic
19 remittit ad ſpe. eo. verſi. xxiij. ⁊. xxv. ¶ Decimo quero † ſi res
emphiteotica perit in totum: vel pro parte: an debeat fieri di-
minutio canonis. tenet ꝙ nō. ſi ꝓ parte. ſecus ſi in totum. quia

tunc liberatur a penſione. de hoc in ſpe. eo. §. ver. xxxv. ⁊ idē
quod hec glo. tenet accur. C. de iure emphi. l. j. ¶ Sed hic in-
cidenter queritur quid econuerſo nunquid propter augmen-
tum augmentabitur penſio. ⁊ quid iuris ſi theſaurus eſt ibi in
uentus. dic: vt dicto. §. ver. xxxj ⁊ ſe. cy. in dicta. l. j. diſtinguit
qḋ aut augetur augmento latenti: ⁊ non augetur penſio: aut
patenti: ⁊ augetur ſm glo. ibi. pet. tenet indiſtincte ꝙ non au-
getur. ſed augmentum patens ⁊ forte ex alluuione proueniēs
non cedit emphiteote: ſicut nec vſufructuario. de hoc not in. l.
de quibus. ff. de legi. ⁊ in locatione dic. vt nota. in. l. ſi merces.
20 §. vis maior. ff. e. ¶ Undecimo quero. † an emphiteote fiat di
minutio penſionis propter ſterilitatem. gloſ. hic dicit. ꝙ non.
ſecus in conductore. vt. ſ. e. proximo. de hoc in ſpe. preallē. ver
ſicu. xxxvij. ⁊ opi. huius gloſ. tenet cy. in dicta. l. j. in. vij. q. per
tex. in aucten. de alie. ⁊. emphi. ⁊. C. de exen. mu. l. priuate. li. x.
⁊ de fundo. pa. l. quicūqꝫ. lib. xi. aliud ergo in cōductore: aliud
in emphiteota. quid autem de eo qui recipit ad non modicum
tempus: an propter ſterilitatem fiet ſibi diminutio. videtur ꝙ
non qꝛ idem iuris videtur in eo: quod in emphiteota ratione
vtilis dominij. vt. l. ij. C. ſi ager vecti. vel emphi. pe. cōtrarium
tenet cy. poſt pet. in dicta. l. j. in. viij. q. nam emphiteota poteſt
tenere rem perpetuo: donec penſionem ſoluat. ſed conductor
finito tempore licet non modico: reſtituere tenetur. vnde cum
differentia ſit penes rationem: erit differentia penes iuris cō
21 ſtitutionē ſm cy. qui ſubiungit ibi notabilē queſtionem. † po
ne quod propter guerram res data in emphiteoſiʒ nō poteſt
laborari: an periculum pertinebit ad emphiteotaʒ. videtur ꝙ
ſic. qꝛ guerra inducit ſterilitateʒ: non amiſſionem dñij vel poſ
ſeſſionis. ergo ⁊c. contrarium dicit ipſe: quod probat lex pari
ficat inundatum: ⁊ ab hoſtibus occupatum. ff. de bo. aue. iudi.
poſſi. l. cum vnus. §. vlti. ſed illud quod eſt inundatum. dicitur
deperditum. vt. ff. de acqui. poſſeſ. l. iij. §. labeo. ⁊. l. interdum.
§. j. ergo ⁊ illud quod per hoſtes vel aliam iuſtam cauſam poſ
ſideri non poteſt. ⁊ ita determinat Ja. de are. ad quod facit. ff.
de verbo. oblig. ſi ſeruum. §. j. ⁊ qꝛ res dicitur deperdita: cuius
facultas haberi non pōt. ff. de fur. l. is qui rē. §. cū qui. ⁊. ff. fur.
aduer. nau. ca. l. j. ad hoc. ff. de contrahen. empti. l. qḋ ſepe. §. ſi
22 res. Et predicta inducit ad queſtionem. † quidam dedit domū
cuidam abbati: vt eum aleret domus combuſta eſt nunquid te
netur amplius eum alere. videtur quod non qꝛ res perit ergo
⁊c. vt dicta. l. ij. contrarium eſt verum ſm petrum. quia immo
res perit periculo abbatis arg. ff. de preſcrip. v. naturalis. §. j.
ver. ſed ſcyphos. non obſtant. predicta. l. ij. qꝛ vbi datur res in
emphiteoſim non transfertur dominium pleno iure. ſed in ca
ſu noſtro plenum dominiū transfertur in abbatiam. quod eſt
not. dignum. ¶ Ex predictis ergo cum queritur an propter
ſterilitatem vel caſmoſitatem fiet diminutio penſionis: vel an
non debitū diſtingue aut plenum dominium eſt tranſlatū: aut
vtile: aut nec vtile: nec directum. primo caſu non fiet diminu-
tio. ſecundo caſu aut illud vtile eſt perpetuum: aut ad tempus
licʒ nō modicum. tertio caſu quando non eſt vtile: nec directū
23 ⁊ dic: vt. ſ. patʒ ex predictis. ¶ Duodecimo quero. † ſi vnus
ex heredibus ceſſat in ſolutione partis ſue canonis debiti nū
quid alteri coheredi ſoluenti partem ſuam ſit preiudiciuʒ gl.
dicit ꝙ non ſoluit totum canonem. ex quo innuit ꝙ ſoluendo
partem ſuam tantum incideret in penam. ⁊ poſſet expelli vi-
deamus primo in principali: an ſoluendo partem canonis de
biti cadat a toto iure ſuo dicendum eſt quod ſic. qꝛ pena que
adijcitur dationi: ⁊ ꝓpter neglectaʒ dationem: committit in
ſolidum etiam ſi in parte ceſſetur. ff. de ver. obliga. l. ſtipula-
tiones alie. §. ſi ſortem. C. de diſtra. pig. l. q̄dm. ad hoc. l. etiaʒ
partis. ff. de lega. j. preterea dicunt doc. in iudicijs ſpeciale: vt
vno de premiſſis cōpleto: alteri competat exceptio. contra pe
titionem pene pro pte. ff. ſi quis caut. l. ſi ſeruus. §. j. vbi plene
not. Item ſi ꝓ parte caderet: ⁊ ꝓ parte nō. dñs ad canonē cō-
pellet inuitus contra. l. ſi non ſortē. §. ſi cētum. de condi. inde.
Non ob. de reli. do. conſtitutus: qꝛ non loquitur in contractu
emphiteotico: ſed cenſuali. in quo non ſit facile ſicut cōmiſſio
⁊ multum differt ab emphiteoſi. vt not. her. ⁊ Inno. non ob.
c. ſ. propoſuiſti vbi pro rata ſit diminutio ⁊c. ꝙ ibi fiebat remiſ-
ſio ex ſuperuenienti caſu fortuito: qui debet commenſurari
ipſi caſui. ff. de alimen. leg. l. ſeio. hic autē agitur de pena frau
dis ⁊ contumacie. in auctē de here. ⁊ fal. §. ſi quis autem non
implens. Non ob. ff. ad trebel. l. paulus reſpondit. ⁊ ad. l. fal.
l. paulus. ff. de his qui. vt indig. l. reſcriptum. nam in omnibꝰ
his iuribus erant corpora diſtincta: ⁊ ſeparata. ⁊ ideo vnum
propter aliud non perditur. ff. quor. leg. l. j. §. ſi duo. hic autē
erat vna res: ⁊ vna penſio debita. ⁊ ita tenet oldrad. conſilio
xxvij. an aūt iſta ſit in heredibus. vt vno in ſolutione canonis

ceſſante poſſint alij qui ſoluerūt partē ſuam expelli.glo.ſen-
tit hic.q ſic.dum coheredē dicit ſolidū ſoluiſſe.p hoc facit q
ex pſona heredis nō mutat obligationis cōditio.vt.l.ij.§.ex
his.de verb.obli.⁊ hoc verū videt.vt in obligationibus facti
diuidui (vt eſt ſolutio canonis) vno cōtrafaciente pena com
mittit inſolidū contra omnes.vt.l.ſtipulationum alie.§.ſi ſor
tē.⁊ in.l.in executione.§.pe.ff.de verb.obl.quod vide plene p
bar.in repetitiōe.l.eadē.§.cato.de verb.obli.de iure canoni-
co tñ materiā diuidui ⁊ indiuidui nō ſubtiliter aduertēte ma-
gis eſſet dubiū per.c.ſuam.ī.de pen.⁊ ideo de hoc recurre ad
opi.que ſunt in iſta.q.in ſpe.eo.titu.preal.§.ver.lxxi.in quo.§.
ſpecu.ponit.cxxiij.q.de iſta materia per iſta expedite ſunt gl.
cum additionibus neceſſarijs vltra omnes. ¶ Decimotertio
quero cōceſſum eſt duobus fratribus predium in emphiteo-
ſim moritur vnus.quero an eius pars reuertatur ad dñm:vel
ad eius fratrem cy.ponit iſtam.q.C.qñ.non pe.par.l.i.⁊ bald.
in aut.ſi quis ruinas.C.de ſacroſanc.ec.⁊ bar.in.l.ſi mihi.⁊ ti-
bi.de verbo.oblig.diſtinguit.q aut eſt emphiteoſis paterna
ſibi ⁊ ſuis filijs aut conceſſa duobus fratribus ⁊c.dic vt ibi.
24 ¶ Decimoquarto q̄ro.†quis dz pbare vel emphiteota ſe ſol
uiſſe:vel dominus non fuiſſe ſolutū cy.ponit iſtā.q.C.de iure
emphiteo.l.ij.in.v.q.tibi dicit.q aut iſtam exceptio.obijt ter
tius:⁊ ipſe tertius pbare tenetur negatiuam:quod emphiteo
ta nō ſoluerit.aut obijcit eā ipſe dominus:⁊ tunc emphiteota
tenetur pbare ſe ſoluiſſe.naz creditor inducit p ſe obiectionē
que aſtringit debitorem ſoluere inſti.de obli.in prin.aut cum
illo tertio nulla obligatio eſt cōtracta:ideo plus arctatur. de
iſta.q.⁊ de alijs ad idē tendentibus vide per bar.in.l.in illa ſti
pu.ſi kalendis.de verbo.ob.⁊ per Inno.in.c.ſuper his.de ac-
cuſa. Unum tamē ſingulariſſimū circa modū pbandi ſolutio
nem canonis aduerte.q ſi emphiteota pbet ſe in termino pre
cedenti immediate ſoluiſſe:qō tunc pſumetur retro ſoluiſſe:
ſemp.C.de apo.pu.l.pe.li.x.vbi dicitur.q ſi tributarius ob-
tulit apocham.i.ſcripturam de ſoluto trium coherentium an
norum.ſupiorum tēporum apochas non cogitur oſtendere.
⁊ p hoc dicit cyn.in dicta.l.ij.v.q.q cuaſit quidā abbas contra
quē opponebatur excōmunicatio contra eum lata non ſolue-
ret.ipſe vero produxit literas capituli in quibus apparebat:
q ſoluerat triennio precedenti.et ſic fuit pro ipſo iudicatum.
25 qō no. ¶ Decimoquinto quero.† ſi emphiteota vult ſoluere
penſiones plurium annorum futurorum: forte.xxx.an poſſit
inuito domino.dy.ponit in.l.cū qui.alſs incipit labolenus.ff.
de an.leg.dicēdū videtur.q nō poſſit q iſta ſolutio annuatī
ſienda eſt inducta p intereſſe dñi:pter pſumptiones que re-
ſultat ex pluribus ſolutiōibus:nō ex vna.vt.l.ſi certis annis
C.de pact.ꝑterea emphiteota nō cogitur ante tempus ſolue-
re.ergo ecōuerſo.nec dominus recipere.q contrariorum ea-
dem eſt diſciplina.⁊ ita tenet cy.in dicta.l.ij.in vlti.q.⁊ in ſpec.
de loca.§.i.ad hoc vide qō not.in.l.qui.rome.in princ.de ver.
26 obli. ¶ Decimoſexto quero.†heres emphiteote ignorans cō
ditionē rei hereditarie non ſoluit penſionem p triennium:nū
quid poterit expelli.cyn.in.d.l.ij.in.xij.q.videtur ſentire poſt
pe.q poſſit:ſiue minor ſit:ſiue maior.nam ex quo contractus
cepit in perſonam maioris: cōmittitur pena ipo iure ſine ſpe
reſtitutionis.ff.de mino.l.emcline.glo.in.d.l.ij.videtur dice
re.q cadat ſz detur reſtitutio ex clauſula generali.Idē tz dy.
in.l.cum filius.§.in hac de verbo.obli.⁊.c.cum quis in iuo.de
regu.iuris lib.vi.⁊ ſpecu.in titu.de loca.C.nunc aliqua.verſi.
xviij.⁊ hoc tenet bart.in dicto.§.in hac re probata opini.pet.
nam ſm eum etiam emphiteota ſuccurrentur.ſi ex iuſta cauſa
in ſoluendo ceſſarent.quod bene no. ¶ Decimoſeptimo que
27 ro.†factum fuit pactum de nō expellendo:etiā ſi pēſio ſoluta
non fuerit:an valeat tale pactum gloſ.in dicta.l.ij.ponit opi.
⁊ tz q valeat tale pactum.idem ibi cy.reſpondet ad contraria
vt ibi patet.⁊ videtur caſus in.l.i.C.de iure emphi.ibi Salic.
⁊.l.ij.eo.tit.in prin.ſi bene cōſyderes. ¶ Decimooctauo que-
ro vtrum filij emphiteote inſtituti p partibus inequalibus
equaliter admittent in emphiteoſi.vel pone q vnus eſt exhe-
redatus:an nocebit ſibi in emphiteoſi.ita q in ea etiam intel-
ligatur exclusus.⁊ quid iuris ſi vnus ex filijs eſt inſtitutus in
certa re alij vniuerſaliter: an ille admittetur in emphiteoſi.de
his ⁊ alijs queſtionibus circa hoc vide per bart.omnino in.l.
iuriſiurandi.ff.de ope.liber.alle.ſpecu.in titu.de loca.§.nunc
aliqua:ver.lxxviij.⁊ in illo.§.nunc aliqua.vide reliqua que hic
cā breuitatis omitto.Eſſet etiā hic tractandū.ſi emphiteota
cōmiſit delictū:propter qō veniunt bona publicāda an publi
cabitur emphiteoſis.dic:vt not.bar.in.l.ſi fruita.§.ſi de vecti-
galibus.de dam.infec.facit quod no.Inn.ī.de proba.c.in pre
ſentia. ¶ Ultimo q materia purgationis more ſuper iſto.c.

hent cadit.pono diſtinctionem bar.quam ponit in.l.inſulam
28 ff.de verbo.obli.†Cum ergo queritur an admittatur purga
tio more diſtingue.q aut loquimur ex parte actoris:aut ex p
te rei.primo caſu aut actor vult purgare ad cōſeruandā actio
nem iam conſtitutam:⁊ poteſt.vt.l.ſi ita quis.§.ſcia.de verbo
rum obliga.aut de noua actione querenda:⁊ tunc aut princi-
paliter de nouo querenda ⁊ non poteſt.vt.l.thais.§.intra.de
fideicom.liber.aut de actione querenda acceſſorie: ⁊ poteſt vt
l.celſus.§.ſi.ff.de arbi.hec tamen purgatio ab actore facta nō
egreditur perſonam eius:cuius reſpectu ſit purgatio:nec va
let quo ad alios forte correos:aduerſus quos actor fuit in mo
ra in.l.mora.§.fin.de verbo obli. ¶ Secundo caſu principali.
cum loquimur ex parte rei:⁊ tunc aut pena eſt cōmiſſa pter
maleficiū:aut pter non factum.primo caſu dic.q quoddam
eſt factum momentaneum:quoddam ſucceſſiuum.ſi momēta-
neum:tunc ſi pena eſt commiſſa:vel intereſſe q male factū nō
admittitur purgatio.vt.l.i.§.ſi rem.ff.depoſiti.⁊ in.x.coll.qd
iuris ſi va.fe.alij ven.c.i.quoddam eſt factum ſucceſſiuum:et
tunc licet in modico quis contrafaciat:admittit purgatio mo
re infra modicū tēpus vt.l.inſulā.§.colonus.ff.loca. ¶ Secū
do caſu cum pena eſt commiſſa propter non factum.⁊ tūc aut
facta eſt executio a lege:⁊ idem quod purgari non poterit.vt
l.is cui de legat.ij.poſt factam ergo executionem ab homine
vel a lege:nō admittitur more purgatio.ad hoc facit qō not.
Jo.and.in.c.cupientes lib.vi.in glo.ſed pone q facta aut nul
la facta eſt executio:⁊ tunc aut eſt iuratum: ⁊ non admittitur
purgatio.vt.l.ſi quis maior.C.de tranſac.⁊ ideo in caſu huius
c.ſi emphiteota iuraſſet ſoluere canonem tēpore debito non
videtur q poſſet ſibi celeriter puidere.eſſet tamen dubium q
illud quod de iure debetur:in pmiſſione deducitur an ſit di-
cendum oblatio deſcendens ex lege vel ex conuētione.de quo
dixi.ī.de reſcrip.c.ſuper literis.aut nō eſt iuratum:⁊ tunc aut
in diſpoſitione eſt dies ⁊ pena:aut dies ⁊ non pena.aut pena
⁊ non dies.aut nec pena nec dies. primo caſu quando eſt dies
⁊ pena aut.eſt dies adiectus cauſa multiplicande obligationis
⁊ non impeditur purgatio.vt.l.i.de penu leg.aut eſt dies cau
ſa limitande obligationis:⁊ tunc aut loquimur in conuētio-
tionali:⁊ nō admittitur purgatio:vt.l.traiectitie.§.de illo.ff.
de actio.⁊ obligatio.Aut in ſtipula.pretorijs:⁊ iudicialibus:
⁊ tunc aut pertinent ad litis ordinationem:⁊ admittitur pur-
gatio:niſi ius actoris ſit factum deterius:vt.l.⁊ ſi poſt tres.ff.
ſi quis cau.dum tñ infra paucos dies. vt ibi.niſi ſit fideiuſſor
de iudicio ſiſti.vt.l.ſancimus.C.de fideiuſ.aut pertinent ad li-
tis deciſionem:⁊ tunc aut eſt dies appoſita ab homine.⁊ non
admittitur purgatio.ſi a lege admittitur.vt.l.ſi cuz dies.§.ſi.
⁊.l.ſeq.⁊.l.celſus.ff.de arbi. Secundo caſu quando eſt dies:et
non pena.⁊ admittitur purgatio cum diſtinctione: quam di-
cam.ſ.in quarto caſu.ſ.quando non eſt dies nec pena. Tertio
caſu quando eſt pena:⁊ non dies:⁊ admittitur purgatio.vt di
cta.l.i.de penu legato.quod intellige cuz diſtinctione de qua
ſtatim. Quarto caſu quando non fuit appoſita dies:nec pena
tunc diſtingue aut queris vtrum admittatur purgatio ante
litis conteſta.aut poſt ſententiam primo caſu admittitur pur
gatio:ſi ius actoris non ſit factum deterius ⁊.ſ.modicum tem
pus arbitrio iudicis eſtimandum.vt.l.inſulam.⁊.l.i.ſi quis ita
promiſerit.§.ſcia caute:de verbo.obliga.ſecundo caſu quādo
lis eſt conteſtata:aut poſt litem conteſtataz.offertur illud idē
quod petitur:aut aliud primo caſu per ſolam oblationem nō
purgatur.vt.l.ſed ſi alia.ff.de conſtit.pecu.ſecus ſi offerret:et
conſignaret:vt in.§.fin.inſti.de pena te.lit.aut vnum petitur
⁊ aliud offertur.⁊ tunc aut quis cepit eſſe in mora poſt litis cō
teſta.et admittitur purgatio pene:exemplum cum mora con-
tracta fuit in ipſa litis conteſta.vt.l.in fideiuſ.ff.de vſur.et ad
mittitur tunc purgatio vſq ad ſententiam.de hoc eſt gloſ.C.
de tranſac.l.fine apud acta.⁊.l.ſiue maior intelligendo eas.q
facta litis conteſta.tranſegi ⁊ id quod conuenerat dare nomi
ne trāſactionis nō ſoluiſti in termino.⁊ ſic fuiſti in mora poſt
litis conteſta.ego pſequor primam inſtantiam.certe habeo fa
cultatem ſoluendi vſq ad ſententiam.quandoq cepit eſſe in
mora ante litis conteſt.⁊ tūc regulariter nō admittit purga-
tio.fallit in.l.iij.§.ſi.cum.l.ſequen.iudi.ſolu.tertio caſu quan
do poſt ſententiam non admittitur purgatio: niſi in caſibus
qui dicuntur ex contrarijs.bart.in dicta.l.ſi inſulam.de ver-
bo.obliga.vbi ponit predictam diſtinctionem.Et querit ſi in
ſtipu.eſt appoſita pena:⁊ dictum rato manēte pacto.vtrū ad
mittatur purgatio late diſputat ⁊ concludit quod etiam ad-
mittatur querit etiam in.viij.q.ſi conuentio eſt collata in per
ſonam vnius ⁊ pena in perſonam alterius.⁊ tunc penalis ſti-
pulatio commiſſa poſſit purgari inclinat quod nō poſſit.di

tamen

tamen.vt ibi plene ⁊c.

¶ De rerum permutatione. Rubrica

1 ¶ Permutare eſt nomē generale cōueniēs ad oīa que ver
ſantur inter manus hominum.
2 Permutatio quare non potuit ſortiri nomen ſpeciale.

¶ Dictum eſt.ſ.de emptione ⁊ venditione:ſʒ ꝙ permutatio
1 vicina eſt emptioni ideo ⁊c.Et not.†quod permutare eſt no
2 men generale* conueniens ad omnia que verſantur inter ma
nus hominū:⁊ plus inter homines frequentatus fuit iſte con
tractus quam emptio ⁊ venditio.vt patet in.l.j.ff.de cōtrahē.
emp.⁊ ꝓpter ſui generalitatem remanſit in ſuo nomine gene
rali vt dicit glo.C.eo.in rubrica.⁊.l.iuriſgentium.in princi.ff.
2 de pac.poſſet tamen queri.†quare permutatio nō potuit ſor
tiri nomen ſpeciale.dic:ꝙ ideo ꝙ plures ſunt res quā nomi
na.vt.ff.de preſcrip.ver.l.nam natura habetur de materia.g.
q.ij.ſed ⁊ permutare.gij.q.ij.diaconi.⁊.c.precario ⁊.c.ſine ex
ceptione.⁊.c.eps qui mancipium.repetitur in.vj.⁊ de.cui con
uenit.de excep.cū venera.de preben.cū maioribus ⁊.c.inter ce
tera.de re.eccle.nō alie.c.j.⁊.c.nulli.

* ¶ Eſt nomē generale.vi de gl.⁊ hos. in rubrica. C.de rerū permu.

1 ¶ Eccleſia pōt permutare cū alia re rem ſuam.
2 Res quā eccleſia accipit loco permutationis debet eſſe maio
ris pretij:vel equalis.
3 Princeps in eundo contractum aliter quā iura diſponant:dʒ
ſuper hoc cōſtitutionem facere.

SI princeps. Eccleſia pōt res mobiles cū princi
pe permutare.⁊ dic princeps.i. imperator.
cum alius preter euʒ non poſſit facere prac
maticam ſanctionem. de qua ſanctione lo
quitur ſi.c.vide qđ not.in clemē.j.de bapti.
1 ¶ Not.primo.†ꝙ permutare poteſt eccle
ſia rem ſuam cum alia re ex cā rationabili:que verſatur in hoc
ſi eccleſia habet caſtrum in confinibus hoſtium in cuius cuſto
dia multū expēdit:vel habe domū ſiue hortum iuxta palatiū
imperatoris.ita ꝙ hec habere non multum ſibi vtile eſt ⁊ im
peratori ſatis cuius intereſt ſicut cuiuſlibet:quoſ confines fun
dos ſupra iuxta eſtimationem habere vt.l.fundus ille.ff.de le
2 gatis ſecundo.¶ Secundo not.†ꝙ res quaʒ eccleſia accipit
loco permutatiōis:debet eſſe magis pretij:vel equalis.⁊ ſi eſt
equalis nō facit ecclia melioreʒ vel deteriorē cōditionē ſuā.vñ
cū alio quam cuʒ principe iſte contractus non videt permiſſus
de re eccleſie qui iuri debet vt meliora proſpiciat.vt in glo.et
j.dicam.¶ Tertio not.ibi pracmatica ⁊c.quod talis permu
tatio exigere pracmaticam ſanctionem: nam ex hoc videtur
3 ꝙ †princeps incūdo contractum aliter quam iura diſponant
debet ſuper hoc primo conſtitutionem facere.⁊ ſic non vide
tur aliter contrahendo contra iura diſpenſare.ar. cōtra.C.de
teſtamentis.l.omnium.⁊.l.quidam conſulebat.de re iudi.ſen
tit Joan.an.quod iſta ſanctio fuerit neceſſaria ad excuſationē
cleri.ꝙ accuſari non poſſit. ꝙ permutatio improuidam fecit
naʒ principis priuilegio excuſantur.⁊ ad hoc potuiſſent cogi
per ſuperiorem.de iure pat.nullus.¶ Opponitur textus iſte
ſolum exigit ſanctionem pracmaticam: vt teneat permuta
tio contra immo videtur exigi alie ſolennitatis.de quibus.ſ.
de reb.eccle.non alie.c.vno.lib.vj.Innoc.fatetur contrarium
⁊ dicit quod iſta ſolennitas ⁊ alie exiguntur.hoſti.contra.⁊ ꝙ
alie ſolennitates.(ꝙ hic expreſſe)nō requirant.alſ princeps
eū intēdit ecclia dare priuilegiū:eēt deterioris cōditiōis:quā
quilibet priuat* Jo.an.dicit quod in hoc eſt princeps priuile
giatus.ꝙ ſufficit quod det rem equalem.vt cum ipſo permu
tatio fieri poſſit:quod in alio non eſſet ita:⁊ in hoc principem
priuilegiare ſatis eſt equum.cum eccleſia infinitis priuilegijs
ſit dotata per principes.vt patet ex not.de reb.eccle.non alie.
c.fina.⁊ per hoc penultima gloſſ.non bene loquitur tam ama
re intelligens hunc textum.contra.l.ſi id quod.§.ſi quis ſer
ui operas.de donatio.inter virum ⁊ vxorem.⁊ hoc tenet Jo
an.and.

Opponit in contrarium.

1 ¶ Succeſſor poteſt reuocare quod predeceſſor ſuus impro
uide attentauit.

1 VT commutationes. Nota. primo .† qđ
ſucceſſor poteſt reuocare:quod predeceſſor ſuus im
prouide attentauit.ipſe etiam idē qui male permutauit.hoc
facere poteſt.quod dic vt.ſ.de cleri.conm.diuerſis fallacijs.⁊
de elec.noſti.in herede autem priuati an poſſit reuocare factū
defuncti ex perſona propria:vel alio modo.dic:vt not.in.l.cū
a matre.C.de rei vendicatio.⁊.l.fina.§.in compu.C.de iure de
liberan.⁊.l.cum iur.ff.de vſuca.⁊.l.que a patre.C.de teſtamen
to militari.

1 Mancipia ſerui quare dicantur.
2 Mancipium eccleſie poteſt ſine leſione eccleſie permutari.

MAncipia. Tolle principiū.c.pro ſum
ma.⁊ quod ſequitur hic ⁊.j.
1 c.proximo.eſt ipſius expoſitio.†⁊ dicuntur ſerui
mancipia a manu ⁊ capio.⁊ dic mancipia xpiana
non ſaracena.Iteʒ non fugitiua.vt.j.c.proximo
¶ Not.primo quod dic tex.non conuenit.⁊ ſic loquitur de ho
2 neſtate.†quaſi de iure ſicut hos eccleſie ſine leſione eccleſie cō
mutari poteſt:ſic ⁊ mancipium ſecundum vincen.Alij dicunt
quod loquitur iſte tex.de mancipijs conuerſis monaſterio.et
pro hoc facit litera.quod enim ſemel deo ⁊c.⁊ litera conſecra
tis quod eſt in.c.ſequen.vel loquitur iſte textus in princi.⁊ ſic
non debet trahi ad conſequentiam.vt dicit glo.ſi.¶ Secūdo
no.regulam quod ſemel deo ⁊c.concor.regula quod ſemel vbi
diſputat Joan.an.an papa poſſit diſpenſare vt monachus cō
trahat matrimonium.⁊ dic conſecratum iuſte.vt non ob.c.ex
antiquis.⁊ ſaluo priuilegio principis.vt.ſ.c.proximo ⁊ ſalua
fuga.j.c.proximo.ſecundum Hoſtien.qui per iſta dicit ceſſare
contraria.

1 ¶ Seruus eccleſie nō debet alienari alicui ſeculari perſone
2 Eccleſia poteſt diſtrahere ſeruos fugitiuos.

1 INiuſtum. Nota primo.†quod ſeruus
eccleſie nō debet alienari ali
cui ſeculari perſone.⁊ dicunt quidam quod loqui
tur de honeſtate.vt.ſ.c.proximo dixi.ſʒ certe prin
cipium iſtud dum dicit iniuſtum ⁊ impium ⁊c.videtur ponere
2 ius nō honeſtateʒ.¶ Secundo not.†quod ſeruos fugitiuos
poteſt eccleſia diſtrahere.⁊ iſti* fugitiui videtur dominus re
tinere poſſeſſionem ciuilem: licet conſpectum eius effugerit.
vt.l.iij.§.per ſeruum.ff.de acqui.poſ.quod nō eſt ita in rebus
inanimatis:in quibus facilius perditur poſſeſſio.⁊ que ſit ra
tio.dic.vt.l.ſi rem mobilem.de acqui.poſ.de monacho fugiti
uo quid iuris.dic:vt alibi no.⁊ quis dicatur fugitiuus.dic:vt
l.quid ſi fugitiuus.ff.de edi.edic.⁊ vide quod not.ſ.de ſeruis
non ordinan.c.primo per Inno.⁊.l.j.C.de ſeruis fugitiuis.et
l.quicunqʒ cum ſimi.vbi de pena ipſorum ⁊ receptatorum eo
rundem ⁊c.

1 ¶ Jura que loqūtur de dignitatibus habēt locum in pre
bendis.
2 Conuentio precedēs tacita vel expreſſa viciat permutationē
3 Pacta ſup ſpiritualibus inita continēt ſimoniam.
4 Simonia cōmittitur circa connexa ſpiritualibus: ſicut circa
ſpiritualia.
5 Connexa ſpūalibus que dicantur.
6 Clericus ſi ex pacto non poteſt permutare beneficiuʒ:an ei ſit
licitum ſupplicare ſuperiori:vt cum in ſua prebenda non poſ
ſit ſecure morari prouideat de ipſa alij:⁊ ſibi alibi.
7 Authoritas iudicis maioris eſt efficacie in beneficijs quam
partium conuentio.
8 Inferiores ab epiſcopo non poſſunt preſtare authoritatem
permutationibus.

QUeſitum. Prebende pacto preceden
te permutari non poſſunt.
poteſt tamen epiſcopus ex cauſa de loco ad lo
cum permutare perſonas. ⁊ primo ponitur que
ſtio.ſecunda ibi generaliter. queſtionis ſolutio
1 diſtinguens modum illicitum a licito.¶ Nota primo.†quod
iura que loquuntur de dignitatibus:habent locum in prebē
dis:vt ſicut in illis:ita in prebendis ſit permutatio interdicta
⁊ hoc habet locum in diuerſis eccleſiis:⁊ etiam in eadem:ſi di
uerſo iure prebende cenſeantur.puta ꝙ vna habet onus ſpiri
tuale annexum:altera nō.exemplum.ſ.de preben. ſignificatū
⁊ idem ſi ſint in eadē eccleſia diuerſe dignitates: omnibus eñ
iſtis modis aliena commutatio prohibetur.In eadem tamen
eccleſia poſſet vnus canonicus commutare prebendaʒ cū alio

concanonico.nam prebenda in ſola tēporalitate conſiſtit:ſʒ canonia vel dignitas in ſpiritualitate. vnde prebenda pmutata cū canonico.non dicitur alienata.quia in corpore eccleſie retinetur.vt.l.vnum ex famil.⁊.l.impera.§.j.ff.de leg.ij.tutius.et tū eſt ſm Joan.an.ꝙ permutatio talis fiat cū auctoritate ſuperioris ꝑpter connexitatē:quā habet prebenda cū canonia. vnde idē debet eſſe iudiciū in cōnexis. vt.ē.de cōſti.trāſlatio. 2
2 ⁊.c.quanto.de iudi. ¶ Secūdo no.⁊ꝙ precedēs cōuentio[a] tacite vel expreſſe viciat permutationē:que poſtea ſequitur. nā videtur ſequi vigore precedentis conuentionis illicite:⁊ videtur in contractu permutationis:qui ſubſequitur repetita.ar. not.in.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.facit qđ not.Jnno.ē. 3
3 de depo.c.ſi. ¶ Tertio not.⁊ꝙ pacta ſup ſpiritualibus inita cōtinent ſimoniam:ſunt enim liberaliter conferenda non pa-
4 ctis.vt.c.ſignificatum.ē.de preben. ¶ Quarto not.⁊ꝙ circa connexa ſpiritualibus cōmittitur ſimonia ſicut in ſpirituali-
5 bus.⁊⁊ dicuntur connexa ius patronatus.ē.de iudic.quanto ius ſumerandi.inſti.de rerū di.§.in cōmunē: iſta eñ a ſpiritualibus ſeparari nō poſſunt.de pecu.quis ergo caſus ſecus de corporalibus ⁊ realibus annexis ſpiritualibus que tamen 4
poſſunt ſeparari vt domus poſſeſſiones⁊ ſimilia talia eñ poſſunt permutari:vendi:⁊ qualitercūqꝫ paciſci.vt.ſ.c.p̄rimo.et vide.l.ſi ſponſus.§.j.⁊ qđ ibi not.ff.de dona.inter vi.⁊ vxores
6 ¶ Circa hoc querit Jo.an.⁊ſi clerico ex pacto non eſt licitū permutare beneficium:vtrum ſit licitum ſupplicare ſuperiori vt cum in ſua prebenda non poſſit ſecure morari ꝓuideat de ipſa alij.⁊ ſibi alibi.dicit quod eſt licitum.nam ⁊ ſi prohibetur pactio:nō ſuppoſitio:⁊ iudicis officij imploratio.vt.c.cum nobis olim de elec.⁊ qđ not.de cle.excō.mi.ꝑpoſuit. ¶ Quinto
7 no.in ver.ſi autē.⁊ ꝙ maioris eſt efficacie auctoritas iudicis quā pretiū cōuctiōis.⁊ hoc verū in bñficijs in quibus clerici nō ſunt domini:ſed miniſtri ⁊ꝓcura.⁊ eſt eis alienatio interdicta.niſi ex cauſa neceſſaria.nō ergo mirū ſi proprio motu ꝓhibentur inuicem permutare:vel ſup iure publico paciſci.iudicis auctoritate hoc poſſunt qꝛ talis auctoritas rite interpoſita purgat eſſe vitium ⁊ excuſat partes vt.l.furti.§.qui iuſſu ff.de his qui not.infami.⁊.c.niſi eſſent.ē.de preben.⁊ eſt ſimile quod dicimus in tranſactione ſup alimentis. vt facta iudicis auctoritate ſit valida:⁊ non alr̄ vt.l.cum hi.per totam.l.ff.de tranſac.alias rationes reddit glo.ſ.c.cum olim. ¶ Sexto no. ꝙ examinatio ſit neceſſaria ⁊ expediens eccleſijs permutatio
8 necne ſpectat ad epiſcopū.⁊ inferiores ergo ab epiſcopo auctoritatem ꝑmutationis preſtare non poſſunt.vt not.hoſti. in ſumma huius tit.§.quid poteſt ver.⁊ nunquid.⁊ not.in de. ſ.eo.c.quid ergo ſi collatio illorum beneficiorum non ſpectat ad epiſcopum:ſed ad capitulum.dicit Jo.an.conſenſum illorum quorum intereſt requirendum.de offi.archid.de hoc de maio.⁊ obe.c.fin.⁊ not.de hoc.ſ.eo.c.vno.lib.vi. ¶ Septimo no.qđ verſet in cauſe cognitiōe ſup ꝑmutatione ꝓhibita vel ꝑmiſſa.reqritur eñ ꝙ cā neceſſitatis eccleſie ħ ſiat idē ſi cā vtilitatis eccleſie.vij.q.j.ſcias idem dices ſi vertit vtilitas ꝑſonaꝝ pone magiſter in theologia habebat eccleſiam rur i indigentem potius ruſticano preſbytero ꝙ theologo ꝑ cultura agrorum:⁊ econuerſo in ciuitate preſbyter optimus agricola habebat eccleſiam indigentē theologo :certe hic eccleſiaſticarū perſonarum verſatur vtilitas. Aduerte tamen ꝙ in minorib[us] beneficijs non conſueuit fieri hec tranſlatio niſi exigente neceſſitate:vel vtilitate eccleſie.ſed quando ſit ob gratiam perſonaruʒ prout fit.ē.de renū.ad ſupplicationē.⁊.lxxiiij.diſtin. quorumdam.conſueuit fieri tantum in beneficijs minoribus ſecundum hoſti.de forma permutationis vide in ſpe.e.tit.ſup Rubrica.

a ¶ Precedēs cōuētio Vide bal.⁊ ſali.C.de reſcin.vēd.l.ſi volūtate.et ple.vide qđ dicit bal.in l.pacta nouiſſima.de pac.l.v.col. in iſta particula diſtinctionis in qua incidit l.item q̄.§.idē.ul.ff.de pactis.

1 ¶ Eccleſia vna poteſt cū alia permutari.
2 Res que permutantur cum eccleſia ſi nō ſunt equalis valoris poteſt reſici pecunia.
3 Contractus in permutationibus rerū eccleſiaſticarum ſuper quo fundetur.Et an talis cōtractus cēſeaꝛ ꝑmutatio:emptio ſiue venditio.
4 Contractus ſup rebus ſp̄alibus dʒ eſſe diſtinctus a cōtractu ſuper rebus ſpiritualibus earundem.

Ad queſtiones. Eccleſie iure proprietatis poſſunt adinuicem permutari ⁊ poſſeſſiones etiam ipſaꝝ permutari poſſunt:⁊ pro, minus valentibus precium ſuppleri. Jn prima conſultatio. Jn ſecūda reſpōſio.ibi
1 reſpondemus. ¶ Not.⁊ꝙ vna eccleſia poteſt cum alia cōmutari:ſi commutatio iſta tendit ad commodum eccleſiaruʒ permutare volentium ⁊ cenſeatur verſari cōmodum ſi vtraqꝫ eccleſia in permutatione deducta eſt magis alteri:ꝙ ſibi vicina vicinos enim fundos ſepe ſupra iuſtam eſtimationem intereſt noſtra acquirere vt.l.fundus ille de lega.ij. ¶ Secundo not. ꝙ reſ eccleſiarum poſſunt permutari ſiue vna eccleſia poteſt cum alia permutare ſicut contractus iure.vt meliora conſpi-
2 ciat vt.c.ſine exceptione.xij.q.ij. ¶ Tertio not.remedium.⁊ cum res que debent permutari non ſunt equalis eſtimatiōis nam additamento pecunie poteſt res minoris precij adequari alteri plus valenti.pecunia ergo omnia exequat.adeo eſt inuentus eius vſus.vt.l.j.ff.de contrahen.emp. ¶ Quarto no.
3 ⁊ꝙ in permutationibus eccleſiarum contractus fundetur nō cum ipſis eccleſijs ſubiectis: ſed cum illis quibus ſubeſſe noſcuntur.ipſarum enim eccleſiarum dominantium accedentiū conſenſu ⁊ auctoritate ſuperioris ꝑmutatio eſt efficax.de trāſactio.c.preterea ⁊ qđ metus cauſa.c.penul.poteſt ergo eccleſia ſubiecta ſola domini voluntate in alteruʒ transferri.argumē. contra.ff.de ſideicommiſ.li.l.inuitus. vbi ſubditus vnius nō poteſt alteri per dominum delegari eo inuito ⁊c. ¶ Quinto
4 not.⁊ꝙ contractus ſuper rebus ſpiritualibus debet eſſe diſtinctus a contractu ſuper rebus temporalibus earundeʒ.ne eccleſia que eſt res ſpiritualis pro rebus temporalibus videatur concedi. Jn habentibus ergo ſymbolum facilior eſt tranſitus.⁊ per hoc dicunt quidam.quod eccleſia poterit permutari cum decimis vel calice.quod non placet vin.ꝙ mobilia tēporaliter eſtimari poſſunt:ſaltē per conflationem.xij.q.ij.aurū.non ita in eccleſia etiam terremotu diruta.quia ſolum remanet ſacrum.vt.l.pacta conuenta.§.ede ſacra.ff.de contrahen.emp. ¶ Sexto collige.ꝙ commiſſio habet vitiare iſtos contractus quando enim vtile non poteſt ab inutili ſeparari nam vtile per inutile vitiatur iuxta notata per bar.in.l.j.ff.de verbo.oblig. nam contractus conficitur ex duobus quorum vnum reddit ipſum validum alterum vero reddit inualidum inſpicimus id quod nocet:nō id quod prodeſt.vt.l.ſi vir vxori.ff.ꝑ dona.per bart.vide.c.ſi ſponſus.§.ſi maritus.ff.de do-
na.inter virum ⁊ vxorem ⁊ quod ibi not. ¶ Oppo.dicitur hic quod ex pacto poſſunt eccleſie permutari.contra immo videꝛ ꝙ non ex conuentione: ſed auctoritate ſuperioris tantum. vt ē.c.p̄xi.hic dicit̄ ꝯtriū.ergo male.ſolutio ibi loquiꝛ de ꝑmutatione q̄ ſit in titulū.hic de ꝑmutatiōe q̄ ſit in ꝓprietate:q̄ facilius toleratur .vt patet ex.c.j.ē.de conce.pre.cōiuncto.c.cōſultationibus.ſ.de dona.⁊.c.cum qui.de eo qui mitti.in poſ.lib.vi. vel vbi loquitur de permutatione perſonarum quam ipſe perſone facere non poſſunt.vt puta alijs obligate.vt.ē.de renun. ammonet.hic de ꝑmutatione rerum que a dominis fieri pōt. vel quaſi dominis.vt.l.j.C.eo. ¶ Secundo oppo.⁊ videturꝙ res ſpiritualis poſſit deduci in conuentione pro re temporali etiam pro pecunia.puta villam tuam in qua eſt eccleſia vēdis mihi:vel permutas cum re alia temporali.certe illa eccleſia ſita in villa erit mea.vt.c.in literis.ſ.de iure patro.ſolu.dicit gl. cum vniuerſitate temporali vendita bene tranſit.vt in contrario alr̄ eccleſia pro re temporali non poteſt permutari.vt hic quedam ergo tranſeunt cum vniuerſitate q̄ transferri nō poſſunt de per ſe.vt.l.quedam.ff.de acqui. qui.re.do.⁊.l.j.de fundo do. Refert tamen hic dominus Joan.an. reſpondiſſe ꝙ ſi monaſterium vendidit.caſtrum in quo habebat eccleſiā:nō tranſibit eccleſia in emptorē cum ſit pretioſior caſtro.hoc etiā tenet Jnnoc.in.d.c.ex literis.vbi dicit quod mere ſpiritualia (vt eccleſie vel decime) non tranſeunt cum vniuerſitate temporali.ſecus in iure patronatus:quod participat de temporalitate ⁊ ſpiritualitate.vt.d.c.ex literis.⁊ in hoc concor.guil.na. allegat.xvj.q.j.ſi quis laicus.hoſti.tenet contrarium opi. Jnnocen.vera eſt cum vniuerſitas transfertur in laicum:ſed ſi in eccleſiaʒ transferatur tranſeat cum vniuerſitate.⁊ ſic vera opinio hoſti.ſm Jo.an. ¶ Quero dicitur hic quod pecunia me-
5 diante res precij inequalis rediguntur ad equalitatem.⁊ quero ergo.an talis contractus cenſebitur permutatio :vel emptio:⁊ venditio ſi conſyderes pecuniam ex vna parte ⁊ rem ex alia erit emptio.vt inſti.de contrahen.emp.§.pretium. Si cōſyderes quod interuenerit res hincinde erit permutatio.⁊ cōtractus do vt des.ſʒ qꝛ ex vna parte interuenit res ⁊ pecunia ex altera res tantum.queritur quis contractus erit iſte.⁊ expedit hoc cognoſcere propter plures differentias inter iſtos contractus.vt not.cy.in.l.permutationem.C.eo.titu. textus iſte innuit quod iſte debeat cenſeri contractus permutatiōis quod patet ꝙ iſte caſus vbi iſta mixtura ponitur ſub hoc.c.argumen.ad hoc.l.imperatores.ff.de indicem adiec. Alij dicunt quod aut pretium eſt maior pars eſtimationis ⁊ erit emptio. aut res preponderat ⁊ erit permutatio.argu.in hermaphrodito.ꝙ

Ponit queſtiones.

dito.q2 illi ſequi attribuitur:in quo magis incaleſcit.vt.l.que ritur.ff.de ſta.bo.z.c.q in dubijs.de cõſecra.eccl.vel alta.bar. dicitq ſi principaliter emitur licet aliqua ſpẽs detur totũ erit emptio vt.l.tenei.§.j.de act.em.ſi principaliter permutatur z totum erit permutatio vt in iſto.c.inſpiciã q plus valet.vt ſi valet plus res:quã dat pro re: ꝙ pecunia erit pmutatio vt in illo.c.alſ eſſet emptio ar.l.quicquid.§.fina.ff.de acqui.re.do. Et pdicta inducit ad qſtionẽ papa cõceſſit abbati q poſſit vẽdere de bonis monaſte.ex cauſa.abbas vendit fundum pro.c. z pro quadam alia petia terre:opponebatur q nõ valet.q2 licentiam habuit de vendendo:ſed hic fuit emptio z permutatio mixtum:nec apparet inquantum.ergo nihil valet.ar.ff.de in diem adiec.l.cum duos.ſed veritas eſt.q in totũ eſt venditio vt ſupra patet.z ita no.in.l.ariſto.ff.de dona.z de iſtis actibus compoſitis ex duobus diuerſam naturam habentibus. dic.vt dixi.ſ.de iudic.quanto.ad quod etiam facit.ff.de dote prealle.l.i.z.c.ſuper queſtionum.de offic.dele.z.l.precipimus. C.de appel.

1 Confeſſio vnius alteri nõ preiudicat in cõnexis.
2 Dignitates etiã diuerſe ſpeciei poſſunt permutari.
3 Clerici quare ex pacto non poſſunt permutare beneficia.

Cum olim. Beneficia ſua perdũt qui ea ppria authoritate permutant.z in prima proceſſum narrat. In ſecunda diffinit ibi:cũ ergo. Not.primo qd ex tex. nõ apparet qualiter contra iſtos ageretur poſſumus ergo intelligere q2 ex officio iudicis ad quẽ ſpectat inquirere de canonico titulo poſſeſſoris.vt.c.ordinarij.de offic. ordi.lib.vi. Secũdo not.q hic agebat contra ambos permutantes z vnius cõfeſſio nõ parit preiudiciũ alteri:niſi aliter
1 conſtaret de crimine.vt ex tex.ptz. In connexis ergo confeſſio vnius alteri nõ preiudicat ſicut nec ſententia.ſ.de adulte.ſignificaſti.z.ff.de adul.§.denuntiaſſe.§.ſi. Tertio not.q ordinarius pure z bona fide conferat beneficia vacantia per renuntiationem:tñ ſi renuntiatum preceſſit conuentio de permutãdo collatio ordinarij bona fide fcã vitiat.nã ſic credo q debeat intelligi illud.c.q ipſi primo permutauerunt:z poſtea vtriq ordinarius contulit beneficium ab alio renuntiatum fraus ergo z dolus beneficiati vitiat collationem cõferentis licet fraude careat ad hoc.i.q.iij.z in ſententia idem patet cũ a tertio datur iudici pecunia:vt ſententiam ferat.z vide not. in.l.eleganter in prin.ff.de dolo.z.ſ.de emp.z ven.cũ dilecti.
2 Quarto not. q dignitates poſſunt permutari etiam diuerſe ſpeciei.vt archidiaconatus:z prepoſitura.dicam.ſ.eo.c. fina. Quinto not.q nõ mitius agitur cũ confeſſo:ꝙ cũ cõuicto.quandoq contra.quod dic: vt in illa diſputatione bar.
per italiam communiter ſunt ſtatuta. Querit glo. quare *Ponit queſtiones.*
3 clerici ex pacto non poſſunt beneficia permutare.dicit glo.q duplex eſt ratio.prima q2 permutatio contrahitur a domino ſed clerici non ſunt domini.ſecundo q2 permutatio ſimilis eſt emptioni.et emptio beneficij nulla eſt.ergo nec permutatio. vt in gloſſ.patet tetigi hic.ſ.eod.queſitum in quinto notabili Adde aliam.q non ex pactione:ſed canonica inſtitutione beneficia poſſidentur.vt.c.i.de regu.iur.lib. Inſtitutiõe autem canonicam nullus alius ab epiſcopo dare poteſt. vt.c.ex frequentibus.de inſti.

1 Clerici per ſe ſua beneficia nõ permutant.
2 Iura nõ ſubueniunt decipientibus:ſed deceptis.
3 Uenia datur ſimplicitati:z quare.
4 Renũtians ex certa cauſa non ſecuta põt redire ad beneficiũ renuntiatum.
5 Beneficiũ renuntiatum propter fraudem tertij nõ põt tertio iuſte conferri.

Cum vniuerſorum. Dicit Io.an.nõ ſum
1 mo.quia in rei vtilitate continet gratiam poſſet tamen ſummari. q clerici p ſe ſua beneficia non permutant.z in prima facti narratio. In ſecundo gratioſa prouiſio.ſecunda ibi:cum igitur . Not.q iſti habuerant inter ſe tractatum de permutatione qui tractatur videtur ita phibitus:ſicut z permutatio ad quam per tractatum peruenitur ar gu.in regula cum quid de regu.iur.lib.vi.minus tamen punitur attentatio:q delicti cõſummatio.vt patet hic coniuncto c.ſ.proxi.facit.l.vulgaris.§.qui furti.ff.de furt. Secundo
2 not. q iura non ſubueniunt decipientibus: ſed deceptis in tendum non multum differunt decipere:z decipi.xvi.q.i.ſi cu
3 pis quod intellige:vt ibi not. Tertio not. q datur venia ſimplicitati q2 ſimplicitas eſt amica legis non tamen ignorantia preſertim in clericis.xxxvi.diſt.per totum. Quarto no.
4 q ſi quis renuntiauit ex certa cauſa:cauſa non ſecuta poteſt redire ad beneficium renuntiatum de quo plene dic.vt.ſ.de elec.cum inter.R.z collige q ex promiſſione ſola de permutãdo non poteſt promiſſor ad permutationem cogi.z ſic hz locũ penitentia etiam re non integra.quod dic vt.l.ſi pecuniam.ff. de condi.ob cauſam.hoc tñ non dicitur q permutare promiſerunt:ſed quod tractatum habuerunt tangam.ſ. Quinto
5 not. quod beneficium renuntiatuz pter fraudem tertij :nõ poteſt tertio iuſte conferri.intellige tamen Inno.q iſte tertius fuit conſcius iſtius fraudis.naz illa renuntiatio fuit ſimoniaca.q2 facta ſpe alterius beneficij obtinendi ita ſicut non tenuiſſet collatio ſimoniaca:ita nec renuntiatio.hodie vero beneficia ex cauſa permutationis vacantia non poſſunt conferri alijs.ꝙ ipſis permutantibus.vt in cle.i.ſ.eo. Opponitur *Opponit in contrarium.* z videtur:q vter q debuerit beneficio priuari.vt.ſ.c.proximo ſolu.dicit glo.hic alter non renuntiauit:licet habuit de renũtiatione tractatum.cum ergo delictum non fuerit conſummatum:non habet locum pena.ſ.c.proximo.ex parte vero renũtiãtis vt ad ſuum beneficium reſtituatur continet gratiam iſta decre.cui dedit cauſam ne alter ex ſuo dolo commodum conſequeretur. Extra quero.rector eccleſie in manibus ſui epi *Ponit queſtiones.* renuntiauit eccleſiam ex cauſa permutationis faciende cũ tytio rectore alterius eccleſie:qua reſignatione recepta ille tytio non vult renuntiare vel moritur ante renuntiationem vel alia de cauſa permutatio non poteſt fieri.queritur an petrus poſſit ſua authoritate ſine noua collatione redire ad ſuam eccleſiam.z videtur quod ſic.de preben.c.ſi beneficia.lib.vi.C.de rerum permu.l.rebus.cum ſimi.dico q non.nam beneficium reſignatum ex cauſa permutationis expreſſa vel tacita: re vera vacat.vnde de iuris rigore expectans authoritate apoſtolica poſſet illud acceptare niſi per ius nouũ eſſet aliter prouiſum ſ.eo.c.i.lib.vi.vbi dicitur.q vacant beneficia anteꝙ ſubſequat permutatio.hinc eſt etiam.q habens gratiam de percipiẽdis fructibus beneficiorum vacantium:poteſt petere fructus beneficiorum vacantium ex cauſa permutationis ſm Io.an.q ita not.ſ.de reſcrip.ſi propter lib.vi.in gloſ.que incipit morte.ad hoc facit glo.penul.in ſi.que eſt hic.non ob.iura ciuilia de quibus in dicto.c.cum inter.R. nam ibi patet reſponſio.non ob. c.ſi beneficia.q2 ibi non reſignauit:ſed facto dimiſit.que admiſſio nõ habet vim renũtiationis.q2 ex eo futuro euentu apparet ibi eum non fuiſſe vere tranſlatum. z ſic non habet locum c.de multa.de preben.z.xxi.q.ij.ſi quis iam tranſlatus preterea ſi renuntiatio facta in manu non ſui iudicis valet in preiudicium renuntiãtis.vt not.de renunt.quod in dubijs.quanto magis facta in manu ſui prelati licet ex cauſa permutationis.z ita determinat.d.Fe.de ſenis.conſilio.cij.cui ob.illud.c vbi expreſſe dicitur.q redire poteſt ad ſuum beneficium etiaz alteri iam collatum.ſed non obſtat q2 continet gratiam.vt dicit Io.an. Alterius quero ad idẽ ſi duo authoritate ſuperioris beneficia pmutarunt:deinde apparet alterum non habuiſſe ius in beneficio permutato.an collatio talis beneficij facta alteri permutanti ſuum: quod canonice obtinebat.valeat Idem.d.Fe.de ſeñ.cõſilio.dix.dicit q qui poteſt conferre beneficium aliquo iure.z ipſe conferat vel collationi conſentiat eo iure quo nõ põt:vel nõ intendit:nõ valeat qd agitur.vt notat.hoſti.de cõceſ.preben.ex parte.z qd legi.z not.de reſcipt. ſuſceptum.lib.vi.ad idem qd not.ſpecu.in titu.de arbi.§.vlti. in.xij.col.ver.quid ergo.ad idem in rubeo z nigro.C.ſi ex fal. inſtru.z.C.de tranſac.l.ſi ex falſis.Item q2 cauſa nõ fuit ſecuta propter quam fuit facta reſignatio ſicut res tradita ſpe nuptiare nuptijs non ſequutis reuocat.de iure do.l. ſtipula.nihil enim eſt tam contrarium conſenſui ꝙ error.de iudic.l.i.z.ij. maxime cum punitio numeretur inter contractus bonefidei. vt.c.cum venera.de exceptio.in quibus contractibus ſi dolus dat cauſam contractui:cõtractus eſt ipſo iure nullus.facit qd not.ſpec.in titu.de loca.§.nunc aliqua.ver.xviij. Item intentio permutare [a]volentium attenditur in beneficijs conferendis cõtra rigorem iuris.vt dicto.c.i.eo.titu.lib.vi.z cle.i.eo.titu.eodem modo debet ſeruari equitas ex parte conferentiuz vel permutationi cõſentientium vt non videatur renuntiare iuri ſuo:niſi certificati.ad hoc quod not.de re.eccle.non alie. ſi quis presbyterorum.in gloſſ.i.z de materia not.per archidia. vij.q.i.ꝙ periculoſum.facit quod not. Io.an.in nouella.eo.titu.i.lib.vi.vbi dicit.quod vbi alter permutantium non habet ius in beneficio cui renuntiat:non valebit permutatio z nec

[a] Permutare. Uide bal.l.i.C.de re.pmu.in noc.l.c. iter cetera.de p bẽ.oo.oero ta decíſ.lig. incip.ſi lite in nouiſ.

ter eorum quereret ius in beneficijs ex pmutationibus habitis. ꝛ vide in.d.c.in nouella ſuper verbo ſua.facit quod not. Inn. in ſi.ſ.de preſcri.cū ex officij.

1 ¶ Queſtio decimarū pōt in arbitros cōpromitti.
2 Iudex pōt eſſe arbiter ſuper cauſa ſibi delegata.
3 Queſtio ſi mouet ſup re ſpirituali an poſſit ſup ea tranſigi p re corporali.
4 Poſſeſſiones an poſſint dari pro decimis q̄ ex certis poſſeſſionibus ſolui debent.
5 Epī an poſſint adinuicē permutare epiſcopatus.
6 Abbates ꝛ prelati an poſſint permutare.
7 Manualia habentes an poſſint permutari.
8 Beneficia cōmendata an poſſint permutari.
9 Expectātes p quibus ſunt affecte pbenda vel habētes ius ad eas: an poſſint permutare dicta iura. ꝛ nu. 10.
11 Canonici eiuſdem eccleſie an poſſint adinuicem permutare prebendas quas habent in eadem eccleſia ſine ſuperioris authoritate.
12 Hoſpitalia cū beneficio an liceat permutare.
13 Ius patronatus cum eccleſia an poſſit permutari.
14 Permutationibus qui debent conſentire vel authoritatem preſtare.
15 Prelati duo eccleſiarū collegiatarū ſi volunt pmutare: ꝛ epiſcopus pbet authoritatē: an poſſint facere inuitis collegijs.
16 Renunciatio que fieri debet ex cauſa permutationis an debeat fieri in manibus epī: vel illorum ad quos collatio vel electio pertinebat.
17 Uicarius epiſcopi an poſſit authoritatem preſtare permutationibus. Capitulum ſede vacante an poſſit authorizare permutationibus.
18 Capitulū ſede vacante an poſſit recipere reſignationes beneficiorum ad collationem ſolius epī ſpectantium ex cauſa permutationis faciendas.
19 Duo ſi ſint in curia volētes pmutare an requirat authoritas ſui epiſcopi vel pape.
20 Permutatio facta de beneficijs ſpecialiter reſeruatis nō valet ſine mandato ſedis apoſtolice.
21 Optionē habentes an poterunt optare beneficia vacantia ex cauſa permutationis.
22 Permutatio ſi nō tenuit aliqua ratione an valeat ſaltem reſignatio facta cauſa permutationis.
23 Reſignātes ſi nō poſſunt conſequi beneficia pmutata: an poſſint redire ad reſignata.
24 Permutantium alter ſi non habet ius in beneficio quid iuris
25 Permutātes per fraudē ſi poſſederint beneficia taliter permutata: ꝙ fraus erat occulta detecta fraude ipſis mortuis an dicant beneficia vacare per mortē: an p reſignationem: an per iuris priuationem.
26 Permutatio an poſſit fieri ex interuallo.
27 Superior in cuius manibus ſunt reſignata beneficia ex cauſa permutationis: infra quantum tempus teneatur illa conferre.
28 Inequalitas beneficiorum ſiue ratione redditunm ſiue onerum incumbētium vni beneficio ꝛ non alteri an reddat permutationem nullam.

Exhibita. Spirituale cū tēporali pmutari nō pōt. In prima facti narratio. In ſecūda diffinitionis cōmiſſio. ¶ Not. primo. ꝙ de qōne decimarū pōt in arbitros compromitti. qđ eſt verum: ſi fiat tamē in amicabiles cōpoſitores. de arbi. cum olim. ꝛ. c. niſi eſſent. de prebē. ſm ho-
2 ſti. ¶ Solu.no. ꝙ iudex pōt eſſe arbiter ſuper cā delegata ſibi. an idem in ordinario: vt poſſit aſſumere partes arbitri. ꝛ p tim vno modo ptim alio poſſint in cā procedere. dic: vt. d. c. niſi eſſent. ꝛ. c. penul. de arbi. ꝛ qđ not. Innoc. de arbitro ꝛ arbitratore in. c. quintauallis. de iureiur. ꝛ qđ not. in. l. j. ff. de iudi. ꝛ. l. ſi miles. de te. mili. per bal. ꝛ bar. per dy. ¶ Tertio no. Jo. an. ꝙ quandoqꝫ litere impetrantur ad ſcholares bononie cōmorātes. vnde videtur ꝙ ibi poſſit cognoſcere quātumcumqꝫ ſub nomine ſue dignitatis alibi ſite cōmiſſio facta ſic. qđ dubito an ſit verū: maxime ſi a loco ſtudij diſtat ille contra quem impetratio facta eſt dictis limitatis in. c. ſtatutum. de reſcrip. lib. vj. ꝛc. ¶ Quarto not. ꝙ ſnīa hic lata fuit ſub conditione q̄ licet ferri non debeat lata tamen tenet. vt. l. ij. §. biduum. ff. qñ ap. ſit. ꝛ. ij. q. vj. biduū. ad hoc vide qđ not. bar. poſt glo. in. l. a
3 diuo pio. ff. de re iudic. ¶ Quinto not. ꝙ ſi eſt queſtio de re ſpirituali. nō pōt ſup queſtione tali tranſigi p re tēporali. vnde ſicut res ſpūalis nō pōt permutari cum re tēporali: ita nec queſtio de re ſpirituali cū re temporali tranſactione ſopiri. qđ eſt nota. vt ſic eiuſdem nature eſtimari debeat litis pendentia ſuper re: cuius eſt re ipſa in queſtione deducta. ꝛ ideo ſi de re principali nō pōt eſſe queſtio: quia vſura petitur: nō valebit trāſactio ipſius. vt not. Innoc. in. c. j. ſ. depoſi. ¶ Sexto not. ꝙ ſuper acceſſorijs fertur ſententia incerta dum dicit quicquid ſecutum eſt ꝛc. de hoc. ſ. de procurat. auditis. ꝛ. j. de exce. prela. tanta. ꝛ qđ not. Inno. de ſententia incerta ſup fructibus in c. gratus. de reſti. ſpo. ꝛ. l. cū in propria. C. ſi quis alteri vel ſibi. ¶ Septimo ꝛ vltimo not. glo. ſi. que ex illo tex. colligit argu.
4 ꝙ vt pro decimis que ex certis poſſeſſionibus ſolui debēt nō poſſent alie poſſeſſiones dari etiam quo ad plenum dñium et poſſeſſionem ad hoc. C. de pe. ho. ſub. l. j. ꝛ de deci. c. quamuis in glo. laica. ꝛ de hoc. xvi. q. vij. omnes decime. et in queſtione bart. brix. dominicali. xlix. vbi tenet ꝙ tale pactum factum ad decēnium eccleſia ſeruare tenetur etiam ſi res pro decimis permutata caſmate pereat. ſm Joā. an. hnius glo. ratio forte eſt. quia decime ſunt ſibi in domo domini vt ꝛ ideo ſuper alimentis ceſſat cōpenſatio vt. l. cum hi de tranſac. vel decime ſunt tributa que dominus ſibi in ſignum vniuerſalis dñij reſeruauit vt c. tua nos. de deci. Si igitur talis cōpēſatio eſſet permiſſa nō recognoſcerent annis ſingulis xpiani auctorem oīm bonorū ideſt deū. Ideo iſta dimiſſio annua dei intuitu facta eſt. nec poteſt ſemel pro toto tēpore vite ſue. ſ. opponēdo eo modo quo gloſſ. dicit facit qđ dixi. ſ. de loca. potuit m. xv. q. ¶ Ultimo quia in materia permutationis beneficiorum per iam dicta in illo tit. per doc. vt. ſ. nō plene nec etiam ſemiplene liquet Ideo vt clarius illuceſcat omnia q̄ ex quodā tractatu dñi federi. de ſeñ. vtiliter tacta ꝛ deciſa reperi ſuccincte hic referā p aliquas queſtiones principales ꝛ alijs acceſſorijs. ¶ Primo principaliter quero qui poſſint beneficia ſua pmutare. primo an epī. ſecundo an prelati: vel abbates. tertio an monachi habētes beneficia manualia. quarto an expectantes: pro quibus ſunt affecte prebende: vel habēt tantūmodo ius ad rem poſſint inuicem permutare. quinto an habentes ius in re: nō tamen poſſeſſiones. ſexto an canonici ſub expectatione prebēde poſſint permutare titulos ſuorum canonicatuum. vij. an beneficia cōmēdata: vel hoſpitale cū beneficio: ꝛ ecōtra: vel ſimplex cū curato: vel ecōuerſo: vel vnum cum pluribus. ꝛ ecōuerſo valeat
5 permutari. ¶ Ad primum de epīs certū eſt ꝙ non poſſunt permutare. quia nō habent liberū volūtatē ſine authoritate pape vt. ſ. de tranſac. per totum. nullius igitur authoritate q̄ pape
6 poſſunt epatus permutari. ¶ Quo ad ſm. ꝙ an alij abbates vel prelati poſſint permutare. de iſta permutatione dignitatū dic vt. ſ. de preben. maioribus. qđ debes intelligere: vt not. ſ. eo. queſitum. ꝛ qđ etiam dignitatum fieri poſſit: ſatis colligit ex dictis domini federici ꝛ Jo. de ligna. hic. vbi querunt an in-
7 uitis collegijs fieri poſſint. vt. j. dicam. ¶ Quo ad tertium. ꝙ an habentes manualia poſſint inuicem permutare. videtur ꝙ non. cum poſſint pro libito remoueri. dic contra. quia per eorum reuocationē vacant beneficia vt not. de ſup. negli. prela. c. vno in glo. magna in cle. Item poſſunt dici perpetui: cum eorum titulus duret ad ſuperioris bñplacitū: ꝛ incertū ſit quando remouentur. ergo ex hoc perpetui ſunt cenſendi. vt not. in ſimi. in cle. ꝛ ſi principalis. de reſcrip. ꝛ. eo. tit. c. vlti. lib. vj. per. l. ſufficit. de condi. indeb. vbi dubia exceptio. dubietate pendente vim hꝫ perpetue. ꝛ hoc tenet fede. in. xvj. q. hic. congrue appli-
8 catur. ¶ Septimo quero. ꝙ an beneficia commendata poſſint inuicem permutari. idem fede. xv. q. dicit forte ſic immo commēdatum cū alio beneficio poterit permutari. In contrariū facit. quia non obſtante cōmenda eccleſia vacare intelligitur: donec ſit eccleſie de prelato prouiſum. vt not. vt li. pen. c. j. in cle. vnde ſi tēpore cōmende beneficiū vacabat in curia ſublata cōmēda remanet vacans in curia. tamē ſi cōmenda fiat p papam ea ſublata an poteſtas conferendi redibit ad ordinariū. vide not. in nouella poſt Innocē. in. c. inter dilectos. de exce. prela.
9 ¶ Quo ad quartū. ꝙ an expectantes p quibus ſunt affecte pbende; vel habētes ius ad rē poſſint dicta iura ſua permutare videt. ꝙ ſic. quia vtrumqꝫ ſpūale. vt. ſ. eo. ad queſtiones. contrarium videt primo. per. c. j. j. eo. lib. vj. vbi dat facultatem pmutandi beneficia ſua: ꝛ expectantes non poſſunt dicere beneficia fore ſua anteq̄ vacent: vel ſibi conferantur: ſed ſibi debita vt. c. penul. ꝛ vlti. de preben. preterea authoritate ordinarij nō poteſt vnus de expectantibus cum alio pmutare tale ius. quia tales ſunt manus ipſius ordinarij quo ad illa. vt. c. ſi ſoli. ꝛ. c. ſi conce. de preſ. preben. lib. vj. Itē ſimiliter nec authoritate executorum ſuorum. nam in permutatione dꝫ ſubſequi collatio beneficij permutati: vt dicam. j. quomodo ergo executor gra-

tie mee

Ponit queſtiones.

tie mee quā alteri cedo poterit conferre illius beneficiū mihi
vel meū ſibi certe nō poterit. vt. c. p. ⁊. §. de offi. deleg. ⁊ his ra
tionibus videt̄ ꝙ etiā recepti in canonicos vltra numerū au
thoritate apoſtolica ſub expectatione prebendarum nō pote
runt permutare dictos canonicatus cum dicta expectatione
nam ſi talia iura ſup numeralia permutentur. non manet ea
dem ſubſtantia. ſꝫ ipſa pmutatione extinguuntur: ⁊ collatione
ſequuta renaſcunt. vt. ſ. de preben. dilecto. In pmutatione au
tem iura debēt eſſe eadem in ſubſtantia poſt pmutationem. ſi
cut erāt ante. Cōclude ergo. ꝙ iura q̄ quis habet ad beneficiū
nō pōt permutare cū alio ſimile ius habente: vel etiam haben
te ius in beneficio. ſed huic dicto obſtat. c. ad audientiā. de re
ſcrip. vbi habēs literas ad beneficium ex pacto pōt renūtiare
vt habeat aliud beneficiū: ſubdēs rationem. ꝙ ſpiritualiū po
teſt inuicē fieri permutatio. vt ibi not. hoſtiē. Sed dicit quod
hoſti. nō dicit ibi ꝙ fiat pmutatio. ſꝫ ideo hoc dicit vt excuſet
illud pactū ne ſit ſimoniacū. preterea ius illi competens bene
ficio literarum nulli ibi querit̄. ſed extinguitur p renuntiatio
nem talem factam illi qui dicebatur obligatus ad beneficium
10 ⁊ ita dicit fede. queſtione. xiiij. ¶ Quo ad quintū. ⁊ an habētes
ius in re nō tñ poſſeſſionē poſſint dicta iura permutare: que
ſtio in hoc conſiſtit an tale beneficiū poſſit dici ſuū. ⁊ Inno. di
cit ꝙ ſic in. c. inter cetera. de preben. ꝓ hoc facit. c. ſi tibi abſen
ti. eo. tit. lib. vj. ¶ De ſexto dubio de canonicis ſub expecta
tione prebende poſſint permutare titu. ſui canonicatus. dixi
11 ſ. ⁊ ſed nunquid canonici euiſdē eccleſie poſſint inuicem per
mutare prebēdas: quas habent in eadem eccleſia ſine ſuperio
ris authoritate. dominus Jo. de lig. tenet ꝙ nō qꝛ ille preben
de licet in temporalitate conſiſtāt: ſunt tamen annexe iuri ſpi
rituali: ſcilicet canonijs quas certum eſt nō poſſe ſine ſuperio
ris authoritate in permutatione deduci. vt. ſ. eo. queſitum. li
12 cet ho. aliter dixerit. ¶ Quo ad ſeptimū. ⁊ an hoſpitale cū bñ
ficio vel ſimplex cū curato vel ecōuerſo: vel vnū cū plurib⁹: ⁊
ecōuerſo. valeāt pmutari in hoſpitali dic ꝙ cōcedit̄ in titulū
poterit cū bñficio pmutari. ⁊ idē in pſtimonia. vt no. Joā. an.
j. c. ti. li. vj. ⁊ cle. ſecus ſi nō in bñficiū: ſꝫ vt bono iure etiā cleri
co ſit cōmiſſum illud hoſpitale. tñ dñs feder. dicit ꝙ poterit ſi
clerico ſit cōmiſſum. qꝛ licet hoſpitale nō ſit beneficium: nō ta
men eſt titulus totaliter profanus. ſꝫ eccleſiaſticus. nō poſſet
vendi ſine vitio ſimonie: per idem ꝙ legitur ⁊ not. de ſimonia
cum pſallere. ⁊ accedunt ſibi ſpiritualia de preben. per literas
in cle. ⁊ ex hoc etiam infert. ꝙ duo tales clerici vel laici hoſpi
talarij poſſint dicta hoſpitalia permutare. ita dicit in. xiiij. q.
ex cuius mente habes. ꝙ ſpirituale cum quaſi ſpirituale pōt p
13 mutari. qđ adde. ſ. eod. ad queſtiones. ⁊ vnde ius patronatus
cum eccleſia videt̄ ꝙ poſſit permutari. An autem ſimplex cū
curato an ecōuerſo. ſentit dominus Jo. de ligna. ꝙ ſic. ⁊ an ha
bens duo poſſit permutare cū vno ⁊ ecōuerſo. Jo. an. de exce.
cum venera. ſuper verbo eccleſijs. dixit ꝙ ſic. primo caſu. qꝛ ſi
cut vbi iure proprietatis due eccleſie ꝓ vna poſſunt permuta
ri: ſic eadem ratione ⁊ in titulū. ⁊ dicit qđ vidit fieri hoc de fa
cto. ſed dominus Fede. in. xij. q. dicit ꝙ qñ quis habet duo be
neficia curata ex diſpenſatione vult permutare cum vno cura
to vel ſimplici certe nō poterit fieri. qꝛ diſpenſatio iſtius eſt ꝑ
ſonalis ⁊ non tranſiret ad illum cum quo vult permutare. de
penult. ſane. nec epiſ poteſt in hoc diſpenſare. Sed ſi iſte q ha
bet duo curata ex diſpenſatione vult vnum ex illis permuta
re cum habente vnum curatum poteſt: ſed caueat ſibi recipiē
do illud curatum vacabit enī etiā aliud qđ remanſit ſibi. vt. c.
nō poteſt. ij. reſponſo de prebē. lib. vj. ⁊ eo. titu. ſi plures in cle
mē. Sꝫ ſi pmutat vnū de ſuis curatis cū beneficio ſimplici cer
te poterit retinere illud ſimplex cū alio curato ſaltem ex diſpē
ſatione epi qui circa talia poteſt diſpēſare de elec. dudū. de cō
ceſ. preben. literas. dicere eſt igitur in vtroq; queſito ꝙ ſine ex
vna parte ſiue ex vtraq; beneficia teneant ex diſpenſatione ſi
lius diſpenſatio requiritur in permutatione cuius fuit neceſ
ſaria in ipſorum primeua collatione. ¶ Secūdo principaliter
14 quero. ⁊ qui debeant cōſentire vel authoritatem interponere
a in permutatiōibus.[a] ⁊ primo quero de ipſis permutantibus:
an debeant cōſentire: vel inuiti poſſint transferri de ſuis bene
ficijs ad alia. ⁊ videt̄ ꝙ nō. qꝛ nemo cogitur recipere beneficiū
vel dignitatē eccleſiaſticam. ſꝫ aliud ſit in honoribus ſeculari
bus. de his que ſi. a ma. pte capi. c. j. ad hoc facit. c. ꝙ ſit de elec.
lib. ⁊ de preben. ſi tibi. eo. lib. ⁊ lxxxiiij. diſtin. geſta. cum ſimi. ⁊
hoc tenet Jo. vij. q. j. epiſ de loco. vbi dicit qđ inuitus nō po
teſt cogi per epm̄ tranſire ad maius. qꝛ nemo cogitur creſcere
in contrarium facit. ſ. de eta. ⁊ quali. queris. vbi inuitus cogi
tur quis ſuſcipere ordines ad idem. ſ. eo. queſitum. vbi videt̄
dari poteſtas transferendi perſonas de loco ad locum: ſi vide

a ¶ In permutatiōib⁹ Vide Joā. and. in de. j. de rer. permu. ⁊ ibidē car. in. ix. q. Inno. in. c. q̄ſitum. ſ. e.

rit expedire. ⁊ ibi dicit hoſtiē. quod illa permutatio eſt cōmen
danda cum ad eam inuiti compelluntur. ad hoc. xl. diſtinc. añ
omnia. iij. q. iiij. diſplicet. ⁊. viij. q. j. in ſcripturis. hoc etiam vi
detur tenere innocē. ⁊ hoſtiē. in. c. niſi. §. ꝓpter maliciam. de re
nun. ſuper verbo perſecutio vbi dicunt quod ſi periculum de
ſtructiōis eccleſie imminet vel magnū ſcandalū: cogit̄ prelat⁹
inuitus cedere dum tamen bonum cambium alterius prela
ture vel dignitatis ſibi aſſignetur. ⁊ ſic poteſt intelligi dictum
c. queſituꝫ. ⁊ hoc videtur tenere archi. in dicto. c. epiſcopus de
loco. vbi dicit. ꝙ cū neceſſitas vel vtilitas eccleſie expoſcit po
teſt cogere epiſcopus clericū ad permutandū: idem not. de re
ſcrip. ſi propter in verbo vacabunt lib. vj. ⁊ idem tenet domi
nus fed. in. xxv. q. dicens. ꝙ ſi nec p dationem coadiutoris nec
alio modo poteſt conſuli neceſſitati eccleſie: ꝙ inuitus poſſit
transferri. ita ꝙ fiat ſibi bona recōpenſatio in alio beneficio
vt ſit publica vtilitas: preferatur de maio. ⁊ obediē. cum miſe
rior nec mirum: prelatus enī non eſt dominus: ſed procura. ⁊
diſpenſator. de dona. c. ij. epiſ vero eſt precordinator in cunctis
xxv. q. diſtin. j. ⁊ cura totius dioceſis ad eum pertinet. x. q. j. ꝑ
totum. ⁊ ſic non ob. l. id quod noſtrum. de regu. iur. nam ⁊ ma
iora poteſt epiſcopus. de exceſ. prela. ſicut ⁊ cle. ſi vna. de reb.
eccle. nō alie. debet tamen hoc facere epiſ cum conſilio ſui ca
pituli ſicut collationes ⁊ inſtitutiones. de his que fiunt a pre
la. nouit. ⁊. c. quanto. niſi contrarium preſcripſerit. ſ. ꝙ ipſa ſo
lus. eo. titu. c. ea noſcitur. ad predicta facit qđ not. Jo. an. ſ. de
poſtu. prela. c. ſi. ſuper verbo volatum. de regu. iur. quod ob
gratum lib. vj. ⁊ predicta ſm ab. non habent locum in epiſco
pis religioſis: qui velint nolint transferri poſſunt. ⁊ forte idē
in curatis propter rem publicam maxime ſed in non curatis
predicta ſine dubio locum habent. ⁊ in hoc reſidet Fe. in. xxv.
q. Et predicta faciunt ꝙ epiſcopus cum capitulo ſi illi quorū
conſenſus in permutatione requiritur. de quibus. j. dicam cō
ſentire nolunt vbi permutatio vel tranſlatio ſit ſumme vtilis
poterit expedire eis inuitis. nam epiſ poteſt maior: vt dixi cō
trarium in hoc tenet dominus Fed. in. q. xxiiij. ¶ Secundo
15 quero. ⁊ ſi duo prelati eccleſiarum collegiatarum volunt per
mutare an poſſunt hoc facere: ⁊ epiſcopus authoritatem pre
ſtare inuitis collegijs. dicas quod aut ſit hoc per papam. ⁊ nō
eſt dubium. ipſius enī priuilegium eſt auferre de iure vnius
⁊ dare alteri. de reli. do. conſtitutus. aut hoc vult facere epiſ
⁊ tunc aut ad ipſum ſpectabat collatio talium dignitatum. et
pōt etiam inuitis collegijs. aut ad collegia ſpectabat electio
vel preſentatio ⁊ tunc cōmuniter omnes tenent ꝙ ad illos ad
quos ſpectabat electio collatio vel preſentatio debent conſen
tire. ratio qꝛ ipſis inuitis nec epiſcopus nec legatus poteſt au
ferre electionem collegio. de offi. leg. c. iij. lib. vj. ſed ſi permu
tatio fieret eis inuitis iam indirecte haberent prelatum ſine ſua
electione ⁊ priuarentur poteſtate eligendi: ⁊ preſentandi qꝛ nō
poteſt epiſcopus eos priuare de exce. prelat. c. ij. xvj. q. vj. de
cernimus. ⁊ eccleſiaſticus ordo ⁊c. x. q. j. peruenit. Item cū in
permutatione interueniat vacatio. vt. j. dicam patet qđ etiam
epiſcopus ſine preſentatione patroni vel electione capituli nō
poteſt proprio arbitrio inſtituere: vel conferre tale beneficiū
cuius collatio electio vel preſentatio ſpectat ad alium. vt. c.
cum bertoldus. de re iudi. cum ſimi. conclude ergo. ꝙ in per
mutatione debet collegiū conſentire vel maior pars: ⁊ ſimili
ter ſi habet patronos debent enī omnes vel maior pars aliar
partium conſentire de iure patrona. c. iij. ⁊ hoc verum ꝙ ſuffi
cit conſenſus maioris partis quando permutatio eſt neceſſa
ria. vel vtilis eccleſijs. ſecus autem ſi voluntaria tunc enim eſt
melior conditio prohibentis per not. de conſti. cum omnes. ⁊
hoc not. Jo. an. j. eo. titu. j. lib. vj. ⁊ pau. in clemen. j. e. tit. ⁊ fed.
in. xix. xx. ⁊. xxj. q. ¶ Tertio quero ad idem an permutatio fa
cta per epiſcopum comptentis collatoribus. electoribus vel
patronis ſit nulla ipſo iure: vel annullanda per ſententiam pau.
eo. tit. in clemē. dicit ꝙ conſenſus iſtorum poteſt interuenire
ante ⁊ poſt. ⁊ per hoc dat intelligere. qꝛ nō ſit nulla: ſed annu
landa. nam ſi fuiſſet nulla. non poſſet ratificari per ſubſequen
tem conſenſum. de elec. auditis. cum ſimi. ⁊ quod ſit annullan
da videtur per. c. ꝙ ſicut. de elect. ⁊ de preben. cum in eccleſijs
lib. vj. ad hoc optime de his que fiunt a pla. c. ea noſcitur. vbi cō
temptus conſenſus totius capituli vel maioris partis reddit
actum annullandum ſm expoſitionē hoſtiē. ⁊ Joan. an. in ver
bo conuenit allegat dictum. c. quod fieri. §. ſi autē. ⁊ videtur
caſus de iure patro. c. illud. in ſi. ad hanc partem tenet domi
nus fede. in. xxx. q. nam ſm cum iſti actus permutādi ⁊ autho
rizandi dependent ab epiſcopo quamuis collatio ad eum nō
pertineat. vt not. in cle. j. eo. titu. non eſt ergo defectus ex par
te facientis. licet malefaciat contēnere quorum intereſt. Et ex

hoc ſequitur.quod facta permutatione authoritate epiſcopi
electores vel collectores ante caſſationem illius permutatio-
nis inualide nõ potuerunt eligere:vel conferre ſecus ſi dicere
mus talem pmutationem fore nullam. Iuxta not.in.c.inter
dilectos.de exce.prela.per Io.an.poſt Inno.dominus Fede.
tamen reſidet quod iſti ad quos ſpectat eligere vel conferre
potuerũt hoc facere etiam non caſſata tali permutatione.qꝛ
non preſtat impedimentum ⁊c. vt in regula iuris.⁊c. ¶ Sed
incidenter circa hoc queritur infra quantum tempus debent
iſti agere de contemptu.⁊ idem poteſt queri de eo qui fuit cõ
temptus in collatione circa hoc dicit in.q.xxxi.aut iſte cõtem
ptus conſenſit tacite vel expreſſe: ⁊ non audiatur vlterius de
hisque fiunt a prela.ex ore.de appel.cõcertationi lib.vi.vel au
diatur.ſ.ſex menſes a tempore ſententie computandos ſecun
dum hoſtien.allegat de conceſ.prebend.qꝛ vt lite nõ conteſta.
quoniam.§.ſi vero.de his que fiunt a prelat.c.ij.ſecus in ele-
ctione:vt ibi not. Ioannes andr.ex quo non comparuit infra
tempus edicti:ſaluo quod habetur qui.matri.accuſa.poſ.c.ſi.
de illis qui permutationem veroſimiliter ignorare poterunt
Ad idem etiam hic queritur.dictũ eſt ſupra.quod epiſcopus
debet permutationibus authoritatem preſtare ⁊ non inferior
16 vt not. Ioan.an.in clemẽ.ſ.eo.titu.ſpone ergo quod ad infe-
riorem ſpectat collatio vel inſtitutio an renuntiatio que fieri
debet ex cauſa permutationis debeat fieri in manibus epiſco
pi.an vero in manibus eorũ ad quos collatio vel electio per
tinebat epiſcopo authoriʒante dominus fede.q.xxxij.arguit
quod in manibus illorum ad quos al's pertinebat authoriʒã
te epiſcopo.a ſimili eius quod habetur.xij.q.ij.placuit.⁊.c.ab
batibus.xvij.q.iiij.in venditionibus.ex quibus apparet qꝺ
cum alienatio facienda eſt per aliquem prelatum:ille prelatus
alienat conſentiente ⁊ authoriʒante epiſcopo. Item ex contra
rio.ſcilicet ſi renuntiatio ⁊ collatio fieret per epiſcopuʒ ſeque
retur abſurdum.quod in proxima vacatione diceret epus ſe
eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi ⁊ hoc cauendum eſt ne vo
cati ad actum aliqua iuſta de cauſa ius pretendant.vij.q.i.põ
tifices.⁊ per Ioan.and.⁊ pau.eo.tit.c.j.in clemen.vbi tenent
contrarium.ſcilicet quod totum poſſit epiſcopus poſſit expe
dire de conſenſu electorum.⁊ hoc videtur probari in.c.queſi-
tum.ſ.eod.⁊ ex hoc ſequitur mirabile.quod eccleſia conſueta
reformari per viam electionis ⁊ confirmationis: vel per viaʒ
preſentationis ⁊ inſtitutionis:reformabitur nunc per viã col
lationis per epiſcopum:vẽʒ qui al's non habebat confirmare
vel inſtituere:ſed certe nullum eſt incõueniens: poſtꝙ conſen
ſus eius requiritur qui conferre vel eligere debet.⁊ eſt ſimile
quod no.hoſtiẽ.de iure patronatus in fine vbi dicit.quod pa
tronus poteſt recipere eccleſiam vacantem ab epiſcopo.licet
ad epiſcopum pertineat collatio.ſed inſtitutio.⁊ idem no. Io
an.and.poſt eum de iure patrona per noſtras.non ob.c.pon
tifices.nam illud habet locum vbi ſimpliciter epiſcopus con-
ferret.de cauſa poſ.⁊ proprieta.c.vlti.cuʒ ſimi.⁊ quod non eſt
in caſu noſtro ⁊ vide cle.ſ.de foro competen.ad ſi. ¶ Quarto
17 quero.ſan vicarius epiſcopi vel capitulum epiſcopali ſede va
cante poterunt permutationibus authoriʒare.de capitulo ſe
de vacante.tenet Ioan.and.ſ.eodem.c.j.in clemẽ.quod ſi ele-
ctio preſentatio vel collatio talis beneficij permutati ſpectat
ad ſolum epiſcopum non poterit capitulum permutantibus
authoritatem preſtare:ſecus ſi predicta ſpectarent communi-
ter ad vtrunqꝫ.nam cum ſede vacante pertineret collatio vel
preſentatio ad capitulum ſolum.ergo ⁊ authoritatis accõmo
datio dicto caſu dic vt ibi de vicario videtur dicendum etiam
a quod nõ poſſit authoriʒare.ᵃnam ille poteſt renuntiationem
beneficij recipere qui inuitum deſtituere de renuntia.quod in

a ¶ Authori ʒare.Eſtaũt authoriʒa- re iuriſdic- tiõis.⁊ per tinet ẽt ad magiſtratꝰ mũicipales ſpe.ſ tit.de iuriſ.om.in di.in verſic, porro.

dubijs per Innocen.ſed vicarius non poteſt deſtituere.de of-
ficio vica.c.ij.lib.vi.preterea in beneficijs permutandis requi
ritur ſubſequẽs collatio.de rerum permuta.c.j.in clemẽ.ſed vi
carius conferre non poteſt:ergo nec permutantibus authori
tatem preſtare. Ad predicta facit quod not.in clemen.prima
de hereti.per Ioan.andr.⁊ eodem titu.c.vno.in clemen.hoc
18 not.dominus fede. ¶ Sed incidenter quero.ſan capitulum
ſede vacante poſſit recipere reſignationeʒ beneficiorũ ad col
lationem ſolius epiſcopi pertinentium ex cauſa permutatio-
nis faciendaʒ.videtur quod non.vt no. Ioan.and.ſ. eodem
in clemen.in penulti.gloſſ.in contrarium videtur quod capi-
tulum tanquam vice gerens epiſcopi poteſt beneficiatos pri-
uare per conſequens reſignationem beneficioruʒ recipere.vt
not.in dicto.c.j.in clement.epiſcopus ergo ſucceſſor perficiat
permutationem quã ex licita cauſa vicegerens inchoauit ad
hoc faciunt nota.per docto.poſt Innocen.de reſcriptis cum
ſe.In contrarium tamen facit.quod capitulum ſede vacante
non poteſt facere gratiam:licet poſſit illa que ſunt iuriſdictio
nis contentioſe.vt not.in dicto.c.vno:de maior.⁊ obedient.in
nouella. Sed reſponde qꝛ multa poteſt capitulum ſede vacan
te que ſunt voluntarie iuriſdictionis.nam poteſt commenda
re beneficia ſpectantia ad collationem ſolius epiſcopi.vt not.
argumẽ.eo.titu.c.vno lib.vi.ſic ⁊ epiſcopus commendare po
teſt beneficia que ſpectant ad collationem pape.vt nota.in.c.
nemo deinceps.de elec.in fine glo.magne.⁊ hoc not.dominꝰ
Fede.q.xxxvi.vbi in fine.q.dicit quod ſi gratioſe fiat reſigna
tionis receptio:non poteſt eam recipere ſede vacante.ad hoc
quod not.de renuntia.amonet.Si vero fiat in penam reſignã
tis tunc poſſit.facit.eo.titu.quidem.⁊.l.alienationes.ff.fami.
herciſc.⁊ extrauagans execrabilis.§.qui vero.⁊.§.ceterum.⁊ ex
his que dixi quod renuntiatio debet fieri in eius manibus q
poſſet inſtituere ⁊ conferre:conclude.quod ſi duo diuerſaruʒ
dioceſium volunt permutare beneficia ſua.requiritur vtriuſ-
qꝫ epiſcopi authoritas vnius in recipiendo renuntiationem
beneficij ſue dioceſis:alterius ſuper alterius collatiõe.ad hoc
c.pro illorum.de ſenten.excommunica.⁊.l.iuriſperitos.§.cuʒ
19 oriundus.de excuſa.tuto. ¶ Ad idem quero.ſſi duo ſunt in
curia permutare volentes:⁊ ibi eorum epiſcopus:an epiſcopi
ſui vel pape authoritas requiretur.dubium facit.qꝛ dicta be-
neficia per talem renuntiationem dicuntur vacare in curia.et
ad papam pertinet collatio.vt.c.ij.de preben.lib.vi.ergo vi-
detur eius authoritas non epiſcopi requirenda.⁊ idem poteſt
queri ſi duo morantes in curia conſtituant procuratorem ad
reſignandum cauſa permutationis extra curiam.an locus in
quo actus geritur: vel quo actus debet perfici quo ad iudi-
cis authoritatem debeat conſyderari.de his dic:vt ſubtiliter
not.in cle.vt lite penden.facit quod not. Barto.in.l.ſi vt pro-
ponitur de fideiu. ¶ Tertio principaliter quero dictuʒ eſt.ſ.
proxi.q.cum ſuis acceſſorijs de authoritate⁊ conſenſu permu
tationibus adhibendo. Sed vos ſcitis quod in permutatio
nibus interuenit vacatio inducta per reſignationem et poſt
ipſam ſubſequitur collatio.que non poſſet ſubſequi.niſi vaca
tio preceſſiſſet.vt.c.poſt electionẽ.⁊.c.j.de conceſ.prebẽ.⁊ hoc
no. Io.an.in.c.ſi propter.de reſcrip.li.vi.⁊ probatur in.c.vno
de rerũ pmuta.in cle.j.bñficia reſignata ⁊c.⁊ ibi paulus. Iteʒ
ſcitis quod bñficia vacatura quandoqꝫ debẽtur expectantibꝰ
vt.c.tibi qui.cum ſimi.de reſcrip.lib.vi. quandoqꝫ ſunt reſer-
uata.vt.c.pro illorum.de prebẽ.c.propoſuit.de conceſ.preben.
quandoqꝫ habẽt aliqui optionem.vt.c.vlti.de conſuetud.lib.
vi.quandoqꝫ ſunt alijs vnita.vt.c.conſultationibus:de dona.
⁊.c.ſi vna.de rebus eccl.non ali.in cle.quandoqꝫ aliquis expe
ctat fructus bñficiorum vacantium.vt.c.ſi ꝓpter.de reſcript.
lib.vi.quãdoqꝫ ꝑ obitum vel receſſum reſtrictus eſt numerus
canonicorum in eccleſia.modo in his caſibus dubitatur:an ſi
duo reſignant bñficia ſua cauſa pmutationis poſſint predicti
expectantes reſeruantes:⁊ illi pro quibus vnio facta eſt:⁊ alij
predicti talia beneficia tamꝗ vacantia ſibi vendicare:vel ꝑciſe
ipſis permutare volẽtibus debeantur.⁊ in expectantibus qꝺ
eis non debeantur bñficia ex cauſa permutationis vacantia:
eſt expreſſum.ſ.eo.titu.c.j.lib.vi.vbi gl.idem dicit ſi expectãt
authoritate reſeruationis legatorum:vel receptionis capitu-
li.de reſeruatis autem per papaʒ generaliter vel ſpecialiter eſt
dubium:an permutantibus debeantur vel illis in quorum fa
uore reſeruatio facta fuit.⁊ videtur quod talis reſeruatio non
impediat permutantes.qꝛ nec reſeruatio executorũ pape etiã
cum decreto.vt dicto.c.vno.cõtrarium tʒ dominus fede.in di
cto tractatu permutationum.q.j.per decre.benedicti.xij.que
incipit.dudũ.⁊ per cõſtitutionẽ execrabilis.in ſi.ex quibus p
20 batur.ſquod permutatio facta de bñficijs ſpecialiter reſerua
tis non valet ſine mandato ſedis apoſtolice.nã inferior nõ po
teſt ſe intromittere de his que princeps ſibi ſpecialiter reſer-
uauit.de ap.vt noſtrum cuʒ ſua glo.hinc eſt ꝙ ꝑ reſeruationẽ
pape ligantur manus ordinarij etiam re nõ integra. de elect.
ſi eo tempore.lib.vi. Item ſecunduʒ arch.paria ſunt beneficia
vacare in curia:⁊ beneficia eſſe reſeruata ⁊ per ipſum collata.
vt ipſe not.c.vltimo.de conſued.lib.vi.nec poteſt negari quin
in permutatione interueniat vacatio ⁊ collatio.vt dixi.ſ.non
ob.c.j.primo.eodem titulo lib.vi.quia litere ad beneficia ſunt
odioſe.reſeruationes autem ſpeciales vel generales quia ſi-
unt proprio motu pape ſunt fauorabiles.ideo ampliande. Il
le autem reſtringende.vt capitulo ſi pluribus.de prebendis
libro.vi. Item illud ca.vnicum prefert in illo caſu equitatem
rigori. In caſu ergo reſeruationis vt dicta equitas ceſſat ha
beat locum rigor.vt dominus Ioannes de Ligna.proſequi-
tur ſupra eodem queſitum. ſed quia de rigore et equitate con
trarijs non eſt hic noſtra materia.te remitto ad not.in.l.j.C.
de legi,

de legibus.per Cyn.¶ Ulterius quero de habētibus optio-
21 nem beneficiorum ꝛ an optare poterunt beneficia vacantia ex
cauſa pmutationis.dñs Federi.xxviii.qōne hic.ꝛ conſilio ſuo
lx.iſtam queſtionem plene ꝓſequitur ꝛ arguit ꝙ poſſit opta-
ri propter vacationem mediā. Item quia cōſuetudines ꝛ ſta-
tuta ſunt ſeruanda.nec eſt intentionis pape ipa tollere.vt.c.j.
de conſuetu.lib.vj.ergo nec ſi mandat conferri beneficia per-
mutantibus per ſuam conſtitutionem videtur velle conſuetu
dini derogare. Item permutantes ſciebant conſuetudinem.
imputent ergo ſibi ſi renuntiāt permutationis cauſa. nam ſic
per reſinationē vacantia optantibus debebantur. In contra-
rium facit dictū.c.j.eo.titu.lib.vj.ꝛ eo.tit.cleſi.j.nam niſi ipſis
permutare volentibus cōferantur:nō erant aſs reſignaturi.
Item dicta cleſi.preciſe mandat ipſis permutantibus ꝯferri
debere ꝛ hoc tenet dñs Federi.de quo latius per eum in alle-
gatis locis.¶ Deinde quero pone ꝙ due eccleſie ſunt vnite
canonice menſe cuiuſdā moñ.decedentibus vel cedentibus re
ctoribus ꝛc.quero an dicti rectores poterunt permutare.ꝛ eſt
dicendū ꝙ nō.nam cum ſint facte de menſa ammodo vacare
nō poſſunt.de exceſſibus prelato.c.vno.§.quidam.ij.in cleñ.
ibi ꝓpꝫ ipſe propter hoc eccleſie in veritate nō vacent. ꝛ ex cō
trario ſequeretur abſurdum.nam ſi iſti poſſent permutare:er
go ꝛ illi:ꝛ ſic deinceps.et ſic vnio nunꝙ ſortietur effectum nec
nō ſubueniretur menſe monaſterij.cuiꝰ intuitu vnio facta fuit
Et ex hoc etiā dico ꝙ talia beneficia ſic vnita mortuis recto-
ribus nō debebuntur expectantibus:etiam cum decreto au-
thoritate apl'ica.vt dixi ſupra ne ſede vacā.c.j.alia ꝛ ſimilis eſt
queſtio ſi numerus decimus eſt refectus ad octauum cedenti-
bus vel decedentibus ꝛc.ꝛ iuramento vallatus:an duo de nu
mero exceſſiuo poterunt permutare etiam accedente autho-
ritate legati.videtur ꝙ nō:per illa que dicta ſunt ſupra de vni
tis a quibus iſta reſtrictio nō videtur diſtare nec authoritas
legati pōt tollere ſtatutū eccleſie.vt notat Archidiac.de pre-
bendis.ſi a ſede.lib.vj. Authoritas tamen legati videtur eos
excuſare a periurio: ſi eius mandato conueniunt.quia intelli
gitur excepta eius authoritas. vt.c.debitores. de iureiuran.
vnde ſi quis iurauit non exire domum infra quindecim dies:
ꝛ interim citaretur a iudice:tenetur ſibi parere:nec erit tranſ-
greſſor iuramenti.vt notat Archidiaco.xv.queſtione.iiij.au-
thoritatem.ꝛ Guil.in ſpeculo de cita.§.j.verſic.quid ſi quis.ꝛ
Joan.andre.de appella.cum parati.in nouella. ¶ Quid aūt
ſi illi qui numerum reſtringerant cum iuramento conſenſerūt
huic permutationi:an valeat permutatio quaſi per contrariū
actum videantur reſtringiſſe numerum. quod videtur per.c.
cum acceſſiſſent.ſupra de conſtitu.iſtius qōis ſolutio depēdet
ab illa.an teneat receptio contra ſtatutū iuramentū.Archid.
ꝙ nō.in.c.ſi a ſede.de prebē.lib.vj.Jo.an.contra in.c.dilecto.
de preben.dic vt ibi.ꝛ.c.vlti.de offi.vica.in nouella. ꝛ Federi.
xxxv.de alia queſtione an expectantes fructus beneficiorū va
cantiū vſqꝫ ad annum:an debeantur fructus beneficiorum va
cantium ex permutatione.dic vt.c.ſi propter.de reſcripti.lib.
22 vj.in nouella ꝛ in gloſ.¶ Quarto principaliter quero ꝛ ſi non
tenuit permutatio ratione reſeruationis pape:vel alia ratio-
ne an valeat ſaltem reſignatio facta cauſa permutationis.dñs
Federi.in.iij.queſtione tenet ꝙ renuntiatio remaneat valida
ꝛ fiet prouiſio hincinde per papam.argu.de renunti.quidam.
23 ¶ ꝛ An aūt taliter reſignantes poſtꝙ impediente reſignatio
ne nō poſſunt conſequi beneficia permutata:an poſſint ad ꝓ-
pria taliter reſignata redire.dic ꝙ non ſi reſeruatio erat nota
generaliter:ſecus autē ſi occulta.tunc enim poſſunt redire ad
ſua beneficia per.c.ſi beneficia.de preben.libro.vj.ꝛ quod legi
tur ꝛ nota.de poſtula.ꝓla.c.j.ꝛ de conſtitu.c.ij.libro.vj.Sed
an in illo caſu ꝛ alijs vbi permutatio nō poteſt effectum ſorti-
ri:poſſint redire propria authoritate:an indigeant noua col-
latione vel inſtitutione:probabiliter dubitatur.ꝛ tractat Fe-
deri.in ſeptima queſtione.refert Joā.andre.dicere ꝙ de equi
tate illius.c.ſi beneficia.poſſit redire ad ſuum beneficium pro
pria authoritate.alleg.C.eodē.l.cum precibus.ꝛ.l.ſequē. Ita
not.Joan.andre.infra eo.c.vno.lib.vj.Alij dicunt contrariū
per nota.in dicta.l.precibus.in gloſ.ij. vbi dicitur ꝙ ꝗuis ex
altera nō ſit ſecuta traditio tamē ille qui tradidit dñium ami
ſit.cum ergo beneficiū per reſignationē ꝛ traditionē ſit perdi
tum:nō poteſt ſibi reſtitui ſine canonica inſtitutione.de regu.
iur.c.j.lib.vj.nam ſeipſū inſtituere nō poſſet. de inſtitu.c.fin.
dicit Federi.ꝙ opinio Joan.andre.eſt equior per quā circui-
tus euitatur.vt in cleñ.auditor.de reſcrip.Ex predictis ſequi
tur ꝙ ſi ex vna parte permutatio nō poteſt perfici : poteſt al-
ter qui reſignauit ad ſuum beneficium redire.vt.c.ſi beneficia.
de preben.lib.vj.Idem tamē dñs Federi.in conſilio.dj.tenet
ꝙ noua collatiōe opus ſit.Sed pone ꝙ vnus ex permutanti
bus nō habet ius puta ſimoniacus: vel alius nō habens titu
lum:nō tamē iſtud beneficium pertinet ad alium:nunquid ac-
quiret ius in beneficio:quod cōſequitur ex cauſa permutatio
nis.in decima queſtione.dicit Federi.ꝙ nō:duplici rōne.quia
ex hoc ſequeretur abſurdum.nam quis per fas ꝛ nefas acqui
reret beneficium ꝛ videns ſe nō poſſe iſtud tenere ſalua cōſcien
tia permutaret cum alio ius habente.Alia ratio eſt:quia rem
alienam dans nō contrahit permutationem.de exceptiōi.c.
cum venerabilē. Item epiſcopus qui confert iſti beneficium
intendit ſibi conferre illud beneficium loco illius quod dimit
tit.ſed iſte nihil dimittit:ex quo nō habebat ius: poſito ꝙ aſs
epiſcopus potuiſſet iſti ſimpliciter conferre beneficium. quia
tamen nō contulit ſimpliciter:ſed ex cauſa permutationis ille
nihil conſequitur.ꝛ habet locum quod potuit noluit ꝛc.ſupra
de officio delega.cum ſuper.de conceſſi.prebende.ex parte. ꝛ
quod ibi nota.ꝛ de reſcrip.ſuſceptum.libro.vj.ꝛ hoc tenet Jo
24 an.andre.de rerū permu.c.j.lib.vj.Ex predictis ſequitur.ꝛ ꝙ
ſi vnus ex permutantibus nō habet ius in beneficio nō conſe-
quitur ius ille talis ex collatione epiſcopi in alio beneficio ſibi
dato loco illius ſimiliter tradens beneficium canonice poſſeſ-
ſum cauſa permutationis in beneficio qđ recepit canonice nō
poſſeſſo per aliū a quo recepit nō acquirit titulū canonicū ex
collatione epiſcopi.hoc etiā tenet in conſilijs conſilio.dix.po
terit tamen iſte qui beneficium canonice poſſidebat ꝛ tradidit
cauſa permutationis ipſum recuperare.vt dixi.ſ.ſm eum.ad
vnum tñ eſt aduertendū.ꝙ predicta habent locū quādo quis
iuſto ductus errore beneficiū permutationis cauſa reſignauit
ꝛ aliud obtinere potuit.ſi aūt in permutatione ambo vel alter
fraudem cōmiſit nō poteſt ille talis vel ambo fraudem cōmit
tentes redire ad priora beneficia:ſed priuati ſunt ipſis. vt ſu-
25 pra eo.c.cum olim. ¶ Sed incidenter tunc quero. ꝛ ſi iſti cum
fraude permutantes poſſiderent beneficia taliter permutata
quia fraus erat occulta an ipſis mortuis ꝛ fraude detecta di-
cta beneficia dicantur vacare per mortem: an per reſignationē
an per iuris priuationē.nam ius priuat tales cum fraude per-
mutantes.vt dicto.c.cum olim.et hoc tenet dñs Federi. qōne
vij.allegat.c. cū qui de preben.lib.vj.ꝛ hoc habet locum in be
neficijs in quibus habet locum decretalis.de multa. Si autē
nō propter fraudem ſed alia ratione ſine culpa permutantiū
permutatio fuit nulla.quia erant forte reſeruata vt dixi: tunc
dicta beneficia dicuntur vacare per reſignationem:nō p mor-
tem.qꝛ nec in vita ius aliquod habuerūt:tenet tñ ipſe queſtio-
ne.vj.qđ dicatur vacare per mortem.quia illa reſignatio facta
fuit ſub conditione ſaltem tacita ſi permutatio ſortieꝫ effectū
quo nō ſecuto prior titulus in effectu durauit:quod per mor-
tem diſſoluitur.ꝛ hoc dicit ipſe videtur ſentire Joan.andr.in
c.vnico.ꝛ.c.ſuper gloſ.que incipit:quid ſi ſuper verbo ſui epi-
26 ſcopi.libro.vj.in nouella.¶ Quinto principaliter quero. ꝛ an
permutatio poſſit fieri ex interuallo.puta beneficiati in diuer
ſis diocesibus volunt permutare:et primo vadunt ad vnum:
ꝛ vnus reſignat deinde alter ad alium reſignat. Joan.mona.
ꝛ Joannes andre.ſuadent ꝙ fiant omnia in inſtanti. ꝛ ꝙ am-
bo epiſcopi ſint preſentes.de ſenten.excōmu.cum illorum.aſs
poſſet cōtingere difficultas talis.pone enim ꝙ ego primo re
nuntiaui permutationis cauſa beneficio meo:quod tibi colla
tum ꝛ traditum fuit.certe tunc nō dicetur vacare ex reſigna-
tione: quam poſtea faceres: ſed ex adeptione mei beneficij. vt
c.de multa.de prebendis.alia exempla ex quibus patet ꝙ pro
pter interuallum poſſet ſequi intricatio. vide per Joan. and.
in dicto.c.j.eodē titu.lib.vj.in nouella.propter que vtilius eſt
in inſtanti omnia fieri.ſm dominum Federi.qui ſubiungit ad
idem queſtione.xxv.quia in permutatione debeat interueni-
re renūtiatio ꝛ collatio: vt ſepius dixi.quid iuris ſi epiſcopus
pſentibus pmutare volentibus ꝛ petentibus renuntiationē
admitti:ꝛ collationē hincinde fieri.reſpondeat epiſcopus.pla
cet nobis ꝛ permutamus vos.ꝛ videtur ꝙ ſic vt hac breui lo-
cutione verborum videantur iſti renuntiaſſe:ꝛ epiſcopus re- a
cepiſſe ꝛ contuliſſe propter celeritatem actuum quiqꝫ gerendo
rum:medius occultatur.ꝛ p expreſſo habetur.vt.l.iij.ff.de do
nati.inter virū ꝛ vxorē.ꝛ.l.ſingulariter.ſi certū.pe.ꝛ.l.illud.de
acquirēda heredita.ad hoc facit quod notat Innocen. de pre
ben.inter. vbi dicit ꝙ permutationes habēt ius in beneficijs
permutatis ſtatum ꝙ ſuperior ſuam authoritatem interponit
ad hoc etiam optime quod notat Joan.andr.poſt Hoſtiē. de
a his que fiunt a prel.ex ore. vbi dicunt ꝙ ſi epiſcopus confert[a]
beneficium de voluntate beneficiati:valet collatio.quia ille vi
detur renuntiaſſe:ꝛ epiſcopus acceptaſſe.dicit dominus Fe-
de.ꝙ de ſubtilitate iuris poſſet ſuſtineri hec opinio.tñ tutius

a ¶ Confert. Adde Innocē. in. c. iter cetera. in.ꝟ.poſſet etiā.de prebē.hal.l.l.j. l.ꝟ.qro an pūt.C.de rerū pmuta. Car.i de.i. de re.pmu.

⁊ ſecurius eſt: vt etiam conſuluit Hoſtien. in dicto. c. ex ore. ꝙ fiat expreſſa renunciatio ⁊ collatio. ⁊ ſic ſeruat conſuetudo. et probatur in. c. vnico. eo. ti. in clem. ¶ Sexto principaliter quero

27 ꝙ infra quantū tēpus ſupior in cuius manibus ſunt reſignata beneficia ex cauſa ꝑmutationis teneat illa cōferre. Pau. in dicta clem. vnica. eo. c. ꝙ nō eſt tēpus prefixū a iure: ſed cōpelli debet per ſuperiorē: vt conferat ſi deprehēderetur negligens de iure patro. nullus. ſiēr not. Pau. in clem. ij. de relig. do. vbi dicit ꝙ nō eſt tempus prefixum in iure: infra quod hoſpitalia cōmittātur. ⁊ idem not. de executore de preben. c. penul. eo. ti. ⁊ idem in electionibus canonicoꝝ: vbi numerus nō eſt certus. vt not. Joan. andre. poſt Hoſti. de electi. cum eccleſia. ⁊ de cōceſſi. preben. ex parte. nō ob. c. ij. eo. titu. quia ibi vacant beneficia ſimpliciter. hic ſcꝫ in caſu permutationis vacant ſm quid vel ex cauſa. Item ibi collator habebat arbitrium conferendi cui volebat: hic vero preciſe ipſis permutantibus. Sed hec ratio tollitur per not. Jo. andre. in. c. publicate. de elec. vbi aſtricto eligere certam perſonā currit tempus. melior eſt ergo ratio ꝙ hic nō eſt tempus prefixum. ⁊ ideo per ſuperiorem debet ſtatui quo elapſo ſuperior ipſe faciat. ad hoc de offic. ordi. irrefragabili. §. exceſſus. ⁊. c. quanto. cum refert tamē Lappū et Abba. tenere ꝙ elapſo termino per ſuperiorem prefixo vel elapſis ſex menſibus: ſit in arbitrio permutantiū: vel ad priora beneficia redire: vel ipſum collatorem ad conferendum per ſuperiorem compelli. allegat. c. ſi beneficia. ⁊. c. j. de ſupplē. negligen. prela. ⁊ quod not. Hoſti. in dicto. c. irrefragabili. quod an ſit verum ꝙ poſſint redire propter morā ⁊ culpā collatoris dubito. ¶ Septimo quero. quidā tractantes de permutatione ſuorum beneficiorum conuenerunt adinuicem data fide procurare permutationes illorum beneficiorum per illos quorū intereſt: ⁊ facere ꝙ authorizare poſſet. modo alter vult penitere ⁊ nō vult reſignare ex cauſa predicta. quero an altero inſtāte poſſit ad permutationē expelli. videtur ꝙ non. quia pactio nō videtur licita in ſpiritualibus. j. queſtione. ij. ꝙ pro. ſupra de pactis. c. vlti. In contrarium videtur quia iſti nō conuenerunt permutare: ſed dare operam cum habentibus poteſtatē quod nō videtur prohibitum de reſtitu. ſpolia. olim. ⁊ qđ no. de reſcrip. ad audientiā. ij. in glo. ſed nūquid. ⁊ de prebē. ſignificatum. Concludit dns Federi. qōne. xxxviij. ꝙ iure actionis nō poſſit compelli: ſed officio iudicis ſi permutationē viderit expedire. vt. c. queſitum. ⁊. eo. ⁊ poterit iſte (qui ſic promiſit) ad permutationē compelli. ad hoc facit quod nota. de renunciā. quod in dubijs. et quod metus cauſa. c. penulti. Non obſtant iura que prohibent pactiones. quia loquuntur de pactione illicita. ſed hic promiſerunt dare operam cum ſuperiore. quod nō videtur reprobatum. nam qualitercunqꝫ permutatio pendeat ex ſuperioris arbitrio ⁊ pactione etiam reprobaretur vt dictum eſt: tamē ſimplex manifeſtatio ⁊ declaratio voluntatis beneficia poſſidentiū qđ volunt permutare nō videtur prohibita: nec etiam ſuperioris aditio ⁊ imploratio ſuper hoc. ⁊ hoc ſentit glo. in clem. vnica. eo. titu. ſuper verbo volentibus. ⁊ qđ not. Archi. eo. titu. c. j. lib. vi. in gloſ. intelligas. Et aduertendum ſuper iſta pactione prohibita ⁊ datione rei temporalis: nō enī habet locum ſi deducitur in expreſſuꝫ quod tacite inerat. pone enī paciſcitur alter ex permutantibus: ꝙ alter teneatur ſoluere debitū tali ⁊ tali nomine ſui beneficij permutati: contractum certe. quia ad hoc ex debito tenebatur nō viciabit permutationē. vt plenius Federi. not. q. xxxix. Qui vltimo

28 querit. ꝙ An inequalitas beneficiorum ſiue ratione redditum ſiue onerū incumbentiū vni beneficio: ⁊ nō alteri: reddat permutatiōem nullam: quaſi fraude probata. tenet ꝙ nō. licet ſit preſumptio fraudis ⁊ in ſumma ſibi placet. quod not. Joan. and. ⁊ Jo. mo. eo. ti. c. j. lib. vj. vbi etiā no. ꝙ nō eſt permutatio ſi renuntio beneficium meum: vt tu habeas illud ⁊ tuuꝫ detur nepoti meo. an in permutatione debeat fieri mentio de alijs beneficijs cum hic nō ſit impetratio nec collatio ſimpliciter facta: ſaluo ſtylo curie ſm cuius tractatum ꝑ pleniori notitia huius materie neceſſario pro canoniſtis hic interſerere viſum fuit. quia materia quotidiana: adeo plenius explicāda. vt dicit iuriſcōſultus in ſimili in. l. legaui. ff. de lib. leg. in prin.

¶ De feudis. ¶ Rubrica.

¶ Viſo de quibuſdam modis ⁊ contractibus quibus res eccleſie alienantur: de feudis videamꝰ. habetur de materia. xxij. q. v. de forma. conuenit rubrice. de conſtitu. que in eccleſiaruꝫ. de pactis. plerisqꝫ. de iudicio. ceterum. ⁊. c. nouit. de foro comp. ex tranſmiſſa. c. ſeq. ⁊. c. ex parte. de iureiurā. veritatis. ⁊. c. nimis. de preſcript. ad audientiam. de his que fiunt a prela. cum apoſtolica. de rebus eccle. nō alie. ad noſtram. ⁊. c. fina. de loca. c. ij. de dona. per tuas. de decimis. tua. ſtatu mona. recolētes. de iure patro. cum ſm. de dona. inter viruꝫ ⁊ vxo. nuper. de penis. ad aures. ⁊. c. in quibuſdam. de ſentē. excōmu. grauem. de elec. vbi periculis. §. ipſos inſuper. ⁊. c. fundamenta. li. vi. de penis felicis. ⁊ clem. eo. titu. ſi quis ſuadente. ⁊ clem. de re iudic. paſtoralis. §. deniqꝫ.

1 ¶ Pignus qualiter poſſit conſiſtere in re propria.
2 Eccleſia poteſt recipere rem pignori vbi aliquaꝫ vtilitatem ex pignore licite poteſt conſequi.
3 Caſus in quo fructus nō computantur in ſortē ſed cedunt ad commodum creditoris.
4 Vaſallus tenetur eccleſie et prelato ad ſeruitium rōne feudi.
5 Feudatarius qui nō poſſidet rem feudalem nō tenetur preſtare ſeruitium.
6 Feudatarius an poſſit renuntiare feudo inuito domino vt a ſeruitio liberetur.

INſinuatione. Si eccſia a ſuo vaſallo recipit feudum in pignus abſtinendo ab eius ſeruitio: non tenetur computare fructus in ſortē.

1 ¶ Nota primo ꝙ in re propria[a] poteſt pi-

a gnus conſiſtere: quod eſt verum inſpecto iure tertio competenti in re illa. vt hic erat. alˀs ſecus. vt. l. neqꝫ pignus. ff. de regu. iur. quinimmo licet regulariter extinguatur pignus ſi dñium rei pignorate creditori queratur. tamē ſi queritur reuocabiliter nō extinguitur: nec talis acquiſitio debet creditori nocere. vt. l. debitor. ff. ad trebel. facit quod not. doc. poſt glo. in. l. iij. C. quod metus cauſa. ⁊ Cy. C. de his qui in primo. cre. l. ſi. ⁊. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de cap. ⁊. l. ex

2 ſextante. §. latinus. ff. de excep. rei iudi. ¶ Scđo no. ꝙ eccleſia poteſt recipere rem pignori. ⁊ ſic inire contractū pignoris: vbi aliquaꝫ ex pignore poteſt vtilitatem licite conſequi. vt hic erat: alˀs ſi nō poteſt quō poſſit pecuniam mutuare cum inde nihil ſperare valeat nō videtur: cum debeat cōtrahere: vt meliora proſpiciat. vt in. c. tua nuper. de his que fiunt a prelatis.

3 ¶ Tertio not. caſum in quo fructus nō computantur in ſortem: ſed cedunt ad cōmodum creditoris. contra quod opp. de c. ad noſtram. ⁊. de iureiurā. C. de pigno. l. j. Sol. Jo. an. multipliciter ſoluit. primo ꝙ ſpeciale ſit in feudis eccleſie propter eorum odium. ſimile infra de vſur. c. j. vel poteſt intelligi illud c. in caſu quo feudum ab eccleſia illicite detinetur: ⁊ ſine ſcādalo nō pōt recuperari. vt dicto. c. j. qđ eſt diuinare ſm Hoſt. alij dicunt ꝙ iſtud eſt inductum in priuilegiū eccleſie: nec extēdendū. de priuile. ſanc. quod nō placet Jo. andre. nam ſi hec eſſet vſura cum ſit reprobata per vtrumqꝫ teſtamentū. de vſuris. ſuper eo. nō poſſet in hoc eccleſia dare priuilegiū. vt patet ex nota. de conceſ. preben. propoſuit. ⁊ minus eſſet dandum priuilegium clericis ꝙ laicis. argu. lxxxviij. diſt. fornicari. ⁊ de cenſi. ex parte. dicit ergo ꝙ eſt ſpeciale in re feudali dño obligata ne fructus computet ſibi in ſortem propter naturam rei feudalis que eſt ꝙ dñium penes concedentē remaneat: cuius ratione recipiens obligatur dño ſm diuerſas conſuetudines regionū. ⁊ ipſis deficientibus iure ſcripto vt patet in lib. feudo. c. j. Item feudum obligat naturaliter vaſallū ad antidora cum ab eo recepit beneficium. vt dicto. c. j. ⁊ de peti. hered. l. ſed ſi lege. §. cōſuluit. ⁊ de teſta. cum in officijs. Ex his conſyderatis quando vaſallus obligat feudum dño: patet rem reuerti ad primā naturam. argu. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. ⁊ infra de cenſi. cum vene. ⁊ in auctē. de nō eligen. §. ⁊ nō ſolum. ibi: hoc aūt aliquid adeſſe peregrinū ⁊c. ⁊. l. filio quē pater. de libe. ⁊ poſthu. et his rationibus papa motus declarat hic fructus nō debere computari in ſortem: nam ex cauſa poteſt papa ius diuinū loquēs ſimpliciter declarare. vt facit in caſu iſto: ⁊ in ſimili. j. de vſuris conqueſtus. ⁊. c. j. eo. titu. ⁊ hec ratio ita in feudo ſeculari ⁊ fortius ꝙ in eccleſiaſtico locū habet. Quid ergo dices in emphiteota qui obligat dño vel vſufructuario qui obligat ꝓprietario. dicit Hoſt. principē conſulendū remittit ad ſummā tit. de

4 vſu. §. an aliq caſu. v. j. ⁊ ſe. ¶ Quarto habes hic ꝙ vaſallus tenet eccleſie ⁊ prelato ad ſeruitiū rōne feudi. ad q̄ aūt vaſallus ſit dño obligatus habes. xxij. q. v. de forma. ⁊ ibi in fine econuerſo habentur ad que dns teneatur vaſallo: ⁊ quam penā incurrat eorum alter promiſſa vel illa ad que obligatus eſt non ſeruans dic vt in lib. feud. qualiter feudū amit. per totū. ⁊ ſi de feu. contro. fue. c. dño cōmittuntur. ⁊ qualiter dns proprietate priuetur. c. ex facto. alˀs eſt ſub rubrica de capſis coura. ⁊ eſt. §.

5 ¶ Quinto ⁊ vlt. no. ꝙ feudatarius q nō poſſidet rē feudalē nō teneť

[a] ¶ In re ppria. Vide l. ſextāte. §. latiꝰ. de except. rei iu. Bar. in. l. ſi finita. §. iulianꝰ. de dā no infe. bal. ⁊ aut. ſi. C. ad velle.

nõ tenetur preſtare ſeruitium.quod eſt veruz qñ res eſt penes
dñm.ſi autẽ detineretur ab alio mala fide forte idem caſu for-
tuito deſierit poſſidere.vt dicit Cy.in emphiteoſi ab hoſtibus
occupata.vt dixi.§.eo.potuit.in.xi.q. ¶ Sed hic vltra docto.
quero hic dicitur ꝙ ſi feudatarius dño obligauit liberatur in
6 terim a ſeruitio. Quid ſi renuntiat feudo:vt a ſeruitio libere-
tur.an hoc poterit facere inuito dño.videtur ꝙ non.de lega.
ij.l.imperator.§.ſi centum.⁊.l.quicunq;.de.fun.pa.in contra-
rium facit.l.cum vſuffructus.⁊.l.ſi forte.§.labeo.ff.ſi ſeruitus
vendi. per hec iura determinatũ fuit ꝙ nõ poſſit.quod videt
cõtra caſum.x.colla.de vaſal.qui ꝯtra cõſti. loth.c.j. ſed dictũ
c.loquitur quando feudum fuit conceſſum ſimpliciter.ſecus ſi
cauſa certi ſeruitij.vt plene not.x.colla.de cap.qui cu.ven.c.ſi.
Barto.plenius ſic diſtinguit.aut aliquis cõuenitur ex ſuo cõ
tractu:⁊ nõ liberatur cedendo.vt dicta.l.quicunq;.⁊.l.ſicut.de
actio.⁊ obligat.aut ex ſuo delicto:⁊ idem.vt.l.as cum quo.de
aqua pluui.arcen.Aut conuenitur actione reali:⁊ liberatur ce
dendo.vt.l.ſi forte.§.etiam.ſi ſeruitus vendi. aut officio iudi-
cis:⁊ idem.vt.l.pretor.§. hoc edicto.de damno infec. nam de
vtroq; eſt eadem ratio.ſcʒ defectus obligationis.vt.l.qui per
colluſionẽ.de acti.emp.⁊ inſtitu.de actio.poſt princi.Aut con
uenitur aliqua actiõe perſonali ex virtute ꝯtractus: vel quaſi
contractus preambuli.vbi hoc expreſſe nõ promiſit:ſed venit
occaſione rei: ⁊ tunc aut illud onus occaſione rei proueniens
erat ab initio certũ: aut incertũ.primo caſu nõ liberatus.ſecũ
do ſic.dico tamẽ ꝙ vbi ab initio onus eſſet certum ſi cedendo
rei plus faceret:ſatis eſt. vt dicta.l.ſi prius.⁊.l.illud. de tribu.
Et per illa concludit Bartolus ꝙ cum collecta imponatur
perſone pro rebus:⁊ ſic incertum ab initio quia onus extraor
dinarium:ꝙ cedendo fundo quis nõ tenetur ad collectas.ſe-
cus eſſet in tributis certis ⁊ ordinarijs ſm Bar. qui ita no.in
dicta.l.ſi prius.de aqua plu.arcen.

Ponit que ſtiones.

1 ¶ Infeudare de nouo:⁊ feudũ antiquũ ad eccleſiam reuer
ſum infeudare iterum differunt.
2 Feudum ſi alienat vnus ex conſortibus eius portio an reuer-
tatur ad eccleſiam.
3 Ius accreſcendi nõ habet locum in contractibus:⁊ an in vlti-
mis voluntatibus.
4 Dñs ſi ꝯcedit duobus fratribus remanẽtibus emphiteoſim
paternã:an dicatur noua emphiteoſis vel antiqua.
5 Filius propter delictum feudatarij priuatur iure ſucceſſionis
feudi.
6 Caſus in quo eccleſia ius ſibi competens poteſt cedere in po-
tentiorem.
7 Feudatarius an poſſit dare feudũ ad libellũ vel pignori obli-
gare.Et ſi dat pignori an dicatur alienare.nu.8.
9 Feudatarius ſi alienat feuduʒ in caſu dotis: extincto iure feu
di:an extinguetur dotis ꝯſtitutio.
10 Liber vſus feudoꝝ preter cõſtitutiones imperiales an conti-
neat ius cõe:⁊ an ſit approbatus.

Ex parte. Ponit tres caſus in quibus non
obſtante iuramento de nõ infeudã
do poteſt epũs antiquum feudum nouo vaſallo cõ-
cedere.cõis diuiſio.ſecunda ibi:in primo. ¶ No.pri
mo ꝙ quãdoq; iurant prelati nõ alienare romano põtifice in
conſulto:quo caſu nõ poſſet legatus de latere dare licentiam
alienandi.vt not.Specu.in titu.de lega.§.conſequenter.ver.
ceterum.facit quod no.de preben.pro illorum.in fine. antepe.
gloſ.⁊ Spec.in duobus.verſi.ibi ſe.tractat an poſſit legatus
dare licẽtiam inferiori prelato:qui ſic iurauit epiſcopo.⁊ quid
ſi ille epũs nõ eſt de ſua legatiõe.⁊ tenet ꝙ primo caſu poteſt.
ſecundo nõ poteſt. ¶ Secundo nota ꝙ qñq; feudum morien-
te vaſallo ad eccleſiam reuertitur.quod eſt verũ qñ nõ extende
batur ad filios. quib.mo.feu.amit.circa princi.vel nõ ſupereſt
1 maſculus nec femina.de gra.ſuc.infe.c.j. ¶ Tertio nota. ꝙ
aliud eſt infeudare de nouo:aliud feudum antiquum ad eccle
ſiam reuerſum iterum infeudare.concord.ſunt in gloſ.penul.
ad finẽ.cui adde.xxiij.queſtione.ij.nõ ſatis. vbi de hoc.ct.ff.
de itine.actuq; priua.l.iij.§.reficere.ibi aliud eſt reficere:aliud
facere.⁊ videtur hoc mirũ.ꝙ poſtq̃ feudum conſolidatum eſt
cum proprietate ⁊ ſic ſit extinctuʒ ſicut vſuſfructus morte fru
ctuarij mirum videtur ꝙ retineat priſtinã conditionem cũ de
natura rei extincte ſit nõ reuiuiſcere.vt.l.qui res.§.aream. de
ſolu.⁊.c.ſi laicus.j.de iure patro.lib.vj.⁊.l.paulus.de acquirẽ.
here. Sed reſponde vt not.S.de reb.eccle.nõ alie.vt ſuper.nã
attẽditur natura rei ad illum vſum deſtinate.ar.ff.de fideiuſ.
l.ſi tutor.⁊.l.id quod.de dona.facit qđ no.in.l.qđ dicitur.ff.de
2 impen.⁊.c.literas.de reſcrip.in de. ¶ Quarto no. ꝙ ſi vnus
ex conſortibus feudũ alienat ipſius portio ad eccleſiam reuer
titur.vt pʒ hic.ibi:conſanguineũ vel conſortẽ ⁊c.⁊ facit ad.q.
ſi conceſſum eſt duobus fratribus in emphiteoſim : an altero
decedente eius portio reuertat ad dñm vel ad fratrẽ.⁊ videtur
3 ꝙ ad dñm vt hic. Item qꝛ in contractibus non habet locum
ius accreſcendi.licet ſecus in vltimis voluntatibus.vt.l.ſi mi-
hi ⁊ tibi.de verboꝝ obli.per Barto.vbi de illa.⁊ per Bart.et
in Specu.de loca.§.nunc aliqua.ver.xiiij.⁊ Cy.in.l.j.C. qñ nõ
pe.par.⁊ doc.meus in aut.ſi quas ruinas.C.de ſacroſan.eccle.
4 dic vt dicta.l.ſi mihi ⁊ tibi.vbi etiam querit Barto. ſi emphi
teoſim paternam dñs conceſſit duobus fratribus remanenti
bus:an indicetur noua emphiteoſis vel antiqua.vt ſic ſciam᷒
an frater fratri ſuccedat ſm theoricam ibi not.⁊ tenet ꝙ cen-
ſeatur antiqua.alleg.p caſu.c.j.de ag.ſuc.c.in prebendis.⁊ de
duo.fratri.c.j.quaſi omnia repetita videantur.vt.l.item que-
ritur.§.qui impleto loca.pro quo dicto bene facit iſtud.c.⁊ qđ
nota.xxiij.queſtione.ij.non ſatis.⁊.l.quod dicitur. de impẽ.
5 ⁊ quod ibi notatur. ¶ Quinto collige ꝙ ex delicto feudata-
rij priuatur filius iure ſucceſſionis feudi. de quo dicam poſt
gloſſam.Collige ⁊ aliud nam ex eo ꝙ permittit filio ⁊ cõſan-
guineo poſſe concedi videtur ipſi feudatario delinquenti ta-
lis conceſſio denegari.argumẽ.l.cum pretor.ff.de iudi. ⁊ ſic ꝙ
propter ſuum delictum pater acquirere prohibetur:nõ vide-
tur talis prohibitio ad filium eius extendi. quod facit ad no
tata.ff.de contra tabu.l.nõ tantum.credo tamen ꝙ iſtam pe-
nam et offenſam poſſet ex cauſa feudatario remittendo reſti-
tuere eum ad dictum feudum.argumẽ.nota.in dicta.l. qđ di-
citur.ff.de impenſis.⁊ faciunt ad hoc nota.in ſimili.in.c.com-
6 miſſam.de electionib.libro.vj. ¶ Sexto nota caſum in quo
eccleſia ius ſibi competens poteſt cedere in potentiorem.cum
ſcʒ feudum alienatum recuperare nõ poteſt:ſcʒ de facto. nam
de iure vaſallus alienans ipſo iure cadit a iure feudi.⁊ eſt ſpe-
cialis caſus ꝙ eccleſia poſſit potẽtiori cedere iura ſua.cum ſcʒ
de facili recuperare nõ poteſt.regulariter contra ſupra de ali.
iudi.mutã.cauſa fac.c.j.⁊.ij.quod dic vt ibi. ⁊ in ſumma illius
c.ſub rubrica de actioni.ſm Hoſtien. ¶ Vltimo collige tres
caſus in quibus feudum reuertitur ad eccleſiam.ſcʒ prole defi
ciente feudatario alienante tertio ipſo ſubuertente ⁊ in quoli
bet reuertitur ipſo iure. ¶ Opponit iſte textus innuit ꝙ pa-
tre delinquente filius priuetur feudo.contra de.l.iiij.ff.de iu-
re patro.⁊.C.de queſtioni.duo. Sol.vt in gloſ.vltima.de quo
dic vt in.x.collati.quibus modis feudũ amit.c.vlti.⁊ per Dy
num in.c.nõ debet aliquis.de regu.iuris.libro.vj. vbi dicit ꝙ
ſi feudum eſt paternum priuatur:ſi a rerum natura vel genere
vlterior nõ priuatur. Hoſti.remittit ad ſummã eo titu.§.qui
bus modis feu.amit.ante finẽ.⁊ plenius in Specul. eo titu.§.
vltimo.in princi. Tu dic poſt Barto.ꝙ quandoq; quis com-
mittit aliquod delictum ꝑpter quod directo debet feudo pri
uari.vt quia aliquid contra dñm vel aliquid facit contra con-
uentionẽ feudi.et delictum patris tunc indiſtincte nocet filio.
vt.c.j.ſi vaſ.feu.pri.⁊c.p hoc.l.j.ſi quis ali.te.probi.vbi ſi pro-
ximior cõmittit delictum:propter quod aufertur ſibi heredi-
tas vt indigno nocet ſequentibus in gradu:ſi vero ꝑpter de-
lictum aliud debebit priuari feudo nõ principaliter ſed conſe
quenter:puta quia nõ deliquit contra dñm:⁊ tunc diſtingue.
vt not.Cyn.in.l.ij.in fine.C.de liber.⁊ eorũ libertis. ⁊ idem in
contractu emphiteotico quando quis recepit emphiteoſim p
ſe ⁊ ſuis heredibus ⁊ nepotibus.vt ſi primus vel ſecundus de
liquit circa ipſum contractũ:puta nõ ſoluendo canoñ.vel alie
nando ſine licentia domini nocet ſequentibus per iura prealle a
gata.ſed ſi aľs delinqueret propter quod bona publicarentur
iſta bona debent remanere apud filios ⁊ nepotes.quia nõ trãſ
eunt ad eos vt heredes.ſed habent iure ſuo etiã ſi heredes nõ
eſſent.vt.l.in rem mãdi.§.ſi liberi.de ope.li.⁊ ibi p Bar.⁊ de bo.
dam.l.j.vbi de predicta.q.per eũ latius.facit qđ not.ff.de iure
pat.l.dum fratres. ¶ Queri,glo.ij.hic ꝓhibetur feudatarius
7 alienare feudum. An poſſit ad libellum dare:vel pignori ob
ligare. et primo debes ſcire quid ſit libellus.dixi ſupra de lo-
cato.potuit in.ij.queſtione.⁊ Barto.in.l.ſi finita.§.ſi de vecti
galibus.ff.de damno infecto.⁊ dic vt in gloſ.que concludit ꝙ
partem ad libellum dando:vel pignori obligando: nõ perdit
feudum ⁊ ſuper qua dicit Joan.and.ꝙ iſtud qđ dicit glo. vi-
detur correctum:quia ⁊ ſi pauca vendat ſine conſenſu domini
feudum amittit.vt in libro feud.de ꝓhi.feu.ali.imperialem.§.
habito.ſm Hoſt.ſed glo.ibi ⁊ cõmuniter domini legũ cõtra:
ſcʒ ꝙ ſi partẽ vendidit illã ſolã perdit ſm Jo.an.ꝯtra iſtã de-
8 ciſionẽ vide q̃ dixi.S.de loca.potuit.l.xij.q. ego p declaratiõe
a gl.q̃ro ſan feudatarius qui dat pignori a dicat pignori aliena

Opponit in ꝯtrariũ.

Ponit que ſtionem.

¶ Qui dat pignori.feu datari᷒ nõ põt pigno-rare feudũ q̃ ad ius re ale ꝯſtituẽ dũ in feudo Bal.in.§.j. de ꝓhi.feu. alie.p Fed. ⁊ ſi pigno-rat q̃r pu-nit: et q̃d ſi pignorat dño vel vni ex dñis.vi de late ibi-dẽ Bal.

re.vt ſic perdat feudum:⁊ ad dñm reuertatur. vide remiſſiones quas dedi ſupra de loca.potuit in.iiij.q.et vltra illa videtur ꝙ ille qui obligat nõ dicatur vendere vel alienare. vt.l.in quorum.ff.de pigno.vbi Bar.dicit ꝙ quãdoq; ꝓhibetur res vendi ſine alienari.⁊ tunc nõ poteſt obligari.quia per obligationem deuenitur ad venditionẽ ⁊ diſtractionem pignoris.vt ff.de diſtrac.pigno.per totum.⁊ ſicut prohibetur venditio ita eius preambulum.vt.l.oratio.ff.de ſponſa. quãdoq; perſona prohibetur emere res nõ vendi:tunc nõ impeditur pignus accipere.vt dicta.l.quorum.ratio quia licet accipiat pignus:per hoc nõ deuenitur ꝙ ipſe accipiat ſibi inſolutũ vel in emptionem.ſed ꝙ alius vetat pro ſuo debito quod nõ eſt ꝓhibitum. quod eſt verum niſi accipiat ꝓ tanto pretio:ꝙ nõ ſit veroſimile luiturũ.argu.l.qui habebat.de lega.iij.in princip.⁊ per hoc concludit ꝙ forenſis qui eſt prohibitus per ſtatutum emere in territorio peruſino:poſſit pignus accipere.⁊ de hac materia latius vide per eum in.l.ſi quis ita ꝓmiſerit.§.ea lege.de verbo.obliga.⁊.l.ſi ea lege.C.de condi.ob cauſam.per glo.⁊ Cy.

9 ¶ Sed hic incidenter queritur.† Si in caſu permiſſo alienat feudum vt in caſu dotis.vt dicitur in prima glo.vel obligat pignori:an extincto iure feudi in caſibus de quibus in textu vel alijs:an extinguatur ⁊ reſoluatur talis dotis conſtitutio ſiue pignus.glo.j.ꝙ ſic.per.c.nuper.infra de dote poſt diuor.reſti.⁊ facit ad queſtionẽ vendidi fundum pacto appoſito de reuendendo:emptor obligat rem emptam:vel ſeruitutem in ea conſtituit:poſtea reuendit.an reſoluatur ſeruitus illa: vel pignoris cõſtitutio.vel pone emptor obligauit:vel ſeruitutem in fundo empto conſtituit.deinde vẽditor rem aduocat. quia deceptus fuit vltra dimidiam iuſti pretij:an extincta ſit ſeruitus vel pignoris obligatio. Ex predictis videtur ꝙ ſic. quia reſoluto iure authoris reſoluitur ius ſucceſſoris ſiue habentis ab eo cauſam.vt dicto.c.nuper.⁊.l.lex vectigali.de pigno. de qua queſtione vide per Barto.in.l.concedendo.§.in diem ff.de aqua pluui.arcen.⁊.l.ſi res diſtracta.ff. quibus mo.pig.vel hypothe.ſolui. ¶ Ultimo dominus Joan.andre.queriṫ.

10 † An liber vſus feudorum preter cõſtitutiones imperiales cõtineat ius cõmune:⁊ arguit primo ꝙ nõ.ex defectu conſtituẽtis.nam ille liber compoſitus eſt de conſuetudinibus mediolanẽ.nõ a principe:ſenatu:populo romano:vel prefecto pretorio.qui ſoli habent iſtam poteſtatem.vt.C.de officio prefe.preto.l.forma.ſecundo probatur.quia partes dicti libri nõ habent formã legibus requiſitam traditam in.l. humanum. C. de legi.ex forma aũt partium cõcluditur eſſe totius.de acqui ren.rerũ domi.l.adeo.§.cum quis.de donati.inter virũ ⁊ vxorem.l.ſi mulier.ergo ⁊c.tertio vt quidam dicunt liber feu. ille fuit editus a Federico per eccleſiam condemnato.vt patet in c.ad apoſtolice.de re iudicata.ergo ⁊c. vt.c.fornicatis.de hereticis. In hac tamen nõ inſiſtas ſm eum. In contrarium videtur.l.eſt omne quod ratione conſiſtit.j.diſtinc.conſuetudo.de bonis damna.que liberis.in princi.ſed naturalis ratio dictat id quod eſt in ipſis legibus diffinitum.ergo ⁊c. Secundo probatur quia gloſſatores vtriuſq; iuris illum librum allegant. ⁊ gloſſatus eſt ſolenniter:⁊ lectus per doctores illuſtres in ſtudio Bonoñ.legum nutritore vt nota.in ꝓhemio.ffoꝝ. hꝫ hec aũt tria.⁊ hoc per tanta tempora.ꝙ nõ eſt memoria. In contrariũ ergo debet haberi pro ſolenniter facto ſm formã dicte l.humanum.facit infra de verboꝝ ſignifi.ſuper quibuſdam. ⁊ de reſcripti.c.j.lib.vj.⁊ hanc partem tenent multi. ⁊ Jaco.de belloniſu.in dicto titulo.c.j.pro iſta opinione adducit Joan.andre.quod ipſe notat poſt Hoſtien.de ſumma trinitate. firmiter.ſuper verbo:depoſitis.circa finẽ.gloſ. vbi inter libros iuris ciuilis enumerat conſtitutiones feudorum. Sed contra not.in ſumma de immunita.eccle.§.inquantum.§.ſi vero paternum.vbi dicit ꝙ iura vſus feudoꝝ nõ aſtringunt aliquos:niſi ſint imperiales leges.ibi ſi te. Joan.andre.dicit Hoſtien. ſibi non contrarium cum enumerauerit conſtitutiones feudorum inter ius ciuile ſi intellexit.de imperialibus. et ſubdit Joan.andre.ꝙ dominus ſuus in legibus multum accedebat ad opinionẽ hanc ꝙ nõ ligent adducit pro eo quod nota.infra qui filij ſint legiti.lator. ſuper prima gloſ. Ad caſum facit quod dicimus de volumine.ffoꝝ.per Gratianũ edito qui auctoritatẽ ius condendi nõ habuit:⁊ tamẽ habetur ꝓ approbato. In ↄtrariũ facit quia ipſius verbis vel diffinitionibus nõ ſtamus.ſuper quo remittit ad not.per eum de reſcrip.c.j.

Utrũ vſus feud.ſit approbatus.

¶ De pignoribus ⁊ alijs cautionibus. ¶ Rubrica.

¶ Poſt predictas alienationis ſpecies de pignoribus videamus Goffre.vel aliter.vt ſupra rubrica ꝓxima.ad ſecundã partem rubrice facit vltima decretalis infra eodẽ ad materiã facit x.queſtione.ij.hoc ius.poſt princi.⁊ in fine.verſi.creditor. congruit rubrice vt lite pend.eccleſia.ij.de iureiurã.ad materiã.j.⁊.c.ex literis.de re iudi.cũ aliquibus.de deci.c.ſi.de vſu.c.j.ij.⁊.c.conqueſtus.⁊.c.ſalubriter.facit deñ.ſi beneficioꝝ.de deci.in ſi.⁊ quia rubrica dicit ⁊ alijs cautionibus. dic ꝙ multiplex eſt cautio.quedam eſt ſimplex:vt nuda promiſſio.quedam eſt iuratoria de qua.ſ.vt lite nõ conteſt.c.quoniã.§.in alijs.⁊.c.j.de dolo ⁊ cõtu.lib.vj.quedã fideiuſſoria.vt.l.ſi mandato.§.ſi.ff.manda.quedam cũ pignoribus: vt hic.quedam penalis. vt l.ij.§.ſi.ff.de iudi.§.ſi quis ergo ſimpliciter ſe obligat ad cauẽdum qualiter intelligatur:an de ſimplici vel iurata vel cum pignoribus ſiue fideiuſſoria dic vt.l.ſancimus.C.de verb.ſigni.

1 ¶ Preſbyteri nõ poſſunt pignorare res eccleſie.
2 Prohibita alſs conceduntur in caſu neceſſitatis.
3 Incorporalia an poſſint pignori obligari.

1 Nullus. † No.primo preſbyteros res eccleſie pignorare nõ poſſe.⁊ intellige preſbyteros etiam clericos inferioris ordinis.ad hoc de coha.cleri.⁊ muli.c.ij.⁊ oĩa iſta quatuor.ſcꝫ calicẽ:patenã:librũ: et veſtimentũ ſacerdotale prohibuit conciliũ viceñ.diſtrahi:pignorari:vel occupari per decimarũ collectores.in deñ.ſi beneficioꝝ.de decimis.

2 ¶ Secundo nota † ꝙ in caſu neceſſitatis alſs prohibita conceduntur.nec mirum: quia tali caſu ⁊ hominẽ occidere:alienam domũ comburere: ⁊ ſiluã vendere:⁊ furtum cõmittere:quis poteſt. vt in deñ.j. de homici.ff.ad legẽ aqui.⁊.C.de patri.q ſil.di.l.j.infra de furt.c.iij. ¶ Quero que eſt ratio. quare iſta quatuor de quibus in text. ſpecialiter ꝓhibentur.dicit glo.ꝙ nõ ideo quia ſacra.qꝛ nõ benediciunt:ſed ideo qꝛ eccleſiaſticũ.vñ ſicut aliaꝝ ita ⁊ iſtaꝝ alienatio ꝓhibeṫ. vt dicit glo.j.dicit Jo.an.ꝙ de alijs libris verũ dicit glo.ſed miſſale benediciṫ.⁊ habet ſuas orones in pontificali.calix:patena:⁊ veſtimẽta ſacerdotalia bene habẽt certam benedictionẽ:vel ↄſecrationẽ.ad hoc de ſacra vnct.c.j.circa ſi. ſm Jo.an.dicit ꝙ eque diſtinguiṫ inter conſecrationẽ que ſit cũ certis vnctionibus in calice ⁊ patena.vt ibi.⁊ benedictionẽ que ſit ſine vnctione. ¶ Oppo.⁊ videṫ ꝙ etiã ſubſiſtente neceſſitate nõ poſſint iſta obligari.C. q̃ res pig.ob.poſ.l.iij. Sol. illa.l.nõ habet locũ ſm eũ.iſta dicit glo.quã ſequunṫ Gof. et Inno.ſed nõ placet Hoſt.cũ etiã ſm.l.ex predictis cauſis vendi poſſit.vt in auṫ.alle.in glo.⁊ prealle.c.aurũ.ad hoc facit qđ nota.ſ.c.pxi. Itẽ veroſimile eſt Chriſtũ velle pretiũ rerũ ſuaꝝ fundi ꝓ redẽptione aiaꝝ ꝓ quibus fudit ſanguinẽ ꝓpriũ.⁊ ſic obligatio ſit volente dño.ergo valet.ff.de pig.ac.l.ſi alienã.facit quod not.x.q.ij.hoc ius.in gloſ.qꝛ ad profanos. ¶ Extra

Opponit in ↄtrariũ.

3 quero † An incorporalia poſſint pignori obligari.puta iuriſdictio:pedagiũ:ius patronatus in eccleſia:ſeruitutes reales:perſonales ⁊ ſi.dicit Bar.ꝙ quedã ſunt iura que conſiſtunt in hominibus:vt iuriſdictio quã habet dñs in vaſallũ.⁊ ius quod habet patronus in libertũ.⁊ ſimilia.⁊ iſta nõ poſſunt obligari:niſi ex cauſa magne neceſſitatis.vt.l.j.C.de oper.liber.de fideicõ.lib.ie qui.l.generaliter.⁊.l.tytius.de actio.em. vbi nõ cogitur quis inuitus eſſe libertus alterius.quedã ſunt iura in re nõ in homine.vt ius patronatus in eccleſia.ius percipiendi pedagiũ: ⁊ ſimilia.⁊ iſta ſiquidẽ ſunt talia ex quibus nõ percipitur commodum aliquod pecuniariũ:⁊ nõ poſſunt obligari.alſs ſecus. quod dic per eum in.l.ſi is qui.§.an vſuſfructus.ff.co.titu. de nomine debitoris obligato qua actione cõueniatur:⁊ ante excuſſionẽ principalis.dic vt not.Cy.in.l.nomen.C.que res pigno.ob.poſ.

1 ¶ Liber homo nõ põt ꝓ debito obligari.
2 Debitor an poſſit capi a priuato ꝓ debito pecuniario. An a iudice ꝓ cauſa criminali.nu.3.An pro cauſa pecuniaria.nu.4.
5 Cautela quomodo debitor poſſit pro debito de domo extrahi ⁊ ſic capi.
6 Debitor an poſſit renuntiare legi que prohibet debitorem ꝓ debito detineri.

1 Ator. Not.primo †ꝙ liber homo nõ põt ꝓ debito obligari: immo puniṫ hodie.qꝛ perdit debitũ:⁊ tantũdẽ de ſuo dat:⁊ etiã releġaṫ.vt in auṫ.vt nulli iud.§.qꝛ aũt. Nõ eſt qꝛ quod nõ eſt in bonis nr̃is ſiue noſtro cõmercio nõ poſſumus obligare: vt.C.eod.l.ſi prediũ.ſed nullus eſt dñs ſuiipſius vel mẽbrorum ſuorum.vt.l.liber homo.ad legem aquiliam.⁊.l.liberi.de ↄtrahẽ.

Opponit in ɔtrariũ.

cõtrahen.em. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ liber homo poſſit ꝓ de-
bito detineri. vt pꝫ in filio: quẽ pater vendit ⁊ in illo quẽ quis
ab hoſtibus redemit. ⁊ in illo qui in hoſtagio ſe ſua ſponte cõ
ſtituit. vt in iuribus alle. in glo. que ſoluit ꝙ illi ſunt caſus ſpe
ciales. qđ aũt hic dicitur eſt regula gñalis: q̄ fallit in dictis ca-
ſibus. Hoſtiẽ. addit alios caſus: ſcꝫ in liberto ſuſpecto ⁊ male
merito. de depoſi. c. i. in vacillante. de queſtio. l. in libero: in eo
qui nõ cedit bonis: cũ cõſtet de debito. vt. l. i. C. qui bo. ce. poſ.
Item in raptoꝛe virginis ſi fugiat ad eccleſiã: ſeruatur ei vita

Ponit queſtiones.

ſed ſeruire cogitur niſi ſe redimat. xxxvi. q. i. de rapto. ¶ Cir
ca iſtam materiã. an debitoꝛ poſſit capi pro debito. ſic diſtin-
gue. qꝛ aut queris † an poſſit capi a priuato ꝓ debito pecunia
rio. ⁊ regulariter capi nõ põt. vt. l. nõ eſt ſingulis. de reg. iur. fal
lit in. l. aut pretoꝛ. §. ſi debitores. ff. de his que in frau. cred. pro
crimine vero in ipſo actu criminis vbicũqꝫ crimẽ capitale cõ-
mittitur: vel crimẽ qđ ingerit penã coꝛpoꝛalem: põt quis capi
perſonaliter a quocũqꝫ priuato. vt. C. de rap. virg. l. ij. ⁊ l. ſi qs
in ſeruitutẽ. de fur. ⁊. l. capite quinto. de adul. dum tñ ducatur
ad iudicẽ infra tẽpus ſtatutũ in dicta. l. capite quinto. ad hoc
facit. C. de here. ⁊ ma. l. ſi. ⁊. l. ij. C. de ſal. mone. ¶ Si vero que
ris † an poſſit capi a iudice ſine iudicis authoꝛitate. pro cauſa
criminali indiſtincte põt capi: ⁊ etiaꝫ de domo extrahi. vt. l. i.
C. de offi. iudi. ⁊ nota. in. l. qꝛ plerīqꝫ. de in ius vo. fallit in mu-
liere. C. de offi. di. iudi. ⁊ in aucten. ibi poſita. ¶ Si vero que-
ris † an poſſit capi ꝓ cauſa pecuniaria: tunc aduerte. aut eſt de
bitum fiſcale: ⁊ põt perſonaliter capi. vt. l. cũ eo. ff. ad legẽ iul.
pe. nõ tñ in carceribus poni. vt. l. nemo carcerẽ. C. de exec. tri.
lib. xi. niſi perſiſtat in cõtumacia. vt ibi dicitur. Si vero ꝓ alio
debito tunc ſi aliquo tpe fuit in iudicio: ⁊ deſiſtendo iuri pro
miſit: ⁊ nõ ſtetit: debet capi. in aucten. de exhi. reis. §. ſi vero. ⁊
C. quõ ⁊ qñ iud. l. cõſentaneũ. ⁊ ibi no. Si vero in iudicio nūqꝫ
fuit ⁊ cautionẽ nõ dedit: tunc iudex nõ cogitur facere eũ capi.
niſi prius eum citet. vt dicta. l. ɔſentaneũ. §. i. põt ſi videtur ſibi
eum facere capi. ⁊ in carcerẽ poni. vt not. in dicta. l. plerīqꝫ. de
in ius vo. dum tñ de domo nõ extrahat: vt ibi dicitur. ponere
vero in carceribus nõ põt iudex ꝓ debito: niſi eũ qui condẽna
tus eſt. vt. l. i. C. qui bo. ced. po. a quibus carceribus liberatur
cedendo bonis. vt ibi dicitur. † vt tñ debitorẽ tuũ poſſis ꝓ de
bito facere de domo extrahi: ⁊ ſic capi. conſiliũ eſt: ꝙ tu facias
eũ condẽnari de contẽptu mandati. ⁊ ſic criminaliter fiſco tene
tur. poterit etiã capi in domo: ⁊ cũ erit poſitus in carceribus
poterit ibi ꝓ debito pecuniario recõmendari iuxta theoꝛicaꝫ
Bart. in. l. ij. in ſi. de cuſto. reo. ⁊ illa eſt diſtinctio Barto. in di
cta. l. cũ in eo vbi ſubiungit an in cauſis fiſcalibus admittatur
ceſſio bonoꝝ. remittit ad Cyn. in. l. i. in. i. queſtione. ¶ Querit
Ioan. andre. † an dicte legi que ꝓhibet debitorẽ ꝓ debito de
tineri poſſit debitoꝛ renũtiare. videtur ꝙ nõ. quia per tale pa-
ctũ renunciatio deduceret̃ in ſpeciẽ ſeruitutis. quod nõ poteſt
etiã volens. nã pactũ ꝑ qđ deuenitur ad infligendũ hoĩs liber
tatẽ: nõ tenet. vt. l. nec ſi volens. C. de lib. cã. ⁊. ff. de li. ho. exhi.
l. ij. §. uĩj. ⁊. l. ob es. C. de act. ⁊ ob. itẽ ꝑ incarceratiõe dicit̃ de
bitoꝛ iniuriã pati. vt. C. qui bo. ce. po. l. cũ filij. ſed pactũ de fu-
tura iniuria nõ ꝓpulſanda non tenet. vt. ff. de pac. l. ſi vnus. §.
pacta que turpẽ. ⁊ hanc partẽ tenet Dy. Ja. de are. cõtra. per
alias rationes quas vide in. l. i. C. q bo. cede. po. ꝑ Cy. q ibi di
cit ꝙ opi. Dy. eſt humanioꝛ: quã etiã tenet q̄ Ric. ma. ꝑ glo. que
eſt ſup aut. ibi poſita in. l. ob es. de act. ⁊ ob. ⁊ hanc opi. Ric. te
net Barto. in. l. alia. §. eleganter. ff. ſolu. matri. niſi in duobus
caſibus. primo qñ debitoꝛ diſſipauit bona in fraudem credi-
toꝛis. ſecundo ſi ſciebat ſe inopem cum contraxit. vt ꝑ eum la
tius. an aũt ſi quis liberat inuitũ de carceribus repetere poſ-
ſit. not. Ioan. andre. de foro cõpe. c. fina. lib. vi. hic etiam ipſe
de debitore conditionali vel in diem ſuſpecto de fuga ꝙ poſſit
capi prius tamen cognito: an ſuſpectus ſit. vt. ff. ſi cui plus q̄
per. l. ſal. hec aũt ſatiſdatio. in princip. Et predicta faciunt ad
7 queſtionẽ. † An poſſit quis locare operas ſuas in perpetuũ.
videtur enĩ hoc modo in ſeipſo cõſtituere ſeruitutẽ: quod non
poteſt. vt dicta. l. nec ſi volens. de qua. q. dic vt. l. iij. C. de vſu-
fruc. ⁊ per Bar. in. l. ſtip. nõ diui. de verb. ob. in. ij. q. ⁊ ad predi
cta adde qđ de predicta materia not. Bart. in. l. tytio centũ. §.
tytio. ij. de condi. ⁊ demõ. ⁊ in Spe. de loca. §. i. ver. item eſt be
neficium. Ad predicta adde aut. nouo iure. C. de cuſto. ⁊ exhi.
re. vbi mulier ꝓ priuato debito ſiue deſcendant ex cauſa deli-
cti ſiue contractus nõ debet carcerari.

Poſſit capi. vide gl. ⁊ doct. in l. q̄ſitũ. ff. de pig. bal. i. l. i. C. de ɔdi. ex le. Ang. in l. ariſto. ff. õ iure de lib. Bar. in l. in oībus. ff. de iudic.

1 ☞ Obligatio que nõ tenet in acceſſoꝛia obligatione nõ vi-
tiat actionem perſonalem.
2 Creditoꝛ qui recepit pignoꝛi rem alienã: an habeat ius reten
tionis donec ſibi debitum ſoluatur.

3 Caſus in quo quis cogitur agere.

Ex preſentium. Nota ꝙ ſacerdos iſte
obligauit. calicẽ me-
dietatẽ breuiarij. ⁊ ſic plures res ꝓ vno debito. nec
mirũ. ꝙ poſſet quis obligare ꝓ minimo debito oĩa
bona ſua. vt. l. ſi. C. ſi res alie. pig. da. fu. ¶ Scđo no. ꝙ obliga
uit ꝓ ſua neceſſitate: ⁊ tñ dicta obligatio nõ cõcernit eccleſiã:
ſed pſonã ſuã. qđ doc. intelligũt de neceſſitate ɔcernẽte eius ꝓ
priũ pſimoniũ: puta imminebat refectio domus ꝓprie: vinee:
⁊ ſi. Si aũt neceſſitas ɔcernebat pſonã eius puta ſuſtentatio-
nẽ pſone. iſta obligatio ſequeret̃ eccleſiã: nõ heredẽ eius. ꝙ ec-
cleſia tenebat̃ eũ alere. vt. c. cũ ſm apſtm. ẽ. de prebẽ. ¶ Tertio
no. iſte nõ recollegit moꝛte preuentus. ⁊ dicit Hoſ. ꝙ multi ſic
preueniunt̃ vt q̄ male geſſerunt emẽdare nõ poſſint. facit de pe
ni. diſt. vij. nullus. ¶ Quarto no. ꝙ hic nõ videt̃ tenuiſſe obli-
gatio pignoꝛis. vt pꝫ. ẽ. c. i. ɔiuncta. l. cũ lex. de fideiuſ. ⁊ tñ ob
ligatio pſonalis ad debitũ ɔſequendũ eſt efficax ⁊ valida con-
1 tra debitorẽ ⁊ heredẽ eius. † ⁊ ſic obligatio que nõ tenet in ac-
ceſſoꝛia obligatiõe: nõ vitiat obligationẽ pſonalẽ. e conuerſo
vo ſi nõ tenet: vel ex poſtfacto extinguit̃ obligatio principalis
an duret obligatio pignoꝛis ⁊ hypothecaria. vt ecce obligaſti
mihi oĩa bona tua: de qbus tertius vnũ fundũ titulo ⁊ bona
fide poſſedit longo tpe: ita ꝙ ɔtra te preſcripſit. ſed an contra
me creditorẽ: ita ꝙ nõ poſſim agere hypothecaria cõtra eum
vel pone ſi ex forma ſtatuti vel iuris cõis eſt preſcriptũ contra
obligationẽ pſonalẽ: an creditoꝛ poſſit vti pignoris retẽtione
vel cõtra debitorẽ q preſcripſit agere hypothecaria pulcerri-
mi paſſus ſunt quoꝝ primũ explicat Cy. C. eo. l. vſucap. ⁊ Bar.
in. l. i. §. cũ prediũ. ff. eo. ſcđm pulcre Barto. pſequit̃. ff. de fide
iuſ. l. fideiuſſoꝛ obligari. in princ. vide Cy. in. l. pe. C. de vſufru.
¶ Quinto no. in. v. ſi verũ eſt ⁊c. ꝙ ita demũ ɔtra filiũ põt agi
ex obligatiõe paterna ſi ꝓbetur ꝙ bona pris obtineat. ⁊ ſic nõ
videt̃ intẽtio creditoris fundata ꝓbata ſolum filiatione. Alij
ɔtra. qꝛ ſi filius: ergo heres. vt ait apſtus. prima verioꝛ. vt not.
doc. poſt glo. ff. ſo. ma. l. ſi cũ dotẽ. §. trãſgrediamur. ⁊. l. i. C. ſi
2 vt ſe ab here. abſt. ¶ Sexto no. † ꝙ creditoꝛ qui recipit pigno
ri rem alienã: habet ius retentiõis donec ſibi debitũ ſoluatur
qđ nõ videt̃ verũ: qꝛ in re aliena nõ põt pignus conſiſtere. nec
etiã cõfirmari etiã dñio debitori queſito. qđ dic plene vt. l. i. ff.
eo. ti. intellige ergo hunc tex. vt glo. dicit. ¶ Septimo no. ca-
3 ſum † quo quis cogitur agere. cõpellit̃ enĩ hic filius agere con
tra creditorẽ: vt rẽ alienã ſibi pignoratã reſtituat ſatiſfacto ſi-
bi prius de debito. ex quo collige ꝙ creditoꝛ ɔtra debitorẽ re
petentẽ pignus nõ põt ſibi referre q̄õnẽ de dñio tertij: nec ſi-
militer de dñio ſuo ꝓprio qđ pretenderet. vt. l. nec creditores.
C. de pig. ac. l. rẽ alienã. vbi plene de materia ⁊ de iſto mõ agẽ-
di: ago vt agas. vide in. l. ius. §. ſi quis colludẽte. ff. de ac. emp.
¶ Oppo. dicit̃ hic ꝙ eccleſia debet ɔtra filiũ hui9 ſacerdotis
agere vt reluat a creditore: ⁊ eccleſie reſtituat. cõtra: immo vi

Opponit in ɔtrariũ

detur ꝙ eccleſia recta via poſſit agere ad res ſuas male obliga
tas: in quibus obligatio nõ fuit ẽcta. vt in iuribus alle. in gl.
q̄ tripliciter ſoluit ⁊ duobus alijs in nouella. primo ꝙ hic cre-
ditoꝛ ignoꝛabat rẽ fuiſſe eccle: ſecus ſi ſciret. vt. l. ⁊ liberi. de cõ
trahẽ. em. qđ nõ placet. qꝛ ſciẽtia vel ignoꝛãtia quo ad ɔſtituẽ-
dũ ius in re ꝓhibita obligari: vel vẽdi nõ attendit̃. ſed quo ad
actionẽ ẽbẽti ɔcedendã vel nõ. ⁊ ita intelligit̃ illa. l. alio modo
ſoluit Inno. ꝙ hic ɔtractus fuit initus noĩe eccle: ⁊ foꝛma ſer
uata: ſed pecuniã fuiſſe verſam in vtilitatẽ eccleſie nõ ɔſtabat.
ex quo ſentit Inn. ꝙ creditoꝛ iſto caſu poſſit rem retinere: qđ
nõ credo verũ in mutuo. de quo tex. loquit̃. nã creditoꝛ hoc ca
ſu debet eſſe curioſus. vt pecunia ɔuertatur in vtilitatẽ eccle-
ſie. aĩs nõ põt dici creditoꝛ. vt in aut. hoc ius poꝛrectũ. ad ſi. C.

Ponit queſtionem.

de ſacroſanc. eccle. ⁊ dign. ẽ. de depo. grauis. ¶ Querit glo. ſi.
que eſt ratio ꝙ iſte filius tenetur. dicit gloſ. qꝛ pater eius fuit
curatoꝛ eccleſie. ideo filius ex perſona eius poſtq̄ eſt heres te
netur inſolidũ. ⁊ no. ꝙ rectorẽ eccleſie equiparat curatori. ex
quo infert Io. an. ꝙ ſicut heres curatoris tenetur de eo ꝙ de-
functus tenebatur. ſcꝫ de dolo et lata culpa in adminiſtratio-
ne commiſſo: vel de eo quod ad eum peruenit. de leui aũt cul-
pa nõ tenerentur heredes. vt. ff. de fideiuſ. ⁊ heredi. tu. l. i. iij. ⁊
vlti. ⁊ hoc nota ⁊c.

☞ Plures actione pignoratitia ⁊ pſonali eodẽ libello age
re ⁊ conueniri poſſunt.
2 Species ɔtractus magis conſtituitur ex tenore pactoꝝ ⁊ cõ-
uentionis q̄ ex verbis appoſitis in contractu.
3 Ius implendi conditionẽ in contractibus tranſit in heredem
actiue ⁊ paſſiue.

4 Reſolutio contractus pōt pendere ex arbitrio alteri⁹ ꝯtrahētis.
5 Unus ex heredibus pōt agere ⁊ defendere noīe ſuo ⁊ alioꝝ co
heredum etiā ſine mandato.
6 Uſurarius emit rem ⁊ venditori locauit pro certa annua pen
ſione ſiue fructuum portione: an ex hoc preſumatur ꝯtractus
vſurarius.
7 Contractus qualiter cognoſcatur ſit vſurarius necne.
8 Clerici poſſunt rudem materiam emptam redigere ad formā
et lucrari.

8 ¶ Cū reſti-
tuat. An e-
mens ꝓdiū
iſta ꝯditiōe
apposita ꝙ
ſi vēdēs tā
tūdē pecu-
nie .ī. decen
niū velit re
ſtituere te- 1
neatur em-
ptor prediū
reddere re
tentis fru-
ctibus per
ceptis com
mittat vſu
ra. vide pul
cre Joā. de
turre cre. in
c. plerīq. x-
iiij. q. iiij.

Illo vos. Si vſurarius emit rem eo pa
cto ꝙ poſt tempus eam reſti
tuat⁹ venditori recipiendo aliquid vltra ſortem
fructibus tñ cōputatis in ea iudicabitur contra
ctus pignoratitius. h. d. cōis diuiſio. ſcdā ibi: ve
rum quia. vel ibi: reſpondemus. ¶ Nota primo ꝙ plures poſ
ſunt agere in eodem libello: ⁊ per eundē libellum etiam cōue-
niri. vt. l. nō eſt nouum. ff. de acti. empti. ⁊ in duobus reis cre-
dendi vel debendi: an vno vel diuerſis libellis poſſint agere ⁊
conueniri. dic plene per Barto. in. l. in duobus. §. j. ff. de duo-
bus reis. In heredibus quoꝝ obligatio eſt diuiſa per. l. xij.
tabu. vt. l. j. C. ſi certū peta. habetis caſum hic. ⁊ ꝙ plures per-
ſonali actione ⁊ pignoratitia eodem libello agere ⁊ conueniri
poſſunt. licet teneātur pro partibus hereditarijs: ⁊ etiā agāt.
¶ Tertio nota ꝙ plures heredes conuenti actione pignera
titia conueniuntur ſimpliciter: quod debet intelligi pro viri-
bus. ſicut ꝓ viribus debet agi in iſta ⁊ alia quacūq; perſonali
actiōe. vt. l. j. ff. ſi certum petatur. ⁊. l. pacto. C. de pactis. actio-
ne vero reali an heredes defuncti qui conueniebatur actione
reali: vel nō conueniebatur an teneatur ꝓ virilibus portioni-
bus: an inſolidū ſi ad vnū res illa peruenit. dic plene ꝑ Bart.
in. l. ꝓto. §. j. ff. de ꝓto. ſtip. ⁊ eadē eſſet qō in pignore ſi ad vnū
ſolū ex pluribus heredibus creditoris ꝑuenit an cōueniatur
inſolidū: an ꝓ parte. in illo eñ. c. ſimpliciter actum fuit cōtra
omnes. ¶ Tertio not. ꝙ de ſpecie contractus qñq; ꝓbabili-
ter dubitatur. erat eñ hic inter partes altercatio. q2. H. et alij
heredes. T. dicebant ꝯtractū venditionis eſſe. P. ⁊. B. dice-
bant fuiſſe pignus. ⁊ ſic ſoluta pecunia repetebāt pignus. ⁊ ꝙ
inter iſtos ⁊ alios cōtractus multe ſunt differentie: ⁊ effectus
diuerſi: oportunū eſt etiam iudici eccleſiaſtico cognoſcere ſub
qua ſpecie cōtractus cadat obligatio deducta in iudiciū. ⁊ qđ
in ea veniat. qō ſciri nō pōt ſi ignoret ſpeciē actiōis. vt ptʒ in-
ſtitu. de acti. ꝓ totū. ⁊ ptʒ ex not. ſ. de depo. c. fi. ⁊ qō ibi plene
dixi. nō ita tñ ſubtiliter Poſt. aduertens ſpreuit ſubtilitatem
actionū: quas diuino nutu promulgatas teſtatur legū pater
Juſtinianus imperator in. l. fi. C. de preſcri. lon. tē. tetigi in. c.
2 dilecti. ſ. de iudi. ¶ Quarto no. ⁊ ꝙ ſpecies cōtractus magis
ꝯſtituitur ex tenore pactoꝝ ⁊ ꝯuentiōis ꝙ ex verbis appoſitis
in ꝯtractu. hic eñ verba inſtrumenti expreſſe ſonabant in ven
ditione. ⁊ tñ pacta in eo oppoſita inferebant pignus. ⁊ hoc de
bet attendi ſcʒ potius mens ꝙ̄ verba. ſ. de verb. ſig. intelligen
tia. ⁊. l. cū precario. ff. de precar. facit. c. plerīq. xiiij. q. j. dixi. ſ.
de loca. c. ꝓpter. ⁊. c. fi. ¶ Quinto no. ꝙ qñq; emptio ⁊ vendi-
tio eſt pura a principio: ſed in euentū ꝯditionis venit reſoluē
da. qñq; ab ipſo principio eſt ꝯditionalis. ⁊ plures ſunt diffe-
rentie inter iſta. vt ptʒ ex not. in. l. ij. ff. de in diē adie. ⁊. l. j. ff. de
dona. vbi videas. ¶ Sexto no. ꝙ implementū conditiōis ſcʒ
ſi emptio diſpliceret. T. deberet. H. ⁊c. fuerint relata ad ipſos
principaliter contrahentes: ⁊ tñ ad heredē ⁊ in heredē tranſit
3 illa poteſtas. ⁊ ꝙ ſic in ꝯtractibus ius implendi ꝯditionē trāſit
in heredē actiue ⁊ paſſiue. vt no. in dicta. l. ij. ⁊. l. ij. C. de pac. in
ter emp. ⁊ per Barto. plene in. l. ſi decē cū petiero. de verborū
4 obliga. ¶ Septimo nota ꝙ reſolutio contractus pōt pende
re ex arbitrio alterius ꝯtrahētis. lʒ ergo ſubſtantia ꝯtractus
nō poſſit ex alterius ꝯtrahētis voluntate pendere. vt. l. hec vē
ditio. ff. de ꝯtrahē. em. ſecus tñ eſt in reſultatiōe: vt hic. ad hoc
vide. l. xi. §. ſic fideicōmiſſum. de leg. iij. ⁊ de hac materia vtrū
ſubſtantia ꝯtractus poſſit poni in arbitrio alterius ꝯtrahen-
tis vel tertij. dic vt. l. ſi quis arbitratu. de verb. obli. ꝑ Bart. ⁊
5 l. fi. de ꝯtrahē. em. ꝑ Cy. ¶ Octauo no. ꝙ vnus ex heredib⁹
agit ⁊ defendit noīe ſuo ⁊ alioꝝ coheredū etiā ſine mandato.
quod dic vt. l. j. ⁊. ij. C. de conſor. eiuſdē li. ⁊ not. etiam ꝙ vigin
ti ſolidi faciunt libram vnā. ¶ Nono no. ꝙ hic ex preſumptio
nibus iudicatur ſm Innoc. ſimile. ſ. de empti. ⁊ vendi. ad no-
ſtram. ⁊ aduerte quia papa videtur hoc ex tribus iudicare cō-
tractum vſurarium. ſcʒ propter pactum appoſitū ſuper fructi
bus cōputandis in ſortem. ⁊ ꝙ recipit aliquid vltra ſortem. ⁊
ꝙ vſuras exercere conſueuit. refert tamē Cynus tenuiſſe Ja.
de are. ꝙ ex iſtis ſolis tribus nō iudicaretur contractus vſu-
rarius. quod dic vt dixi in dicta decreta. ad noſtram. ſupra de
emptio. ⁊ vendi. ⁊ per Cy. in. l. iij. C. plus valere quod agitur.
¶ Reperio per Jaco. de are. diſputatam queſtionē talem. ⁊ qui- ¶ Ponit que
6 dam vſurarius emit rem ⁊ venditori locauit pro certa annua ſtiones.
penſione ſiue fructuum portione. an ex hoc preſumatur cōtra
ctus vſurarius dimittit eam inſolutā. quia pendebat de facto
⁊ videtur venditio fictitia eo ipſo ꝙ emptor diu patitur vendi
torem poſſidere. vt. l. ſicut. §. ſupervacuū. ff. quib. mod. pig. vel
hypo. ſol. ⁊ per Barto. in. l. poſt contractū. ff. de donatio. ⁊ vi-
di iſtam queſtionē de facto Senis: vbi iſti contractus vēditio
num ſepe fiunt: ⁊ venditor ſoluta penſione domus vendite vel
certa portione fructuum fundi conducit rem venditam⁹: queʒ
contractū ab vſurario initum ſatis preſumerem in fraudē vſu
rarum maxime: quia contra vſurarios eſt de facili preſumen-
dum propter fauorem ⁊ ſalutem animarū ipſorum. de ſponſa.
iuuenis. ⁊. C. de reſcindē. vendi. l. ratas. maxime ſi multos con
tractus reperirē initos ſub hac forma. ¶ Quero quia dixi ne
7 ceſſarium fore cognoſcere ſpecies cōtractus. ⁊ qualiter cogno
ſcātur. circa quod breuiter ſic diſtingue. nam quādoq; agitur
vt eadem ſpecies que ſoluitur vel datur ⁊ reddatur. ⁊ tunc aut
per dantem nō transfertur dñium: aut transfertur. primo caſu
aut datur cauſa cuſtodie: ⁊ erit depoſitū. vt. l. ij. in prin. ff. depo
ſiti. aut datur ad hoc vt recipiens ea vtatur: et tunc aut datur
ad vſum determinatum: ⁊ erit cōmodatum. aut ad vſum inde
terminatum: ⁊ erit precarium. quod dic vt dixi ſupra cōmoda.
c. j. ⁊. ff. eodem titu. l. in cōmodato. §. ſicut. facit quod nota. in
l. lucius. de donatio. per docto. Secundo caſu quādo transfer
tur dominiū: ⁊ tunc eſt contractus innominatus. vt. l. ſi tibi pecu
niam. ff. ſi certum peta. quādoq; ab initio agitur: vt aliud red
datur: tūc ſiquidē agitur: quod reddatur aliud i ſpecie ſed idē
in genere. ⁊ eſt mutuum. vt. l. mutuū. ff. ſi certū petat. Si vero
agitur vt reddatur aliud in genere: et tunc aut agitur vt red-
datur ſpecies pro ſpecie: ⁊ eſt contractus permutatiōis. vt. l. j.
ff. de rerum permuta. Aut agitur vt reddatur genus ꝓ gene-
re: vel genus pro ſpecie: ⁊ erit contractus innominatus do vt
des. vt. l. j. ⁊. ij. C. de rerū permu. aut agitur vt reddatur quan
titas pro ſpecie vel ſpecies ꝓ quantitate: et tunc aut hincinde
agitur vt detur. id eſt dominiū transferatur. ⁊ erit contractus
innoiatus. vt. l. fi. de condi. ob. aut agitur vt ex vna parte quā-
titas detur: ex alia res tradatur. erit emptio et venditio. vt. l.
ex empto. in principio. de actio. empti. ⁊ nota. in dicta. l. finali.
aut agitur vt reddatur quantitas pro genere: vel genus pro
quantitate. et tunc indiſtincte erit emptio et venditio. licet ex
vtraq; parte ſit datio. et ita debent intelligi omnia iura: que
loquuntur de venditione generis. in qua venditor tenetur ad
translationem dominij: magis ex natura generis in obliga-
tionem deducti: ꝙ̄ ex natura contractus emptionis et vendi-
tionis. vt. l. qui concubinam. §. heres. de legatis. iij. ita diſtin-
guit Bartolus in dicta. l. mutuum. quibus adde quod dixi ſu
pra de locato. propter. ⁊ de rerum permuta. ad queſtiones. et
his adde gloſ. magiſtram. xiiij. queſtione. iij. in ſumma quam
8 not. etiam in eo quod dicit. ⁊ ꝙ rudem materiam emptam de
ricis eſt permiſſum redigere ad formam: et lucrari. et dicitur
tunc lucrum proueniens ex artificio: non ex negotiatione. vi-
di hoc de facto in vena ferrea empta a clerico: vt faceret inde
ferrum. ꝙ talis clericus non tenetur ſoluere gabellam: vt ex
negotiatione. vt conſuluit Federi. in monaſterio ſancti Gal-
gani. quod not. licet extra materiam. c. ¶ Secundo quero cir-
ca iſtud pactum adiectionis in diem. puta ſi emptio diſplice-
bit ipſi emptori ſi res empta quanto tpe debeat expectari diſ
pliceat necne. Itē ſi poſtea diſplicet an teneatur reddere rem
cum fructibus. de prima. q. dic vt in glo. iij. de alia dic vt. C. de
pac. inter emp. ⁊ ven. l. ſi a te. ⁊. l. ij.

1 ¶ Fuga an probetur delictū: vel ex ea oriatur preſumptio
contra fugientem.
2 Forma libelli quando mulier agit hypothecaria contra ter-
tium poſſeſſorem.
3 Mulier agens contra tertium poſſeſſorem bonorum mariti:
quid debeat probare.
4 Cauſa dotis etiā principaliter intētata ſpectat ad eccleſiam.
5 Mulieres habent priuilegiū in dotibus ſuis tpe inchoati ma
trimonij: eo durante: ⁊ eo finito.
6 Mulier nō debet remanere indotata propter delictū ſeu ma
leficium viri.
7 Mulier ꝓ dote ſua habet tacitā hypothecā in bonis viri.
8 Obligatio realis vt hypotheca tranſit contra quemlibet ſuc-
ceſſorem: etiam ſingulariter.
9 Miſſus in poſſeſſionē authoritate iudicis nō preiudicat po-
tius

tius ius habenti.
10 Excuſſio non eſt neceſſaria cum liquet manifeſte de inopia.
11 Fauor qui debetur mulieribus in quo conſiſtat.
12 Mulier an preferatur anterioribus creditoribus habētibus expreſſam.
13 Mulier an habeat priuilegiū hypothece in donatione ppter nuptias ſibi facta a viro.
14 Tacita hypotheca an incipiat a tempore dotis an a tempore promiſſionis.
15 Mulier ſi expreſſe conuenit q habeat bona obligata: an propter hoc habebit hypothecā priuilegiatam.
16 Minor ſi accepit vxorem ⁊ dotem: an bona eius erunt tacite obligata.
17 Priuilegium tacite hypotece an tranſeat ad filios eiuſdē matrimonij.
18 Mulier an habeat tacitam hypothecam in rebus paraphernalibus.
19 Delictum filij an noceat patri.

Ex literis. Agit mulier pro dote cōtra quēlibet poſſidentem bona mariti.
In prima delegati conſultatio. in ſecunda pape re-
ſponſio. ¶ Nota primo q iſte vir conmiſſo delicto
a fugam arripuit. † ⁊ an ex hac fuga probetur delictū vel oria-
1 tur preſumptio contra eum not. Oldra. conſilio. lx. ⁊ p Bart.
ff. ad ſilleia. l. lex cornelia. ⁊ l. ammonendi. de iureiuran. ⁊ vide
de preſumptione fuge famuli q ſubtraxit res domini in au-
ten. de exhiben. reis. §. ſuſcepto. ¶ Secundo nota q ppter
delictum viri index capi fecit vxorem ⁊ fratrem eius: et bona
vendi minus tamen iuſte. vt. C. ne vxor pro marito. l. ob mari
torum. ⁊ l. ſancimus. C. de penis. ¶ Tertio nota q index fe-
cit vendi bona delinquentis: ⁊ ſatiſfieri mercatori. quod iuſte
fieri potuit: dummodo primo detractum fuiſſet debitū vxo-
ris: ⁊ aliorum habentiū hypothecas tacitas vel expreſſas ſm
2 Innocen. ¶ Quarto nota † formam libelli cum mulier agit
hypothecaria contra tertium poſſeſſorem: agit eñ vel ad eſti
mationem dotis vel vt poſſeſſio ſibi obligata pro dote trade
tur. ⁊ ſic concipitur libellus alternatiue. ſimile ſupra de emp.
⁊ vendi. cum dilecti. ⁊ de reſtitu. in integ. conſtitutus. in gloſ.
ne libellū. ⁊ eſt ratio quia eſt in poteſtate cuiuſlibet poſſeſſo-
ris cōtra quē agitur hypothecaria: vt rem reſtituere: vel offer
re debitum: vt. l. paulus. §. 1. ff. quibus modis pig. vel hypo.
ſol. cum ergo mulier nō poſſit reddi certū quid: ille cōtra quē
agit facere velit. et ſic incertitudo cauſetur ab eo recipitur li-
bellus incertus. vt. l. i. §. quod aūt. ff. quo. le. ⁊ per Barto. in. l.
ſtipulatio. nō di. in penul. ⁊ vlti. colum. de verb. obli. ¶ Quin
3 to no. in ver. mandamus. † quid debeat probare mulier agēs
contra tertium poſſeſſorem bonorum mariti. debet enim pri-
mo probare dotem dediſſe: ⁊ ſic numerationē. ſola autem con
feſſio mariti qñqʒ nō ſufficeret contra creditores. vt. C. de do
nati. ante nup. aucten. ſed iam neceſſe. vnde in dote confeſſata
nō videtur habere tacitā hypothecā. vt no. in. l. aſſiduis. C. q
pot. in pig. hab. ſecundo debet pbare bona q p hypothecariā
aduocat: fuiſſe de bonis debitoris. hoc aūt ſcʒ quō debeat cre
ditor probare in hypothecaria. ſcʒ rem fuiſſe ſpecialiter vel ge
neraliter obligatam: ⁊ pecuniam fuiſſe numeratā: ⁊ rem fuiſſe
in bonis debitoris tpe obligationis vel poſt. proſequere ple-
ne in Specu. de obliga. ⁊ ſolu. §. i. vii. colum. ver. ſed quid de-
bet creditor. ⁊ ver. ſeq. ⁊ plenius diſtingue poſt Cyn. C. ſi alie-
4 na res pigno. da. ſit. l. cum res. ¶ Sexto nota † q cauſa dotis
etiam principaliter intentata ſpectat ad eccleſiam. nam hic
nō agebatur de matrimonio: ſed de dote tantū ſm Hoſt. con
cor. j. de dona. inter virum ⁊ vxo. c. iij. ⁊ c. plerumqʒ. ¶ Septi
mo not. q conſtante matrimonio mulier agit hypothecaria
contra tertiū poſſeſſorē. ⁊ hoc ideo. q maritus labebat facul
tatibus: quo caſu pōt agere etiā hypothecaria. vt hic. ⁊ no. in
l. ſi conſtante. ff. ſolut. matri. ille eñ qui vagatur per orbem: et
ratione delicti propriā patriam deſerit: vt iſte vir fecit poteſt
dici male vti ſubſtantia ſua. ⁊ ſic hoc caſu etiam conſtante ma-
trimonio repetitio locum habet: ⁊ in alijs not. in. l. ij. ff. ſolu.
matri. ⁊ dicta. l. ſi conſtante. plenius per Bartoll. ¶ Octauo
not. q multus fauor debetur mulieribus in dotibus repeten
5 dis: idem in ipſis conſtituendis: ⁊ perſeuerandis. † Et ſic tem
pore inchoati matrimonij eo durante ⁊ eo finito mulieres ha
bent priuilegium in dotibus ſuis. vt plene declarat Bartol.
6 in. l. i. ff. ſolu. matri. poſt glo. ¶ Nono not. † q propter malefi
ciū viri nō debet mulier remanere indotata. lʒ ergo bona viri
ex delicto ſuo veniant publicāda nō tñ publicabit dos vxoris.
in hoc tñ vide qd no. Cy. in. l. ob maritor. ne vxor pro ma. vbi
querit an mulier executioni ſe opponens: poſſit impedire in-
corporationem in fiſcum. e conuerſo vero an propter delictuʒ
vxoris dos que eſt penes virum debeat publicari: vel execu-
tio propter debitum vxoris fieri. dic vt. l. quinqʒ legibus. ff. de
7 bonis damnator. ¶ Decimo no. † q mulier pro dote ſua ha-
bet tacitam hypothecam in bonis mariti ſimiliter bona pre-
lati ſunt obligata eccleſie: ⁊ bona tutoris pupillo. ita dicit gl.
penul. quā no. cū cōcor. gloſ. in. c. ſimiliter alleg. in gloſ. ⁊ quia
tex. iſte dicit q hoc priuilegiū competit mulieri. dubitatur an
competat heredi ſuo. i. filio: vel extraneo: vel patri qui dotem
8 dedit: ſiue extraneo. dicam. j. ¶ Undecimo not. † q obligatio
realis vt eſt hypotheca tranſit contra quēlibet ſucceſſorē: etiā
ſingulariter. quia res tranſit cum onere ſuo. vt dicit text. ⁊ c.
tua nobis. ⁊ c. paſtoralis. de decimis. ⁊ l. alienatio. de contra-
henda empti. ⁊ l. traditio. de acquirendo rerū domi. ⁊ l. et in
prouincia. C. de ſeruitu. ⁊ aqua. ¶ Duodecimo not. q frater
iſtius delinquentis authoritate iudicis habuit certa bona. et
tamen mulier poſtea veniens vt dotem recipiat ſibi prefertur
9 Ex quo collige † q preuentio in mittendo in poſſeſſionē non
prodeſt immiſſo: ſi alius poſtea veniens habet potentius ius
in bonis debitoris. ⁊ licet i pignore pretorio vno immiſſo alij
videantur inmiſſi. vt. l. fina. C. de bonis autho. iudi. poſſi. ta-
men in re capta in cauſam iudicis: vel data in ſolutum (vt hic
erat) non habet locum illa regula. quod dic vt not. Barto. ff.
qui potio. in pig. habe. l. ſi ⁊ iure. ¶ Decimotertio no. formā
ſententie nō conformē libello mulieris. mandat enim condē-
nare iſtum poſſeſſorem eatenus: quatenus de bonis ⁊c. et ta-
men mulier petijt vel dotem vel in poſſeſſionem bonoruʒ in-
duci. credo tamē q ſi iſte poſſeſſor vellet poſſeſſiones dimit-
tere nō cogeretur ſoluere dotem vigore ſententie. argu. l. mi-
les. §. x. ff. de re iudicata. rationem collige ex nota. per me in
c. cum dilecti. ſupra de empti. ⁊ vendi. ¶ Decimoquarto not.
q mulier illa egit contra poſſeſſionē bonorum viri hypothe-
caria. nec apparet quod primo excuſſum in bonis viri. quod
tamē videretur neceſſe. vt in aucten. ſi debitor. C. eodē. ſed dic
q hoc erat notorium virum alia bona nō habere. quia tex. di
10 cit omniū bonor facta diſcuſſio ⁊c. † quo caſu cum ſcʒ de ino-
pia manifeſte liquet excuſſio nō eſt neceſſaria. vt nota. in. l. fi-
deiuſſores. ff. de pactis. ⁊ l. ſi. ſi certū peta. vbi vero de hoc nō
conſtaret anteqʒ mulier ageret hypothecaria contra tertium
poſſeſſorem deberet precedere excuſſio in bonis viri vt nota.
in. l. vbi adhuc. C. de iure dotium. ⁊ ibi Cyn. in. xi. queſtione. et
Specu. in tit. de donati. inter virū ⁊ vxo. §. finali. ſed quo iure
q tenet Barto. in. l. ſi conſtante. ff. ſolu. matri. in. iij. queſtione
principali. ¶ Quero primo dicitur hic q multus fauor debe
11 tur mulieribus ⁊c. † quero in quo conſiſtat iſte fauor. dicit glo.
quia mulier prefertur omnibus creditoribus habētibus per-
ſonales actiones vel habentibus tacitas hypothecas: et qui
ſunt iſti qui habent perſonalem priuilegiatam: vel tacitam hy
pothecam. vide. ff. de priuile. credi. l. i. ij. iij. ⁊ iiij. ⁊ per totum. ⁊
l. aſſiduis. C. qui potio. in pig. habeā. vbi de tacita hypotheca
12 mulieris. † Sed vtrum mulier preferatur anterioribus credi-
toribus habentibus expreſſam. Mar. q ſic. quia dicta. l. aſſi-
duis. generaliter loquitur ergo ⁊c. ff. de pu. de pretio eñ dicit
in dicta. l. aſſiduis. q prefertur vallatis priuilegio temporis.
ergo nō loquitur de vallatis priuilegio legis tñ. ⁊ dicit cōtra
oēs. preterea. l. dicit q mulier prefertur credentibus in refe-
ctionē: qui vincūt priores habentes expreſſas. vt in aut. ſigna
ta in dicta. l. aſſiduis. ſtat ergo regula. ſi vinco vincentē te vin
co te. Alia eſt opi. Bul. q preferatur habētibus tacitā nō ex-
preſſam. q priuilegiū iuris nō debet intelligi conceſſum cum
alterius iniuria. qd hic eſſet: ſi eſſet prioribus expreſſam habē
tibus preferenda. cōtra. l. nec aūt. de emā. li. preterea tex. dicit
in dicta. l. aſſiduis. ipſaʒ preferendā creditoribus licet prioris
tpis priuilegior ⁊c. ⁊ ſic loquitur de creditoribus habentib⁹ hy
pothecā ex priuilegio: nō ex ppria ſua puiſione que difficilius
debet tolli qʒ priuilegiū. in aut. de nō alie. §. quia vero veroſi-
mile. itē fiſcus ⁊ mulier ambulant pari paſſu: ⁊ tñ fiſcus nō pre
fertur habentibus expreſſam. vt ibi no. hanc opi. Bulg. tenet
Dyn. inſti. de acti. §. actionū. in fi. ⁊ glo. in. d. l. aſſiduis. ⁊ Ber.
hic. opi. aūt Mar. tenent Ja. de are. Pe. ⁊ Cy. i dicta. l. vt ibi
uide per Cy. in. ij. q. dñs Jo. an. predictor opi. tñmodo refe-
rendo pertranſit. tutius tñ eſſet in iudi. ſequi opi. glo. ¶ Se-
13 cundo quero † An mulier in donatione ppter nuptias ſibi fa-
cta a viro habeat puilegiū tacite hypothece cū priuilegio pre
latōis ſicut habeat in dote. & ideo dicit glo. iiij. q nō in qua. q.
latius ſic diſtinguit cū qrit: nūqd in donatiōe ppter nuptias
ſit locus priuilegio ſicut in dote refert. aut qrit de actiōe intē
tanda a marito. aut querit in actiōe intētāda a muliere. primo

Marginal notes (left):

a ¶ Fugā. fuga facit quē ſuſpectum. l. impuberibus. §. pterea. ⁊ ibi Bar. ff. de ſuſpe. tu. nō tñ ſola fuga probat delictū Bar. in. l. ſi quis i graui. §. vtrū. ad ſilleia.

¶ Not. hʒ mulier pbare dotē dediſſe. ſola eñ cōfeſſio mariti qñqʒ nō ſufficeret ⁊c. quod no. hic.

Marginal notes (right):

¶ Ubi inopia debitoris ē manifeſta: excuſſio bonor er⁹ nō eſt neceſſaria ⁊c. vide Alex. in. l. ſi tyti⁹. de pcura.

¶ Ponit queſtiones.

caſu ſi queris vtrum maritus habeat tacitam hypothecam in
bonis vxoris: ſicut econuerſo. dicunt doctores q nō. quia nō
eſt lege cautum. nec eſt noſtrum ⁊c. vt. l. ſi vero. §. de viro. ſolu.
matri. ſecūdo caſu qn̄ queritur de mulca. tunc aut mulier vult
agere p donatione ante nuptias ex pacto de lucrādo. ⁊ iſto ca
ſu habet tacitā hypothecā. vt dicta. l. vbi. ſed nō habet eā pri-
uilegiatam: vt anterioribus creditoribus preferat. vt dicta. l.
aſſiduis. aut vult mulier agere pro donatione tanq̄ ſibi obli-
gata pro ſua dote: vt ſibi ſatiſfiat. ⁊ iſto caſu dico q mulier ha
bet fortius priuilegium. In iſta donatione proſequenda q̄ in
alijs bonis mariti pro repetitione dotis. vt in auten. vt mo.
14 an. nup. §. j. colla. iij. ¶ Tertio ad idem quero. ⸿ Ex quo tem-
pore incipit iſta tacita hypotheca an a tempore date dotis: an
a tempore promiſſionis: matrimonij ſubſecuti. vt. l. ff. qui po
tio. in pigno. habe. ad hoc. l. in ambiguis. ff. de iure dotiū. ad
hoc vide quod not. in. l. iuregentium. §. vt puta. ff. de pactis.
¶ Quarto quero preſuppoſita p vera opinione Bulg. ⁊ glo.
q mulier nō preferatur habentibus expreſſam: an hoc ſit ve-
rum in bonis queſitis poſt obligationem dotis. ⁊ videtur q
in queſitis poſtea preferatur. quia fiſcus in talibus prefertur.
vt. l. ſi iſqui. de iure fiſci. ergo ⁊ mulier que cum fiſco ambulat
pari paſſu. gloſ. dubitanter tenent contrarium. quia al's nul-
lum eſſet priuilegium mulieris. pro gloſ. facit. l. fina. in princi.
ff. qui potio. in pigno. habe. ⁊ vide Cynū in dicta. l. aſſiduis. in
iij. queſtione. vbi querit. vij. an in dote pmiſſa mulier habet il
lud priuilegium hypothece. tenet q ſic. argu. ff. de priuile. cre-
di. l. iij. §. viti. ⁊ ſoluto matri. l. ſi cum dotem. in ſi. ⁊ de iure do.
l. ſi ſponſa. ⁊ quod nota. de fundo dotali. l. dotale. §. j. ¶ Quin
15 to quero. dixi ſepius. q mulier habet tacitā hypothecā. ⸿ ſed
quid ſi expreſſe conuenit: q haberet bona obligata: nunquid
habebit hypothecam priuilegiatam. dicit Pet. q nō. quia p-
uiſio hominis tollit prouiſionē legis in illo caſu. vt. l. fin. C. de
pac. conuen. ſed ibi Ioan. videtur ſentire contrarium. ſcʒ q. l.
illa nō habeat locum in dote. p hoc facit quia pactum nō po-
teſt facere deteriorem dotis conditionē. vt. l. ſi vnus. §. pactus
ver. ſed q in ſpecie dotis. ff. de pactis. ⁊ p hoc. ff. de pactis do
16 ta. l. de die. ⁊. l. ſe. ¶ Sexto quero. ⸿ pone q vir minor accipit
vxorem ⁊ dotem. nunquid bona eius erunt tacite obligata. vi
detur q nō. quia prohibentur res eorum obligari. vt. l. j. ff. de
rebus corum. ⁊. C. de adminiſtra. tutor. l. lex que tuto. ecōtra
videtur q ſic. quia. l. permittit ei facere matrimoniū. vt inſtit.
de nup. ergo ⁊ acceſſorium. ſcʒ dotem accipere. vt. l. mutus. ff.
de iure do. iſtam queſtionē format glo. in. l. fina. C. de legiti. tu
te. vbi Cynus tenet q obligentur. quia eſt obligatio legalis.
per. l. ij. ⁊. iij. ff. de re. ec. Alibi tamen gloſ. in ſimili format que
ſtionem. vtrum ſcʒ inuecta ⁊ illata per minorem ſint tacite ob
ligata. ⁊ dicit q nō. ff. de pactis. l. itaq. in princip. quod ſequi
tur Dyn. inſtitu. de actio. §. item ſeruiana. In queſtione antē
premiſſa tenet Barto. contra Cynū ſcʒ q bona minoris reci-
pientis dotē: non ſint tacite obligata. cuius motiua vide in. l.
ſi conſtante in. iiij. q. ff. ſolut. matri. quid in ſponſa: que dotem
tradidit: an p repetitione in bonis ſponſi defuncti ante ma-
trimoniū conſummatū habeat tacitam hypothecam. dic vt. l.
iij. §. ſi ſponſa. de priuileg. credi. per Bar. ¶ Septimo quero
17 ⸿ An iſtud priuilegiū tacite hypothece tranſit ad filios eiuſdē
matrimonij. vt tenet Cyn. in dicta. l. aſſiduis. in. ix. q. vbi vlti-
mo querit. an priuilegiū dotis poſſit tranſire per ceſſionē ad
extraneū. Iaco. de are. q ſic. quia tranſit ad extraneum here-
dem hypotheca: nō tamē priuilegiata. ergo ſimili modo trāſ-
ibit per ceſſionē. vt. l. ex pluribus. de adminiſtra. tuto. ſed do-
minus Barto. circa illam materiā ponderat verba. l. j. ff. ſolu.
ma. vbi dicitur dotis cauſa ſemper ⁊ vbiq precipua eſt ⁊c. hoc
aūt verbū dotis cauſa per gloſ. ibi poſitā exponit ſex modis.
⁊ licet quidā oēs reprobent: tn̄ Bar. oēs tenet diuerſis reſpe-
ctibus. nam (vt dixi) dos habet multa priuilegia. quoddam
eſt priuilegiū tacite hypothece. ⁊ illud dat ipſi actioni de dote
vt. l. j. §. ⁊ vt plenius. C. de rei vxo. actio. vbi dicit in ipſa actio
ne ⁊c. ⁊ hoc tranſit ad quēlibet ad quē tranſit actio. vt inſti. de
action. §. fuerat. in ſi. vbi ponitur dictio aduerſatiua aut. que
innuit q hypotheca tranſit ad oēs. ſed iſtud priuilegiū q illa
hypotheca ſit priuilegiata: vt preferatur alijs iſtud nō tranſit
⁊ hoc tenet Pe. vt no. Cy. in. l. j. C. de priuile. do. ⁊ dicta. l. aſſi-
duis. in vltima queſtione. ⁊ tunc procedit illa expoſitio dotis
cauſa. i. actio. quoddā eſt priuilegiū qd̄ datur ipſi doti hoc eſt
rei date in dotē. puta ne fundus dotalis poſſit alienari. ⁊ iſtud
ſimile tranſit ad omnē ad quem tranſit dos. vt de vſucapio. l.
cum vir prediū. ⁊ de fundo dotali. l. fundus dotalis. vt po-
ne in illo priuilegio vt in ambiguis fiet interpretatio pro do-
te. fiet eñ quocūq agente. quia tale priuilegiū cōceditur ipſi
doti. vt. l. in ambiguis. de reg. iur. ⁊ trāſit ad quēlibet: ad quē
tranſit dos. et procedit tunc illa expoſitio dotis cauſa. ideſt
ipſa dos. quoddā eſt priuilegium quod datur ipſi contractui.
vt de tacita ſtipulatione. ⁊ q ſit ɔtractus bone fidei. inſtit. de
acti. §. fuerit. ⁊ illud ſimiliter tranſit ad heredes. ⁊ pcedit alia
expoſitio dotis cauſa. i. titulus ſiue ɔtractus. quoddā eſt pri-
uilegiū qd̄ datur cauſe. i. inſtantie iudicij. vt q eſt cauſa fauo-
rabilis: ideo dilationē abbreuiādo. vt. l. ij. ff. de re iudi. ⁊. c. diſ-
pendioſam. de iudi. in cle. ⁊ illud priuilegium etiam tranſit ad
oēs. quoddā eſt priuilegiū impersonale qd̄ alijs preferatur. et
iſtud datur ipſi mulieri: ⁊ nō tranſit ad heredes. vt. l. dabimˀ.
in princi. de priuile. do. ⁊. C. de priuile. do. l. j. ⁊ tunc procedit il
la expoſitio dotis cauſa. ideſt mulier in actione de dote. quod
dam eſt priuilegiū: qd̄ datur actioni mere fauore mulieris. vt
q illa tacita hypotheca: ⁊ tunc nō tranſit niſi ad ſuum heredē
vt dicta. l. aſſiduis. Ex predictis inferas. quando pater agit p
dote filie: vel extraneus iure ceſſo: an habebūt priuilegia: que
competunt mulieri vel nō. quod dic plene per Bart. in. l. poſt
dotem. in ſexta queſtione. ff. ſolu. matr. cuius etiam dicta ſunt
que ſuperius dixi in. l. j. ff. ſolu. matri. ⁊ ibi exponit verbū ſem
a perᵃ ideſt omī tempore eſt priuilegiata dos ante matrimoniū a ¶ Semper Significat ſemp conti nuitatē tē- poris. Bar. in. l. j. v. itē in qōne. an ge. ⁊ doc. ff. ſol. ma. Ang. e. i aut. de her. ⁊ fal. in prin. in. vi. ſup teg.
eo conſtante: ⁊ eo ſoluto. quod ibi per exēpla declara. ⁊. xxiij.
priuilegia dotis in Specu. de dona. inter virū ⁊ vxo. ad finē.
18 ¶ Octauo quero ⸿ an pro rebus paraphernalibus mulier ha
beat iſtam tacitam hypothecā. dicit Inno. q pro his ⁊ p do-
tione pp̄ter nuptias bona mariti ſunt tacite obligata. ſed in
his nō habet priuilegium de quo habes ſupra. q. ij. precedēti.
quia nō prefertur prioribus creditoribus habentibus tacitā:
ſed poſterioribus. vt. l. aſſiduis. preallē. Hoſt. remittit ad ſum
mā. eo titu. §. qualiter contrahatur. ſub. §. conuentionaliū. de
iſtis bonis paraphernalibus vide in. l. ſi. C. de pac. cōue ⁊. l. do
tis fructus. §. ſi. ff. de iure do. ¶ Nono quero glo. antepenl'. di
cit q ſicut pp̄ter delictū viri mulier non priuatur dote vt hic.
19 ita nec pp̄ter delictū patris. Sed ego ecōuerſo. ⸿ an delictum
filij noceat patri: puta cōmiſit adulteriū: pp̄ter qd̄ debet pde-
re dotē. an oberit patri. ad hmōi euidentiā debetis premitte-
re. q quedam eſt dos aduentitia: puta ab alio q̄ a patre pfe-
cta. quedā eſt pfectitia: q̄ ſcʒ de bonis patris pficiſcitur. vt hec
pbantur in. l. pfectitia. ff. de iure do. In illa aūt dote profecti-
tia eſt quedā cōio inter patrem ⁊ filiam: que in multis conſiſtit
⁊ inter cetera q altero mortuo fit conſolidatio in reliquū. vn-
de patre mortuo efficitur illa dos ſolius filie. ⁊ ecōuerſo mor-
tua filia etiam cuʒ liberis dicta dos a patre pfecta ad patrem
reuertitur. vt. l. dos a patre. ff. al'. C. ſolu. matri. ⁊. l. poſt dotem
ff. ſolu. matri. iſta ergo cōmunia ⁊ ſpēs conſolidationis. facit
vt vnus alteri paciſcendo nō preiudicet: ſed ibi tantū. vt. ff. ſo-
lu. matri. l. ij. §. q ſi in patris. ⁊ per totā. l. An igitur filia delin
quendo patri preiudicet in repetitione filia premoriente. not.
gloſ. in. l. ſi dotem. C. de iure dotium. vbi tenet q preiudicet.
Dynus contra. nam eo viuo ſibi repetenti delictum filie: ſed
ipſi filie patre mortuo repetenti nocet: ſicut diſtinguitur in di
cta. l. ij. §. item ſi voluntatē. ⁊ facit etiā hoc ad aliam. pone filia
renūtiauit iuri hypothece in aliqua re alienata per virum qd̄
poteſt. vt. l. iubemus. ⁊. l. etiam. C. ad vellcianuʒ. an preiudicet
patri. certe non. ſed preiudicat ſibi filia patre mortuo. et hoc
tenet Specula. in titu. de donatione inter virum ⁊ vxorē. ver.
quid ſi filia. ⁊ Barto. in dicto. §. qd̄ ſi patris. ¶ Vltimo vide-
tis q de mandato iudicis iſte frater poſſeſſionem retinuit. et
ſoluit pecuniam mercatori. ⁊ tamen contra alium potiora iu-
ra habenteʒ factum iudicis non tuetur eum. facit ad qōnem ſi
aliquis expulſus de ciuitate ratione ſecte ⁊ debitores eius eō
pelluntur a communi ſoluere ipſi cōi debitum q talis ſolutio
nō liberat debitorem a ſuo creditore expulſo. de quo plene vi
de per Barto. in. l. creditor. ff. de ſolu. ⁊ tetigi ſupra quod me-
tus, cauſa. c. j. vbi videas.

1 ☞ Pignus pignori dari poteſt.
2 Fructus percepti a primo creditore extenuāt debitum credi-
toris ſecundi. Et extenuant debitum et computantur in ſor-
tem. numero. 3.
4 Secundus creditor ſi pignus nō poſſidet ſed debitor an poſ-
ſit agere contra eum: ⁊ qua actione.
5 Nomen alicuius ſi eſt obligatū: an ille talis poterit ſoluere pri
mo creditori.
6 Creditor an poſſit phibere primo debitori ne ſoluat credito-
ri ſuo qn̄ pignus pignori obligatur.
7 Creditor qn̄ agit contra nomē ſibi obligatum: an debeat pre
cedere diſcuſſio contra principalem.
8 Quoudam dictio quid importet.

Cū contra

Cum contra. Si creditor vel is qui ab eo habet cãꝫ recepe
rit tot fructus ex pignore: ꝙ ſatiſfactum ſit ſorti:
debet pignꝰ reſtitui debitori. ⁊ in prima factũ pro
ceſſuꝫ narrat. In ſcḋa diffinit. ibi nos igit. ¶ No
ta primo. ꝙ heredes. i. creditores pignus alteri obligarunt. ⁊
1 ſic collige † ꝙ pignus pignori dari poteſt. vt. C. ſi pig. pig. da.
ſit. l. et. l. grege. §. cum pignori. ff. e. vtrum autẽ ſcḋus creditor
poſſit iterum obligare: vide in ſpec. e. ti. §. j. ⁊ de do. inter viruꝫ
⁊ vxo. c. nup. vbi de hoc. ¶ Secundo not. ꝙ debitor egit hic
contra ſm creditorem: cui non ipſe debitor: ſꝫ eius creditor rẽ
pignori obligauit. qua autem actione agat: vtrum cõtraria pi
gnoratitia non videtur. quia cum eo non cõtraxit: rei vendica
tione agere non eſſet tutum propter difficultatem ꝓbationis
dominij. l. atqui natura. ff. de negot. geſtis. Iſte tamen textus
innuit. ꝙ ad poſſeſſionem actum fuit: ⁊ eo modo quo cogẽdũ
fuiſſet cõtra. primũ. ꝫ queꝫ multum facit. l. petenti. ff. de pig.
ac. vbi debitor agit contra primum creditorẽ. vt agat ꝯtra ſm
cui de ꝯſcientia debitoris primꝰ creditor obligauit. ⁊ ſic nõ re
cta via debitor ipſe agit. Cogita tu Iuriſta. dicit hoſt. ꝙ egit
rei vẽ. ſi pater fuit dñs: ⁊ ipſe heres ſemel fuerit adeptus poſ
ſeſſionẽ aſt officium iudicis competit. vt. l. officiuꝫ. de rei ven.
Inno. dubitando dicit. ꝙ egit pignoratitia. ſcꝫ ꝙ non firmat
cum ſit perſonalis. hoſt. tamen more ſuo vltimo dicit non cu
randum deſpen. actionis. c. dilecti. de iudi. l. ſi competenti. be
ne facit. ⁊ dicta. l. debitor. §. fin. que dicit nec retentio relinque
tur. ⁊c. quod intelligam pignoratitia intentata cum in illo tit.
ſituata ſit. l. illa vt in ſi. dicit glo. in. l. fine. ff. de condi. inde. et. l.
2 imperator. de in diem adiec. ¶ Tertio not. † ꝙ fructus perce
pti a primo creditore extenuant debitum creditoris ſcḋi. vt in
textu. ibi cum ab aliis: qui eas tenuerẽt ⁊c. ⁊ eſt ratio. quia etiã
integra ſolutio creditori facta per debitorem: liberat a ſecũdo
creditore pignus: ⁊ reſtituere poſſeſſionem compellitur. vt. l.
debitor. §. fin. ff. de pigno. ac. ad hoc. l. lex vectigali. de pigno.
3 ¶ Quarto not. † ꝙ fructus percepti a creditore extenuant de
bitum: ⁊ computantur in ſortem. ⁊ eſt mirabilis illa compen
ſatio de fructibus ad pecuniam. ⁊ ſic de ſpecie ad quantitatem
quod dic vt dixi ſupra. de iureiuran. ad noſtram et facit. l. j. C.
de par. tu. pio. ⁊ omni cauſa. ⁊ ex hoc collige. quod creditor po
teſt vendere fructus quos percipit de re pignorata. ¶ Quin
to no. quod iſte creditor egit ad pignus: ⁊ habuit rationem ad
fructus perceptos tantum: vtrum autem teneatur ad fructus
quos percipere potuiſſet. glo. j. dicit quod ſic. de quo per Ho
ſtien. in ſumma huius ti. §. quando efficaciter. ver. ſed nũquid.
¶ Sexto eſt aduertendum. quod iſte textus loquitur quãdo
primus creditor obligat pignus ſecũdo creditori: ⁊ queritur.
an debitor poſſit a ſecũdo creditore repetere pignus. Sꝫ ego
4 quero † an iſte ſecundus creditor ſi pignus non poſſideat ipſe
ſed debitor poſſit agere contra eum. ⁊ qua actione. ⁊ loquor in
caſu de quo in text. ſ. cum primus creditor obligauit ſibi. dicit
Bartolus. quod quando primus creditor obligauit creditori
ſuo nomine ſui debitoris. et tunc cum ipſo nomine intelligun
tur obligata pignora: que pro dicto nomine tenebantur: ſicut
cum no. venditur. vt. l. cum emptor. C. de here. vel ac. ven. ⁊ no.
in. l. ſi in ſolutum. C. de ac. ⁊ ob. ⁊ ideo hoc caſu ſi vult agere cõ
tra debitorem ad pecuniam quam debet oportet: ꝙ agat vtili
perſonali. cuius debitori competebat directa. ſicut ſi nomen
emiſſet. vt. l. poſtꝙ de here. acti. Si vero vellet agere hypothe
caria pro pignore: tunc aget vtili hypotheca. vt. l. grege. §. cuꝫ
pignori. ff. e. ¶ Circa predicta etiam quero † cuiꝰ nomẽ eſt obli
5 gatum an poſſit ſoluere primo creditori glo. in dicto. §. cũ pi
gnori. dicit ꝙ ſi eiuſi fuerit ei denũtiatũ ne ſoluat. vt. l. no. C. ꝗ
res pig. ob. poſ. aduerte tñ quia ſi denũtiatio fieret ſimpliciter
puta denũtio tibi ne ſoluas. nõ valeret aliquid nec crederetur
ei ſꝫ debet certificari de obligatione nominis ſui oſtendendo
ſibi inſtrm. vt dicta. l. nomen. ibi certior de ſua obligatione fa
ctus ⁊c. facit. l. ſi quis inficiatꝰ. ff. depoſi. ¶ Sꝫ quid ſi ipſe de
bitor ſciret ⁊ nõ facta ſibi denũtiatione ſoluit creditori ſuo an
liberetur ab iſto cui nomen ſuum erat obligatum glo. tangit
in dicta. l. nomen. ⁊. l. ſi cum emptor. de pac. ⁊. l. facta. §. ſi heres
6 ff. ad trebel. per Barto. plene. Item quero † quando pignus
obligatur pignori vtruꝫ poſſit ſcḋus creditor ꝓhibere primo
debitori: ne ſoluat creditori ſuo. ſicut qñ nomen obligat. dicit
bar. ꝙ nõ. quia in obligatiõe ꝑſonali ſcḋus creditor nihil ha
bet agere ⁊ ideo põt ſoluere cui vult. ⁊ hoc videt ſentire glo. in
dicto. §. cũ pignori ſuper verbo ſoluerit. ⁊ ſic patet ex quo hy
potheca transfertur ſine principali. vt. ff. e. l. j. §. cum predium.
7 per Bartolum. ¶ Item quero. † quando creditor agit cõtra
nomẽ ſibi obligatum vtruꝫ debeat ꝓcedere diſcuſſio ꝯ princi
palẽ. dominus cy. plene examinat iſtam. q. in dicta. l. nomen. ⁊
cõiter tenetur ꝙ nõ qꝛ auct. hoc ſi debitor. C. de pigno. loquit
quãdo cõuenit tertius poſſeſſor hic quãdo nomen debitoris
vt tenet cy. clarius in dicta. l. nomen. ⁊ bar. in dicto. §. cum pi
gnori. cuius ſunt dicta illa. Et predicta habent locum: quãdo
creditor obligat nomẽ ſui debitoris: vel res ſibi obligatas a
lij creditori ſuo: in quẽ actio ⁊ pignora transferũtur. vt predi
ctum eſt. ſed cõtingit quãdoq ꝙ idem obligat res ſuas pluri
bus ſucceſſiue: vel ſimul tũc quãdo poſterior pignus poſſide
at: an prior creditor poſſit ab eo auocare pignus vel poſte
rior a priore debitum ſibi offerendo. ⁊ an ſuccedat loco primi
cui de debito ſatiſfecit. dic plene per cyn. in. l. j. C. de his qui in
pri. cre. lo. ſuc. ⁊ per bar. in. l. ariſto. que res pig. ob. po. vbi oi
no videas. In caſu ergo huius. c. an. i. g. cui heredes. i. fuerũt
pignora obligata potuiſſet agere contra iſtum. R. debitoris
heredẽ de quo in ſupraſcriptione actionis hypothece vel per
ſonali: collige ex predictis tactis hic pro intellectu vtiliter et
ſuccincte. immo cogita quomõ hic agebat i foro eccle. cũ que
ſtio verteretur inter laicos cõtra. c. licet. de foro compe. ⁊. c. ſi
8 duobus. de appel. ¶ Vltimo no. † de iſta dictione quondam
8 a cuius occaſione querit Ioã. an. ſcilicet in inſtrumento dica a
tur petrus Io. cũ Io. pater meus deceſſerit. an qꝛ eſt omiſſuꝫ
quõdã poſſit redargui inſtrumẽtum de falſo. vide in ſpec. de
inſtru. edi. §. reſtat ad ſi. ⁊. l. eius qui in prouincia. ſi certuꝫ pe.

a ¶ Quõdã. Vide bar. ⁊ alex. in. l. j. l. eius q. ff. ſi certũ peta. anto. de bu. ⁊ doct. in. c. ex parte. v. ꝗ. de fo. cõpe. bald. in aut. hoc am plius do. Iaſ. in ſal. l. eius q. car di. in cle. j. ꝺ iureiurã.

1 ¶ Debitor an teneatur ire ad domũ creditoris cum pecu
nia ſoluenda ⁊ nu. 8
2 Fraus ⁊ dolus nuntij excuſat dñm qui eum miſit a periurio ⁊
pena: ſed nõ a debito principali ⁊ nu. 3
4 Pactum legis cõmiſſorie in pignoribus quid operetur.
5 Penſio debet computari creditori in ſortem.
6 Niſi dictio ponit.
7 Duo ſi ſub iuramento promittuntur vnum licitum alterũ re
probatum a iure: tenetur adimpleri licituꝫ altero repudiato.
9 Forus quomodo intelligatur.

Significante. Si is qui ſub pacto
l. cõmiſſorie pigno
rauit rẽ ſuã: ⁊ iurauit nõ ꝯuenire iuſte impeditꝰ.
l. diẽ ſtatutã rẽ nõ redimat: poſt diẽ illã redime
re poterit prima ponit debitoris querelam. ſcḋa
dat iudicẽ. ibi: cũ igitur. ¶ No. primo formã conuentionis: de
qua in prin. c. in pignoribꝰ reprobatã. ⁊ hoc ex eo ſuit probitã
quia debitor omne pactum iniret cum creditore: vt habeat
pecuniam neceſſariam ſibi. et ideo cum poſtea non poſſet ſa
tiſfacere: perderet dominiuꝫ quodãmodo ſine conſenſu ideo
⁊c. vt. l. ſi quis in conſi. C. de pac. vel eſt ratio. quia ſi tale pa
ctum valeret: nũꝗ homines ſine tali pacto ſuper pignore mu
tuarent ⁊ ſic ad tollendam iſtam frequentiam bonis moribus
contrariam: ita prouiderunt iura ne tale pactum valeret has
rationes reddit cyn. in. l. fin. C. de pac. pignorũ. ¶ Secundo
1 no. quod debitor hic miſit pecuniam ad creditorem. † ⁊ ſic de
bitor tenetur ire ad domũ creditoris cum pecunia ſoluenda:
non autem creditor tenetur venire ad debitorem. quod quan
2 do ſit verum: vel non. j. dicam. ¶ Tertio no. † quod fraus et
dolus nuntij excuſat dominum: qui eum miſit a periurio et a
pena. non autem a debito principali. nam dicti nuntij fraude
non obſtante tenetur ſoluere. vt hic patet. ⁊ hoc eſt verum qñ
debitor miſit pecuniam per nuntium ſuum: ſi aũt ſoluiſſet nũ
tio transmiſſo per creditorẽ ꝑfidia nuntij obeſſet ipſi credi
tori: ⁊ ſibi pecunia periret. vt. ff. cõmo. l. qui non tan. ⁊. l. ſe. ⁊ de
hoc. xcv. diſt. preſby. ratio differentie eſt. qꝛ ſi debitor adhibet
nũtiũ nõ diſcedit ab eo dominiũ: anteꝗ ſoluat. ideo ꝑiculo eius
perit. ſed cũ credit nũtio creditoris: ſtatim eſt dñium acquiſi
tum: ideo perit eius periculo. ad hoc qḋ not. in. l. ſi ego. ff. de
nego. geſtis ⁊. l. abſenti. ⁊. l. q mihi donatũ. de dona. ⁊ ex his
apparet cui contra nuntium infideliter agentem detur actio
furti ſi receptam pecuniam contrectauit. ad quod vide quod
no. in. l. ſi pupillus. §. j. de nego. ge. et. l. argentum. ⁊. ff. cõmo.
¶ Incidenter tangit hic Ioan. an. quid iuris ſi iſte nuntius
egit fideliter ⁊ in via captus fuit a predonibus: an poſſit age
re contra mittentem: vt eum redimat; vel ſaltem contribuat.
vide in ſpecu. de iudi. §. iij. ver. illud autem. ⁊ ibi ſequitur ſimi
lis queſtio de illo qui cum equo ⁊ armis iuit pro ipſo ad exer
citum: ⁊ ibi captus eſt. de qua vide de iureiurã. ſicut. iij. in gl.
3 de vocatis. ¶ Quarto not. in verſi. poſtmodum. † quod licet
impedimentum impediat commiſſionẽ pene ⁊ periurij tamẽ
impedimento non obſtan. debitor cum poteſt tenetur ſoluere
quia vt dixi impedimentum differt commiſſionem pene: non

Ponit que ſtiones.

obligationem tollit.vt.c.cum dilecti.§.de do.ꝛ contu. et hoc tenet Joan.an.poſt Inno.allegat qḋ no.xxxij.q.j.apḋ.et qḋ not. Joā.and.in.c.P.ꝛ.g.de offi.dele. Et ex his etiā collige ꝙ licet difficultas preſtationis nō impediat obligationē: tñ impedit pene cōmiſſionē.vt hic.ꝛ.l.cōtinuus.§.illud.de ver.obli.p bar.facit qḋ dixi poſt gl.§.de teſti.cogen.c.ij. ¶ Quin
4 to no.ꝙ pactum.l.cōmiſſorie in pignorib⁹ adeo reprobatur:ꝙ pōt quis venire contra nō obſtan.iuramēto preſtito ſup eius obſeruantia.ꝛ hoc verum ſm Inno.de iure iū.:ſine aliqua diſpenſatione ſiue relaxatione iuramenti. Alij dicūt ꝙ relaxaꝛ iuramentum ꝙ exiſt cōtra ius de iureiurā.c.j.ꝛ.c.debitor.ꝛ ex hoc etiam collige.ꝙ huic iuri debitor nō poſſet renūtiare: cū non eius fauore principaliter:ſed in odiū creditoris ſit a iure reprobatum.vt.ff.ad mace.cauſa ꝛ fi.vt no.cy.in dicta.l.fi.de pac.pigno.ad qḋ vide quod no.bar.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſo.ꝛ dixi.§.de iureiurā.cum contingat. multa a iure prohibita iuramento firmanꝛ:que enumerat dominus federi.de Senis cōſilio.cxxxv.vbi de pacto.l.cōmiſſorie.de dona.inter
5 virum ꝛ vxorē alienatione rei do.ꝛ fi. ¶ Sexto no.ꝙ penſionē computat ſibi creditor in ſortem.ꝛ hoc credo etiā ſi nullaꝫ percipiat penſioneꝫ:ſed domū inhabitat ꝛc. ¶ Septimo no. in prin.ꝙ iuramentū preſtitum in forma de quo in principio.c.videtur referri tam ad moleſtationem:ꝙ ad ſolutionem pe
6 cunie in termino.ꝙ ſic iſta dictio niſi ponit:qḋ pꝫ quia exigitur diligentia immittēdo per fidelem nuntium. ꝛ per eū nō ſteterit:ſed per cauſam nec video ad quē finē illa diligentia in ſoluendo in termino requiratur:niſi vt de periurio nō teneaꝛ nam quantum ad effectum repetendi pignus ſoluta pecunia etiam poſt terminum non videtur talis diligentia neceſſaria cū talis termini appoſitio reprobetur a iure. Iſtud ergo pactum iuratuꝫ: iuro ꝙ niſi dedero tibi centum vſqꝫ ad paſcha: dabo tibi equum.ꝙ nō ſoluendo centum in paſchate ſum periurus.ꝛ teneor ad eum de iſta dictione niſi ᵃdic: vt not. dy. in
7 c.pactum de regu.iuris.li.vj.ꝛ collige ex hoc.ꝙ ſi ſub vno iuramento duo promittuntur vnum licitum:alterum reprobatum a iure tenetur adimplere promiſſum in eo quod eſt licitū alio reprobato.vt.l.que ſub con.§.quoties.ff.de condi.inſti. ¶ Oppo. hic videtur papa reprobare pactum qḋ apponiꝛ in cōtractu:vt ab eo diſcedatur ſi pecunia in termino nō ſoluatur contra immo videtur quod valeat.vt patet in toto titu.ff.de le.cōmiſ.ſo. in pignoribus reprobatur illud pactum:nō in contractu emptionis ꝛ venditionis. vt in contrarijs. ſed hic nō videtur bona ſolutio nam etiam in pignoribus valet: et tenet.vt.l.fi.ff.de contrahen.emp.ſo.pro huius declaratiōe materie ſic diſtingue.quādoqꝫ apponitur pactum de vendendo creditori iuſto pretio:tunc valet pactum indiſtincte.vt.l.ſi fundum in fi.ff.de fideicōmiſ.iuſtum autem pretium eſtimabit bonus vir.i.index.vt.l.fin.circa fi.C.de iure do.impe.quandoqꝫ apponitur pactum de vendendo ſiue dando in ſolutum ꝑ debito.ꝛ tunc ſi apponitur pactum ab initio tempore contracti debiti.ꝛ tale pactum eſt nullum quia ſimile pacto legis cōmiſſorie.vt.l.j.C.de pac.pig.ꝛ hoc verum:ſi agatur de dando in ſolutum ipſi creditori:ſecus ſi fideiuſſori.vt dicta.l.fi.in principio quandoqꝫ ponitur pactum ex interuallo: tunc tale pactum valet.vt.l.ij.de pac.pig.ſm vnam lec.valet dico:quo ad retentionem:non quo ad actionem vt.l.tytius.de pig.ac.quādoqꝫ ſit promiſſio de vendendo:vel dando inſolutum ſimpliciter nō adiecto iuſto pretio:vel pro debito tūc ſi quidē fiat ꝓmiſſio de vendendo:vel dicatur pignus ſit emptum:vel ſimilia verba:ꝛ intelligitur iuſto pretio.vt.l.ſi in fraudem. in fi. ff. de pig. Si vero dicatur.dabo pignus inſolutum:vel habeas inſolutū.ꝛ intelligiꝛ tūc pro debito.et tūc an valeat vel nō:recurre ad ꝑcedentē diſtinctionē ꝛ iſta eſt diſt.in.l.ꝙuis alias calippus.ff.de ſolu.cy.hebuius diſtinguit in dicta.l.fi.cuius mēbra ſunt.quod aut illud pactum eſt appoſitum inter fideiuſſorem vel extraneum:et debitorem.aut inter debitorem:ꝛ creditorem ꝛ hoc caſu aut pactum continet.quod rem habeat: niſi ſoluat debitum.ꝛ tunc aut in initio:aut ex interuallo. et quid iuris in quolibet membro:collige ex ſupradicta diſtictione aliquantuluꝫ magis plena de quo per gui.in dicta.l.tytius ad uerte quia multis modis poteſt concipi iſtud pactum. vt debitor non poſſit pignus a creditore repetere poſt terminum. quorum aliquos hic ponit Joan.an.nam quandoqꝫ concipitur ſi non ſoluero debitum infra terminum:ꝛ ipſam rem do tibi in ſolutū. vt dicta.l.ꝙuis.quandoqꝫ concipitur hoc modo quod non liceat in perpetuum redimere: ꝛ ſimiliter nō valet. ar.§.de preca.c.fin. quandoqꝫ dicitur habeas rē in feudū: nec hoc valet.§.de re.eccle.non ali. ad noſtram quandoqꝫ in perpetuum non repetam.ꝛ idem de iureiuran. ſi duo patroni.§.

ᵃ ¶ Dictiōe niſi. Vide bar.ꝛ bal.l. Lactiōe nu.§.ꝛ ibidē ſaſi.C.de trāſactio.ꝛ card. in cle.§.de vſur.alex.l.j.de offic. eius q vic.

¶ Oppōit in contrariū

idem iul.quādoqꝫ promiſit penam ſi repetat: ꝛ nō valet appoſitio.ar.l.ſeius.ff.ad.l.fal.ꝛ.l.ſi penam.de verborūꝫ obligationū.quandoqꝫ iurauit non repetere:ꝛ tunc an valeat. quideꝫ ꝙ non.vt.l.nō dubium Joan.an.dicit quod tenet. vt hic innuitur.et tenet Inno.ꝛ barto.ſecundum Lan.ꝛ quod no. Joan. and.de renun.ꝛ concluſi.verſi.ſed quia hoc quandoqꝫ vendit fundum pro.x.ita quod poſſit recuperare vſqꝫ ad.xx. annos. ꝛ valet pactum.de preſcrip.ver.ſi vir vxor.dūmodo nō in fraudem.vt.c.illo vos.§.eo.ꝛ vide de alijs formis per cy. in dicta l.fin.de pac.pig.Subdit Joan.an.rationem diuerſitatis quare valet magis illud pactum in contractu emptionis ꝛ venditionis:ꝙ in contractu pignoris dicūt pe.ꝛ ab.quod res venditur cōmuniter quantum valet. ꝛ ideo ſi exiſtat conditio nō multum fraudatur venditor non ob.ſi dicis .quod quandoqꝫ minus venditur.quia ad ea ꝛc.vt.l.nam ad ea.ff.de legi.ſed cōmuniter plus valet pignus ꝙ pecunia credita.Si ergo haberet ibi locum hoc pactum illo quo plus valet frauderetur debitor:ſecundum eos Joan.and.addit aliam rationem quia ſi hoc pactum eſſet licitum creditores non aliter mutuarent ꝛc. vt dixi.§.ꝛ accederet aliquid lucri vltra ſortem. ꝛ ſic in fraudē vſurarum eſſet appoſitum.vt not.in.l.rogaſti.ff. ſi certuꝫ petatur In mutuo eñ non debet creditor ſperare aliquid vltra ſortem.vt ibi.hic autem ſperaret pignoris dominiuꝫ ſibi queri.ergo ꝛc. ¶ Secundo oppo.innuit iſte textus ſi nūtius per fide egit:ꝛ ſic perit pecunia eius dolo:perit periculo debitoris.contra primo videtur quod periculo creditoris. vt. ff. cōmoda.l.argentum.vbi commodatarius liberatur:licet pecuniam exportauerit nuntius qui idoneus videbatur ſolu. glo. ſi.allegat dictam.l.pro concor.ꝛ contradicit per modum quē dixi.ſolue ergo ſecundum Joan.and.poſt pe. ꝛ ab. ſo. quandoqꝫ debitor ſpeciei remittit ſpeciem per fidum nuntium creditori. et tunc ſi perit periculo creditoris poſtꝙ debitor non fuit in mora vel in culpa.iuxta materiam.l.quod te. ſi certum petatur.quandoqꝫ debitor quantitatis vel generis mittit certam pecuniam per fidelem nuntium qui infideliter egit: vel ſpoliatus eſt.et tunc aut eſt nuntius creditoris: et perijt periculo ſuo.aut eſt nuntius debitoris: et eius periculo perit.vt hic.rationem differentie dixi.§.in tertio no. ¶ Tertio oppo
8 niꝛ iſte textus innuit.ꝙ quod debitor debet ire:vel mittere ad domum creditoris.contra immo videtur. quod creditor debet venire ad locum debitoris.vt.l.item illa.ff. de conſti. pec. et probatur ratione.nam reus non poteſt conſtitui in mora: niſi per interpellationem.vt.l.ſi ex legati cauſa. de verborum obligationū. Iſta autem interpellatio debet fieri per creditorem ipſi debitori:vel ad domū eius:ſi non reperiatur. vt .l. ſi dictum.§.ſi eius.ff.de euictione ꝛ.l.j.C.de li.agno.cum ſimili. ſolutio Jura in illa materia ſcilicet an debeat ire creditor ad domum debitoris:vel ecōuerſo variant pro quarum concordantia gui.de cu.ſic diſtinguit.nam quandoqꝫ ſolutio debet fieri reſpectu alicuius rei: vel pro aliqua re . ꝛ tunc ſi quidem creditor eſt eiuſdem fori:et debet debitor ire ad domuꝫ creditoris.vt.l.ij.de iure emphiteoti. ꝛ.l.forma.§.ſi vero.de cen.et in authentica qui.mo.na.eff.ſui.§.ſi quis igitur.Ex cauſa tamen fiſco volente poſſet fieri.ſolutio in loco propinquo: ꝛ nō in loco vbi res eſt ſituata.C.de an.ꝛ tribu.l.locis.ꝛ.l. nemo.ſi vero non eſſent eiuſdem fori:tunc debitor non tenetur ire ad locum ſui fori .ar.dicte.l.item illa. de conſti.pecu.cum ſua gl. et per hoc dico.quod ſi ille qui debet ſoluere debitum canonē pro re emphiteotica:ſi dominus eſſet alteri⁹ fori quod in die in quo debet ſolui debitor in domo ſua dicat ego ſum paratus ſoluere debitum canonem:ſi eſſet qui reciperet. et hoc faciat ſcribi:niſi aliter haberet ſe conſuetudo.ſi vero ſolutio que eſt facienda non ſit reſpectu certe rei vel pro aliqua re. et tunc aut illa ſolutio reſpicit tantum cōmodum perſone . et debet ire debitor ad domū creditoris.vt.l.quod nō.ff.de op. li. cum ſimi.aut reſpicit commodum burſale ꝛ patrimoniale: et tunc aut ex iſta ſolutione nolo aliquē mihi obligare:vel aliquid mihi acquirere:et debeo ire ad domum creditoris.vt.l. cum quidem.C.de conditionibus.inſertis. et.l. penultima. in fine. de conditionibus.ꝛ demonſtrationibus.aut volo me exonerare ne incidam in moram vel penam. ꝛ tunc aut creditor eſt eiuſdem fori:et debet debitor ire ad domum debitoris. aut diuerſi:ꝛ tunc debet creditor venire ad me debitorem.vt dicta.l.itē illa cum ſua glo.ꝛ hoc verum quando reus vult ſoluere:ne incidat in moram.ſꝫ ſi vellet ſoluere:vt purget moram:tunc ſemper debet ire reus ad domum creditoris etiam ſi ſint diuerſi fori.nam cum reus ex mora ſua ſit obligatus ad penam:vꝉ periculum interitus : iam iſta ſolutio facit:vt aliquid ſibi acquiratur non vt ſimpliciter ſe exoneret.ergo debet ad domuꝫ creditoris

ditoris accedere.vt dicta.l.cum quidam.C.de condi.⁊ de.et eo
dem modo dico de actore qui ſemel fuit in mora recipiẽdi.naz
poſt ea debet ire ad domum rei.vt purget moram ſuam et re-
um in mora conſtituat.vt no. Bartolus.in.l.ſi ſeruum.de ver
bo.oblig.Ex predictis infertur ſolutio alterius.q.an cum cre
ditor ⁊ debitor ſunt eiuſdem ciuitatis:vel diuerſarum debitor
teneatur perquirere creditorem:vel creditor debitorem. nam
eo caſu quo ſunt eiuſdem fori:et debitor tenetur ire ad domũ
creditoris:eo caſu debet perquirere debitorem:et econuerſo
creditor tenetur perquirere debitorem:quãdo tenetur ire ad
domum ſuam.perquirere autem debet eum apud notos:⁊per
ea loca in quibus conuerſatur:vel debet veroſimiliter conuer
ſari.nec tenetur eum perquirere per loca abſconſa.vt.l.hec au
tem.§.j.⁊ ibi notat.ff.ex qui.ca.in poſ.ea.⁊ quando ap.ſit.l.j.§.
j.¶ Circa predicta queritur.quia diſtingui: † aut ſunt eiuſdẽ fo
9 ri vel diuerſi: an intelligantur eiuſdem fori[a] reſpectu ciuita-
a tis;an eiuſdem fori vniuerſalis.puta ſub eodem preſide qui ha
bet ſub ſe multas ciuitates.dicit Bart.quod totus iſte actus
pendet ex bono ⁊ equo.⁊ debet intelligi de eadem ciuitate.vn
de ſi debitor eſſet de ciuitate. creditor de comitatu et de lo-
co remoto:non deberet ad creditorem accedere.vt.l.ſi cum di
es.§.arbiter.verſicu.quid ergo.ff.de arbi.nam in dubio vide-
tur actum.vt ſoluatur in loco:vbi peti poteſt.vt.l.fin.ff.de eo
quod certo loco.⁊.l.quod legatur.ff.de iudi.peti autem po-
teſt in ciuitate:non autem in comitatu ergo creditor debet
venire ad domum debitoris:nõ econuerſo.predicta vera.niſi
conditio perſone aliud inducat.quid enim ſi promittitur vel le
gatur cuidam magno militi:vel prelato pecunia:qui habitat
in comitatu. certe videtur actum vt debitor accedat ad eum
vt dicta.l.ſi cũ dies.§.arbiter.⁊.l.ſi cũ reus in principio de leg.j.
ibi niſi veroſimiliter ⁊c.⁊ ibi notat.ſed ſi vterq̃ habitat in ciui
tate:tunc debet ire debitor ad domum creditoris:vt ibi nota.
quod ſemper intellige niſi conditio perſonarum aliud dicta-
ret.vt dixi.ad quod facit.ff.de iureiuran.l.ad pſonas egregi
as.Si vero taz debitor:ꝙ creditor habitat in comitatu: tunc
ſi facilius eſſet venire ad ciuitatem non tenetur ire debitor ad
domum creditoris.quia de loco ciuitatis videtur actum. vbi
peti poteſt.ſed eſſet ei facilius videtur ad domum creditoris.
ꝙ ad ciuitatez debet debitor hoc facere nec dz audiri dicendo
quod nolit in ciuitate ſoluere.vt.l.in fundo.ff.de rei ven.pen-
det ergo multa iſta ex bono ⁊ equo.vt.ff.de eo qđ certo loco.l.
ꝙ ſi ephesi.vnde in duobus caſtris diuerſaruz prouinciarũ:et
fori debet ire debitor ad domuz creditoris:non attento q̃ ſint
diuerſi fori.per ea que dicta ſunt.Et predicta omnia ſunt vera
in debitore alicuius ſpeciei:que poteſt portari ſine ſumptu.ſi
vero requireret expẽſ.vt granum:vinum:⁊ ſimilia:tunc cuius
expenſis deferri debeat.dic:vt.l.cuz res.de le.j.⁊ dicta.l.quod
legatis ⁊ predicta not. Barto.in dicta.l.item illa de conſti.pe-
cuni.ex quibus habes plenius ſm argumentum declaratum:
ꝙ tangatur hic per aliquem.eſſet etiam hic tractandum quan
do debitor non ſoluit in termino creditori:an creditor poſſit
pignus vẽdere:vel ſibi inſolutum dari.dic:vt.ff.de diſtrac.pi.
per totum.

Ponit queſtiones.

a ¶ Fori. forus rõne cõtract⁹ atq̃ſitus nõ põt mutari alſ ſic.l. cũ qdã in prin. ⁊ibi bar.ff.de iuriſdic.oĩ.iudi.

1 ¶ Uſufructuarius non dicitur dominus.
2 Uſuſfructus quid ſit.Et in quibus conſiſtat.nu 4
3 Uſufructuarius quod debeat idonee cauere quomodo intelli
gatur.Et ſi non cauit an faciat fructus ſuos.numero. 7
Et quid ſi non poteſt cautionem preſtare.nu. 8
5 Uſuſfructus finitur morte:et redit ad proprietatem.et nu. 10
6 Uſufructu legato intelliguntur etiam ille res in quibus vſuſ-
fructus abuſiue conſiſtit.
9 Teſtator an poſſit vſufructuario remittere cautionem in te-
ſtamento.
11 Bannitus ciuitatis pro homicidio an perdat vſumfructum.
12 Teſtator ſi dicat relinquo vxorem meam dominam ⁊ vſufru-
ctuariam quid importent iſta verba.
13 Et dictio poſita inter incompaſſibilia reſoluitur in diſiunctã.
14 Teſtator filium inſtituit:extraneum filio ſubſtituit:vxorez do
minam et vſufructuariam reliquit modo hereditas deueniat.
ad ſubſtitutum:quid debet habere mulier.
15 Teſtator reliquit berte vſumfructum in vita: poſt mortem
berte inſtituit pauperes chriſti:an valeat relictũ vſuſfructus.
16 Res que vſu conſumuntur qualiter debeant reddi poſt mor-
tem vſufructuarij.

Um conſtet. Quidem intitulant hic ru
bricam de vſufruc. dicẽtes
quod iſta decre.non facit ad materiam titu. de pigno
ribus.ſed male dicunt.quia facit ad ſecundam partem rubri-
ce ⁊ alijs cautionibus ⁊c.⁊ hoc dicit vſufructuarius cauet. qđ
vtetur et fruetur rebus immobilibus:ſalua ipſarum ſubſtan-
tia.⁊ pecuniam et eſtimationem mobilium que conſumuntur
vſu finito vſufructu reſtituet.continet duas partes. ſecunda.
ibi:pecuniam. ¶ Not. primo quod quandoq̃ quis ſuccedit
alicui in vſufructu alius in proprietate.vtrum ille ad quem di
cto caſu pertinet vſufruct⁹ poſſit dici heres:cum ab eo ſit cõ-
modum diſceſſurum per mortem.⁊ vtrum poſſit dici coheres
vide quod not.in.l.hereditas ad diem.ff.de here.inſtitu. facit
l.ex facto proponebatur eodem titulo.et de le.ij.l.tytia.§.vlti
1 mo.¶ Secundo not.† quod vſufructuarius non poteſt dici
dominus:cum ad alium ſpectet proprietas:⁊ dominiuz.⁊hoc
2 eſt quod intẽdit diffinitio vſufructus.† eſt enĩ ius vtendi fruẽ
di alienis rebus ⁊c.habet tantum poſſeſſionem naturalem: et
rei cuſtodiam.⁊ ſi expellitur habet interdictum vnde vi. et de
oper.no.nun.⁊ aliam.quod dic:vt.l.j.§.fin.cum.l.ſe.ff.de op.
no.nunti.et.l.iij.§.vnde vi.ff. de vi et vi arma. ⁊ quod not. in
3 l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. ¶ Tertio not.† quod vſufru-
ctuarius debet cauere idonee.quod intelligitur cum fideiuſ-
ſore:vel pignore.vt.l.ſi mandato.§.fin.ff.mandati. ⁊ quid de
beat continere cautio habetis in textu.⁊ dicam.j. ¶ Quarto
4 no.† quod in pecunia ⁊ in rebus que conſumuntur vſu conſi-
ſtit vſufruct⁹ improprie tamen quia ſubſtantia non poteſt eſſe
ſalua.quod eſt de eſſentia vſufruct⁹. vt ſupra ad quod vide.l.
j.ff.de vſufructu earum rerum:que vſu conſu.⁊.l.ſed ſi poſſeſ-
5 ſori.§.item ſi iurauero.ff.de iureiuran. ¶ Quinto no.† quod
vſufructus morte finitur:et redit ad proprietatem. de quo in
gloſſ.⁊ aduerte quia licet ex parte vſufructuarij vſufruct⁹ nõ
tranſeat ad heredem vſufructuarij:tamen bene tranſit ad he-
redem proprietarij.vt hic patet ibi: vel heredibus ⁊c. facit .l.
6 vſufruc.ff.ſo.matrimo. ¶ Sexto not.† quod legato vſufruc.
intelligantur etiam ille res in quibus vſufru.abuſiue conſiſtit
et ſit proprie ⁊ improprie. vt.ff.de vſufructu.leg.l. generali. et
l.i.C.de vſufructu.et eſt ratio quia in teſtamentis ⁊c.vt.c.cum
dilecti.j.de dona. ¶ Opponit.dicitur hic.quod mater ſucceſ
ſit filio in vſufructus omnium bonorum. contra immo vide-
tur quod ſuccedat in vſufructu.⁊ proprietate.vt in authenti-
ca defuncto.C.ad tertul.ſo.dicit gloſſ.prima intelligas hunc
textum in ſucceſſione ex teſtamento.quia in teſtamento ſuo fi
lius matrem heredem in vſufructu inſtituit. vel dic ſecundo.
quod in iudicio familie herciſcunde iſta diuiſio facta fuit. vt.
ff.de vſufructu. leg. ſecundum goff. vel pater pupilli ſubſti-
tuit pupillo matrem in vſufructu ⁊ ſororem eius in proprieta
te.vt.l.vxori.ff.de vſufructu.leg. ⁊ de teſtamentis raynutius.
eodem titulo.c.j.lib.vj.vel pone cauſam: vt in auctentica. de
nup.§.hinc nos alia euocat ratio colla. iiij. vbi dicitur quod
mater ſuccedit filio in bonis maternis quo ad vſufruc. et hoc
plus placet Innocen.vel pone ſecundum.l.ff.de vſufruc. atc.
l.ſi mulieri cum liberis vel per.l.ff.vſufructu quod admo. ca.l.
ſi vſufruc.mihi.ſecundum hoſti.⁊ Joan.an.ſuper dicta gloſſ.
j.¶ Apparatum.h.ſuper illo .c. ordina ſit per modum ſum-
me.et primo quid eſt vſufructus cuius diffinitionem ⁊ ſingu-
la eius verba proſequitur tertia gloſſ.cum tribus ſe. ſecundo
in quibus rebus conſtituatur.de quo in gloſſ.hic autez in fin.
⁊ gloſſ.penultima.Tertio quomodo finiatur.de quo in fine.
gloſſ.penultime quarto quarum rerum vſufructuarius caue
at.quinto quid cautio contineat:et de his duobus in dicta
gloſſ.hoc autem.ſexto qualis debeat eſſe cautio. ſeptimo an
pro teſtamento rem vel heredem remitti poſſit:⁊ de his duo-
bus in glo.ij.Octauo quibus caſibus vſufructuarius non ca-
ueat.de quo in glo.hic autem. vltra mediuz. Nono quid ſi ca
uere non poſſit.de quo in gloſſ.ſi. Ex his ſuccincte per gloſſ.
tactis reaſſumam per.q.aliquas:de quibus probabilius du-
bitatur.primo ergo quero dicitur hic.quod vſufructuarius:
7 debet cauere idonee.† quid ſi non cauit:an faciat fructus ſuos
quidem quod non.quia cautio eſt de ſubſtantia vſufruc.Cyn.
diſtinguit.quod aut cautio fuit ab eo petita per proprietariũ
aut non.primo caſu non facit fructus ſuos.vt.ff. de vſufruct.
le.l.vxori.aut non fuit ab eo petita:⁊ tunc ſi per errorem omi-
ſit preſtare iſtam cautionem:etiam facit fructus ſuos. quia ta
lis ignorantia excuſat.vt quis non teneatur reſtituere fruct⁹.
vt.l.ſed ſi lege.§.ſcire.ff.de peti.here.ſi vero non bona fide p̃-
ſtare omittit:tunc ſecus.vt dicta.l.vxori.C.de vſufruc.per cy.
8 et per barto.in.l.ſi homo.ff.de vſuca. ¶ Secundo quero.† ſi
vſufructuarius non poteſt dictam cautionem preſtare. dicit
azo.quod non habebit vſumfructum.vt patet in gloſſ.fina.et
iſtam opinio.azo tenet Accur.in dicta.l. vſufructu. quia im-
poſſibilitas facti non liberat ab obligatione.vt.l. continuus.

Oppõit in contrariũ.

Ponit queſtiones.

§.illud de verborum obligatione. Alij dicunt quod ſequeſtra
bitur vſufruc.C.de agri. ⁊ cenſi.l.litibus.lib.xi.boſti. dicit qđ
prima opi.huius gloſſ.eſt benignior:ſed ſecunda eſt iuſtior.re
mittit ad ſummam huius titu.eod.titu.§. conſtat.⁊ ſe.pe. de
bello pertica tenet primam opin.huius gloſſ. quod cõmitta
tur iuratone cautiõi ſicut alias ſit.ff.ſi cui plus ꝙ per.l. falci.
l.cum non facile.niſi eſſet perſona ſuſpecta.quia tunc eſſet lo
cus ſequeſtrationi.ff. qui ſatiſdare cog.l. ſi fideiuſſor. in fine.
9 ❡Tertio quero. ⁊ an teſtator poſſit iſtam cautionem remit
tere vſufructuario in teſtamento gloſſ.ij.ad ſi.dicit quod non
ſed heres eius poteſt.cõcor.Accur.in.l.j.C.de vſufruc. poteſt
ergo heres:quod non poteſt defunctus.vt.ff.ad.l.fal.l. quod
de bonis.§.j.et.§.fin.⁊.l.penul. Cy.in dicta.l.j.dicit quod cau
tio que preſtatur pro reſtitutione rerum: in quibus conſiſtit
proprie vſufruc. non poteſt remitti pro teſtatore:ſed illa que
preſtatur pro rebus:in quibus vſuſfructus cõſiſtit abuſiue:po
terit remitti.⁊ que ſit ratio differẽtie ibi vide per eũ. ❡Quar
to quero: dicitur hic. quod morte[a] vſufructu.extinguitur. ⁊
10 an hoc ſit verum ſiue moriatur ciuiliter:ſiue naturaliter.et vi
detur quod debeat in dubio intelligi de morte naturali. nõ ci
uili iuxta no.in.c.ſuſceptum.de reſcrip.libro.vi.⁊ ex hoc infer
tur. quod ſi vſufructuarius ingreditur religionẽ nõ extingue
retur.quia ciuiliter non naturaliter eſt mortuus. de hoc not.
in.c.in preſentia.ꝫ.de pbatio.⁊.C.de epiſcopis ⁊ clericis.deo
nobis.⁊.xix.queſtione.ii.ſi qua mulier.⁊.C. de ſacroſanc. ec
cleſijs authentica ingreſſi.⁊ in ſpecu.de ſtatu.monacho. verſi.
xlvij.⁊ iuriſte tenent quod non extinguatur per talem ingreſ
11 ſum facit authẽtica.idem eſt.C.de bo.q lib. ❡⁊ Quid de ban
nito ciuitatis pro homicidio:nunquid perdit vſumfructũ.Ui
detur quod non.quia cenſetur ciuiliter mortuus:ſicut ingre
diens qui non perdit.Alij dicunt.quod perdit.quia perditur
maxima:et media capitis diminutione quibus iſte aſſimilan
tur ergo ⁊c.vt.l.penul.C.de vſufructu.vbi Cynus in ſi. ponit
iſtam queſtionem.et reuocat in dubium:an banniti noſtri tẽ
poris capite minuantur.remittit ad no.in.l.j.C.de here.inſti.
per eum.et ego remitto ad gloſſ. ⁊. ff. quibus modis ius pa
trie pote. ſoluatur.§.relegati. ❡Quinto quero de quibuſdã
queſtionibus que proficiſcuntur quotidie ex teſtamẽtis. nã ſe
12 piſſime maxime in tuſcia apponitur. ⁊ quod teſtator dicit re
linquo vxorem meam dominam et vſufructuariam: quid iſta
verba important. et quid debet habere ex iſtis verbis. et vide
tur. quod non valeat.quia continet repugnantiam. quia non
poteſt eſſe dominus:et vſufructuarius.vt.l.vti frui.ſi vſufruc.
pe.dy.dicit quod de iure poteſt petere vel proprietatem ple
13 nam:vel vſumfructum tantum. ⁊ ⁊ ſic dictio ⁊ poſita inter in
compaſſibilia reſoluitur in diſiunctiuã. vt. l. tytio fundus. ff.
de vſufructu.le. Item tenet Jacobus de are. vt not. Cyn .C.
ſi ſecundo nup.mu.l.j.⁊ ibi dicit gloſſ. quod de conſuetudine
obtenta in curia.bul.quod debet habere ſolum alimenta libe
ris extantibus.ſecus ſi extraneis ⁊ illa conſuetudo ſeruatur
per omnes partes italie.⁊ poteſt de iure defendi. vt not. in. l.
tytia.§.tytia.ff.de le.ij.vbi ad idem querit. ſi teſtator inſtituto
filio:et extraneo relinquat modo predicto vxorem ſuam do
minã ⁊ vſufructuariam.dicit quod quantũ ad filium iſta ver
ba important alimenta tantum:ſed pro parte extranei habet
vſumfructum ſue partis.nam cum in fauorem filiorum ſit in
ductum.quod tunc habeat alimenta tantum:iſte fauor nõ de
bet extendi ad extraneum pro hoc optime.l.ſi ita ſcriptum.in
principio de ma.te.⁊. l.hac conſult.§.ex in perfecto .C. de te
14 ſtamentis.ſubiung.queſtionem ad idem in qua conſuluit ⁊ te
ſtator filium inſtituit:extraneum ſibi ſubſtituit:vxorẽ dominã
⁊ vſufructuariã reliquit. mõ hereditas deuenit ad ſubſtitutũ
quid debet habere mulier.dicit Barto.ſi loquimur in ſubſti
tuto vulgari mulier debet habere vſumfructum cum ſubſtitu
to cepit habere vires.vt.l.qui fundum.§.qui filium.ff.ad.l.fal
cidiam.et in perſona ſubſtituti cum ſit extraneus:ceſſat inter
pretatio conſuetudinis.videtur caſus.ff.de le.ij.l.cum patro
nus.et.l.ſi contra.de vulgari ⁊ pupillari:ſed in ſubſtituto pu
pil. ad quem hereditas deuenit.quid debet habere illa vxor
poteſt dubitari.⁊ videtur quod debeat habere alimenta tan
tum.quia filius fuit heres patris.⁊ ſic iam legatum ex perſo
na filij cepit vires habere ergo ſubſtitutus non poteſt in plus
teneri:ꝙ pupillus.vt.l.qui fundum.§.qui filium.ad.l.falcidiã
⁊ hoc tenet barto.ſi teſtator dixit ſimpliciter relinquo vxorẽ
meam dominam ⁊ vſufructuariam . quia eſt vnum legatum.
ſed ſi dixit dominam ⁊ vſufructuariam donec honeſte ⁊ caſte
vixerit:tunc ex eo quod dixit donec. patet quod eſt legatum
annuum.vt.l.legatum.de adi.le.pro primo igitur anno eſt pu
rum:pro ſequentibus conditionale: et pro ſequentibus inci
pit deberi a perſona ſubſtituti.vt.l.fundum.§.ſi pater.de le.ij.
⁊ ſic cum ſubſtitutus ſit extraneus:vxor debet habere vſum
fructũ totum.⁊ ita cõſuluit.nam cum ſit annuum legatum in
principio cuiuſlibet anni debet inſpici conditio perſonarum.
15 vt.l.cum in anno.de annu.le. ❡Ulterius ad idem quero. ⁊ te
ſtator reliquit berte vſumfructũ in vita poſt mortem berte in
ſtituit heredes pauperes chriſti non videtur quod valeat re
lictum vſufru.quia preuenit ante aditionẽ hereditatis quod
eſt impoſſibile non ob.l.prepoſteri.C.de teſtamẽtis. quia ibi eſt
prepoſteratio in eo in quo non requiritur ordo doctor meus
tenet quod valet pauperibus inſtitutis cum eõ genus paupe
rum perire non poſſit. vt in euangelio mathe. xxvi.c. ſemper
pauperes habebitis vobiſcum ⁊c.certum eſt eos futuros he
redes.⁊ ideo ſtatim eis hereditas acquiritur. ⁊ eſt eis cauen
dum de vtendo fruendo arbitrio boni viri.ſi vero relictum fa
ctum eſſet pauperi mortali:ſcilicet certe perſone. vt tytio tunc
videtur perplexitas.de condi.inſti.l.ſi tytius.⁊ ita not.ipſe in
l.hanc.de ſacroſanctis eccleſijs in repetitiõe. Idem ſentit fe
deri.conſilio.liiij. ❡Sexto principaliter quero tex.iſte loqui
tur de rebus que conſumuntur vſu pro quibus preſtatur cau
16 tio de reſtituenda eſtimatione ⁊c. ⁊ Sed quero quid de rebus
que non conſumuntur vſu:ſed cum tempore veteraſcunt ⁊ cor
rumpuntur.vt vegetes:veſtes: ⁊ ſimilia an ſi de iſtis vſufruc.
relinquitur ſit cauendum de reſtituendo: vt erunt. dominus
federi.conſuluit.dominus Joan.pagliarẽſis de ſen. qui ſic reſpõ
dit.quia conſtat quod voluit conſtituere vſumfructuarium: tũc
licet in vſufructuarium tranſeat proprietas rerum que vſu cõ
ſumuntur:tamen tranſit cum onere cautionis.⁊ preſtatur cau
tio facta eſtimatione talium rerum de tanta pecunia reſtituen
da vſufruc.finito.vt.l.ſi vini ⁊ olei.ff.de vſufruc.ea.rerum: ſed
in dubio concedendo huiuſmodi ad vſũ. poſito quod vſu nõ
conſumeretur:niſi de contraria mente conſtaret ſunt quidam
(vt dominus Dy.⁊ quidam alij)qui volunt dicere quod pro
prietas videatur conceſſa ſimpliciter.per.l.dona.in concu .§.
ſpecies.ff.de dona.⁊.l.ſpecies.de auro ⁊ argento le.⁊ glo. or
di.videtur hoc velle de iure do.l.ſi mulier. Ita refert fede.cõ
ſilio.xlv.⁊ iſta no. ❡Ultimo no.ad illud.c. ſed quo ad mate
riam c.ſomno hic.q.tytius obligauit fundum primo ſeio: de
inde ſeij voluntate obligauit ſecundo gaio: qui poſſidet di
ctum pignus:tytius debitor offert debitum dicto gaio: ⁊ pi
gnus repetit:ſeius primus creditor ſe opponit:⁊ ipſe vult di
cto gaio ſecundo creditori ſuum debitum ſoluere: et pignus
accipere:quia an iſte primus creditor ſic offerendo debitori ꝓ
feratur.⁊ quis ſit preferendus in reluitione an primus credi
tor:an debitor.⁊ videtur quod debitor:cuius ſola debiti obla
tio ⁊ conſignatio pignus liberat:⁊ pigneraticia recte agit: vt
l.ſi aliena res.§.ſi creditor.ff.de pigno.actio.⁊.l. ſi rem.§. dẽs
eodem tit.⁊ ſic inuitus ſecundus creditor cogitur reddere de
bitori pignus.preter.non offerendo:ſed hypothecariam intẽ
tando non poteſt.quia propter cõſenſum quo ad ſecundũ cre
ditorem pignus amiſit.vt.l.paulus in prin.⁊ ibi not. ff. quib[9]
modis pignus vel hypo.ſol. ⁊ ſic non videtur primus credi
tor quo ad ſecundum.⁊ ideo nõ poteſt offerre.vt creditor:nec
vt alius.ex quo non poſſidet. ſi eñ poſſideret poſſet quilibet
offerre debitum. vt dicta.l. paulus in fin.qui.mo. pignus vel
hypotheca. ſol.⁊.l.mulier qui po. in pigno.ha. et hec vera:niſi
ſi primus creditor poſſit pretendere ſuſpitionem contra debi
torem de baratatione: ſed reluceret. tunc eñ eſt conſilium qđ
faciat rem ſequeſtrari vel ſatiſdari de re nõ baratanda: per ea
que habentur in.l.fideiuſſor.§.fin.ff.qui ſatiſ.cog.nec puto ꝙ
poſſit ſtatui ſibi tempus infra quod luat.quia non video quo
iure poſſit facere compelli creditorem.ſ.tempus luere.⁊ ita re
perio determinatum in conſilijs fede. conſilio.cxxij.

❡De fideiuſſoribus. Rubrica.

1 ❡Fideiuſſor ⁊ mandator qualiter differant.
2 Fideiuſſor an poſſit accedere omni obligationi.Et an obliga
tioni que oritur ex delicto nu. 3
4 Captus eſt quidam pro homicidio:⁊ poſitus in carcere cõſan
guineus eius promiſit eũ preſentare:⁊ relaxatus fuit. ille nõ
reuertitur vel fugam arripuit:an fideiuſſor decapitabitur.

❡Dictum eſt.ꝫ.de rebus que pro debitis pignori obligan
tur:ſequitur videre de fideiuſſoribus:qui pro alienis debitis
intercedunt.habetur de materia.xi.queſtiõe.j.te.quidẽ. xxiij.
queſtione.viij.cum homo de conſe.di.iiij.vos autem. ⁊.c. que
ris congruit.de offi.dele.c.coram. de iniuriis . ex reſcripto.
de cen.grauis de foro competenti.c.vlti.de ſententiis excom.
ſi clericos.

[a] ❡Morte a Vide bald. in.l.ex quid C.de bo. mater.⁊ l.l.vnica.C.de cadu.tol.

ſi clericos.lib.vj.Et aduertendum quia in iure ciuili ponitur hec rubrica magis plene.hic eñ ponitur ſemper de fideiuſſoribus:ſed.C.et.ff.⁊ in authentica ponitur de fideiuſſoꝝ. ⁊ mã
1 datoribus inter quos eſt differentia.† quia fideiuſſor põt accipi ante ⁊ poſt obligationem mandator autẽ accipere ſemper ante.vt in auct.eo.poſt princi.⁊.l.ſi vero.§. ſi poſt traditam.ff. man.Item fideiuſſor obligatur verbis tantũ. vt.l. blãditus C.eo.⁊.l.v.§.ſatis acceptio.de verbo.obliga. mandator vero obligatur conſenſu.vt.l.ſi hereditatis.§.j.ff.man. Itẽ fideiuſſor actionis ſtricti iuris ex ſtipu.tenetur mandator vero bone fidei iudicio.vt ex differentia dicta.§.proximo clare patet.

Ponit queſtiones.

¶ Quero hic† an fideiuſſor poſſit accedere omni obligatio-
2 ni.*ſcitis eñ quod quedam eſt obligatio naturalis tantum quedam ciuilis tantum quedam ciuilis ⁊ naturalis. quedam que oritur ex delicto.ad hoc dicas primo.quod vbi nulla eſt obligatio principalis:non poteſt accedere fideiuſſor.vt.l.qui contra.ff.eo.Item ſi obligatio principalis eſt leuis:nõ poteſt accipi fideiuſſor in grauiorem cauſam.vt.l.hi qui acceſſionis.ff. eod.vbi barto.plura membra proſequitur de iſta diſparitate obligationis inter principalem ⁊ fideiuſſorem. nam quandoque eſt diſparitas in tempore ſolutionis.quandoque eſt diſparitas in efficacia obligationis:aut in re in obligatione deducta aut in qualitate.aut in ſpecie.aut in tẽpore.aut in loco de quolibet membrorum proſequere.vt ibi per eum. Sed ad propoſitum vtrum omni obligationi accedat fideiuſſor tex. dicit quod ſic.vt.l.j.ff.eo. Sed dubitatur an accedat officio iudicis.videtur quod non preſupponit aliquam obligationem per dictã. l.qui.contra coniuncta.l.qui per collu.§.pretij.ff.de actio.empti. In contrarium videtur caſus in .l. pecunie verbum. §.ſi vero.ff.de verborum ſignificationi.⁊ de ſolu.l.cum quis. §.ſi quis pro eo.⁊ de officio mercenario officij iudicis eſt expreſſum in.l.centum capue.⁊.l.fin.ff.de eo quod certo loco.⁊.l. que-
3 ro.ff.loca.⁊.l.ſed ſi poſtea.ff.rem pu.ſal.fo. ¶ Item quero.† Vtrum obligationi que oritur ex delicto poſſit accedere fideiuſſor.videtur textus quod ſic in.l.grece.§.ſed ſi ex delicto. et l.ſi a reo.§.j.ff.eo.⁊ inſti.eo.§.j.vbi no. ¶ Sed incidenter que-
4 ritur.† quidam pro homicidio captus fuit:⁊ poſitus in carcere:conſanguineus eius promiſit eum preſentare: ⁊ relaxatus fuit:⁊ non reuertitur:vel fugam arripuit.nunquid ille fideiuſſor decapitabitur.videtur durum hoc dicere.quia expreſſe vel tacite non potuit ſe ad talem penam obligare cum nullus ſit membrorum ſuorum dominus.vt.l.liber homo ad.l. acquil.⁊ hinc eſt quod reus in cauſa criminali non poteſt renũtiare defenſioni vel appellationi vt.l.non tantum.ne app.⁊.l.pactum inter heredem.⁊ ibi not.ff.de pac.In contrarium facit. quia iudex qui condemnat ad mortem aliquem iniuſte: debet etiam ipſe mori.vt.ff.ad.l.iul.re.l.j.⁊ idem in teſte cuius filio teſtimonio aliquis eſt occiſus. Idem in accuſatore qui obligat ſe ad penam talionis.vt.l.fin. C. de accu.⁊ quod no.in. c.ſicut nobis.§.de teſti. Idem in commentarienſi.cuius negligen.ſine dolo qui mori debebat de carceribus fugam arripuit.vt.l.ad cõmentarien.C.de cuſto.re.ibi Cyn. ponit iſtam queſtionem. ⁊ diſtinguit poſt petr. quod aut in fugiendo culpã adhibuit: aut dolum.ſi culpam punietur pena ad quam ſe obligauit. vel ſi ad nullam ſe obligauit punietur arbitrio iudicis nõ tamen ad mortem.non obſtant iura predicta in quibus obligatur ad mortem.nam aliud eſt obligare ſe directe:aliud p quãdam conſequentiam.vt ſuſcipiendo officium publicum. directo enĩ vt corpus ſuum interficiatur:vel etiam ad torturã ponatur non videtur quod poſſit ſe aliquis obligare. vt dicta.l. liber homo.⁊ quod not.in.l.interdum.§.qui furem.ff.de furtis.per quandam autem conſequentiam.vt ſuſcipiendo officium publicum vel vindictam publicam: bene poteſt ſe obligare.⁊ ita loquuntur contraria.ſimilẽ in clerico qui licet directo non poſſit foro ſuo renuntiare:tamen per conſequentiam bene poteſt vt not. Innocen.in.c.dilecti de foro compe. Idem in marito qui non donat vxori directo:ſed per quandam conſequentiam.ff.de dona.inter virum ⁊ vxorem .l. ſi ſponſus.§. donationis.⁊ quod not.doct.poſt gloſſaz. in.l.j .ff. de aucto. tutorum.

¶ Vl obligatiõi. Vide gl. doct. ⁊ frãc. por. in. l.j. ff. de fideiuſ. bart. in.l. ſi quis p eo.ti.bal.in l.ſi cui.C.de non nume. pecu.

1 ¶ Clerici non debent fideiuſſionibus inſeruire.
2 Clericus fideiubens quod debeat abijci quomodo intelligat.
3 Clericus ſi eſt receptus in fideiuſſorẽ:an teneat fideiuſſio tenet quod ſit.
4 Fideiuſſorem ſi aliquis tenetur dare vel ex promiſſione:vel iuris diſpoſitione:an dando clericum ſatiſfaciat obligationi. Idoneus fideiuſſor an cenſeatur qui eſt in arce inexpugnabili.

1 Clericus. Not. † primo quod clerici non debent fideiuſſionibus inſeruire quod expone indifferenter ſeruire.vel expone vltra ſummã in eccleſia taxata.§.c.quod quibuſdã vl expõe inſeruiẽs i.nõ ſeruiẽs qr fideiubet p laico.ſz p clerico
2 poteſt.§.c.proximo. ¶ Secundo no. † quod talis clericus debet abijci quod quidam intelligunt a clero. Alij ab eccleſia:alij ab ipſa fideiuſſione.quia non debet recipi iſtis
3 tribus modis exponit Ioan.an.circa quod querit gl. † ſi receptus eſt in fideiuſſore clericus an teneat fideiuſſio. gl.dicit quod ſic.quod intellige quo ad perſonam eius ⁊ res patrimoniales vel alias res quas obligare potuit:non quantum ad eccleſiaz vel res eccleſie.quas obligare non potuit de hoc de depo. c.j. ⁊.§.eo.quod quibuſdam.tenet etiam quo ad fructus beneficij ſui:quos facit ſuos.§.c.proximo ſecũdũ hoſti. ¶ Quero aliquis tenetur dare fideiuſſorẽ vel ex promiſſione: vel ex iuris diſpoſitione.quero an dando clericum videatur ſatiſfactum obligationi. Ita quod ſit liberatus Barto. tenet quod non in fideiuſſore de iudicio ſiſti.quia oportet quod ſit eiuſdem cum principali: vel priuilegio fori renuntiet quod non poteſt clericus.vt.c.ſignificaſti.de foro competenti ſecus in ſimplici fideiuſſore:in quo ſufficit quod poſſit ſine exceptione conueniri Ita not.ipſe in.l.ij.ff.eo.ad quod vide no.in.l.ij.ff.ſi quis in ius vo.nõ ierit quid in alio qui non eſt idoneus conueniendi facilitate vt ille qui eſt in arce inexpugnabili. dic quod non videtur idoneus vt no.in.l.ij.ff.qui ſatis co. Idem in eo qui poſſet ſe tueri aliquo iuris bñficio vt mulier ⁊ ſimiles quod dic vt no.in dicta.l.ij.ff.eo.vbi de illo qui idonee ſatiſdedit:ſed fideiuſſor datus eſt effectus poſtea nõ ſoluendo dic.vt ibi.

Ponit queſtiones.

1 ¶ Clericus poteſt pro clericis apud laicos fideiubere.
2 Fideiuſſor poſt ſolutionem poteſt contra debitorẽ agere.
3 Creditor debet edere inſtrumentum crediti ad petitionẽ fideiuſſoris:⁊ ſibi de eo facere copiam.
4 Fideiuſſor eo ipſo quod ſoluit repetit a debitore pecuniam ſolutam ſine alia ceſſione actionis creditoris ſibi facienda.
5 Debitor tenetur reſtituere fideiuſſori pecuniam ⁊ dãna.
6 Ordo in executione ſententiarum quis ſit.
7 Iuramentum appoſitum in contractu quid operetur.
8 Periurij pena que ſit.
9 Fructus beneficij pertinent ad clericum.
10 Suſpenſus retinet titulum beneficij:licet fructus non percipiat.
11 Fideiuſſor ſi ſoluit vſuras:an poterit eas repetere a debitore.
12 Preſens quando quis dicatur:quando abſens.
13 Creditor ſi habet pignus ⁊ fideiuſſorem:an debeat prius vendere pignus:quam conuenire fideiuſſorem.

Peruenit. Cõpellitur debitor ſeruare fideiuſſorẽ ſuum indẽnem etiã per aſſignationẽ prouẽtuũ beneficiorũ ſuoꝝ. In prima impetrantis conqueſtio. in ſecunda cauſe
1 cõmiſſio.ibi:ne igitur. ¶ No.primo.† quod clericus poteſt pro clericis apud laicum fideiubere.⁊ tex. loquitur in fideiuſſore ſuper cõtractu mutui: Idẽ in fideiuſſione de iudicio ſiſti pro clerico alio in curia eccleſiaſtica nõ in curia ſeculari.vt dixi.§.c.proximo. ¶ Secundo not. quod iſti erunt duo rei debendi:⁊ plures ſimiliter rei credendi cuius occaſione poſſet hic tractari:an plures rei debendi ſint inſolidũ:an p parte:an vno libello vel pluribus. dic qualiter conſtituantur duo rei debendi:⁊ duo rei credendi per bart.in.l. j.ff. de duo. reis. ¶ An autem ſint conueniendi inſolidum: an pro parte: dic.vt.l.in duobus.eo.c. Item quãdo plures ſimpliciter obligantur vel gerunt aliquod officiũ:vel aliquam negotiationez exercent.an teneantur inſolidum:vel pro parte.dic.vt.l.eadẽ. eo.c. Item ſi vnus ex pluribus reis debendi ſoluit integrum debitum:an poſſit repetere a conreis:⁊ econuerſo. ſi vnus ex pluribus reis credendi exegit integruz debitum:an teneatur alijs ſuis cõreis concõmunicare:⁊ qua actione conrei ſui credendi poſſint eum conuenire dic.vt.l.reos.eo.ti. ⁊ in eo. tit.l. ex duobus.alto ſtylo proſequitur.an factum vnius rei debendi vel credendi alijs cõreis proſit:⁊ noceat ⁊ primo quid in ſolutione.ſecundo de acceptilatione tertio de petitione.quarto de ſententia.quinto de iure. ſexto de pacto.ſeptimo de nouatione.octauo de ſucceſſione . nono de cõfeſſiõe.decimo de ſucceſſione: ſeu cõfuſione.vndecimo de mora. duodecimo de culpa.tertiodecimo de receſſione.an ergo factuz alterius rei credendi vel debendi in altero ex predictis proſit:vel noceat alte

ri.ibi plene videatis per barto.ex cuius dictis qui vellet poſ-
ſet illud.c.ſolēniter repetere. ¶ Tertio not. q̄ iſte fideiuſſor
poſtq̄ ſoluit contra debitores pro quibus ſatiſfecit quere-
2 lam propoſuit.ꝛ ſic no.ꝛ q̄ fideiuſſor demū poſt ſolutionē po
teſt cōtra debitorē agere:ꝛ nō prius.ꝛ hoc regulariter fallit in
caſibus no.in.l.lucius.ff.mandati.ꝛ qđ no.in.l.ſi pro ea.C.mā
dati ꝛ.l.ſi quis mādato.C.de neg.ge.dic q̄ etiā poteſt agere
poſtq̄ eſt cōdēnatus.vt.l.fideiuſſor pro vēditionis.ff.eo.titu.
¶ Quarto no.q̄ fideiuſſor fuit hic coactus ſoluere:anteq̄ cō
ueniret̄ principalis qđ quādo ſit verum dicā.j. ¶ Quinto no.
q̄ nō debet dāno affici qui meretur premiū: ꝛ ecōuerſo nō de
bet ꝯſequi premiū qui meret̄ penā cōcor.ſunt in gl.ij. ¶ Sex
3 to no.ꝛ q̄ ad petitionē fideiuſſoris debet creditor edere inſtru
mentū crediti:ꝛ ſibi de eo facere copiam.ꝛ ſic ipm inſtrumen-
tum debiti creditor nō tenetur tradere fideiuſſori ſoluendi de
bitori vero ſoluenti an teneat̄ reddere inſtrumentum cancella
tum.dic:vt.l.diſſolute.C.de condi.ex.l.ꝛ.ff.de fur.l.eū qui ta-
bulas. ¶ Septimo hic collige.q̄ facta fide de ſolutiōe debiti
a per fideiuſſorem Debet ſtatim debitor cogi[a] ad ſolutionē. vt
patet hic:dum dicit moueatis ꝛc.nō dicit cōdēnatis.ꝛ probat̄
quia ſententia lata cōtra principalē habet paratā executionē
cōtra fideiuſſorē de iudicio ſiſti:ꝛ iudi.ſoluendo ergo ecōuer-
ſo ſententia lata cōtra fideiuſſorē debet habere paratam exe-
cutionem cōtra principalē alias ſi nō haberet: ſed per moras
iudicij diſcurreretur pateret̄ dānū cōtra iſtum tex. qđ nō cre-
do verū immo fideiuſſor contractus qui ſoluit habet actionē
mandati vt.l.in debitā.de cōdi.inde. ergo in iudicio debet ex
petiri vt inſti.de ac.in prin.de p̄dicto tñ articulo an ſentētia la
ta cōtra principalē poſſit mandari executioni cōtra fideiuſſo-
rē.dic per Cy.in.l.ſi.C.de exe.rei iudi.ꝛ.l.j.ff.iudi.ſol.per bar.
ꝛ.c.j.§.de iniuri. ꝛ dāna.da.li.vj.ꝛ in ſpec.de exe.ſententie.§.ſe
4 quitur ver.ſed nūquid ſnia. ¶ Octauo not.ꝛ q̄ fideiuſſor eo
ipſo q̄ ſoluit repetit a debitore pecuniā ſolutam ſine alia ceſ-
ſione actionis a creditore ſibi ſienda.nā eo ipſo q̄ fideiuſſit:vi
detur mandatum recipere de ſoluendo.vt dicta.l.indebitam.
ꝛ ſic habet actio.mandati.fideiuſſor vero cōtra confideiuſſo-
rē nō agit:ſine ceſſione.vt.l.vt fideiuſſor.ff.eo.ꝛ ibi de ratione
differentie.quare magis fideiuſſor qui ſoluit ſine ceſſione agit
contra debitorē q̄ cōtra cōfideiuſſorē vel tutor contra cōtuto
rē.Aduerte etiam q̄ ſi creditor pro debito habet fideiuſſorē
ꝛ pignora:vel hypothecam:ſi agit cōtra fideiuſſorē: tenetur ſi
bi cedere ius:qđ habet in pignoribus: ꝛ ipſa ſibi tradere: nec
poſſet ipſa pro chirographaria pecunia retinere immo plus.
quia ad hoc idē cogitur creditor:ſi nō agit.ſed fideiuſſor ſpon
te debitum offert.cogitur eñ ſibi tradere pignora: ꝛ iura que
habet cōtra debitores.vt plene no.Cy.in.l.ij.C.eo.ti.vbi etiā
per eum quid iuris ſi tradere nō poteſt:quia ſunt perdita: ꝛ ſi
militer ibi querit. an teneatur creditor cedere actioni contra
alium fideiuſſorem.ꝛ quid iuris ſi cedere nō pōt.quia eū libe-
5 rauit:an obſtet ſibi exceptio cedēdarum. ¶ Nono no.ꝛ q̄ de
bitor fideiuſſori tenet̄ reſtituere pecuniā:ꝛ dāna.in alio q̄ mā
datum ſuſcepit ſi in itinere fuit acceptus : et depredatus : an
poſſit agere cōtra mandātē ad dāna que ſuſtinuit.vide in ſpe.
de iudi.§.iij.ver.illud aūt.ꝛ per Ioā.an.poſt Inno.ſ.de iure
iurā.ſicut. ¶ Decimo no.q̄ papa mandat de redditibus: ſic
6 de rebus mobilib[9] ſatiſfieri.ꝛ iſte eñ eſt ordo in executiōe ſentē
tiarum vt primo de mobilibus.ſecundo de immobilibus ter
tio de noībus debitorū ſatis fiat.vt.l. a diuo pio per totam.l.
ff.de iudi.In pignoribus cōuentionibus an creditor poſſit p
paruo debito vēdere pignus magni pretij:ꝛ ipſius ſit electio
q̄ pignus diſtrahat vide.C.de diſtra.pig.l.q̄diu.ꝛ.ff.de diſt.
pig.l.creditorem vbi etiam per Barto. ¶ Undecimo collige
in eo quod hic dicitur.quod fideiuſſor agit etiam vltra ſortē
ſcilicet ad dāna.quod fideiuſſor tenetur in eo qđ creſcit obli-
gatio ratione more:vel culpe debitorū. quod an ſit verū. dic:
vt plene no.in.l.queſtio.ff.loca.ꝛ.l.centum capue.ff.de eo qđ
certo loco. ¶ Duodecimo no.q̄ redditus eccleſiaſtici p̄ſſt ca
7 pi in cauſam iudicati.de quo.j.tangam. ¶ Tredecimo not.ꝛ
qđ quandoq̄ iuramentum apponitur in contractu: ꝛ eſt ma-
gne efficacie.nam ſi fuerit violatum ille eſt piur[9]: vt hic:ꝛ inſa
mis.vt.l.ſi quis maior.C.de tranſac.ꝛ ſi fuerit laicus qui iura
uit efficitur de foro eccleſiaſtico.vt.c.cum laicus.de foro com
petenti ad quod vide not.j. de ſepul. parochiano. in nouella.
8 ¶ Quartodecimo not. ꝛ penam periurij.nam ab officio ꝛ be
neficio ſuſpenduntur.concor.de iureiuran.querelā. ¶ Quin
decimo not.quod ſine aliquo proceſſu cum conſtat iudici de
delicto etiam incidenter deducto:poteſt delinquentem puni-
re.de quo vide.c.cum in poſitionibus.de iureiuran. li.vj.et.c.
veritatis.de dolo ꝛ contu.facit ad not.in.c.cum dilectus.ad ſi

a ¶ Debitor cogi. Si fideiuſ. vult agere ꝯtra debitorē anq̄ ſoluat q̄ mō debeat formare libellū vide bal.in.l.ſi p ea.in.iij.q. C.mādati ꝛ in.l.ſi mandato.§.ſi in iudicio.ff.eo.

nem.ſ.de ordi.cogni.ꝛ.c.j.de ex.cum ſimili. ¶ Uenio ad op-
poſitionē gl.ꝛ doc.op.dicitur hic.quod fideiuſſor iſte fuit co-
actus ſoluere contra immo videtur.quod primo debuerit cō-
ueniri principalis debitor.vt in authentica preſente.C.eo.ſo.
dicit gloſſ.j.de iure.C.erat in electione creditoris:quem vellet
primo conuenire.vt.l.iure noſtro ꝛ.l.non recte.C.eo.ti. Sed
de iure authenticorum primo debet excutere principalē ſi eſt
preſens vt dicta auct.preſente. Sed tunc dices illud.c.fuit edi
tum poſt librum authenticorum ergo primo debuit conueni-
ri reus.ſo.dicit eadem glo.hic fideiuſſor renunciauit dicto be
neficio ꝛ de iſto beneficio noue conſtitutionis de fideiuſſorib[9]
ꝛ.c.plene inter quos locum habet: ꝛ quando ceſſet not. hoſti.
in ſumma huius titu.§.quid ſit.ꝛ.§.ſe.ꝛ in ſpec. de renun.ꝛ cō
clu.§.j.ver.ꝛ quid de renū.vbi etiam tractatur de noua cōſti-
tutione de fideiuſſoribus:ꝛ de duobus reis: ꝛ de beneficio ce-
dendarum actio.de his forte aliqua.j.dicam. ¶ Secūdo op.
dicitur hic.quod debent accipi redditus beneficiorum. cōtra
C.que res pig.ob.poſ.l.ſpem eorum.ſoln. vt in gloſſ. penulti.
que dicit.quod ex conuentione non poſſunt obligari : ſed ex
cauſa iudicati poſſunt capi.quod intellige in ſubſidium: ſi aliū
de non poteſt ſatiſfieri. vt not. barto.in.l.cōmodis.ff.de re iu
di.allegat ſpec.in titu.de execu.ſententie.§.ſequitur in fine. et
vide quod in ſimili.no.in.l.pro herede ver.ſi vero.ff.de acqui.
9 here.ꝛ collige etiam ex hoc.ꝛ quod fructus beneficij pertinēt
ad clericum.quia in ipſis poteſt fieri executio. quod dic: vt in
c.fin.de pecu.cle.ex hoc ſequitur.quod eo mortuo fructus iſti
ſpectabunt ad ſucceſſorem in beneficio.quia ius debitoris de-
ficit eſt extinctum in bñficio.ar.in.c.tua nuper. de donatiōi. in
ter virum ꝛ vxorem ꝛ eſt ſimile in feudū. nam ſi epiſcopus va-
ſallus regis cōtra ipſum aliquid moliatur:ipſo prelato viuē
te feudum ad regem pertinet:ipſo mortuo reuertitur ad ſuc-
ceſſorem in libro feudorū de cap.eo.hog.§.ſi clericus vel epiſ-
copus.facit.c.cum veniſſent.in ſi.de inſtitu. ¶ Tertio op.pa
pa mandat iſtos ſuſpendi ab officio:ꝛ beneficio.ſed videtur q̄
minus bene.q2 ad hoc nō fuit actum: ſed ad ſolutionem debi-
ti.ergo nō debuerunt condēnari quantūcūq3 de crimine appa
reret.vt.ſ.de or.cog.c.cum dilectus in ſi.ſo.vt in glo. fin. In-
no.dicit.quod q̄uis ad hoc nō agatur.ſi tñ aliquis defendēs
ſe.ab aliquo crimine coram ordinario:vel delegato: de illo cō
uincatur:ipſe iudex ex officio eum punire pōt: cum tale crimē
ſit factum notorium iuris per probationem ꝛ infamiā unde or
tam:ſufficit ad ſuſpenſionem.ij.q.v.preſby. vbi vero ſe nō de-
fendit in iudicio (licet de aliquo crimine conuincatur: cum ad
hoc actum nō ſit) nō punitur.vt dicto .c. cum dilectus. ad qđ
vide no.per Ioan.and.in.c.dilectus.de pur.ca.ꝛ.c.pe.in glo.
forſan.eo.tit.iſta ſunt verba ſua hic que nō bene percipio quo
modo eñ poteſt alicui crimine obijci in iudicio: quod non ve
niat in diſceptationem: ꝛ controuerſiam:certe male. ſolue er-
go hic cōtrarium vt digi.ſ.in.xv.no. ¶ Quarto extra gl.op.
papa mandat inſtrumenta tranſcribi:ꝛ ſibi tranſmitti. ꝛ ſic in
tendit ex exemptis dare fidē.Sed contra in auct. ſi quis in ali
quo.C.de dona.ꝛ.ſ.de fide inſtru. c.j. ſo. hec fuerunt ſumpta
de ſpeciali mādato pape:ꝛ auctē.iudiciali.quo caſu dicit Io.
and.forſitan ſtatur eis tanq̄ publico inſtrumento: niſi in du-
bium reuocentur remittit ad no.de purg.ca.cum dilect[9].ver.
dictus vero.ꝛ de elec.ſcriptum.vel fuerunt trāſcripta in mo-
dum publicationis:ꝛ cum ſolēnitate tradita per Inno .ſ. de
teſti.albericus. ¶ Quinto op.hic mandat eos ſuſpendi a be-
neficio:ꝛ vult.quod de fructibus ſatiſfaciat fideiuſſori:ſed hoc
videtur contradictio ꝛ perplexitas.nam cum ſuſpenſus non
poſſit ſe in beneficio intromittere:nō videtur. quod poſſit de
fructibus ſatis facere.ſo.dicit egi.quod corpus prebende ſibi
non ſubtrahitur.licet diſtrahant̄ diſtributiones.vel dic.q̄ ſuſ
penditur ſine damno fideiuſſoris ſecundum Ioan. an.ex hoc
10 colligo.ꝛ quod ſuſpenſus retinet titulum beneficij. nā ſi eſſet
priuatus:fructus futuri non traderentur eius creditori. vt pa
pa hic mandat ex quo patet.quod beneficium ſuſpenſi non eſt
alij conferendum:ꝛ de ſuſpenſo ad tempus non eſt maius du
bium:ſed de ſuſpenſo in perpetuū vel ſimpliciter: vt hic erat:
maius eſt dubium. Sed hic colligitur quod idem ſit ad quod
vide quod not.per Ioan.and.ſ. de coha. cleri.et muli. ſicut.
¶ Querit gloſſ.dicitur in tex.quod debet conſeruari indem-
11 nis iſte fideiuſſor pone ergo.ꝛ quod fideiuſſor ſoluit vſuras:
an poterit ipſas repetere a debitore.quidam quod non. quia
non poterant eſſe debite iure noſtro ergo ipſas ſoluit:vel per
iniuriam iudicis vel quia excep. indebiti nōn oppoſuit. ergo
vtroq3 caſu ſibi imputet.vt.l.ſi de mutua.§.generaliter.ff.mā
dati.et hoc tenent quidam:etiam ſi iuraſſent ipſas ſoluere. q2
debebat petere abſolutionē a iuramēto. vt.c.debitores de iu
reiuran.

Oppōit in contrariū.

Ponit queſtiones.

reduran. Tan. tenet contrarium. vt in fine gloſſ. magne. dicat
eū ſimpliciter debitorem teneri ad vſuras: ⁊ omnes expenſas
quas fecit fideiuſſor. quia venit vt intereſſe. et in hoc concor.
Uincen. hic et hoſti. ſ. de vſu. c. j. et facit hic ad. q. xxvi. hugič.
ſcholaris per nuntium miſit creditori ſuo vſurario ſortem et
vſuras nuntius ille obuiauit alteri ſcholari eū roganti illam
pecuniaꝫ mutuauit ſub pacto: quod deinceps ipſe vſuras vſu
rario ſoluere teneretur. et hoc fecit nuntius nomine ſchola-
ris. qui miſit eum ratum hoc habens. quero an quo ad ipſum
iſta ſit vſura. videtur quod ſic quia ſi mutuauit vt vltra ſortē
reciperet exonerationē ſolutionis: vſurarum. et ſic non pote-
rit ab illo ſcholari repetere: niſi ſorteꝫ. et hoc tenet Tan. Jo.
andr. de hoc remittit ad not. in regula dum. o amnum. de re-
gu. iuris. lib. vi. in mercuria. vbi remittit ad ſummam hoſti. et
ſpecu. vltra doct. quia hic tractatur de fideiuſſore cōuento an-
te principalem debitorem: debetis ſcire. quod quandoqꝫ hoc
poteſt fieri: quandoqꝫ non vt dixi in prima op. Sed hic latius
diſtingue. quatuor caſus nam quandoqꝫ principalis debitor
et fideiuſſor ſunt preſentes: quandoqꝫ ambo ſunt abſentes:
quandoqꝫ fideiuſſor eſt preſens: debitor principalis abſens:
quandoqꝫ ecōuerſo fideiuſſor abſens: reus preſens. Primo ca-
ſu quando ambo ſunt preſentes: tunc debet excuti in gloſſ. j. ⁊
quando notorie patet de inopia debitoris. vt. l. x. de verborū
obli. ⁊ l. vlti. ſi certum peta. ⁊ ſimiliter quando conſtat debito
rem principalem non poſſe conueniri. puta ſeruus: pupillus:
⁊ ſimilis: qui poſſunt tantum naturaliter obligari. vt not. cy.
in dicta auct. preſente. in. iij. q. Secundo caſu quando ambo
ſunt abſentes: ⁊ tunc aut equali abſentia: aut inequali. ſi equa
li idem quod ſi ambo eſſent preſentes. ſi inequali: tunc ſi fide-
iuſſor eſt remotior ꝙ principalis: non poterit conueniri ante
ipſum: ſecus ſi ſit remotior principalis. quia tūc fideiuſſor mi
nus remotus habetur pro preſente. vt colligitur hic ex ratio-
ne dicte auct. poſite: et in cor. vnde ſumitur. Tertio caſu quā
do fideiuſſor eſt preſens: reus eſt abſens: tunc poteſt eligere
quem velit primo conuenire: ſi tamen eligat fideiuſſorē dabi-
tur ſibi dilatio ſecundum formā dicte auct. Quarto caſu quā-
do fideiuſſor abeſt: et debitor principalis adeſt. tunc non eſt
dubium quod primo debitor principalis. ¶ Sed hic inciden
12 ter quero. † quando dicatur quis preſens: ᵃ et quando abſens
n gloſſ. in auct. eo. ti. intelligit preſentes. ſi ſunt in eodeꝫ territo
rio. Ita quod de facili poſſint citari. et intellige in eodem ter
ritorio. ſcilicet eiuſdem ciuitatis. ſecus ſi eſſent eiuſdem pro-
uincie et ſub eodem preſide diuerſarum ciuitatum. ⁊ ita tenet
barto. in. l. in duobus ad fi. ff. de duo. re. ¶ Sed hic queritur
cum debitor eſſet abſens: conuenit fideiuſſorem: et pendente
iudicio debitor eſt reuerſus an fideiuſſor poterit opponere
iſtam exceptionem. videtur quod ſic. quia lite mota incepit ſi
bi competere executio. ar. ff. de ar. l. non diſtinguemus. ſ. cuꝫ
quidam contrarium tenet pe. vt not. Cynus in dicta auct. pre
ſente. vbi querit. an iſtam exceptionem poſſit opponere ante
litis cōteſt. et poſt et videt dicere. qḋ ſit dilatoria: ſicut exce. or
dinis. vt. l. ſi maritus. ſ. preſcriptio. ff. de adul. ¶ Querit etiā
13 ibi in. vi. queſtione. † ſi creditor habet pignus ⁊ fideiuſſorē: an
debeat prius vendere pignus: ꝙ conueniat fideiuſſorem. gl.
quod non in cor. vnde ſumitur dicta auct. quod intellige quā
do non poteſt vendere ſine difficultate: alias poteſt incipere a
fideiuſſore ita ibi tenet. et idem barto. in. l. inter eos. ſ. credi-
tor. ff. eo. et hec procedunt: quando eſt vnus fideiuſſor. ſi autē
eſſent plures: an teneantur inſolidum: an pro parte. et an illi
qui ſolui debeant actione cedi contra fideiuſſoreꝫ: et tradi pi-
gnora: et de duobus reis debendi qualiter teneātur: eſſet lon
ga lectio de per ſe. Ideo nunc omitto remiſi. ſ. in principio
ad bartolum.

a ¶ Preſens preſens qñ qs dicat vi de gloſſ. in cle. dudum de ſepul. et ibi cardin. panor. in. c. cū parati ď appel. bar. in. l. tytius ff. de cōſtit. pec. pau. de ca. in. l. ij. in princi. ff. de pac.

1 ☞ Obligatio que conſiſtit in pecunia poteſt creſcere ꝑpter
moram.
2 Fideiuſſor ſimpliciter acceptus tenet in eo: in quo creſcit obli
gatio propter moram rei principalis.
3 Conſuetudo quod in cauſis non preſtetur iuramentum calū-
nie non valet.
4 Iudex delegatus a papa licet non poſſit de cauſa ſibi cōmiſ-
ſa alibi cognoſcere: ꝙ in loco delegationis pōt tñ certum arti
culum cauſe alibi delegare.
5 Remiſſio examinationis teſtium qualiter debeat fieri.
6 Statuto cauetur quod pro vulnere ſit pena centum: pro ho-
micidio mille: quidam fideiuſſit pro accuſato de vulnere: vul-
neratus deceſſit lite pentēte. an creſcat obligatio fideiuſſoris
ratione mortis ſuperuenientis: vel ratione negationis accu-
ſati.
7 Obligauit ſe quidam fideiuſſorio nomine ad debitum in die:
poſtea inſcio fideiuſſore creditor debitori terminū prorogа-
uit: an fideiuſſor poterit cōueniri in termino prorogato.

Conſtitutus. Per diſtrictionē ec-
cleſiaſticam compelli
tur clericus debitor a fideiuſſione fideiuſſorē ab
ſoluere: qui a creditoribus moleſtatur. cōmunis
diuiſio ſecunda ibi: ideoqꝫ. ¶ Not. primo formā
petitionis. Ideo enī petebat abſolui: quia moleſtias paſſus
erat: et debitum erat auctum: quibus concurrentibus poteſt
fideiuſſor petere ſe abſolui a fideiuſſione. regulariter aūt non
poteſt fideiuſſor contra debitorem agere: niſi ſoluat quod dic
vt. l. lucius. ff. mandati. vbi videas caſus exceptos a dicta re-
1 gula. et inſti. de fideiuſſo. in fin. ¶ Secundo not. † quod obli-
gatio que conſiſtit in pecunia poteſt creſcere propter moram
et ſic non quidquid accedit ſorti: petitur vt vſura: ſed vt inter
eſſe. et tunc etiam ſecundum cano. peti poteſt. vt dixi. ſ. de vſu
2 ris. c. conqueſtus. ¶ Tertio not. † quod fideiuſſor ſimplici-
ter acceptus tenetur in eo: in quo creſcit ob. propter moram
rei principalis. et ſic mora rei nocet fideiuſſori. quod an ſit ve-
rum et quid econuerſo. an mora fideiuſſoris noceat debitori.
dic. vt. l. mora. ff. de verborum obliga. vbi dicit barto. qḋ mo-
ra principalis nocet fideiuſſori: niſi mora creditoris preceſſiſ-
ſet: quo ad fideiuſſorem. et iſte eſt caſus illius. l. et non alibi.
¶ Quarto no. quod quādoqꝫ agit quis: vt liberetur ab obli-
gatione alterius nomine contracta ſine dilatione. ex quo col-
lige. quod cum ſit executio ſententie ſuper rebus que ſtatim
dari poſſunt: non datur debitori condēnato terminus ad ſol
uendum. quod dic. vt. ſ. de re iudica. quo ad conſultationem.
3 ¶ Quinto not. † quod non valet conſuetudo: que habet ꝙ in
cauſis nō preſtetur iuramentum calūnie ſimiliter nec per pa-
ctum expreſſum poſſet hic remitti. quod dic: vt. l. ſi. ſ. ſed quia
veremur. C. de iura calum. et. c. fin. eo. titu. li. vi. ¶ Sexto no.
quod propter difficultatem releuatur actor ab onere produ-
cendi teſtes in loco iudicij. debet enī qui teſtes producit expē-
ſas et neceſſaria teſtibus miniſtrare. iij. q. iij. veteranis. teſtes
etiam inuiti non ſunt extra prouinciam euocandi. quod dic:
vt. l. ſi quando. C. de teſti. et. c. ſtatutum in fin. de reſcriptis. li.
4 vj. et. l. iij. ſ. iiij. ff. eo. titu. ¶ Septimo not. † quod licet iudex
delegatus a papa non poſſit de cauſa ſibi commiſſa alibi co-
gnoſcere: ꝙ in loco delegationis. vt. c. ſtatutum. ſ. in nullo de
reſcrip. lib. vi. tamen certum argumentū cauſe alibi delegare
pōt. quod tamen ille tex. prohibet dum dicit. nec alibi ꝙ. j. il-
las cōmittat quomōlibet vices ſuas ⁊c. ſi dicas quod iſta cō-
miſſio ſine iuriſdictione ſtare non poteſt cum expediat defer-
re teſtibus iuramentum cogita. ¶ Octauo no. ſecundum ho
ſti. quod in perſonalibus poteſt quis diuerſos iudices impe-
trare de quo in. c. ſi. ſ. de reſcrip. ⁊ eo. ti. diſpēdia. li. vi. ¶ No
no no. quod pars ꝯtra quam teſtes producuntur ⁊ petunt in
loco remoto examinari: debet moneri vt vadat vel mittat ad
videndum teſtes. ex quo etiam collige. qḋ poteſt fieri cōmiſ-
ſio examinationis teſtium. quod quando ſit verum dicā poſt
glo. ⁊ adde qḋ no. in. l. hac cōſultiſſima. C. de teſtamētis. ⁊ pon
dera quod dicit tex. vice tua. ad id qḋ not. Joan. an. in ſpe. eo.
5 ti. ſ. ij. ſuper ver. antepenul. ¶ Decimo not. † qualiter debet
fieri remiſſio examinationis teſtium. debent enī remitti clau-
ſe: ⁊ ſignificari quanta fides ⁊c. ex quo habes quod eſt in iudi-
cis arbitrio: an ſit fides teſtibus adhibenda: vel non circa qḋ
omnino vide no. per Inno. in. c. qm̄ cōtra falſaꝫ. ſ. de proba.
Г ¶ Op. tex. iſte innuit. ꝙ fideiuſſor teneat ad vſuras ⁊ acceſſio Г Oppōit in contrariū.
nes. Sed ꝯ. C. eo. ti. l. fideiuſſor. ⁊ l. fideiuſſor. magiſtratuum
6 ſ. ſi. ff. eo. ti. ſo. vt in glo. ij. ⁊ facit ad. q. † ſtatuto cauet ꝙ ꝑ vul
nere ſit pena centū: ꝑ homicidio pena mille. vel pone ꝙ cōtra
negante creſcat obli. in quarto pluri. qdā fideiuſſit ꝑ accuſato
de vulnere: vulneratᵘ deceſſit lite pendēte. qro an creſcat obl.
fideiuſſoris rōne mortis ſupuenietis: vel rōne negatiōis ac-
cuſati. iſta. q. incidit illā. an poſſit ex eadē inſtan. ſeq ꝯdēnatio
ſup morte: cū actū eſt de vulnere. et dic ꝙ ſic: ſi accuſatio fuit
inſtituta tāqꝫ de vulnere mortifero. ⁊ ſic fideiuſſor interceſſit:
ſecus ſi ſimpliciter ſup vulnere qḋ dic: vt no. bart. in. d. l. fide.
magiſtratū. ⁊ l. dāni. ſ. ſabini. ff. de dā. infec. ⁊ l. j. ff. de in liteꝫ.
iuran. ⁊ de materia huius gloſſe. an fideiuſſor ſimpliciter ac-
ceptus teneatur in omnem caſum. dic plene: vt in. l. centum
capue. ff. de eo quod certo loco. et. l. quero. ff. loca. et vtrobiqꝫ
plene per gloſſ. ¶ Secundo opponit hic papa mandat can-
cellarium preciſe compelli. quod vadat vel mittat ⁊c. contra
immo videtur ſufficere. quod ſibi denuntietur: et poſt nuntia
tionem veniat vel non receptio fieri poſſit. vt. c. in nomine do

mini.de teſti.ſo.dicit gloſſ.antepenul.hoc eſt ſpeciale propter preſumptionem:que erat contra iſtum cancellarium qđ malitioſe aduerſarium fatigabat:⁊ hoc remedio prouidebāt olim iudices cum cōtra petentem teſtes de longinquo maliciā preſumebāt:hodie plenius eſt prouiſum.vt not.in.c.ſtatutum in fin.in glo.pe.de reſcrip.lib.vj.cui adde qđ no.Inno.in.c.poſt electionem.ſ.de conce.preben.⁊ dixi in.c.excep.ſ.de excep.et optime eſſet ponenti ſemp certam penam cōminari:ſi in eius probatione defecerit:⁊ verſa vice illi cōtra quē ponitur:ſi verum negauerit:⁊ probatum fuerit.⁊ ꝙ poſſit iudex hoc facere:videtur in ſimili tex.in.l.ius alimentorū.ver.prius tamen ff.vbi pup.edu.de.⁊.l.ſeruus.⁊.l.ſi quis dicat.ff.de man.⁊ in ꝗ.ſtudium.in auct.de trien.⁊ ſe.⁊.l.tutor qui re.de admini.tc. ¶ Tertio op.⁊ videtur ꝙ nō poſſit cōmitti teſtium examinatio.vt in auct.apud eloquentiſſimū.C.de fide inſtru.So.vt in glo.pe.que dicit:ꝙ in cauſis criminalibus non pōt fieri talis cōmiſſio.Idem videtur in matrimonialibus de conſan.⁊ affini.c.j.tota tñ die de cōſuetudine ſubdelegātur.ad qđ facit de offi.dele.ſuper queſtionū.ꝗ.intentionis. ¶ Querit Ioan.an.

Ponit queſtiones.

7 ⁊ quidam fideiuſſorio noie obligauit ſe ad debitū in die:poſtea inſcio fideiuſſore creditor debitori terminū prorogauit.queritur an fideiuſſor poterit cōueniri in termino prorogato.videtur ꝙ nō per.l.itē querit.ꝗ.qui impleto.ff.loca.ſed ibi prorogatur in longius tēpus ob.nō ſimpliciter dilatio vt in queſtione propoſita:in qua videtur teneri etiam poſt terminū:ſicut nulla prorogatione facta debitor tenetur poſtea ſoluere.vt.c.cum dilecti.de dolo ⁊ contu.ſecus ſi nō exactio:ſed obli.fuiſſet temporalis.vt fideiubeo vſqꝫ ad paſcha:tunc eñ poſtea non teneretur ex conuentione debitoris.vt.C.loca.ſi cum hermes.⁊ ita ſentit hic hoſti.cui adde quod no.in.c.p.et.g.ſ.de offi.dele.⁊.c.preterea.ſ.de app.

1 ¶ Conſtitutio que loqtur de certis religioſis nō extenditur ad alios:niſi per conſtitutionē iuris latoris.
2 Religioſus adminiſtrationē habēs nō pōt fideiubere:vel mutuum accipere ſine mandato.
3 Adminiſtrationem habens nō pōt fideiubere.
4 Conuentus nō obligatur ex facto ſiue contractu monachi.
5 Monachi contrahentes abſqꝫ mandato capituli nō obligāt capitulum:niſi quatenus conſtiterit verſum fuiſſe in vtilitatem monaſterij.
6 Tranſgreſſor canonis debet ſubiacere grauiori vltioni.
7 Dñi qualiter teneantur ex contractibus ſuorum adminiſtratorum in mutuo ⁊ alijs contractibus.
8 Mandatum in negotiatione ſit factum de vna re:aut de multis quid importet.
9 Creditor in mutuo facto eccleſie an teneatur probare per eccleſiam pecuniam eſſe verſam in vtilitatem eccleſie.Et quid ſi ſit verſa ſed non durauit nu. 10

Quod quibuſdam

Si ſine licentia prelati ⁊ maioris partis capituli religioſus fideiuſſerit:vel mutuum acceperit conuentus nō tenetur:et

1 ipſe punietur. ¶ No.primo.⁊ ꝙ conſtitutio que loquitur de certis religioſis nō extenditur ad alios:niſi p extenſionē iuris latoris.⁊ eſt iſta extenſio reſpectu locorum non perſonarum nā priuilegiū ſiue prohibitio ad vniuerſitatē directa cenſetur realis:nō perſonalis conceditur eñ generi perſonarum qđ perire nō pōt.dixi.ſ.de inſti.cum veniſſent.facit
2 l.proponebatur.ff.de iudi. ¶ Secundo no.⁊ ꝙ religioſus fideiubere non pōt:vel mutuum accipere ſine mandato.⁊ intellige de religioſo adminiſtrationem habente.de alio nō videtur dubiū cū nihil habeat:⁊ ſeruo comparetur.vt.c.nō dicatis.xij.q.ij.⁊ cōſtitutio dꝫ eſſe fundata ſup dubio.vt.l.qđ labeo ad carbo.aliā dicit:ꝙ loqtur de quocūqꝫ religioſo:vt innuit in ſi.ſm
3 hoſti.⁊ inquātū itelligis l religioſos habētes admini.colligitur ꝙ habens adminiſtrationē nō pōt fideiubere:ſicut nec donare.vt.l.contra iur.ꝗ.fin.ff.de pac.Item nō pōt mutuū accipere ſicut nec filius fami.vt.ff.⁊.C.ad mace. ¶ Tertio not.⁊ qđ conuentus nō obligatur ex facto ſiue cōtractu monachi.⁊ ſic
4 iſti ſicut ſerui nō poſſunt facere deteriorē conditionē dñi.vt.l.ſeruus.C.de pac.omnia eñ iura que loquuntur de ſeruis:poſſunt ad monachos adoptari.vt no.bar.in.l.ſi.ff.de ſtipu.ſeruo. ¶ Quarto no.⁊ quod monachi contrahentes abſqꝫ mandato capituli nō obligant capitulum:niſi quatenus conſtite-
5 rit verſum fuiſſe in vtilitatem mona.⁊ ſic ti.de in rem verſo.q loquitur in ſeruis ⁊ filijs fa.habet locum in religioſis.vtrū autem ſi nō durat verſum tenebitur nihilominus capitulū ſunt
6 opi.vt.j.dicam. ¶ Quinto no.⁊ quod tranſgreſſor canonis debet ſubiacere grauiori vltioni que aūt ſit illa grauior vltio habetur.j.de regu.c.ſi.⁊.c.nō ſolū.eo.ti.li.vj. ¶ Ex preditis no. Aduertatis ꝙ Ioan.an.poſt Inno.ponit hic longam gloſſ.
7 ciuilē magis:ꝙ canonicā.⁊ qualiter.ſcꝫ dñi teneantur ex cōtractibus ſuorū adminiſtratorum in mutuo:⁊ alijs cōtractibus.qđ inueſtigare eſt etiam vtile clericis qui frequēter multos ꝑponunt ſuis negotijs exercendis ordina igitur ipſam ſic:nam quādoqꝫ tales admini.habent certum:⁊ limitatū mādatū.et tunc a forma expreſſa non eſt diſcedendum:quaꝫ debēt cōtrahentes cum talibus diligēter inſpicere.vt.c.cum dilecta.ſ.de reſcrip.⁊.l.j.ꝗ.non aūt.ff.de exerci.ibi propoſitio certam legē dat contrahentis.⁊ ſi talem formā adminiſtrator excedat:nō tenetur dominus:niſi inquantum illū probaret verſum in vtilitatem dñi.vt hic vel niſi ſit cōſecutiuū mandato expreſſo.vt de euic.⁊ ſimilibus:ad que bene obligat dñꝫ procurator.vt.ff.de actio.emptio.l.iul.ꝗ.ſi procurator.⁊ de procurator.l.procurator qui pro euic.quādoqꝫ de certa lege nō apparet.quia adminiſtratio ſimpliciter eſt cōmiſſa.⁊ tunc quādoqꝫ alicui committuntur negotia ꝓcurāda.vt adminiſtratio vnius ville:vel prebende.quādoqꝫ cōmittitur aliqua negotiatio queſtuaria.primo caſu aut ille cui ville vel prebende adminiſtratio cōmiſſa eſt:habet liberā adminiſtrationem illius ville vel prebende tm.aut habet liberā ⁊ generalem adminiſtrationē oim bonorū dñi.aut non habet liberam:nec generalē:ſed eſt ſimpliciter conſtitutus ad predicta procuranda.primo caſu cuꝫ ad regendum:procurandum:⁊ adminiſtrandū villam vel prebendam cum libera:tunc pōt agere noie cōſtituētis pro neceſſitatibus ville:vel prebende pōt etiam nouare.⁊ permutare res illius ville ⁊ ꝓbende:exigere:recipere:trāſigere:⁊ paciſci.vt.ff.de pac.l.reſcriptum.ꝗ.ſi.cum tribus ſe.⁊.C.qđ cum eo.l.ſi liberam.Itē pōt mutuū recipere non obligando tñ perſonā dñi:ſed res illius ville:⁊ prebende.Scđo caſu cum habet liberam ⁊ generalē oim bonoꝝ dñi:tunc poſſet etiaꝫ perſonā dñi obligare.nam ⁊ talis pōt facere inſtitorem:ex cuius cōtractibus dñs obligat.vt.l.cuiuſcūqꝫ.ꝗ.ſi.⁊.l.ſeq.ff.de tribu.multo ergo fortius ꝓcurator talis pſonā dñi obligabit:etiā mutuum accipiendo:fallit in ciuitate ⁊ eccleſia:que nūꝙ in mutuo obligātur:niſi in earū vtilitatē probetur verſuꝫ.qđ intellige.vt.j.dicā.vt.ff.ſi cer.pe.l.ſi ciuitas.⁊.xij.q.ij.hoc ius porrectū.ver.creditor.⁊ no.azo in ſumma.ſi cer.pe.ver.vbi aūt accepit mutuū.ſcđo caſu cū nō habet liberā nec generalē:tūc nō pōt nouare:vel paciſci:nec mutuū vel ſolutionē recipere.ff.de procura.ignoranti.⁊.l.generaliter.⁊.l.ꝓcurator.⁊ de offi.procu.ce.l.j.videtur tñ ꝙ tali ꝓcuratori generali ſine libera poſſint ſolui penſiones ⁊ redditus ville:vel prebēde.⁊ ꝙ nō poſſit etiā alienare.ff.de ꝓcura.l.ꝓcura.totoꝝ.in ſi.⁊.C.de admi.tu.l.lancinus ⁊.l.cōſtitutionē.in ſi.⁊ hoc de primo mēbro.cū ſcꝫ ꝓcura.preficitur ad regimē ville:vel prebēde.Secūdū mēbrū eſt:qñ preficitur alicui negotiationi qſtuarie.⁊ tūc an talis poſſit accipere mutuū:⁊ dñm obligare.dicas ꝙ quādoqꝫ accipit mutuū in re expreſſe ſibi cōmiſſa:puta exercitor nauis ad ipſam reficiendam mutuum accepit:tunc dominus tenetur:etiam ſi non ſit verſa.ſi autem contrahat in re:que ſibi non expreſſe:ſed tacite eſt cōmiſſa:et mutuum quod accepit in rem domini ſit cōuerſuꝫ et idem ſcilicet quod dominus teneatur.ſi vero non ſit cōuerſum:tūc dominus non tenetur.in hoc ergo caſu curioſuꝫ eſſe oportet creditorem:vt ſciat ſe contrahere in eam cauſam que ei tacite eſt commiſſa:et non mutuet plus ꝙ certi eſt neceſſarium:nec ſtatur ſoli aſſertioni prepoſiti:quod ſubſit neceſſitas:niſi vere ſubſit hanc diſtinctionem elicit Innocen.ex.l.j.ꝗ.non autem.et ſe.ff.de exerci.ff.ad mace.l.item ſi filius.alias incipit:ſed iulianus.ꝗ.antepenulti.ff.de in rem verſo.l.iij.ꝗ.penulti.et hanc diſtinctionem approbat barto.in dicto.ꝗ.nō autem. ¶ Sed incidenter hic queritur.⁊ Vtrum in negotia-

Ponit queſtiones.

8 tione ſit vis:an de multis rebus mandatuꝫ ſit.an de vna re tātuꝫ.dicit Inno.quod ſi de multis habet locum directa inſtitoria.⁊ propter hoc tex.loquitur in plurali.ff.de inſti.l.cuicūqꝫ.ꝗ.j.ibi pecunijs fenerandis:agris colēdis ⁊c.vbi vero ad vnam rem tm datur vtilis inſtitoria.ff.de inſti.ac.l.in eum.i.Riſo.⁊ C.de exer.l.iij.⁊.l.ſi mutuam.C.ſi cer.pe.l.eum qui ad hoc dicta.l.cuicunqꝫ.et.l.j.et.ij.eodem.ti.vbi inſularius qui.ſcilicet conſtitutus eſt ad inſulas faciendas:vel reficiendas.et ille qui preficitur edificio faciendo:hoc nomine cōtinetur.⁊ hoc intellige quando ad iſta conſtitutus eſt inſtitor:tunc eñ recipiēdo mutuum obligat dominuꝫ ſm illa que.ſ.dixi.ſecus ſi eſſet cōſtitutus procurator ad edificium:⁊ nō inſtitor talis eñ non vꝫ ꝙ poſſit mutuū cōtrahere ꝑ edificio:ſꝫ de pecunia ſua vel dñi edificare dꝫ.vt.C.qđ cū eo.l.fin.Requiritur ergo ad hoc vt poſſit dñꝫ obligare:ꝙ

obligare: quod ſi procurator: ⁊ inſtitutor: vł ꝓcurator ad hoc
habēs ſpeciale mandatum. vt. C. de exercito. l. in eum. ⁊ l. ſi. Et
predicta habēt locum cū queritur qualiter dñs teneatur ex cō
tractibus talium adminiſtratorū. ex dolo aūt cōmiſſo an do
minus teneatur. dic: ꝙ non ſi committatur extra officiū ꝯmiſ
ſum. ſꝫ ſi in officio ſibi cōmiſſo delinquat in cōtractu: tūc dñs
obligatur. ff. de tribu. l. ſꝫ ⁊ ſi ſuus cū duabus ſe. niſi ipſum do
lum ꝙ cito dominus ſciuerit: purgauerit. C. de exer. militano.
l. ſi. li. xij. ⁊ de hereti. quicunq;. ⁊ ẟ. vt lite non conteſta. c. j. vbi
de hoc ſimiliter ex dolo defuncti cōmiſſo in cōtractibus: obli
gatur heres. ff. depo. l. ſi hominē. ⁊ iſta ſunt dicta Inno. ⁊ Jo.
and. qui reuocat in dubium. an clici qui alios adminiſtrationi
preficiūt: ligētur ꝑdictis legibus diſponētibus: vt ꝑdicit vide
tur ꝙ nō. ꝑ not. j. ti. j. c. is qui. de teſtis. ſilius. de op. no. nū. c. j.
Hoſti. ſentit. ꝙ ſic. nam ex his oblig. ex qbus qs naturaliter
obligatur: admittēde ſunt leges: q̄ fraudes clericoꝝ excludūt
⁊ cū ipſis ꝯhentes ſeruāt indēnes. ar. in eo. ꝙ legit ⁊ no. ẟ pac.
c. j. ⁊ ij. ⁊ de dona. ꝑ tuas. §. nos igitur. ⁊ ſic ſentire intereſt etiā
clericorum: quia ſi vellent ita priuilegijs gaudere contra iura
ciuilia: non reperirent contrahentes ſecum. vt in ſi. dicit text.
in. l. ſancimus. C. ad trebel. ⁊ maxime quādo iudicialis auctori
tas eſt appoſita in contractu. arg. not. in. l. ait pretor. j. Reſpō.
ff. de mino. ſm Hoſti. qui etiam not. quod in caſibus in quib⁹
ex facto iſtorum inſtitorum eccleſie non obligantur: pſone ta
men ꝑponētium obligantur. de arbitris. per tuas. verſi. quia
iuramento. ⁊ de iſta materia. ſ. cum gn̄aliter queritur. an vnus
ex cōtractu alterius teneatur: longa eſt diſtinctio. nā quādoq;
queritur. vtrū ex contractu ſerui dominus obliget. aut ex con
tractu liberi hominis alr⁹ liber homo teneatur. Primo caſu
dic ꝙ ſic. quādoq; de peculio. qn̄q; de in rem verſo. quandoq;
quod iuſſu. quādoq; inſtitoria. quādoq; tributoria ſicut de pre
dictis caſibus ſunt ti. ſpāles. C. ⁊ ff. Scdo caſu qn̄ queritur de
contractu liberi hoīs: tunc aut liberi hominis in alterius po
teſtate. ⁊ dic idem quod in ſeruis. vt inſti. quod cum eo. in prin
cipio. Aut queritur de cōtractu liberi hominis ſui iuris. ⁊ tūc
aut queritur. an eccleſia teneatur de contractu ſui adminiſtra
toris. ⁊ dic. vt. ẟ. ẟ depo. c. j. quandoq; an pupillus teneatur ex
contractu tutoris: vł adultus ex contractu curatoꝝ. ⁊ dic: vt
not. Barto. in. l. poſt mortē. ff. quando. ex facto tu. quandoq;
an dominus ex facto procuratoꝝ. ⁊ tūc aut in iudicijs. ⁊ dic: vt
ſupra. vt lite nō conteſta. c. j. aut in cōtractibus: ⁊ diſtingue: vt
not. Cyn. in. l. ei qui. ff. quod cum eo. aut querit vtrum ipſe ad
miniſtrator ex cōtractu per eum inito nomine alieno teneatur
⁊ dic: vt not. in. l. procurator. qui pro. euict. ff. de procu. ⁊ Cy. in
dicta. l. ei qui ſeruo. Bar. etiam tangit in illa diſputatiōe. adu
nātia gn̄aliter ⁊c. ⁊ vide quod not. Dy. in conſilio quod incipit
9 petrus. ¶ † Quero in mutuo facto eccleſie: an creditor tenea
tur probare pecuniam verſam eſſe in vtilitatem eccleſie [a] glo.
a penultima. dicit hic. ꝙ vſq; ad ſummā a capitulo cōſtitutā nō
teneat creditor ꝑbare iſtā (vt ſic dixerīt) vſionē. ꝯtra eū. in
auct. hoc ius porrectū. in vlti. glo. C. de ſacroſanc. ec. ⁊ Hoſti.
hic ⁊ in ſumma. eo. ti. §. ⁊ ſi quis. verſi. ſꝫ oꝫ. ⁊ ſe. ſꝫ ob. dicta. au
cten. hoc ius ver. ſis creditor. Sed gui. na. dicit illū verſi. loqui
quādo mutuū recepit non ꝑlatus vel nō cōſtitutus ad hoc. ſe
cus ſi ꝑlatus vel alius cū ꝯſenſu cōuētus. graue enim eſſet cre
ditorē ſequi ꝑlatū ad curiā itinerantē ꝓ negotijs eccłie: ⁊ curio
ſum eſſe in qbus pecunia expēdatur. ⁊ ſilr eſſet abſurdū cū mu
tuatur pecunia ꝓ cultura agroꝝ eccleſie vel alimētis mona
chorū: creditorē debere eſſe curioſum ſingulis diebus ⁊ horis
ꝙ in illā verſum habētis. tractū ſucceſſiuū pecunia expēdatur
in hoc q̄ tenet ꝑbare creditor pecuniā eſſe vſam in vtilitatē ec
cleſie: cum vltra ſummā cōſtitutam vel pſonis ad hoc nō depu
tatis creditor mutuauit. ⁊ ita hoc videtur firmare Jo. and. alī
ter dixit. ẟ. de ōpo. c. j. dic etiā vt ibi. ¶ Secūdo ad idē querit.
10 dicitur ꝙ eccleſia obligat vltra ſummaꝫ ſi ꝑbetur verſa † ſed
pone quod vſa fuit tn̄ non durauit verſa. vbi gratia dom⁹ fuit
de pecunia mutuata refecta: ⁊ poſtea terremotu diruta: vł pā
nus emptus fuit pro veſtib⁹ monachorū: vel frumētum ⁊ vinū
que poſtea ſunt ſubtracta vel caſu fortuito perierunt: an eccle
ſia tunc teneatur. videtur ꝙ ſic. quia ſufficit quod ſit verſum.
vt dicit iſte tex. dicas. qꝺ quādoq; eccleſia ſuſcipit mutuū vſq;
ad ſummam conſtitutā. ⁊ tunc ſiue pro vtilitate perpetuo du
ratura: ſiue pro temporali vtilitate eccleſie: vt in alimentis ec
cleſia tenetur etiam ſi poſtea perierit. quod tꝫ Barto. in vene
rali. lꝫ. ⁊ Cyn. in auct. hoc ius in ſi. C. de ſacroſanc. ec. quando
ꝙ mutuat creditor vltra ſummam pretaxatam ⁊ cōuerſa fue
rit illa pecunia in vtilitatem eccleſie: ſed non durat verſa tunc
ſunt opiniones. prima eſt. quia aut eſt conuerſio facta ad vtili
tatem perpetuam: ⁊ tenet eccleſia etiam ſi non duret verſa: aut

a ¶ In vtili
tatē eccleſie
Vide i aut.
hoc ius por
rectū. in ſi. ⁊
ibi bar. C. ẟ
ſacroſanct.
ec. Cardi. in
cle. j. xx. q. ẟ
reb⁹. eccle.
nō alie.

ad vtilitatem temporalem: et non tenetur ſi non durat. argu.
ff. de tranſac. l. cum hi. §. ſi quis de alimen. alij ſimpliciter dicūt
quod vltra ſummā pretaxatā eccleſia non tenetur ſi non durat
verſum. ⁊ ſic debet ſuppleri ad illum text. ꝙ ſit verſa ſubaudi ⁊
verſio duret. alias non tenetur. ſubdit Joan. andreas quod
quidquid dicatur videtur ex hac decre. quod ad ſummam pre
taxatam oino eccleſia obliget ⁊ etiam vltra ſummā ſi in vtilita
tem eccleſie pecunia ſit conuerſa. vt hic dicit ⁊ argumen. ff. ſi cer
tum petatur. l. ſi ciuitas. ſubdit etiam dici poſſe. quod mona
chus ⁊ etiam forte clericus ex mutuo contracto contemplatio
ne eccleſie: ipſam eccleſiam obligat. ſicut ⁊ ſeruus dn̄m. C. de ex
erci. l. ſi. ⁊ l. j. ſecundum Innoc. quam equiparationē tene men
ti. ⁊ adde quod notat. j. de priuile. cum olim. et quod dixi. ẟ. de
depo. c. j. hec ſunt dicta Doc. in ſubſtantia ex quibus videtur.
quod ſemꝑ vſq; ad pretaxatam ſummam eccleſia tenetur: etiā
ſi creditor non probet verſum. ⁊ ſic de facili ſolo conſenſu ꝑ
lati ⁊ capituli eccleſia obligatur in mutuo. quod intelligo ve
rum ſi ſuberat neceſſitas pro qua debitum eſt contractum: pu
ta debitum vrgens: ⁊ forte penale. vel edificiorum neceſſaria re
paratio: vel defectus victus: ⁊ veſtitus: paſſim autē ⁊ ſine cauſa
recipere mutuum non credo quod poſſit capitulum ⁊ conuen
tus. nam ſi in alijs contractibus eccleſie requiritur quod melio
ra proſpiciat. vt. c. tua. nuper de his que ſunt a prelatis. ita et
multo magis in contractu mutui. qm videtur magis odioſus.
vt patet ex no. per Cynuꝫ in dicta autenti. hoc ius porrectū. ad
predicta adde quod notat Barto. in. l. cum ſeruus de verborū
obligationi ad hoc. l. iubemus. C. de ſacroſanc. eccle. forte eſſet
dicendum in illo religioſo qui non ſolēniter mutuum accipit:
et conuertit in vtilitatē eccleſie ſicut in negotiorū geſtore diſtin
guitur vt. l. † ſi quis cum. ff. de nego. geſt.

1 ¶ Fideiuſſor ſi ſtetit diu in obligatione poteſt agere debito
rem vt eum liberet.
2 Fideiuſſor poteſt agere contra debitoreꝫ qui diſſipat bona ſua
vt eum liberet a fideiuſſione.
3 Fideiuſſor cōdēnatus ſtatim cōtra debitorem poteſt agere: vt
eum liberet.
4 Fideiuſſor denuntiat creditori ꝙ agat contra debitorem diſſi
pantē bona: alias proteſtatur ꝙ superueniente inopia nō vult
teneri: an creditor cogatur agere.

Cum pro quo.

Tribus caſibus fide
iuſſor agit antequam
ſoluat contra debitorem: vt liberetur a fideiuſſio
1 ne. ¶ Nota primo. † quod fideiuſſor. ſi ſtetit diu in
obligatione: poteſt cogere debitorem vt eum libe
b ret. quanto autē tēpore intelligatur iſtud diu. [b] quidam vt pe.
⁊ abbas. per biennium. ff. loca. l. dominus horreorum. quando
q; iſtud diu denotat tempus quadrimeſtre. iij. q. ij. ſi epiſcopus
quandoq; ſemeſtre. de conce. preben. c. ij. alij vt Hoſtiē. dicunt
diu cum lapſa eſt dies ſolutiōis: ⁊ fideiuſſor a creditore moleſta
tur. ſupra eodem conſtitutus. remittit ad ſummam eodem. tit.
§. finali. alij dicunt. quod ſtando per duos menſes tenēt. vt. C.
eodem. l. pe. ſed intelligitur illa. l. de fideiuſſore de iudicio ſiſti:
non de fideiuſſore contractus. gl. dicit hic. quod illud diu erit
arbitrarium. q: iudex arbitrabitur illud diu ex temporis cur
ſu: ⁊ perſonarum affectu. ⁊ ex his que inter contrahentes acta
ſunt ſi apparere poſſunt. vt. l. lucius. alle. in glo. ⁊ ex alijs diuer
ſis coniecturis. vt. l. ſi ſeruus. plurium. §. fina. ff. de le. j. ¶ Se
2 cundo nota. † qꝺ fideiuſſor agit contra debitorem: qui diſſipat
bona ſua. vt eū liberet a fideiuſſiōe. nā ⁊ tali etiā caſu creditor
cōditiōaliter vł in diē poſſet agere: ⁊ cautionē exigere. vt. l. nō
quemadmodū. ff. de iudi. ſimiliter: mulier ꝯ virū bona diſſipā
tem añ diē ad dotē agit. vt. l. ſi cōſtāte. ff. ſo. ma. iſta eñ diſſipa
tio ⁊ prodigalitas in alterius preiudiciū refrenat a iure. vt pꝫ
in. l. imperator. ff. ad trebel. Itē interdicit talib⁹ bonis. vt. l. is
cui. de ver. ob. cū ſi. ⁊ itellige ſi iſta diſſipatio ſupuenit poſt fide
iuſſioneꝫ: ſecus ſi tpe quo fideiuſſit erat debitor diſſipator. vt.
dixi in ſimili. ẟ. de loca. potuit. facit qꝺ no. l. l. ſi cū comelius. ff.
3 de ſolu. ⁊. c. nulli. de elec. lib. vj. ¶ Tertio no. † qꝺ fideiuſſor cō
demnatus ſtatim contra debitorem agit vt eū liberet. ⁊ eſt ar.
q: ſi fideiuſſor obligat ſe ꝑ inſtrumētuꝫ conceſſionatuꝫ. vel gua
rentigiatū qꝺ habet paratā executionē vigore ſtatuti: qꝺ ſtatīꝫ
poteſt agere ⁊ hoc no. bar. in. l. fideiuſſor pro vēditore. ff. co. tr.
r ¶ Oppo. ⁊ videt ꝙ nullo modo fideiuſſor poſſit agere anteꝗ
ſoluat q: ad ſoluendūꝫ videtur ſe obligaſſe. vt. l. indebita. ff. de
condi. inde. ⁊ ꝙ intēpeſtiue ⁊c. vt dicit gloſſ. magna que ſoluē
do dicit qꝺ regulariter nō pōt agere: anꝗ ſoluat. fallit in trib⁹
caſibus ꝑdictis in tex. ⁊ in quarto cū. l. ſic cōuenit de certo tpe.

b ¶ Iſtō diu
Vide. l. poſ
ſideri. §. ſi
ſeruus. ff. ẟ
acqrē. poſ.
⁊. l. ſi cū ſibi
cōmiſſaria.
§. ariſto. ff.
qui ⁊ a qui.
Cy. l. l. j. C.
vbi cā ſtat⁹
⁊ ibi. Bald.
⁊ idē bal. in
l. ſi ꝑ ea. C.
mandati.

r Oppoit in
contrarium

Idem arguit hic Cin. de fideiuſſore qui vult ire ad ſtudium.ff.
de procura.aut longa. ⁊ hoc not.gui.in ſpec.de iudi. §.iij.ver.
quid fideiuſſor.⁊ ibi videas quid iuris ſi inter fideiuſſorem in de
bitorem inimicitia ſupuenit.† ⁊ ibi per Io.an.in additionib⁹
ſi. † Quero fideiuſſor denuntiat creditori quod agat cõtra de
Ponit queſtiones. 4 bitorem diſſipantem bona alias proteſtatur quod ſuperueni-
ente inopia non vult teneri.quero an creditor agere cogať.dic
quod non.vt.l.ſi fideiuſſor.ff.eo.hoc verum:niſi acceptus eſſet
in eo quod a reo exigi non poſſet.tunc enim ad denuntiationẽ
talis debitoris agere cogitur.vt.l.fideiuſſor.ff.eodem. Et que
ſit ratio diuerſitatis no.Bar.in dicta.l.fideiuſſor.vbi queritur
de queſtione ſabatina.tytius mutuare promiſit ſeio centũ pro
quo ſcio fideiuſſi.deinde ante numerationem prohibeam:an ſi
bi teneat glo.format iſtam.q.in.l.tytius.ff. de procura.⁊ Cyn.
in.l.tã mandator.C. de non nume.pecu.⁊ ſpec.in ti.de fideiuſ.
§.j.verſi. quid ſi fideiuſſor.Bart.dicit qđ cõmuniter tenetur.ꝗ
aut creditor erat obligatus numerare:aut non.primo caſu de-
nuntiatio non prodeſt fideiuſſori:ſecundo ſic.pro hoc.ff.depu-
bli.l.ſi quis prohibuerit.⁊ de conſti.pecu.l.vtrũ.† Sꝫ hic que
ritur qua actione futurus creditor cogitur numerare.dic ex
ſtipu.ſi interceſſit vt.l.ſi penam.de verborum ob. alias lꝫ tẽpo
re promiſſionis ſit actum:quod numeret tñ hoc pactum eſt nu
dum:nec poteſt veſtiri coherẽtia promiſſionis ad cõmoduꝫ de
bitoris.in queſtiõe tñ predicta dicit ipſe qđ creditor poteſt nu
merare:⁊ non obſtan.prohibitione fideiuſſoris ipſum fideiuſſo
rem obligatum habebit.qꝛ cogitur numerare vt euitet verecũ
diam:que eſſet ei non ſeruare promiſſa.vt.l.quintus.ff.manda
ti.⁊.l.pecunie.de ali.lega.⁊ not.ff.de publi.l. ſi quis prohibue-
rit.quod putat verum ſi debitor eſſet eiuſdem condit.ſecus ſi
mutaret ſtatum.vt qꝛ factus ſit non ſoluendo tunc nõ eſſet ſibi
verecundia.vt.l.ſi is a quo.in ſi.ff.vt in poſ.le. Ita not.Barto.
in dicta.l.ſi fideiuſſor.vbi querit ſi pmiſiſti mihi centuꝫ ſub ſpe
future numerationis an ſis obligatus recipere:⁊ ego tibi dare.
dicit qđ ſi ex alterius parte vertitur intereſſe:quod ſic.vt.l.qui
rome in prin.ff.de.verbo.ob:⁊.l.ſi penam.e.ti.⁊.l.ſi pecuniam
ſi certum peta.

De ſolutionibus. Rubrica.

Quia ſolutione eius quod debetur omnis tollitur obliga-
tio vt inſti.qui.mo.tol.ob.per totũ. Ideo viſo de obligationi
bus videndum eſt qualiter diſſoluantur.⁊ facit ad materiam.
xxiij.q.vi.c.j.⁊.ij.de peni.di.j.medicina.⁊ diſt.iiij.in quatuor pri
mis.c.congruit.de reſti.ſpo.olim el.ij.cũ.ſi.hic alle.in nouella.

1 Filiuſfamilias an teneatur ſoluere debita patris.
2 Succeſſor in dignitate exparatur ſucceſſori priuate perſone.
3 Succeſſor in prelatura non ſuccedit perſone defuncti:ſed di-
gnitati et bonis.
4 Eccleſia ad hoc vt teneatur ex cõtractu plati quid requiratur
5 Succeſſor an teneatur ex delicto ad debituꝫ deſcendẽs ex per
ſona predeceſſoris.

1 In hoc. Nota primo † quod filius te-
netur ſoluere debita patris:
ad quem cogendũ videtur fundata intentio
creditoris eo ipſo qđ eſt filius p hunc tex.ſed
nõ eſt verũ qꝛ requiritur. qđ ſit heres per im
miſtionem hereditatis.naꝫ ſi abſtinet patris
creditoribus non tenetur reſpondere benefi-
cio pretoris concedentis ſibi beneficium abſtinendi. quod dic
vt not.ff.de acqui.heredi.l. impuberibus.⁊.l. ſi cum dotem.§.
2 tranſgrediamur.ff.ſolu.matrimo.per dy. Secũdo nota † ꝙ
equiparantur ſucceſſor in dignitate ⁊ ille qui ſuccedit priuate
perſone.nam in eorum quemlibet deſcendit obligatio.eſt tamẽ
differentia. quia filius heres tenetur ad debita qualitercunqꝫ
contracta a defuncto.ſucceſſor autem in prelatura tenetur ad
contracta pro neceſſitate eccleſie. equiparatio ergo iſta conſi-
ſtit.quia ſicut heres ſuccedit in vniuerſum ius defuncti.ff.de re
gulis iur.l.hereditas ſic ⁊ prelatus ſuccedit prelato de teſta.re
latum in verſicu.nomine. ⁊ ideo ſicut filius tenetur de omnib⁹
de quibus tenebatur pater ita prelatus tenetur de omnibus:
de quibus tenebatur predeceſſor:vt prelatus.ſcđm Hoſti.⁊ per
3 hoc patet.† quod ſucceſſor in prelatura non ſuccedit pſone de
functi:ſꝫ dignitati ⁊ bonis.⁊ ideo nõ poteſt proprie dici heres
ſed quaſi.vt dicit glo.penultima quam not.ſimiliter ⁊ fiſcus di
citur ſucceſſor bonorum non perſone:⁊ non per omnia eſt he-
res.vt no.in.l.inter eos.§.ſi.ff.de fideiuſ. ⁊.l.quoties.de nona.
fac.l.j.§.an bona.ff.de iure ſi.⁊.l.ſi conſtante.§.finali.ff.ſoluto
4 matrimonio. Tertio nota. † qđ ad hoc vt eccleſia teneatur
ex contractu prelati:ſufficit quod debitum ſit contractum pro
neceſſitate eccleſie. Innocẽ.ſentit quod hoc non ſufficit: niſi eti
am verſa ſit in vtilitatem eccleſie ſecundum Hoſtiẽ.iſte textus
ſolum exigit:quod pro neceſſitate eccleſie debitum ſit contra-
ctuꝫ.de quo dic.vt ſupra.titu.primo qđ quibuſdã.⁊ de depoſit.
grauis.⁊ Cyn.in auť.hoc ius porrectum.C.de ſacroſanc.eccle.
Oppo. iſte textus. dicit filium ſimpliciter tantuꝫ ad debita patris teneri cõtra immo videť qđ teneatur vſqꝫ ad vires here
ditatis ⁊ nõ vltra.vt.C.de iure delibe.l.ſcimus. Solu.dicit glo.
illud verum:ſi filius fecit inuentarium de bonis hereditariis.
alias tenetur inſolidum:vt hic de iſto inuentario dicã. ĵ.de te-
ſtamentis. raynutius. vbi dicam. an de iure canonico heres
non cõficiens inuẽtarium teneatur vltra vires hereditarias.de
quo p Bart.⁊ Bald.in rubrica.ff.de acqui.here. Querit gl.
5 vtrum † ad debituꝫ ex delicto deſcẽdens teneatur ſucceſſor ex
perſona predeceſſoris.dicit gloſ.quod de eo qđ ad ſucceſſoreꝫ
peruenit: ⁊ non vltra. ego de ſucceſſore in dignitate an hoc ſit
verum:remitto te ad nota. ĵ.de ordi.cog.c.cum dilectus. ⁊ ad
barto.in.l.j.de priua.delic.de herede qualiter ex delicto defun
cti teneatur dic plene in dicta.l.j.⁊.ĵ.de ſepul.c.vl.⁊.xiij.q.ij.quã.
filios.

Opponit in cõtrarium.

Ponit queſtiones.

1 Prelatus pro debitis alienis nõ poteſt eccleſiã obligare.
2 Eccleſia diuerſis modis committitur.
3 Sigillum an ſufficiat ad probandum ꝙ aliquis ſit procurator
domini.
4 Actus qui geritur contra iura non tenet.
5 Pene appoſitio nõ firmat actum qui geritur contra pene ap
poſitionem.
6 Obligans eccleſiam pro alienis debitis ſuſpenſus eſt ab admi-
niſtratione temporalium ⁊ ſpiritualium. Et ſi talis ſe immiſcet
diuinis an ſit irregularis.nu.7.
8 Prelatus dimittẽdo debitũ eccleſie:an dicať grauare eccleſiã.

Si quorũdam. Si prelatus eccleſiã pro alienis debitis
obligat:ſuſpenſus eſt ab adminiſtratiõe ſpiritua
lium ⁊ temporalium.⁊ eccleſia non tenetur. Tria
facit.prohibet.decernit:⁊ penam imponit.ſcđa ibi:decernẽtes.
tertia ibi:ſi quis. Nota primo.† qđ platus pro debitis alie-
nis non poteſt eccleſiam obligare.licet enim habeat liberam ⁊
generalẽ adminiſtrationẽ.tamẽ quia talis obligatio debiti alie
ni habet vim donationis: talis donatio etiam habẽti liberam
⁊ intellige interdictam vt.l.filiuſfa.ff.de dona.⁊.l.cõtra iura.§.
ſi.ff.de pac. Secundo not. verbum commiſſam. adaptatur
2 enim ad omnẽ modum⁹ quo põt eccleſia alteri committi. † in-
terdum enim committitur vt prelato.interdum vt procurator
vel cõmendatario.lxx.diſtin.c.j.xxi.q.j.qui plures.de elec.cum
nobis.⁊ idẽ in inuaſore ſiue iniuſto eccleſie poſſeſſore:ne ſit me
lior illius conditio qui delinquit:ꝙ alterius habẽtis titulũ.ĵ.
de prebẽdis.cum qui.lib.vj.⁊.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.iij.§.
videamus.omnes enim pdicti ſub illa prohibitiõe de qua tex.
loquitur cõtinentur.quid ſi ille cui abbas prioratuꝫ cõmiſit:de
bitum alienum ſuſcepit. dic qđ tenebitur ipſe: non abbas.qui
in generali adminiſtratione illi conceſſa non videtur cõmiſiſſe
illi delictum.vt.l.ſi procurator.ff.de condi.inde.facit quod no.
in cle.ſepe.de verb.ſig.de arbitrio poteſtati cõceſſo. Tertio
nota qđ ſpecialiter inhibeť plato alienaꝫ obligationẽ ſuſcipe.
aliis ergo omnibus videtur a iure cõceſſum nam ⁊ ſoluere qs
pro ignorante ⁊ inuito põt:⁊ eum liberat.vt.l.ſoluẽdo.ff.de.ne
go.geſt. Utrum aũt interuẽtione iſtius noue pſone ſuſcipiẽ
tis in ſe alienum debitum ſit facta nouatio.dic plene per Bar.
in.l.valerianus.ff.de preto.ſtipu. Itẽ vtrum ſi iſte qui ſuſcepit
poſtea ſoluat:poſſit repetere ab eo quẽ liberauit inuitum vel
ignorantem dic:vt not.Bar.in.l.ſolutionẽ ⁊ iudiciũ.ff.de ſolu.
⁊ ibi plene ſi quis vult recipere debituꝫ alienum: qđ petitur in
iudicio litẽ in ſe ſuſcipiẽdo:an actor ſiue creditor q agit ipſum
admittere teneať.vel poſſit eũ recuſare.dic vt ibi p eũ. Quar
to nota qđ habẽs ſigillum alicuius admittẽdus ſit:vt illius p-
curator eius eſt ſigillum.qꝛ in ſigillo imprimitur imago de mi
ni.de peniten.diſtin.ij.primum vel ſaltem character ⁊ litere no
minis.de fide inſtrumento.inter dilectos.ſcđm Hoſ.quod non
placet Hoſtiẽ.niſi oſtendatur litera ſigillata:vel caueatur de ra
to.ff.de procura.l.ſi procurator. de offi.ordina.cõquerente.vel
3 alias fiat fides.de ſatiſ. l.vna.⁊ de hoc in.c.j.ĵ.de procura.† ſi-
gillum ergo ſolũ nõ ſufficit ad faciẽdũ fidẽ qđ ipſe ſit dñi pcu-
rato.qđ ſi qs pducit inſtrumẽta debiti:an ex hoc preſumi debe
beat pcurator illius cuius nomine agit.⁊ de quo inſtrumẽta fa
ciunt

ciant mētionem. dic vt.l.ſi.C.de pactis cōuen. ¶ Quinto not.
verbum poſſent.&c. ex hoc enim arguit Hoſti. ꝙ hanc penā in-
currit prelatus ex talium literarum vel ſigillorum traditione
in caſu prohibito: etiam ſi obligatio ſecuta non ſit. vt quia cre
ditor inuentus non eſt. nam in hoc pſumptuoſus fuit vt in fine
dicitur. Item proceſſit ad actū: ⁊ per eum non ſtetit. de re mil.
l.iii.§.is qui ad hoc.l.ſi quis non dicam.§.de epi.et cleri.cano
nizata.de penī.diſtin.j.et optime.ff.de fur.l.ſi pigno.§.ſi quis
ferramēta. In contrariū faciunt multa que nō puniūt delictuꝫ
attētatum: et non conſummatuꝫ. de quibus plene in regula im
petus.de reg.iur.li.vj.in mercuria.in queſtione de cogitāte et
nō perficiēte delictū.et.l.qui ea mēte de fur.p Bar. ¶ Sexto
4 not.ꝙ actus qui geritur contra iura: non tenet: et pena impo
nitur cōtrafacienti. licet ergo actus de iure nō ſortiatur effectū
punitur tamen qui de facto actū geſſit: quandoqꝫ cōtra. quod
dic: vt.l.ea quidem.C.ſi man.ita fue.alie. et quod nota.in.c.ſti-
5 pulatio.iſta habere licere.de verb. obliga. collige etiam ꝙ pe
ne appoſitio nō firmat actum qui geritur contra iuris prohi-
bitionē. quod dic per Bart.in.l.pretor.ff.de noui oper.nuntia.
6 ¶ Septimo no. ꝙ obligās eccleſiā pro alienis debitis ſuſpē
ſus eſt ab adminiſtratiōe tpaliuꝫ ⁊ ſpūaliū cuius ſuſpēſiōis rela
gationē cum papa ſibi non referuet: videtur ordinario cōmiſſa
de ſent.excō.nuper. quam tamē non faciet niſi prius indemni-
tati eccleſie cōſulatur. de verbo.ſigni.cum olim. ſecūduꝫ Hoſt.
7 ¶ Tangit circa hoc incidēter Ioan.an. ſi talis ſuſpenſus im
miſceat ſe diuinis: an ſit irregularis. videtur ꝙ ſic per.c.j.de re
iudic.li.vj. ipſe tenet cōtrarium. non obſtat illud.c. quia ibi loq
tur quādo quis eſt ſuſpēſus ab officio: vel diuinis. iſte vero de
quo in.c. iſto eſt ab adminiſtratione tēporalium et ſpiritualiū
que adminiſtratio ſpiritualiū eſt diuerſa officio et diuinis quā
doqꝫ. et aduerte quia iſte textus loquitur in obligatione pro-
hibita prelato: et de pena ſibi infligēda: ſi contrafecerit. nec eſt
ſuperfluum illud.c.per.c.ſine exceptione.xij.q.ij. hoc ino. Illa
enim loquūtur in alienationibus: iſta in obligationibus. puta
cōtrahendo mutuum vel alienū onꝰ in eccleſiam trāſferendo:
vel fideiubendo.ſ.ti.j.ꝙ quibuſdam. Quid ſi pecuniā habet ſu
perfluam nūquid poterit illā mutuare indigenti. dicit Io.an.
ꝙ ſic cum et de ſupfluo teneamur elemoſynaꝫ facere.xij.q.ij.
8 aurum.⁊.c.gloria.cum ſimi. ¶ Querit Hoſt. quid ſi non gra
uat predictis modis: ſed debitum remittēdo. idem videtur ſm
Vinc. et quia qui remittit: alienat.ff.de cōdi. ob.l.ſi mulier. de
teſti.veniēs. quod non fatetur Ioan.an. qui querit de iſtis ſche
dulis ſiue chartis nō ſcriptis: q tradūtur alicui appenſo ſigil
lo domini: vt ibi ſcribatur per illum q illas recepit: an in omni
eo quod ibi poſtea ſcriptū fuerit dominꝰ obligetur. dicit Hoſt.
ꝙ tales ſchedule vix tranſeunt ſine vitio falſitatis: cum tn do-
minus ſit in domo et ſcriptura fiat in curia. ar. de his que ſiūt
a prel. quāto. vbi de hoc. et hic per Ioan.an. et pleniꝰ.ſ.de fide
inſtrumē.c.ij. ſemel de iſtis chartis vidi in quibus erat appenſa
vera bulla pape: et nihil in eis ſcriptum. erat enim nūtiꝰ apoſto
licus: et vbi neceſſitas in trāſitu imminebat ſcribebat in ea pro
parte vibans illi cuiꝰ auxilio indigebat: dubitabatur tamen an
dicte litere eſſent falſe.

1 ¶ Debitor qui non eſt ſoluēdo excōmunicatus quia non ſol
uit: abſoluitur cū cautione de ſoluēdo ſi ad pinguiorem fortu-
nam deuenerit.
2 Exceptio inquātum quis facere poteſt: poteſt opponi etiā poſt
ſententiam in executione.
3 Inopia qualiter probetur.
4 Solutio particularis admittitur nō idonei debitoris: et par-
tem illam quam poteſt cogūtur creditores recipere
5 Dilationem qui conſequitur a iure tenetur idonee cauere.
6 Cedens bonis nō obligatur ab obligatione: immo adhuc eſt
ciuiliter et naturaliter obligatus.
7 Clericus nō poteſt cōueniri niſi inquātuꝫ facere poteſt etiam
ſine beneficio ceſſionis.
8 Priuilegium habens ꝙ non cōdemnetur niſi inquātum face
re poteſt ſi fecit pactum ꝙ cōueniretur inſolidum vel renūtia
uit beneficio ceſſionis quid iuris.
9 Debitor an poſſit cedere bonis creditoribꝰ nō vrgentibus.
10 Exceptio excommunicationis an impediat ceſſionē que petitur
coram iudice.
11 Cedere an poſſit bonis lnitis creditoribꝰ q ē ſufficiēs ſoluēdo

1 Odardus. Debitor qui non eſt ſoluen-
do excommunicatus quia non
ſoluit: abſoluitur cum cautione de ſoluendo ſi ad pin
guiorem fortunam deuenerit: et primo querelam impetran-
tis ponit. ſecundo dat iudices. ibi: mandamus. ¶ Nota quod
iſte Odo. conueniebatur a multis creditoribꝰ: qui omnes cum
concurrunt an alij alijs preferantur. dic. vt notat in.l.finali.C.
qui bonis cedere. poſſunt. ¶ Secundo nota. quod papa man
a dat iſtum clericum conueniri quatenus facere poteſt: a etiam ſi a ¶ Quatenꝰ facere pōt. De iſto in- inquantum facere pōt. qualiter in- telligat. vide in.c.a. qd ſuper his. & vi. notabili. infra de no.
non ceſſit bonis. ex quo collige. quod ſicut de iure ciuili miles
maritus: donator: patronus ⁊ quidam alij conueniuntur qua
tenus facere poſſunt. vt patet in.l.miles. in principio et.l.ſunt
qui. cum ſeq.ff.de re iudica. ita ⁊ miles celeſtis militie. et hoc te
net gloſſa. in dicta.l. miles. et ibi idem Bartol. ¶ Tertio no.
quod iſte recognouit debita in iudicio. et ſic habetur pro con
demnato. vt.l.debitoribus.ff.de re iud. et tunc ſcꝫ poſt cōfeſſio
nem in termino ad ſoluendum cōſtitit de iſtius impotentia. ex
2 quo collige ꝙ exceptio iſta inquātum quis facere poteſt: pōt
• opponi etiā poſt ſententiam in executione. et ratio eſt quia illa
exceptio nō impugnat ſentētiaꝫ: ergo ipſa ⁊ omnis ſimilis po
teſt etiam poſt ſentētiam opponi. vt.l.ex diuerſo.§.ſi.ff.ſo.ma.
et no. Bar. in dicta.l.ſunt qui.&c. ¶ Quarto no. ꝙ papa man-
3 dat hunc abſolui: ſi cōſtiterit de inopia. qualiter autē de hoc
cōſtet ſiue probetur. dicit Io.an. ſi hoſtiatim mēdicabit vere: ⁊
ſine fraude. quia alias puniretur. vt.C.de men. vali.li.xi. vel dic
ſecūdum cuꝫ. qd probatur eo ipſo ꝙ bonis cedit: nec debet cor
pus eius poſtea detineri.C.qui bo.ce.poſſ.l.j. tu dic de iſta in-
opia qualiter probetur: et qs dicatur inops. vt in auc. preterea
C. vnde vir ⁊ vxo.⁊.l.ſi cōſtante.ff.ſo.ma. et.ſ.de preſum.c.fin.
4 ¶ Quinto no. ꝙ non idonei debitoris admittitur particula-
ris ſolutio. et partem illam quā poteſt coguntur creditores re
cipere: regulariter vero cum debitum eſt liquidum non admit
titur particularis ſolutio creditore inuito. quod dic vt no.in.l.
quidā eſtimauerunt.ff.ſi cert pet.⁊.l.tutor.§. lucius.ff.de vſur.
¶ Sexto nota quod papa mandat iſtam ſententiam relaxari
non ſeruata forma abſolutionis. que eſt cautio cum iuramen-
to de parendo mandatis. ⁊ hoc ideo quia non ligauerat ſecun-
dum deū. vt patet ex iuribus allegatis in glo.iij. ¶ Septimo
5 nota. quod ille qui conſequitur dilationeꝫ a iure tenetur ido
nee cauere. de quo per Cynum in.l.vniuerſa.C. de preci.impe-
rato.offe. vbi quid iuris in dicto caſu: ſi cautio non pſtatur.
facit.l.nō quēadmodum.ff.de iudi. ⁊ poſſet dici. qd illa dilatio
ne pendente de superuenientia facultatum: non currat credito
ribus preſcriptio interim agere non valentibus. vt.l. finali. ad
6 finem. C. qui bonis cedere. poſſunt. ¶ Octauo nota. quod
licet quis cedat bonis non liberatur ab obligatione: immo ſi-
cut primo eſt ciuiliter ⁊ naturaliter obligatus. ⁊ hoc not. colli-
git glo.ſi. que ex hoc innuit quod iſte. O. ceſſerit bonis: qd ſen-
tit etiam hic Innocen. ⁊ Docto. ego dixi ſupra. in ſecundo no
7 ta. quod clericus ⁊ ſic miles celeſtis conſequitur illud benefi-
cium: ne conueniatur: niſi inquantū facere poteſt: etiam ſine be b ¶ In cōdē natione fa- cit qd poſt gloſſ. nota. Bal. in.l.ſi maritus in idē.ff. ſolu. matrimo.
neficio ceſſionis. quod credo verum vt notat in dicta.l.miles. ⁊
ſic ceſſio non requiritur. vt patet in illo capitulo in quo de ceſ-
ſione mētio nō habetur. ⁊ magnus eſt effectus. an ſine ceſſione
habeat iſtud beneficium: vel non. nam ſi habet conuenietur de
b ducto ne egeat. vt.ff.de regulis iuris.l.in cōdēnatis. b Si vero
ceſſionis beneficio conſequatur: hoc tūc vſqꝫ ad interulam ſpo
liari debet. alij dicunt ⁊ verius quod panni de dorſo nō debēt
auferri ſicut nec illi qui dicitur ad ſupplicium publicatis bo-
nis. vt.l.diuus.ff.de bo.dam. quod tenet Cy.in.l.ſi.C.qui bo.ce
dere po.in.iiij.q.⁊.ff.e.titu.l.qui cedit. per Barto. ¶ Ultimo
nota quod iſta cautio dꝫ eſſe idonea. ⁊ ſic cum fideiuſſor vel pi-
gnoribus. gloſ. tamē dicit quod ſi hoc non pōt: ſufficit iurato-
☞ ria. Idē Hoſ. Vincē. ⁊ Phili. ¶ Opponitur ⁊ videtur. quod ſi ☞ Opponit in cōtrarium.
iſte non pōt ſoluere: dꝫ carcerari ⁊ tormētis ſubijci: vt.ſ.de de
po. grauis. hic autē dicitur quod dꝫ relaxari. ergo male. prete
rea alia iura dicunt quod qui non pōt ſoluere: luat in corpus.
vt.ff.de iis vo.l.ſi. quid dicendum. ſol. dicit Innocē. quandoqꝫ
quis conuenitur ciuiliter ad intereſſe. ⁊ tunc ſiue ex contractu:
ſiue ex maleficio: ſufficit quod bonis cedat. vt hic quandoqꝫ cō
uenitur criminaliter ad penam applicandam parti vel peniten
tiam imponendam. ⁊ tunc ſi debitor condemnatus non poteſt
ſoluere: commutabiť talis pena in corporalem: ſi placeat acto-
ri. ⁊ non eo inuito.xij.q.ij. fraternitas. quandoqꝫ quis accuſa-
tur criminaliter ad penam applicandam fiſco. quod eſt ſemper
in dubio: niſi in caſibus exceptis ⁊ tūc inuito actore poterit fie
ri per iudicem talis commutatio.ff.de peni.l.j. de ſententia. ex
communi. vt fame. ſcdꝫ Inno. cui adde qd not.in.c. ſicut dignū
infra. de homicidio. vbi notat gloſſ. quod ſi talis luit in corpus
liberatur a pena pecuniaria: in cuius defectum in corpus luit.
¶ Secundo oppo. de.ca. peruenit.ſ.titulo.j. vbi in fructibus

alimentorum eum deputatis fit executio.ſol.aut quis ceſſit bo
nis:ꝛ tunc.ſ.tempore ceſſionis omnia auferuntur:exceptis ve
ſtibus.vt dixi.queſita vero poſtea conſeruantur vſqꝫ ad alimē
ta.ꝛ ſic deducto ne egeat.vt dicto capitulo peruenit.vel ibi fit
executio in ſolidum propter periurium.nam doloſus non ha
bet beneficium ceſſionis:ſicut nec debitor rei publice.C.de ex
ac.trib.l.nemo.ſimiliter nec ille qui tenetur ad factum preciſe
vt not.Cynus.in.l.j.in.ij.q.C.qui bon.ce.poſ.ꝛ Barto.ff.e.tit.
l.j.ſimiliter nec ille qui conuenitur rei ven.vt.l.neſennius.§.fi.
Ponit queſtiones. ff.de re iudi.¶ Querit Joannes and.ꝰ ſi habēs priuilegium
8 quod non condēnetur niſi inquantum facere poteſt.facit pa
ctum quod conueniretur inſolidum:vel renunciauit quis be
neficio ceſſionis.dicit ipſe ſi hoc priuilegium competit ratio
ne perſone priuilegiate:non valet.vt.l.alia.§.eleganter.ff.ſo.
ma.ꝛ nota.ſ.de dona.inter virum ꝛ vxorem.c.j.in glo.ij. Si ve
ro ratione contractus vt pro ſocio.eſt.ꝛ tunc tenet pactum.ff.
pro ſo.l.verum.§.i.ꝛ.ff.de re iudi.l.ſi conuenerit.ſm Hoſti.de
quo plenius per Bart.in dicta.l.alia.ꝛ per Cyn.in dicta.l.j.in
9 vltima.q.latiſſime.¶ Vlterius quero ꝰ an creditoribus nō vr
gentibus poſſit debitor cedere bonis. Jaco.de ra.quod non
vt not.Cy.in dicta.l.j.in.viij.q.vbi querit an ille qui ceſſit:poſ
ſit penitere vt bona recuperet.dicit quod ſic.ꝛ an teneatur iu
dicare bona creditoribus iudicis officio.vt not.in.l.penul.ff.d
ceſ.bo.ꝛ de multis.q.in materia ceſſionis.vide p Hoſti.in ſum
ma.e.ti.ſub rubrica de ceſ.bo.que rubrica ibi cōmuniter nō ha
betur.ſed eſt materia ſub.§.fin.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ſub ru
brica de dotibus promittendis.§.quis conſtituat ad fi.¶ Vl
10 tra alios quero.ꝰ an exceptio excōis impediat ceſſionem:que
petitur coram iudice videtur quod ſic.per.c.intelleximus.d iu
di. In contrarium eſt veritas. nam ceſſio ſubſequens eſt cauſa
abſolutionis ab excommunicatione precedenti.vt hic.ergo cū
ceſſio diſſoluat tale vinculum:eius petitioni non debet obſta
re vt.l.cui neceſſitas in fin.ff.de l.cauſa.facit.l.binarum.de ſer.
vr.predi.preterea ſeruus in iudicio eſſe non poteſt.vt.C.de iu
di.l.ſeruus.ꝛ tamen pro abſolutione obtinenda ꝛ connexis ei
dem eſſe poterit.vt.l.vix.ff.de iudi. Item ſeruus poteſt bono
rū poſſeſſionē agnoſcere.que non agnoſcitur niſi in pſentia iu
dicis.ꝛ ratio eſt.quia non petitur in figura iudicij.vt.l.ſeruus
de bo.po.et quod ibi notat ergo idem in ceſſione:que re vera
non fit in figura iudicij.ꝛ hoc tenet dominus Federi.de ſen.cō
11 ſilio.clxxviij.vbi ſubiungit ꝰ an ille qui eſt ſufficiens ꝛ ſoluen
do poſſit cedere bonis inuitis creditoribus. videtur quod nō
quia a miſeria ꝛ inopia cauſatur beneficium ceſſionis.vt dicit
text.in.l.pe.C.qui bo.ce.poſ.ergo ſi ex inopia fundatur inten
tio cedentis:debet eam probare ſicut creditor inopiam debi
torum:cum vult deuenire ad fideiuſſorem.iuxta nota.p bart.
in.l.in illa ſtipu.ſi calendis.de verbo.obli.facit auct.de fideiuſ.
§.quod aūt.verſi.agnoſcunt autem creditores ꝛc.ꝛ hoc tenuit
quidam doctor conſulendo.dominus Fede.ibi ſentit in ſua a
poſtilla contrarium lex preſupponit.quod cedens poteſt ha
bere bona immobilia.vt.l.is qui.j.ꝛ.ij.ff.de ceſ.bo.alle. quod
not.Hoſti.ſuper.j.c.ſuper verbo conſtiterit.vbi dicit quod eo
ipſo quod cedit bonis probatur inopia.nec debet eius corpus
poſtea detineri.C.qui bo.ce.po.l.ij.ꝛ de pig.c.ij.

1 ☞ Soluens indebitum an poſſit repetere.
2 Negans ſolutionem ſi de ipſa cōuincitur poteſt ad aliaꝫ defen
ſionem tranſire:ꝛ dicere ſe debitum recepiſſe.
3 Indebitum vt ſolutum repeti poſſit quod dicatur.Et an poſ
ſit repeti.nu. 8
4 Indebiti ſpēs plures.ꝛ nu. 7
5 Indebitum naturale quod dicatur.Quod iuris tm̄ ꝛ.nu.6
9 Tutus ope exceptionis nō numerate pecunie:ſi ſoluit an po
terit repetere.
10 Tutus exceptione preſcriptionis ſi ſoluit an poterit repetere
11 Laicus ſub ſpe future numerationis confitetur ſe recepiſſe pe
cuniam quam ad certum terminum iurat reddere lapſo bien
nio conuenitur ſuper illa:an aliquo iure poſſit ſe tueri.
12 Remedia quatuor ꝯtra creditorē qui petit qđ nō numerauit.
13 Lex ſi.C.de nō nu.pe.an aſtringat in contractibus eccleſias:ꝛ
perſonas eccleſiaſticas.
14 Prelatus ſi renunciat exceptioni doli non numerate pecunie
in contractu confeſſionis mutui:et iurat an poſſit exceptionē
opponere.

IS qui. Qui dicit idebite ſe ſoluiſſe: tenetur
hoc pbare.fallit ſi recipiēs ſolutionē
negauit quo caſu de mēdacio ꝯuentus pbare tenet
1 ſe debitū recepiſſe.¶ No.primo ꝰ ꝙ ſoluēs indebi

tum poteſt repetere quod quādo ſit verum dic:vt.ff.de condi.
inde.l.j.ꝛ per totum.¶ Secundo no.ꝙ poſt ſolutionem pre
ſumitur quis ſoluiſſe debitū.quia non eſt veroſimile ꝙ quis ia
ctet pecunias ſuas:vt.ff.de proba.l.cum de indebito. vñ ſum
pta eſt illa decreta.¶ Tertio no.ꝙ hec preſumptio transfert
onus probationis in illuꝫ contra quem facit preſump.ille eniꝫ
pro quo preſumitur habet intentionē ſuam fundatam de iure
cōmuni:ideo a probationis onere releuatur.vt.l.ſine poſſide
tis.C.de proba.afferte cū ſi.ꝛ.c.vt noſtrū.vt ec.bñſ.¶ Quar
2 to not.in ver.niſi.ꝰ ꝙ ſi negans ſolutionem de ipſa ꝯuincitur
poteſt ad aliam defenſionem tranſire:ꝛ dicere ſe debitum rece
piſſe.quia reus nō ꝓhibetur vti varijs defenſionibus.vt in re
gula nullus pluribus.de regulis iuris.li.vj.dicam.ſ.vnde in
ſtruit hic reum.quod non preciſe neget de quo vide in Spec.
de excep.§.viſo.ver.quid ſi debitor.¶ Op.dicitur hic.qđ ille
qui negat ſolutionem ſi inde ꝯuincatur.admittitur ad probā
dum.quod debitum receperit contra de auct.contra qui pro
priam.C.de non nu.pecu.vbi excep.contrariam prime non de
bet quis ꝓponere.ſo.ibi ſpeciale quando quis fecit propriam
ſcripturam ꝛ eam abnegat:vel ſi confiteatur negat numeratio
nem tunc enim de mendacio conuentus patitur penam de qua
ibi ſecus eſt in alio debito etiaꝫ ſi petatur vigore publici inſtru
menti.nam negans ſolutionem ſi etiam ex publico inſtrumen
to conuincitur poteſt tranſire ad aliam exceptionē puta iuriſ
iurandi ſiue pacti:ꝛ ſimilium.vt dicto.c.nullus pluribus. ꝛ fa
cit ad.q.ſi accuſatus de homicidio dicit ſe non feciſſe: ꝛ conui
ctus per teſtes vult probare quod ad ſui defenſionē fecerit cer
te per hoc debet audiri ſecundum Jac.de are.lꝫ ſit cautius qđ
ſub exceptiōe loquat.vt dixi in.c.cum venerabilis.de exceptio.
ꝛ not.C.de excep.l.ꝛ ſi quid.ꝛ ita notat Cy. in dicta aut:contra
qui propriam.¶ Quero dicitur in textu.quod ille qui cōque Ponit queſtiones.
3 ritur indebitam pecuniam ꝛc.quero ꝰ quod dicatur indebituꝫ
vt ſolutum repeti poſſit.glo.diſtinguit ꝙ aliud eſt indebitum
iure naturali tātū:aliud iure ciuili tm̄.aliud vtroqꝫ iure.aliud
indebitū iure exceptionis.ꝛ hoc duplex.nam aliqđ exceptione
temporali aliquod perpetua.ꝛ ſi perpetua aut eſt fauorabilis:
aut odioſa.aut inducta ad iuris rigorem conſeruādū.ꝛ quid iu
ris in vno quoqꝫ membro:habetis in gl.pro cuius pleniori de
claratione primo cognoſcere debemus:quot modis dicatur de
bitum.per cuius agnitionem eius contrarium.ſ.quot modis
dicatur indebitū cognoſcetur vt.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.
4 iuris.l.j.dic ergo.ꝰ quod ſpecies debiti ſunt plures. nā quod
dam eſt debitum naturale tm̄ quoddam eſt debitum ciuile tāti
tum.quoddam eſt debitum naturale ꝛ ciuile:cui non obſtat ex
ceptio.quoddam eſt debitum naturale: ꝛ ciuile.cui obſtat exce
5 ptio.¶ Ad vnam quāqꝫ igitur ſpeciem redeundo quero ꝰ qđ
eſt debitum naturale. tātum. dicunt quidam ꝙ illud quod eſt
relictum in minus ſolēni voluntate ſine teſtamento:quod ha
bet defectuꝫ numeri teſtiū.nā illud legatū in tali teſtamento re
lictum naturaliter debetur ſicut ex ſtip.non ſolēni. vt no.gloſ.
in.l.poſt dimiſſ.C.de iuri.ꝛ fac.igno.pe.de hel.pti.in.l.cum qs
eo.ti.dicit cōtra.ſ.ꝙ nullo mō debētur legata relicta in minus
ſolenni teſtamēto. qꝛ deficit in forma. ergo ſi nō valet qđ ago:
vt ago:nō valet vt valere pōt:ſicut dicimus in ſtip.de cōſti.pe.
l.j.§.eum qui.ꝛ de teſtamētis:l.non codicillū.pterea iſtituti nō
debent illa legata:qꝛ eorum inſtitutio eſt nulla:venientes ab in
teſtato ſimiliter nō tenent.qꝛ ab eis nō ſunt relicta.nō eſt ergo
reperire pſonam:in qua fundet iſta obligatio naturalis. ꝛ iſta
eſt opi.vltramontan. Sꝫ citramōtani tenēt primā.ꝙ relicta in
minus ſolēni voluntate:naturaliter debeant.vt.l.j.ꝛ ibi not.ff.
de cōdi.inde.aliud exemplum eſt qđ naturaliter debeatur lega
tarijs qđ heres eis detrahit p falcidiā.illud eñ qđ detrahit iō
naturaliter debetur.qꝛ teſtator ſic voluit.ſꝫ.l.ciuilis.nō. qꝛ reſe
cat legata.inſti.ad.l.fal.in prin.ꝛ.C.ad.l.fal.l.error.ꝛ hoc eꝫ gl.
ꝛ citramontani.vltramōtani vt pe.cōtra.qꝛ lex. fal.reſecat ipſo
iure.vt.l.linea margaritarum.ff.ad.l.falci.ꝛ prohibet vltra re
linqui.vt inſtitu.eodem titul.in princip.ergo ſi lex prohibet:et
fit cōtra eam pro infecto debet haberi.vt nullo iure debeantur
vt.l.nō dubium.C.de legibus.non obſtat ꝙ lex nō poteſt cor
rumpere iam cōtractum.vt inſtit.de iure natur.gēti.et ciuili.§.
ſed naturalia.ſed bene poteſt impedire ne obiectio naturalis
oriatur cōtra prohibitionem ſuam.naꝫ multa impediūt cōtra
henda.ꝛc.vt.l.patre furioſo.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris.
gloſſ.tenet cōtra in dicta.l.j.ff.de cōditio.indeb.et idem Bart.
Tertiū exēplū eſt de naturali obiectōe cū verꝰ debitor eſt abſo
lutus p ſententiā:vbi naturalis remanet.ſed ciuilis tollitur.vt
l.iuli.ff.de ꝯdi.ide.ꝛ hoc tenēt glo.p.cōtra.dicit eñ ꝙ pſententi
aꝫ nulla tollit imo remanet ciuil' ꝛ natural' qꝛ pꝫ qa parit excep
tioneꝫ rei iu.vt in to.ti.ff.de exc.rei iud.ſꝫ exceptio eſt actionis
excluſio.vt

ercluſio vt.l.ij.ff.de excep.rei.iudi.preterea ſententia abſoluto
ria nihil noui inducit:ſed declarat.quia index non intendit ali
quid noui facere:ſed ſolum quod eſt declarare. Ideo non tolli
tur naturalis.ff.de ac.⁊ obli.l.obligationum ſubſtātia.⁊.l.ſicu
ti.§.ſi queratur.ff.ſi ſerui.vē.ergo vbi debitor abſolutꝰ eſt: ad
huc remanet debitor.ſed habet exceptionē de hoc dic:vt dicta.
l.iul.⁊ quod not.Cy.in.l.ex cauſa.C.de compenſ.¶ Eſt ⁊ aliud
exemplum de debito naturali tantum ſcꝫ.quod debetur ex pa
cto nudo vt.l.iuriſgen.§.ſed cū nulla.ff.de pac.⁊.l.j.c.ti. ¶ Eſt
aliud debitum naturaliter ad antidora.vt benefacienti benefa
ciamus.de quo in.l.ſed ſi lege.§.conſuluit.de pe.hered. Et iſta
6 ſunt exempla de debito naturali tantum. ¶ Sed videamus †
exempla de debito iuris ciuilis tantum:qd ſit illud dicunt glo.
quod eſt debitū ex chirographo ante biennium. nam poſt bi
enniū.obligatio eſt fortis.vt.l.in contractibus.⁊.l.ſi ex cautio
ne.de non nu.pec.pe.dicit quod ibi eſt ciuilis ⁊ naturalis etiam
ante biennium.quia datur exceptio non nu.pec.ergo actio na
ta eſt.vt.l.ij.de excep.⁊ alijs rationibus ſubtiliter hoc probat.
in dicta.l.cum quis.vt ibi per Cyn.videas.qui de mutuo ciuili
tantum exemplificat per.l.ſtichum.§.naturalis.ff.de ſolu. ⁊ de
conſti.pecu.l.ij.§.j.⁊ ibi no.glo.tamē tenet.quod nulla orta ſit
ante biennium.quia talis obligatio habet tacitā conditionem
ſi numeretur:vt.l.ſi.de non nu.pec.ſed tacita conditio ſicut ex
preſſa impedit natiuitatem obligationis. vt.l.item quia.ff.de
pac.¶ Eſt ⁊ alia ſpecies ſcꝫ.debitum ciuile ⁊ naturale.cui non
obſtat exceptio.⁊ exemplifica in eo quod debetur ex ſtipulāti.
ſed de hoc eſt dubiū an contra taleꝫ ſtip.ſi non eſt incerta cauſa
obſtet exceptio.de quo no.Cyn.in.l.naturaliter.de non nume.
pecu.¶ Reſtat videre de quarta ſpecie:ſcilicet debito ciuili et
naturali:cui obſtat exceptio.⁊ de hoc pone exemplum. ff.⁊.C.
ad mace.⁊ vell. ¶ Viſis igiť quatuor ſpeciebꝰ debiti:reuertor
7 ad gl.noſtram quot ſunt ſpecies indebiti. † ⁊ dicit quod quod
dam eſt indebitum iure naturali tantuꝫ:quoddā iure ciuili tan
tum:quoddam vtroqꝫ iure ⁊c.vt in ea videtis.videndum ergo
reſtat qualiter vnum quodqꝫ iſtorum ſi ſoluatur poſſit repeti.
pro cuius pleniori declaratione Cyn.in dicta.l.cum quis.ponit
8 longā diſtinctionē:⁊ ſic † cū queriť. vtrū indebituꝫ ſolutū poſ
ſit repeti.ſic diſtingue aut queris de indebito ciuiliter:⁊ natura
liter.⁊ tūc aut eſt ſolutū a ſciēte aut ab ignorāte:ſi a ſciēte nō re
petitur qꝛ videtur donare.vt.l.j.ff.de condi.inde.qḋ eſt verū iu
re actiōis.ſed iure retentionis qꝫqꝫ repetitur.v .l.ſi cū aurum
ff.de ſolu.ſecundo caſu aut per ignorantiam facti aut iuris.ſi
facti indiſtincte repetitur.vt.C.⁊.ff.de condi.indebi.ſi per erro
rem iuris:tunc refert aut ille qui repetit:certat de lucro:⁊ tūc
non repetit.ad.l.fal.l.error.aut certat de damno vitando:⁊ tūc
aut ipſe ſoluſ:aut vterqꝫ. ſi ſolus repetit.ff.vt.le.no.ca.l.ſi is a
quo.§.vltimo.ſi vterqꝫ non repetit.ff.fami.herciſcū.l.qui erat:
glo.tamen hic indiſtincte dicit.qḋ indebitum vtroqꝫ iure quo
cunqꝫ errore ſoluatur:poteſt repeti.aut queris de indebito na
turaliter tantum.dicit Cyn.qꝫ idē p omnia eſt dicendū:ſicut in
indebito vtroqꝫ iure.fallit de condi.inde.l.eaqꝫ. aut queris de
indebito.ciuiliter tantuꝫ:ſed naturaliter debito.⁊ glo.hic dicit
quod tale ſolutum per ignorantiaꝫ facti repetitur:ſecus ſi per
ignorantiam iuris ponit exemplum in indebito.quod reſeca
tur per falcidiā.qḋ naturaliter eſt debitū.lꝫ petr.contra.vt pre
dixi.eſt aliud indebitum naturale tantum: non proueniens ex
pacto nudo:ſꝫ ab iſtinctu nature.vt benefacienti benefaciamus
⁊ tale ſolutum ignoranter an poſſit repeti.dic per Barto.in.l.
ſi teſtamento.ff.de fideiuſ.dicam.j.c.proxi.in rubrica.aut que
ris de debito vtroqꝫ iure ſed ope exceptio.indebito.⁊ tunc aut
ope exceptiōis dilatorie. ⁊ non repetitur.vt.ff.de condi inde.
l.in diem.aut indebitum ope.exceptionis perpetue.⁊ tunc re
fert:aut introducitur ad rigorem iuris conſeruandū.⁊ tunc in
diſtincte nō repetiť.vt.ff.de cōd.inde.l.iul. aut eſt alia nō intro
ducta ad hoc ⁊ tūc aut eſt odioſa:aut fauorabilis.ſi odioſa:⁊ cō
tra ius introducta.vt exceptio ſenatuſconſul. maced.⁊ tūc aut
eſt ſolutū errore facti:⁊ repetiť aut errore iuris ⁊ non repetiť.
vt.l.ſi.ff.ad mac.aut exceptio odioſa nō eſt introducta ꝫ ius. ⁊
tūc ſcdꝫ Pe.idē eſt qḋ in exceptiōe fauorabili:in qua quocūqꝫ
errore ſoluatur repetitur.aut eſt indebitū ope exceptionis du
bie.et tunc ſubdiſtingue ſecundum Dynum.aut exceptio du
bia pertinebat ad naturalem obligationē aut non.⁊ ſi non.aut
ſoluitur errore facti.aut iuris.aut ex certa ſciētia ⁊ eodē modo
videtur diſtinguendum in exceptione fauorabili perpetua.et
qualiter cognoſcatur exceptio odioſa ab exceptiōe fauorabili.
dic vt not.in.l.qui excep.ff.de condi.inde.que eſt.l.non ad hoc.
¶ Iuxta predicta querit Cyn.in dicta.l.cum quis vbi ſoluitur
9 indebitum ope exceptionis dilatione non repetitur:vt dixi:†
quid ſi tutus ope exceptiōis non numera. pecu.ſoluit:an po
terit repetere.videtur quod non:quia eſt exceptio temporalis.
vt dicta.l.quod ſi in diem.contrarium tenet Cyn.per.l.mariꝰ
dotem.ff.ſoluto matrimonio. ⁊ ibi eſt caſus. non obſtat.l.ſi in
diem que loquitur de dilatoria:cuius obiectus non perimit:ſꝫ
differt principale negotium:ſed obiectus exceptiōis non nu
mera.pecu.perimit principale negotium ergo ⁊c.⁊ videtur ca
ſus.C.de nō numerata pecunia.l. cum fidem.a cōtrario ſenſu.
10 ¶ Vlterius queriť ad idem.† an tutus exceptiōe preſcriptiōis
ſi ſoluit poſſit repetere hec queſtio eſt dubia propter gloſ.ali
quas que videntur velle:quod per preſcriptionem tollitur na
turalis.vt.l.at qui natura.de nego.geſt.⁊ ibi notať quod natu
ralis remanet.vt.l.obligationum fere.§.placet de actio. ⁊ obli
gatio.Cyn.videtur inclinare.quod quocunqꝫ errore ſoluatur:
poſſit repeti.quod tenet etiam glo.in.l.vltima.§.ſi procurator
ff.rem ratam haberi nam ſi poteſt condicere vt ibi ergo.⁊ ſolu
tum repetere.facit.l.ſi poſtqꝫ.de fideiuſ.dic vt dicta.l.fina. per
Barto.ad predicta vide quod notat Innocē.in capitulo quia
plerique.de immuni.eccle.vbi de iſtis indebitis ex minus ſolēni
teſtamento ex preſcriptione.ex ſentētia per.l.fal.⁊ ſi.qualiter il
le qui debet licet inefficaciter in foro cōſcientie teneatur ibi ple
11 ne videas.Querit Ioannes andreas an poſt Hoſtiē.† laicus
ſub ſpe future numerationis confitetur ſe recepiſſe pecuniam:
quam ad certum terminum iurat reddere lapſo autem biēnio
conuenitur ſuper illa:an aliquo iure poſſit ſe tueri.videtur qḋ
non. quia ab exceptione non numerate pecunie lapſu biennij
eſt excluſus.C.de non numera. pecunia.l.in contractibus. per
conſequens nec de dolo:nec in factuꝫ:nec alio modo excipi po
terit illa de cauſa alias illa lex eſſet deriſoria.⁊ cōcederetur vna
via ⁊c.contra.c.tue.de procurato.preterea preſumptio iuris ⁊
de iure videtur.qḋ lapſu biennij fuerit pecunia numerata vnde
non recipit probationem in contrariuꝫ. vt dicta.l.in contracti
bus.§.illo videlicet.⁊ hanc opinio.tenet Azo.Bul.⁊ ſequaces
in.l.ſi ex cautione.C.de nō numerata pecunia.alij vt hug.⁊ ac
cur.quos quaſi oēs moderni ſequuntur dicunt ex equitate dā
dam exceptionem doli:vbi ſtipulatio non interceſſit:vel in fa
ctum:vbi interceſſit.transfertur tamen onus probandi poſt bi
ennium in debitorem.ſ.quod non fuerit numerata.⁊ ſic intelli
gitur.l.ſi ex cautiōe.⁊.l.cum vltra.c.titu.⁊.c.ſi cautio.de fide in
ſtrumen.facit enim dolo creditor petens quod non numerauit
vt.l.ſi.§.circa.ff.de doli.excep. Non obſtat iuramentū propter
tacitam conditionem ſubintellectam: ſi fuerit numerata. vt.l.
finali.C.de non numerata pecunia preterea ſicut tempus non
eſt modus obligationis tollende:vt.l.obligationuꝫ fere.§.pla
cet.de actio.⁊ obliga.ita ⁊ multo minus inducēdo.cum primū
ſit facilius ſcdo.l.j.§.quod att.de ſuperfi.nam huic exceptioni
doli que contra creditorem petenteꝫ qḋ non numerauit obijci
tur non videtur fuiſſe nec potuiſſe renūtiari. quia eſt dolus de
12 futuro.ff.de pac.do.l.conuenire.† nam contra illum creditorē
qui petit.quod non numerauit.quatuor videntur remedia pro
dita a principio primum exceptio nō nume.pecu.ab imperato
re gratioſe ⁊ de nouo conceſſa cum temporis limitatione.l.biē
nij.ſecunduꝫ exceptio doli . tertium exceptio in factū.⁊ he nul
lo modo ſunt limitate: nec ſublate. et quod non mutatur ⁊c.
vt.l.ſancimus.C.de teſtamētis. quartū remedium eſt conditio
ſine cauſa que eſt perſonalis.iſti.de ac.§.appellamus. ergo du
ratura ad.xl.annos.C.de conſti.pecu.l.ij.nec ob. ſi dicis quod
fruſtra ſit inducta exceptio non numera.pecu. ſi poſt bienniuꝫ
poſſint iſte opponi.nō cū eſt fruſtra quia debitore negante ſo
lutionem pecunie ſibi factam oneratur creditor onere proban
di numerationem.ſed per lapſum biennij ab illo onere releua
tur:⁊ debitor improbando grauatur:quod ſibi non fuerit pe
cunia numerata.nam hoc dicendo dicit creditorem dolo face
re.⁊ qui dolum dicit ⁊c.vt.l.in exceptionibꝰ.§.qui dolo.de pro
ba.⁊ illam opinionem videtur tenere Inno.in dicto.cap.quia
plerique.⁊ Dyn.in regula locupletari.de regulis iuris.libro.vi.
⁊ Ioan.and. eam hic firmat alijs rationibus hic confirmans.
13 ſed predicta ſufficiant. ¶ Vltimo querit poſt Hoſtiē.† an illa
l.in contractibus aſtringat eccleſias ⁊ perſonas eccleſiaſticas.
de eccleſijs videtur quod non. quia non tenetur ex mutuo:ni
ſi conuerſum fuerit ⁊c.vt.ꝫ.c.proximo.quod quibuſdam. nam
ſi non obligat numeratio niſi ⁊c. multominus confeſſio ⁊ pſer
tim:quia biennalis preſcriptio non currit contra eccleſiam:ſi
cut nec contra minorem. vt.l.finali in quibus cau. in inte.reſti.
non eſt nec.⁊ idem videtur dicendum in eccleſiaſticis perſonis
que eodem priuilegio cum rebus eccleſie gaudere debent. de
officio archiepiſcopi.capitulo finali.nec ſecundum.l.ſed ſecun
dum canones iudicandi ſunt clerici.ad hoc Ioan.xvij.ſecun
dum legem veſtram iudicate illū.⁊ qḋ ita fuerit de mente pape
patet quia materias legales(quas voluit approbare)poſuit ⁊

de ipſis mentionem habuit. vt de condi. indebi. et de precedenti
bus: ſed de tractatu non numerate pecunie. quia mentionem
non habuit nō videtur voluiſſe clericos hac temporis anguſtia
coarctari. et in hoc reſidet. Sz aduerte q videtur ſibi cōtraria
ri. ſ. enim dixi hanc exceptionem in fauorē debitorum in preiu
diūz ad inuenta ab imperatore. nam ſi non eſſet inuenta opor
teret recurrere ad exceptionem doli: vel in factum: vel ad con
ditionem ſine cauſa. et tunc pbare tenet debitor pecuniam non
fuiſſe numeratā. vt predictū eſt. ſz p hanc exceptionē. ſ. bienni
um releuantur ab iſto onere. Si ergo clerici volunt vti iſto iu
ris ciuilis beneficio debēt vti cum tēporis limitatione vt impe
rator indulgit et non perpetuo. q ppetuo nō indulgit eam impe
rator. ergo ſi clerici ſuo nomine nō dico eccleſie cōſitētes ſe mu
tuum recepiſſe lapſo biēnio exceptio. nō nu. pec. ſe tueri nō poſ
ſunt. q ciuilis cōſtitutio vel canonica concedens hoc benefici
um non apparet. et ſic ſaluo ſaniori iudicio opi. Joā. an. et hoſt.
in hac parte non placet hic tamē ſumpta occaſione proſequit
hic Joan. and. an legibus imperialibus ligentur eccleſie: et per
ſone eccleſiaſtice. et ſimiliter an ſtatutis et conſuetudinibus lai
corum vt hic p eū et plenius dixi. ſ. de operi. no. nun. c. j. ¶ Ul
14 timo querit ſi prelatus renunciauit exceptioni doli: non nu.
pec. in cōtractu confeſſionis mutui: et iurauit an poſſit eam op
ponere. tenet q in preiudicium eccleſie non tenuit renunciatio
ſed in preiudicium ſuum ſic. et vide quod not. in ſpecu. de reſti.
in inte. §. ij. ver. hoc quoq. in fi. ¶ Glo. vlti. ponit caſus in qui
bus ille qui negat punitur ex mendacio. ſed tunc quero. quid ſi
poſt negationē confiteatur: an euadat penā. vide in ſpec. de cō
feſſ. §. nunc videndū. ad finem. vḃ ſi. quid ſi egi. et vide in diſpu
tatione Bar. per Italiam communiter ſunt ſtatuta. tenet hic
Vinc. de fideiuſſore dato in iſtis obligationibus: que creſcunt p
inficiationem. an teneatur in tali augmento. accur. q not. in l.
iij. ff. qui ſa. cog. ſm gui. in ſpec. §. j. verſi. ſed pone egi. Ego ad
hoc allego. l. j. ff. de in litem iuran. et dixi. ſ. ti. j. c. conſtitutus.

¶ De donationibus. Rubrica.

1 ☞ Donatio quid ſit. Et vnde dicatur. nu. 3
2 Obligatio naturalis qua quis tenetur ad antidora: an impe
diat repetitionem indebiti ſoluti.
4 Tractatus iſte de donationibus quare non eſt diuiſus in plu
res titulos.

¶ Viſo de alienationibus que fiunt titulo non gratuito: nunc
de his que fiunt titulo gratuito videamus. habetur de mate
ria. lxxxvi. diſt. donare. et duobus. c. ſeq. et c. non ſatis. xvi. q. iij.
placuit. et q. vi. illud. xvij. q. iiij. ſunt qui opes. et in iſto volumi
ne multa iura faciunt ad rubricam: que hic colligit Joā. and.
1 qui querit de duabus queſtionibus. prima eſt quid ſit dona
a tio: a et vnde dicatur dicit. q donatio eſt quedā liberalitas. que
nullo iure cogente cōceditur. vel ſcdm Hoſt. eſt rei licite nullo
iure cogente mera liberalitate facta collatio. ff. de donati. et de
regu. iuris. l. donari. ideo dixit nullo iure cogente. q ſola ciui
lis precedens non impedit donationem. quia illa nō eſt efficax
ad agendum retinendū: vel cōſtituendum: et ſic nō cogit. in na
turali ſecus cum peruenit ex vi pacti ſecus ſi ex vi beneficij re
cepti. quod dic: vt no. in predicta regula donari. et ff. de dona.
l. hoc iure. §. fi. et de cōſti. pecu. l. j. §. debitum. et l. iij. §. j. vbi ergo
ius cogit ceſſat liberalitas. q nemo in neceſſitatibus et c. vt. l. rē
legatam. de adi. le. quod intellige. vt not. de preben. c. relatū ſe
cundum Jo. and. poſt hoc. ex cuius dictis ſi bene conſyderas
habes an debitū naturale tantum vel ciuile tantum: ſi ſolutū
fuerit dicatur ille qui ſoluit donare. hoc eſt vtile ſcire propter
inſinuationē: quā requirit donatio vltra ſummā. l. ſancimus.
C. e. titu. ex cuius dictis. ſ. habes. q ſi ſoluitur debitum ciuile tā
tum: eſt donatio ſi naturale diſtinguitur. an deſcendat ex pacto
et non ſit donatio: an ex beneficio recepto. et ſic ad antidora ob
ligetur: erit donatio. et ſic indigebit inſinuatione. Item admi
niſtratores poſſunt ſoluendo debitum agnoſcere bonam fidē
et non donare. vt. ſ. c. ij. an ergo poſſit ſoluere debitum naturale
tantum: ex predictis patet. dicas tamē: quod non. vt. l. ſi is cum.
§. flauius. ff. de ſolutio. aduerte quandoq ſoluitur in debitum
omni iure vtroq ſciente. et eſt donatio: et requirit inſinuatio
nem. C. de contrahen. emp. l. ſi donaturū. et l. maginaria de re
gulis iuris. quandoq ſoluitur indebitum ciuiliter et naturali
ter debitum. et non eſt donatio. vt. l. hoc iure. ff. eodem. et de pe
ti. heredi. l. ſed ſi lege. §. conſuluit. et l. cuius. per errorem. de re
gulis iuris quādoq eſt indebitū naturaliter: ſed ciuiliter debitum
et tunc videtur donatio. vt dictum eſt: et videtur tenere gloſſ. in
dicta. l. donari. quandoq eſt debitū vtroq iure: ſed obſtat ex

a ¶ Quid ſit donatio. vide bal. in. l. vēditrici in fi. C. de reb. alie. nō alie. et i. l. ſi quis delegauerit ff. de noua. bart. in. l. ſi tibi pecu nia. ff. ſi cer. pet. alex. in. l. iuriſgē. in prin. ḋ pac. bart. et Jm. i. l. j. ff. ḋ do na. eidē i. l. ſi luiſſa. c. ti.

ceptio. tunc tex. videt dicere quod eſt ſimilis donanti. ff. de no
ua. l. ſi quis delegauit. et hoc not. Barto. in. l. j. ff. eodem titu. et
vide quod ipſe notat. in. l. ſi teſtamento. §. j. ff. de fideiu. vbi que
2 rit. an oblatio naturalis qua quis tenetur ad antidora impe
diat repetitionem idebiti ſoluti. et diſtinguit. quod aut per ius
ciuile eſt redacta ad preſtandum neceſſitatē: et impedit. vt. l. ſi
non ſortem. §. libertus. ff. de condi. inde. aut non reſpicit certā
preſtantiam ex neceſſitate ſed ſtat in ſuo genere: vt benefaciēti
benefaciamus. et tunc aut indebite ſoluitur illud idē vel tantū
dem: propter quod ſunt oblatio naturalis contracta: et impedi
tur repetitio. vt dicto. §. j. aut ſoluitur aliud. et non impeditur
repetitio. quia talis effectus non reperitur in iure. facit dictus
§. conſuluit. cum glo. et quod not. in. l. ex hoc iure. de iure iurā.
cum enim illa oblatio contineat incertum: non eſt efficax. vt. l.
triticum. de verborum obligatio. et hoc adde ad no. ſ. titu. j. c.
3 finali. ¶ Unde autē dicatur donatio. dicitur quaſi dono da
tio. vel doni datio: vt. ff. de dona. cauſa mortis. l. ſenatus. §. j. vel
4 dicitur quaſi denudatio. ¶ Secundo. querit quare iſtum
tractatum de donatio. non diuiſit in plures titu. vt fecerunt iu
ris ciuilis lator. ſicut patet. C. et ff. vbi ſunt plures tit. de dona.
Item de donatio. que ſub modo. Item de dona. cauſa mortis
Item tit. de reuo. do. ſoln. non pōt reddi ratio cum ſit de arbi
trarijs. vel poteſt eſſe ratio. quia quedā erant capitula que re
ſpiciebant tractatum de donatio. et ipſarum reuocationibus
immiſtum. vt. ſ. capitulo. ij. et iij. et capitulo cum dilecti. et capitulo
penultimo. patet ergo. quod quedam eſt donatio ſimplex. que
dam cauſa mortis. quedam inter virum et vxorē. vt. ſ. de dona.
inter virum et vxorem. per totū. quedam donatio ante nuptias
quedam ob cauſam. vt ſuis locis patet.

1 ☞ Donatio procedit a nobilitate animi.
2 Donantis propoſitum quale eſſe debeat.
3 Conceſſum ſponte appellatur donatio alias non.
4 Nobilitatis propriū eſt beneficia tribuere: et munera muneribus
augere.

1 PRudentes. Nota primo. q a nobilitate animi. p
cedit donatio: et proprie nobilis animi eſt do
nare. facit. l. q ſari. §. fi. facit. ff. ḋ dona. et dif
fert donatio a pdigalitate. qḋ dicit no. ſ. de
2 conſuetu. c. penultimo. ¶ Secūdo nota. q
donantis propoſitum eſſe debet creſcere in
beneficijs non poteſt igitur reuocare niſi ex cauſa ingratitudi
nis. vt. ſ. eodē. c. finali. habenda tamen eſt in liberalitate diſcre
tio. quod dic vt not. lxxxvi. diſtinctione. nō ſatis. quam non ha
bet prodigus. vt dicto. c. pen. vnde dantur verſus. In potente
nouē: ſex in donāte notida. Cauſa: fideſq: modus: locus: et
penuria: tēpus. Etas: debilitas: cauſa cōdigna petētis: Mēs:
hylaris: feſtiua manus: adſitq facultas. Dulcior: affatus: diſcre
3 tio dantis: et ordo. ¶ Secundo nota. quod ſpōte cōceditur
donatio appellatur. nam ſi non ſponte: nō eſt donatio. quia ne
mo in neceſſitatibus liberalis exiſtit. vt. l. rem legatā. ff. de an.
leg. ¶ Quero qualiter exemplificetur decre. dicit itelligi poſſe
in facientibus eleemoſynam: maxime de bonis eccleſie super
abundantibus. Item in donatiōe quam facit imperator eccle
ſijs: vbi ſola immenſitas eſt menſura. in autentic. de non alie.
§. ſi minus: colla. ij. ¶ Tertio nota quod quādoq quis impo
nit legē ſibiipſi. et ſic ſe ipſum cogere et legare: quod dic vt. l. v.
ff. de ar. et l. ille a quo. §. tempeſtiuum. ff. ad trebel. ¶ Quarto
4 nota quod proprium nobilitatis eſt beneficia tribuere: et mu
nera muneribus augere. et de nobilitate vide. l. j. C. de dignita.
per Bartol. lib. xj. et ſ. de preben. de multa.

1 ☞ Epiſcopi et prelati non ſunt domini rerum eccleſiaſticarū
ſed procuratores.
2 Papa nō poteſt facere deteriorē conditionē eccleſie.
3 Prelatus non poteſt donare licet habeat liberam adminiſtra
tionem.
4 Alienatio non legitime facta etiam alij eccleſie: reuocanda eſt
5 Prelatus ſi ledat eccl etiam per minutas donationes in iſtum
et illum: an omnes debeant reuocari.

FRaternitatem. Non valet dona
tio: quam facit p
latus inconſulto capitulo: et in damnum eccleſie: et
ſunt tres partes. exordium: narratio: et concluſio.
1 ¶ Nota primo: quod epiſcopi et prelati non ſunt domini re
rum eccleſiaſticarū ſz procuratores de quo. xij. q. j. c. ij. et vltimo
et. xxiij. q.

ꝛ.xxiii.q.iii.quod autem.ꝛ concoꝛ.in glo.i.non ergo ſuperbi
at prelatus deferens mitram comitatam.nam licet alijs ſupe-
rioꝛ ſedeat in eccleſia.tamen in camera ſe collegam ſciat.xcv.
diſtinctione.c.epiſcopus in eccleſia.Aduerte tamen quod foꝛ
tius eſt ius prelati:ꝙ pcuratoꝛis.quia cōſtituit pcuratoꝛē añ
litē conteſta.nō procuratoꝛ.vt not.Bart.poſt glo.in.l.i.ff.de
procura.ꝛ.l.nec.C.e.ti.p Cy.ratio quia prelati ſunt fructuarij
ſicut ꝛ pater in rebus filij qui ſimiliter hoc poteſt ante litis cō
teſta.ſm veram opi.vt no.in.l.i.C.de bo.ma.ſimiliter foꝛtius
eſt ius prelati:ꝙ tutoꝛis.vt patet ex not.in.c.licet heli.ſ.de ſi-
2 mo.per Joan.and.¶ Secundo not.† quod papa non poteſt
facere deterioꝛem ꝯditionem eccleſie:ſicut nec etiam procura.
ſimiliter nec tutoꝛ condi.pu.iſti enī adminiſtratoꝛes poſſunt
dici domini:cum bene adminiſtrant:non cum pupillū ſpoliāt
vt.l.tutoꝛ.§.qui fundum.ff.p empto.ꝛ intellige:ꝙ nō poſſunt
preiudicare in queſitis eccleſie:ſecus in acquirēdis.vt.l.fin.C.
de acqui.po.In iudicijs vero quando delictū ſine cōtumacia
adminiſtratoꝛis noceat dño.dic:vt no.ſ.vt litis cōteſta.c.i.In
delictis alijs dic:vt.l.iubemus nullam nauē.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.l.
3 i.ff.ſi quis ius di.non ob.§.ſi procura.¶ Tertio no.† ꝙ prela
tus nō poteſt dona.licet habeat liberā adminiſtrationē.quia
in libera poteſtate conceſſa nō venit donatio.vt.l.filiuſfa.ff.de
dona.ꝛ.l.cōtra iura.§.ſi.ff.pact.de offi.vi.c.ſi.li.vi.facit qđ no.
v.q.iiij.c.vlti.¶ Quarto not.ꝙ ſucceſſoꝛ in dignitate reuocat
quod predeceſſoꝛ ſuus illicite alienauit:ſimiliter ipſe idē qui
male alienauit.quod dic:vt.ſ.de de.coniu.c.diuerſis fall.facit
4 ſupra de precari.c.i.¶ Quito no.† ꝙ alienatio nō legitime fa
cta etiam alij eccleſie:reuocanda eſt.nā quocunq; etiam cū pri
uilegiato eccleſia cōtrahat ſuo priuilegio vti poteſt.etiā ꝯtra
pariter priuilegiatum.quod dic per Cy.in auct.quas actiões
Opponit in cōtrarium. C.de ſacroſanc.ec.¶ Op.ꝛ videtur.ꝙ prelati poſſint donare.
vt.ſ.c.pximo: ſo.modice donare pōt:nō imoderato ſimiliter
in tutoꝛe.vt.l.tutoꝛ ſm dignitatem.ff.de adm.tu.ꝛ dicit Jo.
andre.ꝙ facienti opus:vel honeſtum ſeruitium donare poteſt
puta medico:vel aduocato.xij.q.ii.quicūq; ſuffragio.nec re-
nocat ſucceſſoꝛ.xvi.q.vi.illud.¶ Sed querit glo.† ſi per mi-
Ponit queſtionem. 5 nutas donationes in iſtum ꝛ in nullum eccleſiam ledat:vtrum
omnes debent reuocari.arguit pmo.ꝙ ſic.ſcđo arguit quod
debet reuocari illud qđ vltra licitū eſt donatū.vt.l. ſancim⁹.
C.de dona.Alij ꝙ nō dꝫ fieri coaceruatio.circa ꝙ vide qđ no.
in.l.vt fide.ff.de ſolu.dicam de hoc.i.c.apoſtolice.¶ Scđo q-
ro quid ſi conſulto capitulo in menſe donauit.dic:vt in glo.p.
ſuper qua dicit Joannes andre.quod ſi fecerit eis conſultis:
tenet contractus:ſed reſcinditur per reſtitutionem in integrū
de reſtitu.in inte.capitulo.i.ſed ſi in conſultis non tenet ipo iu
re.vt hic ſm goff.ꝛc.

1 ☞ Pars cōuentus poteſt ſe opponere ſi rei eccleſiaſtice fi-
at alienatio cōtra iura.
2 Eccleſie ligant terre ꝯſuetudine ſicut ꝛ minoꝛes.
3 Donatio valeat aut non deprehenditur ex quantitate et qua
litate.

Ceterum. Prelatus modicā rem eccleſie donare pōt:vbi hoc habet con
ſuetudo.¶ Not.primo.ꝙ abbas pꝛioꝛ ꝛ aliqui de
conuētu nō faciūt maioꝛē partē capituli.vox ergo
abbatis nō facit partem capituli:ſed reputatur vt ſingularis
de capitulo dic:vt dixi.ſ.de conce.pben.poſtulaſtis.¶ Se-
1 cundo no.† quod pars cōuentus pōt ſe opponere:ſi rei eccle
ſiaſtice fiat alienatio cōtra iura.quod dic:vt.ſ.de rebus eccle.
non ali.c.ſi quis preſbyter op.ꝛ de teſti.olim.ꝛ de his que fi.a
2 ma.par.ca.c.i.¶ Tertio not.† ꝙ terre conſuetudine ligātur
eccleſie ſicut ꝛ minoꝛes.vt.l.ſi.ſine here.§.lucius.ff.de admini.
tu.ad hoc.c.cum veniſſent.ſ.de eo qui mit.in po.ꝛ hoc verum
in eccl'ia:quando nō obuiat ſacris canonibus:ꝛ de iuribus cō
ſuetudinis obuiātis ſacris canonibus vel nō:dic vt not. doct.
ſupra.de his que fi.a pre.c.ea noſcitur per doc.¶ Quarto no.
3 † quod ex quantitate deprehenditur valeat donatio: necne.ſi
militer qualitas eſt conſyderanda.non enī platus poteſt dare
rem imobilē quantumcunq; minimā.ſ. de rebus.ec.nō alie.c.
i.ꝛ.c.nulli.nec mobilem de theſauro quod inuenerit.de rebus
ec.non alie.epiſcopi.nec minimam quantitatem.de priuilegio
cum olim vel poteſt intelligi quod ibi ſuit facta donatio in ex
tremis.ſm Hoſti.ego in predictis conſydero. quod prelatus
habet liberam adminiſtrationem:ſicut tutoꝛ: vel procuratoꝛ.
et in iſtis quando:ꝛ quantum donare poſſunt.dic:vt.l. tutoꝛ.
Ponit queſtiones. ſm dignitatem.ff.de admini.tu.ꝛ.l.filiuſfami.ff.eo.ti.vbi hoc
debemus ex perſonarū qualitate metiri.¶ Oppo.ꝛ videtur
quod abbas nihil donare poſſit.tum quia eſt procuratoꝛ.vt di
cit glo.ſi.que ſoluit quod iſte tex.dꝫ intelligi de pauperum ero
gatione quā poteſt facere abbas conſyderata conſuetudine:et
facultate eccleſie.nam ſi eſt conſuetudo in terra vbi eſt abbatia
dare.xx.vel centum ſoli.vel rem mobilem:que ſupereſt de bo-
nis eccleſie pauperi:vel egenti nobili:vel puelle maritande vel
his ſimile:valebit hec donatio ſiue i vita. de teſtamētis ad hec
ſiue in moꝛte.e.tit.relatum.etiā conſanguineis.lꝫ añt de ſuper
ſluis prelatus hoc facere poſſit:non tñ pro his faciendis obli-
get eccleſiam.ſ.de ſolu.c.ij.ſcđm Hoſti. cuius ſupradicta ſi be-
ne conſyderes etiā ſine conſuetudine:quilibet prelatus poſſit
predicta ex iam dictis cauſis erogare.ꝛ ſic conſuetudo idē qđ
ius commune diſponens:non pōt dici cōſuetudo. iuxta nota.
in.c.i.de conſti.lib.vi. ꝛ ideo vt addat aliquid poſſet dici ꝙ ra-
tione conſuetudinis valebit donatio ſimpliciter facta:etiam ſi
donatarius non nimis egeat:que alias non valeret.cōſulit ta-
men Hoſti.quod ſemper prelatus habeat oculos ad deum.de
monacho an donare poſſit notat.xii.q.i.non dicatis.ꝛ.xvi.q.i.
alia.ꝛ in clementi.quoniam.verſi.ceteri.de vita ꝛ ho.cle.

1 Epiſcopus non poteſt priuato conferre eccleſiam:que ab alio
poſſidetur.
2 Collationes facte priuatis perſonis de eccleſijs non vacanti-
bus ſunt nulle ipſo iure.
3 Eccleſia non vacans poteſt concedi collegio ſiue conuentui:nō
ſingulari perſone.
4 Conceſſio que fit in proprietatem:nō preiudicat illi qui poſſi-
det beneficium in titulum.

Conſultatiōibus. Eccleſia non vacans in be-
neficium concedi nō pōt ſed improprietatē pōt de
auctoꝛitate epiſcopi:ꝛ ſine piudicio prelati.¶ No
1 ta primo quod† epiſcopus nō pōt cōferre eccleſiā priuato que
ab alio poſſidetur.ꝛ intelligitur qđ poſſideatur auctoꝛitate in
dicis alias ſola detentatio donationem non impedit.ſ.de pre
ben.de multa.ver.is quoq;.ꝛ.e.tit. c.licet epiſcopus.lib.vi.et
plenius in.c.cum noſtris.ꝛ.c.literas.de conce.preben.¶ Scđo
2 not.† ꝙ collationes facte priuatis perſonis de eccleſijs nō va-
cantib⁹ ipſo iure ſunt nulle nō igitur cōualeſcere videtur ſi mo
riātur illi qui eas canonice poſſidebant.qđ dic:vt.i.de iure pa-
tro.c.ſi.poſſent tamē eiſdem de nouo conferri: ſi ignorant eas
receperant.ſecus ſi ſcienter:ad exemplum carnalis matrimo-
nij.vt.i.de eo qui duxit vxo.capitu.i.coniuncto.ca.ſicut.xxi.q.
i.ꝛ de ſecūdis nup.dñs ſecundum Hoſti.facit ad materiā illā
an ſublato impedimento actus nullus recōualeſcat exemplū a
in teſtamento vſurarij.ᵃ manifeſti:q poſtea cautionē preſtitit.
quod dic:vt.l.filio preterito.de in inte.reſti.ꝛ.c.ꝙꝙ.de vſur.li.
3 vi.¶ Tertio not.† qđ eccleſia non vacans pōt cōcedi collegio
ſiue conuentui:non ſingulari perſone.ratio eſt ſm Joan. and.
quia in ſingulari perſona ſiue clerico cadit votū captande moꝛ
tis.ꝛ ſic reprobatur cōceſſio p.c.ij.ſ.de cōce.prebē. qđ votū nō
cadit in collegio ſiue vniuerſitate.que non habet animam. nec
conſenſum.ff.ſi qua.pau.fe.di.l.i.ꝛ hac ratione eccleſie ꝛ digni-
tati poterit fieri conceſſio eccleſie non vacantis.ſcđm eum.ego
dico.ꝙ alia ratio eſt videlicet qꝛ ſi conceſſio fit locis: ſiue colle-
gio:vel eccleſie:dicta cōceſſio eſt realis: ꝛ improprietatem.que
eque bene cadit in illum cui conceditur:ſicut erat penes conce
dentem in proprietario enim eccleſie ceſſat votū captande moꝛ
tis illius qui poſſidet in titulum priuate vero perſone fit con-
ceſſio in titulum vnde anteq; alterius titulus ſit extinctus:non
poteſt collatoꝛ alij titulum conferre:vt pote.alij iam collatum.
conceſſio ergo locis facta eſt cenſenda realis:ſed perſonis cen-
ſenda eſt perſonalis.ſ.de inſti.cum veniſſent.¶ Quarto nota
quod iſtas conceſſiones facit epiſcopus.quod intellige de con
ſenſu capituli:vt.i.eo.c.paſtoꝛalis:in fine ꝛ hoc verum vbi do-
natio ſimpliciter pertinet ad epiſcopum ſecundum Hoſti. Si
vero nō ſpectāt ad eum:dꝫ prebere auctoꝛitatē.alias nō poſſet
quis conferre eccleſiā:vel decimas:niſi interueniret auctoꝛitas
epiſcopi.i.de iure patro.c.qđ añt.ꝛ.c.nullus.ꝛ illa ſufficit ſine
capitulo in caſib⁹ in quib⁹ de his que fi.a prel.cū apoſtolica.ad
4 quod vid qđ no.in.c.ca noſcit.eo.ti.¶ Quinto no.† ꝙ cōceſſio
que fit in propꝛietatē:nō preiudicat illi qui poſſidet beneficium
in titu.ꝛ iō talis cōceſſio fieri pōt eo nō vocato.vt in de.ſi vna.
de re.ec.nō ali.de qđe gloſ.an patron⁹ poſſit donare ius patro
natus ſine cōſenſu epi eſt tex.ꝙ ſic.i.de iure patro.c.i.lib.vi.ꝛc.

¶ Uſurarij Uide bald. in. l. execu- toꝛē verſi. nō omitto. C.de execu. rei iudi.

1 ☞ Receptans prelatum in domo tempoꝛe ſciſmatis debet
ab eccleſia remunerari.

2 Prelatus poteſt ſatiſfacere de beneficio ad quod eccleſia obli-
gata eſt de iure naturali tantum:licet ad illud non poſſit cogi
3 Prelatus non poteſt res eccleſie de nouo infeudare ſine man-
dato pape etiam ſubſiſtente legitima cauſa.
4 Feudum a predeceſſore iuſte conceſſum aſſignans ſiue tradēs
non dicitur infeudare de nouo.
5 Eccleſia non debet in ſuis contractibus fraudem committere.
6 Fundus ſi venditus eſt ad menſuram:an ille cui facta eſt tra-
ditio debeat ſemper audiri ſi vult conqueri de minori mēſura
7 Plus ſi reperitur in re tradita ad mēſuram:an tota cedat feu
datario.

Ertuas. Non obſtante iuramento de nō infeudando de nouo: prelatus
integrare poteſt feudum:ſi apparet vaſallū in mē
ſura deceptum cōmunis dn̄io.ſecunda ibi:nos igi
tur. ¶ Nota primo.quod prelati tempore ſciſmatis ſe abſcon-
dunt:⁊ latent ⁊ ſic plebem derelinquūt quod an poſſint:vel de
beāt ſe opponere tanꝙ murus pro domo domini dic.vt.ſ. de
renun.niſi cum pridem ⁊.vij.q.j.ad ſi.per plura.c. ¶ Secundo
1 nota quod ꝗ receptās prelatum in domo tēpore ſciſmatis de-
bet ab eccleſia remunerari.qꝛ non contēplatione pſone ſed ec-
cleſie videtur obſequiū illud impenſum.alias beneficium prela
to:vt priuato cōceſſum:non eſt eccleſie imputandum.nec ex eo
2 eccleſia obligatur ad antidora.vt.credo. ¶ Tertio no. ꝗ quod
prelatus poteſt ſatiſfacere de beneficio ad quod eccleſia obliga
ta eſt de iure naturali tantum:licet ad illud non poſſit cogi.vt
ad debitum ad antidora:ſicut erat illud ⁊ hoc bene nota. qꝛ in
generali ⁊ libera adminiſtratione alij adminiſtratori cōceſſa:
non venit ſolutio talis debiti.vt.l.is cui.§.flauius.ff.de ſolu.⁊
dixi.ſ.de iure iuran.ad noſtram. ¶ Quarto nota quod iſte re
munerauit ſe data ſciſmatis tempeſtate.ea vero.durante an ꝓ
latus a prelatura expulſus poſſit inire contractum donatiōis
⁊ alios:priuilegia concedere:⁊ iuriſdictionē exercere extra dio
3 ceſiȝ. dic vt.j.de fo.cōpe.c.j.in clemen. ¶ Quinto nota. ꝗ quod
etiam ſubſiſtente legitima cauſa non poteſt prelatus res eccle-
ſie infeudare de nouo ſine mādato pape.facit ad notata. ſ. de
feu.c.j.ſiue.ij.vt dixi. ¶ Sexto no.qđ conceſſio feudi fuit facta
iſtis pro ſe ⁊ ſuis ſucceſſoribus.qđ vtrū intelligi debeat de ſuc
ceſſoribus:ſi non dicatur:⁊ an intelligatur de filijs:⁊ heredib⁹
vel etiam de extraneis heredibus:vel etiam de filijs exhereda
tis:non dico ſed remitto ad nota.per bartol.in.l. iuriſiu.ff.de
operis libert. ¶ Septimo nota ꝙ a ſucceſſore in dignitate de
bet peti inueſtitura:iuramentum fidelitatis predeceſſori preſti
tum videtur extendi ad ſucceſſorem in dignitate:ſed non iura-
mentum feudatarij ad heredem eius.quod dic.vt.ſ.de iureiu.
veritatis.⁊ de illa inueſtitura dic:vt not.hoſt.ſ.de feudis.c.ij.
¶ Octauo nota.qđ ille cui traditur minor menſura ꝙ debeat
debet agere ad ſupplementuȝ.nec videtur renuntiare ei:quod
deficit in mēſura.an vero videatur renuntiare quod deficit in
qualitate:vel in iure dic vt no.in.l.iij.§.ſi reddita. ff.commo.⁊.
4 l.libera.qđā theodora.C.de ſen.cū ſi. ¶ Nono ꝗ nota qđ nō di
citur infeudare de nouo qui feudū a predeceſſore iuſte conceſ-
ſum aſſignat:ſiue tradit:ad qđ optime.c.mandatū.⁊.c.abbate.
ſupra de reſcrip. ſicut ille qui declarat non dicitur de nouo fa-
cere.vt.l.heres palam.§.ſed ſi notā.ff.de teſtamētis.ſimiliter ⁊
ille qui opus reficit:non de nouo.facit.j.de iudeis.conſuluit.fa
cit quod not.in.l.inficiendo.§.inſano.de fur.per Bar. ¶ De-
5 cimo not. ꝗ qđ eccleſia non debet in ſuis contractibus fraudeȝ
committere:et non ſolum eccleſia ſed quicūqȝ promiſit certos
modios terre:tenetur ſupplere qđ deficere in menſura detegi
tur quod dic.vt.l.qui fundum.ff.de contrahē.emptione.vbi de
illa menſuratiōe.⁊.ff.ſi menſor.fal.mo.dixerit.ꝑ totū. ¶ Que-
6 rit Joā.an. ꝗ ſi fundus venditur ad menſuram:an ille cui tra-
ditio facta eſt ſemper audiri debeat de minori ſi vult conqueri
de minori menſura.dicit Joan.and. quod quandoqȝ dictū eſt
quod infra certum diem res menſuretur ⁊ referatur ſi ⁊ ꝗtum
minoris eſſet ⁊ oportet vtrunqȝ fieri.j.diem:vt.d.l. qui fundȝ
quandoqȝ dictum fuit:vt denuntiaretur vtrum minoris eſſet:
ſed de certa quantitate referenda.j.diem dictum non fuit.⁊ ſuf
ficit ꝙ.j.diem dixerit rem minorē eſſe.⁊ ſuper quantitate quo
ta ſit:poſt diem audietur.ff.de actio.emp.l.exempto.§.inl.ſi ta
men per menſorem ſteterit:ipſe tenet actione de dolo.ff.ſi men.
fal.mo.di.l.ſi menſor.Si vero de die ſit actum:ſed non de certa
ſpectanē.l.x. dies.ff.de edi.edic.l.qđ ſi nolit.§. pe.⁊.l.ediles aūt
§.j.Si vero nec de certa nec de incerta die aliquid actuȝ eſt:an
dicatur vſqȝ ad.xxx.annos.vt hic.⁊ ſecundum canones videt ꝙ
etiam vltra debeat audiri:cum deficiat bona fides.de reſcrip.
quoniam ſcd̄m Hoſtiē.patet igitur ex predictis quod ſi eſt de
ceptio in menſura agitur ad id quod deeſt quandoqȝ perpe-
tuo:quandoqȝ vſqȝ ad certum tempus. et hec intelligo vera:
quando res que traditur ad menſuram non demonſtratur cer
tis finibus.ſi autem certis finibus claudatur.⁊ dicitur trado ti
7 bi hanc rem tot modiorum.⁊ reperiatur minus eſſe:vel plus ꝗ
ſi plus reperiatur an tota cedat feudatario dubitatur.reperi
conſilium old.cccxxij. vbi tenet.ꝙ illud quod plus eſt:⁊ ſub fi
nibus includitur veniat in cōceſ.ꝑ.l.ſi fundū ſub cōdi.§.ſi liber
tus.ij.reſponſo de leg.ij.refert. enim ſecūdum eum vtrum lo-
quens incipiat mentis conceptum explicare a nominibus de-
ſignantibus numerum:vel menſuram.⁊ tunc non plus in actū
deducitur:ꝙ ſignificetur per precedentem numerum vel men-
ſuram.vt.ff.de leg.j.l.ſi quis teſtamento.in principio aut inci-
pit a nominibus deſignantibus certam ſpecieȝ ſiue corpus de
terminatum.quod tamen poſtea menſuratur. et tunc adiectio
menſure eſt loco demonſtrationis falſe.que nec viciat nec mi-
nuit id: cui adijcitur.de leg.j.l. ſi ſeruus legatus. §.qui quinqȝ
de leg.iij.his verbis.§.pater.de condi.⁊ demon.l.demonſtra-
tio.⁊ ita videtur determinari per.l.ff.de acti.emp.l.ſi venditor
in princi.⁊ ita not.gl.in ſolutio. quam ponit in.l. penul.§.vlti.
de actio.emp.⁊ hoc tene menti. Ultimo ſcias quod pileus diſ-
putauit illam.q.medietas predij gaij ſeij tempore guerre occu
pata eſt pro defenſione ciuitatis.quia facte ſunt ibi fouee:alte
ra pars remanſit gaio ſeius vendidit ſimpliciter fundus ſuum
deinde guerra ceſſante fouee ſunt replete: ⁊ prioribus dn̄is re
ſtitute.queritur locus vbi erat fouea:cui cedat: an emptori pre
dij.an dicto venditori.ſubtiliter diſtinguit:et ponderat verba
contractus.⁊ incipit diſputatio.bononiēſes dum ciuitatem ſu
am cōtra hoſtilē incurſuȝ theutonū vallibus muris.⁊ foſſis ⁊c.

1 ¶ Laicus qui donat eccleſie poteſt ꝓponere pactum in do
natione reſpiciens vſum rei ſiue onus.
2 Heres donatoris poteſt donatarium conuenire ſuper obſer-
uantia pactorum in donatione appoſita.
3 Uerba contractus diligenter ſunt conſyderanda vbi vertitur
dubium ſuper contractu.
4 Clauſula in fine poſita ad que referatur.
5 Dominus ſi dixit vaſallo concedo tibi vineam ⁊ fundum fru-
ctibus plenum:an videatur conceſſiſſe vindemiam.
6 Interpretatio ꝙ ſit faciēda pleniſſima in beneficijs quomodo
intelligatur.
7 Interpretatio que dicatur plena:que plenior:que pleniſſima.
8 Teſtator inſtituit.A.⁊.B.ita in teſtamēto ſubiungit volo ſol
ui per predictos heredes meos omnia debita:videlicet ꝙ. A.
ſoluere tenetur omnia debita quibuſcūqȝ creditoribus talis ⁊
talis ville:⁊ ſpāliter ſummā pecunie que ſoluēda reſtat gēne ſi
lie.necnon omnia debita que debeo ⁊c.an dictus.A. teneatur
ſoluere omnibus creditoribus.
9 Legato caſtro an veniant inſtrumenta ⁊ nomina debitorum ⁊
arma ibi reperta.

Cum dilecti. In donationib⁹ largiſſima ſit interpretatio.⁊ in prima
iudicium deciſa cōſultatio.in ſecunda pape reſponſio
ibi.mādamus. ¶ Pro declaratione.c. Jo.and.ponit
caſum:dicebat inſtrumētuȝ donationis.dono monaſterio.fun
dum tytianum. Item dono ſempronianū. Item dono corneli-
anū de quo ſeruiat monaſteriū heredi meo. i.x.ſolidis:habeat
qȝ ibi heres meus vſum foreſte.vel aliter ꝙ ſi ꝑdictā penſioneȝ
nō ſoluerit heredi:heres meus habeat ibi vſum foreſte dubita
bant an dicta clauſula de pēſione referatur ad fundum corneli
anum vltimo nominatum.an etiam ad ſuperiores.et reſpōdit
1 vt ſequitur. ¶ Nota primo. ꝗ qđ laicus qui donat eccleſie pōt
opponere pactum in donatiōe reſpiciens vſum rei:ſiue onus.
⁊ ſic facit ad nota.per Inno.ſ.de foro compe.c. verum.⁊.c.po
2 ſtulaſti.⁊.j.de conditio.appo.verum. ¶ Secundo not. ꝗ ꝙ he
res donatoris poteſt donatarium cōuenire ſuper obſeruantia
pactorum in donatiōe appoſita.nam pacta que rem donatam
reſpiciunt non ſolum ad heredem:ſed etiam ad ſucceſſoreȝ trā
ſeunt ſingularem qđ dic:vt.l.iij.C.de pigno.per glo.⁊ docto.⁊
3 l.ſi quis.ſub hoc pacto.de contrahen.emp. ¶ Tertio not. ꝗ ꝙ
vbi vertitur dubium ſuper contractu diligenter verba contra
ctus ſunt conſyderāda: ſimiliter ⁊ verba priuilegij.vt.j.de pri-
uile.poſtero.⁊ non ſolum verba:ſed intentio contrahentium.vt.
4 c.intelligentia.de verbo.ſig. ¶ Quarto nota ꝗ quod clauſula
in ſi.poſita referē ad proximā:non ad oīa precedētia.c.cocor.l.ſi
idem cum eodē.ff.de iuriſdi.om.iudi.lȝ ibi ratione cōtrarieta-
tis precedētiū nō poſſit ad oīa referri.ſed hic poterat facit ad
5 q. ꝗ dixit domin⁹ vaſallo.concedo tibi vineam ⁊ fundȝ fructi
bus plenū

bus plenū.as videaꝛ ꝯceſſiſſe vindemiā.vſ ꝙ sō p hūc text.q
vult ꝙ clauſula ad ꝑxima referaꝛ. Itē iſtud plenū ſalua rōne
recti ſermonis nō pōt ad vineā adaptari.ergo ꝛc. vel plautiꝰ
de auro et ar.le.ad hec dicta.l.ſi idē cū eodē. Is ꝯtriū facit iſte
tex.q2 in teſtamētis plenioꝛ ꝛc. Itē iſta clauſula tēdit in fauo-
rem legatarij in iſta.q.ſed in q̄ſtione de qua is iſto.c. tēdebat
ad onus:nō ſtricte.hic vō larga interpꝛetatio fieri o3.p iſta par
te facit.l.ſeie.§.gaio.de fun.inſtruc.et hāc partē t3 bar.in.l.cū
filio.ad fi.ff.de le.j.de illa materia clauſule in princ.medio vel
in fine poſite: vide in.l.talis ſcriptura de le.j. per bar. et di-
6 ꝑi.in.c.inq̄ſitiōi.de ap.et qō.j.dicā. ¶ Quinto not. ꝙ ꝛ in bñ-
ficijs pleniſſima eſt interpꝛetatio faciēda.qō intelligit inno.ve-
rum:vbi alteri grauē ꝑiudiciū nō pareꝛ.nā quātū ad iura ter
tiarū pſonarū bñficia ſunt ſtricte iterꝑtāda:de vſu ꝛ auth.pa.
c.ex tuarū.nō tñ calūnioſe.de ꝑuile.c.in his facit.l.ipub.ff.de
ꝛ Ponit que- ꝛ admini.tu. de iſta materia digi.j.de vb.ſig.c.olim. ¶ Quero
ſtiones. 7 ꝑmo exēpla. ꝛ de iſta interꝑtatiōe plena:plenioꝛ: et pleniſſi-
ma in ꝯtrib9 de plena ponunꝛ iuriſte exemplū p.l.q vti opti-
me.ff.de verbo.ſig.nā ſi quis ꝑmittit fundū vti:nūc eſt inter-
pꝛetamur large.vt ꝑbeat liberū vt ibi.ſi vō ſic legaꝛ interꝑta-
mur largius.vt nō ſolū liberū ꝑſtat.ſ3 etiā cū omni ſuo inſtru
mēto.ff.de le.iij.l.q̄ſitū. ſed princeps ſic ſibi delatū ꝯcedat is
terꝑtamur largiſſime. vt nō ſolū veniāt inſtrumēta:ſ3 etiā ap
pēditia ꝛ adiacētia.vt.l.ſi qū.de bo.va.li.x.hec tamē ſemp ſūt
recipiēda ſm poſſibilitatē vboꝝ.de ꝑuile.c.porro.ratio ꝑdi-
ctoꝝ eſt.nā ꝯtꝰ vltro citroq; obiectionē idueūt.ff.de v.ſig.l.
labeo.§.ꝯtū.et ꝓcedūt ex volūtate duoꝝ ꝯhentiū.ſeruetꝛ er-
go eq̄ttas:nec nimis late ꝓ vno ꝯ reliquū fiat iterꝑtatio.ff.d
reg.iur.l.ꝯctꝰ.vbi media via eligiꝛ circa ꝯſyderationē doli et
culpe.cū ſit ꝯctꝰ gr̄a vtriuſq;.ſ3 vltime volūtates reſpiciūt fa
uorē legatarioꝝ.et ideo in eis plenioꝛ ar.ff.qñ dies le.ce.l.nec
ſemel.§.j.ſ3 ñ ſic vt bñficia.q2 donatoꝛ ꝑt illa ſibi reſeruare.ꝙ
teſtatoꝛ moriens nō poſſet.et hoc maxime in beneficijs ꝑnci-
pū:ex quoꝝ notabilitate largius o3 recipi donatio.ſ̄.ca.j. et
ff.de iudi.l.ſ3 ſi ſuſceperit. ¶ Scdō q̄ro vltra doc.de tali que
a ¶ Teſtatoꝛ 8 ſtiōe. ꝛ teſtatoꝛ a inſtitutis a.et b.ita in teſtamēto ſubiūxit.vo
vide.bal.l.ſi a lo ſolui p ꝑdictos heredes meos omnia debita.vez ꝙ.a ſolue
pactū.C.de re teneaꝛ omnia debita qbuſcūq; creditoꝛib9 talis ꝛ talis ville
colla.xiiij. et ſpecialiter ſummā pecunie.q̄ ſoluēda reſtat gēme ſilic mee:
q.cū ſeq. necnō omnia debita:q̄ debeo:ac teneoꝛ qbuſcūq; creditoꝛib9
ex quacūq; cā.mō q̄riꝛ an dictꝰ.a.teneaꝛ ſoluere oib9 credito-
ribus:vel illis tm̄ dictarū villarū:q̄ ſpecificate fuerunt et vꝛ ꝙ
omnib9 p dictā clauſulā ſecnō oia alia ꝛc. ꝯtrū ꝯſuluit oib.v3
ꝙ teneaꝛ ad ea dūtaxat q̄ debēꝛ in locis ſiue villis noiatis.qō
ſic probat generalitas ꝛ vniuerſitas ſermonis poſtremo loco
prolati diſcretionē:limitationē: ꝛ ſpecificationem recipit ex
b ¶ Lege q̄- b ipē ꝑcedēti.nec vltra ipſa3 amplꝰ euagaꝛ.C.fa.herci.l.quot.b
ties. Uide de le.ij.l.legatoꝝ.§.j.alſ eſt ſub.l.cū ita.§.ſi.et de vi.et ole.le.l.
ibi poſt gl. ſi.§.ſi.ij.hic ꝓbaꝛ ſic ꝑcedētia nō minus minuāt : ꝛ declarant
Sali. et al- ſignificatū ſubſequētiū:ꝙ ſubſeqūētia ꝑcedētia de le.j.ſi ſeruꝰ
beri. d roſ. plurū.§.vlti.et no.de verb.ſig.l.ſi cū tibi fūdū. ſ3 vltima clau
et bal. ſula certi loci adiectionē hūs minuit vim:et effectū generalis
legati ꝑcedētis.ꝛ arctat ad locū ſpecialiter cōpꝛehēſum.ff. de
penu.le.l.nāq;.§.vl. Tertio attēdēda eſt in hoc teſtamēto du
plex generalitas.vna locoꝝ alia creditoꝝ ſic eſt aūt.ꝙ genera
litas vnū reſpiciens nihil ampliat de eo:qō alterū reſpiciat ſi-
cut nec limitatio limitaret. vt colligitur ſi ſubtiliter attēdaꝛ.
l.a filio.§.vlti.de ali.et ci.le.vbi illa verba.que vina preſtabam
ꝛc.eo ꝙ alimenta reſpiciunt in alimentorum preſtatione taxa
tionem inducunt:numerum vero legatariorum ſequaꝝ re-
ſtringūt. ita in propoſito cum facta ſic ſpecificatio quorūda3
ꝛ. Attēde ad locorum clauſula generalis in qua dicitur omnia alia ꝛc. cum
multa q̄ di- ꝛ non ſit deſignatiua locorum.ſed ſubſtantie loca ipſa nō am-
cunꝛ hic de pliat.ſed ſubſtantiam creditorum intra loca tamen enumera-
clauſula ge ta hic probatur.de le.iij.l.queſitum.§.j.iuncto ſcdō et vltimo
nerali. reſponſo.eiuſdem.§.cum glo.ibi ſignata vbi videtur queſtio
terminari. quarto ſic iſta verba quibuſcumq; creditoribus
talis et talis ville quātum ad loca enumerationē indiuiduoꝝ
inducūt:ſed hec eſt regula.ꝙ enumeratis quibuſdam indiui-
duis:ſi ſubijcitur clauſula generalis : non ampliatur indiui-
duoru3 enumeratio immo ſtat in ſuis iuribus ſicut prius.ſic
dicitur de illo qui legauit duas ſtatuas marmoreas:et omne
marmoꝛ.quia per adiectionem omnis marmoris de ſtatuis
marmoreis:non veniant non due.de le.iij.l.heres meus.§.j.ꝛ
de au.et ar.le.l.j.§. item ſi due.cum ergo loca ſint per mate-
riam indiuiduorum enumerata : non ſit locorum ampliatio
per aliquem generalem ſermonem poſtea ſubiectum: ſed ma
gis genus ipſum ad indiuidua limitatur.ff.de fun. inſtruct.l.
cum delanios.§.cui fundū.ꝛ no.c.l.q̄ſitū.§. ſi quis ita fundū:

9 et ita ꝯcludit ipſe cōſilio.viij. ¶ ꝛ Ultimo quero legauit ali-
quis caſtrum in quo fuit reperta inſtrumenta nominum de-
bitorum. Item arma:an iſta cedant legato de nominibus de-
bitorum.dic ꝙ non.ff.de le.iij.l.ſi mihi menia.de le.iij.l. vxo.
§.legauerit.ꝛ de le.ij.gaius.arma vero que in caſtro erant ad
defenſionem caſtri in legatum videntur cedere.ff. de vſufruc.
le.l.generali.§.vxori. Ita dñs old.ꝯſilio.cxcix.

1 ¶ Concedere verbum quid importet.
2 Concedens alienationi alicuius rei videꝛ concedere ius qō
habet is illa.
3 Eccleſia conceſſa is qua epiſcopus nullos fructus percipit vi
deatur conceſſi omnes fructus preter cathedraticum.
4 Prouentus nomen quid ſub ſe comprehendat.
5 Diſtinctio huius capituli an ſit vera quando ſimpliciter ec-
cleſia conceditꝛ.
6 Epiſcopus ſi habet eccleſia3 ſitam in ſua dioceſi que ſpectat
ad alium epiſcopum vel abbatem ſiue plebanū ꝛ eximat eam
a ſe intelligꝛ exempta in totum cum clericis et laicis.
7 Et quid ſi donat eccleſiam epiſcopo alieno:vel abbati exem-
pto non tamen cum capellis.nu.7.
8 Comes habens iuriſditionem in caſtro vel ciuitate ſi conce-
dat eam ſimpliciter:an videatur concedere iuriſditionem.

Paſtoralis. Si epiſcopus in eccleſia
qua3 de conſenſu capituli
ſui pio loco donauit percipiebat certos prouen-
tus illos donaſſe videtur alſ omnes prouentus
eccleſie. In ſcda reſponſio.ibi:nos autem. ¶ Nota primo.ꝙ
quādoq; in diſpoſitiōib9 vtitur quis verbis dubijs ꝛ in pro-
prijs.de quorum ſignificatione merito dubitatur ipſoru3 au
tem interpꝛetatio eſt ſumenda ſm naturam contractus: qui
geritur:ſi de eo liquet.vt.l.ſi ſtipulatus.ff. de vſu.et. l. et vno
loco.ſi non liquet de ſpecie contractus:tunc quid verba ſigni
1 ficant.vide in.c.ex literis.de ſpō.facit.c.ad audientiam.de ap.
credo enim in caſu huius.c.ꝙ verbū cōcedere faciebat dubiū:
quia ipſius ſignificatio non videꝛ acta ad tranſlationem do-
minij:ſiue iuriſ.vnde ſi bene memini dicit alibi accur. ꝙ qui-
dam volēs ius transferre dixit. concedo: non cedo.in illo au-
tem cap.verbum concedo denotat tranſlationem iuris tota-
lis facit qō nota.in.l.j.C.de ac.ꝛ ob.vbi de differentia inter ce
2 dere et mandare. ¶ Scdō nota. ꝛ ꝙ ille qui conſentit aliena-
tiōi alicuius rei:videtur concedere ius qō habet in illa habeꝛ
de hac materia in.l.q̄ dotis.ff.ſo.ma.et.l.gaius.de pign.ac.et
quando ſit iſta tranſlatio iuris patronatus de laico in eccle-
ſiam vide.j.de iure pa.c.j.li.vi. ¶ Tertio nota. ꝙ epiſcopus
eccleſiam monaſterij quandoq; concedendo ſimpliciter: vide
tur quandoq; concedere fructus quos percipit:et quandoq;
fructus omnes quos non ipſe : ſed eccleſia ipſa percipit iure
ſuo ſic in priuato qui ſi legat rem ſuā transfert dominiū alſ
ius ſi qō habet:ſi non nullum ius habet:debet eam heres re-
dimere:et preſtare.vt inſti.de le.§.ſi rem.et.l.ſi domus.ꝛ.l.ſer
ui electione.§.ſi.de le.j.et.l. meuius.de le.ij. ¶ Quarto nota.
ꝙ quandoq; epiſcopus de eccleſia aliquos fructus percipit:
quandoq; nullos.qō dic:vt nota.x.q.j.per totum.ꝛ eſt notā-
dum ꝙ quando nullos fructus percipit poteſt tamen omnes
fructus alteri conferre.ꝛ hoc ideo.quia quo ad eius ſepa
rationem et protectionem omnes eccleſie dioceſis ſubſtantie
debēt epiſcopo.xvj.q.vij.omnes baſilice.facit.j. de ſuc. abin-
te.c.ſi. ¶ Quinto ex hoc no. ꝙ q minꝰ iuris h3 in eccleſia:ꝯce
dendo eam alteri:plus confert:ꝙ ſi aliquod ius habet: vt pa
tet ex verſicu.vt ſi fruct.coniuncto verſicu.ſe.ꝙ ſi.et hoc ideo.
q2 ſi aliquod ius habet:poteſt diſpoſitio epiſcopi in illo iure
valere.non igitur euagetur vlterius:ſed ſi nullum fructū per
cipit:debet valere conceſſio eo modo quo poteſt.ſ. vt ille cui
conceditur habeat omnes fructus.quod poteſt epiſcopus ex
cauſa facere.vt.ca.ſiwꝛa.j.de re.ec.non ali.in cle.et.c.conſulta-
3 tionibus.ſ̄.eo.facit.l.quot.ff.de re.du. ¶ Sexto nota. ꝛ ꝙ cū
eccleſia conceditur in qua epiſcopus nullos fructus percipit
videtur concedere omnes fructus: preter cathedraticam ꝛ in
cathedratico eſt ratio:quia datur in ſignū ſubiectionis in ſpi
ritualibus et iuriſdi.ſpiritualis.que cum non intelligatur re-
mitti:per conſequens nec cathedraticum ſm innocen.qui ex
hoc ſentit ꝙ epiſcopus ſimpliciter concedendo eccleſiam nō
videtur a ſe eximere iuriſdi.quid ſi quis habens iuriſdi.in ca
ſtro concedit eam ſimpliciter: an videatur transferre iuriſdi.
dicam.j. ¶ Septimo nota. ꝙ in conceſſum eccleſie quam fa-
cit epiſcopus requiritur conſenſus ſui capituli ſola tamē con
ceſſio epiſcopi parare videtur cauſam preſcribendi. de iure

Opponit in contrarium.

pa.c.cura.ſm hoſtië. ¶ Opp.dicitur hic.ꝙ epiſcopus ſimpli
citer videtur concedere ius quod habet.ſed contra.de.l.mes
nius.§.vlti.de le.ij.glo.j.non ſoluit. dic vt in contrario. nam
regulariter verum.vt quis videatur in dubio ſemper conce
dere ius: quod habet vnde ſi heres dimidiam partem fundi
dicat dono:vel lego talem fundum: intelligitur de dimidia.&
ſi dicat lego dimidiam: intelligitur de dimidia dimidie: que
ad ipſum ſpectat:niſi ex coniecturis contrarium preſumatur
quas collige ex nota.per bar.in.l.ſerui.§.ſi.de le.j.et vnam cõ
iecturam tangit hic glo.ij.dum ponit differentiam inter ora
tionem vniuerſalem:et indefinitam.de quo plene in.c. vt cir
ca de elec.li.vj.per io.an.q recitat verba dy.que ponit de hoc
in rub.de reg.iuris.lib.vj. ¶ Secundo oppo.dicitur hic in
ſi.ꝙ videtur concedere omnes fructus preter cathedraticum
ſed contra inſtituere:corrigere viſitare: procurationem reci
pere videntur fructus iuriſdi.vt.j.de iure pa.c. conſultationi
bus.ſed iſta non videtur epiſcopus concedere. vt in iuribus
allegatis in glo.p.ergo iſte text.male ſo.iſte verſic.ꝙ ſi ex ip
ſius &c.habet tres intellectus.quidam enim dicunt.ꝙ omnes
prouentus vndecunque proueniant: videntur concedere puta
moderatum auxilium.de cen.cum apoſtolus. §. prohibemus.
vel que de multis et de iuriſdi.proueniunt.et hoc probat ver
4 bum omnes prouentus &c. Iſtud enim nomen prouentus om
nia comprehendit.ff.de vſufruc.l.vſufru.lega. a criminalibus
tamen abſtineat:et epiſcopo dimittat.xvj.q.ij.viſus ad ſi.alij
dicunt.ꝙ intelligitur conferre quartam decimarum et alios
redditus ſpiritualium de quibus de offi.or.conquerente.non
tñ iuriſdi.vel que ex iuriſdi.proueniant.alij dicunt et melius
ſm inno.ꝙ ſi epiſcopus nullos habet ibi redditus tempora
les:tunc videtur concedere religioſis quibus cõfert eccleſiã:
ꝙ omnes redditus eiuſdẽ eccleſie ſibi appropient ſm quod
placet io.an.qui contra hoc ſic apponit. ſi ita debet intelligi
conceſſio ꝙ appropiat ſibi omnes prouentus.ergo videtur
eccleſia conceſſa in grangiam:et ſic nec cathedraticum habe
bit ibi epiſcopus.nec procurationem.j.de cen.c.ſi.ſo.dicit ipſe
hoc non eſt verum.nam per talem conceſſionem omnium prouẽ
tuum non poſſunt ſibi appropriare:niſi ꝙ ſupereſt de reddi
tibus retenta et aſſignata congrua portione vicario et mini
ſtris:ſine quibus nunquam debet eccleſia remanere.vt nota.s.de
preben.in lateran.Ex predictis ergo habes ſi epiſcopus con
cedit eccleſiam loco religioſo:an videat concedere viſitationis
iuriſdi.et ſi.an vero redditus temporales.et an redditus qui
proueniunt ex iuriſdi. vel adminiſtratione ſpiritualium. nam
ſecũdum iſtum vltimum intellectum non videtur concedere
niſi redditus temporales.redditus vero qui proueniunt a iu
riſditione et adminiſtratione ſpiritualium et qui ſpectant ad
epiſcopum vt epiſcopum: ratione oneris non tranſlati non
videntur venire in conceſſione.nam cum veniant ad illa red
ditus tanquam acceſſorij non debent ſeparari a ſuo principali:ſed
remanere penes eum:qui onus ſuſtinet.argu.cap.j.j. de cen.
5 in cle. ¶ Pro pleniori declaratione quero. quando ſimpli
citer eccleſia conceditur an ſit ſemp vera diſtinctio huius ca.
reſpondeo ꝙ ex dictis ioan.an.colligitur ꝙ quãdoque eſt ve
rum quandoque non.ex eorum ergo dictis elicias quedam mẽ
bra.nam quandoque talem conceſſionem religioſo conuentui
de aliqua eccleſia facit papa.quandoque ordinarius.primo caſu dic.ꝙ
aut papa concedit eccleſiam ſuam que populum non habet.
et habet locum diſtinctio huius ca.quandoque papa dat eccle
ſiam ſubiectam ordinario et tunc aut eam non eximit ab or
dinarij ſubiectione: ſed ſimpliciter eam concedit:et credo.ꝙ
ſine preiudicio ordinarij cõcedere videtur.vt.c.j.j.de reli. do.
et.c.ſi de confir.vti vel inuti.quãdoque eam expreſſe eximit ab
ordinario: et concedit loco religioſo. et tunc aut illa eccleſia
habebat populum: aut non primo caſu dicta eccleſia ſuberit
abbati quo ad vtranque legem vnde et i ipſa rectorem inſtituet:
et alia que ad legem iuriſdi.pertinent exercebit. hoc ſaluo ꝙ in
grauioribus requiret papam.de offi.archi.ad hoc ſed et legẽ
dioceſis habebit vnde ſi qua illi obuenerint aliunde quam a po
pulo habebit inde canonicam portionem.ſic & de mortuarijs
et aliunde venientibus ſcdm quoſdam veruntamen licet ec
cleſia exempta ſit:non intelligitur propter hoc exemptus po
pulus.et ideo quãtum ad populum erit epiſcopo de his que
obueniunt reſpondendum ar.j.de priuile.ex ore vnde curam
accipiet rector ab illo:ſine examinatione tamen.excipietur au
tem et accuſabitur coram abbate.de mortuarijs autẽ et obuẽ
tionibus prouenientibus a populo reſpondebit epiſcopo p
dictum capi.ex ore.et idem dicimus de lege iuriſdi.quia ſi quas
cauſas populus tractabit appellabitur ad epiſcopum.de quo
in dicto capitu.ex ore.et hoc cum eccleſia conceſſa habet po

pulum.ſi vero non habet populum:et eximat ab epiſcopo:&
concedat abbati.tũc eidẽ abbati ſuberit quo ad vtranque.l.ſcilicet dio
ceſanam et iuriſdi.de quibus de offi.or. capi. conquerente et
ca.dilectus.nihil enim videtur papa in ea retinere:ne ſic poſ
ſet de cupiditate notari.argu.C. de bo. va.l.ſi quando lex. et
hoc de primo membro cum papa concedit. ¶ Scdm mem
brum eſt quando concedit eam epiſcopus:et tũc aut eam exi
a mendo aut alij ſimpliciter concedẽdo.primo caſu dicit bar.
in glo.pe.ꝙ quantumcunque generaliter eximat:ſemper intel
ligitur retinuiſſe illa:de quibus in dicta glo. Idem ſentit hic
io.an.poſt inno.dum dicit.ꝙ dando priuilegium exemptio
nis ſue eccleſie non intelligitur eam eximere a iuriſdi.ſua.ar.
l.legatus.de offi.preſi. nec valet exemptio: niſi dicat in qui
bus eximit: ſicut ꝙ non ſoluat moderatum auxilium argu.
contra.j.de reli.do.conſtitutus.ſo.vt ibi quidam alij dicunt.
ꝙ ſi fiat generalis exemptio de omnibus temporalibus ꝙ va
let.et idem de illis ſpiritualibus:que remitti poſſunt.de qui
bus.j.de cen.et de reli.do. conſtitutus et ex hoc habes. ꝙ nõ
ſolum papa: ſed vnus epiſcopus poteſt eximere eccleſiam:
dummodo fiat cum debita ſolemnitate:vt nota.s.vt ec. bene.
capi.vnico.§.ſi.ſed dices quare magis ab iſtis temporalibus quam
iuriſdi.exercere poteſt vel habere imperium vel ſe ipſum co
gere.vt.l.ille a quo.§.tempeſtiuum.ff.ad treb.quod ergo ca
pere eccleſia que eximitur pro ſe non poteſt. debet penes or
6 dinarium remanere. Et ex hoc infertur. ꝙ ſi epiſcopus ha
bet eccleſiam ſitam in ſua dioceſi que ſpectat ad alium epi
ſcopum vel abbatem ſiue plebanum eximat a ſe. intelligitur
exempta in totum cum clericis et laicis ita ꝙ illi prelato(qui
antea ipſam habebat)plenarie ſubiacebit et hoc eſt verum
quantum ad ius parochie: non autem quantum ad ius epi
ſcopale.nam et ſi papa eximat eccleſiam: quam donauit epi
ſcopus viris religioſis: non per hoc intelligitur exemptus
populus.vt nota.j.de priuileg.recepimus.et ratio eſt: quam
dixi quia abbas vel prelatus non poteſt que ſunt epiſcopalis
dignitatis vel ordinis miniſtrare:vt confirmare:ſacros ordi
nes conferre: eccleſias et altaria conſecrare: et ſi que abbas
vel alius prelatus miniſtrare non poteſt.vt.j.de conſe. ec.vel
al.aqua.et ſemper eſt ad dioceſanum pro talibus recurrendũ.
s.de preſcrip.veniens et ideo epiſcopus ſi aliquam eccleſiam
a ſe eximat: nõ videtur ipſam in talibus exemiſſe.Ex hoc ta
men ſequitur ꝙ ſi ille cui ſubeſt eccleſia que per epiſcopum exi
mitur eſſet epiſcopus.& per conſequens predictorum capax.
videtur etiam in predictis exemiſſe ſecundum ioan.an. poſt
inno.et hec de iſto membro:cum epiſcopus liberat eccleſiam
eximendo.nam aut nulli ſuberat.aut alteri.vt ex predictis pa
tet quandoque abdicat a ſe eccleſiam alij concedendo.tunc quid
veniat in illa conceſſione dixi.s.in ſecunda oppoſitio. vbi dixi ꝙ
quandoque videtur concedere fructus temporales.quos per
cipit quandoque fructus omnes ipſis eccleſie &c.vt ibi.cui ad
de ꝙ illa vera ſunt regulariter. fallit quandoque propter con
ditionem perſone eius cui conceſſio facta eſt.pone plebanus
vel prepoſitus in ſua prepoſitura vel plebania habet eccleſiã
in qua nullum ius et nullum vſum habet. nam non intelligi
tur tunc fructus vel prouentus ſuos concedere . ſed tantum
ꝙ ſibi ſubſit tanquam prepoſito vel plebano ratio quare aliud.in conceſ.
facta viris religioſis de quibus in text. quam iſtis. quia religioſi
in eccleſijs illis conceſ.nullum ius habent.vt ergo epiſcopus
videatur eis aliquid concedere: interpretamur vt in text. ſed
predicti prepoſiti & plebani certa iura habent in illis eccleſijs
de iure.et ideo ſufficit.ꝙ illa tantum conceſſiſſe intelligatur.
7 ¶ Quid ergo ſi donat eccleſiam epiſcopo alieno vel abba
ti exempto:non tamen cum capellis.dicit ꝙ habet locũ iſtud
c.ar.xvi.q.s.capitu.j.ſi vero monaſterium ſit exemptum cum
capellis ſuis habitis et habendis: tunc videtur donare ec
cleſiam libertati.ſ.vt ſit exempta.et non prouentus.quos ibi
percipit temporales.pro confirmatione predictorum addu
cit . quia ex perſonis dantium et recipientium et eorum que
dantur debemus eſtimare quid dari intelligatur.argu.j.de ſi
mo.et ſi queſtionem. ſm inno. quorum rationem differentie
fatetur hoſti . ſe non videre ſed pro inno. ꝙ diſpoſitio que
libet ſit intelligenda ſm cõditionẽ perſone recipiẽtis eſt text.
in.l.ſi quis filio.§.ſed et ſi quis.ff.de iniuſt.teſt.et.lege ſi quã
do.C.de inoffi.teſt. facit lex prima.ff.ad muni.Et predicta fa
8 ciunt ad queſtionẽ ſi comes habens iuriſdi.in caſtro vel ci
uitate concedat eam ſimpliciter:an videatur concedere iuriſ
di.videtur ꝙ non per ea que dicta ſunt.ſed non faciunt.quia
locum habent cum conceditur eccleſia cui non coheret iuriſdi
ctio actiue:ſed paſſiue.vnde quia actiue reſidet in perſona epi
ſcopi:non eſt mirum:ſi non tranſit.ſed ciuitati et caſtro videt
coherere

a ¶ Eam eximendo. Quid operetur exemptio talis eccleſiarũ vide Innoc. in.c.recepimus. de priuile.bal.in margarita ſua. verſi.xi.bart. in.l.quod conſtitutũ.ff.de teſta.milit.

coherere iuriſdictio actiue et paſſiue de iure communi vel cõ
ſuetudine.iuxta nota.per bar.in. lege prima.de dam. infect.ſi
ergo conceditur:credo ꝙ iuriſditio conceſſa videatur cohe/
rens territorio non perſone.ſicut ſeruitutes et alia incorpo/
ralia iura coherẽtia dicte rei.vt lege rei app.ff.de vbo.ſig.qđ
credo verum.niſi ex aliquibus coniecturis poſſit dici contra/
rium.quod dic per oldr. cxx.ſi autem iuriſditio reſideret in
domino.non in caſtro.puta dux.marchio . comes habẽs mul
ta caſtra ſubiecta dignitati.vnum mihi concedit.certe cum iu
ridictio reſideat in perſona eius.vel ſaltem in toto territorio
non in illo vel illo caſtro.in tali conceſſione caſtri non veniet
iuriſdictio.facit quod dixi.ſ.de verbo.ſigni.in his in conſilio.
clviij.etiam pulchre tractat.an conceſſo caſtro vel ciuitate ſim
pliciter videatur conceſſus comitatus.dic. vt ibi.et tetigi. ſ.
de reſcript.radulphus. ℂ Querit ioan.an.dicitur in fin.ꝙ in
iſtis cõceſſionibus dꝫ accedere cõſenſus capituli nunqđ ergo
poſſit introduci.ꝙ epiſcopus non teneatur requirere dicit ꝙ
non etiam preſcripta.non ob.capi.ea noſcitur. de his q̃ fiunt
a pre.l.loquitur enim de conceſſione que fit in titulum nõ de
iſta conceſſione quam ad alienationem non eſt dubium perti
nere de his que fiunt a prel.l.tua in fi.⁊ hec tenent glo.hugo.
lau.vin.et egi.vide per ioan.an.in.dicto.c.ea noſcitur.

1 ℂ Poſſeſſorium ſuper eadem re poteſt ex diuerſis cau/
ſis intentari.
2 Sententia vna vel plures late in poſſeſſorio non preiudicant
in petitorio.
3 Subijcere ſe poteſt aliquis alteri per procuratorem.
4 Poſſeſſio ſubiectionis acquiritur per apprehenſionem loci
in quo ſubiectio deſignatur.
5 Contractus initus ab excommunicatis et periuris et de re
litigioſa non tenet.
6 Exceptio que obſtat ſingulis de capitulo.obſtat eis vt colle/
gium congregatis.
7 Allegans turpitudinem ſuam non auditur.
8 Sententia in fauori vnius lata alteri non nocet.
9 Locus an poſſit fieri ſacer ſine epi authoritate.

Inter dilectos. Poſſunt hoſpitala
rij in ſuum preiudi/
cium tantum ſe et domum ſuam alteri religioſe do
mui ſubijcere et donare.hoc dicit ſcđm gloſ.et ſunt
quatuor partes in prima actoris petitio.in ſecunda ibi.procu
ratoris et eorum reſponſio . in tertia ibi . attẽdentes igitur
cauſe diffinitio.in quarta ibi.itaqꝫ ꝙ proteſtatio et ipſius ra/
1 tio.ℂ Nota primo.† ꝙ poſſeſſorium ſuper eadem re poteſt
ex diuerſis cauſis intentari. et ſi actor ſuccumbit ex vna cau/
ſa.poteſt ad eãdem rem agere ex alia . vt hic.et lege heredi/
tas matertere.C.de peti.here.et lege hiebnus. de pact. do.et.
capit.vltimo de cauſa poſſeſ. Cumulare etiam poteſt plures
cauſas actor.vt ex altera ſaltez poſſit in cauſa obtinere.quod
dic.vt nota.dy.in.capite.nullus pluribus.de regulis iuris lib.
vj.et lege edita.C.de eden.per dy .et contra illum qui habuit
duas ſententias contra ſe vide quod not.in cle.j.de ſequeſtra
2 tione poſ.ℂ Secundo nota.† ꝙ ſententia vna vel plures la/
te in poſſeſſorio.non preiudicant in petitorio.quia nihil com
mune habet proprietas cum poſſeſſione vt lege naturaliter.
§.nihil commune.ff.de acqui.poſ. quod tamen limita. vt no/
tat dy.in cap.qui ad agendum.de regulis iuris.lib.vj. et bar.
in dicto.§.nihil cõmune ecõuerſo antẽ an ſententia lata in pe
titorio preiudicet in poſſeſſorio.dic.vt nota. de cauſa poſſ. et
proprie.c.cum dilectus.et.c.paſtoralis vbi an poſſint ſimul a
principio vel pẽdẽte iudicio cumulare.vel vno ſuſpenſo aliud
proponere.et.l.ſi idem.ff.de rei ven.et.l.ordinarij.C.de rei vẽ.
per cy.et.l.incerti.de inter. ℂ Tertio nota.ꝙ preceſſit tracta
tus in illa ſubmiſſio. et merito ſi enim in perpetua alienatiõe
rei eccleſiaſtice.requiritur tractatus vt in.cap.tua nuper.ſ.de
his que fiunt a pre.et.cap.j.de re.ec.non ali.fortius in aliena/
tione eccleſie.de ſacroſanct. ec.auctẽ . multo magis . conſy/
dera etiam ꝙ vltra tractatum in illa ſubmiſſione conuenit pa
trono et etiam in iudicio illo . et hoc ideo . quia quando de
ſtatu eccleſie agitur patroni ad cauſam ſunt vocandi. xvi.q.
3 vij.filijs.ſm pe.ℂ Quarto nota.† ꝙ per procuratorem po/
teſt quis ſe alteri ſubijcere:et per procuratorem ſimiliter ſub
iectio recipi.ſimiliter et matrimonium carnale et ſpirituale cõ
trahi.vt capi.accedens.de preben.et capitulo finali. de procu
rat . libro ſexto et capitulo primo. de renun.et quod ibi no/
4 ta.ℂ Quinto nota.† ꝙ poſſeſſio ſubiectionis acquiritur per
apprehenſi.loco in quo ſubiectio deſignatur . per quam ap/
prehẽſionẽ videtur queri etiã poſſeſſio in perſonis q̃ ſe ſubij/
ciunt.de quo plene per innocen.in.capitulo dilectus.ſ. de ca/
pellis monachorum et capite in literis.ſ.de reſtitutione ſpo/
liatorum et capite bone el.ſecundo de poſtulatione prelato/
rum. ℂ Sexto no.in verſiculo procurator. ꝙ multis de cauſis
poteſt contractus eſſe nullus.et omnes cauſas nullitatis po/
teſt excipiens cumulare.et eſt hoc vtile quia ſi ex vna ſuccum/
bat.poteſt ex alia obtinere. facit.ſ. de proba. licet cauſam. et
de reſcript.capi.ſecundo facit quod nota.dy.in capit. nullus
pluribus.de regulis iuris li.vj.de actore an poſſit plures cau
ſas cumulare ad victoriam obtinendam.dic.vt dicto.c.nullus
5 pluribus.et leg.edita.prealleg.per cy.ℂ Septimo nota.† ꝙ
contractus initus ab excommunicatis et periuris.et de re li/
tigioſa.non tenet de excommunicatis dic.vt.ſ.de dolo ⁊ con
tumacia veritatis.de re litigioſa dic.vt lite.pendẽte capite ſe/
cundo et tertio et.C.de litibus.lege finali. ℂ Octauo not. ꝙ
turpitudinem que concernit ſingulos ſicut non poſſunt ſin/
guli opponere.vt in iuribus allegatis.in glo.ita non poſſunt
6 eam opponere.vt vniuerſi. ſiue vt capitulũ † excommunica/
tio ergo que obſtat ſingulis de capitulo obſtat eis vt collegiũ
7 congregatis.quod eſt nota. ℂ Nono nota.† ꝙ allegans tur
a pitudinem[a] ſuam non auditur.et ꝙ deceptis et non decipiẽ/
tibus iura ſubueniunt.concor.ſunt in glo.et habes hic ꝙ con
tractus initus per dolum alterius contrahentis tenet in pre/
iudicium ipſius committentis dolum concor. quod nota.in.
l.eleganter in princip.de dolo.ℂ Decimo ꝙ petitum fuit ho
ſpitale et in ſententia adiudicatur hoſpitale cum pertinẽtijs.
de quibus pertinentijs dic. vt.ſ. de reſti.ſpo. cum ad ſedem.
per ioan.an.poſt innoc.et quod dixi.ſ. eodem cum dilecti.et
8 capi.per tuas.ℂ Vndecimo nota. † ꝙ ſententia in fauorem
vnius lata alteri non nocet.vt.C.res inter ali . acta per totũ.
dixi.ſ.de re iudicata capite cum ſuper.et capi.quamuis.et.c.
Γ ſepe.de re iudicata.ℂ Oppon.dicitur hic.ꝙ quis non poteſt
allegare turpitudinem ſuam . contra. C. de libera cauſa lege
prima cum ſimilibus allegatis.in gloſſa argumentum. ꝙ ⁊c.
ſolutio dicit gloſſa. quod dicitur in contrarijs eſt regulare.
fallit in tribus caſibus.primo vbi vertitur periculum anime.
vt capi.cõſanguinei de re iudicata.et.ſ.de preſump.tertio vbi
de hoc.ſecundo fallit ſecundũ gloſſam fauore eccleſie ſed cer/
tã ſecundũ iſtaꝫ ſol.debuiſſent iſti fratres audiri.quia de liber
tate eccleſie contendebant. tertio dicit gloſſa fallit fauore li/
bertatis.hanc etiam reprobat ioan.an.alij dicunt.ꝙ auditur
allegans turpitudinem ſuam excipiendo:non agendo.ſimile
nota.ſ.de conce.prebend . capi.ex tenore ſed hec ſolutio etiã
reprobatur per hunc textuꝫ. vbi fratres ſancti aliuerij qui ex/
cipiebant:erant rei.ioan.and. ſoluit ꝙ ſi excommunicatio in
qua verſatur turpitudo excipientis ſufficiens ſit ad perimen
dam intentionem actoris : ea probata vera ſit ſolutio alias
ſecus neſcio quid velit iſta ſolutio.nam ſi repellitur allegans
turpitudinem ſuam ab excipiendo : non poteſt deueniri ad
probationem ipſius.preterea doloſis et fraudem committen
tibus non videtur prodeſſe probatio.quia ius eis non ſubue
nit.vt in iſto capitulo niſi dicas. ꝙ iudex debet tali ex officio
ſubuenire. quod non credo. quia iudicis officium eſt funda/
tum ſuper equitate . vt lege quod ſi ephebi.ff. de eo quod cer
to loco non eſt aũt equitas ſubuenire doloſis. ℂ Secũdo op
ponitur. et videtur ꝙ talis ſubmiſſio nulla fuerit ipſo iure.
quia ſubmittere et vnire ſpectat ad epiſcopum.vt.ſ.de exceſ/
ſibus prelatorum ſicut vnire cum ſimilibus allegatis in gloſ.
antepenultima.que ſoluit ꝙ licet ſubmiſſio non tenuerit: ta/
men quo ad ipſos tenuit et preiudicat eis. alij dicunt. ꝙ te/
nuit in odium ſe ſubijcientium. quod idem eſt. ſed ſi hoc eſt
verum : videtur ꝙ papa non debuerit adiudicare hoſpitale
cum pertinentijs : ſed ſolum abſtuliſſe facultatem contradi/
cendi aduerſarijs:vel ſuper contradictione impoſuiſſe ſilen/
tium. Innocentius ergo et hoſtienſis.aliter ſoluunt: et dicũt
ꝙ locus iſte non erat religioſus vel ſacer et per ſeculares re/
gi poterat:et donari.ſ.de religioſis do.capi. ad hec. ſed huic
intellectui tria obſtant primo ꝙ ibi erat eccleſia ſancti aliueri:
ſecundo ꝙ in eo erant rector et fratres.tertio ꝙ locus habet
patronos.ſed ipſi ad primum reſpondent ꝙ non erat ibi ec/
cleſia:que dignitates eccleſie obtineret: ſed erat oratoriũ de/
putatum oratiõi ⁊ celebrationi miſſarum.ſicut eſt fere in om/
nibus palatijs magnorum dominorum.de quibus.ſ. de cen.
capi.fina.vel dic.ꝙ ſubiecerunt hoſpitale : non eccleſiam ſan/
cti aliuerij.que q̃uis eſſet vicina: non tamen annexa : nec ſub/
erat vnum alteri ad ſecundum dic. ꝙ licet diceretur rector et
fratres tamen non erant in veritate tales: nec erant religioſi
nec collegiati de hoc remittit hoſtienſis ad ſummam de reg.

[a] ℂ Allegãs turpitudinem. Vide bart. ⁊ alex. in.l. iniur. §. procurator ff. ð iureiu. et in.l.tráſactiõe.C.ð tráſac.et in l.ſi ſeru⁹.§. j.in fi. ff. de leg.j.bal.in l. ſi creditorib⁹.nu. 4. et ibi Sali. nu.j. verſi. no.ꝙ nõ audit.C.ð ſeruo pig.da. manu. panor.j.c. ſup qõne.nu.8. ð ꝯceſſ.pbẽ.

Γ Opponitur cõtrarium.

§.i.verſiculo.quid de ruſticis.et ſe.vel dic.ꝙ et ſi licitum ſit eo
rum collegium qui hoſpitalitati deſeruiunt: tamen fratres
qui ibi erant:non intrauerant auctoritate epiſcopi:ſed tantū
per dominum et fundatorem hoſpitalis inducti: ius habe
bāt.vt ibi toto vite ſue tempore deſeruirent:et eorum conſi
lio omnia fierent:et inde neceſſaria vite reciperent. ¶ Ad ter
tium dic.ꝙ ex ſola ſpe patroni dicuntur propter ſpiritualia
ad que deputauerunt locum. Ex his ergo inferunt innocen.
et hoſtien.ꝙ iſta ſubmiſſio ideo valuit: quia hoſpitale illud
non erat epiſcopi auctoritate fundatum alias ſi locus eſſet fun
datus auctoritate epiſcopi non potuiſſent iſti fratres ſancti
aluici dictū hoſpitale alteri ſubijcere.de relig.do.de xenodo
chijs.nec libellus hoſpitalariorum fuiſſet receptus: cum di
cta ſubmiſſio eis facta ſine conſenſu epi fuiſſet nulla.vt dicto.
capite ſicut viuire.et ſic egiſſent ſine actione. et per conſequēs
repellendi cum iudicia hoc liquet. vt nota.in.l. vbi pactum. C.
de tranſactionibus ⁊ capite examinata.de iudicijs.ſed iſte in
tellectus ꝙ iſti fratres ſancti aluici eſſent fratres ſolo voca
bulo:ſed nō re:et ꝙ locus non fuerit epiſcopi auctoritate fun
datus:nō videtur poſſe ſtare.nam ſi ita fuiſſet: debuiſſent iſti
coram iudice ſeculari conueniri:non coram eccleſiaſtico.reſpō
dent ipſi ꝙ hoc nō fuit exceptum.et ſic valet iudicium. vel dic
ꝙ licet tempore dationis locus eſſet priuatus:et perſone lai
ce:tamen per dationē illam dicebātur laicici perſone religio
ſe hanc ergo ſpiritualem cauſam iudex ſecularis audire non
poterat:etiam incidenter.de or.cog. tuam ita dicunt ipſi. ſed
videtur ꝙ minus bene.nam quantumcunque dicatur rem per
tinere ad eccleſiā ex donatione laici: tamen illa queſtio eſt agi
tanda coram iudice ſeculari.vt.ſ. de fo.compe. ſi clericus lai
cum.ergo papa non debuit ſuper hoc recipere probationes:
niſi dicas ꝙ illud capi. ſi clericus loquitur cū vendicatur res
profana vt profana.et temporalis ſecus ſi vendicatur res que
ex tranſlatione dicitur fieri ſacra.vt eſt oratorium:⁊ hoſpita
le ſicut erat hic.ſed non credo ꝙ oratorium vel hoſpitale a pri
uato et vt profanū collatum ex tranſlatiōe tali de laico in ec
cleſiam mutet naturam ſuam. quo ad hoc: vt res nō ſacra effi
ciatur ſacra.quo ad priuilegiū et ſtatū fateor: ꝙ aſſumunt no
uam naturam.vt capi.i.de iure patrona.lib.vi.et ſic iſtum in
tellectum ꝙ illud hoſpitale et eccleſia non fuerint res religio
ſe ⁊ epiſcopi auctoritate fundate: nō approbo.licet ſi ita fuiſ
ſent ſolutiones predicte ſicut vere et notabiles.⁊ ꝙ ſic nō de
bent intelligi patet ex proteſtatiōe.nam ſi cōſtituiſſet ita eſſe:
papa non diceret ꝙ per hanc ſententiam dioceſis epiſcopo
⁊c.quia conſtituiſſet ſibi epiſcopum nullum ius habere.et ideo
fruſtra hec proteſtatio fuiſſet appoſita:et pro veritate preſup
ponendū.ꝙ talis ſubmiſſio poterat epiſcopo generare preiu
dicium.ſed tunc dices.quod poteſt eſſe preiudicium: cū nunc
illud ius habeat:quod habebat prius:et iſti ſancti aluicij ius
ſuum videantur tranſtuliſſe non epiſcopi.vt.l.qui tabernā.ff.
de contrahen.empt. reſpondeo ioan. and. dioceſis epiſcopo
⁊c.dixit poſt hoſti.ꝙ impoſſibile eſt:ꝙ ſine preiudicio imme
diati prelati locus iſte.ſ.hoſpitale et fratres aliū recognoſcāt
cum ille cui facta eſt ſubmiſſio:volet ibi deſcendere: et ſubmiſ
ſos etiam contra epiſcopum defendere: et eſſet ille feſtuca in
oculo epiſcopi.ad hoc de ſtatu reli.ea que.et capi.pacto de iu
reiuran.nam intereſt domini ſubditum ſuum nō recognoſce
re alium dominum:niſi ipſum.quia quāto plures ſubditi ha
bent dominos:tanto minus ſunt locupletes:⁊ expedit domi
no ſuos habere locupletes.Epiſcopus ergo poterit predicta
et ad eius inſtantiam poterit dicta ſubmiſſio retractari. non
autem de petitione ſe ſubijcientium . et ſic reuertimur ad lo.
gloſ.que bene probatur in.c.cum ſuper cōtrouerſia. de re. iu.
arguendo de ſententia ad contractus. Tangit etiam inciden
9 ter ioan.an. ꝰan locus ſacer poſſit fieri ſine auctoritate epiſco
pi.tenet ꝙ non: niſi ex ſpeciali priuilegio pape. ſicut habent
hoſpitalarij ſancti iohannis hieroſoly.ꝙ ſacra loca et hoſpi
talia conſtruere poſſint.quod ſi verum eſt intelligendum eſt
ſaluo iure dioceſis ſm inn.et prius ab ipſo petita licētia:niſi
aliud in priuilegio exprimatur de occa.ondum. de verbo.ſig.
veniens.li.vi.de priuile.paſtoralis.et.c.tu.ea.auctoritate. lib.
vi.quod dic:vt ibi. ¶ Tertio extra.gloſſ. oppon. et videtur
ꝙ exceptiones ille ꝙ fratribus inconſultis:et ꝙ a paucioribꝰ
fratribus ⁊c.fuerunt efficaces:et debuerunt opponentes ad
mitti ad probandum.vt.ſ.de his que fi.a ma.parte ca.per to
tum.ſo.dicit ioan.an.ꝙ contempta poterant opponere de cō
temptu:ſed non capitulum.vt.ſ.de elec.c.cum in eccleſijs. lib.
vi.ſi.de reſcript.ex parte decani.ſimiliter excep. excōmunica
tionis et periurij poſſent opponere contempti:non fraudu
lenti ſuo nomine.ſed non nomine capi.ſm innoc. qui allegat
de teſti.cum olim.vel ſcdm eum licet excommunicati eſſent: ⁊
periuri:tamen donare poterant.quia contractus eis non in
telliguntur inhibiti.vt ipſe nota.in.capi.veritatis.de do.⁊ cō
tu.ho.ibi contra.vbi videas conclude ergo ꝙ excommunica
tiōes periuriū et fraudem fratrum qui fuerunt in capitulo.ca
pitulum poſtea ſe defendens non poteſt opponere. Sed an
pretextu leſionis vel forme non ſeruate poſſet capitulū ſe tue
ri ipſo iure:vel ope reſtitutionis in integrum dicit inno.ꝙ ſic
ſi probaſſent.ꝙ pauci fratres hoc feciſſent. quia non dicitur
capitulum tunc feciſſe:ſed quia nō probauerunt ſuccubuerūt
quia omnia preſumuntur ſolēniter acta inſtitu.de fide.i.§. de
proba.tertio loco.et de hoſpitalarijs et hoſpitalibꝰ. vide no
tat.i.de reli.do.c.quia contingit in cle.et.c.ii.de ꝓben.literas.

1 ¶ Epiſcopus non poteſt dare quinquageſimam vel cente
ſimam niſi cum cauſe cognitione.
2 Dioceſis tota dicitur parochia epiſcopi.
3 Epiſcopus quare debeat habere canonicam.
4 Alternatiua canonis quid operetur.
5 Preſcriptio ſuper rebus quas prelatus indebite alienauit.
an procedat.
6 Donationes plures minime ſi faciunt vnā grauē ꝓhibētur.
7 Conſenſus capituli an debeat interuenire in donatione quin
quageſime vel centeſime.
8 Quinquageſima vel centeſima an donabitur de corpore poſ
ſeſſionum eccleſie:an vero de redditibus annuatim.
9 Statuto cauetur ꝙ quicūque eſt allibratus quinque lib. vel ab
inde teneatur mutuare communi centum pro emendo frumē
to:modo quidam ſucceſſit tytio qui erat allibratus in tribus:
et ſimiliter ipſe in tribus:an tenebitur mutuare.

Apoſtolice. Donatio quinquageſime vel
centeſime quam facit cū gra
ui ſue eccleſie detrimēto:poteſt legitime reuocari:et
ſunt due principales partes.in prima decīſa conſul
tatio.in ſecūda reſponſio.ibi:inquiſitiōis ⁊c. in qua primo re
citat ius antiquum.ſecunda ibi: hoc ſemper.illud declarans:
queſtionem propoſitam ſoluit. tertio quandam queſtionem
que dependet ex predictis decidit.et hec diuiſio procedit ſm
lect.gloſ.i.que ponit caſum hoſti.aliter vt dicit ſuper ea io ā.
an. ¶ Nota primo poteſtatem conceſſam a iure epiſcopis do
nandi de rebus eccleſie ſue quinquageſimā vel centeſimā pijs
locis nouis conſtruendis:vel iam conſtructis magnificandis
et magis fauet papa conſtruendis:ꝙ iam conſtructis.quia p
nouiter conſtruenda magis religio augetur.ideo plus fauen
1 dum facit.cap.fina.de reſcrip.l.vi. ¶ Secundo nota.ꝰꝙ non
paſſim eſt epiſcopo permiſſum donare quinquageſimam vel
centeſimam: ſed adhibita cauſe cognitione de qua in verſi
culo.ita tamen ſimiliter nec iudex debet prebere auctoritatē
iſtis alienationibus:ſed cauſa cognita.vt.l.magis puto.§.nō
paſſim.ff.de rebus co. ¶ Tertio nota.ꝙ dicit ſi quis epiſco
2 porum in parochia ſua ⁊c.ex hoc enī collige. ꝰꝙ tota dioceſis
a dicitur parochia epiſcopi. et ſic in ea habitās eſt ei ſubiectꝰ: a
vt parochianus.ſ.de offi.archi.c.iij.ad idē de offi.or. ſignifi
3 cauit.et.c.irrefragabili.et de rap.c.ij. ꝰet hinc eſt quare epiſco
pus debet habere canonicam . quia quilꝫ ſuus parochianus
eſt:et ab eiꝰ parochia aſſumuntur. ¶ Quarto nota.ꝙ idē qd
dicit in parochia ſua cōſtruere ⁊c.ꝙ iſtā donationē non pote
rit facere epiſcopꝰ monaſterio.cōſtruendo vel informādo ex
tra ſuā dioceſin. ¶ Quinto nota.ꝙ poteſt eā facere de bonis
eccleſie:cui preeſt non igitur ſubiectarū.vt notat inno.de his
que ſi.a pre.paſtoralis in ſi.pe.de ſump. ibi cōtra vt ibi in no
uella ſuper verbo quinquageſima.et hoc dictum de bonis ec
cleſie cui preeſt ⁊c. intellige ꝙ non ſolum de ſuis poſſeſſioni
bus dare poteſt hanc quotam:ſed etiam de poſſeſſiōibus ec
cleſie cathedralis et hoc probatur in verſic.verum cum graue
4 ¶ Sexto not. ꝰꝙ ſicut in alternatiua hominis debetur alte
rum tantum:ita in alternatiua canonis ſiue legis:licet conceſ
ſio canonis de qua hic nō videatur fuiſſe alternatiua. ¶ Octa
no nota.ꝙ ſi epiſcopus concedendo leſit eccleſiam poterit re
5 ſcindi contractus.niſi preſcriptiōe ⁊c.ex quo collige. ꝰꝙ pro
cedit preſcriptio ſuper rebus quas prelatus indebite aliena
uit.quod quomodo intelligi debeat tāgit glo.que incipit. ſꝫ
videtur ⁊c. ¶ Octauo not.ꝙ licet ſit preſumptio iuris de mo
dica leſione in donatione quinquageſime vel cēteſime : tamē
contrarium eſſe poteſt.de quo cum conſtiterit receditur a iu
ris preſumpti.facit ad nota.in.c.is qui fidē.ſ.de ſpon. ¶ No
no nota.ꝙ ea q̄ conſiſtit in facto nō poſſunt a iure certis re
gulis tractari.ſicut ſunt quedā que magis intellectu percipi
poſſunt:ꝙ exprimi verbis.vt.l.ratū.ff.de ſolu.facit qd dicitꝰ
de inora

a ¶ Parochia epiſcopi.Adde io. de turrecremata in.c. honerei.xij q.ij.de offi.ord.c. ſignificauit bal. in.l.ſi quad declinā.§. in oibus de epiſ.⁊ cleri.

de mora que cū cōſiſtat in facto nō poteſt diffiniri.vt.l. mora.
6 ff.de ſolu. ¶ Decimo nota· ꝙ ſicut prohibetur vna dānoſa
et grauis donatio:ita plures minime ſi faciūt vnam grauem.
nam preda minima deuenitur ad totum et fruſtratim lupus
comedit agnum.xiij.q.i. ad hoc. et facit hec ad.q. quam.ſ.di-
cam. ¶ Undecimo nota in verſiculo ſi vero.ꝙ meta quam ca-
non ſtatuit epiſcopo in donando:non videtur ſic reſtricta re-
ſpectu ſuperioris:quin poſſit illam ex cauſa excedere. et qui-
dam intelligunt hic ſuperiorem papā.vt inno.hoſti.intellige
etiam de archiepiſcopo. vt ſicut papa licentiat illos qui ſibi
iurant.de re.ec.non alie.vt ſuper de feu.c.ij.ſic archiepiſcopus
eos qui iurant cum ſimilis vel eadem ſit forma.de ma.et obe.
¶ Opponit I cōtrarium. ¶ cū dilecti.et de iure iurā.capi.ego.N. ¶ Opponitur:dicitur
hic niſi preſcriptiōe ⁊c.et ſic innuit. ꝙ ſi vltra debitum epiſco
pus donauit poſſit illud preſcribi.ſed contra. quia ille qui ac
cipit:habet malam fidem.quia contrahit contra iura.vt in re
gula qui contra iura.ergo preſcriptio nō procedit vt in regu-
la malefidei. de reg.iur.li.vj.et capite ſi diligenti.de preſcrip.
ſo.dicit glo.hic eſt ignorantia facti.nō enim preſumere debet
donatarius.ꝙ epiſcopus fecerit in damnum eccleſie vel ſi eſt
error iuris cauſatur ab errore facti.et ideo preſcriptio proce-
¶ Ponit queſtiones. ¶ dit.quod dic.vt.ff.pro dona.per bar. ¶ Quero ꝙ an in iſta do
7 natione quinquageſime vel centeſime debeat interuenire cō-
ſenſus capituli ſm.glo.iij.ponit opi.et prima opi. eſt qō non
quam tenet hic goff.alij dicunt ꝙ debet eam facere de conſen
ſu capituli:nam ſine capitulo epiſcopus non poteſt dici tot⁹
cum membra deficiant.de his que ſiūt.a prela.nouit et capite
quanto.et hec vera.nam licet epiſcopo permittatur illo caſu
donare:tamē debet itelligi ſeruata debita forma:ſicut in alijs
caſib⁹ permiſſis a iure de quib⁹.no.xij.q.ij.in ſumma. ¶ Se-
8 cundo quero. ꝙ an iſta quinquageſima vel centeſima donabi-
tur de corpore poſſeſſionū eccleſie:an vero de redditibus an-
nuatim.ioan.dicit de poſſeſſionibus perpetuo poſſidēdis.et
hanc approbat. io.an. poſt inno.et go.nam expedientius eſt
eccleſie dare ex nunc quinquageſimam poſſeſſionū: ꝙ ſingu-
lis annis dare quinquageſimam redditiuū. ¶ Tertio quero
ſi quelibet donatio de per ſe non ledit eccleſiam : tamen ſin-
gule coaceruate faciunt vnam grauem ⁊ immenſam donatio.
an de qualibet fiet detractatio ꝓ rata:an de vltima vel poſte
riori per quas etiam precedentes aggrauant gloſſ. hic dicit.
ꝙ vltima hic reuocabitur et non prime: que non poterant di
ci graues ſi vltima non fuiſſet hoc etiam tenent hic vin.⁊ goff.
et bar.in venerali.lxvj.diſt.pbi.tenet ꝙ ō ſingulis detrahet.
quia non minus officiunt priores huic vltime : ꝙ vltima pri-
mis allegatis de inoffi.te.l.ſi totas.et de iure pa.l.ſi libertus.
§.vltimo.vbi ſi libertus per plures donationes fecit ſe mino
rem cētenario:prior quo factus eſt minor:non tenet ipſo iure
poſterior reuocatur per fauianam.io.an.tenet glo.et reſpon
det ad.l.ſi totas per nota.ſ.rit.progi.ſuper glo.prima in ma-
gna additiōe verſicu.alij diſtingunt.opi.tamen pbi.ſecūdum
io.an.poſſet eſſe vera:vbi non conſtat que fuerit.puta eodem
die plura inſtrumenta donationum apparent: nec conſtat de
prioritate vel poſterioritate vel in ſi.an.c.ſi duob⁹ de reſcript.
li.vj.ſi autem eſſet vna donatio grauis tantum : tunc reuoca-
retur vſq; ad debitam quantitatem.vt.l.ſanimus. C. de dona.
et nota in.l.tytia ſeio.§.imperator.de le.ij.et ibi de illa.q.glo.
et.l.j.C.de ioffi.do. ¶ Ultimo iſtum text.inquātum dicit ſiue
ſimul et ſemel id facere velit:ſiue pluries ⁊c.collige.qō idē iu-
ris eſt ſit vna magna ſumma ſiue plures et parue que faciant
magnam ſummam.facit ad.q.ſtatuto cauetur ꝙ condemna-
tus in.C.libris ſupra.poſſit impune offendi modo quidē cō
dēnatus eſt ex vna cauſa in quinquaginta:ex alia in.lx.ita qō
omnes ſumme ſimul cumulate excedūt ſummā:diuiſe et tā ꝙ
ſingule non excedūt hic eſt ar.qō debeant cōſyderari cumu-
lare:non vt ſingulare.in contrarium facit.quia alibi dicit gl.
qō.x.⁊.x.non faciūt.xx.vt.l. vbi fideiuſſor.ff.de ſol.vbi bar.te-
net in illa.q.qō iſte non poſſit offendi.quia debēt conſydera-
ri diuiſe poſtꝙ nulla condemnatio aſcendit ad ſummam cen
tū etiam ſi iudex in vna ſententia dixiſſet condemnamus ta-
lem in cētū.valet ex tali vulnere in.lx.et alia percuſſioū.in.xl.
nam coacervatio precedens diuiſa intelligitur a principio p
verba que ſequuntur.ſ.ex tali vulnere ⁊c.facit etiam ad aliam
9 q.ꝙ ſtatuto peruſij cauetur qō quicūq; eſt allibratus quinq;
libris. vel abinde ſupra teneatur mutuare commune centum
pro emendo frumento.modo quidam ſucceſſit tytio:qui erat
allibratus in tribus:et ſimiliter ipſe in tribus an teneb ſ mu-
tuare.et videtur qō ſeparatim debeant conſyderari. vt lege
ſi idem cū eodem.de iure.om.iudi. et.ff .qui.mo . pigno . vel
hypo. ſolu.lege prima.§.finali.in contrarium facit lex.ſi plur.

de pact.dicit bar.ꝙ ſi in vita defuncti factum fuit illud ſtatu-
tum quia tunc nec defunctus nec heres eo ligabantur : cum
eſſent diuerſa patrimonia:ita modo.ſ. tempore ſolutiōis nō
erit contributio facienda ; licet ad vnum deuenerint. ſecus ſi
poſtꝙ ſucceſſit ſtatutum illud editum fuit.quia tunc patrimo
nia ceperunt eſſe vnita.vt.l.ſed ſi plures.§.ſi filio de vul.⁊ pu.
et totum onus incepit.in perſona heredis ſuccedentis ergo
⁊c.vt.ff.ad legē.fal.l.ſi fundum.§.ſi filium.et ita tenet ibi in.§
coheres.vbi etiam querit.quid iuris.ſi plures filij ſucceſſerūt
patri.qui habebat libram.v.tantum: an amodo conſyderabi
tur vt vna:vel vt plures.et diuiſe poſtꝙ ad plures deuenit:⁊
tenet ꝙ ſingulis imponatur ratio de per ſe vt.ff. ad lege fal.
l.in ſingulis.nam hoc onus ſicut certa iura diuiditur per leg.
xij.tabular.quod hic videtur caſus.in.l.ſi.§.penul.de ho.dā.
non ob.l.tria onera.de excu. tu quia ibi cōſyderatur labor ex
parte tutoris:qui non multiplicatur ex pluralitate perſona-
rum patrimonio exiſtente indiuiſo : ſicut diuiſo ſecundum
eum.et hoc nota.

1 ¶ Donatarius eſt naturaliter obligatus donatori ad an-
tidora.
2 Ingratitudinis diffinitio.
3 Ingratus dicitur qui offendit:licet non remuneret.
4 Donatio propter ingratitudinē non reſcinditur ipſo iure.
5 Graue damnum in rebus equiparatur atroci iniurie. et vi-
te in periculo.
6 Donatio ex quibus cauſis reuocatur.
7 Reuocatio que fit per legem ſi vnꝙ.⁊ ea ꝙ fit per tit.de inof.
do.quomodo differant.
8 Donatio facta vni de monaſterio an reuocetur propter libe
ros ſuperuenientes in totum. vel vſq; ad dimidiam. Et quid
ſi poſtea moriuntur:an donatio recōfirmetur.nu.10.
9 Legi.ſi vnꝙ.an poſſit renunciari.
11 Donatarius qui in caſu licito aut ſe defendendo percutit do
natorem an perdat donationem.
Quid ſi fuit iudex in cauſa criminali vt condemnauit donato
rem vel poſuit eū ad torturam.aut fuit procurator vel aduo-
tus in cauſa criminali.nu.12.
Quid ſi ipſe non iniecit manus.ſed alius ipſius noīe.nu.13.
Quid ſi attētet.inferre graue damnū.ſed res non habuit effe
ctum.nu.15.
14 Graue dānum rerum quid dicatur.
16 Uaſallus commiſit feloniam contra dominum.qui nō mota
vaſallo cōtrouerſia de amiſſione feudi deceſſit an heres domi
ni poterit vaſallū priuare feudo rōne iniurie illate defuncto.
17 Donatius ſi ignorāte donatore commiſit adulteriū cū vxore
donatoris heres eius poterit reuocare.
18 Donatio iuramēto vallata an poterit reuocari in caſibus in
quibus alſ poteſt reuocari.
19 Iuramentum non extenditur ad incogitata.nec ad ea ꝙ no-
uiter emergunt.

PRopter. Ponit quatuor caſus propter
quos donatio reuocatur p do
natorem qui ſi tacuit heres non reuocat.⁊ tria fa
cit.ponit dictum.quod exemplificando ſpecificat
1 ibi.vt ſi.et poſtea moderatur.ibi ꝙ tamen. ¶ Nota primo. ꝙ
ꝙ donatari⁹ nō debet eſſe ingrat⁹.et hoc ideo qꝛ obligat⁹ eſt
naturaliter ad antidora donatori.vt no.ſ.ti.ij.cū in officijs.in
prima glo.facit qō dixi.ſ.e.in rub. ¶ Secūdo no.ꝙ ingrati-
tudinē iura puniūt.bernardus in cāticis ſermone . l. diffinit
2 ingratitudinē ſic ꝙ ingratitudo eſt ventus vrens. ſiccans fon
tem miſericordie.rorē pietatis.et fluēta gratie.pueniut autē
hoc peccatū ex ſuperbia. ſunt enī q credūt ſibi debita omnia
ſeruitia.que ſibi fiūt.vnde idē beatus bernardus eſt quidem
preſumptio et delictū maximū vti datis quaſi inatis et in ac-
ceptis beneficijs gratiam bñficij vſurpare. Ingrat⁹ ergo pu a
nit in amiſſione beneficij accepti.vñ manumiſſus ratiōe igra
titudinis reuocaſ in ſeruitutē.ſ.de ſerui.nō or.caū.⁊.C.de li.
3 et eo.li.l.ſi manumiſſus. ¶ Tertio no. ꝙ ꝙ ingrat⁹ dr q offen
dit.qui aūt nō offendit licet nō remuneret.ſed male faciat.nō
punit nec etiā excludeſ a ꝯſecutiōe premij.ff.de ma.teſt.l.ſer-
uos.et.l.teſtō cētario.facit qō no.ſ.de ſtru. in or.fac.ca. vno.
4 ¶ Quarto no.tex.dū dicit potuit reuocari.ex hoc enī innuit. ꝙ
ꝙ donatio propter ingratitudinē nō reſcindiſ ipſo iure qō
patet.qꝛ tūc poteſtas reuocādi trāſiret ad heredē.ar.l.ꝯmiſ-
ſa.de publi.qō hoc nō trāſit.vt in ſi.c.⁊ per hoc quod dicit de
rigore dat intelligere.ꝙ ſecus de equitate. ſed amplectimur
hunc rigorem ſcriptum contra equitatem non ſcriptum.vt.l.

a ¶ Propter ingratitu-dinē. Uide l.ſi. ō reuo. dona.l.ppt de dona. l. ſi.pater.§.ſ ff.eo.Alex. in cōſi. xlij. iiij.vo.l.me tum.§.ſed licet.ff.qō metus cā.

proſpexit.q̃ ⁊ aqui.et nota.ſ.de tranſac.c.ſi. ¶ Quinto no.ꝙ
ex cauſa ſuperueniendo poteſt quis venire contra factuȝ pro-
prium.concor.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca.et quod no.
et dixi.ſ.de iure.§admodum. ¶ Sexto nota. ꝙ hic enume-
rantur quatuor cauſe ingratitudinis.vnã addit.l.ſi.C.de re-
uo.do.cum.ſ.donatarius modum et pactum in donatiõe ap
poſitum non adimplet:ſed differt ille caſus ab iſtis:ibi enim
heres poterit reuocare propter modum vel cauſam non im-
pletam.vt ibi nota.cy.qui poſt glo.addit ſextum caſum.cum
ſ.donatori ad inopiam redacto alimenta non exhibet. quod
probatur nam ille qui magnas facultates donauit:equipara
tur patri.vt.l.patronus.ff.de confir.tu.ſ. filius tenetur alere
patrem inopẽ vt.ff.de lib.agno.l.alimenta ergo et donatari⁹
donatorem ſicut eccleſia patronum qui eccleſiam dotauit. vt
c.nobis.de iure patro.nam necare videtur qui denegat ali-
menta.vt.l.necare.de li.agno.contrarium tñ.ſ.ꝙ donatarius
non teneatur alere innuit glo.in.l.in condemnatis. de regu.
iuris.ſed illa poteſt eſſe vera cum donatio eſt parua:ſi autem
ampla teneatur alere et ita ſit vera gloſſa in dicta.l.fin.et hoc
ſentit ibi cy.dum dicit qui magnas facultates dat equipara-
5 tur patri. ¶ Septimo nota.† ꝙ graue dãnum in reb⁹ equi-
paratur atroci iniurie:⁊ vite periculo.grauis ergo inimicitia
naſcitur ſine quis litiget de ſtatu ſuo:vel de bonis vt nota.in
c.cum oporteat de accu.in glo.patet hic.et.l.athlete.et.l.pro-
pter lite.de excu.tu. ¶ Octauo not.ꝙ heres donatoris offen
ſi non poteſt donationem ex cauſa talis ingratitudinis reuo
care.licet regulariter penarum perſecutio tranſeat ad here-
des:licet non in heredes.vt.l.j.ff.de priua. delic.ſed hoc ideo
quia iſta reuocatio fit ratione iniurie illate. delictum autem
iniurie morte extinguitur:nec ei⁹ perſecutio ad heredes trã-
ſit.vt.l.ſi eum.§.qui iniuriarum.ff.ſi quis cau.et inſti.de iniu.

Opponit in contrarium.

et collige ex hoc tex.ar.de quo in glo.ſi. vt dicam.j. ¶ Opp.
tex.iſte requirit atrocem iniuriam vt donatio reuocetur cõ-
tra immo ſufficit:ꝙ negligat obſequium:ad quod tenetur vt
C.de re.do.l.j.ſo. ibi loquitur in patrono donato liberto. vñ
facilius ingratitudo committitur:ideo facilius reuocatio da
tur ratio redditur in dicta.l.j. ¶ Secundo opponitur et vi-
detur ꝙ heredes poſſint reuocare:quia obligatio que deſcẽ-
dit ex delicto:tranſit ad heredes:et in heredes:quaten⁹ per-
uenit.vt dicta.l.j.de priua.delic.et inſti.de perpe. et temp.ac.
§.j.et.§.heredibus.ſolu. quedam pena reperitur ſpecialis et
extraordinaria:ex quadam equitate inducta et non tranſmit
titur ad heredes.et ita loquitur hic.quedam eſt ordinaria:et
tranſmittitur vt in contrario.vel dic.vt dixi.ſ.in.viij.not. de
quo contrario hic vide per ioan.an.in vlti.q.quid econuerſo
ſi donatarius ingratus moritur an donator offenſus poſſit
agere contra heredes ad reuocandum. videtur ꝙ non. quia
crimina morte extinguntur.xxv.di.quorumdam . in contra-
rium facit.l.ſi.C.de adul.vbi ſi vxor adultera moritur añ litẽ
ſuper adulterio ſibi motam maritus offenſus lucratur dotẽ.
ſed ibi marito etiam mortua vxor adultera datur ius exci-
piendi de adulterio.vt dotem retineat.ſed donatori. vt cõtra
donatarij ingrati heredes reuocatoria agat magis dubito.
quia ius excipiendi.quod oritur ex delicto alterius bene da-
tur contra heredes.ſed non ius agendi.niſi ratione illius de
licti aliquid ad eum peruenerit.quod hoc non eſt. vt no.in.l.
iiij.§.ij.ff.quod quiſq͂ iuris.non firmo.et in caſu huius. ca.ſi
ante traditionem rerum donatarum intuliſſet atrocem iniu-
riam donatori . et deinde decederet ſi heredes eius agerent
ad traditionem. poſſet donator excipere de iniuria per de-
functum ſibi illata.vt credo.ſed reuocare ſi poſſident ratione
talis iniurie per defunctum illate ſubſiſto per ea que not. hic
ioan.an.in vlti.q.vbi dicit.ꝙ iſta reuocatio inducta contra re
gulas iuris.igitur ad conſequentiam non trahẽdum.vt.l. qđ

Ponit queſtiones.

nota.ff.de legi.doc.hoc non tangunt. ¶ Uenio ad queſtiões
6 et primo quero.dicitur hic.†ꝙ ex quatuor cauſis numeratis
in textu et ex duabus per me additis donatio reuocatur q̃ro
an ſint alie cauſe reſpondeo dicit gl.quod regulariter non re
uocatur perfecta donatio.vt.C.de dona.que ſub modo.l.per
fecta et intellige perfectam ſtipulatio.vel pacto vel tradit. vt
ibi nota.et quomodo tribus modis diuerſo reſpectu perficium
tur ſcꝫ vide.C.de peri.et commo.rei vẽdi.lege prima.Ex-
cipiuntur tñ caſus a regula in quibus perfecta donatio reuo
catur vt in. vi. caſibus iam dictis eſt . et vnus in gloſſa que di
cit ꝙ reuocatur donatio collata in libertum propter liberos
ſuſceptos a patrono donante.vt. C.de reuo. dona.ſi vnꝗ. et
dicto caſu reuocat patronus totum.alius ait nõ ſic totũ: ſed
debitum bonorum ſubſidium. vt ſentit hic gloſſa. dum alle-
gat legata lege ſi totas.C.de in offi.dona.⁊ eſt opinio azo.in

ſumma de reuoca.dona.ſed accur.in dicta leg.ſi vnꝗ.tenet ꝙ
etiam patronus donationem factam in extraneum in totum
reuocet propter liberos poſtea ſuſceptos.inducit legem cum
acutiſſimi.C.de fideiuſ.non ob. leg.ſi totas que loquitur cuȝ
donauit filijs ſed opinio . azo. facit.quia querela inofficioſe
donationis eſt inducta adinſtar querele inofficioſi teſtamen
ti.C.de inoffi.de lege finali ſed illa totum aduocat. ergo iſta
pro ipſo:quod lex dicit.ſ.per hanc querelam donatio minui-
tur.C. de inoffi. dona. leg. ſi liqueat. ſi minuitur : ergo non
in totum.hugo.diſtingit.qđ aut ſit in filiuȝ:et reuocatur vſq͂
ad legitimam.vt in autentica hene ſi parens.C.de inoffi.teſt.
aut in extraneum:et tunc aut eſt inofficioſa re et conſilio : et
reuocatur in totum.vt.l.tytia.§.imperator. de lega . ſecundo
aut re tantum et reuocatur vſq͂ ad legitimam bo.et ſic loqui
tur.l.ſi totas.dy.in dicto.§.imperator diſting.aliter et ſic.aut
donatio preceſſit natiuitatem filiorum reuocare volentium.
aut ſequuta eſt.primo caſu aut donatum eſt filijs : aut extra-
neis:vel libertis ſi filijs ſit reuocatio vſq͂ ad legitimam.vt di
cta leg . ſi totas. Si extraneis vel libertis : et reuocatur in
totum.vt dicta leg . ſi vnꝗ. hoc autem an ſit verum ſi iura-
uit non contrauenire:dicam.j.et vide per ioan.an.in ſpec.eo.
titu.ſuper rubrica verſicul. an propter liberos. ſecundo caſu
quando donatio eſt ſecuta natiuitatem filiorum reuocare vo
lentium:habet locum diſtinctio hugonis an ſit inofficioſa re
et conſilio:an re tantum ⁊c.alij diſtinguñt ꝙ aut ſunt plures
donationes aut vna ſola.ſi ſunt plures : reuocatur poſterior
per quam apparet inofficioſitas. ff. de iure patronatus leg.
ſi libertus.ad fin.et ſic loquitur.l.ſi totas.et.l.ſi liqueat.C. de
inoffi.do.quod eſt intelligendum quando precedentes dona
tiones a principio irreuocabiliter tenuerunt.vt quia facte in
extraneos:vel in filios emancipatos.ſed ſi non tenuerunt ir-
reuocabiliter a principio.ſed indigent confirmatiõe per mor
tem:vt collate in filium in poteſtatem : vel in coniugem: tunc
precedentes per ſequentes minuuntur.habent enim tales do
nationes reuocabiles ſimilitudinum cum legatis . vt leg. in
donationibus.C. ad legati fal. Sed in leg . et fideicommiſ-
ſis ita eſt . ꝙ precedentia per ſequentia minuunt. vt. ff. ad.l.
fal. le. in quantitate ꝟ. ſed ſi legato. et leg. plautius.et.l. pe-
nultima.§.annua ſecundo caſu quando eſt vnica donatio in-
officioſa: tunc refert.aut illa facta eſt in fratrem.aut in extra-
neuȝ . ſi in fratrem non reuocatur : niſi debitum ſubſidium.
quia non ita aſpere procedendum eſt contra fratrem.ſic intel
ligitur.§.imperator.et autentica vnde ſi parens.aut facta eſt
donatio in extraneum:et tunc habet locum diſtinctio hugo-
7 nis ſecundum ioan.andr. † Sed aduerte ꝙ reuocatio que ſit
per legem ſi vnꝗ.diſtat multum ab illa:que fit per tit . de in-
offi.dona.nam per.l.ſi vnꝗ ſit reuocatio ex tacita voluntate.
quia ſi cogitaſſet de liberis ſuperuenientibus : non donaſſet
ſed reuocatio que fit parti.de inoffi.do.fit contra voluntateȝ
defuncti:qui voluit preiudicare filijs quantum potuit.diſtin-
gue ergo poſt bartol. in illo articulo quia aut queris de re-
uocatione que fit ex preſumpta voluntate donantis propter
liberos ſuperuenientes: aut reuocatione que fit ex titulo de
inoffi.dona.primo caſu. aut donatio fuit collata in libertum
alias extraneum:et reuocatur in totum:vt dicta.l.ſi vnꝗ. Si
vero in filium:reuocatur vſq͂ ad debitum bonorum ſubſidiũ
vt dicta.l. ſi totas. Secundo caſu aut donatio fuit collata in
vnum ex liberis:et reuocatur vſq͂ ad debitum bonorum ſub-
ſidium : etiam ſi fuit inofficioſa re et conſilio. vt dicta leg. ſi
liqueat aut fuit collata in extraneum : et tunc aut illi filio quĩ
vult reuocare fuit aliquid relictum:et agit ad ſupplementum
legitime tantum.vt leg. omnimodo. de inofficioſo teſtamen-
to aut non fuit aliquid relictum:et tunc aut fuit inofficioſa re
et conſilio:et reuocatur in totum.vt leg.ſi libertus.§. penul-
timo de iure patronatus aut fuit inofficioſa re tantum:et re- a
uocatur vſq͂ ad debitum bonorum ſubſidium.⁊ ſic debet in-
telligi lex ſecunda prima et tertia. C . de inofficioſis dona-
tionibus.ita dicit bartol. in dicta.l.tytia.§. imperator. de le-
8 gatis ſecũdo vbi querit † quid iuris ſi donatio eſt facta vni
a monaſterio an propter liberos ſuperuenientes^a donatio re-
uocetur in totum:vel vſq͂ ad dimidiam decret . dicit qđ non
habet neceſſe reddere niſi vltimam.ſed ſi vult poteſt reddere
totum.decimaſeptima queſtione ſeptima capite finali.⁊ illud
allegat gloſſa . C. de epis. et cle. l. ſi quis ad declinandam.
9 ¶ Querat etiam ibi. † an illi legi ſi vnꝗ . poſſit renunciari.
vt puta dono omnia bona mea et volo ꝙ propter ſuperue-
nientes liberos.non poſſit reuocari.dicit barto.ꝙ reuocatio
q̃ fit per.l.ſi vnꝗ.fit ipſo iure:adeo ꝙ res poſſet vendicari.vt
ibi nota.ſed reuocatio que fit per titulum de inoffi. dona. nõ
fit niſi

a ¶ Liberos ſuperuenientes.vide do cto.i.l.ſi vnꝗ.C. de reuo.do. bal. in.l. cũ acutiſſimi. C.de fideic.paul. de caſtro .i.l. tale pactuȝ. §.ſi.ff.de pac. Old. conſi. cxxxiij.⁊ cõſi.cxxiij.

fit niſi propoſita querela.vt.l.j.et ibi nota.C.de inoffi.dona.
ad propoſitum ergo dicit ꝙ quantum ad illam reuocationē
que debet fieri ipſo iure.per.l.ſi vnq̃.poteſt renuntiari.ſed nō
quantum ad donationem fiendam parti.de inoffi.do.que fit
in fraudem filiorum primum probat quia reuocatio: que fit
per.l.ſi vnq̃.fit ex preſumpta mente donantis propter libe-
ros.et capite.ſ.allegato.dicit de muliere que liberos non ha-
bebat nec habere ſperabat.vnde ſi expreſſe voluit ꝙ in caſu
exiſtentium liberorum non poſſet reuocari:ille.ll.non habent
10 locum.¶Ad idem queris.† ſi filij nati ſunt:et ſic eſt donatio
reuocata ipſo iure.demum in continenti ſunt mortui: an hec
donatio reconfirmetur videtur ꝙ ſic per.l.poſthumus de in
offi.teſta.et.C.de ſecūdis nup.l.nuptie.in fi.et per hoc oēs le-
ges et iura que dicunt ceſſante cauſa ceſſat effectus.vt.c.cum
ceſſante.de ap.in contrarium ꝙ non confirmetur.vt.l.meni⁹
§.duobus.de lega.ij.et de conſecra.di.v.queris nō.ob.l.poſt
humus quia ibi confirmatur teſtamentum de equitate preto
ria:que equitas hic non reperitur ſcripta.non ob.regula ceſ-
ſante cauſa.ꝛc.qꝛ ibi loquitur quando ceſſat ante effectum cō
ſummatum.ſecus ſi effectus ſit cōſummatus.vt.ff.vnde li.l.ſi.
ſed filio nato ipſo iure eſt reuocata donatio.et ſic effectus eſt
conſummatus ergo.ꝛc.et hoc de prima.q.cum acceſſorijs an
per ſuperuenientiam filiorum donatio reuocetur.¶Secūdo
principaliter quero an ꝙ hic dicitur de donatore habeat locū
in beneficij collatore videtur ꝙ ſic quia dicit donare.de offi.
in.c.ſi.de preben.ſignifica.et videtur caſus de poſtula.c.vlti.
de exceſ.prela.graue contrarium tenet io.an.quia collatio be
neficij non eſt proprie donatio.quia ſibi retinere non poteſt
et iure cogente confert.de inſti.c.ſi.non ob.qđ collatio ſit do-
natio quia non eſt donatio in dando:ſed in cui dando.decre.
vlti.de poſtu.non ob.que non loquitur de ingratitudine cir-
ca collatorem:ſed circa eccleſiā in qua habet beneficiū.¶Ter
11 tio quero.† quid de donatario qui ſe defendendo: vel alias in
caſu licito percutit donatorem.dicit io.an.per verſic.impias.
qui ponitur hic:et in.l.ō.C.de reuo.do.ꝙ non eſt locus reuo
cationi.ad hoc.j.de penis.ad aures.et.c.in quibuſdam.ꝛ quod
12 ibi nota.¶†Quid ergo ſi donatarius cum eſſet iudex cōdē-
nauit eum ex crimine:vel poſuit eum ad torturā:vel fuit pro-
curator:vel aduocatus in cauſa capitali contra eum ex predi-
ctis.videtur ꝙ ſi fuit iudex:et torqueri eum fecit vel condēna
uit ſic in minus.ſi autem fuit aduocatus vel procurator:quia
illud eſt officium voluntarium videretur ingratus.ideo reuo
cet ar.ad hoc.ff.de his q.vt indi.l.poſt legatū.§.aduocatū.cū
ſe.et.l.pe.de inof.te.et vide qđ no.de pen.de.i.ꝛ.l.libert⁹ de l
ius vocādo ꝛ.l.q cū maior.§.libert⁹.de bo.li.ꝛ.l.qd ergo.§.ſꝫ
13 heres inuentariū.de le.i.ꝛc.¶Quarto q̄ro.† quid ſi non ipſe
iniecit manus:ſed alius eius nomine dic ꝙ idē:ac ſi ipſe inie-
ciſſet.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente cōiuncto.c.mulieres.in fi.de
ſen.ex.idem dicas ſi non manu:ſed pede percuſſit.vt no.in di
14 cto.c.ſi quis ſuadēte.¶Quinto quero.† quod dicatur hic
graue dānum rerum.videtur ꝙ in tota ſubſtantia donatoris
vel maiori parte.vt.c.frequens.de reſti.ſpo.li.vj.et.l.propter
lit.de excu.tu.ioā.and.dicit ꝙ etiam in minori parte poteſt
ſubeſſe graue damnum hoc ergo arbitretur iudex:et optime
probatur.ſ.c.pxi.ibi ꝙ quidem magis.poteſt ꝛc.et in.verſi.
hoc ſemper vbi in dona.centeſime vel quinquageſime poteſt
eſſe graue damnum.dec.frequens.loquitur in caſu ſuo.vt.ſ.
quo ad repellendum ſpoliatorem non dicatur ſpoliatus nu-
15 dus:vel inermis niſi ꝛc.¶Sexto quero.† quid ſi donatari⁹
intentauit infligere graue damnum.ſed res non habuit effe-
ctum.videt ꝙ ſit locus pene ad hoc facit autētica hoc quoqꝫ
C.de reuo.dona.ibi molitus eſt iam iacturam ꝛc.pro hoc iſte
text.ibi vite periculum inferre preſumpſit ꝛc.quaſi delictum
non habuit effectum dicit ioan.andr.ꝙ in eo qui molitur in-
ferre damnum:ꝛ nō perficit ceſſat pena iſta.pro hoc.l.fina.C.
de reuo.dona.ibi ſubeſſe donationis impoſuit.non ob.litera
vel vite periculum ꝛc.que non punit occidentem:ſed inferen-
te periculum mortis.et ſic ipſa illatio periculi eſt delictum
conſummatū:quod hoc iure punitur.et de iſta materia que
eſt vulgaris an puniatur delictum attentatum et non cōſum
matum.vide in regula in penis de regu.iuris libro ſexto in
mercu.et per bartol.in.l.qui ea mente.de furtis.¶Septimo
16 quero.† vaſſallus commiſit feloniam contra dominum: qui
tamen non mota vaſallo controuerſia de amiſſione feudi de-
ceſſit.an heres domini poterit vaſallum priuare feudo ratio-
ne iniurie illate defuncto.dicit gloſſa hic eſt argumentum.ꝙ
non poſſit reuocare.quod eſt verum ſecundum ioan.an.ſi do
minus fuit ſciens felonie.et habuit tempus ſufficiens ad re-
uocandū.alias heres reuocat.facit de elect.in veteri.de dila.
expo.ad fin.de confir.ti.l.in confirmando.et.l.vtilitatē ſecū-
dum ioan.andr.aduerte an illud dictum in offenſa illata do-
mino ſi non fuit ſciens ꝙ heres reuocet habeat locum in do-
natore vt ſi ignorauit atrocem iniuriam illatam ſibi a dona-
tario:poſſit heres eius donatio.reuocare videtur quod non.
quia text.iſte ſimpliciter heredem ab illo beneficio reuocatio
nis excludit.ſed non ob.quia loquitur cum defunctus ſciuit
iniuriam ſibi illam.quod probat text.tacuit quod refertur
17 ad ſcientem.et hoc credo verum.et infero.† quod ſi donata-
rius ignorāte donatore commiſit adulterium cum vxore ſua
quod licet donator qui ignorabat non mouerit de hoc litem
heres tamen eius poterit reuocare ſicut hac de cauſa reuoca
tur legatum etiam ſi poſt mortem teſtatoris adulteretur.vt
not.cy.in.l.ſororem.C.de his.qui.vt indig.et.l.fideicommiſ-
ſum.de fideiuſ.nam etiam quandoqꝫ defuncto irrogatur in-
iuria.vt.l.j.ff.de his qui.vt indig.facit.l.fina.ff.de adi.leg.et
quod not.cy.in lege prima.de re dona.et vide ad predicta
quod nota.in ſpec.eo.titu.verſiculo.quid ſi aliquis baro.vbi
querit an propter ingratitudinem prelati et conuentus do-
natio facta eccleſie reuocetur.¶Octauo quero an reuocetur
donatio alia ratione dic quod ſic.ſi donatio excedens quin-
gentos aureos inſinuata non fuit.nam in illo exceſſu dona-
tio reuocatur.vt.l.ſancimus.C.de dona.quod an ſit verum
in dona.ob cauſam et in remiſſio.debiti:et ſi dictū fuit quod
plures donationes vel fuerit illi iuri renuntiatum: hic vltra
non proſequor.ſed remitto ad nota.per cy.in dicta.l.ſancim⁹.
et barto.in.l.modeſtinus.et.l.aquilius.ff.eod.¶Nono que-
18 ro.† in caſibus in quibus poteſt donatio reuocari.vt.ſ.dixi
habeat locum ſi fuerit iuramento vallata reſpondeo aut do-
natio eſt reuocabilis.quia inofficioſa et in fraudem filiorum.
et tunc quantumcunqꝫ donans iurauerit non contrauenire:
non firmabitur iuramento.quia quando contractus infir-
matur ratione alterius ꝙ iurantis nunq̃ iuramento contra-
hentium confirmatur in diſpendium certij.de pac.q̄uis.lib.
vi.et.c.licet de iureiuran.eo.li.quandoqꝫ venit donatio reuo
canda propter natiuitatem filiorum per.l.ſi vnq̃.C.de reuo.
dona.tunc dominus bartol.dominus recuperus.et domi-
nus fran.tigrini de piſis conſuluerunt idem.ſ.ꝙ talis dona-
19 tio reuocari poſſit iuramento non ob.† quia iuramentum
non extenditur ad incogitata et ad ea que nouiter emer-
gunt.vt.l.fina.qui ſatiſ.co.et capi.q̄admodum.ꝛ ca.veniens
de iureiuran.et capi.quintauallis.eo.titu.et ita nota.bartol.
in dicto.§.imperator quādoqꝫ donatio venit reuocanda pro
pter omiſſam inſinuationem:et tunc an iuramento confirme
tur:remitto de hoc ad theoricam barto.in.l.ſiquis pro eo.ff.
de fideiuſ.facit quod nota cy.in.l.ſi quis pro redemptione.
ad finē.C.eo.titu.quandoqꝫ donatio venit reuocanda pro-
pter offenſam altero ex predictis modis: de quibus in text.
et tunc ſi ſimpliciter iurauit non venire contra: credo ꝙ ve-
nire poterit ratione offenſe poſtea irrogate:ad quam non ex
tenditur iuramentum.vt dicto.c.q̄admodum cum ſi.allega.
ſ.quandoqꝫ expreſſe iurauit non venire contra etiam ratio-
ne offenſe quomodocunqꝫ illate altero ex iſtis modis ioan.
andr.hic dicit ꝙ videtur valere pactum in donatione appo-
ſitum:ne propter ingratitudinem reuocetur.de quo remittit
ad ſpecu.eo.titu.verſicu.quid ſi actum.et in addit.quas fecit
dominus Ray.ſuper cy.reperi.qđ valet illum pactum.et re-
ſpondet ad.l.ſi vnus.§.illud.de pac.quia hic non remittit ius
agendi propter delictum futurum.

a ¶De peculio[a] clericorum. Rubrica.

¶Dictum eſt.ſ.de donatiōibus.ſed quoniam clerici de ſuo
peculio donationes facere poſſunt.ideo ꝛc.habetur de mate
ria in decr.xij.q.i.iij.et.iiij.per totum.et facit.q.ij.de laicis.et
c.ſe.de generibus peculiorum vide per hoſtien.in ſumma.eo.
titu.et plenius in ſpec.de actore.§.j.verſicu.item cum agit de
peculio et ſe.vide in.l.fina.C.de inoffi.te.dicit hic hoſtien.qđ
quo ad clericos duplex eſt peculium.ſ.profectitium proue-
niens de rebus eccleſie:vel ipſius occaſione.et quaſi caſtren-
ſe proueniens ex beneficio perſonali donatione propinquo-
rum.vel proſpera fortuna.de primo non teſtantur clerici.j.ti-
tulo primo ſecundo et tertio.de ſecundo ſic.ſ.titu.j.cap.quia
nos.credo ꝙ hoſt.intellexerit de clericis ſui iuris.de conſti-
tutis.autem in patria poteſtate de quibus.ſ.de eta.ꝛ qua.in
decorum dico quod in eis vt in alijs priuatis debet haberi
conſyderatio peculioꝝ qꝛ aliud caſtrenſe: aliud quaſi caſtren

a ¶De peculio.Pecu-
liū qđ ſit et
eius diffini
tionē vide ſ
l.peculiū.in
prīcip.et ibi
barto.ff.de
pec.bart.in
rub.eo.ti.in
lect.nona.
bal.in.l.ſi.C
quod cū eo
alexan.poſt
bartol.in.l.
frater a fra-
tre.de cōdi.
indebi.

ſe:aliud aduentitium:aliud profectitium iuxta nota. in dicta l.fina.C.de inoffi.te. forte hoc verum quo ad alia: ꝙ quo ad teſtamenti factionem nam etiam in bonis aduentitijs viden tur clerici poſſe teſtari:vt in autenti.presbyteros.C.de epi.et cle.dicam.j.eo.quia nos. Sumitur autem peculium multis modis interdum pro patrimonio.ff.ad treb.l.cogi.in princi. et ita ſumitur hic.interdum quod paterfa. vel dominus ſeruo concedit:ſic ſumitur.ff.de pecul. per totum. de re.ec. non ali.c.iij.interdum pro eo quod preſidij cauſa pro guerra deponitur.ff.de le.iij.l.ſi corns. alibi pro ſalario.C.de cohorta. l.ordinariorum libro duodecimo alibi pro rebus parapher nalibus.ff.de iure do.l.ſi ago. et de his vide.ff. de peculio ſuper rubrica.

1 Paupertas non impedit promotionem ad prelaturã.
2 Dubitatio qualiter contingat in contractibus vnius.
3 Vicarius ſi contrahat: cuius nomine preſumatur contraxiſſe.
4 Adminiſtratores contrahentes cuius nomine preſumantur contraxiſſe.

INueſtigandum. Not. primo qđ iſte nihil
1 habens fuit promotus. † et ſic paupertas non impedit promotionem ad prelaturam. ſecus in tutore.vt nota.duodecima queſtione tertia capi te primo exponẽ eccleſiaſticum ordinem.i.beneficium vel.i.titulum vel adminiſtrationem per quam peruenitur ad ordinem.ꝫ.de elect.cum in cunctis.§.inferiora.de etate et qualita te capite primo. ¶ Secundo nota.quod dicit prouectus eſt illud enim prouectus ſonat in dignitatem vel rectoriam quã obtinens preſumitur querere ratione talis adminiſtrationis vt hic. ſecus ergo ſi eſſet ſimplex presbyter non rector: tunc enim non eſſet preſumptio pro eccleſia in qua ſimplex beneficium obtinet.j.titul.progi.requiſiti. ad finẽ. ſecundum Io. andr.non abſurde dici poſſet etiam in beneficiato in eccleſia aduertendum eſſe qualitatem illius ſimplicis beneficij. vt ſi pingue ſit: et clericus illud tenens nihil habeat:quod poſtea queſiuiſſe deprehenditur de bonis illius beneficij queſiuiſſe preſumatur.nam ſic in acquiſitis per filium vtrum de bonis patris vel proprijs queſiuerit ſi dubitetur ad predictam conſyderationem recurrimus.quod dic:vt nota.C.de bonis que liberis.l.cum oportet.per Cynũ in quarta queſtione. ¶ Ter
2 tio nota.† quod quandoqꝫ de contractibus vnius poteſt merito dubitari cui queratur. quod contingit quando quis repreſentat duplicem perſonam.vt prelatus.nam poteſt vt prelatus:et vt priuatus inire contractus:et ſibi et eccleſie querere et ſic dicitur habere duo patrimonia vnum vt proprium: aliud quo ad curam et adminiſtrationem. ſimiliter imperator vt.l.bene a zenone.⁊.l.ſecũda.C.de quadrien. preſcriptione.l.fina.C.de vſufruct.et.l.quidem.C. de iure deli. et.l.ſi vero.§.item quidquid.ſo.ma. ¶ Opponitur et videtur qđ que ſita per adminiſtrationem debeant preſumi queſita de bonis proprijs:vel induſtria: non de bonis ſue adminiſtrationis.vt.l.ſi defunctus.C.ar.tu. hic autem dicitur contrarium. ergo male.ſo.aliud in tutore:aliud in prelato eccleſie.nam prelatus habet adminiſtrationem perpetuam: et ſuſtentatur de bonis eccleſie.vt.lxx.di. ſanctorum.et.c. cum ſecundum apoſtolum. de preben. tutor vero habet adminiſtrationem temporalem: et ſuſtentatur de bonis proprijs: non pupilli.vt.l. a tutoribus.de admi.tu. ¶ Secundo oppon.eccleſia dicitur vxor prelati.vt.c.ſicut vxor.ſeptima queſtione prima.⁊.c.ſicut xxi.q.ij.ſed quidquid deprehenditur prelatus et eccleſia poſſidere;debet preſumi quod de bonis proprijs: non vxoris.i. eccleſie acquiſiuerit.hic autem dicit preſumendũ pro eccleſia. ergo male.ſolutio aliud in viro carnali:qui eſt dominus etiam rerum dotalium.vt.l.doten.C.de rei ven.aliud in viro ſpirituali: qui cenſetur adminiſtrator non dominus rerum eccleſie.vt.c.ij.ꝫ.titu.vtrobiqꝫ ergo eſt pro domino preſumendum vel.dic quod vtrobiqꝫ ſic preſumitur.vt vitetur ſuſpitio turpis.queſtus.mulieres enim raro ſe negotiationib⁹ intromittunt.ideo quod penes eas habent preſumitur ꝙ de bonis viri.vt euitetur ſuſpitio turpis queſtus.vt.l.quintus.de dona. inter vi.et vxorẽ.eadẽ eſt ratio in prelato qui prohibetur negotiari.vt.j.ne de.vel.mo.ca.j.et.ij. quod ergo penes ipſum reperitur:preſumere debemus in dubio ꝙ ex iuſta cauſa habuit;non ex iniuſta negotiatiõe.quia non eſt delictum in dubio preſumendũ.vt.l.merito.ff.pro ſo. iſte ſunt rationes domini Io.an.andr.Ego dico quod ſi in vxore ponimus in facto quod fuerit diues maritus autem nihil habens:cum eam duxit.tunc quod queſiuit vxor non preſumam de bonis viri. vt pote nil habentis.quia ex bonis que non apparent lucrum aliquod proficiſci non poteſt.et de illa materia de cuius bonis preſumatur rector eccleſie queſiuiſſe dic. vt nota. Cynus xij.q.j.ſint manifeſte. ¶ Quero iſte text. loquitur in prelato

Opponit in cõtrarium.

3 ſiue rectore eccleſie † quid in vicario dicit Ioan.and.poſt hoſtien. quod ſi eſt temporalis non preſumitur pro eccleſia.ar. de fil.presby.conſtitutus.de priuil.c.j.ad ſi.lib.vj.ſi eſt perpetuus tunc ex qualitate et quantite vicarie bonus index arbitrabitur ex his que ex proſpera fortuna probabitur habuiſſe et ſic vel heredibus vel eccleſie adiudicabitur vel inter eos diuideretur de teſtamẽtis.c.relatum.ij.in ſi.ego dico ꝙ talis cõſyderatio nedum in vicario:ſed in rectore prelato eſt habenda.pone enim in eccleſia ſancti cantiani eſt plebanus habẽs officium lucroſum:etiam vltra expẽſas de plebania vero modicum aut nihil percipit certe quod penes eum reperitur vel emiſſe deprehenditur non preſumam.ꝙ de bonis eccleſie nil habentis: ſed de induſtria officij aduocationis vel lecture ſi erat forte doctor cum ſalario ad lecturam ad ſumptus.nã ab illa preſumptione iuris de facili receditur:ſi appareat preſumptio contraria magis vigens.vt.c.literas.ꝫ. de preſumpt. et
4 not.j.ti.j.cum in offici. † Ego quero.quid de alijs adminiſtratoribus ſecularibus Cynus diſtinguit.vt.ꝫ.dixi in vicario.nã aut habent perpetuam adminiſtrationem:et idem qđ in prelatis dicendũ videtur.alias ſi habent temporalem:⁊ de anno in annum reddunt rationem: ſecus eſt. quia preſumitur habere ex induſtria perſone ita not. Cynus in autentica. licentiam.C.de epi.et cle. Sed quid ſi reſpectu eius quod habere reperitur induſtria eſt parua pone hic de facto quidam adminiſtrauit negotia cuiuſdam magni domini. deinde venit ad ciuitatem iſtam cum.c. millibus ducis an preſumamus de bonis domini:et adminiſtratione vel de induſtria: certe potuit eſſe induſtria in baratarijs extorquendo ab iſto:⁊ ab illo domini fauore ſuffultus:que tamen ſic male queſita contemplatione domini an poſſit dominus ab eo exigere non videtur ſecundum pe.qui ita nota. in ſi.an.l.cum oportet in. ij.q. C.de bo.que li.per Cy.

Ponit queſtiones.

1 Prelati plus debent diligere eccleſias: ꝙ ꝯſanguineos vel amicos.
2 Prelatus qui de rebus quas querit alteri ꝙ eccleſie chartam facit tenetur acquirere eccleſie et preferre eam extraneis ⁊ cõiunctis.Et an teneatur ſibiipſi preferre.nu.3.

PResbyter. Per iſtud.c.notat hoſt.j.e.
1 inquirendũ.† ꝙ prelati pl⁹
a debent diligere eccleſias: ꝙ conſanguineos[a] vel amicos.j.de teſtamentis.c. cũ in officijs.de peni. c.ij. ¶ Secundo no.ꝙ ſicut prelatus qui male res eccſie alie
2 nat.† deponitur;vt no.ꝫ. de elect.qđ ſicut ita et prelat⁹ qui de reb⁹ quas querit alteri ꝙ eccleſie:chartã facit: tenet̃ ergo ac
3 quirere eccſie:et ꝑferre eam extraneis et coniunctis.† ſed an ſibi ipſi pone qđã i teſtamẽto volebat relinqre ꝑlato intuitu dignitatis:blãdit⁹ eſt:⁊ vt reliquat ſibi vt extraneo:⁊ vt ꝓuato, q̃ro an ex hoc teneat̃ eccſie. Iſta q̃ſtio formaf ꝑ legiſtas in tutore qꝓcurauit ꝙ teſtator ſibi relinq̃ret nõ pupillo:an ex hoc pupil.teneat̃ dicit mar.ſyl.ꝙ tutor illo caſu tenere pupillo ad intereſſe i auct.vt nulli.iud.§.⁊ hoc puenit.col.ix.⁊ qđ no.l an etẽ. vt cũ de ap.cog.§.ſi ꝯiuct⁹.coll.ix.Cy.dicit.ꝙ aut blãdo ſermone tutor induxit teſtatorẽ ad hoc.⁊ tũc nõ tenet̃.vt.ff.ſi qs ali.te.prohi.l.ſi.aut ꝑ dolũ ⁊ fraudẽ ⁊ tũc obtinet qđ ſuperi⁹ dictũ eſt.i.ꝙ teneat̃ ad intereſſe.⁊ ſic itelligit qđ no.ad treb.l. tytio cũ eſſet.ita no.Cy.in.l.quidquid.C.arb.tu.et hec diſtinctio poſſet cadere in ꝑlato: qui ꝑferre ſe ipſm eccſie ꝓcurauit et nota hunc ar. ſi dolus dat cauſam teſtato:an illi qui ab inteſtato:vel aliter ſucceſſuri erant poſſint agere.et vide.l. qđẽ cum filium.de here.inſtit.

a ¶ Quã cõſanguineos Ratio quia ꝑlat⁹ ẽ i eccleſia: et eccleſia in ꝑlato. ve nota. ſpec.đ libel. concep.§.iã nũc videndũ ver. ſi vero prelatus.

1 Epiſcopus a quo tpe incipit querere eccleſie ſue.
2 Epo mortuo heredes eius poſſidẽt multa bona: ſucceſſor in dignitate illa vẽdicare cõtẽdit an talia bona preſumãtur eſſe de bonis eccleſie vel epiſcopi.

VT vnuſquiſqꝫ. In.c.precedenti dicitur. ꝙ debet prelatus eccleſie acquirere:hic dr.ꝙ q̃ſita dꝫ eccſie relinq̃re.⁊ hoc verbũ relinquat adaptatur ad vltimam voluntatem.vt in autentica.de here.vel fal.

Scđo no.

1 ¶ Secundo no. ꝑ a quo tempore epiſcopus incipit querere
eccleſie ſue.nam a tempore conſecrationis:ꝛ ſic plene tranſla-
tionis:vt.e.cum in cunctis.§.de elec.facit quod nota in.ca.ſ.
xviij.queſtione.ij. ¶ Querunt hic doc. ꝑ mortuo epiſcopo he-
redes eius poſſident multa bona ſucceſſor in dignitate illa
vendicare contendit:modo quero ſi reuocatur in dubium de
cuius bonis fuerunt:an preſumatur eſſe de bonis eccleſie: vel
ipſius epiſcopi.dicunt quidā ꝙ ſi eccleſia poſſidet preſumū-
tur fuiſſe eccleſie: ſi heredes preſumuntur fuiſſe propria an-
thoritate defuncti empti.arg.pro hoc.xij.queſtione.v.c.j.alij
dicunt ꝙ quicunqȝ poſſideat eſt preſumptio pro eccleſia in ti
tu.j.c.j.vnde etiam heres poſſidens probabit.non obſtat.ꝙ
actor probare debet vt.c.vt noſtrum.§.vt eccle.bene.q: illud
verum:vbi non eſt preſumptio contra poſſidentem:tunc enim
poſſeſſio non releuat ab onere probationis.ſicut nec poſſeſ-
ſio que p̄ſumitur minus iuſta.vt.l.ſine poſſidētis.ꝛ.l.ius.C.
de proba.ꝛ.c.contra morem.c.dī.quid dicendum.Joā.an.po
nit hic alias opinio.de quibus plene.xij.qō.j.ſicut manifeſte.
ꝛ vltimo ſic diſtinguit aut conſtat clericum habuiſſe propriū
tempore promotionis:aut conſtat non habuiſſe.aut dubita-
tur.primo caſu tranſit cum opi.Goffre.dicentis.ꝙ agens p-
bet contra poſſidentem:ſcdo caſu preſumitur pro eccleſia.vt
§.c.j.ꝛ idem in tertio cum.ſ.dubitatur habuit bona: vel non
maxime ſi non fecit inuentarium poteſt tamen heres in ſcdo
caſu probare acquiſitionem factā non intuitu eccleſie:ſed p-
ſone.ꝛ idem in tertio cum.ſcilȝ dubitatur.nam poterit pro-
bare ꝙ intuitu perſone:vel quod aliquid habebat tēpore p-
motionis.quo probato locus erit opinio.Gof.ꝙ agens pro
bet cōtra poſſidētem tacbimur etiam poſſeſſorem in paucis
mobilibus iquātū dari potuit:ſm Hoſtien.de iſto articulo
plenius vide per Inno.infra.c. proximo.c.cū in officijs.ꝛ p
Barſ.infra de re.ec.nō ali.c.hoc cōſultiſſime.li.vj.ꝛ Cy.i aut.
licentiam.C.de epi.ꝛ cleri.

Ponit q̄ſtiones.

1 ¶ Prohibitus contrahere proprio nomine:prohibetur ēt
cōtrahere nomine alterius.
2 Eccleſia pōt vēdicare rē emptam de pecunia eccleſie.
3 Maritus ſi emit rem de pecunia vxoris:cuius erit res illa.
Et numero.6.
4 Res empta a liberto de pecunia ſibi data a patrono reuocat
ſola ratione obſequij non preſtiti.
5 Res empta de pecunia eccleſie vel minoris tūc eſt ipſorum cū
empta fuerit p eorū adminiſtratorem:ſecus ſi p extraneū.

1 **Aquirendum.** No.primo ꝑ ꝙ qui
proprio nomine cō
trahere ꝓhibetur:ita nec nomine alterius.facit ad
no. in cle.ſi religioſus.de procura. ¶ Secūdo no.
ꝯ infideles ſeruiētes q̄ ſubtrahūt quod diſpēſare tenentur.
2 ¶ Tertio no. ꝑ ꝙ rē emptā de pecūia eccīie pōt eccleſia vēdi
care.ꝯ quod opponit q: res empta de pecūia mea:nō eſt mea
vt.C.de rei vē.l.ſi ex ea.ſol.dicit gl.ꝙ dicit in ꝯrio regulariter
verū eſt fallit in eccleſia:milite:ꝛ pupillo.de quorū pecunijs ſi
emantur res:poterūt eas vt proprias vēdicare.de hoc etiam
no.xij.q.ij.apoſtolicos.in ſi.addit Jo.an.alios caſus ſpecia-
3 les:in quibus res empta de pecunia alicuius efficitur eius ꝑ
ſ.ſi maritus emit rem de pecūia vxoris.ff.de dona. inter vi.ꝛ
4 vxo.l.vxor marito. ꝑ Item in re empta a liberto de pecunia
ſibi data a patrono : que reuocatur etiam ſola ratione obſe-
quij non preſtiti.C.de rei.vē.l.j. Item in re empta de pecu-
nia fenebri.vt infra de vſuris.cum tu.ſm Hoſtien.ꝛ de his ca
ſibus vide in ſpecu.de emptio.ꝛ venditio.§.tertio loco.verſi.
5 hoc autem ieias.in quibus pretium ſuccedit loco rei. ꝑ aduer
te tamē.quia res empta de pecūia eccleſie vel minoris:tūc eſt
ipſorum:cum empta fuerit per eorum adminiſtratorē: ſecus
6 ſi per extraneum. ꝑ Item res empta de pecunia vxoris a ma
rito eſt vxoris in ſubſidium:vbi maritus non eſt ſoluendo.ꝛ
ita no.Cy.C.de rei ven.l.ſi vt proponis.Itē quod dixi regu-
lariter ꝙ res empta de mea pecunia non ſit mea.eſt verū.niſi
in ſubſidium.quia forte pecuniam meam recuperare non poſ
ſum.quia eſt conſumpta.nam rem ex ea emptam potero pe-
tere in ſubſidium.ꝛ ita no.Cy.C.de rei ven.l.mater.vbi proſe
quitur ecōuerſo.an pecuniā redactā a tertio de re mea vel mi
hi debita:poſſim ab eo repetere:ꝛ qua actione:ſi non meo no
mine rem meam diſtraxit.dic vt ibi in prima queſtio.ꝛ alijs
qō.ꝛ.l.ſi eum ſeruum.ff.ſi certum petatur.ꝛ per Dynū in.c.
ratum.de regu.iuris.lib.vj.quid ſi clericus de pecunia eccle-
ſie edificat in ſolo ſuo.dic:vt in ſpecu.de emp.ꝛ vēdi.§.tertio
verſi.hoc autem.

1 ¶ Prelatus poteſt in ſolo eccleſie plantare vineam pro ſu-
ſtentatione ſua.
2 Prelatus qualiter poſſit teſtari de rebus q̄ſitio ex induſtria.
3 Clerici an ſimulentur vſufructuarijs vel vſuarijs.

1 **Si quis.** Nota primo. ꝑ ꝙ in ſolo eccleſie
poteſt prelatus plantare vineā
ꝛ agella pro ſuſtentatiōe ſua.plus ergo iuris ha
bet ꝙ̄ fructuari⁹ q hoc nō pōt vt in gl. ¶ Scdo
2 no. ꝑ ꝙ lȝ de queſitis ex induſtria poſſit prelatus teſtari:ꝛ ab
inteſtato relinq̄re:tū illud nō pōt ſi illā induſtriam impendit
in rebus eccleſie.cedit enim eccleſie augmentum ꝛ vtilitas re-
bus ſuis īnoxa:ſed ſeparata cedit eius lucro:ꝛ teſtari pote-
rit.ſ.ti.j.c.quia nos.ꝛ ſic intelligo illud.c.vltra omnes.ꝛ quia
tex.iſte prohibet iſti diſponere poſt mortem:concedit ſibi:vt
vtatur iſtis rebus melioratis dū vixerit.quod intelligit Jo.
an.etiam ſi eccleſia illa priuatus fuerit propter crimen.vt ſic
qui in vno grauatur:in alio releuetur.vt.l.eum qui.ff.de iure
iuran.quidam tamē dicunt ꝙ depoſitus nō retinebit:niſi de
conſenſu epiſcopi hoc feciſſet.C.de allu.ꝛ pa.l.vltima.ꝛ de re
3 bus ec.nō alie.ad aures ꝛc. ¶ Querit gl.ꝛ plene proſequit. ꝑ
an clerici ſimulentur vſufructuarijs:vel vſuarijs.dic:vt in ea.
ꝛ plenius.c.pñti.ſ.de offi.ordinarij.lib.vj.

¶ De teſtamentis ꝛ vltimis voluntatibus. Rubrica.

1 ¶ Rubrica quare poſita ſit de teſtamentis in plurali.
2 Vltimam voluntatē quā dicat in hoc titulo.Et que ſint alie
vltime voluntates.numero.2.
4 Prohibitus teſtari per conſtitutionem vel ſtatutum:an po-
terit codicillari:vel mortis cauſa relinquere.
5 Minor.xxv.annis prohibitus teſtari:non poteſt codicillari.
6 Statutum ſi dicat ꝙ in teſtamētis ſufficiant quinqȝ teſtes.an
per cōſequens in codicillis ſufficient tres.
7 Donatio facta in teſtamēto an valeat reuocato illo teſtō.
8 Teſtamentum quid ſit.
9 Verbū poſt mortē de qua morte debeat intelligi.
10 Promitto tibi omnia bona poſt mortem meam per ſtipula-
tionem an dicatur teſtamentum.

¶ Dictū eſt.§.de diſpoſitionibus inter viuos:vt de contracti
bus.ſequitur videre de diſpoſitionibus defunctorū nihil eſt
enim qō magis hominibus debeatur: ꝙ̄ vt ſupreme volun-
tatis poſtꝙ̄ iam aliud velle non poſſunt:liber ſit ſtylus: ꝛ li-
citum quod iterum non reddit arbitriū.vt.l.j.C.de ſacroſan.
eccle.ꝛ.c.quia ingredientibus vſqȝ ad ſi.q.habetur etiam va-
rijs locis in hoc volumine. ¶ Oppo.ꝛ videtur ꝙ tractatus
iſte de teſtamentis tanꝙ̄ dignior debuerit precedere tractatū
de contractibus de quo ſupra hic autē poſtponitur.ergo ma
le vnde videntur obſtare iura que volunt dignioribus incho-
andum eſſe vt.c.ſtatuimus.§.de ma.ꝛ obe.ſol.dicit Jo.an.ꝙ
iſta ſunt illa que a principum poteſtate dependent: de quib⁹
§.de reſcrip.ſi quando.vel dic ꝙ ſicut vita precedit mortē:ſic
tractatus inter viuos debet precedere tractatum teſtatorū.ꝛ
hūc etiam ordinem ſecuti ſunt legum compilatores.C.ꝛ.ff.or
do enim verborum deſignat ordinem geſtorum.xx.diſt.§.j.ꝛ
j.q̄ſtione.j.vt euidenter. ¶ Secūdo op.ꝛ vr̄ illa rubrica ꝑ pte
ſuperflua.ſufficiebat enim dicere de vltimis voluntatibus.per
quod comprehendebantur teſtamenta.ꝛ ecōuerſo ſufficiebat
dicere de teſtamentis ſumendo teſtamentum large pro incer
ta teſtatione.vt not.j.e.ti.ſo.ad noſtram inſtructionē fuit hoc
dictū ſm Jo.an.que enim dubitationis cauſa ꝛc.vt.l.qui mu
tuam.ff.mādati. ¶ Querit ipſe ꝑ quare dixit de teſtamētis in
1 plurali.dic.ꝙ ex eo.quia aliud eſt teſtamentū in ſcriptis:aliud
nuncupatiuum.de quibus per ho.in ſumma eo.ti.§.iij.ꝛ in
Specu.de inſtru.edi.§.compendioſe aſs vt aūt.verſi.ad hoc
2 autem. ¶ ꝑ Scdo querit quam hic dicat vltimam voluntatē.
dic ꝙ non illam tantum:que ſit a laborante in extremis ſed il
lam etiam:que quandoqȝ facta ante mortē reuocata nō fuit.
quod enim non mutat ꝛc.vt.l.ſancimus.C.de teſtamentis. di
citur em̄ vltima voluntas:non q: ſemp i mortis articulo ordi
net:ſȝ quia morte cōfirmatur.vt.c.cū marthe.ſ.de cele.miſ.nā
añ mortē ambulatoria eſt voluntas:intantū ꝙ pacto vel alio
modo non poteſt quis ſibi legē imponere.vt.l.ſi quis in prin
cipio teſtamenti.de lega.iij.ꝛ.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.in legatis.de
3 lega.j. ¶ Tertio quero dicatur hic:ꝛ vltimis voluntatibus ꝑ
quero que ſint alie vltime voluntates :ꝙ̄ teſtamēta.dic ꝙ eſt
codicillus.Item donatio cauſa mortis de quibus titu.ſpecia
les.C.ꝛ.ff.de codicil.ꝛ de donationi. cauſa mortis.ꝛ in iſtis re

Opponit contrarium.

Ponit q̄ſtiones.

quiruntur quinqꝫ teſtes: etiam non rogati vel femine. vt. l. ſi. C. de codicil. ⁊ l. qui teſtamento. §. mulier. ff. eodem. In teſtamentis vero debent eſſe rogati. vt dicta. l. qui teſtamento. §. vltimo. iſta tamen cauſa mortis participat de natura contractus: ⁊ vltime voluntatis magis accedit ad naturam contractus quo ad ipſius ordinationem. quia requirit preſentiaꝫ perſone. vt. l. inter mortis. ff. de donatiõe cauſa mortis. habet tamen locum in ea ius accreſcendi. ſecus in contractibus. vt. l. j. in fi. de cadu. tol. ⁊ coniuncta. l. ſi mihi ⁊ tibi. de verbo. obliga. ⁊ vide quod nota. in. l. j. §. ſꝫ ſi voluit. ff. de do. prele. eſt ⁊ mortis cauſa capio de qua in dicta. l. inter mortis. ⁊ l. qui pretio. ⁊ l. mortis cauſa capitur eodem titu. ⁊ de iſta mortis cauſa capione an detrahatur falcidia: ⁊ in quo differat a donatiõe cauſa mortis. dic vt notat Barto. in dicta. l. qui pretio. ⁊ per iſta
4 que dixi ꝙ diuerſe ſunt ſpecies vltimarum volũtatum: dico † ꝙ quandoqꝫ conſtitutio vel ſtatutum prohibet quem teſtari: an poterit codicillari vel mortis cauſa relinquere: videtur ꝙ non. quia in diuerſis ⁊ ſeparatis non arguimus de vno ad reliquum. vt. l. ſi maritus. C. de donatio. inter virum ⁊ vxoreꝫ. †
5 Ego dico ꝙ minor. xxv. annis prohibitus teſtari: non poterit codicillari. nam licet ſtatuta non debeant extendi. vt. l. quequid aſtringende. de verbo. obliga. tamen. ad ſtatuta bene ſe extendit. l. antiqua qua cauetur ꝙ hi demum legandi ius habent: qui teſtari poſſunt. vt. l. ſciendum. ff. de lega. j. ad hoc. ff. ad. l. fal. l. j. §. ij. ⁊ quod no. in. l. quod vero. ff. de legi. ⁊ Joan.
6 an. in. c. ꝙꝙ. de vſuris lib. vj. ſuper verbo aliter facta. ¶ † Sꝫ quid ſi ſtatutum diceret ꝙ in teſtamentis ſufficerẽt quinqꝫ te-

a ¶ Quinqꝫ teſtes. Vid. bal. ⁊ ſaly. i. l. ſi. C. e.

a ſtes:ᵃ an per conſequens in codicillis ſufficiant tres. vt ſic videatur numerus diminutus in eis: ſicut in teſtamentis. Bar. in dicta. l. ſciẽdum dicit ꝙ non. qꝛ in nulla lege reperimus iſtã regulã ꝙ in codicillis ſufficiant duo teſtes pauciores ꝗ̃ in te-
7 ſtamento. ad hoc facit quod no. l. illud. C. de ſacroſanc. eccle. † Item an contractus poterit fieri in teſtamento not. gl. ꝙ ſic: in. l. heredes palam. §. fina. ff. eo. ⁊ Cy. in. l. antiquitas. C. eod. que. l. facit. q. dubiam in eo quod dicitur: ꝙ debet fieri vno cõtextu. nec debet in eo contractus extraneus immiſceri. ⁊ vide quod notat Cy. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. ⁊ Dy. in regula ꝙ ſemel. ⁊ dicto. §. in teſtamentis. dicens per glo. illius. §. qꝺ teſtamentum poterit ſic fieri: quod non poterit cũ effectu reuocari: ſi dicat ꝙ velit valere iure donationis inter viuos: vel confiteatur ſe vendidiſſe hereditateꝫ pro pretio qꝺ confeſſus eſt recepiſſe iſtud dictum Dyn. Bald. ibi reprobat quia reduceret nos ad ius vetuſtiſſimum: quo teſtamentum fiebat per es ⁊ libram: ⁊ per imaginariam venditionem inſti. de teſtamentis. in princi. ⁊ auferent liberam teſtamenti factionem. contra. l. ſtipulatio. hoc modo. de verbo. obl. ⁊ tenet Barto. ꝙ reuocato teſtamento: reuocetur ille contractus celebratus in teſtamento. ⁊ ꝙ poſſit vniri cum illo qui admittitur ad aliquid ex teſtamento non cum perſona pꝛius extra-
8 nea. dic vt ibi latius. ⁊ vide per Oldr. conſilio. clj. ¶ Ulteriꝰ †

† Diſtinctio teſtamenti.

† quero quid eſt teſtamentũ dic. ꝙ iuris conſultus diffinit hoc modo teſtamentum eſt voluntatis noſtre iuſta ſententia: de eo quod quis poſt mortem ſuam fieri velit. cui diffinitioni: vt ceſſent contraria de legato: de codicillis: de donatione cauſa mortis: de alienatione omnium bonorum poſt mortem gloſ. ibi addit ad cauſam diffinitionem cum inſtitutione heredis. ⁊ eam tunc omnes excepto Barto. qui dicit ꝙ vlpianus. qui ſic diffinivit non fuit ſtultus diffiniens imperfecte. Illud enĩ iuſta ponitur pro perfecta ſicut exponitur in. l. eiꝫ filio. in ſi.
9 de leg. iij. † Et quia in diffinitione ponitur verbum poſt mortem an debeat intelligi de morte naturali tantum vel etiaꝫ de ciuili: puta ingreditur teſtator mõaſte. ⁊ ſic habetur pro mortuo. vt. c. placuit. xvj. q. j. videtur ꝙ per mortem ciuilem nõ cõfirmetur. quia quoties fit mẽtio mortis: debet intelligi de naturali. vt. l. ex ea parte. §. inſulam. de verbo. obliga. nec mors ciuilis equiparatur naturali: niſi in caſibus expreſſis in iure. vt no. in. c. ſuſceptum. de reſcrip. lib. vj. ⁊ videt caſus. ꝙ mors ciuilis nõ confirmet fideicõmiſſa. in. l. ſtatius florianus. §. cornelio. de iure fiſ. Barto. in dicta. l. j. ff. eodem diſtinguit inter ingredienteꝫ religionem: cui licet habere propꝛium in cõmuni. ⁊ ingredientem religionem cui propꝛium habere non licet vt fratrum minorum. dic vt ibi per eum. qui ſubiungit an teſtamentum poſſit ad oculum demonſtrari glo. ibi ꝙ non ad oculũ corporis. ſed ad oculum intellectus. quam adducit ad qꝺ. ſi ſtatutum dicit: ꝙ notarius debeat habere tantum de teſtamento: modo vnus deceſſit duobus heredibus inſtitutis: ⁊ qlibet petit a notario teſtm̃ an notariꝰ a quolibet recipiet integrã mercedẽ: ac ſi eſſent duo teſtamẽta vel vnũ tm̃ ac ſi eſſet vnũ. vt ac ſi eſſet vnum. qꝛ vnũ eſt ad oculũ intellectus lꝫ ſcri-

ptum in duabus chartis. vt. ff. e. l. vnum. In contrariũ arguit ꝙ illud quod eſt ſcriptum dicatur teſtamentum. ar. C. de edi. di. adria. tollen. l. fin. dic: vt dicta. l. j. per eum ⁊ ad turpil. l. j. §.
10 ¶ Ultimo quero † ſi promitto tibi omnia bona poſt morteꝫ meam per ſtipulationem: an iſtud erit teſtamentum. glo. in dicta. l. j. ff. e. dicit ꝙ non. ſed ego quero an valeat talis ſtipulatio videtur ꝙ non. quia per talem promiſſionem perdit promiſſor liberam teſtamenti factionem. Item inducit votum captande mortis. ergo ⁊c. vt. l. ſi. C. de pac. vbi glo. format iſtam qõnem ⁊ poſt eam Cy. plenius proſequitur: ⁊ dicit ꝙ ſi locutus ſum per verba generalia valet. puta omnia bona mea. qꝺ valet. quia intelligitur de bonis preſentibus: non futuris. ar. l. ſi ita. de auro ⁊ argen. leg. ſi autem locutus ſum per ſignum vniuerſale vt hereditatem meam tunc dicit. ꝙ ſi promittitur pars hereditatis: ꝙ valet promiſſio: ⁊ refertur ad bona etiaꝫ poſt queſita. Ego credo ꝙ ſicut non valet promiſſio in tota: ita nec i quota hereditatis. vt. l. ſtipulatio hoc mõ. de vb. obl. per Bar. ⁊ vide p Old. conſi. dxxvj.

1 ¶ Filios habens an poſſit in epiſcopum promoueri.
2 Uncia proprie quomodo diuidatur.
3 Epiſcopus qui teſtatur nõ videtur in dubio bona eccleſie heredibus inſtitutis relinquere voluiſſe.
4 Eccleſia habet intentionẽ ſuam fundatã cõtra oẽs qui poſſident bona q̃ p̄latus tenuit tẽpore vite ſue.
5 Queſita p p̄latum in dubio pertinẽt ad eccleſiam.
6 Prelatus ſi vendidit rẽ eccleſie quã pro tertia parte inſtituit: an poterit eccleſia reꝫ vẽditam vẽdicare.
7 Filius inſtitutus a patre in re certa: ſi pater eius funduꝫ alienauit: an poſſit dictum fundum vẽdicare. Et an debeat habere vltra valorem fundi. nume. 8.
9 Sextans ſi excedit eſſem quomodo fient partes.
10 Heres ſi vnus inſtitutus eſt in re certa alius vniuerſaliter qd iuris.
11 Teſtator ſic diſpoſuit relinquo. H. ſorori mee deceꝫ ſolidos: ⁊ nolo de bonis meis plus petere vel habere poſſit aliqua ratione. Item relinquo domino. P. deceꝫ ſolidos: ⁊ in ipſis eũ heredẽ inſtituo: ⁊ in ipſo teſtamẽto nullum alium heredẽ vniuerſalem inſtituit. an dictus. P. poſſit ſine peccato petere vltra dictos. x. ſolidos. aut ipſa. H.
12 Canon ſeruari debet in caſibus in quibus ius diuinum nõ cõtradicit canoni.
13 Leges imperiales non contrarias ſacris canonibus romana eccleſia recipit ⁊ confirmat.

Quorũdam. Not. primo ꝙ iſte epũs inſtituit nurũ
1 idest vxorem filij. ex quo collige. † ꝙ habẽs filios poteſt in epiſcopum promoueri. fertur ꝙ clemens quartus tẽpore promotionis ſue habebat duos filios: ſanctꝰ Petrꝰ filiam. ſ. beatã Petronellã de alijs cum non legãtur filios habuiſſe intelliguntur ſine vxoribus fuiſſe. vt ait beatus Hiero. contra Joui. c. ¶ Secundo nota ꝙ iſte epiſcopus diuiſit he-
b reditatem in. xij. vncias.ᵇ † Iſta eſt propria ⁊ recta legalis diui-
2 ſio. vt inſti. de here. inſti. §. hereditas. quandoqꝫ autem teſtator excedit numerum. xij. vnciarum. ⁊ tunc dicitur tranſire ad diſpendium. quod dic: vt. ff. de here. inſti. l. item quod ſabinꝰ. §. ꝙ ſi expleto. ⁊ habent iſte vncie propria nomina ab vncia vſqꝫ ad aſſem. prima dicitur vncia ſextans idest vncia ⁊ dimidia ſextans. idest due vncie quadrans. idest tres vncie. triens idest quatuor vncie quincuns: ſextuns: ſeptuns: bes: dodrãs: dextãs: deũs. idest. xj. vncie as. idest. xij. vncie. vt dicto. §. he-
3 reditas. ¶ Tertio nota † ꝙ epiſcopus qui teſtatur non videtur in dubio bona eccleſie heredibus inſtitutis relinquere voluiſſe. ideo ſua eccleſia inſtituta ab eo pro parte res proprias a prelato detentas non tenetur cõmunicare coheredibus. quia in dubio videtur quis ſemper relinquere ius quod habet. vt. l. qui tabernam. ff. de pignoribus. ⁊ l. ſi domus. §. fi-
4 nali. ff. de legatis. j. ¶ Quarto nota † quod eccleſia habet intentionem ſuam fundatam contra omnes qui poſſident bona: que prelatus tenuit tempore vite ſue. preſumuntur enim eſſe de bonis eccleſie: niſi conſtiterit prelatum aliter habuiſſe concor. C. de epiſco. ⁊ cleri. auten. licentiam. ¶ Quinto no-
5 ta † ꝙ queſita per pꝛelatum in dubio pertinent ad eccleſiã. qꝛ vꝫ de bonis eccleſie q̃ſiuiſſe: ſicut mulier de bonis mariti. vt. l.
† quintus. de do. inter vi. ⁊ vxo. dixi. ſ. ti. j. c. j. ¶ Oppo. dꝛ hic. ꝙ q̃ſita poſt cõſecrationẽ debẽt eſſe eccleſie: ꝫ de. c. ij. xij. q. ij. ſo. dicit gl. ſi. ꝙ illud qꝺ dicitur in illo. c. eſt verũ: ſi q̃ſiuit intuitu eccleſie

b ¶ In. xij. vncias. Uncia p menſura eſt triũ digitorũ p põdere. xij. pars libr. Flo. l. j. vic de ſerui. ru ſti. predio.

† Opponit i cõtrarium.

eccleſie:vel de rebus eccleſie.ſecus de aliis perſone intuitu acq-
ſitis. Idem Hoſt. et Innocē. in dubio vero ſi qualiter acquiſi
uerit non apparet:preſumendum eſt pro eccleſia qualitercūq;
emerit.niſi aliud probetur ſm Hoſtien. dicit tamē Joan.an.
ꝙ iſta conſyderatio glo. eſt bona in alio:ꝙ in epiſcopo regu-
lari:in ipſo enim et in quocūq; alio regulari prelato:dicēdū ē
ꝙ quicquid ꝗrunt ꝗrunt eccleſie.xviii.q.i.c.vno. ¶ Secūdo op. hic
dicit ꝙ inſtituit nurū.i.vxorem filii.ſed contra habens filios
nō poteſt in epiſcopum ꝓmoueri.lxi.di.catinenſ.nam etiam
habens nepotes excluditur hoc pretextu a promotiōe ad ꝓ-
laturam.vt in aut. quō oportet epi.§.i.coll.i.ſolu. Inno. fatet
cōtrarium:niſi longa cōtinētia preceſſiſſet.tūc enim promoue-
ri poteſt diſpēſatiue cum cautione de qua in.c.de ſyracuſane.
xxviii.di.fatetur tamē ſm antiqua tempora quo eccleſie erāt
pauperes:hoc licuiſſe.xlvii.diſt.§.neceſſe. Hoſtiē. dicit ꝙ cō-
ſuetudo approbat cōtrarium pro qua facit qd oportet epm
eſſe vnius vxoris virum: et nō de facili vxorem habēs ſine fi-
liis:ex quo cōcludit ꝙ etiam de iure cōmuni promoueri po-
teſt dummodo alias ſit idoneus.nam ſi carnalitatem timemus
hoc extenditur etiam ad propinquos.viii.queſtio.i.moyſes.
et de preben.graue.et plus ſm eum eſſet timendum de biga-
Ponit queſtiones. mia:per ea que no. Jo.an.in.c.ii.§.de biga. ¶ Querit gloſ. ꝛ
6 prelatus vendidit rem eccleſie:quā pro tertia parte inſtituit.
an poterit eccleſia rem vēditam vēdicare.videtur ꝙ ſic:vt in
illo.c.ibi a qualibet perſona ꝛc.glo.dicit contrarium videlicet
ꝙ pro parte pro qua eſt heres eccleſia repelletur.quia ex qua
perſona ꝛc.vt.l.ex qua perſona.de regu.iur. Item cum ex cō-
tractu defuncti teneatur eccleſia de euictione:ſi ab alio euin-
catur:ſtat regula.quem de euictione tenet actio:eum agentem
repellit excep.vt.C.de euic.l.exceptio.non obſt. ille text. quia
debet intelligi de rebus detentis ab aliis:nō ex contractu de-
functi pro parte ergo pro qua eſt heres prelati cogitur habe-
re ratum cōtractum prelati ſup re ſua.qd eſt verum:dicit gl.
niſi eccleſia fecerit inuentarium:tūc enim ſi ex cōtractu prela-
ti eccleſia eſſet leſa:poſſet reſcindere eum.nec teneretur ſtare
contractui:niſi vſq; ad vires hereditatis.et no. iſtam glo. que
ſentit ꝙ etiam eccleſia non faciens inuentarium:teneatur vl-
tra vires hereditatis nam de priuato non eſt dubium per.l.ſi.
C.de iure delibe.dicam de illo inuentario.ſ.e.c.raynaldus. Et
ſcias qd Accur. queſtionem quam hic facit gloſ. monet in di-
7 cta.l.fin.§.in computatione. ꝛ et proſequitur eam primo in fi-
lio inſtituto a patre in certa parte:cuius filii fundū pater alie-
nauit:an poſſit filius dictum fundum vendicare.et diſtingue.
nam aut hereditas paterna non eſt ſoluendo:aut eſt ſoluen-
do.vbi nō eſt ſoluendo ſubdiſtingue:aut filius fecit inuenta-
rium:aut non fecit.ſi fecit inuentarium poteſt illam rē ab em-
ptore vendicare inſolidum.nam ex quo fecit inuētarium :de-
bet conſeruari indēnis in rebus propriis.ſicut ſi non aduiſſ-
ſet.ſed ſi nō poſſet aduocare pateretur damna:quod eſſet cō-
tra dictam.l.ſi.C.de iure deli. Si vero non fecit inuentarium:
tunc ibi glo. dicit indiſtincte eum repellēdum vel inſolidum ſi
in totum eſt heres:vel pro parte.ſi pro parte ſit heres : ratio
eſt ꝙ nō facto inuētario tenetur creditoribus inſolidum:etiā
vltra vires hereditatis.vt dicta.l.fin.§.ſi vero non fecerit.ſed
emptor eſt creditor.quia re euicta habet regreſſum de euictio.
ergo ꝛc.vt.l.vendicantem.ff.de euic .et repelletur iſto caſu pro
parte:pro qua eſt heres illo caſu in quotitate non in quātita-
te.quia ex quo hereditas non eſt ſoluendo:ibi non eſt reperi-
re quātam partem in valore.nec detrahet filius iſto caſu debi-
tum bonorum ſubſidium . quia tale debitum intelligitur de-
ducto ere alieno.vt.l.papi.§.in quarta.ff.de inoffi.teſta. et id
ex quo hereditas non eſt ſoluendo:non eſt tractandum de de-
bito bonorum ſubſidio.vt probatur.e.l.§.ſi quis.vbi dicitur.
ꝙ quarta iure nature intelligitur tanꝗ̄ es alienum:aliis de-
bitis detractis.et hoc de primo membro:quando patris he-
reditas non eſt ſoluendo.ſecūdus caſus eſt quādo patris he
reditas eſt ſoluendo.et querit vtrum filius inſtitutus ꝑ parte
poſſit rē ſuā quā pater vendidit vendicare.et hoc refert:aut fe-
cit inuentarium:aut non.ſi fecit inuentarium:tunc aut habet
portionem equalentem rei vendite:et repelletur:cum ſimili-
ter de euictione teneatur .aut non equiualet:et tunc vendicat
quātum plus eſt in re vendita.ff.de fun.do.l.ſi dotale.§.ſi vxo
re ſed aduerte ad id quod dixi eum repelli : ſi habet portio-
nem equiualentem intelligo enim.ꝙ repellitur reſpectu quo-
titatis non quantitatis . puta fundus quem pater vendidit
valet.ccc.filius inſtitutus eſt in tertia parte:que valet mille:re
pelletur enim reſpectu quotitatis id eſt quia habet tertiam
de hereditate patris repelletur vſq; ad centum:que eſt tertia
de.ccc.licet habeat mille de hereditate.ſi autem quota.i. ter-
tia hereditatis minus valeat:ꝙ̄ tertia pars fundi:puta ter-
tia fundi mille:tertia vero hereditatis quam habet valet.dc.
nam iſto caſu repelletur reſpectu valoris:non reſpectu quo-
titatis. Nam reſpectu quotitatis remaneret in damno:quod
non debet cum fecit inuentarium. ¶ Sed hic incidenter que-
8 ritur ꝛ an iſta conſyderatio habeat vel non habeat vltra va-
lorem fundi vēditi a patre:debet intelligi ꝙ habeat vltra de-
bitum bonorum ſubſidium:et tale debitum computabitur in
illo pluri.verbi gratia hereditas valet.ccc.de quibus filius in-
ſtitutus eſt in tertia:habet centum:que eſt legitima tantum:
vt au.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.fundus eius a patre vendi-
tus valet.xxxiii.vtrum ergo repelletur a vēditione tertie par-
tis fundi.ſi eum dicimus.ꝙ ſic ex eo quod habet tantum de
hereditate : non reperietur habere legitimam:que ſunt cētū
dico ꝙ quo ad emptorem qui cenſetur creditor:ſi res euinci-
tur (vt dixi) repellitur filius:licet non habeat pluſꝗ̄ legiti-
mam.poteſt tamē agere cōtra coheredes ad quartam:ſiue eius
ſupplemētum.vt no.in.l.cum a matre.in ſi.mag.glo.C.de rei
vendi.nam ageret iſto caſu contra coheredes ad ſupplemen-
tum:etiam ſi non feciſſet inuentarium.quia omiſſio inuenta-
rii non priuat eum debito bonorum ſubſidio ſm glo.in dicta
l.ſi.§.ſi quis autem.et in aut. de here.et fal.§.ſi vero non fece-
rit.quod in proſecutione titu.dicam:an ſit verum . et iſta que
dicta ſunt in filio:an habeant locum in extraneo inſtituto a ty-
tio:qui vendidit eius fundum:an poterit eum vendicare.dic
ꝙ aut non fecit inuentarium:et repellitur in totum . aut fecit
et repellitur vſq; ad vires hereditatis.habetis ergo iſtum ar-
ticulum : an ille qui alicui ſuccedit : poſſit vendicare res pro-
prias:quas defunctus in alterum tranſtulit.nam poteſt.ſiue
fecit inuentarium:ſiue non:pro parte pro qua non eſt heres.
ſi vero fecerit aliter habetur conſyderatio.vt apparet ex predi-
ctis.et notat Cyn.in dicto.§.in computat.vbi circa hoc gloſſ.
ſubiungit.q.ſi ſtatuto cauetur ꝙ heres non poſſit venire cō-
tra factū defuncti:ſi defunctus vendiderat rem heredis:an cō-
fecto inuentario poterit rem vendicare.glo.ibi ꝙ ſic:quia ſta-
a tutum illud debet intelligi ſcḋm ius commune: [a] quo diſpo-
nitur.ꝙ heres conficiens inuentarium conſeruetur indēnis:
vel non vltra vires ſiue portionem hereditariam cogatur ha
bere ratum factum defuncti. Cyn. et communiter omnes mo-
derni reprobant illam gloſ.dic:vt ibi per eum . ¶ Vlterius
vos videtis ꝙ iſte epiſcopus inſtituit iſtos heredes ꝑ numerū
vnciarum.xii.in quibus repſentatur tota hereditas:vt dixi.ſ.
9 in ſcḋo notabili. ꝛ Sed quandoq; contingit:ꝙ iſtum numerū
excedit:vel cōpleto numero vnum ſine parte heredē inſtituit:
vel nō diſpoſito ſup tota hereditate ſed pte.tūc qd iuris erit
de alia parte nō diſpoſita.dubitatur ergo de primo articulo cū
ſeqtūs excedit aſſem:an videatur ad diſpendiū vel tantum pri-
mo aduenire:quātum ſcḋo cōtulit.dic:vt no. Cy.in.l.cum qd.
C.de le.ſed quando ſuper parte diſponit:de parte omittit:tūc
inſtitutus in parte:habebit totū:et ſi fuerit facta inſtitutio in
re certa.vt.l.i.§.ſi ex fundo.ff.de here.inſti.et hoc verū:qñ vnꝰ
eſt inſtitutꝰ.quia capit totū licet fuerit inſtitutus in fundo.ꝑ re-
gulā ius noſtrū nō patitur.ff.de reg.iur.ſed qñq; cōtingit.ꝙ te-
ſtator duos:vel plures inſtituit:tūc ſup quotas vel vncias eſt
clarum.quia ambo ſunt heredes:et cōmoda et onera heredita-
ria pro portiōibus hereditariis diuiduntur.vt.l.i.C.ſi certū pe.
et ita habēt ius accreſcēdi in portione deficiēte.ſ.ꝑ heredita-
riis portiōibꝰ.vt.l.ꝑalle.cū qd.qñq; iſtitutio pluriū:vel duo-
rū eſt facta nō ꝑ quotas:ſed ꝑ dinumerationē rerum ſingulariū
tūc iſti cēſentur heredes equaliter inſtituti:res aūt illas dinu-
meratas:vt ꝑlegatas accipiunt.vt.l.ex facto.ff.de here.inſti.
la grande.quādoq; vnus eſt inſtitutus in totum : alius in re
certa.et tunc de iſto inſtituto in re certa eſt dubium:an habea-
tur loco heredis:an loco legatarii.et expedit hoc ſcire ꝑpter
plura.primo quia onera hereditaria non ſequuntur legata-
rium:ſed heredē.vt.l.quoti.de here.inſti. Itē inter legatariū
et hereditarium nō habet locum ius accreſcēdi:etiam ſi voluit.
vt.l.i.et.ii.de acquirē.her. Itē filius non iure legati:ſed inſti-
tu.d3 hēre legitimam.vt no.in aut.nouiſſima.C.de inoffi.teſt.
Item bñficium.l.ſi.de edi.di.adri.tol.habet heres non lega-
10 tarius.vt ibi patet. ¶ ꝛ Quid ergo dicemus in ꝑdicto dubio
de illo herede inſtituto i re certa.alio mō vniuerſalr inſtituto
Cy.in ꝑalle.l.quoti.pro plena notitia ſic diſtinguit.aut qs fe-
cit vnum teſtm̄:aut plura.primo caſu aut vnū tm̄ inſtituit in re
certa.et talis inſtitutio trahit ad oīa bona:vt.d.§.ſi ex fundo.
aut plures.et tūc aut omnes ex certis rebus.et tunc omnes ad
mittūtur tanꝗ̄ inſtituti vniuerſaliter:nec vnus habebit plus
alio.licet res in qua ſit inſtitutus minus valeat:vt.ff.de here.
iñſti.l.quotiens.§.ſi duo.et.l.ſi alterius.aut vnus eſt inſtitutus

a ¶ Secūdū ius cōe.vid alex.in.l.ii. C.de nox. et.l.fin.§.in cōputatiōe C.de iur de libe. Pau. de ca.cōſil. ciii. bal. in c.decedēte. vſſ.qro qd de iure.qui feud. dare poſ. bal. in l. lege et i.l. meminimꝰ C.ō legi.he redi.

in vna re:alius in quota vel ſimpliciter.⁊ iſte eſt caſus noſter in quo ſubdiſtingue.ꝙ aut filius eſt ille inſtitutus in certa re: ⁊ habetur loco heredis:aut eſt extraneus: ⁊ habetur loco legatarij quo ad onera debitorum.vt.l.ſi quis priore.⁊ quod ibi not.ff.ad trebel.aut quis fecit plura teſtamēta:⁊ tunc dic: ſt dicta.l.ſi quis priore.dominus Bart.in dicta.l.ex facto.la grande.de iſto inſtituto in re certa plenius loquitur.⁊ dicit. ꝙ non eſt heres vniuerſaliter:nō eſt legatarius:ſed eſt heres ex re certa.⁊ eſt tertia ſpecies inſtitutionis de per ſe:nā alijs vniuerſaliter inſtitutis deficientibus habebit ius accreſcēdi. ⁊ in hoc habetur loco heredis. Item filius in re certa inſtitutus excludit a querela. Item per eius aditionem omnia legata confirmantur:ſicut ſi vnus ex pluribus adiuiſſet.vt.l.teſtamēto.⁊.l.ita libet.in fi.de ma.te.habetur tamen loco legatarij:quo ad plura.primo quia non tenetur ad onera hereditaria.vt dicta.l.quotiens de heredi.inſtituen. Item dictam inſtitutionem rei certe non agnitam tranſmittit ad heredes.ꝙ ſecus eſt in heredes hereditatis. vt.l.quoniam.C.de iure deliberan. Item talis inſtitutio non recitatur per auten.ex cauſa.licet vitiaretur ius accreſcendi. Item non habet beneficiū l.ſi.C.de edi.di.adria.tollen.⁊ ita no.in dicta.l.ex facto.aduertendum tamen.ꝙ iſta que dixi de iure accreſcendi inter coheredes:vel inter iſtum inſtitutum in re certa: ⁊ alios heredes vniuerſaliter ſunt vera:niſi prohibuiſſet iſtud ius accreſcendi poteſt enim ipſum prohibere ſm Barto.qui ita not.in.l.penulti.de iniuſto teſtamē.⁊ dicta.l.quotiens.§.ſi duo.vnde dicit.ſi teſtator inſtituit heredem vniuerſalem:⁊ alium in re certa ſubiungens.ꝙ de bonis ſuis plus petere nō poſſit: ꝙ iſte non habebit ius accreſcendi.quod dictum non eſt ſine dubio in foro iudiciali:propter regulam que traditur in.l.nemo poteſt.de lega.ij.⁊.c.requiſiſti.j.eodem ſi enim poſſet:decederet pro parte teſtatus:⁊ pro parte inteſtatus contra.l.ius noſtrū de regulis iuris.⁊ dicere ꝙ cauſa inteſtati trahat ad ſe cauſam teſtati eſt contra iura.aduertendum tamen ad id quod dixi in foro iudiciali.nam in foro conſcientie vtrum inſtitutus in fundo poſſit obtinere ſine peccato totam hereditatem defuncti:reperio conſultū per dominum Fede.de ſen.in his ter-

11 minis ꝙ teſtator ſic diſpoſuit relinquo domine.M.ſorori mee x.ſoli.⁊ nolo de bonis meis plus petere vel habere poſſit aliqua ratione. Item relinquo domino Pe.x.ſolidos ⁊ in ipſis eum heredem inſtituo:in ipſo autem teſtamento nullum aliū heredem vniuerſalem vel particularem inſtituit.queritur an dictus dominus Petrus poſſit ſine peccato petere vltra dictos.x.ſoli.ſimili modo queritur de domina.M.vetita plus

12 petere:vel habere.ad deciſionem huius ꝙ premittit ꝙ in caſibus in quibus ius diuinum non contradicat canoni: canon ſeruari debet.quia preſumendum eſt.ꝙ papa condendo canonem ſancte agat: ⁊ eius conſtitutionibus eſt parendum ⁊ eius authoritas etiam preferenda expoſitoribus ſacre ſcripture.xx.diſtin.§.primo ⁊.xxiiij.queſtione.j.quoniā verus.

13 ⁊.xxv.queſtione.j.ſunt quidam. Rurſus etiam eſt ſciendū.ꝙ leges imperiales non contrarias ſacris canonibus romana eccleſia recipit:⁊ confirmat.vt patet.x.di.capitulis.dicens eas leges per ora principum diuinitus promulgatas.x.qō.iij.c.vltimo. Rurſus enim eſt ſciendum ꝙ Ro.pontificum regum ⁊ imperatorum legibus ſtatutum eſt ꝙ hec ſit domus tua:hic ſit villa tua ideſt dominia rerum ⁊ modum acquirendi dominia introducti ſunt a iure gentium:⁊ conſtitutiōe humana vt dicit beatus Auguſtinus.cuius verba habētur.viij.diſtin.quo iure.modus autem acquirendi inter ceteros eſt ꝑ heredis inſtitutionem:⁊ legata.⁊ ideo cum tractemus de modo acquiſitionis dominij introducto lege humana:que ſtatuit inſtitutum in fundo coherede non dato haberi pro vniuerſali herede.vt dicto.§.ſi ex fundo.concludendū eſt.ꝙ iſte dominus Pe.poſſit recta conſcientia totum capere:nec peccat cum iure diſponente poſſideat.xxiij.qō.iiij.non peccat. Illa autem.M.ſoror cui reſiſtit expreſſe diſpoſitio teſtatoris ſine peccato non poſſet vltra.x.petere.⁊ ita cum eo conſuluit quidam magiſter ſacre pagine frater Petrus vtriuſqꝫ iuris doctor Hieroſolymitanus patriarcha:cum iſta limitatione. ꝙ inſtitutus in fundo non poſſet ſine peccato habere totum: ſi teſtator circumuentus: vel ſubductus fuiſſet.quia perſuaſum ſibi fuit ꝙ ex tali inſtitutione ille non poſſet plus petere:vel habere.⁊ ſic falſo ſeductus credidit.⁊ ita etiam confirmauit dominus Abbas de poz.⁊ boni. decretorum doctor ita conſuluit dominus Fed.conſi.xxvj.

1 ¶ Nouitia eo ipſo ꝙ patitur ⁊ conſentit electioni de ſe facte videtur tacite profiteri.

2 Omiſſio habitus non facit ad ſubſtantiā monachatus.

3 Monachus ingreſſus religionem ſi infra annum probationis decedit ab inteſtato ad quem deuenient eius bona.⁊ numero.4.

5 Titulus teſtamenti cadere poteſt in non habentem bona.

6 Bona ingredientis monaſterium an ſint monaſterij ſine apprehenſione poſſeſſionis.

7 Prohibiti de iure facere teſtamentum qui ſint.

8 Mentis inops an poſſit teſtari ad pias cauſas.
Et an poſſit fieri habilis per ſtatutū vel conſuetudinē. nu.9.

10 Teſtator inſtituebat pauperes chriſti non perfecto teſtamento ſuperuenit mors:an valeat talis inſtitutio ⁊ alia ꝗ exp̄ſſe.

11 Infirmus perdidit loquelam:nec poteſt ſcribere:habet tamē bonum intellectum ⁊c.frater vel notarius dixit ei.ſi tu vis inſtituere pauperes chriſti ſtringe mihi manum ⁊c.⁊ ſic fecit:an valeat talis inſtitutio.

12 Impubes ſagax in ꝗ malicia ſupplet etatē an poſſit teſtari.

13 Filiuſfa.an poſſit teſtari de bonis ſuis aduentitijs.
Et an poterit ad pias cauſas de conſenſu patris facere teſtamentum.nume.14.

15 Prodigus an poſſit teſtari ad pias cauſas.

16 Dānatus ad mortem an poſſit facere teſtamentum.

17 Bāniti noſtri temporis an poſſint facere teſtamentum.

18 Condēnati ad amputationē pedis vel manus an poſſint facere teſtamentum.
Excoculati an poſſint facere teſtamentum.

19 Infamis poteſt facere teſtamentum niſi in caſibus expreſſis in iure.

20 Dānatus per epiſcopum ad perpetuum carcerem an poſſit teſtari.

21 Vſurarius manifeſtus effectus ſi antea fecit teſtamētū:⁊ nō p̄ſtita cautione deceſſit:an valeat eius teſtm̄.

22 Vſurarius manifeſtus nō preſtita cautiōe cōdidit teſtamentum:deinde tractu temporis cautionem preſtitit an tale teſtamentum reconualeſcat.

23 Excōicatus an poſſit facere teſtamentum.

24 Dubius ſtatus ſui an poſſit facere teſtamentum.

25 Illegitime nati qualiter ſint capaces.

26 Spurij an poſſint ſuccedere ex teſtamento.

27 Filius legitimus ſpurij an poſſit ſuccedere auo.

28 Statutum diſponēs ꝙ filius ſpurius poſſit inſtitui a patre an valeat.

29 Relicta facta fratribus minoribus vel alijs mendicantibus cui applicentur.

30 Teſtator in teſtamēto reliquit cōuentui fratrum predicatorū vel minorū ſingulis annis.x.vſqꝫ ad.x.vel.xx.an.⁊ in hoc grauauit heredem an valeat.

31 Deportatus ſi inſtituatur heres:ad quē deueniet hereditas.

Cū ingrediētibus.

Abbatiſſa teſtari nō pōt.h.d.in prima qō. In ſcda ſolutio.ibi. neceſſariū. ¶ No.primo qō iſta nō allegabat ſe nō pfeſſa:ſed nō induiſſe habitū ex qua nō delatiōe nolebat inferre ſe nō pfeſſam.⁊ ſic poſſe teſtari.xij.q.vlti.c.ſi.⁊.c. idēditatibꝰ.

1 in ſi.de elec.li.vj.ſed dicit Jo.an.ꝙ eo ipſo ꝙ nouitia patit ⁊ ꝯſentit electiōi de ſe facte:vr̄ tacite pfiteri.q: qui vult ꝯñs vr̄ velle antecedēs ſine quo ad illud ꝯſequēs puenirī nō pōt.ſingit eñ ſemꝑ primo fieri:qō primo faciēdū eſt.vt no.in.l.illud.ff.de acq.here.ſed ſm eū hoc non ꝓcedit.in elect.q: profeſſus tacite eligi nō pōt.j.de elec.nullus.li.vj.ſed ꝑ viā poſtulatiōis ⁊ puiſionis poſſet ꝓcedere:qō ꝑdictū eſt ſm eū. ¶ Scdo no. ꝙ iſta ex cōſuetudine tuebat ſe:ꝙ nō detulerat habitū monachalē.⁊ ſic ꝑ nō ſcrip̄ induceret cōſuetudo:vbi ꝓcedit cōſtitutio ꝗ ꝑapiens actuꝫ illum:vt delatio habitus.de quo vide qō dixi poſt Jo.an.ſ̄.de cle.ꝯiu.Joan.⁊ Cy.in.l.ij.C.ꝗ ſit lon.cōſue.

2 ¶ Tertio collige ꝙ omiſſio habitus nō facit ad ſubſtātiam monachatꝰ.pōt eñ quis eſſe monachus ⁊ pfeſſus etiam ſi habitū nō detulit vt hic pꝫ facit.l.herenniꝰ.ff.de deci. ¶ Quarto no.ꝙ illud qō cēſet delictū (vt nō deferre habitū)non pōt ꝑ cōſuetudineꝫ vſurpari.magis eñ ꝯſyderat reſidētia in monaſterio.ꝗ̄ habitus delatio.vt hic pꝫ.ſed certe ſꝫ Hoſti.ſi qs itrat religionē vbi regula nō ſeruat:nec exp̄ſſe ſe aſtringit ad illā.lꝫ plures āni trāſeant nō cogitur ꝓfeſſ ꝓfiteri:ſꝫ cauſatione vt ꝓfiteat:vel exeat.⁊ ſic pōt loqui.ſ̄.de elec.cū cām.de regula.vt clerici. Idē ſi ibi ſeruat regula.ſed ingredit ⁊ recipit cū proteſtatiōe.ꝙ quātocūqꝫ tēpore ibi moret:nō intēdit ꝓfiteri:ſꝫ ꝓbare tm̄ no.de regula.c.ij.§.ſi vo.dꝫ ergo itelligi iſte tex. de ingreſſu monaſte.in quo erat regula certa ⁊ approbata ab initio

ab initio cōſtituta: quare nō ob. ab vſu cōtrario. de quo predi
git in tali loco ingreſſus eſt per lapſum ãni efficaciter obliga
tus. de regula. c. vidua. c. ſtatuimus. ⁊ c. ex parte. ⁊ ſm hoc id
quod de pluribus ãnis dicitur in tex. ſupple. maxime. nã idē
ſi per ãnum vt dixi. ¶ Quinto nota ex eo quod dicit nō po-
tuiſſe teſtari. quia pluribus ãnis ſtetit. ꝙ ſi nō ſtet per ãnum.
⁊ ſic eſt. ſ. ãnum probationis poterit facere teſtamentum. ⁊ de
3 hoc non dubito. ⁋ Sed poteſt eſſe dubium ſi decedit. ſ. annum
probationis ab inteſtato: an bona eius ſpectabunt ad mona
ſteriū in quo decedit. an vero aduenientes ab inteſtato. dicit
quidam aut pure ſe dedicauit aut ſub conditione aut eſt du-
bium. primis duobus caſibus. dic: vt in ſimili nota. in. l. ij. de
in diem. adiec. In tertio dicūt ꝙ ex quo decedit vt monach9
videtur ſibi placere: ꝙ ſit monachus: ⁊ ꝙ bona ſua ſint mona
ſterio. ⁊ hec videtur ſua vltima voluntas: niſi expreſſe diceret
contrarium. ⁊ hec opi. videtur dura. Iaco. de rane. ⁊ Pe. qr
ſumma eſt ratio que pro religione facit pro hoc autentica
ſi qua mulier. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ in con. vnde ſumitur. In
contrarium facit. quia ante profeſſionem nō ſit tranſlatio p-
ſone quod eſt principale. ergo nec bonorū que eſt acceſſoria
⁊ in cōſequētiam. argu. in auten. de monachi. §. ſummus. coll.
j. ⁊ de adop. ſi pater. in princi. a cōtrario ſenſu ſo. tacita perſe
uerātia in ſtatu religionis: vſq; ad tempus mortis ſatis eius
volūtatem ⁊ animum declarat. ⁊ ſic dedicatione perſone taci-
tam. ar. ff. de diuor. l. ij. ⁊ eſt ratio ut ſtatus viuentis a morien
tis tempore varietur vt. C. de edi. li. tol. ⁊. ſ. de bap. maiores. ſ.
ſi. ⁊ hoc tenet. Cyn. in aut. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ ibi
Ray. faciunt no. pro ⁊ contra. ſ. de regula. c. beneficium. li. vj.
⁊ c. in preſentia. de proba. de cōuerſis ⁊ eorum bonis dic per
4 Archi. de lec. ex co. lib. vj. ⁊c. ¶ Sexto nota. ⁋ ꝙ bona ingre-
dientis religionem ſunt monaſterio. ex quo ſequitur ꝙ teſta
ri non poteſt: vt pote nec rerum dominus. iſtam rationē red
dit tex. in aut. ingreſſi. prealle gata nam qui nō habet. bona:
nō videtur ꝙ poſſit facere teſtamentū vt ibi ⁊. l. lex cor. ff. de
vulga. ⁊ pupilla. quod intelligo verū: quādo nō habet. quia
de iure habere nō poteſt. ſi autē de facto: quia pauper: an tūc
poſſit facere teſtamētū: videtur ꝙ nō. quia nō poteſt de alie-
5 no teſtari. vt. ſ. eo. filius: ⁋ ego dico ꝙ poteſt: ⁊ cadit in nō ha-
bētem bona titulo teſtamēti. quia hereditas alicuius dicitur
etiam de bonis. ⁊ iuris intellectum habet: vt. l. hereditas. ff.
de verbo. ſigni. ⁊ ſi dicatur ad quid eſt vtile. ad hoc ſentire. di-
co propter ſubſtitutiōem pupillarem. nam ſi nō poſſit teſta-
ri: nō poſſet filio pupillariter ſubſtituere. vt. l. ij. §. prius. ff. de
vulga. ⁊ pupil. Item propter dationem tutoris: ⁊ alia que cō
ſydera per te ipſum. ⁊ not. hoc doctor meus in rubrica. ff. de
¶ Ponit queſtiones. acq. here. ¶ Sed hic incidēter qrit: qr dixi ꝙ bona ingrediē
6 tis religionē monaſteriū: ſunt mōaſterio ⁋ an hoc intelligitur
ſine apprehenſione poſſeſſionis dicit Hoſtiē. ꝙ ſic per c. ij. ſ.
de tōſur. ſed illud. c. loquitur quo ad acquiſitiōe dominij. nā
cum monaſteriū. habeatur vt heres: dominiū ſtatim querit
vt. l. cū heredes. ff. de acq. poſ. ſed poſſeſſio nō videtur queri
ſine apprehēſione vt ibi. ⁊ no. in. l. ſi. C. de ſac. ſan. eccle. cōtra-
rium eſt verum. ſ. ꝙ bonorum ingredientis poſſeſſio acquira-
tur p ingreſſum: vt ſic q̃ſito poſſeſſione pſone p monachatū:
queſita intelligatur poſſeſſio bonorū que ſunt acceſſoria ad
perſonā. vt. l. ſi adoptauero. ff. de precarijs. ⁊ ita tenet Cy. in
aucten. ſi qua mulier. C. de ſa. ſan. eccle. ad fi. ¶ Vltra dic. qr
hic ſit mētio de abbatiſſa que nō poteſt teſtari: ⁋ quero gene-
raliter. qui ſunt illi: qui de iure prohibentur facere teſtamētū.
ad hoc dicas. ꝙ quidam prohibētur teſtari propter mentis
exilium vt furioſus: ⁊ demens. ſ. titu. j. c. ſi. ⁊. l. furioſum. C. qui
te. fa. po. quidam propter carentiam quorūdam ſenſuum. vt
l. diſcret. eodē titu. quidam propter morbi acerbitatem. quia
nō poſſunt articulate loqui: nec ſcribere. vt. l. iubemus. C. eo.
quidam propter defectum etatis. vt. ff. e. l. qua etate. quidam
propter defectum ſue poteſtatis. C. qui teſt. fa. po. l. ſeruum.
Quidam propter vitium prodigalitatis. vt. l. is cui bonis. ff.
eo. quidam ratione penalitatis: vt damnatus ad mortem na
turalem: vel ciuilem. vt. l. eius qui. de teſtamentis. quidam qr
commiſerunt de quo etiam poſt mortem poſſunt accuſari. C.
qui te. fa. po. l. ij. quidam ratione vſurarie prauitatis. vt in. c.
q̃q̃. de vſuris. lib. vj. quidam ratione excōicationis. C. de he-
redi. auten. cedentes. quidam ratione dubietatis. ff. e. l. de ſta
¶ Oportet enim mēte cogitari quod dicitur ⁊ apte pferri. qd cogitatur. tu. de ſingulis ſuccincte videamus. ¶ Circa primum ſcilicet
8 de prohibitis propter mentis exilium ⁋ dic ꝙ iſti adeo pro-
hibentur ꝙ nec ad pias cauſas teſtari poſſunt. vt infra titu.
primo. capi. fina. nec codicillos facere. de impu. ⁊ ali. ſubſtitu.
l. fina. peccat enim eius teſtamentum in conſenſu. ⁊ ſic in ſub-
ſtantia. ergo nullum habet robur. oportet enim mente cogi-
tari: quod dicitur ⁊ apte proferri quod cogitatur. vt. l. labeo.
9 de ſup. leg. ⁊ idem in frenetico. ⁊ ex hoc infero. ⁋ ꝙ per ſtatu-
tum vel conſtitutionem non poſſet ille reddi habilis ad teſtā
dū. quia defectus mentis procedit a natura: ⁊ per conſequēs
per conſtitutionem non poſſet tale vitium aboleri. vt inſti. de
iure natu. gen. ⁊ ciuili. §. ſed naturalia. ſed ſi defectus mentis
procedit ex quadam preſumptione iuris vt in prodigo: tunc
ſtatutum poſſet diſpenſare. ita notat. Barto. in. l. ſi queram9.
10 de teſtamentis. ¶ Sed incidenter hic querit teſtator ince-
pit teſtari ⁊ expreſſit: ꝙ inſtituebat pauperes chriſti. nō per-
fecto autē teſtamēto ſuperuenit freneſis: vel mors: queritur
an valeat talis inſtitutio: ⁊ alia que expreſſit: videtur ꝙ ſic. C.
e. l. iubemus. §. j. nam vtile per inutile non vitiatur. l. j. de ver-
bo. obli. in cōtrarium ꝙ nihil valeat: quia fauorabilior eſt cau
ſa filiorum: q̃ eccleſiarum. xvij. q. iiij. c. ſi. ⁊ not. in. l. ſi quis ad
declinādam. C. de epiſco. ⁊ cleri. ſed tale teſtamētū inter libe
ros nō valet. quia imperfectum: ⁊ inconcluſum. vt no. in. l. ſi.
C. fami. herciſ. ergo idē in eccleſia: ⁊ pia cauſa ad hoc facit in
l. ſi is qui. ⁊. l. ex ea. ff. e. l. fideicōmiſſaria. in prin. de leg. iij. ⁊ di
cta. l. furioſum. in ſi. non ob. l. iubemus. quia ibi voluntas fuit
completa: ⁊ actus abſolutus a teſtatore. ſed fuit defectus for-
me in parte: ⁊ in parte non vt ibi ho. vnde non fuit ibi actus
incompletus: ſed minus ſolēnis in quadam particula teſta-
menti. quod non vitiat alias ſolēnitates. vt. l. hac. queſtio. §.
ex imperfecto. C. eo. ¶ Circa ſcdm ⁊ tertium de prohibito te
ſtari propter carentiam quorūdam ſenſuum vel morbi acer-
11 bitatem quero de tali queſtione: ⁋ quidam aduocatus infir-
mus perdidit loquelam: ⁊ factus eſt adeo tremebundus: ꝙ
non poterat ſcribere. habebat tñ bonū intellectum. ⁊ quia li
beros nō habebat quidem frater minor dixit ſibi coram teſti
bus amice bonum eſt vt prouideas ſaluti anime tue. vnde ſi
tu vis inſtituere pauperes chriſti vel bona relinquere tali ec-
cleſie ſtringe manum ⁊ porrige ipſam mihi vel aperi hunc li-
brum. iſte autem ſic fecit. queritur an valeat talis inſtitutio. vi
detur ꝙ ſic. vt. ſ. e. c. cum tibi. nam deus interrogat cor: nō ma
num. In contrarium qr hec inſtitutio nō valet inter liberos.
vt. C. e. aut. hoc inter. ⁊. l. iubemus. codicillus vero benevaleret:
quia poteſt fieri nutu: ſicut ⁊ legata poſſunt nutu relinqui. vt
ff. de leg. iij. l. nutu. ⁊ dicta. l. iubem9. ⁊ predictis modis ⁊ alijs
probatur nutus. vt. l. ſeruo inuito. §. ſi pupillo. ad trebel. per
Iaco. de are. doctor meus in repetitione dicte. l. hoc tenet ꝙ
valeat talis iſtitutio facta nutu ad pias cauſas. ex quo liquet
de conſenſu ⁊ mente teſtantis per dictum. c. cum tibi. nam et
ſi teſtator dicit amico pono bona mea ⁊ animam meā in ma
nibus tuis illud interpretatur facio te heredē p pauperibus
chriſti. tamen heredes idest pauperes non ſunt expreſſi: ſed
quaſi quodam nutu ſubintellecti. ¶ Circa quartum de pro-
12 hibitis teſtari propter etatem quero ⁋ an impubes ſagax in
a quo malicia ſupplet etatem: poſſit teſtari.ª dic ꝙ non etiam a
ad pias cauſas. nam iſte eſt defectus naturalis: ⁊ ideo nō poſ
ſet ſtatutū in hoc diſpēſare. vt no. bar. in. d. l. ſi queram9. nā ſi
diceremus ꝙ ipſe poſſet teſtari ad pias cauſas: pater nō poſ
ſet ſibi ſubſtituere ad pias cauſas. qd eſt falſum. vt. c. ſi pater.
ſ. eo. libro. vj. ⁊ vide quod notat Ioan. an. in. c. fina. de deſpō.
impube. ¶ Circa quintum de prohibitis teſtari propter de-
13 fectum ſue poteſtatis: quero ⁋ an filiusfa. poſſit teſtari de bo-
nis ſuis aduēticijs. dic ꝙ nō: etiam ſi patri nō queratur vſuſ-
fruc. vt. l. pe. C. qui teſt. fa. po. nec etiā ſi pater conſenſerit: licet
donare poſſit cauſa mortis patre cōſentiēte. vt no. in. l. qui in
poteſtate. ff. e. ⁊. l. j. §. fuit queſitum. ff. ad trebel. ⁊ Cyn. in. l. ſe-
14 uum. C. de teſtamētis. ⁋ ad pias autem cauſas an poterit de
cōſenſu patris facere teſtamentū: videtur ꝙ ſic. per ar. a cõtrario
ſenſu. c. licet de ſepul. li. vj. Sz iſtū Bal. in dicta. l. habeat. nā ſi
authoritas tutoris nō extēditur ad hūc caſū. vt. l. ab aurelio.
§. j. de li. le. multo minus autoritas patris. facit qd no. in. l. ſi i-
fanti. de iure deli. An autē p ſtatutū poſſint reddi habiles ad
teſtādū ſi. fa. dic: vt no. bar. in. d. l. ſi queramus. vbi diſtinguit
inter prohibitos teſtari de iure canonico: aut de iure gentiū.
aut de iure ciuili. ¶ Circa ſextum de phibitis teſtari propter
15 vitium prodigalitatis: ⁊ de iſtis quero ⁋ an poſſint teſtari ad
pias cauſas. dicit Bald. ꝙ non. quia prohibitus alienare: nō
poterit alienare in eccleſiam. vt not. in. l. ſi quis ita promiſe-
rit. §. ea lege. ff. de verbo. obliga. teſtamentum tamen factum
ante interdictū nō rumpitur. vt not. in. l. j. §. exigit. ff. de bo.
poſſeſ. ſm tabu. quia prodigus non delinquit in alium: ſed in
ſeipſum tantū. vel quia prodigo non aufertur ius: ſed nuda
adminiſtratio de futuro. ⁊ vide quod no. in. l. is cui. ff. eodem
16 titu. ¶ ⁋ Circa ſeptimum de damnato ad mortē an poſſit fa
cere teſtamentum text. in deportato dicit ꝙ non. in. l. eius. §.

¶ Teſtatōr iſti tuebat xpi pauperes nō pfecto teſtamēto ſupuenit mors an valeat talis inſtitutio ⁊ alia q̃ expſſit ⁊c.

a ¶ Poſſit teſtari. pōt teſtari die penultimo in puberta te Spec. de inſtru. editio. §. xi. v. ſi. vij. ⁊ ibi. Io. and. in addi. ⁊ in. l. q̃ etate. ff. de teſta.

ſi cui.ſed hodie liberis reſeruantur per authẽticã bona dam-
natorum.C.de bonis dam.vnde videtur ꝙ poſſint teſtari.cõ-
trarium ſentiunt doc.ſ.ꝙ non poſſit:poſtꝙ̄ ſententia capita
lis fertur in preſentez.quia efficitur ſeruus pene.non obſtat
dicta autentica bona.immo facit pro .n.quantum dicta bona
vult liberis reſeruari.aduerte tamen quia illa authentica ha-
bet locum cum preſens condẽnatur ad mortem.ſi autem per
contumaciam annotãtur bona:vel in abſentia condemnatur
ex forma ſtatuti:quibus caſibus bona publicabuntur:⁊ anno-
tabuntur.quod dic:vt dicto.§.ſi cui.per glo.Bar.⁊ Bal.qui
17 querunt † an bãniti noſtri temporis poſſint facere teſtamen-
tum.videtur ꝙ non.quia nulla bona in ciuitate reliquit: er-
go nõ teſtatur.ff.de vulg.⁊ pupil.l.lex cor. Item iſte qui pu-
blicatis bonis exulat: equiparatur deportato.inſti.qui.mo.
ius pa.poteſt ſolu.§.relegati. Jaco.de are.dicit ꝙ aut vult te
ſtari ſm ſtatuta ⁊ priuilegia ſue ciuitatis:vt venetijs exbãni-
tus totam onobus:⁊ non poteſt.quia cum efficiatur hoſtis ci
uitatis: non debet priuilegijs patrie gaudere.vt.l.amiſſione.
§.qui deficiunt.de capi.di.⁊ priuilegijs non gaudent odioſi.
vt.l.lucius.§.lucius tytius.de le.ij.eſt enim extra protectionẽ
cõmunis.C.de na.li.l.prima.⁊ ibi per Cyn.aut vult teſtari ſꝫ
ius cõmune:⁊ poteſt.nam ſicut cauſa finita non poteſt pro-
ducere effectum infinitum:ita iuriſdictio limitata ad certum
territorium:non poteſt producere effectus non limitatos.ff.
de excu.tu.l.non ſolum.§.qui teſtamento.ſed ſi ipſe eſſet inte
ſtabilis vbiqꝫ:bannum habet effectum vbiqꝫ locorum . quod
non eſt verum.arg.l.cum vnus.§.ſub qui.ff.de bo.aut.iu.po.
bene fatetur ꝙ ſi poſtea caperetur:⁊ fieret executio teſtamẽ-
tum ſuum reſcinderetur.ar.no.in.d.§.exigitur.⁊ ad predicta
vide quod no.Bal.in.l.qui a latronibus.§.j.ff.e. ¶ De teſta-
mento condẽnati ad mortem qui moritur appellatiõe pendẽ-
te:vel.ſ.tempora appellandi:vel moritur poſt bãnum ⁊ ante
ſententiam in abſentem latam:an his caſibus crimen morte
extinguatur:vel tenebuntur heredes proſequi:vel appellare
propter bona.de quo Barto.in.l.ex iudiciorum.ff.de accuſ.
vbi glo.not.⁊ Cy.in.l.ſi.C.ſi re.vel ac.mor.fu. ¶ De teſtamẽ
to illius qui decedit in carcere cauſa principali pendente:vel
interficit ſe ipſum.dic vt.l.ſi quis poſt.ff.to.⁊.l.ij.C.qui te.fa.
po.vbi glo.magiſtra.⁊ vide quod no.in ſpecu.de inſtru.edi.
18 §.compẽdioſe.vſi.quid de bãnito. ¶ † Quid de his qui ſunt
condẽnati ad amputatiõez manus:vel pedis:vel ſunt excecu-
lati:an poſſint facere teſtamentum.videtur ꝙ non.quia iſta
ſententia penam mortis incluſit. equiparatur enim talis pe-
na morti.vt.l.imperium.⁊ ibi no.ff.de iuriſdi.omnium iudicũ.
contrarium eſt verum.quia ex quo ſuperuenit:non efficitur
ſeruus pene:nec perdit iura ciuilia.de hoc in dicto.§. compẽ
dioſe.verſicu.quid de excecatis.⁊ hoc tenet Barto.in.l.qui
man.ff.e.ſed dices iſte remanet infamis poſt ſententiaꝫ ergo
19 non videtur ꝙ poſſit teſtari.vt.l.cum de lege.ff.eo.ſolu.dic †
ꝙ infamis poteſt facere teſtamentum niſi in caſibus expreſſis
in iure.vt.C.de ſecundis nup.l.j.de his qui.vt indigni.l. clau
dius.⁊ patet in relegato qui eſt infamis:⁊ tamen teſtatur.vt
20 ff.eo.l.eius.† ¶ Quid de damnato per epiſcopum ad perpe
tuum carcerem dic ꝙ non poterit teſtari.quia efficitur ſeru⁹
pene.argu.no per Innocẽ.in.c.qualiter.de accuſa. ¶ Circa
21 octauum de vſurario manifeſto prohibito teſtari: † quero ſi
ante fecit teſtamentum:⁊ poſtea effectus eſt vſurarius mani-
feſtus:⁊ non preſtita cautione deceſſit:dicit Bal.ꝙ teſtamen
tum primo factum rumpitur:quia fenerari eſt delinquere in
alium.vnde inhabilitas ſuperuenientis rumpit teſtamentum.
22 ¶ Quid econuerſo.† ſi vſurarius manifeſtus non preſtita cau
tione condidit teſtamentum:deinde tractu temporis cautio-
nem prebuit . an tale teſtamentum reconualeſcat . dominus
Nico.de mata.tenuit diſputando.ꝙ reconualeſcat de iure ci-
uili per.l.qui ſoluendo.de here.inſtituen.idem tenet Barto.
in.l.filio preterito.de libe.⁊ poſthu.tangit Joan.an.in dicto
c.ꝙꝙ.de vſuris.libro.vj.⁊ de illo qui tempore teſtamẽti pre-
ſtitit cautionem:⁊ continuauit vitium vſurarum dixi in.c.qꝛ
in omnibus in vltima queſtione de vſuris.⁊ plenius de iſto
teſtamento vſurarij manifeſti vide per Bald.in repetitione
23 dicte.l.habeat. ¶ Circa nonũ de excõmunicato:† quero an
poſſit facere teſtamentum[a] gloſ.in.c. decernimus.de ſenten.
excõmunica.lib.vj.ꝙ non.⁊ ſm illam glo.fuit conſultum pe-
ruſij.poſtea Joan.an.mutauit conſilium:⁊ dixit . ꝙ valebat
quia nulla.l.reprobatum reperitur teſtamentum. excõmuni-
cati.⁊ ita diſputando tenuit.Jaco.de bel.in auten.credentes.
C.de hereti.⁊ idem tenet Bart.in dicta.l.ſi queramus.⁊ hoc
tenet.do.Fede.de ſenis.⁊ ſolẽniter probat conſilio.lxxij.har.
tamen dicit.ꝙ ſi excõmunicatus relinquat pro anima:ꝙ non

a ¶ Facere teſtã.Aldõ Bal.in.l.ij. C.de ſecun. nup.⁊ in.l. a ſi.C.ſi a nõ cõpe.indi. et in.l.j.de here.inſti. bar.in aut. credentes. C.de hereti.

valet legatum.⁊ idem dicit in quolibet notorio crimino ſo.fa-
cit qđ no. Innocen.in.c.cum⁹ voluntate de ſen.excom. ⁊.xiij.
queſtione.ij.c.pro obeuntibus.qđ ibi notat.Bal.tꝫ ꝙ valeat
relictum pro anima.nam licet ſibi non proſit:eccleſia tamen
capit.quia non ſtat per eccleſiam:vt notat Dy.in.l.miles.§.a
24 reo.ff.de adulterijs. ¶ † Circa decimum de dubio ſtatus ſui.
dic ꝙ non poteſt teſtari etiam pro anima.de quo dic:vt.l.de
ſtatu.ff.de teſtamentis.⁊ iſta dicta ſufficiant de perſonis:que
non habent teſtamenti factionem actiue.i.non poſſunt facere
teſtamentum.ſed an predicti prohibiti habeant teſtamenti fa
ctionem paſſiue.id eſt an poſſint capere ex teſtamentis alio-
rum:tangam de quibuſdam breuiter.⁊ de filiofami.impube-
re furioſo prodigo:mente capto:ſeruo:monacho non vide-
detur dubium.ꝙ poſſunt capere ex teſtamẽto.vt.l.filiuſfami.
capi.in preſentia.de proba.cuꝫ ſimi.de excõmunicato an poſ
ſit capere:poteſt dubitari:ſicut de alijs acquiſitiõibus q̄ pro-
ueniũt:ex contractibus:dubitatur:an ſibi querat remitto ad
no.per docto.in cap.veritatis.de dolo ⁊ contumacia.⁊.c.ſi vero.
25 de ſenten.excõmu. ¶ † De illegitime natis qualiter ſint ca-
paces.dic.ꝙ naturales ſuccedere poſſunt patri:ex teſtamen-
26 to iuxta illa que habentur in auten.licet.C.de na.li. † in ſpu-
rijs dic:ꝙ patri ex teſtamento ſuccedere non poſſunt . quia
omni iuris beneficio ſunt excluſi vnde nec alij debent a paren
tibus vt auten.ex complexu.de inceſt.nup.de iure canonico
ſecus.vt.c.cum habet.de eo qui duxit vxorem quam pol.per
adul.aduerte tamen quia licet ſpurius nõ poſſit inſtitui a pa
tre:tamen poteſt inſtitui a fratre legitimo : ⁊ quocunqꝫ alio.
quia non reperitur hoc prohibitum:⁊ hoc videtur velle glo.
in auten.qui.mo.na.effi.ſui.§.finali.coll.vij.immo poſſet ſuc
cedere ex teſtamento patris pupillo ex pupillari ſubſtitutio
ne.non tamen capiet patris bona:vt eſt tex.in.l.ſi is qui bo-
nis.ff.de vulgari ⁊ pupillari.⁊ ideo nõ caperet ex vulgari vel
fideicõmiſſaria.per quas ſuccedit in teſtatori.vt not.in auctẽ.
27 quibus modis naturales efficiuntur le.in fin. ¶ † Utrum au-
tem filius legitimus ſpurij poſſit ſuccedere auo.Barto.con-
ſuluit ꝙ ſic.vt refert in.l.gallus.de liberis ⁊ poſthumis. bal.
contra.vt ibi per eum inter conſilia domi.Federici de ſenis
reperio conſilium domini Criſtofori de monte politiano. qui
tenet cum Barto.qui poſſit inſtitui ab alio conſilio lega.
28 ¶ Sed circa hoc queritur: † cauetur ſtatuto Peruſij ꝙ fi-
lius ſpurius poſſit inſtitui a patre queritur.an valeat hoc ſta
tutum idem domi.Federi.conſilio.cclxviij. conſuluit ꝙ non
valet.quia dat materiam peccandi.⁊ eſt occaſio peccati.ff.de
pactis.l.ſi vnus.§.pacta.⁊.ix.diſtinctio.mala.⁊ ꝓhibito pec-
cato prohibentur omnia per que peruenit ad illud.l.oratio.
de ſponſa. Item propter turpitudinem ⁊ vitium hominum
refrenandum eſt hoc inductum.actus vero prohibitus pro-
pter turpitudinem agentis:nulla conſtitutione permitti po
teſt in auten.vt nulli iudic.§.primo naꝫ ⁊ imperator non poſ
ſet de hoc facere legem.vt notat Hoſtien.in ſumma.qui filij
ſunt legitimi.§.vltimo.verſicu.quid ſi imperator.facit quod
ipſe no.in rubrica de libe.preteri.§.vltimo verſicu.quid ſi pa
ctum collatum ſit. Non obſtat ꝙ poteſt ſpurius legitimare:⁊
habilitare per ſuum reſcriptum.quia non ſequitur.ergo po
teſt legem condere . nam ⁊ epiſcopus diſpenſare poſſet cum
illegitimis:⁊ in multis caſibus contra iura : non tamen con-
ſtitutionem facere ꝙ ſpurij ſint capaces.ratio eſt quia conſti
tutio reſpicit futura:⁊ per eam iſto caſu inducerentur homi-
nes ad peccãdum.vt dixi.diſpẽſatio vero concernit preterita
⁊ non ſit ſine cauſe cognitiõe.⁊ hoc etiam tenet Bart.in.l.te-
ſtamẽti factio.ff.eo.at idem Bald.⁊ Old.⁊ Cy.de hoc not.in
l.omnes populi.⁊ Ja.bu.in.l.ij.C.de iure ãnulorũ aureorũ.
29 ¶ Ulteri⁹ quero † de relictis factis fratrib⁹ minorib⁹ vel alijs mẽ
dicantibus:cui applicabuntur.cum ipſi non ſint capaces:⁊ re
mitto ad nota.ſ.de probatio.in preſentia.⁊ per Cy.in.l.deo
nobis.ad ſi.de epiſco.⁊ clericis.vbi ponit tres opinio.prima
Jaco.de re.⁊ Petri.ꝙ non valeat:alij ꝙ valet non vt relicta
poſſideant:ſed vt vendant:⁊ pretium in eorum vtilitatem cõ
uertant.⁊ hoc dicunt in his qui poſſunt habere mobilia : vt
predicatores.alij dicunt quod habebit romana eccleſia.⁊ ex
his ſuſtentabuntur fratres.de hoc etiam plene in Specula.
de ſtatu monachorum.§.primo.verſicu.iij.iiij.⁊.viij.⁊.ix.
30 ¶ Sed iuxta predicta quero.† teſtator in teſtamẽto reliquit
cõuentui fratrum predicatorum vel minorum ſingulis ãnis.
x.vſqꝫ ad.x.vel.xx.an.vel vni fratri toto tempore vite ſue.⁊ in
hoc grauauit heredem.an valeat.videtur ꝙ non.quia annui
redditus inter imobilia computantur.vt capi.exiui.§.cũqꝫ.
de verborum ſignifica.in cle. nam ſicut prohibetur alienatio
rei immobilis ; ita ⁊ annui redditus ad longum tempus.de
rebus

rebus ec.non ali.c.ſ. in cle.dominus Fede.conſilio.ẋiij.ᵹ ſeq.
dixit .ꝙ legata ānua vel redditus annui deputati ſunt ad cul
tū diuinū.puta pro ſacrificio:pro luminaribus.pro paramē
tis:ᵹ ſi.poſſint fieri dictis fratribus. quia per hoc mēdicitas
non releuatur.quia non proficiunt ad victum:vel veſtitū. ar.
de ſepultu.c.ſi.de exceſ.prela.nimis ſi vero tales reddit⁹ de-
putantur victui:ᵹ veſtitui predictorum fratrum:tunc ad mo
dicum tempus ᵹ conuētus erit capax cum potius videatur
fingi quedam ſūma legata:dilata tamē quo ad ſolutionē vſq;
ad tale tēps:ꝙ redditus ānui.ſecus tamē ſi tales redditus ad
tempus non modicum protendantur:tunc enim videtur hoc
repugnare ſtatui:vt dicto.§.cūq; annui.ᵹ qđ dicatur modicū
tempus.dic vt no.in dicta clemē.ſ.ᵹ iſta ſunt verba cuiuſdam
doc.quem ibi non nominat.do.Fed.qui aliter ibi dicit.ᵹ vide
31 etiam per Bart.in tractatu minoricarum. ¶ Ulterius q̃ro †
certum eſt ꝙ deportatus non poteſt capere.quero ergo ſi in-
ſtituatur heres ad quem deueniet hereditas:glo.ſ.in.l.ſ.C.de
here.inſti.videtur ſentire ꝙ veniat ad fiſcum pro glo.facit.l.
ſi deportati ſeruo.de leg.iij.Nō ob.l.ſ.preallega.vbi dicit he-
reditas in ea cauſa eſt ec.ergo debēt venire aduenientes ab in-
teſtato cui gloſſ.reſpondet ꝙ proinde eſt quantum ad inſti-
tutum nō quātum ad alia.veniet ergo fiſcus ᵹ preſtabit lega
ta.ff.de his qui.vt in digni.l.cum in tabulis.§.vlti.ᵹ hāc opi.
glo.ſequūtur Ja.de are.ᵹ Pe.ſed alij vt Old.ᵹ Ja.de ra.te
nēt ꝙ nō ad fiſcū:ſꝫ ad venientes ab inteſtato hēditas pueniet.
primo per dictam.l.ſ.de here.inſti.ſcđo per.l.in metallum.de
iure fiſ.ſed illa loquitur in dānato in metallum.nos loquimur
in deportato.ᵹ inter iſtos eſt differentia.ff.de his qui pro nō
ſcrip.ha.l.iij.tertio probant qꝛ deportatus habetur pro mor
tuo.ff.de bono.poſſeſ.contra.l.ſ.§.quidam . ᵹ vbi inſtituitur
mortuus:nihil valet.C.de cadu.tol.l.ſ.§.in primo.ᵹ per hoc
fingitur hereditas non delata:ſed cum fiſcus aufert ab indi-
gno:preſupponimus hereditatem delatam ᵹtitulum ratifica
tum in perſonam indigni.vt.l.ex facto.§.iulius longinus.de
vul.ᵹ pu.ᵹ ꝙ iſta inſtitutio ſit pro non ſcripta:videtur ſenti-
re glo.inſti.de lega.§.legari.Ray.de ſol.tenet glo.ꝙ ad fiſcū
deferatur vt.l.aliud.de verbo.ſigni.ᵹ licet iſta queſtio hodie
in deportato non poſſet contingere. quia non vtuntur dicta
pena tamen poſſet occurrere in damnato de hereſi: inſtituto
a conſanguineo vel amico:an dicta inſtitutio ſit pro non ſcri-
pta:cum pro ſe non ſit capax. vt.c.cum.ſcđꝫ leges.de here.li.
vj.an vero debeat applicari fiſco:vel eccleſie poſſet etiam cō-
tingere:ſi inſtituatur bānitus de ciuitate:an capiet fiſcus vel
venientes ab inteſtato glo.videtur ſe referre ad cauſam deli-
cti.vt ſi tale fuerit delictū:pro quo olim deportabatur ex de-
licto bānitus:hodie compararetur deportato.alſ non.vt not.
inſti.qui.mo.ius pa.po.ſol.§.pari ratione.Ja.de are.ꝙ bā-
niti noſtri tēporis poſſunt indiſtincte heredes inſtitui.quia nō
habentur pro deportatis.quia deportare eſt proprium ciuita
tis romane non preſidis vel rectoris ciuitatis.vt.l.ij.ff.de pe
nis.ᵹ ita refert Cy.in dicta.l.ſ.ꝙ fuit publice diſputatum bo-
nonie.ᵹ credo verum ſi bānitus fuit non publicatis bonis:ſi
autem bonis publicatis:tunc ſi vnus frater vel conſanguine⁹
in ciuitate vnde exulat decedit:vel cum heredem amicus in-
ſtituit.an cōmuni applicabūtur illa bona ᵹ hereditas:vel ha-
beatur inſtitutio pro non ſcripta:dubito per iam dicta.nam
ſi extra illā ciuitatē heres relinquatur:nō dubito:ꝙ poterit
capere.qꝛ tale bānum non abſtulit ſibi iura cōmunia:vel alte
rius ciuitatis ᵹ vide in ſpe.de inſtru.edi.§.compēdioſe.verſi.
quid de bānito.hereditas autēꝫ relicto ſpurio a patre cui ap
plicabitur.dic per Bal.in dicta.l.teſtamēti factio.ff.e.ᵹ pdicta
omnia ſunt leuia ᵹ notanda per te canoniſtam . quia alibi ſic
plene non habes.

1 ¶ Epūs exeqꝛ piā volūtatē teſtōris ppter negligētiā hrđis.
2 Legatū factū pro monaſterio cōſtruendo an valeat.
3 Uoluntatem teſtatoris adimpleri principaliter ſpectat ad
heredem.
4 Heres debet infra annum exequi voluntatem defuncti.Et a
quo tempore incipiat ille annus nu.5.
6 Teſtator tytio debitori ſuo in centum liberationem reliquit
ſi infra menſem a die mortis ſue quinquaginta hoſpitali daret:
alſ dabat ipſa centum hoſpitali tytius nō dedit:qđ iuris.
7 Legata incerta an valeant.
8 Teſtator ſi mandat monaſteriūꝫ conſtrui certo loco:ᵹ ibi fie
ri non poſſit:an erit cōſtruendum in alio loco.
Perſone que ſunt vocande in cōmutatione.
9 Teſtator donauit monaſterio ſancte Marie quedam caſa-
menta ᵹ palatium in qua donatione fuit onus iniunctum de
conſtruenda eccleſia ibidem ec.an dictum onus habeatur p
non adiecto.
10 Annus eligendi pauperes quibus teſtator reliquit quando
incipiat.
11 Caduca quō aliqua poſſint fieri.
12 Caduca ᵹ pro non ſcripta an trāſeant ad heređꝫ ſubſtitutū
vel coniunctum ᵹ quomodo.
13 Hereditas pro non ſcripta quare magis creſcit cū onere ꝙ
legatum.
14 Nominatim aliquid relinquatur vel nō quid importet.
15 Onus iniunctum per modum cōditionis in perſona inſtitu-
torum videtur repetitum in perſona ſubſtitutorum.
16 Onus qđ legatarius vel heres non poteſt implere:an faciat
deficere legatum in hereditatis emolumentum.
17 Defectus conditionum impoſſibilium qualiter vitiet vel vi-
tietur.
18 Conditio poſſibilis eſt triplex.
19 Cōditio poteſtatiua que dicatur. Que caſualis.numero.20.
Que miſta.nume.21.
22 Defectus modi an vitiet diſpoſitionem.
23 Lego tytio domum meam cum onere aliquid dandi vel fa
ciendi:deinde dico.legatum domus factum tytio adimo:ᵹ le
go ipſam gaio.an ſicut eſt tranſlatum legatum videatur trāſ
latum onus.

1 Nos quidem. † Propter negligētiaꝫ
heredis epiſcopus exe
quitur piam voluntatem teſtatoris. In prima nar
ratio. In ſecunda prouiſio.ibi:ꝙobrem. ¶ No.pri
2 mo † ꝙ valet legatū factū p monaſterio ꝯſtruēdo.ᵹ ēt dico ꝙ
valet legatum tali monaſterio cōſtruendo factū.lꝫ nōdū ſit in
rerūꝫ natura.ſicut legari poteſt poſthumo naſcituro:vt.ff.de
leg.ſ.l.penul.ſed in cōtrarium facit.c.abbate ſane.de re iudi.
lib.vj.vbi monaſterio edificando donari non poteſt ergo nec
legari.cum legatum ſit quedam donatio in teſtamento reli-
cta:vt.l.legatum.de leg.ij.ſimiliter contra.de eccle.edifi.c.ad
audientiam.vbi priuilegium eccleſie conſtruende:non datur
ſolutio.aliud in donatione:que requirit preſentiam pſone.
aliud in legato.Non ob.c.ad audientiā.quia loquitur de pri
uilegio:quod cōcedi non poteſt.vt tunc valeat:ſed vt valeat
poſtꝙ fuerit conſtructum monaſteriū.bene poteſt.ᵹ ita not.
3 Bar.in.l.ſeruos ad cuſtodiam.de ali.ᵹ ci.lega. ¶ Scđo no. †
ꝙ ad heredem ſpectat principaliter adimplere voluntatē te
ſtatoris defuncti:in ipſum enī tranſeunt omnia iura:actiōes:
ᵹ bona.ᵹ dicitur eadem perſona cum defuncto.vt in auten.de
iureiuran.a moriente.coll.v.ᵹ.l.quotiens.§.heredes.ff.de he
re.inſti.ᵹ eđ.l.quedam.§.nihil.ſemper enim videtur inter-
eſſe heredis:impleri voluntatem defuncti:deuoluitur execu-
tio ad epiſcopum.ᵹ loquitur iſte tex.de relictis ad pias cau-
ſas.concor.l.nulli.C.de epi.ᵹ cleri.ᵹ bene hoc no.ꝙ quando
nullius intereſt teſtatoris voluntatem impleri.i.cum māda-
tur monaſteriūꝫ conſtrui:tamē heres officio iudicis cogi dꝫ
implere.cōcor.l.quintus.§.pomponius.ff.de an.lega.ᵹ.l.ſer-
uos ad cuſtodiam.de ali.ᵹ ci.le.vbi Bar.dicit hoc eſſe not.p
relictis factis fratribus minoribus.qui licet non poſſint age
re.tamen poterunt iudicis officium implorare,ſuper relictis
eis factis cauſa alimentorum.vide ad hoc quod not.in.l.ſi vi-
4 ciam.ff.de re iudi. ¶ Quarto no. † ꝙ infra annum debet he-
5 res exequi voluntatem defuncti. † ᵹ incipit iſte annus a die
monitionis.ᵹ hoc credo verum:vbi non ſit tempus a teſtato
re prefixum operi conſtruendo . nam hoc caſu a tempore he-
reditatis adite ᵹ ſciētie currit tempus vt eſt tex.in.l.ſtatulib. a
§.ſi quis heredi.de ſtatulibe.ᵹ per hoc conſului ſenis in que-
6 ſtione de facto † teſtator tytio debitori ſuo in centuꝫ liberatio
nem reliquit ſi daret.infra menſeꝫ a die mortis ſue quinqua
ginta hoſpitali.alſ illa centum reliquit hoſpitali:mortuo te-
ſtatore infra menſem non ſoluit.quia pretendebat ignorātiā
teſtamenti. dixi etiam ꝙ lapſo menſe poterat conditionem
implere.nam debet intelligi a tēpore mortis:ſupple.ᵹ ſciētie
ᵹ aditione hereditatis.vt.C.de iure delibe.l.ſi.§.ſi autem du-
bius.ᵹ.§.ſeq.ᵹ dicto.§.ſi heredi.ᵹ.l.ſi in diem.de condi.ᵹ de-
mon. ¶ Quinto no.ꝙ terminus datur ad implendam piam
teſtatoris voluntatem a die monitionis.facit in auten.de he-
re.ᵹ fal.§.ſi quis autem non implens.ſpecu.de hoc no.l ſpec.
de inſtru.edi.§.vltimo.in ſi.dominus Fede.dicit ſtandum p-
ciſe huic.c.ꝙ habeat annum tantūꝫ niſi iuſta cauſa ille ad quē
pertinet fuit impeditus . vt hic notat Hoſtienſis.ᵹ ita nota.
conſilio.xxvij. ¶ Sexto no.ꝙ teſtator hic mandauit cōſtrui
a monaſteriū ᵃſimpliciter:nō declarata latitudine: lōgitudine:

a ¶ Cōſtrui mōaſteriū. Uide Flo-ria.i.l.ſi ſeruitus.§.fu-turo.de ſer-ui.vrb.pre-dio. bar.in l.ſeruos.ff. de ali.ᵹ cib. lega. ange. in auſ.de ec-cleſi.titu.§. ſi quis edi-ficiū.bal.in l.decleri.C. de fideicō-miſ.liber.

numero miniſtrorū: ⁊ alijs ſine quib⁹ monaſteriū non ſubſi-
7 ſtit ⁊ tamē valet diſpoſitio: licet incerta † quid eſſet in alijs le-
gatis puta relinquo tytio domum vel fundū non diſtinctis
finibus: vel relinquo bouem. an valeant hec legata incerta.
dic: vt no. in. l. legato generaliter. de le. i. vbi glo. diſtinguit. qꝛ
aut legat genus generaliſſimum: vel rem: vel ſubſtantiam: ⁊
non valet. aut genus ſubalternum. vt animal. ⁊ idē quia dan
do muſcam liberatur. aut in genere inferiori. ⁊ tūc aut res di-
cti generis hꝫ fines limitatos a natura: vt homo: bos: equus:
⁊ ſi. aut habet fines ſola deſtinatione hominis. vt fundus. ff.
de leg. i. l. qđ in rerum. §. vltimo. aut facto hominis: vt dom⁹.
nam facto hominis de vna fiunt due interiecto medio parie-
te. vt. l. ſi quis duas. §. i. cōmunia predi. in primo caſu valet re
lictum: ſed cuius erit electio dare iſtum: vel illum hominem:
ſiue bouem. dic: vt no. ſ. d. l. legato. in ſcđo caſu. ſ. in fundo di-
cit. ꝙ non valet. qꝛ dando paululum terre liberaretur. vt. d. l.
qđ in rerum. in tertio. ſ. in domo dic: vt not. in. l. ſi domus. in
prin. de leg. i. quicquid tamē ſit in iſtis in monaſterio. cōſtruen
do. ꝙ valeat relictū incertū eſt caſus hic. ⁊ debet intelligi de
monaſterio cōdigno facultatibus: ⁊ dignitati teſtoris: vt. l. in
teſtō. ff. de cōdi. ⁊ demō. facit qđ dicam. ſ. c. pxi. ¶ Septimo
8 no. † ꝙ ſi teſtator mādat monaſteriū cōſtrui certo loco: ⁊ hoc
fieri nō pōt ibi: erit cōſtruendū in alio loco. ⁊ ſic vbi nō poteſt
intentio teſtoris impleri: vt voluit: eſt aliter cōmutanda. ⁊ hoc
no. glo. in ſpec. de inſtru. edi. §. nunc vero aliqua. vſ. quid ſi te
ſtator. ⁊ idem hic exi. Si vero pōt in forma preſcripta diſpo-
ſitio teſtatoris impleri: nō eſt in alio cōmutanda ſine autorita
te pape. vt in cle. quia contingit. de reli. do. vbicunqꝫ enim eſt
certa diſpoſitio teſtatoris reſpectu cauſe: vel loci: non poteſt
per epiſcopum alterari: vt. l. ſi quis. §. ſi autem. C. de epiſco. ⁊
cleri. per Jaco. bu. ⁊ de hoc no. Bar. in. l. legatum. de vſufru.
leg. vbi querit que perſone debeant vocari in illa cōmutatio-
ne. nam iſte tex. requirit epiſcopum: ⁊ heredem: etiam. ſ. tem-
pus. ſ. quod ſpectat executio ad heredē: ⁊ etiā poſt. ⁊ hoc ve-
rum quando nō poteſt conſtrui in loco deputato. quia forte
ille ad quem locus ſpectat: non patitur: ar. l. tytio ſtatuas. de
condi. ⁊ de. quid ergo. nō poteſt cōſtrui prohibente conſtitu-
tione papali. puta prohibentur mēdicantes ꝗrere noua loca
ad habitandum: vt. c. i. de exce. prela. lib. vi. ⁊. c. vltimo. de penī.
in cle. pone ergo. ꝙ teſtator mandauit cōſtrui eccleſiā in mu-
rano cum domibus ſufficientibus ad habitandum. xii. fratri
bus minoribus. ⁊ pro hoc reliquit ducatoꝝ decē milia. an qꝛ
eccleſia ⁊ habitatio conſtrui pro dictis fratribus prohibētur
erit iſtud legatum caducum vel cōuertēdū in alium vſum piū
videtur ꝙ ſic: vt dicta. l. legatum. licet faciat in contrariū qđ
no. dominus Fede. de ſen. conſilio. dcx. vbi in donatione poſ
ſeſſionū facta monaſterio cū predicto onere conſtruendi ec-
cleſiam: ⁊ habitationem pro fratribus minoribus dicit ꝙ va-
lebit donatio ⁊ dictum onus qđ de iure nō pōt adimpleri de
medio remouet. ⁊ hec no. Bar. in. l. cum ſeruus. §. ſcio. de leg.

Opponit i[n] cōtrarium.

i. dicam. ſ. ¶ Oppo. ⁊ videt. ꝙ iſtud onus appoſitum heredi
de monaſterio ꝯſtruendo nō teneat poſtꝗ̄ non demōſtratur
locus in quo dꝫ cōſtrui. vnde videtur obſtare iura allegata in
gl. penul. ꝗ ſoluit in fi. ꝙ fauore vltime voluntatis ⁊ pie cauſe
valeat dicta diſpoſitio: licet incerta: ⁊ ex hoc ⁊ ex eo qđ. ſ. dixi
apparet: ꝙ relictum factū ad pias cauſas nūꝗ̄ poſſit eſſe ꝓ
non ſcriptum: caducum: vel quaſi. poſtꝗ̄ eſt ſemper in aliam
cauſam conuertendum. eſt ne hoc verum. Bar. notabiliter ſic
dicit. quādoqꝫ teſtator reſpexit principaliter cauſam piā. qđ
eſt quādo nulli certe pſone relinquitur. ſed relinquitur in ali-
quem pium vſum. ⁊ tunc talia legata nunꝗ̄ efficiuntur cadu-
ca: ſed in alium pium vſum conuertuntur: ſi ille impleri nō po
teſt. ⁊ ita loquitur illud. c. ⁊. l. legatum. idem ſi relinquit certe
perſone pro anima relicturus alij: ſi ille non eſſet. nā tunc illa
perſona defuncta dabitur alijs pauperibus per predictas le
ges quandoqꝫ reliquit vni perſone vel collegio magis contē
platione perſone: ꝗ̄ cauſe. ⁊ tunc efficitur caducū: ⁊ remanet
penes grauatū. vt. l. pater. §. tuſculanus. de lega. iii. qñqꝫ du
bitatur: an reſpexerit magis cauſam: ꝗ̄ perſonam. ⁊ tunc ſi
cauſa nō eſt expſſa in dubio: magis puto hoc caſu reſpexiſſe
cauſam fauore religionis: vt. l. ſunt. in fi. de reli. do. ⁊ ita not.
Barto. in. d. §. tuſculanus. qđ tene menti. tangit de hoc doctor

Ponit que[st]iones.

meus Bald. in. l. habeat. de ſacroſanc. eccle. ¶ Uenio ad ali-
9 quas. q. ⁊ primo de qōne dñi Fede. † quidam donauit mona
ſte. ſancte Marie. ꝗdā caſamenta ⁊ palatiū: in qua donatiōe
fuit onus iniunctum de cōſtruendo loco: ⁊ eccleſia ibidem: in
quo deberēt morari. xii. fratres minores: hoc appoſito ꝙ qꝛ-
quid de iure fieri nō poſſet: vel eſſet contra canonum ſanctio-
nes habeatur pro non adiecto. quero an dictū onus habea-
tur pro non adiecto: cum ius prohibeat conſtructionem ta-
lem ſine licentia pape: vt. c. i. de excep. prela. lib. vi. vel debeant
potius poſtulare gratiam a papa: vel expectare donec cōceſ-
ſerit: vel in alium vſum conuerterit. ⁊ hoc vltimū videtur per
illa que dixi poſt Barto. ſ. ſed non obſt. propter clauſulam
quam hic ſubiungit ꝙ habeatur pro nō adiecta ⁊c. nec tenere
tur impetrare gratiam a papa. quia impetratio talis licentie
eſt vt plurimū difficilis ⁊ ideo pro impoſſibili reputatur vt
l. apud iulia. §. fidelis. i. ⁊ tempus preſens videtur in talibus
conſyderandum. de ſtipula. ſeruo. l. vſuſfru. non obſtat. ꝙ cū
res que debetur preſtari non poteſt: debetur eſtimatio cōuer
tenda in alium vſum pium. ff. de admi. re. ad ci. per. legatum.
⁊ hoc nam in iſtis iuribus non fuit onus iniunctum inutile a
principio: ſed hic a principio onus iniunctum fuit pro nō ad-
iecto ex diſpoſitione iuris ⁊ ex verbis: ⁊ mente donatoris. ⁊
ideo quātūcūqꝫ poſtea efficeretur efficerentur habiles ad ha
bilitatem illam onus illud a principio pro non ſcriptum nō
poſſet reuiuiſcere. ff. de ſolu. l. q res. §. areā. cum ſimi. ita dicit
10 in effectu cōſi. dcxx. ¶ Secūdo quero † tex. noſter dat heredi
annum poſt monitionē epiſcopi modo pone ꝙ cōſtitutione
ſynodali cauetur ſimpliciter ꝙ poſt ānū executio ad epm̄ de-
uoluat: modo quidā teſtator reliqt mille illis pauperib⁹: quos ta-
lis eligeret: ille nō elegit infra ānū ſed poſt epiſcop⁹ volebat
ipſe eligere: dicēs ad eum deuolutum ius eligēdi per cōſtōnē
cōſuluit bar. ꝙ ille eligere poterat: nō epiſcopus. nam de iure
cōi ille qui habet ius eligēdi circa perſonas: poteſt eligere. ⁊
ſi fuit in mora eam purgare poteſt: donec legatum petatur:
vt. l. cum quidam. de leg. ii. ⁊ intelligitur peti per litis cōteſta.
vt. l. amplius. ff. rem ra. ha. de iure ergo cōmuni ille cui fuit cō
miſſa electio: non excluditur ex forma conſtitutionis. quia cō
ſtitutio dicit ꝙ executores debeāt exequi. infra ānum: ſed iſte
nō eſt executor: vt oſtēdam. ergo ⁊c. qđ probo inter eū q de-
clarat ⁊ executorē longa eſt differentia. qđ patet. quia iudex
dicit̄ ille qui declarat: ⁊ ſententiat. executor dicit̄ ille qui habet
nudum miniſterium facti. C. de execu. rei iudi. l. executore. er-
go iſte elector nō debet dici executor. officium ergo exequēdi
transfertur per cōſtitutionem: non ius eligendi ſm̄ eum. qui
ita nota in dicta. l. cum quidam. ⁊ vide quod notat Bald. in. l.
nulli. C. de epiſco. ⁊ cleri. vbi querit an teſtator poſſit prouide
re ne executio teſtamenti deuoluatur ad eum nec poſſit ſe in-
tromittere. ¶ Tertio quero. quia ſupra dixi quando legata
11 ad pias cauſas poſſunt fieri caduca. † quero generaliter de
iſtis caducis. dic ergo. ꝙ quādoqꝫ legatum vel hereditas eſt
a principio pro non ſcripta. quandoqꝫ eſt quaſi caducū. quan
doqꝫ eſt caducum. pro non ſcripta hereditas vel legatum di-
citur cū ille cui relinquitur non eſt in rerum natura tempore
teſtamenti. nam quia tale relictum non habet principium in
cuius perſona fundetur ideo dicitur pro non ſcriptum quaſi
caducum eſt. cum relinquitur pure vel ſub conditione ei qui
eſt in rerum natura tempore teſtamenti ſed ante mortem te-
ſtatoris decedit ille talis vel conditio expirat. nā habuit prin
cipium illud relictum: ſed viuēte teſtatore deſijt. ideo dicitur
quaſi caducum. Caducum eſt cum ille cui relinquitur heredi-
tas vel legatum eſt in rerum natura: tempore teſtamenti ⁊ tē-
pore mortis teſtatoris: ſed ante agnitionem vel conditionis
euentum ille talis cui ſic relinquitur: deceſſit. nam habuit ſta-
tum: ſed deſijt ⁊ iſta habentur in. l. vna. §. ⁊ cum triplici. C. de
cadu. tol. vidēdū igitur circa hoc reſtat penes quē remaneāt
pro nō ſcripta caduca: ⁊ quaſi caduca. ⁊ tex. ibi in. §. in primo
⁊ ſequen. dicit ꝙ aut illi non habebant ſubſtitutum vel cōiun
ctum in tali relicto ⁊ remanebunt penes heredem. ſcilicet te-
ſtatorem. aut habebunt ſubſtitutum: vel coniunctum. ⁊ tunc
primo ſubſtituto quo non exiſtente coniunctis applicabitur
illa portio pro non ſcripta: caduca: vel quaſi. nam regulariter
fortius eſt ius ſubſtitutionis: ꝗ̄ cōiunctiōis. ⁊ ideo ſubſtitut⁹
cōiuncto prefertur in tali portione: vt. l. ſi ex pluribus. de ſuis
⁊ legi. ⁊. d. §. in primo. ⁊. §. pro ſcđo. ⁊. §. in nouiſſimo. de cadu.
tollen. ⁊ not. in. l. ſi ego. de iniuſto teſt. ex his patet ꝙ ſi mor-
tuo relicta eſt hereditas vel legatum: quia eſt pro non ſcri-
ptum non tranſmittit ad heredem ſuum: ſed remanet penes
grauatum ſubſtitutum: vel coniunctum. ⁊ idem in quaſi cadu
co. in caduco diſtingue inter hereditatem ⁊ legatum: ⁊ inter
legatum ⁊ ſub conditio. vt dicto. §. in nouiſſimo. vbi videas.
12 ¶ Circa hoc ſupereſt videre † an ad heredem ſubſtitutū vel
coniunctum tranſeant iſta pro non ſcripta: caduca: vel quaſi:
cum onere: vel ſine onere. verbi gratia inſtitui heredē tytiū:
vel ſibi legaui centum: qui non erat in rerum natura: ⁊ grauis
in eum vt conſtrueret vnam capellam: vel aliquid daret pau-
peribus. an ad illud onus tenebitur heres ſubſtitutus: vel
cōiunctus

coniũct⁹ penes quã debet remanere ⁊ in caducis ⁊ quaſi tra
datur regula ꝙ ſemper ad alterum predictorũ cũ ſuo onere
deferuntur. vt dicto.§.p ſecũdo.⁊.§.in nouiſſimo. In p non
ſcripto q̄ tale legatũ vel hereditas nõ habuit ſubſtãtiã a prĩ
cipio magis eſt dubiũ an cũ onere deferãtur. diſtingue poſt
bar. nã aut loquimur in legato pro non ſcripto:⁊ remanet ſi
ne onere vt dicto.§.in primo. vide tñ qḋ no. bar. in.l. vltima.
de his q̄ p nõ ſcrip. ha. ſi teſtator legauit tytio corã duobus
teſtibus:⁊ rogauit reſtitui eccleſie: nã licet ſit p nõ ſcriptũ: in
pſonã legatarij legatũ reuertitur ad heredẽ cuʒ onere vt ibi
per cy. aut loquimur i hereditarijs ⁊ tũc quãdoq; onus iniũ
gitur gradui generaliter:⁊ accreſcit cũ onere. vt.l.q̄ cõditio i
prin. de cõdi. ⁊ de. qñq; iniũgitur quibuſdã nominati de gra
du:⁊ tunc aut iniũgitur nominatim omnibus pſonis eiuſdẽ
gradus. ⁊ tũc idẽ q̄ accreſcat omnibus eiuſdẽ gradus cũ one
re ſuo. vt dicta.l.q̄ cõditio.ij.rñ.⁊.l.ciuitatibus.§.j.⁊.l.ſi duo
bus. de leg.j. qñq; iniungit̃ nominatim vni tñ tũc accreſcat ſi
ne onere. vt.l.cũ⁹.§.ſi. de le.ij. vbicũq; aũt dixi ꝙ hereditas
accreſcat cũ onere intelligitur qñ ab initio fuit pro nõ ſcripta
hereditas.⁊ per conſequens legatum reſpectu pſone eius
quo relinquitur ſed ſi ab initio tenuit inſtitutio: dic vt.l. qui
13 dem. de iura. cal. ¶ Sed quero quare magis accreſcat cum
onere hereditas pro non ſcripta: q̄ legatũ. dic. ꝙ ideo q̄ he
reditas repreſentat pſonam defuncti. vt.l. hereditas. ff. de ac
qui. re do.⁊ ideo cõſiſtit cum onere ab ipſo initio. vñ cũ one
re accreſcit ſed legatarius non repreſentat perſonam defun
cti.⁊ ideo non accreſcit cum onere. q̄ ab initio non ſubſiſtit.
14 ¶ Sed que eſt ratio vtrum reliquatur nominatim: vel nõ
dic vt in tex. in.l.j.§.i ſubſtitutiõe. ff. ad.l. fal. et.l.j. inſi. de.l.iij.
¶ Itẽ q̄ro que eſt ratio ſi relinquat̃ ab omnibus de gradu
vl ab vno de gradu nominati reſpõdeo q̄ primo caſu vi̇̃. mag̃
relinquere a gradu: q̄ a perſona. in ſecundo potius a perſo
na vt dicta.l. que conditio.ij.rñ. aduerte etiam q̄ illud quod
dixi in legatis caducis ⁊ quaſi caducis: ꝙ accreſcit cum one
re reuocãt doc. in dubium an hoc ſit verum in qualibet con
iunctione. nam quidã ſunt coniuncti re ⁊ verbis. quidam ver
bis tantum. quidã re tñ. glo. tenet ꝙ hoc ẽ verum in coniun
ctis re ⁊ verbis: vel verbis tantum. ſecus autem in cõiunctis
re tñ. q̄ tunc quilibet capit inſolidũ iure ſuo: non per ius ac
creſcendi: ſed per ius non decreſcendi. vt no. in.l.j.§.ſi autem
a deficiẽte. de ca. tol.⁊ hanc opi. glo.⁊ʒ bar. in dicta.l. que con
ditio. reprobata opi. pe. qui tenet ꝙ etiam in coniunctis re ⁊
verbis accreſcat ſine onere caducis:⁊ quaſi. ¶ Circa p̄dicta
15 quero an onus iniunctum[a] per modum conditio in perſo
na inſtitutorum videtur repetitum in perſona ſubſtitutorũ
videtur ꝙ nõ in dicta.l. que cõditio.ij.rñ.⁊ in.l. ſub cõditione
de here. inſti. In cõtrariũ videtur caſus in.l.j.§. pro ſecundo
de cadu. tol.⁊.l. licet. de le.j. gl. in dicto.§. pro ſecũdo. dicit. ꝙ
cõditiões caſuales non tranſeunt ad ſubſtitutos ſed cõditio
poteſtatiue ſic:⁊ ita tenet ibi bar. in dicta.l. que cõditio dicit
ꝙ in legatis onus iniunctuʒ per viã cõditionis trãſit ad ſub
ſtitutũ: ſed in hereditatibus nõ: niſi a teſtatore ſit repetita. vt
dicta.l. ſub conditione latius tñ de iſta repetitione in legatis
dic: vt dicta.l. licet. de le.j. ¶ Quarto quero dicitur hic ꝙ illḋ
onus monaſterium conſtruẽdi nõ poteſt impleri in loco de
16 monſtrato:ʒ in alio impleri. quero quid in alio onere qḋ
legatarius vel heres non poteſt implere: an faciat deficere le
gatum in hereditatis emolumentum. nam ſuperius eſt tra
ctatum cum deficit ipſum principale. ſ. hereditas vel legatuʒ
an deficiat onus. ſed ego quero econuerſo ſi deficit acceſſoriũ
ſ. onus an deficiat principale. pone relinquo tytio mille: ſi ſer
uum manumiſerit: ſi ſeiã vxorem duxerit ſi ſeruũ vel equũ ta
li eccleſie dederit: ſi cũ filijs meis habitauerit: modo onus i
pleri nõ poteſt. q̄ mortuus eſt ſeruus qui dõari: vel manu
mitti: illa nõ vult nubere. q̄ nõ poteſt: vel q̄ nõ vult: nec ſimi
liter habitare cum filijs teſtatoris. aduerte q̄ onus qñ adĩci
tur p modũ cõditionis qñq; p viã modi: de quoꝝ differẽtijs
ſ. modi ⁊ cõditionis dic. vt.ſ. de cõdi. ap. c. de illis. primo caſu
dicas. ꝙ multiplex eſt cõditio. nã quedam eſt cõditio neceſſa
ria:⁊ hec duplex. naʒ quedã eſt neceſſaria omni certitudine:
an ⁊ qñ: vt ſi ſol oriatur cras. q̄dã eſt neceſſaria an: ſed nõ qñ
vt ſi tytius moriatur.⁊ in iſta cõditio. dic ꝙ ſi eſt certa omniũ
certitudine: reddit diſpoſitionẽ purã:⁊ non ſuſpendit. vt.l. ſi
pupillus.§. qui ſub conditione de noga. aut queritur de ea q̄
nõ eſt certa omni certitudine. et hic refert in cuius perſona
apponatur. vt. ff. de cõdi.⁊ de.l. heres meus ⁊ hec de cõditiõe
neceſſaria q̄dam eſt conditio impoſſibilis.⁊ hec ſubdiuidit̃.
q̄ quedam eſt impoſſibilis de natura quedam eſt impoſſibi
lis de iure: quedam eſt impoſſibilis de facto. quedam eſt im

poſſibilis ratione perplexitatis.⁊ pone exempla de omnib⁹
inſti. de inuti. ſtipu.§. impoſſibilis.⁊ de here. inſti.§. impoſſi
17 bilis.⁊.ſ. de condi. app. c. ſi. ¶ Qualiter autem iſtarum im
poſſibilium cõditio defectus vitiet: vel vitietur. dic ꝙ aut eſt
impoſſibilis impoſſibilitate nature:⁊ vitiatur:⁊ non vidat.
diſpoſitionem. q̄ habetur pro nõ adiecta aut eſt impoſſibi
lis impoſſibilitate iuris ⁊ idẽ vt.l. cõditiones. de condit. ⁊ de.
aut eſt impoſſibilis ratione perplexitatis ⁊ iſta vitiat diſpoſi
tionẽ vt.l. ſi tytius de cõdi. inſti. Aut eſt impoſſibilis impoſ
ſibilitate facti.⁊ tunc videtur dicere glo. in dicto.§. impoſſibi
lis ꝙ etiam iſta vitiat de quo dic per cy. C. de his que pe. no.
l.j.⁊ de iſtis omnib⁹ dic: vt no. in.l.j. ff. de condi. inſti. vbi ple
ne per bal. ſiue adĩciatur in contractibus: ſiue in vltimis vo
luntatibus: in matrimonijs dic: vt in dicto. c. ſi. de cõdi. ap. et
hec dicta ſunt de conditione neceſſaria:⁊ impoſſibili. Quedã
eſt cõditio poſſibilis:⁊ queritur an ipſius defectus vitiet di
18 ſpoſitionem. ad cuius euidentiã premitte. ꝙ triplex eſt con
ditio poſſibilis. Nã quedam eſt poteſtatiua: quedã caſualis:
19 quedam mixta. poteſtatiua cõditio eſt que dependet a vo
luntate eius: cui relinquitur: vel qui inſtituitur. vt inſtituo te
heredem ſi ſcholas exieris: vel ad riualtã ieris in poteſtate
el tua eſt exire. nec obſtat ſi dicas. ꝙ hoc nõ ẽ i poteſtate tua.
cũ totus noſter ſtatus ex inſidijs fortune dependeat:⁊ in per
petuo motu cõſiſtat in autentica. de nõ al.§. vt aũt. Nã lʒ poſ
ſit ſic impediri: tñ non eſt veroſile: ꝙ impediatur.⁊ in hoc de
bemus nos referre ad cõe iudiciũ. vt. ff. de here. inſti.l. ſuus.§
⁊ puto.⁊ ibi no. Si autem nõ conſiſteret in voluntate ei⁹ cui
relinquitur: ſed alterius vt inſtituo te ſi tytius ſcholas exiue
20 rit: non eſſet poteſtatiua ſed caſualis ſecũdũ ia. de ra. Cõdi
tio caſualis eſt: que pẽdet ex inſidijs fortune vt inſtituo te he
21 redem ſi nauis ex aſia venerit. Cõditio mixta accipitur duo
bus modis. vno modo: quando pendet ex facto meo:⁊ ex ca
ſu: vel inſidijs fortune.⁊ in illa idem ſeruatur: quod in caſua
li vt no. ff. de. condi.⁊ de. in rubrica ⁊ de iſta loquitur.l. ſi pa
ter. C. de inſti.⁊ ſub alio modo cũ dependet ex poteſtate mea
⁊ alterius.⁊ de iſta loquitur.l.j.e. ti. hoc premiſſo qualiter ip
ſarum defectus reddat inutilem diſpoſitionẽ: diſtingue aut
erat conditio caſualis:⁊ expectatur eius euentus. licet enim
impediatur impleri per caſum: non habebitur conditio pro
impleta vt not. ff. de condi. ⁊ de. in rubrica. ſi erat conditio po
teſtatiua refert aut erat talis poteſtatiua conditio que pen
det ex facto meo tñ: aut ex facto meo:⁊ alteri⁹ q̄ dixi vno mõ
mixta. primo caſu aut impedior per eũ cui⁹ intererat nõ ipleri:
⁊ habetur conditio pro impleta. ff. de regu. iur.l. iure ciuili.
⁊.l.iij. de condi. inſti.⁊ quod ibi not. aut impedior per caſum:
⁊ tunc idem de condi. inſti.l. que ſub conditione.§. quodens.
aut impedior per tertium:⁊ tunc aut ille tertius iuſte me ipe
dit:⁊ tunc habetur pro impleta. vt. ff. de condi.⁊ de.l. ſi tytius
ſtatuas. aut iniuſte vt interficiendo.⁊ tunc aut ille tertius eſt
ſoluendo:⁊ conditio habetur pro defecta. ſed agitur contra i
pedientem. vt.l. inde verũ.§. idem iul. ad.l. aqui. aut nõ eſt ſol
uendo:⁊ tunc habetur pro impleta. vt. ff. de eo per quem fac.
erit.l. ſi. ſcḋo caſu quando erat implenda conditio que depen
det ex facto meo ⁊ alterius:⁊ tunc aut impedior per me ipm:
⁊ non habebitur pro impleta. vt.l.ij. C. de inſti.⁊ ſubſti. aut p
eum ex cuius facto pendebat:⁊ habetur pro impleta. aut ipe
dior per caſum:⁊ hoc refert. aut erat adiecta conditio in fauo
rem meum: aut illi⁹ in cuius perſona cõtigit caſus: aut vtriuſ
q; aut dubitatur. ſi in fauorem ,ratum habetur pro impleta
⁊ ita videtur ſentire dy. in. c. imputari. de regu. iur. li. vj. alij di
cunt ꝙ fauore alimentorum habetur pro impleta. alias ha
betur pro defecta.⁊ ita not. in.l. in teſtamento. de condi.⁊ de.
Secundo caſu quando in fauorẽ illius in cuius perſona con
tingit caſus:⁊ videtur deficere.⁊ ideo non habetur pro im
pleta: vt.l. ſcio. de an. leg.⁊ de ꝯdi.⁊ demõ.l. illis. fallit in liber
tatis. e. ti.l. cum ita tertio caſu quando in fauorẽ vtriuſq;: tũc
ſecundum dy. habetur pro defecta. quarto caſu quando du
bitatur preſumitur in fauorem legatarij cui erat aliquid ſub
cõditione adſcriptum: ſi ex veritate vel ex cõiecturis aliud nõ
apparet ⁊ ideo legatum indiſtincte debetur ſecundum dy. q̄
ita no. in dicto. c. imputari.⁊ cy. in.l.j. de le.⁊ Bar. in.l. in teſta
mento. de condi ⁊ de ⁊.l. illis. eo. ti. vltimo caſu quando erat
implenda cõditio mixta.⁊ dic ꝙ mixta accipit̃ vno modo p
ea que eſt poteſtatiua. ſed pendet ex facto alterius.⁊ de illa
ſ. prox. dictum eſt alio modo accipit̃ mixta pro ea que pen
det ex facto meo:⁊ fortune.⁊ de iſta idem quod in caſuali ſe
cundum cy. qui ita not. in.l.j. C. de condi. inſti.⁊ bart. i dicta.l.
in teſtamento.⁊ vtrobiq; per eos quare iſta tam varie.⁊ hec
22 dicta ſint de conditione. De defectu vero modi an vitiat di

ſpoſitione tangit cy. in dicta. l. j. bart. ſuper hoc quando defi
cit onus iniunctum per modum modi vel aliter an defi-
ciat legatum notabiliter ſic diſting. quandoqꝫ onus impoſi-
tum legatario eſt ab initio nullum. quandoqꝫ annullatur ex
poſt facto. primo caſu aut teſtator voluit ad legatarium ali-
quod commodum pertinere. puta interuſuriū medij tempo
ris. ⁊ licet annulletur onus: non annullatur legatum vt. l. ſi
quis cum. de condi. ⁊ de. aut voluit ad eum commodum per
tinere. ⁊ tunc aut onus annulletur ratiōe impoſſibilitatis de
natura vel de iure vt quia turpe ⁊ nō annullatur legatum. qꝛ
impoſſibilitas debet remoueri. vt. l. optinuit. de condi. ⁊ de. ⁊
l. reprehendenda. C. de inſti. ⁊ ſub. ſed ſi modus impoſſibilis
non contineret turpe: ſed reſpiceret aliquem prium actū tunc
deberet in alium tranſmutari. vt. l. legatum. de vſufruc. le. et
hoc. ſi vero onus eſt nullum. quia. l. ſibi non aſſiſtit: tunc aut
onus eſt implendum de ipſo legato: aut extrinſecus de alio
primo caſu aut onus eſt nullum iuſta conſideratione teſta-
toris ⁊ fideicommiſſarij ⁊ loquitur. l. codicillis in princ. de. l.
ij. quia legatum eſt nullum: quo ad petitionem: non quo ad
retētionem. ſi vero onus eſt nullum alia ratione tunc legatum
eſt nullum in totum. vt. l. ſi quis quos. de le. ij. ſi vero onus de
bet impleri aliunde: tunc licet onus ſit impoſſibile: legatum
non vitiatur vt. l. cum filius. §. non iure. ff. de le. ij. ⁊. C. de le. e.
ab adminiſtratione. ſecundo caſu principaliter cum on⁹ an-
nullatur ex poſt facto: ⁊ tūc aut facto teſtatoris: aut alio acci-
denti. primo caſu annullatur legatum. vt. l. filio. §. matri. de
adim. le. ſecundo caſu non annullatur legatum: licet annulla
tur onus vt. l. pater. §. tuſcianus. de le. iij. fallit ſi eſſet elect⁹
vt miniſter. vt. l. ſi quis tytio de le. ij. quid econtrario. ſi lega-
tum eſt nullum: an ex hoc erit nullum onus legato adiectum
glo. diſtigunt in dicta. l. codicillis. in dic. vt dixi. ſ. in. iij. q. in p
non ſcripto caduco: ⁊ quaſi. ⁊ hec dicta ſint de condi. ⁊ modo
reſtaret declarandum ſi legato adijcitur aliqua demonſtra-
tio: vel cauſa. ⁊ ſic facta an vitiat legatum. dic de demonſtrati
one vt. l. demonſtratio. de cōditio. ⁊ dem. ⁊ de cauſa dic: vt. e.
§. quod autem. alibi dicā. j. ℂ Ultimo quero dictum eſt. ſ.
deficit legatum: an remaneat onus ⁊ econtrario. quādo on⁹
23 adimittitur: an legatū etiam ſic ademptum. ſed quero ſi le-
gaui tytio domum meam cum onere aliquid dandi: vel faciē
di: deinde dico legatum domus factum tytio adimo: ⁊ lego
ipſam gaio an ſicut eſt tranſlatum legatum: ita videatur trāſ
latum onus. dicit bar. ꝙ quandoqꝫ tranſlatio legati eſt facta
in eundem quandoqꝫ in alium primo caſu non videtur repe
titum onus. ff. de adi. le. l. ſi tibi. ſecundo caſu quando in aliū
⁊ tunc aut nouum onus eſt ei iniunctum ⁊ non videtur repe
titum onus primi. vt. l. alumne. de adi. le. aut non eſt ſibi iniū
ctum nouum onus et tunc aut onus iniunctum coherebat
perſone: ⁊ non videtur repetitum. alias ſecus vt. l. legatum.
de adi. le. ⁊. l. gaio. in prin. de ali. ⁊ cib. le. et ita no. bar. in dicta.
l. alumne. quod no. ⁊c.

1 ℂ Legatum poteſt relinqui nudis verbis.
2 Uerba impersonaliter in teſtamento prolata ſiue concernāt
cōmodū ſiue grauamem ad heredē ſunt in dubio referenda.
3 Monaſteria ſi ſint duo eiuſdem nominis ⁊ aliquid relictum
ſit vni ex eis cui intelligatur relictum. ⁊ nu. 4.
5 Teſtator habebat plures ſcutellas argenteas: quarum vnā
legauit. cuius erit electio.
6 Teſtator legauit ſeruum in fuga conſtitutum: cuius expēſis
inueſtigabitur vbi ſit.
7 Alimenta quando relicta ſunt quis debeat ſoluere gabellam
heres: an legatarius.
8 Legatum factum liberis an intelligatur factum liberis qui
erant tempore teſtamenti an illis qui tempore mortis.
9 Relictū factū familie vel agnatis tytij iam defuncti an valeat.
10 Legatum factum de poſſeſſionibus de quibus intelligatur.
11 Teſtator ſi dicat tantū lego liberis de quibus intelligatur.
12 Relictum factum ſimpliciter de aliqua re an intelligatur de
minori vel maiori.
13 Teſtator ſi reliquit eccleſie figuram chriſti cum apoſtolis in-
telligitur cum duodecim.
14 Affixa alicui veſti an veniant in legato veſtis.
15 Apothece legato an cōprehēdantur que in ea ſunt vendendi
cauſa. ⁊ nu. 16.

IUdicante. Debetur legatum nu-
dis verbis a teſtatore re
lictum primo narrat. ſecundo prouidet. ibi: in
1 quibus. ℂ No. ergo ꝙ legatum relinquitur nu
dis verbis concor. l. ſi. C. de fideicō. et etiam nu-
tum quod dic. vt. l. nutu. de le. iij. ⁊. l. iubemus. C. de teſtamen
tis. ⁊ ſecundum gl. eſt argumentum ꝙ per nuda verba quis
obligatur. de quo vide. xij. q. ij. c. quicunqꝫ ſuffragio. Quid ſi
teſtator dicit vellem tytium habere mille. dic de iſto verbo
vellem. ⁊ volo. vt. l. pamphilo. §. propoſitum. de le. iij. imo quā
doqꝫ valet diſpoſitio. licet verba ſint defectiua. ſi ſalua ratio
ne recti ſermonis poteſt ſuppleri defectus. vnde ſi teſtator di
cit tytius heres intelligatur mihi eſto. Item ſi diceret tyti⁹
eſto intelligatur heres. vt. l. j. ff. de heredi. inſtitu. nam verba
quandoqꝫ diſpoſitiua habent defectum ex parte verbi. quan
doqꝫ ex parte perſone eius a quo relinquitur. quandoqꝫ ei⁹
cui relinquitur. rurſus quandoqꝫ teſtator loquitur diſponen
do. quandoqꝫ exhortando. quandoqꝫ annuntiando. ⁊ an om
nibus iſtis modis habeat officium diſpoſitionis eius verba
dic. vt not. in. l. peto in princi. de. le. ſecūdo ⁊ de vſufructu. le.
l. generali. in pricipio. ⁊. l. ſtipulatio iſta. §. iij. ff. de verb. obli.
p bar. ℂ Secundo not. ꝙ iſta vxor legauit liberis cōtb' amo
naſterio ſcutellā argēteā inter pſonas ergo coniunctas ⁊ pri-
uilegiatas emanauit iſta diſpoſitio inter liberos. ⁊ pro anima
quorum fauore etiā de iure ciuili valet diſpoſitio imperfecta
reſpectu ſolennitatis. vt dicam. j. eo. c. cum eſſet ⁊. C. de teſta.
l. hanc conſulti. §. ex imperfecto ⁊ quod nota. in. l. quoties
⁊. l. ſi. C. fami. hercī. non tñ credo hic aliquid ſpeciale. nā etiā
inter extraneos valeret. vt codicill⁹ diſpoſitio de qua hic ſi q
aliqꝫ teſtibus pbaretur vt. l. ⁊ in epiſtola. C. de fideiuſſorib⁹.
ℂ Tertio not. ꝙ illa domina iuſſit venundari. ⁊ dari ſuis li-
2 beris. ⁊ non dixit per quem. dic ꝙ intelligitur de herede. ſ
nā verba impersonaliter in teſtamēto prolata ſiue concernāt
commodum. ſiue grauamen. ad heredem ſunt i dubio referē
da tñ teſtator vr̄ i dubio puidere vl̄ dicta. l. peto. ⁊ de ſtatu.
li. l. ſi ita. facit autentica. ſi. quando. C. de conſti. pac. ℂ Que-
rit glo. ſi ſi relictus eſt monaſterio ſancte marie fundus. vel ⌐ Ponit queſtiones.
3 x. ⁊ duo vel plura ſunt monaſteria ſancte marie. cui debeatur
dicit glo. ꝙ pauperiori. vt in. §. ſi quis in nomine all. in gloſ.
in perſonis vero ſi verſatur incertitudo. puta lego tytio cum
ſint dubio eiuſdem nominis. an vitietur diſpoſitio ratione i
certitudinis in legatis heredum inſtitutionibus. in tutorib⁹.
in executoribus teſtamētorū in officialibus quando vitiet ta
lis incertitudo alias non dic plene per bar. in. l. quidam de re
bus du. in queſtione autem glo. que tenet. dandum monaſte
rio pauperiori credo hoc verum. niſi appareat oppoſitum.
ex aliqua coniectura. pone enim ꝙ non in pauperiori. ſed
in ditiori teſtator erat ſolitus conuerſari. et audire diuina.
⁊ erat eius perochia certe de iſto etiam ditiori intelligam nā
ſi dicerem reliquo eccleſie ſancte marie centum. cum hic vene-
ris ſint tres intelligas de ſancta maria noua. que eſt mea pa
rochia. vt not. cy. in. l. j. C. de ſacro ſanc. eccle. ⁊ bar. in. l. que cō
ditio. §. j. de condi. ⁊ de. materiā de legato in certis perſonis
facto tangit cy. in. l. id quod pauperibus. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. nul-
li. e. ti. incidenter circa hoc tangit io. an. ſi nō apparet de duo
bus monaſte. quod ſit pauperius hoſtien. ſ. eo. tua dicit ꝙ ſe
cundum quoſdam neutri debetur. ff. de re. du. l. ſi ita fuerit cū
ſi. alia ꝙ prius petenti. de leg. j. l. ſi pluribus. ipſe tenet ꝙ epi
ſcopus alteri aſſignando vel diuidendo gratificabit. ff. de le.
j. l. tytie textores ⁊ idem gui. in ſpec. de inſtru. edi. §. nunc ve-
ro aliqua. verſicu. quid ſi aliquid facit ad. q. de pluribus cur-
rentibus ad brauium ⁊ duo pariter occurrerunt de qua l. pri
5 ma conſtitutione. digeſtorum. ℂ Secundo quero pone ſ ꝙ
teſtator habebat plures ſcutellas argenteas. ſed vna erat me
lior altera queritur cui⁹ erit electio. an heredis. an monaſterij
legatarij. gloſſ. non firmat. ſed accur. in. l. legato generaliter.
de le. j. diſtinguit ꝙ aut teſtator legauit incertum de incerto.
⁊ tunc aut in patrimonio ſuo habebat de ſpeciebus illis lega
tis. ⁊ erit electio legatarij aut non habebat i ſuo patrimonio
⁊ tunc electio eſt heredis. ⁊ rationem diuerſitatis ſubtiliter
ibi vide per barto. quandoqꝫ reliquit incertum de certis. aut
vnum de ſeruis meis. vel vnam de ſcutellis meis. ⁊ tūc electio
eſt heredis. vt. l. ſi quis a filio. §. ſi quis. de lega. j. Sed poſſes
opponere ⁊ videtur ꝙ declaratio voluntatis defuncti non p
tineat ad heredem. vt not. in. l. pompo. ſcribit ſi frumentum.
§. fina. de rei ven. ſolut. quandoqꝫ ex declaratione heredis.
poſſet tertius ledi. ⁊ ad eum non ſpectat. vt in cōtrario. quā
doqꝫ ex eius declaratione alius cap. cōmodum. ſ quomodo-
cunqꝫ declaret. ⁊ tunc ad ſuum incommodum declarare. vt
dicto. §. ſi quis. ⁊ quod ibi per barto. ⁊ de illo articulo. an de-
claratio tranſeat ad heredem. vel poſſit quis per alium de-
clarare. dic. vt l. inter. ſtipu. §. ſichum. de verbo. obligati. ⁊. l.
ſi ſtipulatus fuerim illud aut illud. eodem. titulo. ⁊. q. huius
glo. loquitur in obligatione generis. cuius ſit electio in obli-
gatione alternatiua deſcendente ex contractu vel vltima vo-
luntate. dic.

luntate.dic.vt.l.luci. de le.ij.in beneficijs dic.vt.c.gratia.de
6 reſcrip.li.vj.¶ Tertio quero ⁊legauit teſtator ſeruum in fu/
ga conſtitutum:quero cuius expenſis inueſtigabitur vbi ſit:
an heredis:an legatarij.glo.nimis ſuccincte ſe expedit.et ſi/
militer ioan.andre.ſed in ſeruo exiſtēte in fuga ⁊ in quacun
ꝙ re legata:que eſſet in longiquo loco diſtingue igitur.qua
tuor tempora.aut enim ſeruus vel alia res eſt abſens tempo
re teſtamēti:⁊ tunc ad heredes ptinent ſumpt⁹:⁊ opera vt.l.
cum ſeruus.de le.primo.⁊ ſi dubitetur de re:an ſit in rerum
natura:cauebis heres ſecundum.l.ſeruo legato.§.fina.eo.ti/
tu.⁊ hec vera quando res eſt multum abſens a lōginquo:vel
alias ignoratur vbi ſit: et pro inquirendo rem requiritur
magnus ſumptus.nam ideo tunc ſumptus ſpectat ad he/
redem.quia ſi ad legatarium:commodum legati eſſet modi
cum: vel nullum.quod non videtur ſenſiſſe teſtator:cum il/
lud eſſet tēpore teſtamēti.ſʒ ſi res eſſet abſens non multuʒ a
longinquo:tunc heres liberatur dando vbi eſt.vt.lege.cum
res.§.primo.de lega.j.vnde ſi venetus de ſuo podere quod
hʒ ciuiſij:vel padue legat mihi.x.ſtaria grani:ſufficit ꝙ he/
res det mihi vbi eſt frumentum illud.ſecus ſi podere eſſet
in inſula nigropontis:vel crete vnde huc venetis non defer/
tur ſine magno ſumptu.ad hoc vide nota.per bart.in.l.j.de
7 alimen.⁊ siba.le.⁊ vbi ſubdit queſtionem.cum alimenta relin
quuntur quis debet ſoluere gabellam:an heres qui exhibet
alimenta:an legatarius.⁊ dicit ꝙ gabellam que ſoluitur pro
rebus tenet̄ ſoluere heres gabellas vero que imponuntur
more contemplatione perſone:non pro rebus tenet̄ alimen
tarius.allegat.le.cum in pluri.§.finali.⁊ ibi text.vide text.
ad predicta in.l.prima de ero.ini.an.li.xi.⁊.l.j.§.penultimo.
de pericu.⁊ commo.rei ven. Secundum tempus eſt quando
res cepit eſſe abſens poſt teſtamentum:ante aditam heredi
tatem:videtur velle accur.ꝙ labor perſone ſit heredis in pro
ſequendo ſumptus debeant fieri per legatarium.nam teſta
tor non videtur grauaſſe heredem in ſumptu:cum hoc non
eſſet tempore teſtamenti.vt.l.ſi ſeruus legatus.in principio.
de lega.primo. Tertium tempus eſt poſt mortem:⁊ ante a/
ditam hereditateʒ.⁊ tunc glo.diſtinguit:ꝙ aut fuit culpa he
redis:⁊ eius ſumptu reducitur aut non ⁊ tunc ſumptibus le
gatarij quartum tempus eſt poſt mortem:⁊ aditam heredi/
tatem.⁊ dic vt dicta.l.cum ſeruus.vbi hec membra tangun/
tur.⁊ ibi Bartolus.Et predicta faciunt ſi de re legata que/
ſtio mouetur in iudicio:vel teſtatori:vel eius heredi : anteꝙ̄
tradit cuius ſumptibus agitabitur queſtio:an heredis an le
gatarij.de quo dic:vt nota.in autentica nunc ſi heres.C.de
litigi.vbi diſtinguitur.an cum legabatur erat litigioſa.⁊ tūc
ſumptu heredis.an poſtea viuo vel mortuo teſtatore:⁊ tunc
ſumptu legatarij: niſi poſtꝙ̄ cepit heres eſſe in mora.ita di/
cit gloſſa.in dicta autentica.nunc ſi heres cui adde quod no/
tat in ſi.bart.in.l.j.ff.de impen.in re do. ¶ Quarto quero vl
8 tra omnes hec teſtatrix iuſſit concham dari liberis.⁊pone
ergo ꝙ habebat liberos tpe teſtamēti:⁊ plures habere deꝑ/
hendit̄ tempore mortis : an debet in rebus intelligi tam de
liberis tempore teſtamenti:⁊ etiam de liberis tempore mor
tis.⁊ videtur ꝙ de liberis tempore teſtamenti tantum.quia
idem eſt in rebus.vt ſi lego res meas:intelligit̄ de his quas
habeo tempore teſtamenti:non de his quas poſtea acquiſi/
ui.vt.l.ſi ita.de auro ⁊ argen.le.in contrarium facit.quia ſi le
go cognatis meis intelligit̄ de cognatis tempore teſtamen/
ti:⁊ mortis.vt.l.ſignatis.de reb⁹ du.⁊.l.placet.de li.⁊ poſthu.
vbi ſi inſtituo poſthumos mihi naſcituros:intelligit̄ de vxo
re.quam habeo vel habebo poſtea.dicit Bartolus.ꝙ in du/
bio verba referuntur ad perſonas tempore teſtamenti.fallit
fauore teſtamenti.⁊ cognationis ipſius teſtatoris.vt intelli/
gatur de cognatis etiam tempore mortis natis.non conce/
ptis tantum vt.l.qui filiabus.in prin.de le.primo nec etiam
de cognatis tertij:puta relinquo mille cognatis tytij intelli/
git̄ enim de his qui ſtant tempore teſtamenti per rationem.
9 l.ſi ita.de auro ⁊ argen.le. ¶ ⁊Quid ſi relinquo familie vel
agnatis tytij iam defuncti:videtur non valere quia iam titi⁹
non habet familiam.vt dicta.l.ſi ita contrarium dicit Bart.
ꝙ valeat.quia videtur relictum omnibus qui ex illo fonte et
perſona tytij deſcendunt.vt.l.pronuntio.§.familie.de ver/
bo ſignifi.⁊ ita ſe habet communis vſus loquendi:vt ſi dice/
rem lego omnibus de tali domo:intelligit̄ de hominibus
de tali ſtipite. Idem ſi diceret domui.vt.lege.j.ad ſil.et hoc
non admittentur ſolum qui ſunt proximi defuncto:ſed om/
nes equaliter.quia ceſſat ratio coniunctionis defuncti:ſecun/
dum Barto.qui ita nota.in dicta.l.ſi cognatis.nam ratione
coniunctionis relictum factum familie teſtatoris:eſt affectio
ordinata:videtur factum ordine ſucceſſiuo.vt.l.peto.§.fratre
10 de le.ij.⁊ hec habent locum in legato facto perſonis ⁊quid in
legato rerum ſi lego poſſeſſiones meas.dic ꝙ intelligitur de
his que habeo de preſenti.fallit in rebus que vſu conſumun/
tur.verbi gratia relinquo pannos meos:vel frumentum:et
oleum:ſiue vinum:⁊ illud quod tempore teſtamenti habebat
teſtator eſt conſumptum .certe debet intelligi de illis veſti/
bus:frumento:vino vel oleo quod reperitur habere tempo/
re mortis.⁊ ita notat barto.in.l.ſi ita.de aur.⁊ argen.le.quod
tene menti.nam eſſet eadem queſtio in legato nummorum:ſi
inter tēpus teſtamenti ⁊ mortis eſt variata pecunia. ¶ Quin
11 to quero ⁊hic dixit teſtatrix liberis ſuis pone ergo ꝙ non ad
tecit ſuis.ſʒ dixerit liberis:de quib⁹ debet intelligi:dic.ꝙ de
liberis ſuis.vt.l.cum acutiſſimi.C.de fideiuſſo.⁊.l.peto.§.fra
tre.de le.ij.⁊ ibi per pe.⁊ ideʒ dicas in rebus.vt diſpoſitio ſu
per rebus ſuis referatur in dubio ad res teſtatoris.verbi gra
tia quidam aduocatus inſtituit quendam alium aduocatum
⁊ grauauit eum vt daret omnes libros ſuos gaio : intelliget̄
ne de libris aduocati:an teſtatoris.vl̄ pone teſtator dixit.ſi he
res meus deceſſerit ſine liberis bona ſua deueniant in talē.i/
telliget̄ ne de bonis ipſius teſtatoris vel heredis.⁊ dic ꝙ in
dubio in his et ſimilibus caſibus debet diſpoſitio intelligi/
de bonis ipſius teſtatoris:vel heredis.⁊ dic ꝙ in dubio vt no.
barto.in.l.cum in teſtamen.de auro ⁊ argen.le.⁊ ibi gloſ.que
incipit.teſtatoris.⁊.ff.ad trebel.l.ex facto.in prin.ſuper ver/
bo ſuam.⁊ hoc not.propter vſum tabellion.qui communiter
teſtamenta ⁊ inſtrumenta ſcribunt in tertia perſona:licet poſ
ſent etiam in perſona vt.c.dudum.de conuen.coniu. ¶ Sex/
12 to quero. ⁊hec teſtatrix reliquit ſcutellam argenteam mone/
ta.pone ergo.ꝙ reliquit ſimpliciter ſcutellam cum haberet
ipſas de piltro:auro:⁊ argento.de quibus debet intelligi.dic
ꝙ dubia diſpoſitio in dubio intelligitur de minori vnde ſi ve
netis mihi reliquit cētum libras.deberet intelli.de libris mi/
nutis.non de groſſis.vt.l.minus de le.iij.⁊ hoc verum regu.
fallit fauore religionis.vnde ſi quis legat calicem in eccleſia.
intelligatur de argento.non de piltro. Item ſi legat plane/
tam intelligitur de ſerico vt no.bar.in.l.titia.§.ſeia.de auro.⁊
13 argen.le.⁊ vbi ſubdit queſtionem.ſi teſtator reliquit fieri in
quadam eccleſia figuram chriſti cum apoſtolis.certe debet i/
telligi.cū.xij.apoſtolis quod not. Utrum autem in caſu hui⁹
c.ſi teſtator concham ⁊ argenteam redegit ad maſſam.⁊ fecit
de ea coclearia.vel aliam ſpeciem.an illa noua ſpecies debea
tur.dic.vt not.in ſi.in.l.queſitum.§.illud fortaſſis.de le.iij.et
ꝙ de domo deſtructa ⁊ refecta not.in.l.ſi ita legatum.§.ſi do
mus.de le.j.⁊.l.ſeruuʒ filij.§.aree.⁊.§.ſi paucula.eo.ti.⁊ quid
iuris ſi illa ſcutella erat ornata lapidibus pretioſis maioris
pretij.vel minoris.an veniant in legato.dic.vt.l.⁊ ſi nō ſint.§.
14 perueniamus.⁊.l.quamuis.de auro ⁊ argen.le.⁊ ⁊ an venirēt
iſte hochecte in legato veſtis cui affixe ſunt per modum.ꝙ ſ
de leuantur.⁊ ponūtur.⁊ ſunt maioris pretij.ꝙ̄ veſtes ſ qua
druplo.dubito nam de maſpillis argenteis.vel de perlis af/
fixis.dic.vt.l.cum aureis.⁊.l.ſe.eo.titu.⁊.l.pediculſ.§.auro.et.
§.item.cum quereretur.eo.tit.vbi dicitur ꝙ ſi quis in teſta/
to legat ornamenta ſua.non videtur legare ea.que habebat
cauſa vendendi.ſed ad proprium vſum tantum.ſi autem ad
proprium vſum non habebat.tunc venit quod venale hʒ.qđ
not.⁊ vide nota.per Barto.in.l.generali.§.vxori de vſu leg.
vbi de iſtis venalibus an veniant quia dicit ꝙ non. ¶ Septi
mo quero hic loquitur de concha vel ſcutella argentea que
nihil in ſe continent.ſed ponamus legatur res.que ſe ipſam
conſpectui exhibet:⁊ multorum vt ſic dixerim conſeruatrix
eſt:vt apotheca. Item ſtarium ad menſuram deputatum po
15 ne ergo.⁊legat quis mihi apothecam pannorum vel vnam
menſuram grani:an intelligemus ſolum de corpore apothe
ce.vel menſure.an vero de pannis exiſtētibus inter apothe
cam:vel frumentum ad menſuram illam.bar.in legato apo/
thece pannorum ⁊c.dicit ꝙ non videtur legata mercantia.ſʒ
illa verba pannorum magis videntur adiecta cauſa demon/
16 ſtrationis loci.vt.l.cum tabernam.de pigno.⁊qđ ergo ſi teſta
tor dixit lego apothecam pannorum meoruʒ cum omnibus
que ibi ſunt.an videatur legata ipſa mercantia dicit Barto.
ꝙ non ſub nomine vniuerſitatis vt debita ⁊ credita debean
tur legatario:ſed videātur relicte res corporales:que ibi ſunt
vt.l.predijs.§.ſ.de.le.iij.debet ergo dicere : cum omnibus
que ibi ſunt:⁊ debitis:⁊ creditis debent vti nomine vniuerſi/
tatis.vt lego mercantiam meam:menſam:⁊ ſimilia.vtrū aūt
tunc veniet locus in legato.glo.ſentit ꝙ non in.l.cum pater.
§.menſe.de.l.ij.facit de le.iij.l.librorum.§.chartis.vbi ſi lega
tur bibliotheca librorum.ita ꝙ teſtator ſenſit de libris.non ce/

dit armarium.⁊ ille.§.eſt not.ad hoc.ſ.quando teſtator vti-
tur nomine:quod poteſt intelligi de loco:⁊ mercantia inſpi-
citur mens teſtatoris.⁊ hec dicta ſint de apotheca ⁊ ſimilib⁹:
que ſub ſe claudunt:⁊ denotant rerum vniuerſitatē.quid de
menſura: vt digi.ȝ.pone teſtator de peruſio digit.lego mi-
nam frumenti:an intelligatur de corpore vaſis:vel de frumē
to.dicit bar.ꝙ de frumento.ſecus ſi dixiſſet minam frumen-
tariam.ita nota.in.l.tytia ſeio.de le.ij.⁊ de ca.l.cum pater.§.
menſe.eo.titulo.

1 ¶ Relictum factum eccleſie cauſa ſepulture:ſi ibi non poſ-
ſit ſepeliri an ſortiat effectum.⁊quid ſi teſtator mutat propo
ſitum.nume.9.
2 Eccleſie non ligantur legibus nec etiaȝ perſone eccleſiaſtice.
3 Res vnius eccleſie non poteſt alius in teſtato legare.
4 Eſtimatio an debeatur illi qui non eſt capax rei legate.
5 Teſtator legauit mihi fundum:quem heres mihi tradidit:⁊
euictus eſt:an teneatur heres de euictione.
6 Teſtator ſi me preſente et conſentiente legauit tytio rem meā
an ego tenear ex teſtamento.
7 Heres an teneatur liberare a pignore rem legatam.
8 Teſtator ſi legauit rem propriam quādo poſtea alienauit an
extinguatur legatum.
10 Pater legauit filie.cc.pro ea maritanda:poſtea eam marita-
uit ⁊ dedit ei centuȝ tm̄ nomine dotis an filia poſſit petere re
ſiduum.

Filius. Non debetur legatum:cum teſta-
tor rem non ſuam ſed eccleſie lega
uit alteri eccleſie.hoc dicit.¶ Not.primo ꝙ filiuȝ
inquietabat epiſcopus:quod intelligo cuȝ immi
ſcuit ſe patris hereditati:alias ſine immiſtiōe nec legatarijs
nec creditoribus tenetur.quod dic:vt.l.ſi cum dotem.§.trāſ-
grediamur.ff.ſol.mat.⁊ agebat hic epiſcopus pro legato fa-
cto eccleſie ſue quod poteſt etiam ſi factum eſſet eccleſie ſibi
ſubiecte.vt.e.ſi.j.titu.j.¶ Secundo not.ꝙ hoc fuit relictum
1 gratia ſepulture ⁊quid ergo ſi ibi non poterat ſepeliri quia
erat excommunicatus:vel eccleſia interdicta.videtur ꝙ eccle
ſia deat habere nihilominus legatum.quia per eam nō ſtat.
2 ar.l.miles.§.reum.ff.de adul.⁊ ibi per dy.¶ Tertio colliget
ꝙ legibus non ligantur eccleſie:nec eccleſiaſtice perſone de
3 quo p hoſti.ȝ.de ſolu.c.ſi.¶ Quarto not.ꝙ res vnius eccle
ſie non poteſt alius in teſtato legare:nec tali titulo inualido
retineri.⁊ per hoc verbum teneantur dicunt quidamꝙ eccle
ſia legataria erat in poſſeſſione rerum legatarum nam occu-
pauerat ipſas vigore legati poſt mortē huius teſtatoris.ſed
tunc videretur cadere a iure ſuo etiam ſi teſtator rem ſuam
legaſſet:quam non poteſt legatarius occupare.ſed de manu
heredis recipere alias cadit a legato quandoꝙ.vt.l.non du
bium.C.de le.⁊.ff.⁊.C.quo.lega.per totum vel intellige hunc
tex.ꝙ non occupauit illas res epiſcopus:ſed heres ſibi com
mendauerat:vel ſoluit heres credens illas proprias.¶ Qui
to no.ꝙ improbo quis retinere contendit quod non poteſt li-
cite retinere.debet enim poſſeſſor malefidei ſe offerre vltro
Opponit i contrariuȝ ad reſtitutionem:cum rem cognouerit alienam.¶ Opponit
dicitur hic.ꝙ non valet legatum rei aliene factum eccleſie cō-
tra immo videtur valere ſcuit legat coniuncte perſone.vt.l.
cum alienam.C.de le.⁊ eccleſia ſatis poteſt dici coniuncta per
ſona:cum contemplatione anime videatur ſibi relictum.ſol.
ille tex.videtur corrigere ius ciuile in hoc.ꝙ non valeat lega
tum rei eccleſiaſtice non ipſi⁹ defuncti factū alteri eccleſie:⁊ in
tantum non valet:ꝙ etiam non debetur eſtimatio ad quam
licet heres regulariter teneatur cum res aliena legata dari
non poteſt:tamen iſto caſu non tenebitur:etiam ad eſtima-
tionem ſicut quando legatur res imperatoris.que non niſi cū
magna difficultate poſſet redimi.⁊ ideo vitiatur legatum.vt
l.apud iul.§.conſtat.ff.de le.j.⁊ ſicut non debetur eſtimatio ſi
legatur campus marti⁹:ex eo ꝙ eſt in vſu cōi.vt ibi. Ita nec
res eccleſie que in vſu communi eſt.xij.q.ij.videntes nec ſine
magna ſolennitate poſſet habere res eccleſie:cuius alienatio
non niſi in certis caſibus eſt permiſſa.x.q.ij.hoc ius.quod er
go dicitur i hoc tex.ſed quia lege dei ⁊c.l.res eccleſie nō ſunt
cenſende ſicut res ſeculi perſonarum:ex quibus concludit In-
no.ꝙ ſi teſtator rē vnius eccleſie priuato vel alteri eccleſie nec
ipſa nec eſtimatio debeatur propter difficile cōmerciū ⁊ com
munem vſum hoſti.tenet tenere legatum rei eccleſiaſtice:quo
ad heredē dum modo ſit res talis de qua poſſit haberi com
merciū.quo caſu pretiū ab herede petetur ſecūdū ſcū.iſte tex.

videtur velle contrariū.ſ.ꝙ nec etiā eſtimatio debeatur:ꝗ de
betur de iure ciuili.quod hic videtur corrigere ſed dicit ipſe
ꝙ de iure ciuili heres tenetur rē redimere quātūcūꝗ magno
pretio ⁊ intolerabili ſuo dāno quē rigorē ſi tale legatū fiat ec
cleſie moderari debet:⁊ hunc rigorē intendit hic papa mode
rari.quod non eſt verum.quia vltra.iuſtū pretiū nō tenet he
res de iure ciuili.vt.l.nō dubiū.§.ſi.ff.de le.iij.teneo ergo cuȝ
Inno.ꝙ non valeat legatum factū de re eccleſie alteri: quod
etiam tenet bar.in.l.apud iul.§.ſeio.ff.de le.j.vbi querit quid
de fundo dotali ⁊ re minoris ſi legetur an eſtimatio debeat.
¶ Venio ad queſtiones p quas latius declarabo predicta⁊
4 ⁊ primo quero ſi quis non eſt capax rei legate:an ſibi eſtima Ponit queſtiones.
tio debeatur.pone non poteſt laicus res eccleſie poſſidere:ꝓ
ſertim ſacras.xij.q.ij.non liceat pape.⁊.c.ſe.itē non poteſt iu
deus emere mancipia chriſtiana vt.c.j.ij.⁊.iij.j.de iudeis.an
ergo talibus debeatur eſtimatio dubitari poteſt.⁊ accur.ſic
diſtinguit aut nulli eſt commercium rei legate.quia ſacra:re
ligioſa:vel liber homo:vel eſt cum graui difficultate:vt res
principis:vel eccleſie.⁊ tunc non valet.vt.l.mortuo.§.ſi.de le.
ij.aut econuerſo quia heres habet commercium:non legata
rius:⁊ tunc aut propter delictum ſuum:vt in iudeo prohibi-
to mercari mancipium chriſtianum:⁊ non valet.vt dicto.§.la
beo.aut non propter delictum:ſed corporis viciuȝ:legatari⁹
non eſt capax.⁊ tunc aut teſtator ſcit ⁊ debetur eſtimatio.aut te
ſtator ignorat vitium:⁊ nihil debetur vt.l.fideicōmi.ff.ſi quis
ſeruo.de le.iij.ita diſtinguit glo.in dicto.§.ſeio Bar.dicit.ꝙ
aut non eſt cōmercium rei propter ipſius rei naturam : vt in
re ſacra ⁊ religioſa: non debetur eſtimatio.vt.l.inter ſtipu.§.
ſacram.de verbo.obli.aut non eſt commercium propter quā
dam qualitatem:quia eſt iniuncta edibus tunc eſtimatio de-
betur vt.l.cetera.§.duobus.de le.j.ſi vero eſt commerciuȝ in
communi tūc aut cuȝ magna difficultate.aut ſine.⁊ ſi ſine aut
eſt defectus ex parte heredis aut legatarij.aut teſtator ſciuit
aut ignorauit.vt ſupra diſtingu.⁊ predicta faciūt ſi ſtatuto va
cante:non poteſt forenſis querere immobilia in aliena ciui-
tate:vt peruſij.⁊ teruiſij ſi ſibi promittitur res immobilis:
vel legatur:vel econuerſo ipſe alteri an debeatur eſtimatio
5 not.bar.in.l.multum.de verbo.obli.¶ Secūdo quero.⁊te-
ſtator legauit mihi fundum:quem heres mihi tradidit:⁊ eui
ctus eſt:an teneatur heres de euictione.cyn.diſtinguit pſ.ſcan
dicta.l.cum alienam.C.de le.bar.ſingula membra proſequit
hoc modo.primum membrum quando teſtator legat reȝ in
genere:tunc debetur euictio magis ex qualitate relicti:ꝗ ti-
tulo ſiue ſpe.obligationis vt not.in.l.qui concubinam.§.he-
res.de.l.iij.⁊ hoc verum:quando legauit res in genere ſim-
pliciter.ſecus ſi legatur incertum de certis.vt lego vnum ex
ſeruis meis.quia tunc equiparatur legato ſpeciei.vt.lege.in
ratiōe.§. diligenter ⁊.§.ſequē.ad.legē.falcidiā.item predicta
vera quando legatur res generaliter hoc eſt vna res in deter
minata de genere.ſecus ſi legaretur aliquid vniuerſo:vt pe-
culium:vel hereditas:tunc ſi quis euinceretur eſſet damnum
legatarij.vt.l.j.C.de euic.¶ Secundum membrum eſt quan
do legatur certa ſpecies que eſt ipſius teſtatoris tunc dicit ac
cur.fruſtra queritur de euictio:vult dicere : quando teſtator
legat rem propriam:non poteſt euinci:niſi per iniuriam iu-
dicis:que iniuria non poteſt nocere heredi.vt.l.ſi per impru
dentiam.ff.de euic.quod dic:vt digi.ȝ.de emp.⁊ ven.c.ſin.et-
hoc verum:quando aliquis euinceret rem in totum iure dire
cti dominij:ſed ſi in totum rem non euinceret:tūc aduerte:aut
euincit ratione alicuius iuris quod habebat in re.⁊ heres nō
tenet quia teſtator non videtur legare:niſi ius quod habe-
bat vt.l.ſi domus.§.ſi.de le.j.ſed ſi illud ius per quod euinci
tur licet non ſit ius directi dominij:auferret rē legatario ꝗ
totum:vt hypothece.dic:vt.j.proxi.q. ¶ Tertium membrū
eſt quando legatur res aliena a ſciente:tunc glo.in dicta.l.ſi
domus.§.de euictio.dicit ſimpliciter:ꝙ tenetur heres de eui
ctio.quod intellige quando ſciuit eam alienam ſimpliciter:ſe
cus ſi reſpectu alicuius iuris.quia tūc videtur legare ius:qđ
habet.vt dicta.l.ſi domus.in ſi.¶ Quartum membruȝ eſt.qñ
legat rem alienam errans : vel ignorans:an ſit aliena.et hoc
caſu dicit accur.ꝙ ſi legat extraneo non debetur:ſi legat con
iuncte perſone debetur:niſi error precedentis cauſe nulle:vel
finite aliud induciat de errore cauſe finite pone exemplum in
l.quod in rerum.§.j.de le.j.⁊.l.ſticho.de vſuff.vel error cauſe
nulle eſt cum teſtator putabat rem ſuam eſſe ex cauſa emptio
nis facte a pupillo.que emptio eſt nulla:quo caſu non valet
legatum: etiam ſi fiat coniuncte perſone.quod nota.quia ex
hoc.l.cum alienam.C.de le.locū hȝ:quando teſtator putabat
rē ſimpliciter

rem ſimpliciter eſſe ſuam:non reſpectu alicuius cauſe:ſecus ſi putabat eſſe ſuam ex cauſa limitata:vt hic facit.l.ſeruum filij.in prin.⁊ quod ibi not.de le.j.adde membrum cum prelegatur vni ex heredibus.⁊ euincitur an euictio debeatur.dic vt.l.cum pater.§.euictio.de le.ij.Et predicta vera quãdo res in totum euincitur:vel ius aliquod minuit.quid econuerſo. nunquid ius ſuperueniens teſtatori in re legata proſit legatario.verbi gratia legaui tibi rem:quam habebaʒ in emphiteoſim:poſtea peruenit ad me plenum dominiuʒ:an debebit legatario.videtur ꝙ ius ſuperueniẽs teſtatori.non proſit legatario.vt.l.ſeruum filij.coniuncta glo.de le.j.et hoc verum. niſi ius ſuperueniens eſſet tale.ꝙ ius primum ad ſe traheret illud.vt.l.ſi mihi vſuſ.quẽad.ca. Sed contra predicta videt l.ſi ex toto in prin.de le.j.augmentum enim contingens in re legata.non ſolum circa ius.ſed circa ſubſtantiam rei prodeſt legatario.vt ibi patet dicit har.quandoqꝫ teſtator dixit fundum meum.vel alio modo expreſſit ſe legare ius.quod habebat.⁊ tunc ius ſuperueniens non auget legatum.vt.l.ſerui electio.§.fina.⁊ quod ibi not.de le.j.ſed ſi legauit fundum ſimpliciter.non adijciendo meum nec reſtringẽdo ſe ad ius. quod habebat tunc omne augmentum in iure:vel in ſubſtãtia rei.cederet legatario vt dicta.l.ſi ex toto.⁊.l.quod in rerũ §.ſi quid poſt.eo.titu.⁊ hoc verum.quando legatum tenuit ab initio.ſecus ſi ab initio nullo modo tenuit.quia tunc non confirmatur impediente regula cano.niſi ex cauſa.que retro trahitur vt dicta.l.ſeruum filij.in princi. Et predicta faciunt ſi teſtator habebat fundum communem:⁊ legauit eum ſimpliciter.an videat legare ſuam dimidiam tantum.vel totuʒ quidam diſtinguunt.vt dixit fundum meum aut ſimpliciter fundum ⁊c.tu dic indiſtincte.ꝙ non debetur.niſi dimidia.vt not.cy.in.l.cum aliene preſtatie.⁊ bart.in.l.ſerui electio.§.cum fundus.de le.j.imo plus.quia ſi partem ſocij redemiſſet.nõ veniret in legato.vt not.doc.in dicto.§.cum fundus.¶ Sed contra hoc op.quia ſi totus fuiſſet alienus.totus debetur. ſi ſciuiſſet.vt.inſti.de le.§.ſi res aliena.ſed cõſtat ꝙ ſciuit tũc alienam ex quo poſtea redemit.ſoln.glo.in dicto.§.dicit eſſe non debetur pars redempta.quando dixit ſeruũ.quia tunc videtur legare ius quod habet de pſenti.nam ſi legaſſet fundum totum.veniret etiam pars redempta.vt dicta.l.ſi ex toto.Sed certe ſi dixit lego totum talem fundum.videtur ꝙ etiam pars ſocij debeatur.vt no.bar.in dicto.§.cum fundus videtur ergo dicendum.ꝙ legato fundo ſimpliciter.non debeatur.niſi portio teſtatoris.non ſocij etiam ſi eam redimat niſi redemptio ſit neceſſaria pro adiudicatis.quia tunc debetur tota ſecundum modum.qui dicitur in.l.iuli.§.idem celſus.de act.emp.⁊ hec vera cum teſtator habet rem communem cum extraneo.ſi autem cum herede ſuo.tunc debetur tota.ſicut ſi eſſet ſua.vt.l.cũ fundus.§.dominus de leg.ij.quod eſt verum.niſi teſtator dixit fundum meum.quia tunc partem ſuam non heredis videtur legare in dubio ita dicit bar. in dicto.§.cum fundus ſed in.l.vnum ex fa.§.ſi reʒ.dicit ſimpliciter.totũ deberi dicto caſu.naʒ teſtator legat rẽ heredis. vt propriam.vt dicto.§.ſi rem.⁊ hoc no. Io.an.Et collige ex predictis.ꝙ ſi teſtator legat rem alienam licet quandoqꝫ heres teneatur redimere.⁊ preſtare tñ.ꝑ tñ illi cuius eſt.preiudicium generatur.vt rem illam tradere vel vendere teneatur nam quem non honoro onerare non poſſum vt.l.ſed ſi ſic de

6 le.iij.¶ ¶Quid ergo.ſi teſtator me preſente ⁊ conſentiente

a legauit tytio reʒ meã.videtur ꝙ ego tenear ex teſtamẽto.vt. l.gaius.de pig.ac.nam ibi ideo non tenetur quia ſubſcripſit vt teſtis.ſecus ergo ſi aliter conſenſiſſet.pro hoc.ff.de te.tu.l. ex ſententia.⁊.l.iuſt.§.j.de falc.⁊.l.non putauit.§.ſi quis ſua manu.de contra ta.dicte tamen leges non multum faciunt. nam.l.gaius contra conſentienteʒ dat exceptio.ſed nos loquimur vtrum conſentienti detur actio.alie.le.non faciunt.quia teſtator grauabat illum quem de iure poterat.reſeruata tamen defenſione grauato.que tollitur per conſenſum.⁊ per illa etiam tollitur.l.ſic.§.vendi.qui.mo.pig.vel hypo.ſolui. que contra cõſentienteʒ tribuit excep.ſed quod contra eum detur actio.nulla videtur lex dicere immo ratio in contrariũ viget.quia q nõ honorat.nõ poteſt in teſtamẽto grauari.vt dicta.l.ſi ſic.⁊.l.ſi ab eo.C.de fideiu.item ab illo legatario cui iuſſus eſt dare.non video ꝙ aliqua actio poſſit conueniri.qꝛ cum eo nil eſt geſtum.licet ſit geſtum cum teſtatore.nõ eſt ergo materia ex qua oriatur actio.vel obli.vt.l.quoqꝫ.de acti. ⁊ obli.quid ergo erit dicit bar.ꝙ ſi conſentio teſtatori leganti rem meam.talis conſenſus mandatum inducit.vt.l.j.et.ij. ff.mãdati.cum alias teſtator precipue relicturus non fuiſſet niſi conſenſiſſet.ideo putat ipſe ꝙ heres teneatur ad legatũ.

a ¶ Ade pſẽte.preſentia qñ inducat cõſenſuʒ vide in.l.j.C.de nup. Et alex.in cõſi.xxxj.ij.vo.

vt.l.in duobus.§.j.de le.j.ſed habebit actionem mandati cõtra conſentientem.quam poterit cedere legatario.vt.l.quidam cum filium de here.inſti.ita nota.bart.in.l.cum quis in prin.de le.iij.¶ Tertio principaliter quero.dictum eſt an he

7 res rem alienam legatam cogatur redimere.⁊ preſtare ſed quero an rem legatam teneatur a pignore liberare pone teſtator legauit mihi rem alij obligataʒ.an heres teneatur luere.dic ꝙ quandoqꝫ teſtator legat rem ſuam obligatam:⁊ tũc heres cogitur luere in tribus caſibus not.in.l.ſi res de leg.j. quam.l.intelligat bar.cum res eſt obligata pro debito non hereditario puta pro amico ſuo.ſi autem pro debito hereditario.tunc heres tenetur redimere indiſtincte.vt.ff.de leg.j. apud iul.§.heres vbi tex.⁊ probat per rationem.nam etiam ſecundum iura digeſtorum non poteſt ad hypothecariã deueniri:niſi diſcuſſo princ.vt.l.ſi debitor.C.de pigno.ſm hoc auferatur res legata dolo.vel culpa heredis.ergo tenet heres vt.l.cum res.§.culpa.de le.j.⁊ ita not.in dicta.l.ſi res.quãdoqꝫ teſtator legat mihi rem meam obligatam.⁊ tunc aut eſt extraneus is qui legat.⁊ videtur grauare heredem.vt debitum ſoluat.vt.l.ſi tibi in prin.de le.j.quandoqꝫ legat mihi ipſe teſtator.qui habet rem obligatam:⁊ tunc ſufficit.ſi heres liberet pignus remanente actione perſonali vt.l.j.de li.lega. quod intelligo niſi res eſſet obligata.pro tanto.ꝙ eam vero ſimiliter dimittebant.tunc enim videtur relinquere quaſi reʒ propriam vt.l.qui habebat in princ.de le.iij.quandoqꝫ legat quis rem alienam obligatam.non legatarij:tunc ſine dubio heres tenetur luere qꝛ de euictio.tenetur.vt.l.ſi domus.§.de euictio.⁊ quod ibi not.de le.j.ita not.barto.in dicta.l.ſi tibi. ¶ Quarto quero dictum eſt.§.quando valeat vel non legatũ

8 rei aliene quid ergo ſi teſtator legauit rem propriam:quam poſtea alienauit an extinguatur legatum.diſtinguit bart.ꝙ aut legauit teſtator quantitatem:aut ſpecieʒ.aut quantitatẽ ⁊ ſpeciem.i.pretium ipſius ſpeciei primo caſu quando legat quantitatem:dicas ꝙ ſi ex dicta quantitate legata aliqd emat:legatum non extinguitur:ſed res empta preſtatur.vt.l. pater.de adi.le.ſecũdo caſu aduerte aut illa ſpecies alienatur ab herede:⁊ legatum non extinguitur.vt.l.ſeruũ filij.§.ſi pocula.de le.j.ſm intellectum gl.aut alienatur a teſtatore.⁊ tũc aut fuit legatum ſub conditione:ſi meus erit.vel qui meus erit:⁊ tunc reuocatur indiſtincte vt.l.qui mihi.an ſi.de auro ⁊ ar.le.niſi aliud loco ipſius redimatur vt.l.ſi hic.§.j.de condi.⁊ de.aut legatum fuit ſimpliciter:⁊ tunc aut alienat per diſſolutionem ſpeciei in aliam ſpeciem:⁊ reuocatur indiſtincte.vt l.ſcia.de auro ⁊ ar.le.qꝛ res deſijt extare.vt ibi patet.aut alienatio ſit remanente re in ſuo ſtatu:⁊ tunc aut ſit ex neceſſitate:aut ex voluntate vt diſting.l.xi.§.ſi ratione.de le.iij.⁊ inſti tu.de le.§.ſi rem.ſi vero legatur ſpecies ⁊ quãtitas:hoc eſt ꝑtium rei:tunc venditio non extinguit legatum.vt.ff.de adi. le.l.lucius.ſʒ ſi alienatio fieret alio modo:puta ꝑ dationẽ inſolutum:vel per mutationem.tunc eſſet magis dubium.finaliter dicit idẽ qꝛ ex illo capite quo pretium rei relinquitur:ẽ perinde ac ſi relinqueretur res aliena.vt.l.non dubiuʒ de le. iij.ſi vero relinquatur ius.i.nomen:quod teſtator dum vixit poſt legatum exegit.an debeatur legatario:dic.vt dicto.§.ſi rem ita diſtinguit bart.in.l.rem legatam.de adi.le.vbi ſcribit quid ſi alienauit vſuſfructus tantũ vel pignorauit.an videatur legatum reuocatum.dicit ꝙ non.C.de leg.l.iij.⁊ inſti. de le.§.ſi rẽ.⁊.l.ſi.§.ſi.de dona.Si autẽ alienauit ꝑ parte:⁊ ꝑ parte nõ:pro parte alienata legatũ extinguitur.vt.l.ſi ex toto.ff.de le.j.Et ꝑdicta cũ alienat in extraneũ.quid aũt ſi ipſi legatario teſtator in vita ſoluit legatũ:dic ꝙ legatũ extinguit in toto:vel parte ſoluta.niſi teſtator ſoluiſſet aio duplicandi qđ nõ preſumitur.ſi legatarius nõ probat.vt.l.lucius.de le. ij.vtrũ aũt ex tali legato ſoluto a teſtatore poſſit detrahi falcidia:⁊ an poſſet teſtator tale legatũ ſolutũ reuocare:dic per bar.vt.l.legatũ.ff.de le.ij.vbi etiã querit:an ſtati trãſeat dñiũ in legatariũ.vel domũ mortuo teſtatore. ¶ Quinto quero:

9 hic dicitur.ꝙ reliquit ſepulture ſue eũ. quero ſi legatũ fuiſſet de re permiſſa ⁊ teſtator mutato propoſito alibi ſepeliri decreuiſſet.nõ facta mẽtione legati:an videatur ademptũ tale legatũ gratia ſepulture factũ.rñ.ſic vt.l.alũnc.§.ſcia.de adi. le.vbi adempto onere legati:videtur eſſe ademptum legatũ quod oneris cauſa erat relictuʒ:hic tamen eſſet latius explicandum:an defectus cauſe vitiet legatum.Item que dictiones inducant cauſam:⁊ quid ſit cauſa.dic per barto.vt.l.de monſtratio.§.ꝙ autem de condi.⁊ de.ibi dicit.ꝙ cauſa quid preteritum:vel inſtans quo impellimur vt aliquid diſponamus.quando autem cauſa reperitur falſa:an vitiet inſtitutionem:legatum:cõtractum ſentẽtias:vel reſcripta.dic vt ibi.

vbi etiam de cauſa legis:⁊ an verba enunciatiua per modū
cauſe prolata inducant diſpoſitionē dicit ꝙ ſic.vt.l.emptor.
§.fi.ff.de rei ven.l.fi.§.j.de doli.ex.⁊.l.ſi ſocer.§.lucius. et qđ
ibi not.ff.ſolu.ma.⁊:an cauſa preſumatur impulſiua:vel fina
lis dic:vt.l.ij.in fi.de do.per bart. ¶ Ultimo circa pre.dicta
10 quero de tali queſtione.†pater legauit filie.cc.pro ea mari-
tanda poſtea eam maritauit ⁊ dedit ſibi centum nomine do-
tis:an filia poſſit petere reſiduum:ſ3 centum. videtur ꝙ ſic.
vt.l.lucius.de le.ij.contrarium dicit dy.nam.l.lucius.loquit
quando legatum fuit ſimpliciter:ſed in propoſito legatum
fuit ob cauſam .ſ.ob eam maritandam:que cauſa eſt finita:cū
ſit maritata:ergo finitum eſt legatum.vt.l.liber.in pri.de ali.
⁊ ci.le.⁊ quod no.in.l.quinquaginta.de pba.ſed ꝙ filia poſ-
ſit petere reſiduum:facit.l.tytia.§.qui in vita.ff.de le.ij. Sed
poteſt reſpōderi:ꝙ ibi pater dotauit:poſtea legauit:⁊ ideo
cum per dotationem ſit filie ius queſitum:non poteſt ius fi-
lie minuere in legato.dominus ol.dicit ꝙ filia poteſt petere
reſiduum:quia quando legatum eſt factum taxata certa quā
titate:nunꝙ minuitur per adiectionem cauſa.vt.l.lucius.de
ali.⁊ ci.le.⁊.l.creditor.§.ſi inter.ff.mandati.⁊ ita hic:cum ſit le
gata qualitas certa non debet diminui:qꝫ adiecta pro ea ma
ritanda:non ob.l.liber.quia ibi in ſecundo legato continet.
plus:ꝙ in primo.⁊ hoc putat bar.bene dictum:quādo teſta-
tor dixit pro ea maritāda:quia ea maritata cauſa eſt finita.ſ3
ſi teſtator dixit.lego pro dote filie mee ſeu nomine dotis:tūc
non eſſet dubium:ꝙ ea maritata cauſa legati non eſt finita:
cū3 conſtante matrimonio:poſſit dos augeri.vt.l.pe.⁊ aut.ſ3
iam.C.de dona.ante nup.⁊ ita no.bar.in dicta.l.lucius.de le.
ij.Tangit hic io.an.cum in eodem teſtamēto vel diuerſis ſe
pius eadē ſpecies:vel qualitas legatur:an ſepius debeatur
⁊ ſic plures cauſe lucratiue concurrant in eadē re:nimis ſuc
cincte ſe expedit dicam alibi.ſed pro modo remitto ad no.p
bart.in.l.mevius.§.duobus.de le.ij.et.l.ſi pluribus.§.ſi ita.
eodem titulo.

1 ¶ Pena que ſit non implentis voluntatē defuncti.⁊ nu.5.
2 Heres ſi non eſt negligens ep̄o ⁊ cuilibet alij preferendus eſt
in executione teſtamenti.Et infra quantum tempus debeat
exequi voluntatem defuncti.nu.7.
3 Executio teſtamenti deuoluitur ad ep̄m:ſi heres neglexerit
adimplere. Et ad quem ep̄m.nu.4.
6 Hereditas qua priuat heres non implens voluntatem de-
functi ad quem deuoluatur.
8 Seruus ſi poſſidet bona teſtatoris:qui reliquit centum pau
peribus an ep̄s poterit eum cogere ad ſoluendum.
9 Epiſcopus ſi habet actionē in hereditate relicta pauperib⁹:
coram quo debeat agere contra detentatores bonorum.

a ¶ Penā .vi. de bald. de iſta pena. i l.j. de his q pen. nomi. bar. i l. mul ta. de cōdi. ⁊ demonſt.

1 Si heredes. †Not.primo penā non
2 implentis voluntatem
defuncti.amittit enim lucrum : qui volūtati nō
obtemperat.vt in aut.de here.⁊ fal.§.ſi quis aūt
non implens.col.j.⁊ in aut.de ec.ti.§.ſi quis aūt
pro redemptione.coll.ix.debet ergo qui lucrum ex teſtamen
to conſequitur:implere defuncti iudicium:alias emolumen-
to priuatur.vt hic ⁊.l.neſennius.ff.de exec.tu.⁊.C.de le.l. pe-
2 nul. ¶ Secundo not.†ꝙ ſi heres non eſt negligens epiſco-
po ⁊ cuilibet alij preferendus eſt in executione teſtamenti.nā
etiam ſpeciales executores tenentur ſibi reddere rationem.
3 facit quod not.bar.in.l.alio.de ali.⁊ ci.le. ¶ Tertio not.†ꝙ
ad epiſcopum deuoluitur executio teſta.ſi heres neglexerit
adimplere.concor.dictus.§.ſi quis autem ⁊ aduerte qꝫ etiam
ſi teſtator prohibuit deuolutionem:non videtur eius diſpo-
ſitio in hoc ſeruanda vt dicto.§.ibi.licet precipue a teſtatori-
bus.aut donatoribus interdictū ſit eis habere ad hoc aliqđ
4 participium. ¶ Quarto nota.† ad quem epiſcopum in caſu
negligentie heredū executio deuoluatur.nam deuoluit ad
ep̄m loci ipſius teſtatoris.i.in quo teſtator habuit domiciliū
vt dicto.§.ſi quis autem pro red.ver.ſi aūt nō hoc ⁊c.⁊.l.ſi qs
ad declinādā.C.de epi.⁊ cle.ibi.in qua teſtator larē fouere.ac
degere noſcitur.ſ3.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.dicit ex qua teſtator
oritur ⁊c.⁊ ibi glo.no.ꝙ vterqꝫ ep̄us domicilij ⁊ originis cō
uenire debent.ar.l.iuris peritos.§.cum omnidus.de excu.tu.
cōtra.l.prouinciales.de verbo.ſig.⁊ iſta deuolutio ad epiſco
pum habet locum vbi teſtator non prouidit de alio executo-
re.herede negligente.nam ille tunc profertur epiſcopo.ſicut
tutor teſtamētarius excludit legitimum.vt not.in.l.j.C.de te
5 ſtamē.tu. ¶ Quinto not.†ꝙ heres qui non obtemperat te-
ſtatori priuatur etiā fructibus.⁊ ceteris emolumētis.ex quo

ſequitur ꝙ ſi reſoluuntur titulus quem poſſeſſor hꝫ ſua cul-
pa titulus ⁊ bona fides precedens a fructibus non excuſat.
videtur enim in eo extingui titulus:⁊ nomen heredis.vt ſic
qui ſemel eſt heres:deſinat eſſe heres iuris diſpoſitiōe.vt no
ta.in dicto.§.ſi quis autem non implens.ſuper verbo auferi.
¶ Sexto not.ꝙ iſta bona deferuntur ad epiſcopū:vt di-
ſpenſet.non vt imburſet:ibi vt vota defuncti impleantur:nec
debet accipere ⁊ apprehendere in occulto:ſed publice.vt di-
cta.l.nulli.ibi ſtatim geſtis interuenientibus earum quanti-
tatib⁹:⁊ tempus quo eas ſuſceperit apud rectorem prouincie
publicare debebit:ſimiliter de executiōe.īfra annū debet fa-
cere fidem.vt in dicta.l.ibi ⁊ numerum captiuorum.⁊ data p
his precia eis manifeſtare precipimus.habet enim epiſcop⁹
nomen ⁊ ius heredis:ſine emolumēto alicuius falcidie:vbi
executor decernitur.vt.l.ſi quis ad declinandam.C.de epi.et
cle.ibi nullo penitus ex hoc lucro.⁊c.ſi autem iſta neglexerit
archiepiſcopus ſuccedit in executione.vt ibi not.⁊ hic hoſti.
qui ſubdit.ꝙ cuiqꝫ licebit hanc queſtionem mouere:⁊ ſtude-
re vt cauſe pie modis omnibus compleantur vt dicta autem.
de ec.ti.§.ſi autem ſancimus.eſt ergo iſta cauſa tanꝙ publi-
ca viuorum etiam vtilitatē includens.nam vt dicit Seneca.
declama.nona ius teſtatorū tollitur:ſi viui neglexerint im-
peria defunctorum. ¶ Opponitur:⁊ videtur.ꝙ epiſcopus
de teſtamentis priuatorum non debeat ſe intromittere.quia
non debent promiſcuis rerū actibus turbari officia.vt.l.cō-
ſulta.C.eo.ti.⁊.lxxxviij.di.epiſcopus.io.executio in caſu ne-
gligētie heredum ad eum deuoluuntur.vt.hic.non autē pu
blicatio teſtamēti vt in contrario.quod.eſt.verum ſecundum
hoſti.niſi conſuetudo aliud inducat.C.de emācipa.li.l.j.⁊ fi.⁊
quod no.Io.an.de fide inſtru.c.fi.in glo.ij.ver.hec autē pu-
blicatio. ¶ Secundo oppo.dicitur hic.ꝙ heredi negligenti
debet omnis ſubſtātia interdici.contra immo debet filio reli
qui legitima:vt in dicto.§.ſi quis autē non implēs.vnde ſum
pta eſt aut.hoc amplius.C.de fideiuſ.ſo.ſpeciale eſt in filiis:
vt eis legitima relinquatur.nam licet defuncto non obtempe
rat:non priuatur legitima:ſecus autem ſi non obtemperat
legi.vt no.in preall.iuribus.ſed hoc non videtur bene dictū
immo tex.eſt:ꝙ etiam non obediens teſtatori priuatur debi
ta iure nature.vt.c.licet.j.de voto.io.dicit gl.notabiliter ibi
loquitur in re indiuiſibili:vt in regno:comitatu:⁊ ducatu.ita
dicit glo.quam not.que ponit aliam ſo.⁊ dicit ꝙ iſte tex.loq
tur in relictis ad pias cauſas:que ſi heres extraneus monit⁹
non perſoluit.in totum priuatur.⁊ idem ſecundum hoſti.in-
telligas in ſuo quo ad relicta ad pias cauſas:⁊ quo ad vota
patris exequenda:quibus caſibus creſcente contumacia:etiā
ipſo naturali debito priuatur.vt in dicta aut.⁊ decre.licet nā
in his ceſſat falcidia:etiam vbi heres nō eſt contumax nō reli
quit.C.ad.l.fal.aut.ſimiliter.dicit tamen ꝙ ſi peniteat:nō ne
gat ſibi fieri elemoſinā ⁊ de predicto arti.no.xi.q.j.ſilueſtri. Opponit i cōtrarium.
¶ Sed vltra hoc.quero.†quia tex.iſte priuat heredem tota
6 ſubſtantia defuncti:vt etiam hic not.ad quem iſta hereditas Ponit queſtiones.
deuoluetur.tex.in dicta aut.de ec.ti.§.ſi autem qui hoc face-
re iuſſi ſunt ⁊c.videtur dicere ꝙ ad epiſcopum:⁊ ſimiliter iſte
tex.in contrarium eſt tex.in aut.hoc amplius.C.de fideiuſ.et
in cor.vnde ſumitur.vbi dicit.ꝙ primo ſubſtitutis. ſecundo
coniunctis.tertio legatarijs.quarto venientibus ab inteſta-
to.⁊ ſic de ſingulis.vbi patet.illi enim videntur epiſcopo p-
ferēdi q in onere.⁊ honore.ſi volunt.quid ergo vult dicere il
lud.c.⁊ ille.§.ſi autem qui hoc facere.nam ſi tot perſone i cō-
ſecutione emolumenti ⁊ oneris implemento epiſcopo prefe-
runtur:non de facili manus apponet ſuper talib⁹ bonis epi-
ſcopus.credo tamen ſaluo ſaniori iudicio iura iuribus con-
cordando.ꝙ herede negligēte:quo ad relicta ad pias cauſas
exequetur epiſcopus.⁊ ſic loquitur aut.qui hoc facere.ſi aūt
heres in alijs:ꝙ in relictis ad pias cauſas deprehendatur ne
gligens.deuoluetur executio ⁊ emolumentum ad perſonas
predictas.⁊ ſic loquatur.§.ſi quis autem non implere.p quē
§.non puto veram opi.hoſti.⁊ Inno.qui tenent ꝙ etiā quo
ad relicta ad non pias cauſas executio ſpectat ad epiſcopū.
pro ſe tamen allegant tex.in.c.tua.ibi.vniuerſa procedant.et
ſubdit plenarie.⁊.§.ſi quis autem pro redēptione.dicit oīa
ex quibus vniuerſalibus verbis concluditur generaliter ad
epiſcopum executionem ſpectare.⁊ merito dicunt ipſi quia
magna eſt pietas adimplere illius votum.qui ſe nec iuuare.
nec amplius loqui poteſt.vt.l.j.C.de ſacro ſanct.eccle.nam ſi
expedit rei publice ne quis re ſua male vtatur inſtit.qui ſunt
ſui vel ali.iuris.§.ſed hoc tempore.⁊ ſi commodis rei priua-
te prouidetur.C.de bo.preſcrip.l.ſi quis.fortius circa defun
ctorum voluntates eſt hic prouidendum per iura preall.nā
exequi

exequi voluntatem defuncti eſt iudicium pium: quod patet.
q̄ꝗpōt preſici executor religioſus. quod alias nō poſſet. vt. ſ.
e.c.ij.li.vj. circa hoc Jo.an.ſ.e.c.pe.ad ſi. dicit diſtinguendū.
ꝙ aut hoc ex officio per viam executionis hoc facit epiſco-
pus: aut per modum libelli: per viam accuſationis: ad peti-
tionem partis vt primum liceat etiam in non pijs ſecundū
not. contra laicos heredes. Ita dicit ibi. ſed vt dixi non re-
ſpondent imo nec allegant illum. §. ſi quis autem non im-
plens. nam quidquid ſit in perſonis debilibus: ⁊ miſerabili-
bus quibus forte ſunt facta legata: in quibus nō abſurde di-
ci poſſet eorum opi. veram eſſe. vt in eorum fauorem ad epi-
ſcopum deuoluatur executio quo ad alios: quibus relictum
eſt in teſtamento: vel ad quos iuris prouiſione hereditas il-
la deferetur: non video ꝙ epiſcopus poſſit pro talibus ſe in-
tromittere: primo propter regulam ꝙ non debet iudex im-
pendere ſuum officium petitum: niſi pro perſonis debilibus
alijs certis caſibus: vt dixi in. c. bone. de poſtu. prela. ſecundo
quia ſi illi ad quos ſpectat cōmodū hereditatis in caſu quo
heres priuatur: volūt tacere ⁊ differre. abſurdum videtur ꝙ
epiſcopus vltro eos impellat agnoſcere. ꝙ pro tunc forte vo
lunt. ſed in ſuſpēſo retinere: huic enim agnitioni recte termi-
nus prefigitur ad petitionem illius cuius intereſt: pretextu
emolumenti ad eum deuoluendi. vt. l. ꝗdam. de acqui. hered.
ſed epiſcopus eſt merus executor ⁊ ex priuatis heredis nul-
lum cōſequitur cōmodum: ſed onus. vt dicta. l. ſi quis ad de-
clinandum quo ergo iure de factis laicorum poſſit ſe intro-
mittere non video. preſertim quia contra negligentiam nō
implentis votum defuncti eſt plene ꝓuiſum per leges: in di-
cta aut. hoc amplius. ⁊. §. ſi quis autē non implens. cū ſimi.
nam cum ibi ordine ſucceſſiuo ſtatutum ſit: ad quem in caſu
negligentie ius nomē heredis ⁊ commodum deferatur: etiā
vſq; ad fiſcum. dicere ꝙ epiſcopus habeat iſta bona: vt diſtri
buat eſt contra illum tex. qui vult vt cautionem idoneam p̄-
ſtet de implendo omnis illa: ad quem fuerit deuoluta. ⁊ eſſet
negotium intricare. cōtra. c. tuā. de ordi. cog. ſuis ergo ter
minis ſit contentus epiſcopus: ⁊ pro pauperibus tantum ſe
impediat: non tuitionem totius teſtamenti ſuſcipiat contra
tex. lxxxviij. di. epiſcopus. ⁊ hanc meā opi. tenet glo. ſ. c. tua.
licet hic ſentiat: ꝙ etiam in non pijs ſit executor: dum loqui
tur perdictionē precipue que implicat idē iuris etiam in nō
pijs. ⁊ predicta procedunt cum iura puniunt contumaciam
heredis quid ſi teſtator ipſe apponit penam priuationis ab
hereditate vel legato in caſu negligentie vel delicti: nec proui
det ad quem hereditas vel legatum tale deferatur: cui appli
cabitur. dic. vt tangit barto. in. leg. vxor. §. heres. de lega. iij.
7 ❡ Secundo quero. ⁋ infra. quantū tempꝰ debeat heres exe
a qui voluntatem defuncti. [a] dicit gl. hic. ꝙ īfra annū: quod in
tellige a die monitionis. ⁊ ſufficit vna monitio ſecundum gl.
in dicto. §. ſi quis autem non implens. que reſpondet ad. §.
ſi autem per hoc. in aut. de ſan. epi. vbi tex. exigit monitionē
primo ⁊ ſecundo. ſed ibi ideo: quia maior pena imponitur cū
in continenti relictis priuatur: ſed in dicto. §. ſi quis autem
poſt annum. ⁊ aduerte quia in relictis ad pias cauſas in qui-
bus non requiritur aditio: epiſcopus mortuo teſtatore pōt
ſtatim monere: vt impleat: ſed in alijs relictis: que effectum
capiunt ex aditiōe. vt. l. ſi nemo. de teſta. tu. ſi vera eſt opi. ho
ſti. ⁊ Inno. ꝙ ad epiſcopum executio de talibus deuoluatur
quod non credo. ſicut dixi videtur ſecundum eorum opi. ꝙ
epiſcopus poſſit monere heredem: anteꝗ̄ adeat ⁊ ſic cauſati
ue ⁊ indirecte ipſum cogere ad adeundum. ſ. annum cū poſ-
ſit perpetuo ſecundum ius. vt no. in. l. licet. C. de repu. here. ⁊
hoc abſurdum videtur: ꝙ ad petitionem legatariorū heres
poſſit: cogatur ſub pena priuationis. nā ad hoc cogitur ad
petitionem fideicommiſſarij vniuerſalis: non legatariorum
vt. l. j. ⁊ per totum. ff. ad trebel. fact. l. ꝗdam. ⁊ quod ibi not. ff.
de acqui. here. ❡ Tertio quero illud. c. loquitur de compul-
8 ſione heredum. quid ergo ⁋ ſi ſeruus poſſidet bona teſtato-
ris: qui reliquit centum pauperibus: an epiſcopus poterit
eū cogere ad ſoluendum videtur ꝙ non allegat ſe heredem
⁊ ſic contra eum non videtur competere pacto legatorum
contrarium determinat doctor meus in repetitiōe le. habeat
vbi dicit ꝙ cogit̄ aut ſoluere: aut bona dimittere. vt. ff. ſi qs
omiſ. cauſa te. l. j. §. totiens. Nam licet non habeat titulum lu
cratiuum habet tamen poſſeſſionē lucratiuam ſecundū eū.
9 ❡ Quarto quero. ⁋ cum epiſcopus habeat in hereditate re-
licta pauperibus ius: ⁊ nomen heredis. vt dicta. l. ſi quis ad
declinandū. ⁊ ſic habeat actionem coram quo debet agere cō
tra detentores bonorum: nunquid coram eo. videtur ꝙ non
quia ſic eſſet actor ⁊ iudex in eadē cauſa. preterea. l. nulli. C. de

a ❡ Voluntatē defuncti. vide bal. in l. ij. C. cōia de lega. io. de ſirmi. in tract. de ſo lib. iiij. vj. p te pricipali.

epi. ⁊ de. dat ei petitionem: non cognitionem. ſed ipſi totum
ſibi vſurpant: ⁊ petitionem: ⁊ cognitionem quod non vide-
tur bene conuenire predicte. l. nulli. ⁊ ideo debent agere corā
preſide: vel prefecto ſecundum Ja. bu. qui hoc not. in dicta. l.
nulli. ad ſi. qui querit alibi: an epiſcopus in caſu quo ad eum
pro pauperibus hereditas deuoluatur: an poſſit proponere
edictum diui hadria. videtur ꝙ non. quia illud edictum exi-
git: ꝙ ſit heres ſcriptus in teſtamento. ſed contrarium fuit
obtentum ſecundum eum. quia ſicut nomen alicuius ipſum
ſignat: ita nomen pauperum repreſentat epiſcopum: ⁊ ſi epi
ſcopus habet ius ⁊ nomen heredis: ergo nihil ſibi deficit. ita
not. ipſe in dicta. l. ad declinandam.

1 ❡ Delectus perſonarum habendus eſt in beneficijs cōfe-
rendis: ⁊ in ordine charitatis.
2 Beneficium conſtituit illum ſibi obnoxium cui confertur.
3 Obligatus pluribus debet ſatiſfacere prius illi cui grauius
obligatur.
4 Clericus nullus poteſt teſtari de rebus eccleſie etiam mobi-
libus.
5 Clerici de quibus bonis poſſint facere teſtamentum.
6 Acquiſita ex illicita aduocatione vel inhoneſtā negotiatione
ludo vel peccato: qualiter debeant diſtribui.
7 Clerico vel prelato mortuo quis occupabit bona per eū poſ-
ſeſſa.
8 Heres clerici vel prelati an teneatur eccleſie de his que male
geſſit.

Cum in officijs.

De bonis per eccleſiam acquiſitis clerici teſtari non poſſint. primo ponit factum re
prehenſibile: quod ſecundo dānat. ibi hoc igitur.
1 ❡ Not. primo ⁋ ꝙ in beneficijs conferendis ⁊ in ordine chari
tatis: debet haberi delectus perſonarum tantum. tullius li.
j. de officijs optime autem ſocietas hominum coniunctioq;
ſeruabitur: ſic vt quiſq; erit coniunctiſſimus in eum benigni-
tatis plurimum conferetur: ⁊ plura alia circa hoc allegātia vi
de ibi. c. de beneuolentia: quam quiſq; habeat ⁊c. multi tamē
inordinatam habent charitatem. vt dicit ambroſius de peni
di. ij. charitas. ſicut ⁊ iſti clerici: de quibus in tex. ❡ Secun-
2 do not. ⁋ ꝙ beneficium aliquod mihi collatum conſtituit me
ſibi obnoxium. ⁊ hoc eſt quod dixit tex. tenemur. et dicitur
iſta obligatio ad antidora. vt in prima glo. nec neceſſitat illū:
qui recepit reddere: nec hoc dicit iſte tex. ſed obligat eum na
turaliter: de qua naturali obligatiōe dixi in rubrica de dona.
3 ❡ Tertio nota. ⁋ quod obligatus pluribꝰ debet ſatiſfacere
prius illi: cui grauius obligatur: ſimiliter obligatꝰ vni ex plu
ribus cauſis ſi ſoluit partē debiti: preſumitur ſoluiſſe in cau
ſam duriorem. i. in ea cauſa: que plus grauabat. vt primo in
infamia: ſecundo in pena: tertio in pignore: quarto in vetu-
ſtiori debito. ⁊ prius in ſua cauſa: ꝗ̄ in aliena. ff. de ſolu. l. cum
ex pluribus. ⁊. l. j. vbi de hoc. ❡ Quarto not. ꝙ iſte tex. loq-
tur generaliter de clericis. ꝙ teſtari non poſſunt de bonis p
eccleſiam acquiſitis: non ſolum in prelatis vendicat ſibi locū
illa preſumptio: ꝙ queſiuerunt de bonis eccleſie: ſed in omni
bus alijs clericis. quidam tamen dicunt: ⁊ forte non male: ꝙ
in non prelatis creditur acquiri intuitu perſone: non eccleſie
quando ad hoc querendum. ſ. nomine eccleſie nullum habēt
officium. ⁊ ideo ſuo nomine querere videtur: ſi aliunde habꝫ
4 bona: ꝗ̄ de eccleſia. vt. ſ. dicam. ❡ Quinto not. ⁋ ꝙ nullus de
ricus vel prelatus de rebus eccleſie etiam mobilibus poteſt
teſtari. vt hic. ⁊. ſ. c. proximi. poſſunt tamen in egritudine cō-
ſtituti aliqua intuitu eleemoſyne erogare. vt. ſ. e. c. ad hec in
remunerationem laborum ſibi exhibitorum: tam conſangui
neis: ꝗ̄ ab alijs. ſ. ca. relatum. §. licet. idem dicimus de rebus
quas emerunt de redditibus ſuis. xij. q. j. epiſcopus de rebꝰ.
⁊. q. iij. c. j. ⁊. q. v. ſigū. poſſunt etiam ſi hic eſſet conſuetudo ſe-
cundum hugo. xij. q. v. ſi epiſcopus. pro quo facit de dona. ce
terum. ⁊. ſ. e. relatum. ⁊ idem ſi in recompenſationē relicti tā
tum darent eccleſie: quātum reliquūt. vt dicto. c. ſi epiſcopus
ita dicit Inno. Cuius vtilem apparatū ordina per aliquas
5 queſtiones. ❡ Primo quero. ⁋ de quibus bonis poſſunt de
ríci facere teſtamentum. diſtingue. ꝙ aut loquimur de bonis Ponit queſtiones.
eccleſie: vel que occaſione eccleſie prouenīūt: ⁊ regulariter te-
ſtari nō poſſunt. fallit intuitu eleemoſyne: ⁊ remuneratatiōe
ſeruitiorum. Item ſi de conſuetudine. Item ſi tantum dat
eccleſie quantum tribuit. ⁊ intellige in dictis caſibus ꝙ poſ-
ſit in egritudine conſtitutꝰ: vt dixi. ſ. aut loquimur de rebus
proprijs: que ante clericatum vel poſtea obuenerunt dona-
tione: ſucceſſione: artificio: vel doctrina. ⁊ de his poteſt teſta-

ri ⁊ tranſmittit ad venientes ab inteſtato.ſ.e.quia.⁊.ca. rela-
tum.xii.q.v.c.i.⁊.ii.⁊.q.i.ca.ſicut manifeſte.⁊.ca.manifeſta.in
autē.de ec.titu.§.interdicimus.⁊ hec vera cum eſt certum : ꝙ
ſint bona eccleſie.et que prelati.ſed ſunt bona de quibus eſt
dubium cuius ſunt:an eccleſie:vel prelati:⁊ in iſtis dic.ꝙ quā
doqꝫ eſt dubium queſiuerunt ea ante promotionē:vel poſt.
⁊ dicunt quidam.ꝙ aut eccleſia poſſidet:⁊ tunc ille qui agit
probat ordinez acquiſitionis.vt.l.arctuſa..ff.de his qui ſunt
ſui vel alienē.iuris.⁊.l.matrem.C.de probatio.aut aduerſa-
rius poſſidet:⁊ tunc eccleſia probet hanc opi.ꝙ agens pro-
bet:tenet Jaco.de are.vt refert Ja.bu.in aut.licentiam.C.de
epi.⁊ cle.vbi ipe tenet.ꝙ ſemper eccleſie incumbat onus pro
bandi.quia cum hodie reperiatur habere:preſumitur retro
habuiſſe:⁊ cum eccleſia ſe fundet ex duobus.ſ.ꝙ queſierit:et
poſt prelaturam acquiſierit:hoc probet indiſtincte. vt dicta
l.aretuſa.⁊.l.matrem.doc.tamen de hoc non faciunt vim: qs
poſſideat:quo ad onus probandi:ſed pro quo magis preſu
mitur:⁊ pro quo preſumptio magis facit.vt ſic in alterum p
quo minus preſumitur etiam ſi poſſideat transferatur onus
probandi.⁊ videtur Inno.ſentire contra opi.predictam Ja.
bu.dicit enim ſemper pro eccleſia preſumitur niſi heres defun
cti clerici probauerit ante clericatum defunctum clericum ha
buiſſe aliquid:vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe:vt in aut.de
ec.titu.§.interdicimus.coll.ix.⁊ hec opi.magis placet.nam ē
quid imputetur prelato:qui ſegregare debet res ſuas a re-
bus eccleſie.xii.q.i.ſint.⁊ omnia debet agere cum conſilio cle
ricorum ſuorum.xii.queſtione prima.epiſcopus nullus.er-
go preſumitur contra eum:ſi hoc omiſerit:⁊ ſepe poſſet pro
pter culpam eius deferri iuo iure eccleſie.ii.que.i.in primis
margine.vbi lata ⁊ manifeſta deprehenditur culpa prelati.ar.
not.ē.quod me.cauſa.c.ſi.ſicut in tutore.C.de in litem iuran.
l.i.⁊ per totū.⁊ forte tamen non abſurde dici poſſet:ꝙ ſi de
rebus eccle confectū eſt ſolenniter inuentarium:⁊ ratio rece
ptorum ⁊ expenſarum recte compoſita:ꝙ alia que deprehen
dcretur prelatus poſſidere:eo mortuo ſi non cōſtat poſt ea
illa queſiuiſſe ſit vera opi.Jac.bu.vt eccleſia ſemper probet.
in queſitis vero poſtea de quibus conſtat:ꝙ poſtea queſiue
rit:ſed non conſtat contemplatione eccleſie:vel a ſe ipſo ⁊ ei⁹
pecunia induſtria:vel doctrina:quid iuris ſit ⁊ in dubio vide
tur.ꝙ intuitu eccleſie habuit:niſi ex probabilibus coniectu-
ris contrarium preſumatur.de quibus preſumptionibus et
coniecturis ſtatim dicam.⁊ ita dicit Inno.Jaco.bu.in dicta
aut.licentiam.dicit.ꝙ aut cōſtat a quo clericus acquiſiuerit:⁊
tunc aut habuit a cognato:aut ab extraneo.ſi a cognato pre
ſumitur contemplatione perſone:non eccleſie reliquiſſe:ni-
ſi eccleſia probet contrarium.ſ.ꝙ ſua contemplatione reliq̄-
rit.quia hic dicit vel relictum fuit ſub nomine dignitatis.qō
dic.vt.ſ.eo.requiſiſti.ſi autē habet ab extraneo:preſumitur
contemplatione eccleſie.vt ibi dicam.quandoqꝫ dubitatur a
quo habuit: quia emit vineam : ⁊ neſcitur ex qua pecunia.et
videtur ꝙ preſumatur habere ab eccleſia.vt.l.quintus.de do
na.inter.vi.⁊ vxo.ecōtra videtur ꝙ a ſe.vt.l.ſi defunctus.ar.
eu.Ja.bu.dicit i epiſcopo:⁊ quolibet adminiſtratore.ꝙ aut
non habebat alia bona que conſtabant eſſe ſua tempore quo
adminiſtrationem aſſumpſit.aut habebat:ſi nō habebat:tūc
aut conſtat ꝙ habuit a cognatis:⁊ planum eſt vt dixi.aut du
bitatur:⁊ tunc preſumatur contemplatiōe eccleſie:⁊ eius bo
nis queſiſſe.⁊ licet ſit induſtrioſus:debet ex operis querere
eccleſie:que ipſum alimentat:⁊ nō ſibi:ſi autem habet alia bo
na:tunc de bonis eccleſie deducit tantum:quantum ſibi ad a
limenta ſufficiat ſecundum qualitatem eius ⁊ officii:quia ab
ipſa debet ali.⁊ de ſuperfluo ⁊ de bonis ſuis ſimul ⁊ commu
niter preſumitur queſiuiſſe pro rata.ff.de peti.here.l.ſed ſi le
ge.§.ꝙ aūt.ita diſtinguit Ja.bu.in dicta aut.licētiā. Ex cui⁹
diſtinctiōe colligit ꝙ in iſta cōſideratiōe ſui patrimonii ⁊ ec-
cleſie quo ad q̄ſita poſtea habetur tātummodo reſpectus ad
ſuum patrimoniū ⁊ eccleſie:nō ad induſtriā ⁊ doctrinā ſuaz.
cū dixerit ipſum tūc lucrari eccleſie.qō nō credo verū.qꝛ ta-
lia lucra imitātur naturā aliorū bonorū patrimonii ipi⁹ pla-
ti.vt patet.ſ.e.c.relatū.§.ceterū.qō etiā ſentit hic Inno.⁊ io.
an.poſt eum dum in illa conſyderatione dicuntur habere re-
ſpectū ad patrimonium : ⁊ redditus eccleſie.⁊ ſubdit.Item
ſi quis lucratur de artificio ſeu doctrina ⁊c.⁊ dum ſubdit.qꝛ
ꝙ prelatus nō p omnia:equiparat vxori:vxor enī ex opera q̄
rit marito clerici⁹ aūt ⁊ etiā platus ſibi:nō eccleſie acquirit.ſ.
e.q.⁊.c.relatū.ita dicit ad cōtextū.ex quo concludo.ꝙ ſi epi
ſcopus decretorū doctor:vel plat⁹ aduocatus lucrant ex le-
ctura:aduocatione:⁊ conſilio:quantū forte percipit ex red-
ditibus epiſcopatus:vel plature:ſi poſt ei⁹ morte reperiunt

poſſeſſiones peā acquiſite:⁊ dubitatur de cuius bonis in fa-
uore heredū ex teſtamēto:vel ab inteſtato huius epiſcopi:vt
prelati habebit cōſyderatio huius lucri:ſicut ⁊ patrimonii p
iam dicta. Concludo ergo tum doc.hic.ꝙ qꝛ in his difficiles
⁊ quaſi poſſibiles eſſent pbationes teſtiū:⁊ inſtrumētorū.ſ.
quid vel quantū de redditib⁹ eccleſie:⁊ quantū de ſuo ꝓprio
emerit.idarco iudex in hoc facto nultū.ex pſumptionibus
procedet:⁊ cū contingat aliquando vnam pſumptionem al-
teri colludere.ē.de preſump.literas.iudex arbitrabitur quā
tū ſit patrimoniū defuncti:⁊ eccleſia ⁊ induſtria.vt dixi ſimi
lem cōſyderationē faciūt legiſte cū mortuo patre vn⁹ ex filiis
qui multa queſiuit:vult ipſa habere vt ꝓpria:alius debere eſ
ſe cōmunia tanq̄ perfecta ex bonis patris contendit:quare
an preſumat de induſtria vel de bonis patris ⁊ accur.dicit in
ſpici qualitatem perſonarum.vt ſi filius erat induſtrioſus:
pater inops preſumatur ex induſtria queſiuiſſe.ſi autē econ
uerſo pater diues:filius vero iners:tunc quidquid penes eū
deprehenditur:preſumitur de bonis patris.ita not.in.l.cū
6 oportet.de bo.que li. ¶ Sed hic incidenter queritur.⁊ quid
de acquiſitis ex illicita aduocatione : vel inhoneſta negotia-
tione:vel ex ludo vel alias ex peccato.dicit Hoſti.ſ.c.relatū.
clamores videlz ſedādos:ſi q apparent alias per epiſcopū
loca pauperibus erogetur.vt.l.nulli.C.de epi.⁊ de.⁊ aut.oēs
peregrini.cōi.de ſuc.dicit tū ꝙ quidquid dicitur epiſcopi
⁊ patroni in multis locis omnia occupant:⁊ ſe et vniuerſos
occidunt.xciii.di.diaconi.verſi.nunc aūt vſqꝫ ad ſi.facit quod
not.in dicta.l.cū oportet in glo.ex ſubſtātia patris ⁊c.Et no.
quod dixit Ja.bu.in iſta cōputatione rationē habēdā de ex
penſis per clericū:vel platū fratris:debent enī de bonis eccle
ſie non prelati detrahi:⁊ deduci ſuper eccleſia.qꝛ q altari ſer
a uit:dꝫ viuere de altari.xii.q.i.ex his⁊.c.epiſcopus. quod in
tellige verum de expenſis moderatis ſecundum qualitatē p
ſone : ⁊ vires eccleſie:vanas vero ⁊ delicatas expenſas prius a
deducet iudex ſuper bonis clerici:ſolas autem expenſas ap-
probat iudex de bonis eccleſie:que facte ſunt in alimoniam
ſuam:pauperum:⁊ redemptionem captiuorum:⁊ in hoſpita
litatez ⁊ alias pias cauſas.xii.q.aurū habet ⁊.c.gloria epiſco
pi. ¶ Secundo principaliter quero cum dictum ſit.quis ſuc
cedat i bonis patrimonialib⁹ qs i bonis eccle:vel ei⁹ cōtēpla
7 tiōe q̄ſitis ⁊ qs i illis de quib⁹ merito dubitat:⁊ ꝓ quo qs cleri
co vel prelato mortuo occupabit bona p eū poſſeſſa.maximū
eſt enim poſſeſſionis commodum.vt inſti.de interdic.§.com
modū.⁊n.aut clericus deceſſit inteſtatus:nil diſponens de re
bus ſuis:vel eccleſie:aut deceſſit condito teſtamento.ſi inte-
ſtatus:tunc quia in bonis eccleſie non habet heredem:ſꝫ ſuc-
ceſſorem:illa occupabit eccleſia alia:de quibus certum eſt.ꝙ
fuerunt teſtatoris occupabit heres.ea autem de quibus du-
bitari poteſt cum pro eccleſia preſumatur:occupabit eccleſia
⁊ ſi heres occupet ſua auctoritate competit contra eam con-
ſtitutio.ſi quis in tantū.ſi in rem quam poſſidebat eccleſia p
clericum defunctū ſibi ius dixerit.vel edictum diui marci:vel
furti:vel vi bonorum raptorum.actio autem expilate heredi
tatis vel edictum diui adriani non competunt eccleſie quia ꝓ
dicta non petit tanq̄ heres:ſed tanq̄ domina. quandoqꝫ te
ſtator de bonis que poſſidet in vita in teſtamento diſpoſuit.
⁊ tunc aut de bonis eccleſie:⁊ videtur ꝙ heres poſſit ſine pe-
na dictarum conſtitutionum:cum taliter diſponendo videa-
tur teſtator poſſeſſionem interuertiſſe.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.colo
nus ſed hoc non eſt verum:qꝛ ſic ſimpliciter diſponendo nō
potuit interuertere voluntate.C.de acqui.poſ.l.cum nemo.
Nam tunc interuertere dicit.cum alii tradit.vel cum expellit
ff.de acqui.poſ.l.peregre.§.quibus.⁊ hoc verum cum relīqt
res:quas conſtat eſſe eccleſie.ſi autem relinquat ea.de quib⁹
dubium eſt.an ſint eccleſie vꝫ poſtmodum acquiſita illa bene
occupabit heres.qꝛ licet preſumatur acquiſita eccleſie.tamē
dubitatur.⁊ cum in optione prelati fuerit quando acquiſiuit
illa vtrum ſuo nomine acciperet.vel eccleſie.licet male fecerit
hoc nō exprimere.ea dꝫ heres accipere.qꝛ nō pſumitur eſſe i
memor ſalutis eterne.i.q.vii.ſanctim⁹.non ob.inſti.vi bo.rap.
§.ii.vbi credulitas vel opinio ſi veritas eſt i cōtrarium nō ex
excuſat a pena.l.ſi quis in tantam.quia ille.§.loquitur cum
errauit in iure.credens ſibi licitū occuparetur rem ſuam au-
toritate ſua propria ſecus ſi erraret in facto credens rem ſuā
que eſt alterius.et iſte error magime toleratur in herede:qui
licite apprehendit res.etiam alienas in hereditate repertas.
vt commodatas.depoſitas.et ſimiles ⁊ preſumendum eſt ꝙ
accipiat.vt reſtituat quod apparuit ad alium pertinere.⁊ vti
le eſt hoc proteſtari.et hec vera.vt dixi cum clericus relinquit.
et dubiū ē vii q̄ſiuerit.ſi aūt indubitanter p eccla pſumit.qꝛ
cōtemplatione

¶ Ex his. vide ibi io. de turre cre mata magi ſtraliter lo quentem.

contemplatione eccleſie donatum vel relictum ſibi fuit:heres
non debet illa occupare ⁊ poteſt eum eccleſia prohibere.⁊ qđ
dixi ꝙ heres poteſt occupare poſtmodum acquiſita ⁊ ſibi re
licta eſt verum etiam in bonis ſibi non relictis:ſed tamē pre-
latus ipſa emit nomine proprio.nā iſto caſu ſucceſſor in pla
tura ſcienter talia occuparet:incideret in conſtitutionē ſi qs
in tantam.ſecus autem ſi ignoranter:quia credebat prelatum
nomine eccleſie:non proprio queſiuiſſe ſicut credere tenebat:
ſed nō ſic excuſaretur heres talia q̄ſita occupanda:niſi eſſent
ſibi relicta.vt dixi.ſi autem in vita teſtator rem eccleſie vel q̄ſi
tam ab eo in alium tranſtulit:tūc eccleſia non haberet niſi rei
ven. vel ad exhibitionē hec videt mihi mens verboꝝ Inno.⁊
doct.ex quibus diſtingue ꝙ aut teſtator nihil diſpoſuit:aut
diſpoſuit. Primo caſu aut certū eſt que fuerint bona eccle:
⁊ que heredis.⁊ de his non eſt dubium aut dubitatur:⁊ tunc
eccleſia occupat.Secundo caſu cum diſpoſuit:tunc aut inter
viuos in alterum transferendo:aut in vltima voluntate relin
quendo:ſi inter viuos eccleſia non occupat ſi relinquendo:et
tunc aut res quas conſtat eccleſie de quibus vehementer pre
ſumitur contemplatione eccleſie acquiſitas ⁊ occupat eccl'a:
nō heres.aut ea de quibus probabiliter dubitatur:⁊ tūc aut
ipſas emit ſuo nomine:⁊ occupat ipſa heres.ſed ⁊ eccleſia occu
pare pōt ſi hoc ignorat:vt dixi.aut emit eas ſimpliciter:tunc
ſi reliquit eas tunc heres etiam occupare poteſt.nam dubium
eſt an illa pertineant ad eccleſiam:vel non.⁊ ideo non prohi-
betur heres poſſeſſionē apprehendere.⁊ ita ſentit Innocen.
Si autem relinquat ea de quibus dubium eſt ⁊c.aduertendū
ꝙ in effectu modicū proderit iſta occupatio non habenti ius
quia ſi contra eum preſumit:talis poſſeſſio non releuabit eū
ab onere probandi.vt.s.dixi. ¶ Vltimo querit Io.an.poſt
8 Innoc.[8] vtrū heres clerici vel prelati teneatur eccleſie de his
que male geſſit.dicit ꝙ ſic.xij.q.ij.epiſcopus qui filios.de pi
gno.c.iij.⁊ tenetur prelatus ad ſimilitudinē tutoris ſimiliter
heres eius.vt heres tutoris.ſ.de geſtis doloſe:et lata culpa.
de leui vo culpa ſicut heres tutoris nō tenetur:niſi in tribus
caſibus.ita nec heres prelati.vt.l.j.ij.⁊.iij.C.de here.tut.ipſe
vo prelatus ſicut ⁊ tutor de leui culpa tenetur.vt.C.arbi.tut.
l.quicquid.⁊ qđ not.in dicto.c.iij.de pigno. Item cōtra pre-
latum ſicut contra tutorem ſi inuentarium et codicē rationū
non exhibet:iuratur in lit.vt.C.de in litem iur.tuto.l.ij.⁊.iij.
In hoc aūt credo differentiam inter tutorem ⁊ prelatū.quia
tutor durante adminiſtratione non cogitur reddere rationē
vt no.in.l.aduerſus.C.de admini.tuto.A prelato vo ſemper
poteſt exigi.ratio quia vbi ſunt temporales epiſcopi ⁊ prela
ti ſunt perpetui ideo longum eſſet expectare finem.vt. l.niſi
finita.§.cū furioſi.de tu.⁊ ra.di.⁊ predicta ſunt valde notāda
licet Hoſtiē.dicat nimis fauorabilē iſtam gloſ.in conſangui-
neis prelatorū:nec canoniſtam has ſubtilitates per omnia ſe
qui debere. Ego autem non video quomodo ſine ipſis poſ-
ſimus ad veritatem peruenire.

1 ☞ [1] Clerici ſuper rebus mobilibus eccleſie non poſſunt fa-
cere teſtamentum : poſſunt tamen donare inter viuos intui-
tu elemoſyne.nu.2.
3 Facere aliquid poteſt homo per ſe quod non poteſt alij cō-
mittere poſt mortem.

Ad hec. Moderatam elemoſynā de bonis
per eccleſiam acquiſitis clerici facere
poſſunt:ſed teſtari nō poſſunt.diſtinguit ſcđm mē
1 brum ibi viuentes. ¶ Not. primo [1] ꝙ clerici ſuper
rebus mobilibus eccl'ie nō poſſunt facere teſtamentū:multo
minus de immobilibus que difficilius alienantur. x.q.ij.hoc
ius.nec putat Hoſti.ꝙ generalis cōſuetudo excuſet clericos
2 dantes in morte omnia mobilia parētibus. ¶ [2] Secūdo no.
ꝙ licet non poſſint teſtari:poſſunt donare inter viuos intui-
tu elemoſyne.concor.ff.ſi quis in frau.pa.l.viuus.⁊ eſt arg.
ꝙ licet dānatus de crimine capitali non poſſit facere teſta-
mentum:poteſt tamen elemoſynam relinquere.de quo ple-
ne per Io.and.de vſuris.q̄q̄.libro.vj.in vlti.glo. ¶ Tertio
3 no.[3] ꝙ poteſt aliquis facere aliquid per ſeipſum. quod non
poteſt alij cōmittere poſt mortē:ſicut clericus de bonis mo
bilibus in vita diſponit:non autem diſponendum reliquit:
adducit Ant.ſimile de epiſcopo qui de fructibus ſuis poteſt
monaſterium conſtruere.xij.q.v.quia ioannes.vbi de hoc.ſꝫ
poſt mortem erogandū diſponere non poteſt:vt ibi.⁊ quod
nota.ſ.titu.ij.de his.in prima glo.⁊ quod ibi no. Ioan.and.
Si dices de eo quod quis habet in vita:pōt diſponere poſt
mortem.vt.l.habeat.C. de ſacroſanc.eccle.ergo videtur ꝙ ſi
prelatus in vita poteſt diſponere.ſimiliter etiam poſt mortē.
ſol.verus eſt de eo ꝙ quis habet in vita:tāꝗ̄ dominus poteſt
diſponere poſt mortem.ſecus de eo quod quis habet in vita
vt diſpenſator:procurator:vel vt tutor:ſicut eſt clericus.cum
enim tale officium finiatur morte:nec tranſeat ad heredes.vt
l.ij cuius.de cura.fu. ⁊.c.apoſtolica.viij.q.j.⁊ de inſti.c.ſi.nō
poteſt alij hoc committere poſt mortem.cum tunc priuatus
ſit adminiſtratione.vt.l.cum qui.§.iudicare.de iuriſdi.oium
iudi.⁊ per hoc dixi.ꝙ executor teſtamēti non poteſt in teſta-
mento alium executorem conſtituere:vt diſpenſet.licet in te-
ſtamento poſſit bona pauperibus diſpenſare:ſiue pauperes
eligere:⁊ electum aliquo onere grauare.puta ꝙ de fundo ſi-
bi tradito intuitu pietatis:det alteri pauperi quolibet anno
decem.vt not.Barto.in.l.vnum.§.ſed ſi fundum.ff.de leg.ij.
⁊ vide quod ipſe not.e.a.l.§.rogo.Sed dices etiam queritur
dicit ꝙ intuitu elemoſyne in egritudine conſtitutus poteſt
erogare.nam videtur ꝙ etiam ſine egritudine hoc poſſit.qꝛ
bona talia ſunt pauperum vſibus et elemoſynis deputata
vt.c.gloria epiſcopi.⁊.c.aurum.xij.q.ij.ſol.dic ꝙ in vita ⁊ ſa-
nitate non erat dubitatio:ſed erogatio in morte ſiue egritu-
dine erit magis ſuſpecta:ſicut permutatio beneficij facta ta-
li tempore.vt.c.ij.de renun.vnde videbatur tunc ſibi diſpen-
ſatio interdicta.cum priuatus per mortem futurus eſſet.fuit
ergo neceſſaria prouiſio de qua hic facit quod nota.in.l.poſt
contractum.de dona.per Bar.in ſimili.

1 ☞ Clerici multis modis poſſunt ſibi querere.
2 Acquiſita per clericum non contēplatione eccleſie cuius ſint:
⁊ an poſſit de his clericus teſtari.
3 Clericus conſtitutus in patria poteſtate pōt de peculio ad-
uentitio facere teſtamentum.

Clia nos. De bonis proprijs vel acq
ſitis intuitu perſone clerici
teſtari poſſunt:de acquiſitis intuitu eccleſie nō.
⁊ in prima conſultatio decīſa.in ſecunda diſtin-
1 guens reſponſio. ¶ No.primo [1] ꝙ clerici multis modis poſ
ſunt ſibi querere ex ſucceſſione donatione ⁊ artificio per cle-
ricatum ergo non perdunt ius ſucceſſionis in bonis patris
a ⁊ conſanguineorum. Similiter monachi [a] retinent iſta iura
agnationis et cognationis.vt querant monaſterio. vt.ca.in
preſentia.s.de probatio. ⁊ auſ.ingreſſi.C.de ſacroſanc.eccle.
⁊ hec eſt differentia inter clericos ſeculares qui querunt ſibi ⁊
regulares qui querunt eccleſie. ¶ Secūdo not.ꝙ quandoqꝫ
querit clericus contemplatione perſone proprie : quandoqꝫ
contemplatione eccleſie in dubio dic.vt not.xij.q.ij.c.ponti-
fices.⁊.j.eo.requiſiſti.vbi dicam facit.l.ſi vero.§.item quicqđ
2 ff.ſolu.matri. ¶ [2] Quid autem eſſet de acquiſitis non contē-
platione eccleſie:ſed officij vel ſeruitij.puta eſt capellanus ali
cuius principis:qui ei multa donauit. Hoſtien.videtur dice-
re idem in iſtis quod in queſitis intuitu amicitie:⁊ ſuper ver
bo amicorum.ponit glo. Innocē.que ſic dicit. Idem dicim'
ſi ratione officij vel ſeruitij aliqua acquiſiuit.vt quia fuit ca-
pellanus principis:qui ei multa donauit ſm Innocen.ſic po
nit Hoſti.ſm Inno.poſuit hanc glo.ſuper verbo conſyderatione
eccleſie.⁊ tunc reſultat contrarius intellectus:⁊ ſic etiaꝫ
ponit Gui.verum eſt ꝙ verbum ſeruitij nō fuit verbum In-
nocen.ita dicit Ioā.and.ſic non dimittens in dubio eū que-
rat clericus dicto caſu ſcilicet conſyderatione officij vel ſerui-
tij.Sed Iaco.but.dicit ꝙ clerici habent bona triplicis gene
ris:habent bona queſita:non queſita contemplatione eccle-
ſie mediate:vel immediate.⁊ in iſtis ſunt vt ceteri priuati.ha-
bent quedam alia bona:que querūt contemplatione eccleſie
immediate.vt ſi relinquitur eccleſie:vel queſitis ex bonis ec-
cleſie.⁊ de iſtis non teſtātur vt in illo.c.tertio habēt bona que
conferuntur vt ipſis non mediate contemplatione eccleſie:ſꝫ
dignitatis quā habent vt pro miſſis dicendis:⁊ orationibus
pro anima alicuius:⁊ de iſtis poſſunt teſtari et diſponere.ita
dicit in.l.ſacroſancte.C.de epiſco.⁊ cleri. ¶ Tertio no.ꝙ iſte
textus permittit indiſtincte clericis diſponere de bonis eis
queſitis ex ſucceſſione : cognatione:donatiōe: ⁊ artificio.nec
3 diſtinguit ſicut in patria poteſtate:vel nō.ex quo colliges [3] ꝙ
clericus cōſtitutus in patria poteſtate poteſt de peculio ad-
uentitio facere teſtamentum.⁊ hoc tenet hic Hoſtien.ꝙ licet
peculium.de quo loquitur prima pars.c.quantum ad laicos
iudicetur aduentitium in quo pater habet vſumfructum.C.
de bonis maternis.l.prima. In preſbyteris tamē iudicatur
quaſi caſtrenſe.vnde et de illo teſtari poſſunt:quāuis in po-
teſtate ſint conſtituti.vt hic.et.C.de epiſcopis et clericis.aut.

a ¶ Monachi. Monachi ⁊ moniales retinent iura agnationis ⁊ cognationis vt querāt monaſterio illorū vigore ſuccedēdo. idem no. H Panor. facit qđ not. Bar. i.l. paterfamil. in teſtō. ff. de hered.inſti. alſ.l.ſi alienum.

preſbyteros.et.l.ſi quis preſbyter.et.l.ſacroſancte. et in aut.
de ſanc.epi.§.preſbyteros. Idem in alijs clericis.nam ⁊ hoc
c.generaliter loquitur dicēs ꝙ clerici ⁊ expreſſius in aut.preſby
teros. ⁊ dicta.l.ſacroſancte.vbi dicit.ꝙ fratribus nō tenētur
talia conferre.in bonis ergo queſitis per clericum non habe-
bit pater vſumfruc.licȝ dicamus ꝙ pater in aduētitijs habe-
re debeat vſumfruct.vt.l.cum oportet.de bo.que lib.qđ fallit
in clericis.q꜡ habent ipſa vt caſtrenſia.vt dicit tex.in dicta aut.
preſbyteros.licet Iaco.bu.dicat contrarium in dicta.l.ſacro
ſancte.⁊ male.quia contra tex.in dicta aut.⁊ Hoſtien.hic con
tra.vt dixi.

1 ☙ Teſtes ſeptē requirunt de iure ciuili in teſtamētis.v.in codicillis.Et duo de iure canonico.nu.5.
2 Subſcriptio teſtium requiritur in teſtamentis in ſcriptis.
3 Lex ciuilis an debeat ſeruari in foro conſcientie.
4 Teſtamentum minus ſolēne an ſit ſeruandū in foro ꝯſciētie.
6 Perſone que dicantur idonee de iure ciuili ad teſtificandū.
7 Preſbyter adhibitus in teſtamento non computatur in numero teſtium.
8 Ultima voluntas confecta coram duobus teſtibus appellat̄ teſtamētum:prout dicitur teſtatio mētis.
9 Reſcindēs teſtamēta an ſit ipſo iure excōicatus.
10 Teſtes ſeptem an ſemper requirantur in teſtamentis de iure ciuili.
11 Tabellio ſic ſcripſit ſit, omnibus manifeſtum ꝙ Petrus volens facere teſtamētum diſpoſuit per hunc modū ⁊c.⁊ ſubdit actum preſentibus ⁊ rogatis.a.b.et alijs quinqȝ teſtibus:an ſit probatum iſtud teſtamentū per hunc modum.
12 Inſtrumentum publicum an probet teſtamentuȝ ſi nōmina ſeptē teſtium ſint ſpecificata.
13 Teſtamentū an probetur per duos teſtes ſi nullū eſt inſtrumentum cōfectum de vltima voluntate.
14 Preteritio an conſyderetur quo ad diſpoſitionem ad pias cauſas.
15 Diſpoſitio ſine herede vel ſi non adeat̄ hereditas:an valeat quo ad relicta ad pias cauſas.
16 Teſtatus an quis poſſit decedere pro parte:⁊ pro parte inteſtatus.
17 Teſtamēta qualiter irritentur.
18 Teſtamentum primum ad hoc vt rumpatur quid requirat̄.
19 Teſtamētum primū ſi fuerit validum ſcđm inualidū ex cauſa preteritionis vel exheredationis quid iuris.
20 Teſtamētum ſolēne preceſſit deinde teſtator adhibitis ſeptē teſtibus dixit:nolo primum teſtamentū valere:an ex hoc primum teſtamentum ſit ſublatum.
21 Teſtator dixit in ſecundo teſtamento inualido:caſſans ⁊ irritans omnē voluntatē ⁊ teſtamētum qđ feci:volens hoc teſtamentū omnibus preualere:an vigore iſtoꝝ verborum primū teſtamentum ſit caſſum.
22 Teſtator condito primo teſtamēto volens ad ſcđm venire: ſcripſit omnia bona ſua ⁊ ita dixit in preſentia duorum teſtiū inſtituo pauperes chriſti ⁊c.an valeat.
23 Uerba derogatoria in teſtamēto appoſita quid operentur.
24 Iuramentū appoſitū in teſtamēto quid operetur.
25 Remedium an ſit aliquod quod teſtm̄ non poſſit reuocari.

Cum eſſes. Ualet teſtamentū qđ parochianus facit corā pȓesbytero ſuo:⁊ duobus teſtibus:nec valet conſuetu-
1 do cōtraria.h.d. ☙ Not.primo ꝙ de iure ciuili in teſtamētis requirunt̄.vij.teſtes in codicill.
v.vt.l.hac cōſultiſſima.C.qui te.face.poſ.⁊.l.ſi.C.de codi.debent etiā in teſtamētis teſtes eſſe rogati:⁊ ciues romani.⁊.liberi:⁊ maſculi:nō femine.ſed in codicil.nō requirit̄ ꝙ ſint rogati.⁊ poſſunt femine eſſe teſtes.vt not.in.l.qui teſtamēto.§.
2 mulier.ff.e.⁊.l.hac ꝯſultiſſima.in prin.C.eo. ☙ Scđo no.ꝙ in teſtamētis requirit̄ ſubſcriptio teſtiū:qđ eſt verū in teſtō in ſcriptis.qđ etiaȝ exigit ſigilla:clauſurā:⁊ alia de quibꝰ in.d.l.
hac cōſultiſſima. ☙ Tertio no.quid iuris ſit conſuetudo vel ius ciuile cōtradicit iuri canonico ⁊ diuino.ꝓualet eñ ius diuinū.pōt tñ ius ciuile diſtinguere ius diuinū.vt.l.ſi.C.ſi ꝯtra ius vel vti.pub.doct. meus in.l.habeat.C.de ſa.ſan.ec.exami
3 nat.vtrū in foro ꝯſciētie debeat ſeruari lex ciuilis:⁊ dicit ꝙ aut lex ciuilis eſt ꝯ legē dei.⁊ tunc nō dȝ ſeruari.exēplum in viuris.vt.l.j.C.de ſum.tri.⁊ in.c.j.Nam imperator eſt vicariꝰ dei:ſed vicarius ⁊ pcurator nō pōt venire ꝯ factū dñi. vt.l.ſi hominē.ff.man.aut.l.ciuilis eſt ſm legē dei:⁊ tunc dȝ ſeruari in foro anime.immo plus punit̄ trāſgreſſor:q꜡ facit ꝯ deū:et eius mandatū.vt.l.celſus.ff.de arbi.aut.l.ciuilis eſt ꝑter legē
dei.⁊ tūc aut eſt fundata in ꝓſumptione:aut in veritate.Primo caſu nō ſeruatur in foro cōſciētie:exēplum in re iudi.que ꝓſumitur iuſta:tñ ſi re vera eſt iniuſta:nō eſt ſeruāda in foro cōſciētie.pone exēplum etiā in exce.nō nu.pecu.⁊ alia q̄ poſuit Inno.in.c.q꜡ plerique.de immu.eccl.Aut lex ciuilis eſt fundata ſup veritate:tūc eſt ſeruāda in foro cōſciētie.exēplum ſi qs ꝓſcripſerit bona fide:⁊ poſt ꝓſcriptioneȝ ſcit rē fuiſſe alienam.nō tñ tenet̄ reſtituere.vt no.in.c.ſi.ꝯ.de ꝓſcrip. Item in eo qui occidit hominē ad ſuā defenſionē:q꜡ nō tenet̄ etiaȝ in
4 foro penitētiali.⁊ illud dicit fuiſſe bononie diſputatū. ꝙ Et inſert an in foro ꝯſciētie ſit ſeruandū teſtm̄ minus ſolēne.q꜡ nō interuenerūt teſtes vī ꝙ ſic.q꜡ ideo de iure nō valet:q꜡ ē preſumptio falſitatis.⁊ ſic lex ē fundata quo ad hoc ſup fictione: nō ſup veritate.C. de fideiuſ.l.ſi.In ꝯtrarium q꜡ ē fundamētum ſup veritate.nā lȝ ſit certū de veritate:tñ non valet.C.de fideiuſ.l.ſi veritas. ⁊ de rebus cor.l.ſi.vel dic.ꝙ aut ius ciuile ꝯſiſtit in acquirēdo:⁊ tūc ē ſeruādum etiā in foro cōſcientie.⁊ ideo nō ſolēnis inſtitutio nō valet in foro ꝯſciētie.q꜡ lex ꝓhibet acqſitionē ex nō ſolēni teſtō:vel ſaltē non ꝑmittit eā fieri. C.eo.l.nō dubiū.§.ſi.aut ꝯſiſtit in amittēdo vel retinēdo.tūc aut eſt ius equū ⁊ bonū.⁊ dȝ ſeruari in foro cōſciētie.aut bonum ⁊ nō equū:⁊ tūc aut fouet pctm̄:⁊ nō dȝ ſeruari.vt.c.ij.de reg.iu.lib.vj.aut non fouet peccatū ⁊ dȝ ſeruari.vt in.c.ij.de reg.iur.de iſto duplici iure no.ff.de inſti.⁊ iur.l.j.in glo.ē tertium ius qđ non ē bonū nec equū.⁊ illud nō debet ſeruari.de exce.doli.l.j.in ſi.⁊ adde ꝙ iura que imponūt vindictam:non ligāt cōſcientiā no.xij.q.ij.fraternitatis.ita no.in.d.l.habeat
5 cui adde qđ dixi.ꝯ.eo.c.j.ante ſi. ☙ Quarto no.ꝙ de iure canonico in teſtamētis ſufficiūt duo teſtes:⁊ imitat̄ ius diuinū quo cautū ē in ore duoꝝ ⁊c.Aduerte tñ ꝙ tex.hic dicit perſo
6 nis idoneis ꝙ que autē dicātur idonee de iure ciuili certū ē ꝙ maſculi:nō femine:puberes:⁊ liberi. vt.d.l. hac cōſultiſſima. C.de teſtamētis.in prin.credo ꝙ illi qui de iure naturali a teſtimonio repelluntur:vt domeſtici inimici ⁊ ſi.vt.l.etiā.C. de teſti.etiā de iure canonico non ſint in teſtamentis idonei nec etiā pupillus:furioſus:⁊ demens.vt dixi in ſili.ꝯ.e.c.ij.illi vō qui de iure ciuili tñmō repelluntur:vt ſerui ⁊ femine.de iure canonico qđ imitat̄ ius naturale eſſe poterūt teſtes.ar.not.p Bar.in.l.habeat.C.de ſa.ſan.e.c.vbi etiā dicit ꝙ ſufficiūt etiā nō rogati vt pȝ hic dum dicit.corā.ꝙ.eis pn̄tibus ⁊ intelligētibus nō ergo dormientibus:vel furioſis. vt.l.diem ꝓferre. §.coram.ff.de arbi.tex.tamē.ſ.c.proxi.dicit requiſitis qđ idē videtur importare ꝙ rogatis.vt.l.qui teſtamēto.§.ſi.ff.eo.ſȝ quia illa ē ſolēnitas iuris ciuilis.ſ.ꝙ ſint rogati ſto tñ Bart.
7 ☙ Quinto not.ꝙ preſbyter adhibitus in teſtamēto nō cōputatur in numero teſtium vltra ipſuȝ igitur debēt eſſe duo
8 vel tres:qđ dic vt.l.domitius.ff.eo. ☙ Sexto not.ꝙ vltima volūtas cōfecta coram duobus teſtibus:appellatur teſtamentum prout dicit̄ teſtatio mētis.vt no.in aut.ſi qua mulier.C. de ſac.ſanc.eccl.⁊ de teſta.l.hac ꝯſultiſſima.§.ſi quis aūt.⁊ ita no.in dicta.l.habeat.in vlti.colū. ☙ Opp.⁊ videtur ꝙ papa male reprobet cōſuetudinem que exigit ſeptē teſtes q꜡ talis cōſuetudo eſt conſona legi. ergo firmiter obſeruāda.viij.di. fruſtra.coniuncta.l.hac conſultiſſima.C.de teſta.preterea nō videtur ꝙ papa poſſit leges corrigere illo caſu.ſ.cum non faciunt peccato:⁊ ſuper rebus temporalibus promulgātur que ſunt in poteſtate imperatoris:nō pape.c.di.quo iure.⁊ in aut. quomodo oportet epi.in prin.coll.j.ſo.timore iſtius cōtrarij glo.intelligit iſtud.c.tribus modis.primo modo ꝙ locū habeat i relictis ad pias cauſas:que nō iure ciuili:ſed diuino et canonico regulantur.vt hic.⁊.ꝯ.c.filius.nec etiā de iure ciuili tale teſtamentū cum duobus teſtibus valet inter filios. vt in §.ex perfecto.multo magis ad pias cauſas.nam in talibꝰ relictis fal.ceſſat.vt in gloſ.in relictis ergo ad non pias cauſas ſeruētur leges.Scđo modo intelligitur iſtud.c.in omnibꝰ relictis ⁊ ꝙ leges diſponētes de ſeptem teſtibus per iſtud.c. ſint correcte:⁊ hanc tenet Ala.⁊ Goffre.hic Bar.Bngi.ij.q. iiij.§.j.Lau.hic.⁊ ibi Hoſtiē.hic.Eſt ⁊ tertia opi.ꝙ in relictis ad pias cauſas ſufficiant duo teſtes : in alijs vō dicunt ꝙ in terris ſubiectis eccleſie quo ad vtrāqȝ iuriſdictionem ſimiliter ſufficiant duo teſtes:quia in talibus terris potuit papa legibus derogare.In terris autē non ſubiectis pape quo ad relicta ad nō pias cauſas:ſtetur iuri ciuili.⁊ hanc opi.tenet hic Ber.⁊ Io.in dicto.§.j.⁊ Ray.in ſumma.li.iij.titu.de numero teſtium. Innocē.recitat omnes tres opi.ſ.c. proxi.⁊ nullā firmat Pe.⁊ Ab.dicunt tene quod vis.Eſt ⁊ quarta opinio in glo.ꝙ in foro eccleſiaſtico ſtetur canonibus. In foro ciuili ſtet legibꝰ.vt dicit glo.quā hic ponit Io.an.⁊ eſt Guil.naſo. qui dicit hanc decre.locuȝ habere cum quis corā preſbytero ⁊ duobus

Opponit contrarium.

ꝛ duobus teſtibus facit teſtamētum:ꝛ tunc valet etiā in relic-
tis ad nō pias cauſas in alijs nō.ꝛ ſic intelligit.c.ſ.ꝑxi.ꝛ cō-
cor.Guil.Hoſti.ꝛ Gui.in Spec.de inſtru.edi.§.cōpēdioſe.§.
itē p ius canonicū.ꝛ videtur placere Egi.ꝛ Pe.de ſam.ad.c.
ſ.ꝑxi.vbi dicit duobus teſtibus:addebat ṗter pſbyterum.vt
ſic a regula legis nō recedatur:niſi in hoc caſo ſm eū Jo.an.
ponit ſextā opi.quā dicit cōmuniter ſeruari ꝙ in relictis ad
pias cauſas in omni foro ſufficiāt duo teſtes:in alijs in foro
ciuili qui non ſit de tēporalis iuriſditione ſeruatur lex.ponit
dñs Federicus oēs iſtas opi.conſilio.cxxi.ꝛ ſubdit ꝙ quedā
additio attribuitur Inno.ſ.c.proxi.qua dicitur diffiniſſe le-
ges in his ꝛ alijs ſeruandas:niſi in caſibus p leges vel cano-
nes exceptis.de quo.ſ.de ope.noui nun.c.ſ.vbi Joā.and.re-
9 mittit ad Spec. ¶ Querit gloſ.† vtrum ille qui audet reſcin-
dere huiuſmodi teſtamēta:ſit ipſo iure excōmunicatus.videt
ꝙ ſic p iſta vba ſub interminatione ꝛc.glo.ſi.dicit contrariū.
Idem Lau.ꝛ Innocē.qui remittit ad no.de hoc.ſ.de ſagit-
ta.c.ſ. ¶ Ultra doc.iſtud.c.tractat de ſolēnitate teſtamēti tā-
tūmodo:quo ad numerū teſtium.ideo quid iuris ſit de iſto
numero teſtium ꝛ alijs ſolēnitatibus de iure ciuili ꝛ canoni-
co in relictis ad pias cauſas:ꝛ in alijs latius videamus p.q.
10 Itē etiā qualr iſta teſtamēta rumpātur vel irritētur.† Pri-
mo ergo q̄ro an de iure ciuili requirātur ſemp.vij.teſtes in te
ſtamētis.ꝛ dic ꝙ nō.nam inter liberos ſufficiunt duo mares
vel femine.vt not.in aut.ꝙ ſine.C.eo.ꝛ.l.ſi.ſa.Idem ſi ſubſti
tuic venuētes ab inteſtato:ſufficiunt eū quinq̄.vt dicta.l.hac
cōſultiſſima.§.fina.Item in teſtamēto militis ſufficiunt duo
quandoq̄.vt.ff.de teſtamē.mili.l.diuus.ꝛ.l.lucius.cum ſimi.
Si ergo fauore iſtoꝝ ſolēnitas relaxatur de iure ciuili:mul-
tomagis fauore pie cauſe relaxanda fuit de iure canonico.vt
cuius contrarium videbatur de iure ciuili in talibus relictis.
vt.l.generali.C.de ſacroſanc.eccl.ꝛ qḋ not.eo.titu.l.ſ.in teſta-
11 mēto ruſtici dic:vt.l.ſi.C.eo.tit. ¶ Circa predicta q̄ro † in in-
ſtrumento tabellionis dicitur.ſit omnibus manifeſtū ꝙ Pe
trus volens facere teſtamētum:diſpoſuit per hunc modū ꝛc.
ꝛ ſubdit.actum preſentibus ꝛ rogatis.a.b.ꝛ alijs quinq̄ teſti
bus:an ſit probatū iſtud teſtamētum per hunc modum.dic
ꝙ p illud inſtrumētū qḋ non ſpecificat oēs teſtes non proba
tur ſolēnitas nec volūtas.nam caret ſolēnitate teſtium requi
ſitorum ſcḋm naturā actus.facit quod no.C.de teſtamētis.l.
ambiguitates.teſtes enim qui non ſunt nominati nō videnť
deſcripti aliquo modo de his que in teſta.delē.l.ſ.in prin.de
iure ſi.l.ita fidei.Eſt enim adeo obſcurum:ꝙ nulla interpre-
tatione poteſt iuuari.ꝛ ideo habetur pro nō ſcripto.ſicut di-
cit Innocē.in teſte.de teſti.cū clamor.Itē quia neſcimus an
illi alij teſtes eſſent habiles necne.et ideo nullum afferūt ſuf-
12 fragium ſcripture.ar.in aut.de teſti.§.ſi vero ignotis.† Sed
pone ꝙ.vij.teſtium nomina ſunt ſpecificata.vtrum publicū
inſtrumentum probat teſtamētum Azo ꝙ non.quia inſtru-
mentum tabellionis non habet vim:niſi duorum teſtium:ꝛ p
duos teſtes nō probatur teſtamētum.ergo ꝛc.allegat.l.opti-
mam.C.de contrahen.ſtipu.ꝛ inſtitu.de inuti.ſtipu.§.itē ver
borum.Jo.contra.vt not.ff.cod.l.heredes.ꝛ hanc approbat
Dy.nam etiam vbi requiruntur quinq̄ teſtes:ſufficit inſtru-
mentum.ꝛ ſic inſtrumentū habet vim tot teſtium:quot ſunt
ibi ſcripti ad ſubſtantiam inſtrumenti.vt.C.ſi certum pe.l.ſi.
ꝛ de teſti.l.teſtium.ꝛ hoc verū ſi nihil probetur contra inſtru
mentum:ſed ſi inſtrumentum reprobetur tunc non obtinet
vim:niſi duorum teſtium.vt.l.optimam.de contrahen.ſtipu.
ꝛ ita videtur tenere Innocē.in.c.cum ioannes.de fide inſtru.
Bal.dicit ꝙ aut publico inſtrumento teſtes ſunt ſubſcripti:
tunc eſt vera opi.Jo.ꝛ Dy.vt dicta.l.ſi.ſi certum pe.aut non
eſt ibi ſubſcriptio ꝛ tunc eſt vera opi.Azo.niſi cōſuetudo lo-
ci eſſet:ꝙ teſtes nō ſubſcriberēt ſe ad hoc.in aut.de inſtru.ca.
et fide.§.ſed ſi inſtrumenta.ibi dum dicit teſtium exſcriptio.
ꝛ in.§.ſi vero monantur.ibi:teſtium ſubſcriptio ꝛc.ꝛ ita not.
13 in dicta.l.heredes palam.† Ad idem etiam queritur ſi nullū
eſt inſtrumentū confectum de vltima voluntate:vtrū p duos
teſtes probetur teſtamentum.Mar.dicit ꝙ probatur ſolēni
tas non volūtas.potuit moueri:quia quo ad ſolēnitatē ſuffi
cit probatio preſumptiua.vt nota.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.poſt
diuiſionē.et refert do.meus habuiſſe de facto.quia.vij.teſtes
probauerunt voluntatē:ꝛ duo ex his probauerunt rogitum.
ſed precedens non videtur bona opi.quia facilius probatur
voluntas:ꝙ ſolēnitas.ff.de fideicō.lib.l.in teſtamento.ꝛ.l.ſi.
de re.eorum.nam probatio voluntatis reſpicit ius gentiū.et
ideo debet eſſe ſolēnior ꝓbatio ſolēnitatis.glo.in dicta.l.he-
redes.dicit ꝙ per duos teſtes probatur teſtamentū factum:
ſed nō ſic factū:qḋ ipſe non approbat.qꝛ probare teſtū factū

Ponit q̄ſtiones.

Inſtrm̄ qḋ non ſpecifi cat noīa teſtium nō valet vt de fru ctuoſum.

eſt quid in forma:ꝛ talis probatio tanq̄ incerta non valet.vt
in.c.in ꝑſentia.de proba.ꝛ hoc breuiter de ſolēnitate ꝓbato-
ria:de qua tex.loquitur. ¶ Secūdo q̄ro et debuit eſſe prima
de perſonis teſtantiū.qꝛ non prius iuris ratio:ꝙ perſona q̄-
renda eſt.vt.l.quidā referunt.de iure codi.ꝛ.l.ſi q̄ramus.ff.e.
de iſtis perſonis dixi.ſ.eo.c.ij.ꝛ ibi quid iuris de pſonis in-
habilibus ad teſtandū an ad pias cauſas poſſint facere teſta
mentum. ¶ Tertio quero certū eſt ꝙ filius in poteſtate de-
bet inſtitui:vel exheredari.alſ eius ṗteritio reddit teſtamen
tum nullū olim in totū:hodie quo ad heredis inſtitutionē.
vt in aut.ex cauſa.de li.ṗteri.ſa.l.filio ṗterito.de iniu.te.ꝛ de-
bet eſſe inſtitutio pura non cōditionalis:niſi poteſtatiua qḋ
dic vt.l.ſi pater.C.de inſtitu.ꝛ ſub.ſub conditio.fact.ꝛ.l.ſuus
14 quoq̄.ff.de here.inſtitu.† Quero ergo an talis ṗteritio cōſy
deratur quo ad diſpoſitionem ad pias cauſas.dicas ꝙ quo
ad legata ꝛ fideicōmiſſaria non:etiā de iure cōmuni.vt dicta
aut.ex cauſa.quādoq̄ totum reliquit ad pias cauſas.ꝛ filius
ṗteritur:vel exheredatur.ꝛ tunc qꝛ illud teſtamentū eſt factū
contra officiū pietatis:eccl'ia ipſum non approbat etiā pſe.
vt.c.ſi.xvij.q.iiij.Sed dices quare eccl'ia admittit habentem
filios qui dedicat ſe ꝛ ſua.dic ꝙ ideo qꝛ liberis prouidetur dī
cto caſu contra iniquitatē predictā.vt au.ſi qua mulier.C.de
ſacroſanc.eccl'.quādoq̄ eccl'iam vel alium locum heredi inſti
tuit:ꝛ filio aliquid reliquit:nō iure inſtitutionis.vt de iure re
quiritur tunc dico ꝙ teſtm̄ non irritatur.qꝛ non eſt factū cō-
tra officiū pietatis.nam olim ſufficiebat ꝙ filius haberet le-
gitimam quoquo relicto titulo.vt.l.cum queritur.de inoffi.
teſtamē.ꝛ eo.titu.l.ſancimus.§.repletionē.Si igiť hodie eſt
inductū ꝙ habet iure inſtitutionis iſta eſt mere ſolēnitas iu-
ris ciuilis.que nō requiritur in relictis ad pias cauſas ſcḋm
eum. ¶ Quero quarto teſtm̄ in quo non eſt heres inſtitutus
vel ex eo non aditur hereditas non valet.vt.l.proxi.de his q̄
in teſta.de.ꝛ.l.ſi nemo.de teſta.tu.inſtitu.de leg.§.ante here-
15 dis.† Sed q̄ro an talis diſpoſitio ſine herede vel ſi nō adeať
hereditas valeat quo ad relicta ad pias cauſas.Rñ.ꝙ quan-
doq̄ relinquūtur res certe:ꝛ de alijs nihil diſponitur:tūc de
iure cōmuni valet vt codicillus.vt.l.pamphilo.§.propoſitū.
de leg.iij.quandoq̄ relinquūtur omnia bona:nec heres inſti
tuitur.puta dico ꝙ omnia bona mea diſtribuanť inter pau-
peres per talem.tunc dico ꝙ teſtm̄ valet.ꝛ ille executor tenet
locum ꝛ vicem heredis.ſ.eo.cum tibi.ꝛ.C.de epiſ.ꝛ cle.l.ſi qs
ad declinandam.ꝛ in Specu.de inſtru.edi.§.nunc aliqua.v.
ꝛ ſcias.ꝛ talis executor poſitus ad eligēdos pauperes:an de
beat aliquos eligere in certis reb⁹ vel debeat vniuerſales he
redes eligere.Item an requiratur preſentia electi dicā.ſ.eo.
c.cum tibi.ſi vero relinqueret quis omnia bona ſua pauperi
bus:tunc ipſi pauperes inſtituti eſſent heredes.ff.de li.ꝛ po.
l.ex his verbis.in princi.ſed eo caſu quo aliquis priuatus eſt
heres inſtitut⁹:ꝛ certa relicta ſunt facta ad pias cauſas:ſi he-
res inſtitutus non adijt:ꝛ hoc non facit in fraudē:ꝛ ſic nō ha
bet locū ti.ſi quis omiſſa cauſa teſt.an legata ad pias cauſas
debeātur ꝛ videtur ꝙ nō.quia nō valet teſtamentum:ex quo
non aditur hereditas.vt dicta.l.ſi nemo.ꝛ etiā relicta ab in-
teſtato non valent:ſed hereditas non aditur ab inte.de ma.
te.l.fina.de fideicō.lib.l.ij.de her.inſtituē.l.qui filio.§.i.et ibi
no.doc.ꝛ loquūtur predicta iura in libertate:que eſt res fauo
rabilis ꝛ pia:cuius fauore fuit introductū:vt bona adijcerē
tur cauſa cōſeruandarum libertatum.vt inſtitu.de cuius lib.
cauſa bo.adij.per totum.Specu.tangit iſtā.q.in titu.de in-
ſtrumen.edi.§.nunc aliqua.v.ſed pone:ꝙ ex eo teſtamento.
Barto.dicit.ꝙ in legatis ad pias cauſas ad eorum confirma
tionem non requiritur aditio.nam in eis ceſſat omnis ſolen
nitas iuris ciuilis probatur autoritate apoſtoli ad Hebreos
ix.c.vbi dicit teſtamentum confirmari morte:ꝛ nota ꝙ dicit
morte:non aditione hereditatis.et ita not.Barto.in dicta.l.
habeat.ꝛ idem ibi Bal.ꝛ ibi notant an valeat volūtas capta-
16 toria ad pias cauſas.de quo dic vt ibi. ¶ Quinto quero:† an
in predictis poſſit quis decedere pro parte teſtat⁹ꝛ p pte in-
teſtatus.nā vt ſepius dictū eſt in predictis ceſſat omnis ſolē-
nitas iuris ciuilis:ſed de iure naturali nō eſt neceſſe:vt quis
decedat in totum teſtatus.vt.ff.de teſta.mili.l.ſi miles vnum.
ideo aduertendum ꝙ aut aliquis fecit teſtamentum in par-
te ꝛ de alia nihil dixit.ꝛ in dubio videtur velle eum pro par-
te in qua inſtituit habere totum.vnde hic idem eſſet:ac ſi nō
eſſet facta inſtitutio ad pias cauſas.aut apparet voluntas ꝙ
voluit eū habere totū.ꝛ tunc valebit pro parte.qua teſtat⁹ eſt
ad pias cauſas.ꝓ alia inteſtatus decedet.vt.d.l.ſi miles vnū.
ꝛ vtrum poſſit ſubſtitui directo ad pias cauſas.dic vt ibi.cre
do etiā ꝙ ad pias cauſas valeat inſtitutio facta nutu.in alijs

non valeret.C.eo.l.iubemus. ⁊ hoc not. Bald. in.l.nec.ff.eo.
17 ¶ Sexto quero qualiter teſtamēta irritentur.ᵃ ⁊ dic primū
teſtamētum rumpitur per ſecundum: ⁊ ſecūdum per tertiū.
⁊ ſic deinceps quia ambulatoria eſt teſtatoris voluntas uſqꝫ
ad mortem.vt.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.de leg.j. ⁊ intellige
quando poſterius eſt iure perfectum.alſ poſterius imperfe-
ctum non rumpit primum.vt.l.ij.ff.de inim.teſt.tamē ⁊ inſtitu.
qui.mo.teſt.infir.§.poſteriore.⁊ hoc eſt verum ſiue ſecundū
teſtamētum ſit nullum ratione omiſſe ſolēnitatis:ſiue ratiōe
preteritionis filij.primū eñ perfectum non tollitur per ſecū-
dum:in quo filius eſt pteritus:licet viuo teſtatore filius dece
dat.Aduerte tamē ꝙ ſi in ſecundo teſtamento inualido ſunt
inſtituti venientes ab inteſtato:primuꝫ ſolēne rumpitur per
illud ſcdm.qđ eſt verum ſm Accur.quādo ſcdm eſt inualidū
ratione ſolēnitatis:ſecus ſi ratione preteritionis.qꝛ tunc pri
mum non rumpitur per ſecundum:in quo filius eſt pteritus
etiam ſi in ſecūdo ſint inſtituti liberi:vel alij venientes ab in-
teſtato.⁊ ita not.in.l.ſi filius.de lib.⁊ poſthu.hoc idem ſentit
glo.in.l.ſi is qui.ff.eo. ¶ Sed cōtra hoc op.⁊ videtur ꝙ per
teſtamētum in quo filius eſt pteritus rumpatur primuꝫ:ſi in
ſecundo ſunt inſtituti venientes ab inteſtato.vt.l.ſi duobus.
§.ſi prius.ff.de contrataban. Barto.dicit ꝙ ille.§.loquitur in
pteritione filij emācipati:quo caſu cum ſecūdum teſtamentū
teneat de iure ciuili:ideo rumpit primū.ff.de inmo.l.ſi filius.
⁊.l.gallus.§.⁊ quid ſi tātum.iſtam ſol.Bar.reprobat doctor
meus.Nam ſi ille.§.ſi prius loqueref de pteritione filij eman
cipati rumperetur primum teſtamētum:ſiue eſſent inſtituti ve-
nientes ab inteſtato:ſiue penitus extranei cum ſecundum te
ſtamentum eſſet perfectum de iure ciuili. ⁊ ideo Bal.in dicta
l.ſi filius per illum.§.ſi prius.reprobat illas.glo.arguit tamē
pro eis ſic. Iſtud ſecundum teſtamentum in quo filius eſt p-
teritus ⁊ inſtituti alij venientes ab inteſtato filio decedēte vi
uo patre conualeſcit de iure pretorio tantū:nec ex eo poteſt
adiri hereditas de iure ciuili.vt.l.poſthumus.§.idē ⁊ circa.⁊
l.filio pterito.de inin.teſt.ergo per tale teſtamentū non rum
pitur teſtamentum primum.vt not.glo.⁊ doc.in.l.certum.C.
vnde legitimi.Nunꝗ enim per ſcdm teſtamētum videf rum-
pi primum:niſi ex teſtamento poſſit adiri hereditas de iure
ciuili.vt not.in.l.cum in ſecūdo.de inin.teſt.amē. ⁊ de vulga.⁊
pu.ſi quis cum.§.ſi.pterea videtur caſus pro Accur.in dicta
l.ſi filius.nam ſecundum teſtamentum de iure conualeſcat.vt
l.poſthumus.§.idem ⁊ circa.⁊ tamen non rumpitur primuꝫ.
vt dicta.l.ſi filius.nam incōueniens videtur: ꝙ teſtamentum
primum validum vtroqꝫ iure rumpat primum validū vno iu
re tantum.qꝛ duo vincula rumpunt vnum non econuerſo:et
pretor non poteſt facere deſinere quem eſſe heredē.vt inſtit.
de bo.poſ.§.quos autem.ex quibus videtur ꝙ predicte glo.
ſint vere.doctor meus notabiliter ſic dicit: ꝙ tres ſunt caſus
nam quandoqꝫ ex ſecundo teſtamēto poteſt adiri hereditas
de iure ciuili:⁊ tunc non eſt dubiū ꝙ primū rumpitur etiaꝫ ſi
ſpes illius potētie deficiat ex poſt facto.quia pronontur inſti-
tutus.vt dicta.l.cum in ſecundo.⁊.§.poſteriore.quandoqꝫ ſe
cundum teſtamētum non eſt tale:ex quo poſſit adiri heredi-
tas de iure ciuili:tamē licet non ex teſtamento propter ipſuꝫ
teſtamentum alſ ab inte.poſſibile eſt adiri.⁊ idem quia rum-
pitur primū.vt dicta.l.hac conſultiſſima.§.penul.⁊.§.ſi prius
exemplum quando ſunt inſtituti venientes ab inteſtato.ter-
tius caſus eſt:quādoqꝫ non ex teſtamento nec propter teſta-
mentuꝫ poteſt oriri ius adeundi de iure ciuili:ſed ſolūmodo
ſuccedēdo per pretorē.⁊ iſta eſt queſtio de qua.ſ.in qua Bald.
18 tenet cōtra Accur. dicēs ꝙ ad rumpēdum primū teſtamen-
tum ſufficit ſcdm teſtamētum tenere ſola tuitione pretoris qđ
probat qꝛ ex quo ſcdm teſtamētum tenet primū tollit nō po-
ſterioris poteſtate:ſꝫ p regulam videtur ꝙ quis non pōt de-
cedere cum duobus teſtamētis. ¶ Bal.l.ſi filius reſpōdet ꝙ
ibi ſcdm teſtamētum non tenebat nec iure ciuili:nec iure pto
rio.cum eſſet pteritus filius in poteſtate conſtitutus.allegat
inſtitu.de exhe.li.in princi.⁊.l.ad eum.§.lucius.de dona.⁊ ibi
glo.hec qſtio nimis eſt difficilis canoniſtis carētibus funda-
mēto.⁊ legibus loquētibus de iure pretorio ⁊ ciuili in materia
teſtamētorum. Itē rūpitur teſtamētū natiuitate poſthumi pre
teriti.qđ tamen cōualeſcit ſi viuo teſtatore poſthumꝰ deceſſe
rit.vt.l.poſthumus.de inin.te.qđ ſecus pterito filio iam na-
to cuius obitu viuo patre nō cōualeſcit:rationē differētie vi-
de in.l.j.§.ſi.de lib.⁊ poſthu.dic ergo quādo pteritus viuo te
ſtatore moritur:aut fuit pteritus poſthumus aut iam natus.
Primo caſu cōualeſcit teſtamētū de iure pretorio:quocūqꝫ he
rede inſtituto etiā oīno extraneo:⁊ debētur oīa legata ⁊ fidei
cōmiſſaria.Scdo caſu aut ſunt inſtituti veniētes ab inteſtato:

ᵃ ¶ Irritenf a Vide Bal. l.aut.hoc in ter liberos. C.de teſta. ꝟ ſi.quo vlti. Vide Ang. Imol.Ra pha.⁊ pau. de caſt.in.l. ſi mihi.§.in lega.ꝺ leg. j.Alex.in.l. ij.de libe.et poſth.Bal. in.l.huma nū.C.de le gi.Ang.cō ſilio.cccxij. Rapha.i.l. ſi qs.ꝺ leg. iij.

⁊ conualeſcit teſtamētum ppter geminū fauorē:aut ſunt alij
inſtituti:⁊ tūc teſtamētum fuit recēti iudicio non pōt conua-
leſcere.vt inſtitu.de exhere.li.j.in prin.vtrum autē cum teſta-
mētum rumpitur pteritione poſthumi debeātur legata per
aut.ex cauſa.ſicut ſi iam natus pteritus fuiſſet:dubiuꝫ eſt ali
19 bi dicam.j. ¶ Septimo qro ad idē pone. ꝙ primū teſtamē-
tum fuit validū ſcdm inualidū ex cauſa pteritionis vel exhere
dationis.vñ legata remanēt firma ex ſcdo teſtamento.p aut.
ex cauſa.ſꝫ nūquid legata relicta in primo ſint nulla rñdeo.et
dico teſtamētum primū remanere validū quo ad inſtitutionē
heredis:⁊ ſic in hoc iura antiqua nō corriguntur.vt.l.ſi filius
qui in poteſtate.de lib.⁊ poſthu.ſꝫ quo ad legata primū teſta
mētum tollitur p ſcdm.caſus eſt quaſi de hoc in.l.ſi.de here.
inſti.⁊ ſcdm hoc erit dare caſuꝫ ꝙ quis decedit quodāmodo
cū duobus codicibus teſtamēti.qꝛ primū valet quo ad inſtitu
tionē.ſcdm quo ad legata:q̄ petūtur etiam actiōe.ex teſtamē
to.⁊ tanꝗ ex teſtamēto.ꝙ tex.in cor.dicit tanꝗ nō receſſum
20 teneat teſtamētuꝫ. ¶ Octauo qro ꝙ fecit teſtamētum ſolēne
deinde teſtator adhibitis.vij.teſtibus dixit nolo primū teſtm̄
valere:an ex hoc primū teſtamentum ſit ſublatū.tex.videf ꝙ
non.inſtitu.qui.mo.te.infir.§.penul.Bar.dicit ꝙ ſic legata ⁊
alia q̄ in teſtamēto ſcribūtur requirūt ꝯfirmationē p heredi-
tatis aditionē:ita adeptio ſi qua ſit:requiritur ꝙ ꝯfirmef he
reditatis aditione.⁊ ideo dicitur ꝙ hereditas a ſeipſo adimi
non pōt:qꝛ non eſt cuius aditione adēptio confirmetur.vt.l.
ſꝫ ſi in conditione.in ſi.de hef.inſtituē.modo ad propoſitū ſi
teſtator coram.vij.teſtibus dixiſſet.nolo primū teſtamentum
valere:qꝛ volo decedere inteſtatus tunc videtur inſtituere ve
niētes ab inteſtato:⁊ p aditionē veniētium ab inteſtato infir-
mabitur adēptio.vt.l.ſi quis ita.de hef.inſtituē.⁊ ſic adēptio
valet:ſꝫ ſi ſimpliciter dixiſſet:nolo primum teſtamētum vale
re:nō eſſet reuocatum:niſi curſu.x.annorū.vt inſti.quib.mo.
te.infir.§.penul.⁊.l.ſancimus.C.de teſtamētis.contra hoc tñ
facit.l.cancellauerat.de his q̄ in te.de.ſo.ibi puenit ad actum
facti ſcꝫ cancellando.Sed qſtio nr̄a loquitur quando ſtetit ſo
lum in ṽbo.⁊ ita not.in.l.nr̄am.C.de teſtamētis.⁊ dicta.l.can
21 cellauerat. ¶ Sꝫ quid ſi teſtator dixit in ſcdo teſtamēto in-
ualido caſſans ⁊ irritās omnē voluntatē ⁊ teſtamētum quod
feci:volēs hoc teſtamentum omnibus preualere. vtrum vigore
iſtorum ṽborum primum teſtamētum ſit caſſum:licꝫ ſcdm ſit
nullum. Rñ.caſſatio ⁊ cancellatio reſtringitur ſcdm cauſam
caſſationis.vt dicta.l.cancellauerat.⁊.l.qui ex liberis.§.teſta-
mēto.de ſcdm tabu.modo ad propoſitū illa cancellatio vide
tur facta reſpectu ſcdi teſtamēti.qꝛ vult iſtud vltimū preualere
⁊ ideo ſi iſta vltima volūtas nō valet:dicta ṽba caſſans ⁊ irri-
tans nihil operātur.⁊ hoc probatur in dicta.l.cancellauerat.
⁊.§.teſtamēto.vbi contēplatione eorū qui in primo teſtamē-
to ſcripti erāt fuit facta cancellatio ſcdi teſtamēti.⁊ ideo ſi in
ſcdo teſtamēto inualido eſſent appoſita ṽba:ſi non valet iure
teſtamēti:valeat iure codicillorum q̄ ṽba operantur. vt debeā
tur legata a veniētibus ab inteſtato. Ideo factū teſtamētum
confirmatur aditione veniētium ab inteſtato.tunc primum ē
validum.quia clauſula caſſans ⁊ irritans confirmatur p adi-
tionē veniētium ab inteſtato.tunc pdicta ṽa: quando preceſſit
voluntas ſolēnis non habēs clauſulam derogatoriam.tunc
quid importēt caſſans ⁊ irritans not.Barto.in.l.ſi quis.in
princi.teſtamēti.de leg.iij.cuius dicta ſunt q̄ ſupius ſcriptum
l.ſi iure.co.titu.⁊ de teſtamēto cum cancellatur a teſtatore:an
ſit locus fiſco vel veniētibus ab inteſtato not.Cyn.in dicta.l.
22 nr̄am.C.de teſtamētis.⁊ Oldr.conſilio.clxxx. ¶ Nono qro
titius cōdidit teſtamētum in quo ſibi heredē inſtituit eccliaꝫ
ſctē marie debitricis.deinde tractu tēporis cum eēt infirmus
vocauit duos teſtes:⁊ fecit ſcribi p quendam clericum omnia
bona ſua:⁊ fecit q̄daꝫ legata:⁊ in alijs bonis ſuis inſtituebat
pauperes chriſti : ⁊ rogauit iſtos teſtes ꝙ dictam ordinationē
facerēt ſcribi p aliquē notarium ⁊ ea ſcripta vocarētur teſtes
in eius pñtia ⁊ omnia in formam publicam redigerētur.⁊ ſic
ambo teſtes ab eo receſſerūt ⁊ poſtea nihil aliud factum fuit.
⁊ ſic ille deceſſit.modo queritur vtrum primum teſtamentuꝫ
ſit ſublatum.videtur ꝙ ſic per iſtam vltimam voluntatem ſic
in ſcriptis redactam coram iſtis duobus teſtibus.vt hic.⁊ in
aut.de nup.§.diſponat.cum ſimi.pro hac parte facit.ff.de te-
ſtamen.milita.l.diuus traianus.contrarium videtur de iure
dicendum.quia non poteſt dici de iure per teſtes probatum
eſſe teſtamentum : ſed probata eſt quedam nuda verborum
enuntiatio in teſtamentum poſtea redigenda:ſicut en.in ſcri
ptura quam habet iudex ante formare :deinde in libellum
redigere:non eſt ſententia.ſed quedam prima diſpoſitio ad
ſententiam.vt.C.de ſententijs ex periculo recitandis.l.ij.ita
nec hoc

nec hoc eſt teſtamentū:ſed quedaʒ ordinatio priuata in teſta-
mentum poſtea redigēda:⁊ procedit hic argumētatio de ſen-
tentia ad teſtamentū.q2 ⁊ teſtamētum dicitur ſentētia.C.qui
teſta.face.poſ.l.hac cōſultiſſima.§.at cū humana.⁊.ff.de ma-
nu.l.cert.hac.l.⁊ cum diſponeret teſtator ſolēnes teſtes adhi-
bere:⁊ in ſcripturā publicā per notariū redigi facere:magis
ſe ad faciendam paraſſe:ꝙ feciſſe dicit.ff.e.l.ſi is.⁊ talis pba-
tio:vt tollat teſtamētum ſolēne in ſcriptis redactum:qđ pce-
dit admitti non debet:etiam ſi in ſecundo qđ per tales teſtes
probaretur nominatus eſſet imperator.C.de teſta.l.nolum⁹.
⁊ eſt caſus in queſtione iſta in.l.ex ca.ff.e.non ob.aliud.⁊.et.c.
ſeq.quia hic conſtabat ſaltem per duos teſtamentum factum
in queſtione autem predicta hoc non ꝯſtabat.preterea in illo
c.nō precedebat aliquod ſolēne teſtamentū:de cuius reciſio-
ne ageretur:hic ſic.⁊ colligitur hic ſolutio in.l.hac conſultiſſi-
ma.§.ex imperfecto.iuncto.§.ſi.eiuſdē.l.⁊ in aut.de teſtamē-
tis imperfectis.§.j.vnde ſumpta eſt aut.hoc inter liberos.C.
eo.preterea aduertendū ꝙ in queſtione noſtra in primo teſta-
mento eſt ſimiliter inſtitutio ad piam cauſam:vt in aut.de ec.
titu.§.ſi quis autem vnde ceſſat omne priuilegium:quod di-
ci poſſet deberi diſpoſitioni ſecūde propter cauſam piā ⁊ hic
eſt caſus expreſſus in aut.de ſan.epiſ.§.ſed hoc preſenti.in ſi.
coll.ix.⁊ ad predictam.q.vide glo.in.l.xi.in prin.de lega.iij.⁊
ita conſuluit Di.vt dixi conſi.cclvi. ¶ Decimo quero:dixi.ſ.
ꝙ voluntas defuncti debet eſſe ambulatoria vſqʒ ad vltimuʒ
vite exitum.ff.de adi.le.l.iij.§.vlti.⁊ de do.inter virum ⁊ vxo.
23 l.cum hic ſtatus.§.penitētiam.Pone ergo ꝙ in primo teſta-
a mento teſtator adiecit clauſulā derogatoriā[a] ꝙ volebat illud
omnibus alijs teſtamentis:q̄ poſtea faceret preualere:niſi in
ſcđo ſit ſcripta Aue maria:vel alia oratio.vel pone ꝙ iurauit
ipſum nō mutare.modo querit an teſtamētum ſm contra p-
dictam clauſulā derogatoriā:vel propriuʒ iuramētum valeat
quo ad primum de clauſula derogatoria dico.ꝙ gloſ.format
iſtam.q.in.l.ſi qs.in prin.teſtamenti.de leg.iij.⁊ tenet ꝙ ad
hoc vt valeat ſcđm teſtamētū:oportet ꝙ expſſe peniteat pro-
ris voluntatis.hoc tenet Dy.in.c.qđ ſemel.de regu.iur.li.vi.
Jaco.de are.tenet ꝯtrarium:⁊ dicit ꝙ ſcđm teſtamentū ſim-
pliciter emanās valet ipo iure.⁊ primum tollitur:quia nemo
poteſt auferre ſibi liberā teſtamēti factionem.vt.l.ſtipulatio
hoc modo.de vbo.obli.ſed per iſta verba auferetur libera te-
ſtamēti factio.ergo nō valet.p ho:.l.dum.§.licet.de codi.non
ob.l.ſi mihi ⁊ tibi.de leg.j.q2 quādoqʒ ſunt verba derogato-
ria actus teſtādi.quādoqʒ ſunt derogatoria ſolēnitatis teſtā-
di.quādoqʒ ſunt derogatoria volūtatis.primo caſu nō valet
quia nō poteſt ſe facere inteſtabilē:vt dixi idem in ſecūdo ca-
ſu:q2 nō poteſt mutare ſolēnitatem:vt dicto.§.lʒ. Tertio ca-
ſu valet ⁊ expreſſa reuocatio requirit.vt dicto.§.an legatis.et
ita tenet Jaco.de are.⁊ And.de piſ.eū ſequitur Cy.in.l.ſan-
cimus.C.de teſta.dicit ꝙ illa opi.in cathedra eſſet pulchra:ſʒ
poſtea diſputādo tenuit cōtrarium ſcʒ ꝙ talis clauſula ope-
retur aliud teſtamētum nō valere niſi in eo fiat mentio de di-
cta clauſula in priori appoſita.nam per illā videtur in hoc vl-
timo voluntatem deeſſe.vt.l.at ſi quis.§.plerıqʒ.de religio.
⁊.l.qui in aliena.in ſi.de acqui.hef.vnde nō eſt verum ꝙ effi-
ciatur inteſtabilis.q2 bene poteſt ipſum reuocare:qđ non vi-
detur velle:niſi expreſſe fiat mētio de clauſula derogatoria ⁊
idē tenet Ray.de for.⁊ Bar.in dicta.l.ſi quis.in prin.teſtamē-
ti.qui ſubiūgit.q.an ſufficiat facere mētionem de dicta clauſu-
la derogatoria primi in ſcđo teſtamēto vel debeat ſpecifice de
dicta clauſula haberi mētio ſpecialis:dicit inſpiciendum eſſe
ſub qua forma clauſula derogatoria ſit cōcepta.qđ dic.vt ibi
per Dy.in dicta regula qđ ſemel.⁊ ibi per Jo.and.in mercu-
24 rialibus. ¶ Quo ad ſcđm de iuramēto ſi ſi qs iurauit nō mu-
tare teſtamētum.an poterit illud mutare.breuiter Joā.and.
diſputat in regula qđ ſemel.⁊ cōcludit ꝙ nō obſtante iuramē-
to poterit mutare:lʒ iurans ſit piurus per.c.j.ſ.de ſpon.du.
lib.vi.Jdē tenet Cy.in.l.j.c.de ſa.ſanc.eccl.⁊ Bar.in dicta.l.ſi
quis.Ad vnuʒ tamē aduerte:ꝙ iuramētum dicto caſu habet
vim clauſule derogatorie.vnde nō valeret ſcđm teſtamentuʒ:
niſi primū ſpecialiter tollatur.operatur enim iuramētum ꝙ
actus valeat oi modo quo melius valere poteſt.vt.l.cū pater.
§.filius.de lega.ij.Jſtam.q.de teſtamēto iurato ponit Oldr.
in cōſilio.xcvi.⁊ idem ꝙ pdicti allegat glo.Jo.xiij.q.ij.vlti-
25 ma volūtas. ¶ Undecimo quero ſi an ſit remedium aliqđ:ꝙ
teſtamētum nō poſſit reuocari.quidā ꝙ non ſtando in finib⁹
vltime voluntatis:ſed ſi trāſiret in cōtractum:eſſet remediū.
pone dixit teſtator ſi cōtingeret me mutare illud teſtamentū:
tunc dono tibi heredi meo inter viuos omnia bona mea.naʒ
hoc eſt poſſibile.ꝙ vltima voluntas trāſeat in cōtractum.vt

a ¶ Derogatoriā. Verba derogatoria in iudicialibus nō valent. Bald. in.l. clari.i ſi.C. de fideicō.l de.gratioſe.de reſcp. Impedit tñ actū valere. Bal. l l.palle.l.dari.vbi.not. ꝙ vba.

not.in.l.heredes palam.in ſi.de teſtamētis.Contrarium con-
ſuluit Bar.q2 iſta donatio aufert liberā teſtamēti factionem:
ergo iſta turpis ꝯditio vitiat etiā ꝯtractum ſtricti iuris.vt.l.
generalr.de vbo.obli.⁊ ita dicit Dy.cōſuluiſſe:licʒ aliter ſcri-
pſerit in.c.qđ ſemel.⁊ vidi cōſilium ſuū:qđ incipit queſtio ta-
lis eſt.quidā habēs tres filios ⁊c.⁊ ꝙ iſte ꝯtractus nō teneat
no.Cy.in dicta.l.j.C.de ſac.ſanc.eccl.vbi ponit remediū tale:
videlʒ ꝙ teſtator dicat ſi aliud teſtamētum faceret:ꝓteſtat ꝙ
non vult ipſum valere.q2 non facit illud de libero arbitrio:et
ſua voluntate:ſed timore cōſanguineorū ⁊ heredū ibi ſcripto-
rum.alſ non facturus tunc enim operatur ꝓteſtatio.vt.d.l.q
in aliena.§.vlti.de acquirē.hef.⁊ intellige ꝙ ipſum primū de-
rogat ſcđo p talē proteſtationē:niſi expſſe diceret contrariuʒ
in ſcđo.venetijs cuʒ eſſet ardua q̄ſtio de iſta clauſula deroga-
toria ſcđi teſtamēti adiecta:q2 nolebat valere ſcđm ſi qđ face-
ret:q2 faceret ꝑpter metū cōſanguineorū.determinatum fuit
in ꝯſilio ſummoꝝ viroꝝ.ꝙ dicta clauſula timoris i cauſa libe-
ra ciuitatis fruſtra fuerit appoſita ⁊ ſpernēda eſſet:⁊ merito
in eoꝝ eñ teſtamētis exuberat bona fides:cū fiant in camera
propria manu:⁊ tradatur ſchedula pſbytero ſigillata:qui ro-
gat duos teſtes de iſta traditione:nec pſbyter nec teſtes ſciūt
quid ibi cōtineatur quouſqʒ apertum fuerit poſt obitum teſta-
toris:nec auditū fuerit aliquam falſitatē cōmitti in eis:quod
euidēs argumētum eſt maxime bone fidei in cōmuni.

1 ¶ Judex ſecularis adiri poteſt pro relictis factis eccľe.
2 Cauſe ecclarum ⁊ clericorum q̄ agitantur coram iudice ſecu-
lari decidēde ſunt ſm canones:nō ſm leges.
3 Legata plura quando facta ſunt vni:an poſſit vnum accepta-
re:aliud repudiare.
4 Species eadē vel quātitas ſi relinquātur vni ab eodē vel di-
uerſis:an ſemel vel ſepius debeantur.

RElatum. Ualet legatū ad pias cauſas
corā duobus teſtibus factū.et
primo ponit factū repħēſibile:quod ſcđo corrigi
mādat ibi:mādamus ⁊ mandatum pbat.ibi:qm̄.
¶ Not. primo ꝙ iſta ciuitas velletranẽ.eſt de terris eccľe:⁊
prope vrbē:ex quo collige ꝙ in terris ſubiectis eccľe ſi ius ci-
uile eſt diuerſum a iure canonico:ſeruat ius canonicuʒ qđ eſt
verū in relictis eccľe factis.vt hic.⁊ in alijs vt not.ſ.c.proxi.
Res eñ trāſlate in dominiū eccľe aſſumunt ſibi nouam natu-
1 ram ⁊ conditionē.vt.c.j.de iure pa.lib.vi. ¶ Scđo not.ſ ꝙ p
relictis factis eccľe agitur corā iudice ſeculari.vtrum aūt agi
poſſit corā eccliaſtico ꝯ laicum heredē ar.eſt ꝙ non p regulā
2 illam actor ſequitur forum rei. ¶ Tertio not.ſ ꝙ cum cauſe
eccliarū ⁊ clericoꝝ agitātur in iudicio ſeculari:ſunt tales cau-
ſe decidēde ſm canones:non ſm leges canonibus aduerſan-
tes.⁊ idē ecōuerſo laicis in curia epi litigātibus ſue leges et ſta-
tuta ſeruent.facit qđ no.in.c.j.⁊.c.ſi.de ꝯſti.⁊.ſ.de fo.cōpe.ꝙ
clericus. ¶ Quarto no.ꝙ hic relinquit eccľe ⁊ ſic relinquitur:⁊
valet legatū:ſicr relictū factū ciuitati.vt.l.ciuitatibus.de leg.j.
naʒ loca iſta ſunt habilia ad acquiſitionē.vt pʒ.ff.qđ cuiuſqʒ
vni.no.l.j.⁊.ſ.de cauſa poſ.⁊ propꝛie.cū ſup.⁊.l.vlti.C.de ſac.
ſan.eccl.⁊ eſt diuerſum illud legatū factum eccľe a legato fa-
cto miniſtris ipſius.vt.ſ.c.requiſiſti.⁊.l.omnibus.de rebus eu.
¶ Quinto no.ꝙ hic fuerūt facta plura relicta vni eccľe dum
3 dicit ſup relictis.ſ ⁊ circa iſta plura relicta facta vni eſt dubiū
an poſſit quis vnū repudiare alterum amplecti.dic ꝙ ſi vna
res vel plures legātur ſub nomine collectiuo non pōt vna ac-
ceptari:alia non.ſecus ſi plures noiatim:niſi illa q̄ repudiat
habeat onus annexum.vt.l.nemīnē.cum ſeq.⁊ ſe.de leg.ij.⁊
per hoc conſuluit Barto.vos ſcitis ꝙ executor qui ſentit cō-
modum debet ſatiſdare.vt.l.ſi a pluribus.de leg.j.⁊ de annu.
le.l.liberto.§.largius.alſ ſec⁹.vt.l.diuus.§.ſi cui.ſi cui pluſqʒ
per.l.fal.modo quidam fuit conſtitutus executor ⁊ legatum
fuit ſibi relictum:iſte vult repudiare legatum:vt euitet onus
ſatiſdatio.⁊ vult eſſe executor:certe non poteſt.facit.l.ſi lega-
tario.de fideicōmiſ.lib.diſtingue tamen latius quia quando
qʒ deferuntur plures hereditates:vel vna hereditas per plu-
res partes puta vna portio iure meo alta⁹ iure accreſcēdi:vel
iure ſubſtitutionis vel quia extitit conditio ſub qua mihi de-
bebatur:tunc an poſſim vnam hereditatem vel parteʒ vnius
hereditatis repudiare:aliā acceptare plene diſtingue:vt not.
Barto.in.l.vltima.de acquiren.heredita.quandoqʒ deferun-
tur plura legata : vel vnum legatum.⁊ tunc aut legatur vna
res : aut plures.primo caſu aut legatur ſimul : aut per par-
tes.primo caſu aut legatur vni:et durat vnus : et non poteſt
agnoſcere.vt dicta.l.nemīnē.aut deuenitur ad plures.pu-

ta legatarius ante cognitionem legati deceſſit tribus heredi
bus relictis.⁊ tunc dic.vt.l.legatarius.in prin.de leg.i.Si vo
relinquit̄ p partes tunc pōt vna acceptari:alia repudiari.ar.
C.de cadu.tollen.§.vbi autem.Secūdo caſu quando legātur
plures res:⁊ tunc aut ſub nomine collectiuo ſiue vniuerſali.⁊
non poteſt vna agnoſci:alia repudiari.vt.l.ſi duobus.de leg.
ij.quādoq̄ legātur plures res alternatiue.⁊ dic vt.l.ſi ex to-
to.de lega.i.¶ Sed hic querit̄ ecōtrario ſi vni ab codez:vel

Ponit q̄ſtiones.

4 diuerſis eadē ſpecies vel quantitas relinquatur an ſemel vel
ſepius debeātur.diſtingue primo in quātitate:quia aut plu-
res heredes dānantur vniuerſaliter:aut indefinite:aut ſingu
lariter.Primo caſu tenetur pro hereditariis portiōibus.vt
l.turpia.§.ſi.de leg.i.Secūdo caſu idem vt.l.ſi pluribus.de
leg.ij.quia indefinita equipollet vniuerſali in iure.vt ibi ple-
ne per Bar.Tertio cum ſingulariter ſubdiſtincte.aut dāna-
tur in eadem oratione verborū:vt petrus martinus.⁊.ſ.aut
in diuerſis ſi in eadem:tunc aut copulatiue:⁊ tenētur vniuer
ſaliter:vt.l.ſi heres nominatim.de leg.i.aut diſiunctiue:⁊ tūc
inſolidum:ſed vnus ſoluēdo liberat alios.vt.l.illū aut ille.de
leg.iij.⁊.l.ſi ex toto.§.i.de lega.i.Si in diuerſis orationibus:
tunc quilibet tenetur inſolidum ⁊ vnius ſolutio non liberat
alios:vt.l.ſi pluribus.§.ſi ita.de leg.i.⁊.l.ſeruo.§.ſi quis a pri
mo.eo.titu.⁊ hoc verū cum quātitas relinquitur a diuerſis.
Si ab vno tunc aut in eadē ſcriptura:aut in diuerſis ſi in ea-
dem in dubio ſemel debetur:quia nō eſt veroſimile teſtatorē
duplicare voluiſſe:niſi legatarius probat cōtrarium.vt.l.pla
ne.§.i.de leg.i.de adimē.leg.l.cum centū.Si in diuerſis ſcri-
pturis:aut eiuſdem voluntatis:vt quia vnum teſtamentum
ſcriptum eſt in duabus chartis:aut diuerſorū.vt in teſtamen
tis ⁊ codicill.primo caſu vna quantitas debetur.⁊ ſi ſunt di-
uerſe debetur minor.vt.l.ſempronius.de leg.ij.Si diuerſorum
aut ſe non compatiuntur:vt quia vna derogat alteri:tunc ſe-
mel tātum debetur.vt dicto.§.ſi ita.in ſi.⁊.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in
legatis.⁊.l.ſi ita ſcriptum.de leg.i.aut ſe cōpatiuntur:⁊ tunc
aut eſt relictū ſimpliciter:⁊ debetur vtrūq̄.vt.l.quinquagin-
ta.de proba.aut eſt relictum ob cauſam:⁊ tunc per ſcōm vide
tur receſſum a primo.vt.l.libertis.in prin.de alimē.⁊ ciba.le.
Secūdo caſu principali quādo legatur ſpecies:tūc aut in ea-
dem voluntate:aut in diuerſis ſi in eadez aut ab vno herede.
⁊ debetur tātum ſemel.ar.l.plane.§.ſi in eadem.de lega.i.Si
a pluribus:tunc aut ſimpliciter:aut a quolibet inſolidum ſi
ſimpliciter ſemel debetur.vt.l.ſi tibi homo.§.i.de leg.i.⁊.l.lu
cius.§.impuberem.de leg.ij.Si a quolibet inſolidū:dic idez
ſeruari quod in teſtamentis diuerſorum.vt.l.quid ergo.§.ſi
quis duos.de lega.i.Si vero legatur in diuerſis voluntati-
bus:tunc aut eiuſdem.aut diuerſorum ſi eiuſdem tūc ab vno
herede aut a pluribus.⁊ idem per omnia qđ ſupra.quādo le-
gatur in eadem voluntate per eaſdem leges.Si vo erant di-
uerſe voluntates diuerſorum tunc aut habebātur loco vni⁹:
vt quia legauit defunctus:⁊ heres eius.tunc idem qđ ſi lege-
tur in teſtamento vnius.vt.l.huiuſmodi.§.ſempronius.de
leg.i.quod videtur verum:ſi vtilitatez afferat:vt cōmodū di-
lationis ſecus ſi nullam.quia tunc idem qđ in teſtamentis ex
traneorum.vt.l.meuius.in princi.de lega.ij.Si vero fuerunt
prorſus diuerſorum:tunc aut primo cōſequitur eſſe ex teſta-
mento vnius:⁊ tollitur pacto ex teſtamento alterius.inſtitu.
de le.§.ſi vero.Itaq̄ debet intelligi.l.plane.§.ſi diuerſorum.
de leg.i.Aut ex teſtamento vnius ſequitur primo eſtimatio-
nem ⁊ poteſt ex alio cōſequi rem:vt ibi.⁊ hanc conſyderatio-
nem per illam regulam q̄ eadem res non poteſt eadē deberi
inſolidum ex duabus cauſis lucratiuis:que non poſſunt re-
gulariter cōcurrere in eadem re.vt.l.huiuſmodi.in princi.de
lega.primo.Regulariter ideo dixi:quia quādoq̄ fallit quod
plene examina.per Barto.in.l.meuius.§.duobus.in antepe
nulti.col.de leg.ij.Ad diſtinctionem tamē quā ſupra feci de
quātitate legata ſepius eidem in eodem teſtamēto.quod in
dubio debeatur ſemel debet intelligi:ſi in dicto teſtamēto le
gata fuerit eadē ſumma:ſecus ſi diuerſa:niſi per relationem
ad primam ſecunda ſe referat.puta dixit teſtator.l.que ſupra
legaui pure lego ſub conditione.vt.l.iuli.de here.inſti.⁊ hec
no.Barto.in.l.cum centum.de adi.le.Et adducit ad.q.ſi mu
tuaſti mihi centum.deinde apparet q̄ promiſi tibi cētum ex
cauſa mutui.an intelligatur de illis centum mutuatis.an de
aliis centum.⁊ q̄ de eiſdem centum videtur glo.de ver.obli.
l.triticum.vbi de iſta.q.per Bar.

1 ¶ Bonorum appellatione quid contineatur.
2 Eccleſie nomine quid intelligatur.
3 Prelatus qui eſt in eccl'ia ſi decedit.queſita per eum debēn-
tur ſucceſſori.
4 Clericus de cōſuetudine poteſt de mobilibus acquiſitis per
eum largiri pauperibus ⁊ ſeruitoribus.
5 Clerici de queſitis ex hereditate artificio vel doctrina poſ-
ſunt diſponere.
6 Cōſtitutio que loquitur in ſingulari habet locū etiam ſi plu-
raliter illud diſpoſitum eueniat.
7 Canonicus nouiter creatus non poteſt petere mobilia ⁊ red
ditus quos canonicus defunctus dimiſit.
8 Teſtator dixit relinquo eccl'ie centū nec aliter nominauit ec-
cleſiam que eccl'ia habebit illa centum.

RElatum. De propriis teſtari poteſt clericus in acquiſitis per ec-
cleſiam etiā ſi ſint mobilia ſuccedat eccl'ia id eſt
communis congregatio vel ſucceſſor.poteſt ta
men aliqua ſeruitoribus elargiri.⁊ ſi plures ha
bebat eccl'ias.fiet diuiſio inter eas.h.d.⁊ ſunt quinq̄ partes.
ſecunda ibi:nomine.tertia ibi:licet.quarta ibi:ceterum.quin
ta ibi.quia vero.¶ No.primo q̄ cōciliū lateranē.dicebat ſim

In bōis di
functis di-
gnitatū nō
ſuccedit ca
pitulū ſed
ſucceſſor.
Innocē.

pliciter bona per eccleſiam acquiſita ⁊c.declaratur ergo hic.
primo qualiter intelligitur verbum bona.ſecundo qualiter
1 verbum eccl'ia.⁊ dicit primo q̄ appellatione bonorum intel
ligūtur mobilia ⁊ immobilia.iura ⁊ actiones.vt.l.bonorū
appellatio.de verbo.ſignificatio.Sed nunquid cōtineat one
ra pone teſtator legat tertiam partem bonorum vel donat.
an intelligitur cum incōmodis videtur q̄ non.ff.de iure do.
l.mulier bona.ſol.aut profertur a.l.et continet cōmoda ⁊ in-
cōmoda.vt.l.ij.de bono.poſſeſ.tit.generali.aut profertur ab
homine.⁊ tunc aut in contractu.et continet cōmoda non in-
commoda.vt dicta.l.mulier bona.aut profertur in vltima vo
luntate.⁊ tunc continet commoda.vt.l.cogi.in princi.ad tre-
bel.l.ſi quis ſeruum.§.fina.de lega.ij.quandoq̄ profertur a
principe concedente beneficium.⁊ dic.vt.l.princeps bona.et
ibi per Dy.de verbo.ſignifica.⁊ ita not.Barto.in dicta.l.ij.
a de bo.poſ.vide ad hoc quod not.Bar.in.l.i.de ſerui.leg.[a] de
relicto vſufructu omnium bonorum vel partis an teneatur
ad onera.¶ Secundo not.q̄ dicit bona per eccleſiam acqui
ſita ⁊c.que autem dicātur queri per eccleſiam.aduertendum
quia quandoq̄ queritur aliquid ex re eccl'ie.vt redditus.⁊ de
his certum eſt q̄ eccleſie remanere debent.quedam acquiſita
ſunt non ex re eccleſie ſed propter rem eccl'ie.puta cōſecutus
eſt prelatus penam ex.l.ſi quis in tātam.C.vnde vi.quia fuit
ex re eccl'ie violenter eiectus vel inquietatus eſt contra for-
mam conuentionis habite ſuper rebus eccle.ita q̄ eſt com-
miſſa pena.quandoq̄ cōtēplatione rei eccl'iaſtice aliquid acq
ſiuit puta paſſus eſt iniuriam.quia turbatus in fundo eccl'e
vel penam quadrupli.quia res eccl'ie fuit furto ſubtracta ⁊c.
Iſtis caſibus an dicantur bona per eccleſiaz acquiſita poteſt
dubitari propter mixturam que cōtingit inter perſonam ip-
ſius cleri ⁊ rei eccl'iaſtice poſſet recurri ad diſtinctionē Bar.
in.l.pretor ait.§.ſi de fructib⁹.de bo.auto.iudi.poſ.facit.l.at
vbi.⁊.l.ſeq.ff.de peti.heredi.⁊.l.ſi vero.§.item quicquid.ſolu.
matrimo.vbi de donatione facta ambaſiatoribus mediolanē.
an acquiratur communi vt eis.facit.l.cum duobus.§.ſocium

¶ De ſer-
ui.leg.imo
eſt de vſu-
fruc.lega.l.
fina.

2 ff.pro ſocio.¶ Tertio no.q̄ nomine eccleſie intelligitur cō
munis aggregatio vbi eſt cōgregatio vel ſolus prelatus.et
de ſignificatione iſtius verbi eccl'ia vide.ſ.ne prela.vi.ſuas.c.
3 quoniam.¶ Quarto not.q̄ cum vnus eſt in eccleſia ſi dece
dit queſita per eum debētur ſucceſſori.⁊ hoc eſt quod iura di
cunt.q̄ talia bona dimiſſa debent ſucceſſori fideliter reſerua-
4 ri.ſ.de offi.ordi.c.preſenti.lib.vi.vbi de hoc.¶ Quinto no.
q̄ de conſuetudine poteſt clericus de mobilibus acquiſitis p
eum largiri pauperibus ⁊ ſeruitoribus.vt in.ſ.ver.lȝ autem.
quem intelligit Ioan.and.in clerico habente eccl'iam vel ad-
miniſtrationē.nam canonicus ⁊ ſimpliciter beneficiatus pōt
de talib⁹ teſtari ſm Io.an.qui remittit ad not.de hoc in.d.c.
pñti.ego nō video rōnem quare in q̄ſitis p eccl'iaz ſit fauēdū
magis clerico ſimplici q̄ dignitatē vel adminiſtrationē habē
ti.maius eſt eñ onus rectoris ſiue plati q̄ ſimplicis clerici vl'
canonici.maiorē ergo nō minorē fauorē deberēt ſibi iura cōce
dere in teſtādo.vt ſic iuxta ſeruitii ⁊ laboris meritū ⁊ gr̄a cō-
cedat.vt hic dicit tex.nā quātū ad q̄ſita vtrū pſumātur q̄ſita
cōtēplatione eccl'ie vel pſone bona eſt dicta diſtictio iter eos.
vt.ſ.e.requiſiti.ad ſi.Sed qñ de bonis obuenientibus ab eccl'ia
certū eſt pmittere plus in eis ſimplicib⁹ clericis.q̄ plat; rōne
caret.preterea vr̄ ꝯ iſtū tex.nā cleric⁹ ſimplr̄ bñficiat⁹ dr̄ ille q a
cōgregatiōe recipit bñficiū ſine admiſtratiōe ſicut ē canonic⁹.
vt.ſ.dicā.⁊ tñ ꝯgregatio ſibi ſuccedit.vt dic iſte tex.ergo nō
5 teſtat.¶ Sexto no.in ꝟ.ceterū q̄ clerici de q̄ſitis ex heredi
tatis artificio vel doctrina pñt diſponere.pōt ergo cleric⁹ eē
artifex:

artifex:⁊ querere ex artificio.qd intellige honeſte puta pictor vel ſcriptor de doctrina pone exemplum ſi docebat pueros: vel erat doctor iuris:⁊ multa ex conſilijs ⁊ lectura lucrabatur vt doctor meus in decretis Angelus de caſtilioñ.Aretino archipreſbyter eccleſie Paduañ. ¶ Quid de acquiſitis ex illicita negotiatiõis tangit hic Jo.and.dixi.ſ.eo.cum in officijs. regulariter enim talia turpia lucra a miniſtris extorta vel ab vno ex ſocijs dominus:vel conſocio non queruntur vt.l.cum a nobis.§.ibidem.cum.l.ſeq.ff.pro ſocio. ¶ Septimo no.in verſi.quia vero.q potest vnus plura beneficia poſſidere:qd intellige ex diſpenſatione epiſcopi vel pape:vel per tolerantiam iuxta no.in.c.de multa.de preben.⁊.c.cum iādudum.eo.titu.⁊ per id qd dicit ex tolerantia collige q minus iuſtus prelatus quit eccl'ie ex cauſis ex qb⁹ quereret quā canonice obtineret.facit.l.cū pſ.§.nō iure.de le.ij.⁊ iſte v̄.q2 vo.itelligit duobus modis:vno modo vt referatur ad proxima.⁊ ſic viſo qd de clerico teſtato.videndum eſt de inteſtato:qui nō habet cõſanguineos vel cõtinuatur ad.§.nomine autem eccleſie ⁊c.loquebatur enim ibi in clerico habēte vnam eccleſiam.ſi autem habet duas tunc etiā quo ad acquiſitionē eccleſijs faciendā illa
6 prouiſio locū habet:ex quo collige q cõſtitutio que loquit in ſingulari habet locū etiam ſi pluraliter illud diſpoſitū eueniat.facit ad.q.ſi ſtatuto cauet ſi quis produxerit falſū teſtem puniatur in.x.q habet locū dicta prouiſio:etiam ſi producat plures idez econuerſo q2 pluralitas reſoluitur in ſingularitates vt.l.demonſtratio.in ſi.ff.de cõditio.⁊ demõ.l.pretor.§.ſi.ff.vi bo.rap. ¶ Octauo no.q cum quis habet diſtinctas adminiſtrationes ex queſiuiſſe deprehēditur preſumitur in dubio queſiuiſſe de bonis vtriuſqȝ adminiſtrationis pro rata patrimonij in cuius cõſyderatione etiam proprij patrimonij ratio eſt habenda.puta percipit de redditibus ſui patrimonij quolibet anno mille de vna ex illis eccleſijs duo milia.ex alia tria milia iſta de acquiſitio.per prelatū feret tres partes alia duas partes vnam vt ſic iſtud lucrum ex quātitate redditū referatur de ceteris tamē ſuis expenſis de bonis vtriuſqȝ eccleſie pro rata nō de proprio patrimonio.ſ.e.cum in officijs ⁊ facit iſtud dictū ad.q.cū quis condēnatur ex delicto ex quo bona veniunt publicanda.nam ſi habet patrimoniū in diuerſis territorijs quilibet fiſcus occupabit bona ſita in ſuo territorio[a].qd dic:vt not.Barto.in.l.cunctos populos.in vlti.q. C.de ſumma trini.⁊ dixi.ſ.de fo.cõpetē. poſtulaſti.facit.l.iuriſperitos.§.cum onūdus.de excu.tuto.⁊.l.cum illorum.j.de ſenten.excõ. ¶ Oppo.iſte tex.in prin.⁊ in v̄.nomine antē ⁊c. dicit q nomine eccleſie nō epiſcopus vel ſucceſſor clerici morientis vbi eſt collegiū clericoꝝ ſed cõmunis congregatio intelligitur niſi loco defuncti ſit vnus ordinādus.quia tunc de illo intelligitur:nō de cõgregatione:ſed contra videtur ſatis inepta iſta cõſyderatio cum ſemp loco defuncti clerici ſubrogetur vnus nō plures.de preben.c.maioribus.⁊.c.tue.⁊ neceſſaria eſt illa ſubſtitutio.vt.c.ij.ſ.de cõceſ.preben.ergo congregatio non ſuccedet vnqȝ.Solu.dicit Hoſtien.iſte ver.vbi autem.loquit de defuncto non ſimpliciter beneficiato:ſed de illo qui habet dignitatē vel adminiſtrationē ſegregatā a congregatione:vel parochialem eccleſiam:qui nec de his teſtantur.vt.j.eo.in ſi.c.ſunt enim talia reſeruanda futuro ſucceſſori.vt dicto.c.pſenti.⁊ p hoc bene,dicit hic gloſ.ſed nunqd ⁊c. q queſita per epiſcopum vel archidiaconū habentem bona diſtincta a cõgregatione debēt futuro ſucceſſori reſeruari.et de pena vſurpātis talia bona. vide in.c.quia ſepe.de elec.lib. vi.⁊ eo.tit.c.ſtatutum.in cle.In quibus ergo bonis queſitis per defunctū ſuccedet cõgregatio dic q in ſimplicibus clericis puta canonicis.nam licȝ ipſoꝝ preben.ſint diſtincte tamē omnia bona ſunt capituli nec ſunt a capitulo diſtincta lȝ per prebēdas ſint aſſignata ſm Innoc.hoc probat hic litera vel ſucceſſor ⁊c.ſi enim prebenda non eſſet diſtincta:non vacaret ⁊ ſic nec ſucceſſorē haberet ⁊ itellige q tali canonico ſuccedat cõgregatio cum eſt beneficiatus ab ea ſola.ſi autē a ſolo epiſcopo ſuccedat epiſcopus : ſi autem a congregatione et epiſcopo tunc diuidunt inter ſe cum hec ſucceſſio competat illi a quo ⁊ inqȝtum beneficiatus eſt.ſ.eo.cum in officijs.§.ſi.⁊.j.e. requiſiſti.in ſi.Et cõcludit ex predictis Jo.and.q ſi vn⁹ eſſet archidiaconus ⁊ canonicus in eccleſia:⁊ bona archidiaconatus ⁊ prebēde ſint diuiſa tunc per cõgruam eſtimationem fiet diuiſio inter canonicos:⁊ archidiaco.ſucceſſorem.vt in ſi.huius.c.ſm Innocē.⁊ Hoſtiē.Ex quorum dictis ſatis clare li-
7 quet.q canonicus nouiter creatus nō pōt petere mobilia ⁊ redditus quos canonicus defunct⁹ dimiſit.⁊ eadē rõne nec fructus durante vacatione perceptos.qd eſt not.facit quod not.ſ.de elec.qd ſicut.An canonicus poſſit agere de conſētu canonici defuncti in cuius canonicatu ⁊ prebenda ſucceſſit.et dicit q non.vtrum autē in delegatione ſuccedat. vide in.c.ſtatutum.in prin.de reſcrip.libro.vi. ¶ Extra quero dixit te-
8 ſtator relinqȝ eccl'ie centū nec nominat aliā eccl'iam.dic q habebit illa eccl'ia in qua erat parochian⁹ ſi autē erat parochian⁹ in duab⁹ eccl'ijs.⁊ dixit eccl'ie mee relinquo centū videt q vtraqȝ habere debeat pro parte.ar.C.ſi plures vna ſen.l.j.de leg.ij. ſi quis titio.§.vlti.primo videtur q inſolidum.de lega.j.qui filiabus.§.ſi quis econtra videtur q nihil habere debeat.de re.dub.l.ſi fuerit.⁊.l.duo ſunt titij.de teſta.tu.dicit Pe.recurrēdum ad cõiecturas.primo vt ſi vnam eccl'iam prediligebat vt.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.vel ſi in vna mādat corpus ſepeliri.ff.de reg.iur.l.ſm naturam.vel ſi vna magis cõuerſabatur de lega.iij.l. legatis ſeruus.ſi autem nō apparet neutra eccl'ia habebit.vt.l.ſi quis ſeruum.§.ſi inter.de leg.ij.⁊ hoc quando reliquit eccl'ie ⁊ ſunt due.Quid ſi in vna eccl'ia ſunt duo pſbyteri:⁊ quilibet inſolidum teſtator dicit parochiali meo relinquo.x.quis habebit.hec queſtio non eſt dubia.q2 perſona legatarij nō eſt incerta immo certa.nam videtur relictū eccl'ie mediante preſbytero.ff.de an.leg.l.annua.§.a titia. ⁊ de leg. primo.l.iij.§.ſed et ſi.Sed eccl'ia repreſentatur in iſtis duab⁹ perſonis ergo quilibet habebit partem.⁊ hoc verū in dubio niſi extra cõiecturas de quibus.ſ. aliter appareat.ſ.alterum voluiſſe preferre.ita not.Cy.in.l.habeat.C.de ſa.ſan.eccl.

1 ¶ Diſpoſitio captatoria valet in relictis ad pias cauſas.
2 Pietas dicitur duobus modis.
3 Ultimam voluntatem poteſt quis per alterum declarare.
4 Teſtator precepit cõmiſſario omnia preter pauca in nō pias cauſas expendi pauca vero in pias an videatur teſtatus decedere.
5 Voluntas captatoria ad pias cauſas an valeat.
6 Teſtator ſi dicat amice pono bona mea ⁊ animā in manibus tuis:quid per iſtud intelligatur.
7 Legatum collatum in alterius voluntatem an valeat.
8 Teſtator dixit volo ſolui omnibus debentibus a me aliquid recipere:⁊ de hoc ſtetur ſimplici verbo titij fratris mei:an tale relictum valeat.
9 Inſtitutio talis an valeat pauperes chriſti inſtituo quos talis elegerit.
Et an talis poſſit eligere ſpurium vel conſanguineum teſtatoris.nume.10.
11 Teſtator filium adultum inſtituit:⁊ quandocūqȝ ſine liberis deceſſerit voluit per executores quos in teſtamento nominauit:bona ſua diſtribui inter pauperes qui filius ſe hereditati immiſcuit ⁊ ſine liberis deceſſit:executores quoſdam pauperes nominauerūt:⁊ in eos ſolo verbo diſtribuerūt certā quātitatem de bonis ⁊ hereditate predicta:an heredes dicti filij poſſint conueniri a dictis pauperibus ⁊c.
12 Subſtitutio facta filio impuberi per hec verba.filium impuberem inſtituo:et⁹ ſi in pupillari etate deceſſerit voluit oīa bona ſua vendi per.T.et.B.ſuos fideicõmiſſarios:⁊ pretiū dari pauperibus pro anima ſua: ⁊ parentum ſuorum:an valeat.
13 Teſtator fecit teſtamentum ⁊ dixit:volo q notarius illud faciat ad ſenſum ſapientis:quid poterit facere ſapiens per hec verba.
14 Voluntas incerta an poſſit per relationē ad alia declarari.
15 Statuto cauetur q ſtantibus fratribus vel ſororum mater filio decedenti inteſtato non ſuccedat:pupillus ſtantibus fratribus ⁊ matre mortuus eſt:quis preferat frater:vel mater.
16 Statuta debent intelligi ſm cõmunem vſum loquēdi.

Cum tibi. Qui ponit animam ſuam et bona in voluntate alterius
1 videtur iubere omnia dari pro anima.Inno.⁊ in relictis ad pias cauſas valet diſpoſitio captatoria.iſta eſt caſus huius.c.ſm Barto.Sed Richar.malum.dicit q hic loquitur in voluntate diſtributoria: non in inſtitutoria ſeu diſpoſitiua.ita dicitur in quadam diſputatione que incipit titius heres ⁊c.Richar.pietas dicitur duob⁹ modis vno modo reſpectu perſone alio modo reſpectu act⁹.⁊ hoc dupl'r vel reſpectu act⁹ diſpoſitiui vel reſpectu actus diſtributorij.pietas q eſt pſonaꝝ proprietas non ptinet ad materiā nr̄a3.de relictis ad pias cauſas de iſta loquit.ff.de neg.geſt.l.neſennius.C.eo.l.alimenta.⁊ de inoffi.teſtamen.l.nam ſi parentibus . pietas reſpectu actus diſpoſitiui eſt de materia noſtra ⁊ dicitur relictū ad pias cauſas.qd relinquitur perſone miſerabili:vel loco pio:vel in rem ipſaȝ piam vt

[a] ¶ In ſuo territorio. bona confiſcata in diuerſis territorijs fiſco cuiuſlibet pertinent. Albe.l.ſȝ ſi deicõ.§.tractatū.ff.de iudi.

Opponit in cõtrarium.

Ponit queſtionem.

Additio eſt Bald. vſqȝ ad primū notabile.

in refectione eccleſie vel monumēti:vel cuius diſtributio con
uertitur ad arbitriū executoris.vt dixi.ſ.⁊ quicqd generali-
ter pro anima relinquit.vnde relictū pro incertis eſt ad pias
cauſas.not.de lega.ij.l.ſi qs titio.facit de ſacro ſan.eccle.c.il-
lud.et in Spec.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.v.⁊ ſcias ꝙ
inter.diſtributio vero largo modo dicitur pia ⁊ oino execu-
tio vltime volūtatis:vt in auf.de here.⁊ fal.§.ſi vo.ibi:p agē
3 do ⁊c.Bal. ¶ Not.primo † ꝙ vltimā voluntatē poteſt quis
per alium declarare ⁊ ſic alteri cōmittere motū animi ſui ad
qđ vide not.per Bar.in.l.ſi ſtipulatus fuerim.ff.de vb.obli.
Opponit i contrariū. l.inter ſtipul.§.ſi ſtichū.de vbo.oblig. ¶ Oppo.dicitur hic.
ꝙ iſte nō dicitur decedere inteſtatus ꝯtra ad eſſentiam teſta
menti requirit inſtitutio ore proprio teſtatoris expreſſa:non
nutu.C.de teſtamentis.l.iubemus.§.ꝙ ſi non fuerit.Sed in
iſto teſtamēto de quo in tex.inſtitutio non apparet que legi
poſſit.ergo nō poteſt dici teſtamentū.⁊ paria ſunt nō eſſe:⁊
legi nō poſſe in materia iſta:⁊ qualibet alia.vt.l.j.ff.de dis q̄
in teſta.delē.⁊.l.rutilia polla.de ꝯtrahē.empt.preterea videt
vitioſa iſta diſpoſitio in alterius voluntatē collata:q2 eſt ca-
ptatoria.nā idem eſt dicere cōmitto in titiū meam extremā
voluntatē:⁊ dicere facio illum heredē:quē titius voluerit:vel
elegerit.ſed talis diſpoſitio depēdens ab alio arbitrio repro
batur a iure.vt.l.illa inſtitutio.de here.inſti.⁊.l.captatorie.C.
de teſta.mili.ex quibus patet ꝙ iſtud.c.male dicit:dū appro
bat captatoriā diſpoſitionē ⁊ carentis inſtitutione heredis.
Sol.iſtud ꝯtrariū ſentit glo.que dicit.ꝙ re vera illud nō eſt
teſtamentū:ſ3 de benignitate canonica dicat valere ⁊ cōmitte
re alterius voluntati factionē teſtamēti ſm.i.vt aliquis ſit ei
heres.ita dicit que videtur inferre oppoſitū in obiecto.dice-
re enī ꝙ nō ſit teſtamētum:⁊ ꝙ poſſit alteri declarationis he
redis:⁊ valeat ſunt repugnātia:niſi dicas ꝙ intellexit eſſe nō
eſſe teſtamentū de iure ciuili:ſed de benignitate canonica di-
catur teſtamētū.vt hic.q2 nō dicitur decedere inteſtatus.iſta
eſt prima ſol.Scđo ſoluūt Pe.⁊ Abb.ꝙ iſtud eſt teſtamētū
quo ad exclusionē illius priuilegij.cū tibi.de vb.ſigni.cuius
illa pars eſt:ſed nō quo ad alia.⁊ ſic ceſſant cōtraria ſm eos.
Tertio ſol.Hoſtiē.dicēs ꝙ ex quo intēdens teſtari dicit hec
verba oia mea cōmitto diſpoſitioi petri:vel his ſimilia intel
ligitur teſtatus.ad hoc.j.titu.j.c.ſi.ad ſi.nā licet teſtatoꝛ non
dicat heredē inſtituo:ſi tñ vtatur verbis equipollentibus:ſa
tis eſt puta hereditatis mee oñs eſto.vt.l.his vbis.de here.
inſti.⁊.l.cogi in pn.ad trebel.pſertim q2 q̄ñqȝ teſtatores abu-
ſiue loquūtur:⁊ neſciunt vti verbo heredē inſtituo.de leg.iij.
l.nō aliter.⁊.l.quotiēs.C.famil.hercīſ.⁊ in vbis nō debemus
curare:ſed ad vim ⁊ effectū verborū.vt.c.petitio.de penīa.et
c.intelligētia.de vbo.ſig.ita dicit Hoſtiē.remittens ad ſum-
mam.eo.tit.§.qualiter cōficiant.v.nec refert.ex his ſentit:ꝙ
iſte in quē extrema diſpoſitio eſt collata:obtinet locum here
dis.⁊ ſic cōmodū hereditatis ad eū ptinet ſm mentē Hoſti.
Quarto modo ſoluit ꝯtrariū Inno.⁊ dicit hoc.c.loqui quā-
do expſſe iubet in pias cauſas ſua bona oia erogari.q2 nō in
talibus ſuccedit heres ab inteſtato:nec falcidia deducit.C.de
epi.⁊ cle.l.ſi qs ad declinandū. Idem ſi tacite hoc agat.nam
pro hoc vba extremā voluntatē meā cōmitto diſpoſitioni ta
lis:videt voluiſſe ꝙ oia bona in pauperes ⁊ pias cauſas ex-
pendant.alꝯ ſi cōtrariū voluiſſet:videt decedere inteſtatus.
dicitur tñ ſm Io.and.Innoc.addidiſſe ꝙ planioꝛ intellect⁹
eſt.ꝙ p hec vba cōmitto tali meā vltimā voluntatē inſtituat
illum heredē:cū in ipm voluntatis intētio dirigat.vt.l.cū pa
ter.§.donationis.de le.ij.⁊ nō dat ei poteſtatē aliū inſtituēdi
q2 tunc volūtas eſſet captatoria:⁊ ideo nō valeret.vt.l.capta
torias.de teſta.mili.⁊ iſta additio ſatis cōcor.cū Hoſti.retē
ta tñ opi.Inno.ꝙ p predicta vba videat ſenſiſſe teſtatoꝛ bo
na ſua p illū nominatū in pias cauſas ⁊ inter pauperes ero-
4 gari.ſubiūgit queſtionē † quid iuris ſi pcepit cōmiſſario oia
preter pauca in nō pias cauſas expēdi pauca vo in pias.di-
cunt quidā ꝙ vigore illoꝝ paucoꝝ intelligit teſtatus decede
re.de le.ij.ſi qs titio decē.alij dicūt:⁊ videt melius Innoc.ꝙ
cōmiſſarius recipit tñ illa pauca ⁊ expendet in pias cauſas:
alia omnia habebit heres ab inteſtato.qui detracta falcidia
ſoluet legata ſm preceptum teſtatoris.j.eod.raynaldus.§.j.
Aduerte tamē quod ſi teſtatoris intētio fuiſſet teſtari:qđ ex
verbis colligi poſſet.vt.l.non codicillum.C.eo.de iure cōmu
ni legata ad non pias cauſas nō valerent ex teſtamento non
ſolēni:ex quo non poſſet adiri hereditas:nec deberentur a ve-
nientibus ab inteſtato.vt.l.ſi nemo.de teſta.tuto.relicta vero
ibi ad pias cauſas ſi iure legati deberentur forte a venienti-
bus ab inteſtato.ſi iure inſtitutionis:tunc q2 iure ſpeciali va-
let diſpoſitio:an trahat ad omnia bona per.l.j.§.ſi ex imper
fecto.⁊ an aditio confirmet legata facta perſonis non priui-
legiatis:vt capiant ex teſtamento non ſolēni:credo ꝙ non p
l.hac ꝯſultiſſima.§.ex imperfecto.C.eo.⁊ iſta not.quia nondū
dictū eſt.Si autem teſtatoꝛ inſtituat pauperes:vel eccliam:
ſiue chriſtum habebūt hereditā.pauperes vel eccleſia ⁊ alijs
ſoluent legata ⁊ fideicommiſſa.que mandauit teſtatoꝛ.vt di-
cta.l.ſi quis ad declinādum.iſta ſunt que reperi hic ſcripta p
Io.and.⁊ Io.de lig.ex quoꝝ dictis parum liquet veritas et
intellectus huius.c.quid intendat.nam vtrū iſte cui extrema
diſpoſitio eſt cōmiſſa ſic heres ad ſuum cōmodum Hoſtien.
ſentit ꝙ ſic.Inno.variat dum appellat eum cōmiſſarium:et
poſtea in aditione ponit intellectum.ꝙ per illa verba inſti-
tuat eum heredem.Bert.dicit de benignitate canonica hanc
diſpoſitionē valere:nec verū teneatur diſpenſare in pias cau
ſas mentionē facit.Pe.⁊ Abb.intelligūt vt vidiſtis.quid er
5 go in iſta varietate dicemus.dico ꝙ iſtud arg.† an valeat vo
a lūtas captatoria ad pias cauſas:ᵃ examinat Bar.in.l.habet. a ¶ Ad pias cauſas. Vi de Bar. in l. captatorie.v.ꝯſ lducit.ff.de leg.j.idē in l.j. in.iij.q. l rep.inuē. ꝯ hanc de fectū.C.de ſa.ſan.eccl.
C.de ſacroſanc.eccle.⁊ arguit ꝙ non.q2 reprobatur in teſta-
mento nulitis:in quo ceſſat omnis ſolennitas iuris ciuilis.
ergo ⁊ inſtitutio.vt.C.de teſta.mili.l.captatorias.Ipſe tenet
cōtrariū primo per iſtud.c.vbi dicit eſſe caſum ⁊ ꝯfirmat hoc
de iure ciuili:q2 relictā libertatis poteſt cōferri in voluntate
alterius.de fideicom.lib.l.libertas.quare autē aliud in reli-
ctis ad pias cauſas:ꝙ in alijs dicit ipſe:q2 in alijs nulla regu
la iuris ciuilis limitat voluntatē:ſed in relictis ad pias cau-
ſas:eſt regula iuris ciuilis:et gentium vt ergo deum religio
vt.l.ij.de inſti.⁊ iure.debemus enim peccata noſtra redimere
elecmoſynis.xiij.q.ij.anime defunctoꝝ.vnde non poteſt hic
non velle:ſed in alijs relictis ſecus:⁊ interim pdicta ſunt ve-
ra ꝙ ſi aliquid relinquatur arbitrio alterius ſimpliciter.nec
dicā ad quid qđ in dubio intelligitur ad pias cauſas.vt in.j.
c.per Innocē.qđ placet Barto.qñ dicit in arbitrium.nā bo-
nus vir ſic arbitretur:niſi cauſa oſtenderetur quare debēt ali
ter arbitrari:vt pro male ablatis.ſed ſi diceret ad volūtatem
talis:nec exprimeret ad pias cauſas:tunc remaneret regula
ꝙ voluntas captatoria non valeat.ita ibi not.Bar.Bal.in.l.
illa inſtitutio.dicit ꝙ nō valet diſpoſitio collata in arbitriū
alterius ad pias cauſas.quia in talibus incertitudo non vi-
tiat interim enim ſemper certus eſt heres.ſ.cōmiſſarius:vel
epiſcopus pro pauperibus ⁊ cōmoditate pauperum.facit in
6 auf.de eccle.ti.§.ſi quis in nomine.in gloſ.iij.Ex his ſequit †
ſi teſtatoꝛ dicat ita amice pono bona ⁊ animā meam in mani
bus tuis iſtud interpretatur.ſ.facio te heredem pro pauperi
bus chriſti.nam licet pauperes non ſint expreſſi:ſunt tamen
quodam quaſi mētē ſubintellecti.⁊ nihilominus valet cois
inſtitutio:nec mirum:q2 ⁊ alꝯ valet inſtitutio tacita.vt.l.ſi.de
poſthu.inſti.Amicus enim ille non ſui contēplatione:ſed ani
me teſtatoris fuit nominatus.de iure deli.cum aliquis.de he
redi.inſtituē.l.quidā cum filium.nec debet anima teſtatoris
vim pati:nec confidentia ad perfidiam trahi.inſti.de fideicō.
here.in prin.⁊.§.fina.⁊ iſta dicit Bal.in dicta.l.habeat.Cōclu
ſio igit ex predictoꝝ eſt.ꝙ valet inſtitutio captatoria ad pias
cauſas:ad non pias talis inſtitutio reprobatur.vt.l.captato
rias.ff.de here.inſtituē. ¶ Sed ꝯtra iſtud oppo.⁊ videtur ꝙ
vltima voluntas poſſit poni in alieno arbitrio.vt.l.verū.§.j.
de reb.dub.Preterea videamus ꝙ teſtatoꝛ reliquit centum
illis:quos elegerit prioꝛ fratrum predicatoꝝ.de ma.vin.l.pa
ter ex prouincia.ſol.ibi non ſubſtātia diſpoſitionis:ſed mera
electio collata eſt alteri.⁊ iſtud bene poteſt fieri.vt.l.vnum ex
facto.de leg.ij.Dic ergo ꝙ aut loquimur in relictis ad pias cau
ſas:⁊ tunc valet diſpoſitio.quia videtur ſolum eligi ad diſtri
buendum:⁊ eligendū pauperes.vt in.j.c.qđ tamen videtur
cōtra illam.l.illa inſtitutio.nā ſi illa verba quos titius volue
rit:importarent inſtitutionem pauperum deberet valere illa
inſtitutio:quam improbat illa.l.dicit ergo Bal.ibi.ꝙ inter-
dum teſtatoꝛ confert in alterius arbitrium aliquid diſponen
dum per modum diſtributionis fiende per eum:⁊ tunc valet
de lega.ij.cum filius.§.pater.interdum per modum declara
tionis:⁊ tunc ſimiliter valet.de do.preleg.l.theopompus.in
terdum per modum electionis.⁊ tunc adhuc valet.quia non
ſubſtantia:ſed electio alieno arbitrio eſt collata.vt.d.l.vnum.
⁊ vide quod not.Cyn.in.l.captatoria.de teſtamen.mili.⁊ ad-
uertendum quia Bert.tractat hic an valeat diſpoſitio col-
lata in voluntatem heredis:vel tertij:cuius decaſionem colli
Ponit queſtiones. ge ex predictis. ¶ Solu.hoc examinat in legatis:an valeat
legatum in alterius voluntatem collatum.quem articulum
7 et alios qui ſequuntur ordina per queſtiones.primo ergo †
quero an valeat tale legatum collatum in alterius voluntatē
glo.ſuccincte ſe expedit.tu dic latius:⁊ diſtingue tres caſus.
nam q̄ñqȝ

nam quandoq; confertur in voluntatem ipſi⁹ legatarij: quã-
doq; heredis: quandoq; tertij. primo caſu aut teſtator ad ei⁹
arbitrium ⁊ ſine dubio valet. vt dicta. l. ij. aut hoc exprimit cõ
ditionaliter. ⁊ tunc aut quantitate non expreſſa: ⁊ non valet
vt dicta. l. vnum in prin. aut teſtator exprimit certam quanti
tatem: vel rem. ⁊ tunc aut dicit ſi arbitretur: ⁊ valet. ⁊ tamen
eſt neceſſe ꝙ arbitretur. vt ibi. aut dixit ſi voluerit. ⁊ valet: ſi
declarat ſe velle. vt. l. ſi ita. §. illi ſi volet. de le. j. aut dixit cũ vo
luerit ⁊ valet. ⁊ ſi non declarat voluntatem ſuam moriendo
videtur velle vt. l. fideicõ. §. ſi ſit relictũ. de le. iij. ſcðo. caſu quã
do confertur in voluntate heredis. ⁊ diſtingue: aut dixit ad
arbitrium heredis non conditionaliter: ⁊ valet vt purum. vt
dicta. l. ij. de le. ij. aut conditionaliter re vel quantitate nõ ex-
preſſa: ⁊ eſt nullum. vt ibi a cõtrario ſenſu. aut expreſſa re vel
quantitate: ⁊ tunc aut dixit ſi arbitratus fuerit: ⁊ valet lega-
tum vt. l. ſi ſic. in prin. de le. j. tanq̃ conditionalis vt ibi: ⁊ ideo
eſt neceſſe. ꝙ heres arbitretur: vel ꝙ ſit in mora. vt. l. thais. §.
ſorore. de fideicom. li. aut dixit teſtator: ſi heres voluerit: ⁊ nõ
valet. vt dicta. l. ij. ⁊. l. li. xj. §. q̃q̃. de le. iij. tertio caſu quando le
gatum confertur in voluntate tertij: ⁊ tunc aut dixit teſtator
ſi voluerit: aut cum voluerit: aut cum fuerit arbitratus. pri-
mo caſu non valet. quia eſt captatoria. niſi in relictis ad pias
cauſas vt in. c. cum tibi. fallit etiam in relicto libertatis. de fi-
deicom. li. l. fideicõ. libertas. ſcðo. caſu ſi dixit cũ voluerit. va-
let ſicut dictum eſt de herede. ⁊ legatario ſimiliter. tertio ca-
ſu cum dictum fuit. ſi fuerit arbitratus. vt dicta. l. ij. vbi ita di
ſtinguit Bart. ⁊ tractat. an tertius in cuius arbitrium eſt col
latum. cogatur arbitrari dicta. l. co. tua. ⁊ quid iuris ſi nolue
8 rit arbitrari ibi videas. ¶ Secundo quero. dixit teſtator.
volo ſolui omnibus debentibus aliquid a me recipere. et de
hoc ſtetur ſimplici verbo tytij fratris mei. an valeat iſtud re-
lictum. videtur ꝙ ſic. vt. l. theopompus. de do. prele. Barto.
conſulendo dixit videndum eſſe primo quid importet ſtari
ſimplici dicto eius. ⁊ exponit. i. eius aſſertioni. vt. l. ſciendum
§. dicto. de edi. edic. vnde concludit. ꝙ non valet. quia iſta di-
ſpoſitio eſt captatoria. quia intrinſecum voluntatis alicuius
cõfertur tota iſta diſpoſitio. ⁊ ideo inualida. vt dicta. l. capta
tore. de le. primo cum ſi. ⁊ ideo eius dictum non valet. niſi ali-
quibus preſumptionibus probaretur eſſe verum. vt. l. qui he
redi. de re. du. non ob. l. theopompus. quia loquitur in dote.
in cuius fauore valet legatum incertum. vt. l. cum poſt. §. ge-
ner. de iure don. preterea. ibi conſtabat verum dixiſſe legiti-
mis preſumptionibus. fallunt predicta in relictis ad pias
cauſas. in quibus valet diſpoſitio captatoria. vt ſepius dictũ
9. eſt. ¶ Tertio quero vtrum valeat talis inſtitutio pauperes
chriſti inſtituo. quos talis elegit. videtur ꝙ non per illam. l.
illa inſtitutio. In contrarium facit quod not. Cyn. in dicta.
l. captatorias. ⁊ quod ſupra dixi. quia non ſubſtantia inſtitu-
tionis confertur in arbitrium alterius. ſed perſone electio ſʒ
dices certe in iſta. q. confertur perſone electio in alterius vo
luntate. ⁊ ſic ſubſtantia. i. perſona heredis. quod eſt vetitum.
vt in dicta. l. dicit Barto. ꝙ ideo illa inſtitutio valet. quia cõ-
mittitur electio incerti generis. incertum genus inſtitutorũ
ſ. pauperum. ⁊ illo non eligente intelliguntur omnis inſtitu-
ti vt. l. ſi quis tytio. ⁊. l. cum quidã. de le. ij. ſed in caſu quo dici
tur quos tytius voluerit ⁊c. illo non eligente non eſſet aliqs
inſtitutus. aduerte tamen ꝙ iſte qui debet eligere: anteq̃ eli
gat. habetur loco heredis vt not. roff. in ti. de actio. ex teſta-
mento. ⁊ in ſpec. de inſtru. adi. §. nunc aliqua. ⁊ ideo interim
anteq̃ eligat pauperes. poteſt conueniri. ⁊ agere tãq̃ heres.
vt no. Bart. in dicta. l. illa inſtitutio. ¶ Sed hic incidenter q̃
10 ritur an iſte poſſit eligere ſpurium vel conſanguineum te-
ſtatoris dic ꝙ dicta bona debẽt diſtribui pauperib⁹. vt in iſto
c. cũ tibi. ſʒ ino. ⁊ iõ ſi iſti cõſanguinei ſunt paupes. põt eis di
ſtribui. ⁊ multo magis. vt. c. nõ ſatis. lxxxvj. di. vbi maior pie
tas verſari dʒ erga eos. vt. ſ. c. px. ſec⁹ ſi ſunt diuites. vt no.
C. de ſacroſanc. eccle. l. illud in ſpurio teſtatoris. dic ꝙ poteſt
ei diſtribui vſq; ad alimenta. ⁊ non vltra. vt. ca. cum habet de
eo qui duxit vxo. quem pol. per adul. ¶ Quarto quero cir-
ca iſtum executorem de queſtione quam dominus Barto. di
11 ſputauit que incipit filium adultum ⁊c. pone teſtator filium
adultum inſtituit. ⁊ quandocunq; ſine liberis deceſſerit. vo-
luit per executores quos in teſtamento nominauit. bona ſua
diſtribui inter pauperes. qui filius ſe hereditati immiſcuit. ⁊
ſine liberis deceſſit. executores quoſdam pauperes nomi-
nauerunt: ⁊ in eos ſolo verbo diſtribuerunt certam quanti-
tatem de bonis ⁊ hereditate predicta queritur vtrum here-
des dicti filij poſſint conueniri a dictis pauperibus nomina
tis cum effectu: ⁊ in quanta quantitate. ⁊ videtur ꝙ non. quia

dicta ſubſtitutio pauperum fuit fideicommiſſaria: ergo ſine
reſtitutione non potuit in pauperes transferri. nec etiam p
modũ ceſſionis. vt. l. mulier. §. ex aſſe. de pac. el. ſecundo di-
cta diſtributio eſt actus in terminos ergo requirit preſentia
partis: aliter non valet. vt. l. ſi. de inter. ac. que preſentia non
proponitur interceſſiſſe ergo. ⁊c. ⁊ eodem modo talis electio
impugnari poteſt. quia non preſupponitur heredes fuiſſe p
ſentes: quod videtur neceſſe. quia poſſunt ledi. vt. l. nam ita
diu⁹. de adop. ⁊. l. de vnoquoq;. tertio impugnatur dicta di-
ſtributio: quia facta aliter q̃ teſtator mandauerit. nam man-
dauit diſtribui omnia bona ſub qua generalitate continen-
tur debita ⁊ credita. vt. l. cogi. ad trebel. Iſti autem diſtribue
runt circa quantitatem: ergo non valet reſtitutio aliter fa-
cta: q̃ teſtator mandauerit. vt. l. ſed ſi ante. ff. ad trebel. In cõ
trariũ arguitur. quia in legatis ⁊ fideicommiſſis relictis ad
pias cauſas tranſit ſtatim dominium. le. finali. de ſacroſanct.
eccle. ergo pauperes nominati ſtatim poſſunt agere. ſecũdo
probatur ꝙ non requiratur preſentia pauperũ: vel heredis
in electione tali. quia poteſt fieri in vltima voluntate vt. l. vnũ
ex fa. de le. ij. ſed conſtat: ꝙ ea que fiunt in vltima volũtate nõ
requirunt preſentiam: quia non refert cum quo quis loqua-
tur ⁊c. vt. l. cum pater. §. ſurdo. ⁊. §. donationem de le. ij. facit
quod not. in. l. ſerui. electio. de le. j. vbi ponuntur que requirũ
tur ad ſubſtantiam electionis. ⁊ tamen de preſentia nihil di-
citur: ad idem. l. theopompus. de dote prele. tertio ſic ille qui
eſt iuſſus rem diſtribuere inter aliquos: poteſt partem diſtri
buere partem omittere. vt. l. vnum ex fa. §. ſi duos. de lega. ij.
ergo ita debet valere in caſu noſtro. nam ⁊ nominati ab exe-
cutore ſunt habendi perinde ac ſi a teſtatore nominati eſſent.
vt dicta. l. vnum ex fa. §. ſi de falcidia. ergo patet ꝙ agere po-
tuerunt. quid dicendum. ſo. dicit Barto. premittendum. ꝙ
quando iſtis fideicommiſſarijs debet fieri reſtitutio iure fi-
deicommiſſarij: habentur loco fideicommiſſariorum. ⁊ ſi iure
directo pauperes inſtituuntur dato tali fideicõmiſſario: ha-
bentur loco heredis directo: allegat not. in primo. c. per doc.
⁊ in dicto. §. compẽdioſe verſi. ⁊ ſcias. ⁊ eſt caſus in. l. nulli. C.
de ſacroſanc. eccle. ⁊ in aut. de ec. titu. §. ſi quis autem pro re-
demptione. ſecundo premittit ꝙ licet in vniuerſalem fideicõ
miſſarium non tranſeat actio ſine reſtitutione: vt. l. reſtitu-
ta. ad trebel. in relictis tamen ad pias cauſas tranſeunt ſine
aliqua reſtitutione. vt. l. vt inter dominum. de ſacroſanct. ec.
quam intelligit in herede directo ⁊ per fideicommiſſarium
relicta: ⁊ probatur in dicto. §. ſi quis autem. vbi epiſcopus vẽ
dicat ſine aliqua reſtitutione intelligit etiam illam. l. in omni-
bus relictis ad pias cauſas: licet in certis caſibus videatur lo
qui. Tertio premittit: ꝙ licet iſti executores debeant omnia
diſtribuere poſſunt tamen diſtribuere certam partem. vt di-
cto. §. ſi duos. ⁊. l. ſi quis ad declinandum. ⁊ per illũ. §. ſi duos
premittit quartum ꝙ non eſt neceſſaria preſentia pſone no-
minate: vel perſone heredis. vt. ſ. dixi. Quinto premittit: ꝙ
id quod dictum eſt de fideicommiſſario ſine tali executore: ꝙ
habeat actõeʒ. e ſpeciale i relictis ad pias cauſas: nã alias nõ
poſſunt agere. vt. l. lucius. §. meuia. ad trebel. ſed pauperes
nominati ab eo poſſunt ac ſi in teſtamento fuiſſent ſpeciali-
ter nominati vt dicto. §. ſi de falcidia. ⁊. §. rogo. l. vtrum. §. cũ
quidam. de re. du. his premiſſis concludit. ꝙ reſtitutio facta
executoribus liberat heredes a pauperibus. vt. l. j. in princi.
l. ita tamen. §. qui extre. ad trebel. ſi vero dictis executoribus
vel epiſcopo heredes non reſtituiſſent: tunc dicti heredes a
dictis pauperibus nominatis ⁊ electis in illa quantitate: po-
terunt conueniri. quia priuilegium non aufert beneficium
iuris communis. ff. de cap. l. bello. §. ſi quis ſeruum. l. genera-
liter. §. ſi quis autem. de condi. inſer. ⁊ ita concludit in predi-
cta queſtione: que habet locum cum ſubſtitutio fuit fideicom
12 miſſaria. ¶ Quinto quero quid ſi fuit facta impuberi p hec
verba: filium impuberem inſtituo: ⁊ ſi in pupilari etate deceſ
ſerit voluit omnia bona ſua vendi per. C. ⁊. B. ſuos fideicõ-
miſſarios: ⁊ precium dari pauperibus pro anima ſua ⁊ parẽ
tum ſuorum. queritur vtrum dicta ſubſtitutio ſit directa pu-
pillar. dixit Bartol. conſulendo: ꝙ iſti fideicommiſſarij ad
vendendum bona defuncti ⁊ diſtribuendum inter pauperes
nullo alio herede inſtituto: habent loco heredis vniuerſalis.
all. no. hic per doc. ⁊ per roff. ⁊ ſpec. vbi ſupra. nam ſicut exe-
cutor legitimus ad piam cauſam haberetur loco heredis: vt
dicta. l. ſi quis ad declinandum. ergo dicta verba in teſtamen
to appoſita faciunt verba directa. nam verba directa ſunt: q̃
ad aliquem diriguntur: ita ꝙ ipſe de manu ſua capiat. C. de
fideiuſſoribus. l. eam quam in gloſſa. ſuper verbo: directis.
ſed fideicommiſſarij predicto caſu non ab alio capiunt: ſed a

ſe ipſis. Et ſi dicas: videtur per hoc: quod pauperes venient in
re fideicō. quia oportet ipſos capere de manu executoris: qui
dʒ bona vendere: ꝛ pretiū dare: ſed dic: quod idē eſt relinquere
pauperibus: ꝛ relinquere adminiſtratoribus ipſorum cōtem
platione. vt. l. annua. §. ſi. de an. le. ꝛ idem eſt relinquere a tu
tore: ꝛ relinquere a pupillo. vt. l. etiam. C. de fideiuſ. ꝛ. l. peto.
§. matre. de le. ij. cum ergo iſti executores ſint adminiſtrato
res pauperum: ꝛ ſimiles ſint tutoribus. vt. l. ſi quis ad decli
nandum. ꝛ. l. orphanotrophos. de epi. ꝛ cle. quod cōtingit. de re
li. do. perinde eſt: ac ſi dixiſſet relinquo bona mea pauperib⁹
ꝛ volo per vos vendi: ꝛ inter eos diſtribui pretium: ꝛ p hoc
apparet: quod illa verba poſita in teſtamēto vcʒ ꝛ pretium dari
pauperibus ꝛc. non faciunt videri dictam ſubſtitutionē fidei
cōmiſſariam: cum adminiſtrator ipſorum pauperum eſt ille
qui pro eis vicē heredis tenet. ꝛ videtur eſſe rogatus: vt di
ctum eſt. ꝛ ita cōſuluit ꝛ incipit conſilium tytius condidit te
ſtamentum ꝛc. refert in. l. fundi. de vſufru. le. ꝛ remittit ad no
ta. per eum in. l. centurio. de vul. ꝛ pu. Et not. quod iſte executor
pauperem quem elegit poteſt grauare: vt poſt mortem ſuaʒ
vel poſt tempus fundum ſibi traditum reſtituat alteri. quia
ſicut poteſt diuidere rem inter plures. vt dicto. §. ſi duos. ita
poteſt diuidere in tempore. vt. l. miles ita. §. ꝛ quia diximus.
ff. de te. mi. quid autem iuris. ſi anteꝙ diſtribuat: moriatur vi
detur omnes pauperes admittendos vt. l. vnum ex fa. §. ro
go. preallegato. ſed certe ſm bar. illa. l. loquitur quando ali
quis erat iuſſus diſtribuere vni ex certis: ſecus ſi iuſſus eſt di
ſtribuere inter pauperes ſimpliciter. quia tunc nō omnes ad
mittentur: ſʒ epiſcopus. vt. l. nulli. de epi. ꝛ cle. ꝛ in aut. de ec.
ti. §. ſi autem. ſi autē eſſet iuſſus diſtribuere inter pauperes
vnius vicinie: vel vnius hoſpitalis: tunc executore decedente
omnes illi admittentur. ita not. ipſe in dicto. §. rata rogo ꝛ i
ter iſtos caſus vide rationem differentie: quam aſſignat bal.
13 in. l. i. de le. ij. in repetitione. ¶ Sexto quero. Quidam fecit
teſtamentum: ꝛ dixit. volo quod notarius illud faciat ad ſenſum
ſapientis. quero quid poterit facere ſapiens per hec verba.
dicit Ja. de are. quod ſi preceſſit teſtamentum habens clauſulaʒ
derogatoriam poterit addere ſapiens nō obſtante alio teſta
mento in quo talia verba ꝛc. Item ſi reliquit filie: poterit ad
dere ſapiens iure inſtitutionis. Item ſi ſpurio teſtatoris: po
terit addere eum capere poterit. vt. l. in tps. de here. inſti. vel
pro alimentis. c. cum habet. de eo qui duxit. vxo. ꝛ probatur
iſta opi. quia verbū relinquo trahitur ad inſtitutionē in aut. de
here. ꝛ fal. §. ſi nōnullā. ꝛ ſic ſapiens nihil addit: ſed declarat
quod verba continebāt. quia credēdū eſt teſtatorem voluiſſe vale
re: quod facit nam ꝛ quandoque. l. ſubintelligit inſtitutionem
C. de inoffi. te. l. iiij. ſi hoc facit lex: ergo ꝛ hō hoc facere pōt.
preterea ſi hoc non poſſet: illa verba nihil operarētur cōtra
l. ſi quis. de le. i. nam in dubio debemus interpretari: vt res va
¶ leat: ꝛ nō pereat. In contrarium arguit: quia teſtator iſtā inſti
tutionem nō expreſſit ore proprio: ergo nulla vt. l. iubemus.
C. de teſtamētis. cū ei ex teſtamento nō poſſit heredis inſti
tutio oculis perſpici: nō videtur ſcripta. vt. l. i. de his que in
14 te. de ꝛ. l. vxor. de ma. te. Licet voluntas incerta poſſit per re
lationem ad alia declarari. vt. l. aſſe. de here. inſti. illud eſt ve
rum ab ipſo teſtatore: ſed ab alio non videtur poſſe pendere
talis declaratio. quia eſſet diſpoſitio captatoria ergo nulla. vt
l. illa. ꝛ. l. i. de his que pro non ſcrip. ha. quid dicendū. Jac. de
are. tʒ vt dixi. ſed ri. ma. ꝛ Old. diſputauerūt contrariuʒ quod ta
bellio non poſſit addere derogatoria: nec poſſit addere ver
ba iure inſtitutionis. nec poſſit addere cōditio. cū capere po
terit rē: quia iſta ſūt facti ꝛ animi. vñ nō poſſunt cōmitti tabel
lioni. itē ſi hoc poſſet tabellio: hoc eſſet magis iudiciū: ꝙ te
ſtimoniū: ſʒ certū ē. quod ad tabelliōis iudiciū: ſʒ teſtamētū vt ad
teſtē. vt. l. officijs de teſtamentis. nā ſi poſſet addere ſapiens
iure inſtitutionis: illō eēt de nouo diſponere. qō nō poſſet fa
cere ipſe teſtator ſine noua ſolēnitate. vt. l. heredes palaʒ. §. ſi
quid poſt. ff. e. preterea verbū cōe adiectū certe rei vel quanti
tati eſt obliquū: vt no. dy. in. l. cogi. §. ꝛ generaliter. ad trebel.
vñ ſi tabellio adderet iure inſtitutionis trāsferret verbū obli
quū ad directū: ꝛ faceret cōtra naturā verborū platorum a te
ſtatore: qō ē impoſſibile. vt. l. quoties. §. idē tractat. de here. inſti.
ꝛ hāc opi. tenet bar. i dicta. l. illa inſtitutio. Joā. an. approbat
opi. Ja. de are. dicēs. quod pōt notarius addere verba iure inſti
tutionis de mādato ſapiētis. quia iſtud nō eſt addere: ſed decla
rare. quia erat in mēte teſtatoris velata. qō dic p eum i additio.
ſpec. in ti. de inſtru. edi. §. inſtrumētū ergo. ver. a cōtrahētib⁹.
p Oldra. cōſilio. cxxvi. Bal. cōcludit. quod ſapiens poterit di
ctare ſcripturā ſtante eadē ſubſtātia facti: ꝛ poterit pmittere
premittenda ꝛ poſtponere poſtponēda ſubſtātia non muta
ta: ꝛ addit de iſto conſilio ſapientis. quod not. Inno. de offi.
del. c. ſi pro debilitans. ¶ Septimo quero quia iſta decre. et
decre. cum tibi. interpretatur hoc verbum inteſtatus. quero
15 pro eius intelligentia de tali. q. Statuto cauetur quod extanti
bus fratribus vel ſororib⁹ mater filio decedenti inteſtato nō
ſuccedat. modo pupillus ſtantibus fratribus ꝛ matre mor
tuus eſt: frater vult preferri tāꝙ deceſſerit inteſtatus: matri.
econuerſo dicit verbum inteſtatus intelligi de habili ad teſtā
dum: non de inhabili vt eſt pupill⁹. queritur quid iuris. ꝛ vi
detur quod mater admitti debeat vna cum eo quia non poteſt
dici inteſtatus: qui non poteſt facere teſtamentum. vt. l. i. de
a ſuis ꝛ le. non enim cadit priuatio: vbi nunꝙ fuit habitus. ᵃfa
cit qō no. in. c. ad diſſoluendū. de deſpon. impu. contrariū cō
ſuluit Barto. dicit enim. quia habitus poteſt conſyderari du
pliciter: vno modo ſtricte ſecundum naturam vnius indiui
dui. alio modo large ſecundum naturā illius ſpeciei: ſub qua
illud indiuiduum eſt vt in hoc exēplo. aliquis eſt mutus a na
tiuitate: certe licet in eo nūꝙ fuerit habitus loquendi: tamen
dicitur mutus eo reſpectu: quia ſpeciei humane competit ha
bitus loquendi. C. qui te. fa. po. l. diſcretis. Idem in eo q na
tus eſt ſine oculis recte dicitur cecus: hoc eſt priuatus lumi
ne eo reſpectu: quia ſpeciei humane cōpetit videre. vt in euā
gelio de ceco nato. ꝛ hic eſt communis vſus loquendi. et hoc
voluit dicere. l. i. de ſuis ꝛ le. dūʒ dicit pro inteſtato accipim⁹
ꝛc. quaſi dicat in eis cadit illud verbum inteſtat⁹ reſpectu hu
mane ſpeciei cui permiſſum eſt facere teſtamentum. hoc etiā
vult dicere imperator inſti. de here. que ab inteſt. de. in princ.
vbi dicit inteſtatus eſt qui oīo teſtamentum non fecit ꝛc. no.
quod dicit oīo: quaſi dicat ſiue quia noluit: ſiue quia nō potuit. ad
propoſitum ergo aut dicimus pupillum inteſtatuʒ proprie:
quia eſt priuatus eo habitu: qui competit ſpeciei humane: ꝛ ha
beo propoſitum. quia ſtatutum vendicabit ſibi locum in eo.
aut dicimus ipſum inteſtatum improprie: ꝛ tunc remanet:
quod eſt inteſtatus ſecundum vſum: ꝛ communem modum
16 loquendi vt dictis legibus probatur. Statuta autem debēt
intelligi ſecundum communem vſum loquendi: qui preua
let omni proprie ſignificationi. vt. l. labeo. de ſup. le. per Bar
toluʒ ꝛ. l. librorum. §. quod tamen caſſius. de le. iij. ꝛ ſic ſtatu
tum habebit locum in pupillo: quod not. tangit Bal. in repe
titio. l. habebat. de ſacroſanc. eccle. ꝛc.

¶ Arguit ad partem cō trariam.

¶ Nō cadit priuatio vbi nūꝙ fuit habit⁹. l. decl. de vb. obli. l. manumiſſiōes. de in ſti. ꝛ iure. l. i. §. ceterū. q. mo. vſuſfruc. amitti. bal. i. l. mo neor. ad ſ. C. ſi ſer. ex por. ꝛc.

1 ¶ Legatum factum epiſcopo non imputatur in quarta ſi bi debita de relictis factis eccleſie.
2 Approbans voluntatem defuncti agnoſcendo relictum ſibi factum non poteſt poſtea impugnare.
3 Teſtator poteſt relinquere animo compenſandi debituʒ cre ditori.
4 Vendicare verbum adaptatur proprie ad habētē dominiū.
5 Teſtator non poteſt fraudare epiſcopum debita portione.
6 Conſtitutio noua que prouidet contra fraudes ꝛ diſponit in caſibus dubijs emergentibus ſuper iure antiquo non dero gat indulgentijs ſpecialibus quibuſdam conceſſis.
7 Monaſteria de relictis eis factis an teneantur ad quartam epiſcopalem.
8 Portio canonica quo iure ꝛ qua de cauſa ſit inuenta.
9 Quarta epiſcopalis an debeatur de relictis factis eccleſijs ꝛ monaſterijs exemptis. Quid de his que legantur hoſpitali. nume. 10.
11 Leproſorum collegium an teneatur ad canonicam de lega tis ſibi factis.
12 Fratres de penitentia tertij ordinis ſancti franciſci an tenean tur ad quartam canonicam de relictis ſibi factis.
13 Loca que ſint que tenentur ad ſolutioneʒ canonice portiōis.
14 Canonica an debeatur epiſcopo de his que eccleſie queruntur ex legali diſpoſitione ratione profeſſionis.
15 Rector eccleſie ſi decedit: ꝛ nemine exiſtente de cognatione ſuccedit eccleſia: an debebitur canonica epō.
16 Canonica an debeatur de relictis factis epiſcopo pmiſſis di cendis.
17 Relictum pro cauſa priuilegiata authoritate apoſtolica: ſi cō uertatur in cauſam non priuilegiatam: an ex eo debebitur ca nonica.
18 Canonica quo iure petatur. Et contra quem. nu. 19.
20 Canonica epālis an impediatur per canonicam parochialē Et que veniat detrahenda. nu. 21.
22 Canonica epiſcopalis quota ſit. Et in quibus caſib⁹ ceſſat nu. 23. Quā ſola debeat nu. 24. Et de quo. nu. 25.
26 Pater promiſit p filia dotē viro: deinde in teſtamēto aliqd filie legauit: an videatur legare pro dote.

Offici.

Officij. De relicto facto eccleſijs petit epūs
partem ſuā: licet aliquid fuerit ſibi a
teſtatore relictū: niſi eo modo ⁊ forma relictū fue
rit: ꝙ maneret ea parte contentus: ⁊ legatū agno
uerit. cōis diuiſio. ſcḋa ibi. conſultationi. que tria
facit. primo diſtinguit. ⁊ ſcḋm membrū ibi: ꝙ ſi. ſecundo ꝯtra
fraudem puidet. ibi: ſi vero. tertio ꝑteſtatur. ibi: ſaluis. ¶ No
ta primo ꝙ illud. c. preſupponit portionem deberi epō de reli
ctis factis eccleſijs ⁊ monaſterijs: exceptis quibuſdā regulari
bus. vt in fi. c. Et aduertendū ꝙ iſtud. c. ꝯſyderat quo ad quar
tam epi loca quibus relinquitur de iſtis eñ factis eccleſijs et
monaſterijs debetur quarta epō. Jo. an. hic ꝙ nō. dicam. j. la
1 tius. ¶ Scḋo not. ꝙ legatū factū epō nō imputat̄ in quar
ta ſibi debita de relictis factis eccleſijs. glo. tñ antepen̄. ſentit
ꝙ etiā ſi acceptat: poſſit agere ad ſupplementū. qḋ eſt verum
ſm Jo. an. qñ epūs nō acceptat ſm Innoc. Idem etiā dicit ſi
2 acceptat poſtea apparet de fraude. ¶ Tertio ex hoc not. ꝙ
ille qui approbat voluntatē defuncti agnoſcendo relictuꝫ ſibi
factum: nō pōt poſtea impugnare: ſicut filius exheredatus ex
cluditur a querela inofficioſi teſtamenti: ſi legatū ſibi factū in
teſtamento agnouit. vt. l. poſt legatū. de his quib⁹ vt indi. ⁊ l.
penul. ff. de inoffic. teſta. Sed nunquid epūs exheredatus vel
preteritus a patre recipiendo portionē canonicā de relictis fa
ctis in teſtamēto predicti ſui patris eccleſijs ⁊ monaſterijs ꝓ
hibetur tale teſtm̄ impugnare. videtur ꝙ nō. qꝛ recipit vt epō
portionē predictā: ⁊ impugnat vt priuata perſona. arg. l. tu
tor. ff. de his qui. vt indi. dic vt ibi in ſimili. ⁊ dicta. l. pe. ⁊ ſi. de
3 inoffi. te. ¶ Quarto no. ꝙ teſtator pōt relinquere aīo cōpen
ſandi debitū creditori: in dubio tñ creditor cui aliquid in teſtō
relinquit̄: pōt petere debitū: ⁊ legatū. vt. l. creditorē. de leg. ij.
4 dicā latius. j. ¶ Quinto no. tex. dum dicit vendicare. ꝙ qḋ ver
bum adaptatur ꝓprie ad habentē dñium cui cōpetit rei ven
dicatio: ⁊ nō alij. vt. l. in rem actio. ff. de rei vend. ex quo no. ꝙ
ſicut falcidia reſecat ipſo iure legata. vt. l. linea margaritarū
ad. l. falci. ita iſta quarta canonica reſecat ipſo iure relicta fa
5 cta eccleſijs ⁊ mona. ¶ Sexto no. in. v̄. ſi vero. ꝙ teſtator nō
pōt fraudare epm̄ debita portione: ſicut nec pater filium debi
ta iure nature. vt. l. omodo. ⁊ l. ſcimus. C. de inoffi. teſta. ⁊ iſta
coniunctio ſi vero que eſt aduerſatiua aduerſatur ei qḋ dixit
epm̄ qui agnouit relictū renuntiaſſe portioni. nam iſtud eſt ve
rum niſi poſtea de fraude conſtiterit puta reperit epūs ꝙ le
gauerat eccleſijs ꝓ aīa: ⁊ expreſſerat in legando falſas cauſas
puta priuilegiatas: de qbus. j. c. ſi. vel tanꝙ debitū cū nō eſſet
vel ſeruitio recepto. cū nullū recepiſſet: poteſt eñ epūs dete
cta fraude agere nō obſtante ꝙ agnouerit legatū. arg. ad hoc
c. nulli. de electi. lib. vi. nam ⁊ ſi poſſit epō culpa obijci ꝙ agno
ſcit teſtatori: pōt obijci ꝙ cōmiſit fraudem: ⁊ dolum. qui culpe
preponderat. vt. l. item ſi obſtetrix. ad. l. aquil. qui tamē doluꝫ
allegat: dolum probare debet. ff. de ꝓba. l. quoties. §. qui do
lo. ⁊ ꝓbatur ex proſpiciens cōiecturis. vt. l. dolum. C. de dolo.
6 ⁊ c. ij. de renūti. lib. vi. ¶ Septimo no. in ver. ſaluis. ꝙ noua
conſtitutio que ꝓuidet contra fraudes: et diſponit in caſibus
dubijs emergentibus ſuper iure antiquo nō derogat indulgē
tijs ſpecialibus quibuſdam cōceſſis: nec papa ius cōmune cō
dendo videtur derogare priuilegijs que quibuſdā ſpecialiter
ſunt indulta. ſic nec ſtatutis ⁊ conſuetudinibus ſpecialis loci.
vt. c. j. de conſtitu. lib. poſſet tamē ſi vellet priuilegia reuocare
que nō tranſiuerunt in contractum in clem̄. j. de ſepultu. ad fi.
⁊ c. fin. de reſcrip. preſertim cum tendit ad nouam. c. ſuggeſtū.
7 de deci. ⁊ l. ex facto. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Octauo no. ꝙ mo
naſteria de relictis eis factis tenentur ad quartā epiſcopalē.
Sed dices cum hec quarta ſit de lege dioceſana videntur mo
naſteria nō teneri etiam ſi exempta nō ſint. iuxta nota. in. c. cō
querente. de offi. ordi. Sed dic ꝙ a tali lege ſunt exempta: niſi
in caſibus in quibus videtur cautum eſſe ꝙ ſubſint. et iſte eſt
vnus de illis caſibus not. per Vincen. ꝫ. de offi. ord. dilectus.
Ex predictis no. ꝙ repperi quendā tractatū preceptoris mei
dñi Petri de puſio: vt ipſe aſſerit imperfecte ab alijs editum:
⁊ ordine irregulari. ponamqꝫ de ipſo tractatu que mihi ma
gis vtilia ⁊ notanda videbunt̄ per queſtiones. ¶ Primo igi
tur quero. ꝙ quo iure ⁊ qua de cauſa iſta portio canonica ſit in
8 uenta. ᵃ ad quod dic ꝙ inducta eſt de iure cōmuni. vt pꝫ. x. q.
a j. c. de his. ⁊ c. antiquos. xij. q. ij. nobis. vulteranē. ⁊ conceſſo. ⁊
in iſto. c. ⁊ ſeq. Cauſa autē qualiter fuerit introducta eſt onus
epiſcopale cōſiſtens in collatione ordinum: in conſecratione:
cōfectione chriſmatis: ⁊ alijs que ſunt epiſcopalis dignitatis
⁊ ordinis. ⁊ ꝓpter onus iudicandi ſiue iuriſdictionis miniſtrā
de. vt. l. munerū. §. iudicandi. de mune. ⁊ hono. multa eñ ſunt
onera prelatorum: ⁊ pericula. infra de accuſa. qualiter. repelli

Ponit que
ſtiones.

a ¶ Sit inuē
ta. vide bal.
in. l. ſi q̄s ad
declinādā.
C. de epīs ⁊
cleri.

igitur nō debuit a mercede. vt. ff. de regu. iuris. l. ſm naturā. ⁊
c. cum ſm apoſtolū. ſupra de prebend. Fuit ⁊ alia cauſa huius
quarte. ſcꝫ cōmunio quam habet epiſcopus in eccleſijs ſuis.
vt no. Inno. de poſtu. in rubrica communio aūt prebet partici
pium oneris ⁊ cōmodi: vt. l. nō tantū. §. aliensis. de excu. tuto.
⁊ hec faciunt pro opinione Joan. andr. quam ponit hic in illa
9 qōne vcꝫ ꝙ An iſta quarta epiſcopalis debeatur de relictis fa
ctis eccleſijs ⁊ monaſterijs exemptis vel extra dioceſim. et di
cit ꝙ nō. ſed papa percipiet dictam quartā de relictis talibus
locis factis. portio ergo epiſcopalis debetur: que fuerit locis
ſubiectis epiſcopo: nam debetur iſto quarta ratione ſpiritua
lis iuriſdictiōis ⁊ cure quam habet epiſcopus in eccleſijs ſuis
vbi ergo eſt exempta: vel nō eſt de dioceſi illa ſibi nō debetur
a quo eñ remouetur officium: remouetur officij premiū. ff. de
excuſa. tuto. l. neſcimus. ⁊ a quo remouetur cura: remouetur
⁊ premiū cure. ff. de adimendis legatis. l. alumne. §. ab heredi
bus. Non obſtat infra titu. j. c. in noſtra. vbi hoſpitalarij qui
exempti ſunt ſoluunt quartam. quia loquitur de quarta paro
chiali: que debetur propter ſacramenta ⁊ diuina officia mini
ſtrata defuncto dum vixit. infra titu. ij. c. j. a quacunqꝫ ergo ec
cleſia exempta vel nō eiuſdem dioceſis illam exiget: epiſcopa
lis ergo portio concernit dioceſim ⁊ territorium: parochialis
vero perſonam defunctam: nec ad territoriū coarctatur. quia
diſpoſitio que concernit priuatam perſonā nō arctatur ad ter
ritorium: ſed concernens perſonam publicam extra territoriū
nō extenditur. ff. de excuſa. tutor. l. nō ſolum. §. qui teſtamen
to. ⁊ l. propter litem. §. finali. eodem titu. ⁊ hanc opinionē te
net hic Joan. andre. Hoſtiē. tenet contrariū in ſumma de ſe
pultu. §. a quibus. dicens ibi ꝙ quarta per epiſcopuꝫ peti po
teſt ab omnibus infra dioceſim conſtitutis. xvij. queſtione. j.
conſtitutis. ſiue ſint exempta ſiue nō. cuius opinionē ſequitur
dñs Cardinalis de tuderto in quadam eius ſummula de tra
ctatu quartarum dicens idem tenere Innocē. in. c. ij. de ſepul
tu. quorum opinionē ſm doctoreꝫ meum cōmuniter reproba
tur per rationes ſupra adductas pro parte contraria. allegat
pro caſu. c. infra proximū. §. ſecus. vbi propter cōmunionem
quam habet epiſcopus cum eccleſijs ſuis percipit iſtam par
tem. ſed hac cōmunione caret in loco exempto: vel extra dio
b ceſim. ad hoc facit clemen. dudum. ᵇ de ſepult. que loquens in
prelatis quorum appellatiōe comprehenduntur epiſcopi: eos
excludit a qualibet canonica preter eam que ei vt curato debe
10 tur. ¶ ꝙ Secundo quero de his que legantur hoſpitali an de
beatur quarta epiſcopo. Reſpondeo. quandoqꝫ hoſpitale eſt
conſtructum auctoritate epiſcopi: ⁊ indubitatum eſt canoni
cam ei deberi: quandoqꝫ ſine eius auctoritate: ⁊ eſt dubium: ⁊
cum hec queſtio contigiſſet de facto inter epiſcopum Cluſinū
⁊ domū fraternitatis ſancte Marie de radiſano. dñs Baldus
et duo alij conſuluerunt epiſcopum nō poſſe petere aliquam
portiōem: ſicut nec de legatis factis priuate perſone. nam epi
ſcopo debetur talis portio de legatis factis eccleſijs: mona
ſterijs: ⁊ alijs pijs locis. x. queſtione. j. de his. ⁊ infra. c. proxi.
predicta aūt domus fraternitatis nō eſt monaſterium: nō ec
cleſia: nō locus pius. quia nō epiſcopi auctoritate fundatus:
nec cum ſolennitate: de qua habetur de conſecrati. diſtin. j. ne
mo. priuatus enim non poteſt facere locum pium vel religio
ſum. de religioſis domi. c. de xenodochijs. nam ⁊ priuatus po
teſt deputare domum ad hoſpitalitatem ſine auctoritate epi
ſcopi. ⁊ poſtqꝫ deputauerit penitere nō poteſt. not. Hoſtiē. in
ſumma de regulari. §. j. verſi. quid de ruſticis. infra de religio
ſis domi. c. ij. in fine. in clemē. cum ergo nō ſubſit illi locus epi
ſcopo: nō poteſt petere: vtpote a loco ſibi nō ſubiecto. In con
trarium ꝙ talia loca cenſeantur loca pia: facit dicta clem̄. quia
contingit. ⁊ quod nota. in Specu. titu. de inſtrum̄. edi. §. nunc
vero aliqua. verſicu. iſtius. vbi dicit ꝙ loca pia dicuntur mo
naſteria: hoſpitalia: ⁊ quelibet alia loca: in quibus ſenes debi
les ⁊ miſerabiles ⁊ languide perſone aluntur: ⁊ alia opera cha
ritatis exercentur. facit. xxiij. queſtione. viij. ſcimus. j. queſtio
ne. vij. ſi quis omnē. Item talia loca ſubſunt dioceſano. vt no
tant docto. in dicto. c. de xenodochijs. ſi ergo ſunt pia conclu
ditur ꝙ ad dictam portionem debitam epiſcopo teneatur. fa
cit de cenſi. c. j. libro. vj. Item nō debet eſſe melioris conditio
nis qui locum motu ꝓprio deputauit ad hoſpitalitatem: ꝙ il
le qui auctoritate epiſcopi hoc fecit. quia in illo videtur que
dam temeritas ⁊ preſumptio. In illo vero obedientia ⁊ deuo
tio qui in exercitio pij actus habuit recurſum ad epiſcopum
animarum. argu. c. cum qui. de prebēdis. libro. vj. ⁊ hanc opi
nionē ꝙ teneantur: tenuit ille dominus Cardinalis: ⁊ reſpon
det rationibus predictorum cuius opinionē ſequitur idē do
ctor meus dominus Petrus de peruſio frater dñi Baldi qui

b ¶ Clem̄. du
dū. Cle. du
dū. de ſepl.
epōs. exclu
dit a quali
bet canoni
ca preter eā
ꝙ ei vt cura
to debetur.

etiã tenet ꝙ de legato facto alicui fraternitati debeatur quar
ta epo: cum ſit collegium a iure approbatum. vt tenet Archi
diaconus. xliij. diſtinc. ſi quis. xi. queſtione. i. ſi quis clericorum.
11 ¶ Tertio quero. † Si legatur collegio leproſorum: an tenean
tur ad canonicam. videtur ꝙ ſic. cum tale collegiũ ſit religio
ſum: ⁊ licitum. vt notat Innocẽ. de eccleſiis edificandis. cum
dicat ſm Hoſti. ibi dicit ꝙ nõ eſt collegiũ religioſum: niſi pro
mittant ſubſtantialia regule. nec eſt eis datum a iure ius colle
gij: ſed tantũmodo priuilegium de decimis nõ ſoluendis. ſub
dit tñ tales leproſos cẽſeri miſerabiles perſonas: ⁊ legari eis
poteſt. ⁊ credo ipſos ad canonicam nõ teneri. cum legatuꝫ eis
factum: videatur factuꝫ vt pauperibus: qui ad canonicam nõ
tenentur. vt. l. ſi quis ad declinandũ. de epis ⁊ clericis. de men
te omniũ iſtorum iurium videtur ꝙ hec portio debeatur epi
ſcopo per reſpectum ad loca: nõ per reſpectum ad perſonas.
vt infra. c. proxi. immo plus: ſi haberẽt certum locum nõ fun
datum authoritate epi: nõ tenerentur. qđ tenet dñs Fede. cõſi.
cxxv. cõtrariũ tenet dñs Petrus per no. ĩ. proxi. q. contra quẽ
facit multum quod de relictis factis pauperibus nõ per reſpe
12 ctum ad locum portio epiſcopo non debetur. ¶ † Quid erit
de legato facto conuentui fratrum de penitẽtia tertij ordinis
ſancti Franciſci. dominus Federicus cõſilio. cxlv. dicit ꝙ nec
de hereditate: nec de legato eis facto poſſit epiſcopus petere
quartam. quia eis non ſub nomine monaſterij vel eccleſie ali
quid eis relinquitur. nec immerito. q: locis talibus intitulati
nõ ſunt. Item epiſcopus petit iſtam quartam a locis ⁊ perſo
nis ſubiectis iuriſdictioni ſue: vt ſupra dixi. ⁊ per Petruꝫ de
ſem. infra. c. proximo. Sed iſti de tertio ordine nõ ſubſunt epi
ſcopo loci: licet in aliquibus ſint priuilegiati a vexationibus
ſecularibus. vnde potius eorum ſtatus dicitur quidã modus
viuendi: ꝙ̃ regula vel religio. vt notat Joan. andre. ⁊ Pau
lus. de ſentẽtia excõmuni. c. penulti. in clemẽ. ⁊ licet eorum ſta
tus appellatur regula: vel religioſi: nõ ſequitur ꝙ ſint perſo
ne eccleſiaſtice. nam ⁊ laici bene viuentes dicuntur religioſi. ⁊
dicitur religio Chriſtiana. de conſtitu. eccleſia. de rebus eccle.
nõ alienã. c. finali. de voto. c. ex multa. facit quod not. Archi
diaconus de regula. c. i. libro. vi. Sola ergo obedientia quam
preſtant ſuo miniſtro nõ facit eos dici religioſos vel pfeſſos.
Facit quod not. in Specu. de ſtatu monacho. ver. xxxvij. ⁊ cõ
ſyderato quod legitur. xij. queſtiõe. i. duo ſunt. plura ſunt que
ſuadent iſtos eſſe ſub genere laicorum ꝙ̃ clericorum. ⁊ ideo p
illa parte debet iudicari. ad hoc quod legitur ⁊ nota. xiij. diſt.
c. i. igitur cum nõ ſint religioſi proprie ſumpto vocabulo: nec
clerici nec perſone eccleſiaſtice quod interpretatur conſuetu
do. que habet eos cõueniri poſſe coram iudice ſeculari. ſequi
tur ꝙ relicta iſtis ſunt relicta: aut tanꝙ̃ pauperibus: aut tan
ꝙ̃ amicis: aut intuitu perſonarũ: aut in opera pietatis: ⁊ elee
moſyne erogantium ⁊ in nullo illorum caſuum competit epo
quarta. vt in. c. infra. pxi. in fine. de verboꝝ ſignifi. ex parte. m.
⁊ vide quod notat Joan. andr. de conuer. coniug. dudum. de
relictis factis pauperibus hoſpitalis ad iuriſdictionẽ eccleſie
13 pertinẽtis. ¶ Quarto quero poſtꝙ̃ videmus. † quero loca te
neantur ad ſolutionẽ huius canonice portionis: videamus de
quibus obuentiõibus ⁊ relictis ⁊ de quibus rebus debeatur
iſta portio. circa quod ſciendum eſt ꝙ quedam queruntur ec
cleſie ex diſpoſitione legali: puta cum quis profitetur vt in au
tẽn. ingreſſi. C. de ſacroſanc. eccle. quedam queruntur ex diſpo
ſitione hominis: ⁊ hoc dupliciter. Primo ex diſpoſitione in
ter viuos. ſecundo ex diſpoſitione vltime voluntatis. Rurſus
eorum que legantur. quedam legantur eccleſie: quedam perſo
ne. Item quedam legantur ſimpliciter: quedã ob certam cau
ſam in legando expreſſam. in quibus tria conſydera. Primo
titulum acquiſitionis. ſecundo perſonam cui legatur. tertio
modum legandi: ⁊ cauſam in legato inſertam. de quibus om̃i
bus videamus. ⁊ primo de titulo quo eccleſie queritur quo ad
14 primũ † An de his que eccleſie queruntur ex legali diſpoſitiõe
ratione pfeſſionis epo debeatur canonica. dubitatur. Inno.
eñi varie locutus eſt. nam in. c. relatum. de ſepultu. dicit ꝙ de
betur canonica de oblatis monaſterio. quando in infirmitate
quis offert de qua decedit. ſed poſt ibidem ſubdit ꝙ etiaꝫ ſi in
ſanitate ſe offerat: ⁊ multo tẽpore viuat de omnibus que tunc
pro anima dat: debetur canonica ſed de aliis monaſteriis da
tis ceſſat canonica. ſed in. c. de his. eo. titu. dicit ꝙ ſi ad mona
ſterium tranſit: ⁊ ibi bona ſua offert: vt ibi viuat: non vt ibi ſit
profeſſus: ceſſat canonica. ceteruꝫ ſi ille profitetur de om̃ibus
que dat eccleſie: deducitur canonica: etiã ſi longo tẽpore poſt
ingreſſum moriatur. quia tunc fingitur mori: poteſt tamẽ ali
quid relinquere pro anima. ⁊ de illo debeatur canonica. ⁊ alia
poteſt relinquere monaſterio pro ſuſtentatione vite ſue: ⁊ ſub

dit ꝙ quicquid dat monaſterio ad quod tranſit intelligitur p
anima dare tẽpore quo in infirmitate ſe ad illud transfert. ſed
gloſ. in. c. de his. dicit canonicã deberi de queſitis rõne legati
nõ aũt ratione profeſſionis. inter eas varietates. vera opinio
videtur dño Petro: ꝙ debetur canonica de queſitis monaſte
rio virtute profeſſionis qñ ſit in infirmitate de qua profitens
decedit. quia pro anima videtur obtuliſſe ſuper quo verſatur
dubitatio huius qõnis. q: de donatis vel aliter queſitis in vi
ta eccleſie nõ debetur epo iſta canonica. vt not Hoſti. in ſum
ma de ſepul. §. qđ ſi dono. ſed tunc cũ quis ingredit religionẽ
videtur mori. vt. c. placuit. xvi. q. i. ſed iſtud ficte nõ vere: nec de
tali morte ciuili ſunt iura: que faciunt mentionẽ de morte ſunt
intelligenda. vt no. in dicto. c. placuit. de eo igitur quod obue
nit in morte ſiue tanꝙ̃ relictum ſingulariter: ſiue naturaliter:
ſiue iure directo hereditas deferatur: eſt quarta ſoluenda. de
ſepult. c. relatum. vbi canonica debetur de om̃i eo quod teſta
tor diſponit. ⁊. c. de his. eo. titu. vbi debetur de eo quod capi
15 tur iure directo. † Quid ergo ſi rector eccleſie decedit: ⁊ nemi
ne exiſtente de cognatiõe ſuccedit eccleſia: an debebitur cano
nica epo. dic ꝙ ſic de ſucceſ. ab inteſt. c. ij. xij. q. ij. de his. ⁊. c. de
cernimus. debetur eñi iſta portio canonica epo de eo quod ec
cleſie parochiali queritur ex iuris diſpoſitiõe. vt eſt in caſu pre
dicto. vt not. Jo. an. in. c. certificari. de ſepultu. circa iſtã prin
cipalem qõnem de perſonis quibus legatur vel relinquitur:
an a quolibet iſta canonica exigatur: ⁊ dic ꝙ qñq3 legatur ec
cleſie: quãdoq3 prelato: qñq3 ſingularibus de eccleſia. ⁊ hoc vl
timo caſu qñq3 ab extraneo: qñq3 a propinquo: que conſyde
ratio cadit etiam in prelato. vt. ĩ. c. pxi. qñq3 legatur pauperi
bus: ⁊ tunc aut pauperibus nolatim expreſſis: ⁊ nõ debetur.
aut pauperibus certi loci: ⁊ debetur. quia loco videtur relictũ
vt not. ĩ. c. pxi. qui etiam de hoc not. de conuer. coniug. dudũ.
eſt etiam circa hoc videndũ cum legato adijcitur modus vel
conditio: vel vt in vſum aliquem cõuertatur: an de talibus re
lictis ſic modificatis canonica debeatur. Ad hoc dicas ꝙ ex
preſſio cauſe nõ excludit illam canonicã. fallit in cauſis enume
ratis in. c. fina. ĩ. eo. ſi tantum cauſe ibi expreſſe nõ poſſunt ſibi
vendicare locum nõ excludunt illam quartam: puta relinqui
tur eccleſie p fabrica que nõ indiget refectione: vel tanꝙ̃ pau
peri cum ſit diues. expreſſio eñi falſe cauſe nõ tribuit priuile
gium relicto tali. vt not. ĩ. eo. titu. ſi. hinc eſt quod dicit ſi relin
quitur eccleſie: tanꝙ̃ debitũ: ⁊ nõ probetur debitum: capitur
vt legatum. ⁊ quarta debetur. Ita conſuluit Federi. de ſenis
conſilio. clvi. de quo dicam latius. ĩ. de ſucceſ. ab inteſt. c. fina.
16 ¶ † Quid ſi legatur epo pro miſſis dicendis. an debeatur ca
nonica. videtur ꝙ ſic. quia iſte nõ eſt de caſibus exceptuatis. ĩ.
c. ſi. remanet ergo ſub generali regula. c. ſeq. nõ obſtat ꝙ noia
tim ſit relictũ presbytero. q: contẽplatione ſue adminiſtratio
nis relictum eſt. ⁊ ſic debemus interpretari relictum p ſalute
anime: nõ perſone intuitu. q: validiora ſunt orationum ſuffra
gia facta ratiõe publici officij: ꝙ̃ tanꝙ̃ priuato. quia in primo
caſu nullam orantis malitiam impedit orationis officium p
digno. i. q. i. ſi fuit. de conſecra. diſti. iiij. quõ. quod tenet idem
dñs Cardinalis in dicto tractatu. qđ videtur intelligendũ cũ
legatur presbytero habente titulum in aliqua eccleſia. ſi autẽ
legetur in genere presbyteris pro miſſis dicendis. Idem pu
tat doctor meus dñs Petrus. q: videtur relictũ contẽplatio
ne eccleſiarũ quibus preſunt ſm eum: qui ex hoc intelligit de
relicto presbyteris intitulatis. vbi aũt presbyter eccleſiam nõ
haberet: nõ crederem hanc quartam deberi. per. c. ĩ. pxi. Con
clude ergo ꝙ ex quacunq3 cauſa preterꝙ̃ p cauſa priuilegia
ta eccleſie relinquatur: iſta quarta debetur. idem ſi ſimpliciter
q: p anima in dubio videtur eccleſie relinqui. vt. ĩ. c. primo. de
quibus aũt rebus hec portio debeatur dic ꝙ de mobilibus ⁊
immobilibus. vt no. dñs Cardi. in dicto tractatu. ⁊ fuit ſic iu
dicatum in qõne de facto in relicto cuiuſdã caſtri facto cuidã
17 monaſterio. ⁊ not. Hoſti. in ſumma huius titu. ¶ † Quid ſi re
lictum p cauſa priuilegiata authoritate apoſtolica vel ordina
ria vbi poteſt conuertatur in cauſam nõ priuilegiatã. Idem
doctor meus tenet ꝙ debeatur. arg. cõtra ꝙ debeamus inſpi
cere primo: dialem cauſam ⁊ naturã eius ſequi: nõ aliã que fa
cto alterius ſuperuenit. vnde cõmutatio pene facta videtur fa
cta vigore prime. l. per hoſtem cõmutate. facit quod not. Bar.
in. l. ij. de pub. iudi. ⁊. l. ſeruos. de accuſa. ⁊. l. enim. §. qui iniuria a ¶ Canonica. vide Petrũ de Vbal. de Peruſio in tract. canonicorũ. vbi plene.
18 rum. ſi quis can. ¶ Quinto quero. † quo iure petatur hec ca
a nonica. *quidã ꝙ petitur cõditione ex canone. xij. q. iij. põtifi
19 ces. ⁊. ĩ. c. pxi. † Sed queritur contra quẽ an contra heredẽ an
contra eccleſiam legatariã. et videtur ꝙ contra heredẽ poſſit
agere actione ex teſtõ. nam in legato facto eccleſie iuris diſpo
ſitiõe admittitur epus ad partẽ huius legati: ergo agere põt
ſicut

ſicut cū legatur dos marito agere pōt vxor: cuius lucro debet
dotis legatū cedere. ad hoc de leg. iij. l. xi. §. pleruꝗ. ⁊ ep̄us eſt
in eccleſia: ⁊ eccleſia in ep̄o. vt. c. ſcire debes. vij. q. i. ⁊ hoc tenet
Jo. ne deo. p. l. ſi arogator. de adop. Idem tenet Hoſti. nā ex
quo heres habet ptātem ſoluendi: poterit conueniri. vt. l. ſi et
me ⁊ tytiū. ſi certū pet. ⁊ ſuadet hoc vitatio circuitus: vt. c. au-
ditor. de reſcrip. in deci. In cōtrariū videtur ꝙ actio ex teſta
mento cōpetit legatario. l. i. cōia de leg. ſed ep̄o nō debetur ca
nonica per teſtatorē: ſed debetur eidem ex diſpoſitione iuris.
⁊ hoc tenet Inn. ſubdit tñ ꝙ ep̄us pōt authoritate iudicis ob
tinere: ꝙ mittatur in poſſeſſionē iure agendi: qđ competit ec-
cleſie legatarie: ⁊ poſtea agat vt faceret legatarius vt in poſſ.
leg. l. ſi inutiles. de relig. l. ſi quis ſepulcrū. vel obtinebit a iudi
ce: vt det ei pretoriū pignus. l. ſi. de pre. pi. vel cōtra heredē. vt
ꝯtra debitorē ſm debitoris. l. i. C. qñ ſi. vel prina. dicit dñs Pe
trus ꝙ conditione ex canone pōt petere ep̄us canonicā ab he
rede vel legatario. alleg. not. in deci. dudum. de ſepul. in gloſ.
per hoc. ego dico ꝙ de iuris rigore videt verior opi. Inno. ſcʒ
ꝙ de manu legatarie debeat ep̄s recipere quartā ſuam. ꝗ nō
pōt dici legatarius: nec eius contēplatione factū legatū. alle-
go qđ no. in l. iij. ante ſi. ff. de lib. leg. in glo. ſecus ⁊c. hoc verū:
niſi in ſubſidiū. ꝗ eccleſia agere negligit ⁊ tunc ad remedia de
quibus ſubdit Inno. recurrendū puto. vt. l. ex legato. C. de le
ga. de equitate tñ: ⁊ ꝑ circuitu euitando pōt ſuſtineri opi. Ho
ſti. vt. l. dñs teſtō. de condi. ind. ⁊ ex his infero ꝙ in preiudiciū
ep̄i nō poſſet eccleſia repudiare legatū. arg. cōtra. l. i. ff. ſi quis
in frau. pa. ⁊. l. qui aūt. de his que in frau. credi. ⁊ de his vide p
Inno. in. c. de his. ſ. de ſepul. ⁊ adde qđ not. Jo. an. in. c. certifi
cari. eo. titu. cum canonica ep̄alis per conſuetudinē eſt aucta:
an petetur vt conſuetudinaria: an vt canonica. ¶ Sexto que
20 ro. † An canonica ep̄alis impediatur per canonicam parochia
lem. dicit doctor meus quia diuerſo iure ꝓueniunt: ⁊ diuerſe
ſunt. vna cū prouenit propter iuriſdictionis exercitium: alte-
ra ꝓpter miniſtrationē ſacramentoꝝ. quia igitur ex diuerſis
cauſis ⁊ diuerſis perſonis ſunt debite: vna aliā nō confundit:
ſed concurrunt in eiſdē rebus. ff. de fideiuſſo. l. gñalem. l. nō eſt
21 nouū. de act. emp. ¶ Sed hic incidēter querit † que primo ve-
niat detrahenda: ⁊ an ſecunda detrahi debeat de eo qđ dedu-
cta quarta primo detracta ſupeſt: an vero reſpectu habito ad
totū: pone cū ꝙ relictū eſt. dccc. ſi detrahet primo ep̄alis ꝗrta
erit. cc. parochialis: que ſcđo loco detrahit de reſiduo erit. cl.
ſi aūt parochialis erit prima: cōtinget econuerſo. ſic magnus
eſt cōmodum primo detrahi vnā quartam ꝙ aliam: arguitur
primo ꝙ ep̄alis. ꝗ dignior. c. ſtatuimus. de maio. ⁊ obedi. Ho
ſti. ſentit ꝙ ſi eccleſia parochialis deducet: ep̄s habebat quar
tam de reſiduo: ⁊ quartā quarte parochialis eccleſie. ita not.
in ſumma de ſepul. §. ſi. ⁊. c. certificari. de ſepul. doctor meus te
net ꝙ vtraꝗ detrahat de toto aceruo relicti. puta erant. cccc.
relicta a parochiano alibi ſepulto. epiſcopus habebit centū.
⁊ parochialis eccleſia centum. In contrariū vide quod dicam
22 infra. c. raynutius. ¶ Septimo quero † quota ſit epiſcopalis
canonica. quidam ꝙ tertia. x. q. i. de his. alibi videtur ꝙ medie
tas. x. q. i. antiquos. alibi ꝙ ſit quarta. xiij. q̄ne. ij. vulterane.
de preſcripti. de quarta. ⁊ quia iſta iura ſunt poſita ideo in iſta
diuerſitate iſtis vltimis ſtandū eſt aliis iuribus vltra diſponē
tibus ſtandū eſt ſi conſuetudo ita ſe habeat. poteſt enim ꝯſue-
tudo diſponere: ꝙ vltra quartam debeatur ſimiliter quod mi
nus. ꝙ aūt quod nulla debeatur: nō poteſt induci conſuetudo
niſi tanti temporis: cuius contrarij memoria nō exiſtat. quod
dic per Joan. an. in dicto. c. certificari. vbi dicā. ⁊ per Hoſt. in
ſumma de ſepultu. §. certiū. ver. ſed nunquid. ¶ Octauo que-
23 ro † in quibus caſibus ceſſat ep̄alis canonica. dicas ꝙ quatuor
ſunt caſus. primo qñ ceſſat ep̄alis ⁊ parochialis. ſcđo qñ debe-
tur ep̄alis nō parochialis. tertio ecōuerſo debetur parochia-
lis ⁊ nō ep̄alis. quarto qñ debet vtraꝗ. primū mēbrū eſt qñ ceſ
ſat vtraꝗ. ⁊ hoc ꝯtingit. viij. caſibus. primo qñ eſt ꝓſcriptū. c.
de ꝗrta. ſcđo ex ꝓuilegio pape. vt in iſto. c. i. ſi. tertio qñ p ep̄m
cū capl'o dicte canonice ſunt remiſſe. xij. q. iij. c. ſi. quarto qñ in
ꝓpria eccleſia parochiali exempta ſepelitur: nec alteri eccleſie
legat: vel legat eccl'ie exempte. ceſſat cū epiſcopalis que ideo
extenditur ad relicta facta exemptis ⁊ parochialis que nō de
betur de relictis alij eccleſie: ſi ibi nō ſepelitur. quinto cum ſe-
pelitur in eccleſia epiſcopali: que eſt parochia defuncti. ſexto
qñ ad viſus priuilegiatos relinquitur: ⁊ nō in fraudem. ſ. eo. c.
ſi. ſeptimo cū relinquit tantūdē eccleſie in teſtamēto eccleſie de
benti recipere animo cōpenſandi. octauo qñ intuitu pſone nō
eccleſie. ſ. c. pxi. nono qñ violēter ſepelitur corpus: vbi ſepeliri
nō debet. nam tunc priuatur canonica q vim cōmittit: aīs cō-
24 miſit. de ſepul. liberū. ¶ † Quo ad ſecūdū mēbrū qñ debetur
ſola ep̄alis: ſed nō parochialis. ptʒ exēplū cū q̄s in eccl'ia pro-
pria ſepelit: ⁊ alijs legatur eccleſijs. de talibus cū relictis alijs
eccleſijs factis debetur epiſcopalis: ⁊ nō parochialis. ſ. c. pxi.
25 cōiuncto. c. i. de ſepultu. ¶ † Quo ad vltimū mēbrum de quo
debetur epiſcopalis ⁊ parochialis. ptʒ exemplū cū parochia-
nus vnius in alia eccleſia ſepelitur: ⁊ ſibi multa relinquuntur
debetur cū vtraꝗ. vt dicto. c. i. de iſta tñ quarta parochiali li
cet aliqua hic tacta ſint: plenius dicentur. ſ. de ſepultu. ¶ Op
† po. dicitur hic ꝙ ſi teſtator reliquit aliquid: nec exprimat in le
gato: ꝙ computetur in quartā: ep̄us poteſt vtrūꝗ petere. cō
tra iſtud debitū ep̄o eſt debitū neceſſariū: ergo etiā ſi teſtator
nō exprimat videtur tale legatum facere aīo cōpenſandi: ſicut
filius imputat in quartam iure nature quod capit ex iudicio
patris ſui. vt. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. teſta. ⁊. l. etiā ſi debita.
de bonis lib. ad hoc. l. ſi cū dotem. §. ſi pater. ff. ſolu. ma. vbi le
gatum factū creditori neceſſario videtur factū aīo compēſan-
di. Solu. qñꝗ quis eſt debitor voluntarius: ⁊ talis nō preſu-
mitur in dubio relinquere aīo cōpenſandi: puta maritus obli
gatus vxori ad reſtitutionē dotis: reliquit ſibi mille. certe po
terit mulier repetere dotē ⁊ legatū. vt. C. de rei vxo. act. l. vna.
§. ſciendū. qñꝗ quis debitor neceſſarius ex iuris diſpoſitiōe.
vt pater ad dotem filie: tunc ſi aliquid ſibi reliquit: videtur in
dubio relinquere aīo compenſandi cū tali debito neceſſario
⁊ legali. vt dicto. §. ſi pater. ⁊ ꝑ hoc dicit Barto. ꝙ legatū fa
ctum ab vxore viro: computatur in portionē: quam vir debet
lucrari ex forma ſtatuti. vt in auctē. preterea. C. vnde vir ⁊ vx.
Sed contra hanc diſtinctionē facit iſtud. c. vbi debitū erat ne
ceſſarium ⁊ a canone inductū. ⁊ tñ legatum nō cōpenſatur cū
tali debito: niſi hoc teſtator expreſſerit. ad idē. l. in quarta. ad
legem falci. vbi in falcidia in bonis teſtatoris heredi debita ex
iuris neceſſitate nō imputentur legata. Solu. dicit Barto. in
dicto. §. ſi pater. teſtator inſtituendo vel eccleſijs relinquendo
videtur voluntarie incidere in illam obligationē. ita ꝙ cū iu-
re nō cogente ſe debitorem conſtituat nō eſt tanꝗ debitū ne-
26 ceſſarium iudicandū. qđ no. ¶ Iuxta premiſſa quero † pater
ꝓmiſit ꝓ filia dotem viro: deinde in teſtō aliquid filie legauit:
a an videatur legare ꝓ dote. dicas ꝙ qñꝗ exprimit ſe legare ꝓ
dote: ⁊ nō eſt dubiū: ꝙ nō tenetur heres niſi ad alterutrum. vt
l. hmōi. §. cū pater. de lega. i. aut nō expreſſit: ⁊ tunc aut lega-
uit aliud ꝙ qđ promiſit. ⁊ debet habere vtrūꝗ. vt. l. ſi pater ꝓ
filia. de colla. do. aut legauit illud idem: vel tantundē. ⁊ tunc
in dubio videtur legare animo cōpenſandi. ⁊ debet eſſe cōten
ta alterutra. vt dicto. §. ſi pater. ⁊ hic dicta ſunt cum pater pri
mo dotat ꝓmittendo: poſtea legat. quid ſi primo dotat tradē
do: poſtea legat. videtur caſus de leg. ij. cum pater filie. Jaco.
de are. ⁊ Oldra. dicunt qñꝗ pater legat ipm corpus heredita
tis qđ erat ei traditū: qñꝗ legat ſimpliciter dotem. primo ca
ſu valet legatum: ⁊ filie debet eſtimatio. quia videtur ei relicta
res aliena vt dicto. §. pater filie. ſecundo caſu valet legatū: nō
ꝙ filia vltra aliquid conſequatur: ſed hoc operatur ꝙ dos tā-
ꝗ prelegata nō veniat in collatione. Ita debet intelligi. l. tytia
§. qui in vita. de lega. ij. ⁊. l. filie. ⁊. l. a patre. C. de collati. ſi vero
legaret aliud a dote ⁊ a corpore rei dotalis: tunc valet legatū:
⁊ iſtud nō confert. dotem vero confert. C. de collati. l. filia. ⁊ de
colla. do. per totum. ¶ Quero quid ecōuerſo ſi primo legat:
poſtea dotat. Reſpondeo ſi primo legauit nomine dotis: et
poſtea dotat. videtur de primo legato dotata. vt. l. lucius. el. i.
de lega. ij. ad hoc vide qđ dixi. ſ. eo. filius. ad ſi. Si vero primo
legauit ſimpliciter: ſecūdo dotat: tunc deberet habere vtrūꝗ.
vt. l. quinquaginta. de ꝓba. ⁊ qđ not. in. l. plane. §. i. de lega. i. ⁊
hec ſunt dicta Barto. in dicto. §. pater. que nota.

† Opponit in ꝯtrariū.

a ¶ An videatur legare. Utrū legatū cēſeatur eſſe factum ꝓ dote ante ꝓmiſſa. vid. ſ. c. ſilꝰ q. ſi. Pe. de ferra. ti. forma libelli.

1 ¶ Epiſcopus de relictis pro anima debet habere canoni-
cam portionem.
2 Uerba conſyderanda ſunt diligenter in legatis.
3 Relictum ep̄o an cenſeatur relictum contemplatione eccleſie
vel perſone ſue. ⁊ nu. 6.
4 Inſtitutio nō tenet ſi aliquis reliquit alicui credens eum eſſe
ſuum filium: cum nō eſſet.
5 Actus geſtus cum prelato ſiue cum coniuncta perſona cuius
contemplatione cenſeatur geſtus.
7 Eccleſia an debeat habere ſuam canonicam de relictis factis
epiſcopo vt epiſcopo.
8 Teſtator an poſſit excludere ep̄m debētem percipere portio-
nem de relicto eccleſie ſue facto.
9 Priuata diſpoſitio teſtatoris nō poteſt mutare conſtitutio-
nem canonicam.
10 Relictū factū eccleſie preſumitur factum eſſe ꝓ anima.
11 Ep̄s detrahit canonicā de relictis factis eccleſie: ⁊ econtra.

12 Epus an teneatur cõicare cũ canonicis canonicam.
13 Clericus qui preeſt adminiſtrationi vel prelationi: quicqd que
rit preſumitur querere contẽplatione eccleſie.
14 Teſtator quare põt diſponere vt epus qđ ſibi relinquitur ſo
lus habeat: ſed nõ ſic eccleſie.
15 Relictum factũ epo ſub noie ꝓprio nõ noie dignitatis ab ex
traneo cuius contẽplatione cenſeatur factum.
16 Teſtator ſi reliquit canonico ſancti Petri quoddã legatum:
an cenſeatur relictũ eccleſie ſancti Petri: an canonico.
17 Habens duas prebendas an habebit duas partes de relictis
factis eccleſie.
18 Parochianus eccleſie ſancti Petri legauit decẽ eccleſie ſue:
ante mortẽ ſe tranſtulit ad parochiam ſancte Marie que di
catur ſua parochia.
19 Jura epi q̃ in eccleſijs ſibi debentur in quo conſiſtant.
20 Cõmunio an ſit inter abbatem ꝛ conuẽtum ſicut inter epiſco
pum ꝛ eccleſiam.
21 Coniunctio quot modis ſumatur.
Quis ſit eius effectus. nu. 30.
22 Coniuncti re tantum qui dicantur.
23 Lego ſeio decem: tytio decẽ: an intelligantur re coniuncti.
24 Res eadẽ ſi legatur duobus ſeparatim hoc acto ꝙ quilibet
habeat inſolidũ: an ſint re coniuncti.
25 Legatum ſi factũ ſit vni totũ: alteri pars: an iſti cenſeantur re
coniuncti in iſta parte.
26 Coniuncti verbis tantũ qui dicantur.
27 Copula que cadit inter orationes diuerſas: an inducat cõiun
ctionem verbalem.
28 Coniuncti re ꝛ verbis qui dicantur.
29 Coniunctio legalis quõ contingat.
31 Jus accreſcendi an habeat locum inter coniunctos.
Et quando. nu. 33. Et qualiter. nu. 34.
32 Coniunctus an preferatur ſubſtituto vel econuerſo.
35 Jus accreſcẽdi an trahatur ad bona impuberis cui quis erat
coniunctus.
36 An habeat locũ inter coniunctos cõiunctione legali in acqui
ſitione ex teſtõ. Et an in diſpoſitionibus inter viuos.

REquiſiſti. Diſtinguendo et ſubdiſtin
guendo declarat qñ ꝛ quali
ter inter epm ꝛ eccleſiã cathedralem vel aliam ſit
diuidendũ legatũ qđ ſit vtriq; vel alteri. ꝛ primo
ponitur qđ. ſcđo gñalis ſolutio. ibi: ꝛ quidẽ. tertio ſpãlis. ibi
ſed cõſyderandũ vbi. v. queadmodũ. ꝫ tertiũ ibi: ꝙ ſi. quartum
ibi: ſi vero. vltimo in. §. illud. dans quandã doctrinã. Jtẽ in. v.
in prin. circa primũ membrũ ſubdiſtinguit: ꝛ primũ ſubdiſtin
ctionis membrũ ꝓſequitur ibi. ſi ab extraneo. ponens quãdã
diſſimilitudinẽ: ꝛ eius cauſam. ibi: ꝛ hoc ſoluẽs quoddã obſta
culũ ibi: nec eſt. ſcđm diſtinctionis mẽbrũ ibi: ſi vero relinquať.
1 ¶ Not. primo regulã ꝓ ꝙ epus de relictis ꝓ aia debet habe
re canonicã portionẽ. ꝛ hoc regulariter. qñ aũt dicatur relictũ
ꝓ anima: dicit hic tex. ꝙ ſemper in dubio hoc preſumitur cuꝫ
relinquitur eccłie vel pijs locis. ꝛ adde ꝙ oia relicta ꝓ anima
dicuntur relicta ad pias cauſas vt no. in. l. ſi quis tytio. de leg.
ij. ꝛ qđ no. Bal. in repetitiõe. l. habeat. C. de ſacroſan. ꝛ eccłe. fa
cit qđ no. Jo. an. ꝭ. de ſepul. c. i. in gloſ. iam iudi. ꝛ hoc eſt regu
lare vt dixi. fallit in caſibus dicta quarta epo nõ debetur. pu
ta ſi eſt preſcriptũ contra eũ. ꝭ. de preſcrip. de quarta. ꝛ in alijs
caſibus no. in ſumma de ſepultu. ſub. §. veter. v. an hec canoni
ca. ꝛ ver. ꝛ quota. vtrũ aũt ſicut cõſuetudo põt iſtã quartã mi
nuere in quantitate: ita etiã poſſit eã in totũ abſorbere. Joã
and. refert hic Jnno. variaſſe. ꝛ demũ cum eſſet qđ de facto in
relicto cuiuſdã caſtri vni monaſterio pronuntiatũ fuit excluſa
conſuetudine hanc quartã deberi. Jta refert hic Joã. an. ſup
verbo debet. ꝛ remittit ad ſummã Hoſt. vbi. ꝭ. ꝛ. ꝭ. titu. ij. cer
2 tificari. in quinta qõne. ¶ Scđo not. ꝓ ꝙ in legatis debemus
attendere diligẽter verba: in quibus ſi nulla eſt dubitatio: nõ
eſt recurrendũ ad coniecturas. vt. l. ille aut ille. § cũ in verbis.
de leg. iij. vbi aũt ſunt dubia ad intentionẽ teſtatoris: q̃ ex va
rijs coniecturis percipitur: ꝛ ad cõem intelligentiã recurren
dũ eſt. vt. l. cũ delanionis. §. aſinam. de fun. inſtru. ꝛ. l. ſi ſeruus
3 plurium. §. ſi. de lega. i. ¶ Tertio no. an relictũ epo videať reli
ctum contẽplatione eccleſie: vel perſone ſue. et ſic inſpicať quo
ad acquiſitionis cõmodũ perſona cuius contẽplatione aliqđ
eſt relictũ. ꝛ cõcord. l. cũ aliquis. C. de iure deli. ꝛ. l. ſi vero. §. itẽ
4 quicqđ. ff. ſo. ma. ꝓ Hinc eſt ꝙ ſi quis reliquit alicui credẽs eũ
eſſe ſuũ filiũ cũ nõ eſſet: nõ tenet inſtitutio. vt. C. de here. inſti.
l. ſi pater tuus. quid aũt ſi crederet eum liberũ cũ eſſet ſeruus:
vel ecõuerſo credebat eũ ſeruũ tytij cũ eſſet liber. queritur cuiꝫ

5 querat. dic vt. l. cũ ꝓponas. C. de here. inſti. ¶ Quarto no. ꝓ ꝙ
cũ actus ſiue diſpoſitio prelati geritur cũ ꝯiuncta perſona vel
ꝯiuncta perſona ſecũ: licet verba ꝯcipiantur ſub noie dignita
tis: tñ ille actus ꝛ diſpoſitio nõ ꝯcernit dignitatẽ ſed perſonã
prelati vt priuatã. facit qđ not. Jo. an. in regula priuilegium.
de regu. iur. lib. vi. in mercur. facit qđ dixi de materia in. c. qñ
abbas. ꝛ. c. ſi. de offi. dele. Ex hoc collige ꝙ ꝙ cũ in diſpoſitiõe
cõcurrunt cauſa naturalis: vt parentela. ꝛ accidentalis vt pre
latura inſpicimus cauſam naturalẽ: ſicut cũ pupillus eſt furio
ſus: datur eũ ſibi tutor vt minori: nõ autẽ curator vt furioſo.
6 vt. l. ꝛ habet. §. ſed ſi. ff. de tutel. ¶ Quinto not. ꝓ ꝙ relictũ fa
ctũ epo ab extraneo videť eſſe factũ contẽplatione eccleſie: ad
mittitur tñ ꝓbatio in ꝯtrariũ. puta ſi magna ꝛ longa fuit dile
ctio. dicit glo. de preſump. noſtris ꝛc. vel ex qualitate rei dona
te: puta reliquit falconẽ vel canẽ venaticũ: cũ ipſe eis vti ſole
ret. Jdem ecõuerſo. qñq; ſcꝫ relictũ epo appropinquo cõtem
platione eccleſie: puta reliquit calicẽ: platenam: vel aliud orna
7 mentũ eccleſiaſticũ. ¶ Sexto no. ꝓ ꝙ de relictis factis epo vt
epo debet habere eccleſia ſuã canonicã. ꝛ iſta canonica eſt ſm
conſuetudinem ſm ꝙ alia diuiſa ſunt inter epm et canonicos
Hoſti. exponit canonicã. i. dimidiã. q2 tñ debet habere epus:
quantũ canonici. ꝛ per hoc arguit: ꝙ qñ epus habet vocem in
capitulo vt prelatus: tantũ ponderat vox ſua quantũ omniuꝫ
alioꝝ. de quo plene dixi. ꝭ. de cõceſſi. prebẽ. poſtulaſtis. ꝛ ſicut
hic dicitur in diuiſione relictoꝝ in vltima voluntate: idẽ dicas
in ſtipendijs datis a regibus ꝛ principibus. xij. q. ij. mos. ꝛ in
8 palea ſancimus. ¶ Septimo not. ꝓ ꝙ teſtator põt excludere
epm debentẽ percipere portionẽ de relicto eccleſie ſue facto:
fortius ergo eſt ius epi: ꝙ eccleſie. que ſit ratio infra dicã. vtrũ
aũt inter iſtos coniunctos cõiunctione legali ſiue canonis ha
bet locũ ius accreſcendi. puta epus repudiat portionẽ ſuã: an
accreſcat eccleſie vel econtra. dic vt plene no. Bar. in. l. re con
9 iuncti. in. v. q. principali. de leg. iij. ¶ Octauo not. ꝓ ꝙ priuata
diſpoſitio teſtatoris nõ põt mutare conſtitutionẽ canonicã. ſi
mile dicit. l. ꝙ nõ põt teſtator diſponere: ꝙ leges nõ habeant
locũ in ſuo teſtamento. vt. l. nemo põt. de leg. i. dicã. ꝭ. ꝛ aduer
te quõ iſta ratio applicetur ad tex. applicatur eñ ſic. dicit gña
liter in canone: ꝙ obuentiões eccleſie diuidãtur inter eccleſiã
ꝛ epm. et ſi teſtator hic interdicat: nihilominus ſiet: ſed nullus
canon precipit diuiſionẽ fieri delegatis epo intuitu perſone in
ter epm ꝛ eccleſiã diuidendũ: ſeruabiť ergo teſtatoris diſpoſi
10 tio in hoc cũ nõ ſit ꝯtra canonẽ. ¶ Nono no. ꝓ ꝙ relictũ eccle
ſie preſumitur factũ eſſe ꝓ aia. de quo dic vt no. dñs Cardi. de
11 tuderto in ſummula de quartis. ¶ Decimo no. ꝓ ꝙ epus de
trahit canonicã de relictis factis eccleſie: ꝛ ecõtra eccleſia de re
lictis factis epo: ſic heredes de prelegatis adinuicẽ detrahũt
falcidiã inter ſe. vt. l. neſennius. ad. l. fal. Et collige ex hoc ꝙ le
gatũ expreſſe factũ a teſtatore nõ excludit legatariũ a legato
qđ percipit ex iuris diſpoſitione. facit ad. q. ſi teſtator legat ca
pitulo mille: ꝛ prelato bibliã: ꝙ prelatus tãꝗ de caplo admit
tetur ad legatũ de mille. de qua. q. ꝑ Cy. in. l. cũ qđ. C. de lega.
facit. l. alimenta. §. baſilice. de ali. ꝛ cib. le. ¶ Undecimo not. in
ver. ſecus. ꝙ monaſteria tenentur ad canonicã epalem. qđ dic
vt. ꝭ. c. proxi. ſimiliter ꝛ alia pia loca. vt dicit tex. ille. ꝛ iſta ſunt
hoſpitalia idẽ putat Jo. andre. ſi relinquať pauperibus pijs
loci: remittit ad no. ꝑ eum in. c. dudũ. de cõuerſa. ꝯiu. ¶ Duo
decimo no. ꝙ de relictis epo tex. expreſſe dicit ꝙ eccleſia ha
bet partẽ: ſed de canonica quã eps percipit ab alijs eccłijs mo
naſterijs ꝛ pijs locis. dicit ꝙ epus canonicã obtinebit ex quo
12 colligit Jo. an. ꝓ ꝙ iſtã canonicã nõ teneť epus cõicare cũ ca
nonicis niſi obſtet pactũ vel contraria ꝯſuetudo. põt etiã eps
ſuã portionẽ conferre cui vult de conſenſu capituli. xij. q. iij. c.
ſi. ꝛ qđ no. Jo. an. de dona. paſtoralis. ſuper gloſ. pe. dicit Ho
ſti. ꝙ ſi epus ꝛ capitulũ habent bona cõia: ſiet inter illos diui
ſio vndecũq; bona ꝓueniant: ꝛ etiã canonice. de dona. inter vi
rũ ꝛ vx. ¶ Decimotertio no. ꝙ ꝯiunctio inter epm ꝛ eccleſias
ꝛ monaſteria videtur eſſe cauſa huius canonice portionis. di
xi de hoc. ꝭ. c. pxi. Jn quibus aũt conſiſtat iſta cõiunctio. j. di
13 cam. ¶ Decimoquarto not. in. §. illud autẽ. ꝓ ꝙ clericus qui
preeſt adminiſtrationi vel prelationi: quicquid querit ꝓſumi
tur querere contemplatione eccleſie: ꝛ accipere prelationẽ pro
quacũq; cura. de offi. ordi. cũ ab eccleſiarũ. ꝛ. c. cũ vos. talis enĩ
acquirit eccleſie vel capelle cuius curã gerit: vel dignitati ſiue
monaſterio. qđ videtur ꝛ ſi in congregatione ſit: dũmodo ha
beat redditus ſeparatos. qđ dic vt. ꝭ. c. relatum. ij. Pe. ꝛ Ab.
dicunt prelationẽ hic vocari perpetuam: vt quia eſt rector vel
perpetuus vicarius eccleſie: adminiſtrationẽ vocat tempora
lem: quã habent regulares vel cõmendatarij ꝛ conductitij ſa
cerdotes. nam ſi iſti durante adminiſtratione tali aliquid re
linquitur

linquitur:querunt eccleſie iſta ꝙ ſi inde recedant vel diſcedāt
nō ſequitur eos tale legatū:ſed ſubſtitutus in dignitate ha-
hebit.ad hoc vide qđ not.Jo.andre.de offi.deleg.q̄ꝰ abbas.
¶ Decimoquinto not. Jo.and.in ſi.c.contra ſacerdotes qui
procurant ſibi aliquid relinqui ab his quibus penitentiā iniū
gant ſm Inno.Quis poſſit dici ſm eum ꝙ ipſi habent admi-
niſtrationē ſcꝫ penitentias iniungendi. ¶ Querit glo. † Que
(Ponit queſtiones.)
14 eſt ratio diuerſitatis:ꝙ teſtator poteſt diſponere vt epiſcopꝰ
ꝙ ſibi relinquitur ſolus habeat:ſed nō pōt ſic relinqui eccleſie
ne participet epūs dicit glo.quia in primo caſu ius nō offendi
tur:in ſecūdo ſic.ſed certe hoc eſt quod queritur magis offen-
datur.dicit gloſ.Joan.andre.poſt Goffredum ꝙ prelatus de
bet ali ab eccleſia:nō econuerſo:⁊ omnia communicat eccleſia
prelato:nō econuerſo.xij.q.i.ſint manifeſte.nam ⁊ pater car-
nalis nō poteſt priuari portione ſibi debita in bonis filij ſine
cauſa.in auctē.vt cū de appel.cog.§.ſancimus.collatio.viij.
ſic nec pater ſpūalis priuari pōt portione ſibi decreta a cano-
ne.Hoſti.dicit ꝙ ius voluit plus deferre capiti ꝙ̄ mēbris.mē
bra eñ ſeruiunt capiti:nō econuerſo.de religi.cū in diuerſis.
nō ergo mirū ſi maius priuilegiū habet maior. ¶ Scđo q̄ro
15 † Si relinquit epō ab extraneo ſub nomine ꝓprio:nō ſub no-
mine dignitatis:an videatur relictum contemplatione eccle-
ſie.dicit gloſ.ꝙ ſic.ſi relinquatur in vltima voluntate:ſecus ſi
titulo donatiōis ab amico antiquo: vel ꝓpter ſpem alicuius
remunerationis.⁊ dicit Hoſtien.ꝙ hoc dictum glo.cōiter ap
probat conſuetudo:licet multū contradicant iura allegata ꝑ
glo.in contrariū de hoc an nomē propriū vel appellatiuū ap
poſitum in diſpoſitione reſpicere debeamus.dic ꝙ ex qualita
te diſponentis inſpicitur.vt.l.qui habebat.de reb.dub.⁊ vide
ad hoc quod not.Barto.in.l.ſi cōmunis ſeruus.de ſtipu.ſer.
⁊ dicto.c.q̄ꝰ abbas.⁊.l.annua.in gloſ.alleg. ¶ Tertio quero
16 † Teſtator reliquit canonico ſancti petri quoddā legatū:que-
ritur nunquid videatur relictum eccleſie ſancti Petri:aut ca
nonico tantū.vt poſſit inde teſtari:⁊ diſponere videtur ꝙ ac-
quirat eccleſie.nam ⁊ priuilegiū conceſſum canonicis videtur
(a ¶ Lege nō plures. Vide ſibi pulcre Sal.in ſi.qōnis.)
conceſſum eccleſie.vt.l.nō plures.[a] de epiſco.⁊ cleri.preterea
relictum ciuibus videtur relictum ciuitati.vt.l.ciuibus.de re
bus dub.⁊ videtur caſus in dicta.l.annua.§.a tytia.glo.hic te
net ꝙ nō queratur eccleſie.⁊ hoc tenet Cyn.dicens nō curan-
dum hoc caſu qđ nomē ſit ꝓpoſitū:propriū vel appellatiuū.
nō ob.contraria que videntur velle.ꝙ in dubio videatur re-
lictum eccleſie.ꝙ loquuntur qñ relinquitur illis perſonis:in
quibus repreſentatur eccleſia:ſicut in prelatis.vbi cadit cōſy-
deratio noīm:ſed in canonicis aliud eſt.ꝙ in eis vt ſingulis:
nō repreſentatur eccleſia.ita no. Cy.in.l.i.C.de ſacroſan.eccl.
quod ſentit hic Jo.an.ſuper verbo:nec eccleſia.ibi:idē ſi eſſet
de congregatione.⁊ hoc intelligo cū eſt relictum vni canoni-
co vel duobus.Si aūt oībus canonicis eccleſie indefinite:tūc
videtur relictū contēplatione eccleſie:⁊ ſic pōt intelligi.l.ciui-
bus.de re.dub.⁊ ex predictis.ſ.diſtingue.aut loquimur in pre
lato aut in alio clerico.ſi in prelato aut inter viuos:aut in vlti
ma voluntate.⁊ ſi in vltima voluntate:aut a ꝓpinquo aut ab
extraneo.ſecundo caſu cum relinquitur clerico:aut oībus cle-
ricis:aut clericis indefinite:aut quibuſdā clericis.⁊ ſi quibuſ-
dam ſpecialiter:aut pōt ſibi ſoli eſſe vtile:aut eccleſie tantū.vt
17 ita not. Barto.in dicta.l.ciuibus.Ad idem queritur.† Pone
quidam legauit cuilibet canonico ſancti petri.x.libras. eſt ibi
quidā qui recipit cum duabus manibus.i.habet duas preben
das nunquid habebit.xx.Jaco.de ra.ꝙ ſic.nam quoties duo
iura in eadē perſona ↄcurrunt:perinde habendū eſt ac ſi in di
uerſis perſonis cōcurrerent.ff.ne bis quib.vt indi.l.tutores.
Pe.dicit ꝙ nō accipiet niſi decē.ꝙ nō ſuſtinet in eadē eccleſia
duos canonicatus:licet habeat duas prebēdas.arg.in auctē.
vt iudi.ſine quoquo ſuffrag.§.iſtud.collati.ij.⁊.C.de agen.in
re.l.agentes.⁊.C.de pxi.ſacro.ſcrin.l.hac parte.lib.xij.⁊ not.
18 Cyn.in dicta.l.i.vbi querit.† Si petrus parochianus eccleſie
ſancti petri legauit eccleſie ſue decem.deinde ante mortē trāſ
tulit ſe ad parochiam ſancte marie:que eccleſia dicetur ſua. et
tenet ꝙ in dubio prima de qua cogitauit teſtator tpe teſtamē
ti nō de illa ad quā poſtea eſt tranſlatus.legatum enim ſit ob
meritum.vt.l.nec adiicit.ff.pro ſocio.prima ergo videtur me
ruiſſe tpe teſtamenti. ¶ Quarto quero:dicitur hic ꝙ coniun-
ctio eſt inter epm ⁊ eccleſias ſibi ſubiectas:licet nō tāta quāta
19 habet cū eccl'ia cathedrali.† q̄ro ergo in quo ↄſiſtat iſta ↄiun-
ctio ſiue cōio.dicit Inno.ꝙ cōſiſtit ꝙ epūs rōne talis cōionis:
pōt eccleſiam defendere:⁊ pro ea agere iuxta no.in.c.edoceri.
de reſcrip.⁊.c.cum deputati.de iudi.facit.c.viti.infra titu.pro
ximo.ipſe etiam dicitur preordinator in cunctis.xxv.diſtinct.
perlectis.⁊ ad ipſum ſpectat oim eccleſiarū cura.xvj.qōe.vij.
omnes baſilice.hinc eſt ſequitur ꝙ clerici inferiorū eccleſiarū
nō poſſunt locationes ſeu venditiōes facere ſine conſenſu epi.
xij.q.ij.abbatibus.Itē ſtatuta eccleſiarū debent fieri cum epi
ſcoporū conſenſu.de conſuetu.cū cōſuetudinis.Item in procu
rationibus ↄſtituendis ⁊ alijs arduis negotijs nihil poſſunt
facere clerici ſine epiſcopo.xij.q.ij.precarie.de maio.⁊ obe.hu
milis.In multis ergo conſiſtit iſta cōmunio.vt tamē tollere-
tur materia ſcandali:quā ſolet excitare cōmunio.de lega.ij.l.
cum pater.§.dulciſſimis.editi ſunt canones decernentes quā
partem debeat habere epiſcopus:⁊ quam alie eccleſie inferio
res.quod hodie diffinitur ſm diuerſarū regionū conſuetudi-
nes ⁊ conditiones.vt infra de ſepulturis.certificari.de qua cō
ſuetudine ſi nō conſtat:pōt epiſcopus petere quartam ꝓ por
tione canonica.quia in hac poſteriores canones videntur cō-
ſentire:ergo ⁊ preualere.vt.c.i.de conſtitu.lib.vi.⁊.l.ſed ⁊ po-
ſteriores.de legi.Utrum aūt epiſcopo hanc quartam petenti
poſſit obijci preſcriptio vel conſuetudo.Inno.ꝙ ſic.Hoſtiē.
aliter.vt ſupra de preſcrip.de quarta.ſi aūt minus quarta per
conſuetudinē debeatur:an illa petatur vt canonica:an vt con
ſuetudinaria.Innocē.ꝙ vt conſuetudinaria.Hoſtiē.ꝙ vt ca-
nonica conſuetudine moderata.quod dic vt infra de ſepultu.
20 certificari. ¶ Sed hic incidenter queritur.† Utrū iſta cōmu-
nio ſit inter abbatem ⁊ conuentum:vel alias dignitates ⁊ capi
tula.ſicut eſt inter epiſcopum ⁊ eccleſiam.dicunt hic docto.ꝙ
licet multa ſit cōmunio inter eos:nō tamen ſiet hec diuiſio in-
ter eos:ſi habent bona diſtincta niſi hoc inter eos conuenerit
vel conſuetudo vel priuilegiū aliud inducat. quia nec iure ſcri
pto talis cōio inter eos vel talis diuiſio reperitur ſm Joan.
(Hic tractat de materia ↄiunctoꝝ ⁊ diſiunctoꝝ.)
andre.ſuper verbo tanta cōmunio. ¶ Quinto quero.quia in
iſto.c.ſit mentio de coniunctione ⁊ cōmunione. quia in teſta-
mento iſta materia coniunctoꝝ ⁊ diſiunctorum eſt vtilis ⁊ ca-
noniſtis incognita.Ideo breuiter hic ponam per duas prin-
cipales queſtiones.⁊ multas acceſſorias hāc materiam decla-
rando.⁊ primo materiā coniunctoꝝ.ſecundo effectum coniun-
21 ctionis:ſcꝫ iure accreſcendi.† Et premitte ꝙ coniunctio alia
eſt hominis:alia legis.Item coniuncti cōiunctione hominis
alij ſunt coniuncti re tantū.alij verbis tantū.alij re et verbis.
22 de ſingulis videamus.† Coniuncti re tantū dicuntur illi qui
bus eadem res ſeparatim legatur:puta lego tytio domū me-
am:⁊ in alia parte teſtamenti dico caio relinquo domū meam
iſti dicuntur re coniuncti. quia in eadem domo legata re aut
ſunt diſiuncti:quia in diuerſis orationibus nominati.vt infra
dicam. ¶ Sed contra hoc opponitur:⁊ videtur ꝙ iſti omnino
ſint ſeparati:⁊ nullo modo coniuncti.ff.de vſufructu accreſcē.
l.penul.ſed ibi loquitur cum in teſtamentis diuerſorū eadem
res legatur.ſecus aūt ſi in teſtamento vnius in diuerſis parti
bus teſtamenti.vt in exemplo propoſito. Scđo iterum oppo
nitur ⁊ videtur ꝙ idem teſtator domū legādo ſecundo videa-
tur adimere primo.ff.de adimē.leg.l.ſicut.Sol.vt ibi ſm glo.
vel dic ſm Dy.ꝙ aut legat ſecundo ſub cōmemoratione pri-
mi legati. puta fundum quem tytio legaui: lego ſempronio:
tunc videtur adimere a primo:alias videtur voluiſſe ꝙ ambo
concurrerent.vt.l.ſi pluribus.de lega.i. quod dic plene ꝑ Cy
num in.l.ſi fortidianū.C.de leg.hoc tamē dictum Dyni nō ap
probat Barto.ꝙ ratione talis cōmemorationis videatur pri
mo adimere.quia eſt contra.l.iulia.de heredibus inſtitutē. de
verboꝝ ſignifiča.l.triplici.in fine.Non obſtat.l.nō ad ea.quia
loquitur tum ſit tranſlatio in eadem perſona.ſecus ſi diuerſis
legetur ſecundo ſub cōmemoratione primi.⁊ hoc notat Bar
tolus in.l.re coniuncti.de legatis.iij.in prima colum. ¶ Sed
23 hic queritur.† Quid in quantitatibus.pone lego Tytio de-
cem: Seio lego decem:an intelligantur re coniuncti:vt ambo
bus ſcꝫ eadem decem debeantur.videtur ꝙ ſic.vt.l.ſtipulatio
iſta.§.eum qui.⁊.l.eum qui.ita.de verboꝝ obliga.contrarium
eſt verum. quia quilibet debet habere decem . et ſic nō ſunt re
coniuncti.nam quantates enumerate in perſonis diuerſorum
intelligi debent diuerſe:nō eedem. nec immerito: quia etiam
in eadem perſona ſi diuerſe quantitates relinquantur omnes
debentur.nec in dubio debet intelligi de eadem.vt.l.quinqua
ginta.de proba.⁊ ꝙ magis in perſonis diuerſorum ꝙ̄ eiuſdē
videatur teſtator multiplicare ſummas: probatur in.l. quid
ergo.§.ſi quis duos.de legatis.i.⁊.l.huiuſmodi.§.i.eodem ti
tulo.⁊.l.ſi is qui.de actionibus ⁊ obligationibus. ⁊ hoc verū
cum relinquit ſub diuerſis orationibus.ſecus ſi eos in eadē ora
tione coniungit.puta.lego Tytio ⁊ Martino decem.intelli-
gitur enim de eiſdem decem.vt.l.ſi quis teſtamento. in princi
pio.de lega. Ad.§. eum qui.reſponde vt notat Barto. in di-
24 cta.l.re coniuncti. ¶ Circa hoc etiam dubitatur.† Si legatur
eadem res duobus ſeparatim:hoc acto ꝙ quilibet habeat in

ſolidum vtrum ſint re coniuncti:ita ꝙ vno repudiante: alter
habeat rem ⁊ eſtimationē. Bart. tenet ꝙ nō. nā ſm eū ad hoc
vt dicant̄ re cōiuncti requirunt̄ duo. primo ꝙ eadē res ſepara
tim legetur ſm ꝙ partes ſibi faciant per concurſum. vt dicta
l. re ꝯiuncti. ⁊ l. inde neratius. in prin. de vſufru. accre. Sed in
queſtiōe iſta nō faciunt partes ſibi per ꝯcurſum: nec vocantur
ad eandē rem. immo vnus ad rem: alius ad eſtimationē. vt. l.
25 ſi pluribus. de lega. j. ergo ac. ¶ Circa hoc dubitatur. † Si vni
legat totum alteri partem: numquid iſti ſint re coniuncti in il-
la parte. quod videtur: q2 eadem pars eſt duobus ſeparatim
legata. Barto. dicit ſubtiliter aduertendū. q2 pars quantū ad
propoſitum poteſt accipi tribus modis. vno modo totū vni-
uerſale ⁊ pars ſubiectum: ſiue predicamentale: vt genus ⁊ ſpe
cies. ſecundo modo totum integrale ⁊ pars integralis. vt fun
dus qui eſt totus diuiditur in partes integrales. ſcʒ in ꝓprie-
tatem ⁊ vſumfructū. ⁊ ſi quod eoꝝ remoues: nō eſt plen⁹ fun-
dus. tertio modo accipitur ꝓ toto integrali ⁊ partibus quo-
titatiuis: in quibus vna remota in alijs partibus conſiſteret
fundus: vt totus fundus: tertia: quarta. aut ergo legatur to-
tum vni: et pars alteri. primo modo vt genus ⁊ ſpecies. ⁊ non
ſunt re coniuncti: cum generi per ſpeciem derogetur. vt. l. ergo
res. §. codicillis. ⁊ §. feliciſſimo. de lega. iij. ſecundo caſu qū le-
gatur vni fundus: alij vſuſfructus: videntur re coniuncti. et fa
ciunt ſibi partes. de vſufru. leg. l. ſi alij. ⁊ de vſufru. accre. l. in
de neratius. tertio caſu qū legatur vni totus fundus: alij ter-
tia vel quarta. ⁊ tunc recurrendū eſt ad diſtinctionē q̄ eſt. C. de
leg. l. cū qd. aut primo legat totū: poſtea partē. ⁊ tūc videt̄ adi
mere a primo qd dedit ſcdo. ⁊ ſic nō erūt re ꝯiuncti. aut primo
partē: ſecundo totū. ⁊ tunc in illa parte videntur re ꝯiuncti: ⁊
fiet diſtributio. vt ibi no. ⁊ l. meuius. in prin. de leg. ij. Que aūt
ſit ratio quare dicantur ꝯiuncti in toto integrali ⁊ parte eius
⁊ nō in toto predicamentali. dicit ꝙ totū vniuerſale verifica-
tur in qualibet ſui parte. vt. l. ſi quid carū. §. interemptū. de le
ga. iij. vnde ſi ex genere eximatur quedā ſpecies: nō vitiatur le
gatum: q2 verificatur in alijs partibus remanentibus: in ſcdo
caſu ſecus. quia remota parte integrali nō eſt fundus: ſed nu-
da proprietas. ⁊ hanc rationem reddit Oldrad⁹. in. l. ſi alij. de
vſufruc. leg. Sed contra hoc oppo. ⁊ videtur ꝙ ſi vni leget̄ ge
nus: alij ſpecies: ſint re coniuncti: ⁊ faciunt ſibi partes pro con
curſu. de lega. ij. l. ſi dño ſtichus. So. ibi nō eſt legatū genus ⁊
ſpecies: ſed eadē ſpecies bis. ⁊ ſic intelligitur de ope. le. l. ſi he
res. et hec dicta ſunt de coniunctis re tantū. ¶ Sexto quero
26 de coniunctis verbis tantū. † qui dicitur cōiuncti verbis tan
a tum^a dic qū cōiunguntur per dictionē et: vel per cum. puta ty
tio ⁊ ſeio lego. vel tytio cum ſeio equis portionibus fundum.
idem ſi due perſone ponantur ſolute in eadem oratione. vt. l.
triplici. de verboꝝ ſignifi. puta tytio ſeio lego fundum equis
portionibus. tertio modo fit coniunctio verbalis per nomen
collectiuū. vt lego filijs fratris mei: vel ſubſtituo heredes me-
os. omnes eñ qui cōtinentur ſub hoc nomine heredes viden
tur verbis ꝯiuncti vt. l. interdum. de heredi. inſtitué. ⁊ de vul-
gari ⁊ pupilla. l. ſi pater. ⁊ l. qui quartam. in fi. de lega. j. idem
in alijs nominib⁹ collectiuis. vt libertis meis: cognatis meis:
27 ⁊ ſimilibus. ¶ Sed incidenter hic queritur. † Utrum copula
que cadit inter orationes diuerſas inducat ꝯiunctionē verba
lem. vt ecce tytio lego fundū: ⁊ ſeio lego fundū equis portioni
bus. vtrum ſint verbis coniuncti. videtur ꝙ ſic ꝓpter virtutē
iſtius copule: ⁊ Bart. tenet cōtrariū. dicit eñ ꝙ nō virtus co-
pule: ſed vnitas ſermonis teſtatoris inducit coniunctionē ver
balem. quod patet de oratione ſoluta. ⁊ de nominibus colle-
ctiuis. vt ſupra patet. ⁊ eſt text. de cadu. tollen. §. ſi aūt ex his.
ver. hoc ita tamē. ad hoc inducit dictum Jaco. butri. in qōne
quā diſputauit de eo qui locauit mercatoribus ⁊ artificibus
artis ſue: vbi dicit ꝙ quandocunq; copula cadit inter diuer-
ſas orationes pariter principales: tunc nō habet proprie vim
copule: nec requiritur cōcurſus copulatorum. vt. l. j. ff. de his
qui notantur infamia. ſed quando copulat diuerſas oratiōes
acceſſorie: tunc eſt proprie copula. vt. l. ſi heredi plures. de con
ditionibus inſtitutionum. ita in propoſito: ſi dico: lego tytio
fundum: Sempronio lego fundum equis partibus. iſte ſunt
due orationes pariter principales: ⁊ ſeparatus eſt actus legā
di vni ab actu legandi alteri. et ideo nō ſunt coniuncti verba-
liter. Sed ſi diceret Tytio qui eſt de Piſis ⁊ Seio qui eſt de
Luca lego fundum equis portionib⁹. tunc bene eſſent coniun
cti verbis. quia verbum lego ſemel poſitum eſt in oratiōe: nō
pluries. ſi ergo vis cognoſcere verbis ꝯiūctos ſemp inſpicias
vnitatē ſermonis. vtrū fuit vnus act⁹ legādi vel plures. ⁊ hoc
decidit multa dubia ſm eū. q ſubdit vtrū p noīa diſtributiua
vt quiſquis: quilibet: ⁊ quicunq;. ⁊ videtur ꝙ nō. C. de impu. ⁊

a ¶ Qui dicā-
tur ꝯiuncti
verbis tm̄.
vide Bart.
in. l. vnica.
C. de cadu.
tol. v. ex. §.
iſto no.

alijs ſubſti. l. fi. vbi cōprehenduntur quiſquis: quilibet: ⁊ qui-
cunq;. ⁊ vocantur in virilem. vt dicta. l. interdum. de here. in-
ſtitu. dicit Bart. ꝙ debemus inſpicere virtutē ſermonis. vt di
xi vt ſi fuit vnus actus legandi vel inſtituendi: ſint verbis con
iuncti: licet ſit appoſitum ibi verbū diſtributiuū. vñ in dicta. l.
fi. oēs ſunt verbis coniuncti. nō ob. ꝙ quilibet vocatur in viri
lem: qd ſecus eſſet in noīe collectiuo. q2 fateor ꝙ fortior eſt cō
iunctio per nomē collectiuū: adeo ꝙ vocātur in vnā portionē
⁊ preferātur ceteris in iure accreſcendi. ſed coniuncti per diſtri-
butiuum perinde eſt ac ſi quilibet eſſet nominatus: ⁊ vocātur
in virilem. nam nec per nominationē impeditur verbalis con
iunctio. de dictione aūt: ⁊ dictione vero: tenet ꝙ ſi eſt vnus eſt
actus legandi: inducit coniunctionē verbalem. ¶ Septimo
28 quero: viſo de coniunctis re tm̄: ⁊ verbis tantum: † videamus
qui dicantur coniuncti re ⁊ verbis. gloſ. in. l. ſi. ff. de vſufru. ac
creſcē. ponit exemplū tale. ſtichum tytio ⁊ meuio lego. nō eñ
videtur legatum inſolidum: ſed concurſu partes ſibi faciunt.
quod exemplū Cy. poſt Pe. reprobat in. l. j. §. vt aūt. de cadu.
tol. Bart. tenet gloſ. adducit pro ea caſum inſtitu. eo. §. ſi eadē
res. v. ſi ꝯiuncti. vbi eſt text. ſi lego tytio ⁊ ſeio ſtichū: iſti ſunt
coniuncti re et verbis: ⁊ ſiunt partes per concurſum. pro hoc
etiam. l. triplici. de verbo. ſig. vbi glo. ponit exemplū in heredi
tate. pro hoc facit ratio. quia coniungit eos connexus nomi-
29 nis ⁊ rei. ¶ † Octauo quero de coniunctione legali quomo-
do contingat. ad qd dicas ꝙ coniunctio legalis habet locum
qñq; in acquiſitionibus que fiunt ex teſtō. ⁊ illo caſu ꝯiunctio
legalis fit vno modo. ſcʒ qñ ex perſona eius cui relinquit̄ de-
uenitur ad plures. vt ſi vnus ſeruus pluriū inſtituat̄ vel ei le-
getur. vt. l. ⁊ proculo. de lega. ij. ⁊ de acquiren. heredi. l. ſeruus
cōmunis ab extero. de vſufr. accre. l. j. §. j. eadē rōne ſi vni eſſet
legatum aliquid: qui poſt diem legati cedentē ⁊ ante agnitio
nem decederet relictis pluribus heredibus: omnes iſti here-
des in illo legato dicuntur coniuncti coniunctiōe legali. q2 ex
perſona vnius peruenitur ad plures. ⁊ hoc eſt vtile ꝓpter ius
accreſcendi. vt. j. dicā. qñq; habet locū coniunctio legalis in ac
quiſitionibus ab inteſtato: ⁊ iſta ꝯtingit duobus modis. qñq;
ex ſingularitate vocationis: qñq; ex idētitate rōnis. exemplū
ex ſingularitate vocatiōis. q2 ſolum vocatur ad eadē bona: ⁊
ad eandem hereditatem. vt. l. ſi ex pluribus. de ſuis ⁊ legiti. ⁊
C. qñ nō peten. par. l. j. ex identitate vocationis ſed non ratio
nis vocatur filius cum nepotibus ex alio filio. iſti autem ſic vo
cati an dicantur coniuncti: ⁊ qua coniunctione dicit Barto. ꝙ
poſſunt dici cōiuncti verbis tantum. quia vocantur ſuper no
mine collectiuo. vt liberi: agnati: cognati: ⁊ ſimilia. ¶ Ex pdi
ctis habetis de cōiunctione hominis: legis. ⁊ cōiunctio hoīs
30 tribus modis ꝯtingit. re tātū: verbis tm̄: re ⁊ verbis. ¶ † No
no quero de effectu ꝯiunctionis. dicit Bar. ꝙ ꝯiunctio habet
multos effectus. primo q2 cōiuncti vocant̄ in vna portione. vt
l. plane. ij. rñ. de leg. j. de here. inſti. l. tytius. ⁊ l. interdū. Item
habet aliū effectū: q2 ſubſtitutio reciproca inuicē facta videt̄ fa
cta ſm ordinem coniunctionis. vt. l. coheredi. §. qui diſcretas.
de vulg. ⁊ pup. ⁊ de his nihil ad preſens. eſt ⁊ tertius effectus.
ſcʒ iuris accreſcēdi. ⁊ de hoc videndū eſt per infraſcriptā qōnē
vcʒ qui habent ius accreſcendi. Item qui preferantur in iure
accreſcendi. qñ habeat locum ius accreſcendi. qualiter ⁊ ad qd
locū habeat. Itē de iure accreſcendi ex cōiunctione legali. et
vtrum ius accreſcendi habeat locū in diſpoſitionibus inter vi
uos. per qōnes igitur ordine ſupraſcripto principales ⁊ acceſ
ſorias ꝓſequantur. ⁊ ſicut ſupra per ordinē dictuʒ eſt qui ſunt
31 coniuncti re: qui verbis: ⁊ qui re ⁊ verbis. † Ideo quero an in-
ter oēs iſtos altero ex predictis modis ꝯiunctos habet locuʒ
ius accreſcēdi. ⁊ de ꝯiunctis re tm̄: an habeant ius accreſcēdi.
dicas ꝙ aut ſunt plures re ꝯiuncti in vſufructu aut in proprie
tate. primo caſu aut portio vnius deficit ante vſumfructū ac-
quiſitū. ⁊ habet locū ius nō decreſcēdi. aut deficit poſtꝗ fuit ſe
mel acquiſitum: ⁊ habet locum ius accreſcendi. nam ſemel de-
creuit. vt. l. j. §. interdum. de vſufruc. accreſcen. ſecūdo caſu ha
bet locū ius nō decreſcendi. vt. l. vnica. §. ſi aūt ad deficiētē. de
cadu. tol. ⁊ hoc de ꝯiunctis re tm̄. Inter ꝯiunctos aūt verbis
tantū an habeat locum ius accreſcendi. dic ꝙ aut ſunt ꝯiuncti
verbis: ſed in re eſt oīmoda diſiūctio vt tytio ⁊ meuio lego ſin
gulis ſingulos ſeruos. an habet locū ius accreſcēdi. vt. l. hmōi
§. quibus. de leg. j. vel lego tytio ⁊ ſeio fundū factis portioni-
bus pro diuiſo tunc eñ quelibet pars diuiſa eſt: ⁊ eſt ſeparat⁹
fundus. vt. l. recte dicimus. §. fi. de verboꝝ ſigni. ⁊ tunc nō ha-
bet locum ius accreſcendi. vt dicta. l. j. ij. rñ. de vſufruc. accreſ.
ſm verum intellectū. aliud exemplū eſt in. l. ij. in prin. ff. q. mo.
vſuſfr. am. aut in re nō eſt oīmoda diſiunctio. vt lego fundum
equis portionibus pro indiuiſo. ⁊ tunc ꝙ partes nō poſſunt
oſtendi

oſtendi ad oculū:h3 locū ius accreſcēdi.vt.l.cōiuncti.de le.iij.
32 ¶ Sed circa hoc querit.†vtrū cōiunctus preferatur ſubſtituto
vel ecōuerſo.dic ꝙ regula eſt ꝙ ſubſtitutus pferatur cōiuncto.
de bo.po.ſm ta.l.ij.§.ſi duo.de here.i ſal.§.ſi qs aūt nō iplēs
cū ſi.i videt de acqui.here.qui patri.hoc fallit ſi ex mēte teſta
toris aliud appeat tacite:vel p cōiecturas.vt pbat de vulg.i
pu.quidā teſtō.Sed circa hoc dubitat pone ꝙ ſubſtitutio nō
h3 effectū:ꝗ ſubſtitutus morit añ agnitionē:vel repudiat:an
habebit locū ius accreſcendi.videt ꝙ nō ꝗ dando ſubſtitutū
videt pbibere ius accreſcēdi:qđ pōt facere.ff.de vſufr.l.dñs.
ſm vnā lec.ſ3 inutilis volūtas i minus ſolēnis ſufficit.ꝗ p eā
apparet de aīo teſtatoris.vt.l.ſi.de re.co.i eſt caſus in.l.plane
de leg.j.i de adi.le.l.i ſi transferri.In cōtrariū facit ꝗ ita de
mū videt voluiſſe pbibere ius accreſcendi ſuadet ſubſtitutio
i nō aliter.vt.l.ſi videt.de leg.iij.bar.ſic diſtinguit.ꝙ aut ea
dē pſona eſt ſubſtituta i cōiuncta.i tūc ſiue ſubſtitutio ſit nul
la:ſiue repudiet:poterit habere ex iure accreſcendi.vt not.de
acqui.here.l.nec inter.§.heres.i.l.ſi qs heres in prin.in gl.ſi.
aut ſunt diuerſi.ꝗ alius eſt cōiunctus:alius ſubſtitutus.tunc
aut ſubſtitutio deficit ex cā ad hoc deſtinata puta.vt rē ad cāz
inteſtati deducat aut quocūꝗ alio mō.primo caſu nō reuerti
tur ad ius accreſcēdi:ſed potius deuenit aduenientes ab inte
ſtato.de inuſ.te.l.pe.j.riſo.Si aūt ſubſtitutio deficit alio mō
tūc refert ad coniunctū.caſus eſt in.l.quidā teſtō.de vul.i pu.
i de bo.poſ.ſm tab.l.ij.§.ſi duo.rōnem differentie vide p eū
in.d.l.re cōiuncti.preferf etiā ſubſtitutus ei a quo eſt relictum
33 vt.§.in primo.i.§.p ſecūdo.de ca.tol. ¶ †Decimo quero qñ
a habeat locū ius accreſcendi [a] circa hoc.iiij.ſunt inſpicienda.
primo pſona eius cuiꝰ portio defecit nec ſit de caſibus in qui
bus ſecat ptē:q nō admittit ad ptē nam tūc ceſſaret ius accre
ſcendi.qđ dic:vt.l.huiuſmodi.§.tertio.de leg.j.i de cadu.tol.
l.j.§.in primo.p glo.i cy.Secūdo circa ipm legatū vtrū ſit re
lictū ob cām reiterabilē:an nō reiterabilē.nā hoc ſecūdo caſu
nō eſt locus iuri accreſcendi.vt.l.dñs.§.j.de vſufru.i ibi not.
Tertio eſt cōſyderandū circa pſonā eius q vult venire p ius
accreſcendi portionē deficientē vtrū ipſe admittat ad ptē de
iure cōi:an de iure ſpeciali.Itē vtrum ſm voluntatē an cōtra
volūtatē teſtatoris.qđ pſequere.vt not.bar.in.d.l.re coniun
cti.ad qđ vide.l.ſi mulieri.de condi.i demō.i.l.ſed cū patro
no.de cōtra tab.Quarto eſt cōſyderandū vtrū portio cōiūcti
deficiat poſtꝗ fuerit acquiſita:an aū.ꝗ ſi poſt nō h3 locū ius
accreſcendi.l.aquā.§.ſi.ff.quēadmo.ſer.amit.i de vſuf.ac.l.pe
nul.fallit in multis caſibus.primo in vſuf.l.j.§.pe.de vſuf.ac
cre.ſecūdo in aſſignatione libertorū.de aſſig.lib.l.vtrū.in pn.
i ibi not.tertio qñ deficit expoſtfacto p in integ.reſti.de acq.
here.l.ſi minor.quarto qñ ius accreſcendi h3 vnionem cū pu
pillari ſubſtitutiōe.de acqui.hered.qui patri. ¶ Undecimo.
34 principaliter qro.†qualiter h3 locū ius accreſcēdi.dic.ꝙ iſtud
quatuor modis pōt intelligi.pmo qualiter.i.vtrū inuitis vel
volētibus.ad qđ ſic diſtingue.aut queris de iure nō accreſcen
di.i tunc inuitis.ꝗ nō pōt ſcindere legatū.ff.de leg.ij.l.nem
nem.i.l.ſe.aut de iure accreſcendi.i tūc aut inter legatarios:
aut inter heredes.primo caſu accreſcit volētibus tm̄.C.de ca
du.tol.l.j.§.vbi aūt.aut inter heredes.i tūc aut adiuit qͦpoſt
portionē defectā.puta poſt repudiationē coheredis.i accre
ſcit inuito.ff.de acqui.here.l.ſi duo.aut primo adiuit:i poſt
ea defecit portio:i tūc portio defecta erat ei deſtinata ex volū
tate teſtatoris.puta per ſubſtitutionem:i accreſcit inuito.de
acqui.here.l.ſi quis heres.i.l.ſi tu ex pte.aut nō erat expreſſe
deſtinata:i tunc aut defecit p reſtitutionē in integ.i accreſcit
volēti tm̄.vt.l.ſi minor.de acqui.here.aut alio mō defecit.i tūc
h3 locū.l.cū de hereditate.co.titu.Sc̄o.dubitat qualiter accre
ſcat.i.vtrū cū onere:vel ſine onere.bar.diſtinguit in.d.l.re cō
iuncti.dig.ſ.eo.nos quidē.Tertio dubitatur qualiter accre
ſcat.ſ.p iuribus hereditatis:vel legati: an pvirili.dic p por
tionibus hereditatis.vel legati de lega.ij.l.nemo.in princ.de
here.inſti.l.liber homo.§.cū quid.quarto vtrū accreſcat:tali
ter ꝙ portio accreſcenſpetatur eadē actio.qua primo:an alia
actione rñdeo eadē actione.ff.de vſufr.l.ſi tertio.§.j.de vſufru.
35 accre.l.interdū. ¶ Ulterius querit.†vtrū ius accreſcendi tra
hatur ad bona impuberis:cui qs erat cōiunctus. Reſpōdeo
aut h3 qs ius accreſcendi ex eo:ꝙ cōiunctus tm̄:tūc nō trahit
ad bona impuberis.ꝗ ſunt diuerſe hereditates:i in diuerſis
hereditatibus nō h3 locū ius accreſcēdi.vt.l.ſi ſub cōmune.q
bus mo.vſu.amit.aut ius accreſcendi eſt vnitū cū ſubſtitutiōe
pupillari:puta ꝗ idē eſt coheres i ſubſtitutus: tūc ius accre
ſcendi trahit etiam ad bona impuberis vt.l.qui patri.de acq.
here.qđ dic:vt ibi. ¶ Duodecimo quero de iure accreſcendi
36 ex cōiunctiōe legati.i primo †vtrū inter cōiunctos cōiunctio

[a] ¶ Quando habeat locum ius accreſcēdi Uide bar.l.cō. ſi.g.i in.l.in ter heredes ff.de here.i ſti.bal.in.l. hac edictali C.de ſecun. nupt.

ne legali in acquiſitione ex teſtō habeat locū ius accreſcendi.
diſtingue.aut queris in vſuf.i h3 locū.ꝗ perſona ſerui inſpici
tur in hoc legato.vt.l.j.§.j.de vſufr.ac.aut queris in pprieta
te:i tunc aut in hereditate.i h3 locū ius accreſcendi.vt.l.ſi ſer
uus cōmunis ab extero.de acqui.here.rō eſt ne quis decedat
pro parte teſtatus:i p pte inteſtatus.aut loquimur in legatis
i tunc aut legatū in perſonam vnius ex dñis eſt ab initio p nō
ſcriptis:i accreſcit alteri.ꝗ ei videtur legatum qui capere po
teſt.ff.p ſocio.l.lucrū.§.ſi ſeruo.de au.tu.l.ſi ſeruus cōmunis
hoc verum niſi eſſet pro non ſcriptum ex delicto vnius ex do
minis aſcribentis ſeruo communi.ff.de fal.l.filius.§.ſequens.
aut legatū deficit ex poſt facto per repudiationē vel alio mo
do:tunc non eſt locus iuri accreſcendi.vt.l.i proculo.de lega.
ij.i idem dicerem in pluribus heredibꝰ vnius legatarij:ſunt
eñi coniuncti coniunctione legali cū ex pſona vnius deueniat
ad plures vnde in.l.legatarius.de leg.j.ſi vnus ex heredibus
legatarij partē ſuā repudiaret:alijs nō accreſcit.i hoc t3 pet.
licet quidā cōtra.i predicta iure accreſcendi ex diſpoſitione le
gali in acquiſitione ex teſtō. Quid ergo erit in ſucceſſione ab
inteſtato.pone quidā deceſſit pluribus filijs relictis.Item re
lictis pluribꝰ nepotibus ex alio filio premortuo:vnus ex iſtis
filijs repudiat qualiter inter eos eſt locus iuri accreſcendi.rñ
deo iſti ſunt oēs cōiuncti cōiunctione legali:ex eo ꝙ ſimul vo
cant.Itē nepotes ſunt cōiuncti inter ſe alia rōne.ſ.ꝗ vna rō
ne vocant in locū patris eorū.aut ergo repudiat vnus ex ne
potibus:i accreſcit fratri ſuo tm̄.ꝗ eſt duplici cōiunctione cō
iunctus.i ꝗ ſimul vocantur:i ꝗ eadē rōne.aut repudiat vnꝰ
ex filijs:i tunc oēs vocant:tam filij ꝙ nepotes.ꝗ omnes ſunt
equaliter cōiuncti ea cōiunctione qua ſimul vocant hoc pbat
ff.de contra tab.l.ſi duobus.in princ.ff.de cōiun.cū emā.lib.l.
j.§.ſi quis ex nepotibus.hoc fallit in caſu vbi vnus ex fratribꝰ
in portione deficiente alijs preferf.l.ij.§.ſi duo fratres.de col
la.bo.i rō ibi pt3 in tex.i ita tenet bart.in.d.l.re cōiuncti.vbi
ſubdit.ſi ſunt duo filij ex vna vxore:duo ex alia:i vnus abſti
net ab hereditate paterna:an eius portio accreſcet fratri vtri
ꝗ coniuncto:an oībus.dicit ꝙ omnibus.ꝗ oēs vna rōne ad
ſucceſſionē vocantur.ſ.ꝗ ſunt filij nō ꝗ ſint cōiuncti aliter ſan
guine inter ſe ad ſucceſſionē eoꝝ inter ſe coniuncti vtroꝗ vin
culo preferantur.vt in auctē.ceſſante.i aut.poſt fratres.C.de
leg.here.vtrū aūt in illa acquiſitione per ius accreſcēdi ex di
ſpoſitione legali accreſcat ipſo iure:an ſit opus noua aditiōe
dic:vt.ff.de bo.po.l.ſed cum patrono.in princi.C.qñ non pe.
par.l.j.Itē vtrum accreſcat cū onere vel ſine:dic ꝙ cū onere
l.tertio.i meuio.§.iulia.de lega.ſecūdo. ¶ Decimotertio que
37 ro.†an in diſpoſitionibus inter viuos habeat locum ius ac
creſcendi:ſiue ſit coniunctio hominis:ſiue legis.breuiter tā in
iudicijs:ꝙ in cōtractibus.diſtingue per barto.in.d.l.re cōiun
cti ad finē vbi querit quid in donatione cauſa mortis:caſus vi
detur ꝙ ſic.de cadu.tol.l.j.in ſi.quid ſi factū eſt relictū de mil
le.pro.x.virginibus maritandis:centum pro qualibet i expſ
ſis nominibus aliqua mortua accreſcat alijs.dic:vt not.doctor
meus in.l.habeat.de ſacroſanc.eccle.in repetitione.Ex predi
ctis pōt aliquantulum inſtrui canoniſta meus in materia cō
iunctorum.que perſtringi ex dictis bar.in.d.l.re coniuncti.nā
in iſto.c.habes de coniunctis re i verbis.cū ſcʒ epiſcopo i ca
pitulo ſit legatum.Itē3 de coniunctio verbis i non re.puta ſi
epō iſtud.i capitulo illud in eadem.ſ.oratione. Item de con
iunctis coniunctione legali:puta legatur epō debetur portio
eccleſie:i econtra.ſi ergo oībus iſtis caſibus alter repudiat:i
an accreſcat cum onere i pro qua parte:ex predictis collige.p
te ipſum. ¶ Decimoquarto quero dicitur hic quod priuata
diſpoſitio teſtatoris ic.quero an iſtud ſit verum generaliter.
ꝙ teſtator nō poſſit in ſuo teſtamēto iuribus derogare:nō ex
plico hic remitto ad not.in.l.nemo pōt.de lega.j.dic:vt ibi p
Barto.i bal.

1 ¶ Filius de iure denominandus eſt a patre.
2 Mentis integritas requiritur in teſtatore non corporis ſa
nitas.
3 Ultra dictio quid operetur.
4 Relinquo verbū adiectū vniuerſitati bonorum eſt verbu3 di
rectu3: i operatur inſtitutionem.
5 Teſtator pōt facere in teſtamento quot gradus voluerit.
6 Poſthumus an poſſit heres inſtitui.
7 Uerba ſi abſꝗ liberis ic.an importent quod debeat habere
plures.
8 Minores ligant ſicut i maiores ſtatutis i legibus ſpālis loci
9 Plures poſſunt agere i conueniri in eodē libello.
10 Deductio quartarū contra petitionē virilis fideicōmiſſi pōt

peti p modum exceptionis.
11 Exiſtētia ſola ſui heredis cōfirmat fideicōmiſſum vniuerſale
12 Bona defuncti non heredis veniunt in reſtitutione.
13 Soror rogata reſtituere ſorori detrahit quartā trebellianicā.
14 Sententia q̄ cōtinet plura capitula dꝫ quelibet pars q̄ ſenſerit ſe grauatā appellare.
15 Iudex ad quē moderat̄ ſententia iudicis a quo.
16 Fructus pcepti poſt litē conteſtatam ab herede heredis de reſtituendo grauati cōputant̄ in quartā trebellianicam.
17 Debita iure nature nō veniūt in fideicōmiſſaria ſubſtitutiōe Nec eſt detrahenda de ſingulis rebus.nu. 22.
18 Heres extraneus ſuccedens filio an tranſmittat ad alios heredes.
19 Pater an poſſit grauare filium in legitima.
20 Filius viuente patre an habeat aliquod ius in legitima
21 Filius monachus an poſſit petere poſt profeſſionem ſeparationē legitime de bonis patris.
23 Legitima filiorū poteſt minui pretextu cōſuetudinis.
24 Delegatus pape debet ſeruare conſuetudines ciuitatū ipſorum litigantium.
25 Sententia generalis valet in iudicijs vniuerſalibus.Et qualiter mandatur executioni.nu. 26.
27 Sententia iudicis a quo pōt p parte cōfirmari ꝛ pro parte infirmari per iudicem appellationis.
28 Confirmatio pape de ſententia auditoris quid operetur.
29 Inſtitutus in re certa alio vniuerſali inſtituto habetur ꝛ cēſet̄ legatarius quo ad legata ꝛ debita ſoluenda:ſed quo ad titulū inſtitutionis ꝛ valorem teſtamenti habetur vt heres.
30 Subſtitutio cōpendioſa facta pupillo verbis cōibus vel directis an cenſeat oī tēpore fideicōmiſſaria vel directa.
31 Subſtitutio ſi facta eſt p verba directa.an poſt pubertatē admittatur ſubſtitutus.Et quid ſi facta eſt per verbū ſubſtituo q̄cunq̄ſ ſine liberis ꝛc.nu. 32.
33 Teſtator ſi dixerit q̄cunq̄ſ filius meus deceſſerit ſine liberis volo ꝙ bona mea diſtribuantur inter pauperes:an iſta ſubſtitutio erit fideicōmiſſaria:vel directa.
34 Voluntas defuncti ꝙ voluerit matrē excludi per tacitam pupillarem ex quibus preſumatur.
35 Teſtator ſi reliquerit vxori ſue aliquid donec vidualem vitaꝫ ſeruauerit:ꝛ q̄n tranſiuerit ad ſecunda vota ꝛc.an ex preſumpta voluntate defuncti excludatur a tacita pupillari.
36 Exceptio ꝓ dote an habeat locū in caſu huius capituli.
37 Uſucapio pro dote vel pro re que in dotem traditur quando habeat locum.
38 Actiones quot cōpetant ex teſtamento.
39 Actio perſonalis pro re propria q̄n poteſt competere.
40 Teſtator ſi dānauit vēdere certo ꝑtio:ꝛ legatarius offert pretium ſtatim habet̄ venditio pro perfecta.
41 Donatio ꝛ venditio an poſſint reuocari per querelam inofficioſe donationis.
42 Pater ſi vendit quotā bonorum ꝛ ꝓbetur fraus venditio reuocat̄ vſq̄ ad legitimam.
43 Heres heredis an teneat̄ ꝯputare fructus receptos poſt litis conteſta.in trebellianicam.
44 Quartarum ſpecies quot ſint.
45 Filio vno exheredato que erit legitima alterius fratris in bonis paternis.
46 Filia ſi renuntiat hereditati paterne an legitima maſculi erit triens:vel dimidia trientis.
47 Frater preteritus a fratre an faciat partē matri:que agit ad ſupplementum legitime.
48 Mater ſi repudiat legitimā ſuam:an accreſcat fratri.
49 Pater inſtituit extraneum.vni ex filijs aliqd reliquit:alterū exheredauit iuſte:an legitima inſtituti erit triens an dimidia trientis.
50 Statuta diſponēs ꝙ ſtantibus filijs maſculis filia femina nō ſuccedat patri:ſi extat maſculus.ſꝫ incapax:an impediat ſororem ſuccedere.
51 Captum de bonis defuncti an cōputet̄ in quartam.
52 Heres ꝗdquid cōſequitur ex bonis defuncti an imputetur in trebellianicam.
53 Imputari quid poſſit in quarta debita iure nature.
54 Donatio facta filio per patrem an valeat.
55 Filio an imputet̄ in legitima qđ ad eū puenit ex ſubſtitutiōe.
56 Prelegata an veniant in fideicommiſſi reſtitutione.
57 Donatio que morte confirmatur an veniat in ſubſtitutione fideicommiſſaria.
58 Heres rogatus de reſtituendo an teneat̄ fructus cōputare in quartam trebellianicam.
59 Relictū ſingulare qualiter differat ab vniuerſali.
60 Fructus q̄n cōputentur in quarta falcidia.
61 Legatarius a quo tempore poſſit fructus petere ab herede qui percepit eos.
62 Filius grauat⁹ reſtituere an valeat detrahere duas quartas ſcꝫ legitimam ꝛ trebellianicam.
63 Filius rogat⁹ de reſtituēdo ſub cōditiōe ſi nō valet vel valebit iure teſti:valeat iure codicilloꝝ an detrahet duas quartas.
64 Filius rogatus a patre de hereditate reſtituenda ſi ſine liberis moreretur vnam domū hereditariam vendidit q̄ aſcendebat ad legitimā portionem ꝛ etiā ad trebel.deinde extitit conditio fideicōmiſſi fideicōmiſſarius vult habere ptēꝫ an poſſit.
65 Supplementū legitime an poſſit detrahi de ſingulis rebus.
66 Heres an poſſit detrahere trebellianicā ꝛ falcidiā.
67 Contributio vniuerſalis fideicōmiſſi ꝛ particulariū legatoꝝ: an erit falcidia vel trebellianica.
68 Heres rogatus reſtituere ſi reſtituit:an teneat̄ ad legata et debita heres inſtitutus:vel fideicōmiſſarius.
69 Fideicōmiſſarius vniuerſalis ſi decedat ante reſtitutionem ſibi factam:an tranſmittat ad heredem.
70 Heres decedens ante immiſſionē hereditatis an tranſmittat ad heredes ſuos.
71 Hereditas non adita nō tranſmittit̄:excipiunt̄ octo caſus.
72 Adire qui nō pōt ꝑpter aliquā dubitationē ꝛ in oēm euentū ſe futurū heredē cognoſcit interim decedēs trāſmittit.
73 Impeditus adire facto alterius decedēs hereditatē nō aditā trāſmittit.Similiter ipeditus timore pene legalis nu. 74.
75 Hereditas aſcēdētis etiā nō adita trāſmittit̄ ad deſcendenteꝫ
76 Heres ſuus de iure ciuili hereditateꝫ nō agnitā trāſmittit ad quēcūq̄ſ ſucceſſorem.
77 Decedens hereditate aſcendentis non adita nec repudiata trāſmittit ad ſuos deſcēdētes etiā ſi nō ſit ſuus.
78 Infans decedēs hereditate cuiuſcūq̄ nō agnita an trāſmittat
79 Sciēs hereditatē ſibi delatā ſi decedit ea nō agnita vel repudiata īfra annū ad quēcūq̄ſ ius deliberādi ꝛ adeūdi trāſmittit
80 Soboles an admittatur ſimul cū matre ad inſtitutionem.
81 Natura copule que ſit.
82 Uendidit quidā mihi domū ꝓ me ꝛ filio meo.an filius poſſit petere medietatem.
83 Pater ſi recepit rem in emphiteoſim ꝓ ſe ꝛ filijs mortuo patre veniunt filij pro virili.
84 Immunitas ſi conceſſa eſt doctoribus et filijs viuente patre habent eam filij.

R**aynutius.** Latiſſima ꝛ pfunda eſt materia huiꝰ.c.qđ Io.an.diuidit in tres ptes principales tm̄.In prima ponit̄ factū corā papa narratū app.remedio vſq̄ ibi:cū aūt. ibi ſcda:vbi ponit̄ auditoris dati p papā pnūtiatio.ibi:nos igit̄.ibi tertia.vbi ponit̄ ipſius pnūtiationis p papā cōfirmatio vſq̄ in ſi.prima ſubdiuidit̄ in.v.ptes.In prima teſtū raynutij in ſecūda ibi:mortuo.factū ipſius poſt mortē emergens In tertia ibi:poſt modū qōnē ex teſtō ꝛ facto predictis exortā ꝛ ptiū allegatiōes.In quarta iudicis diffinitionē .ibi:dictus
vero.in quinta ptiū appellatiōes.ibi:ſꝫ vtraq̄ſ.ſecūda etiā ſubdiuidit̄ in quatuor ptes.pria ps corrigit in vno capitulo iudia cis ſnīam.[a]ſecūda ibi:in eo.In alio capitulo.ſnīā cōfirmat cū certa moderatiōe.tertia ibi:ꝙ vero ſupplet:qđ primo omiſerat.quarta ibi:in eo aūt.quo ad alia ſnīam cōfirmat.ꝛ hoc dicit in bonis patris:matris:ꝛ auie hꝫ quis tertiā debitam iure nature ꝙ priuari nō pōt.ꝛ filius rogatus reſtituere hereditatē detrahit debitā iure nature:ꝛ quartā trebellianicā: in ea tū cōputātur fructus poſt lit.cōteſta.pcepti.h.d. ¶ No.primo.
1 ꝙ iſte ray.denominabat̄ a matre:ꝙ forte nobilior.Nepe cū ſilius ſupbie cognoſcit cognatos:potiꝰ q̄ agnatos.de iure tū denominādus eſt filius a p̄re.de h.ſ.de cōuer.infide.c.ij.ꝛ.l.cū legitime de ſta.ho.ꝛ hoc eſt verū in legitimis ꝛ naturalibꝰ.naturales vo tm̄ vel ſpurij ſequunt̄ matrē:nō patrē.qđ dic:vt.d. l.cū legitime.¶ Scđo no.ꝙ in extremis iſte poſitus cōdidit
2 teſtm̄ ꝛ nō ergo corpis ſanitas:ſꝫ mentis integritas reqrit̄ in teſtatore.vt.l.in eo.ff.c.furor aūt ſupueniēs dū teſtū eſt in fieri vitiat totā ſeriē:ſi eius ſi ſupueniat poſt q̄ fuerit ꝯſummatū ꝙ multa ipediūt ꝯſcēda:q̄ ꝯſcta nō dirimūt.vt.l.furioſuꝫ.C.e. ꝛ.c.ꝑcepta.l.di. ¶ Tertio not.ꝙ iſte.R.reliqt ſilie puberi vl
3 tra dotē domū ꝛ hortū.ꝛ ꝓ hoc qđ dicit vltra dotē vr̄ ſibi etiā reliquiſſe doteꝫ.vt.l ſi ſic.de leg.iij.ꝛ.l.q ita legat.de dote prelegata.vbi de dictione.hoc amplius.Quid ſi dicat lego centum pecter dotem:an videatur legare dotem.dic:quod ſic facit.l.j.de pigno.ac.quid ſi dicat.ꝯ.dotem dic.quod idem vt.l. diuortio

a ¶ Iudicis ſententiam No.iudicē appellationis ſeq conſuetudineꝫ ptiū Item addere ſen. et ſupplere Inn. C.de ap.l.ap̄ltorē ff.qđ cū eo. l. exitianus ne. ꝛ emendat tū i dcō q̄ in rōne. vt ibi bald.

diuortio.§.itē ſi locatio.ff.ſolu.matri.ꝛ.l.ſcia.de dote prelega.
ꝛ hoc not.bar.in.l.cū ita.de dote prele.de dictione vſq; an in-
cludat vel excludat.dic vt not.bar.in.l.patronus.§.j.de lega.
iij. ¶ Quarto not.ꝙ reliquit domū:ꝛ ortū an aūt legando do
mum videatur legare ortū ſibi cōtiguum Jo.an.ꝙ ſic remit-
tens ad not.de hoc.xij.q.ij.c.fin.facit.l.predijs.§.eo.ꝛ fina.de
lega.iij.ꝛ qđ not.bar.de dāno infec.l.ꝙ conclaue.vbi oīno vi-
4 de.ꝛ glo.l.ſi.ff.de ſeru.vrba.predio. ¶ Quinto not.ꝙ verbū
relinquo adiectū vniuerſitati bonorum eſt verbū directum:et
operatur inſtitutionē.qđ patet.ꝙ alias iſtud teſtamentū nō
valuiſſet:in quo nō fuiſſet filius directo inſtitutus.qꝛ nō ſuf-
ficit relinqui ſibi quoquo titulo:ſed titulo inſtitutionis vt in
auč.vnde ſi parēs.ꝛ auč.nouiſſima.de inoffi.teſta.immo adie-
ctum certe rei pđucit iſtum effectum.vt patet hic in inſtitutio
ne alterochę.qđ an ſit verū dic vt not.dy.in.l.cogi.in prin.ad
trebel.ꝛ de illo verbo vide glo.not.in auctē.de here.ꝛ fal.§.ſi
vero nulla.collatio.j.facit qđ not.in.l.quotiens.C.fami.her-
ciſc. ¶ Sexto not.ꝙ teſtator fecit duos gradus:primo filias
5 inſtituit:ſecundo impuberi ſubſtituit.ꝛ hoc poteſt teſtator.ſ.
facere quot gradus voluerit:ꝛ ꝙ vni ex ſuis heredib⁹ eo mor
tuo plures ſuccedant:ꝛ ecōuerſo vnus pluribus.ꝙ intellige
per fideicōmiſſum nō directo.vt.l.fina.fami.§.vt quis heredē
de lega.j.ꝛ.l.ex facto.ad trebel.ꝛ.l.pōt quis.de vul.ꝛ pupilla.
ſubſtitutio.ſecūda tertia vel vlterior dicitur inſtitutio cōditio
nalis.vt not.in.l.gallus.in prin.de lib.ꝛ poſthu. ¶ Septimo
not.ꝙ impuberi ſubſtituit alterochā:ꝛ ſobolē.quam geſtabat
in vtero nam ſi nō feciſſet de ſobole mentionē:ꝛ deceſſiſſet al-
terocha ante diē fideicōmiſ.cedente ſpei ꝛ ſubſtitutionis non
tranſmiſiſſet ad ſobolem.vt.l.ſi ex pluribus.de ſuis ꝛ legiti.
vtrum adueniente caſu ſubſtitutionis iſta ſoboles admittat
ſimul cū matre ad iſtam ſubſtitutionem.an ordine ſucceſſiuo.
tex.iſte.j.in ver.poſt modū.facit ꝙ ſimul.qꝛ ſimul egerūt.bar.
de hoc.not.in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tantum.de lib.ꝛ poſthu.di-
cam.j.vtrū etiā pluribus natis matri cū eis veniat pro virili
an pro dimidia.vide materiā in.l.ſi.C.de impube.ꝛ alijs ſub-
6 ſti. ¶ Octauo no.ꝙ poſthumus poteſt heres inſtitui.qđ eſt
verū de proprio teſtatoris:immo neceſſarium eſt ne agnoſcen
do teſtamentū rumpat.vt.l.poſthumorū.de iniuſto teſta.poſt
humus autem alienus olim non poterat.qđ dic.vt inſti.de le
ga.§.poſthumo.ꝛ.l.penul.de lega.j. ¶ Nono not.formā ſub-
ſtitutionis facte impuberi:ſi ſine liberis moreret:ſuccederet
ꝛc.nam ipſa moriente poſt pubertatem admittitur ſubſtituta
ex fideicōmiſ.ſubſtitutione.vt in iſto.c.infra pubertatem vero
an iſta ſubſtitutio ſit cēſenda directa pupillaris ſub iudice lis
eſt.de quo plene vide.j.eo.c.j.lib.vj.in nouella.ſuper glo.hic
7 decidit.in ſi.ꝛ Iſta autem verba ſi abſq; liberis ꝛc.vtrum im-
portent ꝙ debeat habere plures.dic ꝙ ſufficiat vnus tantum
vt ſubſtitutio euaneſcat.de verbo.ſig.l.nō eſt ſine liberis.eua
neſcit etiam per ingreſſum mona.qꝛ nō videtur deceſſiſſe ſine
liberis qui monaſterium ingreditur.vt.c.in preſentia.de pro-
ba.quid dicos ſi teſtator dixit ſimpliciter.volo ꝙ poſt mortē
adiecte alterocha ſuccedat.dic ꝙ iſta cōditio ſi ſine liberis ꝛc.
ſubintelligitur a iure cum filius poſt mortem de reſtituendo
grauatur:exiſtentibus ergo liberis expirat ſubſtitutio iſto ca
ſu.vt.l.cum auus.de conditio.ꝛ demon.ꝛ.l.cum acutiſſimi.de
fideiuſ. ¶ Utrum filius naturalis tantum ſi extat ſufficiat ad
excluſionem ſubſtituti dic vt.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ad
trebel.ꝛ not.in dicto.c.in preſentia euaneſcit etiam talis ſubſti
tutio:licet filius nō ſit heres.ſufficit ꝙ ſuperſit.de lega.j.l.fi-
liuſfa.§.cum quis erat. ¶ Decimo not.ꝙ tutores impuberis
tradiderunt iſtam nuptui.ꝛ intellige.ꝙ iſti erant tutores teſta
mētarij.qꝛ cum habet iſta adiecta matrem ꝛ auiā admiſſe fuiſ
ſent ad tutelā excluſionem legitimo ꝛ datino.vt in aucten.ma
tri ꝛ auie.C.quando mulier tu.offi.fungi pōt.ꝛ collige etiam
aliud ꝙ collocare puellam matrimonio pertinet ad tutorem
qꝛ habet curam perſone ꝛ rerum non ad curatorem.vt.l.in co
pulandis.C.de nup.pertinet etiam ad tutorē conſtitutio do-
tis vt hic patet.vt.l.cauſa dementis.C.de epiſco.audien.Sed
dices quomodo tutor.cum iſta eſſet impubes tradiderunt nu
ptui cum non eſſet pubes ꝛ viriles amplexus.vt.j.de deſpon.
impub.per totum.Solut.dic quod malicia in ea ſupplebat
etatem vt.c.pubes.eodem.c.ex quo collige.quod lucrum do-
tis ꝛ ipſius conſtitutio ſecundum formam conſuetudinis.ha
bet locū in impuberem alteri nupta:ſi eſt viripotens.vt hic
probatur ſecus ſi non eſſet viripotens:nam tunc nec lucrum
ex forma ſtatuti:nec lucrum fructuum ad maritum ſpectaret
vt.l.an in patrem.ff.quod ſal.tuto.an.ꝛ.l.dotis fructus.de iu
re dot. ¶ Undecimo.not.quod iure lombardo tradiderunt
8 iſtā nuptui cum omnibus bonis ex quo collige.ꝙ ſtatutis ꝛ
legibus ſpecialis loci ligantur minores:ſicut et maiores.ad
hoc.l.ſi ſine.§.lucius.de admini.tuto.ꝛ.c.conſtitutus.ē.de re
ſtitutio.in integ.vbi vero non eſſet talis conſuetudo.non eſt
impubes maritanda cum omnibus bonis.qꝛ in conſtitutione
dotis vires patrimonij ꝛ dignitas ꝛ alia conſyderanda ſunt
vt.l.quero de iure do.ꝛ.l.mulier bona.co.titu.ꝛ.C.de inoffi.
do.l.prima. ¶ Duodecimo not.quod iſta adiecta ſuſcepit fi-
lium qui ante eam deceſſit.ꝛ per hoc fingitur nō habuiſſe quo
ad hoc vt ſubſtitutio firma ſit:non enim filiorum natiuitas ſꝫ
ſuperuenientia filiorum ſubſtitutionem extinguit.vt.l.ex fa-
cto.§.ſi quis autem.ad trebel.l.heredibus eo.titu. ¶ Deci-
9 motertio not.ꝙ plures perſone agebant ꝛ defendebant.ꝛ ſic
in eodem libello poſſunt plures agere:ꝛ conueniri etiam ſi rē
deductam in iudicio tangat quemlibet pro parte:vt hic patꝫ
ſimiliter contra vnū in vno libello poteſt ex pluribus cauſis
conueniri.quod dic:vt.ff.de actio.empt.l.non eſt nouum.ꝛ.l.
cum filius.§.varijs.de lega.j.dixi.in.c.ij.de libel.obla. ¶ De
cimoquarto no.quod non ſolum Raynerius tutorio nomine
filiorum.p.ſed etiam pupilli erant in lite ſine cauſa iſta nam ni
hil.refert fundetur iudicium in perſonā tutoris:vel in perſo-
nam pupillorum tutoris authoritate.quod dic:vt.l.j.ff.de ad
miniſtratione.tuto.vbi etiam quid iuris de adulto:an contra
ipſum vel contra adultum debeat porrigi libellus ꝛ citatio di
rigi. ¶ Decimoquinto not.in verſicu.tutorē.quod iſte tutor
contrarijs ſꝫ exceptionib⁹ tuebatur.quod eſt reo permiſſum.
vt.c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj.per Dy.ꝛ collige etiā
quod ſui heredes poſſunt vſucapere:ſicut heredes extranei
quod dic:vt.l.in ſuis.C.pro herede. ¶ Decimoſexto nota.in
10 verſicu.inſuper.ꝛ ꝙ per modum exceptionis poteſt peti de-
ductio quartarum contra petitionem virilis fideicommiſſa.ꝛ
quod plures quarte veniunt detrahende.nam vt ſi dixerim
duas tertias.ꝛ vnam quartam detrahi petebant:ꝛ non intel-
ligas quamlibet detrahi de aceruo toto:ſed prima de toto:ſe
cunda de eo quod reſtat tertia ſimiliter de reſiduo:ꝛ ſic dein-
ceps.ꝛ iſta ſentit hic Joan.and.ꝛ.j.dicam. ¶ Decimoſepti-
mo not.in verſicu.dictus nota.quod poteſt agi contra tuto-
rem vt reſtituat fideicommiſſum virile.ꝛ tranſibunt actionē
ex trebel.de quo in.l.j.§.fuit queſitum.ff.ad trebe.l.ꝛ ſi dicas
cum ad confirmationem vniuerſalis fideicōmiſſi requiratur
aditio.vt.l.apud iulia.§.antiſtia.ꝛ.l.ille a quo.§.ſed quid ſi ad
trebel.quis aduiit hic hereditatem raynutij poteſt dici quod
tutor nomine pupilli.vt.l.potuit.C.de iure deliberan.poſſet
11 etiam dici.ꝛ quod ſola exiſtentia ſui heredis confirmet fidei-
commiſſum vniuerſale.vt.l.ita tamen.§.ſi pater ad trebellia
12 ¶ Decimooctauo nota.ꝛ quod in reſtitutione fideicommiſſi
de bonis defuncti detrahere quod debet grauato:ſiue eius
heredi.bona ergo defuncti non heredis veniunt in reſtitutio
ne.vt.l.coheredi.§.cum filie.de vulga.ꝛ pupilla. ¶ Decimo
nono not.quod clara matri teſtatoris adiecte ꝛ eius viro do-
nauit adaleſacia vxor teſtatoris vendidit aliam ſuam tertiam
ꝛ ſic iura incorporalia ꝛ que quis habet in hereditatem alicu-
ius poteſt vendere:ꝛ donare.nec mirum ꝙ etiam hereditas
vendi poteſt.vt.ff.ꝛ.C.de here.vel actio.ven.per totū. ¶ Vi
13 ceſimo no.ꝛ quod ſoror rogata reſtituere ſorori detrahit quar
tam trebel.quia filius ſic rogatus nō debet eſſe deterioris cō
ditionis:quam extraneus:vt dicit text.lxxvj.diſtinctio.non
14 ſatis. ¶ Viceſimoprimo not.in verſi.ſed vtraq;.ꝛ quod quā- a
a do ſententia continet plura capitula.ᵃdebet quelibet pars ꝙ
ſenſerit ſe grauatā appellare:alias appellatio vnius ſuper cer
tis capitulis nō deuoluet capitula deciſa per iudicē a quo ſu
per quibus non fuit appellatum:appellato tamen ſuper prin
cipali.deuoluit cauſam expenſarū in quibus iudex appellatū
grauauit.vt.l.omnem.C.quando prouo.non eſt nec. ¶ Vice-
15 ſimoſecundo not.ꝛ ꝙ iudex ad quem moderatur ſententiā iu
dicis a quo.ꝛ aduerte qꝛ adalecia mater ꝛ clara auia alterochę
ſuas tertias tranſtulerunt in maritum adiecte et ipſam.ꝛ ta-
men talis tranſlatio non tenuit quo ad legitimam iuris na-
ture:que alterochę in dictis tertijs debebatur:ꝛ quatenus eſt
inofficioſa reſcinditur:ꝛ non vltra.vt hic patet.ad quod vide
que dixi.ē.de donatio.c.fin.ꝛ collige etiam hic.quod ſit dicta
reuocatio nō intentata querele:ſed per modum replicationis
facit.l.papinia.§.ſi filius.ff.de inofficio.teſtamen. ¶ Viceſi-
16 motertio not.ꝛ quod fructus percepti poſt litem conteſtatam
ab herede heredis de reſtituēdo grauati computatur in quar
tam trebel.percepti vero ante an computentur dic.vt in glo.
ꝛ plenius in.l.fideicommiſſa.ff.ad trebellia. ¶ Viceſimoquar
17 to not.in verſicu.quia vero.ꝛ quod debita iure nature nō ve-
niūt in fideicōmiſſaria ſubſtitutione:an veniēt prelegata.dic
vt.l.marcellus.§.quidē liberis.ff.ad trebel. In ſubſtitutione

a ¶ Plura capitul.j.vi.de.j.c.ij.in gl.no.ꝛ ſpe.vbi ibi ꝛ baldum.

autem pupillari venit legitima:nec mirum quod etiaꝫ omnia
bona pupilli.vt.l.iꝫ ſi plures.§.ad ſubſtitutos.ff.de vul.⁊ pu.
⁊ quare magis in pupillari ꝙ in fideicōmiſſa.poſſit pater gra
uare filiū.dic:vt not.in.l.ex tribus.C.de inoffi.teſt. aduerte ta
men: ꝙ licet in legitiā nō poſſit pater grauare filium per fidei
cōmiſſum:pōt tñ grauare venientes ab inteſtato:qui ſucceſſu
ri ſunt pupillo.qđ grauamē expirat per aduentū pubertatis.
vt.l.ſi fundū per fideicōmiſſum.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.de leg.i. ¶ Ui
ceſimo quinto no.in eodē.ver.ꝙ in cā pricipali legitima adie
cte non fuit deducta nec de ea facta mentio:⁊ tñ in cā appella
tionis per modū detractionis ratio eſt habenda.ꝗ cōnexa cū
cauſa principali.⁊ ab ea dependēs.vt.l.per hanc de tēpo. ap
pella.⁊ vide qđ habeſ in cle.i.de reſti.ſpo.⁊ trāſmiſit adiecta il
lā quartam ad iſtū.ꝑ.ſuū heredē.⁊ deinde.ꝑ.ad filios licet non
appareat ꝙ iuuita cā adnouerint.ſed dic ꝙ poſſederet omnia
bona per tutorē:ex qua poſſeſſione inducitur agnitio.vt.l.ge
rit ⁊.l.ꝓherede.ff.de acqui.here.Si autem filia nō poſſediſſet
bona patris:nec ſimiliter heres ſilie.vt iſte.ꝑ.an heredesꝑ.
poſſint legitiam petere:poſſet dubitari:exiſtētia eñ ſui hēdis
operaſ tranſmiſſio hereditatis non agnite: ſm veram opi.in
18 l.ex militari.de teſta.mil.† Sed heres extraneus ſuccedens
filio ſimiliter tranſmittat ad heredes alios forte ſic:vt.l.videa
19 mus.qđ me.cā.vbi de hoc per bar. ¶ Uiceſimo ſexto no.† ꝙ
pater nō pōt grauare filiū in legitima.qđ intellige per fideicō
20 miſ.ſecus ſi pupillū ſubſtituat.vt dicta.l.ex tribus.† Sed an fi
lius viuente patre habeat aliqđ ius in ea.glo.in auſ. de here.
⁊ fal.§.ſi quis antē non implens.videtur dicere: ꝙ ſic pro qua
fecit.ff.de inoffi.teſtamen.l.papi.§.ſi quis impuberes veritas
eſt ꝙ viuo patre non dicitur debita:ſed quaſi debita.C.de inr.
⁊ fac.igno.l.ij.⁊ ibi gl.⁊ plene per bar.in.l.is poteſt.de acqui.
21 here.Facit ad queſtionem †an filius monachus poſſit petere
poſt profeſſionem ſeparataꝫ legitime de bonis patris.gl.ſen
tit qđ non in auctē.ſi qua mulier ꝑpe ſi.C.de ſacroſanc.eccle.⁊
in auctē de ſanc.epi.§.ſi qua licet gl.ſentiat cōtrarium in auſ.
de mona.§.illud. Sed primū verius.facit etiam ad.q.an filio
cōdemnato teneaſ pater ad legitimaꝫ: ⁊ poſſit fieri executio
ſuper ea not.ſpecu.in titu.de ſenten.execu.§.ſequitur.verſicu.
quid ſi filius. ¶ Uiceſimoſeptimo not.ꝙ deductio legitime
eſt ſienda de rebus que ſm cōſuetudinē cōſueuit fieri.Ex quo
22 collige primo.† ꝙ debita iure nature eſt detrahēda [a] de ſingu
lis rebus.an autem inuita re poſſit filius retinere legitimam
vel heres trebel.vel falci.dic vt not.in.l. non amplius .§.ſi.de
23 leg.i.Collige etiā.† ꝙ pretextu cōſuetudinis poteſt minui le
gitima filiorū.ꝗ per conſuetudinē ceſſet detractio in quibuſ
dam rebus.vt hic ꝑatꝫ.quod dicit abbas alibi melius haberi.
ſed ſi intelligas ꝙ reſpectu eſtimationis totius hereditatis de
certis tantum rebus fiat deductio : non probat hoc iſte text.
⁊ iſte vltimus intellectus videtur probari in dicta.l.non am
plius.de lega.i.nam deuenitur ad eſtimationē rerū in quibus
detractio legitime non poteſt fieri cōmode.vt ibi pꝫ argum.
contra ꝙ non.accu.in auctē.ſimiliter.C.ad.l.fal.vbi ſi de qui
buſdā legatis nō detrahitur:alia nō grauanſ.⁊ qđ no.ſ.de im
mu.eccle.c.ij.per hoſti.vbi ſi aliqui eximunt a collectis ex gra
tia:vel alijs qui debēt ſoluere non accreſcit illud onus:ſed de
bēt ſoluere partem tantum:ſicut ſi iſti ſoluere tenentur :quod
tenet ſpecu.in titu.de cenſi.§.nunc videndum ver.quid ſi vni
uerſitas.⁊ ver.ſe.per ſtatutum autem an poſſit portio filiorꝫ
minui vel in totum tolli not.dy.in regula indultum.de regu.
24 iur.lib.vi. ¶ Uiceſimooctauo not.† ꝙ delegatus pape ⁊ iu
dex appellatiōis oīs debet ſeruare ꝯſuetudines ciuitatuꝫ ipſo
rum litigantium.qđ dic:vt.ſ.de conſue.in rubrica per Inno.
facit.c.qđ clericis.ſ.de fo.compe.⁊ qđ dixi.ſ.c.relatū.i. ¶ Ui
ceſimonono no. ꝙ de vna hereditate vt de iſta raynerij detra
huntur plures quarte tertia clare:tertia adaleſie:quarta tre
bel.⁊ tertia iure nature oēs iſtas detrahunt heredes adiecte
trebel.⁊ legitima ex perſona eius:duas alias tertias vigore
donationis:⁊ venditionis quas fecerunt mater ⁊ auia Sed dul
ces iſte tres tertie.ſ.due ex conſuetudine lombarda:⁊ alia iu
re nature ⁊ quarta trebel.vidētur abſorbere totum as ⁊ etiam
excedere in tribus vncijs.ex quo ſequitur ꝙ condemnatio ad
reſiduum bis detractis ſit inanis ⁊ deriſoria.nam nihil rema
net:due enim tertie ſunt.viij.quarta trebel.⁊tertia debita iu
re nature:quarte ⁊ ſic.xv.ſed dic:ꝙ iſtud eſt verum.ſi quelibet
tertia detrahatur de integro aceruo.ſed nō ſit ita nam prima
de integro aceruo.ſecunda tertia de reſiduo alia de reſiduo ⁊
ſic deinceps.quod vt melius intelligas declaro per exemplū
poſt Io.and.pone qđ hereditas raynutij valuit.liiij.in quib⁹
clara adiecte auia ꝗ marito ſuperuixit habuit tertiam de iu
re lombardo.⁊ ſic.xviij.reſtāt.xxxvi.de quib⁹ aleſaria vxor ray
nutij eodem iure tenuit tertiaꝫ que ſunt .xij.reſtant .xxiiij.de
quibus legitima ⁊ trebel.veniunt detrahende.ſꝫ primas ter
tias predictas expediam in tertia clare que fuit. xviij. legiti
ma iſtarum duarum filiarum erat.vi.de quibus alterocha de
bet habere tria:de tertia alaſacie ꝗ fuerunt.xij.duo ⁊ alia duo
adiecta ⁊ ſic de iſtis duabus tertijs que fuerūt.xxx.alterocha
pro portione ſibi debita iure nature debet habere.v.iudex er
go.a quo qui dixit integraliter deducēdas ante omnia ꝑ he
redes adiecte iniuſte pronuntiauit.ꝗ de iſtis.xxxv. debebant
alterochæ ratione vltime in vtriuſqꝫ tertij debuīt.vt dixi.ꝑ per
hoc iudex appel.in iſtis.v.dictum.R.cōdemnauit ad reſtitu
tionē.diuiſis ergo iſtis.xxx.reſtant.illa.xxiiij. diuidenda hoc
modo.nam legitima duarum filiarum conſiſtit in.viij.de qui
bus alterochæ quatuor ⁊ adiecte quatuor. de.xvi.que reſtant
trebel.eſt deducenda que conſiſtit in quatuor que debet adie
cta de reſtituendo grauata detrahere cōputatis tamen in ea
fructibus:vt in textu.defalcatis igitur omnibus iſtis heredi
tas ray.ex fideicōmiſ.reſtituēda alterochæ remanet in.xij. por
tio ſibi debita iure nature in eiuſdem ray.bonis fuit quatuor
⁊ ſic.xvi.vltima ſibi debita in tertijs matris ⁊ auie fuit.v.⁊ ſic
xxi.in quibus eſt pro ipſa ferenda ſententia ⁊ Raynerius tu
tor pupillorum ad reſtitutionē cōdēnandū in reliquis.ꝫꝫ. ſibi
remanētibus.vt in tex.⁊ hec eſt portio Io.an.ex qua collige
ꝙ portio que primo detrahitur eſt maior:ꝙ ſecunda:ſecunda
maior ꝙ tertia:⁊ tertia maior ꝙ quarta.⁊ ſic deinceps. a qua
ergo incipies ⁊ ſecundo tertio ⁊ quarto progrediaris ex pre
dicta caſus poſitionē conſydera.nam ſemper prior in tempo
re eſt preferenda:quod patet primo enim detraxit illā auie:ſe
cundo illam matris:tertio legitimā filiorum:quarto trebel.⁊
hunc ordinem ipſe habuit in predicta caſus poſitione ſed in or
dine tex.iudex appellationis primo detrahit trebel.quā legi
timam.ꝓ qua tñ qđ debeat eſſe potior ratione patet ꝗ prius
filijs hic debetur.ſ.in morte quam trebel.here.ſ.poſt.poſt adi
tionē que mortē ſequitur.Sed poſſes reſpondere.ꝙ aditio re
trotrahitur ad tēpus mortis.⁊ ſm hoc vtraqꝫ cōcurrunt.⁊ ſic
magis legitime iure nature debite:ꝙ trebel.iure poſitiuo tan
tummodo eſt fauendū.oēs tamen iſte quarte concurrunt eo
dem tempore:quo ad effectum exactionis.nam inuita Re.nō
erūt deducēde:ordo ergo eaꝝ exactiōe cōſyderaſ ex tꝑe ꝓcedē
ti quo.ſ.orte ſunt potētialiter nō in actu vt in ſi.dicit tex.in.c.
maiores.de bapti.ſimil.in actione tutel. dat negotiorum ge
ſtorum:⁊ ſimilium dubitatur an a tēpore cōtractus vel a tem
pore male adminiſtrationis oriatur obligatio de quo in.l.iu
riſgentium.§.iiij.ff.de pac.cum ſimil. ¶ Triceſimo not.ꝙ hic
fertur ſententia generalis.nā condemnatur ad reſtitutionem
bonorum ra.plures tertias ſtatuit detrahendas.de rebus au
tem clare⁊ ſpecifice nō habetur mētio contra.l.i.⁊.ij.C.de ſen.
25 que ſine certa quanti.† Sꝫ dic ꝙ in iſtis iudicijs vniuerſalib⁹
valet ſententia generalis:ſicut in iudicijs generalibus.vt tutele
le pro ſocio:negotiorum geſtorum:⁊ ſimilibus vt not.in.l.i.ff.
26 de eden.⁊.ſ.de lib.ob.c.ij. ¶ Sed dices.† quomodo ſententia
generalis mandabitur executioni. dic ꝙ in rebus quas con
ſtabat fuiſſe de hereditate ⁊ debebit hoc conſtare ſummarie
ſine iuris ordine:quē executor ſeruare nō tenetur.ſed ſumma
tim cognoſcere de rebus vt not. Inn.in.c.conquerente.de ma
io.⁊ obe.⁊.c.ex ratione de ap.⁊.l.a diuo pio.§. ſi ſuper rebus
27 de re iudi.facit.l.iij.⁊.iiij.de peti.he. ¶ Triceſimoprīonot.†
[b] ſnīa iudicis a quo.[b] ꝑ parte cōfirmaſ ⁊ ꝑ pte infirmaꝫ per iu
dicem appel.de quo in.c.placet de conuer.coniugat. Item qđ
addit prime ſententie.quod dic.vt.ſ.eo.Raynaldus in ſecun
28 da parte. ¶ Triceſimoſecundo not.† quod papa confirmat
ſententiam ſui auditoris et per talem confirmationem dicit
Io.and.quod clauſa eſt ianua omnibus iudicibus inferiori
bus ne de iuribus dicte ſententie poſſint de cetero cognoſce
re vllo modo.de confirmatio.vti.vel inuti.c.i.⁊.ſi.is tamen vel
is cui committeret audire poſſet per viam ſupplicationis.ad
hoc de reſtitu.ſpolia.c.cum ex literis ſm hoſti. ¶ Expeditis
notabilibus venio ad reliqua hoc ordine expedienda.nam pri
mo elicias oppoſitio:ex gloſſ.⁊ dictis doct.ſecundo alia per
queſtiones expediam:que hic tanguntur per gloſſ.⁊ docto.⁊
vltra etiaꝫ aliqua hic ſubdam. ¶ Opponitur:ergo primo hic
dicitur.quod alterochæ reliquit vltra dotem det domum.et
ortum adiecte cetera bona legauit ſed opponitur ⁊ videtur
ꝙ non tenuerit iſtud teſtamentuꝫ.ꝗ alterocha non habuit ti
tulum inſtitutiōis:ſed legati ergo teſtū nullū.vt in auſ. vt cū
de ap.cog.§.aliud quoqꝫ capitulū Sol.dicit glo.ſcđa ſupple
ad tex.ꝙ relīqt iure inſtitutionis:alīs teſtū nō valuiſſet.ita di
29 cit glo.cōtra quā ſolu.oppo.† ꝙ etiā ſi expreſſerit iure inſtitu
tionis relinquere res predictas nō magis valeat ꝗ inſtitutus
in rebus

[a] Eſt detrahē da legitima detrahēdaſ de ſinglis rebus ide ſal. ij.C.ad.l.fal ci.⁊ i.l. ſiliū quē auc. fa mi.herciſ.

Deexēptis ⁊ collectis ex gr̄a vel aliter alijs q dſt nō ac creſcat hoc onus.

[b] ¶ Iudicis a quo. vide bal. ⁊ doc. l. quedā mu lier.ff.fami. herciſ.⁊ l.et §.i.ff.de mi nor.

Opponit in contrariū.

in rebus certis alio vniuerſaliter inſtituto habeŧ loco legata
rij.vt.l.quoties.C.de here.inſtitu.ſolo.illud verū regulariter
fallit in filijs:qui etiam inſtituti in re certa habētur loco here
dū ad excluſionē querele:ꝛ fauore teſtamēti.vt not.in.l.ſi quis
priore.ff.ad trebel.pōt tamen ſi habet minus quartam agere
ad ſupplementum.vt.l.quoniam nouella.ꝛ.l.ſi quando.§.ꝛge
neraliter.de inoffi.teſta.conclude ergo ꝙ ad valorē teſtamen
ti requiritur ꝙ filius habeat legitimam nō quoquo relicti ti-
tulo:ſed titulo inſtitutionis. Alij vt az.aliter in hoc dicunt vt
ipſe not.in ſumma de inoffi.teſta.ad fi. Sꝫ precedens opi. ve-
ra de iure ciuili.vt not.cy.ꝛ Ja.bu.in aut.nouiſſima.de inoffi
cio.teſta.de quo plene p Jo.an.in.c.ſi pater.§.eo.lib.vi.in gl.
nunquid. Sꝫ dices q̄ eſt ratio ꝙ potius titulo inſtitutionis q̄
legati vel alio iure voluerint filium habere legitimā.dicūt cy.
ꝛ Jaco.but.qꝛ eſt titulus honorabilior.vt.l.iij.de lega.pſtan.
vel dic.ꝙ talis titulus eſt vtilior:qꝛ habet ius accreſcendi.naꝫ
filius inſtitutus etiam ex re certa habet ius accreſcēdi.vt no.
cy.in dicta.l.quoties.ꝛ dixi.§.e.c.i. ¶ Secundo op.iſta adie-
cta deceſſit ſine liberis:ergo alterocha debuit ſibi ſuccedere:
nō maritus.vt.l.ſi in perſona.C.de fideiuſſ.hic aūt innuit .qȝ
iſte.p.ſibi ſucceſſit.ergo male.ſo.gl.ꝛ intellige.ꝛc.dicit ꝙ ipſa
inſtituit maritū:qȝ potuit excluſa ſorore:que nō potuit rum
pere teſtamentū.niſi maritus inſtitutus fuiſſet turpis.de in-
offi.teſt.l.fratres.ita dicit glo.vel dic ꝙ iure longobardo ma
ritus ſuccedebat vxori.ſm Jo.an. ¶ Tertio opponiŧ:dicitŧ
hic.ꝙ Raynutius ſubſtituit impuberi:ꝛ deceſſit poſt pupilla
rem etatem.ergo per aduētum pubertatis videtur ſubſtitu-
tio expiraſſe ꝛ per cōſequēs alterocham nō admitti.vt.l.ver-
30 bis ciuilibus.ff.de vul.ꝛ popil.cū ſimi. Ho.glo.que incipit.ſꝫ
videtur ꝛc.ſentit cōtrarium in cuius ſolutiōe conſyderat for-
mam verborum quibus iſta cōpendioſa fuerit concepta.quia
aut alterocha fuit ſubſtituta p verbum cōmune ſubſtituo aut
per verbum directum.cum.ſ.heres eſto.vt primo caſo trahaŧ
ad fideicōmiſſariā ſubſtitutionem poſt tēpora pubertatis.et
ſic admittitur alterocha vt hic.ſecundo caſu ſi adiecta deceſſe
rit in etate pupillari alterocha admittiŧ.ſꝫ poſt repellitur.qꝛ
ſubſtitutio expirauit. Ex qua glo.duo collige.primum.ꝙ ſub
ſtitutio cōpendioſa facta per verba cōia hoc modo quando-
cūqꝫ filius meus deceſſerit ſine liberis ſubſtituo alterocham
iſta poſt pubertatem eſt fideicōmiſſa.ſm glo. Sꝫ an.ī. tēpora
popillaris etatis ſit directa pupillaris.glo.non tangit ſm eſt
ꝙ ſubſtitutio compendioſa facta per verba directa hoc mo-
do quandocūqꝫ filius meus ſine liberis deceſſerit.talis ſi he-
res:expirat aduenīēte paupertate:nec poſtea ſubſtitutus ad
mittitur. Aduertatis qꝛ quotidiana apud modernos ꝛ anti-
quos adhuc non eſt bñ clara.examinemus ergo primo quādo
ſubſtitutio compendioſa ſit pupillo per verba mere directa.
31 ſecūdo qñ p vba cōia ī quo ad primū qñ per vba mere directa
teſtator cōpendioſe ſubſtituit eo modo quo glo.ponit glo.tꝫ
hic ꝙ ex poſt pubertatem non admittitur ſobſtitutus.ꝛ ſic tꝫ
ꝙ infra pubertatem ſit directa:ꝛ poſtea in totum expiret. Sꝫ
glo.in.l.precibus.tenet ꝙ iſta omni tēpore ſit fideicōmiſſaria
que opi.non videtur vera per.l.centurio.de vol.ꝛ pupil.que
dicit pupillo decedente impuberi etate admitti ſubſtitutionē
iure cōmuni ad omnia bona. Si antē teſtator nō adiecit ſine li
beris:ſed dixit quandocūqꝫ deceſſerit talis ſit heres.glo.in.l.
precibus dicit ꝙ poſt pubertatem nullo modo valet. Jdem te
net in.l.centurio.ꝛ cōmuniter oēs docto.ꝛ idem ſi adiecerit ſi
ne liberis.vt poſtea nō teneat.ſm her.hic ſuperuenit Jo.an.
in.l.j.eo.titu.lib.vj.in nouella vbi tenet ꝙ.j.pupillarem etatē
valeat iure directo:poſtea iure fideicō.de primo dicit eſſe ca-
ſum in dicto.c.j.de ſecundo dicit eſſe caſum hic vbi dicitur ꝙ
poſt tempora pubertatis valeat iure fideicō. Jtem de iure ci-
uili dicit ꝙ eſt caſus in.l.precibus de impu.ꝛ ali.ſubſti.nā ibi
nulla ſpecialitas poniŧ in milite licet fuerit ſic de facto.ꝛ hāc
opi.dicit eſſe conſonam voluntati teſtatoris:ergo ſequendam
vt.l.in conditionibus de condi.ꝛ demō.bar.dicit aliter in.l.cē
32 turio.dic vt ibi. ¶ Jn ſecundo caſu qñ compendioſa ſit per ver
bum ſubſtituo quandocūqꝫ ſi ſine liberis ꝛc. Jdem tenet Jo.
an.vt.§.tempora paupertatis valeat iure directo:poſtea obli
getur ex cōiunctione iſtorum.c.ꝛ hoc verum ſecundum eum
etiam ſi non fuerit appoſitum verbū quandoqꝫ ſed ſimplici-
ter dictum ſi ſine liberis deceſſerit talem ſubſtituo. Sꝫ glo.in
l.precibus.tenet ꝙ iſta ſit omni tempore fideicōmiſ.bart.dicit
ꝙ quandoqꝫ ex verbis teſtamenti poteſt apparere:ꝙ volue-
rit eam valere iure directo ex aliquo verbo.puta dixit ſi ſine
liberis deceſſerit:ſobſtituo ꝛ adiecerit accipiat de manu ſua
vel ſine aliqua diminutione.ꝛ tunc valebit iure directo.§.tem
pora pubertatis .quādoqꝫ non apponitur aliquod iſtorū ver

borum in teſtamento.ſed ſimpliciter locutus eſt teſtator. tunc
dicit.ꝙ qꝛ intentio teſtatoris eſt dubia:ſi eſt mater in medio
tunc in fauorem matris debet interpretari fideicōmiſ.ꝛ ita in
telligatur glo.l.precibus.ꝛ.l.cēturio.quod intelligit bar.niſi
ſint ſubſtituti filij dicti teſtatoris:qui ex preſumpta volunta-
te defuncti matrem excludunt.vt not.in dicta.l.precibus in vl
ti.glo. Sed dices hoc videtur contra caſum.c.j.§.co.lib.vi.vbi
mater erat in medio.ꝛ tamen iure directo tenuit talis ſubſtitu
tio .§.pobertatem.ſed ibi fuerūt verba directa:vt verbum mo
riatur.ſed nos loquimur cum per verba communia facta fuit
ſi vero mater nec aliqua dictarum perſonarum eſſet in medio
tunc bart.multum dubitat ꝛ tandem reſidet cum Jo.an.ꝙ.§.
tēpora pobertatis ſit pupillaris: poſtea fideicōmiſ. Jta dicit
in dicta.l.centurio.in.iij.q.ꝛ videtur hoc idem tenere.gl.inſti.
de pupil.ſob.§.qua ratione quā cy.tanqꝫ equā conſulendo te
nuit vt refert in dicta.l.precibus.doctor meus in dicta.l.cētu-
rio.refert ſe ſepius conſuluiſſe ſm opi.glo.vt.ſ.omni tempo-
re ſubſtitutio talis ſit cenſenda fideicō. dic:vt ibi per eū.ꝛ pre-
dicta procedunt quando teſtator nō diſtribuit tempora ſecus
autem ſi diſtinxerit tēpus pupillaris etatis a tempore puber
tatis.vt qꝛ dixit ſi filius meus deceſſerit in pupillari etate:vel
poſtea quādocūqꝫ:talēꝫ ſobſtituo nam tūc iſta ſubſtitutio eſt
bimembris nō vnimēbris.ꝛ ſic importat plures ſubſtitutiōes
vt dicit glo.not.in.d.l.precibus.ꝛ.l.centurio.ꝛ in hoc omnes
concordant. Sed quid ſi teſtator appoſuit verbum diſtributuꝫ
non diſtinctum temporis puta dixit.quandocūqꝫ filius meus
deceſſerit:talem ſubſtituo tunc vidiſtis.§.opi. Jo.an.ꝛ cy.te-
nent ꝙ varientur per tempora.vt.§.pupillarē etatem ſit pupil
laris.quod eſt verum ſm barto.ſi mater vel alius teſtatoris ſi
lius non eſſet in medio.poſt pupillarē vero erit fideicommiſ.
bal.ſequens glo.in.l.precibus ꝛ.l.centurio. tenetꝙ omni tem
pore ſit fideicōmiſ. Et predicta habent locum quando cōpen
dioſa ſobſtitutio ſit per verba mere directa:vel per verba cō-
munia.ſi autem ſiat per verba mere obliqua:tunc omnes con
cordant ꝙ.§.pubertatem ꝛ poſt ſemper erit fideicōmiſ.vt.l.co
33 heredi.§.cum filio.de vulg.ꝛ pupil. ¶ Quid ſi teſtator dicitŧ
quandocūqꝫ filius meus deceſſerit ſine liberis: volo qȝ bona
mea diſtribuantur inter pauperes an iſta ſubſtitutio.§.puber
tatēꝫ.erit fiedicōmiſ.vel directa.tenet bar.ꝙ directa: vt no.in
dicta.l.centurio.in ſecunda queſtione principali. Ex predictis
ergo vt cognoſcas compendioſam factam pupillo vtrum ſit
fideicommiſ.vel directa:ꝛ quanto tempore duret.aduerte di
ligenter ad verba teſtamenti.que autē ſunt verba directa.q̄ cō
muni etque obliqua:dic per Bart.in dicta.l.centurio. ¶ Que
34 ro ex quibus preſumatur iſta voluntas defuncti ꝙ voluerit
matrem excludi per tacitam pupillarem. reſpondeo ex qua-
tuor principaliter primo ex his que teſtator dixit extra teſta-
mentum.ſecundo ex his que teſtator dixit in teſtamento. Ter
tio ex conditione perſone matris:ꝛ ſiliūm perſonarū:de qui
bus excludendo tractaŧ.quarto ex conditione perſone qui eſt
ſubſtitutus.videamus de quolibet.dixi primo ꝙ ex hiꝭ que te
ſtator dixit extra teſtamentū ꝛc.quid eñ ſi dixit.ſi filius meus
moreretŧ nollē:ꝙ mater eius haberet vnum obolum: vel ſimi-
lia verba.certe videtur ſufficere:ad hoc arg.to.titu.l.quoties
§.j.ꝛ qȝ ibi no.ad idem de leg.j.l.ſi quis in fundi vocabulo.p
hoc.l.tytia.§.idē reſpōdet.§.de verbo.obli.cū ſimi.ſecūdo po
teſt apparere ex verbis poſitis in teſtamēto. qd eñ ſi teſtator
matri pupilli reliquit aliquid:ꝛ iuſſit eā eſſe cōtētā:ꝛ ꝙ plus
de bonis ſuis petere non poſſet.in hoc dicit guil.ſi quidē iſta
verba fuerunt adiecta in legato relicto ab ipſo pupillo tūc ma
ter nō preiudicatur in ſucceſſione pupilli.que venit poſt mor-
tem pupilli.vt.l.paulo callimacho.§.j.§.de lega.iij. Sed ſi iſta
verba ſunt adiecta in aliquo legato relicto a ſubſtituto pupil
lo.tunc ſecus.preſumitur eñ ꝙ voluerit ſubſtitutū matri pre
ferri.vt.l.pretor in prin.de lega.ij.p hoc facit optime.l.fideicō
miſ.§.ſi quis ita.de leg.iij.ꝛ qȝ ibi dixi.qȝ puto verū. ¶ Sed
35 quid ī ſi teſtator reliquit vxori ſue aliquid :donec vidualem vi
taꝫ ſeruauerit:ꝛ quādo tranſierit ad ſecūda vota.an ex pre
ſumpta volūtate defuncti ſicut per trāſitum ad ſecūda vota ab
illo relicto ꝑuatur:ita excludatur a tacita pupillari.videte iſtō
legatum annuū poteſt deberi ꝛ incipere deberi pro futuris an
nis a ſubſtituto pupillo:ſicut ab ipſo pupillo.vt.l.ſi fundum
ſub cōditione.§.ſi pater.§.de leg.j.facit.l.nō ſolum.§.liberatio
ne.de lib.le.ꝛ ideo ſicut p trāſituꝫ ad ſecūda vota teſtator volu
it ab illo legato ꝑuari:etiā in perſonā ſobſtituti ſeu alteriꝰ he
redis pupilli p curſuꝫ ꝛ ſucceſſionē tēporis:eadēꝫ rōne poteſt
ꝑſumi ꝙ voluerit eaꝫ per trāſitū ad ſecūda vota a tacita pupil
lari excludi. Tertio pōt probari ex conditione pſone matris:ꝛ
ſiliūꝫ pſonaꝝ:de quibꝰ excludendū tractaŧ:vt ecce qd ſi maŧ erat

¶ Adiecta inſti-
tuta potuit
maritū here-
de inſtituere
ſorore exclu-
ſa.

¶ Al.§.iſto ve-
quad.§.Iſto
exponitur.
eſt additio.

odioſa tẽpore teſtamẽti:q̄ habebat amicitiam cũ ſcholaribus
⁊ ſic eũ multũ offenderat:certe preſumam eũ voluiſſe excludi a
tacita pupillari.vt.l.iiij.in fi.⁊.l.ex pte.ſ.de adi.le.⁊.l.ſi inimi-
citie.ſ.de his qui.vt.indig.⁊ hoc etiã tenet gui.de cug. ¶ Itẽ
quid ſi mater nõ eſt capax hereditatis pupilli.q̄ pupillo tuto
rem non petijt:certe perinde eſt ac ſi nõ eſſet mater.vt.l.ij.in
fi.ad tertu.⁊.l.i.§.penul.ſ.de contra tabu.⁊ ibi dixi.⁊ idẽ eſſet
dicendũ ſi poſt mortẽ pupilli vxor teſtatoris aliquid in hone-
ſtum commiſiſſet:vt noe.in.l.fideicõmiſſaria.C.de fideicõmiſ.
⁊.l.ſororẽ.de his qui.vt indig.Quarto dixi:q̄ pbat ex cõditio
ne perſone ſubſtituti.pone eñ quod frater pupilli filius teſta-
toris eſt ſubſtitutus pupillo vulgariter:certe tacita pupilla-
ris excludit matrẽ.q̄ preſumptio eſt q̄ teſtator voluerit filiũ
ſuum vxori ſue preferri.argu.l.cũ acutiſſimi.cũ ſimi.C.de fide
iuſ.⁊ hoc videt̃ ſentire gloſ.in.l.precibus.C.eo.qd̄ mihi videt̃
multum eſſe conſonum voluntati defuncti.facit ad hoc.l.pe-
to.§.fina.de lega.ij.facit.l.lucius.eo.tit.l.generaliter.C.de in
ſtitu.⁊ ſubſti.predicta vera in fratre pupilli: ſecus in fratre te
ſtatoris paterno pupilli ſm gui.de cug.in.l.iij.§.reſponſo de
leg.preſtan. ¶ Sed qd de matre defuncti quid enim ſi mater
defuncti eſt ſubſtituta vulgariter pupillo:certe dicit guil.de
cug.idem quod in filio tali ratione quãdoq̄ ab inteſtato pu-
pillo.equaliter ſuccederet ſicut filius teſtatoris frater pupilli
vt in auctẽ.defuncto.ad tertul.Itẽ q̄ eſt de parentibus.argu.
dicte.l.iij.poſt prin.ſ.de leg.i.ita dicit gui.qd̄ ſatis mihi pla-
cet.cõtractus eſt effectus ⁊c.predicta tractat bart.in.l.morib⁹
ff.de vulga.⁊ pupil.in ea.q.circa fi. ¶ Quarto opponitur:di-
36 citur hic.ꝗ q̄ fuit obiecta vſucapio p dote:⁊ non profuit: ſed
videtur qd̄ prodeſſe debuerit.q̄ ſecuto matrimonio reb⁹ tra-
ditis ineſtimatis.vt hic erat:talis preſcriptio locum habet.vt
ff.pro dote.l.i.hic autem dicitur.q̄ non profuit ergo male.ſo.
dicit glo.tunc prodeſt ⁊c.q̄ ideo filijs huius.p.nõ profuit hec
exceptio.q̄ alterocha ⁊ filius agebant actionem ex teſtamen-
to ad fideicõ.vniuerſale.q̄ Raynutius in teſtamẽto eis reſti-
tui mandauit:ſed actio ex teſtamento nõ tollitur longo tem-
pore:ſed longiſſimo cum ſit actio perſonalis vt.C.communia
de le.l.i.⁊ de cõſtitu.pecu.l.ij.ita dicit glo.ſuper qua Io.and.
37 tangit duo puncta.primum ꝗ quando habeat locũ vſucapio p
dote vel alia pro re que in dotẽ traditur.ſm quot actiões cõ
petãt ex teſtamento illi cui aliquid eſt relictum:⁊ an omnibus
vel altera vti licet. Quo ad primũ dicit.quod aut traditur in
dotem res ineſtimata:aut eſtimata.primo caſu aut traditur
eo animo vt ſtatim ſit accipientis:⁊ tunc ante matrimonium
habet locum titulus pro ſuo. poſt matrimonium vero habet
locũ titulus p dote.vt.ff.pro dote.l.i.⁊ hoc verũ cũ de iure et
de facto ſequitur matrimonium.alś etiam poſt cõtractũ de fa
cto habet locum titu.pro ſuo.vt.l.proculus.ff.de iure do.Alij
hoc caſu dicunt q̄ pro dote ſi iuſtus error interuenit.ſi autem
non apparet quo animo tradiderit in matrimonium.tũc pre-
ſumitur.q̄ animo transferendi ſtatim dominiũ.vt.l.ſi ego.de
iure do.tunc ergo tranſibit vſucapiendi conditio in re aliena
vt.l.qd̄ vbi de iure do.aduerte tamẽ.q̄ ſimplex traditio tunc
in dubio operatur tranſlationem dominij etiam ex contractu
conditionali:quãdo precedit cõtractus habilis ad dñium trãſ
ferendũ.vt in iuribus preallé.alś ſimpliciter traditio nõ pre-
cedente contractu videtur facta cauſa cuſtodie.vt.l.cum pater
§.pater pluribus.de lega.ij.ſecũdo caſu quando res traditur
eſtimata:tunc ſecuto matrimonio habet locum tit.p emptio
ne q̄ eſtimatio ſimilis eſt emptioni.vt.l.i.ff.pro empto.qd̄ in
telligo verum:niſi eſtimatio facta ſit vt ſciatur valor rei.vt ſic
reddatur nam tunc vſucapientur tutele pro dote.qd̄ dic; vt.l.
quoties.⁊.l.ſi inter virũ.C.de iure do.Si autem nondum ma
trimonium ſit ſecutum:tunc dicunt quidam non vſucapi pro
ſuo.q̄ eſt impẽdenti talis venditio ergo omnis vſucapio ceſ
ſat ante conditionis euentum.ff.p empt.l.ij.§.ſi ſub cõditiõe
bar.tenet opi.Ray.ſ.q̄ etiam ante ſecutum matrimonium ha
beat locũ tit.p ſuo.vt not.in.l.ij.ff.p dote.applicando igitur
predicta ad ver.tutore filiorũ ⁊c.dic q̄ nõ pfuit preſcriptio al
legata.q̄ aut fuerunt res tradite eſtimate.⁊ ceſſat titu.p do-
te.aut ineſtimate.⁊ tunc conſtante matrimonio non currit pre
ſcriptio cõtra dotẽ.vt.ff.p dote.l.i.ante fi.ſoluto antẽ matri
monio:ceſſat vſucapio p dote vt ibi.his ergo de cauſis illa ex
ceptio nõ valida:nec curata ſimiliter nec annalis exceptio.vt
38 dicit gl.hic alle.ꝗ ſm articulũ quot.ſ.actiões cõpetãt ex teſtõ
Ioan.an.nõ perfecte declarat:aliter ergo dicas:⁊ ſic q̄ aut le
gatur quantitas.aut ſpecies.ſi quantitas:tunc aut quantitas
in genere aut in ſpecie.primo caſu cum legat quantitatem in
genere veluti.x.liber.habet legatatarius perſonalem ex teſta
mento:⁊ hypote.q̄ bona teſtatoris ſunt obligata pro illis.x.

¶ Utrũ excep-
tio p dote
habeat locũ
in caſu hui⁹
c.tz q̄ nõ q̄
alterocha ⁊
fili⁹ agebãt
actionẽ ex
teſtamẽto.

Si vero legat quantitatem in ſpecie veluti pecuniam quã ha
bet in arca:tunc datur rei vendicatio.vt.l.ſed ſi certos.de leg.
i.ſi vero legat ſpeciem:tunc aut in genere: puta hominẽ ⁊ ha-
beo actionẽ ex teſtamẽto:⁊ hipothe.aut in ſpecie:⁊ tunc aut rẽ
ſuam:aut ſm heredis vel legatarij.aut prorſus extranei:ſi ſuã
tunc habet legatarius tres actiones.perſonalem ex teſtamen
to:hipothe.⁊ rei vendicatio.vt.l.i.C.communia de leg. ¶ Sz
39 inſtabitis.ꝗ quomodo põt competere actio perſonalis pro re
propria non videtur.vt inſtitu.de actio.§.ſic itaq̄.⁊ eſt ſpecia
le in fure.vt.l.i.in fi.vſuf.quẽadmo.ca.nec ſimiliter hypothe-
caria videtur competere pro re propria.vt.l.nec pignus.ff.de
reg.iur.breuiter dic.q̄ pro re legata ipſius teſtatoris legatari⁹
habet dominium de iure communi:hypothe.⁊ perſonalẽ de
iure ſpeciali.ſed priuilegium nunq̄ aufert vtilitatem iuris cõ
munis.vt.ff.de cap.l.in bello.§.ſi quis ſeruũ.⁊ qd̄ not.de ſer
uis nup.l.hac edictali.§.omnibus.⁊ ſicut dominiũ de iure nõ
excludit perſonalẽ de iure ſpeciali:ita nec hypothecariã.que
ſequitur perſonalem.ſecũdo caſu quando legat rem heredis:
vel legatarij.tunc videtur q̄ tranſeat ſtatim dominiũ:ſicut in
re propria dixi.⁊ per cõſequẽs det̃ etiam rei vendicatio.⁊ ita
tenet glo.in.l.ij.C.cõmunia de leg q̄ ab omnibus reprobatur
vt.l.vnũ ex fa.§.ſi rẽ.de leg.ij.⁊ eſt glo.contraria.ff.de ſerui.l.
papi.de quo per cy.in.d.l.ij.in prima.q.tertio caſu quando le
gat res aliena:tunc in caſibus in quibus tale legatũ debet̃(vt
dixi in.c.filius.ſ.eo.)dic q̄ datur actio ex teſtamẽto.vt rẽ re-
dimat:vel det eſtimationẽ.vt.l.nõ dubiũ de leg.iij.⁊ hoc cum
legat quantitatẽ:vel ſpeciẽ.quandoq̄ legat rem incorporalẽ
⁊ tũc aũt ius liberationis.⁊ habet excep.⁊ actionẽ ex teſtamẽ-
to ad liberandũ vel dic:vt not.glo.in.l.i.cõmunia de lega.aut
eſt nomẽ ⁊ habebit legatarius vtilem actionem in eo nomine
C.de legat.l.ex legato nominis.aut eſt ſeruitus realis.⁊ tunc
ius ſeruitutis tranſit ab adita hereditate:⁊ datur confeſſoria
ff.quẽadmodũ ſerui.amit.l.ſi partẽ.aut eſt ſeruitus perſona-
lis:⁊ tunc cõfeſſoria datur ⁊ hypothe.ſed in rem ⁊ confeſſoria
non dat̃ q̄ ſimul nõ cõcurrũt.ff.de exce.rei iudi.l.ſi.§.latinus
vel dic.q̄ poſſunt concurrere vna de iure ſpeciali:alia de iure
cõmuni.vt dixi.⁊ hanc diſtictionẽ ponit cy.in.d.l.i.cõmunia
de leg.Ex predictis apparet magnus fauor qui a iure impedi
tur.vt voluntas teſtatoris impleatur concurrit enim actio p-
ſonalis ⁊ rei vendicatio.in eadem re. Item rei vendicatio et
hypothe.Aduerte tamen q̄ iſta hypothecaria non competit
vni legatario cõtra reliquum.vnde ſi legatus eſt mihi fundus
tibi equus:ego contra te.⁊ tu contra me.hypothe.non habe-
mus ſed in rebus alijs non legatis ſpecialiter competit hypo
the.contra heredẽ ⁊ alios poſſeſſores.⁊ ita not.gloſſ.in.d.l.i.
argu.l.ſi.§.exceptionẽ.qui po.in pig.ha.⁊ predicta ſunt vera
quando teſtator legat ſpeciẽ pure.ſi autem alternatiue iſtam
aut illã tunc licet ambe ſint in bonis teſtatorum: ⁊ in obliga-
tione:nõ tranſit dñium ⁊ ſic nõ datur rei vendicatio:ſz perſo-
nalis ⁊ hypothe.vt.l.ſi in rem agat aliquis.de rei vendicatio.
40 ¶ ꝗ Quid ſi teſtator dãnauit vẽdere certo pretio:⁊ legatari⁹
offert pretium.nũ ſtatim habet̃ venditio p perfecta.ff.de con
trahen.emp.l.labeo.Sed an tũc aget actiõe ex emptionẽ vel
rei ven.i.an oblato ptio illud intelligat̃ q̄ vera traditio requi
rie.⁊ illud operetur.an operet̃ illud qd̄ legat̃.primo enĩ caſu
nõ transfertur dñium:ſecũdo ſic. Ia.de are.tenet q̄ cõuento
pretio ⁊ venditione inter partes nõ transfert̃ dominiũ ſtatim
in traditione ſecuta: ſicut in alijs emptionibus.p.l.ſi fideiuſ.
§.ſi.⁊.l.ſi equo.alle.i.Dy.cõſuluit q̄ detur rei vendicatio:⁊ cõ
uentione inita transferat dñium tamẽ q̄ debeat̃ ex vltima volũ
tate.p.l.vxor.§.agriplagã.ff.de lega.iij.p Ia.de are.facit.l.ſi
heres teſtamento.de act.emp.Et aduertendum q̄ illa que de
hypothecaria dicta ſunt:intelligas in bonis defuncti.In bo-
nis autem heredis.non autem legatarij hypothe.licet glo.ali
ter dicat:⁊ nõ bene vt refert cy.in.d.l.i.in.x.q. ¶ Item aduer
tendum.q̄ predicta vera in legatis fideicõmiſ.ſingularibus:
pro vniuerſali autem fideicõmiſſo conſequendo vt in caſu hu
ius.c.pditũ eſt auxiliũ trebel.ſenatus cõſulti.⁊ in multis dif
ferunt relicta vniuerſalia a ſingularibus.qd̄ dic.vt.l.ij.ff.de le
ga.i.per bar.⁊ cy.in.d.l.i.Ruſus aduertendũ quod licet dixe
rim eot competere actiones.illud eſt verũ in natiuitate et a
prin.nõ in proſecutione iudicij.vt.l.cum filius.§.varijs.de le-
ga.ij.per cy.⁊ de predictis tangit hic aliqua hoſtien. qui meri
to erubeſcat vbiq̄ damnãs nõ curandum de ſpecie actio nam
immo curandum:cum aliter in vna q̄ in alia ſententia ſit ferẽ
da.⁊ adde ad hoc quod not. Innocen.in.c.cum dilectus.de or
dine cogni. ¶ Quarto principaliter opponitur:⁊ videtur q̄
tertia dare ⁊ tertia adaleſie in bonis Raynu.⁊ iure aliquo nõ
debeatur.nam in ſucceſſione prima cauſa eſt filiorũ.vt in auſ.
de here.

¶ Nota cõtra
hoſtiẽſem.

de here.que ab inte.defe.in princi.ſolu.vt in glo.ſed quid ad
matrem ꝛc.ſuper quo Jo.andr.de iſto iure longobardorum
an ſit approbatum aliquam mētionem facit ſuper quo vt ad
41 vtiliora veniam non inſiſto. ¶ Quinto op.† ad ver.cum au-
tem ꝛ videtur ꝙ donatio ꝛ venditio tertiarum clare ꝛ adale-
ſie non veniant reſcindende aliquo iure.nam donatio perfe-
cta non reuocatur:niſi per querelā inofficioſe donatio.vt pa
tet in toto titu.C.de inoffi.dona.hic autē per alterocham in-
tentatam non apparet.Item venditio legitime facta non re-
tractatur vllo iure ratione legitime.nam per traditionem il-
lorum factus fuit dominus tertie adaleſie.vt inſtitu.de reruȝ
diui.§.per traditionem.ſol.gloſ.que incipit petinerat enī ꝛc.
ſentit iſtud contrarium:ꝛ dicit ꝙ hoc alterocha petijt.ſ.dona
tionem reuocari vt inofficioſam ꝛ ſic reuocata fuit pro parte
per iſtum cardi.ſed videtur ꝙ minus bene.nam querela in-
officioſe donatio.eſt ſimilis querele inofficioſi teſtamenti.vt
C.de inoffi.do.l.fina.ſed querela inofficioſi teſtamenti rum-
pit teſtamentum.ita ꝙ intētans eam ſuccedit in totum.C.de
lib.prete.l.maximum vitium.ergo alterocha non ſolum par
tem legitime:ſed dimidie iſtius donationis reſciſſe in totum
habere debuit.ſolu.dicit Jo.an.inter querelam inofficioſi te-
ſtamenti ꝛ inofficioſe donationis ſunt plures differētie:ꝛ in-
ter ceteras eſt iſta.quia per illam reuocatur totum.per iſtam
reuocatur pars quod an ſit verum.dic vt dixi plene.ē.de do
na.c.fina.Alias etiam differentias hic aſſignat Jo.an.quas
omitto:ꝛ venio ad declarationē quo iure venditio illius ter-
tie adaleſie pro parte legitime alteroche reuocatur.nā poſt-
ꝙ partium eſt ſolutum:non debet emptor perdere.vt.l.ma-
ſtaſio.C.man.immo ſi ab alio conueniret alterocha filia et he-
res adaleſie tenētur non habita ratione legitime.dicto.p.cre
ditori hereditario.cuius debitum prius eſt ꝙ legitima detra
hendum.vt.l.ſi.§.in computatione.de iure deli.ſol.Jo.and.
tangit iſtud contrarium in tex.ſuper verbo vendiderat ꝛc.et
concludit ꝙ iſta venditio fuit vel preſumitur fraudulenta.qꝛ
vendidit omnia bona:quod tex.non dicit:primo dicit par-
42 tem ex quo colligeꝰ ꝙ pater vendendo quotam bonorum ſi
probetur fraus venditio reuocatur vſqꝫ ad legitimam:ſicut
ſi in fraudem venderet omnia bona ſua.Idem ſi ſingula bo-
na in iſtum ꝛ in illum:verū autem hoc ſit verum ſiue emptor
ſcinerit:vel ignorauerit malam fidem patris venditoris.vide
tur ꝙ ſi ignorauerit:non debeat dānum pati:ꝛ ſibi magis ꝙ
filio ſit fauendum.quia ſuum eſt debitum filij:quaſi debitum
ꝛ non ſunt paria ꝛc.vt.l.ſi.C.de codi.ſi autem fuit ſciens pre-
tium:tamen ſoluit an debeat eū perdere quidam ꝙ ſic.quia
videtur donare.vt.l.cuius per errorem.de regu.iur.nec vide
tur deceptus qui ſcit ꝛc.l.j.de act.empt.Alij aliter dicunt:vt
hic in nouella.ſed precedente opi.ſ.quo ad reſcindendā ven
ditionem ſic diſtinguendum participauerit emptor fraude
necne tenet Cyn.in.l.j.in.vij.q.C.de inoffi.dona.vbi plene de
43 iſta.q.¶ †Sexto opp.ad ver.in eo vº vbi dicitur ꝙ adiecta
ſine heres de reſtituendo rogata alteroche ſorori ſue compu
tat ſibi in quartam trebel.fructus perceptos poſt lit.cōteſta.
Sed contra de.l.iubemus.C.ad trebelli.vbi frater rogatus
reſtituere ſorori vel filijs non computat ſibi fructus in quar-
ta:hic dicitur contrarium.ergo male.ſolu.dicit glo.que inci-
pit.ex quo ꝛc.ꝙ.l.cōtraria loquitur de perceptis ante lit.cō-
teſta.ſed illud.c.loquitur de perceptis poſt lit.conteſt.ita ꝙ
illa.l.per iſtud.c.limitatur.vel poteſt dici ꝙ iſtud priuilegiuȝ
ſpeciale conceſſum liberis primi gradus de reſtituēdo roga-
tis vt non computent ſibi fructus non vendicat ſibi locum in
heredibus eorūdem.ꝛ ſic loquitur hic.vnde mortuo filio de
reſtituendo fratri:vel filijs grauato:heres eius computabit
ſibi fructus poſt perceptos in quartā.vt.in.j.c.ar.l.ſi patro-
nus.de le.ij.¶ Sumpta aūt hinc occaſione pro pleniori de-
claratione materie huius glo.ꝛ precedentis que incipit.non
ergo.plura veniūt declarāda.ſ.quot ſint ſpecies quartarum.
Item an legata ꝛ fideicōmiſſa donationes:ꝛ alia que qs ha-
bet de bonis defuncti debeāt ſibi cōputari in quarta tali.Itē
an fructus percepti de hereditarijs imputenꝰ heredi:vel filio
in quarta.vel debeat eos lucrifacere.declarabo igitur iſta et
44 illa:que reſtāt per queſtiōes.¶ †Primo ergo quero quot
ſint ſpecies quartarū.ꝛ glo.ponit hic tres ſpecies quartarū.
addē alias ſpecies quas glo.tangit in.l.in quarta.ff.ad.l.fal.
ꝛ plenius per Cyn.in.l.filium quem habentē fami.herciſcun.
Alijs aūt omiſſis:quero de quarta iure nature que iure no-
uiſſimo eſt triens vel ſemis ſm numerum filiorum.vt in glo.
45 no.ergo ꝛc.†Pone igitur ꝙ habēs duos filios vnum iuſte
exheredat:que erit legitima alterius:an dimidia triētis tan-
tum.an totum triens.dic ꝙ triens quia exheredatus nō fa-

Ponit q̄ſtiones.

cit partē cum ꝓ mortuo habeatur.vt.l.ſ.§.ſi pater de cōiun.
cum eman.li.Idem ſi alius non eſt exheredatus:ſed alſ inca
pax puta frater minor.vt.l.ſi neceſſe.§.ſi deportatꝰ.de bo.li.
Quid ſi habet quinqꝫ filios quorum vnus eſt incapax.ſ.fra-
ter minor:an legitima aliorū quatuor erit ſemis.vt ſic iſte fra
ter computetur in numero quinqꝫ.an vº erit triens tāqꝫ iſte
frater non ſit in rerum natura.dic ꝙ erit triens qꝛ ſicut alijs
in minuēdo non nocet.ita nec debet in augendo prodeſſe.vt
46 l.et ſi contra.de vulga.ꝛ pu.¶ †Quid ſi filia renuntiauit he
reditati paterne:an legitima maſculi erit triens:vel dimidia
trientis habito reſpectu ad filiam.ex predictis videtur ꝙ cū
ipſa excludatur non faciat partem.quia incapacitas vnius ex
his vndecūqꝫ prouenientēs non minuit:nec auget vt ex ꝑdictis
apparet.Sed aduertatis hic ad.q.dependentem ex ꝑmiſſis
per do.meum in repetitione ſolēni bononie me audiente ple
47 ne diſcuſſam contra opi.Barto.ꝛ eſt talis.†Nūquid frater a
fratre preteritus faciat partem matri:que agit ad ſupplemē
a tum legitime.Cy.dicit ꝙ non facit partem [a] quia cum frater
excludatur a querela pro mortuo habetur.inſtit.de ſuc.lib.§.
ſed noſtra.ꝛ in aut.de nupt.§.ſoluto.verſi.ſi quis enim.Iteȝ
qui non admittitur ad partem.nec admitti ſperatur non fa-
cit partem.vt.ff.de inoffi.teſta.l.qui repudiātis.ꝛ.l.ſi propo-
nas.§.ſi.ꝛ licet ille leges loquantur in querela.Idem in iure
agendi ad ſupplemētum:qd ſuccedit loco querele.vt.l.omnī
modo.de inoffi.teſt.Bart.tenet cōtrarium ꝛ probat talibus
rationibus.iſta mater iure ſuo non poteſt petere niſi tertiaȝ
eius qd eſſet habitura ab inteſtato.ꝛ ſic ceteris paribus ideȝ
eſſet ex teſtamēto.vt mater habeat partē ſue legitime ꝛ non
fratris.Nam ſi tu dares partē legitime debite fratri nō poſ-
ſes alio iure dicere dictam partem fratris matri deberi:ꝙ iu-
ri accreſcendi.ſed ſm Bar.hoc eſt impoſſibile ꝙ in legitima
habeat locum ius accreſcendi.quia frater ꝛ mater defuncti in
legitima ſunt cōiuncti cōiunctione legali:ſed inter cōiunctos
coniunctione legali non habet locum ius accreſcendi:niſi in
vniuerſali ſucceſſione vel in vſufruct.vt.l.ſi ſeruus cōmunis
ab extero.de acquirē.herē.ꝛ.l.ꝛ proculo.de leg.ij.ſed ſucceſſio
in legitima nō eſt ſucceſſio vniuerſalis vt no.de rei ven.l.cum
a matre.§.nec pōt dici hunc filium pro legitima conueniri vt
heredem.ff.ſi quis omiſ.cau.te.l.j.ꝛ de tranſac.l.cōtrouerſia.
ergo hic ceſſat ius accreſcendi.nam nulla coniunctio eſt inter
matrem ꝛ fratrem:niſi cōiunctio iuris diſpoſitione legali ꝓ-
bat etiam hoc alia ratione dicit enim ꝙ quando aliqui ſucce-
dunt diuerſo iure inter eos non habet locum ius accreſcēdi.
ff.de bo.poſ.l.ſi tum patrono.ſed frater ꝛ mater admittūtur
ad legitimā diuerſo iure:ꝛ legitima fratris eſt quarta.qꝛ non
inuenitur aucta:ſed legitima matris eſt tertia in aut.de triē.
ꝛ ſemiſ.§.j.cum ergo veniāt ex diuerſis conſtitutionibus:nul
la eſt inter eos coniunctio nec legis:nec verbis:nec re.quia di
ſtinctis portionibus admittuntur.facit.ff.qui.mo.vſufruct.
amit.l.ſub cōditione.Et predicta vera maxime ſi teſtator ꝓ-
hibuit ius accreſcendi.quod patet etiam in legitima prohibe
ri:ſicut in oīm particulari ſucceſſione.vt.l.dominus.ff.de vſu
fruct.per iſtas rationes tenet dominus Bar.quod ſupra di-
ctum eſt.doctor meus tenet oppoſitum:ꝛ defendit opi.Cyn.
dicit enī ꝙ frater non facit partē matri:ꝛ ꝙ mater admittiꝰ
ſola non per ius accreſcēdi:ſed iure proprio.ꝛ per hoc exclu-
dit rationes Bart.ſupra factas.ſuccedit enim tanqꝫ ſola per
amotionē obſtaculi:nō tanqꝫ cōiuncta cū fratre qui eſt inha-
bilis.ꝛ quātum ad ius agēdi retinet pro nullo:nec cōiunge-
ratur inter agētes.vnde proprie loquēdo dicitur nullus non
aūt cōiunctus ꝓ quo alleg.glo.l.pē filiā.de inoffi.teſta.quam
etiā allegat Cy.ꝓterea ille qui nō includiꝰ in diſpoſitiōe lega-
li nec re nec ꝟbis ꝛ lege ille non eſt cōiunctus:ſed nullus.ſed
iſte nullo mō includiꝰ.ergo ꝛc.hoc tȝ Old.in ſiſi.q.ꝛ ſubtiliter
arguit ꝯſi.dix.vbi vide.ꝓterea poſito ꝙ mr̄ intret p ius accre
ſcendi dicit ipſe in legitima hȝ locū ius accreſcēdi.qd tȝ Dy.ī
l.plane.§.ſi ꝯiunctum.de le.j.alleg.ꝓ caſu ī aut.de naturalibꝰ.
ꝛ vī de pu.§.ꝙ ſi legitimoꝝ.coll.iij.quā rubr.pauci hn̄t.Alij
hn̄t eā poſt ti.de ꝯlubꝰ.ꝛ glo.allēat illā tit.in aut.de triē.ꝛ ſe.
§.j.coll.iij.Bald.hec ꝯfirmat.nā ſi rōne legitime hȝ locū ius
accreſcēdi in tota hr̄ditate:vt no.doc.in.l.q̄tiēs.de heē.inſti.
ergo ꝛ l ꝑte altera legitime.vt l aut.vt cū de ap.cog.§.q̄tiēs.
vbi eſt expꝛeſſum.nā in habētibꝰ ſymbolū facilioꝛ ē trāſitꝰ.vt.l.
an inutilis.§.ſi.cū ſi.de accep.iſtō ob.l.ꝛ ꝑculo.qꝛ aliud ī legi
tima:aliud in legato ſimplici cū rōne legitime qs dicaꝰ hr̄s.
ꝛ ſic legitima magis accedit hereditati ꝙ legato.vt not.in.l.
filiū.de le.preſtan.ꝛ de inoffi.teſta.aut.nouiſſima.Item in eo
qd dicit Bart.ꝙ ius accreſcendi in legitima pōt ꝓhiberi:nō
videꝰ bene dictū.qꝛ legitima debeꝰ ex ꝓudentia legis.vnde

a ¶ Qd non facit partē. Vide Sali. l aut.nouiſſima.qō.ix. C.de inoffi. teſta.

ſicut ipſa non poteſt prohiberi.ita nec eius qualitas ⁊ natu-
ra poteſt impediri:cum ſit debita ⁊ de neceſſitate.vt dicto.§.
ceterum. vbi eſt caſus.⁊ de adopt.l.ſi arrogator.vere tamen
proprie loquendo non eſt hic tractandum.vt dixi de iure ac-
creſcendi.quia legitima portio legitime debetur fratri illo ca
ſu.vt no.in aut.de here.⁊ fal.§.primum.ſi nulla portio ergo
nihil vacat ab eo.⁊ per conſequens nec accreſcit:ſed non de-
creſcit.⁊ hec vera vbi turpis perſona nõ ſit inſtituta:ſed tur-
pi perſona herede inſtituta tex.cum glo.dicit ꝙ fratri debe-
48 tur legitima quaſi iure nature.¶ Quero ergo tūc ꝓ ſi mater
repudiat legitimaʒ ſuam:an accreſcat fratri.videtur ꝙ ſic.vt
dicto.§.ceterum.Sed ille.§.loquitur in aſcendentibus ⁊ de-
ſcendentibus non in tranſuerſalibus.videtur ergo dicenduʒ
ꝙ non.per dictam.l.ſed cum patrono.primam partem tenet
Bal.ſciꝫ ꝙ habeat locum ius accreſcendi.vt.l.j.§.ſi quis ex
nepotibus.de coniun.cum eman.libe.et ſi dicas ibi loquitur
in ſucceſſione vniuerſali.Reſpō.ꝙ ſucceſſio legitima accedit
per omnia vniuerſali ſucceſſioni:preterꝙ ad onera debitoꝝ.
non ob.l.ſed cum patrono.quia loquitur in remedijs cōtra-
rijs in ſcōm ta.⁊ contra tabu.vnde vnum non poteſt accreſce
re alteri.quia quod accreſcit:dicitur eſſe eiuſdem forme ⁊ na-
ture non contrarie.arg.eius quod no.in ſimili in.c.hi qui.de
preben.libro.vj.per Arch.⁊ Jo.and.Sed queſtio noſtra lo
quitur in legitima:que eſt eiuſdē nature ⁊ qualitatis in quo-
libet coniunctorum.Non obſtat ſi dicas:ꝙ veniant ex diuer-
ſis cōſtitutionibus.quia non eſt nouum ꝙ diuerſe leges con
iungātur adinuicem:⁊ fiant tanꝙ vna lex.ff.de lib.⁊ poſthu.
l.gallus.§.ille caſus.⁊.C.de iure deli.l.fi.poſt prin. Iſta ſunt
dicta Bal.in repetitione dicte.l.pater filium.de inoffic.teſta.
49 Ubi querit ꝓ ſi pater inſtituit extraneuʒ:vni ex filijs aliquid
reliquit:alterum exheredauit iuſte:an legitima inſtituti erit
triens:an dimidia trientis.ita ꝙ filius exheredatus faciat
ſibi partē.licet non admittatur ad plene Dy. tenet ꝙ triens
Barto.ꝙ dimidia.Bald.idem qđ Dy.Subiungit etiam ꝙ
an ſicut exheredatus non minuit.ita non augeat legitimam
aliorum:puta alij erāt quatuor ſi iſte exheredatus non cōpu-
tabitur illorum quatuor legitima erat triens.iſto autem cō-
putato erat ſemis.Barto.ꝙ ſemis.⁊ ſic exheredatus cōpute
tur in numero ad augendam legitimam quatuor liberorum.
Bal.dicit ibi ꝙ cum habeatur pro mortuo:⁊ ſibi nulla legiti
ma debeatur non poteſt tranſfundi ad fratres aliquid ex ꝑ-
ſona ſua.vt dixi.ſ.Et predicta applica ad.q.in qua Bar.con
50 ſuluit.ꝓ vbiqꝫ per Italiam ſunt ſtatuta [a] ꝙ extantibus filijs
a maſculis filia femina non ſuccedat patri.pone ergo ꝙ extat
maſculus:ſed eſt incapax:an impediat ſororem ſuccedere.vi-
detur ꝙ non.vt.ff.de bo.lib.l.ſi necem.§.ſi deportatus.⁊ hoc
tenet ſpe.nam fauore maſculorum ſtatutum ſic diſponit.vt.l.
ſeruo legato.§.ſi teſtator.de lega.j.⁊ excluditur ſoror a fratre
tanꝙ ab habente ius potētius.ideo fratre excluſo ſoror ad-
mittetur.vt.l.ij.§.ſi ſit.ff.ad tertul.de hoc late per eum in.l.j.
§.quidam filium.ff.de contratabu.⁊.l.j.§.ſi pater.de coniun.
cum emanci.libe.Ex predictis collige quo ad tex.ſi iſta clara
repudiaſſet tertiam an accreſceret adaleſie habenti aliam ter
tiam.⁊ ſi vna ex filiabus repudiaſſet partem legitime:an ac-
creſceret alteri ſorori tantū vel etiā adaleſie ⁊ clare.ſolutionē
ex predictis collige ꝑ te ipſum ⁊c.¶ Secundo principaliter
51 quero ꝓ an.ſ.quod capitur de bonis defuncti computetur in
quarta:⁊ proſequetur in quarta falcidi.in quarta trebel.⁊ in
quarta debita iure nature:quo ad quartam falcidiam diſtin-
gue.aut heres capit de bonis defuncti extra cauſam teſtamē
ti:aut ex teſtamēto.Primo caſu aut propter hoc capit exp̄ſ-
ſe:vt ſibi imputet in falcidiā ⁊ imputatur.vt.l.cum quo.in ſi.
ad.l.fal.aut cepit propter aliam cauſam:⁊ tunc ſecus.vt.l.pa-
ter filiam.in princi.co.titu.Secūdo caſu quando capit ex te-
ſtamento:⁊ tunc aut iure hereditario.aut iure legati.aut cau
ſa cōditionis.aut ex cauſa modi.aut ex cauſa pretij ex iuſſu
teſtatoris.primo caſu imputatur in falcidiā.vt.l.in quarta.ad
l.falci.ſecundo caſu aut legatur ſibi ꝯ legatario.⁊ nil compu-
tat in falcidiam.quia nil iure hereditario habet.vt.l.ſi a me.
co.ti.niſi quo ad ipſum:qui dat.vt arg.l.neſennius.aut quo
ad alios:et tunc aut fuit legata pecunia non hereditaria:vel
corpus non hereditarium ⁊ nil imputatur.quia nil iure here
ditario capit.aut fuit legata pecunia hereditaria:⁊ tūc ſi fuit
iuſſus de iure vel detrahere:et totum computat.de lega.ij.l.
cum pater.in princi.Aut coheres fuit iuſſus ſibi dare:⁊ tunc
ſibi pro hereditaria parte computat:vel quarta hereditarie:
vt ſtatim dicam.⁊ not.in dicta.l.in quarta.ad.l.falci.⁊.l.id au
tem.co.titu.Si vō corpus hereditarium ⁊ tunc aut detrahit
falcidi. de voluntate defuncti:⁊ computatur quarta heredi-

a ¶ Statuta. Uide alex. l.l.j.§.vete-res.de acq. here. Bal.l auf. ſed ⁊ ſi quis. C. de nupt.⁊ in.l. ſi qſi. C. de inoffi.teſta. Ang.l auf. de hered.et falci.§.ſi qs. Bar.in.l.ſi. ad tertu.et l.l.vt iuris. §. liberi. de oper. liber. Bald. in.l. gallus.§.et qđ ſi. ð lib. et poſthu. Bar. conſi. xx.incip. fa ctum ſic ſe habet.

tarie portionis:aut contra vel preter voluntatem:⁊ tunc to-
ta hereditaria portio.vt.ff.ad.l.falci.l.titia.⁊ no.in dicta.l.ne
ſennius.co.titu.Tertio caſu quando capit cauſa conditiōis
implende:tunc ſi quidem legatarius poſſidet.ita ꝙ ab here-
de conuenitur:⁊ imputat in quartam quo ad dātem:nō quo
ad alios.argu.dicte.l.neſennius.Si vō heres poſſidet ⁊ ipſe
conuenitur:tūc aut fuit datum a ſtatulibero:⁊ dic.vt.l.id au-
tem.ad.l.fal.Aut ab extraneo ⁊ tunc nullo modo imputatur
in falcidiā nec quo ad dantem nec quo ad alios.vt dicta.l.in
quarta.⁊.l.id autem.⁊.l.ſi fundus legatus.co.tit.Quarto ca-
ſu quando capitur vi modi ⁊ imputatur in quartam.vt.l.in
ratione.§.tam et ſi.ad.l.fal.Quinto caſu quando capitur lo-
co pretij:tunc cōputatur in falcidiam.co.titu.l.qui fundum.
⁊ ibi not.⁊.l.ad veterani.§.j.⁊ hec diſtinctio procedit in falci-
52 dia.¶ Tertio quero in trebel.ꝓ an quicquid heres conſequi
tur ex bonis defuncti in trebellianicam imputetur.iterum ſic
diſtingue aut capitur extra teſtamentuʒ:⁊ idem quod ſupra
dixi in falcidiā aut ex teſtamento:⁊ tunc aut iure inſtitutiōis.
⁊ idem aut iure legati:⁊ tunc aut ab extraneo vel legatario:⁊
indiſtincte imputatur.vt dicta.l.in quarta.licet ſecus in falci
dia.vt.ſ.dixi.aut ab herede:⁊ tunc aut pecunia:⁊ totum im-
putatur.vt.l.deducta.§.nummis.ad trebel.aut corpus non he
reditarium ⁊ imputatur:licet ſecus in falcidia.aut corpus he
reditarium:⁊ tunc idem quod in falcidia.quia aut querit de
imputatione quo ad ipſum coheredem:⁊ imputatur totum.
aut quo ad alios fideicōmiſſarios:⁊ tunc aut detur hic de vo
luntate:aut contra voluntatem.vt dicta.l.titia.ſi vō capitur
cauſa implende conditionis:et tunc aut remanſurum penes
eum:⁊ imputatur.vt hic.alias ſecus.vt.l.accep.Si vero capi-
tur vt pretium tunc imputatur.vt.ſ.diſtinctū eſt in falcidia.
¶ Iuxta predicta queritur ꝙ in falcidia imputatur ſolū qđ
capitur iure hereditario.⁊ aliud in trebel.not.hic Joā.and.
⁊ Ac.in dicta.l.in quarta.vbi dicit ꝙ ideo ineſt:quia in falci-
dia plus grauatur heres:quia onera remanent apud eū in-
ſolidum:ideo releuatur vt ſolum que iure hereditario capit
imputētur in falcidiā.ſed in trebel.non ſuſtinet onera:niſi ꝑ
parte.ff.ad trebel.l.j.§.ſi.ideo plus grauatur.ideʒ tenet Cy.
in.l.filium quem habentē.fa.herciſcū.Barto.reddit aliam ra
tionem in dicta.l.in quarta.vbi videas etiaʒ rationem diuer-
ſitatis inter corpus hereditariū:non hereditariū:⁊ pecuniā.
53 ⁊ hoc de trebel.¶ Quarto quero ꝓ quid imputetur in quar-
ta debita iure nature.dic ꝙ aut aliquid capit extra patrimo-
nium defuncti.⁊ nullo modo in illa quarta imputat.vt.l.ſan-
cimus.§.repletionem.de inoffi.teſtamē.aut capitur ex defun
cti patrimonio:⁊ tunc aut iudicio teſtatoris:⁊ imputatur in
quarta quocunqꝫ iure habeat:ſiue iure hereditario:ſiue iure
legati:vel alio modo capiatur.vt.l.ſi quando.de inoffi.teſta.
l.etiam.§.penulti.⁊ ſi.de bo.lib.dummodo aliquid iure inſti
tutionis habeat.vt in aut.vt cum.de app.cog.§.aliud quoqꝫ
capitulū.⁊ dixi.ſ.in prima op.aut capitur inter viuos:et tūc
aut eſt donatio ob cauſam:vt dos ⁊ donatio ꝑpter nuptias
data cauſa militie tunc illud imputatur in quarta. vt.l.quo-
niam nouella.⁊.l.omnimodo.de inoffi.teſtamē. Si vō eſt do
natio ſimplex:ſeu ſimplex datio tunc aduerte.ſi quidem va-
luit in vita.tunc non imputatur in quartam iuſi ſit dictuʒ.vt
ſi datur filio emancipato.vt.l.ſi quando.§.ſi pater.de inoffi.
teſtamen.⁊ ita fecit dominus Accur.quando Franciſcū emā
cipauit.quia fuit dictum expreſſe.ꝙ in falcidia imputaret.ꝑ
hoc eſt tex.in.l.etiam.§.ſed ſi non mortē.de bonis lib.Idem b
b dicentem ſi eſſet facta donatio [b] filio in poteſtate ꝑpter me-
rita precedentia.nam tunc ſtatim valet donatio et percipit
tanꝙ aduenticium.vt nota.glo.in auf.vnde ſi parens.de in-
officio.teſtamen. Si vero donatio non tenuit ab initio.ſed
fuit morte confirmata.tunc in quarta imputatur vt eſt caſus
in.l.filium quem habentem.ſm lecturam Azo.⁊ probatur in
dicta.l.etiam.§.ſed ſi non mortem.¶ Sed pro declaratione
predictorum quero que eſt ratio.ꝙ in quarta trebellia.⁊ fal-
cidia non imputatur quod capitur extra teſtamentum.vt.l.
pater filiam.ad legem falcidiam.⁊ computatur in debita iu-
re nature.dic ꝙ falcidia ⁊ trebellia.debetur ratione teſtamē-
ti ideo in ea non imputatur niſi quod venit ex teſtamēto.de-
bita autem iure nature venit extrinſecus.⁊ ex hoc habes ꝙ
in alijs quantitatibus que debetur de alijs diſpoſitionibus
iuris vel ſtatuti.vt ſi mulieri vel viro ex forma ſtatuti aliquid
debeatur.tunc ſibi imputatur quicquid extrinſecus venit.vt
in auf.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.¶ Circa iſtam legitimam
etiam incidenter quero.an id quod ex ſubſtitutione ad fi-
lium peruenit ſibi imputetur in legitima.videtur ꝙ non.in
l.ſancimus.§.repletionem.de inofficioſo teſtamen.dic vt ibi
et Bar.

b ¶ Facta donatio. Donatio inter patrē ⁊ filiū in qbus caſibus valeat incōtinēti. Uide Bal. in.l.cū opꝫ. §.j.de bo.q̄ libe.gloſ.et Gui.de cu. in.l.ij.C.de inoffi.dona. Ang.i.l.iij. ff.ꝑ dona. Alex.poſt Bar.i.l.fra ter a fratre. ff.de condi. indebi.

⁊ bar.in dicta.l.in quarta ad fi.vbi etiaꝫ querit ſi eſt relictum fi-
lio minꝰ quarta: per quos debet ſibi ſuppleri iſta quarta.vtrū
per heredem vel legatarium qui poſſidet res hereditarias pro
rata.tex.in dicto.§.repletis.dicit ſimpliciter ſupplementū fieri
ex ipſis rebus ⁊ ſubſtantia defuncti.ſed in auc.vt cum de app.
cog.§.ceteruꝫ.coll.viij.dicit impleri ab heredibꝰ.indebita per
patrem videtur dicere tex.ꝙ ſit in ſua poteſtate vtrum ab he-
redibus:vel legatariis.vt.l.ſi ex patronis.in principio:de bo.
lib.⁊.l.ſi libertus ſub cōditione.e.ti.concludit ipſe ex iſtis legi-
bus.illud ꝙ ſit onus reale:⁊ ſic ab heredibus ⁊ legatariis faci-
enduꝫ.⁊ infert iſta deciſio.ꝙ in vna quaqꝫ re ſit legitima dedu-
cenda.vtrum aūt poſſit detrahi in vna re talis legitima trebel-
lianica.j.dicam. ¶ Quinto quero ſatis dictū eſt an illud qꝺ ca-
pitur ex bonis defuncti computetur in trebel.falcid.vel debi-
tis iure nature.Sed pone ꝙ iſta adiecta de bonis Rainu.aliqd
habuit ex donatione inter viuos:vel iure prelegati:vel ex ſub-
ſtitutione vulgari:vel fideicōmiſſaria ab alio coherede forte ſi-
bi dato:an iſta veniant in reſtitutiōe fideicōmiſſi fienda altero
56 che.ꝉ diſtingue in prelegatis cum.ſ.queritur an veniāt in fidei
commiſ.reſtitutione.dic.quod aut teſtator vtitur verbis gene-
ralibus ⁊ futuri temporis.aut preteriti.primo caſu bene cadūt
prelegata in reſtitutione non habita diſtinctione iſto caſu:an
primo prelegat.vel poſtea.vt.l.cum iura.C.de fideiuſſori.⁊ de
leg.ij.l.cū pater.§.pater fidei.ſi pteritis verbis vtitur teſtator
tunc refert aut primo rogat:⁊ poſt ea ꝑlegat.⁊ iſto caſu nō ve-
niunt in fideicōmiſ.reſtitutione.quia non eſt veroſimile ⁊c.vt.l.
tytia.ad.l.fal.Sꝫ an tunc debeat imputari in quarta.dic vt ibi
⁊ dicta.l.cum iura.aut primo ꝑlegat:⁊ poſtea rogat.⁊ tūc aut
teſtator facit mētionē hereditatis ⁊ hoc caſu venit ſolum quar-
ta:quo iure hereditario capitur in ꝑlegatis vltra reſtituere nō
debet.ff.ad trebel.l.in fideicōmiſ.§.vltimo.⁊ ita dꝫ intelligi.l.
ſi tytius.de le.iij.aut nō facit aliquam mētionē hereditatis:⁊
tunc totum ꝑlegatū cadit in fideicōmiſſario.ff.ad trebel.l.mar-
cellus.§.quidam.⁊ predictam diſtinctionē in ꝑlegatis an veni-
ant in fideicōmiſſario vniuerſali ponit Cyn.in.d.l.cum iura.⁊
bar.notat in.d.§.quidā liberis.vbi querit ſi pater totū ſuū pa-
trimonium dimiſit inter liberos ⁊ eos heredes inſtituit in illis
rebus ſic dimiſſis.an ꝑlegata veniāt in reſtitutione fideicōmiſſ.
facienda inuicem.dic vt ibi.Sꝫ an veniant in ſubſtitutione vul-
gari.dic quod non.vt.l.ſextiliam.de leg.iij.Item an in ſubſti-
tutione pupillari.dic quod veniunt prelegata.vt.l.cum pater.
in prin.ad.l.fal.⁊ idē in exēplari.vt.l.humanitatis.C.de impu.
57 ⁊ ali.ſub.¶.ꝉQuero etiam an in ſubſtitutione fideicōmiſſaria
veniat donatio:que morte confirmatur.videtur quod ſic.qꝛ ſi-
milis eſt legato.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.donatio.dic cōtra
vt notat Dyn.in.l.ſequēs queſtio.de leg.ij.nam talis donatio
ſeparatur a ſubſtantia viri in vita ſua.vnde quantū ad mētem
teſtatoris:non videtur cogitatum de his rebus poſtea.iſta eſt
ratio Cy.in dicta.l.cum iura.quid de eo qꝺ capitur ex ſubſtitu-
tione vulgari:an veniat in fideicommiſſario habes caſum in.l.
ita tamē.§.qui ſuſpectam.ad trebel.quid de eo quod venit ad
aliquem ex iure accreſcendi:an veniat in fideicōmiſſario.dic ꝙ
ſic.vt.l.ſi totam.de acqui.here.⁊ qꝺ ibi not.⁊ hoc veruꝫ ſine du-
bio:quando adijt coacte:idē ſi ſponte quia portio accreſcit por-
tioni non perſone:vt.d.l.ſi totam.⁊.l.ſi tytio.§.j.de vſufru.pre-
dictas.q.ſuccincte tangit Bar.in.d.§.quidā liberis.⁊ ſubiūgit
an illud qꝺ venit ad aliquē ex ſubſtitutiōe cōpēdioſa veniat in
58 reſtitutiōe fideicōmiſ.dic vt ibi.¶ Sexto q̄ro ꝉ nūquid heres
rogatꝰ de reſtituēdo teneaꝉ fructꝰ cōputare i quartā trebel.vꝉ
eos lucrari diſtinguit ita Cy.poſt Pe.Aut queritur de perce-
ptis iudicio teſtatoris:aut de perceptis negligentia nō petē-
tis:aut mora non reſtituentis:aut de perceptis alio modo.pri-
mo caſu quando queritur de perceptis iudicio teſtatoris:pu-
ta rogauit teſtator reſtituere heredem poſt.x.annos.⁊ iſto ca-
ſu computat fructus in quartam:⁊ ſi tantuꝫ ſunt percepti quā-
tum facit quarta:nil de rebus aliis percipiet:⁊ ſi plus percepit
totum eſt ſuum ſaluo quod no.in.l.baliſta.ad trebel.fallit in li-
beris primi gradus.vt dicta.l.iubemus.⁊ hoc not.ſecūdo caſu
cum queritur de fructibus perceptis negligētia non petētis.
quia non petit fideicōmiſſum.tunc nec computat in quartam:
nec reſtituuntur.⁊ ideo hoc demum a tempore petitionis.i.li-
tis conte.condēnatur.P.⁊ heredes eius ad reſtitutionem fru-
ctuum:non antē ad perceptos ante negligentiam non peten-
tis.⁊ hoc verum in fideicōmiſſa vniuerſali.vt.ff.ad trebel.l.mu-
lier.§.ſi heres ſcens in ſingulari:nam non ideo qꝺ legatarius
negligit rem legatam petere fructus quos alius percipit facit
59 ſuos.ꝉ ⁊ in hoc differt ſingulare relictum ab vniuerſali.qꝛ ſin-
gularis legatarius efficitur ſtatim dominus etiam ante aditā
hereditatem.vt.l.a tytio.de fur.ſed fideicommiſſarius vniuer-
ſalis non efficitur dominus:niſi facta reſtitutione ſaltem ver-
bali.ſed poſt factam reſtitutionem verbalem idem eſt in eo qꝺ
in ſingulari fideicōmiſſa tertio caſu quando queritur mora nō
reſtituentis:tunc in quartaꝫ non imputabit:ſed integros fru-
ctus reſtituet heres.arg.C.de vſur.⁊ fruc.leg.per totum quar-
to caſu quando queritur de perceptis alio:vbi nec iudicium te-
ſtatoris interuenit:nec negligentia:nec mora:tunc in iſtis caſi-
bus heres non reſtituit.nec computabit.vt.l.ita tamē.§.j.⁊.l.
60 mulier.§.ſi heres.ad trebel.⁊ hoc de quarta trebel.ꝉ Sꝫ quo-
modo computentur fructus in quarta falcid.videamus.⁊ di-
ſtingue:quia aut queritur de fructibus rerum non legatarum
nunquid illos heres computet in falcidiā.tunc refert.aut fru-
ctus erant editi tempore mortis:hoc eſt ſeminati:etiam nati:⁊
tunc computabit.ff.ad.l.fal.l.in.lege falcid.placuit.aut nō erāt
editi ⁊ tunc non computabit.ff.ad.l.falci.l.paulus.primo Re-
ſponſo ⁊.l.in ratione aut queritur de fructibus rerum legata-
rium:⁊ tunc aut percipiūtur iudicio teſtatoris.⁊ hoc caſu com-
putabit in falcidiā ad inſtar quarte trebel.⁊ intellige quod cō-
putabit in quartā falcidiā.hoc caſu fructus quandocūqꝫ nati
ad commodum ipſius legatarij quantum ad commoduꝫ alio-
rum.vt.l.qꝺ de bonis.§.fructus.ad.l.falci.⁊ not.in.l.qui eccle-
ſie.§.ex.eodē ti.aut queritur de perceptis mora non reſtituen-
tis:tunc non computantur in falcidiaꝫ.ſed veniūt in reſtitutio-
ne.nam a tēpore more veniunt fructꝰ.vt.l.j.⁊ ſi.C.de vſur.⁊ fru.
le.aut queritur de perceptis negligentia non petentis.⁊ iſtos
etiā reſtituit legatario:ſed nō fideicōmiſſario vniuerſali.ratio-
61 nem differentie.ſ.dixi:ꝉ pro pleniori tamē doctrina.ſ.a quo tē-
pore fructus ⁊ cām rei legate poſſit petere legatarius ab he-
a rede ᵃ diſtingue.qꝛ aut queritur de fructibus perceptis ante a ¶ Ab herede. Legatarius fructꝰ pceptos aū aditam hereditatē nō poteſt petere Bal.in.l.j.C.cōia de lega.⁊ in.l.ſi.C.ꝺ vſur.⁊ fruc.lega.et in.l.j.C.eodem tit.
aditam hereditateꝫ:aut poſt.ſi ante.⁊ tūc aut fuit legata res te-
ſtatoris:aut aliena.ſi fuit legata res teſtatoris:glo tꝫ qꝺ veni-
unt ante aditam hereditatem.vt.l.ſi tibi.§.cum ſeruus.de leg.
primo pe.ibi contra.ſ.quod ab adita hereditate.⁊ Cyn.in.l.ſi.
de vſur.⁊ fruc.leg.in addi.aut teſtator legauit rem alienā.⁊ tūc
aut heres diſtulit malicioſe adire:⁊ tūc idē quod de fructibꝰ p-
ceptis poſt aditam hereditatē.vt.ff.de vſur.l.ſi vſufru.ſecūdo
caſu principali cum queritur de perceptis poſt aditam heredi-
tatem:⁊ tunc aut queritur de perceptis ante interpellationeꝫ:
⁊ tunc non veniunt niſi res teſtatoris legata ſit.arg.dicti.§.cū
ſeruus.aut queritur poſt interpellationē factā.⁊ tunc aut que-
ritur de perceptis poſt aditam hereditatem:⁊ poſt interpella-
tionem:⁊ moram ⁊ tunc veniunt indiſtincte tam percepti:ꝙ p-
percipiendi.vt.l.j.in ſi.de vſur.⁊ fruc.leg.aut queritur de per-
ceptis poſt aditam hereditatem.⁊ poſt interpellationē tamen
ante moram.quia interpellatus iuſtam cauſam habuit litigan-
di:tunc aut queritur de perceptis.⁊ illos reſtituere tenetur.ff.
de petitio.heredi.l.item veniunt.§.petitum.aut queritur de p-
cipiēdis:⁊ tūc aut de fructibꝰ quos ꝑcipere potuit petitor:aut
quos ꝑcipere potuit poſſeſſor.ſi de fructibꝰ quos ꝑcipere po-
tuit petitor:⁊ nō veniūt.vt.d.l.j.⁊ ſi.aut de illis quos ꝑcipere
potuit poſſeſſor:⁊ tūc teneꝉ ꝺ illis.ſic itelligit pe.de legatis pri-
mo.l.apud.iul.in principio.iſta eſt diſtinctio Cyn.in dicta.l.fi-
nali de vſu.⁊ fruc.lega.cui adde glo.magiſtrā in.l.fideicōmiſſ.
de vſu.⁊ quod dictum eſt fructus ante moram venire:eſt veruꝫ
niſi heres eſſet bone fidei ar.ff.de acquirēdo re.domi.l.cōuen-
tum quid enim ſi finito tempore poſt aditam hereditatem ap-
pareant improuiſe legata in codicillis.facta vꝉ aliter.ita quod
heres poterat pretendere probabilem ignorantiaꝫ de legatis
factis.⁊ ſic res legatas cogitatione domini poſſidebat vtiqꝫ
non tenebitur dicto caſu. ¶ Quero circa ꝑdicta quid in quar-
ta iure nature an in ea computētur fructus videtur quod ſic vt
l.pomp.§.ſi conditioni.de inoffi.teſta.credit Bartol.quod ille
§.ſit correctus.quia fructus non computantur in quarta iure
nature.vt.l.ſancimus.§.repletis.C.de inoffi.teſtamen.⁊ ita no-
tat Bart.in dicto.§.quidā liberis. ¶ Septimo quero ⁊ reuo-
62 co in dubium.ꝉ vtruꝫ filius de reſtituendo grauatus poſſit de-
trahere duas quartas.ſcilicet legitimā ⁊ trebel.gloſſ.antepe-
nul.format iſtam queſtionem ⁊ arguit primo quod poſſit plu-
ribus ar.⁊ primo quia non debet eſſe deterioris cōditionis ꝙ
extraneus.vt dicit tex.ſꝫ extraneꝰ detraheret ꝙ ⁊ ipſe.ſo de eo
quod qs eſt rogatꝰ reſtituere pōt trebel.detrahere ſed de legi-
tima non videtur grauatus ſꝫ de reſiduo:ergo de reſtituendo
detrahēda.⁊ alias rationes facit Bertr.pro illa parte quibus
adde aliam.nam ſi contrarium diceremus omnis.l.ꝙ dicat fili-
um detrahere trebel.eſſet falſa:cum eñ prius detraxiſſet legi-
timam ipſo iure.vt.l.quoniaꝫ in prioribus.de inoffi.te.⁊ ſic ha-
beat vnā falcidiam ſeu legitimaꝫ.ergo impoſſibilis eſſet dedu-
ctio trebellianica.fruſtra ergo loqueretur lex de trebell.a filio
deducēda:ſicut de ipſa loquiꝉ.l.filiū quē habētem.fami.erciſ.

et.l.iubem⁹.C.ad trebell.preterea quãdo duo iura cõcurrunt
in vno diuerſe rationis:et diuerſe quotitatis:⁊ diuerſarũ quã
titatum:poteſt quis vti vtroq; iure:⁊ vnum reliquũ non con-
fundit.vt arg.l.ſi domus.de ſeruit.vr.predi.⁊.l.generaliter.de
fideiuſſ.et in hac opi.fuit Mar.Alij dicunt ꝙ de iure ciuili fili
us vna falcidia debet eſſe contẽtus.⁊ arguit a diuiſis quia aut
filius elegit primo trebel.⁊ non poteſt poſtea habere legitimã
quia in ipſa computari debet quidquid filius eſt de bonis pa-
tris conſecutus.vt.l.quoniam nouella.ecce ergo quod trebel.
prius detracta computabit ſibi in legitimam poſtea detrahẽ
dam.Rurſus econuerſo idẽ contingit ſi prius legitimã detra
xerit.nam ipſam ſimiliter computabit in trebel.detrahẽda in
qua computatur quidquid filius iure inſtitutionis ꝯſequitur
ſicut legitimam conſequitur ſi inſtitutus eſt.Item dicit lex ꝙ
in teſtamẽto patris ⁊ filij vna falcidia locum habet.vt in glo.q̃
tamẽ ſm iſtos fatetur:quod illud quod eſſet minus in vna ꝙ̃
in alia poſſet poſtea conſequi:ſʒ quatenus concurrunt inuiceʒ
ſe cõfundunt.Alij diſtinguunt.quod aut filius eſt grauatus re
ſtituere ſub conditione:⁊ tunc poteſt detrahere duas quartas
ſcʒ legitimam ſtatim cum omne grauamẽ etiam ipſis inducã
tur in eadem de medio ipſo iure.vt.l.quoniã in prioribus.alia
vero ſcʒ trebel.cum conditio aduenit.⁊ ſic fit vera prima opi.
aut filius eſt grauatus reſtituere pure:⁊ tunc debet detrahere
vnam tantum.⁊ ſic fit vera.ſecunda opi.ſʒ hec diſtinctio repro
batur p.§.quãobrẽ.in auct.de reſti.⁊ ea que pa.ꝑterea ex ipſa ſe
quitur abſurdum.ſ.quod filius plus grauatus.ſ.pure minus
detrahit ⁊ q minus detrahit.ſ.ſub cõditione detrahit plus cõ
tra.l.cum q.de iureiu.cũ ſi.breuiter de iure ciuili tenẽt legiſte
cõiter.ꝙ filius grauatus de reſtituẽdo:nõ poſſit detrahẽ niſi
vnã quartã.allegãt ꝑ caſu.l.filium quẽ habẽtẽ.⁊ dictam.l.iube
mus.⁊ hoc tʒ odo.⁊ Pe.⁊ Cyn.in dicta.l.filium quẽ habẽtẽ.⁊
Ja.de bel.in dicto.§.quam obrẽ.Sʒ de iure canonico ꝯſuetu-
dine approbato filius detrahit duas quartas.vt hic patet.ſm
quam opi.refert doctor me⁹ in repeti.d.l.filium.ſe ſepius con
ſuluiſſe:⁊ ego etiam multotiens.⁊ de hoc p Cy.in.l.ꝙ̃ꝙ̃.C.ad.l.
fal.⁊ hoc ꝓcedit cũ filius rogatus reſtituere hereditatẽ totam
vel quotam.Si aũt filius eẽt inſtitutus in certis rebus:⁊ roga
tus reſtituere:ſi deceſſerit ſine liberis ⁊c.tunc nõ detrahet tre
bel.ſʒ legitimã tãtũ.qr nõẽ vniuerſalis.vt.l.lex falcidia.§.nũꝙ̃
ad.l.fal.⁊ ita Bal.cõſuluit.quod not.Itẽ aduerte.quia illud
quod de iure canonico dictũ eſt:ꝙ poſſunt detrahi due quar-
te:eſt verũ qñ filius eſt rogatus reſtituere ſub ꝯditione vt fuit
in iſto.c.ſi aũt pure:⁊ tũc vna tm̃ detrahit ⁊ ſi quid in alia eſſet
plus.⁊ ſic cõſuluerũt Bar.Fran.de piſ.⁊ Bal.eoꝝ diſcipulus
63 in q̃ſtione tali † filius rogatus eſt de reſtituẽdo ſub ꝯditiõe ſi
non valet:vel non valebit iure teſti:valeat iure codicillorũ: an
detrahet duas q̃rtas.dicũt ipſi ſi iure teſti teſtm̃ eſt nullũ tunc
tanꝙ̃ pure rogatus nõ detrahet niſi vnã:niſi q̃tenus eſſet pl⁹
in alia:pone exẽplũ cũ alius filius eſt ꝑterit⁹:ſʒ ſi ꝯditio nõ eſt
vera õ pñti.vt qr ꝑteritus eſt poſthum⁹ detrahet duas q̃rtas
poſtea poſthumo nato ꝑ theoricã ꝓdictam.Ita refert.Bal.in
64 dicta.l.filiũ.vbi vide. ❡ Octauo q̃ro de tali.q. † fili⁹ rogatus
a patre de hereditate reſtituẽda ſi ſine liberis moreret vnã do
mum hereditariam vendidit:que aſcendebat ad legitimã por
tionem ⁊ etiã ad trebel.deinde extitit ꝯditio fideicõ.fideicom
miſſarius in domo alienata vult partem ſuam.quia dicit ꝙ ip
ſe debet habere partẽ in qualibet re:ecõtra dicit emptor:ꝙ fi-
lius potuit vendere pro legitima:⁊ trebel.⁊ ipſas in vna re eli
gere.queritur quid iuris.⁊ videtur quod poſſit.primo quia le
gitima eſt filie debita: cenſetur in ea creditor.vt dicit gloſſ.añ
penul.ſi ergo bona tenentur ad legitimã:ſicut creditor poteſt
eligere vnam ex rebus ſibi pro debito obligatis.vt vendat
ita ⁊ filius.arg.ff.de diſtrac.l.creditor.Item ſi creditor ſuper
bonis hereditã.poteſt ſibi ſoluere.vt.ff.de nego.geſt.l.diuor-
tio.⁊.l.ſiſulas.§.fundum de contrahen.emp.⁊ hoc videtur e-
quũ:quod alienando poſſit deducere in vna re.naʒ ſi vellet in
ſingulis rebus partem alienare:hoc eſſet difficile.quia vix re-
periretur emptor:⁊ poſito quod reperiretur minus venditur
pars indiuiſa:⁊ minus valet pars reſpectu partis:ꝙ̃ totuʒ re
ſpectu totius.de leg.ij.l.meuius.§.in fundo.Alij dicũt con-
trariũ.⁊ qõ nõ valet alienatio:niſi quaten⁹ ẽ legitima in re illa
qr filius habeat legitimã ipſo iure.in qualibet re ꝑ rata.⁊ ſic cẽ
ſetur creditor.vñ id qõ dʒ ſibi in vna ſpecie nõ põt ſibi ſolui
in alia ſpecie de rigore iuris.ſi cer.pe.l.ij.§.i.ꝑterea ſpeciale eſt
quod pro dote ⁊ donatione propter nuptias poſſit eligere le-
gitimã.⁊ trebel.in vna re.vt in auẽ.res que.C.communia de le.
ergo in contrarium eſt ius commune.⁊ hanc opinionem tenet
odo.quia leges ſunt expreſſe.ff.de pecu.leg.l.ſi peculium.⁊ no.
C.ad.l.falci.l.ij.⁊ eſt verior de rigore iuris.ſed de equitate fili-
us alienando videtur quod poſſit deducere in vna re dicit ta-
men Jaco.de bel.vt omnium ſaluetur opi.conſulit filio aliena
re volenti quod ipſe prouocet fideicommiſſarium vniuerſalẽ ad
diuiſionẽ etiã ante diem fideicommiſ.cedentem.vt ſic per iudi
cium famili.erciſ.poſſit habere legitimam ſuam in certis reb⁹
arg.ff.fami.erciſ.l.ij.circa principium ⁊ licet illud dictum poſ-
ſet procedere in legitima:tamen in trebel.non videtur poſſe ꝓ
cedere quia nondum debetur:⁊ ſic ſuper ea non poteſt fundari
iudicium.vt.l.non q̃admodum.ff.de iudi.⁊ ita dicit Bald.in
dicta.l.filium quem habẽtẽ dominus Barto.ſic diſtinguit.aut
queris vtrum poſſit deduci in vna re a volentibus:⁊ poteſt.vt
l.poteſt.de lega.i.aut queris de neceſſitate:⁊ tunc aut queris
in qua re debeatur quarta.aut in qua re deducatur tẽpore di-
uiſionis.primo caſu regula eſt quod deducitur de qualibet re
pro indiuiſo.vt.l.plautius.⁊.l.lineis.ad.l.falci.ſecũdo caſu aut
teſtator cõceſſit quod debeat imputari in quartã:⁊ illud prius
imputatur.vt.l.is autem.⁊.l.cum quo.§.finali.ad.l.fal.Si ve-
ro heres nihil.reliquit:tunc aut heres percepit fruct⁹ iudicio
teſtatoris.⁊ illos prius imputare in quarta cogitur.vt.l.quod
de bonis.§.fructus.ad.l.fal.aut nullos fruct⁹ ꝑcepit:aut he-
res aliquid de hereditate alienauit:⁊ illud ſibi prius computat
in quartã.vt.l.marcellus.§.res.⁊ ibi not.ff.ad trebel.quod te-
net azo in ſumma.C.ad trebel.⁊ Dyn.⁊ Old.conſuluit cõſilio.
cxlvij.alij aliter in hoc dicunt vt ſupra vidiſtis.aut nihil ven-
didit:⁊ tunc aut teſtator viuus concedſerat aliqua in peculio.⁊
illa poteſt retinere aduerſario inuito.vt.l.filium quẽ habẽtem.
C.fami.erciſc.ſecundum lec.antiquorum:que in hoc vera eſt.vt
officio iudicis illa res filio aſſignetur.vt ſic quẽ teſtator dilexit
in vita in vna re:videatur dilexiſſe in morte.ar.l.pe.de ali.⁊ ci-
ba.leg.aut nihil.conceſſit invita nec i morte:tũc ſi res ſunt indi
uiſibiles poteſt in vna re deduci.argu.ff.ad.l.fal.l.ſed ſi non ſer
uus.⁊.l.in lege fal.ſeruitutis.⁊.l.ſi fundus mihi cum ſi.aut om
nes ſunt diuiſibiles:tunc deducetur de vna vel duabus rebus.
⁊ hoc officio iudicis.vt dicta.l.poteſt:de lega.primo ⁊.C.quan
do ⁊ qui.quarta pars debe.l.ij.ita diſtinguit bar.in.l.in quar-
65 ta ad.l.fal.in quarta.q.ad predicta applica.q.Old.qui querit †
an ſupplementuʒ legitime poſſit detrahi de ſingulis rebus.di
cit ipſe.quod in quarta falcidia apud antiquos dubitatio fuit
vt notat.in.l.ij.C.ad.l.falcidiã.Sed quid ſit in alijs deductio-
nibus:in ea de qua queritur.dicit ſupplementum faciendũ eſſe
ex ſubſtãtia teſtatoris viri boni arbitratu.vt.l.ſancimus.C.de
inoffi.teſta.nam licet in illa.l.dicat poſt princi.repletionem fie-
ri ex bonis teſtatoris.tamen in principio dixit ipſo iure ineſſe
id eãdem ſuppletionem.⁊ ſic illud verbum eandem dat intelli-
gere.quod fiat talis repletio viri boni arbitratu.vir autem bo
nus nunꝙ̃ arbitrabitur:vt in ſingulis rebus fiat ſuppletio pro
pter vitandam communionẽ:que diſcordias parere conſueuit
de leg.ij.l.cum pater.§.dulciſſimis.⁊ hoc voluit dicere.l.filiuʒ
quem habentẽ.⁊ ideo poſita eſt in iſto titu.vt inſtruat iudicem
qui de diuiſione cognoſcit vt non in ſingulis:ſed in vna re legi
timam aſſignet ⁊ coaptet ſe in hoc voluntati teſtatoris.vt ibi
66 patet ⁊ ita notat ipſe conſilio.clxx. ❡ † Nono quero dictuʒ eſt
vtrum heres poſſit detrahere legitimam ⁊ trebellianicaʒ ſʒ an
trebellã.⁊ falci.verbi gratia.teſtatrix in teſtamento multa lega
ta fecit:filiam in vniuerſo inſtituit ⁊ rogauit ſi ſine liberis de-
ceſſerit hereditatẽ fratri ſuo reſtitui modo pater filie qui ſuc-
cedit filie ab inteſtato vult detrahere falcidiam de illis legatis
ſingularibus:⁊ trebel.õ vniuerſo.vtrũ poſſit.videtur quod ſic
quia legata particularia contribuuntur cum fideiuſ.vniuerſali
vt.l.marcellus.ff.ad trebel.quod tenet Barto.quando fideicõ
miſſum eſſet purum.ſi autem fideicõmiſſuʒ:vniuerſale eſſet cõ
ditionale:tunc videtur quod legata debeat ſolum integre.vt
67 l.pe.§.i.ad.l.fal. ❡ Sed incidenter queritur † quando ſit iſta
contributio vniuerſalis fideicomiſſ.⁊ particularium legatorũ:
an illa erit falcidia vel trebel.quod ſit falcidia:faciũt legata ſin
gularia.ſed quod ſit trebel.facit fideicõmiſſuʒ vniuerſale.tex.
in dicta.l.marcellus.§.idẽ pompo.appellat falcidiaʒ vbi Bar.
quod pro parte erit falcidia pro parte trebelliani.poſtꝙ̃ duo
iura ſic coniunguntur:vt in ſimili in.l.gallus.§.ille caſus.de li-
be.⁊ poſt.⁊ eadem eſt queſtio in legitima ⁊ trebel.an detrahan
tur tantum de vniuerſo:vel an de legatis particularib⁹.⁊ oldr.
conſuluit quod de vtriſq; conſilio.cxiuj.vbi idem ſentit in fal-
cidiã ⁊ trebel.ſicut dixi allegat pro caſu.l.i.§.vltimo.ad trebel.
68 ❡ † Decimo quero pone quod iſte Rainutius erat pluribus
obligatus.Item in ſuo teſtamento multa legata fecit:adiectã
inſtituit:⁊ de reſtituendo alterodhe grauauit:que reſtitutio fa
cta fuit:vt in tex.dicitur quero ergo quis teneatur ſoluere de-
bita:⁊ legata diſtingue aut heres reſtituit nihilo retento:⁊ tũc
fideicommiſſarius idẽ alterodha tenetur inſoliduʒ ad credita
⁊ legata

⁊ legata.vt.ff.ad trebel.l.j.§.ſi is.aut reſtituit aliquo retento.⁊
tunc aut retinet in quantitate:aut in quotitate.ſi in quantita-
te non tenetur heres:niſi in ſubſidium.vt notat Cy.in.l.j.C.ad
trebel.Si in quotitate:tunc refert aut retinuit tantũ quartam:
tunc non tenetur legatarius:ſed fideicommiſſarius tantũ.cre
ditoribus vero tenetur vt dicta.l.j.aut retinuit vltra quartam
vt quia retinuit portionem dimidiam ⁊ tũc fideicommiſſarius
tenetur pro portione reſtituta tantum.vt.l.ij.C.ad trebel.In
hoc tamen caue quia creditoribus reſpondebit quilibet pro di
midia.C.ſi certum petatur.l.j.ſed legatarijs tenetur reſponde
re pro tertia parte tantum.ratio.C.quia heres dꝫ habere quar
tam ſine onere legatorum:⁊ fideicommiſſorum.vt dixi.⁊ illa eſt
diſtinctio Cy.in dicta.l.ij.ad trebel.qui ſubiungit vtrum fidei-
commiſſarius vniuerſalis cui facta eſt reſtitutio cum onere le-
gatorum habeat inſo falcidie:remittit ad nota.per eum in.l.j.cõ
munia de lega.dic vt ibi plene. ¶ Undecimo quero.pone qđ
poſt mortem adiecte iſta alterocha anteq̃ peteret reſtitutionẽ
69 fideicommiſ.deceſſit:an eius heres poterit petere.⁊ dic quod
de hoc eſt dubium:ſi decedit fideicommiſſarius vniuerſalis an
te reſtitutionem ſibi factam:an tranſmittat ad heredem.In he
reditate enim traditur regula quod hereditas non adita non
traſmittitur ad heredem.vt.l.vnica.§.in nouiſſimo.de caduc.
tol.legata vero pura vel in diem certam non agnita tranſmit-
tuntur.vt ea.l.j.colũ.ver.ſimili modo.In fideicõmiſ.ergo vni-
uerſali cui magis accedat an hereditati:vel legatis quo ad trãſ
miſſionem dubitant legiſte.gloſ.enim in.l.cum filio.de leg.pri
dicat quod non tranſmittit:ſicut nec heres hereditatẽ non adi
tam.vt dixi.naꝫ fideicommiſſarius vniuerſalis eſt heres in effe
ctu vt inſti.ad trebel.§.reſtituta.Idem videtur ſentire gloſ.in
l.a teſtatore.de condi.⁊ demon.⁊ fuit opi.Azo.in ſumma.C.
ad trebel.in ſi.prime columne.doc.omnes Dy.⁊ alij dicunt cõ
trarium.quia textus eſt expreſſus.ff.ad trebel.l.poſtulante in
princi.⁊.l.cogẽ.§.id veruꝫ.eodẽ titu.⁊ dicta.l.a teſtatore.⁊.l.
iij.C.de fideiuſ.non obſtat.l.apud iulia.§.vtrum.⁊.§.antiſtia.
quia ibi deceſſit fideicommiſſarius ſine herede.non ob.dicta.l.
cum filio.quia ibi erat relictum fideicommiſſum ſub conditio-
ne.nam relicta ſub conditione moriente eo cui relicta ſunt con-
ditione pendente:non tranſmittuntur.⁊ idẽ ſi in die incerta:vt
mortis.vt dicta.l.j.§.ſi autem aliquid.de cadu.tollẽ.Sed dices
quare magis fideicommiſſum vniuerſale:quaꝫ hereditas ante
aditionem tranſmittitur dic quod ideo.quia heres ante here-
ditatem aditam nullum ius habet merito non tranſmittit.ſed
illud quod habet.ſ.ius deliberandi illud hodie tranſmittit ſe-
cundum formam.l.cum antiquioribus.C.de iure delibe.ſed ſi
deicõmiſſarius vniuerſalis habet actio.ex teſtamento:quam
tranſmittere poteſt.facit quod notat in.l.is poteſt.de acquir.
heredi.per Barto.⁊ hec vera cum fideicommiſſarius vniuer-
ſalis decedit ante reſtitutionem ſibi factam.ſed tamen poſt he
reditatem aditam per heredẽ quid ergo ſi anteq̃ heres adeat
an tranſmittat ad heredem.quedam glo.tenet quod non in.l.
quidẽ ita in principio.ad trebel.in gl.parua ſuper verbo adea
tur.⁊ alia glo.dicit.quod dies fideicõmiſſ.vniuerſalis non ce-
dit niſi ab adita hereditate de regu.ca.l.iij.Idem tenet Dyn.
de adimen.le.l.iij.§.j.Iaco.de are.tenet contrarium.ſcꝫ quod
quo ad tranſmiſſionem cedit a die mortis teſtatoris:ſicut in le
gatis ⁊ fideicommiſ.particularibus.pro hoc.l.iij.§.j.verſi.idẽ
dicendum.de adimen.lega.vbi quo ad dici ceſſionem equipa-
ratur vniuerſale:⁊ particulare.⁊ hanc opinio.ſequitur Barto.
in dicta.l.cum filio.per dictam.l.cogi.§.idẽ verũ.que videtur
permittere quod heres fideicommiſſarij cogat heredeꝫ inſtitu
tum adire ergo fideicommiſſarius decedens ante aditam he-
reditatẽ tranſmittit.poteſt etiã h colligi ex ordine rubricaruꝫ
C.⁊.ff.nam in.C.premiſit titu.de lega.⁊ fideicommiſ.⁊ ti.ad tre
bel.⁊ ſic de vniuerſalibus ⁊ particularibus.poſtea in tit.de ca
du.tol.§.cum igitur.⁊.§.in nouiſſimo.dicit indiſtincte diem le
gatorum ⁊ fideicommiſſorum relictorũ pure cedere a die mor-
tis teſtatoris.Intelligo ergo de fideiuſſori.particularibus ⁊
vniuerſalibus idem eſt ordo in.ff.nam primo premittuntur ti.
de leg.j.ad trebel.⁊ ſequitur rubrica quando dies legati vel fi-
deicõmiſſi cedit quod intelligo fideicommiſ.particularis ⁊ vni
uerſalis non ob.l.quidam ita.quia debet intelligi.quod cedit
a die adite hereditatis:quo ad petitionem:non quo ad tranſ-
miſſionem.nam multis reſpectibus dicitur cadere dies legati
⁊ fideicommiſſi aliter ⁊ aliter.vt not.Cy.plene in.l.j.C.de cadu.
tol.in principio.aduerte tamẽ quod licet prima opinio vera ſit
ſcꝫ q̃ non cedat dies vniuerſalis fideicõmiſſi quoad tranſmiſſio
nem ante aditam hereditatem:tamen fideicommiſſarius vni-
uerſalis ante aditam hereditatem decedens tranſmittit ius ð
liberandi ſicut ⁊ heres.vt not.accur.in dicta.l.cum filio.⁊ Azo

in ſumma.C.ad trebel.Item ſi fidecõmiſſarius decederet poſt
petitionẽ factam licet ante reſtitutionem:vel aditam heredita
tem tranſmitteret.vt.l.non iuſtam.C.ad trebel. ¶ Sed iuxta
predicta quero.pone quod adiecta ante miſſionem ſuam in he
reditate Raynu.deceſſit:an petitus eius maritus ⁊ heres adi
re cogatur ad petitioneꝫ alterochę:vt ſibi reſtitutio fiat.diſpu
tat glo.plene in.l.eam quam.C.de fideiuſ.⁊ predicta ſunt vera
de tranſmiſſione vniuerſalis fideicõmiſſi ⁊ etiam legatorũ.ſꝫ
de tranſmiſſione hereditatis nõ adite an heres iſtitutus trãſ-
mittat ad heredem ſuuꝫ facultatẽ adeundi latius attingamus
70 ¶ ⁊ Duodecimo ergo quero adiecta deceſſit ante immiſſionẽ
hereditatis Raynutij patris ſui iſtituto marito herede:an ipſe
poterit adire.rñdeo.regula eſt vt dixi quod hereditas nõ adita
non tranſmittitur ad heredẽ vt dicta.l.vnica.§.in nouiſſimo.
verſi.hereditatẽ.de ca.tol.⁊ aduerte quod in filijs in poteſta-
te decedẽtibus ante immiſſionẽ tũc moderni cõmuniter tenẽt
quod filius in poteſtate paterna hereditatem non agnitã trãſ
mittit ad omnes eius heredes.allegat Barto.pro caſu.l.ven-
tre.de aquiren.hereditate ibi dum dicit:ſua extitit.⁊ plene hoc
examinat i.l.ex militari.ff.ð teſta.mili.nã ſcđm eũ inſpeto me-
ro iure ciuili q̃ fili⁹ velit nolit eſt heres fili⁹ tranſmittebat here
ditatẽ paternã ad omnes.Sꝫ dubium facit hodie bñficiũ abſti
nendi conceſſum a ꝑtore ꝑquod beneficium equiparatur omni
no extraneo.vt.l.nam nec emancipatus.de le.j.ſꝫ quia benefi-
cium abſtinendi eſt inductum in filij fauorem:vbi non vertitur
eius fauor:beneficium nihil operatur.vt.l.ſi filius qui patri.de
vul.⁊ pupil.ad hoc.l.quod fauore.C.de legi.Sꝫ ſi illud benefi-
cium impediret tranſmiſſionem:eſſet detrimentum filij.ergo
nihil.operatur.nam intereſt filij tranſmittere iſtud ius adeun
di.arg.l.iul.in principio.de acquirẽ.here.⁊ hoc vult tex.expꝛſſe
in.l.fi.§.j.C.de cura.fu.⁊ dicit Bart.in dicta.l.ventri.quod cõ-
muniter omnes moderni tenent iſtã opinionẽ.⁊ Cy.in.l.apud
hoſtes.C.de le.here.ſꝫ Iaco.de bel.diſputando tenuerit con-
trarium:cuius dictum per modum regularum refert Barto.
in dicta.l.ventre.vbi videas.Et de filio in poteſtate decedente
hereditate non agnita.quid in emancipato.videtur quod trãſ
mittat ſicut ſuus.C.de legi.here.l.meminimus.vbi dicit.q̃ ſuc
cedit ad ſimilitudinem ſuorum.ſed in ſuis non eſt dubium.vt
dictum eſt.ergo ⁊c.pro hoc quia ſublata eſt hodie differentia
emancipatiõis ⁊ patrie poteſtatis.in auſ.de here.que ab inte.
§.nulla.⁊ hec dicta ſunt de filijs an tranſmittant hereditatem
71 patris non agnitã.⁊ Quid ergo de alijs glo.in dicta.l.venere.
ponit regulam.quod hereditas non adita non trãſmittitur.a
qua excipit.viij.caſus quos Barto.dicit non eſſe exceptiones
ſed ſunt regule exceptiue non ita vniuerſales:ſicut regula.pri
mus ergo caſus in quo fallit dicta regula dicit eſt caſus gloſſ.
72 in dicta.l.ventre.ex quo talem colligit regulam.⁊ qui propter
aliquam dubitationem adire non põt:⁊ in omnẽ euẽtum ſe fu-
turum heredem cognoſcit interim decedẽs tranſmittit.hec
regula probatur ex fine dicte.l.ventre.vbi iuriſconſultus ex-
tendit ad omnẽ caſum:vbi eſt eadẽ ratio.⁊ collige exemplum.
huius regule ex caſu dicte.l.ventre.que loquitur cum filius tã
natus non poteſt adire propter natiuitatẽ poſthumi preteriti
que ſperatur.ſed quid eſſet de alio veniente ab inteſtato.dic q̃
idem ſi in omnem euentum ſe futurum heredẽ cognoſcit:exem
plum proximus agnatus reperitur inſtitutus in teſtamẽto:q̃
teſtamentum dicitur falſum ab alio fabricatuꝫ.⁊ ſic non poteſt
adire.vt.l.cum falſum.de aquiren.heredi.tamẽ quia ſiue ſit fal
ſum:ſiue non cognoſcit ſe futurum heredem:interim decedẽs
tranſmittit.per regulam dicte.l.facit de bo.li.l.ſi filius.§.fina.
¶ Secundus caſus poſitus in gloſ.eſt in.l.ſi ſcriptus.ad car-
73 bo.ex quo talẽ formabo regulã ⁊.quoties quis facto alterius
adire impeditur:decedẽs hereditatẽ non aditam tranſmittit
vt ibi ⁊ dicta.l.ſi filius.in ſi.quod eſt verum:niſi contra illũ im
pedientem poſſet haberi regreſſus.vt.l.j.in ſi.ff.ſi mu.vẽ.no-
mine.fact.ff.quod metus cauſa.l.ſi mulier.§.ſi. ¶ Tertius ca
ſus poſitus ibi in gl.eſt.ff.ad ſill.l.iij.§.elegãter.⁊.l.qui poſthu
74 mos.ex qua talis datur regula.⁊ quoties quis timore pene le
galis tantum quis impeditur adire:interim decedens tranſ-
mittit ibi enim impediebatur propter timorẽ ſenatuſconſulti
⁊ per hoc dixit Barto.in queſtione de facto.ſtatuto piſij caue
tur.quod forẽſis non poſſit querere poſſeſſionẽ piſij ſub certa
pena niſi primo fuerit allibratus.modo forenſis inſtitutus he
res:vt habeat bona que ſunt piſij procurat allibrari qđ anteq̃
perficiat deceſſit.dixit q̃ dictam hereditatem non aditam trãſ
mittit.quia timore pene ſtatuti diſtulit adire. ¶ Quart⁹ caſus
in quo fallit dicta regula eſt.C.ð ſuis ⁊ le.l.apud hoſtes.ex qua
75 collige regulam.⁊ quod hereditas aſcendentis etiam non adi
ta tranſmittitur ad deſcendentem.Sed Bar.ex illa.l.colligit

76 regulam ꝙ ſuus heres de iure ciuili hereditatē non agnitā tranſmittit ad quēcunq; ſucceſſorē. quod ibi plene pſequitur ⁊ dicta.l.ex militari.de teſta.mi.⁊ digi.3. ℂ Quintus caſus ibi in glo. eſt de le.j.C.de his qui an̄ aper.ta.ex qua collige talem
77 regulam. quotiens quis decedit hereditate aſcendēte nō adita:nec repudiata:tranſmittit ad ſuos deſcendētes:etiam ſi nō ſit ſuus.vt ibi patet.⁊ illud eſt nouū ius:quod introducit illa l.videlicet quod nō ſuus tranſmittat in deſcendentes.⁊ intellige deſcendentes in infinitum.licet illa.l.exempli gratia loquatur in nepote ⁊ pro nepote.⁊ intellige quod per illam.l. tranſmittunt non hereditatem ipſo iure:ſꝫ facultatem iuris adeundi vt ibi p Cynum.in tertia q̄ſtione.vbi videas p Cy. ℂ Sextus caſus qui ponitur in glo.eſt in.l.ſi infanti.C.d iure deli.ex
78 qua collige regulā. quotiens quis infans decedit hereditate cuiuſcunq; non agnita:ſꝫ delata ad patrem:vel ad alios aſcendentes p lineam paternam:etiam ſi in eius poteſtate non fuiſſet:⁊ perinde eſt ac ſi fuiſſet adita vt ibi patet mater ergo vel auus maternus non habet bn̄ficium illius.l.⁊ ideo licet pater ⁊ mater ad ſucceſſionē filij pariter admittātur.C.ad tertul.an etēti.defuncto. tamē in hereditate extranei delata infanti ⁊ nō agnita non concurret mater cum patre:ſꝫ pater habebit bn̄ficio dicte.l.ſicut in ſimili in.l.ſi poſt mortem.§.fina.de cōtra ta. ⁊ quod ibi per Barto. ℂ Septimus caſus eſt.C.de iure deli.
79 l.cum antiquioribus.ex quo talē collige regulam. quotiens quis iciens hereditatē ſibi delatam:decedit ea non agnita vel repudiata.ſ.annum ad quencunq; ius deliberandi ⁊ adeundi tranſmittit:in cuius materia Barto.facit pulcras queſtiones in.l.qui duos.in principio de rebus du. ℂ Octauus caſus ſm̄ glo.in.l.fina.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.ſed certe ille caſus nullā nouitatem continet.quia ibi filius ſuam hereditatem paternam non agnitā tranſmittit ad matrem.nam ad quēcunq; trāſmitteret.vt dictum eſt.⁊ predicta ſūt de tranſmiſſione hereditatis non agnite:que fit ipſo iure.eſt ⁊ quedam tranſmiſſio:que fit petita in integrum reſtitutione.de qua dic p Bartolū.in dicta l.patronus.de acqui.heredit.⁊ dicta.l.qui duos.de rebus du. ℂ Tredecimo quero hic quod adiecta fuit rogata ſi ſine liberis deceſſerit:reſtituere alterochę ⁊ ſoboli quā geſtabat in ve
80 ro.quero ergo an iſta ſoboles admittatur ſimul cū matre ad bona ex fideiuſſa.debita videtur quod ſic:quod patet.quia hic ſimul egerunt ⁊ ambobus iſte tutor condēnatur ergo quilibet admittitur pro vniuerſali.vt.C.ſi plures vna ſen.l.j.⁊.l.reos.§.cum in tabulis.de duo.re.In contrarium facit quia quādo plures ſint perſone inter quas cadit affectio ordinata:non admittantur ſimul ad diſpoſitionem:ſed ordine ſucceſſiuo.vt l.peto.§.fratre.⁊.l.cū pater.§.penul.de leg.ij.pro hoc facit gl. in.l.gallus.ª§.quidā recte.de li.⁊ poſth.vbi iſtitutio filij et nepotis intelligitur facta ordine ſucceſſiuo.quid dicemus dicit. Bald.quod ſolus ordo charitatis non inducit ordinē ſucceſſionis in perſonis copulatis.⁊ dicit quod tres ſunt caſus.primus eſt quando teſtator vtitur nomine collectiuo.⁊ iſto caſu ſeruatur ordo.vt dicto.§.fratre.Interdum teſtator vtitur diſiunctiua coniunctione:⁊ tunc idem propter naturam diſiun
81 ctione: que eſt non per omnia copulare.vt.l.cum pater.§. pe.de legat.ij. Interdum teſtator vtitur coniunctiua coniunctione:⁊tūc ſolus ordo charitatiuus abſtractus.i.remotus ab ordine debiti naturalis non inducit ordinem in retinendo:ſꝫ veniunt ſimul vnde in legatis ⁊ fideicōmiſſarijs nō habꝫ locū dicit glo.in dicto.§.quidā recte.vt.ſ.ad legatū ⁊ fideicōmiſſū relictum a patre filio ⁊ nepoti:veniant filius et nepos ordine ſucceſſiuo.quia legata ⁊ fideicōmiſſa.non pcedunt ſm̄ ordinē debiti naturalis.⁊ eſt caſus ſm̄ eum in.l.ſi quis tytio.⁊.l.ſi mulieri cum liberis.⁊ de vſufru.ac.⁊ hoc modo intelligitur illud e.ſ.vt ad illud fideicōmiſſū vniuerſale nō iuris neceſſitate:ſꝫ rationis volūtate relictū alterochę ⁊ ſorori ad ipſū equaliter admittantur.⁊ hec videtur mihi veritas.licet Bartol.latius de hoc not.in dicto.§.quidam recte.vbi inducit predicta ad que
82 ſtionē. Quidam vendidit mihi domum recipiēti pro me ⁊ filio meo.filius iure ſuo vult medietatē:ego in vita volo totum vt ſic poſt mortem meam ipſe habeat ⁊ non an̄.dicit Jaco.de are.fuiſſe iudicatum quod ab ipſo principio fuit ius vtriq; q̄ſitum per dictam.l.ſi mulieri cum liberis.⁊ dicta.l.ſiquis tytio ipſe tn̄ tenet contrarium.⁊ dicit ꝙ in vita ſua videtur emiſſe p ſe:poſt mortē vo pro filio.vt.l.ſi qs opas.⁊.l.iur. iurā.de op.li.Et hoc tenet ibi Barto.dicit enim quod quando pater paciſcit filio videt ſibi ſtipulari vt heredi.vt.l.ſi tibi.§.ſi pact⁹.de pac.pterea cū pater acqrit filio ex ſua puiſione:illud eſt pfectitiū qd etiam hodie filius q̄reret patri.vt.l.eum qui ita.§. qui ſibi.ff.de verb.obl.Aduertēdum tamen ſecūdum eum quia eſt differentia inter res.nam quādo opponitur ſuper rebus:que de ſui natura non tranſeunt niſi ad filios:pater videtur ſtipulari filijs vt filijs:nō vt heredibus.ex quo ſequitur.ꝙ iſto caſu filij admittuntur pro vniuerſalibus non pro portionibus hereditarijs ſi forte ſunt a patre inequaliter inſtituti.vt.l.iur. iu
83 randi.§.ſi liberi.⁊.l.ſi operas de ope.liberto. vnde ſi pater recepit rem in emphiteoſim pro ſe ⁊ filijs mortuo patre filij venient pro vniuerſali:nō pro portionib⁹ hereditarijs.vt in aut.d non ali.§.ex his.⁊ not.Cyn.in.l.liberti liberteq;.de bo.libert. in alijs vero rebus que de ſui natura ad heredes tranſeant:videtur ſtipulari filijs vt heredibus.⁊ ſic pro portionibus hereditarijs.vt.l.ſi tibi.§.pactus.d pac.Et predicta ſunt vera in rebus que non poſſunt competere patri ⁊ filio inſolidum:ſꝫ ſi
84 eſſet talis res:que vtriq; poſſet competere:tunc ſecus. pone conceſſa eſt immunitas doctoribus ⁊ filijs dic quod viuēte patre filius habebit immunitatē.vt.l.j.⁊.ij. de iure immu. Ita tꝫ Bart.in dicto.§.quidā recte. vbi querit ſi in vltima voluntate dicitur ſi talis deceſſerit ſubſtituo tibi filium ⁊ heredes:an intelligantur ſolum ſubſtituti filij qui erunt heredes:vt ſic exigatur quod ſit filius ⁊ heres.an vero per illud heredes intelligētur etiam de heredibus extraneis qui forte cum filij ſunt admiſſi.⁊ finaliter tenet quod cum nō eſſet in tali ſuſtitutione charitas teſtatoris ordinata omnes admittantur vt.l. interdum.in principio de here.inſti.Sed ſi eſſet dictum filijs vel heredibus tunc filij admittētur primo:⁊ heredes ſcdo per.l.cum pater.§. penul.de le.ij. ℂ Decimoquarto quero quot ſunt ſpecies ſubſtitutionum.glo.iij.proſequitur ſatis ſuccincte.⁊ quia eſt materia difficilis ⁊ proliga. ⁊ multi ſunt tractatus iuriſtarum editi ſuper hoc quorum aliquos refert hic domi. Joan.de ligna.de verbo ad verbum.ſ.illum Bartoli ⁊ domini nic.⁊ alexandri de peruſio. Ideo hoc omiſi proſequi:⁊ vtilius fore putaui predicta vtilia varijs locis ſparſa hic inſerere pro pleniori declaratione huius.c.⁊ glo.

ª ℂ In.l.gallus. Vide ibi bar. bald.⁊ Jo.d imo.

1 ℂ Homines diſparis profeſſionis poſſunt coniungi in eodem miniſterio.
2 Diſtributio ſubſtantie teſtatoris in pios vſus ſpectat ad executores teſtamentorum.
3 Executores nō poſſunt volūtatē defuncti in aliā ciꝫ cōmutare
4 Voluntas teſtatoris non ſemper ſeruatur.
5 Executores non poſſunt de relictis factis ad pias cauſas detrahere aliquam falcidiam.
6 Epiſcopus pōt cōpellere p cēſuram eccleſiaſticam executorem ad exequendum.
7 Monitio debet pcedere cēſurā.⁊ an debeat eſſe bina vel trina.
8 Teſtator fecit multa legata:⁊ executorē dedit aliqui legatarij repudiant legata:vel ante teſtatorem mortui ſunt.an debeant iſta cedere lucro executoris vel heredis.
9 Electus ꝙ ſit aliquis ad diſtribuēdum vt legatarius vel vt miniſter quomodo cognoſcetur.
10 Executores an poſſint vēdere bōa defūcti:vt ſic legata ſoluāt.
11 Executor vniuerſalis quis dicatur.
12 Cōceſſio alienādi ad hoc vt valeat.an regrat hēditatis aditio
13 Verbum licētia quid importet.
14 Verba ſi tibi videbitur important iuſtum vel licitum arbitrium boni viri.
15 Verba liberam poteſtatem quid importent.
16 Verba plenum ⁊ liberum arbitrium ſi adijciātur verbo:quod alias de ſui natura ſignificat arbitrium boni viri facit ipſum ſignificante liberam voluntatem.
17 Verba vendendi:alienandi ⁊c.quid importent.
18 Executores an poſſint vendere omnem rem quam volunt,
19 Executores an debeāt requirere heredes tam in electione rerū quas volunt vendere.ꝙ etiam in taxatione pretij:pro quo volunt vēdere.Et an debeāt vēdere pn̄ti pecunia.nu.22.
20 Heres requiſitus per executores ſi vult impedire vēditionem an poſſit.
21 Verba ſine bannimētis quid importent.

Ta nobis. Epiſcop⁹ cōpellit fideicōmiſſarios ad exequēdū pias defunctorū volūtates.cōis diuiſio.ſcdā ibi: cū igitur. ℂ Nota primo ꝙ in teſtamētis qñq; relinquitur executor religioſus.qñq; clericus ſecularis quandoq; laicus ⁊ nō ſoli diuiſi:ſꝫ cōiuncti poſſunt eſſe execu
1 tores. ⁊ ſic in eodē miniſterio coniungi homines diſparis pfeſſionis quod quomō procedat dicā.j.e.Jo.⁊ ibi etiā no.Jo. and.quare religioſi ⁊ clerici poſſunt ſe immiſcere in executionibus teſtamentorum cum ſit negotiū ſeculare clericis ⁊ religio
2 ſis inhibitum.j.ne cle.vel mo.per totū. ℂ Secundo not. qđ ad executores

ad executores teſtamentoꝝ ſpectat diſtributio ſubſtantie teſta
tons in pios vſus.⁊ ſic de manu ſua dȝ diſpẽſari.ergo vt ero
gent poſſunt bona petere ab herede quod eſt verũ in relictis
ad pias cauſas.que vide per exẽpla in ſpec. de iſtru.edi.§.nũc
aliqua alias eſt ſub.§.compẽdioſe.xviij. col.verſi.⁊ hoc ſcias.⁊
in cauſam alimẽtorũ in alijs caſibus ſimplices executores nõ
habent actionẽ.vt not.in.l.ſi quis xytio.de leg.ij.⁊ad trebel.la
cius.§.j.❡ Tertio nota † quod executores non poſſunt volũ
tatem teſtatoris in aliam cauſam commutare.dixi.ſ.eodẽ nos
quidem.❡ Quarto nota in ver.cum igitur.qꝺ ſpectat ad epi
ſcopum prouidere qꝺ impleatur intentio teſtatoris ⁊ hoc verũ
in relictis ad pias cauſas.in alijs vero ſpectat principaliter ad
heredem.⁊ ſic negligit ipſe quis ſupplebit eius negligẽtiam:
dic qꝺ iura prouidẽt priuando eum hereditatis emolumẽto.in
aut.hoc amplius.C.de fideicomiſſ.⁊ dixi.ſ. eodem.c. ſi heredes.
facit.l.quintus.§.pomponius.de an.leg. ❡ Quinto not.in.v.
4 licet † qꝺ iniuſta diſpoſitio teſtatoris põt ſpni.⁊ videtur p hũc
textum quod teſtator non poſſit prohibere quin in caſu negli
gentie executoꝝ vel heredũ deuoluatur executio ad epiſcopũ.
⁊ ſic nõ ſemp voluntas teſtatoris ſeruatur pro.l.qꝺ eſt verum:
quando eſt irrationabile.vt hic ⁊ concor.in glo.ſecus ſi eſt pia:
⁊ rationabilis.qꝛ tunc pro lege ſeruatur.vt in aut.de nup.§.diſ
ponat.aduerte tamẽ qꝛ tex.iſte nõ ꝓhibet teſtatori quominus
diſponat qꝺ epũs non exequatur. ſȝ improbat ſi vetat executo
res p epiſcopum nõ cõpelli.ſit ratio qꝛ ſicut ipſe priuatus ꝓfide
agẽdo nõ põt ſe ſubſtrahere a foro epi:nec ipm declinare. Ita
nec etiam executorẽ ab eo datũ.ex hoc videtur qꝺ quãtũcũqꝫ te
ſtator diſponat ne eius executor reddat rationẽ adminiſtratio
nis nihilominꝰ epũs poterit eũ ꝯpellere ad reddẽdũ.de q̃ tãgit
Io.an.ſ.e.vbi dicã.ioãnes❡ Sexto collige ex eo qꝺ dicit plẽa
5 rie.ar.† qꝛ executores nõ poſſunt ð relictis factis ad pias cau
ſas detrahere aliquã falcidiã.vnð ſi aliqua legata efficerent̃ ca
duca:non remanẽt apud eos.ſȝ penes heredes. vt dicta.l.ſi qs
xytio.loquor de legatis caducis ad nõ pias cauſas.ad pias eñ
cauſas an poſſint effici caduca.dixi.ſ. eo.nos quidẽ.vbi dixi ð
epiſcopo:qui etiã de talibꝰ relictis pijs cum ad epũ deuoluitur
executio nullum dȝ ſentire cõmodũ.vt.l.nulli.C.de epi.⁊ cleri.
6 ❡ Octauo nota. † qꝛ epũs cõpellit executorẽ ad exequẽdum p
cenſuraȝ eccleſiaſticã.alibi dr̃ qꝛ in caſu negligẽtie epũs exequit̃.
videtur ergo in arbitrio epiſcopi exeq vt.ſ.e.ſi heredes.vel cõ
pellere.vt hic.et vtrũ quod de compulſione dicitur debeat in
telligi poſtq̃ executor officiũ acceptauit.dicã.ſ.eo.c.p.❡ No
7 no † qꝛ cẽſuram debet precedere monitio.quã quidam intelli
gunt de trina.ſ.de ſentẽ.exco.ſacro.Alij dicunt qꝛ ſufficit bina
iſto caſu in auct.de eccle.titu.§.ſinantẽ pro redẽptione.coll.ix.
inter monitiones interpoſito ſpacio arbitrario.ff.de iud.l.nõ
vnq̃.ſaltem trium dierum.ar.de pu.iu.l.inter accuſatorem.et
hoc tȝ Ab.dicẽsqꝛ nõ eſſet ꝯpetẽs monitio dicere ter ſolue:ſol
ue:ſolue.facit quod no.ſ.de appella.ab eo.li.vj.et.ff.de pign.
ac.l.iiij.ex omnibus dictis Io.an.nõ poſſunt alia q̃ ꝑdicta eli
ci.ſup tex.⁊gl.❡ Sȝ extra quedã vtilia ⁊ quotidiana p queſtio
8 nes expediam primo quero. † teſtator fecit multa legata:⁊ exe
cutorẽ dedit aliqui legatarij repudiãt legata:vel ante teſtatorẽ
mortui ſunt.quero an debeãt iſta cedere lucro executoris vl' he
redis. Reſpõdeo dixit tex.qꝛ aut eſt merus executor.ſiue mini
ſter:⁊ nullum dȝ cõmodũ cõſequi aut ille qui alteri dare gra
uatur eſt legatarius:⁊ tũc caduca ⁊ quaſi debẽt cedere eius lu
9 cro.vt.l.ſi quis xytio.de leg.ij.† Sȝ dices quomodo cognoſcã
ſit aliquis ad diſtribuẽdũ electus vt legatarius:an vt miniſter
dicit ibi Barto.qꝛ quñqꝫ in aliũ cõferũt̃ verba diſpoſitiua:vt in
hoc exẽplo.lego tibi.x.que volo eũ reſtituere ſeio.tunc eſt lega
tarius.vt.d.l.ſi qs xytio.Idẽ ſi diſpoſitio in eũ.cõferatur taci
te vt qꝛ voluit eũ reſtituere poſt aliqꝺ tp̃s.⁊ ſic voluit eũ ſentire
aliquod cõmodum ex legato.nã etiã tunc erit legatarius.vt.l.
ſulpicius.alias ſimiliter.de do.inter vi.⁊ vxo.facit.l.ſi quis eũ
de condi.⁊ de.Si vero in eũ nõ conferuntur verba diſpoſitiua
tacite vel expreſſe: ſȝ ſolum ei cõmittitur executio facti:tunc ſi
quidam dȝ habere commodum ex diſpoſitione defuncti nõ ex
dicto legato:ſed aliunde vt ſi vnũ ex heredibus fecit executorẽ
vel executori aliquid legauit retinẽdum pro ſe:tunc dicitur ex
ecutor:ſed nõ merus quia poteſt cõueniri a legatarijs.vt.l.ſi a
pluribus.de lega.j.et debet ſatiſdare.vt.l.quidam.§. pen.e.ti.
quod nõ facit merus executor. vt.l.diu.ff.ſi cui pluſq̃.per.l.fal
ad iſtum tamẽ executorem legata vel fideicommiſſa deficientia
nõ redeunt.vt.l.pecunie de alimẽ.et cib.lega.Si vero in eum
non cõfertur diſpoſitio tacite vel expreſſe:nec percipit cõmo
dum aliquod ex volũtate defuncti:tunc eſt merus ⁊ nudus exe
cutor.et ſic loquitur dicta.l.ſi quis xytio.⁊.l.diuus.vtrũ autem
executor merus vel nõ merus habeat actionem contra heredẽ
ad petenda legata:quorum executio eſt ſibi commiſſa.⁊ quam
10 actionem hȝ not.in.d.l. ſi quis xytio. ❡ Scdõ quero. † vtrum
executores poſſint vendere bona defuncti:vt ſic legata ſoluãt:
que forte in pecunia vel ope faciẽdo cõſiſtit.ſpec.tãgit in ſpec.
de inſtru.edi.§.nũc vero aliqua.verſi.numqd executor.bart.di
cit qꝺ quidã ſunt executores vniuerſales: ⁊ iſti poſſunt vẽdere
ſicut heredes.vt.l.ſi quis.ad declinãdũ.de epi.⁊ cle.quidã ſunt
particulares:ad legata ſoluẽda alio inſtituto herede. ⁊ iſti nõ
poſſunt vẽdere:niſi teſtatore ꝑmittẽte. vt.l. pe.qñ decre.opus
11 non eſt.⁊.l.alio.de ali.⁊ ci.le.† Sȝ dices quis dicitur executor
vniuerſalis.dic qñ pauperes ſunt inſtituti.nã tũc executor datus
ad diſtribuẽdum inter paupes:hȝ vim ⁊ nomen heredis. vt.l.
ſi quis ad declinandũ.de epi.⁊ cle. Idẽ qñ nemo eſt inſtitutus:
ſed iuſſit teſtator bona ſua diſtribui inter pauperes p ſuos exe
cutores:iſti enim habẽt ius:⁊ nomẽ heredis.vt.d.l. alio a con
trario ſenſu.alio herede inſtituto. ⁊ ſic.q.d.ſi alias nõ eſſet he
res inſtitutus:haberet ius ⁊ nomẽ heredũ.facit.l.deniqꝫ.§.in
terdum.de pecu:le.qꝺ tȝ Inno.in.c.cum tibi.ſ.eo.⁊.Roſ.in ti.
de actio.ex teſtamẽto.§.vxor.quid erit. ⁊ in ſpec.in titu.de in
ſtru.edi.§.nunc aliqua.verſi.pone qꝛ aliquis.❡ Tertio quero
in executore pticulari:nã quotidie in teſtamẽtis cõcedunt arbi
trium diſponẽdi de bonis teſtatoris:p hec verba.dedit eis licẽ
tiam.⁊ liberum poteſtatẽ vẽdẽdi de bonis ſuis cum hãnimẽtis
12 ⁊ fine:vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ integrã ꝑdictorũ.† quero ergo vtrũ
ad hoc qꝺ iſta conceſſio alienandi valeat requiratur aditio here
ditatis ſpec.tangit in.d.§. nũc aliqua.ver.ſed pone.qꝺ ex eo.⁊
ſecundũ Bar.in.l.nil boni dicit ipſe ꝙo dicit ſic ſiue ponamus
legata iſta eſſe relicta ex teſtamẽto:ſiue ex ab inteſtato:nõ poſ
ſunt vendere:nec exequi:niſi adita hereditate p heredẽ. vt.l.ſi
nemo.de te.tu.⁊.l.ij.de fideicõmiſ.⁊.l.q filio.in prin.⁊ ibi no.de
here.inſti.nã legata quãtũcũqꝫ cõcernãt cãm fauorabilẽ:vt liber
tatẽ:⁊ tutoris dationẽ.reqrũt aditionẽ vt inſti.de eo cui li. cõ
ſer.cã p totũ.ſi aũt nullꝰ velit eſſe heres:qd tũc ſit in relictis ad
pias cauſas.planum eſt qꝛ nõ requirunt aditionem. vt dixi.ſ.
eo.cum eſſes.de alijs qꝺ ſit remedium nõ video mõ . ❡ Quar
to modo pone.qꝛ aditione confirmata eſt datio executoꝝ:quã
poteſtatẽ habebũt p verba vſitata in teſtamẽtis apponi que ſu
perius retuli.dominus Bar.pulcre proſequitur in.d.l.alio ſin
13 gula verba declarãs quid importẽt.primo ergo declarat. † qd
importet verbum licentiam an liberam volũtatẽ an arbitrium
boni viri.differunt eñ multum iſta inter ſe.vt.l.quidã.de le.ij.
⁊.l.xi.§.q̃q̃.de le.iij.reſpondet ipſe.qꝛ Inn.hic ptranſit de ſta
tu mo.cum ad monaſteriũ.ſup verbo licentia. quod verbũ lȝ ſi
gnificet liberam voluntatẽ ſine aliqua cã.Bar. cõtra.dicit eũȝ
quod verbũ licẽtia importat arbitriũ boni viri.qꝛ licẽtia deſcẽ
14 dit a verbo lȝ.qꝺ eſt tantũ dicere quãtum licitũ ſit.† ſed nõ eſt du
a bium qꝺ iſta verba ſi tibi videbitur iuſtũ ᵃ vel licitũ:importãt
arbitrium boni viri. vt.l.ſi fideicõmiſſ.de fideicõmiſ.li.⁊ ꝓbat
in.l.j.C.de ſacroſanc.ecc.ibi:habeat vnuſqſqꝫ licẽtiã:ibi eñ in a
telligitur licẽtia ſcdm arbitriũ.vñ non poſſet filiũ exheredare
ſine cauſa.vt no.in.l.ſi qs ad declinandũ.de epi.⁊ cle.alias ſi ha
bet liberã poteſtatẽ:poſſet filios exheredare ſine cauſa ſicut mi
les cui conceſſum eſt liberũ arbitriũ teſtandi vt.l.in militis.de
15 teſt.mili. ❡ Seqtur in verbis teſtamẽti liberã poteſtatẽ. † qd
importent illa verba dicit:qꝛ verbum poteſtatẽ ſimpliciter pro
latum refert ad arbitriũ boni viri.vt.l.nepos. ꝓculo de verb.
ſignifi.ſȝ ex eo qꝺ adijcit liberã:itelligit.qꝛ intelligatur in eius
libera voluntate collatũ nã verbum libera deſcẽdit a verbo li
bet:qꝺ deſignat liberã voluntatẽ.vt.l.fideicõmiſ.de fidecõmiſ.
li.per hoc videtur caſus in.l.j.de te.mili.⁊.l.procurator. cui li
bera:de procurato. Idẽ ſi dixit plenã poteſtatẽ:vel licẽtiã.vt.
dicta.l.j.in duobꝰ reſcriptis ibi poſitis.⁊ probatur in.l.procu
16 rator ſi ad vnam.C.de procura.† Et ex his not. qꝺ iſta verba:
plenum ⁊ liberum arbitrium:ſi adijciantur,verbo:qꝺ alias de
ſui natura ſignificat arbitrium boni viri.facit ipſum ſignifica
re liberam voluntatẽ ſicut verbum volo. ❡ Ulterius ad idem
17 queritur.† an p illa verba vẽdẽdi ⁊ alienandi ⁊c. poterunt ꝑ
mutare. obligare:vel inſolitũ dare:videtur qꝺ non. vt.l.ſi pu
pillorum.§.ſi pretor.ff.de rebus eorum.In cõtrarium videtur
tex.in.l.ſicut.§.venditionis.ff.qui.mo.pig.vl' hypo.ſoluat.quã
doqꝫ iſta permiſſio ſit a pretore:vel a iudice:⁊ tũc debet ſtricte
intelligi prout permittit.vt in dicto.§.ſi ꝑtor. aut ſit ab aliquo
priuato:⁊ tunc appellatio venditionis continet omnem aliena
tionem:per quam impletur cauſa pro qua venditione ſienda.
vt in caſu noſtro pro legatis ſoluendis.facit quod dixi.ſ.de re
18 bus ec.non ali.c.nulli.† Ad idem queritur an executores poſ
ſint vendere omnem rem:quam volunt.videtur quod ſic.vt.l.
p.C.quando decre.opus non eſt contrarium tenet glo.in.l.q̃
diu.de diſtrac.pig.Barto.dicit quod quãdoꝰ executoribus eſt

a ❡ Uidebit iuſtũ.Quid verbũ iſtud importet vi de Innocẽ. in.ca.epi.ſ. de rebus ec. non alienã. bal.in mar garitam.§. clauſula.

conceſſa poteſtas vendẽdi per verba importantia arbitrium
boni viri. ⁊ tunc non poſſent vendere res magnas pro ſolutio
ne parui legati: ſed debent facere ſicut pretor ⁊ iudex in vẽdi
tione rerum pupillorum vel pro ſniarum executione. vt. l. ma
gis puto. §. ne paſſim. de re. eorum. ⁊. l. a diuo pio. §. in vendi
tione de re iudi. Si autem habent plenam ⁊ liberam poteſta
tem: tunc dicas. quod quãtumcunq; quis habeat liberam ⁊ ab
ſolutam poteſtatem: debet intelligi dũ tñ bona fide faciat. vt
l. creditor. §. lucius. ff. man. ſed ille qui vnam rem magni pretij
vult vendere pro modico legato: nõ poteſt dici facere bona fi
de. vt dicta. l. ꝙ diu. ⁊ eſt textus in dicta. l. mag. puto. §. ne paſ
ſim. verſicu. nec ideo. ⁊ per hoc etiam dicit Barto. quod etiam
ſi habent liberam poteſtatem vendendi. debent vendere iuſto
pretio. quia alias non facerent bona fide. ¶ Quinto ad idem
19 quero † an iſti executores debeant requirere heredes tam in
electione rerum: quas volunt vendere: ꝙ etiam in taxatione
pretij pro quo volunt vẽdere. videtur quod non. quia poſſunt
vendere inuitis heredibus poſtꝙ hoc voluit teſtator ergo et
eis inuitis. vt. l. qui poteſt inuitis de regulis iu. In contrariũ
videtur caſus in. l. ſi creditor. de diſtrac. pig. ⁊ ſi cui plus ꝙ per
l. fal. l. j. §. cum dicitur ⁊. l. hac edictali. §. omnibus. ad. l. equi. ⁊
hanc partem tenet Bartolus. ſ. quod requirere teneantur ſi
ue eorũ poteſtas ſonet in arbitrium boni viri: ſiue in liberam
voluntatem: per iura preallegata ⁊ ꝑ rationem illam. quia he
redũ preſentia poſſet eos trahere in aliam ſniam. vt. l. ſicuti.
de arbi. Ad contraria diſtinguẽdo reſpondet. dicit enĩ. quod
quidam ſunt executores qui habẽt poteſtatem vendẽdi a lege.
⁊ iſti debent requirere partem. vt. l. a diuo pio. §. in vẽditione.
de re iudi. ⁊ not. Cyn. in. l. ab executore. C. quo. ap. non reci. vi.
q. quidam ſunt executores deputati ab homine: ⁊ tũc aut iſta
poteſtas fuit voluntaria: ⁊ durat voluntaria: vt poteſtas ven
dendi quam dominus dat procuratori: que eſt voluntaria cũ
dominus poſſit reuocare: quando vult. tunc dominus nõ eſt
requirendus: imo ipſe debet prohibere ſi vult. vt. l. manda
ti. ff. mandati. cum ſi. Si vero ab initio fuit volũtaria: poſtea
incipit eſſe neceſſaria. vt poteſtas quã debitor dat creditori õ
alienando rem pignoratam: tunc ſi quidẽ illa poteſtas fuit li
mitata: ⁊ declarata reſpectu pretij: reſpectu temporis. vt vſq;
ad tale tempus: ⁊ pro tanto pretio tunc non requiritur citatio
domini: ⁊ ita poteſt intelligi. l. fina. §. j. de iure do. Sed ſi non
eſſet limitata: tunc dominus debet citari. caſus eſt in. l. credi
tor. ⁊ ibi not. C. de diſtrac. pigno. Ad propoſitum ergo man
datum executioni datum fuit voluntarium ⁊ neceſſarium. vo
luntarium reſpectu teſtatoris: neceſſarium reſpectu heredis.
nec eſt limitatum. ideo heres dꝫ requiri. vt dicta. l. creditor: ni
20 ſi teſtator aliter diſpoſuiſſet. ¶ † Quid dices ſi heres requiſi
tus vult impedire iſtam venditionem: an poſſit. dic: ꝙ ſic. ſi al
legat iuſtam cauſam contradictionis: puta offert pecuniam
pro ſoluendo legatum pro cuius ſolutione executor intendit
alienare. vt. l. j. ⁊. ij. de vi. vend. pi. in po. non po. vel pone dicit
non illam: ſed aliam minus vtilem poſſe vendi: ⁊ ſufficere. vel
volente executore vendere nimis paruo pretio cõtradicat om
nibus iſtis modis: ⁊ alijs. per quos poteſt executorem conſti
tuere in mala fide: impedire poteſt alias. ſecus. ¶ Sexto que
21 ro † quid importent verba ſine bannimẽtis ⁊c. dicit Bartol.
quod in iſtis executoribus vltimarum voluntatũ non eſt text.
quod teneantur facere bannimenta. credit tamẽ quod tenea
tur facere ſicut executor ſnie. vt. l. ordo. de execu. rei iudi. ⁊. C.
de fide inſtru. ⁊ iure haſte fiſc. l. ij. ⁊. l. fina. ⁊ illud eſt verum ſine
dubio: quãdo eorum poteſtas ſonat in arbitriũ boni viri. idẽ
dicit ſi in liberam voluntatẽ. nam etiam tunc debet facere bã
nimenta. ad ſimilitudinem tutorum: quos conſtat habere li
beram poteſtatem vt not. in. l. mãdato. ff. de procura. ¶ Ulte
22 rius querit. † an debent vendere ꝑſenti pecunia: vel habere fi
dem de pretio. videtur quod nõ poſſint habere fidem õ pretio
ſicut nec executor ſnie. vt. l. a diuo pio. §. in ven. de re iudi. ⁊ qδ
notat. ff. de iure fi. l. ſi procurator. ⁊ hoc verum ſi non habet li
beram: alias poteſt: dummodo bona fide faciat. l. qui romę. §.
callimachus. de verbo. obli. ⁊ ita tenet Barto. qui ita ſubiun
git. quod ſi notarius diceret in inſtrumẽto. confeſſus fuit ha
buiſſe ⁊ recepiſſe ⁊c. non ſufficit niſi numerationẽ intereſſe ꝓ
betur. per ſolam enim confeſſionem non probatur receptio.
vt not. in. l. ſi ex cautione. C. de non nume. pecu. Si autem di
ceret inſtrumentum quod in preſentia ipſius notarij executor
preſentiũ habuit: ⁊ recepit. an ſufficiat emptori: vt ſit tutus: lꝫ
non conſtet executorem ſoluiſſe poſtea illud pretium legata
rijs. dicit Barto. quod cũ ob iſtam cauſã habuerit mandatũ
ſufficit quod emptiones ob iſtam cauſam ſoluant. licet execu
tores in iſtam cauſam non conuertant. vt. l. j. §. non autem. de
exerci. facit qδ dixi in. c. j. §. õ depoſi. Iſta collegi ex repetitio
ne quam feci de dicta. l. alio. de ali. ⁊ ci. le. Reliqua que reſtant
in materia executorum expediam poſt Joannem andreã. ſ.
eo. c. Joannes.

1 ☞ Litem cõteſtari in cauſa appellatiõis non eſt neceſſe.
2 Uerba directa que dicantur.
3 Subſtitutus in re certa an veniat ad vniuerſum.
4 Subſtitutio directa quid ſit. quid fideicommiſſaria.
5 Filius ſub conditione de futuro rogatus detrahit duas quar
tas: niſi pater prohibuerit. ⁊ nu. 14.
6 Pater filiũ quem inſtituit grauare poteſt: vt alteri reſtituat.
7 Prouiſio teſtatoris de maſculis an excludat prouiſionẽ legis
de feminis.
8 Teſtator poteſt adijcere penam in teſtamento.
9 Legatarius illam portionem debet conſequi ex pena quam ha
bet in legato pncipali.
10 Soluere debitum nature dicitur qui moritur.
11 Inſtitutio facta a coniuncta perſona de fratre ſuo ⁊ filijs: intel
ligitur qδ filij veniant cum fratre ſimul non ordine ſucceſſiuo.
12 Capitula plura cum in iudicio ſunt deducta poteſt ſuper qui
buſdam ferri ſententia abſolutoria: ſuper quibuſdam condẽ
natoria.
13 Sententia quando fertur ſuper pluribus articulis: ille qui ſe
grauatum credit debet appellare.
15 Papa mandans conferri non tenetur mẽtionem facere de ti
tulo collatoris.
16 Probatio arbitri ſuper alienatione rei non impedit legatum
nec dominij tranſlationem.
17 Petitio ſpeciei legate competit contra heredem qui poſſidet
rem legatam: in totum ſi in totum: in parte ſi pro parte.
18 Plures ſi ſunt obligati non contrauenire. ſi vnus qui contra
fecerit ſit priuatus: alijs non nocet.
19 Ueniens contra voluntatem teſtatoris puniatur ſolum eo qδ
ſibi obuenit ex defuncti iudicio: non eo quod ſibi vigore fidei
commiſſi erat relictum.
20 Priuatus hereditate quia non paruit teſtatori: poteſt detra
here falcidiam.
21 Priuatio legis eſt fortior ꝙ priuatio hominis.
22 Heres debet facere inuẽtarium.
Inuentarium quare ſic dicatur.
23 Falcidia an debeatur heredibus contra voluntatem defuncti
24 Heres non implens voluntatem defuncti quando ⁊ quomo
do puniatur.
25 Portio alterius ex ſubſtitutis quando accreſcat alteri vel he
redi.
26 Lego verbum adiectum vniuerſitati bonorum importat inſti
tutionem.
27 Relicta ad pias cauſas etiam ſine titulo heredis valent de iu
re canonico.
28 Iudex an poſſit imponere penam non ſoluenti legatum infra
tempora que dantur condẽnatis ad ſoluẽdum.
29 Declaratio incertitudinis quandocunq; non eſt actoris pote
ſtate: non hꝫ certum in libello exprimere.
30 Litis cõteſtatio an ſit ſienda in cauſa appellationis.
31 Trebellianica an ceſſet in relictis ad pias cauſas ſicut falcidia
32 Prohibitus rem alienare an poſſit ipſam in teſtamẽto legare
33 Alienatio ſi prohibetur in contractu non impedit tranſlatio
nem dominij.
34 Prohibitio facta a lege non impedit tranſlationem dominij
Nec prohibitio iudicis. nu. 35.
36 Reus ſi condẽnatus eſt iniuſte iudex ad quem infirmat ſentẽ
tiam: ⁊ abſoluit reum: ⁊ econuerſo.
37 Heres poſt cõdẽnationẽ an poſſit excipere de falcidia detra
henda.
38 Teſtator ſi contra heredem non implentem ſuam voluntatem
prouidet de alia pena ꝙ priuationis: an poſt annum habebit
etiam locum pena legis.
39 Hereditas quomodo in particulas diuidatur.
40 Subſtitutio pupilaris an expiret ꝑ ingreſſum monaſterij.
41 Uerba ex ſe ex legitime natis vel deſcẽdẽtibus ⁊c. intelligun
tur tacite: etiam ſi non exprimantur.
42 Heres non conficiens inuentarium an teneatur ad legata in
tegra vltra vires hereditatis. Et an priuetur legitima. nu. 43.
44 Heres fecit inuentarium: deinde venit contra tranſactionẽ de
functi pene appoſitione firmatam: an teneatur vltra vires he
reditarias.
45 Dolus ⁊ culpa priuat quem iuris beneficio.
46 Fideicommiſſarius an teneatur facere inuentarium.

Herede

47 Heredes ſi ſunt plures: & vnus non facit inuentarium tenebi
tur ad debita & legata inſolidum pro rata ſue portionis here
ditarie: ſed non ad integra.
48 Inuentarium heredis an proſit fideicōmiſſario.
49 Inuentarium precedentis in gradu an proſit ſequenti quādo
de vno in alium transfertur hereditas.
50 Inuentarium inſtituti in primo gradu qui adiuit & poſtea per
reſtitutionē abſtinuit: & repudiauit an proficiat ſubſtituto vul
gariter.
51 Inuentariū tutoris quod fecit vt tutor an proſit pupillo vt vi
deatur adijſſe cum beneficio inuentarij.
52 Heres de reſtituendo grauatus: an teneatur reddere rationē
vniuerſali fideicommiſſario: tenet ꝙ ſic.
53 Statutum dicit quod de legatis & omnibus relictis factis in vl
tima voluntate debeat ſolui gabella: exceptis filijs & quibuſdā
alijs qui ſoluere non tenentur: an ſub iſto vocabulo filijs in
cludantur filij naturales.
54 Naturales an contineantur appellatione legitimorum in con
tractibus.
55 Heres dum dixit aliqua de bonis reſtitutioni ſubiacentibus
alienauit an fideicōmiſſarius poſſit reuocare poſtꝙ ceſſit dies
fideicommiſſi.
56 Filius de reſtituendo grauatus non dotauit filias in vita de
bonis ſubiacentibus reſtitutioni: ſed dotem reliquit in teſta
mento. an iſtud relictum minuat fideicommiſſum. tenet ꝙ ſic.
57 Dos filie grauate de reſtituendo an veniat in fideicommiſſo.
58 Feuda & emphiteoſis an veniant in reſtitutione fideicommiſſi
59 Filius de reſtituendo rogatus an poſſit pro legitima & trebel.
eligere certam rem.

Raynaldus. Omiſſis aliorum diuiſio
nibus diuide decre. iſtam
ſecundum Joan. and. principaliter in tres partes
In prima facti narratio. In ſecunda auditoris p
nuntiatio. In tertia ipſius ſententie cōfirmatio. ſcda ibi: dilect⁹
Tertia ibi: nos itaqꝫ. prima ſubdiuidit in quinqꝫ ptes. In pri
ma ponit teſtamētū ꝑponis: & ſnia arbitrorꝫ. in ſcda ibi: porro.
ponitur teſtamētum Raynaldi continēs legatū auunculorꝫ in
ſtitutionē heredis cū pene adiectione ſi legatū nō ſolueret. In
tertia ibi. denum ponit duplex auunculorꝫ petitio. In quarta
ibi: prefatus. ponit duplex ſnia abſolutoria prime petitionis. &
condēnatoria ſecūde. In quinta ibi a cuius. vtriuſqꝫ ptis appel
latio & proſecutio. ſcda principalis ſubdiuiditur in duas. prima
ſentētiam abſolutoriā prioris iudicis reuocat quo ad patruum:
confirmat quo ad filios. ſcda ſniam cōdēnatoriam reuocat quo
ad filios: confirmat quo ad patruū cū quadā moderatione. & in
ſumma hic dicit filius rogat⁹ hereditatem reſtituere. detrahit
debitam iure nature: & quartā trebel. in quib⁹ poteſt legata re
linquere: heredis iſtituere: & penas apponere. h. d. ¶ Tertio
abſente q dixit volūtatē & animū ſuū duobus arbitris & receſſit
nolēs pronuntiare illi duo poſſunt laudare: & valet laudū. In
no. non enī debet malitia recedētis aut intereſſe nolētis alios
impedire. vt in. c. vl. de arbi. lib. vj. Ex quo conſtat de animi ſui
voto. ſecus ſi nō cōſtaret ſcdm Inno. qd eſt nota dignū. In rece
dente a loco vbi cōuenerant ad laudū: eſt verum hoc dictū In
no. vt not. in. c. ſi. de arbi. lib. vj. doc. tn̄ iuris ciuilis tenēt cōtra
rium. qꝛ non ſeruatur forma cōpromiſſi: niſi omnes iudicent de
1 arbi. l. pedius. §. j. ¶ Nota ꝉ litē conteſtari in cauſa appellatio
nis licet non ſit neceſſe. Inn. ſ. altera pte abſente. ſꝫ vtraqꝫ par
te ꝑſente in exordio litis lis cōteſtāda eſt. C. ne liceat. in vna ea
demqꝫ cā. l. j. p Jaco. & Cy. & facit qd not. ſ. qui ſi. ſint legi. p ve
nerabilem. per Ber. ¶ Not. de verbo. deueniat p Inno. de fi
deicommiſ. li. l. thais. per Jaco. de fide inſtru. l. cam quam. ff. de
2 dona. l. j. in. glo. magna. ¶ ꝉ Verba directa dicūtur. qꝛ dirigū
tur ſicut linea recta: que non tranſit p angulos. Tūc ergo ſunt
directa verba: qn̄ prima pſona eſt inſtituti. ſcda ſubſtituti. tunc
eſt fideicommiſſaria: qn̄ prima pſona eſt inſtituti: tertia pſona
ſubſtituti. media vero. i. ſecūda ſubintellecta eſt: que hꝫ reſtitue
re. vnde directa ſubſtitutio exigit duas pſonas: fideicōmiſ. tres
& ſic linea curua occupat maius ſpatiū motus & mēſure & tēpo
ris. de ex cu. tu. l. & nō tm̄. cum ſi. & ſic prima non dꝫ ſubintelligi
de verb. obli. l. ſi ita ſtip. §. chryſogonus. Ita dubia ſubſtitutio
directa interpretari ſi ius patitur & natura verborꝫ vt not. ff. de
vul. ſubſtitu. l. verbis ciuilibus. de leg. j. ſi ſeruus. §. qui mar. de
fide li. l. amicis. & de teſta. ſi pſ. li. vj. ¶ Pauca vba ſunt q̄ ſint
neceſſario directa vl neceſſario obliqua. quaſi oīa media & cōia
ſunt. in cōtractib⁹ etiā q̄dā ſunt directa q̄dā iſlega. vt no. ff. de
donatio. l. j. in gl. magna. tamē notandū eſt ꝙ in primo gradu
omnia verba ſunt directa. C. de teſta. l. qui. indignum. ſed in le
gatis omnia ſunt obliqua. C. communia de leg. l. ij. Sed in ſub
ſtitutionibus quedā ſunt directa: quedam obliqua. quedā cō
munia. in legatis enī dicūtur verba directa. qn̄ legatari⁹ eſt exe
cutor et capit per ſeipſum. vt. l. tytia. §. j. de lega. ij. et ibi notat.
alias enim a manu heredis capere debet. ff. quorū lega. l. j. §. re
digūtur. ff. de vſufructu. l. ſi quis ita. & ibi not. ſunt directa quo
3 ad executionē: non quo ad inſtitutionē. ꝉ Sꝫ an ſubſtitutus in
re certa venit ad vniuerſum. et videtur ꝙ nō. vt fami. hercīſc. l.
quoties. in gloſſ. dic aut ſit verbis directis etiam in teſtamento
ſolenni et trahitur nunc ad vniuerſum. de vulgari ſubſtitutio
l. coheredem. §. finali aut verbis obliquis: vel neceſſarijs: ſeu
cōmunibus: vel in voluntate nō ſolēni. tūc nō extēditur ad vni
uerſum. ad trebel. l. cogi. §. generaliter p Dy. & eſt ratio qꝛ ſub
ſtitutio directa eſt magis fauorabilis ꝙ fideicōmiſſa. ff. ad op.
l. ſi arrogator. & ideo magis extēditur ꝙ directa neminē gra
uat. fideicommiſſaria ſic. qd eſt no. vt not. C. de inoffi. teſta. l. ex
tribus. & ideo de directa ſubſtitutione nil detrahitur ſꝫ de fidei
cōmiſ. ſic. qꝛ media manus nō dꝫ eſſe fruſtra. Sꝫ an venit ad aſ
ſem. iure accreſcendi. quidā dicūt ꝙ ſic. vt no. de teſta. mili. l. j. qꝛ
non habent coheredē ſufficit nomē heredis ſine re. i. ſine inſtitu
tione vniuerſali. Tu dic ꝙ non venit iure accreſcēdi: ſed pro
prio iure qꝛ ius accreſcendi accedit portioni. de acqui. here. l. ſi
totā. & facit. C. de teſta. mili. l. iij. ſꝫ iſte nō habuit portionē ergo
&c. dico in. l. ij. ſi pars heredi. pe. qꝛ ibi ſuo iure interim venit: nō
iure accreſcendi. vel nō decreſcēdi. decreſcit vero & adimitur ei
poſtea cum ſtat cōditio paris gradus. l. antiq. cum. l. ſe. eo. tit.
Bal. & ſic eſt aliqs heres inſolidū ad tps qn̄ hꝫ heredē ad tps.
vt no. C. debere. iſti. l. extraneū p. C. ſꝫ tex. videt dicere Jnū de
4 vul. ſubſti. l. verbis ciuilibus. ꝉ ¶ Quid eſt ſubſtitutio. Reſpō
deo eſt cōditionalis inſtitutio. ad. l. fal. l. in ratione. §. qd vulgo
iſta eſt diffinitio directe ſubſtitutionis fideicōmiſ. ſubſtitutio
eſt vniuerſalis diſpoſitio ſiende reſtitutionis. de iure do. l. nul
lus. §. ex eſſe. in qua non veniunt proprie facultates rogati. de
vul. ſubſti. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicōmiſſi. nec venit
quarta debita iure nature: hodie tertia: vel ſemis in aut. de re
ſti. & ea que pa. §. ꝓpter hoc. nec quarta debita iure conſtitutionis
de adop. l. ſi arrogator. ver. ſꝫ an impuberi. nec para & ſimplex
donatio facta inter viuos. de le. ij. l. ſequens queſtio. nec fruct⁹
interim percepti ad trebel. l. mulier. §. ſi heres. Sꝫ quid tamen
in peculium conceſſum eſt: bene venit: in illo tamē pōt detrahi
trebellianica. ſcilicet in illa vna re. C. fami. hercīſ. l. filiū ſm lec.
antifratris. Itē legitima pōt detrahi in vna re: ſi filius hoc eli
git. ſicut enim creditor pōt eligere rē in qua mittatur. vt. ff. de
diſtrac. pig. l. creditoris. ita filius. qꝛ creditoris inſtar obtinet.
vt no. in. §. ꝓpterea. & p Jac. in aut. res que notis. Itē non ve
nit trebellianica in reſtitutione ſi factum ſit inuētarium ceſſat
5 alias trebellianica. ¶ ꝉ Filius ſub cōditione de futuro rogat⁹
detrahit duas quartas: niſi pater prohibuerit. qd pōt circa tre
bellianicam. & vide qd not. ff. de fideiuſ. l. decē. Rogatus autem
pure vel ſub conditione preſenti non detrahit duas integras:
ſed vnam & alterā ꝙtum in plus eſt & hoc in filio legitimo & na
turali. ſed filio naturali tn̄ nō debetur legitima. facit qd no. in
l. j. ff. de cōtra tab. Itē filio arrogato nō debetur niſi vna quar
ta. ff. de inoffi. te. l. papi. §. ſi quis impubes. Itē fratri inſtitu
to & rogato de reſtituēdo turpi pſone: nō debet: niſi vna quar
ta. vt no. in aut. de here. & fal. §. primū. & in aut. nouiſſima p Cy.
Itē filio vniuerſaliter iſtituto ſi repudiat hereditatē nō debe
tur legitima. Itē ſi exheredat⁹ iuſte & mala mēte. ſec⁹ ſi nō ma
la mēte de vul. ſubſtit. l. cū ex filio. & no. iſta qꝛ ſunt vtilia & fre
quētia. bal. Subſtitutio q̄ nō hꝫ tpis limitationē vſqꝫ ad ꝙtū
tps facta intelligat no. C. de re mi. l. in teſtamēto in magna gl.
inſi. & ibi p Cy. de indirecta ſubſtitutione nō detrahit falcidia.
C. de teſt. mili. l. in teſtamēto. p Cyn. in ſubſtitutione directa ve
niunt fructus pcepti indicio teſtatoris: non in fideicōmiſſa. de
6 vul. ſubſtituti. l. centurio. qd not. ¶ Nota primo. ꝉ ꝙ pater fili
um. quē inſtituit grauare pōt: vt alteri reſtituat. & iſta eſt ſubſti
tutio fideicōmiſſaria. ſiue cōpēdioſa de cuius natura vide per
Bart. plene in. l. cēturio. de vul. & pu. ¶ Secundo nota qd ſub
ſtitutio fuit concepta: ſi deceſſerit ſine liberis maſculis &c. quo
caſu femine nō excluſerūt ſubſtitutū qd eſt verū vigore ſubſti
tutionis. ſed an vigore. l. cū auus. de condi. & de. &. l. cum acutiſ
ſimi. C. de fideicōmiſ. nam ſi teſtator ſimpliciter filium de reſti
tuendo grauaſſet. euaneſceret ſubſtitutio p ſuperuinentiam fi
7 liorum. vt dictis. ll. ꝉ an ergo prouiſio teſtatoris de maſculis.
excludat prouiſionē. l. de feminis. videtur ꝙ ſic p argumentum
a cōtrario ſenſu. vt. l. inter ſocer. §. cum inter. de pact. do. argu.
contra prouiſio hominis non tollit prouiſionē. l. de iure com
muni. vt. l. ſi. ꝺ pac. conuē. & qd not. Cy. in. l. j. de iure emphi. & l.
ſi cum dotem. ſo. ma. non firmo. ¶ Tertio not. ꝙ fuit compro

reſtituere tenebatur.⁊ vni tantum reſtituit in teſtamento. ⁊ il
le ſolus conuenitur ⁊ abſoluitur.ſed cõtra quia fideicõmiſſuʒ
relictum pluribꝰ debetur cuilibet pro virili.vt.C. de cadu.tol
len.l.i.ergo male tex.dixit ꝙ iſte patruus fuerit cõuictus pro
dimidiã.ſo.dicit glo.qui forte ⁊c.ꝙ alij erãt mortui viuo teſta
25 tore.⁊ ſic eorum portio vt caduca accreuit huic patruo.vt.l.
vnica.§.pro ſocio de cadu.tol.quod intellige quando ſubſtitu
tio fuit facta cõiũctim. ſicut fuit in iſto.c.vbi fuit cõiũctio re et
verbis.ſecꝰ ſi fuiſſet facta diſiunctim. vt ſi dixiſſet reſtituat ta
li patruo dimidiam:⁊ tali dimidiã.vt in.l.ali.in gl.portio igi
tur vniuerſalis fideicõ.deficiens non accreſcat alij fideicõ.oino
diſiuncto:ſed remanet penes heredem de reſtituendo grana
tum.ar.cõtra.quia portio debet accreſcere portioni.vt.l. ſi to
tam.de acqui.here.Sed illud verum in portionibus que dire
cto deferuntur:ſecus in portione per fideicõ.delata.⁊ per hoc
patet quod ſi portio vnius ex heredibus diſiunctis deficiat re
pudiatione:vel aliter:talis portio accreſcit coheredi: nõ fidei
cõmiſſario certe portionis.vt credo. ¶ Tertio opponit dici
tur in ver.porro.ꝙ.R.condidit teſtamentum.⁊ ſic patruo tã
ꝗ̃ in teſtamento inſtituto cõcedit falcidiam.vt in ſi.c. Sed cõ
tra. quia teſtamentum ſine heredis inſtitutione non tenet vt
inſti.de le.§.ante heredis. Sed in iſto teſtamento nullus de
prehenditur.nam in tex.dicitur.qđ patruo ⁊ filio legauit aliã
medietatem:⁊ cetera bona paterna. Solu.dicit glo. illud ver
bũ legauit ponit improprie quo ad patruũ ⁊ filios. ⁊ proprie
quo ad auũculos.⁊ ſic verbũ ſemel poſitũ proprie ⁊ improprie
26 ponitur.vt in glo.⁊ verbũ ergo lego adiectũ vniuerſitati bo
norum importat inſtitutionem.vt dixi.ſ.in.iiij.no.vel dic. qđ
licet per verbum legauit fuerit relicta hereditas eſt quia poſt
ea appellauit eos heredes ibi dicti heredes ⁊c. ſatis eſt.vt .l.
j.§.ſi autem de heredibus inſti. ſic in auct. vt cum de ap. cog.
§.ceterum.ſi heredes coll.viij.vel dic quod hic fuit appoſita
clauſula codicillaris:ſi non valet iure teſtamẽti ⁊c. de qua ple
ne in ſpec.de inſtru.edi.§.compendioſe.ver.item vide.ſi eſt ibi
clauſula ⁊c.⁊ ſe.⁊ plenius per Bart. in.l.j.ff.de iure co. vel dic
27 ſm Hoſti.⁊ ꝙ de iure canonico non eſt neceſſe inſtituere: ſuffi
cit qualitercũqʒ relinquere ſi de intentione conſtat. quod põt
eſſe verum in relictis ad pias cauſas:⁊ in terris eccleſie: ſicut
de numero teſtium dictũ eſt.ſ.c.cũ eſſes .vbi de hoc. ¶ Quar
to op.dicitur in ver.adijciens. ꝙ teſtator appoſuit penam: et
tenuit appoſitio. Sed cõtra.C.de inſti.⁊ ſubſti.l. repreſentan
da.ſo.dicit gloſſ.hoc bene potuit ⁊c.ꝙ iſte tex.debet intelligi
cum illud qđ teſtator ſub pena precepit eſt iuſtuʒ: puta nõ mo
leſtet auunculos.ſecus autem ſi qđ precipit eſt iniuſtum. puta
vt ducat conſobrinam:vel aliquid cõtra iura faciat. tũc eñ ſi
cut nõ tenet principale:ita nec pene appoſitio.vt.l.ſi hõ mor
tuus de verbo.ob.⁊.l.j.ad.l.fal.⁊.l.ſeius ⁊ augerius.cod.titu.
28 ¶ Incidenter circa hoc querit Ioã.⁊ an.an iudex poſſit im
ponere penam non ſoluenti legatum .ſ. tempora que dantur
condemnatis ad ſoluendum videtur ꝙ ſic:ſicut in teſtamento
quod alibi ſententia appellatur.vt.l.j.ff.de teſta.nam ſi teſta
tor poteſt: fortius iudex cuius eſt vera ſentẽtia .ff. ſi quis ius
di.non ob.l.j. In contrarium facit.quia hoc non petitur in li
bello:nec lis ſuper eo conteſtata: igitur ſententia lata his nõ
precedentibus:nõ tenet.vt.ſ.de litis conteſt.c.j.⁊.c.cum dile
ctus.de ordi.cog.dicit Hoſti.quod quandoqʒ iudex procedit
ex officio ⁊ extraordinarie:⁊ tũc poteſt mulctam imponere: ⁊
comminari.vt dicta.l.j.⁊ de nõ mal.l. fin. ⁊ de verbo. ſigni.l.
aliud.⁊.l.ſi qua pena.quandoqʒ procedit ordinarie ⁊ in ſigu
ra iudicij ⁊ tunc aut ſuper contractibus ſtricti iuris: ⁊ nõ po
teſt pronuntiare:niſi ſuper deductis ⁊ acceſſorijs.ff.de re iud.
l.paulus.⁊.l.ediles.§. item ſciendum. de edi.edic.aut agitur
actione bone fidei.⁊ tunc poteſt.quia multa veniunt de quibꝰ
non fuit cogitatum .ff. de actio. empti .l.ij.et. iij. hoc verum
intelligo ſi cum cauſe cognitione pena comminatur . alias
nec in contractibus bone fidei:nec ſtricti iuris poſſet penam
comminari.vt.C.cõmi.epi.per totum.⁊ not. Innocẽ.ſ.de re
ſti.in inte.c.ij.Ex his concludit Hoſti.quod in cauſis quãdo
qʒ iudex eſt ſeruus.quandoqʒ libertinus.quandoqʒ dominus
nam habet quandoqʒ latiſſimũ officium quãdoqʒ minus latũ
quandoqʒ nihil potens.vt ex predictis apparet. ¶ Quinto
opp.ad ver.demũ.vbi auunculi petierunt legatum: ⁊ reſtitui
eis ſi ⁊c.⁊ ſic petitio conditionalis erat: ⁊ de eo quod nonduʒ
erat debitum:⁊ ſic fuit iudicium impendenti:quod eſſe nõ de
bet.vt.ff.de iudi.l.nõ quẽadmodum.ſo.vt in glo. que incipit:
ſed nũquid dicit hãc petitionẽ admittendã propter lites diri
mendas.ar.l.quidam eſtimauerunt.ſi certum petatur adde a
liam propter circuitum euitandum.nõ eñ debet fieri per plu
ra:quod poteſt fieri per pauciora.c.auditor.de reſcrip. in de.

eſt ⁊ alia ratio.quia iſta pena cõmitti ſperatur ⁊ facto rei con
uenti ad debitum principale: ſi eñ ſuper ipſo litigauerit pe
na cõmittitur.vt hic patet.propter ſummũ ergo bonum iuſti
tie admittitur hic petitio:que contingua eſt petitioni legati.
⁊ ex ea ſequitur:⁊ eſt ſimile in actione quod metus cauſa pe
nali.ff.qđ metus cauſa.l.ſi cũ exce.§.ſatis clementer .⁊.§. hec
autẽ actio nõ obſtat incertitudo petitionis. quia ex facto ad
29 uerſarij cauſatur.⁊ regula eſt.⁊ quod quandocũqʒ declaratio
incertitudinis nõ eſt in actoris poteſtate: nõ habet certum in
libello exprimere:vt.l.j.§.quod aut.ff.quo.le.hinc eſt.ꝙ proce
dit libellus.peto rẽ vel eſtimationeʒ ſiue intereſſe. vt no.ſpec.
in titu.de ſolu.§.ſequitur.ver.quid ſi libellus.⁊ de libel.ↄcep.
§.iam nunc.ver.ſed nunquid talis.⁊ Barto.in.l.ſtipu.non di
uiduntur.ad ſi.de verborum obliga.vbi videas. nam ⁊ libel
lus alternatiuus recipitur.cũ in alternatiuis electio eſt debi
toris:non creditoris.vt.l.vbi autem non apparet.§. illud. de
verborum obli.ſiue ſit alternatio legis.vt.ſ. de emp. ⁊ vendi.
cuʒ dilecti. ſiue hominis .de plus peti.c.i.ſiue ex teſtamẽto:vt
hic ſiue ex cõſuetudine vt peto iure dominij:vel quaſi .ſ. de re
iudi.c.abbate ſane.lib.vi.facit.l.conductor. ⁊ quod ibi not.C.
loca. ¶ Sexto oppo.dicitur in ver.dilectus. quod fuit lis cõ
30 teſt.coram iudice appel. contra hoc oppo. ⁊ videtur qđ hoc
fieri non debuerit.quia cõteſtatio facta in principali cauſa: ſe
a extendit ad iſtam vt.l.fin.§.illud de tempo.appel. ſo. aut al
tera pars eſt abſens:⁊ poteſt procedi ad ſententiam lite nõ cõ
teſtata.vt in contrario.aut eſt preſens: ⁊ debet conteſtari : vt
hic non ob . quod facta eſt conteſtatio in principali cauſa: in
cauſa appel.fit conteſtatio ſuper alio ſcilicet ſuper ipſa ſenten
tia. Utrum ſit iuſta:vel iniuſta. Ita dicit glo. Ioan.andr.di
cit quod facta ↄteſtatiõe in principali non fiet vlterius coraʒ
iudice appellationis.ſed ſi appellatuʒ fuerit a grauamine an
te ſententiam ſuper illo articulo deuoluto ad iudicem appel
lationis fiet conteſtatio:⁊ dabitur libellus.cum hoc ſit diuer
ſum a primo facit quod not. Ioan.and.de offic.dele.cum con
tingat. in glo. quia melius. et hanc opinio.tenet goffre.ſ.de
appella.per tuas.de illa queſtio. no.ij. queſtione.vj.ſi quis in
quacunqʒ.⁊ ſpecu.in titu.de libel.concep.§.nunc dicenduʒ ad
ſi.qui refert opinio.de.tenẽtis econuerſo de eo quod.ſ. tenet
Ioan.and . ¶ Septimo oppo.ad verſi.⁊ ſaluo. quod heres
de eo quod ſoluit noie pene:non poſſit detrahere falcidiã. vt
l.cum pater.§.fin.cum.l.ſe.ff.ad.l.fal. Solu.vt in glo.illud eſt
ita intelligendum ⁊c. Intelligitur eñ quod deducat de lega
to medietateʒ illarum rerum : non de eo quod ſibi adimitur
qꝛ intulit litẽ auunculis. Io.an.refert opi. In.ab.⁊ pe.qui te
nent.ꝙ aut aliquid adimit noie pene per ſñiaʒ iudicis: vel ꝓ
pter ſpãlẽ affectionẽ:⁊ de eis nõ detrahit falci. qꝛ illud qđ ſic
adimit nõ põt dici legatum.aut adimitur ex ꝓuiſione teſtato
ris.⁊ tũc illud ſic adẽptũ legatum dicitur: ⁊ falcidia detrahit
ſm eos vt hic qđ no. ¶ Octauo op.ad ſi.c.vbi dicitur ꝙ falci
dia inducit cõtra voluntatẽ teſtatoris. Sed cõtra in auct. de
here.⁊ fal.§.ſi vero expreſſim. So.vt in glo.que fatetur cõtra
rium.⁊ dicit ꝙ cõtra voluntatem teſtatoris nõ detrahitur fal
cidia.et ſic innuit.ꝙ hic papa ſe referat ad ius antiquuʒ: ⁊ ap
probet quod falcidia detrahatur contra voluntateʒ defuncti
Sed ſupple ad tex.⁊ contra voluntatem teſtatoris ⁊c. ſc.licet
tacitaʒ ſicut fuit hic.vbi teſtator ſpecialiter nõ expreſſit quod
patruus falcidia priuaretur quod eſt neceſſe. alias non priua
tur quãtumcũqʒ aliter ſonent verba teſtamẽti : ⁊ gñaliter ſint
cõcepta:vt erãt hic.ibi vt bona in quibus ex teſtamẽto vel ab
inteſtato ⁊c.hoc eñ nõ ſufficit:niſi ſpãliter teſtator ſic exp̃mat
vt no.Cy.in auct.ſʒ cũ teſtator.C.ad.l.fal.⁊ iſte eſt vnus caſus
ſpãlis:in quo falcidia nõ detrahit ſicut nec in certis alijs caſi
bus:vt in relictis ad pias cauſas.vt in auct.de ec.ti.§.ſi auteʒ
heredes.⁊ in alijs caſibus:quos enumerat hic Ioã. an.iuxta
quos incidenter querit vtrum falcidia detrahenda de iſtis de
ducit de alijs:vt ſic tanto plus de alijs deducendũ ſit:quãtuʒ
fuiſſet de iſtis detrahendũ dicit gloſſ. ꝙ nõ in auct. ſi mulier
31 C.ad.l.fal. ¶ Ad idem queritur. ⁊ vtrum ceſſet treb.in relictis
ad pias cauſas:ſicut ceſſat falcidia.vel vtrum poſſit ita teſta
tor prohibere trebel. ſicut poteſt falcidiam iſtas queſtiones
proſequitur Barto. in.l. marcellus. ff. ad trebel. ⁊ in prima
tenet ꝙ in relictis ad pias cauſas ceſſet trebel.ſicut ⁊ falcidia
quod tenet ſpecu.in ti.de inſtru.edi.§.compendioſe. verſi.ſed
cum deductio.et Cy.in auct.ſed cum teſtator .C. ad.l. falci.li
cet contrarium not. Ioan.and.in.c.j.eo.titu.lib.vj. Idem te
nent doc.ꝑfati.Bar.⁊ Cy.ꝙ teſtator poſſit ꝓhibere trebel.ſi
cut poteſt falci.in iuribus ↄ̃ealle.iſte ſunt op.elicite ex gloſſ.
her. ¶ Nono extra gloſſ.op. et videtur. quod iniquãtum iſte
cardinalis condẽnauit patruuʒ in legato medietatis rerum

a Extẽdit ad iſtã Litiscõ teſtatio nõ requirit in cã appellatio nis. Uid do ct.in .c. per tuas de ap pella. bal. i rubri. C. de vſur.⁊ fruc. leg. ⁊ i aut. hodie.C.de iura . caliũ. card. in cle. ij.in.ij.q.vt lite pendẽ. bart.in. l.j. C.ne lic.ter tio ꝓuo.an ge.i.l.iulia. §.ſi. ad tre bel . bal . in aut. qua in ꝓuincia.C. vbi d crimẽ ne agi opor tet ⁊ i. l. ita demũ.C.de pcur. bart. in. ab hoſti bus .§ . ſed qđ ſimplici ter.ff. ex q̃ bus cauſis ma.

et in reſiduo quod habet in bonis .R. ratione tertie ⁊ quarte
trebel. propter penam incurſam male fecerit. qꝛ non pōt peti
res ⁊ pena: ſed debet eſſe quis altero contentus. vt. l. reſcriptū
§. ſi pacto. ff. de pac. ſo. dicit Inno. iuſtificant ſententiam car-
dinalis verba priuatiua generaliter in teſtamento concepta:
in quo dictum fuit. ſi venirent cōtra dictum legatum priuarē
tur ex teſtamento: alias ab inteſtato ⁊c. ⁊ ſic nullo iure cōtra
voluntatē teſtatoris poteſt patruus retinere dicta bona: poſt
ꝙ cōtrauenit ſecus autem ſi dixiſſet: ſi ſuper legato auuncu-
los moleſtauerint hereditate vel bonis priuent tunc enim al-
tero debent eſſe contenti. quod dic: vt. l. j. §. item ſi ita ad. l. fal.
ſo. placet Inno. licet alij aliter dicant. Ad vnum aduerte. qđ
licet patruus iſte ſit priuatus: quia fecit cōtra. tñ remanet in
ipſo ius ⁊ nomē heredis. vt dixi. ſ. in. ex. no. quod tene menti
¶ Decimo op. dicitur cardinalis cōdemnauit patruū ad tra
ditionem legati medietatis rerum: quas arbitri vetauerunt
alienari ſed videtur ꝙ malefecerit. quia per legatum fit alie-
natio cū dominiū transferatur. vt. l. j. C. de fun. do. coniūcta
l. a tytio. de fur. ſed alienatio cōtra preceptum arbitrorum vi
detur non valere: ſicut nec contra preceptum teſtatoris: vel le
gis. vt. ff. de le. j. l. filiuſfa. §. diui. ⁊ de fun. do. per totum. ⁊. xij.
q. ij. legitime. ſo. glo. que incipit in forma ⁊c. ſentit illud cōtra
32 rium ⁊ reuocat in dubium. ꝉ an prohibitus rē alienare: poſſit
ipſam in teſtamento legare. ⁊ dicit ꝙ non de qua materia ple
ne in. l. ſi quis ita promiſerit. §. ea lege. ff. de verbo. obli. ꝑ bar
to. quantum tñ ad propoſitum tex. eſt hic expreſſus. ꝙ prohi
bitio arbitri nō impedit dñij tranſlationem. cuius aūt prohi
bitio impediat Ioā. an. notabiliter in effectu dicit. ꝙ aut alie
natio prohibetur in contractu: aut a lege aut a teſtatore aut
33 a iudice: aut ab arbitro. primo caſu ꝉ cū prohibetur alienatio
in contractu nō impedit talis prohibitio tranſlationem dñij:
ſicut eñ nudis pactis nō transferūtur dominia. vt. l. traditio
nibus. C. de pac. ita ſimplex pactum tranſlationem dominij
non impedit. vt. l. eadē. lege. C. de condi. ob. fallit hoc in liber
tate: que ſi prohibetur contra prohibitionem data nō tenet.
34 vt. C. ſi man. ita fue. ali. l. ea quidem ꝉ ſecundo caſu cum prohi
bitio ſit a lege talis prohibitio impedit tranſlationem domi-
nij. vt. ff. de fun. do. per totum ꝉ Idez ſi a teſtatore ſi prohibeat
cum cauſa alias ſecus vt dicto. §. diui. ⁊ de le. iij. l. pater. §. filia
⁊. §. fundus. Ratio eſt qꝛ teſtatoris diſpoſitio eſt lex. vt in. §.
diſponat in auct. de nup. vel eſt ratio. qꝛ ſola voluntas teſta-
toris transfert dominium in legatarium poſt mortem eius.
vt. l. tytio. de furtis. ſicut ergo ſola voluntate ſine traditione
trāſfertur ita ſola voluntate tranſlatio dominij impeditur. vt
ſit voluntas que eſt cauſa efficiens: ſit cauſa impediens. et vbi
non producit effectum: nō afferat impedimentum. vt dixi. ſ.
in contractu. Tertio caſu cum prohibetur a iudice: dicit ipſe
35 ꝉ quod iudicis prohibitio non impedit dominij tranſlationē
quod intelligo verū: ſi ſine cauſa alias ſecus. vt in prodigo:
cui bonis interdicit. vt. l. is cui bonis. de verborum obli. vbi
de hoc. Quarto caſu quando ab arbitro eſt caſus hic naz ſen-
tentia arbitri magis accedit ad naturam contractus: ꝙ iudi-
cij inſpecto principio volūtario eundi ad eos ⁊ ad alia que p
te ipſum inſpice. ⁊ idem dico de ſnīa arbitrorum que eſt ſpēs
tranſactionis. vt in auct. vt diffe. iudi. in prin. ⁊ iſta procedunt
cum domino prohibetur alienatio. ſi aūt adminiſtratori vt ꝑ-
lato: tunc facilius impeditur vnde collatio beneficij facta a p
hibito: vel ſuſpenſo: nō valet de accu. c. ſi. de dolo ⁊ cōtu. veri-
tatis ratio eſt: qꝛ prelati nō ſunt domini ſed procuratores. ſ.
de do. c. ij. ⁊ ideo per illos q dant ipſos procuratores pñt faci
lius impediri. ꝙ alij quo ad res proprias in quibus hūt ple-
nius ⁊ pinguius ius. ad hoc. C. de iude. l. nemo. poteſt reddi a
lia ratio in eo quod legitur: ⁊ no. j. de ſpō. du. c. ſi. ⁊ idez dicas
ſi prelatus prohibetur alienare ſcilicet quod etiam in caſibus
a iure permiſſis alienatio per ipſuz facta nō teneat. vt in iuri
bus preal. ¶ Vndecimo opp. ⁊ videt ꝙ iſte dñs cardi. qui in
parte infirmauit: in pte ꝯfirmauit in pte moderauit ſententiā
iudicis a quo iniuſte fecerit. quia eius officium eſt pronuntia-
re poſt ſententiam iuſtam vel iniuſtam. vt. C. de app. l. eos. ſo.
dicit Ioan. an. quod hoc contingit ex nouis probationibus
ex quibus poteſt prima ſententia infirmari ⁊ iuſtificari. vt. l. p
hanc. C. de appel. vel ſecundum gof. poteſt contingere hoc ex
antiquis probationibus ſicut ꝯtingit in iſto. c. in quo ptz qđ
iudex a quo abſoluit patruum a petitione legati: ⁊ male pro
parte quam poſſidebat. Item condemnauit eum ad reſtitu-
tionem omnium: que ſibi obuenerunt ex hereditate pepo-
nis: et male reſpectu eius quod patruo debebatur ex teſtamē
to peponis: in quo Raynaldus non potuit eum grauare ho-
36 die tamen dicit Ioan. andr. eſt communis practica. ꝉ quod ſi
reus condemnatus eſt iniuſte iudex ad quem infirmat ſenten
tiam: ⁊ abſoluit reuz: ⁊ ecōuerſo ſi abſolutus eſt indebite infir
mat ſententiā: et condemnat eum tex. tamen in dicta. l. eos. di
cit quod ſufficit pronuntiare primam ſententiam iuſtaz vel in
iuſtam. ⁊ ſic confirmare: vel infirmare. cautela tamen eſt cōdē
nare vel abſoluere poſt confirmationem vel infirmatez vt di-
ctum eſt ex qua aūt ſententia oriatur actio in factum ex prima
vel ſecunda ⁊ quis eam exequatur. dic: vt dicta. l. eos. ⁊. ſ. de
offi. dele. paſtoralis. ¶ Duodecimo op. dicitur in ſi. c. ita de-
mū reſeruat falci. ſi. j. legitimū tempus ⁊c. ⁊ ſic ſub conditione
protulit ſententiaz. Sed contra quia ſententia debet ferri cer
ta: non ſub conditione. vt. l. cum comm. C. de ſententijs. et. C.
de ſen. que ſine certa quāti. l. j. ⁊. ij. ſo. dicunt ꝙ patruus nō pe
tijt falcidiā. ideo poſt ſententiam poteſt eam petere. naz in cō
demnatione facta ſuper reſtitutione legati: ⁊ tertie ⁊ quarte
37 debet ſubintelligi ſalua ſibi falcidia. ex quo no. ꝉ quod poſt cō
demnationē poteſt heres excipere de falcidia detrahēda. qđ
credo verum. quia exceptio non venit contra ſententiam: ſed
executionē ſicut exceptio quaten⁹ facere poteſt: ⁊ exceptio in
uentarij poſt ſententiam poſſunt obijci. vt no. doc. in. l. j. C. de
iuris ⁊ fac. ign. ⁊. l. ex aduerſo. §. ſi in iudicio. ff. ſolu. matri. per
Bal. Alij dicunt quod patruus petijt falcidiā ideo ſi nō fuiſ-
ſet facta ſibi illa reſeruatio in ſententia: non poſſet eaz poſtea
detrahere. quod credo verum. nam exce. ſemel diſcuſſa plena
rie: ⁊ reiecta nō poteſt poſtea refricari iuxta no. in. l. quod ſi in
diem. §. ſi rationē. ff. de compen. ⁊. l. ſi autē de nego. ge. et iſta
procedunt cum queritur: an heres poſſit conſequi poſt ſentē-
tiam falcidiam per modum retentionis. per modum autem
actionis ſi heres ſoluit legatum: nō detracta falcidia an poſ-
ſit poſtea eam petere. dic: vt in auct. ſed cum teſtator. C. ad. l.
fal. ⁊ ibi quid iuris ſi quedam ſoluit integre an de alijs que nō
ſoluit: poſſit integraz falcidiā retinere. dic vt ibi. Tredecimo
dicitur in tex. ꝙ. j. annum patruus paruit voluntati teſtato-
ris ergo nō debuit priuari hereditate. qꝛ iſta priuatio fieri de
bet ſi nō implet. j. annum. vt. ſ. c. ſi heredes. ⁊ auct. hoc ampli⁹
C. de fideiuſ. ſo. quādoqꝫ tractamus de pena priuationis: que
imponitur: ⁊ illam nō patitur niſi poſt annum: etiaz ſi. j. annū
condēnetur. vt hic. quandoqꝫ tractamus de pena priuationis
que imponit a teſtatore ⁊ iſtam incurrit ſi litem cōteſtetur. vt
hic. ⁊. ff. rē ra. ha. l. amplius ptz eñ hic. ꝙ ad penam a teſtato-
re impoſitam cōdēnatur etiam. j. annum. ſed qꝛ nō eſt pena le
galis: detrahet falcidiam: quā nō detraheret ſi. j. annum volū
tatem defuncti nō impleret. vt in auct. de here. ⁊ fal. §. illō quo
38 qꝫ ꝉ Quid ergo dices ſi teſtator contra heredem non implen- Nota p itel lectu aut. h amplius.
tem voluntatem teſtatoris prouidit de alia pena: ꝙ priuatio
nis: an poſt annum habebit etiam locū pena legis. vt ſic vtra
qꝫ pena concurrat. puta dixit teſtator ſi legata non ſoluerit
det cuilibet tantum plus illud dubium tangit Inno. circa ſi.
a contrario ſenſu tex. poteſt intelligi quod concurrat. nā ideo
hoc non patitur penam legis ſcilicet quod non detrahat fal-
cidiā. qꝛ paruit. j. annū. ſecus ſi nō paruit. j. annū. vñ ad hoc ꝙ
no. in ſimili. C. de iure emphi. l. j. In illa. q. an pena tpalis ꝯiū-
cta ꝫ nō ſoluentē canonē. j. annū tollat penā legalē expulſio-
nis. dic: vt ibi. ⁊ no. hanc. q. pro intellectu auct. hoc amplius.
¶ Quartodecimo opp. patruus cōdēnat ad reſtitutionē re-
rū auunculis legataꝝ ad reſtitutionē portionis quā habebat
Raynaldus in bonis patris rōne tertie: ⁊ quarte ex eo qꝛ ve-
nit ꝫ volūtatē Raynaldi. ⁊ ſic cadit hic miſta reſtitutio ſcꝫ le
gati rex ſpāliū: ⁊ vniuerſitatis ſiue quote: tertie: ⁊ qrte. ⁊ ſub-
ijcit in ſnīa ꝙ ſit ſibi ſaluū legis falcidie bñficiū. Sed ꝫ hoc
oppo. ⁊ videtur quod illa non debeat appellari falcidia: ſed
trebellianica reſpectu quote reſtituende. nam falcidia detra-
hitur de rebus ſingulis legatis: trebellianica cum hereditas
ſiue quota debet reſtitui vt. C. et. ff. ad. l. falcidiā. et trebellianī
cā. Iſte autem tex. dicit ſimpliciter de falcidia ergo male ſo-
lutio vt in gloſſ. que incipit: illud eſt ita intelligendum ⁊c. di-
cit quod iſta falcidia debet detrahi tantummodo de medieta
te rerum legatarum auunculis: non autem. de portione reſti-
tuenda auunculis ratione pene de illa enim nihil debet detra
hi: cum heres pene nomine ipſam ſoluat. Ita dicit glo. quod
etiam ſentit. Ioannes andr. in poſitione caſus de qua infra
in prima queſtione. ¶ Quindecimo opponit. dicitur in verſi.
non ob. quod cardinalis condēnauit patruū ad reſtitutionez
medietatis: ꝙ pro rata eū contingit de predicto lega. Sed cō
tra tertia ⁊ quarta ſunt plusꝙ dimidia. nam per vncias diui-
dendo tertia et quarta ſunt. vij. vncie ſed patruus non tene-
batur ſoluere legatum: niſi pro dimidia: et aliam dimidiam
eius filij nam ipſe non plus quam dimidiam poſſidebat. er-
go male condemnauit ipſum cardinalis vltra dimidiam: nā
pro rata

pro rata emolumenti debet onus diſtribui inter legatarios. vt.C.de cadu.tollendis.l.vnica.§.ij.ſolu. collige de illo contrario in glo.que incipit ſcilicet partes ꝛc.dicit eñ quod vna quarta detracta alia non detrahitur reſpectu totius: ſed reſpectu reſidui.verbi gratia legitima eſt triens: qua detracta remanent.viij.vncie quarum quarta ratione trebel.erũt duo et ſic quatuor ꝛ duo faciunt dimidiã. Inno.vero dicit.quod quandoqꝫ due tertie detrahuntur ex diuerſis cauſis: quelibet detractio conſtituit vnum ab ſecus ſi ex eadem cauſa: ſcilicet ex eodem teſtamento.vnde ſecundum eum in caſu noſtro tertia et quarta erunt.xij.et not.iſtum articulum.ꝛ vide quod dixi.ſ.eo.Raynutius in.ij.queſtione. ¶ Venio ad queſtiones

Ponit queſtiones.

39 ꝛ primo quero ☞ quia in multas particulas hereditas iſtius peponis ſcinditur quomodo veniamus ad rectum computum dicit Joan.and.quod hereditas peponis valuit.lxiiij.de quorum medietate fuit factum compromiſſum inter.R.ꝛ patruũ et ſic de.xxxij. In iſtis.R.habebat tertiam et quartam. ſcilicet dimidiam.i.xvi. Reliqua.xvi reſtituenda ſunt patruo ex teſtamento peponis.prefatus.R.de predictis.xvj. que tãgebant eum ratione tertie ꝛ quarte legauit medietatem auunculis.ꝛ ſic.viij.ꝛ alia.viij.patruo et filijs. delegato igitur facto auunculis debet patruus pro dimidia inſtitutus ſoluere.iiij. ꝛ filij eius alia quatuor ſed quia portio hereditatis quam habet patruus de bonis.R.eſt ex hauſta legatis de p̃dictis.iiij. in quibus tenetur auunculus detrahit falcidiam .ſ. quartam ꝛ ſic vnum et ſoluet auunculis ratione dicti legati tria tantũ. filij ſoluent aliam dimidiã ſcilicet integra.iiij. Alia vero octo habet patruus ꝛ filij in dictis rebus ratione dimidie eis legate a Raynaldo.ꝛ ſic.iiij.pro quolibet ꝛ dicta quatuor que ſpectant ad patruum habebunt auunculi ex pena poſita in teſtamento.R.habebunt ergo auunculi.vij.ex legato. ſcilicet. iiij. a filijs: et tria a patruo. Item a dicto patruo alia.iiij.ratione pene.ꝛ ſic.xi.filij.iiij.ex inſtitutione patruus vnũ ex falcidia et ſic in totum habemus.xvi. Reliqua vero. xvj. habebit patruus ex teſtamento peponis vigore fideicõ. ꝛ iſta eſt diuiſio predictorum.xxxij.in quibus conſiſtebant res: ſuper quibus fuerat controuerſia coram arbitris. Alia vero.xxxij.ita diuidas. In eis eñ Ra.habuit medietatem ratione tertie ꝛ quarte: et patruus ex teſtamento peponis aliam medietatem: quã primo deducet patruus. ſcilicet.xvj.ſꝫ in alijs.xvj. R.debitis fuerũt inſtituti patruus: et filij de quibus patruus vigore dicte inſtitutiõis habet octo: alia octo eius filij. ꝛ quia patruus venit contra voluntatem Ra.perdit dicta .viij.de quibus nõ deducet falcidiam. capias ergo ſummã omnium.lxiiij.de quibus patruus vigore fideicommiſ.ex teſtamento peponis habet.xxxij. Item vnum ex inſtitutione de eo facta in teſtamento Raynal.ratione falcidie detrahende contra voluntatẽ defuncti.et ſic.xxxiij.auiculi ex prima computatione legati habent iure ſuo.iiij.a filijs: et tria a patruis. Item.iiij. que ſpectabant ad patruum etiam habent ratiõe pene.ꝛ ſic.xj. Itẽ ex ſecunda computatione etiam ratione pene habent a patruo. viij.vigore ſue inſtitutionis: quam debet perdere. quia venit contra teſtamentum Ra.et ſic.xix.filij ex prima computatione habent.iiij.ex ſecũda.viij.et ſic.xij.quibus omnibus ſimul iunctis habes omnia.lxiiij.ſecundum Joan.and. ¶ Secun-

40 do quero ☞ dicitur hic.quod pepo grauauit Ra.quod ſi ſine filijs maſculis deceſſerit reſtituere tenentur hereditatem patruis.pone ergo Raynaldus filios non habens ingredit monaſterium.

a ¶ Per talẽ ingreſſum Vide ſpec. de ſtatu mona. ver. xv. alex.in.l.ex facto .§.i. ver. qđ aũt in monaſterio.ff.ad treb. bar.l.l. ſi ita qs.§. ſ.ver. dy.in ducit iſtã.l. ff.de leg.ij. idẽ in.l.ſtatius.§.coꝛnelio .ff.de iuſ fiſ. ang. in. §. ſꝫ hoc preſenti. in auẗ. d ſanc. epiſcopis.

na.an per talem ingreſſum a euaneſcat ſubſtitutio gloſ.ij. ſentit: quod ſic per.c.in preſentia.ẽ.de proba. quid ergo ſi dixiſſet teſtator.ſi deceſſerit ſine filijs maſculis ab ipſo legitime deſcendentibus: an tunc ſi intrat mona.admittatur ſubſtitutus tanꝗ non habuerit filios ex ſe deſcendentes: vel admittatur mona.tanꝗ filius ab ipſo deſcendens. Refert Joan.and. qđ hec queſtio fuit de facto bononie in qua bagarotus reſpõdit quod mona.habetur loco talium filioꝝ in auẗ.de ſanc.epiſcopis.§.ſed hoc in preſenti et.§.nullam vero licentiã in coll. viij.pro eo facit.ẽ.c.requiſiſti. ibi: priuata diſpoſitio teſtatoris ꝛc.et.l.nemo poteſt.de le.j.ꝛ hec opini.placet Dy. in caſu etiam quo dixiſſet ſi deceſſerit ſine filijs ex ſuo corpore natis. vt refert Joan.and.in.c.in preſentia.de proba. Ratio Dy. eſt

41 ☞ quia iſta verba ex ſe legitime deſcendentibus vel ex ſuo corpore natis ꝛc.intelliguntur tacite etiam ſi non exprimant̃. qđ patet quia alij filij ciuiles: vel naturales: vel tertij non excluderent ſubſtitutum.vt.l.ſi ita quis. de le.ij. ſed expreſſio eoꝝ que tacite inſunt: nihil operatur de le.j.l.iij. et ita not. ipſe in dicta.l.ſi ita quis refert tamen dominum ſuum dixiſſe contrarium.nam licet mona.habeatur loco filiorum.vt in dicto.§.ſꝫ hoc in preſenti.non tamen loco filiorum ex le: vel ex ſuo corpore legitime deſcendentiũ: vt in caſu noſtro.ꝛ illa verba ex ſe et ex ſuo corpore ꝛc.debẽt aliquid operari. vt.l. ſi quando .de le.i.et de priui. ſi papa.libro.vi.nec ab ipſorum ſignificatione debet recedi: niſi appareat teſtatorem aliud voluiſſe. de le.ij. nõ aliter.et hoc putat verius hoſti. niſi per principem ad quẽ ſpectat fieret alia interpretatio quam penſatis p̃miſſis merito deberet facere: ſecundum eum Jaco. de bel. diſputauit hunc articulũ et poſuit in dicto.§.ſed hoc in preſenti.ꝛ tenuit per ingreſſum ſubſtitutionem predicta forma cõceptam non expirare: cum teſtator naturalitatem elegerit. nec aliquid voluntatem ſuam interpretationi iuris. per quod dicit ſolui cõtraria que volunt.quod dictum ſimpliciter ſine liberis faciat habeꝛi monaſte.loco liberorum: ſed quando naturalitatem elegit: ceſſat interpretatio.C.de inſti.ꝛ ſubſti.l.generaliter.§.ſi. ꝛ de li.pret.l.iij.Non ob.l.iij.de le.j.ꝛ alia que allegat Dy.quia loquuntur cum taciti et preſſi eſt idem effectus per omnia.qđ hic non eſt vt predixi. Ita dicit Joan.and. qui etiam ad hoc not.in dicto.c.in preſentia.de probatio. ꝛ hec opi. continet in ſe equitatem: ne contra voluntatem teſtatoris expreſſam monaſte.faueamus: ſed tantũmodo in caſu quo eius diſpoſitio non eſt adeo clara: quod non poſſit recipere ſaltem interpretationem ciuilem: quam in fauorem religionis receperit primo caſu cum ſcilicet quis cogatur alteri reſtituere cum ſine liberis deceſſerit.vt dicto.§.ſed hoc in preſenti. qui caſus cum procedat ex quadam pia ꝛ ſpeciali ratione contra propriam ſignificationem vocabuli: non debet extendi.ſed reſtringi ad cauſam dicti.§.vbi ſcilicet vnus apponit conditionẽ ꝛ alius in cuius perſona apponitur: ſit heres: vel legatarius ex quo ſequitur.quod ſi vnus de ſe loquens apponeret cõditionẽ dicens: dono: vel lego: ſi decedam ſine liberis forte non ſic erit: ſed de veris intelligeretur.ſecundum mar. ſyll. qđ approbat cy.C.ad trebel.auct.niſi rogati.ꝛ Joan.an.ẽ.de proba.in preſentia.ꝛ vide de iſta.q.i ſpec.de ſtatu mona.ver.xv. ꝛ ſe.aduertatis tamen q꞉ Barto.conſuluit cõtrarium ꝛ tenuit opi. Dy. in queſtione predicta cum rogatus eſt reſtituere ſi deceſſerit ſine liberis ex ſuo corpore natis: vel ex ſe deſcendentibus ꝛc. dicit eñ quod bona predicta debẽt ad mona.pertinere: ꝛ ſubſtitutioni predicte locus nõ ſit primo per rationẽ Dy. q꞉ expreſſio eorum ꝛc.vt predixi.ſecundo quia hoc tenet Ricar.mal.tali ratione illud fideicommiſſum ſeu conditio reprobat̃: ꝛ pro non ſcriptis habetur: non ideo quia mona. habeatur loco filij: ſed quia probet impedimentum vite contemplatiue.nã quis timens ne bona ſua cogatur reſtituere: ſi deceſſerit ſine liberis impellitur ad matrimonium contrahendum: ꝛ remouetur a voto religionis ꝛ caſtitatis.ꝛ ideo imperator tale grauamen habet pro non adiecto. ꝛ hoc eſt quod dicit tex. in dicto §.ſed hoc de preſenti dum dicit tales conditiones inualidas. et pro non ſcriptas.ſed illa cõditio ſic expreſſa eſt multo plus contraria vite contemplatiue: caſtitati: et religioni. ergo ꝛc.ꝛ ita tenet ꝛ refert Cy.in auct.niſi rogati.C.ad treb. tertio probat a ſimili illud quod relinquitur cauſa dotis de neceſſitate intelligitur pro matrimonio carnali ſine quo non poteſt dici dos.vt.l.iij.ff.de iure do. pro introitu vero mona. nõ põt dari dos.de ſi.c.non ſatis.ꝛ tñ illa cõditio ſeu cauſa remittat̃ aliquo ingrediẽti mona.licet nõ poſſit dici ꝙ ciuiliter impleat̃. vt dicto.§.ſed hoc de preſenti ergo in caſu propoſito: licet nõ poſſit dici impleta cõditio ciuiliter.quod filij dicãtur ex ſe nati: tamẽ mona.debẽt dicta bona remanere idẽ debet et poteſt dici de eo quod relinquit̃ cauſa donationis ante nuptias. vt dicto.§.quarto probat inter mona.ꝛ monachum nõ dicit̃ matrimonium ſpirituale: cum ſolus abbas dicat̃ ſponſus vt.c.q꞉ propter de elec.ſed ſi fideicõ. relinquitur ſub cõditionis ſi nuptias cõtraxerit.ꝛ ille grauatus mona.ingrediatur: nõ tenet̃ ad fideicõ.vt.d.§.ſꝫ hoc de p̃nti.appet ergo ꝙ nõ ideo. q꞉ videat̃ defeciſſe cõditio fideicõ.ſꝫ ideo q꞉ talis cõditio ꝛ grauamẽ pro nõ adiecto ꝛ pro nõ ſcripto habet̃: cum vite cõtemplatiue cõtrarietur: ſed in caſu propoſito eſt hmõi ergo ꝛc. Quinto ꝛ vltimo probat ego video ꝙ ſi aliqđ relinquit̃ mulieri: et ipſa grauetur fideicõ.ſub conditione nupſerit: ꝙ tale fideicõ.preſtare nõ tenet̃: etiam ſi nupſerit.vt.l.quoties.de cõdi. ꝛ demõ. multo magis non valet illud fideicõmiſſum: qđ eſt impedimẽto religioni: ꝛ vite contemplatiue que longe melior eſt ꝙ actiua. in auctẽtica.de monachis. in principio.collati.prima. Ita conſuluit Barto.cuius rationes concludunt: quod non ex eo quod mona. habetur loco filij: ſed ex eo quod dicta conditio reijciatur propter ingreſſum religionis: iſta ſubſtitutio euaneſcat in caſu quo ingrediatur. inter opinio. tantorum patrum et modernoꝝ teneas quidquid placet. ¶ Tertio quero: dicitur in fine qđ iſte patruus detrahit falcidiã.q꞉ fecit inuẽ

tarium.nam alias nō habet dictum beneficium vt in glo.pe
42 nul. ✝ Sed nūquid heres non faciens inuentarium teneatur
ad legata integra: vltra vires hereditatis. Reſpondeo credi
toribus certū eſt ꝙ tenetur ad integra debita.ff.ſo.ma.l.que
dot. Idem dicas qō etiam ad legata inſolidum teneat. vt in
auct.ſed cum teſtator.C.ad.l.fal.ratio eſt qꝛ contra heredem
nō conficientem inuentariū: eſt preſumptio quod ſubtrahat
bona.ꝛ ideo non habet falcidiam. qꝛ preſumitur ſubtraxiſſe.
vt in auct.de here.ꝛ fal.§.ſancimus.ꝛ ita tenet Barto. in.l.in
ratione.§.quod vulgo.ff.ad.l.fal.perdit ergo heres fal. ſi nō
facit inuentarium: ꝛ tenetur vltra vires hereditatis. vt dixi.
Aduerte tamē quia iſtud eſt verum in foro iudiciali: ſed in fo
ro conſcientie dico.ꝙ heres non tenetur ad debita vltra vi
res hereditarias: ſed inquantum facultates patiuntur.vt no.
hoſti.in ſumma de teſtamentis.§.pe.ver.ſed quid ſi bona idē
tenet Ioan.and.in.c.ꝙꝙ de vſu.li.vi. in nouella. ꝛ theologi:
vt refert Barto.ſe vidiſſe in multis eorum ſummis. ꝛ ita no.
43 in rubrica de acqui.here. ¶ ✝ Utrum autem heres nō faciēs
a inuentarium ſicut priuatur falcidia: ita priuetur legitima[a] di
cit Cy.quod non in auct.ſed cum teſtator.C.ad.l.fal. Sed op
pones ſi tenetur omnibus vltra vires hereditarias: vt dixi:
quid proderit ſibi retinere legitimam cum de ipſa ꝛ de pro
pria ſubſtantia teneatur ſoluere creditoribus ꝛ legatarijs per
iſtam rationem tenuit Ricar.mal.qō priuatur etiā legitima.
Cy.aliter dicit in dicta auct.vbi querit.an etiam priuetur tre
bel.refert quorūdā opi.ꝛ deinde ita diſtinguit.quod aut he
res grauatus adijt coactus.ꝛ tunc omnia reſtituit ſtatim.ꝛ re
tinuit quartam treb.licet non fecerit inuentarium: nec tūc eſt
preſumptio fraudis ſiue furti in mora modica temporis. ſi au
tem ex interuallo reſtituit: tunc videtur quod teneatur inuen
tarium facere.quia rationem reddere debet.vt.l.cum de.§.j.
ꝛ ibi no.ff.de conditio.ꝛ demonſtra.ergo ꝛc.nō ob.qō iſta pe
na priuationis treb.nō reperitur impoſita quia puiſio in vno
caſu habet locum in ſimilibus: vbi eſt eadē ratio. vt not. in.l.
gallus.§.ꝛ quid ſi tm̄.ff.de.li.ꝛ po.ꝛ hanc opi.tenet Bar.in.l.
marcellus.ad treb. ¶ Quarto quero de queſtione in qua pri
44 die conſului ✝ heren fecit inuentariū: deinde venit cōtra trāſ
actionē defuncti pene appoſitione firmatā: petitur pena: op
ponit quod ad iſtam penam (qꝛ erat valde magna) non tenet
vltra vires hereditarias: replicatur ꝙ non debet ſibi prodeſ
ſe beneficium inuentarij iſto caſu queritur quid iuris dixi qō
ſibi prodeſt: ꝙꝙ enī iſta pena cōmiſſa fuerit ex facto heredis:
tamen deſcendit ex perſona defuncti: ꝛ hereditaria dici pōt.
vt.l.hereditarium.de bo.auc.iudi.poſ.ꝛ.l.creditoribus.de ſe
para.ꝛ hec eſt qō dicitur.quod quādoqꝫ actiones incipiūt ab
herede: ꝛ contra heredem: quādo ſcilicet ortum habent ex pſo
na defuncti.ꝛ ideo quod inde poſtea ſoluitur: vel exigitur: in
bonis defuncti an numeratur.vt.l.penales.in prin. ꝛ ibi not.
ad.l.fal.hinc dicit.a primordio tituli poſteriorū: formaſ euē
tus.C.quādo ꝛ qui.quarta pars de.l.j.ꝛ ideo iſte qͮult exige
re iſtam penam cōmiſſam facto heredis cōnumerat inter cre
ditores defuncti: non heredis.vt dicit tex.in dicta.l.creditori
bus.de ſepara.ſi ergo iſta talis obiectio commiſſa ad penam
eſt hereditaria: neceſſario infertur.quod heres cōficiens inuē
tarium ad eam vltra vires hereditarias nō tenetur.vt.l.j.§.ꝛ
ſi preſatā.C.de iure deli.ꝛ in auct.de here.ꝛ fal.§.ſancimus.et
ſi dicat iſte venit cōtra factum defuncti: ꝛ ſuo facto incidit in
45 penam ergo non debet ſibi proficere inuentarium. ✝ qꝛ dolus
ꝛ culpa priuat quem iuris beneficio.vt.l.ꝛ ideo.ff.ſo.ma.ꝛ pri
uat beneficio ceſſionis.vt.l.pe.C.qui bo.ce.po. Rñdeo hanc
penam priuationis ab illo beneficio non reperio in iure ſcri
ptum ergo per rationes priuare heredem iſto beneficio non
preſumo.vt.l.interpretatione.de pe.ꝛ.c.odia.de reg.iur. Itē
contra heredem ſubripientē vel amouentē in necē creditores
res hereditarias ſpāliter eſt prouiſum de pena dupli. et licet
ibi heres cōmiſerit fraudem ſubtrahendo: tamē beneficio nō
b priuatur.preterea aduertendum ꝙ dicta. l.ſi. intendit remo
re formidinē ꝛ ſuſpitionem heredibus: qm dubij de viribus
hereditatis ꝛ in certo ere alieno non confidunt adire. vt colli
gitur in dicta.l.poſt princi. Sed ſi diceremus heredem nō ha
bere beneficium inuentarij quotieſcunqꝫ poſſet creſcere obli.
propter culpam ꝛ moram heredis emanaret formido ꝛ ſuſpi
tio ſicut prius puta ſi mora heredis infra tēpora nō implebat
incurrebat penas grauiſſimas ex contractu defuncti. ſi ergo
ad has penas dicemus heredem tantum inſolidum non erit
ſibi plene conſultum contra formidinem quod intendit illa.l.
§.et ſi preſatam ibi nihil ex ſua ſubſtantia penitus heredes n
mittant: ne dum lucrum ſperant: in dānum incidant. ꝛ ſi dica
tur ex iſta tua interpretatione das materiam heredi inferen
di calumniam huic ꝛ illi dic quod de calumnia et temeritate
alijs legibus punietur.vt in prohemio inſti.et de pena te. li.
ad iſtas enim penas tenebitur non obſtante inuentario. quia
calumnia prouenit ab ipſo herede: non ex contractu defuncti
Ideo ipſum inuentarium non concernit.vt.l.ſi heres.ff.ad.l.
falcidiam que etiam videtur ob.quia ibi loquitur de eo: quod
ſoluit heres ex propria obligatione non trahente originem a
defuncto preterea plus eſt quem puniri in proprijs bonis: ꝙ
filium priuari legitima.quod patet quia creditores filio petē
ti legitimam preferuntur vt.l.cum a matre.C.de rei vendi.et
not.in.l.fin.§.in computatione.de iure deli. ſed filius non cō
ficiens inuentarium non priuatur legitima.vt not. Cyn. poſt
gloſſ.in authentica.ſed cum teſtator.C.ad.l. falcidiam multo
ergo minus heres non faciens inuentarium puniri debebit
in bonis proprijs.vltimo de hoc videt gloſſ. in .l. que dotis.
ff.ſolu.matri.nam in caſu noſtro mixta eſt obligatio heredis
et defuncti idem concernens debitum incohata cum defun
cto et progreſſa in heredem.et tamen eſt ibi caſus coniuncta
gloſſ.quod vbi eſt talis commixtio et connexitas heres habet
beneficium inuentarij.nec mirum. quia quando ſunt du. ra
tiones vel cauſe quarum vna prodeſt: altera nocet debemus
accipere id: quod prodeſt.et ſic preſertim in penis interpreta
ri.vt.l.merito.ff.pro ſocio.aut ergo iſtam obligationem com
miſſam contra heredē conſyderas vt hereditariam. ꝛ habeo
propoſitū.vt dicto.§.et ſi prefatum.aut mixtim: et connexe et
idem.aut tanꝙ heredis: non vt heredis: ſed extranei. et hoc
non poteſt dici.quia tunc non poſſet dici ſicut nec contra aliū
extraneum qui mouiſſet litem.et ita conſului ſine preiudicio
melioris ſententie: vt accedat.l.claudius qui po.in pigno.ha.
46 ¶ Quinto quero ✝ an fideicommiſſarius teneatur facere in
uentarium Barto.quod ſic.quia habetur loco heredis: vt .l.
ſi filius.ad mace.et.l.poſtulante.ff.ad trebel.et hoc tenet Ia
co.de bel.in dicto.§.ſancimus.et ſpecu.in titu. de inſtru. edi.
§.dicto.verſicu. quid ſi heres non fecit.et hoc eſt etiam ſi he
redi lapſum ſit tempus conficiendi inuentarium: eſt inductū
ne heredes habeant neceſſe petere tēpus ad deliberandū.vt
l.ſancimus.§.ſi autem dubius.de iure deli. Sed iſta delibe
ratio ita cadit in fideicommiſſario: ſicut in herede quia poteſt
peti damnum. vt.l.j.§.j.de iure deli.cum ſua gloſſ.hoc tamen
attende quod licet fideicommiſſarius non teneatur inſolidū
quia fecit inuentarium: heres tamen qui non fecit: tenebitur
inſolidum propter delictum ſuum. Ita dicit Barto.in dicto
47 §.quod vulgo. Aduerte tamen. ✝ quia ſi ſunt plures heredes
et vnus non facit inuentarium tenebitur ad debita et legata
inſolidum pro rata ſue portionis hereditarie: non autem ad
integra.vt ſentit Cynus in.§.in computatione. et ideo in ca
ſu noſtro heres de reſtituendo rogatus teneatur ad debita
propter quartam trebell.non videtur quod vltra quartā ad
dicta debita teneatur: ſi non fecit inuentarium: ſed reſpectu
quarte teneatur inſolidum ſic poteſt intelligi dictum Barto.
et hoc quando in continenti reſtituit.ita quod detrahere tre
bel.potuit: nā poſt tempus confectum inuentarij priuatus
48 eſſet trebel: vt predixi. ¶ ✝ Sed incidenter queritur an inuē
tariū heredis proſit fideicōmiſſario vniuerſali. Iaco.de bel.
ponit iſtam queſtionem in authentica de hered. et falcidia.§.
ſi vero non fecerit. Barto. dicit quod beneficium inuentarij
quod habet heres naſcitur ex perſona ſua: et ſua prouiſione:
ſed taliter acqſita ſcilicet prouiſione heredis non tranſeunt
in fideicommiſſarium ſine ceſſione.vt.l. ſi heres pecuniam.ad
trebel.et.l.debitor eodem titu.et ſic beneficium inuentarij nō
tranſit: niſi cedatur ab herede fideicommiſſario. et hoc tenet
ſpecu.in titulo de inſtrumen.edi.§.dicto.verſi. quid ſi heres.
Sed doctor meus aliter ſentit.dicit enim quod quandoqꝫ fa
cto heredis obligatio minuitur quādoqꝫ augetur quandoqꝫ
vni obligationi alia obligatio adijcitur primo caſu dicit ipſe
quod ſiue obligatio minuatur in ſubſtantia: ſiue in exercitio
ex quo actum concernit heredem vt heredem: prodeſt fideicō
miſſario.argumento.ff.de pactis.l.ſi tibi.§. cum poſſeſſor. et
l.ſi cum emptore.in gloſſ.et.ff.de tranſac.l.fin.et ita eſt in pro
poſito.quia ſiue inuentarium minuat de obligatione ſiue de
eius exercitio.non poteſt per reſtitutionem aliter in fideicom
miſſarium transferri. ꝙ ſit ar.ff.de actione emptio.l.in vēdi
tione. et ſi dicis illud eſt beneficiū perſone hoc nego immo
beneficium eſt obligationi coherens. In ſecundo autem. et
tertio caſu vbi obligatio augetur vel ei adijcitur loquitur. l.
ſi heren pecuniam. quia illud eſt quid ſeparatum ab obliga
tione defuncti: nec ſibi coheret ideo nec venit in reſtitutionē.
49 ¶ Sexto iuxta predicta quero generaliter. ✝ Utrum cum
de vno in alium transfertur hereditas inuentariū pcedētis in
gradu proficit

a ¶ Utrū he res non faciēs inuentariū ſicut pri uat falcidia priuet legi tima ꝛc. Ui de in auc.de here.ꝛ falci. §.ſi vo non fecit et ibi doct. Rōa. in auc.ſimi liter. C.ad legē fal. gl. ꝛ doc.l auc. hoc ampli C. de fidei cō. Sali. in l. ſi. §. ſi qs nūt temera rio. nu. 4. ver. qro cū gl.C.de iu re delib.

b Nota hic p itellectu .l. fin.

gradu proſit ſequēti.bar.in dicto.§.ꝙ vulgo tangit iſtā ma-
teriam.⁊ primo an inuentarium pupilli proſit eius ſubſtitu-
to.dicit ꝙ non:ſed debet aliud inuentarium facere:alias te-
neretur ad ſolida legata. ꝗꝛ ratio quare fit inuētarium eſt ne
heres ſubtrahat bona de quibꝰ debet fieri ſolutio legatarijs
vt dicto.§.ſancimus.nam cū ſuccedat etiā pupillo: de cuius
bonis non fuit cōfectum inuētarium ⁊ de cuius bonis defun
cti bona non ſufficiunt tenetur ſoluere legata. Jdeo ne de eis
poſſit ſubtrahere opus eſt nouo inuentario. quid ergo ſi pu
pillus nō fecit inuētarium poterit petere reſtitutionē: in auc.
de here.⁊ fal.§.pu.eodē modo ſubſtitutus ex perſona pupilli
poterit petere reſtitutionē:vt inuentarium.vt.l.nō ſolum.de
reſti.in inte.ſed ſi omitteret ex perſona pupilli facere:⁊.ex per
ſona ſua faceret tunc legata relicta a pupillo integra deben-
tur.quia non eſt factum inuentarium:tū ex perſona ſua ꝗꝛ fe-
50 cit inuentarium detrahet fal.a. ¶ †Alterius ad idem querit
quid ſi inſtitutus in primo gradu adiuit:⁊ poſtea per reſtitu
tionē abſtinuit:⁊ repudiauit:an illud inuentarium proficiat
ſubſtituto vulgariter.videtur quod ſic. quia quicquid interim
facit habeſ ratū.vt.l.in interdicto de reſti.in inte.⁊ .l.quoties
de acqui.here.bar.dubitat quia verum eſt:ꝙ oīa ſunt rata cir
ca hereditatē:nō circa ſe ſi perſonam ſuā reliquit ſub dubio
ſed ex doctrina preceptoris mei de qua ſupra.ꝗꝛ illud factum
ab herede ſcilicet inuentarium venit ad minuendū obligatio
nem ipſo iure:vel in effectu proſit ſubſtituto:ſicut ⁊ fideicom.
vniuerſali digi.ꝫ.prodeſſe.ſed quid erit ſi inſtitutus qui p re-
ſtitutionē in integrū abſtinuit vel repudiauit:inuentariū nō
fecit:an ſubſtitutus poſſit facere:vt vſq; ad vires teneaſ ⁊ nō
vltra.videtur ꝙ poſſit ſicut digi.ꝫ. in fideicōmiſſario. ſed an
inſtitutus qui abſtinuit teneatur illo caſu videtur ꝙ ſic.ꝑpter
preſumptionem furti.preſumitur enī res hereditatis ſubtra-
xiſſe:ex quo inuentarium nō fecit. cōtrarium credo. ꝗꝛ dolus
preſumptus nō nocet minori nec excludit eum a iuris benefi-
cio iuxta no.per bar.in.l.j.ff.de no.op.nūti. preterea iſta reſti
tutio fit cauſa cognita vocatis creditoribus ⁊ omnibus quo-
rū intereſt.vt.C.ſi vt mi.ſe ab here.abſti. auct.oēs. ſi ergo cau
ſa cognita reſtitutio eſt cōceſſa:⁊ nihil ſibi oppoſitum de his
furtis poſtea opponi non pōt:vt credo. ¶ Septimo quero:
51 †an inuentarium tutoris quod facit vt tutor: proſit pupillo.
vt videatur adijſſe cū beneficio inuentarij barto. dicit quod
non propter diuerſam ſolēnitatem vnius ⁊ alterius. nā alia
ſolemnitas requiritur in inuentario per heredem conficiēdo
alia in inuentario per tutorem.vt patet in.l.fin.C.ar.tu. con-
iuncta.l.ſi.C.de iure deli.⁊ idem tenet bal.in.l. filium quē ha
bentem ad ſi.nam inuentarium quod facit tutor vt tutor:pre-
cedere debet illō qō facit noīe pupilli heredis.ꝗꝛ ꝯfectio huiꝰ
inuētarij eſt de adminiſtratiōe bonoꝝ ꝗ ſibi nō diſcernitur anꝙ
ꝯfecerit inuētariū tāꝙ tutor.vt dicta.l.fin.ar.tu. Jtem illō
facit nomine ſuo:⁊ ad ſui ſecuritatem:ſed inuentarium ſuper
hereditate delata pupillo facit nomine pupilli ⁊ ad eius ſecu
ritatem.non ergo conſyderat diuerſitatem ſolēnitatis: ſꝫ di-
52 uerſitatem effectuū vt predictum eſt. ¶ Octauo quero.† an
heres de reſtituendo rogatus teneatur reddere rationem vni
uerſali fideicōmiſſario.dic:quod ſic.ff.ad treb.l.mulier .§. ſed
⁊ ſi.quod eſt verum niſi teſtator remiſerit:vt. l. cum tale. de
condi.⁊ demonſtra.vbi de hoc per barto.⁊ illud eſt multū vti
le:⁊ nō credūt hoc heredes poſt mortē de reſtituendo grana-
ri immo bonis abutuntur:ſed malefaciunt. quia tenentur ad
intereſſe ſecundum bal.in dicta.l.filium quem habentē in ſi.
¶ Nono quero circa formam ſubſtitutionis de qua in princi
pio .e. dixi enim Raynaldus deceſſerit ſine liberis maſcu-
lis ex ſe legitime deſcendentibus reſtituat patruo heredita-
tem pone ergo.quod Raynaldus habuit filios naturales: an
euaneſcat ſubſtitutio iſta dicit quod ſic:niſi dictum fuiſſet le-
gitimis . ita tenet glo.que incipit videtur etiam ⁊c. tenet er-
go Barto.quod naturalis tantum excludat ſubſtitutum. cir
ca quod latius ſic diſtingue.aut loquimur de naturali conce-
pto in ſeruitute:aut de alio naturali.ſi de concepto in ſeruitu
te:et tunc ſi quidem fuit conceptus in figura matrimonij : et
excludit ſubſtitutum.alias ſecus vt.l.lucius.in ſi.de le.ij. et.l.
fin.de iure deli. Si vero loquimur in alijs naturalibus: tunc
aut apparet de voluntate defuncti:quod de naturali ſenſerit:
et ſtamus voluntati.hoc autem colligitur ſi in teſtamento ha
buit mentionem de naturali.vt.l.qui filiabus.de le.j.Si vero
de voluntate non apparet:tunc aut erat in dignitate poſitus
et non videtur ſenſiſſe de naturali:alias ſecus.vt.l.ex teſtamē
to.§.ſi quis rogatus.ad trebel. de ſpurio non eſt dubium. ꝗꝛ
non facit ſubſtitutionem deficere.quia filij nominādi nō ſunt
vt in auct.ex complexu.C.de inceſ.nup. Jdem de filijs legiti-
mis tantū vt adoptiuis. vt.l. fideicōſ. de conditio.⁊ demōſtra
tionibꝰ ſpec. titulo de loca.§.nūc aliqua. ver.lxviij.l. ſi ita qs
§.ſi.de lega.ij.albe.in.l.de minori.⁊ hec vera cum ſubſtitutio
eſt facta maſculo.ſi autem femine poſſet dubitari. quia videſ
decedere cum liberis quo ad mulierem inſtitu.de ſuc.agna.§.
vulgo.Aduerte ſi pater rogat filiam ſi deceſſerit ſine liberis:
an ſi filia ſuſcipit filios naturales excludant ſubſtitutum vide
tur qō ſic.quia ſibi ſuccedunt ſicut legitimi.⁊ hoc ſentit Bar.
in dicto.§.ſi quis rogatus.Alibi tamen dicit.quod hoc nō eſt
conſonum voluntati teſtatoris: que principaliter inſpiciſ. vt
dicto.§.nam in feminis magis eſt abhorrendū habere filios
baſtardos:ꝙ in maſculis ſecundum mores noſtros. Jta di-
cit in.l.heredibus.§.j.ff.ad treb.vbi etiam dicit quod ſi ex for
ma ſtatuti naturales ſuccedūt abinteſtato ſi ſuperſunt faciūt
deficere illam conditionē ſi ſine filijs deceſſerit.quod not. Et
predicta procedunt cum verbum filij profertur in teſtamētis
53 †quid ergo ſi proferatur in ſtatutis:pone dicit. quod de lega
tis ⁊ omnibus relictis factis in vltima voluntate debeat ſol-
ui gabella:exceptis filijs ⁊ quibuſdam alijs:qui ſoluere nō te
a neantur.an ſub iſto vocabulo filijs a includantur filij natura- a ¶ Vocabu lo filijs vi- de Semi.in c.ſtatutū de hereti. lib. vi.
les ſuper iſta queſtione interrogatus dixi.q.mihi dubiā:nec
immerito variauerunt enī in hoc iuriſconſulti. ſcilicet treba-
tius ⁊ labeo:vt patet in dicta.l.ſi.ff. de iure deli. ⁊ arguiſ pri-
mo.quod appellatione filiorum quātūcunq; generaliter pro
lata:non contineantur naturales.vt no.glo.xxxv.q. vij. quid
eſt.pro hoc.x.coll.ſi de feu.contro.fu.c.adoptionis.§. natura
les.preterea filius naturalis continetur appellatione filij per
interpretationē:⁊ extenſionem.vt.C.de inſti.⁊ ſubſti.l.genera
liter.§.humanitatis intuitu.ibi:dum dicit latius ⁊ pinguius
interpretandum poſtea ſubijcit ⁊ hoc in naturales liberos ex
tendatur.ſed talis interpretatio precipue extenſiua ceſſat.in
ſtatutis.vt.l.cōſtitutionibus ad muni. Jn contrarium ꝙ non
teneatur ſoluere facit ꝗꝛ appellatione filij continetur natura
lis.C.de na.li.l.ſi.⁊.l.ſi.C.quādo mu.tu.offi.fun. po.de leg.ij.
l.lucius.§.ſi.vbi videtur caſus.⁊.l.parentes. et qō ibi not. de
in ius vo. Jtem video.quod quando lex loquitur de patre et
filio in diſtinctione ⁊ non vult quod ſub tali nominatione cō-
prehendantur naturales:tunc prohibet hoc expreſſe.vt.l. iij.
C.ad.l.iul.de adul.nam ſi nō contineretur ex iuris incluſione
eſſet excu.ſuperflua preterea ſtatutū loquitur indiſtincte de
filio:ſed verbum filij ſimpliciter prolatum complectitur plu-
res ſpecies filiorum ergo videtur omnem ſpeciem cōprehēde
re ſub tali verbo.vt.l.dona.§.donatio de verborum ſignifi.et
l.quoties Jdem ſermo.de reg.iur.nam generaliter dictū ⁊c.
vt.l.de pretio.de publi.preterea in intelligēdis ſermonibꝰ at-
tenditur magis vſus loquendi: ꝙ alia ſignificatio vocabuli.
vt.l.librorum.§.qō in caſſibus .de le.iij. ſed cum populus di-
cit filius martini intelligitur tā de legitimo ⁊ naturali : ꝙ de
naturali tantum.⁊ hanc partem in ſimili.q.videtur ſequi Cy.
in.l.iij.C.ad.l.iul.ma.in.iij.queſtione.et Joan.and. in.c. ſta-
tutum.de hereti.lib.vj.et in clementi.l.de vaca.⁊ eius effectu.
quid dicendum.vidi ſuper hoc conſilium cuiuſdam ſolennis
doct.domini martini de amelia ſic concludentis.dicit enim
inuenio caſum iuris ſimilem huic caſui : qui eſt in. l.j . C. de
impo.lu.de.dicit.l.quod ſi alicui titulo lucratiuo aliquid re-
linquitur:vel donatur : quod debet ſoluere quatuor ſiliquas
ſaluo ſi pater vel auus reliquit filio vel nepoti.et ſubdit ratio
nem.quia ita neceſſarijs et coniunctis perſonis ſub liberalita
tis appellatione debitum naturale perſoluitur. et per hoc di
cit. quod quatenus relictum tale factum filio naturali con-
currit cū debito naturali non ſit ſoluenda gabella. Jn eo au
tem quod excedit ſoluere teneatur pro hoc dicta.l. generali-
ter.§.ſi.vbi parificatur filius naturalis in eo tantum. qō po-
teſt ſibi relinqui.ibi reliquerit vel dederit vſq; ad modū quē
nos ſtatuimus ⁊c.Alibi tamen dicit gloſſ.quod appellatio fi
lij ampliaſ cū agiſ de fauore:vbi vero agitur de odio dꝫ ſtri-
cte ſumi.vt not.de verbo.ſignifi.l. filij. ſm hoc in caſu noſtro
ꝗꝛ exactio gabelle eſt odioſa non continebiſ filius naturalis
Barto.in ſimili queſtione quam format in eo qui eſt condēna
tus vna cum filijs vſq; in tertiam generationem. an veniant
naturales nihil firmat in dicto .§. ſi quis rogatus . Sed dic
quod Cy.videtur ſibi contrariari.nam in .l. libertinorum.C.
de inter.ma.videtur dicere.quod non contineantur.cōtrariū
videſ tenere in dicta.l.iij.⁊ vide quod not. Barto. in.l.j.ff.de
54 accu. ¶ † Quero quid in contractibus quidā accepit in em-
phiteoſim pro ſe ⁊ ſuis filijs an veniant naturales.iſtam que-
ſtionem format ſpec.in ti.de loca.§.nūc aliqua. ver.lxvij. ⁊ vi
detur dicere.quod idē eſt in ꝯtractibꝰ:qō in vltimis volūtati
bus:ſed neſcit videre barto. quomodo hoc ſit verū. quia pa

ter filio naturali nullam actionem querit.q2 eſt extraneus ar.
l.debitor in ſi.ad trebel. In feudo eſt expreſſum qđ nō ſucce-
dunt etiā legitimati per ſequens matrimoniū vt in.x.coll.
ſi de feu.contro.fu.c.naturales filij.ꝛ iſta no.bar. in dicto.§.
ſi quis rogatus.vbi dat remedium filio naturali in emphi-
teoſi quam pater recepit pro ſe ꝛ ſuis filijs.dic.vt ibi.¶ De
cimo quero ⁊ pone q2 Raynaldus duꝫ vixit aliqua de bonis
55 proponis reſtitutioni ſubiacentibus alienauit:an iſte petrus
poſſit reuocare poſtq̄ ceſſit dies fideicōmiſſi. Rñdeo q2 res
que ſubiacent reſtitutioni prohibentur alienari: adeo q2 ad-
ueniente caſu reſtitutionis oīs alienatio reuocat: ac ſi non
eſſet facta curſu temporis nō obſtāte. vt.l. fin.§.ſinautē ſub
conditione.ꝛ auct.que res.C.cōmunia de le.fallit in duobus
caſibus. primus eſt ſi filio rogato de reſtituēdo legitima nō
ſufficit ad dotis conſtitutionē:vel filio qui amplam dotē re-
cepit:legitima non ſufficit ad reſtitutionem pōt eñ qđ deeſt
ſuppleri de eo quod ſubiacet reſtitutioni pro merito pſona-
rum honeſtati congruo:ita dicit dicta auct.res que vbi tenet
etiam Iaco.de are.quod filijs licitum ſit res vendere ppter
expēſas metus ꝛ alimentorum.quia ſi permittit pro dote a-
lienari multo magis pro alimentis.pro hoc facit qđ not. C.
de ſacroſanc.eccle.l.illud.ꝛ eo.ti.l.ſancimus.licet glo. teneat
contrarium in dicta auct.res que.ꝛ aduerte quia nō ſolum ſi
lia pro dote ſua conſtituēda: ꝛ filius pro donatione propter
nuptias pōt dictas res ſubiacentes reſtitutioni: ſed etiaꝫ po
terit filius grauatus pro dote filie ſue.ſecus in filia rogata q2
pro conſtitutione dotis filie alienare non poterit:cum nō ſit
officium matris dotare filias.maſculus vero pōt.vt dixi ꝛ te
56 net pe.in dicta auct.res que.¶ Sed hic queritur pone.⁊ q2 fi
lius de reſtituendo grauatus nō dotauit filias in vita de bo
nis ſubiacentibus reſtitutioni:ſed dotē reliquit in teſtamen
to:an illud relictum minuat fideicō.dicit barto.quod ſi reli-
ctum eſt factum cōgrue:vt dixi:valet relictum:ꝛ minuet fidei
cōmiſ.ſicut ſi eam dotaſſet viuēs.allegat.l.mulier.§.cum pro
poneretur.ad trebel.vbi dicit.q2 perinde eſt:ac ſi rogat9 fuiſ
ſet reſtituere quod ſuperfuiſſet.ꝛ ſic videtur nūq̄ fuiſſe in fi-
deicō.illud quod fuit neceſſarium pro dotibus filie.facit.l.ſi
quis priorē.§.ceterum.de ſecū.nup.pro hoc facit: q2 pater te
netur ad hoc officio iudicis. Ideo habetur loco eris alieni:
ꝛ loco creditorū eſt qui pōt iudicis officio exigere vt.l.credi-
tor.de verbo.ſignifi.preterea ſi res que ſubiacent reſtitutiōi
poſſunt alienari inter viuos:multo magis in vltima volunta
te:que eſt fauorabilior alienatio.vt.ff.ad treb.l.quidē ita.§.ſi
57 filium.ꝛ hoc not.Barto.in.l.a filia ad trebel.vbi ad idē q̄rit ⁊
an dos filie grauate de reſtituēdo veniat in fideicō. dicit bar.
q2 aut queris vtrum dos veniat in ſubſtitutiōe vulgari:ꝛ tūc
quādoq3 pater dotauit eam in teſtamento:ꝛ venit: aut dota-
uerat eam prius ꝛ nō venit.nam iſto caſu capit eā iure ſuo:pri
mo iure hereditario.ff.ad.l.fal.l.pater filiaꝫ.Si vero q̄ris an
veniat in ſubſtitutione fideicōmiſſaria:tunc aut vniuerſaliter
ſubſtituit:ꝛ nō venit in fideicō.dos:niſi appareat aliud teſta-
torem ſenſiſſe.vt dicta.l.a filia.ꝛ.l.mulier.§. cū proponeretur
ad trebel.Si vero pater eam expreſſe rogauit de dote reſti-
tuenda:tunc aut filia habet tm̄ de bonis patris: et q2 ſufficit
ad legitimā:ꝛ pōt grauari in dote.vt.l.ſi.§.ſi.de le.ij.aut non
habet tm̄ quod ſufficiat ad legitimā: et non poteſt grauari.
vt.l.qm̄ in prioribus.ꝛ.l.quoniam nouella.de in offi.te.ꝛ hec
cum filia de reſtituendo grauatur. ſi autem ipſa grauat in-
ſtitutum ab ea tunc ipſius dos venit in reſtitutione: ſicut ce-
tera eius bona vt.l.lucius.§.maritus.ff.ad trebellia.vbi per
Barto.ꝛ Cy.in.l.j.§. videamus.de rei vxo.ac.¶ Undecimo
58 principaliter q̄ro dixi an dos veniat in reſtitutione fideicō.⁊
ſed quero vtrum feuda ꝛ emphiteoſis veniant in tali reſtitu-
tione. Reſpōdeo Dy. dicit in feudo ſimpliciter quod non ve
nit in reſtitutione.quia non habetur iure hereditario: ſꝫ ma
gis beneficio domini vt in.x.colla.an agna.vel ſin.c.j. contra
hoc videtur gloſſ.in.l.item videndum.§.ſi.de peti.heredi.ſed
non ob.quia debet intelligi:quando petebantur feuda ab eo
qui non habebat ius proprie detinendi:merito nō venit in pe
titione hereditatis:ſicuti alia in quibus defunctus ius nō ha
bebat.vt.l.nō tm̄.de peti.here.ſecus ſi peteretur hereditas a
filio:vel ab alio qui in feudum ſuccederet.ar.l. ſi patroni. ad
treb.In poſſeſſionibus vero emphiteoticis videtur qđ non
veniant in reſtitutione.C.de fun.patri.l.ius emphiteoticariū
contrariuꝫ credit Dy.per.l.heredes.C.de omni agro deſer.
Item quia poteſt particulariter legari.vt.l.apud iul.§. ſi he
res.ꝛ.l.ſi domus.§.fin.de le.j.ꝛ.l. cum prior. in princi. de cen.
iſtud dictum dy.intelligo verum in rebus emphiteoticis rei
publice vt eſt in poſſeſſionibus tributarijs.que tranſeunt ad
omnes heredes:ꝛ poſſunt legari vt dictis.ll. ſed in rebus em
phiteoticis eccleſie vel priuati vel principis ſecus.non eñ trā
ſeunt ad extraneos heredes:ſed ex beneficio domini concedē
tis tranſeunt ad liberos:merito nō veniunt in reſtitutione:
ſicut nec opere libertorū.vt.l. iur.iurā.§.ſi liberi. de oper.li.
ꝛ probatur in dicta.l.ius emphiteoticariuꝫ. de fund. pa.li.xj.
tangit ſpec.in ti.de loca.§.nunc pone.ꝛ hoc no.bar.in.l. ſi pa
59 troni preal.¶ Duodecimo quero.⁊ an filius de reſtituendo
rogatus poſſit pro legitima ꝛ trebel.ſibi eligere certam rem
vel in rebus ſingulis detrahende ſint gloſſ.que incipit immo
habuit ꝛc.mouet iſtam.q.de qua dixi plene.ſ.c.raynutius.q-
bus adde circa hoc quod no.Cy.in dicta auct. res que.ꝛ bar.
in.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.reliqua que tanguntur
in gloſſ.vltra nō proſequor.quia potius ſunt expoſitiue: q̄ a
licuius mere declaratiue.

1 ¶ Executores poſſunt dari in teſtamento in numero pari.
2 Laicus pōt eſſe executor ad pias cauſas.
3 Clericus ſecularis pōt teſtari de rebus proprijs.
4 Executor pōt dari in vltima voluntate ſiue in teſtamento:ſi-
ue in codicillis vel alia diſpoſitione.
5 Epūs habet ius exequēdi voluntatē defuncti ꝛ compellēdi in
relictis etiam nō ad pias cauſas.
6 Capitulum mortuo epiſcopo ſuccedit in iuriſdictione cōpel-
lendi executorem.
7 Clericus ꝛ laicus ſi cōmiſcentur in executione alicuius nego
tij:ſemper eſt clericus preponendus.
8 Fratres predicatores premittuntur minoribus.
9 Executor qui ſuſcepit mandatum an cogatur illud exequi.Et
quo iure cogatur nu. 10
11 Executores diuerſis noībus nominantur.
12 Executor an poſſit agere contra heredes.
13 Dioceſanus quis ſit de quo loquitur iſte tex.
14 Executor an cogatur agere preciſe contra tenentē qđ ſibi reli
ctū eſt:an ſibi ſufficiat cedere exonerationem cōtra heredē.
15 Teſtator ſi prohibuit reddere rationē executorē:an valeat ta
lis diſpoſitio:ita q2 executor reddere nō teneatur.
16 Remiſſum an videat doloſe geſtum qñ quis generaliter libe-
ratur de adminiſtratione preterite geſtionis.
17 Liberatio facta in vltima voluntate quid importet.
18 Liberatio facta generaliter tutoris vel negotiorum geſtoris
a maiori facto:quid importet.
19 Clauſula generalis pōt referri ad ſpecificata ſalua rōne recti
ſermonis.
20 Diſiunctiua aut quid importet ꝛ nu. 21. ꝛ nu. 22
23 Et dictio quid operetur.
24 Cum dictio copulat acceſſorie.
25 Item dictio quid operetur.
26 Hoc amplius dictio eſt repetitiua conditionis.
27 Teſtator fecit plura legata:ꝛ in oībus bonis ſuis filium here
dē inſtituit:ꝛ adiecit q2 ſi dict9 filius ſine liberis deceſſerit ty-
tio relinquebat centum. Itē relinquit tytio fundū. Itē relin-
quit ſempronio domū:an in ſequētibus legatis poſt primuꝫ
intelligatur conditio ſi filius deceſſerit ꝛc.
28 Relatiuum quis vel qui:poſitum ſine copula precedentiuꝫ ſi
gnificationem reſtringit.
29 Executores ſi ſunt quatuor vel quinq3 an minor pars maiore
nolēte vel impedita poterit exequi.

a IOānes. Executor fideicō.[a] q ſuſcepit offi
ciū illō exeq cōpellit.hoc dicit qn
q2 facit.dicit q erāt executores:ꝛ cur9:ꝛ qd erat exe- a ¶ Executor fideicōmiſ.
quēdū:ꝛ qñ cogi debeāt:ꝛ p quē.vt ex litera hec pa- Executoris teſtamenti
tēt.¶ No.primo.q2 pſone executor nō alij circūlocutionib9 tria ſunt ge-
q̄ pprijs noib9 appellant qđ ſufficit p talia noia ppria reddit nera teſta-
diſpō certa aſs nō ſufficit.qđ dic.vt.l.hac ꝯſultiſſima .C. q te. mētarij: le-
1 ſa.po.vbi de gallo pſſo.¶ Scdō no.⁊ q2 executores pñt dari gitimi.ꝛ da
in teſtō in nūero pari.q2 hic fuerūt duo tm̄:poſſet etiā vn9 tm̄ tiui vide.
ſicut i arbitris.q2 nō refert vn9 aut plures.pꝫ de arbi.dilecti. Spec.de in
ꝛ.c.ſe.Idē de cōpromiſſario ad eligēdū.de elec.cauſaꝫ.ꝛ breui ſtru.edit.§.
ter de nūero taliū puo vl modico nō ē vis q̄ ad iuris diſpōnē xiiij. in pri.
ꝯiulti9 tñ ē vt eligātur nūero impari.vt ſic valeat ſnia plūmor ꝛ ibi bal. in
ſicut i arbitris iudicib9:cōpromiſſarijs:ꝛ ſilib9.vt.l.itē ſi vn9. additio.
§.principalr.ff.de arbi.ꝛ qđ no.ſ.de offi.dele.pendētiā.cūꝫ ſi.
¶ Tertio no.q2 nō refert an executores ſint cle. vel laici: vel
ſimul miſti pōt q̄ laic9 eē executor i relictis ad pias cauſas:nec
mirū.q2 mera executio cōpetere pōt laico etiā ꝫ pſonas eccle
ſiaſticas de mandato epi.vt.c.clericos. de ſenten. excōmu. li.
vj.ſuper rebus ſpūalibus poteſt etiam laicus habere exerci-
tium.nam

tinm.nam poteſt eſſe procurator.vt.c.j.de procurator. lib. vj.
ſed fundari ius vel oriri in ſpiritualibus ex perſona laici non
poteſt.vt patet in electione.ſ.de elec.c. maſſana. in arbitrio et
iudicio.ſ.de arbi.contingit.⁊ de iudi.decernimus vbi de hoc
3 ¶ Quarto no.ꝙ clericum ſecularem poſſe teſtari de rebus pro
prijs.de rebus eccleſie dic.vt.j.de offi. ordi.c. preſenti. lib. vj.
4 ¶ Quinto not.quod dicit vltime voluntatis ⁊c.ꝙ qꝺ in quali
bet vltima voluntate poteſt executor dari ſiue in teſtamento:
ſiue in codicillis vel diſpoſitione alia:nam vltima volūtas ſu
menda eſt latiſſime ſm Ioā.an.in fi.tex. ¶ Sexto no .ibi mā
dans ꝙ teſtator ſepe ſub quadam verborum generalitate mā
dat creditoribus ſatiſfieri. ſed quia aliqui ſunt creditores in
diem.aliqui ſub conditione:aliqui ciuiliter et naturaliter. ali
qui ciuiliter tātum:aliqui naturaliter tantum an de omnibus
iſtis verba ita late concepta debeant intelligi.dic quod de cre
ditoribus naturaliter tantum non videtur diſpoſitio debere
intelligi.vt.l.ſi is cui.§.flauius.ff.de ſolu.de alijs de quib⁹.ſ.
eſt magis dubium ideo non decido:ſed remitto ad not.in.l.ſi
creditori:de le.j.de hoc not.Barto.in.l.legam.de li.le. ¶ Se
ptimo not.per illud verbum creditoribus coniuncto quod.j.
5 ſubdit tex.de compul.epiſcopi.ꝙ quod etiam in relictis ad nō
pias cauſas habet epiſcopus ius compellendi: et exequendi
voluntatem defuncti.de quo dixi.ſ.c.ſi heredes. ⁊ hoc p Io.
and.in fin.Ex hoc etiam collige. quod ad epiſcopum ſpectat
executio ⁊ compulſio executionis implere vltimā voluntatē
de hoc in.l.nulli.C.de epiſcopis ⁊ clericis.⁊.l.ſi quis ad decli
nandam.eodem titulo.⁊ dixi.ſ.eo.ſi heredes.⁊ quod dicit de
epiſcopo:idem dicas in alio habente iuriſdictionē epiſcopa
lem in loco:vel quaſi:quod eſſe poteſt.j.de priue.abbates in fi
6 ne.lib.vj.putat etiam Ioan.and.ꝙ qꝺ in illa iuriſdictione cō
pellendi executorem: ſuccedat capitulum mortuo epiſcopo.
de ma.⁊ obe.his que.de here.ad abolendam. etiam ſi negare
tur in officio executionis legitime:que competit epiſcopo ca
pitulum ſuccedere:de quo in ſpec.de inſtru.edi.§.autem vero
aliqua ad fi.penul.colūne.ver.item circa.qui alias eſt ver. ſub
§.compendioſe. ſic ſuccedit capitulum in iuriſdictionem con
firmandi:ſ; non in miniſterio conferendi.vt ibi.⁊ ne ſede va.c.
ij. epiſcopo vero infirmo vel abſente capitulum hoc non po
teſt:cum his caſibus iuriſdictio non tranſeat in capitulum.de
7 quo in preal.§.in vltima colūna. ¶ Octauo not.ꝙ quod cū lai
cus ⁊ clericus cōmiſcētur in executione alicuius negotij: ſem
per eſt clericus proponendus.concor.de reſcrip.ſignificauit.
de elec.qualiter cum ſi.ſit ratio dignior gradus qui debet an
8 te ire.vt in.c.ſtatuimus.de ma.⁊ obe.ꝙ ſicut fratres predicato
res premittunt minoribus.qr antiquior eſt eorū inſtitutio.de
elec.quorūdam.li.vj.talis tñ ordo pretermiſſus nō viciat ſm
Oppōit in contrariū.
Ioan.an.ad quod.ſ.de reſcrip.c.cauſam q. ¶ Op. dicit hic.
quod clericus poteſt eſſe executor cōtra clerici curas vel ſolli
citudinis ſecularium actuū;vel negotiorum ſuſcipere nō de
bent.lxxxvi.di.peruenit.xj.q.j.te quidem nec debent eſſe mi
niſtri laicorum:ne cle.vel mo.c.ij.ſo.hic clericus erat executor
clerici:vt dixit tex.⁊ ſic ex perſona nego.erat eccleſiaſticu; .xj.
q.j.§.ex his.vel ſpecialiter eſt in executione relictorū ad pias
cauſas vel illam clerici vel monachi exequantur.ſ.eod. tua.j.
eo.c.ij.lib.vj.eſt cū talis executio cōnumeranda inter officia
pietatis:⁊ miſericordie pro aiarum ſuffragijs quod officium
oībus eſt cōmune.de te.mi.l.j.lxxxvj.di.non ſatis. Alij dicūt
quod clerici ⁊ monachi poſſunt eſſe executores:etiam ad non
pias cauſas pro quibus dicto.c.ij.j.eo.lib.vj.de quo in ſpecu.
preal.§.xx.col.ver.quid de propoſitis.⁊ ſe. vbi etiam de epis
⁊ ſuperioribus tractatur.⁊ hoc approbat conſuetudo. et pōt
tolerari:dum tñ per id nō detrahatur ab officio diuinorū.ad
hoc ne cle.vel mo.ſed nec.de ſimo.cum eſſent. habes ergo de
monachis ⁊ clericis:an poſſint eſſe executores teſtatorū. fra
tribus aūt minoribus iſtud officium eſt interdictum vt.j. de
verb.ſigni.c.exiui de paradiſo in cle.de femina.⁊ minore.xxv.
annis dic.vt no.j.eo.c.ij.li.vj. ¶ Secundo op. hic coniungū
tur homines diſparis profeſſionis.ſcilicet clericus⁊ laicus in
eodē officio.Sed cōtra de.c.j.de elec.in cle.xvj.q.vij. in mon.
⁊.xij. q.j. duo ſunt genera. nam inter clericos viciſſim aliqua
ſunt cōceſſa.vt luderet:ſed nō clerico ⁊ laico.j.de homi. conti
nebatur.⁊.c.ſe.ſo.dicit Ioā.an.quādoq; aliqui admittuntur
ad aliquid agendum:vt diuerſa capita: nō vt collegium: ſiue
corpus.⁊ tunc non refert an illi ſint eiuſdem vel diuerſe pfeſ
ſionis dūmodo vtraq; profeſſio per ſe ſit habilis ad illud agē
dum.patet hoc in multis exem. primo in ſeruitoribus cardi
nalium incluſorum.de elec.vbi periculum.poſt prin.li.vj. Itē
nihil refert duos procuratores conſtitui vnum clericum alte
rum laicum:ſimiliter duos arbitros:duos iudices: duos te
ſtes:duos conſiliarios probantur hec.j.de procu. c.j.li. vj. de
teſti.tam literis.co.ti.dilecto.de arbi.per tuas de elec.cum in
veteri de renūt.veniens.ſaluo qꝺ habes de vi. ⁊ ho. cle. de eis
qui.de etate ⁊ qualitate intelleximus. quādoq; inter pdictos
gerentes eſt vnio reſpectu eiuſdem corporis vel collegij.⁊ tūc
illud totale corpus nō debet eſſe diuerſe profeſſionis.vt in cō
trario ad idē de elec.cum cauſam .de conuer. coniu. ad appo
ſtolicam.differentia ergo eſt an plures ſint congregati:ve col
legium:an vt ſinguli quo ad predictam diſparitatem. Item
quo ad alia de quibus.ſ.de cōſti.cum omnes.⁊. j.de iure pa
tro.per noſtras.facit.l.precipimus de ap.⁊ quod no.in.c.ſcri
ptum.de elec.⁊ de offi.dele.ſuper queſtionum. ¶ Tertio op.
⁊ videtur.ꝙ epiſcopus nō debeat ſe intromittere de factis te
ſtatorū.vt.c.epiſcopus tuitionem.lxxxviij.di.ſo.vt ibi vel ex
pone tuitionem.i.tutelā teſtamētariā.xxj.q.iij.cyprianus.na;
tuitio pro tutela poteſt accipi.vt.l.j.ff.de tutelis.vel dic.vt di
9 xi.ſ.c.ſi heredes. ¶ Quarto op.ꝙ dicitur hic ꝙ executor qui
ſuſcepit mandatum:cogitur exequi cōtra immo videtur qꝺ ſi
bi liceat penitere.ff.de polli.l.j.⁊ de omnibus iuribus quibus
cauetur.ꝙ liceat penitere ꝺ quibus in regula.quod ſemel.de re
gu.iur.li.vj.ſo.Ioan.an.leuiter ſe expedit de iſto cōtrario tu
latius diſtingue. aut loqueris in mero executore:aut in execu
tore mixto.ſi in mero:tunc aut loqueris in relictis ad nō pias
cauſas.aut in alijs ad pias cauſas.primo caſu aut executor p
miſit teſtatori: ⁊ fidem ſibi dedit de exequendo: et cogitur.vt
l.ex ſententia.ff.de te.tu.⁊.l.vxori.§.j.de fal. ⁊ hoc ideo. ꝗ te
ſtatores non debēt decipi.vt.ff.de le.ij.l.vnum ex fa.§.ſi.ſecus
ſi tantūmodo pſens fuerit:⁊ tacuerit non enī videtur conſenti
re.⁊ ideo non cogetur ſm Ioan.an. ſuper verbo ſuſceptum.
aut nō dedit fidem teſtatori:ſed acceptauit officium:⁊ tunc re
fert.aut acceptauit officium deferendum:⁊ non valet accepta
tio vnde poteſt penitere.ar.l.ſi ita ſcriptum.§.ſub conditione
ff.de le.ij.⁊.ff. quor; le.l.j.§.quod ait pretor. aut acceptauit of
ficium iam delatum: ⁊ tunc non poteſt:niſi ex cauſa ſuperue
niente petat exonerari. de procura.l. ſi poſt datum .⁊. c.ij. de
procura.li.vj.ſecundo caſu quando eſt executor ad pias cau
ſas videtur ad officium epiſcopi pertinē:vt compellat eū exe
qui:ſi eum vult compellere.alias ipſe epiſcopus exequet per
ſe vel alium.nam ſicut epiſcopus poteſt compellere quēlibet
cui delegare vult cauſam.vt.l.j.C.qui pro ſua iur. ita ⁊ execu
torem iſtum.et hoc in meris executoribus. In executoribus
autem mixtis diſtingue quia aut acceptauit relictum: et offi
cium:⁊ compelluntur.aut acceptauit officium: ſ; nō relictum
⁊ tunc aut officium eſt eis iniunctum obtentu relicti:⁊ ſub no
mine appellatiuo:⁊ non poſſunt cogi.quia expirauit officiu;
de fidei cōmiſ.li.l.lucius.facit quod not.in.l.neminem.cum.l.
ſe.de le.ij.aut eſt iniunctum contemplatione induſtrie: ⁊ tunc
cogitur.aut acceptauit relictum:ſed non officium.et tunc aut
ſcienter:⁊ compelluntur aut ignoranter:⁊ tunc non:ſi velit ce
dere relicto.ſed ſi nolit:compellitur preciſe.vt. l.ſi. de confir.
tu.⁊ ita bal.in repeti.l.j.ff.de le. ij.quādoq; tamē executor nō
pōt exequi ꝙ eſt ſibi tale officium interdictum a iure:vel con
ſtitutione.puta eſt frater minor:tunc an pdat relictum:dic ꝙ
non.vt.l.ab adminiſtratione.C.de le.Aduerte tñ: quod olim
quo ad amiſſionem relicti recuſato officio erat adhibenda di
ſtinctio an legatum eſſet relictum contemplatione officij:aut
non.vt.l.neſennius.ꝺ neg.ge.tamē hodie indiſtincte reſpuēs
officium perdit premium.vt in auct.de here.⁊ fal.§.his omni
bus.⁊ not.per Iaco.de bel.eod.ti.§.⁊ hoc quidem. in vlti.q.
Quem autem appellem executorem mixtum ⁊ quem merum
dic vt dixi.ſ.eo.c.tua nobis. ¶ Incidenter queritur ꝙ in caſi
Ponit queſtiones.
10 bus in quibus dixi executorē cogendum:quo iure cogat glo.
in.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.dicit quod officio iudicis vel actio.ex
teſtamento.Idem ſpecu.in dicto titu.de inſtru.edi.§. nūc ali
qua.Tu dic.quod aut executori erat aliquid relictum: et pōt
agi actionē ex teſtamento:cum nullum commodum pecunia
riu; ſequitur.vt.l.plane.ij.de le.j.⁊ ex hoc habes vtru; in iſta
compulſione ſit offerendus libellus.de quo in ſpecu. §. preal
lega.colū.xvj. ¶ Venio ad aliquas queſtiones. et primo de
nominibus iſtorum executorum vltimarum voluntatū ſpec.
in dicto.§.nunc vero aliqua:alias eſt.ver.ſub.§.compendioſe
ad fi.prime colūne ponit iſtorum nomina ⁊ dicit notādū ꝙ nō
ſimpliciter dicuntur executores:ſ; executores teſtamētorū:ad
denotandum quod alie ſunt ſpēs executorꝝ. nam quidam ſunt
executores ſententiarum.C.de exe.rei iudi.l.ſi.de offi. dele.c.
paſtoralis.⁊ eod.titu.ſuper qſtionū in principio.dicitur etia;
executor negotiorum.de teſti.l.fina.ff.de nego. geſt.l.an.§.ſi.
executor.de ob.ad ratio.c.vno.dicitur etia; executor gratiē.
de reſcrip.conſtitutus.⁊ de iſtis.ſ.de preſump.c.ſi. Iſti autē

executores vltimarum voluntatū an ſint ſimiles tutorib⁹:cu-
ratoribus:procuratorib⁹:vel qbuſcūq; negotiorū geſtoribus.
dicit Joan.an. ꝙ plus videntur habere ſimilitudinem cum
fideicōmiſſarijs.de quo in preallē.§.xix.colū.ver.de executo-
re aūt.⁊ hoc eſt vtile ſcire:qn̄ ſunt plures an vnus poſſit exe-
qui ſine alio:⁊ ſi vnus deceſſerit:vel ſit abſens:vel nolit: an a-
lij poſſint exequi.nam tutores poſſunt quilibet de per ſe: ſed
nō procurator ſimpliciter dati. Item tutores nō tenent ſimi-
to officio:procurator ſic.vt hec probant in.l.iij.de ami.tu. et
c.ſi duo.de procura.li.vj.⁊.l.pcurator qui pro euic.de pcura.
hoc eſt expeditū.j.eo.c.ſi.li.vj.dic:vt ibi. ❡ Scđo quero poſt
12 Inno.hoſti.⁊ ab.ꝉ an executor poſſit agere cōtra heredes. di-
cit Joan.an.planū eſt in relictis ad pias cauſas: ꝙ agere poſ-
ſit etiam cōtra heredes ⁊ exigere relicta.C.de epi.⁊ cle.l.ſi qs
ad declinandū.⁊.l.nulli licere.quādoq; tn̄ nullus eſt heres in
teſtamento:ſed executores ſuſtinent vicem heredum. puta ſi
teſtator iuſſit dari bona ſua pauperib⁹: ⁊ fecit aliquē ſuū exe-
cutorem.vt dicta.l.ſi quis ad declinandū.de quo dixi.ſ.eo.cū
tibi.⁊ per roff.in ti.de actio.ex te.ſi vero ad nō pias cauſas:ſʒ
alios vſus teſtator voluit expendi relictum vel fideicōmiſ.tūc
aut executor eſt miniſter tm̄:aut miniſter et particeps relicti.
primo caſu ſm̄ Inno.⁊ ab.nō agit cōtra heredes: ſed ſi here-
des gratis ſoluāt diſtribuit inter illos.iter q̄s teſtator diſtri-
bui mādauit.ff.ad trebel.l.lucius.§.meuia:niſi teſtōe illud ex-
preſſe cōceſſerit.de le.ij.l.cū quidē.⁊.l.ſi a pluribus in prin. fa
mi.hercſ.l.ſi filia.§.papi. In ſcđo caſu cum etiā particeps eſt
relicti:puta quia teſtator fal.vel aliam quotam ad eum perti-
nere voluit tunc ſm̄ oēs pōt agere.ff.de le.ij.l.ſi quis tytio.x.
in prin.vbi de hoc ei:ꝙ non agit cum eſt merus executor ad
nō pias cauſas ob.iſta dec.ſm̄ Inno.reſpondet. quod totuʒ
debet conuerti in pios vſus ere alieno deducto.hoſti.dicit ꝙ
hoc eſt diuinare. ⁊ tenet qđ ſm̄ cano. executores agere poſ-
ſunt contra heredes:ſi ſunt.⁊ gui.in ſpecu.preallega.§.v.col.
ver.⁊ ſcias quod dictum limita:vt no.ibi Joan.and.in fi.et
in ver.ibi ſe.tractat ſpec.quam actionem intētat executor eo
caſu quo poteſt agere:dixi.ſ.⁊ no.in dicta.l.nulli. Item quā-
do agere poſſit ⁊ an heres poſſit tunc petere ab eo: vt caueat
et tenet hoſt.in teſtatorio quod nō.ſ.c.tua:vel vt iuret de exe-
quendo:et an poſſit ante lit. conteſt. procurator dare: ibi de
his ⁊ ſimilibus ad materiam ſpectantibus plene videre pote
13 ris. ❡ Tertio quero:dicitur hic.ꝉ quod per dioceſanum de-
bet executor cōpelli.vt impleat voluntatem defuncti. quero
de quo dioceſano loquitur tex.an teſtatoris:an ipſius execu-
toris.ſimilis queſtio formatur in epiſcopo exequēte ex diſpo
ſitione iuris:an de epō domicilij an originis.de quo in.l.nul-
li.de epi.⁊ cle.⁊ dixi.ſ.c.ſi heredes.quo ad cōpulſionē execu-
toris:debet eum cōpellere.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.l.diuus nō
ob.ſi dicatur:ꝙ non debet cōpelli ille qui eſt alterius domici-
lij: q̄ ſit teſtator.vt.C.de excu.tu.l.teſtamento .et.l. quero.de
te.tu.quia illud eſt verum:quando iſta ratione petit exonera
ri.tunc eīm ſi nō eſt de domicilio teſtatoris:pōt excuſari. ſi aūt
officium acceptauerit:pōt ſuus epō cogere eum ⁊ etiam epūs
domicilij teſtatoris:ſi ibi acceptauit officiū. qꝛ ex tali accepta
tione reſultat quaſi cōtractus.vt.c. Roma.§. contrahentes.
de foro compe.li.vi.pōt etiam epiſcopus domicilij teſtatoris
ſi nō vult vti remedio compulſiuo ipſe exequi: vel collega iſti
us qui eſt de alio domicilio. nam cum ipſe abſit a domicilio te
ſtatoris:poterit collega vel epiſcopus teſtatoris exequi.vt di
ctum eſt.vt.j.eo.c.ſi.li.vj.⁊ no.illā.q.quādo teſtator eſt vnius
domicilij habitatione:⁊ alterius originie:⁊ in alio ſunt bona:
quis epūs exequetur.⁊ doctores faciūt.q.de epō domicilij:vl'
originis de illo vbi bona ſunt ſita nō faciūt mētionē: quaſi ad
ip̄m executio nullo mō ſpectet.pro quo facit qđ dixi poſt In
no.j.de priuile.paſtoralis.⁊ in.c.poſtulaſti.ſ. de foro compe-
tenti.⁊.c.ſtatutum.in gloſſ.olim dicebamus.de reſcrip. li. vi.
❡ Quarto quero:certum eſt.quod legatarius poteſt conue-
nire executorem.vt no.ſpec.in dicto.§.xi. colū.ver. ſed coram
14 quo.ꝉ Sed tunc quero an ſufficiat ad exonerationem execu-
toris conuenti cedere actionē contra heredem:vel ipſe execu-
tor preciſe cogatur contra tenentem.quod ſibi relictū eſt ſpe.
in dicto.§.x.columna.verſi.ſed an executor.ſentit quod ſatis
ſit eum cedere.hoſti.ſ.eodem.c.tue.diſtinguit.quia aut teſta-
tor legat rem ſibi debitam:aut ſuam propriam : aut alienam.
primo caſu ſatis eſt heredi vel executori cedere actionem le-
gatario.vt.l.quod ſepe.§.ſi res vendita.de contrahē.emptio.
ideo eīm tenentur executor vel heres tali legatario iſto caſu:
quia actionem habent.ergo ſufficit quod actioneʒ cedant. vt
l.quod debetur.ff.de pecu.ſecundo caſu cum teſtator legat rē
ſuam propriam:tunc ſtatim adita hereditate tranſit dominiū

ad legatarium.vt.l.a tytio.ff.de fur.ergo quia legatarius cō-
tra poſſeſſorē rei legate poteſt agere recta via: nec heres nec
executor tenētur agere:nec obligatur ad ſumptus: nec ad eſti
mationem:niſi in caſibus. primus ſi heres fuerit in mora vel
culpa in tradendo.ff.de le.j.l.cuʒ res.ſecundus ſi res litigioſa
erat tempore quo legatum fuit.de quo dixi.ſ.c. indicante ter
tio caſu cum eſt legata res aliena ſiue ſcienter: ſiue ignoranter
non agetur contra dominuʒ:nec actio eſt cedenda. ſed habet
interdictum legatarius actio.contra heredem:vel cōtra exe-
cutorem ad eſtimationem rei ſm̄ ea que no.ſ.eodem. ſi filius.
❡ Quinto quero ad idem vtrum executor teneatur facere in
a uentarium.ᵃ Item an teneatur reddere rationē: ⁊ cui. ⁊ an in
ea reddenda ſufficiat ſacramentum.de his remittit Joan.an.
ad ſpec.§.preal.xi.colū.ver.ſed an teneatur:cum duobus ver
15 ſi.ſe. Sed ex hiis incidit queſtio.ꝉ ſi teſtator prohibuit reddere
rationem executorum:an valeat talis diſpoſitio: ita ꝙ execu
tor reddere non cogatur.videtur quod valeat: ⁊ ſeruanda ſit
talis voluntas.C.de fideiuſ.l.cum neceſſitatē. Sed cōtra qꝛ p
talia verba nō videtur facta reliquorum remiſſio: ſed vetatur
ſcrupuloſa inquiſitio in ratione reddenda.ff.de condi. ⁊ de.l.
cum tale.pro hoc facit.l.ſi ſeruus vetitus.de le.j. cū ergo per
talem liberationeʒ a ratione reddenda nō videnť remiſſa reli-
qua:nec lucrari executor debeat:infertur neceſſario: qđ teneť
reddere rationem.vt.l.q̄uis.ff.de condi.⁊ demon.nam ſi pre-
ciſe valeret diſpoſitio iſta:vt verbum ſonat: daretur materia
executionib⁹ ſibi appropriādi:quod tenebanť in pias cauſas
vel alias diſpenſare.⁊ ſic daretur eis hoc pretextu materia de
linquēdi.talis aūt diſpoſitio per quam quis ad delinquendū
inuitať:non valet.vt.l.conuenire.ff.de pac.do.⁊ hanc partem
ſcilicet ꝙ non obſtante tali liberatione teneatur reddere ra-
tionem ex bono et equo.tenet hoſti.ſ.eo.c.tua nobis ar.ff.de
ma.te.l.qui filium.ad ſi.et de li.le.l.aurelius. Iudex ergo pen
ſata fama.et conditionis executoris quantitate: et qualitate
articuli:de quo q̄rit:in aliquibus credit ipſius ſacramēto . C.
de dona.l.penul.⁊.l.ij.de ali.pu.pre. In aliquibus plenaʒ pro
bationem requiret.C.de epiſcopis ⁊ clericis.l.nulli ad ſi.⁊ ta-
lis preſumitur fuiſſe mens teſtatoris apponentis illam clau-
ſulam ar.ff.de te.iiij.l.iij.de condi.⁊ demon.l.cuʒ ſeruus. ⁊ ita
firmat hic Joā.and. Et aduertendum.qꝛ Joan. an. ⁊ hoſti.lo
quuntur qn̄ relinquitur liberatio pro adminiſtratione futura
quo caſu vt prefati ſentiunt nō videtur remiſſus dolus futu-
rus:nec mirū quia etiam ſi teſtator exprimeret: quod nō vult
executorem teneri de dolo futuro:nō valet diſpoſitio. vt. l. ſi
vnus.§.illud de pac.⁊.l.quidam decedens de admini.tu. ⁊ ibi
16 glo.⁊.l.ſi quis rationes.de li.le. ❡ Sexto ergo ꝉ quero princi
paliter quando liberatur quis generaliter de adminiſtratio-
ne preterite geſtionis an videatur ſibi remiſſum quod dolo-
ſe geſſit:vel etiam reliqua. R̄ndeo quod iſtam materiam bar.
pulcre proſequitur. Ideo ſuper iſto.c.applicandam dixi: ⁊ di
co poſt eum.ꝙ ſex ſunt caſus.primo quādo relinquitur libe-
ratio debitori pecunie:vel ad rem in ſpē: vel in genere.ita qđ
nō eſt habenda ratio doli:vel culpe:vt propter hoc teneať ad
aliquam quantitatem.ſecundo quando relinquitur libatio ei
qui tenetur ex contractu:in quo venit dolus et culpa. ⁊ intel-
ligo de actione ſpeciali.tertio quando relinquitur ei:qui tene
tur ex contractu: in quo venit dolus tantuʒ actione ſpeciali.
quarto quando relinquitur ei:qui tenetur actio.vniuerſali vel
gn̄ali. quinto quanto relinquitur ei:qui tenetur plurib⁹ actio
nib⁹ particularibus.ſexto quando relinquitur ei : qui tenetur
vna particulari principaliter:in qua veniunt quedam acceſſo
rie. Reuertor ad primū caſum quando relinquiť liberatio ei
qui tenetur ad pecuniam : vel ad rem in ſpecie: vel in genere:
in qua non habetur ratio doli et culpe.vt per hoc plus tenea
tur quid importet iſta liberatio dico quod ille cui relinquitur
habet quādoq; actionē vt liberetur et exceptionio.ſi ante libe
rationem conueniatur.vt.l.iij.§.nunc de effectu. ff. de li.le. et
hoc ſi debitum erat vere:ſecus ſi ſine effectu.vt.l.ſi creditor.et
l.petitor. de li.le.quid auteʒ liberatio inter viuos facta impor
tet primo caſu not.barto.in dicto.§.nunc de effectu. vbi dicit
quod talis liberatus poteſt agere:vt fiat ſibi inſtrumentuʒ de
tali liberatione:non autem petere cautioneʒ de non petendo
vel quod liberetur per acceptilationeʒ. quia peteret plus q̄
importet liberatio iam ſibi facta nudo pacto. facit.C. de libe.
cauſa ſicut datum.et.c.albericus.et.c.ſignificauit.de teſti.ſi ta
men ille cui liberatio eſt relicta vellet petere a iudice pronūtia
ri ſe liberatum:admittitur.ff.de fideiuſſori.ſi contendat. cum
ſua gloſſ. Secundus caſus eſt quando relinquitur liberatio
ei:qui tenetur ex ꝯtu:in quo venit dol⁹:⁊ culpa leuis:⁊ leuiſ-
ſima:vel leuis tm̄ in actione ſpāli: iſto caſu videnť relicta oia:
ad que ipſe

ᵃ ❡ Facere i
uētariū. te-
ſtamētari⁹
nō teneť da
tiu⁹ ſic.bal.
in.l.nulli.C
de epiſco. ⁊
cle.⁊ in auť.
ſed cū teſta
tor.C.ad.L
fal. ⁊ in ad-
di. Spe.de
inſtru. edi.
verſi.execu.
ang. in. l. j.
§. hec ſtipu
latio. ſi cuí
plus q̄ p .l.
fal.cardi.in
cle.j.in.que
ſtione . xvj.
de teſta.

ad que ipſe tenetur ratione doli:⁊ culpe:⁊ reliquorū. ad rē tū
teſtatoris reddendā tenet̄.vt.l.ei cui fundum.cū.l.ſeq.de li.le.
hoc verū:niſi dolus eſſet adhibitus cōtēplatione ſilius libera
tionis qꝛ forte dixi.volo aliqd ſubtrahere:qꝛ habebo libera-
tionē arg.l.tres fratres.ff.de pac. Idē dicerē eadē rōne in li-
beratione ſimpliciter facta inter viuos. Tertius caſus eſt qñ
relinquit̄ liberatio ei qui tenet̄ ex cōtractu.in quo venit dolus
tm̄.vt in depoſito hic videndū.primo quid importet talis libe
ratio facta inter viuos glo.in.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.dicit
ꝙ dolus videt̄ remiſſus. aſſignat rōnem.qꝛ nō pōt ibi videri
aliud remiſſum.⁊ ſi opponas:immo pōt videri remiſſa lata
culpa que venit in actione depoſiti.vt.l.j.C.depoſi.rñdetur la
ta culpa dolo cōparat̄.⁊ venit in ꝯſequētiā.vñ qḋ dicit̄ de vno
intelligit̄ dictū de alio cū habeantur loco eiuſdē. ¶ Sed tunc
17 quero.† quid importet talis liberatio in vltima volūtate.glo.
in.d.§.illud videt̄ dicere.ꝙ nō videt̄ dolus eſſe remiſſus.⁊ idē
videt̄ no.in.l.ſub pretextu.C.de trāſac.bar.tȝ cōtrarium ꝙ ſi-
cut in cōtractu ita etiā in vltima volūtate dicto caſu videt̄ do
lus remiſſus.ꝓ hoc eſt tex.in.l.ei cui de lib.leg.nā eadē eſt ra-
tio in vltima volūtate:que in contractu.ſ.qꝛ non poteſt aliud
operari ergo ⁊c.vt.l.ſi qñ de leg.j. Quartus caſus eſt qñ relin
quit̄ liberatio in vltima volūtate:vel inter viuos ei:qui tenet̄
actiōe vniuerſali vel generali.⁊ videamus primo inter viuos
18 † aliquis factus maior liberat tutorē ſuū vel negotiorū geſto
rē gñaliter:qd importet iſta liberatio videt̄ ne remiſſus dolus.
glo.in.l.ij.C.de tranſac.in gloſ.magna.in ſi.tȝ ꝙ ſic.arg.dicti
§.illud.ad.l.aurelio.§.gaij.q videt̄ cōtradicere:rñdet.ꝙ aliud
in liberatione inter viuos:aliud in vltīa volūtate.⁊ h̄ tȝ pe.in
l.ſub pretextu.C.de trāſac.hoc etiā tȝ guil.de cug.in.l.pōpo-
nius ſcribit.de nego.geſt.⁊ ꝓ illa opini.videt̄ caſus expreſſus
in.l.lucius.de lib.leg.in eo qḋ ibi dicit̄ ꝙ teſtator viuens ſub-
ſcripſit rōnes:⁊ tñ ex vigore illius ſubſcriptionis nō hȝ libe-
rationē a reliquis:niſi ſpecialiter ſit expreſſum.bar.dicit ſic in
liberatione facta inter viuos.ꝙ ſi quidē dolus fuerit adhibi-
tus:ex quo ei qui cōmiſit dolum aliquid adeſt:vt qꝛ ſubtraxit
vel reliqua retinet:tunc nō venit in gñali remiſſione.vt.l.luci⁹
de libe.lega.⁊.l.tres fratres.ff.de pac.Si vero fuerit dolus ꝓ
teritus ex quo ei qui cōmiſit dolū nihil adeſt:tūc videtur do-
lus remiſſus ita intelligit̄ gloſ.in.l.act.C.de tranſac.predicta
vera:niſi ſit facta expreſſa mētio doli:⁊ reliquorū.qꝛ tunc ſuffi
ceret.loquor in dolo de preterito.⁊ reliquis preteritis.vt.d.l.
lucius.⁊.l.act.⁊.l.ſi de certa.C.de tranſac.⁊.l.de rebus.de ar-
bi.⁊.C.de iudi.l.licet. In cōtractibus tñ inter viuos eſt quedā
glo.in.l.pōponius ſcribit.in fine.de nego.geſt.que in dolo vł
diſtinguere ſic.aut remittēs ſciebat dolū eſſe cōmiſſum ⁊ vł re
miſſum aſs nō intelligam⁹ illā gl.ī eo q ratificat ⁊ approbat ne
gotia geſta:qui actus approbationis non tēdit principaliter
ad liberationē ſȝ qñ quis liberat vera ſunt que dixi .videam⁹
qñ ſit liberatio in vltima voluntate:quid importet illud lega-
tum.⁊ ſi illud legatū fiat patri a filio:ſine dubio importat libe
rationē a toto.vt.l.aurelius.§.tytius.de libe.leg.Si vero fiat
extraneo hic oportet te multū aduertere:nā qñqȝ ipſe teſtator
liberat:vel liberationē reliquit:nō aūt grauat heredē ſuū:vt
liberet.tūc nō videt̄ remiſſus dolus.nec reliqua.⁊ iſte eſt caſus
in.l.aurelio.§.gaius de libe.lega.cū ſi. Idē ſi grauat heredē
ſuū non agere.nō aūt grauat:vt liberet.vt.l.nō ſolū.§.pe.de
lib.leg.ſed ſi teſtator grauat heredē vt liberet.vel vt quid ſimi
le faciat tunc videt̄ remitti dolus:⁊ obligatio reliquoꝝ:⁊ oīa
ſicut in ꝯtractibus ſupra dixi.⁊ iſte eſt caſus in.l.ſi quis rōnes
de libe.lega. Ratio horū eſt:qꝛ vnū legatum dicitur eſſe ple-
nius altero.vel dic.ꝙ qñ teſtator reliquit in teſtamento:nō vi-
deret̄ remiſſa reliqua:qꝛ mortis cogitatione turbatus nō eſt
veroſimile ꝙ de dolo cogitet.ſȝ qñ teſtator grauat heredē.vt
liberet eū inter viuos iſta voluntas latius eſt ſumenda.vt col-
ligitur ex dicta.l.ſi quis rationes.in ſi. Quintus caſus eſt qñ
relinquitur liberatio ſimpliciter ei:qui pluribus actionib⁹ ꝑ-
ticularibus tenetur gl.in.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.videtur
dicere.ꝙ generalis liberatio porrigatur ad omnia.niſi appa
reat teſtatorem voluiſſe ſentire de certo.guil.de cug.videt̄ ibi
dicere ꝙ de certo tm̄ videtur intellexiſſe:ſeu requiſiſſe.ſi de ali
quo ſpecialiter mētio fuit habita.vt ſi.c.clauſula generalis re
ſtringatur ad illud expreſſum:pro hoc dicto.§.lucius.⁊.l.au-
relius.§.teſtamēto.de libe.lega.qḋ ſi eſſet verū:eſſet multum
not.qꝛ cotīa die ſit.facio tibi inſtrumentū quittationis de cētū
poſtea dico ⁊ generaliter ⁊c.vt illa clauſula generalis referat̄
tantum ad ſpecificata.pro hoc videtur caſus in.l.pluribus de
19 accep.bar.dicit † ꝙ qñqȝ clauſula generalis pōt referri ad ſpe
cificata ſalua ratione recti ſermonis.⁊ tunc ad illā tantum re-
ſtringitur.vt.l.ſi ex pluribus.de ſolu.⁊ dicta.l.pluribus.⁊.l.ſi
de certa.C.de tranſac.ſi vero non poteſt referri ad ſpecificata
ſalua ratiōe recti ſermonis:tunc refertur ad omnes cauſas:ꝗ
remittētes ſciebant.vt dicta.l.pluribus.ad cauſas quas igno
rabant non poteſt referri.quia de eis non videtur cogitatum
vt.l.cum aquilia de tranſact.ratio qꝛ remittere eſt donare.vt
l.contra iura.§.finali.de pactis ſed ignorans non donat vt.l.
l.nec ignorans.C.de tranſactionibus predicta vera:niſi ap-
pareat remittentem nō̄uiſſe eſſe remiſſa:etiā ea que ignora-
bat.vt.l.cum aquil.prealle. Quando autem eſſet facta genera
lis liberatio non facta aliqua expreſſione cauſe:tunc refert̄ ad
omnia ſine dubio:de quibus eſt cogitatum.vt.l.pluribus.de
ſolu. Sextus ⁊ vltimus caſus eſt quando eſt vna cauſa parti-
cularis in qua tamen ſunt alique cauſe acceſſorie certe ab oī-
bus videtur liberatus licet de acceſſorijs nihil ſit dictum.vt.l.
ſi tibi.C.de iudi.⁊ iſta not.bart.in.d.l.aurelio.§.gaius.vide q̄
dixi.ff.de tranſac.c.i. ¶ Septimo principaliter quero teſtator — Uñ hic de diſiũcta aut ⁊ adde bar. in.l.lucius. §.que habebat ad trebelia.
reliquit Ioannē ⁊ petrū executores:per copulā:⁊ quid ſi ꝑ diſ
20 iunctam aut.qꝛ dixit Io.aut pe.† videtur ꝙ dictio aut poſita
inter perſonas:reſoluatur in coniunctam:tam in vltimis vo-
lūtatibus:ꝗ etiam in contractibus.vt.l.cum quidā.de verbo.
ſigni.aduerte.Cyn.in dicta.l.quando reſoluatur in coniuncta
vel nō notabiliter ſic diſtinguit.nam aut profertur a lege:aut
ab homine.ſi profertur a lege:tunc accipitur pro cōiuncta.ff.
de auro ⁊ argento lega.l.quintus.vel dic:ꝙ ibi diſiuncta pro
fertur ab homine inter genus ⁊ ſpeciem. Secundo caſu quan
do ꝓfertur ab homine tunc aut dictio diſiunctiua eſt ſimplex
aut non ſimplex:ſed importat ampliationem de ſui natura.ſi
non eſt ſimplex:accipitur ꝓ copulatiua.ff.de auro ⁊ ar.lega.l.
ſi.qs ita. Si aūt eſt ſimplex:tunc aut ponitur inter res:aut in
ter perſonas.ſi ponitur inter res:tūc indiſtincte manet in ſua
natura.ff.de iure do.l.plerumqȝ.circa ſi. Si ponitur inter per
ſonas:tunc aut perſone accipiuntur loco rerū.⁊ idem de leg.
ij.l.ſtatu liberis.§.ſi.aut accipiūtur loco perſonarū:tunc aut
apparet proferentem voluiſſe:ꝙ remanent in ſua propria na-
tura:⁊ tunc remanet.ff.de te.tut.l.tutor.de legat.ij.l.tytio aut
ſcio.aut non apparet proferentem ſic voluiſſe tunc refert aut
opponitur inter tales perſonas:inter quas ſi poneretur tunc
dictio aut nō reſoluitur in coniunctam.vt.l.cū qui.§.q ſibi.de
verbo.obliga.⁊ de ſtipu.ſeruo.l.j.§.ſi fructuarius. Si vero ꝓ
fertur eo caſu inter perſonas:vbi poſſet prolata coniunctiua
operari:tunc aut ponitur inter perſonas grauatas:aut inter
perſonas honoratas.ſi inter pſonas grauatas: manet in ſua
natura.ff.de legat.j.l.ſi ex toto.§.j.aut ponitur inter honora-
tas tunc aut inter eos eſt affectio ordinata:aut non.ſi eſt affe-
ctio ordinata:⁊ manet in ſua natura.vt.l.cum pater.§.penul.
de leg.ij. Si nō eſt affectio ordinata:tunc dictio aut accipitur
pro ⁊.vt.d.l.ſancimus.C.de verbo.ſignificatio. Et predicta fa
ciunt ad.q.dixit quidam.dono tibi totam pecuniam.quā ha
beo in burſa:vel in arca.certe hoc caſu vtraqȝ pecunia debet̄
qꝛ dictio iſta diſiunctiua nō eſt ſimplex immo denotat amplia
tionem vt.d.l.ſi quis ita. Item facit ad aliam.conſtituo ꝓcu-
ratorem ⁊ promitto de iudicato ſoluendo pro eo:aut pro con
ſtituto ab eo.certe intelligitur ꝓ copulatiua.vt dicta.l.ſanci-
21 mus.† Sed pono aliam.q.vado vltra mare ⁊ diſpono libros
meos penes fratres.⁊ dico ſi iſtud depoſitū vos reſtituetis
illi:aut illi:aut mihi.nunquid poterit reſtitui vni vel debet re
ſtitui omnibus preſentibus. videtur qḋ omnibus qꝛ iſta diſ-
iunctiua habet vim copulatiue.vt hic.ergo nō debet reſtitui
niſi cum omnes ſunt preſentes.quod eſt abſurdum vñ dicen-
dum eſt cōtrariū ſm Iac.de ra.qꝛ iſti videntur appoſiti tanq̄
procuratores ⁊ ideo inſolidū.arg.ff.de dona.l.donatio.§.pe.
⁊ depoſi.l.plubia.⁊.l.creditor.§.duobus.ff. mandati.iſta ſunt
dicta Cy.in dicta.l.ſancimus.ex quibus collige differentiam
inter dictionē ⁊:⁊ dictionē aut.nam coniuncti per dictionem
⁊ ad emolumentū:⁊ etiam ad onus admittuntur ꝓ parte.vt.l.
reos.§.cum in tabulis.de duobus reis.⁊.l.pluribus.de lega.
j. Copulati vero per dictionem aut.dic ꝙ aut in onere:⁊ ſtat
proprie vt.l.ſi ex toto.de le.j.aut in honore:⁊ reſoluitur in cō-
iunctam.vt.d.l.ſancimus.ſm predictam diſtinctionem:⁊ per
illa poteſt ſolui principalis queſtio:de qua.ſ.ſi relinquo exe-
cutores petrum aut Ioannē.cum exequi ſit onus:non reſolui
tur in coniunctam:ſed ſtabit proprie.vt.l.tutor.de te.tu.⁊.l.ſi
tytio:aſs ſcio.de lega.ij. Item predicta habent locū. quando
dictio diſiuncta ponitur inter res:vel perſonas.ſi autem po-
nitur inter ꝯditionē.dic:vt.l.generaliter.de inſti.⁊ ſub.⁊.l.lu-
cius.ff.de here.inſti.quandoqȝ contingit ꝙ omnino eſt ſolu-
ta ſine coniunctione:vel diſiunctiōe vt.⁊ dic vt.l.ſepe.ff.de ver
bo.ſigni.de dictio.omnis:quilibet:quiſquis:quicūqȝ:⁊ alias
dic plene per bar.in.l.hoc articulo.de here.inſti. Et tu perfe-

ctiue naturam iſtius dictionis ⁊ intelligas. ¶ Septimo que
22 ro. Vtrū ſi precedens ps orationis habeat qualitatē annexā
puta diē: modū: vel cōditionē: intelligatur repetita in ſequen
ti pte orationis: vel in alia oratione copulata per dictam di
ctionē: pone exemplū tytio talem domū cū oībus maſſaritijs
⁊ talē aliā lego. an in iſta alia intelligantur repetite maſſaritie
videtur ꝙ ſic vt. l. ſeio. §. gaio. de fun. inſtru. verſic. virtus co
pulatiue qualitatē precedentis legati repetit in ſequenti dicit
23 bar. Vel quandoqꝫ dictio ⁊ cadit inter res que ponuntur in eadē ora
tione: quandoqꝫ inter plures oratiōes. quandoqꝫ cadit inter pſonas. pri
mo caſu aut qualitas que prime rei adijcit pōt cōgruere alte
ri rei: ⁊ in ſequēti intelligetur repetita: ſiue tēdat ad augmen
tum legati: vt dicto. §. gaio. ſiue ad diminutionē. vt. l. ſi. §. cui
dulcia de vino tri. ⁊ oleo lega. ⁊ aduerte qꝛ qualitas dubia ꝙ
intelligit repetita: vt dixi non eſt eadē in numero cū ea: que in
precedenti re. naꝫ aliud eſt inſtrumentū fundi. aliud eſt inſtru
mentū domus. ſꝫ eſt eadē in genere. qꝛ quodlibet eſt inſtrumē
tum: ſꝫ ſi eſſet aliqua qualitas que vniformiter poſſet reſpice
re vtrāqꝫ rē: multo magis intelligit repetita. exemplū in cōdi
tione vel die exēplū lego tytio fundū: ſi nauis ex aſia venerit
⁊ domū certe illa cōditio vno ⁊ eodē numero pōt vtrūqꝫ lega
tum reſpicere ar. p hoc. ff. de lega. iij. in repetendis. Si vero
illa qualitas ſequēti re nō congruit. exēplū lego fundum in
ſtructū: ⁊ centū. certe non poſſumus in legato de cētum repe
tere inſtructū. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. cū imperfecta. Secū
do caſu qn ponitur inter diuerſas orationes: ⁊ tunc non indu
citur repetitio ex virtute ſermonis. vt. l. qui fundū. ff. de cōtra
hen. emp. hoc verū niſi alia ſequēs diſpoſitio eſſet inutilis: ni
ſi intelligeretur repetita. ff. de condi. ⁊ de. l. iul. paulus. ⁊. l. cū
ſeruus. ibi eni cōditio adiecta in libertate intelligit repetita
in legato. qꝛ alis eſſet inutile. Ratio predictorum eſt. qꝛ qn ca
dit copula inter orationes p ſe principaliter copulatas: non
hꝫ tunc vim copule: ſed magis dictionis cōtinuatiue. vt. ff. de
re. du. l. ſi is qui. §. vtrum per bar. Tertio ca. quādo cadit co
pula inter perſonas: ⁊ tunc ſi dicte perſone ſunt poſite in ea
dem oratione: eſt aduertendū. qꝛ aut dicta copula nō ſit p ad
iectionē cum. aut per dictionem ⁊. que. ⁊ ſimilia. primo caſu in
telligitur repetita de virtute ſermonis: ⁊ rigore iuris. fallit fa
uore libertatis: ⁊ illud de equitate. vt. l. iul. paulus. ⁊. l. cū ſer
24 uus. de condi. ⁊ demō. ⁊. l. ſi ſeruo. de ſtatu lib. Vel ratio qꝛ dictio
cum copulat acceſſorie. vnde ſi dico. tytio ſi nauis ex aſia vene
rit cum ſeio lego centū. videtur legare ſeio ſub eadē conditio
ne qua tytio: qui eſt principaliter in oratione. ſecundo caſu qn
ſit per et: qꝫ. tunc ſi quidē cōditio ſeu qualitas adiecta primo
poteſt vniformiter cadere in ſecūdo: ⁊ intelligitur repetita. ar
gu. dicti. §. gaio. exēplū tytio ſi nauis ex aſia venerit ⁊ ſeio le
go fundum. intelligo legatum ſeio ſub eadem conditione. vt
dicto. §. gaio. ⁊. l. in repetendis. de lega. iij. Si vero poteſt vni
formiter concludere in perſona vtriuſqꝫ: ⁊ non intelligitur re
petita. l. ſi. §. ſeio. de lega. ij. nam ibi illa conditio ſi heres non
erit: poteſt aptari. heredi inſtituto: non alij ſibi in legato con
iuncto per dictionem ⁊. nam in perſona vnius eſſet conditio
poteſtatiua: in altero caſualis. ⁊ hoc verum cum conditio po
nitur in principio: vel in medio orationis inter perſonas co
pulatas. ſi autem conditio apponeretur poſt vtriuſqꝫ perſo
ſonam: intelligitur in perſona vtriuſqꝫ: vt. l. mulieri et tytio.
de condi. ⁊ demon. ſi autem dicte perſone nominentur in di
uerſis orationibus: dic: vt. S. ⁊ ita not. bar. in dicta. l. ſeio. §. ga
io. de fun. inſtruc. quam diſtinctionem not. ex his habes bonā
25 notitiā iſtius dictionis ⁊: ⁊ iſtius dictiōis aut. Vel videndū eſſet
a . de dictione itē.ª de cuius natura dic: ꝙ quandoqꝫ eſt perſo
narum ⁊ reruꝫ idēnitas in omnibus. qꝛ eadem res eidem et
ab eodē herede legat. quandoqꝫ eſt identitas ex pte eius. cui
relinquitur: ⁊ rei relicte: ſed eſt diuerſitas perſonarum a qui
bus relinquitur. quādoqꝫ eſt idētitas perſone a qua relinqui
tur: ſic eſt diuerſitas rei relicte: ⁊ eius cui relinquitur: ⁊ ſic ecō
uerſo ad precedens mēbrum. quandoqꝫ eſt idētitas perſona
rum: ſed diuerſitas rerum. quandoqꝫ ecōuerſo eſt identitas rerum
ſed diuerſitas perſonarum. ⁊ ſic ſunt quinqꝫ membra. in quo
rum quolibet dubitari poteſt an dictio item inducat repeti
tionem. Reuertor ad primum quando eſt identitas rerū: ⁊ p
ſonarum in omnibus. exemplū a tytio herede lego ſeio fun
dum ſeminatū ſub conditione. Item a tytio herede lego ſeio
fundum ſeminatum. an tunc conditio intelligatur repetita ⁊
tunc dic: qꝺ ſi fiat continuata ſcriptura: ⁊ nulla inducitur re
petitio. Sed quid iuris ſit. dic: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. nam
ad ea ver. ꝙ ſi pure. Si vero iſtud fiat ex interuallo: hoc eſt me
diantibus alijs legatis. vt lego tytio fundum ſeianum ſub cō
ditione. Item lego ſeio domuꝫ. Item lego tytio fundum ſeia

a ¶ Dictiōe item. Vide not. in. l. cū qrit. §. idēꝫ labeo. de le. iij. ⁊ bar. i. l. in repetendis. e. tit. in verſi. dictio itē. idē bar. in cōſi. iij. incip. tyti⁹ cōdidit teſtm̄. ⁊ cōſi. xxviij. incip. viſa facti narratione Sal. in. l. ſi executiōe nu. 17. vſi. ꝙ ro ſcdo. C. ꝺ nō nume. pec. pau. de caſt. cōſi. lxij. incip. qdā thadeus.

num. certe hic nulla adijcitur repetitio quantum eſt ad condi
tionem appoſitam in legato facto de eodem: immo inducitur
correctio vt dicta. l. nam ad ea. Secundum membrum eſt quā
do eſt idētitas ex parte perſone eius: cui relinquitur. ⁊ rei re
licte. ſed eſt diuerſitas perſonarum a quibus relinquitur: tūc
idem. ꝙ nulla inducitur repetitio: ſed perinde eſt: ac ſi duob⁹
teſtamentis eſſet legatum. vt. l. quid ergo. §. ſi quis duos. de
lega. primo. ⁊ intelligo ſi relinquit a diuerſis coheredibus vel
legatarijs. ſecus ſi a primo ⁊ a ſecundo. quod dic: vt. l. licet de
leg. primo. Tertium membrum eſt econuerſo. quando eſt idē
titas perſone: a qua relinquitur: ſed eſt diuerſitas rei relicte: ⁊
perſonarū quibus relinquitur. vt lego tytio fundum ſub con
ditione. Item lego ſeio domum: an tūc intelligatur repetita
conditio doc. cōmuniter dicunt ꝙ nō. pro quibus facit. l. que
conditio. de conditio. ⁊ demon. ⁊ hoc verum quando per di
ctionem item adijcitur oratio perfecta. Si autem eſt defecti
ua ⁊ imperfecta: tunc inducitur repetitio quantitatis. ⁊ con
ditionis precedentis legati. verbi gratia. lego tytio fundum
ſub cōditione. Item tytio fundum. certe qꝛ in hoc ſecundo de
ficit verbum lego: intelligitur repetitum cum qualibet condi
tione ſibi adiecta. Quartum membrum eſt quando eſt idēti
tas perſonarum: ſed rerum diuerſitas. exemplum lego tytio
fundum ſub conditione. Item eidēꝫ lego domum. tūc vident
velle docto. ꝙ intelligatur facta repetitio. vt. l. ſeie. §. gaio. de
fun. inſtruc. ⁊ ita tenet dy. ⁊ rav. de for. quod bar. credit verum
ſi conſequens oratio que adijcitur per dictioneꝫ itē: ſit imper
fecta. exēplū lego tytio fundum ſub conditione. Item eidem
domum ſecus ſi diceret. Item eidem lego domuꝫ. nam tunc
nullā inducet repetitionē. vt. l. qui fundum. de contrahen. em
ptio. facit. l. ij. §. i. ff. vi bono. rapt. Quintū membrū eſt quādo
eſt idētitas rerū: ſed diuerſitas perſonarū. vt lego tytio fun
dum ſub conditione. Item ſeio eundem fundum. certe ſi non
reperitur verbum lego: intelligitur ſub eadem conditione. ſe
cus ſi repetatur per ea que dicta ſunt non ob. de condi. lega.
l. legatum. qꝛ ibi fit tranſlatio: hic non. Item aduerte. ꝙ vbi
cūqꝫ dixi repetitionē fieri precedentis diei: vel conditionis: in
telligitur ſi repetitio congruat. alꝛ ſecus exēplum legati an
nuum legatum mulieri: donec caſte ⁊ honeſte vixerit. Iteꝫ ei
dem domum. non poteſt intelligi repetita conditio donec ca
ſte ⁊c. ⁊ eſt ratio. qꝛ in precedenti legato iſta dictio non eſt ex
tinctiua alicuius legati: ſed impedit originem pro ſequentib⁹
vt. l. qui concubinam. §. vxori. de lega. iij. iſtum autem effectū
non poteſt operari in ſequenti legato. qꝛ non eſt niſi vnum. vñ
illa repetitio ſequentibus per eundem modum non congruit
ergo ⁊c. de lega. ij. cum pater. §. cum imperfecta. ⁊ predicta p
cedunt: cum queritur. an per dictionem. Item inducatur re
petitio precedentis ꝯditionis ſeu alterius qualitatis. Sꝫ an
qualitas adiecta ſequenti legato addat primo. exemplum le
go tytio fundum. Item eidē domū ſub conditione. an illa cō
26 ditio inſit primo legato. videtur qꝺ ſic. Vel ſicut in dictione hoc
amplius que eſt repetitiua conditionis. ⁊ qualitatis pceden
tis legati. vt. l. ſi tibi pure. de leg. iij. per barto. contrariuꝫ cre
dit ipſe qꝛ illud ideo eſt: qꝛ dictio amplius repetit ipſam rem
primo legatam. merito ſibi additur cōditio. ¶ Iuxta predi
27 cta quero de tali queſtione. Teſtator fecit plura legata: ⁊ in oī
bus bonis ſuis filium heredē inſtituit: ⁊ adiect⁹. ꝙ ſi dicat ſi fi
lius meus deceſſerit ſine liberis: relinquo tytio centum. Item
relinquo tytio fundum. Item relinquo ſempronio domum.
an in ſequentibus legatis poſt primum intelligitur conditio
ſi filius deceſſerit. ⁊c. ⁊ videtur ꝙ non: per ea que dicta ſunt. S.
qꝛ eſt diuerſitas rerum: ⁊ perſonarum. quibus relinquitur in
oratione perfecta: contrarium ſentit barto. dicit enim. ꝙ illa
aduerſatiua ſi aut. ⁊ ſimilia aduerſantur precedentibus. et ſic
importāt in ſe quandam orationem. quaſi dicat. filiū plus non
grauo: ſi vixerit: ꝙ ſi deceſſerit. probatur hoc in. l. ſi ita ſcriptū
de libe. ⁊ poſthu. vbi iſta verba. ſi filia naſceretur ⁊c. importāt
hoc ita. ꝙ nō filiū facit de dam. infec. l. hoc. §. de his autem. et
quod ibi not. in gloſſ. parua. In propoſito ergo illa ſubintel
lecta oratio filium non grauo: refertur ad omnia ſequentia. vt
l. talis ſcriptura. cum. l. ſequen. ff. de lega. j. ſecus ſi dicta aduer
ſatiua poneretur iuxta aliud legatum. exemplum lego tytio
fundum. ꝙ ſi deceſſerit ſine liberis. deueniat in ſempronium.
Item lego ſeio domum ⁊c. nam in alijs legatis que ſunt ab il
lo legatario: illa clauſula non poteſt operari. ⁊ iſta not. bart.
ff. de leg. iij. l. in repetendis. que ſunt no. de materia copulati
ue de qua dictuꝫ eſt. S. dic p eū alia que reſtant in. l. ſi is qui du
28 centa. §. vtrum. de rebus dub. ¶ De relatiuo quis vel qui
dic. quod poſitum ſine copula precedentem ſignificationem
reſtringit. ſed ſi cū copula apponatur augebit: quod dicit ipſe

no. in

not.in.l.ea tantū adiectio de lega.iij.¶ Octauo principaliter
29 quero.† pone quod ſunt.iiij. vel quinqꝫ executores numquid
minor pars maiore nolente vel impedita exequi poterit.du-
bium facit.c.fina.§.i.ſ.eo.qui.§.loquit̄ cum dati ſunt duo quo
caſu altero abſente vel volente:alius poteſt exequi.vt ibi nec
eſt eadē ratio quando diſcordia eſt in numero pari:vl' in nume
ro impari.vt.c.ſi.ſ.de re iudi.dixit ergo doctor quidā ꝙ ſiue
tres ſiue quatuor:ſiue duo:ſimpliciter dati fuerint executores
vnus ſolus ceteris impeditis:vel nolentibus poterit exequi
per preal.§.primo qꝛ generalis eſt ratio ne voluntati teſtato-
ris ꝛc.ſecūdo qꝛ ſi hoc nō eſſet:nō video quare dixiſſet pluri-
bus:non duobus.tertio qꝛ ſm hoc nimis eſſet arcta prouiſio
dicti.§.qꝛ ſolū haberet locū quādo duo eſſent executores:vel
dati in numero pari.ſꝫ vt plurimū dentur in numero diſpari
nō debet ergo arctari fauor.nō ob.ille.§.dū dicit.vnus vel al
ter.immo facit pro.ſi cōſyderetur verbū pluribus nō duob⁹
vt ſit ſenſus ſi plures ſunt executores dati pares vel impares
vnus ſolus poſſet exequi aliis nolētibus:vel impeditis.vñs
ſede.de ſenis conſuluit. ꝙ maiore parte nolēte:vel impedita
minor pars nō poteſt exequi: nec hꝫ locum ille.§.qui.§.ſanct
vltime voluntati in hoc qꝛ de iure cōmuni vno ex tribus da-
tis ſimpliciter impedito:duo nō poterunt procedere. de offi.
delega.cauſam.ꝛ.c.vno delegatorum:ꝛ ideo cū a iure cōmuni
exorbitet nō debet ſic extendi.eſſet enim graue dicere.ꝙ ſi te
ſtator inſtituit quatuor vel quinque executores.ꝙ vnus ſolus
poſſet exequi:aliis impeditis : vel nolentibus.Non ob.quod
ſit nimis arctata prouiſio dicti.§.ꝛ reſtringatur ad duos qḋ
tum:vel cum numerus eſt par.nam dico ꝙ habet etiam locū
in pluribus:ꝙ̄ duobus.ꝛ cū numerus eſt diſpar.puta cū ſunt
tres:vel quinqꝫ vel plures.nam vno ex duobus impedito vel
nolēte:vel duobus ex tribus vel ex.vij. tribus maior pars po
terit exequi ſpeciali fauore vltime voluntatis.qꝛ alś de iure cō
muni non poſſent.vt dixi.nam plus eſt a voluntate teſtato-
ris recedere.ſi ex quatuor vnus exequat̄:quam ſi ex duobus
vnus.optime facit qḋ not.de ar.c.ij.in glo.penul.lib.vj.ita cō
ſuluit ſpe.d.ſede.cōſilio.lxv.ꝛ in ſpec.de inſtru.edic.§.cōpen-
dioſe.alś.§.nunc aliqua.

1 ☞ Canonica nō detrahit̄ de deputatis in eccl'iis ad ipſarum
ornatum.Nec etiam de relictis priuilegiatis factis piis locis.
nume. 3.
2 Legatum factum pro reparatione eccleſie an valeat ſi eccleſia
nō indiget reparatione.
4 Relicta ſi ſunt facta in fraudem tertii: ſubmota fraude rema
net legatum purum.
5 Fraus nō vitiat legatū quominus debeat̄:ſed falſa cā tantū-
modo remouetur.
6 Quarta eſt duplex parochialis ꝛ epiſcopalis et qualiter de-
beantur.
7 Eccleſiam an poſſit quod relinquitur in certaꝫ cauſam in aliā
erogare.
8 Teſtator legauit tytio fundum:ꝛ voluit.ꝙ legatarius tenea
tur in feſto ſancti franciſci dare fratribus vnum prandium:an
intelligatur de vno prandio ſolūꝫ in vno feſto:an ſingulis an
nis dicti feſti.
9 Relictum de decem ſingulis annis factum monaſterio quan
to tēpore duret.

DEbis. Ponit quedā legata:de quibus nō ſoluit̄ canonica.niſi fiat in fraudem
ponit dictum:in quo interſerit caſum exceptum.
1 ibi dummodo.¶ No.primo.† ꝙ quedam ſunt de
putata in eccleſiis ad ipſarum ornatum:ꝛ hoc eſt priuilegium
relictū.qꝛ canonica non detrahit̄.ſimiliter ad ornatū ciuitatis
valet relictū.vt.l.ciuitatibus.de lega.i.hoc aūt legatū quan-
doqꝫ nō cōcernit cōmodū ſingulorū.vt ſi p ſtatuta certo loco
ponēda in ciuitate:vel pro calcet platea in eccleſiis.qñqꝫ cō
cernit ſingulorū cōmodū.vt p pueris expoſitis nutriendis:p
tot ſtudentibus in diuina pagina in tali eccleſia lego mille.qḋ
dic.vt dicta.l.ciuitatibus.ꝛ.l.ciuibus.de reb.du.¶ Secundo
2 not.ꝙ qñqꝫ relinquitur pro fabrica.i.p reparatione eccleſie.†
quid ergo ſi talis eccleſia nō indiget reparatione:an valeat le
gatum videt̄ ꝙ nō.qꝛ ceſſat cā.ergo ꝛ legatū.vt.l.cū tale.§.fal
ſam.ff.de condi.ꝛ demō.cōtrarium ſentiūt hic doc.dū dicunt.
ꝙ ſi reparatione non indiget:detrahet̄ quarta.ex quo innuit
valere legatū:quaſi cauſa illa fabrice ſit impulſiua:nō finalis.
ꝛ ſic in dubio preſumenda.vt.l.tytio centum.ff.de condi.ꝛ de-
mō.ꝛ.l.ij.ff.de dona.plene per barto.facit.l.generali.§.duas
ff.de vſu.lega.¶ Tertio not.de anniuerſario de quo in ſum-
ma de peni.§.quibus mortuis.ſub.§.ꝛ notandū facit qḋ not.
Jo.an.ſ.de ſepul.in noſtra.ſup verbo oblationibus.¶ Quar
to not.ꝙ aliqua legant̄ ad cultū diuinū perpetuū: puta ꝙ ei
anno ſolēniter fiat feſtū alicui⁹ ſancti:vel ꝙ in aliqua eccleſia
cōſtituatur pulpitū:vel altare vel prebenda:vel aliquid ad di
uinum cultū perpetuo exequendū.ad hoc de prebē.c.ſignifica
3 tum.ſm Inno.ꝛ hoſti.¶ Quinto not.† ꝙ de relictis priuile-
giatis factis piis locis canonica nō debet̄.a cōtrario ergo ſen
ſu:de relictis nō priuilegiatis.ſ. eis fierent debet̄ quarta epō
ſecus ſi nō locis:ſꝫ perſonis locorū.vt.ſ.eo.c.requiſiſti.aduer
te tū.ꝙ illud qḋ dicitur in.ſ.c.non deberi quartam parochia-
lem de iſtis relictis priuilegiatis:eſt verū regulariter.fallit ſi
talia relicta fierent predicatoribus:vel minoribus.nā ratione
ſepulture debetur eccleſie parochiali etiam de predictis quar
4 ta.vt in cle.ſuper cathedram.de ſepulturis.ꝛc.¶ Sexto no.†
ꝙ relicta ſi ſint facta in fraudē tertii:ſubmota fraude remanet
6 legatum purū.† fraus ergo non vitiat legatū quominus de-
beatur:ſed falſa cā tantūmodo remoueri facit.C.de fal.cā ad-
6 iec.leg.p totū.¶ Septimo not.† ꝙ eſt duplex. quarta paro-
chialis:ꝛ epālis.ꝛ iſta epālis de omni relicto parochianorum
ſue ciuitatis ꝛ dioceſis qḋ fierit eccleſiis ꝛ piis locis debetur
portio vo parochiachialis debetur de relictis factis eccleſie
apud quam parochianus elegit ſepulturam.cōcurrunt ergo
iſte due quarte:nec mirū.qꝛ cōpetunt ex diuerſis cauſis vt no.
Jo.and.ſ.e.c.officiis.ſup verbo.eccleſiis.ꝛ.j.de ſepul.c.j.ꝛ.et
c.certificari per Jo.an.in vlti.q.¶ Octauo ꝛ vltimo not.hic Ponit queſtiones.
Jo.an.ꝙ variis de cauſis eccleſiis relinquitur.qñqꝫ p orna-
mētis:qñqꝫ pro fabrica.qñqꝫ pro luminaribus. ꝛ ſic de ſingu-
7 lis.† nūquid ergo eccleſia poterit qḋ relinquit̄ in vnā cauſam
in aliā erogare.videt̄ ꝙ nō.ad ſimilitudinē eius qḋ relinquit̄
ciuitati.qḋ quidā nō pōt in aliū conuerti.ff.de admi.re.ad ci.
per.l.i.vin.tū dixit.ꝙ pōt ex cauſa neceſſaria dū tū neceſſitate
ceſſante in priſtinam cauſam redigat̄.C.de ludo.expen.l.j.lib.
xi.cū authoritate antē principis poterit commutari in alium
vſum.qḋ dic.vt dixi.ſ.eo.c.nos quidem.facit.l.legatis.§.j.ff.
8 de admi.re.ad ci.perti.¶ Extra quero de tali queſtione.† te
ſtator legauit tytio fundum:ꝛ voluit ꝙ legatarius teneret̄ in
feſto ſancti franciſci dare fratribus vnū prandiū.quero an in
telligat̄ de vno prādio i vno ſolū feſto: vel ānis ſingulis dicti
feſti vl' qꝛ ānis ſinglis dci feſti videat̄ grauat⁹.qꝛ legatū relictū
in diē reiterabilē intelligit̄ eſſe annuū: ꝛ ppetuū.vt.l.pe.ff.de
annu.lega.ꝛ hoc verū:quando dies eſt reiterabilis proprie.ſe
cus ſi iproprie.vt dies mortis.puta iuſſit teſtator ꝙ in die mor
tis ſue fieret per heredē vna ſeptima bandita. dicit pet.ꝙ nō
qꝛ dies mortis proprie eſt vna tantum.ꝛ illa dies que eſt reuo
luto anno nō eſt illa dies proprie ſicut dies feſti ſancti franci-
ſci eſt proprie annuatim.ꝛ hoc tꝫ guil.de ſuz.bart.dubitando
tamen dicit.ꝙ etiam de relicto facto fratribus.vt.ſ.debet in-
telligi ſemel tantū.allegat pro caſu.l.cum qui literis.de verb.
obliga.ꝛ.l.bone.§.hoc ſermone.de verbo.ſignific.de lega.ij.
l.cum pater.§.pater.Non ob.l.penul.preallega.dicit enim.ꝙ
imperator facit ibi illam interpretationem ex qualitate perſo
ne relinquētis:ꝛ eius cui relinquebat.Juſſit enī dari decurio
nibus:ꝛ ſic ex qualitate perſone preſumitur qḋ voluerit dari
ſemel tantū.argu.l.ſꝫ ſi ſuſceperit.§.i.de iudi.Sed in queſtio
ne propoſita:qñ relinquitur fratribus minoribus vel aliis mē
dicantibus ſatis eſt dari ſemel tantū immo etiam ſi relinque
retur decurionibus magna quantitas:ſemel tantū deberet in
telligi.qꝛ ceſſat illud veroſimile:qḋ mouit ibi imperatorē. ita
9 dicit barto.in dicta.l.pe.¶ Secundo quero.† reliquit teſta-
tor monaſte.ſancti georgii quolibet anno.x.quanto tēpore te
nebitur heres dare tex.dicit ꝙ perpetuo.vt.l.annua.§.a tytia
ff.de annu.lega.Sed an illud perpetuo intelligeretur in ſecu-
la ſeculorū:vel vſqꝫ ad centū.videtur ꝙ vſqꝫ ad centum annos
qꝛ tanto tēpore durare videtur vſusfructus eccleſie relictus.vt
l.ſi vſusfr.ff.de vſuf.lega.ꝛ inter annuū legatum ꝛ vſumfructū
eſt per omnia ſimilitudo niſi diſſimilitudo aliter appareat.et
iſtā opinio.ꝙ intelligatur legatum annuū factū eccleſie vſqꝫ
ad centum annos ꝛ non vltra.ſꝫ bart.in.d.l.ſi vſusfr.alle.glo.
in.l.an vſusfruc.ff.de vſusfruc.

¶ De ſucceſſionibus ab inteſtato. Rubrica.

1 ☞ Succeſſio ex teſtamēto precedit ſucceſſionē ab inteſtato
2 Deſcēdentes qualiter ſuccedāt aſcendentibus.
3 Aſcēdentes qualiter ſuccedant deſcēdentibus.
4 Proximior aſcendēs in gradu quare preponatur.
5 Proximus eſt quē nemo precedit.
6 Parētes an ſuccedant filiis legitimatis decedentibus.

7 Filiorũ octo ſpecies.
8 Tranſuerſales qualiter ſibi inuicẽ ſuccedãt.
9 Frater ex parte patris tm̃:⁊ frater ex pte matris tm̃ qualiter
ſuccedãt fratri defuncto.

¶ Dictũ eſt ſupra de ſucceſſionibus ex teſtamẽto.verũ quia
quandoq̃ contingit:ꝙ quis decedit nullo cõdito teſtamẽto
.i.inteſtatus:ideo cũ tũc eius ſucceſſio ⁊ hereditas deferatur
ſubijcitur in hac rubrica.ex cuius cõtinuatione collige regu-
1 lam.ꝙ ſucceſſio ex teſtamẽto precedit ſucceſſioni ab inteſta
to.hinc dicitur.ꝙ donec eſt locus ſucceſſioni ex teſtamẽto:ceſ
ſat ſucceſſio ab inteſtato.vt.l.anteꝙ̃.C.cõmunia de ſucce.ha-
betur de materia.xij.q.vlti.c.penul.⁊ vlti.⁊.ij.q.de laicis.⁊.c.
ſe.de cõceſ.pre.auctẽ.lib.vj.¶ De notitia autem plena iſtius
materie ſucceſſionũ quo ad aſcendẽtes:⁊ deſcẽdentes:⁊ colla
terales.vide per hoſti.in ſumma.eo.titu.§.ſi.⁊ in ſpe.eo.c.per
totũ poſt ipſos vero vt habeas cõpendioſam doctrinã dy.et
cy.quibuſdã additis breuiter ſic diſtingue principaliter tres
caſus.nam quandoq̃ dubitatur qualiter deſcendentes ſucce-
dant aſcendentibus.quandoq̃ ecõuerſo qualiter aſcendẽtes
ſuccedãt deſcendẽtibus.quandoq̃ qualiter collaterales colla
2 teralibus.¶ Primo caſu dic.ꝙ aut ſuperſunt legitimi ⁊ na
turales.aut legitimi tantũ:vt adoptiui.aut naturales tantũ
vt nati ex illicito coitu:vt ſpurij inceſtuoſi:nefarij: ⁊ adulteri
ni.primo caſu quãdo ſunt filij legitimi ⁊ naturales.aut ſuper
ſunt filij primi gradus:aut vlteriores.primo caſu aut oẽs emã
cipati aut oẽs in poteſtate.⁊ in iſtis caſibus iure veteri ⁊ no-
uo ſuccedunt equaliter ſublata differentia ſexus.C.de legiti.
here.l.lege.xij.tab.⁊ inſti.de here.ab inteſta.§.emãcipati.aut
ſuperſunt quidã emancipati:quidã in poteſtate.⁊ tunc de iu
re veteri.ſſorum vocabunt emancipati.de iure pretorio exiſtẽ
tes in poteſtate:de iure ciuili omnes tamen equaliter licet di
uerſis iuribus vocarẽt.C.de legiti.here.l.meminim⁹ ⁊ de bo.
po.l.ſ; cũ patrono.§.bonorũ.Iure vero auctẽticorũ etiã emã
cipati vocanẽ.de iure ciuili cum ſuis equaliter:in auctẽ.de he
re.que ab inteſt.de.§.reliquũ.ibi nulla ⁊c.Si vero ſunt vlte-
riores:aut erant cõcepti viuente eo:de cuius hereditate agi-
tur:aut eo mortuo.ſi eo viuente aut naſcuntur ſuperſtite eo p
quem coniunguntur.⁊ conſtat eos excludi ſi ille velit heredi-
tatẽ adire.q: precedit eos in gradu.ſed qui noluit:vel nõ poſſit
q: moritur anteꝙ̃ adeat vlteriores per eũ coniuncti:⁊ non ſo-
li.⁊ eodem gradu notantur equaliter.ſed cũ prius vocantur
in ſtirpes iure veteri ⁊ nouo.idẽ ſi naſcuntur mortuo patre q:
parta ſunt eum non eſſe mortuum:⁊ repudiare:⁊ eũ mori an-
teꝙ̃ repudiet.Si vero concepti ſunt mortuo eo de cui⁹ here-
ditate agitur:nec pretorio nec ciuili iure vocantur:nec exclu-
dunt ſequẽtes.vt hic probatur.C.de ſuis ⁊ legiti.here.l.nepo
tes.⁊ auctẽ.in ſucceſſione.⁊ inſti.de here.que ab inteſta.de.§.
cum filius.⁊ dicto.§.reliquum.ff.de iniuſto teſta.l.ſi quis filio
exhere.§.ſ; hoc ita ⁊ vnde cogna.l.j.§.ſi quis proximior ⁊ de
ſuis ⁊ legi.here.l.j.§.ſciendum.⁊.l.tytius.⁊.l.pretor.⁊ hoc eſt
verum:niſi ex equitate illius titu.C.de his qui ante aper.tab.
l.vnica eo caſu quando competebat ius adeundi filio.C.ad or
ſi.l.vlti.per cy.predicta procedunt:quando ſi naſcantur eo exi
ſtente in poteſtate per quẽ coniunguntur. Si vero ſit emanci
patus:⁊ nepos reperiatur in poteſtate eius de cuius ſucceſſio
ne tractatur:conſyderato iure ciuili antiquo preferuntur ne
potes.ſed. per tit.de coniu.cum emancip.liber.vocantur filij
⁊ tantum conſequitur filius:quantum omnes nepotes ex eo
nati.ff.de coniun.cum emanci.libe.l.j.§.inter ipſum.⁊ de con
tra.l.j.§.qui habent.⁊.l.cum emancipatis. Sed iure nouiſſi-
mo auctenticorum preferuntur filij.q: priores in gradu:⁊ ſub
lata eſt differentia emancipat. ⁊ patrie poteſtatis.⁊ ſic ille ti-
tu.de coniũ.cũ emã.⁊c.hodie eſt correctus.vt not.eo.tit.l.j.in
princi.⁊.C.de ſuis ⁊ legiti.here.auctẽ.in ſucceſſione.qđ intelli
ge:vt ibi not.cy.¶ Secundo caſu principali quando mortuo
aſcendente ſuperſunt legitimi tantũ:vt adoptiui tunc ſi dan
tur in adoptionem aſcendentibus per lineam maſculinã:vel
femininã ſuccedunt eis ex teſtamẽto:⁊ ab inteſtato.⁊ exhere-
dati habẽt querelam. Si extranei aut moritur pater adopti-
uus teſtatus:aut inteſtatus.ſi teſtatus nihil regulariter relin
quere cogitur fallit in caſu ſi arrogatus ſit impubes:tũc cogi
tur arrogator quartam relinquere ex conſtitutione diui pij vt
l.ſi arrogator.ff.de adopt.⁊ de inoffi.teſtamen.l.papinia.§.ſi
quis.Quid autem ſi erat factus pubes:an debetur ſibi quar-
ta.⁊ quid ſi fuerit preteritus.dic: vt not.in.l.ij.ff.de adoptio.
Si autem moritur pater adoptiuus inteſtatus aut ſine legiti
mis ⁊ naturalibus:⁊ tunc ſecundũ omnes ſuccedunt adopti
ui aut extantibus legitimis et naturalibus :tunc reprobata

Titulus de coniu. cum lib. ꝙ ſit hodie correct⁹

opinio.quorumdam qui dixerũt contrarium vocantur equali
ter etiã cũ legitimis ⁊ naturalib⁹:ſi tẽpore mortis reperiãt in
ptãte.vt probat.C.de ſuis ⁊ legiti.here.l.ſi te.⁊.l.ſi.¶ Tertio
caſu quando mortuo aſcendente naturales tantũ ſuperſunt
tunc aut extantibus legitimis:aut nõ extantibus.primo caſu
aut decedit pater teſtatus.aut inteſtatus.ſi teſtatus põt eos
inſtituere in vncia.vt.l.ij.⁊ aucten.ibi poſita.C.de natu.libe.
Si inteſtatus in nihilum ſuccedunt:ſed aluntur vt in aut.qui.
mo.na.effi.ſui.§.ſi vero.⁊.C.de natu.libe.auctẽ.licet.ſecundo
caſu quando non extantibus legitimis filij naturales ſuper-
ſunt:aut ſuperſunt extantibus parentibus:aut non extanti-
bus ſi extantibus:aut decedit teſtatus:⁊ poteſt naturales in-
ſtituere inſolidum parentibus relinquere legitimam.aut inte
ſtatus:⁊ non ſupſit coniũx legitima ſuccedũt in duas vncias
vt dicta aucten.licet.Quarto caſu quando ſuperſunt ſpurij
aut tractat de ſucceſſione linee paterne:aut materne.ſi pater
ne ſpurij ⁊ ex illicito coitu nati nulli ſuccedunt:in auctentica.
qui.mod.natura.efficium.ſui.§.vltimo.⁊ vnde cogna.l.ſi ſpu
rius.Si materne aut matris aut coniunctorum per matrem.
ſi matris:aut non eſt illuſtris:aut eſt illuſtris. ſi non eſt mater
illuſtris:aut ſunt ſpurij vulgo queſiti.aut ſunt ſpurij inceſtu-
oſi:nefarij:vel alias ex illicito ⁊ dãnabili coitu ſuſcepti.ſi ſunt
vulgo queſiti ſuccedunt matri indiſtincte.ff.ad tertulia.l.j.§.
j.verſicu.ſi vulgo.⁊ inſti.eo.titu.§.nouiſſime. Si autem ſint ſu
ſcepti ex damnabili coitu non ſuccedunt in aucten.qui.mo.na
tura.efficiun.ſui.§.vltimo.Si eſt mater illuſtris aut extanti-
bus iuſtis filijs:aut non.C.ad orſi.l.ſi qua.vbi per cy.¶ Si ve
ro queritur de ſucceſſione coniunctorum per matrem indiſtin
cte ſuccedunt:⁊ eis ſucceditur.ff.vnde cogna.l.ſi ſpurius.⁊.l.
hac parte.⁊ hoc de primo membro principali. quando querit
qualiter deſcendentes ſuccedant aſcendentibus.¶ Secundũ
3 membrum principale eſt econuerſo. ſcilicet qualiter aſcen-
dentes ſuccedãt deſcendentibus.dic quod aut ſupereſt pater
⁊ mater tantũ.aut pater ⁊ mater ci⁹.⁊ auia.aut pater ⁊ mater
cũ tranſuerſalibus:aut aui ⁊ auie ſoli:vel cum tranſuerſalib⁹
primo caſu quando pater ⁊ mater tantum iure veteri prefere
bantur pater ⁊ mater:ſi filius fuit in poteſtate.quia pater oc-
cupabat omnia iura peculij.⁊ quia erat agnatus:⁊ mater co-
gnata.ff.ad tertul.l.fina.Idem ſi erat emancipatus.C.ad ter-
tul.l.ij.⁊.l.fina.⁊ hoc erat verum in patre naturali ⁊ legitimo.
ſecus in naturali tantum.quia non eſt in poteſtate.⁊ ſic nõ ha
bet beneficium manumiſſionis.ff.de coniu.cum eman.li.l.fin.
Item ſecus in legitimo.ff.ad tertul.l.patrem.hodie vero fili⁹
heredem habet.⁊ non occupat pater iure peculij.vt in auct.de
here.que ab inte.de.§.j.Item ſublata eſt differentia agnatio
nis ⁊ cognationis vt eo.titu.§.nulla ad id pater ⁊ mater pari
ter vocantur.C.ad tertul.auct.defuncto.⁊ idem in ſecundo ca
ſu.nam pater ⁊ mater excludunt auum:auiam:⁊ alios aſcen-
4 dentes.¶ Sed hic incidẽter queritur quare proximior aſcẽ
dens in gradu preponitur.vt pater auo.⁊ auus proauo.ſed d
ſcendens proximior non prefertur vlterior in gradu.vt filius
nepoti ex alio.vt dicta auct.in ſucceſſione.dic:quod magis eſt
debita filio parentum hereditas.ꝙ ecõuerſo.ff.ſi tab.teſt.nul.
l.ſcripto.§.vltimo.¶ Tertio caſu quando pater ⁊ mater cum
tranſuerſalibus.dic quod ſi quidem defunctus habet fratres
ex vtroq̃ parente coniunctos:⁊ iſti admittuntur cum aſcendẽ
tibus proximis in virilem portionem. Item filij illorum fra-
trum ſimiliter admittuntur:ſi mortui ſint fratres:vel aliqui ex
eis.vt in auct.poſt fratres.C.de le.here.⁊ not.Cyn.in aut.de-
functo.C.ad tertul.Si vero defunctus habebat fratres cõiun
ctos ex vno latere tãtũ tunc tales non ſuccedunt cum parenti
bus.vt in aut.vt fratrũ filij.§.j.olim aliud erat.vt.C.ad tertu.l.
pe.¶ Quarto caſu qñ aui ⁊ auie ſoli.dic:ꝙ ſuccedũt in vtilẽ l;
diſpar ſit eoꝝ numer⁹.⁊ iđ ſi eſt ex vna pte au⁹ patern⁹:ex alia
auus ⁊ auia materna.tantum habebit auus paternus: quan-
tum auus ⁊ auia materna.⁊ econuerſo.vt in aucten.defun-
cto.C.ad orfici.Si autem aſcendentes ſint cũ collateralibus
puta cum fratre defuncti.dicit hul.quod frater preponatur
auo excluſo pro aucten.defuncto qua vocatur frater cum gra
du proximo:vt cum patre.ſed pater excludit:ergo ⁊ frater ſi-
bi ſimilis.Ioan.⁊ mar.dicunt etiam vtrinq̃ coniunctum nõ
5 preferri:ſed cum auo ⁊ auia vocari.q: proximus eſt quẽ ne-
mo precedit:ſed iſti a nemine precedũtur q: ſunt in ſecundo
gradu:ſicut ⁊ fratres.ff.de gradi.l.iur.§.ſecundo gradu:⁊ re-
fert.Cyn.in aucten. defuncto.audiuiſſe franc.ac.tenere iſtam
opinio.Io.⁊ mar.Sed hic quero ſi ſuperſunt aſcendentes diſ
pari numero:vt auus tantum paternus.⁊ auus ⁊ auia mater
na.Item duo fratres vtrinq̃ coniuncti:qualiter vocabuntur
ad hereditatẽ.dicunt quidam.quod auus paternus habebit
quartam

quartā partē:⁊ fratres in duas partes:⁊ auū ⁊ auiā cōiungūt
in aliā quartā.vt ſic de hereditate fiāt quatuor ptes.Alij dicūt
dūnc hereditatem in quinqꝫ ptes.vt ſic auus ⁊ auia in viriles
ſuccedant cū omnibus.⁊ habebant duas ptes ⁊ hoc beneficio
l.antique.ſi quis ad tertu.verſi.ſi vero matre. prima videt ve-
rior.Cyn.in.d.auctē.defuncto in additionibus ⁊ hoc de filijs
legitimis ⁊ naturalibus qui decedūt parentibus relictis.ſi au
tem ſint filij naturales tantū:dic ꝙ parētes eis ſuccedunt eo
dem modo.⁊ iure quo ipſi naturales parentibus ſuccedūt.vt
ſit ſic par eodēqꝫ ratio pietatis.vt.ff.de inoffic.teſtamen.l.nā
⁊ ſi parentibus.⁊ in auctē.qui.mo.natu.effi.ſui.§.in quibus.⁊
hoc ſm azo.Sed pla.dicit patrem inſolidū ſuccedere filio na-
turali etiā ſi filius ſit ſpurius.⁊ illud aliqua.l.nō probat de fi-
lijs tantum legitimis deſcendentibus:dic ꝙ arrogatio vel ar
rogator pater in eius poteſtate tranſiuit:qđ eſt ſi fuerit auus
paternus vel maternus.vt ſupra dictum eſt.⁊ talis viuo filio
habet vſumfructū in bonis filij vt inſti.de acqui.per arro.§.i.
Si vero ab inte.decedit talis filius:pater ſuccedit ei tanqꝫ fi-
lio legitimo ⁊ naturali.Si autē ſuit extraneus q in adoptio-
nē accepit:dic ꝙ in nullo ſuccedit ei:cū nō exiuerit de poteſta
te patris naturalis.vt.l.cū in adoptiuis.§.ſed ne.C.de adop
tio.de filijs autē ſpurijs dic.ꝙ ſicut ipſi nō ſuccedūt patribus
Ita nec patres eis.matres autem bene ſuccedūt eis eadē ra-
tione qua ipſi matribus:ſi tales filij decedūt ſine liberis:nam
ſi liberi extant:obſtant matri.C.ad tertu.l.i.§.liberi.⁊ vnde co
gna.l.iij.§.itaqꝫ.¶ De inceſtuoſis autē:nefarijs ⁊ adulteri-
6 nis ſiue damnatis dic ꝙ qua ratione nō ſuccedunt patres.†
de filijs autē legitimatis an parētes eis decedētibus ſuccedūt
dic idē in iſtis qđ in filijs legitimis ⁊ naturalibus defunctis:
exceptis legitimatis per oblationem curie.in quibus dic.ꝙ ſi
decedūt ſine liberis ſuccedūt parentes: reſeruata tamē quar
ta curie.in auctē.qui.mo.natu.effi.ſui.§.ergo ſciendū.⁊.C.qñ
7 ⁊ qui quar.pars.de leg.i.⁊.ii.in princi.li.xi. ¶ †Ex hoc igitur
ſecūdo principali mēbro ⁊ primo habes octo ſpecies filiorum
nam quidā ſunt naturales ⁊ legitimi.quidā legitimi tantum.
quidā naturales tantū.quidā ſpurij.quidā inceſtuoſi.quidam
nefarij.quidā adulterini.quidam legitimati.⁊ qualiter ipſi ſuc
cedant aſcēdentibus:vel aſcendentes eiſdē ſuperioribus duo
bus mēbris principalibus declaratū eſt. ¶ Quibus duobus
8 expeditis de tertio eſt videndū †.ſ.qualiter ſuccedant ſibi in-
a uicem tranſuerſales.[a] ad cuius euidentiam premittendū.qđ
tot ſunt ſpecies tranſuerſaliū:quot ſunt deſcendentiū:⁊ aſcē
dentiū.vt dixi quo premiſſo dic.ꝙ ſi defuncta perſona careat
liberis ⁊ aſcendētibus.aut ſunt fratres ex vtroqꝫ parente tm̄.
aut filij fratrū tantum.aut miſti filij fratrū ⁊ fratres defuncti
de cuius ſucceſſione tractat.primo caſu ſoli fratres ſuccedūt
ſecūdo ſoli filij fratrū ſuccedūt.ſed vtrū in capita an in ſtirpes
azo.ꝙ in capita vt in auctē.de here.que ab inteſt.dece.§.ſi au
tem defuncto.accur.dicit cōtrariū.ſ.ꝙ in ſtirpes vt eadē auc.
§.ſi vero neqꝫ fratres neqꝫ filios.et ibi caſus a cōtrario ſenſu
⁊ hoc tꝫ dyn.cū ſemper inueniātur filij fratrū ſuccedere in ius
patris ſui inſti.de here.que ab inte.dece.§.cū filius habeāt igi
tur vnā filij:ſicut ⁊ eorū pater habere debuiſſet.⁊ ita cōſuluit
barto.vt refert ipſe.ff.de gradi.l.poſt conſanguineos.qđ dicit
eſſe verū:quando filij duorꝫ fratrū veniūt ad ſucceſſionez pa-
truorꝫ:vel auunculorꝫ.alijs vero perſonis ſuccedunt in capita
vt inſti.de gradi.§.in ſequēti prout dicit in eo qui deceſſit re-
lictis filijs duorū patruorꝫ.ſic dixit de facto cōſuluiſſe aſiſij.p
qđ dicit etiā cy.ꝙ in ſucceſſione patruelis mei qui eſt mihi in
quarto gradu preferent mihi patrui ⁊ auūculi ſui qui ſunt in
tertio nō inſpecta perſona patris mei.qui cū eſſet ſimiliter in
tertio gradu:ſimul veniſſet ad ſucceſſionē defuncti cum illis
⁊ hoc iudicat aut.poſt fratres.⁊ alie que ſequuntur que tantū
de filijs fratrum loquunt.⁊ eſt expreſſum.C.cōmunia de ſuc.
auunculo.⁊ idem eſt quando tractat de ſucceſſione aſcēdentis
vt inferior licet diſtrinctiori gradu vocetur ex perſona ſui pa
tris cū proximiori gradu.C.de ſuis ⁊ leg.l.iij.aſs nō.vt dixi.⁊
hoc tꝫ cy.in auc.poſt fratres.C.de legi.here.in additionibus
lec.qđ not. ¶ Tertio caſu ſcꝫ cū extant fratres:⁊ filij fratrum
⁊ ſuccedunt defuncto in ſtirpem:nō in capita.puta deceſſit qs
relicto vno fratre et tribus filijs ex fratre premortuo ex vtro
qꝫ parente cōiuncto.tm̄ enim habebit frater ſolus quantum
omnes tres filij ex fratre premortuo:⁊ ſuccedūt iſti omnibus
alijs collateralibus excluſis ⁊ alijs etiam fratribus qui ſunt
coniuncti vno parente tantū.quandoqꝫ ſuperſunt fratres ex
vno latere tantuꝫ.⁊ iſtis poſt fratres vtrinqꝫ coniunctos ad-
mittent:⁊ eorū filij excluſis patruis auunculis amitis: ⁊ ma-
9 terteris.vt in aut.poſt fratres.C.de legiti.here. ¶ †Quid er-
go dices:ſi quis moriat relicto fratre ex parte patris tantum

• ¶ Trāſuer
ſales.Vide
in auctē.ceſ
ſante. et in
aut.poſt fra
tres .et ibi
bal.C.de le-
gi.heredi.

⁊ alio ex parte matris tantū qualiter ſuccedēt iſti ſuo fratri de
functo.dic qđ frater ex parte patris in bonis paternis ſucce-
det.⁊ frater ex parte matris in bonis maternis. vt.C.de legi.
here.l.de emancipatis in fine.In alijs autē bonis aliunde que
ſitis ſuccedunt equaliter.nam quantū ad illa bona ſublata eſt
differentia agnationis ⁊ cognationis. Si autem iſte qui ha-
bet fratrem vterinū ⁊ cōſanguineū hꝫ alium fratrem coniun-
ctum ex vtroqꝫ parente:iſte ſuccederet in omnibus bonis pa
ternis:maternis:⁊ aliunde queſitis.nam cum habeat duplex
vinculum paternū ⁊ maternū:merito alijs prefertur:qui non
habent niſi vnū tantū in auc.de cōſan.⁊ vte.fra.colla.vi. circa
mediū.⁊ hec de fratribus legitimis ⁊ naturalibus locū habēt
de naturalibus autē collateralibus nō legitimatis: dic ꝙ in-
ter ſe ſi ſunt frates ex eadē matre tantū:ſuccedūt quandoqꝫ ſic
eſt in ſpurijs.ff.vnde cogna.l.ij. Idē dicam et multo fortius
in naturalibus tm̄:nō tū dico ꝙ vnus qui fuit filius naturalis
tantū fratri ſuo legitimo ⁊ naturali vel alijs agnatis : vel co-
gnatis patris ſuccedat:vel etiaꝫ fratri ex alia matre.qđ ſatis
colligit ex.§.filiū vero in auctē.qui.mo.natu.effi.ſui.nam ſi le
gitimatus p oblationē curie nō ſit legitimus ſucceſſor agna-
tis ⁊ cognatis patris multofortius nō efficitur ille qui nullo
modo eſt legitimatus:ſꝫ ſemp naturalis remanſit.inſti.de ſer
uil. cognat.§.ff.⁊ dicto.§.filium vero.de collateralibus vero
legitimis dic:vt de primis fratribus dixi.ſ.quando fuit aliqs
arrogatus vel adoptatus ab auo paterno vel materno: ⁊ tūc
legitima iura conſequitur.Si autem extraneo datus quis ſit
in adoptionē.tunc licet retinet iura legitimi quantū ad patrē
naturalēꝫ:tū ſoli matri adoptiue poterit abinteſtato ſuccede
re nō filijs eius agnatis vel cognatis nec ipſi ei.vt.C.de ado-
ptio.l.cū adoptiuis.de ſpurijs autē dicas ꝙ duo fratres ſpu-
rij ex eadem matre inter ſe inuicem ab inteſtato ſuccedunt.ff.
vnde cogna.l.ij.⁊.l.ſi ſpurius.⁊ inſti. de libe.agna.ſuc.§.vul-
go.Sed pone ꝙ duo ſunt fratres ſpurij ex diuerſis matribus
nūquid inter ſe ſuccedunt :pone exemplū in ſacerdote vel mo
nacho qui ex diuerſis mulieribus habet filios.vel pone quidē
de vna concubina habet vnū de alia hꝫ alium filium:nunquid
iſti inuicem ſibi ſuccedūt abinteſtato.⁊ an ſuccedunt agnatis
patris vel cognatis matris videt qđ ſic. ꝙ fratres ſunt alijs
proximiores.ideo admittuntur in auc.de here.ab inceſta.§.re
liquum.nec ob.ꝙ ſint ex pte patris tantū:ꝙ ſola naturalis cā
inſpicit.Itē delictum patris qui ad aliam mulierem acceſſit
non debet nocere filio.ff.de decu.l.i.§.nullum.ecōtra videtur
ꝙ nō.non eni vt cognati:ꝙ cognatio ſit per matrē.inſtitu.de
legi.agnato.in princ.nō tāqꝫ agnati cū nulla ſit inter ſpurios
agnatio:ſiue ius agnationis .inſti.de nupt.§.ſi aduerſus ⁊ de
legi.agno.ſuc.§.cum igitur.cum ergo iure agnationis vel co
gnationis venire nō valeant merito a ſucceſſione vnius alte-
rius repelluntur:cum alia iura ſucceſſiōis nō reperiant in iu-
re.⁊ hoc vltimum tꝫ Dyn.in tractatu quem feciſſe dicitur.de
ſucce.ab inteſta.de inceſtuoſis nefarijs damnatis ⁊ alijs fra-
tribus dic ꝙ agnatis nullo modo ſuccedunt:vt in aut.quibus
mod.natu.effi.ſui.in fine ex teſtamēto tamen coniunctis ex p
te patris poſſunt ſuccedere:⁊ etiaꝫ fratribus ex pupillari ſub
ſtitutione.quod dic:vt.l.ſi is qui.ff.de vulga.⁊ pupilla. ¶ Ex
predictis igitur ſic diffuſe ⁊ vtiliter pſequutis redige in ſum-
mam.ꝙ in ſucceſſione ab inteſtato prima cauſa eſt liberorꝫ.ſe-
cūda aſcendentium cū quibuſdā collateralibus ſi extant.ter-
tia tranſuerſaliū.pric dūe in infinitū:iſta tertia vſqꝫ ad quar-
tum gradū procedit.ſiue ſint agnati:ſiue cognati.inſti.de legi
ti.agno.ſuc.in fi. Iſtis autē deficientibus ſi extat vxor defuncti
ipſa ſuccedit:poſt ipſam ſuccedit fiſcus.C. vnde vir.⁊ vxor.l.i.
exceptis tamen quibuſdā caſibus:quibus alij preferunt fiſco
puta:decedit miles nauicularius cohartalis:fabricenſis.C.de
here.naui.per totū. Iteꝫ ſocius liberalitatis imperialis. C.ſi
ſo.li.imper.ſine here.l.i.lib.predicta perſtringi ex diſtinctio-
ne Cyn.quam ponit.C.cōia de ſuc.in fi.⁊ dy.cui appropriatur
quidā tractatus huius materie quē cy.dicit fuiſſe alterius.nō
ſunt hic alia.

1 ¶ Clerici de bonis ſuis dū viuūt poſſunt teſtari:donare:et
alio quocūqꝫ modo relinquere.
2 Eccleſia ſuccedit clerico q in vita ſua de reb⁹ ſuis nihil poſuit
3 Bona clerici ſine cōſanguineis decedētis querunt eccleſie cui
ſeruiuit tēpore mortis.
4 Profeſſus ordinem fratruꝫ minorum ſi fuerit ingreſſus mo-
naſterium ordinis diui benedicti an efficiatur capax ad ſuc-
cedendum.
5. Baſtardus faciens ſe legitimari poſt mortē patris an auferat
bona agnatis ſeu fratribus defuncti.

SEd hoc. Clericus propria bona do-
nare poteſt cui vult. ſed ſi
deceſſerit inteſtatus ſuccedit eccleſia. ſecun-
da ibi: ſi aūt. ¶ Not. primo ꝙ clerici quan-
doqꝫ ꝗrunt nō intuitu eccleſie: ſed perſone.
qđ preſumit: ſi nō hꝫ adminiſtrationem. vel
habet. ſed ſibi relinquit a propinquo. vt ſic
in dubio nō preſumamus ſm accidens: ſed amorem nature.
1 quod dic. vt. ſ. titu. j. requiſiſti. ¶ Secundo not. ꝗ ꝙ de bonis
ſuis clerici dum vigerint poſſunt teſtari: donare ⁊ alio quocū
qꝫ modo relinquere quibus volūt. nō ita de bonis eccleſie: ni-
ſi ſm moderationē: de qua in. c. relatū. ſ. titu. j. cū ſimi. ⁊ quod
2 not. in. c. preſenti. de offi. ordi. lib. vj. ¶ Tertio not. ꝗ ꝙ cleri-
co qui de reb⁹ ſuis nihil in vita diſpoſuit: ſuccedit altare. i. ec-
cleſia. j. q. iij. altare. vel proprie ſm hoſti. ⁊ loquitur ſm cōſue-
tudinem gallie: vbi multi ſunt preſbyteri quibus tantum al-
taria cōferuntur: que nos capellanias vocamus. ⁊ intellige ꝙ
ſuccedat tali clerico inteſtato eccleſia: qñ nō habet conſangui-
neos. ſm glo. Inno. ⁊ hoſti. ⁊. xij. q. vlti. c. fin. vbi de hoc. iſtud
ergo. c. vel fuit locale vel hodie non tenet ſm ala. ¶ Quarto
3 not. in verſi. ſi autem. ꝗ ꝙ bona clerici ſine cōſanguineis dece-
dentis querunt eccleſie: cui ſeruit tēpore mortis ſue. hinc ſum
4 pta occaſione ꝗ queritur de queſtione diſputata p dominum
Fede. de ſenis. que talis eſt. poſt profeſſionem filij in ordine mi
norū eius mater deceſſit: an dictam hereditatem aditā per ali
quem iſte filius eius profeſſus ingreſſus eſt monaſterium or-
dinis beati benedicti. qui vult adire dictā hereditatem. Alij p
ximiores huic domine que deceſſit ſe opponunt: ⁊ dicunt. qđ
cū ad eos fuerit illa hereditas delata. capacitas ſuperueniēs
in perſonam filij nō debet eis adimere ius queſitum. queritur
quid iuris. ⁊ ad euidentiaꝫ premittendum. ꝙ ſecundū veram
opi. hereditas que eſſet talibus fratribus deferenda ſi forent
incapaces defert proximioribus: ſicut cum filius eſt deporta-
tus. nepos ſuccedet auo tanꝗ ꝑximior. vt. l. j. ff. de contra ta-
bu. de hoc no. ſ. de proba. c. in preſentia. ⁊ primo arguit ꝙ iſte
filius admittat. ꝗ quo ad habilitatem ⁊ capacitatem inſpicit
tempus: quo aditur hereditas. vt. ff. de acqui. heredi. l. ſeruus
eius qui capere. Item iſte excluſus ex vno capite quia frater
minor: admitti debet alio. ꝗ monachus. vt. l. j. §. ſed videndū
ff. de ſuc. edic. ⁊ maxime re integra ⁊ hereditate per alium nō
apprehenſa. arg. eius quod legitur ⁊ not. de procura. licet lib.
vj. ⁊. c. ſi tibi abſenti. de preben. lib. vj. Item ꝗ redit res ad eū
ſtatum: a quo efficax potuiſſet habere principium. de conuer.
cōiu. placet. cū ſi. facit etiā ad hoc: qđ no. de reſuſcitato. xxxij.
q. vij. licite. ⁊ qđ not. in ſpecu. de ſtatu mona. ver. xiiij. vbi tra-
ctat de eo q egredit religionē authoritate pape: an recuperet
patriam poteſtatem. ad hoc facit. l. antiſtius. §. ſi ſeruus. ⁊. l.
ſi ſeruus eius qui capere. ff. de acqui. here. In contrarium ar-
guitur. ꝗ tēpore mortis matris iſtius ius adeundi erat con-
ſanguineis queſitū ergo capacitas iſtius filij ſuperueniens:
nō itꝫ ius queſitum alijs auferre. vt. c. ꝗuis. de reſcrip. lib. vj.
habilitas enim ſola tēpore aditionis nō videt ſufficere: ſꝫ re-
quiritur tēpore mortis: ⁊ qñqꝫ tempore teſtamēti. vt. l. ſi alie-
nū. §. in extraneis. de here. inſti. ad hoc. l. j. §. qui filiū. de cōtra
tab. vbi filio deportato admittit filius gradu proximus. ⁊ licꝫ
filius reſtituat: tamen geſta p filiū non reddunt irrita facit. ff.
de bo. lib. l. ſi neceſſe. §. ſi deportatus. ⁊. C. de ſen. pa. l. ſi. preter
ea quotiens in aliquo actu legitimitas rei vel perſone requi-
ritur certo tēpore limitata: ſi eo tēpore deficit: dicimus actum
nō valere: etiam ſi ex poſtfacto ſuperueniat habilitas rei. pu
ta ſtipulor reꝫ ſacrā: vel liberū hominē. licet res illa efficiatur
profana: vel liber homo ſeruus: nō cōualeſcit ſtipulatio. vt. l.
inter ſtipu. §. ſacram. de verbo. obliga. Idem in legato: vt vti
le a principio non conualeſcat: licet habilitas ſuperuenerit. vt
l. cetera. ⁊. l. ſenatus. de lega. j. Idem in inſtitutione heredis.
l. penul. de regu. ⁊ not. in. l. iij. ff. de regu. cato. Concludamus
ergo. ꝙ ſi altero ex tribus tēporibus. ſcilicet teſtamenti: mor
tis: ⁊ aditionis. ille qui poteſt acquirere deprehendat nō ca-
pax acquiſitio vitiatur. vt. l. ſi alienū. §. in extraneis. ff. de he-
re. inſti. ibi enim iſta tria tempora ponunt copulatiue: ergo re
quiritur concurſus ad veritatem actus. vt. c. ij. ſ. de reſcrip. et
l. ſi heredi plures. de condi. inſti. preterea in humilitate ſucceſ
ſionis ab inteſtato videtur inſpici tempus mortis. vt. l. ſi quis
exheredē. in ſi. prin. ff. de iniuſt. teſt. ⁊ de ſuis ⁊ legiti. l. j. §. ſci-
endū. ⁊. l. ſtatius. preterea quando actus redditur inutilis ſim
pliciter: niſi interueniat noua volūtas cōfirmās tacita. vel ex-
preſſa: nō valet vt not. in. l. j. §. ſi. ff. de leg. iij. ⁊ p dyn. in regula
non firmatur. immo ſi ſuperueniat noua voluntas non valet:
niſi ex tempore quo confirmatur. vt. l. obſeruandum. §. fina. ff.
de offi. procon. Sed in caſu noſtro non potuit ſibi deferri tē-
a pore mortis: quia pro mortuo habebat:ᵃ ⁊ pro nullo. vt. l. ſunt
quidē. de peni. ⁊. l. iij. de bo. pro. ⁊ confirmatur hec tacita volū
tate defuncti quam habēt venientes ab inteſtamēto. vt. l. con
ſiciuntur. de iure co. ſed tēpore mortis ad filium profeſſus inha
bilem non videtur mater reſpexiſſe: ſꝫ ad alios ſuam heredi-
tatem voluiſſe tacite puenire: nec in tali fratre minore ſic tran
ſlato habet locum fictio: vt ſic videatur retro fuiſſe habilis. ꝗ
ſtatus eius non petebat. ſed certus erat. arg. dicte. l. ſi neceſſe.
§. ſi deportatus. ⁊ de hoc videtur caſus in. l. j. §. fina. ff. ſi quis
ali. te. irri. probe. ⁊ in iſtā partem declinat. d. Fede. de ſen. quan
do. ſ. tempore mortis matris erat frater minor ⁊ hereditate ia
cente factus eſt monachus quid ergo ſi exiſtenti in ſeculo dela
ta eſt hereditas matris: quia ea non adita efficitur frater mi-
nor: ⁊ poſtea monachus adhuc dicta hereditate iacente: quaꝫ
ſoror vel proximior matris ſibi vendicare contendit: monaſte
rium contradicit. quid iuris. hic enim duobus tēporibus fili⁹
fuit capax. ſ. mortis: ⁊ aditionis ergo media tempora ſibi non
nocent: poſtꝗ tempore mortis fuit capax. vt dicta. l. ſi alien. et
quod ibi not. In contrarium facit: quia ſicut per illum ingreſ
ſum perdidit dominium rerum ſuarū p tacitā renuntiationē
ita ⁊ iuri querendo illius hereditatis delate. nā ſi p ingreſſum
perditur ius in re: quod eſt fortius: multo fortius ius ad rem
quod eſt debilius. arg. de preben. c. fin. ⁊. pe. li. vj. ⁊. l. ſemproni
us. de vſufru. le. ⁊ ſicut illa non recuperat per egreſſum ⁊ trāſi
tum ad religionem capacē: poſtꝗ ſunt alijs acquiſita. Ita nec
recuperat ius adeundi. facit optime quod not. in. l. gallus. §. ⁊
quid ſi tantum. ff. de li. ⁊ po. per glo. ⁊ doctores. illam queſtio-
nem non habeo dare ſolutam p. d. Fede. qui remittit ad not.
per Lapie. de vſur. ꝗꝗ. libro. vj. ⁊ eſt inter conſilia iſta queſtio.
5 xxvj. Ad idē quero de ſimili ꝗſtione ꝗ mortuus eſt tytius ab
inteſtato relictis fratribus ⁊ ſpurio vel baſtardo: qui fecit ſe
legitimari: an auferat bona dictis agnatis ſine fratribus de
functi: qui iam apprehenderant hereditatem. aut ſi non ap-
prehēderant: an auferat eis ius adeundi gloſſ. in dicta. l. gal-
lus videtur determinare quod non dicit doctor meus ibi Dy.
conſuluiſſe: quod filius legitimatus repellebat agnatos: etiaꝫ
ſi iam apprehenderant hereditatem ⁊ eſt in conſilijs Dyn. xxi.
⁊ mouetur tribus rationibus. prima quia legitimatio natalium
maculam funditus tollit: ⁊ equiparatur legitime natiuitati in
auct. qui. mo. na. effi. leg. §. ij. Nam ſicut exiſtens legitimus a
principio excluderet agnatos: ita poſtea legitimat⁹ tanꝗ poſt
humus. alia ratio eſt: ꝗ non redigitur ad nouum ſtatum: ſꝫ re
ponitur in eum: qui ab origine nature habuiſſe videtur. vñ re-
tro effectum ſuum porrigere. ar. l. filio. de li. ⁊ po. non ob. glo.
in. §. quid ſi tm̄. quia loquitur in reſtitutione: que reducit reſti
tutum in nouum ſtatuꝫ: nos vero loquimur in legitimatione
que remouet obſtaculum: ⁊ reducit legitimatū ad ius nature
⁊ eſt ſimilis ſubtilitas. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. manumiſſa. naꝫ ſicut
poſthumus qui naſcitur poſt mortē recuperat bona: vt. l. ſi qs
poſthumos de li. ⁊ poſth. ſic ⁊ iſte legitimatus: quaſi reuerſus
ab hoſtib⁹. vt. l. ſi quis exheredato. §. ſi patri. ff. de inin. te. qđ
dicimus. dicit Barto. ꝙ quandoqꝫ iſte legitimatur viuēte pa
tre: vl' pater ordinauit d ſua legitimatiōe. poſt mortē ſicda tūc
ſine dubio repellit venientes ab inteſtato legitimatione ſequu
ta. quandoqꝫ legitimatur poſt mortem patris: tunc an heredi
tatem queſitam re: vel ſpe auferat agnatis Dy. quod ſic. vt vi
diſtis Barto. contra qui pro ſolutione queſtionis ꝑmittit: an
agnati ſint vocandi cum ſpurius petit legitimari. vt auferat
agnatis hereditatem. ⁊ ſi quidem patre viuo vel diſponēte in
teſtamento poſtea legitimatus ſit: eorum citatio non requiri-
tur. quia poteſt eos iſto modo. ⁊ alio quocunqꝫ excludere. vt
l. j. §. fina. ff. de le. iij. ⁊ in auct. ſi quis. C. de na. li. quandoqꝫ pa-
ter nihil. de hoc in vita. vel teſtamento diſpoſuit: ⁊ tunc in ꝑ-
iudicium eorum quibus ius iam queſitū eſt legitimari nō po
teſt: niſi requiſitio illis qui ex hoc leduntur. plus dico. quod ip
ſis conſentiētibus hꝫ facere. vt. l. pe. de na. re. dominus Griffo
queꝫ refert. d. Fed. de ſeñ. conſilio. lv. tenet quod in priuilegio
legitimationis non ſit neceſſario facienda mētio illorum. qui
ſucceſſuri erunt legitimatione non facta: quorum excluſioneꝫ
⁊ priuationem legitimatio ſemper infert: ⁊ poteſt fieri ſiue pa
ter habeat legitimos: ſiue non. in auct. de inceſ. nup. §. ſi. quod
credo verum patre viuēte: vt dixi eo autem defuncto. ⁊ ſic iu-
re adeundi agnatis queſito ſine eorum citatione: nō credo eis
legitimationē nocere. vt dicit Bartolus eſſet eñ abſurdum. ꝙ
comites palatini (qui faciunt iſtas legitimationes) poſſint au
ferre ius vnius: et dare alteri. vt in regula iuris. id quod no-
ſtrum. ⁊ ita refert Pe. an recuperent bona in alios iam trāſla-
6 ta pone exemplum. ꝗ cauetur ſtatuto. quod bona homicide
publicentur

a ¶ Pro mortuo habebatur ꝑfeſſio dicit mors ciuilis. l. deo nobis. C. de epiſ. ⁊ cleri. bart. in. l. j. ver. ꝗro dicit hic. ff. de teſta.

publicētur pro dimidia: ⁊ alia dimidia applicetur heredibus
interfecti. q2 ſi homicida reſtituat: videatur reſtitutus ad illa
bona heredibus interfecti iam queſita. refert determinatum
fuiſſe bononie per legatum: q̄ no. ad hoc. ff. de excep. doli. l. i.
in fi. ⁊ l. quotiēs de poſſi. ⁊ qḋ not. in. l. fi. C. ſi cōtra ius vel vti.
pu. ⁊ adde quod de predicta materia not. Jo. an. in regula ſi-
ne culpa. in mercuriali.

1 ☞ Gradus ſacerdotij eſt dignitas. Et liberat ſeruū a pote-
ſtate dominica. nu. 3.
2 Seruus q̄ poſſit habere ſubſtantiam qn̄o intelligatur.
4 Patronus an poſſit retinere operas ſpirituales in liberto re
miſſiue.
5 Portio deficiens accreſcit eccleſie: non epiſcopo vel paupe-
ribus.

Sancto. Si presbyter inteſtatus decedit
in pecunia eius fiūt quatuor por
tiones. prior exceſſus relatio: eiuſdē prohibitio
peculij dimiſſio pene inflictio. ſecūda ibi: interdi-
cimus. tertia ibi: peculium. quarta ibi et ſi quis.
¶ Nota primo. q̄ iſti laici occupabant bona clericorum vt p
pria: moti forte. q2 ſacerdos eſt perſona publica cuius offen-
ſam tenentur ſinguli vindicare. vt. l. i. ff. de iuſti. ⁊ iure. ſicut er-
go ipſe omnibus p3: ita etiā videbatur q̄ bona eius: q2 bona
ſequuntur cōditionē3 perſone. vt. l. placet de acqui. here. ⁊ l. ſi
adoptauero. ff. de pecu. contrariū eſt verū vt hic p3 nam rō
1 eſt. q2 ſacerdotij gradus eſt dignitas. iiij. diſt. denicq. digni-
tas vero debet eſſe pficua: non damnoſa. nec mutare priſtinē3
cōditionē: ſed addere ⁊ maculam remouere facit. l. ſenatores.
ff. de ſena. ¶ Secundo not. qḋ dicit de pprijs ſeruis muniti
2 eſt q̄ ſeruus poteſt habere ſubſtantiā: ſed intellige qḋ h3 de
facto titulū iuris. facit. l. quibus dieb9. §. dominus. ff. de cōdi.
⁊ demō. ⁊ qḋ not. in. l. ij. ff. de ori. iuris. vel expone ſeruis. i. li-
bertis. de quorū ſubſtantia patroni percipiunt partem: ſm qḋ
3 diſtinguitur inſti. de ſuc. li. §. ſ3 noſtra. ¶ Tertio not. q̄ gra
dus ſacerdotij liberat ſeruū a poteſtate dominica. nec aliter
ordinari d3: niſi liberet. ē. de ſeruis nō ordi. per totū. ¶ Quar
to no. q̄ nihil preter diuinum officiū debet ille: quē dominus
4 ordinari fecit: ex quo tex. glo. penul. colligit argu. q̄ patro-
nus poteſt retinere operas ſpirituales in liberto. de quo dic
vt no. ē. de ſeru. non or. nullus. ¶ Quinto not. diuiſionē ſub
ſtantie clericoꝝ in quatuor ptes. qḋ intellige in bonis queſi-
tis intuitu perſone: nō eccleſie. iſti autem liberati a ſeruitute p
pter ſacerdotiū: an poſſint facere teſtamentū. dic per hoſt. ē.
de obli. ad ra. c. vno. xxi. q. iij. per totū. ¶ Sexto no. q̄ alia eſt
portio que debetur epiſcopo. alia que debet eccleſie ſue. por-
tio igitur epiſcopi eſt precipua. ad hoc de ma. ⁊ obe. c. i. ⁊ ē. ti.
i. c. requiſiſti. ¶ Septimo not. in ver. ⁊ ſi nō ſint quid iuris cū
5 hereditas defertur pluribus quorum vnus non eſt capax. nā
talis portio deficiēs accreſcit eccleſie. ⁊ ſic non epō: vel paupe
ribus. qḋ videt mirum q2 portio p nō ſcripta: caduca: vel qua
ſi debet accreſcere omnibus coheredibus proportionibus he
reditarijs. vt. l. i. C. de cadu. tol. ſed illud verū: qn̄ illi veniunt
eodē iure: ſed iſti veniūt iure diuerſo. argu. l. ſi mulieri. ff. de cō
di. ⁊ demō. ſed certe in hereditate eodē vel diuerſo iure nomi-
nant: habet locū ius accreſcendi. vt. l. ſed cū patrono. ff. de bo.
poſ. vel dic. q̄ tex. ille loquitur cū conſanguinei qui debēt ſuc-
cedere primo gradu: ſunt indigni: ita q̄ debet auferri eis he-
reditas clerici: vt ab indignis tūc potius debet eccleſie rema-
nere: q̄ fiſco applicari. ⁊ hoc ſit ſpeciale in ſucceſſione clerico-
rum. ſecus in ſucceſſione laicorum. argu. huius verſic. ⁊ ſi non
ſint. qḋ dictū eſt forte verū ⁊ nouum elicitū hic a me. ¶ Opp.
q̄ nō ſit ita diuidenda hereditas clerici inteſtati: ſed ſit cōſan-
guineis deferenda: ſi extant. xij. q. i. ſint manifeſte. Solu. dicit
glo. i. hodie nō haberet locū iſta diuiſio. ſed cōſanguinei huic
ſuccedūt: ſi extant als eccleſia. xij. q. vlt. c. fi. poſſet attentari q̄
hodie in ſucceſſione presbyteri ratiōe presbyteri liberati a ſer
uite habeat locū illa diuiſio. vt ſic conſanguinei repellantur a
toto: ⁊ admittantur ad partem.

Opponit in contrariū.

1 ☞ Cōfeſſio nō pōt interpretari per heredē confitentis.
2 Bona futura nō veniūt i oblatiōe facta ſimpliciter ſe ⁊ ſua ⁊c.
3 Verba emiſſa in extremis ⁊ de preterito faciunt fidē3 contra
heredem confitentis.
4 Cōfeſſio emiſſa tēpore quo quis eſt freneticus eſt nulla.
5 Dicēs aliquē nō ſane mentis debet probare.
6 Duo poſſunt inuicem litigare: ⁊ eandem hereditatē vnus ab
alio vendicare.
7 Verbū emiſſa de preterito habēt vim ⁊ effectum donationis
8 Verba enūtiatiua emiſſa propter aliud inducūt diſpoſitionē3
9 Juramēti virtus multiplex.
10 Verba enūtiatiua in iudicijs an inducant diſpoſitionem.
11 Negatiua quando habet implicitā affirmationem negans de-
bet illā probare.
12 Viſus verbum refertur quandoq3 ad oculum intellectus: nō
corporis.
13 Abbas probās q̄ archipresbyter q cōfeſſus fuit ſe nō poſſe te
ſtari: q2 obtulit monaſterio ſe ⁊ ſua: an capiet bona ex vltima
volūtate: an vero vt oblate.
14 Teſtator cōfitetur ſe habuiſſe de bonis cōis tn̄ poſtea cōua
leſcit: an poſſit ad illud cōueniri.

Cum dilectus. Rector eccleſie di-
citur inteſtatus: ſi
nullū fecit teſtamentū: vel facit: ſed furioſus. ita
h ſuccedit eccleſia. ſecus ſi apparet illū monachū
vel ſana mēte teſtatū: ⁊ ſunt quatuor partes. In
prima factum deciſum. In ſecunda motiuum pape ad ſenten
tiā. In tertia allegatio epi differentis. In quarta diffinictiis
cōmiſſio. ſecunda ibi: ſufficienter. tertia ibi. q2 vero quarta ibi
nos cauſam. ¶ Confeſſio non poteſt interpretari per here-
1 dē cōfitentis. Inno. nec libellus: exceptio: vel poſitio. vt not.
ff. de rei vendic. l. idē pomponius ſcribit ſi frumentum. §. vlti.
per azo. ⁊ vide in ſumma pandec. titu. de re. du. qḋ not. Si per
vnum teſtē pbat factū: ⁊ per aliū teſtē pbatur cōfeſſio teſtes
ſunt ſingulares tamē vehemēs indiciū faciūt. pletas dicit duo
bus modis. dic. vt. ē. titu. i. c. cū tibi. ¶ Not. primo. q̄ cū verte
batur hic inter epm̄ ⁊ abbatē. ⁊ ſic inter ſubditū ⁊ prelatū nec
debet tunc eps cognoſcere: ſed ſunt arbitri eligendi. vel habet
recurſus ad papā qḋ dic: vt. ē. de fo. compe. ſi quis. ¶ Secun
do not. q̄ abbas deduxit qn̄o archipresbyter obtulit ſe ⁊ ſua
⁊ iſte talis cenſet de cōfratribus de quibus. i. de priui. c. vt pri
2 uilegia. ⁊ c. cū ⁊ plantare. In hac aūt oblatione ſic facta ſim
pliciter ſe ⁊ ſua ⁊c. nō veniūt bona futura. vt not. xxvij. q. i. nu
ptiarum. per. l. ſi. C. que res pigno. ob. po. facit. l. ſi tibi māda
uero. §. ſi is cuius bona. ff. manda. ⁊ vide qḋ not. archi. e. c. et
q. vt lex cōtinētie. ¶ Tertio not. q̄ vnus teſtis pbauit obla-
tionē perſone: ⁊ bonorum alij confeſſionē eiuſdē ſuper predi-
ctis. aliud eſt ergo probare cōtractū: aliud cōfeſſionē contra-
ctus: ⁊ deducere in iudicio cōtractū celebratū. ⁊ probare ipm
per partis cōfeſſionē videt ſufficere. vt hic aliud dicit ſpec. in
mutuo ſi ago q2 mutuaui: ⁊ ad hoc probandū produco teſtes
qui deponūt de cōfeſſione aduerſarij ſuper mutuo. dicit q̄ nō
ſufficit inſti. de teſte. §. i. ſed ibi confeſſio inducit aliud mutuū
q̄ deductū ſit: vt patet in. l. ij. ff. ſi cer. peta. ¶ Quarto not. in
3 in ver. vnde cū requiſitus ⁊c. q̄ verba emiſſa in extremis: et
de preterito faciunt fidē contra heredē taliter confitentē3: in
fauorē illius pro quo aliquis eſt confeſſus. qḋ intelligo verū
quando illo tali preſente: ſecus ſi abſente. vt not. ē. de probat.
c. ſi cautio. ⁊ hoc ibi in abbatis preſentia ⁊c. ¶ Quinto not. in
4 verſi. q2 vero. q̄ confeſſio omiſſa tēpore quo quis eſt freneti
cus: eſt nulla. ⁊ qualiter probetur freneſis dementia vel furor
dic qḋ ex verbis ⁊ factis vt. l. quidam. de condi. inſti. ⁊ l. i. §. pe
nul. ⁊ ſi. ff. de edili. edic. ⁊ l. ſi cum dotem. §. ſi aūt in ſeniſſimo.
ff. ſolu. matri. vbi de probatione furoris. xciij. diſtin. legimus
⁊ Jo. ā. c. de hoc in ſpecu. de probatio. §. i. ver. pone quidam.
5 ¶ Sexto not. q̄ ille qui dicit aliquē nō ſane mentis. d3 hoc
probare. ⁊ ſic negatiuā pponens: debet eā pbare qḋ qualiter
intelligatur dicā. i. ¶ Septimo not. in ver. nos cūm: q̄ partē
bonorum archipresbyteri poſſidebat abbas: ⁊ partē eps. ſuc-
cumbenti ergo ſilentiū3 imponitur in eo: qḋ petit in eo quod
6 poſſidet condēnatur ad reſtitutionem. Duo ergo poſſunt in
uicem litigare: ⁊ eandem hereditatē vnus ab alio vendicare.
vnde ſi peto me pronunciari heredem contra te poſſeſſorem.
et ecōuerſo admitteris cōtra me. Item ſi peto ſententiā con-
firmari. tu potes eam petere infirmari. de quo dubitat Inno
cen. ē. de offi. deleg. c. cum cōtingat. dic. vt ibi. ¶ Octauo no.
q̄ eps agit hic nomine eccleſie ſibi ſubiecte. ⁊ ad hoc ſemper
idē. c. allegatur. dicam. i. ¶ Venio ad oppo. eliciendas primo
ex glo. ſubſequenter ex dictis doc. primo oppo. papa mandat
epm̄ condēnari: niſi probauerit. q̄ archipresbyter non fuerit
ſane mentis. Sed contra hoc op. ⁊ videtur qḋ epiſcopus non
debuerit cogi ad hoc probandum. q2 abbas ſuam intentionē
non plene pbauit: vt p3 ibi non tamē ſufficienter pbantes
⁊c. Sed regula iuris eſt. q̄ actore non probante etiam ſi reus
⁊c. vt. ē. vt eccle. benefi. vt noſtrum. hic autem innuitur qḋ per
illam probationem imperfectam: niſi eps probet freneſim d3

Additio ē vſq3 ad §. not. primo.

Opponit in contrariū.

condēnari ergo male. ſol. glo. que incipit ſolus teſtis ⁊c. ſen-
tit illud contrarium: ⁊ dicit quod vnus teſtis qui depoſuit de
oblatione alij de oblationis confeſſione adminiculātur: inten
tum. quod faciunt plenam fidem. ⁊ propter hoc iniungit on⁹
probandi epiſcopo frenetici: tempore quo protulit illa verba
ſed hec ſolutio non videtur bona. quia ſola confeſſio nō vide
tur ſufficere ad probandum profeſſionem ⁊ oblationē. quia
eſt confeſſio emiſſa ſuper profeſſione de preterito: que non vi-
detur ſufficere ad probandum quem eſſe monachum vel obla
tum: ſicut nec ad probandum quē eſſe ſeruum. vt. l. nec ſi volēs
C. de li. cauſa. Solutio dicit Joan. andre. quod illa verba non
ſufficiebant ad probandum monachatū: ſed ad probandū vl
timā voluntatem bene ſufficiunt. ⁊ hic dicit quarta glo. ⁊ eti
am glo. j. agebat ergo iſte abbas vigore oblationis ad quam
probandā inducebat confeſſionē emiſſā in extremis. ¶ Se-
cundo opponitur ⁊ videtur quod licet epiſcopus pbet hūc fuiſ-
ſe freneticum tempore dicte confeſſionis: tamen ſibi non pſit:
quia remanet vnus teſtis deponens de viſu ſuper oblatione
perſone: ⁊ rex ergo debuit deferri iuramentū abbati in defe
ctū probationis. vt. c. ſi. ꝫ. de iureiurā. ⁊. c. ex inſinuatione. ꝫ.
de procura. Solutio dicit Joan. and. rerum petitarum quan-
titas diſſuaſit. ff. de legi. tu. l. legitimos Hoſti. dicit quod non
fuit hoc petitum: vel ſm cum nō profuiſſet abbati: qui agebat
ex vltima voluntate: non ex donatione inter viuos. quare nō
iuuaretur ex donatione: licet eā probaſſet: ſm eū quod eſt con
tra tex. in principio. c. vbi patet quod abbas querelam propo-
ſuit. quia ille obtulit ſe: ⁊ ſua ⁊ ad probandū ea verba in extre
mis prolata produxit. vt ſupra dixi. teneo igitur cum Joan.
and. quod hic erat cauſa grauis. ſ. omnium bonorū non viſuz
fuit ergo pape iuramētum debuiſſe. ar. no. in dicto. c. fin. ⁊. l. in
bone fidei. C. de re. credi. ¶ Tertio op. ⁊ videtur quod iſta cō
7 feſſio emiſſa in extremis ſufficiat ſine illo teſte. ꝙ nā verba emiſ
ſa de preterito habēt vim et effectum donationis. vt. l. ex hac
ſcriptura. ff. de donati. vbi ſi dicit teſtator ſciant heredes mei
res tales libertis donaſſe benigna interpretatione dominiū
pertinet ad libertos etiam donatiōe aliter non probata. Sol.
glo. que incipit videtur ⁊c. in ſi. fatetur illam confeſſionē ſuffi-
cere ſi de ea conſtitiſſet plene: ſꝫ non conſtitit per ſcripturā. qꝛ
non fuit teſtat⁹ aliter ille archipreſbyter. Sed in. l. cōtraria de
dicta cōfeſſione liquebat p ſcripturā teſtamēti ſine quo illa v-
ba enunciatiua emiſſa in preteritum obtulit me ⁊ mea ⁊c. pro
bentur per ſcripturam. vt in. l. ex hac ſcriptura ſine p teſtes. vt
hic ſufficit ad probandum donationem fuiſſe factam. Aduer
8 te tamē ex hac ſolutione habes ꝙ quod verba enūtiatiua emiſ
ſa propter aliud inducunt diſpoſitionem: nam interpellatus.
principaliter vt conderet teſtamētū: reſpondit quod nō pote-
rat: ſubdens cauſam. quia obtulerat ſe ⁊ ſua. ¶ Sꝫ quarto cō
tra illud op. ⁊ videtur qꝺ illa verba incidenter prolata etiā in
cauſa fauorabili: vt libertatis: nō inducūt diſpoſitionē. vt. l. ex
his verbis. C. de te. mi. ⁊. l. ex facto etiam agitatum. ff. de here.
a inſti. ſo. dicas. quod verba enunciatiua [a] quandoqꝫ emittūtur
propter aliud. quandoqꝫ principaliter ꝓpter ſe. ſi ꝓpter aliud
ſiue incidēter: ⁊ dic qꝺ quandoqꝫ emittuntur per modū modi.
quandoqꝫ p modum conditionis. quandoqꝫ per modū cauſe.
⁊ quandoqꝫ per modum demōſtrationis. Si per modū modi
dic: vt. l. fin. C. de his que ſub modo. Secundo caſu quādo per
modum conditionis: ⁊ incidenter. ⁊ dic quod aut non fuit ex-
preſſa certa ſpēs: vl quantitas. aut fuit expreſſa. p̄mo caſu nō
inducunt diſpoſitionem. vt. l. tytia in princi. de le. ij. ſecundo ca
ſu aut querit an inducant diſpoſitionē in eo: quod deuenit in
conditione ⁊ nō inducunt. vt. l. ex facto. de here. inſti. aut in ali
quo antecedēti: vel ſequēti: ⁊ inducunt ex preſumpta volunta
te defuncti. ff. de vſuf. l. proculo. ⁊. l. deniqꝫ. ſ. interdum. de pe-
cu. leg. ⁊. l. pe. de col. do. fallūt p̄dicta: qñ. verba ꝓferūtur cōdi
tionaliter p ablatiua abſoluta. vt fideiuſ. ſ. iij. ff. de le. iij. ⁊. l. in
ratione. ſ. tāctū. ff. ad. l. fal. ⁊ hoc de ſcōo caſu qñ ꝓferūtur inci
denter p modū cōditionis. Tertio caſu qñ vba enūtiatiua p-
ferunt p modū cauſe. ⁊ dic: ꝙ aut q̄ris an inducūt diſpoſitionē
per modū exce. ⁊ inducūt. vt. l. ēptor. ſ. ſi. ff. de rei vē. ⁊. l. ſi. ſ. j. ꝺ
doli exce. Idem videt etiam p modum actionis. vt. l. ſi ſocer.
ſ. lucr⁹. ff. ſo. ma. ⁊. l. q volebat. de here. inſti. Quarto caſu qñ v
ba enūtiatiua ꝓferunt p modū demōſtrationis: ⁊ tūc ſi incidē-
ter: nō videtur inducere diſpoſitionē: niſi in milite. vt. l. ex his
verbis. C. de te. mi. fallit ſi volūtas fuerit iurata. vt aut. qꝺ ob
tinet. C. de pba. Itē fallit qñ illud qꝺ i diſpoſitiōe deducit nō
valeret ſine illo: qꝺ p modū demōſtrationis adiūgit. ar. l. pecu
lius. ⁊. l. deniqꝫ. ſ. interdū. p all. ⁊. l. cū talis. ſ. ſi. ff. ꝺ ꝯdi. ⁊ de. Et
predicta oia habēt locū: qñ vba enūtiatiua ꝓferunt incidēter.
ſi aūt ꝑncipalr ꝓpter ſe: ad grauatū directa ſciēter ſup his q p

a ¶ Verba enūtiatiua. an vba enūtiatiua indu ducāt diſpoſitionē aut pbationē etiā panor. ⁊ bar. in. l. ex hac ſcriptura.

defunctū ſunt diſponibilia: diſpoſitione m inducūt quatenus
verbox ſig. patit. ⁊ ſingula iſta vba expone: vt no. bar. in. l. ex
hac ſcriptura. ff. de dona. ⁊ ibi de uirib⁹ iuramēti īterpoſiti ſu
per tali vltima voluntate enūtiatio emiſſa principaliter pro-
9 pter ſe. ꝙ nam multiplex eſt eius virtus circa hoc. pmo enim
inducit nedū diſpoſitionem. ſꝫ pbationē actus celebrati: quā
alſ ſimplex aſſertio nō induceret. vt. l. cū quis. ſ. codicil. de le
ga. iij. ſcōo opatur: qꝛ nō refert proferātur verba pricipaliter
propter ſe: vel incidenter. Itē nō refert ad quem verba dirigā
tur: qꝺ alſ referret. Itē operat: qꝛ verba enūtiatiua ſubaudi-
ta ex vigore verbi taxatiui diſpoſitionem inducūt: quā alſ nō
inducerēt vt dicta aut. qꝺ obtinet. quarto operat ꝙ nō pōt p
bari cōtrariū. ſ. errorē. qꝺ alſ poſſet. vt. l. rationes. C. de pro-
ba. multiplex ergo eſt virtus iuramenti. facit eñ valere actū
omni modo ⁊ via quibus melius pōt. vt. l. cū pater. ſ. cū filius
de leg. ij. ⁊ hoc no. bar. in. d. l. ex hac ſcriptura vbi q̄rit quid in
priuilegio. dicit papa abbati ſancti petri nobis īmediate ſub
iecti an iſta verba inducant diſpoſitionem. vt ſint ſub papa et
exempti ab epō: dic vt in. c. ſi papa. de priuile. lib. vj. Quid in
cōtractibus diſtingue. qꝛ aut verba enūtiatiua ꝓferunt in cō-
tractibus ad liberationē: ⁊ inducūt diſpoſitionē vt. l. tale pa-
ctū. in prin. de pac. ⁊ hoc verū qñ principaliter ꝓpter ſe: ſecus
ſi ob aliud incidēter. vt. l. iubemus. C. de li. cā. Si vero in obli
gationē emittunt ſubdiſtingue: aut emittunt principaliter p
pter ſe: ⁊ inducūt pbationē: nō diſpoſitionē. vt. l. publia. ff. de
poſi. ſi ꝓpter aliud: ⁊ tūc aut emittunt in cōtractu inter pſtes
celebrato ⁊ inducūt pſumptionē ſine pbationē donec cōtra-
riū pbet. vt. l. optimā. C. de cōtrahē. ſti. ⁊ vide qꝺ circa hoc no.
Inno. ꝫ. de offi. dele. cū in iure. Aut inter abſentes: ⁊ tūc non
inducūt pbationē. vt. l. epſa. ff. de pac. ⁊. l. nō nudis. ⁊. l. nō epi
10 ſtolis. de pba. ¶ ꝙ Quid in iudicijs an vba enūtiatiua īducāt
diſpoſitionem. dic vt. j. de probatio. in clemē. vbi plene de ver
bis enunciatiuis pape. facit. l. ſi qui fami. ff. fami. hereiſcunde.
¶ Quinto principaliter. oppon. dicitur hic. quod epiſcopus
tenet probare iſtū non fuiſſe ſane mētis: ⁊ ſic negatiuam. Sed
cōtra. qꝛ neganti nō incumbit onus probandi. ſed affirmandi
vt. l. ei qui dicit. ff. de proba. ⁊. ꝫ. de elec. c. bone. ſolu. dicit gloſſ.
hoc ideo dicit. quod iſta negatiua non ſane mentis reſolui-
11 tur in illam affirmatiuam: quod iſte fuerit furioſus. ꝙ ⁊ ſic cū
negatiua habet implicitam affirmationem negans debet p-
bare. vt dicit hic glo. ⁊. l. nec codicillos. C. de conditio. ⁊ plene
per Joan. an. in dicto. c. bone cui adde quod not. barto. poſt
glo. in. l. fina. ff. de doli exceptio. qualiter autem probetur fu-
ror: tetigi ⁊ remiſi. ꝫ. ad ſpecula. in quinto nota. ⁊ vide. c. indi-
ces. iij. q. ix. vbi poteſt elici quid iuris cum delictum perpetra
tur ab eo qui habet dilucida interualla: nec probari poteſt
vtrum tunc fuerit ſane mentis: vel furioſus. quid in dubio pre
ſumendum. ¶ Sexto opponi. ⁊ videtur epiſcopū nō admitti
ad contradicendum vel petendū bona iſtius archipreſbyteri.
qꝛ nō ad ipſum vel eccleſiā: ſed ad cōſanguineos. ptinebāt. xij.
q. vlti. c. ſi. So. dicit glo. ſi intelligas ⁊c. ꝙ illud. c. loquit cū nō
extāt cōſanguinei tūc eñ ſuccedat eccleſia cui⁹ noīe egit epūs
Idē tꝫ Inno. ⁊ hoſti. ¶ Septimo op. patet hic. ꝙ epūs aliqua
occupauit: ergo debuit cadere a iure ſuo. ar. l. ſi qs in tantū. C.
vnde vi. ſo. dicit glo. penul. ꝙ. l. illa nō hꝫ locū in bonis iacen-
tis hereditatis nondum adite: vel adite: ſed non apprehenſa
poſſeſſione. que nō acquirit per verbalem aditionē. vt. l. cū he
redes. ff. de acqui. poſ. Si tamē dicimus oblationē bonox ⁊ p
ſone fuiſſe probatā illa ſo. nō ꝓcedit: qꝛ p oblationē pſone trāſ
fertur poſſeſſio rerū in cōſequētiā. vt not. ꝫ. de proba. in pre-
ſentia. p mortē ergo oblati nō fuiſſet expediēs nouiter mona.
poſſeſſionē acquirere. vt pote iā q̄ſitā p oblationem perſone
tenet ergo tūc epūs penden. dicte queſtionis. ſed eius delictū
nō nocet eccleſie: vt dicit gloſ. ⁊ latius. ꝫ. de ordi. cogni. c. cum
dilectus. ¶ Op. octauo: ⁊ videt. ꝙ nihil ꝓſit epō probare ꝙ
archipreſbyter nō fuerit ſane mētis. nā qꝛ in ſanitate obtule-
rat ſe: ⁊ ſua furor ſupueniēs nō videt efficax ad reciſionē actus
legitime celebrati. vt. c. actū legitime. de reg. iur. lib. vj. ⁊. l. pa
tre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iur. ſol. dicit gl. ſi obla
tio nō pbat: niſi per vnū teſtē. qꝺ nō ſufficit. vt dixi. ꝫ. in ſecun
da opp. ¶ Nono opp. innuit iſte tex. ꝙ ſi iſta cōfeſſio pbaret
q̄uo. ſ. iſte archipreſbyter ꝯfeſſus fuerit: ꝙ obtulerit p ſe: ⁊ ſua
dꝫ abbas vincere p iſtā cōfeſſionē. Sꝫ cōtra hoc op. ⁊ videt ꝙ
talis cōfeſſio nō ſufficiat ad cōdēnationē. vt. l. cū de indebito.
ff. de pba. nā cōfeſſio extra iudiciū emiſſa nō ſufficit. vt. c. ꝙ ſic
graue. de exceſ. prela. ⁊. c. ⁊ ſi clerici. de iudi. ſol. dicit Inno. cō-
feſſio de preterito q̄ ſit extra iudicium nō eſt ſufficiēs pbatio.
ſi tñ qs cōfiteat ſolēniter etiā extra iudiciū: ⁊ poſtea cōueniat
non eſt audiendus contra ſuam confeſſionem: niſi oſtendat ſe
aliter

aliter intellexiſſe:vel aliud rationabile.vt not.ſ. de electi. per
inquiſitionē.hec aūt confeſſio ideo nō eſt efficax ꝓbatio. quia
nō viuit is qui confeſſionem ſecerat.⁊ ideo nō pōt dare intelle
ctum confeſſioni.arg.ſ.de accuſa. cum dilecti. eſt tñ ſufficiens
preſumptio:vnde ⁊ ei ſtatur.vt not. Jo.an.ſuper quarta gloſ.
poſt Inno.cuius verba ſunt ſatis dubia:⁊ inferunt ꝙ ſi cōfeſ-
ſio eſt pregnās:⁊ poteſt habere varios intellectus:ſi viuit cō-
fitens contra eum ſit interpretatio:niſi ꝓbet aliter intellexiſſe
⁊ de hoc eſt caſus in dicto.c.cū dilecti.ꝯtra heredē vero qua-
liter interpretabitur:videtur ſibi talis confeſſio nō nocere ſm
eum.dum dicit ꝙ nō ſufficiens ꝓbatio: ſed dum ſubdit ꝙ eſt
ſufficiens preſumptio:⁊ ei ſtatur:videtur in effectu ſibi nocere
ſed vtrū poſſit ſibi dare intellectum ⁊ interpretari:vt poterat
defunctus.glo.videtur ꝙ nō poſſit.in.l.pompo.ſcribit ſi fru-
mentū.§.ſi.de rei vendi.⁊ qđ not.Barto.in.l.ſi ſtipulatus fue
rim.de verb.obli.⁊.l.inter ſtip.§.ſi ſtichū.eo.ti.⁊ not.illū paſ-
ſum. ¶ Decimo oppo.dicitur hic ꝙ vnus teſtis vidit qñ ob-
tulit ſe ⁊ ſua:ſed videtur ꝙ ꝓbatio de viſu illo caſu nō ſit con
cludēs.quia nō viſu ſed auditu percipitur oblatio: que requi
rit verba ſe ⁊ ſua offerentis.per aliū ergo ſenſum ꝙ̄ cōgruat
negotio de quo agitur:nō videtur dictuꝫ teſtis ꝯcludere: nec
valere iuxta not.per Inno.in.c.cum cauſam.ſ.de ꝓbati.So.
dicit Jo.and.ꝙ offerre ſe ⁊ ſua conſiſtit in facto.⁊ ideo illam
12 oblationē potuit teſtis videre:⁊ verba nō audire.Vel dic†ꝙ
verbū viſus refertur qñqꝫ ad oculū intellectus non corporis.
vt ptꝫ in legibus ⁊ canonibus que incipiunt videamus. facit
quod not.Cy.in.l.teſtium.C.de teſti.⁊ Bart.de autho.tu.l.i.
¶ Undecimo oppoſi.teſtes abbatis erant iam recepti ſuper
confeſſione:⁊ poſtea eṗus admittitur ad probandū.ꝙ tpe di
cte cōfeſſionis ille nō fuerit ſane mentis.ſed videtur ꝙ nō de-
buerit ad hoc admitti atteſtationibus publicis.q̄ ſunt ꝓba-
tiones directo ꝯtrarie.ergo ⁊c.vt.c.i.de teſti.in clem.So.iſta
eſt reprobatio indirecta que admittitur per viam reſtitutōis
in integrū etiā atteſtationibus publicatis.qđ qñ ſit verū: dic
vt.ſ.de reſtitu.in integ.c.auditis.⁊.c.coram.⁊ Barto.in.l.i.§.
ſi.ff.de ope.no.nun. ¶ Duodecimo oppo.⁊ videtur ꝙ eṗus
nō debuerit admitti:ſed ſucceſſor archipreſbyteri in eccleſia il
la iuxta not.in.c.edoceri.ſ.de reſcrip.So.dicit Joan.an. hec
eccleſia erat vacans:cuius noīe agit eṗus:idem etiā ſi nō va-
cet.nam oēs eccleſie decime ⁊ oblationes pertinent ad curaꝫ
epiſcopi.x.q.i.regenda.⁊ per totū.⁊.xxxij.diſtin.preter hoc.⁊
de dona.apoſtolice.nam ⁊ tota dioceſis dicitur ipſius paro-
a chia.ᵃinfra de deci.ad apoſtolice.vnde ⁊ in abbatijs hoc iure
vtitur.de ſtatu mo.c.vlti.§.ꝙ ſi abbas.Et idē forte ſm Inno.
in quolibet ſuperiore.vt ꝑ collegio ſibi ſubiecto poſſit agere
C.de epi.⁊ cleri.l.nulli.⁊.l.ſi quis ad declinandū.⁊.c.ex tranſ-
miſſa.de preſcrip.vbi de hoc.⁊ in caſu huius.c.ſm Abb.agit
eṗus nō ſuo noīe ſed eccleſie.⁊ de hoc qualiter epiſcopus vel
alius inferior prelatus agat pro eccleſia ſibi ſubiecta. vide in
clem.i.de reſcrip.⁊ vtrum dñs epiſcopus pro debitis ⁊ iniu-
ris illatis ſubditis:dic vt no.ſ.de iureiuran.ſicut.⁊ de appel.
dilectis.⁊.l.de iure.ad municipa. ¶ Quero de tali queſtione
13 †pone abbas plene probauit ꝙ archipreſbyter ꝯfeſſus fuit ſe
nō poſſe teſtari.q̄ obtulit monaſterio ſe ⁊ ſua: q̄ro an abbas
capiet iſta bona vt ex vltia voluntate an vero vt oblata inter
viuos.hoc eſt vtile ſcire q̄ñ ſi vt ex vltima voluntate eṗus de-
trahet canonicam.ſi vt inter viuos tanꝙ̄ bona oblati ad cano
nicam nō tenetur. vt.c.ij.⁊.c.de his.⁊ quod vtrobiqꝫ not. Jo.
andre.infra titu.j. Item ſi vt inter viuos capiet tanꝙ̄ debita
ex contractu:ſi tanꝙ̄ ex vltima voluntate capiet:vt fideicōmiſ
ſum vel legatū.⁊ differentie multe ſunt capere vt debitum an
tanꝙ̄ legatum:vel relictum quo ad falcidiā: quo ad facultatē
reuocandi:⁊ quo ad multa alia.Reſpondeo.quando in teſta-
mento vel codicillis teſtator confitetur debitum ⁊ vt debituꝫ
legat:an talis confeſſio probet debitum:ſi de eo aliter nō con
ſtet.dic ꝙ talis confeſſio nō probat debitum:ſed fideicōmiſſi
petitioneꝫ inducit.vt.l.lucius.§.quiſquis.ff.de legat.iij.quod
eſt verum:niſi teſtator iurauit:tunc eñ per illam confeſſioneꝫ
contra eum inducitur probatio debiti.vt.l.cum quis.§.codi-
cillis.ff.de lega.iij.⁊ aucten.quod obtinet.C.de probationi.⁊
per hoc dico ꝙ iſte cui teſtator legat tanꝙ̄ debitū:⁊ ſic vt cre-
ditori ſi aliter de debito nō appareat:capiet vt legatum:⁊ nō
preferetur alijs legatarijs.vt.l.qui vxori.de auro ⁊ argē.leg.
licet in contrarium faciat.l.qui tacitum.§.fina.de his quibus
vt indignis.Sed reſponde vt ibi per Barto.hoc etiam facit
14 ad aliam queſtionem.†Teſtator confitetur ſe habuiſſe de bo-
nis cōmunibꝰ tantū:poſtea conualeſcit:an poteſt ad iſtud con
ueniri.Cynus format iſtam queſtionē.C.de nō nume. pecu.l.
generaliter.⁊ ibi videtur tenere ꝙ poſſit conueniri: ⁊ contra

a ¶ Ipſiꝰ parochia. Ui de eūdē petrū de anc. ſ.de dona. in.c.apl̃ice. nu.2.⁊ que ibi dixi in a poſtilla.

¶ Ponit queſtiones.

eum inducatur probatio.nam in vltimis volūtatibus poteſt
contrahi.vt nota.de teſtamē.l.heredes palam.in fine.⁊ in con
tractibus nō eſt locus penitentie.C.de actio.⁊ obliga.l.ſicut.
iſta ergo confeſſio habet vim cuiuſdam confeſſionis inter vi-
uos:nec poterit reuocari.dñs Jaco.de bel.in cor.de iureiur.
aīno.pee.determinat contrariū.ꝑ quo videtur caſus in dicto
§.codicillis.vbi confeſſio nō inducit ꝓbationē debiti niſi ſit in
rata.preterea hoc dicendo poſſet teſtator priuare filios legiti
ma:confitendo alijs ſe debere ꝙ ſufficeret.⁊ ſic aperiretur via
malitijs.cōtra.c.quanto.de diuor.ꝑ hac parte allegat Bart.
illud.c.in dicto.§.codicillis.⁊ hoc tenet ibi niſi fuiſſet cōfeſſus
ſtipulanti ⁊ recipienti ꝑ alio:vel confiteretur parti pñti. tunc
eñ habet vim confeſſionis inter viuos:⁊ preiudicat.⁊ hoc mo
do bene loquitur Cy.poſt Pe.ſecus ſi fieret parte abſente.vt
l.certū.§.ſi quis abſente.de cōfeſ. Itē predicta vera niſi in his
confeſſionibus que dependent ex mera voluntate confitentis
vt aditio hereditatis:declaratio animi:qñ preceſſit actus am
biguus.vt.l.auia.C.de iure delibe.⁊.l.vxori.§.ſi.de lega.iij.⁊
ita dicit Bart.in dicto.§.qđ eſt no.ex his ptꝫ ſolutio.q. ꝙ iſta
bona ſi aliter bonoꝝ ⁊ perſone obligatio nō probatur:capiet
abbas tanꝙ̄ ex vltima voluntate:nō tanꝙ̄ debitū.⁊ hoc ſi nō
fuit preſens ꝯfeſſioni.ſi aūt fuiſſet preſens capiet vt debita.et
eṗus nō habebit canonicā iſto caſu.⁊ no.iſta.

¶ De ſepulturis. ¶ Rubrica.

1 ¶ Sepultura qd ſit. Quibus ꝯcedit:⁊ qbus ꝓhibet. nu.2.
3 Homines in quo loco debeant ſepeliri.
4 Exequie defunctoꝝ an debeant fieri cū gaudio an cū fletu.

¶ Dictū eſt ſupra de teſtamētis ⁊ ſucceſſionibus ab inteſtato
que cōpetunt ⁊ ſumunt vires per mortē.poſtꝙ̄ ergo vidimus
quid iuris de bonis defunctoꝝ.videndū eſt quid iuris de ſe-
pulturis ipſoruꝫ.oēs eñ morimur: ⁊ ſicut aque dilabimur.ij.
re.xiiij.cū ꝯuenit.xiij.q.ij.vbicūqꝫ.⁊ in dicta cā.xiij.q.i.habet
de illa materia repetitur vtiliter.li.vj.⁊ in cle.multū rigoroſe.
dñs Jo.an.q̄rit ꝑ modū ſumme de pluribus ſup illa rubrica
primo quid eſt ſepultura.ſcđo quibus cōceditur:vel negatur
tertio in quo loco debeant hoīes ſepeliri.quarto an cū plāctu
1 vel gaudio debeant viuētes mortuos ſepelire. ¶ †Ad primū
quid eſt ſepultura. dic ꝙ ſepultura accipit multis modis. vt
ſ.eo.c.pe.in.i.glo. In materia aūt nr̃a dicit ſepultura locus cō
cauus quo in eccleſie cemiterio corpus catholici cōquieſcit ꝙ
locus ſit cōcauus ꝓbatur.ſ.eo.c.pe.dū dicit effodi qđ in cemi
terio hoc fiat:ꝓbatur.xiij.q.ij.vbi dicit ꝙ in cemiterijs eſt re-
quies chriſtianoꝝ defunctoꝝ.⁊ vide qđ no. xiij.q.ij. cū gratia.
2 catholicis dixi.†q̄ minus catholici nō ſunt cū catholicis in ce
miterio tumulādi:⁊ ſepulti ſi diſcerni coꝝ oſſa pñt:ſunt exhu
mandi.ſ.eo.c.ſacris.quoſdā aūt ex iſtis enumerat hic Jo.an.
nā excōicati ſi ſic deceſſerint nō ſunt ſepeliendi in cemiterio:in
quo ſi ſepulti fuerint debēt recōciliari.de ꝯſecra.ec.vel alta.cō
ſuluiſti.i.abſoluti vero a ſimplici ſacerdote ſunt ſepeliendi. de
rap.c.ex literis.negatur etiā ſepultura ꝓfeſſo qui ꝓpriū nō re
ſignauit in morte.de ſtatu mo.c.ij.§.q vero.⁊ pluribꝰ alijs de
quibus per glo.ſ.eo.ex parte.extra aūt exceptos ſepultura in
vniuerſo orbe chriſtianis ꝯcedenda eſt.xiij.q.ij.qui diuina. et
ipſam ꝯcedere humanū eſt:crudele aūt ⁊ impiuꝫ denegare.vñ
Eccli.vij. Mortuo nō negabis gratiā ſepulture. nam legimꝰ
ſepelientes mortuos a maximis ꝑiculis euaſiſſe. vt refert Ua
lerius de ſomnijs lib.j.exēplo.xi.⁊ li.v.c.j.de humanitate.vbi
cōmendat Ceſarē qui caput Pompei hoſtis ſui ſibi deſtinatū
honorifice ſepeliri mandauit.⁊ in vltimo exemplo.ibi cōmen-
dat hannibalē qui ſucceſſiue tres romanos Paulū:Gracchū:⁊
Marcellū ipſius hoſtes occiſos honorifice ſepeliuit. ⁊ ſic hu-
manitas hoſtilē ſanguinē hoſtilibus lachrymis miſcet.Iudei
etiā ſepulti non debent exhumari.vt.ſ.de iudeis.ſicut.⁊ ꝑ iſta
ptꝫ de ſcđo quibus ſcꝫ ꝯcedit vel negatur ſepultura. ¶ Quo
3 ad tertiū †in quo loco debeant hoīes ſepeliri dictū eſt.ſ. ꝙ in
cemiterio ⁊ in ſepulcris maioꝝ.⁊ vbi qs ſibi eligit ſepulturā.
vt.ſ.eo.c.ſ.⁊.c.fraternitateꝫ. Religioſi nō coguntur extra ſua
monaſteria ſepeliri.ſ.de excep.pre.nimis.de coꝝ aūt ꝯfratri-
bus dic vt.ſ.de priuile.c.vt priuilegiati. Itē tpe generalis in-
terdicti nō debēt tunc mortui ſepeliri.de priuile.c.cum ⁊ plan
4 tare.§.ꝙ ſi. ¶ †Quo ad quartū an cum gaudio vel cū fletu de
bent fieri exequie defunctorum.dic ꝙ ſine luctu.xiij. queſtiōe.
ij.ꝙ prepoſterū.cū tribus ſequen. Ualerius de hoc tractat li.
ij.ca.ij.⁊ refert ibi de Tracis qui plorabant natale:et ridebāt
exequias.Et de Lycijs qui ſumebāt in funeribus veſtem mu
liebrem.vt cito veſte depoſita:deponerent ⁊ merorem.⁊c.

¶ Cōmendat Ceſarem ⁊ Hannibalem.

1 ❡ Decedens nō electa ſepultura ſepelitur in loco maioꝝ.
2 Prouiſio iuris cōis tollitur per ꝓuiſionē hoīs.
3 Jus ſepeliendi in certo loco poteſt eſſe ꝓpriū alicuius quo ad vſum.
4 Actiōes Chriſti ⁊ eius exēpla ⁊ patriarcharū debem⁹ ſequi.
5 Eccleſia parochialis debet habere tertiam de relictis eccleſie vbi quis elegit ſepulturam. Et de quibus relictis intelligatur. nume. 9. ⁊ nu. 10.
6 Vita laicoꝝ clericis eſt paſſio: mors conſolatio.
7 Tertia que datur eccleſie parochiali qñ ſit danda.
8 Tranſgredi terminos ſuos nemo debet. Et qualiter dicatur quis tranſgredi.
11 Portio que debetur eccleſie parochiali an debeatur cū ꝓ aīa ſolūmō relinquitur eccleſie ſepulture.
12 Deceſſit quidā inteſtatus: pater ⁊ auus ſepulti ſunt apud predicatores: ſuperiores in parochiali ecclia: vbi iſte ſepelietur.
13 Maioꝝ appellatio ꝓprie ⁊ ſtricte eſt tm̄ vltra tritauum.
14 Affectio maior eſt inter patrē ⁊ filium ⁊ nepotē reſpectu aui q̄ reſpectu remotiorum.

Nos inſtituta.

Decedens inteſtatus ſepelitur
in ſepulcro maioꝝ: vel ſepelitur vbi elegerit
ſepulturā: tamē parochialis eccleſia habebit
tertiam eius quod reliquit eccleſie vbi ſepelitur. ⁊ ſunt tria dicta. ſecundū ibi: nulli. tertiū
1 ibi: ſed quia. ❡ Not. primo ꝙ decedens nō electa ſepultura[a]
2 ſepelitur in ſepulcro maioꝝ. qḋ intelligo verū etiā ſi ab hereditate maioꝝ abſtineant. qꝛ iura ſepulturarū tranſeant ad filios: etiā nō heredes. vt. l. papi. ꝓ herede. §. ſi quid tamē. et. §.
2 ſi. ff. de acquir. here. ❡ Scdo not. in ver. nulli. ꝙ prouiſio iuris cōmunis tollitur ꝑ prouiſionē hoīs. concord. l. cū ex filio. §. filio. ff. de vul. ⁊ pupil. vbi expreſſa prouiſio teſtatoris tollit prouiſionē iuris ſuper illo caſu nō in alio. qḋ dic vt. l. ſi cū dotem. ff. ſol. ma. ❡ Tertio no. ꝙ dicit alienā vt ꝓpria ⁊c. ex hoc
3 eñ collige ꝙ ius ſepeliendi in certo loco pōt eſſe ꝓpriū alicuius. ⁊ hoc intellige quo ad vſum: nō quo ad ꝓprietatē. quia ſepultura cū ſit res religioſa: nō eſt in dn̄io alicuius. ff. de rerū diui. l. in tantū. inſtit. eo. §. ſacre. dicā. ſ. eo. abolende. vbi ꝑ Jo
4 an. and. ❡ Quarto not. ꝙ actiones Chriſti ⁊ eius exēpla ac patriarcharū debemus etiā nos ſequi. nā oīs Chriſti actio noſtra eſt inſtructio. ſ. de elec. ſignificaſti. ij. q. j. deus. ❡ Quinto not. ꝙ dignus eſt mercenarius mercede ſua. ſcribit Mat. x. onus eñ debet cōicari emolumentū: ⁊ econuerſo. cōmodū vbi onus. vt. l. vnica. de cadu. tol. ⁊. l. alumne. §. ab heredibus. de an. le. de hoc. c. diſt. rōnis. ⁊ in regula q ſentit. li. vi. ❡ Sex-
5 to no. ꝙ de relictis eccleſie: vbi qs eligit ſepulturā: debet eccleſia parochialis habere tertiā. alibi dicit de dimidia. ſ. eo. c.
6 certificari. ❡ Septimo no. Ab. ꝙ vita laicoꝝ clericis eſt paſſio: mors aūt ꝯſolatio. ſunt ergo corui qui de morte paſcūtur ij. q. vij. nō oīs. paſſio aūt conſiſtit in miniſtratiōe ſacramētoꝝ patitur eñ in his eccleſia laborē orando: predicando: ſacramēta exhibendo: ⁊ ſimilia. equū ergo fuit in morte cōmodū conſequi. vnde Terentius. Multa ex quo fuerunt cōmoda eius incōmoda equū eſt pati. facit. l. iuris ſuccurſum. ff. de iure do.
7 ❡ Octauo no. in ver. ⁊ ſic demū. ꝙ iſta tertia eſt danda eccleſie parochiali anteꝗ̄ parochianus eligat ſepulturā. nam ille tex. etiā probibet ꝯtrariū fieri: dum dicit qualiter ne fiat ⁊c. id eſt non recipiatur quis in aliena eccleſia: niſi parochiali detur canonica. Alij dicunt cōtrariū. ⁊ ſic ſeruatur. equior tm̄ eſt precedens opi. ne cōtingat parochiales eccleſias defraudari: permittit eñ illos clamare ſi prius corpus ſepeliretur. vide remedium ſuper hoc. ſ. eo. in clem. dudum. §. hmōi. in gloſ. per hoc ⁊ not. Jo. an. ſ. c. de his. ❡ Nono not. in ver. aliter. ꝙ ꝓhibet papa aliter fieri ꝗ̄ predictū ſit. quod expone vt. ſ. dixi. vel expone aliter ne fiat ⁊c. id eſt ne quis recipiat alienum parochianum: niſi apud eum elegerit ſepeliri. eligere ergo poteſt alibi quod eſt verū ſi illa eccleſia vbi eligit ſepeliri habeat ius funerandi. id eſt cemiterium, nō eñ omnis eccleſia habet iſtud ius ſed ille tantū que habent populum vel ſuper hoc ſunt priuilegiate. facit quod not. Jo. and. ſ. de cleri. nō reſi. quia nō nulli.
8 ❡ Decimo not. ꝙ nō debet quis tranſgredi terminos ſuos tranſgredi aūt dicitur multis modis vt in glo. fina. ⁊ ſuper ea Joan. andre. addit alios modos cum ſcz quis allicit alienum parochianū ad ſepulturam: etiam cōtra hoc eſt ꝓuiſum. ſ. eo. c. j. lib. vj. ⁊ in clem. cupientes. in ſi. de penis. Item cum quis recipit alienū parochianū diebus dominicis ⁊ feſtiuis. infra tip. i. vt dominicis. ⁊ alijs modis hic per eum nota. ❡ Quero dicitur hic ꝙ tertiam partem iudicij ſui dare debet eccleſie vbi

❡ Electa ſepultura an licitū ſit cuicūꝗ eligere ſepulturā in quocūꝗ loco ſacro voluerit vide Joā. de turre cre. in c. nūc qrit. xiij. q. ij.

Ponit queſtiones.

9 reſici ꝯſueuit ⁊c. ꝙ Quero an intelligatur de relictis illi eccleſie vbi elegit ſepeliri: vel gñaliter de relictis quibuſcūꝗ eccleſijs gloſ. que incipit. ſcz ꝙ reliquit ⁊c. intelligit de relictis factis eccleſie ſepulture tantum: nō alijs. ⁊ hec opinio gloſ. placet Abbati ratione tali. ſi iſte in propria eccleſia ſepeliretur ⁊ alijs eccleſijs legaſſet parochialis ecclia de illis nihil perciperet. quare ergo grauari debent ille eccleſie ex electione ſepulture. idē tenet Archidiaconus infra eodem. c. ij. libro. vj. Hoſtienſis tenet hic contrarium. ⁊ ꝙ de relictis omnibus eccleſijs iſta portio debeatur. quia generaliter iſte textus loquitur. ergo generaliter intelligi debet: ſaluis caſibus exceptis: in quibus iſta portio non debetur. ſupra de teſtibus. requiſiſti. §. finali. ⁊ c. finali. ⁊ cum Hoſtienſi concord. Pet. ⁊ Egidi. infra. c. prox. ibi omniū relictorum. ⁊ ibi videtur hic tenuiſſe gloſ. Joan. andre. remittit de hoc ad notata per eum in clem. eo. c. dudum verſic. verum. in gloſ. quero vbi tenet opinionē Archidiac. et Abbatis: reprobata opinione Hoſtien. ⁊ ſequacium. ❡ Se-
10 cundo quero dicitur hic tertiam partem ſui iudicij ⁊c. ꝙ an debet intelligi quoquo relicti titulo hoc eſt ſiue iure inſtitutionis: ſiue titulo relicti vel legati. dicunt quidam ꝙ iſta portio parochialis et etiam epiſcopalis non debetur de relictis iure inſtitutionis. ad hoc adducit ſupra. c. ij. officij. et. c. requiſiſti. que iura vtuntur verbo relicti et legati: que ad inſtitutionem nō pertinent. vbi ſingularia ſunt relicta. vt in aucten. de heredibus ⁊ falcidia. ⁊. l. his verbis. de heredi. inſtitu. Joan. andr. tenet contrariū per hunc tex. dum dicit iudicij. quod verbū heredis inſtitutionē infert. C. de ſacroſanc. eccle. l. j. ad hoc facit. c. infra prox. dum dicit de eo quod diſponit teſtator: etiā ſi ſit immobile: ſed diſpoſitio eſt verbum gñale compꝛehēdens inſtitutionem heredis fideicōmiſſaria ⁊ legata. vt. ſ. de teſta. quia nos. ⁊. C. eo. in teſta. ⁊. ſ. de teſta. cum tibi. ad hoc pſalmo lxxviij. Diſpoſui teſtamentū electis meis. Concludit ergo ꝙ eccleſia parochialis de omni eo quod relinquitur etiā iure inſtitutionis eccleſie ſepulture debetur iſta portio etiā de immobilibus. vt in. c. de his. infra eo. ad hoc facit quod nota. in ſumma huius. c. §. vetus eſt queſtio. ſub. §. ⁊ de qbus. ❡ Ter-
11 tio quero. ꝙ An iſta portio debeatur cum pro anima ſolūmodo relinquitur eccleſie ſepulture. quidam dicunt ꝙ nō debeatur niſi in eis ſit expreſſum ꝙ legantur pro anima. Joan. an. contra: quia relictum eccleſie vel rectori in dubio videtur relictum ꝓ anima. ſ. c. ij. requiſiſti. Item conſtat ꝙ de funeribus debetur: ⁊ illa nō legantur. ergo nec ꝓ aīa legantur. ad hoc facit qḋ not. Joan. and. infra eo. in noſtra. in gloſ. ſi quis elegit.
12 ❡ Quarto quero extra. ꝙ pone deceſſit quidā qui ꝓpter defectum etatis quia impubes: vel inteſtatus: de ſepultura nihil diſpoſuit: pater ⁊ auus apud predicatores: ſuperiores vero in parochiali eccleſia ſunt ſepulti. modo queritur que iſtarum eccleſiarum debeat in iſtius ſepultura preferri. videtur ꝙ parochialis. quia ſicut locus originis prefertur domicilio acquiſito. ff. ad municipa. l. libertus. §. preſcriptio. ⁊ not. C. de incol. l. cives. ſic ⁊ eccleſia parochialis que per baptiſmū ⁊ ſacrorum regenerationē induxit. preterea iſtud. c. ⁊. c. licet pater. eo. tit. lib. vj. loquuntur de eccleſia in qua conſueuerunt ſepeliri ma-
13 iores. ꝙ Maioꝝ aūt appellatio proprie ⁊ ſtricte eſt tantū vltra tritauum. ff. de gradi. l. iuriſconſultus. §. parentes. ff. de in ius vo. l. quicꝫ. §. parentes. nō eſt ergo in dubio a ſignificatiōe vocabuli recedendum. ff. de exerci. l. j. §. ſi is qui nauem. preterea eccleſia parochialis innititur duplici iure. quia parochialis. ⁊ quia ibi maiores ſunt ſepulti. debet igitur vincere eam que duntaxat nititur vni iuri. vt in aucten. de conſangui. ⁊ vteri. fratri. §. placet. colla. vi. Sed in contrariū videtur verius ſicut ſe habet domiciliū in viuentibus: ſic ſe habet ius funerandi in defunctis. xiij. q. ij. vbicunꝗ. ſed in domicilijs viuētium ſic eſt ꝙ filius originale ⁊ immediatū domicilium patris ſequitur: ⁊ non aliorum ſuperiorum: alioquin oporteret nos requirere agrum damaſcenum: vbi formatus fuit adam. ff. ad municip. l. aſſumptio. §. filij. ⁊ ibi nota. preterea quanto magis cauſa proximior eſt: tanto magis influit: ⁊ poteſt ſupra cauſatum maxime ſm iuriſtas. qui proximam cuiuſcunꝗ maxime cauſam attendunt. ff. de excep. rei iudica. l. cum de hoc. de condit. ob turpem cauſam. l. penulti. ⁊ not. ff. rerum amo. l. ſi mulier. cum de mariti vita deſperaret: ſed conſtat patrem ⁊ auum proximiores eſſe ad hunc de quo queritur: ergo ⁊c. preterea iſta cōiunctio in ſepulcro aut ex quadam affectione: aut ex quadam ſanguinis charitate inducta videtur. ſicut poteſt colligi ex his q̄
14 dicantur. xiij. queſtione. ij. ebron. ꝙ Sed conſtat maiorem affectionem inter filium reſpectu patris: ⁊ nepotem reſpectu aui: quam reſpectu remotioris. ergo ⁊ maior erit ⁊ in tumulando coniunctio. vt ſic durū eſt eorum viuentiū ſeparatio: ſic etiam defunctoꝝ

Not. vbi debet ſepeliri inteſtatus.

defunctoꝝ.ff.de edili.edic.l.pleriq̨.ꝛ de fun. inſtru.l. queſitū.
§.vxorē.preterea id debet de iure ſeruari quod veroſimile eſt
cōmunis legis latorez vel priuatū vt teſtatorē depoſitū fuiſſe
ſi ei id de q̄ q̄rit occurriſſet.ff.de ꝯdi.l.q grani. ꝛ de pac.l.tale
pactū.§.pꝛ.ſed cū iura noua potiſſime cuiq̨ dent liberā lnīaz
eligēdi ſepulturā.j.e.cū qs.li.vi.ꝯſonū eſt rōni id ſeq qd vero
ſiſe eſt defunctū (ſi teſtabilis vel teſtatꝰ fuiſſet) electurū fuiſſe:
ſed voſiſe eſt filiū ꝓtuliſſe ſepulturā pr̄is ꝛ aui ſepulcro maioꝝ
q̄ in his q̄ ex affectiōe ꝛ ſanguinis charitate deſcēdūt:ꝓximi
or q̄ſq̨ primo loco videt̄ inuitatꝰ.de lega.ij.peto.§.fratre.C.
de fideiuſ.l.cū acutiſſimi.preterea ſepulcrū maioꝝ deſcēdit in
poſteros ex pſona pr̄is vel aui.ff.de col.bo.l.dedit dotē.ſed p
electionē alteriꝰ ſepulture pr̄is ꝛ aui impeditus eſt deſcenſus
ad hūc extremū. C.de ꝯſti.l.diuo marco.de na.li.l.ſi. ſupioꝛi-
bus cū iſte poſt eoꝝ mortē ꝯceptus agnatus vel cognatꝰ nō
fuit.vt ſumit̄ ex.l.tytius.ff.de ſuis ꝛ le.he.cū duabꝰ ſe.ff.vñ co
gna.l.j.§.ſi qs ꝓximioꝛ.ꝛ ex his videt̄ hec vlt.opi. verioꝛ.ꝛ tñ
de ad ar.ā.facta i ꝯtrū vt videt Ol.ꝯſi.xxiiij.cuꝰ ē ꝓdicta qd.

1 ☞ Profiteri pōt quis in morte ꝛ in vita.
2 Portio parochialis debetur de oībus rebꝰ ꝛ poſſeſſionibus.
3 Quarta debita rōne ſepulture eccleſie parochiali debet̄ nō ſo
lū cū parochianus moritur naturaliter:ſed ꝛ cū ciuiliter.
4 Quarta parochialis an debeatur de oībus relictis factis ec-
cleſie ſepulture.
5 Epūs an poſſit exigere partē ſuā de quarta quā curatus perci
pit de relictis priuilegiatis a fratribus quodā iure ſpeciali.
6 Res ſemel priuilegiata ſemper durat priuilegiata.
7 Epūs exigit quartā de quarta quā ꝯſequit̄ eccl̄ia parochialis
de mortuarijs ab eccleſia ſepulture ſita in alia dioceſi.

1 RElatum. No.primo ꝙ in morte ꝛ in vita pōt qs profiteri.ꝛ mirū
eſt ꝙ dicit in morte: cum mors oīa ſoluat.vt no.
in.l.eiꝰ q.in ſi.ff.ſi cer.pet. niſi exponas in morte
i.in infirmitate.ꝛ in vita.i.in ſanitate.vt.j.eo. de his multi tñ
diſponūt:ꝙ poſt mortē induant̄ ꝛ ſepeliant̄ cū habitu: vtrū ex
hoc habeāt priuilegiū i ſepultura ſi erāt forte de ꝓpꝰo īterdi-
2 cto cogita. ℂ Secūdo no. ꝙ portio parochialis debetur de
oībus rebꝰ ꝛ poſſeſſiōibꝰ.ꝛ ſic de oībus eſt danda canonica.j.
3 eo.in ſi.a. ℂ Tertio no. ꝙ q̄rta debita rōne ſepulture eccl̄ie
parochiali debet̄ nō ſolū cū parochianus morit̄ naturalr̄:ſed
etiā cū morit̄ ciuilr̄ vt ꝓfeſſus.xvi.q.j.placuit. mori eñ dr qs
cū mona.ingredit̄.xviij.q.iij.q2.ꝛ aut.ſi q̄ mulier. ꝛ ideo dicit
Joā.an.ꝙ ſi ſanus ingrediat̄ ꝛ poſtea multū viuat de oībꝰ tñ
q̄ tunc ꝓ aīa ſua dat moñ.ad qd trāſit habebit parochialis ec
cleſia canonicā.de alijs vero bonis ſimplr̄ moñ.datis nō habe
bit parochialis eccl̄ia partē ſuā.niſi vt dr̄.j.e.de his.vbi p Ho.

Opponit in ꝯtrariū. ℂ Opp.dr̄ hic ꝙ iſta canonica debet̄ eccl̄ie parochiali. ꝯ hoc
op.ꝛ videt̄ ꝙ debeat̄ epō.vt.ā.de teſta.officij.ꝛ c.reqſiſti.ſo.tri
bus modis.primo ꝙ ꝯſuetudo in hoc eſt ſeruāda. ſcdo ꝙ ec-
cleſia parochialis ꝛ ſepulture inter ſe diuidēt.ſed epūs partē
ſuā pcipiet ab vtraq̨:ſi ſunt ambe in ſua dioceſi. ſed ſi ſunt in
duabus vterq̨ epō a ſua eccl̄ia recipiet canonicā.ꝛ ſic de corpe
portionis parochialis euellet̄ epalis.ꝛ diuerſa rōne debet̄ pa
rochialis ꝛ epalis.illa qdē rōne ſepulture electe alibi p paro-
chianū ſuū.epalis vō rōne ꝯiunctiōis quā habet cū eccleſijs
ſuis.vt dixi.ā.ti.ij.reqſiſti.ꝛ hinc eſt ꝙ moñ.exēpto vel mēdi-
cātibus apud quos parochianus vniꝰ eccl̄ie elegit ſepulturā:
rector parochialis exigere pōt partē ſuā:ſed nō epūs canonicā
q2 ceſſat rō ꝯiūctiōis:vt dixi in.d.c.officij.ꝛ hic no. Jo.an.ꝛ p
Hoſt.in ſum.e.ti.ſub.§.vetus eſt qd.ꝛ.§.verū.ꝛ.§.a qbus.Ex
his inferas ꝙ epūs debet recipere partā ſuā de manu rectoꝝ
eccleſiarū:q̄ pcipiūt aliqd a defuncto alibi ſepulto.vñ ſi apud
predicatores vel minores parochianus vnius eccl̄ie elegit ſe-
pulturā de manibus fratrū debet rector recipe quartā.ar. de
leg.ij.l.ſi qs ſeruū.§.ſi qs ec.ꝛ ad trebel.l.filiā fratribus.qd te
net Jnn.j.e.de his.in glo.q̄ incipit.ꝛ dicūt qdā.ſed glo.in cle.
ſup cathedram.§.hmōi.j.eo.tenet ꝙ curati pñt in his heredi
vel aſs grauato:ꝙ dictā quartā nō ſoluāt fratribus:ſed ꝓ eis
retineāt in glo.ꝓ hoc dicebāt ꝛc.de epō vō an poſſit ꝓ parte
ſua agere anteq̄ curatꝰ vel eccl̄ia ſepulture recipiat. dicit hic
Jo.and.ꝙ rectore negligēte agere:admittet̄ epūs ad agendū
noīe eccl̄ie parochialis.ſed ſi rector nō negligat erit epō pre-
ferendus.de iudi.cū deputati.ꝛ de reſcrip.edocen.ꝛ vtrobiq̨

Ponit queſtiones. plene de hoc dicā poſt docto.j.c.de his ꝛc. ℂ Querit glo.iij.
4 ꝙ vtrū iſta quarta parochialis debeat̄ de oībꝰ relictis factis
eccl̄ie ſepulture.tex.hic dicit ḡnaliter ꝙ ſic.dñ dicit oīm rerū
ꝛ poſſeſſionū ꝛc.glo.iij.dicit ꝙ de qbuſdā relictis nō debet̄.ſ.

de relictis in ornamētis eccl̄ie pauperibus ꝛc. hoc etiam caſu
ceſſat quarta epalis.vt.ā.de teſta.c.ſi.caue tñ ꝙ etiā de iſtis re
lictis priuilegiatis cū parochianus eligit ſepulturā apud ec-
cleſiā minoꝝ vel predicatoꝝ curatus a dictis fratribꝰ quartā
exigit ꝓpter ſepulturā ſui parochiani.vt dicta cle.ſup cathe-
drā.lz ergo dicti fratres ab epali canonica ſint exempti nō tñ
5 a parochiali. ℂ Sed hic incidēter q̄rit ꝙ an curatus q2 de reli-
ctis priuilegiatis percipit quartā ab iſtis fratribus quodā iu
re ſpeciali:an de tali quarta poſſit epūs exigere partē ſuā.vide
tur ꝙ nō:quia quartā ſuam pcipit epūs de relictis factis a de
functis.vt dicto.c.officij.ꝛ.c.requiſiſti.ꝛ de verb.ſig. ex parte
ac eccleſia parochialis nō percipit iſtā quartā ex voluntate te
ſtantis immo ꝯtra.ꝛ eſt ſiſis falcidie q̄ ꝯtra diſpoſitionē teſta-
6 toris detrahit.vt.c.rainaldus.de teſta. ꝙ Preterea res ſemel
priuilegiata ſemp durat priuilegiata.de priuile.c.ſi.ſed iſta le
gata ſunt priuilegiata habito reſpectu ad pſonā epi:nō ergo
ex pſona eccleſie parochialis debet ꝯſequi qd ex pſona ſua cō
ſequi nō poſſet:ne ꝙ vna via ꝛ c.de ꝓcu.tuc.preterea illa quar
ta deſcēdit a relicto exēpto ab onere epali.ergo ſine onere de
manibus fratrū debet tranſire ad eccleſiā parochialē.hñ facit
de deci.dilecti.ibi:conſueuerūt decimas ꝛc.ꝛ cle.i.de cenſi. ibi
qbus rōne pediorꝝ ante ſoluebant̄ ꝛc.in ꝯtrariū videt̄ q2 epūs
nō ſolū de legatis ſm voluntatē defuncti:ſed de mortuarijs
preter voluntatē defuncti eccleſie obuenientibus epūs habet
quartā.de offi.ordi.cōquerēte.c.de preſcrip.de quarta.ergo et
iſta quarta mortuarioꝝ debita parochiali eccleſie epūs partē
ſuā habebit.preterea priuilegiū nō debet egredi pſonā priui-
legiatā.de priuile.ſanc.ſed ſi epūs nō poſſet petere quartā tam
eccl̄ia parochialis frueret̄ priuilegio ſibi nō ꝯceſſo.verbi gra-
tia teſtator reliquit fratribꝰ minoribꝰ.lxxx.ſi fratres nō eſſent
priuilegiati ab epō haberet epūs.xx.ꝛ de.lx.que reſtant habet
eccleſia parochialis.xv.ſed q2 epūs a fratribus nihil exigit ec
cleſia parochialis habebit.xx.ꝛ ſic vltra q̄ iure ſuo eſſet habi-
tura ſi nō eſſent fratres exēpti ab epō.Et iſtā partē tenet dñs
Fede.de ſenis ꝯſilio.vj.dicit eñ ꝙ rōne mutationis pſonarū
alterat̄ natura rei.de iure p̄ro.c.j.li.vj.ſiſe de p̄bē.c.pe.in cle.
vbi variat̄ poteſtas collatoris ſm tpa.ꝛ iſtā partē videt̄ Joā.
an.tenere.j.co.certificari.vbi innuit ꝙ epūs petit quartā quar
te:quā eccl̄ia parochialis recepit ab illo:a quo epūs nil recipe
potuiſſet.ad hoc facit qd no.Gui.in ſpec.de immu.ec.in ſi. cō
tra emptores rerū clericoꝝ q nō gaudent priuilegio quo cleri
ci.ex hoc concludit aliud vez ꝙ ſi eccleſia parochialis ꝯſequi
tur quartā de mortuarijs ab eccleſia ſepulture ſita in alia dio-
ceſi.de tali quarta epūs exiget quartā:licet de alijs que reſtāt
eccleſie ſepulture nihil habere debeat.ꝓ caſu qōnis adduco.l.
cū patronus.de leg.ij.vbi res priuilegiata ꝯſiſtēs penes vnū
ſi in aliū trāſfundit̄:illud priuilegiū nō habebit.ad idē.l. ꝓ ꝓ-
curatorē.ff.de acqui.here.ꝛ de colla.bo.l.j.§.autepe.

1 ☞ Monaſteria nō includātur ſub appellatione eccleſiarū.
2 Corpora apud quā eccleſiam debeant ſepeliri.
3 Eccleſia vna pōt eſſe magis religioſa q̄ alia.
4 Electio ſepulture minus iuſta reprobat̄ a iure.
5 Oratio generalis an valeat tantū quantū ſpecialis.
6 Electio ſepulture apud locū minus religioſum an valeat.

FRaternitatē. Dicit Joan. and. propter diuerſitatē opin.
hodie decīſarū nō ſummo.ſunt tres partes.prima
ponit ius.ſecunda narrat factū.ibi: vnde ſi. tertia
concludit.ibi:quo circa. ℂ Not.primo ꝙ papa preſumit hic ꝛ
credit epiſcopū ſcire iura.facit.i.q.vij. conuenientibus. quiq̨
ignorāt nedum canones ſed grāmaticā.quod dic vt ſupra de
tempo.ordi.vel nō eſt compos. ℂ Secundo no. ꝙ dicit eccle
ſias ꝛ monaſteria nam ꝓpter copulam que conſueuit copula-
re diuerſa.vt nota.ſi.de iuris ꝛ facti igno.in rubrica datur in-
1 telligi ꝙ ſub appellatione eccleſiarū nō includuntur mona-
ſteria:nec etiā econuerſo.facit quod not.infra ne prelati vices
2 ſuas.c.fina. ℂ Tertio not. ꝙ apud quas eccleſias debeant cor
pora ſepeliri.vbi ſcz frequēter ꝛ aſſidue celebratur diuina ꝛ in
talibus locis volentibus ſepeliri nō eſt contradicendū: ſed fa
uendū.relicta tamē eccleſie parochiali debita portione.ā.c.j.
3 ℂ Quarto not. ꝙ vna eccleſia eſt magis religioſa q̄ alia. et
hoc perpendere ex frequentia diuinoꝝ. ℂ Quinto no. in ver.
4 quo circa. ꝙ minus iuſta electio ſepulture reprobatur a iu-
re ſicut cū quis in teſtamēto diſpoſuit proijci oſſa ſua in mari.
vt.l.cum quidā.ff.de cōditi.inſtitu. ℂ Sexto not. ꝙ repetitio
corporis indebite ſepulti cōpetit eccleſie vbi ſunt ſepulti ma-
iores.ꝛ ſic preferet̄ eccleſie parochiali q̄ hoc caſu debet habere

Ponit queſtiones.

a ¶ Oratio. Quare ẽ de iure diuino ⁊ ideo ꝑ papã tolli nõ põt. viδ car dina. in cle. ſina. de cele bra. miſſa.

canonicam ſuam. ꝫ. c. i. ¶ Querit gloſ. † Utrũ valeat tantum
5 oratio generalis ꝙ̃ ſpecialis. reſpondet ꝙ preſumendum eſt
a plus prodeſſe ſpecialem. Jo. an. dicit ꝙ ſi valorẽ orationis et
aliorum ſuffragiorum conſyderamus ex virtute charitatis ꝗ̃ ſunt
mẽbra eccleſie: tantũ eſt ſi fiat ꝑ multis ſicut ſi fiat ꝑ vno. quia
charitas nõ minuitur ſi affectus diſtribuitur in multis. immo
potius augetur. nõ eñ charitas eſt inuida: nec querit que ſua
ſunt. de penitẽ. diſt. ij. charitas. optime facit de peni. diſtin. vi.
c. i. ver. credendũ. inquantũ vero oratio vel ſuffragiũ ſunt ſa-
tiſfactoria ꝓ defuncto maior eſt ſatiſfactio pro vno facta ꝙ̃ ſi
fiat ꝑ multis. ex diuina eñ iuſtitia diuiditur illud in multos
ꝓ quibus fit. ⁊ ſic diuiſum minus remanet. de conſe. cum. M.
⁊ vide qδ not. in. c. nõ mediocriter. ⁊ Hoſti. in ſumma de peni.
⁊ remiſ. §. quibus mortuis. ſub. §. ⁊ nõdum. ver. hec ſuffragia.
vbi vide vſq; ad fi. ⁊ ita dicit hic Joan. and. qui ꝓ glo. ꝙ plus
proſit ſpecialis oratio adducit exempla ꝓ caniſtro pomorum
preſentato abbati de quibus monachi oẽs gaudent ſicut ab-
bas: qui tamẽ inde habet honorẽ: ſimiliter ſi vnus ante ſe facit
deferri cereum. plures eñ cum eo lumen recipiunt ⁊ ipſe hoc
6 plus ſcꝫ honorẽ. ¶ Scδo querit gloſ. † An apud locũ minus
religioſuꝫ valeat electio ſepulture ſunt opi. in glo. de qua etiã
no. xiij. q. ij. §. at illi. alĩs incipit nũc ꝗrit. ⁊ Ray. in ſum. ⁊ Hoſ.
hic ⁊ l ſum. §. apud quã hodie eſt hoc deciſum. ĩ. eo. cũ quis. li.
vj. vbi approbat opi. Jo. ⁊ aliorum reprobata opi. Ber. hic.

1 ¶ Tempus mortis trahitur retro ad tp̃s infirmitatis.
2 Aſſumptus in cõfratrẽ alicuius eccleſie nõ oblatis rebus ſuis
ſed retentis nõ eximitur a iuriſdictione ep̃ali.
3 Ingreſſus religionẽ q moritur infra annũ ꝓbatiõis an ſit cen
ſendus parochianus prime eccleſie quo ad canonicam.
4 Ep̃us an debeat habere quartã de bonis oblatis monaſterio
per illum qui ſe ⁊ ſua tranſtulit.
5 Canonica ad hoc vt debeat requiritur ꝙ ille qui ſe tranſtulit
de illa infirmitate decedat.
6 Tranſlatio que fit in ſanitate ⁊ illa que fit in infirmitate qua-
liter differant.
7 Bona ſua poteſt quicũq; in vita donare niſi ꝓhibeatur.
8 Parochianus in vna eccleſia audit diuina in alia eſt ſepultu-
ra maiorum: in tertia eligit ſepulturã: cui ex illis eccleſijs de-
bebitur canonica.
9 Parochianus vnius eccleſie elegit alibi ſepulturã in alia ec-
cleſia cui multa legauit: an ꝯtra heredes vel ꝯtra eccleſiã ſepul
ture curatus ⁊ ep̃s debeant agere.

De his. Si quis in egritudine de qua dece-
dit ſe ⁊ ſua monaſterio offerat paro
chialis eccleſia habebit inde canonicam. ſecus ſi in
ſanitate hoc fecerit. ſecunda ibi: ſi vero. ¶ No. pri
1 mo † ꝙ tempus mortis trahitur retro hoc eſt ad tẽpus infir-
mitatis. hinc eſt ꝙ ſi hodie quis vulnerat vnũ vulnere morti-
fero: q poſtea ex interuallo decedit: videtur deceſſiſſe die vul-
neris inflicti. quod dic vt not. Barto. in. l. libellorum. de accuſa.
¶ Secundo no. ꝙ tex. dicit de his qui ſe ⁊ ſua transferunt: in
quibus diſtinguitur transferant ſe in egritudine vel ſanitate
2 quid ergo † ſi quis aſſumitur in confratrẽ alicuius eccleſie non
oblatis rebus ſuis ſed retentis. dicunt Hoſ. ⁊ Hoſt. ꝙ nõ exi-
mitur a iuriſdictiõe ep̃ali: nec preiudicat ꝑ hoc canonice por-
tioni quominus ſuo tp̃e debeat. de priuile. cũ ⁊ plantare. §. de
ꝯfratribus. ⁊. c. vt priuilegia. §. i. Itẽ intelligit Inno. iſtũ tex.
qñ quis offert monaſterio ſe ⁊ ſua: vt ibi viuat: nõ vt ſit profeſ
ſus. ſ. eo. i noſtra. Si eñ ibi ꝓfiteretur de oibus que daret illi
eccleſie habet eccleſia parochialis canonicã etiã ſi longo tẽpo
re poſt ingreſſum moriatur. q: tunc fingitur mori. ⁊ ſic loquit
ꝫ. eo. relatum. dicit tñ ꝙ põt aliquid ſpecialiter relinquere ꝓ
aĩa ſua. ⁊ de illa tñ habebit parochialis eccl̃ia canonica. ⁊ alia
põt relinquere ꝓ ſuſtentatione ſua. xvi. q. vi. de lapſis vel pro
ſeruitijs prius a monaſterio receptis: attenditur eñ ſolum
fraus qua timetur ne velit eccleſiam fraudare. ꝫ. de teſtis. offi
cij. ⁊. c. requiſiſti. dicit tamẽ Innocẽ. ꝙ multi approbant plus:
3 quod dixi poſt eum ſupra eodem tit. in tertio notabili. † quid
dices in ingreſſo religioneꝫ qui moritur infra annũ probatio
nis. videtur ꝙ ſit cenſendus parochianus prime eccleſie quo
ad canonicam. de regula. c. ſuper eo. ⁊. c. conſulti. ⁊ hoc tenent
Tan. ⁊ Archi. ſ. eo. c. ij. li. vi. Hoſ. cõtra: q: et ſi nõ moriatur ꝓ
feſſus fuit tñ plene cõuerſus: nec voluntatem mutauit. qδ pla
cet Hoſt. cũ ſaltem videatur voluiſſe mutare domicilium ⁊ de
ſijt eſſe parochianus prime eccleſie. infra tit. ij. c. fi. facit quod
nota. infra de regu. c. beneficiũ. li. vj. in magna glo. ¶ Tertio
nota ꝙ queſtio fuit formata de eo qui ſe ⁊ ſua tranſtulit nihil

dato epiſcopo vel eccleſijs. ⁊ papa reſpondet ſolũmodo de ec
4 cleſijs. † quid ergo de epiſcopo an de iſtis bonis ſic oblatis de
bebit habere partẽ. dicit Joan. andre. ꝙ ſi monaſteriũ eſt ex-
emptum nihil habebit: alĩs habebit ſuam canonicam: ſi eſt in
ſua dioceſi. de quo per Joan. an. ꝫ. tit. ij. requiſiſti. deducit aũt
primo parochialis eccleſia de qua parte epiſcopus habebit
partem ſuam. ſm Pet. ⁊ Abba. Joan. remittit ad nota. infra
5 eo. certificari. in vltima queſtione. ¶ Quarto not. † ꝙ ad hoc
vt canonica debeatur requiritur vt ille qui ſe tranſtulit de illa
infirmitate decedat. ergo ſecus ſi ex alia. concord. l. alumne. §.
6 fina. ff. de adimen. le. ¶ † Quinto not. differentiã inter trãſla
tionem in ſanitate: ⁊ illam que fit in infirmitate. prima eñ vi-
detur donatio inter viuos. ſecunda cauſa mortis inter quas
eſt differentia. quia prima eſt irreuocabilis. ſecunda aũt reuo
cari poteſt. vt pꝫ in. l. i. ff. de dona. cauſa mort. Item illa que
eſt cauſa mortis habet naturã relicti. quia morte confirmatur
⁊ capitur vt legatũ. In dubio aũt donando ſimpliciter an vi
deatur donatio inter viuos vel cauſa mortis tangit hic Jo.
an. nõ perfecte remitto te ad no. in. l. que dotem. ſo. matri. ⁊ de
dote prelega. ſeia. ⁊ vide. l. ſequens qδ. de leg. ij. ⁊ qδ nota. in. l.
talis ſcriptura. de leg. i. ⁊ iſtam diuerſitatem inter diſpoſitio
nem in vita ⁊ in morte. vide in ſimili. C. de peculio eius qui li-
bertatem meruit. l. vna. vbi manumittens in vita dicitur con
ceſſiſſe peculiũ niſi ademerit. manumittens in teſtõ dicit ade-
miſſe: niſi expreſſe conceſſerit ratio ibi no. aliud ſi. vide in glo.
ĩ. ſuper qua Jo. an. ponit duo ſimilia vnũ de. l. ſed ⁊ ſi quis. §.
hec actio. de reli. ⁊ ſump. fu. aliud in ꝯfeſſione debiti ꝗ̃ facta in
vita nocet heredi: in morte nõ niſi teſtator viueret. C. de nõ nu
me. pe. l. gñaliter. ⁊ aut. quod obtinet. C. de ꝓba. ¶ Sexto no
7 ta † ꝙ bona ſua põt quis in vita cuicunq; donare. qδ intellige
niſi ꝓhibetur: vt miles ſeculi: vel eccleſijs vt clericus meretrici
ſue. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. l. ſi ancilla. de ſentẽ. excõ. ſi cõ-
cubine. xxx. q. iij. ita diligere. xvi. q. i. c. ſi. ¶ † Querit gloſ. ij. ſi
8 in vna eccleſia quis audit diuina: in alia eſt ſepultura maiorũ:
in tertia elegit ſepulturã: cui ex illis eccleſijs debebitur cano-
nica. tres ſunt opi. Prima ꝙ debent inter ſe diuidere qδ per-
cipitur ab eccleſia ſepulture. qδ tenet Hoſ. ⁊ Phi. ⁊ Inno. hic
idem ſine dubio qñ in capella audit diuina ⁊ in baptiſmali ec-
cleſia recipit ſacramenta. nam debent inter ſe diuidere illo ca-
ſu canonicã. Secũda eſt opi. Hug. quã ſequitur Ber. ꝙ eccle-
ſie vbi eſt ſepultura maiorum iſta canonica debeatur nõ eccleſie
parochiali. ⁊ hanc ſequit Hoſt. Tertia opi. eſt ecõtra ꝙ eccleſie
vbi audit diuina predicto caſu canonica debeat. et hec vltima
9 approbatur hodie. ĩ. eo. c. ij. lib. vi. ¶ Scδo quero. † parochia
nus vnius eccleſie elegit alibi ſepulturã in alia eccl̃ia: cui mul-
ta legauit. certum eſt ꝙ de iſto legato eccleſia parochialis de
bet habere partẽ. vt. ꝫ. c. i. ⁊ hic ſimiliter ⁊ ep̃s. vt dixi. ꝫ. in ter
tio no. ſed tunc querit an ꝯtra heredes vel ꝯtra eccleſiã ſepul
ture curatus ⁊ ep̃s debeant agere: ⁊ qua actione. dicit ꝙ tres
ſunt opi. prima ꝙ nõ ſolũ cõtra eccleſiã cui relictũ eſt: ſed etiã
ꝯtra heredes poſſunt agere ꝯditiõe ex hac decre. nõ ob. ꝙ cu
ratus vel ep̃s nõ ſint nolati in teſtõ: nã ⁊ alĩs nõ noiatus in te-
ſtamẽto qui tñ ex teſtõ emolumentũ cõſequitur agere põt. vt
l. fideicõmiſſa. §. interdũ. de leg. iij. de leg. i. l. ſi cui. §. ſi. ⁊. l. ſer-
uo legato. §. ſi teſtator. ⁊. l. iij. de li. leg. ⁊. l. ſi arrogator. de ad-
optio. nam ⁊ alĩs nõ inſtitutus pro inſtituto habetur. C. de in-
officioſo teſta. l. ſi maritus. certum eſt autẽ ꝙ epiſcopus ⁊ cu-
ratus conſequuntur iſtam partẽ etiã ꝯtra teſtatoris volũtatẽ
vt ſupra de teſtamẽ. requiſiſti. et ſicut falcidia ipſo iure reſecat
legata: ita iſta canonica reſecat ⁊ facit in epiſcopum ⁊ curatuꝫ
tranſire dominiũ ipſo iure. vt. l. a tytio. de furtis. ⁊. l. lineã mar
garitarum. ad legẽ falc. ſm ergo iſtam opinionẽ curatus aget
contra heredes: ⁊ epiſcopus ꝯtra curatũ vt partẽ de canoni-
ca illa ſumat: poteſt etiã ep̃us agere ꝓ parte ſua ꝯtra heredes
⁊ etiã ꝓ parte debita eccleſie curate: ſed hoc caſu debet expri-
mere in libello ꝙ agit noĩe eccleſie ſibi ſubiecte: ſed e cõuerſo re
ctor eccleſie agendo ad integrã partem nõ tenet de ep̃o facere
mentionẽ. de hoc dic vt. ꝫ. c. ij. Secunda opinio eſt ꝙ ep̃us vel
eccleſia curata nõ habet actionem ex teſtõ: ſed tñ conditione
ex canone. xij. qõne. ij. pontifices. de teſtam. requiſiſti. ⁊ ſubdit
Innocen. ꝙ rationabilius videtur. ꝙ contra heredes teſtato
ris illa ſola eccleſia cui relictum erat: ⁊ ſolum ꝯtra ipſam agat
parochialis eccleſia ⁊ ep̃us contra parochialem tñ vel illa cui
relictum eſt petere negligente: tunc ep̃us ⁊ alius ad quem cõ-
modum pertinet ex legato poteſt agere. vt cedatur ſibi actio
ſi eſt qui cedat: et cedere velit alias habet remedium de quo
hic per Innocen. ⁊ plenius in. l. i. C. de actionibus ⁊ obligati.
Hoſtien. exploſis iſtis ſubtilibus Innoc. dicit ꝙ de canonica
equitate quilibet predictorum poteſt agere cõtra heredes ꝓ eo
qδ ſibi

Ponit queſtiones.

quod ſibi debetur. quia ſi pecunia mea ad te peruenit equum eſt mihi reddas. vt. ff. ſi certū peta. l. ſi ⁊ me ⁊ tytiū. ⁊ ſic accedit prime opi. quam ſequi videtur Ioan. de deo lib. primo. qōne xxxix. voluiſſem iſtos dños qui ſic tenent declaraſſe an in tantum quilibet admittatur ad petendū partem ſuam: quod eccleſia cui relictum eſt ſi petat integrum legatum poſſit repelli iſta exceptiōe per heredez de iſto legato debetur curato ⁊ epiſcopo canonica quā tibi nō debeo ſoluere: cū ipſi poſſint a me petere ſm opi. Hoſti. ⁊ aliorum. ⁊ videtur ꝙ poſſit repelli per regulam dolo facis: qđ petis quod reſtituturus es. In cōtrarium facit. quia illa regula habet locū cum debet fieri reſtitutio opponenti illam exceptionē ſecus ſi tertio. vt no. in. l. ſi ſocer. ff. ſolu. matri. ⁊ hoc credo verius. poterit ergo parochialis eccleſia vel epiſcopus vel eccleſia legataria preuenire: ſed ⁊ ipſi debebunt ad petitionē admitti. ⁊ in concurſu cum eccleſia legataria preferetur in die canonice exactiōis. ⁊ vide qđ no. in cle. ſup cathedrā. §. hm̄ōi. in glo. ꝑ hoc dicebant. Jo. an.

1 ¶ Appellatio interpoſita ab illato impedimēto extra iudiciū reſcinditur ⁊ qđ contra eā poſtea attentantur.
2 Corpus parochiani quez alius indebite ſepeliuit pōt repeti.
3 Creditor an poſſit propter debitum impedire ſepulturam ſui debitoris.

Ex parte.

Qui ſepeliuit parochianū alienum: quem ſepelire non debet: cogitur reſtituere corpus: ⁊ que ratione funeris obuenerunt. in prima querela. in ſecunda iudicis
1 datio. ibi: mandamus. ¶ Not. primo ꝙ appellatio interpoſita ab illato impedimento extra iudiciū reſcinditur ⁊ qđ cōtra eā poſtea attentatur. de quo dic vt. ſ. de appella. bone memorie. vbi plene de iſta appellatione extraiudi
2 ciali. ¶ Secūdo no. ꝙ poteſt repeti corpus parochiani quē
3 alius indebite ſepeliuit. funus ergo pertinet ad curatū. ꝙ an ꝓpter debitum poſſit creditor impedire ſepulturā ſui debitoris in Anglia dicit Tancre. ꝙ ſic. ⁊ ita olim ſtatutum erat. vt patet. ſ. de appella. qua fronte in parte decīſa que vt iniquitatem continens eſt ſublata de text. mors enī oīa ſoluit. vt in auten. de nup. §. deinceps. nam licet in vita poſſit debitor ꝓ debito carcerari quādoq;. vt. ſ. de ſolu. odoardus. cadauer tñ a tali vinculo eſt ſolutū per rōnem predictam.

1 ¶ Corpus defuncti q rapit indebite tenetur reddere quicquid percepit.
2 Eccleſia parochialis ſi rapit corpus parochiani qui alibi eligit ſepulturā priuatur canonica ſibi debita.
3 Reſtitutio vt fiat an debeat ꝓbari de violentia illata.
4 Parochianus ſancti cantiani elegit ſepulturā apud predicatores fratres volunt ꝓceſſionaliter ⁊ ſolenniter ire ad domuz defuncti: plebanus inhibet ne ingrediantur parochiā ſaltem ſic ꝓceſſionaliter: an bene dicat.
5 Libera verbum denotat quandā prerogatiuam abſolutam ⁊ dñium ſuper actum cui adijcitur.
6 Populus liber dr̄ q nullius alterius ꝓtāti ſubiectus eſt.
7 Libere verbū excludit oēm morā ⁊ contradictionem.

Cum liberum.

Sūmatur vt. ſ. c. ꝓximo. ¶ Nota primo ꝙ fratres ſancti Martini egerunt ꝓ violentia illata presbytero: corpus defuncti ad eoꝝ eccleſiam deferenti. nam per ſe ⁊ aliuz dicitur quis pati violentiam ⁊ inferri. vt. l. i. §. deieciſſe. ff. de vi ⁊ vi ar. qua aūt actione agant iſti fratres ad oſſa ⁊ ad alia exacta. dic vt in gloſ. n. ſuper qua dicit Hoſtiē. nō curandū de ſpecie actionis
1 ſ. de iudi. dilecti. ¶ Scđo no. ꝙ qui indebite corpus defuncti rapuit: tenetur reddere quicquid percepit. quod intelligit
2 Jo. an. ꝙ etiam ſi eccleſia parochialis rapuiſſet corpus ſui parochiani qui alibi elegiſſet[a] ſepulturaz priuatur canonica ſibi debita. ⁊ ſm hoc iſta erat parochiana monachoꝝ ſancti Vincentij qui priuati ſunt canonica ꝓpter violentiam. vt. l. ſi quis in tantū. C. vnde vi. ⁊ de preben. cum qui. lib. vj. Non obſtat ꝙ delictum perſone ⁊c. qꝛ in graui dāno vel in immobilibus vel cū cōiter nō deliquit eccleſia ꝗ pōt delinquere. vt not. ſ. de ordi. cog. c. cū dilectus. vt in regula delictū. de reg. iuris. lib. vj.
3 ¶ ꝙ Quero vtrū ſufficiat fratribus ſancti Martini ꝓbare violentiā eis illatā: vt ſic fiat eis reſtitutio: vel ꝓbare etiā debeat: ꝙ illa elegerit apud eos ſepulturā. dicit Hoſtien. ꝙ de rigore ſufficit ꝓbatio violentie tm̄. qꝛ agens interdicto vñ vi nō tenetur ꝓbare titulū ſed ſufficit ſi ꝓbet ſpoliationē. vt in. c. j. de reſti. ſpo. de equitate aūt dicit ipſe tenent̄ ꝓbare etiā titulū vt ſic fiat ſibi reſtitutio. qꝛ corpora defunctorū nō ſunt ſic tractāda. ff. de reli. ⁊ ſum. fun. l. nec corpora. ⁊ l. diui. Ego dico ꝙ etiā de iuris rigore tenet ſpoliatus fauere iſto caſu ꝓbare ⁊ deducere titulū. hoc patet primo ꝑ hunc tex. vbi fratres iſti ſpoliati corpe defuncti deduxerunt titulū, vt ptꝫ ibi: ꝓut in vltima voluntate diſpoſuit: ⁊ debet etiā hoc ꝓbare vt in tex. ſi ita eſſe inueneritis ⁊c. ꝓbatur etiā qꝛ interdicta quedā habent cām mixtā vt illa ꝗ cōpetunt ꝓ ſacris religioſis in qbus debet ꝓbari etiā ꝓprietas. vt actor vincat. vt. l. j. ff. de interdi. ti. gñali. ⁊ qđ no. Dy. in. c. q ad agendū. de reg. iur. li. vj. in corpe ergo defuncti tanꝗ̄ ꝑ re quodāmō religioſa carens titulo nō pōt ſe ꝓtendere ſpoliatū. qꝛ ſine tit. nō habet̄ cadaueris poſſeſſio. facit. c. ad decimas. de reſti. ſpo. preterea ſicut curatus in iuribus parochialib⁹ ꝗ ſibi a parochiano in vita debent̄ dicitur habere ꝗſi poſſeſſionē: ita ⁊ in corpore poſt mortē dicit̄ habere poſſeſſionē: vt ipm̄ ſepeliat. ſi ergo violenter arripit̄ de manibus aſportantis eū alibi ad ſepulturā: dicitur curatus magis violentiā ꝓpulſare ꝗ̄ inferre: ſicut ille q in cōtinenti eijcit expulſorē. vt ff. de iuſt. ⁊ iu. ar. l. q poſſeſſionē. ⁊ ſ. de reſti. ſpo. c. olim. i. ſcđo.
4 ¶ Quero de tali qōne ꝙ parochianus ſancti canciani elegit ſepulturā apud predicatores: fratres volūt ꝓceſſionaliter ⁊ ſolenniter venire ad domū defuncti ꝓ fauore: plebanus inhibet ne ingrediūtur parochiā ſaltem ſic ſolenniter. queritur vtruz benedicat. dic ꝙ nō pluribus rōnibus. ⁊ prima cui cōcedit̄ finis: conceſſa videntur ea per que peruenitur ad finē. ff. de procura. l. ad rem. ⁊ l. ad legatū. ⁊ cui ꝯceditur hauſtus ad fontē: ꝯceditur ſimiliter ⁊ iter ad ipm̄. ff. de ſer. ru. pre. l. iij. §. ſi. ⁊ cui relictum eſt horreum ad qđ per domū tranſitus erat: relictus videtur ⁊ tranſitus per domū. ff. de ſerui. vr. pred. l. olympico. Item ſi legatus ſit fundi vſuſfruc. iter per aliū fundū ex quo aliunde ad fundum cuius vſuſfructus legatus rei non poteſt legatus videtur etiam ſi teſtator prohibuerit. ff. de vſufr. quēadmodū ca. l. j. §. vſuſfructus. ⁊ de vſufructu damnas eſſo. ⁊ ſi dicatur nō licet inuito rectore per parochiam eius tranſire: ſicut nec inuito dño licet predia eius ingredi. ff. de ſeruit. ruſti. predioꝝ. l. demus. reſpondet̄ ꝙ immo licet ꝓpter finē ꝯceſſum qui apte aliter haberi nō pōt: ⁊ vt alſ lꝫ domuz alienā inuito dño intrare ⁊ pauimēta frangere ꝓ cloaca purganda. ff. de cloacis. l. j. §. qđ ait pretor. ⁊ ꝓ eo qđ intereſſe poſſunt pretendere curati ſi funus qđ eſt fratrū ꝑ eos exportetur vel ꝓceſſionaliter ſocietur certe nullum niſi oculus inuidie eos moueat quibus dicendū eſt iſtud euangelij. Aut oculus tuus nequā eſt ⁊c. immo etiā aliquod incōmodū portare debent: vt fratres maximū damnū vident. ff. ne quid in lo. pub. l. j. §. ſunt qui putāt. preſtat etiā his arg. ꝙ licet de ciuitate ad villam per mediam ciuitatem ⁊c. ac ſi lex aperte dicat tranſuectionē eſſe illi citam ratione rei que transfertur: ⁊ loci a quo: nō autez ratione loci per quem. C. de conditio. prina. l. ſi quis poſthac. Vltimo videtur caſus ꝙ his quibus ſepeliendi ius competat ius ſit etiā per alienos vicos ⁊ territoria funera ipſa deferre. ff. de ſepulcro viola. l. iij. §. nō perpetue. Et ſi dicant rectoribus placet ꝙ portent: ſed nō ꝓceſſionaliter: nec cum cruce. reſpōdetur ꝙ ſi eis deportatio conceſſa videtur: etiam videtur conceſſa ſm ꝙ talia conſueuerunt deferri. ff. de aqua plu. arcend. l. ſi prius. §. placuit. ⁊ de edili. edic. l. ꝙ ſi nolit. §. aſſidua. ſed ſm laudabilē conſuetudinem funera ſic conſueuerunt deferri. ergo ⁊c. Et predicta faciunt contra parochialez rectorem: qui prius vult funus deferri ad eccleſiam ſuā: ꝗ̄ fratres eū deferant ad ſepulturā. vt ibi dicat miſſam prius ſolennem. ⁊ ſic recipiat vltimū vale a ſuo curato. ⁊ ſi ita ſe habet conſuetudo ſeruanda eſt. ſm Ioan. andre. in dicta clemē. ſuper cathedram. §. huiuſmodi. in gloſ. ita ꝙ nō diminuetur ⁊c. ꝙ de iure fieri nō debet. quia in. §. huiuſmodi. prealleg. dicitur liberam vt ſequitur hanc ſe
5 pulturam ⁊c. ꝙ verbū aūt libera denotat quandā prerogatiuā abſolutā ⁊ dominiū ſuper actū cui adijcitur. ff. de ꝓcurato. l. ꝓcurator cui libera. de electio. cum nobis olim. in fine. conſtat aūt ꝙ non habet dominiū ſuper actu: qui quotieſcunq; illum exercere vult: ſemper aliqualiter impeditur: oīſq; prohibitio ſiue perpetua ſiue ad tempus cōtradicit libertati ſimpliciter
6 conſyderate. ff. de ſtatu ho. l. libertas. ꝙ Itē populus liber dicitur qui nullius alterius ꝓtāti ſubiectus eſt. ff. de capti. l. nō dubito. §. liber aūt ꝑplus. ſic ⁊ illa ſola ſepultura dicit̄ libera que nullius ꝓtāti ſuppoſita: ſed ſi neceſſe hꝫ ad locū alterū declina
7 re videret̄ aliqualr̄ alterius ditioni ſuppoſita. ꝗ ⁊c. ꝙ preterea verbū libere oēm morā ⁊ contradictionē excludit. de ꝓbē. c. extirpande. §. penſ. de offi. ordi. c. ordinarij. §. ꝙ ſi forte. ⁊ ibi no. per Ioan. and. ⁊ ſm iſta prefata conſuetudo vtpote contradicens vel detrahens libere ſepulture: videt̄ ſublata ꝑ dictā cle.

a ¶ Elegiſſet Sepulturā eligēs i loco religioſoꝝ ad ſuggeſtionē illoꝝ nō incidit in excōicationem ſicut illi. vide Card. in clemē. ſi. §. ſin. de penis.

§.vlt.preterea certū eſt q̄ iſtud funus arcetur in itinere.ergo
ꝓhibetur libera ſepultura iuxta.l.dicentē prohiberi inferri in
ſepulcrū videtur ſiue in locum inferre ꝓhibeatur ſiue in itine
re arceatur.ff.de mortuo inferēdo.l.j.§.prohiberi.ita conſu-
luit Oldra.conſilio.cdix.

1 ¶ Vir ⁊ vxor nō iudicantur ad imparia in electione libere
ſepulture.Et iſtud quare.nu.2.
3 Pater poteſt filio impuberi eligere ſepulturam:ſi hoc habe-
at conſuetudo.
4 Pueri vbi ſint tumulandi.
5 Vxor ſi nō elegit ſepulturaʒ vbi ſit ſepelienda ſi moritur poſt
mortē mariti.Et quid ſi ante.6.
7 Parochianus in vna parochia vbi pr̄ mortuus eſt:poſt ꝑmor
tem patris ſe tranſtulit ad matrem in alia parochia vbi mor-
tuus eſt.in qua parochia ſepelietur.
8 Fugiens ꝓpter guerram de vna parochia ad aliam: ſi ibi mo
riatur vbi ſepelietur.
9 Peregrinus vbi debeat ſepeliri.

De vxore. Mulier maritata libere poteſt
eligere ſepulturaʒ. pater filios
impuberes poteſt vbi voluerit ſepelire: ſi hoc ha
bet conſuetudo.ſecunda ibi:vtrum. ¶ Nota pri-
1 mo † q̄ in electione libere ſepulture vir ⁊ vxor nō
ad imparia iudicantur.q2 quod licet vni licet ⁊ alteri.xxij.q.j.
ſi quis vxo.⁊.q.v.precepit.⁊ plura que loquuntur in viro:ha-
bent locum in vxore:⁊ econuerſo.quia ſunt correlatiua.vt.C.
de indi.vidi.l.ſi.⁊ auf.cui relictum.⁊.l.ſi.ff.de accep.erat forte
dubium decrē.quia vxor eſt ſubiecta viro:⁊ in eius poteſtate.
ſed hoc verū quo ad debitā carnis ⁊ operandū.vt no.de ꝯdi.
2 inſer.l.ſi vxore.¶ † Scḋo not.rationē quare vxori ⁊ marito ꝑ
mittitur libera electio ſepulture.q2 in eum ſtatū confertur diſ
poſitio quo alter ab altero eſt ſolutus.mors enī ſoluit matri-
moniū ⁊ oīa.vt in auf.de nup.§.deinceps.ſatis eſt ergo q̄ diſ
poſitionis effectus in tp̄s permiſſum licet celebretur tp̄e ꝓhi-
bito.concor.l.in tp̄s.de here.inſtitu.⁊ qḋ no. Inno.de cita.fa
cta die feriato ꝓ die nō feriato.S.de ferijs.c.ſi.⁊ ꝑ rationē hu-

Not. hic cō-
tra Hoſtiē
ſem.

ius tex.tenuit Hoſti.q̄ monachus poterat eligere ſepulturā
cū electio referatur ad tēpus quo ſolutus erat a iugo obediē
tie quod eſt reprobatū.j.eo.c.ſi.lib.vi.⁊ idem dicebat de filio-
familias:ſeruo:⁊ alijs in poteſtate poſitis:in quibus an pro-
cedat eius dictū credo in filiofami.maiore q̄ ſic.q2 vt dicit hic
Io.an.hi qui ſunt in poteſtate cōſtituti ex quo naturalē cōſen
ſum habent:poſſunt ſepulturā eligere.cū in ſacramētis nō ſit
differentia liberi ⁊ ſerui.de ꝯiu.ſer.c.j.que ratio habet locum
in ſeruis ⁊ alijs alterius poteſtati ſubiectis.nam ſepultura eſt
quid ſpirituale.xiij.q.ij.queſtu.cū tribus ſeq.illam ergo filiuſ
fami.⁊ predicti poterunt eligere.q2 in eccleſiaſticis ⁊ ſpiritua-
libus ſi.fa.ſui iuris eſſe cenſentur:nec in eis requiritur conſen
ſus patris.c.ſi annū.de indi.nec iure.q2 in eis nō ꝑcipit vſum
fructū.⁊ ſic conſenſus nō requiritur:ſm opi.lec.not.in.l. cum
3 nō ſolum.§.neceſſitatis.de bo.que li.¶ Tertio no.† q̄ pater
pōt filio impuberi eligere ſepulturā:ſi hoc habeat cōſuetudo.
a cōtrario ergo ſenſu ſi conſuetudo ceſſat:nō pōt.⁊ ſic eſt ho-
4 die determinatū in.c.l.licet.eo.ti.lib.vi.† vbi ergo erunt tunc
dicti pueri tumulandi.tex.dicit ibi cum ſuis maioribus:vel in
parochiali eccleſia.⁊ ſic loquitur alternatiue.dicunt ergo qui
dam q̄ erit ſeruandus ordo ſcripture vt in ſepulcro maioruʒ
ſi extat:aľs in parochiali ⁊ dicit ibi glo.q̄ hoc tenere eſt tutiꝰ
idem ibi Archi.Io.mo.in addi.dixit potiorē eccleſiam paro-
chialem vbi decedit in parochia:ſi alibi ſecus.⁊ glo.ibi in fine
dicit q̄ parētes ⁊ amici ſepeliunt in altera quā voluerit ⁊ gra

Ponit que
ſtiones.

ue videtur puerū octo dierū ſemper in antiquis tumulis ſolē
niter ſepeliri.¶ Quero hic loquitur qñ vxor elegit ſibi ſepul
5 turam.† Quid ergo ſi nō elegit.dic q̄ debet ſepeliri cū viro:⁊
ſi ſucceſſiue plures habuit viros:erit cum vltimo tumulanda.
vt not.xiij.q.ij.vnaquaq;.⁊ determinatū eſt per.c.is qui.li.vi.
vbi ratio redditur.quia retinet viri domiciliū:⁊ honorē.vt.l.ſi
ſi.§.ij.ad munici. Sed vtrū hoc ſit verū ſi vxor iam vidua ſit
reuerſa ad domū patris:⁊ ſuorū.videtur q̄ nō.quia redeūdo
ad domū patris relinquendo habitationē mariti tacite renū-
tiat iuribus ⁊ honoribus ex perſona mariti:vel ex matrimo-
nio ſibi competētibus:⁊ perinde videtur ac ſi renuntiaſſet ex
preſſe.ff.ſi certū pet.l.cū quid.In contrariū videtur quia ma-
nens vidua retinet nomē viri.pt3 de foro cōpe.ex parte. h. C.
de incol.l.ſi.⁊ cenſetur ibi in priore viri ꝯiugio perdurare. in
aucten.de nup.§.ſoluto.Item beneficium talis mulieris q̄ te
neat honores mariti nō loco habitatiōis:ſed perſone datum
eſt.ergo nō inducitur diſtinctio ex differētia locorum.C.de tē
po.in integ.reſt.l.ſuperuacuā.⁊ de preſcrip.lon.tēpo.l.ſi.vltra
medium.⁊ ita no. Io.andre.in dicto.c.is qui.in nouella.⁊ ha
6 bent iſta locū quādo vir predeceſſit.† Quid ergo ſi vxor an in
ſepulcro maiorum ſuorum:vel maioꝝ mariti:vel in parochia
li eccleſia erit tumulanda.forte in ſepulcro maioruʒ viri quaſi
participet hoc priuilegiū ex perſona mariti.vt.dixi. In cōtra
rium facit:quia vir poſſet alibi eligere ſepulturam:⁊ ſic illa re
periretur ſepulta cum illis cum quibus coniuncta nō eſt:non
7 firmo.¶ Sed extra quero de tali queſtione. † Quidam puta
de iſta parochia ſancti Canciani mortuo patre habēte domū
⁊ dum vixit in dicta parochia habitante:tranſlatus eſt ad pa
rochiam ſancte Marie formoſe.⁊ ibi habitās cum matre mor
tuus eſt in tenera etate.queritur ſi nō habet ſepulcrum maio
rum:in qua iſtarum eccleſiarum debeat ſepeliri. vel ſi habeat
cui eccleſie debeatur canonica portio funeralium.⁊ videtur q̄
in eccleſia ſancti Canciani quia ibi pater habebat domicilium
infra.c.is qui.libro.vi.nam in parochia ſancte Marie nō po-
teſt dici q̄ infans habeat domicilium:cum nō poſſit conſtitui
ab infante:neq; transferri.ff.ad municipa.l.placet.⁊.l.ſequēti.

Not.q̄ viꝰ
parochianꝰ
mutat do-
miciliū cuiꝰ
pochie pa-
rochianus
cenſeaſ ⁊c.

nec ſequitur quis domicilium matris:ſi eſt legitimus.In cō-
ſtitutione enim domicilij requiritur animus ⁊ factū.ff.ad mu
nicipales.l.domicilium. Infans autē animū illum nō habet.
vt.l.in negotijs.ff.de regu.iuris.Contrarium conſuluit dñs
Federicus de ſenis dicit enī q̄ nō eſt arguendum de iure pa-
rochie:ad ius incolatus ſiue domicilij . In iure enī parochie
conſyderamus preſentē habitationē.allegat.c.in noſtra.infra
codē in fine.vbi vocatur eccleſia parochialis illa:vnde corpus
aſſumitur ſiue infantes:ſiue maiores ſint qui aſſumuntur. ad
idem.c.j.ſupra eo.ibi:audit diuina.⁊ ibi ſocij paſſionum.⁊.c.
de his.ibi:ſalutis pabula.facit quod nota.in.c.ſtatutū.in glo.
olim dicebamus.⁊ quod ibi notat Archidiaco.poſt Gofre.ſu
per verbo actor.pro hoc etiam infra eo.c.ij.libro.vi.ibi:cū ope
8 rario mercedis exhibitio debeatur ⁊c.† Ex his patet q̄ ſi alſ
quis propter guerram fugit de parochia ad parochiam:⁊ ibi
ſe tranſtulit cum rebus ſuis animo reuertendi ad primam:ceſ
ſante guerra certe ſi ibi:vbi ſe cōtulit moriatur illa erit ſua ec-
cleſia parochialis nō illa dimiſſa. vt eſt caſus de parochijs.c.
finali.⁊ quod nota.in cleſi.cauſam.de electio.ibi habitare cō-
muniter conſueuit.⁊ ibi gloſ.facit quod not. Ioan.andre. de
peniten.diſtin.vi.placuit.vbi dicit q̄ ſcholaris dicitur paro-
chianus illius eccleſie vbi habitat. et ibi debet dare decimas
perſonales.facit tamē contra iſta quod nottat Ioan.andr.in
c.is qui.in princi.infra eo.lib.vi.in nouella.nam ⁊ ibi vbi quis
ſe ad habitandū tranſtulit:poterit ordinari.vt not.lxxxi.diſt.
primatus.⁊ ibi debet conueniri:non in domicilio originis. vt
not.in dicta.l.domicilium.ad hoc facit quod no.Inno.de pe
niten.⁊ remiſſi.omnis.ſuper verbo ſacerdote.ex cuius gloſſa
clare patet.q̄ ſi aliquis de vna parochia ponat ſe pro merce-
nario famulo vel nutrice vel alia parochia etiaʒ minus anno:
illi ſacerdoti debet confiteri:⁊ perſonalia iura ſoluere.allegat
xvi.q.j.queſti.facit.c.j.eo.titu.lib.vj.ibi nō dimiſiſſe ⁊c.⁊ quod
not.Inno.de ſtatu mona.c.j.ad conſtituendū ergo ius paro-
chie ſufficit q̄ quis ibi inhabitet:etiam ſi nō animo conſtituē
di domicilium.pone exemplū.Florentinus conducit hic Ve-
netijs domū ad mercandum in cōtrata ſancti Canciani: certe
quo ad ius parochiale cenſetur eſſe parochianus iſtius eccle
licet nō habeat domiciliū.facit.ff.de iniurijs.l.lex cornelia.ad
hoc.ff.de dā.infe.l.iiij.§.pretor.ḋ.denuntiari.Concludit ergo
dñs Feder.q̄ ille dicitur parochianus qui de facto habitat in
parochia.not.xviij.q.i.c.vno.xxi.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.
j.eo.c.ij.libro.vj.ibi ſe equaliter collocans in vtroq; ⁊c.aio no
uandi ideo dixi vt excludatur qḋ habetur.j.eo.c.antepe.j.rñ.
lib.vj.nō iuris fictione.ideo dixi vt excludatur domicilium in
re puta paternū:vel originis:vel preſumptū:vt beneficij. ſiue
audiat diuina ſiue non.ideo dixi q2 ſi parochianus nō viſitat
eccleſiam ſuā ſicut deberet:vel a modico tp̄e citra venit in illa
parochia:ita q̄ parochianus nullum laborē habuit.tñ debet
habere canonicā portionē. q2 ſufficit q̄ per rectorē nō ſteterit
quin miniſtrauerit ei eccleſiaſtica ſacra.ad predicta facit quod
no.Archi.de peregrino qui debet ſepeliri in parochia in qua
9 defunctus eſt per.c.eccleſias.[a] xiij.q.j.Gofr.dicit q̄ in eccleſia
cathedrali vel in qua eſt defunctus.vt not.Io.an.in.d.c.j.vbi
quid iuris ſi eccłia in qua debet ſepeliri ſit interdicta: dicit enī
tunc ſepeliri in eccleſia cathedrali.⁊ per predicta ſoluitur qḋ:ſi
puer talis habet ſepulcrū maioꝝ ⁊ ibi ſepelitur:cui eccleſie de
beatur canonica funeraliū an dimiſſe an eccleſie ad cuiꝰ paro-
chiā ſe cōtulit.⁊ pt3 q̄ iſti ad quā ſe contulit.ſi iſta plenius vis
videre vide in conſilio ſuo.cxxlvj.⁊ ſeq.

a ¶ Eccleſias
Vide ibi in
glo.⁊ Ioā.
de tur.cre.
poſt Archi
dia.

Statuta

1 ¶ Statuta edita ſuper eccleſijs includunt regulariter ec-
cleſias cathedrales.
2 Parochianus ſi ſepelitur extra dioceſim quia ibi deceſſit ſue
eccleſie parochiali debebitur quarta.
3 Quarta computatur inter iura epiſcopalia.

Cum ſuper. Fuit forte ratio dubitan
di maioritas et preeminẽ
tia eccleſie cathedralis: que ſub appellatione ec-
cleſiarũ ſiue parochiarũ nõ videtur includi. vt. c.
dilectus. de pceſſi. prebẽ. et c. ſũmus. de prebẽ. lib.
vj. cum ergo iura dant eccleſie parochiali canonicã. vt. ſ. c. j. et
c. relatũ. nõ videbãtur iſta iura extendi ad eccleſiam cathedra
1 lem. ¶ Contrariũ eſt verũ vt hic ptz. nam regulariter ſtatuta
edita ſuper eccleſijs includunt eccleſias cathedrales. vt patet
in dicto. c. ſtatutũ. nec ſi habet parochiã debet eſſe deterioris
cõditionis ppter preeminentiã dignitatis. argu. l. ſenatores. ff.
de ſena. et l. iiij. ff. de re iudi. vbi ſi aliquid additũ eſt rei iudica
te nõ videtur a re iudicata receſſum. ¶ No. primo q vbicũq
ſepeliatur parochianus viuus eccleſie: dicte eccleſie debetur
2 quarta vt hic dum dicit alibi ex quo infero ¶ q ſi parochian
ſepelitur extra dioceſim: qr ibi deceſſit ſue eccleſie parochiali
debebitur quarta. nam debetur ſibi etiã ab exemptis. vt. j. eo.
in noſtra. cauſa eñ huiusquarte ſcz adminiſtratio ſequitur pa
rochianũ vbicũq decedit. ſed quid in quarta epali. pone mul
ti de dioceſi cluſina: aretina: et alijs circũſtantibus multa relin
quunt deuotiſſimo et famoſo hoſpitali ſancte Marie de la ſca
la de ſenis prefati epi volunt quartã. q relicta ſunt a ſuis ſub
ditis. epus ciuitatis ſenarũ vult ipſe iſtam quartã tanq de re
lictis factis hoſpitali ſue ciuitatis dñs Fede. cõſilio. xcvj. dicit
q poſſunt colligi pro et contra. arg. p ea que noc. Hoſt. in ſum
ma de ſepultu. §. et a quibus petatur ſub. §. an hec canonica. et
ſub. §. viti. ipſe tñ tenet q epus nõ poſſit petere quartam ab
eccleſijs et locis ſibi nõ ſubiectis. nam illa quarta videtur debi
ta epo ratione ſuperioritatis et iuriſdictionis. eccleſie namq
recipiũt a laicis decimas: mortuaria: et ſimilia. et eccleſie reſpõ
dent de quarta premiſſorũ ſuis ſuperioribus. et ſic nõ ratione
ſubditi relinquentis: ſed potius eccleſie cui relinquitur epus
petit quartã. et hoc colligitur de decimis. c. j. in princi. ver. rur
ſus. vbi dicit Hoſt. et Jo. an. q loco illarũ ſecundarũ decima-
rũ ſuccedit hodie quarta: quã recipit eps ab eccleſijs. allegat
de reſcrip. de quarta. de offi. ordi. cõquerente. et colligitur hoc
etiam in. c. requiſiſti. de teſta. ad ſi. ibi qñq nõ eſt tanta etc. et te
net Inno. in. c. officij. eo. titu. et idem Pet. et Abb. et Jo. and.
3 in dicto. c. requiſiſti. ¶ Preterea iſta quarta computatur inter
iura epalia. vt dicto. c. cõquerente. et de cenſi. cum olim. neceſſe
igit habemus dicere q petat ipſam ab eccleſijs ſibi ſubiectis.
nam in nõ ſubiectis iura epalia exercere non poteſt. ix. q. iij. p
totũ. et. j. de po. nullius. concludendũ eſt ergo q de talibus reli
ctis factis eccleſijs extra dioceſim nõ debetur quarta epiſco-
po laici relinquentis. Ex predictis collige: q alia eſt quarta epi-
ſcopalis alia eſt quarta parochialis. vnde in caſu huius. c. ca-
pitulo fauente debetur quarta rõne parochialis in quã quar
tam deberet capitulũ diuidere cũ epiſcopo ſuo. de teſta. c. re-
quiſiſti. et nihilominus epiſcopus detrahet quartã ſuam. vt ſic
altera iure parochiali altera iure epiſcopali pcipiatur. ex hoc
dixit Pet. q qñq duo epiſcopi exigunt quartã. ſcz qñ paro-
chialis et eccleſia ſepulture ſunt in diuerſis dioceſibus. de quo
remittit Jo. an. ad no. j. c. pxi. in. x. q.

1 ¶ Recurrendũ eſt ad papam pro declaratione in diuerſita
te canonum.
2 Cauſe et negotia eccleſiaſtica poſſunt decidi ex dictis ſanctorũ
3 Prouincia quelibet abundat in ſuo ſenſu.
4 Verba dubia priuilegiorũ ſm diuerſas regiones diuerſas re-
cipiunt interpretationes.
5 Jeiunia indicta nõ ſubiacẽt conſuetudini: ſed ſimpliciter ſunt
adimplenda.
6 Priuilegium ſepulture quis poſſit dare.
7 Cemiteriũ cuius forme eſſe debeat.
8 Cemiteria habent immunitatẽ de iure cõi: nec violari debent
nec pollui: nec in eis negotiationes vel nundine fieri.
9 Eccleſia ſepulture an teneat ad quartam eccleſie vnde corpus
aſſumitur ſi in priuilegio ſepulture conceſſo nõ opponat clau
ſula ſalua iuſtitia etc.
10 Differentia an ſit inter clauſulam ſalua iuſtitia: et clauſulã ſal-
ua canonica.
11 Conſuetudo q dentur due partes eccleſie parochiali: an va-
leat. Et an valeat q nihil detur. nu. 12.
13 Petens quartam an debeat ſpecificare petat conſuetudina-
riam vel canonicam.
14 Actor debet exprimere certum in libello quãdo agitur actio
ne reali.
15 Petitio canonice portionis vel iuris decimandi vel iuris ex-
ercendi eſt petitio ſingularis.
16 Detrahere quis primo debeat: epiſcopus: an eccleſia paro-
chialis.

Certificari. Quia de beato Hierony-
mo hic habet mentio. ideo
dñs Joannes andr. qui patronũ ſuum ipſum vbi
q appellat. c. iſtud ſolenniter repetijt: et hoc dicit.
In quantitate canonice que debetur eccleſie parochiali con-
ſuetudo ſeruatur. cõmunis diuiſio. ſecunda ibi: cum autẽ. hic
ſubditur. primo enim ponit tres diuerſas diffinitiones anti-
quorũ: quas ſecundo ad varias conſuetudines referendo con
1 cordat authoritatez interſerens. ibi: vt ſicut. ¶ No. primo ¶ q
in diuerſitate canonum eſt ad papã recurrendum pro declara
a tione. Hoſtienſis dicit q quando aliquid eſt obſcurũ[a] vel cir
ca id de quo queritur eſt ius diuerſum: recurri debet ad con-
ſuetudinem. vt hic. et ff. de legibus. l. de quibus. de conſuetu.
cum dilectus. deficiente autem conſuetudine ſi naturali ratio
ne vel argumentis terminari poteſt: q queritur bene quidem
ad hoc de preben. ratio. de cleri. peregri. c. ij. Si vero dubium
eſt tale: q ſalua conſcientia iudex iudicare nõ poſſit: recurri-
tur ad principem. infra qui filij ſint legitimi. per venerabiles.
§. rationibus. et quod notat Joan. andre. de conſuetudi. cum
dilectus. ſuper vltima gloſ. et l. nõ poſſunt. ff. de legibus. et ſu-
pra de iudi. cum veniſſet. vbi de interpretatione priuilegiorũ.
et l. ab executore. ff. de appella. et l. ſi de interpretatione. de le-
gib. de interpretatione reſcriptorum contractuum et vltima-
rum voluntatum et dictorum teſtium obſcure deponentium
ſuis locis tractare maxime. ſupra de teſtibus. cum clamor. de
probationi. in preſentia. de poſtula. prelatorũ. c. j. ¶ Secundo
2 nota ¶ q ex dictis ſanctorum cauſe et negotia eccleſiaſtica deci-
duntur. vnde in illo volumine dicta beati Hieronymi in deci
ſionibus papa ſepe deducit. vt patet hic. ſupra de his que fiũt
a prelatis. cum apoſtolica. et ſue gloſ. habentur pro decretali-
bus. vt patet ſupra de conſtitu. nam concupiſcentia. et c. ne in-
nitaris. de preſumptio. ex ſtudijs. et c. ſcribam. de homici. cum
iuramento. de furtis. qui cum fure. de Ambroſio de Auguſti
no ſit mentio de preſbytero nõ baptiſa. c. ij. de Auguſtino. de
vſuris. cum tu. de Gregorio de verborũ ſignifi. in his. de ſtatu
3 monach. cum ad monaſteriũ. poſt princip. ¶ Tertio nota ¶ q
quelibet prouincia abundat in ſenſu ſuo. concordat. xxviij. di-
ſtinc. prohibere. infra. c. ij. in aliquibus. de cleri. coniuga. cum
olim. ad ſi. de obſer. ieiu. c. ij. §. iij. C. de execu. tri. l. penul. lib. x.
de vſuris. l. j. in princi. de ſtatu mona. c. ne in agro. poſt princi.
ad hoc. ff. de varijs et extraor. cog. l. ſeculariũ. §. ſunt quedã. et
adeo eſt hoc verum q quandoq apud vnam religionẽ hone-
ſta apud aliam inhoneſta iudicantur. vt ait Boetius. Quali-
ter autẽ accipiatur hic regio dicit Joan. and. q proprie accipi
tur pro regno. vt no. in. c. ne in agro preallе. nõ tamẽ putat q
totius regni vel prouincie conſuetudo requiratur in hoc ca-
ſu. ſed ſufficiat conſuetudo dioceſis vel loci ſi tñ loci conſuetu-
do non apparet: recurritur ad conſuetudinem vicinarum. de
cõſuetudi. cũ olim. de cenſi. ſuper eo. de cog. ſpũ. ſup eo. Et ad
uerte q illud qd hic dicit de ſoluenda quarta ſm cõſuetudinẽ:
nõ habet locum in predicatoribus et minoribus in quibus re-
uocatis conſuetudinibus taxata eſt iſta quarta. in clemen. ſu-
per cathedram. circa finem. codẽ titu. de eremitis et carmelita
nis idem. vt ibi. §. verum. ſuper gloſ. vt patet. ¶ Quarto no
4 ta ¶ q verba dubia priuilegiorum ſm diuerſas regiões diuer
ſas recipiunt interpretationes. verborum ergo intelligentia
nõ ex propria ſignificatione: ſed ex cõi vulgi opinione percipi
tur. vt. l. librorũ. §. quod tñ caſſius. ff. de lega. iij. et l. cum de la
nionis. §. aſinam. de fundo inſtru. et. j. de ſponſa. ex literis. vbi
plene. et concor. huic. c. qd habetur. j. de cõſan. et affi. qd dilecto
Aduerte aũt ad authoritatẽ Hieronymi de qua hic loquitur
eñ de conſuetudine ieiunandi certis tẽporibus. vt in aduẽtu:
5 et ſimilibus. et loquitur de ieiunijs nõ indictis. ¶ Jeiunia autẽ
indicta nõ ſubiacent conſuetudini: ſed ſimpliciter adimplẽda
ſunt. quod dic per Joan. andre. infra de obſer. ieiu. ſup rubri.
¶ Quinto not. q dicit ex. eccleſiarũ corpora aſſumuntur etc.
Innuit eñ q de eccl'ia parochiali debet recipe corpus defun-
cti qui elegit alibi ſepulturã. qd eſt verũ ſm Jo. an. ſi hoc ha-
bet conſuetudo. alr̃ debet aſſumi de domo. vbi mortuus eſt. et
exponit iſtum text. a quibus. idẽſt a quarũ parochijs. de quo

a ¶ Aliquid eſt obſcurũ vide. l. ſi qs intentione. ff. de iudic. Ange. in. l. veteribus. ff. de pact. Alex. cõſil. lxxvj. in ſi. iiij. volu.

dic vt dixi.ſ.eo.cum liberis.dic etiā ꝙ eccleſiarū appellatiōe
includuntur monaſteria.liiij.diſt.§.hac authoritate.dūmodo
habeant parochiā.facit infra.c.primo.Ex predictis notabili
bus ⁊ omiſſis expoſitionibus vocabulorū. certificari a nobis
quō clauſula ⁊ ſimiliū de quibus videas hic p Joā.an.¶ Ue

¶ Ponit queſtiones.

6 nio ad illa que ſunt vtilia magis.primo quero.†Quis poſſit
dare priuilegiū ſepulture.dic ꝙ quedā eccleſie habent cemite
ria de iure cōi.vt eccleſie parochiales.qō eſt verū ſi per epum
eis fuerit cemiteriū deſignatū: ⁊ benedictū ſm formā de cōſe.
7 diſt.j.nemo.†Et ſm iura antiqua debet eſſe.xl.paſſuum in cir
cuitu in maioribus eccleſijs.in alijs.xxx.xvij.q.iiij.ſicut anti-
quitas.niſi eccleſie ſint inter cancella vel arcta loca.ea.q.quiſ-
8 quis.in ſi.†Et predicta cemiteria habent immunitatē de iure
cōi nec violari debēt nec pollui:nec in eis negotiatōes vel nū-
dine fieri:vel cauſe maxime criminales tractari per iudices ſe
culares.primū ptz de immu.eccle.li.vj.circa iſtas igitur paro
chiales eccleſias habentes populū nō vertitur dubium ꝙ mo
do predicto de iure cōi habent ius ſepeliēdi. Sed alique ſunt
eccleſie ⁊ monaſteria populum ⁊ parochianos habentes.⁊ de
iſtis dubitatur quis poſſit eis dare priuilegiū de quo loqui-
tur tex.vt poſſint recipere corpora defunctorū.qui apud eos
in vita elegerunt:et videtur ꝙ nullus hoc poſſit niſi papa. vt
patet in cleñ.ſuper cathedram.§.huiuſmodi.eo.titu.vbi mi-
noribus ⁊ predicatoribus papa concedit liberam ſepulturā.
Item ſepultura vt dixi de iure cōmuni cōpetit eccleſijs paro
chialibus in quoꝝ preiudiciū nō videtur ꝙ alius ꝙ̄ papa poſ
ſit priuilegium indulgere. arg. not.de exceſ.prela.c.ij.cum cō
cordā. Jo.andre.tenet cōtrariū.⁊ ꝙ epi in ſuis diocēſibus re-
ligioſis parochiam vel populū nō habentibus dant liberam
ſepulturā:etiam qō plus eſt centeſimā de bonis epatus.xij.q.
ij.bone rei.de dona.apoſtolice.ad hoc facit hec litera dum di
cit in priuilegijs.nam in decīſa dicebat noſtris.quod fuit re-
motū ad denotandū ꝙ etiā alij priuilegia dare poſſint libere
ſepulture.Non obſtat.§.hmōi.quia fateor ꝙ generale priuile
gium per totū orbem nō dat alius ꝙ̄ papa.vt ibi.ſed ſpeciale
in ſua dioceſi poteſt epiſcopus vltra priuilegiū indulgere ſal-
tem in alia poterit eligere ſepulturā parochianus.j.eod.c.ij.
in ſi.li.vj.⁊ eſt ſimile qō dicitur de.c.peruenit.xj.q.j.dicit tamē
Jo.an.ꝙ de conſenſu capituli ſui: ⁊ ex iuſta cauſa debet erigi
cemiteriū intra cemiteriū alterius not.plene de religi. domi.
conſtitutus.ſm Jo.an.qui etiā dicit ꝙ interdum in parochia
alterius puta matricis vel baptiſmalis eccleſie ſit capella vel
eccleſia ſine cemiterio.qꝛ ius funerandi reſeruatur matrici.de
preſcripti.ex tranſmiſſa.vel cū cemiterio:nō tñ libero.puta ꝙ
nō poſſint niſi infantes:vel impuberes:vel reſidentes in ipſa
capella ſiue eccleſia ſepeliri.talia eñ in ordinationē ⁊ in pactū
venire poſſunt.⁊ ſic poteſt loqui decre. ad audientiā. de eccle.
edi.de pac.c.j.lib.vj.⁊ qō ibi per Jo.an.in glo.dicunt quidam
ſimiliter ⁊ per pactū pōt reſeruari ſcrutiniū ⁊ baptiſma.de ca
pel.mo.cum dilectus:ſic ⁊ p ius cōe reſeruatur vbi decime pre
dioꝝ reſidentiū infra nouā parochiā.xvj.q.j.eccleſie.⁊.c.quicū
ꝙ.de quo infra.c.ij.cū contingat. nō ergo mirū ſi reſeruatur
ſepultura eccleſie matrici:ſiue baptiſmali denegata in totum
vel limitata conceſſa eccleſie nouiter conſtructe infra ipſius li
9 mites.¶ Secundo quero†ſi in priuilegio ſepulture conceſſo
nō apponatur clauſula ſalua iuſtitia ⁊c.an tunc eccleſia ſepul-
ture tenebitur ad quartā eccleſie:vnde corpus aſſumitur.vide
tur ꝙ nō.vt adiectio dicte clauſule aliquid operetur. de priui
le.ſi papa.lib.vj.Item ſi papa hoc voluiſſet expreſſiſſet.de de
cimis.ad audientiā.Itē eſſet cōtra libertatē ſepulture cōceſ-
ſam priuilegiatos ſic alijs teneri.facit de prebē.licet.ij. lib.vj.
Itē ideo predicatores ⁊ minores tenētur ad quartā: qꝛ eis eſt
conceſſa ſepultura modificate.vt ptz in cle.ſuper cathedra.§.
hmōi.a ꝯtrario ergo ſenſu ſectus dicendū eſſet ſi nō modifica-
te:ſed ſimpliciter.Jo.an.tenet ꝯtrariū.ſcꝫ ꝙ etiā in dicta clau
ſula nō expreſſa ſubintelligaꝛ niſi cōtrariū in priuilegio ex pri
matur.qꝛ per priuilegiū equiparatur habentibus parochiā
⁊ populū:⁊ ſepulturā de iure cōi.ſed illi ſoluunt canonicā.er-
go et iſti.nec intendit plus concedere iſtis ꝙ̄ illis que habent
hoc de iure cōi.vt.l.ſi qñ.C.de inoffi.teſt.facit quod not.de pe
nitē.⁊ remiſ.ois.in.vj.glo.nō ob.preterea argu.ꝯtra.qꝛ nō eſt
abſurdū ſi in priuilegijs:reſcriptis:⁊ alijs diſpoſitionibꝰ ſub-
intelligitur clauſula.vt ptz ex no.p Jo.an.ſ.de reſcrip. māda
tum.ad hoc.ſ.de ꝯſti.cū.M.de reſcrip.c.ij.ar.vltimo loco fa
ctum.facit pro:quia papa arctat predicatores et minores ad
ſolutionē dicte quarte.⁊ hic tenet equitatem.quia priuilegia
ſemper debent intelligi cōceſſa ſine preiudicio iuris alieni. vt
c.ex tuarū.de au.⁊ vſu pa.Auferre aūt mercenarijs ⁊ labora-
tibus mercedem ſuam nō eſt credendū papam voluiſſe dero-

10 gare.c.j.ſ.eo.¶ Tertio querit Joā.an.†An inter clauſulam
ſalua iuſtitia.⁊ clauſulā:ſalua canonica.ſit differentia. quidaꝫ
ꝙ ſic.nam vt dicunt cum ponitur clauſula:ſalua iuſtitia:debet
ſolui anteꝙ̄ corpus ſepulture tradatur.cum vero apponitur
ſalua canonica.poteſt prius ſepeliri:⁊ poſtea ſolui.hanc opin.
reprobat Joā.an.⁊ conſuetudo que habet ꝙ nō ante ſed poſt
ſepulturā iſta quarta ſoluatur.nec mirū:nam aut iſta canoni-
ca venit ſoluenda de legatis:aut de funeralibus.ſi de legatis
nā tam cito ſolui deberet.ſcꝫ ante corpus traditū ſepulture. ve
niret eñ cū ſacco paratus ſacerdos parochialis p dicta quar
ta ꝯtra.l.ratū.⁊.l.qō dicimus.de ſolu.Si vero canonica conſi
ſtat in funeralibus:illa cū funere portantur:nec debent tolli:
ergo nec diuidi:niſi poſt funus.facit.C.de ſepul.viola.aūt.ſed
nec ante.vbi per nouem dies ab obitu numerādos nulla pror
ſus fiat moleſtia aduerſus quēlibet ex perſona defuncti: ⁊ pa
titur penas legales.vt ptz ex legibus quas allegat gloſ.ſ.e.
11 ex parte.¶ Quarto querit.†Nunquid iſtud quod hic dicitur
de cōſuetudine attendenda:referatur ad alterā de quotis hic
expreſſis:an vero valeat etiā in maioribus:puta ꝙ dētur due
partes eccleſie parochialis vel in minoribus.puta ꝙ dentur
decē.videtur ꝙ in pluri vel minori nō valeat.quia conſuetu-
do debet eſſe rationabilis.vt in tex.ſed rationabilis nō vide-
tur in minimo vel nimio. Jo. and.tenet ꝙ valeat ſi eſt preſcri
pta:ſed nō preſcripta:nō tenet:niſi referatur ad alteram quo-
tam de expſſis hic.⁊ credo ꝙ ideo nō requiritur ꝙ ſit preſcri-
pta in caſibus huius.c.qꝛ cōſuetudo iuuatur canone ſed in mi
nimo vel nimio canone nō iuuatur:⁊ idem ſentit in canonica
epali.vt poſſit preſcribi in quantitate maiori vel minori:vt no
tat Hoſt.eo.ti.§.vetus.v.⁊ quota ſit.¶ Quinto ad idē que-
12 rit†an valeat conſuetudo ꝙ nihil detur.Abb.hic refert Gui.
dixiſſe ꝙ nō.qꝛ eſt tota cōmoditas rei ſue.i.ſui parochiani cō
tra.l.venditor.ff.cōia predi.Idē tenet Goffr.in ſumma huius
tit.ver.quid ſi ſit conſuetudo.⁊ vide quod no. Jo.an.de ſimi-
li qōne de quarta epali.ſ.de teſtam.requiſiſti.ſup verbo dede
rit ⁊ ſuper verbo regulariter in hac eñ epali tenet Hoſtiē. ꝙ
cōſuetudo que habet ꝙ nihil ſoluatur:nō tenet.niſi ſit preſcri
pta ⁊ cum titulo.⁊ ſic loquitur de preſcripti. de quarta. ⁊ hoc
not.eo.titu.§.an licitū. verſic.quid ſi conſuetudo . vbi de hac
quarta parochiali.¶ Sexto quero qꝛ iſta canonica eſt diffor
13 mis.qñꝙ tertia:qñꝙ dimidia:qñꝙ quarta.†An ille qui pe-
tit debeat ſpecificare. vtrū petat conſuetudinariā vel canoni-
cā.videtur ꝙ ſic.quia aliter reus non pōt aliter deliberare.ff.
de eden.l.j. In contrariū facit de religio.domi. conſtitutus.
vbi petitur ius epale quod etiā propter conſuetudines eſt in
certū.vt ptz.ſ.de preſcrip.auditis.vbi inter iura epiſcopalis
numeratur denarius ſancti Petri:qui ex conſuetudine tan-
tum debetur.dicit Jo.and.poſt Inno.ꝙ admittitur petitio
vniuerſalis iure epiſcopali.quia eſt a principio certum ⁊ ei ac
cedit id quod ex ſpeciali iure priuilegii:vel cōſuetudinis: vel
alio modo cōpetit.concurrent ergo iſta in petitiōe ⁊ ſolutio
ne.iure eñ iſta vniuerſalis petitio ſcꝫ iuris epiſcopalis ſuper
qua poteſt generalis ferri ſententia in executione poſtea de-
claranda.iuxta not.per Inno.de offic.ordi.cōquerente.peti-
tio aūt canonice portionis nō habet aliquod tale principale:
ſcꝫ certū.quia ſuper ea canones ſunt diuerſi.vt hic in tex. nec
canonica cū conſuetudinaria poteſt concurrere in petitione ⁊
ſolutione ſicut in epiſcopali dixi.de his.ergo videtur ꝙ non
ſit talis petitio admittenda.quod videtur verū ſi petat ꝯſue-
tudinariā.nā tunc nō poteſt reus eſſe certus.ideo debet actor
declarare.qō eſt verum niſi ſic incertus:que portio in illa ter- a
tia ſoluatur.quo caſu recipietur libellus incertꝰ. de hoc.ſ. de
lib.obla.c.ij.Si vero quis peteret ſimpliciter portionē cano-
nicā niſi aliud exprimatur:debet intelligi de quarta. qꝛ nona
iura ſic illam noiant.de offi.ordi.cōquerente.de preſcripti.de
quarta.de cenſi.cum olim.niſi ex conſtitutione:pacto:vel cō-
ſuetudine aliter noietur.de verb.ſig.ex parte.ij.Et predicta
procedunt cū incertitudo petitionis cauſatur a iure ſcripto
vel conſuetudine que vario modo diſponunt ſuper re que in
petitiōe deducitur.ſi aūt incertitudo cauſatur ab ipſa re in pe
titione deducitur:an talis petitio admittatur. Jo.andr.poſt
Innoc.pſequitur in.vij.viij.⁊.ix.q.quas ſimul cōiungo. ⁊ di-
a co ꝙ qñꝙ incertitudo[a] verſatur circa res: qñꝙ circa pſonas
ſi circa res ſubdiſtingue.quia aut agiꝛ actione reali:aut actio
ne perſonali.ſi actione reali etiā ſi referat ſe ad certum debet
eſſe clara et certa petitio.vnde non procedit iſta petitio. peto
certam partem fundi vel fundorum tibi per talem in teſtamē
to relictorum.oportet eñ ꝙ aliter per cōfines reddat rem cer
tam.vt.ff.de rei vendi.l.ſi in rem.Secundo caſu quando actio
ne perſonali:tūc admittitur incerta petitio:ſi ad certum refe
ratur

¶ Incertitudo. incertitudo dr de eo qō pōt multipliciter intelligi ⁊ declarari an teꝙ̄ declaref. bal.l.l. liberti.C.de oper.liber. ⁊ in.l.edita C. de eden. itē qō ex alio pōt certificari.l. nec venditio.§. hmōi. ⁊ ibi Bar. de cō trahē.em.

ral.puta peto quartam omniũ rerũ tibi per talẽ in teſtamẽto
relictarũ:vel omniũ tibi obuenientium ex eiuſdem bonis:vel
peto quartam iudicij talis defuncti parochiani mei:vel peto
omnia q̃ pro ſepultura eius recepiſti.⁊ ꝙ iſte petitiones de-
beant ſic incerte admitti.pbatur per ſimile.quia admittitur
petitio gregis:⁊ armenti ſine expreſſione capitum.ff.de rei
vendi.l.prima.§.fina.⁊.l.ſequẽ.iſtud tamen non eſt bonuȝ ſi-
mile.quia petitio de qua exempla poſui non poteſt dici vni-
uerſalis:quia legata in forma predicta non conſtituũt vniuer
ſitatem facti:ſicut eſt grex:nec vniuerſitatem iuris:vt heredi
tas:ius epiſcopale:⁊ ſimilia.nam ſi conſtituerent vniuerſita-
tem aliquaȝ:haberent aliquod nomen a iure.alia ergo ratio-
ne procedit predicta petitio ſcḋm Innocẽ.ſcilicet quia reus
poteſt eſſe certus ex predicto libello.argu.predicte.l.ſi in rẽ.
vbi dicitur.ꝙ ſufficit dicere peto ſeruum qui fuit ex tali here
ditate:dum tamen probet illa poſtea ſibi competere.⁊ ꝙ il-
la obuenerunt reo ex hereditate illa.⁊ dicit Innoc.hic quaſi
expreſſum.C.quando ⁊ qui.quarta pars de.l.j.⁊.ij.⁊.ff.de re
iudica.l.ait pretor.⁊.C.de ſentẽ.que ſine certa quantitate.l.ij.
dicit tamen Innocen.quod iudex debet cogere actorẽ ad ma
iorem expreſſionem:vel ad iurandum.ꝙ neſcit plus exprime
re.argu.ff.de fur.l.in hac reſidet ergo Innocẽ.in iſta concluſi-
14 ſio.† ꝙ cum agit actione reali:debet actor certum exprimere
in libello:nec ſufficit incerta petitio:etiam relata ad certam
demonſtrationẽm.ſecus eſt ſi agatur actione perſonali.Ratio
differentie eſt ſcḋm eum.quia actione perſonali petuntur nõ
ſolum corporalia:ſed etiaȝ iura.C.⁊.ff.de heredi.vel actio.vẽ
di.per totum.ſed in rei ven.non veniunt:niſi corporalia.ff.de
rei vendi.l.prima in princip.⁊.l.vendicatio.Sed quãtum ad
quartam de qua loquimur non cadit illa differentia inter ſpe
cies actionũ.quia eccl'ie parochiali que agit modo p̃dicto ad
quartaȝ ſuã:non videtur competere.rei vendi.vt pote nõ no
minata in teſtamento.vel ſi dicamus ſibi competere:ita ſibi
competit cum agit ad fundum vnum:vel plures.ſicut cũ agit
generaliter ad res relictas in teſtamento talis.nã ad talia re-
licta ſi ſunt in bonis teſtatoris competunt tres actiones.qḋ
dic.vt.l.prima.C.cõmunia de lega.ſi ergo pro tali quarta agi
poteſt ex teſtamento:non eſt dare rationem differentie qua-
re magis agatur reali in primo caſu q̃ in ſecũdo.licet verius
tenendo non credam competere parochiali actori actiõe ex
teſtamẽto.quod dic.vt.ſ.c.de his.verius ergo videtur ſequẽ
do Hoſtiẽ.ꝙ in predictis exemplis petitio antedicta ſequat
naturam vniuerſalis actiõis:prima vero naturaȝ ſpecialis ⁊
adde ad p̃dicta qḋ no.Bar.ff.de regu.iuris.l.rei appellatiõe.
⁊ no.iſta quãdo eſt incerta petitio:ſed relicta ad certũ:an ad-
mittatur.naȝ ſententia ſi ad certum referatur conſtat valere.
vt.l.ait pretor.de re iudi.⁊.l.ij.de ſen.q̃ ſine certa quãti.⁊ ideȝ
in relictis incertis factis in teſtamẽto:ſi ad certum referatur.
vt.l.ſi ita ſcripſero.⁊.l.in teſtamẽto.ff.de condi.⁊ demon.in li
bellis habetis hic.⁊ adde no.ſ.quod me.cauſa.c.ſi.Et hec di-
cta ſint cũ verſat incertitudo circa res.Scḋo principali caſu
quãdo incertitudo verſatur circa perſonas pone exẽpluȝ.cũ
vnus ſepeliuit multos parochianos alterius:⁊ rector paro-
chialis vult agere contra eũ ad quartam:nũquid ſint expri-
menda nomina ſepultorum.videtur ꝙ non.j.c.proximo.⁊
j.ti.ij.dudũ.⁊ de preſcrip.veniens.Inn.refert hic quoſdã di-
cere talem libellũ non admittẽdum ſine magna difficultate:⁊
cum iuramento.quod non poteſt ſcire nomina ſepultorum.
vel dic notabiliter ſcḋm eũ.ꝙ quãdoqȝ ago cõfeſſoria vel ne
gatoria dicens ius mihi eſſe habere canonicaȝ de relictis om
nium ſepultorum in eccleſia tua ⁊ ideo peto declarari per ſen
tentiã te ad hoc teneri.⁊ vt compellaris reſtituere que iã pce-
piſti.⁊ hoc caſu non cogor exprimere nomina ſepultoruȝ.ſed
in pſecutione exprimãt:ad hoc vt fiat mihi condẽnatio.⁊ vt
dicit Hoſtien.ſententia tũc feretur ſpecificatis in ea his q̃ ſpe-
cifice probauit actor.ad hoc.j.c.proximo ⁊ eſt ideȝ ſm ſi quis
agat ius ſibi eſſe inſtituendi clericos in aliquibus eccl'ijs:⁊ pe
tat ius ſuum declarari:⁊ inſtituto ab eo contra quem agitur
remoueri.⁊ idem ſi agat negatoria dicens:non eſſe alicui ius
ſepeliendi aliquos vel habendi canonicam portionem de reli
ctis ſepultoruȝ:vel inſtituendi alios in talibus eccl'ijs:⁊ ideo
petit illi ſuper his ſilentiuȝ imponi:⁊ reuocari quicquid per
eum factum eſt.Idem ſi agat interdicto vnde vi:vel rei ven.
vel quacunqȝ actione alia.naȝ his caſibus ſi reus petat expri
mi nomina ſepultorum vel canonicorum inſtitutoruȝ:vel res
in quibus tempore ſpoliationis data ſunt damna vel fructus
a poſſeſſore perceptos:licet bonum ſit:ꝙ exprimat:ſi poteſt
non eſt tamen ad hoc cogendus.ſecus ſi agat officio iudicis:
vel quacũqȝ alia actione.vt habeat canonicã de aliquibus ſpe
cialibus ſepultis:vel ſi petat aliquos inſtitutos in certis ec-
cleſijs admoueri:vel petit fructus fundi:non petendo fundũ
cogetur enim his caſibus ad declarationem.ratio diuerſita-
tis eſt.ꝙ primis caſibus cuȝ agitur negatoria:confeſſoria:in-
terdicto vnde vi:vel alijs actionibus illa relicta ſepultorum
inſtituti:damna:⁊ ſimilia veniũt vt acceſſoria ad actionẽ prin
cipaliter intentatam.Ideo non eſt neceſſaria ſpecifica expreſ
ſio.ſed ſufficit generalis in principio cauſe in progreſſu vero
iudicij declaranda in vero caſu cum agitur officio iudicis vel
alia actione principaliter ſuper iſtis:requiritur expreſſio ab
ipſo principio.vt dixi ſicut quod dixi.ſ.de reſtitu.ſpolia.gra
uis.Eſt alia differentia inter primum caſum:⁊ ſecundum ſm
Inno.no.digna.quia ſi primo caſu alius preter perſonaȝ rei
tangeretur:non debet ſuper illo ferri ſententia:niſi ſuper in-
tereſſe.vnde ſi actum eſt contra aliquem non eſſe ſibi ius inſti
tuendi in aliquibus eccleſijs:⁊ ideo petit illi imponi ſilentiũ:
⁊ inſtitutos per eum ab eccleſijs amoueri non pronunciabit
ſic iudex.imponimus illi ſilentium ⁊ tales ab eccleſijs remo-
uemus.quod facere eis ignorantibus eſſet iniuſtum.ſed cõ-
demnabit reum ad intereſſe:quãtum ſcilicet actoris intereſt
illum non fuiſſe inſtitutum.Sed ſecundo caſu quando ſingu
lari actione petit inſtitutos a tali amoueri:non intentatur
actio contra inſtituentem:ſed ſolum contra inſtitutos.⁊ tunc
bene amouentur per ſententiam.ſm Ioã.an.qui remittit ad
no.per eũ.ſ.de elec.querelam.⁊ vide qḋ no.Inn.j.de ſen.excõ.
ſacro.⁊ q ſi.ſine legi.cauſam que.⁊ vide no.i.c.quãuis.ſ.de re
15 iudi.⁊ no.iſta q̃ ſunt vtilia.¶ †Incidẽter ſubiungit vtruȝ pe
titio canonice portionis:vel iuris decimandi:vel iuris exer-
cendi:ſit cenſenda petitio generalis:vniuerſalis:vel ſingula-
ris.dicit ꝙ ſingularis.q: vna ſola res petitur.ſcilicet ius de-
cimãdi:vel iuriſdictiõeȝ exercendi:vel aliud conſimile.⁊ quia
non eſt petitio generalis:vel vniuerſalis:ideo ſi feratur ſentẽ
tia contra reum non preiudicabit alijs qui priuilegio preſcri
ptio.vel iure ſingulari ſe tuentur.quia ſententia lata ꝯtra vni-
uerſitatem non preiudicat ſingulis.xij.queſtione.ij.qui ma-
numittitur.Illa tamen poteſt dici generalis petitio cum ab
eccleſia petitur quarta omnium relictorum alicui eccleſie a ſe-
pultis in illa:cum non vna res:ſed multe petantur.ſicut cum
petitur ratio adminiſtrationis de ſale:vel vino:ſm Innocẽ.
cuius ſunt originaliter illa dicta.que eque bene caderent in.c.
ſcḋo.ſ.de li.ob.vbi plene de iſta materia conceptionis libel-
lorum.¶ Septimo quero cum dictum ſit pluries ꝙ canoni-
ca parochialis eccleſie non impedit epiſcopalem:nec epiſco-
palis parochialem.cum ex diuerſis cauſis recipiantur.vt no.
plene Hoſtien.in ſumma.e.c.§.vltimo quero de modo detra
16 ctionum.† ſcȝ quis primo detrahat.⁊ eſt hoc vtile ſcire.quia
ſecũda detrahitur habito reſpectu ad reſiduum:non ad to-
tum relictum.verbi gratia.relictũ eccleſie ſepulture octuagin
ta ſi in detractione preferimus epiſcopuȝ.eius quarta erit.xx.
⁊ de.lx.q̃ reſtãt rector parochialis eccleſie habebit.xv.ſi vero
detrahet primo rector q̃ epiſcopus erit ecõuerſo.dicit tamẽ
Hoſtiẽ.ꝙ idem erit computum.quia ſi primo detrahet eccle
ſia parochialis ⁊ ſic habebit.xx.de illis.xx.epiſcopus habe-
bit.v.⁊ ſic reducetur ad.xv.ergo non refert ſcḋm eum hic in-
ueſtigare.Ego dico ꝙ refert.quia ſi das de.xx.quartam epi-
ſcopo poſtea detrahenti ⁊ ſic fateris:ꝙ habeat.xx.oportet ẽt
te fateri ꝙ ſi primo detrahit.xx.⁊ eccleſia parochialis.xv.de
dictis.xv.habebit.iij.⁊ de trib' alijs quartã.⁊ ſic.xxiij.⁊ plus
non ergo ad idem computuȝ deuenimus:ſed ad aliud ſi poſt
vel poſtea defalcatur.quis ergo primo detrahet pro epiſco-
po facit maioritas dignitatis.ſ.de ma.⁊ obe.ſtatuimus.Itẽ
ſua eſt antiquior:quia parochie fuerunt per Dionyſiuȝ limi
tate quo tempore ⁊ ante erat ius epiſcopale in eſſe productũ.
⁊ hoc videtur tutius facit quod dixi.ſ.de teſtamẽtis Raynu-
tius.⁊.c.Raynaldus.In treb.legitima:⁊ alijs quartis ex cõ-
ſuetudine deducendis.⁊ aduertendum.quia dominus Ioã.
an.de iſtis duabus quartis per vnam columnaȝ proſequitur
declarãdo q̃tuor caſus ſiue ſpecies.prima eſt vbi nulla cano-
nica.debetur de obuentionibus vel legatis defunctorum.ſe-
cunda eſt illorũ caſuũ quibus ſoluitur ſola parochialis quã-
doqȝ p epiſcopum minuenda.quãdoqȝ non tertia eorum qui-
bus debetur ſola epiſcopalis.q̃rta eorum caſuuȝ quibus de-
betur vtraqȝ interdum vni eccl'ie:ſed cõmis duabus interduȝ
pluribus pſoluẽda.has q̃tuor ſpẽs per exẽpla declarat.quia
ſunt leuia:aliter non declaro:nec proſequor.

1 ¶ Eccl'ia habẽs parochiã ſine priuilegio põt recipere alie-
nos parochianos:qui apud eos eligunt ſepulturã.
2 Priuilegium libere ſepulture non extẽditur ad precíſos ab

eccleſia.

3 Priuilegium ſuper libera ſepultura conceſſum non videtur conceſſum cum diminutione iuris parochialis eccleſie.

4 Eccleſia parochialis nō pōt petere quartā de relictis p egs ꝛ armis in ſubſidium terre ſancte.

5 Fauor quod legatum vnum ſit fauorabilius alio circa que cō ſyderetur.

6 Predium eccleſie ſepulture relictum ſi non eſt ſitum in parochia defuncti: ſed in alia: an eccleſia parochialis poterit de eo petere quartam.

7 Dolus dans cām vltime voluntati an vitiet relictum.

8 Sentētia ſi feratur incerta an valeat.

9 Eccl'ia que iniuſte parochianū alterius ſepelit: tenet eccl'ie parochiali reſtituere omnia que recepit.

10 Sentētia poteſt ferri ſuper futuro.

11 Eccleſia ꝛ hoſpitale ſi ſint exempta: ſed non populus: an debent dare portionem epiſcopo.

12 Quarta an debeatur de relictis factis cū ſepulture hoſpitali ipſius eccleſie.

13 Relictum cā ſepulture debetur etiam ſi ibi ſepultus non ſit cum p eccl'iam non ſtat quominus eū ad ſepulturā recipiat. Et qd ſi nō potuit ſepeliri qr ciuitas erat interdicta. nu. 17.

14 Eligit quidam ſepulturā apud fratres predicatores vel minores: ꝛ vni fratrum intuitu parentele reliquit centum pro emptione librorum vel pro alia cauſa an de iſtis centū debeatur quarta eccleſie parochiali.

15 Capio cauſa mortis eſt generis ꝛ complectitur quicquid ppter mortem alicui obuenit.

16 Cauſe in legato adiecte mutantur naturam legatorum ꝛ faciunt ſm ipſarum varietatem legatum ipſum aſcribi nunc paganico peculio non caſtrenſi.

18 Peregrini decedentes in peregrinatione vbi ſint ſepeliēdi.

IN noſtra. Priuilegiati ſuper iure funerādi ſepelire poſſunt illos: q apud eos eligūt ſepeliri: canonicā ſoluēdo eccl'ie parochiali. ſi alios ſepeliāt reſtituere tenerēt quicquid ratiōe funeris perceperūt. ꝛ ſunt tres partes principales. In prima actoris petitio. In ſecunda ibi: ecōtra. reorum defēſio. In tertia ibi: talem cauſe diffinitio. tertia ſubdiuiditur. quia prima diffinitiua prouidet in futurū ſcda ibi nihilominus. diffinit tres articulos. ſm ibi: eiſdem. tertium ibi: pro illis. vel primū diffinit duos diffiniendos cōmittit vt dicam j. in op. ¶ No. primo formam petitionis in qua nō exprimūtur nomina ſepultorū ꝛ forte agebatur negatoria per priorē vē hoſpitalarijs ius nō eſſe recipiēdi parochianos prioris ad ſepulturā. quod patet ex forma ſentētie dum prouidet in futurū. vt. l. barum. ꝛ. l. egi. ſi ſerui. vē. ꝛ ſic facit pro opinio. Inno. ſ. c. proxi. vt dixi in. vj. qō. ¶ Scdo no. q hoſpitalarij tuebantur ſe ex indulgentia ꝛ priuilegio: ꝛ ſic varijs iuribus. quodlibet reo. vt. c. nullus pluribus. de regu. iuris. lib. vj. Et aduerte qr pro defenſione ſua adducebāt titulū. hoc fore: qr contra eos erat ius cōmune cū parochiam non haberent. ad

1 hoc. c. di. cōtra morē. † nā eccleſia habens parochiam ſine priuilegio poteſt recipere alienos parochianos: qui apud eos elegerūt ſepulturā cuius electio eſt libera. vt. ſ. c. j. ꝛ. c. ij. i. eo.

2 lib. vj. ¶ Tertio no. in verſi. preter ꝛc. † q priuilegium libere ſepulture non extēditur ad preciſos ab eccleſia. vt ſunt excōmunicati ꝛ interdicti. nā verba quātūcunqs referunt ad habiles nō odioſos ꝛ delinquētes: qui in delictis priuilegio ſe tueri non poſſunt. vt in auten. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi oportet. ꝛ. l. j. C. vbi ſena. vel da. ꝛ. c. aliina. de ſentē. excō. li. vj. ꝛ l. lucius. §. lucius tytius. de leg. ij. ar. contra. ff. ad ſille. l. ſi qs i

3 grau. §. hi quoqs. ¶ Quarto no. † q priuilegiū ſuper libera ſepultura conceſſuꝫ: non videt conceſſum cū diminutione iuris parochialis eccl'ie que eā poſſit ipſam exigere ab eccl'ijs habētibus ſepulturam de iure cōmuni vt. ſ. c. j. multo magis ab illis q habent ex priuilegio: qō non eſt fortius: ſed debili⁹ q̃ ius cōe. vt in aut. de non ali. §. quia veroſimile. ꝛ omne priuilegium ſm ius cōe intelligit extra cōcuſſium. vt. l. ſi qñ. C. de

4 inoffi. teſt. ꝛ. l. ſi qs filios. §. irritū. de iniu. te. ¶ Quinto no. † q eccl'ia parochialis nō pōt petere quartā de relictis p egs ꝛ armis in ſubſidiū terre ſancte. alios caſus in quib⁹ quarta nō debet enumerat gl. ſ. c. ij. ꝛ Io. an. ſ. c. proxi. in. x. qō. ¶ Sed hic incidēter querit. ſi in priuilegio iſtorū excipiunt tīmodo iſti caſus pro egs ꝛ armis: an de alijs relictis priuilegiatis: ſicut ſunt illa poterit exigere. vt q ſic: qr excō. in quibuſdam cōfirmat regulam in alijs. vt no. in rubri. de regu. iur. li. vj. Sed nū eſt verū. qr excō. nō confirmat regulaꝫ: nec ampliat in caſibus ſub regula nō incluſis. arg. l. pediculis. §. cū querit. de auro ꝛ

5 argē. le. ¶ Sexto no. † ex hoc q quedam legata ſunt magis fauorabilia q̃ alia. ꝛ iſte fauor conſideratur reſpectu cāe in legato inſerte. ſic de iure ciuili falcidia non detrahit de relictis ad pias cauſas. vt. C. ad. l. fal. aut. ſimilr. quarta vero detrahēda ex iſtis nō deti abet de alijs qō dixi in ſimili. ſ. de teſtamētis. c. raynutius. ¶ Septimo no. in verſi. talem. q iudex prouidet in futuruꝫ. qō dic. vt. ſ. de procu. audi. ff. de vſuris. l. j. C. de fideiuſ. l. j. ¶ Octauo no. q quarta pars eccleſie parochiali debita detrahitur de decimis: oblationibus: ꝛ omnibus legatis factis pro anima eccleſie ſepulture. queritur circa hoc inci

6 dēter Hoſti. † ſi pdium eccleſie ſepulture relictū nō eſt ſitū in parochialis defuncti: ſed in alia. an eccleſia parochialis poterit de eo petere quartam. videt q nō. ſed eccleſie vbi prediuꝫ ſitū eſt: ſicut penſio ſoluēda eſt ciuitati in cuius territorio reſita eſt. ff. de publi. l. imperato. Io. an. hoc reprobat ꝛ bene. qr in iſta acquiſitiōe de imobilibus fienda eccleſie parochiali habetur reſpectus ad perſonam parochiani non ad locum: vbi predia relicta conſiſtūt. ſicut in ſimili dicit Inno. j. de priuile. paſtoralis. ꝛ qō dixi ibi ꝛ in. c. poſtulaſti. de foro compe. Non ob. obiectio de preiudicio generando eccleſie: vbi prediuꝫ eſt ſitum: nam nullum ſit ſibi preiudicium in iure: quod habet in predio illa ratione parochie. vt ius decime tranſibit in eccleſiam parochialem: ꝛ dominiū ꝛ poſſeſſio ſue quarte ſaluo iure decime parochiali eccleſie: vbi predium ſitum eſt. ¶ Nono no. in verſi. niſi. qui habet duos intellectus. primus eſt ſi dol⁹ ſuit cōmiſſus p hoſpitalarios ſubducēdo teſtatores. vt apud

7 eos eligeret ſepeliri. de hoc. j. e. c. j. libro. vj. ꝛ collige ex hoc. †

a an dolus dans cauſam [a] vltime volūtati vitiet relictuꝫ. ꝛ tex tus ille innuit. q ſi doloſe decipis teſtatorem in preiudicium tertij cui relinquere intendebat poteſt ille tertius agere contra te: ac ſi ſibi relictum foret. ad hoc facit. l. quidem cum filiū. ff. de heredibus inſtituēdis. ꝛ. ff. ſi quis aliquod teſt. arri. prohibuerit. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. ¶ Decimo nota in verſi. nihilomin⁹. q ad quartam hoc actum fuit contra eccleſiam ſepulture. quod eſt verum ſi ipſam recepit: ſi vero nondum recepit: an poſſit agere contra heredem: vt ſoluat: dic vt. ſ. c. de his. ꝛ patet hic q poſt ſepulturam debet ſolui iſta canonica. licet quidam cōtra. ꝛ male. vt dixi. ſ. c. proxi. in. iij. q. ¶ Vndecimo no. q eccleſia parochialis non recipit canonicam a conuerſis ꝛ oblatis quod intellige de plure oblatis. ꝛ conuerſis in ſanitate. vt ſ. e. c. de his. ꝛ. j. de priuile. c. vt priuilegia. ¶ Duodecimo no. in ver. eiſdem nouam formaꝫ ſentētie in cuius platione reſeruatur reo beneficium probationis. quod videt mirū qr exceptiōeꝫ ꝛ omnia debēt ante ſentētiam liquidari: ꝛ non in re incerta ſentētiam ferri. nam poſt ſentētiam nulla defenſio cōceditur multomin⁹ pbatio ſuper eis vt. c. cū contingat. de offi. de lega. ꝛ. l. ad probationē. C. de pba. cōiuncto toto titu. Cōmiaꝫ

8 re. nō poſ. † ſi aūt ſentētia feratur incerta per probatiōes factas in cauſa: vt cōdemno ſi eſt pbatū. ꝛ ſi nō eſt pbatū abſoluo. an valeat hec ſnia vr̄ q ſic. quia exactius poteſt apparere ſic pbatū: vel nō. ꝛ conditio de preterito non ſuſpēdit. vt. l. cum ad preſens. ff. ſi certū pe. ꝛ ſnia incerta valet: ſi pōt peracta talis incertitudo declarari. vt. l. at pretor. ꝛ. l. miles. ff. de re iud. ꝛ. l. ij. C. de ſen. que ſine certa quanti. ꝛ vide ad hoc quod not.

9 Bar. in. l. iudex. ff. de re iudica. ¶ Decimotertio no. † q eccleſia que iniuſte parochianū alterius ſepelit tenet eccl'ie parochiali reſtituere omnia que recepit qō videt verū. ſi recepit intuitu ſepulture. vt dicit tex. in ſi. c. ſecus ſi ille q ſepultus eſt indebite in teſtamēto: vel aliter reliquiſſet illi eccl'ie. naꝫ de tali legato ibi corpore nō ſepulto nihil deberet pcipere eccleſia parochialis. vt no. ſ. c. j. ꝛ. ij. Idem ergo ſi tibi indebite ſit ſepultus. qr ſepultura talis non videt priuare eccleſiam legato in totum vel in partē: licet indebite defunctū receperit ad ſepulturam. ergo iſto caſu corpus oblatiōes: ꝛ alia q̃ ſepulture

intuitu ſunt recepta. vt hic quod ſentit Inn. ¶ Venio ad aliquas oppoſitiones ſuccincte: ꝛ primo oppo. iſte prior cōqueſtus eſt de hoſpitalarijs ab eis tamē nihil petijt. ergo ſnia ferri nō potuit ſup eo qō nō fuit petitū. ſ. de or. cog. cū dilectus. ſo. dicit Inno. q in libello prioris apparebat petitio: ſꝫ decīſa fuit. vel dic: q corā papa ſufficit proponere querelā: ex qua tacita reſultat petitio. q iuſtitia inde fiat. de hoc vide. ſ. de li. tis conte. c. j. ¶ Secūdo oppo. iſti fratres allegabāt indulgētiam: ꝛ priuilegiū: ꝛ ſic iura ꝯtraria cōtra. c. ſolicitudinem. in ſi. de appel. ſolu. reo hoc cōcedit: non actori. quod dic: vt. ſ. de exce. cū ven. ꝛ. c. nullus pluribus. de reg. iur. li. vj. ꝛ differentia eſt inter indulgentiam ꝛ priuilegium. quia priuilegiū eſt ppetuū. vt. c. decet. de reg. iur. li. vj. indulgentia eſt tēporalis. arg. no. ſ. de de. non reſi. cum ad hoc. ¶ Tertio oppo. ꝛ videtur q iſti

a ¶ Dolus dans cām. dolus dās cāꝫ teſti an reſcīdat illud bal. i. l. ſi fraſ. C. q teſtamenta fa. poſ. bal. i. l. j. C. ſi qs ali. teſta. prohi. Et doli appellatōe venit lata culpa. l. cū q. §. ts ad queꝫ. ff. de fur. in l. in actionibus. de i litē iuran. an autē ſit criminō bar. in. l. j. ff. ō ſi de iuſſo. tuto. l. 4. §. nō tm. ff. depoſiti. l. nō exigit. ff. ō dolo.

Opponit contrarium.

ꝙ iſti hoſpitalarij male allegabant in hoc caſu priuilegium.
quia de iure cõmuni licebat eis recipere eligẽtes apud eos ſe
peliri:vt.ſ.c.j.⁊.c.fraternitatis.fruſtra ergo precibus impe-
trarũt.quod eis de iure licebat.vt.l.j.C.de theſau.li.x.ſol.bre
uiter iſti hoſpitalarij nõ habebant ſepulturam de iure cõmu-
ni.quia nõ habebãt populum .oportuit ergo eos ſuper iure
funerandi priuilegiũ impetrare:⁊ eis concedi per papam vel
aliũ poteſtatẽ habẽtem.vt dixi.ſ.c.proximo in.vi.q.¶Quar
to op.ad verſi.talis.vbi iudex prouidet in futurum.ſed cõtra
ff.de vſur.l.j.ſol.dicit glo.⁊ ita ꝛc.ꝙ in ſeruitutibus ⁊ annuis
preſtatiõibus iudex poteſt ferre ſentẽtiam ſuper futuro.vt.l.
barum.⁊.l.egi allega.in glo.⁊ quod no.ſ.de homici.c.ij.li.vi.
Hoſti.dicit ꝙ ſuper obligatiõe futura nõ proceditur in iudi
cio:nec ſuper pſenti dilatione non extẽſiua.puta cũ debes.x.
ad paſcha.vide tamen quod ſuper hoc no.Innoc.ſ.de plus
peti.c.j.quãdoq; obligatio eſt extẽſiua.vt obligatio annua.
Itẽ obligatio ad patiẽtiam in futurum ad aliquam ſeruitu-
10 tem.† ⁊ poteſt ferri ſentẽtia ſuper futuro.vt dicit glo.Idẽ ſi
obligatio ſperat cõmitti ex cõtumacia rei ꝯuẽte:que ſit acceſ
ſoria ad debitum principale.ſ.de teſta.raynaldus.poſt prin.
Idem cũ quis ſemel occupauit vel impediuit ius alterius:po
teſt enim ab illo peti:vt de eo quod cõmiſit ſatiſfaciat.⁊ de ce
tero ſimilia nõ attẽtet.ſ.de deci.dudum.de ſen.excõ.grauem
cum ſi.¶Quinto opp.hic papa mãdat dari quartã de obla-
tiõibus.ſed cõtra.ſ.ti.ij.c.ſi.ſol.intellige hunc tex.de oblatio
nibus factis in prima miſſa.nam de ãniuerſarijs nil eſt dedu-
cẽdum.vt in ꝯtrario vel dic.ꝙ licet de his que relinquuntur
pro illis faciẽdis nulla fiat deductio:de his tamẽ que ibi offe
runt:fiet deductio.vt hic.⁊ vide qđ no.de candelis.ſ.e.dudũ.
alſ ſuper cathedram.in de.¶Sexto op.ad verſi.eiſdem.vbi
poſt ſentẽtiam reſeruat facultatẽ probãdi.ſed ꝯtra quia p ſen
tentiã precluſa eſt via allegationibus iuris:⁊ facti.vt.C.ſentẽ
tiam reſcin.nõ poſ.l.perempto.ſolu.dic:vt dixi.ſ.in.xij.not.
Hoſtiẽ.dicit ꝙ neſcit cõtrario reſpõdere.⁊ ideo dicit hoc fa-
ctum fuiſſe de plenitudine poteſtatis.vel dic ſcdm eum ꝙ ſen
tentia durat a.§.talem ſuper his ꝛc.verſi.ad verſi.eiſdem pte-
reros ⁊ abinde in finem eſt cõmiſſio:quomodo iudex inſtrui-
tur:quomodo habeat negotium diffinire:nec erat quo ad il-
los articulos in cauſa cõcluſum.Ita pertranſeunt doct.Ego
dico ꝙ de iure potuit iſta probatio reſeruari poſt ſententiam
ꝓpter naturã actiõis intẽtate:que fuit negatoria:⁊ petitũ in-
cidẽter male accepta ⁊ occupata reſtitui.⁊ ita fuit petitio ge-
neralis:ſiue vniuerſalis:vel eis ſimilis.vt no.⁊ dixi.ſ.c.proxi.
In actiõe aũt vniuerſali ⁊ generali fertur ſentẽtia generalis:
⁊ poſtea ſũmarie ſuper rebus ſingularis:q̃ dicunt includi ſub
generalitate probationes:ſunt ſummarie recipiende.vt not.
Inno.ſ.de ma.⁊ obe.intra quatuor.⁊ de offi.ordi.conquerẽ-
te.⁊ per hanc meam ſolutionẽ non obſt.quod poteſt obijci ꝙ
hic in ſi.profert ſententiam incertam.poteſt enim ferri in vni-
uerſali ⁊ generali iudicijs.vt dixi.facit.ff.de re iudica.l.a diuo
pio.§.ſi ſuper rebus.¶Septimo op.dicitur hic ꝙ iſti hoſ-
pitalarij tenentur ſoluere quartam.contra hoſpitalarij ſunt
exempti nõ tenentur ad quartam.vt dictum eſt.ſ.de teſtamẽ
tis.c.officij.⁊.c.requiſiſti.ſol.dicit Io.an.poſt Inno.nego ꝙ
hoſpitalarij vel templarij ſint exempti a iuriſdictione epiſco-
pi.vt probatur ex tex.⁊ glo.de verbo.ſigni.c.veniens.⁊.c.ad
perpetuam.vel dic.ꝙ exempti non tenentur ad canonicã epi
ſcopalem.vt in dictis.c.preallega.ſed ad parochialem tenen-
tur:etiam exempti.vt in iſto.c.nam ad eã tenentur eccleſie ex-
tra dioceſin.ſi extra ipſam parochianus elegit ſepulturam:li
cet non teneantur eccleſie extra dioceſin ad quartam epiſco-
palem nõ ſuo epiſcopo:vt dixi.ſ.c.cum ſuper.¶Sed hic in-
11 cidenter quero.† ſi eccleſia ⁊ hoſpitale ſint exempta:ſed non
populus:an debeat dare portionem epiſcopo.videtur ꝙ nõ.
quia nullam cõmunionẽ habet in ea epiſcopus.ergo ꝛc.vt di
cto.c.requiſiſti.§.fecis.contrarium no.Io.an.dicit enim.ꝙ
ꝓpter populum adhuc epiſcopus habet cõmunionem in ea.
de priuile.ex ore.⁊ poteſt iſta qđ dupliciter itelligi primo.vt ꝙ
talis eccleſia de quarta relictorum ſui parochiani alibi ſepul-
ti debeant epiſcopo dare partem propter populum.⁊ ſic de
relictis ab illis:qui apud talem eccleſiam exemptam ſine po-
pulo elegerunt ſepulturam debeat epiſcopus habere quartã:
⁊ vtrobiq; poteſt dici ꝙ debeat ex primo dicto Inno.quod
¶ Ponit que ſtiones. ¶ no.¶Quero in pluribus.c.huius ti.dictum eſt ꝙ de relictis
eccleſie apud quã quis eligit ſepulturam:debetur quarta pa
12 rochialis † ſ; pone ꝙ nõ eccleſie ſepulture:ſed hoſpitali ipſi⁹
eccleſie ſunt relicta vel perſonis ipſius eccleſie in genere:vel in
ſpecie:puta omnibus clericis:vel iſti:⁊ illi clerico ipſius eccle-
ſie.an de oĩbus relictis factis ſub quolibet pdictorũ modorũ
debeatur quarta parochiali eccleſie.Reſpondeo ꝙ Io.an.
poſt Inno.cõfuſe loquitur.ex quorum dictis colligo duo mẽ-
bra.nam quãdoq; eccleſia ⁊ hoſpitale habẽt bona diuiſa quã-
doq; habẽt omnia cõmunia.quia nec in ſpiritualibus : nec in
temporalibus inter eos aliquid eſt diuiſum ſpecialiter ⁊ ſeor
ſum vt eſt hoſpitale ſancte Marie de la ſcala de ſenis.primo
caſu quãdo habẽt inter ſe diuiſio.⁊ aliquis apud eorum eccle
ſiam eligit ſepulturam ipſi eccleſie:hoſpitali:vel fratribus ali-
qua reliquit an eccleſie parochiali teneant ad canonicam.dicit
ipſe ꝙ ſic:ſiue hoſpitali:ſiue fratribus:ſiue eccleſie relinquat.
ar.ff.de an.leg.l.anima.nam quicquid teſtator relinquit ꝓpre-
ſumitur dare pro anima:⁊ pro ſepultura.vt.ſ.c.de his.⁊ qđ
no.Io.an.ſ.e.j.in gl.iam vidi.⁊ idem dicit ſi ibi nõ elegit ſe-
pulturam:ſed de iure ibi ſepeliendus eſt.quia illis reddiderat ſe:
⁊ ſua:vel factus erat frater de priuileg.c.vt priuilegiũ.vel quia
ibi erat ſepultura parentum.ſ.e.j.nam ⁊ tunc debet eccleſia pa
rochialis recipere canonicam ex quo in eorum eccleſia ſepelitur
de iure ſiue ex electiõe ſicut ſi preciperet ibi ſepeliri.⁊ hec vera:
quãdo eſt vnum legatum factum eccleſie ſepulture:hoſpitali:
vel fratribus.Si autẽ ſunt diuiſa legata facta eccleſie a lega-
tis hoſpitalis habentis bona diuiſa tunc de relictis factis ho
ſpitali eccleſia parochialis non exiget canonicam.ſed tantũ-
modo de relictis factis eccleſie ſepulture : pone exemplum.ſi
teſtator dicit lego hoc eccleſie:⁊ illud hoſpitali.⁊ eſt ratio pri
mo caſu quia ea tantum:que relinquuntur eccleſie pro ſepul-
tura relicta videntur.⁊ ideo de illis eccleſia parochialis ſuam
percipit portionem.ea vero que ſic ſeparatim ſunt hoſpitali
legata:non videntur relicta pro ſepultura:ſed alias pro anima
⁊ ideo de ipſis nihil eſt deducẽdum.Scdo caſu principali qñ
eſt omnimoda vnio inter hoſpitale ⁊ eccleſiam:tunc de relicto
eccleſie deducetur canonica portio etiam ſi dicatur ꝙ non in-
tuitu eccleſie ſed hoſpitalis ſit relictum.⁊ econuerſo.quia ſcdm
predicta de facto ſuppoſita ita ſunt vnita de iure:quod ſepa-
rari non poſſunt.¶Sed incidenter op.⁊ videtur ꝙ ſemper
inter hoſpitale ⁊ eccleſiam ſit aliqua diuiſio.quia prior clerico-
rum ſacerdos poteſt abſoluere fratres.ſ.de ſen.excõ.c.cano-
nica qđ nõ põt magiſter laicus.ſol.dic.ꝙ aliud non facit diui
ſio.inter eccleſiam ⁊ hoſpitale:ſed potius inter fratres cleri-
cos ⁊ laicos:vel potius inter officia.nam officia diſtincta nõ
inferunt diuiſio.bonorum inter duo loca : ſi omnia inter eos
ſunt cõmunia.nam ⁊ in eodem monaſte.⁊ eccleſia officia ſunt
diſtincta.l.xxxix.diſt.ſingulis.quid dicos vbi bona ſunt diui-
ſa:⁊ quis in infirmitate efficitur frater:⁊ offert hoſpitali om-
nia bona:dic ꝙ eccleſia parochialis habebit partem ſi de illa
infirmitate decedit.alias ſecus.vt.ſ.c.de his.¶Sed pone ꝙ
quis relinquit mille vni eccleſie apud quam elegerat ſepultu
ram.qui tamen ibi ſepeliri non potuit propter caſum fortui-
tum.quia mortuus in bello:nec reperitur:vel locus ille ab ho
ſtibus occupatus:an parochialis eccleſia petet canonicam.de
hoc legato.videtur ꝙ nõ.quia apud eam nõ eſt ſepultus.vñ
illud relictum capit eccleſia:non vt relictum pro ſepultura.cõ
13 trarium hic ſentit Inno.ſ.ꝙ debeatur.ex quo collige.† ꝙ re-
lictum eã ſepulture debetur etiam ſi ibi ſepultus nõ ſit:cum p
eccleſiam nõ ſtat quominus eũ ad ſepulturam recipiat.⁊ hoc
propter caſum fortuitum ibi non ſepelitur.Si aũt quia muta
uit volũtatem:⁊ alibi ſepulturam elegit:an videatur legatum
ademptũ prime eccleſie:⁊ tranſlatum ad iſtam.ar.ꝙ ſic in.l.ali-
ne.§.ſeia.ff.de ali.le.reperio tamẽ dñm Federicum de ſenis i
qđ.premiſſa conſuluiſſe.ꝙ ſi non eſt quis ſepultus in eccleſia:
vbi debuit ſepeliri de relictis dicte eccleſie factis:nõ dꝫ habe-
re eccleſia parochialis canonicam.nam ſic haberet duas cano-
nicas:vnam ab illa in qua de facto ſepultus eſt.vt hic.⁊ aliam
ab illa:vbi debuit ſepeliri.⁊ hoc abſurdum.Item eccleſia lega
taria poſtq̃ hic non ſepelit parochianum: non dicitur eccle-
ſie parochiali iniuriam inferre.non ob.iura:que videntur velle.
ꝙ iſta canonica debeatur de relictis factis eccleſie.vbi elegit
ſepeliri.nam intellige.elegit cum effectu.quia de facto ibi ſe-
pultus eſt.ff.quod quiſq; iuris.l.j.in ſi.⁊ ita no.conſilio.x.
14 ¶Sed iuxta predicta queritur de.q.per eum diſputata † q-
dam elegit ſepulturam apud minores vel predicatores:⁊ vni
fratri intuitu parentele reliquit centum pro emptione libro-
rum:vel alia de cauſa:an de iſtis centum debeatur quarta ec-
cleſie parochiali.Cy.de piſtorio conſultus de iſta queſtione p
dominum Federicum de ſenis.reſpondit vt ſequitur.aduer-
tenda ſunt verba legiſlatoris:⁊ ipſius conſtitutionis ſup ca-
thedram.loquitur enim dicta ꝯſtitutio in relictis:q̃ pertinent
ad vltimas volũtates.ff.de tab.ex.l.j.in ſi.Itẽ loquitur de da
tis.vel qualitercũq; donatis in morte ſeu in infirmitate:vnde
proceſſit mors ⁊ ſequuta fuerit ſepultura.vt per iſta verba vt

ſicatur legiſlator comprehēdere omnem mortis cauſa capio
nem:non tantum legatum:𝔷 mortis cauſa capionē.dicit eñ
patis ⁊c.vbicūq; enim de morte fit mentio:dicitur mortis cā
fieri vel dari.ff.de donatio.cauſa mor.l.ſeia.§.fi.⁊ mortis cā
15 capitur quicquid occaſiōe mortis accipit.Vnaꝫ mortis cauſa
capio eſt genus:⁊ cōplectitur quicquid propter mortem ali-
cui obuenit.ff.de dona.cauſa mor.l.qui pretio.⁊.l.mulier.⁊.l.
cum.⁊.l.mortis cauſa capit.⁊ ſic licet dicamus eſſe legatū:vel
relictum ipſi fratri ⁊ ſui contemplatione tantum.⁊ licet acq-
ratur ipſis fratribus in cōmuni preter volūtateꝫ defuncti:ta-
men eſt mortis cauſa capio.nam propter mortem ipſius dat
⁊ acquiritur fratribus:tanq̄ per ſerui ordinis.⁊ ſic capiunt
propter mortē.ex quo videt Cy.inferre.quartaꝫ deberi eccle
ſie parochiali de iſto relicto facto vni fratri intuitu parentele
quod tenet in dicta diſputatione dñs Fede.⁊ eſt quarta di-
ſputatio in ordine cōſiliorꝫ adducit primo quod dixi.q̄ fra
ter minor querit ordini:⁊ non ſibi.xii.q.i.nō dicatis.Inſpicia-
mus enim cui acquirit:⁊ non cui relinquitur.ff.de iure pa.l.ſi
vero.⁊.l.etiam.§.ſi debita.de bo.li.preterea regula prohibet
omnem acquiſitionem fratri in ſingulari in quodā.c.dicitur
fratres nil ſibi appropriēt ⁊c.Tertio adducit tex.c.ſup ca-
thedram.§.huiuſmodi.ibi directe vel indirecte.⁊ ibi:alijs p
eiſdem.⁊ ibi:nec alij nec alijs.p̄terea videtur caſus in.c.regſi-
ſti.de teſtamētis.in fi.a cōtrario ſenſu ibi circa euꝫ qui poteſt
propriū poſſidere ergo ſi nō poteſt:nō videtur curandum in
ius contemplatione relinquatur.quia ſemper euꝫ effectu in-
telligitur relictum monaſte.de his que fi.a pre.cum apoſtoli-
ca.Itē ſi diceremus cōtrarium:poſſet fieri fraus dicte cōſti-
tutioni:relinquendo ſemp fratribus pro veſtibus:⁊ ſimilib⁹.
quā fraudem dicta cōſitutio.§.ad hoc remouere intendit.⁊
ſic:vt dixi.concludit dñs Federicus q̄ de relictis ſingularib⁹
fratribus debeat canonica.etiam ſi intuitu parentele relinq̄-
tur.ergo inter eius cōſilia ꝯſilio.cxlix.repio Old.conſuluiſſe
ꝯtrarium cui ſubſcripſerunt quidam alij doct.Idem reperi
in cōſilijs Old.cclix.⁊ loquitur in dicto ꝯſilio per hec verba.
vt q̄ debeat dari q̄rta cōſyderatio.q̄ quicqd q̄rit frater q̄rit
cōuentui.vt no.p̄ leg.Inno.de priuile.cum olim.attendi er-
go debet cui queritur nō cui relinqtur.ff.de iure pa.l.qui con
tra.ff.de bo.li.l.in ſeruitutem.§.ſi patroni.vnde ſcriptum eſt
q̄ capacitas ſerui ex perſona dñi:cui queritur capacitate co-
gnoſcitur.ff.de leg.i.l.ſi mihi:⁊ tibi.§.regula.de ſerui.le.l.⁊ ſi
maxime.⁊ huic videt aſſentire tex.c.ſuper cathedram.dū di-
cit diſtincte vel indiſtincte ad certos vel determinatos vſus:
de quibus quarta ſiue canonica.portio dari.⁊c.ſed de illo nō
conſueuit dari.vt.c.requiſiſti ad ſi.ergo ⁊c.Sed in contrariū
videtur verius.ad quod intelligendum eſt ſciendum.quod
quidam ſunt actus:qui ita conueniunt ſingulis:vt ſinguli
ſunt.quod nullo modo vniuerſitati:vt audire diuina ⁊ perci
pe ſacramenta.de ſen.excō.c.ſi ſentētia.libro.vi.quidaꝫ ſunt
act⁹:qui ita conueniunt vniuerſitati:q̄ non ſingulis:vt ſin-
guli ſunt vt creatio ſyndici ⁊ ſimilia.ff.de mu.⁊ ho.l.ſi.§.de-
fenſores.⁊.C.de decurio.l.ij.li.x.de decu.in gene.ſi.In propo-
ſito videtur.q̄ recipere ad ſepulturam competat fratribus:
vt capitulo.nō vt ſingulis.⁊ ſic dicta verba in cōſtitutione po
ſita fratribus ipſis ⁊c.debent intelligi complexiue non dele-
gato alicui fratri relicto.de reb⁹.dub.l.ciuibus.⁊.l.cum ſena-
16 tus.Nam cauſe in legato adiecte imitant naturam legatorū
⁊ faciūt ſcdm ipſarum varietatem legatum ipſum aſcribi nūc
paganico peculio:nunc caſtrenſi.ff.de caſtren.pecu.l.ſi forte.
⁊.l.ſi vxor.⁊.l.caſtrenſe.⁊ tale legatum intuitu ſanguinis ⁊ pa
rentele relictum non tam dicitur lucrum:q̄ debitum.⁊ ideo
in ſocietatem lucri ⁊ queſtus non venit.ff.pro ſocio.l.nec ad-
iecit.⁊.l.ſequen.⁊ iſtis ſub liberalitatis appellatione debituꝫ
nature pſoluerit.C.de impo.lu.deſcri.l.j.man.l.ſi vero nō re.
§.papinia.nec obſtat.quod dictum eſt.q̄ acquirit mōaſterio
quia capacitas monaſte.non eſt cauſa quarte:tunc enim pro-
cederent argumēta.ſed ſepultura que cum ſub ſingulari fra-
tre locum non habeat legatum ſibi relictum in aliquo nō mi-
nuit:nec defalcatur:ſicut dicit in patre dato tutore:qui ſi a tu
tela ſe excuſat legato ſibi in teſtamento priuatur.⁊ tamen fi-
lius in eius poteſtate manens legatum capit ſibi in codeꝫ te
ſtamento relictum.ff.de excu.tuto.l.qui tutelam.ij.reſpon.⁊
de excu.tuto.l.tutor petitus.§.i.nec obſtāt verba conſtitutio
nis ſuprapoſita quia res legatas ⁊ modum legandi reſpiciūt
non autem ampliant legatorum perſonas.quia ſemper refe-
runtur ad relicta fratribus:vt collegio.ar.de alimen.⁊ ci.leg.
l.a filio.§.vltimo.⁊ de lega.ij.l.queſitum.§.primo in tertio re-
ſponſo.⁊ calumnioſa eſt interpretatio:per quaꝫ tranſitur de
q̄uali.ad quod.ff.de lega.ij.l.debitor.§.ſcruio.⁊ ibi not.ita dic

cit ſubtiliter more ſuo ex cuius dictis videtur colligi.q̄ non
ſolum coniuncto:ſed etiam ſi ignoto fratri in ſingulari relin
quat quartam non debeatur.ſed tantummodo de relictis cō
uentui.ergo in relicto fratri extraneo tenerem cū domino Fe
de.per no.ſ.per Ioan.an.poſt Inno.dum non facit differē-
tiam quo ad dictam quartam:relinquatur hoſpitali:fratrib⁹
in ſingulari:vel eccleſie.In relicto facto conſanguineo quia
hic non habetur aliqua conſyderatio ad conuentum vel ordi
nem teneo cum Oldra.¶ Vltimo queritur dicitur hic.q̄ il-
le qui ſepeliuit alienum parochianum:qui non elegerat ſe-
17 pulturam tenetur ad reſtitutionem.pone ergo q̄ ille paro
chianus nō poterat etiam ſepeliri in eccleſia parochiali.quia
erat ciuitas interdicta:⁊ de facto ſepult⁹ eſt apud fratres ipſis
mittis.multa tamē pro orationibus:⁊ pro miſſis oblata ſunt
fratribus:an debeat eccleſia parochialis de iſtis habere quar
tam:vel totum.videtur q̄ totum.vt in illo tex.contrarium di
cto conſilio.cxlix.conſuluit do.Fede.nā iſta fuerunt male ac-
cepta ⁊ oblata que non venient diuidenda.ff.fami.herciſ.l.ce
tere.§.ſed ⁊ ſi quid.ad hoc facit quod dixi.ſ.poſt Innoc.qui
dicit ſic ſi vero is de quo agit apud hoſpitalarios non de iu-
re:ſed de facto ſepultus eſt de relictis eidem nec totū nec par
tem redderent eccleſie parochiali:ſed corpus tantum ⁊ obla-
tiones omnes que occaſione ſepulture facte eſſent.vt.ſ.c.ex
parte.Non obſtat illud.c.quia debet intelligi:quando paro-
chianus alibi ſepultus de facto debebat apud ſuam eccleſiaꝫ
ſepeliri.tunc enim in recompenſationē iniurie ſibi facte:⁊ p-
pter laborem:debet habere quartam.ſed in caſu noſtro nul-
la ſibi irrogatur iniuria:cum non habet tunc ius ſepeliēdi p-
pter interdictum.de pe.⁊ re.quod in te.⁊ de priuilegijs.cum
⁊ plantare.§.quod ſi templarij.⁊ infert illa ratio.q̄ ſi eccleſia
parochialis eſt interdicta:ſed non parochiani quod paro-
chianus tunc alibi ſepultus ex electione:vel de iure:quia in ſe
pulchro maiorꝫ dicto caſu eccleſia parochialis non habebit
18 quartam.quod no.¶ Querit glo.q̄ quid de peregrinis dece
dentibus in peregrinatione dicit ſepeliendos ad eccleſiā ma
iorem.Io.an.in viatore q̄ ſi ſepelietur vbi mortuus fuit.xvi.
q.i.in fi.Ego anno preterito cum legerem ſenis fui interro-
gatus de ſtipendiarijs.deceſſerat enīꝫ ibi dñs Io.aſſonis de
vbaldis capitaneus generalis gentis armorꝫ domini comi
tis virtutum in guerra florentinorum.nā eccl'ia ſancti chriſto
fori vbi deceſſit petebat quartam ab eccl'ia cathedrali:vbi ſe-
pultus fuit:⁊ aſcendebat ad magnam ſūmam cum funeralia
⁊ mortuaria fuerint ſumptuoſa:⁊ magnifica multum.reperi
preceptorem dominum Petrū de peruſio in tractatu quarte
parochialis tenere q̄ non debeatur ſibi illa quarta.quia eſt
tanq̄ viator ad mandatum dñi hincinde diſcurrens.vnde nō
dicitur cōtrahere domicilium cum eius mora non ſit ibi per-
petuo:ſed in motu conſiſtat facit.l.aſſumptio.ff.ad muni.⁊ li
cet ſm quoſdam non in eccleſia maiori:ſed in parochiali vbi
deceſſit deberet ſepeliri.vt dixi.ſ.c.de vxore.tamē huic eccle
ſi alibi ſepulturam elegit:non debetur quarta.quia licet ha-
beat ius ſepeliendi:non tamen iura funerandi:cum non mini
ſtrat ſibi eccleſia ſacra.allegat conſilium Fede.ccxlvi.de quo
feci mentionem.ſ.eo.de vxore.illud conſilium dimittit nunc
me in dubium:an predicta deciſio ſit vera non declaro aliter
modo.

1 ☞ Cadens de ponte qui caſu ſubmergitur non priuatur ec-
cleſiaſtica ſepultura.
2 Periens caſu fortuito nō priuatur legitima ſepultura.
3 Interficere ſeipſam pro virginitate ſeruanda nō eſt licitum.
4 Cōmunicamus mortuo cui communicamus viuenti ⁊ econ-
uerſo.
5 Iudex an debeat pati q̄ dāṅati ad mortem penitentes eleuē-
tur de furcis ⁊ ſepeliantur.
6 Mulier pregnās an ſit ſepeliēda in cemiterio cum fetu.

1 Ex parte. Qui de ponte cadens caſu ſub-
mergit nō priuatur eccleſiaſtica ſe-
pultura.ſecunda ibi:quo circa.¶ Not.primo q̄ pa
rentes conqueſti ſunt de epiſcopo qui non ſinebat
corpus huius domine ſepulture tradi.nam cūꝫ debeat iudex
alios ab iſta moleſtatione compeſcere.vt.l.nec corpora.ff.de
reli.⁊ ſump.fu.multo magis ipſe debet a dicta moleſtia abſti
nere.infra de na.ex li.ven.c.primo videtur enim irrogari de-
functo iniuria:ſi non permittitur ſepeliri.vt arg.l.⁊ ſi quid.§.
index.ff.de reli.et ſump.fu.facit aucten.vt defunct.ſine.coll.
v.¶ Secundo no.q̄ iſte nobilis ſollicitabat iſtam de ſtupro.
que autem ſit differentia inter ſtuprum adulterium:⁊ fornica
tionē.

tionem.dic:vt nota.xxxvi.queſtione prima.§.cum ergo.vbi
in tex.⁊ iſte ac iſti garſiones ſibi facientes maximas patiun-
tur penas..vt patet.C.de raptoribus virg.l.j.⁊ dicto.§.cum
2 ergo.¶ Tertio nota ꝙ iſta perijt caſu fortuito ⁊ ſibi non
imputatur quo ad ſepulturam ſimile nec quo ad bona.licet
videatur dediſſe cauſam morti ſue.ſed non nocet poſtꝗ caſu
non conſcientia criminis hoc fecit.ff.de bonis eorum q mor.
ſi.con.l.vltima.¶ Quarto not. ꝙ iſta potius aufugit:ꝗ vel-
let pati ſtuprum.⁊ tex.dicit ꝙ caſu occidit.quid ergo ſi ſe p
cipitauit credens euadere glo.tenet ꝙ idem de hoc etiã no.
3 xiij.diſt.notani.Interficere autem ſe ipſam pro virginita-
te ſeruanda non eſſet licitum ſcḋm Goffre.licet Ioan.an.re-
ferat hic hiſtoriam Hiero.quaſdam virgines vt virginitatẽ
morte ſeruarent ſe in puteum proieciſſe alleg. Hiero.contra
4 Ioui.li.j.¶ Quinto no.regulam ꝙ cui communicamus viuenti
cõmunicamus ⁊ mortuo:a contrario ergo ſenſu cui non com
Opponit i cõtrarium. municamus viuenti:nec mortuo.vt.j.c.proximo.¶ Opponi
tur contra regulam predictam:⁊ videtur.ꝙ quandoqꝫ cõmu
nicamus viuenti:non tamen mortuo.vt patet in furibus:la-
tronibus:raptoribus:⁊ ſi.de quibus in glo.ſoln.dicit glo.ſi.
tex.huius.c.in ſi.ponit regulam que fallit in pluribus quos
glo.enumerat.⁊ aduerte ad caſum illorum qui pro ſuis ſcele-
ribus ſuſpenduntur.nam iſti carent ſepultura:niſi in vita pe
5 nituerint.xiij.queſtiõe.ij.c.ſi.⁊ de.j.de pe.⁊ re.Sed de iſtis
damnatis ad mortem penitẽtibus queritur an iudex debeat
pati:vt deuentur de furcis:vt ſic ſepeliantur.dicit Ioan.an.
ꝙ ſine iudicis licentia non ſunt deponendi:petita tamen li-
centia denegari non debet.de cada.pu.l.j.ij.⁊.iij.Item inter
alios caſus exceptos ar.no alium cum quis decedit in pecca-
to mortali.nam plures caſus complectitur ſcḋm Ioan.an.cõ
plectitur enim omnem paganum:iudeum:hereticum.de cõ-
ſe.di.j.eccleſiam.⁊.c.ſequen.vſurarium publicuꝫ.de vſuris.q
in omnibus:excõmunicatum etiaꝫ minori.xxiij.queſtione.ij.
ſane qḋ ſuper.talis enim eſt a ſacramentis eccleſie ſeparatus
j.de cleri.ex.ſi celebrat.blaſfemum in penitentem.de ma.c.ij.
monachum habentem proprium.de ſta.mo.c.ij.⁊.c.ſup.Itẽ
excõmunicatum:⁊ interdictum.j.c.proximo.omnes enim iſti
6 dicitur decedere in peccato mortali:ideo ſepultura priuati ꝙ
a ¶ Quid dicas de muliere ꝑgnante.[a] an ſepelienda ſit in ce-
miterio cum fetu.Recitat hic Gui.ꝙ non.de conſe.di.j.eccle-
ſiam.⁊ per Hoſtien.in ſumma de ꝯſe.eccle.vel alta.§.⁊ an ſit.
verſi.quid ſi mulier pregnans.

¶ De muliere ꝑgnãte.vide Io. ꝺ turre cre mata ſ.c.ec cleſiã.de cõ ſecratione diſt.j.

1 ¶ Leproſi an ſint in cemiterijs cum alijs ſepeliẽdi:ꝙ ſic.
2 Excõmunicati recõciliati etiam in mortis articulo poſſunt in
cemiterio ſepeliri.Secus ſi nõ ſint reconciliati.nu.3.
4 Sepeliẽtes publice excõmunicatos:nominatim interdictos
vel manifeſtos vſurarios vel defunctos tempore interdicti
ſunt ipſo iure excõmunicati.
5 Prohibitus ſepeliri de iure debet exhumari ⁊ proijci.nec fa
cit locum religioſum.
6 Excõicatus ſi diſcerni poteſt dꝫ procul eijci tã longe a cemi-
terio ꝙ ibi cantantes nõ poſſint audiri.
7 Violentia eſt caſus fortuitus.
8 Oſſa excõicatorum ſi nõ poſſunt ab alijs fidelibus ſeparari
debent ibi remanere.
9 Sepultura vilis nõ nocet iuſto:nec celebris peccatori.
10 Admittit aliquid rõne dubietatis qḋ aľs non admittit.
11 Statutum eſt ꝙ propter ꝗdam delicta atrocia debeat dom⁹
deſtrui.delinquens hꝫ partem domus inferiorem: frater vel
alius ſuperiorem:an deſtruitur dicta domus.ꝙ non.

Sacris. Si oſſa excõmunicatorum ſic ſe-
pultorum diſcerni poſſunt exhu
mari:⁊ proijci debent:aľs nõ.premittit exordiũ
ad probationem dicendorum.ſcḋa ibi:vnde ſol-
uendo diſtinguit ⁊ ſcḋm membruꝫ proſequitur
ibi:ꝙ ſi diſcerni.¶ Nota regulam vt quibus non cõmunica-
1 mus ⁊c.ꝙ leproſos non eſſe in cemiterio cum alijs tumulan-
dos cum alij nõ cõmunicent illis in vita.de ec.edi.c.ij.⁊ de cõ
iug.lepro.c.j.Sed certe ratio quare nõ cõmunicatur leproſis
in vita:morte extinguitur.ſcilicet timor contagionis: quam
mortui a mortuo timere non poſſunt.cũ mors omnia ſoluat
in aut.de nup.§.deinceps.Itẽ nõ debent negari leproſis ec
2 cleſia.ſacramenta.ergo etiam ſepultura. ¶ Secundo not.ꝙ
ꝙ excõmunicati recõciliati etiam in mortis articulo poſſunt
in cemiterio ſepeliri.⁊ talis reconciliatio poteſt fieri etiaꝫ per
ſimplicem ſacerdotem.j.c.ſi.de offi.ordi.paſtoralis.idem ⁊ ſi
non reconciliati fuiſſent:ſed in eis apparent ſigna penitentie

3 vt dicit glo.prima.¶ Tertio no.ꝙ excõmunicati non de-
4 bent in cemiterio ſepeliri.hodie per concilium vien.ꝙ qui ſe-
peliunt publice excõmunicatos:nominatim interdictos:vel
manifeſtos vſurarios:vel qui defunctos ſepeliunt tẽpore in-
terdicti ſunt excõmunicati ipſo iure.vt.j.c.c.eos.vtrum autẽ
qui excõmunicato cõmunicat in morte incurrat minorẽ. har.
5 ꝙ ſic.j.de priuileg.ad hoc.¶ Quarto no.ꝙ debet exhuma
ri ⁊ proijci qui de iure non debuit ſepeliri:nec forte ſm gloſ.
facit locum religioſum.tu dic ſine forte ſcḋm Io.go.⁊ vin.q
6 hoc no.ſ.de ſacra.non ite.c.ij.¶ Quinto nota ꝙ ſi diſcerni
poteſt excõmunicatus debet procul eijci.⁊ no.procul.quia fa
cit contra illos qui ponunt prope cemiterium cadauera excõ
municatorum.debent enim poni tam longe ꝙ vox clericorũ
cantantium ibi non poſſit audiri.ar.de pe.⁊ re.quod in teſt.
7 ſcḋm Inno.¶ Sexto no.ꝙ violentia eſt caſus fortuitus.
ff.cõmo.ad eos.⁊.l.j.C.e.potuiſſet etiam eſſe caſus ignoran-
tia ſacerdotis extranei ſepelientis peregrinum.quem excom
8 municatum ignorauit.ſm Hoſtien.¶ Septimo nota ꝙ ſi
oſſa excõmunicatorum non poſſunt diſcerni a fidelibus:de-
bent excõmunicati ratione dicte incertitudinis in mõaſterio
remanere.ex hoc collige ꝙ beneficio alterius conſequuntur:
quod per ſe non haberent.ſic dicimus in pregnante damna-
ta ad mortem:cuius executio differtur:donec pariat.vt.l.pre
gnante.de penis.⁊.ff.de ſta.homi.l.reconciliabitur tamen ce-
miterium omni caſu:quo excõmunicatus in eo ſepultus de-
prehenditur.j.de conſecra.eccle.vel alta.conſuluiſti ⁊c.
9 ¶ Octauo not.ꝙ ſepultura vilis non nocet iuſto:nec cele-
bris peccatori.dicit tamen tex.circa ſpecioſam ſepulturaꝫ nõ
oportet ornamenta cũ corporib⁹ cõdi.nec qḋ aliud huiuſmo-
di ꝙ hominis ſimplicioris fatũ eſt:⁊ in ſepulture ſumptu dꝫ
haberi ratio facultatis:⁊ ad ipſas referendum non ſm ꝙ te-
ſtator diſpoſuit:vt.l.⁊ ſi quid.§.funeris.cuꝫ.§.ſequen.⁊ ſe.ff.
de reli.⁊ ſump.fu.⁊ ḋ iſta ſepultura vili vel celebri nõ curãdũ.
vide aliqua moralia hic per Io.an.¶ Nono ⁊ vltimo no.iu-
10 ra que allegat.vltima glo.ꝙ ratione dubietatiõis aliqḋ ad-
mittitur:quod aľs non admitteretur.de quo.xi.q.iij.nolite.⁊
quod no.xlij.di.quieſcamus.⁊ quod no.Io.an.j.de homici.
ſignificaſti.ij.verſi.ꝙ ſi diſcerni.⁊ quod no.xiij.queſtione.ij.
non exiſtimamus.⁊ alia ſimilia hic in nouella.Et iſta indu o
11 ad.q.ꝙ In quibuſdam locis ſunt ſtatuta ꝙ propter quedam
delicta atrocia debẽt domus deſtrui pone ergo.ꝙ delinqñs
habet partem inferiorem domus:frater vel alius ſuperioreꝫ.
queritur an dicta domus debeat in totuꝫ deſtrui ſi inſpicim⁹
delinquentem ſic:ſi non delinquentẽ debet ſtare:⁊ non diruí.
⁊ pro hac parte facit iſte tex.vt delinquens ex perſona nõ de-
linquentis illud beneficiuꝫ conſequatur.de iſta.q.vide p Cy.
in.l.⁊ ſi ſeuerior.C de inſa.per Din.in.l.non amplius.de le-
ga.j.plenius per Bar.in.l.attelius.ff.de aqua plu.arcen.vbi
diſtinguit.

1 ¶ Clerici debent gratis concedere ſepulturaꝫ morientib⁹.
2 Prauam conſuetudinem de dioceſi extirpare ſpectat ad epi
ſcopum.
3 Terram puram vt ibi ſiat ſepulchrum poteſt dominus ter-
re vendere.
4 Officium ſepulture an poſſit vendi.ꝙ non.
5 Sepulchrum proprium an quis poſſit habere in terra cemi-
teriata.
6 Cemiteriũ an poſſit accedere loco non ſacro:religioſo tñ.

Abolende. Terra cemiteriata pro ſe-
pultura effodiẽda vẽdi nõ
debet.⁊ premittit abuſum:quem ſecũdo tolli mã
1 dat.ibi:mãdam⁹. ¶ No.primo ꝙ clericos gratis
debere concedere ſepulturam morientibus.⁊ conſuetudo cõ
traria reprobatur.vt hic.res enim ſacre ⁊ religioſe non reci-
piunt eſtimationem:ideo non cadit in eis emptio ⁊ venditio:
que non conſiſtit ſine pretio inſtitu.de contrahen. emptio.§.
2 pretium.¶ Secundo no.ꝙ ad epiſcopum ſpectat prauam
conſuetudinem de ſua dioce.extirpare.de offi.ordi.c. primo.
¶ Querit glo.qualiter debet intelligi ille tex.cuꝫ cottidie vi Ponit queſtiones.
deamus clericos maxime mendicantes facere oppoſituꝫ.nã
habent locum quem vocant paradiſum.vbi non permittunt
ſepulturam effodi:niſi dentur centum.gl.diſtinguit inter ter
3 ram puram terram iam cemiteriatam ⁊ officium ſepulture.ꝙ
terra pura vt ibi ſiat ſepulchrum poteſt dominus terre ven-
dere.⁊ idem intelligas de caſſa lapidea vel lignea facta ad ali-
quem ſepeliendum.nam vt dicit gloſ.talis terra non eſt reli-
gioſa vel ſacra.quandoqꝫ eſt terra cemiteriata.quia aliquis

eſt ibi ſepultus: ⁊ tunc non poteſt vendi. ⁊ loquitur iſte text.
ratio eſt ſm glo. quia talis terra eſt ſacra melius dixiſſet reli-
gioſa. quando ſine authoritate pontificis corpus ibi huma-
tum fuit. naꝫ ſi authoritate epiſcopi conſecrata eſſet terra ꝓ
cemiterio diceretur ſacra: ad hoc vide quod no. xiij. queſtiõe
ij. in eccleſiaſtico vbi differẽtia inter ſacra ⁊ religioſa. ⁊ aduer
te quia licet vas ligneum vel lapideum religioſuꝫ effectuꝫ nõ
poſſit vendi priuato: tamen eccleſie ab eccleſia poteſt vẽdi ad
4 inſtar vaſorum altaris. x. queſtione. ij. hoc ius. ¶ tertio caſu de
officio ſepulture an poſſit vendi. dicit ꝙ non a clerico qui ra
tione beneficij ad hoc tenetur alˀs põt inde accipere precium.
quod intellige nõ ex pacto alˀs eſſet ſimonia. ſ. de ſimo. in tan
tum ſm Hoſtien. ⁊ c. non ſatis. dicit tamen glo. ſi. ꝙ licet cle-
rici exigere non poſſint: coguntur tamen laici pias ⁊ laudabi
les cõſuetudines obſeruare. vt in ea patet. dicit circa hoc Ho
ſtien. ꝙ petens caueat ſibi quia eſt vis in verbo. ſuccumbit eñ
ſi petit pro terra: vel officio nec prodeſſet conſuetudo. vt hic
Si autem dicat ꝙ det quolibet mortuo conſueuit tantuꝫ do
nari preſbytero vel eccleſie obtinebit. vt. c. ad apoſtolica. de ſi-
mo. ⁊ vide glo. hinc ſimilem. xiij. queſtione. ij. §. iteꝫ queritur.
5 ¶ Querit Joan. an. poſt Hoſtien. ¶ an in terra cemiteriata
poſſit quis habere proprium ſepulchrum. dicit ꝙ non quan-
tum ad proprietatem. ff. de re. di. l. in tantuꝫ. §. ſacro poteſt ta
men ipſum habere quo ad vſuꝫ. vt ſcilicet ipſe ⁊ ſui ibi ſepeliã
tur. ſic intelligitur. ſ. c. i. xiij. queſtione. ij. ebron. ⁊ c. ioſeph. ff.
de reli. l. familiaria. adeo ꝙ inuito tali vſario alius inferri nõ
poteſt. ff. de reli. l. ij. §. ſi vſuſfru. hoc verum niſi ex cauſa cum
ſcilicet alibi cõmode ſepeliri non poteſt: ſicut predia ⁊ calices
n laicis conceſſa alienari poſſunt. ſm Vincẽ. Et ideꝫ poteſt cẽ
ſeri de banchis vel ſedibus quas quidam vendicant in eccle-
ſijs. vt hic venetijs. nõ putat tamen Hoſti. ꝙ de iure ſcripto
poſſint habere tale ius epiſcopo reclamante. arg. ſ. de cuſto.
eucha. c. ij. ⁊ in his que no. de arbi. contingit. ſed verum eſt ꝙ
de gratia in huiuſmodi tolerantur: ſicut ⁊ in iure patronatꝰ
6 ſ. de iure patro. c. ij. ¶ Secundo quero ¶ verum cemiterium
poſſit accedere loco non ſacro: tamen religioſo. puta hoſpi-
tali: vel templo. dicit Inno. ꝙ non cum debeat eſſe conſecra-
tum. ⁊ ſic non poteſt accedere loco non ſacro. argu. ff. de edi.
edic. l. iuſtiſſime. ⁊ no. de reſcrip. c. rodulfos. in princi. hoc ve-
rum niſi hoſpitale habeat eccleſiam vel niſi ratione priuilegij
dicit etiam Innoc. ꝙ licet cemiterium debeat eſſe circa eccle-
ſiam: poteſt tamen eſſe remotuꝫ ſicut in francia propter feto-
rem. Itẽ dicit ꝙ in vno cemiterio plures eccleſie poſſunt ha-
bere ius funerandi parochianos ſuos.

1 ¶ Excõicandus nullus eſt niſi pro culpa manifeſta:
2 Homicida niſi penituerit excõmunicatur.
Idem in inceſtuoſo.
3 Preſbyter poteſt ⁊ debet excõicatuꝫ abſoluere in extremis.
4 Forma ſeruanda eſt etiaꝫ in abſolutione que fit in mortis ar
ticulo.
5 Heredes tenentur ſatiſfacere de homicidio inceſtu ⁊ alijs ſce
leribus a defuncto cõmiſſis.
6 Heres eius qui ſuper contractu iurauit an poſſit cõueniri co
raꝫ iudice eccleſiaſtico ſicut poterat defunctus.
7 Cautio de ſatiſfaciendo preſtita ſacerdoti non ſolum hꝫ vim
litis conteſtationis: ſed etiam habet vim ſententie.
8 Dos ſi repetatˀ vxore defuncta poterit opponi exceptio ad-
ulterij cõmiſſi in vita.
9 Confeſſio habet vim litis conteſtationis ſi lis non eſt cõteſta
ta ſed reus ⁊ confeſſus crimen.

Parochiano. Excõmunicatus qui per ſuum preſbyterũ fuit ab-
ſolutus in morte: ſepeliri debet: ⁊ ad ſatiſfaciendũ
cogentur heredes. ſcꝫa ibi: ſed eius. ¶ Not. primo
ꝙ iſte fuit excõmunicatus pro manifeſtis exceſſibus. ⁊ ſic no.
1 ab. ¶ nullum excõmunicandũ niſi pro culpa manifeſta. ¶ Se
2 cundo no. ¶ ꝙ homicida niſi penituerit excõmunicatur. Idẽ
in falſo teſte. xxiij. qõne. iij. itaꝙ. Idem in inceſtuoſo. ſ. de co
qui cog. conſan. vxo. ſue. iordane. ¶ Tertio not. ⁊ collige ꝙ
pro pluribus exceſſibꝰ excõmunicatur quis. ⁊ ſiõna excõmu-
nicatione non ſufficit ad abſolutionẽ de vno ſatiſfacere plu-
res etiã excõicari quis põt. qõ dic. vt. ſ. de iudeis ita quorũ-
3 dam. ¶ Quarto no. ¶ ꝙ in extremis iſte fuit abſolutus p pre-
a ſbyterum qõ facere poteſtᵃ. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadẽte. nullus
enĩ inferior a preſbytero abſoluit ab excõicatione. de hoc de
offi. or. c. paſtoralis. ⁊ de ſen. excõ. a nobis. ij. in gl. per pactuꝫ
4 per Jo. an. ¶ Quinto no. ¶ ꝙ etiam in abſolutiõe que fit in

a ¶ Qõ facere põt. ⁊ dꝫ alˀs puñitur xxvi. q. vi. c. ſi pſbyter.

mortis articulo eſt forma ſeruãda. iurare eñ dꝫ ꝙ ſtabit mã
datis eccleſie: ⁊ ſi recõualeſcat ⁊ non faciat reincidit in excõica-
tiõis ſniam ipſo facto: vt. c. eos. ſ. de ſen. excõ. li. vj. ¶ Sexto
no. Abb. penitentẽ licet obligatũ ad debitũ ſepeliri. facit qõ
dixi. ſ. c. ex parte. pſint etiã huic penitẽti ſuffragia: de qbus
xiij. q. ij. anime defunctorũ. hoc aũt ſuffragia pe. enumerat in
duobus verſibꝰ: Miſſa frequẽs ſancteꝙ preces. Jeiunia ſa-
cra Defunctis pſunt pdeſt elecmoſyna crebra. ¶ Septimo
5 no. ¶ ꝙ heredes tenentur ſatiſfacere. de homicidio: inceſtu: ⁊
alijs ſceleribus a defuncto cõmiſſis. Sed dices quomodo ſa-
tiſfiet de homicidio cũ liberum corpus occiſum non recipiat
eſtimationem: nec etiaꝫ inceſtus. dic ꝙ ſeruus fuit occiſus. ff.
ad. l. aqui. l. qua actio. §. ſi quis. ⁊ ſi qua. pau. fe. di. l. ex hac. vel
poſſet heres de homicidio teneri ad penã cõſuetudinariam:
de qua de delic. que. referẽte. vel alia de qua de vi. ⁊ vi. c. ſ. p in
ceſtu non videtˀ heres teneri: niſi bona inceſtuoſi peruenerint
ad heredẽ. xxvij. q. ij. ſi quis rapuerit. alia vero delicta hic enu-
merata bene poſſunt congrue eſtimari. ¶ Octauo ⁊ vltimo
no. ab. heredẽ debere conueniri vbi debuit defunctus. ⁊ indu
6 cit ad. q. ¶ an heres eius qui ſuper contractu iurauit conueni-
ri poſſit coram iudice eccleſiaſtico: ſicut poterat defunctus p
c. cũ. e. laicus. de fo. cõpe. li. vj. dicit ꝙ ſic. ar. de foro compe. di-
lecti. ⁊ ſic dicit fuiſſe ſententiatum ⁊ appellatum a ſententia. ⁊
tandem poſtea cõfirmata: cõtrariũ tenet Jo. an. per dictũ. c.
cum. c. ibi iuramẽtum a ſe preſtitum ⁊c. preterea iuramentuꝫ
ex parte iurãtis eſt perſonale: ⁊ ad heredem non tranſmittitˀ.
de iureiur. veritatis. ⁊ l. generaliter. poſt prin. C. de re. cre. fa-
cit. ſ. de offi. delega. prudentiaꝫ in ſi. non ob. C. de proba. autˀ.
ꝙ obtinet. quia licet aſſertioni teſtatoris qui iurauit teneantˀ
heredes: non tamẽ per id arctantˀ ad periurium: nec accumu-
latur forum foro. facit qõ no. Jo. an. ſ. ti. j. c. ſi. in glo. videtur
ꝙ ⁊c. ita dicit Jo. an. quod no. naꝫ licet heres debeat ſe defen
dere in loco: vbi debuit defunctus. vt. l. heres abſens. in prin.
ff. de iudi. tamen hoc non debet ſi ratione iuramenti ſolũmõ
ſortiatur forum. nam tale forum ſortitur non ratione territo-
rij: vel perſone ſubiecte tempore contractus foro eccleſiaſtico
ſed propter peccatum cõmiſſum poſtea deierando: cuius pu
nitum nõ concernit heredes. ⁊ hac ratiõe confirmo opi. domi-
ni Jo. an. ¶ Opponitur. dicitˀ hic. ꝙ heredes tenentur ſatiſfa (ſ Opponit i contrariũ.)
cere ex delicto defuncti. ſed cõtra. C. no. ex delic. defunc. l. vna.
nam crimina morte extinguuntur. xxiij. di. quorũdam. ⁊. x. q. j.
c. j. ⁊. q. ij. in ſũma. ſoln. glo. ſi. dicit ꝙ aliud ſm leges: aliud ſm
canones. Naꝫ ſm leges diſtinguitur. quia aut lis eſt conteſta
ta: ⁊ tenetˀ aut nõ: ⁊ tunc aut crimen deſcendit ex contractu: ⁊
tenetur aut ex delicto ⁊ tunc aut aliquid ad heredem perue-
nit ⁊ tenetur. aut nihil peruenit: ⁊ non tenetˀ de iure ciuili: niſi
in conditiõe furtiua: ⁊ in primilario. de iure vero canonico ẽt
ſi nihil peruenit: ſimpliciter tenetur. vt hic. ⁊ ita ſentit gl. hic
⁊ vbiꝙ. Sed Inno. dicit ꝙ illud. c. hoc non probat: quia hic
non agebatur contra heredem ex delicto defuncti: ſed ex cau
tione a ſacerdote recepta: qui non abſoluit excõicatuꝫ: niſi ca
ueat de ſatiſfaciendo. de app. qua fronte. §. ſane. ⁊ ex illa ſtip.
agunt quorum intereſt. ff. rem pu. ſal. fore. non quaſi. immo ſi
omictatur: intelligitur appoſita. ff. de adop. l. his verbis. naꝫ
cum in abſolutione requiratur cordis contritio ⁊ penitentia
de delicto: qui vult abſolui: ⁊ hoc petit: tacite videtur velle ſa
tiſfacere: ſine qua petita abſolutio non prodeſſet. ar. optimũ.
7 ff. de acqui. here. l. illud cum ſi. Hoſtien. ¶ dicit ꝙ talis cautio
de ſatiſfaciẽdo preſtita ſacerdoti non ſolum hꝫ vim lit. conte.
ſed ẽt qõ plus eſt: habet vim ſententie. nã ſola cõfeſſio delin-
quẽtis habet vim litis conte. ⁊ cuiuſdam quaſi contractus. vt
ratio ſiat tranſmiſſoria ad heredes. vt no. Spec. in ti. de inter-
rogatio. §. ij. verſi. quid ſi ro. ⁊ Barto. in. l. j. de priua. delic. vbi
ſuper iſto articulo plenꝰ ſic diſtinguit. aut pena imponitur
ipſo iure a lege: ⁊ trãſit cõtra heredem. vt pꝫ in crimine here-
ſis: leſe maieſtatis: ⁊ ſimilibꝰ. vt. l. cõmiſſa. de publi. ⁊ de here.
c. vergentis. aut ab homine: ⁊ tunc aut delictum penale com-
mittitur circa ꝯtractum: aut extra contractuꝫ. primo caſu aut
purgatur per actio. deſcẽdẽtẽ ex eo ꝯtractu: ⁊ tranſit ꝯtra he
redem. vt. l. ex ꝯtractibus. ⁊. l. in depoſiti. de ac. ⁊ obli. aut per
aliam legeꝫ: ⁊ tunc ſiue dolus ſit cõmiſſus in ꝯtractu: ſiue ex-
tra. ⁊ diſtingue aut lis eſt ꝯteſtata ⁊ datur contra heredeꝫ. vt
l. j. C. ſi ex delic. de. fallit in. l. ij. ad. l. iul. repe. ſm vnam lect. aut
nõ eſt ꝯteſta. ⁊ tunc non datur ꝯtra heredem: niſi in id: qõ ad
eum peruenit: ⁊ non vltra. fallit in cõditione furtiua. Ratio-
nem fallẽtie ibi vide per eum ⁊ in ſpec. de accu. §. j. verſi. quid
ſi latro. Item fallit in dicta. l. ij. ſm aliam lec. ⁊ hoc de iure ci-
uili. de iure autem canonico. dicit ipſe ꝙ quedam ſunt actiões
penales ex vtraꝙ parte: ⁊ ille non tranſeunt contra heredes

aliquo

aliquo iure:niſi ſm diſtinctionem precedentem:quedaʒ ſunt
penales ex parte rei:ſed perſecutorie ex parte actoris:iſto ca
ſu differt ius ciuile a iure canonico.nam de iure ciuili nō da
tur:niſi quatenus peruenit:vel litis conteſta.ſʒ de iure cano
nico datur indiſtincte.vt in iſto.c.ꝛ fin.ꝛ hoc ſentit glo.in di
cta cauſa.xxiij.queſtione.ij.in ſumma ꝛ adde ꝙ vbi pena in
fligitur per viam exceptionis ante liteʒ non conteſta.tranſit
8 contra heredes.† pone in vxore defuncta ante accuſationem
adulterij.naʒ maritus conuentus ab heredibus ſuper dote:
poterit excipere de adulterio.vt.l.fi.C.de adulte.ad hoc vide

Ponit queſtiones.

l.iij.§.iiij.ff.qd quiſqʒ iuris.vbi de hoc glo.no.¶Querit in
cidenter Barto.ſi non eſt lis conteſta. ſed reus eſt confeſſus
9 crimen.† dic ꝙ confeſſio iſto caſu habet vim litis conteſta.vt
no.Specu.in dicto verſi.quid ſi latro.qd bar.dicit verum in
confeſſione vera:ſed ficta non nocet heredi.vt.l.eius qui dela
tore.de iure fi.quod eſt no.nam ſtatuta diſponunt ꝙ contu
max habeatur pro confeſſo:ſi tamen poſt cōtumaciam ꝛ ante
condemnationem reus decedat:non tenebitur heres ad pe
nam.licet poſt ſententiam vel litis conteſta. teneretur.vt.l.ex
iudiciorum.ff.de accu.cōtumacia tamen dicit Bart.ꝙ ſufficit
in actiōib⁹ ciuilibus:ꝙ fiat actio trāſitoria ad heredes.per.l.

De ſucceſſore in dignitate an teneat ex delicto preceſſoris in illa.

vt perfectius.de an. excep.ſubdit ibi qd in ſucceſſore in digni
tate:an tenebitur ex delicto predeceſſoris.dic:vt no.Inn.ē.
de ordi.cog.cū dilectus.vbi Bar.remittit.

¶De parochijs. Rubrica.

1 ¶Parochia quid ſit.
2 Ius parochiale in quo conſiſtat.
3 Parochiani an poſſint cogi ad oblationes faciendas.

¶Dictuʒ eſt.ē.de quodaʒ iure parochiali:quod in funeran
do conſiſtit : nunc de illo tractat in genere.habetur de mate
ria.xiij.queſtione.ij.ꝛ per totum facit.ix. queſtio.ij.ꝛ.xvi.qō.
v.per totuʒ.conueniunt multa iura hui⁹ voluminis ꝗ hic nu

Ponit queſtiones.

¶ Parochia. Parochia ſit per decē homines vt not. Specu.i ti. de noto.crimi.§.viij.

merat.Ioan.an.Qui primo querit †quid eſt parochia^a dicit
1 ꝙ eſt locus in quo degit populus alicui eccleſie deputatus:ꝛ
a finibus limitatus.dicitur autē parochia quaſi preparatio vel
partitio cure.quia rector eccleſie curam habet animarum to
tius populi in limites congregati.vnde dicitur regere popu
2 lum.ſ.de cap.mo.c.i.¶†Secundo quero in quo cōſiſtat ius
parochiale Ioan.an.poſt Inno.ꝛ Hoſtiē.dicit ꝙ in multis.
primo quia parochiani debent diebus feſtiuis audire miſſaʒ
in parochia ſua:ꝛ non alibi:vt in.c.ij.Scdo in decimis perſo
nalibus percipiendis:que de iure cōmuni debētur parochia
li eccleſie.ſm Inno.ſ.de deci.cum cōtingat.ꝛ.c.apoſtolice.ter
tio in penitentijs:ſepulturis:benedictiōibus nubētiū:ꝛ alijs
ſacramētis percipiendis a parochiali ſacerdote.vt ibi.ꝛ.ſ.de
peni.ꝛ re.omnis.ꝛ.ē.ti.ſ.c.i.ꝛ.ij.ꝛ p totū.Quarto in pceptio
ne oblationum.x.queſtione.ſ.quia ſacerdotes.ꝛ.c. ſanctoruʒ.
3 ¶Circa iſtas oblationes quero poſt eos † an ad ipſas faciē
das parochiani poſſint cogi.videtur ꝙ ſic.nam dicit canon
omnis chriſtianus procuret ad miſſaruʒ ſolēnia aliquid deo
offerre.de conſe.diſt.omnis.ꝛ ibi no.nam ꝛ quādoqʒ poſſunt
cogi ad preſtandum aliquid pro alijs ſacramētis.de ſimo.ad
apoſtolica.In contrarium arguitur ꝙ ſint voluntarie pba
tur Matth.v.ibi:ſi offers mun⁹ tuuʒ ad altare.ꝛ exodi.xxv.
in prin.ab homine qui offert vltroneus accipere.quid dicen
dum reſpon.beatus Tho.ſcda ſcde.q.lxxxvi.articulo primo
dicit ꝙ eſt oblatio que offertur conſumenda in ſacrificiuʒ.de
qua exodi.xxix.ꝛ Leuitici.ij.ꝛ iſta eſt oblatio ꝛ ſacrificium.eſt
etiam oblatio rei manere debentis in diuino cultu:vel conſu
mendo in vſus miniſtrorum. ꝛ he ſunt voluntarie per ſupe
rius inducta.fallit in quatuor caſibus primus : quando rōne
cenſus:quia habet fundū ab eccleſia aliquid offerre tenetur.
ſcdo cum aliquis in teſtamento vel inter viuos obligatus eſt
ad aliquid offerendum.tertio cum clerici eccleſie non habent
vnde ſuſtententur.arg.xxxij.diſt.preter hoc.quarto propter
conſuetudinem.vt dicto.c.ad apoſtolica.ꝛ he due vltime ſo
lent eſſe voluntarie quo ad quātitatem:ꝛ ſpeciem : que offer
tur.ad illas tamen per ſuperiorem cogerentur:non per ſub
tractionem ſacramētorū per ipſum cui debetur.vt no.Ioan.
an.hic.ꝛ.ſ.c.i.Suis.vbi etiā de hoc.Quinto pncipaliter ius
parochiale conſiſtit in perceptione canonice portionis.quaʒ
percipit parochialis eccleſia ab alia:in qua parochianus ele
git ſepulturam.ē.c.j.Item ꝛ cura videtur eſſe de iure paro
chiali.de preben.de multa.§.ſ.ꝛ.c.extirpande.§.qui vero.que
in quibus conſiſtat vide quod legitur ꝛ no.ſupra de elec.du
dum.ij.§.tenden.ꝛ infra de peni.omnis.tangit hec de cano
nica epiſcopali quo iure debeatur.de quo plenius in.c.officij
ē.de teſtamentis.

1 ¶Conuerſo ad vnitatem eccleſie eccleſia non in totū reſti
tuit iura ſua alteri iam collata.
2 Antiquior diuidit ꝛ iunior eligit.
3 Senectus ꝛ iuuentus quomodo conſyderantur in caſu hui⁹
capituli.
4 Diuiſioneʒ hereditatis non debet facere maior natu:ſed qui
diutius tractauit ꝛ adminiſtrauit res hereditarias.
5 Canoniſta preferendus eſt legiſte:ꝛ habens vtrūqʒ gradū ha
bēti alterum tantum.
6 Plebs in caſu poteſt epiſcopum eligere.

Si epiſcopus.

Ponit qualiter diuidat epiſcopatus inter epiſcopum ſubſtitutum epiſco
po heretico:ꝛ ipſum hei eticum reuerſum ꝛ
ex diſpenſatione receptum.dicit Io.an.nō
credo:ꝙ diebus tuis practices iſtum caſuʒ.
ꝛ ſi ꝯtingeret eccleſia aliter prouideret ſubſtituto dando aliū
epiſcopatum:vel deſignando certos redditus ſm eum.nos
vero etate noſtra ſi diuina clementia ſuffragante tolleretur il
lud de eccleſia dei oporteret neceſſario practicare illud.c.cum
non poſſet de facili alius remanens in papatu promotis ab
alio epiſcopis archiepiſcopis ꝛ prelatis ceteris puidere.Gl.
prima que eſt Tan.ponit caſum ꝛ videtur placere Inno.di
centi.ꝙ diſpenſatio fuit:ꝛ prouiſio.quod hic dicitur.Ioā.an.
poſt Hoſtien.ꝛ Abb.dicit ꝙ iſtud.c.ponit ius cōmune : non
dico in eo ꝙ epiſcopus reuerſus de hereſi recipiatur ad epi
ſcopatum:ſed in eo ꝙ ſi diſpenſatiue recipiatur:nec aliter diſ
ponat eccleſia:niſi ſit ꝙ reſtitutus cum ſubſtituto habeat epi
ſcopatum:locus erit diuiſioni.de qua loquitur hoc.c.ꝛ circa
iſtam diuiſioneʒ duplex eſt intellectus.c.primus vt iſte ſit ſen
ſus.ꝙ loca que remanſerunt in fide quecūqʒ ſint:habebit ca
tholicus.loca vero reuerſa de hereſi habebit reuerſus:cōmu
nia vero in quibus erant catholici ꝛ heretici illa diuidentur p
medium hic poſitum.ꝛ hec lec.videtur placere Inno.ꝛ Hoſt.
ꝛ ſm hanc lec.verſi.vbi ambe partes.qui ſequitur in tex.non
ponitur pro equalitate:vt dicit glo.ſed pro partialitate quia
ſcilicet erant ibi catholici:ꝛ heretici.ꝛ ſic quilibet faciebat ibi
partem ille igitur diuidentur:alie vero non.alia lec.eſt ꝙ de
locis fiat diuiſio.puta vnus ſupra riuū alter infra vnus mon
tanam:alius planiciem.tene qd vis ſm Ioā.an.ſed certe ſm
primam lec.electio non poſſit dici.ſi ſm ꝙ populi erant in ſe
diuiſi loca cuilibet conferantur.In pluribus ergo locis non
attento cuius fidē ſecuti fuerint diuidātur.vt dicitur in prin.
c.In vno vero loco vel plurib⁹ vbi ambe partes equales fue
rint:ſeruetur quod dicitur in verſi.ꝙ ſi forte.vſqʒ ad finem.
1 ¶Nota †primo ꝙ conuerſo ad vnitatem eccleſie eccleſia nō
in totum reſtituit iura ſua alteri iam collata:ſed parteʒ ꝛ hoc
ex diſpenſatione.vt dicit prima glo.nam de iure cōmuni reſti
tutionis beneficium non reuocat:que in alterum deprehen
duntur alienata.facit ad no.per me.ē.de ſuc.ab inte.c.i.ꝛ bar.
in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tantum.de li.ꝛ po.ꝛ per Cy.in.l.fin.C.
de ſen.pa.¶Secundo nota.ꝙ quandoqʒ in vno epiſcopatu
ſunt duo epiſcopi:ꝛ diuidunt inter ſe loca in adminiſtratio
ne etiam ſpiritualium videtur hec diuiſio vendicare ſibi lo
cum.ꝛ hoc etiam eſt ex diſpenſatione de iure cōmuni contra
ē.de preben.cum non ignores.facit.c.quoniam.ē.de offi.or
dina.vbi imminēte neceſſitate dioceſis prouidetur de duobus
non quo ad titulum:ſed quo ad diuiſionem adminiſtratiōis
ſicut in ſimili in.l.iter tutorē.ff.de admini.tu.hic vero vtriqʒ
2 videtur prouiſum eſſe de certo.¶Tertio no.† ꝙ antiquior^b
b diuidit iunior eligit.Simile cum maior minoreʒ prouocat ad

¶Antiqor. Ioā.d ana. pōit hoc.ſ. de accu.c.ꝗ liter.

diuiſionem.vt.C.de predijs mino.l. inter minores . ꝛ.l.iube
3 mus.C.de ſacroſanctis eccleſijs.¶Quarto nota † ꝙ quo ad
caſum huius.c.ſenectus ꝛ iuuentus non conſyderatur ex eta
te:ſed ex adminiſtratione.vt ille antiquior cenſeatur:qui diu
tius adminiſtrauit.ſed ſi tempore ſit forte iunior. ꝛ ratio eſt
quia ille qui plus regit dignitateʒ preſumitur habere plenio
rem notitiam omnium:ꝗ is qui minori tempore fuit in epi
4 ſcopatu.ex quo no.Hoſtien.ꝛ Abb.† ꝙ diuiſionem heredi
tatis facere debet non maior natu:ſed qui diutius tractauit:
ꝛ adminiſtrauit res hereditarias:ꝛ iter ſocios ſtudij qui diu
tius fuit in ſtudio.et illud quod hic dicitur in diuiſione ho
norum:non habet locum in honorum exhibitione:vt in ſedi

bus ⁊ alijs.nā inter epiſcopos ⁊ alios ordinatos pares gra
du inſpicimus tempus ordinationis:non etatis ipſorum.vt
c.concilia.§.ex concilio.xvij.diſtin. Si autem non ſint digni
tate pares:prefertur maior in dignitate.etiam poſterius or
dinatus.vt ibi no.ſimiliter inter dignitates pares prefert or
dinatus a principe.vt.c.per tuas.de ma.⁊ obe.ex his collige
inter doctores prerogatiuam eſſe in tempore doctoratus.
5 ¶ Utrum autē canoniſta legiſte:vel econuerſo.vel habēs
vtrunq; gradum habenti alterū preferatur.ratio facit ꝙ ſic.
quia duo vincula rumpunt vnū.vt.l.finali.C.de adop.quod
eſt forte verū:niſi ille qui ſaltē mediocriter ſtuduiſſet in vna
facultate tantum:aſſumeret gradum in altera ſibi incognita.
vt vidi quoſdam rubricas in alia ignorantes. ¶ Quinto no.
in verſiculo ſi autem pares ⁊c.ꝙ vbi omnia ſunt paria inter
duos fauendum eſt epiſcopo maioris temporis.ratio eſt ſm
glo.quia antiquior citius mori preſumitur.⁊ ſic intelligat an
tiquitatem reſpectu etatis:non ordinationis epiſcopi ratio
ne predicta quia citius morietur.vt.l.hereditatum.ff.ad.l.fal.
Hoſtien.intelligit de epiſcopo:qui maiori tempore ſeruit in
epiſcopatu:non de ſeniori etate:ſit ratio ſm eū.quia ille fuit
grauatus in onere diuiſionis:equum fuit:vt leuaretur iuxta
regulam.qui in vno grauatur.⁊c.de iureiuran.l.eum qui.fa
cit de tranſlatio.c.ij.ad fin.poſſet tamen glo.intelligi cū equa
litas eſt in tempore.vt ſic ceteris paribus.ſenectuti deferatur
que ſemper venerabilis viſa eſt vt.ff.de iure immu.l.ſemper
6 in ciuitate noſtra ſenectus ⁊c. ¶ Sexto nota † ꝙ plebi datur
ius eligendi alterum ex duobus epiſcopis.⁊ eſt contra.c.ſa
croſancta.⁊.c.maſſana.ſ.de elec.dic.ꝙ iſta electio non tribuit
illis nouum titulum:ſed corroborat antiquum:⁊ in re dubia
proſunt populi ſuffragia.vt.ſ.de elec.innotuit.⁊ honeſtum
etiam eſt poſt electionē requirere plebis aſſenſum:ſicut prin
cipis vt.ſ.de elec.cum terra.ipſorū enim intereſt habere bo
num ſub quo non patitur famem ⁊ ſitim ideo quandoq; ad
mittuntur ad contradicendū.vt infra de accuſatio.ſuper his
per Innocen.

1 ☞ Miſſam quilibet tenetur audire diebus feſtis ⁊ domi
nicis in propria eccleſia.
2 Parochianus poteſt licite cōtēnere rectorem notorium for
nicarium ⁊ preciſum ab eccleſia.
3 Repertus in nō ſua parochiali eccleſia diebus dominicis de
bet abijci monitione verbali.
Et quid ſi monitus non vult exire nume.4.
5 Alienus parochianus quis dicatur remiſſiue.

1 Ut dominicis. Nota primo † argu
mentum ꝙ quilibet
diebus dominicis ⁊ feſtis tenetur audire miſ
ſam in propria eccleſia.de iſtis diebus feſtis ha
betur de conſecra.diſtin.iij.c.primo.ſimiliter his
diebus tenetur offerre.de conſec.diſtin.j.omnis chriſtianus.
diebus autem priuatis poteſt quis audire miſſam vbi vult:
nec offerre tenetur.de conſecra.diſtin.j.ſi quis extra.remittit
Hoſtien.ad ſummam.e.c.§.in quibus.Et cum iſte tex.mo
neat preſbyteros:vt plebem interrogent ⁊c.collige ꝙ ſi dicta
monitione neglecta ſacerdos alterius parochianum recipit
ad diuina:ad confeſſionem:ad iudicium:vel ad ſepulturam:
vel ab illo recipit decimas:furtum quodāmodo ⁊ rapinā cō
mittit.ſ.de elec.audium.ij.facit quod not.ſupra titu.primo
c.j.in fi.ſm Hoſtien. ¶ Secundo nota ꝙ dicit tex.contem
pto quod ſonat in vitium.quia ſi non habet parochianus iu
ſtam cauſam non audiendi diuina a proprio ſacerdote.ſecus
ſi habet iuſtam cauſam.vt infirmitatis:abſentie : vel quia eſt
2 notorius fornicator:⁊ preciſus ab eccleſia.† talem enim recto
rem licitum eſt parochiano contēnere.ſ.de coha.cle.⁊ mu.c.
3 noſtra. ¶ Tertio nota † ꝙ repertus in non ſua parochiali
eccleſia diebus dominicis:debet abijci quod intelligit Inn.
potius monitione verbali:ꝙ violenta per manus iniectionē
hoc enim ſemper tutius:vt probant moralia:que allegat Jo.
4 an.⁊ probatur in.l.iij.de pignor.† Si tamen monitus nol
let exire:⁊ preſbyter celebrare volens rogaret parochianos:
⁊ illis preciperet:ꝙ illum expellerent non eſſent precipiētes:
nec expellentes excōmunicati : per.c.vt fame.§.laici.infra de
ſenten.excōmuni.Ille enim ſe ingerit diabolo ſuadente.⁊ ci
ciens excuſatur per imperium ordinarie poteſtatis.xi.que
ſtione.iij.qui reſiſtit.⁊ ſic ipſe ſe ingerēs potius diceret offen
5 dere ꝙ offendi. ¶ Querit glo.j.† quis dicatur alienus paro
chianus.dic vt in ea cui adde infra de ſepul.capi.ſecundo lib.
vj.de ſcholaribus remittit Hoſti.ad ſumma.eo.ti.§.quis intelli
gitur.verſi.quid de ſcholaribus.

1 ☞ Alienum parochianum nullus debet iudicare:nec ad ſa
cramenta eccleſie recipere.
2 Ordinare qui non poteſt:nec iudicare.

1 Nullus. Not.primo † ꝙ nullus poteſt iu
dicare alienum parochianum.quod
eſt verum ſiue agatur de foro penitētiali:ſiue de
foro iudiciali:ſiue cōtentioſo. vñ nec ad ſacramē
ta eccleſie illum recipiet immo nec in eccleſia.vt.ſ.
2 proximo capi. ¶ Scdo no.regulā † ꝙ qui non pōt ordinare
nec iudicare contra quā regulam opp.de prelatis inferiorib⁹
ab epiſcopo.qui habent poteſtatem iudicandi:non ordinan
di .ſolu.dicit glo.accipe illam regulam in epiſcopo qui ſi non
poteſt ordinare:ergo nec iudicare.puta homines nō ſue dio
ceſis.vel loquitur de ſententia depoſitionis ab ordine:quam
nullus profert:niſi qui ordinem dare poteſt . ⁊ tunc litera eſt
plena ſm Joan.an. ¶ Secundo oppo.de iudicibus delega
tis:qui ordinare ex delegatione poſſunt:non autē iudicare.
Solu.dicit Joan.an. intelligere hunc tex.in ordinario : non
in delegato.⁊ de materia huius.c.vide.ix.q.ij.per totū.⁊ ma
xime in.c.ij.ad fi.vbi de hoc ⁊c.

Opponit in cōtrarium.

1 ☞ Coherentia que adheret finibus eſt terminānda arbitrio
boni viri.
2 Iura loquentia de limitibus epiſcopatuum nō preſcribēdis
habent locum in limitibus parochiarum.
3 Limites non poſſunt preſcribi.
4 Principes an benefaciant occupādo limites ⁊ regna ab alijs
poſſeſſa.
5 Limes quid ſit.
Et quis ſit nu.6.An poſſit preſcribi.nu.8.
7 Flumē ſi ſit limes inter duos epiſcopatus vel ciuitates ⁊ mu
tato alueo curſum cepit intra territorium alterius epiſcopa
tus:ex iſta mutatione limes antiquus non intelligit mutat⁹.

Super eo. Fines parochiarum de quib⁹
cōſtat vel coherentia finibus
preſcribi non poſſunt.cōis diuiſio .ſcda ibi : re
ſpondemus. ¶ Nota primo ꝙ canones prohi
1 bent preſcriptionem in his que coherent finib⁹ †
iſta autem coherentia eſt boni viri arbitrio terminanda.quid
enim ſi finibus coheret predium latitudinis plurium leucarū
abſurdum eſſet dicere.ꝙ in iſto ceſſaret preſcriptio intelligit
ergo.debet coherentia eſſe diſtantie boni viri arbitrio limitā
da:que potius intellectu poſſet cōcipi:ꝙ ore exprimi.vt in ſi
mili dicit tex.in.l.ratū.ff.de ſol.ſm Pe.⁊ Abb. ¶ Scdo no
2 ta † ꝙ iura loquentia de limitibus epiſcopatuū nō preſcribē
dis:habēt locū in limitibus parochiarum.eſt autē inter ipos
differētia in tēpore.nam epiſcopatus fuerūt limitati ante ad
uentū.parochie vero poſtea.lxxxi.di.c.j.lxxx.di.c.j.xiij.q.j.c.
3 iam quibuſdam hoc. ¶ Tertio no.† ꝙ limites nō poſſunt p̄
ſcribi de quo.ſ.de preſcrip.quia iudicante.dicam.j. ¶ Quero
poſt Jo.an.an illud quod hic dicitur de finibus non preſcri
bendis habeat locū in baronijs tēporalibus.l. videtur inue
re ꝙ idem.C.de fun.li.l.agros.li.xi.C.de offi.preſi. aphrice.
l.in nomine domini.ante mediū.⁊ in.x.coll.de feu.alie. impe
rialem.§.preterea.Hoſtiē.dicit ꝙ de facto videmus cōmitat⁹
tota die minui:⁊ augeri propter quā varietatem ad eorū ter
minos nō recurrit eccleſia.q.diſt.peruenit.de reli.do.c.j.
4 ¶ Utrū aūt principes benefaciāt ſic occupare videtur ꝙ ſic
p illud ſapiētie.ij.opprimamus pauperem poteſtatem : ⁊ nō
parcamus vidue:ſit autem fortitudo noſtra lex iniuſtitie . ad
hoc gen.j.bñdixit illis deus:⁊ ait:creſcite ⁊ multiplicamini:⁊
replete terram:⁊ ſubijcite eam.⁊ pſalmo celum celi domino:
terram autem dedit filijs hominum.quaſi cōcedatur occupā
ti.dicit Hoſti.ꝙ in initio mundi hoc licitum fuit:vbi territo
ria erant vacātia:⁊ in bonis nullius vnde dictum fuit quicquid
calcauerit pes tuus:tuum ſit ⁊c.ſed poſt ea de iure gen . oīa
ſunt diſtincta.vt.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iure ⁊.j.di.ius gen.
⁊ pro tanto hodie non liceret inuadere:que ab alijs poſſiden
tur:niſi forte poſſeſſa ab infidelibus.ſm Hoſtiē.Inno.aliter
vt no.j.de voto.quod ſup his.q̄dā et hodie remāſerunt p ne
minē occupata vt aues : piſces:apes:theſauri:fera:animalia:
gemme:lapilli:⁊ ſimilia iſta etiam hodie quia in nullius bo
nis ſunt:occupanti conceduntur.vt patet inſti.de re.diui.per
totum.⁊.ff.de rerum di.l.prima.quilibet ergo ſuis terminis
ſit content⁹.ſ.de.j.c.j.de proba.ex litteris.⁊.xviij.q.vi.p totū
⁊ Hoſti.

Ponit queſtiones.

et hoſti.in ſumma.in ti.de preſcrip.ſub rubrica. de pſcrip. re.
5 lino.¶ Scđo q̃ro.† qd ē limes.dicit Jo.an.ꝙ eſt lõgitudo vel latitudo ſpatiũ a ſpatio diſtinguẽs.⁊ in tali limite nil põt eſſe q̃nq; linea tantũ eſt .in qua apparet lapis quo diuiditur ager ab agro.⁊ talis lapis proprie et in ſtricta ſignifica tione limes appellatur.vnde virgilius.Limes erat poſit⁹:litem vt diſcerneret agri. verumtamē non ſic ſtricte accipiuntur limi⸗tes epiſcopatuum:ſed montes:flumina:⁊ paludes ſolent epi
6 ſcopat⁹ diuidere et limites eſſe.† Sʒ tūc occurrit dubiũ : cui⁹
a erit limes^a ille quo ad vſum.quidã dicunt.ꝙ erit communis vtriuſq; epiſcopi pro indiuiſo.alij dicunt.ꝙ in nullius bonis erit.ſicut nec res ſacre et religioſe.iſti.de re.diui.§.nullius au tem.Tertij autem et melius ſecundum Jo.an.ꝙ talis limes diuiſus intelligitur inter ipſos ipſo iure: licet nunq̃ actu di⸗miſus fuerit . et ſi eccleſia ſit in medio limitis erit inter duas eccleſias diuidenda:⁊ ante diuiſionē cõmunis intelligit inter eos quos ad iura parochialia:ſicut arbor nata in confinio eſt cõmunis.vt.ff.cõmuni.di.l.arbor.nec talem eccleſiã preſcribet vn⁹ ↄtra alterũ.xvi.q.iij.inter maioratos.Jnn.tñ dixit q̃ ad proprietatē et quo ad ius patronatus ea que ſunt in limiti⸗bus vel circa limites preſcribi poſſe.xvi.q.iij.volumus dicam in ſe.q.ꝙ ſi de illa eccleſia non poſſunt fieri duo: ſuperior or⸗dinabit ꝙ alternis annis et iuribus de ipſa diſponant. vt.l. quoti.de vſu.et de iure patrona.cle.ſi plures.alij dicũt. quod illius ſolius erit eccleſia:in cuius parte caput poſitum eſt. vt ff.de reli.et ſump.fu.l.cum in diuerſis.ſed quod proxime di⸗xi Joan.andr.equius videtur:et ſic dicit ipſe tene.ſ.de trãſla. ca.fina.et quod nota.de ſepul.c.ij.li.vi. et quod dixi de eccle⸗ſia.quod eſt communis idem dicas in flumine habito pro li⸗mite ꝙ ſi deſiccatum fuerit per longitudinem ſiue latitudinē diuiſum intelligitur:quaten⁹ epiſcopat⁹ hincinde et adheret ar.inſti.de re.diui.§.inſula.ſecũdũ Jo.ã.an.Et aduerte:ꝙ di⸗cit deſiccatus quod poteſt contingere ſi flumen mutauit al⸗
7 ueum.ex quo collige. † ꝙ ſi flumen ſit limes inter duos epi⸗ſcopatus vel ciuitates et mutato alueo curſum cepit intra territoriũ alterius epiſcopatus:et ciuitatis quod ex iſta mu⸗tatione limes antiquus non intelligitur immutat⁹:et(vt au⸗diui)iam fuit ardua queſtio hic venetijs cũ domino paduañ. nam mare diuidit territorium hoc ab illo. mare autem ab lxxx.annis decreuit:bene per quinq; miliaria et vltra de illo ergo terreno(quia eſt fertile)dubitatum extitit cuius erit:ex eo quod dictum eſt:videtur quod ſit illius poſtq̃ deſiccatum eſt:cuius erat cum aquis inundatum erat . quod ad preſens
8 alias non declaro. ¶ Tertio quero : et reuoco in dubium.† an limes poſſit preſcribi.dicit Jnnocen.quod ibi limites no. ſunt diſtincti fere ſecundum omnes locum habet preſcriptio et in prouincijs:et in epiſcopatib⁹:et in parochijs et quo ad omnia iura.xvi.q.iij.et hoc intelligendum eſt vbi vero diſtin cti ſunt. dicunt fere omnes quod nec limes preſcribi poteſt: nec quod limiti eſt annexum.xvi.q.iij.licet in regulis.⁊.c.dile cto quod autem remotum eſt a limite quo ad omnia iura pre ſcribi poteſt. licet.ſ. alterius limites contineatur . alij vt Hu. tan.ala.et alij dicunt.ꝙ etiam remotum a limite preſcribi nõ põt quo ad iura mere ſpiritualia:ſiue ſint de lege iuriſdictio⸗num ſiue dioceſana.ſ.de offi.ordi.conquerente.et.c. dilectos pro borum opi.facit de reli.do.c.j.de preſcrip.ad aures. et.c. audit.et.c.cum ex officij.in quibus omnibus oſtenditur.ꝙ iu ra que pertinēt ad iuriſditionē nõ põt preſcribere vnus epũs. vt.j.limites alterius hoc exerceat.qꝛ preſumit ab initio vſur⸗patũ:ex quo titul⁹ nõ probat.xvi.q.iij.põt.ſed bene põt pre⸗ſcribere.vt clericos alteri⁹ dioce.in ſua eccl'ia ordinet:et iudi⸗cet ſcđm Jnno.qđ nõ admittit Hoſti.niſi a ſuo epõ repreſen tetur.ff.de temp.or.quod ad tranſlationem.hoc autem certũ eſt.quod illud quod remotũ eſt a limite preſcribi poteſt. xvi. q.iij.volumus.dũmodo fines ex hoc non contingat confun⸗di.quod dic:vt legitur et nota.ſ.de deci.cum ſint homines. ſe cundum Hoſti.faciunt illa ad conſuetudinem que eſt floreñ. ibi enim eſt quedam eccleſia parochialis habens populum: que eccleſia et populus quo ad omnia ſpiritualia ſunt ſubie⸗cti epiſcopo feſulano.facit ad predicta quod nota.in.c.inimis ſ.de iureiuran.

¶ Erit limes. Uide Jnno. in.c. cum cauſaʒ de proba. ⁊ bal.in margarita.ver. limes.

1 ☞ Populi terrarum que ab hoſtibus occupantur vbi vlti mo ſe locant intelliguntur conſtituere domicilium.
2 Juriſditio quam quis habet in incolas ⁊ aduenas ratiõe do micilij expirat eo ipſo ꝙ incola inde diſcedit.
3 Temporalia non debet quis ab eo exigere cui nõ miniſtrat ſpiritualia.
4 Temporalia poteſt accipere a ſponte ſoluente etiam non cu⸗ratus ſi miniſtrat.
5 Decime prediales ſolui debent rectoribus in quorum paro⸗chijs predia illa conſiſtunt.
6 Domicilia originis an retineat q ſe alio ad habitãdũ cõtulit.
7 Collecte que imponuntur perſone ſm eſtimationem bonoꝝ non debent ſolui a clericis.
8 Domicilium in loco quando dicatur quis habere.
9 Transferre domicilium de loco ad locum eſt voluntarium.
10 Filiuſfa.poteſt conſtituere domicilium ſine conſenſu patris.
11 Sine domicilio an quis poſſit eſſe.
12 Forenſis factus monachus vel abbas ſancti georgij an ſit ci⸗uis venetiarum.
13 Rectores capitulorum et eccleſiarum licet ſint forenſes tamē poſt promotionem efficiuntur ciues.
14 Ciuis natus in comitatu an dicatur comitatēſis:⁊ ecõuerſo.
15 Ciuis et comitatenſis qualiter differant.
16 Uxor an efficiatur ciuis ciuitatis mariti:an ſolum incola. Et an deſinat eſſe ciuis ſue ciuitas vnde traxit originē.nu.17.
18 Statuto cauet ꝙ forenſis non poſſit in territorio emere im mobilia:an mulier inde oriunda alibi nupta poſſit emere.
19 Uidua mortuo viro tenet eius domicilium.
20 Ciuilitas acquiſita ex conuentione an tranſeat ad filios.

Significauit. Si parochianus do micilium trãſfert pri mus prelatus in eo iura parochialia non vendi⸗cat.decime tamē prediales ſue parochie ſibi den tur ↄmunis diuiſio:ſcđa ibi:fraternitati.¶ No. primo.ꝙ illi homines ante generalem occupationē terre in alijs ciuitatibus elegerunt manſionē.⁊ vltimo exinde poſtea
1 peruenerunt ad ciuitatis actionē.collige ergo † ꝙ populi ter rarum qui; ab hoſtibus occupantur vbi vltimo ſe locãt:intel⸗liguntur cõſtituere domicilium.vtrum autem ſic expulſi per⸗dant nomen et effectum vniuerſitatis.dic: vt notat Jnnoc.ſ.
2 de oper.no.nun.c.j. ¶ Secundo nota. † ꝙ iuriſdictio quam quis habet in incolas et aduenas ratiõe domicilij expirat eo ipſo ꝙ incola inde diſcedit:ita quod in talem recedentē non poteſt poſtea exercere iuriſditionē. voluntarium ergo eſt do micilij conſtitutio et mutatio. vt in regula nihil tam natura⸗
3 le.de regulis iuris.¶ Tertio nota regulam.† non debet qs ab eo exigere temporalia cui ſpiritualia non miniſtrat. expo pone non miniſtrat.i.miniſtrare non debet.non enim ſufficit de facto miniſtrare:vt miniſtrans ſpiritualia cõſequat: ſed re quiritur ꝙ de iure miniſtret.ſimiliter ecõuerſo.q de iure mini ſtrat.lʒ parochian⁹ ipſa ſpũalia nõ ſuſcipiat:tenet ad tẽpora⸗lia:poſtq̃ p curatũ nõ ſtat: quominus miniſtret.ſufficit enim ꝙ ſeruiat altari.vt de altari viuat iuxta apoſtolum.vt.c. cum
4 ſecundum.de preben.fatentur tamē docto.† ꝙ etiã nõ curat⁹ ſi miniſtrat poteſt accipere a ſponte ſoluente:non iure prela⸗tionis.patet hoc in predicatoribus qui ſeminant verbum dei. ſ.de ſen.ex.cuʒ voluñtas.de offi.or.inter cetera.¶ Quarto no
5 ta.† quod decime prediales ſolui debent rectoribus: in quo⸗rum parochijs predia illa conſiſtunt.poſſet tamen conſuetu⸗do operari:quod parochiali non prediali ſoluantur etiã pre diales.ſed ꝙ nullo modo ſoluatur non poteſt inducere con⸗ſuetudo.ſecundum Hoſtien.Pe. et ab. de quo.ſ.titu.j.c.j.li. ſexto.et in ſumma.cod.titu.de deci.§.vltim.verſi.vij.⁊ in que ſtione porrorũ.de regu.iuris.qui prior.li.vj. in quarta parte.
Γ ¶ Oppo.dicitur hic ꝙ dioceſano ad cuius dioceſim ſe con⸗tulerũt:non vñ receſſerũt debent de omnib⁹ reſpõdere.ſed cõ tra immo videt ꝙ etiã pmo: vt.ff.de ſena.l.ſenatores.ſol. dicit glo.i.illud quod ad honores retinet domiciliũ originis: ſed non quo ad onera.aduerte quia eſt domicilium originis pro⸗
6 prie.eſt et domicilium originis paterne.† an ergo ſi quis alio ſe ad habitandum contulerit retineat:predicta domicilia ori⸗ginis.diſtingue latius.quia aut loqueris quo ad munera per ſonalia:aut quo ad munera realia : aut quo ad honorem aut quo ad ius conueniendi. primo caſu illa habet neceſſe ſubire ratione originis proprie : et paterne . vt. ff. ad municl. l. li⸗bertus.§.preſcriptiões.C.de incol.l. cncs.et .l. fina. Secun⸗do caſu ſcilicet de patrimonialibus certum eſt.quod illa ſeri⸗bit.ſ.ſi in loco originis proprie vel paterne bona poſſideat. l. forma.§.ſi vero quis.de cen.et de mu.et ho.l.ſi.§.patrimonio rũʒ.et.C.de muli.et in quo loco.l.j.li.x.Tertio caſu.ſcilicet de honoribus dico quod illa ſubit in loco originis proprie : vel paterne.ff.de ſena.l.pe.Quarto caſu de iure conueniendi dic. ꝙ idem quia in vtroq; foro poterit conueniri.quod eſt veruʒ ſi ibi reperiatur per.l.heres abſẽs. de iudi.tñ ꝙ ipſe in.l.pro⸗uincialis.de verbo.ſig.et.c.ſtatutũ.in glo.olim dicebamus de

Γ Opponit in cõtrarium.

reſcrip.li.vj.et.l.relegatorum.§. non dubitandū. de interdic.
et rele.Et ita diſtinguit Bartol.in.l.aſſumptio.§.filius.ff. ad
munici.ibi etiam nota.an nepos ſequatur etiam originē aui.
gloſſa ibi: quod non.Cynus.diſtinguit.quod aut naſcitur vi
uo auo:et ſequitur eius originem. aut eo mortuo : et non ſe-
quitur et ſic nota.in.l.ij.C.de iuriſ.omnium iudi. quod tenet
Bartol.in dicto.§.filius.Ex his inferas.q̄ poteſt quis habe
re domicilium ratione originis aui:patris: et proaui et etiā
habitationis.et ſic plura domicilia ſimul: et ſemel vt dicta. l.
aſſumptio.§.iuris prudentibus.et vide per Hoſtien.in ſum-
ma de foro compe.§.ij.verſic.item ratione originis.ꝛ in ſpec.
de compe.iudi.adi.verſic.gliij. ¶ Secundo oppo.dicitur hic.
q̄ ratione prediorū debet quis ſubire onera:vbi predia ſita
ſunt:ſed contra.quia propter ſolam poſſeſſionē non poteſt
quis grauari.vt.l.libertus.§.ſola.ff.ad muni.ſol.dic. q̄ que-
dā ſunt munera mere patrimonialia.vt ſunt decime.ſ. de de-
ci.paſtoralis.et.c.tua nobis.et iſta indicuntur poſſeſſionib⁹.
pone etiam exempla.quia quilꝫ muniat ante domum : quelꝫ
domus teneatur recipere hoſpites.vt.l.iij.§.munus.de mu.ꝛ
ho.ad illa quilibet qui poſſidet predia:tenetur etiam eccleſie
vt.C.de epi.et cle.l.iubemus.et.l.de his.niſi ſpecialiter priui-
legio aliqua remittatur.vt.l.j.eo.titu.Quedam ſunt munera
mere perſonalia. vt obedire preposito : et ſimilia. et de tali-
bus loquitur iſtud.c.in fin.quedam ſunt munera que impo-
nuntur perſone pro rebus: vt procurationes legatorum : et
nuntiorum apoſtolice ſedis.et iſta tenetur ſubire perſona:nō
7 habito reſpectu vbi bona ſita ſint. ⸆ Unde collecte que impo-
nuntur perſone ſecundum eſtimationē.bonorū:non debēt ſol
ui a clericis.vt nota.Barto.in.l.reſcripto.§.ſcientie.de mu.ꝛ
ho.vbi adhibet remedium : q̄ teneatur ſoluere de poſſeſſiōi-
bus poſtmodum acquirendis.et vide quod nota.in dicto. §.
ſola ratio per Barto. ¶ Quero ⸆ quando dicatur quis habe
Ponit queſtiones. 8 re domicilium in loco. lex videtur dicere q̄ non cenſetur in-
cola.niſi per.x.annos moratus fuerit.C.de incol.l.ij.Sed illa
l.non ſeruatur ſecundum Joan.an.qui dicit hoc eſſe arbitra-
rium.nam ſi conſtet q̄ in loco relicto omnia bona vendidit:ꝛ
ſecum que habere potuit exportauit et alio loco domum et
poſſeſſionem emit preſumitur primum domicilium reliquiſ-
ſe et elegiſſe ſecundum . et bene dicit . quia quando recedit
quis cum rebus ſuis de loco:preſumitur habere animum mu
tandi domicilium.vt nota Barto.in dicta.l.aſſumptio.§.fili⁹
allegat Inn.de renun.c.iij.idem no.in.l. predia maritima. de
9 fun.inſtruc. Et collige ex hoc. ⸆ q̄ transferre domicilium de
loco ad locum eſt voluntarium.et in conſtitutione eſt hoc ve-
rum.debet tamen probari et aliquantulum expectari.ar. de
cle.pere.c.j.et.ij.de quo remittit Hoſti.ad no.de regu.licet ſu
per verbo requirendum verſicu.ſed nunquid abbas.ſicut eſt
ibi dicit de monacho:ita hic dicit in parochiano. ſ. decēs eſſe
cum tranſit primum iudicem requiri allegat de foro compe.
ſignificaſti.et.c.fraternitati.de cle.non reſi.j.de ſpon.c.cū apo
ſtolica.de clande.deſpon.c.ſi.de cu.re.ſolent.et.l.de militibus
in mutatione autem an ſit voluntarium dic q̄ non certo caſu
puta impoſita eſt collecta.tunc enim non poteſt quis renun-
tiare incolatum:niſi ſoluat. vt.l.incola iam.ff.ad muni. vbi per
Bar.dicitur etiam quis habere domicilium:vbi habet maio-
rem partem fortunarum ſuarum.vt no.in.l.heres abſens. ff.
de iudi.et illud non poteſt mutari ſola voluntate. ſed op⁹ eſt
facto vt.l.domicilium.ad muni. potius enim facto. q̄ verbo
10 conſtituitur domicilium.vt ibi.ex quo collige.⸆ q̄ filiuſfami.
poteſt conſtituere domicilium ſine conſenſu patris.vt.l.ciues
C.de incol.et idem dicas in pupillo. vt poſſit ſibi conſtituere
domicilium.ſ.in loco ad quem ſe transfert. deferat maiorem
partem fortunarum ſuarum.vt.C.vbi pe.tu.l.j. et ibi p Azo.
11 ¶ Secundo principaliter quero ⸆ an poſſit quis eſſe ſine do
micilio.videtur q̄ non.quia ſaltem habet domiciliū originis
qđ mutari non pōt.vt dicta.l.aſſumptio.et illa ratione vide
tur.q̄ nullus ſit ſine domicilio.dic q̄ immo poteſt etiam ca-
rere domicilio originis ſi terra vnde eſt oriundus calamitate pe
rijt.vel eſt capta ab hoſtibus.vt troia.vt.l. cū loca.de religi.
vel eſt paſſa aratrum.vt carthago.ff.qui.mo.vſu.a.l.ſi vſufru.
vel omnes receſſerunt. et ſic facta eſt inhabitabilis. vt.l.ij.in
prin.de coll.illi.vel per priuilegium deſijt eſſe ciuitas.vt.l.filij
§.ſenatoris.ad muni.et iſta no.glo.in.l.ſi quis.ad muni.ꝛ in-
quantum dictum eſt de ciuitate capta.intellige ab hoſtib⁹ po
puli romani.vt a ſaracenis.quia tunc perditur beneficium ci-
uilitatis illius ciuitatis.et ita poteſt loqui iſtud.c.ſecus ſi vna
ciuitas capiatur ab alia.vt.l.ſi quis ingenuam.§.ſi.de cap. et
l.hoſtes.e.ti.item intellige cum ciuitas eſt capta cū toto co-
mitatu.ſi enim aliqua pars ciuitatis vel territorij retineretur
in eo retineretur ius ciuilitatis.arg.C. de iure emphi.l.ſ.ꝛ de
acqui.po.l.quod in eo.§.fina.ius enim ciuilitatis non eſt pro
prium ciuitatis.ſed totius territorij.ff.ad muni.l.qui ex vico.
et.l.pupillus.§.territorium.de verbo.ſig.et idē dicas de ciui-
tate paſſa aratrum: vel que caſmate perijt. perdit enim tunc
iura ciuilitatis:cum ciuitas et territorium corruerunt. ſi au-
tem ciues receſſerunt de vno ſitu et alibi conſtruxerūt ciuita-
tem:an retineant iura ciuilitatis.dic quod ſic: ſi in eodem ter
ritorio:ſecus ſi in alio facit quod nota Innocen.de verbo. ſi-
gni.abbatem.in fine. et ita no.Barto.in.l.ſi quis.ff.ad muni.
quod nota. ſolent enim ciuitates habere multa priuilegia.et
immunitates a papa: ab imperatore et a ſuis principibus et
regibus.ſi ergo capiantur:vel deſtruantur:vel transferantur
an dicta priuilegia ſint extincta vel durent habetis ex predi-
12 ctis. ¶ Tertio quero. ⸆ vtrum forenſis factus abbas vel mo
nachus ſancti georgij ſit ciuis venetiarum. dicit Bartol. de-
clarandum primo an per monachatum deſinat eſſe ciuis ſue
ciuitatis.tenet quod non . quia per monachatum non per-
dit iura ciuilia.vt.l.deo nobis.C.de epi.ꝛ cle.item illi qui mo-
nachantur aſcendunt ad maiorem ſchemam.vt in autētica.de
monachi.in princip. ſed per dignitatem ſuperuenientē pri-
ma ciuilitas non tollitur. vt.l.filia.§. ſenatoris.ff. ad munici.
et.l.pe.de ſena.ita per monachum non deſinit eſſe ciuis.item
eſt videndum an capitula eccleſiarum cōtineantur appellatio
ne ciuium.ita quod ſint ciues.dic quod capitulum eſt perſo-
na repreſentata : ideo ſi habuit originem in loco : dicetur ci-
13 uis ⸆ de rectoribus ergo capitulorum et eccleſiarum dicas.q̄
licet ſint forenſes:tamē poſt promotionem efficiuntur ciues
de tēpo.di.nullus.li.vj.preterea miles prepoſitus loco ad ex
ercendum militiam cenſetur ciuis illius loci vbi prepoſit⁹ eſt
vt.l.municipes.§.fina.ff.ad munici.ergo et prepoſit⁹ regimi-
ni eccleſie.preterea nō eſt dubiū.q̄ abbas eſt de capitulo : ſed
capitulū eſt ciuis.vt dixi.ergo ꝛ abbas.preterea matrimoniū
facit vxorem ciuē illius ciuitatis vnde eſt vir.vt.l.ſi.§.idem re
ſcripſerunt ad muni.ergo eadem ratione eccleſia trahit ad ſe
prelatum vel rectorē ſuum. et ſimiliter monachū ſuum. quia
tranſit in poteſtate capituli et abbatis:qui ſunt ciues vt dictū
14 eſt. ¶ Quarto quero. ⸆ an ciuis natus in comitatu ſit co-
mitatēſis:vel econuerſo.comitatēſis natus in ciuitate ſit ci-
uis p huius.q.declaratiōe debetis ſcire q̄ de iure communi
aliq̄ eſt differētia inter ciuē:ꝛ comitatēſem:vꝫ quo ad onera
ſubeunda. quia comitatenſis tenetur ad maiora onera.,nam
poteſt enim imponi collecta que vocatur capitatio: que ciui-
bus imponi nō poteſt.vt.C.de ca.ciu.cen.exhi.li.xj.et ibi no.
15 ad propoſitum.ergo dicas. ⸆ q̄ inter ciuē comitatenſem non
eſt alia differentia:niſi quia comitatēſis maiori oneri eſt obno
xius:ſed in iſtis ſic obnoxiatis non inſpicitur locus:vbi quis
naſcatur:ſed perſone ex quib⁹ oriunē.vt.l.cū ſcitis. in prin. de
agri.et cen.li.xj.et ſic natus ex ciue vbicunq̄ naſcatur erit ci-
uis.et comitatenſis vbicunq̄ naſcatur erit cōitatenſ.vtrū au-
tem in predictis inſpiciatur conditio patris vel matris de iu
re cōmuni.pone pater ciuis:mater comitatēſ.vel econuerſo.et
videt q̄ debeat ſequi cōditionē matris.vt.l.ſi qui.ee.l.ne diu
tius.C.de agri.et cen.dicit Bar.q̄ quantū ad ſeruitutē et li-
bertatem ſine dubio partus ſequit̄ ꝯditionē matris.vt.l.par
tum.C.de rei vē.ſed quantum ad honores et munera que con
feruntur ratiōe ciuilitatis ſequitur cōditionē patris.vt.l.j.ff.
ad munici.item quantum ad alias cōdi.per quas quis obno-
xiatur et eius libertas minuitur vt in queſtione propoſita eſt
aduertendum.quia q̄dem eſt qualitas que nullo modo poteſt
conuenire mulieri vt decurionatus officium et ſimilia.et tunc
in hoc matris conditio non attenditur.ſed ſemper patris. vt
C.de decu.l.null⁹.vbi de hoc tex.nā q̄dā ſunt ꝯdi.vel q̄litates
q̄ poſſunt ꝯgruere mulieri ſicut in q̄ſtiōe ꝑpoſita.vt eſſe ciuē
comitatēſ.vel aſcriptitiū ꝛ in iſtis eſt regula.q̄ qs ſepe ſequit̄
ꝯdi.matris.vt dicta.l.ne diuti⁹.ꝛ.l.ſi q.fallit i caſib⁹ ibi notaꝭ
inter quos eſt caſus de comitatēſi dū excipit caſum.l. memi-
nus.e.c.nā dbes ſcire q̄ q̄dā ſunt aſcriptitij q ſunt veluti aſcri
pti glebe:ꝛ debēt ſemꝑ morari in fundo.ꝛ de illis loquit̄.l.me
minim⁹.cū ſi.q̄dā ſunt q vocant̄ inq̄lini ſiue coloni: q lꝫ teneāt̄
colere agros:tn̄ pn̄t morari vbi volūt.ꝛ ita no.Bar.i.l.ſi.ff.ad
16 muni.qđ dicit no. ¶ Quinto q̄ro. ⸆ an vxor efficiat̄ ciuis ciuita
tis viri:an ſolū icola.dicit ibi Bart.q̄ tex.t. ibi vr̄ dicere q̄ ſit
nec aliq̄ lex vr̄ dicē q̄ ſit ciuis.gl.tn̄ i.l.ciues. C.d icol.vr̄ dicē
q̄ efficiat̄ ciuis.qđ tꝫ ibi Bar.ar.cu⁹ qđ d̄r de filio adoptiuo l
l.j.ad muni.ꝛ q: efficit̄ vna caro cū viro. ⸆ ſed an deſinat eſſe ci
uis ſue ciuitatis vn̄ trahit originē talis mulier nupta videt̄ q̄
nō.q: origo mutari non pōt.vt.l.aſſumptio.in prin.ad muni.
contrariū determinat glo.C.e.l.originē.et videt̄ probari in.l.
cū quedam

eum quedam. de iuriſ. omnium iudi. et. C. de muni. et in quo
loco. l. i. Si enim in loco originis non poteſt conueniri ad ali
qua munera: vel vocari ad honorem: vel trahi ad ius. videtur
18 quod caſus illius ciuitatis non remaneat. et hoc facit ad. q. ꝛ
cauetur ſtatuto quod forenſis non poſſit in territorio emere
immobilia: vtrum mulier inde oriunda alibi nupta emere po
terit videtur quod non per illa que dicta ſunt. contrarium te
net ibi Barto. dicit enim ꝙ mutat originem quantum ad om
nia: p que pſona mulieris poſſet auerti et ſeparari a ſeruitio
viri. et ideo non poteſt alibi vocari ad honorem et munera in
iudicio: ꝙ in loco domicilij viri. vt dictum eſt. quantum vero
ad alia non mutat originem ar. dicte. l. aſſumptio. Similiter
dicimus in liberta nupta voluntate patroni que remanet li
berta: non tamen quo ad operas. concludit ergo quod poſ
ſit emere et occidens eam puniretur tanꝙ occidens ciuem: et
gaudebit alijs priuilegijs ciuium. Quid dices de deſponſata
dic ꝙ ſi per verba de futuro non mutat domicilium: ſecus ſi
per verba de preſenti: licet nondum ſit ducta. ff. ad muni. l.
19 ea que deſponſata. et ibi nota. ¶ ꝛ Quid de vidua dic ꝙ mor
tuo viro tenet eius domicilium. quia videtur ſtare in primo
matrimonio: dum eſt vidua. vt. l. fina. C. de ho. ma. et. l. i. §. ex
actio. de rei vxor. ac. et eſt tex. C. de priuile. ſcho. l. i. lib. x. et in
autenti. de non ali. ſecundo nu. poſt princi. hic not. Bartol. in
20 l. fin. §. vidua. ad muni. ¶ Sexto quero ꝛ vtrum ſicut ciuili
tas originalis patris tranſit ad filium (vt ſupra dictum eſt)
ita tranſeat ciuilitas acquiſita ex conuentione videtur ꝙ non
quia eadem eſt ratio in tali ciuilitate: q̃ eſt in domicilio incola
tus. quod non tranſit. vt. l. aſſumptio. §. filius. ad munici. In
contrarium facit quia ciuilitas acquiſita per adoptionem vel
manumiſſionem tranſit ad filios. vt. l. fina. ad muni. ſed ciuili
litas queſita per conuentionem predictis equiparatur. quia
vtrumqꝫ fit per conuentionem ergo ꝛc. Item priuilegia ac
quiſita per dignitatem tranſeunt ad filios. vt. l. fin. §. ſenato
rem. ad muni. et hanc opinio. ſequitur Bartol. in. l. libertus.
§. patris. ad muni. ¶ Vltimo ſcias. quod illud quod dictum
eſt: quod filius ex perſona patris conſequitur ciuilitatem: et
domicilium ratione originis paterne: non intelligas in ſpu
rijs. ff. ad muni. l. i. in fina. alia que reſtant dic. vt in dicto titu.
per eum ex cuius dictis pluribus locis ſparſis predicta colle
gi. que ſunt vtilia et communiter incognita canoniſtis ꝛc.

1 ¶ De deci/ mis. & quã gđſit. Quot ſint eiꝰ ſpe cies. vid' Jo anné de tur re cremata ſ c. reuertimi ni. xvi. q. i.

¶ De decimis[a] et primitijs et oblationibus. Rubrica.

¶ Qꝛ parochiani ad iſta tria tenentur. ideo iſtam rubricam
ſubnectit. de materia decimarum et primitiarum habetur in
decr. xvi. queſtione prima. de his vſqꝫ ad finẽ. q̃ſtionis. et que
ſtione ſeptima. vſqꝫ ad. §. cum ergo. de conſe. diſtin. v. quadra
geſima de oblationibus habetur. decima queſtione prima de
his. et. ca. ſc. et tribus vltimis. xiij. queſtione ſecũda. qui oblà
tiones. prima et ſecũda. et. c. clerici repetitur rubrica in. ſexto
et cle. et conueniunt multa iura de pact. plerũqꝫ. de tranſact. c.
ij. ca. veniens. de arbi. c. peruenit. de preſcript. cauſam. et. ca. ex
tranſmiſſa. de confir. vti. vel inuti. c. pe. de his que fiunt. a pre.
cum apoſtolica. de loca. ca. ij. de ecc. edi. cum dicat de vſuris.
quanto. de priuileg. et cum plantare. de verbo. ſig. cau. et. c. cũ

Ponit queſtiones.

1 inter. que faciunt ad tertiam partem rubrice. ¶ Querit Joã.
andr. et late diſputat ꝛ vtrum decime debeantur. ſiue eccle
ſie et clerici ſint pauperes: ſiue diuites. et quod ſi ſint diuites
non debeantur faciunt iura et rationes. primo illud numeri
xviij. nihil aliud poſſidebunt decimarum oblatione contenti
et ibi. in terra eorum nihil poſſidebitis. nec habebitis partez
inter eos. ego pars et hereditas tua in medio filiorum iſrael.
ex hoc tex. videtur ꝙ cum clerici hodie multa poſſideant: et
teneant: huic iuri videntur renuntiaſſe. nam qui excedit ſuos
terminos: exceditur a nõ ſuis terminis. vt. l. fina. C. de edi. di.
ad. tol. Item duo ſunt dei precepta vnum affirmatiuũ dire
ctum filiis leui: vt decimas ſoluant. et aliud negatiuum dire
ctum clericis: vt ibi nihil poſſideant. Si ergo volunt ſibi dei
legem ſeruari ergo. et ipſi laicis obſeruare debent: maxime
quia preceptum ſemper obligat. et ad ſemper. ſed affirmatiuũ
ſi ſemper obligat. non tamen ad ſemper. Joan. and. poſt In
nocen. tenet contrarium. ſ. quantumcunqꝫ eccleſie vel clerici
ſint diuites: decime debeant probat auctoritatibꝰ et rationi
bus. patet primo leuiti. xxix. circa finem. vbi dicitur omnes
decime terre ſiue de frugibus: ſiue de pomis domini ſunt:
oues: boues: et capre. que ſub iuga paſtoris tranſeunt patet
etiam deutero. xiiij. decimam partem ſeparabis de omnibus
frugibus tuis: que naſcuntur in terra. ad idem. ſecundi. pa
ralipo. xxi. circa princip. plurimas obtulerunt primitias fru
menti: vini: et olei: mellis quoqꝫ: et omnium que gignit hu
mus decimas obtulerunt. ad hoc facit neemie. quarto circa
finem ipſi leuite decimas accipiant ex omnibus ciuitatibus
operum noſtrorum. pro hoc etiam tobie primo. tobias fide
liter offerebat primitias: et decimas alias. et plures auctori
tates. vide per Hoſtien. in ſumma. eo. titu. §. et vtrum preſcri
bi ſub. §. vij. verſiculo magiſtrati vero. rationibus hoc idem
confirmatur et primo non obſtant diuitie. quia propter eas
non debent alicui ſubtrahi iura ſua: vel auferri. xiij. queſtiõe
prima. c. i. preterea recte conſyderando decime non ſunt tan
tum clericorum: quantum ſunt pauperum: et fabrice. xij. q. i.
nobis. et. c. ſe. ſunt etiam tributa egentium animarum: et eas
ſibi dominus in ſignum vniuerſalis dominij reſeruauit. xvi.
queſtione prima decime. ad idem vt dixi recte conſyderando
quantumcunqꝫ abundent clerici in rebus eccleſiaſticis. tamen
pauperes ſunt. tum quia proprium non habent tum quia ſu
perfluum tenentur pauperibus erogare. vt patet in eo quod
nota. j. c. a nobis. vnde imperator appellat omnes clericos
pauperes. C. de ſacroſanct. ec. l. priuilegia. et hierony. xvi. q. i.
quoniam quicquid. Item decime ſunt pars domini: et domi
nus dedit eas leuitis. leuiti. xxvi. circa finem. et numeri. xviij.
circa finem. quod ergo dominus dedit leuitis quantumcũqꝫ
diuitibus: vel malis: nulli alij licet eis ſubtrahere: vel auferre
Rurſus etiam aduertendum quod legitur exodi. xxij. deci
mas et primitias tuas non tardabis offerre. quod cum ſit
preceptum prohibitionis ad ſemper: et vbiqꝫ et omnes obli
gare videtur. nõ ob. authoritas de qua. ſ. nihil aliud poſſide
bitis ꝛc. nam et ſi illud preceptum ſit negatiuum: tamen non
habet perpetuam ꝓhibitionem. vt patet leuiti. xxv. et. xxvij.
capitulo primo. conſecrata ad nos pertinet ſacerdotum: et ſi
omne quod domino conſecratur. ſiue animal. ſiue ager. non
veniat. ex his ergo. et alijs concludit Joan. andr. quod ho
die ſicut olim decime debentur. et mutatur ipſe poſt Inno
cen. et doc. quod aliqui magiſtri noui et predicatores predi
cant et docent contrarium. contra vetus et nouum teſtamen
tum. et tamen nunꝙ inueniunt auguſtinum. ambroſium. gre
gorium vel alium ſanctum vel doctores aliud ſenſiſſe xvi. que
ſtione prima. decimas. et ca. ſe. et quod dictum eſt. ſ. de pre
dialibus. idem intelligas de perſonalibus. vt patet neemie
circa finem et deutero. xij. circa princip. maior enim eſt ratio
quod quis debet tributum deo. quod producit manus ſua
tanꝙ dignior. ꝙ de eo quod producit humus ſecunduz In
nocen. de hoc tamen dic. vt. j. eodẽ. in aliquibus hec materia
(vt dixi) plenius expeditur in ſumma. eo. titu. §. ſi. ſub. §. vij.
2 ¶ Querit vltimo. ꝛ quare magis precipit deus ſolui decimã
ꝙ octauam vel. xij. dic quod non poteſt reddi ratio nec debet
queri. ſi enim rationem non querimus de his que ſtatuit ho
mo. ff. de legi. l. non omnium. et. ſ. de reſcrip. ſi quando. fortiꝰ
de his que ſtatuit deus non eſt ratio inquirenda. vij. ad roma.
xi. in fin. altitudo diuina ꝛc. et ſequitur quis cognouit ſenſuz
domini. aut quis conſiliarius eius fuit. dicebat tamen Roff.
e. c. §. i. verſicu. ſi tu queras. quod quia in. x. preceptis decalo
gi enarrauerat in. x. partibus frugum voluit honorari. vide
de conſe. di. v. quadrageſima. et. c. ieiunium.

1 ¶ ꝛ Lex mandat decimam ſolui. et vbi ſit illa lex.
2 Inferiores miniſtri debent decimas ſacerdotibus.
3 Statuto cauetur ꝙ qui luſerit vel offenderit in domo punia
tur in tantum. Quid ſi non luſerit vel offenderit in domo. ſed
in portico. an dicta pena puniatur.
4 Authoritatibus magiſtrorum credendum et ſtandum eſt in
caſibus a iure non deciſis.

Decimam. Nota. quod olim ſolue
bãt homines qua. uor
genera decimarum. ideo tunc homines bo
nis omnibus abundabant. xvi. q. vij. maio
res. nunc vero vnam fere ſoluunt. ideo penu
riam. plagas et multa mala patiuntur. xvi.
queſtione prima reuertimini. et ideo tollit fiſcus quod non
accipit chriſtus. vt dicto ca. maiores. de hoc nota Hoſtienſis
eod. c. §. et quar. et ibi elicit. quatuor in quibus remuneratur
ſoluens et nouem in quibus delinquit non ſoluens. ¶ Se
1 cũdo no. ꝛ ꝙ lex mãdat decimã ſolui et eſt illa lex deut. xiiij. ĩ
medio ⁊ in fine. ⁊ numeri. xviij. poſt mediũ habet de oĩbꝰ iſtis
decimis. et aduerte quia iſta decima eſt in precepto. dum di
cit debebat. vt. l. ſepe. ff. de officio preſi. non ergo ſufficit aliaz
quotam ſoluere: ſaluo quod dicitur. j. eo. in aliquibus. nec de
vno ſemine tantum. j. e. ex parte. ij. ideo dicit omnium frugũ.

2 ¶ Tertio nota. ꝙ leuite. i. inferiores miniſtri debant decimas ſacerdotibus. et dicit Ioan. an. ꝙ loco iſtarum ſunt partes epiſcoporum de decimis perceptis a parochialibus eccleſiis: vel quas dant pape: vel alteri de eius mandato et cet. ¶ Quarto nota. ſecundum genus decimarum quas comedebant in veſtibulo ⁊c. loco iſtorum ſunt oblationes: et ſeruātur in quibuſdam partibus in anniuerſario. et not. ꝙ dicit in veſtibulo: non in templo in quo nullus debet publice conuiuari. de immu. ec. c. i. niſi neceſſitas cogat. de cuſto. re. c. ij. et dicitur veſtibulum. i. porticus ſiue edificium cum templo conti-
3 guum in quo aliquid licet: quod non in templo. et facit ad q. ſtatuti quo cauetur ꝙ qui offenderit: vel luſerit in domo puniatur intantū. quid ſi non offenderit vel luſerit in domo: ſed in porticu. an dicta pena puniatur. ar. hic quod nō: quia diuerſa ſunt. facit. l. condane. et qđ ibi nota. ff. de dā. infec. ⁊c. ¶ Quinto nota. ꝙ ſoluentis arbitrio relinquitur quantū offerat nomine primitiarum. quod intellige inter. gl. et. lx. in obligatiōe ergo incerta relinquitur arbitrio debitoris: quantum ſoluat. facit. l. plerumq̧. de iure do. et in obſcuris quod minimum eſt debetur vt in regula in obſcuris. ¶ Sexto no. ꝙ contra auaritiam clericorum debet fieri interpretatio. ipſorum enim auaritia ſatiari non poteſt. ſ. de preben. quia intantū. et. c. auari-
4 tie. ¶ Septimo not. ꝙ credendum eſt et ſtandum in caſibus non deciſis in iure auctoritatibus magiſtrorum. de quo in gl. et pulchre. per bartol. in. l. i. ff. ſi certum pe. no. hic ar. ⁊c. ad qđ vide quod nota. xiiij. q. v. cum beatiſſimus. hoc enim regulare eſt: quod lege omiſſum eſt non omittat religio iudicantis. ff. de teſti. l. queſitum.

1 ¶ Priuilegia que aliquibus conceduntur non videātur cōceſſa contra pariter priuilegiatum.
2 Epiſcopus an dabit decimas de predialibus.
3 Plures miniſtrantes in eadem eccleſia ſacramēta an debeāt illi ſoluere decimas.
4 Clerici prebendati in vna eccleſia de qua multum percipiunt in alia audiunt diuinum officium: et ſacramenta recipiunt: an de eo quod habent de eccleſia vbi ſunt prebendati ſoluēt decimas eccleſie vbi recipiunt ſacramēta. ꝙ non.
5 Mercenarij ciſtercienſium ⁊ aliorum morantes in alienis parochijs de textura vel alia manuum opera multum lucrātes an de hoc lucro dabūt eccleſie vbi morant decimas pſonales.

Quum genus. Secundum diuerſas lecturas varia eſt ſummatio. ſecundum g. et ſequaces loquit prima pars de dote eccleſie. ſecunda de patrimonialibus clericorum aliqui dicunt. ꝙ pma pars loquitur de clericis communiter viuentibus. ſcda de cōiugatis. alij ꝙ prima de perſonalibus: ſcda de predialibus. Inn. dicit ꝙ eccleſia ſua. i. limites alterius baptiſmalis non ſoluet perſonales decimas de laboribus eccleſie. i. de his que acquiruntur ei manibus miniſtrorum. vel aliter. et ſic loquit pn. clerici vero de his q̄ propria ſibi acquirūt: ſoluunt decimas etiā perſonales. vt de aduocatione: et ſimilibus. et ſic loquit finis. prediales vero ſoluūt ſicut alij: niſi ſint priuilegiati. i. c. ſuggeſtum. et. c. ex parte. cū multis ſimilibus. Hoſti. intelligit pnci. de decimis non ſoluendis paribus. finem de decimis ſoluendis maioribus. ad quod facit gloſſa. ij. aliquos intellectus ex iſtis ponunt glo. primū illum ꝙ de dote eccleſie non teneantur de predijs clericorum ſolui debeant: ſiue ſint in aliena parochia: ſiue in ſua ſecundum gloſ. ſed dices ſi ſunt in ſua: quomodo ſoluet ſibiipſi. nam nullus ſibiipſi obligari poteſt. ff. ad vell. l. tutor videtur enim. ꝙ tunc actio eccleſie cōfundatur ſicut cum debitor ſuccedit creditori. ff. de ſolu. l. ſtichum. §. aditio: ſo. ꝙ hec allegatio habet locum in perſonalibus: non in predialibus ſecundū Hoſt. vel dic ꝙ clericus percipit de predio ſuo fructus. vt dominus et ſibiipſi ſoluit de ipſis decimā vt procuratori vel rectori eccleſie. vt. ſ. de do. c. ij. Nā adminiſtratores ſicut ab alijs ita a ſe ipſis exigere debēt. vt. l. quoti. ff. de admi. tu. de hoc per Hoſt. in. ti. quibus et a quibus: ⁊ de quibus rebus decime ſint ſoluende. §. ſed oppo. ¶ Quero q̄ fuit ratio dubitādi in pmo riſo. c. dic ꝙ fuit gn̄ale legis p̄ceptū omnibus de ſoluendis decimis clericis et leuitis vt patet. ſ. c. proximo. Ratio in contrarium decidendi fuit. quia priuilegia que aliqbus conceduntur non videntur conceſſa cōtra pariter priuilegiatum. vt. l. non tantum in fi. pn. ff. de excu. tu. et. l. ſed et milites. in prin. c. ti. cū ſi. vnde et eccleſia que prohibet permutare: non phibet hoc agere cū alia. vt in auten. itē

a Ponit queſtiones.

b ¶ Legis p̄ceptū an ſoluere decīas cadat ſub p̄cepto vide

ſibi inuicē. C. de ſacroſan. ec. ſimiliter ſi ad plures dirigit p̄ceptū ne alienēt: nō videt inuicē inter ipſos extēdi phibitio. vt
2 l. pater. de le. iij. ¶ Secūdo quero. vtrū epiſcopus dabit decimas de predialibus. aliqui ꝙ non: quaſi confuſa ſit actio. vt dixi alij ꝯtra p quibus. xvi. q. i. ſi quis laicus. nā quilibet poſſeſſor illas ſoluit: niſi excuſet priuilegio. i. c. ex parte. vel conſuetudine. i. c. apoſtolice. vel cōpoſitione. i. c. proxi. nam quelibet res tranſit cum onere ſuo. i. c. paſtoralis. et hoc dicit Hoſti. in predijs nouiter acquiſitis. ego credo ꝙ etiā de antiquis predijs ante pmittunt ſoluere teneātur et ſi dicas cui. dic ꝙ ſoluet vt priuatus et accipiet: vt p̄latus. vt ſic computet qđ ſoluendū eſt de eius predio inter eccl̄ie facultates. vt dicit tex. in ſimili. ſ. de teſti. requiſiti fecit dicta. l. quoti. quid enī ſi eccleſia haberet in feudum a progenitoribus epiſcopi qđ deſcēdit in eum: nōne vellet eccleſiam ſuā ad tributū ſibi vt priuato debitū obligari: vtiq̧ ergo et cōuerſo. eccleſie de iure ſuo ṙſideat. ¶ Ter-
3 tio q̄ro. vtrū plures in eccl̄ia miniſtrātes in ea eccl̄iaſtica ſacrata debeāt illi ſoluere decimas pſonales. dicit Hoſti. ꝙ ſibi ipſis ſoluēt: vel aliter in vtilitatē eccl̄ie ꝯmittat. ar. de offi. ordi. cū vos. videt tn̄ ſibi ꝯuenientius dicere. ꝙ inferior teneatur ſoluere ſuo ſuperiori ſpiritualia miniſtrāti. et ſm hoc videtur ꝙ ſummo pōtifici ſint a clericis decime pſoluēde nā cuius intelligit ſpūalia miniſtrare cū et immediate ſubſit ei quelibet anima. vt no. de offi. archi. c. iij. et in extrauag. vnā ſanctā. et habet papa pro ſe tex. ſ. e. c. i. dicit tamen Hoſt. ꝙ papa hoc iure nō vtitur: ſed vti poſſet. quia totum eſt ſuum. ix. q. iij. cuncta.
4 et. c. p principalē. ¶ Quarto q̄ro. clerici prebēdati in vna eccleſia de qua multū percipiunt in alia audiunt diuinum officium et ſacramēta recipiūt: an de eo qđ habent de eccleſia vbi ſunt p̄bēdati ſoluent decimas eccleſie vbi recipiūt ſacramēta. dicit ꝙ non. quia prebēde ſunt eccleſie: non perſone vnde canonici de prebendis teſtari non poſſunt. C. de teſta. ad hoc. et. c. tua nos. cum ſi. dicit. Io. an. ꝙ quidquid dicat Inno. in perſonalibus ſtatur conſuetudini nedum in clericis: ſed in laicis. vt nota. i. eod. in aliquibus. prediales vero ſoluende ſunt illi eccl̄ie parochiali. i. cuius limites ſunt ſita predia. xvi. queſtiōe prima ſi quis laicus: niſi conſuetudo: priuilegium: vel pactum aliud indicat. vt dixi. ſ. aduerte ſi prebendarij faciunt fructus ſuos. vt nota. in. c. preſenti. de offi. ordi. li. vj. illos fructus poteſt dicere ſuos: quos cum pro induſtria perſone lucratur videtur ꝙ inde debeat ſoluere decimā pſonalē eccleſie: vbi percipit ſacramēta hic doc. tenēt ꝯtra. vt predixi. ¶ Quinto q̄ro
5 poſt doc. de mercenarijs ciſterciē. ⁊ multorum aliorum morātibus in alienis parochijs et de textura vel alia manuū opera multa lucrantibus: an de hoc lucro dabitur eccleſie in qua morat decima perſonalis. dicunt ipſi quod aut iſti mercenarij ſunt liberi homines: aut ſerui. ſi liberi tūc ſi nihil de mercede recipiunt: nihil dabunt. ſi autem pro mercede aliquid conſequuntur: de illo decimam ſoluent. et hoc de mercenario libero clarum eſt. ſed de lucro quod ex predictorum mercenariorum in aliena parochia dominus conſequatur: cui decimam dominus ſoluere debeat: dubitatur an parochie vbi illi lucrātur: an parochie ſue: vbi audit diuina. tenet ꝙ eccleſie ſue vbi per anni circulum audiunt diuina: non illi eccleſie in qua mercenarij operati ſunt. Et idem dicunt de quolibet negotiatore qui multa lucratur in alienis parochijs ex negotiatione. vt non illi eccleſie in cuius parochia lucrum percipitur: ſed parochie vbi mercator percipit ſacrata per anni circulum. ſecus enim ſi hodie in vna eccleſia audiret diuina: et multum dicto die lucraretur. quia de illo tali lucro huic eccleſie nihil debet ſed ſue. vbi per anni circulum audit diuina: ſi tamen in pluribus audiret diuina: et quaſi pro equali parte non eſſet malum ſecundū Innocen. ꝙ auctoritate ſuperioris decime diuidantur inter ipſas. ar. ſ. c. relatum. in fi. et de ſepul. c. ij. in glo. mag. verſi. et per hoc. et dignum eſt vt ei qui ſpiritualia ſeminat: temporalia recipiat ab eodem. xiij. q. i. §. i. hoc dictum Inno. credo verum quando pro equa parte audit: et audire debet. quia vtrobiq̧ habitationē habet: ſecus ſi de facto in alterius parochia audiret etiam toto anno. illi enim eccleſie que deliquit eū reciṗiēdo. vt. ſ. c. i. iuuit. non credo ꝙ rōne decime aliqd debet. et ita credo Inno. ⁊ doc. itellexiſſe. Et iſta ſunt no. magis hic venetijs vbi mercatores de omnibus mundi partibus per inſtitores ſuos exercent: et multa lucrantur. de talibus enim lucris et prouiſionibus decimam hic ſoluent. Ex his concludē. quod in negotiationibus quo ad ſolutionem decime non inſpicitur locus: in quo lucrum percipitur: ſed vbi dominus qui lucrum percipit commoratur ſecus in realibus in quibus attēditur parochia vbi ſitū eſt p̄dium: non vbi moratur perſona.

que fructus

Ioā. de turre cremata. ſ. alle. c. reuertimini. xvi. q. i. et ibidē an ſit preceptū morale vel ceremoniale.

¶ Utrum ep̄us dabit decimas de p̄dialibus.

que fructus percipit.vt.ſ.ti.j.c.ſi.de quibuſdam tamē emolu
mentis dubitatur: an dicantur peruenire ex negotiatione:
et induſtria:aut de prediis.vt de animalibus que dominꝰ exi
ſtens in vna parochia facit in alia paſcuali curari.de hoc not.
j.c.ad apoſtolice.vbi dicam.

1 ¶ Compoſitio poteſt fieri inter perſonas eccleſiaſticas ſu
per queſtione decimarum.
2 Compoſitio ſimplex decimarum an extendatur ad decimas
poſſeſſionum poſtea queſitarum.
3 Papa poteſt concedere priuilegium vt de poſſeſſionibꝰ ſuis
quis non teneatur ſoluere decimas.
4 Priuilegium ſuper decimis non ſoluendis non tenet: ſi deci
me debebantur ex cōuentione.
5 Papa poteſt derogare ex certa ſcientia conuentioni facte ſu
per re ſpirituali.

Ex multiplici.

Ex multiplici. Compoſitio ſuper de
cimis facta non tolli
tur per ſequens priuilegium de illa non faciens
mentionem.prima querelam narrat.ſecunda dat
1 iudicem.ibi:verum quia. ¶ Nota primo. ꝙ qd de
queſtione decimarum poteſt inter perſonas eccleſiaſticas cō
poſitio fieri de quo in glo.pe.et de pac.c.j.et vlti.li.vj.et in ta
li compoſitione debet interuenire conſenſus capituli. vt hic
alſs poſſet contrauenire quod dic:vt.ſ.de tranſac.c.contingit
¶ Secundo not.ꝙ hic fuit compoſitio generalis ſuper deci
2 mis exceptis minutis.que autem ſint minute dic: vt.j.c. cum
in tua in glo.j. ꝙ vtrum autem iſta ſimplex compoſitio exten
datur ad decimas poſſeſſionū quas quererent poſtea iſti mo
nachi.gloſ. ꝙ ſic.j.de priuilege. quia circa.et hac ratione dicit
goff.ꝙ ſi priuilegium impetratum eſſet circa acquirenda:nō
valet ſi de compoſitione que ad acquirenda extenditur nō fe
cerunt mentionem:ſecus ſi compoſitio non reſpiceret acqui
renda.nam tunc ſuper acquirendis priuilegium bene valet.
¶ Tertio no.ꝙ poteſt renuntiari iuri nondum competenti
i.ſuper non exigendis decimis in futurum.quod eſt verū ſm
glo.ꝙ poteſt renuntiari pacto:non ſimplici renuntiatiōi. de
ratiōe diuerſitatis ꝛ de materia an ſibi poſſit renuntiari iuri
futuro.dic:vt plene nota.in.l.j.C.de pac.Goff.dicit ꝙ hic re
nuntiatur iuri exigendi : quod preſentialiter competebat.et
3 bene dicit ar.no.ſ.de ſepul.in noſtra. ¶ Quarto nota. ꝙ qd
papa poteſt concedere priuilegium vt de poſſeſſionibus ſuis
quis non teneatur ſoluere decimas.in iſtis enim ſpiritualibꝰ
papa habet liberam et generalem adminiſtrationem.vt teti
gi.ſ.c.proxi.alij autē an poſſint.dic:vt nota.j.c. a nob.et cet.
4 ¶ Quinto no. ꝙ priuilegium ſuper decimis non ſoluendis
non tenet ſi decime debebantur ex conuētione:de qua in pri
uilegio non ſit facta mentio. Ratio redditur in textu. quia p
priuilegium papa non intendit preiudicare iuri tertie perſo
ne.vt.l.j.§.ſi quis a principe.et.§.merito.ff.ne quid in lo. pu.
et.c.ex tuarum.de auc.et vſu.pa.ſed hic non videtur bona ra
tio.quia non poteſt concedi vni priuilegium exemptionis:ꝙ
per eum non detrahatur iuri alterius:cui antea debebantur.
ſed dic ꝙ decime que debentur de iure cōmuni: poſſunt tolli
per papam.nec dicitur iniuriam facere:ſi aufert quod per le
gem conceſſit.ſed ſi quis prouidet per pactū iniuria eſſet ſibi
auferre.quod queſiuit ex propria promiſſiōe. hinc eſt quod di
citur lex ſuum non tuum tibi denegat auxiliū vt no. in.l.aſſi
duis.C.qui po.in pig.ha.et videtur hoc verum. etiam ſi deci
me de iure communi debite debeantur per conuētionem. qd
eſt no.et facit ad no.j.de conſti.c.j.li.vj.et illud quod hic dicit
cum debentur ex conuentione idē intelligas cum aliꝰ deci
mas percipit de poſſeſſionibus impetratis. nam ſi impetra
ret priuilegium ſuper non ſoluendis decimis de ſuis poſſeſ
ſionibꝰ.nō valet priuilegiū non facta mentiōe de illius poſſeſ
5 ſiōe.vt.j.e.c.j.li.vj. ¶ Sexto nota. ꝙ papa pōt derogare ex
certa ꝯſciētia ꝯuentiōi facte ſup re ſpirituali. de quo dic per
Inno.ſ.de preben.dilectus filius.c.et in cle. dudū de ſepul.ſ ſi.
nō ita in obligatiōibꝰ alijs deſcēdētibꝰ ex ꝯtractibꝰ iuriſgen.
quod dic.vt no. Inno.ſ.de ꝯſti.c.que in eccleſiarū.ꝛc.

1 ¶ Monachi commorantes in aliena parochia tenētur illi
ſoluere decimas perſonales.
2 Status rei quandoq; mutatur:non attenditur an mutetur
ſubſtantia rei.
3 Capitulum iſtud de quibus monachis loquatur.
4 Domꝰ pignorata ſi reducta ē i areā remanet area pignorata.
5 Decima de piſcibꝰ ꝛ auibꝰ nō incluſis cui ſit ſoluēda.
6 Comburens vel deuaſtans ſegetes maxime maturas vel ar
bores cedens an teneatur eccleſie cui decime debebantur ad
eſtimationem decimarum.
7 Eccleſia an habeat aliquod ius in decima anteꝗ̄ ſeparata ſit
ab acerno vel ante fructuum maturitatem.
8 Res mihi debita ſi facto alterius perimatur an creditori cui
debebatur actio competat contra vaſtatorem.
9 Eſtimatio quomodo fiat in caſu in quo depopulator agroꝝ
ex quibus decima debebatur vel occiſor ſpeciei tenentur.

Commiſſum.

Commiſſum. Monachi tenētur ſol
uere decimas predia
les de prediis nouiter cultis de quibꝰ tamē prius
decime ſoluebantur. in prima querela ponitur. in
1 ſcḋa iudex datur. ¶ Nota primo. ꝙ monachi commorātes
in aliqua parochia tenētur illi ſoluere decimas prediales. qd
intellige ſi predia ſita ſint intra fines illius parochie. vt pꝫ in
text.perſonales vero non videt ꝙ ſoluere debeant.qꝛ cōmu
niter viuunt.vt.c.quoniā vt ait.ſ.de vi.et ho.cle.xvj.q.j.deci
2 mas.facit quod no. Inno.ſ.c.nouum genꝰ. ¶ Secūdo no. ꝙ
ꝙ quandoq; mutatur et variatur ſtatus rei. ꝙ non attendit
ſi ſubſtantia non mutatur.ꝯcor.l.pacta conuēta.§. ede ſacra.
ff.de ꝯtrahen.emp.nā quandoq; domus mutatur in aream:
quandoq; paſcua mutant in vineam:vel terram laboratoriā.
vt in tex.patet facit.l.inter ſtip.§.ſacram.de verbo.obli.ꝛ qd
j.dicam. ¶ Quero cum iſte text.loquatur de monachis habē
tibus poſſeſſionē infra alienam parochiam: et multe ſint ſpe
cies monachorum vt et variatura prodita ſuper decimis nō
ſoluendis:vel ſoluendis ab eis vt plene legitur et nota.j.c.ex
3 parte. ꝙ Quero de quibus monachis loquitur iſtud.c. gloſ.j.
ponit duos intellectus primus eſt quod loquatur de ciſterciē.
qui ſoluunt decimas de terris quas non colunt ſumptibus
vel manibus ſuis:et de terris talibus debet intelligi iſte text.
nam de cultis per eos non tenerentur ſoluere:ita nec de iſtis
ad nouam fructuum ſpeciem redactis:niſi in caſu.j.co.ſugge
ſtum.et ſecundum hunc intellectum iſtud.c.modicam dubita
tionem habet.ſecundus intellectꝰ eſt ꝙ loquatur de alijs mo
nachis:qui non habent priuilegium ſuper decimis non ſoluē
dis:niſi ſuper noualibus.domos ergo et paſcua ad culturaꝫ
redacta volebant pro nouallibus reputari cuius contrarium
hic decidere videtur ratio deciſionis redditur in ſeq.gloſ. ꝙ
nouaila iſta dici non poſſunt: cū antea parochialis ecclia deci
mas exigebat ex domibus et paſcuis.vt dicit textus. Ratio ē
ſm Io.an.quia licet mutetur qualitas terre:non tū mutatur
ſubſtātia:nec debet vna res ꝛc.vt.j.e.cum in tua.ſed dicas cuꝫ
de frugibus nunꝗ̄ fuerunt decime ſolute:non videtur ꝙ mo
do ſolui debeāt.qꝛ obſtet preſcriptio.vt.ſ.de pſcri.de quarta
ſed dic.vt.ſ.ꝙ iſti fructus ſubrogantur loco preteritorū cum
de eodē ſolo percipiantur ergo priorum naturā aſſumāt.
vt.l.ſi cum.§.qui iniuriarū.ff.ſi quis cau.et pro hoc dicit Io.
an.j.e.cum in tua.ꝙ ſi in terra ex qua percepta eſt decima fru
menti. xl. annis modo ſeminetur milium . de millio decima
ſolui debet.idem ſi de arboribus nouiter plantatis peruenī
4 rent aliqui fructus.vt ibi nota.concor.huic. ca.leges. ꝙ quod
ſi pignoraui domum que poſtea ſit redacta ad aream : area
remanebit obligata . et idem ſi legaui domum que ſimiliter
ad aream ſit redacta.vt.l.ſi functus.§.ſi res de pigno. in do
mo autem legata et deinde combuſta an area vel domus ſu
per ſolo iterum reconſtructa debeatur. dicit per Bartol. in
in.l.ſi ita.§.ſi domus.de le.j.et nota.quando mutatur rei qua
litas ſed ſubſtantia eſt eadem:an debeatur vt primo.et in do
mo et paſcuis ad culturaꝫ redactis habetis.vt.ſ.quid ſi obli
gaui vel legaui capas argenti:vel aliquam aliam ſpecieꝫ quā
poſtea redegi ad maſſam vel econuerſo. de maſſa legata feci
ſpeciem vel de vino mulſum: vel grano farinam : vel de lana
pannum.circa iſtam mutationem an noceat.vide text. nota.
in.l.queſitum.§.illud.ff.de le.tertio.et.l.ſeruum ſiln.§.ſi pro
cu.de le. pmo.et.l. ſi quis hominem. alias iul.§. ſed et ſi quis
ff.ad exhibi.et inſtitu. de re.di.§. quo ad ſolutionem decime:
mutatio fructuum nihil nocet.quia habetur reſpectus ad ſo
lum.et ſic ad locum vnde percipitur non quid percipitur.ſed
pone quod de conſuetudine in eadem terra vna eccleſia con
ſueuit percipere decimam vini:alia bladi. et terra vineata ad
culturam redigitur:vel apta ad bladum redigitur ad vineā
Ioan.andr.dicit attende reſpōdētē.j.eodē. cū dilecti.c. ſug
geſtum et.c.licet remittit ad nota.per Hoſtien.in ſumma.eo.
titu.§.vltimo verſiculo nono.et duobꝰ ſe.dicit tamen hic Io.
an.ꝙ iſta conſuetudo reſtringitur ſoluꝫ ad predia in quibus
viget non ad alia,et bene dicit ar.nota.per Barto.in.l.j.ff.de

Ponit que
ſtiones.

iti.actu que prima.et.l.ſi prius.de aqua plu. ar.§. de preſcrip.

Si de paſcuis debeat decima de auib⁹ de piſcib⁹ nō idem ſis. Vid 10. de turre cre mata pal. c. reuertimini.

anditis.z.c.cū olim. ¶ Secundo quero dicitur hic.ꝙ de paſ/
cuis ſoluitur decima.pone ergo ꝙ dominus de nouo conce/
dit paſturam alteri.dicit ꝙ herba paſta tranſibit cum onere
ſuo in dominum beſtiarum. vnde ſoluet decimam.arg. ff. de
vſuſfru.l.vſufru.legato.et.l.item ſi fundi.et.l. vſufructuariſ.
5 venari.et per eadem iura dicit Innocen. hic de ꝛ auibus et
piſcibus non incluſis dandam decimam eccleſie vbi audit di/
uina.cum in nullius ſint parochia.inſtitu. de re. di.§. fere.de
incluſis vero dabitur parochiali loci per precalleg.l. et per.l.
auibus de le.tertio.et ſecundum hoc poteſt intelligi quod de
venatione dicitur.j.eo.non eſt.ſecundum Hoſtien. ¶ Querit
6 Ioan.an.ꝛ ſi quis cōburat vel deuaſtet ſegetes ma/gine ma/
turas;vel arbores cedat:an teneatur eccleſie cui decime debe/
antur ad eſtiman.decimarum.quidam quod ſic.ff. ad.l.aqui.
l.ſi ſeruus ſeruum.§.ſi oliuam.et.ff.de vſufru.l.arboribus. §.
iul.alias eſt.l.et incipit.ſi fur.alij contra.dicit Ioan. andr. qḋ
prima opinio.eſt vera vbi ſit ſine cauſa iuſta.ff.de fur.l.ſi apes
in fine. que bene facit ſecunda opi.eſt vera quando ſit ex iuſta
cauſa puta ex iuſto bello.ego dico.ꝙ dubium queſtiōis pen/
7 deat ex alia.ꝛ.ſ.an in decima anteꝙ ſeparata fuerit de aceruo
vel ante fructuum maturitatem dicatur eccleſia aliquod ius
habere:et quod ius ante rei vē.tāꝙ oña pro indiuiſo;an acti.
perſonalem glo.mouet iſtud dubium.j.c. tua nob.et. xvij.q.
j.moderamine.et in dicto.c.tua nob.glo.ponit vltimam opi.
ꝙ petantur conditio.ex canoñ.quod placet Ioan.tan. go.et
Vila.j.c.quoniam.Et vin.j.c.prohibemus.et.d.fede. de ſenis
conſilio.lxxiij.et ſi ita eſt cum omnes condi.ſint perſonales:
8 inſti.de ac.§.ſic itaꝙ.dubium queſtionis conſiſtit ꝛ vtrū ſi res
mihi debita perſonali acti. facto alterius perimatur: an ille
cui erat debita competat actio contra occiſorem vel vaſtatorē
Bar.in ſpecie debita ſic diſtinguit.quandoꝙ ſpeciem debitā
interficit debitor.quādoꝙ fideiuſſor.et his caſibus dic. vt.ff.
de verbo.ob.l.ſi ſeruum.in prin.et.l.mora.quandoꝙ interfi/
cit eam creditor:et tunc aut ante moram.vt quia erat debitū
conditionale:vel in diem incertū.et tenetur creditor.l.aquil.
vt.l.leges.in ſi.ad.l.aquil.aut erat debitum in diem certū. et
tunc idem ſi facta repetitione anni vel.xxx. dierum intererat
debitoris non erat debitum:alias non video quid debitori
interſit. et ita intelligit Ia.bu.in.l.arbitrio.ff.de dolo.aut in
terficit eam tertius:et tunc aut eam interficit in damnum cre
ditoris.et tunc debitor liberatur.quia culpa creditoris vide/
tur periſſe.vt.l.ſi merces.§.culpe.ff.loca.z.l.pe.in pri.ſo.ma.
aut interficit in iniuriam debitoris: et tunc non liberatur ꝗ ſi
ſua culpa periert. vt dicto.§. culpe aut interficit eam non in
iniuriam alicuius:et tunc habet debitor acti.legis aquil.et li/
beratur.vt.l.ſi ſtichus certo die.de verbo.ob.ſed an illam acti.
tunc cedere tenetur.et gloſſe ſunt contrarie:et ideo dic.quod
aut res eſt debita ex cauſa lucratiua. et debitor non tenetur
cedere ſpecie occiſa. ſecus ſi eſſet vulnerata.ff.ad.l.aql.l. huic
ſcripture.et nota.in.l.proinde.co.titu.Si vero ex cauſa one/
roſa;et tenetur cedere: et dare quicquid ad eum peruenit ex

Nota cōtra hoſtiēſem.

illa re:vt.l. in ſumma.§. ſi quis ſeruum. de condi.inde. et ita
procedit gloſſa. que eſt in precalleg. l.arbitrio. hanc diſtincti.
ponit Bartol.in dicta.l.ſi ſtichus.ex qua potes colligere ſo/
lutionem propoſite.q.et etiam Hoſt.non recte ſperuere co/
gnitionem actionis in iſta materia:ſicut ſpernit.j.c. tua nob.
vbi dicit ꝙ illa inueſtigatio magis conſiſtit in ſubtilitate: ꝙ
in vtilitate cum non habeamus neceſſe proponere acti. ꝫ. de
iudi.cum dilecti . nam poſito hoc pro vero non expedit co/
gnoſcere ſub qua acti.factum propoſitum claudatur.vt ſic cō
dēnatio ad hoc vel ad illud recte fiat ſecundū naturā actiōis.
reſultantis ex facti narratione. ¶ Sed incidenter tunc que/
9 ro.ꝛ in caſu quo depopulator agrorū ex quibus decima de/
beatur:vel occiſor ſpeciei teneatur:vt dixi quomodo fiet eſti/
matio.nam grandine vel alia peſte forte fructus periſſent.ar.
inſti.de re.diui.§.illud queſitum.dicit Ioan.an.ꝙ habebitur
eſtimatio ad annos preteritos quantum percipi conſueuit.
non ob.quod potuerūt perire fruct⁹ grandine:vel alia clade:
quia poterunt etiam non perire ꝙ ſufficit. vt ille qui cōmiſit
culpam vel moram teneatur.ff.de le.j.l.cum.§.fina. et in ſpec.
de iniur.§.ſequitur. vltra medium.verſicul. ſed quomodo. et
quod ibi per Io.an.nam poſtꝙ culpa precedit:omnis caſus
fortuitus culpabili et moroſo imputatur. tagta materiam.l.
quod te.ff.ſi certum pe.

1 ¶ Decima de piſcarijs:molendinis:feno:lana: et apibus
ſoluenda eſt parochie vbi conſiſtunt.
2 Monitio requiritur in ſolutione decime ad hoc vt nō ſoluēs
poſſit excommunicari.
3 Decima eſt in precepto:et illam non ſoluere eſt mortale.

Peruenit.

Multa enumerantur hic et ſe.c. ex quibus decima eſt ſoluen/
da:ſed optat Hoſtien. quod vbiꝙ terrarum bene
ſoluerentur de blado : et vino : ſed dico quia abun/
dat in clericis iniquitas:refrigeſcat multorum charitas:ꝛ cre
do quod modica deuotio laicorum erga clericos commu/
ter non agentes recte ſic cū hunius mali. vt ſic illud leuiti.quar
to locum ſibi vendicet . ſi ſacerdos qui eſt vnctus peccauit:
faciat delinquere populum : et vere delinquit dicente domi/
no matth.xxiij.omnia quecunꝙ dixerint vobis ſeruate:et fa
cite.ſecundum vero opera eorum nolite facere . et ſeneca ait
iniquū eſt odio nocentis innocentiam perdere. facit ad hoc.
j.ca.tua nob. ¶ Secundo nota. quod iſtud et ſe.c. loquitur
de parochianis quod de enumeratis hic debent decimas ſol
uere:et in decima ſoluenda de induſtria et negatione plane
procedit.vt.ꝫ.c.j.ti.fina.et.j.c.ad apoſtolice. Sed de molendi
1 nis.piſcarijs:feno.lana.et apibus.ꝛ quia de certis locis per/
cipiuntur non videtur conſyderanda parochia habitationis
ſed loci vbi conſiſtunt licet multum plus in bonum fructu ho
minis induſtria operetur:ꝙ locus facit quod nota.j.c. paſto
2 ralis. ¶ Tertio nota.ꝛ quod in ſolutione decime requiritur
monitio.quod intellige verum: quo ad hoc vt ille qui recu/
ſat ſoluere poſſit excommunicari.quia excommunicatio non
non eſt ferenda propter delictum:ſed propter contumaciam
vt.c.cum medicinalis.j.de ſenten.excom.libro ſexto.et ita lo/
quitur hic.quantum vero ad moram et omnem eius effectū
non credo quod monitio requiratur quia dies ſolutioni ap/
poſita pro homine interpellat.ꝫ. de loca. potuit . coniuncto
quod nota.in.c.reuertimini.xvj.queſtione prima.et quod no
ta.j.c.paſtoralis.et.c.cum homines.vbi nota. ¶ Quarto col/
3 lige.ꝛ quod decima eſt in precepto : et illam non ſoluere eſt
mortale alias non excommunicaretur ſecundum Hoſt.quod
tenet Pe.j.c.parochianos.

Nota ſimul cū iſto.c.legit ſequens c.annuus.

1 ¶ Decima pars dicitur per reſpectum ad rem totam.
2 Decime parochiales ſunt ſoluende eccleſie parochiali.
3 Decima ſoluenda eſt ſine diminutione . Et debet ſolui ſta/
tim deductis fructibus.nu.4.
5 Detractio decime ſit de integro aceruo non habita ratione
expenſarum in recolligendis fructibus.
6 Recollegit quis tantū in anno de vino grano et ceteris quā
tum ſibi et familie ſue ſufficit ad ſuſtentationem: et non plus
an teneatur de hoc ſoluere gabellam.
7 Compoſitio an admittatur in decimis.
8 Laicus de predio ſuo neglexit ſoluere decimas eccleſie infra
cuius limites ſitum erat:et hoc pluribus annis : deinde ven/
didit predium: an eccleſia poſſit conuenire iſtum emptorem
qui modo poſſidet ad decimas preteriti temporis.

Cum homines.

Decima fructuum ſtatim cum collecti
ſunt ſolui debent:non deductis expenſis. ponit fa
ctum reprehenſibile : quod ſecundo corrigi man/
1 dacabimandamus. ¶ Nota primo.ꝛ quod decima pars di
citur per reſpectum ad rem totam. legalis tamen diuiſio eſt
in.xij.partes inſt.de here.inſti.§.hereditas.quid ergo ſi quis
promittit mihi tertiam partem quartam decimam: vel octa/
uam videtur quod in dubio debeamus nos referre ad diui/
ſionem legalem.vt tertia:quarta:decima vel octaua referatur
ad.xij.vncias.et ita no.Bartol.in.l.interdum. de here. inſti.
iſtam interpretationem viſus et vulgares non admitterent.ꝛ
forte nec iura que cum dicunt decimam partem intelligūt de/
cima totius.vt hic.Item ſi dicunt tres partes intelligūt tres
partes de quatuor totius rei.vt.ff.ad.l.fal.l.tres partes. et.j.
nulli.et.l.ſe.quod cuius.vni.no. ¶ Secundo nota. ibi cuius
2 parochiam.ꝛc.ꝛ quod decime prediales ſunt ſoluende eccle/
ſie parochiali.de quo in glo.et plenius.j.eo. cum contingat.
3 ¶ Tertio no.ꝛ ꝙ ſine diminutiōe decima eſt ſoluenda et ſic
non ſufficit aliquid dari pro decima. vnde dicit aug. qui vult
peccatorū indulgentiā pro maiori reddat decimam:et de no/
uem partibus faciat eleemoſynam.quaſi de aliena. j.c. tu.ſe/
4 cundum Hoſt. ¶ Quarto nota.in verſicu. mandamus.ꝛ qḋ
ſtatim deductis fructibus decima debet ſolui. alibi dicitur ꝙ
j.annum de quo.xvi.q.j.reuertimini. quod intelligitur verū
in re que ſoluta affert commodum. vt redditus. fetus autem
ſi ſolueretur cum naſcitur nō afferret commodum. ideo dari
debet lactatus:

Not. de diuidēde pares.

debet lactatus:et impingnatus.ar.ff.de an.le.l.cum qui.⁊ qđ
5 nota.de conſe.di.j.ſolent. ¶ Quinto nota.ꝑ ꝙ detractio de
cime ſie de integro aceruo nō habita ratione expenſarū in re
colligendis fructibus alibi dicit textus eos eſſe cōſtat qui de
ducta impenſa ſupererunt.vt.l.fructus.ff.ſol.ma.dicam ple.
j.c.paſtoralis. ¶ Quero pone ꝑ ꝙ quis recolligit tm̄ in anno
6 de vino grano:et ceteris:quantū ſibi ⁊ ſue familie ſufficit ad
ſuſtentationem et non plus an teneatur de hoc ſoluere decimam.
videtur quod ſic.quia quis de elemoſynis eam ſoluere tenetur.vt.xiij.q.ꝑma.habebat et hoc tenet Ant. j.de cen.
licet.nam ſm eum pretextu paupertatis non debet quis tene
re aliena vel peccare.ff.de ritu nup.l.palam.decima autem eſt
debita vnde dicitur reddi:et reſtitui non proprie dari.vt.j.e.
ad apoſtolice.vnde poteſt vendicari.de hoc.j.c.tua.el.ij.Re
fert tamen Ant.melēdā magiſtrū ſuū dixiſſe ꝙ talis pauper
nō tenet ad decimā.q: pauperes non tenentur ad tributa. vt
c.licet preſſe.et decime ſunt tributa.j.e.tua nobis.ergo.⁊c.et
melius eſt non ſoluere:ꝙ ſolutum repetere.ff.de compē.l.iij.
ad hoc.lxxxvi.di.non ſatis.in fi. ibi ne veſtimentis alimētiſqꝫ
ſuis parcant miſericordie cauſa pro poſſibilitate conditionis
humane menſura ſeruetur: et non ſibi quiſqꝫ totum eripiat
⁊c.facit.xliij.di.§.j.ibi aliena rapere conuincitur:qui vltra ne
ceſſaria ſibi retinere probatur.ergo a contrario ſenſu neceſſa
ria retinere poteſt.nam et ſi ſoluiſſet:teneretur prelatus hunc
tanꝙ pauperi reddere.retineat ergo vt circuitus euitetur.vt
l.dominus teſtato.de condi.inde. et retentionem habet quis
pro eo:quod ſibi debetur.ſi aliquid ad eum de bonis debito
ris peruenit.vt.l.ſi non ſortem.§.ſi centum. de condi. inde.et
cuius datur actio:multomagis exceptio.vt in regula cui da
mus.et.l.pure.de doli excep. et ita firmat Melend.Ant.con
7 tra ſecundum Jo.an. ¶ Secūdo quero.ꝑ vtrum in decimis
admittatur compoſitio.text.iſte facit ꝙ ſic.dum dicit dignū
⁊c.Joan.an.poſt hoc.dicit. ꝙ aut loquimur in decimis ſub
tractis in preteritum:et in eis admittitur compoſitio vt hic.
et ex compoſitiōe poſſunt licite retineri.quod dic.vt.ſ.de re.
ec.non ali.c.vt ſuper.et de trāſac.veniens.in fine.Aut queris
de decimis non ſoluendis in poſterum.et tunc aut queris de
compoſitione ineunda cum laicis:aut cum clericis. ſi cum lai
cis compoſitio non tenet ſine iudicis auctoritate:ſicut nec cō
ſuetudo nec preſcriptio iuuat laicum:quo ad decimā preſcri
bendam:vel retinendam de preſcrip. cauſam que.nam et ta
lia poſſidere non poteſt.j.e.ad hoc.Si autem eſt compoſitio
ineunda cum clericis:et valet etiam ſine authoritate ſuperio
ris.vt.ſ.c.ex multiplici.et.j.c.proxi.Ratio in eis eſt.quia poſ
ſunt poſſidere:et quecunqꝫ eccleſia poſſideat nihil refert.naꝫ
in habentibus ſimbolum facilior eſt tranſitus.ad hoc.C.de ſa
croſanc.et auten.ſibi inuicē.⁊c. ¶ Sed incidenter contra hoc
oppon. ꝙ nulla compoſitio admittatur quia eſt in precepto
ergo ⁊c.ſ.de tranſac.c.ſi.ſo.dic ꝑ Hoſti.j.c.a nobis.tu etiam
poſſes opponere:et videtur ꝙ ſine iudicis auctoritate etiaꝫ
compoſitio inter clericos non teneat in decimis quia ſunt ci
bus in domo domini.ſed ſuper alimentis debitis in futurū
non tenet compoſitio nec facta ſine cauſa: et iudicis auctori
8 tate.vt.l.ſi cum ij.ff.de tranſac.cogita ꝑ ſolutio. ¶ Tertio ꝑ
quero laicus de predio ſuo neglexit ſoluere decimas eccleſie
j.cuius limites predium ſitum erat.et hoc pluribus et pluri
bus annis:deinde non dedit predium queritur vtrū eccleſia
poſſit conuenire iſtum emptorem qui modo poſſidet ad de
cimas preteriti temporis.videtur ꝙ ſic. quia decima ē onus
reale et tributis comparatur.vt.j.e.tua. ſed in tributis ⁊ one
ribus realibus poſſeſſor tenetur etiam pro tempore preteri
to.vt legitur.et not.C.ſine cen.vel reli. l.vlti.et.C. de publi.l.
imperatores. Jo.an.videtur hoc tenere. ꝙ ſit in optione re
ctoris parochialis:an velit cōuenire illum qui hactenus fru
ctus percepit an velit conuenire poſſeſſorem nouum.et ꝙ ſe
quātur poſſeſſorem videtur probari.j.c. paſtoralis. In con
trariū facit.ꝙ nō poſſint pati a poſſeſſore prediorū. nam ſm
plurium opi.de qua.ſ.c.proxi.decime petunt cōditione ex ca
none.xvij.q.j.moderamine.ſed quelꝫ cōditio eſt perſonalis.
vt inſti.de ac.§.ſic itaqꝫ.ſi eſt pſonalis concludit ꝙ competit
contra poſſeſſorem. q: actio perſonalis nō ſequitur fundum
vt.l.j.§.ſi heres ad treb.preterea onus decime reſpicit illū q
percipit fructū hinc eſt.ꝙ dn̄s de parte ſua ſoluit decimā.j.c.
tua nobis.ille ergo q fruct⁹ pcipit ⁊ nō ali⁹ q nō pcipien vrge
ri ad ſolutionē.ad qđ.ff.de vſuff.l.hacten⁹.et.l.ſtipēdia.de im
pen.in re.do.l.quero.de le.primo.licet enim fructus debean
tur ex predio:non tamen fundus pro illis dicitur obligatus.
vt.j.eo.ff.de contrahen.empt.l.vlti.non ob.c.paſtoralis quia
loquitur de fructibus indecimatis:qui in alterum transferū
tur:in quibus maior eſt ratio:quod cum onere transferantur
ꝙ poſſeſſio hoc.tamen hic tenent(vt dixi)ꝙ ſic in electioneꝫ
rectoris contra quem agat: vel contra nouum poſſeſſorem:
vel contra illum qui deſijt poſſidere. facit quod nota. de re
bus ec.non ali.ſi quis.in gloſſa.de facto.et ita tenet dominus
federi.conſilio.liiij.et nota.de hoc Archi.xvj.queſtione ꝑma
ſi quis laicus.

Ponit que ſtiones.

1 ¶ Priuilegiatus ſuper decima non ſoluenda de laborib⁹
tenetur ſoluere de predijs cōductis.
2 Monachi poſſunt conducere poſſeſſiones ad firmā.
3 Status non reducitur ad modificationem:ſed purgatur vbi
eſt enormis leſio.
4 Compoſitio an admittatur ſuper decimis.

DIlecti. Priuilegiati ſuper decimis non ſol
uendis de predijs que conducūt ab
alijs decimas ſoluere debent.ſecunda ibi. vnde lo
quitur iſtud.c. ſecundum gloſſ. de monachis habē
tibus priuilegium non ſoluendi decimas de laboribus ſuis.
quod priuilegium non extenditur ad conductitias poſſeſſio
nes.contrarium videbatur:nam ſi de proprijs predijs ꝙ ſuis
laboribus colunt non tenentur ſoluere propter priuilegium
multominus de conductitijs cum de iſtis vltra laborem pen
ſionem ſoluant.ſed de proprijs non ſecundum Hoſti. ¶ No
1 ta ergo primo ꝑ ꝙ priuilegiatus ſuper decima non ſoluenda
de laboribus tenetur ſoluere de predijs conductis. ſimiliter
econuerſo ſi propria locaret alteri teneretur ſoluere.vt. j.c.li
cet.in priuilegio ergo.de decimis laborum hec duo requiran
tur ꝙ predia ſint propria:vt hic.et quod illa laborēt proprijs
manibus:vel ſumptibus.vt.j.c.licet.et aduerte quia iſti con
duxerunt ab alijs nō priuilegiatis.nam ſi conduxiſſent a pri
uilegiatis nihil ſoluentibus. nec ſoluerent iſti conductori. j.
eo.nuper.ſecundum Joan.andr. quod facit contra id quod.
2 j.dicam.j.e.licet. ¶ Secundo nota.ꝑ ꝙ monachi poſſunt cō
ducere poſſeſſionem ad firmam de quo in prima gloſſ.quam
tenet Innocen.Ant.et Hoſtien. facit ad ea que dixi.ſ. de vi.
3 et ho.cle.c.fin. ¶ Tertio nota.ꝑ ꝙ vbi eſt enormis leſio: non
reducitur ſtatus ad modificationem:ſed totus purgatur. cō
4 cor.j.c.proxi.et.c.nuper. ¶ Quarto nota.ꝑ quod admittitur
compoſitio ſuper decimis.de quo dixi.ſ.c.proxi.et eſt miruꝫ
ſi apparet pape:quod iſti non foueant ius quomodo nō pre
ciſe mandat eis ſoluere:ſed componere ſi poſſunt.nam nō vi
detur compoſitio valida ſi iniuſte quis litigat.de quo cōtra
rio dic:et ſolue.ſ . depoſi. grauis.pro complemento huius.
c.dicet adde que dicam.j.eo.licet nam illud quod hic dicitur
in conductore alieni predij ꝙ non habeat priuilegiuꝫ: poſſet
queri econuerſo.quid in locatore predij proprij dicam ibi.

1 ¶ Priuilegiatus ſi moleſtatur ab alio contra tenorē pri
uilegij recurritur ad papam.
2 Equum a principio procedente tempore poteſt fieri iniquū.
3 Legitiat⁹ an poſſit excludi a ſucceſſiōe pp filios ſupueniētes.

SVggeſtum. Priuilegiū ꝯceſſum ſu
ꝑ decimis nō ſoluēdis
reuocatur ſi incipit eſſe nociuum ⁊ in prima con
ſultatio.in ſecūda reſpōſio.ibi:diſcretioni. ¶ No
1 ta primo ꝑ ꝙ recurrit ad papā cū priuilegiat⁹ ab
alio ꝯ tenorē priuilegij moleſtat.nā iferior nedū de iurib⁹ pri
legij pape:ſꝫ nec de ꝯfirmatiōe alteri⁹ priuilegij ꝙ pape pōt ſe
inferior itromittere.qđ dic.vt.ſ.de iudici.c.cū veniſſet.ex quo
collige ꝙ ſi de iurib⁹ priuilegij dubitat ad papaꝫ recurrit.q:
ei⁹ eſt interpretari:cui⁹ ꝯcedere.vt plene in dicto.c.cū veniſſet.⁊
l.ab executiōe.ff.de ap.et.l.ſi de iterpretatiōe.de legi.⁊ eſt ar.
ꝙ municipes interpretātur ſtatuta ſua: ſi tn̄ eſſent ꝯfirmata
p ſupiorē dubitari poſſet:an ille q edidit: an ꝯfirmās habeat
ius interptādi forte ſtatuēs potēti⁹ ius hꝫ ad hoc.l.oim.C.de
teſtamētis.⁊qđ no.ſ.de ꝓbē.dilecto.et.c.cū aliqb⁹.de reſcrip.
2 li.vj. ¶ Scđo no.ꝑ qđ a pncipio fuit equū pcedēte tēpore ſit
iniquū.⁊ loquit iſte tex.in priuilegijs.idē i ꝯſtitutiōib⁹ vt ſꝫ va a
rietatē tēpoꝝ varient nec ē hoc rephēſibile.vt.c.nō dꝫ.j.de cō
ſang.⁊ affi.⁊ pꝫ heſter.c.antepenul.vel penul. Et induco hoc
3 ad.q.ꝑ talē qđā nō habēs filios legitimos pereauit quēdā an
a talis filius legitimatus poſſit ſuccedere. vna cū legitimis vꝫ
ꝙ nō p illud.c.q: ceſſat cā legitimatiōis:q: fuit carētia libero
rū.p hoc.l.ex facto.ff. de vul. et pu. vbi receditur a beneficio
principis:cum incipit ceſſare cauſa bñficij.et hoc tenet Dy.in
dicta.l.ex facto.Ray.de for.ibi cōtra quia reſcriptio perfecta

¶ Cū legitimis.de filio legitimato p tuē nō habentē filios legitimos. ſalt.i.l. ſi nū ꝙ.C. de re no.dona.

et conſummata: licet perueniant ad eum caſum a quo non
poſſent incipere: non tamen vitiantur. vt nota. dy. in. c. actum
legitime. de reg. iuris. li. vj. non ob. ſecundum eum. l. ex facto.
quia ſubſtitutio ibi ante mortē filij non erat perfecta: ſed legi
timatio ſic. ſed hec debilis differentia videtur. quia ſicut ex
ſubſtitutione iam facta pendet ius ſuccedēdi: ita ex legitima-
tione. vtrobiqꝫ ergo deberet vitiari: anteqꝫ ſucceſſio deferа-
tur Bartol. tamen tenet cum Ray. Non obſtat precedens ſi
militudo pendentie quia ſucceſſio ad legitimationem ve-
nit acceſſorie: legitimatio enim per ſe ſtat: et eſt perfecta quo
ad ſucceſſionem et multa alia ſe extendit. ſubſtitutio vero et
ſucceſſio pariter ſe habēt. igitur facilius vitiatur ceſſante cauſa
preterea legitimatus a principe equiparatur legitimato per
ſequens matrimonium. vt in aucte. qui mo. na. effi. le. §. illud.
in fin. ſed legitimati per ſequens matrimonium ſuccedunt cū
legitimis. vt. l. pe. et antepenul. de natu. li. ergo. ⁊c. ita firmat
in dicta. l. ex facto. Item facit ad. q. ſi papa prelato ſeio con-
fecto: vel de adminiſtratione ſuſpecto dedit coadiutorem qđ
mortuo prelato ceſſat coadiutoris officium. quia ceſſat cauſa
dationis. de quo nota. et dixi. ſ. de cle. egro. c. pe. et remiſi ad
Opponit in côtrarium. Barto. in. l. queſitum de tutel. ¶ Oppon. et videtur. qꝫ papa
hic non iuſte moneat iſtos priuilegiatos: vt componant: vel
ſoluant. immo deberet eos a propoſita querela abſoluere:
propter priuilegium quod debet eſſe manſurū: ſicut eſſet be-
neficium. vt. c. decet. de regu. iuris. li. vj. et. xxv. q. ij. c. j. ſo. vt in
glo. j. que dicit illud quod dicitur in cōtrario eſt regulare. fal-
lit in pluribus caſibus in ea enumeratis: in quibus receditur
a priuilegio vltra dictos caſus: qui ſunt quinqꝫ. Ioā. an. enu-
merat alios: et ſcđm eum ſextus eſt per contrariam ſententiā
de re iu. inter mona. et. c. ſuborta. ſeptimus per ſecundū pri-
uilegium contrariū faciens mentionem de primo. de pſcrip.
veniens octauus per renuntiationem tacitam vel expreſſam.
de reſcrip. nonnulli. de fo. compe. dilecti. ij. per ſpeciale priui
legium poſtea impetratū. quia forſan derogat generali etiā
de illo mentione non facta ſcđm Hoſti. qui remittit. ſ. de re-
ſcrip. c. j. ex ratione ſcandali: vt hic. et. ſ. de preſcrip. c. ij. xi. per
reſcriptum quod continet clauſula non obſtante ⁊c. de fo. cō-
pe. dilecti. l ſi. xij. obſtāt priuilegia ſpecialis cōuētio: vel pactū
ſ. co. ex multiplici. cum concor. vide in ſpecu. de inſtru. edi. §.
nunc autem. in fine.

1 ¶ Monachorum genera varia ſunt.
2 Priuilegia conceſſa ſunt omnibus fere religioſis ſuper deci-
mis non ſoluendis ſuorum animalium et aliorum.
3 Ciſtercienſes templarij et hoſpitalarij non ſoluunt decimas
de poſſeſſionibus ſuis.
4 Decima an ſit ſoluenda de nouali ab alijs extirpato: qđ per
uenit ad manus monaſterij.

Ex parte. Ciſtercien. templarij: et hoſpi-
talarij: decimas laborum nō ſol
uunt: alij vero religioſi non ſoluunt decimam de
hortis: nutrimētis animalia: vel noualibus q̄ ſuis
manibus vel ſumptibus excolunt. et in prima cō
1 ſultatio. in ſecunda reſponſio. ¶ Not. † primo qꝫ varia ſunt
genera monachorum. quidā albi. quidam nigri. ⁊ multi alij
diuerſorum colorum qui tamen omnes ſub regula beati be-
nedicti et auguſtini ⁊ aliorum concluduntur varietate habitus
non mutante ſubſtantiam. de quo ſi. vide quod no. in cle. tit.
j. de elec. ¶ Secūdo no. qꝫ epiſcopus intimauit pape grauа-
men per iſtos illatum parochijs et eccleſijs ſibi ſubiectis. qđ
2 poteſt facere. vt. ſ. de ſuc. ab inte. c. ſi. ¶ Tertio not. † qꝫ fere
omnibus religioſis ſuper non ſoluendis decimis ſuorū ani-
maliū: et aliorū de quibus in text. priuilegia ſunt cōceſſa. fere
ſūt ideo dicit. qꝛ leproſi de hoc priuilegio nō participāt. vt. j.
de ec. edi. c. ij. ſed dic qꝫ illi nō ſunt religioſi: vt ibi p Ioan. an.
et cle. j. ſ. e. Itē qꝫ dicit de hortis intellige ad ꝓpriū vſum tātū
alias poſſent eccleſias omnibus decimis priuare: faciēdo de om-
nibus poſſeſſiōibus hortos qđ eēt iniquū: adeo reuocādū. vt. ſ. c.
ꝓxi. iſtud etiam. qđ dicit de nutrimētis aialiū ⁊c. expone. i. de
aialibus q̄ nutriūt. ſecus ergo ſi darēt alijs tenēda: nā ſicut priuile
gium de decimis non ſoluendis laborum: non extenditur ad
terras quas tradunt alijs excolēdas: vt. j. de proximo. ita pri
uilegium de nutrimentis animalium: non extenditur ad ſua
animalia que tendunt alijs nutrienda. vt not. in cle. j. ſ. e. Cui
autem eccleſie debeatur decima de fructu gregis nota. xiij. q.
j. §. ij. et. c. ad apoſtolice. ſ. e. ¶ Quarto not. qꝫ ceteri religioſi
3 non ſoluunt decimas de noualibus ſuis. † Ciſtercien. vero tē
plarij et hoſpitalarij non ſoluunt de poſſeſſionibus ſuis. et
ſic plus i hoc fauoris impēditur. qꝫ ceteris. Et aduerte quod
dicit de noualibus ſuis que ꝓprijs ⁊c. requirit enim qꝫ terra
4 nouális ſua ſit. et qꝫ illam colat. † ſi ergo alij extirpauerunt
nouale. licet poſtea perueniat ad manus priuilegiatorum cēſ
ſat priuilegium. ſecundum Hoſtienſem. ex his habes expo
ſitionem iſtorum verborū. de animalibus. de hortis. de nouali
bus. de poſſeſſiōibus ſuis. quas proprijs manibus ⁊c. hodie
cōtra religioſos priuilegiatos cōmittentes fraudes in nō ſol-
uendo decimas. quibus debent vel prohibēdos alios qui te-
nentur ſoluere: ne ſoluant. eſt prouiſum in cle. j. ſ. e. vbi de qui-
buſdam fraudibus quas committunt. ¶ Vltimo nota. gloſ.
magnam que plene proſequitur qualiter monachi teneantur
hodie ſoluere decimas. et in quibus ſunt priuilegiati de cuius
materia etiam habetur. xvi. q. j. §. de his et hec gloſſ. habetur
per Innocen. ſ. ca. proxi. forſan errore ſcriptoris ſecundum
Ioan. andr.

1 ¶ Priuilegium laborum non extenditur ad poſſeſſiones
que traduntur alijs laborande.
2 Monachi quando dicantur colere ſuo ſumptu poſſeſſiōes.
3 Coloni partiarij et cenſuales priuilegiatorum ſimpliciter ſu
per decimis non ſoluendis tenentur decimas ſoluere de par
te ſua.
4 Eccleſia romana habet ſalinas in lombardia quidam emerūt
dictas ſalinas a dicta eccleſia et alibi portabant ſalem. peteba
tur ab eis pedagium an debeant ſoluere.

Licet. Priuilegiati ſuper decimis laborum
decimas ſoluunt de terris quas tra-
dunt alijs excolendas. nō diuiditur. ¶ Nota pri-
1 mo. † qꝫ priuilegium laborum non extenditur ad
poſſeſſiones: quas tradit alijs laborandas: nam licet ille qui
per alium facit ipſe facere videatur: vt. c. mulieres. in fin. j. de
ſen. ex. Tñ cum laborare concernat perſonam et ſudorē eius:
nō pōt quis p aliū laborare: vel ſudare. qꝛ alie ſunt ope vnius
qꝫ alterius. vt. l. nemo eſt qui neſciat. de duo. re. et. l. vnica. §. ne
aūt de cadu. tol. multa ſunt eñ que non poſſunt p alios expli
cari: vt laborare. Item predicare. vt. ſ. de offi. del. c. fina. iſtam
credo eſſe rationem huius interpretatiōis. eſt et alia. quia cū
de preiudicio tertij ſcilicet parochialis eccl'ie tractetur dꝫ pri-
uilegium ſtricte interpretari. vt verba ſonant. iuxta nota. in. Opponit in côtrarium.
c. dilectus. ſ. de dona. ¶ Opponi. et videtur. qꝫ de terra que
datur alij excolenda non debeat ſolui decima cum priuilegiū
conceditur ſub forma de qua hic. nam colonus qui recipit
partem fructuum: videtur colere ſomptibus monaſte. ꝓpter
partem fructuum: que ſibi debetur. vt. j. c. tua nobis. ſo. pars
coloni dicitur potius fructus: qꝫ lucrum ſubmittit enim illaꝫ
2 fortune et diuine miſericordie tūc ergo † dicantur monachi
colere ſuo ſumptu quando dat certum pretiū: vel certos bo-
ues pro cultura dato qꝫ nihil proueniat ex predio tunc enim
dicantur colere ſuo ſumptu. ſcđm Ioā. an. qui ita no. in dicta
cle. j. in glo. In priuilegio eñ. de colono ergo partiario dꝫ in
telligi iſte tex. Itē et de cenſuario ſecus ſi ſua pecunia vel re
alia fundus tollitur ad cōmodū monachorum: et diſpendiū.
3 vt dixi. vult ergo iſte text. † quod coloni partiarij ⁊ cenſuales
priuilegiatorum ſimpliciter ſuper decimis non ſoluendis te-
neantur decimas ſoluere de parte ſua: et etiam priuilegiati
de parte ſua. quia priuilegium non prodeſt eis. vt dicit litera
Ioan. tñ an. in preal. gloſ. dicit ponderanda eē verba priuile-
giorum. j. de priuile. porro nam ſi eximunt terras ipſorū ab
hoc onere coloni colentes illas priuilegio participant: ſi ve-
ro eximunt perſonas tunc licet illi de ſua parte non ſoluant:
coloni non exempti de ſua parte ſoluent. j. eodem. a nobis. et
xvi. queſtione prima queſti. Iſta ſunt verba gloſſe ibi que vi-
dentur cōtrariari in eo: quod dixi monachos de parte quam
percipiunt obligatos ad ſolutionem. ſed Io. an. loquitur cū
perſona ſimpliciter eximitur a ſolutiōe decimarum de terris
ſuis: quas ſuis ſumptibus ⁊c. nam illas quas tradūt alijs ex-
colendas non dicuntur colere ſuo ſumptu. vt predixi. ergo
4 ceſſat priuilegium. Et iſta notabis que induco ad. q. † eccle-
ſia romana habebat ſalinas in terris lōbardie modo qui- a ¶ Quidam emerūt. vid ancha. j. de cēſi. innoua mus.
a dam emerunt[a] dictas ſalinas ab eccleſia et alibi portabāt ſa-
lem: a quibus petebant pedagium illi dicebant nos emimus
ab eccleſia que non debet ſoluere. et videtur qđ bene dicant
per. l. rutilia. §. primo. de contrahen. empt. et. l. inuitus. §. cū
damus. de regu. iuris. In contrarium fuit determinatum nō
ob. contraria precalle. nam quandoqꝫ priuilegia coherent rei:
et tranſeunt ad emptorem. vt in contrarijs quandoqꝫ perſo-
ne. et tranſeunt vt in queſtione noſtra ſcđm dy. Bartol. dicit
qꝫ aut eſt

ꝙ aut eſt vectigal ordinarium:⁊ verum dicit dy. aut eſt extra
ordinarium quod non imponitur.l. ſenatuſconſul. vel con-
ſtitutione principis nam iſta dicuntur extraordinaria.ff.de
iur.immu.l.in honoribus.§.qui muneris.⁊ ab iſtis in immu-
tas tranſit ad emptorem.C.de priuil.a.li.x. Ita dicit bart.in
l.licitatio.§.mercator.ff.de publi. Et aduerte quia loquiť in
colono qui non habet ius in re:ſed precedens queſtio loquiť
in emptore in quem transfertur omne dominium ⁊ ius ven-
ditoris.facit.ſ.de iur.pa.c.j.li.vj. Et queſtio preceptoris mei
de feneratore contra quē quinquēnio preſcribitur:an teneať cō
tra eum qui ab eo habet cauſam. Et uo iſta nam domini ve-
neti vigore pactorum poſſunt licite ⁊ ſine datio.cōducere fru
mentum ⁊ omne bladium quod recolligunt de ſuis poſſeſ-
ſionibus in territorio paduano.an ergo ipſorum coloni vel
illi qui ab eis emerunt dictos redditus gaudebunt dicta im
munitate.argue ex predictis.

1 Interpretatio callida ⁊ maligna conſtitutionis non de
bet fieri.
2 Diſtinctio nominum deſignat diſtinctionem perſonarum:⁊
rerum.

Ad audientiam. Priuilegium de decimis laborum
etiam non noualia conprehendit.primo ponit pra
uam interpretationem:quā ſecundo reprobat:ibi
1 mandamus. Not primo ꝙ callida et maligna interpreta
tio conſtitutionis non debet fieri quod tamē cottidie faciūt
aduocati nō permittentes iura in ſua natura manere.C.man.
l.ab anaſtaſio in prin.⁊ p ſuas verſutias interpretationes ob
ſcuritates inducunt.in auť.cōſtitutio ꝙ ex aſcrip.⁊ li.ma ſ.rū.
coll.v.ꝙ reprobatur precipue in his: que ſpectant ad cultū
diuinum.ſ.de priuile.in his.vnde hier.non facile venia pra-
na digiſſe de rectis facit.l.fin.⁊ quod ibi per doc.ff.ad exhi.
Secundo not.ꝙ appel.laborum ſuorum ⁊c.latius pȝ: ꝙ
appellatio noualium.videbatur iſtis contrarium.quia noua
lia rediguntur ad culturam cū maior labore ꝙ terre alias cul
te.ergo de ipſis tanꝙ de dignioribus videbatur intelligen-
dum.ar.inſti.de iur.na.gen.⁊ ciui.§.ſed quoties.ſȝ contrariū
hic deciditur.quia reſtringere ita verba priuilegii non debe-
2 mus.C.de legi.l.ij. ꝙ naȝ diſtinctio nominū deſignat diſtinctio
nem perſonarum ⁊ rerum.xxv.di olim.⁊.l.ſi idem.C de codi.
nec debemus in dubio a verbis recedere:ſed intelligere pro
ut iacent ꝙꝙ ſint dura.ve.l.proſpexit.qui ⁊ aqui ⁊.l.j.§.ſi is q
nauem.de exerci.quandoꝙ tamen quis ſeruat verba.l.⁊ of-
fendit mentē.quod multipliciter contingit.ſ.de priuile.quā
do.⁊c.certū eſt de regu.iur.li.vj.facit.c.intelligentia.ſ.de ver
bo.ſig. Et circa iſtius articuli declarationem Dominus Jo.
de hgniano ſic dicit ꝙ quādoꝙ conſtat de mente legis per eā
autem legem vel aliam tunc ſtandū eſt ei.quandoꝙ non cō-
ſtat de mente legis.tūc ſi ſunt verba clara ſtatur verbis etiam
ſi ſint dura.xviij.diſtinc.in memoriam.⁊ dicta.l.proſpexit et.l
ille aut ille.§.cum in verbis.de legat.iij.quādoꝙ ſunt obſcu-
ra tunc ſi poſſunt talia verba declarari per alia iura debet ſie
ri.et ſic iura iuribus cōcordare.vt.c.cum expediat.de regulis
iur.l.vj.ſi iura deficiūt ſimilia ⁊ lex obſcura ſit certo modo in
terpretata:non eſt recedendum a tali interpretatione.vt.l.mi
nime.⁊.l.ſi de interpretatione.⁊.l.non poſſunt.de legi.ſi con-
ſuetudinis interpretatio deficit:recurrendū eſt de ſimilibus
ad ſimilia.vt dicta.l.non poſſunt.ſi ſimilia deficiunt:⁊ ſic vi-
deť rationum conflictus conſulendus videtur princeps.vt
ſ.qui ſi.ſint legi.per venerabilem.§.rationibus.⁊.l.humani.
de legi.de extenſione legis:etiam tangit hic minus perfecte
vide per Cy.in.l.ij.C.que ſit lon.conſue.nam ratio.l.extēdit
ipſam ad caſus ſimiles.ad quod vide quod not.in.c.j.de tem
po.or.li.vj.⁊.l.his ſolis.C.de reno.do.

1 Terra ſterilis ⁊ inculta ſi redigitur ad culturam eccleſia
in cuius parochia ſita eſt debet habere decimam.
2 Preſcriptio non currit contra habentem merum imperium.
3 Jura que volunt de rebus eccleſie fieri quatuor portiones
loquuntur de matricibus.
4 Predium ſi non reperitur deputatū alicui eccleſie parochia
li remanet in poteſtate epiſcopi.
5 Epiſcopus an debeat facere deputationem vel retentionem
ſine conſenſu capituli.

Quoniam. Decime noualium deben
tur eccleſie in cuius inſur-
gunt parochia:ſi vero non ſunt in certa pochia
dioceſano debentur.communis diuiſio.ſecunda ibi reſpon-
demus in qua diſtinguit:⁊ ſecundum membrum pſequitur.
1 ibi:alioqn. Not.primo ꝙ terra ſterilis ⁊ inculta ſi rediguť
ad culturam:eccleſia in cuius parochia ſita eſt:debet habere
decimam.⁊ ſi dicis quomodo hoc nam ſi nunꝙ decimam ex
ea percepit: videtur ſibi obſtare preſcriptio magne illa tan-
ti temporis:cuius contrarii memoria non exiſtit.vt.c.j.de p-
ſcrip.li.vj.ſed dic ꝙ ceſſat preſcriptio vbi ille cui ius competit
agere non poteſt:cum ceſſet materia ſuper qua experiatur.⁊
2 pro tanto dicit inno.ꝙ contra habentem merum imperiū
non preſcribitur ſi centum annis nō occurrit caſus:quo poſ-
ſet dictum imperium exercere.ſ.de cap.mo.dilectus.⁊.c.qua
liter ⁊ quando.de accu.pȝ etiā verum eē quod no. Jo.an.ſ.
de de.contu.c.iohannes.vbi dicit ꝙ contra leges multas ꝙ i
preterito non occurrūt:nō preſcribitur.ſed hodie vterentur
ſi caſus contingeret idem not.cy.in.l.ij.C.que ſit lon.conſue.
ad hoc optime.l.arboribus.§.nam ⁊ ſi arg.ff.de vſuf.ex quo
tex collige rationem hic primi riſi. Secundo not.ꝙ quā a
a doꝙ dubitatur intra cuius parochiam ſit ſitū predium:ꝙ ex
quo debetur decima ſimiliter dubitatur de cuius territorio
ſit locus vbi delictum eſt commiſſum.⁊ tunc qs ſit iudex dic:
vt.c.ſuper literis.ſ. de reſcrip.dubitatur etiam cuius ciuita-
tis ſit ciuis de quo in.l.de iure.ff.ad muni. Tertio not.ho
3 ſti.ꝙ iure quo volūt de reb' eccleſie fieri debere.iiij.portiōes.
xij.q.ij.quatuor loquuntur de matricibus in capellis cū ſal-
ua portione epi omnia ſunt rectoris vt hic.⁊.ſ.c.cum contin-
4 gat.⁊.ſ.de pac.plerique. Quarto not.ꝙ quid iuris cum ali-
quod predium reperitur non deputatum alicui eccleſie paro
chiali remanet enim in ptāte epiſcopi.nam ⁊ ſi cuius ſit paro
chie dubitetur tamen.ſ. dioce.exiſtere certum eſt idē dicim'
in territoriis ciuitatum vt ſi intra ipſa ſint paludes:paſcua:⁊
montana que non conſtat eſſe alicuius erunt illius ciuitatis:
que iuſtis intra territorium habet fundatam intentionem
ſuam de iure cōi.ſ.c.dudum.⁊ quod no. Inn.ſ.iureiurā.ni-
mis.dicit tamen Jo.an.q' ſi conſtaret noualia eſſe inter alte
ram duarum pochiarum:ſed neſcitur intra quam illarum.q2
illo loco in quo inſurgit nouale non apparent limites:ſȝ he
ne apparēt in locis vicinis inter illas deberet fieri diuiſio.ar.
ſ.de ſepul.c.cum quis.§.j.li.vj.ſecūdum hoc reſtringitur igiť
iſte tex.ad caſum quo locus iſte dubi' nō erat ſitus iter duas
parochias. Querit Joan and.ꝙ an iſtam deputationē vel
5 retentionem debet facere epiſcopus de conſenſu capli.guil.
na.ꝙ ſic.ſ.de his que ſi.a p.tua.de dona.paſtoral.nam iſta ē
quedam alienacio.xij.q.ij.ſine.Jo.de deo.cōtra.cū nulli ec
cleſie auferat:ſed acquirat de his que ſi.a p.cum apoſtolica.
item q2 non haberet alias liberam optionem retinendi.naȝ
eſt in eius arbitrio deputare alteri vel retinere vt ſequitur.
videtur tamen hoſti.not.illud vel epiſcopi accipiant p ideſt.
videlicet ſed ꝙ ſemp penes ſe retineāt.nā ſibi omnia vēdicāt.
6 xciij.di.diaconi. Secundo querit poſt Hoſti.ꝙ de decima
quam miles tenebat intra limites alicuius parochie quā ad
exhortationē epiſcopi renunciauit in ipſius manibus:cui cō
petat:an epiſcopo:an eccleſie parochiali.dicit per hoc.c.ter-
minarique epiſcopus habebit partem ſuam.reliquum paro-
chialis eccleſia.de cen.cū olim.ſunt enim quaſi partiarii epi-
ſcopus:⁊ rector.ergo damnum ⁊ lucrum pro rata ſentire de
bent.ff.loca.l.ſi merces.§.apparet.⁊ de verbo.ſig.cū inter.et
vt credo epiſcopus nō poſſet expreſſe recipe iſtā renūtiatio
nem ad ſuum cōmodum.nam ⁊ ſi renūtiatio fiat in eius ma-
nibus:vt alteri concedatur:dȝ epiſcopus auctoritatem inter
ponere vt dicto.c.cū apoſtolica.pro ſe autem interponere p
hibeť:ne ſit auctor i re ſua.vt de.ſi vna.de re.ec.nō ali.ſȝ dices
etiā i caſu pmiſſo habet partem.vt dixiſti.⁊ tamen renūtia
tio in eius manibus facta:tȝ.ſed dic ꝙ eius portio tunc ve-
nit incidenter:⁊ in conſequentiam.⁊ ſic auctoritas eius p hoc
non impeditur.ar.l.j.de auc.tu.⁊ vide quod ibi not.⁊.l.q te-
ſtamēto.ff.de teſta. Tertio quero ſi ille miles vult ꝙ talis
decima acquiratur epiſcopo:⁊ ꝙ nihil habeat pochialis ec-
cleſia.quod erit remedium.dicit Hoſti.ꝙ miles det decimā
epiſcopo auctoritate metropolitani ipſo epiſcopo ⁊ capitulo
conſentientibus quo caſu epiſcopo in totum competeret dū
modo ſuit ſeruata forma:de qua in.c.cum apoſtolica.§.quia
vero.de his que ſi.a pre.⁊ forte ſecundū Hoſti ſufficeret ſo-
lus conſenſus capituli ar.de dona.c.paſtoralis.ſicut ⁊ ſufficit
cōtentorū.de auc.tu.pupillus.quod eſt verum:quando publi
ce.ſi autem clandeſtine:⁊ ſine predictorum auctoritate non p
iudicet eccleſie de admi.tu.l.non exiſtimo.de offi.dele.con-
ſuluit.cum ſi.epiſcopus vero non ſiet actor in propuo nego
tio:de quo in.c.de.ſi vna.de re.ec.non alie.

Sit ſitū pdiū.vide bal.de cōſeſ ſi.l.j.C.

Ponit queſtiones.

1 ☞ Decime ex precepto dei ſunt ſoluēde: ⁊ ab eo inſtitute.
2 Decime exiguntur quaſi debitum.

1 PArrochianos. No. p̄rio ꝙ decime
ex p̄cepto dei ſunt
ſoluēde: ⁊ ab eo inſtitute quod eſt verum quo ad
primeuam inſtitutionem. poſt modum enim pre
ceptum fuit ſub lege ab ezechia rege vt patet. ij paralipome
non. xxxi. ⁊ tempore gratie a principibus eccleſiaſticis: ⁊ ſecu
2 laribus. de quo. j. e. a nobis. ſm Hoſti. ℂ Secundo not. ꝙ
decime exiguntur quaſi debitum. ⁊ illud quaſi eſt quaſi expſ
ſiuum veritatis: ſecundum glo. vel ideo dicit quaſi quia vere
debitor alicuius eſt ille: qui cum eo contrahit. ſed parochia
nus ad decimam non tenetur ex contractu inito cū prelato.
quia cum eo non contraxit: ſed dicitur quaſi contrahere eo
ipſo ꝙ laborat predium vel habitat in illius parochia. facit
inſti. de obli. ex quaſi contrac. per totū. ⁊ vide que circa hoc
nota. Barto. in. l. j. ff. ſi cer. pe. vbi tractat quis dicatur cre
ditor: quis debitor.

1 ☞ Abbas non poteſt concedere decimas in feudum.
2 Sanctuarium non debet iure hereditario poſſideri.
3 Abbas vel alius p̄lat' an poſſit cōcedere decimas ad firmā.

AD hec. Decima laico hereditario iure tenē
da concedi non poteſt. ℂ Not. pri
1 mo ꝙ abbas non poteſt cōcedere decimas in feu
dum: nec etiam alias poſſeſſiones monaſterio. vt
ſ. de feu. c. j. ⁊ ij. ⁊ vide de poteſtate abbatum ⁊ capitulorum
ſuper talibus conceſſionibus eis prohibitis: vel conceſſis. vt
2 no. j. de re. ec. non alie. c. j. in cle. ℂ Secūdo no. ꝙ ſanctuariū
non conuenit iure hereditario poſſideri. de quo. ſ. de fi. preſ
by. ad extirpandas. ⁊ de inſti. ad decorem. de alijs regnis: p̄n
cipatibus: imperio: dic: vt not. vij. q. j. in apibus. ⁊. c. moxes
Ponit queſtiones. ⁊. ſ. de elec. venerabilis. ⁊ de voto. l3. ℂ Quero an abbas vl'
3 alius prelatus poſſit laico concedere decimas ad firmam: ſi
ue ad tempus: videtur ꝙ ſic. vt. ſ. de loca. c. ij. ⁊ quod not. io.
an. ſ. de his que. fi. a prela. cū apoſtolica. ⁊ ratio differētie ē
quare magis poſſit ad modicum tempus: ꝗ̄ ad vitam quia
ad longum tempus ſi fiat cōceſſio transfertur vtile dominiū
ſed non ita ſi ad modicū tempus. de quo dic: vt in dicta cle.
j. ⁊ aduerte. quia tex. dicit ſanctuariū ⁊c. ſecus ergo ſi nō ſan
ctuaria: ſed religioſa. quia tunc ad ſucceſſorē tranſeūt: vt ſe
pultura. vt. ff. de ſerui. l. ſeruitutes. Itē ſecus de annexis re
bus ſacris. vt ius patronatus. de quo in. c. quāto. ſ. de iudi.
que ad hoc. c. reſtant dicam. j. e. c. ꝗ̄uis ſit.

1 ☞ Iudei tenentur ſoluere decimas prediales.
2 Poſſeſſor predij tenetur alternatiue ad duo. aut decimā ſol
uere: aut predia dimittere.
3 Iudei ſunt capaces poſſeſſionum: ⁊ poſſunt acquirere rerū
dominia.
4 Prouincia ſi a ſaracenis occupata fuerit ⁊ per tantum tem
pus poſſeſſa cuius initij non exiſtit memoria. ſi poſtea ad fi
dem conuertantur an teneantur ſoluere decimas.

1 DE terris. Iudei cogūtur prediales de
cimas ſoluere: aut p̄dia illa di
mittere. ℂ No. primo rationem quare iudei te
neantur ſoluere decimas prediales: ne forte oc
caſione illa ⁊c. que ratio idem infert in decima p
ſonali: nam ſi in domo intra parochiam ſita habitaret xp̄ia
nus offert in eccleſia ⁊ decimas perſonales ſolueret. quia er
go ex habitatione iudei non debet eccleſia dānum pati: dice
a ℂ Ad duo. mus. ꝙ iudeus etiam teneatur. quod tenent doc. j. de vſur.
vide. l. cum 2 quanto. vbi de hoc videas. ℂ Secundo not. ꝙ poſſeſſor p̄
fructuari'. a dij tenet alternatiue ad duo: ᵃvcʒ vel decimam ſoluere: vel p̄
ff. de vſufr. dia dimittere. videtur ergo poſſeſſor predij liberari ab one
cum doc. re reali: eo ipſo ꝙ vult predium dimittere. quod intellige p
futuro tempore: non preterito de quo ar. alibi dixi: ⁊ remiſi
ad no. per Bart. in. l. ſi is cum quo. de aqua plu. arcē. ℂ Ter
3 tio colligit ꝙ iudei ſunt capaces poſſeſſionū ⁊ poſſunt acq
rere ſibi rerum dominia. de quo per Inno. j. de voto. quod
ſuper. vbi quid iuris de his que poſſident ſaraceni: ⁊ paga
4 ni circa quos queritur. prouincia anglie olim tota fuit ſara
cenorum poſſeſſa tanto tempore ab eiſdem ꝙ non eſt me
moria in contrarium in partibus illis ad fidem cōuerſis ha
bent etiam ſaraceni: ⁊ predia poſſident. quero an teneans
tur ſoluere decimas. videtur ꝙ non. quia nunꝗ̄ ſoluerunt.
Item quia terre ille ſemper fuerunt ſaracenorum. p hoc vl
timo facit de vſur. quanto. ad fi. ſumpto ar. contra. a contra
rio ſenſu. contrarium tenet Old. q2 decime ſunt tributa. xvi.
q. j. decime. ergo a quolibet poſſeſſore ſunt ſoluende. j. e. pa
ſtoral. C. ſine cen. vel re. l. ij. ⁊. iij. non enim refert a quo terra
excolatur. vt hic. ⁊. C. de an. ⁊ tri. l. j. li. x. immo dominus terre
eſt per cenſurā eccleſiaſticā cōpellend' vt talibus terras ſuas
det excolendas: que ſine difficultate eccleſijs decimas ſoluāt
vt. j. eo. in aliquibus quod. c. videtur. q. dirimere maxime ſe
cundum Inno. qui exemplificat in ſaracenis non ob. ꝙ non
fuerunt vnꝗ̄ ſolute. quia non ob. conſuetudo in decimis p̄
dialibus: vt plene. per Io. an. j. c. in rubrica. li. vj. non ob. ꝙ
terra iſta fuerit ſemper ſaracenorum. quia non eſt verum im
mo totum quidquid eſt citra mare fuit chriſtianorum. vnde
ex quo recuperata eſt: debet redire ad priſtinam naturā. ff.
de relig. ⁊ ſump. fu. l. cum loca. vij. q. j. paſtoral. ⁊ poſito ꝙ nō
fuiſſet chriſtianorum: poſtꝗ̄ tamen eſt ad fidem conuerſa: dʒ
regi lege diuina per quam ſunt decime inſtitute. vt. ſ. c. pro
xi. non ob. c. quanto. ar. inde ſumpto a contrario ſenſu q2 va
cat cum adduceret contrarietatem in parte vel peccatum. vt
l. conuenticulā. de epi. ⁊ cle. ⁊ ita old. xcvij. conſilio.

1 ☞ Offenſa dicitur maior in culpis quando ad excuſationē
ipſarum authoritas vſurpatur.
2 Vita ſubditorum corrumpitur exemplis prelatorum.
3 Eccleſie: decime ⁊ alia ſp̄ualia non ſunt laicis concedēda.
4 Laicus conuerſus ⁊ religioſus poteſt habere eccleſiam.
5 Decima ⁊ oblatio prohibentur concedi laico.
6 Oblatio eſt triplex.
7 Fructus decimarum an poſſint concedi laicis. ꝙ ſic.
8 Laicus poteſt eſſe procurator in cauſis ſpiritualibus.

QUauis. Punitur prelatus qui laicis
concedit oblationes: vel de
cimas. ⁊ in prima ponit conſilium ⁊ factum re
prehenſibilia. ſecunda penalem huius prohibi
tionem. ibi: ſtatuimus. ℂ Not. primo in v. ma
1 iorem. ꝙ maior eſt offenſa cum in: culpis ad excuſationem
ipſarum auctoritas vſurpatur. concor. de exce. prela. inter di
2 lectos. ℂ Secundo not. ꝙ exemplis prelatorum corrum
pitur vita ſubditorum. concor. j. de voto. magne. vnde hier.
timendum eſt: ne quos duces recti itineris habere nos credi
3 mus: eos comites habeam' erroris. ℂ Tertio not. ꝙ ecde
ſie: decime: ⁊ alia ſpiritualia non ſunt laicis concedende. an
autem de neceſſitate diſpenſari poſſit: ꝙ laicus teneat eccle
ſiam remittit Hoſti. ad no. ſ. de eta. ⁊ qua. c. ij. ℂ Quarto no
ta ꝙ iſta prohibitio conceſſionis habet locum in laicis in ſe
4 culo remanentibus. a contrario ergo ſenſu. laicus cōuerſus
⁊ religioſus poteſt habere eccleſiam. de re. ec. non ali. poſſeſ
ſiones. quod poteſt intelligi de eccleſia rurali ⁊ ſine cura: qua
ſi ad ſuſtentationem vel pro tanto dicit in ſeculo remanenti
bus ⁊c. quia hoſpitalarijs ⁊ templarijs eccleſie ⁊ decime co
tidie conferuntur. ⁊ habent ipſas ſecundum Hoſti. pe. ⁊ ab.
j. eo. dudum. ſed illa conceſſio ſiue collatio potius fit ordini:
ꝗ̄ perſonis ar. de iur. pa. illud. de do. conſultatiōibus. de an
nu. leg. l. annua. de re. du. l. cum bus. neceſſe tamen eſt illo caſu
quod regimē eccleſie habeant clerici ⁊ non laici: per iura que
allegat prima glo. ad idē. x. q. j. quia ſecūdum Io. an. ℂ Qui
5 to no. ꝙ decima ⁊ oblatio pariter prohibentur concedi lai
co. ⁊ per iſtā equiparationē decime ⁊ oblationū arguit Io.
an. ꝙ ſicut decima eſt in precepto: ita ⁊ oblatio dicit tamē ad
6 uertendum ꝙ triplex eſt oblatio. prima eſt donatio inter vi b ℂ De p̄ma
uos facta deo vel eccleſie. ſecunda eſt donatio cauſa mortis ſ ⁊ ſcd̄a exē
vltima voluntate tertia eſt vſualis: quam fideles faciunt ad plū. habes
b altare vel ad manus ſacerdotis. de prima ⁊ ſecunda ᵇnon du de his duo
bitatur ꝙ a principio ſunt volūtarie: ex poſt facto neceſſarie. bus p albe.
vt. l. ſicut. C. de ac. ⁊ obli. de tertia dubitatur an ſit voluntaria ſ. l. oia p̄ui
an neceſſaria. ⁊ videt ꝙ ſit debita. xxxij. di. preter hoc. de con legia. C. de
ſe. di. j. omnis. vbi de hoc per archi. Ray. tenet iſtas non debi epi. ⁊ cle.
tas. vt poſſint exigi ab inuitis. ad qđ facit exodi. xxv. in p̄n.
niſi cum ſacerdos eſt pauper. vel ſi ſit de hoc laudabilis con
ſuetudo: ad cuius obſeruantiam debet epiſcopus compelle
re populum: non ſacerdos. de ſimo. ad apoſtolicam. Idē ſan
ctus thomas ſecūda ſecūde. q. lxxxvi. articulo primo. de quo Opponit in
plene per Hoſti. in ſumma de parochijs. ꝑ. in quib' vbi etiā cōtrarium.
inuenies ꝙ quando epiſcopus celebrat in eccleſia cathedrali
vel alia: ſpectant ad ipſum. v. quid ergo ſi epiſcopus. ℂ Op.
⁊ videtur. ꝙ laici poſſint decias poſſidere. nam olim daban
tur laicis in feudum: quare ergo non hodie. ſol. quia ceſſat
hodie

a ¶ Cõceſſas vero vide ſ̄ bis decimiſ quas ex an tiq̄ feudo lai ci poſſident ſeu q̄ poſſi ſ̄ re poſſiue p albe.in.l. inter anti quaꝫ.C.de vſufruc.

hodie cauſa q̄ olim erat cauſa conceſſionis.ſ. ſciſma: oppreſ‑
ſiões eccleſiarum ⁊ ſi. ⁊ ideo quia eccleſia plus laicorum non
indiget auxilio: emanauit concilium. ꝙ de cetero concedi nõ
a poſſint: conceſſas vero[a] ante concilium poſſint laici licite re‑
tinere quando autem fuerit celebratum hoc conciliũ ⁊ quid
iuris ſi non conſtat conceſſionem factam laico emanaſſe an‑
te concilium vel poſt. dic: vt not. ⁊ dixi. ſ̄. de his que fi. a pre‑
7 la. cum apoſtolica. ¶ Querit glo. magna. Tvtrũ fructus de
cimarũ poſſint concedi laicis. dicit ꝙ ſic ex cauſa in tempus
vite ſue. nam etiam vendi poſſint ad tempus. ſ̄. de loca. c. ij
per talem tamen venditionem ⁊ conceſſionem non transfer‑
tur in laicum ius ſpirituale: ſed mera facultas facti ſcilicet p‑
ceptionis fructuum: nam meri facti exercitiũ ſine titulo: he
8 ne cadit in laicum. Tpoteſt enim eſſe procurator in cauſis ſpi
ritualibus. ſ̄. de procura. c. i. li. vi. ⁊ quod not. ſ̄. de preben. ac‑
cedens. ⁊. ſ̄. de ſen. ex. c. clericos. nam ⁊ de iure ciuili etiaꝫ hoc
habemus. ꝙ ius quod quis habet: non poteſt a ſe totaliter
abdicare: ⁊ in alterum transferre: ſed bene commoditatẽ vẽ
di. vt. l. neceſſario. §. ſi. ff. de peri. ⁊ commo. rei ven. nã aliud
eſt vendicare fructum: aliud ius fruendi. vt in exemplo gloſ.
de vitulo fetu vacce. ſed inſtabis: ⁊ dices nomine fructus q ex
re ſpirituali percipitur eſt pars ipſius videtur ꝙ ſic. ſicut fru
ctus eſt pars fundi. vt. l. iiij. ff. de vſu. ſꝫ reſponde ꝙ pars rei
aliter ⁊ aliter accipi. vt not. Barto. in. l. qui vſumf. ff. de ver‑
bo. obliga.

1 ¶ Locus habitationis ⁊ domicilij attenditur quoad iuriſ
dictionis exercitium: non predium.
2 Unus de vno epiſcopatu non debet ſoluere decimas in alte
ro epiſcopatu.
3 Coloni partiarij qui excolũt predia in altera parochia de p‑
te ſua cui eccleſie teneantur ſoluere decimam.
4 Eccleſia predialis non debet pati dãnum propter locationẽ
predij factam alteri etiam priuilegiate perſone.

Um ſint homines.

Statur conſue‑
tudini an colonus decimam ſoluat eccleſie in cu‑
ius parochia ſitum eſt predium: an illi in qua per
cipit ⁊ audit diuina. ⁊ in prima conſultatio. In ſe
cunda reſponſio. ibi: ſane. ¶ Not. primo. ꝙ quandoq; quis
habitat in vna parochia: ⁊ in alia colit predia. ⁊ dicit Jo. an.
ꝙ illud contingit in cultoribus vinearum circa bononiam. q
vt plurimum manent in ſuburbijs ciuitatis. ¶ Secũdo no.
ꝙ papa reputat iſtam. q. difficilem: quis locus conſyderetur
in ſolutione: an locus more: an locus predij ad iuriſdictõis ex
1 ercitium non videtur dubium. Tꝙ locus habitationis ⁊ do‑
micilij attenditur: non predium vt. l. libertus. §. ſola. ff. ad mu
2 nici. ¶ Tertio nota. ꝙ papa reputat abſurdum. Tꝙ vnus
de vno epiſcopatu ſoluat decimam in alio epiſcopatu. quia
ex hoc reſultat cõfines terminorũ magis. turbari qꝛ vno atte
r tato facile vſurpantur alia. ſ̄. de reli. do. c. i. ¶ Quero que fuit
ratio difficultatis in illa. q. glo. non tamen ⁊c. de hoc tractat
⁊ ſubdit ꝙ ſolutio erat facil. quia pſonales dande ſunt vbi
ſita ſunt predia. ⁊ cum iſta ſolutione glo. pertranſeunt antiq
⁊ moderni. qui ſecundum Jo. an. non viderunt dubiuꝫ. nec
credendum eſt dubium ita clarũ per multa iura fuiſſe viſum

r. Ponit que ſtiones.

3 pape difficile fuit ergo probabil. dubitatio videlicet Tquia q̄
ſtio fuit propoſita de illis qui excolunt terras in aliena paro
chia ⁊ colunt predia aliena et partem fructuum recipiunt p
cultura puta tertiam vel dimidiam. ⁊ ſic ſunt coloni partia‑
rij de quibus probabiliter dubitatur cui eccleſie ſoluere tenẽ
tur: an ſue: vbi hñt domiciliũ: an vero eccle. vbi ſitũ ẽ pdiũ
ex quo ptẽ fructuum pcipiũt. ⁊ pro eccl'ia ſua parochiali ar‑
guit. q: videt ſibi puenire ex opa culture. ⁊ ſic decimabit: vt p
ſonalis. nam ſi aliud diceremus eccleſia parochialis frauda‑
retur: que nullas perciperet perſonales decimas de labore
ſui parochiani: qui forte aliud opus non facit. Iteꝫ ſingulis
diebus: menſibus: vel annis iſte reciperet partem operaruꝫ
illius pretij daretur decima eccleſie parochiali. ſic videtur de
hac parte que pro toto anni labore percipitur. ⁊ licet ſimul p
cipiat: tamen videtur diebus ſingulis percepiſſe. vt. l. diuor‑
tio. §. non ſolum. ſo. ma. ibi toto tempore quo curantur non
quo percipiuntur rationem accipere debemus. agitur enim
hic de lucro promouente ex opera manuum coloni: de quo
patet deberi decimam eccleſie parochiali: vbi audit diuina.
In contrarium ꝙ debeatur eccleſie prediali que de omni fru
ctu recollecto. ſ̄. ſuos limites debet habere decimã non dedu
ctis expenſis. vt. ſ̄. c. cum ſ̄ homines. ſi ergo diceremus colo‑
num de parte ſua fructuum teneri eccleſie factam eccleſia p‑
dial' non haberet integram decimam. nam propter locatio‑
nem predij factam alteri etiam priuilegiate perſone: eccleſiã
4 predial' non haberet integram decimã. Tnam propter loca‑
tionem predij factam alteri etiam priuilegiate perſone: eccle
ſia predialis non debet pati dãnum. vt. ſ̄. c. in aliquibus. ⁊. ſ̄.
c. dilecti quid dicendum rñ. Inno. ⁊ Hoſti. ſ̄. c. tua nobis. di‑
cunt. ꝙ aut loquimur in colono partiario: vel qui recipit cer
tas menſuras: vel in eo qui colit numis redigendis ex fructi
bus qui naſcentur ⁊ non aliter. aut loquimur de colono qui
ſimpliciter numis colit: ⁊ ſibi debentur non attento naſcant
fructus. vel non. primis caſibus dicunt vnam ſolam decimã:
⁊ predialem deberi. ratio eſt. quia omnes fruct[9] ſunt decimã
di anteq̃ diuidantur ſine deductione expenſarum. ſ̄. c. tua. ij.
r. ⁊ de cunctis. cũ ergo ſemel. ſint decimati: nõ debent amplius
decimari ab his ad quos ex debito perueniunt: ſicut ſunt co
loni. ſ̄. c. paſtoralis. §. ſ̄. nam iſte colonus partiarius: vel quo‑
ti percipiens ſine numis colens ex fructibus tantummodo
redigẽdis ſubmittit mercedẽ ſuã fortune: ⁊ dei miſericordie
vnde portio illa potius dicitur in fructu: q̃ in lucro conſiſte‑
re. Secũdo vero caſu principali cum colit numis vel pro tot mẽ‑
ſuris frugum ſiue redigantur ex predio laborato: vel nõ. tũc
debet colonus decimam ſoluere non eccleſie prediali: ſed ſue
parochiali: vbi percipit diuina. et hoc caſu videtur loqui. xvi.
q. i. queſti. ⁊. ff. de contrahen. emp. l. ſi. nam hoc caſu lucrum ⁊
merces coloni ex opera manuum ſuarum prouenit: non ex
fundo ex quo mercedem illam habere debet: etiaꝫ ſi fundus
ſit omnino ſterilis. perſona enim domini dicto caſu eſt ſibi p
ſonaliter obligata ad mercedem. ⁊ ita tenent Inno. ⁊ Hoſti.
niſi vbi eſſet contraria conſuetudo que eſt ſeruanda: ſi de ea
conſtet. vt hic. ⁊. ſ̄. c. apoſtolice. Jo. an. dicit ꝙ ſi de conſuetu‑
dine non apparet pars coloni deberet bis decimari primo
eccleſie prediali: in reſiduo eccleſie parochiali in prima nõ de
trahet ſumptus: in ſecunda detrahet. ſ̄. eo. paſtoral. adducit
ſimile ſi pro ſalario doctrine: vel aduocationis das mihi fru
ctus predij tui. nam parochialis predij habebit illorum fru‑
ctuum predialem decimam relique partis: que eſt mihi lu‑
crum perſonale parochialis domicilij habebit decimam. pro
hoc facit quod not. Hoſti. ſ̄. eo. tua. ij. vbi dicit. ꝙ ſi colonus
de aceruo non decimato donet mihi. x. corbes illud bis deci‑
mabitur primo eccleſie prediali. ⁊ reſiduum iure parochiali:
ſicut de eodem legato dantur due canonice. ſ̄. de teſtamẽtis.
c. ſi. ⁊ quod no. Jo. an. poſt Hoſt. ſ̄. de fer. licet. ſuper glo. ſi. ⁊
dicit Jo. an. ꝙ licet hanc opi. credat conuenire iuri ⁊ equita‑
ti. quia tunc non ſeruatur ſtari poteſt ſatis probabiliter huic
dicto. Inno. ⁊ Hoſti. pro quo facit quia ſi ipſe dominus cole
ret fundum ſuum: nec aliud opus faceret: non eſt tamen repe
rire ꝙ partem illorum fructuum decimet vt lucrum. hinc ta‑
men rationem ſecundum Jo. an. poſſet reſponderi per. c. dile‑
cti. ſ̄. eo. ⁊ quod ipſe not. ſ̄. eo. non eſt. in glo. iſte ſunt. Ego di
co ꝙ ſi quis conducit ⁊ colit predia cauſa negotiationis vt i
partibus meis viterbij: cornet: ⁊ alijs ibi locis maritimis in
quibus dictum caſtrorum ciues ⁊ alij colunt predia aliena:
vel ibi venalia animalia conducunt ad paſturandum videtur
enim ꝙ ſi bladum poſtea ad portum vendunt de dictis pre‑
dijs recollectum ⁊ decimatum de pretio inde habito ꝙ vltra
omnes expenſas ſupereſt: debeant ſoluere decimaꝫ perſona
lem: vt de lucro idem de animalibus predictis. ad hoc. ſ̄. eod.
paſtoralis. cum enim negotiatio poſſit in his conſiſtere: et
conſiſtat frequentius q̃ in emptione domorum cauſa nego‑
tiationis: ſicut de illis venditis ſoluitur decima perſonal. vt
dicto. c. paſtoralis. ita de predictis fructibus quos vendunt.
ſecus forte ſi colonus colit non cauſa reuertendi fructus: ſed
pro ſe ⁊ ſuo vſu. ⁊ ita procedat opi. Jo. an. quam ad hanc di‑
ſtinctionem. equitati ⁊ iuri etiam conformẽ coadapto.

1 ¶ Laici dicuntur detinere decimas cum periculo aiarum.
2 Pena priuationis ſepulture infligitur nõ ſoluenti decimas.
3 Laici an poſſint transferre in laicum decimas quas tenent in
fundum ab antiquo cum conſenſu epiſcopi.

Rohibemus.

Ponit prohibitio‑
nem cum penam ſub
1 dit. ibi: ſi quis. ¶ No. primo. Tꝙ laici dicuntur de
tinere decimas cum periculo animarũ. quod quã‑
do ſit verum dic vt in glo. ⁊. ſ̄. de his que fi. a prela. cum apo‑
ſtolica. ¶ Secundo not. ꝙ dicit aliquo modo ⁊c. per quod
ſignum vniuerſale propter negatiuam precedentem compre
hendit omnem modum translationis: infeudationis: dona‑

tionis:vendicatiõis:permutationis:⁊ his ſimiles.facit.ſ.de
2 re.ec.non alie.nulli. ¶ Tertio no.ꝙ penam priuationis ſepul
ture in vita.alios caſus vide.ſ.de ſepul.c.ex parte.⁊ aduerte
quia priuatur niſi reddiderit in vita.quod intellige etiam ſi
per heredes hoc fieri iubeat.nec ob.ſ.de ſepul.c.ſi.quia iſte
eſt caſus ſpecialis quo non ſepelietur:niſi prius reddatur.vt
ſic verbum reddiderint hic poſitum intelligatur cum effectu
de de.non reſi.relatum ſicut ⁊ alij caſus.de torneã.c.j.cum ſi

Ponit queſtiones.

milibus. ¶ Querit gloſ.dicitur hic ꝙ laici decimas quas de
tinẽt cum anime periculo non poteſt transferre in alium lai
3 cum. ¶ ſed nunquid cum conſenſu epiſcopi decimas quas te
nent in feudum ab antiquo poſſint transferre in laico.ſ.glo.
tenet ꝙ ſic.pro qua facit iſte tex.qui probibet tranſlationem
illarum quas detinent cum periculo animarum:a contrario
ergo ſenſu ſi ſine periculo animarum detinẽt videtur ꝙ trãſ
ferre poſſint. Hoſti.dicit ꝙ tutius eſt tenere contrarium pro
quo.ſ.eo.ad hoc ⁊.c.quis.⁊.j.eo.tua nobis ⁊.c.vlt. pro hac
etiam opi. Hoſti.adducunt petr.⁊ Ab.decre.cum apoſtoli
ca.de his que ſi.a prela.nam ſi ibi ſpecialiter concedit.ꝙ ha
bens decimam in feudum ab antiquo poſſit eam concedere
alteri eccleſie de conſenſu epiſcopi.ergo niſi eccleſie conceda
tur conſenſus epiſcopi non ſufficit non ob.iſte tex.cum ani
marum periculo ⁊c.quia ſubaudiendũ eſt regulariter ꝗuis
interdum ⁊ ſine periculo ipſas detineant.ſ.ab antiquo con
ceſſas pro hoc etiam facit.quia ſi feudum eſt tale in quo non
ſuccedant:niſi filij facile eſſet vaſallo non habenti filios eccle
ſiam fraudare. Idem videretur de vaſallo qui intẽderet felo
niam facere contra eccleſiam.de qua.j.de penis.in quibuſdã.
vel aliam propter quam debent perdere feudum. Ita dicit
Joã.an.qui etiam ponit ſuper hoc opi. Inno.nil firmantis
ſed bona.tenet cum Hoſti.⁊ alijs.

1 ¶ Populus tranſlatus an habeat illa priuilegia ⁊ immu
nitates:que erant eis indulta in loco vnde deſcendunt.
2 Parochianus alterius quid efficiatur per habitationem.
3 Decime perſonales dantur eccleſijs in qua quis percipit ec
cleſiaſtica ſacramenta prediales eccleſie prediali.
4 Conſuetudo attendenda eſt circa perceptionem decimarũ.
5 Decime animalium an computentur inter reales:an inter p
ſonales.

A apoſtolice.

Decime perſonales debentur eccleſie pa
rochiali:prediales eccleſie i cuius parochia ſitum ẽ
prediũ.niſi aliud habeat conſuetudo.⁊ in prima
conſultatio. In ſecunda reſponſio.ibi:noueris. ¶ Not.pri
mo.ꝙ populi transferuntur quandoq; de loco ad locum.et
dicit ab.ꝙ ſepe hoc contingit in vngaria:vbi vngari ponunt
aliqua lignea edificia in vna dioceſi:et poſtea ſe et talia
edificia transferunt ad alias dioce.⁊ in iſta trãſlatione poſſet
1 contingere dubium ꝙ an populus ita tranſlatus habeat illa
priuilegia ⁊ immunitates:que erant eis indulta in loco vnde
deſcendunt tetigi.ſ.de paro.c.ſi.facit quod not. Inno.in.c.j.
j.de no.oper.nũ.an autem ſine ſuperioris auctoritate poſſet
iſti populi pulſi:vel ſponte recedentes de ꝓprio lare poſſint
ſibi conſtituere ciuitatẽ.dic:vt not. Bar.in ſi.C.de colle.illi.
⁊ tetigi in.c.dilecta.de exce.prela. ¶ Secundo not.ꝙ quan
doq; inter duos prelatos vertitur contentio cui ſubſint ali
qui:⁊ quis tūc debeat cognoſcere de hoc.⁊ cui interim illi de
beant obedire.dic:vt no.in ſi.i.l.de iure.ff.ad muni.facit.c.cũ
contingat.cuꝫ ſi.ſua.ſ.de reſcrip.l.ſi is a quo.ff.de rei vẽ.
2 ⁊.c.veniens.j.deſpon.⁊.l.ſi.C.de pe.here. ¶ Tertio not.ꝙ
quis efficiatur parochianus alterius per habitationem.quã
ti vero temporis habitatio requiratur videtur ꝙ.x.annorũ
C.de incol.l.ij.li.x.dic:vt.ſ.de ſepul.de vxore.⁊ facit iſte tex.
3 ad not.per Jo.an.ſ.de offi.archi.c.iij. ¶ Quarto nota.ꝙ
decime perſonales dantur eccleſie in qua quis percipit eccle
ſiaſtica ſacramenta.prediales eccleſie prediali.vt dicit gl.⁊.ſ.
c.cum ſint homines ſed tex.hic ⁊ ibi dicit ꝙ ſtatur conſuetu
4 dini.dic plene vt ibi. ¶ Quinto ex hoc nota.ꝙ attenditur
conſuetudo circa perceptionem decimarũ.quod eſt verum i
ter eccleſias:que ſibi inuicem poſſunt preiudicare.⁊ decimas
vni debitas alijs preſcriptione deberi.laici vero quo
minus ſoluant:non poſſunt vllo temporis ſpatio ſe tueri.q2
ſunt tributa dei.ergo non preſcribunt quominus ſoluantur
ſed ſolute ꝙ magis iſti eccleſie.ꝗ alteri debeantur iuſtis titu
lis fieri põt.facit qđ de obediẽtia:pſcribẽda vel nõ.no.ſ.de p
ſcrip.auditis.tangit circa hoc dicitur de conſuetudine quid
iuris ſi de conſuetudine non apparet:dicit.ꝙ prediales de

bentur baptiſmali:⁊ perſonales capelle.xvi.q.j.decimas.⁊
5 ſ.e.nuntius vbi idem dixit.tan. ¶ Quinto querit gl.ꝙ vtrum
decime animalium computentur inter reales:vel prediales.
dicit ꝙ inter prediales:quia conſyderatur locus vbi paſcun
tur:non vbi morantur.ar.ff.de ſerui.ru.pre.l.pecoris paſcen
di.⁊.l.cum quidam.de fun.inſtruc.nam ⁊ arbor illius ſoli cen
ſetur:in quo viuit:non in quo videtur conſiſtere.ff.arbo.fur.
ce.l.ſi plures.§.ſi iudicibus.ad hoc.ff.de verbo.ſig.l.pupil
lus.§.incola.⁊ de fun.inſtruc.l.queſitum.§.reſpondit domo.
⁊.§.idem ſcribit inſtrumentis. In contrarium tamen facit.
quia cuſtodia paſtoris ẽ neceſſaria.de regulis iuris.c.penul
ti.vnde conſyderanda videtur parochia paſtoris.nam etiaꝫ
natus ex vrbanis mancipijs licet ad villam mittatur nutriẽ
dus:nihilominus cenſetur vrbanus.ff.de verb.ſig.l.ſi is qui
natus. Hoſti.his non obſtantibꝰ tenet opi.glo.de hac.q.etiã
nota.xiij.q.j.§.ij.ibi:quis paſcit.⁊ per Goff.hic:⁊ in ſumma
huius ti.in prin.⁊ per hanc deciſionem glo.decidit aliam.q.
videlicet ꝙ ſi pro medietate anni paſcantur in vno territo
rio:pro alia medietate in alio diuident inter ſe.ad hoc.j.de ſe
pul.cum quis.ij.rñ.li.vj.⁊ idem dicit glo.ſi aliqui iacerent in
vna parochia:in qua forte habent ſtationem:⁊ in alia habent
larem debereut enim inter ſe diuidere decimas perſonales:
⁊ oblatiões ſecundũ glo.pro qua facit quod no.de ma.⁊ obe.
omnes principes.de his queſtionibꝰ Hoſti.remittit ad ſum
mam.eo.c.§.cui danda ſit.quando autem ſit ſoluenda.notat
Jo.an.in ſpec.eo.ti.ſuper ver.libello.⁊ in queſtione porrorũ
de materia ſupradicta.

Ponit queſtionem.

1 ¶ Decime ſoluende ſunt de omni ſpecie fructuum ſiue ſe
mel diuerſis ſeminibus ſeminetur hortus vel fundus ſiue di
uerſis anni temporibus.
2 Decima debet deferri ad domum ſacerdotis.
3 Sacerdos cui decime debentur an poſſit interdicere domino
fundi:ne fructus colligat:vel exportet niſi eo vel eius nũtio
preſente.ꝙ ſic.

Ex parte.

De omni fructu predij ſunt ſol
uende decime.⁊ prima pars po
nit querelam.ſecunda dat iudiciũ ibi: mãdamꝰ.
1 ¶ Not.primo ꝙ ſiue ſemel diuerſis ſeminibus
ſeminetur hortus:vel fundus:ſiue diuerſis anni temporibꝰ
de omni ſpecie fructuum ſoluende ſunt decime. ¶ Quero q̃
ſuit ratio dubitandi.dic ꝙ potuit eſſe quia ſemel tantum in
anno fructus de terra producuntur communiter.⁊ ideo lex di
uina de tali fructu videtur debere intelligi.vt.l.nam ad ea.ff.
de leg.contrarium hic deciditur.nam ſiue ſemel in anno:ſiue
pluries ſiue vnus fructus:ſiue fructus plures recolligantur:
non mutatur iuris diſpoſitio.ad hoc.l.diuortio.§.quod in
2 anno dicitur.ff.ſolu.matri. ¶ Querit Jo.an.ꝙ vtrum ille qui
debet decimam:debeat ipſam deferre ad horreum ſacerdo
a tis.tenet ꝙ ſic.xvi.q.j.reuertimini.[a]⁊.q.vij.c.j.idem nota.in
Spec.eo.ti.⁊ incidit iſta queſtio in illam materiam an debi
tor debeat venire cum pecunia ad domum creditoris:vel ecõ
trario creditor ad domum debitoris.vt ibi recipiat.de qua
3 q.plene dixi.ſ.de pigno.ſignificante. ¶ Secundo querit ꝙ
vtrum ſacerdos cui decime debentur:poſſit interdicere do
mino fundi:ne fructus colligat:vel exportet:niſi eo vel eius
nuntio preſente.tenet ꝙ poſſit.C.quando ⁊qui.quarta pars
de.l.ij.ibi ſub aſpectu curialium ⁊c. Idem guilli.na.qui dicit
ſic conſuluiſſe magiſtrum ſuum Ala.per.l.paulus.ff.de pro
cu.⁊.de inoffi.teſt.l.ſi ſuſpecta.⁊ aut.nunc ſi heres.C.de libe.

Ponit queſtiones.

a ¶ Reuertimini. Ad videndũ ibi Joãnes de turre cremata ⁊ Spec.de deci.i ſi.bar to.cep.i tra cta.d ſerui. vr.ꝑdio.ca. lxxij.alex. in.l.itẽ illa.de cõſti.pe. Jo.de imola.Roma.⁊ alex.in.l.ſi palatio iſta §.iter cete ra.de verb. obli.

1 ¶ Decima ſoluenda ẽ de militia ⁊ de aduocatione.Et hoc
ante deductionem expenſarum.nu.2.
3 Bonorum appellatione mobilia ⁊ immobilia continentur.
4 Negligere quis dicatur.
5 Decima ferarum auium piſcium que capiuntur cui debeat
ſolui.
6 Decima an debeatur ſi vendo aquam de fonte quem habeo
in fundo meo.
7 Decima lignorum nutrimentorum animalium ⁊ ceterorum ad
victum neceſſariorum que deferuntur alibi vt maiori pretio
vendantur:an debeatur.

Non eſt.

Decime ſoluende ſunt non deduc
tis expenſis.⁊ primo ponit exor
dium ⁊ narrationem.ibi:re vera.ſecundo cõcluſio
nem.ibi:volumus. ¶ No.primo prohemium colli
gitur ex not.xxx.di.ſecundum.⁊.j.c.cum non ſit. ¶ Secun
do not.ꝙ

do not. ꝙ multa enumerat ex quibus decima eſt ſoluenda: ⁊
ipſis enumeratis ſubijcit clauſulam generalem. que alia non
enumerata complectitur. vt. l. ſi ſeruus ſeruum. §. in quit leg.
ff. ad. l. aquiliam et. l. poſt clauſula. de verbo. obligat. ¶ Ter-
1 tio no. † ꝙ de militia ſoluēda eſt decima. et quia aduocati di-
cuntur militare. vt. l. aduocati. de aduoc. diuerſo. iudic. ergo
quod pcipitur de aduocatione debet ſolui decima. ¶ Quar-
2 to nota † ꝙ ante deductionē expenſarum ſoluēda eſt decima
de predictis ſupra enumeratis. et de enumeratis que perueni-
unt ex terra clarum eſt ꝙ nō eſt habenda ratio expenſarum.
vt. j. e. tua nobis. et. c. paſtoralis. ſed de pecorib⁹ negotiatiōe
militia: et venatione videtur habenda ratio expēſaruʒ. vt di-
cto. c. paſtoralis. ¶ Quinto not. ꝙ dicit de omnibus bonis. ⁊c.
3 † nam appellatione bonorum mobilia et immobilia cōtinen-
tur. ꝟ. de teſtamētis. relatum. et ſic facit ꝙ de immobilibus ac-
quiſitis ſit ſoluēda decima. quod an ſit verum: dicam. j. codē
4 paſtoralis. ¶ Sexto nota dum dicit neglexerint. ⁊c. ꝙ † qui
ſoluere debent nō ſint in mora donec moniti reſtituere cōtra
dicant. de quo ꝟ. e. peruenit. ¶ Septimo nota in verſiculo pre
cepimus. ꝙ decima eſt in precepto dum dicit. diſtricte preci-
pimus. ⁊c. nam quod precipitur. ⁊c. j. de ver. ſignif. in his. licʒ
ergo ſint diuerſe opini. an ſint hodie ſoluēde de quibus. ꝟ. in
rubri. in dubio iſto ſequēda eſt pape diffinitio. vt. j. qui fil. ſint
legit. per venerabilem. §. rationibus. et plene. j. eo. ti. vj. in ru-
brica. et de pena dei que infligitur nō ſoluenti. not. hic gloſſa
ſuper qua Joan. an. allegat Gra. ad reginam francorū. crede
mihi qđ cū peccato cōgregatur cum dāno perditur. Et Oui-
dius ſine titulo. Non habet euētus ſordida preda bonos. Et
Claudian⁹. Quos male collegit fallacis parcis has pēis na-
ta refundit opes. ¶ Querit Joan. an. † de feris anim⁹: et piſci-
5 bus qui capiuntur: cui de ipſis debet ſolui decima. pro cuius
declaratione neceſſario eſt ſciendū an decima que ex iſtis ſol
uitur dicatur predialis an perſonalis. et arguitur pri° ꝙ pre
dialis. qui beneficio terre vel aque nutriūtur. ergo eſt predia
lis ſicut dictum eſt de decima animaliū. ꝟ. c. ad apoſtolice. In
cōtrarium ꝙ ſit cēſenda decima perſonalis. quia talia proue-
niunt opera et artificio hominis: nec ꝓprie poſſunt dici fruc
tus ex terra prouenientes. et ſecundū pdicta ſi ſit cēſenda pre
dialis eccleſie vbi capiuntur ſi perſonalis eccleſie vbi quis au
dit diuina erit ſoluēda decima. quid dicēdum. dicunt quidam
ꝙ aut loquimur in auibus. piſcibus: vel animalibus recluſis
in aliquā clauſuram: vt piſces in ſtagno: aues in columbario:
animalia in foreſta. et illo caſu debʒ fieri ſolutio eccleſie in cui⁹
parochia ſunt recluſa. quādoqꝫ capiūtur in mari flumine pu
blico: vel animalia non recluſa capiūtur hominis induſtria.
et iſtis caſibus quia iſta ſunt iuris gētium occupanti cōceſſa.
quicqđ queritur hoc modo dicitur queri hominis induſtria
ideo erit cēſenda decima perſonalis. ſi tamē in loco in quo cō
ſueuit venari: vel piſcari: prohibitū eſt de cetero hoc fieri: tūc
ſi iniuſte ⁊ ſine cauſa nō valet ſi cū cauſa valeret Alij indiſti-
cte tenēt ſint recluſa vel non ſemp eccleſie parochiali decima
ſit ſoluēda. quia illa vt dixi proueniunt opera et hominis in-
duſtria. nō obſtat. j. e. cum non ſit. quia ibi nō prouenit fruct⁹
artificio hominis: ſed ex ſola gratia dei. quod exinde appa-
ret. quia ſemen mortificatur et nō homine operāte viuificat.
ſed piſces ⁊ animalia miniſterio hominis reducuntur: nec ſi
cut grana moriuntur. vt poſtea cum maiori fructu reuiuiſcāt
ſecūdum Inno. Sed Hoſti. dicit ꝙ talis decima nō eſt cēſen
da mere predialis: nec mere pſonalis: ſed miſta. ꝟ. c. ad apoſto
lic. §. j. Ita pertranſit Joan. and. ¶ Et ex predictis opinion.
quedā reſultāt dubia. Primo de decima molendini ſiti in flu
mine de cribano. de penſione domorum. et multis alijs. nam
ſecūdum opinionem poſitam. ꝟ. ſecūdo loco quia non morti
ficantur et reuiuiſcunt vt fructus non videretur cēſenda deci
ma predialis: maxime q2 plus laboris in hominis induſtria
verſatur in molendino penſione cribano: et ſimilibus. ⁊ tamē
crederē ꝙ ex iſtis deberet ſolui decima eccleſie: in cuius paro
6 chia ſita ſunt. † quid enim ſi habeo fontem in loco vbi vendo
aquam: certe fructus iſte cenſetur loci. et ideo forte conſyde-
ratio illa ſint iſta recluſa: vel non: eſt bona. nec eſt diuerſa. ra-
tio quare decima animalium ſit cenſenda predialis: et debita
eccleſie vbi paſcuntur. et iſta vbi paſcūtur animalia recluſa vel
piſces non ſint ita cenſenda. quia iſta ſunt in noſtro dominio
ſi ut illa. vt inſtituto de re. diui. §. iij. ⁊ ſequēti. et licet induſtria
hominis operetur multum in iſtis. tamen paſtura herbe et
aque plus operātur. Illa autem opinio Hoſtien. ꝙ ſit miſta
non multum placet: quia non debet vna res diuerſo iure cen
ſeri. j. c. cum contingat. decimare enim vnam rem reſpectu ec
cleſie parochialis et predialis dominio non mutato nec tem
pore alternato: ſiue diuerſo: ſed vniformi eſſet bis decimare.
contra. c. paſtoralis. j. codē. ¶ Querit de alia queſtione que
7 quotidie † hic venetijs frequētatur vbi vndiqꝫ ligna minima:
animalia: et omnia ad victum neceſſaria deferūtur: et maiori
pretio venduntur: ꝙ in locis vnde apportātur. Pone ibi vale
bat. x. et hic. xx. queritur an decima erit cēſenda predialis vel
perſonalis. dicit Joan. andre. poſt Hoſt. ꝙ. x. liberarū tantū
eſt danda decima illi eccleſie intra cuius parochiam arbor ex
ciſa fuit. de alijs autem decē. x. hic ex aduectione lucratis dā
da eſt decima eccleſie vbi percipit eccleſiaſtica ſacramēta: qui
talia dixit. j. eodem. paſtoralis. facit ad notata. ꝟ. eodem cum
ſint homines.

1 ¶ Fidelis homo tenetur ſoluere decimā de omnibus que
poteſt acquirere de infideli.
2 Decima ſoluenda eſt de licite acquiſitis.
3 Decima ſoluenda eſt de lucro molendini ad ventum.
4 Decima an ſit ſoluenda de acquiſitis illicite.
5 Meretrix an teneatur ſoluere decimam de acquiſitis ex lu-
cro meretricario.

Ex tranſmiſſa. De fructibus molē-
dini ad ventum ſol-
uēde ſunt decime. ⁊ primo ponit deciſam quere-
lam. ſecundo dat iudicem. ibi: quia. vbi permit-
tit generalem rationem: ex qua infert concluſionem. vbi: mā
1 damus. ¶ Primo no. regulam. † ꝙ fidelis homo tenet ſol-
uere decimas de omnibus que poteſt acquirere de infideli.
dic. vt. ꝟ. c. de terris. ⁊ expone que poteſt acquirere ⁊c. ſuple
⁊. de facto querit ſecundū Jo. an. credo ꝙ ſic ideo exponat
quia ſi poteſt acquirere: ⁊ non querat: ſiue ſit lucrum proue-
niens ex induſtria: ſiue ex predijs: non habet contra eum ec
cleſia ius querele: ⁊ cogendi vt fundum colat: vel ex indu-
ſtria lucratur. quia non tenetur pro preſbytero ⁊ decima ſibi
ſoluenda maiorem adhibere diligentiam: ꝙ pro ſe. qđ dic:
vt. ꝟ. de depoſi. bona fides. facit. l. ſi conſtante. §. ſi marit⁹. ⁊. l.
⁊ ideo. et. l. ſi mora. ſo. ma. ⁊. l. venditor exheredatus. ff. de he-
2 re. vel ac. ven. ¶ Secundo not. † ꝙ de licite acquiſitis debet
ſolui decima. de acqſitis illicite an ſoluēda ſit: vide plene i gl.
3 ¶ Tertio not. † ꝙ de lucro molendini ad ventum debet ſol-
ui decima. ratio dubitandi fuit quia videtur ꝙ venti ex ſe na
ſcantur: nec dei virtus in eis operatur: ſed non eſt ita. nā ma
re ⁊ venti ipſi obediunt. matthei. viij. vel fuit dubitatio. q2 vē
ti non ſunt in bonis alicuius: ſic nec illi qui in mari naſcūtur
vt piſces. ergo tanꝙ non poſſint dici intra parochiā alicui⁹
de fructu qui ex eis prouenit non videtur ſoluenda decima.
ſed dic. ꝙ de terra in qua tale molendinum fundatum eſt: de
bebatur decima: ergo ⁊ de molendino per quod terre natu-
ralis commoditas impeditur. ar. ꝟ. eo. de terris. ⁊. c. dilecti.
non ob. ꝙ ventus ibi non naſcatur. nam ad ſubſtantiam cu-
iuſlibet rei ſubſiſtentis exigitur concurſus. iiij. elementorū:
que tamen in loco terre non naſcuntur. cauſa ergo mediata
fructuum non inſpicitur: ſed immediata. i. ipſa terra. ſemper
enim in iure cauſam proximam intuemur: non remotam. vt
l. mulier. ff. re. amotarum. ¶ Querit gloſſ. magna. dicitur in
4 tex. ꝙ de licite acquiſitis eſt ſoluenda decima. † quid de acq-
ſitis illicite: puta a meretrice: hiſtriōe: ab inuaſore: ⁊ ſi. arguit
ꝙ non ex illa authoritate deutero. xxiij. nō accipiat mercedē
proſtibuli ⁊c. ⁊ per illud prouer. iij. honorabis dominū deuʒ
tuum ⁊c. vt in gl. ⁊ quia illicite acquiſita ⁊c. vt in glo. que ar-
guit in contrarium. ⁊ deinde ponit opi. ⁊ tandem diſtinguit
tres caſus. ibi: alij dicunt. ꝙ verius credo ⁊c. aut enim loqui
mur in decima prediali: ⁊ debetur etiam ab inuaſore. vt in ſi.
glo. quam tenet Jo. xvi. q. j. decimas. ⁊ go. ꝟ. c. proxi. Aut de
perſonali: ⁊ tunc erit illud quod illicite acquiſitū eſt: non pōt
repeti: ⁊ debet decima. pone exēpla. vt in gl. aut poteſt repe
ti: ⁊ non debetur: etiam ſi dominium ſit tranſlatum commu-
tabiliter tamen. ⁊ hoc tenet Jo. j. ca. paſtoral. go. ꝟ. c. proxi. et
Phi. l. Inno. ⁊ Hoſti. hic. ⁊ hec diſtinctio. vī. habere locum
etiam in eleemoſyna ⁊ oblatione: an. ſ. fieri poſſit ⁊ recipi de i
iuſte queſitis dicit tamen glo. ꝙ ſacerdos non debet recipe-
re decimas a meretrice. ſed ex hoc videt procedens diſtictio
5 minus bona. † nam tu dicis ꝙ meretrix tenetur ſoluere. tamē
preſbyter non tenetur accipere. ſed hec eſt quedam perplexi-
tas ⁊ contradictio dic ꝙ aut penitet: ⁊ debet recipi eleemoſy
na: decima: ⁊ oblatio meretricis. quia incipit eſſe bona femi-
na. nec debet inſpici quod fuit. l. di. ferrum. quandoqꝫ non pe
nitet: tunc debet facere eleemoſynam de conſenſu diocesani.
⁊ tunc ſacerdos recipiat: ⁊ non aliter. ⁊ ſic ſuppleri debet qđ

Ponit queſtiones.

De decima molēdini ⁊ cribani ⁊ pēſiōis dom⁹.

Ponit queſtiones.

legitur:⁊ not.in ſumma.eo.titu.§.de quibus.⁊ vide ꝙ de ta-
li elecmoſyna ⁊ oblatione not. Jo.an.j.de ſen.ex.c.cum vo-
luntate.⁊ de hac materia etiam vide.gloſſ.xiiij.q.v.in ſum-
ma.⁊.j.q.j.non eſt putanda.vbi not.an eccleſia conſtructa de
pecunia ſimoniaca debeat demoliri.⁊ quid tunc de iure pa
tronatus:⁊ an de fructibus rei empte de pecunia ſimoniaca
elecmoſyna fieri poſſit.⁊ vide etiam quod not.lxxxvi.di.de
venatoribus.vbi queritur.an dans pecuniam meretrici pec-
cet.⁊ quid iuris ſi ſibi promittitur:ſed non ſoluitur: an ſicut
datur ſibi retentio ita ⁊ promiſſi petitio.dic:vt no.ff.de con-
di.ob tur.cauſam.l.idem.⁊ ſic.§.quoties.

1 ¶ Decimas quilibet tenetur ſoluere.
2 Exemptum ſe dicens debet probare exemptionem.
3 Conductor predij ita tenetur ad ſolutionem decime:ſicut lo-
catoꝛ.
4 Eximi qualiter poſſit quis ab onere decimarum.
5 Papa omnium clericorum ⁊ eccleſiarum eſt gubernatoꝛ ⁊ ar
biter cum libera adminiſtratione.
6 Decimarū genera quot ſint Et an olim ⁊ hodie ſint i ꝑcepto
nu.7.Cuius efficacie olim ⁊ hodie ſint.nu.8.
9 Decimas cuiuſcunq̄ generis non ſoluentes an peccent mor
taliter.
10 Decime an ſint ſoluende malis ſacerdotibus.

A Nobis. Locatoꝛ ⁊ conductoꝛ tenentur ad decimas:niſi ſe immunes oſtēdāt
1 ¶ Nota regulam generalem ꝙ quilibet tenetur
ſoluere decimas.ex qua regula contra recuſantes
ſoluere eſt fundata intentio de iure communi:que ſufficit ad
2 condemnationem.j.eo.dudum. ¶ Secundo no.ꝙ ille qui
dicit ſe exemptum:debet probare exemptionem.quia con-
tra eum facit ius commune.vt dixi.ideo non preſumitur:ni-
ſi probetur exemptio.ſed vſurpatio.§.de reſti. ad decimas
3 li.vi.e.ol.contra moram. ¶ Tertio nota.ꝙ ita tenetur ad
ſolutionem decime conductoꝛ predij ſicut locatoꝛ.eſt enim il
lud onus fructuum:quod concernit etiam predonam.vt.§.
4 c.proximo not. ¶ Quarto collige.ꝙ poteſt quis eximi ab
onere decimarum.quod qualiter debeat intelligi glo.proſe-
quitur.⁊ Jo.an plenius poſt Hoſti. Ingredior ergo eam p
modum op.⁊ ſic dicitur hic.ꝙ poteſt quis eximi a ſolutione
decime.contra.quia diuina conſtitutione debētur:⁊ in ſignū
vniuerſalis dominij dominus ſibi reſeruauit decimas.vt.j.e.
tua nobis.⁊ dixi ſuper rubrica.ergo videtur ꝙ cōtra ius di
uinum ⁊ dei precepta etiam papa diſpenſare non poſſit.ſo.
dicit glo.papa non eximit:ſed committit adminiſtrationeʒ
decimarum.quod poteſt concedere etiam laico.vt dicit glo.
Jo.xvi.q.i.§.ſi quis.quod intelligit ala.verum eſſe ad temp᷒
⁊ ex cauſa.vt fecit gallicis ſoluit glo.ij.ꝙ licet papa non poſ-
ſet tollere ius diuinum et naturale in totum : poteſt tamen
ipſum ius in aliquo limitare:⁊ interpretari.vt exemplificat
glo.Hoſt.dicit ꝙ ſpecialiter eſt in hoc precepto.ꝙ diſpenſa
tionem ⁊ interpretationem pape recipiat : quod non eſt in
alio morali. Ratio differentie eſt ſecundum euʒ.quia in alijs
verſatur honoꝛ dei irremiſſibilis:vel humana vtilitas publi-
ca indiſpenſabilis.vt eſt videre in illo precepto.non habebis
deos alienos.non occides.honora patrem ⁊ matrem ⁊c.na-
turalis enim ratio oſtendit illa non poſſe remitti. In pre-
cepto autem ſolutionis decimarum habenda eſt duplex con
ſyderatio.prima dei:vt decime tanq̄ tributum domini exi-
gantur.⁊ hoc remitti non poteſt vniuerſaliter. Itē ꝙ ab ho
minibus:⁊ dei hominibus dētur.vt clericis ⁊ eccleſijs.et hoc
reſpicit temporale commodum clericorum:⁊ eccleſiarum.cer
5 tum eſt autem ꝙ papa omnium clericorum ⁊ eccleſiarum eſt
gubernatoꝛ ⁊ arbiter cum libera adminiſtratione. vt.c.cun-
cta per modum.⁊.c.per principale.ix.q.iij.non ergo mirum
ſi ſuper hoc multum poſſit ⁊ etiam diſpenſare pro cuius ar-
ticuli pleniori notitia Jo.and.poſt Hoſti.ponit hic prolixā
glo.quam ſuccincte per ſex principales queſtiones expediaʒ
hoc ordine.primo enim queram quot ſunt genera decimarū
ſecundo an oliʒ ⁊ hodie fuerit in precepto:vel libero arbitrio
reſeruate.tertio cuius olim vel hodie fuerint efficacie.quar-
to an peccent mortaliter non ſoluentes decimas cuiuſcunq̄
generis:quinto an malis ſacerdotibus ſunt ſoluende. ſexto
an poſſit papa diſpenſare:ꝙ decime non ſoluantur. ¶ Pri
6 mo igitur quero.ꝙ quot ſunt genera decimarum. dicit ꝙ tē
pore legis ſcripte fuerunt quatuoꝛ genera.primum illud qđ
populus dabat leuitis.ſecundum illud quod leuite dabant
ſacerdotibus. tertium quod vnuſquiſq̄ ſeparabat in ſuis

¶ Genera decimarū. Sūt eīm tri
plices deci-
me pſona-
les pdiales
et miſte.gl.
ordi.i.c.ad
apoſtolice.
§.co.ti.⁊ ibi
docto. Car
di.in de.co.
titu.q.xv.

horreis ad comedendum in templo.quartum quod pau-
peribus erogabant.ſicut patet.§.c.j.tertium genus dabant
ad conſolationem. deſcendebat enim lex vetus populo illi
carnali:⁊ rudi:⁊ dure ceruicis.vt ſaltem per carnalem conſo
lationem ⁊ temporalem promiſſionem poſſet ab idololatria
reuocari.ꝙ etiam determinatum locum includit templum il
lud videlicet ꝙ omnino fuit figurale. Tria vero genera ſol-
uenda leuitis:ſacerdotibus:⁊ pauperibus dabantur ad ſub
uentionem ſiue prouiſionem de iſtis habetur in leuitico.et
Numeri.c.xviij.⁊ Matth.iij. Inferte omnem decimam ⁊c.
⁊ in multis alijs auctoritatibus de quib᷒.§.in rubrica. ¶ Se
7 cundo quero ꝙ an olim ⁊ hodie ſint in precepto.⁊ in hoc con
ſydera tria tempora primo tempus legis nature.ſecundo tē
pus legis ſcripte.tertio tempus gratie.primo tempore non
fuerunt in precepto:ſed conſilio tantum.tempore legis ſcri-
pte fuerunt in precepto.tempore gratie(vt eſt tempus chri-
ſti noſtri redemptoris)an remanſerint in precepto.conſyde-
ra prefata quatuoꝛ genera. ⁊ primo circa primum de deci-
ma: que dabatur leuitis vtrum hodie ſit in precepto. dicit
Joan.andre.ꝙ ſic.attendens enim ſancta mater eccleſia:ꝙ
deus in ſignum vniuerſalis dominij decimam iſtaʒ ſolui mā
dauerit.j.eo.tua nobis.⁊ ipſam leuitis dari ꝑceperit Nume-
ri.xviij. ſtatuit ⁊ precepit.ꝙ populus decimas daret cleri-
cis ⁊ eccleſijs.vt patet in toto iſto titulo.⁊.xvj.que.j.§.deci-
mas.⁊.ca.le.namq̄ ſummi pontifices naturalem rationem:
que dictat.vt qui domino miniſtrabant debebant a populo
ſuſtentari:nec conuenientius pro illa ſubſtentatione aliā poꝛ-
tionem:q̄ᵽ illam que propria domini erat:debuit ſue eccleſie
aſſignari.quod etiam imperatoribus placuit:⁊ iniunctum ē
laicis.ꝙ omnino ſoluant.vt patet in lombarda de decimis.
per totum li.vit.quibus legibus que fuerunt Karoli:Lotha
rij:⁊ Lodouici ſaltem laici aſtringuntur.C.de legi.⁊ conſti.l.le
ges.Et q̄uis ſit tranſlatum ſacerdotium quantum ad rituʒ
colendi:tamē quia in ſacerdotio noue legis manet onus mi-
niſterij:propter quod eſt vere ⁊ proprie communicatio bo-
norum:quantum ad ſubſtantiam precepti remanet illud de-
bitum:⁊ morale.⁊ in hoc concordant ſancti doctores eccleſie
principales.vt not.in ſumma.e.ti.§.fina.ſub.§.vij.ver.per ꝑ
dictas auctoritates. ¶ De ſecundo genere videlicet que de-
bebātur ſacerdotibus a leuitis tempore legis ſcripte:an ho-
die tempore gratie debeantur.dic:vt plene no.§.eo.c.ij. Ter
tium genus euacuatum eſt per euangelicam perfectionem ⁊
veritatis exhibitionem.erat enim imperfectum ⁊ cerimonia
le.circa quartum genus quod erat pauperibus erogandum
an ſit hodie in precepto ſicut olim.ſentit hic Jo.an.poſt Ho
ſti.ꝙ iſtud debitum hodie receperit eccleſia ſup ſe:⁊ laici ne-
ceſſario non cogantur ad hoc.licet de conſilio iniūgatur eis:
vt de.viij.partibus que eis remanent elecmoſynam faciant.
xvi.q.j.decime.⁊ hoc modo poteſt intelligi illud dictum hu-
gonis de ſancto victore i libro de ſacris parte.xi.c.iiij.vbi lo
quens de decimis ita dicit.primum ſi legem paruulos conſi
lio erudiuit poſtea ſub lege exercitatos precepto tentauit.
nouiſſime in gratia perfectos in libertate ſpiritus ambula-
re permittit.eccleſia ergo tenetur pauperibus prouidere nō
ſolum de decima quam percipit:ſed de omnibus:que poſſi-
det:que pauperum ſunt.⁊ epiſcop᷒:clerici:⁊ prelati non ſunt
domini:ſed procuratores talium bonorum.§.de dona.c.ij.et
xvi.q.j.cap.fina.⁊.xij.q.j.ca.fina.⁊.§.eo.cauſa.et.q.ij.cap.au-
rum.⁊.cap.gloria epiſcopi.cum ſi.volens ergo vberius eccle
ſia ſubuenire pauperibus:ſuſcepit illud onus ſupra ſe:⁊ lai-
cos liberauit.⁊ licet hec ſancta ordinatio ſit in pluribus eccle
ſijs vſurpata nihilominus tamen pro laicis remanebunt de-
cima pauperibus obligati vt patet.xiij.diſti.§.j.⁊ per totum.
8 xlvij.diſtin.ſicut hi.cuʒ ſi. ¶ Tertio quero ꝙ cuius olim ⁊ ho
die ſint efficacie.dicit Jo.and.ꝙ decime tempore legis na-
ture operabantur primo ꝙ erant in remedium culpe origi-
nalis que euacuatur per ſacramentum efficacie plenioris.ſi-
cut ⁊ circumciſio per baptiſmum.vt.j.de baptiſm.maioꝛ.§.
adhuc autem. Solutio.erant in figuram future redemptio-
nis:⁊ hoc euacuatum eſt per exhibitionem promiſſe verita-
tis:vt patet in eo quod legitur ⁊ nota.de cele.miſſa.cum mar
the.§.ceterum. Tertio erant in ſignum debite recognitiōis
ſeu dominij vniuerſalis.⁊ quia circa hoc videtur includere qđ
morale:quod eſt de rationis dictatione recognoſcere.ſ.vni-
uerſalitatem dominij:ratio ex hoc dictat.ꝙ illa recognitio
conuenientiſſime ſit per decime partis ſeparationem:et da-
tionem. Ideo ratione huius cauſa debiti ⁊ cauſa conuenien-
tiſſima ſigni decime manent:⁊ reſpiciunt omne tempus:ſiue
nature:ſiue legis:ſiue gratie:propter quod huic tanq̄ fun-
damento ⁊

damento ⁊ immobili innititur auctoritas eccleſia.ſ.cap.tua
nobis.⁊.cap.cum non ſit.quod eſt conſilium generale.⁊.xvi.
queſtione.ſ.decime.vbi dicit auguſtinus.non igitur domin⁹
deus premium poſtulat:ſed honorem.deus enim perfectus
eſt nullo indigens.quod probat auguſtinus ſuper gen.viij.
9 capi.¶ Quarto quero an peccent mortaliter homines nõ
ſoluentes decimas cuiuſcunqꝫ generis.reſpon.ꝙ de ſecundo
tertio ⁊ quarto genere decimarum ſatis poteſt colligi ſolu-
tio ex predictis ſed de primo genere.ſ.de decimis:q̃ debẽtur
leuitis a populo:ſi non ſoluunt:an peccent mortaliter.vide-
tur ex predictis ꝙ ſic.cum enim ad ſolutionem ipſarum qui
libet facto vel precepto ſit obligatus:ſemper peccat non ſol
uens.ſ.co.ex tranſmiſſa ad hoc facit exodi.xxij.decimas et
primitias tuas non tardabis offerre.pro hoc in lombarda
de decimis.§.fina.vbi dicit.ꝙ qui decimam poſt tertiam am
monitionem dare neglexerit:excommunicetur.cũ concor.ſ.
eo.ex parte.⁊.cap.peruenit.Et hec opi.eſt vera ſine dubio in
partibus illis:in quibus decime ſoluuntur.ſed in partibus i
quibus de conſuetudine non ſoluuntur:an peccent mortali-
ter: qui non ſoluunt.quidam ꝙ non.quaſi romana eccleſia
videatur in his ſaltem quo ad preterita diſpenſaſſe.ne tan-
tam multitudinem contingat hac de cauſa damnari.arg.ſ.e.
in aliquibus.ſ.reſpõ.⁊ quod legitur:⁊ no.ſ.de cog.ſpirituali
ſuper eo.ſed ſi poſt predicationem ⁊ monitionem ipſam reti
neant:mortaliter peccant.arg.in eo.quod legitur:⁊ not.ſ.de
conſe.eccle.vel alta.aqua.⁊ de cle.ex mi.cõ.ca.ſi.celebrat.et de
ſupplẽ.ne.pre.cap.j.Et dicit Hoſti.ꝙ illa opi.eſt benignior:
⁊ equior:⁊ ideo ad vitandum pericula animarum per ſedem
apoſtolicam approbandam.arg.in eo quod legitur:⁊ no.de
tranſac.capi.fina.⁊ de ap.oblate.§.penul prima tamen opi.
eſt verior de rigore iuris.ſed ſecunda tanq̃ benignior ample
ctanda.vt dixi.¶ Quinto quero an malis ſacerdotibus ſint
ſoluende decime tex.videtur ꝙ ſic.ſ.cap.tua nobis.vbi dicit.
10 ¶ Sexto ⁊ vltimo quero.an papa poſſit diſpẽſare ꝙ deci-
me non ſoluantur.de hoc dixi.ſ.in principio.ꝙ ſic.poſt glo.
Cum enim decima pertineat ad eccleſiã:⁊ ſit ius proprie ſa
cerdotum ⁊ ſanctuariorum:horum omniũ ſummus pontifex
eſt arbitrator:moderator:⁊ arbiter.ſicut aliorum iurium ec-
cleſiaſticorum:⁊ quorumcunqꝫ dubiorum que occurrere poſ-
ſunt.ſ.qui ſi.ſunt le.per venerabilem.§.rationibus.poteſt er
go.quoſdã eximere:⁊ decimas debitas vni eccleſie alteri da-
re:⁊ de his diſponere prout placet:dummodo dictum ius i
totum non tollat.patet in eo quod legitur ⁊ not.in ſumma
de reſcrip.§.⁊ ſuper quibus.ſub.§.poteſt autem quis impe-
trare.nam quia talia non ſunt contra fidem:eſt pape in om-
nibus his parendum.vt patet in eo quod legitur:⁊ nota.de
conce.preben.propoſuit.§.ſi.Ex predictis igitur de proliga
gloſ.Ioan.and.recollectis habes in ſumma ꝙ primum ge-
nus decime omnino ſtat in precepto:ſed immutatum.ſecundũ
remanet etiam:ſed declaratum.tertium autem tanq̃ cerimo
niale eſt ex toto euacuatũ.quartũ vero liberum relinquitur
ſed perfectius informatum.et dicit.Hoſti.per illam ſummã
gloſſ.ſuppleri debet:quod ipſe not.in ſumma.⁊.§.⁊ vtrum.
ſub.§.vij.vbi copioſe materia diſputatur.

¶ An malis ſacerdotibus ſint ſoluende decime.

1 ¶ Laici non habent poteſtatẽ concedendi ſpiritualia:nec
de ipſis diſponendi.
2 Imperator non poteſt concedere priuilegium ſuper re ſpi-
rituali.
3 Conceſſio generalis efficatior ⁊ validior eſt q̃ ſpecialis et nu
mero.6.
4 Decime noualium non ſequuntur naturam ⁊ conditionem
illarum que ex contractu feudali vel forte ex priuilegio debe
bantur.
5 Conceſſiones ⁊ infeudationes decimarum ſunt ſtricte inter-
pretende.

Tua et infra.

In genere vel in ſpe-
cie imperator deci-
mas remittere non poteſt:decime noualium nõ
accreſcunt laico:qui ab antiquo decimas in feu-
dum habuit.ſecunda ibi:nec occaſione.¶ Not.primo probe
1 mium ꝙ laici non habent poteſtatem concedendi ſpiritua-
lia:vel de ipſis diſponendi.aut dic vt.ſ.de iudi.c.decernim⁹.
2 ¶ Secũdo nota ꝙ etiam imperator nõ poteſt cõcedere pri-
uilegium ſuper re ſpirituali.vnde per eius legitimationem
non poſſet legitimatus ad ſacros ordines ⁊ ad beneficia pro
moueri.quod dic vt.ſ.qui filij ſint legitimi.per venerabilem.

3 Tertio collige ꝙ efficacior et validior ſit cõceſſio generalis
q̃ ſpecialis.quod patet dum dicit quantumcunqꝫ generaliter
4 ⁊c.de quo.ſ.eagam.¶ Quarto not.ꝙ decime noualium nõ
ſequũtur naturam:et conditionem illarum que ex contractu
feudali vel forte ex priuilegio debebantur.et intellige an
tiqua etiam ſi in religioſas tranſlata ſit.ſ.eodem.c.ij.libro.vj
Hoſtien.iſtum.§.exemplificat duobus modis.primo ſi laic⁹
priuilegiat⁹ ne ſoluat de terris ſuis decimas faciat noualia de
illis decimã ſoluet.ſecundo ſi laicus priuilegium habeat de
percipiendis decimis parochie:non percipiet de noualibus
nec eiuſ ſine peccato niſi priuilegiũ excuſaret laici ipſas per
cipient.ſ.eodẽ probibemus.cum ſimilibus.¶ Quinto no.
5 ꝙ conceſſiones et infeudationes decimarum ſunt ſtricte in-
terpretande: quia odioſe vt in regula.odia.cum ſimilibus.
¶ Opponit.dicitur hic ꝙ laicis eſt ſuper ſpiritualibus inter
dicta poteſtas.Contra immo videtur permiſſa.vt in caſibus
notatis in prima gloſ.inter quos no.caſuſ cũ faciunt ſciſma:
nec poſſunt corrigi per eccleſiam.et adde iſtis caſum.c.vbi pe
riculum.§.preterea.de electionibus.lib.vj.¶ Et circa hoc tã
git hic Vincen.an incidẽter poſſit iudex laicus cognoſcere de
cauſa matrimoniali : quam vide ad literam in Specul.de re-
conuen.§.ſecũdo.poſt principium.et dixi.ſ.de ordin.cognit.
6 tuam.¶ Secundo oppo.iſte tex.innuit.ꝙ efficacior ſit con
ceſſio generalis:q̃ ſpecialis : contra quia multis plus pro-
ſunt ſpecialia:q̃ generalia.ff.de pigno.l.obligatione ⁊.cap.
qui ad agendum.de regu.iuris.li.vi.dicit Hoſti.ꝙ cum tra-
ctatur de iure prohibito concedi:plus circa illud poteſt ge-
neralis cõceſſio.q̃ ſpecialis.patet in fundo dotali:quod trã-
ſit cum generalitate:ſed ſpeciali titulo non transfertur in al-
terum.vt.l.e.quedam.de acqui.re.do.patet etiam in iure pa-
tronatus.ſ.de iure patrona.ex literis.⁊ ideo hec conceſſio
generalis imperatoris videbatur ad illa ſpecialiter prohibi
ta extendi.cuius contrarium hic deciditur.¶ Tertio op.et
videtur ꝙ imperator poſſit ſe de ſpũalibus intromittere.
nam remittit iuramentum:quod etiam obligat de iure diui-
no.ff.ad muni.l.fina.ſolu.omnes leges que imperatori vel
laico dant circa talia poteſtatẽ:corriguntur etiam de mente
iuris ciuilis.vt in auten.vt cle.apud proprios epiſcopos.§.ſi
vero eccleſiaſticum.coll.vi. Ita dicit Ioan.and.ego dico ꝙ
inquantum iuramenti tranſgreſſor temporaliter punitetur:
puta in infamia ⁊ alijs peñ.vt.l.ſi quis maior.C.de tranſact.
Imperator an poſſit remittere.ar.l.nihil tã naturale.de re-
gulis iuris.nã ⁊ mihi ẽti ſtra temp⁹ luctus imponit impera-
tor certas penas:de quibus.C.de ſecundis nup.l.j.⁊ per totũ
que pene quo ad nuilta durant:non ob.auctoritate apoſtoli
permittente nuptias ſtatim mortuo viro.quod dic: vt.c.fin.
de ſecundis nup. Induco iſtum tex.ad.q.ſabbatinam de illo
qui vendit arborem: vel ferragineum:que inciſa renaſcitur.an
ille pullulationes debeantur emptori.vide glo.in.l.obliga-
tionum fere.§.placet.de ac.⁊ ob.facit etiã ad.q.ſi quis exbã-
nitus de territorio ⁊ ducatu venetiarum : quod territorium
poſtea eſt augmentatum:an de illo augmẽto intelligitur ex-
bannitus.iſte tex.facit ꝙ non.ar.contra.ff.de pac.do.l.inter
ſacrorum.§.ij.

¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Homines varijs machinationibus inducuntur ad de-
bitum ſubtrahendum.
2 Deus in ſuis iuribus nõ debet eſſe deterioris cõditionis q̃
dominus temporalis.
3 Portio illius qui dat predium ad colendum debet detrahi
de aceruo integro non deductis expenſis.
4 Deus quare reſeruauerit ſibi decimas.⁊ nu.5.
6 Onus decime eſt reale.
7 Debitor non poteſt id in quo deo tenetur pro libito eroga
re:licet dei diſpenſator ſit malus.
8 Tributum dei hoc eſt decima:⁊ tributum hominis qualiter
differant.
9 Decime qua actione petantur.
10 Dominus fundi tenetur ſoluere decimam de portione ſua
quam percipit de fructibus:ſicut colon⁹ de ſua:⁊ id qualiter.
11 Partiarius quare ſit melioris cõditionis q̃ penſionarius.
12 Percipiens pro aduocatione aliquã quotã fructuũ de pdio
alieno an poſt ſolutam decimam integram eccleſie prediali:
ſoluat de eo quod ei reſtat eccleſie ſue parochiali.
13 Decimas an teneat dari ſacerdoti meo quẽ ſcio ſimoniacũ.
14 Exceptio q̃ non concernit delictũ perſone ſed dilapidatio-
nis:vel male adminiſtrationis an poſſit opponi contra cleri
cum petentem decimas.

Tua nobis. In prima pte ponit tres machinationes per ordi-
nem.in ſecunda ibi:verum.Reſpondet per ordi-
nem. In tertia ibi : quandoq3.concludit.et hoc
dicit ſine deductione ſeminis et ſumptuum de-
bent dominus ⁊ colonus decimam ſoluere:⁊ non cui volue-
rint eccleſie:vel pauperibus:ſed parochiali cui debẽt:nec ex
cuſantur ab hoc propter maliciā clericorū.hoc dicit. ¶ Not.
1 primo.ꝙ homines varijs machinationibus inducūtur ad
debitum ſubtrahendum.nam multe vie patent hominibus
ad malū in auten.de nup.§.miniores.collatio.iiij. ¶ Secūdo
not.in ver.verum ꝙ omnia bona procedunt a deo.Ia.prio.
¶ Tertio not.ꝙ decime ſunt tributa. In quo autem diffe-
rant a tributis.not.in glo. ¶ Quarto not.ꝙ domini eſt ter-
ra:⁊ ple.ei⁹ ⁊ vni.qui.h.i ea.⁊ ita icipit pſalm⁹.⁊.xiij.q.ij.i ec-
2 cleſiaſtico. ¶ Quinto not.ꝙ deus in ſuis iuribus non de-
bet eſſe deterioris conditionis:alias contentionis ꝙ domi-
nus temporalis.ideo alibi dicit canon.non debet dari deo:
qd dedignatur hō.vt clandos ſpurios ⁊ ſi.dedicare. ¶ Sex
3 to not.ꝙ ille qui dat predium ad colendum pro certa parte
redditauz:iſta eius portio detrabitur de a ceruo integro:nō
deductis expenſis.⁊ intellige.vt dixi cum recipit quotaz.nā
debet deducere(vt dixi)ſine detractione expenſarum de
conſuetudine ⁊ etiam de iure ſecundum Inno.⁊ Hoſtien.de
4 quo.j.dicam. ¶ Septimo not.ꝙ quare deus reſeruauerit ſi-
bi decimas quia in ſignum vniuerſalis dominij.⁊ pcepit eas
5 ſolui:⁊ ſuas eē aſſerit.leuiti.vlt.et nu.xxv. ¶ Octauo not.ꝙ
ꝙ nō ſolū i ſignū vniuerſalis dñij ſ3 p ſuo cultu decias ſolui
mādauit hoc ergo reſpectu cū ſit ius mere ſpūale : non cadit
i laicū:ſed eo reſpectu quo ſoluunt in ſignum dominij : poſ-
ſunt laici illas habere ex priuilegio.⁊ cadit i laicum:ſicut ius
patronatus.ſ.de iudi.quinto. ¶ Not.ix.ꝙ ſicut emolumen
tum fructuum perceptorum ex fundo diuidit inter domi-
6 num ⁊ colonum:ita onus decime comitatur ipſum lucrum ꝙ
⁊ ſic videtur onus decime eſſe reale de quo.j.cap.paſtoral.et
in queſtione quam firmat prima gloſſ.videlicet qua actione
petant decime.⁊ no.rationē ꝙ alia ratiōe dñs pcipit ptē fru-
ctuū alia ratiōe colon⁹.ille ei pcipit ratione terre.iſte vō ratiōe
culture:et ſic ppter idustriā ⁊ laborē.⁊ ob hoc q̄d ad ip3 videt
decima perſonalis.de hoc.ſ.eo.cap.cū ſint homines. ¶ De
7 cimo not.in ver.pretextu.ꝙ licet dei diſpenſator ſit malus:
non tamen debitor poteſt id in quo deo tenetur : pro libito
erogare.⁊ bene aduerte.quia iſte non dicit ꝙ non poſſit ex-
cipere contra nequā clericum:ꝙ ſibi ſoluere nō tenetur pro-
pter eius maliciam.quod facit ad queſtionem gloſſe de qua
ſtatim dicaz. ¶ Undecimo nota.ꝙ a ſententia lata ſuper ſol
uendis decimis non admittitur appellatio.quod eſt verum
ſecundum Hoſtien.quando laicus appellat ſolam preſcri-
ptionem vel conſuetudinem allegans:ſec⁹ ſi proponeret ſuf
ficientem exceptionem puta priuilegium:vel compoſitionē.
vt patet ex not.ſ.eo.a nobis. Ite3 ſecus ſi eccleſie ſuper hoc
litigant.de exceptio.cap.dilecte.Et not.ꝙ in queſtione deci
marum procedit ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij.quod intelli-
go vt in cle.diſpendioſam de iudi. ¶ Uenio ad queſtionem.
gloſſ.⁊ doc.⁊ primo quero.dicitur hic ꝙ decime ſunt tributa
8 dei.ꝙ ſed an ſit differentia inter illud tributum et tributum
quod debetur domino temporali.dicit gloſſ.prima ꝙ in tri-
butis non admittitur appellatio.in decimis ſic. Sed certe
in decimis tex.in fine cap.dicit contrarium.dic ergo.vt ibi di
xi.Item dicit gloſſ.ꝙ differunt in preſcriptio.quia decime p
ſcribuntur:non tributa.vt.l.competit.C.de preſcrip.xxx.vel
xl.an.ſed iſta differentia non eſt bona ſi referatur ad eaſdem
perſonas nam ſicut laici vel alij qui tenentur ad tributū non
preſcribunt.vt dixi ita nec hi(dem qui tenentur ſoluere deci-
mas non preſcribunt:cum habeāt malam fidem contra iura
decimas ſubtrahendo.vt in regula malefidei.⁊ capitulo.qui
contra iura.Sed vna eccleſia contra aliaz bene preſcribit de
cimas ſimiliter vnus dominus contra alium in ſubiectos vē
dicat pro preſcriptis tributum.facit quod not.in ſimili in ca
pitulo.auditis.ſ.de preſcriptio. In hoc ergo non differunt:
ſed conueniunt:ſicut in compenſatione:que non habet locū
in decimas.quod intellige.vt not.ſ.de re.eccle.non ali.capi.
vt ſupra.⁊ de re.permu.capitu.fina. Item conueniunt quia
decime vt tributa ſequuntur poſſeſſorem.j.capitu.paſtoral.
quod dic:vt dixi.ſ.cum homines.in tertia queſtione. ¶ Se
9 cundo quero ꝙ qua actione petantur⁴ decime.quidam ꝙ ac-
a tione confeſſoria.quidam ꝙ rei vendicatione quidā ꝙ actio
ne ex canone ⁊ hec vltima placet multis.ſcilicet. Ioan.An.

Ponit q-
ſtiones.

¶ Qua ac-
tiōe petant
qua actiōe
petant deci
me albe.i.l.
null⁹.C.de
inde.§.ſi.⁊.
l.extat.ff.qd
me.cauſa.

Hoſſ.Ala.⁊ Uincen.vt hic refert Ioan.andre.dominus Fe-
deri.deſ eñ.vt.dixi.ſ.eod.commiſſum.Hoſtien.dicit hoc po
tius in ſubtilitate:ꝙ in vtilitate conſiſtere.quia non habem⁹
neceſſe pponere actionē.vt.ſ.de iudi.dilecti.Ego dixi.ꝙ hoc
inueſtigare non eſt ſine vtilitate.quia licet non expediat ex-
primere actionis ſpeciem:tamen factum narratu3 neceſſario
oportet concludere in aliqua ſpecie actionu3.⁊ aliter in vna
ꝙ in alia ſit condemnatio:vt dixi.ſ.codē.commiſſum.⁊ di-
cto.capitu.dilecti.⁊ capitulo.cum dilectus.de ord.cog.⁊ in-
telligo hanc gloſ.ꝙ petantur conditiōes ex canone.cū quis
petit decimas a debente ſoluere:ſi autem ſit queſtio de pro-
prietate decimarum.vt fuit.j.capitu.dudum.tunc quandoq3
agitur confeſſoria:quandoq3 negatoria:quādoq3 ex lege cō-
ſuetudinaria.vt tu ipſe diſpice ⁊ de materia vide quod plene
not.xvi.queſtione.j.moderamine. ¶ Tertio quero dicitur
10 hic.ꝙ dñs tenetur ſoluere decimā de portione:quam perci
pit ſicut colonus de ſua.ſed quero.vtrum illud ſit verum ſi-
ne dominus recipiat quotam fructuu3:puta tertiā:vel quar
tam ſiue recipiat certas menſuras puta tres vel.iiij.corbes:
non plus glo.que incipit hoc intellige ⁊c.ſentit ꝙ idem ſit in
vtroq3 caſu.ſed tunc ob.ꝙ ſi integre aceruus decimatur a co
lono non videtur ꝙ ille corbes tres vel.iiij.que tradite ſunt
domino de aceruo:decima debeant plus decimari.vt in re-
gula.bona fides.ſolu.dicit gloſſ.immo decimarentur:ſicut ſi
de aceruo decimato aliquis illas corbes ratione terre:non ti
tulo lucratiuo vt in predicto ſimili:⁊ pro tanto dico.ꝙ ſi do-
minus dat fundum ſuum pro annua penſione:vel pro certis
menſuris ſibi debitis:natis:vel non natis fructibus:ſi colo-
nus integram decimam ſoluit dominus de predicta penſio-
ne vel menſuris ſoluere non tenetur.vt.j.eo.cum ſint.⁊ capi.
paſtoralis.nam fructus naſcituros videtur vendidiſſe:ſalua
decima.vnde fructus decimandi ſunt:⁊ non penſio ſiue ſpe-
cies debita.⁊ hoc verum vt dixi:quando penſio vel alia ſpe-
cies debetur domino propter terram ſua3:quā dat alijs exco
lendam.ſi vero non ratione dominij:ſed propter maioritá-
tem.quia defendit eum:vel cuſtodit:tunc quantumcumq3 ſit
decimatus aceruus:danda eſt decima de tali penſione vel cē
ſu.ſicut de militia ⁊ venatione.ſ.e.capitu.non eſt.⁊ hoc caſu
poſſet procedere queſtio huius gloſſ.cui eccleſie talis deci-
ma debeatur : an prediali:an parochiali iſtius recipientis.
dic ꝙ parochiali.quia quo ad iſtū dominū cenſetur illud qō
dam lucru3 ⁊ eccleſia predialis habuit a cultore predij integrā
decimā.⁊ per cōſequens nihil ſibi abeſt.ſi vero non in remu-
nerationem ſeruitij:ſed gratis ſoluit quis alteri penſionem
tunc ſi aceruus fructuum decimatus eſt:non videtur illa pē-
ſio a donatario decimanda ſecundum Inno.quod eſt veru3
de eccleſia prediali non parochiali.nam ſi cenſus vel penſio
exhibita ratione ſeruitij etiam decimato aceruo alteri proue
niens decimatur.vt dixi multo magis ſi gratis.quod ſentit
Ioan.andre. Ex predictis collige vnam differentiam inter
colonum partiarium:⁊ colentem nummos:vel pro certis men-
ſuris.primus enim ſi partem ſuam decimauit non tenetur
amplius decimare.ſed iſte ſecundus licet ſoluerit nummos vel
menſuras:tenetur tamen ad integram decimam.⁊ ſic i plus
11 ꝙ partiarius.⁊ ſi queras ꝙ que ſit ratio quare eſt melioris cō-
ditionis partiarius ꝙ penſionarius.dicit Inno.ꝙ partia-
rius exponit operas ſuas miſericordie dei:⁊ fortune:ſ3 mer-
cenarius eſt ſemper in tutu ⁊ in certo.Aduerte tamen ne ex-
noces quia Innocen.loquitur cum colonus recipit nummos:
vel certas menſuras.ſed ego ſuperius proſequutus ſu3 poſt
gloſſam cū domino dat pro terra nummos:vel certas menſu-
ras.vt in partibus meis vbi de terra recipio ſemen tantum.
ſiue laborator percipiat mille modia:ſiue nihil.de illo enim
ſemine non videtur : ꝙ debeam ſoluere decimam : ſed colo-
nus.dicit tamen gloſſa.hic ꝙ tantum minus ſoluet colonus
eccleſie:quantum ego recipio ratione terre.ſed hoc non pro
cedit in eccleſia prediali.quia ſic non haberet integram deci-
mam fructuum collectorum.vel ego de illis menſuris teneor
ſoluere.dico ergo ꝙ ipſe tenetur de integro aceruo dare de-
cimam:et poſtea mihi dare menſuras illas : vel ſemen.quia
cum dictis oneribus videt conduxiſſe:et ego ſibi locauiſſe.
⁊ pro hoc allego quod not. Innocen.j.capitu.cum non ſint
reprobata iſta gloſſa.que tenet contrarium diſtingue er-
go.ꝙ aut colonus recipit nummos : vel certas menſuras:
ſiue ſpecies : naſcantur fructus:vel non.⁊ tunc ſemper tene-
tur ſoluere eccleſie parochiali.quia illud videtur lucru3 per-
ſone ⁊ induſtrie:non terre aut ecōuerſo colonus percipit in-
tegros fructus:⁊ dat nummos:vel menſuras.⁊ tunc aut dat

ipſos domino

ipſos domino ratione terre: ⁊ tenetur ad integram decimã: ⁊ non dominus. quia videtur ſibi cum illo onere decime locaſſe. aut dominus recipit iſtas menſuras: vel numos ex fructibus redigendos nõ ratione terre: ſed ratione patrocinij: vel ſibi gratis dãtur. ⁊ tũc dominus tenetur ad integrã decimam de fructibus recollectis eccleſie prediali: ⁊ iſte qui menſuras percipit eccleſie parochiali. aut loq̃ris de colono partiario: ⁊ tunc integra decima ſoluitur prediali eccleſie a domi

12 no ⁊ colono. ¶ Sed hic incidenter quero † ſi pro aduocatione percipio aliquam quotam fructuum de predio alieno: an poſt ſolutam decimam integram eccleſie prediali ſoluã de eo quod mihi reſtat eccle mee parochiali. credo ꝙ ſic. quia quo ad me cenſetur illud lucrum ꝓueniens ex induſtria. ergo decima eſt cenſenda perſonalis. ideo eccleſie parochiali debenda. ⁊ ſic dicit Jo. and. ĩ. eo. cum ſint homines vbi tenet ꝙ colonus qui colit numis de eo quod ſibi reſtat deductis decima prediali: ⁊ ſumptibus tanꝗ de lucro perſone tenetur ſoluere decimam eccleſie parochiali. colonus autem partiarius detracta decima prediali non tenetur de eo: quod reſtat tãꝗ lucrum detrahere perſonalem decimam eccleſie ſue parochiali. ſed colonum qui recipit pro cultura numos: tenetur ſoluere de illis numis etiam decimato acerno fructuum. quia numi nõ ſuccedunt loco fructuum cum numi debeantur iſti fructibus nõ natis. ſed partiario non natis fructibus nil debet. ideo plenius ſuccurrendum. quia partiarius ſubmiſit ſe dei miſericordie numis colens in portu nauigat. hec tamẽ ratio facit. ꝙ colonus qui colit numis vel certis menſuris naſcantur fructus vel non. non debeat grauari in decima perſonali: ſed tantũmodo ꝑdiali. qua ſoluta de reſiduo vt de lucro non teneatur ad perſonalem. quia dei miſericordie ſe ſupponit: vt partiarius. immo magis. quia partiarius ſi nihil naſcitur: perdit operam: iſte operam ⁊ mercedem cõuentam. ⁊ hoc caſu poteſt eſſe verum. quia talin merces loco fructuum ſubrogetur. ⁊ adde iſta ad no. ĩ. eo. cum ſint homines. ⁊ per iſta habes glo. Innocẽ. ⁊ doc. que competentius ordinaſſem explicando pro ſe qualiter dominus de pẽſione cenſuũ vel de portione fructuum teneatur ſoluere decimam. ſecundo qualiter colonum partiarium vel qui colit numis: id eſt qꝛ numon dat vel accipit: vel mẽſuras certas: vel rem aliam pro cultura ter

13 re ad decimam teneatur. ¶ Quarto quero † vtrũ tenear dare decimas ſacerdoti meo, quem ſcio eſſe ſimoniacum. glo. q̃ incipit hoc ideo ⁊c. tenet ꝙ ſic. Idem Goffre. Phi. ⁊ Vincẽ. Sed Hoſtiẽ. contra ne videatur in ſuo peccato nutriri. arg. v. q̃. v. non omnis. ibi: vtilius eſurienti ⁊c. Non obſtat quod glo. dicit de iudeo. quia licet ipſe non audiat officium: tamen is cui preſtat decimas ipſum facit. vnde propter illius indeuotionem non debet amittere ius ſuum. ⁊ idem dicit Hoſtiẽ. de notorio fornicatore ſubdit tamen ꝙ propter iſtorum delictum parochianus non debet decimas lucrari: ſed autoritate dioceſani in vtilitate illius eccleſie conuertuntur. argu. de ſucceſſio. ab inte. c. vltimo. ⁊ de iudicijs cũ deputati. Ita dicit Jo. and. forte primorum opi. eſt verior. quia non reperit iſte caſus. ꝙ exceptis terminis poſſit ab adminiſtratione rerum eccleſie amoueri. ſed per accuſationem: inquiſitionẽ: vel denuntiationem. ſ. de appellatio. conſtitu. ĩ. de elec. tranſmiſſa.

14 † In exceptiõe tamen que non cõcernit delictum perſone: ſꝫ dilapidationis: vel male adminiſtrationis ſemper dubitaui: an poſſit opponi clerico exigenti decimas. videtur ꝙ ſic. naꝫ clerici ſunt procuratores: nõ domini. vt. c. ij. de dona. Sed ſi procurator eſt ribaldus: ⁊ de adminiſtratione ſuſpectus: debitor non tenetur ſibi ſoluere. vt. l. ſi cuꝫ cornelius. ff. de ſolu. nam ſi mutuo illi quem vere ſcio conſumpturum pecuniam in malum vſum: repetere non poſſum. vt. l. ſi quis cum ſciret. ff. pro empto. facit. l. ſi vero non remunerandi. §. ſi adoleſcenti luxurioſo. ff. man. ⁊ quicquid ſit de iure in exactione: tamẽ ad voluntariam ſolutionẽ vt ſcilicet debitor in decima teneatur ſe vltro offerre tali clerico non videtur: ſed cõſultius agit ſi ſuperiori denuntiet quid agendum anteꝗ illi ſoluat. nam ſibi propter maliciam clerici retinere non poteſt. vt hic. ibi cũ nulli ſit licitum ⁊c. quid ergo dices: ſi iſte qui tenetur ad decimam vtiliter diſpenſauit. quia pauperes ſumme indigentes elegit ⁊ eis erogauit. videtur liberatus. quia clericus tenebatur talibus erogare. ſi ille ergo ſoluit creditori creditoris videtur liberatus. vt. l. ſolutum. §. ſolutam. ff. de pigno. actio. poteſt dici contra. quia ante electionem nullus pauperũ poteſt dici creditor: nec debet clerico auferri beneficium eligendi ſine culpa. argumen. l. cum quidam. ff. de legatis ſecundo. cum ſimilibus.

1 ☞ Priuilegium de decimis laborum comprehendit noualia.

2 Conceſſo quod plus eſt videtur concedi quod minus eſt.

1 Ex parte. † Priuilegiũ de decimis laborum noualia comprehẽdit. et in prima decisa conſultatio. in ſecũda reſpõſio. ibi:

2 cum tibi. ¶ Not. primo regulam † ꝙ ille cui conceditur quod plus eſt. videtur conceſſum etiam quod eſt minus. econuerſo autem ſi cui interdicitur quod eſt maius: an videatur interdictum quod eſt minus. dic ꝙ non. nam prohibitus a maiori officio non videtur prohibitus a minori. prohibitus autem a minori non poteſt accedere ad maius. vt. l. relegatorum. §. ſolet. ff. de interdictis ⁊ relega. ⁊ eſt hoc vtile ſcire in materia ſuſpenſionis diuinorum vtrum prohibitus a miſſa poterit miniſtrare in minoribus officijs. vel econuerſo. facit. ſ. de ſenten. excõmuni. c. in cui. libro. vj. ¶ Opponitur dicitur hic. ꝙ iſte impetrauit decimas laborum parochiaruꝫ ſuarum ⁊c. Sed cõtra fruſtra precibus impetratur: quod de iure cõmuni conceditur. vt. ſ. c. cum contingat. ergo male impetrauit ſolutio ſcðm Pet. ⁊ Abb. ideo impetrauit. quia cõſuetudo erat contraria vel impetrauit cum integritate vt debita portio non daretur epiſcopo: que debet dari de iure. vt ĩ. c. j. ¶ Secundo opponitur de. c. tua. ⁊. ſ. §. j. ĩ. eo. vbi nõ veniunt in generali cõceſſione noualia. nam noualia ſunt diuerſa ab alijs. vt ibi: ⁊ in diuerſis autẽ ⁊ ſeparatis de vno ad reliquum non infertur. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. l. ſi maritum. ⁊. l. ſi. de calum. ſolu. ibi concedebant ei qui de iure communi nullũ ius habebat ſcilicet laico. hic vero fuerat facta cõceſſio illi qui habebat ius: ſed priuilegio vel ꝓſcriptione ſuppreſſum. Ideo ſi de nouo ſibi conceditur late interpretatur. quia res facilius renaſcitur: ꝗ de nouo naſcatur. vt. l. ſi teſtamentum. ff. de teſtamen. ⁊. l. filio quem pater. de lib. ⁊ poſthu. ibi: non tranſlatus ſed redditus videretur ⁊c. et ex hoc infero ꝙ ſi conceſſio de qua in tex. fuiſſet facta extraneo non rectori eccleſie. non deberet extendi ad noualia. Nõ obſtat ille tex. vbi maius ⁊c. quia quando quod minus eſt habet legem precedentem contrariam. ſub conceſſione maioris non includitur quod eſt minus. verbi gratia. nã ſi pro homicidio imponitur pena pecuniaria: non debet tale ſtatutum extendi ad furtum: falſitatem ⁊ alia minora crimina que habent legeꝫ de per ſe ordinatam. vt not. Cy. in materia conſuetudinis. l. j. C. que ſit lon. conſuetu. ⁊ quod ipſe notat. in. l. quod fauore. de legi. ⁊. c. cui de non ſacerdotali. de preben. libro. vj. ⁊. l. ſi vina. de peri. ⁊ commo. rei ven. In connexis vero ⁊ non habentibus legis ordinationem contrariam facile arguimus de maiori ad minus: ⁊ econuerſo. vt hic. ⁊ dicto. §. ſolet. nam rationis indẽnitas non inducit legum correctionem: nec etiã maioritas. vt not. Cynus in dicta. l. j. ⁊ in autenti. quas actiones. C. de ſacroſanc. eccle. ad materiam facit. l. nec in ea. ff. de adul. ibi ſi qui occidere poteſt adulterum.

☞ Opponit in cõtrarium.

1 ☞ Negotiationis nomine mobilia et immobilia continentur.

2 Res empta de pecunia decimata quando venditur deducũtur expenſe.

3 Pretium quo res empta eſt an veniat nomine expenſarum.

4 Expenſa que fit in re vel circa rem: ⁊ ea q̃ fit in fructibus qualiter differant.

5 Decime perſonales ſtatim cum lucrum percipitur ſunt ſoluende.

6 Expenſe facte pro re vel in re empta cauſa mercimonij non detrahuntur de fructibus qui ex dictis rebus percipiuntur.

7 Decima ſequitur ſemper fructus.

Fructus transferuntur in alterum cum onere decime.

8 Res ex quibus fructibus nõ eſt ſoluta decima pluribus annis an tranſeat in aliũ cum onere decime tẽporis preteriti.

9 Expenſe facte pro re reſtauranda non conſyderantur in ſolutiõne decime.

10 Sterilitas in vno fundo non debet attendi quo minꝰ ex alio ſoluatur decima in fructibus in quibus deus principaliter operatur.

11 Verba contrahentium referuntur ad factum ⁊ ad cõmunem vulgi opinionẽ potius ꝗ ad ciuilem interpretationem.

12 Dominus ſi locat fundum ad dimidiam partem fructuum: et colonus ante diuiſionem velit deducere expenſas non debet audiri.
13 Fructus quid dicatur.
14 Lucrum conſiſtit in negotiatione.
15 Expenſe in re q̄ dicant. Que circa rē. nu. 16. Que in re. nu. 17.
18 Expenſe facte circa molendinum piſcariam ꝛc. an deducātur anteq̄ ſoluatur decima.
19 Decimā an quis teneat̃ ſoluere de eo qd̓ plus valet res quā emit pro decem que valebat centum.
20 Decima an ſit ſoluenda de immobilibus que obueniunt titulo gratuito.

Paſtoralis. Negotiator de lucro deci-
mam ſoluit deductis expē-
ſis: quas fecit de pecunia decimata. expenſas ta-
men quas fecit pro habendis fructibus nō dedu-
cit. de fructibus vero rerum decimas ſoluit nō deductis expē-
ſis factis pro fructibus habendis: ſiue pro re reſtauranda. et
ſunt due partes. in prima conſultatio. in ſecūda reſpōſio. ibi:
ad quod. ꝛ hoc ſubdiuiditur. quia primo tractat de expenſis
negotiationis. ſecundo de expenſis que fiunt pro habendis
fructibus. tertio de his que fiunt pro reſtauranda merce. ſecū-
da ibi: expenſas. tertia ibi: nec pro reſtaurando. ¶ Not. primo
ꝙ queſtio eſt formata in molendinis ꝛ piſcariis ꝛc. quod ex-
pone. i. prouentibus molendinorum: ꝛ piſcariarum ſm Jo.
and. de fructibus autem ex iſtis prouenientibus an ſint dedu-
cende expenſe ante ſolutionem decime merito dubitabatur.
quia lucrum ex iſtis potius percipitur hominis induſtria: q̄
naturaliter. vt eſt fructus terre. dicam. j. ¶ Secundo collige
1 †ꝙ ſub nomine negotiationis mobilia ꝛ immobilia includū-
tur. vt patet in ver. vt ſi vendatur. ꝛ hoc verum quo ad mate-
riam decime: in qua ſumus in alia materia qs dicatur nego-
tiator ſiue mercator. dic: vt not. Barto. in. l. ſeruis legatis. in
2 prin. de lega. iij. ¶ Tertio not. †ꝙ cum venditur res empta
de pecunia decimata ante ſolutionem decime de eo quod vē-
ditur deducuntur expenſe. ꝛ intellige de expenſis neceſſariis
vtilibus ꝛ voluntariis dūmodo nō fiant in fraudem eccleſia-
rum. ꝛ de iſtis tribus generibus expenſarū vide exēpla. ff. de
3 impen. l. j. ꝛ. l. neceſſarie. ¶ Sed incidenter queritur † an ſub
nomine expenſarum veniat pretium quo res empta eſt. dicit
Joā. and. ꝙ ſic. ſi primo illud pretium fuerat decimatum. alſ
ſecus. verbi gratia. lucratus ſui. x. ex quibus ſolui vnum no-
mine decime: de illis nouem emo equū: quem vendo. xx. no-
mine decime ſoluam vnum tantum. ſi vero illa. x. primo lucrata
non fuiſſent decimata ſoluerem duo. ¶ Aduerte tamē quia
ſi rem emptam de pecunia non decimata emptor nō vendat:
ſed retineat. dicit Jo. and. ꝙ ſicut decima pars pecunie erat
eccleſie: ſic eius debet eſſe decima pars rei empte. ad hoc. ſ. ō
pe. cleri. c. fina. ſm Innocē. Hoſt. ꝛ Pe. ꝛ hoc no. ꝛ collige ex
his dictis. ꝙ appellatione expēſarum continetur pretiū rei.
quod eſt verū in negotiatione: de cuius materia loquimur:
in alia materia ſecus: vnde ſi teſtator mandat mihi dari fun-
dum quem emit: ſi ſoluero expenſas: appellatione expenſarū
non veniet pretium. caſus eſt no. in. l. quibus diebus. §. j. ff. de
4 condi. ꝛ demonſtra. ¶ Quarto not. †ꝙ alia eſt expēſa que fit
in re: vel circa rem. alia eſt que fit in fructibus ſiue gratia fru-
ctuum colligēdorum. ꝛ quomodo vna ab alia cognoſcat̃. dic
ꝙ illa que fit ad perpetuam rei vtilitatē dicitur expenſa rei.
illa que ad temporalem: dicitur expenſa fructuū. dicit tamen
iuriſconſultus. ꝙ iſta non tam facile eſt in vniuerſum diffini-
ri: q̄ per ſingula ex genere. vt. l. quod dicitur. ff. de impenſis.
ꝛ. l. diuortio. §. impendia. ff. ſolu. matri. ¶ Quinto no. tex. ibi
5 dum ipſi vēdunt ꝛc. †ꝙ decime perſonales ſtatim cum lucrū
percipitur ſunt ſoluende. ꝛ hoc ſecurius ſatis tamen eſt ſolue-
re in fine anni propter minutias de pigno. ex his. xvj. q. j. re-
uertimini. In agnis ꝛ ſimilibus quando ſolui debeāt. dixi. ſ.
eo. cum homines. quales autem debent ſolui: dic ꝙ non dete-
riores. quia indignum eſt dare deo: quod dedignatur homo
glo. x. diſtin. c. fina. dabuntur ergo mediocres. arg. l. legato ge-
6 neraliter. de legatis. j. ¶ Sexto no. †ꝙ expenſe facte pro re:
vel in re empta cauſa mercimonij non detrahuntur de fructi-
bus qui ex dictis rebus percipiuntur. ſed cum res ipſe vēn-
duntur dicte expenſe facte in re pro re: vel circa rem: ante ſo-
lutionem decime detrahuntur. ꝛ de reſiduo vt de lucro deci-
ma ſoluitur. decima ergo ſoluenda de fructibus non recipit
detractionem ratione expenſarum qualitercūq̄. ꝛ iſte eſt ſen-
ſus litere ſm Innocen. ¶ Septimo not. in verſi. fructus an-
7 tem. †ꝙ decima ſequitur ſemper fructus: ꝛ cū onere decime
8 transferuntur fructus in alterum. † ſed an res ipſa ex cuius
fructibus non eſt ſoluta decima pluribus annis tranſibit in
alium cum onere decime temporis preteriti videtur ꝙ ſic. vt
hic. ꝛ expreſſius. ff. de publi. l. imperatores. ꝛ in auth. de nō alie.
§. ſtare. in fi. ꝛ de ali. ꝛ emphi. ſi vero quis auth. locator coll. ix.
ꝛ dicit Hoſtiē. plura argumenta de hoc inueniri. ſ. de rebus
eccleſie non alienan. ad audientiam dixi plenius. ſ. c. cum ho-
mines. in. iij. q. ¶ Octauo not. ꝙ ſicut expenſe facte in fructi-
bus colligendis non conſyderantur quo ad integram deci-
9 mam de fructibus ſoluendis. vt. ſ. eo. cū homines. † Ita non
conſyderātur expenſe facte pro re reſtaurāda. vnde ſi media
pars gregis vel fundi perit de fructibus recollectis de alia
media ſoluam decimam non habita conſyderatione ad dam-
num partis dimidie. ꝛ hoc verum cum querit̃ de decima per-
ſoluenda de fructibus. Si vero querimus de decima ſoluenda
de lucro: tunc eſt dubium emi cauſa mercimonij domum: vi-
neam: gregem: et ſimilia pro centum. pars decimarum mer-
cium perit vel in reſtauratione expendi quinquaginta. Si pri-
mo caſu ex dimidia que remanſit redigo mea centum: ꝛ in ſe-
cundo caſu reſtaurationē redigo centum quinquaginta. an
debeam aliquid nomine decime videtur ꝙ non. quia vtroq̄
caſu habeo capitale meum tantūmodo. In contrarium facit
quo ad primum caſum. quia negari non poteſt de iſta dimi-
dia me lucratum eſſe: ꝛ peremptio alterius dimidie vel refe-
ctio in minimeis imputetur peccatis meis non deo. ꝛ hoc te-
net Hoſtien. quod dictum poſſet eſſe ſm Joan. and. verum
in diuerſitate mercium: non in eadem mercantia: vel etiam in
eadem reſtaurata. pone enim cētum capita quorum. x. perie-
runt emi alia. x. vt reſtaurem numerum centū. tunc enim Jo.
and. putat hanc potius nouam mercem: q̄ reſtaurationē an-
tique. ꝛ ſic integra decima eſt ſoluendo non attento damno.
In vna vero merce ſi pars perditur: ex alia parte tantūmo-
do capitale percipitur: nil ſoluetur nomine decime ſm Joā.
and. Optima exempla potes hic venetiis reperire. vbi idem
mercator onerat plures naues mercibus aduehendis variis
locis. de quibuſdam perditur: de quibuſdam lucratur. ita ꝙ
damnum in vna cum lucro alterius compenſatio non perdi-
tur: nec lucratur. ex predictis patet ꝙ ſi hoc contingit de eiſ-
dē mercibus nihil ſoluet. ſi de diuerſis ſoluet de lucro. quod
ex alia percipit non compenſato damno alterius. durum vi-
deretur hoc dictum mercatoribus: et non equum quia nego-
tiatio debet conſyderari tota vt vnum corpus: et vniuerſali-
ter. quia recipit diminutionem ꝛ augmentum ſicut peculiū.
vt. l. peculium. ff. de legatis. ij. In eodem autem corpore iſta
compenſatio eſt fienda ſcilicet lucri ad damnum. vt d. cit Jo.
and. ſed iſta eſt huius: ergo ꝛc. et probatur in. l. cum queritur
10 ff. de admini. tuto. † In fructibus ergo in quibus deus prin-
cipaliter operatur: ſterilitas in vno fundo debet attendi quo
minus decima ſoluatur de alio. ſed in negotiatione magis ri-
goroſum eſt hoc ſentire. ꝛ hoc venetiis vbi cōmuniter omnes
viuunt de negotiationibus habetur ratio decima. ſemel tan-
tum ſcilicet cum quis moritur tūc enim de toto mobili quod
habere deprehenditur in mercantiis: iocalibus: gemmis: vel
aliter ſoluit decimam toto vite tempore nihil ſoluit. ¶ Op- Opponit i cōtrarium.
ponitur de hoc ꝙ decima ſoluitur de fructibus nō deductis
expenſis. contra quia non dicuntur fructus: niſi illi qui ſuper-
ſunt deductis expenſis. vt. l. fructus. ff. ſol. matrimo. preterea
male fidei poſſeſſor non tenetur ad reſtitutionem fructuū nō
deductis expenſis. immo ipſas deducit. ff. de peti. heredi. l. ſi
a domino. §. vltimo. ꝛ nota. ſ. de reſtitu. ſpoliato. grauis. ſol.
glo. que incipit. hic ſpeciale ꝛc. dicit ꝙ ſpeciale eſt in decimis.
nam cum domini ſit terra: ꝛ plenitudo eius. vt. ſ. c. tua nobis
iniuſtum eſſet tales expenſas detrahi de decimis: quas deus
ꝛc. cum talis detractio non fiat domino temporali: qui locat
fundum pro tertia: vel quarta: vel decima portione fructuū.
tenetur enim colonus dare ſibi dictam partem integram fru-
ctuum perceptorum non deductis expenſis. ſm Innocen. et
Hoſtien. ſ. eo. tua nobis. Sed certe ſi ita eſt in domino tem-
porali. vt non habeatur in eius portione ratio expenſarum.
ergo nō eſt ſpeciale in decimis. vt innuit illa gloſ. (quid ergo
dicemus.) Bart. dicit ꝙ aut verbum fructus profertur a le-
ge ꝛ intelligitur deductis expenſis vt dicta. l. fructus. fallit in
decimis vt hic. aut profertur ab homine. ꝛ tunc aut refertur
ad fructus ſtantes in fundo. ꝛ intelligitur de fructibus inte-
gris non deductis expēſis. vt. l. fructus pendentes. ff. de vſu-
fruc. ff. de his que in frau. credi. arg. l. ſi. §. penul. lz glo. videa-
tur ibi aliter dicere. Si vero referatur ad fructus futuros col-
ligendos:

ligendos: et intelligitur deductis expēsis. vt. l. fundi trebel. ff.
de vsufruc. leg. et hoc verum: nisi aliud actum sit tacite vel ex-
presse. Item hoc verū quando nomen fructus indetermina-
te profertur. si vero determinate. vt decem corbes frumenti ex
illo fundo: tunc non habet locū hec distinctio. vt. l. vēditor. §.
vero simile. ff. de ꝯtrahen. emp. ita distinguit Bar. in dicta. l.
fructus. adde membrū dicti. c. tua nobis. videlz q nomen fru-
ctus relatū ad quotā fructuum intelligitur non deductis ex-
pensis sm Innocē. et Hosti. relatum autē ad omnes fructus
intelligitur deductis expensis: si ab homine proferatur. vt di
cit Bar. strictius ergo sumitur nomen fructus relatū ad oēs
fructus: q̄ ad quotam. quod etiam hic sentit Hostien. vt re-
fert Jo. an. super glo. hoc speciale. Innocē. dicit q illa expo-
sitio valet q fructus intelligātur deductis expēsis est expo-
sitio et interpretatio ciuilis: non naturalis. ꝯstat enim in fru-
ctu vel reddita esse quicquid peruenit de possessione molen-
dino: vel grege. lz expense non detrahantur. et huic bene con
cordat vulgare: quo cōmuniter dicitur: fructus huius molen
dini: gregis: vel fundi tantus est. ita dicit Joā. and. post doc.
ex quo dicto posset dici q dictum Bar. et Hostiē. dicentium
q nomen fructus relatum ad omnes et prolatum in cōtractu-
11 bus intelligatur deductis expensis non videt bene dictū. Tq:
verba ꝯtrahentium referuntur ad factum et ad cōmunem vul
gi opinionē potius q̄ ad ciuilem interpretationē. vt. l. cū de
lanionis. §. asinam. de fun. instruc. et. l. librorum. §. quod tamē
cassius. de leg. iij. et. l. stipulatio ista. §. hi quoqꝫ. de vbo. obli.
12 et qd ibi not. et per ista concludo cum Ja. de are. Tq si domi-
nus locat fundum ad dimidiam partez fructuum. si colonus
ante diuisionem velit deducere expensas: non debet audiri:
sed integram dimidiam debet dare. vt. l. cum duobus. §. si in
cocida pro socio. Et idem si quis mihi vendat vel legat oēs
fructus talis vinee: vel fundi cōsequor enim ipsos integros:
non deductis expensis sm predicta. et predicta procedunt an
de fructibus fiat deductio expensaruz. quid ecōuerso si quis
tenetur mihi reficere ex pacto omnes expēsas quas feci an-
nis preteritis in tali fundo in pastinando: plantando arbo-
res. et si. an habebitur ratio fructuū: quos percepi. vt tātomi-
nus dicar expendisse: quāto de fructibus dictis annis perce-
pi. videtur q nō. vt. l. quibus diebus. §. i. ff. de ꝯdi. et demon.
Et no. predictam interpretationē horum nominū fructuum
et expēsarum. quid de hoc nomine lucrum dicit Jo. an. q lu-
Ponit questiones. crum semper intelligitur deductis expensis. ¶ Venio ad. q.
et quia supra sepius habita est mētio fructus: et lucri: et expen
sarū: quero quid est fructus. secūdo quid lucrū. et tertio quid
13 est expēsa. ¶ TCirca primū dic q fructus regulariter est quic-
quid germinat: vt granū: vinū: piscis: fetus: et similia. partus
tamen ancille non venit appellatione fructuum. vt institu. de
re. di. §. in pecudum. large autem appellatione fructuū conti
nentur que non germinant vt vecture et pēsiones. sed ista po
tius censentur redditus q̄ fructus. nam nomen redditus est
vocabulū magis generale. vt no. in. c. generali. de elec. lib. vj.
In alia materia distinguitur inter fructus naturales et indu
striales. vt. s. de restitu. spol. c. grauis. ¶ Circa scdm quid sit
14 lucrum dicit Tq lucrum ꝯsistit in negotiatione[a] vt si librum:
equum: mercem emo pro. x. et vendo. xv. idem in quasi nego-
tiatione. vt cū soluis salarium aduocatis vel doctrine. Item
extra omnē negotiationem. vt cum mihi donas centum: vel
inuenio thesaurū: quem quandoqꝫ totum consequor: quan-
doqꝫ partē. instit. de rerū diui. §. thesauros. et. §. seq. ¶ Circa
tertiū de expensis: dic q sunt expense in re: circa rem et extra
15 rem. Texpēse in re est pretium rei mobilis vel immobilis. pu
ta emi equū vel fundum pro centum: ista cētum sunt expensa
16 in re Tcirca rem vt si feci domū reparari: fenestrari: agrum co
li: equū pasci: et similia. extra rem puta dedi salariū proxene-
tis: solui pro pedagijs: pro gabellis et similia. iste enim dicun
17 tur Texpense in re vel circa rem et de his in alia materia scilz a
quo possessore recuperentur. vide in Spec. de expēsis. in prin.
¶ Secundo quero dicitur in. v. nec pro restaurando et c. q in
prouentibus decimandis armenti: vinee: mercis: cibani non
18 habetur ratio expēsarum factarum pro re restaurāda. TSed
quero de expensis factis pro molendinor piscarijs puta pro
iumētis: molis: ferramētis: mercenarijs: rhetibus: et stapbis:
et similibus. an de prouentibus percipiendis ex istis habetur
ratio predictarū expensarum. vt eis deductis decima debeat
Innocē. et Hostiē. q tales expēse extra rem nō deducantur:
multo minus facte circa rem. vt in refectione: fatentur tamen
alios tenere cōtrarium. Jo. and. distinguit inter fructus qui
germināt et illos qui nō germināt: vt in primis nulla fiat de-
ductio expēsarū: etiā extra rem. in scdis sic. ratio differen-

[a] ¶ In negotiatiōe. Tale lucrū dicitur aduētitiū. Bal. in addi. Spe. de actore. v. an ois in fi. et. l. i. fori. C. de aduo. di uer. iudiciū. Bar. l. i. cū opz. in prin. C. de bo. q̄ libe.

tie est. q: ꝯstat q in primis plus operatur manus dei. et si di-
cas in molēdino licet non germinēt: operatur manus dei per
potentiam aque: vel venti quo mola ducitur. Rn. q sm hoc
etiam in negotiatione: vectura nauis et similibus. expēse non
deberēt deduci. cum potentia dei principaliter deducatur na
uis per aquā. nec videt rationem quare aliud dicatur in mo-
la: q̄ in naui. et quare aliud in salario molendinarior: q̄ nau-
tarum. In piscarijs vero vbi piscis nascitur: et in grege sit vera
predictor opi. per que videtur q si pro pensione domus vel
libri habeo. x. sed vnum dedi proxenete. q illam expēsam ex-
tra rem deducere possum. et solū de. ix. decimam soluā. Idem
si de domo soluo in cōmuni tm̄ in anno: vel tm̄ pono in repa
ratiōe. nam de pēsione residua his deductis decimam soluā.
quia ille non est fructus qui germinet: et est equa illa opi. sm
19 eum. ¶ Tertio quero Tsi quis rem valentem cētum emit pro
x. causa proprij vsus. an de eo quod plus valet: teneatur dare
decimam. videtur q sic. quia negari nō potest illud esse lucrū
de quo decima est soluenda. vt hic Innocen. tenet ꝯtrarium:
etiā si emisset causa mercimonij: et mutasset propositū retinē-
do pro se. Itē si quis de medietate rei quam emit cōsecutus
est pretium: et in electione sua velit soluere integraz decimam
in alia dimidia: que est lucrū. an decimā pretij recepti alia di-
20 midia in residuo reseruata et c. ¶ Quarto quero. Tvtrū de im
mobilibus que obueniūt titulo gratuito (puta donat successi-
one: legato vel aliter) sit soluēda decima. videtur q sic. quasi
si de lucro. vt hic glos. tenet q non: tribus rationibus. prima
quia ad quelibet transit cum onere decime. secūdo quia deus
mādauit filijs israel dari sibi decimam de fructibus. tertio qr
sequeret absurdum: videlz q breui tempore possessiones de-
uenirēt ad ecclesiam. et hec opi. glo. que fuit Ala. placet Jo. et
Vin. et Hostiē. dicit q est equior et benignior. lz prima sit iu-
stior. et respondet ad predictas rationes. Idem Hostiē. et In
nocen. s. eo. nō est. recitabāt quandam opi. fuisse. q de immo
bilibus soluenda sit decima pretij: non rei. vnde si pro merce
de aduocationis: vel militie: ex pacto: vel sine detur mihi ca-
strum: vel res immobilis. putant illi q dare debeam decimā
pretij. arg. ff. de leg. j. l. apud iul. §. constat. et esset minor dubi-
tatio si res data esset estimata pro pretio: de quo conuenerat
argu. C. de iure dot. l. j. de ista materia etiam not. in. c. decime
xvj. q. j. et quicquid sit in alijs hereditatib[us] obuenientibus cir
ca solutionem decime: tamen illud quod filio obuenit de he-
reditate paterna nō dicitur lucrum: sed debitum. ideo tanq̄
de lucro non est soluenda decima. argumen. l. in suis. de libe.
et posthu. l. si. C. de codi.

1 ¶ Perceptio decimarum in vna parochia potest ad aliuz
pertinere: q̄ ad rectorem.
2 Perceptio decimarum de iure communi spectat ad ecclesiam
parochialem.
3 Prescriptio certorum iurium infra vnum locum non exten-
ditur ad ius quod nouiter nascitur in illo loco.
4 Diocesanus poterit exercere ius suuz super nouo fructu qd
nascitur intra alicuius parochiā: licet illud nunq̄ exercuerit.
5 Leges alique si nō fuerunt in vsu quia casus nunq̄ occurrit:
contra eas nunq̄ prescribitur.

Cum contingat.

Cum ꝑscripsit decimas i alie
na parochia si ibi insurgāt noualia: ipsorū deci-
mas nō habebit: et in pma parte qd. in scda solu-
1 tio ibi: nisi de. ¶ No. pmo. Tq ab antiquo perce-
ptio decimarū i vna parochia pōt ptinere ad aliū q̄ ad recto
b rē parochie. quātū aūt tps possit dici antiquū[b] isto casu. dic:
2 vt no. j. de ꝑscrip. c. j. li. vj. ¶ Scdo no. Tq de iure cōi pceptio
decimarū spectat ad ecclesiam parochialē. ꝯcor. j. c. xxi. de quo
3 plene in glo. ¶ Tertio no. Tq ꝑscriptio certor iurium infra
vnū locū nō extēdit ad ius qd nouiter nascit intra illū locuz.
sz illud ptinebit ad eū: ad quē locus ille ptinet de iure cōi. for
tius ergo. et magis extēdibile est ius qd cōpetit de iure cōi: q̄
illud qd cōpetit ex ꝑscriptione. facit ad no. p Inno. s. de offi.
4 archi. c. si. ¶ Quarto etiā ex hoc no. Tq si intra alicui[us] paro-
chiā nascit nouus fructus siue casus sup quo diocesanus ius
5 suum nūq̄ exercuit: potuit exercere et p hoc dici. Tq si leges
aliq̄ nō fuerūt in vsu: qr casus nūq̄ occurrit: ꝯ eas nūq̄ ꝑscri-
bit. sz casu postea emergēte leges ille poterūt practicari. not.
Jo. an. et ibi. s. de ele. ꝯīn. ioannes. ¶ Oppo. dr hic. q de iure
cōi pceptio decimar ptinet ad ecclias parochiales. ꝯ imo ad
epm. s. c. qm. et. j. c. cōdū. Sol. vt i glo. ij. et vt no. xvj. q. j. statu
mus. et in. c. quicūqꝫ. et Roff. in libello. co. ti. §. ij. et per Hostiē.

[b] ¶ Dici antiquū. vide Archi. in. c. si ples. xvj. q. vij. Joā. an. et doc. in c. j. de iur. patrona. li. vj. Alexā. ꝯsil. lviij. in. j. vo. eūdem An cha. in. c. j. eo. ti. lib. vj.

Opponit in cōtrarium.

ſo.titu.§.cui danda.⁊ qđ not.Jo.and.in Specu.co.titu.Do
ſtien.hic dicit tenendū.ꝙ de decimis perceptis per eccleſias
baptiſmales epiſcopus debet habere quartam de iure.ſ.de
offi.ord.cōquerente.de preſcrip.de quarta.nec ob.hec decre.
quia epiſcopus fundat intētionē ſuā quo ad quartā:⁊ eccſia
parochialis quo ad reliqua.⁊ ſic ſententiatū fuit per Innocē
tium quartū ſm eum:⁊ ſentit ex hoc cū glo.videlz ꝙ eccleſijs
baptiſmalibus de iure cōmuni:debētur decime.Idem Inno
cen.ſ.co.ad apoſtolice.facit qđ poſt eum no.Jo.and.ſ.titu.
proxi.ſup rubrica Jo.an.dicit ꝙ eſt ſumme equitatis.ꝙ pa
rochialis eccſia forte tenuis habeat has decimas.argu.ſ.co.
ſuggeſtum.¶ Secūdo opp.⁊ videtur ꝙ nonaliū decima ad
eum pertineat:ad quē ſpectant alie decime ne eadē res diuer
ſo iure cenſeatur.vt.ſ.eo.c.ex parte.Sol.autem quis perci
pit decimas ex priuilegio:⁊ loquitur contrarium.aut ex pre
ſcriptione:⁊ loquitur hic.ita dic.ſoluit glo.penul.quā ſequū
tur Jo.go.⁊ Innocē.Sed ipſe Innocē.poſt Hoſti.cum de
bent ex priuilegio ſubdiſtingunt.quia aut priuilegiū cōcedit
eccleſie parochiali que forte decimas admiſerat.⁊ loquit con
trarium.aut conceditur extraneo:⁊ non extenditur ad noua
lia:ſicut nec preſcriptio.vt hic.quia vtrūq; odioſum propter
preiudicium:quod paratur iuri alterius.⁊ idem ſi in feudum
ſint cōceſſe vt ſtricte interpretemur.vt.ſ.c.tua.⁊.j. Ex hoc er
go quod hic dicitur.videlicet ꝙ preſcriptio non extenditur
ad res alias:ꝙ preſcriptas:inferunt prefati doc.ꝙ quādo ec
cleſia petit decimas quas preſcripſit extra ſuam parochiam:
oportet ꝙ hoc de ſingulis predijs per ſe probet aliter:licz de
omnibus predijs probet.ſi nō probet de vno de illo nō adiu
dicabitur ſibi decima.arg.hic.⁊.ſ.de proba.ex literis.de pre
ſcrip.auditis.⁊.c.cū olim.facit quod no.Jo.and.ſ.de offi.ar
chi.c.ſi.dominus Bart.dicit in ſimili.ꝙ ſi quis vult dicere ſe
preſcripſiſſe ius exigēdi pedagium.ꝙ in illis rebus in quib᷒
apparet exegiſſe:queſiuit ius non in alijs.vt.l.ſi publicanus.
in ſi.de publi.Idem in preſcribēda iuriſditione:nam proba
ta quaſi poſſeſſione ⁊ preſcriptione certi actus:in illo tantū
actū preſcribet:non in alijs.Ita not.Bart.in.l.j.§.ſi quis.ff.
de iti.ac.que priua.⁊ plenius in iure retinendo per exercitiū
certi actus.vide per eum in.l.ſi prius.de aqua plu.arcen.⁊ fa
ciunt iſta ad no.in.c.dilectus.de cape.mo.vbi dicā.¶ Quero

Ponit que ſtionem.

dicitur in ꝟ.vbi ab his ⁊c.quero ergo ꝗ poſſit oſtendi ratio
nabilis cauſa.dic vt in glo.ſi.dicit Jo.and.ꝙ poſſet allegare
preſcriptionē ꝑdiorū nouallium hoc modo.ꝙ de paſcuis vel
piſtarij eſt vallium:vel cāneto aliquid prius percipiebatur:lz
forte modicū:⁊ de illo preſcribens antiquas decimas etiā ꝑci
piebat decimam de nouallibus ergo ibi factis percipiet ſub
rogatis in locum priorum.vt.j.c.proxi.⁊c.

1 Decime ſoluende ſunt de omnibus fructibus terre.
2 Fructus diuerſi percipi poſſunt de eadem terra.
3 Preſcriptio in eadem terra extenditur ad aliam ſpeciē fru
ctuum perceptorum ibi:ſed non extenditur ad fructus in ter
ra diuerſa.

Cum in tua. Decima omnium fru
ctuum predij debet illi
qui ſibi preſcripſit illud predium decimale:alte
rius ꝟo predij qđ non preſcripſit decimam nō
habebit.in prima conſultatio.in ſecunda reſpō
1 ſio.ibi:reſpondemus.¶ Not.primo ꝙ de omnibus fructi
bus terre debent ſolui decime.concor.ſ.co.nūtios.¶ Secū
2 do no.ꝙ de eadem terra percipiunt diuerſi fructus.⁊ quā
doq; eodem tempore puta vites in arbore ibi:⁊ ad pedes ar
borum per fundum totū frumētum:vel ſi.quandoq; diuerſo
tempore primo frumentū:quo recollecto in eodem anno mi
lium.vt.l.diuortio.§.qđ in anno.⁊.§.ſi.et qđ vtrobiq; not.ff.
3 ſolu.matri.¶ Tertio no.ꝙ preſcriptio in eadem terra ex
tenditur ad aliam ſpeciem fructuum perceptorum ibi:ſed nō
extenditur ad fructus in terra diuerſa.In dubio ergo ꝑſcri
ptio decime eſt cenſenda realis.i.terram concernens:nō ſpe
ciem fructuum hanc vel illam.⁊ hoc verum cum de fructibus
de quibus non eſt exacta decima cum alius non percepit:ſed
ſi alius eam percepiſſet:tunc preſcriptio ad illos ꝑceptos ab
alio non extenditur.pone exemplum colitur prediuz.in quo
etiam ſunt vites:vna eccleſia ſemper percepit decimambla
di.altera ſemper decimā vini vna de aridis:alia de liquidis.
ſatis certe eſt hoc tolerabile:⁊ de iure procedit.argu.l.iiij.§.
modum.ff.de ſeruj.⁊ de ſerui.ruſti.predi.l.certo generi.nam
alternis temporibus poteſt conſtitui vſuſfructus:ſiue vtēdi
modus.vt.ff.de vſufruc.l.quotiens.⁊.c.j.de iure patro.in cle.

Si ergo cadit in tempore ergo ⁊ in rebus.vt.l.miles ita here
des.§.⁊ quia diximus de teſtamēto mili.Ex his patet intelle
ctus.c.ipſum enim intelligo cum de eadem re:⁊ eodem anno
percipiuntur diuerſi fructus de vna ſpecie eorūdem ſoluta eſt
decima vni eccleſie ab antiquo.de alia ſpecie non eſt alicui ſo
luta.⁊ de illa inter eccleſiam parochialem ⁊ eccleſiam que pre
ſcripſit oritur queſtio.certe reſpondetur ꝙ debebit ſolui ec
cleſie:que preſcripſit alteram.poſtꝗ de eadē terra percipiun
tur.Jo.and.ponit caſum cum.gl.anno ſeminatum eſt frumē
tum:de quo eccleſie non parochiali eſt ſoluta decima:deinde
eadem terra ſeminatur ad milium:quod nunꝗ ſeminatū fuit
vel plātatur ibi vinea.certe ⁊ de iſtis nouis redditibus debe
bitur decima eccleſie que preſcripſit.⁊ ille intellectus eſt ver᷒
in ſe.ſed non congruit litere que dicit de quibuſdā fructibus
annuatim perceptis ⁊c.et ibi:de qua aliquos recipiebant ⁊c.
quaſi dicat:ꝙ eodē tempore colligebantur varij fructus:ſed
de quibuſdā non fuit vnꝗ ſoluta decima.⁊ dubitatur cui cer
te reſpondetur ꝙ non parochiali:ſed eccleſie que preſcripſit
poſtꝗ de eodē fundo proueniunt.⁊ ſic diuerſis fructibus ꝑ
uenientibus ex eadem terra ille debet de omnibus percipere
qui ꝑſcripſit de aliquibus ꝯ parochialem eccſiam.hoc dicit.

1 Agere poſſum contra illum qui detinet debitorem meū
ne mihi ſoluat.
2 Hoſpitalarij poſſunt tenere eccleſias:licet ſint laici.
3 Tutus preſcriptione non tenetur aduerſario reſpondere.
4 Probatio tituli ſuper preſcriptione allegata omiſſa corā au
ditore ſuppletur coram papa.
5 Allegans preſcriptionem in decimis debet probare titulū.
6 Eccleſia conceſſa videntur conceſſa omnia que illi acceſſoria
ſunt.
7 Preſcribere non incipit a tempore contractus qui habet ti
tulum ab inhabili.
8 Titulus inefficax ad preſcriptionem corroboratur ex confir
matione.
9 Nemo poteſt plus iuris in alterum transferre ꝗ habeat.
10 Conceſſiones pape ⁊ imperatoris ſemper intelligūtur ema
naſſe ſine preiudicio alicuius.

Dudum. Laici eccſias vel decimas dona
re non poſſunt:nec ex ipſorū do
natione licet in forma cōmuni per papam confir
mata datur titulus preſcribendi. In hoc tamē vl
timo dicto eſt opi.vt.j.dicam. In prima parte ponitur facti
⁊ proceſſus narratio. In ſecunda ibi:nos igitur.ipſius diffi
nitio.⁊ prima ſubdiuiditur in tres.prima ponit actoris peti
tionem:⁊ auditoris dationem.ſecunda reorum defenſionē:
iudicis interlocutionem:⁊ defenſionis fortificationem.tertia
ipſius defenſionis impugnationem.ſecunda ibi:prior.tertia
1 ibi ceterū.¶ Not.primo formā petitionis epi ex qua ptz ꝙ
poſſum agere ꝯ illū qui ꝓhibet debitorē meū ne mihi debitū
ſoluat.an antē teneatur debitor illi prohibitioni acquieſcere:
videt ex illo tex.ꝙ ſic.ideo ꝯ hoſpitalarios ꝓhibētes eſt ꝑdi
tractio.de qua hic.qđ veruz eſt:qñ ille qui ꝓhibet habet ius
aliqđ in ꝑſonas:qbus ꝓhibet.vt iſti hoſpitalarij in ruſticos:
alś ſi nullū ius hz debitor nō tenetur illi ꝓhibitiōi acqeſcere.
facit qđ de hoc no.Bar.in.l.nō ſolum.§.ſi.ff.de ope.no.nun.
⁊ loquor in ꝓhibitione verbali. In reali ꝟo cuz quis detinet
debitorē meuz ne mihi ſoluat:vel cum eo litē conteſt.vide.ff.
de eo per quē fac.erit.l.ſi.⁊ p totū.⁊ cōtra moleſtantē ſubdi
tos ⁊ laboratores meos:an habeam actionē.dic vt no.Inno
cen.ſ.de appella.dilectis.⁊ de iniuri.ſicut facit.l.de iur.ad
mini.ecōuerſo an oēs pro eorū facto teneatur dic vt.ff.nau.
cau.ſta.l.⁊ ita.de offi.archi.ea que.⁊.ſ.de reſti.ſpolia.cum ad
ſedem.⁊.c.qi preſulatus.j.qđ.iiij. In caſu aūt noſtri.c.contra
hoſpitalarios ⁊ alios religioſos impedictes ruſticos ne ſol
uant decimas eccleſijs quibus debentur occurſum eſt hodie.
in cle.j.ſ.eo.¶ Secundo no.ꝙ intentio epiſcopi ſuper deci
mis exigendis in ſua dioceſi eſt fundata de iure cōmuni.qđ
ſufficit ad victoriam alio non probato.vt patet in ſi.c.⁊.c.ad
2 decimas.de reſtitu.ſpo.lib.vi.¶ Tertio no.ꝙ hoſpitalarij
poſſunt tenere eccleſias.⁊ tamen ſunt laici.vt.j.de reli.do.c.j.
in cle.ſed dic ꝙ accedebant iſte eccle hoſpitali qđ poſſunt.qr
hoſpitale eſt locus religioſus.de quo dic vt.ſ.de ſepul.in no
ſtra.⁊ de donatio.inter dilectos.¶ Quarto no.in verſi.prior
3 autem ꝙ tutus preſcriptione non tenetur aduerſario reſpō
dere.quod quomodo intelligatur dicam infra.¶ Quinto
notatur in verſicu.ꝙ cum per auditorē ⁊c.ꝙ probatio titu
li ſuper preſcriptione allegata omiſſa coram auditore ſup
pletur corā

pictur coram papa.⁊ ſi intelligas ꝙ ad papã fuerit cauſa de-
lata per appel.videtur hic caſus.ꝙ licȝ ſuper articulis publi-
catis coram iudice a quo non poſſunt alij vel idem teſtes.p-
duci.vt.c.fraternitatẽ.de teſtib.tamen ſi articulus erat pre-
gnans:vt preſcriptiões ſic ſimpliciter deducte:poterit ſuper
articulo ſub eadem incluſo fieri noua teſtium productio.naȝ
preſcriptio exigit plura poſſeſſionem titulum ⁊ bonam fidẽ.
ſi igitur coram iudice a quo non fuerint producti teſtes ſup
titulo vel poſſeſſione:poterunt produci coram iudice appel-
lationis.vt no.Innocẽ.in dicto.c.fraternitatẽ.⁊ allegat hũc
5 tex.pro caſu. ¶ Sexto not.ꝙ allegans preſcriptionem in
decimis debet probare titulum.quod an regulariter verũ ſit
in pſcriptione aliarum rerum.dic vt not.ſ.de preſcrip.c.j.lib.
vj.⁊.c.ſi diligenti.de foro competẽ.⁊ in regula maleſidei poſ-
6 ſeſſor.per Dy. ¶ Septimo not.ꝙ rex ⁊ regina conceſſerũt
eccleſiam ſancti ſtephani ⁊ ex illa ↄceſſione videtur tacite cõ-
ceſſiſſe eccleſijs que accedunt ⁊ etiam alia iura:ſicut cum ali-
quis arrogatur.nam omnia iura ⁊ filios etiã quos habebat
in poteſtatem arrogatus:tranſeunt in poteſtatem arrogato
ris.vt.l.ſi adoptauero.ff.de precario.⁊ quod no.de proba.in
preſentia.⁊.c.ij.de reli.do.⁊ collige etiam hic.ꝙ rex ⁊ regina
ↄcedunt eccleſias:⁊ ſic ſpiritualia qđ intellige de iure patro
natus.quod videtur in dubio conceſſiſſe.de dona.paſtoralis
7 ſm Innocẽ. ¶ Octauo not.ꝙ cum quis habet titulum ab
inhabili nõ incipit preſcribere a tẽpore ↄtractus:qui enĩ con
tra iura mercatur preſumit nõ habere bonã fidem.vt in regu
la qui cõtra iura.⁊.l.nunꝗ.ff.de vſuca. ¶ Nono not.in verſi.
8 nec a cõfirmatione ꝙ titulus inefficax ad pſcriptionem cor-
roboratur ex cõnfirmatione:⁊ extunc videtur incipere preſcri
ptione non a tempore tituli collati.facit.l.obſeruare.in ſi.ff.
de offi.procon.⁊ le.cõfirmatio igitur multum addit ad titu-
lum inefficacem.quod an ſit verum varie ſentiunt hic doc.vt
9 ſ.dicam. ¶ Decimo not.in ver.nos igitur.regulam.ꝙ nemo
poteſt plus iuris in alterum transferre:ꝙ habeat.ↄcor.ſunt
in glo.⁊.j.de dona.inter virũ ⁊ vxo.nup.⁊.j.q.j.c.j. ¶ Unde-
cimo not.ꝙ confirmatio pape non preiudicat iuri tertio cõ-
10 petenti.⁊ iſta eſt cõmunis ⁊ vera doctrina ꝙ ↄceſſiones pa
pe ⁊ imperatoris ſemper intelligũtur emanaſſe ſine preiudi-
cio alicuius qđ dic.vt.ſ.de vſu ⁊ au.pa.ex tuarũ.⁊.ff.ne qđ in
loco publico.l.j.§.ſi quis a principe. ¶ Duodecimo no.for-
mam ſententie:que reſpicit in futurũ ⁊ hoc eſt ſemper quan-
do agitur.vt quis deſiſtat a moleſtatiõe ⁊ turbatione poſſeſ-
ſionis.vt patet in.c.licȝ cauſam.ſ.de proba. Intentatur enim
hoc caſu interdictum vti po.de quo in.l.j.et ſi.ff.vti poſ.per
Bar.⁊ iſto modo poteſt intelligi actũ hic:vel actum fuit con-
feſſoria.vẽdicabat enim caſus ius decimãdi ab iſtis hoſpita-
larijs.in qua actiõe ſentẽtia prouidet in futurũ cautionis re-
medio.vt.l.barum.⁊.l.egi.ff.ſi ſeruit vẽdi. ¶ Opponitur hic

Opponit in cõtrarium.

papa fert ſententiã:nec apparet ex textu:ꝙ lis fuerit cõteſta
ta.ergo nulla.vt.ſ.de lit.conteſta.c.j.So.in cauſa decimarum
nõ requiritur lit.conteſta.vt in cle.diſpendioſam.de iudi.ſed
ibi loquitur cum agitur cõtra recuſantẽ ſoluere:ſecus ſi aga-
tur de decimis vt de proprietate.ſicut hic agebatur ſcȝ nega.
vel vti.poſ.facit quod no.in.c.cum qui.de eo qui mit.in poſ.
vel dic.ꝙ per obiectum preſcriptionis ⁊ negando petita vi-
detur lit.cõteſta.iſte.prior.de quo dic.vt.j.de lit.cõteſta.c.ij.
lib.vj. ¶ Secundo oppo.dicitur in ṽ.prior autem.ꝙ propo
ſuit ſe non teneri reſpondere.ſed contra immo ſemper cogi-
tur quis in iudicio reſpõdere.qꝛ iudiciũ redditur in inuitum
vt.l.inter ſtipu.§.ſi ſtichũ.de verbo.oblig.ſol.dicit Jo.and.
poſt Hoſtie.intelligas ꝙ nõ tenebatur reſpõdere epiſcopo
petẽti quartã decimarum in eccleſijs extra iudiciũ:ſed in iu-
dicio tenebatur reſpõdere.vel põt dici.ꝙ nec in iudicio tene-
batur.quia exceptio pſcriptionis eſt exceptio rei finite.⁊ per
conſequẽs videtur impedire lit.cõteſt.⁊ iudiciũ.vt in dicto.c.
exceptione obiectus.de lit.cõteſt.⁊ quod not.Bart.in.l.fina.
ff.pro ſuo.prima tamẽ expoſitio magis placet.quia ſi hic nõ
fuiſſet lis cõteſt.nõ fuiſſet lata ſententia.de qua in ſi.huius.c.
¶ Tertio oppo.ad ṽ.nec a cõfirmatione ⁊c.vbi innuit a con
trario ſenſu.ꝙ ſi a tempore cõfirmationis fluxiſſet tempus
ſufficiens ad pſcriptionẽ:potuiſſent hoſpitalarij ſe tueri.ſed
contra confirmatio non tribuit nouum ius:ſed vetus confir
mat de fide inſtrumẽtorum.inter dilectos.Item iſti hoſpita
larij contra iura receperunt ius eccleſiaſticum de manu laica
li.⁊ aut mala fide:aut errore iuris.ſȝ mala fides ⁊ error iuris
nocet in preſcriptiõe.vt in regula male fidei.et in.l.nunꝗ.de
vſucap.⁊ pro emp.l.ij.§.ſi a pupillo.ex his ergo patet ꝙ nec
confirmatio:nec iniuſtus titulus iſtis pdeſt ad preſcript.hic
autem innuit ꝙ poſſet prodeſſe confirmatio.ergo male.ſol.

dicit Innocẽ.ſupple ad tex.maxime.quaſi etiam ſine confir-
matione prodeſſet ſolum tempus in iſtis incorporalibus.vt
not.de preſcript.ſi diligenti. Hoſtien.dicit ꝙ ex donatione
epiſcopi:que non tenet:paratur titulus preſcribendi.vt.j.de
iure patro.cura fortius ex ↄfirmatione papali.⁊ hec opi.Ho
ſtien.placet Abb.qui dicit hoc multũ notandum pro religio
ſis habẽtibus tales ↄfirmationes.Pe.tenet ↄtrarium ⁊ di-
cit.ꝙ contra iſtorũ opi.facit reſponſio pape:de qua.j.vbi pre
ciſe decidit.ꝙ ↄfirmatio in preiudicium epiſcopi nõ tenet nõ
diſtincte fluxerit necne tempus preſcriptionis a tempore cõ
firmationis. ¶ Quarto oppo.ad ṽ.nos igitur.⁊ videtur ꝙ
papa hic male faciat ſupplere de facto.nã ratio quã hic red-
dit non fuit pro parte epiſcopi allegata ergo nec ipſe ſupple
re debuit.vt.c.ſi ſacerdos.ſ.de offi.ordi.⁊.l.illicitas.de offic.
preſi.ſol.illa eſt allegatio iuris que reſultat ex inutili tit.per
hoſpitalarios allegato.⁊ hoc facere poteſt iudex.ſ.ius elicere
⁊ allegare quod oritur ex facto deducto in iudicium.vt.c.exa
minata.de iudi.⁊.C.vt que deſunt aduo.l. ¶ Quinto oppo.
⁊ videtur ꝙ ↄfirmatio pape roborauit titulum inualidũ re-
gis ⁊ regine.nam quãdo cõſtat pape de inefficacia actus qui
geritur.videtur ↄfirmando contra inhabilitatẽ diſpenſare.
vt.l.quidam ↄſulebat de re iudi.ſo.hic fuit facta confirmatio
ↄceſſionis eis facte non expreſſe a quo ↄceſſio emanauerit.
⁊ ſic nõ videtur diſpenſare ſuper inefficacia non deducta.vel
dic.ꝙ etiam ſi expreſſum fuiſſet in ↄfirmatione de laicali con
ceſſione.debet ↄfirmatio intelligi in caſu:in quo dare licebat
puta decimas antiquitus conceſſas in feudum.quas cum au
toritate ſuperioris poteſt laicus donare.de his que fiũt a pre
la.cum apoſtolica.vnde confirmatio hic nihil operatur.quia
conceſſio a principe non valebat non facta de decimis in feu-
dum ab antiquo conceſſis:ſed alijs quas dare non potuit.vt
in tex.

1 ¶ Populi chriſti poſſunt eſſe permiſti habẽtes diuerſos
ritus.
2 Predium decimale debet tali locari: qui poſſit de facto pro
decima conueniri.
3 Fideiuſſor nõ cẽſet idoneus q põt puilegio vel arce ſe tueri.
4 Dominus pdij tributarij non debet locare pſone potẽtiori.
5 Habens ius aliquod in re poteſt ſe opponere ne res in potẽ
tiorem etiam locationis titulo transferatur.
6 Dominus cõſequitur minorem redditum propter onus in-
iunctum rei.
7 Decima debet ſolui cum integritate.
8 Decima an poſſit ſolui ad certas menſuras annuatim.

In aliquibus. Domini prediorũ cogi poſſunt vt p-
dia ſua colenda dent talibus a quibus ſine con-
tradictione decime perſoluantur.⁊ prima pars
ponit exordium:quam ſecũda pars corrigit.ibi:
1 volentes. ¶ Not.primo ꝙ quandoꝗ populi chriſtiani ſunt
permiſti habentes diuerſos ritus in ſpiritualibus.nam gre-
ci:hermeni:indi:chriſtiani cenſent.⁊ in multis a nobis diſcor
dant:licet nobiſcum in quibuſdam regionibus ſint permiſti.
vt in inſula creta:cypro.⁊ quod de illa miſtura no. hic Inno.
vide in Specu.ſuper rubrica de iudeis ⁊ ſaracenis. ¶ Secũ-
2 do not.ꝙ tali oȝ locari pdiũ decimale:qui poſſit de facto p
3 decima ↄueniri.ꝙ ſic nõ cẽſetur idoneus fideiuſſor qui ſe põt
priuilegio:vel in arce tueri.vt.l.j.ff.ſi quis in ius vo.non ie.⁊
4 no.in.l.ij.qui ſatiſda.cog. ¶ Secũdo not.ꝙ dñs predij tri-
butarij non debet locare perſone potẽtiori:q poſſit tributũ
5 denegare:ſaltem de facto.⁊ per hoc collige.ꝙ ille qui hȝ ali
quod ius in re:poteſt ſe opponere ne res in potẽtiorem etiã
locationis titulo trãſferatur.quinimo ſi ille qui ſibi reſpon-
det per violentiã expellat poteſt agere ↄ expulſorem ſi non
ita de facili pro iure ſuo poſſet illum cõuenire vt dñm expul-
6 ſum:qđ dic.vt dig.ſ.de reſti.ſpo.piſanis. ¶ Secũdo no.ꝙ
pter onus iniunctũ rei conſequitur dñs minorem redditũ.
pone ex re locata colonus percipit centum:ſi nõ tenet ſolue-
re decimã plus dabit domino nomine penſionis:ꝙ ſi ad de-
7 cimam teneatur. ¶ Tertio no.ꝙ decima debet ſolui cũ in-
8 tegritate [a] ⁊ eſt contra opi.theologorum illorum:qui dicunt
ſufficere aliquid dari pro decima de quo vide qđ no.ſ.eo.c.j.
lib.vj.⁊ per Jo.an.in regula qui prior in queſtione porrox.iiij.
parte. ¶ Op.ad ſi.c.vbi dicit.ꝙ in decimis ſoluendis attẽdi
tur ↄſuetudo.ſȝ ↄ qꝛ decime debent iure diuino.vt hic dr.⁊.ſ.
eo.tua nobis.ergo ↄſuetudo nõ põt ſupra vel infra ius diui-
nũ aliqđ ſtatuere.xxj.diſt.inferior.dicit glo.iſte tex.intelligit
de ↄſuetudine:qua iuri eccleſie ⁊ non alij debentur.ſ.eo.cum

[a] ¶ Cũ integritate. Ui de Cardinã. Florẽ.de za ba.i cle.diſpẽdioſaȝ.de iudi.xix.q.

Opponit in cõtrarium.

ſint homines.ꝛ.c.ad apoſtolice.inuicem enim eccleſie inter ſe
poſſunt ſibi vſurpare illud ius decimandi compoſitione:pre
ſcriptione:conſuetudine:ꝛ priuilegio.vt.ſ.eod.ex multiplici
ſuggeſtiõ.ꝛ.c.a nobis.cum ſimi.ſed ꝙ laici minus ſoluant:ꝙ̃
debeant;non poteſt conſuetudine introduci.quia eſſet cõtra
ius diuinum(vt dixi)plus bene poſſet deberi ex conſuetudi
ne:puta ſexta:quinta:vel octaua.ꝛ de hac conſuetudine cum
ſcȝ plus ſoluitur poſſet intelligi iſte tex.Jo.and.refert alioꝝ
opi.quas non curo referre:ſed ſolũmodo opi.Hoſtien.q̃ eſt
ꝙ iſte ver.ille quidã.loquatur de decimis perſonalibus.vt.ſ.
exigi non poſſint:niſi prout approbat conſuetudo:cum non
ſint in precepto ꝛ dicat ipſe.ꝙ huic lecture nulla autoritas cõ
tradicit.ꝛ hoc ſentit Jo.dum dicat.ꝙ conſuetudo in perſona
libus locũ habet:lȝ ꝛ ille videantur iure diuino deberi.xxxij.
q.v.dicat.ꝛ hoc putat verum niſi aliqua compoſitio cum lai
cis facta eſſet.ſm not.ſ.de trãſac.ſtatuimus.vel niſi ſacerdos
ſit indigens.ſicut dicit Jo.and.contingit in quibuſdam ciui
tatibus:in quibus nulle vel rare ſint decime p̃diales.et ideo
ſi perſonales non darentur:nil quaſi perciperẽt clerici nomi
ne decimarum.quo caſu dicit eas in precepto.vnde dicitur in
pſalmo.Sumite pſalterium ꝛ date tympanũ.hoc eſt ſumite
ſpiritualia a miniſtris dei:ꝛ date temporalia ad idem.xiij.q.
j.§.ij.Remittit Hoſtien.ad ſummã.eo.titu.§.fina.ſub.§.vij.

8 ¶ Querit Jo.and.de conſuetudine theutonicorũ qui dant

Ponit q̃ſtionẽ.

certas menſuras annuatim nomine decime ſiue multũ recol
ligant ſiue parum an valeat.dicit Vincen.ꝙ forte ratione in
certitudinis poteſt tolerari talis conſuetudo . vult dicere ꝙ
poſſet contingere ꝙ colonus nihil perciperet.ꝛ ſic nihil ha
bet eccleſia:vel ecõuerſo poſſet cõtingere.ꝙ plus haberet q̃
ſit numerus menſurarum.ideo qꝛ propter illud dubium põt
eccleſia ſe habere ad lucrum ꝛ dãnum talis conſuetudo in du
bio tolleretur.pro hoc allego.l.no.C.d vſur.l.ſi ea lege.ꝛ.l.ſi
pater puelle.de inoffi.teſtamẽ.ꝛ hac ratione ꝯſuetudo que vi
get hic venetijs ꝙ ſoluatur decima pſonalis tantũmodo in
morte eſt rationabilis.nam quia poteſt quis mori cũ eſt mul

Propter p̃babile dubiũ o ãniuel lucri futuri q̃d fiendũ rõnabile cẽſeatur.

tum ditatus vel eſt ecõuerſo depauperatus.ideo propter p̃
babile dubium poteſt eccleſia ſe habere ad lucrum et dãnum
ideo conſuetudo eſt cenſenda rationabilis:ꝛ magis q̃ in mẽ
ſuris.quia probabilius eſt dubium moriatur quis diues:vel
pauper.q̃ ſit dubium de frumento:ꝛ ceteris fructibus:an na
ſcatur.naſcũtur enim cõmuniter ꝛ hec dubia an ſint probabi
lia:vel non ad id quod cõmuniter euenire ſolet:eſt rectum iu
dicium referendum.vt.j.de vſuris.c.nauiganti.ꝛ quod no.in
c.tua nuper.ſ.de his que fiunt a prela.

1 ☞ Semẽ quid reddat ſeminãti non eſt in poteſtate homi
num:ſed dei.
2 Eccleſia poteſt exigere integram decimam a cultore predij.
3 Decimam non ſoluere eſt peccatum mortale.
4 Dominus non tenetur ſoluere decimas de tributo:ſi de fru
ctibus predij tributarij ſunt plene ſolute decime.
5 Decima porrorum in vna parochia natorum ꝛ in alia nutri
torum cui debeatur.

Um non ſit. Prius ſoluende ſunt
decime:q̃ cenſus ꝛ tri
buta:vel ſaltem ſi prius illa ſoluta ſunt:poſtea
decimentur partes.vt.ſ.c.pxi.ſecunda ibi:cum
1 autem.¶ No.primo ꝙ non eſt in hominis po
teſtate ſed dei quid ſemen ſeminanti reſpondeat:nec fructus
debẽtur domino ratiõe ſeminis:ſed ſoli.vnde dominus fun
di cenſetur dominus fructuum etiam ſi ſemen ſit alienum.ff.

Nota p̃ declaratiõe v̄borũ apl̃i.

de vſur.l.qui ſcit.in prin. ¶ Secundo not.autoritatem apo
ſtoli nec qui plantat ꝛc.que habetur.j.ad Corin.iij.ꝛ poſſunt
dicta verba intelligi ad literam prout ſonãt vel myſtice ſic ex
poni:nec qui plantat.ſ.predicando:nec qui rigat.ſ.baptizan
do.ſed qui incrementum dat deus.ſ.gratiam infundendo.et
ſic intelliguntur verba q̃ ibi ſequũtur.ego plãtaui ꝛc.¶ Ter
2 tio not.ꝙ eccleſia poteſt exigere integram decimã a cultore
predij:nec ille poteſt excipere exigas a domino:non a me.nã
cum detineat ipos fructus:ꝛ notorium ſit decimã deberi:nõ
poteſt in iudicio dominũ nominare.ſed ſoluere debet. Sed
pone ꝙ eccleſia nihil petit:ſed dominus a colono vult exige
re partem ſuã:ꝛ decimam.vt ſic eam ſoluat eccleſie.colonus
excipit:ꝛ dicit ꝙ vult detinere decimam penes ſe:ꝛ ipſam ſol
uere.queritur quis ſit potior.videtur ꝙ colonus:qui poſſi
det in regula in pari cauſa.eſt enim iſta exceptio excluſiua iu
ris agentis ipſo iure.ergo ꝛc.vt not.Cy.in.l.cum ſeruum.de
ſer.fugi.vide quod dixi in fini.ſ.de ſepul.de his circa por

tionem parochialis eccleſie:an ab herede:an ab eccleſia ſepul
3 tura ſit exigenda.¶ Quarto no.in ver.vos.ꝙ non ſoluere
decimam eſt peccatum mortale vt no.ſ.c.proximo. ¶ Quin
4 to colligit Innocen.ꝙ ſi de fructibus fundi tributarij ſolu
te ſunt plene decime:nõ tenetur poſtea dominus ſoluere de
tributo.vt hic.ꝛ.ſ.eo.paſtoralis.ꝛ idem ſi dat fundum vel ca
ſtrum ad penſionem:vt non teneatur dominus decimarum
penſionem:etiam ſi illa penſio ſit in eiuſdem fundi vel caſtri
fructibus conſtituta.quia intelligitur vendidiſſe ſalua deci
ma:tantum fructus decimandi ſunt:et non penſio. Et ſi di
cas quare non decimat dominus pretium fructuum vendito
rum:ſicut colonus mercedem operarum.reſpõdetur ꝙ mer
ces operarũ procedit ex membris:ꝛ labore hominis.ꝛ ideo
ex hac datur decima.merces vero fructuum venditoris pro
cedit ex terra ſiue ex fructibus terre:in quibus ius habet do
minus:qui ꝛ ante tributum et penſionem domini deciman
tur:ꝛ de quibus ſufficit ꝙ ſemel fuerint decimati.ff.de regu.
iuris.l.bona fides.ꝛ vide plenius de decima ſoluenda a do
mino vel colono.vt dixi.ſ.c.tua nobis.¶ Ultimo Joã.and.
inducit iſtum textũ.ad queſtionem quam diſputauit ꝛ eſt ta

Ponit queſtionẽ.

5 lis ꝙ ſeminaui porros in parochia ſancti andree:quos ibi na
tos plantaui in parochia ſancti ioannis.queritur cui eccleſie
de his decime debeantur.pro eccleſia ſancti andree inducitur
illud Deuterono.xiiij.decimam partem ſeparabis de omni
bus que naſcuntur in terra.ꝛ Paralipome.xxxi.de omnibꝰ
que gignit humus decimas obtulerunt ꝛc.Itẽ prediũ ſi
tum in parochia ſancti andree habet ſe ad porros vt origina
rium.predium ſancti ioannis vt educatiuũ:ſed cauſa natura
lis preponenda eſt educatiue:que tẽporalis ꝛ mutabilis.per
ſona vero immutabilis:ꝛ perpetua.inſtit.de iure naturali.§.
ſed naturalia.de edil.edicto.l.ꝙ ſi nolit.§.qui mancipia.non
enim locum vbi quis traditur nutriendus.ſed vbi naſcitur
intueri debemus.ff.de legatis.iij.l.ſeruis vrbanis.§.eũ qui.
Item initium eſt ſpectandum:ꝛ a primordio tituli poſterior
formatur euentus.ſ.de elec.dudum.j.cum concordã.ibi opti
me facit.ſ.de reſcrip.literis.vbi factum per predeceſſorem in
choatum per ſucceſſorem completum predeceſſori attribui
tur non ſucceſſori.Item eſt potior in tẽpore:ergo et in iure.
vt in regula qui prior.Item plus eſt aliquid de nouo facere:
q̃ creatum promouere.de conſecra.diſtin.ij.re vera.Item ad
alium locum cum onere ſuo tranſiuerunt.ſ.eod.paſtoralis.ꝛ
pro hoc facit glo.Innocen.ſ.eo.commiſſum.vbi herba pa
ſtiua euulſa a terra tranſit cum ſuo onere in beſtiam ad vellen
tem vel dominum ipſius beſtie.Item ſi diceremus cõtrariũ
ſequeretur abſurdum ſcilicet ꝙ ſemper dominus predij trãſ
plantando priuaret eccleſiam decima. In contrarium ꝙ de

Arguit ad partem cõtrariam.

beatur eccleſie ſancti ioannis facit autoritas apoſtoli:de qua
hic.vbi ponderatur plantatio pluſq̃ prima origo:nã plan
tari non poteſt:niſi prius ſit ortum.xvi.q.j.ne pro cuiuſlibet.
Item eccleſia ſancti ioannis habet ſe ad porros vt eccleſiam
domicilij ſancti andree vt eccleſiam originis.ſed corpo ꝙ qs
alibi ſe transfert:nihil habet commune cum prima.xxi.q.ij.ſi
quis iam tranſlatus.non enim poteſt quis dici de parochia:
qui non tranſit quia non videtur veniſſe:qui non ſtetit.de pe
niten.diſtin.iij.in caſum.ꝛ.ff.de in rem verſo.ſi pro patre.§.
verſum.cum concordan.ibi.preterea mandatur dari decima
de fructibus.hoc autem verbũ fructibus ſignificat rem per
fectam ſicut verbum ſtatuo ad quod optime de peniten.diſt.
ij.dum factam.de legatis.iij.l.librorum.§.ꝙ ergo.vbi legato
libro intelligitur liber ſcriptura perfectus.breuiter poſt alia
argumenta ꝙ debeat iſti ſecunde:ꝛ poſt alia ꝙ vtriꝗ:ꝛ poſt
alia ꝙ debeantur neutri.ſic diſtinguit.quia aut loqueris de
fructu plante id eſt de ſemine quod ex porrina producitur.ꝛ
de hoc fructu non proponitur queſtio:quaſi nõ ſit dubia cũ
illud ſemẽ non ſolum nutriatur.ſed etiam naſcatur ex humo
huius predij ſancti ioannis.et ſic fructus omnino alteratur.
ſecundo aut loqueris de ipſa ſubſtantia porrorum quam co
medimus:ꝛ tunc idem tenet videlicet ꝙ huic ſecunde eccleſie
debeatur de eis decima.poteſt tamen prior eccleſia a domino
porrinarum quas tranſtulit petere eſtimationem ipſarum:
quantum capit decimam.nam tradicando ꝛ euellendo vide
tur fructus conſumptus.de fructibus autem cõſumptis eſti
matio debetur.xvi.queſtione.ij.quicũꝗ.ad contraria prime
partis que multum vrgent reſpõde:vt ipſe no.in dicta diſpu
tatione poſita in regula qui prior.lib.vj.

1 ☞ Fratres certi ordinis poſſunt ſe inhabilitare per ſtatu
tum ſuper acquiſitione poſſeſſionum etiam cum nemine cõ
trahendo.

Monaſterio

2 Monaſterio conſtruendo poteſt donari: ⁊ pro eo emi.
3 Fauor maior impenditur eccleſie conſtruende: ꝗ̄ iam con-
ſtructe.
4 Cōſtitutio edita ſuper fratribus certi ordinis: alios alterius
ordinis non comprehendit niſi expreſſe dicatur.
5 Cōmiſſio poſſeſſionis empte pro monaſterio ꝯſtruendo an
duret poſt fundatum monaſterium.
6 Preſcribere an poſſint decimas ciſtercie. ⁊ alij non habētes
populum.
7 Concilium iſtud quando fuerit celebratum.

NUper. Ciſtercieñ. tēplarij et hoſpitalarij
de fructibus poſſeſſionū quas acq
ſiuerunt poſt generale concilium. tenentur deci-
mas ſoluere ſi prius ex illis decime ſoluebantur
⁊ ſunt due partes. prima ponit ſtatuta ciſtercie.
ſecunda confirmationem ⁊ prouiſionē papalem. ibi: nec occa
1 ſione. alſ ibi nos autem. ℂ No. primo † ꝙ fratres certi ordi-
nis poſſunt ſe inhabilitare per ſtatutū ſup acquiſitione poſ-
ſeſſionum etiam cum nemine contrahendo. Jo. and. tamē di
cit ꝙ nō poſſet quis per pactum ſe aſtringere: quo minus ſi-
bi liceat emere: vel vendere. ff. de pac. l. penulti. ⁊ ideo hic fuit
neceſſaria conſtitutio pape. qꝛ non ſufficiebat ipſorum ſtatu-
tum: ſcḋm eum: ſed in ſpeciali prima loquit illa. l. in collegio
vo. non videtur dubiū ꝙ illis ſui ordinis poſſit imponere ta
lem legē: ne emant vel aliter cōtrahant. cū de factis ſingulos
vel ſingula loca concernentibus legē facere poſſint. vt. l. ſi. de
decre. ab or. fa. ⁊ c. cum omes. ſ. de conſtit. ⁊ c. pro illorum. de
preben. cum ſimi. Non ob. qḋ dicitur de ſtatuto pape in ver.
nos autem. ℂ Secundo no. ꝙ iſti abbates ſtatuerūt ꝙ nō li
ceret emere: niſi pro monaſterio ⁊c. Itē ſi fuerint eis pia de-
uotione collate ⁊c. et ſic prouiderunt circa titulum oneroſū:
⁊ titulum lucratiuū. nam verbum emptionis a iure prolatū
cōmunem cōtractum comprehendit. vt no. in. l. ij. C. de vſuca.
pro empt. et alibi dixi: ⁊ dum dicit pia deuotione collate ⁊c.
comprehendit titulos lucratiuos: donationes: teſtamēta: co
dicillos: ⁊ aliter. ex quo arguo ꝙ iſti fratres aliter ſtatuerūt
in titulo emptionis in quo ſimpliciter reddiderūt ſe inhabi-
les ad emendū: ſed in titulis lucratiuis non immo voluerunt
poſſe capere ſed alijs excolendas dare: qui ad decimā teneā-
tur. ⁊ illa eſt differentia inter primam partē: ⁊ ſecundā conſti-
tutionis ipſorum per cōſtitutionem vo pape in v̄. nos autē.
non cogitur dare alijs excolendas: ſed poſſunt laborare pro
prijs manibus ⁊ ſumptibus: ⁊ tenētur etiam illo caſu ad deci
mas. ⁊ ſic aufert eis priuilegium. de quo. ſ. eo. ex parte. ⁊ au-
fert dico priuilegiū in queſitis poſt illud cōciliū. vt patet ibi
⁊ amodo. In queſitis ergo ante illud concilium durat priui-
2 legium. ℂ Tertio no. † ꝙ poteſt donari monaſterio ꝯſtruē
do ſimiliter ⁊ pro eo poſſeſſio emi. facit quod not. Bar. ff. de
alimē. ⁊ cib. leg. l. ſeruos ad cuſtodiam. ⁊. j. de eccle. edificā. ad
3 audientiā. quod facit contra. ℂ Quarto no. † ꝙ maior fauor
impenditur eccleſie cōſtruende: ꝗ̄ iam conſtructe. pro illa enī
poteſt contrahi emptio non pro iſta conſtructa. argu. contra
ff. de vſufru. le. l. ſempronius attalus. ⁊. j. tangam. ℂ Quinto
4 no. in v̄. ⁊ hoc ipſum. † ꝙ cōſtitutio edita ſuper fratribus cer
ti ordinis alios alterius ordinis non cōprehendit: niſi expſſe
dicatur ad hoc. j. de ſta. mona. c. quod dei timorem. §. iꝫ antē.
Ponit queſtiones. ℂ Uenio ad. qḋ. dicitur hic ꝙ monaſteria de nouo fundata
poſſunt emere poſſeſſiones ⁊ debēt alijs cōmittere excolen-
5 das: † ſed quero an iſta cōmiſſio duret poſt fundatum mona
ſterium. Rñ. dicit glo. i. ꝙ interim debent cōmittere. ⁊ ſic ad
tempus donec eccleſiam edificent. quaſi poſtꝗ̄ cōſtructa fue-
rit poſſit monaſteriū conſtructum colere per ſeipſum: ⁊ deci-
mam non ſoluere. ſed iſte ſenſus non eſt bonus ſm Hoſtien.
quia etiam poſt edificationē ceſſat priuilegium. Jo. an. intel-
ligit. ꝙ ſiue tradant alijs poſſeſſiones emptas pro fundādo
monaſterio ſiue per ſe colant: tenētur decimas ſoluere: ſm p
uiſionē pape. vt ſic in ſuis poſſeſſionibus nō maius habeat
priuilegiū monaſteriū cōſtruendum: ꝗ̄ iam conſtructū. ſed in
hoc tantūmodo monaſteriū cōſtruendū habeat maius priui
6 legium in emendo. ℂ Secūdo quero † an ciſtercieñ. ⁊ alij nō
habentes populū poſſint preſcribere decimas. glo. arguit ꝙ
ſic. ⁊ concludit ꝙ non poſſint ſine titulo qui det cauſam pre-
ſcribendi. ſ. eo. dudum. hanc glo. intelligit Jo. an. actiue. i. ꝙ
ab alijs ipſi nō poſſint exigere: ſed paſſiue. i. an ſi ab ipſis exi
gatur poſſint ſe preſcriptione defendere: videtur inclinare ꝙ
ſic. nam poſtꝗ̄ vēdicat ibi locū cōpoſitio: ergo ⁊ preſcriptio.
Sed Hoſti. in primo mēbro cum queritur an poſſit qs pſcri
bere ius exigēdi decimas. diſtinguit primo inter laicum reli-
gioſum: ⁊ clericū. primus nō preſcribit ſine titulo ⁊ ſic loquit
decre. dudū. ſ. eo. ſecūdus ſic. qꝛ licꝫ non miniſtrat ſpūalia. fa
cit tñ officium diuinū: ⁊ forte deuotius: ꝗ̄ ſecularis clericus.
vñ niſi aliter lex canonica per parochias diſtinxiſſet iſtud ius
exigēdi: magis religioſis: ꝗ̄ clericis ſecularibus deberentur
ad hoc. ſ. de ſepul. fraternitatē. ⁊. ſ. eo. cum in tua. dilecti. ⁊ c.
ſuggeſtū. Uel aliter ſm eū ſi monaſteriū ſitum eſt infra limi-
tes alicuius parochie quo ad poſſeſſiones ꝓprias: nō poſſit
immunitatē allegare: niſi priuilegiū vel pſcriptionē cū titulo
oſtēdat vel ꝓbet. ſ. eo. dudū. ⁊ c. a nobis. In aliena vo paro-
chia ipſas ex cōſuetudine pōt acquirere. ſ. eo. cū in tua. ⁊ c. ad
apoſtolice. ſum. no. ſ. de pſcrip. audi. ⁊ c. ſeq. de priuileg. ſi de
terra. ⁊ c. accedētibus. Sed quicqd dicat Hoſtiē. etiā in hoc
caſu neceſſarius titulus eſt. de pſcrip. c. j. li. vj. ℂ Tertio q̄ro
iſtud. c. aufert priuilegiū iſtis religioſis in poſſeſſionibꝰ poſt
cōciliū queſitis: vt de eis nō obſtātibus eoꝝ priuilegijs teneā
7 tur ſoluere decimas. † Quero vt ſciamus ante vel poſt quan
do fuerit illud concilium celebratum. dicit Jo. and. ꝙ annis
dñi. M. cc xv. xvij. anno pōtificatus Innocen. de tēpore cōci
lij lateraū. qḋ fuit alexandri. dictū eſt. ſ. de his q̄ fi. a prela. cū
apoſtolica. in fi. de Uieñ. qḋ fuit Clemeñ. vide de cen. cū ſit in
glo. pe. de vtroqꝫ Lugdū. ſ. Innocē. iiij. ⁊ Grego. vide de elect.
nemo. deinceps ſup gloſ. ij. ⁊ qd iuris ſi dubitet ſuerint empte
poſſeſſiones ante vel poſt ꝯciliū cui incūbat probatio. dic vt
no. in dicto. c. cū apoſtolica. ⁊ in ſiū in. c. ſi fas. de reſcrip. in cle.
8 ℂ Quarto quero † certis ordinibus (vt ordini ſancte clare[a]) a
a cōceſſum eſt priuilegiū qḋ habebat ante hoc ꝯciliū ciſtercieñ.
ſup decimis nō ſoluēdis. an iſtud priuilegiū extēdat ad deci-
mas que per antiquū feudū. ſ. ante lateraū. ꝯciliū a laicis ha-
bebant ⁊ poſſidebātur ſaltē de hoc mētione nō facta Jo. an.
ſubtiliter hic diſputat: ⁊ concludit ꝙ non. adducit plures ra-
tiones quas elicit ex. c. ij. ſ. eo. lib. vj. primo arguit ex. §. j. ⁊ §.
vbi autem. nam vt ibi patet per tale priuilegium papa inten
dit grauare ſolū parochiales eccleſias ⁊ ipſius clericos ⁊ me
rito. quia princeps detrahēdo per priuilegium iuri publico:
priuatum ledere non intendit. vt. l. j. §. ſi quis a principe. ⁊ §.
merito. ff. ne quid in lo. pu. priuilegium ergo vt verbū ſonat
priuare debet legem dicentem decimam ſolui parochialibus
eccleſijs: non ius priuati. ad hoc. iiij. diſti. priuilegiū. ſicut eñ
l. tollit legem cōmunem: non ſpecialis loci. j. de conſtitu. c. j.
lib. vj. ſic priuilegium ius cōmune tantūmodo non priuatum
offendat. nam priuilegiū non tollit pactū precedens. vt. c. ex
multiplici. ſ. eo. nec priuilegium. de preſcrip. veniens. hoc eſt
ꝙ papa quando talia vult tollere exprimit in clemē. dudū. in
fi. de ſepul. pro hoc optime adducit qḋ ipſe not. de offi. lega.
dilect. ⁊ de iure patro. cum dilectus. de literis papalibus que
non preiudicant patronis laicis pro hoc etiam facit dictū. c.
ij. in primo reſponſo. vbi patet. ꝙ ſola poſſeſſio tacita in pri-
uilegio impedit vires priuilegij: quo ad illud poſſeſſorū ꝓ-
bat etiam de priuile. dudum. fortius ergo proprietas ⁊ poſ-
ſeſſio vt in caſu noſtro huic conuenit: quod not. in. c. cum no-
ſtris. de conceſ. preben. vbi tacita colorata poſſeſſio ſi tacea-
tur impedit impetrationem. facit etiam quod habetur in. x.
colla. ſi de feu. controuer. c. in generali. vbi in generali aliena-
tione vaſalli non continentur: niſi nominatim dictum fuerit.
⁊ de capi. qui curi. vē. c. j. vbi feudum feudi non tranſit in ven-
ditione quam facit dominus de feudo. Non ob. ꝙ beneficia
debent large interpretari. nam immo ſtricte cum ledunt ius
tertij. iuxta no. in. c. cū dilectus. de dona. ⁊ in hoc reſidet alijs
rationibus hic confirmatis. ſed predicta magis vigent.

a ℂ Ordini ſancte clare. Uide late Bar. in tracta. ſuo minoricarum.

1 Perſona eccleſiaſtica non poteſt a laicis recipere deci-
mas in pignus.
2 Poſſe pignorare eſt quodāmodo quidam fructus.

Interdicimus. Nota primo: ꝙ
illud interdictuꝫ
refertur ad vniuerſos comprehendit etiam ſin-
gulos. de quo. j. de exce. prela. c. nimis. ℂ Secū
1 do not. † ꝙ nulla perſona eccleſiaſtica pōt a lai-
cis recipere decimas in pignus: et multo magis laici in pi-
gnus accipere prohibetur ſm Hoſtien. allegat. ſ. eo. ꝗ̄uis. et
c. ad hoc. c. prohibemus. ⁊ aduerte quia fuit expediens decla
rare de pignore: bene enim erat prouiſum ꝙ in eccleſias non
poſſent laici iſtas decimas transferre: etiam titulo donatio-
nis. vt dicto. c. cum apoſtolica. ſed alienatiōis prohibitio nō
extenditur ad pignus. vt. l. in quorꝫ. ff. de pigno. facit quod
not. ſ. de reb. eccle. non alie. nulli. ℂ Querit Jo. an. vtrū iſte
tex. dꝫ intelligi de decimis ꝯceſſis laicis ab antiquo in feudū

Ponit queſtionem.

1 ¶ Pater filiũ minorẽ ingreſſum religionẽ pōt reuocare.
2 Annus probationis ſicut datur ingredienti ita prefigit reuo-
care valenti ⁊ nolenti.
3 Metus in religione purgatur per lapſum anni.
4 Parentes ſi conſentiunt ingreſſui filiorum impuberum taci-
te vel expreſſe: per eos poſtea nõ reuocantur.
5 Naturalis ratio iuri poſitiuo in ſpũalibus prefertur.
6 Pater poteſt reuocare filium naturalem ⁊ ſpurium de mo-
naſterio.
7 Tutores an poſſint pupillum offerre.
8 Ingrediens an poſt ingreſſum poſſit exire monaſterium.
9 Paſſus metũ vel vim quare magis ſibi preiudicat ꝙ ingreſ-
ſus ſine intentione vouendi ⁊ cum proteſtatione.
10 Impubes oblatus a parentibus infra quantuꝫ tempus poſt
pubertatem poſſit exire.
11 Impubes habebat matrẽ ⁊ auiam que auia erat tutrix pupil-
li: ⁊ obtulit eum religioni mater vult reuocare: an poſſit.

Si quis. Impubes mõa. ingreſſus poſt
annum a parentibus reuocari
nõ poteſt. ſcðo dic. quod impubes p vim ingreſ-
ſus poſt annũ exire vel a parentib⁹ reuocari po-
1 teſt. ſcða ibi: ſi vero. ¶ No. primo ꝙ pater filiũ
minorem ingreſſuꝫ religionẽ poteſt de mona. reuocare. ſ. an-
num: ⁊ non ſolum pater: ſed mater dum dicit parentes: ſꝫ an
alij conſanguinei ingredientẽ. videtur ꝙ ſic. vt. l. iij. ⁊. iiij. et
ſ. de li. cauſa. Sed ille. ll. loquuntur cum quis mutat ſtatuꝫ in
deterius quo caſu admittantur perſone ibi enumerate. cũ ve-
ro mutat in melius ſolis parentibus permiſſa eſt iſta licentia
qui de iure poſſunt filium reuocare a quocũꝙ detineatur vo-
lenti vel inuito quod dic: vt no. ſ. de ccuer. in fi. c. ſ. ⁊. ff. de li.
exi. l. iij. ⁊. l. i. §. per hanc. ff. de rei vendi. vbi videas. ¶ Secun-
2 do not. ꝙ ſicut datur annus probationis ingredienti: ita ꝑ-
figitur annus ſimiliter reuocare valenti: ⁊ nolenti: vt parenti-
bus ⁊ no. q. iſta reclamatio poteſt fieri coram iudice ſeculari:
vel eccleſiaſtico. de quo nõ eſt dubium. ſed ꝙ mona. vel conuẽ-
tus poſſint conueniri coram principe vt educent ingreſſuꝫ ex-
3 tra eſt magis no. ¶ Tertio no. in ver. ſi vero. ꝙ per lapſum
anni purgatur metus. ⁊ aduerte ꝙ loquit̃ in minore. In ma-
iore vero per vim ſine metum ingreſſo nõ prefigit̃ annus: ſed
durante metu etiam multis annis ſibi nõ preiudicat: ſꝫ eo ceſ-
ſante ratificat qḋ eſt actum: niſi ſtatim exeat. ſ. qḋ metus cau-
ſa. c. i. ⁊. i. q. i. conſtat de ingreſſo per dolum quid iuris. dic: vt
4 no. ſ. quod metus cauſa. c. pe. ¶ Quarto no. ꝙ parentes ſi
conſentiunt ingreſſui filiorum impuberum tacite vel expreſſe
per eos poſtea nõ reuocant. xx. q. i. c. i. ij. iij. ⁊. iiij. ⁊. q. ij. c. i. ipſe
aũt filius impubes oblatus a parentibus an exire poſſit. dic
Ponit que-ſtiones. ꝙ nõ vſꝙ ad pubertatẽ. ſ. c. ſignificatum. ¶ Venio ad. q. et
primo quero dicitur in tex. conſenſu parentum ⁊c. ⁊ ſic loquit̃
de conſenſu vtriuſꝙ vtrũ ſufficiat alterius oblatio videtur ꝙ
patris oblatio ſufficiat propter patriã poteſtatẽ que tribuit
magnum ius patri in filium vt inſti. de patri. po. Alij dicunt.
ꝙ melior eſt cõditio prohibentis. arg. ff. cõia. di. l. ſabinus nõ
5 ob. patria poteſtas. ꝙ qz in ſpũalib⁹ prefertur naturalis ratio
iuri poſitiuo vnde inter patrem matrẽ ⁊ filios qui ſunt in po-
teſtate vel emancipati nõ videtur quantum ad hoc differẽtia
facienda. vnde ſi impubes habet patrem ⁊ auum requireret̃
patris conſenſus: ⁊ nõ aui. ſi vis auus ambos haberet in po-
teſtate. xxxij. q. iij. c. vno. ⁊ no. hanc rationem de naturali cau-
6 ſa intuenda in hoc caſu infert eñ. ꝙ pater poſſit reuocare fi-
lium naturalem ⁊ ſpurium de monaſterio ſm formã huius. c.
pro quo bene facit dicta. l. iiij. de li. cauſa. ⁊ vide qḋ no. de ba-
pti. c. vno. in cle. ⁊. l. i. de accu. per bart. ⁊ quod dixi plene in. c.
raynaldus. de teſtamentis. ⁊ hec vera cuꝫ impubes habet ma-
trem ⁊ patrem. Si vero vnum tñ ⁊ ille ſolus offerre poterit.
7 ¶ Scðo quero quid in tutoribus: an eorũ pupillũ poterũt
offerre. videtur ꝙ ſic. qꝛ ipſi equiparantur parentibus. xx. q.
ij. puelle. vnius tñ tutoris cõtradictio ſi ſunt plures impediet
tranſitum ſicut dictum eſt in parentibus per. l. ſabinus. Sed
quid ſi habet parentes ⁊ alios tutores an parentes inuitis
tutoribus poterunt offerre. dicit quod ſic. Ego dubito an tu-
toris authoritas ſufficiat ad ingreſſum videtur eñ quod tu-
tor hic non poſſit. quia eius authoritas ad caſum iſtum nõ vi-
detur extendi quo ſcilicet finiri debeat ante pubertatem. vt. l.
clarum de au. pretor. Item oblatio perſone includit oblatio-
nẽ bonorum que in mona. transferuntur. vt. c. in preſentia. de
proba. ⁊ auct. ingreſſi. de ſacroſanc. eccle. ſed bona alienare nõ
poteſt ſine decreto iudicis multo minus perſonam pupilli.
quia maior eſt alienatio perſone: ꝙ rerum. xij. queſtione. i. pre-

cipimus. Item tutoris datio ⁊ eius adminiſtratio eſt inuen-
ta a iure poſitiuo. vt patet. ff. de tu. l. i. In hoc autẽ facto nõ
inſpicimus ius poſitiuũ ſed naturalem cauſam vt dicit ſupra
dict. ⁊ maxime in ſpiritualibus (vt eſt ingreſſus) tutorũ au-
thoritas nõ videtur attẽdi ſicut nec patria poteſtas. ſ. de eta.
⁊ qua. in decorum. de reſti. ſpolia. ex parte. ⁊ vere videtur du-
rum ſentire quod tutor ſic offerre poſſit pupillũ ſuũ maxime
8 inuitum ſed de volente plus dubito. ¶ Tertio quero ꝙ gene-
raliter in minore ⁊ maiore an poſt ingreſſum poſſit ingrediẽs
exire de mona. ex dictis Inno. ⁊ doc. hic diſtingue. qꝛ aut lo-
quimur in minore aut in maiore. ſi i minore. i. in impubere tũc
aut ingreſſus eſt ſua ſponte: aut oblatus a parẽtibus. primo
caſu poteſt ingrediens infra pubertatẽ egredi ſua authorita-
te. vt. ſ. eo. ſignificatum. ſcðo caſu cum oblatus eſt a parenti-
bus: et tunc aut ſponte intrauit: et non poteſt exire ante euen-
tum pubertatis. ar. ſ. de ſpo. impube. de illis. aut coacte obla-
tus eſt a parentibus: et tunc ante pubertatem egredi pōt. ar.
a contrario ſenſu. xx. q. ij. c. i. ⁊ hoc caſu loquimur de minore.
ſi vero de maiore. i. de pubere tunc aut ſponte: ſed cum prote-
ſtatione quod non animo profitendi. aut coacte: aut ſponte:
et ſimpliciter vel per metum. ſi ſponte ⁊ cũ proteſtatione pre-
dicta et tunc aut ita expreſſit. ⁊ ſic etiam qui recepit intẽdit: ⁊
non obligatur per lapſum anni. quod eſt verum: quando ſic
expreſſit ꝙ etiam per lapſum anni nolebat obligari. ſecus ſi
ſimpliciter dixi. ꝙ recipiebat non animo profitendi. tunc eñ
per lapſum anni obligatur. Si aũt dans intendit: ſed nõ reci-
piens. dic: vt no. de priuile. tuarum. in glo. per hoc ſecũdo ca-
ſu cum coacte tunc durante metu. nõ fit ſibi preiudicium: ſed
metu ceſſante ſibi preiudicat: niſi ſtatim exeat. ſ. quod metus
9 cauſa. c. i. ¶ Sed hic incidenter queritur de ratione quare ſi-
bi magis preiudicat metum vel vim paſſus ꝙ ille qui ingreſ-
ſus ſine intentione vouendi ⁊ cum proteſtatione. dicit Inno.
et Hoſt. i. quod quando alicui etiam inuite datur habitus ea
intentione datur ei: vt fiat monachus. quod ergo illo nomine
factum eſt expreſſe et tacite ratificari poteſt. ſ. eo. cum virum.
ſecus quando nec ipſe. nec ille qui dedit habitum hoc intẽdit
vt fiat monachus. quia quod nihil eſt tacite per lapſum anni
ratificari non poteſt ſecundum Inno. Tertio caſu principali-
ter quando ſponte ⁊ ſimpliciter quis ingreditur: tunc aut fa-
cit vocalem ⁊ expreſſam profeſſionem: et tunc ſtatim obliga-
tur: ſaluo quod habes. ſ. eodem non ſolum. lib. vi. aut nõ facit
expreſſam profeſſionem: tunc aut apparet expreſſe quod vo-
luit dimittere ſeculum: nec. ſ. triduuꝫ penitet: et eſt obligatus
ſ. eo. ad noſtram. et idem ſecundum cle. quartam. quando re-
nunciat mundo nec. ſ. triduum exit. aut neutrum horum ap-
paret: ſed eſt dubia intrantis intentio: tunc ipſum obligat la-
pſus anni. ſ. eo. ad apoſtolicam. etiam ſi per vim ingrediatur
vt hic. ¶ Quarto quero poſt doc. impubes oblatus eſt a pa-
rentibus. ſ. quantum tempus poſt pubertatem poteſt exire.
quidam ꝙ poteſt in. xv. ⁊ poſt vſꝙ in infinitum: niſi poſtvo-
tum emittat: vel profeſſionem faciat tacitam vel expreſſam. ſ.
eo. ſtatuimus. xx. q. i. illud. ⁊ hoc idem eſt in matrimonio car-
nali. in quo ſponſalia nunꝙ tranſeunt in matrimoniuꝫ de pre-
ſenti per ſolũ lapſum tẽporis. ſ. de ſpon. impuberũ. atteſtatio-
nes. non ob. ſ. eodem cum virum. quia ibi non fuit ſolus cur-
ſus temporis: immo etiã in maiori etate fuit data benedictio
monachalis. Alij dicunt. quod lapſo. xv. anno exire non po-
teſt. quia non tacite profeſſus ſicut ille qui in minori etate in-
trat religionem. nec ob. quod dictum eſt de carnali matrimo-
nio. quia facilius p leuiores preſumptiones preſumitur quis
fieri monachus: ꝙ coniux. et pro hac opi. facit. quia ille q per
vim ponitur in mona. tacite profeſſus preſumitur lapſu anni
vt hic multo ergo fortius ſi ſponte ingrediatur. ar. ſ. e. ex par-
te. et. c. cum iura. et hec opi. approbatur. ſ. eo. c. i. lib. vi. vnam
circa predictam regulam de tacita profeſſione per lapſum an-
ni tene menti quod in mona. in quibus eſt conſuetudo: quod
in certo tempore fiat vocalis profeſſio: vel alie ſolẽnitates in-
teruenia t per ſolam receptionem vel portionem habitus nõ
intelligitur quis profeſſus. ar. xx. q. i. illud. et. ſ. eo. quia in inſu-
lis. et. c. ſtatuimus in fin. In hoc eñ caſu non eſt preſumendũ
contra ingredientem per lapſum anni: niſi et per abbatem ſe-
cundum conſuetudinem nouus habitus ei detur vel alia ſolẽ-
nitas obſeruetur. nec ob. ſ. quod me. cauſa. c. i. quia ibi votuꝫ
emiſit et profeſſionem fecit licet proteſtationem premiſerit:
cui intelligitur de facili renuntiaſſe. Item predicta. ſ. proxi-
me ſunt vera: vbi certum eſt quod expreſſa et vocalis profeſ-
ſio non eſt facta. nam in dubio ex delatione habitus eſt pro-
feſſio preſumenda. xxvij. di. quod interrogatis. xx. queſtione
i. puelle. Alij dicunt et videtur melius ſm Inno. quod quan-

do non ſunt diſtincti habitus ſi per annum portet habitū: ta-
cite intelligitur profiteri. & idē eſt vbi ab initio ſolēniter acce-
pit habitum: quo monachi vtebantur. ſ. eod. ex parte ſm Jn
no. tu dic. vt. ſ. eo. c. i. li. vi. & dc. eos. eo. ti. Sed mihi non videt
ꝙ vltima opi. deroget precedenti que vltra delationem habi
tus non diſtincti exigit cōſuetudine ſolēnitatem aliam. vt ibi
patet. ¶ Ultimo quero de queſtione in qua conſuluit domi-
11 nus ſede. de ſenis que eſt talis ꝗ quidam impubes habebat ma
trem: & auiam que auia erat tutrix pupilli: & obtulit eum reli-
gioni: mater vult reuocare an poſſit. dicit ipſe ꝙ mater in of-
ferendo & reuocando filium de religione prefertur auie: & filiꝰ
inuito patre preferret ſi vellet offerre ſuum proprium reſpectu
aui. vt hic p Inno. & Hoſt. Sed poſſet aliquis dicere hic ſunt
due rationes pro auia. ſcʒ qꝛ auia eſt: & qꝛ tutrix. Sed pro par
te matris eſt vna ſola. qꝛ mater eſt: ſed due ratiōes vincūt vnā
inſti. de adop. §. ſi vo. vbi videtur caſus. Rn̄deo ꝙ ſi tutores
habeant poteſtatē in pupillū eſt de iure ciuili. Item & ſi tutor
poſſit reuocare filium ingreſſum. vt. xx. q. ij. non tn̄ dicitur qꝺ
poſſit offerre. Item ꝙ auus vel auia habeat poteſtatē in ne-
potē patre viuēte: potius eſt de iure poſitiuo ꝙ̄ naturali: ſed
naturaliſſimū eſt. ꝙ filius obedire debeat parentibus iuxta il
lud decalogi. honora patrē & matrem. non ob. §. ſi vero. qꝛ ibi
pater conſenſit immo dedit filium in adoptionē auo. hic ve-
ro mater diſſenſit: ac ſi cōſenſiſſet: tacite vel expreſſe reuocare
nō poſſet. xx. q. ij. c. i. Item de oblatione ad adoptionē arguē
dum nō eſt. nam femina adoptare nō poteſt. vt inſti. de adop.
§. femine. Item ſi patri volenti offerre filium mater preferť: &
tanꝙ̄ in re cōi eſt melior conditio prohibētis. vt dicta. l. ſabi-
nus. multo fortius debet preferri mater quibuſcūꝗ volenti-
bus offerre filiom propriuʒ mortuo patre: eodēꝗ marito ex
his credo poſſe matrem filium de religione reuocare inuita
auia. ita concludit.

1 ¶ Habitum certo ordini deputatum nō debet alius aſſu-
mere: qui nō eſt illius ordinis.
2 Fingere nemo debet quod nō eſt.

1 **Ut clerici.** Ꝋo. primo ꝙ habituʒ certo or-
dini deputatū nō debet aliꝰ aſſu-
mere: qui nō eſt illius ordinis. Nā per ſigna cognoſ
citur quādoꝗ conditio vnius a cōditione alterius.
vt pʒ in. c. in nō nullis de iudi. & l. itē apud labeonē. §. ſi quis
virginē. ff. de iniurijs & patet in ſeruis q pileati dominū pre-
cedebant: & in veſtibus aureatis & olchons nō deferendis. fa-
2 cit. c. ſi iudex laicus. de ſen. exco. li. vi. ¶ Secundo no. ꝗ ꝙ nō
debet quis ſe fingere qꝺ nō eſt. vn̄ ſeneca de clemētia ad nero
nē. nemo pōt diu ducere perſonā fictam: ficta in naturam ſuā
recidunt. que aūt ex ſolido naſcuntur tempore ipſo in maius
meliuſꝗ procedunt. & tullius. ficta tāꝗ̄ floſculi decidunt: nec
ſimulatū quicꝗ̄ pōt eſſe diuturnum. facit. c. ſepe vitia. xli. di.
& quod dicturo eſt de habitu: qui debet eſſe hoim conditiōi cō
formis. xli. di. c. quiſquis & c. vlti. ita & de noie. vt nomē quis ſi
bi nō cōueniens nō aſſumat. facit. l. facta. §. ſi in danda. et qꝺ
ibi not. de noie accurſij. ff. ad treb. ¶ Quero pro intellectu. c.
de caſus poſitione in eo dicūt quidā ꝙ debet ſic poni quidaʒ
ſcholares canonici. vt inter collegas ſanctiores appareāt ſuſ
cipiūt habitum monachalē: de his dicitur. ꝙ vel ſiant veri mo
nachi: vel veri clerici. Sed cōtra iſtum intellectū opp. de. c. ſ.
proximo vbi precise cōpellitur qui ſic defert in mona. remane
re. lo. vt in glo. pima. Hoſti. ſoluit ꝙ hic extra mona. & cōſor-
tium monachorum ſtabant in habitu: in contrarijs mona. in-
greſſi deferebant habitum inter monachos. Inno. dicit hāc
dec. intelligi: quando non profeſſi: nec profiteri volentes defe
runt: licet male eundem habitum cum profeſſis: vel quando
quis aſſumit habitum ſine ſolēnitate. & ſic dicit loqui dec. cūʒ
cauſam. in ſi. de elec. Hoſti. dicit hunc intellectum corrigendū
niſi intelligatur. ſ. annum. vt. c. i. ſ. eodem. lib. vi. Idem Hoſti.
ponit tertium caſum hoc modo vʒ quando quis intrat mo-
na. in quo eſt certa regula ab antiquo inſtituta: ſed non ſer-
uatur etiam quo ad habitum: nec intrans ſe obligat ad illam
ſeruandam: ſed illaʒ tn̄ que ibi de facto ſeruatur. & poſtea mo
na. reformatur. quo caſu is qui ingreditur non cenſetur reli-
gioſus: ſed mona. reformato profiteri cogitur: vł exire. remit
tit ad dec. cum cauſam. et ad ſummā. eodem titulo. §. ad quid
tenetur. ver. ſed et tenetur. Aduerte ad iſtam caſus poſitionē
que declaranda eſſet latius per duas queſtiones. prima an il-
li qui ingreſſi ſunt mona. tempore quo ibi regula non ſerua-
tur: an eo poſtea reformate cogantur precise ad obſeruantiā.
ſecunda an aſperior regula ꝗ̄ ab antiquo fuerit inſtituta poſ

Ponit que ſtiones.
Caſus capi tuli.

ſit ordinari in mona. quibuſdā monachis inuitis de his dua-
bus per Joan. an. ſ. eo. ſuper eo vbi dicam. ¶ Ultimo no. gl.
de ſimulatione ex cauſa licita et illicita. de quo etiam in. c. qꝺ
interrogaſti. lxxxi. di. et de queſtione glo. de illo qui ſe induit
habituʒ monialium: vt corrūpat monacham. vide plene. ſ. de
priuil. tuarum. facit qꝺ no. glo. in. l. i. de dolo.

1 ¶ Conuerti que vult debet ſibi imponere velum.
2 Status & conditio alicuius percipitur ex actibus & moribus.
3 Animus probatus per extrinſeca nō admittit probationē in
contrarium per ſolum iuramentum.
4 Oblatio ſequens debet eſſe ſpontanea ſicut veli impoſitio.
5 Ueli receptio ſola an ſufficiat ad cōuerſionē vel profeſſionē.
6 Profeſſio tacita inducit ex actu perfecto.

Uidua. Nomina que ſcienter ſe ingerit actibꝰ
profeſſarū: cenſetur per hoc eſſe pfeſ-
ſa. dixit ab. ꝙ magiſter ſuus intelligebat hoc. c. in be
1 ginius. quod nō placet Joan. an. ¶ No. primo ꝗ qꝺ
quandoꝗ illa que vult conuerti accipit. & imponit velum ſibi
ipſi quod declarat: vt in glo. & de multiplici velo vide not. xx.
2 q. i. velamē. & hoc per goff. & Hoſti. ¶ Scdo not. quod ex acti
bus & moribus percipitur alicuius ſtatus & conditio. concor.
ff. ad mace. l. i. ibi ſic agebat ſic contrahebat &c. ad hoc. ſ. de
elec. qood ſicut. ſ. de reli. do. c. i. et. ff. de ſolo. tytia. et. l. quidez
de condi. inde. & c. ſi iudex. de ſenten. excō. li. vi. ¶ Tertio no.
quod tria hic interuenerūt. veli impoſitio: inter velatas ad al
tare oblacio. & in eccleſia. alterum vero an ſufficiat ſcilicet veli
impoſitio ſine oblatione et extra eccleſiaʒ. dicam. ſ. ¶ Quar
to no. in ver. licet. quod de eo quod conſiſtit in conſciencia nō
3 ſtatur iuramento contra preſumptionem actus exterioris. ꝗ
animus eni probatus per extrinſeca: non admittit probatio-
nem in contrarium per ſolum iuramentum. qood eſt not. vbi
vero de animo apparet: ſtatur iuramento. et ſue conſcientie
quis relinquitur. vt noe. in. c. ſignificaſti. de homici. et. c. pre-
ſentiom. de teſti. Item verba indicant mentem. quia nemo di
xiſſe preſumitur: quod non mente agitauit. vt. l. labeo. §. idem
tubero. de ſup. lega. et. l. non codicillum. C. de teſtamentis. et
4 c. i. de preſump. ¶ Quinto no. ꝗ ꝙ ſicut veli impoſitio dʒ eſſe
ſpontanea: ita et ſequens oblatio. nam ſi in exercitio illius a-
ctus illicita fuiſſet violentia: ſicut illa excuſaret a profeſſione
expreſſa. ſ. quod metus cauſa. c. i. ſic et fortius a tacita. ſ. c. con
ſtitutionē. in ſi. lib. vi. niſi ſequeretur ratificatio. ſ. eodem. c. ij.
Quero ꝗ vtrum ad conuerſionem vel profeſſionem ſufficiat ſo
5 la veli receptio. et idem poteſt queri in receptione habitus ex
dictis Joan. an. poſt doc. diſtingue. quia aut quis recepit ex
tra mona. et tunc etiam longo tempore deferendo non iudi-
caretur monacha. vt in gloſſ. iij. no. aut recipit in mona. & tūc
aut non agit aliud: niſi quia recipit habitum ſiue velum. & tūc
aut in illo loco non ſunt habitus diſtincti: nec actus: et tunc
portando per annum et gerendo ſe pro monacha obligatur:
et non ante: etiam ſi cum ſolennitate recipiat ſemper enim in
dubio intelligitur ſumpſiſſe habitum probationis. ſ. eodē. ad
apoſtolicam. et. c. ex parte. niſi appareat &c. ſ. eod. ſtatuimus.
aut ſunt actus vel habitus diſtincti profeſſorū a non profeſ-
ſis. et tunc aut recepit ipſum ſolēniter. puta vocatis parenti-
bus: vel de altari: vel in eccleſia: vł ſolenniter ab epiſcopo vel
abbate interueniente benedictione ſolenni: vel etiam a ſim-
plici monacho: vel ſacerdote cum ſolennitate ſolita de cōuer.
coniu. ex parte. ij. et tunc ſtatim obligatur dūʒ tamen ſciat ex
conſuetudine vel ſtatuto eccleſie votum eſſe annexum. illi ve-
ro. aut recepit ipſum ſine dicta ſolēnitate: et tunc aut poſt re-
ceptionem immiſcet ſe actibus profeſſorum quicunꝗ ſint illi
actus: ſiue offerendi paneʒ: vt hic. ſiue conſtituendi ſyndicos
ineundi contractus faciendi electiones: vel receptiones mo-
nialiū: vel alios actꝰ ſpectātes tantūmodo ad profeſſos de iu
re: conſuetudine: vel ſtatuto. et iſto caſu licet ſine ſolennitate
receperit poſt tamen ſe actibus profeſſorum immiſcuit: intel-
ligitur profiteri. ſecundum Hoſti. licet Innocen. variet. Sed
Joan. and. tenet cum Hoſti. ſi illa erit nouitia: et poſt tales a-
ctus perſeueret triduo. ſ. c. ad noſtram. et. c. conſtitutionem
lib. vi. non eni refert an a principio an ex poſt facto obligetur
ſecundum Hoſti. et demū Inno. idem ſentit: dum ſubdit. qꝺ
velum non ſacrum ſuſcipere et cum velatis offerre: ſufficiunt
ad probandoʒ qood ſit monacha: vel conuerſa. xxviij. diſtin.
quod interrogaſti. alterum vero non ſufficeret de conuer. cō-
iu. cariſſimus. et intellige: vt dixi in nouitio. naʒ nouitius im
miſcens ſe actibus profeſſorūʒ: non per hoc dicitur profeſſus
et ſic intelligatur alia opi. Inno. ¶ Sed incidenter contra
predicta

Ponit que ſtiones.

Oppōit in contrariū.

predicta op. decre. dicit quod nouitij non debent vocari ad
cõmunes tractatus: electionẽ: et ſimilia vt. c. ex eo. §. ſi. de elec.
lib. vj. c. indẽnitatibus in prin. eo. titu. ſed cum talis receptio
inducat profeſſionem tacitam ſecundum predicta. ergo vale-
bit electio celebrata ab eo: tanq̃ a tacite profeſſo. et ſimiliter
alia per eum capitulariter geſta. inutilis eſt ergo prouiſio il-
lius. c. ſo. profeſſi non tenebuntur illos admittere vel vocare.
et ſic non eſt ſuperfluum illud ius. vel aliter cum profeſſio et
electio conſummaretur eodẽ pũcto videtur precedere electio
in ordine intellectus: et profeſſio ſequi electio ergo deprehen-
6 ditur attentata a non profeſſo. † nam profeſſio tacita induci-
tur ex actu perfecto. ſcilicet poſt electionem finitam: et nõ pri-
us intelligitur profeſſus. ad hoc de elec. perpetue. lib. vj. facit
quod not. ſ. de app. preterea. per Innocẽ. in regula in obſcu.
in merci. in illa queſtione cum concurrunt appellatio et ex-
communicatio. vel dicit Joan. andr. non erit ius ſuperfluum
ſi poſt electionem adhuc requiratur perſeuerantia tridui. pre
cedens ſo. ſubtilior et magis placet Joan. an.

1 ¶ Temeritas reperiri poteſt in bono.
2 Monachus nõ poteſt habere peculium.
3 Monachus cenſetur eſſe de illo monaſterio in quo ab initio
conuerſatus eſt.
4 Abbas habet coercionem in monachos. Et poteſt repetere
monachum ſuum nu. 6
5 Moderamẽ ſeruandum eſt in correctione.
7 Officia ſepe turbantur promiſcuis rerum actibus.
8 Papa an poſſit ſtatuere q̃ monachi nõ exeant limites clau-
ſtri quod ſic.
9 Monacho an liceat tranſire ad eccleſiam ſecularem.

Joannes. Monachus ex leuitate ad mo-
na. tranſire: vel peculium habe-
re nõ poteſt. In prima deciſa conſultatio. in ſecũda
reſponſio. que duo facit primo prohibet: ſecundo ſi
1 contra fiat corrigi percipit. ¶ Notat Joan. and. † temerita-
tem in bono quod agitur etiam bono zelo: ex quo nõ agitur
ordine debito. j. eodem licet de elec. c. bone. ij. ff. de re mi. l. iij. §.
2 in bello. ¶ Secundo not. † quod monachus non poteſt habe-
re peculium. concor. j. de ſta. mo. c. j. et. c. cuʒ ad mona. ¶ Ter-
3 tio not. † quod monachus cenſetur eſſe de illo mona. in quo
ab initio conuerſatus eſt. quia ſecundum apoſtolum in ea
vocatione. ꝛc. j. ad corin. vij. et ſic collige initium eſſe ſpectan-
4 dum: de quo ſatis. ſ. de elec. dudum. j. ¶ Quarto not. † quod
abbas habet coercionem in mona. et ſic correctio monachi
primo loco ſpectat ad abbatem. de quo. ſ. de offi. ordi. quan-
5 to. ¶ Quinto not. † quod in correctione ſeruandum eſt mo-
6 deramen. xlv. diſtin. cum beatus. ¶ Sexto nota. † quod ab-
bas repetit monachum ſuuʒ. de teſti. nuper. et abbatiſſa mo-
nialem. quod met. cauſa. c. j. et ciuitas ciuem ſuuʒ. ad muni. l.
de iure. et per Innocen. de iureiuran. ſicut. et de app. dilectio
mater filium: maritus vxoreʒ. et generaliter omnis qui in per
ſonis aliorum aliquod habens ius. vt. j. de conuer. in fide. c. j.

Oppõit in contrariũ. et. l. j. §. per hanc. ff. de rei vendica. ¶ Oppo. dicitur hic quod
non eſt licitum tranſire de monaſte. ad mona. contra quia ita
tria ſubſtantialia regule ſeruantur in ſecundo mona. ſicut in
primo. de quibus. j. de ſtatu mona. c. cum ad mona. in fine. er-
go non debet referre an hic: vel ibi maneat. ſicut non refert
quid ex equipollentibus fiat. j. de verborum ſignifi. in his. nec
videt hic ꝓprie tranſlatio vel alienatio. ar. C. de edi. edic. pri-
ma. l. ſi quis poſt. et de fideicõ. l. voluntas. nec iſte ſic tranſiens
poteſt cenſeri apoſtata. de tempo. ordi. c. ex parte. ſo. iſte tran
ſitus eſt prohibitus ne diuerſe religiones ad alium finem: et
7 ad alium deputate contingat turbari ex iſta mutatione. † q̃
ſepe promiſcuis rerum actibus turbantur officia. C. de teſta-
mentis. l. ſulta dimalta. ꝛ. lxxxix. diſtin. c. j. nec ob. quod de ſub
ſtantialibus dixi: quia violaretur per id priuilegium ſubſtan
tiale profeſſionis: quod eſt obedientia exhibenda abbati: et
violaretur ſtabilitas et perſeuerantia in loco quam promit-
tit monachus. ſ. de iureiuran. ſicut. j. et hec ratio infert q̃ nec
ad aliam eiuſdem ordinis tranſire poſſet obiectio autem ve-
ra eſt in obligato religioni in genere. vt. ſ. eodem conſulti. et
c. non ſolum. et. c. conſtitutionem. lib. vj. ¶ Secundo oppon-
tur dicitur hic quod monachus non poteſt habere peculium
quod verbum omnia temporalia complectitur. j. queſti. de. iij.
totum: ſed contra ſpiritualia ſine temporalibus diu eſſe non
poſſunt: ſic nec anima ſine corpore. j. queſtione. iij. ſi quis obie-
cerit. ſolutio. non dicitur carere proprio qui de rebus cõmuni
bus mona. ſumit victum. mona. enim fundari non debet ſine
dote ſufficienti. j. queſtione. ij. placuit. de inſtitu. c. j. in authen-
tica vt determi. ſit nu. cle. in principio. ſingularis autem mona
chus nihil habebit proprij. et hoc eſt quod prohibetur mendi
cantibus vero ſuccedunt eleemoſyne loco dotis vno cũ reſpe
ctu intelligi debet: quod ſpiritualia non poſſunt durare ſine
temporalibus ſcilicet quo ſubſtentationem quibus anima in
corpore conſeruatur et ſine ſubſtentatione non poſſet diu pre
latus ſpiritualibus miniſtrare. ¶ Tertio oppo. dicitur hic.
coertioneʒ monachi ſpectare ad abbatem: contra quod ad ab
batem et capitulum de ap. reprehenſibilis in fin. ſo. verum eſt
quod ad ſolum abbatem ſpectat: vt dixi. et aliter ſumitur ibi
capitulum: q̃ pro fratribus et conuentu: vt hic in nouella. vel
loquitur ibi non de capitulo mona. vbi eſt abbas: ſed de capi-
tulo prouinciali abbatum. de quo. ſ. de ſtatu. mona. in ſingu-
lis. et. c. ea que. Sed inſtabis capitulum non corrigitur ſine
ſuo capitulo de accu. qualiter. de exce. prela. c. j. multo ergo mi
nus videtur hoc licere ſoli abbati. ſolu. hoc habet regula etiã
hoc per canones approbata nec miruʒ ſi hoc poteſt regula cũ
hoc poſſit etiam in epiſcopo conſuetudo. de conſue. c. iij. lib.
vj. ¶ Quero primo vtrum illud capitulum poſſit intelligi de
tranſitu ad aliud mona. non cauſa profeſſionis ibi faciende:
ſed cauſa viſitationis: vel peregrinationis. vt ſi velit viſitare
corpus beati benedicti: auguſtini apud mona. ſancti petri in
celo aureo apud papiã. dic quod nec talem tranſitum facere
poteſt monachus ſine licen. xviij. queſtione. iiij. monacho. et
hoc reſpectu mona. dicitur monacho carcer de ſenten. excom.
mu. vt fame. hinc etiam eſt quod nec ſepulturam eligit. de ſe-
8 pul. c. fin. lib. vj. Circa hoc queritur † nunquid papa poſſit ſta-
tuere: quod monachi non exirent limites clauſtri. dicit Joan.
and. quod eſſet durum: tamen poſſet eum velle non habeant.
9 de ſta. mo. c. vno. lib. vj. † vtrum autem ad eccleſiam ſecularem
liceat monacho tranſire. planum eſt quod non niſi debito mo
do per epiſcopum de abbatis licentia preficiatur cure. xvj. q.
j. in ſumma. c. doctos. et. c. ſe. et tunc nil habet cõmune cuʒ mo
naſterio. xvj. queſtione. j. ne pro cuiuſlibet. de elec. conſtitutio
et idem de epiſcopatu. xviij. queſtione. j. c. vno. de priuile. cum
olim de vocato ad papatum vtrum poterit tranſire ſine abba
tis licentia no. xviij. queſtione. ij. q̃ſiit. ¶ Sed nunquid in trã
ſitu quem facere vult monachus profeſſionis cauſa preſumi-
mus temeritatem et leuitatem. dic ex circunſtantijs hoc iudi-
candum: et in dubio ad ſuperiorem recurrendum. j. eodem li-
cet. ¶ Vltimo querit quod dicatur peculiũ quod prohibituʒ
eſt monacho habere remittit ad no. j. de ſta. mo. cum ad mo-
na. in principio. et in fi. iſta ſunt dicta vltra textualia in quibus
10 quidem exponit † quot modis in iure ſumitur fraternitas. et
dicit quod multipliciter prima generalis inter omnes chriſtia
nos ſic ſumitur. xj. queſtione. iij. ad menſam. et procedit hec ex
ſacramento baptiſmi. quia vnum habent patrem generanteʒ
ideſt. deum et vnam matrem ſcilicet eccleſiam. et ſecundũ hoc
non ſunt nobis fratres infideles. Sumitur ſtrictius fraterni-
tas pro cognatione ſpirituali. eſt etiam fraternitas ex ordine
vt epiſcopi: preſbyteri: et ſimiles. eſt etiam fraternitas chari
tatis: humilitatis: reuerentie et fraternitas officij. eſt etiã fra
ternitas inſtitutionis. eſt etiam fraternitas carnalis. hec mul
tiplex fraternitas per iura probatur. vt hic in nouella. vbi vi-
de expoſitiones aliorum vocabulorum que puerilia ſatis ſunt
ideo omitto.

Ponit queſtiones.

1 ¶ Spatium maius dari debet ad deliberandum vbi eſt du
rior conuerſatio.
2 Pubertas plena que dicatur.
3 Arrogans vel adoptans arrogatum vel adoptatum precede
re debet annis. xviij.

Cuia in inſulis. Premittit prohi
bitionis cauſaʒ:
1 ſecundo prohibet. ibi: pueros. ¶ Not. † primo
quod vbi eſt durior conuerſatio ibi ad deliberã
dum maius ſpatium dari debet. hinc dicitur q̃
vbi maius periculum vertitur: ibi eſt plenius conſulendum. c.
vbi periculum. de elec. et per hanc rationem dure cõuerſatio-
nis dicebat pe. idem in minoribus et predicatoribus quorum
obſeruantie ſunt valde dure. ¶ Secundo not. quod hic ap-
2 pellat pueros habentes. xviij. annum † et appellatur iſta ple-
na pubertas. inſti. de adop. §. minorem. facit quod not. Joã.
and. ſ. de fugi. c. j. hec etiam etas conſyderatur in herede: qui
non redemit eum: a quo fuit inſtitutus. quia donec hanc eta-
tem impleuit: non incurrit penaʒ. in authentica. vt cum de ap.
3 cogni. §. ſi vnum. † Item arrogans vel adoptans adoptatum

vel arrogatum precedere debet annis.xviij.vt dicto.§.mino-
rem. Itē ſi vſq; ad pubertatem relinquantur alimenta: debē-
tur vſq; ad.xviij.annum.et eſt ſpeciale fauore alimentorū. de
ali.et ci.le.l.nulla.in princi.et de multiplici etate vide in pro-
hemio.vi.libri per Ioan.andr.et.l.j.§.pueritiam.de poſtu.

Oppōſit in contrariū.

¶ Oppo.et videtur quod tam maſculus ꝙ femina profiteri
poſſit poſt pubertatem.vt in iuribus alleg.in gloſſ.que ſol-
uit.quod hoc eſt ſpeciale in contrarijs ius cōmune vt ſcʒ qui-
libet profiteri poſſit poſt annum.xiiij.quod intellige comple-
tum.vt.j.eodem conſtitutionem.lib.vj. vtrum autem ſi mali-
cia ſupplet etatem poſſit etas illas preuenire: dicunt quidam.
quod ſic.alij contra:et verius.vt not.Ioan.and.poſt gloſſ.j.

Ponit queſtiones.

eodem.c.poſtulaſti. ¶ Querit Ioan.and. dicitur hic qđ pro-
pter duram conuerſationem datur maius tempus in inſulis
quid ergo ſi inſula eſt delectabilis et amena. vt eſt iſta mira-
bilis amena et manu facta ciuitatis venetiarum. videtur qđ
non habeat locum iſta conſtitutio.quia ceſſat eius cauſa cum
non ſit dura:niſi dicas hanc cauſam impulſiuam de hoc de re
nunti.poſt tranſlationem.quidquid eſſet de iure dicit Io.an.
quod non vidit hoc ſeruari in aliquibus inſulis. ¶ Vltimo
no.de poteſtate pape qui impedire poteſt profeſſionis obli-
gationem.de quo per Ioan.an.in queſtione prelati exempti
ad finem prime partis:quam vide de reg.iur.cū ſtat.lib.vj.fa-
cit quod not.j.de conuer.cōiu.ex publico ꝛc.

1 ☞ Ciſtercienſis ſi ſine licentia abbatis alium ordinem pro
fitetur compellitur regredi.Et hoc poſt profeſſionē nu. 3
2 Monachi ciſtercienſes ꝙ nō debeant per epiſcopatus recipi
quomodo intelligatur ratio redditur nu. 4
5 Papa an poſſit diſpenſare ſuper tranſitu ad aliam religionē

1 Non eſt dubium. ¶ Si ciſterciē-
ſis ſine licen-
tia abbatis aliū ordinē profitetur regredi cō-
2 pellitur. ¶ Not.primo ꝙ monachi ciſtercien-
ſis non debent per epiſcopatus recipi: ꝛ intelli
ge recipi duobus modis:vno modo in hoſpitijs et hoc per
verbum celeriter regredi ꝛc.quaſi ſine mora et ſine hoſpitan-
di ſpe:ſed hec humanitas nō videtur deneganda : nec eſt tam
amara interpretatio facienda pone caſ quod diſtat a mona.p
dictas duas:certe inhumanum eſſet:quod non poſſet hoſpi-
tari cum ſit pars alimentorum:ſcilicet hoſpitari.vt.l. verbo
victus.de verbo.ſigni.facit quod not.in.c.cupientes.de elec.
lib.vj.§.j.ſuper ver.cōmode.ſecundo modo intelligas recipi
ad prelaturas:vel regimina eccleſiarum.ꝛ tunc planum eſt.j.
de elec.c.ſi religioſus.lib.vj.tertio gloſſ.exponit recipi. ſcili-
cet ad profeſſionem tangam ſtatim rationem ¶ Secundo
3 not.ꝙ quod iſta prohibitio receptionis habet locum poſt pro
feſſionem:quod intellige expreſſam. nam tacita obligat reli-

Ponit queſtiones.

gioni ſolum in genere.j.eo.conſtitutionem.lib.vj. ¶ Querit
4 gloſſ.ꝙ que eſt ratio quod ciſtercienſes ſic recipi prohibentur
dic vt in gloſſ.que dicit quod nulla reperitur arctior.Sʒ Ho
ſti.dicit quod reperiuntur ordines maioris profeſſionis: ꝛ re
ligionis.vt cartuſiē. et alij quidam:quos diſcrete dixit ſe vel
le tacere:ſed per priuilegia ordinis ciſtercienſiū conceſſa dixit
eos etiā ad arctiorē religionē trāſire nō poſſe: et ſui abbatis
non obtenta licentia dicit pbi.quod ſtrictior eſt ordo minorū.
5 ¶ Secundo querit ꝙ an ſuper tranſitu ad religionem aliam
poſſit papa diſpenſare.ab.dicit quod ſic.quod tranſeat ad pa
rem ex iuſta cauſa.ſed vt tranſeat ad minorē diſpenſare nō po
teſt.Hoſti.dicit ꝙ etiam ad minorē.ar.j.eo.ſuper eo.et.c.con
ſulti.de quo no.j.de preben.cum ſingula.lib.vj.ꝛc.

1 ☞ Minor.xiiij.an. per profeſſionem religionis non obli-
gatur.
2 Religioni obligare ſe expreſſe quis nō pōt:ante.xiiij.an.
3 Annus ceptus non habetur pro completo.
4 Receptio ſola habitus nō obligat irreuocabili religioni:ſed
requiritur perſeuerantia tridui.
5 Velox conſilium ſequitur penitentia.

1 Ad noſtram. ¶ Minor.xiiij.an. p pro-
feſſionem religionis non
obligatur idem in maiore qui ſine probatione ſuſ-
cepit habitum profeſſorum:quem dimiſit.j. triduū
et prima narrat factum.ſecunda dat iudicem. ibi: quo circa.
¶ Not.primo quod quandoq; fratres ſeducunt pueros ad
profeſſionem.et talis ſeductio non reprobatur ſm.Hoſti.qđ
2 dic.vt.j.c.dudum. ¶ Secundo no.in ver.mandamus,ꝙ quod
ante.xiiij.annum cōpletum non poteſt quis ſe obligare reli-
gioni expreſſe: ſed tacite non videtur hoc agere per lapſum
3 xiiij.niſi labatur.xv.j.eo.c.ij.lib.vj.ꝛ collige.ꝙ ꝙ annus cept⁹
a non habetur pro completo a quādoq; ſecus.qđ dic: vt in glo.
et.l.iij.§.minorem.de mino.et.l. a qua etate. de teſtamentis.
4 ¶ Tertio not.ꝙ qđ ſola habitus receptio non obligat irre-
uocabili religioni.ſed requiritur perſeuerantia tridui. et iſta
perſeuerantia requiritur in voto religionis:vel religioni an
nexo.quod in alijs locum non habet hinc eſt quod ſiue ſimpli
citer:ſiue ſolēniter quis voueat continentiam: vel quid aliud
honeſtū:non expectato triduo ſtatim eſt obligatus ex voto.
ꝛ eſt ratio.quia in voto religionis debet precedere delibera-
tio.cum enī per religionem quis mutet ſtatum ꝛ mortuus cē-
ſeatur.ꝛ vite mutatio fiat cum magno animi labore.vt in auē.
de monachis.§.ſancimus.coll.iij.voluerunt iura.ꝙ deliberat-
io illud votum precedat. In alio vero voto nō requiris pro
batio ſm Inno.et Ab.ꝛ aduerte etiam quia illud quod dici-
tur hic de perſeuerantia tridui habet locum:vbi quis ſuſcipit
habitum profeſſorum:in quibus caſibus dixi non habere lo-
cum penitentiam tridui:ſed in eo caſu quē ponit dec. cōſtitu-
tionem.j.eo.c.ij. vj.ꝛ per no.ibi vide declarationem glo. fin.
huius.c. ¶ Vltimo not.ꝙ dicit tex. ſtatim penituit ꝛc. nā re-
5 gulare eſt.ꝙ ꝙ velox conſilium ſequit penitētia. ꝛ eſt preſum-
ptio contra actum repētine inceptū ꝛ conſummatū:quod nō
ſit plene diſcuſſus ꝛ examinatus.vt.c.cum hoīs.ʒ. de reſti. in
inte.ꝛ cōmi.epi.per totum.

a ¶ Habet p completo. Adde glo. ꝛ doct. in.l. iij.§. minorē.ff.de mino. ꝛ in.l.ꝗ etate.ff.de teſta.l.l. ad rē publicaʒ ff.de mune. ꝛ hono.in.l. vobis quoq; ānuis. lega.ꝛ in.l.ſi. eo. tit. in.l. nō putabā. de cōdit.et demō. glo. in.l.j.C.qui eta.libro.x. Barto.in.l. ſi cui leget ī prin.de leg. j.in.c.cū di-lect⁹. de oſ-ſic. delega. bal.in.l.ex his in.j.ce ij. oppo.C. qñ dies le-ga. ced. gl. ꝛ Ioan.de tur. cremata.in.c.ſub-diaconus. lxvij.diſtin. cardi.ī cle. fina.de eta. et quali. in iiij.q.bal.in l.pe. nu. 4. qñ dies leg. ced.

1 ☞ Clerici ſeculares poſſunt tranſire ad religionem.
2 Difficultas obſeruantie regularis nō reddit profeſſionē nul
lam ſed facit eam cōmutabilem in aliam laxiorem.
3 Clericus ſecularis religionem profeſſus nō poteſt aſſumi ad
reginē eccleſie ſecularis.
4 Ingreſſus monaſterium tēpore quo ingreſſus fuit comede-
bantur ibi carnes:ꝛ monachi viuebāt ad libitū ſi poſtea refor
mantur an teneatur ad reformationem.
5 Statuta poſſunt fieri auſteriora de conſenſu maioris ꝛ ſanio
ris partis conuentus.
6 Pubes qui ingreditur monaſterium poteſt regulariter exi-
re niſi in ſex caſibus.
7 Nouitij in quo habitu debent ſtare in monaſterio.

Super eo. ¶ Qui recipit habitum profeſ
ſoris vbi habitus ſint diſtin
cti ibi vel alibi religioſus eſſe cōpellitur:ſi recipit
habitum nouitiorum redire pōt ad ſm cōſilium
ſio ſecūda ibi:reſpōdemus que diſtinguit inter
1 profeſſos ꝛ nouitios.tertia ibi:verum. ¶ No. primo.ꝙ ꝙ cle
rici ſeculares poſſunt tranſire ad religionē. ſed ecōuerſo mo
nachi non poſſunt exire de religione:vt fiant clerici ſeculares
rationem collige ex no.ʒ.eo.c.nō eſt in prima glo. ¶ Secun-
2 do no.ꝙ ꝙ difficultas obſeruātie regularis non reddit profeſ
ſionem nullam:ſed facit eam cōmutabilem in aliam laxiorem
aſperitas enī ꝛ laxitas ſunt accidentalia regule:non ſubſtan-
tialia.que ſunt tm̄modo tria.j.de ſta. mo .c. cum ad mona. in
fi.accidentia autem poſſunt mutari:ꝛ reformari preter ſubie-
cti corruptionem.vt.l.iuriſgen. §. quinimmo. ꝛ ſe.ꝛ.l. ab em
ptione.de pac.facit.l.ordo.de pub.iudi.ꝛ alibi hoc contingit
ꝙ propter difficultatem preſtationis eius quod debet fit cō-
mutatio tā in ciuilibus:ꝙ in criminalibus.vt.l.ij.ꝛ quod ibi
no.ff.ſi certum pe.ꝛ.l.pe.ff.de in ius vo. ¶ Tertio no.in ver.
3 nec amplius.ꝙ ꝙ clericus ſecularis religionem profeſſus: nō
pōt aſſumi ad regimē eccleſie ſecularis.qđ quomō intelligat

Oppōſit in contrariū.

ſtatim dicā.Et ideo ʒ op.ꝛ vr̄ ꝙ poſſint.quia monachus poteſt
aſſumi ad regimē parochialis eccleſie ꝑpter curā.xvi. q.j. do
ctos.ꝛ.c.ſi quos. Si ergo pōt aſſumi: multo forti⁹ reaſſumi.
ſo.hic ponitur ius cōe:ſm qđ nō pōt aſſumi vel reaſſumi:ſed
ex diſpenſatione ad vtrūq; eſt habilis:de quo arti.plene vide
de ſta.mo.qđ dei.in glo.vtrū vel aliter exire eis nō licet: ſed ſi
vocetur licet cum diſtinctione decre.cum poſt trāſlatiōem. de
renunti.nec ob.de renun.ex tranſmiſſa. ibi enī non apparet il
lum vitam voluiſſe mutare.nec ob.j.c.poſtulaſti. ibi enī loqui
tur in minore:hic in adulto.Et not.de iſto tranſitu clerici ſe-
cularis:an ad officia clericorum ſecularium reaſſumi poſſint.
poſſunt reaſſumi eo modo quo aſſumi a principio. quid di-
ces de mendicante tranſeunte ad ordinem non mendicantiū
an ad officia:p̄laturas ſeculares aſſumi poterit dic: vt in cle.
vt profeſſor. de regulari.ꝛ ptʒ proſequutione ti.dicā. ¶ Que

Ponit queſtiones.

rit Inno.ponet ꝙ ꝙ tpe quo quis ingreſſus eſt mōa.cōmedebant
4 ibi carnes:monachi viuebāt ad libitum. ita quod erat mona.
diſſolutum:

diſſolutum:ſed poſtea reformatū eſt:et reductū ad abſtinentias debitas: nūqd is q tēpore diſſolutiōis intrauerat aſtringatur ad obſeruantiam huius reformationis. reſpondet Inno. ꝙ in maſculo ⁊ diſtracto nō eſt dubium ꝙ tenetur de iure poſitiuo.q: nullus peritus debet ſe incaute.⁊ ſine deliberatione abinitio etiam in tali mona.ſe ſimpliciter obligare immo anteꝙ profiteaẗ debet attendere:quid inde ſeq debet. mulier vero:⁊ alia ſimplex perſona vr̄ excuſari ⁊ ſibi ſufficiat ſi trāſeat ad religionem in qua ſeruetẗ regula:quā inuenit in illo mona. reformato ſm quoſdam. Alij tamen dicunt:⁊ videtur meliꝰ. quod in iudicio eccleſie ⁊ etiam quo ad deum talis teneaẗ ad obſeruantiaꝫ reformate regule:tali ratione.nam aut dicit bona conſcientia ſe intraſſe:aut mala.ſi bona ergo eſt efficaciter obligatus.nam ſpū dei ductus eſt. et ſic errare non potuit.ĵ. co.licet.xviij.q.ij.due. Si vero dicat quod mala mēte itrauit non ſpiritu dei:ſed leuitate ductus.et tunc nō eſt audiendus allegans turpitudinem ſuam.vt.ſ̄.de dona.inter dilectos.eſt et alia ratio.quia preſumendum eſt.ꝙ quādo beati benedicti vel aliam certam regulam elegit de ſubſtātia illius regule leuitate ⁊ grauedine ante electionem plene inquiſiuit ⁊ deliberauit.poſtꝙ ergo elegit:variare non poteſt.ar.viij. q.ij. dilectiſſimi. Aduertendum tñ.quod ſi impotens eſt ad tolerādū rigorem:diſpenſatiue ad mitiorē tranſire poterit. vt hic.⁊.ĵ. c.ſignificatum.⁊.c.conſulti. Alij tñ dicunt. ꝙ contra voluntatem illius qui tali tempore ingreſſus eſt:nō poteſt regula aggrauari vel ſtatutum auſterius fieri quod quantuꝫ ad nō profeſſos tolerari pōt.ſꝫ Jo.an. q remittit ad no. per.ſ̄.de ꝯſti. cū oēs.ſuper prima glo.quantū ad ꝯfeſſos q velle nō hñt:cū ordo atq religio ſine oīm voluntate mutari non poſſit.vt.ſ̄. quod metus cauſa.cum dilectis.⁊ quod ibi Joā. an.ſuper pri
5 ma glo.⁊ in regula.quod oēs † de conſenſu tñ maioris ⁊ ſanioris partis cōuentus poſſunt ſtatuta auſteriora fieri ⁊ regula plenarie reformari.non obſtante contradictione paucoꝝ. ar. de his que fi.a ma.parte ca.c.j.⁊.xij.q.j.nolo.⁊.c.non dicatis. ſm Inno.cuius dicta ſunt iſta.ex cuius mente colligitur. qđ nō ſolum in reformatione mona.diſſoluti nō obſtat contradictio paucorum:ſed etiam in mona. regulato ſm regulam inſtitutam a principio poteſt maior pars capituli reliquis inuitis indicere:et ordinare regulam magis arctam ſuper modo viuendi in reformatione mona.nō diſſoluti non videẗ habere queſtio magnam dubitationem. Sed in mona.in quo regula obſeruatur qđ maior pars poſſit ſtatuere ſup arctiori obſeruantia eſt magnum dubium quia mutare ſtatutuꝫ cōe nō videtur licitum:niſi oēs conſentiant.q: obſeruantia tangit oēs vt ſingulos nō vt vniuerſos ergo.videtur melior cōditio prohibentis.vt.l.ſabinus.ff.cōi di.⁊ quod dictum eſt.ſ̄.c.ij. et de hac queſtione vide in ſumma de voto.§.vtrum ⁊ per quē ver. quid ſi aliquis ſecularis.⁊ in ſpec.de ſta.mo.§.xiij. ¶ Secundo quero hic in ſi.ponitur vnus caſus quo ille qui ingreditur
6 exire poteſt.quero an ſint alij caſus. Rñdeo dicit Hoſti. † qđ regulariter pubes qui ingreditur pōt exire niſi in.vj.caſibus primus ſi recepit habitum profeſſorū.ſecundus ſi fecit profeſſionē expreſſaꝫ. tertius ſi fuit tacite profeſſus. puta renūtiando mundo ⁊ pōpis:⁊ beneficio cōſtitutionū ad apoſtolicā. et c.ſtatuimus.⁊.c.nō ſolum.accidit etiam hoc aliis modis not. ĵ.co.ſtatuimus.quartus ſi in cōi habitu ſine reclamatione cōpleuit annum.j.c.ex parte.quintus ſi iurauit nūꝙ exire.ſ̄. qđ metus cauſa.c.pe.de iureiurā.ſi vero.ſextus quādo manumiſſus fuit eo modo:ꝙ nō exiret.ſ̄.de ſerui.nō ordi.eo libertus de cōdi.ap.c.ij.de impubere dicetur.ĵ.c.ſignificatuꝫ. ¶ Que-
7 rit gl. † in quo habituˢ debēt ſtare nouitij in monaſterio.ĵ.an-
8 nū probatiōis. Rñdeo quedā iura videntur velle ꝙ in veſte laicali. Alij dicunt ꝙ in habitu monachali:qđ tenēt. Lau. Vin. ⁊ Phyl. Tan.dixit in hoc ſtandum eſſe conſuetudini monachorum:et mandatis regule potius ꝙ iuri ſcripto. Idē Hoſ. de illa.q.vide in.c.legē.et.c.ſi quis incognitus alle. in glo. ⁊c.

8 ¶ Quo habitu. habitus nouitioruꝫ eſt triplex. Vide gl. et cardi. ĵ de. eos de regula.

1 ¶ Canonicus regularis ſi ſit monachus aut arctioris religionis:debet ibi manere ſi laxioris redire cōpellitur.
2 Tranſitus de minori ad maiorem religionem licitus eſt: non econuerſo.
3 Regula canonicorum regularium eſt laxior:ꝙ regula monachorum.
4 Regula fratrum predicatorum ſtrictior eſt ꝙ regula monachorum.
5 Regula que dicatur eſſe maior altera.
6 Militie opus ordinatum eſt ad publicam vtilitatem.
7 Religio an ſit perfectior ex ſtudio ꝙ ſic.
8 Statutum literature conuenit etiam ordinate ad vitam contemplatiuā. Et ad vitam actiuam nō. 9
10 Studium valet ad tria religionis eſſentialia.
11 Religio an dicatur perfectior ex altiori paupertate.
12 Paupertas quid operetur in religioſis.
13 Vita an dicatur perfectior ex ſolitudine.
14 Solitudo conuenit contemplanti:qui iam prouenit ad perfectum.
15 Vita ſolitaria debito modo ſumpta preeminet vite ſociali.

1 Sane. † Si canonicus regularis ſit monachus aut arctioris religionis et tunc manet monachus aut laxioris ⁊ tunc redire cōpellitur.⁊ primo narrat factū:qđ ſcđo diſtinguēdo diffinit ſm membrum.ibi:alioqui. ¶ No.pri-
1 mo. † ꝙ in efficacia vel efficacia tranſitus attēditur penes maiorem vel minorē religionem.nam de minore ad maiorē licitū eſt aſcendere:nō aūt econuerſo.ſ̄.de tranſ.c.j. ¶ Scđo not.ꝙ iſta maioritas vel minoritas conſyderatur ex preſenti ſtatu. Unde ſi nūc eſt ſtrictius licet tēpore fundationis fuerit laxioris ſufficit ad valorem tranſitus ſm Inno. ¶ Tertio not.qđ iſte erat canonicus regularis ⁊ tranſiuit ad monachatum: et tñ mandatur inquiri vtrum illud mona.ad quod tranſiuit ſit maioris religionis vel minoris. ¶ Sed contra hoc opponiẗ
3 ⁊ videtur ꝙ fruſtra de hoc inquiratur.q: certum eſt de iure. † ꝙ regula canonicorū regularium eſt laxior:ꝙ regula monachorum.vt.j.de ſta.mo.c.quod dei timorē.ſo. dicit Joan. an. ꝙ illud verum de iure cōi:ſed per conſtitutiones canonicorū regularium regula auguſtini que eſt laxior pōt arctari tñ: qđ (Oppōit in contrariū.)
4 erit ſtrictior. † vt fecerunt fratres predicatores: qui profeſſi regulam auguſtini in tñ ipſam arctauerunt:ꝙ ſtrictior eſt eorū regula:ꝙ regula monachorum.⁊ de tali maiori religione. ſcꝫ per conſtitutiones inducta loquitur iſte textus quem gui. na ſo.inducit contra apoſtatas predicatores qui profitendo in aliquo mona.ſancti benedicti:vbi etiam forte non ſeruaẗ religio:putant ſe euadere apoſtaſiam cōtra quos eſt iſte tex. naꝫ hic regulares canonici poterant habere arctiorem vitam: ꝙ monachi quod non poteſt prouenire:niſi ex cōſtitutionibus vel quia de facto monachi male obſeruant regulam ſuam: canonici vero bene. Sed in caſu iſto eſt dubiuꝫ an tranſitus ſit permiſſus. ⁊ theologi indiſtincte dicunt ꝙ de tali arctiori religione in qua remiſſius viuitur: poteſt quis tranſire ad minorem religionem melius obſeruatam.quod Joan. an. fatetur verum:quando illius arctioris non eſſet ſpes reformationis:nec in aliqua ſui parte ſaltem in patria illa religio debito modo ſeruatur alias licet qs profeſſus ſit in monaſterio ſancti benedicti nunc ſine ſpe reformationis collapſo. tamen plura alia monaſteria eiuſdem ordinis:vbi ſunt non collapſa tūc non licent ad minorem tranſire facit.ĵ.de verbo.ſignifi. c. abbatem in ſi.ſed ſi totus ordo ſit lapſus:vt eſt videre de tēplarijs procedat quod tunc theologi. Aduertendum tamen qđ dictum eſt ponderandam arctioritatem obſeruantie per conſtitutiones inductam.nam illud non videtur benedictuꝫ:qua conſtitutiones poſſunt mutari et variari ad beneplacitum:ſꝫ non regula principalis.ĵ.de regu.iur.c.j.cum concor. de iure iuran.ſicut.j. Solutio dicit Joan.and.ſatis eſt qđ poſſunt nō tolli.ar.de ꝯdi.inde.l.ſufficit.⁊ de.de ſupplē.neg.pla.q: ō ſta. reg.nei agro.§.cetex.⁊ qđ no.de cōmo.c.vno. ¶ Scđo op.⁊ vr̄ ꝙ iſta cōſyderatio circa trāſitionē ſtrictioris vl̄ laxioris obſeruantie nō ſit bona. Conſtat eñ qđ tria ſunt ſubſtantialia regule de quibus in dicto.c. cum ad monaſterium.in fine. Alie autem ⁊ multe varietates non faciūt differētiam per ſpecies: ſed per accidentia. Si ergo in ſubſtantia omnes conueniunt: ſcꝫ ad ſeruiendum deo:⁊ in ſubſtantia nō videtur.quod differentia ex accidēti proueniens debeat curari. Solu.dicit Joā. an. qđ licet omnes religioſi cōueniant in hoc. quia ſe ꝓbent ad ſeruiēdum deo.facere tamen oportet qđ religiones diuerſificantur ſm diuerſitatem operum:ad que ordinaẗ puta vna ordinatur ad opera vite contemplatiue: que in ſtudio ⁊ oratione conſiſtit:ad hoc ꝓpter videẗ ordinatus ordo Ciſtercieñ. et Cartuſieñ. alique etiam religiones ordinant ad hoſpitalitatis ⁊ infirmorum obſequia:vt ordo cruciferoruꝫ ſancti Antonij vienne.quedam ordinantur ad ꝑdicationem doctrinam et cōſimilia animarum.exemplum in predicatoribus: minoribus eremitis:carmelitis:et ſimilibus.quedaꝫ ordinantur ad militiam.vt hoſpitalarij et olim templarij.diuerſificantur ergo religiones ſecundum diuerſos actus exercitiorum.naꝫ in vna religione caſtigatur corpus per abſtinentiam:in alia per nuditatem:in reliqua per operationem manuum per. iſta igitur diuerſa exercitia licet tendentia ad eundem finem: ſcilicet

ad placendum deo. dicuntur religiones diuerſe. immo plus.
quia dato ꝙ alique ex eis ſint ordinate ad eoſdẽ fines ex quo
tamen diuerſe ſunt inſtitutiones: diuerſi habitus: diuerſe do-
minatiões dicent eſſe diuerſe. ⁊ ſic loquitur cle. j. de elec. ad idez

Ponit queſtiones.

de religi. do. c. vno. lib. vj. Sed ex predicta varietate oritur ma
5 gna queſtio † que dicatur eſſe maior altera: vt ſic ſciamus quã
do ſit licitum migrare de vna ad aliam. ⁊ primo arguitur q̇ꝺ
ſit maior vita cõtemplatiua vnde dicitur luce. x. ꝙ maria opti

Vita cõtẽplatiua ſiguratur p mariam.

mã partem elegit. per mariã autem figuratur vita contẽplati
ua. de renũ. niſi cum pridem ad fin. Item hec vita eſt certior et
ſecurior ergo preeligenda. de peni. di. v. c. j. in ſi. In contrariũ
arguitur de. c. licet. §. eo. ſicut maius bonum ⁊c. cũ litera que
ibi ſequitur. Si ergo in actiua maius eſt bonum ⁊ illa religio
eſt maior ⁊ potior: que eſt ordinata ad maius bonũ ergo ⁊c.
Item cũ omis religio ordinetur ad charitatem: ⁊ maiorẽ cha
ritatem quis habere nõ poteſt: ꝙ vt vitam ſuam ponat pro a
micis. Ioã. xv. ergo ⁊c. Item ſicut maius eſt illuminare ꝙ lu
cere tñ. Ita maius eſt contẽplata alijs tradere: ꝙ ſolum con
6 templari. † Item opus militie ordinatum eſt ad publicam vti
litatem. ergo videtur eſſe nobilius teſte pħo. primo ethi. vbi
dicit. melius eſt bonũ gentis: ꝙ hoĩs. facit de poſtu. bone. j.
vnde de iuda legitur primo matthei. iij. preliabatur prelium
iſrael cum letitia ⁊ dilatauit gloriam populo ſuo. vita ergo a
ctiua videtur preferri contemplatiue. ad hoc facit quod not.
Ioan. an. §. de ſta. mo. cum ad mona. in ſi. quantum tñ ad pro-
poſitum de quo querimus ſcilicet que ſit maior religio: vel mi
nor quo ad tranſitum dicit Ioã. an. ꝙ nos canoniſte nõ debe
mus curare de pluribus ſubtilitatibus theologorũ hic reci-
tatis: ſꝫ debemus ſolũ aduertere vbi ſit amor ſtrictior: durior:
vel fortior viuendi modus. vnde de ec. licet. §. eo. in fine dicit. vi
tam duceret arctiorem. et ibi etiam precedit de arctiori ſupe
riori vita. ad idem. §. eo. q: in inſulis dura eſt ⁊c. ⁊ ſic cum oẽs
religiões ſint ordinate ad ſummũ finem qui eſt charitas per
quã coniungimur deo. vt in conſtitutione Ioãnis ad condito
rem. ver. cum eñ. ⁊ ſit finis ſic id ſolum vt arctiorem viuendi
modum ponderemus. vñ ſi in vna religione ſit ſola cõtempla
tio cum arctiſſimo viuẽdi: modo poſſibili tamen ſine deficiẽ-
di periculo nõ admitteremus trãſitũ: in qua eſſet cõtempla
tio et actio etiam per predicationis officiũ cum lato vel minꝰ
arcto modo viuendi. q̇ꝺ tamen theologi admitterent. de quo
vide per tho. ſecunda ſecũde. q. penul. ar. vj. ⁊ ar. penul. ⁊ vlti-
7 mo. ¶ Querit Ioan. and. † vtrum ex ſtudio ſit religio perfe-

Habeꝭ pſal. lxx. c.

ctior. videtur ꝙ nõ. vt in pſalmo qm̃ nõ cognoui literaturam
introibo in potentias dñi. ſed illud intelligiꝭ de literatura ve
teris legis: de qua. ij. ad Corin. iij. litera occidit. non cognoſ-
cere igitur literaturam eſt: nõ ſeruare circũciſionem. ⁊ ceteras
8 legales vel carnales obſeruãtias. concludit ergo Ioan. an. †
ꝙ ſtudium literature cõueniat religioni etiam ordinate ad vi
tam contẽplatiuam. vnde. hiere. ad pauli. modicũ diſcamus
in terris: quorum ſcientia nobiſcum perſeueret in celis. pro-
deſt eñ ad illuminandum intellectum ⁊ remouenda contẽpla
tionis pericula vnde in laudem viri iuſti dicit pſal. in lege dñi
meditabitur die ac nocte. ⁊ eccleſiaſtici. xxxix. dicitur ſapientia
antiquorum exquirit ſapiens. ⁊ prophetis vacabit. ⁊ grego-
rius ſtultus eſt qui in eo ſe primũ exiſtimat: vt bona que vide
9 rit diſcere cõdẽnat. xxij. di. cõſtãtinopol. † ſitr ſtudiũ doctrie
põt cõpetere religiõi deputate ad opationẽ actiuã i pᷣdicãdo
docendo: ⁊ animabus conſulẽdo. xxxvi. ⁊ xxxviij. di. per totũ
Nõ ob. quod apoſtoli ſine ſtudio literarum ad predicandum
miſſi fuerunt. q: (vt dicit hiero. in epiſtola ad pau.) quidquid
alijs exercitatio ⁊ quotidiana in lege meditatio tribuere ſo-
10 let: illis ſpũs ſanctus ſuggerebat. † Itẽ valet ſtudium ad tria
religionis eſſentialia valet eñ cõtra luxuriam inde ama ſcien
tiam ⁊c. de conſe. di. v. nũꝙ. Item cõtra cupiditatem diuitia-
rum ſapiẽ. vij. diuitias nihil eſſe dixi in cõparatione illius.
ad idẽ. xij. q. ij. gloria epi. ver. ſocrates. Itẽ ad obedientie do
cumentum vnde aug. li. op. mo. que eſt iſta peruerſitas: lectio
ni nolle obtemperare dum vult ei vacare de militia vero ſpi-
rituali per predicationem: doctrinã: ⁊ aliarũ cõſilia quo: ⁊ quã
do cõpetere poſſit religioſis plene habetur. xvi. q. j. per totũ
de corporali quomodo. quandoꝙ bonum publicum ⁊ anima
rum ſalutem reſpiciat habetur ſatis. xxiij. q. j. noli. ⁊ per totum
11 ⁊. q. iij. fortitudo. et per totum. ¶ Secundo quero † vtrum
ex altiori paupertate in cõmuni dicatur perfectior religio po
ne exemplũ in mẽdicantibus. ⁊ videtur quod ſic per illud mat
thei. xviij. ſi vis perfectus eſſe ⁊c. ergo etiam aliquorum in cõ
muni retentio minuit perfectionem ad idem matthei. vj. noli
te ſoliciti eſſe in craſtinum. et. x. nolite poſſidere aurũ: nec ar
gentum. Ioan. andr. dicit quod habere aliquid in communi
non minuit perfectionem religionis per. c. expedit. verſi. quo
facto. xij. queſtiõe. j. paupertas. ergo in cõmuni inſtrumentũ
perfectionis eſt: non eſſentia ſicut in collationibus paternum
de multis alijs inſtrumentis dicit moyſes abbas. ita ieiunia
vigilie meditatio ſcripturarum nuditas ac priuatio omnium
facultatum nõ perfectio: ſed perfectionis inſtrumenta ſunt.
vnde Hiero. ſuper mattheo dicit ꝙ petro non ſufficiebat oĩa
12 relinquere: ſed ſubiungit. et ſequuti ſumus te. † paupertas[a] er
a go inſtrumentum eſt inquantũ diuitiarũ remotio tollit tria
charitatis impedimẽta. ſcilicet ſolicitudinem per quã impedi

a ¶ Paupertas. paupertas de preterito nõ ꝓ ſumiꝭ de pñſenti. bart. in. l. in cõfirmãdo. ff. de cõfir. tuto. Idẽ bar. et bal. in. l. iij. C. de pba. bal. in. l. ſi q adulterij. C de adulte. Io. de imo. in. l. decẽ de verb. obli.

tur animus totaliter ferri in deum amore ipſarũ quod eſt cõ
tra religionis eſſentiam: per quã ſe ⁊ ſua contẽnit: tollit rela-
tionẽ que ex diuitijs naſcitur plurimũ. Aduertendum tamen
ꝙ religiones conſyderari oportet ſm ſuũ finẽ. religio eñ or
dinata ad militiam vel hoſpitalitatẽ perfectior eſt ex diuitia
rũ abundantia: ⁊ ex ipſarũ defectu imperfectior. Religio ve-
ro ordinata ad contemplationem tñ non habens hoſpitalis
onus annexum perfectior eſt ex moderatis diuitijs ita ꝙ per
fectior eſt ex paupertate que minorem ſolicitudinẽ temporali
bus ingerit: ſed religio ordinata ad opus mixtum. ſcꝫ ad con-
templandum: ⁊ contẽplata alijs tradendũ Sed habere plus
vitam ab exterioribus expeditam. quod ſit dum modica vite
neceſſaria congruo tẽpore procurata conſeruantur. xij. que-
ſtione. j. habebat. paupertas ergo facit religionẽ tanto perfe
ctiorẽ quanto plus proportionatur ſuo fini. et de his vide per
beatum thomã ſecunda ſecunde vbi ſupra. ¶ Tertio quero
13 † vtrum ex ſolitudine dicatur vita perfectior. dicit Ioan. an.
quod ſolitudo non eſt de eſſentia perfectionis: ſed inſtrumen
tum cõmendabile. xvj. q. j. qui vere. xl. quelibet. ⁊ hec ſolitudo
non congruit vite actiue: ſed contẽplatiue ſm illud oſee. ij. du
cam eam in ſolitudinẽ: et loquar ad cor eius. Religionibus
autem deputatis ad vitã actiuam non conuenit ſolitudo: ni
ſi forſan ad tẽpus: exẽplo. chriſti aſcendit in montẽ ſolus ora-
re luce. vj. et ſic poteſt intelligi de exce. prela. c. vno. in. ſi. li. vj.
diligenter tamẽ aduertendũ quod id q̇ꝺ eſt ſolitariũ ſibi per
14 ſe debet eſſe ſufficiens ad hoc de ſta. mo. c. ij. vnde † ſolitudo
conuenit contẽplanti: que iam prouenit ad perfectum q̇ꝺ du-
pliciter eſſe poteſt. ſcilicet dono dei. vt in ioanne baptiſta qui
ſanctificatus in matris vtero cum puer eſſet: erat in deſertis
luce primo. ſcdo per exercitiũ virtuoſi actus. ad hebre. v. cibꝰ
perfectorũ eſt ſolidus. eorũ. ſcilicet qui per conſuetudinẽ ex-
ercitatos habẽt ſenſus ad diſcretionẽ boni: ⁊ mali. Ex aliorũ
autem ſocietate iuuatur homo dupliciter: ſcilicet quo ad in-
tellectum. vt inſtruatur in hes que ſunt contẽplanda. vñ hie-
ro. ad ruſticum. mihi placet quod habeas ſanctorũ contuber
nium: nec ipſe te doceas. xvi. q. j. ſi clericatus. in ſi. et ibi de hoc
ſecundo quo ad effectum ſcilicet. vt noxie affectionis hoſtes re
primantur exẽplo et correctione aliorum. vnde idẽ ad eundez.
In ſolitudine cito ſubrepit ſuperbia: dormit quando vult. fa
cit quod vult ⁊c. Ad viuentem in ſocietate dicit non facias q̇ꝺ
vis: comedes quod iuberis ſubijciaris cui nõ vis. ſeruias fra-
tribus. prepoſitum mona. timeas vt deũ: diligas vt parẽtẽ. ⁊
15 hoc plenꝰ vide i hiere. ad ruſticũ. fateꝭ tñ tho. † q̇ꝺ vita ſolita
ria debito mõ ſumpta pemĩet vite ſociali. vñ de iſta trãſil ad
illã. vt in predicta decre. vnica. in fine de exceſſibꝰ platoꝝ: ſꝫ
ſi abſqꝫ precedẽti exercitio vite ſocialis ſumatur: periculoſiſſi-
ma eſt: niſi per diuinam gratiam ſuppleatur. et hoc bene pro
bat ſeneca. ad lucillum in quadam epiſtola. quod periculoſa
eſt iuuenibus ſolitudo: nec debent ſibi cõmitti. econuerſo in

No. laudes Scipiõis.

ſenibus exercitatis vt in ſcipione de cuius ſolitudine loquitur
Tullius. lib. ij. vel. iij. de officijs. et plene de ſolitudine ⁊ otio
tractat etatis noſtre poetarum princeps dominus franciſcus
petrarcha in libro rerum memorandarum in principio. que-
dam autem religiones ſecundum Ioan. and. participant de
vita ſolitaria: et ſociali. vt camaldulẽſis cuius caput eſt in dio
ceſi aretina: in quo ſunt eremite fratres in monaſterio ſocia
lem vitã ducentes: et ſupra mona. in mõtis cacumine ſunt cel
le illorum qui ſolitariam vitam ducunt diuiſim locate peruc-
niri vbi eſt vera contemplatio et aliquid actionis. Idem ſt ali
ter in ordine cartuſienſiũ cuius profeſſi vt plurimũ vitam ſoli
tariam ducant in cellis: ſingulis tamen diebus ad miſſam: veſ
peras: et matutinum conueniũt certis etiaꝫ diebus cõueniũt
in refectorio: et in collocutorio: et clauſtro ſecreto. Remittit
Ioã. an. ad no. per eum de deci. c. ij. §. religioſos. li. vj.

1 ¶ Filius impubes infra. xiiij. annũ oblatus a parentibꝰ de
monaſterio egredi non poteſt poſtea ſic.
2 Minor. xiiij. an. non poteſt profitendo obligari religioni.
3 Ingrediens poteſt habere profeſſionem a ſe prius factam
poſt. xiiij.

poſt.xiiij.annum.
4 Profeſſio firmata per aduentum pubertatis nō obligat preciſe religioni.

Significatum. Minor .xiiij. annis profitendo religioni nō obligatur: niſi factus maior ratum habuit. et in prima decīſa cōſultatio. in ſcōa riſio. ibi. mādamus. que diſtinguit. et ſm mēbrum diſtinctio
1 nis proſequit ibi: ſi aūt. ¶ No. primo. ꝙ .ſ. xiiij. annuz filius impubes oblatus a parentibus de mona. egredi non poteſt poſtea vero ſic nō eſt. igitur impubes audiendus venire volens contra factum patris et reſcindere obligationē de eo ſa ctā in alijs obligationibus ꝙ in obligatione perſone an pater poſſit filium obligare. dic: vt .l. cum non ſolum. C. de bo. q̄ lib. et .l. ſi infanti. et qđ ibi not. C. de iure deli. ¶ Scđo no. duz
2 dicit tex. abſolutus .zc. ꝙ minor .xiiij. annis non pōt profitē
a do obligari religioni. In iſta ergo obligatione vt ſit efficax: eſt etas limitata. nō pōt ergo preueniri. licet malicia vel prudentia ſuppleat etatem. licet hugu. dixerit contrarium: et nō bene. vt .ſ. eo. c. poſtulaſti. vbi de hoc. et .xx. queſtiōe .j. i ſumma.
3 ¶ Tertio no. ꝙ poſt .xiiij. annum pōt ingrediēs habere ratam profeſſionem a ſe prius factam. quod intellige expreſſe per ſolum eñ aduētum pubertatis nō corroboratur tacite: ſed expreſſe poſſet. vt .c. j. ſ. eo. lib. vj. vbi habes quatuor modos quibus ratificatur profeſſio minoris facti maioris. et videtur hoc ſpāle in profeſſione: vt tam breui tēpore cōfirmet p aduentum pubertatis. qđ geſtum fuit in minori etate. alie vero diſpoſitiones vel contractus initi a minoribus minus ſolēniter an confirmētur poſt maiorem etatem. dic: vt not. C. ſi
4 ma. fac. ra. ha. per totum. ¶ Quarto no. ꝙ profeſſio firmata per aduentum pubertatis nō obligat preciſe religioni: in qua ingreſſus eſt. ſed illi vel alij idem in profeſſione maioris ſtatim facta vel per triduum roborata per receptionem habitus profeſſorum. vt .ſ. eo. c. iij. li. vj. ¶ Opponitur dicitur hic ꝙ poteſt tranſire ad aliam: et ſic innuit: ꝙ etiam ad minorem ſed contra. ſ. eo. c. i. nō eſt ſe. dicit glo. expone ad aliam eiuſdē religionis: vel maioris. et ſic concor. vel dic: ꝙ poteſt intelligi in caſu dec. conſtitutionem in ſi. ſ. eo. li. vj. Inno. dicit ꝙ vbi minor facit profeſſionem ex diſpenſatione epī etiā legitima tranſire poteſt ad minorē. vt hic. et idē ab. Idem tamen Inno. in .c. dilectus. de tēpo. ordi. dixit per iſtam dec. epm diſpēſare poſſe cum religioſo: ꝙ tranſeat ad minorem religionem. vide ꝙ no. de preben. cū ſingula. §. pe. li. vj. et qđ ibi per Jo. an.

¶ Profitēdo. Qđ aliqs fiat mōachus ppter ſpē vt fiat abbas turpe eſt vt no. Jo. de tur. cre. in .c. per laicos. xvj. q. vij.

¶ Oppōit in contrariū.

1 ¶ Monachum facit aut paterna deuotio: aut propria cōfeſſio.
2 Suſceptio benedictionis et veli obligat recipientem preciſe ad religionem.
3 Profeſſum allegans ſe fuiſſe in etate nō legitima debet illud probare.
4 Non contradicere inducit conſenſum.
5 Arguere a contrario ſenſu licitum eſt in iure.
6 Filia maior non poteſt per patrem obligari religiōi inuita.
7 Uelum profeſſionis recipitur poſt .xij. annum. Et quādo velum conſecrationis remittitur.
8 Minor aduerſus ingreſſum religionis an poſſit petere reſtitutionem in integrum tanꝙ leſus.

Cum virum. Si filia minor .xij. anno. a parētibus monaſterio tradita facta maior ſponte velet ad ſeculum redire nō poterit. in prima cōſultatio: cui in ſcōa rndet ibi: conſultationi. tertio ſoluit contrarium ibi: nec obloquit.
1 ¶ Not. primo ꝙ monachū facit aut paterna deuotio: aut ppria profeſſio. et de hoc an. ſcz paterna deuotio faciat monachū vide per Hoſti. in ſumma. eo. ti. §. vtrū exire. verſi. dicas
2 breuiter. ¶ Scđo no. ꝙ ſuſceptio benedictionis et veli obligat recipientē preciſe ad religionē. ideo et receptio habit9 profeſſorū de quo .ſ. eo. ſtatutū. ex actibus ergo certe obligatiōi attributis reſultat iuris effectus: et declaratio volūtatis. que qualitercūꝗ declaretur verbis: ſignis: an digito nihil refert vt .l. certū. ff. ſi cer. pe. nutu etiā declarat intētio: et per actuuz exercitium probat poſſeſſio: et dñium. vt .c. qđ ſicut. ad fi. ſ. de elec. et .l. tertia. ff. de ſolu. et .ſ. de reli. do. c. j. ¶ Tertio no. in ver. niſi. ꝙ cū aliquid conſueuit certo tēpore celebrari: ſi actus de
3 prehendit factus preſumit ꝙ debito tpe. qui ergo dicit ſe in etate nō legitima fuiſſe pfeſſuz: dz hoc pbare. vt .ſ. eo. c. j. vbi remiſſ pſertim qñ actus geritur a pitis: pſumit rite factus. fa
4 cit qđ no. in .c. niſi eſſent. de preben. ¶ Quarto no. ꝙ nō cōtradicere indicat cōſenſum. qz tacens habetur pro cōſentiente. qđ eſt verum: niſi nimia reuerētia gerentis actum cum aliquo ſuadetur oppoſitū dicere. vt .l. j. §. que onerande. ff. quare. ac. nō da. et facit iſte tex. ꝙ ille qui exhibet alicui reuerētiaz vt prelato: non poteſt poſtea hoc negare. ſ. de his q̄ ſi. a ma.
5 par. ca. c. ex ore. ¶ Quinto not. in ver. nec obligor. ꝙ licituz eſt in iure arguere a cōtrario ſenſu. immo dicit lex ꝙ eſt fortiſſimū. vt .l. obſeruare. §. ſi. ff. de offi. procōſulis. et le. qd in cōtractibus et ſtatutis. dic per Bar. in .l. oēs populi. ad fi. ff. de
6 iuſti. et iure. ¶ Sexto no. ꝙ filia maior non pōt per patrem obligari religioni inuita. paterna ergo deuotio facit filiū minorem monachum: nō maiorē. de quo p Hoſti. in ſumma. eo.
7 ti. §. vtrū exire. ver. dicas breuiter. ¶ Septimo no. ꝙ velū recipitur poſt .xij. annum. et intellige de velo profeſſionis. xx. q. ij. puelle velū eñ cōſecrationis debet recipere: vt no. ſ. c. vidua. ¶ Querit Joā. an. ꝙ an minor aduerſus ingreſſum reli-
8 gionis poſſit petere reſtitutionem in integrum: tanꝙ leſus. dicit ꝙ non. qz ſeruit ei cui ſeruire regnare eſt. facit qđ not. in ſpec. ſecunda parte. de reſti. in inte. §. qualiter. ver. ſed nunqđ minor. Idem An. ſ. de reſti. in inte. cum ex literis. et .l. pap. ff. de mino. vbi ille qui mutat ſtatum nō poteſt contra illā mutationē reſtitui tangit de illo in quo malicia ſupplet etatē: an poſſit profiteri ante aduentum pubertatis iſto pretextu dixi ſ. c. proximo.

¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Profeſſio facit monachum. et non habitus tñ. et nu. 2
3 Profeſſio ad hoc vt ſit efficax: duo requiruntur. Et an ad ei9 ſubſtantiam requiratur ꝙ ſit aliquis qui recipiat nu. 4
5 Profeſſio facta in manibus nō habentis poteſtatē incorporandi ordini: ſemper cēſetur de futuro: donec per habentē poteſtatem fuerit confirmata.
6 Profeſſionem qui poſſint recipere.
7 Epſ an poſſit recipere profeſſionē illius qui nō ingredit aliquod monaſterium vel nō profitetur certam religionem.
8 Profeſſio per que verba vel actus inducatur nu. 9 et. 10

1 **Porrectum.** ꝙ Profeſſio facit mōachū nō habitus tñ. cōis diuiſio ſcōa ibi: inquiſitioni. ¶ Not. primo qđ quandoꝗ votū profitendi precedit profeſſionez. et ſic aliud eſt profiteri aliud profiteri velle. ſicut aliud eſt emere: aliud promiſſio de vendendo. facit qđ no. in .l. in emētis. C. de cōtrahē.
2 emp. ¶ Secundo no. regulaz. ꝙ quod habitus nō facit monachum: ſed profeſſio regularis. et iſta fuit ratio dubitandi in caſu. qz iſte nō recepit habitū. ſed tñmodo ſe poſuit in manibus abbatis. iſtud aūt ponere eſt actus diſſonus: nō inferēs neceſſario profeſſionē: ſed hoc poſſet eſſe verum non precedēte voto: eo vero precedente traditio. i. ita ſe reddere videt facta reſpectu precedentis tituli: et obligationis. ar. no. in .l. qđ mulier. ff. de rei ven. ¶ Tertio no. quod dicit recipitur ab homine .zc. quod in profeſſione requiritur quod ſit perſona que profeſſionem recipiat. et ſecundum quoſdā aliter non obligat profitens. quod an ſit verum et qui poſſint recipere profeſſionē plene hoc per Inno. ¶ Opponitur dicitur hic. quod habitus non facit monachum. Sed contra. xxvij. di. quod interrogaſti. et .ſ. c. vidua. So. vt in glo. j. que diſtinguit inter profeſſionem tacitam ſiue preſumptam per habitus dilationem: vt in contrarijs et expreſſam. de qua loquitur iſte tex. Si eñ qs in manibus abbatis vel cuiuſcunꝗ monachi et vbicūꝗ profeſſionē faciat dūmodo recipiatur eius profeſſio ab abbate et fratribus monachus eſt: et ſolēnizatum eſt eius votum. ſ. qui
3 cle. vel vo. inſinuante. et hic ita dicit gloſſ. ex qua collige. ꝙ qđ duo requiruntur ad efficacem obligationem profeſſionis. ſcz profeſſionis expreſſio: receptio per abbatez et monachos. Et hic ſumpta occaſione Innocē. ponit hic longam glo. et intricatam: quā recitat per duas queſtiones. prima an ad ſubſtantiam profeſſionis expediat ꝙ ſit aliquis: qui promiſſionez recipiat pfiteri volētis. et qui ſint illi qui pfeſſionē poſſint recipere. ſcđo p que verba vel actus pfeſſio inducat. primo ergo.
4 ꝙ an ad ſubſtantiā pfeſſionis expediat ꝙ ſit aliqs qui recipiat dicunt quidam: ꝙ ſic. qz pfeſſioni ineſt obediētia. ſ. de ſta. mo. cum ad mona. vnde niſi ſit qui recipiat: non obligatur profitens: etiam ſimplici voto. ad hoc allegat Hoſti. ſ. de elec. cū inter canonicos. nam inter profeſſionem facientem et recipiētem debet eſſe differentia: ſicut in caſibus de bapti. debitū de inſti. c. ſi. de iure pa. per veſtras. et quibuſdam tamen videt ꝙ valeat profeſſio facta etiam in manibus nullius. ſ. qui cle. vel vo. conſuluit. Sed vt dicit Inno. tale votum non eſt ſolenne:

¶ Oppōit in contrariū.

¶ Ponit queſtiones.

ſed ſimplex. videtur ergo in hoc inclinare. qđ licet votum cō-
tinentie ſolennizetur per ſolẽnem omiſſionem. nō ſequitur
5 per hoc qđ idem ſit in profeſſione ꝙ profeſſio facta in mani-
bus non habentis poteſtatem incorporandi ordini ſemꝑ cen
ſetur de futuro. donec per poteſtatẽ habentẽ fuerit accepta.
ratio differentie eſt. ꝙ votum continentie dependet a vouen
te. ⁊ eſt de preſenti. licet non ſit qui votum recipiat. ſed profeſ
ſio dependet a profitente. ⁊ ab eo qui profeſſionẽ recipere po
teſt. vt. j. e. ad apoſtolicam. vnde reciproca obligatio non con-
trahitur alterius voluntate dūtaxat. ⁊ hoc tenet Inno. qđ nō
poſſit fieri profeſſio ab aliqua. ſi non ſit alius qui illam recipi
at. ⁊ qui illi poſſit dare regulam ⁊ ipſum corpori ordinis ag-
gregare. de quo in Specu. de ſta. mo. ver. xix. ar. contra quod
6 no. in. c. quoti. j. q. vij. ¶ Sed videamus ꝙ poſſint profeſſio-
nẽ recipere. dic qđ abbates ⁊c. ad quos de iure cōi ſpectat re-
ceptio monachorum vel ad ipſorum alterum. de conſue. vt. j.
eo. c. ſi lib. vj. alij vero an poſſint profeſſionem recipere. dic ꝙ
aut mandante abbate ⁊ non eſt dubium qđ pōt etiam laicus
recipere. ſicut ⁊ beneficiū poteſt recipere nomine alieno. ⁊ pro
curator eſſe in cauſa ſpirituali. c. j. j. de procura. li. vj. ⁊. c. acce-
dens. de preben. ratihabitio etiam ſubſequens abbatis ⁊ ca-
pituli videtur ſufficere. ſi alius nomine ſuo ipſam profeſſionẽ
recipiat. xvij. q. j. gonſaldus. j. eo. ad apoſtolicā. qui cle. vel vo.
c. inſinuante. de conuer. coniu. dudum. ante tamẽ ꝙ abbas ra
tum habeat. ille qui ſic profeſſus eſt in alterius manibus. no-
mine abbatis recipientis non cenſetur monachus. vnde ma-
trimonium ante ratificationem ab eo contractum teneret nō
autem ſi contraheretur poſt ratihabitionem abbatis ſic di-
ſtinguitur in matrimonio carnali alterius nomine contracto
de quo remittit Hoſti. ad ſummā de ſpon. §. qualiter cōtrahā
tur. facit de preben. ſi tibi. li. vj. Et predicta procedunt cuꝫ qs
in manibus abbatis. vel alterius abbatis nomine recipientis
certam religioneꝫ profitetur. quid ergo ſi quis in genere ⁊ nō
certe religioni ſe deuoueat in manibus alicuius. dicit qđ tūc
recipiens videtur illam recepiſſe nomine religionis vel eccle-
ſie generalis. ⁊ idem ſi per ſe tantū ⁊ nullo recipiente ꝑmiſit.
pro quo dicto remittit Jo. and. ad no. per eū. de cen. ex pte. in
gl. no. qđ hoc autẽ caſu cū ſcꝫ quis in genere ſic deuouet ſi for
te non inueniret religionem. que vellet eū recipere dꝫ eſſe ſub
obediētia epi. ⁊ ſic eius monachus a quo ſibi ſtatuatur certa
forma viuēdi. prout expedire videtur ipſius ſaluti. ⁊ ſic refert
hoſt. qđ vtitur penitentiaria domini pape. ¶ Sed incidenter
7 queritur ꝙ an epiſcopi poſſint recipere profeſſionem iſtius
qui non ingredere aliquod monaſterium vel non profitetur
certam religionem. dicit quod poteſt per ſe et alios. ſufficit
enim quod tales profitentes habitum mutent quem portent
etiam in domo propria: tales nāq3 religioſi cenſentur. ⁊ viuāt
ſub obedientia epiſcopi. xxxv. q. c. qđ deo. xxvij. q. j. de viduis.
de conuer. coniu. dudum. ⁊. c. ex parte. ij. ad ſi. per Hoſti. alius
autem inferior ab epiſcopo nō videtur qđ talem obediētiam
recipere poſſit. xxvij. q. ⁊ ſi vir. xxviij. diſt. nullam. xxiij. diſtin.
nulla. ⁊. c. vxor. de conuer. cōiug. verum. ⁊. c. cum ſis. Archid.
ergo ⁊ inferior prelatus profeſſionem iſtius qui intendit viue
re ſic in domo propria recipere nō poteſt: nec ipſum religio-
ſum facit: cum talis receptio ſit permiſſa ſolum epiſcopis per
predicta iura: ſimplex vero votum cōtinentie videtur quod ſo
lēnizetur recipiente ſacerdote tantū: quia ⁊ ſine ſacerdote po
teſt hoc fieri. xxxiij. q. ij. admonere. ⁊. c. quod deo. ⁊ de conuer.
coniug. dudū. tale tamẽ votum continētie videtur dirimi per
ſequens matrimoniū. vt. c. j. de voto. lib. vj. ¶ Secūdo quero
8 ꝙ per que verba vel actus profeſſio inducatur. dicit Innocē.
quoſdam dicere. qđ ſola verbalis profeſſio facta religioni ap-
probate de preſenti nō de futuro ⁊ in manibus eius qui reci-
pere poſſit. de quo ſupra dictū eſt: facit monachum ⁊ dirimit
matrimoniū poſt cōtractum. hoc probatur. j. de voto. c. vno.
9 lib. vj. ꝙ quid ſi nō per verbum profeſſionis: ſed per verbum
obedientie dicat quis in manibus abbatis promitto obediē-
tiam. dicunt quidam qđ eſt profeſſus. Alij contra. ⁊ verius. ꝙ
verbum obediētia non includit alia ſubſtantialia regule: nec
in differentibus ſpē procedit cōſequentia de vno ad aliud in
diſpoſitionibus ſtricti iuris. vt. l. quicquid aſtringēde. de ver
bo. obli. ſecus ſi adiūxiſſet obedientiam monachalem nā iſta
adiectio monachalē includit alia ſubſtātialia regule. ⁊ hoc tu
10 tius eſt tenere. ¶ ꝙ Per act⁹ etiā inducit ꝑfeſſio. puta ſi qs in
eccleſia ſuſcipit habitū profeſſor: ſeruatis ſolēnitatib⁹ mona.
ad qđ trāſit ⁊ tpē probatiōis ſaltē inchoato: aliter non habet
pro profeſſo ſic itelligitur. xxxvij. di. qđ interrogaſti. ⁊. xxvij.
q. j. vidua. ⁊. 3. eo. ſuper eo. ⁊. c. vidua. ceſſat autē hec preſum-
ptio ſi ſumat habitum extra eccleſiā: ⁊ ſine ſolēnitate. qui cle,

a vel vo. conſuluit. ⁊. c. inſinuante. Item ſolēnizat votum⁹ ſi mu a
lier virgo vel vidua velū virginitatis: vel viduitatis ⁊ veſtem
religioſam acceperit: ⁊ in ſcriptis manu propria factis vel ſuo
ſigno ſignatis promiſerit perpetuam cōtinentiā hoc enī vo-
tum cenſet ſolēne: ⁊ dirimit matrimoniū: ⁊ idē ſi ſine literis in
manu alicuius religioſi votum emiſerit: ⁊ veſtem mutauerit:
vel aliter apparentes ſolēnitates adhibuerit. de conuer. con-
iu. ex parte. ij. qui cle. vel vo. cōſuluit. ⁊. c. inſinuāte. ⁊ dicto. c.
de viduis. tales tñ pſone dicit Inn. nō ſunt de foro eccleſiaſti
co ⁊ poſſunt habere propriū. vt dicto. c. inſinuante. ⁊. c. de vi-
duis. dixerit aliqs quō poterit eccleſia ſup voto ſolēni vel nō
ſolenni facere cōſtitutiōes: cū votū ſit de iure naturali. cū dicit
vouete ⁊ reddite dño vota veſtra ⁊c. vt. j. de voto. magne. ſo.
dicit Inno. de hoc nō eſt mirandum: ꝙ facit etiam cōſtitutio
nes circa matrimonium dirimendū: circa baptiſmum: ⁊ orde
nes conferendos. vt ꝙ certa forma ⁊ certis ſolēnitatibus con
ferantur: immo ⁊ circa ſacramentū eucharíſtie ibi in canone a
liqua addidit. vt. j. de cele. miſſa. cū marthe. iſta tñ exēplariꝰ
multū placent Inno. ꝙ ꝗuis nō ſeruātes circa hoc qđ ſtatuit
eccleſia peccent: ⁊ ſint puniendi: nō tñ omnia ſunt de ſubſtan-
tia ſacramētoꝝ. Reſponde ergo. vt no. j. de cōuer. cōiu. ex pu-
blico in nouella. ¶ Querit glo. ſi. verum in caſu huius. c. ſcili-
cet ſi quis primo vouit. deinde ita ſe reddit an per hoc ſcilicet
ita ſe reddere ſit effectus monachus. videtur ꝙ non per hunc
tex. qui dicit: talis vtiq3 vt ſiat monachus ⁊c. glo. tenet cōtra
rium: ⁊ exponit ſiat. i. remaneat. Hoſti. dicit. ꝙ poteſt fieri vis
in verbis: voueo me perpetuo religioſe victurū: ⁊ talem reli-
gionem ſeruaturū: tunc nō pōt reuerti ad ſeculum. j. eo. cōſul
ui. ⁊. c. ſtatuimus quaſi tacite ſit profeſſus. xxvij. di. diaconi ni
ſi ex cauſa proteſtetur cōtrarium. 3. qđ me. cauſa. c. j. Si vero
dicat voueo me intraturum talē religionē tenet ingredi pōt
tñ. j. annū exire niſi appareat eum voluiſſe vitam mutare quo
ad eccleſiam requirūtur de hoc indicia. j. eo. nō ſolū li. vj. quā
tum ad aie ſalutem videat ipſe quid intēdebat: ⁊ relinquatur
ſue conſciētie. de iureiurā. mulieri.

¶ Votum An oē votū obliget ad ſui obſerua tionē vide. Jo. de tur. cre. in. §. qđ aūt a voto. xvij. q. j.

1 ¶ Pater offerendo ſe ⁊ bona ſua an videt offerre filium.
2 Patria poteſtas ſoluitur per mortem ciuilem: ſicut per na-
turalem.
3 Bona ingredientis ſi ab alio occupātur: monaſterium habet
interdictum vnde vi: tanꝗ̄ ſpoliatum.
4 Filius debet tñ habere legitimam de bonis patris ingrediē
tis religionem.

Cum ſcimus. Si pater filium minorē offert mona. ipſe factus
maior pōt exire. cōis diuiſio. ſecunda ibi: diſcretiōi
¶ No. primo ꝙ pater obtulit ſe cū filio impubere.
1 ꝙ vtrum autē offerēdo ſe videat obtuliſſe filiū videt ꝙ ſic: ſicut
cetera eius iura vt in auct. ingreſſi. C. de ſacroſanc. ec. vñ ius
patrie poteſtatis (qđ eſt maximū) per ingreſſum nō videt ex
tingui: ſed in mona. transfundi. ſicut per arrogationē patris
famil. tranſit arrogati familia in poteſtatē arrogatoris. vt. l.
ſi adoptauero. ff. de preca. Sed in cōtrariū facit iſte text. dum
vult iſtuꝫ poſt aduentū pubertatis abſolui: ⁊ ſibi legitimā da
ri qđ nō fieret: ſi ius patrie poteſtatis duraret. vt. ff. de colla.
2 bo. l. fina. Ex quo colligeꝰ ꝙ ſicut per morteꝫ naturalē ſoluit
patria poteſtas. ita ⁊ mors ciuilis que per ingreſſuꝫ cōtingit
c. placuit. xij. q. j. facit. l. fin. C. de ſen. pa. qđ ergo dr in auct. in
greſſi. hꝫ locū in trāſlatione bonorū ingrediētis. que trāſeūt
ipſo iure quo ad dñiū: ⁊ poſſeſſionē in mona. vt dicta. l. ſi ado-
ptauero ⁊ no. 3. de proba. in pñtia. per ꝗ iura dicit Jo. de lig.
3 ꝙ ꝙ bona ingrediētis ſi ab alio occuparent: mona. hꝫ interdi-
ctum vñ vi: tanꝗ̄ ſpoliatū. qđ ſecus eſſet in herede priuati. vt
4 l. cuꝫ heredes. ff. de acq. po. ¶ Scđo no. ꝙ ꝙ de bonis patris
ingredientis religionem filius debet habere ſolum legitimā:
qđ eſt verum: ſi eſt pubes. vt hic. Si auteꝫ ſit impubes penes
quem tunc debeat eſſe legitima ⁊ ipſius dñium. dicit Jo. an.
per hanc literam videtur ꝙ dñiū ſit mona. ſed ſub cōditione
ſi puer factus maior in mona. permāſerit ſm Jo. an. ex cuius
verbis ptꝫ: ꝙ loquit de legitima impuberis ingrediētis. ſi an
tē impubes remanſit in ſcđo patre profeſſo: puto ꝙ ſtatim de
beat legitima ſeparari: ⁊ dari tutori impuberis. et in eius ad
miniſtratione conſiſtere. quia non eſt ratio quare tunc debeat
eſſe penes immo contrarium de impubere auteꝫ nō habente
patrem religionem ingreſſo: an penes ipſum vel mona. ſit do
minium ⁊ poſſeſſio bonorum ſuorum. ⁊ interim ſi decedat an
ſint mona. vel venientium ab inteſtato ipſius pupilli. vide qđ
no. 3. de proba. in preſentia.

Furioſus

1 ☞ Furioſus profitendo non obligatur: niſi factus ſane men
tis ratum habuerit nec dicitur conſentire nu.3.
2 Allegans contraria exci piēdo non repellitur: ſed minor fides
ei adhibetur.
4 Furioſus poteſt ratificare poſt ſanam mentem: quod geſſit tē
pore furoris.

1 Sicut. ꝟ Furioſus profitendo non obligatur niſi factus ſane mentis ratum habuit.
2 h.d. ¶ Nota primo ꝟ quod allegans contraria ex cipiendo non repellitur: ſꝫ minor fides ſibi adhibe
tur: vt fuit iſti allegāti iſtū extra ſe poſitū: ⁊ deſperare de vita.
nam poſitus extra ſe nō ſperat: nec deſperat. quia nō intelligit
quid agat ſicut nec inſans vel dormiēs. facit. l. in negotiis. de ne
go. ge. ⁊. c. maiores. ꝟ. de bap. ¶ Secūdo not. ꝙ probari oꝫ tēpo
re quo profeſſus fuit iſte. ꝓ. fuiſſe alienatū a mente ⁊ qui furo
rem allegat probare debet. facit qđ not. in. l. nec codicillos. C.
de condi. ⁊ de. vide qđ dixi. ꝟ. de ſucce. ab inte. dilectus. ⁊ quod
3 no. iij. q. ix. iudicas. ¶ Tertio no. ꝟ ꝙ furioſus nō dicitur con
ſentire. q2 habetur loco dormientis. vt dixi. facit. ꝟ. de bapt. ma
4 iores. ¶ Quarto nota. ꝟ ꝙ furioſus pōt ratificare poſt ſanam
mentem qđ geſſit tpe furoris. qđ videtur facere ſi ꝑ cito factus
eſt cōpos mentis: de hoc certificat⁹ nō contradicat. ar. xvij. q. j.
conſaldus. ſm Hoſti. qđ eſt verū: ſi actum cōtinuat celebratum
tempore furoris: vt deferre habitū monachalē ſtare in mona
ſterio. ⁊ ſimilia. Si autē nō ſit actus continuus: ſed momenta
neus puta vendidit domū vel ſe obligauit talē cōtractū nō cre
do confirmari taciturnitate huius effectus ſane mentis: ſed lo
cus ſit regule non firmatur. de regu. iuri. libro. vj.

1 ☞ Regularis inſtitutio prohibet quem fieri monachum: an
te annum.
2 Annus probationis quare ſit a iure prefixus.
3 Dilatio qñ iducta ē i fauorē duoꝝ pñt āhe illi fauori renūtiare
4 Irrita non ſunt omnia que contra canones fiunt: ſed quando
qꝫ tenent.
5 Abbas non debet dilationem iuris paſſim renuntiare ſed cū
cauſa cognita.
6 Renuntiatio ſi fiat de anno probationis ex parte monaſterij
tantum ingrediens proteſtatur quod per lapſuꝫ temporis nō
intendit obligari: ⁊ abbas ⁊ monachi conſentiunt huic prote
ſtationi ⁊c. an valeat talis renuntiatio.
7 Annus quem habet ingrediens religioneꝫ an intelligatur de
anno continuo: an de interpolato.

1 Ad apoſtolicam. ¶ Nota p̄mo ꝟ ꝙ regularis inſtitu
tio prohibet aliquem fieri monachum ante annū. et
hoc dicit ꝙ profeſſio fieri poteſt: et recipi infra pro
bationis annum. in prima decīſa duplex cōſultatio. in ſecūda
reſpōſio. ibi: queſtionibus. in qua primo reſpondet ad primaꝫ.
ſecūdo ad ſecundam ibi: prohibendum ¶ Nota ſecūdo cauſaꝫ
2 ꝟ quare annus ꝓbationis eſt a iure prefixus: ſcꝫ vt recipiens et
ingrediēs experiatur mores et vitam alterius: nō eniꝫ expedit
omneꝫ admittere. et turpius eijcitur. ⁊c. vt. ꝟ. de iureiurā. quē
admoduꝫ. cōpertumqꝫ eſt ingreſſu vni⁹ religioſi totū monaſte
rium pturbari. ⁊ ſit munus impera. ⁊c. ꝟ. de iudicis. c. ⁊ ſi iudeos
ſimilr in amicitia dicim⁹ vt prius iudicem⁹ ꝙ diligamus ꝙ mul
ti ꝟ faciūt ꝟ. ſ. cepta theophraſti. cū amauerint iudicāt nō amāt
cū iudicauerint vt ſeneca ait ep̄la. ij. vel. iij. ad lucillū. ¶ Ter
tio no. ꝙ abbas per ſe vel aliuꝫ recipit monachos. ad profeſſio
nem. receptio ergo ad efficaciter obligandū ⁊ perſona habilis
ad ipſam recipiendam videntur neceſſaria. vt. ꝟ. eodem porre
3 ctum. ¶ Quarto not. ꝟ ꝙ quando dilatio eſt inducta in fauorē
duorum ambo poſſunt illi fauori renuntiare. alter autē in alte
rius preiudicium non videtur poſſe. facit qđ not. in. l. petende.
C. de temp. in inte. reſt. ⁊. l. poſt mortem. §. fi. de contra ta. Sed
poſſet quis inſtare: ⁊ dicere ꝙ non poſſit ingrediens renuntia
re huic dilationi. q2 dilationis cauſa eſt vite aſperitas: ⁊ huma
na fragilitas que ſine experientia non poſſunt eſſe renuntiāti
cognita ⁊ ſic videtur renuntiatio fundari ſuper re prorſus re
nuntianti incognita non niſi p experientiā cognoſcēda. ⁊ ſic nō
videtur probabilis renuntiatio. ſic non eſt cum quis renuntiat
iuri futuro. ⁊ caſibus fortuitis: que non poſſunt ad plenū cade
re in mentem renuntiantis. vt not. iij. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſituꝫ
ff. ſi quis cau. ⁊ quod not. in. l. j. de pac. ⁊ vere. multum facit iſta
ratio contra efficaciam huius renuntiationis quam approbat
tex. Sed poſſet reſponderi per. l. ſi virū. ff. de te. mi. vbi ſi omni
modo vult quis valere actum. etiaꝫ vbi prorſus ignoret cauſaꝫ
occurrentem: valet quod agitur. vel poteſt dici quod difficul
tas ⁊ aſperitas eſt quedam executio regularis obſeruātie: quā
executionem ſi renuntias adimplere nō poteſt. nec per hoc ob
ligatio vitiatur. ſed difficilis executio leuiatur per tranſitū ad
laxiorem religionem. ⁊ ita prouident iura contra iſtam difficul
tatem. infra eodem conſtitutionem in ſi. libro. vj. ⁊ ſupra eodeꝫ
4 ſignificatum. ¶ Quinto nota. ꝟ quod non omnia que contra
canones fiunt ſunt irrita: ſed quandoqꝫ tenēt licet tranſgreſſor
canonis puniatur. et hoc verum intellige: cū vna cōſtitutio ve
tat alia vel eadem. dicit ꝙ cōtra factum fuerit validuꝫ eſſe: vt
hic facit cōſtitutio: alias quod ſit cōtra ſimpliceꝫ prohibitio
nem iuris nō valet. quia ſufficit legiſlatorem ⁊c. vt. l. nō dubiū
C. de legi. ſecundum Joannem andream aduerte tamen quia
Joannes andreas loquitur cum lex ſiue canon actuꝫ prohibet
⁊ diſponit quandoqꝫ ſuper eius efficacia: ⁊ quandoqꝫ non: vt
dictum eſt. Sed quid ſi lex prohibet actuꝫ: ⁊ contra facienti pe
nam imponit an per appoſitionem pene ⁊ eius ſolutionem re
maneat actus validus: not. Cyn. in dicta. l. non dubium. Sed
plenius per Bart. in. l. pretor ait. ff. de no. ope. nun. ¶ Sexto
5 nota in verſi. prohibenduꝫ. ꝟ ꝙ abbas non debet dilationē iu
ris paſſim renuntiare: ſed cum cauſa cognita ſimiliter ⁊ iudex
cauſa cognita pōt abbreuiare dilationē legalem. ſine cā autem
non pōt. qđ dic vt not. ⁊ dixi. ꝟ. de ap. cum ſit romana. ⁊. l. ij. ff.
de re iudi. per Bart. ⁊. c. indultū. de reg. iuris. lib. vj. p Dy. Si
Abbas ergo paſſim ante tempus probationis elapſum rece
perit: punitur arbitrio iudicis: vt dicit gloſſ. ſi. vel erit locus
pene decre. non ſolū. ꝟ. e. lib. vj. ſed dic illud verum in caſu ſuo ſe
cundum Joan. and. ¶ Oppo. dicit hic. ꝙ datur annus proba
tionis contra immo videt: ꝙ bienniū. ⁊ qñqꝫ trienniū: vt in iu
ribus allegatis in glo. j. que ſoluit. ꝙ illa diuerſitas hodie non
debet admitti. qđ dictū approbat cōſuetudo: vt ponderemus.
animum tñ. ⁊ id videtur in iudiciis tñ. iiij. diſt. leges. ⁊. l. mini
me. de legi. ⁊ de ſepul. certificari. ſm Jo. an. ¶ Scđo oppo. ⁊
videtur ꝙ nō poſſit renūtiari huic beneficio introducto in ſub
ſidium fragilitatis humane: ſicut nec illi de quo. ꝟ. de ſo. cōpe.
ſi diligenti. So. dicit Joan. and. ꝙ iuri introducto in fauorem
omnium de quorū numero quis renuntiare pōt inꝙ tū perſo
nam ſuam tangit: niſi contrarium reperiatur in iure. ⁊ hic enu
merat. xvij. caſus in quibus iuri pro ſe introducto quis nō pōt
renuntiare. tamē vt dicit Hoſti. multi ex his caſibus enumera
tis ſunt potius exēpla pactorum inualidorum: ꝙ de renuntia
tione iuris. ⁊ ideo de iuribus renuntiationis iuris cōpetentis
diſtingue vt plene dixi in. d. c. ſi diligēti. ¶ Querit Hoſti. qđ ſi
6 fiat ꝟ renūtiatio ex pte monaſterij tñ. Jngrediēs aūt ꝓteſtat
ꝙ per lapſum tpis nō intēdit obligari. ⁊ abbas ⁊ monachi con
ſentiunt huic proteſtationi. renuntiantes huic iuri: ⁊ ſimilibus
nunquid valeat renūtiatio. videtur ꝙ nō. ne ſit claudicatio. de
arbi. c. fi. ⁊ in regula. non lꝫ actori ⁊c. Contrarium determinat.
quia ſicut hoc tps pōt arctari ex cā ſic etiā prorogari: ſaltē vſqꝫ
ad triennium vt in. j. glo. ⁊. ꝟ. eo. ſtatuimus. Jtem plus pendet
obligatio ex pte ingredientis. ꝙ recipientiū. ⁊ ipſe ingrediēs in
domo ſua manens poſſit ſe obligare ad religionē ſeruandam
vt dixi. ꝟ. c. porrectum. ⁊ qꝛ maius periculū imminet ingredien
ti. ꝙ recipienti. Jdeo plus cōſulendū. xlij. di. quieſcamus. ⁊ ſic
dicit Hoſt. ſe in quibuſdā vidiſſe ſeruari. ⁊ intelligo. q. cū mona
ſterium dilationi renūtiat: ⁊ ingrediens maiorē dilationē ha
bere pretendit. Si vero monaſteriū huic maiori termino cōſen
tit: vtruꝫ tūc anno elapſo preciſe recipere illū teneatur. videtur
qđ ſic. poſtꝙ ſibi ad recipiendum maiorem terminum non pre
fixit: licet alteri impetranti maiorem conſenſerit. ⁊ hec diuerſa
ſunt alterius prorogationi conſentire: et ſuum prorogare. in
differentibus autem ⁊ diuerſis de vno ad reliquum nō infertur
vt. l. ſi maritus. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. l. ſi dom⁹. de ſeruit. vr. pre.
arg. contra. l. petēde. C. de in inte. reſti. ¶ Scđo quero poſt Jo.
7 de lig. dicitur hic. ꝟ ꝙ ingrediens habet annum nunquid de
bet intelligi de anno continuo: vel ſufficiat etiā ſi interpolato
tempore ſteterit quis per annum pone exemplū in eo qui ſtetit
tribus menſibus in religione: ⁊ deinde exiuit iteruꝫ redit: ⁊ ſte
tit tantūdem: ⁊ exiuit ſimiliter tertio ſic fecit: an iſte annus iter
polatus ad profeſſionem ſufficiat. dicit ipſe. quod non. quia in
tentio iuris fuit vt omnis aſperitas monaſterij probaret con
tinuo anni ſpatio. intermiſſio enim aſperitatem minuit: vt ad
ſenſum patet. quia aliud eſt non comedere carnes per annum
continuum: aliud poſt certos menſes eſum reaſſumere. ⁊ ſic de
vigiliis ieiuniis. ⁊ aliis aſperitatibus regule. vt perpetua clau
ſura. Jteꝫ iſte textus loquitur de anno ſimpliciter ſed cū lex de
tpe loqtur intelligitur in dubio de cōtinuo. vt. no. ff. de diuer.
⁊ tēp. pre. in rub. ⁊ vr tex. in. c. capiētes. §. ceterū. de elec. li. vj. ad
idē faciunt oīa iura dicentia curſum preſcriptionis per actum

Opponit in contrariuꝫ.

Ponit queſtionem.

gitur abbatem neſtorium dixiſſe. vnicuiqꝫ vtile eſt: vt ſm ppo
ſitum quod elegit ſummo ſtudio ac diligentia ad operis acti
perfectionem peruenire feſtinet. ⁊ nequaqꝫ a ſua quam ſemel
elegit profeſſione diſcedat. ⁊ rationem ſubdit. impoſſibile eſt
enim vnum eundēqꝫ hominem ſimul vniuerſis fulciri virtu-
tibus: quas qui voluerit pariter attentare in id incidere cum
neceſſe eſt vt dum oēm ſectatur: nullum integre conſequatur.
cui conuenit quod ait Marcus cato. nunqꝫ perueniet ad ter-
minum qui quot videt ſequitur calles. ⁊ Seneca. epiſtola ſcda
ad lucillum. primum argumentū compoſite mētis ⁊c. vbi ple-
ne contra iſtos qui hinc inde diſcurrunt ⁊ tranſiliunt. ¶ Deci-
mo not. ꝙ quandoqꝫ angelus ſathane ſe transformat in ange
lum lucis. quod idē eſt dicere. quod quādoqꝫ ſub pelle agnina
latitat mēs ſepe lupina. ideo equus troianos fefellit. ꝗ formā
minerue mētitus eſt. contra iſtos fictos vide quod dixi. ſ. c. iij
8 ¶ Undecimo no. in verſi. illa ſemper. ⸿ ꝙ epi etiā₃ zelo melio
ris vite non poſſunt deſerere pſulatu₃. ⁊ videtur in ipis epis
hoc eſſe ſpeciale. quod ſi papa nolit eis concedere licētiam: eti
am ſine eā trāſire non poſſunt ad arctiore₃ vitam quod tñ alij
poſſunt petita licentia: ⁊ nō obtenta. vt dixi. ſ. ⁊ ſic ratio quia
generalis facultas conceſſa omnibus tranſeuntibus: nō ſe ex
tendit ad perſonas ſublimes: que videntur a generali cōſtitu-
tione excepte. vt. c. de multa in ſi. de preben. ⁊. c. dilectus. de cō
ce. preben. Sed obſtat quod lex priuata non debet ſubiacere
legi canonice. ⁊ per conſequēs nec pape. vt dicitur in pricipio
c. Sed dic ſubiacet interpretatiue: ⁊ ſic facit hic papa: qui ma-
ius bonū. i. publice iam aſſumptū vult non deſeri propter bo
num proprium ⁊ priuatum ſui: ſecus ſi non bonum publicum
ſed priuatum ſui ipſius quis profeſſus eſſet ſub certa regula
viuendo. tunc eiꝰ tranſitus ad aliam propter ipſius bonū nō
videtur prohiberi. vt hic patet. ⁊ iſta cōſyderatio facit p egi. q
tenet ꝙ abbas vel alius inferior prelatus exēptus ſi velit ſtri-
ctiore₃ religione₃ intrare: ſufficiet illi petere licentiam. nā hoc
prohibetur ſpecialiter epis propter bonum publicū. vt hic p₃
In alijs ergo ſecus. quia maior eſt lex dei: qꝫ pape Hoſtiē. ta-
men in. c. cum veri. de conſue. dubitando determinat contra-
rium leuiſſima ratione tñ vt mihi. videtur de quo ar. ⁊ remittit
Joan. and. ad not. per eum. j. de regu. iuris. c. cū ſtat. lib. vj. in
9 mercuri. ¶ Duodecimo collige ⸿ ꝙ melior eſt vita actiua qꝫ
a contēplatiua ᵃ de quo. ſ. c. ſane vbi plene. ¶ Ultimo not. ⸿ qd
10 charitas eſt fons proprius cui nō cōmunicat alienus: ac ſi di-
cat p alium pbari nō poſſet: ſ₃ p exteriora que bona apparēt
preſumit ꝙ ſit bonū ⁊ fiat bono zelo. ſm hoſt. ¶ Opponitur
dicitur hic. ꝙ ſ₃ petere licentiā ⁊ hoc ſufficit etiā ea nō obtēta
Sed cōtra. ſ. de elec. cū in veteri vbi neceſſe eſt expectari riſu₃
Sed dic ꝙ etiam hoc expedit expectare. ⁊ ſic concor. ſi tamen
prelatus nolit reſpōdere expectatus debito tempore: vel ſine
cauſa legitima licentiā denegat trāſire licebit per hunc textu₃
et eſt iſte textus ſpecialis aliter qui poteſt actū gerere aliquo
inuito multomagis ex ignorāte vel cōtradicente. ff. de regulis
iur. qui poteſt. et. l. eius eſt nolle. ſecundum Hoſ. ¶ Secundo
oppo. et videtur ꝙ nō poſſit monachus etiam abbate conſen
11 tiēte tranſire ad aliā religione₃. na₃ ⸿ maior eſt alienatio pſone
qꝫ rei. xij. q. j. precipimus. ſed res monaſterij nō poſſunt aliena
ri. multomagis perſone. ſol. vt in gloſſ. ſufficit. ad ſi. et idē no.
in. c. duo alleg. in glo. dicit tamē Hoſt. ꝙ ſi ex tali tranſitu pri
ma eccleſia enormiter lederetur: vel infamaretur trāſire nō de
bet ipſe clericus vel monachus. qđ ſi fecerit prima eccleſia eum
repetere poſſet: vel ipſo iure ſi nō teneret trāſitꝰ. vel per reſti-
tutionem ſi teneret. nam ſi ex graui leſione temporalium reſti-
tuitur eccleſia. vt. ſ. de reſti. in inte. c. j. et per totum: multo for
tius in alienatione perſonarum. vt. d. c. precipimus. ¶ Quero
12 primo poſt gl. ⸿ qd ſi qs tranſiuit zelo melioris vite tñ non pe-
tita licētia. an poſſit aduocari: gl. t₃ ꝙ reuocari nō poſſet. Idē
goſ. ſ. c. ſane. ⁊ pe. ⁊ ab. hic Joā. no. cōtrariū in. d. c. mādamus.
xx. q. ij. ⁊ Ber. ſ. de eta. ⁊ qua. intelleximus. ⁊ Hoſti. hic. qđ pu-
tat verius Jo. an. p verſicu. quo circa. ⁊ ſic refert ſe vidiſſe pro
nunciari. ¶ S₃ contra hoc op. ꝙ poſt reſtitutionē ſtatim pōt
redire ad monaſteriū: vnde fuit eductus. ergo melius ē ip₃ ibi
manere qꝫ poſt reuocationē trāſitū iterato cōcedere p regula₃
dolo facis ⁊c. ⁊ ꝗ circuitus eſt vitādus. vt in cle. auditor. de re
ſcrip. ſol. dicit Joā. and. ſatis eſt ꝙ ſatis ſit iuri ſimile. de accu.
ad petitionem ⁊ de ſup. ne. prela. ꝗ regulares. in cle. ⁊ qđ ibi p
Jo. ſimile videmus in electione inordinata vel petitione repul
ſa. quia admittitur alia ordinata de eodem et ſuper eodem. de
elec. ſuper eo. ⁊. c. inotuit. in ſi. de iudi. examinata cum ſi. facult
no. de reg. in. cū qdē preterea poſſet reuocarꝰ ad ſuū mona. mu-
tare ppoſitū. de eta. ⁊ qua. intelleximus. ⁊ qđ no. de ſpō. tua. ſu
13 per prima gl. ex pdictis ſeqtur deciſio illius. q. ⸿ ſi monachus

Oppoſit in contrariū.

a ¶ Melior eſt vita actiua qꝫ contēplatiua. ſupra. c. ſane. eadē. ij. q. vij. ſctā ꝗppe cū₃ glo. de renun. c. niſi. in. ſi. c. diuerſis de cleri. cōiug.

repetitus ab abbate obijciat ꝙ tranſiuit ad ordinem arctiorē
poſt ſibi licentiam iniuſte denegatam: abbate contrarium affe
rente. nam hac lite pendente debet morari apud monaſterium
ſuum. quod quaſi poſſeſſionem ipſius habet. arg. ff. de libe. cau
ſa. l. ordinata. ⁊ quod legitur ⁊ notatur de probatio. ex literis.
⁊ pro hoc facit. quia abbas monaſterij ad quod tranſiuit fu-
it in culpa ipſu₃ recipiendo ſine literis dimiſſorijs. xix. q. iij. ſta
tuimus. patet ergo quod pendente dubio de quo in verſicu. ſi
vero probabiliter ⁊c. monachus qui de ſuo tranſitu litigat de
bet eſſe in monaſterio. ⁊ ſi receſſerit ante cauſe cognitionem. de
bet reſtitui abbati ſiue ab illo tranſitu abbas appellauerit: ſiue
non arg. nota de ap. bone. aduertendu₃ tñ quod ſi venit mona
chus. ad aliud monaſteriū cā tranſitus: zelo ſuperioris vite:
abbas iſte debet conſulere abbatem prioris monaſterij. qui ſi
ipſum confiteatur licentiaſſe: vel licentiam deneget nullam vel
iniuſtam cauſam aſſignans: tunc ſecundus abbas ipſum ſecu-
re recipiat. Idem ſi veram cauſam aſſignet: quam conſtet no-
torie falſam eſſe. Si autem iuſtam ⁊ probabilem cauſam alle-
get. de qua eſt dubium: an ſit vera: tunc debet remittere iſtum
monachū ad ſuperiorē primi abbatis: vel ipſemet monachus
ipſum adeat: coram quo querimoniam exponat de licentia de
negata lite tamen pendente non debet ſe ſubtrahere ab obe-
14 dientia monaſterij vt dixi. ¶ Sed incidenter queritur. ⸿ pone
quod a monaſterio ad quod tranſiuit non obtēta licentia reuo
catus eſt ad primum deinum monachus lite contra abbatem
mota obtinuit ſed ſecundum monaſterium non vult eum am-
plius recipere an poſſit cogi dicit Joan. and. quod ſic poſtqꝫ
ſemel in eum conſenſit. ar. viij. q. ij. dilectiſſimi. ⁊ quod legitur
⁊ notatur de proba. per tuas hoc verum niſi ex illa ſecunda re-
ceptione ſcandalum immineret: quod ſuperioris arbitrio diri
mendum relinquit Hoſti. facit quod legitur ⁊ notatur de pre-
ben. cum non ignores. Ex his inferas. quod de queſtione ver-
tenti inter monachum ⁊ abbatem nō cognoſcat ipſe abbas ne
ſit index in cauſa ſua: ſed cognoſcit. de hoc ſuperior facit ſupra
de appel. cum ſpeciali. ⁊ quod not. Barto. in. l. de iure ad muni.
⁊ capitulo ex parte. j. de accu.

1 ¶ Coniuges religionem profitendo ab inuicem diuertere
poſſunt: ſed aliter ſe abnegare non poſſunt.
2 Cauſa legitima ſeparationis matrimonij que dicatur.
3 Juramentum quo ſe obligant coniugati inuicem non repete-
re non valet: nec ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne.
4 Reſtitutio competit vni contra alterum in matrimonijs licet
ſeparatio fiat voluntaria.
5 Bigamus poteſt fieri monachus.
6 Coniugati an poſſint vouere perpetuam continentiam in ſecu
lo remanendo. ꝙ ſic.

1 Veniens. ⸿ Coniuges religionem profi-
tendo ab inuicē diuertere poſ
ſunt: ſed aliter ſe abnegare non poſſunt. prima p-
ponit mulieris petitionem: cui ſecunda prouidet
⁊ iudicē dat. ibi: nos igitur. ¶ Nota primo quod
iſti contraxerunt matrimonium in facie eccleſie: quod multum
prodeſt vt patet infra qui fi. ſint legiti. per latum. Clandeſtine
autem contrahentes puniuntur vt infra de matrimonio con-
tracto contra interdictum ecc. capitulo primo. ¶ Secundo no
ta quod pro cauſa diuortij iſte vir allegabat ſe iſtius amica₃ co
2 gnouiſſe anteqꝫ cum iſta contraheret. ⸿ ⁊ hec eſt legitima cau-
ſa ſeparationis ſcilicet precedens copula licet illicita ſecus au-
tem ſi ſequatur de eo qui cog. conſang. vxo. ſue capitulo. tranſ
miſſe. ⁊ capitulo Jordane. ¶ Tertio not. quod quandoqꝫ qs
reluditur in arcto loco ad penitentiā peragendam ⁊ pro iſtis
quod benefaciant facit capitulū qui vere. xvi. q. j. contra eos fa
cit. xl. diſtinc. eos. ⁊ dicit Innocen. quod iſta mulier ſic recluſa
non vouit. quia nec poterat: ſed repeti a marito adulterijs cō-
3 penſatis. ¶ Quarto nota ⸿ quod non valet iuramentum quo
ſe obligant coniugati inuicem non repetere: nec ſeruari poteſt
ſine interitu ſalutis eterne ſupra de iureiuran. ſi vero. ¶ Quin
4 to nota. ⸿ quod in matrimonijs etiam ſi fiat ſeparatio volun-
taria competit reſtitutio vni contra alterum ſecundum Inno-
centium etiam ille qui ſponte receſſit ſi reuerſus non admitti-
tur in poſſeſſorio. auditur de hoc ſupra de reſtitutione ſpolia-
torum literas in principio nec retardatur talis per obiectum
exceptionis contra matrimonium vt hic patet ibi quod quedā
ipſius ⁊c. continueto verſicu. auditur. facit ſupra de reſtitutio
ne ſpoliatorum. ex conqueſtione. ¶ Sexto nota quod etiam
poſtqꝫ conſtat de matrimonio datur licentia huic viro tranſe-
undi ad religionem. ſed quid ſi iſta recluſa contradicat et eum

Poſtulaſti. Qui.j.annũ probationis nõ facta profeſſione redit ad ſeculum libere põt ad ordines ⁊ beneficia promoueri
1 communis diuiſio.ſcđa ibi nos. ❡ Nota primo.† ꝙ ingreſſus monaſteriũ in minori etate põt libere ad ſeculum remeare.j.annũ.⁊ intellige de anno.xv.minor eñ ingreſſus monaſterium lȝ expreſſe poſſit.j.annũ profiteri tñ tacite hoc agere non preſumitur.niſi cõpleto.xv.quod dic.vt.j.e.c.j.libro.vi. ❡ Secundo not.ꝙ dicit epiſcopis hoc ſcientibus ⁊c.per qđ di
2 cunt quidã hic pbari.† ꝙ põt epiſcopus diſpenſare cũ minore vt habeat beneficium curatum.qđ eſt falſum.vt.j.de eta.⁊ qua.c.vno.lib.vi.nam etiã in etate diſpẽſare non põt.de eta.⁊ qua.
Opponit in contrarium. vel non eſt compos.⁊ eo.tit.c.vno.in cle. ❡ Opponitur decre.⁊ quelibet cõſtitutio dȝ eſſe fundata ſuper dubio.vt.l.qđ labeo ad carbo.Sȝ luce clarius cõſtat.ꝙ conſtituti in annis minoribus poſſunt redire ad ſeculũ nedum.j.annuȝ:ſȝ etiã poſt vſq; annum.xv.cõpletũ.vt.ſ.e.ad noſtrã.⁊.c.ſignificatum.ſol.dicit glo.ꝙ hic proponitur queſtio de maiore.xiiij.annis.q multis reſpectibus dicitur minor.vt.ſ.de probat.in preſentia.de iſto ergo loquitur iſte tex.de quo non cõſtet vitã voluiſſe mutare poteſt redire ad ſeculum.⁊ ſic concor.c.ſ.proxi.vel intellige iſtũ tex.de minore.xiiij.annis doli tñ capace.qui ab ingreſſu tantũ modo hȝ annũ.nam iſte equiparatur maiori in cã ſpirituali.vt in matrimonio ⁊ in omnib⁹ caſib⁹.vt ptȝ.C.ſi miſe.ma.dixerit.
3 l.j.⁊ per totũ.⁊.j.de deſpon.impub.a nobis.⁊.c.tue.† Item talis minor doli capax.obligatur diabolo delinquẽdo.j.de delic.pue.c.pueris.multo magis deo bene agendo:⁊ profitẽdo obligari videtur:⁊ iſta fuit opi. Hugu.quã doc.reprobãt. nõ ob.ſimilitudo predicta nec eſt bona ꝗꝛ peccatum ſine deliberatiõe committitur nec diabolus auctor peccati querit deliberationẽ hominis ſed caſuȝ.ar.xvi.q.ij.viſis poſt princi.deus aũt qui neminem inſidiatur.vult ꝙ ſeruus deliberet anteq̃ votum emittat xxvij.q.j.nuptiarũ.⁊ de cõſe.diſt.iij.queris.

1 ❡ Habitus delatio inducit profeſſionem anno elapſo.
2 Epiſcopus poteſt cogere monachos ſue dioceſis ad obſeruantiam regularem.
3 Dupliciter reprobatur.
4 Profeſſus tacite poteſt cogi expreſſe profiteri.
5 Ingreſſus monaſterium an ſemper habeat annuȝ ad profitendum:⁊ poſſit exire infra annum.
6 Minor deferens habitum diſtinctũ diſtinctionẽ patenti non obligatur factus maior quantocũq; tempore deferat

Ex parte. Qui vltra annum defert habituȝ monachalem in monaſterio vbi ſunt habitus indiſtincti tacite dicitur eſſe pfeſſus.
1 communis diuiſio.ſ2a ibi:ideoq;. ❡ Primo not.† ꝙ delatio habitus inducit profeſſionẽ ãno elapſo. ⁊ de quo habitu intelligat dic vt dicã.j.c.prox. Quid aũt ſi quis in monaſterio ſtetit per annũ in habitu ſeculari.dic vt.ſ.de elec.ad no
2 ſtram.cũ cõm. ❡ Secũdo not.† ꝙ ſpectat ad officium epiſcopi cogere monachos ſue dioce.ad obſeruãtiam regularem de
3 quo dic vt not.ſ.de offi.ordi.quanto. ❡ Tertio no.† ꝙ duplicitas reprobatur hinc dicitur de duplici corde ⁊ vſq; quo claudicans in duas partes.vt in glo. ❡ Quarto not.† ꝙ tacite profeſſus cogi põt expreſſe profiteri.⁊ hoc poteſt eſſe qñ de ſua profeſſione tacita queſtionẽ mouet ipſam negãdo. vt ſic propter
Ponit queſtiones. indebitam cõtrouerſiã in hoc grauetur. ❡ Quero qñ eſt verũ.
5 ꝙ † poſt ſuſceptum habitum qui ſuſcepit habeat annũ ad profitendum:⁊.j.annum poſſit exire.dicit glo.ſi.in ſi.ꝙ hoc eſt verum:quãdo non eſt diſtinctus habitus monachorũ nouitiorũ ab habitu profeſſorũ.ſi ergo habitus ſunt diſtincti tunc quantocunq; tẽpore quis ferat habitũ probatiõis:non cenſetur profeſſus nec cogitur illã regulam profiteri.ſecũdum Innocen.⁊ dicit ab.ſe vidiſſe literam abſolutoriam dataȝ ſuper hoc cuidã monacho qui bene per.xx.annos ſteterat in habitu probationis.qđ eſt verũ:qñ eſt diſtinctio patẽs in colore ſciſſura vł forma qđ dic.vt.j.e.in cle.eos.vbi gl.dicit in habitu nouicioꝝ latẽter diſtincto vł indiſtincto:vel indiſtinctiſſimo.dũmodo receptus fuerit ab altero delato per annum inducit tacitam profeſſionem ⁊ hoc indubitatum delatio vero habitus nouitiorũ patẽter diſtincti vel indiſtinctiſſimi vbi receptus fuerit ab impubere per lapſum anni non inducit tacitam:⁊ in his caſibus verũ eſt dictum ab.de quo.ſ.⁊ dic de hoc etiam.vt not.in dicta cle.eos.⁊.c.j.j.eo.lib.vi.⁊ ibi differentia inter minorem ⁊ maiorẽ deferentes habitum indiſtinctiſſimũ per annum.quia per talem delationem minor non intelligitur profiteri:ſed maior ſic ⁊ rationem differentie ibi vide.⁊ aduerte.quia Ioan.and.ſen
6 tit † quod minor deferens habitum diſtinctũ diſtinctione patenti non obligetur factus maior quãtocunq; tempore deferat quid ergo de maiore ſumente habitum ſic diſtinctũ ⁊ deferente eum per plures annos:vel per annũ.videtur tenere hic Inno.quod etiam deferendo vltra annum non obligetur.⁊ ð iſta diſtinctione exemplifica.vt not.j.eo.c.j.lib.vj.cõiuncta dicta cle.eos.cum ibi no.Et hec que dicta ſunt de profeſſione tacite preſumenda ex delatione habitus habẽt locum cũ expreſſa proteſtatio non preceſſit.ſ.quod per delationẽ habitus annalem non intendit obligari:tunc eñ proteſtatio excludit tacitam profeſſionem.quod dic:vt dixi.ſ.eo.c.ij.Item habẽt locum cum aſſumptionem habitus non preceſſit votum: vel propoſitum profitendi:vel renuntiatio proprij:vt.ſ.eo. conſulti. Item habẽt locum cum expreſſe quis non fecit profeſſioneȝ in manibus alicuius habẽtis poteſtatẽ incorporandi.quod dic: vt dixi vt.ſ.e.porrectum.ex verbis ergo ex actibus ⁊ permiſtiȝ ex verbis ⁊ habitu reſultat profeſſio efficax.vt apparet ex predictis ⁊c.

1 ❡ Nouitij qui dicantur.Qualiter cognoſcantur a pfeſſis.nu. 4.⁊ nu. 5.
2 Ingrediens religionem habet annum probationis.Excipiũtur quatuor caſus.
3 Renunciare quilibet iuri põt p ſe introducto.
6 Clericus ſi religionem ingrediatur:an infra annũ probationis poſſit eps eius beneficium alteri conferre ꝙ non.
7 Sponſa non tenetur expectare ſponſum ingreſſum religionẽ infra annum probationis.
8 Nouitios percutiens an ſit excommunicatus.

Statuimus. Infra pbationis annũ libere quis redit ad ſeculũ:niſi pfeſſionem fecerit tacitaȝ:vel expreſſaȝ:vel appareat eum vitam voluiſſe mutare.hoc primo.ſecũdo dicit ꝙ ad hoc vt cognoſcantur nouitij a profeſſis:debẽt veſtes profeſſionis tempore benedici. ſecunda ibi:nihilominus. prima pars tria facit ponit dictum
a ⁊ quo.ſecundo excipit ibi:niſi exceptionis rationem ſubdẽs ibi cũ quilibet. ❡ Primo no.qui dicantur nouitij* † Illi eñ
1 dicuntur qui nouiter ſunt recepti.quod intellige nullo precedente voto.alias contra.vt.j.qui cle.vel vo.c.fin.⁊ dicit Hoſti. quod nouitius ⁊ habitus nouitiorum:⁊ habitus probationis idem ſignificant.⁊ ad id quod hic dicitur de anno quid iuris. ſi annus fuit intermiſſus.⁊ quid iuris ſi detulit in domo.vide quod not.Barto.in.l.fin.§.nouitia.de publi.remittit ad ſpec. de ſta.mo.§.j.verſic.xxviij.fact.l.non ſo.§. annus.ff.de excuſ. tu.⁊ dixi in.c.ad apoſtolicã.ſ.e. ❡ Secundo not.regulã ⁊ qua
2 tuor caſus exceptos.regula eſt † quod ingrediens habet annum probationis.ab illa regula tex.excipit quatuor caſus.primus ſi recipit habitum profeſſorũ. ſecund⁹ ſi fecit profeſſionẽ expreſſam.tertius ſi detulit habitum vltra annuȝ quod intellige vt.ſ.c.proxi.quartus ſi apparet qđ voluit omnino dimitte
3 re ſcłm.quod dic:vt.ſ.c.ij.⁊.c.ſuper eo. ❡ Tertio not.† quod quilibet poteſt renuntiare iuri pro ſe introducto quod in caſu noſtro quomodo procedit.dic:vt dixi.ſ.c.ad apłicam.⁊ generaliter de materia dic vt dixi i.c.ſi diligẽti de fo.cõpe. ❡ Quar
4 to not.† quod per ſigna debent diſtingui nouitij a profeſſis:ſimiliter xpiani a iudeis.j.de iude.in nouella.⁊ dixi ſupra.e.vidua.ſine ſignis enim non cognoſcitur liber a ſeruo:nec dominus a famulo.ſed per ſigna ſic.vt notat Barto.in.l.j.§.familie ff.de publica.ſimiliter paterfamil.a fi.fa.vt.l.j.ff.ad ma.⁊ meretrix a matrona.vt.l.item apud labeonem.§.ſi quis virginem. ff.de iniurijs.⁊ eccleſia habens curam a non curata.vt ſupra de electi.quod ſicut.⁊.j.de religio. do.capitulo.j.fact.l. quia
5 difficile.ff.de contrahend.empti. ❡ Quinto nota † quod per benedictionem veſtium diſtinguuntur profeſſi a nouitijs.⁊ qui recipit talem veſtem ſcienter intelligitur ſtatim profeſſus ſi pſeuerat triduo:⁊ eſt obligatus religioni non illi preciſe:ſed in genere:niſi in ordinibus mendicantium.quod dic:vt.j. codẽ. capitulo.j.libro.vj.⁊ iſta diſtinctio per benedictionem latens eſt ⁊ diſtinctio patẽs in ſciſſura veſtiũ:vel colore: vel forma.de qua.j.e.cle.eos.Itẽ ⁊ per alia ſigna poſſunt diſcerni.puta ꝗꝛ nullus nouiti⁹ ſtat ſupra choꝝ.nullus hȝ vocẽ i caplo. ſi ǵ vtat nouitius iſtis ſignis abbate ⁊ fratribus ipſum certiorantibus et conſentientibus profeſſus videtur infra.eo.capi.j.lib. vj.et
Ponit queſtiones. quod dixi.ſ.c.vidua. ❡ Querit gl.† ſi clericus habẽs bñficiuȝ
6 religionẽ ingredit.an.j.annum pbationis poſſit epus ſuũ bñ

❡ Qui dicant nouitij Vide bar.ĩ l.ſi.§.qties ff.de publica.⁊.l.cũ vectus.ff.ð vino tritl. et ol.leg. Io. de turre cremata i.c.de gradibus. xxxv.q.viij Cardi.i cle. ſi.i princ.de penis.gl.ordinaria.l.c.gñali.ðelec. in.vj.

ſi cũm alteri conferre. vel debeat expectare finem anni. ſimilis
eſt queſtio de ſpōſo q poſt deſpōſatonē accepit habitū mona-
chalē: quod poteſt. vt. ſ. ti. c. j. ex publico an deſpōſata poſſit ſta-
tim alteri nubere vel expectare finem anni. in prima queſtio de
clerico glo. diſputat: cōcludit. ꝙ epiſcopus teneatur epiſcopū
expectare ⁊ interim facere beneficio deſeruiri p aliū. ⁊ bene di-
7 cit per. c. beneficiū. ſ. e. lib. vj. ¶ In ſecunda dicit ꝙ ſponſa nō te
neatur eū expectare: ſed pōt indeq terminū anni illi abbreuia
re ad profitēdam vel exeundum. qꝛ in matrimonio ceſſat ratio
ſeruiendi p alium cōclude ergo ꝙ. ſ. tēpus probationis ingre
diens retinet titulum beneficij ſui. ⁊ ſi ad ſeculū reuertitur ipſꝫ
recuperat. vnde ſi aliqua legauerat vel dimiſerat in ingreſſu:
dicit Joan. and. ꝙ ſi nil. fuit proteſtatus non eſt queſtio qꝛ p id
patet ꝙ voluit vitā mutare. Si vero pteſtatus fuit ꝙ cōditio
naliter intrabat oīa recuperat. qꝛ preſumitur cā mortis donaſſe
niſi aliud in donatiōe fuerit dictū. ff. de dona. cā mor. l. mortis
cauſa. ⁊ no. hoc dictū ꝙ legādo bona tpe ingreſſus eſt argumē
tum ⁊ iudiciū: ꝙ voluerit vitā mutare Idē ⁊ multo magis ſi ſe
⁊ ſua monaſterio obtulit: vel proprijs dīno renūciauerit: vel ca
ſtitatē ⁊ obedientiā ſolēniter ꝓmiſerit. hec eñ ⁊ ſimilia ſunt ſi-
gna euidentia dimiſſionis ſeculi ſm Hoſt. ⁊ ſcḋꝫ iſta illa qḋ le-
giſtarum de illo qui tpe ingreſſus donauit oīa bona ſua: an ſi
exijt de monaſterio ipſa recuperet nō ꝓcedit. qꝛ exire non pōt.
qꝛ expreſſa bonoꝝ oblatio infert dimiſſionē. tacita autē que re
ſultat ex ingreſſu non importat hunc effectū vt in aut. ingreſſi.
C. de ſacroſan. ec. ¶ Tangit Joan. an. circa iſtos nouitios ſi qs
eos pcutit an ſit excōicatus. videtur ꝙ nō. qꝛ nō ſunt pſone re-
ligioſe. arg. ff. de ſta. li. l. ſtatu liberum. ⁊ hoc tꝫ ab. qḋ nō eſt ve-
rum. vt. ſ. de ſen. ex. c. ſi religioſo. li. vj. querit etiaꝫ an tacite pro
feſſus poſſit eligi in abbatem ⁊ de nouitio. an poſſit eligi in epi
ſcopum. ⁊ an receptio habit⁹ pfeſſionis habeat pfeſſionē taci
tam. no. hic Hoſti. que omnia expedita ſunt. vt. ſ. de elec. nullus
⁊. ſ. c. conſtitutionem lib. vj.

1 ¶ Delictum ſubditi imputatur prelato negligenti.
2 Concilium prouinciale debet annis ſingulis celebrari: ⁊ in ipſo
de fugitiuis inquiri.
3 Monachi fugitiui ſunt inquirendi. ⁊ nu. 5.
4 Fugitiuus dicitur qui manſit extra monaſterium: ⁊ ſe celauit
alibi ⁊ licet poſtea penitentia ductus redierit ad monaſteriuꝫ.
6 Eiectus de vno monaſterio debet in alio monaſterio collocari
⁊ ſi nolit eum recipere poterit cogi per preſidentes. Quis mi-
niſtrabit ei neceſſaria nu. 9.
7 Concilium prouinciale habet poteſtatem excōmunicandi mo
nachos fugitiuos. ⁊ faciendi eos denuntiare.
8 Diſciplina monachi delinquentis cōſiſtit in ſeptem gradibus
10 Monachus fugitiuus cui querat.

De religioſi. Religioſi fugitiui annuatiꝫ
ſunt reuocādi ⁊ cogēdi vt ad
monaſteriū reuertāť. et ꝑmittiť cōſtitutiōis eiꝰ. ſcḋo
ponitur cōſtitutio. ibi. ſtatuimus. que duo facit. pri-
mo prouidet circa fugitiuos ⁊ eiectos obedire paratos. ſecūdo
circa inobedientes ibi: ſi vero iterū. primo ꝓuidet cū receptio-
nem regula patiť. ſcḋo cum nō patitur ibi: ꝙ ſi. vbi etiā diſtin-
guit an ſubſit ſcandalum vel nō. ſcḋa ibi: alioqui. ¶ Primo no
1 ta. ¶ ꝙ delictū ſubditi imputať prelato negligēti. eō coꝛ. de offi.
ordina. irrefragabili. xliiij. diſtinctio. ephe ſis. ⁊ in gl. ¶ Scḋo
2 not. ¶ quod prouinciale concilium debet omnes ſingulis cele-
brari. ⁊ in ipſo de fugitiuis inquiri: ⁊ alijs de qbus. ſ. de ſta. mo
3 na. in ſingulis. ¶ Tertio nota. ¶ quod monachi fugitiui ſunt
inquirendi. concoꝛ. C. de agri. ⁊ cen. l. omnes omnino. libro vn
4 decimo. ⁊. C. de ſeruis fugitiuis. l. inquirendi. ⁊ l. quicunqꝫ. ¶ ⁊
dicitur fugitiuus: qui manſit extra monaſterium ⁊ ſe celauit.
alibi licet poſtea penitentia ductus redierit ad monaſterium.
5 ff. de edi. edic. l. quid ſit fugitiuus. ¶ Quarto nota. ¶ quod fu-
gitiuos ⁊ eiectos debet monaſterium reuocare ⁊ recipere quā
doqꝫ ſcilicet ſi ordo patitur. ⁊ regula benedicti circa hoc ſtatuit
quod qui ter exiuit amplius non admittitur. vt. in. xxix. c. regu
6 la. ¶ Quinto nota in verſicu. quod ſi hoc. ¶ quod eiect⁹ de vno
monaſterio dꝫ in alio monaſterio collocari. ⁊ ſi illud aliud mo
naſteriū nolit taleꝫ recipere: poterit cogi per iſtos preſidentes
nam cum ad hoc gerant vices pape vt in textu patet eluſoria
eſſet hec poteſtas ſi coercionem aliquaꝫ non haberet. ⁊ de offi.
dele. preterea ⁊ capitulo ex literis. ⁊ hoc verum. quod debēt ad
hoc cogere. vbi ſcandalum immineret. vt dicit text. forte enim
tot ⁊ tāta ſcelera cōmiſit: qḋ fratres eius cōſortiū abhorrentes
dicunt qḋ ſi ille reducať oēs exibunt. Hoſti. intelligit. qḋ tales
debēt recludi i ergaſtulis ⁊ carceris fortib⁹. ne īde valeāt exire

7 infra de penis. tue. ¶ Sexto not. ¶ quod concilium prouincia
le habet poteſtatē excōmunicandi monachos fugitiuos: ⁊ fa-
ciendi eos denuntiari. epiſcopi etiam hoc poſſunt facere. vt. ſ.
eo. non eſt. nam per poteſtatē iſtis nouiter conceſſam nō vide
tur adēpta poteſtas eorum ordinarijs cognoſcendi de iſtis. p
quo dicto vide que dixi. ſ. de offic. le. c. ſtuduiſti. Sꝫ quid ſi iſti
prelati ad monitionē iſtorum preſidentium nolunt iſtos fugi-
tiuos denuntiare excōmunicatos. quidam dicunt quod debēt
denuntiare hoc pape. ſ. de ſta. mo. in ſingulis. quod intelligit
Hoſti. verum de epiſcopis. minores eñ prelatos coercere po-
terūt. de offi. oꝛ. ſane debent ergo prelati inuicē ſe iuuare: ⁊ au
xilio eſſe. vt. ſ. de offi. oꝛ. cum ab eccleſiaruꝫ prelatis. ad quod
vide no. ſ. de re iu. paſtoralis. in cle. in queſtione de remiſſione
delinquētis ad locum delicti. ¶ Quero quid vult dicere text.
ſalua ordinis diſciplina compellant ⁊c. dicit glo. quod incipit
hoc eſt ⁊c. quod agent penitentiaꝫ: vt dictat regula illius ordi
8 nis. dicit Hoſti. ¶ quod ſm regulaꝫ beati benedicti diſciplina
monachi delinquētis conſiſtit in ſeptem gradibus. primus eſt
ſtricta monitio. ſecundus publica correctio. Tertius ſimplex
minor excōmunicatio. quartus ieiunij afflictio. quintus flagello
rum vapulatio. ſextus ad deum oratio. ſeptimus de monaſte-
rio expulſio. ⁊ dixi hoc colligi ex. xxiij. c. de excommunicatis ⁊
xxviij. de his qui ſepius correcti emendari noluerit: ⁊ ſi ſic ex-
pulſus penitens redire voluerit: recipitur vſqꝫ ad trinam vicē
⁊ non vltra. ¶ Scḋo q̄ro dicitur hic in verſicu. ꝙ ſi ordo non
patiť iſtos recipi in alijs religioſis domib⁹ eiuſdē ordinis ne-
9 ceſſaria miniſtrēt ⁊c. ¶ Sꝫ q̄ritur qs miſtrabit ei neceſſaria: an
abbas prioris monaſterij: vel iſtius. ſm glo. fina. tꝫ quod ab-
bas primi ſiue de bonis illius aliquid recepit: ſiue nō. ⁊ hoc vi
detur placere Inn. Hoſtiē. diſtinguit aut incluſus a principio
habuit bona: aut non: ſi habuit de illis alitur. vt dicit gloſſ. ſi
non habuit vel habita non ſufficiunt. ⁊ vtrūqꝫ monaſteriū ſuf
ficit prouideat primum. quia ſuus monachus eſt vel fuit forſi-
tan eñ ſm ſatis de ſola incluſione grauatur. primū igitur hoc
faciat in memoriaꝫ priſtine fraternitatis. C. de queſti. l. ſeruos
de pac. do. l. inter ſoceruꝫ. §. conuenit. ſi vero alterum monaſte
riū ſufficit illud prouideat. argu. de inſti. c. j. Si vero neutrum
ſufficit contribuat capitulum generale. de ſtat. mo. in ſingulis
⁊. c. fina. in ſubſidium recurratur ad epiſcopum. xc. di. §. j. ⁊. c. j.
xij. q. j. precipimus. ⁊. c. eccleſiaſticoruꝫ. ⁊ hec omnia exequi po
tuerunt preſidentes auctoritate pape ſibi cōmiſſa: ſaluo quod
eſpm nequeunt coercere (vt dixi. ſ.) ⁊ faciūt iſta ad queſtiones
diſputatas p dominū Fed. ſi monachus vnius monaſterij eſt
effectus abbas alterius. ⁊ renuntiat abbatie ꝓpter crimē: vel
ex honeſta cauſa an remaneat monachus primi monaſterij ali
as ſcḋi. dic vt in. v. ⁊. xviij. diſputatione in ordine conſiliorum.
10 ¶ Tertio quero ¶ cui querat monach⁹ fugitiuus. Jo. an. hic
tractat ex cuius dictis elice tres caſus. nam qñqꝫ nō mutat ſta
tum dū eſt in fuga. quandoqꝫ mutat ſtatū ſe ad religionē aliaꝫ
transferēdo. quandoqꝫ ad dignitatē promouetur. primo caſu
quādo nō mutat ſtatū q̄diu eſt in fuga: q̄rit monaſterio. ſicut
ſeruus dño. ff. d acq. po. l. j. §. j. nec in eo diſtinguať ſicut in ſuo
ſteterit diu in poſſeſſione libertatis: vel nō. nā ſiue ſteterit: ſiue
non monaſteriū oīa reuocat. qḋ eſt verū. qñ ꝯſtat de monacha
tu q̄ caſu nullo tpe ſe tueri pōt ex fuga. xviij. q. ij. abbates. Si
aūt de hoc nō cōſtat: dꝫ de hoc inquiri de plano: ⁊ ſine libello.
quia ſuos dei ⁊c. de accu. olim. xj. q. j. ſi quis cū clico. ¶ Scḋo
caſu. ſ. cū ſe transfert ad aliā religionē: tūc aut illicētiatus: ⁊ ad
laxiorem: ⁊ adhuc acquirit primo. ſ. c. Joannes. aut arctioreꝫ
⁊ petita ⁊ obtenta licentia: vel negata ſine cauſa: ⁊ acquirit ſe-
cūdo. ſ. eo. licet. ⁊ iam nihil habet cōmune cuꝫ primo. de renū.
ex tranſmiſſa. xxi. q. ij. ſi quis iā tranſlatus. ſic intellige de ſan.
epi. §. ſi monachus coll. v. ⁊ de mona. §. ſi vero. videtur eñ pri-
muꝫ monaſteriū hoc caſu habere eū pro derelicto. vñ ſibi non
querit: ſicut nec ſuus dño quē habet ꝑ derelicto. C. de la. li. tol
l. vna. §. ſꝫ ſcimus. ⁊ hoc verū poſt tranſitū pfectū. ſi vo primū
monaſteriū licētiauit monachū. vt trāſeat ad ſtrictiorē religio
neꝫ: ⁊ anteq̄ tranſeat aliqua acqſiuit ſucceſſione: donatione: vl
aliter illud querit monaſterio primo licet poſtea tranſeat ad ſe
cundum vigore dicte licentie. ⁊ ita tenuit diſputando Bartol.
brixien. dominicali. vij. de qua. q. in ſpect. de ſtatu mo. verſic.
xl. ⁊ ſe. ¶ Tertio caſu ſi monach⁹ fugitiuus promotus aliqua
acquiſiuit an eccleſie ad quam promotus eſt: vel monaſterio
vnde fugit acquirat. Ja. canonicus bonon. tenuit diſputando
quod acquiſita intuitu eccleſie erunt ipſius eccleſie. de teſta. cū
in offi. acquiſita vero intuitu perſone: competant monaſterio.
in dubio diſtinguebat: an a propinquo: an ab extraneo obue-
nerint vt. c. requiſiti. de monacho exēpto vel erecto cui q̄rat. dic
vt no. ſ. de iſan. lan. ex. c. vno in glo. penul. ⁊. xxiij. q. ij. abbates.

Et circa

Et circa iſtam materiā monachorum tene mētī regulam ꝙ iu-
ra que loquūtur in acquiſitione fienda per ſeruos habēt locū
in monachis vt no. Bar. in .l. ſi. de ſtip. ſer. et remittit ad not. p
Inno. in. c. cum olim. ij. de priui.

De cōuerſione coniugatorum Rubrica.

¶ Viſo in genere de trāſeuntibus ad religionē. de cōiugatis
tranſeūtibus videamus. habetur de materia. xxxij. q. v. ⁊ xxvij
q. ij. ſunt qui dicunt. cū. ſe. c. ſeq. cū cōuenit de cap. c. penultio.

1 ¶ Dans alij licētiā vel aliter promittēs non videtur ſe ad
aliquid obligare.
2 Coniugatorum vnus quādo religionem ingreditur alio in ſe
culo remanente poteſt ad ſeculum reuocari.
3 Vxor iuuenis ſi dat licentiā et cōtinentiam vouet: cogitur in
trare monaſterium.
4 Ingreſſus monaſteriū qui poteſt reuocari: an poterit ꝓpā
auctoritate exire.

PReterea. Si vir de vxoris licentia
profitetur: et ipſa vxor ſuſ-
pecta nec cōtinentiā vouet: nec religionē in
greditur: epiſcopus virum vxori reſtituet. cō-
muniſ diuiſio. ſecūda ibi. dicimus. ¶ Primo
1 no. † ꝙ ille q alteri dat licētiam: vel aliter per
mittit nō videt ſe ad aliquid obligare. ¶ Se
2 cundo no. † ꝙ quid iuris cum vnus cōiugatoꝝ religionem in-
greditur alio in ſeculo remanente: nō tenet illius ingreſſus. et
ideo poteſt ad ſeculū reuocari. vt ergo trāſitus ſit de iure vali
dus requiritur. ꝙ etiā alter profiteatur: nec ſufficeret vouere:
ſi eſſet iuuenis ⁊ ſuſpecta. vt. ſ. e. cum ſit. ¶ Sed oppo. ⁊ vide-
tur. ꝙ ſatis ſit remanenti in ſeculo dare licentiam. ⁊ vouere p. c.
agathoſa. alle. in glo. que intelligit illud. c. ⁊ ſimilia ⁊ iuuene et
ſuſpecta cuius licentia non ſufficit etiā ſi per cōtinētiam. cōtra
3 loquitur de ſene non ſuſpecta dixit tamen Inno. † ꝙ ſi vxor iu
uenis licentiam dedit: ⁊ continentiā vouit cogitur intrare mo
naſterium nō qḋ fiat monacha: nec viuat monialiter: ſed refre-
nabitur a vagationibus ⁊ cuſtodietur ne poſſit luxuriari. ⁊ vt
mala ſuſpitio euitetur. ad hoc. ſ. e. vxoratus. in ſi. ⁊ idē not. In-
no. ſ. c. ſignificauit. Hoſti. improbat illud dictū duplici ratione
prima qꝛ iura nolunt iſtam cōmiſtionē non profeſſoꝝ ad pro-
feſſos. ꝫ. c. j. vt clerici. ⁊. c. vidua. Itē qꝛ iſta non peccauit: quare
debeat in ergaſtulo poni ſicut dicitur. xvj. q. vj. de lapſis. tenet
ergo Hoſt. ꝙ iſta poſtꝙ licentiam dedit: ⁊ cōtinentiam vouit:
cogitur profiteri. ⁊ ſi dicatur nullus preciſe cogitur ordinari:
vel profiteri. de eta. ⁊ qua. querēs. xxxij. q. integritas. Reſpon-
deo illud verū in illo cui non eſt quid imputetur: ſꝫ iſta vouen-
do ex quo propter hoc votū recepta eſt viri profeſſio: ſe ad hoc
obligare videtur: ⁊ alijs rationibus cōfirmari videtur hoc. ſ. c.
ſignificauit. vbi tñ glo. videtur inclinare qḋ nō ſit cogēda talis
iuuenis: non ſuſpecta: que nouit: ſꝫ vir debet ſibi reſtitui officio
iudicis. qḋ eſt verum. quando mulier dedit licētiam viro: ſꝫ nō
vouit continentiam cū eñ vouit eſt vera prima pars illius gl.
c. ſignificauit. vbi Hoſti. diſtinguit. qꝛ aut mulier cuius vir in-
greſſus eſt religionē omiſit votum ſolēne: aut ſimplex: aut nul
lum. ſi ſolēne cogitur. vt. ſ. c. ex parte. ij. ſi vero ſimplex vel nul-
lum nō cogitur profiteri immo potius vir dꝫ ei reſtitui: nec vi-
detur ſe obligare ad id: quod pōt probabiliter ignorare ſꝫ iſta
obligatio profeſſiōis illius qui remanet in ſeculo venit ex qua
dam cōſequentia ad validandā profeſſionē ingredictis: quam
mulier preſumitur ignorare. qꝛ ſibi ſicut agricultori ⁊ rerum
forenſiū inexperto permittitur talis ignorantia. ff. de proba.
l. cum de indebito. ⁊ per hoc dicit iſte tex. nec ꝑpetuā continen
tiam vouente nam ſi vouiſſet poſſet cogi: ⁊ dictum eſt ⁊ hoc vi-
detur tenere. do. fede. de ſenis. cōſ. xxxvi. qui dicit. qḋ. illud qḋ
hic dicitur de auctoritate epī vel vicarij nō eſt de ſubſtantia. nā
ſine ipſa valebit profeſſio vnius alio remanēte in ſeculo ⁊ vouē
te. vt dixi. no. xxvij. q. ij. ſi vir. ⁊ ibi no. hu. ⁊ la. ⁊ idē hic Innoc.
in. ſ. glo. Item ꝙ mulier ingrediatur religionē poſito qḋ ſit iu
uenis ſuſpecta non eſt de ſubſtātia profeſſionis: ita dicit in. d.
4 conſi. ¶ Querit Io. an. † iſte qui poteſt reuocari poterit pro-
pria auctoritate exire ex quo vxor non vouerat licet licentiam
dederit videtur ꝙ ſic. qꝛ ſi pōt reuocari inuit⁹ ergo poteſt cogi
actionem preuenire: ⁊ facere de neceſſitate virtutē. naꝫ cum in
greſſus eius fuerit illicitus: multo magis perſeuerātia in hoc
malo quo poteſt prebere vxori cauſaꝫ adulterandi. ergo debet
occurrere vt in ſimili dictuꝫ eſt. ꝫ. ti. j. c. veniens. ⁊ iſte rationes
inferunt. ꝙ etiam ſi de voluntate vxoris nō vouentis intraſſet
exire poterit. dicit tamen ab. ꝙ tutius eſt ꝙ officio iudicis fiat
eius reductio ad coniugem: quam ad petitionem ſuam. ⁊ ſic in
telligit illud capitulum.

1 ¶ Obligatio duorum voluntate contracta alterius volun-
tate diſſoluitur iuris diſpoſitione.
2 Papa ſuper matrimonio non cōſummato per carnalem copu
lam poteſt conſtitutionem facere ⁊ ipſum diſſoluere.
3 Obligatio matrimonij carnali copula cōſummati fortior ē ꝙ
non conſummati.
4 Maritus ſi violenter extorquet carnalem copulam a deſpon-
ſata: an propterea priuetur cōmodis que antea habebat.
5 Sponſalia an extinguantur totaliter per ingreſſum alterius
in religionem.

VErum. Ante carnalem copulam alter cō-
iugum reliquo inuito religionem
ingredi poteſt ⁊ remanens in ſeculo pōt ad ſecūda
vota tranſire. ponit dictū: ⁊ ipſius rationē. ibi: qꝛ
1 cum. ¶ Nota primo. † ꝙ obligatio duoꝝ volūta-
te contracta alterius voluntate diſſoluitur iuris diſpoſitione.
⁊ hoc propter fauorem religionis ⁊ ſic ex cauſa ſine cā vero ius
prouenieus ex perſona ⁊ prouiſione mea nō pōt mihi impera-
tor vel papa p ſuā conſtitutionē auferre. qḋ dic vt not. Inno.
2 in. c. que in eccleſiaꝝ. ⁊. c. cum omnes. de cōſtitu. ¶ Scḋo no. †
a quod papa[a] ſuper matrimonio nō cōſummato p carnalē copu
lam poteſt cōſtitutiōem facere: ⁊ ipſum diſſoluere. auctoritas
ergo illa quos deus cōiungit ⁊c. ītelligitur de cōiunctiōe anio
rum ⁊ corporum nō ſimpliciter animoꝝ de hoc. ſ. c. ex publico.
¶ Tertio nota ꝙ ſi vni ex cōtrahentib⁹ cōtra obligationē cō
tractam iuris beneficio ſubueniē: ſuccurrit ⁊ alteri cōtrahenti
ſecum vt etiā ipſe ſolutus intelligatur. facit. l. j. ⁊. ij. C. ſi aduer.
3 tranſac. ⁊ qḋ not. ꝫ. ti. j. ſtatuimus. ¶ Quarto not. † ꝙ fortior
eſt obligatio ⁊ vinculū matrimonij carnalis copula conſumma
ti ꝙ nō cōſummati. qꝛ illud diſſoluitur p ingreſſuꝫ. iſtud nō. ſꝫ
ergo amodo dicat ꝙ quo ad ſubſtātiā matrimonij coitus nihil
addit. xxvij. q. ij. ſufficiat. ff. de reg. iur. l. nuptias. addit tñ quo
ad quedā primo quo ad bigamiā. de biga. debitū. ſcḋo quo ad
ſignificatū de quo ibi habet. tertio quo ad impediēdū religio-
nis ingreſſum altero inuito vel ignorāte. quarto quo ad bonuꝫ
prolis: de vb. ſig. l. liberoꝝ. quinto qꝛ multis modis p ipm fir-
matur matrimoniū. j. de ſpō. tua. ſm hoſt. ⁊ ꝑpter iſtas ⁊ ſimi-
les duas poſſet dici qḋ iura ꝙ loquunt de nupta ſiue maritata
nō habeāt locū in deſpōſata. de quo ar. dic vt no. Cyn. in. l. nō ſi
ne. C. de ho. ꝙ li. ⁊ tetigi. ꝫ. de iureiur. ꝙadmodū ⁊. ſ. c. ex publi-
co. ¶ Sed hic incidēter querit cum multa liceāt añ carnalē co
pulam: ꝙ nō liceāt poſt vt vitare bigamiā. ingredi religionem
4 firmare mrīmoniū multis modis: vt dixi. queritur † ſi marit⁹
violēter extorquet carnalē copulā: vt ſic deſpōſatam carnaliter
cognoſcendo priuet dictis cōmodis an ſibi pſit ꝙ ad iſta talis
copula violēter extorta videt ꝙ non. lx. diſt. ſi euāgelica vbi de
hoc in. j. gloſ. ⁊ hoc verū ſm Io. de deo. in ſpōſa de preſenti ſe-
cus ſi de futuro. Sꝫ Bar. brix. indiſtincte tꝫ ſiue in ſpōſa de pre
ſenti: ſiue de futuro ꝙ ingredi poterit ne delinquēs ſit melio-
ris cōditionis ⁊c. ⁊ formabit queſtionē in eo quia ad hoc vxoreꝫ
oppreſſerat ne religionē poſſet ingredi. hoſt. in ſumma. e. ti. §.
ſi. ver. qḋ ſi virgo. ⁊ cū eo cōcor. Ia. gui. concor. bart. brixi. ⁊ de
omniū iſtoꝝ motiuis vide in queſtione mercuriali. ſ. de reg. iu.
5 qui ꝫ ius h. vj. ¶ Querit gl. † nunqd p ingreſſuꝫ vnius ex con
trahentib⁹ in caſu huius. c. vinculū cōtractū: ⁊ ſic ſpōſalia tota
liter extinguanē. quidā ꝙ nō: ſꝫ remanet poſt talē ingreſſuꝫ. gl.
tenet ꝙ diſſoluat qḋ intelligūt quidā etiā ſi remanēs in ſeculo
non ꝫhat. ſꝫ aliqbus videt ꝙ tūc demū ſolutū erit cuꝫ ꝫctū fue
rit ſm ſiſt. ſ. de diuor. ꝙto. ſm Inn. ⁊ hoſt. tꝫ idē qḋ barto hic.

a ¶ Dō papa Adde tu la te videndū Io. de tur re cremata in. c. nō du bitū. xvij. q. ſecunda.

¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Mulier poteſt repetere virum ſuuꝫ religionē ingreſſum
Maritus ſimiliter vxorem.
2 Obligatio ſi non tenuit a principio non conualeſcit impedimē
to ceſſante.
3 Monachus repetitus qui vouit caſtitatem tenetur ipſam ob-
ſeruare cum habilitas ſuperuenit per obitum vxoris. Et quid
ſi cum alia contrahat poſt mortem vxoris. nu. 4.
5 Mulier ſi poſt ingreſſum viri vult intrare religionem: an ma
ritus q iā igreſſus ē forte penitēs: an poſſit exire: ⁊ ſe opponere

QVidam. Qui inuita vxore profeſſionem fe
cit ei repetenti fuit poſtea reſtitu
tus mortua vxore matrimonium contrahere non de
bet licet ad monaſteriū redire nō cogat cōis diuiſio.

1 ſecunda ibi.q̄ſtioni. ¶ Nota primo ꝙ muľr poteſt repetere vi
rum ſuum ſimiliter ecōuerſo maritus vxorē.de quo dic vt not.
2 ē.de reſti.ſpo.ex parte.ꝛ.c.ex cōq̄ſtione cū ſi. ¶ Scḋo no.ꝙ ꝙ
ſi oblatio nō tenuit a principio:non conualeſcit impedimento
ceſſante.vide concor.in regula non firmatur.de reg.iur.lib.vi.
per Dy.ſimiliter ecōuerſo obligatio q̄ fuit efficax a principio:
non reſcindiť lꝫ ſuperueniat caſus a quo nō poſſet incipere vt pa
tet in clerico poſt ꝓmotionē debilitato vel aliter īpedito.ē.de
cle.egro.ꝑ totum.ꝛ.l.plurib⁹.§.ꝛ ſi placeat.ff.de verb.obli.ꝛ.l.
3 poſt mortem.de adop. ¶ Tertio not.ꝙ ꝙ monachus q vouit
caſtitatē tenetur ipſam obſeruare cum habilitas ſuperuenit per
obitum vxoris.ꝛ collige qḋ contractus q̄n̄ꝙ claudicat:ꝛ de re
communi facta promiſſio valet quo ad promiſſorē:nō quo ad
ſociū.facit.C.cōia ꝑdi.l.ſi.ꝛ.l.ꝑfundū.de ſer.ru.pre. ¶ Quar
to nota ſcḋm apoſtolū.j.ad corint.vij.ꝙ vir non hꝫ poteſtatem
ſui corporis:ſed mulier.facit ad.q.no.xxix.q.vi.c.pe. ¶ Oppo
Opponit contrarium. nitur:dicatur hic qḋ ex eo qḋ promiſit nō exigere.nō pōt cōtra
here.ſed hec ratio nō videtur bona ꝙ beata maria virgo cōtra
propoſitum cōtraxit matrimoniū:ꝛ tenuit cōtractus.ſol.vt in
glo.ſi.que dicit qḋ illud ſibi licuit ex reuelatione diuina:cui cō
Ponit queſtiones. tradici nō poteſt.de maior.gaudemus. ¶ Sꝫ querit glo.ꝙ qḋ
4 ſi in caſu hu ius.c.contrahat cum alia poſt mortē vxoris glo.ti
tubādo loquitur.Sꝫ opi.tan.ꝙ teneat matrimoniū tenēt goſ.
ꝛ hoſ.ꝛ vin.ꝛ refert tan.ꝙ iſta fuit opi.Joā. gall.magiſtri ſui.
5 ¶ Secūdo queritur ꝙ pone poſt ingreſſum viri mulier vult in
trare religionem queritur an maritus qui iam ingreſſus eſt q
forte facti penitēs vult exire.poſſet vxori ſe opponere.quidam
diſtingunt.ꝙ aut eſt eductus de monaſterio ꝛ recōciliat⁹ vxori
ꝛ eo inuito non poterit vxor ingredi.aut nō eſt eductus nec re
reconciliatus:ꝛ poterit eo inuito vxor profiteri.ꝛ ſcḋꝫ Jo.an.
iſta diſtinctio hꝫ in ſe equitatē:lꝫ Inno.plus placeat.ꝙ etiam
ante reconciliationem ipſo inuito non poſſit intrare:cum non
tenuerit ipſius ingreſſus.p.c.qḋ deo.xxxiij.q.v.contradictio
ergo vxoris volētis tranſire non impedit exitū ꝛ egreſſum viri
quod eſt verum:q̄ñ marito exitus concurrit cū voluntate vxo
ris profiteri volentis.Si aūt vxor poſt ingreſſum viri etiā eo
ignorante profitetur.videtur mariti ꝓfeſſio confirmari.ar.ff.
de ſerui.ru.pre.per fundū.nam cōfirmaretur ꝑ obitū mulieris
ſecundū Inno.qui dicit ſi maritus nō eſt eductus de monaſte
rio mortua vxore ſaltē ꝑ momentum in monaſterium moram
trahat eius votum fit ſolēne:etiam ſi mortē vxoris ignorauit.
ar.j.c.cōſuluit vbi ſentit cōtrarium.Sed diſtingue.ꝙ cum ta
liter expreſſe contradixerit ꝑ mortē eius non confirmatur viri
ingreſſus.aut nō contradixit:ſed ſimulauit:vel conſenſit:ſꝫ nō
vouit ꝛ tunc confirmatur ingreſſus:ſi ibi apprehenditur ꝑ mo
mentum poſt mortem vxoris ꝛ ita not.Jo.an.in.d.c.conſuluit
vbi etiam de hoc dicā.ſubdit etiam circa hoc Inno.ꝙ ſi ambo
coniuges ignorantes vel ſcientes alterum viuere ingreſſi ſunt
monaſterium ꝙ amborum votū videtur ratificatū:ꝛ ſolēniza
tum.per ingreſſum vltimi ingredientis ad hec dicta.l.per fun
dum preal leg.Egreſſio ergo facit ne ad monaſteriū redire co
gatur qui exiuit licet ꝑ obitum alterius ſit ſublatum impedi
mentum:ꝛ erit efficax matrimonium ſecūdo loco cōtractū:cō
tra votum profitētis:qḋ nō tenuit.ſecus eſſet in eo qui viuente
vxore promotus eſt ad ſacros.nam ea mortua non valebit ma
trimonium cum ſecunda cōtractū.vt dicā.j.c.placet.poſt Jo.
and.qui hoc ex varietate plurium.c.elicit quedā mēbra.videli
cet ꝙ q̄n̄ꝙ vnus coniugatoꝝ ingrediť alio renitente.quādoꝙ
eo ignorante.q̄n̄ꝙ eo licentiam dante ſed nō vouente:ſed reli
gionē nō intrante:ꝛ quid iuris in vno quoꝙ mēbro remittit.

1 ¶ Periti in iure non debēt ipſa iura ignorare.
2 Coniugatorum vnus non poteſt profiteri alius in ſeculo rema
nere:ſi ille qui remanet eſt ſuſpectus.
3 Adulter propter cuius adulterium vxor ingreſſa eſt monaſte
rium an poſſit aliam in vxorem ducere.
4 Mors ciuilis non equiparatur naturali niſi in caſibus expreſ
ſis in iure.
5 Coniux ſemper qui remanſit in ſeculo caſtitatem promittēdo
mortuo ingrediente ſi cōtrahit matrimonium an teneat.

Cum ſis preditus.

Maritus reli
giones nō pōt
igredi niſi ꝛ vxor ingrediatur:vbi vxor eſſet nō ſuſ
pecta ꝛ continentiam promitteret.h.d.cōis diuiſio
ſecunda ibi inde eſt vbi ex genere ꝓuiſſo infert ſpeciē. ¶ Pri
¶ In latā culpā.Nec excuſātur 1 mo not.ꝙ qḋ periti in iure non debēt ipſa ignorare.ꝛ in ipſis
a talis ignorantia cadit in latam culpam [a] quandoꝙ in leuem.
a quandoꝙ in nullā.vt digi.ē.de depo.c.bona fides.facit.l.ij.ff.
quod quiſꝙ iuris.ꝛ iſtos ignorantes redarguit iuriſcōſultus dolo ꝓpter
in.l.ij.§.ſeruus.ff.de origi.iuris ibi turpe eſt nobili ꝛ patricio īperitiā.l.ij
ignorare iura in quibus verſatur.ꝛ.l.domicius.de teſtamētis ff.qḋ quiſꝙ
Turpius autem eſt epiſcopo canones ignorare.de temp.or. iu.ꝛ ibi do.
2 c.vel non eſt cōpos. ¶ Secundo nota.ꝙ non poteſt vnus cōiu Alex.in.l.ſi
gatorum profiteri alius in ſeculo remanere.qḋ intellige ſi ille gs id quod
qui remanet eſt ſuſpectus.vt in fine.c.hoc tamē fallit ſcḋm In de iu.omni
no.quando propter alterius adulterium lata eſt ſententia di iu.Idē Ale
uortij:tunc enim non adulter pōt monaſteriū ingredi.xxiij.q. poſt Ange.
3 ij.agathoſa.Sed tunc queritur.ꝙ an adulter poterit accipere in.l.qḋ ner
illam amicam ſuam vel aliam in vxorē.videtur ꝙ ſic quia per uadepoſiti.
ingreſſum ꝛ profeſſionē ſue vxoris ipſe eſt ſolutus a lege eius
cum mundo mortua cenſeatur.vt.c.placuit.xvi.q.j.Sed dic cō
tra ꝙ dum illa viuit non poterit aliā accipere.ꝙ remanēt con
iuges etiam ſeparati.j.de diuor.c.ij.ſed ea mortua poterit cū
alia contrahere qui remanſit in ſeculo in predicto caſu.j.de ſe
cun.nup.Sed cōtra iſtam deciſionē oppo.ꝛ videtur.ꝙ nō de Ponit queſtiones.
beamus expectare mortē naturalē huius profitētis:ſed ſuffici
at ciuilis que inducitur ꝑ ingreſſum.vt digi.quia mors ciuilis
equiparatur naturali.vt.l.deo nobis.C.de epi.ꝛ cle.ff.de do
na.inter vi.ꝛ vxo.ſed ſi mors.de ſup.negli.pre.ſi eps.li.vi.ꝛ ma
xime videtur bona iſta equiparatio in caſu noſtro:in quo ex
pectatio mortis naturalis nō pōt aliqḋ addere ad ciuilē indu
ctam per ingreſſum religionis.vnde cum eundem effectū im
portet mors ciuilis quem importat naturalis.fruſtra iſtū euē
tum expectamus.ingta theodoram dy.in.l.ex ea pte.§.inſulam.
4 de verb.ob.ſo.dic ꝙ ꝙ mors ciuilis nō equiparatur naturali:
niſi in caſibus expreſſe in iure.vt no.Jo.and.in.d.c.ſuſceptum.
de reſcrip.li.vi.nam iura naturalia efficaciora ſunt ciuilibus vt
inſti.de iure na.gen.ꝛ ciui.§.ſed naturalia.ꝑ mortē eñ natura
lem ſoluitur lex coniugij:nō per ciuilem.vij.q.j.ſicut in aut.de
nup.§.diſponat.colla.iij.ꝛ de iſta materia an mors ciuilis equi
paretur naturali:refert hic Jo.an.diſtinctionē Dy in.d.§.in
ſulam.ꝛ pe.de bel.in dicta.l.deo nobis.Ego remitto te ad no.
per moderniores in dicta.l.gallus.per Bart.ꝛ Baldum.ꝛ te
tigi.ē.de teſtamētis.in rubrica vbi poſui.q.de teſtamēto an cō
firmatur morte ciuili ſicut naturali.ꝛ vtrum illa cōditio ſi dece
ſerit ꝛc.appoſita in contractib⁹ vel vltimis volūtatibus verifi
cetur per mortē ciuilem.de hoc etiā per arch.in dicto.c.ſuſce
5 ptum. ¶ Querit Jo.and.ꝙ dicitur hic.ꝙ ſenes ꝛ ſteriles reli
quo profitēte pōt remanere in ſeculo promittēdo caſtitatē.qḋ
ergo ſi mortuo profitēte iſta veniat cōtra promiſſionem matri
monium cum alio contrahēdo:an teneat matrimoniū.videtur
ꝙ ſic.ꝙ nullum votum vel promiſſio cōtinētie dirimit matri
monium poſt cōtractum:niſi ſit ſolēnizatum ſacri ordinis ſuſ
ceptione vel profeſſione.vt.j.de vo.c.j.lib.vi.Cōtrarium deter
minat hic Jo.and.non ob.c.j.de vo.ꝙ ibi non reperitur ſolē
nizatum votum remanētis in ſeculo vllo modo:hic vero ſolē
nizatur votū huius remanētis per profeſſionē alterius ingre
dientis.ꝙ vir ꝛ vxor cōicant ſibi actiōes.xxx.q.iiij.ſi quis vnus
ſimiliter dicimus in vxore ordinati vt eo mortuo nō teneat ma
trimonium [illegible] ea cōtractū:poſtꝙ continentiā promiſit.xxxij.
di.ſeriatim [illegible] hāc opi.tenēt goſ.ꝛ Ho.alij tamen dicunt quod
non [illegible] voto:ſed ex cōſtitutione eccleſie diſſoluitur tale matri
monium ſuper quo vide quod not.xxviij.diſt.ſi ſe.

1 ¶ Coniugatus non pōt promoueri ad ſacros:niſi vxor vo
ueat cōtinentiam.
2 Coniugatus an poſſit promoueri ad minores ordines ꝙ non
3. Vxor cōiugati qui vult ordinari ad ſacros debet virum abſol
uere:ꝛ promittere cōtinentiam.

Coniugatus.

1 Nota ꝙ ꝙ cōiugat⁹ non
poteſt promoueri ad ſa
cros:vbi vxor voueat cōtinentiam ad quod hic dici
tur in coniugato:intellige idē in ſpōſa de preſenti.ꝙ
ſponſus non pōt ordinari.ſi autem ordinetur ad ſacros an ſint
ſoluta ſponſalia:ſicut ſoluuntur per ingreſſum.vt.j.c.ex publico
dic vt no.j.eodem.c.j.lib.vi.ꝛ.j.c.ex parte.ij. ¶ Querit gloſſ.j.
hic prohibet coniugatum promoueri ad ſacros ꝙ ſed an pote
rit promoueri ad minores ordines.arguit ꝙ ſic:ꝛ determinat Ponit queſtiones.
ꝙ non poſſit etiam ad minores promoueri Non ob.iſte tex.ꝙ
ſacer ordo ſumitur hic large.de quo.xxxij.diſtinc.in ſumma.ꝛ
pro opi.gloſ.facit.c.nullus.de tempo.ordi.lib.vi.patet quod
tunc promoueri poteſt ad minores:quando vult ad ſacros aſ
cēdere.an autē continentia exigi debeat a coniugato:qui pro
mouetur ad minores no.xxvij.diſt.epiſcopus hādictus.ꝛ te
3 net hic Joan.and.qḋ ſic. ¶ Secundo querit gl.dicitur hic ꝙ ꝙ
vxor cōiugati qui vult ordinari ad ſacros dꝫ virum abſoluere
ꝛ promittere.

et promittere continentiã.ſed nunquid hoc nõ ſufficiat abſq;
ingreſſu religiõis. videtur q nõ.quia in profeſſione alterius
coniugatoꝝ dicimus alterũ profiteri debere:ꝛ ingredi opoꝛ
tet.vt ſupra.c.proximo.per quod.c.dicunt quidã q idem in
volente ordinari quod in volente profiteri. Alij dicunt q in
ordinando ad ſacros eſt illud ſpeciale: vꝫ q ſufficiat vxorem
eius promittere continentiam:ꝛ iſtud eſt in his qui cõuertun
tur.vt in.c.ſupra pximo.ꝛ hoc placet Joan.xxviij.diſtin.quia
ſunt.ꝛ per iſtud.c.addit Abbas rationẽ.quia vir tenetur vxo
ri hoc caſu in neceſſarijs puidere.xxxi.diſtinc.omnino.ad qđ
nõ tenetur ſi religionem profitetur. Item tenetur illã corrige
re.de iureiuran.quemadmodũ.in fine.ſed Tancredus ꝛ Hoꝛ
ſtienſis tenẽt q vxor ordinandi ſi iuuenis eſt neceſſe habet re
ligionẽ intrare.ꝛ mouet Hoſtien.quia ſi marito religionẽ in
trante ipſa tenetur ingredi:multo fortius cum ſe fecerit ordiꝛ
nari:quia magis ſuſpectus eſt ordinatus ꝙ profeſſus.qꝛ ille
facilius poteſt ad ipſam accedere:ꝛ accedens forſitan nõ habe
bit repulſam.de filijs presbyꝝ.literas.de cohabita.cler.c.j.ꝛ.c.
clericos. Joan.andre.ſatis eq̃ videtur diſtinguendũ an mu
lier ſit iuuenis ꝛ ſuſpecta:an iuuenis ſed non ſuſpecta. primo
caſu ſemper cõpellitur.ſecundo ſi eſt vxor pfitendi etiam com
pellatur propter rationem de qua infra codẽ.ad apoſtolicã.ꝛ
c.ſignificauit. Si vxor eſt ordinãdi ſufficit q voueat: ſaluo q
de ep̃i vxore dicitur.j.c.pxi.

1 ❧ Vxoratus in ep̃m pmoueri nõ põt:niſi vxor eius religio
nẽ ingrediatur. Et qđ ſi ſit vetula.nu 2.
2 Vxoratus ſi electus eſt in cardinalem an eius vxor debeat in
gredi monaſterium.

1 Anc. † Vxoratus in epiſcopum promoue
ri nõ poteſt niſi vxor eius religionem
profiteatur.cõmunis diuiſio.ſecunda ibi:frater
Ponit queſtiones. 2 nitati. ❡ Querit gloſ.fina. † Vtrum illud ſit ve
rum q de vxore ordinandi in epiſcopum dicitur
ſi vxor eius ſit vetula.vt neceſſe habeat ingredi.videtur q in
vetula ſufficiat votum caſtitatis. ſicut dicitur de vxore ſterili
profitendi.ſupra eodem.cum ſis.gloſ.tenet contrariũ.ꝛ q ſpe
ciale ſit in vxore pmouendi in epiſcopũ.vt omnino vxor eius
etiam vetula debeat profiteri:ꝛ ingredi religionẽ. Ratio aũt
ſpecialitatis nõ tam propter excellentiã dignitatis ꝙ ꝓpter
imminentiã periculi euitandi forſitan cũ nimis viſitaret epiꝛ
ſcopum eius vxor:ſi remaneret in ſeculo.ꝛ alijs mulieribus ſo
ciata ꝓ multis intercederet contra iuſtitiã ꝓ dilatione paren
tum ꝛ ſimilia contingere poſſent:que ſunt precauenda.de ſer
uis nõ ord.c.j.ꝛ infert iſta ratio idem eſſe ſi primo quis religio
nem ingreſſus vxore ſene in ſeculo remanente ꝛ caſtitatem ꝓꝛ
mittente poſtea ex interuallo in epiſcopum pmoueri contin
gat nõ eũ poterit niſi vxor illa ingrediatur:vt ſic ex noua cau
ſa augeatur eius oblatio iam contracta. ❡ Circa predicta que
3 rit Joan.andre. † Quid de vxore cardinalis.dicit q ſi eſt epiꝛ
ſcopus habet locum illud.c.ſi promouendus in cardinalẽ nõ
eſt epiſcopus:papa qui ſolus pmouet cardinales ipſe proniꝛ
deat:ꝛ rationibus predictis honeſtiꝫ eſſe idem ſeruari:qđ de
epis.ꝛ ſic dicit Joã.an.tpe ſuo factum fuiſſe.

1 ❧ Sponſus põt petere ſponſam ſuam vt cogatur ſibi exhi
bere maritalem affectum.
2 Delegatus pape põt excõicare poſt ſententiam.
3 Probatio oĩs vincitur ſi aſpectus contrariũ teſtificatur.
4 Terminus duorum menſiũ ſtatuitur ad ingreſſum: vt ingre
diatur ꝛ profiteatur:aut cum ſponſo redeat.an iſte terminus
poſſit per iudicem arctari vel abbreuiari.nu.9.
5 Dilationẽ qui conſequitur a iure debet idonee cauere.
6 Jus diuerſum ſtatuitur in matrimonio conſummato ꝑ copu
lam carnalem:ꝛ aliud in nõ cõſummato.
7 Statuto cauetur q vxore premortua maritus lucretur certã
partem dotis.quidam deſponſauit vnã per verba de pñti: et
ſoluta dote ante carnalem copulam ſponſa deceſſit:an ſponꝛ
ſus lucrabitur illam dotem.
8 Excõmunicatus pro manifeſta offenſa in ſpiritualibus abſol
uitur cum cautione.
10 Sponſus ingreſſus religionẽ ſi intra terminũ nõ fecit ꝓfeſſio
nem:an poſſit eam poſtea facere contradicente ſponſa.
11 Papa an poſſit diſpenſare q viuẽte ſponſa de pñti nõ cogniꝛ
ta ſponſus poſſit cum alia contrahere.
12 Teſtator reliquit vxorẽ ſuã vſufructuariã oĩm bonoꝝ ſuorum
donec honeſte ꝛ iuſte vixerit:ꝛ vidualem vitã ſeruauerit:vxor
obtulit ſe cuidam monaſterio:ꝛ aſſumpſit velum religionis:
an dicatur vidualiter viuere.

Ex publico. Sponſa de preſenti nõ coꝛ
gnita que dicit ſe religionẽ
ingredi velle:cõpellitur infra certum tempus reꝛ
ligionẽ profiteri:vel adherere marito.primo nar
rat factum.ſcđa ibi:ceterũ.mulieri petenti dat iu
1 dicem.tertio ſoluit obſtaculũ.ibi:ſane. ❡ No.primo † q ſpon
ſus põt petere ſponſam ſuam vt cogatur ſibi exhibere mariꝛ
talem affectũ:ꝛ an poſſeſſoriũ competat inter ſponſos. dic vt
ſ.de reſti.ſpo.c.ex parte.ꝛ eſt hoc vtile ſcire: quia qñq; ſponſi
vel ſponſe ſe inuicem petunt quod poſſunt agendo petitorie
ſine dubio.vt in iſto.c.cum ſi.niſi eſſent ſponſalia imperfecta
ratione etatis reſpectu carnalis copule: quo caſu nõ videtur
q ſponſus poſſit puellam deſponſatã petere penes eum moꝛ
rari:nec lucrũ dotis conſequi:vel fructuũ quos lucrat matriꝛ
monio cõſummato.qđ dic vt not.in.l.ſi ante.ff.ſolu. matr.ꝛ.l.
an in patrẽ.ff.qđ fal.tu.an.quid aũt iuris ſit ſi ſponſus ſponꝛ
ſam nõ per iudicem petat:ſed violenter capiat.videt q priue
tur iure ſuo.per.l.ſi quis in tantã.C.vñ vi.vide circa hoc quod
not.xxvij.q.ij.§.ex his.ꝛ.l.deo nobis.de epiſco.ꝛ cle. ❡ Secũ
2 do not. † q poſt ſententiam põt delegatus pape excõicare.de
quo.ſ.de offi.deleg.querenti.nõ tñ ex tex.colligitur q iſte epi
ſcopus veronẽ fuerit delegatus pape. ❡ Tertio no.q poſt
ſententiã iſta mulier excepit: q volebat ingredi.ꝛ ſic exceptio
nem peremptoriã opponebat poſt ſniam qđ nõ videtur perꝛ
miſſuꝫ.vt.C.ſniam re.nõ poſ.l.perẽptorias. Sed dic q iſta ex
ceptio nõ impugnat ſniam tanꝙ male latam:ſed quadã facul
tate a iure cõceſſam condẽnato reſeruat.ſcꝫ poteſtatem ingre
diendi:ſicut qñ vnum eſt in obligatione ꝛ aliud in ſolutiõe ex
diſpoſitione iuris põt illud ſolui poſt ſniam etiã ſi de tali bene
ficio nulla fiat mentio in ſententia. vt.l.miles.§.penul.ff.de re
iudic.ꝛ.l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff.ſolu.matri.ꝛ tetigi.ſ.de
emp.ꝛ vendi.cũ dilecti. ❡ Quarto no.q iſta mulier dicebat ſe
incognitã ꝛ tñ acceſſerat ad domũ viri.vt pꝫ in verbo rediẽs
Vtrum ergo ſibi ſit credendũ.dic q aut per aſpectũ corporis
3 apparet de integritate:ꝛ ei ſtandũ eſt. † qꝛ oĩs ꝓbatio vincitur
ſi aſpectus contrariũ teſtificatur.xxv.q.ꝛ.c.qđ aũt interrogaꝛ
ſti.aut nõ apparet.qꝛ erat quedã vidua:ꝛ tunc aut transducta
ad domũ viri:ꝛ preſumitur cognita.aut nõ erat transducta:et
nõ preſumitur.xxvij.q.ij.princi.ꝛ qđ not.de deſpõ.impu.cõ
4 tinebatur. ❡ Quinto not. † q ſtatuitur terminus duoꝝ menꝛ
ſium ad ingreſſum:quẽ accipe cum effectu: ſcꝫ vt ingrediatur
ꝛ pfiteatur.nam ꝑ ſimplicẽ ingreſſum nõ eſſet ſponſo plene cõ
ſultum:qui forſan iuuenis eſt:nec põt diutius expectare.ꝛ hec
cauſa forte mouet papã ad reſtrictionẽ anni qui datur ad pro
5 bandum ritu.j.ad apoſtolicã. ❡ Sexto no. † q ille qui conſeꝛ
quit dilationẽ a iure debet idonee cauere.de quo in.l.quoties
C.de preci.imper.offe.facit.l.ſi cum militi.§.ſi.de compen.ꝛ.l.
in oĩbus.de iudi. ❡ Septimo not.q ſolutis ſpõſalibus ex iu
ris diſpoſitione vterq; debet reſtituere alteri quod accepit nõ
habet ergo locũ pena arrarũ de qua in.c.gemma.de ſponſa.ꝛ
C.de ſponſa.l.ſi.an aũt dotis habeat iſte qui recepit dotẽ daꝛ
tam.dic vt.l.dabimus.ꝛ.l.ſeq.ff.de priuile.credi.qñ aũt ſoluũ
tur ſponſalia q pnunciatur nulla rõne parentele: vel alia: an
poſſit repeti dos data dicto caſu.dic vt no.in.l.ꝛ ſi contra.C.
6 de inceſ.nup.ꝛ inſti.de nup. ❡ Octauo no.in ver.ſane. † q diꝛ
uerſum ius ſtatuitur in matrimonio ꝯſummato ꝑ copulã car
nalem ꝛ aliud in nõ ꝯſummato. Cuius gratia incidens quero.
7 † per italiam cõiter ſunt ſtatuta q vxore premortua marit⁹ lu
cretur certã partem dotis: modo pone q quidã deſponſauit
vnã per verba de preſenti:ꝛ ſoluta dote ante carnalẽ copulam
ſponſa deceſſit:an ſponſus lucrabitur illã partẽ. videt q non:
per rõnem predictã. Item plures ſunt differentie inter mariꝛ
tum ꝛ ſponſum:vt dixi.ſ.eo.c.ij.preceptor meus tenet contra
rium in.l.deo nobis.de epi.ꝛ cler.ſi aũt nõ moritur ſed religio
nem ingreditur.tex.iſte facit q nihil lucrabitur:quaſi ſtatutũ
debeat intelligi de morte naturali nõ ciuili vt dictũ eſt.ſ.codẽ a
cum ſis.facit ꝛ de iſta qõne vide p Cy.in.l.nõ ſine.C.de bo.que
a lib.ᵃ ❡ Nono no.q iſta erat excõicata.qꝛ non paruerat ſnie.ꝛ
ſic ꝓ manifeſta offenſa.ꝛ tñ mãdatur abſolui preſtita cautiõe
8 contra.c.ex parte.de verb.ſig.So.dicit Abb. † q excõicatus
ꝓ manifeſta offenſa in ſpiritualibus abſoluitur cuꝫ cautione.
de quo per Jo.an.ſ.de preben.ꝑ illoꝝ.ſuper glo.penl. ❡ De
cimo not.in ver.ſane.q papa interpretatur euangeliũ: quo caꝛ
uetur nõ licere vir oꝛ.de quo Matth.v.ſtandũ eſt ergo inter
pretatiõi ſacri eloquij.ſ.pape.vt dei cuius vice in terris fungi
tur.xix.diſt.per totũ. Ad ep̃m eñ recurritur in dubijs ad quẽ
ſpectat interpretatio.j.qui filij ſint leg.ꝑ venerabilẽ.§.rõnib⁹

a ❡ De bo.q lib.adde tu etiã p Salice.de doñ.añ nup.l.caſ in te.

Ponit queſtiones. ſm Hoſt. ¶ Querit gloſ. pe. † Utrū iſte terminus duoꝝ men
9 ſium ſit adeo preciſe ſeruandus: ꝙ nō poſſit per iudicē arctari
vel prorogari. tenet gloſ. ꝙ poſſit ex cauſa arctari ⁊ proroga-
ri. idem tenet Inn. nam papa ex cauſa limitat hoc tēpus an-
nale ad ꝓbationem: quia carnis ſtimulis nō pōt vir reſiſtere:
mutare tñ iſtum terminū nō debet iudex: ſine magna ⁊ vrgen
ti cauſa. vt. l. iiij. §. ſi quis. ff. de iudi. ⁊ vide omnino quod not.
10 Barto. in. l. j. ff. de iure deli. ¶ Secūdo quero † Nunquid ſi in
tra terminū nō fecit ꝓfeſſionē poſſit facere eam poſtea: cōtra
dicente ſponſo. tenet glo. ꝙ ſic. ꝓ qua facit. j. de preben. c. ſi ti-
bi abſenti. lib. vj. ⁊ in hoc oēs ꝯcordant ſm Jo. and. ⁊ aduerte
ꝙ tex. iſte loquitur cū ſponſus petebat ſponſam ꝯtradicēdo
ingreſſum: quo caſu annalis dilatio coarctatur ad duos men
ſes. vt hic. Si aūt ſponſus cōmiſiſſet ingreſſui tunc ſponſa ha
bet ꝓbationis annum: poſtꝙ intelligitur ꝓfeſſa. s. tit. j. ſtatui
mus. ſed nō poſt iſtum terminū duoꝝ menſiū. qḋ eſt verum: ſi
infra terminum nō eſt ingreſſa monaſteriū. ſed ſi eſt ingreſſa ⁊
tacuit vſq; ad finē termini nō abſurdum eſſet dicere: ꝙ lapſu
duorū menſiū inducit tacitam ꝓfeſſionem: quaſi ꝑ aſſumptio
nem habitus cū perſeuerantia profeſſio inducatur: ſicut per
lapſum anni. vt ſic dilatio ex cauſa limitata eundē ꝓducat effe
ctum. que dilatio integra. vt ar. l. ſiue pars. C. de dila. ¶ Ter
11 tio quero † Quidam princeps petebat ab Innocētio papa vt
viuente ſponſa de preſenti non cognita diſpenſaret ꝙ poſſet
cum alia contrahere. queritur vtrū poſſit. glo. ſi. tenet ꝙ licet
matrimoniū ꝯſummatū carnali copula papa nō poſſit diſſol
uere: tñ nō ꝯſummatū diſſoluere pōt. ratio eſt vt dicit: quia nō
ꝯſummatū ſortitur naturā ex conſtitutione eccleſie: ſed ꝯſum
matū ex conſtitutione diuina ⁊ euangelica. hanc rōnem impu
gnat Hoſti. nam ſm eū etiam circa matrimoniū ꝯſummatū
eccleſia facit ſuas conſtitutiōes. de di. gaudemus. ⁊ c. quanto.
⁊ ante incarnationē Chriſti matrimoniū erat verū ſacramen-
tum. ⁊ tunc cōſummabatur ꝑ copulam ſicut hodie. quō ergo
potuit ſortiri formā ex ꝯſtitutione eccleſie: que tunc non erat.
prius eñ perſona ꝙ ratio ⁊ c. de iure co. quidā. immo videtur
potius eccleſiam firmari ꝑ matrimoniū ꝙ econuerſo ꝑ ſigni
ficata de quibus de biga. debitū. dicit ergo Hoſt. ꝙ nō matri
moniū ſed ratificatio matrimoīj firmatur ꝯſtitutione eccleſie
ꝓpter virtutē baptiſmi: quā virtutē ratificatiōis que eſt ꝙ al
ter altero viuente nō poſſit ꝯtrahere: pōt papa tollere: vel cir
ca ipſam in aliquibus diſpenſare. vt ſal. c. quāto. ꝯſummatio
vero ꝓcedit de iure naturali. inſti. de iure natu. in prin. ⁊ conſi
ſtit in facto. ꝙ ex quo factū eſt nequit nō fuiſſe. ff. de cap. l. in
bello. §. fina. ⁊ l. j. C. de rap. virg. vbi caſtitas corrupta reſtitui
nō poteſt. dicit etiā nō improbabiliter dici poſſe ꝙ cum circa
impedimenta matrimonij reſtringenda ⁊ laxanda poteſtatē
habeat eccleſia. j. de ꝯſan. ⁊ affi. nō debet ſtatuere potuit quod
hic dicit. ⁊ de vnius ꝓfeſſione ⁊ de alīs cōtractu. ⁊ ſi queras:
vñ venit tanta ptās eccleſie remittit ad not. de tranſla. c. j. ij. ⁊
iij. nam etiam de ptāte ordinata circa matrimoniū nō cōſum-
matū facere ꝯſtitutiōes ⁊ ſit ratio que habetur. xxvij. q. ij. qua
ꝓpter. qꝛ cū illud deſignetur charitas que eſt inter deum ⁊ in
ſtam animā. de biga. debitū. nil abſurdū ſi talis poſſit religio
nem intrare: ꝑ quā illud ſignificatū nō minuitur: ſed potꝰ au
getur. nec violat votū qui cōmutat in melius. j. de voto. ſcri-
pture. ad qḋ deſignandū Uirgo glorioſa licet fuerit vera ſpō
ſa Joſeph: vero deo matrimonialiter iuncta fuit. xxvij. q. ij. c.
beata Maria. ⁊ §. cū ergo. vnde circa nō cōſummatū pōt ſta-
tuere eccleſia quicqḋ placet: dum tñ ſubſit cauſa iuſta ⁊ hoc
vult finis huius. c. In matrimonio vero ꝯſummato fieri non
pōt: quia ꝑ ipm repreſentet ꝯformitas carnis inter Chriſtū ⁊
eccleſiā. vt dicto. c. debitū. que nullatenus rumpi pōt. nā ſi per
religionē iſtud rumpi poſſet: eſſet conformitatis violatio ſm
Hoſti. qui hoc plenius ꝓſequitur in ſumma co. titu. §. ſi. v. ſed
quare magis. ⁊ de hoc etiā per Archi. in dicto. c. quapropter.
vbi tenet idē qḋ glo. hic. ¶ Quarto vltra docto. quero de tali
12 queſtione. † Quidā reliquit vxorem in vſufructuariā oim bo-
norum ſuoꝝ donec honeſte ⁊ iuſte vixerit: et vidualem vitam
ſeruauerit. ergo iſta domina obtulit ſe cuidā monaſterio ⁊ aſ-
ſumpſit velum religionis: quero vtrum dicatur vidualiter vi
uere. certū eſt eñ ꝙ viuit caſte ⁊ honeſte: ſed nō vidualiter. qꝛ
dicitur ſponſa Chriſti. ⁊ mortua mundo. xvj. q. j. placuit. con-
trariū determinat doc. meus. ſcꝫ ꝙ habere debeat ſicut prius
vt. l. deo nobis. ad ſi. C. de epi. ⁊ cleri. vbi diſtinguit de triplici
caſtitate. facit. xliij. diſt. vidua. ⁊ ibi ꝑ Archi.

1 ¶ Legatū ſi factū fuerit vxori donec vidua ſteterit: ſi ſtat vi
dua ⁊ incōtinenter viuit perdit legatum.
2 Coniugatoꝝ alter pōt in ſeculo remanere alio tranſeunte ad
religionem ſi nō eſt preſumptio incontinentie.
3 Filius natus ex ingreſſo religionem ⁊ vxore dimiſſa in ſeculo
poſt ꝓmiſſam ꝯtinentiā: an cenſeatur legitimus.
4 Promiſſio continentie ab vxore que remanet in ſeculo quali-
ter debeat recipi.
5 Uxor ſi ꝯſentit ꝓfeſſioni mariti: nec aliter ꝓfitetur: nec habi-
tū ſuſcipit: nec etiā ꝯtinentiā ꝓmittit: an teneat votū mariti.

Uxoratus. Summa vt. s. eo. cum ſis. ⁊ pri
ma pars ꝓhibet per hoſpitala
rios ſancti Joannis recipi vxoratū ſine vxoris li-
centia. ſecundo ꝓhibet per ipſos recipi mulieres.
ſecunda ibi: nullus. iterum prima diſtinguit qualitatem vxo-
ris licentiā dantis. ſecundū mēbrum ibi: ſi autem. ¶ Not. pri
mo ꝙ ſunt paria tranſire ad ſecunda vota: vel incontinenter
1 viuere ⁊c. † argu. ꝙ ſi legatum ſit vxori donec vidua ſteterit: ſi
a ſtat vidua ⁊ incontinenter viuitª debeat priuari legato. ⁊ for- a ¶ Et incōti
te oēs penas quas patitur que ſecūdo nubit quas vide. C. de nēter viuit.
ſecūdis nup. eaſdē penas patitur que nō nubit: ſed incontinē adde viden
ter viuit. quia nō debet plus habere iniuria ꝙ caſtitas. ff. de dū Salic. ⁊
dona. inter virū ⁊ vx. l. iij. poſt prin. vide quod not. in. l. cū mu doct. in. l. ſi
2 lier. §. cum ꝓponeretur. ff. ad trebel. ¶ Secundo not. † ꝙ al- deicōmiſſū.
ter coniugatorū poteſt in ſeculo remanere: alio tranſeunte ad C. de fideic.
3 religionē ſi nō eſt preſumptio incōtinentie. Sed pone † ꝙ his
que hic dicuntur diligenter obſeruatis ille qui tranſiuit vxo-
rem dimiſſam in ſeculo poſt ꝓmiſſam ab ea cōtinentiā cogno
uit: ⁊ filium procreauit: an erit legitimus. eadem pōt fieri que
ſtio in ꝓmoto in epm qui cognouit vxorē poſt ꝓfeſſionem. du
rum eſt dicere ꝙ nati ſint ſpurij cū matrimoniū ꝓceſſerit effi-
cax: licet modo inefficax ꝑ ingreſſum. Itē quelibet res reuer-
titur de facili ad naturā ſuā: ⁊ cū ꝓfeſſionis vinculū ſit indul-
tum a iure poſitiuo nō videt tutū dicere ꝙ titulus matrimo-
nij exigatur. nam matrimoniū eſt de iure naturali: nec pōt effi
ci infectū. vt dixi. s. c. ꝓxi. ⁊ inſti. de iure natu. ⁊ ci. in princ. ⁊ §.
ſed naturalia. facit. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ⁊ l.
filio quē pater. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ eſt vtilis iſta inueſtigatio
vtrū tales ſint legitimi vel ſpurij ꝓpter iura agnationis a qui
bus ſpurij nō legitimi repelluntur. Item ꝓpter ius ꝓmotio
nis Inno. j. eo. c. dudum. tenet ꝙ nati etiam poſt emiſſum vo
tum continentie a ꝯiugibus eſſent illegitimi. ⁊ idē not. lxxxi.
4 diſt. miniſtri. ¶ Tertio no. † qualiter debet recipi ꝓmiſſio cō
tinentie ab vxore que remanet in ſeculo. debet eñ recipi in cō
ſpectu eccleſie: idem eſt ſi in ſecreto poſſit eccleſie fieri de hoc
fides. ⁊ dūmodo authoritas epi interuenerit. qꝛ nec aliter fie-
ri debet: cū ad ipm ſpectet talia ꝓuidere. arg. de conſang. c. j.
ſm Hoſti. ⁊c. ¶ Querit gloſ. † ſi vxor conſentit ꝓfeſſioni ma- Ponit queſtionem.
5 riti: nec aliter ꝓfitetur nec habitū ſuſcipit: nec etiā cōtinentiā
ꝓmittit: an teneat votū mariti. tenet glo. ꝙ illa nō poſſit eum
repetere ꝓpter ꝯſenſum accōmodatū. nec ille poſſit exire: ſed
ad hoc ob. plura. c. quibus rñde vt in glo. cū ꝯcor. Inno. s. e.
quidā. vide qḋ dixi. s. c. j. ⁊ plene de hoc ſtatim. j. c. ꝓxi.

1 ¶ Profeſſus religionem de cōſenſu vxoris in ſeculo rema
nētis. ſi vxori fuerit reſtitutus ea mortua ad monaſterium re
dire compellitur.
2 Diuerſitas qualiter ad concordiā reducatur.

1 Ex parte. † Profeſſus religionē de conſenſu
vxoris in ſeculo remanentis: ſi vxo
ri fuerit reſtitutus: ea mortua ad monaſteriū redire
cōpellitur. prima pars ponit querelam. ſecunda dat
iudicē. ibi: qꝛ vero. ⁊ qꝛ iſtud. c. videt ꝯtrariū multis alīs: q̄ vi-
dentur velle ꝙ nō cogat redire. vt. c. quidā. ⁊. j. c. placet. cū ſili.
¶ † Queritur qualiter hec diuerſitas ad ꝯcordiam reducatur Ponit queſtiones.
2 Jo. an. poſt Pe. ⁊ Abb. Egi. ⁊ Gui. apertius ſic diſtinguunt:
aut matrimoniū nō eſt ꝯſummatū: aut eſt cōſummatū. primo
caſu ambo vel alter etiā inuito reliquo poſſunt ad religionē
tranſire. s. eo. verum. ⁊ c. ex publico. Si eſt conſummatū: aut
ambo volunt conuerti: aut alter tantū. ſi ambo poſſunt. s. eo.
cum ſis. ⁊ c. vxoratus. ⁊ infra. c. ad apoſtolicā. Si vnus tantū
vult ingredi: tunc dic ꝙ aut alter ignorat: aut ſcit ⁊ cōtradicit
aut ſcit ⁊ tacet vel diſſimulat. aut ſcit ⁊ vouet ſed nō ꝓfitetur.
aut etiā ꝓfitetur. primo caſu qñ alter ignorat: nō tenet ingreſ-
ſus: ⁊ de monaſterio reuocatur. j. c. placet. Idem ⁊ fortius in
ſecundo caſu qñ ſcit ⁊ contradicit. s. eo. quidam. ⁊ his duobus
caſibus reuocatus de monaſterio mortuo reuocante nō cogi
tur ad religionem reuerti: vt predictis iuribus. ⁊ ratio in eis
patet. In tertio caſu qñ ſcit ⁊ diſſimulat. putant Pet. ⁊ Abb.
ꝙ poſſet illum reuocare cum etiā id poſſet: ſi conſenſiſſet ex-
preſſe

pꝛeſſe:niſi continentiā vouiſſet.vt.ſ.c.j.ſi tñ.nō reuocat moꝛ
tuo diſſimulante:nō poterit ille redire.ſic intelligitur.c.j.pro
ximo ⁊ iō quarto caſu qñ conſentit ſubdiſtingue.quia aut inui
tus:aut per dolum:aut ſponte.ſi inuitus:nō tenet ingreſſus
j.eo.accedens.cū ɔcoꝛ.ſi per dolum vel ſponte cōſenſit nec no
uit ⁊ reuocatur ingreſſus.ſ.c.j.ſaltem ꝑ officiū iudicis ſi ſpon
te conſenſit.vt hic.⁊ ibi not.vel ad petitionē dolum paſſi.j.eo
dē.veniens.vbi mulier reuocaſſet maritū ſi nō fuiſſet adulte
rata:ſed ſi nō reuocetur moꝛtuo reliquo nō poterit ad ſeculū
reuerti.qđ ſi fecerit eſt reuocandus ad monaſteriū vt hic.⁊ qđ
minus dicitur.ſ.c.j.hic ſuppletur. ibi eñ ſolum fuerat queſi
tum an reuocandus eſſet ad coniugē:hic plus querebatur:an
ea moꝛtua poſſet contrahere.In quinto caſu cum conſentit ⁊
vouit ſubdiſtingue.aut eſt ſenex:⁊ tunc poterit in ſeculo rema
nere.ſ.c.xxi.⁊.c.cum ſis.aut iuuenis:⁊ tunc debet compelli:
vt intret monaſterium.vt.j.c.ſignificauit.⁊ ſic intelligatur ca
non.quē allegat hic gloſ.xxxiij.q.§.qui vxoꝛē.Sextus caſus
qñ cōſenſit ⁊ pꝛofitetur expeditus eſt.ſ.vbi vero nō vult ꝓfite
ri:ſed oꝛdinari.dic vt.ſ.c.coniugatus.⁊.c.ſeq.

1 Tranſitus qui nō tenet ꝓpter certū impedimentum tali impedimento ſublato de medio confirmatur.
2 Ingreſſus vt confirmetur ꝑ remotionē obſtaculi requiritur ꝙ per annū ⁊ plus ſteterit in monaſterio.
3 Expreſſio inutilis a pꝛincipio poſtea per remotionem obſtaculi confirmatur.

Conſuluit. Si coniuges ꝓfitentur reli
gionem altero moꝛtuo alter
ad ſeculum redire nō poteſt.vel ſm aliam lecturam
ꝓfeſſus religionem de conſenſu vxoꝛis in ſeculo re
manentis ea moꝛtua ad ſeculum redire nō poteſt cōmunis di
1 uiſio.ſecundū ibi:conſultationi.¶ Not.pꝛimo ꝙ tranſitus q
nō tenet ꝓpter certum impedimentū tali impedimento ſubla
to de medio confirmatur.⁊ credo vt ex nunc:nō vt ex tunc: q2
deficit extremū a quo.⁊ ſic nō poteſt trahi fictio ad iſtud tēp9
iuxta theoricā Bar.in.l.ſi is qui ꝓ empꝛoꝛe.ff.de vſuca.¶ Se
2 cundo not.ꝙ dicit ꝑ annū ⁊ amplius morā faciens ⁊c. ꝙ ad
hoc vt iſte ingreſſus ɔfirmetur ꝑ remotionē obſtaculi requiri
tur ꝙ ꝑ annū ⁊ plus ⁊ ſteterit in monaſterio.q2 iſte ingreſſus
inualidus regulꝛ:ſm qđ regulariter ingreſſus abſtractus ab
omī impedimēto.vt ſicut ille habet tacite annū ꝓbatiōis:ita ⁊
iſte.⁊ in caſu quo ille nō haberet nec iſte vt.j.dicam.¶ Tertio
not.ꝙ ſicut valida expꝛeſſio a pꝛincipio dirimit matrimoniū
3 poſt cōtractum vt.j.de voto.c.j.li.vi.ita inutilis a pꝛincipio:
ſed poſtea ꝑ remotionē obſtaculi cōfirmatur.¶ Oppo.ɔtra (Opponit in ɔtrariū.)
illud.c.de.c.placet.j.e.cū ſi.So.dicit gloſ.j.iſtius vxoꝛ q̄ erat
ſenex cōſenſit ingreſſui mariti:vel ꝓmiſit vitam mutare:Pe.
⁊ Abb.intelligunt hoc.c.qñ vxoꝛ nō conſenſit expꝛeſſe. vt ſen
tit glo.ſed qñ ea ſciente ⁊ tacente religionē ꝓfitetur:q̄ ſi pꝛius
moꝛitur ꝙ̄ reuocet:ille manet monachus. vel aliter ſm gloſ.
iſte poſt moꝛtem vxoꝛis habuit ratum ingreſſum ſuū:⁊ ⁊ ſi lo
quimur de ratificatione expꝛeſſa iſte intellectus procedit ſine
dubio.ſed in ratificatiōe tacita eſt maius dubium.pone enim
ꝙ maritus in vita ignoꝛante vel tacente vxoꝛe ingreſſus eſt
religionē.vxoꝛ deinde moꝛitur eo ignorāte:an per talem obi
tum confirmetur ingreſſus viri.Inno.dicit ꝙ ſic:tali ratione
ſeparando eñ ſe ab vxoꝛe voluntaria.ſ.c.ex parte.vel inuita:
ſ.eo.quidam ſemper pꝛeſumitur voluiſſe mutare ſeculum ꝙ
pꝛopoſitum ſolennizatum fuit per ſuſceptionem habitus:niſi
vxoꝛ impediret per not.ſ.titu.j.ſignificatum.⁊.c.conſuluit.ſub
lato ergo impedimento per moꝛtem coniugis ſtatim ſolenni
zatum fuit votum.vt dicit nō ponderetur hec ſcientia vel opi
nio:ſed rei veritas.vt.j.c.placet.nec dicere poteſt. ꝙ morā fe
cit in monaſterio credens vxoꝛem viuere:ad quam redire vo
lebat.quia in hoc allegaret turpitudinem ſuam:⁊ per conſe
quens repellendus.ſ.de donatio.c.inter dilectos. ⁊ hoc dicit
eſſe verū:quando pꝛeceſſit expꝛeſſa vel tacita ꝓfeſſio impedi
ta tantūmodo ꝓpter vinculum coniugis.ſi aūt nō pꝛeceſſit ꝓ
feſſio tacita vel expꝛeſſa:ſed ingreſſus eſt cum pꝛoteſtatione:
ꝙ nō intrat intentione mutandi vitam:ſed ꝓbandi regulam:
tunc per moꝛtem vxoꝛis tantum nō ratificatur ingreſſus: ſed
per lapſum tempoꝛis ꝓbationis ratione huius digi.ſ. in ſe
cundo not.refert tñ Innoc.quoſdā foꝛte melius dicere.vcʒ ꝙ
ingreſſus vxoꝛe inuita licet ea moꝛtua ibi maneat hec ignorās
nō ratificet ingreſſum:per rationē que redditur in mrīmonio
carnali.infra de eo qui duxit.c.j.⁊ dicit Joan.andr.ꝙ hoc po
teſt eſſe verū cū mulier cōtradixit ingreſſui.ſed cū ſimulat vel
conſentit nō vouet ſit vera pꝛima opi.Innoc. de qua.ſ. plus

eſt eñ expꝛeſſe ɔtradicere ⁊c.de bapti.maioꝛes.de ſimo. ſicut
tuus.facit.j.de voto.c.ij.

1 Coniunx que continentiā vouit tenetur reddere debitū cōiugi licet ad tēpus voto conſenſerit.

1 **Chariſſimus.** Coniunx que cōtinē
tiā vouit tenetur red
dere debitū coniugi:licet ad tempus voto cōſen
ſerit.¶ Not.pꝛimo ꝙ ad tempus rex iſte cōſenſit
vxoꝛi:nec valet iſte conſenſus quominus poſſit penitere.quid
ergo ſi perpetuo conſenſiſſet:nec vouiſſet videtur velle glo.ꝙ
ſufficiat ꝙ vir ⁊ vxoꝛ poſſunt vouere continentiā cohabitādo in
domo.vt in gloſ.videas.quō aūt facilius votum coniugato
rium impediat vſum matrimonij:⁊ nō matrimoniū ɔtrahen
dum dicam poſt Joan.an.j.c.dudum.

1 Maritus qui moꝛtuus credebatur rediens ad domū recuperat vxoꝛē:que etiā mutauit ſtatū in melius.
2 Pꝛomiſſio eadē poteſt ꝑ parte valere:⁊ ꝑ parte non.
3 Sententia pōt pro parte valere ⁊ parte nō:quando habet diuerſa capitula.
4 Marito iuuene abſente ſi vxoꝛ monaſterium ingrediatur. reuerſus poſtea maritus ſi iuuenis eſt neceſſe habet ipſam repetere aut pꝛofiteri.
5 Maritus ſi inuita vel ignoꝛante vxoꝛe ſe fecerit ꝓmoueri ad ad ſacros oꝛdines:an poſt moꝛteʒ vxoꝛis cogetur continere.

Placet. Si alter coniugum altero ignorante
ꝓfitetur religionē.⁊ ꝓpter hoc de mo
naſterio reuocatur illo moꝛtuo ad monaſteriū redi
re nō cogitur.cōis diuiſio.ſcđa ibi:ſup quo.¶ No.
pꝛimo ꝙ qñqꝫ vxoꝛ audita moꝛte mariti falſo rumoꝛe pꝛolata
religionem ingreditur.qñqꝫ vero alteri nubit.quod an poſſit
dic vt not.ſ.vt lite nō cōteſt.c.qm frequenter.§.poꝛro.⁊.C.de
diuoꝛ.auť.qui ſemel.⁊.ff.de adul.l.miles.§.ſi mulier.¶ Scđo
1 no.ꝙ maritus qui moꝛtuus credebatur rediens ad domuʒ
recuperat vxoꝛē:que etiā mutauit ſtatū in melius.nam in con
ſeruatiōe iuriū alicuius nō attenditur credulitas: vel opi. ſed
veritas.facit.l.nec nos.C.de cap.geſta eñ falſa opi.moꝛtis al
terius reſcinduntur veritate decreta.facit.l.ſi.ff.de here.inſtitu.
⁊ de teſta.tu.l.tutoꝛibus.⁊.l.cum pater.§.cū eſtimaret.ff.de le
2 ga.ij.¶ Tertio no.ꝙ eadē ꝓmiſſio pōt ꝑ parte valere:⁊ ꝑ
parte nō.nam quo ad pꝛomiſſionē cenſetur efficax:nō quo ad
pꝛeiudicium tertio generandū.facit.l.per funduʒ.ff. de ſeruı.
3 ru.pꝛe. Et inducit hic glo.in arg.ꝙ ſnia pōt ꝑ parte valere:
a ⁊ ꝑ parte nō.[a] qđ dicit verū ꝙ habet diuerſa capl'a:ſed vnū ſo (a ¶ Et ꝑ parte nō. Vide late Jo. de turrecre.in §.iteʒ inter cetera.ij.q.vj.)
lū caplm nō pōt ꝑ parte valere:⁊ ꝑ parte nō valere.qđ eſt ve
rum qñ illud vnū nō eſſet ſeperabile.vt in omiſſione voti con
tinentie:quod eſt vnum ⁊ tñ diuiditur vt hic pʒ.Item hoc ve
rum ſcʒ qñ nō pōt ſententia in vno capitulo ꝑ parte valere:et
ꝑ parte nō:niſi fuerit appellatum.nam iudex appellatiōis po
teſt partē confirmare:infirmare:⁊ moderare.circa idem caplm
connexū ⁊ ſeperatū.qđ dic ꝑ Hoſti.ſ.de reſcrip.c.raynotius.
facit qđ not.Jo.an.in.c.ea que.de regu.iur.lib.vj. ¶ Querit (Ponit queſtiones.)
Jo.and.dicitur hic ꝙ fuit educta de monaſterio per reditum
4 viri.quid ergo ſi vir reuerſus ipſam nō repetit. dicit ꝙ ſi eſt
iuuenis neceſſe habet repetere aut pꝛofiteri:ſi ſit ſenex ſufficit
ꝙ ꝓmittat ɔtinentiā.ſ.eo.cū ſis.⁊.c.vxoꝛatus.vel foꝛte in ca
ſu quo ſit ſenex ſatis eſt ꝙ ratificet ⁊ caſte viuat in caſu huius
c.quo vxoꝛē repetit monachatam:ſed a pꝛincipio ſi fuiſſet pꝛe
ſens ingreſſui:debuiſſet continentiā ꝓmittere.vt in pꝛeal. iu
ribus.Sed qd tunc erit ſi viuit incontinenter.dicit ꝙ cogitur
intrare religionē:nec ſuſtinebit epus quod ex quo incontinēs
eſt viuat in ſeculo.ſ.eo.cū ſis.nam quandoqꝫ propter delictuʒ
cogitur quis religionē ingredi.xxxiiij.diſt.fraternitatis.⁊ de
peni.tue.ſm Hoſt.⁊ no.iſtā.q.quid iuris ſi ille qui remanſit in
ſeculo nō ſuſpectus poſt ꝓfeſſionē alterius incōtinenter viuat
5 nam cogiť ꝓfiteri.qđ not.¶ Scđo quero.ſi quis ignoꝛante
vel inuita vxoꝛe ſe fecerit ad ſacros oꝛdines ꝓmoueri: nunqd
poſt moꝛtē vxoꝛis cogitur ɔtinere.videť ꝙ nō. q2 nō cogitur
ꝓfiteri vt hic.⁊ in ſi.⁊ hoc tenet Hoſ.ſ.eo.quidā.Jo.and.poſt
Inno.⁊ Hoſt.tenet ɔtrariū vcʒ ꝙ nō poſſit ɔtrahere. ⁊ ſi con
traxerit nō tenet matrimoniū.nec ob.qđ hic dicit.q2 aliud hic
ꝙ̄ ibi.matrimoniū eñ de iure naturali nō impedit ꝓmotionē
ſacroꝝ oꝛdinū.vt pʒ in eccleſia oꝛientali.xxxj.diſt.nicena.ſola
ergo conſtitutio eccleſie impedit talē ꝓmoueri.de cleri. cōiu.
c.j.⁊ ꝑ totū.ceſſante igiť impedimēto.j.moꝛtua legitima vxo
re ɔſtitutionē ſeruet:q̄ eſt ꝙ oꝛdinatus in ſacris nō cōtrahat

⁊ ſi contraxerit nõ teneat.lxxxiiij.diſt.cũ in preterito.ſecus in
voto.q2 de iure naturali matrimoniũ vel eius vſus impedit
voti emiſſionẽ:in quo quis ad ↄtinẽtiã aſtringitur: vt ab oĩ
abſtineat muliere.de ſtatu mo.c.cũ ad mon.⁊ ideo talis abſti-
nentia ⁊ vſus matrimonij ſimul eſſe nõ pñt tanq̃ incõpaſſibi-
lia ideo ⁊c.j.de bap.maiores.eſt ⁊ alia rõ.q2 in pfeſſione nul-
lus remanet vel imprimitur character.qm tñ remanet:⁊ impri-
mitur in ordine:licet collat⁹ fuerit ↄiugato.⁊ ſic mortua vxo-
re verũ eſt ipm eſſe ſubdiaconũ.ſed nõ eſt verũ illã eſſe pfeſſã.
ratio rõnis eſt q2 ordo eſt ſacramentũ:ſed pfeſſio nõ.facit ex-
trauagãs que incipit antique.⁊ qd no. Jo.an.in regula qd ſe-
mel.de reg.iu.in mercur. ¶ Ultimo no.ꝙ actus inutilis cõfir
matur ſi venit ad eũ ſtatũ a quo poſſet incipere. econuerſo ve-
ro an vitiet ſi venit ad eũ ſtatũ:a quo nõ poſſet incipere.dic vt
no.Bar.in.l.pluribus.§.⁊ ſi placeat.ff.de verb.obli.p Barto.

1 ¶ Continentia preſumitur rõne puecte etatis.
2 Caro vna nõ recipit diuiſionem.
3 Epus nõ debet dare licentiã volenti ingredi religionẽ:ſi time
tur de malis moribus vxoris:licet nõ de incõtinentia.

1 Ad apoſtolicã. Idẽ dicit qd.c.cũ ſis.
j.e. ¶ Not.primo ꝙ
rõne puecte etatis preſumit ↄtinentia : cuius cõtra
riũ eſt luxuria q̃ eſt magis reprehenſibilis in ſene q̃
in iuuene.vñ Sene.in decla. Iuuenis luxurioſus peccat:ſenex
2 luxurioſus inſanit. ¶ Scdo no.ꝙ vna caro nõ recipit diui-
ſionẽ.⁊ ſic vnitas carnis per copulã pſiteri nõ põt:niſi tota cõ
ſentiat:ſed non eſt ita in ſeruanda ↄtinẽtia.q2 põt altera pars
quantũ in ipſa eſt:⁊ ſine preiudicio alterius ſeruare ↄtinentiã
⁊ pmittere.vt.ſ.c.px. ¶ Querit Jo.an.iſtud.c.⁊ ſimilia circa Ponit queſtionem.
illũ qui altero pſitente vult in ſeculo remanere ↄſyderant ſo-
3 lũmõ ſuſpitionẽ incõtinentie.ꝙ quid ergo ſi de incõtinẽtia nõ
timetur illius que remanet in ſeculo q2 eſt vetula:ſed timet de
alijs malis moribus:niſi ſit ſub cura mariti.puta q2 erit male
fidei:incitatrix:ebrioſa:lena:furatrix:vſuraria:vel his ſi.dicit
Jo.an.ꝙ etiã iſtis caſibus epũs nõ debet volenti ingredi dare
lñiam:vel eius pfeſſio recipi.cum in effectu eadẽ ſit rõ:ex quo
nõ expedit ſaluti alterutrius.ſi tñ ↄtra fiat:tenet ipſe ꝙ ſolen
nizatũ ſit votũ.⁊ hoc ex eo:q2 principali⁹ inſpicimus in hmõi
diuortio fidẽ tori.ꝙ ſit vnũ bonũ matrimonij.adde de ↄdi.ap
po.c.ſi.⁊ qd no. Joã.an.de diuor.c.de illa.in glo.arg.contra.

1 Lepra ſuperueniens nõ diſſoluit ſponſalia de preſenti ſed be
ne de futuro.
2 Sponſalia de preſenti nõ ſoluuntur:licet alter de coniugatis
efficiatur hereticus.
3 Spoſalia de preſenti ſoluuntur qñ ex reuelatione diuina alter
vult mutare ſeculum.
4 Inductus ad pfeſſionẽ ex falſa cauſa nõ poteſt petere ꝙ hac
de cauſa profeſſio reſcindatur.
5 Sponſalia de pñti pñt contrahi p nuntiũ inter abſentes.
6 Sponſalia de pñti lz ſoluantur p ingreſſum religionis:nõ tñ
p habitũ religiõis etiã cũ pposito ſeruãdi ↄtinẽtiã in domo.
7 Sponſalia de preſenti an ſoluantur ſi ſponſus receperit ſa-
cros ordines.
8 Sponſus vel ſponſa ſi vult fieri eremita an ſoluantur ſponſa
lia.ꝙ non.
9 Sponſalia de pñti an ſoluant leproſo intrãte domũ leproſoꝝ.

Ex parte. Per religionis pfeſſionẽ nõ p
poſitũ caſtitatis in ſclo ſeruãdo
ſoluunt ſpõſalia de pñti.cõis diuiſio.ſcda ibi:nos
aũt.in qua tria facit.q2 primo ↄtra ſolutionẽ alle
gat.ſcdo ſoluit ibi:nos tñ.tertio ſolutionẽ deter
minat.ibi:porro. ¶ No.primo ꝙ iſta mulier accepit velũ cũ
benedictiõe:letanijs:cũ celebratiõe miſſe:⁊ alijs p quos actus
ſi nõ fuiſſet iſta mulier deſpõſata.dicunt qdã quodlibet iſtoꝝ
ſufficeret ad ſolennizationẽ voti.qd nõ placet Inno.niſi cum
ſolẽnitate ſolita faciat:vel niſi ſuã voluntatẽ exprimat. remit
tit ad no.ſ.tit.j.vidua.p actus igit in pfeſſionibus cõſuetos
interuenire:pfeſſio inducit.nõ p alios quantacũq; ſolennita-
1 te adhibitos.vt hic fuit. ¶ Scdo not.ꝙ lepra ſuperueniens
nõ diſſoluit ſponſalia de preſenti:ſed bene diſſoluit ſponſalia
de futuro.de quo in gloſ.pe.⁊ ſupra de iureiur. quẽadmodũ.
2 ¶ Tertio not.ꝙ ſponſalia de preſenti nõ ſoluuntur: licet al
ter de cõiugatis efficiatur hereticus.poſſet tñ eccleſia ſtatue-
re matrimoniũ hoc caſu diſſolui:ſic ſtatuit de matrimonio nõ
conſummato.nam quare aliud cenſeatur de infidelibus q̃ de
fidelibus nõ eſt ratio:niſi ratificationis que canonica conſti-
tutiõe firmat:ſupra quã eſt poſitus papa.de ↄceſ.prebẽ.ppo-
3 ſuit.cum ſi. ¶ Quarto not.ꝙ tũc ſoluuntur ſponſalia de pre
ſenti qñ ex reuelatione diuina alter vult mutare ſeculũ. talis
eñ reuelatio ſuperat oẽm legem.legit ad Phil. iiij. papa tñ
hic in ver.nos tamẽ ſine diſtinctione iſta an tranſeat ex reue-
latione diuina vel nõ:ſtatuit ſponſalia de preſenti diſſolui:cũ
etiã nec illa iura diſtinguant.ij.q.v.cõſuluiſti. ¶ Quinto not.
4 in ver.q̃uis falſa.ꝙ inductus ad pfeſſionẽ ex falſa cauſa nõ
põt petere ꝙ hac de cauſa pfeſſio reſcindatur:cum ſine quali
bet tali cauſa hoc facere potuiſſet. vt dicit litera hic. tñ rõ eſt
multũ generalis ſm quã nunq̃ falſa cauſa vitiaret diſpoſitio
nem qñ ſine tali cauſa celebrari potuiſſet.qd eſt falſũ.nã cũ ex
falſa opinione quis ad diſponendũ inducit:diſpoſitio vitiat.
vt.l.ſi.ff.de here.inſti.⁊.l.vlti.de exce.do.cũ ſi.oportet ergo di
cere ꝙ ceſſatio cauſe nõ liberat obligatũ in hmõi ſpũalibus.
vt pz in voto.j.de voto.magne.in ſi.ibi tñ dicit ꝙ ex falſitate
cauſe talis obligatio facilius cõmutat de hoc i gl.falſa eñ ⁊c.
5 ⁊.j.de conſang.q2 circa. ¶ Sexto no.circa prin.ꝙ ſponſalia
de pñti pñt ↄtrahi p nuntiũ inter abſentes.de quo in glo.ij.⁊
vide qd no.lxiiij.diſtin.c.j.⁊.j.de pcura.c.vlti.lib.vj. ¶ Septi
6 mo no.in ver.porro.ꝙ licet ſponſalia de pñti ſoluantur per
religionis ingreſſum.vt.c.ex publico.ſ.co.tñ nõ ſoluuntur p
habitũ religiõis etiã cũ pposito ſeruandi ↄtinentiã in domo
ppria. ¶ Octauo no.ꝙ ſponſalia de preſenti nõ ſolũ ſoluunt
p ingreſſum:ſed etiã ſi tali voto ſe aſtringerit ad obſeruantiã
regularẽ:talis eñ pmiſſio ⁊ obligatio ad obſeruantiã regule
cogit vouentẽ ad ingreſſum nõ obſtantib⁹ ſponſalibus prius
cõtractis. ¶ Oppo.dicit hic ꝙ licet iſta ppoſuerit ingredi:⁊ Opponit in ↄtrariũ.
accepit velum:nihilominus cogitur matrimoniũ ↄſummare.
cõtra immo videt ꝙ nõ poſſit:⁊ debeat dirimi.vt.j.qui cle.vel
vo.inſinuante.Solu.ibi emiſit votũ:hic nõ.vel illa nõ erat de
ſponſata: ſed libera carens ſponſo. ita ꝙ facilius preſumitur
ſolennizatio voti.argum.ſ.titu.j.conſulti. Innoc.dicit ꝙ hic
fuit ſolenne votũ continentie nõ profeſſionis.quod votũ non
dirimit prius matrimoniũ vt hic:dirimeret tñ poſteri⁹.⁊ ſic lo
quitur contrariũ.ad hoc facit qd not. Joan.andre. poſt eum
infra de frigi.fraternitatis.ſuper verbo alioquin.hec ſo. Inn.
nõ placet Hoſt.qui dicit ꝙ ſi ſolenniter vouit:licet votũ nõ di
rimat matrimoniũ nõ ↄſummatum:tñ ppter votũ ſic ſolenne
cogetur religionẽ ingredi.⁊ tunc erunt ſoluta ſponſalia.⁊ in-
telligit Hoſt.votũ continentie fore ſolenne:qñ promiſit ſe in-
greſſuram:vel ſeruaturã circa religionem:in cuius ſignũ rece
pit velum ſolenniter benedictũ.arg.j.co.accedens. Idẽ putat
qualitercũq; apparet ꝙ vitã voluit mutare per teſtes:inſtru-
menta:vel etiã confeſſionẽ ſuam tñmõ. ſed hoc de cõfeſſione
cõtra ſponſalia iam cõtracta nõ videtur benedictũ p.c.ſup eo
de eo q cog.ↄſan.vx.ſuc. So.aliud eſt in matrimonio iam cõ-
ſummato:ↄtra qd pbatio p ↄfeſſionẽ etiã vtriuſq; nõ ſufficit
vt ibi.ſed in ſponſalibus ſecus.nã etiã ſine tali ↄfeſſione põt ſi
vult monaſteriũ ingredi deſponſatus.vt.ſ.c.ij.⁊.c.ex publico
7 ⁊ vide qd not.j.de rap.c.ſi. ¶ Querit glo.ꝙ vtrũ ſponſalia de
8 preſenti ſoluantur ſi ſponſus receperit ſacros ordines. tenet ¶ Spõſalis ſpõſalia qd dicant:⁊ an poſſint ↄbi añ ſeptẽniũ ⁊ qt modis ↄtrahãtur. vide Jo.de tur.cre.j.c. vbi non eſt conſenſus. xxx.q.ij.
glo.ꝙ nõ.xxxvij.diſt.ſi vir.⁊ hoc pbatur p extrauagañ. Joã.
que incipit antique.⁊ no.de hoc.xxvij.q.ij.deſponſatã.⁊.j. de
voto.c.vno.li.vj.plene p Jo.an.⁊ p Hoſt.eo.ti.§.⁊ vtrũ poſ-
ſit.ver.ſed quid ſi maritus.⁊ ſeq.⁊ ibi tenet ꝙ talis cogit ad in
greſſum religionis p ſi.huius.c.⁊ idẽ tenet hic Pet. ſed certe
ſm Jo.an.tex.iſte in ſi.nõ loquitur de eo q vouit ↄtinentiam:
hic de eo qui vouit regulã.qd nõ facit qui promouetur ad ſa-
cros.licet eñ ↄtinentiã voueat:nõ tñ renũtiat pprijs:⁊ pprie
voluntati.abſurduz eñ eſſet eũ cogi ad id qd nõ elegit. quare
tene in hoc qd not. Jo.and.in.c.j.j.de voto.lib.vj.Non obſtat
huic rationi.j.e.ſignificauit.quia ibi ſolẽnizationẽ voti vir cõ
municauit vxori vouenti vel aliter vt ibi per eum poſt Inno.
8 ¶ Secundo q̃rit glo.ꝙ an ſi ſponſus vel ſponſa vult effici ere
mita ſoluantur ſpõſalia.tenet ꝙ nõ.de quo etiã not.in.§.ecce.
9 alleg.in glo. ¶ Tertio quero ꝙ an ſoluantur ſponſalia de pre-
ſenti leproſo intrante domũ leproſoꝝ.dicit Hoſt.ꝙ ſi domus
eſt religioſa:planũ eſt ꝙ ſoluantur.ſi vero nõ eſt ibi religio ad
huc dicit equũ ꝙ ſi pmitteret illa tria ſubſtantialia regule ſcz
obedientiã:cõtinentiã:⁊ abdicationẽ pprij:ꝙ ſoluatur vincu-
lum cum leproſi quaſi religioſi eſſe cenſeant.de ec.edi.c.ij.⁊ qd
ibi p Jo.an.Hoſt.nõ audet hoc affirmare.cũ nõ ſit iure diffi-
nitũ.ideo dicit papã conſulendũ. Jo.an.dicit ſecure tenendũ
per tales ingreſſum matrimoniũ nõ diſſolui:niſi ſit ibi religio
approbata.al's poſt contractũ vxoris etiam leproſus cõtrahe
re poſſet.quod eſſet abſurdum. ⁊ hoc probatur in preallega.
extrauag.antique.

1 ☞ Maritus factus monachus a coniuge adultera repeti
non poteſt.
2 Vxor que poſt copulam carnalem alteri matrimonialiter co-
pulatur: non poteſt etiam mortuo marito legitimo cum iſto
ſecundo remanere.
3 Maritus licet poſſit inuita vxore adultera monachari non
tñ ad ſacros ordinari in ſeculo remanendo.

1 **Conſtitutus.** ¶ Maritus factus mo-
nachus a coniuge adul
tera repeti nõ poteſt. primo narrat factum. ſecunda
dat iudicem. ibi: ideoqꝫ. ℂ Not. primo ꝙ iſte acoly
tus in facie eccleſie duxit vxorẽ: qđ potuit nõ obſtante ordine
de cleri. cõiu. c. i. ⁊ eo. titu. c. i. lib. vi. ⁊ quod ſit dictũ in facie ec-
cleſie. vide quod no. Jo. an. in ſpe. de clã. deſpon. ſup rubrica.
ℂ Secundo no. ꝙ iſta dña poſt carnalẽ copulam alteri fuerit
matrimonialiter copulata: quod facere nõ debuit. ſed potius
2 oĩa mala pati ꝙ huic malo cõſentire. xxxii. q. v. ita. ¶ ⁊ intẽ iu
ra iſtud matrimoniũ deteſtantur: ꝙ etiã mortuo marito legi
timo non poſſet cum iſto ſecundo remanere. quod dic vt. ſ. de
eo qui duxit in ma. c. ex tuarũ. ℂ Tertio not. ꝙ iſtũ conſcien-
tia remordebat: qꝛ fecerat ſe ordinari ad ſacros ideo habitũ
3 aſſumpſit. Ex hoc collige ¶ ꝙ licet maritus poſſit inuita vxo-
re adultera monachari: nõ tñ ad ſacros ordinari in ſeculo re-
manendo. alſ nõ eſſet ratio quare magis remorderet eum cõ
ſcientia ſic manẽdo ordinatus ꝙ intrando religionẽ. ⁊ hoc te-
net Jo. an. ſ. c. veniens. vel põt dici ſm Jo. an. ꝙ remordebat
eum cõſcientia. quia exceptio adulterij quã habebat: poterat
replicatione elidi. quia etiã ipſe cõmiſerat adulteriũ: ſed quia
erat occultum nõ poterat vxor eum iudici probare ideo quo
ad iudicem debebat abſolui: nõ quo ad deum. ℂ Oppo. ⁊ vi-
☞ Opponit in ɔtrariũ. detur ꝙ huic mulieri non debeat obſtare exceptio adulterij:
quominus reuocet de monaſterio virum ſuum. nam poſtꝙ in
facie eccleſie nupſit: ab adulterio excuſatur. ⁊ primus vir eam
recipere tenetur: vt. ſ. de frigi. fraternitatis. ⁊ de diuor. gaude
mus. Sol. vt in glo. ſi. Jo. and. dicit ꝙ in. c. fraternitatis. pre-
ceſſit ſententia ſeparationis: hic nõ. vel ſi dicas preceſſiſſe mu
lier fuit conſcia fraudis in ſententia interuenientis. argu. ad
hoc. ſ. de clan. deſpon. c. ſi. vbi mala fides illius ꝑ quo ſentẽtia
lata eſt per ſententiã nõ purgatur. ad. c. gaudemus. dic ꝙ ibi
☞ Ponit queſtionem. licite contraxit ſm ſuam legem. ℂ Quero quidã duxit vxorẽ
deinde acceſſit ad curiam: ⁊ ibi velut ignotus ſe ordinari paſ-
ſus eſt. ⁊ tandẽ eſt in papã ꝓmotus an poterit ab vxore repeti
dic vt no. lix. diſt. ſi quis pecuniam.

1 ☞ Conſenſus ꝑ nimiã importunitatẽ elicitus nõ tenet.
2 Vxor que cõmiſit adulterium nõ poteſt maritum de monaſte
rio reuocare.
3 Mulier que conſentit viro profiteri volenti debet certificari
ꝙ ⁊ ipſam ingredi oportebit.
4 Exceptio adulterij obſtat mulieri virum de monaſterio reuo
care volenti.
5 Maritus qui repetitur ſi nõ vult excipere de adulterio: po-
terit excipere monaſterium.
6 Adulteriũ cõmiſſum in ſeculo a ꝓfeſſo obſtat etiã monaſterio
ſi contra ipſum vxor replicat de adulterio.

1 **Veniens.** Idem dicit qđ. c. ſ. ꝓxi. ⁊ eadẽ di-
uiſio. ℂ No. primo ꝙ iſta dña con
ſenſum prebuit fletibus precibuſqꝫ deuicta. ¶ ⁊ forte
iſta ratione nõ tenuit conſenſus per nimiã importu
nitatẽ elicitus. vt in. c. ſi. de reſcrip. lib. vi. vel forte nõ tenuit. qꝛ
ꝓpter nimiã reuerẽtiã accõmodatus: quã exhibere tenet̃ vxor
marito. vt. l. i. §. q̃ onerande. ff. quar rerũ ac. nõ da. ⁊ no. xxii. q.
iiij. vnuſquiſqꝫ. gloſ. dicit ꝙ ex eo nõ tenuit. quia erat iuuenis.
2 ℂ Secundo no. ¶ ꝙ mulier ſiue vxor que cõmiſit adulteriũ nõ
poteſt maritum de monaſterio reuocare. immo propter ſubſe
quens adulterium mulieris ratificatur ingreſſus viri. quia qđ
principio non valebat ſicut etiam confirmatur per mortem. vt
ſupra. c. conſuluit. ℂ Tertio nota ꝙ vir iſte in licentia extor-
quenda videtur commiſiſſe dolum: dum dixit. quia niſi ſibi ⁊c.
tamen adulterium mulieris preponderat: ⁊ confirmat ingreſ
ſum viri vt dixi. gloſſa tamen dicit ꝙ dolus adhibitus in hu-
iuſmodi ſpiritualibus nõ vitiat contractum. de quo infra. c.
dudum. ℂ Quarto collige ex verſi. ⁊ cum preſbyteros exora-
3 ret ⁊c. ¶ ꝙ mulier que cõſentit viro profiteri volenti. debet cer
tificari ꝙ ⁊ ipſam ingredi oportebit. nã ingreſſus iſte qui ve-
nit in quandam cõſequentiam ad ingreſſum viri eſt inductus
mere a iure poſitiuo quod quidem mulier preſumit̃ ignorare
ideo requiritur certificatio. vt in ſimi. not. doc. in. l. ſciendũ. de
verb. obli. ⁊. ſ. de foro cõpe. c. ſi diligenti. ⁊ no. Jo. an. ſ. eo. cer
4 tificauit. ℂ Quinto not. ¶ ꝙ exceptio adulterij obſtat mulieri
virum de monaſterio reuocare volenti. ⁊ ſi intelligas de adul
terio notorio omnia ſunt plana. poteſt igitur vnus coniuga-
torum ex alterius adulterio offenſus religionẽ ingredi. xxvii.
queſtione. ij. agathoſa. ⁊ mortuo taliter profitente non prohi-
betur qui remanſit in ſeculo contrahere. per regulam apoſto
li mortuo viro ⁊c. infra de ſecundis nuptijs. c. penul. ⁊ fina. et
dicit Joan. andre. ꝙ licet maritus adultere poſſit fieri mona
chus ea inuita: nõ tamẽ poterit fieri ſubdiaconus. quia vxor
profeſſi illo mortuo poteſt contrahere vt dictum eſt: ſed non
vxor ordinati. que etiam illo mortuo debet continere. xxviij.
diſtinc. quia ſunt. xxxij. diſtinc. ſeriatim. ad quod inuita cogi
nõ debet. xxxij. q. ĩc. i. integritas. de hoc infra eodẽ. dudum.
☞ ℂ Querit glo. dicitur in textu ꝙ intentio huius mulieris re ☞ Ponit queſtionem.
5 petentis virum põt elidi exceptione adulterij. ¶ Sed pone ꝙ
maritus qui repetit excipere nõ vult. dicit glo. ꝙ poterit exci
pere monaſterium: cui per ſuum monachũ dicta exceptio eſt
queſita immo plus. quia ſi nollet etiã monaſteriũ excipere po
teſt iudex excipere ex officio ſuo. ſ. de except. c. exceptis. ff. de
poſtu. l. quos ꝓhibuiſſet. circa hoc queritur ſi maritus etiam
adulteriũ cõmiſit an exceptio per eũ vel monaſteriũ ꝓpoſita
cõtra vxorẽ poterit elidi replicatione adulterij. ad qđ dico ꝙ
de exceptione ab ipſo viro propoſita non videtur dubium ꝙ
poſſit. patet ex notatis ſupra. c. ꝓximo. per Joan. andre. ſed
de exceptione quam obijcit monaſterium ex perſona profeſſi
dicit Joannes andre. ꝙ nõ tollitur per replicationem adulte
rij quam proponit mulier. vt in fine gloſſe. quam intelligo de
adulterio in monaſterio poſt profeſſionem cõmiſſo. quo caſu
ex tali delicto nõ perditur ius queſitum monaſterio. vt. l. in-
6 ſulam. §. fina. ff. ſoluto matri. ¶ Sed adulterium cõmiſſum in
ſeculo a profeſſo tenent ꝙ obſtet etiam monaſterio ſi contra
ipſum vxor replicat. licet Guilielmus naſo dixerit ꝙ compen
ſatio adulterij nõ habet locum: quando ſecundus adulterãs
licite mutauerat ſtatum. allegat. ff. de mino. l. ſi ex cauſa. §. pa
pinianus. nam ex tali mutatione videtur eſſe nouus homo.
ff. de adimẽ. lega. l. ſi ſeruus legatus. §. vlti. Sed tene ꝙ poſ-
ſit replicari: ⁊ alio inuito alium profiteri nõ poſſe: cum ambo
adulteriũ cõmiſerunt. qꝛ dicto caſu mutua ſeruitus inter eos
nõ perditur: immo plus ſm Hoſt. ſi vxor ɔtra quã de adulte
rio excipitur replicat de adulterio viri iam ꝓfeſſi: qđ dicit etiã
cõmiſiſſe in ſeculo: ⁊ ipſe hoc confitetur. ꝙ ſtandũ eſt eius pro
feſſioni ⁊ marit⁹ de monaſterio educetur. creditur enĩ in hoc
caſu ɔfeſſioni coniugũ: cuius nõ crederetur ſi ageret de fede-
re coniugij. ſ. de eo qui cog. ɔſan. vx. ſue. c. ſuper eo. ⁊ videtur
caſus de rap. c. penul. remittit etiã Hoſti. ad ſummã de eo qui
cog. cõſang. §. ſi. v̇. vnde videtur ꝙ bonus. ⁊. v̇. ſeq.

1 Vxor maritũ ꝓfeſſum repetit nõ obſtante licentia profitendi
ab ea per metum extorta.
2 Mulier poſt ɔſenſum accõmodatũ viro religionẽ ingreſſo ſi
morã trahit in religioſa domo conuerſione nõ facta ⁊ habitu
nõ mutato: an ex hoc videatur reliquiſſe ſeculum.

1 **Accedens.** ¶ Vxor maritum ꝓfeſſum re-
petit: nõ obſtante licentia pro
fitendi ab ea per metũ extorta. ⁊ differt iſtud. c. a pre
cedẽti: qꝛ hic metus: ibi dolus ⁊ blãdicie induxerũt
dñam ad prebendũ conſenſum. ℂ Not. primo ꝙ iſta dña poſt
cõſenſum accomodatũ viro religionẽ ingreſſo morã traxit in
2 religioſa domo ɔuerſione nõ facta: ⁊ habitu nõ mutato. ¶ Ex
hoc aũt actu adeo ꝓfeſſioni ꝓximo videbat̃ ⁊ ipſa quodãmõ
reliquiſſe ſeculũ. ⁊ ſic virũ nõ poſſe repetere: ⁊ emiſſum votũ
ɔtinentie hac mora ſuppleri. argu. ff. de acqui. here. l. v. ver. ꝙ
☞ ſi nõ adierit. ſed nõ eſt verũ vt hic pꝫ. ℂ Oppo. et videt̃ ꝙ ꝑ ☞ Opponit in ɔtrariũ.
taciturnitatẽ tanti tpis ſit purgatus metus illatus mulieri: ⁊
ipſa videat̃ tacite approbaſſe ingreſſum mariti. vt in iuribus
alleg. in glo. magna. Solu. cum iſta nõ fecerit profeſſionem et
habitum nõ mutauerit: nõ nocuit ſibi licentia nedũ per metũ
extorta: ſed etiã ſine metu: cũ eſſet iuuenis. ⁊ hoc dicit Hoſtiẽ.
ponderandũ ⁊ etiã ꝙ nullũ emiſit votũ: qua rõne nõ tenuit ꝑ
feſſio viri: cum enĩ hoc caſu nõ ſufficeret expreſſa licentia: quo
minus poſſet virum extrahere multominus ex taciturnita-
te et patientia preſumpta per purgationẽ metus. ſimile ſupra
de preben. dilecto.

1 ☞ Vouens continentiã nõ preciſe cõpellitur ad ingreſſum
religionis: licet viro profitenti conſenſerit.

2 Mulier que vouit continentiā: ⁊ licentiā viro dedit: an coga
tur monaſterium ingredi. ⁊ nume. 3.
4 Mulieri licitum eſt ignorare iura.

Significauit. Non compellitur reli-
gionē ingredi vxor con
tinens nō ſuſpecta: q̄ dedit viro licentiā ꝓfitendi.
primo ponit mulieris querelā: ſecunda dat iudicē
ibi: quo circa. ¶ No. primo ꝙ iſta mulier dedit liniam viro co
ram decano fungente vices archiepi: nam al's decani authori
tas nō ſufficeret. q: ſine dioceſano nō debēt talia expediri. ar.
hic ⁊ ſ. c. cū ſis. ar. tū ɔtra. j. eo. ꝺudū. poſt princ. ⁊ dic vt. ſ. c. j.
1 ¶ Scḋo no. ꝙ illa q̄ vouet continentiā nō preciſe cōpellitur
ad ingreſſum religionis: licet viro ꝓfitenti ɔſenſerit. in domo
namq; propria pōt quis caſtitatē ꝓmittere. vt. ſ. c. vxoratus.
2 ¶ Tertio no. ꝙ dicit ⁊ hoc expreſſo ⁊c. ꝙ mulier que vouit
cōtinentiā ⁊ liniam viro dedit: cogit̄ monaſteriū ingredi: q̄ꝙ̄
de hoc certificata licentiā nō dediſſet. ita allegabat iſte decan'
ſed an bene. j. ſubdam. ¶ Querit glo. ſi iſta mulier q̄ viro licē
tiam dedit ⁊ ɔtinentiā ꝓmiſit remanere in ſeculo ſi ſit ſenex ⁊
3 ſine ſuſpitione. ꝙ quid ergo ſi ſit iuuenis ⁊ ſuſpecta que ſic pro
miſit ɔtinentiā ⁊ cōſenſit. glo. efficaciter arguit ꝙ cogatur in
gredi. primo p hunc tex. a ɔtrario ſenſu. ſcḋo cū aliter eius cō
ſenſus nō ſit efficax ⁊ ſufficiens ad ꝓfeſſionē viri: videtur hec
et oia ꝓmiſiſſe ſine quibus viri ꝓfeſſio nō teneret. ⁊ hoc tamē
tenēt quidā. alij dicunt ꝙ tūc debet ſibi fieri reſtitutio officio
iudicis. ⁊ in hac opi. inclinat gl. vt p3 in fi. Inno. tenet ꝙ etiā
ſi ſit ſuſpecta in caſu predicto nō cogitur ꝓfiteri. q: hoc nō ꝓ-
miſit ſed ɔtinentiā tm̄. nullus eñ cogitur ꝓfiteri vel ordinari.
xxvij. q. j. integritas. cogetur tñ ſm eū morari in monaſterio:
vt mala ſuſpitio euitetur. ſ. c. vxoratus. in fi. ⁊ idē not. Inno.
ſ. eo. c. j. cuius dictū ibi reprobat Hoſt. tum q: iura iſtam com
mixtionē ꝓfeſſoꝝ ad nō ꝓfeſſos ꝓhibent. ſ. c. j. vt clerici. ⁊ de.
j. de electi. tum q: iſta nō peccauit: quare debeat in ergaſtulo
poni ſicut dicitur. xvi. q. vj. de lapſis. vnde ipſe ſic diſtinguit.
aut mulier iſta emiſit votū ſolēne: aut ſimplex: aut nullū. ſi ſo-
lenne: tunc cogitur profiteri. ⁊ vera ſit prima opi. huius gloſ.
Ber. ⁊ ſ. c. ex parte. ij. in fi. videtur enim ſe ad hoc obligare ex
quo recepta eſt viri profeſſio. vt dixi. ſcḋo ⁊ tertio caſu cū omi
ſit votū ſimplex vel nullū. tunc nō cogitur ꝓfiteri. immo po-
tius vir debet ei reſtitui propter ꝓbabilem iuris ignorantiā
4 in muliere. ꝙ cui eſt licitū iura ignorare ſicut minori: militi: et
agricultori ſimplici: ⁊ rerū forenſiū inexperto. vt. l. cū de inde
bito. ff. de ꝓbat. ſm Jo. and. poſt Hoſt. ⁊ ſi bene aduertis iſta
ratio facit ɔtra eos: in eo qḋ dicunt mulierē ſuſpectā: q̄ ſolen
niter ꝓmiſit ɔtinentiā ad ꝓfitendū cogi poſtq̄ viri ꝓfeſſio eſt
recepta. q: eñ iſta ꝓfeſſio venit in quandā ɔſequentiā ad pro
miſſionē cōtinentie ex diſpoſitiōe iuris hoc iure nō certifica-
ta nō videtur aſtringi nec tacite ꝓmiſiſſe qḋ ꝓbabiliter igno
rabat. de elec. cauſam. de iureiur. veniens. ⁊ c. quintauallis. de
pac. tres fratres. de tranſac. q cū tutoribus. cū ſi. ⁊ vere iſta ra
tio eſt multū ɔtra Jo. an. q Hoſt. videt̄ ſequi ⁊ primā opi. hu
ius glo. ɔ̄ Inno. ⁊ opi. alioꝝ cogita que ſit verior opinio.

1 ¶ Maritus nō tenetur ſibi recōciliare vxorē adulterā: etiā
emendatā: ſi tñ ꝓpter deū ei parcit laudatur.
2 Adultera ad melioris vite frugem cōuerſa debet in monaſte
rio collocari ad agendā perpetuā penitentiā ſi maritus eam
recipere recuſat. Et ſic in monaſterio collocata an erit mona-
cha. numero. 4.
3 Intrudere verbum ſonat in inuitum.
Collocare ir. volentem.

Gaudemus. Adultera quā ſibi maritus
reconciliare nō vult: detru
ditur in monaſteriū ad penitētiā pagendā. nō diui
1 ditur. ¶ No. primo ꝙ maritus nō tenetur ſibi re-
conciliare vxorem adulterā: etiam emendatā. ſi tamē propter
deum ſibi parcit iura laudant. ſed nō fama mundi. facit infra
de ſpōſalibus. inter opera. pro hoc ſcilicet ꝙ maritus parcat
vxori adultere debet eccleſia intercedere. pluries enim poteſt
maritus ſibi parcere. infra de adulte. ſi vir. ¶ Secundo nota
2 ꝙ adultera ad melioris vite frugem conuerſa debeat in mo
naſterio collocari ad agendā perpetuam penitentiā: ⁊ hoc ſi
maritus cōmonitus eam recipere recuſauit. ¶ Oppo. ⁊ videt̄
ꝙ nō debeat ſic locari perpetuo. q: poſſet eā maritus educere
poſtea ſi ductus pnia eā recipere voluerit infra bienniū. vt in
aut. ſed hodie. C. de nup. So. dicit Hoſt. ꝙ iſta eſt noua pena
iuris canonici. ſcilicet ꝙ lata ſentētia diuortij ſi maritus ſepe
monitus vxorē ſuā recōciliare nō vult: collocabitur in mona
ſterio: ⁊ manebit perpetuo ita ꝙ vir illā educere nō poterit. ⁊
hoc ſonat verbū perpetuā hic poſitum. illa vero auctē. ſed ho
die intelligitur nō lata ſnia diuortij p eccleſiā. tunc eñ mulier
infra bienniū extrahi poterit: nec interim ꝓfitebit̄: ne fiat pre
iudiciū marito recōciliare volenti. ⁊ per hoc no. caſum quo p
rogat̄ annus ꝓbationis ex cauſa: ſic q̄nq; reſtringitur. ſ. c. ex
publico. remittit de hoc Jo. an. ad no. per eum. j. de diuor. de
illa. in ulti. glo. ¶ Scḋo oppo. hic dicit̄ ꝙ debeat collocari cō
tra immo debet detrudi p iudicē ſecularē. vt in aut. vt nulli iu
di. §. ſi vero. So. gloſ. dicit ꝙ iſta decre. ſumpta eſt ex aucten.
ex quo ſentit ꝙ idē ſit detrudere ⁊ collocare. ad vnum eñ finē
ſemp retrudit̄. ſcȝ vt penitentiā agat. Pe. dixit ꝙ pena intru
ſionis in monaſteriū eſt legalis. ⁊ cū de adulterio criminaliter
agitur. ⁊ ſic loquūtur leges quas allegat glo. qñ vero agitur
in foro eccleſiaſtico ad ſeparationē tori nō eſt locus illi pene. p
qḋ dicit illā nō cogendā p illud verbū collocare. idem videt̄ te
nere qui dicit penā intruſionis eſſe ſecularis: nō eccleſiaſtici iu-
3 dicis remittit ad no. p Inno. de ꝓcurato. tue. ꝙ verbū ergo in
trudere ſonat in inuitū: ſed collocare ſonat i volentē. ¶ Que-
4 rit ꝙ Utrū iſta ſic in monaſterio collocata erit monacha. tenet
ꝙ non. bona tñ ſua debebunt monaſterio applicari ne ſit ſibi
onerofa. vt dicto. §. ſi vero. dotē vero debet vir lucrari. qḋ eſt
verū ſi porrecto libello eā accuſat. ⁊ ſe ſubſcribat: qḋ dic vt no
tat Ac. in dicta aucten. ſed hodie.

Ponit queſtiones. | Nota p intellectu aucten. ſed hodie. | Ponit queſtionem. | Opponit in ɔtrariū.

1 ¶ Renuntiatio legis cōiugalis pōt fieri ex cauſa.
2 Sacerdos eſt ꝑſona publica: ⁊ pōt alteri ſtipulari ⁊ querere.
3 Legare pauperibus hoſpitalis certi loci: et legare hoſpitali
idem eſt.
4 Inſtrumentū qḋ perditur debet iterū in publicā formā redi-
gi de protocollo notarij.
5 Uerba inſtrumenta nō refert cōcipiantur in prima vel in ter-
tia perſona.
6 Maritus pōt verberare vxorē nō tñ crudeliter tractare.
7 Falſa ſuggeſtio ſiue perſuaſio per quā quis ad profitendū in-
ducitur vitiat ꝓfeſſionem.
8 Conditiones appoſite contra ſubſtantiā ꝓfeſſionis vitiāt ꝓ-
feſſionem: vel ipſis habitis pro nō appoſitis remanet ingreſ-
ſus purus.
9 Judex nō debet ferre ſententiā ſuper deductis incidenter in
iudicio etiā ſi ſibi liqueat.
10 Snīa abſolutiōis debet formari in perſonam ꝓfeſſi ⁊ nō mo
naſterij: qñ agitur ɔtra indebite ꝓfeſſum.
11 Dolus vitiat contractū in rebus temporalibus ⁊ obligatio-
nibus perſonalibus.
12 Matrimoniū contractum ab altero cōiugū qui vouit conti-
nentiā altero mortuo an valeat.
13 Coniugati emiſſo voto continentie ⁊ data licētia de ingrediē
do ſe inuicē cognouerunt: tandē poſtea alter ingreſſus eſt: an
p talem ingreſſum ſolennizabitur eius votū precedens.
14 Sponſi p verba de p̄nti ſi ante carnalē copulam voueant ca-
ſtitatē: ⁊ deinde ſe cognoſcant videtur a voto receſſum.
15 Recipiens ad ꝓfeſſionē dicit ingredienti ꝙ ꝓfiteri debet re-
gulam Auguſtini: ꝙ poterit poſt ingreſſum veſci carnibus: a
quibus ex ſpeciali ɔſtitutione vel ɔſuetudine fratres abſtinēt
an tenebitur iſte ingreſſus a carnibus abſtinere.
16 Fratres predicatores licet ꝓfiteantur regulā ſancti Auguſti-
ni in refectorijs ſuis a carnibus abſtinent.

Cum dum. Si coniuges ſeinuicem abſolue-
runt continentiā ꝓfitendo: ⁊ reli-
gionē intrando alter alterū repetere nequit. ⁊ in
prima facti ⁊ ꝓceſſus narratio. in ſecunda diſtinſ-
tio. ibi: nos itaq;. prima ſubdiuiditur. primo ponit auditoris
dationē. ſcḋa ibi: corā quo actoris petitionē. tertia ibi: ad qḋ
rei reſponſionē. quarta ibi: verū actoris replicationē. quinta
ibi: ſed ad iſta. rei triplicationē. ¶ Primo no. q̄relā hui' dn̄e:
q: deſpōſata ⁊ cognita fuerat a viro. ⁊ ſic eo inuito nō potuit
ꝓfiteri: niſi ⁊ ipſe profiteretur. ſ. eo. cū ſis. ⁊ intentabat iſte vir
poſſeſſoriū: qḋ poterat poſtq̄ eius poſſeſſionē habuerat. ſ. de
reſti. ſpol. ex trāſmiſſa. ſm Jo. an. ſed tunc querit̄ quare fuerit
expediens deducere titulū deſpōſatiōis. dic vt eo. ti. ex parte.
1 ⁊ de ꝓſum. illud. ¶ Scḋo no. in. v̄. ad qḋ. ꝙ Renuntiatio legis
ɔiugalis fuit hic facta ex cauſa. ſcȝ p aie remedio. ſi aūt fuiſſet
facta ex alia cā: puta infirmitatis vel ſimis: non valuiſſet. nō fa-
cta principaliter ꝓpter deū nō tenuiſſet niſi votū fuiſſet ſecu-
tū. ſ. de iureiurā. tua. ij. de hoc. j. dicā. ¶ Tertio no. formā ſa-
cerdotis recipientis noīe eccleſie. ex hoc collige. ꝙ ſacerdos
eſt ꝑſona

eſt perſona publica ⁊ pōt alteri ſtipulari ⁊ ꝗrere: de quo in.l.ſ.
ff.de inſti.⁊ iure.⁊ de iſta pſona publica alteri ſtipulāte. dic vt
no.ſ.de viur.ꝗ ꝗ.lib.vi.⁊.l.iij.ff.rē pu.ſal.fo.cū ſi. ¶ Quarto
3 no.ibi pauperū hoſpitalis ⁊c. ꝯiuncta glo.ij. ꝗ ꝙ idē eſt lega-
re pauperibus hoſpitalis certi loci: qꝺ legare ipſi hoſpitali.⁊
eſt vtile hoc ſcire ꝓpter portionē ꝗ debeꝫ epo. de relictis enim
pauperibus ſimplr nō debeꝫ ſibi quarta: ſed de relictis hoſpi
tali debetur. vt.ſ. de teſta.c.requiſiti.⁊.c.ſi. qꝺ ergo ſi in legan-
do ꝯtingat cōmixtio.vt legando pauperibus certi loci. facit
iſte tex.ꝙ debeaꝫ. vt ſic magis ꝯſyderet locus: ꝗ pſone qbus
cōmodū ꝗritur ex legato.ꝓ hoc facit q₂ de relictis factis fra-
tribus mēdicātibus q ſunt in arctiſſima paupertate debetur
quarta. vt in cle.dudū. de ſepult.⁊ facit ad hoc.l.ciuibus.ff.de
rebus du.⁊.l.ciuitatibus.de leg.i. ¶ Quinto no. in ver.verū.
4 ꝗ ꝙ qui perdit inſtrumētū debet iterū in publicā formā redigi
de ꝓtocollo notarij.ſ.de fide inſtr.cū p.⁊ pōt refici ſine iudi-
cis aucte.ex quo nulli parabaꝫ preiudiciū. ſecus ſi preiudicare
poſſet.vt in inſtrō debiti. de quo in Spe.de inſtru.edi.§.poſt
ꝗ.v.ſed nunqd.⁊.v.vbi aūt. In caſu ergo quo poſſet afferre
ꝑiudiciū iterata tranſſumptio: debet ꝓbari amiſſio. hec autē
quō ꝓbetur: ⁊ qd pſit amiſſionē ꝓbare: ⁊ an pdito inſtrō ſuffi
ciat ipſius tenorē ꝓbari p teſtes. vide.ſ.de priuileg.cū olim.⁊
l.ſicut iniquū.de fide inſtr.⁊.ff.de eden.l.ſi quis ex arg.§.ſi.cū
5 l.ſe. ¶ Sexto no. ꝗ ꝙ nō refert ꝯcipiant verba inſtrī in prima
vel in tertia perſona: ſed nō obſtat hec varietas. vt in glo.iiij.
ſenſus eñ tollendus eſt: ⁊ nō caſus.xxxiiij.q.ij.nō ſatis. de cō
ſecra.diſt.iiij.retulerūt.⁊ lex nō imponit verbis. C.cōia de le.
l.ij.⁊ de elec.cōmiſſa.li.vi.quo ad ſniam videt eſſe oīa. vt not.
Spe.in tit.de ſen.pla.§.iugta.v.nō valet. ¶ Septimo no. in
v.⁊ cū iratus.ꝙ inter pſonas domeſticas verba ⁊ verbera de
6 mōſtrāt irā. ⁊ collige ꝗ ꝙ marit⁹ pōt verberare vxorē.a xxiij.q.
iiij.due.⁊.xxxiij.q.ij.placuit.nō tñ dꝫ in ipſā ſeuire: vel crude
liter tractare.ea.q. amouere. nā ꝓceptoris nimia ſeuitia ⁊c. ff.
ad.l.acq.l.ꝓceptore.xlv.diſt.ſit rector. ¶ Octauo not. in ver.
7 ꝓponētes ⁊c. ꝗ ꝙ falſa ſuggeſtio ſiue pſuaſio p quā qs ad pſi-
tendū inducit: vitiat profeſſionē. nā iſte ſe defendebat. q₂ falſo
ſibi pſuaſum fuerit de retētione ꝓprij: aſſumptione cibi: ⁊ ex-
tinctiōe libidinis.ꝗ cū falſa reperit inferebat pfeſſionē ſuā nō
tenuiſſe.⁊ videtur has cauſas papa iuſtificare in ver. inſuper.
in caſu quo iſta fuiſſent tpe quo ingreſſus fuit repetita: ſed nō
8 fuerunt. ideo receſſum fuit ab eis. hoc aūt an ſit verū ꝗ ꝙ cōdi
tiones appoſite contra ſubſtantiā pfeſſionis vitient pfeſſio-
nem: vel ipſis habitis p nō appoſitis remaneat ingreſſus pu
rus. Refert hic Jo.an.ꝙ iſta decre.p Ber. inducitur p ⁊ ꝯtra
nam in.c.ſi.ſ.de ꝯdi.appo.inducit ꝙ vitiet: ſed in.c.ij.de ſtatu
mo.inducit eā ꝙ nō vitiet: ſed parū facit iſta decre. q₂ ꝙ vir ſit
religioſus hic nō iudicat.⁊ ad ſolennizandū votū ꝯtinētie vi
riſſatis erat pfeſſio in literis marito ꝯſentiente ⁊ caſtitatē vo
nente.⁊ hec fuit vera cauſa ſolennizandi. vt etiā dicit Inno.⁊
hoc verū ſi hoſpitale nō erat religioſum.⁊ de hoc.ſ.eo.ſigni
ficauit. ¶ Nono no.ꝙ iſta mulier excepit de voto ꝯtinētie vi-
ri: ⁊ ſua pfeſſione ex his aſſerens eū debere vitā mutare cum
eſſet iuuenis.⁊ tñ ſuper hoc papa nō pnūtiat. Ex hoc collige
9 ꝗ ꝙ ſup deductis in iudicio incidenter vt hoc erat iudex nō dꝫ
ferre ſniam etiā ſi ita ſibi liqueat.⁊ facit iſte tex.ꝙ vxore ingre
diente maritus etiā de incōtinentia ſuſpectus nō cogaꝫ pſite
ri quantūcūqꝫ vouerit. de quo in dicto.c.ſignificauit. ¶ Deci
10 mo no. ꝗ ꝙ ſi agiꝫ ꝯtra pfeſſum indebite ſnia abſolutionis de
bet formari in pſonā ipſius: ⁊ nō monaſterij. qꝺ eſt verū qñ ſu
per ſtatu monachi litigatur: ſecus ſi ſup rebus ipſius. Item ſe
cus ſi eſſet in caſu condēnationis. dictis eñ caſibus verba ſen
tentie debent ꝯcipi in perſonā monaſterij.ſm Jo.an.q remit
tit ad no.p eū.ſ.de ſentē.ex cō.parochianos. ¶ Oppo. iſte vir
impugnabat votū ꝯtinentie qꝺ emiſit: ⁊ cōſenſum accōmoda
tū vxori ꝓpter calorē iracundie ⁊ iram. Sed cōtra hoc oppo.
⁊ videtur ꝙ iſta ira ⁊ calor nō excuſet in hmōi ſpūalibus. vt.c.
ſunt qui opes.xvij.q.iiij. vbi donatio rerum facta eccleſie tu
multuario mentis impulſa nō reuocatur eadē ergo ratiōe te
net ingreſſus nō iudicio ſed impetu factus. Sol. dicit Jo.an.
in ingreſſu religiōis ⁊ in eleemoſyna (q₂ in ſeipſis bona ſunt)
nō egemus deliberatione. vñ Hieroñ. ad Pauli. vlti. Feſtina
queſo te et herentis in ſalo nauicule funem magis precide ꝗ
ſolue ſine deliberatione id agens magis obligatur. puta ſi
vidit vel audiuit miraculū tenuit terremotū vel aliquid talē
vt.ſ.de regu.ſicut.ij.⁊ in hoc caſu loquaꝫ.c.ſunt qui opes. ſed
tex. iſte cū glo.pōt ꝓcedere qñ turbatio eſt talis ⁊ tanta ꝙ ſa-
pit quandā mentis alienationē ex multo furore.⁊ ſic loquiꝫ.c.
ſicut.alleg.in glo. ¶ Scdō op. iſte fuit inductus dolo ad iſtū
ingreſſum. ergo debet eſſe ineſficax. vt.l. eleganter. de dolo.

a ¶ Verbare vxorē. adde tu.l.ex conſenſu.⁊ auť. ibi poſitā. C.de repu. ⁊ in auť.matri et aue. §.ſi qs aūt. glo.vij.q.ſ. ſicut vlteri⁹ gl.in.c.quē admodū.de iureiuran. bal.in.l.ſi ſi lius. C. de pat.pot.l.ſi cum pat.de oper.liber. Bart.cep. in.l.marcellus. de verboꝝ ſigni.

¶ Opponit in ꝯtrariū.

11 So.ꝗ in rebus tēporalibus ⁊ obligationibus pſonalibus do
lus vitiat contractū. ꝓut no.ſ.de emp.⁊ ven.cū dilecti. ſed in
ſpūalibus nō vitiat. q₂ nō pōt ſe pretendere deceptū qui mu-
tat ſtatū in melius. Idē no.xx.q.iij.conſtituit.p quod.c.dicit
Inno. hic ꝙ licet teneat ingreſſus vt dictum eſt. tñ nocet do-
lus quo ad bona que monaſteriū non poterit retinere: immo
heredibus ſunt reddenda. vt ibi.⁊ vt dicit Hoſt. qñqꝫ etiā in-
grediens nō obligaꝫ monaſterio ꝙ ingreſſus eſt: ſed religio-
ni in gñe.ſ.de regu.nō ſolū.lib.vi.⁊ no. hoc dictū Inno. de bo
nis ingredientis qui dolo eſt inductus: dubito eñ an ſit verū
nam ſi reputaꝫ bonus dolus quo ad perſonā: quare non quo
ad obligationē bonoꝝ: ꝗ eſt acceſſoria ad pſonā.⁊ acceſſoriū
ſequiꝫ naturā principalis. vt in regula acceſſoriū. niſi dicas ꝙ
qñ eſt diuerſa ꝯditio acceſſorij nō ſequiꝫ principale. vt not. in
l.ſi tibi.ff.de pac. preterea minor ꝓhibetur alienare: ⁊ tñ ſi pſi
tetur bona eū ſequunꝫ.⁊ ſicut nō pōt reſpectu obligatiōis p-
ſone dicere ſe deceptū: ita nec quo ad bona. vt.ſ. de probatio.
in pñtia. illa ergo rōne qua firmaꝫ principale: firmatur ⁊ acceſ
ſio bonoꝝ. cogita quid ſit verius. ¶ Tertio oppo. iſte vir pe
tebat reſtitutionē vxoris: ⁊ fuit ſibi oppoſita exceptio renūtia
tionis: ⁊ admiſſa. Sed ꝯtra.ſ.de reſti.ſpo.itē cū quis.⁊.c.j.cū
ſim. Sol. iſte eſt de caſibus exceptis a regula predicta. quos
enumerat Jo.an.ſ.vt lite nō ꝯte.c.j.ſup.iij.glo. vel dic ꝙ hic
referebatur qꝺ de ſpoliatione: que negabaꝫ ſm modū. de quo
ſatis de reſti.ſpo.ſollicite. vel hic petebat reſtitui agens peti- ¶ Ponit queſtiones.
torio.ſ.vt lite nō ꝯte.c.ij. ¶ Querit Jo.an. ꝗ de iſto voco con
tinētie ⁊ eius effectu. ex cuius dictis dicas ꝙ iſtud votū qñqꝫ
emittitur a ꝯiugatis: qñqꝫ a ſolutis. ſi a cōiugatis: ⁊ tunc aut
inter eos ſecuta erat carnalis copula: aut nō. ſi erat ſecuta tūc
aut tñmō emiſerunt votū ꝯtinentie ambo: nec fuit vltra pro-
ceſſum. vcꝫ ad ingreſſum religionis alterius: vel amboꝝ ſi nō
fuit vltra pceſſum: tunc illud votū ſeruare tenenꝫ. nam ex quo
ꝯiuges ſiue in priuato ſiue in publico cōi conſenſu ſolenniter
vel nō ꝯtinentiā vouerunt: illā ſeruare tenenꝫ olno.⁊ ſi poſtea
cōmiſcenꝫ erit cōmixtio illicita: ⁊ filij inde ſuſcepti ſunt illegi-
timi. de filijs preſby. literas. idē no.lxxxi.diſt. miniſtri. Sed an
hoc caſu alter altero inuito poterit intrare religionē ⁊ vitam
mutare dicit ꝙ nō. nā ⁊ ſi a debito reddendo ſint per emiſſam
ꝯtinētiā abſoluti nō tñ ab alijs obſequijs.xxxiij.q.v. qꝺ deo.
12 Item circa hoc etiā incidenter queritur. ꝗ An altero mortuo
valebit matrimoniū a ſupſtite contractū. tenet Inno.ꝙ nō ꝓ
pter votum continentie precedens. Jo.andre. cōtra per.c.j.in
fra de voto lib.vi. hoc dictū Jo.an. intelligo verum qñ coniu
gati emiſerunt votum: nec fuit vltra pceſſum. ſi aūt poſt votū
vnus de conſenſu alterius fuerit religionē ingreſſus: ꝗ ꝗ de-
ceſſerit nō poterit qui remanſit in ſeculo contrahere propter
votum eius ſolennizatum alterius pfeſſione: de qua partici-
pat qui remanſit in ſeculo. q₂ vir ⁊ vxor ſibi participant actio
13 nē.⁊ hoc not. Joan.andre.ſ.eo.cum ſis. ꝗ Sed pone ꝙ coniu
gati emiſſo voto ꝯtinentie ⁊ data licētia de ingrediendo ſe in-
uicem cognouerunt: ⁊ tandē poſtea alter eſt ingreſſus: an per
talem ingreſſum ſolennizabitur eius votum precedens. vide
tur ꝙ nō. q₂ carnalis copula ſubſequens rumpit votum prece
dens. vt dicto.c.j. Item videtur a licentia data receſſum per
actum contrariū. vt.c.cū M. de conſti. obligatio eñ ad conti
nentiā cōi conſenſu contracta videtur cōmuni conſenſu ſolu-
ta. vt in regula nihil tam naturale. de regu.iuris.lib.vi. Con-
trariū tenet Jo.andre. poſt Inno. q₂ ſm eos ſatis eſſet abſur
dum ꝙ illicita cōmixtio coniugū votū tollat. nō ob.c.j.de vo-
to.li.vj. q₂ loquitur qñ votū emittitur a ſoluto: qꝺ bene diſſol ¶ Nota p intellectu.c.j. de voto.libro.vj.
uitur p ſequens matrimoniū: ſecus ſi emitur a cōiugatis tunc
14 eñ ſequens copula nō diſſoluit votum.⁊ hac rōne videꝫ ꝗ ꝙ ſi
ſponſi p verba de pñti ante carnalē copulam voueant caſtita-
tem ⁊ deinde ſe cognoſcant videꝫ a voto receſſum. p dictū.c.j.
Sed que eſt ratio quare copula ſubſequens tollit votum pre-
cedens illoꝝ: qui nō ſunt copulati p carnis copulā: ⁊ nō illorū
qui copulati ſunt. dicit Jo.an. q₂ continentia eſt voti: nō pre-
cepti.xxvij.q.j.integritas. noluit ergo eccleſia iudicare votū
ſolenne in ſolutis: niſi certe ſolennitates interueniant. p quas
ſciant ſe irreuocabiliter obligatos quibus deficientibus pu-
tauit eccleſia graue inexpertos irreuocabiliter obligare. arg.
xx.q.iij. monaſterijs. ex quo vero ſolennitates interuenerunt
conqueratur non de eccleſia: ſed de ſe.ſ.ti.j.ad apoſtolica.⁊.c.
ſtatuimus. in coniugatis vero cū iam ſint experti matrimonia
lia cōmoda ⁊ incōmoda: aſs experiri potuerunt: ceſſat quere-
la inexperientie. ⁊ preſumit eccleſia ꝙ obſeruent votum ideo
velint aīas cuſtodire. vt dicto.c. qꝺ deo. Ex predictis habes
quid iuris in quolibet membro: ſcꝫ in cōiugatis: ſponſis: ⁊ ſo
lutis. an votum efficaciter obliget: vel ſoluatur per carnalem

15 copulam ſubſequentem. ¶ Secundo querunt docto. ꝑ ſi reci
piens ad ꝓfeſſionem dicit ingredienti ꝙ ꝓfiteri debet regulã
Auguſtini: quod poterit poſt ingreſſuz veſci carnibus: a qui
bus ex ſpeciali conſuetudine: vel conſtitutione fratres abſti⸗
nent. nunquid ille tenetur a carnibus abſtinere. Inno. ꝙ nõ.
quia regula hoc nõ habet: nec vniuerſalis conſtitutio: et con⸗
trarium ſibi fuit dictũ. hoc verum ſm Hoſt. niſi p ſe ſciret cõ
ſuetudinem ⁊ conſtitutionẽ monaſterij: vel niſi hoc eſſet noto
16 rium. vt in predicatoribus: ꝑ qui licet profiteantur regulã ſan⸗
cti Auguſtini: in refectorijs tñ ſuis omnino a carnibus abſti⸗
nent. nam quia hoc eſt notoriũ ingrediens nõ debuit credere
contrariũ aſſerenti. ſ. de tranſla. quanto. ver. nõ aũt ⁊ impu⸗
tet ſibi qui ſe obligauit. xij. q. i. nolo. ſicut hic Innocẽ. de illo
qui profitetur regulam beati Benedicti cui licet contrarium
ſuggerat: valet tñ a carnibus abſtinere: cum notoriũ ſit illam
regulam habere hanc abſtinentiã. vnde nõ poteſt ignorantiã
allegare. ff. de verb. ſigni. late. In caſu ergo quo fuit iuſta cre
dulitate deceptus: poterit veſci carnibus. ſi tamẽ eſſet in loco
ſcandalum illo comedente carnes: poſſet aliũ mutare ſm In
no. qui per hoc ſentit ꝙ ꝓfeſſio ex iſta deceptione ⁊ ſuggeſtio
ne falſa non reddatur inefficax: ſed commutabilis in aliam vt
credidit laxiorem.

1 ☞ Matrimoniũ ſicut ſeparatur quo ad torũ ꝓpter forni⸗
cationem carnalẽ: ita ꝓpter ſpiritualem.
2 Conuerſio vel reuerſio ad fidẽ poſt ſententiã diuortij nõ ſuffi
cit ad reſciſionem ſententie.
3 Maritus ſi fornicatur ſpũaliter ⁊ lata eſt ſnĩa diuortij quo ad
torũ ſi mulier fornicetur carnaliter an fiet cõpenſatio.
4 Fornicatio carnalis ⁊ ſpũalis qualiter differant.

1 Mulier. Primo not. ꝑ ꝙ ſicut ꝓpter fornica⸗
tionẽ carnalẽ ſeparatur matrimoniũ
quo ad torum: ita ꝓpter ſpiritualem. concor. xxviij.
q. i. idolatria. differunt carnalis ⁊ ſpiritualis in plu
2 ribus vt dicam ſtatim. ¶ Secundo not. ꝑ ꝙ poſt ſententiam
diuortij conuerſio vel reuerſio ad fidem nõ ſufficit ad reſciſio
nem ſententie. ante ſnĩam ergo ad fidẽ reuerſio cõfirmat ma⸗
trimoniũ quo ad torum: qꝛ tale crimẽ penitentia abolctur: ſe
cus in carnali fornicatione: que penitẽtia nõ extinguitur. nec
tollit iuris exercitiũ ad ſeparationẽ petendam. ¶ Hinc aũt
Ponit queſtiones. ſumpta occaſione. ꝑ q̃ritur certũ eſt ꝙ ſi maritus ⁊ vxor adul
3 teriũ cõmiſerint habita cõpenſatiõe neuter alterum accuſare
põt. ſ. de adulte. intelleximus. quid ergo ſi vnus fornicet̃ ſpũa
liter vt maritus: ⁊ lata ſnĩa diuortij quo ad torum mulier for
nicetur carnaliter: nunquid fiet cõpenſatio: vt ſic non liceat ei
marito inuito religionẽ ingredi. videt̃ ꝙ nõ. quia mulier ſolu
ta per ſententiaz a marito nõ põt dici amodo inquinare eius
torum. xxxij. q. i. in coniugio. Item iſte ſunt fornicationes di
uerſarũ ſpecierũ. ⁊ ſic nõ admittitur cõpenſatio. ff. de pig. ac.
l. ſi cõuenerit. In contrariũ arguit̃. qꝛ iſta ſunt ſimilia ad ſepa
randũ. vt dicto. c. idolatria. multomagis ad cõpenſandum. ⁊
hoc tenet Gof. in. c. de illa. de diuor. ſed Hoſti. ibi dicit ꝙ aut
precedit accuſatio de ſpirituali: ⁊ obijcitur ꝯtra eã de carnali
⁊ nõ tollitur per tale obiectũ: ſed ꝓceditur. ⁊ ſi ꝓbatum fuerit
condemnatur. dum tñ ſi cõuerti voluerit compenſatio admit
tatur. e cõuerſo aũt vez ſi quis accuſetur de carnali: ⁊ excipia⸗
tur de ſpirituali ſuper exceptione primitus ꝓcedetur. ⁊ ſi de
ipſa appareat ⁊ lapſus nõ peniteat: nullomodo audiet̃. alleg.
de ordi. cog. c. j. ⁊ dicto. c. illa. ⁊. c. quanto. de diuor. ſpũalis er⸗
go fornicatio obſtat agenti de adulterio. qđ intelligo verum
cum agitur ciuiliter ad ſeperationẽ tori. criminaliter autem
agẽdo: nõ videtur ꝙ tali relatione criminis accuſatus valeat
ſe tueri. qđ dic vt. l. ij. §. ſi publico. ff. de adult. ⁊. l. cum mulier.
4 ſolu. ma. per doct. ¶ Circa predicta queritur. ꝑ que ſint diffe⸗
rentie inter carnalem ⁊ ſpiritualem fornicationẽ. dicit Ioan.
an. ꝙ plures. qꝛ carnalem ſufficit ſemel cõmiſiſſe: vt fiat diuor
tium etiam ſi penitẽtia precedit ſnĩam. Sed in ſpirituali ſi cõ⸗
uerſio ſentẽtia preceſſit: ſnĩa poſtea ferri nõ poterit. xxviij. q. i.
nõ ſolũ. ⁊ colligit̃ hic. Itẽ ſpũalẽ poſt pniam tenet̃ coniunx re
mittere: nõ carnalẽ. de hoc in gloſ. Itẽ carnalis interdũ facit
ꝓuenire bigamiã: ſpũalis nõ. vt in gloſ. Itẽ in carnali põt in⸗
teruenire abſoluta violentia ſaltẽ ex parte mulieris: in ſpũali
quo ad hereſim nõ. xxxij. q. v. ita ne. ex hoc ſequitur aliud ꝙ
vis abſoluta excuſat in vna nõ in altera. Item in carnali excu
ſaret interdum ignorantia in ſpirituali non. primũ probatur
xxxiij. q. ij. in lectum. ſecundũ. xxviij. diſt. qui ea. Item ſunt et
alie differentie: quas cõſequi laborioſum eſt magis q̃ ſubtile
ſi vis videas hic in nouella ⁊c.

a ¶ De conuerſione infidelium.[a] ¶ Rubrica.

¶ Viſo de conuerſione coniugatorum ad religionẽ tranſeun
tium: ſubmittit de alia cõuerſione ipſoꝝ ſcꝫ ad fidem. habetur
de materia. xxviij. q. i. ⁊. ij. facit. xxxj. q. viij. c. vno ⁊c.

1 ☞ Saracenus qui machinatiõe Chriſtiane mulieris ipſius
maritũ occidit: ſi cũ ea matrimoniũ contraxit ſeparatur: licet
per eam ſit conuerſus ad fidem.
2 Saraceni efficiuntur ſerui Chriſtianoꝝ quã contra eos eſt indi
ctum bellum per principem.
3 Opem prebentes delicto an puniantur eadẽ pena qua princi⸗
paliter delinquentes.
4 Mulier q̃ machinatur in mortẽ viri nõ põt occiſorẽ accipere
in maritũ: ⁊ ſi acceperit debet matrimoniũ ſeparari.
5 Actus meritorius ⁊ virtutis nõ compenſatur cum demerito
rio ⁊ penali.
6 Compẽſatio nõ admittitur de offenſis erga dominũ cõmiſſis
ad obſequia ſibi impenſa.
7 Machinatio ſola homicidio ſubſecuto an ſufficiat ad dirimẽ
dũ matrimoniũ: vel requiratur adulteriũ cũ vxore interfecti.
8 Uxor ſi nõ fuit machinata in mortẽ viri tñ homicidiũ in pſo⸗
na mariti a ſaraceno commiſſum ratũ habuit: an poterit cum
eo contrahere.

1 Laudabilem. ꝑ Saracenus q
machinatiõe chri
ſtiane mulieris ipſius maritũ occidit ſi cum
ea matrimoniũ cõtraxerit ſeparatur: licet p
eam ſit conuerſus ad fidem. ſecus ſi ſine ma⸗
chinatiõe illum occiderit. ⁊ ſunt due partes.
ſecunda ibi: ad hec. ⁊ quelibet ſubdiuiditur in ꝯſultationẽ: et
2 reſponſionẽ. vt de ſe patet. ¶ Nota primo ꝑ ꝙ ſaraceni erant
in captiuitate chriſtianoꝝ. ⁊ talis captiuitas facit eos ſeruos
quã contra eos eſt bellũ indictũ per principẽ ⁊ e cõuerſo. noſtri
qui capiunt̃ ab eis ſerui fiunt: ſed iure poſtliminij oĩa iura re⸗
cuperant ſi reuertunt̃. qđ dic vt. ff. de cap. p totũ. ⁊. l. lege cor.
ff. de teſta. ¶ Scđo no. ꝙ q̃n vnus cõmittit homicidiũ ope
3 ⁊ inſidijs alterius. ꝑ Iſti aũt ꝓbentes delicto opẽ vtrũ eadẽ
pena puniatur qua principaliter delinquentes. dic vt. l. is qui
opem. ff. de furtis. ⁊. l. nõ ideo minus. C. de accuſa. ⁊. l. non ſo⸗
lum. §. ſi mandato. ⁊. l. ſed ſi vnius. §. ſeruus meus. ff. de iniur.
⁊. c. ſicut dignũ. ⁊. c. ad audientiã. ſ. de homici. ¶ Tertio not.
4 ꝑ ꝙ mulier que machinatur in mortẽ viri nõ poteſt occiſorem
accipere in maritum. ⁊ ſi acceperit debet matrimoniũ ſepara
ri. Inducit ergo eccleſia impedimenta in matrimonijs ꝓhi⸗
bendo certas perſonas contrahere. licet ergo ſup diſſolutiõe
matrimonij iam ꝯtracti nõ habeat eccleſia poteſtatẽ. vt dictũ
eſt. ſ. ti. j. c. ex publico. tñ põt impedire per ſuã ꝯſtitutionẽ cer
tas perſonas ꝯtrahere. concor. ſ. de conſang. ⁊ affi. nõ debet.
quidã ꝓhibentur copulari nõ lege canonica ſed diuina. vt. ſ.
5 de reſti. ſpoli. literas. ¶ Quarto not. ꝑ ꝙ actus meritorius ⁊
virtutis nõ cõpenſatur cũ demeritorio ⁊ penali. concor. ſ glo.
ij. ⁊ plene. ſ. de cleri. vel mona. nõ magno. ⁊ ſunt hec in arg. ſm
6 Hoſtiẽ. ꝑ ꝙ de offenſis ergo dominũ cõmiſſis ad ſibi impenſa
obſequia nõ eſt cõpenſatio admittenda: ſicut nec de peccatis
ad bona opera. arg. contra de peni. ⁊ remiſſi. c. iij. vide de iſta
materia in ſimili. ff. de admini. tu. l. cum queritur. ⁊. l. caius. de
vſur. q̃nq; tamẽ ſubſequentia merita exigunt iniuriam prece⸗
dentem. vt. l. in ipſius. C. fami. hercíſcũ. ibi: cum poſteriora eo
rum talia merita deprehendãtur. vt ira dñi poterit mitigari.
¶ Quinto no. in ver. ad hoc. ꝯiuncto primo reſpõſo. ꝙ aliud
ſtatuitur in homicidio machinato ſpecialiter cõtra vnũ: aliud
in homicidio contingente caſu. illud cũ non ita iura puniunt
ſicut iſtud. qꝛ iſtud inducit impedimentũ cũ vxore occiſi: iſtud
nõ. differentia ergo horum duorum caſuũ conſiſtit tantũmo⸗
do in machinatione. concor. ſ. de homici. volun. et caſuali. per
totũ. ⁊. l. j. ff. ad legẽ cor. de ſica. ¶ Querit Io. andr. ꝑ vtrum Ponit queſtiones.
7 ſola machinatio homicidio ſubſecuto ſufficiat vel requiratur
adulteriũ cũ vxore interfecti. vt dicitur. ſ. de eo qui duxit vx.
quã pol. c. ſi. Hoſt. tenet ꝙ ſufficiat homicidiũ procuratũ ſine
adulterio. Ioan. andr. arg. huius. c. ⁊ aliorũ iurium dicit ꝙ ſi
vterq; contrahentiũ fuit in culpa: habeat locũ hec decreta. ꝙ
tunc ſufficiat machinatũ homicidiũ ſine adulterio: ſi alter tã⸗
tum ſciuit: tunc putat ꝙ neceſſariũ ſit adulterium. ⁊ ita loqui
tur. xxxi. qõne. j. ſi quis viuente. ⁊. c. ſignificaſti. infra de eo qui
duxit. cum cũ nõ ſit iuris ſcriptũ propter alterius ſolius ma⸗
chinationem matrimonium nõ diſſoluam: licet fateatur im⸗
pediri. ⁊ ſic loquitur Hoſti. p ſua opinione adducit Io. and.
regulã

a ¶ De ꝯuer
ſione infide
liũ. Infide
les an ſine
ad fidẽ cõ⸗
pellendi. vi
de Io. de
tur. cre. i. c.
de iudeis.
xlv. diſt. ⁊ in
c. plerisq;. ⁊
ꝯſecra. diſt.
iiij. l. c. quia
nos. xxiij.
q. iiij. Et an
ipſi inuiti ſi
ue coacti ſa
cramẽtũ ba
ptiſmi ſuſci
pere teneã
tur. vide eũ
dẽ ꝓ ealle.
c. de iudeis.

Opponit in contrarium.

regulá quá tradit hoſti.j.de cog.ſpiri.c.ij. ¶ Opponit: ⁊ videt
ꝙ nõ impedit matrimoniũ cũ illo qui virũ hui⁹ oomine eius
inſidijs interfecit.qꝛ peccatũ homicidij in baptiſmo deletur
xxv.di.deniqꝫ.⁊ eius ſequela.c.di.vna.ſo.peccatũ ⁊ ſi tollatur
ex parte ſaraceni occidentis: remanet ex parte mulieris ma-
chinantis vel melius tolluntur peccata in baptiſmo: ſed nõ im-
pedimẽta.xxvi.diſtin.acutius.⁊ ideo lꝫ peccatũ fornicationis
vel adulterij tollat in baptiſmo: remanet affinitas.ſm Jo.an.
8 ¶ Secũdo querit gloſſ. pone.ꝙ vxor nõ fuit machinata in
morte viri: tamẽ homicidiũ in perſona mariti a ſaraceno com
miſſum ratũ habuit: an poterit cũ eo cõtrahere.videt ꝙ non
qꝛ ratihabitio mandato cõparat: vt in regula rati.de regu.iu
ris lib.vj.contrarium tꝫ glo.⁊ hñ.cum enĩ hic requiratur ma-
chinatio ante factũ: ⁊ ſic certo tẽpore ratihabitio nõ põt trahi
ad tẽpus retro: quo debuit machinatio precedere: ⁊ nõ ſemper
qꝛ cõtra occiſum machinatio homicidij nõ cadit.deficit ergo
extremũ a quo ꝙ trahi non poteſt ad extremũ ad quod.vt tu
iuriſta habes in materia fictionũ ꝑ hac glo.adduco.l.bonorũ
rẽ ra.ha.que eſt notabilis.

1 ¶ Coniugatorũ vnus ſi ad fidẽ cõuertitur: alter nõ: an ille
qui conuertitur poſſit aliam ducere ita qood matrimonium
prioris ſoluatur.
2 Filius quare magis apud matrẽ ꝙ̃ apud patrẽ ſit educãdus
3 Filius matri ante partũ in partu ⁊ poſt partũ dicitur onero-
ſus ⁊ laborioſus.fallit in partu virginis glorioſe.
4 Iudei ſicut ⁊ chriſtiani habent filios in poteſtate.
5 Pater habet filiũ in poteſtate nõ mater.
6 Ius patrie poteſtatis in quibus conſiſtat.
7 Filius apud quẽ ſit educãdus.
8 Filius tenet alere patrẽ ſi pater ſit inops.
Pater tenetur alere filium.
9 Pater in oĩbus caſibus in quibus põt filiũ exheredare põt
ei alimẽta denegare.
10 Pater qua actione poſſit petere filiũ in poteſtate ab alio de-
tentum volũtarie vel coacte remiſſiue.
11 Mater ſi ad fidẽ cõuertit: an cõis ꝓles debeat ſibi aſſignari.

Ex literis Si vxore in iudaiſmo relicta iudeus ad fidẽ cõuertit: cõmu
nis proles aſſignatur eidẽ. ſunt due partes cõſul
tatio: ⁊ rñſio.ſecũda ibi: cũ autem.cõſultatio vero
duo facit.p̃io ponit petitionẽ viri.ſcdo defenſio
nẽ mulieris ibi: ad qð.reſponſio etiam pape quadruplicẽ pre
1 mittit cauſam.vt in tex.ptꝫ. ¶ Not.ꝙ primo ꝙ qñqꝫ vnus cõ
iugatorũ infideliũ ad fidẽ conuertit alter non.an autem ille q
cõuertitur poſſit aliã ducere: ita ꝙ matrimonium prioris ſol-
uat.dic: vt.j.de diuor.quanto.⁊.c.gaudemus. ¶ Secũdo no.
ꝙ inter patrẽ ⁊ matrẽ eſt queſtio penes quẽ debeat filius edu
cari.quandoqꝫ inter matrẽ ⁊ conſanguineos filij: cũ mortuus
eſt pater.qñqꝫ inter cõſanguineos inuicẽ: ⁊ quid iuris in his
caſibus dic: vt no.ff.⁊.C.vbi pu.edu.de. ¶ Quinto no.in ver.
2 ad qð rationes matris quare debeat apud eã educari: ꝙ qꝛ ma-
gis participat de labore: ꝙ̃ pater.⁊ ꝑticipans de natura duo-
rũ illi attribuitur de quo magis participat.vt.l.quiritum.de
3 ſta.ho. ¶ Quarto not.ꝙ filius matri ante partũ in partu et
poſt partũ dicitur oneroſus doloroſus ⁊ laborioſus.fallit in
partu virginis glorioſe.que ſm beatũ bernardũ cõcepit ſine
pudore portauit ſine grauamie: ⁊ pepit ſine dolore. ¶ Quin-
to not.in verſi.cũ aũt.ꝙ iudei ſicut xpiani habent filios in po
4 teſtate.ᵃ ꝙ ergo dicitur ius patrie poteſtatis cõpetere roma-
a nis: per romanos accipe omnes qui cõſiſtunt in romano im-
perio: etiã ſi iudei ſint: vel aliter infideles.vt.C.de ince.nup.l.
iij.habẽt ergo iudei filios in poteſtate quos ex iuſtis nuptijs
ſuſceperunt.vt inſti.de pa.pote.in prin. Iudei vero iuſtas nu
ptias habẽt.vt.j.de diuor.gaudemus.⁊ ius precipit: ne eis ali
qua iniuria inferat.j.de iudeis.ſicut.⁊ dñia rerũ habẽt: qð dic
5 vt.j.de voto.ꝙ ſuper his.per Innoc. ¶ Sexto no.ꝙ pater
6 habet filiũ in poteſtate nõ mater.vt inſti.de adop.§.femine.ꝙ
Iſtud autẽ ius patrie poteſtatis ꝯſiſtit in multis.primo in ho
norũ q̃ filio obueniũt libera adminiſtratiõe: in cõmodo vſuſ-
fructus: in exercitio actionum: que cõpetit patri in bonis filij
vt.C.de bonis que libe.l.cum nõ ſolũ.⁊ per totum titulũ. Itẽ
in pupillari ſubſtitutione: ⁊ dominij continuatiõe propter exi
ſtentiam ſuitatis.vt.ff.de vulga.⁊ pu.l.moribus.⁊.l. commo-
diſſime.de libe.⁊ poſthu. Item in tutoris datione.vt.l.j.ff.de
confir.tu.⁊ in teſtamenti paterni expugnatione. quod hodie
etiam emancipatis competit.quod dic: vt.l.gallus.ff.de libe.
⁊ poſthu.per barto. Jo.an.hic tangit de exercitio actiõis in

a ¶ In ptãte filiõ ample de hoc in.c. ⁊ ſi iudeos j.de iude.p Jo.and.

iuriarum que competit patri ex perſona filij paſſi iniuriã.qð
dic.vt.l.filius.ff.de procurat.⁊.l.j.ff.de iniurijs. ¶ Septimo
7 not.regulá.ꝙ apud quẽ debet filius educari.nam debet edu-
cari apud ꝑſonas de quibus nõ ſit ſuſpitio ꝙ ſaluti eius: vel
vite debeant inſidiari.qð dic: vt in gloſ.not.ꝙ ⁊c. ¶ Octauo
8 collige.ꝙ ꝙ pater tenetur alere filiũ.⁊ ecõuerſo filius patrem ſi
ſit pater inops: filius vero diues imo in caſu neceſſitatis poſ-
ſet pater eum vendere.quod dic: vt.C.de pa.qui fi.di.l.j.mater
vero an alere teneat: ⁊ ſi aliti: an poſſit expenſas tales alimen-
torum a filio vel a patre repetere.dic: vt.l.alimenta.C.de neg.
geſtis.⁊.ff.eod.titu.l.neſcennius.⁊ plene dixi.j.de eo qui duxit
vxo.c.cum haberet.⁊ tene in hac materia educationis filiorũ
9 ꝙ ꝙ in oĩbus caſibus in quibus poteſt pater filium exhereda
re poteſt ſibi alimẽta denegare.vt dixi.ꝫ.de iureiuran.quinta
uallis. ¶ Querit glo.ꝙ qua actione pater poteſt petere filium
10 in poteſtate ab alio detentum voluntarie: vel coacte.dic vt in
glo.j.⁊ per Roſ.in titu.de libe.exh.⁊ in titu.de priui.in rẽ ac.
que datur contra filium.⁊.ff.de rei vendic.l.j.§.per hanc. vbi
11 glo.iſti ſimilis. ¶ Secundo quero ecõuerſo ad tex.pone. ꝙ ꝙ
mater ad fidem conuertitur: an communis proles debeat ſibi
aſſignari.videtur ꝙ ſic: per rationem litere ꝙ educari ⁊ mora
ri nõ debet apud perſonas ⁊c. Item pro matre facit fauor fi-
dei. Item quia pater dat cauſam diuortij que vxorẽ nõ ſequi-
tur.⁊ hanc partem tenet hoſti.qui dicit ꝙ Gregorius.potuiſ
ſet iſtum tex.breuiorem facere ſic dicendo.ſi quis duorum con
iugum ad fidem conuerſus fuerit in infidelitate altero rema-
nente liberi infantes cõuerſo adiudicentur.doli vero capaces
ſuo arbitrio relinquant.⁊ ſic dicit tenẽdum.

Ponit queſtiones.

¶ De voto ⁊ voti redẽptione. Rubrica.

¶ Viſo de tranſitu ad religionem per quem votum emittit
vel emiſſum ſolennizatur: nunc de voto ⁊ eius redemptiõe eſt
videndum habetur materia.xvij.diſtin.⁊.xxvij.q.j.per totum
facit.xxxij.q.ij.c.vltimo repetitur in.vj.cõuenit de fide inſtru.
qð ſuper.⁊ lib.vj.de reg.qui poſt votum.⁊ cle.ij.de penitẽtijs.

1 ¶ Eps ex cã cõmutare põt votũ peregrinationis in aliud
qð ſit deo magis acceptum.
2 Debitor põt aliud ꝑ alio ſoluere deo ex cauſa.
3 Voti cõmutatio ⁊ redemptio facienda eſt ex cã.Et ſuperioris
authoritate.nu. 4.
5 Votorum cõmutatio eſt arbitraria.
6 Iudex põt cõmutare penas: ⁊ ſimilia.
7 Papa an poſſit diſpenſare in voto caſtitatis.
8 Epiſcopi an poſſint diſpenſare in votis.

1 De peregrinationis.
ꝙ Eps ex cã cõmutare poteſt votũ peregri-
nationis in aliud: qð ſit deo magis acceptũ
¶ Nota.primo ꝙ duplex eſt queſtio que in
tex.proponitur.ſ.an poſſit redimi. Item an
cõmutari redemptio deſignat abſolutionem obligationis a
voto aliquo dato vel facto.cõmutatio nõ extinguit obligatio
nẽ: ſꝫ alterat ⁊ vnam in aliã trãſfert.⁊ põt dici nouatio que eſt
vnius obligatiõis in aliã tranſfuſio.vt.ff.de noua.l.j.collige
2 ergo.ꝙ ꝙ ex cã debitor põt aliud ꝑ alio ſoluere deo.hoi vero
an aliud ꝑ alio poſſit debitor ſoluere inuito creditore.dic: vt.l.
3 ij.ff.ſi cer.pet. ¶ Secũdo not.ꝙ ꝙ cõmutatio ⁊ redẽptio voti
eſt fiẽda ex cã: ⁊ cauſe multe de quibus q̃dã in text.⁊ ſup aliis
poſſumus magis exẽplo.inſtrui: ꝙ̃ vbo.vt in ſi.dicit tex.ꝫ.de
4 dona.apoſtolice. ¶ Tertio no.ꝙ ꝙ cõmutatio vel redẽptio fie
ri oꝫ ſuꝑioris authoritate.⁊ ab ei⁹ depẽdet arbitrio .nõ ergo
vouẽs põt ſuo arbitrio hoc facere .xxxij.q.ſi.c.vno.⁊.C.ne qs
5 in ſua cã.l.vna ⁊ collige ex eo qð dicit arbitrio.ꝙ ꝙ votoꝝ cõ-
mutatio eſt arbitraria: ſicut et penitẽtie ipoſitio.j.de peni.et
re.c.iij.in quo arbitrio ſunt illa tria cõſyderãda q̃ hñtur.j.eo.
magne.qualitates etiam ꝑſone vouẽtis.⁊ voti cã.tp̃s.⁊ locus
6 vt.ꝫ.de trãſac.c.ſi. ¶ Quarto not.ar.ſm glo.prima.ꝙ ꝙ iudex
põt cõmutare penas.ſimilia ⁊ cõtraria ſunt in gl.de hac mate b
ria an iudex poſſit augere vel minuere penã iuris.dic ꝑ Inn.
ꝫ.de conſtitu.c.j.⁊.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui
notan.infa.per docto. ¶ Opponitur: dicitur hic.ꝙ votũ põt
cõmutari: cõtra ſi quis vouit caſtitatẽ: vel ꝓfeſſus eſt ſubſtãtia
lia regule: nõ põt papa ꝯmutare.vt pꝫ.j.de ſta.mo.c.cũ ad mo
na.in ſi.et in iur.alle.in gl.ſi.ſol.vt in ca.ex qua habes ꝙ papa
b non poteſt diſpẽſare in voto caſtitatis.ᵇ Idẽ tenẽt Vin. Phi.
et Tanc.Sed Alan.cõtra eũ quo tenet Hoſt.qui dicit papã

Opponit in contrarium

b ¶ Caſtitatis. Adde an poſſit diſpẽſare in voto ſolẽni cõtinẽtie Jo. de tur.cre.l c.de clerico xxxij.diſt.

diſpenſare poſſe in voto cõtinentie propter maius bonum.vt
ſi rex infidelis velit cũ regno ſuo ad fidẽ cõuerti ſi papa diſpẽ
ſare velit:ꝙ poſſit accipere in vxorem monacham profeſſam
chriſtiani regis filiam.nõ obſtat canon quẽ allegat gl.quia in
telligitur cũ alijs virtutibus.nã nec virginitas ſine baptiſmo
et ſine charitate ad vitam eternã prodeſſet.vnde quãdoqꝫ cõ
tinẽtia materiã incõtinentie ſubminiſtrat.vnde in Hieroniã
no.c.iij.is vero cõtinẽs eſt qui vniuerſa mẽbrorũ officia ma
lis affectibus ſubtrahit:et cogitatum a tota nequitia cõpeſcit
non obſtat eccle.xxvj.ibi omnis põderatio non eſt digna ani
me cõtinentis qui intelligitur de ſpirituali cõtinentia per quã
quis cõtinet a peccatis.quod patet quia nõ dicit carnis conti
8 nentis ſed anime.ꝛc. ¶ Querit gl.j.† vtrum epiſcopi poſſint
in votis diſpẽſare.dicit ꝙ illud.c.facitꝙ ſic.et hoc ex eo patet
qꝛ dirigitur epõ exonien. vt patet ex ſupraſcrip.ex quo infert
Inno.ꝙ epiſcopi et ſuperiores poſſunt vota cõmutare. inferi
oribus autẽ hoc nõ licet.ar.hu'.c.Sed Hoſt.dicit ꝙ ex hac
litera potius ſumitur ar.cõtrariũ.ibi ab eius qui preſidet.ꝛc
fatetur tamẽ Hoſt.hanc gl.et Inno.verum dicere.et de cõſue
tudine.ꝙ epiſcopi et minores in votis diſpẽſant.ad hoc de ex
ceſſi.pre.accedẽtibus.et ita eſt antiqua interpretatio hu' dec.
excipiũ votũ vltramarinum continentie et ſubſtãtialia regule
j.c.proxi.c.cum ad monaſterium.in fi.et hoc de cõmutatione.
de redẽptione autem ipſorũ quatuor ſunt opin.no.in ſumma
e.ti.§.vtrum. et per quem.et quod dicatur votũ voluntarium
et quod neceſſarium ibi:quot ſunt ſpecies votorum.

1 ¶ Papa commutat votum vltramarinum in his maxime q
in etate puerili vouerunt.
2 Votum emiſſũ a puero preſumitur factum potius etatis fa
cilitate ꝙ diſcretionis arbitrio.
3 Promiſſio facta ab impubere eſt efficax in effectu:licet com
mutabilis.
4 Duo poſſunt cõtrahere ſocietatẽ in eundo ſimul romam:vel
ad ſepulcrum dominicum.
5 Cõmutatio voti nõ debet eſſe vberior ꝛ pinguior:quam vo
tum emiſſum.

1 Enientis. †Cõmutat papa votũ vltra
marinũ in his maxime qui in
etate puerili vouerũt.ꝛ duo facit primo ponit formã
voti.ſecũdo eius abſolutionẽ ꝛ cõmutationem. ibi:
2 nos aũt. ¶ No.primo.† ꝙ votũ emiſſum a puero preſumitur
factũ potius etatis facilitate:ꝙ diſcretionis arbitrio.ꝛ tamen
3 nõ in totũ abſoluit:ſed in eleemoſynas cõmutatur.† tenet ergo
promiſſio facta ab impubere:ꝛ videt efficax in effectu:lꝫ cõmu
tabilis in alijs promiſſionibus ꝙ voti an impuberes obligen
tur.vel alios ſibi obligẽt dic.vt.l.interdũ.de cõdi.inde.ꝛ inſti.
4 de inuti.ſtip.§.pupillus. ¶ Secũdo not.† ꝙ poſſunt duo con
trahere ſocietatẽ in eundo ſimul romã vel ad ſepulcrũ domi
nicũ.ꝛ potius appellat talis comes ꝙ ſocius iuxta not.in cle.
5 j.de penis. ¶ Tertio not.in verſ.dũmodo† ꝙ cõmutatio nõ
dꝫ eſſe vberior ꝛ pinguior:ꝙ votũ cõmutatũ.hoc eñ votũ eun
di hieroſolymã:cõmutatur in eleemoſynas.ꝙ qõ vni pauperũ
toto tẽpore ꝛc.pro hoc.c.ẽ.p̃xi.ibi melior fuerit ideo magis
accepta ꝛc.ꝛ tñ illud melius a ſe ipſo vouẽs faciendo ſine ſupe
¶ Opponit in contrariũ. ¶ rioris authoritate nõ ſe eximit ab obligatione. ¶ Opponit:ꝛ
videt ꝙ puerilitas reddat votũ prorſus nullũ vt patet in vo
to religiõis.ẽ.de regula.ſignificatũ.ſo.dicit glo.iſte erat doli
capax qui obligaretur diabolo.de delic.puero.c.j.ergo ꝛ deo.
¶ Secũdo opponit:ꝛ videt.ꝙ papa nõ potuerit hunc abſol
uere ab obligatione qua ſocio tenebat.vt.l.reſcripta.ꝛ nec dã
noſa.vt.l.quotiẽs.de preci.impe.offe.ꝛ.C.ſi contra ius vel vti.
pu.ſol.dicit glo.hoc potuerit papa ex plenitudine poteſtatis
ſed hoc nõ placet qꝛ obligationẽ que eſt de iure naturali non
poteſt papa vel imperator tollere ſine cauſa. vt not.ẽ.de con
ſti.que in eccleſiarũ:ꝛ per Innoc.vel dic ꝙ illa obligatio qua
tenetur ſocio eſt acceſſoria ad obligationem voti.ſed qꝛ abſo
lutio ꝛ cõmutatio voti eſt in poteſtate pape.vt.ẽ.c.j.ergo ꝛ ac
ceſſoria facta homini.que ſolu.eſt no.limitatio ad predictam
l.reſcripta ꝛ.l.quotiẽs.vel dic.ꝙ iſte nõ erat proprie ſocius.qꝛ
ſocietas contrahit ad lucrũ ſiue queſtũ.eſt ergo iſte proprie co
mes.vt dixi. ¶ Tertio opponitur:hic dicit.ꝙ votum ex falſi
tate emiſſum obligat:ſed contra.ẽ.de regul.ad noſtram.So.
vt in glo.penu.q̃ adducit hunc tex.quod obliget qõ ex eo pro
bat.qꝛ eſt neceſſaria abſolutio.Jo.an.remittit ad not.per eũ
ẽ.tit.ij.dudũ.ſuper glo.iiij.

1 ¶ Proponẽs ſimpliciter religionẽ ingredi:lꝫ nõ ingredia
tur:nõ eſt reus voti.
2 Imperfecta oratio nõ ſupplet vbi qõ reſtat nõ hꝫ neceſſariã
cõſequẽtiã ad expreſſum.
3 Propoſitũ in mẽte conceptum non obligat hominem homi
ni:nec deo.
4 Proponẽs deliberatiõe precedẽte cõtinere vel peregrinari il
lud facere tenet:etiã ſi voce nõ expreſſerit.
5 Tria ad votum neceſſario requiruntur.
6 Proponẽs ſeculũ relinquere ſi ea intẽtione recepit habitum
obligat irreuocabiliter:ꝛ dicit votũ ſolenne.

1 Iterarum. †Simpliciter ꝓponẽs re
ligionẽ ingredi licet non
ingrediat:nõ eſt reus voti.ꝛ primo ponit cõſulta
tio.ſecũdo reſpõſio. ¶ Not.primo ꝙ iſte meticu
loſus mẽtis cõceptũ incepit exprimere.nec perfe
cit.lꝫ ergo imperfecta oratio ſuppleat a iure.vt.l.j.§.ſi ex fun
2 do.ff.de here.inſti.† tamẽ nõ ſupplet vbi qõ reſtat nõ hꝫ neceſ
ſariã cõſequẽtiã ad expreſſum.vt hic erat.iſta eñ verba nõ diu
hic morabor nõ ſolũ poſſunt adaptari ad mutationẽ vite: ſed
etiã ad mortẽ:ꝛ tranſitũ ad aliũ locũ.qõ ergo multipliciter ex
3 ponit:eius veritas ignoratur. ¶ Secũdo not.† ꝙ ſicut ꝓpoſi
tũ in mẽte cõceptũ nõ obligat hominẽ.vt.l.ſi repetendi.C.de
condi.ꝛ demon.ita nec deo.qõ eſt verum:qñ ſtatutũ eſt in ſo
lis finibus cogitatiõis.qꝛ primi motus hominũ nõ ſunt in eo
rũ poteſtate.ſecus ſi firmauit in mẽte aliqd deo facere.vel de
linquere.tũc eñ quo ad deũ qui interrogat cor nõ manũ.j.re
ſponſo.xvj.efficaciter obligat.facit.l.cogitationis.ff.de peni.
ꝛ in illo articulo quo ad obligatũ voti no.poſt ab.votum ini
tiari cõfirmari:ꝛ cõſummari.initiat cũ oppoſitũ in animo ſe
minatur et ex hoc non obligat quis deo:nec eccleſie.xvij.q.ij.
cõſaldus.nam ſm hoſt.ſi ex prima deliberatione quis obliga
retur:pauci ꝛ precipue ſtudentes eſſent qui nõ eſſent obligati
religioni confirmatur cũ ſuper ꝓpoſito:fingit ꝛ firmatur deli
4 beratio.ꝛ iſte apud deũ obligatus eſt.† vnde ſi qs deliberatio
ne precedente ꝓpoſuit cõtinere: vel peregrinari. illud facere
tenetur etiã ſi voce non expreſſit.xvij.q.j.qui bona.ſꝫ eccleſia
hunc nõ coget:que nõ iudicat de occultis.vt.c.vt noſtrum.ẽ.
vt eccle.bene.niſi id cõfiteat. Cõſumatur cũ propoſitũ delibe
ratũ ꝛ firmatũ corde exprimitur ore.ꝛ tunc coget eccleſia.j.co.
per tuas.ꝛ dicam.j.c.proximo.Et iſta expreſſio intentionis eſt
vtilis.vt nõ ſolũ a fractione deſiſtat amore dei:ſed etiã ꝓpter
5 reuerẽtiã hominũ.† Ex predictis igitur p̃tꝫ ꝙ tria ad votũ[a] a ¶ Ad votũ Que diffe rẽtia ſit iter deliberatio nẽ:volunta tẽ.ꝛ voti.vi de 10.ꝛ gui. xvij.q.j. in pn. Inno.ꝛ hoſtiẽ.in.c. porrectum de regula.
6 neceſſario requirũtur.deliberatio volũtatis:ꝓpoſitum:ꝛ ꝓ
miſſio in qua percipit ratio voti.vnde dicitur pſalmo.lxv.red
dã tibi vota mea:que diſtinxerunt labia mea.ꝛ de hac materia
not.beatus tho.ſecũda ſecũde.q.lxxxviij.articulo primo qui te
6 net vt dixi.ꝛ per iſta inferas.† ꝙ ſi quis proponens ſeculũ re
linquere cũ ea intẽtione recepit habitũ:obligat irreuocabili
ter.ꝛ dicitur votũ ſolẽne.de quo.ẽ.de regu.ſtatuimus.ꝛ.c.cõ
ſulti.c.ergo iſtud intelligitur cũ iſte ſtetit in finibus cogitatio
nis:nec aliter corde firmauit.vt dicit glo.j.ꝛ per hoc ceſſat ar
gu.vltime glo.q̃ dicit ex iſto.c.colligi.ꝙ ex nudo pacto nõ ori
tur actio.hic eñ nõ fuit pactũ.ſꝫ ꝓpoſitũ mẽte retẽtũ: nõ cor
de firmatũ.qñ aũt impetuoſe ꝛ quadã iracũdia quid ꝓmittit
deo:vel homini cui obliget.dic vt no.ẽ.titu.ij.dudũ.ꝛ vide ꝙ
de illo propoſito ꝛ volũtate ore enunciata vel nõ not.bar.in.l.
is põt.ff.de acqui.here.ꝛ.l.gerit.e.ti.ꝛ.l.qui ſe patris.C.vñ li.

1 ¶ Votũ omne cõmutatur in religiõis ingreſſu.nec exigit
ſuperioris authoritas.
2 Penitẽtia ꝓ peccato antea cõmiſſo nõ eſt imponẽda intranti
monaſterium.
3 Votũ cõditionaliter emiſſum an valeat puta ſi filius meus li
berabitur ab infirmitate offerã cantũ.
4 Compelli an qs poſſit ad implementũ voti cõditionalis.
5 Votũ an poſſit dici nullũ ex defectu perſone vouentis.
6 Poteſtas multiplex eſt.
7 Seruus an poſſit vouere.
8 Filiusfami.an poſſit vouere.
9 Monachus an poſſit vouere.
10 Clerici ſubiecti poteſtati epĩ an poſſint vouere ſine ei' licẽtia.
11 Epõ ne votũ peregrinationis nec religionis poteſt emittere
ſine licẽtia pape ſpeciali.
12 Abbas an poſſit vouere.
13 Vxor ſine licẽtia mariti nõ põt emittere votũ peregrinatiõis
vel abſtinẽtie cum effectu.
14 Coniugũ alter ſi ante nuptias vtrũ emiſerat:nec impleuit al
ro inuito poſt contractum matrimonium nõ implet.

Scripture

1 SCripture. Not. primo ꝙ omne votū cōmutatur in religionis in
greſſum. nec exigit ſuperioris authoritas. ſicut
in alijs cōmutationibus dictū eſt. ſ. c. i. ¶ Secū
2 do colligit glo. arg. ex iſto tex. ꝙ intranti monaſteriū nō eſt
imponēda penitētia ꝓ peccato ante cōmiſſo. de quo in. c. am
monere. ⁊. §. his authoritatibus allegatis in glo. ⁊ ſm quoſdā
nō eſt in hoc neceſſaria diſpenſatio. ⁊ hoc tꝫ inno. Jo. an. dicit
ꝙ tutius eſt ꝙ diſpēſetur. ¶ Tractat hic Joan. an. poſt doc.
quibus de cauſis reddat votū inefficax. cuius dicta diuide in
quatuor principales queſtiones. primo an valeat votū emiſ
ſum ſub cōditione. ⁊ ſi valet quid iuris ſi extiterit: vel defece
3 rit cōditio an efficaciter teneatur. ꝙ quo ad primū pone exem
plū ſi filius meus liberabit ab infirmitate offeram deo tātū: vel
aliquid faciā: vel nō faciā. dicūt quidā ꝙ tale votū eſt illicitum
ab initio cū vouēs velit a deo vel alio facto emere ſanitatem
qđ ſimoniacū eſt. i. q. i. qui ſtudet. liberaliter eñ offerēdum eſt
⁊ poſtea pro ſanitate vel quouis alio precibus ſupplicandū
i. q. i. iudices. ⁊. q. ij. ꝙ pio. ⁊ hoc facentur verū in cōditione pre
dicta: ſcꝫ ſanitatis conſequende. Alie aūt ꝯditiones que nō ſa
perēt ſimoniam: nec aliter eſſent turpes bene poſſent apponi
in vouendo. ſ. de iureiur. verū. Alij dicūt in voto ſanitatis et
omni alio poſſe apponi cōditionem. ⁊ talia vota ſub cōditio
ne emiſſa ſunt licita etiam pro ſanitate ſui vel filio cōſequēda
nec eſt ſimonia auferre deo cordis ſui cōtritionem vel aliā de
uotionem ex cauſa iuſta etiā ſua conditione ſiue in dando: ſi
ue in faciendo cōſiſtat. qꝛ quicquid homo dat vel facit pro deo
non de ſuo facit: ſed potius qđ dei eſt. qꝛ domini eſt terra ⁊c.
ſ. de deci. tua nobis. ⁊ videtur expreſſū ꝙ liceat. gene. xxviij.
⁊. xxviij. q. i. §. ex his. ⁊. §. itaqꝫ. ⁊ qđ legit: ⁊ nota. de cen. ex par
te. ⁊. ſ. de ſeruis non ord. eo libentius. nec ob. ꝙ illud ſit ſimo
niacum. qꝛ ſuper hoc inter deum ⁊ hominē nulla pactio inter
cedit: ſine qua nō cōmittitur ſimonia expreſſa. i. q. ij. ꝙ pio. ⁊ ſi
de mētali agatur vix eſt homo q pro deo aliquid faciat. quin
⁊ ab eo expectet habere remunerationem: quā ⁊ deus ꝓmit
tit ſm opera ſe facturum. matthe. xxi. j. de peni. cū ex eo. §. i.
4 ¶ Secūdo quero. ꝙ an poſſit quis cōpelli ad implementū vo
ti cōditionalis. diſtingue qꝛ aut loqueris pendente cōditione
an poſſit aſtringi. ⁊ nō pōt. xxxij. q. ii. c. vnico. ⁊. ſ. de reſti. ſpo.
olim cum. ⁊ de cōdi. appel. c. verū. Aut loqueris an poſſit co
gi ꝯditione extante: ⁊ poterit. vt. j. c. licet aūt loqueris: an poſ
ſit agi poſt defectū cōditionis. ⁊ tūc ſiue ſit cōditio generalis
vt ſi deo placuerit: faciam hoc vel illud: ſiue ſpecialis. vt ſi fi
lius meus liberabit. eius defectu irritatur votū. xxij. q. ij. bea
tus. xvi. q. i. in parochia. Irritatur ergo votū: ⁊ nulliꝫ reddit
5 ex defectu cōditionis. ¶ Tertio ad idē quero. ꝙ an alia ratio
ne puta ex defectu perſone vouētis poſſit votū dici nullū. ad
hoc dic. ꝙ quandoqꝫ votū irritatur ex defectu etatis. quādoqꝫ ex
defectu proprie ꝑtātis. ex defectu etatis: puta eſt quis impu
bes. nā iſtius votū nō videt valere. qꝛ nō poteſt votū religio
nis emittere ſine parentū vel tutorū licētia. xx. q. ij. c. i. ⁊. ij. ⁊ no
ta. ſ. de regu. c. ij. Item nec votum abſtinentie vel peregrina
tionis non videtur quod poſſit emittere. xxij. q. ij. tribus. ⁊. q.
iiij. pueri. de hoc. ſ. c. ij. ⁊ hoc de impubere. de nullitate voti ra
tione etatis. Sed de nullitate voti reſpectu proprie poteſtatis
6 ꝙ aduerte qꝛ multiplex eſt poteſtas. ᵃ quedam dominica vt in
a ſeruū. quedā patria poteſtas. vt in filiū. qdā abbatialis: quā
habet abbas in monachū. quedam epiſcopalis: quam hꝫ eps
in clericos: ⁊ abbates. quedā eſt poteſtas mariti in vxorē: ⁊ vxo
ris in maritum. omnes enim predicti ſunt obnoxij alterius po
teſtati. ⁊ de omnibus dubitatur an ſine illoꝝ licentia qui ius
7 habēt i eos: poſſint vouere. ꝙ de primo. ſcꝫ de ſeruo: an poſſit
vouere dic: ꝙ non licet votum ab eo emiſſum. per qđ domini
8 ſeruitiū minuitur. liij. diſti. ſi ſeruus. de ſenten. excō. relatum. ꝙ
de ſecūdo. ſcꝫ de filiofami. dicit idem Innoc. ꝙ nō tꝫ votū ab
eo emiſſum ſine volūtate patris tacita vel expreſſa. ff. de polli.
l. ij. §. i. Non ob. xx. q. ij. c. i. ⁊. ij. qꝛ loquitur in voto religionis
per qđ eximit a patria poteſtate. dicit tñ Jo. an. ꝙ ſi liberatur
a patria poteſtate: votū abſtinētie peregrinationis vel aliud
ſimile adimplere. tenet. ⁊ idem forte eſſet dicendū in ſeruo: vt
votū emiſſum tēpus dominice poteſtatis cōfirmet: ſi fuerit li
beratus ab ipſa. arg. ff. de ſolu. l. ꝙ ſeruus. facie. l. cū actū. cum
6 ſi. ff. de nego. ge. ⁊. l. cū vir prediū. de vſuca. ꝙ de tertio. ſ. de mo
nacho: dic ꝙ nec votū abſtinētie. nec peregrinationis nec ali
qđ aliud ex quo poſſet preberi vagādi materia: vel ſcandaluꝫ
nutriri vel minui obſequiū debitū ſine licētia ſuperioris non
pōt emittere. ⁊ ſic intelligit. xx. q. iiij. c. ij. ⁊. iij. xvi. q. vij. inoua.
Si aūt voueret dicere vnū pſalteriū: vel aliquā aliam oratio
nē vel aliud ex quo nihil poſſet contingere hoc adimplere: de

a Multiplex eſt poteſtas. De his oībus an poſſint votum emittere vi de Joā. de tur. cre. i. c. ſunt qdam xvij. q. i.

¶ Ponit que ſtiones.

10 beret ⁊ ſibi licitū eſt plus mereri. de quarto ꝙ. ſ. an alij clerici ſi
ſunt ſubiecti poteſtati epī an vouere poſſunt ſine eius licentia
dicit qđ poſſunt vouere cōtinētiā: nō tamē peregrinationē. de
11 conſe. di. v. nō opꝫ. ⁊ not. de cle. pere. c. i. ꝙ Eps vero nec votū
peregrinationis: nec religionis poteſt emittere ſine pape licē
tia ſpeciali. de regu. licet tranſmarino forſan excepto. j. eo. ma
21 gne. §. verū. ꝙ Quid de abbate. dicit hoſtiē. ꝙ ſicut monachus
in talibus eſt aſtrictus abbati: ſic ⁊ abbas epo. xviij. q. ij. abba
tes. ⁊. c. abbatibus. adhuc dicit excipiendū vltramarinū. j. c. c.
ſi. de quinto ergo. ſ. de marito ⁊ vxore: an poſſit vnus ſine alte
13 rius licētia vouere dicit. ꝙ ꝙ vxor ſine licentia mariti non pōt
emittere votū abſtinentie vel peregrinationis cū effectu: qđ ſi
fecerit: ipſe maritus poterit reuocare. xxxiij. q. v. manifeſtum
⁊ idē intelligas ecōuerſo. qꝛ vir ⁊ mulier nō ſunt in talibus ad
imparia iudicādi. xxxiij. q. ij. ſi quis vxorē. ⁊. q. v. percepit. ex
14 cipe vltramarinū. j. eo. ex multa. §. ꝙ aūt. ꝙ quid ergo. ſi ante
nuptias corā alter votū emiſerat nec impleuit. dicit ꝙ altero
inuito poſt cōtractū matrimoniū nō implebit: qđ tenet bar. in
domini. gl. per. c. noluit. xxxiij. q. ij. ⁊ idē de monacho quo ad
abbatē. votū tamē cōtinētie ab vtroqꝫ emiſſum cōmuni con
ſenſu bene tꝫ. qđ dic: vt. ſ. de ꝯuer. ꝯiu. c. j. ¶ Quarto quero.
15 ꝙ vtrū predicti peccēt ſi cōtra votū vel iuramentū faciūt in ca
ſibus ſupradictis. Innocē. ꝙ nō. l. ex eñ patria ſine iuſta pote
ſtas eos excuſat. xxxiij. q. v. noluit. ſed nec predicti quorum cō
ſenſus requiritur ſi nō accōmodant in hoc peccāt. qꝛ vtuntur
iure ſuo. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. ⁊ de elec. cū eccl'ia vultera
na. iſta ſunt que recitant hic doc. ⁊ que ad materiā deficiūt col
lige in ſumma. e. tit. §. quis vouere poſſit.

1 ¶ Papa pōt facere dilationē illi qui eſt debitor dei.
2 Prelati debent laborare pro pace.
3 Papa ſi diſpenſat ſine cauſa ſup voto an ille cum quo diſpen
ſatum eſt ſit tutus quo ad deum. Quid quando diſpēſat cōtra
ius naturale.

NOn eſt. Executio voti vltramarini authori
tate pape differri poteſt ex cā. tria
facit. premittit exordiū: ſubmittit narrationem: ⁊ de
inum excluſionē. ſecunda ibi: ſane. tertia ibi: ideo qꝫ
1 Not. primo ꝙ ꝙ ſicut papa vel imperator poteſt facere dila
tionem debitori hominis priuati: vt. l. quoties. C. de preci. im
pera. offeren. ita ⁊ illi qui eſt debitor dei. ¶ Secundo not. ꝙ
pōt in turbatione patrie requiri conſilium ⁊ auxilium prela
torum: pro ipſius reformatione. ꝙ ꝓ pace namqꝫ debent labo
2 rare prelati vt. ſ. de treu. ⁊ pa. c. i. ¶ Oppo. ⁊ videtur: ꝙ papa
non poſſit in voto diſpenſare. qꝛ obligatus ad votū tenetur
de iure naturali: contra quod papa non diſpenſat. qꝛ ius na
turale eſt immutabile: ⁊ per papam vel imperatorem in qui
bus repreſentatur ius poſitiuū corrūpi nō poteſt. vt inſti. de
iure natu. gen. ⁊ ciui. §. ſed naturalia. ⁊ not. Inn. ſ. de conſti.
c. que in eccleſiarū. So. dicit prima glo. ꝙ papa nō diſpenſat
ſed declarat ius naturale. vt dicto. c. que in eccleſiarū. vel dic.
ꝙ ſine cauſa nō poteſt collere. ſed cū cauſa bene pōt. vt in gl.
ij. tu dic: vt dixi in primo not. ꝙ tollere nō poteſt. ſed differre
eius executionem pōt. vt hic. ⁊ dicta. l. quotiens. ¶ Sed circa
3 hoc querit glo. ꝙ papa diſpenſat ſine cā ſuper voto. an ille cū
quo diſpenſatū eſt: ſit tutus quo ad deū. dicit glo. ꝙ nō. quā
not. ⁊ idē tenent hic goff. ⁊ hoſt. ⁊ ſm goff. hoc maxime verum
eſt: qñ ad ſui poſtulationē eſt obtēta remiſſio. arg. ff. ꝙ quiſqꝫ
iuris. l. iij. in prin. ⁊. c. ſi motu proprio. de prebē. lib. vi. Jo. an.
remittit ad not. per eū. j. titu. j. c. cū ad mona. in ſi. ſuper vlti. gl.
vbi remittit ad ſpecu. ⁊ qđ etiā ipſe not. ſ. de preben. de multa
in gloſſ. fina. ⁊ in. c. dudum. ij. de electio. ad finem ſuper verbo.
4 canonice. ⁊ aduerte: qꝛ illa glo. loquitur. ꝙ cum diſpenſat con
tra ius naturale ſine cā. talis eñ nō eſt tutus quo ad deū: ſed ſi
diſpenſant cōtra ius poſitiuū: vt ꝙ quis habeat plura benefi
cia: vel ꝙ quis percipiat fructus beneficij in abſentia. credo ꝙ
nō peccet ille: cū quo etiā ſine cauſa papa diſpenſauit qđ verū
credo ⁊c.

¶ Opponit in contrariū.

¶ Ponit que ſtiones.

1 ¶ Vouere a principio eſt volūtariū expoſt facto neceſſariū
2 Promiſſio filij ſup voto facta patri valet.
3 Pater pōt vnū ex filijs in teſtamento grauare vt ſoluat totū
debitum creditori.
4 Filius nō implēs volūtatem patris patit plures penas.
5 Priuat qs ipe ſucceſſionis ordine geniture ꝓpter delictum.
6 Succeſſio in regnis fit ordine primogeniture.
7 Recuſans onera nō admittitur ad cōmoda.
8 Dictio extūc prout extunc quid operetur.

9 Papa habet poteſtatem ſup reges ⁊ regna.
10 Secūdo genitus ſi moueat bellū primogenito an propterea ſit priuandus ſpe ſucceſſionis regni ordine geniture.
11 Notū ꝙ nō pōt implere p ſe pōt illud exequi per aliū.
12 Hereditas quare diuidit inter plures fratres:⁊ in regno ſuccedit primogenitus.
13 Fratres minores ſuccedētes in regno:hoc eſt primogeniti ꝗd habere debeat.
14 Primogenitus in dignitatibus habet ius prelationis in eius ſucceſſione.
15 Pater an poſſit priuare primogenitum iure prelationis et nunc. 16.
17 Sentētia lata contra patrem an obſtet primogenito in ſucceſſione regni.
18 Rex ſi habet filiū ſupſtitē ⁊ ex alio filio primogenito iam defuncto nepotē iuniorē:ꝗs preferetur in regno an filius ſuperſtes an nepos ex filio.
19 Primogenitus pōt vendere ius primogeniture:donare ⁊ in alium transferri.
20 Auus ꝓpter filij pſonā debet nepti dotem.
21 Rex ſi hꝫ filiū ex legitima cōcubina:deinde accepit vxorē ⁊ ex ea habuit filios:⁊ deīde illa mortua cōcubinā illā duxit in vxorē legitime ⁊ ſic naturalis legitimatꝰ eſt et habilitatꝰ ad oīa an talis ꝑ primogenitus ſuccedet in regno.

Licet. Eccleſia compellit laicum ad executionem voti vltramarini per excommunicationē et bonorum ſubtractionem. et primo ponit exordium. ſecunda: ibi. accepimꝰ: narrat factū.
tertia ibi: mandamus cōcludit. quarto communica
1 tur ibi. ne ſi onus. Nota prohemium ꝙ a principio vouere eſt voluntarium: ex poſt facto neceſſarium. ſicut eſt regulariter. in qualibet obligatione cum alio contrahenda. vt. l. ſicut. C. de actio. et oblig. Si autē quis emitteret votum ſuper eo: ad quod de iure teneretur. vt ſuper decimis ſoluēdis: tunc fortiꝰ ſcilicet duplici funiculo teneretur. qui difficilius rumpitur ꝙ̄ vnus. argu. contra. ff. de leg. primo. l. ſi. creditori. et. l. qui his. de verbo. oblig. ¶ Secundo no. ꝙ iſte filius promiſit patri ſe
2 exequi votum ſuum ⁊ et ſic valet promiſſio filij facta patri ͣ re
a gulariter autē talis obligatio inter eos ꝯcta nō eſt efficax ad agendum: vtpote naturalis mera. vt. ff. de cōditi. inde. l. frater a fratre. in caſu autem huius. c. videtur efficax quia fundata ſuper voto eſt de iure naturali. vt. ſ. c. proximo. not. et etiā quia de iure canonico ſola naturalis habet effectū exactionis. vt. ſ. de pactis. c. j. et aduerte quia id quod dicitur ꝙ pater habeat cōſentire voto filij: habet locum etiā ſi pater cōſentit filio ſuſcipienti executionem voti paterni. ad hoc tamen vide quod no.
3 in. l. prima. ff. de auctori. tuto. ¶ Tertio not. ⁊ ꝙ pater poteſt vnum ex filijs in teſtamēto grauare: vt ſoluat totum debitū creditori. cōcor. ff. de leg. ij. l. cum ab vno. vbi de effectu huius legati. textus tñ nō fundat ſe tm̄ ſup grauamine a patre iniuncto: quantū in hoc ꝙ filius ꝓmiſit. tenetur ergo duplici vinculo. ſcꝫ hereditario: ⁊ proprio. concor. l. cōtra dotē. ff. ſol. mat. In ꝯtibus aūt an pater poſſit grauare vnū ex heredibꝰ vel vni ex heredibꝰ ꝓuidere. dic: vt no. in. l. cōtinuꝰ. §. ſi. ff. de vb. obli. ⁊. l. annus. ff. de pac. ¶ Quarto not. ꝙ papa ſtatuit terminū. j. quē onus a defuncto iniunctū heres adimpleat. regulariter vero vbi tēpus non opponitur preſenti die debet. de quo
4 plene in. l. ⁊ ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. ¶ Quinto not. ⁊ ꝙ filiꝰ nō implens voluntatē patris patitur plures penas. priuatur enim hereditate. ſcꝫ ducatu ⁊ ſpe ſucceſſionis regni. Sꝫ hic inſtabis quomodo iſte priuatur hereditate ſi non ſoluit debitū ad qḋ tenetur ex promiſſione duntaxat. iſta enim priuatio nō videt contingere: cū heres non ſoluit hereditariū vel propriū ſed cū non ſoluit legata: ⁊ fideicōmiſſa vt in aut. hoc amplius C. de fideiuſ. Sed dic. ꝙ illud mandauit rex in teſtamēto cū ſilius cōceſſit. ⁊ ideo vt ex teſtamēto ſumit vires. vt. l. nō putauit. §. ſi quis ſua manu. ff. de cōtra ta. ⁊. l. ſi vxori. ff. de fal. Sed non videt bona ſolutio. qꝛ cum illud eſſet debitū. vt. l. ſi creditori. de lega. j. ſed dic ꝙ repertū coheredū illud poteſt dici legatū ⁊ quo ad eos ꝫ. vt. l. cū ab vno. ſed quo ad eccleſiā cui ex voto defuncti tenent heredes obligati videtur ēt alij duo fra
5 tres huiꝰ ducis. ¶ Sexto no. ⁊ ꝙ ꝓpter delictuꝫ priuat quis ſpe ſucceſſionis ordine geniture. iſta autē ſpes quomodo ſit a iure approbata: ⁊ an poſſit pacto tolli: ſicut pōt ꝓpter delictū dic: vt. l. j. C. de pac. ⁊ quid iuris ſi iſti tres filij diuiſerunt inter ſe bona hereditatis appoſita clauſula: nil ſe facturos cōtra diuiſionē: an tollatur illa ſpes in hereditate diuiſa inter coheredes: videt tolli ſpes vniuerſalis fideicō. per talē clauſulā. vt. l.

¶ Facta patri. vīō bal. aliqd de h i l. j. §. i. de rebus eorum

qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. ob. ſecus credo in ſpere gen. qꝛ iſta nō eſt obligatio concernēs fratrem cū diuiſio cele
6 bratur. ibi ſic. ¶ Septimo nota. ⁊ ꝙ in regnis ſuccedit ordine geniture. hereditates priuatorū inter heredes equaliter diuiduntur. Ita monet beatus bernardus in epiſtola de rei familiaris cura. ⁊ dicam. j. ¶ Octauo nota. ⁊ ꝙ qui recuſat onera:
7 nō admittit ad cōmoda. facit cle. j. de cenſi. ⁊. c. ſm apoſtolum.
8 de prebē. ⁊. l. vnica. C. de cadu. tol. ¶ Nono not. ⁊ ꝙ papa ex
b cōmunicat iſtū ſi cōtrafecerit extuncᵇ ⁊ ſic not. Jo. an. in pla tionibus ſententiarū nō eſſe neceſſariū vti hoc verbo quo vtūtur moderni iudices. ſcꝫ ex nunc prout ex tunc ⁊c. de quo not. Jo. an. ſ. de appel. preterea. ⁊ cle. j. de conceſ. preben. ¶ Decimo no. ꝙ papa priuat iſtū ordine geniture. qḋ poteſt ſm. Jo.
9 an. ⁊ habet eniꝫ poteſtatē ſuper reges ⁊ regna. de maio. ⁊ obe. ſolite. vnde deponit reges. xv. q. vi. alias. ⁊ imperatores de re iudi. c. ad apoſtolice. lib. vi. nam ⁊ eos confirmat. de elec. venerā dic. ꝙ papa illū nō priuat: ſed dicit priuandū: quaſi nuntiet ſibi penā editā cōtra heredes nō implētes voluntatem de qua in dicta auctē. hoc amplius. ⁊. c. ſi heredes: ⁊. c. nos quidem. de teſtamētis. Et aduerte qꝛ illud erat debitum a rege contractū non contēplatione dignitatis: ſꝫ propria. qꝛ erat votū. quomō ergo ille ad quē defertur ſucceſſio vt ad regē: priuatur regno ſi nō implet regis iudiciū vt a priuato nō vt a rege emiſſuꝫ co
10 gita. ¶ Undecimo not. ⁊ ꝙ ſi ſecūdo genitus moueat bellum primogenito: vt fecit iſte dux ſm glo. not. per hoc videtur priuandus ſpe ſucceſſionis regni ordine geniture. ſꝫ ergo pater rex poſſit priuare ex cauſa primogenitum iſto iure. vt. j. dicaꝫ non tamen frater rex videt poſſe priuare fratrem ſm. licet ſibi
⸢ bellū inferat argu. huius. c. coniuncta glo. ¶ Opponitur: iſte rex morte preuentus nō cōpleto voto deceſſit. ⁊ dicitur in tex. ꝙ tenetur iſte eius filius adimplere. cōtra. qꝛ in omni voto ſubintelligitur tacita conditio ſi potero. vt no. ſ. c. ſcripture. Cū ergo deceſſerit ⁊ ſic nequiuerit videtur a tali obligatione abſolutus: ⁊ fruſtra hoc filio iniungatur. qꝛ labor perſone ⁊ induſtria que requiritur in eundo: ⁊ preliando: non videtur quod poſſint per aliū explicari. vt. l. j. §. ne autem. de cadu. tol. ⁊. c. ſi. ſ. de offi. delega. ſolu. quandoqꝫ quis emittit votum vltramarinū ꝓpter deuotionem videndi terrā ſanctā: ⁊ tunc ſi vouens perpetuo ⁊ iuſto impedimento detinetur: non tenetur mittere alium quod eſt verum ſm hoſti. quando impedimentum ſuperuenit. Nam ſi tempore quo votum emiſit impeditus erat videtur vouere vt redimat al's deriſorium eſſet votum. argu. j. c. proxi. ⁊. c. quod ſuper. verſic. rurſus. Quandoqꝫ quis emittit votum vltramarinum non propter deuotionem videndi: ſed pro ſubſidio terre ſancte: tunc ſi morte vel alio impedimēto perpetuo detineantur: coguntur alijs committere: vt eorū votum adimpleant: ⁊ etiam ſi hoc non fecerint poſſunt compelli heredes: vt votum patris vel teſtatoris exequatur: vel expenſas ipſi faciant: quas facturus erat teſtator in ſubſidium terre ſancte. videtur enim voluiſſe per ſe vel alium votum impleturuꝫ: ⁊ ſicut ex alijs contractibus tenentur heredes ex facto defuncti: ita ⁊ in voto obligatio naſcit. vt. ff. de polli. l. ij. nam ſi nuda promiſſio facta ciuitati obligat. vt. l. pactuꝫ. ff. de polli. multo magis ſi fiat deo qui non facit differentiam inter ſimplicem loquelam ⁊ iuramentum. xxij. q. v. iuramentum. col
11 lige ergo. ⁊ ꝙ ille qui non poteſt implere votum per ſe poteſt illud exequi per alium. Si autem per ſe poſſet: tunc ſi vtiliter non videtur dubium quod per ſe tenetur. vt. j. eo. quod ſuper his. ſi autem inutiliter: vt ſi eſſet claudus: vel mutilatus: tunc ſi nō ob ſubſidium vouiſſet: ſed ob deuotionem tantum. vt. ſ. loca ſancta viſitaret ⁊ tenet perſonaliter ire. Idē etiā eſt: vbi vouit ꝓpter ſubſidiū: ſꝫ eſt talis qui defectum ſuū pōt ſupplere p alios quos ducet. In vtroqꝫ tñ caſu admittit cōpenſatio ſiue redēptio. j. eo. magna. ⁊. c. ſeq. ⁊ hec habēt locū in voto in alijs obligationibus facti: vel dādi. an poſſit quis dare vel facere per aliuꝫ. dic: vt. o. §. ne aūt. ⁊. l. nemo. ff. de dub. re. ⁊. ſ. de offi. dele. c. ſi. ¶ Secūdo op. iſte rex. dicit iſtū priuādū hereditate ⁊ ſpe ſucceſſionis regni ſi nō implet volūtatē defuncti. ſꝫ cōtra illud oppo. ⁊ videt ꝙ nō debeat tota hereditate priuari ſꝫ debeat ſibi legitima reſeruari: quā nō pdit: ſꝫ nō obtēperet teſtatori. vt in auctē. hoc amplius. C. de fideiuſ. ſo. vt in gloſſ. finali. que dicit ꝙ. ll. preualent canoni. vel dicit. quod hec pena noluit aggrauare penam canonis. ⁊ hoc forte. quia accommodauit fidem defuncto: ideo plus offendit. ſcꝫ teſtatorem: et fidem ſuam. argu. C. de fideiuſ. l. ſi. vel dic tertio ꝙ cōtrarium loquit in ſucceſſione hominis priuati: q̄ pōt in plures diuidi: ſed hic loquit in ſucceſſione regni et dignitatis: in qua vnus debet eſſe rex: nō duo: vel plures tamquam duo capita quaſi monſtrum. ſ. de offic. ordina. quoniam. ⁊. c. in apibus. vij. q. j.

b ¶ Ex tunc Dictiones iſte dicūt extremitatē tēporis. vide card. in cle. dudūꝫ. §. ſi vero. de ſepul. bal. l. j. ꝓpoſteri. C. de teſta. ⁊ in aut. ꝯ rogatus ad treb. doc. ⁊ alex. in. l. hi. de vbo. obli. ⁊ bart. in. l. ſi ita eo. tit.

⸢ Opponit in contrarium.

Tene

Tene ergo.mẽti perpetuo iſtã ſolutio.p limitatiõe illius aut.
que reſeruat filio venienti cõtra voluntatẽ defuncti legitimam
hꝫ eni locũ in hereditate diuiſibili:ſed in indiuiſibili nihil ſibi
reſeruat.⁊ iſte eſt caſus not.in.i.c.¶ Quero iuxta predicta de ¶ Ponit queſtiones
12 ratione.ꝗ quare inter plures fratres diuidetur hereditas:⁊ in
regno ſuccedit primogenitus.dicit Jo.an.qꝺ illud ius indu-
ctum eſt in honorẽ ⁊ fauorẽ imperij:ſiue principatus.vt q ſub
eo ſunt integri perſeuerent:⁊ melius perveniũ:ꝙ per plures cõ
ſuli imperio viſum eſt.primo naturali philoſopho qui ſic ait.
Entia vniuerſi nolũt male diſponi.pluralitas principatuũ nõ
eſt bona.vnus ergo princeps in populo romano: etiã vtilius
viſum fuit reipublice.per vnum conſu.ff.de origi.iur.l.ij.§.de
inde.q difficile.legibus etiam viſum eſt vt ducatus comitat⁹
⁊ marchionatus nõ diuidatur.vt in prima coll.de feu.nõ alie.
ſine cõſenſu.ma.domini imperialẽ.§.preterea.ꝓtorum etiam
cure fuit vt tutele adminiſtratio vnde ex pluribus decernatur
nec ſpergantur in plures.q Segnius expediũt cõmiſſa nego
tia plures.ff.de admini.tuto.l.iij.⁊ ſimiliter iudici cura eſſe dꝫ
ne litis proſecutio diuidatur.Jdeo pluribus cõcurrentibus
qñq ipſe eligit idoneiorẽ.qñq ptẽ ad electionẽ compellit.vt
argu.l.ne in plures.ff.de exer.⁊.ꝫ.de pign.ex literis.⁊.l.ſi plu
res de accu.ſepe namq ex conuerſatione equali contentio di
gnitatis naſcitur.vt.l.obſeruandum.ff.de offi.ꝓſid.Jdeo in
apibus princeps vnus: roma duos ferre nõ potuit.vij.q.i.in
apibus facit.c.cũ non ignores.de preben.Jn regno igitur q
multorum ſalus ⁊ vtilitas procuratur:p vnum conſuli:regi
⁊ gubernari vtilius viſum:nõ attenta vtilitate i ꝓorum filiorũ
principis ſiue regis.q iuxta philoſophum melius eſt bonũ
gẽtis:ꝙ hois in priuato:⁊ vo hereditatib⁹ nõ verſatur publi-
ca vtilitas:ſꝫ priuata.Jdeo diuiduntur.q natura filios etatis
vel ſexus diſtinctione nõ habita ad ſucceſſionẽ vocat.ſucceſſo
res que eos facit parẽtũ ſuorum.ff.vnde li.l.ſcripto.⁊.l.maxi-
mum vitium.C.de lib.ꝓ.quinimmo viuẽte patre quodãmodo
domini eſtimantur.vt.l.in ſuis.ff.de lib.⁊ poſthu.Circa pre-
dicta audi beatũ bernardum in dicta epiſtola Raimũdo mili
ti conſulentẽ ita de filijs.Audi mortuo patre q̃rũt diuiſionẽ
ſi nobiles ſunt melior ẽ ſepe p mundũ diſperſio ꝙ hereditatis
diuiſio.ſi laboratores ſunt faciant quid velint.ſi mercatores
tutior eſt diuiſio:ꝙ cõmunio.ne vnius infortuniũ alijs impu
tetur.¶ Sed incidenter q̃ritur cum tu dicas in regnis ⁊ di-
gnitatibus vnũ debere ſuccedere ⁊ primogenitũ.vt dicit tex.
13 ꝗ quid erit de alijs nunquid mẽdicabũt.dicit Jo.an.vnicuiq
aſſignandũ tantũ:q inde poſſit habere ſuſtẽtationẽ ſuã cõſy
derata facultate ⁊ nobilitate principatus.ita tamẽ q rema-
neat primogenito.vñ honorẽ retineat principatus.facit dicta
14 l.maximũ vitiũ.⁊.ꝫ.de ſup.ne.prela.grandi.lib.vi.ꝗ Jn digni-
tatibus ergo primogenitus hꝫ ius ꝓlationis in eius ſucceſſio
ne.Jn veteri etiã teſtamento habent primogenitus alias ꝓro
gatiuas:de quibus.vij.q.i.ꝙ periculoſuꝫ.⁊ gene.xxv.⁊.xxvij.
15 ad heb.xij.¶ Secũdo q̃ro circa hoc vtrũ ꝗ pater poſſet primo
genitũ iſto iure priuare:⁊ relinquere principatũ ſecũdo vel ter
tio genito dicit Jo.an.q nõ.q firmatur lege canonica:diui-
na:⁊ conſuetudinaria.ergo nõ põt pater iſta iura immutare.
vt.l.nemo.de lega.i.⁊.c.requiſiſti.de teſtamẽtis nec obſtat.q
yſaac prepoſuit iacob.q eſau renuntiauerat:et fuit inſtinctu
ſpũs ſancti.xxiij.q.ij.queritur.⁊.§.itẽ opponitur.⁊ eodẽ mo-
do reſpondetur.q iacob ꝓpoſuit effraym.gene.xlviij.de his
autẽ nõ reddit ratio naturalis:niſi in tantũ q ſic placuit deo
dixit enĩ iacob dilexi.⁊c.Malach.i.facit qꝺ not.ꝫ.de reſcrip.
16 ſi quando.ꝗ Ego iſtã opi.Jo.an.credo verã:niſi ſubſit cã pri-
uationis.q põt ex cauſa pater priuare filiũ hoc iure.vt ꝓbat
ille tex.⁊ gene.xliiij.vbi dicitur.q Ruben fuit primogenitus
iſrael.ſed cũ aſcendiſſet ad cubile.⁊ violaſſet torũ patris ſui da
ta ſunt primogenita eius filijs ioſeph:⁊ non eſt reputatus in
primogenitũ:q etiã rex minorẽ filium maiori pretulerit in re
gno habetur.iij.regũ.i.c.vbi patet q dauid pretulit in regno
ſalomonẽ filio maiori.Eſt autẽ circa hoc conſyderandum vtrũ
primogenitus capiat regnũ iure hereditario tanꝙ heres pa
tris.an vero iure proprio reperio per oldra.hoc examinatuꝫ
incidenter ſatis plene in tali q̃õne.nã contra quẽdam regem
habenteꝫ filios ſuos ſup certis iuribus ac pte regni ſui mota
fuit queſtio ⁊ lata fuit ſententia contra eũ.ex ipſis regnis cõ-
17 feſſione iurata.atteſtatiõibus ⁊ alijs probationibus.ꝗ quere-
batur an hec ſententia obſtet perpetuo filio primogenito.vi-
detur q non q regnum videtur habere a generẽ non a patre
ergo factum patris non nocet ſibi vt.l.iij.ff.de interdic.⁊ rel.
contrarium tenet ipſe:ſcꝫ q talis ſententia noceat primoge-
nito.nam talis ſucceſſio primo geniture ⁊ inducta propter bo
num publicũ contra cõmunes regulas:que nolunt vnuꝫ filiũ

admitti ⁊ ceteros excludi.vt in auctẽ.de trien.⁊ ſe.§.hic nos
⁊ dicta.l.ſcripto.⁊ licet lex ⁊ conſuetudo regnum ſibi deferat
ſolemus dicere.q ſibi deferat vt heredi:ſicut defert alijs filijs
legitima in bonis patris ſine grauamine.vt.C.de inoffi.teſt.
l.omnino.⁊.l.ſancimus.⁊ tamẽ iſti non poſſent ipſam confe-
qui ſi voluerint abſtinere a paterna hereditate.nam licet ſit a
iure debita ipſam capit:vt heres.⁊ poteſt in ea inſtitui.vt no.
ꝫ.de teſtamẽtis.Raynutius in gl.retinebit.preterea ſi primo
genitus caperet regnum iure ſuo.nõ vt heres:nõ poſſet a tẽ-
pore grauari.vt.l.iij.§.ſciendũ.de leg.iij.ſꝫ ptꝫ q põt eũ gra
uare.vt in primo.c.⁊ ideo ſi mortuo patre rege primogenitus
repudiaret hereditatem patris:mox regnũ deuolueretur ad
ſecundum genitum.ff.ad ſille.a.l.i.§.aſſignare.⁊ in.x.colla.an
agnatus vel filius de fun.repu.here.preterea vt dixi iſta ſuc-
ceſſio primogeniti eſt inducta pro bono publico:pro cuius cõ
ſeruatione inducit excluſionem aliorum:ſed diſpoſitio talis
ad excluſionem aliquorum inducta in alijs quibus illud ius
nõ aufert.nõ inducit noui iuris collationem.vt.ff.de lega.i.l.
legata inutilis.⁊.l.ex facto etiam de here.inſtitu.vnde ſi dico
ſi filius meus deceſſerit ſine liberis petrũ ſubſtituo:ſi extant
liberi non veniunt in dictorum verborum teſtamẽti ad ſucceſ-
ſionẽ ex teſtamẽto:ſed a ſe iure ſuo vt.ff.de here.inſti.l.lucius
in fi.⁊ de leg.i.l.filiuſfa.§.cum quis.⁊ probatur expreſſe ad tre
bel.l.ex facto.§.ſi.Jtem noua.l.non aufert antiquam niſi ⁊c.
vt.l.quotiens.de actio.⁊ obligatio.ſed lex antiqua ⁊ nature
omnes filios ad ſucceſſionẽ vocat.vt dicta.l.maximum vitiuꝫ
non ergo videtur tolli per legem conſuetudinariam:licet di-
uino ⁊ humano approbataꝫ ſuper ſucceſſione primogeniti in
regno.⁊ his rationibus ⁊ alijs concludit.qꝺ ſententia contra
patrem regẽ lata noceat primogenito ſuccedenti in regno tã
ꝙ heredi regis.idẽ etiam probat ſi non diceretur heres ꝓprie
ſed ſucceſſor.ſcꝫ q nocere debeat.vt ibi per eum conſil.xcvij.
¶ Ultimo induco iſtum text.ad duo dubia ſuper iſto ordine
18 geniture primũ eſt.ꝗ ſi rex habet filium ſuperſtitẽ:⁊ ex alio fi-
lio primogenito iam defuncto nepotem iuniorem filio regis
ſuperſtiti patruoq ſibi queritur quis preferatur in regno an
filius ſuperſtes:vel nepotes iunior ex primogenito natus.iſte
tex.facit quod nepos preferatur tali patruo ſuo:dum dicit.ſi
dominus ſi dictus rex ſine prole ⁊c.quaſi eius proles exclu-
dat fratrem regis ſuperſtitem.⁊ hoc eſt veruꝫ ſine dubio:ſi pri
mogenitus decedit cum prole poſtꝙ fuit adeptus regnum.⁊
ita loquitur hic.Si vero ante regnũ adeptuꝫ viuente rege de
cedat primogenitus:an in locũ ſuccedat eius filius:⁊ excludat
patruũ maioris etatis:ardua fuit q̃ſtio ſatis plene diſcuſſa p
oldra.cõſilio.cclviij.vbi iure diuino iure nature ⁊ iure ſcripto
cõcludit:q talis nepos licet iunior excludat patruũ.Jure nã
q diuino dicit certuꝫ eſſe q primogenitus in indiuiſibilibus
vt regnis ⁊ comitatibus ſecundo genitis preferatur.vt.ꝫ.ſatis
19 dictũ eſt.ꝗ conſtat autẽ q iſtud ius primogeniture põt primo
genitus vendere:donare ⁊ in alium transferre.vij.q.i.ꝙ peri
culoſum.Si ergo iſtud ius eſt ceſſibile:ergo tranſmiſſibile ad
heredes.maxime ad filium.argu.ff.de acqui.re.do.l.quedam
iure nature etiã hoc probatur.q patri in filio ſui partem reti
net.⁊ in eo repreſentatur:⁊ vna perſona reputatur.vt.l.fina.
C.de cõdi.inſti.licet eius pater deceſſerit.tamen q eius filius
partẽ eius repreſentat:videtur per eum viuere ⁊ cenſeri:ac ſi
totus viueret poſtꝙ viuit pars.argu.ff.de cõtrahẽ.emp.l.do
mũ.⁊.ff.de vſufruc.l.ſi cui vſufruc.inſule preterea.idẽ enĩ iuris
eſt de toto.quoad totũ.qꝺ eſt de pte quo ad partem.ff.de rei
ven.l.que de tota.ſꝫ ptꝫ q in ſucceſſione hereditatis plures
nepotes ex vno filio defuncto pro vno filio reputatur.⁊ hoc
veniũt cum patruis in ſtirpẽ:nõ in capita in auc.de here.q ab
inte.defe.§.i.eodẽ ergo modo debẽt repreſentare:vbi agit de
iure prelatiõis:ordinis:⁊ geniture:ad hoc facit.ff.de colla.bo.
20 l.dedit doteꝫ auus.⁊.eo.titu.ſi nepotes vbi dicitur qꝺ ꝗ auus
propter filij ꝑſonam debet nepoti dotẽ dare.tanta enĩ eſt pa-
tris ⁊ filij idẽtitas q a patre in filium videtur eſſe quedã con
tinuatio dominij:⁊ etiã viuo patre filij quodãmodo dñi eſti-
mant.vt.l.i ſuis.de ſuis ⁊ legiti.Et veniet nepos ad illud ius
qꝺ nõdum erat patri queſitũ in actu:ſed ſoluꝫ in habitu:ſicut
dicimus in querela inofficioſi teſtamẽti.naſcitur enim in adi-
tione hereditatis.ff.de inoffi.teſta.l.papi.§.ſi cõditionẽ.⁊ ta-
men filius exheredatus decedẽs ante aditam hereditatem eã
tranſmittit ad filiũ:licet nõdũ natã nec ꝑparataꝫ.C.de inoffi.
teſta.l.ſi quis filium.ad hoc.ff.de aſſer.lib.l.iij.§.fina.vbi ali-
quo exiſtente ex illo cui aſſignatio facta eſt:alij excluduntur.
alijs etiã efficacioribus hic confirmat ⁊ concludit nepotẽ pri
mogeniti patruo preferendum.Secũdo iſtũ text.induco ad.q.
21 pone ꝗ rex hꝫ filiuꝫ ex legitima cõcubina deinde accepit vxorẽ

⁊ ex ea habuit filios tandem ea mortua cõcubinã illã legitime
duxit vxorẽ:⁊ ſic ille naturalis legitimatus eſt: ⁊ habilitat' ad
ad omnia:an tñ ꝓ primogenitus ſuccedit in regno videtur ꝙ
ſic ordine genture:vt hic pꝫ.cõtrarium tenet Jo.an.in regu
la.ſine culpa.de regu.iur.lib.vi.ꝙ legitimatio ſuperueniẽs nõ
tollit ius queſitũ:in ordine ſucceſſionis poſtea genito ex vxo
re legitima.dic vt ibi pulcre per eũ in mercuria.

1 ¶ Eps debet ſe murũ opponere ꝑ domo dñi: alś potius
diceret cuſtos chartaꝝ:ꝙ rerum.
2 Crucis delatio eſt ſignũ peregrinationis.
3 Equitas quid ſit.
4 Subditi facile trahũt in exẽplũ qđ agitur a prelatis.
5 Princeps debet ſancte ⁊ iuſte viuere.
6 Eps ſine cã non põt ſe abſentare ab eccleſia ſine licentia pape
7 Genus tantum valet quo ad omnia:quantum ſpecies quo ad
ſpeciem.
8 Votũ obligat hodie:ſicut olim obligabãt precepta legis.
9 Priuilegiũ conceſſum domino extenditur ad famulos quos
ſecum ducit.
10 Expēſa itineris in eũdo:ſtãdo:⁊ redeundo cõſyderanda eſt
in peregrinatione.
11 Pecunia que erat in ſumptibus cõſumenda cũ votum reddit
debet applicari illi eccleſie ad quã vouens accedere tenebatur
ſine diminutione.
12 Eps de iure communi ſine licentia pape põt emittere votum
vltramarinum.
13 Votũ emiſſum ex certa cã nõ tollitur.lꝫ ceſſet cauſa propter
quam emiſſum fuit.
14 Papa in voto an debeat conſyderare tria que ſunt in voto
ſubſtantialia.
15 Pape an deceãt oĩa que licent.
16 Epiſcopi an poſſint emittere votũ peregrinationis ſine licen
tia pape.

MAgne. Ex cũ cõmutat papa votũ vltramari
num in vigilias:orationes: ⁊ ieiunia
tũc maxime cũ ceſſat cã q̃ vouentẽ ad votũ induxit
ita etiã ꝙ expenſe fiende in eundo:ſtando ⁊ redeun
do integraliter mutanť in ſubſidiũ terre ſancte.põt diuidi in
tres partes. In prima facti narratio. In ſecũda allegatio pro
⁊ cõtra.in tertia diffinitio.ſecũda ibi:⁊ quidẽ. tertia ibi:cũ igi
tur. ¶ Not.primo ꝙ iſte eps q̃rebat eccleſiã ſuã oppreſſioni
1 bus releuare:q̃ cõtra libertatẽ eccleſiaſticã grauabat.† dꝫ enĩ
dicto caſu eps ſe murũ opponere ꝑ domo dñi alś videreť po
tius cuſtos chartarũ.ꝙ rerũ.xvi.q.i.in canonibus.⁊ lꝫ potu
iſſet exercere cẽſurã.q̃ tñ nõ de facili poterat ſine piculo aiaꝝ
ideo ad tps ſuũ gladiũ ſuſpẽdebat ſm hoſtiẽ. qui remittit ad
2 not.de ſen.ex.cũ medicinalis. ¶ Secũdo not.† ꝙ delatio cru
cis eſt ſignũ peregrinationis.q̃nq̃ ordinis.š.de reſti.ſpo.cũ
ad ſedẽ.q̃nq̃ dignitatis.de priui.antiqua. ¶ Tertio no.ꝙ li
3 cere reſpicit equitatẽ:† ⁊ eſt equitas ᵃiuſtitia dulcore miſeri
a cordie tẽperata.ſm beatũ cyprianũ decere reſpicit honeſtatẽ
nã aliqua licẽt:q̃ nõ decent.vt ꝙ filia nubat ſine ↄſenſu patris
de deſpõ.impu.c.i.⁊ hoc etiã non expedit mulieri que ſepe la
borat contra ꝓpria cõmoda.C.de ſpon.l.ſi pater.nõ ergo oĩa
que licẽt expediũt ſine decent.xij.q.i.aliud apoſtolus oĩa mi
hi licẽt:ſed oĩa nõ expediũt.⁊ lex dicit in cõuentionibus nõ ſo
lũ qđ licet ſꝫ qđ honeſtũ eſt ſequi debemus.vt.l.in cõiunctioni
bus.de reg.iur. In quolibet ergo negotio attẽdenda ſunt iſta
tria qđ liceat quid deceat quid expediat.tullius lib.ij.de offi
cijs.vbi tractat de vtili ⁊ honeſto:hoc plene proſequiť.exẽplũ
ponit in naui onuſta:in qua ſi erit ſeruus ⁊ põdus auri vel gẽ
marũ totidẽ põderis.ſi immineat qđ debet proijcere.an ſer
uũ minus vtilẽ: vel illud auri pondus: alio vtilitas :alio nos
ducit humanitas.⁊ ſi vtile nõ honeſtũ.⁊ cõcludit ꝙ nihil vtile
dici dꝫ qđ honeſtũ nõ ſit. ¶ Quarto no.authoritatẽ illã voue
te ⁊c.⁊ illud euãgeliũ.nemo mittens ⁊c.qđ hř luce.ix.⁊ ille ara
trũ reſpicit q poſt exordia boni operis ad mala reuertiť que
4 dimiſit.de peni.diſtin.ij.ſenectus. ¶ Quinto no.† ꝙ illud qđ
agiť a prelatis facile trahiť a ſubditis in exẽplũ.de quo in glo.
iuxta illud ⁊c.qđ eſt claudiani ⁊ ibi ſequiť nec ſic flectere ſenſus
humanos edicta valẽt:vt vita regẽtis .⁊ eccleſiaſtici.x. qualis
5 eſt rector ciuitatis:tales ⁊ habitantes in ea. † debet enĩ prin
ceps ſancte ⁊ iuſte viuere.q̃ oculi oĩũ in eũ reſpiciũt. Ideo in
ſtũ eſt cũ legibus obtẽperare ſuis vt.l.digna vox.C.de legiti.
¶ Sexto not.in ver.verũ.rationes alias pro epiſcopo.vt im
6 plere nõ teneať votũ ab eo emiſſum.ex qua collige.† ꝙ epus
nõ põt ſe abſentare ab eccĺia etiã ad tẽpus ſine licentia pape ſi

a ¶ Equitas
Equitas dr
q̃nq̃ modis
quos vid. p
bal.i.c.ad hẽ
de pace iur.
firman.⁊ dr
eqtas q̃dã
facti cõtinẽ
tia hat.i.l.i.
in fine.C.de
legiti.

ne cã.qđ alibi ſic expreſſum nõ habes ſm hoſti.ex cã vero ne
ceſſitatis poſſet.q̃ nõ hꝫ legẽ neceſſitas. de obſer. ieiu.c.cõſi
lium.cã vero voti vltramontani an poſſit ſe eps obligare iſte
tex.facit ꝙ ſic.ſꝫ cũ eo facilius diſpẽſat:vt in iſto text.dicam.J.
¶ Septimo not.in ver.ipm etiã.ꝙ q̃nq̃ agitur aliquid qđ in
ſe eſt ſanctũ ⁊ bonũ reſpectu vero perſone actũ gerẽtis iniuſti
le reputať.ideo perſone primo:ꝙ iuris rõ requirenda eſt.vt.l.
quidã referũt.ff.de iure co. ¶ Octauo not.dũ dicit tex.gene
7 rale vel ſpeciale ⁊c.† ꝙ tñ valet genus quo ad oĩa: quantum
ſpecies quo ad ſpeciẽ.ff.de admi.tuto.l.ſi duo. ¶ Nono not.
8 in ver cũ igiť.ꝙ ſicut olim obligabãt precepta legis:ita hodie
votũ.vel ſi dicas obligationẽ voti ſuccedere in locũ obligatio
nis precepti adhuc idẽ inferť.vt.ſ.debeat eãdẽ naturã habere
vt.l.ſi eum.§.qui in iure.ff.ſi quis ca.⁊.c. ſignificauit.de cenſi.
¶ Decimo not.in verſic.nõ curantes.ꝙ licet populus cõtra
vnũ loquať.ſi ille recte agit dꝫ illa male dicta cõdẽnare :vt ait
zeno philoſophus.cõſciẽtia teſte didici male dicta cõtẽnere.⁊
diogenes.ſupat cõſciẽtia quicqđ mali cõfingerit lingua.⁊ oui
dius faſtoꝝ lib.iiij. Conſcia mens recti fame mẽdacia ridet.⁊
⁊ ſeneca.cõſciẽtie potius ꝙ ad famã attẽde.falli enĩ fama pote
rit:cõſciẽtia nũq̃.⁊ in epiſtolis.nullus mihi videť magis eſti
mare virtutẽ nullus magis illi eſſe deuotus:ꝙ qui boni viri
famã perdidit ne cõſciẽtiã perderet.facit.xi.q.iij.inter verba.
9 ¶ Undecimo not.ibi tibi pte ⁊c.† ꝙ priuilegiũ cõceſſum dño
extendiť ad famulos quos ſecũ ducit.de quo in auctẽ.habita.
C.ne filius pro pat.⁊.š.de offic.archi.c.ſi.⁊.J.de priui.c.ſi.li.vj.
10 ¶ Duodecimo no.† ꝙ in peregrinatiõe vertitur expenſa itine
ris in eundo:ſtãdo ⁊ redeundo.vertitur etiã labor perſone.de
vtriſq̃ in cõmutatione ⁊ redẽptione voti.ratio eſt habẽda iſta
etiã rõ expenſaꝝ habetur in teſtibus.de quo.J.de reſcrip.c.ſta
11 tutũ.§.ſi.li.vi. ¶ Decimotertio no.† ꝙ pecunia q̃ erat in ſum
ptibus cõſumẽda cũ votũ reddiť applicať illi eccleſie:ad quã
vouens accedere tenebatur:ſine diminutione. vtrum autẽ di
minutio ꝑ expenſis nũtij deferentis eã ad illũ locũ dic. vt in
glo.quã not.⁊ circa hoc qđ dixi in ſimi.š.de pigno.ſignificãte
12 ¶ Decimoquarto no.in ver.ad hanc aũt.† ꝙ de iure cõi põt
eps ſine licentia pape emittere votũ vltramarinũ.qđ pꝫ quia
erat obligatus ad implemẽtũ.alś fruſtratoria eſſet hec indul
gẽtia cõtra.§.i.C.de theſa.lib.x.⁊ colligit hic Jo.and.qđ ſpe
cialiter notãda niſi ſpecialiter noteť:videť neglecta.ff.de in
iur.l.itẽ apud.l.aũt.⁊ de hereti.ſi aduerſus. ¶ Decimoquinto
13 not.† ꝙ votũ emiſſum ex certa cã.nõ tolliť:licet ceſſet cã ꝓpter
quã emiſſum fuit.de quo in gloſ.nõ obſtante ⁊c.cõditio vero
ceſſans ſiue ↄditionis defectus facit votũ deficere.vt dixi.š.c.
ſcripture.in ſecũda.q.rõ differentie q̃ votũ cõditionale nõ ha
buit vnq̃ principium obligationis:ſꝫ votũ emiſſum ex cã.de
qua in text.a principio fuit efficax.defectus ergo ex poſtfacto
ſuperueniẽs nõ diſſoluit:ſꝫ a principio ſubſiſtẽs ⁊ deficiẽs na
tiuitatẽ impedit facit in ratione ſui qđ not.in.l.iiij.§.ſi.de lib.
⁊ poſthu.⁊ illa regula multa impediunt ↄtrahenda:q̃ nõ diri
mũt iam cõtracta.vt.l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel
alie.iur. ¶ Quero dicitur in text.ꝙ in hoc negotio tria ſunt
14 cõſyderãda. quid liceat.quid deceat.quid expediat.† an papa
debeat in his q̃ facit ↄſyderare iſta tria.⁊ quid iuris ſi facit cõ
tra id.qđ non lꝫ:vel cõtra id qđ nõ decet.vel cõtra id qđ nõ ex
pedit.dicit hoſti.ꝙ iſta tria dꝫ papa in quolibet negotio con
ſyderare.de preſcrip.cũ nõ deceat.de elect.cũ expedit.lib.vj.⁊
.c.licet.š.de elec.que ergo pape liceat dicit ꝙ oĩa dũ tamẽ nõ
faciat ↄ fidẽ.xl.diſtin.ſi papa.nec alś peccet mortaliter:a quo
nulla dignitas excuſat.ff.ad.l.iul.de vi.l.penul.ante ſi.licet ta
mẽ mortaliter peccet: dũ tñ nõ faciat cõtra fidẽ:a nemine põt
cõdẽnari.niſi deuiet a fide de conceſſio.preben.propoſuit ſolũ
ergo deum habet vltorem:ſi peccauerit.⁊ intellige de mortali
bus lege diuina.ſecus de mortalibus per.l.canonicã vel huma
nã:in quibus licent pape omnia ſine peccato.exẽplũ in eo qđ
lego.⁊ no.de ſimili.c.ſina.⁊ per Joan.and.de accu licet in gl.
corrige ⁊ de ſimili.per tuas.ij.in ſi.magne gloſſ.⁊ licet papa ſi
peccauerit a nemine accuſari valeat.ſubeſt tamen legi euange
lice:ſi peccauerit in te frater tuus ⁊c.omnis enĩ xpianus ſub
eſt proximo quo ad dictam legẽ.ij.q.i.ſi peccauerit.⁊.š.de iu
15 dic.nouit. ¶ Sed queriť ſi ſic licẽt oĩa pape.† nũquid deceãt.
dicit hoſti.ꝙ ſi ſubeſt iuſta cauſa declinandi a iure.ꝙ ſibi lꝫ de
cet:⁊ econuerſo.vt in iſto .c.⁊.J.de accuſa.cum dilecti ⁊ accipe
iuſtam cauſam alteram ex nota.š.de tranſactio.c.ſina. ſcilicet
qualitate negotij:perſone loci:aut temporis. Si vero non ſub
eſt iuſta cauſa. vel ſubeſt non ſufficiens: non decet ipſum ali
quatenus deuiare.C.de legi.l.digna vox.xi.q.i.peruenit. Sꝫ
ſi ſubeſt cauſa lꝫ minus ſufficiens:minus decet.arg.qđ metus
cauſa.factis.dicit ergo hoſti.ꝙ cauere ſibi debet in faciendis
diſpoſitionibus

Ponit que
ſtiones.

diſpēſationibus remittit ad no. de elec. quādū. verſ. inſuper. in
prouiſionibus eccleſiarū. de preben. de elec. nihil. ⁊ generali-
ter in omnibus gratijs faciendis. q̄ cū gratie ſint pure ⁊ gra-
tis ſunt faciende de ſimo. intantū. de certio. ſ. an omnia expe-
diant. dicit ꝙ ſi ordine iudiciario agitur: ſemꝑ expedit iuſtitiā
facere: ⁊ nunꝗ illā peruertere. de re iudic. in cauſis. licet quāꝗ
propter ſcandalū differaẜ. de re iudi. nouit. de renū. niſi. §. pro
graui. expedit tn̄ ſi pugnat publica vtilitas cū priuata publicā
anteferre ⁊ maiorē vtilitatem minori: qḋ eſt de natura huius
verbi expediat. ⁊ eſt quāꝗ. cōcertatio inter iuſtū ⁊ iuſtius inter
honeſtū ⁊ honeſtius: inter vtile ⁊ vtilius. ⁊ etiam quandoꝗ in
ter iuſtū ⁊ honeſtū: ⁊ inter honeſtū ⁊ vtile perquire extra ter-
16 tio lib. tullij de officijs. ¶ Secundo quero † vtrū epi poſſint
a emittere votū peregrinationis ſine licentia pape.[a] videtur ꝙ
ſic. ſicut poteſt religioſus ⁊ ſponſus carnalis. ſ. eo. ex multo. ⁊
c. ſi. hoc etiam ptꝫ circa ſi. huius. c. dum papa dicit. tibi pro te
⁊ famulis indulgentiā. nō eñ caderet indulgētia redēptio vel
refuſio expenſarū: ſi nō fuiſſet obligatus ad votū. qꝛ cōmutatio
⁊ redemptio videẜ eſſe vnius obligationis in alteram tranſla-
tio: ſicut eſt nouatio. ff. de noua. l. j. p hac parte facit conſuetu-
do. qꝛ ſine licentia pape emittūt: ⁊ exequūtur epi iſta vota pere
grinantis. in contrarium facit iſte tex. in ver. verū. vbi dicitur
ꝙ eſt aſtrictus ⁊ ligatus ſue eccle. Itē nō poteſt cedere de trāſ
ac. per totū. quid dicendū dicūt. ꝙ pōt de licentia metropoli-
tani vſꝗ ad annū peregrinari. vltra nō. in aut. de ſan. epi. §. in
terdicim⁹. col. viij. qḋ nō placet hoſt. de ſore canonico. in quo
datur regula in materia epiſcoporū. ꝙ in metropolitanis in-
telligitur prohibitū quidquid nō reperiẜ expreſſe conceſſum.
per iſtū tex. vbi ptꝫ ꝙ nec ad tp̄s debet ep̄us ſe ſine licentia ab
ſentare. ⁊ hanc partem ſeꝫ ꝙ non poſſit nec votum liget: tenēt
quidam. Alij dicūt. ꝙ votum tantū vouentem obligat. ⁊ ſic lo
quitur iſte text. ſed nō ſuperiorem. ꝙ ſibi licentiam concedere
teneatur. de renun. quod in dubijs hoſt. dicit poſſe dici ꝙ qñ
ad predicationem demandatam per papā ſit generale paſſa-
gium intelligitur oībus ep̄is data licētia gñalis. aľs requiriẜ
ſpecialis. cui dicto videẜ concor. pe. dicendo tūc dia gñale: cū
ſit generale paſſagium: ⁊ datur clericis licētia ſuperioris red
ditus referendi.

a ¶ Utrū epi poſſit emittere votum peregrinationis ſine licētia pape. vide hic ad de Jo. ſtur re cre. l. c. § ille. ſunt q̄dā. xvij. q. j.

1 ¶ Obligatus ad factum teneẜ ad intereſſe ſi poſt publica-
tionē veniat impedimentum.
2 Lex vbi nō diſtinguit nec nos diſtinguere debemus.
3 Inutiliter faciens non eſt ſolutus ab obligatione. etiam quo
ad deum.
4 Mendicatio reprobatur.
5 Impediti ꝑpetuo ⁊ impediti ad tēpus quō differunt.
6 Percutiens clericū ſi hꝫ impedimentum perpetuū abſoluiẜ
nec iurat de eundo ad curiam.
7 Impedimentū etiā ꝑpetuum nō liberat ab obligatione: ſed
prebet cauſam cōmutationis.
8 Uouēs nō obligaẜ deo: niſi inquantū facere poteſt.
9 Obligatus ad factū teneẜ illud facere ſuo ſumptu.
10 Uaſallus teneẜ ſequi dñm ꝓprijs expenſis.
11 Expenſarū conſyderatio habēda eſt in voti conſyderatione.
12 Obligatio ſoccedanea dꝫ ad naturā primeue quantū poſſibi
le eſt adequari in quantitate ⁊ qualitate.
13 Obligatus ad factū qñ poſſit per alium explicare.
14 Uouētis intētio attendenda eſt in voto potius quam verba.
15 Uouēs ſuccurrere terre ſancte: ſi eſt impotēs ad pugnanduꝫ
an poſſit votum redimere.
16 Uxor tenetur virum peregrinantem in ſubſidium terre ſan-
cte ſequi.
17 Papa an poſſit concedere indulgentias chriſtianis pugnā-
tibus cōtra infideles ⁊ an eoꝝ loca ⁊ terras poſſimus licite in
uadere ⁊ occupare.
18 Infideles q dominiū eccleſie recognoſcunt ſunt ab eccleſia to
lerandi: et poſſunt habere poſſeſſiones ⁊c.
19 Rerū dominia quo iure ſunt diſtincta.
20 Eccleſia quare ꝑmittat infideles moleſtari ī terra hieroſoly-
mitana. ⁊ dat indulgentias accedētibus ad expugnandū eos
21 Prouincie quas olim habuerunt romani īperatores poſſunt
ab infidelibus auferri: ⁊ per violētiā occupari.
22 Populus infidelis ſi ad fidē cōuertaẜ: ⁊ dñs nō vult conuerti
quid iuris.
23 Infideles nobiſcū habitātes ſi delinquunt a quo punienẜ.
24 Gentilis q hꝫ legē nature diſtagat: ſi cōtra eā facit. licite pōt
puniri per papam.
25 Papa pōt punire iudeos ſi cōtra legē faciant in moralibus.
26 Iudei in pluralitate vxorū vel ſi cōtrahāt cōtra legē diuinaꝫ
puniri poſſunt per iudicē ſeculareꝫ.
27 Chriſtian⁹ an poſſit ſine peccato ad defenſionē ſuā vti auxilio
ſine adiutorio infidelium.
28 Princeps an poſſit ſine peccato expellere iudeos ⁊ ſaracenos
de regno ſuo: ⁊ eis bona auferre.

Quod ſuper his. Impedito ad
tp̄s exequi vo-
tū vltramarinū cōceditur dilatio: ꝑpetuo vero
impedito inducitur redēptio in id qḋ magis ex
pediat terre ſancte. cōis diuiſio. ſecūda ibi: nos.
auteꝫ que primo dat gñalē doctrinā. ſcḋo ponit duplicē diſtin
ctionē. prima ibi: vnde credimus. ſecūda ibi: rurſus. tertio ſol
uit ſecundā. q. de cōſultatione decīſam. ¶ Not. primo ꝙ quāꝗ
infirmi pauperes ⁊ aliter impediti emittūt vota impoſſibilia
1 adimpleri per eos. ⁊ tamē obligantur efficaciter. † vnde ſi qs
eſt obligatus ad factū: vt ſcribere librū lꝫ poſtea ſit orbatus lu
mine vel manus admiſerit: nō videẜ ab obligatione liberatus
ſed ſoccedat obligatio ad intereſſe. ſicut hic ſuccedit obligatio
in cōſimili. de hoc an difficultas preſtationis liberet debitorē.
dic: vt not. in. l. cōtinuus. §. illud. ff. de verbo. obli. ⁊ de debito
re ſpeciei. ſi ipſaꝫ preſtare nō pōt: an poſſit ſe tueri exceptione
dic vt. l. qḋ te. ſi certū pet. ⁊. l. ſi ex legati cā. de verbo. obligat.
¶ Secūdo not. ꝙ iſte receperat mandatū cōpellendi oēs ſim
pliciter ⁊ hinc dubitauit vtrum iſe poſſet diſtinguere inter ſa
2 nos debiles ⁊ infirmos. ⁊ videẜ ꝙ non. † qꝛ vbi lex non diſtin-
guit nec nos diſtinguere debemus. ff. de offi. preſi. l. iij. Sꝫ cer
te debuit qꝛ quātūcūꝗ ꝓciſe ⁊ indiſtincte papa mandatū diri-
gat: nō videẜ velle legitimas exceptiones excludere. de offi. de
leg. ex pte. ij. nec ius alicui auferre: vel defenſionē legitimā. qḋ
nō poſſet etiā expreſſe ſine cā vt. c. q̄ in eccleſiarū. de cōſti. p in-
no. ⁊ de. paſt oralis. de re iud. facit ē. de reſcri. ſi qñ. ¶ Tertio
3 no. ꝙ dicit qḋ non pñt vtiliter ⁊c. † ꝙ qui facit inutiliter nō eſt
ſolut⁹ ab obligatiōe etiā quo ad deū: qꝛ paria ſunt inutiliter
facere ⁊ nihil facere. vt. l. quotiens vitioſe. ff. qui ſatiſdare co-
gantur. ⁊ nullum ⁊ inutile equipollent ē. de tranſlatio. c. inter
corporalia. facit. l. iij. §. ſi reddita. ff. commoda. ¶ Quarto no
4 ta. † quod mendicatio reprobatur et nullus huic neceſſitati
tenetur ſe ſubijcere. etiam pro debito creditori ſoluēdo quin-
immo ſi ille qui proprijs laboribus poteſt ſumptus q̄rere im
ſcerct ſe eleemoſynis imperatoris redigitur in ſeruitutē. C. de
men. vali. l. vna. ⁊ not. lxxxiij. di. in principio. ¶ Quinto no. in
5 verſicu. verum credimus † differētiam inter impeditos ꝑpe-
tuo ⁊ īpeditos ad tempus. circa primos obligacio cōmutatur
ſecundis dilatio indulgetur. in alia etiaꝫ materia diſtinguitur
inter illa que habent perpetuā prohibitionis cauſaꝫ: ⁊ tēpora
lem. vt. l. ſi ſtipuler. ff. de verbo. ob. ſimile dicimus in cedēte di
gnitati ꝓpter impedimentū. naꝫ ſi eſt tēporale reſurgere pōt
6 ſecus ſi perpetuuꝫ. ē. de renun. poſt tranſlationeꝫ † ſic ⁊ is qui
percuſſit clericum: ſi habet impedimentū ꝑpetuuꝫ abſoluitur:
nec iurat de eundo ad curiaꝫ. ſecus ſi habet temporalē. de ſen.
7 ex. quis. † Impedimētum ergo etiā perpetuū ab obligatio-
ne non liberat: ſed prebet cauſam commutationis. ⁊ collige ex
hoc quod ſi impedimentū non ſubeſſet cogeretur quis ſimpli
citer adiplere qood nouit: regulariter vō in obligationibus
facti non tenetur quis ad factū ꝓciſe: ſꝫ ſuccedit obligatio ad
intereſſe. vt. l. ſtipulationes non diuiduntur. verſicu. celſus. de b
verbo. oblig. ¶ Sexto nota. ibi ac rerū facultate penſata ⁊c.
8 † quod deo non obligatur vouens: niſi inquātum facere pōt.
in hoc autem facere poſſe habetur ratio de laboribus ſuis. et
idem credo in illis qui iuris beneficio non tenentur: niſi in eo
quod facere poſſunt. vt dici. ē. de ſolu. odoardus. naꝫ licet exi
gantur deducto ne egeant: vt. l. in condēnatis de regulis iur.
tamen ſi de iuſtis laboribus poſſunt ſibi victum querere: nihil
eis reſeruandum eſt. vt not. ff. ſolu. ma. l. ſi maritus. ¶ Septi-
9 mo not. † quod ille qui tenetur ad factū: vt peregrinari in ſub
ſidium terre ſancte tenetur hoc facere ſuo ſumptu. vnde ſi qs
promiſit pro me ire romaꝫ: vel in exercitum ſuo ſumptu ire te
10 netur. vt. l. ſuo ſumptu. ff. de ope. lib. † vnde vaſallus tenetur
b ſequi dominum proprijs expenſis[b] qood dic: vt. l. mcuia. ff. de
an. le. de ꝓcuratore ⁊ alijs q adminiſtrant facta aliena: verum
poſſint iputare expēſas. dic: vt. l. qui proprio. ff. de procura. et
l. a tutoribus. de admini. tuto. In iudice: teſte: notario ⁊ alijs
dic: vt. c. ſtatutum. de reſcrip. lib. vi. §. inſuper. ¶ Octauo not.
11 † quod in commutatione voti habetur conſyderatio expen-
ſarum: quas facturus erat vouens: ⁊ etiā laborū concor. ſupra
12 capitulū proximū ad finem † ſuccedanea ergo obligatio de
bet ad naturā primeue quātū eſt poſſibile adequari in quāti-
tate. ⁊ qualitate: vt expenſe cuꝫ pecunia: ⁊ labor cumꝗ labore

b ¶ Proprijs expēſis. ad de hal. l. ſi li berti. v. du bitaẜ ſi eſt. ⁊ in. l. pe. C. ē ope. lib. idē in. c. j. in vſ. alia queſtio ſformaẜ de cap. q cur. ven. barto. l. menia. §. ſi. l. iij. q. ff. ē anno. leg. in. l. qñ. C. ad. l. iuliaꝫ. et vi. Old. 2ſi. cccxuij. Roma. in. l. reculare. §. ſi qs alio. ff. ad trebel.

vt.ſ.c.prox.ibi labores laboribus recōpenſes ꝛc.generis eī ſi
ad idē genus videt̄ bona cōpenſatio:ſ; nō vnius generis ad
diuerſum genus.facit qđ not.bald.in.l.diuortio.§.ob.dona⸗
tiones.ff.ſo.ma.labor eī perſone nō pōt pecunia cōpenſari
q̄ nō recipit eſtimationē.vt dicit glo.que incipit ieiunijs ꝛc.
13 ¶ Nono not.ibi exequētes per alios.ꝙ ī notū pōt vouēs per
aliū explicare de quo.ſ.eo.l;.alia aūt facta ad que eſſet aliqs
obligatus vt ad lecturā:aduocationē:ꝛ ſimilia an poſſit face⸗
re per aliū.dic:vt.ſ.de offi.deleg.c.fi.ꝛ.l.nemo eſt qui neſciat
de duo.reis. ¶ Decimo not.in verſi.rurſus.qđ idē;notū.ſ.pe
regrinationis aliā recipit eſtimationē ſi emittat in ſubſidiu;
terre ſancte.aliā ſi ꝑ peccatis iter faciat.alij eīn ad vnū factu;
cēſentur idonei:ad aliud inexperti.vnde licet īperator nō oēs
per omnia:ſed certi per certa meliores ꝛ deteriores ꝛc. aliud
eīn alij natura iter oñdit. ¶ Undecimo no.ibi ſm intentionē
14 vouētis ꝛc. ī quod in voto attenditur vouētis intentio ꝑ ius:
q̄ verba vt.ſ.c.proxi.de quo.ſ.de reg.porrectū.quid ſi circa
penitentiā impoſitā oriatur dubiū: dic ꝙ penitens nō debet
ipſe interpretari:ſed is qui iniungit:cuius dicto penitens ita
tenetur ſe ſubmittere ꝑ ſalute anime:ſicut eger medico ꝑ ſa⸗
lute corporis.de peni.diſtin.v.cōſyderet. ¶ Duodecimo no.
15 ī ꝙ aliquis eſt impotens ad bellandū tñ potēs eſt ad ambulā
dū.iſte ſi emiſit votū ꝓ ſuccurſu pōt redimere.qđ itellige verū
ſi in totū eſt inutilis.in aut.de queſto.col.vi.Si aūt ſint ribal⸗
di robuſti ꝛ fortes timiles ꝛ puſillanimes debēt ire ꝑ ſubſidio
quia neceſſarij ſunt ad onera portanda:ad ſoſſata implenda.
na; ꝛ mechanici ꝛ artifices ſi ſibi advictum ſufficiūt ſunt cogē
di ire in ſubſidiū:ꝛ medici:phyſici:ac chirurgici:facit.l.ſeri⸗
narios.C.de teſta.mili.cū ſimi.ibi not. ¶ Decimotertio no.
16 in.§.de mulieribus.ī ꝙ vxor tenet̄ ſequi virū peregrinantem
in ſubſidiū terre ſancte.ſi vō alibi pegrinaret̄ dic:vt not.in.c.
de cōiu.lepro.ꝛ barto.in dicta.l.mulia.de an.le.ꝛ vide qđ no.
Jo.an.de ſepul.de vxor.ꝛ qui ma.ac.po.c.i. ¶ Decimoquar
to not.in verſi.rurſus q ꝑ defenſione ꝛc.ꝙ papa tolerat ꝛ ꝯce
dit acceſſum ſingulis pro defenſione terre ſancte ab infidelibꝰ
aduerte qđ dicit ꝑ defenſione.nam hic ſumpta occaſione ꝓſe
17 ſequit̄.ī an poſſit papa indulgentias cōcedere xp̄ianis pugnā
tibus contra infideles:ꝛ an eoꝝ terras ꝛ loca poſſumus licite
inuadere:ꝛ occupare:ita ꝙ efficientur occupantiū videt̄ ꝙ nō
q̄ deus omnipotens ꝛ redemptor noſter cuius eſt terra ꝛ ple
nitudo eius.ſ.de deci.tua nobis.ſubiecit omni rōnabili crea⸗
ture:propter quā oīa fecit gene.i.ꝛ.ff.de vſuris.l.in pecudum
poſſeſſiones enim iuriſdictiones ꝛ dominia nō tantū ꝑ fideli⸗
bus:ſed pro omni rationabili creatura a deo ſunt ordinata q
ſolem ſuum oriri fecit nō ſolū ſup bonos:ſed etiam ſuper ma⸗
los:ꝛ omnia volatilia paſci.matth.v.ꝛ.vi.ꝛ pſal.qui dat eſcā
omni carni.ex his pt; qđ dominia ꝛ poſſeſſiones poſſunt eſſe
apud infideles ſine peccato:nec eis poſſunt per violentiā au
ferri.q̄ generaliter ſcriptū eſt exodi.xx.nō furtū facies.in quo
omnis rapina.omnis violētia ꝓhibet̄.vt pt;.xiiij.q.v.c.i.vſqꝫ
ad.§.contra.in exodo.hoc etiā pt;.i.pet.c.ij.ſerui obedite in
omni timore dñis nō tñ bonis ꝛ modeſtis:ſed diſcolis ꝛ pria
ad thi.vi.quicūqꝫ ſunt ſub iugo ſerui dominos ſuos omni ho
nore dignos arbitrētur.ꝛ hoc t; Inno.ſ.dominia iuriſdictio
nes ꝛ ſimilia iura eſſe penes infideles:qui tñ nō inferunt xp̄ia
nis guerrā vel moleſtiā.ho.dicit ꝙ in aduentu xp̄i omnis ho
nor omnis principatus ꝛ omne dominiū ꝛ iuriſdictio de iure
ꝛ ex cauſa iuſta:per illū qui ſupremā manū habet omni infide
li ſubtracta fuerit:probatur eccleſia.x.regū a gente in gente;
trāſfertur propter iniuſtitias:contumelias:ꝛ diuerſos dolos
ꝙ hic factum ſic probatur.ſ.de cōſti.tranſlato.ꝛ hoc in perſo
nam xp̄i filij dei viui:qui nō ſolū ſacerdos fuit:ſed ꝛ rex luce.i.
ibi regni eius nō erit finis.vnde ipſe matth.xxi.auferet̄ a nobis
regnū dei.ꝛ dabitur genti facienti fructus eius.fatetur tamē
18 hoſti.ī ꝙ infideles qui dominiū eccleſie recognoſcunt ſunt ab
eccleſia tolerādi:ꝛ poſſunt habere poſſeſſiōes:ꝛ colonos xp̄ia
nos:ꝛ etiam iuriſdictiones:ex tolerantia eccleſie:que nō cogit
ipſos ad fidem:q̄ omnes ſunt libero arbitrio relinquendi:ꝛ ſo
la gratia dei in hac vocatione valet.xxiij.q.v.ad fidem. Infi⸗
deles vero qui nec poteſtatem eccleſie nec dominiū recogno⸗
ſcūt:nec obediunt indignos regno principatu iuriſdictionis.
ꝛ omni dominio iudicamus.ait hoſtiē.in hoc ergo diſcrepat
hoſti.ab vno Inno.q̄ Inno.firmat ꝙ infideles qui volūt no
biſcum quiete viuere nō ſunt ſuis poſſeſſionibus moleſtandi.
nō diſtincte recognoſcant dominiū eccleſie necne.hoſti.vero
diſtinguit.vt cognoſcētes eccleſiā in ſuperiorē iuſte poſſideāt
alij vero nō.iſtā opi.hoſtien.ſequitur.old.conſi.lxviij. ¶ Se⸗
19 cundo quero.ī quo iure rerū dominia ſint diſtincta.dicit In⸗
no.ꝙ a principio poſſeſſiōes ꝛ bona alia nō fuerunt in vllius

bonis:niſi dei.ꝛ ideo occupāti concedebantur deo approban
te cum dicitur deutero.xi.omnis locus quem calcauerit pes
veſter:veſter erit.ſed ex quo ſemel occupatus erat non licebat
alij occupare illud prohibente hoc lege naturali:quia cautum
eſt ne quis faciat alij qđ ſibi nō vult fieri:vt in principio decre.
ꝛ prouer.xxij.diuiſiones ergo dominiorum iuregen.introdu
cte ſunt.i.diſtin.ius gen.ꝛ not.ſ.de ſumma trini.c.i.cōmunio
enim parit diſcordias:ꝛ communiter negligere quod commu
niter poſſidetur.l.cum pater.§.dulciſſimis.de lega.ij.ꝛ.C.qñ
ꝛ qui.quar.pars de lega.ij.poſt princ.lib.x.ſuper homines ve
ro tamqua; ſuper ſeruos nullus habuit dominium ante ius
gentium.ſed omnes liberi naſcebantur.ff.de iuſti.ꝛ iure.l.ma
numiſſiones.ꝛ.l.ex hoc iure.de iuriſdictione quo iure ortum
habuit:dicit ꝙ forte deꝰ dedit aliquē vel aliqꝰ q facerent iu⸗
ſtitiam ſuper delinquentes ꝛ datus eſt gladius ad vindictam
malorum:ꝛ laudē bonorum.ſ.de maio.ꝛ obedi.ſolite.omnis
tamen poteſtas a domino deo eſt:ꝛ in celo contra angelos:in
paradiſo contra hominem: in mundo dum poſuit diluuium
per ſe ipſum iſta exercuit:ꝛ deinde alijs tradidit quod dic ple
ne per Inno.ſ.de ſo.compe.licet ex ſuſcepto. ¶ Tertio que⸗
ro cum dictum ſit.qꝛ infideles volentes pacifice nobiſcū viue⸗
20 re ſint in ſuis poſſeſſionibus tolerandi. ī quare eccleſia per⸗
mittit ipſos moleſtari in terra hieroſolimitana.ꝛ dat indul⸗
gentias accedendi ad expugnandum eos.dicit innocen.ꝙ pa
pa poteſt hoc iuſte facere cum illa terra conſecrata ſit natiuita
te:conuerſatione ꝛ morte ieſu xp̄i.ꝛ in qua non colitur xp̄s:ſ;
machometus.vnde iuſte bellū eis ingerit̄ vt incolatur a xp̄ia⸗
nis ꝛ ad ipſorum dominiū reuocetur nec diceretur de nouo q̄
ri:ſed iam queſita recuperari.cum olim romanus imperator
eam acquiſiuerit:ꝛ deinde iniuſte noſcitur ſpoliatus:vnde ro
mana ratione romani imperij: qđ obtinet :iuſte bellum indi⸗
21 cet:vt recuperet quod ſuum eſt.ꝛ hac ratione infert Innoc.
ī ꝙ pro omnibus terris ꝛ prouincijs quas olim habuerūt ro
mani imperatores poſſunt ab infidelibus auferri.ꝛ per violē⸗
tiam occupari.nec ob.ꝙ eccleſia nō habet imperium:niſi in oc
cidente.xcvi.diſtinc.conſtantinus.q̄ iſtud loquit̄ quo ad pro⸗
prietatem:ſecus quo ad tuitionem ꝛ defenſionem.Sed dices
ex quo licet nobis repetere terram ſanctam: ꝛ alias regiones
quas imperatores olim acquiſiuerunt ſi talis acquiſitio pri⸗
dem facta prebet iuſtam cauſam inferendi eis bellum pro re⸗
cuperatione ſimiliter verſa vice repetere eis licet Italiam hiſ
paniam ꝛ alias prouincias nunc xp̄ianorum in quibus olim
ipſi dominiū habuerūt.ſi eīn principiu; con ſyderamus prius
prouincias ciuitates ꝛ loca noſtra poſſederunt: q̄ ad verū lu⸗
men xp̄i.xp̄ianorum maiores ſe conuerterent :in dubio ergo
videtur pro antiquiori poſſeſſione iudicandū.vt.c.licet cām.
de proba.preſertim cum conſtet armis bellicis infideles ſupe
ratos his regionibus fore deiectos:ex malo ergo principio.
ſc; violento ceperunt xp̄iani poſſidere ergo nullo tempore
preſcripſiſſe videntur.vt in regula.is qui in ius.de regu.iuris
lib.vi.Solu.Inno.in verſi.ſed queres quomodo poteſt ꝛ c.tā
git illud:ꝛ negat romanū imperium queſiuiſſe iniuſte nec hoc
ſcimus ꝑ certo:ꝛ credere debemus quod iuſte:q̄ forte primo
per violentiam illa loca perdiderunt:vel forte per donatiōes
ꝛ legitimos titulos ad eos legitime peruenerunt.licet poſtea
in eis multos rebelles inuenerint:ꝛ habuerint.quos vicerunt
ꝛ probatur hoc.C.de rei ven.l.fi.ꝛ de peti.here.l.cogi.ꝛ de offi
cio prefec.affri.l.i.ꝛ.ij.ꝛ qđ not.de cele.miſſa.cum marthe.§.i.
de ortu imperij.ꝛ an de iure omnes reges debeant ſubeſſe im
peratori vide pleniſſime per oldr.conſilio.lxiiij.ꝛ aduerte.q̄
iſte rationes tendunt ad oſtendendum ꝙ terre infidelium ſub
ſint romano imperio quo ad protectionem:nō quo ad ꝓprie⸗
tatem: ſicut in imperatore dicimus in.l.bene a zenone .C. de
quadr.preſcrip.ſed quo ad illa que poſſident quo ad dominiū
ſinguli xp̄iani quod mala fide poſſideant:cum violenter infi⸗
deles expulerint:quos conſtant in pleno dominio ꝛ proprie⸗
tate fuiſſe priores: q̄ nos ſumus.ratio predicta Innocē.non
videtur ſufficiens.conſtat enim quod italia ꝛ hiſpania erant
infidelium.ergo videtur eis licitum repetere:ſicut nobis lici⸗
tam dicimus occupare terram ſanctam.ſolut.dicit Innocen.
domini harum terrarum cum populis ſuis conuerſi ſunt ad
22 fidem.vnde bona ſequuntur dominos ſuos.ī quid ergo ſi po
pulus ad fidem conuertitur:ſed dominus non vult conuerti.
dicit Innocen.quod papa poteſt ſuper fideles iuriſdictione;
relinquere domino infideli.argu.i.ad thi.vi.propter periculū
tamen fidei vel etiam fidelium poſſet cogi dominus ad reci⸗
piendum pretium vel commutationem.de iudi.c.fi.nam ſepe
quis amittit res ſuas ſine culpa: ſed non ſine cauſa fauore li⸗
bertatis.C.ꝑ qui.ca.ſer.ac.pre.li.l.i.multo ergo fortiꝰ fauore
fidei:ꝛ

fidei:ꝛ religiõis:p q̃ ſumma rõ facit.ff.de religio.ſunt pſone.
de eccleſijs aũt dicit Inno.ↄſtat ꝙ ea q̃ tũc iuſte poſſident:q2
nõ ↄſtat quis ante occupationẽ domin⁹ fuerit in quo caſu p̃e
lato eccleſie et potiſſime pape faciẽda eſt reſtitutio: tanq̃ xp̃i
vicario.et quidquid habet clerici pauperũ eſt.xvi.q.j.quoniã
quidquid.habes ergo quid iuris de bonis infideliũ.fideliũ
et eccleſiarum.bona autem hereticorum et ſciſmaticorum au
ctoritate ↄſtitutionũ ſanctorũ patrum et principum ſunt ab
eis auferenda:vt ſic maior pena afficiantur:qui ceptam fidez
reliquerũt:q̃ qui nunq̃ ſuſceperunt.j.de hereti.vergẽtis.cu3
ſi. ¶ Quarto quero dictũ eſt.ſ.ꝙ ſi infideles nobiſcu3 quiete
viuunt:et eccleſie dominium recognoſcunt:ſunt tuendi in bo
23 nis ſuis.ꝛ quid ergo ſi delinquũt:quis eos puniet.ꝛ ſi nobis
aduerſi ſunt quis poteſt contra eos licite arma mouere.dicit
Inno.ꝙ papa qui generalis ẽ vicari⁹ ieſu chriſti.ſ.de trãſla.
c.j.et.ij.et habet poteſtatem non ſolu3 ſuper chriſtianos: ſed
etiam ſuper omnes infideles.de chriſto ꝙ habuit clare liquet
matth.viij.data eſt mihi omnis poteſtas in celo:et in terra.ꝛ
pſalmo de⁹ iudiciũ tuum regi da:ꝛ iuſtitiam tuam filio regis
chriſtus vero hanc poteſtatem dedit petro ꝛ ſucceſſorib⁹ ſuis
dum dixit quodcũq3 ligaueris ꝛc.et iteru3 paſce oues meas.
24 Et per hanc poteſtatem dicit Inno.ꝛ ꝙ gentilis[a] qui habet
a legem nature duntaxat:ſi contra eam faciat licite poteſt pu-
niri per papam.ar.gen.xix.vbi habes ꝙ ſodomite qui cõtra
legem nature peccabant puniti ſunt a deo. vnde cum iudicia
dei nobis exempla. non occurrit ratio quare papa non
poſſit: et debeat dũmodo facultas adſit omnes idololatras
punire:et debet.naturale eſt enim vnum et ſolum deũ colere:
25 nõ creaturas.ꝛ inde eſt.ꝙ papa iudicat et punit iudeos:ſi cõ
tra legẽ faciant in moralib⁹.et idem ſi cõtra legem ſuam here
ſes inueniant:et obſeruent.et hac ratiõe moti grego.et Inn.
quart⁹ mãdauit cõburi librum quem iudei vocãt talmodhan
in quo multe hereſes ↄtinentur.de chriſtianis autem non eſt
dubiũ ſi delinquunt in lege euangelica puniuntur p papam.
illud quod dictum eſt.ſ.ꝙ infideles ſubſunt itelligo mediate
Immediate enim iudei:pagani:et reliqui infideles degentes
in romano imperio ſubiacent legibus imperato.et ipſas ne-
ceſſe habẽt ſeruare.alſ ſi res exegerit gladio ferientur.C. de
26 iudi.l.ij.et.l.ne quis.et.l.iudei. et de paga.l.fi.ꝛ vnde in plu-
ralitate vxorum vel ſi contrahant contra legem diuinam per
ſecularem iudicem puniẽtur.C.de inceſ.nup.l.iij.et de iude.
l.nemo iudeorũ.et de hoc vide.j.de diuor. gaudemus ſup gl.
iij.in nouella.dicit tamen hic Inno.ꝙ in omnibus caſibus in
quibus licet papa aliquid mandare infidelibus.et compelle-
re ſiue punire ſi non obediant:poteſt papa ſolus et null⁹ ali⁹
niſi de iure ſuo contenderet bellum eis indicere et ↄtra ipſos
brachium ſeculare inuocare:et multum reſtringit hanc pote-
ſtatem Inno.ad papam ſolum.quaſi imperatori ſi videat in
fideles chriſtianis infeſtos. et opprimere eos videat. non ſit
licitum imperatori bellum eis indicere auctoritate ſua. cũ ta-
men dicamus eum dominũ mundi eſſe. vt.l. deprecatio.ad.l.
rho.de iac.et quo ad pfectionẽ omnia ſunt ſua.vt.l.bene a ze-
none.C.de qua preſcrip.et executionem habet ipſe:non papa
gladij tẽporalis.vt in auten.quõ oportet epi. in prin.coll.j.et
de iſta poteſtate imperatoris. an iure diuino:naturali.vel geñ.
fulciatur vel tantũmodo iure ſcripto.vide pulcre per Old.cõ
ſilio.lxxiij.et ibi conſilio ſequẽti videas. an principes non re-
cognoſcentes dominum ſaltem de facto poſſint ſibi bellum
indicere.ita ꝙ occupata per eos efficiantur ſua et hoĩes ſer-
ui.inter chriſtianos quando poſſunt vnus contra alterũ mo-
uere bellum iuſte.et de eius effectu vide.ſ.de reſti.ſpo.olim.
et de iureiuran.ſicut et vtrobiq3 per Inno.prede.et quod no.
27 Bar.in tractatu repreſaliarũ. ¶ Quinto quero extra doc.ꝛ
nunquid chriſtianus poſſit ſine peccato ad defenſionem ſua3
vti auxilio ſiue adiutorio infideliũ.videtur ꝙ ſic. nã quod quis
ob tutelã ſui corporis ꝛc.vt.l.vt vim.de iuſti.et ob.predictam
enĩ tutelã corporis nõ ſolũ agreſſorẽ. ſed aliũ etiã non ſolum
li3 occidere.C.ad.l.cor.de ſiccarijs.l. qui aggreſſorẽ.ꝛ ignoſcẽ
dum eſt illi q qualitercũq3 ſanguinẽ ſuũ redimere voluit.ff.de
bo.eo.l.j.in fi.nec ſolũ cũ infidelib⁹ et doloſis poſſum⁹ inimi-
cos impugnare.ſed etiã p dolũ.xxij.q.ij.vtiliter.et.xxiij.q.ij.
dñs.nã et canes in eccl'ia p pace eccl'ie toleramus. xxiij.q.iiij.
quidã.exẽplo dñi qui cum malis quandoq3 facit vindictam.
xxiij.q.v. hinc notandum. nam ſic videmus econtra quod in
bello iuſto fideles obediunt et iuuant infideles.xj.q.iij iulia-
nus.xxiij.q.j.§.ordo.et ad defenſionem fructuu3 vtimur arte
mathematica.C.de mathe.l.horum cum tamen ſit reprobata
in vtroq3 teſtamẽto. et paulus vt ad ſui defenſionẽ pcuraret
phariſeos dixit ſe fariſeum.actuũ.xxiij.et machabei qui fue-

a ¶ Gentilis.
Gentiles di-
cunt̃ q̃ſi ta-
les ſũt qua-
lis gẽiti ſũt
ideſt infide
les.j.q.j. nõ
ne.ſ3 Hug.
adõ panor.
m. c. nouit.
de iudi.

runt viri ſancti et pugiles fidei inierunt pactum cum roma-
nis:vt inuicem ſe iuuarent.j.machab.viij.c. Idem patet gene.
xiiij.c.et.j.machab.v.ꝛ tempore neceſſitatis communicamus
excommunicatis et ſalomon ligna pro edificando templo re
cepit ab infidelibus. In cõtrarium videtur in parali.imperio
proles auxilium et his qui deum oderunt amicitia iũgeris.ꝛ
rex hieruſalem fuit per prophetam reprehenſus : qui noluit
ſe iuuare cum regib⁹ iſrael.xxiij.q.iij.c.j.et.ꝛ.c.ſex.c.maximia
nus.ſed ad primum reſpondetur.ꝙ ibi bellum fuit iniuſtum
ad ſecundum dic. qõ illi de iſrael volebant eos inducere ad
adorandum vitulos aureos.xxiij.q.iij.ſex.et.xciij.di.c.j. In-
ter malos enim procuranda eſt diuiſio et diſſenſio.nam vt di
cit Gregorius in moralib⁹ ſicut noxium eſt ſi vnitas deſit bo
nis: ſic eſt pernicioſum ſi non deſit malis.peruerſos quippe
vnitas corroborat:dum concordat:et tanto magis incorrigi
biles.quanto vnanimes facit.ꝛ ideo paulus dixit ſe phariſeũ
et diuiſio facta eſt inter phariſeos et ſeduceos.actuum. xxij.
vbi dicit glo.ꝙ ſicut vnitas bonorum vtilis ſic malorum vni-
tas ſemper bonis nociua:et propter tales ſaluator.luce.xxij.
dicit.ꝙ non venit pacem dare in terra: ſed ſeparationem.vñ
eſaie.lviij.diſſolue colligationes impietatis : et faſciculos de
primentes.de hoc not. Iſidorus in li.de ſummo bono.lxviij.
c.de malorum concordia.et in hoc reſidet Old. conſilio. lxvj.
28 ¶ Sexto et vltimo quero ꝛ an princeps poſſit ſine peccato
expellere iudeos et ſaracenos de regno ſuo:ꝛ eis bona aufer
re.et an papa hic precipe principibus vel perſuadere poſſit.
videtur ꝙ non.C.de iude.l. nullus.et.j.de iudeis. multorũ.et
contra chriſtianos pſcribunt.xv.q.iij.rogo.et ſic cũ iuſte poſ
ſideant bona eis auferri non debent.no.xxiij.q.vij.ſi de reb⁹
et in Archi.debet enim papa eos tolerare.xlv.di.qui ſincera
vt ſic per eorum conſortium eos deo lucrari poſſimus.xxiij.
q.iij.infideles.de diuor.quanto.et.c.gaudemus.et hanc par
tem tenet Old.in priuatis perſonis:que debent a predictorũ
moleſtijs abſtinere.in principib⁹ vero diſting.quia aut ex eo-
rum tolerantia poteſt fidei periculũ imminere et poſſunt ex-
pelli:ꝛ bonis etiã exſpoliari ſine peccato aut nõ imminet tale
periculum:et non poſſunt.et ita diſting.Old.conſilio.xc.

1 ☞ Inueſtigans deciſionem queſtionis ex alterius deciſiõe venit commendandus.
2 Uotum vltramarinum non poteſt commutari abſq3 generali mandato pape.
3 Religioſi vt plurimum ſunt idiote ꝛ iuris ignari.
4 Precedens alios dignitate debet etiam precedere ſanctitate et virtute alias viliſſimus reputandus eſt.
5 Inutilis non dicitur ad pugnandum qui maturitate conſilij alios exhortatur ad pugnam.
6 Conſtitutio ceſſat vbi ceſſit ratio iuris et conſtitutionis.
7 Uxor poteſt emittere votum in ſubſidiu3 terre ſancte inuito viro:ſed ſi ſit ſuſpecta et iuuenis non exequitur votum ſine licentia viri:ſed redimit.
8 Clericatus officium reddit clericos inhabiles ad pugnãdũ.
9 Clerici ratione temporalis iuriſdictiõis quã habẽt an poſſint contra ſubditos reſiſtentes pugnare.
10 Religioſi etiam ſimplices clauſtrales poſſunt votum hieroſolymitanum emittere etiam ſine licentia ſi ſint predicatores.

Ex multa. Uotum vltramarinũ certis ca-
ſis redimi et commutari põt nõ
tñ p aliũ q̃ per papã vel ſine ipſi⁹ ſpeciali mãdato.
habiles in eũdũ.ſed inhabiles ad pugnandũ ſi ſunt
ſtrenui cõſilio vel multos bellatores adducit votum nõ redi
mit.vxorati vouẽtes obligant ex voto:et viri ſine vxorũ con
ſenſu poſſunt hoc votũ facere:ꝛ implere.clerici vero niſi in cer
tis caſib⁹ votum non redimũt.ꝛ p3 p predicta ꝙ.iiij.ſunt par
tes.ſcda ibi:ſecundo.tertia ibi:ꝙ aute. quarta ibi:de clericis.
1 ¶ Nota pmo.ꝛ ꝙ commẽdãdus eſt q ex deciſiõe vnius que-
ſtiõis aliam q̃ ex ea oriẽ inueſtigat. nã ſm ariſtotelẽ.dubitare
de ſingulis nõ eſt inutile.qõ intellige cũ dubitat probabiliter
ſine ratiõe vero dubitãs increpãdus eſt vt.l.domiti⁹.ff.de te-
ſtamẽtis.et collige etiã.ꝙ exitus vni⁹ cauſe pbet viã ad alias
queſtiões.vt.l.exit⁹.ff.de acqui.po.et.c.ſi forte.j.de elec.li. vj.
et dum cauſa3 ſoluim⁹ ꝛc.j.de vbo ſig.cũ olim.et boethius li.
de ↄſolati.q̃ſq3 ↄtingit vt vna dubitatiõe ſuccisa alie velut id
re capita ſuberreſcant.et p3 hoc in oĩ iure nouiſſimo canonico.
2 et ciuili magis gloſſato:q̃ ſit ius vetus. ¶ Secundo no. ꝙ ꝛ
abſq3 generali mandato pape commutari non poteſt votum
vltramarinum.Generalis ergo legatus vel penitentiari⁹ hoc
non poteſt de quo.ſ.de offi.le.quod ad tranſlationem.et ſi di

cis ſi ipſe ſolus poteſt: ad quid prodeſt hec inſtructio. de quo.
ſ. ca. proxim. et hic. dicas qđ prodeſt ad inſtruendum eum:
cui hoc papa commiſerit. Item et ipſum vouentem quo caſu
hoc petat. item non fuit peccatū inſtruere ſucceſſorem ſecūdū
3 Jo. an. ¶ Tertio nota. ꝙ religioſi vt plurimū ſunt idiote
et iuris ignari ſm̄ Hoſti. tamē religioſi bene ligant̄ iurib⁹ ad
hoc. ſ. titu. j. c. fin. circa prin. ibi apoſtolica inſtituta ⁊c. et bene
nota. hic qui contineantur appellatione religioſorū. de quo
in glo. religioſi dicuntur ⁊c. ⁊ ſ. de conſti. eccleſia. et dixi. ſ. de
4 regu. in rubrica. ¶ Quarto not. ꝙ ille qui precellit alios di
gnitate debet etiam precedere ſanctitate: et virtute. alias vi-
liſſimus reputandus eſt. c. viliſſimus. j. q. j. facit. l. preſbyteri. ⁊
quod ibi nota. C. de epi. et cle. ¶ Quinto nota. in ver. in ſcđo
5 queſiuiſti. ꝙ non dicitur inutilis ad pugnandum qui matu
ritate conſilij alios exhortatur ad pugnam. nam non tantū
robore corporis quantum conſilij maturitate: iuſtitia: ⁊ alijs
virtutibus res militares: et bellice geſte ſunt et maiora facta
prudentia ꝙ armis bellicis geſta fuiſſe. probat tullius. li. ij. de
officijs. et ſaluſtius in catilinario in arenga catonis. ⁊ ad hoc
vide bonas leges quas glo. allе. ad hoc etiā addit Joan. and.
hos verſus. Grandior in tauro virt⁹: ſ; paruula vulpes. Ple
nius anguſta ſub leuitate ſapit. et ouidius. Parua necat mor
ſu ſpatioſum vipera taurum. A cane nō magno ſepe tenetur
6 aper. ¶ Sexto nota. in verſicu. verum. ꝙ vbi ceſſat ratio in
ris ſiue conſtitutionis ceſſat et ipſa conſtitutio. nā ratio qua-
re debiles et inopes non accedunt: ꝙ magis ad defectum: ꝙ
ad profectum irent. vt. ſ. c. proxi. vbi ergo non ad defectum:
ſed profectum accedunt. vt quia ſunt maturi conſilio: vel poſ
ſunt ducere bellatores ire tenentur. quia ceſſat illa ratio. con-
cor. ff. de iure patro. l. adigere. ſ. quis ex ratione ergo in. l. ap
poſita colligitur talis intentio et ſcđm rationem ampliatur:
et reſtringitur: quod in lege cauetur. facit. l. his ſolis. C. de do
7 na. que ſub modo. ¶ Septimo nota. in verſicu. ꝙ autem ꝙ
ſicut maritus poteſt emittere votum in ſubſidium terre ſan-
cte. et ſic peregrinari inuita vxore. ita et vxor pōt. qr vir ⁊ vxor ad
imparia iudicant. xxxij. q. j. ſi quis vxorē. et. q. v. precepit. et. c. chri
ſtiana. licet autem vouere poſſit vxor: non tamen exequet̄ vo
tum ſine viri licentia: ſed redimet. et hoc verum ſi ſuſpecta ſit
et iuuenis. Idem ſi vetus et bone fame: tamen non valens ſe-
cum adducere bellatores. ſi hoc enim poſſet et eſſet bone fa-
me: tunc ipſam oporteret exeq perſonaliter. ad hanc diſtinct.
facit de conuer. coniu. cum ſis. et. c. vxoratus. cum ſi. Remittit
Hoſtien. ad ſummam. eo. titu. ſ. quis vouere. verſicu. nūquid
ergo vxor. et ſe. et aduerte quia videtur ſpeciale in iſto voto
vltramarino ꝙ vir poſſit ipſū emittere ſine vxoris aſſenſu:
et econuerſo. quod tenet Pe. per cōtrariū ſenſu in huius ver
bi huiuſmodi ⁊c. Joan. andr. remittit. ſ. eo. ſcripture. vbi dixi
de quo etiam per Hoſtien. in ſumma. eo. titu. ſ. quis vouere.
8 verſicu. vxor. ¶ Quinto nota. in. ſ. de clericis. ꝙ clericatus
officium reddit clericos inhabiles ad pugnandum. et iſta in-
habilitas nō procedit a vitio vel defectu. ſed ab ordine et offi-
cio clericatus. quia eorum officium eſt orare: et lacrimari. vt
in gloſ. penulti. et bene nota. ꝙ valet promiſſio facta ab eo q
id quod in promiſſione deducitur eſt inhabilis ad ſoluendū.
vnde obligaretur cecus vel manib⁹ mutilatus ſi promitteret
ſcribere librum. facit multum. de verbo. ob. et. l. apud. in fine.
de le. j. et licet ſint inhabiles ad impugnandum: tamen in bel-
lo iuſto licite pnt̄ aſſiſtere et alios exhortari ad pugnā: et per
alios puta p ſubditos iuſtū bellū exeq. ⁊ ſic pnt̄ p alios expli
9 care qđ p ſe nō pnt̄. ꝯ con. ſ. ne cle. vel mo. c. fin. li. vi. ¶ Tētrū
aūt ratione temporalis iuriſdictionis quā hn̄t clerici: poſſunt
contra ſubditos reſiſtentes pugnare. dic. ꝙ ſic per alios. non
per ſe. et ſic intelligitur. j. de ſen. ex. dilecto. li. vj. et vide quod
no. Inno. ſ. de iureiuran. ſicut. et de dolo et cōtu. olim. xxiij.
q. ſi. ſ. his ita. et. c. vt pridē. hoſpitalarij tñ ⁊ tēplarij ex pmiſ-
ſione eccleſia mouent arma. vt no. xij. q. j. duo ſunt. in ſi. prime
10 gloſſe. ¶ Vltimo nota. ibi officio predicationis ⁊c. arg. ꝙ qđ
religioſi etiam ſimplices clauſtrales poſſunt hoc votū emit-
a tere etiā ſine licētia ſi ſint predicatores ᵃ boni. de quo. j. c. ſi.

ᵃ ¶ Predicatores. Predicatores voluntarij pnt̄ recipe decias a volētib⁹ nō ab inuitis: ſ; neceſſarij etiā ab inuitis p neceſſitate vict⁹ pnt̄ petere. c. ex of ficij. et ibi Hoſt. ⁊ doc. de preſcripti. et in. c. cū vo lūtate. ſ. p̄dicatores. ⁊ ſenten. excō mu.

1 ¶ Vouens religionem ingredi ſi voto nō impleto fiat epi
ſcopus: renuntiare debet: et votum implere.
2 Dies ſi non apponitur in obligatione intelligitur de pſenti.
3 Lapſus termini in vouendo appoſiti inducit notam tranſ-
greſſionis in vouente.
Dies appoſita interpellat pro homine.
4 Renuntians electioni de ſe facte poteſt iterum conſentire ſi
iterum eligatur. et nu. 5.
6 Vouens religionem ingredi ingreſſus eſt: ſi infra annū pro-
feſſionis eligitur in epiſcopum: an poſſit conſentire: ⁊ debeat
confirmari.

1 Per tuas. ꝙ Qui vouit religionē ingredi
ſi voto non impleto fiat epiſco
pus renuntiare debet: et votum implere. cōmunis
diuiſio. ſcđa ibi: nos igit. ¶ No. primo qđ iſte ſolen
niter vouit. ⁊ intellige ſolēniter. i. corā plato in pſentia multoꝝ:
nō tñ interuenit ſolemnitas profeſſionis: vel habitus quia nō
intrauit. ſed ſe ingreſſurū promiſit infra duos menſes poſtꝙ
de curia rediret: vt ſequitur ex quo patet ſecundū Innoc. qđ
iſtud votum non fuit de preſenti: ſed de futuro. et ſic ante in-
greſſum ſi contraxiſſet matrimonium tenuiſſet. j. de voto. c. j.
li. vj. dicit tamen Innocen. ꝙ ſicut vouens peregrinationem
cogitur illam perficere. vt. ſ. eo. quod ſuper his. ſic vouēs in-
gredi etiam per verba de futuro: vt hic. et. j. tit. j. quod dei ti-
more. ¶ Secundo nota. ꝙ iſte infra duos menſes promiſit
ſe impleturum ⁊c. valuiſſet tamen promiſſio ſine prefixiōe ter
2 mini: et poſſet ſtatim compelli. ꝙ quia quoties in obligatione
dies non ponitur preſenti die debetur. vt. l. eum qui kalendis
de verbo. obli. niſi locus adiectus ſpatium temporis inducat
vt. eo. titu. l. fina. et de regulis iuris. in omnib⁹. ¶ Tertio no
3 ta. ꝙ ꝙ lapſo terminum in vouendo appoſiti inducit notā trāſ-
greſſionis in vouente. et hoc ſemper verum eſt ꝙ dies appo
ſita interpellat pro homine. et ideo conſtituit in mora debito
rem. vt. l. magnam. C. de contrahen. empt. et. ſ. de lo. potuit.
¶ Quarto nota. ꝙ papa prebet iſti conſilium: vt ſanet con-
ſcientiam ſuam: et ex eo prebet conſilium. quia nō petebatur
ipſum cogi ad implementum voti in figura iudicij. quia tūc
fuiſſet coactus. ſ. c. magne: ſecundum Innoc. ¶ Quinto no-
4 ta. in verſi. ꝙ ſi. ꝙ ille qui renuntiauit electiōi de ſe facte po
teſt iterum conſentire ſi iterum eligatur. quia renuntiatio cō
cernit ius quod habet renuntians de preſenti. non autē ius
quod poſſet ſibi competere in futurum non habens aliquam
dependentiam de preſenti iuxta materiam. l. j. C. de pac. facit.
5 ſ. de elec. ſuper eo. et. c. commiſſa. eo. titu. li. vi. ¶ Opponitur ⁊ Opponit in cōtrarium.
innuit iſte text. ꝙ ſi iſte reſignet regimen eccleſie: deſinit eſſe
voti tranſgreſſor. ſed contra deliquit eſſi non implendo pro-
miſſa in termino: ſed per penitentiam non videtur purgatū
illud delictum: ſicut nec fur reſtituendo rem furtiuam: nec ex-
communicatus purgando contumaciam. vt. l. qui ea mente.
de fur. et quod no. Inno. in. c. bone. de eta. ⁊ qua. ſo. dic. quod
hic habet locū purgatio more. quia non intereſt monaſterio
illum veniſſe prius iuxta materiam de qua dixi in dicto. c. po
tuit. de loca. vel dic. ꝙ licet de tranſgreſſione ſit penitentia in
iungenda nihilominus obligatio ad ingreſſum nō eſt ſubla-
ta: ſed implenda eſt etiam poſt terminū lapſum. vt. c. cum dile
cti. ſ. de dolo. et contu. ¶ Secundo oppo. et videtur. ꝙ non
obſtan. voto et promiſſione de eo implendo potuerit cōſen-
tire electioni de ſe facte: et ſalua conſcientia prelaturā ꝯſequi
et habere. quia ſuperueniente maiori vinculo rumpitur pri-
mum. de ſpon. veniens. de ritu nup. non ſolum. ſ. ij. de regu.
qui poſt votum. li. vi. ſi ergo vouens religionem ingredi eli-
gatur in epiſcopum videtur ꝙ poſſit licite acceptare: et epi-
ſcopus fieri tanꝙ videatur votum in maius et melius cōmu
tare. et ſic non debet dici violator voti. ſ. c. ſcripture. et quod
ſit maius: oſtēdit communis vtilitas: que debet eſſe in epiſco
po: velut in ſigno poſito ad ſagittam. j. de accu. qualiter. ij. cō
munis vero vtilitas prefertur priuate. ſ. de regul. licet. et de
tranſla. bone et ſic non debet dici voti trangreſſor: cuius con
trarium hic dicitur. ſo. tribus modis. primo quod iſte habe-
bat conſcientiam erroneam quam aliter deponere non pote
rat. vnde neceſſe habuit illam ſequi. vel dic ſecundo. qđ hoc
conſilium fuit neceſſarium: vt ſeruaretur vtrumꝗ. cum pri-
mum non tollat ſecundum. de ſpon. commiſſum. vel ſecundū
Hoſtien. quia in mortali conſtitutus fuerat electus: cum eſſet
tranſgreſſor. vt dicit litera. a contrario ergo ſenſu ſi infra ter
minū quo profiteri pmiſerat: electus fuiſſet: potuiſſet ſalua
conſcientia remanere in prelatura. nec teneatur promiſſionē
adimplere quod an verū ſit colligitur ex deciſione. ij. q. quā
infra ſubijciam. ¶ Tertio opponitur et videtur. quod con-
ſilium pape: quod iſte prius debeat profiteri: non ſit neceſſa-
rium quia ſi eſſet iam profeſſus: et quod plus eſt et etiam no
uitius: poſſet eligi in epiſcopū. vt. j. de elect. nullus. li. vi. mul-
to magis videtur. quod obligatus ſolummodo poſſit eligi.
quia non debet plus impedire electionem promiſſio profitē
di: ꝙ ipſa pfeſſio immo debilius ſolet eſſe ius ad rem. ꝙ ius
in re. j. de preben. c. pe. et ſi. lib. vj. et. l. ſempronius attalus de
vſufru. le. ſo. ideo cogitur perficere votū. quia religio gradū
addit et

additur prelatū cenſeri facit eminẽtioris grad⁹.aliqua enim li
cent prelato ſeculari: que non licerent religioſo. de vi.et ho.
cle.c.pe.et de regu.conſulti.hac ergo ratione iſte prius cogi
tur profiteri:ꝙ dignitatez adipiſcatur:nec prelatus ſecularis
cenſeatur qui ſe aſtringerat ad obſeruantiam regularem.et
ex his collige ſecundum Uincẽ.Ja.pe.et Ab.ꝙ ſi votum re
ligionis nondum impletum impedit eligendum: multo for
tius iam impletum:et apoſtatando dimiſſum.ad hoc de apo
ſta.quidam quod hodie maxime verum eſt:cum ſint tales ex
communicati.ne cle.vel mo.c.ij.li.vi.Collige etiam ſecundū
vin.quod faciendum impedit quod iam factum non obeſſet
ſicut et in ſacerdotem poteſt compromitti.et tamen ſacerdo
tium ſuperueniens ſoluit arbitrium. de arbi. non diſtingue
mus.§.ſacerdotio.et hoc propter tranſgreſſionem contingit
Ponit que ſtiones.
ſecundum Joan.andr. ¶ Quero dicitur hic.quod poſt vo
tum et promiſſionem vocatus fuit ad regiminẽ ⁊c. quo non
5 obſtante votum adimplere tenetur .quero ergo.ꝛ vtrum il
lud ſit verum non ſolum ſi ſolum electus fuit:ſed etiam ſi cō
ſenſit:vel etiam ſi confirmatus:et conſecratus fuit: vel etiam
poſt adeptam poſſeſſionem.omnes enim iſtas partes et plu
res habet electio.vt nota.ē.de elec.publicato.reſpondeo iſte
text.poteſt intelligi.quod iſte tempore quo conſuluit papā:
ſolum electus fuerat:nec conſenſerat : et tunc plane procedit
quod dicitur.quod debet reddere deo votum : et reſignare
exponitur improprie.et exponitur reſignes. i. electioni non
conſentias per quam ad regimen peruenitur.ſecundo intel
ligitur quod electus fuerat:et conſenſit. ſed illo caſu cum ſit
vinculum materiale contractum.vt.c.cū inter canonicos quo
modo reſignare poſſit.dic:vt.j.de elect.c.ſi electioni.li.vi.po
teſt intelligi.quod iſte electus fuit confirmatus:et conſecrat⁹
et poſt longa tempora prouidere volens conſcientie: conſu
luit papam et hec vltima poſitio facit ad nota.ē.de tranſla.c.
ij.an.ſ.epiſcopus qui renuntiauit ſit eligendus: vel poſtulan
dus.iſte text.facit quod eligend⁹.dic:vt ibi. ¶ Secundo que
6 ro.ꝛ quidam vouit religionem ingredi: et ingreſſus eſt tādē.
ſ.annum probationis eligitur in epiſcopum:an poſſit cōſen
tire.et debeat confirmari.videtur ꝙ nō.quia licet reddere ce
perit.adhuc tamen adplenum non reddidit votum ſuū deo.
nec videtur aliquid actum ⁊c.vt.l.final.C.ad ſil. pro hoc facit
illud.c.in contrarium facit quia ſi iam profeſſus eſſet. poſſet
propter maius bonum.ſ.curam animarum a religione aduo
cari.ſ.tim.ſ.quod dei.vnde videtur ꝙ etiam eo exiſtente no
uitio poſſit maxime vt circuitus euitetur.dicit Hoſtiē. quod
eligi poterit.dum tamen non fuerit in mora profitendi ita ꝙ
poſſet ſibi obijci ſ peccato mortali.vt fuit in iſto.capitulo.de
bet tamen prius profiteri. quod non poteſt facere etiam in
uitis electoribus poſtꝙ ipſum talem eſſe ſcientes elege
runt. de conſu.ſer. propoſuit. tutius.tamen et honeſtius eſt
ſecundum Hoſtien.vt de voluntate eligentium hec procedit
ad hoc de elec.bone.§.non attendentes.et ſic dicit ſeruatum
fuiſſe in electione.pe.de collomedio ad Rothom.eccleſiam.q
poſtea fuit cardinalis albanēſ.

1 ¶ Eccleſie ſi grauiter leduntur ex abſentia prelati: non po
teſt nec debet ei dari licentia abſentandi ſe etiam pro publica
vtilitate.
2 Prelatus ſi cum licentia ſe abſentat debet interim eccleſie p
ſubſtitutum deſeruiri.
3 Utilitas ab alio percipitur duobus modis.ſ.verbo ⁊ exēplo.
4 Clerici regulares poſſunt in iuſto bello alios exhortari ad
pugnam.
5 Religioſi ſimplices non poſſunt votum emittere ſine conſen
ſu abbatis.
6 Prelatus etiam religioſus poteſt votum emittere vltrama
rinum.

Paſtoralis. Prelatus etiā profeſſus po
teſt votū vltramarinū emitt
re.et in vſus ſuos.ex.eccleſie ſue conuertere.primo
ponitur ꝯſultatio.ſcdo rñſio ibi.diſcretiō.¶ No.
1 primo.ꝛ ꝙ ſi ex abſentia prelati grauiter ledantur eccleſie.nō
poteſt.nec debet ſibi dari licentia abſentandi ſe.etiam pro pu
blica vtilitate et ſic vtilitas priuata.ſ. vnius eccleſie prefertur
publice vtilitati.quod eſt verum quando vtilitas publica eſt
ſeparata a priuata.vt hic.ſecus ſi priuata includitur ſub com
muni.ſcdm Hoſti.quod dic per Bart.in.l.j.ff.ſo. ma.et.ē.de
2 poſtu.bone.¶ Secūdo no.ꝛ ꝙ cum datur licen. plato ſe ab
ſentādi.debet eccleſie interim p aliū deſeruiri. cōcor.ē.de ap.
peruenit.de quo.in gloſſ.no.argumētū facit.C.de peda. in.l.
3 placet.et de iudi.l.ſi longius. ¶ Tertio not.ꝛ ꝙ vtilitas ab
alio percipitur duobus modis verbo.ſ.et exemplo.vtilior ta
men eſt predicatio exempli:ꝙ verbi.xl.di.multi.vnde dicitur.
Segnius irritant animos dimiſſa per aures . Quā que ſunt
oculis ſubdita fidelibus.et refert ſeneca. in quadam epiſtola
ad lucillum.ꝙ cleantes et alij plus inſtructi ſunt ex moribus
ſocratis:ꝙ ex doctrina.et alibi occurſus me hercule ſapien
tum prodeſt.et eſt aliquid qđ ex magno viro vel iacente pro
ficias:nec tibi tam facile dixerim quēadmoduz proſint ſicut in
4 telligam profuiſſe ⁊c.¶ Quarto collige.ꝛ ꝙ clerici regulares
poſſunt in iuſto bello alios exhortari ad pugnam.de quo in
glo.iij.et.xxiij.q.vlti.omnium.et.c.hortatu.et.c.vt pridē. di
xi.ē.c.ex multa.ad ſi.Et aduerte:quia iſte tex.loquitur in reli
5 gioſis habentibus prelaturam.ꝛ quid ergo dices in religio
ſis ſimplicibus an poſſint illud votum emittere . videtur qđ
non ſine conſenſu abbatis.xij.q.j.nolo.et.c.non dicatis . di
cit Hoſti.ꝙ non inuenit eos in hoc voto priuilegiatos : niſi
forte ratione officij predicationis.ad hoc.ē.c.ex multa.§.fin.
remittit ad ſummam.c.ti.§.quis vouere.verſicul.monachus.
¶ Quinto no.ꝙ queſtio fuit propoſita an liceret percipere
ex.fructuū eccleſiarum non dicit prebendarum.qꝛ erant reli
gioſi quibus non eſt licitum diuidere bona eccl'ie per preben
das:ſicut licet clericis ſecularibus.de quo per Joan. andr.ē.
de preben.dilectus.et de vi.et ho.cle.decus qui. ¶ Sexto no.
6 hic expreſſum ꝛ ꝙ prelatus etiam religioſus poteſt emittere
votuz vltramarinum.de quo.ē.c.magne vtrum vero iſta.ex.
ſit ſoluenda non deductis expēſis.ſicut in decimis. dicit Jo.
andr.ꝙ ſic ⁊c.

¶ De ſtatu monachorum ⁊ canonicorū regulariū. Rubrica.

¶ Dicto de conuerſione ad religionem.quia hi qui conuer
tuntur vt plurimum fiunt monachi : vel regulares canonici.
ideo ⁊c.habetur materia in decr.lviij.di.per totum repetitur
in.vi.et cle.conuenit.de vi.et ho.cle.monaſteria.ne cle.vel mo.
relatum.de prebeñ.cum ſingula.li.vj.

1 ¶ Monaſteria ſunt exempta a lege dioceſana:ſed non a
iuriſdictione.
2 Prohibitum archiepiſcopo cenſetur prohibitū epiſcopis.
3 Archipreſbyteri rurales ſubſunt tantum epiſcopo.
4 Oblata monaſterio cedunt ad commoduni monachorum.
5 Monachi an teneantur ad decimas: et ad quartam debitaz
epiſcopo.

1 Theodoſius. ꝛ Monaſteria ſūt
exēpta a lege dio
ceſana:ſed non a lege iuriſdi.et duas prohi
bitiones ponit: et ſecundo rationez ſubdit.
ſecunda ibi:aut et⁹ tertia ibi:aut monachis.
2 ¶ Not.primo.ꝛ quod non licet archiepiſco
po:nec licet etiaz ſuis preſbyteris et expone
preſbyteris.i.epiſcopis.xcv.di.olim.in prin.vin.autem colle
3 git argu. ex illo verbo. ꝛ ꝙ archipreſbyteri rurales ſubſunt
tantum epiſcopo.Item ꝙ habēt iuriſdi.de cēſ.cum apoſto
lus.¶ Scdo collige.ꝙ diſciplina eſt moleſtia ꝙ eſt in mona
chis qui recuſant corrigi:vel illud preter nō ponitur excepti
4 ue.de quo not.in.l.j.ff.de pign.ac. ¶ Tertio not.ꝛ ꝙ oblata
monaſterio.cedūt ad cōmodū monachoruz nec ep̄s vel archi
epiſcopus debet ſibi de his aliquid vendicare. ¶ Sed cōtra Opponit in cōtrarium.
illud opp. ⁊ videt.ꝙ de iſtis oblationib⁹ debeat quarta ep̄o:
ſicut debet de mortuarijs et alijs relictis in vltima volūtate.
ē.de teſtamētis.requiſiſti.ſo.aliud in mortuarijs: vel relictis
cauſa mortis vt in contrarijs:aliud in oblationibus inter vi
uos.vel dic ſcdo.quedā obueniūt monaſterio ratiōe populi:
vt mortuaria:et debetur ep̄o quarta.quedaz obueniūt titulo
gratuito:et non debet aliquid ep̄o:vt hic.rō differentie eſt qꝛ
mortuariorū quarta debet ep̄o:propter collationē ſacramen
torū que collatio eſt de lege iuriſdictionis a qua monaſte.non
ſunt exempta.ſed a lege dioceſana.et de his duabus legibus
dic.vt not.ē.de offi.or.c.conquerente.et.c.dilecti.alij dicūt ꝙ
de oblatiōib⁹ q̄ fiūt monaſte.dz ep̄s habere quartam.xvi.q.j.
alia.qđ loquit in eccl'ia regulari.nō ob.illud.c.et alia q̄ dicunt
ꝙ oblata monaſte.nō ſunt ſub lege dioceſana. et p ꝯſequens
monaſte.nō teneri.fatētur tñ ꝙ nō ſubſunt in omnib⁹.nā de
lege dioceſana eſt.ꝙ oēs eccl'ie ꝯferāt cū ep̄o. cū vadit ad pa
pam regē vel ſinodū.vel cū facit expenſas p cōmunib⁹ nego
tiis dioceſis.x.q.iij.vnio.ab his aūt collatiōib⁹ exempta ſunt
5 monaſte.pbat.xviij.q.ij.ꝙ ſit.ꝛ ad decimas aūt an monachi

tenearur dare quartã epo. dicũt quidã. ꝙ in monaſterijs iſta
queſtio nõ ꝓcedit q: monachi nõ recipiunt decimas: ſed alijs
ipſas ſoluũt. xvi. q. i. alia. de deci. nup. et ſic cũ quarta debeat
de decimis ab alijs ꝑceptis: nunꝙ tenẽtur ad quartã. Itẽ ſi
forte decimas ꝑciperet: vt donatas ab alio tũc ſi donãs tenes
bat ad quartã: ſimiliter tenebit monaſte. ad quod trãſiuit cũ
onere ſuo. ſcilicet dicte quarte. xvi. q. i. ſi quis laicus. ratione
ergo populi vel etiã ratione rei tranſlate in monaſte. dicitur
monaſte. ſubeſſe epiſcopo quo ad vtrumq. l. regulariter vero
a lege diocelana cenſetur eſſe exempta licet non in omnib᷒. vt
dixi. Ex his dicit Inno. ꝙ epõ nõ põt mittere monachum ꝑ
alijs communibus negotijs ꝙ̃ monaſterij ſine licentia abba-
tis. quod nota.

1 ¶ Monachi non debent recipi in monaſterio propter pe-
cuniam. Nec poſſunt habere peculium. no. 2.
3 Monachi de iure communi non poſſunt aſſumi ad regimen
parochialium eccleſiarum.
4 Monachi non debent manere ſoli in prioratibus et capellis.
5 Simoniam dans magis punitur ꝙ̃ recipiens in eodem ge-
nere ſimonie.
6 Prioratus et obedientie non debent dari pretio.
7 Priores per electionem ſuorum capitulorum aſſumi debent
ad prioratus.
8 Abbas habet ſub ſe quoddam hoſpitale. in quo non eſt eccle
ſia. nec habet curã animarum. ad quod conſueuit preficivnus
monachus ſui monaſterij per abbatem et conuentum preſen
tand᷒. et per eum confirmandus recipit tamen victũ in mona
ſterio. et vocem habet in capitulo ſicut prius. et reſidẽtiam fa
cit. an inuitus poſſit reuocari ab adminiſtratione dicti hoſpi
talis. et nu. 9.
10 Abbas et monachus licet poſſunt ponere monachos in prio
ratibus obedientiarijs. et alijs beneficijs cum reuocatio po-
teſt fieri per ſolum abbatem.

Monachi. Cõſiliũ eſt habens multa dicta:
ideo non ſummat. ⁊ prima pars
ponit tria dicta. primo ꝓſequẽdo titulũ. ſcdo ꝑmiũ.
tertio ſcõm. demũ illa prorogat: et abbatib᷒ negligẽ
tib᷒ cõminat. ſcda pars ponit prohibitionẽ: et penã ibi. prio-
rat᷒. tertia ponit aliã ꝓhibitionẽ: et caſus exceptos ibi: prio-
1 res. ¶ No. primo. ꝙ monachi nõ debent recipi in monaſte.
a propter pecuniam[a] de quo. ſ. de ſimo. quã. ¶ Secundo not.
2 ꝙ nõ poſſunt habere peculiũ: et ſumit hic peculiũ ꝑ patrimo
nio. vt. ff. ad treb. l. cogi. et ꝑ Hoſt. in ſumma de pecul. §. quid
ſit peculiũ. poteſt tamen habere adminiſtrationẽ de ꝯceſſiõe
abbatis. vt. ſ. verſi. niſi ab abbate. et hoc caſu nõ proprie dice-
retur monachus: ſed adminiſtrator. quando eius adminiſtra
tio verſatur circa tẽporalia: puta eſt elemoſynarius cellera-
rius: vel alius habẽs ſimile officiũ aliud eſſet ſi eſſet tale offi-
ciũ cuius ratiõe haberet tñ circa ſpiritualia intẽdere: vt prior
clauſtralis ſacriſta vel quis alius audiens confeſſiones. vel tñ
vacans obſeruãtie regule ſcõm Jo. an. ¶ Tertio no. ibi per
3 quaſcũq. parochiales ⁊c. ꝙ monachi de iure communi non
poſſunt aſſumi ad regimẽ parochialiũ eccleſiarũ. et hoc de iu
re cõmuni (vt dixi) ſed ex diſpẽſatiõe epi poſſunt. vt in gl. iij.
qđ intellige etiã abbatis ſm Inno. quidã dicũt. ꝙ opi. huius
glo. eſt vera in eccleſijs parochialibus pauperib᷒. ſi vero eſſet
parochialis eccleſia que poſſet plures habere tunc dicunt. qđ
de iure communi poteſt monachus preſici eccleſie parochiali
vt. ſ eod. quod dei. et hoc tenent Tan. et Goff. cõtra quos ſe-
cundum Hoſti. facit generalitas huius text. ibi per quaſcũq.
eccleſias ⁊c. Anton. tenet indiſtincte non poſſe monachum de iu
re communi aſſumi ad regimen eccleſie parochialis. nã olim
fuit hoc ſtatutum quod poſſet propter neceſſitatem. non de-
bet ergo illud ius extendi ad vtilitatem hoc eſt ꝙ poſſit pre-
fici vbi ſubeſt vtilitas. nã monachi regulariter requirũt clau-
ſtra. xvi. q. i. ſi cupis Hoſtien. remittit ad ſummam. eod. tit. §.
vtrum populum. ¶ Quarto not. in verſicu. Nec inter ſecula-
4 res. ꝙ in prioratibus et capellis monachi non debent ma-
nere ſoli. ſine ſocio enim nullius boni eſt iucunda poſſeſſio. vt
ait Seneca. epiſtola. vi. ad lucillum. et Chryſoſtomus vbi nõ
timetur reprehenſor: ſecurus accedit tentator. quid autem ſi
facultates eccleſie non ſufficiant niſi. vni. dic: vt. ſ. de cap. mo.
5 c. fina. ¶ Quinto not. in verſicu. ſi quis. ꝙ ſi monachus in
ſimplici beneficio eſt irregularis quo ad ordines ſecũdũ Pe.
et Ab. et collige hic ꝙ magis punitur dans ꝙ̃ recipiẽs ſimo-
6 niam in eodem genere ſimonie. ¶ Sexto not. ꝙ prioratus
et obedientie non debẽt dari pretio. et hoc verum de illis qui
habent ius ſpeciale annexum: vel bona ſunt ſibi appropriata
diſtincta a bonis monaſte. ſecus ſi tantum temporalia eſſent
de menſa abbatis: vel monachorum. nam tunc poſſent abbas
et monachi ſtatuere quod is cui talis prioratus committetur
certũ quid annuum ſoluat de illis redditibus. et talis mona
chus potius dicetur miniſter: vel cuſtos. ꝙ̃ prior quod ſonat
in dignitatem. de ꝓben. niſi. de priuile. volentes. ad finẽ. lib.
vi. ad firmã etiã dari fruct᷒ prioratuũ ⁊ obediẽtiarũ nõ ẽ pro-
7 hibitũ. ſ. ne pla. vi. ſuas. c. vlt. ⁊ de loca. nſa. ¶ Septimo no.
ꝙ priores ꝑ electionẽ ſuoꝝ capituloꝝ debẽt ad prioratꝰ aſſu-
mi: et tales ſi ẽ prioratꝰ ꝯuẽtualis. debẽt attigere. xxv. annũ. ſi
nõ eſt ꝯuẽtualis tñ curatꝰ: ſꝫ illa cura gerat ꝑ preſbyteros ſe-
culares debet eſſe. xx. annoꝝ. debẽt etiã tales reſidere ⁊ ꝓmo
ueri ad ſacerdotiũ iuxta no. in cle. ne in agro. ſ. e. Et aduertẽ-
dum ſm Jo. an. ꝙ iſta verba capituloꝝ ſuoꝝ fuerunt addita
ꝓpter tria. primo vt ſcias in eccl'ia ꝯuẽtuali debere ꝑlatũ crea
ri ꝑ electionẽ ꝯuẽtꝰ. de elec. c. i. ſcdo vt tales priores ſic electos
ſcias ꝑpetuos ⁊ talib᷒ ꝯfirmari poſſunt prioratꝰ. de ꝓbẽ. niſi.
alij ad volũtatẽ abbatis reuocãtur: nec eis ꝯfirmant. de ꝯfir.
vti. vel inuti. ad noſtrã. et. c. porrecta. ⁊ hoc tenet etiã Innocẽ.
tertio vt ſcias tales priores ſine volũtate dioceſani non inſti-
tuẽdos. vñ hic in tex. dr canonice. nec remouẽdos: ꝑ ꝯſequẽs
ſicut nec aſſumptos ad curã animarum de cap. mo. c. i. li. vi. et
hoc tenet Hoſti. q de hoc remittit. de priuile. c. ſi papa. §. ſane.
li. vi. ¶ Octauo no. ꝙ priores ꝑ electionẽ aſſumpti nõ ſunt a
prioratib᷒ ſine rationabili cã amouẽdi et inter ratiõabiles
cauſas numerat maior vtilitas: ꝑ ꝙ̃ facili᷒ diſpẽſat. de trãſla.
e. ſi. et vide. c. ſi religioſus. de elec. li. vi. ¶ Querit glo. dicit hic ꝙ
monachi nõ debent habere peculiũ qđ ergo ſi ſub ea ꝯditiõe
abbas recipit aliquẽ in monachũ vt liceat ſibi ꝓpriũ retinere
an ſpreta conditiõe impoſſibili de iure remanebit ingreſſus
purus vel vitiabit ingreſſus. dic de iſta queſtiõe vt no. ſ. de cõ
di. ap. c. ſi. et in auctẽ. ingreſſi. C. de ſacroſanc. ec. et dicit circa
hoc Jo. an. ꝙ viſo moderno fieri põt cũ volũtate abbatis: vt
vſum habeat tñ vt dicit hoc parũ differt a ſimo. Anton. dicit id
nõ poſſe fieri ex pacto: ſed als ſine pacto. xij. q. i. illi. ¶ Ultra
8 hoc. ꝙ quero quidam abbas habet ſub ſe quoddã hoſpitale
in quo non eſt eccl'ia nec habet curã aĩarũ ad qđ ꝯſueuit ꝑfici
vn᷒ monach᷒ ſui monaſte. ꝑ abbatẽ: ⁊ ꝯuẽtũ ꝑſentãdus epo:
et ꝑ eũ ꝯfirmãdus recipit tñ victũ in monaſte. ⁊ vocẽ habet in
capitulo ſicut prius ⁊ reſidẽtiã facit: q̃rit an inuit᷒ poſſit reuo
cari ab adminiſtratiõe dicti hoſpitalis. ⁊ an a ſolo abbate. vf
dicẽdũ ꝙ remoueri poſſit inuit᷒ etiã ſine ꝯſenſu dioceſani: rõ
eſt q: ꝑ talẽ aſſũptionẽ ad curã hoſpitalis nõ fuit abſolutus
a iugo clauſtri: ergo clauſtralis ẽ nec habet velle: vel nolle. xij.
q. i. nõ dicatis. de elec. quorũdã. et. c. ſi religioſus. li. vi. ad hoc
eñ vt monachus poſſit abſolui a clauſtro. et ab eo plene trãſ
9 ferri neceſſe ẽ. ꝙ ad aliud monaſte. vel curã aĩarũ epo vel alij
ſubiectã trãſferant. vt. ſ. c. qđ dei timorẽ. et de cle. ꝯſtitu. hinc
eſt ꝙ de iure monach᷒ nõ põt ꝑfici hoſpitali nõ curato. vt no.
Jo. et Pa. de re. do. c. ij. in cle. et Archi. xviij. q. i. quidẽ. nam
poſtꝙ̃ remãſit monach᷒ monaſte. nõ poſſet etiã ex ꝑſſe abbas
ſibi obligari: vt in vita ſua teneat certũ locũ. vt no. Hoſti. qui
cle. vel vo. c. vi. et optime facit ad ꝑmiſſa qđ no. Archi. de offi.
ordi. c. vlti. li. vi. in glo. magna in gl. in fi. et hoc reſpectu iu
ra volũt prioratꝰ ꝯfirmari monachis ne obediẽtia ꝯtẽnatur
de ꝯfir. vti. vel inuti. ad noſtrã. ⁊. c. porrecta. ſꝫ qñ monachus
trãſfert ad curã aĩarũ et ꝑ epm inſtituit: tũc nõ remanet mo-
nachus monaſte. nec aliquid habet ꝯmune cũ eo. xviij. q. i. c. ſ.
et. c. ne ꝑ cuiuſlibet. et talis monach᷒ ſic plene tranſlat᷒ nõ te-
net habere ſociũ ſui ordinis. vt no. Jo. an. ⁊ Pau. ſ. e. c. i. §. ad
hoc. in. vj. coliũ. in cle. nõ ob. ſ. de cap. mo. c. i. li. vj. et de priuile.
cũ et plantare. §. in eccleſijs. et quod no. Inno. de renũ. c. fin.
in fi. vbi requirit in reuocatione licentia dioceſani ſine confir-
mãtis. loquitur eñ in clericis ſecularib᷒ ꝑ abbatẽ ꝑſentatis:
vel in religioſis ad curã aĩarũ tranſlatis. et ꝑ ꝯſequẽs nil cõe
habẽtib᷒ cũ monaſte. vt dictũ eſt nõ eñ ẽ incõueniẽs ꝙ mona
chus prior prioratꝰ ſubiectus epo ꝑ libito abbatis poſſit ad
clauſtrũ reuocari. de priuile. c. vno. inñ. li. vj. immo monachus
per epm bñficiatũ ad bñficiũ manuale abbas reuocat ad clau
ſtrum. vt no. de ſup. ne. pre. c. vno. in gloſ. et in talib᷒. in cle. nec
ſequit nõ põt monach᷒ miniſtrare in dicto hoſpitali ſine licẽ.
epi: ergo nõ põt reuocari ſine epo. tolle inſtãtiã in cõfeſſorib᷒
ꝑdicatoꝝ et minoꝝ qui nõ pñt audire ꝯfeſſiones ſine licentia
epi. et tñ pñt reuocari ſine epo. vt l cle. ſup cathedrã. de ſepul.
in cle. et rõ ꝑma efficax ẽ ꝙ iſte valeat reuocari. q: nõ eſt abſo
lut᷒ ab obediẽtia. et ꝑ hoc tollitur qđ poſſet allegari in ꝯtrã.
de offi. archi. ar. ad hoc. in fi. ſꝫ in alio caſu loquat. facit etiã ꝯ
ꝑdicta de offi. vica. ad hoc vbi cõfirmatio epi qđ erat ad tps:
et reuocabile

a ¶ Propter pecuniam. Adde Jo. à de turre cre mata in. c. i. i. q. ij. vbi pulcre.

et revocabile facit perpetuum. et ꝙ ſine cauſa et ſine iudice re
10 uocari non poſſet. ad fin oubium dic. ꝙ licet abbas et conuentus habeant ponere monachos in prioratibus obediētiariis et aliis beneficiis. tñ reuocatio poteſt fieri per ſolũ abbatem. nec pōt inuito abbate monachus talem prioratũ vel hoſpitale tenere. xviij. q. ij. nullã. j. e. cũ ad monaſteriũ. §. hoc. no. ad hoc de elec. ſi religioſus. li. vj. non ob. ꝙ cõuentus nolit reuocare. nã non ſequitur ad ꝯuentuꝫ pertinet inſtitutio: ergo deſtitutio. de heret. cum ex iniuncto. eſſet enim abſurdum dicere. ꝙ iſte ſit monachus et non ſub obedientia. ⁊ iſta ꝯſuluit fede. conſilio. cxlix.

1 ¶ Ciſtercienſibus non eſt licitũ poſſidere villas: eccleſias: altaria: fidelitates: hominia ⁊c.
2 Priuilegia certo ordini conceſſa perduntur cum a prima decliant.
3 Ordo tunc dicitur relinquere: cum oẽs magni et parui tranſgrediuntur terminos ſuos.
4 Clerici negotiatores in ipſis negotiationibus non gaudent priuilegio clericorum.
5 Eccleſia vna cum ſuis clericis poteſt ſe transferre ad regulaꝫ arctiorem.
6 Mutatio ſtatus eccleſie pendet ab epiſcopo.
7 Religioſi debent rerum ſingularium paupertate letari.
8 Diuites cum bonis operibus non ſunt abiiciendi.
9 Ingreſſus nouiter monaſteriũ an ita recipiat partem de rebus cõmunibus ſicut et antiquus.

RECOLENTES. Monet ciſtercieñ. ꝯſeruēt regulam ſuaꝫ ſm primeuã inſtitutionem ipſius. ab. dicit cuius vitam gerimus eius regule fore cenſemus. et hoc dicit prima pars. ſcđa dicit ꝙ ſi ſit domus religioſa alteri aggregata eius mores ſeruare teneť. diuidiť in quatuor partes. in prima ciſtercieñ. ordo ſm antiqua tempora multipliciter ꝯmendatur. in ſcđa ꝯſyderatis modernis temporibus reprehenditur. in tertia vt ipſi ciſtercieñ. ſuis antiquis terminis ſint contenti admonentur. in quarta qualiter domus que ciſtercienſibus ſe ſubiiciunt ſe eiſdem conformare debeant inſtruuntur. ſcđa ibi: colentes. tertia ibi: ideoq3. quarta ibi ceterum. ¶ No. primo dolendum eſſe cum ordo ſancte plantatus et inſtitut⁹ no ſcitur declinare. ambulare enim debent homines de virtute in virtutem. de tranſac. c. j. xxij. di. legimus de mu. et ho. vt gradatiꝫ. nam ſecundum. B. in via dei ſtare eſt retrocedere. ⁊ ne
1 mo mittens ⁊c. ſ. e. j. magne. ¶ Secundo no. ꝙ ciſtercieñſib⁹ non eſt licitum poſſidere villas eccleſias altaria fidelitates hominia ⁊c. q̃ expone vt hic in nouella. quid ergo ſi eis talia relinquantur. videtur ꝙ poſſint ipſa apprehendere nõ vt reti
a neant: ᵃ ſed vt vendant: vel cõmutent. vt. j. ver. ceterũ. cũ enim talis incapacitas nõ cauſetur propter vitium vel delictũ ipſorum: videtur ꝙ ꝯmutatio vel eſtimatio debeatur iuxta no. in l. apud iul. §. ſi. de le. j. et de hoc. ſ. de proba. in nouella. ⁊ l. deo
2 nobis. C. de ſacroſanc. ec. per Cy. ¶ Tertio no. in ver. ſi eni. ꝙ priuilegia certo ordini ꝯceſſa perduntur cũ a primeua inſtitutione declinant et tranſgrediendo terminos ſuos. ⁊ ſic de
3 lictum prelatorum nocet ordini. et ordo tunc dicitur delinquere cum omnes magni et parui trãſgrediuntur terminos ſuos. quod dic. vt not. de ſimo. dilectus. vbi dixi. ¶ Quarto no. ꝙ qui ꝯmunem cum aliis vitam ſuſcipiunt ſimilem ſenti
4 re debēt in legibus diſciplinaꝫ. vnde clerici negotiatores in ipſis negotiationibus non gaudent priuilegio clericorum. ſ. de vi. et ho. cle. c. fin. qui enim excedit terminos ſuos: excediť a non ſuis terminis. vt no. in l. hereditatis. C. in qui. ca. ce. lõ.
5 temp. preſcrib. ¶ Quinto not. in ver. ceterũ. ꝙ vna eccleſia cum clericis ſuis poteſt ſe transferre ad regulam arctiorem. et tunc debet ſe illius ſtatui cõformare. ſicut ergo perſona poteſt etiam ſe transferre ad regulam ſtrictiorem. vt. ſ. de regu.
6 licet. ita etiam eccleſia cum capitulo ſuo. iſta tamē mutatio ſtatus eccleſie pēdet ab epo: nõ ab inferiore. x. q. j. decretum. ⁊ c. regenda. de exce. pla. ſicut vniret p Innoc. et de iſta vnione vide qđ no. ſ. ne ſede va. c. j. et. ff. de le. j. l. j. per Bar. ¶ Sexto
7 no. ꝙ religioſi debēt rerũ ſecularium paupertate letari. difficile
8 eñ poſſideť ſimul diuitie et virtutes. xij. q. ij. gl̃ia. omnes tñ cũ bonis opib⁹ nõ abiicim⁹. xxx. di. hec ſcripſimus. xij. q. j. exẽplũ. de diuitib⁹ vo reprobis q libēti⁹ intuenť aurũ: ꝙ ſolem vide. xlvij. di. ſicut hi. ⁊ in euãg. matth. xix. facili⁹ eſt intrare camelũ p foramē acus ⁊c. nõ q parũ habet: ſꝫ q plus cupit paup ē ait ſeneca. ad luciliũ epl̃a. ¶ Querit Ioan. andr. an
9 de reb⁹ cõib⁹ ita pcipiat partē ille q ē nouiter ingreſſus ſicut

a ¶ Ut retineant. De amortiſatõe qd iuris vid ĩ ſpecu. ti. ᵭ loca. §. nũc aliq̃. v. xvi. cum ſeq. ⁊ p io. Ray. di. j c. j. §. habito. ti. de feudis. aliena. per fede.

ꝑ Ponit queſtionem.

antiquus. dicit ꝙ ſic dũ ibi manet. ſi aũt ad aliũ locũ transfiret ſua tñ ſunt ſibi reddēda. ſ. de cle. ꝯiu. qđ ad te. Ego q̃ro ſi collegiũ diſſoluať an quilibet de ꝯmunibus pcipiet partem. dic: vt dixi poſt Inno. j. de exce. prela. dilecta. et not. Barto. in. l. j. de colle. illi. vbi dixi.

1 ¶ Regularis qui proprium non reſignauit in morte ſi ſepultus fuerit in cimiterio: debet exhumari ſi ſine ſcādalo fieri poteſt.
2 Regularis retinendo ſibi aliquid facit contra regulam: ſicut et monachus.
3 Exhumādus alś propter ſcandalũ non debet exhumari.
4 Iudicium idem habendum eſt de ſimilibus.

1 SUper quodam. Regularis q ꝓpriũ non reſignauit in morte ſi ſepult⁹ fuerit in cimiterio exhumari debet: ſi ſine ſcādalo fieri pōt. ꝯ muniſ diuiſio. ſcđa
2 ibi: inquiſitiõi: quã prorogat ibi: hoc aũt. ¶ Not. pmo ꝙ regularis aliquid retinēdo ſibi facit ꝯ regulã. ſicut ⁊ monach⁹.
3 vt. ſ. c. ij. ¶ Scđo no. ꝓpter vitādũ ſcandalũ nõ exhumari
4 illũ q alś exhumādus eſſet. ¶ Tertio not. ꝙ de ſilibus idē eſt iudiciũ habēdũ. et vbi eadē ratio idē iuris vt in glo. ſi. ad qđ vide quod no. de temp. or. c. j. li. vj.

1 ¶ Intrinſeca probantur per extrinſeca.
2 Clericus ſecularis vnius diocesis poteſt tranſire ad monaſterium alterius diocesis.
3 Profeſſus religionem licet non exprimat cui regule ſe deuoueat intelligitur illam voviſſe in cuius fratrum manibus profeſſionem fecit.
4 Eligens male iterum poteſt eligere.
5 Parochiani poſſunt petere confirmationem ab epiſcopo et adminiſtrationem ſue eccleſie parochialis alicui committi.
6 Monachi an poſſint pfici eccl'is pochialib⁹ ſine diſpēſatiõe.
7 Conſtitutio q̃ loquiť de monachis nõ includit canonicos regulares licet in multis cõueniant in ſubſtantialibus regule.
8 Officium predicationis eſt priuilegiatum: et in quo conſiſtat illud priuilegium.
9 Canonicus regularis aſſumptus ad regimen eccleſie ſecularis parochialis debet habere ſocium ſui ordinis. Nec eſt liberatus ab obſeruantia ſue regule. nu. 10.
11 Monachus cum licentia vel conſenſu abbatis poteſt preſici per epiſcopũ eccleſie parochiali etiam ſeculari.
12 Monachus promotus non poteſt in eccleſia collegiata canonicorum ſecularium habere prebendam.
13 Epiſcopus licet poſſit diſpenſare vt factus iam monachus poſſit transferri ad eccleſiam ſecularem propter curam: nõ tñ pōt diſpēſare vt ille qui ſolēniter vouit ⁊ pmiſit religionē ingredi voto nõ cõpleto aſſumatur ad regimen eccleſie curate.
14 Abbas an teneatur conſtituere monachum ſuum poſtulatũ ad regimen eccleſie curate.
15 Religioſus mendicās profeſſus licito modo regulã benedicti an poſſit extra adminiſtrationē monaſterij proprij ⁊ ordinis aſſumi p epm ad regimē cuiuſdã parochialis eccleſie.

QUod dei timorem. Canonicus regularis preſici pōt parochiali ecclie: etiã ſeculari: ſꝫ debet ſocium ſui ordinis ſecũ habere et pōt diuidi in tres partes. in prima exordiũ. in ſcđa facti narratio: ⁊ ſupplicatio. in tertia ſupplicatiõis admiſſio cũ
1 duplici motiuo. ſcđa ibi: ſane. tertia ibi: licet. ¶ Nota primo ꝙ p extrinſeca ꝓbãtur intrinſeca. vñ matth. vij. a fructib⁹ eoꝝ cognoſcetis eos. ⁊ hiero. ad pauliã. ex pomoꝝ dulcedine generoſi ſeminis arbor agnoſciť. pſumiť eñ ꝓ aliquo ex fructibus bonoꝝ operũ. hinc io. j. ſi mihi nõ creditis opib⁹ credite. facit ſ. de pſump. c. ex ſtudiis. et vulgariter dř opus laudat magiſtrũ. et ſeneca. xxxiij. ad luci. nõ eſt ei⁹ animus i recto: cuius
2 acta diſcordãt. ¶ Scđo no. ꝙ clericus ſecularis vnius dioce. pōt trãſire ad monaſte. alteri⁹ dioce. vt hic ꝯtingit vbi cleric⁹ dioce. floren. trãſiuit ad mõaſte. bononie: p quē trãſituř vitã voluiſſe mutare: poſtq̃ reſignauit ecclie. vt. ſ. ð reg. ſtatuim⁹. ¶ Tertio no. ꝙ iſte reſignauit officiũ plebani corã fratribus ſcti victoris. ⁊ in hoc min⁹ pvide ſe geſſit. q2 in manib⁹ epi florētini renũtiatio fieri debuit. ſ. de renũti. admonet ſꝫ Inn. q
3 etiã dicit. ꝙ lꝫ nõ exprimat cui regule ſe deuoueat intelligiť illã voviſſe i cui⁹ fratrũ manib⁹ pfeſſionē fecit. ¶ Quarto no. ꝙ poſt renũtiationē iſte fuit impetrat⁹ iterũ ad plebaniã: ſed

dices cū dixeris min⁹ puide renūtiaſſe iuri ſuo: vt ſine alia im
4 petratiōe potuiſſe redire. ꝟ ſicut q male elegit iterū pōt eli
gere. vt. c. perpetue. de elec. li. vi. ſo. dic. ꝙ renūtiatio tenuit in
ipſi⁹ p̄iudiciū. ſ. de renūti. qd in dubijs. et dicto. c. ammonet.
nā lʒ nō fuerit facta renūtiatio i manib⁹ ꝑſone idonee: nō tʒ q̄
ad renūtiationē: q2 renūtiatio nō reqrit partis p̄ſentiā i reali
bus: ſec⁹ i pſonalib⁹. qd dic: vt no. Inno. ſ. de renū. veniēs. et
5 Bar. in. l. nō ſolū. §. ſi liberatiōis vba. de li. leg. ¶ Quīto no. ꝟ
ꝙ parochiam pōt petere ꝯfirmationē ab epo: et adminiſtra
tionē ſue eccīe parochialis alicui cōmitti. ſ̄ꝑ reſtitutionē. eo
ꝙ ſub malo ſacerdote patiunt famē: ꝛ ſitim verbi dei. viij. q. ſ.
audacter. ꝛ ſic intereſt ipſoꝝ. de elect. q̄relā. vn̄ hier. deplorat
treū. iiij. paruuli petierūt penē. i. v̄bū dei: ꝛ nō erat q frāgeret
eis. ſ. diſtinguēdo: et p̄dicando. ꝛ iterū adhēſit lingue lactens
in ſiti. dicit tn̄ Hoſt. ꝙ illud eſt verū qn̄ ad populū ſpectat ius
patronat⁹: nā al's ſe nō intromittit. de elec. ſins. ꝯſquis. maſ
ſana. nec de alijs ſpūalib⁹. vt p3 ex no. ſ. de arbi. ꝯtingit. ſ̄ꝑ
nec admittunt laici ad accuſationē p̄latoꝝ vel clericoꝝ: niſi in
excepti. de ſimo. c. pe. de ſimo. tanta. ¶ Sexto no. ꝙ iſte iam
erat obligat⁹ monaſte. ſcti victoris de bononia: ꝛ tn̄ fuit impe
trat⁹ p parochiā. plebis ab epo flore. ꝛ intellige etiā ꝯſentiē
te epo bonon̄: vel ſaltē pote ꝛ ꝯuētu ſcti victoris. Quis eñ di
ſpēſatio ſpectaret ad ſolū florentinū: tn̄ fieri nō debuit ſine p̄di
ctoꝝ ꝯſenſu. ſm Inno. ad hoc dicto. c. ammonet. ꝛ. ſ. c. mona
chi. ꝛ qd no. Jo. an. ſ. de renū. c. poſt tranſlationē. ꝛ ideo reqꝛ
rit p̄dictoꝝ ꝯſenſus. q2 tractat de trāſlatione ſui monachi ad
aliū locū: q̄ fieri nō debet ſine ꝯſenſu capituli: p̄lati: ꝛ epi. ſicut
nec alienatio rei. q2 maioꝛ eſt alienatio pſone: ꝙ rei. xij. q. i. p̄ci
pim⁹. ꝛ de regu. lʒ. ꝛ ibi no. Sʒ dices auctoritas epi flore. ſine
eī⁹ requiſitio nō v̄r neceſſaria in hoc facto. q2 ſi res ꝛ pſona ad
quā res ſpectat ſunt diuerſarū dioce. reqrit in alienatiōe rei
dioce. loci vbi pſona ꝯſiſtit: nō vbi res. vt. l. magis puto. §. q̄ri
ff. de reb⁹ eo. tuo. Inn. in. c. paſtoralis. de priuile. a ſimili ergo
nō v̄r curādū vbi ſita ſit eccl'ia de cui⁹ puiſione tractat: ſʒ vbi
pſona q̄ ad illā eccleſiā p̄mouetur. ſo. illud verū: cū res ſubia
cet pſone: que ipſam vult diſtrahere. ſec⁹ ſi res et pſona ſe in
uicem nō ꝯtingūt: vt hic. tūc qlibet iudicū quib⁹ ſubſūt res. ꝛ
pſona ꝯuenire debēt. ar. l. iuriſperitos. §. cū oriūdus. ff. de ex
cu. tu. vel dic. ꝙ in illo. c. tractat p̄ncipaliter de vtilitate eccl'ie:
nō pſone immo pſona monachi venit p modum acceſſorij ad
eccleſiā: ſec⁹ qn̄ pſona veniret ad rē p̄ncipaliter facit. c. ij. ſ. de
6 reli. do. ¶ Septimo no. in ver. licet aūt. ꝟ ꝙ monachi pōt p̄re
ſici eccleſijs parochialib⁹: vtrū aūt ſine diſpēſatione. dic. vt in
7 glo. et collige. ꝟ ꝙ ꝯſtitutio q̄ loquit de monachis non inclu
dit canonicos regulares. lʒ in multis conueniant vt in ſubſtā
tialib⁹ regule: obediētia: abdicatiōe ꝓprij: caſtitate: et cōi vita:
et ꝯcilio p̄uinciali faciendo. de vi. et ho. cle. xiij. ꝛ breuiter ſm
8 Hoſti. ꝯueniūt in omnib⁹ niſi i exceptis. ¶ Octauo no. ꝟ qd
officiū p̄dicatiōis eſt p̄uilegiatū ꝛ in quo ꝯſiſtat illud p̄uile
giū. dic ꝙ in multis. primo q2 de qualibet religione pōt quis
aſſumi ad illud officiū ſʒ Goff. qui hoc no. de inde. ꝙ ſit. ſcdo
q2 ordo p̄dicatoꝝ in eccl'ia dei ad hoc ſpecialiter deputat⁹ eſt
tertio vt nullus laicus ad hoc officiū admittat. quarto vt cle
ric⁹ niſi miſſa. qnto ꝙ publice admittat lexto vt p̄dicatoꝛ ſiat
vicari⁹ epi. vij. vt tales p̄ſiciant in eccleſijs parochialib⁹ et re
gularib⁹: quos epi in hoc poſſint coadiutores habere. de offi.
or. inter cetera. ſ. de heret. cuʒ ex iniūcto. viij. q2 p hoc officio
exercēdo aliqui ſunt mittēdi ad ſtudiū theologie. cū p̄uilegio
de magiſtrati. ſup ſpecula. ix. vt p̄dicatores licite mendicare
pōſſit. de hoc. ſ. c. j. ex multo. §. de clericis. ꝛ vt elemoſynas acci
piant ab excōicatis. de ſen. ex. cū voluntate. x. vt poſtulatio de
p̄dicatore facta citi⁹ admittat. de elec. in cauſis. inſi. xi. vt alte
rius epatus eccl'ia preſcribat etiā cū ſciētia rei aliene. de p̄ſcri.
c. j. xij. vt cū gētilib⁹ tibi recipiātur. de inde. ꝙ ſit. xiij. vt diuer
ſarū religionū habit⁹ in vnū ꝯfirmetur. ſ. de vi. et ho. cle. de⁹
qui. xiiij. vt excōicat⁹ intra eccleſiā q̄dīu p̄lat⁹ p̄dicat admit
tat. de ſen. ex. r̄nſo. xv. vt clericus etiā religioſus ꝛ ſi cogat mē
dicare votū vltramarinū pſonaliter exeq teneat. ſ. c. j. qd ſup
his. ꝛ. c. ſe. ꝛ ſi. xvi. vt indign⁹ vel inſufficiēs ad hoc officiū nō
admittat ne cle. vel mo. ſup ſpecula. xvij. vt ſecure ꝓponat ver
bū dei i genere. ꝛ ſi aliqs occult⁹ petōe tāgat in ſpecie. vij. j. ad
tbi. ij. v̄bū dei nō eſt alligatū. xiiij. di. ephesijs. xviij. ſpecialis
ordo p̄dicatoꝝ in multis pp hoc ē p̄uilegiat⁹. vt p3. ſ. de exce.
p̄la. nimus. iſta enumerat Hoſti. et Joā. an. poſt eū. ¶ Nono
9 no. ꝟ ꝙ canonic⁹ regularis aſſumpt⁹ ad regimē eccl'ie ſecula
ris parochialis dʒ habere ſociū ſui ordinis. et idē i monacho
ſic aſſumpto vterqꝫ eñ habere tenetur ſi ꝯmodo fieri pōt. al's
nō. cū eñ vterqꝫ ſit regularis nō pōt reddi ratio diuerſitatis
ergo idē ius. ſ. de poſtu. c. ij. Eſt tn̄ aduertēdū ſm Jo. an. an

ꝟ Not. officiū p̄dicatiōis ē p̄uilegia tū. ꝛ in quo ꝯſiſtat illud p̄uilegiuʒ vide hic.

p̄ficiat cure: vel nō. p̄mo caſu non ſic neceſſe habere ſocium.
ſcdo ſic. ꝛ ideo dicit ipſe. qd dr̄ de ſocio habet locū in clauſtrali
10 vt no. ſ. ti. ij. c. ſi. ¶ Decimo no. ꝟ ꝙ monachus ſiue canonic⁹
trāſlatus ad regimē eccl'ie parochialis ſecularis ꝛ collegiate
(vt iſta erat) nō eſt liberat⁹ ab obſeruātia regulari: ſʒ eā ſer
uare tenet. vt hic qd eſt verū quo ad ſubſtātialia regule. in di
uino vero officio ꝛ in alijs quātū bono modo pōt ſe ꝯforma
re tenet cū p̄ſbyteris: ꝛ collegis ſuis. xlj. di. qſquis. xviij. q. ſ. c.
ꝟ iij. et. q. vij. innona. ꝛ facit qd de ſocio no. ſ. e. c. j. in cle. ¶ Op
po. iſte tex. dicit. ꝙ iſte fact⁹ canonicus ꝓpter officiū p̄dicādi
potuit aſſumi ad regimē eccl'ie ſecularia ꝯtra immo nō videt
hoc fieri potuiſſe ſine diſpēſatiōe. lv. di. priſcis. ſo. magna glo.
aggredit iſtū paſſum. an hodie de iure cōi poſſint regulares
aſſumi ad eccl'ias parochiales. dic: vt in ea. de quo etiā not. in
dicto. c. priſcis. et. xvi. q. ſ. in ſumma. Hoſti. ſequēs tan. Hug. ꝛ
11 Goff. dicit. ꝟ ꝙ monachus cū licētia vel ꝯſenſu abbatis a poſ
a ſit hodie p̄ſici p epm eccl'ie parochiali etiā ſeculari. qd intelli
git Jo. an. verū etiā ſi ep̄s verbis diſpēſatiōis nō vtat. lviij. di.
c. j. ꝛ. ij. et. lxxiij. di. quoniā. Idem in canonicis regularibus
vt hic. ꝛ aduertēdū ꝙ iſta aſſumptio et trāſlatio monachi vel
canonici toleratur propter curā animarū. ex quo argue. ꝙ ſi
nō haberet curā animarū actu: ſʒ habitu nō poſſet talis ad ta
lem eccleſiā nō curatā actu p̄mouerī. q2 ceſſat ratio cure: ergo
diſpoſitio iuris. vt. l. adigere. §. q̄mis. de iu. et ho. collige ex
12 hoc. ꝟ ꝙ talis ſic p̄mot⁹ nō poſſit in eccl'ia collegiata cano
nicorū ſecularium habere p̄bēdā. de hoc de regul. ſup eo. de vi. ꝛ
ho. cle. de⁹ q nec pſonatū: puta p̄poſiturā: vel decanatū ipſarū
eccleſiarū collegiatarū: niſi ob neceſſitatē cure animarū et di
ſpēſatiōeʒ capituli: ꝛ epi hoc ſiat. de his q̄ ſin. a p̄re. nouerit. et
c. quāto. ſm Hoſti. qui remittit ad ſummā. e. ti. §. vtrū popu
lum. et vide ad predicta qd no. in cle. j. de elec. relaxatio ergo
iuris ob certam cauſam facta: nō debet extēdi ad caſus nō ha
bētes ſimilem rationē immo nec ad ſimiles ſi ꝯ ius ꝓceſſerit
vt in auten. quas ac. et quod ibi no. C. de ſacroſan. ec. facit. l. ꝙ
vero. ff. de leg. ¶ Scdo oppo. hic nō apparet. ꝙ iſte ꝓfeſſio
nem fecerit: vel habitū aſſumpſerit: ſed tm̄modo ꝙ predicta
promiſit: ꝛ tn̄ papa diſpēſat. ꝙ poſſit miniſtrare in parochia
li eccl'ia non impleto voto: ſed videt ꝙ male faciat immo ſibi
perſuadere debuit: ꝙ impleret votū: vt. ſ. ti. j. c. p. ſo. vt in gl.
magna. ibi preterea dr̄. q̄ ſoluit. ꝙ ibi eccl'ia gebēnē. ad quaʒ
elect⁹ fuerat erat ſecularis. vn̄ poſtea quā acceptaſſet nō pote
rat fieri monachus eo ipſo remanēte in epiſcopatu: ſed fact⁹
primo poterat ad illā aſſumi: ſiue eſſet ſecularis. vt. ſ. de elect.
cum rationi. in cle. ſiue regularis. ſ. de elec. nullus. li. vi. vel ali
ter vt in glo. vel dic. ꝙ hic epiſcopus voluit diſpenſare cū illo
propter maius bonum cure: ibi autē papa voluit diſpenſare
cum illo. Lan. dicit ꝙ iſte poſtea ſolēnē profeſſionē fecit. Ego
vltra doc. audeo dicere ꝙ illud qd hic dr̄ ꝓcedit poti⁹ de ſpe
ciali gratia pape: ꝙ de iure. qd colligitur ibi: a nobis ratum
haberi ſuppliciter poſtulauerit ꝛc. et ibi: ſic annuēdū duxim⁹
poſtulatis. fuiſſet eñ talis poſtulatio ſupflua ſi de iure ꝯmu
ni voto nō ꝯpleto potuiſſet ſolus epiſcopus diſpenſare. vt. l.
13 j. C. de teſta. li. x. et pro tanto dico. ꝟ ꝙ lʒ ep̄s poſſit diſpenſa
re. vt factus iam monachus poſſit transferri ad eccleſiam ſe
cularem propter curam. non tamen poſſet diſpenſare. vt ille
qui ſolenniter vouit et promiſit religionem ingredi: voto nō
ꝯpleto aſſumatur ad regimen eccleſie curate. et ideo hic fuit
neceſſaria pape diſpenſatio et diſpenſare voluit: ſed non vo
ꝟ luit in dicto. c. pe. et ſic intelligo hūc textum. ¶ Quero. ꝟ vtrū
14 abbas monachū ſuum poſtulatuʒ ad regimen eccleſie curate
teneatur conſtituere. dicit Jo. an. ꝙ ſic. vbi non inuenirentur
honeſti et ſufficientes. et monachus ſic poſtulatus eſt bonus
predicatoꝛ: et honeſtus in vita. xxi. q. ſ. c. j. de elec. in cauſis. ꝛ. c.
nihil. et in hoc etiam priuilegiatum ſit officium predicādi ra
tione regiminis competēs. dicit etiam ꝙ ex quo talis mona
chus tranſlatus eſt et per epm inſtitutus: abſolutus eſt ab ab
bate: et ſolus ep̄s eſt ſibi abbas. facit qd dixi. ſ. c. ij. ¶ Ultra
doc. ſumpta occaſione tranſitus permiſſi de monachis ad ec
15 cleſias ſeculares curatas quero. ꝟ an religioſus mēdicās pro
feſſus licito modo regulaʒ benedicti poſſit extra adminiſtra
tionē monaſte. proprij et ordinis aſſumi per epm ad regimē
cuiuſdā parochialis eccl'ie. videtur ꝙ nō per. c. vt profeſſores
de regu. in cle. vbi dr̄. ꝙ nec aliquā curā nec quodcūqꝫ aīarum
regimē tales poſſint obtinere: vel exercere. ibi dn̄s ſede. de ſe
mo refert ſe pluries recuſaſſe ꝯſulere: tn̄ ab amico coact⁹ ꝯſu
ꝟ luit talē religioſum poſſe p̄fici p epm ꝛ aſſumi. Non ob. cle.
vt profeſſores. q2 loquit de adminiſtratiōib⁹ proprij ordinis
qd p3 ex pluribꝰ. j. q2 ceſſat rō finalis ꝯſtitutiōis illi⁹. nam in
princip. ſunt due cauſe vna impulſiua. ſ. vt religioſi remaneāt
libentius in

ꝟ Opponit in cōtrarium.

¶ Cōſenſu abbat. Ad de vidēduʒ ioannem de turre cremata in. c. ad eccleſiaʒ. lviij. diſtinc.

ꝟ Ponit queſtiones.

ꝟ Nota p ſed lectu cle. vt profeſſores de regu.

libentius in ordine ſuo.alia finalis.ſ.vt in domibus ad quas
tranſeunt quietius ſtudeant permanere.iſta ceſſante ceſſat et
ꝯſtitutio.facit qđ no.ī.de renū. poſt trãſlationem.cū ſua ma
teria in glo.ar.hic.preterea facit verbum inibi:ibi poſitū : qđ
ſi nō ibi alibi ſecus.et facit ad hoc prima punctuatio que pla
cere videtur Jo.an.ſuper ipſo verbo inibi:poſitea. et facit ad
hoc optime ꝯſtitutio domini benedicti de monachis.c.xxxv.

Opponit in cōtrarium.

Sed oppo.ad hoc ſi in ſuo monaſterio. non poſſunt in quo
ſtādo debēt eē ſanozabiliores : ergo nec alibi.nā monachi nō
debēt clauſtrum exire:nec curā animarum gerere:ſed ſemper
pſalmodie et operibus manū. alibi inſiſtere . xvi.q.i. mona
chus.et.c.ſi cupis.et.c.alia.de ꝯſe.di.v.nunꝗ.reſpondeo illis
c.derogatur per.ca.doctos.e.cauſa et.q.et per id qđ ibi not.
ꝑterea illa ꝯſtitutio.vt profeſſores.eſt penalis et exorbitãs a
iure eorum antiquo: ergo non eſt extēdēda.de peni.di.v.pe
ne.de elec.ſtatutis.li.vi.hec tamen ratio nō placet. qꝛ non eſt
penalis:quia nō punit iure iam queſito:ſm ea que no. Joā.
and.de elect.c.vlti.ſuper glo.ij.li.vi.in nouella. preterea dicit
ipſe totum illud.c.loquitur vniformiter.et pars ſcđa ꝯtinuat
prime.quod deſignat dictio quomodocūꝗ. que ꝯtinuatiua
eſt.vt dicit Jo.mo.et Archi.de elec.quorundā ad ſi.li.vi.τ ſic
totum.c.principium et finis intelligitur de priorati bus:τ ad
miniſtrationib⁹ τ cura animarum in eorum ordine : vt ſic to
tuꝫ.c.ſit vniforme.facit de bap.maiores.τ ita dicit ꝯſilio.clvi.
Lau.ibi in additis ad ꝯſiliuꝫ dicit hic recuſandum.qꝛ preſtat
occaſionem malo et fraudibus τ ꝙ creditur ꝯmuniter ꝯtra τ
loquendum eſt vt plures et ſentiendū vt pauci.vnde marcus.
varo.in multis ꝯtra ſapere diſſipere eſt.τc.

1 ❧ Monachi non debēt vti lineis camiſijs.Nec habere pro
priū.nu 2.Nec recipere arbitrium.nu.4.
3 Relictum factum monacho an debeat ſolui.
5 Monachus ingreſſus monaſterium an debeat pronuntiare
arbitrium etiam precipiente abbate.
6 Legatū alimentoꝝ cadit in his q amiſerunt iusciuile.
7 Monachus ſi deprehenditur proprium habere in vita expel
litur de monaſterio:ſi in morte inter fratres non ſepelitur.
8 Mortuus non poteſt in loco ſepeliri vbi non potuit in vita
morari.
9 Exbanniti de ciuitate non poſſunt poſt mortem ad ciuitateꝫ
deferri.
10 Pecunia reperta monacho in morte an tota ſit ſepelienda
cum eo.
11 Rumor in monachis dicitur abuſio.
12 Monachi non debent veſci carnibus etiā in ſolēnitatibus.
13 Monachi poſſunt comedere carnes extra refectorium ex li
centia abbatis.
14 Monachus vadens ad ſtudium debet petere diſpenſationē
ab abbate ſuper eſu carnium.
15 Argumentum a contrario ſenſu ceſſat in caſu in quo ex eo ſe
quitur abſurditas.
16 Abbas poteſt comedere carnes in camera ſua.
17 Monachi in infirmitate pro recuperanda ſanitate : poſſunt
vti medicinis.
18 Tutela affectate non inducit immunitatem.
19 Fides et diſcretio requiritur in officio.
20 Prioratus vel adminiſtratio eccleſie nō dꝫ nec pōt alieni cō
mitti:niſi ad nutum et beneplacitum abbatis.
21 Prior qualis eſſe debeat.
22 Abbatis officium quod ſit.
23 Abbas non poteſt diſpenſare vt monachus habeat propriū
ſine proprietatem.
24 Papa an poſſit diſpenſare cum monacho.ꝙ habeat ꝓpriū:
vel ꝙ ducat vxorem.ꝙ ſic cum cauſa. Et ſi cauſa non ſubeſt:
an valeat eius diſpenſatio.nu.25.
26 Renuntians abbatie an remaneat monachus illius monaſte
rij.ꝙ non.

Cum ad monaſteriū.

Dicit Joā.
an.diuide.c.in qnꝗ partes.in ꝑma tractat de ve
ſtib⁹ monachoꝝ.in ſcđa de abdicatiōe ꝓprietatis
in tertia ibi:in oratorio.tractat de ſilētio. in q̄rta
de cibis ibi:in refectorio. quinta ibi : tales tractat de officijs.
et ꝑmo de alijs officijs.ſcđa ibi:prior de ꝑore clauſtrali.tertia
ibi:abbas vo.de abbate.τ iſta decre.τ ſequēs inouanꝰ obſer
1 uari ꝑcipiunꝰ p ꝯcilū.j.e.ne in agro.in cle.❧ Not.ꝑmo.† ꝙ
monachi nō debēt vti lineis camiſijs:qb⁹ tñ vti pñt canonici
regulares hic dꝛ ꝙ regule deſeruiūt latiori.ī.c.pxi.carnes ēt
2 iſti comedūt τ in alijs differūt.vt.ī.c.pxi. ❧ Scđo not.† qđ
monachi nō debēt habere ꝓpriū:nec etiā velle vel nolle. xij.q.
j.nō dicatis.de ꝑmiſſu tñ abbatꝭ vꝛ ꝙ poſſint habere pecuniā
dū tñ ipam in proprios vſus nō expēdãt:nec aliqđ debēt ſine
abbatis ꝯſcētia:ſꝫ noie abbatis poſſent tūc habere pecuniaꝫ
p victu ſuo:qꝛ vꝛ abbas tūc in ꝯſequētiā ſtudij ꝯceſſiſſe. facit
l.ſi lōgi⁹.ff.de iudi.et.l.ſi filiꝰ.ſi.ſi certū pe.τ de hoc no.ī.de ac
3 cu.ex parte. ❧ Tertio not.ver.vñ quicꝗ.† ꝙ ſi aliqd mona
cho relinquat:nō pōt ſibi ſolui:nec pōt illud recipe.τ ſic forte
facta ſibi ſolutio nō liberat debitorē.ar.ī.l. qđ ſeru⁹. de ſolu.
nā lꝫ illud qđ ꝑmitto ſeruo poſſum ſibi ſoluere:licet illud ſibi
nō valeat retinere.τ hoc verū cū aliqd ꝑmittiꝰ: vel legaꝰ mo
nacho:qđ monaſterio q̄ri pōt.qđ ergo ſi nō pōt ꝙ relinquiꝰ
a pſona ſeparari:vt vſuſfruct⁹.dic ꝙ q̄rit monaſte.ꝯmodita
teꝫ:ſꝫ titul⁹ radicaꝰ in monacho quo ad hoc:vt ei⁹ obitu finia
tur.vt.l.neceſſario.ꝑ.ꝙ ſi pēdēte.ff.de peri.τ ꝯmo.rei ven. et
qđ no.de ꝓba.in ꝑſentia.i nouella. Et collige p illud qđ dꝛ in
4 text.nō ꝑſumat illud recipe τc.† ꝙ monach⁹ nō pōt recipere
arbitriū.qꝛ refert oia ad abbatis arbitriū. τ in hoc caſu nō va
let arbitriū:vbi reſeruaꝰ arbitrio tertij. ff.de arbi.l. itē ſi vn⁹.
ꝑ.ſi.Remittit de hoc Jo.an.ad ſpe.de arbitrio.ꝑ.fin.ver. ſed
5 q̄ro diligēter.et ſe.vbi etiā tractat.† an monach⁹ igreſſus mo
naſte.ꝓnūtiare debeat ꝑcipiēte etiā abbate. Juriſte in ſeruo
qui filius eſt monacho.vt no.bar.in.l.ſi.de ſtip.ſer.q̄rūt.an illa
q ꝯſiſtūt mere l facto ratiōis ꝓnūtiatiōe ſint talib⁹ reſeruata
vt cligere:reſtituere rē.ire.agere p fundū.iſta eñ q naturalia
ſunt τ in facto poti⁹.ꝙ in iure ꝯſiſtūt.nō videnꝰ ab eis abdica
5 ri poſſe p iura.vt inſtit.de iure na.gen.et ci.ꝑ. ſed naturalia.†
Jdeo legatū alimētoꝝ cadit in iſtis q amiſerūt ius ciuile. vt.l.
legatū.de capi.di.τ.l.ſi victū.de re iudi.vñ ſi legaꝰ mihi dōū⁹
ſi monacho.x.dedero.qꝛ dare eſt facti.nō ipleo ꝯditionē dan
do monaſte.ar.l.q liberis.ꝑ.hec vba.ff. de vul. et pu. qđ not.
Bart.in.l.ex facto.ꝑ.ſi poſt.ff.ad treb.τ ideo dubitant doc.qꝛ
aditio hereditatis ꝯſiſtit in facto.qꝛ dependet ab aio.vt.l. ge
rit.ff.de acq.here.ſi monach⁹ inſtitut⁹ heres decedit ante adi
tionē hereditatis trāſmittit eā in monaſte.de q.ī. de ꝓba.in
ꝑſentia vbi etiā vide qđ iuris ſi nolit adire.q tñ q̄ſtio nō ꝓce
dit ſm illā opi.q habet.ꝙ in relictis ad pias cauſas nō requi
7 raꝰ aditio. ❧ Quarto no.† quid iuris ſi monach⁹ deꝑhēdaꝰ
ꝓpriū poſſidere in vita vel in morte.in vita eñ de monaſterio
expelliꝰ.τ in morte inter fratres nō ſepeliꝰ.ex quo colli ge ar
8 gu.† ꝙ ille qui in vita nō pōt in loco morari.nō pōt ibi mor
9 tuus ſepeliri.vñ ē ar.† ꝙ exbānitꝭ de ciuitate nō poſſunt poſt
mortē ad ciuitatē deferri.vt ibi ſepeliāꝰ.facit qđ no.in. l.j.et
10 ij.C.de cadu.toll. ❧ Quinto no.† quid fiendū de pecunia re
perta monacho i morte.qꝛ dꝫ cū eo ſepeliri. qđ nō intelligas
de tota.vt quid eñ perditio hec.ſufficit ergo ꝙ ponantur ibi
xxx.denarij.tāto eñ fuit vēdit⁹ ioſeph.geñ.xxxvij.τ tāto xp̄s
xxvij.matth.τ hoc ſufficiat ad ꝑditiōis ſignū oſtēdēdū.vt ſe
quiꝰ ſicut p modicū terre traditio magne poſſeſſiōis figuraꝰ
ī.de ꝯſue.c.ij. ❧ Sexto no.in.ꝑ.in oratorio.de ꝯtinuo ſilētio
retinēdo i eo.τ dormitorio ſiſt i iudi.cultū eñ ſuū iuſtitia ꝑdit
ſi ſilētia iudicij obſtrepātiū turbo ꝯfundit ꝓpheta dicēte.erit
11 cult⁹ iuſtitie ſilētiū.† Rumor eñ eſt in monachis abuſio ſicut
inobedictia. τ ꝙplura alia.vt no.in cle.ne i agro.e.ti.vbi Jo.
an.abuſiōes ex qb⁹ tota religiōis maſſa corrūpit. τ etiā abu
12 ſiōes ſeculi.dic.vt ibi. ❧ Septio no.† ꝙ monachi nō debēt ve
ſci carnib⁹ etiā l ſolēnitatib⁹. Jllis eñ magis dieb⁹ debēt a car
nib⁹ abſtinere.vñ hier.ad caſto.de trāſmiſſis muneribus ꝓui
dēdū eſt vt dies ſolēnē nō tā ciboꝝ abūdātia.ꝙ ipſius exultatio
ne celebremus.qꝛ valde abſurdū eſt nimia ſaturitate martyrē
honorare velle.quē ſciamus deo ieiuniis placuiſſe. ❧ Octauo no.
ꝙ in ꝑapuis dieb⁹ ſiue feſtiuitatib⁹ nō dꝫ maior pars cōuēt⁹
exire ad comedēdū extra refectoriū.Jtē tñ d facto ſeruaꝰ.qꝛ
relictis duob⁹ vel trib⁹ monachellis oēs alij vt dignorē appa
reāt in cellulis τ alijs ꝯuēt⁹ locis ſe ꝯferūt.qđ hic expſſe rep
13 hēdiꝰ ſm Hoſti. ❧ Nono no. † ꝙ ex indulgētia abbatis pñt
monachi ꝯmedere carnes extra refectoriū.alſ ergo ſine licen
14 tia etiā extra nō lꝫ.† τ ſic monach⁹ vadēs ad ſtudiū dꝫ petere
diſpēſationē ab abbate ſup eſu carniū.τ aduerte.qꝛ in regula
ꝓhibeꝰ monachis eſus carnium q̄drupedū.a ꝯtrario ergo ſenſu
carnes bipedū ꝯmedere poterūt. vt gallinas faſianos.τ per
dices.qđ nō eſt verū.et ꝯdicit huic intellectui rō naturalis.et
15 pꝫ ex.xxxvi.c.regule rubrica de infirmis fratrib⁹.† et ceſſat ar
gumētū a ꝯtrario ſenſu i caſu q abſurditas ex eo ſequiꝰ.C.d epi.
16 et cle.ꝯuēticulā. ❧ Decimo no.i v.ſꝫ nec extra.† ꝙ in camera
ſua pōt abbas ꝯmedere.τ de fratrib⁹ hūc vel illū vt neceſſitas
poſtulauerit plaruis exhibere.et no.ꝙ dicit tex.plenius non

piat carnibus. vnde ſʒ Jo. an. loquit forte de groſſis piſcib⁹. ſed Jo. de carnibus intelligit. vt patet in glo. et ɔſuetudo fa cit pro hac parte: quia monachos videmus etiam ſine licentia comedere. talis tamen vſurpatio non facit ius: et non quid fiat: ſed quid fieri debeat intuēdū eſt. ꝑ de elec. cauſam. ⁊ multa per patientiam ⁊c. de preben. cum iam dudum. nec cōſuetudo excuſare videtur monachos tranſgreſſores regule in eſum carnium. ſicut nec valeret ɔſuetudo ɔtra votum continentie. quod tamen abbas in camera poſſit monachos exhibere. de carnib⁹ facit: ꝙ ipſe nō pōt eſſe ſine hoſpitibus: ſed iſti ɔme dunt carnes: abbas et monachi ɔmenſales. qui debent ſe eiꝫ cis ɔformare in cibis. ar. xlj. di. quiſquis. dicit tamen Hoſtiē. ꝙ abbas melius faceret ſi cauſa hoſpitū nō cōmederet: ſʒ gu ſtaret carnes. perfectius quippe et melius exemplum ꝙ tam ipſe ꝙ alij tunc abſtinerent pro monachis tamen facit illud argu. xlj. di. quiſquis. ⁊ illud nimis exiunga. ⁊c. iiij. di. denicꝙ.

17 ¶ Undecimo no. in verſi. porro. ꝙ monachi in infirmitate pro recuperanda ſanitate poſſunt medicinis vti: que tamē nō ſint ɔtrarie ɔditioni diuine. de ɔſe. di. j. ɔtraria. nec affectata

18 ex ſuperſtitione. ꝙ quia tutela affectata non inducit immuni tatē. C. de his qui ſpon. mu. ſub. l. j. et. ij. et abſentia affectata non excuſat. ff. ſi quis cau. l. ij. de offi. dele. paſtoralis. et no. hic Jo. an. ꝙ qui minuit ſanguinem. xiij. februarij ab initio mēſis ɔputando non moreretur illo anno ex febrili diſtemperantia et hec eſt ſalubris monitio per angelum reuelata. ſm Uin. q etiam dicit ꝙ minuenti imputatur imperitia. ſicut euentus mortalitatis. de offi. preſi. illicitas. §. ſicuti. ¶ Duodecimo

19 no. in ver. tales. ꝙ in officio requiritur fides et diſcretio. vñ tullius fundamentum iuſtitie fides eſt. parum vero ſufficeret fides ſine diſcretione. vide. c. regule. xxxi. ſcribitur. ꝙ cellari⁹ debet eſſe ſapiens maturus moribus: ſobrius: non multum edax: non elatus: non turbulentus: non iniurioſus: non tar dus: non prodigus. ſed timens deum: qui omni cōgregatiōi

20 ſit ſicut pater. ¶ Decimotertio. not. in verſicu. nec alicui. ꝙ obedientia. i. prioratus vel adminiſtratio eccleſie non debet: nec poteſt alicui committi: niſi ad nutum ⁊ beneplacitum ab batis: in cuius diſpoſitione cuncta conſiſtunt. ſm Hoſtiē. qui dicit. quod etiam prepoſitum qui ſecūd⁹ eſt in monaſte. poſt abbatem remouere poteſt: ſi quater admonitus ſe non emen dauerit. ſed caueat abbas ne in zelo vel inuidia vrat animam. allegat regulam. lxv. c. ad fin. ¶ Decimoquarto. not. in ver.

21 prior. ꝙ qualis debeat eſſe prior. prodeſſe enim debet verbo ⁊ exemplo. non minus enim proſunt exempla. ꝙ verba. ſed ma gis. vt dixi. ſ. c. j. et ſeneca. vi. epiſtola ad lucilliū. longum iter eſt per precepta: breue et efficax per exēpla. et hiero. ſuper mar cum. in fi. terra multis plena miraculis. vbi fidelis crudeli tas plus actibus ꝙ lectionibus eruditur. idem ad fabiolam. multo plus intelligitur quod oculo videtur: ꝙ quod auri bus percipitur. et hoc no. inſti. de gradi. in fi. et not. qualiter ſe debeat habere circa bonos et malos. quia boni fouēdi: ma li autem puniendi ſimiliter dicit lex bonos non ſolum metu penarum: verū etiā premiorum exhortatione efficere cupien tes. vt. l. j. ff. de iuſtit. et iure. Jſti autem quibus committitur adminiſtratio prioratuum: et an per eorum obitum dicātur prioratus vacare. dicit not. in cle. et ſi principalis de reſcri

22 ptis. et cle. frequens. de exceſ. prela. ¶ Decimoquinto not. ꝙ de officio abbatis. quia debet eſſe vigil: et diligens: ⁊ propter negligentiam remouetur: et punitur ſi ſubditi deprehendan tur mali. ita ꝙ tenetur ex facto ſuo: et ſuorum ſimiliter et po teſtas tenetur de facto officialium. quod dic: vt. l. ſi cum exhi buiſſent. ff. de publi. facit. l. congruit. ff. de offi. preſi. ¶ Deci

23 moſexto not. in ver. nec exiſtimet. ꝙ quod non poteſt abbas diſpenſare: vt monachus habeat proprium ſiue proprietatē vt. ſ. ea vti ad libitū nec vr dici ꝓprietas qñ de qualitate et quāti tate nil celat abbati: vt ſine ipſi⁹ ɔſcientia aliqd recipit: vl expē dit parat⁹ totū reddere ⁊ dimittere ad iuſſum abbatis. qꝛ tñ res piculoſa ē: ⁊ inducit ⁊ exēpli mali cā ɔſulit Hoſt. abbati ꝙ niſi ex magna ⁊ euidēti cā talē licētiā nō det monacho nō hñti adminiſtrationē. ſ. c. ij. ⁊ caſus i qb⁹ pōt abbas diſpēſare vide in Spec. de leg. in materia diſpēſationē. §. ſunt qꝫ. Romana tñ eccl̃ia ſcit ⁊ tolerat. qd regularib⁹ taxet aliqd ꝓueſtimētis. vel deni ad id certe poſſeſſiōes. vñ ⁊ regulares capellani pape ita recipiūt portionē: teſtari tñ de his nō pñt: qñ ꝓprietarij alias ꝓuenirent. vt. ſ. in pñ. c. Jdē de monialib⁹ q̃ a monaſte. hñt victū a parētib⁹ indumēta. vide qd no. Jo. an. de regulis

Ponit que ſtiones.

iuris non eſt obligatorium. li. vi. ¶ Querit gl. ſi. ꝙ vtrū papa

a ¶ Utrū pa pa poſſit di ſpēſare cū

24 poſſit diſpenſare cum monacho ꝙ habeat proprium: vel qd

a ducat vxorē. In gl. ſunt opi. et videt in hoc reſidere. ꝙ ɔtra iſta duo papa diſpenſare non poſſit. Jnnocen. tenet indiſtin cte ꝙ ex iuſta et magna cauſa hoc poſſit ponit exemplum cū pars aliqua chriſtianitatis ſit in periculo: niſi monachus fiat rex: et matrimonium ɔtrahat: et regnum ſibi et filijs acquirat. nam quilibet maxime monachus debet ſe totum in holocau ſtum offerre deo. et ei ſeruire: predicat in quo ſibi plus pla cet. ſed pre omnibus placet ei conſeruatio rationabilis crea ture. pro qua et humanam carnem ſuam dedit. et per hoc col ligitur ratio glo. ꝙ non ſit maius bonum reperire ꝙ votum continentie. quia illud eſt maius in quo repreſentatur publi ca vtilitas: pro qua monachus fieri poteſt epiſcopus: ⁊ rector eccleſie curate. ſ. e. quod dei timorem. quare ergo non rex: in quo ſalus viuus regni verſatur. Jn voto enim ſemper ɔmu tatio in melius eſt permiſſa. nec dicitur fractor voti qui arbi trio et diſpoſitioni vicarij dei ſe ɔmittit. vt. ſ. ti. j. c. magne. et c. non eſt preterea videmus. ꝙ poteſt a maiori. videlicet ꝙ te neat matrimonium ſimpliciter vouētis. ꝙ vxor viuus alij nu bat. de diuor. gaudemus. §. pe. ꝙ minor. xviij. annis nō liget profitendo quod eſt cōtra ius naturale. cū tunc poſſit obliga ri diabolo. de regu. quia in inſulis. Jtem ꝑ ſuas ɔſtitutiones poteſt impedire ɔtractum matrimonium inter certas perſo nas: adeo ꝙ ɔtractus nō tenet. j. de cōſu. ſer. per totum. mul to fortius ergo cum vno diſpenſare poterit ex magna et ne

25 ceſſaria cauſa. ſm Jnnocen. et Ho. ꝙ ſi tamen talis cauſa non ſubſit: an valeat eius diſpenſatio. dicit Joan. andr. ꝙ ſi diſpē ſat ꝙ monachus habeat propium nulla eſt diſpenſatio. Sed ſi diſpenſat vt ɔtrahat matrimonium valebit matrimonium poſtea ab eo ɔtractū. non tñ poterit ſine peccato exigere de bitū. ſed exactū tenetur reddere ratio diuerſitatis inter ma trimonium. et propriū eſt. quia ex diſpenſatione habēdi pro prium nemini preiudicatur. nec alicui ꝓdeſt. vel obeſt. nec illi cum quo diſpenſatur. vnde ibi niſi ſubſit cauſa non valet diſpenſatio. ſecus in matrimonio vbi diſpenſatio prodeſt coniugi quare tenet matrimoniū ne principis auctoritate de cipiatur. C. de his. qui ve. eta. impe. l. j. et videtur concludere. ꝙ pape diſpenſatio ſine cauſa non tenet in his que ſunt ɔtra votū tacitum vel expreſſum. vel contra euangelium. ſup illis vero que per eius conſtitutiones vel canones ſunt ſtatuta hñ

Not. vtrum papa diſpē ſare poſſit cum mona cho ꝙ hēat ꝓpriū ⁊c.

b poteſt diſpenſare^b ſine cauſa. et diſpenſatio tutum reddit illū cum quo diſpenſauit. vt in ſtatutis de interſticijs temporum b lxxvij. di. per totum. vel qd quis non poſſit plures curas ha bere. de hoc de preben. cum iam dudum. licet enim honeſtum ſit principem teneri ad obſeruantiam ſuarum conſtitutionū. vt. l. digna vox. C. de legi. tamen ex certa ſcientia cōtra ipſas poteſt. et ſine cauſa diſpenſare. quod inferiori non foret licitū nec teneret inferioris diſpenſatio facta ſine cauſa contra iura de hac etiam materia vide qd not. Jo. andr. in regula. qd ſe mel deo. de regu. iuris. li. vi. in mercuri. et in Spec. c. ij. §. nūc breuiter. ver. et no. in quo. §. proſequitur quoſdā caſus in qui bus papa non diſpenſat. et vide quod de hoc dixi. ſ. de voto. c. non eſt. et. c. ex publico. de ɔuer. ɔiu. ¶ Secūdo quero poſt Jo. an. de queſtione diſputata per dominum Guilliermuꝫ de

¶ Diſpēſa re. Que ſint illa ſup qb⁹ pōt diſpēſa ri ⁊ ſup qb⁹ nō vid Jo. de turre cre mata i. c. ni ſi rigor. j. q vij.

26 mutina. ꝙ an renuntians abbatie remaneat monachus illius monaſte. videtur ꝙ ſic. quia abbas depoſitus remanet mona chus. ar. huius. c. ver. ꝙ ſi preuaricator. ſi depoſitus remanet monachus. multomagis renuntians. ne ſit melior ɔditio de linquentis. ꝙ non delinquētis. xvi. q. j. legi. ſcdo probatur. qꝛ abbas monachus eſt. nec debet eligi niſi ſic expreſſe profeſſus de elec. nullus. libr. vi. et factus abbas remanet monachus de ſimo. c. ſi. tertio ꝓbaſ. qꝛ nō poſſet monachatui ⁊ clauſtro expreſſe renūtiare ēt cū iuramēto de iureiu. ſicut ex lr̃is. ergo minꝰ poterit tacite renūtiādo abbatie. ar. l. q ad certū. ff. loca. iiij. ꝓbaſ. qꝛ ſeqreſ abſurdū. qꝛ ſi nō remaneret monach⁹ dicti mona. vbi fuit abbas. multominꝰ alteri⁹. de cuiꝰ gremio aſſum pt⁹ fuit. qꝛ nihil hꝫ cōe cū illo. de elec. ɔſtitu. ſ. ti. j. c. vl. i fi. ergo remaneret acephal⁹ ꝫ illō. xciij. di. nulla. ⁊ qꝛ a ſe nō hꝫ ꝓpriū in opprobriū eccle mēdicaret. xciij. di. diaconi. ⁊ daret mate ria vagādi. ꝫ illō de ꝓbē. cū ſingula. i pn. li. vi. cū ergo (vt dixi) ſubſtātia monachat⁹ remāſerit i abbate. liiij. di. abbati. xviij. q. j. c. vno vl oio ɔcludēdū. ꝙ remaneat monach⁹ illiꝰ mona. ɔtrā determinauit diſputās. ſ. ꝙ ſic renūtiās ius monachat⁹ i dicto monaſte. nō retineat renūtiauit enī illi iuri recipiēdo ab batiā facet tñ ꝙ remanet mōach⁹. nō ob. ꝙ d acephalo dixi: ⁊ de materia vagādi ⁊ mēdicādi. qꝛ erit monach⁹ epi. xvi. q. j. q vero. ⁊ facit qd no. xxvij. q. j. de viduis. in ſcda glo. et. ſ. ne cle. vel mo. inſinuāte. ſuper glo. ergo dꝫ aūt epꝯ illi ꝓuidere ibi. vel alibi. vel de ſua mēſa. lxxxi. di. ad reatū. Jteꝫ ſi diceremus ɔtrariū ſequereſ illud abſurdū. pone enī ꝙ i monaſte. habēte numerū. xij. monachorum vnus fuit aſſumptus in abbatem et loco eius alius in monachum ſubrogatus. certe ſi dica mus talem

mus talē ſi e l ab batē aſſumptū remanere mōachū dicti mōa‑
ſterij erūt.xiij.ꝛ ſic frāgeꝛ numerus.ꝛ ſic ſi pꝛimo renunciante
vincēte ſcdo:tertio:quarto:ꝛ qnto electis in abbatib⁹ ſic facië‑
tibus poſt locū coꝝ alijs ſubrogatis poſſet numerus multū
creſcere.ꝛ eccl'ia vltra vires grauari:ꝫ illud de inſti.c.j.ꝛ ita cō
cludit Jo.an.hāc opi.vꝫ ſequi.d.Fede.de ſeruis.in ordine ꝯſi
lioꝝ.q.v.arguit a ſimi.qꝛ ſi monachus fiat rectoꝛ parochialis
eccl'ie vel ep̄s.ꝛ ſic abſoluaꝛ a iugo abbatis:ſi poſtea renūtiet
rectorie:vel ep̄atui:nō redibit ad monaſteriū.ſed remanebit
ſubiect⁹ ordinario loci.facit qđ no.Archi.xvi.q.j.ne ꝑ cuiuſli
bet.ad hoc de renū.ex trāſmiſſa.de ſimo.ex inſinuatiōe.Itē
monaſterio coipſo qꝛ creatus fuit mōach⁹ eius ibi abbas in‑
cepit ſibi obligari:vt pater:ꝛ deſijt teneri vt monacho.quia
vtraqꝫ obligatio nō cōcurrit:ſicut nec acceſſoria:ꝛ principalis
vt.l.generaliꝛ.de fideiuſ.ſi ergo obligatio rōne ꝑlationis diſ‑
ſoluiꝛ p renūciationē:ſolutū eſt monaſte.ab obligatione nec
extincta obligatio rōne monachat⁹ reuiuiſcit.vt.l.qui res.§.
arcā.de ſol.ad hoc.vij.q.j.ſicut.de ſecū.nup.c.penul.ꝛ vlti.ar.
ꝫ.ff.de albo ſcrib.l.j.vbi ille qui ex decurionibus creaꝛ nihilo
minus depoſita dignitate remanet decurio.ad idē de ſena.l.
ſenatores.vbi dicitur.qꝛ licet ſenatores domiciliū habeant in
vrbe:nihilominus habere domicilium intelliguntur vbi ori‑
ginem traxerunt.ad idem.C.de aduo.diuer.iu.l.ſi quis dero
gatis.reſponde.vt in dicta diſputatione dñi Fede.facit.l.filij
§.ſenatores.ff.ad muni.ꝛc.

1 ❧ Cōcilium pꝛinciale debet fieri de triēnio in triēnium.
Nec p tale cōcilium dioceſano pꝛeiudicatur.nu.2.
3 Papa licet det fratribus ſpecialem viſitatorem pōt tamē epi
ſcopus viſitare.
4 Conuenire qui debeant in cōcilio prouinciali.Et quot perſo‑
nas ꝛ equitaturas debeant adducere.nume.5.
6 Preferendi ſunt ceteris in concilijs qui in regula ſunt ma‑
gis inſtructi.
7 Concilio pꝛinciali monachorum quot debeant preeſſe.
8 Viſitatores debent creari in concilio generali:ꝛ quod ſit eo‑
rum officium.
9 Viſitatores licet viſitent vice pape non habent poteſtatē in
ep̄m:ſed referre debent.
10 Preſidētes capitulo ſi diſcordent vna cū capitulo qđ iuris.
11 Preſidentes capitulis habent iuriſditionem ſuper illos qui
monaſteria in rebus vel perſonis offendūt.
12 Viſitatores vice pape an habeant delegatam vel ordinariam
iuriſdictionem.
13 Viſitatores ſi volūt viſitare ꝛ ep̄s dicit qꝛ etiā ipſe vult viſi‑
tare:quis ipſorum erit preferendus.

In ſingulis. Statuit capitula pꝛin
cialia religioſoꝝ fieri
ſingulis triēnijs:de numero pſonaꝝ veniētiū:
de inſtructorib⁹ adhibēdis:de pꝛſidentib⁹ capl'o:
de tractatib⁹ hñdis in capl'o.de cōi vita ducēda.
de viſitatorib⁹ eligēdis.ꝛ de ipſoꝝ officio hortaꝛ dioceſanos
ad monaſterioꝝ reformationē.pꝛcipit patronos:ꝛ ſimiles cō
1 peſci ab offenſis mōaſteriorū.¶ No.pꝛimo.ꝭ debere fieri ꝯci
liū d triēnio i triēniū q̄ verba ſonāt.vt vnū ꝯciliū ab alio triē‑
nio diſtet.ꝑ hoc dicit Jo.an.qꝛ nō ſufficit ſi in fine triēnij fiat
vnū ꝛ ſtatim in ingreſſu ſequētis triēnij celebreꝛ aliud.quia ſi
finē vnius ꝯcilij cū principio alterius ꝯiungam⁹:eſſet facere
ꝯciliū de ſexto anno in ſextū annū.ꝛ ſic multo tp̄e poſſet re
tardari ordinis reformatio.ꝛ ſic interpretata eſt ꝯſuetudo.fa
cit qđ no.Jo.an.ſ.de conſan.ꝛ affi.c.qđ dilectio.¶ Scđo no.
2 qꝛ dicit in pꝛin.ſaluo iure ꝛc.ꝭ qꝛ p tale concilium nō pꝛeiudi‑
catur dioceſano:qui pluries q̄ꝫ de triēnio in triēniū pōt viſi‑
tare:ꝛ ſinodum tenere de accu.ſicut olim.creatio igiꝛ nouoꝝ
officialiū nō excludit officiū alꝭ alioꝝ qui alꝭ erant ſup illo
negotio deputati ſed ꝯcurrunt.quid iuris eſſet in officijs da
tis ab homine puta dedit iudex vnum delegatū:deinde aliū
in eadem cā:vel dedit teſtōi tutorem in teſtō.deinde aliū:vel
inſtituit vnū ꝓcuratorem:deinde aliū nō facta mentiōe de pri
mo.verū per datione ſcđi videaꝛ reuocare pꝛimū.dic:vt.l.plu
ribus.ff.de procura.ꝛ.ff.de tute.l.iij.§.ſi.cū.l.ſeq.ꝛ collige ex
3 tex.ꝭ qꝛ licet papa det fratrib⁹ ſpālem viſitatorem:tñ poterit
ep̄s viſitare.ꝑ hoc facit.c.in galliarum.ꝛ qđ ibi no.xxv.q.ij.ꝛ
C.de offi.pꝛefec.vi.l.j.ꝛ.l.pꝛecepit.C.de cano.lar.lib.x.ar.ꝫ.c.
ſtuduiſti.de offi.le.ꝛ tāgit Bar.in ſimi.in.l.iiij.ff.de dam.infec.
4 ꝛ Bal.in.l.quod in rerum.§.j.de lega.j.¶ Tertio nota ꝭ qui
debeant in iſto prouinciali concilio conuenire.quia abbates:
ꝛ priores abbates pꝛopꝛios non habentes.ꝛ per hoc excipit

pꝛiores ꝛ abbates q habent patres abbates.de quibus.ſ.de
regu.c.fin.Et aduerte quia tex.indiſtincte dicit.qꝛ abbates ꝛ
pꝛiores cōueniant.ꝛ ſi iſta ꝯſtitutio intellexerit.qꝛ ad illud ca
pitulum ꝯuenire debeant omnes abbates ꝛ priores pꝛincie
cuiuſcūqꝫ ordinis.hoc nō ſeruatur.quia carthuſieñ.ſuū ciſter‑
cieñ ſuum.ꝛ ſic de alijs faciunt capitulum de per ſe.ꝛ certe ſic
ſentit illud.c.dum ſtatuit vocandos duos vicinos abbates ci
ſtercieñ.ordinis.ꝛ ſic de alio concilio:cū ipſoꝝ loquitur.quia
in ꝯcilio ipſoꝝ omnes deberēt ꝯuenire:nō duo:ſed duo hic
vocātur vt inſtruāt alioꝝ ordinum ꝯcilia.Item dicit Jo.an.
qꝛ hodie nō habet ꝯſuetudo qꝛ illud ꝯciliū faciāt religioſi nō
habentes caput vnicum.licet ꝯcilium vieñ.j.e.cle.ne in agro.
hoc inouauerit ſuper quo hodie plenius eſt pꝛouiſum per cō
ſtitutiones benedicti peſſime obſeruatas.¶ Quarto nota in
5 verſi.hoc adhibito.ꝭ qꝛ nullus debet adducere vltra.vi.equi‑
taturas ꝛ.viij.perſonas.In equitatura compūta equum ſuū:
ſed nō in numero.viij.perſonarum.cū eo igitur erūt.ix.per‑
ſone.ꝛ ſex equi inter duos ergo equitātes ducēt vnū famulū
pedeſtrem.ꝛ ſic facit ad no.ſ.de excel.pꝛe.cum ad quotidian
6 in nouella ꝛ.ſ.de cen.cum apoſtolus.¶ Quinto no.ꝭ qꝛ illi q
in regula ſunt magis inſtructi in ꝯcilijs ſunt ceteris preferen
di.In ſeſſionibus vero non attenditur tempus ordinatiōis
eccleſie:ſed perſone.vt ſic in pari dignitate.qui pꝛius digni‑
tatem receperint ſint alijs preferendi.lxxiij di.epoꝛum.niſi
aliqs recepit illā dignitatē a principe.ille cū alijs pꝛferēdus
eſt.ff.de albo.ſcri.l.j.ꝛ.c.ꝑ tuas.de ma.ꝛ obe.ꝛ hoc in illis vt
dixi q ſunt ſimilis dignitatis ꝑditivo dignitate minoꝛi pꝛferūt
ꝑditio dignitate minori ēt ſi illi maioris dignitatis ſint poſte
7 rius ordinati.xvij.di.§.verū.¶ Quinto no.ꝭ quot debeāt pꝛ‑
eſſe ꝯcilio pꝛinciali mōachorum qꝛ quatuoꝛ tm̄.collige ergo
qꝛ multi abbates:ꝛ priores habētes capitula ſingulariter ꝛ di
uiſim poſſunt facere vnum corpus:ꝛ vnam vniuerſitatem de
per ſe:ꝛ ꝯferunt ſuis preſidentibus ordinariam.de quo vide
qđ no.ſ.de elec.c.ſcriptū.facit quod no.Bar.in extrauagāte.
ad repꝛimēdum.in queſtione ſequenti ibi:qui ſint rebelles.
¶ Sexto no.in vſi.pꝛouiſo de expēſis pꝛopoꝛtionaliter fa‑
ciēdis.qđ eſt ſemꝑ vbi de cōi vtilitate tractaꝛ.facit.c.recolen‑
8 tes.ſ.e.ꝛ de.i.ſ.de cen.¶ Septimo no.in verſi ordinenꝛ.ꝭ qꝛ
inter cetera in dicto ꝯcilio pꝛinciali debēt creari viſitatores:
qui viſitēt totā pꝛouinciam corrigendo:ꝛ emēdendo neceſſa
ria.ꝛ iſtam poteſtatē corrigēdi habēt in leuibus:ſaluo qꝛ mo
nachos nō corrigent ipi:ſed corrigi faciāt ſm Joā.an.vides
etiā qꝛ poſſunt inquirere ꝫ rectorē:quod patet qꝛ ſi viderint
amouendū:debēt referre ep̄o:ꝛ ſic habēt poteſtatem cogno‑
ſcendi:nō puniendi ꝫ regulam.l.de qua re.ff.de iudi.ꝛ videnꝛ
iſti ſimiles quodāmō teſtib⁹ ſinodalibus ꝛ denuntiatoribus.
de quibus.ſ.de teſti.cog.preterea.ꝛ.l.ea quidem.C.de accu.ꝛ
l.omnus.de cuſto.ꝛ exhi.reo.habent tñ aliquātulum plus iu‑
9 ris.quia correctionem in leuibus.vt dixi.ꝛ collige.ꝭ qꝛ in epi
ſcopum non habent poteſtatem licet viſitent vice pape:ſꝫ re‑
ferre debent:ſi epiſcopus ad eorum requiſitionem nō admo
ueat:vel aliter eos impediat.ſm Joā.an.ar.contra.ſ.de offi.
10 dele.ſtuduiſti.¶ Octauo no.in verſi.ſi vero.ꝭ quid iuris cū
quatuoꝛ preſidentes capitulo diſcordant:ꝛ capitulum pꝛin‑
ciale.habetur enim recurſus ad papam:qđ eſt verū quando
eſſet numero pari.ſi aūt numero diſpari:quia vnus cōtradi‑
cit alijs tribus videꝛ qꝛ nihil valeat.vt in verſi.huius vero.ibi
illis quatuoꝛ approbantibus.ꝛ hic dum dicit cōcordat.ꝛ hoc
tꝫ Abb.vꝫ qꝛ vno illorum quatuoꝛ diſcordāte nihil poſſit oꝛ
dinari.Hoſtien.dicit qꝛ tunc dicitur cōcordes:qñ oēs q̄tuoꝛ
vel tres ex eis ꝯcordant.ff.ad mūi.l.qđ maioꝛ.facit qđ no.l.c.
nō poteſt.ſ.de re iudi.¶ Nono no.in verſi.ad hoc.qꝛ non ſo
11 lum dioceſani:ꝭ ſed etiā illi qui pꝛeſunt capitulis iuriſdictio‑
nem hñt ſuper illos q monaſte.in rebus vel pſonis offendūt.
et ex hoc collige.qꝛ iniuriam illatam ſuo ſubdito ſiue ciui pōt ❡ De iniuria illata ſubdi to ſiue ciui.
❡ dñs ꝛ ciuitas vēdicare.ſic hic viſitatores ꝛ ep̄s defendunt ab
oppꝛeſſionibus monaſte.ꝛ collige.qꝛ alia eſt offenſa in perſo
nis:alia in rebus.ꝛ de vtriſqꝫ dic plene per Barto.in.l.licita‑
tio.§.quod illicite.ff.de publi.facit.ff.de iniur.l.iniuriarum.§.
ſi quis me pꝛohibeat.ꝛ de actio.emptio.l.qui pendentis.
❡ ¶ Querit gl.tāq̄ꝫ delegati ꝛc.ꝭ an iſti viſitatores vice pape ❡ Ponit queſtiones.
12 habent delegatā vel ordinariā iuriſdictionē.glo.ſentit qꝛ de‑
legatam.Inno.alternatiue tamen dicit ordinaria eſt iuriſdi‑
ctio iſtorum eis hac ꝯſtitutione ꝯceſſa:ꝛ idē de quatuoꝛ preſi
dentibus capitulo ſm Jo.an.qđ ſentit gl.quarta que incipit
quid iuris.quā tꝫ Hoſt.ex quo glo.infert.qꝛ ſi dicti quatuoꝛ
diſcordant tenebit illoꝝ ſententia qui abſoluūt.Hoſt.ꝯtra p
❡ verſi.ſi vero in hac.¶ Opp.dꝛ hic in vſi.ordinenꝛ.qꝛ ſi viſita‑ ❡ Opponit contrarium.
tores rectorē amouendum referrent ep̄o.ꝫ imo videꝛ qꝛ ipſi

poſſint amouere.ſ.de reſcrip.dilectis.j.⁊ de elec.per inquiſi
tionem.vbi viſitator deponit.ſolũ.ſm quoſdã generales vi
ſitatores non deponunt:ſpeciales ſic.vt ibi.⁊.j.de accu.c.qua
liter ⁊ quando.ſm Inno.⁊ Hoſti.⁊ facit hec litera contra pa
tres abbates qui in alienis diocẽſibus volunt viſitare:⁊ pro
tribunali ſedere:perſonas corrigẽdo:⁊ remouẽdo:ſed dicit Ho
ſtien.q nõ videt quo iure id faciãt.imo cõtradicunt.iij.q.o.ix.
per totũ.vi.q.iij.c.j.de ſepul.c.j.cum ſimi.⁊ hoc vr ẽt reproba
ri cũ hoc iſtis cõcedatur de gratia:⁊ de leuibus tantũ ⁊ quod
faciunt vice pape faciũt ⁊ ſine epiſcoporum preiudicio.vt pre
miſit.Alij ergo quibus hoc conceſſum non eſt:poſſunt a dio
ceſanis epiſcopis prohiberi.arg.inſti.de re.di.§.fere.⁊.§.pla
ne.⁊ quod no.de aut.⁊ vſu pa.c.antepenul.⁊ de hoc plenius
13 de offi.or.c.quãto.ſm Hoſti.❡ Querit glo.ſ.ſi iſti volunt
viſitare ⁊ epũs dicit q ẽt ipſe vult viſitare quis ipſorũ erit pre
ferendus:glo.ſentit q viſitatores.quia epũs malicioſe vt eos
impediat videtur velle cum eis cõcurrere.⁊ hoc verũ:niſi de
nũtiaſſet epũs:q vellet viſitare ſm Jo.dicit Hoſt.q epiſcop⁹
honeſte facit ſi eis cedat.quia cũ a remotis forte veniãt plus
grauarent:q̃ epũs:ſi oporteret eos reuerti ⁊ epũs faciliter po
teſt ad alium locum declinare.

1 ❡ Viſitatorum officium qd ſit.
2 Correctio monachorum ſpectat principaliter ad abbatẽ.
3 Pena metienda eſt iuxta modum culpe.
4 Perſonarũ delectus an ſit habẽdus in penis imponẽdis.
5 Monachi aſtricti ſunt nõ ſolum regula:ſed etiã iuribus.
6 Pena regule vel conſtitutionis non poteſt alterari per pra
uam conſuetudinem.
7 Conſuetudo probabilis ⁊ iuſta cauſa introducta poteſt alte
rare penam iuris.
8 Abbates negligẽtes in punitiõe monachorũ poſt monitiões
eis factã proclamanť corripiuť:⁊ puniunť p ↄciliũ puinciale.
9 Pena vnius debet eſſe alijs in exemplum.
10 Abbate depoſito a regimine abbatie debet dari adminiſtra
tor monaſterio vacanti donec fuerit de abbate prouiſum.
Et quid de exempto.nu.13.
11 Correctio monachorum exemptorum:⁊ proclamatio abba
tis exempti:coadiutoris prouiſio ⁊ cetera pertinent ad viſita
tores a capitulo deputatos.
12 Papa quare dat maiorem poteſtatem viſitatoribus contra
exemptos:q̃ cõtra non exemptos.
14 Viſitatores ſequẽtes inquirunt de actib⁹ ⁊ vita pdeceſſorũ.
15 Monachi nõ poſſunt recipere ad pbẽdas in monaſterio cle
ricos ſeculares:vt ſint quaſi fratres in eccĺia.
16 Monachi poſſunt habere ſeculares beneficiatos.
17 Recepti in monaſterio nõ tãq̃ monachi ſed vt clerici ſecula
res nõ habẽt vocem in capitulo monachorum.
18 Beneficiati ab exemptis ⁊ q illis ſeruiunt ſunt exempti quo
ad illa beneficia:que ab exemptis tenent.
19 Jura q̃ loqnunť in monaſterijs habẽt locũ ẽt in monaſterijs
monialium:quatenus ad illa ſe poſſunt adaptari.
20 Epiſcopus an teneatur neceſſario ſtare proceſſui viſitatorũ
contra abbatem formato.

Ea que. Cõtinet plura dicta.⁊ ideo per par
tes ipſam ſummat ⁊ diuidit Jo.an.
tu ſumma totã ſimul.⁊ ſic.q: in hac prima parte de
monachorũ correctiõe tractat:⁊ ſuper hoc viſitato
ribus eiũ ptãte cõceſſa.ſcda in verſi.ſi vero.de correctiõe ab
batũ ⁊ ipſorũ viſitatione:nõ exemptorũ.tertia ibi:hec eadẽ.
de viſitatione ⁊ correctione abbatum exemptorũ.quarta ibi:
ſequẽtes.de viſitatoribus ⁊ pſidẽtibus capitulo puniẽdis:ſi
reperti fuerint negligẽtes.quinto ⁊ vltimo ibi:precipim⁹ p
hibeť abbatibus ne in ſuis monaſt.e.admittãt clericos ſecula
1 res.❡ Nota primo ſ.de officio viſitatorum.ad quorũ ſpectat
officiũ inquirere de ſtatu monaſte.obſeruãtijs regularibus:de
ſpũalibus:⁊ tẽporalibus:de quibus ẽt eſt habenda cura.j.q.
ij.ſi quis obiecerit.xij.q.j.videntes.ne cle.vel mo.c.1.❡ Secũdo
2 no.in vſi.ita tñ.ſ.q correctio mõachorũ ſpectat principaliter
ad abbatẽ:ſicut ⁊ militis ad magiſtrũ militũ vt.l.magiſterie.
C.de iur.om.iudi.videtur etiã q viſitatores ipſos mõachos
delinquẽtes poſſint punire.vt.j.verſi.ipſi etiam qood intelli
ge verũ cũ monachi ſunt ↄtumaces in viſitationis officio.pu
ta q: interrogati nolunt rñdere de ſtatu mona.vel ingerũt i
pedimenta in viſitationis officio.q: eniz dictis caſibus vide
reť turbare ⁊ offendere in ſua iuriſdictiõe: merito ab eis pu
niri pñt:ſicut dicimus in delegato pape.ſ.de offi.dele.c.j.fa
cit.C.de teſti.l.nullũ pteritos ergo exceſſus viſitatores non
puniunt:ſed ad abbates puniendos eſſe decernunt.⁊ ſi ad eo
rum preceptũ tales monachi penitere nolunt:⁊ ab abbatis
correctiõe ↄtumaciter ſe ſubtraxhũt:tũc ẽt p viſitatores puniũ
tur.q: iſta noua culpa rebellionis viſitationis officio quodã
modo eſt ãnexa.⁊ hoc tẽ Hoſt.qd ergo ſi abbates pũire ne
gligũt monachos delinquẽtes.dic.q punienť p capitulũ ge
3 nerale.ſm Inno.❡ Tertio no.ſ.q iuxta modum culpe de
bemus metiri penã iuxta illud.deutero.xxv.p mẽſurã pecca
ti erit plagarũ modus.facit qd no.Jo.an.j.de accu.cũ dilec.
ſup verbo.Leui.lex ciuilis in penis iponẽdis ita nos iſtruit
plane i leuibus cauſis priores ad lenitatẽ iudices eſſe debẽt
In grauioribus penis ſeueritatẽ legũ cũ aliquo tẽperamẽto
benignitatis ſubſequi.vt.l.reſpiciendum.ff.de penis.alibi ta
men dicit.q precibus calamitoſorum illacrimari non opor
tet.id enim non eſt conſtantis ⁊ recti iudicis cuius animi mo Non eſt con
tus vultus detegit.vt.l.obſeruandum.C.de offi.preſi.facit.l. ſtantis ani
ſancimus.C.de penis.⁊.C.de his q̃ ſi.a pre.c.q̃ſiõit.❡ Quar mi ⁊ recti iu
4 to no.ſ.q in penis imponẽdis non debet haberi delectus.i. dicis cui⁹ ai
differẽtia perſonarum de quo in glo.iij.⁊ hoc verum circa re motus vul
ligionẽ q per profeſſionem religionis deponunt nobilitatẽ tus detegit.
⁊ potentiam.circa laicos vero dicit Hoſtiẽ.q ſi agit de pena
ſpũali vel pecuniaria maior dẽ infligi nobili:q̃ ignobili.maior
diuiti:q̃ pauperi:in dignitate conſtituto:q̃ priuato.⁊ ſi con
trariũ inuenis eſt ſpãle.nõ ob.de offi.dele.lanc.ij.reſpõ.quia
verum eſt q defertur ↄſtituto in dignitate ab initio.vt ibi.ſẽ
patefacto delicto plus eſt puniẽdus:q̃ ali⁹.xj.q.iij.precipue.
Si vero agitur de pena corporali maior iponiť ignobili vel
inferiori:q̃ nobili diuiti vel ſuperiori.⁊ ſi ↄtrarium inuenis eſt
ſpeciale.vt hic in religioſis.❡ Quinto no.ibi iuxta beati Be
5 nedicti ⁊c.ſ.q non ſolum regula:ſed etiã iura aſtringũt mo
6 nachos.ad idem.ſ.e.j.ex multa in prin.⁊ collige.ſ.q per con
ſuetudinem non vr alterari poſſe pena regule vel ↄſtitutiõis
qd intellige de conſuetudine praua.q̃ vel nimis ſeuere ⁊ cru
deliter vel nimis mite:⁊ leuiter ſe habebat in penis.qd nõ eſt
faciẽdũ.q: nõ dẽ durius aut remiſſius agi:q̃ cauſa depoſcat.
7 vt.d.l.reſpiciendum.de penis.ſ.probabilis autẽ conſuetudo
⁊ iuſta cauſa introducta poteſt alterare penam iuris.vt.l.fac
cularij.§.ſunt quedam.ff.de extraor.crimi.❡ Sexto nota q
propter potentiam vel pertinaciam delinquentis non dẽ iu
dex recedere a rigore iuſtitie quin ouem morbidam ⁊c.ad ga.
decimo.⁊.ff.de edi.edi.plerumq.⁊ intellige hoc in religioſis.
In alijs dic:vt.ſ.de tempo.ord.c.ij.⁊.l.di.vt conſtitueretur.
8 ❡ Septimo no.in verſi.ſi vero.ſ.q abbates negligentes in
punitione monachorum poſt monitionem eis factam procla
mantur:corripiuntur:⁊ puniuntur per capitulum prouincia
le ⁊ expone proclamentur.i.diuulgentur ⁊ publicentur.ſm
Goff.Hoſt.dicit qd monachi debẽt proclamationẽ.qd nos
accuſationẽ.ſimiliter qd nos vocamus depoſitionem:ipſi vo
cant abſolutionẽ.⁊ ſic curialioribus verbis vtuntur.quã aũt
penã iſtis abbatibus negligentibus poſſit imponere capitu
lum prouinciale.dic q non penam depoſitiõis.vt.ſ.c.proxi.
verſi.ordinent.ſimiliter nec ſuſpẽdi vel interdici poſſunt ab
bates:niſi per epm:punienť ergo aliter:q: publice recipient
diſciplinã.⁊ hoc vr ſonare hec lr̃a:⁊ pcedẽs ſm Inn.❡ Octa
9 uo no.ſ.q pena vnius:dẽ eſſe alijs in exẽplũ.ſicut eñ pecca
tũ vni⁹ puocat alios ad peccãdũ.xj.q.iij.pcipue.ſic pena re
trahit a peccãdo.vt hic.❡ Nono no.qd iuris ſi abbas fuerit
deprehenſus negligẽs:⁊ quid iuris ſi fuerit repertus dilapida
tor.iſte eñ plus plectitur:q̃ remiſſus:⁊ negligens.q: maius
eſt delictũ qd cõmittiť faciẽdo:q̃ negligẽdo.vt.l.ſi ſeruũ.ff.
de verbo.obliga.⁊.l.ſi mora.ff.ſolu.matri.per negligentiam
10 enim nõ remoueť prelatus.vt hic.❡ Decimo no.ſ.q abbate
depoſito a regimie abbatie dẽ dari adminiſtrator mõaſterio
vacanti donec fuerit de abbate puiſum.⁊ aduerte.q: tex.non
dicit per quem prouiſio iſta fiat.ſed dicit prouideatur Hoſt.
intelligit q per dioceſanum vt in illo.§.q ſi abbas.ſ.de offi.
ordi.cum vos.de ſoc.ab inte.c.ſi.nõ ob.quod no.Joan.an.ſ.
vt ec.benefi.c.vno.in gl.hoc viti.verſi.⁊ hec vera.vbi dicitur.
q collegium eccleſie vacantis adminiſtrat.quia ſi illud intel
ligitur de eccleſia cathedrali planum vt in cano.ibi allegato.
vel ſi vis tenere illud generaliter in qualibet eccleſia:adhuc
non obſtat.quia hic loquitur in abbate depoſito vel ſuſpen
ſo propter culpam:quo caſu eſt preſumptio contra collegiũ
q talem abbatem tolerando in adminiſtratione.facit qd no.
Jo.an.poſt Inno.j.de accu.cum dilecti.poſt prin.ſuper verſ
11 ho eccĺie.❡ Vndecimo no.in.§.hec eadẽ.ſ.q correctio mõa
chorũ exemptorũ pclamatio abbatis exẽpti.coadiutoris pui
ſio:⁊cetera pertinẽt ad viſitatores a capitulo deputatos.epũs
ergo non debet ſe intromittere de exemptis ẽt ſi delinquant
quod eſt

quod eſt verum in his que in religione ſua cõmittunt:ſecus ſi
delinquant in dioceſi epiſcopi.quod dic.vt.ſ.de puile.c.j.li.
12 vi.† Sed dices quare papa dat maiorem poteſtatem viſitato
ribus contra exemptos:ꝙ contra nõ exemptos.quorũ amo
tio punitio ⁊ alia epiſcopo reſeruantur.dicit Innocẽ.ꝙ po
tuit inducere papam locorum diſtantia ⁊ more periculum.ꝓ
quo facit.ſ.de elec.nihil ad ſi.de offi.dele.ſuper queſtionũ.§.
quẽ vero.vel eſt rõ quia in exẽptis papa non ꝑiudicat niſi ſi
bi:in nõ exemptis preiudicaret dioceſanus:quibus tamẽ pre
13 iudicare non vult.ſ.c.proxi.in prin. ¶ Duodecimo not.ꝙ †
abbate exempto ab adminiſtratione ſuſpenſo deputatur ad
miniſtrator monaſte.⁊ intelligit Jo.an.ꝙ deputabitur p ꝑ
ſidẽtes:non per epm̃ ⁊ differre quouſqȝ papa daret poſſet eẽ
14 periculũ in mora. ¶ Decimotertio no.ꝙ † ſequẽtes viſitato
res inquirũt de vita ⁊ actib⁹ predeceſſoꝝ.ſimiliter ſequẽtes ꝑ
ſidẽtes inquirunt actus ꝓxime ꝑſidẽtiũ ꝑteritoꝝ.⁊ ſic intelli
git vñ.idẽ ẽt de abbatibus ſm̃ Hoſti. ¶ Decimoquarto no.
15 in.§.ꝓcipim⁹.† ꝙ monachi non pñt recipere ad prebẽdas in
monaſte.clericos ſeculares.qđ intellige ſi volũt eos recipere:
vt ſint quaſi fratres in eccla:vt in capitulo ſint eis pmiſti.re
probatur eñ talis miſtura.vt in gl.q: in vno ⁊c.ſic ꝓhibeſ lai
cus recipi in canonicũ.⁊ tñ põt eſſe ꝑbendari⁹.vt no.ſ.de iſti.
c.ij.ſic vr̃ ꝙ talis poſſit i monaſte.hẽre ꝑbẽdã:ſi forſan ad ꝑ
ſentationem monachoꝝ fuerit illi qui ꝓmouẽdus eſt in mo
16 naſterio titulus aſſignat⁹.† q: ⁊ monachi pñt habere ſecula
res bñficiatos.ar.xvi.q.j.ingta.de iure pa.poſtulaſti.de ꝑbẽ.
cũ ſm̃.⁊ ex iſto tex.a ꝯrio ſenſu ſumpto arguo religioſum nõ
prebẽdari eccłia ſeculari.de quo.ſ.ti.j.quod dei.⁊.ſ.titu.j.iter
17 quatuor. ¶ Decimoqnto † no.i ver.nec hi †qui recepti ſunt
in monaſte.nõ tãꝙ monachi:ſed vt clerici ſeculares nõ habẽt
vocem in capitulo monachoꝝ:nec cũ eis pñt abbatẽ eligere.
rõne tñ ꝯſuetudinis priuilegij vel pacti in fundatõe mõaſte.
appoſiti hoc poſſent.⁊ ſic dꝫ intelligi.ſ.de reſti.in integ.c.ij.
de iure pa.nobis ſimile qđ not.de elec.conſtitu.⁊ de inſti.c.ij.
⁊ illud qđ hic dr̃ de monachis idẽ dicas de canonicis regula
ribus cũ ſit idẽ iuris in eis ꝑter excepta.ſ.c.pxi.vñ.hoc ipm̃.
Impẽdere tñ debẽt iſti clerici ſeculares degẽtes in monaſte.
obſequia opportuna:vt dicit tex.puta in capella forſitan adiu
uando:ſcribẽdo:aduocãdo:vel alia negotia monaſte.ꝓcurã
do.de ſi.c.vno.alr̃ pro nihilo non eſſet monaſte.onerandũ.q:
nõ debet recipere bñficiũ:qui nõ facit officium:vel obſequiũ.
de cle.coniu.diuerſis fallacijs.de preben.cum ſm̃.niſi forte cõ
cederetur alienigene agenti pietatis intuitu.xvi.qõ.j.poſſeſ
ſiones.de cle.ꝯiu. Jo.ã.vbi de hoc. ¶ Decimoſexto no.in v
18 ſicu.ſi quis vero.ſm̃ Pe.⁊ Abb.† ꝙ beneficiati ab exemptis
⁊ qui illis ſeruiunt ſunt exempti.quod eſt verum quo ad illa
beneficia:que ab exemptis tenẽt.⁊ facit ad.q.an familia ſcho
laris poſſit priuilegio ſcholaſtico ſe tueri.vid qđ no.de fo.cõ
pe.c.ij.in gl.cũ remiſſionib⁹.q̃s dat ibi Jo.an.pro ⁊ ꝯ.de pri
19 uile.c.licet.§.j.⁊.ij.li.vi. ¶ Decimoſeptimo no.† ꝙ iura q̃ lo
quunſ i mõaſte.hñt locum ẽt in monaſterio monialiũ:quate
nus ad illa ſe poſſunt adoptare.nã quo ad aliqua nõ pñt.pu
ta viſitare:corrigere:⁊ punire:q: iſte diſcurſus nõ cadit in fe
minas:ad quod de peni.c.nona.de ar.dilec.de ma.⁊ obe.dile
cta.viſitabuntur ergo corrigentur ⁊ punientur.q: in feminas
non cadit actio:ſed paſſio.ſm̃ Ja.xxxiij.queſtiõe.ij.eſt ordo.
⁊.c.hec imago.⁊.c.mulierem.cõcor.huic dicto.ſ.de elec.indẽ
nitatibus.§.ſed cum cas.li.vj.pro declaratione huius.c.⁊ ꝑ
cedẽtis quero de tali.q.dicitur in iſto.c.⁊ precedenti.† ꝙ ſi vi
20 ſitatores repererint abbatem dilapidatorem.debẽt epo nun
tiare:vt eũ amoueat.quero ergo.epo neceſſario teneſ ſtare ꝓ
ceſſui viſitatorũ glo.que incipit q: de plano ⁊c.ſentit ꝙ de ve
ritate non ſit amplr̃ inquirẽdum poſtꝗ viſitatoribus hoc li
quebat.Hoſt.dicit ꝙ epo nõ tenetur ſtatim credere viſitatori
bus:ſed ipſoꝝ eſt inqſitio exhibẽda.C.de accu.l.ea quidẽ.de
teſti.l.ſi.tamen enim poteſt:ne viſitatores onerauerint illum
mendacijs.ij.queſtione.vj.biduum.in ſi.de cuſt.⁊ exhi.re.l.di
uus.vnde ſi dioceſanus deprehendit manifeſtaꝫ maliciam vi
ſitatorum non amouebit illum.ff.de iudi.l.ſi pretor.§.marcel
lus. Hoſtien.dicit.ꝙ illi qui dicitur amouendus epiſcopus
oſtendet inquiſitionem:⁊ eum audiet circa falſitatem eoruꝫ:
que opponuntur ne omnino innocens damnetur.quia ⁊ poſ
ſent male proceſſiſſe viſitatores forte iuris ignari.ſ.titu.j.ex
multa.ad hoc.infra de accu.ad petitionem.non tamen admit
tet epiſcopus exc.quas admitteret in ſeculari.infra de ſimo.
licet.⁊.c.per tuas.⁊ dũmodo conſtet de cauſa omnem ſubtili
tatem abiecit.vt hic.⁊ dicto.c.ad petitionem.⁊.c.qualiter.ad
hoc de.ſepe.de verbo.ſigni.ita dicit Jo.an.quia faciant hec
ad.q.ſi inquiſitor formata inquiſitiõe contra hereticum:⁊ re

Ponit queſtionem.

ceptis probationibus ⁊ ſententia lata remittit eum ad iudi
cem ſecularem:an iudex ſecularis teneaſ ſtare illi ꝓceſſui.dic.
vt dixi.ſ.de iudi.⁊ ſi clerici.vbi remiſi ad Bar.

¶ De religioſis domibus. Rubrica.

¶ Dictum eſt ſupra de ſtatu religioſorum:nunc de ipſorum
domibus eſt videndum.habetur materia.x.q.j.per totũ.xvi.
q.vi.omnes baſilice.cum.c.ſequen.xviij.queſtione.ij.quedaꝫ.
⁊ in.c.que ſequunſ.repetitur in.vj.⁊ de.cõgruit.de offi.archi.
c.ſi.de excep.cum veñ.

1 ¶ Quaſi poſſeſſio in perſonis includit quaſi poſſeſſionem
etiam in illo vbi tales perſone inhabitant.
2 Poſſeſſio probatur per exercitium actuum.
Dominiũ preſumptiue probatur per actus extrinſecos.
3 Caſus qui de nouo emergunt in loco regulantur authoritati
bus:⁊ illi dño cõcedunſ qui antiquos exercuit.
4 Poſſeſſio ad hoc vt magis adiudicetur vni ꝙ alteri ſtanduꝫ
eſt potius vſui ⁊ exercitio ꝙ confinibus aut locis.
5 Epiſcopus quolibet anno dꝫ viſitare ſuã dioceſim:⁊ chriſma
re:ſiue confirmare.
6 Locus in quo imminet baſilica conſecranda ſi non apparet
cuius epiſcopi fuerit:nec quo ad poſſeſſionem nec quo ad ꝓ
prietatem quid iuris.

NUnc aũt. Si dubitaſ in cui⁹ dio
ceſi ſit baſilica ꝯſecran
da:ille epo ꝯſecrabit q primo i illo loco epa
lia exercebat.⁊ caſus dubij vnã ꝓbationem
approbat:aliã iprobat ibi:nõ eñ. ¶ No.pri
1 mo † ꝙ quaſi poſſeſſio in perſonis includit
quaſi poſſeſſionẽ ẽt in loco illo:vbi tales ꝑſone inhabitãt.eſt
eñ q̃dã cõnexitas inter locũ ⁊ ꝑſonas in eo degentes quo ad
iuriſdictionis exercitiũ.facit qđ not.in.c.tanta.de exce.prela.
2 ¶ Scdo no.† ꝙ poſſeſſio ꝓbaſ p exercitiũ actuũ:⁊ nõ ſoluꝫ
poſſeſſio:ſed dñium ꝑſumptiue ꝓbaſ p actus extrinſecos.vñ
qui vtiſ fundo:fructus percipit:colit:⁊ alia facit dño ꝑſumiſ.
vt no.in.l.q̃dã.ff.de ꝯdi.inſti.⁊.l.tyt.ia.ff.de ſol.facit.ſ.de elec.
3 qđ ſicut.⁊ de regu.vidua.⁊ qđ ibi de hoc dixi. ¶ Tertio no.†
ꝙ caſus q de nouo emergunt in loco regulanſ authoritatib⁹
⁊ illi dño ꝯcedunſ q antiquos exercuit.q: nõ dꝫ vna ⁊ eadem
res diuerſo iure cẽſeri.vt.ſ.de deci.cũ ſit tua. ¶ Quarto no.
ꝙ in diuerſis ⁊ ſeparatis actibus infertur de vno ad reliquũ.vñ
ille q exercuit iuriſdictiõeꝫ in loco in certis caſibus:ẽt in alijs
emergẽtibus exercebit.qđ qñ ſit verũ dic:vt.ſ.de offi.archi.
4 per Inn.⁊ qđ ipſe no.ſ.ti.pxi.dilectus. ¶ Quinto no.† ꝙ in
adiudicãda poſſeſſione magis vni ꝙ alteri ſtandũ eſt potius
vſui ⁊ exercitio:ꝙ cõfinibus:aut locis.vñ ſi cõſtat ꝙ qs vſus
fuerit poſſeſſione:illi adiudicãda eſt:lꝫ res illa intra cõfines ⁊
loca alterius ſita ſit.qđ intelligo verũ in poſſeſſorio. In peti
torio vero ille q pretendit iura in alteri⁹ dioceſis debet doce
re de titulo:vel de tpe cuius in ꝯtrium nõ exiſtit memoria.alr̃
talẽ poſſeſſionẽ ꝑſumitur vſurpaſſe.ar.ſ.de reſti.ſpo.ad deci
mas.li.vj.⁊ hoc ſentit hic Jo.an.dũ dicit.ꝙ ad hoc vt hẽat lo
cũ qđ dr̃ in illo.c.requiriſ.ꝙ ſit certũ ꝙ hec parochia ſit i dio
ceſi eius:vel ꝙ non cõſtat:ꝙ ſit in dioce.alicuius.cui itellectui
nõ obſtat tex.dũ dicit.nõ enim terminis aut locis ⁊c.ſed ex
ponit:vt in gl.pe.⁊ vide qđ no.⁊ dixi.ſ.de iureiurã.nimis.fa
cit quod no.in.l.j.§.j.ff.de iti.act.ꝙ priua.p Bar.poſt glo.
5 ¶ Sexto no.† ꝙ quolibet ãno debet epiſcopus viſitare ſuã
dioceſim:⁊ chriſmare:ſiue cõſignare.qđ idẽ eſt.cõfirmatio eñ
chriſmatis ſit per epm̃:non per minorem.de ſacra vnc.c.vno.
verſi.p frontem.⁊ per ꝓprium nõ per aliũ.ſm̃ Inno. ¶ Que
6 rit Jo.an.† ſi locus in quo iminet baſilica cõſecrãda nõ appa
ret cuius epi fuerit:nec quo ad poſſeſſionẽ:nec quo ad ꝓprie
tatẽ qđ erit.dicit ꝙ ſi ſunt epi eiuſdem ꝓuincie ad archiepm̃
ſpectat diffinitio:vt det cui voluerit.ſ.de fo.cõpe.ſane.vel vt
ſibi retineat.ſ.de deci.quã.ſi ſunt diuerſarũ ꝓuinciarũ vel for
te dirimeſ.xxvi.q.ij.ſors.ff.de iudi.ſed cum ambo.vel recurre
tur ad papam.ſm̃ eum.

Ponit queſtionem.

1 ¶ Monaſterium vnuꝫ poteſt alteri vniri ex iuſta cã.Et eo
vnito que trãſeant cum eo.nu.2.
3 Monaſteriũ vni⁹ dioceſis lꝫ vniaſ mõaſterio alteri⁹ dioceſis:
epo tñ mõaſterij vniti retinet in eo iuriſdictionẽ in omnibus.
4 Res ⁊ iura monaſterij dicunſ reſidere penes ipſum.
5 Monaſterium cui vnio facta eſt quid conſequatur in mona
ſterio vnito.

Cum a. Nihil iuris deperit e͞po in cuius dio‑ceſi ſita eſt eccl͞ia: quã papa vnit eccl͞ie alteri͛ dioceſis. primo ponit vnionẽ ⁊ eius cauſaʒ. ſc͞do ibi: ip͞m vnã determinationẽ. cui͛ ſubdit ge‑
1 neralem rõnem ibi: nã ſic. ¶ No. primo † ꝙ vnũ monaſte. vnitur alteri ex cã iuſta: qꝛ forte depauꝑatũ vel mo‑nachi defecerũt: vel ſimili de cã. ⁊ hoc vult tex. iſte dũ dicit. qꝛ monaſte. ⁊c. ſimilr̃ ⁊ alie eccl͞ie vniunt̃ ex iuſta cauſa. vt. c. ſicut
2 vnire. de exce. pla. ¶ Sc͞do not. † ꝙ ſi vnũ monaſteriũ alteri vnitur oẽs res ⁊ actiões monaſte. ſic vniti transferunt ad mo‑naſte. cui vnio facta eſt. ſic bona filij arrogati trãſeunt in arro‑gatorẽ. iſti. de adop. §. illud. ⁊ de p͛cca. l. ſi adoptauero. capel‑le ergo ſubiecte mõaſterio vnito alteri in illius poteſtate trã‑ſibunt. ⁊ licet hic de tranſlatiõe rex ⁊ actionũ fuerit ſc͞a mẽtio expſſe tñ idem vr̃ ſi nulla mẽtio facta fuiſſet. qꝛ bona ſequunt̃ ſtatũ ⁊ cõditionẽ perſone. vt. l. paulus. de acq. here. ⁊. l. i. §. an
3 penul. de colla. bo. ⁊. c. i. de iure pa. ¶ Tertio no. † ꝙ lʒ mõa‑ſteriũ vni͛ dioceſis vniat monaſterio alterius dioceſis tamen e͞ps monaſte. vniti retinet in dicto monaſterio iuriſdictionẽʒ in omnib͛. qꝛ locus vnitus nõ mutat naturã ſuã. Jus eñ qꝺ hʒ epiſcopus in eccl͞ijs ſue dioceſis eſt reale. xvi. q. vij. oẽs ba‑ſilice. quiſquis ergo poſſideat nõ curat̃ quia ratione rei tenet̃ quis ibi reſpõdere cuiuſcũq; ſit dioce. vt. ſ. de foro compe. c. ſi. quid ergo ſi ex cauſa neceſſitatis forte debiti imminẽtis dʒ aliqua poſſeſſio alienari mõaſterij alteri vniti: an requiretur authoritas e͞pi: vbi ſitũ eſt: vel e͞pi vbi eſt mõaſteriũ maioris abbatis. dic: vt no. Inno. in. c. paſtoralis. j. de priuile. ⁊ p Ar‑chi. xvij. q. iiij. in venditionibus. facit qꝺ not. Bar. C. de ſũma
4 trini. l. cunctos populos. ¶ Quarto no. † ꝙ res ⁊ iura mona‑ſterij dicũtur reſidere penes ipſuʒ. qꝺ patet. quia trãſlato in alterum monaſterio transferuntur ſimiliter res ipſius. nõ ita ſi transfertur abbas. quia res monaſte. non ſequuntur eum: imo habetur pro mortuo quo ad eum. vij. q. i. §. ecce. ⁊ eſt vti‑lis illa inueſtigatio. ſcitis ꝙ alibi eſt queſtio penes quẽ dicã‑tur eſſe dñium ꝙ per ordinationeʒ pape non debet intelligi derogatum ſiue detractum iuri alterius. concor. ff. ne quid in lo. pu. l. i. §. ſi quis a principe. cum concor. allega. in gloſ. ſc͞da.

Ponit queſtioneʒ.

5 ¶ Quero † quid cõſequetur monaſte. cui vnio facta eſt i mo‑naſterio ſic vnito: an i eo erit de cetero abbas. Egi. ꝙ ſic. ⁊ cõ‑firmabit̃ per e͞pm maioris monaſte. quia per talẽ vnionẽ non mutat naturã ſuã. qꝛ ſi mutaret ſumeret iura ãnexa a iure vel cõſuetudine nature mutate ſicut eſt videre in mõaſte. facta ca‑pella qꝛ aſſumet iura competẽtia capelle: ẽt cũ ſuo preiudicio de cap. mo. c. dilect͛. ſ. [illegible]. recolẽtes. Jnn. de hoc remittit Ho‑ſtiẽ. ad no. ſ. ne ſede va. c. i. Ego ẽt remitto ad no. ſ. e. de pre‑ben. de mõachis. per doc. Et qꝺ no. hic Ann. de eccleſia vnita vide ad literam in Spec. de iure pa. in fine.

1 ¶ Xenodochia ⁊ ſimilia loca conſiſtunt in epiſcopi p͞tãte.
2 Eremite ſubſunt epiſcopo.
3 Loca deſtinata ⁊ deputata ad certa opera pietatis non debẽt transferri ⁊ cõmutari ad aliũ vſum.
4 Loca deputata ad opera pietatis quare debent per epiſco‑pum ordinari.

De Xenodochijs. Omnia breue eſt: non diuiditur:
1 nec ſummatur. ¶ No. primo † ꝙ xenodochia et ſimilia loca in epiſcopi poteſtate conſiſtunt. ⁊ hic appellantur iſta xenodochia: alia etiam diuerſa nomina iſtorum locorum habes. xxiij. q. v. viii. ſancimus. vbi de hoc. j. queſtione. vij. ſi quis omneʒ: ad ſi. in aut. de ali. ⁊ em‑phi. in princi. colla. ix. quandoq; tamen iſta loca conſiſtunt in poteſtate alterius: qꝫ epiſcopi ex ſtatuto facto in fundatione: locorum ex preſcriptione legitima: vel priuilegio pape. j. eo. cle. quia contingit. j. ri. ſm Joan. an. ⁊ ille qui dicit locum ta‑lem exemptum ab epiſcopo: hoc probare debet. vt in glo. fin. que exemptio licet probetur in certis capitulis: non prodeſt
2 in alijs. j. eo. cum veñ. † eremite etiaʒ ſubſunt epiſcopo. xcij.
3 diſt. nulla. ¶ Secundo nota ibi ad eaſdem ⁊c. † ꝙ loca depu‑tata ⁊ deſtinata ad cetera opera pietatis non debent transfer‑ri: ⁊ cõmutari ad aliũ vſum. ⁊ iſta eſt forte ratio. quare talia bona non conceduntur clericis in beneficium. de preben. cle. literas. pia enim diſpoſitio teſtatoris non debet in alia cõmu‑tari. qꝺ dic: vt dixi. ſ. de teſta. c. nos quidem. ⁊ cle. quia cõtin‑git. de reli. do. Rei enim originem intuemur. l. labeo. §. idem

Ponit queſtioneʒ.

tubero. de ſupelle. lega. ¶ Querit gloſ. que eſt ratio † quare
4 debẽt iſta loca per epiſcopum ordinari. Reſpondet ꝙ omnia mona. ⁊ religioſa loca ptinẽt ad eũ. vt in iurib͛ q̃ allegat. ⁊ in‑telligo ꝙ ptinẽt quo ad ꝓtectionẽ: nõ quo ad tp̃alia: q̃ non dʒ ſibi vſurpare. ſʒ dare operã: vt expẽdant̃ in eo in quo deſtina‑ti ſunt. ⁊ hoc vult iſte tex. cõpellet ergo epiſcopus parochialẽ ſacerdotẽ: vt hoſpitalitatẽ ſeruet: hoſpitalarios domox pau‑perũ vt recipiant pauperes: ⁊ idẽ in ſimilibus. ꝓ ſecutẽ nihil niſi iura ſpũalia retinebit. ſ. de excep. cum ven. x. qꝺ. iij. qꝛ co‑gnouimus. de hoc de offi. ordi. cum vos.

1 ¶ Hoſpitale de more e͞pi authoritate fundatur.
2 Laicus an poſſit conſtruere hoſpitale cum oratorio ſine au‑thoritate e͞pi in domo propria. ⁊ nume. 4.
3 E͞ps an debeat habere quartam de relictis factis hoſpitali cõ‑ſtructo per laicum ſine eius authoritate.
5 Hoſpitale an quis poſſit fundare ita ꝙ epiſcopus non poſ‑ſit ſe intromittere.

Ad hec. Locus deputatus authoritate e͞pi ad hoſpitalitatẽ religioſus eſt. ⁊ ad mundanos vſus redire nõ dʒ. in prima decĩſa cõ‑ſultatio. Jn ſc͞da miſſio. ibi. inquiſitioni. ¶ No. pri‑
1 mo † ꝙ hoſpitale de more e͞pi authoritate fũdat̃. ⁊ no. ꝙ dicit ſicut moris eſt ⁊c. quaſi de iure non videat̃ expe‑
a diens. ſʒ poſſit vnuſq̃ſq; deputare domũ hoſpitalitati[a] ⁊ re‑uocare: vt ſibi placuerit. qꝺ dic: vt no. Hoſti. i ſũma de regula. §. i. vẽ. qd de ruſtic. hʒ ergo locũ qꝺ hic dr̃: de reuocatiõe ꝓhi‑bita: cũ e͞pi authoritate fundant̃. quo caſu poſſunt eis accede‑re eccl͞ie: cemiteria: ⁊ altaria vt no. i cle. qꝛ cõtingit. j. e. nec pñt

Ponit queſtiones.

erigi talia hoſpitalia hñtia ſpũalia iura ãnexa ſine authorita‑
2 te epiſcopi † qd ergo ſi cum oratorio[b] velit laic͛ ꝯſtruere ho‑
b ſpitale ⁊ ſine e͞pi authoritate in ꝓpria domo refert Jo. an. q̃ſ‑dã dicere ꝙ poterit: dũmodo oratoriũ non hẽat formã eccl͞ie: ibi tñ nõ poterit celebrari ſine authoritate e͞pi. de ꝯſe. di. i. vni‑
3 cuiq;. ⁊. c. clericos. † qd ergo de relictis factis huic domui de‑putate per laicum ad hoſpitalitatẽ: an habebit quartam e͞ps ſi ipſa cõſyderas: vt relicta pauperibus nõ habebit. vt. c. ſi. de teſtis. Si vero ipſa cõſyderas vt relicta loco pio: habebit. eo. c. requiſiti. reperio. q. de hoc in ſimili q̃õne diſcuſſam p dñm e͞pm dudũ. ſuper relictis factis fraternitatibus. quod dic: vt
4 dixi i. c. officij. ſ. de teſtamẽtis ⁊c. ¶ Quero † an iſta loca pia ⁊ religioſa fundata authoritate e͞pi poterunt gubernari per laicos: ⁊ p regulares. dic: ꝙ nõ per regulares. p laicos vo ſic. qꝺ dic: vt no. in dcã cle. qꝛ cõtingit. vẽ. vt aũt. in gl. ſuper vbo ſecularibus. ¶ Ulterius incidẽter q̃ro dixi. ſ. ꝙ iſta loca pia nõ pñt clericis in beneficiũ aſſignari ẽt p lr̃as expectãtes. vt cle. p lr̃as. de preben. qꝺ eſt verum niſi eſſent dicta loca eccl͞ijs ãnexa. ⁊ ſic eſſent ad ipſas eccl͞ias acceſſoria. pone ergo. ꝙ nõ ꝯſtat vtrum accedat eccl͞ia hoſpitali vel hoſpitale accedat ec‑cleſie dic de iſta q̃õ. vt notabiliter dicit glo. in dicta cle. p lr̃as.
5 ¶ Ultimo quero † an poſſit qs ita fundare hoſpitale: ꝙ e͞ps nõ poſſit ſe intromittere. vr̃ ꝙ nõ p. c. requiſiti. ſ. teſtamẽtis. ⁊ de leg. iij. nemo põt. Guil. de mõ. lau. dicit ꝙ ſic in dicta cle. qꝛ contingit. de re. do. p. c. vnicuiq;. de ꝯſe. di. i. non tñ gaude‑bit priuilegio clericali: quo gauderet ſi eſſet e͞pi authoritate fundatum quo ad bona: nõ quo ad pſonas: ſi aũt laici not. de ſen. exco. c. nõ dubiũ. de iſtis rectoribus hoſpitaliũ quomodo teneant̃ ꝯficere inuẽtaria: ⁊ reddere rõnes: ⁊ an ſint perpetui. dic: vt no. in dicta cle. quia contingit ⁊c.

a ¶ Domum hoſpitalitati. Uid bal. l. i. orphanotrophos. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. deberi. ſ. fideicõ. lib. Jo. fa. inſti. ſ. rerũ diui. §. nullius. Pe. in. c. inter dilectos ſ. de dona. bald. in aut. hoc ius porrectuʒ. C. de ſac. ſa. eccle.

b ¶ Oratorio. de oratorio vide in. c. authoritate. ſ. de cõſecra. eccle. vel al‑ta. in. iij. notabili.

1 ¶ Monaſteria non ſunt transferẽda ad clericos ſeculares q̃diu poſſunt p regulares ordinari.
2 Trãſlatio monaſteriorum ad clericos ſeculares an poſſit fie‑ri per epiſcopum.
3 Religioſus non põt fieri ſecularis canonicus.

Cum ultra quatuor. Breue eſt diſtinguens duo mẽbra. ſm pſeq̃t ibi: ſʒ ⁊ ſi. ¶ No. primo † ꝙ q̃diu
1 regulares pñt monaſte. ordinare: nõ ſunt trãſfe‑renda ad clericos ſeculares. ⁊ intellige monaſte. large p monaſterijs monachox. Jtẽ canonicox regulariũ: ⁊ alioꝝ religioſoꝝ. qꝛ in oĩbus eſt eadẽ rõ. vt. ſ. abulem͛ de vir‑tute in virtutẽ. de mu. ⁊ ho. vt gradatim. xciij. di. legib͛. Jtem aduerte. qꝛ dicit p regularẽ nec exprimit de eodeʒ ordine: vel alteri͛. ⁊ iõ dicit Jo. an. ꝙ tres ſunt gradus. primo vt i mõa‑ſte. ſic collapſo ponant̃ fratres eiuſdẽ ordinis ſi reperiant̃. ſi nõ repiant̃ cr͛ꝯſtat alterius. tertio in defectũ traſeũdũ ẽ ad cle‑ricos ſeculares. vt hic ⁊ in ꝯcor. quas allc. gl. in habẽtib͛ ergo ſimbolũ facilior eſt trãſitus. ⁊ quãto maior eſt ꝯiunctio: tãto maior attractio. hinc eſt ꝙ ꝯiuncti re ⁊ verbis in diſpoſitõib͛

defunctis

defunctis aliis preponit: quibus deficiētibus deuenimus ad
coniunctos re tantū: vel verbis tantum. vltimo ad diſiūctos.
Ponit q̄ſtionē. vt.l.j.C.de cadu.tol.⁊.l.re ꝯiuncti.de leg.iij. ¶ Querit glo. ꝙ
2 per quē fieri poſſit iſta tranſlatio: an ꝑ eṗm. vr ꝙ ſic. vt pa-
tet in illo.c. ſm gl. facit qḋ no.j.ne cle.vel mo. relatū. tñ ibi nō
dicit de clericis ſecularibus. ſed de aliis religioſis. Jo.xix.q.
iij.§.querit. dicit ꝙ authoritas pape requiritur. q tamē aliter
ſentit.xij.q.ij.ſi eṗs. vbi videt velle ꝙ ſi aliter reformari non
poſſit hoc liceat eṗo. ⁊ hoc credit Jo.an. verum ſeruatis gra
dibus de quibus.ṡ. ¶ Vltimo ex illo text. colligit Joan.an.
3 ar. poſt Hoſti. ꝙ religioſus non poſſit fieri ſecularis cano-
nicus.ṡ.ti.j.qḋ dei. de vi.⁊ ho. deus qui. immo nec prebenda-
ti eſſe poſſunt in eccleſiis regularibus.ṡ.ti.j.c.ſi.§.vltimo. de
quo plene in cle.j.de elec.

1 ¶ Jura epiſcopalia quid importent.
2 Eccleſia eoipſo ꝙ fundata eſt infra ꝯfines dioceſis preſumit
ſubiecta eṗo in iuribus epiſcopalibus.
3 Jus ꝑtendens in eccl'ia alteri ſubiecta nō dꝫ agere contra ec-
cleſiā ſic ſubiectā: ſꝫ ꝯ dominū principalē cui eccl'ia illa ſubeſt.
4 Monaſterium exemptum intelligitur exemptum cum eccle-
ſiis ſibi ſubiectis.
5 Eṗs pōt ꝯcedere monaſterio iura q̄ in eo habet.
6 Conducere quis poteſt rem propriam reſpectu iuris qḋ alte
ri competit in ea.
7 Confirmatio pape de geſtis inter prelatos eccleſiarum mul-
tum ius tribuit.
8 Abbas pōt preſcribere iura epiſcopalia in eccl'iis ſibi ſubie-
ctis ſpatio.xl. annorum cum titulo vero vel putatiuo.
9 Cōtractus ſi venit reſcindēdus rōne ſimonie ſpūalia idebite
⁊ ꝑ ſimoniā trāſlata debēt reſtitui ei cuius erant primo.
10 Succeſſor in dignitate poteſt dicere ꝯtractum nullum rōne
ſimonie a predeceſſore cōmiſſe.
11 Epiſcopus qui concedit eccleſias pijs locis pōt ſibi retinere
aliquid nomine penſionis.
12 Papa debet ſeruare manus mūdas q̄uis ſit ſupra legem.
13 Solutio q̄ñ dꝫ fieri certi cēſus vel pēſiōis reſpectu pluriū re
rum vr̄ dicta penſio ſiue cēſus cōcernere vnāquāq; rē ꝑ rata.
14 Monaſterium lꝫ ceſſet.xl.an. ſoluere eṗo non propterea ca-
dit a iure ſuo.
15 Jta dictio eſt modalis ⁊ diſtributiua ſiue diſiunctiua.
16 Emphiteoſis non reſcinditur ipſo iure per ceſſationeꝫ pen-
ſionis.
17 Cenſus an poſſit preſcribi.⁊ nu.19.
18 Decretales i dubio referēde ſunt ad ꝑſonas eccl'iaſticas.
20 Epiſcopus an poſſit dare priuilegium vni eccleſie in preiu-
dicium alterius.

Conſtitutus. Epiſcopus remittēs eccl'ie iura epiſcopa-
lia cenſum ſibi poterit retinere vel aliter eccl'ia ſi-
ta in dioceſi eṗi tenet ſibi in eṗalibus rñdere: niſi
appareat eſſe remiſſa. ⁊ ſunt due partes. Jn pⁱma
facti vel cāe narratio. Jn ſcḋa ipſius diffinitio. ibi: cū autem.
prima ſubdiuidit in tres: in quaruꝫ prima actoris petitio. in
ſcḋa ibi verū: reorum defenſio. in tertia ibi ceterū actoris re-
1 plicatio. ¶ No. primo ꝙ eṗs petebat iura eṗalia ſimplr̄ ꝙ qd
aūt veniat ſub iſta generalitate: iuriū eṗaliū. gl. pen. ſentit ꝙ
tā illa q̄ debent de iure q̄ꝫ illa q̄ debent ꝯſuetudine alr̄ vr̄ no.
ṡ. de offi. or.c. ex parte in prima gl. ſed Jnn. tꝫ gl. iſtā cuius vr̄
fuiſſe gl. q̄ pōt eſſe vera q̄ñ illud qḋ debet de ꝯſuetudine ſuc-
cedit loco eius qḋ debebat de iure. vt dicā.j. ſm Jo.an. ⁊ vide
circa hoc qḋ no. Jnn.ṡ. de ſepul. certificari. ⁊ in.c. cū ad ſedē.
de reſti. ſpo. vbi quid iuris cū vendicat eccl'ia cum ptinentiis.
2 ¶ Scḋo no. ꝙ eoipſo ꝙ eccl'ia eſt fundata īfra ꝯfines dioce
ſis preſumit ſubiecta eṗo in iuribus eṗalibus. rōnem collige
ex.c. oēs baſilice.xvi.q.vij. facit.c. ad decimas. de reſti. ſpo.li.
vj. ⁊.ṡ. de iureiuran. quidam nimis. ⁊ qḋ dixi.ṡ.e.c.j. ¶ Ter-
3 tio no. ꝙ cum in eccl'ia vni ſubiecta alius ius pretendit: nō
dꝫ talis agere contra eccl'iam ſic ſubiectam: ſed ꝯ dñm prin-
cipalem cui eccl'ia illa ſubeſt: de quo.ṡ. de preſcrip. audi. ⁊.j.c.
proximo. ¶ Quarto no. reſponſionem economi ibi: quoniā
ſi eccl'ia ⁊c. per hanc enim rñſionē nō videt ꝯfiteri illā eccl'iaꝫ
ſitam in dicta dioceſi. ⁊ ſic eſt de cautela cōditionaliter fateri
nō pure intentionē actoris: alr̄ ex pura confeſſione eſſet fun-
data actoris intentio. qḋ dic. vt.ṡ. de excep. cū ven. ⁊ ꝑ Dy. in
regula excepcōes obijciens. de reg. iur. li. vj. ⁊. C. de excep. l. ſi
quidem. vbi de hoc. ⁊ per iſta verba economi non teneor eṗo
rñdere videt facta lit. conteſta. in cauſa ēt ſi de ſitu loci eccleſie
fuiſſet pure confeſſus poſtq̄ꝫ negatiue ſubiungit ſe non tene
ri in aliquo reſpondere de litis cōteſta.c. vno. ⁊ expone illud
4 verbum vt no. Jo.an.ṡ. de deci. oudum. ¶ Quinto not. ꝙ
eṗs exemit monaſteriū cū eccl'iis ad ipm̄ pertinētibus. ⁊ ſic
exceptio monaſte. includeret exceptionē eccl'iarū ſubiectaꝝ:
nec econuerſo. niſi ſpecialiter exprimat. de quo in.c. ex ore. ⁊
c. cū capella. de priui. qꝛ eū per ſubiectionē mēbra retinēt ſta-
tum iuū. vt.ṡ. ꝯ ꝑben. de monachis tanq̄ꝫ de diuerſis de vno
ad reliquum nō infertur. l. maritus. C. de dona. inter vi. ⁊ vx.
An aūt eṗs poſſit ſic a ſe abdicare omnem iuriſdictionem in
vna eccl'ia ſita in ſua dioceſi vel pluribus: vt non teneant ſibi
5 in aliquo reſpondere dicā poſt gl. ¶ Sexto no. ꝙ eṗs iu-
ra eṗalia que hꝫ in vno monaſterio pōt ſibi eideꝫ cōcedere di
6 cta iura ſub ānua penſione. ꝙ pōt ergo qs ꝯducere rē ꝑpriaꝫ
reſpectu iuris alterius cōpetētis. ſi vero nullū ius cōpeteret
tertio in rebus ꝑpriis nō cadit cōductio. ſicut nec ēptio. vt.l.
rei ſue.ff. de ꝯben. emp. qꝛ qḋ meū eſt ⁊c.ṡ. de fide inſtru. inter
7 dilectos. ad fi. ¶ Septimo no. ꝙ ꝯceſſionē eṗi papa cōfir- a ¶ Papa cō
a mauit[a] ⁊ multū iuris tribuit monaſte. iſta cōfirmatio: in tñ firmauit. cō
ꝙ ſꝫ Hoſti. hec ꝯceſſio nō valuiſſet: niſi fuerit ſecuta papalis firmatio pa
confirmatio ex certa ſciētia. facit de cōfir. vti. vel inuti.c.j. ⁊ de pe ꝺ geſtis
8 trāſac.c.j. dicā.j. ¶ Octauo no. in verſi. veruꝫ ꝙ abbas pōt inter prela-
preſcribere iura eṗalia i eccl'iis ſibi ſubiectis. ⁊ hoc ſpatio.xl. tos eccl'iarū
ānorū. qḋ intelligo cum titulo vero: vel putatiuo alr̄ cū ꝯtra iferiores ſu
tus cōe nō poſſet talia poſſidere: nō ꝑſcriberet niſi tpe cuius os multum
ꝯrij nō extaret memoria. qḋ dic vt in.c.j.j. de preſcrip. olim. ⁊ iurꝭ attribu
quod no.j. de priuile. accedētibus. ¶ Nono no. ꝙ iſte econo it ⁊ ēt ꝺ hoc
mus monaſte. allegauit priuilegium ⁊ preſcriptionem ſimile ꝑ gl.l.c.cuꝫ
ṡ. de preſcri. veniens. ⁊ potuit eſſe vtilis allegatio preſcriptio aliquib⁹. de
nis. quia vbi priuilegium fuiſſet inefficax ex defectu ꝯceden- reſcri. li. vj.
tis tñ poterat abbas ex illo titulo inutili ſaltem a tpe ꝯfirma
tionis pape ēt in forma cōi optante ꝑſcribere. quod dic. vt.ṡ.
de deci. dudū. ⁊ de in epa. cura. ¶ Decimo no. in verſi. ceteꝝ.
ꝙ in prin. huius.c. epiſcopus agere incepit ⁊ hic eius econo-
mus litem ab eṗo inchoatā proſequit ⁊ hoc pōt fieri.ſ. a dño
in procuratorē ⁊ ecōuerſo trāſire inſtantiā iudicij ⁊ ſimilr̄ de
vno ꝓcuratore in aliuꝫ. qḋ dic plene: ⁊ ſubtiliter vt.l. iul.ff. q
ſatiſda. cog. ⁊ quod plene. dixi.ṡ. de iud. quia. V. vbi plene an
inſtantia tranſeat in ſucceſſorem vniuerſalem vel ſingulareꝫ.
de quo per Bar. in.l. ſi cuꝫ homine. de fideiuſ. ¶ Vndecimo
9 no. in verſi. ceterū. ꝙ ſi contract⁹ venit reſcindēdus rātōe
ſimonie ſpūalia indebite ⁊ ꝑ ſimoniam trāſlata debēt reſtitui
10 ei cuius erant primo ⁊ collige etiā ꝙ ſucceſſor in dignitate
pōt dicere ꝯtractum nulluꝫ rōne ſimonie a ꝑdeceſſore cōmiſſo ⁊
ſic auctoris turpitudinē allegare. an aūt ꝑpriaꝫ allegare poſ
ſit ad reciſionē actus ab eo celebrati dic: vt.ṡ. de dona. iter di
lectos cum ſi. ¶ Duodecimo no. in verſi. cōfirmatio aūt ꝙ ſi
ꝯtrus eſt nullus rōne defectus de quo non habet mētio in cō
firmatiōe per ipſam tolerari. qꝛ ꝯ vitiū ⁊ defectum in petitiōe
exꝑſſum vr̄ ſuperior diſpēſare. vt.l. quidaꝫ conſulebant.ff. de
re iudi. ⁊ quod no. Jnno. de ſi. preſby. veniens. de eta. ⁊ qua.
11 accepimus. ¶ Decimotertio no. in vſi. cū aūt. ꝙ eṗs q ꝯce
dit eccl'ias piis locis pōt ſibi retinere aliquid nomine penſio-
nis. ⁊no. quod dicat retinere: quaſi de eo quod tradit retineat
nō ab illis pro eo quod tradit accipiat. hoc dico vt ceſſet ob-
iectio de ſimonia. de qua.j. dicam ⁊ collige. ꝙ eṗs pōt conce-
dere eccl'ias piis locis. de quo.ṡ. de dona.c. ꝯſultatiōibus. cū
ſi. ¶ Decimoquarto no. in verſi. nos quoq;. ꝙ papa excuſat
eṗm ex eo ꝙ in ſimili ipſe facit. quaſi dicat iſtud accipere cen-
ſum cū eccl'ie ꝯcedunt eſt licitum. qꝛ nos ſic facim⁹: qḋ nō face
12 remus: ſi eſſet ſimoniacum. ⁊ ſic no. Jo.an. ꝙ dñs papa dꝫ
vel ſaltē decet ſeruare mundas man⁹: q̄uis ſit.ṡ. legē.xx.q.iij.
aliorum. eſt enī ipſe vt alij eṗi diſpēſator rerū eccl'iarū. ⁊ ſi nō
homini: ſaltē deo tenet reddere rōnem de ſe ⁊ aliis. qḋ dic: vt
tāgit Jo.an.ṡ. de iudi. cū veniſſet. ¶ Decimoquīto no. in vſi.
auditis. ꝙ i ꝑſonā economorū nō principalium ꝑſonarū litis
fundat ſnīa. poſſet ēt in ꝑſonaꝫ priuilegiū de quo dic. vt.ṡ. de
13 dec. q̄relam. ⁊.l.j.C. de ſen. ¶ Decimoſexto no. ꝙ cū dꝫ fie-
ri vna ſolutio certi cēſus ſiue penſionis reſpectu pluriū reꝝ:
vr̄ dicta pēſio ſiue cēſus ꝯcernere vnāquāq; rē ꝑ rata. ſicut er
go obligatio plurium ad eādē ſūmam ꝯcernit quēlibet obli-
gacū ꝑ parte. vt.l. reos.§. cuꝫ in tabulis.ff. de duo. re. ita cum
eadem penſione plures eccleſie conducuntur ad firmam: vel
aliter vnāquāq; tenētur ad dictam penſionē pro rata non in-
ſolidū. quid ergo ſi emo duas res vno pretio: an cēſendi erūt
duo cōtractus nō credo. vt.l. cū eiuſdē.ff. de edi. edic. ⁊ de i oīē
adiec.l. i oīē. Jn delictis vero q̄libet tenet inſolidū. qḋ dic: vt i
c. ſicut dignū.j. de homici. ⁊.l. ita vulnerat⁹. ad.l. aquī. cum ſi.
14 ¶ Decimoſeptimo no. ꝙ lꝫ monaſte. ceſſauerit hic ſoluere

cenſum.gl.ãnis epiſcopo tamen nõ cecidit a iure ſuo.ſic.c.po
tuit.de loca.nõ bz locũ in eccl'ia cõducẽte in emphiteoſim pre
dia vel eccleſias alienas.qđ an verũ ſit dicam.ĩ.¶ Decimooc
tauo no.ꝙ ſup eadẽ petitiõe fertur pro parte ſentẽtia cõdem
natoria ꝑ parte abſolutoria.qđ põt eſſe:cũ petitio ↄtinet plu
ra capitula vel vnũ capl'm vniuerſale vt ius ẽpale.ꝙ lz multa
ſub ſe cõtineat ſuper vno tñ petitio hec iuſtificat̃ ſcz ſup pen
ſione ſubtracta.facit.l.ẽt.ff.de mino.⁊.l.in hoc iudicio fa.her.
ĩ.de teſtamẽtis.raynuti⁹.⁊.c.raynaldus.¶ Uenio ad opp.⁊
primo op.ſic dr̃ hic ꝙ iſte epiſcopus conceſſit eccleſias ĩ em-
phiteoſim pro ãnua pẽſione:ſed videt̃ ꝙ eccleſie ſic ↄcedi nõ
poſſint:ſed ad firmam ſiue pro cẽſu.ſ.ti.j.c.ij.de iurerur.ↄre-
iam.de cẽſi.per totũ.x.q.ij.hoc ius.ſol.expone emphiteoſim
idest ad exemplum emphiteoſis propter pẽſionis retentio-
nẽ ſicut ſit in emphiteoſi ſm Goff.videnť enim quidaz ↄctus
ꝑpter omnimodã ſimilitudinẽ:quaſi vnus ⁊ idem ↄctus vt
emphiteoſis:locatio:emptio:precaria:⁊ ꝗ̃ plures alij qui ta
men habẽt diuerſaz materiã ⁊ in pluribus differũt.vt dixi.ĩ.
de loca.potuit.⁊.c.ꝑpter.¶ Scđo opp.ꝙ epiſcopus lanita-
nus qui fuerat ẽps albanen.⁊ ſic habebat duos ẽpatus cõtra
iura.ſol.dicit glo.que incipit forte ⁊c.hoc poterat eſſe ex diſ-
penſatiõe nõ aliter.vt.c.de multa.ĩ.de preben. Hoſtien.dicit
ꝙ iſtud lanitanus eſt nomen vel cognomen proprium . nã cũ
eccleſia albanen.ſit ti.cardina.non de facili papa tranſtuliſſet
cardinalem epiſcopum ad alium epiſcopatuz.vt.ĩ.de trãſla.
c.ij.¶ Tertio opp.dicitur hic.ꝙ epiſcopus quicquid iuris
habebat in eccleſijs monaſte.ↄceſſit dicto monaſterio.ſed vr̃
ꝙ ẽps nõ poſſit ſic in totũ eximere a ſua poteſtate eccl'ĩã ſibĩ
ſubiectã vt.ĩ.de cenſi.c.cũ vene.ſo.glo.q̃ incipit:hic fateť con-
trarium nõ ob.iſte tex.quia hic iſta cõceſſio roboratur ꝑ con-
firmationem pape factã ex certa ſciẽtia ſm Hoſt.⁊ ideo tenet
Inno.ſcz ꝙ ẽps ius epiſcopale in totũ remittere vel eccleſias
a ſua iuriſdictione non põt eximere in totũ:ne illa remaneat
acephala cõtra.c.nulla.lxiij.diſt.hãc rõnem improbat Hoſt.
quia ſm eam omnes exempti eſſent acephali.ſed hec illatio
Hoſti.non eſt bona.quia exempti remanent de iuriſdictione
pape vel alterius eximẽtis.vt hic ſed ſi ẽpi exemptio facta de
ſua eccleſia teneret remaneret eccl'ia acephala.q2 nõ ſub ptãte
epiſcopi eximẽtis nec pape.⁊ ideo Inno.rõ eſt bona quo ad
caſum noſtrũ.fateť tñ Inn.ꝙ lz ẽps nõ poſſit in totũ a ſe ec-
cleſiã eximere:põt tñ ↄſtituere vicarios in iuribus ẽpalibus
ſuo noie exercẽdis ⁊ ita hoc putat factuz fuiſſe vbi conſtituit
abbatez ⁊ conuentũ vice ſua:vt quos vellent vocarent ad offi
ciũ epiſcopale exhibendũ.⁊ ſm hoc epiſcopus vocatus hoc
faciet nomine epiſcopi albañ.non ſua cũ locus ſibi non ſub-
ſit.lx.q.ij.nullus.nec ex monaſte.authoritate.q2 cũ id nõ ha
beat.ergo nec alij demãdat.j.q.vij.daibertũ.expſſe q̃ ↄcludit
ꝙ authoritate albanẽ.qđ eſt verũ añ ↄfirmatiõez pape:poſt
ↄfirmationẽ vero pape factã ex certa ſciẽtia cũ talis cõceſſio
ex tunc ſumat vires poterunt hec fieri authoritate monaſte.
in hoc priuilegiati.vt patet hic.⁊.ĩ.de preſcrip.veniẽs.ꝑ quã
deciſi.expono iſta verba a quocũq₃ vellent ẽpo ⁊c.¶ Quarto
opp.⁊ videť ꝙ iſta conceſſio epiſcopi fuerit alia ratione nul-
la q2 ſpiritualia.ſ.ordinationẽ eccl'iarum ⁊ tertiã mortuorꝫ
ↄceſſit pro.viij.deñ.⁊ ſic ſpiritualia pro temporalibus tradi-
dit.⁊ per cõſequẽs ↄctus nullus.ĩ.de re.permu.ad qõnes.in
ſi.⁊ ↄfirmatur illa oppoſitio ꝑpter mixturam.q2 ſpiritualia
⁊ tpalia que habebat ẽps ĩ dictis eccleſijs pro dictis.viij.deñ.
ãnuatim ſoluẽdis remiſit:cũ tñ iura prohibeant iſtos ↄctus
ſimul permiſcerij.vt dicto.c.ad qõnes.ſol.gloſ.que incipit vr̃
⁊c.dicit ꝙ hic tradidit epiſcopus tot tpalia q̃ percipiebat rõ-
ne iuris ẽpalis:q̃ aſcendebãt ad maiorẽ ſummã ꝗ̃.viij.dena.
quos retinuit ãnuatim.vnde non põt dici ẽpz de pecũia mo
naſte.aliquid recepere:ſed partem eius quam tradidit in tẽ-
poralibus certam partẽ retinere ſub nomine penſionis.doc.
ſoluũt alijs modis.⁊ primo.q2 iſta fuit retentio modice quã-
titatis in qua nõ eſt veroſimile ſimonia cõmitti.ĩ.de ſimo.ad
queſtiones.vel dic ſcđo ꝙ emphiteoſim ⁊ penſionem hic vo-
cat cenſum:quem licet imponere in ſignum deuotionis ⁊ me
¶ Dictiõe ita. Uide.l. ita tñ.ff.ad trebel.⁊.l.q bus.ꝗ.ter-milius.ď cõdi.⁊ demõ. a ꝑ bart.ꝙ ĩ-portet mo-dum.
moriam beneficiorũ.xviij.queſtione.ij.clenterius vel dic ter
tio.ꝙ epiſcopus liberaliter donauit.⁊ monaſte.ei liberaliter
penſionẽ conſtituit ⁊ hoc innuit litera inferior ibi:gratis obla
15 tum ⁊c.vel dic quarto.Ꞇ ꝙ iſta dictio ita videlicet ⁊c.que eſt in
tex.nõ notat ↄditionem:ſed modum:qui nec cenſetur in his
vitioſus.licet interdum modus equipolleat conditioni.ĩ.vt
⁊c.beneſi.c.vno.⁊ hoc no.de iſta dictiõe ita^a vcz.ſ.ꝙ ſit dictio
modalis.⁊ vt ſentit hic Io.an.eſt diſtributiua ſiue diſiuncti-
ua.quia vt dicit Ioan.an.per dictam dictionez apparet ꝙ di
ſtinctus fuit cõtractus emphiteoticus q̃ fuit de temporalib⁹

tantũ a ↄctu libertatis qui fuit de ſpiritualibus tñ.prima tñ
ſol.q̃ eſt gl.cum ratione quã addidi multum placet. ¶ Quin
to op.hic papa condẽnat monaſte.ad penſionẽ ſubtractã.gl.
ãnorum.ſed vr̃ ꝙ per ceſſationẽ ſolutiõis nõ ſolum.gl.ãnorũ
ſed bieñij tantũmõ debuit monaſte.iure ſuo priuari.vt.c.po-
tuit.ĩ.de loca.ſo.dicit gl.penul.ꝙ ẽps nõ egit ad hoc.vt.ſcilz
monaſte.iure ẽpali priuareť in dcã eccl'ia:ſed ad penſionẽ ſub-
tractã qđ põt.ſ.emphiteotam inuitũ retinere in emphiteoſi:
licet etiam eum poſſit expellere qđ poſt ſolutionis ceſſatiõez
eſt in poteſtate dñi emphiteotã retinere vel expellere.vt not.
16 ⁊ dixi in dicto.c.potuit.Ꞇ non enim per ceſſationem ſolutiõis
reſcindiť emphiteoſis ipſo iure:ſed ita demũ ſi dño placuerit
vt notabiliter ibi dicit Inno.⁊ iſta eſt vna ſol.gloſ.que ſoluit
ſcđo mõ.ꝙ iſte tex.nõ loquiť in re emphiteotica quo caſu lo-
quitur contrarium.ſed loquitur in re cẽſuaria.qđ patet quia
ẽps trãſtulit hoc vtile ⁊ directum dñium:dum dixit:⁊ quicq̃d
iuris tã in monaſterio.⁊c.quo caſu ſcilicet quis nõ ſoluit cen
ſum non cadit in re cẽſuaria:ſed teneť ſoluere pro quãto tem
pore eſt ceſſatũ.vt hic.⁊ tene bene mẽti iſtã differentiaz qualr̃
cognoſcať ↄctus emphiteoticus a ↄctu cẽſuali.⁊ quid iuris ĩ
vtroq₃.ſi non ſoluitur qđ noie cenſus vel penſiõis debetur.⁊
adde ad eã qđ no.Bar.ff.de publi.l.j.vbi differentia inter cẽ-
ſum tributum ⁊ vectiga. Hoſtiẽ.tamẽ tertio mõ ſoluit illud
17 cõtrarium Ꞇ⁊ dicit.ꝙ hic nõ retinuit epiſcopus cenſum in ſi-
gnum dñij.quo caſu per lapſum bieñij res incideret in cõmiſ
ſuz:vt patet in eo qđ legiť:⁊ no.ĩ.de vita.preterea.ſed retinuit
in ſignũ date libertatis:quo caſu quãtocũq₃ tpe ceſſareť non
reuocareť ſemel data libertas.inſtit.qui ma.non po.ꝗ.ſemel.
precedens tamen ſol.gl.notabilior eſt:⁊ vera.vt dixi.Ex hac
etiam glo.habes:ꝙ ſicut priuatus qui non ſoluit canonẽ ec-
cleſie per bieñium cadit a re emphiteotica vt dicto.c.potuit.
ita ſimiliter eccleſia:ſi ceſſaũt ſoluere alteri eccleſie a qua ha-
bet rem in emphiteoſim.⁊ hoc idem tenetur hic Innocen.et
Hoſtien.pro quibus facit.l.ſi diuina.C.de exac.tri.li.x. hanc
opini.ſequuntur Alber.⁊ Mar.de ſano.cum limitatione ꝙ
aduerſus ceſſatam ſolutionẽ poſſit eccl'ia reſtitui.vt no.Spe.
in titu.de loca.ꝗ.nunc vero aliqua.verſi.xxiij.⁊ verſi. ſequen.
quorũ opi.accedit Io.de deo.li.ij.q.xvi.in ſi.Go.Pe. Abb.
Ex gl.tunc preciſe ꝙ eccleſia non incidat in cõmiſſum ſiue non
priuetur re emphiteotica ſi nõ ſoluat:quã opi.non ſequitur
ſol.xvi.q.i.eccl'ijs.⁊.gl.qõne.j.ſi tributum.pro quorum opi.di
cta.l.placet.C.de ſacroſan.eccleſi.pro iſtorum opi.dicit Io.
an.bene facit illud.c.vbi.gl.annis fuerat cenſus non ſolutus:
⁊ condẽnatur monaſterio ſolum ad cenſum ſubtractuz.addu
cit ad hoc.c.ſi clericos in.x.coll.de capitulis corne.vbi ſi pre-
latus cõmittit feloniam cõtra regem:a quo eccleſia fundũ ha
bet illo prelato viuente reuertetur feudum ad regem:eo mor
tuo reuertetur ad eccl'iam ea ratione quia delictũ perſone ⁊c.
vt in regula delictum.nõ ob.ſm cum.l.ſi diuina.quia.l.illa nõ
habet locum ſm cano.vel intelligitur ꝙ res ibi teneť loco pi-
gnoris:donec tributum ſoluatur.vt ibi no.pro hac facit quia
tale dominium rei emphiteote non poſſet prelatus alienare
ſine ſolẽnitate.xij.q.ij.ſine excep.multominus videť.ꝙ poſſit
eccl'iam priuare canonem non ſoluẽdo:maxime cũ alienando
poſſet lucro eccl'ie cedere vera extimatio ipſius vtilis dñij ceſ
ſando vero in ſolutione nil adeſſet.Itẽ ď facili poſſet prelat⁹
priuare eccl'iam iure ſuo.ſ.ceſſando ſoluere canonem:⁊ pareť
via fraudibus ↄtra.c.quãto.de diuor.Iſtas ratiões adducit
Io.an.ꝑ iſtorũ opi.doc.meus in.d.l.placet.inuit ↄtrium.⁊ tz
opi.Bar.Inno.⁊ Hoſti.⁊ reſpondet illi.l.q̃ loquitur in trãſ-
latione penali nõ ſienda:ſed ꝙ res reuertitur ad dñm canone
non ſoluto:nõ natura pene ſz natura ↄctus.ad hoc in aut.de
ali.⁊ ẽphi.in ſi.coll.ix.C.de ſac.ſan.eccle.aut.q rẽ.ita dicit ipſe
⁊ mihi videtur verius primo per tex.in.c.potuit.qui genera-
18 liter loquitur.Ꞇ ⁊ in dubio decretales ſunt referende ad per-
ſonas eccleſiaſticas.quia de ipſis ⁊ rebus eccleſijs principali-
ter tractant.argu.ad hoc.ff.de in diem adiec.l. imperatores.
⁊ quod not.in.l.fina.ff.de condi.indebi.Item alie preſcriptio
nes currunt contra eccleſias propter negligentiam prelato-
rum.vt patet.ĩ.de preſcrip.per totum.quare ergo nõ iſta biẽ
nalis nõ eſt dare rõnem in agune quia trahit cauſam a ↄctu:q̃
currit facilius ꝗ̃ in legatis.vt.l.emilius.ff.de mino.cõiuncta.
l.ſi.C.in qui.ca.in inte.reſti.non eſt nec.non ob.ꝙ delictuz ꝑ-
ſone ⁊c.q2 illud verum qñ prelatus deliquit faciẽdo:ſz ſi omit
tendo deliqt bene preiudicat.vt toto ti.de preſcrip.¶ Sexto
opp.⁊ videť ꝙ papa hic ferat ſententiam ſup alio ꝗ̃ petitum
fuerit:petitũ enim fuit ius epiſcopale ⁊ papa fert ſententiam
ſuper penſione.⁊ ſic in non petitis contra.l.ſi.C.de fideicõ.li.
⁊.l.vt fundus .communi diuĩ.⁊.capi.licet. de ſimo. ſolu. dicit
e.glo.

¶ Qualiter cognoſcať ↄctus emphiteotic⁹ a ↄctu cẽſuali ⁊ q̃d iuris in vtroq₃ ſi nõ ſoluiť quod nomine cenſus vel penſiõis debeť.

e.gl.iſta petitio peto ius epiſcopale:eſt multũ generalis ⁊ cõ
plectiť qd eſt iuris epalis tã de iure:ꝙ de ↄſuetudine:ſiue pa
cto.qđ intellige verum quando illud quod debetur ex cõſue-
tudine vel pacto ſuccedit loco iuris epalis. vt dixi.ſ.in pri-
mo no.ad hoc.j.de cẽſi.olim.⁊.c.magne.§.cũ igitur.ſ.de vo-
to.vel dic.ꝙ hoc cognouit papa vt amicabilis compoſitor.⁊
ſic põt ferre ſniam in non petitis.vel dicit Hoſtien.ꝙ in iſtis
ſpiritualibus nõ curamus de iſtis ſubtilitatibus.ſ.de iudi.di
lecti.Hoſtiẽ.placet ꝙ expſſe fuit petita penſio ſm Joan.an.
¶Septimo op.economus mona.allegabat conceſſionẽ epi
lautani ⁊ preſcriptionẽ.ſed vr ꝙ male.qꝛ non põt ſup eodeꝫ
facto titulus duplicari.de fide inſtru.inter dilectos.Si enim
per cõfirmationẽ papalẽ ius habebat:per preſcriptiõeꝫ illud
acqrere nõ poterat.vt patet.ſ.de pſcrip. veniẽs.ſo.monachi
erãt rei.⁊ ſic nõ prohibenť pluribus exceptiõibus vti.ẽt con-
trarijs.de reg.iur.lib.vj.vel ſub ↄditiõe.proponebat vt ſi ap
pareret ↄfirmationẽ nõ valere.vterenť alia exceptiõe valida p
ſcriptiõis.abbas enim nõ ſubditus epi ex tali donatiõe pſcri
bere potuit de iure pa.cura.de pſcrip.cum olim.ſm Hoſtiẽ.
¶Octauo opp.hic in fi.c.cõdẽnat mõaſte.vt ſoluat a.gl.an-
19 nis quibus ceſſatũ fuit in ſolutione penſionis.ſ Sed ↄ iſtud
op.⁊ vr ꝙ poſtq̃ preſcriptũ erat.gl.ãnis ↄ ſolutionem debe-
bat monaſte.in totũ abſoluere cũ tanto tpe.gl.ãnorum extin-
cta fuerit actio.ergo epũs actor iudicis officio repellendus.qꝛ
ſine actione agebat.vt.l.ſicut.C.de pſcrip.xxx.vel.xl.anno.cõ
iuncto.c.examinata.ſ.de iudi.ſo.dicit ꝙ in ãnuis obligatio-
nib⁹ que ſingulis ãnis naſcunť nõ pcedit pſcriptio ab ãno q̃-
dragеſimo cõputando ifra p ãnos ſingulos a decẽ.gl.excluſi-
ue.qđ an ita ſit dic:vt.l.cũ notiſſimi.§.fi.C.de pſcrip.xxx.an.
facit ad hoc.l.eos.C.de vſuca.vel dic.ꝙ hic agebat epũs ad cẽ-
ſum nõ ſolutũ.gl.ãnis ↄ conſumptũ nullo tpe pſcribitur.vt.l.
cõperit.C.de pſcrip.xxx.an.ſicut em̃ ille qui noĩe alterius poſ
ſidet nullo tpe pſcribit.vt.l.male agit.C.e.ti.ita ille qui habet
vtile dñiũ:⁊ aliũ p dño in eadẽ re recognoſcit cẽſum rõne rei
Ponit q̃ſtiones. debitũ nõ pſcribit.vt ibi.⁊ ẽ bona rõ.¶Querit gl.ſ vtꝝ epũs
20 poſſit dare priuilegiũ vni eccĩe i piudiciũ alteri⁹.⁊ꝫ ꝙ nõ ſine
iuſta ⁊ rõnabili cã ad rõnabilẽ cãm addit Hoſt.cõſenſuꝫ capi
tuli:ſine quo rõnabilis cã nõ ſufficeret:ſicut nec cõuerſo.l.cõ
ſenſus capituli ſine iuſta cã pnceps vero ſine cã ↄcedere poſ
ſet tale priuilegium:⁊ licet poſſit:non tamẽ debet ſine cauſa.
vt no.Jo.xxij.di.c.j.de qua dic.xvi.q.j.eccleſie.xxv.q.ij.i ſũ-
ma.j.de re.ecc.non ali.dudum.li.vj.

1 ¶Eccleſia peti põt cum pertinentijs ſuis.
2 Epiſcopus quo ad ſpiritualia fundat intentionem ſuam de iure cõmuni.
3 Eccleſia poteſt lucrari.
4 Raſura in ãnotatiõe inſtrumẽti reddit ipm ſuſpectum.
5 Eccleſia que ab alio poſſidetur quãdo vẽdicatur nõ acquirit contra eam:ſed contra poſſeſſorem.
6 Sententia poteſt ferri ſuper quibuſdam abſolutoria:⁊ ſuper quibuſdam condemnatoria.
7 Epiſcopus poteſt agere pro eccleſia ſibi ſubiecta cuꝫ de ipſi⁹ iure agitur.
8 Rei vendicatio licet non detur directa pro rebus ſacris:dať tamen vtilis.
9 Poſſeſſio an poſſit pbari per inſtrumentum locationis.
10 Eccleſie nomine q̃ agere ⁊ cõueniri poſſint.
11 Rector perpetuus ſicut nõ poteſt remoueri: ſimiliter nec ab agendo repelli.
12 Actiones que competant pro eccleſia:prepoſitura:epiſcopatu vel alia dignitate eccleſiaſtica.
13 Actio que intentetur cũ petitur ciuitas caſtrũ vel villa.
14 Actio que intentetur cum petitur prepoſitura archidiaconatus vel alia dignitas.
15 Cõe venctiarum eſt in quaſi poſſeſſione ponẽdi rectorẽ in ciuitate teruiſij:cõe teruiſij turbat ipſum in dicta quaſi poſſeſſione iuris eligendi:quod ſit remedium de iure.
16 Interdictum vti poſſidetis an poſſit cõpetere contra electũ ſicut contra electores.

Cum venerabilis. Epiſcopus vẽ-
dicãs eccleſiam
pleno iure eo ꝙ probat in dioceſi ſua ſitam in ſpiri-
tualibus obtinet:ſi non apparet exempta in tempo
ralibus ſuccumbet:niſi ius ſuũ aliter doceat.ſunt due partes.
prima factuꝫ narrat.ſcđa diffinit ibi:quia igiť.⁊ vtraq̃ ſubdi
1 uiditur.¶No.primo formã libelli.ſ petitur enim eccĩa cũ p-
tinẽtijs ſuis nec ſpecificantur confines pertinentiarũ vel poſ
ſeſſionum.quid ergo veniant dic.vt.ſ.de reſti.ſpo.cuꝫ ad ſe-
dem.p Inn.⁊ de ſepul.certificari ⁊ tetigi.ſ.c.proxi. ¶Scđo
2 no.ſ ꝙ quo ad ſpiritualia epũs fundat intentionẽ ſuam de iu-
re cõmuni.xvi.q.vij.oẽs baſilice.⁊ hic nõ quo ad temporalia.
3 vt patet hic in verſi.quia igitur.¶Tertio no.ſꝙ eccleſia po
teſt lucrari de quo.ſ.c.proximo in.iiij.opp.dixi ⁊ collige.ꝙ i
eodem libello poteſt quis petere temporalia ⁊ ſpiritualia: et
ſic diuerſa.vt.l.non eſt nouum.ff.de ac.emp.⁊ fa.herciſcũ.l.he
4 redes.§.ſi de pluribus.¶Quarto no.in verſi.quia igitur.ſ
ꝙ raſura in ãnotatione inſtrumenti reddit ipſuꝫ ſuſpectum:
nec adhibetur ſibi fides.idem ſi in indictione ſm glo.quid au
tem ſi diſcordat indictio ab annis domini.conſuluit Dyn.ꝙ
talis varietas non vitiet inſtrumentum de quo per Joã.an.
ſuper data vi.li.vj.⁊ per Bar.in.l.ſi librarius.de regulis iur.
⁊ de iſtis raſuris vide quod nota i.l.finali.C.de edic.di.adri.
5 tollen.¶Quinto nota ſ ꝙ cum eccleſia vendicatur q̃ ab alio
poſſidetur non acquiritur contra eam:ſed contra poſſeſſorẽ.
prout hic actum fuit contra abbatẽ farfenſem pro eccleſia ſan
cti Angeli de quo in glo.ij.⁊ dicã.j.¶Sexto no.tex.ibi:illis
tantum exceptis ⁊c.ꝙ fertur ſentẽtia incerta.Itẽ ꝙ poſt ſen
tentiam admittiť probatio per inſtrumẽta.⁊ ſic primũ eſt ↄ.l.
j.C.de ſen.que ſine cer.quãti.contra ſm eſt.ſ.de re iud.cũ in-
ter.⁊.C.de re iudi.ſub pretextu.ſol.dic de primo vt no.Joã.
an.de excep.cũ vene.de ſcđo dic:vt dixi.ſ.de ſepul.in noſtra.
6 ¶Septimo no.ſ ꝙ poteſt ſuper quibuſdam ferri ſententia
abſolutoria:ſuper qbuſdã cõdẽnatoria numquid ergo ſi a cõ-
dẽnatione appellatur deuoluatur etiã articulus abſolutiõis
tetigi in.c.raynutius.de teſta.fact.l.j.C.ſi aduer.rem iudi.
7 ¶Octauo not.ꝙ epiſcopo adiudicatur eccleſia ſ ⁊ ſic poteſt
agere p eccleſia ſibi ſubiecta.qđ eſt verum cũ de iure epi ↄten
diť.vt hic erat.vcꝫ de ſubiectione.Si aũt de iuribus q̃ ſpectãt
ad eccleſiam ſubiectaꝫ:an poſſit agere ea vacãte nõ eſt dubiũ
de ſuc.ab inte.c.ſi.ſed ea habẽte rectorẽ an epũs agere poſſit:dic
vt.ſ.de reſti.ſpo.olim.j. ¶Op.iſte epũs vẽdicabat eccĩam ex Opponit i cõtrarium.
eo:ꝙ dicebat ad ſe in ſpũalibus ⁊ tpalibus ptinere.lꝫ hoc nõ
põt eſſe qꝛ vẽdicatio datur dño.vt.l.in rẽ actio.ff.de rei vẽ.ſꝫ
res ſacre vt eccĩe i nullius bonis ſunt.inſti.de rerũ di.§.i nul
lius.preterea ptinẽtie ⁊ iuriũ eccleſie ſunt incorporalia.vt ius
decimãdi:funerandi:⁊ ſimilia.ſed rei vendicatio nõ datur niſi
ad corporalia.vt.ff.de rei ven.l.j.⁊.l.rei vendicatio.ſolu. dicit
8 Joan.an.ſ licet non detur directa rei vendicatio pro reb⁹ ſa
cris.datur tamen vtilis.vt patet hic.⁊.ſ.c.proximo ⁊.c.de xe-
nodochijs.de excep.cum vene.C.de ſacroſan.eccle.l.ſancim⁹
de inſti.cum veniſſent.nam ⁊ laici poſſunt vendicare ius pa-
tronatus in eccleſijs.ſ.de iudi.c.examinata.⁊ hoc eſt quod di
cimus.ꝙ quandoq̃ eccleſia petitur in titulum.quãdoq̃ i p-
prietatem vt.j.de eo qui mit.in po.c.j.li.vj.facit qđ no.⁊ dixi
ſ.de elec.querelam.No ob.ꝙ in eius vẽdicatione veniant in-
corporalia.quia non veniunt:nec petuntur principaliter ſuc-
ceſſione ſicut ↄtingit in interdicto vnde vi.quod competit ad
res ſoli:⁊ ipſe tantum veniunt ex natura interdicti.ſed mobi
les ex accidenti ⁊ incidenter.vt.l.j.§.illud.ff.de vi ⁊ vi.ar.vnde
ſi feretur ſententia.ꝙ eccleſia ſit ſubiecta mandabitur ſenten-
tia executioni non ſolum quo ad corporalia:ſed etiaꝫ quo ad
incorporalia que veniunt in executione ſicut cõtingeret in pe
titiõe vniuerſali ⁊ generali:ſuper qua lata ſnĩa executioni mã
datur ſuper corporalibus:⁊ incorporalibus quod dic vt not.
Innocen.ſupra de ma.⁊ obe.intra quatuor. ſimile ſi vendico
fundum lata ſententia conſequar ſeruituteꝫ fundo debitam
quam videor incidẽter petiſſe vt.l.rei appellatiõe.⁊ quod ibi
nota.ff.de verbo.ſignifi.quod intelligo verum:ſi illa ſeruitus
accedebat rei imobili vendicate ratione poſſeſſionis. ſecus ſi
nõ erat in poſſeſſione ſeruitutis.quia tunc nouo iudicio op⁹
eſt.facit.ff.de exce.l.fundi.⁊.l.fundum. ¶Secundo opp.hic
vẽdicatur eccleſia cum poſſeſſionibus ſimpliciter non ſpecifi
catis poſſeſſionibus aliter per cõfines.ſed videtur talis libel
lus ratione incertitudinis vitiari.vt.l.forma.ff.de cen.vbi ſal-
tem per duos confines debent poſſeſſiones demonſtrari.ad
idem.ſ.de lib.ob.ſolu.ibi poſſeſſiones petitur principaliter:
hic acceſſorie ad eccleſiã:que principaliter vẽdicať.vñ non vř
neceſſarium exprimere acceſſoria nominatim ⁊ ſpecifice.⁊ ſm
hoc pcedit illa petitio.peto fũdũ cũ fructib⁹.qđ dic.vt.ſ.đ ſe
pul.certificari.⁊.c.grauis.de reſti.ſpo.vel dic:ꝙ ẽt ſi pncipalr
res petantur ſufficit ipſas ſine confinibus demõſtrare habi-
ta relatione ad certum.vt peto poſſeſſiones: quas poſſides
in tali villa.qđ dic vt tangit Bar.in.l.rei appellatiõe.ff.de ver
bo.ſignifica. Incertitudo eniꝫ relata ad certuꝫ idẽ operatur
qđ certitudo a principio.vt.l.ſi ita ſcripſero.de cõdi.⁊ demõ.
⁊.l.ait pretor.de re iudi.⁊.l.inſtitutio talis.de conditio. inſti.

a ¶ Ad pba-tionem poſ-ſeſſiõis. An per iſtrm lo-catiõis pbe-tur poſſeſ-ſio. Jo. de ſerra. ti. for-ma libelli. q̃ agit̃. ad ſi-cũ pſtatõez ſup v̄bo re-cuſauit ⁊ re-cuſat.

b ¶ Habens rectorē. qui agit̃ ⁊ q con-ueniri poſ-ſint noĩe ec-leſie hic ſed. quo nomĩe agat panor. in. c. cũ ſup. ꝓpe ſi. ꝫ. de ca. po. ⁊ ꝓ-prie.

r Opponit in contrarium.

9 ¶ Tertio oppo. ꝙ hic ad probationem poſſeſſionis[a] produ-
a xit epiſcopus inſtrumentum locatiõis ꝙ ex eo ſibi nõ ꝓſunt. q2 de falſitate ſuſpectum. ſed vt ꝙ hec probatio erat imperti-nẽs. quia per inſtrumẽta poſſeſſio non probatur. vt. ꝫ. de fide inſtru. c. inter dilectos. ſo. quãdoqꝫ agitur cõtra extraneum ⁊ tũc inſtrumẽta locationis nõ probãt poſſeſſionē. vt in cõtra-rio. quãdoqꝫ agitur cõtra cõductorem. vt hic cõtra abbatem farfen. qui conduxerat. ⁊ tũc inſtrumẽtũ locationis cõtra cõ-ductorē probat poſſeſſionē vt hic. eo enim ipſo ꝙ cõſtat ipm cõduxiſſe: nõ poteſt referre queſtionē dominij nec vllo tẽpo-re preſcribere vt. l. ſi quis cõductio. C. loca. ⁊. l. male agitur. de preſcrip. xxx. vel. xl an. ¶ Quarto op. ⁊ videt̃ ꝙ nõ abbas: ſꝫ rector illius eccleſie ſancti Angeli debuerit ſuſcipe defenſionē q2 ideo eccl'ie cõſeruat̃ iſti ⁊ illi vt ipſi agãt ⁊ cõueniant̃ ꝓ iuri-bus eccl'ie. iuxta no. in. c. edoceri. de reſcrip. de iudi. cũ deputa-
10 ti de offi. or. cũ vos. lol. ꝙ quãdoqꝫ eccleſia habẽs rectorem[b] eſt
b ſubiecta alteri. q2 eſt ſibi cõceſſa in ꝓprios vſus. qñqꝫ non eſt ſubiecta in totũ: ſed in ſpũalib9. vt hic erat. qñqꝫ in ea hꝫ ali-qs ius patronat9: ⁊ in quolibet iſtoꝝ caſuum dubitari põt. ſi agit̃ ꝯtra eccleſiaꝫ talem qs admittat̃ ad eius defenſionē: vel agat ꝓ ipſius iurib9 capio ſm mẽbrũ cũ eſt alteri ꝯceſſa in ꝓ-prios vſus: quo caſu dic. ꝙ aut rector ipſius eſt ꝑpetuus: tũc dicunt qdam. ꝙ ille cui eſt ſubiecta dꝫ agere ⁊ ꝯueniri. q2 ipſe ꝓprie dr̃ prelatus ipſius eccleſie. ille aũt q eſt ibi dr̃ principa-
11 lis rectoris noĩe poſſidere. de reſti. ſpo. cũ veniſſet. vel dic. ꝙ ꝑpetu9 rector ſic nõ põt ſine cauſa remoueri ẽt ſi ſint religioſi ꝫ. de ſta. mo. monachi. ſimilr̃ nec ab agẽdo repelli. aut talis re-ctor nõ eſt ꝑpetuus: ſꝫ tp̃alis: ⁊ volũtarius. ſicut ſunt priores ſimplices: ꝓceptores: ⁊ ſimiles. ⁊ tũc principalis agit ⁊ defen-dit. q2 iſti cuſtodib9 cõparãtur. no. de iudi. cũ deputati. fateor tñ ꝙ iſti tẽporales adminiſtratores etiaꝫ agere poſſint. q2 ex quo cuſtodia eſt eis cõceſſa: ergo ⁊ exercitiũ actionũ. vt. l. j. in ſi. vſuſfru. q̃ad. ca. ⁊. C. ſi ꝑ vim vel aliomodo. l. j. in ſi. ff. de op. no. nũ. hoc tñ circa hoc ⁊ in ſimilibus no. vbi. ſ. plures admit-tũtur ad agẽdum: ⁊ defendendũ: nunqꝫ dꝫ index ꝓcedere ad-miſſionē in poſſeſſionē ẽt ſi vnus ſit cõtumax: niſi prius oẽs vocent̃. ff. de mino. l. emilius. ⁊ qbus ex cauſis in poſ. ea. l. hoc aũt. facit qđ no. in cle. j. ꝫ. de reſcrip. ⁊ hoc de primo mẽbro cuꝫ eccleſia eſt cõceſſa in proprios vſus. qñqꝫ nõ ſic eſt eccleſia alte-ri ſubiecta ſed in ſpiritualibus tñ vel in aliquo alio iure. ⁊ tũc aut de iure eius contendit̃ ⁊ ille dꝫ admitti ad agẽdum. vt hic. Itē ad defendendũ dꝫ admitti ⁊ ille cui eccleſia illa ſubeſt: cũ de ſtatu eccleſie ſibi ſubiecte litigetur. vt hic. ⁊. ꝫ. c. proxi. ⁊ de preſcrip. auditis. quãdoqꝫ eſt queſtio nõ de ſtatu eccleſie: ſed de iuribus eccleſie debitis: tũc principaliter ꝑtinet actio ⁊ de-fenſio ad rectorē: ſi exiſtit: ⁊ nõ ſit negligens als mediat9 ꝑlat9 ſiue ꝑxim9 ſupior admittat̃. qđ dic: vt. d. c. edoceri. ⁊. c. cũ de-putati. ⁊. c. olim. de reſti. ſpo. ⁊. c. olim. de teſtib9. Tertio ⁊ vltimo caſu qñ qs hꝫ in eccleſia ius ꝑonat9 tñ: ſi de dicto iure eſt qđ ipſe defendit. ſi de rebus ⁊ iuribus ad eccleſiã ſpectantib9 nõ dꝫ ipſe agere: ſꝫ aliqua iura hꝫ de qbus notabis. j. de iure pa.
r ⁊ vide in dicta cle. j. ¶ Querit Jo. an. poſt Inno. ꝙ cũ vẽdicat̃
12 eccleſia: prepoſitura: ẽpatus: vel alia dignitas eccleſiaſtica: vel ſecularis vel vendicat̃ ciuitas: caſtrũ: villa tanqꝫ ꝓprietas vel quo ad iuriſdictionē tñ: querit̃ que actiões ꝓ iſtis iurib9 cõſe-quẽdis cõpetant̃. dicit Inn. ꝙ ꝑlatus ſiue rector cui eccl'ia col-lata eſt in titulũ recte eccl'iam vẽdicat cum ſuis ptinen. de offi. dele. ſi quãdo. de pac. cum pridẽ. ⁊. c. ſe. ⁊ idẽ ſi alicui eſt ꝯceſſa eccleſia nõ in titulũ. ſed in proprietatē. vt in proprios vſus ha-beat. j. de priuile. paſtoralis. Si aũt in eccleſia quis pretendit tantũmodo ius ſubiectiõis: tũc dicit. ꝙ eſt melius vt agat cõ-feſſoria: per quã patet in ea ius ſubiectionis. vt hic de reſcrip.
13 ex parte prima. ff. ſi vſuſfru. pe. l. j. ꝙ Cum vero ciuitas caſtruꝫ vel villa petitur que actio intentetur dicit ꝙ aut vẽdicatur vt proprietas. quia ſcilicet ad ſolum actorem pertinet: ⁊ recte vẽ-dicabit eam cum ſuis pertinentijs. ar. C. de fun. li. l. ij. ⁊. l. ij. de ho. va. Si autem non pertinet ad eum tanqꝫ proprietas: ſed habet tantum in ea maius dominium: tunc petat ſubiectionē ciuitatis ville vel caſtri tunc ſicut de ſubiectione eccleſie dictũ eſt. datur enim cõfeſſoria cõtra talem vniuerſitateꝫ: que dene-gat reſpondere de iuribus dñõ competentibus. de hoc remit-
14 tit ad no. ꝫ. de ma. ⁊ obe. inter quatuor. ⁊ de appella. dilect. ꝙ Si autē petitur prepoſitura archidiaconatus vel alia digni-tas dicunt quidam. ꝙ non competit ſpecialis. ideo eſt ad iu-dicis officium recurrendum: quod datur in locuꝫ deficientis actionis. vt. ꝫ. de offi. iudi. c. ij. alij dicunt ⁊ melius ꝙ etiaꝫ hic datur confeſſoria. vt no. j. de exce. prela. inter dilectos. iſte eſt effectus gl. Inno. que ſm Jo. an. plus in ſubtilitate: ꝙ in vti-litate cõſiſtit. quia de iure canonico non eſt neceſſaria expreſ-ſio actõis: ſed ſufficit ſimplex facti narratio. ꝫ. de iudi. dilecti. Et predicta procedunt cum ille qui non eſt in poſſeſſione iu-
15 rium predictorum ipſa vẽdicat. Sed ſubijcio qõnem talem ꝙ cõmune iſti9 ciuitatis eſt in quaſi poſſeſſione ponendi recto-reꝫ in ciuitate triuiſij. qđ cõmune triuiſij ipm turbat in dicta quaſi poſſeſſione iuris eligẽdi: q̃ro qđ ſit remedium de iure rñdeo iſtud turbare põt cõtingere diuerſis modis. primo nõ admittẽdo electũ ab iſto cõi: ⁊ nõ obediẽdo ſibi. ⁊ iſto caſu nõ turbatur illud cõe in poſſeſſione iuris eligẽdi: ſed magis ille electus ſeu illud cõe turbatur in exercitio illi9 iuriſdictio. ſeu precarie. ⁊ iđ non habet interdictum vti poſſi. ſed eſt recurrẽ-dum ad cõfeſſoriaꝫ vtilē: vel vtilē in rē. l. j. ꝟ. per hanc. ff. de rei ven. vel ad officium iudicis. nã interdictũ vti poſ. nunqꝫ hꝫ lo-cum qñ ſubditus cõtradicit ſuperiori. ſꝫ tũc qñ alius ꝯtendit ſe habere iuriſdictionē in ſubditum. ff. de li. ho. exi. l. iij. ꝟ. hoc autē interdictum. ⁊. ꝟ. ſe. ⁊ idē dico in aſcriptitio vaſallo ⁊ ſi-milibus ſi ipſi ꝯtradicãt dño ſuo: debet recurri ad dicta reme-dia: nec ꝫ eos cõpeteret interdictum vti po. ſecus ſi alius cõ-tra aſcriptitios cõtenderet. ſcđo modo põt turbari iſta quaſi poſſeſſio iuris eligẽdi ſi ipſi elegerint. ⁊ hoc eſt aduertẽdũ ſi quidē ipſi eligerent iſto cõi ſciente. ⁊ illud cõe negligeret elige-re: tunc illud cõe pderet quaſi poſſeſſionem iuriſdictiõis quã habebat. q2 in iſtis iurib9 incorporalib9 nõ eſt aliud quaſi poſ-ſeſſio: niſi qdaꝫ vſus cũ patientia aduerſarij. vt. l. quotiẽs. de ſeruit. ⁊ iđ non hꝫ locum interdictũ vti poſ. quod datur poſſi. tñ. ſed ſi nõ obſtante electione illorum cõe iſtud eligit: nõ pdi-nat̃ iſta quaſi poſſeſſione. quia vt vides ipſe habet animũ re-tinẽdi: ⁊ nõ poſſet intẽtare interdictũ vti po. ꝫ alios eligẽtes. vt
16 no. Inn. in. c. ij. de reſti. ĩ inte. Sed q̃ro vidi ꝙ ꝙ ꝫ ipſos eligẽ-tes poſſum habere interdictũ vti poſ. ſed an ꝫ illum quē ipſi elegerũt tale interdictũ cõpetat: ſi ille acceptabit. Inno. dicit ꝙ non in. d. c. ij. ille nõ turbat me in iſta quaſi poſſeſſiõe. Ego hoc puto verum: niſi per acceptationē ipſius facultas eligen-di cõpetẽs mihi aliquo modo impediret. vt ſi aliqui debebãt vocare noluit adeſſe ꝑpter timorē electi ⁊ his ſimilia tũc enim videtur turbare me: vt. l. vim facit. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ iſta ad lite-ram ponit Bar. in. l. j. ꝟ. huius autem interdicti. ff. vti po. per que ⁊ per alia ſubtiliter intuenti liqueret ſubtilitas. Inno. nõ ſpernẽdas iudicibus eccleſiaſticis. vt ſic ſciant ſub qua actiõe facti narratio ꝯcludat̃: ⁊ que de eius natura veniant in cõdẽ-natione ⁊ iudicio intentato. ¶ Vltimo tene menti ſingulari-ter glo. vltimam de raſura ⁊ interlineatione. ff. de his que in teſt. delen. l. j.

1 ¶ Cauſa remittẽda eſt ad partes ſi aliquis cõparet coram papa vt ꝓcurator alterius ⁊ mãdatum nõ exhibet.
2 Iudex qñ ſibi ſubiectio denegatur põt iniuriã ſue dignitati illatam a ſeipſo vlciſci: ⁊ cõtumaces punire.
3 Sententia excõmunicatiõis ad hoc vt valeat regritur ꝙ exer-cens habeat titulum.
4 Sententia cenſure poteſt ex pluribus cauſis de nullitate re-dargui.
5 Appellatio ad hoc vt ſit valida requiritur probatio cauſarũ que fuerunt in appellatione expreſſe.
6 Appellatio ſuper articulo deuoluit totam cauſam ad ſupe-riorem.
7 Prelatus cõfirmatus in quaſi poſſeſſione excõicãdi ſi excõi-cat vel iudicat aliquos nõ cẽſet̃ feciſſe noĩe ſuo: ſed noĩe eccl'ie.

Cum dilectus.

Monaſteriũ ſubie-ctuꝫ eſt epiſcopo in cuius dioceſi ſitũ eſt: niſi ꝓbetur exemptum hoc dic quo ad tit. in prima parte inſtruitur delegat9 qualiter ſuper ſententijs pronuntiet in ſcđa ⁊ tertia qualiter pronũtiare debeat ſuper ſubiectione. ſcđa ibi: ꝙ ſi. tertia ibi:
1 ſimiliter. ¶ Nota ꝙ primo quid iuris cum quis cõparet coraꝫ papa: vt procurator alterius ⁊ mãdatum nõ exhibet. eſt eniꝫ cauſa remittẽda ad partes. non ergo cõtra ſic indiſcrete cõ-parentē per procuratorem ſine iuſtitie mãdato eſt ꝓcedendũ tanqꝫ ꝫ cõtumacē. quod põt tolerari ex parte rei qui non põt eſſe iſtructus: ſed nõ ex parte actoris. C. de dila. l. ſi qñ. q̃ tñ. l. loquitur de reo qui nõ cõparet vel mittit ꝓcuratorē inſtructũ in cã qui excõicat̃ ⁊ non actor q potuit prouidere: ſed quo ad cõparendũ ſimpliciter: ita dꝫ mittere re9 ꝓcuratorē nõ dico i-ſtructũ ſed idoneũ ſicut actor. facit qđ no. Bar. in. l. j. ꝟ. defen-di. ff. q. ex ca. in poſ. ea. ⁊ quod dixi. ꝫ. de procura. dilectus. ¶ Secundo nota ꝙ iſte epiſcopus pretendebat ſubiectioneꝫ in illo monaſterio ⁊ quia abbas denegabat excõicauit eum:
2 ex quo collige. ꝙ ꝙ iudex cum ſibi ſubiectio denegatur poteſt

iſtã iniuriã

iſtam iniuriam ſue dignitati illatam a ſe ipſo vleiſci ꝛ contu-
maces punire. de quo plene per Inno. ſ. de cen. venerabili. de
verbo. ſig. ex parte. ꝛ ex hoc apparet ꝙ bene papa mandat ſ
quiri de priuilegio exceptionis alias ſeruaretur ſnia epiſco-
3 pi. ¶ Tertio no. ſm Inno. ꝙ ad hoc vt valeat ſententia cẽ-
ſure non ſufficit. ꝙ exercens cenſuram ſit in quaſi poſſeſ-
ſione illius iuris vt erat hic epiſcopus: ſed requiritur titulo.
4 de quo dicam ſtatim. ¶ Quarto no. ꝙ ſentẽtia cenſure po-
teſt ex pluribus cauſis de nullitate redargui. puta: q2 agitur
cõtra ipſam legitima appellatione vel ſibi obſtat exemptio.
facit quod not. ſ. de iudi. exhibita. ꝛ eſt contra ſtilũ curie: qui
habet. ꝙ ex pluribus cauſis nullitatis contra ſententiã alle-
gatis alteram tantum eligit. dic. vt ibi in nouella. ꝛ habes ex
hoc duas cauſas nullitatis contra ſententiam ſententie exco-
municatiõis. alias vide. ſ. de ſen. ex cõpromiſ. li. vi. ¶ Quinto
5 not in. ver. ſi Abbas. ꝙ ad hoc vt appellatio ſit valida requi-
ritur probatio cauſarum que fuerunt in appel. expreſſe. ſo-
la ergo cauſarum expreſſio non iuſtificat appellationem: ſed
probatio ſubſequens. de quo dic: vt not. ſ. de app. c. interpo-
6 ſita. ¶ Sexto no. ꝙ appellatio ſup vno articulo vt hic fuit
ſuper ſententia interdicti ꝛ excõicationis deuoluit totã cau-
ſam ad ſuperiorem. de quo in. c. cordi. ſ. de app. lib. vi. ¶ Op.
dicitur in tex. cum non haberet literas de procuratione vel ra-
tihabitione. ꝛ ſic videtur facere differentiam inter iſtas for-
mas. ſed contra q2 litere de rato idem ſignificant. qđ manda-
tum procuratori datum cum factum ſuũ domino noceat: ꝛ
ratum habere cogatur iuxta no. ſ. vt lit. nõ cõteſt. ca. i. ſo. di-
cit glo. i. adiectio clauſule ratihabitionis operatur: vt mãda-
tum extendatur ad illa que exigunt ſpeciale mandatũ. vel di-
cit glo. nulla eſt differẽtia. qđ dic: vt in ea quã ſequitur Spe.
in ti. de procur. §. i. ver. in princ. ¶ Scđo op. ꝛ videtur qđ ſen-
tẽtie cenſure late ꝑ epiſcopũ. q2 erat in quaſi poſſeſſione ſub-
iectionis monaſterii per promiſſionẽ obediẽtie per abbatẽ
facte teneant etiã ſi appareat poſtea nõ canonice poſſidere. vt
ſ. de iure patro. c. conſultatiõibus. ꝛ qđ quaſi poſſeſſio ſine ti-
tulo vel etiã minus iuſto corroboret: que geritur per preſidẽ-
tem talẽ eſt caſus in. l. barbarius. ff. de offi. preto. ꝛ. ſ. de cau-
ſa poſ. ꝛ propie. cũ eccleſia. lo. gl. ii. ſentit illud cõtrarium. di-
cit qđ ſola promiſſio obedientie abbatis nõ conſtituit mona-
ſteriũ ab epo exemptũ ꝛ liberũ in quaſi poſſeſſione ſubiectio-
nis. q2 delictũ perſone ꝛc. vt in ea habes. nã cũ abbas eſſet in
quaſi poſſeſſione libertatis non nomine ſuo ſed eccleſie ſine
conſenſu cõuentus: certũ eſt talẽ quaſi poſſeſſionẽ nõ admit-
ti que ſine animo poſſidẽtis admitti nõ põt. ff. de acqui. poſ.
l. peregre. §. queſitũ. vel dicit Inno. per factũ abbatis hĩ ac-
quiſiuit epũs poſſeſſionẽ. ar. ff. de acquirẽ. poſ. l. poſſideri. §. ſi
quis nũciat. ſed cũ cõſtat illã iniquã ꝛ doloſam debet caſſari
nõ ſolũ poſſeſſio. ſed quicquid ex ea ſequutũ eſt. vt no. de re-
ſti. ſpo. in literis. tu dic. quod cum abbas ſit quo ad quaſi poſ-
ſeſſionẽ libertatis monaſterii procurator ꝛ poſſideat eã noĩe
pape nõ potuit interuertẽdo maxime accedendo dolo epi: q
replicant cum forte vno monaſteriũ ꝛ papã quaſi poſſeſſione
libertatis priuare. vt. l. fi. C. de acqui. poſ. vel dic poſt Inno.
ꝛ doc. qđ ſola quaſi poſſeſſio iuriſdictionis nõ ſufficit ad fe-
rendã ſententiã cenſure: vel aliã nõ ob. c. cũ eccleſia. ꝛ. c. cõſul-
tationibus preal. q2 aliud in iure eligendi ꝛ preſentãdi. vt ibi
aliud in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis ꝛ ſubiectiõis. vt hic.
ratio diuerſitatis eſt. q2 electio ꝛ preſentatio ſunt fructus. et
fructus poſſeſſionis cenſentur. Iudicare aũt ꝛ excõicare nõ
ſunt fructus: ſꝫ onus. vt. l. munerũ. §. iudicãdi. ff. de mu. ꝛ ho.
ſed cõtra iſtud facit fortiter. d. l. barbari⁹. ꝛ. l. ii. C. de ſen. ſo. ex
ſola quaſi poſſeſſione iudicãdi valent acta ſine legitimo titu-
lo. ſolutio ibi non erat ſola quaſi poſſeſſio: ſed titulus colla-
tus ab eo qui poterat etiã inhabili cõferre: licet ibi conferens
ideſt imperator ignorauerit inhabilitatẽ electi. licet enĩ i electo
ad officiũ ſit ſubiectio tñ valet iudicis datio. vt ar. c. ſup lris.
de reſcrip. ſicut ex inutili titulo ratiõe doli trãſfert dñium qđ
habebat tradẽs. vt. l. elegãter. ff. de dolo. ꝛ ꝑ hoc infert Inno.
ꝙ ſi elect⁹ l ꝓlatũ mĩn⁹ legitime confirmet tũc geſta per eũ. vt di-
cta. l. barbari⁹. ꝛ plene. ſ. de elec. nihil ẽ. nec põt dici ſcđꝫ Inn.
7 ꝙ ꝓlat⁹ cõfirmat⁹ in poſſeſſiõe excõmunicãdi aliquos ex co
tñ ꝙ eos excõicauit vel alias iudicauit nõ ei noĩe ſuo hoc fa-
cit: ſꝫ eccle. ꝛ ipſa ꝑ eũ dicat ꝗrere: vel retinere poſſeſſionẽ iu-
dicãdi vel excõicãdi: ſꝫ ꝓpter hãc poſſeſſionẽ nõ ligãtur illi:
q in veritate ſubiecti nõ ſunt. q2 ſicut dictũ iudicare vel excõi-
care nõ ẽ fruct⁹ ſed on⁹. Interiꝫ tñ donec cõſtet de ꝓprietate
debẽt late ſnie inuiolabiliter obſeruari. ar. ſ. de re iudi. ſuborta. ꝛ. c. ꝓcedẽti. Alii vero dicũt: ꝛ videt qđ meli⁹ ſm eũ. ꝙ ta-
les ſentẽtie ligãt ꝛ tũc qđ dic: vt no. ſ. de reſti. ſpo. oliꝫ. iii. vbi
ſubtiliter ipſe tractat de acqſitiõe quaſi poſſeſſiõis excõicãdi
ꝛ interdicẽdi ꝛ aliorũ iuriũ incorpaliuꝫ. ꝛ pleni⁹ in. c. i literis.
de reſti. ſpo. ꝛ. c. querelã. de elec. facit qđ no. ex. in. l. i. ꝛ. ii. de ſer-
ui. ꝛ aqua. ¶ Tertio op. iſte abbas allegabat iura ꝯtraria ſu-
per eodẽ facto. ſ. priuilegiũ ꝛ ꝓſcriptionẽ: ex quorũ altero nõ
ex vtroq; poterat eſſe exempt⁹. vt. c. veniẽs. de ꝓſcrip. ſꝫ alle-
gans cõtraria nõ audiſ. ſ. de ap. ſolicitudinẽ. hic aũt auditur
ergo male. ſo. vt in glo. fi. q̃ tãgit materiã. an poſſit quis vti
plurib⁹ exceptiõib⁹ vel plurib⁹ actionib⁹ ad idẽ cõpetẽtibus
de plurib⁹ defenſionibus. dic. vt. c. nullus pluribus. de regu.
iuris. lib. vi. ꝑ dy. de pluribus actionibus ꝓſequitur hic gloſ.
ꝛ latius. Inno. ſ. de collu. c. fi. vbi remiſi inſti. ſi qua. pa. fe. di.

1 ¶ Multitudo nimia confuſionem inducit.
2 Volens domum religioſam erigere debet inſtitutionẽ et re-
gulam aſſumere ab antiqua.
3 Monachus vnus non poteſt locum habere in diuerſis mo-
naſteriis: niſi vnum ab altero depẽdeat: vel inuicẽ ſint vnita.
4 Abbas vnus non poteſt tenere duas abbatias: niſi vna ab al-
tera dependeat: vel inuicem ſint vnite
5 Monachus promiſſionem fecit in vno monaſterio: ꝛ abbati
promiſit obedientiam: deinde mittit eum abbas ad cellas vel
prioratus abbati ſubiectos. an mortuo abbate vocabitur ad
electionem maioris abbatis.

Ne nimia. Conſiliũ eſt hñs plura dicta. põt tñ diuidi in duas partes
q2 primo nouã religionẽ ꝓhibet i pſonis ꝛ locis.
ſecũdo pluralitatẽ locorũ monachis ꝛ abbatib⁹.
1 ſecũda ibi: illud. ¶ No. prima ꝙ nimia multitu-
do cõfuſionẽ inducit. ꝛ ideo infinitas reprobatur. vt hic. et. c.
cũ in multis. de reſcrip. li. vi. de conſecra. di. v. nõ mediocriter
in aut. de refe. §. penulti. coll. ii. reſtringẽda enim fuit iſta fa-
cultas nouas religiones ꝛ regulas fundãdi. q2 natura nimis
ad nouitates ꝓna iura etiã trãſgreditur. vt de facto videm⁹
regulã beati benedicti ꝛ auguſtini adeo variis cõſtitutionib⁹
laceratã. ꝙ in habitu l vita ꝛ omnib⁹ obſeruãtiis ſunt diſſor-
mes in tñ ꝙ eiuſdẽ ꝓfeſſionis. monachi ſe inuicẽ nõ cognoſ-
ſcũt. ꝛ hoc vt dixi facit. nã facile ad diſſentiẽdũ ꝓna ꝛ ad noui-
tates. vt. l. itẽ ſi vn⁹. §. principaliter. ff. de arbi. ꝛ in aut. de cõſu.
ꝛ vte. fra. in prin. ꝛ. ſ. de cõſue. c. cũ cõſuetudini. vbi de hoc. et
circa iſtã diſſormitatẽ religioſoꝝ vide qđ no. in cle. i. ſ. de elec.
ꝛ circa iſtas nouitates in ꝓhibẽdas dicit Io. an. ꝙ nec nouus
ſanct⁹ nec noue relique venerãde ſunt. ſ. de reliq. ꝛ ve. ſctõꝝ. c.
i. ꝛ. ii. nec noue ferie repẽtine. C. de fer. l. a nullo. ꝛ generaliter
niſi ſubſit euidẽs vtilitas in reb⁹ nouis cõſtituẽdis nõ eſt diſ-
ſcedẽdũ. ab eo qđ diu equũ viſum eſt vt. l. in reb⁹. ff. de conſti.
2 prin. ¶ Secũdo no. ꝙ ſicut volẽs ꝓfiteri dꝫ eligere religio-
nẽ approbatã. Ita volẽs domũ religioſam erigere dꝫ inſtitu-
tionẽ ꝛ regulã aſſumere ab antiqua. ꝛ ſic de pſonis ad loca ſi-
ue de reb⁹ ad pſonas ſit licitũ. ar. facit. l. miles. ita heredẽ. §. et
3 q2 dixim⁹. ff de teſta. mi. ¶ Tertio not. ꝙ vn⁹ monach⁹ nõ
a põt habere locũ in diuerſis mona.ᵃ qđ intellige cũ vnũ ab al- ¶ In diuerſis monaſteriis. An ſolꝰ cõſenſus abbatis ſufficiat ad h ꝙ monach⁹ licẽtiet ad receſſum a monaſterio vide Io. de turr crema ta. in. c. ſtatuim⁹. xix. q. iii.
tero nõ depẽdet: nec inuicẽ ſint vnita. vt. ſ. de ꝓben. cũ ſingu-
la. li. vi. ad fi. de duob⁹ aũt collegiis voluntariis vel neceſſariis
an poſſit aliquis eſſe. dic. vt. ſ. de exce. ꝓla. ca. dilecta. ꝑ Inno.
4 ¶ Quarto no. ꝙ vnus abbas nõ põt obtinere duas abba-
tias niſi vna ab altera dependeat vel inuicẽ ſint vnita: vt dixi
in monacho. ꝛ alie concor. ſunt in glo. fi. ¶ Querit Io. an. ſi ſi
5 qs ꝓmiſſionẽ fecit in vno monaſterio. ꝛ abbati ꝓmiſit obe-
diẽtiã: deide mittit eũ ad cellas vl prioratꝰ abbati ſubiectos
an mortuo abbate vocabit ad electionẽ maioꝝ abbatꝫ. Inn.
dicit ꝙ nõ. qđ ẽ verũ qñ loc⁹ ad quẽ miſſus ẽ monach⁹ habet
electionẽ ſui prioris: vel qñ ſaltẽ hꝫ bona diſcreta a bonis ma-
ioris moñ. de ſta. mo. c. ii. de reſcrip. edoceri. facit cle. q2 regu-
lariter de ſup. ne. ꝓla. aſs vocãd⁹ eẽt ꝛ ſic põt itelligi de priui-
le. volẽtes ad fi. li. vi. vbi de hoc facit qđ no. lxvi di. c. i. l talib⁹
tñ ꝓualet cõſuetudo ſm Ioã. an poſt Inno. ad hoc de elec. in
genelĩ. ad fi.

Ponit queſtiones.

¶ De capellis monachorum. Rubrica.

¶ Dictũ ẽ. ſ. de monachis ꝛ aliis religioſis de locis ꝛ capel-
lis eorũ eſt vidẽdũ. habetur de materia. xvi. q. ii. ꝑ totum. ꝛ. q.
i. peruenit repetitur in. vi. ꝛ conuenit de confir. vti. vel inuti.
ad noſtram. ꝛ. c. ſe. ita dicit Io. an.

1 ¶ Eccleſie habentes populum que monaſterio ſunt ſubie-
cte debent regi per clericos ſeculares.

X

2 Capellanus in eccleſijs monachorum habentibus parochiã debet inſtitui per epiſcopum de conſilio abbatis.
3 Capellanus inſtitutus ab epiſcopo in capella monachorum debet de tota vita ſua reſpondere epiſcopo.

1 In eccleſijs. No. ꝙ eccleſie habẽtes pplm q̃ monaſterio ſunt ſubiecte: debẽt regi p clericos ſeculares etiã qð plꝰ ẽ ſi monachi ibi inhabitãt. qð tñ ſm Jo. an. male ſeruat imo videmꝰ in monaſterijs hñtibꝰ pochiã monachos clauſtrales ad mãdatũ abbatis vel epi circuire pochiã. ⁊ miniſtrare pplo ſacra ſm eũ. ⁊ ſic video hic venetijs ſeruari
2 in monaſterio ſcti gregorij hñte pochiã. ¶ Scðo no. ꝙ capellanꝰ i ecclijs monachoꝝ hñtibꝰ pochiã dꝫ iſtitui p epm ð cõſilio abbatꝭ. ⁊ expone cõſiliũ. i. ↄſẽſũ. dꝫ ei talẽ capellanũ abbas p̃ntare epõ de ↄſẽſu fratꝝ: niſi aliõ habeat ↄſuetudo. qð dic. vt. ſ. de his q̃ fi. a p̃. ca no ſcaꝶ. ſi vero haberet cõſuetudo: ꝙ faceret de conſilio tñ: tũc qd iuris ſit. dic. vt. ſ. de arbi. cũ olim. epũs vero poſt p̃ntationẽ ſibi factã faciat inſtitutionẽ nõ requiſito alterꝰ monachoꝝ cõſenſu. vñ ſequiꝶ hic vt ex ſo
3 lius ⁊c. ¶ Tertio no. ꝙ capellanꝰ inſtitutꝰ ab epõ in capella monachoꝝ dꝫ de tota vita ſua reſpõdere epõ. q. ſ. dꝫ regere eccleſiã illã more clericoꝝ ſecularium nõ monachoꝝ. de tẽporalibꝰ vero an epõ vel abbati debeat reddere rationẽ dic vt no. j. de priuile. c. cũ ⁊ plantare. §. in eccl'ijs. correctio ergo viſitatio inſtitutio ⁊ deſtitutio ptinet ad epm: non ad monachos. qð ẽ verũ ſm Hoſti. in eccleſijs q̃ nõ ſpectãt ad eos pleno iure. vt legiꝶ ⁊ no. de p̃ben. c. auaricie. ⁊ c. in lateranẽ. ⁊ de

Opponit i contrarium.

ſup. ne. p̃la. c. ij. xvi. q. ij. c. ij. ⁊ iij. ¶ Oppo. ⁊ videt. ꝙ in monaſterijs monachoꝝ nõ debent recipi clerici ſeculares. vt. ſ. ð ſta. mo. c. ſi. ad ſi. hic aũt i monachovbi habitant mãdat recipi. ergo male. ſo. ibi loquiꝶ de regularibus q nõ p̃ficiuntur cure: ſed alias p̃bẽdãtur in monaſterijs hic de illis q ad curam populi pmouẽtur. ibi: ꝙ põt fieri. Sed dices cũ pp̃ter curaꝫ ppli monachi poſſunt aſſumi ad regimẽ eccleſiarũ ſecularium. vt. ſ. de ſta. mo. qð dei timore. quare hic papa mãdat p̃ñci ad regimẽ capellanũ nõ monachũ: qui videreꝶ aptior pp̃ter cõformitatẽ pfeſſionis ⁊ oim: ꝙ cleric' ſecularis diſparis pfeſſionis: q nõ dꝫ in tali monaſterio monachis ſociari. vt in c. j. j. de elec. dic. vt in gl. j. q̃ fateꝶ. ꝙ epũs ad hãc curã poſſet monachũ aſſumere: ſed nõ aſſumptũ ab eo nõ dꝫ ſe de regimine ⁊ gubernatione ppli impedire. ⁊ ſic loquiꝶ iſte tex. de monacho p epm nõ aſſumpto ad curam. vel dic. ꝙ licet monachus poſſit aſſumi ad curã ppli: vt rectorẽ pncipalẽ tñ in pprio monaſterio. nõ põt aſſumi in capellanũ vt hic. qð tenet glo. ſꝫ

Ponit queſtionem.

male ſeruatur. vt dixi in primo no. ¶ Quero de qbꝰ eccleſijs loquaꝶ iſte tex. qdã itelligunt de eccleſijs q̃ nõ ſpectãt ad monachos pleno iure. xvi. q. ij. ſane. idẽ ſm quoſdã ⁊ ſi pleno iure ſpectãt ad monachos: dũmõ pplus nõ ſit exẽptꝰ. tũc eniꝫ ratiõe ppli cuiꝰ curã cõmittit epõ examinabit inſtituet: ⁊ deſtituet. ⁊ ſic intelligiꝶ illud. c. ſane. ij. de priuile. ex ore. Alij intelligũt hãc decre. vbi abbas nõ eſt p̃ronus: nec p̃ſbyter ab eo aliqd recipit: ſed tñ a pplo. alſ abbas ſacerdotẽ inſtitueret: ⁊ remaneret. ar. de p̃ben. in lateranẽ. Inno. vero dicit ꝙ qñcũqꝫ epõ cõcedit curã aiarũ ſacerdoti: ſemp deſtitutio ad epm ſpectat et nõ ad abbatẽ. q2 nullꝰ iure pprio remouere et deſtituere põt: niſi q cõtulit ⁊ inſtituit vel vicariꝰ eiꝰ ſiue arch. de offi. arch. c. j. nã cõſuetudo in hoc cõtraria reprobatur. j. c. c. j. li. vj. ſcðm Jo. an. hoſt. tamẽ in eccleſijs ſpectantibus pleno iure ad monachos videtur hic ſentire cõtra Inno. vt dixi. ſ. in tertio no. ⁊ adde ad predicta. c. j. ⁊ qð ibi nota. de preben. lib. vj. vbi de portione cõgrua aſſignãda capellano predicto per monachos vel per epiſcopum ſi ipſi neglexerint. c. j. de iure pa. in de.

1 Plures res eadem actione ⁊ etiam diuerſis petitionibꝰ peti poſſunt.
2 Petitorium ⁊ poſſeſſorium poſſunt intentari in eodem libello ad eandem rem vel ad diuerſas.
3 Poſſeſſorium datur pro iuribus incorporalibus denegatis.
4 Confeſſio rectoris ſiue prelati nocet eccleſie.
5 Subiectio alicuius per quos actus probetur.
6 Teſtis poteſt deponere ⁊ dicere id quod ſcit de eo ſuper quo producitur: ⁊ poſtea iurare.
7 Sententia lata in poſſeſſorio an preiudicet in petitorio.
8 Eccleſia certa ciuitatis poteſt allegare generalem conſuetudinem ciuitatis circa alias eccleſias.
9 Actor ſi ex pluribus quedam probat: quedam non: in probatis ſit condemnatio in reliquis abſolutio.
10 Iudex qui in re deducta in iudicium aliquod ius pretendit debet de iure ſuo in ſententia proteſtari: alias ſi ſcienter fert. ſententiam videtur ſibi preiudicare.
11 Similium verbum comprehẽdit omnia alia que a iure ſunt expreſſa.
12 Epiſcopo ſi vltra ſpecificata de iure communi aliquid debetur de conſuetudine: pacto: vel preſcriptiõe: an petendo ius epiſcopale ſimpliciter veniant iſta in condemnatione que nõ debentur de iure cõi: ſed altero ex predictis modis.
13 Petitio iuris epiſcopalis vel alterius prelature cenſetur petitio vniuerſalis.
14 Plures an poſſint concurrere in eodem iure.
15 Iuriſditio in cauſis qualiter acquiraꝶ.
16 Iuriſditio in ciuilibus eſt ſimplex: in criminalibus meri imperij.
17 Iuriſditio generalis in perſonis qualiter acquiratur.
18 Iuriſditio vniuerſaliter in ciuitate qualiter acquiratur.
19 Poſſeſſio generalis iuriſditionis in ciuitate: villa: vel caſtro: qualiter acquiratur.
20 Poſſeſſione generalis iuriſditionis acquiſita in ciuitate an videatur acquiſita poſſeſſio in ſingulos.
21 Quaſi poſſeſſio iuriſditionis iam queſita qualiter perdatur.

Dilectus. Si eccleſia nõ cathedralis vẽdicat ſibi ius in alia eccleſia: obtinebit quo ad ea tñ q̃ pbabit ſibi deberi p̃ſcriptione vel alio iuſ legitio. ⁊ tria facit. primo ponit petitionẽ actoris: ſcðo defenſionẽ rei: tertio diffinitionẽ pape. ſecũda ibi: ad hec. tertia ibi: nos igitur. ¶ No. primo ꝙ ſyndicꝰ ſancte eccleſie plura petijt in eodẽ libello ſubiecta clauſula generali ⁊ ſimilibꝰ ⁊c. ſicut eniꝫ in eodẽ libello plures cauſe poſſunt cumulari p eodẽ debito ↄſequẽdo. vt plene p Dy. i. c. nul
1 lus pluribꝰ. de regu. iur. li. vj. ita etiã plures res eadẽ actiõe ⁊ etiã diuerſis petitionibꝰ poſſunt. vt hic. et. l. ſi ex multis. C. de an. excep. ⁊ l. nõ eſt nouũ. de acti. emp. plures aũt pſone an poſſint eodem libello cõueniri. dic. vt no. ff. de duo. reis. l. rei deb. ⁊ hoc in ciuilibꝰ. In criminalibꝰ an qs poſſit in eodem libello de pluribꝰ criminibꝰ accuſari: vel plures vnũ: vel vnus plures dic. vt. l. is q reꝰ. ff. de publi. iudi. ⁊ l. q crimen. C. de ac
2 cu. ⁊ ſi reus vel ac. mor. fu. l. j. ¶ Scðo no. ꝙ in eodẽ libello põt intentari petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ ad eãdẽ rẽ vel diuerſas. qð qñ ſit verũ dic. vt. ſ. de cã po. ⁊ ppne. c. paſtoraꝶ. ⁊ l. naturaliter. §. nihil cõe. de acqui. po. vbi plene per bar. ¶ Tertio
3 no. ꝙ p iuribꝰ incorpalibꝰ denegatis datur poſſeſſoriũ. ⁊ ſic cadit ſpoliatio ⁊ per cõſequẽs poſſeſſio in re incorpali. vt in ſubiectiõe cõtra opi. Cy. in. l. ſi certis annis. C. de pac. ⁊ dixi ſ. de elec. q̃relã. vbi etiã dixi poſt Inno. p quos actꝰ qs p̃tenderet ſe dictis iuribꝰ ſpoliatũ. ¶ Quarto no. ꝙ economꝰ ſcte eccleſie allegat ius cõe p ſe: ⁊ p̃ſcriptionẽ. q̃ allegatio nõ videꝶ bona. q2 titulũ quẽ qs habet de iure cõi nõ põt p̃ſcriptiõe duplicari. expone ergo. p̃ſcripſiſſet. i. poſſediſſet. ita ꝙ altera pars ex p̃ſcriptiõe ad cuiꝰ eẽ requiriꝶ poſſeſſio: ſe tueri nõ poſſet.
4 ⁊ ita exponit Jo. an. ¶ Quinto not. in. §. p̃terea. ꝙ cõfeſſio rectoris ſiue p̃lati nocet eccleſie: ⁊ nõ ſolũ in illa cã: ſed in alia inter eaſdẽ pſonas vel eoꝝ ſucceſſores. vt hic ſuit. dicit tñ alibi Jo. an. ꝙ cõfeſſio pcuratoris facta in vna cã nõ nocet i alia inter eaſdẽ pſonas: licet noceret etiã in alia cõfeſſio principalis. vt nota. ſ. de elec. per inquiſitionem in nouella. ¶ Sexto
5 not. ꝙ p quos actꝰ pbeꝶ ſubiectio a alicuiꝰ cuꝫ. ſ. vocatꝰ accedit
a ad aliũ vt maiorẽ nõ tñ ſemel ſed pluries. ſi eñ ſemel quis vocatus accederet nõ p hoc ſubiectio comprobaꝶ. q2 accedere eſt actus nõ neceſſario cõcludẽs ſubiectionẽ quo caſu. ſ. cũ diffoimis eſt actꝰ reqrit pluralitas: ⁊ cõtinuatio. nec ſufficit vnꝰ tñ qð dic. vt ſubtiliter no. Inno. ſ. de poſtu. p̃lc. ij. ⁊ c. q̃relam
6 de elec. ¶ Septimo not. in dicto. §. cũqꝫ. ꝙ põt teſtis primo deponere: ⁊ dicere illõ qð ſcit de eo ſup quo pducit: ⁊ poſtea iurare. iſte tñ ẽ ordo p̃poſterꝰ. q2 primo dꝫ iurare poſtea deponere. vt. l. iuriſiurãdi. C. de teſti. nec p̃cedẽs teſtimoniũ cõfirmaꝶ iuramẽto ſequẽti. facit qð no. Hoſti. i ſumma de teſti. §. ſup qbꝰ. §. qd ſi teſtis. facit qð not. i ſi. i. l. maritꝰ. ff. de cõdi. ⁊ colligit p hũc tex. Jo. an. miſſum aduocãdũ teſtificari. ſ. de app. cõpati. miſſus aũt ad ſoluẽdũ pecuniã vel aliud: an poſſit teſtificari: qð detulit: ac dedit. dic. vt no. Bar. i. l. deſerre. §.
7 idẽ decreuerũt. ff. de iure fiſ. ¶ Octauo not. in §. vlt. ꝙ ſnia lata i poſſeſſorio nõ p̃iudicat i petitorio. qð an ſit ſemp verũ ⁊ qd econuerſo. dic. vt no. Bar. in dicto. §. nihil cõe. ⁊ dicto. c. paſtoraꝶ. ⁊ Dy. in regula q ad agẽdũ. de regu. iur. lib. vj. ¶ Nono no. ꝙ economꝰ ſancti laurẽtij excepit de iure tertij ſcilicet romane

a ¶ Subiectio. Subiectõ dic̃t plenitudinẽ poteſtatꝭ. bal. in. c. j. de pace iura. firmã. i vſi. feu in verſi. ſubiectus quo.

romane eccleſie:qḋ erat exclaſiuum iure agētis. qḋ an reus
ſemper poſſit dic.vt no.i.l.ſi ſeruū.C.de ſeruis fu. hac tamē
nominatione dñi nō obſtāte ſit litis pſecutio cōtra reū cōnē-
tū.ꝛ ſic ob.qḋ habef.ā.vt lite nō cōteſt.c.quōniam frequenter.§.in
alijs vbi dño nominato ꝺant idūcie.vt cōpareat ꝛ ſuſcipiat i
ſe ciam.dic de hac materia:vt in.c.ītra quatuor.de ma.ꝛ obe.
¶ Decimo not.ꝙ in monaſterio qḋ pri⁹ fuerat monialium
alij poſtea poſſunt poni ex quo tñ deſijt eē monaſteriū cēſef
iure aliarū eccleſiarū.ā.ti.ij.recolētes.bñ facit de iure pa.ca.
vno.ij.rñ.cū cōcor.li.vi.p hoc tñ nō muteꝉ diuīn;ſꝫ ſubeſt hic
eccl̃ia cui ſuberat:dū erat monaſteriū vt pꝫ.ā.tit.i.c.ij. ¶ Vn-
8 decimo no.ꝙ certa eccl̃ia ciuitatis pōt i ſuū fauorē allegare ge
neralē cōſuetudinē ciuitatis circa alias eccl̃ias.qꝛ vna eccleſia
nō dꝫ declinare a gñali cōſuetudine aliarū.qḋ dic:vt no.ſub-
tiliter Inno.ā.de offi.archi.c.ſi.vbi dixi ꝑ eū. ¶ Duodecimo
9 no.in ṽ.nos igiꝉ.ꝙ ſi actor ex pluribus qdā pbat qdā nō.in
probatis ſit cōdēnatio:i reliqs abſolutio.ſi.in cā ap.vt.c.ray
nutius.ꝛ.c.raynaldus.ā.de teſta.ꝛ p iſtā ſniam.pꝫ ꝙ intētio ſctē
cecilie nō erat fundata de iure cōi.vt fuerat allegatū p ei⁹ pte
qꝛ tūc ſine pbatiōe alia ī petitis fuiſſet econom⁹ eccl̃ie ſcti lau
rētij cōdēnat⁹.ā.ti.i.c.cū.venia.ꝛ ſic illa allegatio in.ṽ.cū eni.
10 fuit ptis ꝛ nō fundata in iure.vt dicaꝫ.j. ¶ Tredecimo no.ꝉ
ꝙ iudex q in re deducta i iudiciū aliqḋ ius ꝑcēdit:dꝫ de iure
ſuo i ſnia ꝑteſtari alſ ſi ſciēter ſciēs ſe hñe ius i re p litigatore
ferat ſniaꝫ videꝉ ſibi ꝑiudicaꝉ.ꝺ q i gl.pe.facie.c.ad audiētiā.ꝺ
pſcri.ꝛ.c.cū dilecta.ā.qꝛ ṽ o.ꝺ cōfir.vti.vel inti.ꝛ.l.p.ꝛ vlt.C.ꝺ
ioſſi.ꝛc. ¶ Decimoquarto not.ꝙ eccl̃a ſcti laurētij cōdēnaꝉ i
duob⁹:ꝛ in trib⁹ abſoluiꝉ.ſꝫ ſup deductis i libello ſub cl̃a gñā
li p illud verbuꝫ ꝛ ſimilia.nulla ſnia ferꝉ:q tñ ferri debuiſſet ꝛ
abſolutoria qꝛ actor non pbauit.vt.j.dicā qd aūt iuris ſit de
hoc cū iudex ſup qbuſdā de petitis pnūciat:ſup alijs nihil di
cit an ſup eis videaꝉ cōdēnare vel abſoluere.dic:vt not.ā.de
Opponit i cōtrarium. iudi.c.cū inter vos. ¶ Venio ad aliquas oppoſitiōes.ꝛ pmo
oppono cōtra petitionē economi ſancte cecilie dū in ea ſub-
iūgitur ſiliba⁹.gñalitas ei parit obſcuritatē obſcuritas reddit
actū inefficacē.vt.l.ita fidei.ff.de iure fiſ.reijcꝉ eñ libell⁹ niſi
declareꝉ.vt.c.ij.ꝛ.iij.de li.ob.ꝛ ꝺ dila.c.ij.ſo.dicit Jo.an.poſt
Inno.qñqꝫ petiꝉ aliqd in gñe:qḋ ſub ſe habet ſpēs ſubalter
natas puta ius epale.hꝫ ei ſub ſe legē dioceſanā:ꝛ iuriſdictio
nē.ā.de offi.ar.c.dilect⁹.ꝛ.c.cōquerēte.ꝛ qlꝫ iſtarū duarū ha-
bet alia īdiuidua ſub ſe puta hꝫ ſub ſe lex iuriſditionis inqui
ſitionē:correctioneꝫ:reformationē ꝛ ſimilia.ſiſr lex dioceſana
vt pallegatis iurib⁹. Idē ē videre i iure pochiali ſumpto ge-
neraliter.multas eñ ſub ſe ſpēs cōplectiꝉ.vt no.ā.de poch.ſu
per rubrica.idē in iure archid.vt.ā.de offi.archid.p totū.mo
do ad ppoſitū cuꝫ petiꝉ ius epale ius pochiale vel ius archi
diaconale.qꝛ iſta hñt certos fines limitatos ꝛ ſpecificatos a
iure admittiꝉ petitio gñalis:nec cēſeꝉ incerta cū ad certa iu-
ris intellectu referaꝉ ꝛ paria ſunt certū exprimere:vel ad cer-
tū referri.vt.l.inſtitutio tal.de cōdi.inſti.ꝛ.l.aſſe.de here.inſti.
ꝛ.l.ſi ita ſcripſero.de cōdi.ꝛ de.ꝛ.l.aut ꝑtor.ff.de re iud.pcedit
ergo iſta petitio.peto ius epale vcꝫ inſtitutionē:deſtitutionē
11 viſitationē ꝛ ſilia.ꝉ qꝛ ſub verbo ſiliuꝫ cōprehēduꝉ oia alia q
a iure ſunt expreſſa.ꝛ hoc verū cū epus iſta petit:vel rector po
chie iura pochialia vl archidiacon⁹ archidiacōalia:ꝛ ſilia.ſi āt
ille q de iure cōi nō hꝫ intētionē fundatā peteret talia debēt
oia ſpecificari.qꝛ nō habet ius cōe p ſe licet pſcriptiōe cōſue-
tudine ſiue pacto poſſint ſibi deberi. Ideo nō admitteretur ei⁹
petitio generalis ſm Inno. Hoſti dicit ꝙ reſpectu petitiōis
reiectis iſtis ſubtilitatib⁹ debem⁹ ſemp gñalē petitionem ad
mittere:ſꝫ reſpectu ſentētie aliter pnūtiādū ē p illo qui nitiꝉ
de iure cōi:aliter p eo q fundat ſe ex cōſuetudine:pacto:vel p
ſcriptiōe primo eñ.ſ.niteti de iure cōi oia adiudicant:niſi il-
la q ſubtracta pbaꝉ.ā.ti.i.cū vene.§.qꝛ igiꝉ.ſcdo vero adiudi
caꝉ tm̄mō:qḋ pbauerit ſibi deberi pſcriptione:pcō:vel cōſue
tudine.ꝛ nō vltra:vt pꝫ i iſto.c.vbi papa ſup pbatis fert ſniaꝫ
pro eccleſia ſctē cecilie:ſuper alijs cōtra eā.ratio qꝛ iſta nō de
12 bebātur ſibi de iure cōi.vt dicā.j.ſꝫ incidēter queritur.ꝉ ſi vl-
tra ſpecificata de iure cōi epo vel rectori aliquid debeꝉ de cō-
ſuetudine pacto.vel preſcriptione.an petendo ius epale vel
parochiale ſimpliciter veniāt iſta in cōdēnatione.que nō de-
bentur de iure cōi:ſꝫ altero ex pdictis modis. Inno.ſentit qḋ
iſta debeāt in libello exprimi.tu dic:vt ipſe no.ā.de ſepul. cer
13 tificari. Et collige ex predictisꝉ qḋ petitio iuris epalis vel al-
terius pelature cēſetur petitio vniuerſalis.ꝛ iō ſufficit gene-
ralis ſentētia.ſicut in petitione hereditatis negotiorū geſto-
rū:tutele.ꝛ ſi.vt no.in.c.ij.de li.ob.ꝛ.l.j.C.de eden.quibus ad
de qḋ no. Inno.ā.de ma.ꝛ obe.inter quatuor.ꝛ de offi.or.cō-
querente. ¶ Scdo op.economus ſancte cecilie ꝑtēdebat iſta
deberi ſue eccleſie de iure cōi.ex eo tantū qḋ eccleſia ſcti laurē
tij erat ſua.ſ.terminos ſue parochie.ſed cōtra iſtud opp.ꝛ vꝉ
qḋ iſta ratione ſibi nō debeatur qḋ inſtitutio ꝛ deſtitutio per
tineat ad epiſcopū tantū.vt.o.c.cōquerēte.xvi.q.ii.c.i. preter
ea iſta que repetebātur nō reperiūtur expreſſa inter iura pa-
rochialia de quibus ſup rubri.de paroch.ſo. Inno.fateꝉ op.
ꝛ dicit qḋ ignorat iſtud ius cōe.quo iſte economus nitebatur
immo videꝉ cōtrariū in monaſterio.ā.de offi.arch.c.ſi.§.ſi.nā
licet parochiam cuiuſlibet eccleſie pcipere debeant a proprio
ſacerdote baptiſmum:ꝛ alia ſacramēta:ꝛ ei iura parochialia
reddere.ā.de paroch.nullus.ꝛ de ſepul.in noſtra.tamē qḋ ſa
cerdotes hoc debeāt titulo vel matrici eccleſie cui ſubſunt nō
inuenitur inter iura parochialia:niſi ꝯſuetudo aliud indicat
de ma.ꝛ obe.his que.vel dic per illā decre.ꝛ iſtā qḋ titulis car
dinaliū vt erat iſta eccleſia ꝛ illa debentur iſta iura:q hic ꝛ ibi
petebātur.qꝛ ipſi habēt pinguius ius quā alij plebani.ar.hic
ꝛ ibi.nec eſſet dignū.qḋ ad plebanos vel alios parochiales re
ctores ſpectaret inſtitutio ꝛ deſtitutio in eccleſijs ſuis infra
terminos ſue parochie vel plebanie.ad ipſos enim nihil per-
tinet niſi quatenus eſt in iure expreſſum.de offi.archiepi.c.ij. ꝛ
ſi.ꝛ per totū.quid tñ dicēe qḋ ſi plebani de cōſuetudine habe
ant certa iura:illa petere poſſunt.ar.ā.de conſuet.cū olim.ſꝫ
dices qḋ ius habet eccleſia parochialis in eccleſia conſtructa
infra terminos ſue parochie:poſtq̄ dicis qḋ non habet inſti-
tutionē:deſtitutionē:baptiſmū.ꝛ alia.dicit Hoſt.qḋ ex eo qḋ
eccleſia prohibetur conſtrui infra limites aliene parochie vel
eccleſie baptiſmalis.xvi.q.i.eccleſie.ꝛ.c.qcūqꝫ.ſi fiat cedet an
tique vel ſuberit.qꝛ obuentiones ſuas percipit.īfra terminos
ſuos.de ecc.edi.c.ad audientiā.ꝛ hoc ius putat Hoſt.hic alle
gari.ꝛ.ā.de offi.dele.corā .dic.vt dicto.c.ad audiētiā. ¶ Ter
tio op.ꝛ videtur qḋ nō ſolū ſuper inſtitutione deſtitutione ꝛ
capitulo nō probatis ſed ſuper omnibus alijs petitis niſi ſu-
per duobus probatis debuerit abſolui ſyndicus ſancti laurē
tij.qꝛ contra eum fuit porrecta petitio generalis baptiſmate
capitulo.ꝛ ſimilibus.ergo debuit gñalis eſſe ſnia.vt.c.lꝫ heli.
de ſimo.de accu.qualiter ꝛ quādo pōt dici qḋ de conſuetudi-
ne vrbis iſta.v.ſpecificata tantūmodo cenſentur de iure paro
chialis eccleſie.non ob.ā.de ma.ꝛ obe.his que.vbi pulcra alia
enumerantur.qꝛ ſcdm ipſam vrbis conſuetudinem illa non di
cantur parochialium eccleſiarum:ſed potius de iure titulorꝫ
cardinaliū.vel dic ſup his tantū ferri ſentētiā.qꝛ lꝫ fuerit pe
titio ſyndicus tamen proſequutus fuit illa ſola.ſic.C.de iudi.
licet.de quo.ā.de tranſac.c.i.ſcdm Jo.an. ¶ Quarto op.hic
emanauit confeſſio preſbyteri coram celeſtino.ꝛ vigore di-
cte confeſſionis Innocentius fert ſniam ſup baptiſmo.ꝛ ſcru
tinio.ſed contra qꝛ confeſſio emiſſa in vno iudicio non nocet
in alio.vt.c.at ſi clerici.ā.de iudi.ſol.dicit glo.ꝛ ſic cōfeſſio ꝛc.
ibi fuit confeſſio coacta.hic ſpontanea.vel dic ſcdm Inn. hic
loquitur in confeſſione corā predeceſſore que facit fidē coraꝫ
ſucceſſore:coram quo cenſetur idem iudicium. quod dictum
reprobat Hoſt.qꝛ mutato iudice mutatur iudicium.vt.l. cuꝫ
apud.ff.iudi.ſol.etiam ſi ſuccedat.vt.C.de iudi. properandū.
§.ſi aūt. Ego dico.quod melius dicit in hoc Inno.qꝛ non eſt
verum qḋ de iure ciuili mutatione iudicis pereat inſtātia im
mo durat ſi ſupereſt de ere triennij:ꝛ iudici ſubrogato cū ali
quali termini prorogatione tenetur ex eadem inſtantia iudi-
care.vt.d.l.properandum.§.iij.C.de iudi.ꝛ.ff.eo.ti.l.mortuo
iudice.imo plus.qꝛ ſi eſſet perempta inſtantia:acta que tēdūt
ad litis deciſionem vt confeſſiones partium atteſtationes. ꝛ
ſimilia non pereunt iuxta no.in.l.cum lite mortua.ff. iud.ſol.
ꝛ.c.ſi.ā.de prob.non ob.l.cū apud.quam allegat Hoſt. qꝛ lo-
quitur in cautionibus.que ſunt de preparatorijs iudicioꝝ.
que non habent officium coram iudice alterius tribunalis.ſꝫ
eiuſdem tribunalis bene haberet locum.ſi duraret inſtantia.
dormitauit ergo vt quandoqꝫ bonus homerus in hac parte
pater canonum Hoſti.ꝛ poſt eum Jo.an.facit ad predicta.l.
iul.ff.qui ſatiſ.cog.conclude ergo quod vigore predicte con-
feſſionis Inno.iſte pronuntiauit pro eccleſia ſancte cecilie.qꝛ
confeſſio preſbyteri ſponte preiudicauit eccleſie.quod tamen
non eſt preciſe verum . quod prelati ſimplex confeſſio noceat
eccleſie ſue:ſicut nec confeſſio tutoris vel procuratoris domi
no.ꝛ pupillo de quo dic.vt no.Cy.C.de confeſ.l.vna.in.xv.q.
ꝛ.l.certum.ff.de confeſ.tangit Ber.ā.de preſcrip.c.ſi. ¶ Quin
to op.dicitur in ver.ad hoc quod videtur incongruum.quod
regulariter ſeculares ſupponantur. Sed contra.quia ſub-
ijciantur epiſcopo qui eſt ſecularis. Item etiam ſeculari ple-
bi.xvi.q.i.c.alia ſo.quo ad epiſcopum dic.quod eſt in eo ſpe-
ciale propter excellentiam dignitatis.pro quo facit qḋ no.de
elec.nullus.li.vj.ad cōtrariū doc.alias dic.vt ibi. ꝛ hoc in gl.

l.plebi ꝛc. ¶ Sexto op. hic adiudicantur eccleſie ſancte cecilie baptiſmus: ꝛ ſcrutinium: ꝛ ſuper alijs ꝫ eam ſꝫ ꝫ qꝛ epiſcopus per vſum partis retinebat ſiuum in toto. ꝫ. de preſcrip. auditis. ſo. vt in gl. ſi. Jo. an. dicit. quandoqꝫ ille qui exercet aliqua iura in loco: habet locum ſubiectum quo ad omnia de iure cõi. ꝛ tunc per vſum partis retinet iuriſditionem: eſt certum ꝙ non vltra tuendus eſt: ꝙ poſſideat. ar. l. in agris limitatis. ff. de acqui. re. do. quandoqꝫ de alio poſſeſſore nõ conſtat: tunc ille qui in certis actibus ꝓbauerit ſe poſſediſſe: obtinebit in alijs. vt in. l. j. ꝫ. de reli. do. ꝛ ad predicta vide quod not. bart. in. l. j. §. in quo. ff. de iti. ac. ꝙ priua. ꝛ. l. ſi prius. ff. de

14 aqua plu. ar. ¶ Utrũ autem plures [a] poſſint concurrere in eodem iure. dic: ꝙ ſic. vt in iure viſitandi: iudicandi: ꝛ ſimilibus. nam archidiaconus archieps concurrere pñt. de cẽſi. cũ apoſtolus. §. j. ꝛ hoc verum cum omnes hoc iure vtuntur in concurſu ſibi inuicem deferentes. iuxta no. ꝫ. de ſta. mo. in ſingulis. Si autem ille ad quem aliqua iura ptinent de iure cõi vel aliter vti neglexerit: ꝛ alius ad quem nõ pertinet vtatur: ad uocat ius illius: ꝛ abſorbet: nõ nouum creat. vt ſubtiliter collige ex no. ꝫ. de preſcrip. c. cum te. ¶ Ulterius ſciendũ ꝙ Jo. an. ãq. ponit hic quaſi ad literã gloſ. Inno. q̃ mihi in quibuſdam eſt dubia ideo ipſum aliter ꝛ alio ordine declarare intẽdo per quatuor queſtiones. prima erit qualiter acquirat vniuerſaliter iuriſditio ĩ cauſis. ſecũda qualiter in perſonis. tertio qualiter in vna ciuitate: caſtro: vel villa. quarta qualiter

15 amittatur. primo igitur quero ¶ qualiter acquiratur iuriſditio in cauſis. dicit Inno. ꝙ ſi quis aio acquirẽdi generalem iuriſditionem in omnibus cauſis cognoſcat de cauſa ciuili: vl' criminali: vel excõicat aliquem: vel aliquid expedit: ſine facit quo ad iuriſditionẽ p talẽ actũ vnicũ altero ex predictis modis acquiratur generaliter poſſeſſio iuriſditionis in omnib⁹ cauſis: ſi ita acquirere intendebat. vt dixi. qualiter aũt poſſit de eius intentiõe liquere. dic: vt no. Jo. an. de poſtu. bone. ij. ſuper. iij. glo. ỽ. ſed qualiter. Cy. poſt Pe. in. l. j. C. de ema. li.

16 reprobat iſtam opi. Inno. ¶ qꝛ alia eſt iuriſditio in ciuilibus qꝛ ſimplex. alia in criminalibus. qꝛ meri imperij. ꝛ ſic acquiſitio vnius ſpẽi non infert acquiſitionẽ alterius. quẽadmo. ſerui amit. l. ſtillicidij. §. ſi. ꝛ. l. ſi prius. de aqua plu. ar. ꝛ iſta videtur mihi verior opi. nec curo quid intendat ſiue gerat in aio: quid acquirit: ſed quid agat in facto. qꝛ poſſeſſio acquirẽda habet multum facti: ꝛ ad acquiſitionem non ſufficit: licet ſufficiat ad retentionem. vt. l. licet. C. de acqui. poſ. ſed dices per vnum actum in ciuilibus acqrit iuriſditionẽ in omnib⁹ ſimilibus: vt dicis. licet non in criminalibus hoc videtur eſſe contra id quod proxime dixiſti. ꝙ alius non ſufficit: ſed opus ẽ facto. quod in iſto alia cauſa ꝛ alijs que ſequuntur non interceſſit. ergo non acquiſiuit. rñ. nos querimus de acquiſitione certe ſpeciei iuriſditiõis. puta in ciuilib⁹. que queritur p exercitium iuriſditiõis in vna cauſa vel plurib⁹. non autem querimus de acquiſitione poſſeſſionis indiuiduorũ: que ſub ſpẽ continentur. quia in iſtis iuribus incorpalibus habentibus cauſam ſucceſſiuam ꝛ interpellatam acquiſitio poſſeſſionis repreſentata in actibus de pñti ſufficit quo ad actus poſtea occurrentes. ar. l. barũ. ꝛ. l. egi. ff. ſi ſerui. ven. ſacit. l. corruptionem. ꝛ quod ibi no. cy. C. de vſu. ꝛ. l. j. fine. ij. de ſerui. ꝛ aqua. ꝛ ꝫ. de elec. querelam. ꝛ de reſti. ſpo. in literis. ꝛ vtrobiqꝫ per

17 Inno. ꝛ dicto. c. bone. ij. ¶ Secundo quero. ¶ qualiter acquiratur generalis iuriſditio in perſonis. dicit Inno. ꝙ p vſum iuriſditionis in vna perſona non acquiritur in alia: etiam ſi hoc gerat in aio ille qui iuriſditionem exercet. ꝛ ſic facilior ẽ acquiſitio quo ad ſpẽs iuriſditionis ĩ cauſis: ꝙ ĩ perſonis rõ differentie eſt (vt dicit) quia ſub iuriſditione comprehendũtur omnes partes ꝛ actus ipſius iuriſditionis. ſed ſub vna pſona non comprehenditur alia quantumcunqꝫ intendat per vnaꝫ perſonã acquirere iuriſditionẽ in toto populo. quia diuerſi ſunt homines: ꝛ quod fit in vno non extẽditur ad alios regulariter. ꝫ. de regu. iuris. quãuis. pro hoc adducit ſimile de gleba quia vna apprehenſa omnes contigue apprehenſe intelliguntur apprehenſe: ſeparate vero non. ff. de acqui. po. l. poſſideri. poſt prin. facit de conſecra. ecc. vl' alta. c. vno. li. vj. ſic dicendum eſt ſecundum eum in hac materia ꝙ apprehenſa quaſi poſſeſſione in vno capitulo iuriſditionis intelligitur apprehenſa in omnibus alijs: dummodo apprehendẽs hoc intendat. ſecus in perſonis vbi non eſt talis connexitas ſecundum eum. ꝛ hanc opi. ꝛ differentiaꝫ Inno. tenet Cynus. in dicta. l. j. C. de eman. lib. Ego dico. ꝙ aut iſti iuris vertices ſenſerunt de acquiſitione iuriſditionis in certis perſonis: vbi non habeat territorium: nec preſit collegio. iuxta nota. in capitulo. cum contingat. ꝫ. de foro. compe. aut intellexerunt de acquiſitione iuriſditionis in pluribus vel in vna perſona ĩ illo qui hoc exercet ratiõe territorij. ꝛ tũc exercẽdo iuriſditionẽ indifferẽter in iſtũ: ꝛ in illũ o cinquẽtẽ nõ video q̃ rei alios (cũ caſus occurrerit) exercere nõ poſſit imo ꝙ poſ-

18 ſit ſentit Inno. dũ ſubijcit aliã. q. ¶ qualiter acqrat vniuerſaliter in ciuitate iuriſditio. dicit eni ꝙ acqrit iuriſditio in alijs pſonis eiuſdẽ territorij imo in extraneos ſi ibi deliquerint: vel cõtraxerint ius reddat. vt. l. iij. de offi. pſi. ꝛ. c. cũ a nobis. de ſen. ex. cũ materia. non video quomõ in pſonis certis ſine territorio vel cũ territorio poſſit q̃ri iuriſditio in pſonis certis. qꝛ aut nõ in certis aut ĩ oĩb⁹. vt dixi nec video qualiter ſit bona differẽtia iter cauſas ꝛ pſonas. nã ſicut vna cã differt ab alia numero: nõ ſpẽ. ita ꝛ vna pſona differt ab alia nũero tñ nõ territorio qð ↄſydero principaliter in acqſitis iuriſditiõe

19 vt dixi. ¶ Tertio q̃ro ¶ qualiter acqrat generalis poſſeſſio iuriſditiõis in ciuitate: villa: vel caſtro. diſtiguit Inno. ꝙ aut null⁹ erat ibi in quaſi poſſeſſiõe iuriſditionũ. aut aliqs exercebat ibi gñalẽ iuriſditionẽ. p̃rio caſu q̃lĩt vl'ter ſi qs publice bãna ꝛ ꝓconia fieri faciebat ĩ illo loco: q̃ caſu ſi illi de loco obtẽperãt: ꝛ q ꝫ faciũt puniũt: q̃ ſita ẽ ex hoc q̃ſi poſſeſſio iuriſditiõis q̃ q̃ſi poſſeſſio ĩ ĩcorpalib⁹ nihil aliõ ẽ: ꝙ pati. vt. l. quoti. ff. de ſer. facit qð no. Inno. ꝫ. de reſti. ſpo. olim. ſcðo caſu cũ. ſ. alr⁹ ẽ ĩ q̃ſi poſſeſſiõe iuriſditõis tũc nõ q̃rit niſi ĩ illis hominib⁹ ꝛ capl'is: qb⁹ vſus fuit. ꝛ nõ ĩ alijs. ar. l. qð meo. de acq. poſ. ꝛ no. Inno. in. c. ſup l'ris. de reſcrip. hic etiã aduertẽdũ ad predictã cõſyderationẽ. vtrũ. ſ. loquamur de acqſitiõe poſſeſſionis iuriſditiõis ĩ hoĩb⁹ ſine territorio: an cũ territorio in ꝓu

20 dictũ poſſeſſionis. Circa iſtã. q. q̃rit incidẽter Inno. ¶ an q̃ſita quaſi poſſeſſiõe gñalis iuriſditionis in ciuitate p modum de quo. ſ. videatur quaſi poſſeſſio acqſita in ſingulis. dicit Inno. ꝙ nõ. xij. q. ij. q manumittit. Ego nõ video quomõ poſſit ꝓcedere illud dictũ: nec credo ꝙ ſit dare exercitiũ iuriſditionis ĩ ciuitate niſi deſcẽdant⁹ ad ſingulos. vt ipe idẽ Inn. ifert in generali banno p ciuitatẽ. vñ de iuriſditione in territorio vel ciuitate loqmur: eſt talis ſermo ad ſingulos referẽd⁹. qꝛ ĩ vniuerſitate penes quã eſt iuriſditio iuriſditionis exercitiuꝫ nõ cadit. ad qð bñ facit. c. ſi ſnia. de ſen. ex. li. vj. ꝛ qð not. in. c. tanta. de exceſ. pla. vbi interdictio loci refert ad pſonas tra-

21 hẽtes morã in loco. ¶ Quarto q̃ro. ¶ qualiter quaſi poſſeſſio iuriſditõis q̃ſita pdatur. dicas. ꝙ aut ſciẽte eo q poſſidet ali⁹ vtit: ꝛ priuat poſſeſſione: niſi q̃ cito ſciuerit, contradicat. de q̃ not. ꝫ. de reſti. ĩ ite. c. ij. aut ali⁹ nõ vtit: ſed nec ipe q poſſidet: ꝛ tũc ſi nõ vtit. qꝛ caſus vtẽdi non ſe exhibet: ꝛ nullo tpe pdit. qd eni ſi aliqua eccl'ia vel pſona p quinquagita annos vel amplius in tali ſtatu fuit: ꝛ tãta tranqllitate pacis viguit: qꝫ non oportuit ipam viſitari: nec aliquẽ actũ in ea: vel cõtra eã exerceri. nũqd dices ꝙ ꝓpter hoc amittat epus iuriſditionẽ ſuã. abſit ſm Inno. p quo allego. l. arboribus. §. nã ꝛ ſi arg. ff. de vſufru. ꝛ. l. attilianus de ſer. ruſti. predio: vſus ergo iuriſditionis quo ad retentionem poſſe. refertur ad aptitudinem: nõ ad actum ſicut. ſ. de hap. maiores. §. ceterum. q̃nqꝫ ille q iuriſditionẽ poſſidet: vtit p pte: ꝛ p pte nõ. tũc vſus ptis opat retẽtionẽ in toto: licet nõ acqſitionẽ. nã cũ hec iura ſint cõtigua ſufficit in vno ipoꝝ retinere poſſeſſionẽ. vt. l. poſſideri. ſ. rñ. ff. de acq. po. imo. nec p̃ſcriptio illi⁹ tpis cui⁹ nõ ẽ memoria ĩ cõtrariũ currit cõtra talẽ. cũ ſemp poſſideat. qð itelligo verũ: niſi in capl'is qb⁹ ipe nõ vtit: ali⁹ nõ vtat alr vſus in vno capitulo nõ opat retẽtionẽ in alijs ab alio occupatis. arg. dicte. l. qð meo. §. ſi. de acqui. po. facit qð no. Bar. in. l. j. de iti. ac. ꝙ p̃ua. ꝛ iſte ſic (vt dixerim diſtricatus) eſt effectus. gloſſ. Inno. cui addit Jo. an. qð no. ſpec. de iuriſ. oĩꝫ iudi. ad ſi. ỽ. illõ etiã ꝛ de p̃ſcrip. §. j. ỽ. ſed pone miles. ꝛ qð no. Jo. an. c. ſuper literis. in vltima col. ỽ. ſed quid ſi conſtat. ꝛ de poſtu. bone. ij. ſuper. iij. glo. ꝛ perfectius doctor meus in ſolẽni diſputatione que incipit apolus.

1 ¶ Reſcriptum debet continere expreſſam mentionem cõſtitutiõis: contra quam conceditur.

2 Papa propter paupertatem non intendit contra concilium diſpenſare.

3 Reſcriptum contra iura non preſumitur emanaſſe ex certa ſcientia concedentis.

Ex parte. Non valet reſcriptũ ĩpetratũ p monachos vt ſoli maneãt in capellis ſi de lateranenſi cõcilio nõ faciat mentionẽ ꝛ ponit primo cõſultatio: ſecũdo reſponſio ibi: cũ nũ.

1 ¶ Not. primo. ¶ ꝙ in reſcripto debet fieri expreſſa mentio conſtitutionis contra quã conceditur tale reſcriptũ

¶ Plures plures qꝺi cantur. vide bar. ꝛ alex. in. l. ſi gemina. ff. arbo. fur. ceſ. ange. areti. in tracta. maleficioꝝ. ỽſ. plurib⁹. ab. in. c. ad noſtrã. de reb. eccleſi. non alie. alex. i. l. ꝛ ſi p⁹ tres. ſi qs cautõ.

¶ Ponit queſtiones.

reſcriptū.an aūt ſufficiat clauſula derogatoria generalis pu
ta dicatur non obſtāte aliquo canone: ſiue lege in cōtrarium
faciente ⁊c.dic:vt no.ſ.de cōſti.c.j.li.vj.in vltimis voluntatib⁹
dic:vt.l.ſi quis.in prin.ff.de le.iij.⁊ per Dyn.in regula qđ
ſel.In cōtractibus dic:vt.l.pacta nouiſſima.C.de pac.In ſta
tutis dic:vt in extrauagā.ad reprimendā.per Bar.facit aūt.
hic inter liberos.⁊ quod ibi no.de teſtis.In priuilegijs verū
ſ.ad derogandū primo ſufficiat in ſecūdo generaliter dicere
non obſtante quocūq; alio priuilegio.⁊ quid iuris ſi primuꝫ
habet ſimiliter clauſulam derogatoriam:puta ꝙ per aliđ nō
tollatur:niſi de ipſo de verbo ad verbum fiat mentio.conſu
luit ſup hoc Dñs federicus de ſen.cxxv.cōſilio.⁊c.tāgit.C.
qñ impe.inter pu.⁊ vi.de principali.tñ materia huius.c.veꝫ
an valeant reſcripta elicita cōtra iura.dic p Inno.ſ.de cōſti.
que i eccleſiarū.⁊ per Hoſti.l.c.eū ⁊c.de reſcrip.C.ſi cōtra ius
vel vti.pu.l.reſcriptū.⁊.l.qooties.de pci.impera offe. ❡ Se
2 cundo no.⁊ ꝙ propter paupertatem non intendit papa con
tra cōcilium diſpēſare cōtrariū videbatur q: ꝓpter augmen
tum facultatis rūpitur priuilegiū.vt.c.ſuggeſtuꝫ de deci.⁊.c.
cum.M.ſ.de conſti.ſimiliter per diminutionem videt̃ rece
dendum a priuilegio:⁊ a iure cōi.vt.c.ij.de inſti. contrarium
eſt verum.q: a iure non receditur:ſed alio modo poſſibili cō
tra difficultatem prouidetur.facit.l.non dubium.de le.iij.⁊ c.
3 nos quidā.ſ.de teſtis. ❡ Tertio no.⁊ ꝙ reſcriptū contra iu
4 ra nō p̄ſumitur emanaſſe ex certa ſnia concedentis.ᵃ vnde il
le talis qui ipm produxerit:debet remitti ad papam cū ipſo
reſcripto.ſ.de reſcrip.c.ij.nec oꝫ iudex eſſe velox ad exequē
dū tale reſcriptum.de reſcrip.ſi quādo.facit.c.ſi.de reſcrip.li.
vj.⁊.c.cum in iuuentute.j.de pur.ca.⁊c.

ᵃ ❡ Cōceden
tis. Qui pro
prie reſcri
ptū oꝫ intel
ligi ſm ius
cōe.bald.in
aut.cōs.vſ.
vltimo no.
C.cola diuc
ceſſio.⁊ iter
p̄tari etiam
oꝫ ſm ius
cōe.vid Io.
de Imo l.l.
ex facto. in
pri.ſ vulg.
⁊ pup.⁊ ibi
do.alex.

1 ❡ Monachi nō debent in prioratibus habitare ſolitarij.
2 Abbas habet electionem vel reuocare monachum ad clau
ſtrum ſubrogato tunc clerico ſeculari:vel monachum retine
re in prioratu de ſocio ei prouidendo.⁊ nu.4.
3 Eccleſie que ſolent regi per monachos per executores litera
rum papalium clericis ſecularibus conferri poſſunt.
5 Dioceſan⁹ poteſt cogere abbates ⁊ priores abbates ꝓprios
non habentes vt reuocent monachos ad clauſtrū:⁊ eccleſias
ſuas recte gubernent.

A D audientiam. Abbas mona
chum qui ſolus
manet in capella oꝫ cum alio monacho ſociare:
aut euꝫ ad clauſtrū reuocare.⁊ primo ponit trāſ
greſſionem concilij:quam ſecundo corrigi mandat. ❡ Not.
1 primo ⁊ ꝙ monachi non debēt in prioratibus habitare ſolita
rij.⁊ hoc propter periculum carnalis concupiſcentie:quod i
minet ſpecialiter ⁊ eſt ſequela ſolitarie vite religioſi inter ho
mines conuerſantis.⁊ hoc conſyderauit concilium ſm Ioā.
2 an.ſ.c.proximo. ❡ Secundo no.⁊ ꝙ eſt in electione abbatis
vel reuocare monachum ad clauſtrum ſubrogato tunc cleri
co ſeculari:vel monachuꝫ retinere in prioratu ſibi de ſocio p
uidendo queꝫ textū intelligit Io.an in prioratu nō curato:i
quo monachus oꝫ p̄ſici cū ſocio.vt dictū eſt.in prioratu vero
curato ad quē monachus p epm poteſt aſſumi.nō videtur ꝙ
abbas teneatur ſibi dare ſociū.q: ipm tūc ad clauſtrū reuoca
re nō poſſet:nec habet aliqđ cōe cū monaſterio.xvi.q.j.ne p
cauſſibꝫ.⁊ ad hoc no.ſ.ꝺ ſta.mo.ne i agro.§.ad hec. ❡ Ter
3 tio colligit hic ar.Io.an.poſt ab.⁊ ꝙ eccle q̄ ſolēt regi p mo
nachos p executores literarū papaliū clericis ſecularib⁹ con
ferri poſſunt:niſi eſſent collegiate.ſ.c.dilect⁹.ſed cōtra.ſ.de
re.ec.nō ali.poſſet.vbi de hoc.⁊ de p̄ben.cū de bñficio.lib.vj.
❡ Quarto not.ꝙ dicit tex.vel alios monachos ⁊c.dicūt eñ
quidā p hūc tex.ꝙ aliquis monachus nō pōt p̄eſſe prioratui
niſi plures monachos ſecū habeat.q: ſic loqtur hic in plura
4 li.ar.l.vbi numerus.ff.de teſti.ſed Io.an.⁊ dicit ꝙ ſufficit ha
bere vnū.nō ob.iſte tex.q: refert ad pluralitatē prioratuū nō
ad vnū tñ ⁊ ſic ſumit̃ diſtributiue ſingula ſingulis referēdo.
⁊ ē ſimile.xxxiij.q.ij.ſeculares.de eta.⁊qua.q̃ris.de priuile.vt
5 priuilegia ſm Hoſti. ❡ Quinto no.⁊ ꝙ ſpectat ad officium
dioceſani cogere abbates ⁊ priores abbates ꝓprios non hñ
tes vt reuocēt monachos ad clauſtrū:⁊ ecclias ſuas recte gu
bernent.quod intelligit Hoſſ.in monaſterio non exemptis
quos ordinarius cogere poteſt ad alterum iſtorū.quod dic:
vt in cle.ne in agro.§.ad hoc.de ſta.regu.dixi etiam ꝙ in ex
penſis poſſet intelligi propter notoria eorum:que poteſt pu
nire.de priuile.patentibus.⁊.c.tuarum hodie etiaꝫ certis ca
ſibus iuriſđ hñt ⁊ circa tales eccleſias exemptoruꝫ vt in cle.q:
regulares.de ſup.ne.prela. ❡ Op.dicatur hic ꝙ ſi non ſuffi

❡ Opponit i
cōtrarium.

ciunt facultate prioratus duobus:⁊ nolit abbas dare ſocium
monacho:debet ibi ponere clericū ſecularē.ſed contra.cleri
cus ſecularis etiā nō debet in ſeruitio eccleſie eſſe ſolus.de vi
⁊ ho.cle.vnus quiſq;.de filijs preſby.veniens.p̄terea maior
expēſſa imminet in datione ſocij ſecularis clerici:ꝙ monachi:
qui minori ſumptu debet eſſe cōtentus.ergo ꝓuiſio hui⁹.c.
videtur min⁹ ſufficiens ⁊ ꝓplexa.q: ſi eccleſia nō ſufficiat duo
bus monachis:multominus duobus clericis.⁊ nulli⁹ ipoꝝ
ſolus ⁊ ſine ſocio debet in eccleſia miniſtrare:vt dictuꝫ eſt.di
cit Io.an.ideo in defectū facultatū p duobus gratificamus
clerico ſeculari.q: reperiētur facilius qui ipm prioratum ſup
plēdo de ſuo patrimonio victum clerici ſociantis eū qđ non
poſſet monachus carens proprio.xij.q.j.nolo.⁊.c.non dicas
tis.ſi vero diceret monachus ſeparatum tenere clericum euꝫ
auxilio parētum ⁊ amicorum dicit Hoſti.ꝙ dūmodo mona
chum teneat dioceſanus non poterit prohibere.de priuile.
volētes.in ſi.li.vj.de facto tñ dicit ipe videmus ſeruientes et
famulos clericorū tenere locum clericorꝫ.qđ dic:vt dicto.c.
vnuſquiſq;.dicit tñ Hoſti.ꝙ in caſu quo ſemp prioratui con
ſueuit deſeruiri p monachum:vult epiſcopus ponere clericū
ob defectum facultatum nō ſufficiētium duobus ad arbitriū
epi:eſt aliqua cōpenſatio facienda abbati:qui monachū inde
remotum vel poni ſolitum gubernabit.ar.xvj.q.vj.de lapſis
⁊ in aut.de man.princ.§.illud.coll.iij.⁊ ex predictis collige ꝙ
abbatis eſt electio vel ꝙ inſtituatur monach⁹ in prioratu nō
idoneo ad victum duorum dato ſibi ſocio monacho vel dare
nolit:ꝙ ponatur ibi clericus ſecularis ⁊c.

❡ De iure patronatus. Rubrica.

1 ❡ Ius patronatus quid ſit. Quomodo transferat̃.nu.2.
Infra quod tempus.nu.3.
4 Patronatus ſecularis ⁊ eccleſiaſticus in quo differunt re
miſſiue.
5 Inſtitui an quis poſſit ſine preſentatione patroni.

❡ Dictum eſt.ſ.de iure patronatus in ſpē:quod religioſis
cōpetit in ſuis capellis.nunc de ipſo in genere videamus ſm
Hoſſ.nec eſt nouum p̄miſſa ſpē ſubmittere genus.vt.l.ſi ſer
uus ſeruum.§.inquit lex.ad.l.acq.⁊ no.in rubrica.de regu.iu
ris.li.vj.vel continua ſic ſm Hoſti.dictū eſt de p̄ben.de inſti
tutionibus:religioſis domibus:⁊ capellis religioſorum.ad
quas quidē facienda eſt plerūq; inſtitutio ad p̄ſētationeꝫ pa
troni.Ideo de iſto iure patronatus quod reſultat ex patro
natu videam⁹.habetur de materia.xvi.q.vij.pie mentis.vſq;
ad ſi.q.⁊.q.v.p totum repetitur in.vj.⁊ cle.⁊ conueniūt in vo
lumine iſto multa.c.vt.ſ.de ſup.ne p̄la.c.ij.de offi.le.dilectus
de tranſac.preterea.de iudi.quāto.de teſti.ſignificauit.de re.
iudi.cum bartoldus.de p̄ben.monachis.c.extirpande.c.i la
terañ.de cōce.p̄ben.c.ſi.de his q̄ ſi.a p̄.ca noſcitur.⁊.c.vno.de
cape.mo.li.vj. ❡ Super iſta rubrica p modum ſumme Io.
an.q̄dā tāgit.primo quid ſit ius patronatus.ſecūdo ex qb⁹
proueniat.tertio q̄ cōpetunt patrono.quarto quomō tranſ
feratur.quinto infra quod tps patronus p̄ntet.ſexto in quo
differant eccleſiaſticus ⁊ ſecularis patronus.Incidenter ſub
mittēs.an ſine p̄ſētatione pronī poſſit quis inſtitui.⁊ quid ſi
1 patroni diſcordant.⁊ de primo.ſ.qđ ſit ius patronatus pri
mo ponit opi.da.⁊ go.Hoſſ.ſecundo opi.Hoſti.⁊ ambas i
pugnat.tertio ponit ſuam q̄ eſt talis.patronatus eſt ius ho
norificū:onerosū ⁊ vtile alicui in eccleſia cōpetens p eo qđ
de dioceſani cōſenſu illam fundauit dotauit:vel cōſtruxit ipe
vel is a quo iuſtam cauſam habet.⁊ ſm eum iſta eſt ſufficiens
diffinitio ⁊ cōuertibilis quo ad patronatum eccleſie.nam de
alio patronatu ſcꝫ dñorū in libertos:vel aduocatorum q pa
troni dicuntur erga clientulos alijs locis tractatur.vt patet
ff.de iure pa.p totum.⁊.xij.q.ij.liberti.de patronis cauſarū.
habetur.xv.q.ij.c.j.de tranſac.ex literis.ne cle.vel mo.c.ſi.ff.
de va.⁊ extra.co.l.j.§.in honorarijs.C.de poſtu.l.velamento
⁊.l.quiſquis.⁊ ꝺ aduo.di.iu.l.j.⁊.l.aduocati.⁊.l.rem nō nouā
§.patroni.de iudi.ſingula verba diffinitionis aliter nō expo
nit.ſed patebit expoſitio ſingulorum verborū in proſecutio
ne tituli.C.de ſecundo ⁊ tertio.ſ.ex quibus proueniat ⁊ q̄ cō
2 petant collige ex no.p eum.ſ.eo.nobis. ❡ De quarto ⁊ quo
modo transferatur.vide quod no.ſ.c.cum ſm.transfertur eñ
ſubſtitutione ꝙ de quibus heredibus intelligatur ibi p Io.
an.Item transfertur permutatione: ⁊ donatione.quod an
procedat in priuato no.ipe.ſ.c.illud venditione.ſ.vniuerſita
tis.quod quomodo intelligatur vide.ſ.c.ex literis.vbi Ioā.
an.tractat.an ſit idem in alio iure ſpirituali:puta decimarū:

vel ſimili nunquid autem ſpecialiter infeudari poſſit. vide p
3 cum in dicto. c. cum ſm. ¶ De quinto. ſ. tinfra quod temp⁹
vide. ſ. e. c. vno. li. vi. per quam patet ꝙ infra illud temp⁹ ha-
bet pñtare. nec ſufficiat ꝙ eligat: vel ꝑeligat. vt. ſ. e. ſi. vbi etiaȝ
no. quid iuris ſi ad clericum ꝛ laicum ſpectat pñtatio. ¶ De
4 ſexto ſcȝ in quo differunt ſecularis ꝛ eccleſiaſticus patron⁹.
5 dic p Jo. an. ſ. c. cum propter. ¶ De incidentibus tan ſine p
ſecutione patroni poſſit quis inſtitui. dic: ꝙ non. ſ. ſua tempo
ra. xvi. q. vij. decernimus. ſibi tamen vel alteri conferre non
poteſt. ſ. e. conſuluit. nec ſe pñtare. ſ. e. per veſtras. ſi autem di
ſcordant in pñtando aut ideo quia plures pñtant. ꝛ dic: vt. ſ.
e. iij. aut qꝛ litigant: ꝛ nullum preſentant. ꝛ tunc lapſo tempo
re ſi ſine ſcandalo poteſt: epiſcopus ordinat eccleſiam. alias
ſeruat quod dicitur. ſ. e. progꝫ. ꝛ ſe. ꝛ ſi litigant clericum ꝛ laic⁹
dic per Jo. an. ſ. e. cū te. ꝛ iſta tangit hic Jo. an. explicanda la
tius in proſecutione ti. ſuis locis ad que remiſit.

1 ¶ Jus patronatus tranſit ad heredes.
2 Jus patronatus quod habent heredes in eccleſia non diui-
ditur inter eos.
3 Rectorē debentes eligere in eccleſia ſi ſint diſcordes qd iuris.
4 Epiſcopus an poterit vti remedio iſtius. c. patronis diſcor-
dantibus ante lapſum trienniū eis prefixum.
5 Alimenta que debentur ex iure patronat⁹ an ſint diuiſibilia.
6 Jus patronatus an diuidatur inter heredes equaliter vel p
portionibus hereditarijs vel in ſtirpes an in capita. nu. 7.
8 Jus patronatus qualiter acquiratur in eccleſia.
9 Patronus ad hoc vt aliquis ſit: an requiratur ꝙ det ſufficiē
tem dotem: vel ſit ſatis aliquid dediſſe.
10 Conferens multa eccleſie poſt fundationem dicitur benefa-
ctor: nec patronatum acquirit: niſi eccleſia fuiſſet fundata ſi-
ne dote.

Perlatum. Propter diſcordiam pa-
tronorum ceſſat eccleſia a
diuinis: tolluntur inde reliquie: ꝛ hoſtia clau-
duntur. hoc dicit cum ſe. ꝛ duo facit conſilium
prohibet eccleſiam inter patronos diuidi. ſecū-
do ponit quid facere debet epiſcopum: cum patroni non or-
1 dinent eccleſiam. ſecunda ibi: ꝛ ſi ſimultates. ¶ No. primo ꝙ
ius patronatus tranſit ad heredes. qualiter autem accipiat
hic heres an pro filijs: an deſcendentibus tantum: an etiaȝ p
extraneis inſtitutis in teſtā. no. Jo. an. ſ. e. c. ſi. li. vi. ad ſi. ma-
gne gl. ꝛ quid ſi filius abſtinuit ab hereditate paterna: an ha
bebit ius patronatus. dicam ſtatim. ¶ Secundo no. ꝙ licet
non habeat locum hereditaria ſucceſſio. viij. q. i. apoſtolica.
tamen in iure patronatus locum habeat. quia participat de
temporalitate in pluribus. vt. ſ. de iudi. quanto. ꝛ de re iudi.
2 cum bertoldus. ¶ Tertio no. ꝙ iſtud ius quod habent he-
a redes in eccleſia non diuiditur[a] inter eos. ꝛ aduerte. qꝛ iſtud
dictum exponitur pluribus modis. primo ꝙ eccleſia non di
uiditur inter patronos. hoc eſt ꝙ quilibet accipiat in ea par
tem Pe. ꝛ Ab. exponunt eccleſia non pro corpore eccleſie: ſed
pro ſuis rebus ꝛ poſſeſſionibus: quas non poſſunt patroni
diuidere inter ſe: cum eorum ius ſit limitatum. ꝛ vltra nō de-
bent attentare. c. i. de ſepul. Hoſti. exponit eccleſia. i. ius pa-
tronatus: quod inter patronos diuidi non debet per ratio-
nem quam reddit glo. magna in prin. Et illud eſt verum qñ
eſt vna eccleſia vbi a pluribus heredibus vendicatur. ſi autē
eſſent plures eccleſie bene poſſent cōuenire plures heredes:
vt vnus in vna alius in alia preſentaret ſicut valeret conuen-
tio quod in eadem eccleſia alternis temporibus preſentarēt.
vt dicto. c. ſi. ſ. e. in cle. vt ſic de rebus ad tempus licite arguat
vt. c. miles ita heredem. §. ꝛ qꝛ dicimus. ff. de teſta. mi. ſi tamē
facta tali diuiſione vn⁹ ipſorum ſine liberis deceſſerit: ius pa
tronatus redibit ad fratrem. ff. de aſſigna. li. §. vlt. ſm vin. qđ
poſſet eſſe verū: ſi diceren⁹ ius patronat⁹ nō trāſire ad here
des extraneos. ſed cū illud ius ſit trāſmiſſibile ad omnes he
redes qd voluerit vin. ꝙ ad fratrē trāſeat nō video. Jure eñ
vt dixi nō trāſmiſſibili an poſt diuiſionē ad fratrē reddat: vt
talis portio deficiens ad dñm reuertat ꝑbabile eſt dubium: ꝛ
occurrens ſepe in feudis: emphiteoſis: ꝛ alijs iurib⁹ nō trāſ-
miſſibilib⁹ ad heredes extraneos. qđ dic p bar. in. l. ſi ibi ꝛ
3 ubi. ff. de verbo. ob. ¶ Quarto not. tquid iuris fieri debeat
cū debētes rectorē eccleſie eligere ſunt diſcordes. talis eñ cō-
tētio nō dꝫ eſſe eccleſie dānoſa. ꝛ ideo ad epm deuoluitur pro
tēpore ptās ſimile dicimus ſi ille qui debet eligere hoc face-
re negligat. nam ad alium deuoluitur eligendi ptān. vt. l. cū
quidaȝ. de le. ij. videtur eñ hoc regulare. vt vbi plures diſco-

¶ Ad diui-
dit. Adde
bal. in. l. cū
ſm. C. de ſi-
deicō. car-
di. i. cle. ſi. ſ.
q. de ꝑben.
alex. i. l. La ty
tio. in ſi. de
ver. oblig.

dant in preiudiciū alterius: iudex dꝫ ſe interponere: ꝛ quidē
ꝙ vnū alteri ꝑferre. vt. l. quod ſi plures. de admi. tu. ꝛ de ac-
cu. ſi plures. cū ſi. vbi cum plures cōcurrunt: iudex eligit alte
rum idoneiorē. quare ergo non ita hic dicas. ꝙ facultas pro
ſecutionis iuris pluribus pariter debiti: ex quo applicetur
cōmodum proſequēti ex perſone idoneitate non pendet. C.
de le. l. ſi. ꝛ l. ꝗtien. de viuſr. ꝛ l. iij. §. ſi ad plures. ď ſepul. vio.
ꝛ l. huiuſmodi. §. quibus ita. de le. i. In proſecutione vero of
ficij vel iurium publici ratio idoneitatis attenditur. vt dicta. l.
ꝙ ſi plures. ꝛ l. ſi plures preall. ¶ Quinto no. nouū remediū
cum patroni impediunt ſacerdotem in eccleſia miniſtrare. et
intellige ſacerdotem iam inſtitutum. ꝛ ſic loquit iſte tex. an ec
cleſia non vacante. cū. ſ. propter patronorum diſcordias inſti
tutus ibi ſtare non poteſt: quo caſu faciet epiſcopus qđ hic
dicitur ſm Inno. vel ſm cum Pe. Hoſtiē. ꝛ ab. loquitur iſte
tex. in presbytero inſtituendo: ꝛ in eccleſia vacāte. quod ꝑbat
ſm eos litera canonice. habeat. Alijs etiam remedijs patro-
nis diſcordātibus vti poteſt epiſcopus. ſ. qꝛ ipſe poſt certum
tempus: vbi patroni non concordēt dꝫ eccleſiaȝ ordinare. vt
ſ. c. iij. ꝛ illud eſt remedium ordinarium. ſed cum illud ꝑpter
potentiā patronorū nō poteſt epiſcopus exequi: deueniet
ad illud cum deficiente brachio ſeculari nō habet vltra quid
faciat niſi recurrere ad papam. qui debet omnibus oppreſſis
subuenire. ij. q. vi. ad romanam. ¶ Sed incidenter querit t
4 nunquid patronis diſcordantibus añ lapſum tempus eis ꝑ
fixum poterit epiſcopus vti iſto remedio. ꝛ c. ſe. dicit Jo. an.
quod de mente Inno. videtur eſſe ꝙ. ſ. tēpora cōceſſa patro
nis non vtetur iſtis remedijs. poſtea vero omni tempore vti
poterit: ꝛ credo hoc verum vt dilatione iure pendente que
patronis eſt indulta: epiſcopus nihil debeat innouare: niſi
vt eccleſie ſeruiatur interim in diuinis. cap. peruenit. de app.
¶ Querit glo. dicitur hic. ꝙ ius patronatum quo ad effectū
5 preſentationis eſt indiuiſibile. vt inter heredes tſed quid di-
ces quo ad alios effectus puta alimentorum ꝛ aliorum de qui-
bus. ſ. e. nobis. dicit glo. ꝙ apud vnumquēꝗ heredum eſt in-
ſolidum. ita ꝙ pluribus patronis ad paupertatem redactis
eccleſia. ſi ſuppetant facultates tenetur omnibus prouidere.
ꝛ hoc ideo. qꝛ iſta obligatio eſt diuidua. ſed electio rectoris ē
indiuidua: ꝛ eſt ſimile in multis legibus: ꝙ quedam iura trā-
ſeunt inſolidum ad heredes: ꝛ contra heredes. quedā vero di
uiduntur p. l. xij. tab. quod dic: vt plene legit ꝛ no. in. l. eadeȝ.
§. cato. ff. de verbo. ob. p bar. in. l. ſtip. non diuiduntur. ꝟ. cel-
ſus. e. ti. per cūdē ꝛ ex materia predictarū. ll. poſſit inueſtiga
ri de iſto iure patronatus: in quibus ſit diuiſibile: ꝛ in quib⁹
nō. Et ꝑdicta hñt locū in heredibus patronorum: idē ī ipſis
principalibus patronis eſt dicēdū ſi a principio ſint plures.
6 ¶ Secūdo quero poſt Jo. an. tan ius diuidatur inter here
des equaliter vel pro portiōibus hereditarijs vel in ſtirpes
nō in capita. ꝛ idem poteſt q̄ri in principalibus fundatorib⁹
ꝛ patronis: ſi forte vnus plus in dote contulit ꝙ alius: an ha
bebit maiorem vocem. nā dicunt quidā in heredibus inſtitu-
tis in partibus inequalibus ꝙ ſicut in electionibus ratione
dignitatis quis habet duas vel plures voces. vt patet ī his
ꝗ no. de cōce. ꝑ. poſtulaſtis. ita inter patronos videtur dicen
dū. vt habēs maiorē ptē hereditatis habeat pinguiorē vocē
in pñtādo: tꝫ Inno. ad hoc. ff. de pac. l. maiores. Hoſti. tenet
cōtrariū. ſ. vt tātā vocē habeat vnus: quantam alius. dixit tñ
attēdēda merita ꝑſonarū. ſicut ꝛ in electionib⁹. ſ. de elec. dū-
7 dū. ꝛ in teſtibus. ſ. de teſt. in nr̄a. tquo ad aliud dubiū an ſuc
cedāt in capita: an in ſtirpes. eſt hodie expeditū ꝙ in ſtirpes.
vt ſi plures. vij ſuccedāt habeātur loco vni⁹. ff. de cōdi. ꝛ de. l.
cū fundus. ꝛ iſta opi. hodie approbat. qđ plene ꝑſequere: vt
in dicta cle. ſi. e. ti. vbi. Jo. an. melius viſum fuiſſet ſtatui ꝙ in
capita ſuccederēt: ꝑpter magnā intricationē q̄ ex ſucceſſiōe ī
ſtirpes pōt cōtingere ex diuulatiōe pluriū ſucceſſionū tēpo-
re ꝑcedēte. dic: vt ibi plene p cū. ꝛ. xvi. q. vij. ſi plures. vbi de
hoc ſimiliter eſt expedita ibi alia queſtio glo. an poſſint con-
8 uenire: vt preſentent alternis vicibus. ¶ Tertio q̄ro tquali-
b ter acqrat ius patronat⁹[b] in eccleſia hoc eſt in eſſe ꝑducat: et
naſcat Jo. an. exprimit tres modos. primo cōſtructiōe eccle.
xvi. q. vij. monaſteria eccle dotatiōe. c. q. filijs territorij ad ec
cleſiam fundādā collatiōe. xviij. q. ij. abbatē. iſtorū eñ quilibet
recte appellat patronus. qꝛ ſicut pater filij: ita patronus rē.
i. eccliam de nō eſſe ꝑducit ad eſſe. Nō eñ pōt fieri ecclia ſine
fundo: ꝛ ſine edificatiōe. nec dꝫ fieri ſine dote. de cōſe. di. i. nēo.
9 ¶ tSꝫ nūquid requiritur vt qs ſit patron⁹ ꝙ dederit ſufficiē
tē dotē: vel ſatis ſit aliquid dediſſe. Jo. videt dicere. ꝙ expe-
dit ꝙ dederit ſufficientem dotem. xvi. q. vij. quicūꝗ. Jo. an.
credit Jo. intellexiſſe cum vnus ſolus eſt qui dotat. ꝛ facit qđ
no. lxiij.

¶ Ponit que-
ſtiones.

b ¶ Jus pa-
tronat⁹ qñ
ius patro-
nat⁹ q̄rat
de 10. ď tur
recremata.
in. c. piemē-
tꝫ. xvi. q. vij.

not.lxiii.di.in ſumma. Inno.ꝛ Hoſti.dicūt.ꝙ ſi eſt de illis q
poſuerūt in dotē ſatis ſit ꝑ quibus facit illud mar.xii.ꝛ mat
thei.xxi.de vidua ꝛ operarijs vinee. Et aduertendum ſꝫ Jo.
an.ꝙ vt illud ius acquiratur donatione rerum ſine collatio
ne eccleſie conſtruende requiritur expreſſio ꝛ intentio:ꝙ no
mine dotis tradat.nam ſi añ fundationem aliquid daret etiā
magnum:ſed non pro dote non acquireret patronatum qꝺ
acquirit cōſtructione:dotatione:ꝛ territorij collatione.vt di
10 gi. Ille ergo qui poſt fundationē multa cōferret dicit benefa
ctor nec patronatum acquirit: niſi forte eccl'ia fuiſſet fundata
ſine dote.nam licet cōſtrui non debuerit:tamen ſi quis eā po
ſtea velit dotare acquiret patronatū:ſi hoc faciat de cōſenſu
epiſcopi.facit quod no.j.c.quoniam.ꝛ hoc eſt verum quādo
a fundatore vel cōſecratore non poteſt dos haberi:iuxta no.
j.c.ij.cum ſicut.quid de illo qui eccleſiam dirutaꝫ reedificat:
vel per partes reficit:vel reparat no.j.c.iij.

1 ☞ Epiſcopus an poſſit exſecrare locum ſacrum.
2 Conſecratio eccleſie vel altaris non cōſiſtit in religioſis que
ſunt extra altare.

Vecūꝫ. Summatuꝫ eſt.ſ.c.proximo:
nec indiget diuiſione. ℭ No.
remedium diuerſum a capitulo precedenti ꝛ ab
alio.j.c.proximo contra rebelles ergo.ꝛ preiu
dicium alijs inferentes varijs remedijs eſt vtē
dum vt.ſ.vt lite non cōteſt.quoniam frequenter.§.in alijs.
ℭ Secundo no.argumētū ſm vin.per id quod hic dicitur
ꝙ debet epiſcopus reliquias remouere.arguebat eñ ex hoc
1 Vin.ꝙ eps poſſit exſecrare locum ſacrū.cū eñ res ſacra tol
litur de loco remanet locus prophanus.ff.de rerū di.l.ſacra.C.
de reli.ꝛ ſump.l.j.§.ſi quis eo aio.argumētū.ꝯtra.j.de reg.iu
2 ris.c.quod ſemel deo.dicit Jo.an.ꝙ cōſecratio eccleſie vel
altaris non cōſiſtit in reliquijs:que ſunt extra altare.motio
ergo illarum nō inducit exſecrationem.quod dic:vt.j.de cō
ſe.ec.vel alt.c.j.ꝛ per totuꝫ.ꝛ de illis extra altare intelligitur
illud.c.non de illis que ſunt in altari.ſm Ber.

1 ☞ Jus patronatus competens laicis in eccleſijs procedit
ex quadam tolerantia pape.
2 Eccleſia vna debet eſſe vnius ſacerdotis.
3 Pars maior ſequenda eſt in iure pluribus competente.
4 Epiſcopus ſi non poteſt ordinare eccleſiam de preſentato a
maiori parte:debet ipſe eam ordinare.
5 Queſtione pendente inter patronos ſuper proprietate iuris
preſentandi:neuter preſentare poteſt:ſi null' eſt in quaſi poſ
ſeſſione.
6 Reficiens ſiue reparans eccleſiam collabantem an ex ipſa re
fectione acquirat ius patronatus.
7 Jus patronat' an amittatur deſtructo edificio.
8 Plurimorum preſentatio quomodo intelligatur.
9 Patronus vnus poteſt preſentare alium compatronum.
10 Patronus vnus non poteſt preſentationem alterius patro
ni reſcindere ratione contemptus.
11 Eccleſie due ſi litigant ſuper iure eligendi:an poſt tempus
cauſa non deciſa poteſt epiſcopus ſiue ſuperior prouidere:et
quanto tempore debeat expectare.

Voniam. Si patroni' diſcordant:ille ꝑ
ficiatur ſi ſit idoneus qui plu
riuꝫ patronorum voces habuit:ſi hoc ſine ſcanda
lo eſſe non poteſt.vel patroni.j.tempus debitū nō
preſentāt.eps ordinabit eccl'iam.ꝛ diuide in duas ptes.prio
ponit abuſum patronorū q ſunt cōſtitutionis cā. In ſecunda
cōſtitutionem:ſecūda ibi:ꝑñti ſecundam ſubdiuide in tres ſe
1 cunda ibi.ſi autem.tertia ibi:ſed ad ipſum. ℭ No.primo ꝙ
ius patronatus competens laicis in eccleſijs procedit ex qua
dam tolerantia pape.quod patet ex tex.dum dicit.hue vſqꝫ
ſuſtinuit.ꝛ in hoc eſt gratia ſiue tolerantia.quia laici iura ſpi
ritualia vel annexa ſpiritualibus poſſidere : ꝛ tractare non
poſſunt.ſ.de iudi.decernimus. Itē eccl'ie cū ſuis dotib' ſub
eporū ptāte ꝛ ordinatione cōſiſtere debēt.x.q.i.nouerint.ꝛ.c.
decretū.q quidē ordinatio ꝓpter ius patronat' laici non eſt
libera:vt deberet.ꝛ ſic patet ꝙ tale ius procedit ex grā ꝛ cō
tra iuris regulas in eodem iure laici ſuſtinētur.ꝛ ꝑ hoc infert
Hoſti.ꝙ papa poſſet tales eccl'ias cōferre.ſed hoc non facit.
q2 nō expedit:ne per hoc laici retrahātur ab eccleſiarū cōſtru
2 ctione de quo.j.c.cū dilectus. ℭ Secūdo no.ꝙ vna eccleſia
debet eſſe vnius ſacerdotis.concor.ſ.de ꝑben.cū nō ignores
vbi videas qualiter hoc debeat itelligi ſimiliter vna vxor vni'
viri.xxi.q.ij.ſicut.et iſta equiparatio eſt bona matrimonij
3 carnalis ꝛ ſpiritualis.vt.ſ.de trāſla.inter. ℭ Tertio no.ꝙ
in iure pluribus cōpetēte ſeqnēda eſt maior pars.et loqtur
iſte tex.cū aliquid cōpetit pluribus vt priuatis:ꝛ cuꝫ cōpetit
vt ſingulis nō vt capitulo:ꝛ ſic nō deberet ſtari maiori pti in
ꝑiudiciū aliorū.vt.l.ꝑ fundum.ff.de ſerui.ru.ꝑ.Sed dic forte
ſpāle fauore eccleſie:q nō debet diu vacare.vt.c.ij.de cōce.pre
ben.ſicut fauore liberationis ſtatur maiori pti in iure:qꝺ cō
petit plurib' vt priuatis vt.l.ſi.C.q bo.ce.po.ꝛ.l.maiores vel
hoc ipſorum diſcordia redūdat in dānuꝫ iuris publici:qꝺ in
ſacris cōſiſtit.vt.l.j.ff.de iuſti.ꝛ iure.ideo ſtatur maiori pti.q2
nō de eorū priuato iure cōtēditur.ideo iudex ipſius diſcordā
tibus interponit ptes ſuas:ſicut cū plures inter ſe litigāt ſu
per tutele ſatiſdatiōe.vt.l.quod ſi plures.ff.de te.tu. In iure
aūt quod cōpetit pluribus vt collegio:vel vniuerſitati certū
eſt.ꝙ ſtatur maiori.vt.ſ.de cōſti.cū omnes.facit qꝺ not.ſ.de
his q fi.a ma.p ca.c.ſi.vtrum autē in ꝑñtatione facta de plu
ribus ꝛ a plurib' ſiet collatio zeli ad zelū.meriti ad meritum
ſicut dici cōſueuit in electione.ſ.de elec.q2 propter.ꝛ.c.eccle
ſia noſtra.dic:vt in gl.iij.ꝛ.ſ.de offi.cuſto.c.ij. ℭ Quarto no.
4 in.v.ſi aūt.ꝙ ſi propter ſcādalū nō poteſt eps ordinare ec
cleſiam de ꝑñtato a maiori parte:ipſe dꝫ eccleſiam ordinare.
quod intelligo ſi ipſe poſſit ſine ſcandalo ordinare:vel abſti
neat.q2 eadē ratio remanet.ſꝫ recurret ad remedia.ſ.c.j.ꝛ.c.
ij. Item intelligas ꝙ eps iſto caſu ordinet poſt.iiij.menſes:
ſi prius nō potuerunt cōcordare ſicut expectat in caſu.vſi.ꝛ id
ipm.vbi nō de vnico ꝑñtādo:ſed de iure patronatus litigāt.
ꝛ collige argumētū.ex iſto tex.ꝙ ſi eſt diſcordia inter litiga
tores in formatiōe ꝑceſſi mittēdi ad cōſiliū ſapiētis iudex for
mare dꝫ ar.lxiij.di.ca.ſi.ff.qui ſatiſda.co.l.de die.de iure iu
5 ra.l.iuſiur.§.ſi de qualitate. ℭ Quinto nota.ꝙ pendente
queſtione inter patronos ſuper proprietate iuris ꝑñtādi
neuter ꝑñtare poteſt.quod intellige qñ neuter eſt i quaſi poſ
ſeſſione iuris patronatus.alias ad ipm ſpectaret ꝑñtatio.vt
j.c.cōſultationibus. ℭ Sexto no.ꝙ patroni hñt.iiij.menſes
ad ꝑñtādum:quibus elapſis epus prouidebit eccleſie.quod
intellige in patronis laicis.derici enim ius patronatus habē
tes habent ſemeſtre tpus.qꝺ dic:vt.j.c.cū te.ꝛ tpus iſtud vi
detur currere etiā pendente lite.vt hic quod intellige ſi eſt q
ſtio de proprietate:ſi autem eſt queſtio de idoneitate ꝑñta
ti dicit Jo.and.ꝙ poſt factā ꝑñtationē licet diſcordem hec
iura non hñt locū.q ſolū loquunt.cū de iure patronatus que
ſtio emerſerit:nō qñ inter ꝑñtatos fuit qſtio.ad hoc qꝺ not.
Jo.an.ſ.de offi.or.cū nos.vbi etiā no.quid iuris.cū eſt qſtio
inter epm ꝛ patronū.de quo.j.e.c.caꝫ te. ℭ Vento ad.q.ꝛ pri Ponit que
mo quero tex.loquitur in fundatoribus quos innuit habere ſtiones.
6 ius patronatus ſicut hñt vt dixi.ſ.c.j. ℭ Nunquid ergo.ꝙ ſi
quis refecit ſiue reparauit eccl'iam collabentē ex tali repara
tione acquiret ius patronatus.glo.tꝫ ꝙ nō ſm Lau.ꝛ idem
Inno.ꝛ hoc eſt verum quando ꝑ ptes reficeret hodie parie
tes:poſt aliquod tpus tectū:ꝛ alio tēpore fundamentū:res
eñ ſic ꝑ partes refecta etiam ſi ex priſtina materia nil ſuper
ſit eadem cenſetur.vt.l.quod in rerum.§.ſi.ff.de le.j.Si vero
eccleſiā funditus dirutā alius reconſtrueret etiaꝫ de eadē ma
teria ſi cū aut.epi hoc facit ius patronatus acqrit.ff.de vſuff.
l.vſuſfructuari'.ꝛ eſt expſſum in aut.vt nul.edi.ora.§.j.coll.v.
prior autem patronus deſtructo funditus edificio bene per
dit ius patronatus.equū tñ eſſet ſm Hoſti.ꝙ ſi extrane' caꝫ
reedificare voluerit añq epus ei cōſentiat:antiquū patronū
ſup hoc moneat: ipꝫ cuilibet extraneo ꝑferat.ar.de his q fi.a
7 ꝑ.c.cum apoſtolica.ꝛ de loca.potuit.ꝛ hoc qꝺ dixi.ꝙ deſtru
cto edificio amittatur ius patronatus intellige reſpectu fun
datoris non reſpectu dantis dotē:ſi alius dotauit non q con
ſtruxit.remanet eñ dotans patronus etiā eccl'ia diruta:ꝛ ab
alio recōſtructa.ſi vero dos data caſu'ate vel aliter periret:tūc
ille dotans pderet patronatū:ꝛ alius acquireret qui dotaret
ſubaudi cōſentiente epo:ꝛ ex eqtate dotātē primum ꝑmitus
requirente:vt in fundatore dictū eſt.vide qꝺ no.in Spec.c.ti.
in ſi.vbi qrit nūquid patron' monaſterij deſolati et propter
hoc alteri monaſterio vniti ſit patronus ſcdi. ℭ Secundo q
ro dicitur in illo.c.ꝙ illa ꝑñtatio eſt admittēda:q maioribus
8 iuuatur meritis:ꝛ plurimorū ꝛc.ꝙ an illud plurimorum intel
ligit reſpectu oim patronorū:vel ſolū reſpectu aliorū qui ab
alijs ꝑñtati ſunt.pone ſeptē ſunt patrōi tres ꝑñtāt vnū.duo
aliū.ꝛ alij duo aliū.ꝑñtatus a plurib' habet maiorē ptē re
ſpectu duorum aliorum:ſed non habet maiorem parteꝫ oim
patronorū videt ꝙ talis ꝑñtatio a trib' facta nō valeat.q2 vi
detur fienda a maiori pte oim.de tiec.eccleſia.j. Jo.an.tꝫ hic

ꝙ ſufficit ꝙ p̄ntatus habet maiorē p̄tē patronorū nō oīm:ſʒ
reſpectu aliorū q ab aliis preſentatur. nō ob. c. eccleſia. quod
loquit̄ in electiōe: q̄ fit ab aliq̄bus vt a collegio. hic vero fit a
plꝛibus vt ſingulis. et ex hoc reſultant due alie diffe. vna eſt.
9 ꝙ vn⁹ patronat⁹ pōt p̄ntare aliū cōpatronū. ſʒ vn⁹ ex duo-
bus debētib⁹ eligere: vt collegiū nō pōt aliū eligere. facit qđ
no. ſ. c. p vr̄as. ⁊ in regula in toto. de reg. iur. li. vi. alia differē
10 tia eſt. ꝙ q2 patroni poſſunt quos voluerint ſeparatim p̄nta-
re vn⁹ vnū hodie. alter aliū cras. ⁊ ſic de ſingulis. ſec⁹ in debē
tib⁹ eligere vt collegiū. q2 debēt in vnū cōuenire. qđ dic. vt in
11 c. q2 ꝓpter. ſ. de elec. ⁊ ex hoc etiā patet. ꝙ vn⁹ nō pōt p̄nta
tionē alteri⁹ reſcindere ratiōe cōteptus. qđ ſecus eſſet in ele-
ctione. ſ. de elec. ꝙ ſicut. ⁊ de p̄ben. cū in eccleſiis. li. vi. facit qđ
no. ſ. de regul. c. bñficiū. li. vi. in fi. glo. magne. ſed p̄dicte decis-
ſe duo obſtant primo qđ no. ſ. c. i. vbi glo. dicit ꝙ ius patro-
natus apud vnūʒ quēqʒ heredē: ita eſt inſolidū quo ad p̄nta
tionēʒ. ita ꝙ apud nullū ē ergo ab vno facta p̄ntatio ē nulla.
ſed dic: ꝙ apud nullū eſt quo ad hoc vt ei⁹ p̄ntatio ſortiat̄ ef-
fectū. ꝙ ſi cōtingeret ſi eſſet penes eū inſolidū. q2 eſſet tūc me-
lior cōditio occupātis. vt. ſ. de p̄ben. ſi a ſede. li. vi. ſed eſt apđ
quēlibet inſolidū quo ad hoc vt p̄ntare poſſit quē voluerit.
⁊ ſi ab aliis diſcordabit fiat vt dr̄ in iſto. c. ſecūdo obſtat pre-
dicte oppinioni qđ habet̄ in cle. ſi. ſ. c. vbi heredes plures vni⁹
patroni habēt vnicā vocē. ergo nō videnť ipſaʒ poſſe diuide
re: ſic ſeorſum p̄ntādo ſed dic ꝙ quilibet illi⁹ vocis habet p̄tē
ſuā: ſicut ſi vnic⁹ fuiſſet patron⁹ ſm Jo. an. Et p predicta ha-
bes bonas differētias an cōpetat aliquid pluribus vt ſingu-
lis: an vt vniuerſis: quib⁹ adde qđ no. in dicto. c. cū oēs. de cō
ſti. ⁊ c. bone. ii. de poſtu. p Inno. vbi videas. ¶ Tertio que-
ro tex. iſte limitat tp̄s. ſ. qđ ſi qđ inter patronos qđ ſup iure
patronatus exorta nō fuerit diffinitiua ep̄s dʒ eccleſie ꝓui-
12 dere de rectore. ꝙ quid ergo. ſi nō patroni ſed due eccleſie liti
gāt ſup iure eligēdi pone exēplūʒ in. c. cūʒ dilect⁹. ſ. de cōſue.
an poſt tp̄s cauſa nō decīſa poſſit ep̄us ſiue ſuperior ꝓuide-
re: ⁊ quanto tp̄e debeat expectare videť ꝙ debeat expectare
vſqʒ ad finē triū: vel ſex mēſium. ſ. qđ tp̄s dʒ vacātib⁹ eccl̄iis
ꝓuideri vt in. c. ne p defectu. de elec. ⁊ c. ii. de cōce. p̄ben. videť
enī eadē equitas reſtringēdi tp̄a illis q p̄tēdūt ius eligēdi: ſi
cut illis q p̄tēdūt ius p̄ſentādi. vt ſcʒ eccl̄ie nō diu vacēt. vt. c.
q̄ ſit. de elect. li. vi. ergo idē ius eſt ſtatuēdū. vt. l. illud. ff. ad. l.
aqui. In cōtrarium facit q2 tp̄a ad eligēdū p̄fixa currunt ne-
gligētib⁹ tm̄. vt. c. q2 diuerſitatē. de conce. p̄ben. ſed nō poteſt
dici negligens is: qui agit. vt. l. cōtra maiorē. C. de inoffi. te. p
mā partē tʒ Jo. an. q2 in hoc caſu nō ē expꝛeſſuʒ. ꝙ ſupior debe
at ꝓuidere qñ de iure eligēdi q̄ſtio vertit ⁊ diffinitio minimʒ
ꝓtelať. nō q̄ deuoluet̄ ex quo nō ē expꝛeſſuʒ niagie in ep̄atib⁹. ſ.
de ele. q̄q̄. li. vi. imo ꝓ hoc videť facere. c. ii. de teſti. ⁊ videm⁹
de facto ſeruari cōtrariū. vcʒ cū duo vel plures litigāt ſup iu
re eligēdi ſiue de electiōe facta inter aliq̄s mouet q̄ſtio iterdū
p triēniū cauſa prorogat̄. nec tū ꝓuidet eccleſiis ſm Hoſt. qui
tū fateť. ꝙ in hac materia occurrēdū ⁊ ſtatuēdū ꝙ ſi nō eſſet
q̄ſtio diffinita infra certū tp̄s: ſupior ꝓuideret ar. de ap. obla

Opponit in cōtrarium.

te. ¶ Opponit̄ hic papa ſtatuit vt p. iiii. menſes expectetur
finis q̄ſtionis: ⁊ poſtea ep̄s ꝓuideat ſed cōtra hoc op. ⁊ vide-
tur ꝙ debet expectare ſex mēſibus. vt. ſ. c. eā te. ſo. hic loquit̄
cū illi q litigāt ſunt laici ibi: cū ſunt clerici. ſm Hoſti. Innoc.
dicit ꝙ illud ꝙ dicat̄ hic de quatuor mēſibus locuʒ habet: qñ
de ipo iure patronatus eſt diſcordia. ſed ſi de ipo iure patro
natus non eſt diſcordia: ſed de perſona in quam concordare
non poſſunt ſpectanť. vi. menſes. vt ibi. ⁊ ſ. de cōce. p̄bē. c. ii.

1 ☞ Patronus non poteſt aliquē ponere in eccleſia ſine au-
thoritate epiſcopi.
2 Bona ⁊ poſſeſſiones eccleſie non debent voluntate erogari.
3 Clerici debent cōione p̄uari qui ſe paſſi ſunt per laicos inue-
ſtiri.
4 Pena creſcit creſcente contumacia.

PReterea. Excommunicātur patroni lai-
ci qui eccleſiis inſtituunt: ⁊ de-
ſtituūt vel bona ipſorū adminiſtrāt. ⁊ clerici qui in
ſtitutionē laicorū recipiunt cōione priuentur. diui
ditur in duas p̄tes. ſecūda ibi: cleric⁹. primo ponit duos pa-
tronorū exceſſus quos eadē pena puniri iubet ſecūdus ibi:
poſſeſſiones. In ſecūda clericos puniri iubet a laicis recipiē
tes eccleſias. ſecūda creſcente cōtumacia iubet penā augeri.
1 ſecūda ibi: ⁊ ſi. ¶ No. primo ꝙ patronus nō pōt aliquē po
nere in eccleſia ſine auctoritate ep̄i: nec ecōtrario epiſcopus
ſine eo. debēt ergo cōcurrere: ⁊ alter ſine altero nihil agit. ſi-

mile in. l. ſi qs mihi bona. ſ. iuſſum. de acqui. here. p̄ntatio eñ
ſe habere videtur ad inſtitutionē: ſicut iuſſus ad adictionem
⁊ ſic ſunt diuerſa iura ſicut etiam ius emphiteote: qđ nō pōt
trāſferri in alterū irrequiſito dño. vt. c. potuit. de loca. ⁊ inter
patronum ⁊ filiā reſpectu dotis. vt. l. ii. ff. ſo. ma. ⁊. l. ſe. ¶ Se
2 cūdo no. ꝙ bona ⁊ poſſeſſiōes eccl̄ie nō debet volūtate ero-
gari. q2 ius ſuū eſt limitatū ⁊ vltra p̄ſumēdo delinquit. vt hic
facit quod no. ſ. de offi. or. cū vos. ⁊. ſ. c. nobis. ¶ Tertio no.
3 ꝙ clerici debēt cōione priuari: qui ſe paſſi ſunt p laicos inue
ſtiri. ⁊ nō intelligas ꝙ ipo iure ſit ſuſpenſus: ſʒ p ſentētiā. qđ
probat verbū priuetur. vt nu. ſ. de ſo. cōpe. ſi diligēti. naʒ nec
laici ſunt excōicati: qui tales inſtituūt: ſed excōicādi. vt hic dū
dicit decernim⁹ feriēdus ⁊c. vt ergo agētes ⁊ cōſentiētes ſimi
li pena puniant̄. de vtriſqʒ intellige p ſentētiā qđ tʒ hic Bar.
4 Tā. Go. ⁊ Hoſti. ¶ Quarto no. in v. ⁊ ſi p̄ſtiterit ꝙ creſcēte
a cōtumacia creſcat pena^a cōcor. ſ. vt lite nō cōteſ. q̄m. ⁊ ſi nec ſic

a ¶ Qđ creſcēte contumacia creſcit pena. Adđ Spe. de ſentē. ſ. vi. vñ. verū. ⁊ in titu. de cōtu. ſ. iiii. glo. in. c. bonorat⁹. lxx. iiii. diſtinc.

correxerit: tradat̄ curie ſeculari. vt. ſ. de iudi. cū non ab homi
ne ſm Jo. an. augmētū ergo ⁊ perſeuerātia in eodeʒ delicto
videť in quolibet delicto ſufficere ad traditionem faciendam
iudici ſeculari: licet in quibuſdā delictis nō exigat̄ perſeuerā
tia ſʒ lata ſentētia ſtatim fiat. quod dic. vt. ſ. de hereti. ad abo
lēdā in glo. trib⁹. ⁊ dici. ſ. de iudi. cū nō ab homine. ¶ Quin
to no. ꝙ illud qđ dicit tex. de inueſtitura in eccleſiis non fien-
da p laicos dicit Jo. an. ꝙ in quibuſdā locis eſt de conſuetudi
ne ꝙ laici dent inueſtituras. qđ poteſt eſſe ſi papa approbat.
lxiii. diſ. agatho. ⁊ c. in ſynodo. alias nō videtur. vt. ſ. c. progi.
et vide quod no. Jo. an. de preben. c. ii. li. vi.

1 ☞ Preſentatio ſola patroni non tribuit aliquod ius pre-
ſentatu: niſi ſequatur admiſſio.
2 Secundus preſentatus ⁊ admiſſus prefertur primo preſen-
tato non admiſſo: nec etiam repulſo.
3 Patronus poteſt ante admiſſionem ep̄i variare: ⁊ recedere a
prima preſentatione alium preſentando.
4 Poſſeſſio ſiue traditio poſſeſſionis videtur incommutabili
ter titulum confirmare.
5 Impedimentum quod preſtat de iure non ſortitur effectuʒ.
6 Conceſſiones eccleſiarūʒ facte a laicis ſunt nulle.
Verba inſtrumenti poſſunt ꝯcipi in prima ⁊ in tertia pſona.
7 Inſtrumentum ſi facit mentioneʒ de aliquo per verba prete-
riti temporis an illud videatur actum ſiue geſtum tempore i
ſtrumenti: an dudum ante ipſum inſtrumentum.

QUod autem. Si patronus laicus
ſucceſſiue p̄ſentauit
duos: ⁊ ſecūdus eſt ab ep̄o inſtitutus valet inſti
tutio. ſecundo dicit. ꝙ patronus eccleſiarū cleri
co vel eccleſie ſine cōſenſu ep̄i donare nō pōt. ⁊ diuidit̄ i duas
1 partes. ſecūda ibi de cetero. ¶ Nota. primo. ꝙ ſola p̄ntatio
patroni nō tribuit aliquod ius p̄ntato: niſi ſequat̄ admiſſio:
ſicut nec nominatio niſi ſequatur electio. ſ. de elec. ꝙ ſicut.
2 ¶ Secūdo no. ꝙ ſecūd⁹ p̄ntat⁹ ⁊ admiſſus p̄fertur primo
ſolūmō p̄ntato nō admiſſo: nec etiaʒ repulſo. vt maior ſit du
bitatio. ⁊ ex hoc pʒ. ꝙ plus firmatur titulus p̄ntati collatiōe
p̄lati: q̄ p̄ntatione patroni. de offi le. c. dilect⁹. ¶ Tertio col
3 lige. ꝙ patronus pōt an admiſſioneʒ ep̄i variare ⁊ recedere
a prima p̄ntatione aliū p̄ntādo. quod intellige i patrono lai
co: nō in clerico. vt. ſ. c. cū aūt. ⁊ intelligo ꝙ p̄ntare pōt alium.
ſ. iiii. mēſes: poſtea nō crederē: ꝙ poſſet variare. ar. l. honorū
ff. rē ra. ha. ep̄us vero ad cōferendū ⁊ inueſtiendūʒ in eccleſia
p̄ntatū credo ꝙ habeat tp̄s ſuū ſcʒ ſex meſium. ſ. de cōce. p̄-
ben. c. ii. ⁊ hoc tempus vtrum incipiat ante preſentationē pa
troni vel demum poſt. videť ꝙ poſt. q2 ante cōferre nō poteſt
ergo tanq̄ impedito. vt. c. quia diuerſitatem. de conce. prebē.
contrarium credo. ſcʒ. vt tempora patronis prefixa cum ſe-
meſtri quod datur epiſcopo confundatur: niſi ponas ꝙ cle-
ricus cui dantur ſex menſes vltima die termini preſentauerit
vel tam tarde. ꝙ non reſtat tempus epiſcopo ad inquiren-
dum de idoneitate preſentati: ſi vero reſtat credo ꝙ fiat con-
fuſio temporuʒ. vt prediqi. facit. l. ii. ſ. fi. ⁊. l. ſe de adul. ⁊ quod
nota. in cle. i. de magi. ⁊ c. cum in cunctis. de elec. ¶ Quarto
4 no. ꝙ in beneficiis poſſeſſio ſiue traditio ipſius poſſeſſio-
nis videtur incommutabiliter titulum confirmare: ſicut in re
bus profanis: in quibus habenti ſolum titulum primo pre-
fertur ſecundus licet poſterior tempore habens titulūʒ tra
ditionem: vt. l. quoties. C. de rei ven. Sed caue quia in bene-
ficialibus beneficiorum traditio non auget effectum tituli
precedentis. immo ille eſt in beneficio potior: qui primo titu-
lum conſecut⁹ eſt: ⁊ ſine traditiōe transfertur dñiū. vt. c. ſi tibi
abſenti

abſenti.de prebē.lib.vj.ⁱ.c.cū qui.co.ti.ꝛ qđ not.Inno.ſ.de prebē.inter cetera.nō ob.iſte tex.qui prefert ſcđm habentem titulū ꝛ poſſeſſionē primo.q2 intelligitur in primo nō habēte titulū efficacē.puta ex ſola patroni pñtatione.ſi aūt talis preſentatio fuiſſet recepta p epm:nō preferrē tūc ſcđm preſentatum etiā admiſſum ꝛ poſſeſſionē adeptū.arg.huius.c.ibi.nō fuerit ab epo admiſſus ꝛc.q2 ſi fuerit admiſſus ſecus eſſet.et ibi.qm anteq̄ ꝛc.ꝛ de materia q̄ eſt gnalis vbi.ſ.eſt melior cōditio poſſidētis ꝛc.vt.ſ.de regu.iur.c.in pari.li.vj.p Jo.an.

5 ¶ Quinto no.Jo.an.ex hoc tū.ꝙ nō preſtat impedimētū: qđ de iure nō ſortitur effectū.vñ ſi quis ſine cā in poſſeſſione inductus:expellatur:expulſor nō tenetur ei ex illo edicto ne vis fiat ei.vt.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei. ¶ Sexto not.in

6 §.de ceteris.ꝙ ꝯceſſiones eccliarū facte a laicis ſunt nulle. ꝛ ſi intelligis de eccleſijs in quibus nō habēt ius patronatus eſt certū.ſ.c.illud.ꝛ ratio h̄ in ſi.q2 pro non dato ꝛc.eſt recta ꝛ ꝓpria.ſi aūt intelligis de ꝓprijs:in quibus hñt ius patronatus:vtrū tunc per iſta vba videatur eū ꝯceſſiſſe.Uin.ꝙ ſic.q2 ipm donare intēdebat.Phi.dicit ꝙ etiā nihil agit.vt hic.q2 ecclam intēdebat ꝯferre ꝛ nō ius patronatus:cuius dictum ſequor ſi ꝯſtat de tali intētione.ſi autē de ea non ꝯſtat ſequor Uin.vt ſic videatur voluiſſe in dubio trāſferre ius qđ hꝫ verbis in proprijs vtereř.ar.l.ſi domus.§.ſi.de le.j.ꝛ l.qui tabernam.de pigno. ¶ Septimo no.ꝙ vba inſtrumēti quāq; ſunt ꝯcepta in prima pſona:quāq; in tertia.vt.ſ.de ꝯuer.ꝯiuga.c. dudū.Itē quāq; ꝯcipiūtur p verba pñtis tpis.quāq; per vba

Ponit queſtiones.

7 preteriti tpis.ſed hoc caſu quero.ꝛ an illud de quo inſtrumētum facit mētionem per vba pteriti tpis videatur geſtum ꝛ actū tpe inſtrumenti:an dudū ante inſtrm ipm.ꝛ videtur ꝙ dudū ante cū vba hoc ſonent que ad pteritū referūtur.vt cōceſſi dedi ꝛ ſilia.Cōtrarium credo ſi illud de quo inſtrm facit mētionem tunc ꝛ in illo loco potuit celebrari.alš non.vt no. Bar.in.l.ſciendū.de vbo.obli.ꝛ.l.poſt dotem.ff.ſol.ma.per Bald.ꝛ Bar.vbi format iſtam.q.pater qui dat dotem p filia pōt tpe dationis ſtipulari ſibi:ſed hoc nō pōt ex interuallo: cum ſit effecta cōis patris ꝛ filie.vt.l.quotiēs.§.ceterū.ff.ſol. matri.pone ergo ꝙ in inſtrō dr ꝙ maritus fuit confeſſus ſe habuiſſe ꝛ recepiſſe dotē a pře ꝯtons:ꝛ pmiſit ipi patri reddere ſoluto matrimonio.dicit filia ꝙ iſta promiſſio de reſtituendo patri dotē non tenet.q2 facta eſt tpe inſtrī:ꝛ dos fuit ante recepta a marito:cū ꝯfiteatur in inſtrō ſe habuiſſe ꝛ recepiſſe:ꝛ ſic inſtrm pceſſit numeratio.ergo pr non potuit ſtipulari ſibi ex interuallo ipi tenēt ꝯtrum in.d.l.poſt dotē.ꝛ.l. ſi ita ſtipula.§.chryſogonus.de vbo.obli.per Bar.ꝛ vide qđ no.in.l.minus inſtructus.de acq.poſſ.ꝛ.l. predia.ff.eo.ti.ꝛ.c. qm ꝯ falſam.de pba.per Inno. ¶ Opp.ꝛ videtur ꝙ valeat datio facta ab illo qui de iure nō pōt.vt.ſ.eo.circa.ſol.ibi loqtur cū datur bñficiū in proprietatē donatione vel alio titulo habili quo caſu titulus inualidus pōt quāq; pſcriptiōe roborari:h̄ loqtur cū datur in titulū:quo caſu bñs titulū non canonicū vllo tpe nō pſcribit.vt in.c.j.de reg.iur.li.vj.ad qđ vide qđ no.Inno.ſ.de eo qui fur.or.ſuſce.innotuit.

¶ Preteriti temporis. Add.l.j.C. de ſi.inſtru. ꝛ iure haſte fiſ.Bal.l.c. ſ.§.notādū q ſen.dare poſ.Bar.ꝛ Alexā.in.l. pdia.ſ acq. poſ.ꝛ p verba perſone pme ſtare ꝛ tertie.Bal. §.ſ.alleg.ꝛ l.l.q nō militabat.ſ te ſta.mili.ꝛ in aut.ſi qñ.C. de non nu. pecu.Bar. alle.l.pdia.

Opponit in cōtrarium.

1 Pater non poteſt querere filijs ius patronatus.
2 Patronus an poſſit preſentare filium.
3 Jus patronatus quo emptor priuatur cui applicetur.
4 Pena ſtatuta in altero correlatiuorum intelligitur repetita in reliquo.

Uia clerici. Nō indiget ſummario nec diuiſione:allegatur tñ iſta decre.ꝙ ius pronatus vendi nō pōt.ſed nō loquitur ſic pciſe tex.ſed cū ius patronatus emitur ad hūc finē vt filij vel nepotes ꝛc.qđ vi

1 debatur ſimoniacū. ¶ No.primo.ꝛ ꝙ pr non pōt q̄rere filijs ius pronatus.verū aūt remouere debeat ſeruato iuris ordine vel de facto.vř ꝙ ſeruato iuris ordine quantūcūq; pciſe papa pcipiat.vt.c.ſup eo.de offi.dele.ꝛ.c.cūm q̄.de reſcrip.In ꝯnū facit vbū ſpoliādo.qđ ſonat in malū:ꝛ in actū violentū.priuatio vō in actū iudicialē ſm Hoſt.facit qđ no.Jo.an.de reſtitu.ſpo.cōquerente.vel dicit ipe ꝙ ideo dicit ſpoliando.q2 ex quo aliqs ꝯ inhibitionē epi talia facit:nō ordinat iudiciū ꝯ ipm.ſed ſicut de facto pceſſit:ſic de facto tū p iudicē pcederet ꝯ eū.ꝛ ideo nō dr priuari:ſed ſpoliari.vt h̄.ꝛ.ſ.de pac.cū clerici.ꝛ qđ not.ſ.de cle.non reſi.c.ex tue.in nouella alleg.ad hoc qđ no.in.l.ſi minor.ff.de euic.ꝛ qđ not.Jo.an.j.de ſimo.

Ponit queſtiones.

c.lꝫ heli. ¶ Querit glo.ꝛ an pronus poſſit pñtare filiū.videt 2 ꝙ nō.q2 eadē pſona cēſetur cū filio.vt.C.de inſtitu.ꝛ ſubſti.l. pe.ſed ſeipm pñtare nō poſſet.vt.j.eo.p veſtras.ergo nec filium.ꝛ hoc tenēt Tan.ꝛ Inno.glo.ſentit h̄.ꝙ ſic cū qua concor.Uin.Phi.ꝛ Hoſtiē.nec ob.iſta decre.q2 hoc ius pronatꝰ

3 fuerat illicite acqſitū. ¶ Scđo quero.ꝛ cui applicabitur iſtud ius pronatus quo emptor iſte pųat.arguit gloſ.ꝙ eccle:cui ex illicita emptiōe eſt iniuria irrogata.ſ.de ſimo.de hoc gloſ. in ſi.innuit ꝙ iſta pena ſpoliationis locū habeat ſolūmodo in emptorē:ꝛ nō in vēditorē.ꝛ ſic remanet penes ipm vēditorē poſtq̄ ex trāſlatione nō eſt emptori q̄ſitū.ſed illa rō nō vi

4 detur bona.ꝛ q2 pena ſtatuta in altero correlatiuoꝝ intelligiř repetita in reliquo.vt.l.ſi.ff.de accep.ꝛ.l.ſi.de indic.vidu.melius eſt ergo dicere:ꝙ applicetur eccle:vt pdixi.qđ tꝫ Arch. ij.q.j.qui ſtudet.ſi aūt ipa eccla illicite q̄ratur tunc applicabitur.dic vt in glo.Jo.and.dicit poſſe diſtingui:an deliquerit tota eccleſia:necne.Iuxta not.de ordi.cog.cum dilectus. in tertia glo.de regu.iur.delictum.

1 Abbas poteſt locare bona monaſterij ad firmam.
2 Uilla conceſſa ad firmam ſimpliciter videntur conceſſi redditus eccleſie:que ſita eſt in villa.
3 Preſentatio facta ante litem motam ab eo qui poſſidet ius patronatus eſt efficax.
4 Preſentatus a nō patrono qui putabatur patronus non remouetur.ſed debet illi qui euicerit in futurum reſpondere.ꝛ ipſum recognoſcere in patronum.
5 Poſſeſſor non debet priuari commodo poſſeſſionis ſue lite pendente.
6 Jura mere ſpiritualia an veniant in ꝯceſſione ville.
7 Decime conceſſe in feudum an veniant in alienatione ville. et nume.8.
9 Mere temporalia an transferantur cum vniuerſitate temporalium.
10 Uniuerſitas qualiter hic aſſumatur.
11 Uendidit aliquis omnia iura que habet in aliqua villa:cum villa non ſit ſua:ſed habet ibi fundos ꝛ alia iura ꝛ ius patronatus.an per verba pdicta veniat in vēditione ius pronatꝰ.
12 Jus patronatus an veniat ſub iſta generalitate.vendo oīa bona que habeo in villa vel in caſtro.
13 Fundo vendito an ſit vendita eccleſia que eſt in fundo.
14 Palatio vendito an cenſeať vendita capella q̄ eſt in palatio que habet magnos redditus ꝛ eſt in ea ius patronatus.
15 Jus patronatus an tranſeat ſi villa vel caſtrum pignoretur.

Ex literis. Si nō fuerit exceptum ius patronatus trāſibit cum vniuerſitate in eum:in quem trāſit ipius ville dominiū. ꝛ diuiditur in duas.in pma ponitur querela epi. in ſcđa datur ſibi iudices:ꝛ inſtruitur quomodo debeat cau

1 ſam diffinire.ſecūda ibi:mādamus. ¶ Not.primo.ꝛ ꝙ abbas pōt locare bona monaſterij ad firmā: q̄ vſq; ad quātum tps hodie fieri poſſit.dic:vt no.ſ.de reb.ec.non alienan.c.j.in cle. ¶ Scđo not.ꝙ abbatiſſa appellauit ad archiepm.ꝛ ſic gradatim.vt debuit.xvj.q.vij.filijs.erat eñi iſte metropolitanus huius epi.ꝛ ſic eius index.de offi.ordi.paſtoralis. ¶ Tertio

2 no.ꝛ ꝙ ꝯceſſa villa ad firmā ſimplř videntur ꝯceſſi redditus eccle q̄ eſt ſita in villa.ꝛ aſſumo redditū.i.pñtationē ex dicto iure patronatus puenientem.vt dicam.j.eo.ꝯſultationibus.

3 ¶ Quarto not.in v.vel anteq̄.ꝛ ꝙ ante litē motā eſt efficax pñtatio facta ab eo qui poſſidet patronatus.q2 iſtud ita fundatur ꝛ magis in quaſi poſſeſſione pñtandi:q̄ in proprieta

4 te.vt dicto.c.ꝯſultationibus. ¶ Quinto no.ꝛ ꝙ ſi ille qui putabatur patronus cū nō eſſet ſuccubuit in cā: pñtatus ab eo nō remouebiř.ſed debebit illi qui euicerit in futurū rñdere:ꝛ ipm recognoſcere in pronū.vt dicā in dicto.c.ꝯſultationibꝰ.

5 ¶ Primo quero:dr hic.ꝙ ſi iſte miles pñtauit ante motā litē:ꝛ ſi ſr pñtatꝰ ante admiſſus fuit ab epo:nō remouebiř.ꝛ qd ergo ſi lite pēdente inter militē ꝛ abbatiſſam ſup iure pronatus vacauit eccla:an lite pēdente ille qui aū litē motā patronatū poſſidebat:poterit pñtare.quidā ꝙ ſic.q2 lite pendente ſup aliq̄ re nō dꝫ poſſeſſor priuari cōmodo poſſeſſionis.ſed vti pōt.vt primo.xvj.q.iij.nolumus.viij.q.j.c. nōne. Alij dicūt ꝙ poterit pñtare.ſed pñtatus nō dꝫ inſtitui.ſ.de i integ. reſti.c.ij.ꝛ.ſ.de elect.cumana.ſuſpēdetur ergo inſtitutio non pñtatio lite pēdente.ꝛ iſtā opi.ſequitur h̄ Ber.primā opi.ſequūtur Tan.Uin.ꝛ Goffre.Inno.Pe.ꝛ Abb.Hoſti.remittit ad ſummā.e.ti.§.ꝙ in ius.v.ſi vō qđ.ꝛ ſe.ꝛ.j.eo.ꝯſultationibus.Non ob.iſte tex.qui innuit a ꝯtrario ſenſu.ꝙ ſi ante litem motā queſtio emerſiſſet:nō debuiſſet preſentari:nec admitti.q2 loquitur cū de hoc ipo mouebatur q̄ſtio poſſideret: vel non.ꝛ ita intelligit Jo.iſtam decre.iij.q.vj.hoc quippe in

Ponit queſtiones.

6 glo.penul.ꝛ ſic dicit Jo.an. ¶ Scḋo quero iſte tex. ꝛ dicit ꝙ
ꝯceſſa villa ad firmā ꝛ ius patronatus venit in ꝯceſſione.qd
in iuribus mere ſpūalibus pone exemplū alienauit eṗs villā:
vbi habebat eccliam:decimas:ꝛ alia iura ſpūalia:an veniēt in
iſta alienatione.q: dicūt ꝙ nō.ꝛ aliud in iure patronatus: ꝙ
in mere ſpūalibus ſm eos.q: illa debent venire in alienatiōe
vniuerſitatis q̄ poſſunt per laicū poſſideri:ꝛ poſſidebatur di
cto tpe.rōnabile eīm eſt.ꝙ que per alienationē poſſidebātur:
transferātur.ſed mere ſpūalia non pōt laicus poſſidere.ē.de
iudi.decernimus.non mirū ergo ſi nō tranſeāt.arg.de arbi.
ꝑ tuas.de offi.delega.ſup queſtionū.§.ſi vo duo.eſt ꝛ alia rō.
q: ius patronatus eſt annexū ꝛ ꝯnexū tpalibus:nō ergo mi
rum:ſi tranſit rōne ꝯnexitatis.ſed ſpūalia vt decime ꝛ ſilia in
nullo cōicant tpalibus:ꝛ per ꝯñs nec eis poſſunt cōnecti:nec
cum ipoꝝ vniuerſitate tranſire:etiā ſi dicat laicus vendo tibi
villam cū oībus ſuis iuribus.q: ſpūalia non ſunt iura tempo
rali anexa.ad hoc adducit Jo.and.not.per cū.ē.de reſcrip.
ſignificauit. Plus dixit Inno.ꝙ ſi eṗs dixit vēdo:vel dono
tibi talem villā meā:ꝛ oīa iura que ibi habeo:nō videntur per
iſta generalia verba donaſſe decimas:vel alia iura mere ſpūa
lia.nam illud ꝛ oīa iura ꝛc.referri non dꝫ ad ea que ſunt peni
tus alterius iuris ꝛ nature:ꝙ ea que principaliter trāſferunt
ergo ſi illa dare vult dꝫ facere rōnem expſſam ad hoc.ē.de re
ſcrip.ſedes.ꝛ de offi.leg.quod ad trāſlationem.ꝛ iſta eſt opi.
Inno.quā dicit Hoſtiē.verā.cū eṗs donat vel aliter alienat
villā in laicū.vt tūc non tranſeāt cum vniuerſitate decime:vel
ecclia ad hoc.ē.de deci.ad hoc.c.ꝗuis. et.c.ꝓhibemus.ſecus
tn̄ ſi donat eccle:vel religioſo loco.q: tunc oīa iura tranſeūt.
ad hoc de dona.ꝯſultationib⁹.ꝛ.c.cū dilectus.in ſi.ꝛ.c.paſto
ralis.ꝛ iſta eſt opi.Hoſti.ꝛ videtur verioꝛ.vt in habētib⁹ ſym
bolum ſaciloꝛ ſit trāſitus.argu.ē.de reli.do.intra quatuoꝛ.ꝛ
7 audeo dicere ꝛ ex hoc ꝙ decime ꝯceſſe in feudum ab antiquo.
quas ſm vnā opi.q̄ in iſtis partibus practicatur valet:ꝙ lai
ci eas vēdunt ꝛ transferūt in alios laicos ꝓut placet.ꝙ vēdi
ta vniuerſitate ville:caſtri:vel ciuitatis tranſibunt iſte decime
in emptorē nō ꝙ dicam eccle accedere:vel annexas tempora
libus.ſed q: illa que poſſent titulo ſpāli venūt in gn̄ali con
ceſſione:niſi excipiātur.arg.iuriū q̄ allegat h glo.quarta que
incipit.argumentum cōceſſum videri ꝛc.facit.l.ſi cōſtus.de le
8 ga.iij.ꝛ nec eſt alia ratio cū eṗs donat loco religioſo vel eccle
ſie eccliam vniuerſitatis ville:vel caſtri vt veniāt ſpūalia:niſi
iſta vꝫ q: eſt ſuſceptibilis talis iuris.q̄ ratio vēdicat ſibi lo
cum in laicis quo ad decimas ante dictas. ¶ Tertio quero
9 qd ecōuerſo ꝛ nūquid mere tpalia cum vniuerſitate tēporaliū
trāſferantur.dicit Hoſtiē.ꝙ ſic:dūmodo iſta temporalia ad
transferētem pertineāt.ad hoc de rei vēdi.q̄ religioſ.ꝛ qđ le
gitur.ꝛ no.de reſcrip.ſedes.ꝛ de ꝯſe.ec.vel alta.qđ in omnibꝫ.
ꝛ qui filij ſunt legi.per venerabilē. Illud autem ſm Innoc.ꝛ
Hoſtiē.certū eſt.ꝙ ſi ſit ius aliqđ habēs in ſe pariter ſpūalia
ꝛ tpalia:ſicut eſt ꝓbēda que q̄nꝫ hꝫ poſſeſſiones:ꝛ decimas:
ꝛ donetur alicui eccle cū ſuis pertinentijs hoc caſu oīa ſpūa
lia ꝛ tēporalia ſimul transferūtur.q: oīa ſunt ſpūalia vel ſpūa
libus annexa.ſm eos. ¶ Quarto quero doctrina olim gloſ.ꝛ
10 docto.eſt.ꝙ ius patronatus trāſit cū vniuerſitate.ꝛ Qualiter er
go aſſumat vniuerſitas:vtrū ex gn̄ali verboꝝ ꝓlatione.An
vo ex alijs vbis ſiue vocabulis:ꝑ que vniuerſitas deſignet.
nam in iure habemus:ꝙ quedā eſt vniuerſitas facti:vt grex:
armētum:ꝛ ſilia.Quedā eſt vniuerſitas iuris:vt eṗatus:pa
rochia:ꝛ ſiīa.ſub talium eīm ſignificatiōe multa includuntur
ex iuriſditione.vt ptꝫ ex his que dixi.ē.de reli.do.c.cū vene
rabilē.Rū.Jo.an.poſt doc.hoc vocabulū vniuerſitas quali
ter intelligatur in materia in qua ſumus ꝑ aliquas q̄ſtiones.
11 ¶ Quero ergo ꝛ ſi quis vendit oīa iura que habet in aliqua
villa cum tn̄ villa nō ſit ſua:ſed habet ibi fundos ꝛ alia iura et
ius patronat⁹.an per vba ꝓdicta veniet in vēditione ius pa
tronatus.Inno.ꝙ nō.q: eſt neceſſe ſm eū ad hoc:vt trāſeat:
vt res talis ſit:q̄ etiā ſine expreſſione vniuerſitatis illud cōti
neat:ſicut villa ꝛ caſtrū:q̄ in ſe ꝯtinent iuriſditionē:honoꝛē:
diſtrictū:ꝛ ius patronatus.ad hoc.ff.de vbo.ſig.pupillus.§.
territoꝛiū.ſola ergo vbi vniuerſitas ad denotādum vniuerſi
tatem nō ſufficit.alꝰ ſequeret.ꝙ hñs ſolū ius patronatus il
lud vēderet hoc modo dicendo.vendo oīa mea iura q̄ habeo
in ciuitate vel in prouincia:vel vendo oīa mea bona.lꝫ Roff.
hoc vltimo caſu dicat:ius patronatus tranſire hoc.c.v.item
trāſfertur.ſed non placet Jo.an.per ea que dicta ſunt requirit
enim vt natura verbi ſonet:ꝛ ſignificet vniuerſitatē vt ſic ius
12 patronatus tranſeat.Ex quo etiā infert ꝛ ꝙ ſi quis habēs bo
na in villa vel caſtro:ꝛ etiā ius patronatus:diceret vēdo oīa
bona que habeo in villa vel caſtro:ſub iſta generalitate nō ve
niret ius patronatus.reſoluitur enim iſta vniuerſalis oratio
in ſingularitates:ac ſi diceret vendo tibi hoc:ꝛ illud:cū autē
ius patronat⁹ vēdi non poſſit ſub tali ꝓlatione nō trāſibit.
ꝛ per hoc videꝫ ꝙ vt tranſeat:requiritur verbū aptū.vt plu
13 ra ſignificet. Infert etiā Hoſtien.ꝛ ꝙ ſi quis habet fundū:in
quo habet eccliam:ſi vēdit fundum:nō tranſibit ecclia.q: ſun
dus non ſonat in vniuerſitatē iuris vel facti.ſm Hoſtien.licꝫ
14 Bar.Brix.in ver.xviij.dicat Tan.dixiſſe ꝯtrarium.ꝛ Quid
dices ſi quis vendit palatiū in quo habet capellā habentem
magnos redditus in qua capella dñs palatij ius patronat⁹
habet.an iſtud ius trāſibit cū venditione palatij.pone exem
plum Padue in palatio de ſtroſiguis:in quo eſt nobiliſſima
ac diues capella:in qua illi nobiles habēt ius patronatus.vi
detur ꝙ tranſeat cū venditione palatij:poſtꝙ aliūde ꝙ per
palatiū nō eſt ad eam aditus.ad hoc.ff.de act.emp.l.ſi merce
dem.§.ſi eum fundū.de ꝯtra.emp.in modicis.Sed dic ꝯtra.
ſm Inno.ꝛ Hoſtiē.q: ius patronatus haberi pōt ꝛ teneri.ꝛ
pōt quis eo vti etiā ſi non vadat ad eccliam ꝓñtando ad eā:
qđ per ſe patet.aliud vo in iure ſe pulchri:qđ nil valeret:niſi
ſit ad eum acceſſus ad ſepeliendū ſunus.vt in dictis.ll. Item
ex predictis collige qd iuris ſi quis vēdat hereditatē.vtrum
tranſibit ius patronatus in hereditate repertū.quidā ꝙ nō.
Jo.and.ꝯ per illa que dicta ſunt:q: hereditas eſt ſucceſſio in
vniuerſum ius.qđ defunctus habuit.ꝛ quicqd ex hereditate
attingeret venditoꝛi trāſfunditur in emptorē ipſius.vt.l.ij.§.
perueniſſe.ff.de here.vel ac.ven.non minus eīm immo magis
hereditas eſt verbū vniuerſale ꝙ ſit villa vel caſtrum.ꝛ plura
ſub ſe ꝯtinens.vt.l.item videndū.§.ſi.ꝛ.l.ſeq.ff.de peti.here.
15 ¶ Quinto quero ꝛ an ſicut ꝯceſſa ad firmā vel vēdita villa ca
ſtro hereditate vel alia vniuerſitate tranſit ius patronatus.
ita etiā ſi pignoretur.dic ꝙ nō.q: ꝓñtare prouenit ex iure pa
tronatus.eſt quidā fructus.vt.ſ.eo.ꝯſultationibus.ſed credi
toꝛ qui percipit fructus vel cōputat in ſortem vel reſtituit.ē.
de iureiurā.ad noſtram.ſed neutrū facere poſſet:creditoꝛ de
ꝓñtatione quam faceret.cōputare eīm non poſſet in ſortē.q:
talis ꝓñtatio cum ſit ſpūalis:nō recipit eſtimationē.inſtit.de
rerū diui.c.ſacro. Itē reſtituere non poſſet hunc fructū debi
toꝛi ſoluēti debitū.ergo extenuatio vel reſtitutio huius fru
ctus ſit īpoſſibilis:merito nō ꝓñtat:ſed debitoꝛ.vt.ē.de re iu
di.bertoldus.vbi glo.reddit iſtā rōnem.quā nota.ꝛc.

1 ☞ Conceſſio ineffica⁊ non impedit inefficacem conceſſio
nem que ſubſequitur.
2 Conceſſio ſi eſt inutilis ille qui conceſſit inutiliter nō amittit
ius ſuum:ſed remanet apud eum.
3 Conceſſio eccle de ecclia non vacante non tenet.
4 Patronus laicus poteſt donare ius ſuū domui religioſe.
5 Ius patronatus eſt quedam ſeruitus in eccleſia.
6 Inſtitutio eṗi facta ſine preſentatione patroni eſt de rigore
iuris irritanda.
7 Laicus conferens eccleſiam eſt excōmunicatus minori excō
municatione.
8 Conceſſio eccleſie facta a laico quid importet.
9 Patronus an poſſit donare laico ius potronatus cum con
ſenſu epiſcopi vel ſine.

ILlud. Si laicus clerico vel religioſo lo
co ꝯcedit eccliam ſine cōſenſu epi:
non obſtante tali conceſſione que non valet:ad
ipām cum vacauerit poterit ꝓñtare:ꝛ eam con
ſenſu epiſcopi alteri eccleſie ꝯferre.diuiditur in
1 duas partes.ſecunda ibi:licet. ¶ No.primo ꝛ ꝙ ineffica⁊ cō
a ceſſio[a] non impedit efficacem ꝯceſſionem que ſubſequit:etiā
ſi illa inutilis non caſſetur.ratio quia illa ꝯceſſio prioꝛ nō ha
bebat colorem iuris.immo eius nullitas apparebat notoꝛie.
ꝛ ſic non obſtat.c.cum noſtris.de ꝯceſ.preben.qđ.c.loquitur
2 in poſſeſſione colorata. ¶ Secūdo no.ꝛ ꝙ ſi ꝯceſſio eſt inuti
lis ille qui ꝯceſſit inutiliter non amittit ius ſuum.ſed rema
net apud eum vt prius.quia ius alicui competens non perdi
tur niſi alteri acquiratur.vt.l.nec vtilem.ff.ex quib.cau.ma.et
l.ſi quis vi.§.differētia.ff.de acquiren.poſ.arg.ē.de leg.i.pla
3 ne.in prin. ¶ Tertio no.ꝛ ꝙ ꝯceſſio eccle de ecclia nō vacāte
nō tenet.a ꝯrio ergo ſenſu tenuiſſet de vacāte:ſꝫ nō eſt verū.
4 ideo ſubaudi maxime.ſm Jo.an. ¶ Quarto no.ꝛ ꝙ religio
ſe domui pōt donare patronus laicus ius ſuū:ꝛ ille cui donat:
erit patronus.qd ergo ſi ipi eccle donat in qua patronatū hꝫ.
5 videt ius patronatus ꝯfundi ſiue extingui.ꝛ q: ius patronat⁹ eſt
q̄dā ſeruitus in ecclia.ſꝫ res ſua nemini ſuit.ff.de vſufru.le.l.ſ.
imo ſeruitus ꝯfundit ſi dñs ꝓdij fructus acqrit rē.cui ſeruitus
debebatur.

[a] ¶ Ineffica⁊ ꝯceſſio. Vi de eundem Pe.de ancharā.ē.de his q̄ ſiūt a pla.c.ꝯtinebatur.

debebatur.vt.l.j.alleg.glo.tñ ſentit ꝙ nõ extinguat.ſed ipſa
eccl'ia cũ ius pronatus remittitur pñtabit.vt no.j.eo.c.j.lib.
vj.⁊ ſic cadit ſuitus in re propria ꝓpter augmẽtum iuris:qꝛ
ex tali ſuitute eccl'ie ↄtingit ꝙ vbi ad eius pñtationẽ nõ po-
terit ep̃s aliquẽ ibi iſtituere:vtilitas ergo facit ſuitutẽ nõ cõ-
fundi facit l rõne ſui qđ no.in.l.heres a debitore.ff.de fideiu.
vbi acceſſoria obligatio nõ ↄfunditur cũ principali:ſi eſt ma-
6 ius ꝙ̃ principale cõmodũ allatura. ¶ Quinto no.† ꝙ inſtitu-
tio ep̃i facta ſine pñtatione pronũ eſt de rigore iuris irritan-
da.⁊ ideo dicit de rigore iuris:qꝛ de equitate deberet valere:cũ
ius pronũ pẽdeat ex gratia:non de iure.ſed poſtꝙ̃ toleratur
iuris rigor dictat inſtitutionẽ factã inualidã illis cõtemptis.
⁊ hoc verũ regulatur:vt hic.⁊.ſ.de re iudi.cũ bertoldus.fal-
lit hic regula. Primo qñ ipſi facti fuiſſent negligentes.j.e.cũ
te.vel pñtaſſent indignũ.de ſupplẽ.neg.pla.c.ij.vel niſi colla-
tio facta ſit auctẽ pape:vel legati de latere.de offi.leg.dilect⁹.
⁊.j.eo.cũ dilectus.et hoc vltimũ intellige in pronõ clerico.de
quo in tex.etiã ſi habuit titulũ a laico.nam poſt trãſlationem
in eccl'iam iudicandũ eſt:vt ius pronatus clerici nõ laici.vt.j.
Opponit in contrarium. eo.c.j.lib.vi. ¶ Oppo.iſte tex.a ↄrio ſenſu innuit ꝙ de ↄſen-
ſu ep̃i potuiſſet laicus ↄcedere eccl'iam religioſe domui.ↄ qꝛ
laicus eccl'iaꝫ poſſidere nõ põt.vt.ſ.c.qđ aũt.ergo nec ↄcede-
7 re ius in eo:qđ non hꝫ vt ibi dĩ.† Preterea canones dicũt lai-
cum ↄferentem eccl'iam excõicatum eſſe minori excõicatione.
xvi.q.j.c.vlti.⁊.q.vij.decimas.⁊.c.ſi quis deinceps.⁊.c.conſti-
tutiones.ſol.ſm Uin.⁊ Inno.hoc intelligitur de laicis potẽ-
tibus qui de facto tenẽt eccl'ias.vnde ad hoc vt ab illis remo-
ueantur:ↄceditur ꝙ illas de ↄſenſu ep̃oꝝ religioſis donare
poſſint.vt.d.c.vlti.⁊.c.decimas.⁊.c.cũ apoſtolica.de his q̃ fi.
a pla.⁊ ſic vno inconueniẽti ꝓſuppoſito ꝙ de facto tolli non
põt:adhibetur iuris ꝓuiſio:vt tollatur eo modo quo poteſt:
ſicut error adhibitus in principali:facit ius in acceſſorio.vt.l.
ex diuerſo.ff.de rei vẽ.Non ob.c.ſi quis deinceps.⁊.c.ↄſtitu-
tiones:loquũtur enĩ cũ laicus ↄcedit eccl'iam in prelaturã:vel
8 prebendã.hic in proprietatẽ.† quid aũt veniet in iſta ↄceſſiõe
eccl'ie facta a laico:dic vt.ſ.de dona.paſtoralis.⁊ Uin. hic di-
cit ꝙ ſi laicus donat eccl'iam preter ius pronatus ꝙ ſi ibi pci-
piebat aliqua tẽporalia:ꝙ illa donaſſe videtur. arg.predicte
decre. ¶ Scdõ oppo.⁊ videtur.ꝙ ſi ↄceſſio eccl'ie non tenuit
ſaltẽ quo ad ius patronatus:qđ laicus habebat:debebat te-
nere ↄceſſio.⁊ ſic in dubio videatur ↄcedere ius:qđ habebat
vt dixi.ſ.c.qđ aũt.ſo.dic:vt in glo.j.⁊ Phi.dicit ꝙ conceſſio
eccl'ie nõ tenuit.qꝛ non potuit.ↄceſſio iuris patronatus non
tenuit:qꝛ hoc non voluit.⁊ ſic voluntate ⁊ poteſtate ſibi inui-
cem aduerſantibus impeditur actus.ſ.de offi.dele.cũ ſup.et
l.multũ.C. ſi quis alteri vel ſibi ex quo dicto colligit Uincẽ.
ꝙ non valet implicitũ:qđ valeret explicitũ.C.de here.inſti.l.
Ponit queſtiones. nec apud.tu dic:vt dixi in dicto.c.qđ autem. ¶ Querit gloſ.
9 ſi.† nũquid patronus poſſit donare laico ius patronat⁹ cũ
ↄſenſu ep̃i vel ſine. Refert Uincen.tenuiſſe: ꝙ ſic.⁊ hoc tenet
Da.⁊ Inno.qui ħ dicit hoc poſſe fieri etiam ſine ↄſenſu ep̃i.
Phi.ħ ↄ allegat.j.c.preterea.Hoſti.tenet ꝙ cum ↄſenſu ep̃i
hoc poſſit:ſed ſine ↄſenſu non.remittit ad no.per eũ in ſum-
ma.eo.titu.§.qualiter trãſferatur.v̾.donatio.⁊ ſeq.Jo.and.
tenet.ꝙ nõ valeat donatio iuris patronat⁹ facta priuato ſine
ↄſenſu ep̃i.per.c.preterea.⁊.c.j.j.eo.lib.vj.qđ innuit hoc ſpe-
ciale:ꝙ poſſit donare eccl'ie vel religioſo loco ſine ↄſenſu ep̃i:
a ↄtrario ergo ſenſu ſine ↄſenſu ep̃i hoc non poterit donare
priuato.Sed dices ad quid expedit habere hunc ↄſenſum.
dic:ꝙ ad hoc vt videat an hec donatio ſit dãnoſa eccl'ie.quia
forte ille cui vult donare eſt ꝑſona potẽs ⁊ rigoſa.tunc enĩ qꝛ
non expedit eccl'ie habere nouũ patronũ:non accõmodabit
ep̃s ↄſenſum.qꝛ aggrauaretur ſuitus ipſius qđ non põt face-
re dñs cui debetur ſuitus in preiudiciũ ſuientis.vt.l.ſuitus.
§.ſiſiliciadũ.ff.de ſui.vr.predi.⁊ poſſet cõmitti fraus ⁊ fictio.
⁊ ſic paſſim valeret donatio ideo obuiãdũ.j.de dimoꝝ.quãto.
Item vaſallus inuitus non põt alteri dño delegari.vt.l.inui-
tus.de fideicõ.li.⁊ iſta erat dubitatio:an valeret trãſlatio hu-
ius iuris in alterum laicum vel eccleſiam.ſed in eccleſiam trãſ-
ferri poteſt ſine conſenſu epiſcopi vt dicto.c.j.lib.vj.quia eui-
dens apparet vtilitas eccleſie ſubiecte a ſeruitute.quia tene-
batur laico liberari ⁊ teneri eccleſie.

1 ¶ Inſtituti in eccleſijs per nouos patronos mutari non poſſunt.
2 Succedens in iure non poteſt inſtitutum ad preſentationeꝫ precedẽtis patroni petere remoueri.
3 Succeſſor ſingularis non tenetur ſtare ↄtractui precedẽtis.
4 Ius patronatus ſepe transfertur de vno in alium:nec ꝑ hoc alteratur.
5 Princeps licet diuidat vnam prouinciam:ſtatus dioceſis nõ ideo mutatur.
6 Iudex poteſt vni adiudicare ius patronatus in portiõe ſua in diuiſione hereditatis.

1 Cerimoniam. † Inſtituti in eccleſijs ꝑ nouos
patronos mutari nõ poſſunt:nec vicisſitudines
eccl'iaꝝ per eos fieri.⁊ ſunt duo dicta.ſecundũ
2 ibi:⁊ vicisſitudines. ¶ Not.primo † ꝙ ille qui ſuccedit in iure
non põt inſtitutũ ad pñtationẽ precedẽtis patroni petere re-
moueri.qꝛ qđ legitime factũ eſt:non dꝫ ex ſupueniẽti cã irri-
tari.vt.c.ꝑcepta.l.diui.⁊.l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui
vel alie.iur.videbatur ↄtrariũ qꝛ ſoluto iure authoris reſol-
uitur ius illius:qui ab eo habet cauſaꝫ.vt.l.lex vectigali.ff.de
3 pigno.† Item ſucceſſor ſingularis nõ tenetur ſtare ↄtractui
predeceſſoris.vt.l.emptor.C.loca. Sed non ob.qꝛ inſtitutus
non hꝫ cãm ⁊ titulum a patrono:ſed ab ep̃o qui plus tribuit
ↄferendo:ꝙ̃ patronus pñtando.vt.c.dilectus.j.eo.Itẽ non
ob.l.emptorẽ.qꝛ loquitur cum author non ↄtulit ius in re.ħ
ſecus.facit qđ no.ff.ſol.matri.l.diuortio.⁊.l.ſi filio.§.fi.⁊.j.ne
4 prela.vi.ſuas.querelam. ¶ Scdõ no.† ꝙ ius patronatus ſe-
pe transfertur de vno in aliũ:qđ varijs titulis ⁊ modis ↄtin-
gere põt.vt.j.eo.cum ſcdm.talis aũt mutatio nõ alterat:nec
mutat ſtatum eccl'ie.vt hic.⁊ per hoc.c.⁊ per iura q̃ allegat gl.
5 dicit Jo.an.† ꝙ lꝫ princeps diuidat vnam prouinciã:qđ põt.
vt.l.ſi eadẽ.ff.de offi.aſſe.ſtatus tñ dioceſis non mutatur.de
hoc.ſ.de parochi.c.ſuper eo.⁊ multominus per diuiſionem
quã inter ſe faciũt religioſi:qui ſm Hoſtien.ſepe mutãt qua-
drata rotũdis:⁊ ecõuerſo.In diuiſione ergo hereditatis in-
ter coheredes facienda iudicio famil'.hercĩ.dicit Jo.and.ꝙ
ius pronatus nõ diuidet:nec adiudicabit̾:ſed inſolidũ ꝑma-
nebit apud eũ.ſ.eo.c.j.Alia v̾o noia in hereditate reperta:lꝫ
nõ diuidantur dicto iudicio fam.her.vt.l.ij.§.fi.⁊.l.heredes
ff.famil'.her.veniũt tñ diſtribuẽda ⁊ adiudicãda.vt eo.ti.l.iij.
6 ſm Jo.an.ego credo † ꝙ in diuiſione hereditatis iudex põt
vni adiudicare ius patronatus in portione ſua.tum qꝛ trãſit
cuꝫ vniuerſitate.ſ.cũ quota hereditatis.vt.ſ.c.ex litis.tum qꝛ
vtilius eſt eccl'ie habere vnum patronũ:ꝙ̃ plures qui rem cõ-
munem pleriq; negligunt.vt.C. qui.⁊ qñ q̃rta pars de.l.j.et
ex eoꝝ diſcordia per quã cõio ſepe parit eccl'ie detrimentum
patiũtur.vt.ſ.c.j.ij.⁊.iij.⁊.l.cum pater.§.dulciſſimis.de le.ij.
Non ob.iſte tex.qui nõ prohibet tranſlationẽ iuris patrona-
tus de vno in alium:ſed permittit.dũ tamen ſtatus eccl'ie nõ
mutetur.⁊ miror ꝙ ↄtrarium ſenſerit tãtus pater. ¶ Quero Ponit queſtionem.
quid vult dicere tex.⁊ vicisſitudines ⁊c. exponit Innocẽ.hoc
modo.videlꝫ ꝙ patroni ↄuenire ⁊ paciſci nõ poſſunt:vt vn⁹
ſit patronus vno anno:alius alio.qđ intellige quo ad ius in-
ſolidum transferẽdum in alterũ ex eis:ſed quo ad exercitiũ
ↄuenire poſſunt ꝙ vnus pñtet vna vacatione:alius alia.vt.j.
eo.c.ſi.ſicut plures tutores poſſunt inter ſe diuidere admini-
ſtrationẽ tutele quo ad exercitiũ nõ ꝙ titulus alterius quem
ceſſare ab adminiſtratiõe ↄuenit:extinguat̾.vt.l.inter tutores.
ff.de admi.tuto.⁊.l.titium ⁊ meuium.§.tutores.eo.titu.

1 ¶ Ignorans ⁊ abſens habetur pro diſſentiente.
2 Preſentato nullum ius queritur ex ſola patroni pñtatione.
3 Secundo preſentatus ab ep̃o inſtitutus prefertur primo ni-
tenti ex pñtatione tantũmodo.
4 Penitentia an habeat locum.

Cum laici. Summã collige in.c.illud.ſ.
eo.dictuꝫ ponit:cuius rõnem
ſubnectit ibi:nõ enĩ. ¶ Primo no.ꝑ diſiunctiuam
aut⁹.ꝙ aliud eſt neſcire:aut ↄtradicere.alibi habe-
1 mus † ꝙ ignorans ⁊ abſens habetur pro diſſentiente.qđ dic: ¶ Diffũctiuã aut. Uide.l.ſi ex to-
2 vt.l.ij.§.voluntate.ff.ſol.matri. ¶ Scdõ not.† ꝙ ex ſola laici to.§.i.de le-
pñtatione nullũ ius querit̾ pñtato:aſs non poſſet patronus gi.l.titio.ħ
variare poſt ius alteri queſitũ.vt.c.ab eo.de elec.lib.vi.Quid leg.ij.de.j.
dices ſi cõe eligit poteſtatẽ:⁊ poſt pñtationem:ante accepta- vſũ.quẽ etiã
tionem cõe penitet:an poſſit.dic plene ꝑ Bar.in.l.qui abſen- ⁊ ibi glo.et
ti.ff.de dona.facit.c.j.⁊ quod ibi no.de renũ.in cle. ¶ Tertio Cardi.ħ cõ-
3 no.† ꝙ ſcdõ pñtatus ab ep̃o inſtitutus prefertur primo nitẽ- ceſſio.ꝑhẽ.
ti ex pñtatione tantũmodo.rõnem aſſignat.ſ.eo.qđ aũt.in ⁊ in cle.j.de
ij.⁊.iij.not.ꝙ etiam non caſſata pñtatione prima valet ſcda: reb.eccl'.nõ
ſed ſecus eſt in electiõe.ſcda ↄtra primã.vt.c.auditis.⁊.c.ſi de alienã.
terra.ſ.de elec.dic:vt ibi. ¶ Glo.ſup iſto.c.aggredit̾ materiã
4 valde latam.† An habeat locũ penitentia:hoc eſt poſſit quis

in eo qđ geſſit penitere:ꝛ variare.verſaṫ eñ iſta materia in cō
¶ Eñ ſit loc⁹ penitētie. tractibus in quibus querit.an ſit locus penitētie de qua re-
mitto ad no.in.l.ſi pecuniā.ff. de ꝯdi.ob.cau.ꝛ.l.ſiē.C.de act.
ꝛ obli.ꝛ vtrobiq̄ plene p doc.ꝛ glo. Itē verſaṫ i vltimis volū
tatibus ſi qs abſtinuit:an adire poſſit:ꝛ ecōtrario.de quo in
l.ſi.C.de repu.here.ꝛ.l.ſerui electione.de leg.j.ꝛ.l.ſi qs ſtipu-
latus fuerit ſtichū.ꝛ.l.eū qui certarū.de vbo.obli. Itē verſaṫ
in pluribus remediis ad idē cōpetentibus:an vno electo poſ
ſit p penitentiā ad aliud haberi recurſus.de quo in.c.vt quis
duas.de elec.lib.vi.ꝛ.l.j.C.de fur. Itē verſaṫ in electionibus.
de quo.ſ.de elec.publicato. Itē verſaṫ in maleficiis ſiue deli-
ctis:an in iſtis habeat locū penitētia. ꝛ Io.an.pſequitur hic
quoſdā caſus in quib⁹ delictū cōmiſſum penitentia aboleṫ.p
quos caſus dicit hac decre.feciſſe famoſam ob reuerentiā cu-
iuſdā ſui beneuoli:qui in pūctis ipſam habuit in examine.cer
te p enumerationē iſtoꝝ caſuū parū puto accedere fame huic
c.ꝛ iſti caſus enumerati potius in materia relinquūt lectores
dubiū:ꝛ ſuſpenſum in mēte:ꝙ primo.ideo ſi p modū regula
rū vis plene inſtrui in materia diuide eā in duas partes.pri-
ma eſt an in delictis inchoatis:ſꝫ nō ꝯſummatis habeat locū
penitētia quo ad euitationē pene.in qua materia diſtigue.vt
no.Cy.in.l.ſi qs nō dicā rapere.C.de epiſ.ꝛ cle. Alia materia
eſt an in delictis pfectis ꝛ ꝯſūmatis habeat locū penitentia q̄
ad pene euitationē:ꝛ in hac diſtingue plene per Bar.in.l.qui
ea mēte.de fur.p iſtas eñ materias redderet iſtud.c.famoſiſſi
mum.ſed qꝛ nimis remota eſt materia delictoꝝ:a materia in
qua ſumus ſufficit remiſiſſe ad loca in quibus pleniſſime po
tes inſtrui de alia materia.q̄ in glo.tāgitur.an poſſit qs veni
re ꝯ factum ſuum.dic:vt in.c.diuerſis fallaciis.de cle.ꝯiu.ꝛ.c.
noſti.de elec.ꝛ.l.poſt mortem.de adop.

1 ¶ Authoritas epi debet accedere in ꝯceſſione eccle quam de ipſa facit laicus.
2 Contractus inutilis factus ſuper eccła ꝯfirmatur per ꝯſenſum epi poſtea accedentem.
3 Titulus inualidus a principio prebet cauſam preſcribendi.
4 Solēnitas preſumitur obſeruata ex tempore.
5 Patientia epi titulum inefficacem ꝯfirmat.
6 Eccleſia eſt inanimata nec dicitur bonam vel malam fidem habere.
7 Fructus nō producitur ex infecta radice.

CUra. Religioſi vēdicare vel retinere non
poſſunt ecclias ſibi cōceſſas a laicis
ſine dioceſanoꝝ ꝯſenſu:niſi legitime preſcripſe
rint:vel poſtea dioceſani ꝯſenſerint.ꝛ tria facit.
primo ponit dictū.ſcđo exceptionē eius.tertio
eius rōnem.ſcđa ibi:niſi.tertia ibi:cū eñ.ꝛ recipiṫ iſtud.c.con
traria multū fortia que nō ſine diuinatione ſoluūtur.vt.j.pa
1 tebit. ¶ No.primo ꝙ in eccle ꝯceſſione quā de ipſa facit lai
cus:dꝫ accedere auctas ꝛ ꝯſenſus epi.ꝛ ſufficiat ꝯſenſus ſolius
epi ſine capitulo hoc caſu.vt not. Vin.ſ.c.illud.vbi dixi poſt
doc.quō hoc poſſit eſſe.ꝙ laicus ꝯcedat ecclīaꝫ quā non pōt
poſſidere.dic:vt ibi.ꝛ an ſit idem auctas ꝛ ꝯſenſus.dic vt no.
j.de rebus ec.non ali.c.j.lib.vi. ¶ Scđo no.ꝙ ſufficit vt ꝯſen
2 ſus epi accedat poſtea ꝙ per quē etiā poſtea interuenientē ſo-
let ꝯtus inutilis ꝯfirmari.vt.ſ.de his q̄ fiūt a p̄la.c.j.ij.ꝛ.iij.
facit.C.ad mace.l.ſi.ꝛ.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acq
3 ren.heredi. ¶ Tertio not.ꝙ titulus inualidus a principio
prebet cauſam preſcribendi ꝙ quomodo poſſit de iure proce
¶ Opponit in cōtrarium. dere laborant glo.ꝛ doct. ¶ Opponitur ergo ſic hic dicitur.
ꝙ poſt ꝯceſſionē laici ſit cōpleta legitima preſcriptio iſtis:q
receperunt a laicis erunt tuti. Sed ꝯtra.qꝛ aut iſti receperūt
a laico mala fide:ꝛ preſcriptio non procedit.vt in regula ma-
le fidei poſſeſſor.aut receperūt bona fide credētes laicos eis
ꝯcedere poſſe:ꝛ errauerunt in iure:qđ hic expreſſe prohibet
ſed error iuris in vſucapionibus nunꝙ prodeſt. vt.l.nūꝙ.ff.
de vſuca. Ille eñ qui mercatur cōtra iura ꝛc.vt in regula qui
ꝯ iura.de reg.iur.lib.vi. Sol.dicit glo.tribus modis.primo
ꝙ hic toleratur pſcriptio propter ſcādalum:ſicut ꝯceſſio lai-
ci a principio iſto caſu.ſ.c.illud.ꝛ hanc tenuit Gui.naſo.q di-
cit ꝙ quātum ad preſcriptionē quā approbare videṫ iſtud.c.
ꝯtinet gratiam.nam vt dicit in curia eo caſu ꝙ ille qui tenuit
rem etiā tempore lōgiſſimo allegat ꝛ pducit titulū vitioſum
repellitur ſileat ergo titulū:ꝛ alleget curſum tpis.ſ.de pre-
ſcrip.de quarta.arguit eñ titulus vitioſus illū qui allegat de
mala fide.vt dicta regula qui ꝯ iura.meli⁹ eſt ergo tacere ꝙ
īprudēter exprimere.ꝯcor.qđ no.in de.ꝯſtitutionē.de elec.in
glo.videbaṫ ꝯ.facit ad hoc.ſ.de pſcrip.veniens.ſecunda ſol.
glo.eſt ꝙ cotiđo ꝙ poſt ꝯceſſionē laici iſti poſſederunt legiti
mo tpe ad pſcriptionem:videtur tps habuiſſe ratam iſtā cō-
ceſſionem. Sed obſtat huic intellectui text.qui ſine legitima
pſcriptione innuit ſufficere ratihabitionē epi ſubſequentem.
Sed glo.rñ.ꝙ intelligitur de expreſſa quaſi velit.ꝙ expreſſa
ratihabitio ſtatim firmet ꝯceſſionē illam.ſed tacita non ſuffi
ciat:niſi legitimo tpe ꝯfirmata ex tpe enim longo pſumiṫ in-
teruenīſſe ꝯſenſus a principio in actibus qui ꝯſenſuꝫ exigūt
4 etiā ꝙ pretendant ipm actū.ꝙ qꝛ ex tpe preſumitur ſolēnitas
obſeruata.vt no.in.l.v.poſt prin.v.ſed ſi nō adierit.ff.de acq.
heredi.ꝛ.l.ſi filius.C.de peti.here.ꝛ ex hoc forte non eſt vera
pcedens ſol.ſ.ꝙ exprimere titulū inutilē nō ſit tutū.immo vi
detur tutū ſubiungēdo:ꝙ cū ꝯſenſu epi facta fuit:qui ꝯſen-
ſus ex tpis diuturnitate pſumiṫ.vt.d.l.ſi filius.ſicut alibi ſuffi
cit titulū allegare qui ex tpis lōginquitate pbatur iuxta no.
in.c.pueniunt.j.de cen.ꝛ pſertim patientia epi ꝛ ſui capituli
ſufficiat ad ꝯfirmationem illo caſu.qꝛ de modico ſiue nullo pre
iudicio ſui vel eccle in qua hoc iuvendicatur:tractatur vt.j.
5 eo.cum ſcđm.ꝛ ex no.ſ.eo.illud.ꝙ hoc aūt caſu cū.ſ.de modi-
co piudicio tractatur patiētia titulū inefficacē ꝯfirmat.iuxta
no.p Bar.in.l.cū de in rem verſo.ff.de vſur.ꝛ maxime preſu-
menda eſt ſciētia ꝯceſſionis in epo ꝛ ſuo capitulo hoc caſu:qꝛ
facta dioceſis nō pſumitur pbabiliter ignorare pter onus
viſitationis.ad qđ vide no.p Inno.in.c.illud.de pſump.ꝛ.c.
innotuit.j.de eo qui fur.or.ſuſcep. Ex iſtis ergo remanet iſte
ſecūdus intellectus glo.vtilis:ꝛ verus:vt credo ſine ſcrupulo
trāſit glo.ad tertiā ſol.ꝙ ꝯceſſio laici nō pōt pſcriptione fir-
mari:nec habere prin.in perſonā illius qui talē ꝯceſſionē re-
cepit ꝯ iura.ſed in perſona ſucceſſoris potuit inchoari:ſi ha-
buit bonā fidē:credens bona fide ad ſuā eccliam puenīſſe ius
iſtud ꝛ pſumptio iuris eſt.ꝙ habeat bonā fidem qui ſuccedit
in locū alterius.vt in regula qui in alterius.de reg.iur. Sed
huic intellectui duo obſtāt.primo ꝙ mala fides authoris no
cet ſucceſſori vniuerſali.iuxta not.in.l.vitia.C.de long.tēpo.
pſcrip. Sed rñde ꝙ ibi loqtur in ſucceſſore:qui ſuccedit pſo-
ne ꝛ eadeꝫ cū ea fungere.ſ.heres ꝛ defunctus.vt.l.mortuo.de
fideiuſ.ſed ſucceſſor in platura dꝛ ſuccedere non perſone:ſed
dignitati.nā perſone prelati ſuccedūt veniētes ab inteſtato.
vt.ſ.de ſuc.ab inteſt.c.j.ꝛ.ij.facit ad hāc ſol.qđ not.Bal.poſt
Bar.in.l.ſi ꝯſtante.§.ſi.ff.ſol.ma.ſcđo obſtat.qꝛ ſi mala fides
pdeceſſoris non noceat rōne pallegata obſtat ſibi mala fides
eccle ſue:que dictā ꝯceſſionē mala fide recepit.nam eccła eſt
dña rerū ſuo noie queſitaꝝ.ꝛ plati ſunt tutores ſiue pcurato
res.vt.ſ.de dona.c.ij.ſed mala fides dñi impedit pſcriptionē.
lꝫ pcurator accipiat bona fide.ff.de ꝯtra.emp.l.ſed ſi ſuo.ꝛ
l.ij.§.ſi ſeruus meus.v.ſed ſi eo.p emp. Itē mala fides admi-
niſtrationis nocet dño quo ad ꝯtrctum:qui ab adminiſtratore
deſcēdit.vt.l.pcurator.in pn.ff.de tribu.ſol.dicit Innoc.ꝙ lꝫ
platus mala fide q̄ſiuerit.tñ eccła nō dꝛ habere malā fidē:ni-
ſi res queſita eſſet affecta vitio reali violentie:furti:ꝛ ſilis.ſm
6 Inno.ꝙ nō tenet Io.an.p.c.dudū.ſ.de deci.vel dicṫ ꝙ eccle-
ſia eſt res inaīata:nec dꝛ habere bonā vel malā fidē:ſed hanc
fideꝫ bonā vel malā debemus metiri ex pſona adminiſtrato-
ris.vt ſic vitiū pſonale authoris purgatū intelligaṫ in perſo-
nam ſucceſſoris:ꝛ ſuo tpe īcipiat pſcribere.ex his dico ꝙ iſta
ſol.glo.cū his q̄ pxime dixi nō bene videnṫ poſſe ſuſtineri de
iure.qꝛ hodie vitiū authoris ſiue pſonale:ſiue reale nocet ſuc
ceſſori vniuerſali ꝛ ſingulari.vt no.in.l.pōpo.§.j.ff.de acqui.
poſ.vbi etiā habeṫ.ꝙ poſſeſſio nō vitioſa nō pōt accedere vi
tioſe:nec ecōuerſo.trāſit ergo Io.an.ad quartā ſol.vꝫ ꝙ hic
nō interuenit error iuris ſed.facti.credebāt.enim iſti religioſi
epm ꝯſenſiſſe huic ꝯceſſioni facte a laico.qꝛ forte falſe lr̃e ſup
hoc eis fuerūt oſtenſe:vel habuerūt falſam relationē de hoc
ab aliquo fidedigno facit.ff.de fur.Liter oēs.§.ſi. Iuſtus eñ
error pbet cauſam pſcribēdi:vt plene no.in.l.celſus.ff.đ vſur.
ꝛ.l.ꝙvulgo p emptore.ꝛ lꝫ hic poſuerim duo exēpla de iuſto
errore tñ plura videas no.in.d.l.celſus.ꝛ.l.pōt.cū.l.ſeq.eo.ti.
ꝛ hec quarta ſol.eſt vera in ſe.eſt ꝛ quinta ſol.Hoſt. ꝛ Vin.ꝙ
iſta nō eſt vera pſcriptio:ſed ſi paratur exceptio abbatibus i
odiū epoꝝ negligentiū:ꝛ per taciturnitatē quaſi approbanti-
tiū.quoꝝ opi.ſatis ꝯcordat cū ſcđa ſol.glo.ꝯiunctis his que
ibi dixi.ſexta ſolu.eſt Phi.qui dixit ꝙ vbi eccle poſſideṫ:vt
ppuetas ſufficit ꝯceſſio laici ad pſcriptionē.ꝛ hūc dixit verū
intellectū huius.c. Eſt ꝛ ſeptima ſol.Hoſtiē.deridētis quaſi
omnes precedentes ex eo ꝙ donatio que incepit a laico non
poteſt aliquo tēpore ꝯfirmari.ſ.de deci.dudum.ꝛ ſine titulo
ꝯſtat res eccleſiaſticas nō preſcribi.ſ.de pſcrip.ſi diligēti.ve-
ra ergo ſolutio ſm eū eſt ꝙ hec lr̃a vt pcedat qđ in eo dicitur
debet ſic

No. nouam mutationē textus.

debet ſic reuolui niſi dioceſani epi habuerit poſtea ꝯſenſum. aut pro et. ſubaudi poſt talē ꝯſenſum legitima fuerit preſcriptione ꝛc. Dicit eñ ꝙ ſolus ꝯſenſus epi nō ſufficit ad plenū ius trāſferendū. imo requirit etiā ꝯſenſus capituli. de dona. paſtoralis. ſꝫ ſufficiat quo ad legitimū titulū pſcriptioni ꝯcedendū: vt hic ptꝫ. ꝛ ſ. de reli. do. ꝯſticutis. ꝛ. ſ. ti. i. ſignificauit. vbi de hoc ſm cū. ſed nō meminit Hoſti. de regula q̄ habetur in. l. cū qui. ff. de publi. vbi ex titulo nō habili ad trāſlationeꝫ dñij a principio nō parat vſucapiēdi ꝯditio. Itē ille abbas q recipit eccliam a laico cū ꝯſenſu capituli ſolo cū nō ſufficeret:
7 habuit malā fidē: qꝛ errauit in iure. ergo nō pſcribit qꝛ ex in fecta radice fructus nō pducit. i. q. i. vulnerato. ꝛ in prin. hui⁹ glo. preterea nō eſt verū ſm Io. and. ꝙ in ꝯceſſione quā facit laicus de ecclia: nō ſufficiat ſolus epi ꝯſenſus ꝛ princi. immo ſufficit ſm Uin. ꝛ Io. an. ſ. c. illud. Inter iſtas ſolutiones mihi videt ſcda ſolutio glo. verior ſine ſcrupulo pcedēs. ſꝫ etiā quarta ꝛ qnta ſol. ſint vere in ſe ꝛc. ¶ Scdo pncipaliter op. ꝛ videt ꝙ pſcriptione nunꝗ̄ qrerat titulus: ſed canonica inſtitutione. ſ. de reg. iur. c. i. lib. vi. hic dī ꝙ pſcriptione querit. ergo male. ſol. hic querit ecclia vt pprietas: qd̄ pōt eſſe p preſcriptionē ſed in titulū non pōt queri pſcriptione: ſed canonica inſtōne. vt in ſ̄tio ſm Io. an. qui tāgit quid iuris ſi poſt pſcriptionē cōpletā ſupueniat mala fides: ꝛ ſciētia rei aliene. an teneat reſtituere qui pſcribit ſaltē in foro ꝯſciētie. no. de pſcrip. c. ſi. ꝛ de ꝯceſ. pbē. c. i. facit qd̄ not. Inno. de imu. eccle. qꝛ plerics.

1 ¶ Patroni eccle vacātis ſi infra tempus non preſentant eps ordinabit ecclam.
2 Ordinatio non eſt differenda ſine retardanda vltra tempus debitum lite pendente ſuper iure patronatus.
3 Inſtitutus per epm debet recognoſcere in patronum illum qui obtinuit in cauſa.
4 Repreſentatio an ſit tante efficacie ſicut pſentatio volūtaria.

1 **Si vero.** Si patroni eccle vacātis infra terminū non pñtant: eps ordina
2 bit eccliam. nō indiget diuiſione. ¶ No. pmo ꝙ lite pēdente ſup iure patronatus nō eſt ordinatio differenda ſine retardanda vltra tps debitū. vt dicit Io. an. in ſummario. ante ergo lapſum termini pſentationi pñgū nō poſſet eps ordinare qd̄ intelligo verū vbi cōſtat ius patronatus in ecclia ꝯſiſtere. ſed neſcitur cui ex litigatoribus. ſi aūt non ꝯſtaret ecclam obligari alicui hoc iure ppter litē ſup hoc motā nō deberet pꝛuiſio retardari. ar. no. ſ.
3 co. ex liīs. ¶ Scdo no. ꝙ illū qui obtinuit in cauſa dꝫ inſtitutus p epm recognoſcere in patronū. ꝛ ſic eſt prepoſteratio. regula eñ eſt ꝙ primo pñtetur: poſtea inſtituat. hic aūt econuerſo ꝯtingit ex eo qd̄ erat dubiū cui ex litigatoribus cōpeteret a prīnci. Sed incidenter quero an iſta repñtatio ſit tan

Ponit queſtionem.

4 te efficacie ſicut ſi a principio contigiſſet. i. voluntaria quo ad patronū: an vo neceſſaria: vt aliū ꝙ̄ iſtū inſtitutū ab epo non valeat pñtare. dicit Io. and. ꝙ aliū pñtare nō poſſet. qꝛ nō dꝫ retractari ex ei ſupuenienti qd̄ geſtū fuit legitime. vt. l. ij. ff. de iti. ac. ꝙ priua. ꝛ hac etiā rōne dico. ꝙ ſi velit ꝯ inſtitutū obijcere impedimētum: qd̄ potuiſſet ante talē inſtōnē: mō nō poſſet. poſtꝙ̄ reperit eū legitime inſtitutū. q eñ ex poſt facto ad aliqd admittit: non pōt infringere retro geſta. c. vbi periculum. ꝛ. c. ſi ꝯfirmationē. de elec. lib. vi. Sed tūc dices qd ergo cōferet iſti qui obtinuit iſtā repñtationē. credo ꝙ q̄ſi poſſeſſionem iuris patronatus: quā acqrit p talē actū: vt credo: ad qd̄ vide no. p Inno. ſ. de in inte. reſti. c. ij. In illo dubio qlr in bñficio nō vacāte poſſit qs q̄rere q̄ſi poſſeſſionē iurꝫ eligēdi.

1 ¶ Ius patronatus tñ an poſſit dari in feudum.
2 Iura q̄ deuenīūt ad exemptos trāſeūt ad eos cuꝫ onere ſuo.
3 Ius patronatus queritur multis modis. An poſſit queri iure legati. nu. 4.
5 Ius pronatus an poſſit legari priuato ſine ꝯſenſu epi.
6 Ius patronatus an tranſeat non ſolum ad filios ſed etiā ad heredes extraneos.
7 Ius patronatus an veniat in confiſcatione.
8 Filius inſtitutus in re certa alijs inſtitutis in vniuerſo an admittitur cum eis in iure patronatus.

Cum ſeculum. Si pronat⁹ eccle deueniat ad exēptos: p hoc ius epale non ledit: nec diuidit. ¶ Not. pmo ꝙ exemptioni feudi accedit ius patronatus. qd̄ intelligitur qñ caſtrū vel villa dat in feudū: ſec⁹ ſi daret in feudū aliqd̄ prediū in quo ecclia eſſet ſita: tūc enim ius patronatus ipſius eccle nō trāſiret. ſ. c. ſuggeſtū ſm Inno. de quo. ſ. co. ex liīs.
1 Sed h incidenter querit an ius patronatus tñ poſſet dari in feudum ſicut alias ſimplr ꝛ liberaliter dari pōt. ſ. co. illud. dicit Io. an. ꝙ nō. qꝛ feudū regrit homagiū. xxij. q. v. de forma. qd̄ p ſpūalibus fieri nō pōt. de reg. iur. c. ſi. ergo nec pro hoc iure qd̄ ſpūalib⁹ eſt annexū. ſ. c. de iure. ꝛ ſ. co. q̄rimoniā.
2 ¶ Scdo no. ꝙ iura que deueniūt ad exemptos trāſeūt ad eos cū onere ſuo: ꝛ debebūt epo ridere: qꝛ onera realia trāſeunt in quēlibet poſſeſſorē quantūcūqꝫ priuilegiatū. vt hic. ꝛ
3 l. imperatores. ff. de priui. ¶ Tertio no. ꝙ ius pronat⁹ q̄rit multis modis vēditione cū vniuerſitate: ſucceſſione: donatio
4 ne: pmutatione: ꝛ alijs titulis vt in glo. i. ¶ Ultra quā pmo querit an titulo legati pōt queri ius pronatus vt in hoc titulo dicendū idē qd̄ in titulo donationis. q̄ legatū eſt quedā donatio in teſtō relicta. vt. l. legatū. de leg. ij. ſicut ergo in donatione iuris pronatus diſtinguit vt facta eccle vel loco religioſo valeat ſine ꝯſenſu epi: ꝛ facta priuato nō teneat ſine ei⁹ ꝯſenſu. vt. ſ. co. illud. ita ſilr diſtinguam⁹ in legato: hoc addito ꝙ mortuo teſtatore legatū iuris pronatus priuato factuꝫ poſſit eps ꝯfirmare: ꝛ valeat cōſenſus ſubſequēs: ſic ſi interue

Ponit queſtiones.

5 niſſet tpe ꝯditi teſtamēti. ſilr ſi teſtator iuſſit ecclam ꝯſtrui: ꝛ circa id fecit legata. ꝯſtat: ꝙ circa hoc eſt neceſſari⁹ ꝯſenſus vel auctas epi. de ꝯſe. diſt. i. nemo. de priuile. aucte. lib. vi. ꝛ tñ tꝫ legatū. de teſtamētis. nos quidā. Ita dicit Io. an. dñs Federi. de ſen. nititur pbare: ꝙ valeat legatū iuris patronatus factū priuato etiaꝫ ſi ꝯſenſus epi nō accedat. qꝛ theorica cōis tradit hic in glo. ꝛ p doc. ſ. in rubrica. ꝙ ius pronatus querit ſucceſſiōe. nec diſtinguūt: an ſuccedat vniuerſaliter an particularīter. nec cauet tex. vel glo. ꝙ in hoc requirat auctas epi: nec eſt dubiū. ꝙ ille qui hꝫ ius pronatus ex teſtō dī ipm hre ex ſucceſſione qꝛ illius iuris ſucceſſor eſt. vt. l. ſi rē legatā. ff. de excep. nec eſt iſta eqparatio bona p oīa. donare nō pōt priuato ſine ꝯſenſu epi: ergo nec legare. qꝛ fauorabilior eſt vltima diſpoſitio ꝙ̄ ꝯtus inter viuos. l. i. C. de ſac. ſan. eccle. Itē ſi eps donationi diſſentit pōt habere recurſum ad ſuperioreꝫ eius: qui donare volebat. ſed defuncto nō ſupeſt illud remediū q̄rclandi. ergo benignius ſuccurrendū vt legatū teneat. ne ille quē voluit habeat illud ius heres: vel ali⁹ vt legatū caducū: ꝛ ille qui hꝫ volūtatē defuncti repellat propter epi diſſenſum nō habētis ꝯtradictorē ꝛ alijs rōnibus. hoc pbat. ſubiungēs ibi opi. abbatis qui pciſe tenet ꝯtrariuꝫ. dicit eñ ſic. credo ꝙ ius patronatus per nullū titulū ſpecialē ſiue inter viuos ſiue in vltima volūtate trāſeat ſine ꝯſenſu epi in priuatā pſonam.
6 ita dicit ꝯſilio. cxx. ¶ Scdo q̄ro vtrū ius pronat⁹ tranſeat nō ſolū ad filios: ſꝫ etiā ad heredes extraneos. quidā dicunt
a ꝙ tñ ad filios ꝛ heredes ſanguinis: non ad alios. vt no. xvi. q. i. ꝯſtituti. ꝛ in tñ trāſit ad eos. vt etiā ſi repudiauerint hereditatē paternā: nihilomin⁹ in pronatu ſuccedāt. vt no. eadē cā. q. vij. ꝯſyderandū. ad hoc. ff. de iure pat. l. filij. Cōtrariū tꝫ hic Io. an. vcꝫ ꝙ ad oēs heredes trāſeat qb⁹ defert hreditas: nō ad alios. ſucceſſiōe eñ hereditaria dꝫ hoc ius trāſferri: vt hic no. ꝛ. ſ. c. iij. Itē ſm primā opi. ſeqret. ꝙ ſꝫ pronus donaret licito mō alteri ius pronatus nō valeret donatio: vel venditio cū vniuerſitate: cū haberet neceſſe filio relinqre: q in co nō ſuccederet tāꝙ̄ heres: ſꝫ vt fili⁹ ad hoc. l. cum fratres. de iure pa. ꝛ. l. intiſturādi. de op. lib. ꝛ tñ hoc falſum eſt qꝛ trāſit cū vniuerſitate: ꝛ donari ꝛ legari pōt iuxta illa q̄ dicta ſūt. ꝛ no. ſ. c. ex liīs. ꝛ. c. illud. ꝛ ita dicit do. Fede. de ſen. vt filie dotate ꝛ excluſe ab hereditate pñra p renūtiationē nō admittantur ad pñtationē rectoris ſimul cū maſculis. ꝛ ita not. ꝯſilio. cvi.

a ¶ Ad filios et heredes. vidē glo. in l. ſi operas. ff. de ope. liber.

De filia que renuntiauit bōis paternis.

7 ¶ Sed incidēter q̄ro vtrū in iure pronatus ſuccedat fiſcus cū bona ſunt applicata p ꝯfiſcationē legitimā vr ꝙ ſic. qꝛ loco heredis eſt: ꝛ in vniuerſuꝫ ſuccedit. vt. l. iij. C. ad. l. iul. de vi pri. glo. tñ tꝫ ꝙ p talē dānationē ꝛ ꝯfiſcatio. iudicis ſecularis nō pdat talis ius pronatus. vt no. xvi. q. vij. filijs. Eſt aduertendū ꝙ illa opi. vcꝫ ꝙ ſoli filij etiā nō hrdes ſuccedāt in iure pronatus hꝫ pro ſe rōnem: qñ illud ius pronatus deſcēdit a pgenitorib⁹: nō a pre vt ipo iure pr eū priuare nō poſſit inſtituēdo aliū heredē: vel aliter diſponēdo. ar. l. ij. ff. de inter. ꝛ rele. ꝛ. d. l. cum fratres. ꝛ. l. filij. de iure patro. ſed ſꝫ deferat a genere: tñ vt heredes in dicto iure ſuccedūt: vt plene dixi in ſuc
8 ceſſione regni. ſ. de voto. c. ſup his. Sed qd dices in legiſta de filio inſtituto in re certa alijs inſtitutis in vniuerſo. an iſte admittet cū eis in iure pronatus. Scis eñ ꝙ iſta inſtitutio q̄ ad quedā redigit ad quotā: ꝛ quo ad quedā hꝫ vim relicti: ſiue legati ſingularis. Iuxta theoricam Bart. in. l. ex facto. ſ. grande. ꝛ. l. quotiēs. de here. inſti. ꝛ per Cy. in. l. ſi. de here. inſti. quo ad ſucceſſionē in iure pronat⁹: an vt hrdē: an vt lega

De filio inſtituto i re certa.

tariũ certe rei. Judicabis eũ ex vno ṽbo doc. hic poſſet argui
ꝙ debent cẽſeri vt heres. dicit eñ Jo.an. ꝙ ſui ſuccedũt ſi in-
ſtituanẽ heredes: vel alio mõ ſuccedãt ⁊c. et ſic .p iſtud vel alio
mõ ſuccedant voluit includere: vt per omnẽ ſpẽcĩẽ ſucceden-
di ex qua filius ſuccedit patri ſuccedat in iure patronatus. et
hoc tenet Federi. ↄſilio. cc xix. quod nota.

1 Succeſſio iuris patronatus īter heredes regulatur ad inſtar bonorum patrimonialium.
2 Statutum ſi dicit ꝙ filia dotata exiſtẽtibus maſculis nõ ſuccedat patri: excludit eam etiã a iure patronatus.
3 Conceſſio iuris patronatus debet eſſe gratuita.
4 Poſſeſſionem eccleſie qui apprehendit ſine conſenſu patroni dicitur occupator.
5 Cõſenſus epiſcopi an requiraẽ in conceſſione eccleſie quã facit frater fratri.
6 Patronus ſi donauit ius patronatus an per illum cui donauit poſſit ad illam eccleſiam preſentari.

Ex inſinuatione. Sine ↄſenſu patroni non dꝫ q̃s
eccliãꝫ occupare. ⁊ duo facit. primo narrat factũ.
ſcđo dat iudicẽ. ibi: mandamus. ¶ No. primo ꝙ
erãt duo fratres: ⁊ coꝝ alteri cõpetebat ius pr̃onatus. q: for
te erãt vterini. i. eadẽ matre nati ⁊ ex diuerſis patrib' quorũ
alteri vnus ex dictis fratrib' ſucceſſit. vel dicit Jo.an. hic fa
ctum erat in anglia: vbi eſt ↄſuetudo ꝙ primo genit' ſucce-
1 dat in totũ. ex quo dicto no. ꝙ ſucceſſio iuris pr̃onatus in-
ter heredes regulatur ad inſtar ſucceſſionis bonoꝝ patrimo
2 nialiũ. vñ ſi dicit ſtatutũ vel ↄſuetudo vt hic venetijs ꝙ filia
dotata exiſtẽtib' maſculis nõ ſuccedat patri excluderet etiaꝫ
vigore talis ↄſuetudinis: ⁊ ſtatuti a iure pr̃onatus. ⁊ p ↄñs a
pr̃ntatione rectoris. ⁊ p hoc dicto facit qđ no. Bar. in. l. om̃es
ppl̃i. ff. de iuſti. ⁊ iure. vbi tenet ꝙ clerici ligenẽ ↄſuetudine lo
ci p quo allegat. c. cũ veniſſent. ſ. de eo qui mit. in poſ. cã. ⁊ qđ
no. in. l. ex ea. de poſtu. arg. ſ. de ↄſti. c. eccl̃ie ſctẽ marie. ⁊ not.
3 hũc paſſum. ¶ Scđo no. ꝙ ↄceſſio iurꝫ pr̃onatus dꝫ eſſe li
beralis. i. gratuita q: p̃tio vẽdi non põt ſicut nec ſpũalia. vt. ſ.
4 c. de iure. ¶ Tertio no. ꝙ ille qui apprehẽdit poſſeſſioneꝫ
eccl̃ie ſine ↄſenſu pr̃oni dr̃ occupator. ⁊ intellige ꝙ eas ingre
diunẽ vt clerici vel rectores ſm Jnn. ⁊ Hoſt. põt ergo pr̃on'
inſtitutũ in eccl̃ia ſine eius pr̃ntatione petere remoueri: ⁊ non
rectores: ſꝫ occupatores vocãtur. ⁊ p ↄñs remouẽdi. ſ. c. vlt.
¶ Querit glo. vtrũ in ↄceſſione iſta quã facit frater fratri
5 requiratur ↄſenſus epĩ. vr̃ ꝙ ſic. qđ eſt verũ ſm Hoſtien. qñ fra
ter iſte clericus recepit eã p ſe: ſecus ſi noĩe eccl̃ie ſue. vt. ſ. eo.
c. j. lib. vj. glo. tñ hr̃ vr̃ dicere ꝙ nõ exigat ↄſenſus epĩ: etiã ſi ſi-
bi vt pr̃nato donauerit. q: inter fratres non eſt ꝓprie donatio
collatoria tituli ſꝫ exercitiũ totalis iuris ꝓpter fratrẽ ꝓpedi-
tum reddit liberũ p iſtã ↄceſſionẽ ex qua glo. not. ꝙ illud qđ
dr̃ de ↄſenſu epĩ adhibẽdo cũ laicis donat laico ẽ verũ. qñ do
natio cõferẽ in laicũ proſſus extraneũ: ſecus in cõpatronũ in
quẽ ſine ↄſenſu epĩ põt alius cõpatronus transferre ius ſuũ.
qđ no. ⁊ ſꝫ hoc dictũ ſit ꝓbabile. tñ quo ad tex. hec rõ nõ pce-
dit. q: frater iſte cleric' in quẽ frater trãſtulit ius ſuũ: nõ erat
cõpatronus: ſed fratri ↄcedẽti ſolũmõ cõpetebat. vt dixi. ſ. i
primo no. ⁊ ꝓbat tex. dũ dicit in ſingulari hẽbat: nõ dicit ha-
6 bebãt. ¶ Scđo q̃rit Jo.an. ſi pr̃onus donat ius pr̃onatus
an p illũ cui donauit poſſit ad illã eccl̃iaꝫ pr̃ntari. dicit h Clun.
ꝙ nõ. p quo facit. ſ. de inſti. c. vlti. ⁊ qđ ibi no. qđ eſt verũ: qñ
pr̃onus nõ trãſferret ius pr̃onatus in alterũ: ſꝫ tñmõ pr̃ãte
pr̃ntandi: ſecus ſi in totũ trãſtuliſſet ius pr̃onatus: quocũꝗ ti
tulo. tũc eñ ipẽ ſicut qlibet extneus poterit pr̃ntari. Jdẽ
tenet Guil. hic. eo. c. §. pe. rõnem differentie per te videas.

1 Patronus non poteſt ſibi eccliãm retinere: vel eam alteri ↄcedere propria authoritate.
2 Succeſſio hereditaria prohibetur in eccl̃ia.
3 Patronus nõ põt in teſtamẽto eccliãm alicui ↄcedere.
4 Patronus an poſſit preſentare filium ſuum clericum.
5 Electio ſi ſpectat ad filium ⁊ ipẽ compromittit ad patrem legitimum poſt eius natiuitatem ad clericatum ꝓmotũ: an ab eo poſſit eligi.
6 Patroni ſi ſint plures: an vnus ab alio poſſit eligi.

1 **Conſuluit.** Patronus nõ põt ſibi ec-
cliãm retinere: vel eã alteri
ↄcedere ꝓp̃a authoritate. ⁊ deciſe ↄſultatiõi rñdẽs
2 generalẽ rõnem p̃mittit. ¶ No. primo ꝙ in eccl̃ia
3 ſucceſſio hereditaria ꝓhibeẽ ↄcor. in glo. ¶ Scđo not. ꝙ in
teſtõ nõ põt patronus alicui eccliãm ↄcedere. Jus aũt pr̃ona
tus tñ an poſſet ⁊ quo titulo dixi. ſ. eo. cum ſcđm. ¶ Querit
4 glo. vtrũ pr̃onus poſſit pr̃ntare filiũ ſuũ clericũ. ⁊ꝫ glo. ꝙ ſic
nõ ob. iſte tex. q: hic ꝓhibeẽ ꝓpria authoritate collatio eccl̃ie
ſed nõ ad ipm̃ pr̃ntatio. ꝑterea ſuffragiũ pr̃is ꝓdeſt filio ⁊c. vt
l. illud. ff. qđ cuiuſꝗ vniuer. no. Sed ↄ iſtã opi. glo. obſtat. q:
pr̃ nõ poſſet ſeipm̃ pr̃ntare: vt hic. ⁊. j. eo. p vr̃as. ergo nec filiũ
q: vna perſona cũ eo cẽſetur. C. de impu. et ali. ſub. l. ſi. xxxv.
q. iij. hac authoritate. ꝑterea quicquid acqrit fili' q̃rit patri. vt
inſti. p quas pſo. nobis acq. ergo emolumentũ ex pr̃ntatione
facta de filio pr̃i ꝓueniẽs videẽ reddere ineffic acẽ dictã pr̃nta
tionẽ. ſol. ad primã dic ꝙ pater ⁊ filius cẽſentur vna pſona iu
ris fictione: nõ in veritate facti. Jn hmõi aũt ſpũalibus debe
mus ↄſyderare veritatẽ nõ fictionẽ: vt alibi no. quo ad ſcđm
dic ꝙ in hmõi ſpũalibus: ⁊ q̃ſi patri ex facto filij nihil querẽ
ſunt eñ eccl̃ie ⁊ coꝝ iura ac etiam clerici publici iuris. vt. ff. de
iuſti. l. j. Jn quibus quidẽ patria poteſtas nõ curaẽ. vt. l. nam
qđ ad ius. ff. ad trebel. cũ ergo filius pr̃ntatus a patre ad eccle
ſiam quo ad ipſam ⁊ eius emolumẽta nihil acqrat pr̃i. ⁊ p ſe-
ipm̃ agat: ⁊ defendat ſine pr̃is ↄſenſu. vt. c. ſi. de iudi. libro. vj.
merito verũ eſt ꝙ ſi pr̃ patronus poſſit filiũ pr̃ntare: ⁊ ecõuer
ſo dũmõ adſit idoneitas in pr̃ntato ⁊ nõ fiat carnalitatis amo
re. ſ. de p̃bẽ. graue. ⁊ hoc tenẽt h Goff. Clun. Hoſt. ⁊ Jnno.
⁊ Spec. eo. ti. ad ſi. Et ꝑdicta inducit Jo.an. ad no. p Hoſti.
5 ſ. de elec. q: ꝓpter. circa prin. vbi q̃rit. an is ad quẽ ſolũ ſpe-
ctat electio ſi cõpromittit ad patrẽ forte legitimũ poſt ei' na-
tiuitatẽ ad clericatũ ꝓuentum: an ab eo poſſit eligi arguit ꝙ
ſic. q: nõ reperit expſſe ꝓhibitũ hoc cõpromiſſum: ergo per-
miſſum. ſ. de ſpon. cũ ap. tu eñ qui dicis in patrẽ non cadere
cõpromiſſum: oſtẽde ius ꝓhibitiuũ qđ cuꝫ nõ poſſis ſtare dꝫ
regule. l. ab ea parte. ff. de ꝓba. p hoc facit qđ dictum eſt. ſ. ꝙ
vbi de idoneitate ↄſtet: non curramus in iſtis ſpũalibus pa-
triã poteſtatẽ. p hoc etiã facit glo. iſta ꝙ pr̃ põt filiũ pr̃ntare:
q̃re ergo nõ in cõpromiſſariũ eligere. qđ dicẽdum. dicit Ho
ſtien. ꝙ nõ cogebaẽ hũc caſum diffinire. q: rarus eſt. ff. de legi.
nã ad ea inclinat tñ in hoc ꝙ ſi de fraude ⁊ ambitiõe ↄſtet nõ
valeat electio: ⁊ in dubio adhuc tẽdit ad caſſationẽ ↄclndens
tñ: ꝙ eſſet romanus põtifex ↄſulendus. dñs Jo.an. miratur
quaſi ita fortiter dubitauit Hoſti. in iſta. q. ſm euꝫ nõ habere
dubiũ qñ ipẽ pr̃ vt cõpromiſſarius ⁊ vt ꝓcurator filij eligit: ⁊
ipſius noĩe ⁊ in extraneo idẽ vt. ſ. de inſtit. c. ſi. ⁊ qđ ibi p eũ.
aduertẽdum tres caſus. primus eſt qñ filius electus in cõpro
miſſariũ a debẽtibus eligere tũc ſi in patrẽ tanꝗ in ꝓcurato
rẽ trãſferat iſtã poteſtatẽ in caſu quo poſſit: qđ nõ eſt dubiũ:
ꝙ nõ poſſit filiũ eligere. q: nõ de ipo filio. ſed de alio videnẽ
electores agitaſſe: ⁊ nõ ſolũ a patre: ſꝫ nec ab extraneo in quẽ
filius ↄtuliſſet iſtã poteſtatẽ: poſſet ab eo eligi. ⁊ ſic intelligit
Jo.and. q. Hoſti. Scđs caſus eſt qñ ad filiũ ſpectat pr̃ntatio
ad eccliam iure ſuo. q: queſiuit patronatũ. tunc ſi ſr̃ ſi ↄferret
poteſtatẽ ſimplicẽ pr̃ntandi in patrẽ: vel extraneũ: non poſſet
ipẽ poſtea pr̃ntari per tales. vt. d. c. ſi. de inſtit. ⁊. ſ. c. ꝓxi. in ſe-
cunda. q. dixi. Tertius caſus eſt: qñ in filiũ reſidet tota pote
ſtas collegij in eligẽdo ꝑlatum. vel q: forte nõ ſunt alij: vel ali
ter ſunt priuati. tũc ſi transferat iſtã poteſtatẽ eligẽdi ꝑlatuꝫ
in patrẽ clericum: qđ põt. vt dicto. c. q: propter. remanet tunc
dubiũ an pater iſte poſſit eligere ipm̃ filium. ⁊ iſto tertio caſu
credo Hoſtiẽ. intellexiſſe: ⁊ credo ꝙ ſi de fraude non ↄſtet: ꝙ
valeat electio facta de ↄſilio. q: iſtud eſt remedium a iure ap-
probatũ. vt per viam cõpromiſſi poſſit in ꝑlatum aſſumi ille
ad quem ſpectabat ius eligendi iure ſuo iuxta in. c. j. de elect.
⁊. c. cum in iure. eo. titu. non ob. c. fina. ſ. de inſti. ⁊ qđ dixi. ſ. c.
ꝓxi. q: ibi iure proprietatis dicta beneficia ſpectabãt ad eos.
non ergo mirũ: ſi collatio que fieri debet in titulũ non põt ca
dere in habentẽ proprietatẽ: que durat etiã poſt acqſitioneꝫ
tituli in beneficio: ſed in caſu noſtro iſte nõ eligit rõne ꝓprie-
tatis beneficij: nec poſtꝗ̃ electus fuerit durat amplius illud
ius: ſed extinguitur ⁊ reuerti non poteſt ad eum amplius. eli
gere enim iſte debet nomine eccl̃ie: non ſuo tantum. argu.
lxv. diſtin. ſi forte. ⁊. ſ. de poſtu. c. ij. ⁊ ſic dico Hoſtien. proba-
6 biliter dubitaſſe ĩ caſu iſto. ¶ Vltimo querit glo. an ſi ſunt
plures patroni vnus poſſit preſentare alium. tenet ꝙ ſic. naꝫ
⁊ decuriones vnum ex ſeipſis dant tutorem. ff. de tuto. ⁊ cur.
da. ab his. l. vbi abſunt. hoc idem tenent Vincen. Goff. ⁊ Ho
ſtien. idem Specu. eo. titu. ad ſi. ſm Jo.and.

1 Jus patronatus vendi non poteſt.
2 Patronus ſi vendat ius patronatus ⁊ pretium recipiat: qđ erit de illo pretio.

Ponit queſtiones.

Ponit queſtiones.

1 De iure. ¶ Ius patronat⁹ p ſe vẽdi nõ põt ratio reddit in tex. q2 eſt ſpũali annexũ. ergo gratuito nõ p̃tio trãſferendũ. j. q. j. c. j. ſ3 cũ quo ad quedã pticipet de tpalitate: tñ a digniori naturã aſſumit ſc3 a ſpũalitate de qua magis parti-

¶ Ponit q̄ſtionem.

cipat. de quo dic vt. ſ. de iudi. quãto. ¶ Queritur gl. ¶ ſi patro-
2 nus vẽdidit ⁊ pretiũ recepit cũ 3ctus nõ teneat p hũc tex. qd erit de illo p̃tio a venditore recepto. videt cñ q̄ non debeat reſtitui emptori male fidei. C. de cuic. l. ſi fundũ. rurſus q̄ remaneat vẽditori etiã iniquũ videt q2 lucraret cũ aliena iactura 3 l. nã ⁊ natura. ff. de 3di. inde. dicit Io. and. q̄ fieri debet vt dicitur in aut. de ſanctiſſi. epi. §. ſi vo xenodochium. ⁊ j. de ſimo. de hoc. xvij. q. iiij. ſi quis in atrio.

1 ¶ Patronus eccleſias vel decimas ſine 3ſenſu epi vel pape etiã loco religioſo relinquere non poteſt.
2 Laicus ſine 3ſenſu ſui epi decimas eccleſias vel aliquid iuris eccleſiaſtici non poteſt concedere.
3 Cõſenſus alicuius ſi requirit in tranſlatione iuris alterius: ⁊ ille 3ſentire recuſat cogi debet p ſuperiorẽ. ⁊ nu. 4.
5 Metropolitanus eſt iudex ordinarius ſuper querelis ppoſitis contra ſuos ſuffraganeos.

1 Nullus. ¶ Patronus eccliaſ vel decimas ſine 3ſenſu epi vel pape etiã religioſo loco 3ferre nõ põt. poteſt diuidi in duas
2 partes. ſcda ibi: ⁊ ſi qs. ¶ Not. primo ¶ q̄ laicus ſine 3ſenſu ſui epi decimas eccliaſ vel aliquid iuris eccliaſtici nõ 3cedit a 3trio ſenſu. ergo cũ 3ſenſu epi hoc poſſet: ⁊ ſi intelligas in decimis: quas laici detinẽt hoc dictũ recte pcedit. p no. ſ. de his q̄ fi. a prela. cũ aplica. ſi intelligas in ecclia quo ad ppꝛietatẽ: hoc nullo mõ poſſet laicus: etiã cũ 3ſenſu epi: niſi in eccliis quas de facto tenent. in quibus dic. vt. ſ. c. illud. Si intelligas de iure patronat⁹: tũc etiã ſine cõſenſu tali põt patronus 3cedere piis locis. j. eo. c. j. li. vj. ¶ Scdo not. in ṽ. ⁊ ſi qs. ¶ quid iuris ſi ille cuius 3ſenſus requirit in trãſlatiõe iuris alterius 3ſentire recuſat cogit cñ p ſupiorẽ talẽ accõmodare 3ſenſum: ſicut pr̃ cogi d3 3ſentire filio in caſibus: in quib⁹ filius cũ patris 3ſenſu admittit ad iudiciũ. vt. l. cũ non ſolũ. §. neceſſitatis. C. de bo. q̄ li. ⁊ ſicut filia cogit 3ſentire pr̃i exigẽti dotẽ: niſi habeat iuſtã cauſam 3dicendi. vt. l. dotẽ. ff. ſolu. ma. ⁊ l. ſi cũ dotẽ. §. ſed ſi latitet. eo. ti. ⁊ hoc vult iſte tex. ibi: improbitatis aut auaritie ⁊c. quaſi ex cã rõnabili 3ſentire epo nõ cogat. ¶ Querit Io. an. ¶ an epo qui renuit 3ſentire:

a ¶ Cõſentire recuſat. De remedio qñ ille qui in aliq actu tenet cõſentire recuſat. facit qd not. do. zaba. florẽ. cardi. l cle. Quoꝛigoꝛ. q. ſi. ò app.

¶ Ponit q̄ſtiones.

4 poſſit ad hoc cogi p ſuũ metropolitanũ: vel ſaltem ipe accõmodet iſtũ 3ſenſum. ⁊ videt q̄ ad iſtũ poſſit haberi recurſus arg. c. ex liis. xvi. q. viti. filiis. ſemp enĩ p ſuperiorẽ eſt cõpellẽdus inferioꝛ qui recuſat facere id qd d3. vt hic. ⁊ viij. q. iij. arialdus. ⁊ ix. q. iij. nunc vo. p hoc facit. ſ. de offi. ordi. ad reprimendã. ⁊ c. duo ſimul. ⁊ c. quanto. in fi. ⁊ c. irrefragabili. §. exceſſus. in aut. de eccle. ti. §. ſi autem p redẽptione. coll. ix. pre-
5 terea ¶ metropolitanus eſt iudex ordinarius ſup q̄relis ppoſitis 3 ſuos ſuffraganeos: niſi in caſibus. ſ. de offi. or. c. paſtoralis. Alii dicũt q̄ iſte eſt caſus ſpãlis in quo eſt ad romanũ pontificẽ recurrendũ ſicut in caſu in. c. aduerſus. de imu. eccl. nã ſi iſta decre. voluiſſet intelligere de archiepo expꝛeſſiſſet. ar. j. de deci. c. ad audientiã. Io. and. dicit q̄ metropolitan⁹ põt cõpellere. ⁊ ſic ſit vera prima opi. ſed non licentiam dare. ⁊ ſic ſit vera iſta proxima precedens opinio.

1 ¶ Epiſcopus ſi eſt patronus in ecclia alterius dioceſis d3 ab eo preſentatus admitti ſi fuerit idoneus.
2 Epiſcopus poteſt querere ius patronatus in eccleſiis aliene dioceſis.
3 Epõ nõ põt querere iura epiſcopalia in alia dioceſi.
4 Epiſcopus patronus an poſſit preſentare clericum vndecũq̄ ducat originem.
5 Epõ ſi queſiuit ius patronatus in ecclia ſue dioceſis p ecclia ſua ipſe preſentabit apud ſeipſum.

1 Significaſti. ¶ Si epõ in ecclia alterius dioceſis eſt pfonus d3 ab eo p̃ſitat⁹ admitti ſi fuerit idone⁹. h. d.
2 ¶ No. primo ¶ q̄ epõ põt querere ius patronatus in eccliis aliene dioceſis p ecclia ſua. qd p̃ſumitur: ex quo q̄ſiuit poſt pmotionẽ ſuã. qd dic: vt legit: ⁊ no.
3 de teſtamẽtis. c. j. ⁊ c. requiſiti. ſ3 ¶ ergo iura epalia nõ poſſit q̄rere vn⁹ epõ in aliena dioceſi ne termini 3fundant. ⁊ ſint duo capita quaſi monſtrũ. ſ. de offi. ord. duo ſimul. ⁊ c. qñ. tñ iura que in vna dioceſi poſſet qs querere: vt patronatus: vel p monaſterio ⁊ locis religioſis poterit illa iura extraneus epõ q̄rere p ecclia ſua: ⁊ tũc quo ad illa iura ſic q̄ſita debẽt tanq̄ ſuo ſuperiori de dictis iurib⁹ rñdere. ſ. de renun. ad ſupplicationẽ.

¶ Queritur glo. ¶ vtrũ epõ iſte pronus poſſit pñtare clericum
4 vndecũq̄ ducat originẽ: vel neceſſario teneatur pñtare de illa dioceſi vbi ſita eſt ecclia: in qua iſtud ius q̄ſiuit. arguit glo. q̄ poſſit pñtare clericũ cuiuſcunq̄ dioceſ. ⁊ ſic in epõ ſpãle per illud. c. q2 ſi cogeret de eadẽ dioce. vbi ecclia eẽt ſita iſta decre. eſſet ſupflua. cũ idem eſſet in pronis laicis. ⁊ iſtã partẽ tenent Ala. Tan. Phi. Pe. Abb. ⁊ Vin. Idẽ Io. an. qñ ecclia eſt in dioceſ. euſdẽ epi. ſ3 inferioꝛ platus inſtituat allegat p hoc. c. vlti. ſ. de cle. peregri. Hoſti. dicit q̄ de 3ſuetudine q̄libet patronus clericũ idoneũ tñ pñtare põt vndecũq̄ originẽ duxerit: p qua opi. allegat de inſti. ad decorẽ. de iudi. cũ deputati. de iure tñ dicit Io. an. videt 3trarium. arg. huius. c. a 3trio ſenſu ſumpto eſt tñ caſus in quo pron⁹ nõ pñtat: niſi de eadẽ ecclia ſm quoſdã. qd dic: vt not. plene. l. eo. c. pe. ¶ Scdo q̄rit Io. an. iſtud. c. loq̄tur cũ epõ q̄ſiuit ius patronatus in ecclia alterius dioce. qd p3 ex tex. dũ dicit pñtauerũt. q2 in ſua nõ pre-
5 ſentarẽt: ſed 3ferrent ¶ qd ergo dices: ſi p ecclia ſua q̄ſiuit ius patronat⁹ in ecclia ſue dioce. Goff. q̄ pñtabit apud ſe: vt patronus ⁊ inſtituet vt epõ. ar. ff. de adop. ſi 3ſul. ſ. de elec. cum inter vniuerſos. Hoſti. dicit q̄ hoc caſu 3fundit ius pronat⁹ ⁊ epõ libere ecclam ordinabit ſubmoto illo obſtaculo ſeruitutis. ad hoc facit qd no. ſ. de offi. archi. cũ ſatis. ⁊ de offi. or. irrefragabili. dicit Io. an. q̄ opi. Goffre. eſt vera cũ epõ haberet alios cõpatronos tũc eñ cũ non ſit ſublatũ obſtaculũ patronatus p acq̄ſitionem epi certe partis ipius remanebit ius epo vna cũ aliis pñtandi: ſi nõ in totũ ius pronatus epõ ſucceſſiſſet tũc 3fundit. vt dicit Hoſti. qd intelligo verũ ſi q̄ſiuit epõ p ecclia. ſi aũt ex ſucceſſione paterna: vel alr̃ ad eũ non vt epm puenisſet: tũc ſto etiã cũ Goffre. p pallegata iura.

¶ Ponit queſtiones.

1 ¶ Patronus qui nõ eſt propꝛie patronus: ſ3 poſſidet ius patronatus quid obtineat.
2 Ius patronatus vendicatur a patrone.
3 Declaratio facta per ſententiam 3tra poſſeſſorẽ nõ habentẽ titulũ canonicũ nõ nocet preſentatis ab eo.
4 Preſentatio facta ab eo qui nõ poſſidet: non firmatur credulitate ſed veritate.
5 Poſſeſſoꝛ bone fidei iuris patronatus quis dicatur.
6 Patronoꝝ vnus poſſidet ius pronatus bona fide. alius mala fide cũ iudici nõ 3ſtaret admiſit p̃ſentatũ a male fidei poſſeſſore: an poſtea hoc liquidato debeat remoueri.

Conſultationibus. Inſtitut⁹ ad pñtationẽ eius qui tũc ius pronatus ecclie poſſidebat nõ remouebit: ſ3 illud ab eo poſtea cuincat. ſecus ſi nõ poſſidebat: ſ3 tñ credebat eẽ pa-
b tronus[b] diuidit in duas partes. ſcda ibi: ſi vo. ¶ Not. primo
1 ¶ q̄ q̄nq̄ poſſidet qs ius pronatus qui nõ eſt patron⁹ nõ eſt: ſed putat eſſe. ſilr̃ platurã. vt. ſ. de elect. dudũ. ſilr̃ p̃fecturã. vt l. barbarius. de off. pto. ſilr̃ inter quoſdã putat eẽ matrimoniũ: ⁊ nõ eſt. vt. c. plerũq̄. de dinoꝛ. ſilr̃ clericus cũ nõ ſit. ⁊ breuiter in multis diſcrepat rei veritas a vulgari opinione de qb⁹ aliqua pſecut⁹ fui. ſ. de biga. nup. in materia delictoꝝ. ⁊ j. de pe. ⁊ remiſ. qd aũt. vbi qd iuris: ſi credo verã indulgẽtiã q̄ nõ eſt
2 an 3ſequar remiſſionẽ. ¶ Scdo no. ¶ q̄ ius pronat⁹ vẽdicat a poſſeſſore. q̄ aũt actio cõpetat ⁊ qñ dic. vt. ſ. de iudi. exami-
3 nata. ¶ Tertio no. ¶ q̄ ſ3 p ſniam declaret poſſeſſorẽ nõ hñre titulum canonicũ: tñ hec declaratio nõ nocebit pñtatis ab eo tolerant cũ geſta p illũ: qui putabat eſſe patronus: ſ3 nõ eſſe poſtea detegat. vt. l. barbari⁹. de offi. pto. Ille eñ qui h3 cãm ab alio nõ remouet. ſ3 autoꝛ ei⁹ remoueat. arg. 3. ff. de pigno. l. lex vectigali. ⁊. ſ. de teſti. ſ3 ex quadã. ⁊ de heredi. fraternitatis. ſ3 hic ius ſucceſſoris nõ fundat ſup iure ppꝛietatis autoris: ſ3 ſup poſſeſſione q̄ ſola cũ bona fide 3iũcta ⁊ inſtõne epi inſtitutũ defendit. ¶ Quarto no. q̄ iſti q̄ obtinuit in iure patronatus p̃terita pñtatio illi⁹ qui ſuccubuit nihil nocet. ſ3 dices imo nocet: q2 illa pñtatio p̃terita oſtẽdit poſſeſſionẽ cõſiſtere penes ſuccũbentẽ: de cã po. cũ ecclia. ⁊ ſic niſi alr̃ expellatur in ſubſeq̄nti vacatiõe pñtabit. vt ibi dr. ſ3 dic q̄ ſola ſnia priuat poſſeſſorẽ in dicta q̄ſi poſſeſſione. qd an ſit verũ dic. vt no. Inno. ſ. de reſti. in integ. c. ij. ⁊ c. q̄relã. de elec. ⁊ c. qualiter
4 ⁊ qñ. ij. de accu. p eidem. ¶ Quinto not. ¶ q̄ pñtatio facta ab illo qui nõ poſſidet nõ firmatur credulitate: ſed veritate. vt ſi vere patronus appareat: licet non poſſideat ius patronatus

¶ De hoc i. c. q̄relã. ſ. de elec. ⁊ c. cum olim. de cã pol. ⁊ ppe.

b ¶ Eſſe patron⁹. Ad pbandũ antiquiſſimum ius pronatus q̄ multũ valeant. vide p Bal. in. l. cũ ſup. C. de re iudi.

valeat pſentatio vt innuit tex.hic in fi.de quo tñ Inno.alibi
dubitat.verū ſcʒ ius eligēdi prelatū vel ius preſentādi perti-
neat ad illū qui nititur ex ꝓprietate dūtaxat ſine poſſeſſiōe:
ita ꝙ ſuperior teneat admittere ⁊ ꝯfirmare preſentationem
⁊ electionē talem.qđ dic:vt ipe no.ſ.de reſtitu.ſpo.in literis.
Opponit in contrarium. ¶ Oppo.⁊ videtur ꝙ poſtq̄ poſſeſſor iuris patronatus ſuc
cubuit:debeat remoueri pñtatus ab eo.xvi.q.iij.lʒ in reguſ.
ſol.dicit glo.penul intellige hūc tex.in poſſeſſore bone fidei:
ſecus ſi erat male fidei.qꝛ tūc pñtatus ab eo deberet etiā re-
moueri:qđ tenēt hic Innocen.⁊ Hoſtiē.Sed iterū ꝯ iſtā ſol.
oppo.⁊ videt:ꝙ ſiue fuerit poſſeſſor bone fidei:ſiue male de-
beat remoueri pñtatus ab eo:qꝛ ſicut eligere eſt fructus iurꝫ
eligēdi:ita pñtare ⁊ pñtatū admittere eſt fructus iuris pſen-
tandi.vt ꝯſueuit no.ſ.de cauſa poſ.cū eccña.⁊ de reſti.ſpo.in
lris.per Inno.ſed iure cautū ꝙ poſtq̄ res a poſſeſſore euin-
citur oēs fructus extātes reſtituere tenet.vt no.in.l.certū.C.
de rei vē.⁊.l.ex aduerſo.ff.eo.ti.ſo.illud verū in fructib⁹ natu
ralibus:ſed pñtare eſt fructus induſtrialis.qꝛ magna requiri
tur hoīs induſtria in pñtatione digni.qꝛ alſ penā patitur.de
offi.ord.cū vos.⁊ in tēpore debito.vt ſ.c.iij.cum ſi.vel dic.ꝙ
etiā ſi eſſet fructus naturalis:tñ reſpectu patroni ille fructus
eſt iam ꝯſumptus.vñ reſtituere nō pōt.ꝯſumitur eñ ipa pre
ſentatione ⁊ trāſlatus eſt in aliū iam inſtitutū per epm pſen-
tatio ergo ⁊ inſtitutio: qꝛ iam traxerūt ſecū finalē effectū nō
poſſunt:nec debēt reſtitui:ſed inquātum viuēte rectore pſen
tatori deberet ex iure patronatus fructus ꝓduci ad ꝯſuʒ qui
obtinuit ptinebit.puta in reuerētie exhibitiōe educatione in
eccl'ie defenſione ⁊ ſimilibus:q̄ poſſent habere originē poſt ſen-
tentiā.vt.j.eo.nobis.vbi de iſtis iuribus patrona.⁊ hoc vult
dicere tex.cū ex hoc ei qui de iure ⁊c.⁊ ꝑ iſtis effectib⁹ ꝯſequē
dis tex.ſ.eo.Si vo voluit pñtatū repſentari illi qui obtinuit
hec credo vera in pñtato a poſſeſſore añ litē ſibi motā.nam ſi
poſt litē motā pñtaret qđ pōt ſi prius erat bone fidei poſſeſ-
ſor.vt hic tenēt doc.ſi poſtea poſſeſſor iſte ſuccūbat remoue-
bitur pñtatus ab eo:qꝛ poſt litē motā poſſeſſor tenetur reſti-
tuere omēs fructus:etiā ꝯſumptos.qđ ſentit hic Jo.and.ibi
itē no.ꝙ bone fidei ⁊c.de hoc tñ an poſt litē motam ſup iure
patronatus poſſit ille qui litē patitur pñtare rōne quaſi poſ
Ponit queſtiones. ſeſſionis.dic vt.ſ.eo.ex litis.vbi cōis opi.eſt ꝙ ſic. ¶ Querit
Jo.an.poſt doc.ꝗ quis dicat poſſeſſor bone fidei iure patro
natus.dicit ipe ille qui poſſeſſionē ipſius obtinuit iudicis au
toritate. Ego dico ꝙ multis alijs modis acquirit bona fide
ſucceſſione:donatione:⁊ alijs ti.de quibus.ſ.c.cū ſcōm.nā ſi
altero ex dictis ti.quis q̄ſiuit bona fide lʒ poſtea detegat ad
aliū ptinere tñ geſta ꝑ illum qui iuſto ductus errore ſe patro
num credidit rata erūt.vt hic:ſicut illa q̄ geſſit ille qui ſe here
dem credidit cum nō eſſet.vt.ff.de peti.here.l.ſi qs poſſeſſor.
⁊.l.ſed ſi lege.⁊.l.itē veniūt.cū ſimilibus.⁊.l.in integrū.ff.de mi
no.tñ qui iudicis autoritate apprehēdit poſſeſſionē dicti iu-
ris pſequit. Innoc.declarādo quid iuris ſi iudex perperam
autoritatē interpoſuit:vel rite ⁊ recte cū ille qui recepit male
fidei erat dicit Innoc.ꝙ ſi autoritas iudicis ſuit vitioſe ⁊ in-
ordinate interpoſita pinde eſt ac ſi īterpoſita nō fuiſſet.vt.C.
ſi ꝑ vim vel alio mō.l.fi.⁊.C.vñ vi.l.meminerint.⁊.l.nulla.de
auto.tu.qñq3 iudex ordinate pceſſit:ſʒ qui ei⁹ autoritate poſ
ſeſſionē apprehēdit erat male fidei.tūc dicūt quidā pñtatos
ab iſto pronis autoritate defendi:lʒ ille poſſeſſor ꝓpter malā
fidē veniat remouēdus.ar.ff.qđ fal.tu.au.l.ſi pror.⁊ ar.no.ſ.
de elec.nihil.Jo.an.dicit poſt doc.ꝙ aliud in patrono aliud
in plato.rō qꝛ patronus in pñtando nō innitit autoritate ſu-
perioris:nec publico officio.vñ q̄uis pro ipo ſentētiet.ꝙ ſit
pronus ſemꝑ tñ remanet male fidei.⁊ ideo non facit fructus
ſuos.ar.ff.de ꝯdi.inde.iuli.aut.platus vo nititur ꝯfirmatiōe
ſuperioris.vt ptʒ ex no.in dicto.c.nihil.⁊ no.hñ hoc dictum.
ꝙ autoritate ⁊ ſñia iudicis non purgat mala fides illius pro
quo talis ſñia lata eſt vel autoritas interpoſita.ꝯcor.j.de ma
trimo.ꝯtro ꝯ interdictū eccl'ie.c.ſi.§.pari mō.arg.ꝯ.ff.de no
xa.l.gñaliter.ſed ibi in rebus ꝓphanis hic in reb⁹ ſpūalib⁹:
6 ⁊ quaſi. ¶ Scđo quero ꝗ ſi vnus poſſidet ius patronatus bo
na fide:alius mala fide ⁊ cū iudici nō ꝯſtaret:admiſit pñtatū
a malefidei poſſeſſore.an poſtea hoc liqdato debeat remoue
ri.dicit ꝙ ſic.⁊ bene.Sed ego q̄ro ſi vnus qui poſſidet bona
fide:pñtat vnū ante litē motā:⁊ verus patronus nō tñ poſſeſ
ſor aliū cuius pñtatio pferet.dico ꝙ poſſeſſoris.qđ dic:vt
no.Inno.in dicto.c.in lris.de reſti.ſpo.poſſeſſio ergo multū
cōfert cū de ea ꝯſtat.ſed ſi de ea dubitat tūc pñtatus ab eo li-
te pēdente nō dʒ inſtitui vt not.iij.q.vi.hoc quippe. ¶ Vlti-
mo q̄ro verū ſicut ius pñtandi cauſatur a quaſi poſſeſſiōe iu-
riſdictionis dicit ꝙ ſic.vt notat plenius in dicto.c.in literis.

¶ Vltimo quero an iudiciū agitatū cum quaſi poſſeſſore iu-
ris pſentandi ſi feratur ſñia ꝯ eum:ꝙ fuerit malefidei poſſeſ
ſor.an nocebit iſta ſñia pñtatis ab eo:nō monitis nec citatis
in illo iudicio dic vt no.doc.⁊ digi.ſ.de re iudi.q̄uis ⁊c.

1 ☞ Conſenſus patroni requiritur in ꝯceſſione facta in pro
prietate.
2 Vſufructuarius non poteſt mutare ſtatum rei in qua habet
vſumfructum inuito proprietario.
3 Teſtamentum primū rite factum non tollitur per ſecundū
minus ſolēne.
4 Conflictus rationum quando reperitur hincinde ſtandū eſt
illi parti que habet plures rationes pro ſe.
5 Conceſſio prima nulla poteſt per conſenſum ratificari.
6 Status eccleſie an poſſit alterari ſine ꝯſenſu patroni.

Suggeſtum. Summatū eſt.ſ.c.illo.⁊ ſunt due partes.con
ſultatio ⁊ reſpōſio.ſcđa ibi:tñ lʒ. ¶ Not.primo
ꝙ archieps ꝯceſſit hic eccliam alteri eccl'ie.⁊ non
dicit tex.ꝙ iſta eccl'ia ſic cōceſſa vacaret:⁊ ꝑ tāto
dic ꝙ in hoc nō eſt vis vacet:vel nō eccl'ia:q̄ alteri improprie
tatē ꝯceditur.ſecus ſi in titulū.ſ.de ꝯceſ.pben.c.j.rationem
1 differētie digi.ſ.de dona.ꝯſultationibus. ¶ Scđo no.ꝗ ꝙ i
tali ꝯceſſione facta in proprietate requirit ꝯſenſus patroni.
qꝛ res in qua plures habēt ius:nō pōt redigi in aliū ſtatum:
niſi oēs ius habētes in ea ꝯſentiāt.vt.l.in ꝯcedendo.⁊.l.ſeq.
2 ⁊ ſe.ff.de aqua plu.ar.hinc eſt.ꝗ ꝙ vſufructuarius nō pōt mu
tare ſtatū rei:in qua hʒ vſumfructū inuito ꝓprietario.nec ecō-
uerſo.vt.l.equiſſimū.§.j.⁊.l.ſed ⁊ ſi quid.§.proprietatis.ff.de
vſufruc.Aduerte tñ qꝛ licʒ talis ꝯceſſio facta inſcio vel inuito
patrono nō teneat in ipſius pindiciū:tñ affert pindiciū cōce-
dēti in iure ſuo.qđ in dubio ꝯceſſiſſe videt.vt.l.qui tabernā.
ff.de pigno.⁊.ſ.de dona.paſtoralis.⁊.l.per fundū.ff.de ſerui.
ruſti.pdi. ¶ Tertio not.ꝙ in diuerſis ꝯceſſionibus factis di
uerſis pſonis de eadem re eſt validior q̄ maiori ſolēnitate ful
3 ciatur.hinc eſt ꝗ ꝙ teſtm̄ prius rite factū nō tollit ꝑ poſterius
minus ſolēne:nec ecōuerſo qđ dic.vt:l.ſi ſili⁹.de lib.⁊ poſthu.
facitūt no.in regula nō pſtat impedimentū.de reg.iur.lib.vi.
⁊ colligit ex hoc glō.dno ar.ꝙ lrē q̄ poſſunt elidi ꝑ exceptio
nem nō preſtāt impedimentū ſecūdis.q̄uis de eis nō faciant
mentionem.de quo dic.vt ſ.de reſcrip.ex tenore.in ſi.j.gloſ.
4 ¶ Scđo collige argumētū ꝗ ꝙ vbi hin-inde eſt ꝯflict⁹ rōnū:
ſtandū eſt illi parti:q̄ hʒ plures rōnes pro ſe.qꝛ funiculus tri
plex difficile rūpit.facit.l.ſi.C.de adop.dicit circa hoc Jo.an.
ꝙ in equiualentibus ſingulariter ⁊ diuiſim ſtatur maiori nu
mero rationū.vbi vo ſingularū nō eſt eq̄lis autoritas qñq3
pfert minor numerus pſonarū.de teſtib.in nr̄a.⁊ rationū.vt
l.j.C.de iurꝫ ⁊ fac.igno.vbi ꝑ milite faciebāt tria:ꝙ miles:ꝙ
reus:ꝙ certabat de dāno vitādo ꝯ eum duo.res iudi.⁊ iuris
ignorātia.⁊ hec pualēt.ſiſe.ſ.de elec.inotuit. ¶ Quarto not.
5 ꝗ ꝙ prior ꝯceſſio q̄ fuit nulla:qꝛ patronus nō ꝯſenſit pōt cō-
firmari ratihabitione ipſius qđ eſt verū:ſi ratihabitio ſupue
nit ante accomodatū ꝯſenſuʒ ſcđe ꝯceſſioni per archiepm fa
cte:quo caſu ratihabitio quo ad primā nihil operat in pindi
ciū ſcđe iuris ſolēnitatis vallate vbi ergo tpe ratihabitionis
nō reperit aliud viciū:qđ obſiſtat ratihabitio:ꝯfirmat actū
inualidū.alſ ſec⁹.actus eñ qui retro ad aliud tps trahit non
abſorbet interim innouata ſolēniter.vt.l.in integrū.ff.de mi.
⁊ qđ no.in.l.gallus.§.⁊ qui ſi tm̄.de lib.⁊ poſthu.⁊.c.q̄uis.de
reſcrip.lib.vi.facit.l.bonoꝝ.ff.rē ra.ha.Sed aduerte ſupra di
gſti:ꝙ quo ad pindiciū epi valet ꝯceſſio eius facta eccl'ie ſine
ꝯſenſu patroni p.c.paſtoralis.⁊ ſic nō deberet tenere ꝯceſſio
facta ꝑ epm alteri etiā cū ꝯſenſu proni:poſtq̄ ius ſuū in alte-
rū eſt trāſlatū.ar.l.inſulā.§.ſi.ff.ſol.ma.ſiſr ecōuerſo ſi patro
nus primo ꝯſenſit pme ꝯceſſioni minus ſolēniter facte:quo
poſtea variādo pōt eius ſcđa ꝯceſſio etiā cū cōſenſu epi rata
eſſe.ad hoc rñ.ꝙ ꝯceſſio epi bñ tenet ī ſui pindiciū nō proni.
qui nō ꝯſenſit qꝛ eps ius ſuū in alterum pōt trāſferre.vt.d.c.
paſtoralis.Sʒ ꝯceſſio patroni ſine cōſenſu epi eſt nulla:ideo
nō impedit ſcđam ꝯſenſu epi roborationē.⁊ ſic loquitur hic.
Sed iterū inſtabis ꝙ valeat ꝯceſſio patroni:quā facit loco re
ligioſo etiā nō ꝯſentiēte epo.j.eo.c.j.lib.vi.Sed ibi loquit in
ꝯceſſione iuris patronat⁹ nō ipſius eccl'ie:q̄ eſt nulla.vt hic.⁊
ſ.c.illud.⁊.c.qđ autē.hic ergo primā ꝯceſſionē fecit pron⁹ ſine
ꝯſenſu epi.nō eps ſine ꝯſenſu proni.qꝛ tūc ſcđa et⁹ ꝯceſſio fa
cta alteri nō valuiſſet.⁊ ſic itelligo hūc tex.⁊ iſta Jo.an.q q̄rit Ponit queſtionem.
6 poſt doc.ꝗ verū ſine ꝯſenſu proni poſſit ſtatus eccl'ie alterari.
puta vt de eccleſijs ſiāt prebēde vel ſiat eccl'ia collegiata.dicit
Inno.ꝙ

Inno. ꝙ ſi fiant prebēde de ipſa requirit̄ conſenſus ipſius. qꝛ per hanc mutationem perdit ius patronatꝰ. hoſti. dicit ꝙ nō admittit. qꝛ ad prebendas vacantes poterit preſentare. et poterit hoc ius patronatꝰ retinere de cōſenſu ſuperioris qḋ ad prebendas ptīet: vel ꝙ electioni tractāde interponat partes ſuas remittit ad no. ſ. c. placet. ⁊ c. poſtulaſti. vtrū aūt reſeruato ſibi tali iure poſſit eps eo inuito taliter ſtatū eccl̄ie alterare exiſtente ooc. videt̄ ꝙ ſic poſtq̄ ius ſuū ſeruat̄ illeſuȝ. ad hoc aūt vt fiat collegiata: requiritur eius cōſenſus: taliter fieri nō pōt quia ſibi paratur ex hoc preiudicium: ex eo ꝙ de cetero in collegiata eccleſia non poterit preſentare de quo. ſ. c. nobis.

1 ☞ Eccleſiaſticum beneficium nemo debet querere de manibus ſecularis perſone.
2 Eccleſiam adeptus non canonice nedum effectu rectoris: ſed nec nomine gaudere debet.
3 Clericus qui recognoſcit eccleſiam de manu laici debet añ moneri q̄ priuetur officio ⁊ beneficio.

RElatum. Ab officio ⁊ bñficio remouet̄ qui monitꝰ nō dimittit eccleſiam ſine cōſenſu epī ſibi a laico cōceſſam. ſcḋo dicit ꝙ laici ſpoliantes eccleſiā excōicantur. ⁊ ſunt
1 due ptes. ſcḋa ibi: ad hec. ℭ Not. primo. † ꝙ dȝ quis querere eccleſiaſticū bñficiū de manibus ſecularis pſone talis eñ titulus vitioſus nō prebet iuſtā poſſeſſionē: ſȝ ſimilis eſtꝰ pdoni Jo. x. nā non ſolū titulus ſȝ poſſeſſio debet accipi ó manu dñi: ⁊ eius cōſenſu tacito vel expreſſo nō violato accipe. vt. l. minꝰ inſtructus. C. de acqui. po. ff. e. l. ſi ex ſtip. ℭ Secūdo
2 no. † ꝙ qui nō canonice eccleſiā eſt adeptus nedū effectu rectoris: ſed nec noie gaudere dȝ. ⁊ ille qui caret noie caret ⁊ priuilegio vt hic inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud caret etiā fructu. C. de ſer l. iij. ſit ergo q̄nq; vis in noie. C. defen. ciui. l. v. xxi. di. cleros. ð preben. cū ſm apl̄m. vbi de hoc. ⁊ hoc verū quātum ad hoc ne quis nomen officij ſui p opa cōtraria vituperet: ſiue corrūpat: vel quātum ad iudicialē vacationem. qḋ dic. vt. ſ. de elec. bone ȝ. alias non eſt vis in noie. dūmodo cōſtet de perſona de procura. tit. Ita dicit Joan. an. cui adde qḋ no. in. l. facta. §. ſi in dāda. ff. ad trebel. C. de muta. ne. l. j. ⁊ xij. q. j. clericus. ⁊ xvi. q. j. ſi
3 cupis. ℭ Tertio no. † ꝙ clericus q recognoſcit eccleſiā de manu laici debet añ moneri q̄ priuet̄ officio ⁊ beneficio olim deberat deponi. qḋ dic. vt in glo. iij. ℭ Quarto no. in verſicu. ad hec nouā fraudem vt actoꝛ poſſit debitorē trahere ad forū ſuum aliquā iniuriam inferēdo ſibi: vt ſit cōpulſus de ipſo actore cōqueri corā eius iudice corā eodem eidē per modū reconuentionis cogat̄ poſtea rñdere. In caſu tñ huius. c. cōmētum illud nō pderit. vt in tex. patet. ⁊ clarius in glo. Et eſt hic. ar. a contrario ſenſu ꝙ ſi nō calliditate ⁊ fraude pcurata p laicū clericus cōueniret eum coraȝ iudice ſuo cogeret̄ clericus rñdere. coram eodem recōuentus. qꝛ ſi in caſu huius. c. nō cōpellit̄ pro- pter dolū laici a cōtrario vbi ceſſat dolus cogēdi eſſet. de quo dic. vt. ſ. de iudi. ac ſi clerici. ℭ Querit glo. ſi. vtrum iſta verba mando ſub pena excōicationis aūs anathematis ⁊c. importēt effectum late ſnīe vel ferende contra eum nō obtemperātē. dic vt in ca. ⁊. lxiij. di. ſolomitane. ⁊. ſ. de ſagi. c. vno.

Ponit queſtionem.

1 ☞ Eccleſia non debet vacare vltra ſex menſes propter liteȝ que vertitur inter patronos.
2 Queſtio ſi vertit̄ inter laicum ⁊ clericum ſuper iure patronatus. habent ſex menſes ad preſentandum.

1 CAnte. Nō eget diuiſiōe nec ſumma. ℭ Nota primo. † ꝙ ppter litē que vertitur inter patronos nō dȝ vacare eccleſia vltra ſex mēſes ſex mēſibus ergo dȝ epus expectare. cōtra qḋ op. gl. ⁊ arguit ꝙ nō debeat expectare niſi quatuoꝛ menſibꝰ ⁊ in ſolutione multū ſe inuoluit. Jo. an. breuiter diſtinguit. ꝙ aut eſt q̄ſtio inter pſonas eccleſiaſticas: ⁊ dȝ expectare. vj. mēſibꝰ. vt hic aut inter laicos ⁊ expectamꝰ quatuoꝛ. vt. ſ. e. qm̄. ⁊. c. cūȝ propter ⁊ idē qḋ in laicis dicendū eſt in clericis patronis ex patrimonio. ar. ſ. e. cum dilectꝰ. ℭ Sed circa hec querit ipſe. † q̄ſtio
2 vertit̄ inter laicū ⁊ clericū ſup iure patronatus an quatuoꝛ mēſibus habito reſpectu ad laicū. vel ſex habito reſpectu ad clericum: expectabit epus. tȝ ꝙ debet expectari. vj. menſibus. vt ſic ex pſona digniōris tpus illud cōſyderemꝰ. ar. de arbi. p tuas. de cōſe. ec. vel alta. qḋ in dubijs. lȝ ſit. ar. cōtra. de offi. dele. ſup queſtionū. §. ſi vō duo. Alij hoc tēpus. vj. vel quatuoꝛ mēſium metiunt̄ ex pſona rei: cuius foꝛ actoꝛ ſeqtur ergo ipius rei cōuenti iudicie attēdēdē. Sed prima ratio plꝰ placet Jo. an. qꝛ in hac q̄ſtione. iuris patronatꝰ idē eſt forus actoris. rei. ſ. eccleſiaſtici iudicis. de iudi. quāto. ⁊ dic de materia: vt no. xvj. q. vij. conſyderandū. ⁊ p ho. in ſumma. e. ti. §. in quibꝰ. verſi. vbi aūt.

Ponit queſtionem.

1 ☞ Noīa iudicāda ſunt p effectū: nec eſt faciēda vis in v̄bis.
2 Patronū nō debēt extorq̄re ab eccl̄ijs vltra q̄ eis a iure ōbeat
3 Extorquere ſignificat ab inuito exigere.
4 Patroni poſſunt exigere ab eccleſijs redditꝰ moderatos ſtatutos in fundatione eccleſie.
5 Conſtitutio noua pōt extendi ad preterita etiā quo ad penā.
6 Jus patronatus ⁊ aduocacie qualiter differant.
7 Patronus ⁊ aduocatus an poſſint vēdere ſuos redditus tēporales: quos pcipiunt de iure patronatus ⁊ aduocationis.
8 Jus patronatus an tranſeat in emptorem.

PReterea. Jus patronatꝰ patronus alienare nō pōt: nec ab eccleſia aliquid exigere: niſi qḋ a fundatione eccleſie dioceſanus ſibi cōſtituit. ⁊ tria facit. primo ponit factū duplex reprehēſibile. ſcḋo cōtra ſm ſtatuit: ⁊ penā iponit. certio
a contra primū decernit. ſcḋa ibi. pñti. tertia ibi: ↄtractꝰ. ℭ No.
1 primo † ꝙ nō eſt vis in noie.ᵃ ſed per effectum noia iudicamꝰ.
2 xvj. q. iij. plerisq;. ℭ Scḋo no. † ꝙ patronū nihil vltra q̄ eis debeatur ab eccleſijs extorquere debēt. eſt eñ eorum ius limitatum: ſic in multis alijs modis in ſeruitutibꝰ adijcit̄: ⁊ nihil vltra modū exigitur. vt. l. iiij. §. modus. ff. de ſerui. ⁊. l. i agris. ff. de acqui. re. do. ⁊. ij. q. vij. āmonēdi. ⁊ aduerte qḋ dicit extorque
3 re. † qꝛ ſignificat ab inuito exigere ⁊ ſonat in vitiuȝ. ⁊ dicit Jo. an. ꝙ itelligitur extorquere eo ipſo ꝙ pceſſit petitio laici: lȝ clericus poſtea vltro ſoluat. qḋ verbū not. ꝙ cōſenſus ſubſequēs nō purgat vitiū iniuſte pitiōis. arg. ↄ C. qḋ me. cā. l. ij. ⁊. ſ. de
4 renun. ſup hoc. ℭ Tertio no. † ꝙ redditꝰ moderatos ſtatutos in fundatione eccleſie pñt patroni exigere ab eadē. ⁊ ex hoc qḋ
b dicit moderatos arguit Jo. an. ꝙ ſi antiq redditusᵇ oneroſi ſunt debēt moderari. arg. ↄ. ſ. de conſue. c. j. ⁊ de iſti. c. j. ⁊. c. auctoritate. ⁊ de cen. l. forma. ⁊ de loca. ppter. an vō augmētatis redditibus poſſit augeri penſio: no. ſ. de cenſ. q̄to. ⁊. ſ. de conſt. cum. M. ℭ Quarto not. ꝙ iſta cōſtitutio irritat nō ſolū futuros: ſed pteritos cōtractus. rō quare extēditur ad preterita. qꝛ iſtud factum erat iā reprobū ⁊ dānatū etiā añ iſtā cōſtitutionē
5 † merito noua cōſtitutio pōt extēdi ad pterita etiā quo ad penam. vt. c. cū tu. ſ. de vſu. ℭ Querit Jo. an. poſt hoc. † a ꝙ ſit dif-
6 ferentia inter ius patronatꝰ ⁊ aduocatie. dicit Inno. ꝙ ſic. qꝛ aduocati nō ſolū non poſſunt vēdere ius aduocatiōis: ſed nec donare. ſecus in patronis q donare pñt ius patronatꝰ. de quo ſ. c. illud. ratio dīſe eſt qꝛ patronus quaſi ex debito: aduocatia ex gratia pēdet. Idem in guardijs. ⁊ ſi. qḋ dictū ⁊ rationem reprobat Hoſti. qꝛ differentia inter patronatū ⁊ aduocatiā nō eſt bona: qꝛ ſ̄m eoꝝ neutrum nec donari: nec vēdi pōt laico ſine auctoritate. donari vero eccleſie bene poſſet. ⁊ h ſm eū pbat hec litera que nō intendit facere differētiā inter patronos ⁊ aduocatos immo eos intendit coequare quocunq; noie cenſeantur vt ptȝ in text. Itē ſimiliter rō non eſt bona. ſ. ꝙ ius patronatꝰ ſit quaſi debitum ⁊ aduocatia ſit gr̄a immo patronatus pēdet
7 a gratia. ſ. e. qm̄. ſm Hoſtē. ℭ Scḋo quero vtrū vterq;. ſ. † patronus ⁊ aduocatus poſſint vēdere ſuos reditus tpales quos percipiunt de iure patronatꝰ: ⁊ aduocatiōis. Inno. in redditibus aduocatie. dicit qḋ nō lȝ enim pcipere debeant iſti aduocati certos redditus: tñ qꝛ non ſunt certi ⁊ determinati a iure nō tenet venditio rei: que nō eſt vel eſt incerta. ff. de cōtrahē. emp. l. emptio. Jura vero patronatus ſunt certa ſcḋm. Inn. hanc rationem differentie etiā reprobat Hoſt. qꝛ incerta etiā cadūt in venditione ⁊ emptiōe. vt hereditas: iactus rhetis. fructus futuri ſi enim pretium ſit certum: licet res ſit incerta que ex futuro euentu poteſt in eſſe produci: vt fructus: iactus piſcium: tñ valet contractꝰ. vt. d. l. hec vēditio. ⁊. ff. de here. vel ac. ven. p totuȝ ſolius eñ ſpēi eſt emptio: vt in pdictis exēplis. ⁊. l. ſi iactum. ff. de acti. emp. ⁊ ſic Hoſt. non ob. cum Inno. in hoc dicto cōcludit tamen ꝙ vterq; redditus ſuos tēporales ſi quos hȝ certos vel incertos pōt vēdere: dūȝ tñ ius patronatus non immiſceat ad hoc. ſ. de rerū permu. ad queſtiōes. ℭ Sȝ tunc merito querit̄
8 † an tunc in emptorē ipa vi tranſeat ius patronatus cum redditus dicti iuris ſibi cōpetant. videtur ꝙ ſic. alias ſcḋȝ euȝ cum emptio eſſet nulla: ⁊ ſequeretur abſurditas ꝙ emptoꝛ non poſſet exigere fructꝰ cum patronus nō eſſet: ſȝ nec vēditoꝛ cum ipſos vendidiſſet. ratione ergo cōnexitatis illud toleratur cum dicta ratione alibi prohibita tolerentur. de ap. inquiſitiōi ⁊. e. vna. ⁊ ex hoc ſeqtur vnū mirabile. vcȝ ꝙ principale maius ⁊ dignius. ſ. ius patronatus ſpiritualibus annexum accedet acceſ

a ℭ Nō ē vis in noie vi ð Ja. rebu. l. l. i. vbi bonus text. in ſi. C. de priuile. ſcholarum. li. xij.

b ℭ Antiqui redditus diminutȝ redditibus dȝ diminui pēſio ðbita ex illis facit qḋ not. Ja. rebu. in. l. j. C. de capi. ⁊ di ſtrahē. pig. tribu. lib. x.

Ponit queſtiones.

ſorio viliori.ſ.temporalibus redditib⁹:ſicut ⁊ alias licet aliter hoc contingit.de offi.dele.ſup queſtionū.§.ſi vero duo ⁊ de cōſe.cc.vel altar.ꝙ in dubijs.Conſulit tñ hoſt. in ꝑdicto caſu:ꝙ redditus vendat p ſe:⁊ ius patronatus:donet p ſe ⁊ ſi priuato de conſenſu epi donatio illa fiat.⁊ ſic cōtractus ſe inuicem non contingant valebunt vt.c.ad queſtiones.de rerū ꝑmu. multū miror de iſta deciſione Hoſt.⁊ quare iſtam difficultatem ⁊ dubietatē ingeſſerit in venditiōe iſtorū redditū tpaliū prouenientium ex iuribus ante dictis.nā in iure nō tranſmiſſibili in alterum cadit tranſlatio exigendi fruct⁹ titulo remanēte penes illum qui hʒ tale ius exigendi vnde fructuarius vēdit fructus: quos percipere pōt ex dicto cōſenſu titulo remanēte penes eū vt.l.neceſſario.§.ꝙ ſi pendēte.ff.de pericu.⁊ cōmo.rei.nā ſcōm rationē Hoſt.ſequeret ꝙ ſi rector eccleſie vēderet fruct⁹ ipſius quod pōt ad modicū tp̄s iuxta notata:in.c.querelā. ne ꝑla.vi.ſu.transferat in emptoris titulū bn̄ficij qđ eſt falſum.qꝛ reddit⁹ ſpiritualium licite diſtrahunt̄ titulo remanente penes transferentem:vt noc.ſ̄.de deci.c.ꝗuis.nec eſt verū ꝙ ille in quē huiuſmodi reddit⁹ trāſferūt̄ titulo ēptiōis.vl̄ alio nō poſſit agere qꝛ imo pōt ex pſona vēditoris agere cōtra oēs cuius eū iura q̄ ad dictam pceptionē ſunt in eū tranſlata.vt.l.emptorē.in prin. de acti.emp.nec eſt abſurdū ꝙ penes vnū ſit nuda proprietas: penes alterum ius vtēdi.fruēdi.⁊ ius vſufr.q cōſtituit̄ emptione ⁊ alijs titulis. vt inſti.de vſufru.p totū.⁊ hec intelligo vera in redditib⁹ quos pcipit patronus vel aduocatus ex pacto in fundatione appoſito.⁊ ſic credo itellexiſſe Hoſt. qōnem prediꝯ ctam. Redditus vero q debētur patrono ex natura iuris patronatus iure diſponēte puta alimenta tp̄e ſue neceſſitatis.honor proceſſionis ius preſentādi q inter redditus cōputatur. vt ſ̄.c.conſultationib⁹ p doc.an hec iura poſſint in alterū trāſferri titulo emptionis:vel alio titulo nō gratuito remanente titulo iuriſ patronatus penes ipſum patronū eſt maius dubiū. qꝛ eſt mixtura redditnū ſpiritualiū.⁊ tpaliū.nā ꝑſentare eſt fruct⁹ ſpūalis:ali ē fruct⁹ tpalis.honorari ē fruct⁹ reuerētie ⁊ cuiuſdā ꝑeminētie.credo ꝙ iſta iura non poſſe vēdi gn̄aliter.qꝛ ſunt inſeparabilia a perſona:nec delegabilia.vt ꝙ vnus honoret pro alio vel alatur.ar.ſ̄.de offi.dele.c.fina.⁊.l.inter artifices.de ſolu. Iſta ergo ſunt ita annexa iuri patronatus:ꝙ nō poſſunt ab eo ſeparari:etiam quo ad titulū.vt.ſ.ſi illa ſpecifice vel in genere vendantur.⁊ ius iſtud patronatus donetur ad hoc.l.ſi nō ſortem.§.libertus.ff.de condi.inde.⁊.l.opere.ff.de ope.li.⁊.co.ti. l.medicus.§.ſi libertus.alias eſt.l.

1 Interuallum temporis cadit inter preſentationem epiſcopi et admiſſionem epiſcopi.
2 Patronus laicus vno prius preſentato poteſt alterum poſtea preſentare. Et poteſt ſucceſſiue plures preſentare.num.3
4 Epiſcopus poteſt preſentare alterum ex pluribus preſentatis a diuerſis patronis.
5 Impetrantium literas ſuper eodem beneficio ille eſt potior q primo literas impetrauit.
6 Patronus an teneatur prio preſentato ſi ep̄s ſecūdū admiſit.
7 Epiſcopus eligendo aliquē ex pluribus preſentatis non incurrit aliquam penam.

Cum autem. Laicus patron⁹ vno pn̄tato poteſt aliū preſentare.clericus hoc non poteſt.diuiſio patet.ſecunda
1 ibi:verū. Not.primo ꝙ inter preſentationē patroni ⁊ admiſſionē epiſcopi cadit tp̄is interuallū. ⁊ hoc ꝓpter examinationē clerici ſibi factā dʒ epiſcop⁹ facere nō repēte admittere.qꝛ velox cōſiliū ſeqtur penitētia. facit.xliij.di.pōderet
2 Secūdo no.ꝙ patron⁹ laic⁹ vno ꝑus pn̄tato:pōt poſtea aliū pn̄tare.et ſic poteſt variare.ratio quia effect⁹ rei ideſt titul⁹ et dominiū preſentatiōe ei⁹ nō cōfertur admiſſione epi nō ſecuta.ante ergo effectū cōſummatū:habet locū penitētia.ar. l.ſi cōuenerit.ff.de iu.om.iu.⁊.l.ſi cū dotē.§.eo aūt tēpore.ff. ſo.ma.ſec⁹ ſi illa volūtas et electio trahit ſecū ſuum effectū qꝛ tūc variatio nō admittitur.vt in ep̄o conferēte beneficiū.vt.c. ſi tibi abſenti.de preben.li.vi.et hic ē ꝙ ille qui habet electionē ex cōtractu poteſt variare poſtꝙ elegerit:⁊ nō ille q habet electionē in vltima volūtate.qꝛ in hac p electionem ſtatim trāſfertur dominium.⁊ ſic effectus cōſumitur.nō ſic ibi vt not.in.l.cū qui certarum.§.i.de v̇bo.ob.p Bar.vbi dicit ꝙ ille qui hʒ poteſtatem declarādi poſt declarationē ſemel factā nō poterit va
3 riare. Tertio not.ꝙ pōt patron⁹ laicus ſucceſſiue plures preſentare nō tñ p preſentationē ſcđi remouetur primus.ſʒ accumulatur ſibi.et ſi pōt ſucceſſiue:multo magis a principio vt epiſcop⁹ eligat vnū ex plurib⁹ ꝑſentatis ſcōm Io.an. Quar
4 to not.ꝙ epiſcopus pōt eligēre alterū ex pluribus ⁊ ſic gratificari.concor.ſunt in glo.ij.⁊ colligit arg. Io.an.ꝙ ſi duo patroni preſentāt duos:poſſit epiſcopus alteri gratificari.qđ nō credo.qꝛ ſi patroni ſint diſcordes aliter ꝓuidetur:ꝙ p gratificationē.vt.ſ̄.e.c.i.ij.⁊.iij. Non ob.iſte tex.qꝛ loquitur cū vnus patronus preſentat plures quo caſu id eſt locus gratificationi quia cum ea cōcurrit volūtas patroni q ſolus eſt:⁊ nō alius.ſʒ ſi duo a duobus preſentātur.neuter eorūdē hʒ inſolidū preſentationem.ſʒ partē.ſ.vnius patroni ſuffragiū.qđ nō ſufficit.ſʒ requirit̄ maior pars.ſ̄.c.iij.ſicut in electionē.qꝛ ꝓpter. Quinto no.ꝙ qn̄qʒ ad collegium.qn̄qʒ ad perſonā eccleſiaſticam pertinet preſentatio ⁊ quo ad prohibitam varietatē ambulāt pari
5 paſſu.⁊ colligit ar. Io.an.ꝙ ex duobus ipetrātibus ſup eodē bn̄ficio literas:ille eſt potior qui prio literas reportauit.qđ dic vt.ſ.de cōc.preb.c.ſi ſoli.li.vi.⁊.c.tibi q gratiam.de reſc. Sed q̄ ē ratio quare magis laico ꝙ clerico permittitur variare. tāgit glo.pe.ſup qua dicit Io.an.qꝛ dignior ē cetus clericoꝝ qui ſpiritualib⁹ innititur:q̄ ſunt ſpiritualib⁹ firmiora.vt.ſ̄.ꝺ trāſlat. inter corporalia.ſic firmior ē limitatio eccleſiaſtica.de par. ſup eo.⁊.ſ̄.e.querimoniam:vel ſm̄ Inno.eſt ideo qꝛ viʒ electionis habet preſentatio clericorū.ex quo infert Hoſt.ꝙ ſi priori preſentatione nō caſſata attentet̄ ſcđa reprobāda eſt.vt pʒ in his que no.de elet.cōſyderauimus.⁊.c.auditis. ⁊ vide qđ not. Io. and.poſt compo.ſ̄.de reſcrip.c.cum in vltima colla.verſi.queritur poſt. Sʒ dices videtur ꝙ etiā laicus variare nō poſſit.quia nudus conſenſus de iure canonico eſt efficax ad obligandū vt c.i.ſ̄.de pac.que eñ proceſſerunt de labijs meis nō faciā irrita xxij.diſt. pſalmiſta.ſol.dic ꝙ inter preſentatū ⁊ preſentātē nulla dʒ interuenire promiſſio:nec preſentatio vim promiſſionis obtinet:nec credo ꝙ poſſet ſe patron⁹ obligare alicui ꝙ pn̄tabit eū:etiam bn̄ficio vacāte eo tp̄e quo ꝓmittit.ar.l.inter ſtipu. §.ſacraʒ.ff.de ver.obli.nō eniʒ pactis ſʒ titulis canonicis bn̄ficia obtinētur.facit.ſ̄.de trāſac.per totū. Quero patron⁹ la Ponit queſtionem.
6 icus prio preſentat vnū.ſecūdo aliū quē epiſcop⁹ admittit:an teneatur primo ad intereſſe iuxta formā.c.paſtoralis.j.e.et loquor cum primus erat idone⁹. Io.an.ſup glo.i.videtur ſentire ꝙ incurrat dictam penā:ſʒ ſup verbo iudicio ad literam ſic dicit.relinquitur iudicio epi q̄tum ad hoc:qđ ius habeat ille qui ab epiſcopo fuerit admiſſus. peccat tñ epiſcopus qui primum idoneum recuſauit admittere.j.c.paſtoralis.ſed ſi nō refutauit primum pōt eligere quem velit ipſoꝝ.ſm̄ Inno.ex cuius mē
7 te colligo.ꝙ ꝙ eligendo alterū ex pluribus preſentatis non incurrat aliquā penā.ſed ſi primo idoneo recuſato ⁊ repulſo aliū recipiat:tunc tenetur.vt dicitur in.c.paſtoralis.

1 Acquiſitio patronatus ex fundatione proueniens conuenit tam maſculo ꝙ femine.
2 Infidelis an poſſit poſſidere ius patronatus ꝙ non.
3 Hereticus conſtruendo eccleſiam non querit ius patronatus.
4 Excommunicatus an querat ius patronatus.
5 Conſtruens violenter eccleſiam non acquirit ius patronatus.
6 Ius patronatus qualiter in eſſe producatur.
7 Faber q recepta mercede opaꝝ fabricat an acqrat ius pronat⁹.
8 Patronus nō admittit̄ ad electionem in eccleſia conuentuali.
9 Princeps non tenetur in terra ſua inimicos beneficiari.
10 Patronus an poſſit rōne cōtēptus petere caſſationē electiōis
11 Patronus qualē debeat in capella eligere ſacerdotem.
12 Patron⁹ hʒ pingui⁹ ius in eccl̄a nō collegiata: ꝙ i collegiata
13 Patronus quare debet epiſcopo preſentare.
14 Patronus quod emolumentum conſequatur de iure patronatus quod habet in eccleſia.
15 Eccleſia vbi debeat preſtare patrono alimenta.
16 Uxor defuncti debet percipere alimenta in domo defuncti ab heredibus:vel a ꝓpinquis.
17 Eccleſia que dicatur conuentualis.
18 Eccl̄a an ſit i q̄ſi poſſeſſiōe collegij: nec ne qualr̄ cognoſcatur.
19 Laicus in quadā capella habet ius patronatus:epiſcop⁹ vult eam facere collegiatam:an poſſit.

Nobis. Ex cōſtructiōe eccleſie facta de dioceſiam conſenſu ius patronatus acquiritur hoc primo.ſecūdo dicit patronū non eligere prelatum in eccleſia collegiata:ſʒ eligat in capella. In tertia dicit ꝙ patrono debetur proceſſionis honor ⁊ alimentatur ab eccleſia ſi vergat ad inopiā.ſecūda ibi ceterum.tertia ibi. pro fundatione. Nota primo.ꝙ dicit
1 tex.ſi quis ⁊c.⁊ ſic dī ſit maſculini generis.videtur ꝙ ꝙ illa acquiſitio patronatus ex fundatiōe ꝓueniēs cōpetat tm̄ maſculo ſʒ dic ꝙ etiam femine.qꝛ maſculinum cōprehendit etiā femininū

de co

de eo qđ dic.vt.c.generali.de elec.li.vj.τ.l.j.de verbo.ſig.p bar
to.τ.l.ſi quis in tantam.C.vñ vi. Incidenter tãgit Jo.and. an
ſub illa dictione ſi quis cõprebēdatur iudeus bereticus:vel ex
communicatus.vt tales cõſtruentes eccleſias babeant ius pa
2 tronatus.† de infideli dicit qđ nõ.xvj.q.vij.pie mentis.in ſi.c.
quicunqȝ τ.c.frigantias.nam talis infidelis nõ querit cogna
tionem ſpiritualē.vt no.Joan.and.de regulis iuris.ex.eo.lib.
3 vj.† bereticus ſimiliter cõſtruēdo nõ querit illud ius.quia nõ
eſt capax acquiſitionis cum ipſo iure ſint cõfiſcata: edificando
igitur quereret fiſco.de bereti.cum ſm leges.fundum em̄ da
renõ poteſt:nec dotem vel edificaū.τ qđ ex opera ſua quereret
4 quereretur fiſco.vt olyz.facit qđ no.j.q.vij.maximū.† de excõi
cato dicit Jo.and.qđ male facit epus talem admittēdo:ſed ſi
cum ſuo cõſenſu fiat patronus erit:ſed exercitiū non babebit
ante abſolutionem.cuȝ em̄ religionem profiteatur:τ matrimo
nium contrabat:τ alia faciat:que enumerat Joã.an.in regula
dolo facis.de regu.iur.li.vj.τ boc poterit ſicut etiam facere te
ſtamētū.vt in.c.decernimus.§.de ſen.ex.lib.vj.preterea excõi
cato licet eccleſiam ingredi ad audiendū verbuȝ dei.de ſen.ex.
reſponſo.τ ad orandū.vt videtur de ſen.ex.ſuper verbo oran
do ergo τ eccleſiam cõſtruere poterit.facit de ſen.ex.quoniam
lib.vj.¶ Scđo no.ꝙ in tali cõſtructiōe reqritur cõſenſus epi
5 † qui ergo violēter cõſtruit nõ acquirit ius patronatus.arg.
contra.ff.de ꝯdi.inde.l.ſi vrbana.vbi ex cõtractu inito etiam a
predone ſup re aliena oritur predoni actio:ſed ibi loqtur in cõ
tractu iuriſgētiū qui naſcit ex cõſenſu cõtrabentiū:nec tangit
rem ipſam ſuper qua cõtractus celebratur ꝑpter aliud.ſ. pen
ſionem pro qua datur pſonalis actio cõcernens cõtrabētē cū
predone nõ rem ipſam.bic vero ius patronatus non naſcitur
ex cõſenſu laici conſtruentis.τ inberet rei.i.fundo.¶ Tertio
6 no.† ꝙ ius patronatus in eſſe producit cõſtructione.vt qui ec
cleſiam cõſtruxerit ipſum querat.querit etiā alijs modis de q
bus.§.c.c.j.dixi.Sed circa iſtū modū acquiſitionis p conſtru
7 ctionem querit Joan.and.† an intelligat de fabro qui recepta
mercede operarum fabricat.dicit ꝙ nõ.dici em̄ eis poteſt rece
perunt mercedem ſuā.luce.xvj.ff.de acqui.re.do.l.adeo.§.cuȝ
quis.Intelligitur ergo de illo cuius ſumptibus conſtruitur:
licet em̄ quãdoqȝ nõ differat an ſumptibus:an labore quid ſi
at:de deci.ex parte.j.illud babet locum cum labor impēditur
in proprio:nõ in alieno.e.ti.c.dilecti.dicit tamē Joan.and. ꝙ
ſi inter dominum fundi in quo debet eccleſia fabricari τ fabrū
conueniret:vt faber operetur gratis:τ dominus fundum po
neret auct.dioceſani ꝙ dicto caſu quereret patronatum p vi
rilī.ſic quãdoqȝ cõtrabitur ſocietas.vt vnus pecuniam: alter
operam ponat in ſocietate.quo caſu queſtus inde ꝓueniēs eſt
communis.vt no.in.l.j.C.pro ſocio.et.ff.e.ti.l.v.que incipit.ſo
cietas.§.j.τ idem puto eadem ratione de bis quorū vnus po
nit pretium tignorū τ alter pretium operaruȝ τ eadē ratione
qui dat pretiū dotis emēde eſt patronus.ff.de vſufru.l.ꝗ qui
pretio.Aduerte tū ꝙ ſi plures cõcurrūt q velint eccleſiā ꝯſtru
ere.τ dotare inſolidū.tūc epus potiꝰ vnū ꝙ̄ plures dȝ ad iſtaȝ
acquiſitionē iuris patronatus admittere.vt vitetur diſſentio
quam cõio ſolet excitare.ff.de le.ij.l.cum pater.§. dulciſſimus
8 ¶ Quarto no.† ꝙ patronus nõ admittit ad electioneȝ prelati
in eccleſia cõuentuali:ſȝ vt electioni iam celebrate cõſentiat eſt
reqrendꝰ.τ de cautela eſt facta electione reqrere talē aſſenſum
de elec.ſacro ſctã.ſi em̄ nõ reqreret.poſſet an ꝯſecrationē exci
9 pere contra ipm:ꝙ eſt inimicꝰ ſuus capitalis:† τ in terra pro
pria nõ confidit de eo.iſta eſt em̄ iuſta cā maxime cū patronus
eſt princeps q babet defendere eccleſiā.xxiij.q.v.princeps.τ ſu
ſpectus τ qui nõ diligitur:nõ eſt dandꝰ in epm.lxiij.di.ſi forte.
ſicut nec pmoueri dȝ in princepē qui ſuſpectus eſt eccleſie.de e
lec.venerabilem.Itē poteſt patronus ſibi obijcere ꝙ eſt ꝓdi
gus inboneſtus:τ malus diſpenſator.nam etiam poſt ꝯſecra
tionem põt patronus talia denuntiare. xvj.q.vij.filijs. multo
ergo fortius añ.qꝛ turpiꝰ τc.§.de iureiur.quēadmodū.Si aūt
patronus nibil rationabile obijceret nõ eſſet ꝑpter eius ꝯtra
dictionē nõ iuſtificatā p cām electionis ꝯfirmatio retardanda
§.de elec.qđ ſicut.τ.c.cū terra.τ vide ad boc qđ not.lxij.di.c.j.
10 in prima glo.¶ Sed incidēter qritur † an patronus ſi nõ fuit
eius reqſitus aſſenſus poſſit ratione buius contēptus petere
ceſſationē electionis.videt ꝙ ſic.qꝛ vnus de collegio boc põt
§.de elec.qđ ſicut.cõtrariū tȝ bic Jo.an.qꝛ ad reqſitionē buius
conſenſus nõ babemꝰ tēpus determinatū:ſȝ ille q dȝ cuȝ alijs
eligere bȝ tempus certū:ſcȝ anteq̄ electio celebretur dȝ reqri
ſi ergo nõ reqritur ineſt vitiuȝ electioni q̄ ſit canonico contē
ptõ:ſȝ licet poſt electionē fuerit contēptus patronꝰ nõ ex boc
precedēs electio reddit vitioſa ſm Jo an.ſup glo.imo neceſſe.
11 ¶ Quinto not.† ꝙ in capella patronus dȝ eligere ſacerdotē.
ſufficit tamen ꝙ talis qui poſſit in preſbyterum ordinari. j.de
inſti.c.ij.lib.vj.τ boc verū:ſi ē eccleſia parocbialis nõ collegia
ta.qđ dic vt.j.de elec.lȝ canon.τ.c.ſtatutū.li.vj.τ aduerte qꝛ tex.
dicit a patrono eligere qđ expone.i.preſentat iđ autē dicit eli
gere:qi preſentat quē vult.§.c.ſignificaſti.ſcđȝ Hoſt. τ vide ad
12 boc qđ not.j.e.c.ſi.τ collige † ꝙ patronus bȝ pinguius ius in
eccleſia non collegiata:q̄ in collegiata.nõ immērito ergo glo.
dubitat an eo inuito poſſit mutari:τ alterari ſtatꝰ eccleſie de nõ
collegiata in collegiatā dic.vt in glo. τ dicaȝ ſtatim. ¶ Sexto
13 nota.† quare dȝ patronꝰ epo preſentare.ºſ. p inſtitutione ba
a benda.τ vocatur inſtitutio auctoꝛizabilis quã qdeȝ an alius q̄ a ¶ Epiſcopo pſentare. Et qd ſi epo nõ ſit cui patronꝰ preſentabit vide Joan. de turre cremata i.c.decernimus. xvj.q.vij.
epiſcopus poſſit facere no. Jo.an.de offi.archi.cū latis.¶ De
primo.not.in.§.p fundatione.† qđ emolumentū conſequitur
patronus de iure patrona.qđ obtinet in eccleſia.obtinet enim
primo bonoꝛē proceſſionis:vt ſi proceſſionaliter occurrat ei ſi
ſit talis τ tantus puta rex vel magnus princeps.vt eſt illuſtris
dominus noſter Dux venetiarū patronus venerabilis eccleſie
ſancti marci primū em̄ locū in eccleſia obtinet in proceſſione:τ
obuiam ſibi venit dñs primicerius cū canonicis ſuis ſemper in
proceſſionibꝰ.ex talibꝰ em̄ tribuitur bonoꝛ.ff.de albo ſcri.l.ſi.
τ de priuile.ex ore.ſm emolumētū conſequitur.qꝛ dȝ ali.ſi ſit in
ops.τ ponit in pro ſine.i.ſine operibꝰ.alibi aliter ponitur in vt
15 no.ſpec.de diſpn.τ alle.§.poſt bec. verſi.vel vbi ponitur.† vbi
autem eccleſia dȝ patrono inopi.alimēta prebere.dic ꝙ in do
16 mo ſua.qꝛ nõ põt boneſte in eccleſia cū clericis cõuerſari † qua
ratione vxoꝛ defuncti que dȝ ab extraneis beredibus vel pri
uignis alimenta pcipere:nõ cogitur propter boneſtatē pcipe
re in comun domo.facit.l.iij.§. ſi.ff.de ali.τ cib.le.τ not. ſpec.in
titu.q ſi.ſint legi.ver.ſȝ pone:τ ver.ſe.τ aduerte: qꝛ pauca ſunt
iura loquentia de alimentis:que debentur patrono ab eccleſia
ſed in patrono liberti cui etiā alimenta debentur in caſu inopie
multa iura loquūtur de quibus babes.ff.de li.agno.l. ſi qs ali
beris.τ.l.ſi.τ de iure pa.l.diuus.vnde iura que loquūtur de ali
mentis illi preſtãdis poſſent ad iſtos patronos eccleſiarū ada
ptari.quid de vaſallo:an teneatur alere dñm inopē.not. ſpe.in
d.ti.qui ſi.ſint legi.τ an ille qui pcipit alimēta teneatur opari
Γ dic:vt.l.ſicut de bo.li:¶ Anteq̄ deſcendā ad.q.glo.formo tres
opi.dicitur bic nobis fuit τc.iſtud eſt ſupfluū cõtra illud quod
nobis pollicetur in probemio.ſ.reſecare ſupflua So.dicit Jo.
and.ꝙ illud τ ſimilia principia reſeruātur propter cõtēporane
os buius cõpilationis:qui bas decretales ſtuduerant variare
autem eis principia generaſſet in eorū mētibꝰ cõfuſionē. τ fuiſ
ſet etiā confuſio gloſſarum illius temporis:que allegãt princi
pia decretalium que ſublata fuiſſent:ſicut dicit Joã. an.bodie
contingeret ſi qđ abſit variaretur iſta cõpilatio ſublatis prin
cipijs decre.magna eſſet noſtra cõfuſio vbi eas reqrere debere
mus.¶ Secundo op.dicit bic.ꝙ cõſtructiōe eccleſie queritur
ius patronatus ꝯ qꝛ ſi qs edificat in alieno edificium cedit ſo
lo.ff.de acqui.re.do.l.adeo.§.cum in ſuo.τ inſti.de rerū diui.§.
cum in ſuo.ergo dño fundi tantū competit iſtud ius bic aūt di
citur ꝙ illi qui cõſtruxerit:ergo mala ſol.bec bona fide τ de cõ
ſenſu domini fundi cõſtruxit:quo caſu edificium nõ cedit ſolo
de iure ciuili:ſed edificatorij qui dicitur ſupficiarius querit ta
lis ſuperficies.vt.ff.de ſuperfi.p totū. Itē dño fundi non queri
tur ius patronatꝰ ex dñio retento:ſȝ ex dñio tranſlato:qđ etiã
patet in fundo τ dote.x.q.iij.c.ij.ſicut τ patronatus liberti cõ
petit ex dñio ſerui perdito p manumiſſionē.ff.de iure patro.p
totum de re.ec.non ali.c.iij.¶ Tertio op.dicitur bic.ꝙ patro
nus in caſu inopie dȝ ali ab eccleſia.τ iſtud eſt emolumētuȝ qđ
percipit ab eccleſia ratione patronatꝰ. Sȝ cõtra boc op.τ vide
tur ꝙ etiam nõ patronū teneatur eccleſia alere.qꝛ dȝ omnibus
pauperibus ſubuenire.xvj.q.j. qm̄.ſo.ſcđm pbi. verum eſt qđ
omnibus pauperibꝰ ſubuenire tenetur.ſed patronis abundã
tius:q̄ alijs.§.de teſta.c.cū in officijs. τ melius prouidebit ei:
qui prius fuerat diues.gli.di.nõ cogãtur.τ not. Jo. xvj.q. vij.
pie mētis τ.c.quicūqȝ.lȝ ergo teneat ꝓuidere pauperi:ne fame
pereat buic ꝓuidebit bonoꝛifice ſi abundat. Iteȝ ſi nõ ſufficit
omnibus ꝑponet patronū:τ ſibi cõtinue alijs non ſic. Itē pau
peri nõ eſt ꝓdita actio:licet eccl̃ia teneat.de quo.j.q.vij.exi
gunt.ſȝ patronus ad boc actionē bȝ per bec iura.ſm Jo.an.
¶ Quarto op.innuit iſte text.ꝙ patrono põt cõpetere ius eli
gendi in eccleſia collegiata. Sȝ cõtra de.c.ſacroſancta.τ.c.maſ
ſana.§.de elec.ſo.glo.que incipit non videtur τc.ſoluit duobus
modis primo ꝙ iſte ver.niſi .τc.dȝ intelligi de patrono clerico
non laico.puta erat abbas vel alius ꝓlatus eccleſie:q fundauit
eccleſiā appoſito pacto in fundatiōe:ꝙ poſſet electioni intereē
Et circa boc dicit Inno.ꝙ epi τ alij clerici poſſunt babere ele
ctiones:τ collatiōes prebendarū in eccleſijs collegiatis ſi ſic ab
initio inſtituti ſunt:vel ex priuilegio vel cõſuetudine ſpeciali.§.

de conſue.cum dilect⁹.de verb.ſig.abbate.⁊.c.accedentibus.de
exec.prela.⁊.§.de his que fi.a pre.ca noſcitur. de elec.conſyde-
rauimus.⁊.c.bone.⁊ idẽ eſt dicendũ de laicis ſꝫ eũ. ſed tñ p col
lationem laicalem nullũ ius habebũt p eos inueſtiti vel frater
nitatem in collegio:donec per epiſcopum vel clericuꝫ iura ſpi-
ritualia ⁊ canonicalia acquirantur argumen.lxiij. diſtinc.in ſi-
nodo remiſit ad no.per eum. §.de elec. qđ ſicut in glo.ſi volue
rit. Hoſt.dicit q laicus ex vigore iuris patronatus nõ hꝫ con
ferre beneficiuꝫ ſed:tñ ius preſentandi ad illud.vt.j.c.ſi.fine de
parrochialibus eccleſiis.§.⁊.j.per totuꝫ.Si vero queratur de
prelato conuentualis eccleſie de iure cõi.collegiũ eligit ſine p-
miſſione laicorũ vt.d.e.maſſana.niſi in fundatione laicus con-
uenuiſſet ex pacto velle intereſſe:⁊papa cõceſſiſſet qꝛ inferior nõ
poſſet.vt tꝫ illa glo.⁊ idẽ Hoſt.nec ob.aut.de ec.ti.§.ſi qs edifi
catis.qꝛ illi iuri non eſt ſtanduꝫ in talibus.x.diſt.c.j.ad hũc tex.
qui videtur illi aut.concor.in verſi.niſi aliter dicas poſt Jo.an.
ſuper verbo tractande.q in tractatu electionis regretur ſi hoc
hꝫ de priuile.cõſuetudine.vel ſtatuto.ſua tñ vox nõ offerret ſuf
fragium.vt in cõtrariis ſm Inno.⁊ Hoſt. Sꝫ op.⁊ dices imo
videtur q laicus poſſit cum clericis eligere.ſicut de re ſpiritua
li poſſet ſimul cum clericis arbitrari.§.de arbi.p tuas. ſo.arbi
trari non eſt ita actus ſpiritualis ſicut eligere:etiã ſi ſuper ſpi-
ritualibus feratur arbitriũ.cuꝫ non p arbitriũ ſed per illos in
ter quos fertur exerceat poſtea ille ſpiritualis actus.preterea
authoritas ſuperioris videtur tũc neceſſaria.vt ibi. Itẽ adhuc
videtur q de iure cõi laicus patronus debeat admitti ad eligẽ
dum cum aliis.xviij.q.ij.abbatem.ſi.ibi innuit hoc tex. vbi di
cit monachorũ electio: poſſeſſionis oñs popoſcerit.lꝫ dic non
dicit q eligat:ſed q electum confirmari poſtulat.vnde nõ po-
ſuit patronum inter eligentes. ¶ Venio ad queſtiões primo
17 quero que dicatur eccleſia conuentualis.ª glo. in.hic tãgit mi
a nus perfecte ſm Inno.j.c.poſtulaſti.dicit cõuentualẽ probari
per priuilegium:p qđ cõſtituitur collegiũ ⁊ datur ius collegij
ff.de colle.illi.l.iij.de priuile.porro.q ſi priuilegiũ nõ apparet
q in fundatiõe ſui fuit ordinatũ q ibi eſſent tres clerici:vl plu
res:⁊ pro tot fuit dotata tũc ſimiliter collegiata cenſebitur.ar.
§.de elec.c.j.vbi de hoc.expreſſius de cõſue.cũ dilectus.Si ve
ro conſtat fuiſſe ordinatum:q nõ hꝫ ius collegij.ſꝫ patronus
habet preſentationẽ: vel q eſſet ibi vnus rector tñ cũ vno cle-
rico:tunc non cẽſetur iure collegiata.⁊ſic põt intelligi.§.de vi.
⁊ hone.cle.vt quiſq.⁊.d.c.pie mentis.⁊.c.ſe.⁊ in hoc ti.p totuꝫ
⁊ hoc caſu lꝫ plures ibi morẽtur nõ tñ dicũtur ibi eſſe vt colle-
gium.Si vero nõ apparet qualiter eccleſia fuerit inſtituta.tũc
ſi clerici in poſſeſſiõe collegij defendẽtur in ea. ⁊ ecõuerſo.ſi ali
us ſit in poſſeſſione ſubiectionis ⁊ preſentatiõis quaſi rei non
collegiate defendetur in illa de inſti.cum veniſſent.§.e.conſul-
tatiõib⁹.de li.cã.l.ordinata. facit.l.j.C.ſi ſeruus exte. Sꝫ hic in
18 cidẽter.querit.ʇqualiter cognoſcat vtrũ eccleſia ſit in quaſi poſ
ſeſſiõe collegij:nec ne.dicit hoſt.q p actus extrinſecos p quos
colligitur talis quaſi poſſeſſio puta ſigillũ ⁊ vſus ſigilli. vt.j.de
exce.prela.dilecta. Item tractat⁹ cõis in cõi de proba.tertio ar
cha cõis.ff.qđ cuiuſ. vni.no.l.j.refectoriũ. ⁊ dormitoriũ cõe.de
ſta.mo.cum ad monaſterium.⁊ de vi.⁊ ho.cle.qm cõis fraterni
tas:⁊ ſimilia p actus enĩ extrinſecos cognoſcitur effect⁹ rei de
monſtrate:vt.§.de elec.qđ ſicut.⁊ de regu.viduã.vbi cõcor.de-
di.⁊ vide qđ dixi poſt Jo.an.§.de offi.archi.vt noſtruꝫ. ¶ Se
19 cundo quero.ʇin quadaꝫ capella laicus hꝫ ius patronat⁹ eps
vult eam facere collegiatã:queritur an poſſit inuito patrono.
glo.magna arguit pro ⁊ cõtra.⁊tandẽ cõcludit q nõ poſſit.idẽ
hic Vin.⁊ Hoſt.§.e. ſuggeſtũ. Joã.and. pro hoc allegat de ex
ce.prela.dilecta.de hac etiam.q.no.xvj.q.vij.monaſterium.

Ponit queſtionem.

¶ Conuentualis. Ad de ſcli. in.c. in nra. ver. item ſcias q nõ ſequitur de reſcript. eandẽ in.c. accedentes verſic. dicit etiam Old. de preſcrip. ⁊ conſilio. cel xxxi.

1 ¶ Patron⁹ eccle vacãtꝫ ad eã ſe pñtare nõ põt rõ redditꝫ nu.3
2 Statutũ dans premium indicanti furem: non videtur ſenſiſſe
de fure ſeipſum indicante.
4 Epiſcopus ſi cõferat eccleſiaꝫ patrono proprio motu:⁊ ex ſuo
officio an valebit talis collatio.

1 **DEr noſtras.** ʇ Patronus eccleſie va
cantis ad eã ſe preſenta-
re non põt.⁊ ſunt due partes.in prima conſultatio
in ſecũda reſponſio ibi.cum igi. ¶ Nota primo q
conſtitutio que ex gratia cõceſſit patronis beneficiũ preſentan
2 di rectorem nõ videtur ſenſiſſe q poſſent preſentare ſeipſos.ʇ
vnde ſi ſtatutũ dat premiũ indicanti furẽ nõ videtur ſenſiſſe de
fure indicante ſeipſum.ar.l.iij.§.ſi tibi indicium.ff. de condi.ob
tur.cãm. qñqꝫ tñ indicanti ſeipſum:et participi parcitur. vt in
3 crimine leſe maieſtatis.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.ʇ ratio autẽ
quare in noſtra materia nõ põt patronus preſentare ſeipſum
redditur in tex.quia qui ſe ingerit eſt ſuſpectus. ⁊ eo ipſo q re
putat ſe idoneum.ambitioſus cenſetur.⁊ per cõſequens repel-
lendus maxime ab officiis.vt a tutela. procuratiõe:a iudicãdo
in cauſa propria ſiue in ea authoritatẽ preſtãdo:vel ſibi in teſta
mento aliqd aſcribẽdo.vt.ff.de fal.l.vxori.§.qui ſe.ff.de procu.
l.que omnia.ad treb.l.j.§.fuit queſitũ.eſt ⁊ alia ratio qꝛ patro-
nus dꝫ examinare recto iudicio:vt preſentet p idoneũ.j.c.pa-
ſtoralis.ſed ſup idoneitate ſui ipſius nõ põt quis ferre ſanũ iu
dicium.vnde ait apoſtolus nihil mihi cõſcius ſum:ſꝫ nõ in hoc
iuſtificatus ſum.Et bernardus.multi multa ſciũt:⁊ ſeipſos ne-
ſciunt.alios deſpiciunt:et ſeipſos deſerunt. melior tñ ratio eſt
prima q iſte debeat eoipſo repelli q ſe idoneum arbitratur.fa
cit quod not.§. de elec.cum in iure.aliam collige ex gloſſ.fina.
que ponit exempluꝫ in materia electionis.in qua vox electi nõ
auget numerũ:nec ſibi dat ſuffragiũ. qđ intelligit Jo.an.verũ
in forma ſcrutinij.ſec⁹ in forma cõpromiſſi ſm not.per euꝫ de
elec.cũ in iure.Nã ſecundũ Hoſt.in ſcrutinio cũ ſecrete ſiat ha
bet originẽ a ſeipſo.quod eſſe nõ poteſt:ſꝫ in cõpromiſſo põt
alij ipſuꝫ audienteꝫ nominare. ⁊ ſic põt conſentire ab aliis no
minat⁹. ⁊ ſic non habet originẽ a ſeipſo.et hoc ſentit hic glo.ſi.
duꝫ dicit q in electione a ſe oriri nõ debet: ⁊ int⁹ ortus occidit
j.q.j.quibuſdam. ¶ Oppo. Jo.an.⁊ videtur q qs in facto pro-
prio poteſt authoritatẽ accõmodare.vt pꝫ in tutore qui fun-
dum emptũ a patre ſui pupilli põt ſibi tradere.vt.l. ſi fiſtulas.
§.ſi.de contrahẽ.emp. Itẽ põt ſibiipſi ſoluere:qđ pupillus ſibi
debet.vt.l.quoties.§. ſicut.ff.de admini.tu. ſo. vt hic p Hoſti.
qui dicit.q hic in ſpiritualib⁹.que nõ querunt ſine iudicis au-
thoritate:nec hereditaria ſucceſſio locuꝫ hꝫ: ibi in tẽporalibus
que ſo.non eſt ſufficiẽs.qꝛ nec etiã in tẽporalibus põt quis eſſe
auctor in facto ſuo proprio.vt.l.pupillus.§.iteꝫ ipſe. de au.tu.
¶ Querit Jo.and.ʇ pone q eps cõfert eccleſiã patrono pro-
4 prio motu:vel ſuo officio.an valebit collatio:⁊ poterit cõſenti
re.videtur q nõ qꝛ ipſaꝫ patroni preſentatio nõ preceſſit quod
debet eſſe.§.e.ex inſinuatione. Item ſi dicas q poſt collationẽ
poteſt cõſentire obſtat ſibi iſte tex.qꝛ videtur ſe ingerere. Joã.
and.tenet q poterit cõſentire ⁊ iſte non dicitur ſe ingerere:ſed
vocatur adeo tãq actor.§.de elec.qualiter. Itẽ cõditio patro-
ni ex eo q patronus eſt:nõ dꝫ eſſe deterior: q vnius extranei.
immo melior.vt.§.c.prox.in ſi.⁊.c.cum in officiis.de teſtamen-
tis non ob.q non pceſſit preſentatio:qꝛ ſufficit q patronus cõ
ſentiat ex poſtfacto vt pꝫ.§.c.ſi vero.Nõ ob.q cõſenſus ſubſe
quens reddat eũ ambitioſum tãq ſe ingerat.vt hic. qꝛ hoc ve-
rum q dicitur ſe ingerere cũ ſeipſum preſentat ⁊ ſic ineſt vitiuꝫ
in radice.ſ.ambitio: ſecus ſi collationi cõſenſit.qꝛ tũc nõ trahit
originẽ a ſeipſo:ſꝫ ab epõ.pro quo dꝫ preſumere vt recte agat
facit qđ dixi.§.ſm Hoſti.de differentia conſenſus inter formã
ſcrutinij ⁊ cõpromiſſi.tangit etiam Jo. an.an pater patronus
poſſit preſentare filium.dic vt dixi.§.c.conſuluit.j.

Opponit in cõtrarium.

Ponit queſtionem.

1 ¶ Tẽpora pfixa actui celebrando currũt pendente lite.
2 Statuto padue pfigit termin⁹ infra quẽ cã appellatiõis termi
natur:q elapſo ſñia ſit rata ⁊ firma:qdaꝫ appellauit ad iudicẽ
qui cõpetẽs credebat. oppoſitũ fuit q erat incõpetẽs:pẽdente
appellatõe lapſus ẽ termin⁹ tãdẽ iudicat⁹ incõpetẽs:an nõ ob-
ſtante lapſu fatalitũ poſſit appellationem proſequi.
3 Impedimẽtũ legitimũ cẽſet qđ excuſat appellãtẽ a lapſu fata
lium.
4 Patron⁹ laic⁹ ⁊ patron⁹ clericus qliter et in quibus differãt.

CUm propter. Patroni ad eccleſiã va
cantẽ ſi. j.quatuor men
ſes nõ preſentant. epiſcopus ordinabit eccleſiam.vel
aliter ſi queſtio iuris patronat⁹ nõ diffinitur in qua
tuor menſes eps ordinabit eccleſiã ſine preiudicio euincẽtis.di
1 ctum ⁊ proteſtationem ſubdit ibi:itaqꝫ. ¶ Nota primo.ʇ q tẽ
pora prefixa actui celebrãdo currũt pendente lite inter aliquos
ad quem exercitiũ talis act⁹ pertineat facit ad.q.in qua his die
2 bus conſului ʇſtatuto padue prefigit terminus.infra quẽ cã ap
pellationis terminatur quo elapſo ſñia ſit rata ⁊ firma.mõ qui
dam appellauit ad iudicẽ:qui cõpetẽs credebatur oppoſitum
fuit:q erat incompetens:⁊ tanto tpe ſuper iſta exceptione di-
ſceptatum fuit:q lapſus fuit terminus prefixus ad cãm decidẽ
dam:⁊ tandem pronunciatum.qđ ille qui aditus fuit:non erat
iudex competens querebatur ergo.an non obſtante lapſu fata
lium poſſit appel.proſequi coram iudice competente.ad quem
conditionaliter appellatũ extitit ſi ille primo adit⁹ appareret
non competens.dixi q poterat quia tempora non debẽt cur-
rere probabiliter dubitanti vt in ſimili dicit textus in. l. q diu.
C.qui admit.ad bo.po.⁊.l.cõtra maiorẽ.⁊.l.cũ q.C.de inof.teſ.
cenſetur

3 cenſet eſt illud legitimū impedimētū qđ excuſat appellātē a la
pſu fatalium.vt.c.ex ratione.magis qñ p except.aduerſe ptis cū p
celatur.vt.l.ſi cum ipſe de excu.tu.ad hoc optime qđ not.in.c.
ſi electio.de elec.lib.vj.Non ob.quod ſnia declarauit illum ma
le appellaſſe.quia dico q̄ probabilis error circa ſpēm iuriſdi-
dictionis illorū:ad quos appellauit.habēt eum excuſare ſicut
excuſat iudicem male iudicantē.vt inſti.de oblig.que ex quaſi
delict.in principio.⁊.l.cum prolatis.ff.de re iudi.facit ad hoc
quod no.Cy.in.l.j.C.qui accu.non poſ.⁊ quod dixi in.c.tuam
de or.co.non ob.illud.c.vbi lite pendēte currunt patronis tē-
pora.quia loquitur cum tractatur de modico preiudicio: cum
ius ſaluū remaneat contendenti in futur:ſicut currunt inſtantie
etiam impeditis.quia non perit cauſa:ſʒ inſtantia tm̄.vt.l.pro
perandum.C.de iudi.Sed in caſu noſtro.q.peribat ius ⁊ inſtā
tia.Ideo benignius ſuccurrendū.Nō ob.l.j.ff.de app.vbi no-
cet error ſi vnus pro alio aditus ſit:⁊ currūt tēpora.quia ibi nō
probabiliter alium adiuit:ſed errauit in iure.hoc aūt erat de
iure dubium.vtrū illi ad quos appellauit eſſent ordinarij: vel
delegati ⁊ hincinde emanauerit cōſilia ɔtraria.ergo error po
terat dici probabilis cum hincinde cōcluderēt rationes. vt.l.
non ſine.C.de bo.que li.vel de:qđ in caſu huius.c.tempus nō
eſt limitatū in fauorē litigatoris: ſed tertij.ſ.eccleſie ne diu va
cet.currere ergo facilius debent tēpora litigantibus.ar.l. ge-
nera de his qui no. infa.⁊.c.ſtatutum.de preben.lib.vj.⁊ ideo
abſurde poſſet dici qđ tempus illud currit patronis ignoran-
tibus:⁊ etiam impeditis.quia impedimentū eſt:ſi quis patro-
no ſe oppoſuit:⁊ tñ ſibi currunt tempora.vt hic patet.ſecus in
ordinario collatore impedito.vt.c.quia diuerſitatē.de conſe.
preben.℄ Opp.⁊ videtur.quod pendēte lite inter patronos
tēpus debeat expectare.vj.menſibus.vt.ſ.c.cum te.hic aūt di-
citur qđ quatuor ergo male.So.ibi in patrono clerico:hic in pa
4 trono laico.† nam in hoc differunt patronus laicus:⁊ patro
nus clericus ſicut in multis que iſtis verſibus colligitur. Cle
ricus ⁊ laicus diſtant p plura patroni. Penitet ⁊ tēpus ſubie-
ctio penaqʒ forſan.Et ratio titulus dñi cōiungit iſtis. Expo-
ne ſingula v̄ba ſic.penitet de hoc dic:vt.ſ.c.cum aūt. Itē ſeq-
tur.tēpus de iſto habes hic.⁊.ſ.e.c.vno.li.vj.ſubiectio quia ma
gis aſtrictus eſt poteſtati eccleſie patronus clericus:q̄ patro
nus laicus.qđ dic:vt.j.c.progi.⁊ de offi.le.dilectus.penaqʒ for
ſan.quia ſm quoſdā clericus priuat̄ poteſtate pñtandi ea vice
ſi minus idoneū preſentat.ſʒ laicus nō:priuaret.ſʒ ſm Hoſti.
idem in laico vt pbatur in aucl.vt hi q res.ſ.ſi.coll.v.⁊ in aucl.
de ec.ti.ſ.ſi quis edificatis.in ſi.coll.ix.⁊ in aucl.de ſanc.epi.ſ.
ſi quis oratorij.coll.ix.⁊ ideo dixi forſan.quia ſunt opi.qđ dic
vt.ſ.de ſup.ne.pre.c.ij.de offi.or.cum nos.⁊ quod ibi per Jo.
an.ſuper.ij.glo.pōt notari.quinta differentia quo ad rationē
reddendam.de quo.ſ.e.ex literis.ſexta quātum ad aſſignatio
nem tituli ordinandi ⁊ ideo dixi titulus.de quo.j.c.paſtoralis
⁊.c.poſtulaſti.ſeptima quia cleric⁹ ſit patronus ex donatione
ſine aucl.epi:ſʒ nō laicus.de quo.ſ.e.ſignificaſti.⁊.c.ex inſinua
tione.de his differentijs quātum ad expoſitionē iſtorum ver
ſuum plenius vide per Hoſt.in ſumma.e.c.ſ.in qbus differūt
⁊ ita dicit Jo.an.quid aūt ſi cōtingat miſtura.quia cōcurrant
clericus ⁊ laicus in patronatu eiuſdem eccleſie.quia forte ha-
benti ius patronatus ſucceſſit p parte certa eccleſia: p alia pri
uatus in iſtis differentijs quē ſeqmur ⁊ ſm quē ex ipſis tales
differētias decidemus videtur q̄ debeat tale ius cōmune duo
bus variam cōditionem habētibus iudicari.ſm quod vtilius
eſt eccleſie:ſicut dicimus in materia vnionis.ſ.ne ſe.va.c.j. vel
debemus ſequi naturā in iſto cōpoſito ſimplicis dignioris.vt
plene dixi.ſ.de iudi.quāto. vel debemus iudicare ſm hūc vel
illum reſpectu portionū.vt habens maiorem partem in dicto
iure ⁊ ius potentius preferat̄ ſicut cum minor ⁊ maior hñt cau
ſam cōmunem ⁊ indiuiſibilem.nā minor beneficium proderit
⁊ maiori.vt.C.ſi vnus ex plu.l.vna facit ad predicta.l.impera-
tor.de ſtatu ho.⁊.l.pregnātis.dominus Fed.de ſen. conſuluit
q̄ ſi talem cōionem habet laicus cū clerico:laicus gaudebit p̄
uilegio clericorum.⁊ dicit quod ſic tenēt Joan. and.⁊ Archi.
eo.ti.c.vno.lib.vj.in gl.fina.p.l.ſi cōmunē.ff. quēadmodū ſer.
⁊ ita not.conſilio.lxiij.

[Marginal note:] Ro. p intellectu legis. .j.ff.ð ap.

[Marginal note:] Opponit in cōtrarium.

1 ℄ Legatus pōt reſeruare ſue collationi eccleſiam primo va
caturam in vno archidi.ſue collationi.
2 Inhibitio iudicis impedit tranſlationem dominij.
3 Legatus non pōt conferre beneficia vacatura.
4 Beneficiū poteſt pmutari alterius authoritate q̄ collatoris.
5 Diſparitas beneficiorū non impedit permutationem.
6 Patroni preſentatio ⁊ conſenſus requirenda ſunt in permu-
tatione.

7 Inhibitio facta ei ad quem pertinet preſentatio vitiat colla-
tionē que fieret de eodē beneficio ab ordinario.
8 Legatus eccleſiam ſpectantem ad preſentationē laici nō pōt
reſeruare ſue collationi.
9 Beneficium minus canonice adeptus non facit fructus ſuos.
10 Petitiones due cōtrarie ſuper eadem re admittuntur.
11 Delegatus datus ad prouidēdum alicui an poterit reſeruare
collationi ſue eccleſiam vacaturam.
12 Plures ſi obtinent ſuper prouiſione ſua in prouincia ſup be-
neficijs que duxerint acceptanda datis executoribus:qui inhi
bent ordinarijs cū decreto:an ſemper ſcribitur inter eos: da
to vt qui prior eſt tpe ſit potior in iure.
13 Papa mādat in literis pūderi de bñficio: qđ primo vacabit ī
eccleſia vel dioceſi:executor nō contulit primū:an poterit con-
ferre ſecundū: tertiū:vel vlterius.
Et quid ſi mādauit alicui pūderi in beneficijs eccleſiaſticis vſ
q̄ ad certam ſummā puta centū marcap:an executor taliū lite
rarum poterit reſeruare plura beneficia concurrētia ad dictā
ſummam.nu. 14
15 Papa dedit executorē ad pūidendū q inſinuatis ⁊ factis pro
ceſſibus cum inſinuatione deceſſit an expirent gratia et ad
quem redibit poteſtas.
16 Papa ſi moritur an expiret poteſtas executoris.
17 Legatus an poſſit dare eccleſiam inuito patrono laico.

Cum dilectus.

Legatus de latere ec
cleſiam cuius alia ec-
cleſia eſt patrona:ſue collationi reſeruare pōt:ſʒ nō
vacet.⁊ eā cōferre pōt cū vacauerit.⁊ ſunt due par-
tes. in prima ponit̄ petitio.So reſponſio ibi:nos igitur ℄ No
1 ta † primo q̄ legatus pōt reſeruare ſue collatiōi eccleſiam pri-
mo vacaturā in vno archid.ſue collationi.q̄ de quibus eccle
ſijs intelligatur ⁊ an in vna eccleſia poſſit plures reſeruatiōes
facere vel hoc poſſit.ſ.pluries reſeruare beneficia ſpectātia ad
vnius collationem.dic:vt no.in.c.deliberatiōe.⁊.c.preſenti.de
offi.le.vbi etiam quid iuris ſi ante vacationē expirat officium
legati:an expiret talis reſeruatio.dic:vt ibi. ℄ Scđo no.q̄ le-
gatus caſſauit preſentationē archidi.factam cōtra ſuā inhibi-
2 tionem.† Inhibitio eni iudicis [a] impedit tranſlationē dñij.vt
a dixi.ſ.ne teſtamētis.c.raynaldus.⁊.l.is cui bonis. de verb.ob.
3 per Bar.⁊ collige.† q̄ licʒ legatus non poſſit conferre beneficia
vacatura:vt.ſ.de preben.dilectus.pōt eā vacatura ſue collatio
ni reſeruare.q̄ hic non inducitur votū captāde mortis. cum p
talem reſeruationem beneficium in titulū nulli cōferat:ſʒ facul
tatem iure cōferēdi ſibi a iuris cōceſſam gñaliter in prouincia
ſibi decreta corroborat ſic reſeruādo:ne poſſit ab ordinario p-
ueniri.vt.c.j.in ſi.j.de offi.le.nunquid ergo poterit legatus re
ſeruare beneficiū certum: puta qđ titius obtinet cum vacabit
collationi ſue.iſte enim tex.⁊ſimiles qui cōcedant legatis iſtas
reſeruationes loquuntur cū reſeruat in genere in vna eccleſia
collegiata ī vna dioceſi vel pūicia:quo caſu nō pōt deſpicēdivo
tū captāde mortis certe pſone.ſed cū bñficium certi loci reſer
uaret magis conferēdū certo clerico: vt hic expſſit legat⁹ vide
tur idirecte induci votū captāde mortis.⁊ ſic reſeruatio nulla.
vt.c.deteſtāda.⁊.c.ne captāde.de pben.li.vj.in ſimili habem⁹ q̄
valet cōuentio ſup hereditate īcerti hoīs q̄ obuenire cōtigerit
cōmunicāda:nō autē hoīs certi.iuxta no.in.l.ſi.C.de pac.⁊ ſic
q̄dā ignoq; licēt in genere:q̄ nō in ſpecie.ſ.de offi.or.ſi ſacerdos
℄ Tertio no.in v̄.vacit e. Iſte. A.eccleſiā obtētā collatōe le-
4 gati auctoritate ordinarij pmutauit cū prebēda † et ſic alterius
aucto.q̄ collatoris pōt bñficiū pmutari.vñ beneficiū qđ qs ob
tinet ex literis pape aut.ordinarij pmutare poterit.q̄ papa
vl̄ legat⁹ bñficiū cōferēdo pīudicat ordinario in illo actu colla
tionis:ſed curā talis bñficij pro futuro tpe nō intelligūtur ordi
nario ademiſſe.facit.c.p duas.de maior.⁊ obed.et collige etiā
5 † q̄ diſparitas bñficiorū nō impedit pmutationē.quod pʒ qa
hic eccleſiā pmutauit cū prebēda.ne quo dic:vt dixi.ſ.de re.p-
mut.c.ſi.in materia pmutationū. ℄ Quarto no.q̄ iſte.M.pmu
tauit pbendā:⁊ recepit vigore pmutationis eccleſiā auctor.or
dinarij ⁊ in iſto actu pmutatōis archidiacon⁹ pñtauit.ex quo
6 collige † q̄ ſi pmutatur bñficiū in quo qs habet iuspatronat⁹
debʒ ille q ex pmutatōe recepit p patronū pñtari.et ſic in per-
mutatione reqritur preſentatio:et patroni cōſenſus.⁊ hoc ideo
quia in ipſa permutatione cēſetur vacare eccleſia.niſi quoad ca
ſum.c.j.de re.permut.li. vj.et vide ad hoc quod nota.in.c.ſi p-
7 pter.de reſcrip.li.vj.in gloſſ.morte. ℄ Quito collige † q̄ inhibi
tio facta ei ad quē ptinet preſentatio:vitiat collationē. que fie
ret de eodem bñficio ab ordinario:que ſine preſentatione non
teneret.ſ.e.ex inſinuatione.et pñtatio eſt preciſa et inhibita

[Marginal note:] a ℄ Inhibitō iudicis Nec etiā talis inhibitō caſſatur licet ipſe iudex nōvo cauerit partes. Innoc. i.e.j.de ope. no.nuntiat.

per habẽtem poteſtatem. deſtructo ergo antecedẽte: deſtructũ
videtur ⁊ conſequens: per quod peruenitur ad illud. vt. l. tria
predia. ff. de ſerui. vrba. pre. ¶ Sexto no. ꝙ pñtatus ſcđo lo
co ⁊ admiſſus ab epõ prefert priori: etiã ſi media collatio inutilis
interceſſit. vt fuit iſta legati facta. V. ſi archidiacon⁹ vt laic⁹ pͤ
ſentauit dictũ. G. dicta cũ collatione facta dicto. V. nõ caſſata
ordinari⁹ eã cõtulit dicto. P. ad ſecũdã pñtationẽ Archidi.
ꝙ nõ p intellectu. c. ꝙ autẽ. ⁊. c. illud. ſ. e. ¶ Septio no. moduʒ
argumẽtãdi in iure. vt ſcʒ colligere mẽbra ⁊ ex quolʒ intẽtionẽ
aduerſarij excludere. ſimiliter arguit inriſcõ. a ſufficiẽti partiũ
enumeratõe. vt. l. obligatõnũ fere. de ac. ⁊ obli. ⁊. l. patre furio
ſo. de his q ſunt ſui vel ali. in. ⁊ multos modos argumẽtãdi in
iure enumerat doctor me⁹. in. l. cõuẽticulaʒ. C. de epiſc. et cleri.
8 ¶ Octauo no. ꝙ legat⁹ eccleſiã ſpectãtẽ ad pñtatõeʒ laici nõ
põt reſeruare ſue collationi qđ ex eo patet. quia ſi priaʒ pñſenta
tioneʒ factã de. G. ab Archi. vt a laico epũs admiſiſſet: fuiſſet va
lida: ⁊ nõ illa facta de. P. poſtea ⁊ nõ obſtãte inhibitõe legati.
de hoc tamẽ: an legatus poſſit cõferre bñficia in qbus laici ha
9 bent ius patronat⁹. remittã poſt glo. ¶ Nono not. ꝙ ille qui
min⁹ canonice bñficium eſt adept⁹ nõ facit fruct⁹ ſuos: imo te
netur ipſos reſtituere. ar. cõtra. qꝛ titulus min⁹ iuſtus excuſat
a pceptõe fructuũ: lʒ malefidei ceſſat. vt. l. ſed ſi lege. ſ. ſcire. ff.
de pe. here. ⁊. l. nũꝗ. ff. de vſuca. dic vt. ſ. de appel. bone. ⁊ de pͤ
ben. dilecto. in ſi. ¶ Decimo no. formã ſentẽtie. pñũtiauit enĩ
papa pñtationẽ. G. nõ fuiſſe canonicã ⁊ cõceſſionẽ eiuſdẽ. P. ca
nonicã extitiſſe. ⁊ ſic itellige petiõeʒ vtriuſqʒ formataʒ: vt ſua in
10 ſtitutio pnũtiaretur canonica. ex quo collige. ꝙ due petitio
nes cõtrarie admittãtur ſup eadeʒ re. de quo p Inno. ⁊. Hoſt.
ſ. de reſt. ſpo. c. ex cõqueſtione. ⁊. c. j. ꝺ mu. pet. vbi de hoc tetigi.
et aduerte qꝛ ex textu nõ apparet ꝙ iſte. P. petierit fruct⁹ ⁊ ta
mẽ ſibi adiudicitur. et fertur hic ſentẽtia icerta ſup eis: de quo
dic: vt dixi. ſ. de reſt. ſpo. grauis. ⁊ ð ſepul. certificaſti. ¶ Uenio
ad apparatũ Inno. ⁊ Jo. an. recitãdo p queſtiones prĩo quero
dicit hic ꝙ legat⁹ de latere pape põt reſeruare collationi ſue ec
11 cleſiaʒ vacaturã in tali archidiaconatu. † Sed nũquid idẽ dele
gatus dat⁹ ad puidẽdum alicui. dicit Inno. aduertẽdũ ad for
maʒ cõmiſſionis. nã quãdoqʒ mãdatur alicui puideri de prĩo
beneficio: qđ vacabit in tali eccleſia. qñqʒ de beneficio: quod va
cabit in ciuitate: vel dioceſi. quãdoqʒ puideatur alicui de bñfi
cio: qđ in tali puincia duxerit acceptãduʒ. quãdoqʒ ꝙ ſibi pui
deat de bñficio cõpetenti. Sup omnib⁹ enĩ iſtis formis poteſt
dubitari an executor poſſit ſibi reſeruare. ita ꝙ poſt talẽ reſer
uationẽ nõ teneat collatio ordinarij collatoris. qdaʒ dicunt ꝙ
ſic. quia alias inutile eſſet mãdatuʒ de puiſione. ⁊ qꝛ principali
cõmiſſo: videtur cõmiſſa ⁊ acceſſoria ſine qb⁹. ⁊c. vt. l. ij. ff. de iu.
om. iu. ⁊. l. ad rem mobilẽ. ⁊. l. ad legatuʒ. de pcura. vbi illa que
ſunt cõſecutiua mãdati veniũt in mãdato etiaʒ nõ expͣſſa. facit
c. preterea. ſ. de offi. dele. Jteʒ legat⁹ de latere põt: vt hic ergo
⁊ delegatus ſuper ſpeciali prouiſione fienda alicui deputato:
cuius non eſt minor authoritas quo ad ſpecialem. illã cõmiſſio
nem: ꝗ legati quo ad generalẽ. ar. c. ſtuduiſti. de offi. le. de ad
mi. tu. ſi duo. ſ. ſi. Jtẽ ſi non poſſet reſeruare. iam teneret colla
tio ordinarij de beneficio poſt vacante. ar. c. dilectus. ij. de pre
ben. ⁊ ſic eſſet mandatũ inutile. alij dicunt ꝙ in quacunqʒ dicta
rum formarũ ſcribatur: nõ põt executor aliqđ bñficiũ reſerua
re: nec impetrans acceptare: ſic gñaliter. qꝛ huic impetrãti vni
cum beneficiũ debetur ⁊ ſic vnũ ſibi eſſet ſeruãdũ nõ autẽ totaʒ
dioce. vel prouinciã onerare ne ante puiſionẽ ſuã aliqđ bñfici
um cõferatur. grauis enim ambitioſus ⁊ nimis vagus eſſet iſte
intellectus. ideo non ſequendus. arg. de transla. ca. finali. ⁊ de
minor. l. pretor. quid dicendum. Joã. an. poſt Inno. ⁊ alios pro
lixe hic proſequitur. q. iſtã que hodie eſt deciſa. in. c. ne captan
de. ⁊. c. executor. de cõce. prebẽ. li. vj. ⁊ an ſemp iſte inhibitiones
ſeu reſeruationes executoꝝ ligent manus ordinarioꝝ. dic vt in
cle. j. de cõce. prebẽ. ⁊ ibi tradit noua forma literaꝝ pape. ¶ Se
12 cundo quero † ſi plures obtinent ſup prouiſione ſua in prouin
cia ſuper beneficijs que duxerint acceptãda datis executorib⁹
qui inhibẽt ordinarijs cum decreto: an ſemp ſcribitur iter eos
dato vt qui potior eſt in tpe potior ſit in iure. dicũt quidã ꝙ in
omni caſu prouidendũ eſt primo impetranti. ar. ſ. e. cũ autẽ. in
fine. adeo ꝙ donec ei prouiſum fuerit non valet prouiſio a ſcđo
executore facta etiã ſi ignorat primas literas: niſi de ipſis in ſcđo
habeatur expreſſa mentio. ſ. de reſcrip. c. capitulũ. ⁊. c. ceterum
Sed huic opi. obſtat. c. dilectus. ſ. de prebẽ. ſol. ibi loquitur in
collatione ordinarij que nõ impeditur per literas pape etiam
precedentes tpe: per quas mandat ſimpliciter prouideri. que
ſtio noſtra loquitur in diuerſis qui iure ordinario innituntur
ambo. fauorabilius ergo eſt ius ordinariũ: ꝗ extraordinariuʒ
vt patet ex no. de ap. vt debitus. alij dicũt in vtroqʒ caſu idem
ta quid dices. dic ꝙ ſi ſunt plures habentes literas generales
in ciuitate vel dioceſi: lʒ ſub diuerſa data: hic eſt locus priorita
ti in data ſaltem ex quo ante preſentationem primarũ collatio
ſecundo vel vlteriori facta non eſſet. vt. c. tibi qui. de reſcrip. li.
vj. ⁊ hoc veruʒ cum plures habẽt ſimpliciter literas generales
Si vero iuxta ſtylum curie habẽt ipſas cum beneficio acceptã
di: hic proprie eſt generalitas. qꝛ licet vagari ⁊ admittere ita
cẽteſimam: ſicut primã ⁊ tũc aut litera hʒ ſpatium mẽſis: ⁊ cũ
de certo iuxta nouã formã cle. j. de conce. prebẽ. ⁊ infra menſis
ſpatium prefertur primus vt in verſi. ſecus. aut impetrãtes ha
bent beneficium acceptandi: ⁊ maxime primus ſine ſpatio men
ſis. ita ꝙ eſt locus. c. j. de conce. prebẽ. lib. vj. ⁊ tunc ſicut valeret
collatio ordinarij facta ante acceptationẽ primi. ſic ⁊ facta per
alium executoreʒ ſcđi ipſi ſcđo. hoc probatur in. d. cle. j. primo
reſponſo. in ſi. ⁊ hoc no. Jo. and. in. d. c. executor: in nouella. ⁊ vi
de de iſta prioritate primi vel ſcđi qđ not. in dicta. cle. j. ⁊ ibi qd
iuris de illo qui hʒ gratiam de beneficio qđ infra menſeʒ duxe
rit acceptandũ: an poſſit acceptare poſt menſem de quo in glo.
iſte terminus. ⁊ ibi etiam vide p quẽ actũ videatur acceptare. ⁊
an in acceptatione requiratur preſentia executoris. ¶ Tertio
13 quero † papa mandat in literis prouideri de beneficio: qđ pri
a mo vacabit in eccleſia vel dioceſi executor non contulit. [a] pri a ¶ Executor non cõtulit. Et executoris negligẽtia an preiudicet impetranti vide cardi. in cle. pen. uij. q. ꝺ prebẽ. ⁊ ibi glo. no. ⁊ in c. ij. de conceſſi. prebẽ.
mum: an poterit cõferre ſm tertium vel alterius. quidaʒ ꝙ ſic.
ar. ſ. de preben. c. dilectus filius. G. eſt tamẽ neceſſe ſcđm quoſ
dam ꝙ executor notificet hoc mandatũ oĩbus eccleſiis: in qui
bus hʒ poteſtatem prouidẽdi. ar. de ap. ſuper eo. ex preſenta
tione enim literarũ cõtra eccleſias iuriſdictionẽ hʒ vnde ſcđm
eos beneficium vacans in vna eccleſia non poſſet conferre quo
vſqʒ omnib⁹ ⁊ ſingulis de illa prouincia litere fuerint preſenta
te. alij dicũt ⁊ melius ſm Inno. ꝙ ex quo recipit literas ſtatim
conferre poteſt bñficium primo vacãs etiã ſi non ſcribat eccle
ſiis: in quibus hʒ poteſtatẽ prouidendi qꝛ litera nõ dicit ꝙ eis
ſcribat: ſʒ ꝙ l eis. ad q̃ſtionẽ ppoſitã redeũdo dicas ꝙ ſi bñfi
cium qđ vacauit non põt conferre: qꝛ preuẽtus eſt ab alijs: po
terit prouidere de ſcđo: tertio vel vlteriori. qꝛ beneficia ſunt la
tiſſime interpretanda. de verb. ſig. olim. ⁊ ſunt verba intelligen
da cum effectu. de cle. non reſi. relatum. litera ergo que dicit. ꝙ
prouideatur de beneficio primo vacaturo: nõ eſt tñ ad primaʒ
vacationem reſtringenda: ꝗtum ad poteſtatẽ prouiſoris ⁊ pro
uiſionem bñficij extẽdẽdã. dʒ ergo exponi prouideas de primo
beneficio vacaturo. i. de illo beneficio vacaturo: de quo ei pri
mo cum effectu poteris prouidere. Jd enĩ ſoluʒ poſſumus qđ
cõmode poſſumus. qꝛ ſic in dubijs benigna ⁊ non maligna in
terpretatio fieri dʒ. ⁊ vt impetrãs cõmodum inde ſentiat. ⁊ vt
res potius valeat: ꝗ pereat. de priuile. in his. de verb. ſig. abba
tem: ⁊ hec maxime ſunt vera ſcđm Inno. qñ mandauit ſibi pro
uideri cum ſe facultas obtulerit. qꝛ nõ intelligit ſibi auferri fa
cultas: ſi ab alio puentur ſm Jo. an. poſt Inno. Ex predictis
collige ar. ꝙ ſi per negligẽtiã executoris ⁊ impetrantis conti
giſſet iſta preuentio: non poſſet ſibi prouideri de ſcđo: vel vlte
riori. qꝛ de talibus nõ eſt ſcriptũ pro eo de quo dic. vt. j. de pre
14 ben. ſi clericus. li. vj. ¶ Quarto quero. † mandauit papa alicui
prouideri in beneficijs eccleſiaſticis vſqʒ ad certã ſummã. puta
centum marcarũ an executor talium literarũ poterit reſeruare
plura beneficia cõcurrentia ad dictam ſummã. videturqʒ ſic. qꝛ
non de facili inueniretur beneficiuʒ valens tantũ. dic poſt doc.
ꝙ quandoqʒ mandat prouideri ſimpliciter vſqʒ ad certam ſum
mam: qñqʒ adijcitur vſqʒ ad certã ſummã prouideas de bene
ficio. qñqʒ apponitur de vno: vel plurib⁹ beneficijs vſqʒ ad cer
tam ſummã. primo caſu dicit hoſti: ꝙ nõ poterit ſibi niſi in vno
beneficio prouideri. qđ dictũ hodie reprobatur. p. c. ꝗuis. de pͤ
ben. lib. vj. ſcđo caſu in vno tñ beneficio: qꝛ ita ſcribitur in ſingu
lari. Jn tertio caſu non eſt dubium poſtꝗ in verbis ſimpliciter
vſqʒ ad tantã ſummã vel de prebenda certi valoris an in pluri
b⁹ poterit puideri l maiori ſũma. dic: vt. d. c. ꝗuis. ¶ Quinto q
15 ro. † papa dedit executorẽ ad puidẽdũ qui inſinuatis ⁊ factis
proceſſibus cũ reſeruatione deceſſit: an expiret gratia: ⁊ ad quẽ
redibit poteſtas: an ad ordinarium collatorẽ vel papã. dicit Jn
nocen. ꝙ ad papã cuius authoritate facta fuit reſeruatio. ⁊ vi
de ad iſtam. q. not. p Inno. ⁊ Jo. an. j. de exce. pla. iter dilectos.
et. c. ſi de beneficio. de preben. in cle. † ¶ Quid ſi moriẽ papa an
expiret poteſtas executoris videtur ꝙ ſic: ſicut poteſtas execu
toris data a legato. vt. c. preſenti. de offi. le. li. vj. Dicit etiã hic
Jo. and. ꝙ ex quo reſeruauit in vna eccleſia: in alia prouidere
vel mutare non põt dũmodo ſit talis eccleſia: quam poſſit habe
re de reſcrip. cum in multis. de o p. le. l. ſi. ¶ Sexto quero ſi ex
pectans male acceptauit: an poterit aliud acceptare: vel etiam
illud idẽ ſi tpe nõ debito vl alias indebite acceptauerit puta an
te vacationẽ videt ꝙ poſſit cũ illa acceptatio nõ tenuerit ad ꝓ
de op.

¶ Ponit queſtiones.

de op.le.l.ij.de qua.q.vide p archi.in.c.cū in multis.de reſcrip
li.vj.de iſta.q.⁊ an ille qui bñ acceptauit poſſit variare vide qđ
no.Jo.an.i.c.ne captādē.de ꝯce.ꝓ.li.vj.ſup v̄bo ꝓuideri.⁊ ſup
17 gl.iȝ. ¶ Septimo q̄rit gl. ꝰ nūquid legat⁹ poſſit dare eccleſiā
inuito patrono laico.gloſ.penul.tenet qđ non poſſit.nec eſſet
equum auferre patrono preſentationeȝ.⁊ ſic retrahere laicos
a fundatione eccleſiarum.⁊ hanc opi.tȝ hic da.go.pbi.⁊ hoſti.
licet ſpe.placeat prima huius glo.in ſpec.ti.de lega.ꝯ.nunc tra
ctemus.verſi.ſed nūquid legatus.quā etiā tȝ Gui.na.in decre.
dilectus.ꝯ.de offi.le.opi.da.go.hoſti.⁊ pbi.magis placet.quia
ius patronatus a iure patronis cōceſſuȝ nō videtur legatū de
latere poſſe minuere.ſicut eī gratiā pape non poſſet legatus
irritare ſiue extinguere.vt.ꝯ.de preben.c.ſi motu.lib.vj.ita nec
gratiam:quā a iure ſcripto patron⁹ cōſequitur.quia legatus
contra iura diſpēſare non pōt.iuxta no.in.c.j.de ſciſma.lib.vj.
ſicut eī nō poſſet legitime inſtitutū in beneficio remouere ſi
ne cauſa:ita nec patronū priuare ſuo iure pñtandi:nec genera
li mādato iura ſpecialiter alicui cōceſſa poteſt legatus auferre
nec video quare poteſtas cōferendi beneficia cōceſſa legatis d̄
latere abſorbeat iura laicoꝝ:q iure ſuo veniūt ad pñtationem
⁊ hoc v̄iſſimū credo multis rationib⁹ ꝯfirmādū cauſſis p nūc.

1 ¶ Ep̄s admittēs p̄ſentatū a patrono ſi ſit idone⁹ nō videt ei
facere iniuriā.Et ei teneť de equalēti bñficio ꝓuidere.nu. 4
2 Preſentati ſi ſunt plures conditio illius quem admiſit epiſco
pus cenſetur melior.
Preſentato nullum ius queritur in beneficio ex ſola preſenta
tione laici patroni.
3 Patronus laicus poteſt variare in preſentatione.
5 Idoneitatē preſentati quis ꝓbare debeat preſentatus ſe eſſe
idoneum:an vero ep̄s non fuiſſe idoneum.
6 Ordo iuris an ſit ſeruādus in lite quā mouet clericus preſen
tatus a patrono ⁊ repulſus ab ep̄o cōtra ipſum ep̄m.
7 Duo litigāt in curia ſuper bñficio: patronus īfra tēpus ſuū
preſentat vnū dioceſano.qui ipſum admiſit.an ille pro quo eſt
lata ſnia poſſit ꝓpter iſtā inſtitutionē agere cōtra epȝ ⁊ pronū
8 Legatus de latere an poſſit conferre beneficium cuius preſen
tatio pertinet ad vnum prepoſitum ⁊ homines certe ville.
Et poſito quod poſſit an poſſit conferre dictam eccleſiam cū
vacabit.numero. 10
9 Legatus de latere beneficia in quibus laici habent ius patro
natus non poteſt conferre.
11 Homines ville habentes ius patronatus an debeant preſen
tare in forma vniuerſitatis.

Paſtoralis. Si laicus patron⁹ duos ſuc
ceſſiue pñtat:valet inſtitu
tio facta de ſcđo.non ob.appellatione facta p pri
mum.ep̄us tñ ſi malicioſe primū repulit: illi com
pellitur ꝓuidere.⁊ ſunt due partes.In prima conſultatio. In
ſecunda rñſio ibi:nos igitur.⁊ vtraq; ſubdiuiditur.ſcđa pme
1 ibi:⁊ ſi forte.ſcđa ſcđe ibi:verūtñ. ¶ No.primo ꝰ ꝙ quandoq;
ep̄us nō admittit pñtatū a patrono quē tamē admittere teneť
ſi ſit idoneus alias videť ſibi facere iniuriā.vt in gl.ſi. ¶ Scđo
2 no.ꝰ ꝙ inter plures preſentatos melior eſt cōditio illius quē
admiſit ep̄us:etiā poſterius preſentatū.⁊ ſic ex ſola preſenta
tione laici nullū ius querit in beneficio.p qđ pȝ ſoluta prima
queſtio.Itē inquātum dicit:ꝙ lȝ preſentatio ſcđi admiſſa per
ep̄m pȝ ꝙ appellatio primi nō admiſſi ipſam nō habuit impe
3 dire.⁊ ſic rñſum apparet ſcđe q̄ſtioni. ¶ Tertio no.ꝰ ꝙ laicus
patronus pōt variare.Aduerte tñ.qꝛ iſta nō eſt variatio:ſȝ ac
cumulatio ſm Jo.an.Si eī vellet cogere preciſe ep̄m ad rece
ptionem ſcđi repulſo primo:nō poſſet.ſed accumulare pōt.vt
eligat ep̄us quē volet.aliud eſt ergo variare aliud accumula
re vt diximus in materia libelloꝝ:de qua.ꝯ.de libe.ob.c.ij.⁊c.
4 ¶ Quarto no.ꝰ ꝙ ep̄us q malicioſe reſpuit preſentatū admit
tere teneť ſibi in equalenti bñficio ꝓuidere.⁊ ſic ex p̄ſentatione
queritur aliud ius:ꝙ ptes in mēte geſſerint.qꝛ ſic ſepe extra id
Opponit in contrarium. agitur naſciť obligatio vt inſti.q.mo.ob.in prin. ¶ Opponiť
hic dicit.ꝙ iſte prim⁹ quē ep̄s reſpuit:appellauit:⁊ ꝙ ꝓpter re
pulſionē ep̄s ſibi teneť.ex q̄ pȝ ꝙ ei⁹ appellatio fuit iuſta:ergo
preſentatio ⁊ de ipſo facta inſtō irritāda.vt.ꝯ.de ap.cū nobis
olī.⁊.c.cū inter.R.⁊.c.nō ſolū.de app.li.vj.hic aūt ſcđi pñta
tio ⁊ inſtō approbatur.ergo male.ſo.vt in prima glo.q̄ dicit ꝙ
quo ad patronū appellatio nō fuit iuſta.qꝛ ſibi erat licitū va
riare:ſȝ q̄ ad ep̄m fuit iuſta.qꝛ non potuit ſine cā talem primo
pñtatū reſpuē.⁊ iđ ſibi teneť.⁊ ita dicit gl.Jo.an.dicit ꝙ ē iſte
caſus ſpecialiſſim⁹.in q̄ tenet ꝙ ſit etiā cōtra appel.nedū poſt
ipaȝ legitiaȝ cōtra dictū.c.cū nobis olī.⁊ ē ſiſe.ꝯ.de reſ.pierū

ꝙ. Tu aliť ſolue:⁊ duob⁹ modis.pmo ꝙ appel.pēdēte nō dȝ ali
qđ inouari a iudice:vľ a pte.vt in ꝯijs.a tertio v̄o pōt appe.nō
obſtāte.vt ē gl.no.l.l.creditor.ff.mād.iſte eī pron⁹ laic⁹ cenſeť
tertia pſona q̄ ad iſtā.q.q̄ v̄tiť īter epȝ ⁊ pmo pñtatū:ſȝ certe ne
gari nō pōt ep̄m inouaſſe appel.pēdēte admittēdo ſm:q̄ quo
ad ipm deberet admiſſio retractari:inouata p eū appel.pēdēte.
dic q̄ ſcđo ⁊ meli⁹ ꝙ qđqđ pōt inouari pria cā pēdēte:pōt ino
uari pēdente appellatione.caſus eſt no.in.l.poſt ꝓ. ꝯ iperator.
ff.vt in.poſ.le.vñ etiā cū prima q̄ſtione pēdente vel etiam nulla
poſſet patronus laic⁹ alium pñtare.ergo idē poſſit pendente
cā appel.qꝛ litis motio ſiue in principali ſiue in cauſa appella
tio.nō dȝ facere deterius ius pronī.facit.ꝯ.vt li.pendē.c.j.⁊.ij.
5 ¶ Querit glo.dꝭ hic ꝙ tenetur ep̄s pñtato ſi eū cum eſſet ido Ponit queſtiones.
neus:per maliciā nō admiſit.ꝰ Sȝ q̄ro qs ꝓbabit an ep̄s ꝙ nō
eſſet idoneus:⁊ qđ nō malicioſe eū repulit:vľ ecōuerſo ipſe pñta
tus:ꝙ eſſet idoneus:⁊ ꝙ malicioſe eū admittere ep̄s recuſauit
arguit ꝙ p ep̄o preſumať.deinde cōcludit.ꝙ cōtra epȝ p̄ſumať
malicia niſi ꝓbauerit eū nō idoneū.qꝛ qlibet preſumiť idoneus
de ſcru.c.ꝯ.⁊ eo ipo dicit glo.ꝓbatur malicia ꝙ euȝ repellit ſine
examinatione ⁊ h̄ verbū no.Jo.an. plenius in iſto articulo ſic
diſtinguit.aut p̄ſentat⁹ eſt euidenter bon⁹:qꝛ bene citat:bñ le
git:⁊ eſt bone fame:⁊ preſumitur ꝯ ep̄m malicia:ſi eum repellit.
aut eſt euidēter malus.⁊ nō p̄ſumiť ꝯ ep̄m malicia nec ſibi tene
tur de accu.c.euidētia.aut eſt dubium de idoneitate:⁊ tūc aut
epiſcopus eū repulit nulla facta examinatiōe ſup eius idonei
tate:⁊ preſumitur malicia ꝯ ep̄m.vt dicit gl.⁊ ar.ꝯ.de elec.nihil
⁊ idem ſi examinauit:⁊ interlocutoriā ꝯ ipſum nō dedit ſm eū.
ſed hoc nō fateť imo dico.ꝙ ſi facta examinatiōe eū nō admiſit
tacendo preſumitur reprobaſſe.⁊ pinde talis taciturnitas ep̄i
eſt habenda ac ſi fuiſſet interlocutus ꝯ eū.ꝯ.de re iudi.c. cū te.
Si v̄o fuit examinat⁹ p epȝ ⁊ ꝯ eū iterlocutoriā tulit ꝙ nō eēt
idone⁹ ⁊ tūc iputet ſibi pñtat⁹:ſi non appellauit.⁊ ſic ſibi epiſco
pus non tenebitur.ꝯ.de elec.cum dilecti.ad ſi.ſcđm Joan.and.
¶ Sed certe hic eſſet videndū an omiſſio appellationis impe
diat recurſum.cōtra iudicem qui inique dicitur pronūtiaſſe.lȝ
enim ſententia tranſeat in rem iudicatā quo ad litigatores nō
tamē quo ad iudicē:qđ dic.vt dixi.ꝯ.de ap.ſepe cōtingit ⁊ bar.
in diſputatione que incipit.Judex qui per imperitiā ⁊c.bñ fa
teor ꝙ hoc caſu poſtq̄ non appellauit ab interlocutoria talis
clericus preſentatus preſumeť ꝯ eū.vt in.c.in preſentia.de re
nunti.⁊ incūbet ſibi onus ꝓbādi ſe idoneū qđ nō eſſet ſi appel
laſſet.qꝛ pēdēte cā app.nō p̄ſumiť p iuſticia ſnie:vt not.in.d.c.
in preſentia.⁊.c.qm̄ ꝯ de ꝓba.⁊ adde ad p̄dicta qđ not.de ido
neitate ꝓbanda cui incūbat in.c.ſi forte.de elec.lib.vj. ¶ Ter
9 tio querit Jo.an.ꝰ vtrū in hac lite quā mouet iſte clericus pre
ſentatus ⁊ repulſus ꝯ ep̄m ſeruabiť iuris ordo.dicit ipſe ꝙ nō
porrigetur libellus tū conſyderata paupertate clerici reſpectu
epiſcopi in auť.de man.prin.ꝯ.ſit tibi colla.iij.⁊ de queſto.coll.
vj.tum qꝛ in tali cā ſine ſcriptura procedēdū eſt:ſicut qñ ep̄s co
gnoſcat inter clericos ſuos.xi.q.j.ſi qs cū clerico.tum qꝛ de ali
mentis clerici agiť de ferijs.l.ij.tū qꝛ ſicut ipſe ex officio cōtra
ſuum clericū ꝓcedit:ſic equū eſt vt p ipo clerico cōtra ipȝ ex of
ficio procedatur.⁊ adde qđ no.de reſti.ſpo.cōquerēte. ¶ Quar
7 to querit.ꝰ ſi duo litigāt in curia ſup beneficio:⁊ patronus.ꝯ.tē
pus ſuum p̄ſentat vnū dioceſano:qui ipȝ admiſit.an ille p quo
lata eſt ſnia poſſit ꝓpter iſtā inſtitutionē agere cōtra ep̄m.⁊ pa
tronum.tȝ Jo.an.ꝙ ſic.qꝛ ex hoc facta ē durior ⁊ deterior ſnia
vincentis:quod preſul modis oibus prohibet.ff.de ali.iudi.cā
fac.l.j.⁊.ij.q̄ ad intereſſe teneť.c.ti.l.itē ſi res.vel tenentes tales
actionē de dolo in factū ad intereſſe vincētis.ar.ff.de dolo.l.rē
quandam.maxime cōſyderata canonica equitate:ſm quā qui
libet pōt intereſſe ſuum petere ab illo:cuius facto doloſe leſus
eſt:vt pȝ de reſcrip.c.ſi.accedat ad materiā qđ not.de elec.du
dum.ꝯ.nos igiť.videť etiā ꝙ p̄dicta teneātur crimine ſtelliona
tus.arg.de crimi.ſtellio.l.j.Ita dicit Hoſti. Ego dico intelle
ctis terminis queſtionis vt iacēt:qđ ſi a vero patrono p̄ſenta
tio ⁊ ab ep̄o inſtitutio facta fuerit:ex hoc pȝ illos litigantes in
curia non habere ius i bñficio:nec ſnia vel lis illa p̄iudicat ep̄o
⁊ patrono:quo minus ſuo iure vtanť.ar.c.q̄uis.de re iudi nec
propter litē tertij tertio motā dȝ ep̄s: patronus ius ſuū dimit
tere indiſcuſſum.arg.l.illud.ff.de peti.here. pōt ergo intelligi
queſtio:vt ꝓcedat:qñ certū erat alteri ex illis deberi forte p li
teras apoſtolicas:vel alio mō:⁊ ep̄s ⁊ pronus malicioſe proceſ
ſerunt ad talē collationē ⁊ pñtationē.iuxta illa q̄ no.ꝯ.de arbi.
ex parte.⁊.ſ.vt lite pē.c.ij.lib.vj. ¶ Omiſi in.c.cū dilectus que
dam dubia deciſa ſuccincte in cōſilio.fede. de ſen. lxiij. cōſilio
8 dicit Inno.ꝰ an legatus de latere poſſit cōferre bñficiū cuius
preſentatio ptinet ad vnū prepoſitū: ⁊ hoies certe ville ad hoc
dicit:ꝙ ſi dicta vniuerſitas vt patrona hȝ pñtare:legatus illud

conferre nō poſſit. vt ſic ex pſona vniuerſitatꝭ laicorū nō poſſit qḋ ex pſona ꝓpoſiti foret ſibi cōceſſuʒ vt in iſto.c. Eſt eñ iſta cōi
9 de opi. ꝓ qḋ legatus de latere bñficia ī qb⁹ laici hñt ius pronat⁹ nō poſſit ꝯferre. vt h̄ no. ⁊ p archi.lxxi.di. hortamur. ⁊ ī ſpec. de lega.§. nūc tractem⁹.v⁹. ſʒ nūqd legat⁹ ad hoc. de in.pet.c.vno li.vi. Sʒ ſi illi de villa hñt pñtare de cōſuetudine: ⁊ poſſeſſiōis cōmodo. vt in.c.q̄relā. de elec. q̄ cōſuetudo an valeat: a pleriſq; dubitaᷓ. vt plene p Jo.an. in regula. qḋ alicui. in merc. ⁊ p Ar. in dicto.c. hortamur. tūc dicit ſtādū regule: q̄ habet ꝙ legatus pōt cōferre bñficia ifra ſuā legatōem vacātia. de offi.le.c.j.li.vi niſi ꝓueniat ab alijs: q potestatē hñt. vt.c.ſi a ſede. de ꝓbē.li.vi.
10 ¶ ꝓ Scḋo q̄rit. poſito ꝙ poſſit cōferre: an poſſit cōferre dictā eccleſiā cū vacauerit: cū nūdū vacet. Reſp. ꝙ bñficiū nōdū vacās nō pōt cōferri ſimpliciᷓ. de cō.pre.c.j. nec pōt cōferri cum vacauerit nec acceptari certū ⁊ expꝛſſum bñficiū. de cō.ꝓbē.ti.ij.c. ꝓpoſuit. ⁊.c. dilect⁹. de ꝓbē. ⁊ hoc ē idubitatū. ſʒ cū legati volūt tribuere ius ad vacatura faciūt reſeruatōes: qḋ eis lʒ. vt in iſto c. cū dilect⁹. ⁊ de offi.le.c.iij. ⁊ de preb. ſi apoſtolice.li.vi. q̄ñq; de pximo bñficio vacaturo. q̄ñq; cū clauſula: qḋ dixerit acceptandū.
11 ¶ Tertio q̄rit ꝓ an hōies debeāt pñtare in forma vniuerſitatis dicit ꝙ ſic poſtq̄ illud ius ꝯpetit eis vt vniuerſis: nō vt ſingulis. ⁊ valebit qḋ fiet a maiori parte. vt.l. qḋ maior. ad mun. nec ē neceſſe ꝙ due partes ſint pñtes in cōſilio: dūmō fuerit legitime cōuocati. nā pñtes poſſunt ꝓcedere ad pñtatōem ⁊ valebit qḋ fiet a maiori pte: vt ſolʒ no. de elec. cū nobis oliʒ. ⁊ ē ſpeciale in electiōe cū alijs negotijs vniuerſitatis due ptes debeāt eſſe pñtes. ff. qḋ cuiuſq; vni. no.l. nulli cū.l.ſeq. ⁊ facit ad pmiſſa qḋ no. de re.ec.nō al. dudū. in glo. fin qḋ no. ⁊ dato ꝙ ꝓpoſit⁹ haberet ſecū aliquā ptē vniuerſitatis: ſi nō hʒ maiorē ptē nihil releuat ſibi: nec ei⁹ voces augētur. facit qḋ no. ne ſe.vac.c.vno. li.vi. in glo. loci. ad hoc oīno vide qḋ no. Jo.an. de appe.c.pen. in nouella.li.vi. Ad id aūt quod dixi debere oēs vocari: nō itelligas de mulierib⁹: ⁊ īpuberibus: ſʒ illos p quos ſolʒ regi ⁊ gubernari vniuerſitas: de q̄ p Ho. de op.no.nū.c.ij. ſʒ ſi aliqs haberet pñtare noīe patroni: tūc impuberes p ſe vel p tutores eleg͛it. facit qḋ no. de elec. ex eo ꝙ.li.vi. ⁊ etiā mulieres. de cō.pre. c.vi. Itē q̄rit. an poſſit fieri ꝯmiſſio de vocib⁹ ⁊ poteſtate pñtādi anteq̄ vacet eccleſia. dicit ꝙ nō. de elec. ſi ꝯpromiſſari⁹.l prin. li.vj. Itē q̄rit ſi qs ꝓuilegio pape hʒ ius pñtandi: an cēſebit vt laic⁹: an vt cleric⁹. vide qḋ no. Jo.an. de ꝓb.c.ij. ſup gloſ. an̄pe.l nouella. Iſta repi in predicto conſilio. que notabis.

1 ¶ Rector eccleſie nō pōt aliquos in eccleſia intitulando facere deterius ius patroni circa poteſtatem preſentandi.
2 Patronus accomodando conſenſum intitulationi facte de clerico in eccleſia an preiudicet ſibi.
3 Preſentatio quaʒ facit rector inſcio patrono an tribuat aliqḋ ius preſentato.
4 Intitulati vt ſint ꝑpetui requiritur conſenſus patroni.
5 Patronus ſi conſenſit intitulationi an poſtea vacante eccleſia poterit aliū preſentare q̄ iſtum intitulatū cum conſenſu ſuo.

Poſtulaſti. Si ad pſentationē rectoris ad titulum eccl'e fuerit aliqs ordinatus: nihilominus pronus q nō cōſenſit ad ipm̄ cū vacabit poterit preſentare. ſunt due ptes. In prima cōſultatio. in ſcḋa rñſio ibi: ad qḋ. ¶ Primo not. primaʒ.q. cui non rñdet. an.ſ. electio iſtoꝝ intitulatoꝝ in eccl'a. ptineat ad rectorem eccleſie vel ad pronuʒ. de quo dicā poſt gl. ¶ Scḋo no.
1 ꝙ rector ꝓ eccleſie nō pōt aliquos in eccl'a intitulādo facere deterius ius patroni circa ptātem pñtandi. nā quaſi poſſeſſioneʒ iuris pronat⁹ hʒ pronus penes ſe: nec rector p aliquā actū pōt patronū dicta quaſi poſſeſſione priuare. facit qḋ no. ſ̄. de reſti.
2 in inte.c.ij. ¶ Tertio not. in ver. niſi ꝓ ꝙ pronus accōmodādo conſenſum intitulationi facte de clerico in eccl'a: preiudicat ſibi q̄ tenetur illū poſtea pñtare. qḋ eſt dubiū an ſit verū. vt.ſ. dicā

Ponit que ſtiones

¶ Venio ad illa que hic dicit doc. p.q. ⁊ primo. ꝓ vtrū iſta pre
3 ſentatio quā rector facit īſcio prono tribuat pñtato aliqḋ ius arguit gl. ꝙ non p illā tex. ſi eñ talis intitulatio cōferret aliqḋ ius neceſſe eēt cōſentire pronuʒ. vt no. de filijs pſby.c. ꝓpoſuit alij dicunt ꝙ querit ſibi ius. ⁊ eſt vere canonicus eccl'ie: tñ redditus non pcipiet quouſq; placuerit electorib⁹. ⁊ admittiᷓ talis intitulatio ꝯ ius cōe propter cōſuetudinē approbatā. ſic. ſ̄. de conſti.c.ſi. ⁊ de ma. ⁊ ob. ſtatuimus. ⁊ p Jo.an. dilect⁹. in glo. ſed intelligas. tales eñ ſi nō cenſentur in eccleſia cōuētualiter eſſe numero: ſʒ ſolū quaſi beneficiati ſicut illi. ſ̄. de cle. nō reſi.c.pe. ⁊ prodeſt iſta intitulatio ad hoc vt tales poſſint ad ſacros ordines promoueri quodcūq; ſint illi. de preben.c. ſi epiſcopus. ⁊.c. cum ſecundum. Caueat tamen epiſcopus ꝙ eccleſia ſufficiat in titulātis ⁊ rectori. alias nō eſſet differentia. vtrum ſine vel cum minus cōpetēti titulo ordinaret. de trāſla.c.ij. ⁊ timere poterit quod habeᷓ de eta. ⁊ qua. accepimus. ſ̄m hoſt. ex cuius mēte videtur. ꝙ patronus iſtos pñtatos a rectore non poſſet pronus petere remoueri: qḋ eſt verū inuita rectoris: ſʒ poſt mortē eius poſſet patronus ipſum petere remoueri. vt dixit Jo. ex qbus
4 ptʒ ꝙ ad ꝓ hoc vt ītitulati ſint ꝑpetui: req̄ritur cōſenſus proni ſed eo inuito videᷓ ꝙ rector poſſit tales ad titulū eccleſie pñtare qḋ non eſt ſimpliciter verū iō diſtingue. q̄ aut loqueris de intitulatione clericoꝝ in eccleſia collegiata: aut in nō collegiata. primo caſu dicit glo. ꝙ pronus nullū poterit pñtare: q̄ ptinet preſentatio ad capitulū ſicut electio rectoris. qḋ eſt verū niſi patronus ab initio retinuerit ſibi hoc ius pñtandi canonicos ad prebendas. qḋ ptʒ. vt.ſ̄. de cōce.pre.c.ſi. ⁊ ſic pōt intelligi auᷓ. de ſanc.epi.§. ſi vero oratorio domū. coll.v. electioneʒ vero rectoris ſibi reſeruare patronus laicus non poſſet in eccleſia collegiata. vt.ſ̄. de elec. ſacroſancta. ſcḋo caſu cū queritur de eccleſia non collegiata. dic ꝙ aut eccleſia eſt patrona: ad quā tpalia ptinēt: ⁊ h̄ caſu nō hʒ ius pñtandi ſine cōſenſu eccl'ie prone: ne circa tpalia ei ꝓiudiciū gn̄eᷓ. ar.ſ̄.c. ex literis.l ſi.cū ſin.ſ̄. ꝯꝛ. aut laicus eſt patronus: quo caſu quantūcūq; ad rectorem temporalia pertineant ex ſpeciali ꝯſuetudine poſſit tales preſentare ſine ꝯſenſu patroni. ar. de his que ſi. a pre. ea noſciᷓ. ſʒ ſi de conſuetudine nō apparet. videtur requirēdus conſenſus patroni. ad hoc.ſ̄. de offi.archi. ad hec. de tpe ordi.ca. ſi archiepiſcopus
5 ⁊ quod not. de offi.vica.c.iij. ¶ Scḋo quero ꝓ pone qḋ patronus cōſenſit intitulationi: an poſtea vacāte eccleſia poterit aliū preſentare: q̄ iſtum intitulatū cū conſenſu ſuo. tex. iſte facit ꝙ nō. Joan.an. ſuper verbo aſſenſu: refert multoꝝ opi. via eſt ꝙ aliū preſentare poſſit. q̄ ſi aliud diceret daret via ad vacaturas. ſ̄.c. ne captāde. de cōce.preb.lib.vj. Item ante vacationem eccleſie non poteſt patronus exercere actum preſentationis expreſſe. arg.c. conſtitutis. de conceſ.prebē. ⁊ dixi.ſ̄.c. proxi. Sed ſi talis preſentatio ad titulum arctaret patronum ad preſentationem dicti intitulati vacante poſtea rectoria iam vacationeʒ ipſam preſentatio preueniſſet cōtra dicta iura. Itē q̄ auferret patrono laico poteſtatē variandi ſibi a iure cōceſſam. cōtra.c. indultum. de regu.iur.lib.vj. alij dicunt. ꝙ ſi ita ſe hʒ conſuetudo: vt de talibus intitulatis teneatur preſentare patronus: ſtādum eſt cōſuetudini: ſicut eſt ei ſtandū: vt electores de alia eccleſia eligere teneant. ſ̄. de cōſue.c. cum dilectus. Nō eñ iſte recipitur ad titulum prelature nō vacātis ſimpliciter. ſʒ ſi reddat idoneum ⁊ ſic ſpe. quam ſpem iura nō reprobant. de elec.c. officij. ⁊ hoc caſu excuſaᷓ expectatio vacature auctoritate huius iuris ⁊ Pape: q pōt ſupra ius diſpēſare. xxiij.q.iiij. q peccat. nec expectatio mortis pximi hoc hʒ impedire. q̄ nō eſt omnino certus an locum ipſius obtineat. q̄ forte plures ſunt iſti taliter intitulati: quo caſu eſt locus gratificatiōi ſ̄m Hoſt. lʒ faciat p primo preſentato de ma. ⁊ obe.c.j. de quo dic vt not. Hoſt. e.c.§.pe. ſʒ etiam ſi vnicus ſit taliter intitulatus: multa poſſent occurrere propter que impediretur de iure iur. q̄admodū. Alij dicūt ꝙ proxima precedens opi. eſt vera de honeſtate quaſi honeſtū ſit: ſed non neceſſarium: ꝙ patronus tales preferat quantū ad hanc honeſtatem ſeruandā ei preiudiciū generatur. arg. no. de cleri.peregri.c.ſi. ⁊ de elec. ne pro defectu.

1 ¶ Patronus etiam clericus eccleſiam etiam vacantem conferre non poteſt: licet preſentare poſſit ad illam.
2 Cōceſſio eccleſie quā patronus facit non hʒ vim preſentatiōis
3 Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto.
4 Patronus inſtituendo ſi cōparet corā epo ⁊ petat clericū inſtitui p epm ſiue dicat ipſum eligi ſiue eccl'iā ipſi donari vel cōceſſi: vel quibuſcūq; verbis vtatur habēt oīa vim preſentationis.
5 Pena priuatiōis nō imponiᷓ niſi in caſibus in iure expreſſis.
6 Eccleſia parochialis ſubiecta cuidā monaſterio monachoꝝ cōſueuit regi p clericū ſecularem preſentatū p abbatē dioceſano continue annis.xl. ⁊ vltra: nunc vacante dicta eccleſia abbas et capitulum volunt preſentare monachum: an poſſint.

1 Tranſmiſſe. ꝓ Patronus etiā clericus eccleſiā vacātem conferre non pōt: licet preſentare poſſit ad illam. ⁊ ſunt due
2 partes. ſcḋa ibi: conſultatiōi. ¶ No. primo ꝓ ꝙ cōceſſio eccleſie quā patronus facit nō hʒ viʒ pñtationis. q̄ cōcedere voluit: ⁊ nō potuit: pñtare aūt potuit: ⁊ nō fecit ⁊ ſic velle ⁊ poſſe ſe mutuo īpediuerūt. de offi.dele.c. cuʒ ſup. vide hāc ꝯtrium quaſi vbi cōceſſio ponaᷓ p pñtatione. ſicut quādo verbum electio. ſ̄.c. nobis. ſicut quandoq; verba intelligantur improprie

tur improprie vt res de qua agitur in tuto. ſic.vt.c.intelligen
tia.ꝛ ibi no.de verbo.ſig.ſacie.l.vbi ita donat.ff.de dona. cau
ſa mor.ꝛ dicit bona.ꝙ ſi nō vidiſſet iſtā decre. putaſſet ꝯtrariū.
Sed tu dic.ꝙ hic ꝯceſſio capituli ſtetit in verbis tm̄: ideo nō
h₃ vim preſentationis:ꝗ nō ꝯſiſtit in verbis ſolūmō: ſed in fa
3 cto ꝛ ideo vbi eſt facto verba nō ſuſficiūt.vt.c.j.de ſeque.po.
ꝛ ideo iſte primus cui facta fuit verbalis ꝯceſſio p capitulū nō
ꝗſiuit ex tali ꝯceſſione ius aliqḋ.ꝛper hoc etiā tollit qḋ obijci
poſſet:ꝙ patronus clericus variare nō pōt.vt.ſ.c. qḋ aūt. qꝛ
loquit poſt preſentationē:antea vero pōt etiā ſi ꝯceſſiſſet:vel
ſpem dediſſet de p̄ntādo.vt credo.ar.l.ſi cū dotē.§. eo aūt tē
pore.ff.ſo.ma.ꝛ hoc eſt qḋ dicit Jo.an.hic.ꝙ nō ſufficit patro
no:ꝙ in tp̄s ſibi p̄ſōnam p̄eligat vel eligat niſi id tp̄s p̄ntet ad
hoc.j.eo.c.vno.li.vi.ꝛ qḋ no.Jo.an.poſt cōpo.ſ.de reſcrip.c.
capitulū.poſt glo.ver.q̄rit poſt.ꝛ per iſtā decre. dicūt Pe.et
Ab.ꝙ qñ patronus petit clericū in eccleſia inſtitui per ep̄um
dicēs:ꝙ ipē ꝯtulit ſibi eccleſiā hoc ip̄o pōt ip̄m ep̄s repellere
per hāc decre.debet ergo dicere cū elegerim talē nobis p̄ntā
dū ad talē eccleſiā:peto ꝙ ipſum inſtituatis ꝛ ſic dicūt facien
4 dā vim in verbis p illa ꝗ dixi. ꝯtrā ſentio:ꝛ dico.ꝙ ꝙ corā ep̄o
patronus cū inſtituēdo cōpareat:ꝛ petat ip̄m inſtitui per ep̄m
ſiue dicat ip̄m elegi:ſiue eccleſiā ſibi donaui vel ꝯceſſi.vel qbuſ
cūq₃ alijs verbis vtatur:hñt oīa vim preſentatiōis: poſtꝙ ita
actus oſtēdit.vc₃ cōparitio corā ep̄o cū clerico inſtituēdo. ta
lis enī cōparitio ꝛ petitio inſtitutionis ſatis preſentationē in
dicāt: l₃ aliud verba ſonēt.quib⁹ ꝯ mētē eius qḋ gerit nō eſt
ſtandū.ſ₃ intētioni.vt.d.c.intelligētia facit qḋ dixi poſt do.ſ.
de indi.examinata.nō ob.iſte tex.ꝙ hec verba ꝯceſſionis non
expreſſit capitulū corā ep̄o:ſ₃ abſente eo:ideo effectū preſenta
tionis nō importāt.vt dixi. ¶ Opponit gl.ꝙ capitulū Ebora
Oppōit in contrariū.
cen.attētādo qḋ nō poterat:ius preſentādi amiſerat illa vice.
5 qꝛ dixit ſibi ius ideo priuari debuit illo iure.ſo.dicit glo.ꝛ no
tabiliter pena priuationis nō d₃ imponi: niſi in caſib⁹ in qb⁹
exprimitur hic in iure.hoc aūt nō eſt in iure expſſum.qḋ talis
pena priuationis imponat per iſtum actum ꝯceſſionis inuali
de.ad hoc.ff.de reli.l.ſi quis.§.gñaliter.ff.de ſepul.vio.l.ij.§.
nō perpetue.fatetur tñ Joā.an. ꝙ iſti ſunt pena extraordina
rie puniendi.ad hoc de offi.dele.de cauſis ſm Hoſt. ¶ Ultra
Ponit queſtiones.
6 hoc.q̄ro de tali.q.ꝙ quedā eccleſia parochialis ſubiecta cuidā
mona.monachorum conſueuit regi p clericū ſecularē p̄ntatū
per abbatē dioceſano cōtinue annis.xl.ꝛ vltra nūc vacante di
cta eccleſia abbas ꝛ capitulū volūt p̄ntare monachū: an poſ
ſint.ita ꝙ dioceſanus ip̄m ſi al's eſt idoneus admittere teneat
cōſulunt dñs fede.ꝙ ſic.qꝛ de iure cōi monachi ꝛ religioſi p̄nt
promoueri ad eccleſias ſeculares curatas ſiue ſint ep̄ales: ſiue
nō quo caſu ſunt in totū abſoluti a mona.ꝛ ſubſunt ſupiorib⁹
quib⁹ ſubſunt eccleſie:quib⁹ p̄ficiunt.lviij.di.c.j.et.ij. xvi.q.j.
ne pro cuiuſlibet.xiiij.q.j.c.j.cū ſi.ꝛ qḋ no. Ber.de elec.officij
ꝛ hoſti.de ſta.mo.qḋ dci.ꝛ placet Jo.an.de elec.c.j.in ſi.in cle.
ꝛ tales ſic aſſumpti nō tenent habere ſecū ſociū ſui ordinis.ꝙ
iura loquētia ne monachi ſoli habitent in capellis loquuntur
de monachis clauſtralib⁹:q p̄nt ad libitū ſupioris ad clauſtrū
reuocari.ꝛ ſic no. Jo.an.ꝛ Pau.de ſta.mo.c.j.§.ad hoc.in cle.
ꝛ pbat p illū.§.ꝛ p.c.pe.ꝛ vlti.de cap. mo. ꝛ clari. in cōſtitutio
a nib⁹ nouiſſimis monachorū⁴ Rub.de mona.ad bñ.ini.ꝛ cano.
a ¶ Monachorū. vtrū monachus poſſit eligi ad regimē eccleſie ſecula.vide Jo.de tur.cre.i c.ſi qs.lviij.di.ꝛ ſic electus ꝛ ꝯfirmat⁹ an teneat dicere horas canonicas ſ₃ cōſuetudinē ſui ordinis vide eūdē in.c.q. aut ex.dul.
regulariū.Rubrica de mittēdis ad benefi.p dn̄m benedictum
xij.nō ob.de p̄ben.c.cū de bñficio.lib.vj. qꝛ ibi ideo accidit:qꝛ
hoc expreſſit in impetratione.Sed fortius ob.de ſup.ne.pre.
c.vno.in cle.ibi:clericis ſecularib⁹ ꝛc.ſ₃ ibi ſoluitur.na₃ prout
ibi dicunt Joan.an.ꝛ pau.tunc demū monachus non pōt ha
bere beneficium curatū conſuetū regi per clericum ſecularem
qñ beneficium eſt ſimplex:vel ſi eſt curatū:non pōt habere iſ₃
vt clauſtralis.qꝛ tūc d₃ ſociari de alio mōacho. ꝛ ſic alterat cō
ditio ꝛ ſtat⁹ bñficij qḋ p ſe abbas facere nō pōt.vt.d.§.ad hoc
cū ſua gl.al's ſeq̄ret nō eſſe verū:ꝙ prio dictū eſt.ſc₃ ꝙ religio
ſi poſſint p̄fici eccleſijs ſecularib⁹ curatis.cū oēs eccleſie paro
chiales ſint p clericos ſeculares gubernate.ita dicit fede.poſt
cuius ꝯſiliū reperio immediate ꝯſiliū ꝯtrū in hec verba.Sal
ua pace ꝯſultoris.dico ꝙ ep̄s monachū p̄ntatū per abbatē nō
cogitur admittere.quod clare no. Hoſti.de re.eccle. non ali.
poſſeſſiones.ꝛ Archi.xviij.q.ij.peruenit.ſtatus enī antiquus
cuiuſlibet eccleſie ſiue ſit regularis ſiue ſecularis conſyderan
dus eſt:nec per inferiorem epiſcopo ſubuertendus de ſupplē.
ne.prelat. c.ij .dependet enī talis mutatio a poteſtate epiſco
pi:non abbatis.x.q.j.decretum.ꝛ.c.regenda.et per Inno.de
exce.prela.ſicut vnire.ꝛ expreſſe quo ad caſu₃ nr̄₃ per Archi.
de preben.cum de beneficio.li.vj.nec ob.qḋ dicitur per dn̄₃ cō
ſultorē.ꝙ religioſus pōt preſici eccleſie ſeculari curate. fateor
enī id poſſe per papā vel epiſcopum ꝛ ex cauſa:nō per aliu₃ et

ſic intelligant allegata per eum.probatur hec ſo. per ea ꝗ no.
Hoſti.de ſta.mo.qḋ dci.quā glo.nō debuit pro ſe inducere di
ctus ꝯſultor.no.etiā ipſe Hoſti.in dicto.c.poſſeſſiones.ꝛ Ar
chi.in dicto.c.peruenit.cōcludit ergo iſte.ꝙ abbas.j.vi.men
ſes p̄ſentet clericum ſecularem: alias extunc poterit ep̄us de
ſeculari clerico prouidere.vt no.pe.ꝛ Ab.de ſup.ne.pre. c.ij.ꝛ
Archi.in dicto.c.cum de beneficio.iſtud eſt cōſiliū dñi cōſul
toris cōtra Fede.qui in ſua opi.perſiſtens dicit.ꝙ per viā ele
ctionis:preſentationis:per quēcūq₃ modū promotio facta
de religioſo ad eccleſias vel dignitates curatas tenet addu
cit in teſtē Joā.lviij.di.c.ij.ꝛ Ber.de ſta.mo.c.ij.in. iij.glo.in
ſi.ꝛ Archi.xvi.q.j.c.ne pro cuiuſlibet.ꝛ Joā.an.ꝛ pau.de elec.
c.j.in cle.ꝛ de ſup.ne pre.c.vno.ſuper verbo ſecularibus. ꝛ idē
Ber.de elec.officij in glo.magna ibi:ſed bene eligūtur mona
chi ad prelationes ſeculares.non ob.qḋ no.Hoſti.in dicto.c.
poſſeſſiones.ꝛ Archi.in dicto.c.peruenit. qꝛ loquuntur cum
mandat monacho prouideri in beneficio cōpetenti: quo caſu
nō venit curatum.vt.c.cū in illis.de prebē.li.vi.ſed ad ſimplex
monachus promoueri non pōt:ſed ſi mādetur prouideri mo
nacho de beneficio curato:videt ꝙ prouideri ſibi poſſit de cō
ſueto gubernari per clericos ſeculares.qꝛ talis monachus nō
gubernat dictam eccleſiā:vt monachalē vel regularē:ſed vt ſe
cularē.ꝛ vt ſecularis clericus.vt no.xvi.q.j.c.iij.ꝛ de ele.mi.
c.ij.in cle.ꝛ ſine ſocio religioſo.de ſtatu.mo.c.j.§. ad hoc ꝛ de.
alijs rationibus.iſtā ſuā opi.confirmat dñs Fede. ꝛ tandē cō
cludit.ꝙ qꝛ queſtio eſt ſatis dubitabilis recurrendū ſit ad Ju
ris illuminatorē dn̄m Jo.an.ꝛ ita fuit cōſilio.xxxj.

¶ De cenſibus ꝛ procurationibus. Rubrica.

¶ Dictu₃ eſt ſupra de vno onere eccleſiarum. ſcilicet de iure
patronatus.de alijs oneribus.ſc₃ cenſibus procurationibus
ꝛ alijs eſt videndū.de prima parte habetur.xxiij.q.vlti.§.ecce
xi.q.j.ſi tributu₃.ꝛ.c.ſe.de ſcḋa parte ſc₃ de procurationibus
ꝛ viſitationibus.xviij.q.ij.peruenit.vſq₃ ad ſi.x.q.j.ꝛ.q.iij. fa
cit.xviij.di.de eulogijs.repetitur in.vi.ꝛ cle.ad primā ꝛ ſcḋa₃
partem conueniunt multa iura de elec. querelam. de ſup.ne.
pre.c.ij.de pac.cum cleri.de tranſac. de cetero.ꝛ.c. preterea.
ꝛ de iure patro.tua nos.de preben.auaricie.de deci.cum non
ſit.de religio. do. conſtitutus cum alijs ſimilibus hic allega
tis in nouella.

1 ¶ Manſus vnus cuilibet eccleſie ſine aliquo ſeruitio ſerua
ri d₃. Quid ſit manſus nu.2. Quid ſi māſus erat tributarius
numero. 6
3 Decime oblationes domus horti ꝛ aree iuxta eccleſiam ſunt
immunes ab omnibus ſeruitijs preterꝗ̄ ab eccleſiaſtico.
4 Uicinitas facit quē gaudere priuilegio alicuius.
5 Eccleſia de poſſeſſionibus acquiſitis vltra manſum debet ſer
uitium ſenioribus.
7 Res aſſignata pro māſo eccleſie an liberetur a tributis.

Sancitum. Tria ſunt dicta: ſcḋ₃
ibi: ꝛ p̄ſbyteri.tertiū
1 ibi:ꝛ ſi. ¶ No.p̄io ꝙ cuilibet eccleſie vnus
manſus ſine aliquo ſeruitio reſeruat:ꝛ quā
tā quātitatē terre capiet iſte manſus dic: vt
in gl.ij.de quo.xxiij.q.vlti.ſm. Alij aūt hic ꝙ
2 intelligūt māſum ꝙ Sed Inn. appellat hic mā
ſum dotē eccleſie cōſtitutam pro ſuſtentatione miniſtrorum ꝛ
alijs neceſſarijs.de conſe.di.j.nemo.j.ti.j.cum ſint. ¶ Secun
3 do no.ꝙ decime:oblationes:domus:horti ꝛ aree iuxta eccle
ſiā ſunt immunes ab omnibus ſeruitijs preterꝗ̄ ab eccleſiaſti
co.ꝛ quod appellet eccleſiaſticum dic charitatiuum ſubſidiu₃
j.eo.cum apoſtolus.vel ab antiquo impoſitū.xviij.q.ij. ſerui
tiū.vel eccleſie auct.impoſitū fundationis tempore:vel añ con
ſecrationē.e.q.deutherius.ꝛ.ſ.ti.proxi̇o.vbi de hoc. ¶ Ter
4 tio no.ꝙ propter vicinitatem gaudet quis alterius priuile
gio.concor.ff.de rei ven.l.que religioſis.ꝛ.ſ.depo.ſuper eo.ꝛ
5 de exe.tu.l.nō tm̄. ¶ Quarto no.ꝙ eccleſia de poſſeſſioni
bus acquiſitis vltra manſum debet ſeruitium ſenioribus.tex
pone ſenioribus.i.dn̄is temporalibus:vt alias libere ſunt ec
cleſie clerici ꝛ poſſeſſiones eo₃.de conſti.que in eccleſia₃.et.c.
ſi.de vi.et ho.cle.vel dic ſenioribus idеſt prelatis.xxiij.di.ꝗꝗ
et de elec.ſignificaſti. ¶ Quinto no.a contrario ſenſu tex. qḋ
alij preter eccleſias nō ſunt immunes a ſeruitijs.que autē ſint
iſta ſeruitia vide plene.ff.de mu.et hono. per totum.et qui ab
eis ſint immunes vide ibi in titulo. ſeq. et ſe. et vide Cynum
in.l.placet.C.de ſacroſanctis eccle.vbi diſtinguit quod mune

rum quedam ſunt honeſta: quedā ſordida: ⁊ honeſtoꝝ munerꝫ
quedā ſunt perſonalia: quedā realia: q̄dā miſta. Itē realiū q̄
dam preſtantur a rebus: ⁊ propter ipſas res quedā preſtātur
a perſonis: ⁊ per ipſas perſonas ratione rerū. vt. l. munerū. §.
patrimonio ꝝ. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ qn̄ ad iſta mūera teneat̄ eccleſia
vel nō ibi ſuccincte proſequit̄. ⁊ tāgit glo. ff. de excu. mu. l. ſunt
munera. ¶ Querit glo. ꝑ ſi māſus aſſignatus eccleſie primo
6 erat tributarius. q2 alia forte eccleſia inde decimas exigebat.
Ala. dicit māſum talē fauore eccleſie liberatū a tributo. ⁊ ſic
ſpāle in māſo tali: ſecus in alijs predijs tributarijs q̄ trāſeunt
in eccleſiā cū onere ſuo. Et iſtā opi. Ala. tenet etiā Phil. her.
hic cōtra. q2 nō debet eccleſia q̄ in manſo habet ius exigendi
tributū ſiue decimas ſuo iure priuari. ⁊ iſtā tenet Hoſti. in de
cimis: a quibus per interpretationes magiſtroꝝ poſt̄ꝙ tex.
nō habemus nō debet aliquis liberari. de deci. c. a nobis. et. c.
7 tua. ꝑ a tributis vero an res aſſignata pro manſo eccleſie libe-
retur. diſtingue. q2 aut aſſignatio facta fuit ſine cōſenſu dn̄i: ⁊
nō valuit. ar. eius qd̄ legit̄ ⁊ no. ſ. de loca. potuit. aut de ꝯſen-
ſu: ⁊ tūc ſi tributū nō retinuit: ⁊ vr̄ illud remiſiſſe. ff. de pig. ac.
l. gaius. ⁊ ſic intelligit̄ opi. ala. aut ipſum excepit: ⁊ tūc ſibi im
putet eccleſia: q̄ tributoriā rē recepit: cū ⁊ dn̄o licuerit retine-
re. ⁊ hoc intelligo verū: qn̄ māſus ille nō ꝯcedit̄ eccleſie ab ipſo
dn̄o: ſ3 ab alio de conſenſu eius. Si aūt ab ipſo dn̄o q fundat
eccleſiam: vel in fundatione ꝯfert māſum: tūc tributū qd̄ inde
percipit: debet remittere. ⁊ ſi nō remiſerit: pro remiſſo habet̄
⁊ ſi de nouo impoſuerit: habet pro non impoſito. C. de legi. l.
nō dubiū. ⁊ qd̄ no. Io. an. ſ. de fo. cōpe. verū. in glo. quilibet
ver. ſi aūt baronie. Si ergo alij q̄ꝫ donāti debebat tributū: ha
bet locū precedēs diſtinctio: ⁊ valeret retētio quo ad eū: quo
tn̄ caſu eps̄ deberet potius ceſſare ab edificatione: q̄ ipſā nō
liberā recipere. xxiij. q. viij. ſm̄. ⁊ de ſeruis nō or. c. ij. ſ3 Inno.

1 ¶ Homo oīs debet eſſe ſubiectus maiori poteſtati.
2 Tributa preſtantur in ſignum ſubiectionis.
3 Solutio cenſus eſt probatio ſubiectionis.

1 **Omnis anima.** No. primo ꝑ qd̄ oīs hō debet eſſe ſubiect⁹ maiori poteſtati. pro ꝯſeruatione eīn rationabilis crea
ture oportuit gradus diuerſos ⁊ ordines eſſe diſtin
ctos. vt dū miōres potētiorib⁹ reuerētiā exhiberēt ⁊ potētio-
res minorib⁹ dilectionē impēderent: vera cōcordia fieret ex di
uerſitate cōtextio. ita dicit tex. lxxxix. di. ad hoc. ¶ Scd̄o no.
2 ꝑ q2 tributa pſtātur in ſignū ſubiectionis[a] ſicut ergo ꝯtra obe
dientiā nō preſcribit̄: vt poſſit quis ſe in libertatē contra obe-
dientiā vēdicare. vt. ſ. de preſcrip. cū nō liceat. Ita nec contra
ſolutionē cenſus pcedit preſcriptio. vt. l. cōperit. C. de pſcrip.
xxx. an. ¶ Tertio no. q2 dicit in poteſtatibus in plurali. indu
cit Vincē. cōtra eug. qui eximebat clericos volens q2 ſubiecti
eſſent poteſtati nō ptātib⁹ imperator ⁊ oēs pricipes ſunt ſub
iecti pape epīs ⁊ prelatis. vt recipiāt pecuniā pro peccatis. vt
3 ſ. de iudi. nouit. ⁊ de ma. ⁊ obe. oēs. ¶ Quarto not. ꝑ q2 ſolu-
tio cenſus eſt probatio ſubiectionis: nō tn̄ eſt ſignū plene ſub-
iectionis. j. de priuile. recepimus. In ſolutione cenſus qd̄ ſol-
uere quilibet tenetur dn̄o ⁊ redēptor noſter nobis exēplū re-
liquit: qui ipm̄ ſoluere voluit. xj. q. j. magnū.

a ¶ In ſignū ſubiectiōis Adde glo. l. c. magnū. xj. q. j. ⁊ in. c. tributū. xx iij. q. viij. alleg. conſi. xxxiiij. iiij. volu. bal. in l. iij. de naꝫ tu. lib. et in l. data. C. q accuſa. non poſ. ⁊ i auſ. quibus mo dis na. effi. ſui. §. ſi qs.

1 ¶ Eps̄ nouū cenſum monaſterio nō pōt imponere.
2 Conſuetudo quare nō debet induci in eccleſia.
3 Iudiciū qd̄ ſit ſpectandum pluribus probat.

1 **Scientes.** ꝑ Eps̄ nouū cenſum mōa. nō pōt imponere. pri̇o ponit̄ p-
2 tis cōqueſtio. ſcd̄o iudiciū datio ibi: mandamus.
¶ No. primo ꝑ q2 nō debet in eccleſia cōſuetudo
induci. ſemp eīn diſcordias pariunt nouitates
ſ. de ꝯſue. cū ꝯſuetudinis. In rebus eīn nouis ꝯſtituendis
euidens debet eſſe vtilitas vt diſcedat̄ ab eo: qd̄ diu equū vi-
ſum eſt. vt. l. in rebus. de ꝯſti. prin. ⁊ ſicut noue nō ſunt inducē-
de: ita antique cōſuetudines ſunt ſequēde vnde iuſte cōquerit̄
cui antique penſiones nō redduntur. xviij. q. ij. eleuterius ⁊. j.
c. quito. facit. l. obſeruare. ff. de offi. procō. ⁊. le. vbi iuriſcōſul-
tus cōmēdat: ⁊ ꝯſulit prouincialibus: vt faciāt ſibi antiquam
prouincie cōſuetudinē obſeruari: ex cauſa tn̄ vt dixi ab antiqs
recedit̄: ⁊ noue etiā inducūtur: vt ſic pro varietate tēpoꝝ ac re
rū ſtatuta variētur humana. vt. j. de conſan. ⁊ affi. nō debet. et
hoc auct. ſuperioris mutatio fieri debet. ſm̄ Inno. facit. ſ. de
deci. ſuggeſtum. ⁊. l. ex facto. de vul. ⁊ pu. ſimiliter ſicut cōſue-
tudines ſtatuta ⁊ priuilegia. ita ⁊ alie diſpoſitiōes ex cauſa va

riātur. vt. ſ. de iureiurā. quēadmodū. ⁊. ff. de cōſtr. tu. l. vtilita
3 tem cum ſimi. ¶ Secūdo colligit glo. ꝑ q2 initium eſt ſpectan-
dum. all. pro cōcor. multas. l. C. de bo. que li. cum opz vbi taci-
ta hypotheca quā habet filius in bonis patris adminiſtrātis
eius bona aduētitia oritur a principio geſtionis vltra cōcor.
glo. multa ſimilia deſpectando principiū diſpoſitionis in qua
libet materia de per ſe eſt poſſibile inueniri ⁊ prio in teſtamē-
tis circa cōditionē teſtatoris: an teſtari potuerit: vel non prin
cipium inſpicimus. de quo tn̄ dic: vt no. in. l. j. de le. iij. ⁊. l. filio
pterito. de iniuſ. te. vbi de teſtamēto vſurarij manifeſti: q poſt
ea reſtituit vſuras: an recōualeſcat. et. l. j. §. exig. de bo. po. ſm̄
tal. Itez in legatarijs ſi ipſoꝝ cōditio variat̄ de aliqua in nul
lā: vel de nulla in aliquā: vel de aliqua in aliquā. de quo in. l. ſ.
⁊. ij. ff. de re. cato. Itē in heredibus ſi mutatur eoꝝ conditio q̄
erat tēpore teſtamenti. q2 capaces vel nō capaces poſtea inu
tel. de quo in. l. qui alienum. §. in extraneis. de here. inſti. ⁊ eo.
ti. l. ſeruus alienus. §. qui fideicō. Item circa ſolēnitatez ipſius
teſtamenti. ſi a principio erat ſolēne ⁊ filius fuit preteritus de
inde per eius mortez obſtaculum eſt amotū: an recōualeſcat.
de quo in. l. poſthumus. ff. de iniuſ. teſt. ⁊. l. ſi filius. de li. ⁊ po.
Itez verſatur iſta materia in cōtractibus que quis querat an
ſibi vel ei in cuius poteſtate erat: ſi tp̄e contractus et cōditio-
nis exiſtentis eius cōditio varietur. de quo in. l. ſi filius. de ver
bo. obli. ⁊ in. l. ſi. ff. de ſti. ſeruo. ad qd̄ vide quod no. in. l. ſi vxor
C. de condi. inſer. Item verſatur in delictis ſi conditio delin-
quentis varietur poſt delictum cōmiſſum: an penam quā tūc
meruit cum deliquit: vel ſecūdū preſentem eius ſtatum impo-
nere debeamus. dic: vt. l. j. de penis. ⁊. ſ. de ob. ad raci. c. j. Itē
quo ad forum: vt iudicium inchoatum non mutetur propter
priuilegium ſuperuenienς litiganti. vt. c. pe. ſ. de foro compe
tenti. Item verſatur hec materia in beneficialibus: vt inhabi
litas a principio actus ſubſiſtens ipſum vitiet. licet habilitas
ſuperueniat. vt. c. dudum. ſ. de elec. ⁊. c. ſi eo tēpore. de reſcrip.
li. vj. Item ſi beneficij qualitas altereturan inſpiciatur princi
piū quo ad impetrātez. dic: vt ſubtiliter not. in cle. literas. de
reſcrip. ſimiliter tetigi in. c. ſi. ſ. de foro cōpe. ⁊ breuiter vt hic
dicit Hoſti. ad hoc brocardum nō pōt dari perfecta ſolutio.
q2 vt vidiſtis diſcurrit per tot materias: qd̄ impoſſibile foret
omnes ipſas ſub vna doctrina complecti. Ideo pro nunc ſuffi-
ciat ad predicta loca remiſiſſe.

1 ¶ Cecus excuſatur a collectis perſonalibus ad quas perſo
ne inhabiles non tenentur.
2 Munera extraordinaria que dicantur ⁊ nu. 3
3 Collecte que imponūtur lege municipali in ciuitate dicitur
munus extraordinarium.
4 Morbo fatigati an liberentur a muneribus perſonalibus.
5 Immunitas conceſſa patri miſerabili nō protēditur ad filios
regulariter.

Licet. Cecus ad collectas pſonales cogi non debet. ⁊ intellige de carente vtroq3 ocu
lo. ſecus ſi vno tm̄. vt. C. qui pe. tu. l. luminib⁹. Itez
1 intellige ꝑ q2 cecus excuſetur a collectis perſonali-
bus ad quas perſone miſerabiles nō tenentur: vt eſt cecus. et
plures alie de quibus. ſ. de offi. dele. ſignificantibus. in nouel
la. Quid de realibus. dicit Ioan. and. quod ſi reales ſunt ex-
traordinarie non tenetur cecus ad eas. arg. lxxxix. di. indica-
tum. et. C. de ſuper indic. l. vna. et de vaca. mu. l. vna. lib. xj. ab
ordinarijs autem non ſunt immunes. vt. l. ſunt munera. ff. de
excuſa. munerū. ¶ Sed hic incidenter quero ꝑ que dicantur
2 munera extraordinaria. dic: quod illa que imponuntur a prin
cipe vel a lege. vt. C. de his qui pu. mune. a princi. vaca. ac. l. j.
3 et ideo. ꝑ collecte que imponuntur lege municipali in ciuitate
dicuntur munus extraordinarium. Idem de his que impo-
nuntur a papa clericis: vel ab imperatore alijs. et idem de col
lectis que imponuntur ab his qui regunt ciuitatem. vt hic de
cit Bartolus in. l. hi qui. ff. de iure immu. vbi querit quis poſ
ſit concedere immunitatem a muneribus. dicit certum eſſe q2
per principem: vel per legem poteſt concedi immunitas ab
omnibus muneribus realibus: et perſonalibus. vt. l. ſunt mu
nera. de excu. mune. Ciuitates autem concedunt immunita-
tem aliquibus iam ſubditis. et non valet conceſſio. vt. l. cura-
cuatis. C. de decuri. et maxime ſi iſta immunitas concedere-
tur a muneribus patrimonialibus. vt. C. de munere patrimo
niorum. l. j. et. l. patrimoniorum. Si vero immunitas conce-
deretur alicui: qui de nouo efficeretur ciuis: tunc poteſt ſibi
concedi: et eſt ſibi ſeruanda: nec poſſet reuocari ſi tranſiuit in
formam contractus: et conuentionis. ſecus ſi ſimplicis legis

Ponit queſtiones que dicūtur munera ex̄ordinaria.

ſuper hoc

ſuper hoc promulgate.vt.l.qð ſemel.ff.de decre.ab or. fa.et p
Bar.in repetitione oēs populi.de iuſti.ꝛ iure.¶ Querit glo.
4 hic loquit̃ in ceco qui excuſat̃ a muneribus perſonalibus ꝛ qd
in aliis morbo fatigatis. dicit gl.ꝙ idē. tale tñ priuilegiū (vt
dicit) ad filios nō extēditur:ꝛ tñ numerus.v. filiorū excuſat a
muneribus perſonalibus nō realibus:ſꝫ numerus.xij. filiorū
excuſat a realibus ꝛ perſonalibꝰ.vt no.Bar.in.l.ſemꝑ.§. legē
quoqꝫ.ff.de iure immu.de quo remittit Jo.an. ad no. per eū
in.c.decet.de reg.iur.li.vj.in mercu.in prin.q. Aduerte tñ ad
5 id quod dixi:ꝛ ꝙ immunitas ↄcessa patri miſerabili nō protē
ditur ad filios.qꝛ qñqꝫ in aliis perſonis priuilegiatis aliud eſt
dicendū.vt pꝫ in.l.ij.C.de epi.ꝛ cle.vbi priuilegiū ↄceſſuꝫ cle
ricis extēditur ad liberos ꝛ vxores eorū.qð itelligo dū predi
cti clerici viuūt:ſed nō eis mortuis.diſtingue tñ. qꝛ aut priui
legiū ↄcedit̃ rōne dignitatis innate:aut rōne officij ſiue pro
feſſionis.aut rōne neceſſitatis primo caſu trāſit ad filios etiā
poſt mortem.vt .l. eum.C.de excu.mu.et.l. femine.ff. de ſena.
ſecundo caſu non trāſit in morte:ſꝫ in vita.C.de profe.ꝛ me.l.
medicos.ꝛ dicta.l.ij.tertio caſu qñ ratione neceſſitatis nō trā
ſit etiā in vita.vt in ceco ꝛ perſonis miſerabilibus dictū eſt.et
ita diſtinguit cy.in dicta.l.ij.¶ Oppo.glo.ꝙ nihil ad papam
de iſto ceco cū ſit laicus:ergo ꝑ ſuū iudicē ſecularē debuit re
leuari ab illa oppoſitione.ſo.boies eccleſie eū grauabāt vnde
ad papā tanꝗ de clerico querelā proponēs debuit habere re
curſum.vt.ſ.de app.ſi duobus ꝛc.

Oppōit in contrariū.

1 ¶ Cenſus cuius cauſa ignoratur nō debetur.
2 Cenſus an confirmetur per preſtationē poſtea ſubſecutaꝫ qñ
preceſſit titulus inualidus.
Quid cum quis fundat intentionem ſuam ex ſolo curſu tem
poris nu. 3
Et quid cū fundat intētionē ſuā ex titulo legitimo quē inten
dit probare ex preſcriptione diuturna nu. 4
5 Ruſticus dedit mihi ol anno vnū par caponum: ꝛ hoc per.x.
annos:ꝛ qꝛ in futurū recuſat dare:ago cōtra ipſum dicens ꝙ
ſic mihi promiſit:quā promiſſionē intēdo probare per illā ſo
lutionem decēnij:an ſufficiat.
6 Mulier habens patrimoniū: ſi permittit virū adminiſtrare:
an preſumat̃ in dotē cōſtituiſſe.
7 Poſitio vnius ſeparati ꝛ diuerſi nō ſequitur ad poſitionem
alterius.
8 Patientia eſt duplex ſcꝫ formis ꝛ informis.ꝛ que dicatur for
mis:ꝛ que informis.
9 Annuū aliquid tenet̃ mihi aliqs dare ceſſat mihi ſoluere vno
anno vel pluribus:an poſſim intētare poſſeſſoriū.

1 Peruenit. ꝛ Nō debet̃ cenſus cuius cau
ſa ignorat̃. ¶ Opp.iſte tex.
innuit.ꝙ ex tpē nō querant̃ iura:ſi titulus nō p
bet̃.ꝫ de.c.ſeruitiū.xviij.q.ij.ꝛ de vſuris .l. cū de
in rē vſo.cū ſimilibꝰ all.in glo.magna q̄ ſoluit di
ſtinguēdo inter ꝑſcriptionē ſeruitutū:ꝛ ſeruitiorū. de ſeruitu
tibꝰ tpē acqrēdis eſt materia in.l.ſeruitutes.ff. de ſerui.ti. ge
nerali de acquiſitione ſeruitioꝝ. glo.tāgit hic:ꝛ.d.c. ſeruitiū.
ꝛ hic tꝫ cōeꝫ opi. ꝙ debeat in libello ille q nititur ex tēpore al
legare cauſam:ſꝫ nō expedit ſibi eā ꝓbare.qꝛ ꝑſumit̃ ex diuti
na ꝑſtatione.idē tenēt Jo.Lau.Can.Vin.Phi.ꝛ Goff. Sed
Hoſti.dicit.ꝙ iſta allegatio cauſe ſi ꝓbare nō expedit: cōſiſtit
potius in verbis:ꝙ in effectu.ꝛ poterit exprimere cauſam vt
in mēte cogitauerit.ꝛ ſic qñqꝫ falſaꝫ cauſam fingit.videt̃ ergo
dicendū ſm Jo.an.ꝙ ſi nō eſt memoria initij perceptionis vel
cauſe ſufficit dicere ex iuſta cauſa ab initio ipoſitū.ad qð pro
bandū inducat̃ tps cuius cōtrarij ꝛc.ad hoc de preſcrip.c.j.li.
vj.cū ſuis cōcor.nec ob.ꝙ nō ſpecificat̃ cauſa: qꝛ ꝑſumptio eſt
pro petēte:cū nō ſit veroſimile aliquē cēſuꝫ ſine cauſa ꝛ ſine q̄
rela tanto tpē ꝑſtitiſſe.ar.ff. de ꝓba.l.cū de indebito.excuſat
ergo non exprimētē cauſaꝫ iſto caſu incertitudo ꝛ impoſſibi
litas.j.de reg.iur.c.nemo pōt.li.vj.Hoſti.remittit ad ſummā
eo.ti.§.ſi qs cenſus.vbi vt dicit ponit de iſta materia multas
vtiles.q.Jo.an.remittit ad notata p eū.ſ.de elec. q̄relā. et in
ſpec.de reſti.ſpo.§.nūc dicamus.in vltia colūna.hic vero pro
ſequit̃ duas.q.legiſtaꝝ.prima eſt ſi diutina ſolutio ſine ꝑſtatio
obliget ſoluētē:ita ꝙ in futuꝝ neceſſario ſoluere teneat̃. Se
cūdo ſi cōtra recuſantē ſoluere in futurū ſit proditū poſſeſſo
riū:ita ꝙ ad ꝑſtationē ꝓpoſito ſolo poſſeſſorio poſſit cogi.re
fert in his duabꝰ.q.ſcripta Cyn.in.l.ſi certis annis.C.de pac.
poſt iſtos ſupuenit Bar.lumē iuris:q materiā iſtā diuidit ꝑn
cipaliter in tres caſus.pmo qñ ꝑcedit titulus inualidus vtruꝫ
cōfirmet̃ ꝑ ꝑſtationē poſtea ſubſequutā.ſcdo ſi qs fundat intē

Oppōit in contrariū.

Ponit queſtiones.

tionē ſuā ex curſu tēporis.vtrum ex hoc poſſit vincere. tertio
qñ quis fundat intētionē ſuā ex titulo ꝓbabili ꝛ habili:quem
2 vult ꝓbare ex ꝑſtatione diuturna.ꝛ Redeo ad primū: qñ ꝑce
dit titulus inhabilis:vtrū ex ſequēti ꝑſtatione ↄfirmet̃. videt̃
ꝙ non.vt.l. ſi certis annis.C.de pac. In ↄtriū vꝫ.l.j.C. de fidei.
bar.ſic diſtinguit.qñqꝫ titulus eſt inualidus fauore ꝑſtītis. ex
tūc ſequēti preſtatione ↄfirmat̃.vt in auct.ſꝫ cū teſtator.C. ad
l.fal.C.ſi ma. fa.ra.ha.l.ij.ff.de iniuſ.te.l.filio ꝑterito.qð itelli
ge ſi ille ꝑſtans eſt talis ↄditionis q poſſit fauori ſuo renūtia
re.alſs ſecus.ff.de doli exce.l. doli exce. qñqꝫ precedit titulꝰ in
habilis odio eius cui ꝑſtat̃.ꝛ vꝫ idē qꝛ titulus inhabilis ↄfir
mat̃ per ſequētē ꝑſtationē.ar.C.de non nu.pec.l. cū fiducio.ff.
ad mace.l.ſꝫ iul.i ſi.qñqꝫ ti.precēs eſt inhabilis ꝓpter defectū
iuris publici. vt puta per ſolēnitatis defectū vel qꝛ ius ei nō
aſſiſtit.ꝛ tūc aut loquimur de inducēda obligatione.aut de in
ducēda liberatione.primo caſu aut ibi verſat̃ fauor vltime vo
luntatis:vel ſimile.ꝛ tūc per ꝑſtationē triū annoꝝ cōfirmat̃. vt
l.j.C.de fideiuſ.aut hic fauor nō verſat̃.ꝛ tūc nulla ꝑſtatiōe cō
firmat̃.vt dicta.l.ſi certis annis.ꝛ no.in.l.cū de in rē verſo. de
vſuris.Si vero loquimur de inducēda liberatione. ꝛ tūc aut
illa liberatio poterat induci ſolo curſu tēporis:ꝛ tūc ꝑ ſequē
tē preſtationē per curſuꝫ illius medij tēporis precedens titu
lus inualidus ↄfirmat̃.vt.l.poſt mortē.ff.de adop.cōiuncta.l.
j.ꝛ qð ibi no.C.de patria po. Si vero ſolo curſu tēporis non
poſſet induci:vt qꝛ ius cōe reſiſtit preſcribenti iuxta.l. cōperit
C.de ꝑſcrip.xxx.an.ꝛ tūc aut precedit titulus inhabilis : q cō
tra ius cōe poterat diſpenſari. ꝛ ↄfirmat̃ per ſequētē patiētiā
ſeu preſtationē patiētie.xl.annis.vt.l.vlti.de fun.pa. li.xj. aut
titulus procedit ab alio:ꝛ tūc nūꝗ ↄfirmaret̃.vt.l.cōperit pre
3 alle. ¶ ꝛ Venio ad ſm caſuꝫ cū quis fundat intētionē ſuaꝫ ex
ſolo curſu temporis.ꝛ gl.in dicta.l.cū de in rē verſo. dicit qð
nō ſufficit.bar.dicit.ꝙ aut quis fundat intētionē ſuā ex curſu
tēporis:cuiꝰ ↄtrij nō exiſtit memoria:ꝛ ſufficit.vt.l.hoc iure.§.
ductus aque.de aqua co.ꝛ eſti.ꝛ.c.j.de preſcrip.li. vj. qñqꝫ qs
fundat intētionē ſuā ex curſu minoris tēporis.ꝛ tūc aut loqui
mur de inducenda liberatione primo caſu nūꝗ obligatio in
ducit̃.vt.l.creditor.de vſur.ꝛ.l.obligationū fere .§. placet. de
ac.ꝛ ob.Si vero de inducēda liberatiōe:tūc aut ius cōe reſiſtit
ꝛ nūꝗ induct̃.vt dicta.l.cōperit.ꝛ.c.j.ꝑal.Aut ius cōe nō re
ſiſtit ꝛ tūc ex ſolo curſu temporis inducit̃ liberatio ſm diuer
ſas naturas actionū.qꝛ quedā tollūtur minori tpē: q̄dā maio
ri.vt.l.ſicut.ꝛ.l.oēs de ꝑſcrip.xxx.an.ꝛ qð no.in.l.j. de diuer.ꝛ
4 tēp.ꝑſcrip. ¶ ꝛ Venio ad tertiū caſum qñ quis fundat intētio
nē ſuā ex titulo legitimo:quē intēdit ꝓbare ex ꝑſcriptiōe diu
turna.ꝛ glo.in dicta.l.cū de in rē verſo. dicit ꝙ ſufficit in deci
mis ꝛ quibuſlibet preſtationibꝰ ꝑ illū tex.ſꝫ hoc qð dicit in de
cimis intelligit niſi ius cōe reſiſtat puta ſi vnus epūs colligit
decimas in dioceſi alterius.vt dicto.c.j.de ꝑſcrip. lib.vj. ꝛ idē
in dicta.l.dicit glo.in oībus ſeruitutibꝰ acquirēdis ꝑſonaruꝫ
vel reꝝ etiā ſi habeat cauſam diſcōtinuā ꝛ idē no.in.l.j. in ſi.de
aqua plu.ar.ꝛ.l.ſeruitutes.de ſerui.ꝫ hoc inſurgūt doc.in.l.ſi
certis annis ꝛ dicunt in ſeruitutibus hoc nō eſſe verū.qꝛ.l. cū
de in rē verſo loquit̃ in faciente ꝫ quē de facili ꝑſumit titulꝰ: ſꝫ
qð dicimus in ſeruitute reꝝ loquimur in patiente. vt puta ſi
ego iui per ſundū tuū.x.annis te patiente.ꝛ ego volo allega
re ſeruitutē cōſtitutā a te:quā ↄſtitutionē probo per meū vſuꝫ
longi temporis te patiente hoc nō poſſum facere. qꝛ nulla le
ge cauet̃ immo videt̃ ↄtrū.qꝛ ſi poſſedi tuū ꝑ longū tps: etiaꝫ
te patiente:ego nō acquiro eū mihi:niſi ꝓbet verus titulꝰ:vel
putatiuus iuſto errore vt.l.celſus.de vſuca. ꝛ illō tenebat etiā
Ja.bu.Bar.dicit ꝙ glo.illa pōt ſuſtineri.q̄ etiā ita ſentit hic.
nam leges que dicūt.ꝙ requirit̃ verus titulus cū poſſeſſione
diuturna in ꝑſcriptione proprietatis q̄ eſt res magni ꝑiudicij
ſꝫ ꝑſcriptio ſeruitutis realis vel etiā ꝑſonalis: vt vſufructꝰ ex
patiētia ei ꝫ quē ꝑſcribit ꝑſumet ti.ꝓbat̃ p.l. ſi filius. de peti.
here.vbi etiā in patiente preſumit̃ ti.ꝛ.l.qui in aliena .§.ſꝫ ſi a
dierit.ff.de acqui.here.pro quo etiam facit.l.ſi quis diuturno
ff.quēad.ſerui.a.ꝛ qð no. Dy.in.c.ij.de reg.iur. li.vj. pro hoc
etiam optime gloſ.in.l.pe.cōi diuid. vbi diuiſio preſumitur
ex patientia longi temporis. quia illud eſt modici preiudicij
pro pleniori ergo declaratione huius articuli vtrum.ſi verus
titulus vel preſumptus ex patiētia preſumat̃.aut ius cōmune
reſiſtit preſcribenti:ꝛ nō preſumitur.vt.l.cōperit. de preſcrip.
xxx.anno.et.c.j.de preſcrip.li.vj.Aut non reſiſtit : et tunc aut
queritur vtrum preſumatur ti.contra facientem:vt puta con
tra ſoluentem:aut cōtra patiētē primo caſu ꝑſumit ti. vt. d.l.
cū de in rē verſo.ſcdo caſu aut queris de preſumendo ti.in fa
uorē ꝛ cōmodū patiētis ꝛ preſumitur.vt dicta.l. ſi filius.C.de
petitione.hereditatis.et dicto.§.ſed ſi non adierit. aut ad ipſius

incōmodū. ꝛ tūc aut tractamus de modico ꝑiudicio: ꝛ ꝑſumiť
ti. vt i ſeruitutib⁹ ꝛ dimiſſiōib⁹ ꝛ iuſſu ī aditiōe filij neceſſario di
ctū eſt ꝑ iura ſpal. Si v̄o tractať de magno preiudicio: tūc aut
loqmur de preſumēdo ti. obligatorio: aut liberatorio. primo
caſu nō preſumiť immo requiriť verus titulus: ꝛ poſſeſſio: vel
putatiuus ex iuſto errore. vt dicta. l. celſus. ſcdo caſu de preſumē
do ti. liberatorio: tūc aut loqmur de liberatione a lucro odio
ſo ꝛ preſumitur titulus. vt. l. cum quidā. ꝯ. diuus. de vſuris. et
ff. de iure do. l. cū poſt. aut de liberatione a lucro nō odioſo: ꝛ
ex ſola patiētia longi tēporis nō preſumiť. vt. ff. de ali. ꝛ ci. le. l.
libertus. ꝯ. i. ꝛ oēs le. q̄ dicūt actionibus perſonalib⁹ nō ꝑſcri
bi minori ſpatio. xxx. an. ſecus ſi cū patiētia longi tēporis aliḋ
interueniat. vt. l. procu. ff. de proba. Item qḋ dixi ꝙ ti. preſu-
mitur ex preſtatione diuturna dico regulare: qn̄qꝫ eñ ꝑſumiť
ex vnico actu tn̄: puta ſi preceſſit cōtractus locationis nā pro
ſequenti anno vel tēpore vř tacite renouatus ſm. l. itē quęriť
ꝯ. qui impleto. ff. loca. Itē ſi preceſſit cōtract⁹ dotis in ſequēs
matrimoniū intelligiť tacite repetita. vt. l. dotē. ꝛ. l. diuus. ff.
5 de iure do. ꝛ. l. pe. ꝯ. vxor. ff. ſo. ma. ¶ Iuxta predicta quero ſi
ruſticus dedit mihi omni anno vnū par caponū: ꝛ hoc per. x.
annos. ꝛ qꝛ in futurꝫ recuſat dare: ago cōtra ipſum dicēs ꝙ ſic
mihi promiſit: quā promiſſionē probare intēdo per illā ſolu-
tionē decēnij: an ſufficiat. glo. in. l. ſolēt. in fi. de offi. procōſu.
videť dicere ꝙ nō. Roff. in ti. de ac. ex ſti. preſum. ex preſtatio-
ne lōgi tēporis. vř ſentire cōtrariū. Bar. dicit ꝙ vnus vſus ꝑ-
ſtationis nō producit effectū ſuū niſi ad illud tn̄ qḋ eſt factuꝫ
vel ad id quod neceſſario infertur ex illo. vnde ſi volo ꝓbare
ſeruitutē mihi deberi ex eo ꝙ te patiente ſum vſus vſqꝫ ad me
diū: licet nō probo ſeruitutē ſup toto ſimiliter in vſu iuriſdi-
ctionis. Nō eñ extendiť vltra illud quod ſum vſus. vt. l. i. ꝯ. ſꝫ
ſi hoc interdicto. ff. de iti. ac. qꝫ priua. ibi vt eo vſqꝫ ꝛc. ꝛ. l. ſi pu
blicanus. ff. de publi. ꝛ. l. i. C. de cenſi. li. ꝛ ibi per Cy. ꝛ idē in. l.
cū de in rē verſo. ibi preſumiť ſtipulatio vſurarū reſpectu il-
lius ſortis debite: ꝛ nō vltra. ꝛ qḋ no. Bar. in. l. iul. circa primā
lec. ff. de ꝯdi. inde. ¶ Ad ꝓpoſitū ergo ſi ruſticus ſoluit omni
anno vnū par caponū: ſi quidē ſoluit ſimpliciter aliqua cau-
ſa nō adiecta: tūc bn̄ ꝑſumiť titulus donationis eius: qḋ ſolu-
tū eſt. ſꝫ qḋ ꝑſteť i futurꝫ hoc ex nullo actu ꝓcedēti iferť: ſꝫ ſi nō
ſoluiſſet ſimpliciter: ſꝫ reſpectu certe cauſe verbi gratia pro la
borerio qḋ teneo a te dn̄o ſolui vnū par caponū: tūc ꝑſumeť ti
tulus ꝛ pro futuro tp̄e quatenus teneat laboreriū cogereť ad
ſoluendū. ſicut in. l. cū de in rē verſo. donec tenet ſorteꝫ: cogiť
vſuras ſoluere ad ideꝫ. l. litibus. de agri. ꝛ cen. lib. xi. vex hoc
apparet ꝙ iſte ruſticus ex iſta ſolutione annua nō preſumitur
vaſallus vel titulus vaſalli niſi illa cōtēplatione ſoluiſſet. ſic in
telligiť. l. ſolēt. in fi. de offi. pcō. ꝛ ita actionē tꝫ cy. in. d. l. ſi cer
tis annis. in. iij. q. Sed aduerte qꝛ nullo caſu vř ꝙ ex ꝑſtatiōe
diuturna debitū ꝑſumať. certū eſt eñ ꝙ ſi ſemel ſolui indebi-
tū poſſuꝫ repetere ꝛ idē ſi ſcdo: tertio: quarto ꝛ pluries. ſi ergo
q̄libet ſolutio ꝓducit mihi ꝯditioneꝫ indebiti. vt. ff. de ꝯdi. in
de. ꝑ totū. quomō illa ꝛ eadē ſolutio me obligat ad ſoluendū
in futurꝫ: ſm hoc eñ vna ꝛ eadē ſolutio pareret obligationē ꝛ
liberationē: ꝛ produceret ꝯtrios effectus ꝯ. l. qui hoiem. ꝯ. vlti
mo. de ſolu. Itē ſequereť ꝙ ti. de ꝯdi. inde. nō haberet locū in in
debito. x. annis ſoluto: cū tn̄ duret repetitio vſqꝫ ad. xxx. an-
nos. vt inſti. de ac. ꝯ. cōditio. Itē ſolutio ſine tēpore nō produ
cit illū effectū: ſꝫ parit cōditiōi inde. ſimiliter nec tp̄s de ſui na
tura nō producit: nec tolliť obligationē vt dicto. ꝯ. placet. Si
ergo ſola ſolutio hoc nō producit: nec ſimiliter ſolū tp̄s ergo
nec ſimul iūcta. vt. l. ſpadonē. ꝯ. q iura multa. de exci. tu. et. C.
qui nu. tu. l. i. bn̄ ergo hꝫ originē illa obligatio ad ꝑſtationē ꝓ
futuro tp̄e. ſo. Io. an. in effectu illa ꝯria q̄ ſunt Cy. in dicta. l. ſi
certis annis in. x. q. refert hic ꝛ dicit ꝙ nō ſola ſolutio: ſꝫ ex a-
liquo adiūcto cū ipſa ſolutiōe eſt ꝓ futuro tēpore obligatio ꝑ
ſumēda. vt ptꝫ ex ꝑdictis. ꝛ vide qḋ no. ibi Cy. in. v. q̄ſtione an
iſta preſumptio q̄ reſultat ex diuturna ꝑſtatione habeat locū
in ꝑſonis: in quib⁹ ꝑſumiť ꝙ ſoluerint indebitū: niſi ꝓbeť de-
bitū. vt in muliere: milite: ruſtico: ꝛ minore. vt. l. cū de indebito
de proba. inclinat ibi. ꝙ talis ꝑſumptio. l. cū de in rē verſo. ceſ
ſet in talibus. ꝛ adde circa preſumptionē ſolutiōis qḋ not. in
l. cū quid. ff. ſi cer. pe. ꝛ. l. q̄ dotis. ſo. ma. ꝑ Bal. ¶ Ad ꝑdicta
6 applico queſtionē diſputatā per Barto. que eñ talis: ſi quedā
mulier habens ſuū patrimoniū nupſit cuidam viro nulla do-
tis habita mentiōe: qui vir dicti patrimonij ingreſſus eſt poſ
ſeſſionē. ꝛ ex eo fructus recollegit: ꝛ in oneribus dicti matri-
monij cōuertit vxore ſciente: ꝛ patiente per plura tēpora: que
vxor mortua eſt in matrimonio ſine liberis ex cui⁹ morte ma-
ritus vult lucrari de iſtis bonis tanq̄ dotalib⁹ tertiā: vel dimi
diā vigore ſtatuti: vel cōſuetudinis deferentis in dote tale lu-
crum marito vxore ſic premortua. queritur vtrum poſſit. vide
tur ꝙ non. qꝛ nulla. l. caueť. ꝙ ex illa patientia mulieris videa
tur eius patrimoniū dediſſe in dotē. ergo nec nos debemus
dicere qḋ. l. non dicit. in auct. de trien. ꝛ ſe. ꝯ. ꝯſyderemus. Itē
actus adminiſtrationis mariti de rebus vxoris nō infert ꝯſti
tutionē dotis neceſſario. qꝛ maritus pōt adminiſtrare bona
vxoris etiā nō i dotē. vt. C. de pac. cō. l. ſi. ꝛ. l. ſi ego. ꝯ. ſi. ff. de iu
7 re do. ¶ Ad poſitionē ergo vnius nō ſeqť poſitio alterius ſepa
rati ꝛ diuerſi. vt. l. pro herede. ꝯ. i. ꝛ. ꝯ. pap. ff. de acqui. here. et
iſtā partē. ſcꝫ ꝙ in dubio nō videatur mulier in dotē dediſſe.
tenet bar. ꝑ. l. ſi. C. de diuor. ꝛ in auct. de nup. ꝯ. ſi quis eñ. ver.
ſi mulier. vbi ptꝫ. ꝙ mulier accepta ſimpliciter fuit nō ꝯfectis
dotalibus inſtrumētis: ꝛ habebat propria bona que nō cēſen
tur dotalia. ſꝫ qꝛ ꝓpter patientiā mulieris q̄ paſſa eſt virū ad
miniſtrare dicta bona ſua poſſet argui: ꝙ ex hoc fuerit cōſti-
8 tuta dos per ea que dicta ſunt. ꝯ. ¶ Ideo ſic dicit. ꝙ quedaꝫ eſt
patiētia formis: q̄dā informis. formis eſt qn̄ circa rē meā vel
circa illud qḋ me tāgit tertius facit aliquid qḋ tangit certam
ſpēꝫ cōtractus vel quaſi. tūc vtrū ſciā mea vel patiētia aliquid
a operetur in meū preiudicium dic. vt. l. gaius. ff. de pigno. ac. a
ꝛ per Cy. in. l. maritus. C. de ꝓcura. ꝛ iſta nō eſt nr̄a materia. q̄
dā eſt patientia informis vt qn̄ circa rē meā fit aliquis actus: q
nō cadit in ſpēm ſeu formā alicuius cōtractus: vel quaſi puta
incipis poſſidere ꝛ tenere rē meā: ꝛ cōuertere fructus in tuas
neceſſitates. vt in queſtione predicta: ꝛ tūc aut precedit cōtra-
ctus de cuius materia ad hoc tenebatur ꝛ patiētia habeť pro
cōſenſu. C. de acqui. po. l. ij. aut nō precedit cōtractus: et tunc
aut tractamus de his in quibus vertiť modicū preiudiciuꝫ: et
patiētia habeť pro cōſenſu. vt. ff. de pecu. l. quā tuberonis. ꝯ.
ſunt quedā. ꝛ. l. nō ſolū. in prin. eo. ti. vbi eo ipſo ꝙ dn̄s patitur
ſeruū habere videť cōſtituere peculium. aut loquimur in caſi-
bus in quibus tractať de magno ꝑiudicio: ꝛ tūc patientia nō
habetur pro cōſenſu. vt dicta. l. quā tuberonis. ꝯ. ſunt quedaꝫ
ij. Reſo vbi ex patiētia nō videť cōcedi libera adminiſtratio
Itē tāgit glo. in. l. ij. C. de acqui. po. in glo. q̄ incipit ꝙ preſu-
miť. In caſu ergo. q. predicte qꝛ nō preceſſit cōtractus ex cui⁹
natura mulier neceſſario teneretur ad ꝯſtitutionē dotis: ſeu
bona in dotē dare ꝛ tractet de magno preiudicio. ſcꝫ admiſſio
ne dn̄i ꝛ priuatione adminiſtrationis rei ſue ꝯcludit. ꝙ patien
tia nō habetur pro ꝯſenſu: nec videť dicta mulier dicta bona
dediſſe in dotē. ꝛ ita ꝯcludit in dicta diſputatione. per quaꝫ et
ꝑ ea q̄ dicta ſunt. ꝯ. clarius intelligis materiā hui⁹. c. quibus
adde. c. dilecto. ꝯ. de preben. vbi ptꝫ. ꝙ eius patiētia nō cōfir-
mat titulū minus ſolēniter inſtitutū. ꝛ. c. ex ore. de his que fi. a
ma. par. ca. ꝛ qḋ no. Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. ſu.
vbi quid iuris de illo qui patiēte ep̄o in ſacerdotio miniſtra-
uit longo tempore. ꝛ. ꝯ. de preſump. illud. vbi de his qui ſe ha
buerūt vt maritus ꝛ vxor: an matrimoniū preſumať vide ibi
in nouella. applica his illō argumentū. an ep̄us promouēdo
ſciēter inhabilē videať cū eo diſpēſare. de quo in. c. veniēs. de
fil. preſ. ꝛ. c. i. de eta. ꝛ qua. li. vi. vide etiā qḋ no. Bar. in. l. gerit.
de acqui. here. ꝛ in illa diſputatione ſine cōſilio qḋ incipit. de-
bitor in diē. vbi no. an debitor inſtitutus a creditore ſi nil de
bonis attingit: videať hoc ipſo hereditatē adiiſſe ꝙ debitū
in termino nō reſtituit. pone exēplū in marito debitore ad re
ſtitutionē dotis inſtituto ab vxore. an hoc ipſo ꝙ dotē penes
9 ſe retinuit aditio preſumať. dic. vt ibi. ¶ Quero vltimo ali-
quis teneť mihi dare aliqḋ annuū: ceſſat mihi ſoluere vno an
no vel pluribus: an poſſim intētare poſſeſſoriū: ita qḋ anteq̄
de ſubſtantia debiti perquirať tanq̄ ſpoliatus debeā reſtitui
per. l. ſi quis ad ſe fundū. C. ad. l. iul. de vi. pu. vř ꝙ ſic per. c. q̄-
rela. ꝯ. de elec. ꝛ hoc tenēt quidā: vt refert Cy. in dicta. l. ſi cer-
tis annis. C. de pac. veꝫ ꝙ in perſonalib⁹ nō ſit reperire aliqḋ
poſſeſſoriū. ꝛ hoc ideo: qꝛ nec petitoriū locū habet in eis. ad de
cre. querelā. r̄ndēt ꝙ opus eſt querela quaſi dicat ꝙ de iure il
lud qḋ ibi dr̄ non procedit: ſed male intelligunt. quia ſcire de-
bent. quod qn̄qꝫ annua preſtatio eſt realis. puta cum debetur
cenſus ꝛ in tali eſt reperire quaſi poſſeſſionē iudiciū poſſeſſo-
riū. qꝛ adheret rei ꝛ eius cōtēplatione percipiť ſicut in ſeruitu
tibus ꝛ iuribus incorporalibus in quib⁹ poſſeſſoria ſunt ꝓdi-
ta. vt. l. i. ꝯ. qḋ aūt ait. ꝛ de aqua co. ꝛ eſti. ꝛ de iti. ac. qꝫ priua. ꝑ
totum. quedā eſt annua ꝑſtatio nō relata ad aliquā rem: ſꝫ ſim
pliciter per ſe ſtans. qꝛ ſic promiſit dare annua. x. vel ex vltima
voluntate debētur. ꝛ habet locum opi. predictorum. vt ſi debi
tor ſe a ſoluendo ſubtrahat poſſeſſorio cōueniri non poſſit. ꝛ
hoc no. Bar. in. l. ſi. ꝯ. vltio. ff. de quo. ho. ꝑ qḋ idē alibi dicit ꝙ
c. malefidei poſſeſſor. de reg. iur. li. vi. nō habet locum in actio
nibus ꝑſonalibus ꝑſcribendis. qꝛ ibi nō eſt vera poſſeſſio: nec
quaſi. ꝛ ita no. in. l. ſeqť. ꝯ. ſi viā. ff. de vſuca. et ꝑ illa ſit expedita
materia huius

a ¶ In meū ꝑiudicium. Uide gl. in l. gaius. de pigno. acti. Cy. in. l. maritus. C. de ꝓcur. Dy. in. l. q tacet in. vi. Bar. in. q. mulier habēs magnū patrimonium.

materia huius.c.plenius ꝙ doctores examinent ipſam hic.

1 Paulus apoſtolus querebat ſibi victū proprijs manib⁹.
2 Ornamenta eccleſiaſtica prohibita ſunt pignorari pro victu.
3 Sumptus exquiſiti nō ſunt procurandi.
4 Prelatus poteſt petere a ſubditis ex cauſa charitatiuum ſubſidium.
5 Filij non debent theſaurizare parentibus.
6 Iura que prouidēt circa diminutionē ⁊ mitigationem onerū habent locū in illis qui ad maiora onera tenebantur nō quo ad illos qui minoribus fungebantur.
7 Petitio vltra debitum concepta eſt ad debitum redigēda:nō in totum denegãda.
8 Ep̄s ſi excōicat ſubditū iuſte recuſantē ſoluere procurationē vltra numerum hic taxatum an tenebit.
9 Viſitator quanto tēpore debet ſtare in loco.
10 Subditi denegātes charitatiuum ſubſidiū an ſint ad illud cogendi.Et per quē ſint cogendi nu. 11

Cum apoſtolus. Cōſiliū eſt: pro
pter multa di-
cta nō recipit breuē ſummā.pmittit aūt ɔſtitutio
nis cauſā.ſc̄do cōſtitutionē ponit ibi: quo circa.
in qua determināt cōciliū numerū equorum: quē ſecū ducere
pñt plati viſitātes.prohibet eis tunc vti venationibus: ⁊ ſum-
ptuoſas epulas querere.pcepit ne prelati ſubditos talliēt.p-
mittit tñ ex iuſta cauſa ab eis peti moderatū auxilium: in fine
ibi:ſane determinat primū dictū de numero equorū. Not.
1 primo ꝙ apoſtolus q̄rebat ſibi victū pprijs manibus.actuū
c.xx.⁊ hoc ideo ꝙ corinthij auari libētius audiebāt eius predi
cationē gratis factā:ꝙ illorū qui munera exigebāt. de hoc.j.
q.ij.ſacerdos.nō tñ eſt reprehēſibile accipere victū. vt ſic q ſe-
minat ſpūalia:metat carnalia.xij.q.j.c.j.⁊ exponit hic Ioan.
2 an.pſeudo.i.falſus.⁊ eſt indeclinabile. Sc̄do no.ꝙ eſt pro
hibitū pro victu pignorare ornamenta eccleſiaſtica. qḋ intelli
ge verū:niſi pro euidēti neceſſitate.ſ.de pigno.c.ij.⁊ cle. ſi bñ
ficiorū de deci. Tertio no.cauendū eſſe ne longi tēporis vi
ctū breuis hora cōſumat.qḋ no.cōtra ſcholares:qui anni via-
ticū vno die ɔſumūt:qḋ fieri nō dꝫ.ſꝫ iuxta quantitate reddi
tuū metiaris expēſas.ita vt aliqḋ ſupſit:vt.ff. vbi pu.edu. de.
l.ius alimentoꝝ.⁊ in auct.vt deter.ſit numer⁹ clerico.§.j.coll.
3 j. Quarto no.in ver.nec ſumptuoſas ꝙ ſumptib⁹ nō exqſi-
tis procurādis.vnde Seneca epiſtola.v.ad luciliū.ſicut deſyde-
rare res delicatas luxurie eſt: ita viſitatas ⁊ non magnopere
parabiles fugere demētie eſt. Quinto no. numerū equorū
limitatū prelatis:vt cū viſitāt nō plures ducant de numero p
ſonarū cū equis dic.vt.j.de exce.prela.c.cū ad quorūdā p Io.
4 an. Sexto no.in.§.ſuſtinemus.ꝙ ex cauſa rationabili po
teſt prelatus petere a ſubditis charitatiuū ſubſidiū. ⁊ itellige
hoc quomodocūꝙ egeat ep̄s ſine culpa ſua. vel pone cū ha-
bet guerrā:vel cauſam:nec ſufficit ad expēſas.vt.ſ.de offi.or.
cōquerēte per Ioā.an.⁊ circa iſtas iuſtas cauſas querit Ioā.
an. itinerario ad papā ſit iuſta cauſa dicit ꝙ nō.x.q.iij.vnio ꝯ
5 riū no.Io.an.de ſta.mo.c.j.poſt Inno. Septimo no.ꝙ qḋ
filij nō debēt theſaurizare parētibus:ſed parētes filijs. ⁊ illḋ
eſt votū parētū.licet qñꝙ turbato ordine nature ecōuerſo cō
tingat.vt.l.nā ſi parētib⁹.ff.de inoffi.te.⁊ hereditas patris de
filijs quaſi debita etiam in eorum vita.vt.l.in ſuis. de li.⁊ po.
Octauo no.ꝙ licet ɔſtitutio moderet expēſas ⁊ onera ſub
ditis imponēda:tñ talis ɔſtitutio nō includit illos q alſ non
erāt ad talia onera obligati.vt impotētes qui ad onera ante
iſtā ɔſtitutionē nō tenebātur:nō ſoleat cōſtitutio ad impoſſi-
bile obligare etiā ſi obligatio ex ɔtu deſcēdat.vt.ſ. de ſolu.
c.odoardus.⁊.l.ſi.ff.que ſen.ſine app.re.⁊.c. nemo ad impoſſi
bile de reg.iur.li.vj.iſta eñ grauamina nō ſunt vltra facultā-
tes imergenda facit.l.forma.ff.de cen.facit.l.⁊.pculo.ff.de ver
6 bo.ſigni. No.no.in ver. nec ſub tali ꝙ iura q̄ prouidēt cir
ca diminutionē ⁊ mitigationē oneꝝ hñt locū in illis q ad ma-
iora onera tenebātur:nō quo ad illos qui minorib⁹ fungeban
tur.ꝙ diſpoſitio q̄ tēdit ad diminutionē nō dꝫ eius oppoſitū
operari.facit.l.legata inutiliter.de le.j.⁊ qḋ no.in cle.j.de de-
r ci. Querit glo.hic eſt taxatus numerus euectionū iſtis viſi
r Ponit queſtiones. tatoribus quid ergo ſi plures ducūt.dicit gloſſ.quod poterit
7 in ſuperfluus denegare.ꝙ petitio vltra debitū concepta eſt
ad debitū redigenda:nō in totum neganda vt.l.qui ſolidū.§.
etiam.ff.de le.ij.Si aūt ſuperflui nō poſſunt ab alijs ſeparari
puta.ꝙ ep̄us hoc recuſat tunc poterit omnibus denegari. vt
ſic vtile per inutile vitietur.vt.ff.de aqua co.⁊ eſti.l.j.§.itē que
rit.allego ad hoc.l.in fideicō.ff.de vſuris vbi reproba petitio
ratione incerte partis poteſt negari in totū facit ad illa que
dixi.ſ.de litis cōte.c.j.et.c.ſacris.de ſepul.vbi de difficili ſepa
8 ratiōe. Secūdo q̄ro.ꝙ ſi ep̄s excōicat ſubditū iuſte recuſan
tem ſoluere pcurationē vltra numerū hic taxatū. an tenebit.
dicit glo.ꝙ ſic.nō obſtat.c.q̄rūdam.quia continet ſpecialē in-
dulgētiam.de hoc dic:vt in.c.accedētibus.de priuil.⁊ vide qḋ
not.ſ.de reli.do.c.ſi.Inno.dicit ꝙ opi.huius glo. eſt tutior.
Sed de iure tenet ɔtrū Pe.dicit ꝙ ad tollendū omne ambi-
guū eſt appellādū primo vt dicto.c.cū ad quorūdam. Ter
9 tio q̄ro ꝙ quāto tēpore dꝫ ſtare ep̄s vel alius viſitator in loco:dici
tur canō ꝙ nō amplius:ꝙ vna die pōt manere in parochia .x.
q.iij.inter cetera.ad hoc.j.c.felicis.ver.adijciētes. li.vj. Sꝫ cō
tra.x.q.j.placuit.⁊ qḋ not. Inno.j.eo.romana.lib.vj.vbi dicit
Io.an.ſup verbo viſitatis.ꝙ ſi neceſſitas exigit plus: ꝙ vno
die manebit: ⁊ procurabit.nam ibi concedit archiep̄o redire
poſt primā procurationē:⁊ iterū procurabit ſortius ſm eū pōt
plus manere:ꝙ nec circa iura malignādū eſt. Intelligit ergo
c.inter cetera vel aliter vt ibi no.vel dic. ꝙ hñ eſt duob⁹ dieb⁹
in eccleſia.ꝙ de mane pdicat ad populū:⁊ vadit ad eccleſiā vi
cinā ad prandiū.Alij dicūt ꝙ procuratio incipit in cena ⁊ fini
tur in prandio diei ſequētis:⁊ pro tāto ſunt duo dies.ita dicit
Io.an.vnde ſumpta fraude nūtij apoſtolici qui debēt habere
tñ in die in dioceſi ad quā accedūt veniunt in veſperis ⁊ rece-
dunt in ſequēti ⁊ inde recepta ſolutione pro duobus dieb⁹ il-
lo die ſequēti ingrediunt aliā dioceſiꝫ ⁊ ſimiliter pro illo die ſi
bi ſolui faciunt:⁊ ſic recte cōputādo pro vno die duas pcura-
tiones extorquent vnā a dioceſi vñ diſcedūt: ad aliā dioce. ad
quam vadunt. Quarto quero:dr hic.ꝙ ep̄s pōt cū neceſſi- a
10 tas exigit poſtulare charitatiuū ſubſidiū ꝙ nūqd ergo ſi dene-
11 gent poterūt ad hoc cogi⁊ per quē.vr̄ ꝙ ad hoc cogi nō poſ
ſint.ꝙ tex.dicit ꝙ cū charitate petat.qḋ verbum nō ſonat coa
ctionē ſꝫ in ſpontaneā ſolutionē.ɔtrū tenet hic Io. an.ꝙ ſi ne
ceſſitate ſuadēte ſubditus iniuſte denegat eſt cogēdus.vbi eñ
nō prodeſt charitas eſt adhibēda ptās.xlv.di.licet.⁊.c.q emē-
11 dat.⁊.x.q.iij.cauendum. Sed querit an per epiſcopū qui
hoc petit vel per ſuperiorem epiſcopi erunt ſubditi cogendi.
quidam.ꝙ per ſuperiorem:qui debet ſe facilē reddere ad co-
gendum:⁊ ſuperior dici poteſt metropolitanus. dicit Inno.
ꝙ papa de offi.or.paſtoralis.de immu.ec. aduerſus. ⁊.ſ. ti .j.
nullus vbi de hoc in ſi.Alij dicunt ⁊ probabiliter ſm eum. qḋ
per ipſum epiſcopum cogi poſſunt: ſi neceſſitate oſtenſa pre-
cibus ⁊ monitis nolūt obſequi:cum ⁊ pro ſuis neceſſitatibus
fructus eccleſiarū habere ⁊ percipere poſſunt.vt eccle.bene.c.
vno in ſi.vbi de hoc facit cle.frequens.de exce.prela. hoc tamē
non eſt ſine capituli ſui ⁊ etiam ipſorū clericorum conſilio fa-
ciendum.de his que ſi.a pre.per totum.et de dona. paſtoralis
ſecundum Inno.⁊ hoc approbat Hoſti. ⁊ hoc verum cum ne
ceſſitas eſt euidens:nec in contributione grauantur ſubditi:
nec inde referant queſtionem alias id per ſuperiorem ſi ſub-
diti vt actores de epiſcopo cōqueruntur : vel per arbitros ſi
epiſcopus contra ſubditos ad hoc agit:queſtio dirimetur. vt
ſ.ti.j.nullus.⁊.ſ.de regulari. licet facit quod no. Ioā.and.j.
eo.procurationes.

a Ad hoc cogi.Adde card. in cle. j.§.j.in fin. de ſupplē. negli. pla.

1 Eccleſie nō ſunt nouis cenſibus onerande.
2 Cenſus antiquus prohibetur augeri.
3 Ep̄s vel ſuperior nō pōt partē redditū eccleſie ſibi applicare-niſi de iure vel cōſuetudine certa portio debeatur.
4 Maiores minoribus debēt ſeruare ſua iura.
5 Cenſus nō augeſ propter augmentum facultatum.
Procuratio vero ſic.

Prohibemus. Nouus cēſus eccle-
ſiis imponi non po-
teſt : nec antiquus augeri.ponit duplicem prohi
bitionē:quam iuſtificat. ſecundo ponit decre-
1 tum.ibi:ſi quis. No. primo ꝙ quod eccleſie non
ſunt nouis cenſibus onerande.et ſic loquitur de cenſibus rea
libus:perpetuis:et ſine cauſa impoſitis. perſonis vero eccle-
ſiaſticis ex cauſa hñ poſſunt nouis oneribus aſtringi.de quo.
j.eo.ſignificauit.facit.l.placet.C.de ſacroſanc.eccle. Sc̄do
2 no.ꝙ ſicut nouus cēſus phibet ita antiquus augeri phibet
aliud eſt ergo de nouo aliqḋ imponere:aliud augere antiquū
facit ad no.in.l.j.ff.de dā.infec.⁊ qḋ no.in.l.ſꝫ ſi manēte.ff. de
3 pca.⁊.c.hi qui accē.de prebē.li.vj. Tertio not.ꝙ ꝙ nō pōt
epiſcopus vel ſuperior partem redditū eccleſie ſibi applica-
re:qḋ eſt verū:niſi de iure vel cōſuetudine certa portio debeat
de decu.c.quū.et.ſ.vt eccle.bene.c.j.⁊.c.ſi vna.de re. eccle. non
ali.et aduertendū ꝙ cōtra iſtam vſurpationē ptis redditū

vel oneris prohibiti dant iura iuriſdictionez ordinarijs con-
tra exemptos ſuas eccleſias onerãtes. vt in cle. q regulares.
4 co. ti. ¶ Quarto no. ꝙ maiores minorib⁹ debẽt ſua iura in
tegra cõſeruare. ſicut ſibi a ſuis ſuperiorib⁹ cõſeruari deſyde-
rãt. cõcor. in glo. pe. z. lxxx. di. c. ſi. xciij. di. c. nulla ratione. de
offi. or. c. cũ ab eccleſiarũ. in auct. vt cũ de ap. cog. §. hoc autez
diſpoſuimus. z de here. z fal. §. his omnibus. ¶ Ultimo no.
5 g. an propter augmentũ facultatũ augeri debeat cenſus vel
pcuratio. z dicit ꝙ cenſus nõ augeẽ: pcuratio vero ſic. qđ no.

1 ☞ Clericus nõ põt eccleſiam ſibi collatã facere cenſualem.
2 Obligatio ad ſoluendum penſionẽ vel cenſuz cenſetur realis
z conſtituit ius in re Et an talis obligatio obliget contrahẽ
tem in vita ſua nu. 3

PRETEREA. Prelatus authoritate ſua non
põt preſertim poſt mortẽ eccle-
ſiã ſuã cõſtituere cenſualẽ. ſoluit caſum generalẽ: ra
1 tionem ſubdens ibi: nõ eñ zc. ¶ No. primo ꝙ cle
ricus nõ põt eccleſiã ſibi collatã cõſtituere cenſualẽ. nã ſiue di
cat rectorẽ eccleſie procuratorẽ: ſiue fructuariũ: non põt eccle
ſiã priuare poſſeſſione. z dñio rei ſue. vt. l. ſi. C. de acqui. po. z
aduerte. q̃ iſte tex. videẽ recitare factũ ſacerdotis: ſi de colluſ-
ſione cõſtiterit. tu dic. ꝙ etiã ſine colluſione nõ tenet talis cen
ſus cõſtitutio: niſi quo ad dãnũ ipſius: nõ quo ad preiudiciũ ec
cleſie. vt. s. de trãſac. c. de cetero. z de preben. c. niſi eſſent. et. s.
de reli. do. c. ſi. vbi de hoc. z. s. de reſti. ĩ inte. c. ij. ¶ Scđo no.
ꝙ authoritate pontificis videẽ ꝙ rector eccleſie poſſit ipſam
obligare ad ſolutionẽ penſionis. qđ dic: vt in preal. iuribus z
2 c. cũ veniſſent. de inſti. Et talis eñ obligatio ad ſoluendũ pẽſio
nẽ vel cenſum cenſeẽ realis z cõſtituit ius in re. z ſic tanq̃ alie-
natio rei eccleſiaſtice ſine ſolẽnitatis debita eſt nulla. ar. ff. de
rebus cori. l. magis puto. z. s. de re eccle. nõ alie. nulli. ¶ Ter
tio innuit iſte tex. ꝙ in cõtractu celebrato ſup re eccleſie p pre
latũ preſumiẽ interueniſſe authoritas ſuperioris. dum tex. di
cit nõ interueniſſe cõſtiterit: quaſi interueniſſe preſumiẽ. quod
nõ eſt verũ. q̃ cũ authoritas ſit ſolẽnitas extrinſeca: nõ preſu
mitur iuxta not. in. l. ſciendũ. ff. de verb. obli. z. s. de pba. c. quĩ
cõtra. z qđ no. s. de his q̃ fi. a prela. ca noſceẽ. ¶ Quarto not.
3 ꝙ dicit preſertim. Innuit eñ ꝙ talis obligatio ad ſoluendũ
cenſum nõ obligat ipm ſic cõtrahentẽ in vita ſua: poſſet tñ ex
preſſe ſe in vita obligare ad annuã ſolutionẽ ſoluendã de fru
ctibus ſui beneficij. de fideiuſ. c. ij. z de pecu. cle. c. ſi. z plene dic
vt no. j. ne prela. vi. ſu. c. querelam.

1 ☞ Laici poſſunt habere ius patronatus in eccleſijs.
2 Eps poteſt imponere cenſum eccleſie tẽpore fundationis: et
tempore quo priuilegium libertatis concedit.

ECCLESIJS. No. primo ꝙ quandoq3 eps eri-
pit eccleſias de manibus laicorũ
z intellige illud eripere pluribus: vel reſpectu iuris
1 patronatus qđ in eis habent laici ꝙ modo eps eſt
donatũ vel laici de factõ vſuſfructuabãt z tenebãt eccleſias qđ
tolerandũ nõ eſt. de deci. c. quãuis. z c. phibemus. vel ſm pe.
z ab. laicus cenſum ſibi debitũ procurante epo remiſit eccleſie
¶ Quero que fuit ratio dubitandi. dic. ꝙ fuit illa: ꝙ tẽpore — Ponit queſtionez.
2 fundationis z tpe quo priuilegiũ libertatis cõcedit epus põt
imponere ſibi cenſuz. de reli. do. c. cõſtitutus ſimiliter videbaẽ
poſſe qñ ipſaz liberabat de manib⁹ laicorũ quaſi cẽſeaẽ vel no
ua eccleſia. vt. c. ferrũ. l. di. vel liberata iure poſtliminij: q põt
a redẽptore tanq̃ ſeruus retineri. vt. l. qui teſtamẽto. de teſta
mẽtis. rõ decidendi in cõtrariũ fuit neceſſitas officij epalis: q̃
cõſiſtit principaliter intuẽdo eccleſias ipſas liberare a ſeruitu
te: qđ ſi facit nõ eſt cenſenda liberalitas: ſed executio debiti of
ficij ergo premiũ. nõ mereẽ: vt. l. rẽ legatam. de adul. z. l. ſi ſer-
uo. ff. de here. inſti. nã ſm val. li. ij. c. iij. tñ intereſt adijcias ali
quid: an detractũ reſtituas: quãtũ diſtat beneficij initium ab
ipſo fine z illud dicit cõmendendo. l. que habebat pro aucto
imperio nõ pro recuperatis deperditis decerni triũphũ. Ali
bi etiã dicit legiſſe ꝙ ſi decerniẽ premiũ capiẽti ex bannitũ: z
familia poteſtatis capiat nõ habebit dictũ premiũ. q̃ ex neceſ
ſitate officij ad hoc teneẽ. ſcz purgare prouinciã malis homi-
nibus. vt. l. congruit. de offi. preſi.

1 ☞ Conſtitutio licet innoueẽ actus ſumit vires a cõſtitutio
ne veteri nõ a conſtitutione nouitee.
2 Uectigalia noua nõ ſunt inſtituẽda ſine conſenſu z authorita
te principum z regum.

3 Exigẽs pedagiũ nõ inſtitutũ qua pena puniatur.
4 Pedagiũ dicitur quedam preſtatio que ab itinerãtibus pro
his que vehunt vel ducunt exigitur.
5 Pedagium z vectigal idem ſunt.
6 Tributum eſt qđ preſtatur fiſco: z idem importat quod cẽſus
vel penſio.
7 Uectigalia pedagia et ſimilia an ſint munera perſonalia vel
realia.
8 Dominus habens caſtrum an acquirat per conſuetudinem
ius recipiendi pedagia.
9 Pedagium cum eſt legitime inſtitutum: an de oibus reb⁹ ſol
ui debeat. z oẽs ſoluere teneantur.
10 Immunitas priuilegiatorum nõ tranſit ad emẽtes pedagiũ.
11 Fraudantes gabellam an peccent ita ꝙ ſaltem in foro cõſciẽ-
tie teneantur.
12 Pena que ſit pedagium non ſoluentis.

INNOUAMUS. Innouat prohibitiones
antiquã ſubdẽs penã ibi
1 ſi quis aũt. ¶ No. pmo ꝙ q̃uis antiqua cõſtitutio in
noueẽ z tũc vr̃ ꝙ actus ſumat vires a cõſtitutiõe veteri: nõ cõ-
ſtitutione innouante: de quo. j. c. ſignificauit vbi quid iuris de
cenſu ſuppreſſo ab antiquo poſtmodũ renouato. ad idẽ vide
qđ no. s. de cõſti. c. cũ acceſſiſſent. z de. literas. de reſcrip. z. c. p-
ceptis. xij. di. z. xxiij. q. j. acutius. z qđ no. in. l. ſi qs a priore.
2 ad trebel. ¶ Scđo no. ꝙ ſine cõſenſu z auct. principũ ac regũ
nõ ſunt noua pedagia vel noue exactiões inſtituẽde. cũ predi
ctorũ igiẽ authoritate inſtitui poſſe videnẽ. lex tñ vult. ꝙ nul-
lus niſi princeps poſſit in hoc authoritatẽ impartiri. vt. C. no
ua vec. inſti. non po. per totũ. ¶ Tertio no. caſum quo dene-
gaẽ ſepultura eccle. ſunt z alij de quib⁹ de ſepul. ex ptc. Item
ſunt tales etiã excõicãdi. xxiij. q. iij. ſi quis. z c. paternax. im-
mo ſm Hoſti. in curia romana ab ipo ſummo pontifice excõi
canẽ ter in anno. dieb⁹ nõ de iudi. dudũ in cle. in glo. ſolẽt. de
iure aũt ciuili cõtra tales alia pena imponiẽ. de qua in glo. nec pe
na iuris canonici tollit penã ciuilẽ: nec ecõuerſo de quo dic in
ſi. vt. l. i. §. dixerit aliquis. ff. de publi. z. l. j. C. de ſepul. vio. per
cy. ¶ Quarto no. ꝙ tex. iſte imponit penã inſtituẽti nouũ pe
3 dagiũ. qđ de exigẽte qui nõ inſtituit. dicit Jo. an. ꝙ tenetur
ex mẽte. ar. j. de ſen. excõ. c. nup niſi ſe excuſet ex idulgẽtia. c. t.
q̃ piculoſaz. li. vj. vl̃ iuſta igno. de cleri. excõ. mi. apſtce. p hoc
allego. l. ſi qs id qđ. ff. de iuriſ. oĩ. iudi. z ad penas pdictas i ter
tio no. adde penã. c. q̃q̃. eo. ti. li. vj. z in cle. preſenti. eo. ti. per
quã determinaẽ: qđ hic no. Hoſti. de clericis qui nõ teneñẽ ad
pedagia. vt. j. dicã. ¶ Quero primo qđ eſt pedagiũ. dicit Jo.
4 an. ꝙ pedagiũ dr̃ q̃dã pſtatio que ab itinerãtibus: pro his q̃ — Ponit queſtiones.
vehũt vel ducunt exigitur. z q̃uis etiã pro trãſitu perſonarũ
tñ lex vt credo. ꝙ hic appellat pedagiũ vocat vectigal. et ad-
uerte. q̃ habemus diuerſa nomina: vt vectigal: pedagiũ: tri-
5 butũ: cenſus: penſio. pedagiũ z vectigal idem ſignificãt trĩ
6 butũ vero eſt: qđ preſtaẽ fiſco. z idẽ importat qđ cenſus: vel pẽ
ſio. quod eſt veruz quando preſtatur fiſco. ſed ſi debetur eccle-
ſie: priuato: vel ciuitati: tunc eſt differentia. quia ille qui debet
penſionem: vel eſt conductor vel emphiteota. et ſi non ſoluit
cadit a iure ſuo. vt. c. potuit. de loca. z. l. vectigalia. §. nõ ſolu-
tis. ff. de publi. et iſte qui ſic concedit habet directuz dominiũ
Ille vero qui recipit habet vtile. quandoq3 ille qui transfert
rem in alium transfert omne ius quod habet. vult tamen ali-
quid ſibi ſolui: et iſte vocatur contractus cenſualis: z per ceſ-
ſationez ſolutionis etiaz longiſſimo tempore non cadit quis
a iure ſuo. et iſte eſt caſus noc. in. c. conſtitutus. et ibi dixi poſt
gloſſ. s. de reli. do. et hoc not. Barto. in. l. j. ff. de publica. vbi
7 querit. an vectigalia: pedagia. et ſimilia ſunt munera perſo-
nalia: vel realia. dicit quod perſonalia ideo clerici non teneñ-
tur ad ea. vt. C. de vecti. l. fin. et. c. q̃q̃. j. e. libro. vj. Et ſubiun-
git ibi Barto. quod pro mulo ſoluet mulio. pro ſalina ſoluet
dominus ſaline. vt. ff. loca. l. cum in plures. §. penul. quid er-
go ſi pro mulo nil debet ſolui ſecundum legem vectigal. nec
pro ſalina: niſi portetur ſuper animali quis ergo ſoluet peda
gium dicit ipſe quod dominus ſaline. q̃ illa principaliter ve-
hitur. vadit eñ animal propter ſalinam: non ſalina propter
animal. ar. ff. de ſerui. vrba. predio. l. cum ſeia. in prin. ¶ Secũ
do principaliter quero hic. ꝙ ſine permiſſu pricipũ iure regũ a — ¶ Dñs caſtrum. vide ſtoria. b ſancto pet. l. l. ſi qs duas. C. cõia predio.
8 nõ ſunt inſtituẽda noua pedagia. nũquid ergo dñs habens
a caſtrum acquirat p cõſuetudinẽ ius recipiendi. videtur quod
non. quia exactio eſt cõtra ius ergo zc. vt in auct. vt iud. ſine. q̃
§. i. In contrarium videtur: ꝙ ſic. vt. l. ſi publicanus. §. vecti.
ff. de publi. et. l. licitatio. §. earũ. eo. ti. z ita tenet Dy. per. c. ſu-
per. de verbo. ſig. et. l. imperator. §. idẽ rñdit. de polli. In cõtrariũ
facit. l. ij.

facit.l.ij.C.noua vecti.vbi videtur ꝙ requirant duo ſcȝ vetu-
ſta cōſuetudo:ꝛ cōceſſio principis. Ideo altero deficiēte de co
pulatis ius nō queritꝰ.vt.c.ij.ṡ.de reſcrip.ꝛ.l.ſi heredi plures
de condi.inſti.ꝛ hoc videtꝰ tenere glo.ſcȝ ꝙ vtrūqȝ requiratꝰ.ff.
de verbo.ſig.l.minus proprie.ſȝ male loquitꝰ per dictū.c.ſi ſu
per.de verbo.ſig.ꝛ hoc tenet Cy.in.l.ij. C. noua vecti.ꝛ intel-
lige cōſuetudinē ita vetuſtā: ꝙ nō ſit memoria in cōtrariū. vt
hic dicit glo.quod eſt verū:qñ volo preſcribere: ſiue per talē
preſcriptionē ꝗrere pedagiū nouū ab alio nō perceptū. Sed
ſi ꝯtra nobilē qui habebat ius ex priuilegio vel aliter exigēdi
tūc ſufficit legitimū tēpus:qſi facilius ius cauſatū ꝛ in eſſe p-
ductū de vno in aliū trāſferatꝰ:ꝙ de nouo naſcatꝰ.ꝛ hoc tȝ bar.
9 in dicto.§.vectigalia. ¶ Tertio quero cū pedagiū eſt legi-
time inſtitutū:an omnibus rebus ſolui debeat: ꝛ oēs ſoluere
teneantꝰ.dic ꝙ de quibuſdā ſolui nō dȝ.vt de his ꝗ vſus cauſa
deferuntꝰ.ꝛ de certis alijs rebꝰ:de quibus per glo.in.l.ſi publi
canus.§.de rebꝰ.ff.de publi.ꝛ.l.hcitatio.§.carū rex.co.ti. Si
militer a quibuſdā nō exigitꝰ:vt a fiſco:a clericis ꝛ alijs. vt di-
10 cto.c.ꝙꝙ.co.ti.li.vi.l.licitatio.§.fiſcus.ꝑalleg. Aduerte tñ
ꝙ ſi quis emit ab iſtis pſonis priuilegiatis.vt ab eccleſia: vel
a fiſco immunitas iſtorū ad emptores nō tranſit.ſm Dy.vt di
cta.l.licitatio.§.mercatores.vbi bar.in predicta. q. diſtinguit
ꝙ aut eſt vectigal ordinarium: ꝛ verū dicit Dy. aut eſt vecti-
gal extraordinariū:qđ nō imponit.l.vel ſenatus cōſultus vel
cōſtitutio principis. Iſta eñ ſunt ordinaria.vt.C.de vac. poſt
mu.l.j.li.x.ꝛ.ff.de vaca.mu.l.in oneribꝰ.§.qui muneris.ꝛ quo
ad iſta immunitas tranſit ad emptores. vt. C. de priuile. do.
augu.li.xi. Ad vnū aduerte ꝙ clerici habent iſtā immunitatē
ne ſoluere teneantꝰ pedagia ſi nō negotiationis cauſa ipſa de-
ferūt.vt dicto.c.ꝙꝙ.ꝛ qñ dicatꝰ negotiari ibi vide in no. et qđ
11 dixi.ṡ.de vi.ꝛ ho.de.c.fin.vbi oino vide. ¶ Incidēter queritꝰ
an fraudātes gabellā peccēt ita ꝙ ſaltē in foro cōſciētie teneā
tur.dicit Bar.ꝙ ſi ciues pro ſuis neceſſitatibus hoc ſtatuūt:
nō ſoluētes ipſaȝ peccāt:ſecus in forēſibꝰ.ita no.de publi.l.ve
ctigalia.in prin.pro quo vide Inno.in.c.ꝙ plerique.de immu.
12 ec.ꝛ Ja.bu.in.l.ſi.C.de vecti.ꝛ cōm. ¶ Quarto ꝗro ꝗ pena i
minet nō ſoluēti pedagiū.dico ꝙ vꝰ pena amiſſionis rex ipſo
iure.qđ pȝ ꝙ res tales ab heredibꝰ vēdicantꝰ vt.l. cōmiſſa .ff.
de publi.ꝛ.l.qui cote.§.dñs.co.ti.vbi Bar. querit ſi aliqs por
tabat merces licitas ꝛ illicitas:an oia publicentur.videtur ꝙ
ſic.vt dicto.§.dñs.vbi nauis publicatur in qua merces illicite
deferuntꝰ.Bar.cōtra in.l.ſi publicanus.§.j.co.ti.Nō ob.§.do
minus.quia ibi ratione partis publicatur totū:nō in cōſequē
tiam rerū:ſed in cōſequētiā delicti.ꝙ qui illicitas merces de-
fert in nauibus capite punitur ꝛ omnia bona publicantꝰ. vt.l.
j.C.que res expor.nō po.ꝛ ita intelligit cy.in.l.j.C.de nau.fe.
vbi eius pulcra dicta alibi retuli.j.de iude. ¶ Ultimo vnum
no.ꝙ nō debētes ſoluere pedagium debent ſaltem profiteri
ꝛ petere appodiſiaȝ de rebus de quibus ſoluere nō tenentur
quod qñ verū ſit.dic.vt.l.j.§.diuus quoque .ff.de publicanis.

1 ¶ Intitulati i eccleſijs nō poſſunt ipſas ꝯſtituere cēſuales
2 Eps pōt ex cauſa eccleſiā facere cenſualē.
3 Clerici qui conſtituunt eccleſias cenſuales priuandi ſunt ipſis
eccleſijs.ꝛ etiam deponendi.

Cum clerici. Qui per colluſionē conſti-
tuit ſuā eccleſiā cenſualē il
1 la priuabitur.h.d. ¶ No.primo.ꝙ intitulati in ec
cleſijs nō poſſunt ipſas cōſtituere cenſuales.eſt eñ
iſta alienatio certi iuris ipſius corporis eccleſie que magis eſt
prohibita:ꝙ alienatio rerum eccleſie.vt in auct.multomagis
C.de ſacroſanc.eccle. ¶ Secundo no.ꝙ colluſio ſine authori
tate epi videtur hic fuiſſe cauſa nullitatis contractus. Sȝ ſm
glo.authoritas epi nō purgaret vitium huius colluſionis.ſi-
cut etiā permutantiū in fraudē authoritas epiſcopi nō excu
ſat.ar.c.cum inhibitio.§.pari modo.j.de clā. deſpō. Non ob.
iſte tex.quia de authoritate epi adhibenda non expreſſit hic.
2 vt excuſet vitiū colluſionis:ſed vt denotet ꝙ epiſcopus pōt
ex cauſa eccleſiam facere cenſualē ſm Joā.an. ¶ Tertio no.
ꝙ clerici iſti colluſione quadam cōcedebāt eccleſias:vt eorum
filij vel nepotes preſentarētur ad eas.qđ eſſe nō poterat:etiā
ſi fuiſſent legitimi illi filij vt immediate miniſtrarēt in eccleſia
3 paterna.vt.ṡ.de filijs.pre.ex trāſmiſſa. ¶ Quarto no.ꝙ cle
rici qui conſtituūt eccleſias cenſuales priuandi ſunt ipſis ec-
cleſijs.ſimiliter et religioſi qui accipiunt iure patronatus ꝙ
ꝙ hoc non videatur loqui:niſi de eccleſijs.quinimmo non ſo-
lum tales clerici priuantur eccleſijs ſȝ etiā deponuntur ꝛ ſunt
ſimoniaci.de quo.ṡ.de pac.cum clerici.ꝛ.j.q.ij.ꝙ pio.

1 ¶ Collectores ſi grauant eccleſias illo officio priuabūtur.
2 Publicam de extortis indebite tenentur inſolidum.
3 Onus deficientium poſſe ſoluere nō debet alijs accreſcere: ſȝ
ille cui debetur cenſus ſibi debet imputare.

1 **Ea que.** Si collectores grauāt eccleſias
illo officio priuabūtur.ꝛ reſtituēt
que illicite extorſerunt iſtud quod dixi de reſti
tutione illicite extorſionis nō dicunt doc. ſed in
telligunt.c.ꝙ auferatur ab eis remiſſio peccato
rum:vel archidiaconatus:vel officiū colligendi. ſed pōt intel
ligi etiam:vt dixi vt illicite exacta ꝛ duplum reddere cōpellā-
tur.nulla remiſſione liberalitate:vel gratia valitura.vt in.c.fe
licis.j.co.li. vi. Iſti aūt collectores videntꝰ ſimiles publicanis
2 qui in extortis indebite tenentur inſolidum: ꝛ acriter puniū
tur.vt.l.j.§.dixerit aliquis.ꝛ.l.ſi multi.ff.de publica. Item te-
nentur de delictis ſuorum familiarium.vt dicta.l.j.§.familie.
ꝛ.l.ſi cum exhibuiſſet.eo.ti.ꝛ facit iſte tex. ſm Hoſti. cōtra di-
ctas collectores qui leuant centum.l. pro centum: pretēdētes
3 ꝙ plus imponunt.ꝙ non poſſunt oēs ſoluere. nam onus de
ficientiū non videtur ꝙ debeat alijs accreſcere. ſed ille cui de
betꝰ cenſus vel procuratio imputare ſibi.de quo dic: vt in ſpe.
§.nunc dicendū.ver.quid ſi vniuerſitas.ꝛ ver.ſe.ꝛ. ff. de le.j.l.
ab omnibus.§.j.vbi tex.no.

1 ¶ Iuramentū preſtituȝ ſuper cenſu indebito an aſtringat
preſtantem.
2 Debitor propter ꝑceptū iudicis excuſatꝰ ne ſoluat creditori.
3 Conductor contra petentē cenſum ſiue penſionem poteſt op-
ponere ꝙ obligatio eſt nulla.
4 Cenſus nouus nō pōt imponi eccleſie ſine cauſa vel conſenſu
capituli etiā de authoritate epi.
5 Obligatio qñ eſt illicite cōtracta cum iuramento pōt peti re-
laxatio iuramenti.
6 Solutio ſola cenſus facta per rectorem nō valet ad conſtituē
dum eccleſiam cenſualem:ſi authoritas epiſcopi acceſſit.
7 Actio que competat ſi aliquis eſt in quaſi poſſeſſione exigēdi
cenſum:quem debitor ſoluere detractat.
8 Eps ſi petit a clerico obediētiā vel aliud ad qđ ille tenetꝰ de iu
re cōi:ꝛ ſubditus dicit ſe liberū priuilegio vel preſcriptiōe vel
alio modo:ſi excōmunicat eum tenet excōicatio.
9 Abbas excōicat ſacerdotem ſi non ſoluat ſibi cenſum: epſ eū
excōmunicat:ſi ſoluit:cui potius obtēperabit.
10 Debitor iurauit ſoluere creditori debitū infra menſem infra
quē creditor cōdēnatus eſt vel accuſatus de graui crimine pp
qđ bona veniāt publicāda:iudex ꝑcepit debitori ne illi ſoluat
an ſi obtēperet precepto iudicis non ſoluendo in termino:an
euitet penam periurij.
11 Cenſus ſi fuit ab antiquo impoſitus ex cauſa legitima:tñ ex
tincta obligatio per preſcriptionem : nunc de nouo renoua-
tus eſt authoritate epi:an ſolui debeat.
12 Eccleſia vt efficiatur cenſualis que requirantur.

Significauit. Is qui recepit iuramētū
de nouo cēſu eccleſie pſol
uendo:cōpellitꝰ iuritē abſoluere.pāo ponit caſum p
plexū.ſcdo ꝓuidet diſtinguēdo.ſm mēbrū ibi:ſi vero. ¶ No.
pāo ꝙ iſte electꝰ ꝓſtare ꝓmiſit illā ſummā: quā ꝓmiſerat ꝑde
ceſſor ipſius:ꝛ intellige ꝙ ꝓmiſit poſt ꝯfirmationē de eo factā
1 alſ ꝯtra.viij.q.iij.artaldus.ꝛ intellige ꝙ iuramētū ab eo pre
ſtitū nō aſtringebat eū ſi cēſus erat indebitꝰ. ṡ. de iureiurā. ꝗ
relā ꝛ.c.tua. ¶ Scdo no.qđ iuris ſi epſ ꝓhibet ſubdito ne ſol
uat illō qđ ꝓmiſit ſoluere cū iuramēto vtrū iuramēto vel iudi
cis mādato ſubeat potiꝰ ſatiſfacere.Naȝ qñqȝ vnū: qñqȝ alteri
obedire tenetꝰ ſimile cū diuerſi iudices ſubdito mādāt ꝯtra cui
potius eſt parēdū.de quo dic.vt.ṡ.de reſcrip.cū ꝯtingat. ꝛ ꝙ
2 no. Inno.de ꝑbē.cū iā dudū.ꝛ de ap.cū pati. ¶ Tertio no.
ꝙ qñqȝ ꝓpter ꝑceptuȝ iudicis excuſatꝰ debitor ſi nō ſoluat de
bitū creditori.puta qñqȝ obligatio eſt ex cauſa minꝰ iuſta:ꝛ tē
dit in ꝑiudiciū eccl'e:nō pſone.ideo habuit epſ ius ꝓhibendi
alſ denūtiatio tertij nō vꝫ iuſta.quominꝰ debitor debitū cre-
ditori ſoluat.de quo in.l.nō ſolū.§.ſi.de op.no.nū. p Bar. ſa-
cit qđ no. Inn.ṡ.de offi.dele.c.ſane.ꝛ.l.ſi fideiuſſor.ff.de fidei.
p bar. ¶ Quarto no.ꝙ poſt obligationē ꝯtā ꝯ ſolutionē ꝗ
3 petitꝰ eiuſdē ꝑtextu iuſte obijcitꝰ i efficacia obligatiōis pōt ꝗ
cōductor ꝯ petētē cēſuȝ ſiue pēſionē oppōere ꝙ obligatio eſt
nulla.ar.ꝯ.C.loca.l.ſi ꝗs ꝯductiōis.ꝛ.l.nec creditores.C.de pi
gno.ac.ſȝ ibi loqꝰ de exceptiōe excluſiua dñij rei locate:ꝗ con
tra locatorē nō admittitur.exce. aūt excluſiua obligationis

contracte ad penſionem vel cenſum admittif. vt hic. ¶ Quin
4 to no. ꝙ nouus cenſus nō poteſt imponi eccleſia etiā de au-
thoritate epi: qḋ intellige ſine cauſa: vel ſine cōſenſu capli. vt. ſ.
5 dicā. ¶ Sexto no. ꝙ qñ obligatio eſt illicite cōtracta cū iu-
ramento pōt peti relaxatio iuramenti. Illod ergo qḋ dr̄ in. c.
debitores de relaxatione iuramēti ſuper vſuris: hȝ locū quo
tieſcunq; contractus aliqua ratione eſt iniuſtus. vt per rela-
xationē iuramenti promiſſor ab eius obſeruātia liberetur. fa

Oppōit in contrariū.

cit quod not. ꝛ dixi in. c. cū cōtingat. de iureiurā. ¶ Opponit
predeceſſor iſtius cenſum ſoluerat ꝛ ille eius ſucceſſor ſe ſolu-
turum cū iuramento promiſerat ſi ergo ſe ſubtrahit a ſoluen
do videt oīm. i. monachos ſua quaſi poſſeſſione ſpoliare. qꝛ
per illā ſolutionē anctoris ꝛ recognitionē ſucceſſoris. ſcȝ hu⁹
rectoris monachi erant in quaſi poſſeſſione: que in iſtis incor
poralibus ꝛ annuis preſtationibus cōſtituit per ſolam patiē
tiā aduerſarij. vt. l. quoties de ſerui. ſi ergo talis ſubtractio
habet vim ſpoliationis: male facere videt papa dum mandat
inquiri de titulo monachorū. qꝛ ſine tituli probatione debet
ſpoliatus reſtitui: reſeruata probatione ti. in iudicio petito-
rio. vt in. c. querelā. ſ. de elec. ꝛ. c. in literis. de reſti. ſpo. vbi ſi-
ne probatione ti. debet reſtitui ſpoliatus. hic aūt dicit contra
6 rium. ergo male ſe. ꝛ ſola ſolutio cenſus vel promiſſio de ſol-
uendo facta per rectorem eccleſie nō valet ad conſtituendū ec
cleſiam cenſualē: ſi authoritas epi nō acceſſit. vt. ſ. c. preterea.
ꝛ. c. ſcientes. ꝛ. c. auaricie. de prebē. ex tali ergo cōtractu inuti-
li a iure reprobato nō fuit quaſi poſſeſſio acqſita monachis.
qꝛ ex tali contractu inito contra iura nō queretur vera poſſeſ
ſio. caſus eſt in. l. iubemus. C. de ſacroſanc. ec. ad ſi. vel dic. qḋ
per ſolutionem cenſus fuit monachis quaſi poſſeſſio acquiſi
ta: ſed quo ad epm̄ erat iſta quaſi poſſeſſio clādeſtina: ſibi er-
go cum ſciuit fuit licitū ſpoliare monachos authoritate pro
pria: que ſpoliatio in iſtis incorporalibus reſultat per prohi-
bitionem: de qua in tex. Ad hoc facit. l. clam poſſidere. §. qui
ad nūdinas. ff. de acqui. po. ꝛ in ſimili dicit lex. ꝙ ſi ille qui te-
net a me poſſeſſionem alteri tradat me ignorante: cū hoc ſci-
uero poſſum illum expellere. vt. l. peregre. §. quibus. de acq.
po. et. ſ. de reſti. ſpo. olim. ȷ. et de acq. po. l. ſi de eo. §. ȷ. vel dic
ꝙ qñ notorie alicuius poſſeſſio eſt iniuſta: quia ius ſibi reſiſtit
poteſt inde expelli propria authoritate. vt. c. ad decimas. de re
ſti. ſpo. ſi autem tali poſſeſſori non reſiſtit ius cōe licet ſibi de
iuſtitia tituli queſtio moueatur: lite pendente non debet ſub-
trahi poſſeſſionis cōmodū. vt. ſ. de elec. querelā. vnde in caſu
huius. c. ſi monachi fuiſſent in quaſi poſſeſſione cenſus bona
fide: debetur eis de cenſu lite pendente reſponderi. facit. c. ex

Ponit que ſtiones.

lris. et. c. conſultationibus. de iur. pa. ¶ Venio ad. q. et p̄mo
7 quero ꝛ aliquis eſt in quaſi poſſeſſione exigendi cenſum: quē
debitor ſoluere detractat. que actio cōpetet cōtra eum ꝑ bo-
ne fidei poſſeſſorem. dicit Jo. an. ꝙ aut iſte ſe ſubtrahit a ſol-
uendo. qꝛ ſe ad cenſū teneri. aut dicit ſe teneri: ſed ſoluere nō
poſſe. primo caſu videtur illum ſpoliare: ideo aget interdicto
vnde vi: vel conditione ex decre. querelā. de elec. ſcḋo caſu dicit
ipſe agendum vti po. qꝛ videtur dominū l ſua quaſi poſſeſſio
ne turbare. ar. ff. vti po. l. ſi duo. §. ſi. ꝛ eodē mō dicit agendū
cōtra eligentē: vel inſtituētē in eccleſia. in qua habeo quaſi poſ
ſeſſionē predictorū: ꝛ etiā cōtra electū ꝛ inſtitutū cōſentiētem
illius electioni: ꝛ inſtitutioni ſm̄ eum. tu de hoc die latius. vt
no. in. l. ȷ. §. huius aūt interdicti. ff. vti po. ꝛ tāgit Inno. ſ. de
reſti. in inte. c. ij. ꝛ de ſepul. c. certificari in. ix. q. ver. ꝛ eſt idem.
¶ Scḋo quero iſte tex. loquit cū epus tertio petēti cenſum ab
8 eccleſia ſe opponit. ꝛ qd ergo ſi epus petit a clerico obediētiā
vel aliud qḋ ille tenet de iure cōi: tñ ſubditus dicit ſe liberum
priuilegio: vel ꝑſcriptiōe: vel alio mō. dicit Inno. ꝙ etiā ſi cle
ricus denegat ꝛ appellet tñ ſequēs excōicatio ligat eū. ſi verū
eſt ipm̄ nō exēptū ab eo qḋ petit epus: altero ex ꝑdictis modis
nā qḋ petit epus notoriū iuris eſt. a notorio ergo iuris appel.
nō defendit appellātē. vt. c. cū romana. de app. nec in notorio
reqrit ordo iuris. vt. c. ad nr̄am. de iureiu. ſecus eſt ſm̄ Inn. ſi
a clerico alterius dioceſis exigat obedientiā: vel qd aliud de-
bitū ſibi de cōſuetudine: vel aliter nō de iure cōi. nā tūc nō te-
neret excōicatio poſt appellationē latā: etiā ſi in rei veritate
petita ꝑ epm̄ deberent. Alij dicūt ꝙ ꝑ excōicationē etiā in il-
lo caſu pōt epus defendere ſuā q̄ſi poſſeſſionē. ar. de app. cū ſpā
li. §. porro. ego hoc nō credo. qꝛ lȝ cleric⁹ vni⁹ dioceſis vm̄ epo
teneat ad cenſū: vel ad aliud nō tñ ex hoc efficit ſubdit⁹ ſuus
pro iurib⁹ ergo ſibi denegatis corā ordinario ipſius clerici eſt
agēdū. facit qḋ no. Inno. ſ. de fo. cōpe. c. poſtulaſti. ꝛ vide ad
ꝑdicta. c. cū ꝑſone de priuile. lib. vi. ꝛ ꝑ Hoſti. in ſumma qualr
ſit appellatio faciēda. ſob. §. ego abbas. ꝛ. §. ſe. vbi qḋ dicit. ſ.
Inno. ꝙ app. nō defendit clericū denegātē epo obediētiā nō

9 preciſe approbat. ¶ Tertio q̄ro ꝛ abbas excōicat ſacerdotē
ſi nō ſoluat ſibi cenſū: epus eū excōicat: ſi ſoluit: cui potius ob
tēperabit. glo. ij. tenet ꝙ epo. dicit Hoſt. ꝛ idē Hoſti. ſi certū
ſit deberi: dȝ ſoluere. ſi dictat cōtrariū nō ſoluat: in dubio obe
diat epo. xi. q. iij. qd ergo. vel ad cautelā poterit ab iſtis man-
datis cōtrarijs appellare: ꝛ tutus erit facit. ſ. de reſcrip. c. cū
10 cōtingat. ¶ Quarto quero ꝛ iurauit debitor ſoluere credito-
ri debitū infra menſē: infra quē creditor cōdēnatus eſt: vel ac
cuſatus de graui crimine: ꝑpter qḋ bona veniūt publicanda
Iudex precipit debitori ne illi ſoluat: an ſi obtēperet ꝑcepto
iudicis nō ſoluēdo in termino: euitet penā periurij. videt qḋ
diſtinguat. qꝛ aut tale preceptum iudicis fuit iniuſtū. qꝛ nōdū
erat lata ſnīa ſuper crimine et ſoluere tenetur: nō obſtāte ꝑce-
pto iudicis iniuſto per qḋ obligationis executio nō ſuſpēdit
ꝛ imputet ſibi debitor: ſi ab eo nō appellauit. ff. de mi. l. ait pre
tor. ȷ. reſpō. pendēte eīm accuſatione ſup crimine non videtur:
ꝙ bonoꝝ adminiſtratio debeat auferri debitori: niſi ipſorum
alienatio. vt plene no. bar. ff. de dona. l. poſt cōtractū. ꝛ. l. reo
ff. de ſolu. ſi autē lata fuit ſnīa ꝛ per eā bona cōfiſcata: tūc talis
debitor tenet ſoluere fiſco: vt heredi. ff. ad. l. iul. ma. l. ſi. ꝛ. C. de
bo. dā. l. ſi. ꝛ vide in ſpec. de ſolu. §. nūc aliqua. verſi. illud aūt.
ꝛ quod dixi. ſ. qḋ me. cauſa. c. ȷ. vbi videas. ¶ Quinto quero
11 ꝛ pone ꝙ ab antiquo cenſus fuit impoſitus: ꝛ ex cauſa legitia
erat tamen extincta obligatio per preſcriptionem. nunc vero
de nouo renouatus eſt authoritate epiſcopi nunquid ſolui
debeat. videtur ꝙ non. qꝛ obſtat preſcriptio. ar. ſ. c. olim. et. c.
cum canonicis contrarium tenet Hoſti. tum qꝛ contra cēſum
non preſcribitur. C. de preſcrip. xxx. an. l. male arguitur. de re
li. do. conſtitutus. tum qꝛ aliud eſt de nouo imponere: aliō re
nouare. de iudi. conſuluit. cum concor. tum quia non videtur
facta deterior conditio eccleſie ſi ad id quod ab initio impoſi
tum fuerat reuertitur. ff. de pac. l. ſi vnus. §. petens. tum qꝛ ca-
ſus videtur in. c. cum venerabilis. ꝛ. ſ. eo. ſcientes. ¶ Sexto q̄
12 ro. ꝛ an ad conſtituendū eccleſiam cenſualem ſufficiat iſta duo
ſcilicet authoritas epiſcopi: ꝛ iuſta cauſa. dicit Hoſti. ꝙ etiam
requiruntur alia duo: ſcilicet authoritas ſiue conſenſus ſoi ca
pituli. de his que fi. a prel. c. nā. ꝛ. c. paſtoralis. Item requiritur
conſenſus eccleſie: cui cenſus imponitur ſi ſit conuētualis. de
rebus ec. non ali. c. ȷ. de tranſ. de cetero. ſ. c. quanto. fatetur eī
ꝙ ſola authoritas epi ſufficiat ad transferēdū iuſtū titulū ꝑſcri
bēdi. qḋ dictū reprobaui in. c. cura. ſ. de iure patro. dic: vt ibi.

1 ¶ Archiepiſcopus viſitans prouinciā etiā a monaſterijs
prouincie procurari debebit.
2 Abbas poteſt ab alijs abbatibus eiuſdem litis cōſortib⁹ pro
curator conſtitui.
3 Litere abbatis faciunt fidem de procuratione.
4 Conſuetudo totius prouincie ligat illos q in vna ciuitate pro
uincie morā trahunt.
5 Obſeruantia legis non mutat ſpeciē iuris.
6 Archieps pōt viſitare prouinciā ſuā ꝛ procurationē exigere a
locis viſitatis de iure cōmuni.
7 Eps an poſſit viſitare hoſpitalia inferiorum de quibus neſcit
fuerint conſtructa authoritate epi necne.
8 Hoſpitalia ſunt loca pia. Et cenſent eccleſiaſtica vel q̄ſi. nu. 9

1 Opite. ꝛ Archieps viſitās ꝑuinciā etiā
a monaſterijs ꝑuincie procurari
debebit. prla ps factū narrat. ſcḋa diffinit ibi: in
de eſt. ¶ No. p̄io ꝙ qñ ſup ꝑcuratione ꝑſtanda
oriť ɔtētio inter ſupiorē ꝛ ſubditos: eſt adcrēdus
ſupior. nec dȝ ille cognoſcere q vēdicat ſibi dictā ꝑcurationē
2 de quo. ſ. eo. c. venerabili. ꝛ qḋ dixi. ſ. c. p̄mo. ¶ Scḋo no. ꝛ
ꝙ vnus abbas pōt ab alijs abbatib⁹ eiuſdē litis ɔſortib⁹ pro
curator conſtitui. facit. ſ. de confirma. vti. vel inuti. cum dile-
cta. de trāſactio. c. ɔtingit de mōacho an poſſit ɔſtitui ꝑcura
tor monaſterij: epiſcopi: vel alterius. dic: vt. ſ. de poſtu. c. ij. ꝛ
plenius. ſ. de re iudica. c. cum. J. ꝛ. A. vide de. ſi religioſus de
procura. in cle. ¶ Tertio not. ꝙ iſte abbas portauit literas a
3 hoꝝ abbatū. ꝛ ſic no. ꝛ ꝙ litere abbatis faciūt fidē de ꝑcuratio
ne de quo plene dic: vt no. ſ. de ꝑba. c. poſt ceſſionē. ¶ Quar-
to no. in ver. ſȝ tu. ꝙ iſte archieps allegauit ɔſuetudinē preſta
4 tiōis in alijs: ꝛ quaſi poſſeſſione in mona. bonoñ. ꝛ ſic vr̄ ꝛ ꝙ cō
ſuetudo totius ꝑuincie liget illos q in vna ciuitate prouincie
morā trahūt. lȝ eīm ꝑſcriptio nō extēdat ad alias res: vel ꝑſo-
nas: eꝗ ꝑſcriptū fuerit: tñ ɔſuetudo bñ vltra ꝑtendit. de quo
dic: vt no. Inno. ſ. de offi. archi. c. dilecto. ꝛ. ſ. de ꝑſcrip. c. au-
ditis. ꝛ. l. ȷ. §. ſi qs hoc interdicto. ff. de iti. ac. ꝙ priua. ¶ Quin
to no. ꝙ quoq; ius cōe ɔſuetudine adiuuat. ꝛ tūc nihil oportet
firmius

5 firmius ꝑmanere. nō tñ ↄſuetudo appellabit̄: ſ; ius ſcriptū: ꝗ
qꝛ obſeruātia. l. nō mutat ſpēm iuris: ſicut nec ſtatutū diſpo-
nēs. illud idē qḋ ius cōe iuxta no. in. c. j. de ↄſti. li. vj. Iſti ergo
archiepō ſufficiebat ius cōe: vel gn̄alis ↄſuetudo. qꝛ cū nō eēt
ꝯ ius erat ext̄ēdenda ad eccl̄ias ſimilis cōditiōis ſm̄ Io. an.
6 ¶ Sexto no. ꝙ de iure cōi pōt archiepus viſitare ꝓuinciam
ſuā ⁊ ꝓcurationē exigere a locis viſitatis: videbaꝶ ꝯtrū niſi in
caſu quo epūs neglexiſſet: cum de iure cōi nō habeat archieps
ꝑtātem in dioceſibus ſuffraganeoꝝ: niſi q̄tenus canones ſibi
ↄcedūt. ⁊ hoc. ſ. ꝙ viſitare poſſet: nō erat in canonib⁹ expſſuꝫ.
ꝑ quo dicto. ꝯ. de offi. ordi. paſtoralis. ſed ꝯtrū eſt verū: vt hic
patet. ⁊ expſſius ī. c. romana. ⁊. c. ſi. li. vj. ¶ Ultra hoc. qꝛ hic
7 tractat de ꝑtāte archiepī ſup viſitatione: ꝙ qd de epō: an poſ-
ſit viſitare hoſpitalia inferioꝝ de qbus neſcit: fuerūt ↄſtructa
authoritate epī: nec ne. l; multe eleemoſyne ibi fiant: ⁊ habeāt
8 cāpanile: ⁊ capellā. o. Fede. ↄſi. cvj. ꝙ ſic. ꝙ qꝛ talia loca pia^a vt
a ↄſeruentur in ſuo ſtatu ꝑtinet ad ſolicitudinē epī. de reli. do.
c. iij. ⁊. iiij. ⁊ cle. qꝛ ↄtingit. e. ti. ⁊ vr̄ caſus. ꝙ poſſit iſta loca vi-
ſitare ⁊ ꝓcuratio exigi in. c. romana. ꝭ. j. li. vj. ſup verbo: pia. ⁊
9 hoc no. ibi Io. an. ꝙ ꝙ talia loca cenſeant̄ eccl̄iaſtica vel quaſi
ꝓbaꝶ de ꝑben. lr̄as. in cle. alˀs fruſtra q̄rereꝶ an talia loca cōp-
hendant in lr̄is apoſtolicis. nō ob. ſi dicaꝶ. ꝙ locus iſte nō fue-
rit deputat⁹ ad huc vſuꝫ authoritate pontificis. ⁊ ſic nō poſſit
dici eccl̄iaſticū. vt no. Inn. de reli. do. c. ad hoc. ⁊ ibi Hoſti. ⁊ in
ſumma. e. ti. ⁊ in ti. de regu. dico eñ ꝙ ꝯtrium nō apparet: ⁊ in
dubio ex hoc ꝙ vocaꝶ hoſpitale. ⁊ hꝫ faciē loci eccl̄iaſtici: debe-
mus ipm̄ cēſere ꝓ loco eccl̄iaſtico. qḋ īdicat altare: ⁊ cāpanile:
q̄ ſunt ſigna loci eccl̄iaſtici. vt aperte colligiꝶ de ꝑuilegiis pa-
tentib⁹. vñ dn̄s archidia. no. de ↄſe. di. j. nemo. ꝙ ſi dubiuꝫ eſt
an in ↄſtructiōe eccl̄ie interuenerit authoritas epī nec ne: de-
mus preſumere ꝙ īteruenerit. ex quo hꝫ ſigna eccl̄iaſtici loci.
imo plus in q̄ōne ꝓpoſita qꝛ ſi vere ↄſtaret ꝙ nō interuene-
rit: tñ ꝙ pſone ibi degētes ſunt pſone miſerabiles: cenſentur
eſſe ſub ꝓtectiōe eccl̄ie. de ec. edi. c. j. maxime ſm̄ gl. Inno. ibi
poſitā: quoniā dicit ꝙ collegiū leproſorum eſt religioſorum.
vnde ad ſolicitudinē epī pertinet ingrere: ⁊ viſitare. vt bona
talis pii loci ad vſuꝫ miſerabiliū ↄſeruenꝶ. ⁊ ita ↄcludit.

1 ☞ Patroni etiam eccl̄iaſtici nouum cēſum imponere non
pn̄t eccleſiis: nec veterem augere.
2 Onera noua nō ſunt iponēda in collatione eccl̄iarum.
3 Fideiuſſor nō pōt accedere obligationi cui ius cōe reſiſtit.
4 Obligatio cōtra iura ꝯcta non firmatur iuramento.

1 Grauis. ꝙ Patroni et eccl̄iaſtici nouum cē-
ſum iponere nō pn̄t eccl̄iis: nec ve-
terem augere: ⁊ ſi ſup hoc iuramenta. vel cautiones
extorſerint: cogenꝶ abſoluere. prima pars narrat fa-
2 ctū. ſcd̄a ꝓuidet ibi: diſcretioni. ¶ No. primo ꝙ ꝙ in collatiōe
eccl̄iarum nō ſunt noua onera imponēda: ſed ſine diminutiōe
3 conferenda. ꝯ. vt ec. bn̄. c. j. ¶ Scd̄o not. ꝙ ꝙ ſi obligatiōi que
contrahitur ius cōmune reſiſtit nō poteſt accedere fideiuſſor:
nec pena. concor. l. cum lex. ff. de fideiuſſoribus. ⁊. l. ſeius ⁊ au
gerius. ad. l. fal. ⁊ qḋ dixi. ꝯ. de fo. compe. c. ſi diligēti. ¶ Ter-
4 tio no. ꝙ ꝙ obligatio ꝯ iura ꝯcta nō firmat iuramēto. cōcor.
l. nō dubiū. C. de leg. q̄dam tñ iura vident velle oppoſitum. vt
patet in aut. ſacramēta puberū. C. ſi aduer. vē. ⁊. c. cū ↄtingat.
ꝯ. de iureiurā. ⁊. j. de pac. c. quāuis. li. vj. de quoꝝ iuriū varieta
te vide no. per me in. d. c. cū ↄtingat. ⁊. c. ſi diligēti. ¶ Quarto
no. ꝙ iutius ꝓuidet ↄſtitutio circa ꝓterita illicite attētata: ꝙ
ꝓuideat in futuꝝ. qꝛ in futuꝝ vt hic videtis mādat tales ꝓuiri
⁊ cū penā certā nō adiiciat. dicit Hoſt. ꝙ punieꝶ trāſgreſſores
iudicis arbitrio. vt. c. de cauſis. ꝯ. de offi. dele. ſed vr̄ ꝙ eccl̄iis
ſint priuandi. ꝯ. c. cū clerici. ſed ibi ꝓ colluſionē ⁊ cū pacto: hic
vero ſine iſtis ꝓmiſſio emanauit ſm̄ Hoſt. ⁊ no. ꝙ iſta ↄſtitu-
tio ↄcernit clericos ꝑpetrātes talia. Idē intelligas de laicis
pſonis: q ſimilia a pn̄tatis ꝓ eos extorquēt: ſed iō hoc expſ-
ſit de clericis. qꝛ magis auare venalitati intēdunt. ꝯ. e. ſignifi-
cauit. ⁊ de ꝑben. c. auaritie. de ſup. ne. pre. c. ij.

1 ☞ Patronus pōt tempore fundationis eccl̄ie non tantum
pro ſe onus imponere: ſed etiā pro alio.
2 Promiſſio ſine cauſa hꝫ vim donationis.
3 Promiſſio facta fratribus certi loci intelligitur facta preſen-
tibus ⁊ futuris.
4 Fratres alicuius loci qui tenetur ꝓcurare teneꝶ et ſeruiētes.
5 Priuilegio apoſtolico: ita continetur: de prouentibus ⁊ red-
ditibus pauperum infirmorum decima non ſoluatur: an ſol-
uetur de eo quod conuertitur in vſus hoſpitalioꝝ: ⁊ ſeruiē-
tium pauperibus.
6 Priuilegiū datū militi intelligiꝶ datū medico militis.
7 Teſtator ſi legat vxori eius cauſa parata: cedunt in legato et
que parata erant in vſum ancille.
8 Uerba generalia ⁊ indefinita generalia ſunt intelligenda.
9 Papa quomodo poſſit actionem ⁊ obligationem vni eccl̄ie
competentem tollere.
10 Emphiteota accipiēs in emphiteoſim molendinum vel fur-
nuꝫ pacto appoſito ꝙ teneatur coquere vel molire pro dn̄o ⁊
familia: ſi familia numerum creuit an teneatur.

Quāto. Qui teneꝶur ꝓcurare fratres alicu-
ius domus: licet illorum numerus
nūc creuerit ꝓcurabūt omnes. ſed ſi ex eo nimiū
grauarent eis ꝓ officium iudicis cōſuleꝶ. primo
narrat factū. ſcd̄o indulget: ⁊ indultuꝫ moderaꝶ.
1 ibi: indulgem⁹. ¶ No. primo ꝙ ꝙ tpe fundatiōis eccl̄ie pōt pa-
tronus nō tm̄ ꝓ ſe onus iponere. vt. ꝯ. de iure pa. nobis. ſ; et
ꝓ alio: ſine qḋ detur aliquid alteri ↄſcitur. nā ſi poſſet totuꝫ
ius patronat⁹ ſuū in locū religioſuꝫ trāſferre. vt. j. de iure pa-
tro. c. j. li. vj. multomagis periculū dicti iuris. arguēdo de to-
to ad partē. ff. de vſuris. l. q ſcit. ¶ Scd̄o no. ꝙ in liberalitate
2 nō requiritur cauſa. ꝙ qꝛ ipſa ꝓmiſſio ſine cauſa hꝫ vim dona-
tiōis. vt. l. campanus. ff. de oper. li. ar. ꝯ. l. ij. ꝭ. circa. ff. de doli
3 exc. ¶ Tertio no. ꝙ ꝙ ꝓmiſſio facta fratribus certi loci intel-
ligitur facta pn̄tibus: ⁊ futuris. nā talis ꝓmiſſio vr̄ facta fra-
trib⁹: vt collegio. qḋ eſt nomē vniuerſitatis. q̄ recipit augmē-
tum. ⁊ diminutionē: ſicut grex populus: ⁊ peculiuꝫ. ſm̄ ergo
augmētū ⁊ diminutionē creſcit: ⁊ decreſcit obligatio ſup eoꝝ
exhibitione ꝯcta. ar. l. ſi grege. ⁊. l. ſi ex toto. de le. j. ⁊. l. ſi pecu-
lium. de le. ij. ⁊ de iudi. l. ꝓponebat. ⁊ iſta eſt rō huius text. ſ. ꝙ
natura ſuſcipiētis ꝓmiſſionē nō indefinita oratio operaꝶ ex-
tenſionē. ⁊ ſic nō facit. c. qꝛ circa. de priuile. ⁊ alia iura hic alle-
gata. de oratiōe idefinita: q̄ q̄nq3 ad pn̄s tp̄s reſtringiꝶ. q̄nq3
in futuꝝ ꝓtendit: put plene no. Bar. in. l. ſi finita. in prin. ff. de
dā. infec. ⁊. l. ſi ita. de au. ⁊ ar. le. ⁊ alibi dixi. ¶ Quarto no. ꝙ li-
beralitas iſta fuit facta fratribus: ⁊ tñ et ſeruiētibus ꝓſtabaꝶ
4 ⁊ ſic eſt argumentū. ꝙ ꝙ q teneꝶ ꝓcurare fratres alicuius lo-
5 ci: ꝓcurabit et ſeruiētes ꝙ et facit ad. q. l quodā ꝑuilegio apo-
ſtolico. talis clauſula ↄtineꝶ de ꝓuentib⁹ ⁊ redditib⁹ paupeꝝ
infirmoꝝ q in vſus pauperū ↄuertunt decima nō ſoluaꝶ. q̄ro
an ſoluat de eo qḋ ↄuertit in vſus hoſpitalioꝝ. ⁊ ibi ſeruien-
tiū pauperibus. vr̄ ꝙ nō vt priuilegiū ↄceſſuꝫ dn̄o extēdatur
ad ſeruiētes ipſius: ſine qbus eſſe non poſſent. vt. C. de vxo.
mi. l. j. ⁊. ij. ⁊ ar. de bo. po. ex te. mili. l. j. ⁊. ij. ⁊ de fun. inſtru. l. q̄-
6 ſitū. ꝭ. ſi. iſtructum. ibi ea pedagia ⁊c. ꝙ vñ priuilegiū militi daꝶ
medico militis: ⁊ militi. comitis vt no. ff. d exer. tu. l. admiſtrā
tes. ꝭ. j. ⁊. ff. ex qui. ca. ma. l. inter eos. ꝭ. vlti. ⁊ vere in vſuꝫ pau-
perū vr̄ ↄuerti ꝙ in neceſſariū vſum deſeruiētium ↄuertitur:
ſicut videꝶ ad armandā nauē eſſe ↄuerſum: qḋ expēſum eſt in
alimētum nautarum: ſine quibus nauis ꝓduci nō poſſet. ff. d
exerci. l. j. ꝭ. nō aūt. vbi vel nautas exhibendas ⁊c. ⁊ hoc expſſe
7 indicat lex cū dicit: ꝙ ſi teſtator legat vxori eius cauſa parata
cedunt in legatū et ea que parata erāt ad vſum ancille ſeruiē-
tis vxori: quaſi quoddā mediū videanꝶ vxoris cauſa parata.
ff. de au. ⁊ ar. leg. l. vxori. ⁊ ibi no. ⁊. ff. de vin. ⁊ ha. l. ceteruꝫ. de
ꝓca. l. penul. de vbo. ob. l. ſi ſtipulatus fuero. de iti. ac. ꝙ priua. l.
veteres. ⁊ ita ↄſuluit Old. ↄſilio. xi. ar. ꝓ ⁊ ꝯ. j. de priuile. licet. Opponit i cōtrarium.
li. vj. ¶ Oppo. ⁊ vr̄ ꝙ iſti fratres obligati ad iſtā ꝓcurationē
debuerunt abſolui: cū cauſa nō ſubeſſet: quare ſoluere teneren-
tur. vt. ꝯ. c. peruenit: hoc aūt iſtā excep. papa reſpuit. ergo ma-
le ſo. dicit gl. ꝙ cauſa fuit efficax ipſa donatio qꝛ ſimplex do-
natio cauſam nō requirit. C. de dona. l. ſi qs. ar. ꝭ. ſi autem. vel
dic. ꝙ nō ꝓfuit eis exceptio. ꝙ fratres ſancti Yrenei erant in
quaſi poſſeſſione vnde nō habebant neceſſe allegare titulum
vt. l. cogi. C. de peti. here. ſed iſta opi. etiā vera cū agitur poſ-
ſeſſorio. vt. ꝯ. de elec. querelam. ſed cū agitur petitorio nō ſuf-
ficit quaſi poſſeſſio: niſi probetur ti. quem poſſeſſor hoc caſu
probare tenetur. vt. ꝯ. e. peruenit. non ob. l. cogi. qꝛ illud acto-
re nil probante nec preſumptiōe iuris munito: alˀs reus ↄtra
queꝫ eſt iuris preſumptio probare tenetur. vt. ꝯ. vt ec. bene. c.
vno. ⁊. c. di. ꝯ morez. fratres ergo iſti ſancti Yrenei ↄuenti nega-
toria probare tenentur quo iure eis debeaꝶ: nec quaſi poſſeſ-
ſio: ꝯ quā iura ꝓſumāt releuat eos ab onere probatiōis. vt ꝓ-
alle. iuribus. ⁊. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. vide tamē not. de
hoc. ꝯ. c. peruenit. ¶ Scd̄o op. ⁊ vr̄ ꝙ iſta obligatio ad ꝓcu-
rationem preſtandaꝫ non debeat reſtringi ad fratres: qui ibi
erant tempore ꝓmiſſionis. ſed extēdatur ad omnes quocūq3
8 tempore ſolutionis fiende inueniantur. ꝙ quia verba genera-

lia ꝛ indefinita generaliter ſunt intelligēda: non ad certū nu-
merum reſtringenda. vt. c. quia circa. c. ſi romanorum. ꝛ. l. ſer-
uitus alleg. in gl. iij. ſol. illa moderatio fit fratribus ex gratia
ꝛ indulgētia. vt dicit tex. indulgemus ꝛc nā de iure ſtricto te-
nebanſ omnes pcurare ſm Inno. Hoſtien. dicit. ꝙ fuit indul-
gētia. q2 nō vocatis aduerſarijs in coꝝ abſentia facta fuit: qḋ
fieri non debuit. de cauſa poſ. c. j. de ma. ꝛ obe. inter quatuor ꝛ
9 de verb. ſig. olim. Tu ʒ dices quomodo pōt papa auferre actio-
nem ꝛ obligationē vni eccl'ie cōpetentē tollere ꝫ no. in. c. que
in eccl'iarum. ā. de ↄſti. per Innocē. ꝛ. C. de ꝑci. impera. offe. l.
quotiēs. ſo. dico aduertendum ꝙ iſta obligatio ꝓcedebat ex
cauſa donatōis. que quidē obligatio modificaſ quatenus do
nator facere poteſt: ꝛ non vltra. ꝛ deducto ne egeat: vt. l. inter
eos. §. is quoqꝫ. ff. de re iudi. ꝛ ita moderaſ hic papa iſtā obli
gationē vt ad illam quātitatem extēdatur: q̄ ſine grauamine
ꝑdictoꝝ fratrū ſolui poſſit. q2 talis eſt natura iſtius ↄtc9: vt
dixi. iſta ergo indulgētia a iure cōꝓcedit: ꝛ miſeratiōis cā in-
dulgeſ: vt. l. ſi cū militi. ff. de cōpen. ꝛ ſic intelligo hunc tex. vl-
tra omnes. ¶ Tertio op. ꝛ vr̄ ꝙ ꝓpter incrementū facultatū
nō debeat augeri cēſus. vt. C. de alim. ꝛ pa. l. iij. ꝛ de fun. rei pu.
l. ij. lib. xj. ſol. ex ꝑcedētib9 patet. q2 hic nō augeſ obligatio ꝓ-
pter incremētum: ſed operaſ incremētum: ꝙ obligatio nō de
creſcat. Vin. dicit ꝙ propter latēs augmētum nō augebiſ cē-
ſus: ſed ꝓpter patēs ſic. vt. l. j. ꝛ. ij. C. de alim. ꝛ pat. ꝛ inſti. de re
rum di. §. per obliuionē. ¶ Vltimo Pe. ꝛ Abb. inducit iſtū
10 tex. ad. q. T de illo q habebat furnū vel molendinū:ᵃ qḋ ↄceſ-
ſit in emphiteoſim pacto appoſito: ꝙ ꝓ ſe ꝛ familia ſua tene-
retur gratis coquere vel molere. q poſt ↄceſſionē habuit. x.
filios: quoꝝ q̄libet duxit vxorē. ꝛ filios alios procreauit. vn̄ ſi oi-
bus molat: ꝛ coquat gratis magis expedit emphiteote non
hēre. q̄ꝫ hēre qd ſ dicēdum. dicūt ſibi ꝓuideri iudicis offō. vt
non vltra primā menſurā teneaſ. ꝛ ad eā reducaſ. vt hic. ꝛ. ſ. c.
cū canonicis. ꝛ de deci. ſuggeſtū. ſed iſta iura loquunſ (vt di-
xi) cum ex liberalitate ſiue donatione teneſ. ſed q̄ſtio iſta ꝓ-
poniſ cū ex cauſa onerosa cū aliquo dato vel ꝓmiſſo obliga-
tio eſt ↄcta. vn̄ ſibi imputet: qui familie obligauit. naturaliter
eīn familia: populus: ꝛ collegiū: ꝛ familia recipiūt diminutio-
nē ꝛ augmētum. vnde ꝓmiſſor qḋ naturaliter ↄtingit debuit
cogitare: hoc euenire poſſe: alś ſibi iputet. vt. l. ſi quis domū. ff.
loca. vnū tn̄ ſup hoc dico. ꝙ familiaꝫ intelligo in q̄ōne noſtra
reſpectu oīuꝫ q morantur in vna domo. vn̄ ſi tales filij ſe ad ha
bitādum in alijs domibus cōtulerūt nō tenebiſ ꝓmiſſor tali
bus molere: vel coquere. ar. l. tria onera. ff. de exer. tu. lꝫ enim
nomen familie habeat multas ſignificationes. vt. l. pnuntia-
tio. §. familie. ff. de verb. ſig. tn̄ in caſu. q. ꝑdicte in qua de mo-
lendo vel coquēdo panē q̄ritur: ad habitātes ſub guberna
tione eiuſdem patris familias refertur: vt credo facit. l. fin. C.
de verbo. ſigni. licet doc. videantur hic ſentire aliter: dum ex-
emplificat de filijs transferentibus ſe a patre cum vxore ꝛ li-
beris procreatis.

Ponit q̄ſtiones.

a ¶ Furnū vel molendinū. De molēdino ꝛ furno Albe. i aut. hoc inſpoꝛrectū ſi. C. ō ſac. ſan. eccl. Ja. rebu. l. hac nr̄a. C. de prepo. ſacri cubi. lib.

1 ¶ Procuratio debetur nūtijs ꝛ legatis ſedis apoſtolice.
2 Papa ↄtra ſi nō cōſueuit priuilegia indulgere.
3 Onus procurationi annexum nō preſcribiſ.
4 Eccl'ie non ſunt aggrauāde vltra debitū in procuratione.
5 Plures ad idē debitum alicui obligati poſſunt inter ſe cōpo
nere ꝛ paciſci quātum quilibet ſoluere teneatur.
6. Legatus vel nūtius apoſtolicus pōt integrā pcurationē ſibi
debitā ab vna eccl'ia exigere ſi ſit potens.
7 Papa ↄceſſit certis monialibus priuilegiū ꝙ ad pcuratiōes
legatoꝝ vel nūtiorum ſedis apoſtolice nō cogantur etiam ſi in
literis ↄtineatur expreſſe: ꝙ ad q̄uis loca exempta ꝛ nō exē-
pta ꝛ monaſteria ſe extendāt niſi forte de indulto tali de ver-
bo ad verbū fecerit mentionem: poſtea legato conceſſit: ꝙ ab
omnibus procurationem exigat ēt ab exēptis ita ꝙ nulla pri
uilegia ſub quacūqꝫ forma conceſſa eis pſint: etiam ſi de eis
eſſet de verbo ad verbum faciēda mentio: an dicto priuilegio
monialium ſit derogatum.

Vm inſtātia. Omnes eccl'ie niſi in
hoc per priuilegiuꝫ
apoſtolicum ſint exempte procurare tenentur le
gatos: ꝛ nuntios apoſtolice ſedis: nec in hoc pre
ſcriptione iuuantur. demū de procuratiōis ipſo-
1 rum modo ſubiecit ibi: ſane. ¶ No. primo T ꝙ nunnijs ꝛ le-
gatis ſedis apoſtolice quilibet tenetur procurationē impen-
dere. reddebatur ratio in antiqua cū nos ꝛ noſtri pro omni-
bus laboremus: iuſtum. eſt ꝙ ab omnibus ſubſidiū habeam9
2 ad ho: . ā. de poſtu. bone. j. ¶ Scḋo not. T ꝙ papa contra ſe
nō conſueuit priuilegia indulgere. vt in gl. ij. nec ſimiliter im
perator. C. de preſcrip. xxx. an. l. comperit nec credit Joā. an.
ꝙ papa poſſet priuilegiare aliquā priuatū vel aliquā religio
nem ne veniat ad eū vel ne poſſit eū excōicare. de epis ꝛ alijs
inferioribus magis clarū eſt: ꝙ eximere a ſe iuriſdictiōeꝫ nō
poſſunt. an vero in totum eccleſiam eximere dic: vt. ā. de reli.
do. ↄſtitutus. ¶ Tertio no. ꝙ ideo nō preſcribitur ↄtra pcu
3 rationem. T quia onus percurationi annexum: viſitatio nun
quā ceſſat. vſus ergo ꝛ exercitium in altero ex cōnexis impe-
dit curſum preſcriptiōis in reliquo: imo per vſum partis iu-
riſdictio ↄſeruatur in toto. vt. ā. de cap. mo. dilect9. per Inn.
ꝛ. l. ſi prius. de aqua plu. arcē. ꝛ aduerte qḋ dicit nūq̄ omnino
ceſſamus ꝛc. non eīn dꝫ ſic ſtricte intelligi reſpectu vni9 eccl'ie:
nec etiam q̄ñ dormit: ſed intelligitur ciuiliter vt dixi. ā. de de-
ricis nō reſi. c. ex geſtis. vel pōt dici ꝙ illud nūq̄ ceſſare refer
tur ad habitum non ad actū vt. j. de bap. maiores. ¶ Quar-
4 to no. in. §. ſane. T ꝙ in procuratiōe nō ſunt eccl'ie vltra debi-
tum aggrauāde ꝛ illud eſt ad facultates eccl'ie referenduꝫ. vt
in gl. iij. impoſſibiliū enim nulla eſt obligatio. ff. de reg. iur. l.
5 impoſſibiliū. ꝛ. ā. e. cū apoſtolus. ¶ Quinto nota T ꝙ plures
ad idē debitū alicui obligati poſſunt inter ſe cōponere: ꝛ pa-
ciſci quātū quilibet ſoluere teneaſ. talis tn̄ ↄuentio non preiu
dicat creditori. vnde dicit lex debitorū pactionib9 creditoriꝫ
petitione tolli nec mutari pōt: vt. l. creditor. C. de pac. ꝛ. l. in-
ter debitores. ff. ō pac. ¶ Sexto no. tex. ibi quomin9 poſſint
6 a quocūqꝫ maluerint ꝛc. innuit eīn T ꝙ legatus vel nunti9 apo-
ſtolicus poſſit integram procurationē ſibi debitā ab vna ec-
cleſia exigere: ſi ſit potēs. lꝫ illa poſtea ꝫ reliquas poſſit repe
tere pro rata eas tāgente. ff. de pac. l. epiſtola. ꝛ hoc ſentit gl.
duꝫ dicit. ꝙ particularis ſolutio nō modica hꝫ incōmoda: vt
l. plane. ff. fami. herci. ꝓ quo ēt facit tex. dum dicit: ſi exactus
vltra ſuā grauatus fuerit facultatē ꝛc. ꝛ ſic vr̄ innuere. ꝙ vltra
q̄ teneatur exactio fieri poſſit. ¶ Quero de quadaꝫ vnli q̄ō-
7 ne T papa ↄceſſit certis monialibus priuilegium: ꝙ ad ꝓcura
tiones legatorum vel nuntiatorū ſedis apoſtolice nō cogant:
ēt ſi in eius lr̄is cōtineatur exꝑſſe: ꝙ ad quenis loca exempta
ꝛ non exempta ꝛ monaſteria: ſe extēdant: niſi forte de indul-
to tali de verbo ad verbum fecerit mētionē. poſtea legato cō
b ceſſit. ꝙ ab omnibus ꝓcurationē exigat9 etiā ab exemptis:
ita ꝙ nulla priuilegia ſub quacūqꝫ forma ↄceſſa eis proſint:
ēt ſi de eis eſſet de verbo ad verbum faciēda mētio ſpālis. q̄-
ritur an dicto priuilegio monialiuꝫ derogatum ſit. Jta ꝙ ad
ſolutōeꝫ ſicut ceteri cōpellantur. ꝛ primo vr̄ ꝙ ꝑ illud vltimū
priuilegiū legato ↄceſſum nō ſit priuilegio monialiū deroga
tum q2 priuilegiū ſiue generale ſiue ſpeciale in facto ↄſiſtit. er
go nō tollitē per ſm priuilegium: niſi faciat mētionem de illo.
vt legitur ꝛ no. de reſcrip. c. j. de preſcrip. veniens. ꝛ. v. q. ij. in
ſūma. Itē ad tollendum priuilegiū alicui ↄceſſuꝫ requiritur
ſpecialis ꝛ exꝑſſa mētio. nec ſufficit generalis. de dolo ꝛ ↄtu.
c. ij. de ↄfir. vti. bone. de ꝑben. c. ij. li. vj. ꝛ ꝙ generalis clauſula
nō ſufficiat ad tollendū actū certuꝫ ꝛ9 determinatū no. Arch.
de ꝑben. c. ei cui. li. vj. ꝛ de reſcrip. ſi ꝓpter tua in ſi. magne gl.
imo nec ſpālis: niſi de ſpeciali. faciat mentionē. de reſcrip. cete
rum. de offi. dele. ex parte. ij. certā eīn formam ſtatuit p quam
voluit ſuo priuilegio derogari. ſ. cū de verbo ad verbuꝫ face-
ret mentionē: quaſi dicat: ꝛ velit: ꝙ nō per clauſulas genera-
les. ſingulari eīn nota digna niſi ſingulariter exꝑmanſ: vi-
dentur neglecta: ꝛ in generalitate nō veniunt. ad hec. de ſen.
excō. q2 periculoſum. li. vj. ꝛ de iniur. l. item apud. Itē ſi dice-
remus per clauſulas generales derogari tali priuilegio ſerui
uiſſet papa monialibus de vento: cū ſemp in lr̄is legatoꝝ ꝛ
nuntiorū ſuoꝝ tales clauſulas apponere ↄſueuerit. ꝛ ſic nulliū
afferret eis cōmodū ꝫ mentē pape. de dona. ꝑ vias. ꝛ de pri-
uile. in his. In ↄtrium ſcꝫ ꝙ tales clauſule generales ſufficiāt
vr̄ innuere Joā. an. de ſepul. c. j. in ſi. in de. pro cuius dicto fa-
cit. co. ti. c. ij. ꝛ de ſen. excō. alma in ſi. li. vj. faciunt ēt iura q̄ al-
legat Dy. in ſimili q̄ōne pro hac parte in regula qḋ ſemel. de
reg. iur. li. vj. Itē video. ꝙ generalis clauſula tollit ſingula-
res ↄſuetudines ꝛ ſtatuta locoꝝ. de oſſi. c. j. li. vj. de elec. q2
ſepe. de cleric. non reſi. c. vno. li. vj. Item videtur text. de offi.
dele. ex parte. vbi dicitur. ꝙ ſi papa dicat: vt nulle exc. admit-
tanſ licet raro hoc dicat. pro hac ēt parte facit illud generale:
qḋ generaliter dictum eſt generaliter debet intelligi. ꝛ vbi pa
pa non excepit nec nos excipere debemus. vt. l. j. §. ꝛ generalr.
ff. de le. preſtan. ꝛ. l. quāuis. de in ius vo. q d dicendū. dicit dn̄s
Fede. ꝙ ſepe de iſta. q. cum de facto contingeret dubitauit: ꝛ
tandem inclinat ꝙ vigore ſecundū literarum clauſulas ante-
dictas habentium non derogeſ primo priuilegio monaſteriū
monialiū: nec debere compelli. conſtat enim vt dicit. q. iſtā du
biam in

Ponit queſtiones.

b ¶ Procurationem exigat. Vide Albe. in. l. iſta. C. q̄ñ. impera. inter pupil. ꝛ vidu.

biam in quo caſu magis ſuſtinere debemus primum priuile-
gium:ꝙ ſm:magune quia ſunt in quaſi poſſeſſione nõ ſoluẽ-
di ꝑ eos ergo.in hoc dubio iudicandum.c.cũ inter dilectos.
de fide inſtru.⁊.c.paſtoralis.nam in dubio ꝑſumit̃ priuilegiũ
nõ reuocatũ.vt no.xxv.q.ij.in ſumma.remittit etiam ad no.
per Joan.an.de excep.preda.c.vno.libro.vj.ita tenet conſilio
cccxv.contrarium ipſe idem notat conſilio.xlvi.cum enim pa
pa cum dictis clauſulis ꝯcedat multa priuilegia:oporteret ĩ
literis legatorum ⁊ nuntiorũ ſemꝑ inſerere tenores omnium:
qḋ eſſet abſurdũ.Item quia priuilegia ſunt facti ⁊ in facto cõ-
ſiſtant:⁊ papa põt probabiliter ignorare.licet ab ipſo emana
uerint propter multas occupationes ⁊ ꝯceſſiones.ſi ergo di
ceremus neceſſe ꝙ faceret ſpecialem mentionem ⁊ facere nõ
poſſet ꝓpter obliuionem ſequeret̃ diminutio poteſtatis ſue:
ſaltem indirecte ⁊ pro tanto dicimus.ꝙ per ſufficientia gene
ralia verba reuocatoria poſita in lege:canõe:vel decretali:vel
alio priuilegio derogatur ſpecialibus priuilegijs quãtũcũqꝫ
habentibus ſpãles clauſulas derogatorias.vt patet de elec.
ꝙ ſepe.lib.vj.de here.vt officiũ in cle.i.⁊.ij.de ſepul.⁊ ibi hoc
approbatur per Pau.in extrao.⁊ in extraua.bone.vij.rẽ nõ
nouam.in dicto ꝯſ.xlvi.tractat de teſtamẽto primo habente
ſpãlem clauſulã an derogetur per ſm hñs generalẽ.de quo
in dicta regula.qḋ ſemel.per Dy.⁊ per Bar.in.l.ſi quis ĩ pn.
teſtamẽti.de leg.iij.⁊ vide qḋ not.Cy.in.l.j.C.qñ imper.inter
pu.⁊ vi.vbi dicit ꝙ qñ miſerabili pſone ꝯceditur priuilegium
eidẽ non intelligit̃ derogatum per ſm qḋ habet clauſulã nõ
obſtante ⁊c.ẽt ſi in ſcḋo ſubiungeret hoc verba:ẽt de clauſu-
lis illis in priorib⁹ inſertis deberet fieri mẽtio ſpecialis.ar.
ad hoc.C.ẽt p ꝑu.cãm re.agi.po.l.j.⁊ vide qḋ no.bart.l.l.ſi-
liuſſa.de dona.⁊.l.ſi qs mihi bona.de acqui.heredi.

1 Obligatio ſi ſit certa licet incerta quo ad menſureqꝫquãti
tatem non redditur inefficax.
2 Ubi non apparet de mente contrahentium eſt ad cõem intel
ligentiam recurrendum.
3 Obligatio preſumitur contracta in minori ſumma qñ in ciui-
tate eſt varia conſuetudo.
4 Promiſſio facta deo nõ reqrit pſentiã alicuius q recipiat.
5 Obligatio non vitiat̃ rõne incertitudinis.
6 Promittens ſingulis ãnis vinũ vel ceram vel aliqd tale facri-
ſtie:lꝫ a principio id fuerit gratuitũ cogendus eſt id ſeruare.

Ex parte. Si ad vnicam mẽſurã ſolui ſolet id quod debet̃ ex voto:ad illam in
poſterum ſolui debebit:ſi vero ad diuerſas liber a-
bitur ſoluens ẽt ad minorem illarũ.In prima con-
ſultatio.In ſcḋa rñſio ibi:cum ergo.que diſtinguit ⁊ ſm mẽ-
1 bꝫ pſequit̃ ibi:in ſcḋo.℄ No.primo ꝙ obligatio eſt qñqꝫ
certa quo ad ſubſtantiam obligationis ꝯcte:ſed qñ menſure
quãtitas ignorat̃ tunc ob.rõne talis incertitudinis nõ reddi-
tur inefficax:ſed certificatur ex alijs cõiecturis.facit.l.ſi ſeru⁹
plurium.§.ſi.ff.de le.j.⁊.l.heredes palam.§.ſed ſi notam.de te
2 ſtamẽtis.℄ Scḋo no.ꝙ vbi nõ apparet de mẽte ꝯhentium
eſt ad cõem intelligentiam recurrendum facit.c.ex literis.de
3 ſpon.vbi de hoc.℄ Tertio no.ꝙ ſi in ciuitate varia eſt con
ſuetudo:in dubio obligatio ꝯcta preſumit̃ in minori.qꝛ illud
in dubio eſt benignius in ꝯctibus vt ĩ regula.in obſcuris.de
reg.iur.li.vj.ꝙ in vltimis voluntatibus.vt.l.numis.de lega.
iij.ꝙ in penis ꝙ in beneficijs impetratis.vt.c.ſi pluribus.de
preben.lib.vj.facit.l.quotiens.;de re.du.⁊ quod not.Azo in
ſumma de re.du.pone exemplum hic venetijs vbi libra intel-
ligitur ad groſſos.x.ducati faciunt vnam libram.⁊ ad minu-
tos de quibus.xx.ſolidi faciunt libram.In dubio ergo.ſi ꝓ-
miſi.x.libras intelligitur de minutis non de groſſis.vt dicta
l.numis.niſi ex re vel mercibus in obligatione deductis per
reſpectũ ad libras eſſet aliter preſumendum.vt dicta.l.ſi ſer-
uus plurium.§.fina.vna enim preſumptio tollit aliam.de re-
ſti.in integ.l.omnes.⁊.c.literas.ꝫ.de preſumptio.℄ Quarto
no.ꝙ iſta vota fuerunt ſimpliciter facta nullo recipiente:⁊ ta
4 men obligant.ex quo no.Joã.an.ꝙ promiſſio facta deo nõ
requirit preſentiam alicuius:qui recipiat.licet facta homini
non teneat niſi interueniat perſona ſtipulãtis:nũtius vel epi
ſtola.vt.l.conſenſu.de actio.⁊ obliga.hec tam varia.qꝛ deus
vbiqꝫ eſt:⁊ in cordibus noſtris ſemper.ergo cum ad eum mẽ
tem dirigo.videtur eſſe preſens:ideo ſibi ſine alterius pſen-
a tia obligatus ſum.ff.de polli.l.pactum.§.j.ᵃ⁊ de voto.c.ſcri
pture per Joã.an.facit quod no.j.queſtione.vij.quotiẽs cor
dis oculus.nam ⁊ quandoqꝫ homini quis obligatur ſi ꝓmit
tat nemine recipiente.vt notat Bart.ff.de publi.l.licitatio.in

a ℄ ff.pactũ.§.j.vide ibi bald.⁊.l.pactum.C.de colla.ix.q.

prin.⁊ per iſta dicit Innocen.ꝙ ſi quis promittit intrare ali-
quod monaſteriũ.licet tale votum ſit ſimplex:tamen mona-
ſte.poteſt agere contra talem:vt votum adimpleat.⁊ ſi in ge-
nere vouit aliquã religionẽ intrare:nec expreſſit quã.eccleſia
ipſum diſtringet vt intret vnam de approbatis.ex quo in iu-
dicio fuerit ſibi facta fides de voto:alſ de occultis nõ iudicat
eccleſia.de ſi.ſicut:⁊ vide quod poſt Joan.an.dixi de regulis
5 c.porrectum.℄ Quinto no.in verſi.in ſcḋo.ꝙ ratione incer
titudinis non vitiatur obligatio:ſed cogitur ſoluere ad mi-
b norem menſuramᵇ ⁊ intellige minorem alicubi viſitatam ſm
Joan.An.⁊ Goff.alſ votum eſſet nullum vel dato modico
frumento fieret liberatio.faciunt no.ff.de leg.j.l.legato gene
6 raliter.⁊ colligit.Guil.na.ex illo tex.ar.ꝙ qui promiſerũt
ſingulis annis vinũ ceram vel aliquid tale ſacriſtie licet a prin
cipio id fuerit gratuitum cogendi ſunt id ſeruare.quia vota
ſunt a principio voluntaria:ex poſt facta neceſſaria vt.c.licet.
de vo.⁊.l.ſicut.C.de ac.⁊ obli.

b ℄ Ad minorem mẽſurã.que mẽſura ſit ꝯſyderã da.Joan.de ferra.in.forma libelli ĩ actiõe reali.reivẽdi.ſup vbo.cui cohẽt.ab vna parte.in ſi.

1 Eccleſias conſiſtere infra dioceſim probatur per inſtru-
menta que incidenter de hoc faciũt mentionem.
2 Eps habet intentionem fundatã ipſo iure iuribus epalibus
exigendis eo ipſo ꝙ eccleſie ſunt ſite in ſua dioceſi.
3 Inſtrumentum impugnans non debet ex eo niti vel cõmo-
dum conſequi.
4 Abbas põt tacite renũtiare iuri monaſterio competenti.
5 Producens inſtrumentum videtur fateri omnia que in eo cõ
tinentur.
6 Produxi inſtrumentũ:poſtea volo illud impugnare:an poſ
ſim.Et an poſſim eum dicere falſum.nu.7.
8 Inſtrumentum ab aduerſario productum dixit aliquis nul-
lum vel aliter impugnat non dicendo falſum an poſſit ex illo
inſtrumento fundare intentionem ſuam.
9 Reus licet impugnet inſtrumẽtũ quod aliqd cõtinet in fauo
rem ei⁹:puta ꝙ epiſcopo teneatur dare duas partes decime:
tamẽ indeꝫ non cõdẽnabit eum ad integrã decimã:vel pure.
10 Inſtrumentum ſi aliquis impugnat de falſitate non p modũ
exceptionis:ſed principaliter agendo an poterit niti poſtea
ex illo inſtrumento in alio iudicio.
11 Admittitur quare quis ad probandum errorem in cõfeſſio-
ne non tamen in productione inſtrumentorum.
12 Poſitione aduerſarij per me prius impugnata an poterit
poſtea niti.

Cum olim. Eccleſie tenentur reſpon-dere epiſcopo in cui⁹ dio-
ceſi ſunt de procurationibus:quarta decima-
rum ⁊ alijs temporalibus.⁊ primo ponit cauſe
diffinitionem.ſcḋo ſoluit duo obſtantia.primum
ibi:licet enim.ſm ibi.abſonum.℄ Nota primo ꝙ abbas ſu-
ſcepit defenſionem iſtarum duarum eccleſiarum:in quibus
epiſcopus vendicabat ſibi procurationes:⁊ quartam decima
rum.ad abbatem enim ſpectabat ipſarum defenſio.quia ha-
bebat ipſas in proprios vſus.vel aliter erant ſibi ſubiecte.dẽ
quo dic.vt.ꝫ.de reli.do.cum vene.⁊ de preſcrip.auditis.
1 ℄ Secundo no.ꝙ eccleſias conſiſtere infra dioceſim proba-
tur per inſtrumenta que incidenter de hoc faciunt mentionẽ
2 de quo in glo.⁊.j.dicam.℄ Tertio no.ꝙ fundata eſt inten
tio epiſcopi in iuribus epiſcopalibus exigendis eo ipſo ꝙ ec
cleſie ſunt ſite in ſua dioceſi.concor.ꝫ.de deci.dudum.⁊ vide
ad hoc quod no.ꝫ.de iureiuran.nimis per Inno.℄ Quarto
no.in verſi.licet ꝙ niſi abbas ſcḋam compoſitionem impu
gnaſſet:fuiſſet ei ſtandum tanꝙ nouiſſime.quia pacta nouiſ-
ſima ſunt ſeruanda.vt.l.pacta nouiſſima.C.de pac.℄ Quin-
3 to no.ꝙ ex inſtrumento quod quis impugnat:non debet
ex eo niti:vel cõmodum cõſequi.quia videtur tacite ſibi renũ
4 tiare.vt dicit tex.Ex quo no.ꝙ abbas poteſt tacite renun-
tiare iuri mõaſterio competenti.de quo.ꝫ.de depoſi.grauis
per Innocẽ.⁊.c.poſt electionem.de conceſ.preben.℄ Sexto
5 no.in verſi.abſonum.ꝙ producens inſtrumẽtum videt̃ fate
ri omnia vera eſſe:que in eo continentur.Ideo contra ipſius
inſtrumenti tenorem non debet audiri ille:qui produxit.ſicut
contra perſonam teſtis quem quis produxit non obijcere ſeu
f opponere.C.de teſti.l.ſi quis teſtibus.ᶠ ℄ Super iſto.c.dñs
Jo.an.ponit glo.Inno.vtilem ſed non claram ordina ergo.
6 eius dicta per duas principales.q.primo quero ꝙ quidam ꝓ-
duxit in iudicio inſtrumentum:an poſſit poſtea dicere nõ va
lere.videtur ꝙ ſic.vt.l.poſt legatum.ff.de his qui.vt indig.vbi
Bar.dicit ſic.quãdoqꝫ volo dicere inſtrumentum.quod pro-
duxi:eſſe nullum propter defectum mei conſenſus:vt ſi erat

f Ponit queſtiones.

venditio facta ab aliquo procuratorio nomine. dico nunc me
non habere ratum: ⁊ nō poſſum. quia producendo inſtrumē-
tum approbaui. vt. l. iij. §. falſus. ff. rem ra. ha. ſi vero dicerem
nullū ex alia cauſa que nō pendeat a poteſtate mea: vt poſ-
ſum quātū ad excep. ſine dubio. vt. l. poſt legatum. ff. de his
qui. vt indig. Item quātum ad actionē quia actionē compe
tentem non ita poteſt ille cui competit de facili a ſe abdicare:
ſicut hereditatē. vt. l. quis ergo caſus. de pecu. ⁊ l. iij. ff. p ſo-
cio. ⁊ l. ſi quis vi. §. differentia. de acqui. poſ. nec productio fa-
cta in iudicio poteſt habere vim pacti de nō petendo. quia ta
lis productio fit ad eludendum: non augēdi ius aduerſarij. er
go ⁊c. vt. l. legata inutiliter. de leg. j. non ob. l. ſi quis teſtibus.
C. d teſti. quia aliud in teſte cuius perſone approbatio poteſt
ſtare in poteſtate mea cōtra me: aliud in inſtrumētis: q̄ ſi ſunt
falſa vel minus ſolēnia nō poſſunt ſumere vires a mea ſimpli
ci voluntate. arg. l. nemo poteſt. de leg. j. ſed dices ſi produco
inſtrumentum videor confiteri omnia que in ipſo continent.
vt. l. j. §. edenda ſunt omnia. ff. de edē. ergo licet inſtrumētum
in ſe ſit validum ſaltē rōne productionis: debet mihi obeſſe:
quaſi videar confiteri omnia: que ibi continentur per talē p-
ductionem. ſo. dicit Bar. q̄ producens inſtrumētum nō cōfi-
tetur ſimpliciter: ſed quatenus inſtrumētum probat: vt pro-
batur in dicta. l. poſt legatum. Si vero poneremus confeſſio
nem eſſe factam non reſpectu inſtrumenti: nec reſpectu pdu-
ctionis: ſed ſimpliciter tūc licet appareat poſtea nullum: ta-
mē per hoc a confeſſione nō receditur. vt no. Inno. in. c. cum
vene. de excep. ⁊ hoc Ioā. an. ſuper gl. vlti. ⁊ hoc verum: ſi q̄s
dicit inſtrumētum eſſe nullum ſimpliciter. ſed ſi aliquis erro-
rem probans cum per inſtrumēta que credebat valida. cum
nō eſſent ſibi ſufficeret. vt. l. poſt diuiſio. C. de iuris ⁊ fac. ign.
7 Sed hic quero † ſi produxi inſtrumētū an poſſum id poſtea
dicere falſum. dic q̄ ſic: ſi produxi ignorāter. ſecus ſi ſciēter:
cū enim hoc caſu poſſim accuſari de falſo. vt. l. ſi veteris. C. de
fide inſtru. eius rei nomine cuius poſſū accuſari de falſo aliū
eodem iure accuſare nō poſſum. iuxta regulam. l. apud anti-
quos. C. de fal. ⁊ hec habent locum cum quis inſtrumētum a
8 ſe productum vult dicere falſum: vel minus ſolēne. † Sed qd
econuerſo pone q̄ aliquis inſtrumētum ab aduerſario pdu-
ctum dixit nullum: vel aliter impugnabat: non dicēdo falſū
an poſſit ex illo inſtrumento fundare intētionem ſuā. dic q̄
qñq̄ quis impugnat inſtrumētum ex cauſa que cōtinet ma-
nifeſtum iuris errorem: ⁊ hoc ſibi nullo modo preiudicat. ar.
l. ornamētorum. de au. ⁊ ar. le. quādoq̄ impugnat ex cauſa q̄
errorem māifeſtum nō cōtinet: ⁊ tūc ſi quidem impugnat ex
cauſa que fuit in mera voluntate ipſius. vt in inſtrumento fa
cto ab aliquo nomine meo: quem ex eo dico non habere effe-
ctum: quia non approbo ⁊ ex eo poſtea me fundare non poſ-
ſum quo ad actionē. ſed quo ad exceptionē. vt. l. diſpēſatorē.

Dū producitur inſtrm an illud pducens poſſit ipugnare.

ff. de ſolu. quādoq̄ reus impugnat inſtrumētū ex cauſa: que
ex eius mera voluntate nō pendet. vt quia dicit inſtrumentū
factum dolo: metu: vel ficticie. ⁊ tunc ſi quidē ipſe deſtitit ab
ipſa impugnatiōe: ⁊ poterit ſe fundare ex illo inſtrumēto. ar.
l. aliam. ff. de his qui. vt indig. ſi vero non deſtitit: ſed alſ ex-
ceptiones ita dimiſit: nec eis renuntiauit: tūc nō poteſt ſe fun
dare ex illo inſtrumēto: q̄ eſſet ſibi 𝔷uus. vt. l. 4. C. d fur. vnde
cōſilium eſt ſi reus vult ſe iuuare q̄ ante cauſe cōcluſionem il-
lis renuntiet: ſed licet ipſe ſe iuuare nō poſſit ex illo inſtrumē
to: tñ iudex quādoq̄ iuuabat eū ex officio ſuo vigore illius
inſtrumēti. vnde aduerte ſi qdā producēs iſtrm aliūde habet
fundatam intentionē ſuā ex aliis pbatiōibus: ita q̄ illo iſtru
mēto nō eget: tunc iudex nō iuuabit eū vigore illius inſtrumē
ti: qđ viſus eſt impugnare. ſi vero pducēs fūdat tantūmodo
intentionē ſuā ex illo inſtrumēto: tūc iudex impugnantē ex
eo inſtrumēto ēt iuuari iuuabit eum ex ſuo officio. ⁊ ita dicit
Bar. in. l. poſt legatum preallē. qui allegat dictū Inno. ſuper
9 iſto. c. qui plenius hic loquit quo ad hoc. dicit eñ. † q̄ lʒ reus
impugnet inſtrumētum qđ aliquid continet in fauorē eī: pu
ta q̄ epō teneatur dare duas partes decime: vel teneat i diē:
vel ſub 𝔷ditione: tñ iudex nō condēnabit eū ad integrā deci-
mā: vel pure: licet reus impugnauerit inſtrumētum illud. q̄
talis ipugnatio nō auget ius actoris inſti. de v. ob. §. ſub 𝔷di
tiōe. ⁊ §. ex cōdi. lʒ enī nihil ſit pnuntiādū pro ipugnante: tñ
p petēte iniuſta ſentētia nō eſt ferenda. ſed dices iſta ſunt cō-
tra iſtū tex. vbi nō fuerūt facte deductiōes p iſto abbate qui
impugnauerat inſtrumētū: q̄ fieri debuiſſent ſm tenorē iſtru
mentorū nō obſtante eius impugnatione ſm theoricā predi-
ctā. ſo. dicit Inno. in inſtro ſche cōpoſitiōis cōtinebat: q̄ deci
me integraliter epō ſoluerent: ſed de ipſis incertis caſib⁹ de-
bebat accipe quartā decimarū ab illis eccliis: ⁊ de ipſa debe-

bat dare monaſterio. quas nō petet ppter ipugnationē. ⁊ ſic
impugnatio excludit monaſteriū ab agēdo: non aūt ab exci-
piendo ſiue vt in plus teneatur q̄ 𝔷tineat inſtrm ipugnatū.
Sed tūc inſtabis: ⁊ dices. lʒ abbas ppter impugnationē in-
ſtrumēti nō poſſit petere iſtas deductiōes fieri. tamē nō vr̄ q̄
epūs poſſit ipſas ſalua cōſciētia retinere: poſtq̄ debebant. ſol.
dicit Inn. q̄ licet tutius ſit epō reddere: ex quo erāt deducē-
de: tñ ex eo q̄ pro epō lata eſt ſnīa: pōt abbas illud retinere
ſine peccato: donec abbas vel per reſtitutionē in integrū: vel
alio modo ſibi ſtuduerit puidere: maxime q̄ bene pōt puniri
miniſter ecclie: qñq̄ ⁊ ipſa eccleſia ppter delictum miniſtri
xvi. q. iij. placuit: ſm Inn. hoc remittit ad ſummā. de ſen. ⁊ re
iu. ſub rubri. de ſnīa. §. quot ſunt eius ſpēs. verſi. ſed nūqd eſt
hoc ſimpliciter verū. ⁊ vide qđ no. Ber. de 𝔷ce. pben. c. j. i glo.
ſi. ⁊ Inn. in. c. quia plerīq̄. de imu. ec. Alij dicūt q̄ ideo q̄ nō
adiudicant abbati iſte deductiōes. q̄ epūs aliis probatiōibus
iuuabatur: q̄ vigore iſtrumēti. faciebat eñ pro eo ius cōe. nā
ſi p eo nō habuiſſet ius cōe (ſicut epūs) vigore inſtrumēti fu-
iſſet 𝔷ſecutus quartā: ita ⁊ abbas deductiōes. q̄ non dʒ vna
⁊ eadē res diuerſo iure cēſeri. ſʒ qđ prius dictū eſt magis pla
cet Inno. itē intellige q̄ abbas pdit iſtud ius deducendi ſi in
impugnatiōe perſiſtit vſq̄ ad ſnīam: ab impugnatiōe falſita-
tis deſiſtere poſſet. ⁊ ipſa impugnatione non obſtandū eſſet
p eo ſup deductione ferēda ſnīa: ⁊ hoc ex eo. q̄ aduerſarius q
ipſa produxit nihil poſſet dicere 𝔷 ipm inſtrumētū. ſm Inn.
quod intelligit Bar. verū in eodem iudicio: in quo nō obſtā-
te exceptiōe falſitatis oppoſita 𝔷 inſtrumentū ſi ab ea deſiſtit
10 ante ſnīam pōt ex eo niti. † ❡ Quid ergo. ſi q̄s non p modū
exceptionis: ſed principaliter agēdo ipugnat inſtrumentum:
de falſitate: an poterit niti. poſtea ex illo iſtrumēto in alio iu-
dicio dicit Innocē. q̄ nō: ēt ante ſnīam deſiſtēdo: niſi pbaret
ipſa aliter vera eſſe: poſt ſnīam vero latā 𝔷 ipſum qua pnun-
tiatum eſt ipſa inſtrumēta ipugnata vitio falſitatis fore vera.
dicit Inno. q̄ nō prohibet ille: qui dixit ipſa falſa aliqd ex eis
petere. ar. c. mulieri. de iureiurā. ⁊ c. veritate. viij. diſt. ſed illud
nō videt bene dictū. q̄ ille qui ipugnat iſtrm: ⁊ pleuerat vſq̄
ad ſnīam: ſi nō obtinet cenſet indignus: ⁊ illud qđ inde cōſeq
poterat applicatur fiſco. vt. l. poſt legatum. ff. de his qui. vt i
dig. ſo. dicit ibi Bar. q̄ illud eſt verum in inſtris ptinētib⁹ ad
vltimā voluntatē: que ſi q̄s impugnat: ⁊ nō obtinet: indign⁹
eſt: ⁊ applicat fiſco: ſed nō reperit lege cautū. q̄ impugnās i-
ſtrumētum pertinēs ad 𝔷ctus: priuetur debito ⁊ applicet fi-
ſco. ſimiliter nec parti. ⁊ ſic nemini applicet: ſequit q̄ i alio iu-
dicio poſſit agere ad tale debitū ille qui inſtrumētū ipugna
uit. vt. l. aurelius. §. ſi. de li. lega. ⁊ ita dicit Bar. in. d. l. poſt le-
gatum. ⁊ Io. an. hic poſt Inn. q subdit quo ad predicta vnū
11 no. verbū vʒ. † q̄ licet quis 𝔷 confeſſionē ppriam admittat
ad pbādū errorē: vt. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. error. tñ 𝔷 inſtru
mēta q̄ q̄s pduxit non admittit. nec mirū. q̄ plus eſt pbatio
inſtrumētorū: q̄ 𝔷feſſio ſm Inno. lingua enī labilis eſt. ff. ad
l. iul. ma. l. famoſi. inſtrm vero cum magna deliberatione ⁊ ſo-
lēnitate fieri 𝔷ſueuit: ⁊ anteq̄ eum producat aliquis delibera
re dʒ: ⁊ pōt an ſibi expediat ipm pducere: vt pʒ in eo qđ legit
⁊ no. de fide inſtru. iputari. pducēs enim inſtrumētum tacite
𝔷fiteri vr̄ 𝔷tenta in ipſo inſtro fore vera. plus eſt ergo habere
tacitā 𝔷feſſionē: ⁊ inſtrumenti pbationē: q̄ 𝔷feſſionē tñ. ſm
Inno. ⁊ ad predicta vide que dixi poſt doc. 𝔷. de excep. c. cum
vene. ⁊ ſunt iſta multū vtilia ⁊ procedūt cum qrit vtrū inſtrm
a ſe pductū poſſit poſtea ipugnare vel niti poſſit ex inſtro qđ
12 principaliter vel pductū ab aduerſario dixit falſum. † Quid
ergo de poſitione aduerſarij ipugnata per me: q̄ ipſā nega
ui: an ex ea poſtea niti potero. Spec. in ti. d epoſi. §. viij. dicit.
q̄ ſi poſitionē aduerſarij negaui: non potero niti poſtera ex
ea rōne 𝔷rietatis. q̄ ſi negaui eā verā. nō poſſū dicere poſtea
cōtrarium. ⁊ iſtud eſt verum niſi ponēs pbaret poſitionē per
me negatā fore verā p teſtes vel inſtrumēta. q̄ tūc ſi nō expo
ſitiōe negata ſaltē ex probatiōibus ſup ea factis iuuari po
tero. quia ipſas nō impugnaui de aliis diſpoſitionibus ipu-
gnatis an potero poſtea me iuuare: vel ecōuerſo ex illis q̄ ap-
probaui an potero poſtea impugnare vide per Inn. in. d. c.
vene. vbi que hic deficiunt ibi videas ⁊c.

Que eſt rō quare quis admittit ad pbandū errorem i confeſſione nō tñ in productiōe inſtrumentorum hic vide.

1 ❡ Cathedratici cū aliquid eſt ſolmēdum epiſcopo.
2 Debitor monete certe ſpēciei poteſt ſoluere monetam in alia
ſpecie.
3 Pecunia ſi reperitur ſoluta pro alia: preſumit eius loco ſub-
rogata: ⁊ illa alia a principio pſumitur veniſſe in obligatiōe.
4 Creditor ſi recepit vnam ſpeciem pecunie loco alterius lon-
giſſimo tempore nō cogitur decetero ſoluere debitor de pecu
nia prime

nia prime ſpeciei:nec ipſe recipere.
5 Sententia ꝙ poſſit ferri incerta.
6 Preſcriptio inchoata cõtra obligationem annuã in minori ſumma interrũpitur ꝑ agnitionem veri debiti vno anno.
7 Confeſſio aduocati an noceat dño.
8 Dominus infra quãtum tempus poſſit confeſſionem aduocati reuocare.
9 Debes mihi omni ãno.x.paria caponum:ſoluiſti ꝑ.xxx.annos quinqꝫ tantũ:an huic actioni ſit preſcriptum.
10 Tenebaris mihi dare annis ſingulis.x.ſolidos turonẽ.antiquorum: ſoluiſti.x.de nouis: an poſſim petere de antiquis: vel obſtet mihi preſcriptio.
11 Moneta vel mẽſura poſt obligationẽ ꝯtractã ſi cõtingat variari de maiori in minorem vel ꝯuerſo:ꝙ ad monetã q̃ vigebat tpe cõtractus debet fieri ſolutio pro futuro tpe.
12 Teſtator ſi legauit.cc.libras poſtea dixit multis ãnis ⁊ libra mutata eſt:an de mutata vel de antiqua intelligat.

Olim. Soluẽdi ſunt cenſus ad antiquã monetam in qua cõſtituti fuerũt:niſi ſit in alterius monete ſolutione preſcriptum.prima pars narrat factum:ſecunda decidit expꝛimenda
1 motiua.❡No.primo † pro cathedratico aliquid eſt ſoluẽdũ epiſcopo.vt.ſ.de offi.or.cõquerẽte.⁊ certo tẽpore fiebat iſta ſolutio.vnde dies interpellebat ꝑ homine.ſ.de loca.potuit.
2 ❡Scdo no.† ꝙ debitor monete certe ſpeciei põt ſoluere monetam in alia ſpecie.quia hoc ꝑ papienſib⁹ ſoluebãtur lucenſes.⁊ ſic debitor in floren.poteſt ſoluere in moneta argẽtea:⁊ ecõuerſo.qđ an ſit verum inuito creditore.dic:vt no.Cy.in.l.ſi quis argentũ.C.de dona.⁊ Bar.in.l.paulus.ff.de ſolu.vbi plene.❡Tertio no.ꝙ ille qui habet debitorem obligatũ ad ãnuũ debitum:ſi ſoluitur minus debet de iure ſuo proteſtari.vtrũ autẽ talis ꝓteſtatio ſibi proſit propter ꝯtrariũ actuꝫ quẽ facit recipiẽdo:hic videt̃ ꝙ nõ:ſi ſic ꝑſcriptum poſtea.vt.j.re
3 petã.❡Quarto no.†ꝙ cum vna pecunia pro alia reperitur ſoluta eius loco preſumitur ſubrogata ⁊ illa alia a principio ꝑſumitur veniſſe in obligatiõe.Res eñ ſuccedẽs loco alteri⁹ repꝛeſentat rẽ cui ſuccedit.ſ.vt li.pen.eccleſia.de voto.magne.§.cum igitur.ſic delegatus repreſentat delegantem:⁊ faciens illum cuius nomine facit:⁊ poſſidens illuꝫ cuius nomine poſſidet:⁊ pretium loco rei ⁊ pecunia loco pecũie:vt hic.⁊ in iuri
4 bus vulgaribus per que ꝑdicta ꝓbantur.❡Quinto no.† ꝙ cũ creditor recepit vnam ſpecieꝫ pecunie loco alterius longiſſimo tpe:nõ cogit̃ debitor de cetero ſoluere de pecunia prime ſpeciei.nã hic ſi ſoluit lucenſes ꝑ papienſibus.xl.ãnis nõ cogit̃ poſtea ſoluere papienſes:qđ eſt mirabile ſm Innocẽ.ꝙ ſolutio eiuſdẽ rei ꝑ vtroqꝫ ꝑſcriptionẽ inducat.ſ.pro epõ ne cogat̃ recipere papienſes:⁊ pro plebe vt nõ cogatur eos ſoluere:ſed lucẽſes.vt ſic eadem ꝑſcriptio obligationeꝫ in vna ⁊ liberationẽ in alia ſpecie monete inducat.tangã.j. quomodo hoc procedat.❡Sexto no.ꝙ quãdoqꝫ moneta declinat.naꝫ quãdoqꝫ florenus valet plus:qñqꝫ minus.⁊ hoc cõtingit :vel q: materia de qua florenus cuditur eſt mutata propter mixturam argenti:vel ſine mutatione quãtitatis:⁊ qualitatis valet plus vel minus in moneta:vt contingit ſepe hic venetijs vbi quãdoqꝫ ducatus valet quatuor libras ſolidorũ minutorum.⁊ quandoqꝫ plus florenꝰ ſubſtãtia nõ mutata.hoc autem caſu
a cuius periculo diminutio hec cõtingat^a an creditoris:an debitoris.dixi.ſ.de iureiurã.quãto.⁊ Bar.in.d.l.paulus.de ſol.❡Septimo no.formã ſentẽtie alternatiue ad lucẽſes vel eſti
5 mationẽ.⁊ † ſic videt̃ ſniam poſſe ferri incertaꝫ.qđ quomodo ꝓcedat.dic:vt.l.ſtipu.nõ di.de vb.ob.per Bar.in vltima col.⁊ bene no.hic in fi.ꝙ vna pecũia per aliã eſtimatur.qđ dic:vt ſubtiliter no.Bar.in.l.paulus.de ſol.❡Octauo no.ꝙ hic papa in ãnua obligatione cõputat principium preſcriptionis a tpe:quo in prima ſolutiõe ceſſatũ.⁊ ſic nõ pro quolibet anno incipit noua preſcriptio de per ſe.de quo dic:vt no.C.de preſcrip.xxx.an.l.cuꝫ notiſſimi.ad fi.⁊ in.l.de pupillo.§.ſi in pluribus.ff.de oper.no.nun.⁊ in ſpecu.de loca.§.nunc aliqua ver
6 ſicu.xlj.❡Nono no.† ꝙ per agnitionem veri debiti vno ãno interrumpitur preſcriptio inchoata ꝯtra obligationẽ ãnuaꝫ in minori ſũma.qđ nõ idẽ facit ꝓteſtatio cui repugnat actus cõtrarius.ratio huius eſt q: agnitio debiti facta ꝑſcriptione pẽdente interrũpit ꝑſcriptionẽ:nõ ſimplex proteſtatio.vt dicta.l.cum notiſſimi cõiuncta.l.vt perfectius.de an.ex.⁊ bene põdera.ꝙ ſolutio quãtitatis debite facta fuit nõdũ preſcriptione completa:ſed ſi ea impleta non reuiuiſcit obligatio per preſcriptionem extincta per agnitionem talem.ar.l.cum quis.§.
ſi quis pro eo.ff.de ſol.quod no.❡Opponitur hic videtur
7 iniq.† ꝙ confeſſio aduocati noceat domino.Sed cõtra.ſ.de ap.cum cauſam.ſol.dic ꝙ preiudicat talis confeſſio aduocati ſi fiat preſente ⁊ intelligẽte.C.de erro.aduo.l.j.Iteꝫ intellige ꝙ preiudicat:cum ſub eius nomine aliquid ſcribit:⁊ concipit.ad quod facit rubrica de errore aduocatorum libellos ſeu ꝓ
8 ces cõcipiẽtium.† Sed vſqꝫ ad quod tpˢ dices hãc ꝯfeſſioneꝫ aduocati poſſe per dominum reuocari:⁊ an poſſim non probato errore.gl.hic ſentit ꝙ eadem die poſſit dominus reuocare aliter nõ probato errore:ſed poſtea requiritur ꝙ probetur error:⁊ rem aliter ſe habere.Hoſt.ſ.de elec.ſcriptuꝫ in prima glo.dicit.ꝙ oſtenſo errore vſqꝫ ad ſniam reuocatur.vt.l.error.C.de iuris ⁊ fac.igno.infra triduum vero etiam nõ oſtẽſo errore.vt.l.vlti.C.de erro.aduoca.alij aliter dicunt:tamen ſine lege.vt hic in nouella.⁊ hec procedũt in errore aduocati.qđ in errore ꝓprio qualiter ⁊.j.quod tpˢ valeat reuocari.dic vt.l.certum.§.ſed an ipſos.ff.de confeſ.⁊.C.e.ti.l.vna.per cy.❡Scdo op.iſte tex.innuit:ꝙ ſi.xl.ãnis fuiſſent ſoluti lucenſes pro papien.non poſſet plebs vrgeri poſtea ad ſoluenduꝫ papienſes.ſed ꝯtra.quia cuꝫ dati fuerint lucẽſes pro papienſib⁹.ſemp videtur papien.fuiſſe ſoluti.quia ille qui recipit aliquid loco alterius:illud recipere videtur.⁊ q: qui pretio fruit̃ re frui videtur.vt in glo.penul.gl.aliter non ſoluit.Hoſt.fatetur cõtrarium.⁊ dicit.ꝙ etiam ſi.xl.ãnis ceſſatũ fuiſſet in ſolutione papien.etiam poſtea potuerunt peti.quia ille qui ad eos tenebat̃ non potuit preſcribere propter malam fidem.ſ.de preſcrip.c.fi.Item ſicut cenſus preſcribi nõ poteſt.vt.l.male agitur.de preſcrip.xxx.an.Ita nec diminui: ſaltem ab illo qui malam fidem habet.ar.de reli.do.c.ꝯſtitutus.⁊.l.comperit.de preſcrip.xxx.an.ad iſtũ tex.ſubaudit Hoſtien.maxime Inno.ſentit cõtrarium vt apparet ex his que dixi poſt eum ſ.in quinto no.⁊ credo verius.nõ obſtat ꝙ mala fides impedit preſcriptionẽ.q: verum eſt.quãdo preſcriptio cauſatur a ſola negligẽtia nõ petẽtis.Sed in caſu noſtro cauſatur ꝑſcriptio nõ a negligẽtia:ſed a facto proprio:recipiẽdo eniꝫ tãto tpe ſcienter aliam monetã:ꝙ̃ in obligatione deuenerit:videt̃ ꝯſenſu partium tacito obligatio in aliud cõmutata.actus eñ ſucceſſiuus tam longo tẽpore maioris eſt efficacie:ꝙ̃ ſimplex negligẽtia.ar.eius qđ no.Cy.in.l.ſi certis ãnis.C.de pac.⁊ dixi.ſ.e.peruenit.⁊ per hoc etiam ſit reſponſuꝫ ad.c.ꝯſtitutus.⁊.l.comperit.que prohibent preſcriptionem ⁊ diminutionem in cenſu.loquuntur enim cum nihil ſoluitur:vel minus in eadem ſpecie ſoluitur:ſecus ſi ſolutio certe ſpeciei in aliã ſubrogatur.vt in iſto.c.facilius enim talis cõmutatio cõceditur.ꝙ̃ extinctio:vel diminutio.ar.auт.multo magis.C.de ſac.ſan.eccle.no.bene hanc gl.penul.que allegat ad predicta bona iura
9 ꝓ ⁊ cõtra.† que faciunt ad.q.debes mihi omni anno.x.paria caponũ ſoluiſti per.xxx.annos quinqꝫ tantuꝫ:q̃ritur an huic actioni ſit preſcriptum.Dy.diſtinguit:ꝙ aut erãt plures obligatiões:⁊ non retinet̃ totum.vt.l.ſi prius.de aqua plu.arcẽ.aut erat vna obligatio.tũc ſi ille qui quinqꝫ paria recepit: ſciebat ſibi deberi.x.⁊ tũc propter receptionem partis totã obligationem retinet.ſi ignorabat in quinqꝫ retinet actionẽ:⁊ in quinqꝫ amittit.ff.qui.mo.vſufr.a.l.ſi quis.⁊ eſt glo.in.l.cum
10 notiſſimi.§.in his.de preſcrip.xxx.an.Ia.bu.diſputauit † q.de illo qui tenebatur mihi dare ãnis ſingulis.x.ſolidos Rouignanoruꝫ antiquoruꝫ ſoluit ãnis.x.de nouis:an poſſiꝫ petere de antiquis:vel obſtet mihi ꝑſcriptio.⁊ diſtinguit ſic q: quãdoqꝫ debetur vnum ⁊ ſoluitur aliud reſpectu diuerſorũ.⁊ tunc non retinetur in alijs ius.vt dicta.l.ſi prius.quandoqꝫ vnum debetur:⁊ aliud ſoluitur reſpectu eiuſdeꝫ debiti.vt vſura reſpectu ſortis:⁊ tunc obligatio retinetur.vt dicta.l.cũ notiſſimi.§.in his.iſta in queſtione propoſita.x.ſolidi mõete noue ſunt quo ad cõmoditatem pars.x.ſolidorum qui debebantur antiquitus.Ideo diſtingue vt.ſ.ita no.Barto.in dicta.l.ſi prius.❡Tertio op.epiſcopus petijt abbatem condẽnari ſimpliciter ad ſolutionem papienſiũ ⁊ papa condẽnat in eis vel in papienſium extimationem.⁊ ſic vltra ⁊ in alio ꝙ̃ petitũ fuerit contra.l.vt fundus.ff.cõmuni diui.⁊.l.ſi.C.de fideicõ.li.⁊.c.licet heli.de ſimo.So.dic ꝙ in petitione fuit petita etiã eſtimatio papienſium lꝫ nõ dicatur in tex.vel dic.ꝙ quando eſt in obligatione rem tradi.vel reſtitui.ſi hoc fieri non poteſt debet ferri ſententia ſuper eſtimatione licet non fuerit petita in libello ⁊ ſic quandoqꝫ vnum eſt in obligatione.aliud in cõdẽnatione.vel petitione quod dic.vt ſubtiliter no.Bar.in dicta.l.ſtipu.non diui.ad fi.de verbo.obli.⁊ no.Specu.in ti.de
ſolu.facit quod dixi.ſ.de teſta.raynaldus.❡Vltimo glo.fi.
11 inducit iſtum tex.ad.q.† dominicalẽ ſi mõeta vel mẽſura poſt obligationem contractam variari ꝯtingat de maiore in minorem vel econuerſo.ꝙ ad monetam vel menſuraꝫ que vigebat

Marginal notes:
a ❡Diminutio hec ꝯtingat.vid' Jo.de ferra.tit.forma libelli.in actiõe hypothecaria circa fi.

Opponit 1 contrarium.

Ponit queſtiones.

tempore contractus debeat fieri ſolutio pro futuro tempore.
de hac etiam queſtione no.xxxij.q̃.iiij.ſi quis ignoret. ⁊ in
Specu.in ti.de ſolu.§.nunc aliqua.in fine facit ex.ſi bñficiorꝫ.
de deci.ad hanc.q.vide quod dixi.s.de iureiuran.c.quāto. in
iiij.q.dominus Oldr.conſuluit in hac.q.quidam arbiter con
dēnauit litigatorem in.xx.lib.turoñ.paruorum: valebat aūt
turoñ.groſſus tunc.xv.vel.xvi.turoñ.paruos deinꝫ poſtea
incepit valere turoñ.groſſus.xij.turoñ.paruos:mō ille vult
ſoluere turoñ.groſſis habito reſpectu ad valorē in quo erāt
tempore laudi:non in quo ſunt modo.queritur an poſſit.di
cit ipſe ſolutionē fieri debere habito reſpectu ad conſuetudi
nem:que tempore lati arbitrij vigebat:que erat vt licet de tu
roñ.paruis loquerētur homines:tamē fiebat ſolutio in groſ
ſis pro.xv.vel.xvi.turoñ.paruis.⁊ ꝙ conſuetudo talis atten
di debeat probatur.ff.de leg.i.l.ſi ſeruus plurium.§.vlti.⁊ de
fun.inſtru.cum de lanionis.§.aſinam.⁊ ꝙ eius temporis con
ſuetudo debeat attendi:probatur.ff.de leg.iij.vxorem.§.te
ſtamēto.de cōtrahen.emp.l.imperatorē.⁊ in iſto.c.eadem eſt
12 q̃.☞ ſi teſtator legauit.cc.lib.⁊ papa vixit multis annis ⁊ li
bra eſt mutata.an de mutata vel antiqua intelligatur. ⁊ certe
de illa que vigebat tempore teſtamenti:non mortis.vt dicto
§.teſtamēto.⁊.l.medico.⁊ ibi no.de auro ⁊ ar.leg.⁊ de li.leg.
l.aurelius.§.teſtamēto.⁊.§.tytio.⁊ hec eſt opinio dñi Azo. in
brocardis in rubrica de cōtractibus in rubricella eadem men
ſura vel moneta debetur:que erat tempore contractus ⁊c.hic
non ſunt alia ſed predicta no.

1 ☞ Epiſcopus poteſt vnam eccleſiam liberare ab omnibus
muneribus.paucis exceptis.
2 Nouum non intelligitur quod ab antiquo noſcit̃ inſtitutū.
3 Epiſcopus pōt viſitare eccleſiam bis in anno:⁊ qualibet vice
poteſt procurationem exigere.
4 Remiſſio generalis ſeruitiorū nō extēditur ad ꝓcurationē:
nec ad alia iura epiſcopalia que quotidie imponuntur.
5 Epūs an poſſit ita eximere eccleſiam ꝙ in ea nihil iuris reti
neat. ꝙ non ⁊ nu.6.

Cum venerabilis.

Epiſcopꝰ remittens eccleſie ſeruitia que ſibi debebat pro ānua pēſio
ne:procurationem propter viſitationeꝫ ſibi de
bitam non intelligitur remiſiſſe.prima pars de
ciſa narrat factum.ſcḋa partis allegationem.tertia diffinitio
nis motiuū.quarta diffinit.ſcḋa ibi:cognouimus.tertia ibi:
1 qr ergo.q̃rta ibi decernimꝰ.❡ No.primo ☞ ꝙ epūs pōt vnā ec
cleſiam liberare ab omnibus muneribus:quo caſu non videt̃
remiſſa procuratio.⁊ ſic in generali liberatione non veniunt
illa que accedunt alicui oneri quod remaneat remittenti. vt
erat hic viſitatio.⁊ vide quid veniat in generali remiſſiōe mu
2 nerum in.l.hi qui.ff.de iur.imu.❡ Scḋo no.☞ ꝙ non intelli
gitur eſſe nouum quod ab antiquo noſcitur eſſe inſtitutum:
licet forte ad tp̄s ſuppreſſum.de quo dic:vt dixi.s.c.ſignifica
3 uit.❡ Tertio no.☞ ꝙ poteſt epūs viſitare eccleſiaꝫ bis in āno
4 ⁊ qualibet vice poteſt procurationē exigere.❡ Quarto no.☞
ꝙ generalis remiſſio ſeruitiorꝫ non extenditur ad procura
tionem:ſimiliter nec ad alia iura epiſcopalia que cotidie im
ponuntur.vnde patet ꝙ per pactum non tollitur aliquid de
iure epiſcopali.de dona.paſtoralis.tenetur ergo vt etiam di
cebat. Hoſt.ad cathedraticum. Item etiam quo ad charitati
uum angilium de quo.s.c.cum apoſtolus.⁊.c.cōquerente.de
offi.ord.quia cum charitas nunꝗ excidat:remitti nō poteſt:
☞ nec preſcribi.de pen.diſt.v.querendum.⁊.c.ſequē.❡ Querit
☞ Ponit que ſtiones. 5 gloſ.☞ vtrum epiſcopus poſſit ita eximere eccleſiam:ꝙ in ea
nihil iuris retineat:arguit per hunc tex.ꝙ non.ſicut eñ ſub
ditus non poteſt ſe ſubtrahere a iuriſdictione ſuperioris:ita
nec ſuperior a ſe iuriſdictionem abdicare in totuꝫ.facit.C.de
patria po.l.abdicatio.dñs Io.an.fortificat.q.addens. vtruꝫ
de cōſenſu capituli ſui poſſit epiſcopus eccleſiaꝫ eximēdo vel
alteri concedendo puta abbati vel decano:pro ſua dignitate
recipiēti poſſit:dato ꝙ velit ⁊ hoc exprimat in ea iuriſdictio
nem epiſcopalē a ſe in totum abdicare excutere vel remoue
re. Io.xvi.q.ij.viſis in glo.pleno iure.⁊ Hoſt.s.de dona.pa
ſtoralis.in gl.penul.aperte innuit ꝙ non poteſt:quoniā re
tineat hec quatuor.viſitationeꝫ: procurationem propter viſi
tationē. Item correctionē:⁊ cathedraticum. Idem Hoſt.hic
⁊ in ſumma de rebus ec.non ali.§.ſi.⁊ plenius de offi.ordi.§.
quid pertinet.ſub.§.ſunt autem.verſi.⁊ no.ꝙ q̃ſtiūcūꝗ addit
Io.an.ad predicta alia quatuor ſcilicet de reuerentia:charita
tiuo ſubſidio.de inſtitutione authorizabili:⁊ de hiis que ſunt
ordinis epalis. In iſtis ergo que ſunt octo ſcꝫ viſitatio:ꝓcu
ratio:correctio:cathedraticum: reuerentia:charitatiuum ſubſi
dium:authorizabilis iſtitutio:⁊ ordinis epiſcopalis miniſtra
tio:non videntur per epm̄ poſſe remitti q̃d pluribus ratio
nibus demonſtratur ⁊ prima. quia in ſua diœceſi non poteſt
epūs facere alium ordinarium:ſed ſic trāſferendo ille in quem
fieret talis tranſlatio haberet ordinariam epalem.quod non
poteſt eſſe.xi.q.i.experientie.i.ne prela.vi.ſuas.c.ij.in gl.nul
lus enim ordinariꝰ poteſt a ſe abdicare iuriſdictionē.de offi.
pre.l.legatus.facit.ff.de pac.l.ius agnationis.ſcḋo probatur
quia iuriſdictio epalis eſt iuris publici.i.di.ius publicū.⁊ ea
que ſunt iuris publici pactionibus non remittunt̃.ff.de pac.
l.ius publicum.⁊.s.de fo.compe.ſi diligenti.tertio probatur
quia in cōſecratione obligat ſe epūs ad curam animarum:⁊ ec
cleſiarum ex voto.s.de renun.niſi.§.verum.⁊ patet ad Thi.
iiij.⁊.vi.c.illud autem votū ſic inheret ipſius oſſibus:ꝙ illud
excutere a ſe non poteſt.de regu.cum virum de ſtatu mo.c.cū
ad mo.hinc eſt ꝙ etiaꝫ zelo melioris vite non poteſt deſerere
eccleſiam:ſine licentia pape.de regu.licet verſi.illa.quarto ꝓ
batur per argumentum gl.quia ſubditus non poteſt a ſe ex
cutere iugum ſubiectionis.ergo nec prelatus onus prelatio
nis.Eſt enim onus iudicare.vt.l.munerum.§.iudicandi.ff.de
mu.⁊ ho.⁊ patet in dño ⁊ vaſallo.vbi ſicut vaſallus non alie
nat feudum ſine conſenſu domini:ita econuerſo.nec dominꝰ
dominium feudi ſine conſenſu vaſalli.vt in.x.colla.de feu.nō
ali.ſine conſenſu ma.dñi imperialem.§.i.⁊.§.preterea duca
tus.Quinto probatur.quia ſi contrarium diceremus:ſeque
retur abſurdum.quia qua ratione poſſet eximere iſtam eccle
ſiam:eadem ratione illam alteram.⁊ alteram.⁊ ſic totam dio
ceſis eximere.⁊ ſic remaneret epūs nomine ⁊ nō re.facit de pri
uile.quāto.⁊ de elec.licet.⁊ quod no.in proemio.ff.in illa.q̃.
an imperator potuerit donare eccleſie terras imperij:⁊ cōfir
matur hec ratio ex prohibita alienatione prelatis.niſi vt me
liora proſpiciat.de his que fi.a prela.tua.talis autem abdica
tio non poteſt meliora proſpicere. Sexto probatur ex eo ꝙ
epiſcopus non poteſt ↄcedere exemptionē in preiudiciū infe
rioris puta archidia.de exce.prela.c.ij.multominus in preiu
dicium ſucceſſoris ſui eadem poteſtate functuri.s.de elec.in
6 notuit.ex quibus concludendum videtur. ☞ ꝙ predicta octo
que competunt epiſcopo ratione dignitatis ſue nō poſſit ali
cui eccleſie remittere.vel in aliū trāſferre.⁊ ipſa retineat quā
tumcūꝗ generaliter eximat.ſicut patronus quantumcunꝗ
plene libere liberet vel eximat quedam iura retinet in liberto
ſ.reuerentiaꝫ.⁊ ius competens aduerſus ingratos.C.de bo.
li.l.iij. In contrarium adducuntur iura ⁊ rationes primo.c.
conſtitutus.de reli.do.ſcḋo.c.cuꝫ inter vos.de re iudi.tertio
inducitur quia papa abdicat a ſe iuriſdictionē papalem.ſ.de
renun.c.i.li.vi. Item inducitur decre.abbates de priuile.li.vi.
vbi patet ꝙ abbates habent iuriſdictionem epiſcopaleꝫ. In
ducitur etiam.c.viſis.xvi.q.ij.❡ Quid dicendū. dñs Io.an.
dicit ꝙ in tribus caſibus procedit plena exemptio ⁊ abdica
tio ſcilicet quādo interuenit papalis confirmatio ex certa ſciē
tia.⁊ ſic intelligit.c.conſtitutus.de reli.do.ſcḋo quando ſic eſt
iudicatum.nec appellatum.⁊ ſic loquitur.c.cum inter vos.ter
tio quādo ſic preſcriptū eſſet alterius tamen nomine.q̃d dic.
vt.s.de preſcrip.cum ex officij.adde quartum cū papa ſic exē
ptionem ↄceſſit.⁊ ſic loquitur.c.per exemptionē.exceptis vō
iſtis caſibꝰ tꝫ Io.an.ꝙ nō teneat renūtiatio.vel exēptio quo
ad.viij.caſus ſupra enumeratos.fatet̃ tñ ꝙ lꝫ nō per viam to
talis trāſlatiōis tñ p viā ↄceſſionis pōt maiorē ptē de eis ↄce
dere:nō ſolū pſone.ſꝫ ēt dignitati de ↄſenſu capl̄i ſui.ita tñ ꝙ
p id nō fiat abdicatio.ſꝫ q̃daꝫ vicarie cōmiſſio lꝫ ꝑpetua vbi
gr̃a viſitationē ꝓcuratōeꝫ ⁊ correctōeꝫ abbatie vl̄ alteri digni
tati ↄceſſit abbas vt eiꝰ vicariꝰ faciet p̄dicta ſꝫ p hoc nō erunt
ab epō abdicata q poterit ſaltē abbate negligēte viſitare.ſup
quo vide no.p Io.an.in.c.de mōachis. Itē dicit de iſtitutōe.
qr lꝫ illā faciat abbas.tñ ⁊ illā facere poſſet epūs p querelaꝫ vel
app.aditꝰ.⁊ ſic non erit abdicata vel excuſſa.de cathedratico
vō no.Archi.de p̄bē.c.i.li.vi.ꝙ lꝫ generalis remiſſio nō extē
dat̃ ad illud.ſpāliter tñ poſſet remitti.iducit illas gl.de p̄bē.
de mōachis. Io.s.xvi.q.vij.quicꝗ.in ſi.i.glo.vbi dicit ꝙ lꝫ in
eiꝰ quātitate currat p̄ſcriptio.vt.s.c.xxi.nō tñ in toto remit
ti poſſet.de inſtōne authorizabili.lꝫ Hoſt.teneat illā preſcribi
nō poſſe.ↄtrū tñ ſeruari videmꝰ.⁊ tñ dico ꝙ id verū eſſet nō
p hoc ſequit̃ qn̄ poſſit remitti p modū p̄dictum.vt.ſ.aliꝰ vice
epi authorizet.nō tñ p hoc dicet̃ abdicata cū epō petēti ſidez
fieri oporteat.facit q̃d no.de regu.iur.c.i.li.vi.de receptiōe il
lorū q̄ ſunt epalis ordinis idem dicit ꝙ valeat licēn.de ↄſenſu
capl̄i ex cā data plato vt clerici vel mōachi ſui poſſint illa reci
perea.

pere a quo voluerint ep̄o: nec ꝑ hoc dicāt abdicata cū illa ſit accumulatio tn̄. cōſtat eñ ꝙ ep̄s ipſe cōcedens ſine alteri⁹ licentia vel dimiſſorijs illos ſuo iure poterit ordinare vel alia epiſcopalia cōferre de reuerentia ⁊ caritatiuo ſubſidio. tenet preca ſe ꝙ remitti non poſſint.

1 ¶ Conſuetudo vnius eccleſie extenditur ad aliam ad fideꝫ de nouo conuerſam.
2 Prouincia de nouo conuerſa ad fidem reuertitur ſub illius dominio ⁊ iuriſdictione: qui ipſam anteq̄ fuiſſet ab infidelibus occupata tenebat.

Uper eo. Eccleſie de nouo ꝯuerſe in procurationibus ⁊ alijs ſeruabūt conſuetudinem vicinarū. ⁊ primo ponitur conſultatio. ſc̄do ipſius rñſio ibi. ita tibi ducimus. ¶ Nota pri
1 mo † ꝙ ꝯſuetudo vnius eccl̄ie extendit ad aliā de nouo ad fidem ꝯuerſam. ⁊ ſic ꝯſuetudo extēditur de loco ad locum de
2 quo ꝑ Inn. ſ. de offi. archi. c. ſi. ¶ Sc̄do no. † ꝓuincia de nouo ꝯuerſa ad fidē reuertit ſub illius dn̄io ⁊ iuriſdictione qui ipſam anteq̄ fuiſſet ab infidelibus occupata tenebat. ad hoc l. ab hoſtibus. C. de capti. ⁊ ff. e. tit. l. poſt liminiū. facit qđ no. in. c. abbate ſane. de re iudi. li. vi. ¶ Opponit glo. ꝙ nō ſit recurrēdum ad ꝯſuetudinem vicinarum. xii. di. illa cū ſi. allegatis in gl. ſol. ſophyſtice inducūtur ſm̄ Uin. T. ⁊ Hoſt. loquitur eñ vt dicit gl. q̄n illa eccl̄ia habebat ſuā ſpālem ꝯſuetudinem: hic loquimur q̄n nullaꝫ habebat. ⁊ vide qđ legitur: ⁊ no. ſ. de ꝯſue. cū olim. vbi quid iuris ſi diuerſe ſunt ꝯſuetudines vicinarum quā ſequi teneat eccl̄ia nouiter ꝯſtructa. ſꝫ in vno cogita i caſu huius. c. ⁊ in ſimilibus ſi ꝯſuetudo vicinarū ſup procurationib⁹ ⁊ alijs diſponit aliud: q̄ ius cōe: vel ꝯſuetudo aliarum videt enim potētius ius cōe: ideo p̄ferēdum. ve. l. i. §. ſi. de ſepul. vio. In ꝯtrarium facit ille tex. ⁊ ſi. cogitabis. Itē hūc tex. ⁊ ſi. qui extēdunt ꝯſuetudinem ad eccleſias nouiter ꝯſtructas vel ꝯuerſas: intellige niſi in ſentētijs ⁊ ſacramētis eccleſiaſticis exhibēdis. in ipſis enim attēdenda eſt ꝯſuetudo rōne eccleſie. de heret. ad abolendam.

[margin: Opponit in contrarium.]

1 ¶ Prelati vbi nō impendant officium viſitatiōis perſonaliter nō exigunt procurationem.
2 Numerus euectionum taxatus in concilio lateranenſi aſtringit etiam legatos.
3 Procurationum numerus non debet excedere numerū dierum quibus moram trahit viſitator.
4 Eccleſia viſitata ſi nō ſufficit ad integram procurationem debent tunc plures in vnum coniungi.
5 Paupertas eccl̄ie excuſat eam a procuratione.
6 Uiſitantis officium quod ſit. ⁊ nu. 7.
8 Uiſitās exigēs plus debito qua pena puniatur.
9 Clericus dicit ſe impotentē ad ſoluēdum procurationē: legatus dicit eum potentē cui incūbat probatio.
10 Legatus exegit procurationē pro toto āno a prouincia ſibi decreta vel pone ꝙ nihil adhuc exegit: deinde an̄ finem tēporis reuocatur per papaꝫ ſine culpa ſua: an exacta debeat reſtituere pro rata temporis quo non ſtetit: vel non exacta ꝑ toto anno poſſit exigere.
11 Uiſitator vltra victualia pōt recipere pecuniā pro vecturis ⁊ eqs mortuis: ⁊ expēſas factas in veniēdo ⁊ redeundo.
12 Monaſteria exiſtētia in vna dioceſi habēt poſſeſſiones ⁊ bona in alia dioceſi an pro talibus poſſeſſionibus conferēt cum clero dioceſis vbi ſunt ipſa monaſteria: an cum clero vbi ſite ſunt poſſeſſiones.
13 Eccleſia ſubiecta alteri tenetur conferre in procurationibus legatorum ⁊ in oībus cum clero dioceſis vbi ſita eſt: non vbi ſita eſt eccleſia cui ſubeſt.

Rocurationes. Prelati tunc ſunt procurandi cū perſonaliter viſitant: ⁊ debent tunc ꝯciliū lateranēſ. ſeruare: ⁊ predicationi: correctiōi: ⁊ reformationi vacare. legati ⁊ nūtij pape ꝑ his diebus tm̄ qb⁹ morā trahūt ꝓcurari debēt. ꝯ hāc ꝯſtitutionem exactū eccl̄ie grauate reſtituit duplicatū. ⁊ ſunt due partes ſꝫ Abb. ſc̄da ponēs qđ facere dēbet ibi: porro. tertia puniēs. ibi:
1 ꝙ aūt. ¶ No. primo † ꝙ vbi p̄lati viſitatōis offm̄ pſonaliter nō impēdunt ꝓcurationē nō exigūt. cuꝫ eñ debeat rōne oneris imūcti amoto onere remoueri dꝫ emolumētū vt. l. aliūe.
2 §. ab heredib⁹. ff. de adi. lega. ¶ Sc̄do no. in vſi. ⁊ tūc. † ꝙ nu
a merus euectionū taxatus[a] in ꝯcilio laterañ. aſtringere vr̄ ēt legatos. nā cū. ꝯ. l. pn. hui⁹. c. de eis ſit fc̄a mētio. ⁊ ſubiūgat de numero ibi p̄ſigo. pꝫ ꝙ eos icludit. de quo tāgit Ioā. an. ſ. c. cū apl̄s. vbi refert egi. tenuiſſe ꝙ illud ꝯciliū nō aſtringit legatos: ſed hñ alios cardinales. iſte tex. vt dixi facit ꝯ. ¶ Tertio no. in v̄. hoc adhibito. qđ iuris ſi ille q viſitat trahit morā neceſſariā i loco ſiue dioceſi. non eñ illa dꝫ multum ex illa mora grauari: ſꝫ on⁹ procuratiōis diuidi cum alijs non grauatis.

[margin: a ¶ Taxat⁹. Adde Car. in cle. ij. §. ſi las. de ſtatu mona. ⁊ l. §. penul.]

3 ¶ Quarto no. † ꝙ numer⁹ ꝓcurationū nō dꝫ excedere numerū dieꝝ qb⁹ morā trahit. qđ ergo ſi ſteterit medio die tm̄. ar. ꝙ integra ꝓcuratio debeat: q̄ſi dies ceptus habeat ꝑ cōpleto. vt. l. a q̄ etate. de teſtis. ⁊ l. i. de v̄. ſig. In ꝯtrariū vr̄. qꝛ diuiſio hominis ⁊ alleuiatio ꝑ modū diē exoneret a grauamine debitoris. vt. l. qb⁹ dieb⁹. §. iij. ff. de ꝯdi. ⁊ de. ¶ Quinto no. in vſi. ⁊
4 cū. † qđ iuris cū eccl̄ia viſitata nō ſufficit ad integrā ꝓcurationē. debēt eñ tūc plures in vnū ꝯiungi vt ſic on⁹ diuiſum i plures facili⁹ ſupportet. de p̄ſcri. attēdētes. de ſtatu mo. in ſingu
5 lis ⁊ colligē ex hoc † ꝙ paupertas eccl̄ie excuſat a ꝓcuratiōe. nec dꝫ grauari vltra q̄ꝫ poſſit. vñ ſi nihil poſſit nihil exiget. ſꝫ ſol. odoardus. ⁊ hoc caſu ſi viſitatiōe idiget p̄lat⁹ ſuis ſumptib⁹ viſitabit. de hoc. ſ. c. cū apl̄s in ſc̄da gl. ⁊ aduerte. qꝛ iſtā vnionē pluriū eccl̄iarū in vna ꝓcuratiōe p̄ſtanda facere pōt archiep̄s vel ep̄s: viſitans. ſ. c. romana. i. rñ. li. vi. ¶ Sexto no. i v̄.
6 porro. † qđ ſit officiū viſitātis. dꝫ eñ vacare p̄dicatōi ⁊ exhortatōi. ⁊ lꝫ p̄dicatio ſit cōis ad bonos ⁊ malos. i v̄bis tñ dꝫ eſſe diſcretio. qꝛ boni ſunt exhortādi: vt ꝓcedāt de virtute in virtutē. mali aūt cōmonēdi: vt a malo recedāt. ⁊ hoc eſt qđ dicit lex bonos nō ſolū metu penarū: verū ēt premioꝝ exhortatiōe efficere cupiētes. vt. l. i. ff. de iuſti. ⁊ iure. de qb⁹ aūt debeāt viſitatores ingrere. dic. vt. ſ. c. romana. §. ſane. li. vj. ⁊ qđ debeat a clericis exquirere ⁊ eos docere tradit. x. q. i. placuit. ¶ Septi
7 mo no. † ꝙ curare dꝫ viſitans deferre fructū q nō perit. ſ. animas ſaluas facere: ⁊ curare vt ſubditi ſint deo grati ⁊ cōgregent theſauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolit: nec fures effodiunt: nec furant. Matth. vi. Luce. xij. hodie vero miſeri p̄lati ad diuidiū ꝯſanguineos intēdētes hūc fructū negligūt. nō dirigētes oculos ad ꝯſciētiam: ſꝫ ad burſaꝫ ſubditoꝝ. nō aduertētes cū quāta ſanguinis ſparſione ſancti p̄res eccl̄ias erexerint. vt liber eccl̄ia. hiſtorie dēmōſtrat. ¶ Octauo
8 no. † penam exigētis plus debito. qꝛ dꝫ illud reddere: ⁊ tātūdem ius ciuile punit in q̄druplo. vt in gl. qđ pōt icelligi cuꝫ ꝑ vim: vl̄ ꝯcuſſionē aliqđ eſt extortū in aut. vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. ſic igit i ſi. ⁊ §. neceſſitatē. de hoc. ſ. de ſimo. ⁊ ſi qōnes ad ſi. vr̄ tñ ꝙ in his ſufficiat de iure canōico. ꝙ dupl'r reddat nā decedit. ſ. c. romana. loqr̄ de exenijs ⁊ violēter extortis. ſm̄ Hoſt. ¶ Querit Io. an. dixi. ſ. ꝙ paupertas eccl̄ie excuſat a ꝓ
9 curatiōe legati. † Sꝫ pone ꝙ cleric⁹ dicit ſe ipotentē legatus dicit eū potētē. rñdit Hoſt. ꝙ aut euidēter liquet de potētia ſm̄ cōēꝫ formā. ff. de ſiu. l. i. §. i. ⁊ tūc cōpellat. aut euidenter liquet: ꝙ eget. ⁊ tūc nō cogat. de ſoln. odoardus. aut dubitat: ⁊ tūc p̄lat⁹ ſimil'r pōt exigere iuramētū: qđ dicat v̄itatē: ⁊ ſtabit dcō ſuo. de iureiurā. c. ſi. aut pōt ipꝫ excōicare ſi hēat eū ſuſpectū ſub hac ꝯditiōe ſi in fraudē veri ſe aſſerat ipotentē. ar. ſ. de app. p̄terea. ⁊ relinq̄t eū ſue ꝯſciētie. de iureiur. mulieri. cū
10 ſuis ꝯcor. ¶ Ultra doc. q̄ro de tali. q. † legat⁹ exegit. procurationē ꝑ toto āno a ꝓuincia ſibi decreta. vel pone ꝙ nihil adhuc exegit: deinde an̄ finē tp̄is reuocat ꝑ papā ſine culpa ſua. q̄rit an exacta dēat reſtituere ꝑ rata tp̄is: quo non ſtetit: vel nō exacta ꝑ toto āno poſſit exigere. ⁊ ꝑ illū text. vr̄ ꝙ teneat reſtituere. ⁊ ſi nō recepit non poſſit exigere vltra tp̄s. qꝛ dies ꝓcurationū nō debēt excedere numerū dieꝝ. vt dicit iſte tex. Itē dat ꝓcuratio ꝓpter laborē ⁊ on⁹. quo ceſſante ceſſet ⁊ cōmodū. vt. l. aliūe. §. ab heredib⁹. de adi. le. ⁊ ceſſante cā priuilegij: ceſſat p̄uilegiū. vt. l. extra. §. viuras. de le. ij. In ꝯtrariū vr̄ qꝛ ꝑ eū nō ſtetit quominus āni cōpleret: ⁊ nō dꝫ eſſe deterioris ꝯditiōis: q̄ ſit aſſeſſor ⁊ legat⁹ ceſaris. ff. de offi. aſſe. l. diē ſuncto. ⁊ aduocat⁹. ff. de var. ⁊ extraor. co. l. i. dicit. d. Fed. de ſe. ꝯſi. cvi. ꝙ iſta qđ nō pōt de facili decidi qꝛ ei⁹ deciſio pēdet ex tenore p̄uilegij ſibi ꝯceſſi: cui⁹ iterp̄tatio ſi v̄ba ſunt ābigua ſpectat ad papā. de offi. or. c. ordinarij. circa mediū lib. vj. p̄terea iura loquētia de ꝓcuratiōe viſitātiū nō vēdicāt ſibi locuꝫ i legato.
11 nā legat⁹ recapit ꝓcuratōeꝫ a locis nō viſitatis vt i illo. c. † Itē vltra victualia pōt recipe pecūiaꝫ ꝑ vecturis ⁊ eqs mortuis: ⁊ alias expēſas recipe in veniēdo: in redeūdo. vt hic no. Io. an. ⁊ alij. c. ti. c. ij. li. vj. q̄ gl. dꝫ itelligi i legato: nō i ep̄o. ⁊ i hoc reſidet. d. Fed. q ſꝫ lapū ibi i additiōe ꝯcilij timuit loq ꝯ legatꝫ tūc tp̄is. ⁊ ipſe tꝫ ꝯtrariū. adducit no. ꝑ Io. an. poſt Io. mo. i. c. de teſtāda. de ꝯce. p̄hē. li. vj. ſup gl. ad p̄terea. ⁊ credo veri⁹. quia iſte tex. illud qđ dat legato appellat ꝓcurationem: ſicut ſi alij dat: ⁊ negari nō pōt miſſuꝫ eſſe: vt viſitet. vt. c. ij. de offi. le. lib.

[margin: Nota cōtra prelatos.]

[margin: Ponit q̄ſtiones.]

vi.ſublato ergo p̄ncipali.ſ.viſitatiõe nõ vr̃ q̄ poſſit p futuro
tp̄e ſubſiſtere acceſſoriũ.ſ.pcuratio.vt in regula cũ p̄ncipali.
Itẽ ſi oratio p̄ceſſit ſine tp̄is vr̃ fcã ſub ↄditõe ſi viſitauerit:ſi/
cut cũ tradit̃ dos añ m̄rimoniũ.h3 tacitã ↄditionẽ:ſi m̄rimo/
niũ ſequat̃.vt.l.ſtipulatio.ff.d iure do.deficiẽte.ergo cã ppter
quã dat̃ ſolutũ repetit̃.vt.l.ſi extraneis.ff.de ↄdi.cã.d.o.cũ nõ
ſequuta.z habet iſta opi.equitatẽ.q2 dat̃ talib⁹ pcuratio pro
expẽſis tñ:non vt theſaurizent:vt.s.c.cũ apoſtolus.eſſet au
tem theſaurizare ſi ſecũ deferãt qd̃ i ſumptib⁹ nõ eſt cõſum/
ptũ.p̄terea pone q̄ immediate poſt eius deceſſu3 alius lega/
tus mittit̃ ſi ille reuocat⁹ integrã reuocatione3 ſecũ deferet z
aliã ſucceſſor exiget in duab⁹ pcuratiõib⁹ grauabit̃ eccleſia ↄ̄
iura.vt dicit tex.in ſimili.ff.de excu.tu.l.tutor.relinquat ergo
qd̃ nõ expendit futuro in officio ſucceſſori:vt p̄lati facere de/
bent in.c.p̄ſti.z qd̃ ibi no.de offi.or.lib.vi.nõ obſtat q̄ legat⁹
ceſaris aſſeſſor z aduocat⁹ exigũt p toto tp̄e ſi ante fine3 ſine
eo⁊ culpa finiat̃ offm̃.q2 pro alia cã ſalariũ eis dat̃.ſ.p facun/
dia z labore:non p victu tñ.z ẽt in eis ſi poſt remotione3 ab
officio obtinerẽt aliud.ĩ.illud tp̄s nõ hẽrent ſalarium totius
tp̄is:ſed p rata.poſtq̄ aliud cũ ſimili lucro adepti ſunt offm̃.
vt.ff.loca.l.q̄ro.Idẽ ergo i legatis q poſtq̄ ſunt in curia de/
bent ex tũc de bonis camere procurari:poſtq̄ on⁹ vniuerſa/
le.cũ alijs fratrib⁹ cardinalib⁹ incipiũt ſuſtinere.vt in regula
ſm̃ naturã.ff.de reg.iur.alr̃ iſtã pcuratione z illã reſiduã p/
uincie dimiſſe haberẽt eodẽ tp̄e ↄ̄ iura.¶ Scd̃o q̄ro dixi.s.
q̄ eccl̃ie non debẽt vltra poſſibilitatẽ in procuratiõe grauari.
z q̄ legati in prouincia ſibi decreta procuratione exigũt.po/
12 ne ergo.† q̄ monaſte.ſancti Gregorij ſancti Georgij z cruci
ferorũ ſunt dioceſis caſtellañ.z hñt poſſeſſiones z bona i dio
ceſi paduana z triuiſina an p talib⁹ poſſeſſionib⁹ ↄferẽt cum
clero dioceſis caſtellane vbi ſita ſunt mõaſteria principalia an
cũ clero vbi ſunt eo⁊ poſſeſſiones.z vr̃ dicẽdum q̄ cu3 clero:
vbi ſunt ipſa mõaſte.nõ vbi ſunt eo⁊ poſſeſſiones.ↄſtat eni3
q̄ alia ſunt mũera realia:alia p̄ſonalia z realia ſunt duplicia.
nã alia ſunt q̄ ipſis poſſeſſionib⁹ indicunt̃ ſiue illi quo⁊ ſunt
habitent in dioceſi ſiue nõ:vt tributa.C.ſine cẽ.vel reli.l.oẽs.
C.de epi.z cle.l.de his.xi.q.i.magnũ.z.c.ſi tributũ.alia dicũt̃
realia ſiue patrimonialia.i.q̄ iponunt̃ p̄ſonis p reb⁹.i.ſm̃ re⁊
ſubſtantiã.z tñ nõ p̃nt iponi niſi ciuib⁹ vel incolis:z nõ alijs:
l3 ibi poſſideãt agros:vel fundos.vt.C.de incol.l.eſt veru3.z
l.cũ nec.z.l.ſi in patria cũ ſi.cũ ergo procuratio iponat̃ perſo
nis.ſiue eccl̃ijs pro viribus facultatũ ſuarum:ipſas p̄ſonas z
eccl̃ias vbi ſite ſunt intueri debem⁹:nõ vbi ↄſiſtant poſſeſſio/
nes ea⁊.z vr̃ caſus.ff.de mu.z ho.l.reſcripto.§.viti.nõ obſt.l.
munerũ.§.patrimonioꝝ.de mu.z ho.z.l.forma.§.ſi vero qs
de cen.q2 locũ hñt in numerib⁹ mere realibus.i.q̄ ipſis bonis
indicunt̃.vt ibi p3.ſed in p̄poſito huiuſmodi collatiões ipo/
nunt̃ mõaſterijs p reb⁹ z p rei valẽtia ſiue valore eſtimatiõe
vt hic.z.s.e.ſopite.z.c.cũ inſtãtia.Item cõſtat q̄ monaſte.eſt
principale.z caput z bona ſunt acceſſoria:ergo p̄ncipale.z ca/
put ſeq debẽt:z ab eo nõ diuidi.vt.c.cũ nõ liceat.de p̄ſcri.z de
pecul.leg.l.i.z.ij.z.l.cũ in diuerſis.de reli.z ſump.fu.z hinc eſt
q̄ ſi imminet alienatio talis poſſeſſionis in ei⁹ alienatiõe d3 re/
quiri authoritas epi:vbi ſitũ eſt principale monaſte.nõ epi vbi
ei⁹ poſſeſſiones ↄſiſtũt.vt no.Io.an.poſt doc.i.c.paſtoral.fa
cit qd̃ no.in.c.poſtulaſti.s.de fo.cõpe.z hec ſunt vera i poſſeſ
ſionib⁹ vt dixi.Si autẽ monaſte.principale h3 alias eccl̃ias:z
priorat⁹ in alienis diocefib⁹.vt mõaſterio ſancti Georgij qd̃
h3 ſub ſe eccl̃iam ſancto⁊ martyrũ in trigeſto.tũc ↄſultus m̃/
13 di ↄ̃iuñ:z dixi.† q̄ eccl̃ia ſubiecta alteri tenet̃ ↄferre in pcura/
tionib⁹ legato⁊ z in oĩbus cũ clero dioceſis vbi ſita eſt:nõ vbi
ſitũ eſt in mõaſte.cui ſubeſt.ep̄o eñ vbi ↄſiſtit tenet̃ de iurib⁹
ep̄alibus r̃ndere:z ab eo d3 viſitari:z corrigi:z ſimilr̃ legato z
alijs hic incũbunt cũ illuc accedũt.ibi ergo cõmodũ vbi onus
de cen.c.i.in cle.z.c.ij.de reli.plures ratiões addugi quas hic
omitto breuitatis cauſa.z vide ↄſilium Fede.xlvi.

1 ¶ Queſtio qñ vertit̃ inter ſubditũ z p̄latũ ſuper pcuratiõe
preſtanda vel non cognoſcat de tali q̄ſtione prelatus.
2 Exceptio non tenemur ſoluere procuratione:quia nunq̄ ſol
uimus non eſt bona.
3 Reus non probans ſuam exceptionẽ debet ſuccũbere in cau/
ſa alio non probato.
4 Subditus põt ſe tueri a preſtatiõe procurationis alia rõne:
ſed non ratione temporis.
5 Ep̄s viſitãs acceſſit ad monaſteriũ:z monuit abbatẽ z ↄuẽtũ
vt pararẽt ſe ad ipm̃ recipiendũ ad viſitationẽ z pcuratiõe3:
abbas exceptionẽ obijciens a ſua iuriſdictiõe negauit z ad ſe
dem apoſtolicã appellauit:ſubiungẽs ſe p̄baturũ zc.ep̄s ab/
batẽ excõicauit z mõaſteriũ iterdixit an valeat tal̃ excõicatio.
6 Monitio an ſit neceſſaria contra contumacem.
7 Ep̄s l3 ſit iudex p̄cedit in multis non ſeruato iuris ordine vt
in ordinatione inſtitutione preſentatione et beneficiorũ col/
latione.
8 Ep̄s cui denegantur iura ep̄alia que poſſidet an debeat p̄ce/
dere vt iudex an vero vt pars.
9 Abbas ſi nõ pretendit ſe exemptum.ſed epiſcopum viſitare
volentem dicit nolle procurare quia eſt excõmunicatus:an te
neatur ep̄s iſtam exceptionem admittere.
10 Exceptio exemptionis ſi obijciatur contra legatum pape vi
ſitare volentem vel q̄ ipſe non eſt legatus qd̃ iuris.
11 Epiſcopus ſi in rebus ſuis turbatur vel de eis expellitur an
poterit excõmunicare.

Venerabili. Eccleſia ẽt ciuitatis pcu/
rare tenet̃ ep̄m viſitãte3 l3
ipm̃ nũq̄ pcurauerit.z p̄io ponit q̄relã epi.ſcd̃o
1 inſtructionẽ iudicũ ibi:diſcretiõi.¶ No.p̄mo †
q̄ qñ eſt qd̃ inter ſubditũ z p̄latũ ſup pcuratiõe
p̄ſtanda vel nõ:nõ cognoſcit de tali q̄ſtione p̄lat⁹.q2 eẽt iudex i
cã ſua ↄ̄.l.i.C.ne qs in ſua cã.z hoc eſt veru3 qñ deducitur ta/
lis qd̃ per modũ proprietatis.quia omnino negat̃ pcuratio.
qñ vero nõ negat̃.ſed dr̃ nõ teneri ratione paupertatis exem
ptionis.pacti vel alia ratione dic.vt.s.c.p̄ximo.z qd̃ no.in.c.
penul.s.de reli.do.¶ Secũdo no.q̄ hic excepit contra inten
tionẽ.q2 forte dicebat̃ male impetraſſe reſcriptu3 in quo erat
expreſſum de dioceſi:z iſti erant de ciuitate.ſed id nõ obſtitit
ſm̃ Hoſtiẽ.q2 in ciuitate vel dioceſi non erat aliud monaſte/
rium iſtius nominis de cultura.z ſic error nocere nõ debuit.
cum conſtaret de perſonis.vt not.de reſcrip.c.ſuper literis.z
ſic non obſtat.c.rodulphus.z quod ibi no.eo.titu.¶ Tertio
2 nota † q̄ non eſt bona exceptio nõ tenemur ſoluere:q2 nũq̄
ſoluimus.z hoc ideo.quia contra pcurationẽ non currit pre/
ſcriptio:ſicut nec ↄ̄ obedientia3.vt.s.de preſcri.cũ non liceat.
3 ¶ Quarto no.† q̄ reo non probante ſuã exceptione3 debet
ſuccũbere in cauſa alio nõ probato.z hoc ideo:q2 epi intentio
erat fundata de iure cõi qd̃ ſufficit.c.dilecti.ↄtra morem.de deci.
4 ondum.z.e.ti.ad decimas.li.vi.¶ Quinto no.† q̄ non rõne
temporis ſed alia ratione poteſt ſubditus ſe tueri a preſtatio
ne procurationis.de quo dic.s.eodem.cu3 vene.z hec in glo. Ponit queſtiones.
¶ Quero primo que fuit ratio dubitandi in iſto.c.dicit Io.
an.q̄ videbatur procuratio non preſtanda epiſcopo viſitãti
monaſteria ciuitatis.cum in propria domo poſſit comedere:
vt ſic in procuratione preſtanda haberi debeat ratio eius:qd̃
expendere debuiſſet in propria domo.de vi.z ho.cle.c.cu3 ab
omni.de procura.cum pro cauſa de elec.vt preterite.Item di
cit canon q̄ tunc eſt epiſcopus procurandus cu3 non per ſue
ciuitatis parochias fatigatur.xij.q.ij.charitatis.Sed cõtra/
rium hic decidit̃.z ſic ratio ſm̃ Hoſti.quia ibi ſpiritualia ſe
minat zc.de preſcrip.cum ex officij.z quia procuratio eſt an/ Nota p intel lectu.c.cum ab omni.de pcura.z.c. capitatem. xij.q.ij.
nexa viſitationi.s.c.cum vene.Non ob.contraria.c.cũ ab om
ni z ſi.q2 loquunt̃ de expenſis factis occaſione negotiorum q̄
tũc demũ repetunt̃:cũ intereſt:z quaten⁹ itereſt.pcuratio v̄o
petit̃ rõne officij ẽt ſi nõ interſit.nõ ob.c.charitatẽ.q2 non lo/
quit̃ de ep̄o viſitãte ex officio.ſ3 de viſitatiõe iuriũ ep̄alis mẽ/
ſe ſede vacãte.vbi quidã clerici hñtes intra ciuitatẽ p̄pria ho/
ſpitia ibi illam gratis iniũt ſi trahunt̃ extra tunc eis p̄uidet̃:
ne offm̃ ſuum ſit eis dãnoſum.vt ibi.in fi.In viſitatiõe v̄o epi
nõ cõſyderam⁹ intereſſe:ſed officiũ.vt dictum eſt ſm̃ Ioã.an.
¶ Vltimo Io.an.poſt Inn.ponit hic q̄ſtionem de facto vtile3
5 valde in materia pcurationis q̄ talis eſt.† ep̄s educẽ.acceſſit
ad monaſte.ſancti Martini monuitq3 abbatẽ z ↄuentũ vt pa
rarẽt ſe ad ipm̃ recipiendũ ad viſitationẽ:z procurationẽ:ab/
bas exemptionẽ obijciẽs a iuriſdi.p̄dicta negauit z ad ſe/
dem apoſtolicã appellauit: ſubiungẽs q̄ corã ipſo ep̄o vel co
rã papa ſi ei magis placeret paratus erat p̄bare exẽptionem
p̄dictam:ep̄s vero nõ ob.p̄dictis excõicauit abbatẽ:z ↄuentũ
interdixit.poſtea venit abbas z egit ↄ̄ ep̄m de iniuſta excõica
tione:vel potius nulla:z petijt abſolui ad cautelã.arguit trib⁹
medijs pro abbate q̄ excõicatio fuerit nulla.primo quia lata
poſt appellationem legitimã:z ex cã legitima interpoſitã.qd̃
ſufficit et ſi cã nõ ſit vera maxime cũ abbas obtulerit ſe para/
tu3 p̄bare exẽptionẽ.vt.c.vt debitus.z.c.interpoſita.de app.
Itẽ quia lata ſine cauſe cognitiõe.ii.q.i.nemo.de ſen.excom.
tertio p̄bat̃ a ſimili.q2 ſic rector alicuius eccleſie ſue dioceſis
peteret decimas:z ille negaret tanq̄ nõ ſit eius parochian⁹:
ſed alterius:z offerret ſe probaturum hoc corã epiſcopo:nõ
pateret̃ epiſcopus:q̄ rector ipſu3 moleſtaret hac dubitatio/
ne pendente:

ne pendente:ſi ergo talem exceptionez admitteret ꝯ rectorē:
ergo ꝛ ꝯtra ſe(ſi fuerit oppoſita)admittere tenet̃. iiij.q. iiij.
c.j.ꝛ in pn.decr.ꝛ in eo qđ legit̃ ꝛ no.de offi.or. cū ab eccliarū.
In ꝯtrariū ꝓ ſentētia epi ꝙ valeat facit:qꝛ eius intētio ē fun
data de iure ꝯmuni:poſtꝙ̄ ꝯſtat monaſte.ſitū eſſe in ſua dio
ce.vt pꝫ in hoc.c.ꝛ.j.e.cū nup.et.ſ.c.cū veñ.et.c.ſopite.ex quo
ergo ꝓ eṗo eſt veritas ꝛ preſumptio iuris:dꝫ eiꝰ ſentētia cen
ſeri iuſta:ꝛ ſibi ſtandū eſt pma facie:donec ꝓbet̃ ꝯnū.vt pꝫ in
eo qđ no.ſ.e.ſignificauit.lo.dicūt doc.ꝙ ſi epiſcopꝰ exequēs
officiū ſuū ſicut dictū eſt in themate:vadit ad aliquod mona
ſte.viſitādū:ſi eſt in q̄ſi poſſeſſiōe viſitādi quātūcunq̨ abbas
pretēdat monaſte.exēptū:et quātūcūq̨ ſe offerat ꝓbaturꝫ:
dūmodo eṗs ſciat ſe q̄ſi poſſeſſionē habere valebit ſententia
cēſure:quā tulerit ꝯtra recuſantes.qđ ſic oſtēdit̃.poſſeſſor ali
cuius rei vel iuris pōt inde armis tēporalibꝰ expellere inua
ſorē.vt.l.j.C.vñ vi.et.l.q poſſeſſionū.de vi et vi ar.et. ſ.de re
ſti.ſpo.olim ergo et armis ſpūalibus.de pſcrip.ex officiꝫ.ꝛ.c.
dilecto.de ſen.ex.eſt eñ iſte de caſibus in quibꝰ pōt quis ſibi
ius dicere:ꝛ ſuā poſſeſſionē occupatā ab alio violēter recupe
rare.vt ꝑ alle.iuribꝰ.ꝛ.l.iij.ꝑ.cū igit̃.ff.ð vi ꝛ vi ar.nō ob.ꝙ ſen
tētia excōicatiōis fieri nō dꝫ ſine cauſe cognitiōe. qꝛ illud ha
bet locū qñ eṗs ꝑcedit vt iudex.hic aūt ꝑcedit.vt pars q̄ de
fendit iura ſua mucrone ſpūali.nā et alś ſine cauſe cognitiōe
et monitiōe ꝑcedit excōicatio ſ.de offi.or.ſi ſacerdos.de ſen.
ex.romana.ꝑ.caueāt.monitio tñ ſemꝑ̄ neceſſaria.de ſen.ex.
ſacro.nō ob.ꝙ non debuit ferri ſine cā.qꝛ ſatis eſt iuſta cā: qꝛ
ad viſitationē ꝛ ꝓcurationē nō fuit admiſſus.ex hoc eñ pro
6 bat̃ ꝯtumacia manifeſta.Vñ alia monitio non fuit expediēs
qꝛ in incertis nō certis ꝛc.vt.l.ꝯtinuus ꝑ.cū ita de verbo.ob.
Nō ob.tertia rō ꝙ talē exceptionē admitteret ꝯ rectorē mole
ſtantē alios in ſimilibꝰ caſibꝰ.qꝛ dicto caſu cognoſceret. vt iu
dex:ideo admittere teneret̃ ꝛ ſeruare iuris ordinē.iij.q.vij.iu
dicet.ij.q.j.deus.xj.q.iij.illa.cū ſi.ſꝫ ad viſitationē hanc faciē
dam eṗs nō ꝑcedit iudiciario ordine ſeruato:nec vt iudex ſꝫ
quoſdā:maxime quo ad thema et intentionē abbatis qui ſe
dicit exemptū.nā licet in actu viſitationis explicādo aliquem
teneat̃ ordinē obſeruare.j.c.romana.de accu.qualiter. i eo tñ
qđ petit ad viſitationem admitti:nō ꝑcedit vt iudex: ſꝫ tanꝙ̄
vtens iure ſuo:nec dꝫ exceptionem admittere. cum nō poſſit
de ipſa cognoſcere.et ꝑ hoc etiā nō obſtat ꝙ abbas corā eo
obtulit ſe paratū exēptionē ꝓbare.talis enim oblatio nō iu
ſtificat appellationē extraiudicialē:niſi poſtea probetur veri
tas talis exce.iuſta no.ſ.de elec.cū inter canonicos. et de his
que ſi.a pre.c.ex ore.et ꝙ iſta abbatis appellatio ſit cenſenda
extraiudicialis ex eo patet. qꝛ abbas dicit ſe exemptum. et ꝑ
ꝯſequens negat eṗm iudicem eſſe ſuum.vel ſi dicat ꝙ ſic iudi
cialis tñ nō iuſtificat hoc caſu appel.abbatis ſola oblatio pro
batiōis niſi probatur poſtea veritas cauſe allegate.ſ.exēptio
7 nis.vt.c.interpoſita.de ap.preterea.Et licet quis ſit iudex ta
men in multis procedit nō ſeruato iuris ordine. vt in ordina
tione:inſtitutione:preſentatione:ꝛ bñficiorū collat. et in tali
bus ſi ab eius facto appelletur nō erit cēſenda appellatio iu
dicialis:ſꝫ extraiudicialis.ad hoc vide qđ no.ſ.de elec.cū iter
8 canonicos.Ex premiſſis pꝫ Et ꝙ epiſcopꝰ cui denegant̃ iura
eṗalia que poſſidet:caute et prudēter agit ſi vt pars:ꝛ nō vt
iudex ꝑcedit qꝛ ſic nō aſtringit̃ ad iuris ordinē obſeruandū.
Itē qꝛ ex hoc ſe reū ꝯſtituit ꝛ aduerſariū actorē facit:qui ne
ceſſe habet cōqueri de iniuſta excōicatione: vel nulla. de offi.
dele.cū ꝯtingat.et ſic i dubio abſoluet̃.qꝛ fauorabiliores ſunt
rei:ꝙ̄ actores.ff.de reg.iuris.l.fauorabiliores. Sed predictis
duo obſtāt.primo ꝙ abbas allegauit ſe exēptū : et ſic obtulit
ſe paratū ꝓbare.ergo ꝑ talē negotiationē effecta fuit res du
bia:et ꝑ ꝯſequēs excōicari nō potuit. vt.C. qui.ad li.pro cla.
nō li.l.ſi.ꝯiuncto.c.romana.ꝑ.caueant.de ſen.ex.li.vj. ſcđo qꝛ
poſtꝙ̄ abbas pretēdebat ſe exēptū ad epiſcopū ptinebat co
gnitio:vtrū eſſet iudex vel non.vt.l.ſi quis ex aliena.ff.de iu
di.et.ſ.de reſcrip.ſuper literis . tu aūt dixiſti ꝙ ꝑcedebat in
hoc negotio tanꝙ̄ pars.et hoc rōne iuſte exce.oppoſitam nō
admiſit.ergo male.ſo.dic ꝙ res dubia facta ꝑ negotiationē
vel etiā motionē litis impedit ne noua poſſeſſio detur:ſed nō
impedit vt veteri quis vtatur.vt.ſ.vt lite pen.c.j.et de appel.
ſignificāte.de iure pa.ꝯſultatiōibus.Itē nunꝙ̄ ꝑ negotiatio
nem vel prohibitionem ſine etiā appellationem debet quis di
mittere ius ſuum indiſcuſſum.de rei ven.ſi fundus.et not. de
ma.et obe.dilecti.facit de peti. here.l.illud. non ob.l.ſi qs ex
aliena.cum ſi.quia locum habent: quando queritur de iuriſ
dictio.iudicis tantum:et non de pncipali ſecus vbi queritur
non tantum de iure:ſed de principali:vt in caſu noſtri thema
tis.nam cum abbas ꝯ eṗm excipit:ꝙ non eſt iudex:qꝛ mona

ſte.eſt exemptum : de quo non pōt cognoſcere:nec vt iudex:
nec vt arbiter.qꝛ nō poſſet ſniare ſup iuriſditionē niſi ꝛ ſimul
ſup pncipali pronūtiaret.et vide ad hoc qđ no.in.l.de iure.
ff.ad muni.et quod no.Inno.ſ.de reſcrip.ſuper literis.ꝛtene
menti dictam limitationem ad.l.ſi quis ex aliena.obſtat ꝛ ter
tio.ſ.ꝙ epiſcopus nō poſſit excōicare abbatez.qꝛ aut dicis ꝙ
excōmunicet tanꝙ̄ pars ſicut vt pars petit.ꝛ hoc modo dꝫ q̄
ad omnia vt priuatꝰ cēſeri.et ſic excōicare nō pōt.Aut excōi
cat tanꝙ̄ iudex:et ſic ſententiā eſt iniuſta. cū qꝛ nō dꝫ in priua
tar ꝓpria re iudicare.tū qꝛ qualitati et forme petitiōis debet
ſententia ꝯuenire.vt patet in eo qđ legit̃:et no.de or.cog.cū di
lectis.ſo.dic ꝙ in his q̄ ſunt notoria pōt eṗs vt epiſcopꝰ pe
tere:et vt epiſcopus excōicare.vt.c.ſi. de iur.ca. et de teſti.in
ſuper.et predicta habēt locū nō ſolū cū monaſte. qđ pretēdit
abbas exēptū eſt in dioce.eṗi ſitū:ſꝫ etiā ſi ſit extra dū tñ di
cto caſu ꝓbet nō ſolū ſe eſſe in q̄ſi poſſeſſiōe:ſꝫ etiā titulū pro
pter pſumptionē q̄ eſt ꝯ eū.vt.c.ad decimas.de reſt.ſpo.li.vj.
Itē predicta vera cū eṗs nitit̃ ex q̄ſi poſſeſſione.ſi aūt nō pre
tēderet ſe eſſe in q̄ſi poſſeſſiōe:ſꝫ haberet ius viſitādi ꝛ procu
rādi lꝫ in veritate ita eſſet tñ ꝯ negātē nō poſſet exercere cen
ſurā:ſꝫ corā metropolit.mona.deberet pſeq ius ſuū.ſ.de foro
9 ꝯpe.ſane. ¶ Sꝫ iuxta predicta q̄ro pone. Et ꝙ abbas nō ꝓten
a dit ſe exemptū.ᵃ ſꝫ epiſcopū viſitare volētē dicat nolle ꝓcura ᵃ ¶ Se exem
re.qꝛ eſt excōicatꝰ:an teneat̃ eṗs iſtā excep.admittere.dicit ipſe ptū.Quid ſi
ꝙ licet nō teneat̃ admittere excep.exēptiōis.vt.ſ.dictū eſt.tñ abbas exē
dictā exceptionē excōicatiōis admittere tenet̃.qꝛ hoc caſu fa ptꝰ q ex pri
tet̃ eū iudicē:ſꝫ hēre iuriſditionē ligata. ð hac ergo dꝫ cogno uilegio pōt
ſcere:ſicut de qualibet alia declinatoria fori.ſ.de reſcri. ſuper vti anulo
literis.ſꝫ certe qꝛ iſta exceptio ꝯcernit famā iudicis an ipſe co poſſit illo
gnoſcat.dic:vt dixi.ſ.de reſcrip.ſup literis.itē ꝓdicta loquūt̃ vtiꝫ tramo
10 cū obijcit̃ ꝯ ordinariū exceptio excōicatiōis vel exēptio. Et qd naſteriū.vi
aūt ſi ꝯ delegatū pape viſitare volētē obijciat iſta exce. exem de Ioā . de
ptiōis vel ꝙ ipſe nō eſt legatꝰ.dicit ꝙ legatꝰ dꝫ fidē facere de turre cre
ſua delegatiōe alś nō teneret ſentētia excōicatiōis:niſi eſſet le ma.in.c.cō
gatꝰ de latere.xcvij.di.nobiliſſimꝰ.Itē q̄ dicta ſunt locum ha ſtitu. lxviij.
bēt cū denegat̃ eṗo qđ ſibi debet̃ de iure cōi: vel ꝯſuetudina diſtinc.
11 rio.et illud poſſidet. Et quid ergo ſi in alijs ſuis rebus turbat̃
vel de eis expellit̃.an poterit excōicare. Vbi gr̄a eṗs poſſidet
fundū aliꝰ cui nō permittit recolligere fructꝰ.qꝛ dicit ſe poſſi
dere qđ offert ſe paratū ꝓbare: vel dicat dominiū eſſe ſuū di
cte rei.dicit Inno.ꝙ ſi epiſcopus vere poſſidet poterit exer
cere cenſuram ꝯtra talē.vt.ſ.dictum eſt.cum viſitatio et ꝓcu
ratio denegantur.ſecus ſi non poſſidet: licet vere ad eū ſpe
ctet ꝓprietas talis rei.qꝛ alterius poſſeſſionem licet iniuſtam
non debet per ſententiam excōicatiōis vel aliter turbare: nec
propria authoritate recuperare.C.de rei ven.l.ſi de reſti.ſpo.
olim.j.et.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.xvj.queſtione quarto
placuit. ¶ Sed dices in queſtione premiſſa abbas negando
procurationem non dicitur epiſcopum ſpoliare. ergo ꝓpter
hoc non debet excommunicari.ſo.nō excōicat:qꝛ exceptionē
allegat.ſed quia per epiſcopum viſitātez non admittere illud
enim eſt admittere eſt de quaſi poſſeſſione expellere.vt.ſ. de
cauſa poſ.cum eccleſia.et de elec.querelā.et ideo ſi abbas epi
ſcopum viſitantē admittit quantumcunq̨ ſe exemptum pre
tēdat:non poterit excommunicari:vtrum autem de conſenſu
abbatis poſſet epiſcopus tanꝙ̄ iudex cognoſcere de iuribus
exemptionis ex dictis Inno.colligitur ꝙ non. Hoſtiē. dicit
ꝙ de ꝯſenſu aduerſarij epiſcopus poteſt eſſe iudex in cauſa
epiſcopalis menſe:alio procuratore ad proſequutionez iuriū
eccleſie conſtituto.vt quod legitur et not.ſ.de iur.ca.c.fina.et
ſufficit ꝙ non recuſetur vt patet in eo quod nō.in ſumma de
appel.ſub rubrica de recuſa.ver.idem etiam.ꝛ.ꝑ.ſi.ver.puto.
et ſe.et quod not.in ſumma de ſen.et re iu.ꝑ. quis debet. ver.
ſed nunquid poteſt epiſcopus.

1 Archiepiſcopus poteſt viſitare ſicut et epiſcopus.Et an hoc
ſemper.nu.3.
2 Viſitare prouinciam quis poteſt diuerſis iuribus.
4 Procuratio an debeatur in pncipio vel in fine anni.

Cum nuper. Is qui iure metropoli
tico vel legationis pro
uinciam viſitat : in prouinciales qui procuratio
nem ſibi denegant poteſt proferre ſententiam:in
prima querela deciſa. in ſecunda mandatum ibi.
1 mandamus. ¶ No.primo. Et ꝙ nō ſolū eṗo viſitare poteſt.ſed
etiā archieṗs.et ideo de pluribꝰ viſitātibꝰ prouiderūt iura.ne
aliqua aīa pereat per negligentiam.et vt vno dormiēte alter
vigilet.de quo.ſ.de offi.ar. mandamus etiā noue. et de offi.

2 archipre.c.ſi.facit.l.ꝯgruit.de offi.pſi.cũ ſi. ¶ Scḋo not. ꝙ
ex diuerſis iuribus pôt quis prouĩciã viſitare. et tũc an poſſit
duplicẽ pcurationẽ recipere.dicit hic Jo.an. ꝙ poſſit.ponit
exemplũ in archid.qui ꝯſtituit vicari⁹ epi: recipiet enim noĩe
ſuo:et vt vicarius.facit qḋ no.ſ.de re iudi. cũ olim ibi duplici
voce ꝯceſſa ⁊ in caſu hui⁹.c.archiepš ſimpliciter pcurat⁹ pſu⸗
metur pſtita ratiõe legationis: vt ſic ſolutio videatur ceſſiſſe
Ponit queſtiones. in dubio in cauſam duriorem.ff.de ſolu.l.in his.⁊.l.j. ¶ Que
3 rit Jo.an.poſt glo. an archiepš poſſit viſitare prouinciam
ſuã ſemp.dicit glo.ꝙ nõ niſi in caſu negligẽtie epoꝝ idem hic
Uin. Jo.an.ꝯtra.dicit enim ꝙ etiã nõ negligẽte epo viſitare
pôt iuxta formã.c.romana.et.c.viſi.j.e.li.vi. poterit etiã viſi⸗
tare minutas parochias ſm̃ Hoſt.licet quidã dixerint hoc
verũ:qñ de eis aliquid audit ſiniſtrum et graue:et non aliter.
quod nõ placet Hoſt.vt dixi. Item intellige ꝙ epš archiepš
et alij viſitant cũ perſonaliter viſitãt:alſ ſecus.legati tñ pcu⸗
rationem ratione legatis debitã exigent etiã ſi non viſitent:
4 ſicut et alij faciũt.ſ.e.cũ inſtantia. ¶ Scḋo querit. cũ ſingu
lis annis ſit preſtãda procuratio:an debeat in pncipio. vel in
fine anni.vĩ ꝙ in pnci.ff.de annu.lega.l.ſi in ſingulos. et qñ
di.le.ce.l.j.ſ3 Jo.an.ꝙ cũ debeat pcuratio pp reſpectũ ad fru
ctus preſtari debebit fructibus recollectis. cũ ergo horreum
erit plenũ frumẽto:⁊ vegetes vino:illuc accedat epš.vt ſic me⸗
tat corporalia:nõ lac.bibat:vt dicit glo.ſ.e.cũ iſtan.facit.ff.qñ
di.le.ce.l.firmo.et debet epš vel alius viſitans notificare ad⸗
5 uẽtum ſuum.ff.de offi.procon.et le.l. obſeruare. nec dȝ ſol⸗
ui pcuratio per partes ſicut nec opera liberti.ff. de oper.lib.
l.libertus qui.ſm̃ Uincentium.

1 ☞ Penſiones antique ſoluende ſunt ad antiquam mone⸗
tam vel eius eſtimationem.
2 Epiſcopus poteſt ratione eccleſie ſue ſuis canonicis obligari
in ſolutione penſionis.
3 Solutio in futurũ debet fieri ad monetã antiquã vel ei⁹ eſti⸗
mationem pro obligatiõe cõtracta tpe quo vigebat antiqua.
4 Mutuum pecunie frumenti vini et olei debet reddi in eadẽ
bonitate intrinſeca.
5 Homagiũ pſtãs canonicis pp̃ter rẽ quã ab eis retinebat:do
nauit vel legauit eã epo an epš hoc preſtabit.

1 Um canonici. Ad antiquã mo
netam vel ei⁹ eſti
mationẽ ſoluẽde ſunt penſiones antique. et hic
papa intimat parti ꝯquerẽti quomodo ſibi pro
2 uidit datis iudices. ¶ Not.j. ꝙ epš pôt rõne
eccłie ſue ſuis canonicis obligari in ſolutiõe pẽſiõis: ⁊ poteſt
hoc ꝯtingere.qꝛ forte res cẽſuaria canonicoꝝ puenit ad epm̃
ex teſtamẽto:donatiõe:vel aliter:tranſiuit cũ tũc in eũ cũ one⸗
3 re ſuo.de do ecc.c.ij.et.c.paſtoralis. ¶ Scḋo not. ꝙ ad mone⸗
tam antiquã vel ei⁹ eſtimationẽ dȝ fieri ſolutio in futurũ pro
obligatiõe ꝯtcta tpe q̃ vigebat antiq̃.limitatiõe ergo monete
nõ variat ſolutio obligatiõis annue:ſ3 ſemp eſt ad pncipiũ re
4 ferẽda.dixi.ſ.e.cũ olim. In eadẽ etiã bonitate reddi mutuũ
pecunie frumẽti vini ⁊ olei.⁊ intellige bonitatẽ intrinſecã. bo
nitatẽ aũt extra rẽ puta pciũ mai⁹ vel min⁹ an debeat eſtima⸗
ri in obligatiõib⁹ ſpẽrũ ſiue rerũ pdictarũ:dic.vt.l.vinum.⁊.l.
Ponit queſtionem. cũ qḋ.ſi certũ pe. ¶ Querit Jo.an. qdã retinebat rẽ quãdã
5 a canonicis cui⁹ occaſiõe pſtabãt eis homagiũ hãc rẽ donauit
vel legauit epo:an epš hoc pſtabit.dicit Hoſt.ꝙ nõ.ar.ſ. de
ma.et obe.cũ inferior. nã quicũq; hoc homagiũ recipiat nõ tñ
ſit noĩe pſone:ſed eccłie cui⁹ fidelitatẽ epš iam iurauit de iure
iur.Ego.N.aut ergo epš q̃ſiuit feudũ ſine ꝯſenſu canonicoꝝ
et ab eo repetitur ſicut a quolibet alio:aut cũ ꝯſenſu: et tũc ſi
homagiũ retinebãt:nõ dȝ epiſcopus illam recipere. ſed ſi nõ
retinebant cum ſciant vel ſcire debeant:ꝙ non faceret homa⸗
gium videretur illud tacite remiſiſſe.ar.eius quod legitur et
no.ſ.cod.cum olim.

1 ☞ Procuratio non exigitur p epiſcopũ ex oratorijs licet
in eis quandoq; celebretur.
2 Oratoriũ qḋ ſit et quomodo ab eccleſia cognoſcatur.
3 Oratoria facta ſunt ad orandum non ad celebrãdum:niſi au⸗
thoritas epiſcopi interuenerit vel aliud priuilegiũ a ſede apo
ſtolica impetretur.
4 Oratoria an habeant immunitatem eccleſiarum.
5 Oratoria ſi ſunt remota ab eccleſia quis habebit curam ani⸗
marum inhabitantium.
6 Qui ſunt in collegio alicuius artis ſi ipſam non exercent non
debent gaudere priuilegio illius artis.

Uthoritate. Propter priuatum ora⸗
torium pcuratio non de⸗
1 hetur.nõ diuidit. ¶ No.pmo. ꝙ licet in oratorijs
qñq; celebriẽ nõ p hoc tñ procuratio p epm̃ exiget.
¶ Quero. qḋ eſt oratoriũ ⁊ quomõ hoc cognoſcã ab eccła.
2 dicit Jo.an.ꝙ eccła ẽ vbi ſtatuta eſt certa dos p rectore:cleri Ponit queſtiones.
cis:⁊ alijs neceſſarijs.de ꝯſe.di.j.nemo.j.ti.j.cũ ſicut oratoriũ
qḋ nõ ẽ dotatũ:nec edificatũ ad miſſam celebrãdã:ſ3 ad oran⸗
dum.de ꝯſe.di.j.vnicuiq;.de licẽtia tñ epi pôt ibi qñq; celebra
ri:ſed hanc licẽtiã nõ ꝯcedet in maioribus feſtiuitatib⁹.ca.di.
clericos.⁊.c.ſi quis extra. ⁊ ꝯſtruunẽ qñq; iſta oratoria ex ne⸗
ceſſitate tamẽ ibi nõ ſit eccła vicina:⁊ tũc debẽt pmittere epi
licẽtiã:vt ibi celebriẽ nõ aliter.vt dicto.c.vnicuiq;.et.c. ſi quis
etiã. In dictis eñ oratorijs nõ poſſunt iponi cãpane ſine au⸗
3 ctoritate epi.j.de priule.patẽtib⁹. ſiũt aũt iſta oratoria ad orã
dũ.nõ ad celebrãdũ.nec authoritas epi interuenerit. vel aliud
priuilegiũ a ſede apſica impetreẽ.de priule.in his.⁊ eſt expſſũ
in auten.vt nul.fa.ora.§.j.colla.v.nec ob.de cleri.peregri. c.ij.
qꝛ illud nõ intelligiẽ de celebrare volẽte in domo.vel oratorio
4 ſ3 in eccła i ſecreto.alias ſ. de ꝯſe.di.j.null⁹. ¶ Alteri⁹ q̃rit
an iſta oratoria habeãt imunitatẽ eccłiarũ. Hoſtiẽ.dicit ꝙ nõ.
qꝛ nõ itelligiẽ dedicatũ deo.nec cẽſeẽ loc⁹ religioſus.vel ſacer.
vñ et ſi hodie ſit oratoriũ cras fieri poterit camera.ſicut dica⸗
mus in ſiłi de domo deputata p pa.fa.ad hoſpitalitatẽ.j. de
reli.do.c.qꝛ ꝯtingit.ad ſi.in gl.nõ ob.qḋ legiẽ.j.de imu. ecc.c.
penult.qꝛ nõ loquiẽ de pũato oratorio. ſ3 de baſilica facta ad
ꝯſecrãdũ et cui epš ipoſuit pmariũ lapidẽ de ꝯſe. di.j.nemo.
vñ nõ eſt mirũ ſi gaudet priuilegio.cũ nõ poſſit ad humanos
vſus reuerti.de reli.do.c.iiij.⁊ de iſto fatẽdũ eſt.ꝙ pôt epš vi
ſitare.⁊ ſi nõ retineaẽ honeſte pôt epš ipſum deſtruere.ḋ ꝯſe.
5 di.j.dẽs baſilice. ¶ Sed tertio quero. ſi iſta oratoria ſunt re
mota ab eccła.qs habebit curã animarũ inhabitãtiũ.ibi dicit
Hoſt.ꝙ de fratrib⁹ planũ eſt.ꝙ abbas vel cui ꝯmittit hoc et
epš ſub quo habitat.⁊ q̃dĩu habitauit.de priule.c.j.ad ſi.li.vi.
ſed de familia ſeu ſecularibus laicis hubulcis ſeruientibus.et
ſimilibus timet Hoſt.ne multi periclitenẽ.qꝛ nec pprio ſacer
doti nec illi ſub quo habitant de licẽtia pprij epi cõfitenẽ. ſed
qñq; monachis q in tales nullã habent penitus poteſtatẽ.ad
hoc de peni.et remi.omnis.xvi.q.j.alia.et.c.placuit. ¶ Ultiſ⸗
mo intelligit Hoſt.hunc text.de oratorio in quo nõ eſt aliqs
rector ꝯſtitutus.ſed qñq; abbas mittit vnũ. qñq; aliũ. et hoc
importat qḋ dicit tex.aliqui noſtrum ⁊c.ſi vero eſſet ibi depu
tatus aliquis qui perpetuo deſeruiret non videt Inn. quare
non poſſet epš ipſum viſitare.et procurationẽ ſuam exigere.
de reli.do.de xenodochijs.nam q̃uis tale oratoriũ ſit grãgia
tñ miniſter eius erit epo preſentandus.ar.xvj.q.j.in parochia
Subdit Jo.an.ꝙ aliqui ꝯtradicũt et forte bene.qꝛ iſta intitu
latio non videtur cadere in ſimplici oratorio. et quia per hoc
preiudicaẽ rectori eccłie parochiali. vbi oratoriũ ſitũ eſt in cu⸗
ius quidẽ parochia nõ videtur.ꝙ alij poſſit cura ꝯmitti. niſi
forte ꝯſtruatur eccła.vt dicit text.j.de ec.edi.c.ij. ¶ Ex predi
ctis habes ꝙ ſunt loca orationib⁹ deputata.tñ nõ gaudẽt im
munitatib⁹ eccłiarũ.ſimiliter ſunt pſone deuote in quibus eſt
reperire accidẽtia religioſoꝝ ſine ſubiecto.vł ſubſtãtia.vt ſunt
eremite et alij vitã religioſam eligẽtes. qui tñ non renuntiãt
pprio.vel vxorib⁹.et iſti ſimiliter nõ gaudẽt priuilegio clericoꝝ
6 rũ. Inã et illi qui ſunt in collegio alicui⁹ artis ſi ipſam nõ exer
cent nõ debẽt gaudere priuilegio illius artis.ff. de iure immu.
l.ſemp.§.qbuſdã.⁊.l.ſub ptextu.C.ḋ ſacroſanc.ec.⁊ dicta.l.ſp.
§.negotiatores.⁊ circa hoc vide qḋ no.Bar.i dicto.§.qbuſdã.ḋ
iſtis fratrib⁹ tertij ordinis de penitentia:⁊ tertij ordinis ſancti
franciſci an gaudeant priuilegio clericorũ.facit.j.de priuile.c.
vt priuilegia ⁊c.

¶ De ꝯſecratione eccłe.vel altaris. Rubrica.

¶ Dictũ ẽ ſupra de cen.ſ3 qꝛ i ꝯſecratiõe eccłiaꝝ ꝯſueuerunt
immunitates ꝯcedi.⁊ cẽſus et retineri.iõ ⁊c.vel aliter ſ3 Hoſt.
ꝯtinuãdo ad iferiora.qꝛ miſſe de qb⁹ dicturi ſum⁹ nõ ſunt ce⸗
lebrãde.niſi in eccłijs vel altarib⁹ ꝯſecratis. ideo ⁊c. habeẽ de
materia de ꝯſe.vi.j.et.lxviij.di.eccłijs.et.j.q.ij.c.j.et repetitur
in vj.cui conuenit.de reli.do.c.j.de ſimo.cum ſit.de adul.ſigni
ficaſti.de priuile.tuarum.in principio.

1 ☞ Sigillum in altari quid dicatur.
2 Altare quomodo conſecretur et erigatur. Et motum quali⸗
ter reconſacretur.nu.4.
3 Reliquie qualiter ponẽde ſint in ſigillo altaris.et quid ſi ha⸗
beri non poſſunt.an ſufficiat corpus chriſti.

Ad hec.

AD hec. Moto altari vel lapide ɔtinēte ſi-
gillum ɔſecrabitur altare: ſed non
eccl'ia. ¶ No. primo ꝙ inter altare et lapidē poni
tur alternatiua ex quo patet diuerſum eſſe vnum
ab altero. vt no. in ſi. ff. de iuris ⁊ fac. igno. i rubrica. ¶ Scd'o
1 not. † ꝙ eſt lapis in altari qui ɔtinet ſigillum et dicitur ſigil-
lum forma ꝙ aliter dr̄ ſepulcrum et hanc formam qn̄qꝫ ponit
in ſuperiori parte. ſ. in medio tabule ſupioris ⁊ clauditur par
uo lapide quadrato: vel rotūdo: quandoqꝫ ponitur ſub tabu
la: et clauditur cum ipſa tabula: et tunc ſi moueatur ipſa ta-
bula non eſt dubium quin ɔſecrandū ſit altare. et ſic poteſt lo
2 qui de ɔſe. di. j. ſi motum. † Interduꝫ ponitur retro altare vel
ante: vel a dextro latere altaris et clauditur tantum paruo la
pide et non magna tabula. et appellatur ideo ſigillū quaſi il-
lud ſignans. demonſtrat enim et ſignat cuius eſt et ſolent in
illo ſigillo ſiue ſepulcro poni reliquie: et nomen ep̄i ɔſecrātis
et nomē ſancti in cuius ɔſecrat honorē. ⁊ eſt iſte lapis de quo
dr̄ in ordinario pontificali ꝙ ep̄s ipſum ɔfirmet ſubter chriſ-
mate. ſic dicēdo ſanctificetur hoc ſepulcrū in noīe patris ⁊c. et
poſtea ponat tabulā ſuper reliquias: et debet tabulam ibi fir
mare cum calce ſiue malta ɔfecta ex aqua ſolēniter benedicta
et ſic oportet ep̄m eſſe cementarium. credit tamen Hoſti. ſuffi
cere ꝙ ep̄s liniat locum circūquaqꝫ et ſuperponat lapidem:
ſicut ſciuerit: et poterit: et poſtea melius firmetur: et aptetur
per ſacerdotem ſi talis p̄ſens eſt: qui ſciat hoc facere aīs p cle
ricum. et ſi hoc neſciuit facere fiat per laicū cemētarium. quia
neceſſitas legē nō habet. de ɔſe. di. j. ſicut. et ſic debet intelligi
quod in eodē libro ſequitur. qꝫ miniſtri liniant mēſam: ⁊ opti
me firment. ⁊ hoc eſt qd̄ habetur gen. xxviij. et. xxxv. di. ep̄i ia-
cob tulit lapidē et erexit in titulū fundens oleū de ſup ex his

Ponit queſtiones. ergo intellectis qualiter ɔſecret ⁊ erigat altare. Sꝫ qꝛ dixi. ſ.
3 ꝙ in illo ſigillo ſiue ſepulcro ſunt ponēde reliquie. † quomō
intelligi debeat et quid ſi reliquie haberi non poſſunt dixit
io. ꝙ ſufficit p reliquijs corp' xp̄i. vt ipſe no. de ɔſe. di. j. pla-
cuit. in p̄ma glo. hug. dixit reliquias nō eſſe de ſubſtantia: ſed
de honeſtate. c. di. null'. dicit Jo. an. vidiſſe ep̄os qui querunt
reliquias triū ſanctoꝝ putātes id eſſe de ſubſtātia: qd̄ nō pla-
cet ſibi lꝫ factū ſit ɔmēdabile: et deuotū. Hoſt. in ſumma. e. ti.
dicit ſe ɔſuluiſſe ꝙ corpus xp̄i ſufficiat p reliquijs. qꝛ etiā li-
ber pōtificalis videt velle. dicit tñ ꝙ Inno. de ɔſilio aſſiſten-
tium riſit. Inūā pro quo facit. qꝛ corp' xp̄i eſt cibus anime. de
ɔſe di. ij. panis et calix. et. c. nō iſte panis. et. c. in illo. nec ſerua
ri debet: ſed totū poſt ɔſecrationem ſumi. e. di. ɔperim'. ſ. ti. j.
ex parte. niſi id fiat ad opus infirmoꝝ. e. di. trib'. de cuſto. eu.
c. j. et no. de offi. archipreſ. c. iij. ⁊ vēdū nō eſt tribus: niſi ad id
ad qd̄ inſtitute ſunt. de app. c. iij. in prima glo. fertur tñ de leo
ne papa qd̄ deficiētib' reliquijs dedit partē corporalis ⁊ eu-
chariſtie p reliquijs p dedicatione eccl'ie. ¶ Alterius ǭro di
4 ctū eſt. ſ. qualiter erigatur et ɔſecretur altare † videndum eſt
qualiter motū debeat denuo ɔſecrari: et circa hoc p̄mo dicit
de altari viatico qd̄ pmutationē ⁊ dclationē nō exacrat. ⁊ hac
ratiōe dr̄ viaticum. qꝛ moueri: et deferri pōt. ſ. de puile. in his
et. c. ti. c. ſi. li. vj. et qd̄ no. Jo. an. ſ. eo. ligneis. et de ɔſecra. di. j.
miſſarū. et ſi in iſto viatico altari moueat lapis ſigilli ɔſecran
dū eſſet. Itē vt dictū eſt. ſ. qn̄qꝫ foramē ponit in ſupiori par-
te. ſ. in medio tabule ſuperioris: et claudit paruo lapide qua-
drato: vel rotūdo. qn̄qꝫ ponitur ſub tabula: et clauditur cum
ipſa tabula et tunc ſi moueat ipſa tabula. non eſt dubiū quin
ɔſecrādū ſit altare. de ɔſe. di. j. ſi motum. Idē ſm Pe. ſi con-
cuſſa ſit ita ꝙ moueat. licet remota nō ſit. idem ſi ponit retro.
vel ante vel a dextro latere altaris et clauditur tm̄ paruo lapi
de ⁊ nō magna tabula. in quo caſu ſi moueatur ille paruus la
pis ip̄m altare eſt recōſecrādū. Ille eñ eſt lapis de quo hic lo
quitur in hoc etiā caſu ſi moueat vel rumpat tabula ſuperior
recōſecrād ū eſt altare. ſ. e. qd̄ in dubijs ſm Inno. ¶ Ultimo
hic videtis ꝙ licet altare ſit recōſecrādū nō tñ eccl'ia iterare dꝫ
fuerit ɔſecrationē ecōuerſo aūt dic. vt. ſ. c. propoſuiſti.

1 ☞ Eccleſie poſſunt ɔſecrari diebus etiam nō feſtis.
2 Ep̄s ſi ɔſecrat in aliena dioceſi lꝫ valeat ɔſecratio punit tñ.
3 Conſecratiōes virginū an poſſint fieri diebus priuatis.

1 TUa. † Diebꝰ etiam non feſtiuis poſſunt ec-
cleſie conſecrari. ¶ No. primo ꝙ iſtam
2 ɔceſſionē facit papa ep̄o in ſua dioceſi tantuꝫ. †
In aliena ergo non debet. lꝫ valeat ɔſecratio. ſi
hoc faciat tñ punitur. quod dic. vt. vij. q. j. in dio
Ponit queſtionem. ceſi. ¶ Querit glo. † quid de alijs ɔſecrationibus puta virgi-
3 num. an poſſint fieri diebus priuatis. dicit ꝙ ſic propter ne-
ceſſitatem. ordines aūt ſunt certis temporibus ɔferendi et in
hoc differunt. et merito qꝛ inter ɔſecrationem rei animate. et
inanimate diſtingui debuit. ſicut et aīs no. de reli. do. c. ad hoc
Item nō ita reiteratur ɔſecratio perſone ſicut altaris ſiue rei
inanimate. nam lꝫ pſona mutet ſtatuꝫ. tñ character impreſſus
anime non aboletur. ⁊ rurſus ſi ad ſtatum bonum reuertitur
non reiteratur. vt no. in. c. degradatio. de penis. li. vj. et. C. de
ſacra. non reite.

1 ☞ Fractū aliqd eſſe vel enormiter leſum paria ſunt.
2 Statuti ſi imponit certam penam pro vulnere. ſi non ſit vul-
nus ſed tumor. pro vulnere reputatur.
3 Miſtura quando fit duorum q̄ ſunt diuerſe ſpeciei et nature
adiudicamus illud ɔpoſituꝫ ſm naturā ſimplicis dignioris.
4 Oleum non ſacrum quando ɔmiſcetur ſacro quare non indi-
get ɔſecratione.

QUod in dubijs. No. primo hic
de forma ɔſe-
crationis debet enim tabula benedici. dixi. ſ. e.
1 c. j. ¶ Scd'o not. † ꝙ paria ſunt aliqd eſſe fra-
2 ctū vel enormiter eliſum. ⁊ p hoc i ſi. dicit Bar. †
ꝙ ſi ſtatutum imponit p vulnere certā penam. ſi nō ſit uuln'
i. ſciſſura. ſed tumor p vulnere reputat. ¶ Tertio not. in ver.
3 nec negamus. † ꝙ quando ɔtingit miſturā duoꝝ que ſunt di
uerſe ſpeciei et nature indicam' illud ɔpoſitum ſm naturā ſim-
plicis dignioris. dixi. ſ. de iudi. quāto. pone exemplum hic. et
vide. l. querit. de ſtatu ho. ⁊ vide exemplū de rerū diui. qñ de
vino et melle ſit mulſum vel de tuo frumēto et meo ſit farina
vel de ɔmuni lana veſtimentum. quando enim eſt difficilis ſe-
Ponit queſtiones. paratio ɔmiſtorum. quid iuris ſit ibi videas. Sed dices quo
ad caſum. c. ſi tabula frangitur vel mouetur denuo ſit ɔſecra-
4 tio vt hic † quare ergo non ita cum non ſacrum oleum ɔmi-
ſcetur ſacro cum ex hoc quedaꝫ ɔmotio per talem miſturam
ɔtingat dicit Jo. an. ꝙ iſta fuit ratio dubitandi. Rurſus q̄re
ſi vinum ɔmiſcet ſanguini non ſit ſanguis ſicut hic nō ſacruꝫ
oleū ſit ſacrū. gl. tāgit. ſed nō reddit rationē diuerſitatis. Jo.
an. poſt Pe. et Ab. reddit rationē differētie talē. qꝛ oleum cō
ſecratū remanet oleū. et ideo nō eſt mirū ſi liquorem olei ſibi
ɔmiſcet etiā p minuta. ſed vinū trāſit in ſanguinē. et ſic aliud
vinū admiſtū non eſt eiuſdem liquoris. Itē ſicut ſanguis ille
eſt incōmutabilis: ita ⁊ incōmiſcibilis vel faciat hoc virtus ſa
cramēti. in iure etiam ciuili propter difficilem et duram ſepa
rationē reperit a iure receſſum. pone exemplum in. l. p̄gnan-
tes. ff. de peñ. et. l. imperator. de ſtatu ho. et. ſ. de ſepul. ſacris.
vbi tetigi de iſta difficili ſeparatiōe. facit. l. ita vulneratus. ad
l. aqui. ¶ Ultimo gl. arguit ecōuerſo. ad tex. ꝙ minus dignū
trahat ad ſe magis dignū de. c. ex literis. de iure patro. dicit
Jo. and. ꝙ p̄mū eſt regulare vꝫ. ꝙ magis dignū trahat ad ſe
min' dignū. ad hoc. ſ. e. c. vno. li. vj. vel dic ꝙ in. c. ex literis vni
uerſitas cū qua trāſit ius patronat' reputatur dignior. quia
etiam ius patronatus eſt temporale lꝫ miſtum. ſecus ergo ſi
eſſet mere ſpirituale. puta eccl'ia. quia non tranſiret tunc cum
iure patronatus. vt no. in dicto. c. ex literis. dic. vt ibi.

1 ☞ Reconciliat eccl'ia q̄ p homicidia vel vulnera hominum
eſt polluta. et nu. 3.
2 Iudex debet rixis occurrere: et occaſiones auferre.
4 Ep̄s cui' expēſis dꝫ accedere ad eccl'iā q̄ idiget recōciliatiōe.
5 Eccl'ia quando debeat ɔſecrari.
6 Altaria ſi non ſint mota an debeāt recōſecrari exuſta eccl'ia.
7 Aqua vinum et cinis benedictus que requiruntur in reconci
liatione eccl'ie quid ſignificent.

1 PRopoſuiſti. † Recōciliat eccl'ia q̄ p ho
micidia vel vulnera hoim
eſt polluta. ⁊ ſunt due ptes. ɔſultatio: ⁊ riſio ibi: fra
ternitati. ¶ No. j. ꝙ qn̄qꝫ ex leui cā hoies veniūt ad
rixas ⁊ arma. ſicut eñ erat iſtoꝝ ɔtētio: lꝫ bono zelo mouerē
2 tur. † Iudex tñ dꝫ rixis occurrere: ⁊ occaſiones auferre qn̄qꝫ
poſſeſſionē de q̄ ē ɔtētio ſequeſtrādo. vt no. Inn. ſ. de pba.
c. in p̄ñtia. ⁊. l. equiſſimuꝫ. de vſufru. facit. xlvj. di. ſ. j. et. ſ. ecce.
3 et. c. ſe. ¶ Scd'o no. † ꝙ ppter homicidia ⁊ vulnera q̄ ſiūt int'
eccl'iā dꝫ eccl'ia recōciliari. ⁊ aduertēdū ſꝫ Jo. an. ꝙ vulnera nō
ſiūt ſine ſanguine. homicidia vō ſic puta ſi ſtrāgulat vel laqo
ſuſpēdat: q̄modocūqꝫ ergo iſta intra eccleſiā ɔmittunt ſit re-
cōciliatio. de q̄ dic. vt. ſ. e. c. j. li. vj. vbi qd iuris de homicidio cō
tingēte caſu vl' de ſanguie ibi caſu ſparſo forte de narib'. ⁊ qd
iuris ſi alibi vulnus infligitur et ſanguis intra eccleſiā fundi

tur:vel econuerſo.dic.vt ibi quid iuris de ſanguine animalium
ibi effuſo:vel hominũ ſuper tecto.ibi videas.❡ Querit Ioã. [Ponit queſtiones.]
4 an.Tenuis expenſis dʒ eps accedere.ad eccleſias q̃ indiget re-
conciliatione ex cauſis predictis.viij.ⷣ.de offi.or.conquerente
dicit ꝙ eps non procurabitur hoc caſu. cũ non ſit expreſſum
in iure:et propter illud onus et alia ſint ibi eccleſiaſtici reddi-
tus deputati.de vi.et ho.cle.cum ab omni.Non ob.c.cũ ſicut.
de ſi.ꝙ loquitur in ꝯſecratiõe non in reconciliatiõe.⁊ hoc pla
cet Archi.de cẽ. c.i.li.vi.aliquibus videtur. ꝙ eps procurabi
tur ab eo qui violauit eccleſiam.ar.ⅰ.e.de iniur.c.ſi.cum ꝯtor.
Si vero non apparet quis fuerit:vel non ſit ſoluendo:recur-
retur ad ſtatutum vel conſuetudinem loci et his deficientibꝰ
parochiani cum rectore ꝯtribuant.facit quod no.de ec.edi.c.
i.ſi ſoluendo non ſunt:eps gratis faciat.i.q.ij.placuit.et.x.q.
5 iij.cauendum.❡ ❡ Querit ſecũdo † quando eccleſia debet cõ
ſecrariᵃ dicit glo.in multis caſibus ſi dubitatur:ſi comburat:
ſi deſtruatur ⁊c.vt in iſtis verſibus.Tẽpla:cruor:ſemẽq; priãt
dubium rogus.atq; Dirutio reſecant ſed mẽſam fractio mo
tus.quo ad primũ quando dubitatur querit Io.an.quãdo
hoc ꝯtingat.dicit ꝙ nõ apparet ſcriptura in libro eccleſie: co
lumna:vel tabula marmorea vel vnus teſtis deponens de vi-
ſu vel ſm quoſdam de auditu allegat de ꝯſe.di.iiij.paruulos
xxuij.q.ij.ſanc.Ideo autem he ſemiplene probationes ſuffi-
ciunt.quia alijs nõ ſit preiudiciũ.ar.l.theſaurus.ff.ad exhi.et
ⷣ.de re iudi.cũ bertoldus.de cruore ⁊ ſemine dic:vt.ⅰ.c.c.vno
6 li.vi.et.ⷣ.tetigi de cruore de regu.† querit an exuſta eccl'ia de
beant recõſecrari altaria ſi non ſint mota.videtur ꝙ nõ. quia
tunc altaria recõciliari debẽt:quãdo mẽſa vel tabula alterius
diſſoluitur a iunctura.vt.ⷣ.c.i. Ioã. an.dicit ꝯtrarium.q2 cõ-
ſecratio eccleſie ꝯſiſtit in exteriori linitione parietum ab inte
riori parte eccleſie.ſed conſecratio altaris ꝯſiſtit intra parie-
tes et iuncturas.vnde exuſtio operatur recõſecrationem vtri
uſq; ſi eccleſia deſtruatur.q2 corruat tectum vel parietes:alta
ribus non motis nec fractis.an debeant eccleſia et altaria cõ-
ſecrari.dic:vt in glo.facit.l.pacta ꝯuenta.§.edẽ ſacrã.ff. de cõ
trahen.emp.ſubdit Io.an.vnum verbum. ꝙ eccl'ia quãdoq;
indiget recõſecratione:⁊ nõ altaria.quandoq; econuerſo. ſed
7 in recõciliatione ſecus propter ꝯnexitatem.❡ Quero † quid
ſignificetur per aquã:vinum:⁊ cinerẽ benedictum q̃ tria req-
runtur in recõciliatione.dicit Io.an.ꝙ p aquam ſignificatur
populus.ⅰ.ti.i.cum marthe.§.queſiuiſti.per vinum ꝯmiſtum
aque ſignificatur vnio deitatis et humanitatis per cinerem
deſignatur memoria paſſionis ſm Io.an.

[❡ Conſecrari. Vide ioã. de turre cremata in. ca. eccle. de ꝯſe. diſtin. i. Et an miſſe celebratio ſit de eſſentia ꝯſecrationis vide eundẽ i. c.i. de cõſe. diſt.i.]

1 ❡ Simul fieri dicit nõ ſolũ qḋ ſit in eodẽ momẽto tẽporis
ſed etiã qḋ diuerſo dũ tamen continuato tempore.
2 Conſecrari poſſunt ſimul plures eccleſie plura altaria:et etiã
plures epiſcopi.

[Ratio dubitãdi in iſto capi.]

Cum ſis. Querit Ioã.an. que fuit ratio
dubitãdi in.i.c. dicit ꝙ fuit iſta
quia ſicut vna die non poſſunt plures ſacri ordi
nes ꝯferri:ita forte putabat non poſſe in vna ec-
cleſia ſimul plura altaria ꝯſecrari vel ſm Hoſti.
ſicut non debet in die dici niſi vna miſſa. ⅰ.titul.i. ꝯſuluiſti. ſic
putabat ꝙ non deberẽt ꝯſecrari plura altaria:vel plures epi
maxime cũ ꝯſecratiões ille requirãt miſſam.de quo.ⷣ. de cle.
ꝙ ſicut.vel hʒ cũ ſicut vno momẽto tpis nõ põt ſimul niſi vna
eccl'ia ꝯſecrari.ⅰ.titu.i.cum ſicut.ſic videbat de altaribus ⁊ epi
ſcopis ſentiendũ.ſed vt ipſe dicit nõ poſſunt ſic plures eccl'ie
intra vnam eccl'iam ſicut plura altaria et plures epi ꝯſecrari.
ſed certe poſtq̃ ſimul fiunt non eſt curandum de pluralitate.
ar.l.pluribus.de verbo.ob.et.l.duo rei.de duo.re.Sed dices
cum ꝯſecratio cuiuſlibet altaris et epi requirat verba non vi-
detur poſſibile ꝙ ſimul et vno ꝯtextu plures eccl'ie vel epi cõ-
ſecrentur:propter interuallum tẽporis quod denotat rem di
uerſam non ſimul fieri.vt patet in teſtibus in.l. teſtium.C.de
1 teſti.ſo.dicas.† ꝙ ſimul fieri dicitur non ſolũ quod ſit in eo-
dem momento temporis:ſed etiã qḋ diuerſo dum tamẽ con-
tinuato tempore.ad hoc optime.l.quod ait.§.ſi.ff.de adul.et
quod no.in.l.ob cauſam.ff.de teſti. et ibi gloſſ. que allegat.c.
2 de parentela.† Concinde ergo. quod ſicut in vna miſſa poſ-
ſunt multe eucharistie conſecrari : ita plures eccleſie : et plu-
ra altaria:et etiam plures epiſcopi conſecrari : et plures de-
rici ordinari.et hoc in eodẽ loco in q̃ miſſa dr ibi facta ꝯſecra
tione vel ordinatione non credo.ꝙ in alio loco vigore eiuſdẽ
miſſe conſecratio vel ordinatio fieri poſſet.

1 ❡ Corruente tecto parietibus illeſis menſa tãtum altaris
modicum fracta:nec altare nec eccleſia conſecratur.
2 Altare viaticum non execratur quamuis remoueatur lapis
a ligno.

1 **Ligneis.** † Corruente tecto : parietibus
illeſis:menſa tãtum altaris mo
dicum fracta:nec altare : nec eccl'ia ꝯſecratur.duo
dicit.ſecũda ibi:inquiſitioni. per hanc decre. dicit
2 Ab.† ꝙ altare viaticum eſt et remoueatur lapis a ligno non
per hoc ſit execratum.quia non in ligno:ſed in lapide conſi-
ſtit conſecratio.et hoc verum eſt ſm Ioan.an. quando lapis
extractus eſt a ligno per ſe altare habens ſigillum ⁊ ſepulcrũ
ſecus eſt ſi in formam ligni erat ipſum ſepulcrum.Item pon
dera quod dicit text.caſu combuſtum.nam ſi violentia dic:vt
ⅰ.eo.ca.fina.

1 ❡ Cemiterium dicitur pollui ſi in eo ſepelitur excõicatus.
2 Sepelire preſumens corpora excommunicatorum eſt ipſo iu
re excommunicatus.
3 Eccleſia vel cemiterium ſi conſecrantur vel benedicuntur ab
epo publice excõicato an ſint conſecrata.

1 **Conſuluiſti.** Ro.pmo .† ꝙ polluitur
cemiterium in quo ſepe
litur excõicatus:et ille q ſciẽter corpora taliũ ſe
pelire pſumpſerit excõicatus eſt ipſo iure.ⅰ.de ſe
pul.c.i.in cle.et.ⅰ.de priuile.ad hoc.in pma glo.et
nõ ſolũ polluit ſi excõicatꝰ ſepelit: ſed etiã ſi pollutum ſit ſan
2 guine vel ſemine.ⅰ.e.c.vno.li.vi.† ex qbꝰ ergo cauſis reconci-
liat eccl'ia ex eiſdẽ dʒ reconciliari cemiteriũ. ⁊ pp̃ter hoc ꝯmu
nis rubrica ponit in põtificali de recõciliatiõe eccl'ie ⁊ cemiterij
ſimul:⁊ ꝯnexe tractãdo:vt doceat vno polluto reliquũ pollu
tum.qḋ dic:vt.ⅰ.e.c.vno.li.vi.⁊ iſtã ſimilitudinem vult notare
hic tex.dũ dicit.ſicut in debitoribꝰ⁊c.q̃ſi dicat.ſicut aqua cum
qua ꝯſecratur eccl'ia eſt ſolẽniter benedicẽda p epm: ſic et illa
aqua cum qua recõciliat cemiteriũ. et ſicut eccl'ia ꝯſecrat cum
aqua ſic ſolẽniter p epm benedicta:ſic et cum tali aqua recon-
ciliandũ eſt cemiteriũ:et aſpergendum.ſm Inno. ❡ Querit
3 Io.an.† ſi eccl'ia cemiteriũ vel aliud ſacrũ ꝯſecratur vel bene- [Ponit queſtionem.]
dicitur ab epo publice excommunicato. dicunt quidaʒ quod
indigent reconciliatione:anteq̃ fideles vtantur eis:vt ſacris.
de quo.ⷣ.de ſacra.non ite.c.ij.nam ſi corpus excommunicati
mortui eccl'ia execrat.vt hic.et de ꝯſe.di.i. eccl'iam.fortius vbi
ꝯſecratio tranſit:et perficitur per manus excommunicati: et
ſicut de ſimoniaco ſimoniace promoto dr intus ortus occidit
ſic dici poteſt de tali ꝯſecratione. quod intellige verum quo
ad reconciliationem alis vera ſunt ſacramenta : dũmodo ſint
exhibita in forma eccl'ie de ſacra.non ite.c.i.et.ij.vel dic.quod
iſta iura que dicunt.quod ſint vera ſacramẽta: debent intelli-
gi quo ad corpus xpi:quod perfectum eſt a quocunq; preſby
tero perficiatur:in forma eccl'ie.nec eget reconciliatione.idem
in baptiſmo:et alijs ſacramẽtis.ⷣ.de ſumma trini.c.i.et.i.q.i.
multi.ante ſi.Io alijs vero exterioribus benedicendis et ꝯſe
crandis obtinet quod dictum eſt de reconciliatione.

1 ❡ Eccleſiam qui fecit conſecrari debet eam dotare.
2 Dos eccleſie quanta eſſe debeat.
3 Eps ſi fundat eccleſiam ſine dote an cogetur eam dotare.

1 **Cum ſicut.** † Qui fecit eccl'iam conſecrari
eã dotare tenet.in pma narra-
tio.in ſcda exhortatio ibi:cũ nõ.❡ Querit gl.q2 ſine [Ponit queſtiones.]
2 dote nõ debet eccl'ia ꝯſecrari.i.q.ij.placuit.† quanta
debebit eẽ iſta dos diſtiguit gl.vtrũ eccl'ia q̃ fundat fundetur
ad finẽ vt ſit ꝯuẽtualis:vel ſimplex ſine collegio. vt in ea ptʒ.
Hoſt.dicit ꝙ ſi tãta deberet eẽ dos:vt dicit gl.pauci luenirẽt
fundatores:q ad hoc vellẽt aſtrigi.dicit ergo.ꝙ cõiter ſufficit
vnꝰ mãſus.ⷣ.ti.i.c.i.nec tenet talis ad hoſpitalitatẽ vl' ad ho-
ſpitalia:ad q̃ nõ ſufficit.vñ nec talis eccl'ia pcurabit epm.x.q.
iij.cauẽdũ.niſi ad pinguiorẽ fortunã puenerit.ar.ⷣ.de ꝯſue.cũ
dilectꝰ.fuerũt eñ multe eccl'ie i paupertate fũdate:⁊ poſtea ſunt
ditate.ſ decr.ſuggeſtũ.exẽplũ pone in venerabili hoſpitali ci
uitatis ſenarũ qḋ in chriſtianitate magnificẽtiꝰ dr nõ reperiri
poẽs ꝯuiderũt ⁊ eleemoſynas ⁊ opera pietatis q̃ cottidie ibi
fiunt.vt vidi.fuit eñ in paupertate fundatũ nũc aũt opulentũ
3 valde.❡ Scdo querit glo.† ſi eps fundat eccl'iam ſine dote:
an coget eã dotare.vl' ꝙ ſic:ſicut eñ ordinat clericos ſine titu-
lo:cogit eis pũdere.ⷣ.de pben.c.ij.et.c.epus.et.c.cum ſm.et
hoc tenet Baſia.de cõſe.diſt.i.nemo.ibi tñ not. Io.an.primo
dandã actionem

dandā actionē in patronū vel eius heredes:et demū in epm.
idē hic Hoſti.non ob. epiſcop⁹ cogitur prouidere ordinato
ſine titulo:qꝛ illud habet locū cū null⁹fuit preſentat⁹.nā ſi fuit
pꝛimo in ipſum daꝛ actio.vt dicto.c.cū ſcđm.et ꝙ prius contra
patronū:ꝙ ɔtra epiſcopū detur actio probat iſta decre. q̄ nō
dirigitur epiſcopo:ſed regine patrone.vt det intelligere pri⁹
ɔtra eam competere actionem ſcđm Hoſtien.

1 ☞ Aqua qua eccleſia debet reconciliari an ſit benedicenda
per propꝛium epiſcopum.
2 Reconciliatio eccleſie non poteſt fieri per ſimplicē ſacerdotē.
Quid de reconciliatione penitentium et infirmorum.
3 Epiſcopatus eſt ordo.
4 Geſta pretextu conſuetudinis minus rationabilis tolerant
reſpectu preteriti tempoꝛis.
5 Conſuetudo licet ſit praua reſpectu preteriti tempoꝛis non
meretur penam:dum toleratur.

Aqua. Eccleſia polluta p ſacerdotem recon
ciliari nō poteſt etiam aqua per epm
benedicta.⁊ tria facit.ponit dictū:dānat ɔtrariā
cōſuetudinē:cauſam reddēs:⁊ ſubdit preteriti to
lerātiam.ſcđa ibi:nō obſtā.tertia ibi:ꝙ aūt. ¶ Not.pꝛimo ꝙ
1 innuit tex.ꝑ vt expediat aquā p epm propꝛiū bñdici:vt cū ea
poſſit eccl'ia reconciliari.ſed dicit ꝙ ſicut poteſt mādari alteri
epo reconciliatio ita et aque bñdictio.pōt ergo demādari al-
teri epo recōciliatio ſimiliter ordinatio clericorū:et ɔſecratio
epoꝝ.ſ.de elec.ſuffraganeis.et.c.quod ſicut:ſine mādato ve-
ro nō dȝ epo nō ſuis predicta ſacramēta miniſtrare in dioceſi
aliena.vij.q.j.pōtifices.niſi ad requiſitionē capituli vacāte ſede
2 de hereti.c.ad abolēdā. ¶ Secūdo not.ꝑ ꝙ ſimplici ſacerdo-
ti nō pōt mandari recōciliatio.quod quandoꝗ faciebant epi
vt vitarēt laborē:vel putabāt p id vileſcere coꝝ auctoꝛitatem.
papa tñ plurib⁹ epis īdulſit ꝙ p ſacerdotes poſſent recōcilia
re eccl'ias:aq̄ prius p epos bñdicta.qđ clemēs.iiij.nō de facilī
3 ɔcedebat:niſi de eccl'ijs nō ɔſecrat̄.¶ ꝑ Quid dices de recōci
liatiōe penitētiū ⁊ īfirmoꝝ. dixerūt Goff.⁊ Phi.ꝙ pōt māda
ri ſimplici ſacerdoti.xvi.q.vj.preſbyteri.⁊.c.aurel⁹.vel loquit̄
de recōciliatiōe priuata.publicā vero et ſolēnē ſolus epus face
re pōt.e.q.c.j.vide qđ no.ſ.de ɔſue.quāto. ¶ Tertio no.qđ
aliqua ɔpetūt epo ratiōe iuriſdi.aliqua ratione ordinis epa-
4 lis.ꝑ et ſic epatus eſt oꝛdo:de quo in proemio.vj.libri et vnde
et colligit̄ ꝙ facilius trāſfert̄ in alterius exercitiū iuriſdic.ꝙ
exercitiū illoꝝ q̄ ſunt ordinis epalis:rationē differētie reddit
glo.q̄ enumerat q̄ ſint ordinis epalis.ad quod vide.j.ḋ exceſ.
p̄la.c.accedētib⁹.et collige hic.ꝙ in h abētib⁹ ſymbolū facilioꝛ
eſt trāſit⁹.ad hoc vide qđ no.l.j.§.de iure.olim iudi. ¶ Quar
5 to no.in ver.ꝙ aūt.ꝑ ꝙ geſta p̄textu ɔſuetudinis min⁹ ratio
nabilis tolerātur reſpectu preteriti tpis.cōſuetudo eñ lȝ pra
ua ſit reſpectu p̄teriti tpis nō meret̄ penā:dū tolerat̄.vt hic.⁊
et no.ſ.de ɔſue.cū venār.⁊.ſ.de exceſ.prela.c.inter dilectos.
facit quod no.in.l.j.in fi.ff.de abigeis.et de ſup.ne.prela.c.pe.
et quod ibi no.Jo.an.

1 ☞ Eccleſia non conſecrata eodem iure regitur ſicut ſi eſſet
conſecrata.
2 Eccleſia polluta an ſit interdicta.
3 Eccleſia cuiuſꝗ ſanguinis vel ſeminis aſperſione ſit polluta
reconciliari debet.
4 Pollutio nocturna doꝛmientium licet quandoꝗ ſit peccatū
tamen propter eam non reconciliatur eccleſia.
5 Violatores eccleſie nō ɔſecrate an ſint cēſendi ſacrilegi.ꝙ ſic.
6 Eccleſia per quem ſit lauanda.

1 Si eccleſia. No.pꝛimo.ꝑ ꝙ eccl'ia nō ɔſe
crata eodē iure regit̄ ſicut
ſi eſſet ɔſecrata.⁊ eiſdē p̄uilegijs gaudere dȝ:eſt
eñ ɔſecrata vt cito ɔſecret̄.deſtinatiōe igit̄ ɔſe-
crata cēſet̄ ſicut l ſiñ habet̄ p cincto q depꝛimo ē
cingēd⁹.vt.l.ſi eo tpe.ff.de teſta.mi.ſiſr in nouitijs pꝛimis p
feſſioni.qđ dic.vt i.c.bñficiū.j.de reg.li.vj.facit qđ no.Bar.l.j.
ammonēdi.de iureiur.⁊.l.ſenat⁹.ad ſi.de le.j. vbi de iſta deſti-
natiōe. ¶ Scđo no.ꝙ dicit tex.ſuſpēdant̄. colligit enim ex hoc
2 Hoſti.ꝑ ꝙ eccl'ia polluta ē iterdicta.vñ cauere dȝ ſibi celebrās
a pena de q.j.de cleri.excō.mi.clerici.tū dic meli⁹: vt no. l.c.is
3 q.de ſen.ex.li.vj. ¶ Tertio no.ꝑ ꝙ cuiuſcūꝗ ſeminis vel ſan-
guinis ſit polluta debet recōciliari. nō tamen p illā generali-
tatē cuiuſcūꝗ itelligas de brutis:q̄ ſenſu carēt.ff.ſi q̄.pa.ſe.di.
l.ij.§.vt oēs hoīes pollnētes icludit clericos:laicos:hereticos
⁊ paganos.ſcđm Hoſti.qđ de occulta pollutiōe: qđ de vxoꝛia.
qđ de ſanguinis effuſiōe caſuali no.h Hoſti.que videas.j.e.c.
4 vno.li.vj. ⁊ dicit h Jo.an. ꝑ ꝙ nocturna dormiētiū pollutio
lȝ q̄ſꝗ ſit peccū.vj.di.teſtamētū.hȝ tñ generalis ɔſuetudo ꝙ
ꝓpter illā nō fiat recōciliatio.vel ſcđm Hoſti.ɔſulēd⁹ eēt papa.
ꝑ ¶ Queris glo.ꝑ nūquid violatores eccl'ie nō ɔſecrate ſint cen
5 ſendi ſacrilegi.tȝ ꝙ ſic pbat̄.xvij.q.iiij.ſi qs domū.aīs ē. ver. ꝑ Ponit queſtiones.
ſub.c.q̄ſqs.⁊ dic:vt.e.q.§.ſacrilegiū.⁊ refert hic Hoſti. ꝙ cle-
mēs.iiij.effractores eccl'ie ſcīl clemētis. ⁊ recōci. mādauit de-
nūtiari excōicato. lȝ eccl'ia ɔſecrata nōdū eēt diuina tñ ibi ce-
6 lebrabant. ¶ Scđo q̄ro:hic dr.ꝑ ꝙ eccl'ia dȝ lauari:ſȝ p quem.
qdā ꝙ p epm.qđ tenet Hoſti.⁊ Jo.vt refert.Bona.glo.tȝ ꝙ
p ſimplicē ſacerdotē qđ tenet Egi.p rationē q̄ ſequit̄ ne diui-
ne laudis ⁊c.qđ ɔtingeret in expectatiōe epi.Sȝ numqd ſolē-
niter recōciliabit̄.Hoſt.ꝙ ſic.Jo.an.ſ.qꝛ nō ſequit̄:ſi gaudet
immunitate:ergo eadē forma recōciliatiōis dȝ ſeruari. cū eñ
plus peccauerit violās ɔſecratā ad ei⁹ terroꝛē: ⁊ alioꝝ maioꝛ
ſolēnitas requirat̄ facit de ſen.ex.cū illoꝝ.de eta. ⁊ qua.cū bo
ne.recōcilians autem epiſcopus debet eſſe indut⁹pontificali-
bus ſcđm Hoſti.qui tñ fatet̄ hoc nō ſeruari.ſ.c.aqua.

¶ Nūquid violatores eccl'ie nō ɔſecrate ſint cēſendi ſacrilegi.tȝ ꝙ ſic ⁊c.

¶ De celebꝛatione miſſarum. Rubrica.

1 ☞ Preſbyter ſi perpendit ꝙ corpus chꝛiſti conuerſum eſt
in carnē:vel vinum in ſanguinem non debet eū ſumere:ſed p
reliquijs conſeruare.

¶ Quia in ɔſecratione eccl'ie dȝ:et ſolet miſſa celebꝛari.ideo
⁊c.vl' aliter qꝛ i eccl'ia ɔſecrata celebꝛat̄ miſſa:ɔficit̄ eucharíſtia
⁊ diuina officia celebꝛāt̄.ideo ⁊c.de iſta p̄ma ⁊ tertia pte rubꝛi
ce.de ɔſe.di.j.p totū.⁊ eadē.q.puenit.⁊ duob⁹.c.ſe.xcj.di.p to
tum.de ſcđa pte.ſ.ſacramēto eucharíſtie habet̄ de ɔſe. di.ij.p
totū.⁊ repetit̄ i de.p̄nte part̄.rubꝛice.ſ.de cele.miſ.habet̄.ſ.de
offi.archi.c.ij.⁊ de offi.archip̄.c.ij.⁊.iij.itē de p̄bē.ſignificatū.
de cleri.egro.c.ij.de accu.ſi ɔſtiterit de ſimo.accuſatū.⁊. e.ſe.⁊
c.tāta.de cleri.pen.c.ij.⁊.iij.⁊ de ſen.ex.pmittim⁹.de p̄uile.qm̄
li.vj.ad ſcđaȝ ptē facit de ſumma trini.firmiter.§.vna. de coꝛ.
viti.c.ſi.de his q̄ ſi.a ma.p.ca.c.j.in ſi.de peni.qđ i te.c.de⁹ q.et
c.ois.li.vj.de hereti.ſup eo.⁊ cle.de reli.⁊ ve.ſan.c.vno de he-
re.ad noſtrū.§.viij.de p̄uile.c.j.i p̄n.ad tertiā ptē facit de ſer.
nō oꝛ.null⁹.de imu.ec.c.pe.de ſen.ex.veniēs.⁊.c.cū volūtate.§.
ſi.ad p̄mā ⁊ tertiā.de imu.ec.decet.li.vj.de ſen.ex.com.c.vlt.§.
ꝑ adijcim⁹.⁊ cle.ij.de p̄uile.de ſen.ex.grauis.⁊ āgit h Jo.and.
duo miracula de coꝛpoꝛe xpi.p̄mū ē de q̄dā muliere q̄ vt dili- ꝑ Nota miraculū de coꝛpoꝛe xpi.
gerēt̄ a viro retinuit coꝛp⁹ xpi in oꝛe dū deoſcularet̄ eū:⁊ ɔuer
1 ſum ē i carnē:nec extrahi potuit de oꝛe ei⁹.ꝑ Subiūgit qđ iu-
ris ſi p̄ſbyter ꝓpēdit ꝙ coꝛp⁹ ⁊ ſanguis xpi vel alterū ɔuerſuȝ
eſt euidēter i carnē ſiue ſanguinē.dicit ꝙ nō dȝ ſumere:ſȝ p re
liquijs ɔſeruari.vl' caro ɔburi ⁊ ɔuerti i cinerē ɔſeruādā p
reliquijs reuerēter.Adnectit de p̄mo miraculo pp qđ magne
oblatiōes ⁊ elemoſyne fiebāt eccl'ie prochiali in cui⁹ parochia
hoc ɔtingit.an ptineāt ad epm vl' rectoꝛē eccl'ie nō ſoluit.⁊ eſt
ſiīis q̄ſtio ſi imago virginis glorioſe quā in camera retineo fa
ciat multa miracula:cui⁹ erūt donaꝛ oblatiōes ibi fcte.an mee
epi:vel rectoꝛis parochie.vide.l.ſtatuas.ff.de acqui.re.do.

1 ☞ Matutinū officiū dȝ ɔpleri i mane:⁊ q̄n debeat īchoari.
2 Clerici dicūt̄ īpēdere debitū ſuitut̄ quātū ad offiñ celebꝛādū.
3 Preſbyter ñ pōt ī dicēdo officiū āticipare tēp⁹ vl' poſtponē.
4 Dilatio quando appoſita eſt gratia creditoꝛis non pōt debi
toꝛ preuenire tempus in ſolutione.
5 Sacerdos ꝓpter neceſſitatē pōt p aliū officiū cōplere.
6 Doctoꝛ impeditus legere pōt legere p aliū.
7 Sacerdos expleto officio debet viſitare infirmos.
8 Celebꝛare pōt p̄ſbyter bis in die ꝓpter neceſſitatē.
9 Sacerdotes quare debēt deo referre laudes.
10 Doctores ſeptē requiruntur in examinando ⁊ approbando.
11 Choꝝ an ſit licitū oīb⁹ itrare qñ in eccl'ia publice dr officium.
12 Laici licet poſſint dicere in ſilētio oratiōes ⁊ pſalteriū:nō de-
bēt tñ dicere dñs vobiſcum.Nec cū alijs clericis officiare.nu.13.
13 Excōicatus nō debet horas dicere p modum officij.
14 Moniales literate etiam cantando ⁊ ſolēniter dicūt officiū.
15 Monachi et alij religioſi poſſunt cū clericis diuina officia ſo
lenniter celebꝛare.
16 Clerici īferioꝛis oꝛdinis puta acolyti diaconi ⁊ ſimiles an te-
neantur dicere horas.
17 Clerici impediti an teneātur dicere officium.
18 Neceſſitas non ſubiacet legi.
19 Clericus poſt conualeſcentiam an teneatur dicere horas q̄s

omiſit.
20 Obligatus caſu ad aliquid faciendum ſi impleatur an libere-
tur a tali obligatione.

1 PResbyter. Tho. primo φ in mane debet cõ-
pleri officium matutini. debet
tamen in media nocte inchoari. vt ſequitur ſm Ho-
2 ſtien. ¶ Scdo no. φ quãtũ ad officiũ celebrãdũ
clerici dicunt impendere debitũ ſeruitutis. ſicut eni ſerui tenẽ-
tur dño ad tributũ ita clerici ad officiũ dño ieſu xpo. ¶ Ter-
3 tio no. φ horis ↄpetẽtib⁹ debet ſolui illud debitũ. ⁊ nõ ergo
põt in dicẽdo preſbyter anticipare tẽpus: nec poſtponere. qꝛ
iſta diuiſio p momẽta dierũ eſt facta ad honorẽ dei cui officiũ
4 impẽdit: nõ ipſius ſacerdotis. ⁊ qñ ergo dilatio eſt appoſita
gr̃a creditoris nõ põt debitor preuenire tẽpus in ſolutiõe. vt
l. cũ q. a ſe ſabe. ff. de an. lega. et l. q rome. de vbo. ob. ¶ Quar-
5 to not. ⁊ φ propter neceſſitatẽ põt ſacerdos p alium comple-
re officiũ. ſi ergo nõ ſubeſſet neceſſitas: nõ poſſet dicere offi-
ciũ p aliũ. qꝛ alia eſt opera vni⁹: φ alterius. quinimmo ꝓpter
diuerſitatẽ tẽporis ope eiuſdẽ hominis nõ ſunt eedem. vt. l. ſi
6 nõ ſortẽ. §. libert⁹. ff. de ↄdi. inde. et eſt ar. ⁊ φ doctor impedi-
tus legere põt legere p aliũ. d quo dic. vt. l. nemo eſt q neſciat
ff. de ope. no. re. et. l. inter artifices. de ſolu. ↄtra iſtos qui nõ di-
cũt officiũ horis deputatis. refert Jo. an. miraculum eremite
cui cibũ angelus dñi deferebat qñq3 vuas acerbas. qñq3 ma-
turas. qñq3 marcidas. Interrogat⁹ angel⁹ ab eo q̃re iſta va-
rietas. r̃ndet φ acerbas deferebat. qꝛ preuenerat horã in dicẽ-
do officiũ. maturas qꝛ debito tẽpore. marcidas quãdo nimis
tardabat. debebat enim heremita a curis ſeculi liber debitis
horis impendere laudes altiſſimo ſuper iudicia ⁊c. vt in fin. c.
7 ¶ Quinto no. ⁊ φ expleto officio debet ſacerdos viſitare in-
firmos et ſic ire ad hoſpitale: hodie ad tabernã in certis par-
tibus. ſed vt plurimum poſt miſſam cogitãt de cibo et potu.
8 ¶ Sexto no. in ver. ſepties. ⁊ φ põt propter neceſſitatẽ cele-
brare preſbyter bis in die. quod intellige nõ ſumpto vino pu-
rificationis. de quo dic. vt. ſ. eo. ex parte. Item intellige ſi nõ ſit ibi
alius qui non dixerit miſſam. nam ſi eſſet ille deberet p infir-
mis et peregrinis dicere: nõ iſte qui vnam dixit quaſi alio exi-
ſtente ceſſet neceſſitas. qd dic. vt. ſ. eod. ↄſuluiſti. ſm Hoſtien.
¶ Septimo no. in ver. nã de nocturnis ⁊c. φ quibuſdam ho-
ris de nocte teneremur deo referre laudes. et dicit Jo. an. qd
hore nocturne ſunt tres ſc3 matutinum: prima: et completo-
rium. matutinum dicitur media nocte. prima dicitur in dilu-
culo: licet aliqui dicãt eam ſtatim poſt matutinum completo-
rium dici debet in crepuſculo licet eccleſia gallicana dicat eã
ſtatim poſt veſperas. Ita dicit Jo. an. cui⁹ intellect⁹ videtur
ↄtrariari huic. c. in eo quod dicit matutinum dici in media no-
cte. nam ſi tali hora diceret nõ finiretur mane vt vult illud. c. in
prin. Itẽ prima et cõpletoriũ et etiã matutinũ nõ videt̃ hore
noctis. qꝛ propheta dicit ſepties in die ⁊c. preterea iſte tex. in
ver. nam de nocturnis videtur ponere horas nocturnas vt di-
uerſas ab horis dici cum. ſ. in ver. quia ſeptenarius enumera-
uit. vij. horas. et ſubdit nam de nocturnis ⁊c. nõ enim tres ex.
vij. predictis quas auctoritate ꝓphete appellauit horas dici
videtur hic reaſſumere appellãdo horas noctis de alijs ergo
vigilijs noctis intellexiſſe videtur φ de. vij. ſupradictis quas
ergo intelliges vigilias noctis. vellem docere de. iiij. tñ parti-
6 bus noctis vide. ſ. q. j. ſuperueniente. ¶ Octauo no. ⁊ cauſam
quare deo debẽt ſacerdotes laudes referre. ſ. propter iudicia
iuſtitie ſue. quare autem ſic ad literam obſeruat ipſas eccleſia:
vt ſtatute ſunt in veteri teſtamẽto. dicit Jo. an. propter hoc:
quod iſtis verſibus continetur. In matutino damnatur tem-
pore chriſtus. Quãdo ſurrexit prima canit ordo fidelis. Ter-
tia tunc canitur cum eſt cruciamina paſſus. Sexta ſunt tene-
bre per mundi climata facta. Emiſſus nona diuinus ſpiritus
hora. ¶ Nono not. ꝓpter id quod dicit tex. qd. vij. ſunt hore
dici. colligit glo. ſi. multa ſimilia que taxantur ſeptenario nu-
10 mero. et addit Jo. an. ⁊ φ. vij. doctores requiruntur in exa-
minando et approbando. C. de profe. et medi. l. ſi. quis li. x. et
no. ſ. c. magiſtros. ¶ Querit Joan. andr. ⁊ quando in eccleſia
11 publice dicitur officium ſiue hora an omnibus ſit licitum in-
trare chorum: ⁊ officiare cum alijs. iſtam. q. proſequitur in cle-
ricis: laicis: excommunicatis: monialibus: templarijs et con-
uerſis. dicit ergo quo ad clericos quod omnibus clericis etiã
ſimpliciter tonſuratis hoc licet: niſi ſpecialis conſuetudo ec-
cleſie habeat extraneos non admitti. ar. xxiij. di. pſalmiſta. et
reputantur extranei etiam de eadem terra oriundi: ſi non re-
cepti in illa eccleſia. ad hoc de ſup. ne. prelato. c. ij. de rei vxo-
12 ria actione. l. j. §. videamus. Quo ad laicos dicit. ⁊ quod licet

Nota miraculum.

Opponit in contrarium.

poſſint dicere in ſilentio orationes et pſalmos non debent di-
13 cere dominus vobiſcum. ⁊ ſimiliter nec excommunicatus qui
non debet horas dicere per modum officij. ar. xi. q. iij. ſi quis
epiſcopus. et. c. ſe. et quod not. Specu. ti. ij. §. iuxta. verſiculo.
quid ſi excommunicatus celebrat ſimiliter et laici non p mo-
dum officij debent dicere: nec cum alijs clericis officiare. quia
non ſunt vocati in ſortem domini. vnde non debent ſacra mi-
niſteria contingere. ij. q. vij. §. de his. et patet de vi. et ho. cle.
c. j. et per laicos intellige. ſecundum Hoſtien. etiam templa-
rios hoſpitalarios nec non ciſtercien. fratres minores: ⁊ alios
conuerſos qui clerici non ſunt. ar. in eo quod legitur: ⁊ no. de
14 deci. c. ad hec. et. c. quamuis. ⁊ Moniales autem literate etiã
cantando et ſolenniter dicunt officium. quia poſſunt in bene-
dictione vel conſecratione ſua accipere aliquem ordinem. non
tamen de illis. vij. ordinibus eccleſie. vnde et aliquae ex eis ra-
tione qualis qualis ordinis appellãtur diaconiſſe. xxvij. que-
ſtione prima diaconiſſa. que tamen non poteſt dicere domin⁹
vobiſcum: nec euangelium ſolenniter legit: in miſſa nec mini-
ſtrat altari. de coha. cle. ⁊ mul. c. j. in ſi. φuis in matutina legat
homeliam quod ex cauſa donationis religionis et in conſo-
lationem fragilitatis ſexus concedit eccleſia ſicut diſpenſat
cum depoſitis et irregularibus quandoq3 vt lectiones legãt:
et reſponſoria in choro ſeparatim cantẽt. quod de rigore pro-
15 hibetur. ſ. de homi. ſicut. et. c. clericis. ⁊ De monachis et alijs
religioſis clericis dubium non eſt. quin poſſint in eccleſia cum
alijs clericis diuina ſolenniter celebrare. magni etiam princi-
pes quandoq3 ſtant in ſuis capellis cum clericis ad cãtandũ.
quod eſt tolerabile. ſecundum Hoſtien. ¶ Secundo quero.
quia textus iſte loquitur de preſbyteris qui ad iſtud officium
16 tenentur. ⁊ quid dices de alijs clericis inferioris ordinis pu-
ta acolytis ſubdiaconis diaconis et alijs an teneantur dicere
horas. dicit Hoſtien. quod omnes predicti et quicunq3 bene-
ficiati tenentur dicere iſtas horas. vt ſic large nomen preſby-
teri hic ſumatur. vt in ſimili. ſ. de cohabi. cle. et muli. ca. ij. Si
enim conſtitutus in ſacris non beneficiatus ad hoc tenetur in
quo nullus diſcordat multo magis clericus quantumcunq3
ſimplex beneficium habens. de cleri. coniu. c. quod ad te. et. c.
diuerſis dicebant tamen Pe. et Ab. quod clericus in minori-
bus beneficiatus abſens ex cauſa probabili puta ſtudiorum
excuſetur ab horis dicẽdis: ſiue eccleſia faciat eas dici per ſub-
ſtitutum. nõ ob. iſta decre. que loquitur de ſacerdote qui tene-
tur ratione ordinis et ratione beneficij. Innocen. dixit. quod
quilibet clericus etiam nõ in ſacris debebat ſingulis diebus
officium dicere: vel audire. et ſi beneficiatus eſſet officiare de-
bebat in eccleſia cum alijs. xcij. di. c. fina. dicit tamen Joan. an.
quod libenter cuperet quod eccleſia faceret cõſtitutionem fa-
uore ſtudij quod clerici ſaltem in minoribus tãtum beneficia-
ti ſaltem non curati occupati bono zelo ad ſtudium tenentes
vicarium excuſarentur ab horis dicendis dicendo officium
17 beate virginis. ¶ Tertio querit Joan. andr. ⁊ vtrum clerici
impediti teneãtur dicere officium. dic. quod quoddam eſt im-
pedimentum propter adminiſtrationem temporaliũ. quod-
dam propter infirmitatem. quoddam propter ſtudium. pri-
mo caſu. ſ. propter adminiſtrationem temporalium: dicit. qd
excuſari poterant ab eccleſia officienda dummodo equitãdo
vel alio modo dicant horas. Nam et tales pro preſentib⁹ ſunt
habendi. c. ex parte. de cleri. non reſi. et ideo officium preſen-
tium prodeſt eis. eo. tit. c. dilectus. in magnis vero feſtiuitati-
bus ſemper debent clerici eſſe preſentes in eccleſia: niſi ex ma-
gna cauſa excuſentur. vij. q. j. ſi quis in clero. de cõſe. di. j. ſi qs
exẽplũ. ſcdo caſu qñ abeſt ab eccl̃ia ꝓpter infirmitatẽ. dic. φ aut
eſt talis infirmitas q̃ propter dicẽdo vel audiẽdo officiũ poſſet
18 creſcere vel verõſimr̃: ⁊ noceret ſibi: ⁊ excuſat. ⁊ qꝛ neceſſitas nõ ſub-
a iacet legi^a de obſer. ieiu. ↄſiliũ. §. ſi. aut nõ ẽ talis infirmitas. p-
pter quam dimittat facere facta ſua puta febris quartana vel
alia debilis infirmitas. ⁊ iſta nõ excuſat. ff. de re iudi. l. qñ ſitum.
19 ¶ Quarto q̃ro. ⁊ nunqd poſt ↄualeſcẽtiã tenet̃ dicere q̃s omi-
ſit. dicũt qdã. φ ſiue omiſit ex neceſſitate: ſiue ex negligẽtia ſi
tenet̃ reaſſumere. qꝛ alie ſunt ope vni⁹ dici: φ alterius. vt not.
Bar. l. l. ſi vſuſfruc. mihi i biẽniũ. de vſufruc. le. vn. ſi poſtea di-
uerſo tpe reaſſumerẽt nõ videtur dicere illud officiũ: qd dimi-
ſit: ſ3 aliud. ⁊ p hoc ↄcludũt iſti. φ talib⁹ ẽ penitẽtia iniũgẽda
de peccõ omiſſiõis: q̃ penitẽtia ſatis erit ↄformis delicto: ſi in
reaſſumẽdo officiũ iniũgat: vl̃ ↄmutat i aliã ſi magis credit p-
ficere. idẽ dicit Hoſti. ſi ẽ tãta diuerſarũ horarũ multitudo φ
q̃ſi ipoſſibile eẽt eas reducere. ad hoc. ff. de regu. iuris. l. ipoſſi-
bilũ. Si võ tanta eẽt infirmitas: vt ex toto impediat laborã-
tem ad horas dicẽdas: tũc ſ3 hoſti. nõ tenent̃ reaſſumere: nec
penitentiam agere. ad hoc de cleri. non reſiden. c. ad audien-
tiam. ſi tamen

a ¶ Neceſſitas nõ ſubiacet legi. Adde. l. ij. C. de ope. lib. hoc. l. l. ij. ff. ſi cer. peta. bar. l. l. j. ſal le. de ↄſue. quãto. d re-gu. in. qd ſi ẽ. de obſer. ieiu. ↄſiliũ. card. in cle. j. xix. q. d re. eccle. ſi alie.

tiã.ſi tamen velit reaſſumere laudandus eſt.ſed vbi fingit vel neglegit reaſſumere:vel agere penitẽtiã tenet. vt eſt dictũ.vo
20 lũt ergo Jo.an.Hoſti.ꝛ alij † ꝙ ſi caſu obligatus ad aliqd faciẽdũ ipediat liberet a tali obligatione:adeo ꝙ poſtea facere nõ tenet.ſʒ ꝯ de dolo.ꝛ ꝯtu.cũ dilecti.vbi ſi obligatꝰ ad factũ no põt implere tẽpore ſtatuto:tenent implere poſtea.ad idẽ l.et ideo.de vbo.ob.vbi obligatio ad inſulã fabricãdã ſi pars fabricata perijt:tenet iterũ fabricare termino ſibi prorogato. ad hoc etiã.l.celſus.ff.de arbi.ſo.i illis iuribꝰ ex implemento poſt terminũ nõ ꝯtingit diuerſitas ſolutiõis iure deducta in obligatione qꝛ eadẽ eſt oomꝰ que fiet intra terminũ:et q̃ fiet poſtea:ꝛ idẽ eſt iudicis pceptũ ſiue impleat hodie:ſiue cras ꝑ reſpectũ ad cauſam ꝓpter quã pceptũ emanauit. ſʒ nõ ita in ſolutione boꝝ.qꝛ cum habeant terminũ ꝑfixũ vt in illo.c. elapſo termino et his nõ dictis propter caſum fortuitũ perit obligatio ꝑ illa boꝛa ſic periret ꝑ interitũ ſpeciei in obligatione deductũ.vt.l.qꝺ te.ſi cer.pe.et.l.ſi ex legati cã.de verb. obli.et vide qꝺ no.Bar.de dam.infec.l.j.

1 ☞ Miſſa de feria nõ eſt dimittẽda ꝓpter miſſaꝫ ſpecialẽ.
2 Miſſe peculiares que dicantur.
3 Miſſe ſuis temporibus ſunt cantande.
4 Preſbyter ſi dicit miſſam vt deus aliquos perdat:cõficit.debet tamen deponi.

1 QUidam. † ꝓpter miſſam ſpecialẽ miſſa de feria dimittẽda nõ ẽ. ¶ Nota pmo.ꝙ reſpẽdit laicoꝝ in hoc errãtes idẽ itelligas in clericis:ꝛ plerisq deuotionẽ ſuã adeo cõferũt in aliquẽ ſanctũ:vt alia miſſam:ꝙ ip ſius ſcti audire negligũt.qꝺ faciẽdũ nõ eſt nec trãſgrediẽdi ꝑ hoc ſunt termine quos poſuerũt patres nr̃i.de ſepul.c.j.ad hoc.c.ne innitaris.
2 ẽ.de ꝯſti. ¶ Scḋo no. † ꝙ appellant miſſe peculiares que ob reuerẽtiã trinitatis:ſcti michaelis:vel alteriꝰ ſcti dicuntur.iſto tẽpore nõ ſuo ob deuotionẽ illius ſcti.vt ꝑ nichoꝛ forte ſe gere deũ interpellent.ꝛ dicit hic Jo.an.ꝙ tota reuerẽtia quam habemꝰ ad ſanctos eſt principaliter referẽda ad deũ et trinitatẽ:ſine qua ſancti nihil poſſent.deus enĩ ſe ꝑ nobis hoſtiaꝫ obtulit ipſe igit adorãdus et orãdus : qui ꝑ ſe põt exaudire: qꝺ alij ſcti nõ poſſent.ſʒ inuocati ꝑ nobis apud deũ interpellant.ꝛ de modo orãdi vide ꝑ Jo.an.in cle.j.de reli.et ven.ſan
3 ctoꝝ.in glo.magna.in q̃rto mẽbro. ¶ Tertio not. † qꝺ miſſe ſuis tpibꝰ ſunt cãtãde:nõ vna viꝰ tẽporis alio tpe ꝓpter deuotionẽ eni ꝛ põdera decantetur.qꝛ ꝑ hoc inuit ꝙ nõ erat ibi vnꝰ ſacerdos tñ alſ peculiarẽ poſſent in ſecreto et etiã aliaꝫ audire.de ꝯſe.di.j.hoc quoqꝫ. ¶ Quarto no.ꝙ miſſe deputa
4 te ſunt ſingulis diebꝰ ꝛc.ꝑ ſalute viuoꝝ et mortuoꝝ. † quid ergo ſi preſbyter dicit miſſam: vt deus aliquos perdat : dicit Jo.an.ꝙ ꝯficit vt no.j.q.j.dictum.deponi tñ debet.xxvi.q.v. quicũqꝫ. ¶ Ultimo no.glo.ꝙ interdũ aliqua ꝓhibẽtur non ꝙ ſint in ſe mala:ſʒ qꝛ malũ ſequi poſſet et in ea bene ꝯcoꝛ.

1 ☞ Celebrare vnã miſſam in die ſufficit regulariter.
2 Miſſe quare celebrentur tres in feſto natiuitatis: et quare diuerſis horis.
3 Neceſſitas q̃ dicat ad hoc vt q̃s poſſit celebrare bis in die.

1 COnſuluiſti. Not.primo. † ꝙ regulariter ſufficit celebrare vnam miſſam in die.Auguſtinus autẽ nõ cõmẽdat omni die celebrare. de conſecra.di. ij.cottidie. ¶ Querit
2 glo. † quare in feſto natiuitatis celebrantur tres miſſe:et q̃re horis diuerſis.quia vna in nocte:alia in auroꝛa alia in die.dic: vt in gloſſ. Jo.andr.dicit ꝙ prima miſſa deſignat generationem eternã:que occulta eſt. et ideo prima miſſa celebratur in nocte.ſecunda ſignificat natiuitatem naturalem.ſ.ex muliere et quia ex virgine.et ideo partim naturalis partim occulta. Jdeo celebratur in mane.tertia ſignificat generationem ſpiritualem:que fit per gratiam et iſta in tertia.quia clareſcit. et ex ſtudiis eorum recognoſcetis eos. oritur enim ſol iuſtitie cum conuertitur malus:et quicunqꝫ facit voluntatem patris ꝛc. ¶ Secundo quero.textus iſte permittit plures miſſas in
3 die celebrare propter neceſſitatem. † quero ergo quam dicis neceſſitatem.dic:vt in gloſſa.exemplificat. Joan.and.cũ poſt miſſam ſuperuenit epiſcopus quam abſqꝫ miſſa celebranda vel audienda non decet diem preterire.de priuileg. c.vltimo. lib.vj. Hoſtien.addit alios caſus neceſſitatis : puta propter defunctos:propter peregrinos:propter hoſpites: ꝓpter cõmeantes:propter infirmos: ꝓpter charitatem preſbyteroꝝ

Ponit queſtiones.

cum vnus eoꝝ habꝰ preeſt eccleſijs:et propter duas miſſas proprias:que quandoqꝫ ꝯcurrunt.vt.j.eo.c.cũ creatura per Jo. andr.omnes enim iſtos appellãt caſus neceſſitatis:quod intellige ſi nõ ſit alius ibi paratus ad celebrandum.et ille ſit ieiunus.j.eo.ex parte.et.c.j.ẽ.c.ponit e i exẽplum Jo.an. qñ deeſt eucbariſtia ad opus infirmoꝝ.quod ꝑpendit preſbyter ante ꝑfuſionẽ ꝛ nouiter eſt ſibi intimata infirmitas. Jtẽ ponderat Jo.an.ꝙ dicit gl.ꝙ ſi poſt miſſam de die ſi aliquis moriatur põt celebrare miſſam pro defunctis. nã ex hoc ordine dicit.qꝺ ꝯſuetudo eccl'ie eſt ꝙ qui dixit miſſam de die celebrare põt poſtea ꝑ defunctis.ſed nõ ecõuerſo ratio ẽ. qꝛ a defunctis nullus regreditur.et ideo celebrata miſſa defunctoꝝ nõ celebratur illa de die.ſed oẽs tẽdunt ad mortem.vñ celebrata miſſa diei celebrari põt pro defunctis et facit pro hac cõſuetudine eccl'ie.xj.di.eccleſiaſticarum.

1 ☞ Hymnus non dicitur nec ſymbolum in miſſa cõmemorationis.licet dicatur propria prefatio.
2 Feſtiuitates q̃ ſunt q̃ habẽt proprias ꝑfatiões.
3 Te deum laudamus an debeat dici in laudibus.

1 COnſilium. † Jn miſſa commemorationis.licet dicat ꝓprie prefatio nõ tñ dicat hymnus nec ſymbolũ.et cauſaꝫ reddit.ſcḋa ibi inquiſitiõi. ¶ No.pmo.ꝙ ad honorẽ beate virginis.ſancti ſpũs. et ſancte crucis diebꝰ nõ deputatis eiſdem dicũtur miſſe etiã decãtido ꝛ dñr miſſe pro feſtis.i.pro feſto ſumunt.ꝛ feſtiuãtur.ac ſi eſſet feſtũ. hoc faciũt multi vcꝫ in feria ſcḋa ꝑ defunctis. Jn tertia de angelis vel trinitate. Jn quarta de ſctõ nicolao. Jn q̃nta de ſpũ ſctõ. Jn ſexta de cruce.in ſabbato de dña nr̃a virgine glorioſa maria.et hec pñt dici peculiares de quibus.ẽ.c.ij. ¶ Scḋo
2 not. † qꝺ certe feſtiuitates habẽt ꝓprias ꝑfationes.vt ſunt feſtiuitates beate virginis et alie q̃ habẽtur.de ꝯſe.di.j.inueniꝰ mus.ꝛ ſi plures inuenieris eas deleas cũ ille ſint tñ ꝑ eccl'iã
approbate. ¶ Querit glo. † vtrũ te deũ laudamꝰ debeat dici
3 in laudibꝰ.tex.ſentit ꝙ ſic q̃nqꝫ. dũ dicit regularius dimittit ꝛc.glo.exponit regularius ꝑ regulare.et ſic electiue. ſicut iuris.i.non.vel dic ſecundum Hoſtien. quod illud regularius ponit propter ꝓpter laudes matutini de dña noſtra.in quibus de commendibili deuotione dicimus te deum.et merito vt aliquid habeat propriũ.quod enim ſibi fit deo fit.hinc beatus bernardus.manifeſtum eſt indiuiduam matris ꝛ filij gloriam.et eodem vtriuſqꝫ eſſe preconium cuius diffinitionẽ ſuperat intellectum.i.reuerentia . que matri debetur etiam illi qui eam talem fecit.vt virgo et mater eſſe exhiberetur.

Ponit queſtionem.

1 ☞ Uinum qui non poteſt bibere an poſſit promoueri.
2 Sacerdos poſtq̃ receperit vinum perfuſionis nõ poteſt illo die celebrare.
3 Uinum perfuſionis admixtum ſanguini an efficiatur ſanguis.
4 Medicina non computatur inter alimenta.
5 Preſbyter quantum debet quieſcere poſt cibum vt celebret.

1 EX parte. No.primo. † ꝙ debet ſacerdos ꝑfundere vino ꝛ vinũ ꝑfuſionis bibere.an vero is q vinũ nõ poteſt bibere promo
2 ueri poſſit.no.ij.q.vij.ip ſi apoſtoli. ¶ Secundo not. † qꝺ poſtq̃ vinum perfuſionis accepit. non poteſt illa die aliam celebrare.et dicit Hoſtien.quod hoc habet locum etiam in miſſis natiuitatis de quibus.ẽ.eo . conſuluiſti vt.ſ.ſi perfundat et bibat. poſt primam non celebraret. ſecundam nec tertiam.et dicit Joan.andr.quod aliquos magnos vidit hic errare ꝛc. ¶ Querit gloſſa. † nunquid vinum
3 perfuſionis admixtum ſanguini efficiatur ſanguis. quidam quod ſic.vt.c.quod in dubijs.gloſſ.contra ad.c.quod in dubijs.reſponde vt ibi dixi.poſt Jo.andr.et collige.hic Joan. andr.quod ſolus potus facit frangere ieiunium. quod eſt verum quo ad celebrationem aliam : quam impediret receptio a modice aque calide vel frigide. et hec procedunt propter reuerentiam ſacramenti vnde et aſſumens medicinam non poteſt poſtea ſumere corpus chriſti.cum tamen ieiunium abſtinentie non frangatur per medicinam. vt not. hoc. de obſer.
4 ieiu.ſuper rubrica. † medicina enĩ (vt dicit glo.) nõ ꝯputatur inter alimẽta.caue. innuit ex hoc ꝙ ille q tenet ad alimẽta nõ
a teneat ad medicinasᵃ egroto de quo in ſpec.q ſilij ſint le.§.ſʒ nũqd: alibi dixi ſacrim igit ſumi diem.ſtomacho.vñ ſʒ gl.añ
5 cibũ digeſtũ ſumi ſi dʒ. † quãtũ ergo dʒ ꝑſbyter q̃euiſſe poſt

Ponit queſtionem.

¶ Ad medicinas . an q teneat.ad alimẽta teneat ad medicinas vide l.l. vbo victus. cũ.l.ſeqñ.ff. de verbo.ſignifi.

cibũ.dicit quidã a prima vſq; ad ſextã vel a tertia vſq; ad ve-
ſperam. Hoſti.remittit ad.c.ti.§.ꝛ qualiter.dicunt quidã qḋ
abſtinuiſſe debet poſt mediam noctem.de offi.dele.conſuluit
facit de eccleſia.ſi conſtiterit.

1 ¶ Forma certa verboꝝ prefixa eſt in tranſubſtãtiatiõe cor-
poris et ſanguinis.
Nec pars corporis trãſubſtãtiaẜ p partẽ ſyllabarũ vel dictio-
num ſed vltima ꝓlatiõe verboꝝ ipſius forme.nu.2.
3 Canõ proprie miſſe quid dicaẜ. Quare in ſecreto dicaẜ.nu.4.
5 Diuerſitas ꝛ varietas inter euãgeliſtas nõ curaẜ:nec vitiat.
6 Dare beatius eſt ꝙ̃ accipere.
7 Eccleſia licet faciat aliqua vltra euãgeliſtarũ ſcripta: debem⁹
ea defendere p ſcripta et veriſimilia.
8 Teſtamentum hominis morte confirmatur.
9 Antiqua facta quorum non eſt memoria a quo emanauerunt
debemus credere.
10 Forma ſacramenti altaris que ſit.
11 Aqua an cõuertaẜ in ſanguinẽ cũ vino.ꝛ nu.22.
12 Coniũctio vini et aque ſignificat vnionẽ chriſti et eccleſie.
13 Natura cedit miraculo in ſacramento altaris.
14 Aquã cũ vino vel aquã.et vinũ an ſit idẽ dicere.
15 Et.ꝛ cũ.nõ differũt quãtum ad verbalem cõiũctionẽ.
16 Papa ſcripſit pro aliquo vt ſibi ꝓuideretur de dignitate ec-
cleſie cum canonicatu:et prebenda:an canonicatum et preben
dam habere poſſit.
17 Sanguis chriſti an poſſit fieri de agreſto vel vino ſpiſſato p
decoctionẽ et facto nectare et de aceto vel de vino extorto de
vuis.
18 Aqua ſi ſit tm̃ in calice ſine vino an ſit ibi ſacramẽtũ calicis.
19 Sacerdos ſi poſtq̃ ſumpſit corp⁹ ex guſtu vel aſpectu depre
hẽdit in calice nõ eſſe vinũ ſed aquã tm̃ qd agere debeat.
Quid ſi habebat aquã in ore: et tunc ſenſit ꝙ aqua eſt.nu.20.
21 Miracula que ſunt in corporis chriſti ſacramẽto.
23 Suffragia an ꝓſunt damnatis.

Cum marthe. Scripta hic ꝓlixe p
Jo.an.de corpore et
ſanguine xp̃i leuiter ptrãſibo:recitãdo: ſunt q̃dã
inter ſacre theologie pfectos viros nõ inter iuue-
nes ſcholares ptractãda ꝛ hoc dicit. ſi qua verba
ſunt in canone miſſe q̃ ab euãgeliſtis dicta nõ fuerint:credere
debem⁹ ꝙ a xp̃o apl̃i et ab ipſis eorũ ſucceſſores acceperint.
hoc pͥmo.ſcḋo ꝙ in ſacramẽto eucchariſtie aq̃ cũ vino trãſub-
ſtãtiatur i ſanguinẽ. Tertio ꝙ orõ q̃ dr̃ in ſecreto in feſto ſcti
leonis imutata eſt.q: ſancti ꝛ pfecte hti oratiõib⁹ nr̃is nõ indi
1 gẽt.ſcḋa ibi:q̃ſiuiſti.tertia ibi:tertio. ¶ Not.pͥmo.† ꝙ in trã-
ſubſtãtiatione corporis ꝛ ſanguinis xp̃i eſt ꝑfixa certa forma
verboꝝ.ꝛ dicit Jo.an.ꝙ in tali ſacramẽto altaris ſicut in alijs
ſacramẽtis eſt elemẽtũ ſenſibile: ſiue materia de qua ↄ̃ficitur
ſacramentũ.ſ.panis ꝛ vinũ.eſt v̇boꝝ forma:qua accedente ad
elemẽtũ ꝛ ſacerdote rite ſm̃ claues eccl̃ie ordinato hoc pfe-
rẽte:ꝛ intẽtionẽ ſuã ſm̃ formã eccl̃ie dirigẽte:fit ſacramẽtũ in
2 ipſa verboꝝ ꝓlatiõe finali.† Jta ꝙ nõ tranſubſtãtiatur pars
corporis p partẽ ſyllabarũ vel dictionũ:ſed in vltima verboꝝ
ipſi⁹ forme ꝓlatiõe ad aquã ordinaẜ oĩm ꝑcedẽtiũ verboꝝ pro
latio ſit trãſubſtãtiatio corporis.idẽ de vino.et ſic hoc mira-
culoſe remanẽtib⁹ accidẽtib⁹ prioris:ſed nõ ſubſtãtia ſm̃ Ho
3 ſtiẽ. ¶ Scḋo no.Jo.an.† de iſto canone miſſe in quo lʒ mul-
ta inſeranẜ verba q̃ ad ſacramẽtũ corporis referũtur ſicut illa
panẽ ſctm̃ vite eterne:ꝛ illa ſctm̃ filij tui corp⁹ ꝛc.tñ iſta nõ ſunt
illa verba p q̃ ↄ̃ficiẜ corpus xp̃i.ſed illa tm̃ hoc eſt ẽ corp⁹ meũ
ſm̃ Hoſti.lʒ quidã ſimplices ſacerdotes credãt canonẽ miſſe
eſſe quidquid ẽ in ſecreta.ſed male qꝛ canon miſſe ſumitur p
4 verbis illis tm̃ quib⁹ fit trãſubſtãtiatio.† Quare autẽ canõ dr̃
in ſecreto dicit qḋ pluribꝰ de cauſis.pͥma qꝛ xp̃s cordis nõ vo
cis clamorẽ attẽdit.ſcḋ a ne ſacerdos longo clamore deficiat.
tertia ne impediaẜ popul⁹ orare.quarta ne verba tã venera-
bilis miniſtri cottidiano vſu vileſcant.quinta qꝛ hoc pertinet
ad ſolũ ſacerdotẽ.ſexta ne v̇ba canonis ſepius audita diſcanẜ
a laicis et locis incõgruis recitenẜ. ¶ Tertio no. ꝙ multa di
cta et facta ſaluatoris nr̃i ieſu xp̃i ſunt ab euãgeliſtis ꝑtermiſ
5 ſa q̃ apl̃i ſuppleuerũt. ¶ Quarto not.† ꝙ diuerſitas ꝛ varie-
tas inter euãgeliſtas nõ curatur nec vitiat.ꝛ hoc ideo qꝛ de di
uerſis factis et dictis ſaluatoris nr̃i teſtimoniũ ferũt.ꝛ ad vnũ
effectũ tẽdũt.qḋ fuerit verus de⁹:et in eo verificata ſint oĩa q̃
ꝓphete de eo ꝑdixerãt.facit qḋ not.in.l.ob carmẽ.ff.de teſti.
vbi glo.alle.c.de parẽtela.ꝛ qḋ no.Jnno.in.c. qualiter et q̃ñ.
6 de accu.facit.c.cũ tu ſili.de teſti. ¶ Quinto no.† ꝙ beatius eſt
dare ꝙ̃ accipere.vñ dicit Hoſti.ꝙ nobilitas eſt in dãdo etiaʒ
vltra ꝓmiſſa. c.j.de dona.pauca vero debẽt recipi de ſimo.et
ſi q̃ſtiõẽs.ꝛ dicit vet⁹ ꝓuerbiũ nec oĩa:nec ſemp:nec ab oĩbus
inhumanũ eſt eñ a nemine accipe:ſed paſſim omnia ſemp ꝛ a
quolibet viliſſimũ:et auariſſimũ eſt.ff.de offi.ꝓcõ.l.ſolent.§.
j.nil vero debemus querere immo nec ↄcupiſcere.ſ.de ↄſti.c.
7 nã cõcupiſcẽtiã. ¶ Sexto no.in.§.ceterũ.† ꝙ illa q̃ vltra euã
geliſtarũ ſcripta eccl̃ia ↄ̃ſueuit facere debem⁹ defendere p eo-
rum ſcripta ꝛ vero ſimilia.leuauit eñ xp̃s oculos ad celũ in re
ſuſcitatiõe lazari in fractiõe quinq; panũ:et duorũ piſcũ luc.
ix.multomagis ꝑſumẽdum eſt leuaſſe in iſto venerabili ſacra
mẽto.ꝛ ſic ex cõſuetudine patris ſama.in minorib⁹ ꝑſumere
debem⁹ in maioribus nõ omiſſum de quo in gloſſa.no.ar.ꝛc.
8 ¶ Septimo not.† ꝙ teſtamẽtũ hominis morte ↄ̃firmatur
ante mortẽ.ergo ambulatoria eſt volũtas. vt in iuribus alle-
gatis in glo.quid ſi iuraſſet teſtamẽtũ nõ mutare.dic.vt not.
xiij.q.ij.vltima volũtas.et plenius in Spec.de inſtru.edi.§.
cõpẽdioſe ver.quid ſi quis iurauerit.et in reg.quod ſemel.de
regulis iuris.li.vj.in mercu.et per Bart.in.l.ſi quis in pͥn.te-
ſtamẽti.de le.iij.et in ſumma de teſtamẽtis.§.qualiter ↄ̃firme
9 tur. ¶ Octauo no.in ver.credimus igitur.† ꝙ facta antiqua
quorum nõ eſt memoria a quo emanauerunt debemus crede
re.et in multis de quibus nõ põt reddi ratio ſufficiat iſta cre-
dulitas.qꝛ nõ omniũ q̃ a maiorib⁹ dicta ſunt:ratio reddi põt
vt.l.nõ omniũ.ff.de legi.ꝛ vide.qḋ nõ.l.xviij.di.cõ epiſcopi.
10 ¶ Nono not.† formam ſacramẽti altaris.ſcʒ panis et vini.et
quomodo panis debeat ẽẽ de puro frumẽto. et quid ſi aliud
granũ vel piper miſceatur.et quid de muſto:vel agreſto ace-
to: vel nectare.no.de ↄ̃ſe.di.ij. c.ij.et.v.et Jnnoc.hic ponit et
Ab.poſt eũ dicẽs panẽ eſſe debere de puris granis frumenti
et vinũ de vuis.de ↄ̃ſe.di.ij.in ſacramẽto.cũ vero ↄ̃tingit cõ-
miſtio cũ predictis an illud admixtum trãſubſtãtiatur dicã.ſ.
11 ¶ Decimo no.in.§.queſiuiſti.† vtrũ aqua cũ vino in ſanguĩ
nẽ ↄuertatur.hic in tex.ſunt opi.Jnno. dicit ꝙ panis trãſub
ſtãtiatur in corp⁹.ꝛ vinum:et aqua ſimul in ſanguinẽ ſecũduʒ
Jnno.quod dictum Hoſti.intelligit hoc modo. videlicet qḋ
aqua nõ trãſubſtãtiatur p ſe:ſed tm̃ inquãtũ eſt miſta vino.et
ideo verius dicaẜ vinũ et aquã mixtuʒ trãſubſtãtiari.et niſi di
ctum Jnno.ſic exponas error eſſet.vt pʒ in eo qḋ no.ſ.eo.§.
ver.preterea ad trãſlationẽ ergo requiriẜ vtrũq;.qꝛ ſi eſſet ibi
vinũ tm̃:eſſet xp̃s ſine nobis.ſi vero eſt aqua tm̃ eſt ibi eccleſia
12 ſine xp̃o.debet ergo ſimul vtrũq; offerri.† ↄiunctio eñ vini ꝛ
aque ſignificaẜ vnionẽ xp̃i et eccl̃ie.verũ ſi ex negligẽtia ꝑter-
mittatur aqua nihilominus vr̃ ꝙ ibi ſit verũ ſacramẽtũ:ſʒ nõ
perfectum quãtum ad ſignificatuʒ. qꝛ nõ eſt ibi repreſentatio
vnionis xp̃i.et eccleſie.quãtum aũt ad ſubſtãtiam ſacramẽti
verum eſt et perfectum.vt pʒ in eo qḋ legitur et no.ſ.e. verũ
ſcḋm Hoſti.debet tñ parum poni de aqua quod vinũ illã ab-
ſorbeat.qꝛ chriſtus non mutaẜ in eccleſiã:ſʒ eccl̃ia in chriſtum.
Aduerte tñ ꝙ licet panis trãſubſtãtiectur in corpus:ꝛ vinum
et aqua in ſanguinẽ.tñ ſub vtroq; ipſe xp̃s integer eſt.nõ eñ
eſt corpus hominis viui ſine ſanguine: et anima.nec ſanguis
ſine corpore ꝛ anima. ¶ Undecimo not.in ver.ↄtingit.igiẜ ꝙ
quãdoq; accidẽtia mutãt ſubiectũ miraculoſe.quãdoq; natu
raliter mutaẜ forma:nõ materia.q̃ñq; vna materia cũ alia per
miſceẜ.de quo dic:vt no.inſti.de re.di.§.cũ ex aliena materia.
cũ.§.ſequẽtib⁹.ꝛ ſubtiliter vt no.in.l.q̃ſitũ.§.illud fortaſſe.de
13 le.iij. ¶ Duodecimo no.† ꝙ natura cedit miraculo ꝛ virt⁹ ꝛc.
de iſtis autẽ q̃ venerit miraculoſe puta reſuſcitatio lazari.dic:
vt.l.nã ad ea.ff.de legi. ¶ Decimotertio no.in ver. verũ Jo.
14 an.ꝙ dicit tex.aquã cũ vino.† an ſit idẽ dicẽ aquã cũ vino ꝛ di
15 cere aquã ꝛ vinũ dicit Dy.† ꝙ quãtũ ad v̇balẽ ↄiũctionẽ iter
et: ꝛ cũ nõ ẽ differẽtia.ff.de vſufru.le.l.illi cũ illo. ꝛ.ff. de le.j.l.
a tytie textores.§.nihil diſtat.ᵃ Bart.dicit ꝙ aut cadit iter eos
quoꝝ nõ ẽ:vt alij nõ accedat.vt ẽ inter hoĩes quoꝝ vn⁹ alteri
accedere nõ põt.ſeu ſolet.vt.l.iuſtiſſime. de edi.edic. vel inter
res prorſus diſtictas.ꝛ tũc eodẽ mõ ↄiũgit.vt iſti.d le.§. ſi gs
ancilla.ꝛ.l.ſi ancilla cũ liberis.de le.j.aut cadit inter eas quaꝝ
vna ſolet alteri accedere vt inſtrumẽtũ fundo peculiũ ſuo:tũc
eſt differẽtia.qꝛ ꝛ ↄiũgit ꝑncipaliter.cũ ↄiũgit acceſſorie vt. l.
ij.de peculio.de hoc per Cynum in.l. ij.de verbo. ſig.ꝛ Bart.
ita diſtinguit in.l.ſi cui fundum. de fun. inſtruc.et inducit illa
16 Joan.andr.ad.q.Tullius pro quo papa ſcripſit vt ſibi ꝓui-
deretur de dignitate eccl̃ie cũ cãtatu et ꝑbẽda:an cãtatũ ꝛ pre
bẽdã habere poſſit dato ꝙ nõ vacet dignitas aliqb⁹ vr̃ ꝙ nõ.
qꝛ dictio cũ vr̃ facere ↄditionẽ.ꝛ ſic ceſſat grã:niſi vacẽt vtraq;
ar.ff.de ↄdi.ꝛ demõ.l.nulli⁹ paulus.ꝛ potiſſime in mãdatis.de
preben.cui de nõ.li.vj.ſed contrarium tene niſi de intellectum
pape aliter appareret:benefacit de le.j.l.ſi ancilla cum libe-
ris.et

a ¶ Nihil di-
ſtat. Adde
eũdẽ bart. i
l.j.ff. d pac.

ris.⁊.l.ſi cui ſerui.⁊.l.ſi quis inquilinos.§.ſi.⁊ qđ ibi not.⁊vide
qđ no.Joan.and.ſ.de regu.iur.c.nullus ex cōſilio.Si autē in
in litera gratie nō eſſet appoſita dictio cū:ſed dictioꝛ:nō eſſet
queſtio.vt.e.ꝙ ſepe.de preben.lib.vj. ¶ Decimoquarto not.
in ver.tertio loco.ꝙ debemus accedere ad formā orādi ⁊ quid
in orationibus petere debeamus de quo per Jo.an.de reli.et
ven.ſan.c.j.in cle.valerius dicit ita ſocrates humane ſapientie
quaſi quoddā terreſtre oraculū:nil vltra petēdū a diis immoꝛ
talibus arbitrabať:ꝙ vt bona tribuerēt.qꝛ hij demū ſcirēt qđ
vnicuiqȝ eſſet vtile.Nos autē plerūqȝ id votis expetimus:qđ
nō impetraſſe melius foret. Et em̄ depertiſſimis tenebris ⁊c.
Ponit queſtiones. vt ibi pulcre pſequiť. ¶ Tāgit hic Jo.an.plura de iſto mira
bili ſacramento.ex quibus aliqua ſuccincte p qōnes expediaȝ
primo ergo quero ſi aliqua grana ſiliginis vel alterius bla
di ſint ſuper miſta cū granis frumēti de quibus factus eſt pa
nis:nunqđ illa grana a frumēto trāſubſtantiantꝛ.dicit ꝙ non
ſed ſolum frumentum.qꝛ ⁊ ipſe fuit granū frumenti vt ipſe di
cit Jo.xij.niſi granū frumēti cadēs in terraȝ ⁊c. ¶ Secundo
17 querit. Utrum de agreſta vel vino ſpiſſato per decoctionem
⁊ facto nectare ⁊ de aceto ⁊ de vino extorto de vuis.dicūt qui
dam ꝙ de talibus nō fit ſanguis. Joā.an.dicit ꝙ de talibus
nō eſt facile iudicandū.⁊ melius eſt non celebrare:ꝙ de talib⁹
conficere.Alij dicūt.ꝙ de nectare dummodo ſpecieȝ vini non
mutauerit confici pōt.nā ſi coleť p ſpēs nihilominus vinū re
manet:⁊ ꝯtus mutenť accidētia ſicut coloꝛ:ſapoꝛ:⁊ odoꝛ.ſpēs
tñ nō mutať.ſicut aqua colata p cineres aqua remanet. vñ ſm
eos poſſet in ea baptizari.Idem dicit de vino qđ aliquātulū
acuit.ſecus ſi olno ſit factū acetū.ita ꝙ vini ſpēs ſit mutata de
talibus eñ nō cōficereť.pbať de cōtrahē.empt.in venditiōib⁹
de vino vero extorto de vuis nulla dubitatio eſt qn cōfici poſ
18 ſit ſm Jo.an. ¶ Tertio querit. Quid ſi in calice eſt tm̄ aqua
ſine vino.dicit ꝙ ibi nō eſt calicis ſacramētū.vñ quandocūqȝ
hoc deprehendat ſacerdos:anteꝙ ſumat dȝ reincipere verba
per que ſit cōſecratio calicis.illa veȝ ſimili mō poſtꝙ cenatum
eſt ⁊c.cū oībus orationibus q̄ in canone miſſe ſequūtur. Ita tñ
ſi nōdū ſūpſit corpus xpi qꝛ reiterat nō dȝ ſup hoſtiā cōſecra
19 tā ſigna facere q̄ iā facta ſunt. Quid ergo dices ſi poſtꝙ ſacer
dos ſumpſit corpus ex guſtu:vel aſpectu deprehēdit in calice
nō eſſe vinū:ſed aquā tm̄ dicūt aliqui.ꝙ nō dȝ a capite incipe
re:ſed dimittat ⁊ de negligētia peniteat.Alijs vero videť me
lius.ꝙ dȝ ponere vinū in calice ⁊ repetere totā cōſecrationeȝ
ſanguinis ab illo loco:ſimili mō ⁊c.vſqȝ in finem ⁊ ſi timet ſcā
dalū in pꝛolongatione miſſe ſufficit ꝙ dicat illa tm̄ verba p que
cōſecrať ſanguis.ſ.illa ſimili mō ⁊c.vſqȝ in mei cōmemoratio
nē faciatis.nec eſt neceſſe ꝙ repetat orationes ſequētes.⁊ hoc
20 verū:qñ guſtauit.i.in oꝛe poſuit:ſed nō deglutiuit. Quid ergo
ſi iam habebat aquā in oꝛe:⁊ tunc ſenſit ꝙ aqua eſt dicas ꝙ ſi
ſine ſcandalo fieri pōt caute pōt ipſam reponere in calice ⁊ fa
cere poni in ſacramētario cū reuerētia qꝛ pter pꝛiculū corpis
xpi q̄ in ipſa aqua fuit poſita nō eſt in terrā ſpargenda:nec vili
ter tractanda:ſed nec eſt trāſglutiēda.Alio qȝ tamꝙ nō ieiu
nus vlterius nō debebit ꝯficere illa die.vij.q.i.nihil. ¶ Quar
21 to quero circa iſtā cōmiſtionē vini ⁊ aque. Quñ verū ſit ꝙ aqua
trāſubſtātieť in ſanguinē vel vinū appoſitū ſanguini.ex dictis
Jo.an.ſup vbo remanet.colligi pōt bimēbꝛis diſtinctio.vtrū
aqua ponať in tanta quātitate:ꝙ abſoꝛbeat ſpēm vini:⁊ ſapo
rē ſuū:aut nō.et rurſus vtrū ante ꝯſecrationē ponať.vel poſt
ea.Sed clarius loquiť ſup verbo circūfuſuȝ.dicit eñ ꝙ qñ ali
que reliquie remanēt de ſanguine:⁊ apponiť multū de vino:⁊
cenſeť totū vnū remanet de ſanguine quare ſi ſuſcipiať hic ſup
fuſio celebrationē impedit illa die.Ꝫ.c.ex pte.⁊ ideo ſacerdos
in receptione ſanguinis dȝ decēter ſine ſonitu euacuare ⁊ ſug
gere calicē quanto pōt:vt nihil ibi remaneat:⁊ poſtea vinū ſu
perfundere:⁊ laudabilius eſt facere duas:ꝙ vnā ſupfuſionē lȝ
quidā vnam faciūt.Quid ergo dices ecōuerſo.puta parū vini
apponiť cū ſanguine ſicut ſeruāt ciſtercieñ.fratres.cū.ēt in cō
uentu ſacerdos qui tenet calicē cū ſanguine videns ꝙ quanti
tas ſanguinis nō ſufficeret oībus fratribus ponit ibi aliquā
tulū de vino:ſed quantitas ſanguinis maioꝛ eſt in magna pte
vino appoſito.nūqđ cenſebiť totū ſanguis.dicit Jo.an.ꝙ nō
qꝛ nunꝙ pars vini q̄ apponiť:trāſubſtātiabať.qꝛ nō ſit trāſub
ſtantiatio niſi per verba canonis.ſ.eo.de homine tñ qꝛ totum
miſtū videť.nec pōt diſcerni ſub illis accidētib⁹:q̄ in ſanguine
remāſerāt ſuſcipiť xpus:nō tñ madidať ſanguis a vino. qꝛ non
eſt ibi p effuſionē.ſȝ p coꝛpis gloꝛificationē totū coꝛpus xpi in
tegrū ⁊ gloꝛificatū.vñ ſicut vinū pꝛectū ſup bolen nō madida
ret ſanguinē venarū:ſic nec vinū appoſitū ſanguini xpi:quan
tū ad celebrationē aliā illud ſumēs nō intelligereť ieiunus pp
vinū illud modicū poſtea admiſtū.Ꝫ.c.ex parte.⁊ hoc intellige
quando tam parum liquoꝛis admiſceť ſanguini:ꝙ ſpecies ipſe
ſiue accidentia puta coloꝛ:ſapoꝛ:⁊ odoꝛ vini nō corrūpunť:ſed
manēt.nam ipſis manētibus manet ſub illo ſacramēto verum
coꝛpus ⁊ ſanguis xpi.quid ergo ſi tanta ps alterius liquoꝛis
admiſceať.ſiue ponať cū ſanguine:quāta eſt quātitas ſpecierū
vel maioꝛ refert ariſtotelē dicere.ꝙ nullū miſtibiliū ſuū eſſe re
tinet.qđ intelligiť qñ equalis eſt miſtio.nam ſi inequalis puta
nouem lagene vini miſceanť cū quinqȝ lagenis aque nō eſt mi
ſtio:ſed augmentū dominantis vini.q.d.hoc caſu totū vinuȝ
cēſebitur:⁊ nominabitur:⁊ nō aqua.⁊ his rōnib⁹ dicūt quidā
ꝙ in iſtis duobus caſibus videtur ſpēs non manere:ſed videť
fieri tertiū:ſicut vides in farina ⁊ aqua ſimul miſta.tertiū ſit.ſ.
paſta pꝛioꝛis ſpeciebus.ſ.aqua ⁊ farina nō manētibus ſed mu
tatis:ſic etiā debēt in predicto caſu qñ nō manēt pꝛioꝛes ſpēs
vini:quibus nō manētibus deſinit eſſe ſacramentū.Sed Jo.
an.dicit.ꝙ qđquid phi.dicat rōnes ſuas naturales in hac ma
teria nō admittimus:ſicut nec debemus.vt patet in verſi.con
tingit igitur.dicit ergo ꝙ qñ tanta quātitas alterius liquoꝛis
admiſcetur ſanguini:ꝙ veriſimiliter ⁊ ſenſibiliter apparēt di
uerſo ꝓpꝛes ſpecies nō manere:qđ ptȝ magis ſenſu percipi:quā
aliqua locutione exprimi.ſicut aīs debēt iura de ſolu.ratum.
de dona.apoſtolice.§.penul.pōt eñ vinū adeo rubeū eē:adeo
forte:adeo odoriferū:ꝙ nō ſolū ſi triplū aque ne dicā alteri⁹
vini:ſed etiā ſi duplū cū ipſo admiſceať de aqua:adhuc retine
bit in pte coloꝛē:ſapoꝛē ⁊ odoꝛē:vini.ergo manet ſpēs.ergo ⁊
ſacramētū.vt pbat iſte textus.hoc igiť teneas.ꝙ quātūcūqȝ al
terius liquoꝛis apponať cū ſanguine:ſemp remanētibus ſpe
ciebus manet ⁊ ſacramētū.ipis aūt nō manētibus:deficit ⁊ ſa
cramentū.Aliud in oleo nō cōſecrato. ibi eñ qꝛ nulla tranſub
ſtantiatio niſi ptes miſcenť.⁊ per cōtrariū olei cūȝ oleo ⁊ ideo
ſine periculo fidei dicere poſſumus:ꝙ conſecratū trahit ad ſe
nō conſecratū.Ꝫ.tit.i.qđ in dubijs.⁊ tñ qđ ibi diciť ſm Joan.
and.videť intelligendū qñ pars olei conſecrati ſatis maioꝛ eſt
parte olei nō cōſecrati. ¶ Quinto quero.dicitur in ver.cedit
22 quippe natura miraculo ⁊c. Quē ſunt miracula in coꝛpoꝛe xpi.
dicit Jo.an.ꝙ ſunt multa:in quibus rationes deficiūt:ſȝ ſimi
litudines ſeruiūt.pꝛio trāſubſtātiatio panis ⁊ vini in coꝛpus
⁊ ſanguinem xpi.ſimilitudo in cibo ⁊ potu:ꝙ mediāte natura
ſit humana caro.ſecūdo ꝙ tota die trāſubſtātiať:⁊ nullū aug
mentuȝ ſit in xpo.ſimilitudo in ſecreto manifeſtato.tertio ꝙ
tota die ſumiť nec diminuiť.ſimilitudo in lumine accēdēte alia
lumina quarto ꝙ indiuiſibile diuidiť in qlibet:pte totū rema
nēs.ſimilitudo in ſpeculo.quinto ⁊ a malis ſumptū nō quoin
quinať.ſimilitudo in ſole qui p fetida loca trāſit.ſexto ꝙ debi
lius eſt moꝛtale.ſimilitudo in ſanis cibarijs que infirmis ⁊ de
bilibus ſunt nociua.ſeptimo ꝙ ſumptum ſtatim rapiť in celū
incōtaminatus cū exiuit de virginis coꝛpoꝛe:⁊ incoꝛruptus
de monumēto clauſo.octauo ꝙ immenſum in pua ſtat hoſtia
ſimilitudo in oculo puo magnū montē cōpꝛehendente.Nono
ꝙ ideȝ coꝛpus in diuerſis locis a diuerſis percipiť.ſimilitudo
in ſono cāpane.decimo ꝙ remanent accidētia trāſubſtātiato
ſubiecto ⁊ in hoc cedit natura miraculo.vt hic. ¶ Sexto cir
23 ca vltimā ptē quero. An ſuffragia pſint dānatis.dñs Jo.cal.
recitat hic multoꝝ opi.⁊ tandē cōcludit ſuffragia dānatis in
nullo pꝛodeſſe vt dicit auguſtinus ⁊ magiſter ſentētiaꝝ ponit
lib.iiij.di.xlv.⁊ aperte pꝛincipaliter ē:de penī.di.vij.c.ſi.⁊.xxvi.
diſt.§.alle.ea demū.ibi:ſed eterna illū flāma ſine vllo remedio
trucidabit.Nō ob.xiiij.q.ij.tēpus.qꝛ vt ibi pōt colligi de exi
ſtentibus in purgatoꝛio loquiť auguſtinus.quoꝝ pena qñqȝ
per ſuffragia expiatur totaliter qñqȝ diminuiť.⁊ ita intelligit
iſtū ſinē.poſſet tñ ex pꝛiuilegio ſpeciali fauoꝛe alicuius ſancti
aliquē de inferno redimere:⁊ ad vitaȝ reducere ⁊ ſaluare.⁊ ſic
intelligunt aliqui qđ legitur de beato machario ⁊ beato gre
goꝛio:⁊ traiano imperatoꝛe.de hoc per beatum thomam.ter
tio ſententiarum.xlv.diſtin.q.ij.articulo ſecūdo. Reliqua ma
gis theologica quam canonica que hic tangit Joan.and.per
te videas.⁊ predicta que digi p eū dicta intelligas q̄ appꝛobo
hūdicta ⁊ ſancta mater eccleſia appꝛobat:ac ſentit de pdictis.

1 ¶ Circūſtātie dicunť oīa q̄ dicunť i miſſa pter vba canonis
2 Actus qui ſimulate concipitur nō pꝛoducit effectum.
3 Falſa remedia ꝙ veris periculis ſunt grauioꝛa qđo intelligať.
4 Simulare eſt magnū peccatū.
5 Sacerdos q vult celebrare ſi nō habet cui confiteať qđ iuris.

De homine. Grauī⁹ peccat qui ſimulat
ſe conficere:⁊ non conficit
ꝙ is qui conficit in moꝛtali.⁊ ſunt due partes.qđ
1 ⁊ eius ſolutio ibi:cum ergo. ¶ Not.pꝛimo. Q ꝙ in

miſſa omnia que dicunt̃ preter verba canonis quibus conficit̃
dicuntur eſſe circũſtãtie. ſimiliter in alijs que gerimus q̃dã di
cuntur eſſe ſubſtãtialia. q̃dã naturalia q̃dã accidentalia actuũ
gerẽdoꝝ vt. l. pacta. cõuẽta. ff. de cõtrahẽ. em. ¶ Secũdo not.
2 ꝙ actus qui ſimulate cõcipit̃ nõ pducit effectũ. qḋ pꝫ qꝛ nõ
ſatiſfit populo ſic ficte gerẽdo. hinc dicit̃ vmbra q̃dam videt̃ in
opere ꝛc. vt. ĩ. de cõſue. quanto. ⁊ facit qḋ no. ĩ. de elec. dudũ
ipm aũt ſimulanteꝫ grauat talis fictio. vnde q̃ſqꝫ obligat̃. qḋ
dic. vt. ĩ. de regu. vidua. facit qḋ not. in. l. j. ff. de dolo. ¶ Ter
3 tio not. in verſi. cũ ergo. ꝙ falſa remedia veris ſunt periculis
grauiora. qḋ dictũ gloſſ. exponit ꝙ magis peccat qui occulte
malũ agit q̃ ille qui palã. de quo dic vt in ca. ⁊. xxxij. q. iiij. ne
4 mo. ⁊. lxxxj. di. clericus ſolus. ¶ Quarto not. Jo. an. ꝙ ſimu
lare eſt magnum peccatũ. vñ gregorius. ſimulata equitas du
plex eſt iniquitas. ⁊ tullius li. j. de offi. c. viij. totius aũt iniuſti
tie nulla capitalior: q̃ eorũ qui cũ maxime fallũt id agũt: vt bo
ni viri eſſe videantur. ⁊ in vita patrũ legit̃. in nullo ſic gaudet
inimicus: vt in illo qui cogitationes ſuas manifeſtare nõ vult
5 ¶ Querit glo. ſi. ꝙ quid iuris ſi ſacerdos qui vult celebrare nõ
hꝫ cui cõfiteat̃. dic vt in ca. ⁊. vij. q. j. nihil. ⁊. l. diſtinc. de his. ij.
in fine. vlti. glo.

Ponit que ſtiones.

1 Teſtimoniũ verũ vniuſcuiuſqꝫ rei ſumit̃ ex ſignis.
2 Minima pticula falſitatis in teſte viciat dictũ eius in totum.
3 Cõpoſitũ põt reſolui in ſua cõponẽtia.

In quadam. Improbat opi. que hꝫ ꝙ
i ſacramẽto altaris aqua
cõuertitur in phlegma. ⁊ pbat xp̃m fuiſſe verũ deũ
⁊ verũ hominẽ. ⁊ ꝙ de ipſius latere exiuit vera aqua
1 ¶ Not. in ver. ſed aduerſus. ꝙ ꝙ ex ſignis ſumitur verũ teſti
moniũ vniuſcuiuſqꝫ rei dixi. in. c. vidua. ĩ. de regu. ¶ Secũdo
2 ꝙ ꝙ a veritate oĩs fallacia dꝫ eſſe remota. hinc eſt ꝙ minima
particula falſitatis in teſte vitiat dictũ eius in totũ. de quo dic
vt in. c. fraternitatis. de hereti. ⁊. c. ſi ad ſacras. ix. di. ¶ Ter
3 tio not. ꝙ cõpoſitũ põt reſolui in ſua cõponẽtia. de quo dic
ſubtiliter vt not. in. l. q̃ſitũ. §. illud fortaſſe. de leg. iij. ¶ Quar
4 to not. ꝙ corpus humanũ cõpoſitũ eſt ex quatuor elemẽtis
cetera dic. vt in nouella.

1 Rector dꝫ dolere de exceſſibus ſubditorum.
2 Dormientes nimiũ reprehenduntur.
3 Vigilãtibus ⁊ nõ dormiẽtibus iura ſubueniunt.
4 Clerici in dicẽdo diuinũ officiũ nõ debẽt ſyncopare. Sed ſtu
dioſe ⁊ deuote dicere nu. 7.
5 Pſallẽtes in choro debẽt tenere aures ⁊ cor ad diuina.
6 Clericis oĩb⁹ indicta eſt neceſſitas dicẽdi diuinũ officiũ diur
num ⁊ nocturnum.
8 Clericus dũ intẽdit diuino officio licet nõ debeat aliud cogi
tare: tñ ſi cogitat nõ peccat mortaliter: ſed venialiter.
9 Clericus dꝫ in alijs cõuenire in choro ad diuinũ officiũ ⁊ inde
non diſcedere.
10 Clericus ſi omittit aliquẽ verſum pſalmi ex negligẽtia: an pec
cet: ⁊ an teneat̃ pſalmũ inchoare a capite.
11 Laici q interſunt officio diuino: nec intelligũt: debẽt eſſe in ſi
lẽtio ⁊ rogare deũ vt orationes ⁊ lectiones ⁊ pſalmi ⁊ cantus
qui fiunt in eccleſia. pſint ſibi ⁊ alijs ad ſalutẽ.

Dolentes. Tolle p ſumma ſi. c. ⁊ duo
facit. ponit duplicẽ clericoꝝ
exceſſum. ſecũdus ibi: ſunt ⁊ alij. ſecundo iſtud pro
1 hibet ibi: hoc igit̃. ¶ Not. primo ꝙ rector debet
dolere de exceſſibus ſubditorũ ⁊ potius in dolorẽ bone fame
q̃ male delectare dꝫ. ¶ Secundo not. ꝙ iſti clerici peſſime di
ſpenſabãt tẽpus vite ſue ptẽ in comeſſationibus: ptẽ in dormi
endo: trãſeũt tales vitã veluti pecora: q̃ natura pna atqꝫ ven
tris obediẽtia finxit hos reprehẽdit ſalluſtius in prin. catilina
rij. ita dicẽs. Multi mortales dediti vẽtri atqꝫ ſomno indocti
incultiqꝫ vitam ſicuti peregrinãtes trãſiere. quibus pfecto cõ
tra naturã corpus voluptati: aĩa oneri fuit. eorũ ego vitã mor
tẽqꝫ iuxta exiſtimo q̃m de vtraqꝫ ſiletur. Nõ ergo debet breue
vite tẽpus inaniter diſpẽſari. nihil eñ chari⁹ tẽpore nihil tñ vi
lius reputat̃. vt ait bernardus ⁊ vide ſenecã. epiſtola prima ad
2 lucillũ. ¶ Tertio not. ꝙ cõtra nimiũ dormientes: quos etiam
reprehendit ouidius ſine titulo. Stulte qd eſt ſomnus gelide
niſi mortis imago. Longa quieſcẽdi tẽpora fata dabunt. pro
deſt tñ quandoqꝫ requies animo nimiũ fatigato. vñ ſeneca. in
procmio declama. excitatur enĩ otio vigore ⁊ triſtitia q̃ con
tinuatione pertinacis ſtudij adducit̃: feriarũ hylaritate diſcu
3 titur. tamẽ plus vigila ſemper ne ſomno deditus eſto. ꝙ vi
gilantibus ⁊ nõ dormiẽtibus iura ſubueniunt. vt. l. ſi pupillus
4 de priuile. cre. ⁊. c. vigilãti. ĩ. de preſcrip. ¶ Quarto no. ꝙ nõ
debẽt clerici in dicẽdo officium ſincopare. q̃ tamẽ omiſſio non
vitiat actũ. vt. l. meuia. ff. de ma. te. facit. l. ſi quis ratiões. ff. de
cõdi. ⁊ demõ. paria eñ ſunt nõ agere: vel pfunctorie agere. vt
5 ibi. ¶ Quinto not. in verſi. ſunt ⁊ alij. ꝙ pſallentes in choro
debẽt tenere aures ⁊ cor ad diuina. cantus eñ non conſiſtit in
modulatione verborũ ⁊ multitudine: ſed in corde. xcij. di. c. j. et
ij. cũ deuotione ergo eſt manendum: ⁊ deo plus corde q̃ voce
6 pſallendũ. vt dicto. c. ij. ¶ Sexto not. ꝙ in oĩbus clericis eſt
indicta neceſſitas dicendi diuinũ officiũ diurnũ ⁊ nocturnum
ſub pena ſuſpenſionis. qḋ videt̃ verũ poſt monitionẽ. qꝛ q ve
nit ꝯ canonẽ: monet̃ anteq̃ p iudicẽ puniat̃. arg. de cler. excõ.
mi. ſi cele. de elec. cũ in cunctis. niſi certa pena a canone ſit infli
cta. de hoc. ĩ. de preben. c. extirpande. q cõtra iudicẽ ſtatim pu
niri poſſet ſm Jo. an. ſup gloſ. ſi. qui etiã remittit ad not. ſ. de
electio. generali. li. vj. in glo. contra faciens. ⁊ de treu. ⁊ pa. c. j.
7 ¶ Septimo no. ꝙ clerici ſtudioſe ⁊ deuote dicere debẽt offi
cium: quantũ eis deus dederit: an vero peccet mortaliter qui
hoc nõ facit. dicit Jo. and. ꝙ dicere eſt in precepto: ſꝫ alia que
in deuotione cõſiſtũt ſuadendo dicuntur. ꝙ placet ibi: quãtũ
eis deus dederit ꝛc. durũ eñ eſſet ponere in vi precepti: ⁊ mit
teret eccleſia laqueũ: ⁊ alligaret onus importabile cõtra. c. de
8 viduis. xxvij. q. j. ⁊ per hoc dicit Jo. an. ꝙ licet clericus dũ
intendit diuino officio nõ debeat aliud cogitare: tñ ſi cogitat
nõ peccat mortaliter. ſꝫ venialiter. qꝛ ſm boethiũ cor hominis
vagũ eſt: ⁊ mobilius ſit omni mobili: vñ non eſt homo adeo
9 fortis ꝙ tales cogitationes euitet. ¶ Octauo not. ꝙ cleri
cus debet cũ alijs cõuenire in choro ad diuinũ officium: ⁊ inde
nõ diſcedere. dicit tñ Innoc. ꝙ ſi q̃s nimis fatigatus eſt ſpũs
exiret cã recreationis: ⁊ põt fieri ſine ſcandalo nõ videt̃ pecca
re. caueant tñ ne in his excedant nimium ⁊ frequẽter ſm Inn.
¶ Querit Jo. an. ꝙ ſi clericus omittit aliquẽ verſum pſalmi ex
10 negligẽtia an peccet: ⁊ an teneatur pſalmũ inchoare a capite
dicit Inno. ꝙ nõ peccat: qḋ intelligi hoſti. mortaliter: ſed ve
nialiter bene peccat. nec debet reincipere. pſalmuꝫ: qꝛ ſi fieret:
aliquibus forte ſcãdalũ generaret ⁊ hac ratione pſalmũ omiſ
ſum nõ dꝫ reaſſumere: ſi tamen totus chorus omiſiſſet pſalmũ
debent illũ reaſſumere: niſi ſcandalum immineret. ⁊ intellige
predicta quando ex leui negligentia vel nimia meditatione cõ
tingit talis omiſſio. ſecus ſi negligentia eſſet accurata ⁊ mali
cioſa. qꝛ maledictus homo qui facit opus dei deſidioſe hiero.
xluij. ſubdit etiaꝫ ꝙ ſi quis nimis forte dormiens tardius ſur
gat ꝙ reperit de officio dictum ab alijs: dꝫ dicere in ſilẽtio dũ
alij cantant ſi tamen ſine malicia ſine culpa nõ interfuit in prin
cipio officij vel fini nequeat intereſſe nõ oportet ꝙ a capite in
cipiat vel finẽ ſuppleat. ſi tamẽ magnã partẽ nocturnoꝝ vel
laudis omitteret. bñ faceret ſi illud diceret ſm Inno. ⁊ hoc vl
timum dicit Jo. an. fore tutũ. ⁊ vide ꝙ de iſta reaſſumptione
11 dictum eſt. ĩ. c. i. ¶ Ulterius querit. ꝙ quid de laicis qui inter
ſunt officio nec intelligunt que leguntur. Rñdeo debẽt eſſe in
ſilentio ⁊ rogare deum vt orationes: lectiones: ⁊ pſalmi: ⁊ can
tus qui fiunt in eccleſia pſint ſibi ⁊ alijs ad ſalutem. ſm Inn.
de clericis ſi quod cantant non intelligũt dicit ipſe ꝙ nõ pec
cant dũmodo cor ſuum ad deũ habeãt ⁊ ei pſallant.

Ponitque ſtiones.

1 Deus propter peccata ſacerdotum ⁊ incuriã iraſcitur.
2 Eucharistie ſacramentuꝫ teneri debet loco ſingulari mundo
⁊ ſignato.
3 Sacerdos monere dꝫ plebẽ vt reuerentiã exhibeat hoſtie et
ſanguinis chriſti ſacramẽto.
4 Preſbyter cum defert hoſtiam ad infirmum debet reueren
ter incedere: ⁊ ipſam deferre ante pectus in decenti habitu.
5 Fugiens ad corpus xp̃i an gaudeat immunitate eccleſiarum
ſicut fugiendo ad eccleſiam.

Sane. Dicit ꝙ euchariſtia debet conſeruari
quomodo in eius eleuatione ⁊ porta
tione populus debet inclinare: quomodo debeat
ad infirmũ deferri: tranſgreſſores precipit graui
ter puniri. ſecunda ibi: ſacerdos. tertia ibi: quã. quarta ibi: pre
1 lati. ¶ Not. primo. ꝙ deus propter ſacerdotuꝫ peccata ⁊ in
curiã iraſcitur. facit in auctẽ. vt nõ lug. cõtra na. primo Reſo
coll. vj. de exce. pre. clerici. xvi. q. l. reuertimini. ¶ Secũdo no.
2 ꝙ loco ſingulari mundo ⁊ ſignato debet teneri euchariſtie
ſacramẽtuꝫ. ⁊ dicitur euchariſtia ab eu qḋ eſt bonum ⁊ charis
qḋ eſt gratia nec debet ſcribi per. h. in principio qꝛ tunc eſſet in
teriectio dolentis. facit qḋ not. Jo. an. ĩ. de teſtamentis. nos
quidem

3 quidē.ſuper glo.j.℃ Tertio not.ꝙ ſacerdos debet monere
plebē vt reuerentiā exhibeat hoſtie:⁊ ſanguini xp̄i ſacramen-
to inclinādo ſe.ſic debēt incuruari cū legit euāgeliū ſtādo tn̄.
4 de cōſe.di.apoſtolica.℃ Quarto not.ꝙ preſbyter cū defert
hoſtiā ad infirmū debet reuerēter incedere.⁊ ipſam deferre añ
pectus in decēti habitu:⁊ ſimiliter deferre dz:⁊ per cōſequēs
nō dz vacuus redire:ſed tot deferre.vt nō vacuus reuertat.qḋ
ſi contingeret ꝓpter multitudinē forte infirmoꝝ ceſſare dz lu
Ponit que ſtiones. 5 mē:⁊ ſonitus cāpanelle ſm hoſti.℃ Querit Jo.an.ꝙ vtrū fu-
giens ad corpus xp̄i gaudeat immunitate eccleſiarū:ſicut fu-
giendo ad eccleſiā.hoſti.⁊ vin.dicūt.ꝙ fugiens ad corpus xp̄i
gaudeat immunitate:ſꝫ nō recipiens.⁊ eſt rō ſm eū.q: corpus
xp̄i recipientē ipſm reperit captiuū:⁊ ſic captiuū dimittit:ne vi
deat dn̄o dānare iuſtitiam.cū iuxta pſalmū.Juſtus eſt dn̄s ⁊
ſummū bonū ⁊c.xij.q.ij.cū deuotiſſimā.fugientē vero quē libe
rū inuenit in libertate conſeruat.⁊ hoc ꝓbat hoſti.multis rō-
nibus.⁊ primo q: ſi ꝓpter honorē dei eccleſia hꝫ illud priuile-
giū.ergo fortius ipſe deus.q: ꝓpter qḋ vnū quodq:⁊ ipſum
magis:in cle.j.de reli.ſecūdo q: ſi ſtatuta ꝓfecti ſoluat holem
inſti.de his qui ſunt ſui vel ali.iuris.§.ſed hoc tempore multo
fortius corpus xp̄i quo nihil maius.xcv.di.ecce.ad hoc fides
mulieris patiētis fluxū.vt legit matthe.ix.c.Jtē longe gra-
uius eſt eternā ꝙ̄ tēporalē ⁊c.de here.c.vergētis.⁊ dicit hoſti.
ſe nō videre quare magiſtri cōtrariū notauerūt.℃ Ultio no.
glo.qualiter ſit orādū ⁊ quid dicendū in eleuatione corporis
xp̄i.⁊ hic per Jo.an.

1 ℃ Jura ꝓuidēt cōtra pigros ⁊ deſides excitando eos.
2 Anniuerſariū ſi cadit in die feſto:quid iuris.
3 Orandum eſt pro defunctis.

Um creatura.

Jn cōuentualibus eccleſiis cōuentua-
liter celebrāde ſunt miſſe de feſto.vel feria:ꝑ anni
uerſariis defunctorum.ponit mandatū cuius pre-
1 mittit cām gn̄alem ibi:mandamus.℃ Not.ꝙ cōtra pigros et
deſides iura ꝓuidēt excitando eos.concor.l.ſi.C.de edic.diui
2 adri.tol.⁊.c.vigilāti.de preſcript.℃ Secūdo not.ꝙ quid iuris
cū anniuerſarium incidit die feſto:an primo debeat ſatiſfacere
obligatus ad ambo.dic ꝙ ſatiſfaciēdū eſt anniuerſario in pri
uato.⁊ diei feſto ſolēniter in cōuētu.ſi aūt nō incurrat feſtū in
die ſiet ecōuerſo ſcꝫ anniuerſarium in cōuētu ſolēniter:⁊ miſſa
ferialis in priuato.⁊ hꝫ hoc locū in cōuētualibus.⁊ poſſet ha
bere locū in capellis:quaſi ſit hic iuſta cā bis celebrandi.ē.eo.
cōſuluiſti.cū eñ ꝑ anniuerſariis annuatim aliquid eccleſia re-
cipere conſueuerit ſine vitio ſimonie.ē.de preben.ſignificatuꝫ
Jlli quibus tale quid relinquit:quaſi ex debito ad hoc tenent
de deci.c.parochianos.Jn cōcurſu ergo duarū obligationuꝫ
debemus ſatiſfacere grauiori:nihilominus ⁊ alteri ſi hoc poſ
ſumus.facit.l.in operis.ff.loca.⁊ qḋ not.in.c.breui.de iureiu.
3 ⁊.c.ſi.de dila.in ratione ſui.℃ Tertio no.ꝙ ꝑ defunctis eſt
orandū.⁊ ſic eis ꝓſunt ſuffragia viuētiū.vt in gloſ.⁊ in ſingu-
lis miſſis eſt orandū ꝑ eis.de cōſe.diſ.j.c.penul.⁊ ſic pōt quis
per aliū ſaluari:ſꝫ nō dānari.de hoc.j.q.iiij.iā itaq.⁊ in ſimili
in.l.ſoluēdo.de nego.geſt.⁊.l.ſolu.⁊ iudicaū.de ſolu.quid er-
go ſi illi qui orāt ꝑ mortuis ſunt mali:an eorū ꝑces proſint vel
noceant no.xix.di.§.j.⁊.iij.q.vij.in grauibus.

1 ℃ Eps in eccleſia ſua dz tm̄ celebrare miſſam in die cene do
mini ⁊ chriſma conficere.
2 Eps quolibet die dn̄ico dz eſſe pn̄s in eccleſia cathedrali:niſi
iuſtū impedimentū occurrat.

Ereferente.

1 ꝙ Jn die cene dn̄i eps in eccleſia ſua tātuꝫ miſſam
celebrare dz:⁊ chriſma cōficere.ponit mandatū:cu-
ius premittit cām ſpecialeꝫ.ibi:fraternitati.℃ Op
Opponet in contrariuꝫ ponit dicit hic.ꝙ vna tm̄ miſſa in die dici dz.ē immo videt ꝙ
due ꝓpter neceſſitatē puta aduentū peregrinorum.ē.eo.con
ſuluiſti.ſo.chriſma nō dz confici niſi certo die.de cōſe.di.iij.li-
teris.⁊ di.iij.omni tēpoꝛe.vnde ne poſſit impediri precipitur
vt hic habet.vel ꝓ deeſt dici ſpeciale ꝓpter honorē chriſmatis
vt dicto die nō poſſit dicere niſi vnam miſſam.No. etiam hic
2 Jo.and.ꝙ eps quolibet die dn̄ico debet eſſe pn̄s in eccleſia
cathedrali.niſi iuſtum impedimentum occurrat.de conſecra.
diſtinctio.iij.epiſcopus ⁊.vij.q.j.⁊ temporis.⁊ argumen.quod
tunc debeat celebrare quaſi reddat debitum ſponſe ſue cōtra
quod ſaluo impedimēto canonico nulla eſt excep.admittēda
de coniug.le.c.ij.

1 ℃ Uini plus ponendū eſt in ſacramēto altaris ꝙ̄ aque ra-
tio redditur nu. 4.
2 Archieps habet correctionem eorum que praue geruntur in
prouincia.
3 Eccleſie oēs tenent ſequi conſuetudinē romane eccleſie.

Erniciosus.

1 ꝙ Jn ſacrificio altaris plus eſt de vino:ꝙ̄ de aqua po
nendū.⁊ primo ponit abuſum:quē ſecundo iprobat
2 ℃ Not.primo ꝙ archieps habet correctionē eoꝝ
que praue gerunt in prouincia:⁊ nō ſolū ꝓpter dn̄ina:ſꝫ etiā
qñ vitiū eſt cōe.vt hic.⁊.ē.de inſti.c.iij.⁊ de reſcrip.ad hec.⁊ de
3 offi.ordi.paſtoralis.℃ Secundo not.ꝙ oēs eccleſie tenētur
ſequi cōſuetudinē romane eccleſie.de quo in gloſ.⁊ qḋ not.ē.
de offi.archid.c.ſi.⁊ de cauſa ꝯſuetudinis nō eſt aliter inquirē
dū:ſed credendū a maioribus ex cā rationabili introducta.vt
ē.c.cū marthe.§.credimus igitur.de quo etiā in glo.quā not.
4 que etiā querit ſi rō huius conſuetudinis reddi poteſt.ꝙ ſcꝫ
quare ponitur plus de vino ꝙ̄ de aqua.⁊ dicit ꝙ ſic.q: delecta
bilius letificat enim cor hominis.aqua vero humores generat
⁊ corrūpit ſtomachū.vel eſt ratio.q: aqua ponitur vt acceſſo-
ria ⁊ magis in vino elucescat iſtud ſacramentū.ē.c.cū marthe
Jtē q: nō legimus xp̄m poſuiſſe aquā in calice.

1 ℃ Preſbyter q ſine igne ⁊ aqua vel in pane fermentato vel
in ligneo ſcypho ſacrificat deponendus eſt.
2 Corpus xp̄i an poſſit cōfici in pane fermētato.
3 Eccleſia quare mauult ſacramentum eucharistie fieri in pane
azimo quā fermēto.
4 Sacramētum ſanguinis ex ſolo vino ſine aqua confici poteſt
licet ſacerdos grauiter peccet.
5 Deſpiciētia nimia ſimilis eſt dolo.

Jteras.

1 ꝙ Ab officio ⁊ beneficio deponen
dus eſt preſbyter:qui ſine igne et
aqua vel in pane fermētato vel in ligneo ſcypho ſa-
crificat.ꝯminis diuiſio ſecūda ibi:cū igit.prima po
nit duos exceſſus preſbyteri.ſecūda ibi:itellecto.ponit alios
duos.℃ Not.primo quid iuris cū examinatus ſup inquiſitio
ne generali cōfitet crimē.ad hoc vide not.ꝑ Jo.an.in.c.quali-
ter.ij.ſup verſi.redde.℃ Secūdo not.ꝙ primus exceſſus iſti⁹
preſbyteri fuit duplex.pīo q: in pane fermētato:qḋ nō licuit
vt in prima gl.que allegat iſtud pauli nō in fermēto veteri ⁊c.
Ponit que ſtiones. qḋ habetur pīo ad cor.v.ꝙ vtrū aūt vt in pane fermētato cō-
2 ficiendo aliqḋ agat.gl.dicit ꝙ nō in eccleſia occidētali.de quo
not.de cōſecra.di.ij.c.ij.Cōtter theologi tenent cōtra glo.vt
tho.iij.parte ſumme.q.lxxiiij.articulo.iiij.⁊ hoſti.lꝫ grauiter
puniri debeat.latinus id faciens ad hoc de tēpo.or.c.ij.℃ Sed
3 incidenter hic queritur.ꝙ quare magis ſacrificiuꝫ eccleſia vult
fieri in pane azimo ꝙ̄ fermētato.tho.vbi.ē.reddit plures cau
ſas.prima q: xp̄s hoc ſacramentū inſtituit prima die azimorū
matthe.xxvj.⁊ mar.xiiij.qua die nil fermentatū in domib⁹ iu-
deorū eē debebat.exo.xij.ſecūdo q: hoc ſacrm̄ eſt ꝓpter corpis
xp̄i:qḋ ſine corruptiōe cōceptum eſt:magis ꝙ̄ deitatis.tertio
q: hoc plus cōpetit ſinceritati fideliū.que requirit ad vſuꝫ hu
ius ſacramēti.vñ.j.ad corin.v.nō in fermēto ⁊c.⁊ ibi itaq epu
lemur in azimis ſinceritatis:⁊ veritatis.℃ Ulterius ꝑ id qḋ
4 dicit tex.ſine igne ſacrificabat ⁊ aqua colligit ſm hoſti.ꝙ ꝙ ſi-
ne aqua ſit verū ſacramentū licet grauiter peccet:⁊ puniēdus
ſit hoc faciēs.alr̄ dixiſſet hic ꝙ ſacrificare ſimulabat:ſicut di-
xit.ē.c.de homine.⁊ fuit opi.hug.vt not.de cōſe.di.ij.c.ij.⁊ ma
giſtri ſententiarū lib.iiij.di.xi.c.ſi.in eo tn̄ loquitur qui nō in-
tendit errorē inducere:ſed obliuione vel ignorantia hoc facit.
5 ℃ Ultimo collige ꝙ ꝙ nimia deſpiciētia eſt ſimilis dolo ⁊ ap-
pellatur iſta ſuppꝛema ignorātia que equiparat dolo:vt hic.⁊
ff.de verbo.ſigni.l.late.fact.l.regula.⁊ qḋ ibi not.ff.de iuris
⁊ facti ignoran.

℃ De baptiſmo ⁊ eius effectu. Rubrica

1 ℃ Baptiſmi ſacramētū in quo conſiſtat.
2 Aqua tota que eſt in fontibus baptiſmi vel in flumine in quo
aliquis eſt baptizatus an ſit baptiſmus.

℃ Uiſo de corpore xp̄i.quo nihil maius in ſacrificiis videndū
eſt de baptiſmo quod eſt magis neceſſarium:⁊ reliquoꝝ ſacra
mētorū ianua.ſ.tit.j.veniens.vel aliter ſicut miſſa eucharistia
a ſacerdote debet celebrari ⁊ cōfici.vt.ē.p.xi.rubrica ſic baptiſ
mus debet a ſacerdote cōferri:licet valeat collatus ab alio.ē.

de ſumma trini.c.j.§.ſacramentū.habetur de materia de con-
ſecra.diſt.iij.per totū.lxviij.di.c.j.ꝛ.§.qd ergo.cū.c.ſe.j.q.j.de-
dit.ꝛ.c.ſe.repetit in cle.ꝛ multa iura ꝯueniūt huic titulo.deq-
Ponit queſtiones. bus hic in nouella.vbi querit poſt doc.ꝛ in quo cōſiſtat ſacra-
1 mētum baptiſmi.ſuper quo triplex opi.reperit.prima.ꝙ ipſa
aqua eſt baptiſmus:vel ſacramētū baptiſmi. Alia ꝙ in ablu-
tione ſiue tinctione baptizati duo reperiunt.paſſio ex pte ba-
ptizati.ꝛ actio ex parte baptizātis.ꝛ dicunt ꝙ abſolutio ſiue
tinctio q̄ dicit paſſio eſt baptiſmus:ſiue ſacramētū.ꝛ huic opi.
videt aſſentire magiſter in ſnijs.tertij dicūt qd character qui
in baptiſmo cōfertur eſt baptiſmus ſiue ſacramētū.de ꝯſecra.
di.iiij.tūc valere.nō ipſa aqua vel tinctio:q̄ velociter tranſeūt
Inno.dicit:ꝙ ſicut ſunt tria in ſacramēto altaris:de quibus
ti.j.cū marthe.diſtinguēdū ſic:ꝛ tria ſunt i baptiſmo.vnū eſt
qd eſt tm̄ ſacramētū:ꝛ nō res.ſ.aqua abluens:q̄ ablutio ꝛ tin-
ctio ſcd̄z ē tm̄ res ſacramētū ꝛ nō ſacramētū.ſ.peccati remiſſio
ꝛ gratie infuſio.tertiū eſt:qd eſt res ꝛ ſacramētū ſcz character
ei impreſſus in baptiſmo.aqua igit verbo dn̄i ſanctificata ꝓ
prie eſt ſacramētū:ſicut ꝛ ſpēs panis ꝛ character ſecūdario ſi-
cut ꝛ verū corpus xp̄i.ꝛ de charactere vide qd not.Ioā.an.de
2 ſacra.nō ite.ſuper rubrica.¶ Querit Io.an.ꝛ vtrū tota aqua
que eſt in fontibus baptiſmi vel in flumine in quo eſt aliqs ba-
ptizatus ſit baptiſmus.ponit opi.ꝛ tandē concludit.ꝙ nō ſo-
lū in flumine:ſed etiā in fontibus illa ſola aqua ſit ſacramentū
que tāgit corpus.ꝛ nō tota aqua fontiū quinimmo ꝛ quātum
cūq ꝯſecretur aqua fontiū tn̄ nūq̄ ſit ſacramentū p ſola ver-
ba cōſecratoria:q̄ ibi dicunt.niſi ꝛ puer ibi baptizet cū verbis
ad hoc ordinatis.naz priora verba ſunt tm̄ de ſolēnitate.ꝛ id
nō faciūt ſacrm̄.Itez cui rei eſſet ſacrm̄ cū nulla ſit anima:in
aqua ſignū infuſionē gr̄e factā.vel character infuſuz ſm̄ inn.

1 ¶ Baptizare an quilibet poſſit.
2 Pagani ꝛ alij in forma eccleſie baptizare poſſunt dumtamen
accedat intētio baptizati.
3 Baptizādus ſi male ſentit de virtute baptiſmi:q̄ nō credit ba-
ptiſmum aliquid operari.an ſi in forma eccleſie baptizatur
erit baptizatus.
4 Baptizandus ꝛ baptizās ſi intēdāt baptizari:nō tn̄ credūt ꝙ
baptiſmus cōferat niſi ꝯferat corporis ſanitatē:vel ad hoc tm̄
intēdūt vt infirmus baptizādus ab infirmitate liberet an va-
leat talis baptiſmus.
5 Baptizādi modus quis ſit.Et que forma verboꝝ.nume. 6.
Et qd ſi verba ꝓferant prepoſtere.nu. 12.
7 Pronois ego expꝛſſio an ſit de ſubſtātia i ſacramēto baptiſ-
mi Quid itē de ꝓnomine te.nu. 8.
9 Baptizare plures an poſſit ſimul vnus.ꝛ an plures vnū.
10 Baptizās ſi nō vtat verbo baptizo.ſed balneo:lauo:tingo:an
ſit baptiſmus.
11 Baptizari an poſſit in omni lingua.ꝙ ſic.
13 Prouincia vna vel ciuitas ſi vtat alia forma q̄ noſtra in bapti
zādo baptizari nulla ꝓuincia an ſint iterū baptizandi.
14 Papa pōt cōtra cōſtitutionē eccleſie diſpēſare.

SI quis. Dn̄s Io.an.poſt Inno.et
alios ponit hic plura:q̄ re-
citat p hūc modū.q̄ primo in tex.tinctio de
baptizāte:dū dicit ſi quis. ſecūdo de bapti-
zādo:dū dicit puer.tertio de mō baptizādi
dū dicit.ter in aqua.quarto de formula ver-
boꝝ que requirit in baptiſmo.dū dicit ego te baptizo ꝛc.Id
de predictis quatuor videamus p quatuor principales.q.ꝛ ac
Ponit queſtiones. 1 ceſſorias.¶ Primo igit quero de baptizāte.ꝛ an quilibet ba-
ptizare poſſit.ꝰnō tangit hic Io.an.eſſet em̄ dubiū in iudeo
2 ¶ An qlibz baptizare poſſit. Vide Io.de tur. cre.in.c.hca [?] thecuminis de cōſe.diſ.iiij. 2 pagano:heretico excōicato:laico femina:ꝛ alijs nō hn̄tibꝰ po
teſtatē clauiū an cōferant baptiſmū:ſi baptizāt dicit ipſe hic ꝙ
ſi qs vadat ad ſaracenū:ꝛ dicat ei baptiza me:ꝛ doceat eū for-
mā:ꝛ ille eū ſic baptizet:licet nihil credat agere vel cōferre per
imerſionē:niſi madefactionē.baptizādus aūt vere credat con
ferre ſibi baptiſmū erit baptizatꝰ:dū tn̄ baptizās ſic in gn̄e ve
lit.ꝛ in mēte gerat ſic baptizādo cōferre virtutē:ſi qua eſt ori-
2 tur ex illo actu:ſꝫ ſi hoc nō intēderet nō baptizaret.ptꝫ ergo ꝛ
ꝙ pagani ꝛ alij in forma eccl̄ie baptizare pn̄t:dū tn̄ ſemp acce
dat intētio baptizati.ſacrm̄ em̄ baptiſmi a quocūq collatū ēt
ab heretico valet.xxxij.diſi.verū.ꝛ puriꝰ ſiunus p lapideos
ꝛc.j.q.j.ſi fuerit.nō eſt ergo curandū in cōferente baptiſmum
ꝙ male de eo ſentiat.ꝛ truffaz ꝛ deceptionē arbitret:dūmodo
in forma cōſueta cōferat.ꝛ intendat dare:qd dāt alij baptizan
3 tes.¶ Secūdo principaliter quero econuerſo.ꝛ qd iuris ſi ba-
ptizandus male ſentiat de virtute baptiſmi.q̄ nō credit ba-
ptiſmū aliquid operari:nunqd ſi in forma eccleſie baptizetur
erit xp̄ianus videt ꝙ nō.q̄ ex quo nō cōſentit:nec baptizatur
q̄uis forma ſeruet.ſicut ſine cōſenſu nō cōtrahit matrimoniū.
lꝫ verba cōſenſus exprimant.ſ.de ſpon.tua nos.Sꝫ contra.q̄
nedū fraudulētus:ſed coactus baptizat.xlv.di.de iudeis.ꝛ fu-
rioſus dormiēs.ſi prius erat in volūtate baptizādi.ſ.e.maio-
res.§.itē querit.dicit Io.an.ꝙ ille q ſic ficte accipit baptiſmū
nō eſt baptizatus:q̄uis eccl̄ia q̄ fictionē ignorat ꝓpter ipſam
ignorātiā talē cogat ſeruare legē baptizatoꝝ.q̄ eccl̄ia nō iudi
cat de occultis.ſ.de ſimo.tua nos.Nō obſt.cōtrariū de coacto
quē dicimus recepiſſe baptiſmū.q̄ ibi eſt voluntas:lꝫ coacta.
xvi.q.j.merito.ſecus ergo ſi fuiſſet coactio abſoluta:ita ꝙ nō
fuiſſet ibi conſenſus tūc em̄ idē dicas:qd in illo qui fallens ba
ptizatus:vt nihil receperit.ad hoc vide qd no.in ſimili in.l.v.
§.celſus.ff.de acq.here.hoſt.dicit ficte baptizatū recipere cha
racterē.Idē ſi p iocū vel deriſum remittit ad ſummā.eo.titu.
§.que ſit eius forma.ꝛ.§.qs ſit eius effectus.vbi dicit hāc.q.ꝛ
multas alias expeditas.Ex predictis ptꝫ ꝙ debꝫ concurrere.
vtriuſq aius baptizantis ꝛ baptizati.ꝛ licet virtutem ſcī ba-
baptizās ignoret:vel nō credat:nō impedit baptiſmus de iſto
cōmuni cōſenſu requirēdo dicimus in alijs cōtractibus ꝛ obli
4 gationibꝰ.vt.l.in vēditionibꝰ.cū.l.ſe.ff.de cōtrahē.emp.ꝛ qd
dices ſi baptizādus ꝛ baptizās intendat baptizari.nō tn̄ cre-
dāt ꝙ baptiſmus cōferat niſi corporis ſanitatē vel ad hoc tm̄
intendāt.vt infirmus baptizādus ab infirmitate liberet.dicit
Io.an.ſ.eo.c.ſi.ꝙ valet baptiſmus:dūmodo ipm̄ cōferri ꝛ cō
ferre intendant.ſi vero nō intēderēt cōferri baptiſmū:ſꝫ tātū
quandā medicinā ꝯtra infirmitatē quātūcūq verba plene for
me exprimerent:nō tn̄ eſt credendū baptiſmū cōferri.¶ Ter
5 tio principaliter ꝛ quero de mō baptizādi.tex.dicit ſubmerſe-
rit ter in aqua.an iſta ſubmerſio ꝛ ꝙ ter ſit de ſubſtātia forme
videt ꝙ ſic.poſtq̄ hic ita tradit.dicit Inno.ꝙ hic tradit for-
ma q̄ ꝯſiſtit in facto vt ter ſubmergere:ꝛ forma q̄ ꝯſiſtit in ver
bis vt ego te baptizo ꝛc.prima.ſ.forma facti nō eſt de ſubſtan
tia:ſed ipſa tinctio aque:etiā ſine imerſione verboꝝ formula
accedente ꝛ intētione ſufficit.ꝛ id ſatis eſt.ꝙ ſup puerū ꝓijcia
tur aqua vnde ezech.xxxvi.effundā ſup vos aquā mūdā ꝛ mū
dabimini debilitas miniſterij nō valētis ſuſtinere baptizāduz
Itē debilitas baptizandi cū poſſet ex immerſione imminere
periculū.iſta ergo imerſio vna vel trina ad ſolēnitatē ptinet ꝛ
eaꝝ omiſſio baptiſmū nō vitiat.de cōſecra.diſt.iiij.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c.
de trina.Subdit tn̄.ꝙ qdquid dicat:tn̄ nihil eſt omittendū de
eo qd pōt fieri ꝛ generaliter cōſuetū eſt.q̄ regulariter ꝛ ſemp
in v̄bis ꝛ factis forma ꝛ exacta diligētia obſeruāda:de reſcri.
cū dilecta.Et q̄ dicit tex.ter in aqua.qd ſi aque eſt admixtū vi
nū.qd de aqua roſacea:vel alia artificiali vel roſata.noc.ſ.e.c.
6 nouit.p Io.an.¶ Quarto quero.ꝛ de formula verboꝝ que re
quirit in baptiſmo.ꝛ in hoc aduertēdū ꝙ alia erat forma olꝫ
q̄ illa de qua in illo.c.olim em̄ baptizabant in noīe xp̄i vel in
noīe trinitatis.vt dicit glo.q̄ circa hoc reuocat in dubiū.vtꝝ
hodie ſi qs baptizaret altera ex illis formis antiqs cōferret ba
ptiſmus.gl.dicit ꝙ ſic lꝫ ceſſet hodie cā ꝓpter quā fuerūt ille
forme ſtatute in primitiua eccleſia.vt in ea habes.Theologi ꝛ
hoſti.cōtra.ſ.de ꝯſti.trāſlato. her.cō cor.goſ.ſ.de ſumma tri.
c.j.circa formā vero de qua in illo.c.dubitat de pluribꝰ ponit
7 em̄ in ipſa ego ꝛ.an ergo hec ꝓnominis expꝛeſſio ſit de ſubſtā-
tia. gl.j.tꝫ ꝙ nō.idē vin.Inno.ꝛ hoſt.Io.vero de cōſe.di.iiij.
c.j.dicit non debere omitti ſi tn̄ omittat tꝫ baptiſmus. vt ipſe
no.e.di.c.multi.Idē goſ.q̄ iſtud pronomen ego dicitur abū
dare.ff.de here.inſti.l.j.§.q neq.ꝛ de verb.obli.ſtipulatio iſta
8 ꝛ hoc verum cum ꝓnomē omittit ex pte baptizātis.ꝛ qd ex p
te baptizati:puta dixi baptizo in nomine ꝛc.ꝛ omiſit ꝓnomē
te.dicūt Inn.ꝛ hoſti.ꝙ illud te.eſt de ſubſtātia.q̄ nō ita v̄ba
impſonaliter ꝓlata referunt neceſſario ad baptizatū:ſicut ad
baptizantē.nā dicēdo baptizo te intelligit neceſſario ego.Sꝫ
dicēdo baptizo nō expꝛeſſo te poſſet intelligi baptizata ſcutel
la vel manus baptizantis.ita ꝙ in primo caſu nō pōt ad aliā
verba referri:proximo vero caſu ſic:ſalua rōne recti ſermonis
vt.l.plautius.de auro ꝛ ar.leg.haberemꝰ ſimilē materiā in ta
re cum li de impſonalitate anvitiet ſtipulationē vt.ſi dico dabi
tur tibi cētū:vel dico dabo centū.an talis impſonalitas ex pte
promittentis vel recipiētis vitiet.dic.vt not in aut.ſi qn̄.C.de
cōſti.pecu.ꝛ.l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs ita.de ver.obl.p bar.tāgit
In vltimis volūtatibꝰ dicit tex.ꝙ nō refert cū quo qs loquat
ſed in quē volūtatis intētio dirigat.l.cū pater.§.donationis.
de leg.ij.p quē tex.forte nō eſſet male dictū ꝙ omiſſio ꝓnomi
nis te nō vitiaret baptiſmū ſi preſbyter ſubmergēdo puerꝫ ter
in aqua diceret v̄ba apta.baptizo in noīe patris ꝛc.vt ſic v̄ba
in dubio videantur directa ad illū:qui ſubmerſus in aqua eſt
non ad

nō ad ſcutellā:vel manus baptizantis.q2 maligna nō eſt inter pretatio facienda.⁊ talis que vitiet actū.vt.l.quoties.ff.de re. du.lz Inno.hoſti.⁊ poſt eos Io.an.cōtrariū hic ſentiant:ſed equius eſt qđ dixi.❡Ulterius ad idē q̄rit̄ q2 tex.de baptizāte
9 ⁊ baptizato loquit̄ i ſingulari nūqd ergo ꝑ vnus pōt ſimul baptizare plures puta erga plures baptizari volētes dirigit verba ſacerdos in plurali.ego vos oēs baptizo vel ecōuerſo plures ſacerdotes poſſint baptizare vnū.quo ad primū videt̄ q̄ ſi ſup oēs ſacerdos ꝓiciat aquā:⁊ dicat vos baptizo:ſufficiat.⁊ videantur oēs baptizati alſ qſo potuiſſet apoſtolus vno die tria milia hoīm baptizare.de cōſecra.di.iiij.ꝓprie.dicat tñ hoſti.tutius.q̄ ſicut nec plures vnū:ſic nec vnus ſimul plures baptizaret.ſed ſinguli ſingulos.ar.xxx.q.iiij.qđ aūt.de cōſe.di. iiij.in chatecismo.⁊.c.non plures.de cogna.ſpi.c.ſi quis.lib.vi. ⁊ facit hoc ad not.de re iudi.c.pe.in glo.vlt.lib.vj.⁊.l.i.ff.de li. ⁊ poſthu.qñq3 dicimus q̄ pluralis locutio eſt hīda perinde ac ſi res oēs in ꝯiūctione deducte ſingulariter exprimant̄.vt.l. ſcire debemus.⁊.l.qđ dicit̄.de verb.obl.⁊.l.ſi cornus.de leg.iij.
10 ❡Ad idē querit̄ q2 hic dicat̄.baptizo ī qđ ſi aliis ꝟbis hic poſitus nō dicat̄ baptizo:ſz dicat̄ balneo:lauo vel tingo.In noīe ⁊c.dicit Inno.q̄ nō videt̄ baptizat᷒.q2 ꝟbū baptizo plus importat q̄ ſit eı᷒ ꝓpria ſignificatio.nā in hoc loco baptizare eſt aliquē in aq̄ ſub certa forma tingere ſiue īmergere.vt ptz in h.c.
11 ❡Quid dices ī ſi grecus vel alius eadē verba ꝓferat in lingua ſua vel ſuis literis.Io.de cōſe.diſt.iiij.multi.dicit q̄ vere baptizat:idē dixit de illo qui baptizat ſub noīe genitoris:geniti:⁊ ſancti flaminis.cū ſint ſynonima in pſo cōco2.tā.⁊ vin. In ſecūdo cōtradicit.q2 aliā vim hñt hec noīa:q̄ illa. Idem
12 Inno.ho.⁊ ab.ī Sz qđ dices ſi olaverba huius.c.ꝓferant̄ a ſacerdote prepoſtero ordine puta ī noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti te ego baptizo.vel pone q̄ aliaverba vltra illa ꝓferat ſacerdos:puta.ego.b.t.in no.p.⁊ fi.⁊ ſpūs ſancti ⁊ ſancti Ioannis vel addat ego talis pſbyter rector talis eccleſie baptizo te petrū filiū talis in noīe ⁊c.an iſta ꝓpoſteratio vel verbo2 adiectio habeat vitiare baptiſmū.Io.an.ſuper glo.ſi. videt̄ ſentire q̄ ordinis omiſſio vitiet:vt ſic ordo verbo2 ſit de forma.ar.contra.l.prepoſteri.C.de teſta.ſz ꝓ hoc facit.l.ij.§.prius.de vulg. ⁊ pupil.adiectio aūt verbo2 vltra formā dūmodo baptizans nō credat talia eſſe de forma non vitiat.ſecus ſi hoc crederet: quaſi ſalſa opinio baptizātis noceat.qđ ſi dubitet:an illa quā exprimit ſit vera forma tñ eſt vera ⁊ ſm eā baptizat animo tñ titubāti.dicit Inn.q̄ baptizatus erit:ſecus de illo q verā formā exprimit cū aliā ⁊ nō illā credat eſſe verā formā:illā eñ baptizare nō intēdit credēs certā formā ad hoc ſtatutā:non credat illā eſſe:ſed aliā.ſz ſi nō crederet certā formā ſtatutā ⁊ intēdēs baptizare verā formā exprimeret ver᷒ eſſet baptiſmus.ſm Inno.⁊ ho.applica ad hec dicta materiā aditiōis hereditatis quā ſalſa cā ſiue opinio vel aliter factā ſe hñs q̄ exiſtimet vitiat aditionē.qđ dic.vt.l.ſi extraneus.⁊.l.ſi is ad quē.⁊.l.ſi quis mihi bona.de acqui.here.ad id qđ dixi de verbis extraneis interiectis:q̄ nō noceāt vide bonā.l.ff.de ver.obl.l.q̄ extrinſec᷒ ⁊.l.nō id.⁊.l.ambiguitatis.⁊.l.ꝓpoſteri.C.de teſtis.q̄ ll.faciūt ad ꝓdcā valde bñ:⁊ quas alij nō allegāt.⁊ vide ꝑ hoſt.in ſūma hui᷒ ti.§.q̄ ſit eı᷒ forma.ꝟ.qđ ſi aliqd ⁊ꝟ.qđſi ordo.❡Querit
13 etiā Io.an.ī ſi eſſet vna ꝓuincia vel ciuitas q̄ in baptizādo nō vteret̄ forma nr̄a:de qua in.h.c.ſz alia:vt ſunt greci an ſint baptizati.quidā faciūt differētiam inter vnā ciuitatē ⁊ ꝓuinciā. vt in vna ciuitate forma cōtraria forme hui᷒.c.nihil cōferat ſiue ꝓfit.ſz in vna ꝓuincia toleret̄ in preteritū.⁊ ſic fuit diffinitū de grecis calabrie.qui alia forma q̄ iſta fuerit baptizati immo ⁊ plus fuit eis cōceſſum:q̄ etiā in futurū ſm ꝓdictā formā ſuā quā ſeruauerāt baptizarēt.Sz dices qñ pōt vna ꝓuincia abſq3 periculo fidei tolerari in iſta ritus diuerſitate.dicit Io.an. q̄ multū bñ.q2 forma quā ſeruat eccl̄ia in baptizādo nō fuit de verbo ad verbū a dño cōſtituta:imo potius ex cōſtitutiōe eccleſie vires ſumit.qđ etiā ex eo ꝓbat̄.q2 in primitiua eccl̄ia baptizabant in nomine trinitatis:⁊ in noīe xp̄i.nec ſeruabat̄ hec forma:ſed poſtea fuit ab eccl̄ia inſtituta.vt ptz de cōſec.di.iiij.
14 firmiſſime.⁊.c.a quodā iudeo.⁊.c.ſe.ī nō eſt aūt dubiū qn papa poſſit ꝯtra cōſtitutionē eccl̄ie ſpōſe xp̄i diſpēſare:⁊ etiā formā quā hodie tenemus mutare poſſet ex cā:⁊ aliā ſtatuere nō tñ oīno nouā:ſed ſaltē illā q̄ antiquitus ſeruabat puta baptizo te in noīe trinitatis vel in noīe xp̄i.ar.in eo qđ legit̄:⁊ not. ā.de cen.c.cū venera.ver.nec intelligit̄.nā ſub ꝓdictis noībus trinitatis vel xp̄i alie includunt̄.vt in lib.ſniar.iiij.di.ij.hoc q̄ rit̄.⁊ ſic.nā ⁊ lex dicit.q̄ ꝓpter celeritatē actuū cōiungēdorum aliqn occultant̄.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.iij.fortius poſſet ſtatuere eccl̄ia:q̄ forma greco2 vbiq3 ſeruaret̄:q̄ ⁊ magis videtur forme euāgelij ꝯuenire.Attamē dñs clemēs quart᷒ ſup di

cta.q.cōſultus.rñdit.vt dicit hoſt.eo audiente tales nō eſſe baptizatos.Aduertendū tñ q̄ lz eccleſia poſſit in baptiſmo introducere ⁊ mutare formas:vt dictū eſt.tñ eccleſia vel eius cōſtitutio nō imprimit characterē aīe baptizāti:imo ſolus deus hoc facit:qui cōſtitutiones eccleſie ſup hoc ratas hz.argu.de trāſla.epi.c.ij.⁊.iij.vñ character iprimit̄ illi:q ſm ipās baptizatus eſt ꝑ miniſteriū baptizātis.ā.de fide catho.c.i.§.penu.⁊.j. eo.debitū.hoc etiā facit eccl̄ia in matrimonio.j.de cōſe.nō dz ⁊ in aliis ſacramētis.vt ptz in eo qđ leg.⁊ not.ā.de tēpo.ord. c.j.⁊.ij.⁊ de ſacra vnc.c.vnico.⁊ de ſacris nō rei.c.j.⁊ fin.⁊ not. de reſcrip.c.cōſtitutus.⁊ in voto vt not.ā.de voto.c.j.⁊ fere in oībus aliis que nō ſunt cōtra fidē.ſm Innocē.qđ dic:vt plene not.ā.de cōſe.ec.ꝓpoſuiſti.⁊ iſta ſunt illa q̄ hic dicūt doc.alio tñ ordine lecturi recitata:vt.ſupra ⁊c.

1 ❡Baptizatus in dubio an q̄s preſumatur.
2 Baptizatus ſemel nō debet iterū baptizari.
3 Baptizari poteſt ſub conditione.
4 Procurator ꝓducit mandatū in iudicio:dubitat̄ an ſit reuocatū:⁊ ſic ꝓpter dubiū petit̄ ab eo ſatiſdatio:ipſe vult ſatiſdare ſub iſta forma.q̄ ſi appareat reuocatū ſatiſdatio ſit valida alſ habeat̄ ꝓ nō ſcripta:an bene dicat.

1 De quibus. Not.primo ī q̄ qñq3 eſt dubiū:an ſit aliqs baptizatus vel nō.Sed qđ dices in dubio ꝓſumendū.dicit io. an.q̄ ſi natus eſt in captiuitate ſaracenoꝝ.tūc eñ eſt dubiuz.Si aūt natus eſt inter fideles:vel ibi nutritus: preſumeretur baptizatus.j.titu.j.veniēs.ſm Inno.hoſti.dicit q̄ etiā ſi natus eſt inter xp̄ianos pōt eſſe dubiū iuris ⁊ etiā facti an fuerit baptizatus.Iuris puta qñ baptizatus eſt aliqua forma de qua doc.dubitāt an ſit bona.de qua.ā.c.i.facti etiā poteſt eſſe dubiū ſi fuit puer expoſitus ad hoſpitale:nec inueniū tur in eo aliqua ſigna baptiſmi.j.ti.j.c.ij.⁊.iij.In iſtis ergo dubiis tene certū ⁊ dimitte incertū.de peni.di.vij.ad ſi. ❡Secū
2 do not.ī q̄ ſemel baptizatus nō dz iterū baptizari.⁊ ſic charactere ipreſſus ſic iterari nō pōt:ſicut nec diuū in eadē re duplicari pōt.ā.de fide inſtru.inter dilectos.ad ſi.facit.l.iij.§.ex pluribus.de acqui.poſ.⁊.l.qui bis.de verbo.ob.⁊.l.ſi creditor.de
3 leg.j.❡Tertio not.ī q̄ pōt baptizari aliqs ſub cōditiōe.ar. cōtra in.c.actus legitimi.de regu.iur.lib.vj.ſo.dic.q̄ quedam eſt cōditio de preterito vel pñti.⁊ iſta nō eſt ꝓprie conditio:nec ſuſpendit actū.vt.l.cū ad pñs.ff.ſi certū peta.⁊ talis eſt illa:de qua in iſto.c.quedā eſt cōditio de futuro ⁊ nō credo iſtā poſſe adiici in baptiſmo:puta baptizo te ſi iueris ad ſanctū iacobū vel feceris eleemoſynā:⁊ ſimilia.talia eñ ſacramēta ſunt pure ⁊ ſimpliciter cōferēda.j.q.iij.q̄ pro.vtrū aūt vitiaret̄ cōditio ⁊ remaneret baptizatus:vel talis cōditio vitiaret baptiſmum cogita:⁊ require ſimilia ꝓ ⁊ cōtra.j.de cōdi.ap.c.ſi.❡Ultimo Ponit queſtiones.
4 inducō hūc tex.ad.q.ī ꝓcura.ꝓducit mandatū in iudicio:dubitat̄ an ſit reuocatū.⁊ ſic ꝓpter dubiū petit̄ ab eo ſatiſdatio vt.l.j.C.de ꝓcura.ipſe vult ſatiſdare ſub iſta forma q̄ ſi appareat reuocatū ſatiſdatio ſit valida:alſ habeatur ꝓ nō ſcripta certe videtur bene dicere.arg.huius.c.⁊ hoc not.bar.in.l.pretor ait.ff.de dam.infec.vbi q̄rit ad idē.an ſi eſt dubiū vtruz ex vulnere ſit mors ſequuta dz rōne talis incertitudinis ꝓcurator admitti cū predicta cautela.⁊ dic.vt ibi.

1 ❡Maiores cauſe ſunt ad ſedē apoſtolicā referende.
2 Uerba chriſti:ad petrum oraui pro te ne deficeret fides tua an intelligantur ſolū de petro vel etiā de ſucceſſoribus.
3 Papa an poſſit dānari.
4 Charitas eſt dilectio dei ⁊ proximi.
5 Pueri nō dicuntur habere cōſenſum nec diſſenſum.
6 Baptiſmus ſuccedit loco circūciſionis nō accreſcit.
7 Subrogatū loco alterius nō eſt minoris potentie q̄ ſit illud cuius loco ſubrogatur:ſed qñq3 maiores.
8 Conſtitutio q̄ generaliter loquitur refertur ad oēs q̄bus pōt congrue adoptari.
9 Baptiſmus plus confert hodie chriſtianis q̄ olim circunciſio iudeis.
10 Authoritates diuerſe quando loquuntur de eadem materia debet intelligi vniformiter:et de eiſdem perſonis non diuerſis.
11 Uerba quandoq3 ſunt referenda ad aptitudinē:non ad actū.
12 Peccatuz originale nō dimittitur per baptiſmū adultis dormientibus:⁊ amētibus.
13 Peccatum actuale non relaxatur per baptiſmum collatum dormienti.

14 Characterē ſacramēti baptiſmi an recipiāt nūti dormiētes
z amentes.
15 Uis cōditionalis nō impedit baptiſmū.
16 Propoſiti pſeuerātiā p̄ioꝛis ſtatus preſumit in dormiēte.qḋ
habebat ante dormitionem.
17 Cōtradicere expreſſe plus eſt ꝙ minime cōſentire.
18 Conſtitutus in peccato mortali ſi efficit furioſus vel demens
z moriatur cenſetur cōdemnatus.
19 Uelle incipiens ſi efficit furioſus vel demēs iudicat ſm condi
tionem z ſtatum quem aſſumpſit:nō ſecundū antiquū a quo
diſceſſit.
20 Finis termini legalis vbi inſtat neceſſitas nō eſt expectari:ſ
poteſt preueniri.

Maioꝛes. Sacramētū baptiſmi vtiliter con-
fert paruulis:ſ p actū nō credant
nec intelligāt:z remittit in eis pctm̄ originale.ndul
tis vero:amētibus:vel dormiētibus:ſi baptizentur
nō dimittit actuale.nec etiā originale immo nec character im
primit:niſi prius habuiſſent ꝓpoſitū baptizādi.z ſm Jo.an.
diuidit in duas ptes.in prima ponit exordiū ꝓbans magnas
qōnes magis ſidē tāgētes referēdas eē ad papā.ſecūda ibi:q-
buſdā ponit epl̄am q̄ quatuoꝛ hz ptes:ſicut ſunt quatuoꝛ.q.ſe
cūda ibi:verū. tertia ibi:ſ adhuc.quarta ibi:itē qrit. pria ſub
diuidit qꝛ primo ponit hereticoꝝ obiectio duabus authorita
tibus munita.ſecūda ibi:ad id ipius ſolutionē in qua primo
probat ꝙ baptiſmus circūciſioni ſucceſſit z eſt gn̄alioꝛ.ſecūda
ibi:cante.ꝙ eſt efficacioꝛ.tertia ibi:ceterū authoꝛitatibꝰ rn̄det
Secunda principalis ps ſubdiuidit in duas:ſimiliter z tertia
vt in eis pz.quarta vero ſubdiuidit.qꝛ in prima ponit qḋ.ſecū
da ibi:ſunt aūt.quoꝛūdā opi.tertia ibi:ſ opponit.opponit il
li opoſitioni.quarta ibi:ꝓpter qḋ oppoſitionis veritatē expri
mit diſtinguēdo.quinta ibi.dormiētibus.principalē.q.ſoluit.
¶ Not.primo ꝙ maioꝛes cauſe ſunt ad ſedē apoſtolicā refe
rende:preſertim tāgentes articulos fidei.pōt etiā in minori-
bus adiri p ſimplicē querelā.nō ita vult imperatoꝛ ſed puniri
precipit adeūtes eū omiſſis mediis tā in cā principali:ꝙ ap-
pellationis:vt in auſ.de māda.prin.§.z nō pmittas.z de appel.
l.iperatoꝛes:facit.ij.q.vi.ad romanā.z.c.olo oppreſſus.¶ Se
2 cūdo not.xp̄m oraſſe p petro ne deficeret fides eius.ꝙ Sz hic
querit an hoc intelligat ſolū de petro vel etiā de ſucceſſoꝛibus
videt ꝙ ſic ſicut data fuit ſibi poteſtas z ſucceſſoꝛibꝰ.z ſm hoc
3 ſequeret ꝙ nullus papa poſſet dānari.qḋ tñ ē falſū.xl.q.iij.
alioꝝ.nā z poſſet eſſe hereticus.xl.di.ſi papa.dicit ho.ꝙ quo
ad ſalutē cōſequēdā orauit p petro z ſucceſſoꝛibus:nō ſolū in
fide:ſ in cōuerſione:z ſanitate vite:de quibus ſi hāc vitā con
tinuauerint:z xp̄m ſecuti fuerit:certū eſt ꝙ ſaluabunt:ad hoc
xxv.di.eccleſie.quantumq ad hoc ꝙ dixi papā eſſe hereticū
dicit hoſt.oꝛonē factā p petro z eius pſona p eccl̄ia vniuerſali
ne erret vel deficiat.¶ Tertio no.ꝙ charitas operit zc.habet
4 Ja.vit.z puer.x.ꝙ eſt eñ charitas dilectio dei z ꝓximi.hiere.
pſalmo.xxxi.dicit pctā remittunt p baptiſmū:tegunt p chari
5 tatē:nō imputant p martyriū.¶ Quarto no.ꝙ pueri nō di
cunt habere cōſenſum:nec diſſenſū.z ſic in eis ceſſat charitas
actiue z paſſiue.z intellige hoc in puulis furioſis:z amētibus
z dormiētibꝰ.pupilli aūt hñt cōſenſum:ſ nō pfecte intelligūt
q̄ lperfectio tutoꝛis authoꝛitate ſupplet.facit.l.ꝑmus.§.iſans
ff.de acq.hē.z.l.donatap.C.de acq.poſ.z.l.ſi iſanti.C.de iure
de li.z iſti.de auc.tu.l ꝑn.z.ff.de reg.iur.l.l negotiis.¶ Quin
6 to no.inv.ad h aūt.ꝙ baptiſmꝰ ſucceſſit loco circūciſiōis nō
acceſſit.aliud eñ eſt ſuccedere.aliud accedere.vt dicimꝰ in ma
teria nouationis.nā qñq prima actio nouat p ſubrogationē
alterius:z tūc prima in totū extinguit.qñq prime accedit alia
z tūc prima remaneret.de quo dic vt.l.j.ff.de noua.z.l.ſi.C.e-
titu.z.l.valerianus.de pacto.ſtipula.z.l.j.C.de iudi.vbi plene.
7 ¶ Sexto not.in ver.cū ergo.ꝙ illud ꝙ loco alterius ſubro
gatur nō eſt minoris potētie ꝙ ſit illud cuius loco ſubrogat.
ſ qñq maioꝛis.de quo dic plene vt.l.ſi eū.§.qui iniuriarū.ff.
ſi quis cau.z in materia noua.habemus an dicꝰ cōditio z moꝛa
z priuilegia q̄ inerant in actione nouata videant repetite in
actiōe nouate.dic plene p bar.in.l.aliā.de noua.¶ Septimo
8 no.ꝙ cōſtitutio ſiue lex q̄ loquitur gn̄aliter refertur ad oēs
n quibus pōt cōgrue adaptari:ⁿnō ad illos in quibus deficiunt
verba.l.alibi dicit lex.ꝙ dꝫ ſemp cōſtitutio ad habiles reſtrin
gi qualitēcūq loquatur gn̄aliter.vt.l.gradatim.§.ſed ſi lege.
ff.de mu.z ho.z vide ad hoc qḋ not.bar.in.l.j.§.nuntiatio.ff.
9 de no.opc.nuntia.¶ Octauo no.in ver.caute tñ.ꝙ plus cō
fert hodie baptiſmus xp̄ianis:ꝙ olī circūciſio iudeis.Eſt eñ
generalioꝛ baptiſmus.qꝛ omni legal. Itē efficacioꝛ z maioꝛis

¶ Cōgrue adaptari. Adde ſali.ſ l.pen.in ſi. C.de furt.

virtutis.qꝛ aperit z ꝑducit ad regnū dei:ſine quo nullus pro-
ducit.vt in illo.niſi qs renatus zc.q̄ habetur Jo.iij.¶ Nono
not.in verſi.abſit ergo.ꝙ nō eſt credendū aliquā ptē populi ſi-
ne ſalutis remedio reliquiſſe qui neminē vult perire.dicit hic
Inno.ꝙ in anima pueri nō baptizati ſunt tria ꝯſyderāda.pri
mū promitas ad peccandū q̄ cōtrahitur ex carnis corruptione
ſm quedā macula vel ſordes aie:quā cōtraxit in ſua infuſione
ex cōmixtiōe carnis corrupte pp quā quouſq in baptiſmo lo-
ta ſit:indignū eſt hoiem dei cōſpectibꝰ pñtari.tertiū eſt:qḋ ex
ſecūdo ſequitur.ſ reatus ſiue debitū pene eterne cui primi pa
rētes cū oī poſteritate ſua ꝓpter peccatū qḋ cōmiſerūt adiu-
dicati fuerūt.Sz cōtra illud vltimū poſſes inſtare z dicere ꝙ
iſta ſnīa dei fuit nimis rigida:vel filii ꝓpter pctā parētū eter-
naliter puniantur:cū ipſi filij nō peccauerunt.ergo nō ita aſpe
inſequēdi.vt.l.ſancimus.C.de peni.z.c.q̄ſtuit.ꝫ.de his que ſi.
a pre.dicit Inno.ꝙ hec pena eſt tñ priuatio ſiue carētia viſio
nis dei z nō eſt pena actualis:q̄ nunꝙ imponitur niſi volūta-
rie quis peccet.ſed malūt taliter puniri ſic eſſe:ꝙ oīno nō eſſe.
nam ſm auguſtinū.ſi mali poſſent mallent deū videre z in pe-
nis eſſe ꝙ extra penas deū nō videre.qꝛ z ſi hoc mallēt tamen
adhuc magis volūt eē:ꝙ nō eſſe.ſm hoc intellige.j.q.j.firmiſ-
ſime.z.c.nulla.¶ Ad ꝓpoſitū redeūdo querit qḋ ex predictis
tribus ſit originale peccatū:an ꝓnitas ad pctm̄.an illa macu-
la ſiue ſordes cōtracta zc.an reatus zc.dicit Jo.an.ꝙ oēs fere
moderni dicūt ꝙ pctm̄ originale nō eſt ꝓnitas ſiue fomes pec
cati.ſed eſt quedā macula ānexa fomiti.de quo plenius hic in
nouel.ptinet hoc potius ad theologos:ꝙ ad nos.¶ Decio
10 not.in ver.ceterū.ꝙ cū diuerſe authoritates loquuntur de
eadē materia:debēt intelligi vniformiter z de eiſdē pſonis nō
diuerſis.facit.xxxvi.di.deinde.z.c.ſolite.de ma.z obe.ſic dici-
mus ꝙ debēt iura iuribus cōcoꝛdare.C.ſi aduer.do.l.j. facit
l.j.§.quarto.ff.de poſtu.¶ Undecimo not.in ver.quāuis non
11 nulli.ꝙ qñq verba ſunt referenda ad aptitudinē nō ad actū
ponit glo.concoꝛ.de matrimonio z iuſtitia.vt in ea pz.tū po
ne in illo qui cum armis ſe parat ad oſtendendū me.ſ eñ non
dum oſtenderit poſſum preuenire.qꝛ ſufficit ꝙ nocere poſſit.
ſ non noceat facit.l.labeo.ff.de ſtatu li.z.l.j.de aqua plu.ar.z
z.c.nō ſolum.de ap.vbi idem operatur appellatio in potētia
qḋ operatur appellatio in actu facit qḋ not.de imperatoꝛe au
guſto in rubrica inſtitutionū.z qḋ not.Joā.an.de cā poſſ.c.j.
ſuper prima glo.¶ Undecimo not.in verſ.illud vero.varias
opi.an paruulis infundatur gratia vltima.opi.hic poſita eſt
ꝙ ſic quo ad habitum.nō quo ad vſum.dignitates ſeculares
vt militia:ducatus:principatus:z ſimiles an cadant in pueris
de militia.eſt tex.ꝙ ſic in.l.pe.C.de te.mi.de aliis no.bar.in.l.
pomponius.ff.de re iudic.nō cadit in furioſo.vt.c.grandi.ne
12 ſup.ne pre.¶ Duodecimo not.in.§.verū.ꝙ adultis dormi
entibus z amentibus non dimittitur per baptiſmū originale
peccatum z hoc qꝛ grauioꝛi remanēte vꝫ actuali:non poteſt
peccatū leuius aboleri.ſ.originale.maioꝛ eñ pena ratione ma
ioris criminis infligenda ꝓhibet abſolutionē a minoꝛi:q̄ con-
funditur cum maioꝛi ꝓpter incōpaſſibilitatem.z repugnan-
tiā.vt in ver.preterea.quid dices in confeſſione.an poſſit quis
confiteri de vno peccato:z nō de alio z ſic abſolui.dic:vt not.ſ.
13 de rap.c.ij.¶ Tredecimo not.ꝙ per baptiſmū collatū dor
b mienti nō relaxatur actuale peccatūᵇ collatū vero conſentien
ti z volēti hñ hꝫ iſtam efficaciā.vt dicto.c.deinde.z.c.ſe.xxvi.
diſtin.z not.ꝙ obligatio.que facilius ꝯtrahitur facilius rela-
xatur.z qḋ conſenſu contrahitur ſine conſenſu non diſſoluit
facit regula nihil tam naturale.ff.de regu.iur.z auctē.contra
C.de diuoꝛ.quedam tamē facilius conſtruuntur ꝙ deſtruan-
tur z econuerſo vt.ꝫ.de renun.inter coꝛpoꝛalia.¶ Decioquar
to no.ꝙ deus non nouit opus imperfectum:vnde tales opus
imperfectum relinquētes nihil egiſſe videntur.vt.l.fina.C.de
his qui.vt indi.z.ꝫ.de renunc.c.j. Indiuidua eñ ꝓ pte egiſſe
non ꝓdeſt.vt.l.ſtipu.nō diui.de verbo.oblig.per bar.de iſtis
autem dormientibus ſi dormiendo delinquant.an puniantur
z quid de amentibus.dic:vt not.xv.q.j.c.illa.z.c.ſanc.z.c.ſi cō
cupiſcentia.z.c.inebriauerunt.vbi etiam de ebrio facit .l.ſi ſer
uus ſeruū.§.ſi foꝛnicarius ad.l.iul.de ad.z de doꝛmiente no.
barto.ff.ad.l.pōpo.de par.l.penul. ¶ Decimoquinto not.in
14 §.item queritur.ꝙ an multi dormientes z amētes recipiāt cha
racterem ſacramenti baptiſmi.In precedenti eñ.§.pſecutus
eſt an dimittantur peccata talibus per baptiſmum:hic vero ꝓ
ſequitur an recipiant characterem.z nō ꝙ eſt vis conditiona
15 lis z vis abſoluta.ꝙ vis conditionalis nō impedit baptiſmū
qꝛ coacta voluntas:voluntas eſt.ſed dices cū per edictum qḋ
metus cauſa reſcindantur geſta vi:vel metu vt patet.ꝫ.qḋ me
tus cauſa.per totum.quare hic ſimiliter non ſubueniatur me-
tū paſſo

b ¶ Actuale peccatū. Add de videndū Jo.de tur. cre.in.c.par uulo.de cō ſecra.diſtin ctio.iiij.

tum paſſo. Ego vidi hoc de facto cū legerem ſenis. quidā enī
iuuenes coegerūt vnū iudeū: ⁊ fecerūt eū p metū a preſbyte-
ro baptizari quo facto ſtatim fugit: et reuerſus eſt ad ſuos. q̄
rebāt iudei an iſte deberet cogi ad obſeruātiā fidei ſm legē no
ſtrā. ipi enī habebāt ꝙ poſtq̄ coactus ⁊ p metū dixit ꝙ ſic. nō
eſſet xpianus. p quibus facit vt dixi totus titulus qd metus
cā. Sed cōtra eos facit iſte tex. ⁊ illud de iudeis coactis ad fidē
tēpore ſi ſecuti. qd tñ nō multū facit. qꝛ ibi perſeuerātia in cō-
ſenſu ⁊ pluralitate actuū ſubſequutoꝝ ſpōte puta chriſmatio:
corpis xpi pticipatio purgat metū precedentē. vt. C. qd me. cā.
l. ij. ⁊. ꝫ. qd metus cā. c. abbas. In caſu aūt noſtro vt dixi ſtatiꝫ
relapſati reuerſi ſunt ad ſuos forte character impreſſus qui re
ſtitui nō pōt p edictū qd metus cā fecit eū xpianū ſine bñficio
illius tit. ⁊ vide de iſtis iudeis p illū impatorē coactis ad fidē
16 xlv. di. de iudeis. ¶ Decimoſexto. not. in verſ. ille vero. ꝙ in
dormiente pſumit pſeuerātia prioris ppoſiti qd habebat ante
dormitionē. idē in amēte. ⁊ hac rōne durat in eis vinculū ma-
trimonij iā cōtracti. vt. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui vel
ali. iur. ⁊ oīa iura retinēt ⁊ etiā q ſunt facti: vt poſſeſſiōes ⁊ vſu
capiēdi ꝯditionis. vt. l. iuſto. §. cū. ff. de vſuca. ⁊ teſtm̄ nō rūpit
per demētiā vel furorē ſupuenientē. vt. l. furioſum. C. de teſtis
mādatū vero re integra p furorē ſupuenientē: an intelligitur
reuocatū. dic vt. l. qui ſeruū. ⁊. l. ſi qs alicui. de acqui. here. per
17 bar. ¶ Decimoſeptimo not. ꝙ regulā ꝙ plus eſt expreſſe con
tradicere q̄ minime cōſentire. ⁊ dic: vt not. in. l. ij. §. volūtatē
18 ff. ſol. ma. ¶ Decimooctauo no. in v. dormiētes ar. ꝙ ſi ille
qui eſt cōſtitutus in mortali ſi efficit furioſus vel demēs: mo-
riat dānatus. qꝛ nō pōt penitere ſi dicimus quo ad vſucapio-
nem. vt malafides an furorē impediat curſum pſcriptionis ē
poſt furorē poſſidētis. vt no. bar. in. l. nunq̄. §. ij. ff. de vſuca. ⁊
l. iuſto. §. cū qui. e. tit. ¶ Decimonono not. in ver. ſecus autē
19 ꝙ ille qui incepit velle ⁊ nō cōpleto ppoſito efficit furioſus
vel demēs iudicat ſm cōditionē. ⁊ ſtatū quē aſſumpſit: nō ſm
antiquū a quo diſceſſit. ⁊ ſic eſt argu. ꝙ bona nouitij deceden-
tis. i. annū pbationis debeāt ptinere ad mona. vt ſic ſm pñtē
ſtatum in quo quiſq̄ inuētus deprehenditur iudicet vt. l. i. C.
ſeruus extero. ⁊ vide ad hoc qd not. in. c. beneficiū. de regu. in
iur. lib. vi. ad hoc vide. c. in preſentia. de pbat. qd facit cōtra et
20 ibi tetigi. ¶ Uiceſimo not. in verſ. vnde. ꝙ ppter neceſſita
tem nō dꝫ expectari finis termini legalis: ſꝫ pōt pueniri. ca
thecumini enī certo tēpore ſtare debēt in pbatiōe fidei: hic au
tem dilatio poteſt ex cauſa abbreuiari. ſicut q̄libet alia. l. ij. de
re iudi. per Bar.

1 Iudei qualiter ſint ad baptiſmū recipiendi.
2 Baptizatus alius debet eſſe: alius qui baptizat.
3 Baptizatus aliqs nō eſt ſi vnus verba profert. alter in aquaꝫ
mergit.
4 Chriſtus quare voluit baptizari.
5 Saluari pōt qs in neceſſitate per ſolam fidem ſine baptiſmo.
6 Pater vnus ſpūalis dꝫ eſſe ſolū in baptiſmo.
7 Minor. xiiij. an. nō pōt eſſe pater ſpūalis.
8 Correlatiuorum natura que ſit.
9 Baptizandus ſi penitētia ductus recuſat baptizari an poſſit
ad hoc cogi.
10 Baptiſmus quare potius eſt induct⁹ in aqua: q̄ in alio liquo
re. puta vino oleo ⁊ ſimi.
11 Baptizatus ſi nō eſt totus immerſus in aqua: ſꝫ tm̄ aliqua ps
corporis an ſit baptiſmus.

DEbitum. Nullus pōt baptizare ſeipſum
communis diuiſio. ſecūda ibi
reſpondemus. ¶ No. primo ꝙ q̄nq̄ iudei bapti-
1 zantur. ꝙ nō ſic aūt paſſim ſunt ad babtiſmū ſuſci-
piendi: ſed debent primo ſtare cathecumini certo tempore de
quo de cōſe. di. iiij. iudei. Itē ſi fuiſſet vſurarius baptizari nō
dꝫ: niſi vſuras reſtituat vel caueat de vſuris. q̄q̄. ⁊ dicto. c. iu-
dei. ⁊ vide per hoſt. in ſumma. §. q ſit eius forma. ver. vt aūt. in
2 fi. ¶ Secūdo no. ꝙ dꝫ eſſe a. ius baptizatus alius qui bapti
zat. qꝛ nō eſt poſſibile ꝙ actio ⁊ paſſio in idem ſubiectū cadant
hinc eſt ꝙ nō pōt quis cogere ſe ipm. vt. l. ille a quo §. tēpeſti-
uum. ad trebel. nec ſe ipm cōdemnare: vel abſoluere. l. pe. ff. de
arbi. ⁊ vide ſimilia in glo. i. ⁊ dicit Io. an. ꝙ expedit ad hoc. vt
ſic baptizatus vt baptizans ipm ſubmergat in aqua nō ſeipm
3 qꝛ ſubmerſio ptinet ad proferētem verba ego te ⁊c. ꝙ vnde ſm
hoc ſi vnus verba proferret alius in aquā mergeret baptizat⁹
non eſſet. ſm Io. and. ꝙ illa verba ego te baptizo ⁊c. nō eſſent
verificata p actū alterius baptizātis. ¶ Tertio not. ꝙ dñs et
4 redēptor nr̄ ieſus xps voluit baptizari. ꝙ ſed dices quare hoc
voluit. baptiſm⁹ cū eſt ablutio peccati: ſed ipſe peccatū nō fe-
cit. de conſe. diſt. iiij. p aquā. dic vt ibi ian. dicit ꝙ nō valuit vt
omnes humilitatis gradus impleret qui triplex eſt: vt not. de
reli. do. cū de quibuſdā. in vltima glo. vel ideo vt nobis aquas
5 ſanctificaret ad baptiſmū. ea. diſtin. nunq̄. ¶ Quarto no. ꝙ
ſine baptiſmo p ſolā fidem quis in neceſſitate ſaluat. ¶ Quin
to no. in verſ. ſicut ergo. ꝙ generatio ſpūalis imitatur carna-
lem inquantum pōt. vt ſicut ibi alius eſt qui generat: alius ge
neratus. Ita in ſpūali eſſe dꝫ. ex qua ſimilitudine collige arg.
6 ꝙ ad baptiſmū vnius non dꝫ eſſe niſi vnus pater ſpūalis. l.
7 de cogna. ſpūali. c. q̄uis. lib. vi. Itē eſt arg. ꝙ minor. xiiij. an-
nis non poſſet eſſe pater ſpūalis: ſicut nec poſſet eſſe carnalis.
Itē eſt argu. ꝙ vnus. xx. annoꝝ non poſſet eſſe pater ſpūalis
iudei baptizari volētis: qui eſſet eiuſdē vel minoris etatis in
adoptione que ſimiliter imitatur naturā hoc idē dicimus vt
8 l. i. ff. de adop. ¶ Sexto not. ꝙ natura correlatiuorum eſt vt
non ad vnū: ſed ad duos referant. ⁊ vide qd de iſtis correlati-
uis not. bar. in. l. ſi. ff. de accep. ⁊. l. ſi. ⁊ auctē. cui relictū. C. de in
di. vidu. ¶ Septimo not. in verſ. ſane. qd eſt paternitatē ⁊ fi-
liationē reperiri in interiori corpe ⁊ exteriori. nā preſbyter pa
trinus eſt reſpectu exterioris: ſpūs ſanctus reſpectu iterioris Ponit que
ſm Io. an. ¶ Querit Io. an. ꝙ pone iſte qui dꝫ denuo bapti- ſtiones.
9 zari ductus penitētia hic recuſat: an poſſit ad hoc cogi. tenet
Io. an. ꝙ ſic. ſi enī in malis poſt rem ceptā nō hꝫ locum pnīa.
de peni. di. v. ſi qs cū. multo minus in bono ope inchoata pe-
nitētia locū nō hꝫ. ad hoc de voto. c. ij. ⁊. iij. videt enī quedam
alluſio quā papa reprobat quo ad ſe. vt. ꝫ. de poſtula. bone. §.
nec nocebat. multo magis quo ad deū eſt vitanda. facit quod
no. de conuer. infi. c. ij. ⁊ qd not. ꝫ. ō renū. c. ſi. ¶ Secūdo. q̄ro
10 ꝙ quare potius in aqua q̄ in alio liquore puta vino: oleo: vel ſi
mi. eſt baptiſmus inductus. dic ꝙ aqua eſt igni contraria. pec
catum aūt dicitur ignis. Ideo vt extinguat: aqua eſt neceſſa-
ria. Itē qꝛ ſordes lauat: ſitiꝫ extinguit: imaginē reddit. ſic gra
tia ſpūſſancti in baptiſmo ſordes peccatorum lauat: ſitim aie
verbo dei extinguit: imaginem dei ppter culpā amiſſam reſti
tuit. Itē facilius in alijs liquoribus potuiſſet excuſatio caren
11 tie inueniri cum iſte ſit cōmunior. ¶ Tertio quero. ꝙ vtruꝫ ſi
non totus ſed particula corporis ſit immerſa in aqua alijs ob
ſeruatis cōferatur baptiſmus. videtur ꝙ totus debeat aqua
tingi: qd ſonat verbum immerſerit. de quo hic ⁊. ꝫ. c. i. Quidā
dicūt. ꝙ ſufficit maiorem partem balneari. Alij ꝙ ſufficit ca-
put tantū. vt. ff. de reli. ⁊ ſumpti. fune. cū in diuerſis. Alij dicūt
⁊ forte melius ꝙ etiā ſi modica ſcintilla aque proiecte a bapti
zante eum tangat: ꝙ baptizatus eſt. ⁊ hoc ſatis videtur con-
ſonare iuri: ⁊ equitati. lꝫ primū dictū ſit tuti⁹ ſm Inn. de hoc
de conſe. di. i. vulgaris. hoſti. remittit ad ſummā. eo. titu. §. q
ſit forma. verſ. licet autem totus. ⁊ ſe. ¶ Ultimo quero an ba
ptizati baptiſmo Ioā. fuerint poſtea baptizati baptiſmo xpi.
not. i. q. i. dꝫ baptiſmum iudas.

1 In baptiſmo duo ſunt neceſſaria. Requiritur ad tertiuꝫ
numero. 2.
3 Omiſſio actus vitiat votū qñ ſunt plura de ſubſtantia actus
qui geritur.
4 Aqua ſi ſit lutoſa an ex ea poſſit baptizari. Et quid ſi ſit com-
miſta vino nu. 5.
6 Baptizandū puerū quidā deferebat ad remotaꝫ eccleſiaꝫ. ap
parētibus in via ſignis mortis in puero cū aquā nō poſſet ha
bere piecit puer in puteū de quo citra mortē pueri reduci nō
poterat veroſimile dicendo verba apta: an talis ſit baptizat⁹
⁊ ſepeliēdus in cemiterio.

DOn vt. Ubi deeſt verbū ⁊ elementum aque
nō eſt baptiſmi ſacrm̄: cōmunis diui-
1 ſio. ſecūda ibi: reſpondemus. ¶ No. ꝙ primo quod
duo ſunt neceſſaria in baptiſmo. verbū: ⁊ elemētū.
ex primo argue ꝙ mutus nō poſſet aliquē baptizare ſec⁹ im-
2 mutatio vt not. i. q. i. verbū. ¶ Secūdo not. ꝙ vltra verbum
⁊ elementū requiritur ⁊ tertiū. prima duo nihil operantur. ſeꝫ
ſpūs ſanctus. ex quo tñ prima duo interuenuint ſemper adeſt
tertium a quocūq̄ conferatur ſeruata forma. i. q. i. dedit. ⁊. c. ſe
3 quentibus. ſm hoſti. ¶ Tertio no. ꝙ ſi plura ſunt de ſubſtā
tia actus qui geritur vnius omiſſio vitiat totum. ratio eſt. qꝛ
ſolēnitas que in actu requiritur ad ipius formam eſt indiuiſi-
bilis: ideo requiritur concurſus oium que ſunt de forma. vt. l.
cum hi. §. ſi pretor. ff. de tranſac. ⁊. l. ſi vnus. C. de teſtamentis.
vbi ſi vnus ex ſeptem teſtibus omittatur non valet teſtamen-
tum. ¶ Quero dicit hic. ꝙ ad ſubſtantiam baptiſmi requirit Ponit que
4 aqua. ꝙ qd ergo ſi aqua ſit lutoſa. dic ꝙ valet: ſecus ſi ſit lotuꝫ ſtiones.

purum:ſi tñ aqua exprimeret ex luto bene fieret baptiſmus.
ſubiungit Jo.an.de baptizato in roſata vel aqua roſacea.i.q̃
fit ex roſis.⁊ arguit ꝙ nõ ſit baptiſmus.qꝛ aqua baptiſmi nun
q̃ purgaret peccata credentiũ:niſi diuini corporis tactu ſancti
ficata fuiſſet.de cõſe.diſt.iiij.nunq̃.Sꝫ cõſtat ꝙ aqua inferior
elemẽtũ eſt.⁊ eſt illa q̃ in flumine Jordanis fic ſanctificata fuit
ergo extra illã nõ eſt baptiſmus.⁊ hoc tꝫ beatus tho.iij.parte
ſumme.q.lxvi.articulo.iij.ſ.ꝙ in tali aqua vel aquis archimi
cis nõ põt dari baptiſmus alꝫ ⁊ in vino dari poſſet.aqua enim
cõuerſa in liquorẽ vue:fit vinũ.fieri aũt põt in vera aqua qua
litercũq; tranſmutata:dũmodo nõ ſoluat ſpẽs aque.vñ in li
xiuio ⁊ aquis ſulfureoꝝ:balneoꝝ:fieri põt.qꝛ nõ incorporant
per aliquã artẽ vel naturã aliquibus corporib⁹ miſtis.ſed ſo
lũ recipiunt alterationẽ tranſeũdo p aliqua corpora.An autẽ
ex pane cõfecto ex tali aqua roſacea fiat verũ ſacramentũ not.
archi.de cõſe.di.ij.c.i.dicens fratrem thomã tenere ꝙ non.qđ
5 videre potes.iij.pte ſũme.q.lxxiiij. articulo.vij.i ſi. ¶ †Quid
dices de baptizato in aqua cui vinũ ſit miſtũ.quidã dicunt ꝙ
ſic:ſi fuerit maior pars aque:ſecus ſi minor. ar.ꝫ.c.cũ marthe
§.q̃ſiuiſti.tutius.tñ eſt:ꝙ in pura aqua detur hoc ſacramentũ
In talibus aũt eſt ſeruãda cõſuetudo.remittit ad ſummã.eo.
ti.§.que ſit eius forma.§.quid ſi aliquẽ liquor. ¶ Quid dices
de aqua marina vel de aqua liquefacta ex ſale reſoluto vel in
brodio vbi ſunt decocte carnes ⁊ alia hoc.non tangit. ¶ Ul
6 timo quero poſt Jo.an.de tali.q.† quidã ad remotã eccleſiaꝫ
deferebat puerũ baptizãdũ:apparentibus in via ſignis mor
tis in puero:nec aquã poſſet habere piecit puerũ in puteum
de quo citra mortẽ pueri reduci nõ poterit veroſimile dicẽdo:
verba apta:ego te baptizo ⁊c.querit an talis baptizatus ſit et
in cemiterio ſepeliendus.refert Jo.and.p rectorẽ pdicatorꝫ
in monte peſſulano fuit determinatũ ꝙ nõ.⁊ dicit ꝙ multi ca
noniſte fuerunt hic deteſtati p hanc decretalẽ:cũ ibi fuerit ver
bũ ⁊ elementũ.ab.dicit magiſtrũ ſuũ idẽ tenuiſſe.ꝙ ille lector
qꝛ in baptiſmo requirit nõ ſolũ in aqua ſubmerſio ſed ab aqᵉ
eleuatio p quã ſubiectio denotat.de conſe.diſt.iiij.ppter ꝙ qꝛ
in caſu noſtro defuit nõ fuit baptiſmus.

1 ¶ Baptizatos a latinis greci rebaptizare nõ debẽt.
2 Reuerſi de nouo ad fidẽ ſunt in ſuis ritibus obſeruandi:ſi pro
pter tales ritus deus nõ offendat.
3 Baptiſmi ſacramentũ collatũ etiã ab heretico valet.
4 Eccleſia grecorũ dꝫ ſe eccleſie romane cõfirmare.
5 Greci ſi vellẽt nũc inducere aliã formã in baptiſmo q̃ nũc hñt
an ſint tollerandi.
6 Baptizãs ſi vtat mala latinitatate an ſit vere baptiſmus.

1 Licet. †Baptizatos a latinis greci rebapti
zare nõ debẽt. pmittit exordiũ ⁊ nar
rat duplicẽ grecoꝝ exceſſum.ſecũdo id fieri phibet
tertio penã imponit.ſecũda ibi:volẽtes.tertia ibi:ſi
2 quis. ¶ Not.primo.† ꝙ reuerſi de nouo ad fidẽ ſunt in ſuis ri
tibus ⁊ moribus cõſeruandi.qꝛ vnaqueq; prouincia abundat in
ſenſu ſuo.ꝫ.de ſepul.certificari.dum tamẽ in tali ritu ⁊ cõſue
tudine nõ offendat.cũ offenſa eñ dei nõ eſt etiã populo deferẽ
dũ:ſed potius ſcandalũ naſci pmittit: q̃ veritas relinquat.de
quo.j.de regu.iur.c.qui ſcandalizauerit. ¶ Secũdo no.ꝙ iſti
greci putabãt inquinari altare ſi celebraret in eo latinus.⁊ in
hoc male.qꝛ etiã ſi fuiſſet excõmunicatus nõ coinquinaret.ꝫ.
de ſacra.nõ rei.c.ij.⁊ ibi qđ iuris ſi excõicatus cõſecret altare.
⁊.c.cõſuluiſti.ꝫ.de cõſe.eccle.vel alta.errabãt etiã in eo qđ re
3 batizare preſumebãt baptizatos a latinis.† qꝛ ſacramentũ ba
ptiſmi collatũ etiã ab heretico valet.xxxij.di.§.verũ. reiteran
do eñ ſit iniuria ſacramẽto.i.q.i.ꝙ quidam.⁊.c.ſacramenta.
4 ¶ Tertio not.† ꝙ eccleſia grecoꝝ q̃ eſt vna de quatuor:debꝫ
ſe cõformare romane eccleſie:que eſt oim eccleſiarum mater ⁊
magiſtra.ꝫ.de ſumma trini.⁊ fi.ca.c.ij.ad ſi.de homi.pro hu
mani.lib.vi.in auc.de eccle.titu.coll.ix.turpis eſt enim pars q̃
nõ cõgruit vniuerſo.de ſpon.du.c.ſi.⁊.viij.diſtinc.que contra.
¶ Querit Joã.an.ꝫ.c.pxi.queſiuit de qua qđ eſt vnũ de ſub
ſtantia baptiſmi hic repetit de verbo ⁊ intentione baptizãtis
⁊ baptizati que etiã requirunt vt dixi poſt eũ.ꝫ.c.j.querit er
5 go † cũ forma baptiſmi qua vtunt greci poſſit ab eccleſia tole
rari vt dictũ eſt.ꝫ.c.j.quid ſi vellet inducere aliam formam di
cit Joan.and.quod poſſent inducere talem: que non eſſet to
lerabilis puta ſi in nomine patris intenderent inuocare virtu
tem diaboli:vel patris carnalis:vel aliud ſimile.tali enim for
ma ſeruata non eſſet puer baptizatus:etiam ſi baptizans ſer
uaret verba apta ⁊ deputata.⁊ hoc propter corruptam inten
tionem que in pabtizante requiritur.vt ſit recta:ſimiliter ⁊ ba

Ponit queſtiones.

ptizati alꝫ vtriuſq; praua intentio vel nõ recta impedit ſacra
mentum.puta credunt quod baptiſmus conferat ſolũmodo
corporis ſanitatem:⁊ liberet ab infirmitate:⁊ non aliud:vt di
xi.ꝫ.c.j.Intentio autẽ patrinorum nullum affert impedimen
tum ſm Jo.an.qui querit etiaꝫ quid iuris ſi verba ſunt proſ
ſus extranea ab illis de quibus.ꝫ.c.j.Intentio tamẽ eſt recta
puta baptizat ſacerdos puerũ in aqua in nomine fundamenti
parietis ⁊ tecti per iſta gerens in mente ſignificari patrem et
filiũ ⁊ ſpũm ſanctum.dicit ꝙ nõ erit puer baptizatus.qꝛ ſaltẽ
oportet bapizantem aliquas principales ſyllabas retinere.
vt ⁊ ſi non bene ⁊ expreſſe integraliter formet verba:tamẽ ſal
6 tem aliqualiter exprimere videatur nomina pſonarũ.† Quid
ergo dices ſi vtitur mala latinitate in expreſſione. puta dicat
baptizo te in nomine patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto.videt ꝙ nõ
ſit baptizatus.qꝛ videtur omiſſa forma ergo ⁊c.vt.ꝫ.c.j.cõtra
riũ dicit Joan.and.qñ ſacerdos nõ exprimeret mala intentio
ne:ſcꝫ inducendi nouã formã: qđ eſſet vehementer preſumen
dum ſi eſſet bonus grãmaticus ⁊ diſcretus ⁊ ſic corrupta ora
tione proferret.vt.l.labeo.§.idem tubero.de ſup.lega.ſi ergo
eſſet imperitus non vitiaretur baptiſmus ppter talem corru
ptam expreſſionem verborum.non ob.ꝙ videatur omiſſa for
ma.quia hoc non eſt verum:qꝛ quod perſone exprimantur pa
ter ⁊ filius ⁊ ſpũs:bene eſt de ſubſtantia.ſed non eſt de ſubſtan
tia ꝙ in bona grãmatica.quod patet qꝛ mater poteſt in neceſ
ſitate filium baptizare per verba vulgaria:⁊ grecus in greco
⁊ theutonicus in theutonico.⁊ ſic de ſingulis.ar.C.de ſenten.
l.iudices.⁊ ſpeciale eſt in reſcriptis.vt ppter malã gramaticã
ſit nulla.ꝫ.de reſcrip.ad audientiam.

¶ De preſbytero non baptizato. Rubrica

¶ Aliſo de baptiſmo ⁊ ipſius effectu: quia contingit interdũ
baptizatos ordinare ideo ⁊c.habetur de matrimonio.j.q.j.ſi
quis confugerit.⁊.c.ſi quis per ignorantiam ⁊c.

1 ¶ Baptizari debet de nouo qui deprehendit ſe non bapti
zatum.
2 Ordinat⁹ nõ recte debet iterum ordinari. Et quid ſi nolit an
cogetur. nu. 3.

1 Si quis. †Not.primo quid iuris eſt
quis deprehendit ſe nõ ba
ptizatum.dꝫ eñ baptizari de nouo. et pone
exemplum in expoſito qui credetur bapti
zatus cum non eſſet:vel pone ſtatim cum na
tus eſt miſſus fuit ad villam nutriendus. qꝛ
natus ex nobili domina meretrice occulta:que non fuit auſa
eum facere baptizari ne ſciretur:que poſtea ad mortẽ veniẽs
patefecit:vel pone ꝙ fuit erratum in verbis de quibus.ꝫ.c.j.
quid ſi nõ deprehendit pro certo ſed dubitat:dicit hoſt.quod
idẽ dũmodo dubiũ ſit pbabile.⁊ tũc ſeruet qđ dicit.ꝫ.titu.j.c.
ij.nõ tñ dꝫ de facili dubitare.vt pꝫ.j.c.fin.in fine.dubitare eñ
tꝫ mediũ inter ſcire.⁊ ignorare.quod contingit qñ non magis
applicat aim ſuũ ad vnũ: q̃ ad aliud vt.l.de ſtatu.⁊ qđ ibi not.
ff.de teſta.⁊ in dubio illo cenſet quis potius eſſe malefidei: q̃
bone.vt not.ꝫ.de reſcrip.c.ſi.facit.l.manifeſtiſſimi.§.ſi autem
dubius.C.de furt.⁊.l.ſi.C.de cõdi.inde.⁊.c.dubius.j.de here.
2 ¶ Secũdo not.† ꝙ nõ recte ordinatus dꝫ iterũ ordinari per
primã eñ ordinationẽ nõ recepit characterẽ.vt in glo.j.q̃ alle
gat.c.ſi quis per ignorãtiã.vbi de hoc q̃ſq; eñ gradatim per
uenit ad aliqđ maniter cõfert gradus vltimus ſine primis.et
hinc ſumpta occaſione querit Inn.de ordinato ad ſacros pre
termiſſis minoribus:de quo per Jo.an.j.de cleri.per ſal.pro
mo.c.vno.ſuper glo.ſi. ¶ Querit ipſe.dicit hic:† ꝙ dꝫ iterum
3 ordinari quid ſi nolit.dicit quod nõ cogitur.vnde poſt baptiſ
mum remanet laicus:⁊ licet contrahere non debeat:quaſi cõ
tinentia nouerit:tamen cũ votum nõ fuerit ſolenne tꝫ matri
monium ſi contraheret.facit quod not.de voto.c.vno lib.vj.
in glo.ergo ſi.

Ponit queſtiones.

¶ Error pbabilis idẽ qđ veritas operat apud deum.
12 Baptizari cõtẽnens cũ poſſet quantũcũq; fidẽ chriſti teneat
non poteſt ſaluari.
3 Baptiſmus eſt triplex fluminis:flaminis ⁊ ſanguinis.
4 Baptiſmus flaminis prodeſt ſoli capacibus habentibus fi
dem:⁊ charitatem.
5 Baptiſmus ſanguinis quis dicatur.
6 Latro q pendebat cum xpo qui ſaluatus fuit:quo baptiſmo
fuit baptizatus.

Apoſtolicam

A Poſtolicam. Orari debet pro eo qui credens ſe baptiſatum in fide chriſti ſine baptiſmo deceſſit. in prima deciſa cõ ſultatio. in ſecunda ibi: verum inquiſitioni ponitur reſponſio: quam pbat duab⁹ authoritatib⁹. prima ibi: lege. ſe
1 cunda ibi: etiã librum. ¶ No. primo qḋ pbabilis error: idẽ qḋ veritas operat quo ad deũ. vnde chriſtian⁹ eſſe cẽſetur qui ita eſſe credidit cũ baptiſatus nõ eſſet. pfert ergo opinio veritati de quo. ſ. de big. vbi dixi. ¶ Scḋo no. qḋ dicit nõ contẽptus
2 quod ille q cõtẽneret baptiſari cũ poſſet: quãtũcũqꝫ fidẽ chriſti teneret nõ poſſet ſaluari. ⁊ ſic intelligit illa authoritas euangelica. niſi quis renatus ⁊c. Jo. iij ⁊. ſ. e. nouit. credulitas q̃ fidei nihil pdeſt ſine baptiſmo illi: q põt eum recipere. ſecus ſi nõ poſ
Ponit queſtiones
ſit vel ſuſcepiſſe credat vt hic. ⁊. ſ. ti. j. debitũ. ¶ Querit glo. j.
3 quotuplex eſt baptiſm⁹. ⁊ dicit q̧ triplex fluminis flaminis ⁊ ſanguinis. baptiſmus fluminis pdeſt paruulis ⁊ ẽt alijs: dũmodo non inueniant obicẽ cõtrarie voluntatis. ſ. c. j. maiores. ad
4 fi. baptiſmus vero flaminis de quo hic pdeſt doli capacibus
a habẽtibus fidẽ ⁊ charitatẽ. ⁊ p ꝯñs nõ cotẽnẽtibus baptiſmũ fluminis. vt hic. ⁊. ſ. c. j. debitum paruulis non prodeſt. ⁊ ſi de iſto q̧ puulis nõ pſit intellexiſſent hẽtici. ſ. eo. maiorum. recte
5 ſenſiſſent. baptiſmũ vero ſanguis eſt quo baptizati fuerunt Innocentes. ⁊ iſte eſt cõis paruulis ⁊ adultis. de coſe. di. iiij. baptiſmi. ⁊ an iſto baptiſmo ſanguinis fuerit baptizat⁹ ille latro crucifix⁹ cũ chriſto: dic q̧ nõ. q̧ nõ p chriſto: ſed p delicto eſſuſus fuit. dicit ergo q̧ baptiſmo flaminis baptizatus fuit ⁊c.
6 ¶ Secundo quero: nunquid iſte credens ſe ſacerdotem cũ nõ eſſet: conficiebat: ⁊ ſic ſumentibus pficeret: vt ſacramentũ. dicit q̧ non erat verũ ſacramentũ. ſed eius vim ⁊ virtutem habebat: ⁊ ſumẽtibus proderat. remittit ad no. ſ. de cle. ordiñ. ij.

a ¶ Flamis. An baptiſm⁹ flaminis ſine penitẽtie et baptiſm⁹ ſanguinis habeãt vices baptiſmi fluminis. vide Joan. de turrecremata. i. c. baptiſmi vicẽ. de conſecra. diſ. iiij.

1 ¶ Baptiſmus eſt fundamentum aliorum ſacramentoꝝ.
2 Saluari põt quis p fidem etiam ſine baptiſmo.
3 Baptiſmus flaminis licet ſufficiat ad ſalutẽ: non tñ ſufficit ad receptionẽ ordinũ.
4 Uſqꝫ dictio ponit incluſiue.
5 Iteratũ nõ intelligit quod ambigit factũ.
6 Natus de parẽtibus chriſtianis ⁊ cõuerſat⁹ inter chriſtianos p̃ſumit baptizatus.

V Eniens. C. j. ſ. e. eſt ſumma huius. primo ponit de baptiſmo ibi: cum que. ſecundo circa ordinẽ allegat pro ⁊ contra vſqꝫ ibi: quia vero. tertia diffinit ibi: nos circa ¶ Not. pri
1 mo q̧ baptiſmus eſt fundamẽtum aliorum ſacramẽtorum. ¶ Scḋo no. q̧ vbi nõ eſt fundamentũ nõ põt ſupedificari. j. q.
2 j. cũ paulus. ¶ Tertio no. q̧ per fidem ſacramenti etiã ſine baptiſmo põt quis ſaluari: quod eſt verum cum impedimẽto aliquo detinet. alias ſecus. vt dixi. ſ. c. pximo. ¶ Quarto no
3 ta. q̧ licet baptiſmus flaminis ſufficiat ad ſalutem. vt. ſ. c. pximo nõ tamẽ ſufficit ad receptionem ordinũ. ⁊ ſic per talẽ baptiſmũ nõ habilitatur quis ad pmotionẽ ordinũ. ⁊ ideo debet iterum ordinari: vt hic. ⁊. ſ. c. j. ¶ Quinto not. q̧ vbi vtitur piculũ anime nõ qḋ eſt equius vel mitius: ſed quod tuti⁹ anime. l. di. põderet. in fi. ⁊. c. eos. ⁊ de ſpõ. inuenis. ſm hoſti. ¶ Sexto no. q̧ omnes ordines debent a capite inchoari vſqꝫ ad ſacerdo
4 tium. ⁊ iſta dictio vſqꝫ hic ponitur incluſiue. vt dicit gloſſa. de quo pleni⁹. ſ. de trãſ. c. ij. v. ſꝫ neqꝫ. ⁊ de eta. ⁊ quali. a nimia. et dicit Hoſt. q̧ in iſtis ordinib⁹ repetẽdis cõtinuis tpibus ordinũ poterit ordinari nõ ſeruatis interſtitijs. ⁊ hoc diſpẽſatiue
5 remittit. ſ. de elec. cũ in cunctis. §. inferiora. ¶ Septimo no. q̧ non intelligitur iteratum: qḋ ambigit eſſe factum. ⁊ de iſta dictione iterum qd importet dic: vt. l. vbi. ff. de eden. ⁊. l. fideicõ.
6 §. ſi quis decem. de le. iij. ¶ Octauo no. q̧ natus de parentibus chriſtianis ⁊ ꝯuerſatus inter chriſtianos p̃ſumitur baptizatus. circa quod vide quod no. lxviij. de p̃ſbyteri. ⁊ eſt ar. quod ſi dubitetur an aliquis ſit legitimus eſt reputandus legitim⁹. ar. de ſeru. in di. fa. c. vno. j. qui ſi. ſint le. ex tenore. j. de verbo. ſignificatione. abbate. §. contra. quod argumẽtũ ꝯtra. quia nõ p̃ſumitur matrimonium: niſi probet. xxx. q. v. aliter. ⁊. c. noſtrates. ergo nec legitimus preſumetur. niſi hoc pateat. iol. ſi infamatus eſt: ⁊ nil pbatur ꝯtra eũ ſe purgare debet. de pur. ca. accedẽs. ſi nõ eſt infamat⁹ ⁊ ſemp vixit vt leiim⁹ ſue cõſciẽtie relinq̃tur. j. q filij ſint le. trãmiſſe. ⁊. c. puenit. facit. C. de p̃ſcrip. q̃ p li. in rubro: ⁊ nigro. ⁊ de iureiurã. mulieri. remittit ad ſummam de dan. de. §. quam penam. verſi. etiam in cõſpectu. ⁊ qḋ not. in ſpec. de ſpon. in fi. ⁊. ſ. de p̃ſump. illud. vbi omnino vide.

¶ De cuſtodia eucharistie. Rubrica.

¶ Uiſo qualiter eucharistia cõſecretur: tractat quomodo cuſtodiatur. ⁊ quia in baptiſmo vtimur chriſmate. vt patet. ſ. ḋ ſacra. vnc. c. vno. ſubmittit de cuſtodia chriſmatis. ⁊ generaliter ḋ alijs ſacramẽtis habet ḋ materia. xxiij. di. nõ oportet. cũ. c. ſe. q̧ de conſe. d. ij. qui bene. ⁊. c. qui per negligentiaꝫ. cum. c. ſe. ⁊. j. q. j. interrogo. ⁊ de eucharistia vide quod dixit Jo. an. ſ. de celè. miſ. ſuper rubrica.

1 ¶ Eucharistia ⁊ chriſma debent fideliter cuſtodiri.
2 Claues inuente ſunt vt res diligentius conſeruentur.
3 Corporis chriſti officium ⁊ feſtum vnde traxerit originem.
4 Cuſtos debet eſſe diligens.
5 Cuſtodi negligenti imputatur euentus omnium malorum q̃ ex illa negligentia ſequuntur.

S Tatuimus. Eucharistia ⁊ chriſma debẽt fideliter cuſtodiri. rationem ſubmittit: ⁊ penã addit. ſcḋa ibi: ne poſſit. tertia ibi: ſi vero. ¶ Not. p
1 mo q̧ claues inuente ſunt vt res diligẽti⁹ conſeruẽtur ⁊ ille qui tradit claues videtur tradere res: que ſub clauibus clauduntur. vt l. clauibus. ff. de contrahẽ. emp. ¶ Secundo not. qḋ ſacrilegi cum eucharistia operantur nefanda ⁊ horrẽda que honeſtius eſt tacere: q̃ dicere. xliij. di. ſit rector. contra tales tñ quãdoqꝫ deus in eucharistia oſtendit veritatem ſuaꝫ: aliter miraculũ ex actu impio preter eorum propoſitum oſtendendo. vt patet. ſ. de cele. miſ. in rubrica. de duobus miraculis dominici corporis contra tales aliaqꝫ maiora patent ⁊ inter cetera illud nobiliſſimum ⁊ deuotum: quod eſt in vrbe veteri vbi apparet q̧ ex hoſtia in manibus preſbyteri increduli conſiſtẽte ſuxerunt q̃ plures gutte ſanguinis: habentes facies hominis ⁊ diſperſe ſunt ſuper corporali que nunc apparẽt ita lucide: ac rubicũde: ſicut
Nota miraculum.
3 nunc cõtigeret. ⁊ inde officium et feſtũ corporis xpi traxit originem. ¶ Tertio no. in verſi. ſi vero. q̧ negligẽtia imputatur
4 cuſtodi: ⁊ meretur ex ea penam. debet eñ cuſtos eſſe diligẽs vnde punitur cuſtos carcerũ ſi captiui fugiunt. vt. l. non facile ⁊ per totum. ff. de cuſto. ⁊ exhi. re. hic aũt ſuſpendit tribus mẽſibus ab officio. quid autem ſi hac ſuſpenſione durante in aliã ſuſpenſionem ex alia culpa incidat: an tempus ſcḋe ſuſpenſionis incipiat ſtatim currere: vel finito tempore ſuſpenſionis prime. dic: vt no. in cle. de magi. ⁊. ſ. de elec. cũ in cunctis in nouella. ⁊. ff. ad turp. l. ſenatus. ¶ Quarto no. in verſi. ⁊ ſi peius.
5 q̧ cuſtodi negligenti imputatur euentus omniũ malorum. que ex illa negligentia poſt ſequunt. In iudicio tñ anime non ſic eſſet. vnde dicit hic Inn. q̧ licet perhibens falſum teſtimonium ſit reus omniũ maloꝝ: que inde ſequunt: In iudicio tñ anime non imponeretur pnĩa: niſi de falſo teſtimonio. licet aggrauaretur per mala ſecuta. ar. l. neratius. §. j. ff. de ſer. cor. vbi dicitur. q̧ ſi perſuaſi ſeruo: vt corrũpat chirographum ſi inde tranſit conſuetudinem de illa non teneor. ⁊ vide de iſta bonas concor. in gl. ⁊ no. ſ. de teſti. ſicut. ⁊. c. placuit. quod allegat gl. ⁊. c. inebriauerunt ⁊. l. verum. de furtis.

1 ¶ Clerici non debent ponere ſupellectilia in eccleſijs nõ ſolum aliena: ſed nec propria.
2 Tranſit⁹ ſi pbibet alicui per aliquẽ locum: multo magis mora
3 Zelus domus dei debet nos comedere. Et quis dicatur comedi zelo dei.
4 Refugium poteſt haberi ad eccleſiam propter vrgẽtes neceſſitates: puta incendia: hoſtiles incurſus: ⁊ ſi.
5 Eccleſie poſſunt incaſtellari propter timorem hoſtium.
6 Conceſſio eatenus durat quatenus durat neceſſitas: quando aliquid propter neceſſitatem conceditur.

R Elinqui. Supellectilia in eccleſijs poni nõ debent: niſi neceſſitas vrgeat. vaſa ⁊ veſtimẽta eccliarũ debent munde teneri. recitat concilium duos exceſſus. ſcḋus ibi: ſunt ⁊ alij cõtra quos puidet ibi: q̧ no. ⁊ primo ꝯtra pri. ſcḋo
1 cõtra ſm. ¶ No. primo q̧ clici nõ debẽt ponere ſupellectilia in eccliis nõ ſolũ aliena: ſꝫ nec ppria: q̧ nõ debẽt illḋ ꝯmittere a quo debẽt alios pbibere. vt. j. de na. ex li. vẽ. c. j. cũ ſuis cõcor. vnde alibi dicit canon quomõ põt miniſter eccle auferre malum de medio ſuo: cum in delictum ſimile corruit aut q̃ ſecuritate corrigere peccãtẽ cũ tacite ſibi ĩpe reſpõdeat eidẽ ſe cõmiſiſſe q̃ corripit. ¶ Scḋo no. q̧ ſi pbibet trãſit⁹ p aliquẽ locum
2 multomagis videt pbibit⁹ ne ibi moraꝫ trahat. qḋ ecõuerſo ſi alicui pbibet manſio in aliq̃ loco: an videt pbibit⁹ ide trãſire.

videtur quod non. quia nõ videtur veniſſe qui non ſtetit. ff. de
3 iudic. c. j. facit. C. de edi. prima. l. ſi. ¶ Tertio not. q ꝙ zelus do-
mus dei debet nos comedere. habetur pſal. lxviij. ⁊ Joã. ij. ⁊
inde plures authoritates de hac domo dei. xxiiij. q. j. omnib⁹.
⁊ dicit hic Joan. an. ꝙ zelo dei comeditur qui quelibet praua
que viderit corrigẽ ſatagit. ſi neqt: tolerat: ⁊ gemit. ¶ Quar-
4 to not. q ꝙ propter vrgentes neceſſitates puta incẽdia: hoſti-
les incurſus ⁊ ſi. poteſt ad eccleſiam haberi refugium. vbi res
deponi. ⁊ tunc eccleſia tenetur de cuſtodia. ff. depo. grauis. in
glo. ij. ſed non tenetur de violentia: niſi potuit deponẽti nũtia
re. ff. loca. l. item queritur. §. exercitu. ⁊ ff. cõmo. l. ſi vt certo. §.
5 ꝙ vero. ⁊ eſt hic ar. q ꝙ propter timorẽ hoſtium poſſunt eccle-
6 incaſtellari. dicam. j. de immu. ec. c. j. ¶ Quinto not. in vſi. q ſic
tamẽ. ꝙ qñ aliquid propter neceſſitatẽ conceditur catenus du
rat conceſſio: quatenus durat neceſſitas: ⁊ nõ vltra. ſic. j. q. j. ꝙ
neceſſitatis. ⁊. q. vij. quod ꝑ remedio. ⁊ facit qđ no. Bart. in. l.
de pupi. §. ſi quis ipſi pretori. de op. no. nun. ¶ Vltimo no. ꝙ
abſurdum eſt in ſacris ſordes negligere ⁊c. ⁊ no. ꝙ reprehẽſi-
bile eſt ferre veſtes immundas ⁊ incultus habitus corporis eti
am reprehẽdẽdus eſt. vt dicit ſeneca. in quadam epiſtola ad lu
cillum. non ſordeat veſtis nõ ſplẽdeat ⁊ quidẽ. veſtis eñ nimis
apparẽs vicinis tedium parit vt ait Hiero. ⁊ canõ dicit. Indi
gnuz eſt dare deo: quod dedignatur homo. xlix. di. c. vltimo.
in ſi. quid de ornamentis eccleſie vetuſtate cõſumptis faciẽdũ
ſit. dic: ꝙ cõburẽda ſunt. de conſe. di. j. altaris. ſi immũde fue-
rint lauari debẽt intra ecclam. c. di. nemo.

¶ De reliquijs ⁊ veneratiõe ſctõrum. Rubrica.

¶ Viſo de cuſtodia ⁊ reuerẽtia ſacramẽtoꝝ. vidẽduz eſt de re
uerentia ſctõruz. de hoc de conſe. di. j. placuit ⁊. c. corpora. facit
xi. q. j. ſi quis dixerit. l. di. ſi quis prepoſtera. repetitur in. vi. et
cle. conuenit rubrice de feri. per totum maxime. c. j. ⁊ ſi. ⁊. ff. de
teſti. venerabilis.

1 ¶ Ebrietas nihil aliud eſt q̃ voluntaria inſania que omne
vitium incẽdit ⁊ detegit. An ſit pctm̃. nu. 3
2 Ebrius decedens an videatur decedere in peccato.
4 Venerari aliquẽ pro ſancto non lz ſine authoritate pape.
5 Canonizatio ſanctorum quõ fiat.

Audiuimus. Sine pape licẽtia non licet aliquẽ ve
nerari pro ſancto. primo narrat qđ audiuit.
ſcđo illud ꝓhibet ibi: illũ ergo. ¶ No. primo
ꝙ iſtũ in ebrietate occiſuz venerabaẽ vt ſcm ⁊
minus recte dicẽte apl'o ebrioſi ⁊ c. j. ad cori.
1 vi. ⁊ dicit ſeneca ep'la lxxxiij. q nihil eſt aliud
ebrietas q̃ voluntaria inſania: que oẽ vitium incendit: ⁊ dete-
git ⁊ obſtãtẽ malis verecundiaz remouet. de hac etiã valerius
2 li. vj. c. ſi. ⁊ collige ꝙ q ille qui decedit ebrius videẽ decedere in
peccato cũ eccl'a vix ꝑ tali permittat orare. ⁊ quia dixi vix ſeq
tur ꝙ quãdoq ꝑmittat. quia qđ vix fit: tñ fit. de coh. ſpõſa. c. ij.
3 li. vj. ⁊ hoc cũ fuit veniale. vt dicit glo. Aduerte tñ ſz Vin. q ꝙ
ebrietas inquãtum eſt qualitas que ineſt hoi qui faciliter ine-
briatur forte ex debili cerebro nõ eſt pctm̃: nec putat talẽ excõi
catum ſi tunc percuteret clericum. xv. q. j. ſane. inquãtum võ eſt
actus ſi eſt aſſiduus nõ dico aſſiduus ꝙ idẽ iteretur. ſed quia
ſimile: precedunt tũc eſt mortale idẽ in illo qui ſe ſciẽter inebri-
at: ſi vero ignoranter vt quia ab vigore decipitur vl' ignorat vi
ni potẽtiam. tunc peccat venialiter. Ita no. Vin. ff. de vi. ⁊ ho.
de. c. a crapula. ⁊ vide quod de iſta not. xiij. q. iij. ꝑ obeũtibus.
4 ¶ Secundo not. in verſi. cum etiam. q ꝙ ſine authoritate pa-
pe non licet aliquẽ venerari pro ſancto. eſt ergo de caſibus re
ſeruatis de quibus. ff. de offi. le. c. quo ad tranſla. Quid autem
in cauſe cognitione verſetur: vt papa concedat aliquẽ venera-
ri pro ſcđo. dicit Inno. ꝙ nõ ſufficiunt miracula ſine vite excel-
lentia. nam ⁊ magi pharaonis multa fecerunt: que ſupra natu
ram eſſe videbantur. ⁊ in euãgelio legitur ꝙ multi dicturi ſunt
nonne in nomine tuo eiecimus demonia. matthei. vij. ⁊ tamen
5 dominus reſpondit eis. non noui vos. j. q. j. prophetauit q ſit
ergo iſta approbatio ſiue canonizatio quãdo ꝑ ſufficiẽtes ꝓ-
bationes cõſtat de fide ⁊ excellentia vite: ⁊ operatione mira-
culorum ei⁹: qui petiẽ canonizari. ff. de teſti. venerabilis. opor-
tet etiã tantã eſſe excellentiã vite ⁊ alia eſſe miracula q̃ ſint ex-
tra vires ⁊ potẽtiaz nature. nec ſufficit vna tñ: imo multe ⁊ con
tinue requirunt. vñ eccleſiaſtici. xliiij. laudemus glorioſos: et
parẽtes noſtros in gñatione ſua: vltra multam fecit dñs ma-
gnificentia ſua a ſclo dominantes in poteſtatib⁹ ſuis homines
magni virtute ⁊ potẽtia ſua ꝓdicati ſunt. q̃ verba exponit hic
Jo. an. q etiã pſequit quo ordine peruenit ad iſtam canoniza-
tionem. nam magna maturitas requiritur: ne decipiatur po-
pulus. vt. j. c. ſi. cum ⁊ per malos ſiant miracula. vt dixi. xlij. di.
qui eſcamus. ⁊. xlij. di. miramur. ¶ Quero ſi eſt alia ratio q̃ ma Ponit queſtionem.
gnitudo negotij: quare iſte ſit de caſibus reſeruatis. dicit Jo.
and. ſic ſctũs debet ab omnibus venerari. ideo aũt nullus ali⁹
q̃ papa poteſt hoc indicere. quia nullus niſi ipſe habet vni-
uerſalem iuriſdictionem. ipſe vero ordinarius eſt cunctorum.
ix. q. iij. cuncta per mundum. ⁊. c. principalem.

1 ¶ Reliquie ſanctorum non debent exponi venales.
2 Reliquias nouas non licet de nouo publice venerari.
3 Prelati non debent pati vt varijs figmentis decipiatur po-
pulus.

Cum ex eo. Sanctorum reliquie vendi vel
paſſiz oſtendi non debent: nec
circa illas populus decipi. ponit duplicem exceſſuz
quem prohibendo diſtinguẽdo inter veteres ⁊ no-
uas reliquias ibi: preſenti. tertio fraudes per prelatos cohibe
1 ri precipit ibi: prelati. ¶ Not. primo q ꝙ reliquie ſanctoruz nõ
debent exponi venales. cõcor. C. de ſacroſanctis eccle. l. nemo
martyres. ⁊ dicitur exponi venales non ſolum ſi vẽdantur: ſed
etiam ſi extra capſam trahantur: vt plures oblationes reci-
piantur. hoc eñ facientes dici poſſunt venales. ⁊ ſequitur du-
plex malum. quia ſi hoc ſiat nimis ſepe: primo vilipenduntur.
quia omne rax carum. xcix. diſtin. legimus. ſcđo quia notabi-
lius per laicos reprehenditur auaricia clericorum. ff. de deci.
2 c. j. in ſi. ¶ Secundo not. q ꝙ nouas reliquias de nouo non li
cet publice venerari. in ſecreto vero licituz eſt habere deuotio
nem ad aliquem. ⁊ ad eum in occulto precari. de hoc. j. c. c. vno
3 lib. vj. ¶ Vltimo not. q ꝙ prelati nõ debent pati: vt varijs fig
mentis decipiatur populus. quod optime faciũt iſti queſtua-
rij qui coſtam pecoris vel aſini oſtendunt loco ſancti. Alij po-
nunt oleum in oculo manolc ſue vt videatur flere ſ in hoſti.

¶ De obſer. ieiuniorum. Rubrica.

1 ¶ Ieiunium ꝙ ſit triplex.
2 Ieiunandum neceſſario quibus ſit temporibus. Et qui tene-
antur. nu. 3
4 Ieiunij tempore a quibus cibarijs eſt abſtinendum.
5 Ieiunium eſt maceratio carnis ex cibi abſtinentia proueniẽs.
6 Electuarijs delicatis an licebit vti tẽpore ieiunij.
7 Medicine an frangant ieiunium.
8 Diſpenſari an poſſit cum obligatis ad ieiunandum.
9 Statui an poſſit circa ieiunia indicta quod quis comedat bis
in die.
10 Ieiunium quando dicatur quis frangere.

¶ Viſo de veneratione ſanctorum: quia ob ipſorum reueren-
tiam ieiunia celebrantur. Ideo de ieiunijs eſt videndum. habe
tur de materia. iiij. diſtinc. ſtatuimus. cum ſe. de conſe. di. iij. et
diſtinc. v. quadrageſima. cum. c. ſe. congruit. de peni. ⁊ remi. li-
cet de regulis iuris. quod non eſt. de elec. niſi pericula. in ſi. li.
vj. ⁊ eodem li. de hered. ad noſtram. Super iſta rubrica ponit Ponit queſtiones.
Joan. and. longã gl. ordina ipſam ſic per. q. primo quotuplex
eſt ieiunium. ſcđo quibus temporibus eſt ieiunium faciendũ.
tertio qui ad ieiuniuz teneantur. quarto a quibus cibarijs eſt
abſtinendum tempore ieiunij. quinto an poſſit cum obligatis
ad ieiunium diſpenſari. ſexto quando dicatur ieiunans fran-
1 gere ieiunium. ¶ Reuertor ad primum q ⁊ quero quotuplex
eſt ieiunium. dicit Hoſt. ꝙ eſt triplex. primum magnum ⁊ ge-
nerale: abſtinere ab iniquitatibus: ⁊ illicitis ſcilicet voluptatibus.
de conſe. di. v. ieiunium. ſin diſcreta ⁊ moderata refectio ac ſin
gulos dies abſq ciborum luxuria tranſeamus. c. di. ſint tibi. ⁊ a ¶ Ieiunia.
a c. non dico. ⁊ hec ieiunia⁹ omni tempore ⁊ ſingulis diebus ſer Ieiuniũ factũ in pctõ
uanda ſunt. tertium ieiunium eſt ſubtractio prandij: ⁊ poſt ce- mortali an
nam cuiuſlibet cibi priuatio vſq in diem ſequentem. Itez ab- poſſit ad
ſtinentia a carnibus ⁊ omnibus que ſemẽtinã originem ducãt meritũ ali-
iiij. di. deniq. ⁊ vt ibi dicitur etiam piſces luxurioſe ſumere nõ cuius boni
debemus. Item tempore quo abſtinemus a cibis etiam a diſ- ſpũalis vel
ſolutionibus abſtinere debemus. lxxxvi. diſtin. quid prodeſt. tẽporalis.
de conſe. di. v. nihil prodeſt. Iſto igitur tertio modo ſumitur vide Jo. de
ieiunium. vt ſit aſſlictio carnis ex abſtinentia victus proueni- turre cre.
2 ens. ¶ Secũdo quero q quibus tẽporib⁹ eſt neceſſaria ieiunã l. c. nihil eſt
duz. dicit ꝙ indicta ieiunia ab eccl'ia ſunt iſta: vigilie apl'orum de cõſe. di. v.
j. e. c. ij. quadrageſima. de conſecra. di. v. quadrageſima vigilia
laurentij:

natiuitatis:aſſumptiõis beate virginis marie:oiũ ſctõꝝ: beati
3 laurentij.℄ Tertio quero † qui ieiunare neceſſario teneãtur
dicit Innocen. quod ieiunium eſt indictũ omnibus ſane men
tis: doli capacibus: et valentibus ieiunare cum tales poſſint
peccare: ⁊ peccata debeant flere: et de illis penitere. diſpenſa-
tiue tamen cũ impuberib⁹ et ex cauſa cũ oib⁹ etat ꝑuecte agi
põt vt ab idictꝭ ieiunijs abſoluant. qḋ expone. ideſt cõmutẽtur
vt dicã.§.i.v.q. Quid de mulierib⁹. dic ꝙ inuitꝭ maritis ieiunia
volũtaria facere nõ poſſunt.xxxiij.q.v.maĩfeſtũ. indicta tamen
ab eccleſia tenent̃ facere: niſi cõtingeret inde virũ ſcandaliſari.
tunc eñ forte poſſet cũ ea diſpẽſare ſacerdos. ꝙ ſemper eſt pro
pter ſcãdalũ diſpenſandũ.l.vi.vt. ↄſtitueretur.de temp.or.c.ij.
4 ℄ Quarto quero † a quib⁹ cibarijs eſt abſtinẽdũ tẽpore ieiu-
nij. dixi.§.ꝗa carnib⁹ ⁊ omnib⁹ q̃ ſemẽtinã originẽ ducũt vnde
ſumpta occaſiõe reuocãt hoc doc. i dubiũ. an ab ouis ⁊ caſeo ſit
abſtinẽdũ. dicit qḋ ſi qs hec comedat extra quadrageſimã nõ
ſoluit ieiunium: peccat tñ. ⁊ ſic intelligitur.c. denicꝗ.iiij.diſti.
alij cõtra vt no. archi.de cõſe.diſt.iiij.rogatões.in fi. Jo.an.di
cit ꝙ ex cã in aliqbus ꝓuincijs prouideri poſſet. ꝙ et his ſine
peccato hoies vterẽtur puta in locis mõtanis: vbi non ẽ vſus
piſciũ ſicut ſenis in eſtate duci nõ põt ſine corruptõe. in talib⁹
eñ locis tpe ieiunij videt̃ ꝙ caſeo ⁊ ouis poſſint veſci. ⁊ ſic ibi
practicatur Si eñ in locis maritimis: vbi ẽ vſus piſcium ſicut
hic venetijs licitũ eſt tali tpe comedere groſſos piſces: ⁊ quaſi
carnib⁹ ſimiles. Jte vbi piſces deſunt non ſit licitum comedere
a oua ⁊ caſeũ nõ ẽ dare rõnem † nã cũ ieiuniũ ᵃ ſit maceratio car
5 nis ex cibi abſtinẽtia ꝓueniẽs. ſicut ẽ licitũ vti piſcib⁹: vbi ſunt
ita illis vbi piſces deſunt. ⁊ cõfirmat̃ hoc ꝙ vſus aliquarũ terrã
⁊ non omniũ tpe ieiunij ex cõſtõnib⁹ et obſeruãtijs hoim deſ
cendit ſm Jnno. quẽ ex cauſa licitũ eſt ſtatuere qḋ ieiunãtes ci
bis etiam non quadrageſimalib⁹ vti poſſunt. vt pꝫ.§.e.c.ij.§.
cũ aũt.⁊.§.de ferijs.c.licet exceptis carnibus: quib⁹ etiã i ma-
xima neceſſitate puta ſi aliud ibi nõ inuenĩt ad cõedenduꝫ eſt li
citũ vti. pone exemplũ in obſeſſis qm ſoueãt iniuſtũ bellũ: qui ⁊ ſi
tpe quadrageſime nõ habeãt niſi carnes. dicit quod poſſunt li
cite hoies veſci. ar. et⁹ quod legit̃ ⁊ no. de regu. iur.c. qḋ nõ eſt
6 licitum. ⁊.§.de ferijs.c.licet. ℄ † Quid dices de electuarijs deli
catis an licebit eis vti tpe ieiunij. dicit ꝙ non aliter lꝫ ipſis vti
niſi ſicut alio cibo delicato q̃ſi dicat ieiuniũ ſoluit ſm Jo.an.
7 ℄ † Quid de medicinis qḋ ad remouendã vl̃ fugiẽdã inſtantẽ
infirmitatẽ etiã die ieiunij accipe lꝫ ſine pctõ. vbi ꝟo nõ eſt ſignũ
infirmitatis ꝑ ſola ſanitate ↄſeruãda hoc nõ lꝫ. alij dicũt ꝙ nul
la medicina ſeu etiã electuarijs ſoluit̃ ieiuniũ ſm Jnn. q etiã q̃
rit nunqd ingurgitatio ſoluat ieiunium. comedit eñ tantũ ſe
mel quãtũ ſi bis in die comediſſet: vel paulo minus. qdã dicũt
qḋ nunꝗ̃ eſt ieiunium: niſi ibi ſit abſtinentia victus. Sed Ho-
ſtieñ. dicit ꝙ ingurgitatio nunꝗ̃ eſt licita. ⁊ ꝙ nullus exceſſus
eſt approbandus. delicatis tamen vti non eſt peccatum: ⁊ po
ti⁹ quãtitas q̃ qualitas eſt vitanda vnde Hier. in vi. patrũ. me
lior eſt venter ſemper eſuriẽs. q̃ ieiunia triduana. ℄ Quinto
8 quero † an poſſit diſpenſari cũ obligatis ad ieiunanduꝫ dicit
Jo. and. ꝙ qdã ſunt ieiunia volũtaria: quedã indicta ⁊ neceſſa
ria. volũtaria ieiunia ſunt ad q̃ aliqui voto vl̃ ꝓpoſito ſe aſtrin
gũt. vel etiã q̃ ꝓpter indicta ꝓpter pctĩ magnitudinẽ a ſacerdo
tibus iniungũtur. lxxxij.di. pꝛ̃ſbyter. vbi de hoc. Jndicta ⁊ neceſ
ſaria ſunt duplicis ſpeciei qdã ſunt indicta ab eccliã: vt ſunt il-
la de quib⁹ in ſcẽda queſtiõe. qdam ſunt indicta ſpecialiter et
localiter ſm diuerſas conſuetudines: ſicut eſt ieiuniũ aduẽtus
domini: qḋ nec ab oib⁹ in ꝓuincijs celebrat̃ vt patet.§.e.c.ij.ta-
le etiam erat ꝙ matrone romãe i ſabbato cõſueuerãt ieiũare.
xij.di. illa. ad ꝓpoſitũ q̃ an poſſint predicta ieiunia cõmutari.
dicit Jo. andr. ꝙ ieiunia volũtaria etiã ſine cã dummodo ſit
alias vtile redimi poſſunt auctoritate ſupioris. lxxxij.di. pꝛ̃ſby
ter. ⁊ nõ de voto.c.i. authoritate q̃ epiſcopi cõmutari poſſunt:
etiã ſi nulla cã neceſſaria ſubſit: dũmõ cõpẽſatio vtilior ⁊ deo
acceptior videat̃. ar.§. dt voto.c.i. Jndicta ꝟo ieiunia nõ poſ-
ſunt redimi pecũa vel in aliõ ↄmutari niſi neceſſitas vel alia cã
i ieiunãte ſit: ⁊ licet ſine cã talis ſit cõmutatio i iſtis vetita poſ-
ſunt tamẽ aliqua ipſorũ cõmutari ſiue trãſferi de die i diẽ puta
vigilia i feſto ſancti patrõi alicui⁹ eccleſie ſedit in quo feſto cõ
ſueuerũt clerici facere ſolẽne feſtũ ⁊ ieiuniũ. poſſunt eñ ex hac
cauſa ꝑuenire diẽ feſti. ⁊ ſic ſatiſfacere vigilie: nõ die vigilie idi
cte ꝓpter ſuũ ſpãle feſtũ. ſed die p̃cedẽti ipſiuꝫ feſtũ eccleſie ſue.
⁊ ꝑ hoc facit: ꝙ ſi vigilia ſancti occurrit die dñico: quia dicto
die non eſt licitũ ieiunare: ieiunabit̃ p̃cedẽti die. ſ. ſabbato.§.e.
c.i.⁊.ij. aduerte tñ ꝙ ſi illud feſtũ occurrit die ſabati.iiij.tẽpoꝝ
lꝫ quo ad clicos illi⁹ eccle poſſit in diẽ p̃cedẽtẽ comutari ieiu-
niũ vt dixi nõ tñ liceret epo ⁊ volẽtib⁹ die ſabbati ordinari ꝓ-
9 pter illud feſtũ omittere ieiuniũ. vt dicto die ſabbati ſm ho. †

a ℄ Cũ ieiu-
niũ. Jeiuniũ
qd ſit. q te-
neant ieiũa
re. ⁊ multa
alia de ieiu
nio vide ꝑ
dñm ãbro.
de vign. in
tra. de ieiu-
nio quẽ po
ſuit in fine
repetitiõis
C. vt diuĩs
õ parochijs

Circa hoc etiam queritur vtrum poſſit circa iſta idicta ieiunia
ſtatui quod quis comedat bis in die: ſed parum prima vice ſi-
cut faciunt ciſtercieñ. qui ad remouendum ſcandaluꝫ ⁊ charitatẽ
conſeruandam ſtatuerunt quod illi qui habent legẽ vel mini-
ſtrare vel aliud facere preguſtẽt aliquid. dicit Jnno. quod pro
pter hoc nõ intelligũt̃ ſoluere ieiunium ab eccleſia inſtitutum
Jdem dicit de miniſtris magnatũ qui qñqꝫ ad vitãdũ toxicũ
vel eius ſuſpitioneꝫ preguſtãt cibaria corã dñis ſuis appoſita:
intelligunt̃ eñ nihilominus ieiunare. Jdeꝫ de preguſtãtib⁹
medicinas. in his ergo caſib⁹ ⁊ ſimilib⁹ ex cã ⁊ intẽtione ieiunã
tis ꝓcedit iſta excuſatio que. ſ. cauſa ⁊ intẽtio regulariter ⁊ ge
neraliter in oibus ↄſyderãde ſunt. vt pꝫ. xv. di.c.i. ad fi. ⁊ qḋ le
gitur ⁊ no. in.c. cum dilectus.§.i. regulariter vero niſi cã ſubſit
(vt dixi) nõ dꝫ ieiunãs comedere: niſi ſemel i die. nec dꝫ horaꝫ
comedẽdi anticipare nõ ꝑ hoc tñ ſoluit ieiuniuꝫ licet peccet: ſi-
cut ille q beluas marinas vel laute ⁊ ocioſe comedit. ℄ Se-
10 xto q̃ro † qñ dicatur quis frãgere ieiuniuꝫ. Reſ. nõ anticipãdo
horam vt dixi. Jtẽ nec ꝑ preguſtationes vel capiẽdo medici-
nas. vt dixi nec comedẽdo bis in die ex cã parũ tñ vt in ciſterci
eñ. dictum eſt. qd ergo dices de capiẽte electuariũ ⁊ potũ añ vl̃
poſt comeſtionẽ hora cõgrua. dicũt qdã ꝙ ſi talia ſumãtur añ
prandium ſine cã ſoluit̃ ieiuniũ: ſed nõ meritũ. ſꝫ ſi ex cã nõ ſol
uitur ieiuniũ: nec meritũ. in omni tñ caſu abſtinẽduꝫ eſt ab il-
lis que poti⁹ cibaria q̃ medicinalia vel electuaria merito dici
poſſunt. ⁊ hec opi. videt̃ ꝓbabilis ⁊ equa: magis in locis vbi h̃
fieri cõſuetũ eſt. ar. lxxvi. di. vtinã omni tpe ⁊ qui nimis emun-
git ⁊c. iiij. di. denicꝫ ⁊ adde ad predicta quod not. Hoſtienſis
in ſumma eo. ti.§.i.⁊.ij. ⁊ per totum. ⁊ quod ibi deeſt ſupple per
hanc glo. et quod hic deficit vide ibi.

1 ℄ Vigilia occurrens in dominica debet ieiunari i ſabbato
2 Feſtum aſumptionis eſt celebrius inter feſtiuitates beate vir-
ginis.
3 Dies medius inhabilis nõ reddit obligationem inefficacem.
4 Decretum primum ſi eſt nulluꝫ: an teneat ſecunduꝫ in quo eſt
ſeruata omnis ſolennitas.

1 Ex parte. † Vigilia occurrens in dñica debet
ieiunari in ſabbato. ⁊ ieiunari dꝫ in
2 vigilia beati matthie. cõis diuiſio. ſecũda ibi: ad hoc.
℄ Nota. primo † ꝙ inter feſtiuitates beate virginis
feſtum aſſumptionis eſt celebrius. vt hic ⁊.§. de ſen. excom.c.ſi.
3 lib. vi. ℄ Secundo no. † quod ſi dies precedens feſtum nõ de-
bet ieiunari quia eſt dies dominica: debet anticipari. medius
ergo dies inhabilis nõ reddit obligationẽ inefficacem: ſed an-
ticipat. vnde ſi teneor aliquid facere in octauo die: ⁊ nõ debeo
propter feſtum: debeo facere ante feſtum. et ſic preuenire non
autem differre poſt diem promiſſionis. vt.l.ij. in fin. C. de tẽp.
ap. ar. contra.l.i.ff. ſi quis cau. ibi iubet diem indici eſſe diffu
ſum. ⁊ not. glo. que eſt hic de loco intermedio an impediat ſer
4 uitutem. facit ad. q. quam habui ſenis † ſi primuꝫ decretum eſt
nullum: an teneat ſcdm in quo eſt obſeruata omnis ſolennitas
iura allegata in gloſſ. faciunt ꝙ non. quia ſi deficit primus ad
aliuꝫ vlteriorẽ non poſſumus peruenire ſic locus medius im-
pedit pollutionem cimiterij.§. de conſecra. eccle. vel alta. capi.
vno. libro. vi.

1 ℄ Feſta philippi ⁊ Jacobi ⁊ beati Joannis euangeliſte q̃-
re carent vigilijs.
2 Carnes tempore famis licite comeduntur: etiam die ieiunij.
3 Epiſcopus poteſt facere obſeruari cõſuetudinem in ieiunijs
⁊ ieiunium indicere in ſua dioceſi in honorem alicuius ſancti.
4 Jnfirmo eſus carnium debet indulgeri cum viget neceſſitas.
5. Juuenes a qua etate teneantur ieiunare.

1 Conſilium. Sunt. vij. partes que per ſe
patent. ℄ No. primo † qua
re feſtum philippi ⁊ Jacobi ⁊ beati Joãnis euan-
geliſte carent vigilijs propter maius feſtum intra
quod occurrit. per aduentuꝫ ergo maioris domini minori do
mino reuerentia non impeditur. ⁊ iſta eſt ratio que colligitur
ex nota.§. de offici. leg. volentes. ⁊ per Bartolum. in.l. vnj. in
fine. de dã. infec. Sed dices cum vigilia que occurrit die domi
nico obſeruetur precedenti die ſabbati. ⁊ ſic ſit commutatio. vt
in.§. ſcdõrum. quare de predictis ſanctis in eccleſia refulgenti-
bus velut ſtelle non ſit iſta commutatio vt alio tẽpore obſeruẽ
tur ⁊ nõ penitus cõfundant̃ cogita. ℄ Scdõ no. in.§. cũ. anteꝫ
2 † ꝙ impune tpe famis o ie ieiunij comedunt̃ carnes neceſſitas eñ
ſuperat oẽs leges. qḋ dic. vt.§. de fer.c. lꝫ. ℄ Tertio nota. ꝙ

bonarū mentiū ibi timere culpā ⁊c. facit ad not. ſ. de pſby. nō
bapt. veniēs. ſ3 cū in alijs ſit fienda benigna interpretatio ne
qs ſit obligatus in dubio. vt. l. arrianus. de ac. ⁊ obli. ⁊ c. ex li
teris de pba. tñ in obligatiōibus q̄ ɔcernūt decū tutiꝰ eſt pre
ſumere quē ligatū ꝙ ſolutū. vt ibi no. Ho. ¶ Quarto not. in
3 v. itē q̄rit. ꝙ ad epm ſpectat facere obſeruari ɔſuetudinē pa
trie in ieiunijs. pōt cū eps indicere ieiuniū in ſua diocesi l bo
norē alicuiꝰ ſcti. vt. ſ. de ferijs. c. ſi. ⁊ de ɔſe. diſt. iij. c. j. ⁊ diſt. vj.
c. ieiunia. iuſta tñ cā ſuadēte pōt eps diſpēſare cū certis ne ad
ieiunium teneant. ⁊ eſt iuſta cā infirmitas. nature debilitas. a
boꝝ cariſtia ſiue penuria: paupertas: peregrinatio: labor: nimia
mēſe ptractio in ſeruiētibꝰ mēſis magnatū. ⁊ alia exēpla poſ
ſent occurrere. arg. l. ij. ff. ſi qs cau. ⁊ qꝛ nō poſſet dari certa rła.
putat Ho. arbitrio epi relinquēdū remittit ad ſummā. co. ti. p
4 totū. ¶ Quinto no. in. v. ꝓterea. ꝙ infirmo dꝫ eſus carniū in
dulgeri: cū viget neceſſitas. vt ꝓpter denegationē ipſis debi
libus et infirmis periculū nō emergat. ⁊ ex hoc dicto gdā dā
nant morē cartuſiēſiū: ⁊ dicunt ꝙ coꝝ ſtatꝰ eſt periculoſus ex
eo ꝙ in mortis articulo nō ɔcedūt carnes infirmis ⁊ ſic viden
tur facere ꝯ charitatē ſine qua nemo ſaluat. Jo. an. coꝝ ſtatū
defendit. ⁊ quaſdā rōnes ⁊ auctes adducit p quas pbat ꝙ ad
longitudinē vite vel eiꝰ ſuſtētationē eſus carniū nō eſt de ſub
ſtātia vt effectꝰ oſidit. qꝛ in coꝝ ordine ſunt fratres antiqſſimi
5 ⁊ multis auctatibus hoc pbat. vt hic p eū. Qui etiā q̄rit ꝙ a q̄
etate teneant iuuenes ieiunare. ſ. l rub. dixi ꝙ poſtꝙ ſunt do
li capaces. alij dicūt poſtꝙ venīūt ad adultā etatē. alij dicūt ꝙ
legitima etas in ieiunijs eſt. xx. annoꝝ. qꝛ prius nō eſt qs co
gendus ad pugnā corporalē ſm legē moſaicā Hūe. j. ⁊ hoc pla
cet Hoſt. ſalua papali interptatiōe. Hiero. ad athletā dicit. ⁊
diſplicent mihi maxime in teneris etatibꝰ lōga ⁊ immoderata
ieiunia: experimēto didici aſellū in via cū lapſus fuerit diuer
ticula querere. cuiuſcꝫ tñ etatis ſint ſi iuſta ſubeſt cauſa excu
ſant. de ɔſe. diſt. iij. ieiunia. q̄ aūt ſint iuſte cauſe dixi. ſ.

1 ☞ Feſtū natiuitatis ſi occurrat in ſexta feria licet carnes co
medere: exceptis vouentibus ⁊ pfeſſis.
2 Obligatio q̄ deſcēdit ex voto vel regulari obſeruātia nō diſ
ſoluit vel relaxatur p aduentū alicuiꝰ feſti quātūcūcꝫ ſolēnis.
3 Sexta feria pōt ſe qs obligare ex voto nō comedere carnes.

1 Explicari. ꝉ Si feſtū natiuitatis occurrat
in ſexta feria licet carnes comede
re exceptis vouentibꝰ ⁊ pfeſſis. deciſa cōſultatio: et
riſſio. ibi ridemus. ¶ No. primo ꝙ in ɔcurſu duoꝝ
diuerſam naturā habētiū deferendū eſt digniori ⁊ eiꝰ natura
ſequēda nō alteriꝰ oppoſite nature remiſi ad ſi. ſ. e. pxi. pmo
not. cui adde. l. ſcipimꝰ. de appel. ⁊. j. de offi. dele. c. ſi ꝯ vnū. li.
2 vj. ⁊. ſ. de offi. dele. ſup qōnū. ¶ Scdo no. ꝙ obligatio q̄ de
ſcēdit ex voto vel regulari obſeruātia nō diſſoluit vel relaxat
p aduentū alicuiꝰ feſti quātūcunqꝫ ſolēnis. ſecꝰ ſi deſcendat ex
iuris diſpoſitiōe vt ſexta feria. difficilius q̄ tollit obligatio q̄
deſcēdit ex diſpoſitiōe hoīs ꝙ illa q̄ ex diſpoſitiōe legis facit
qō no. in. l. aſſiduus. C. q po. in pig. ha. ¶ Tertio no. ꝙ ſexta
3 feria. i. die veneris pōt quis ſe obligare ex voto nō comedere
carnes. ſꝫ dices cū iſte teneat ad nō comedēdū dicto die: videt
illud votū deriſoriū cū nō poſſit augere effectū obligationis
cōtracte ex iuris diſpoſitione. vt. l. creditoꝝ. de le. j. ⁊. l. qui bis.
de verbo. ob. ſicut ſtatutū eſt nullū ſi diſponit illud qō ius cōe
vt no. j. de cōſti. li. vj. ſo. Jo. an. ſentit illud ɔtrarium ⁊ dicit ꝙ ita
fuit de facto. qꝛ nouit nō comedere carnes in ſexta feria. qꝛ for
te cū comediſſet obuenit ſibi aliqō ſiniſtrum tñ hoc caſu dicit
Jo. an. ꝙ veniēte feſto natiuitatis dicto die cōmedere poſſet.
vt ſic illud votū intelligat de voto illicito. ar. de iureiur. pctō.
⁊. c. ad noſtrā. ⁊. l. adigere. ſ. ꝙuis. de iure pa. qō ergo hic dicit
in tex. pōt intelligi de eo q vouit nūꝙ comedere carnes. Jdē
ſi vouiſſet nō ɔmedere die priuiſſo. ⁊ tūc feſtū occurreret. ⁊ hoc
dicit gl. poſſe intelligi quomōcūcꝫ intelligas nō eſt ſolutū cō
trarium quoniā obligatus ex legis diſpōne amplius obligat
ſua promiſſione.

¶ De purificatione poſt ptū. Rubrica.

¶ Sicut ob ſctōꝝ reuerentiā indicta ſunt ieiunia ſic ex reuerē
tia indictum eſt tempus purificationis ideo immediate ⁊c. de
hoc. v. di. per totum.

1 ☞ Lex euangelica melius diſponit ꝙ moſaica circa partus
purificationem.
2 Peccatum mortale nō priuat aliquē ingreſſu eccleſie.

1 Volens. No. ꝉ pmo ꝙ aliter diſponit
euāgelica: ꝙ lex moſaica ⁊ re
ctius hoc caſu. qꝛ cū mlr in pariēdo patiatur
dolores nō eſt addenda ſibi afflictio ꝙ fieret
prohibēdo ei ingredi. nā lꝫ ɔceptio nō poſſit
eſſe ſine pctō. tñ ipſū cōceptū parē ſine pctō
2 eſt vñ magis grauida ꝙ enixa pbiberi deberet. ꝉ ꝓterea morta
le pctm nō priuat aliquē ingreſſu eccle. de hoc. j. q. j. q ſtudet.
de peni. di. j. q ſatis. xxxiij. q. iiij. vir cum cū ꝓpria. qd iuris ſit
ſi tēpore purgationis vel mēſtrui vir a muliere petat debitū:
vel ecōuerſo. an teneat reddere. no. v. di. ad eius in. v. glo.

¶ De eccleſijs edificandis. Rubrica.

1 ☞ Legati ɔſtitutione in patrimonio beati petri eſt expſſe p
bibitū: ne liceat facere fortalitia ſine pape licentia: ego habeo
ibi caſtra nō oīno deſtructa: ſꝫ ſupſunt tres vel quattuor ex pa
rietibꝰ circūdātibꝰ caſtrū: intus etiā ſunt parietes domoꝝ ſi
ne tectis: an potero illud reficere nō obſtāte cōſtitutione.

¶ Dictū eſt. ſ. de cōſecratione ecclarū. ſꝫ qꝛ interdū eccle cō
ſecrate corruūt: vel alr̄ reparatione indigēt. idō ⁊c. vel aliter ad p
ximā. qꝛ in pxima rubrica fuimꝰ edocti an mlr tpe purificatio
nis poſſit eccliam ingredi ex quo ibi de eccleſia ⁊ eius ingreſſu
vidimus cōgruū eſt vt de ipſius eccle edificatione videamꝰ qꝛ
vero edificata interdū corruit ⁊ reparatione indiget: idō de ipſius
reparatione ſubmittit ⁊ aduertēdū. ꝙ prima q̄rta ⁊ quinta de
cre. faciūt ad ſcdam partē rubrice. ſ. eccijs reparādis. ſcda vō
tertia ⁊ vltima faciūt ad pmā partē. ⁊ collige ꝙ illud eſt edifi
care aliud reparare: ſiue reficere. qō ptꝫ qꝛ inter iſta cadit hic co
pula q̄ ɔſueuit cadere iter diuerſa. vt no. ff. de iuris ⁊ fac igno.
1 in rubrica. ⁊ faciūt ad. q. Legati cōſtitutione in pr̄imonio bea
ti petri eſt expreſſe pbibitū ne liceat facere fortalitia ſine pape
licētia: ego habeo ibi duo caſtra deſtructa caſtrum arlene ⁊ ca
ſtrū cuitelle. nō dico deſtructa a fundamētis: ſꝫ ſupſunt tres
vel quattuor ex parietibꝰ circūdātibꝰ caſtrū intus etiā ſunt pa
rietes domoꝝ ſine tectis: an potero illa reficere nō obſtāte cō
ſtitutione videt ꝙ ſic. qꝛ cōſtitutio pbibet de nouo facere: nō
iam facta repare ad hoc. j. de iudcis. ɔſuluit. ⁊. l. j. ſ. iij. ff. de no
op. nū. ⁊ de iti. ac. cꝫ priua. l. tū iter. ſ. reficere. habetur de ma
teria rubrice de cōſe. di. j. in nſtis. ⁊. xvj. q. v. cōuenitūt. de offi. ō
le. forma. de his q̄ ſiūt a ma. p. ca. c. ſi. de teſtis. e. ſi. de vbo ſig.
ex pte. ō indi. ɔſuluit. ⁊ facit li. vj. ō pūile. auct. ō v. ſig. veniēs.

1 ☞ Beneficiati in eccleſijs teneāt eccleſiam reparare.
2 Uſuſfructꝰ eſt ius vtēdi fruēdi alienis rebꝰ ſalua reꝝ ſubſtātia
3 Eccleſia cathedralis indiget reparatione: eps cū ſuo capitulo
fecit ſtatutū: ꝙ oēs clerici dioceſis teneantur ad cōtribuēdū:
an poterunt ad hoc cogi.
4 Plebs habet capellā q̄ vacauit: ⁊ ad plebanū reformatio pti
nebat: eccleſia dicte plebis indiget reparatione: nec plebs ſuf
ficit cōſyderatis facultatibus ſuis: ⁊ capella ſit ſufficiēs: an eps
poſſit deputare reddiꝰ dicte capelle pro dicta reparatione re
ſeruata cōgrua ſuſtentatione futuro capellano. ꝙ ſic.

1 Ulicunqꝫ. Nota. primo ꝉ ꝙ bñficiati
in eccleſijs tenētur eccliā
repare. ratio eſt ſm glo. qꝛ percipiunt ab eccle
ſia emolumētū: nō ergo debēt onera recuſare.
vt in iuribus q̄ allegat. ⁊. t. j. de cen. in cle. ⁊. c. q
ſentit de regu. iu. lib. vj. eſt ⁊ alia ratio q̄ ad idē
tendit. vꝫ ꝙ clerici dū viuunt exparant vſufructuarijs. c. pñti.
de offi. ordi. li. vj. ſed vſufructuarij teneāt res ex fructibꝰ cōſer
2 nare in bono ſtatu. vt ptꝫ ex diffinitione vſuſfruc. ꝉ que eſt vſuſ
fructus eſt ius vtendi fruēdi alienis rebꝰ ſalua reꝝ ſubſtātia. ┌ Opponit ꝉ cōtrarium.
┌ ff. de vſufruc. l. j. ⁊. l. hactenus. ⁊. c. ¶ Opponit: ⁊ videt. ꝙ cleri
ci nō teneant ad repationē eccle. qꝛ ad hoc eſt certa portio de
putata vt. x. q. iij. vnio. ⁊. xij. q. ij. iiij. vbi de hoc. ſo. dicit gl. qō
hic dicit dꝫ intelligi cū portio fabrice deputata nō ſufficit alr̄
nō tenent. vt in ɔrio. Jtē intellige vbi populꝰ de cōſuetudine
tenet: nā in qbuſdā ptibus eſt de ɔſuetudine qō populꝰ eccle
teneat reparare. q̄ ɔſuetudo eſt ſeruāda. j. de ſimo. ad apſicā. ⁊
hoc caſu dicit Jo. an. ꝙ oēs ɔtribuēt nobiles: ⁊ ignobiles: nec
credit ꝙ poſſit excuſari aliqs. lꝫ velit renūtiare vſui ipiꝰ eccle
de putco vō furno vł portica eſt queſtio ſi qs vult nūtiare vſui
teneatur ad onus p tali vſu ſolitū pſtari remittit ad ſpec. de cē.
ſ. ij. v. itē pone ⁊ ego te remitto ad no. in. l. ſi qs cū q. ſ. de aq
plu. ar. per barto. ⁊ dixi. ſ. de re indi. c. cū inter nos de facto tñ
videmus ꝙ clerici eccle ſemper recurrunt ad elemoſynas: et
ad parochianos

ad parochianos tanq̄ ꝓprios q̄ alienos exercientes hume-
Ponit queſtiones. roꝰ ſuos quantū poſſunt. ¶ Querit Jo.an. ponẽ ꝙ eccleſia
3 cathedralis indiget reparatiõe: epūs cū capitulo ſuo fecit ſta
tutū ꝙ oẽs clerici dioceſis teneantur ad contribuendū an po
terunt ad hoc cogi. remittit ad no. per eum. ſ. de reſcrip. ſi ꝓ-
pter. ſuper verbo eccleſie tue fabrice. ⁊ tenet ibi ꝙ ſic iuſta cau
ſa ſuadente: puta ꝙ epūs ⁊ capitulū ſuū ad hoc nõ ſufficiunt.
nõ ob. c. paſtoralis. de his q̄ fiunt a pre. vbi fructus eccleſiarū
debent ↄuerti in ipſarū vtilitatẽ ⁊ ſtipendia miniſtroꝝ. nā ibi
ptꝫ ex fine ꝙ epūs de cõſenſu capli põt illoꝝ partẽ ex cauſa rõ-
nabili in alios vſus cõuertere: ⁊ facere perpetuā conceſſionem
de fructibus vnius eccleſie alteri eccleſie ex legitima cauſa. de
reli. do. ↄſtitutus. ſi põt facere perpetuā multomagis tpalem
de parte fructuū. Jta tenet ibi dñs Fede. de ſenis. cõſuluit in
4 ſimili qõne tali. Quedā plebs habet capellam q̄ vacauit ⁊ ad
plebanū reformatio pertinebat: eccleſia dicte plebis indiget
reparatione: nec plebs ſufficit conſyderatis facultatibus ſuis
queritur cum capella ſit ſufficiens an epūs poſſit deputare red
ditus dicte capelle ꝓ dicta reparatione reſeruata ex redditi-
bus dicte capelle cõgrua ſuſtentatiõe futuro capellano ⁊ one
ribus incumbentibus ꝑ circulū anni: tenet ꝙ ſic. nā epūs po-
teſt ex iuſta cauſa redditus eccleſie dare alteri eſt imperpetuū
multofortius redditus ad tempus. de rebus ec. c. ſ. lib. vi. Jtē
de rebus plebis poteſt ſubuenire capelle. vt. ſ. c. xxi. ergo ſimi
liter ecõuerſo. Jtem oẽs eccleſie tenentur ad charitatiuū ſubſi
dium epō indigenti. de cenſi. cum apļus. ⁊ not. Hoſti. de elec.
vt preterite. ſic ⁊ capelle ſuo capiti. ſed iſta eſt iuſta cauſa ſubue
niendi. nam ⁊ ille qui nõ percipit quartā fabrice deputatā. ex
quo portio fabrice nõ ſufficit tenetur ↄferre ad tam piū opus
de his que fiunt a ma. par. ca. c. ſi. ⁊ hoc no. nam ⁊ libertus te-
netur ſubuenire patrono cū ſibi ſupereſt: et patrono deeſt. ff.
de lib. ag. l. ſi quis liberis. §. de alimentis. ⁊ tantā habet cõio-
nē plebs cū capellis ꝙ ꝓpter epiſcopalia iura ꝑ plebem nõ ſo
luta poſſint grauari capelle. vt no. Archi. de prebē. c. cum ſin
gula. li. vi. ita dicit conſilio. cc xviij.

1 ¶ Leproſi poſſunt conſtituere eccleſiam ⁊ habere preſbyte
rum de conſenſu epiſcopi.
2 Priuilegium vni conceſſum nõ debet interpretari cum alte-
rius iniuria.
3 Leproſi non debent ſoluere decimas de hortis ⁊ nutrimentis
animaliū deputatis ad vſum ꝓprium.
4 Decime remittuntur laicis pauperibus.
5 Leproſi poſſunt ꝓfiteri vnā de religionibus approbatis: etiā
nemini ſe ſubmittendo.
6 Leproſi morātur in quadā domo q̄ vocat hoſpitale talis loci
in tali domo nõ eſt altare nec cāpanile: nec alia ꝑ que poſſit di
ci locus eccleſiaſticus vel religioſus: nec apparet ꝙ fuerit au-
thoritate epī fundata vel deputata: nec eos vnq̄ viſitauit vel
ab eis recepit: niſi ꝙ de teſtis ⁊ relictis ibidē aliquā q̄rtā ha-
buit: modo epūs vult petere ab iſtis bona epalia: an poſſit.

Cum dicat. Not. leproſis permitti debet
vt habeāt ꝓpriā eccleſiā: et ꝓ
preſbyterū ſine preiudicio antiquarū parochiarū:
nec tenent̄ ſoluere decimas de nutrimētis aialium.
primo deciſam: in qua occidit auctas apli q̄ habetur. j. ad Co
rin. xij. vbi abundantiorē honorē mēbris inferioribus exhibe
mus ⁊ compati ac cū eis pie agere. vt ibi plene. ¶ Scdo no.
1 ꝙ leproſi poſſunt ſibi cõſtituere eccleſiāᵃ ⁊ habere p̄ſbyterū.
ᵃ ¶ Cõſtituere eccleſiā. Nõ tñ eorū bona tranſibant in locū niſi aliud ſit ex priuilegio loci. Car. in de. ſi. in. j. q. ꝑn cl. de relig. domi.
2 ⁊ intellige ꝙ debent ↄſtruere ꝓprijs facultatibus ⁊ eā dotare
Jtem intellige hoc eis conceſſum vt cū cõſenſu epī conſtruāt
qui ſi nollet cõſentire cogi debet per ſuperiorē. de iure patro.
2 natus. ¶ Tertio no. ꝙ priuilegiū vni ↄceſſum nõ debet in
terpretari cū alterius iniuria. cõ cor. §. merito. ⁊. §. ſi qs a prin
cipe. ⁊. l. impuberi. quas allegat glo. ⁊ vide ſimilia. ſ. de au. ⁊
3 vſu pal. ex tuarū. ¶ Quarto not. ꝙ nõ debent ſoluere deci-
mas de hortis ⁊ nutrimentis animaliū. ⁊ intellige de hortis
deputatis ad ꝓpriū vſum tñ: alś poſſent eccleſias oībus deci
mis priuare faciendo de oībus poſſeſſiõibus hortos. qõ eſſet
iniquū ⁊ priuilegiū tendens ad nogā reuocaret. de decim. ſug
geſtum. facit de. de verb. ſig. exiui. §. licet vero. Jtem expone
nutrimētis animaliū. i. aialibus q̄ nutriunt. ꝓ qua expoſitiõe
facit de deci. c. j. ⁊ ibi no. ſup verbo aialibus. ¶ Quinto nota
4 ꝙ laicis pauperibus remittunt decime. facit qõ not. de de-
ci. c. a nobis. ⁊ eſt rõ ſm Jnno. qꝛ eſt collegiū religioſum ⁊ lici
tū. ⁊ habeāt iura collegij qõ nõ approbat Jo. an. qꝛ hic nõ ca-
uetur iure. nec illud. c. hoc eis ↄcedit ſed certū priuilegiū tñ:
ſunt tñ ꝑſone miſerabiles ⁊ cõpaſſione digne. vt dixi. ſ. j. no.
ſubdit Jo. an. ꝙ hoſpitali leproſoꝝ etiā nõ curato religioſus
ꝓfeſſus preeſſe poterit: nõ ideo ꝙ ipſoꝝ cõgregatio ſit colle-
giū religioſum: ſed ex eo ꝙ hoſpitali põt preſici monachus ⁊
etiā ſecularis. vt no. de relig. do. c. qꝛ ↄtingit. §. vt aūt. ⁊. xviij.
5 q. ij. quidā monachoꝝ. poſſent tñ leproſi ꝓfiteri vnā de reli-
gionibus approbatis etiā nemini ſe ſubmittēdo. vt. c. ſi. de re
lig. domi. ⁊ tunc poſſet dici collegiū religioſum. ⁊ habere iura
collegij ſm Jo. an. ¶ Juxta p̄dicta quero de tali. q. leproſi
6 morant̄ in quadā domo q̄ vocat̄ hoſpitale talis loci: in tali do Ponit queſtiones.
mo nõ eſt altare nec cāpanile: nec alia ꝑ que prima facie poſſit
dici locus eccleſiaſticus vel religioſus: nec etiā apparet ꝙ fue
rit epī authoritate fundata vel deputata: nec eos vnq̄ viſita
uit vel ab eis recepit. niſi ꝙ de teſtis ⁊ relictis ibidē aliquam
quartā habuit: modo epūs vult ab iſtis petere iura epalia: ſi-
cut ab alijs hoſpitalibꝰ ſibi ſubiectis ⁊ rõnē adminiſtratiõis
ſibi reddi: illi ↄtradicūt. q̄rit̄ qd iuris. dñs Fede. ↄſilio. xxv.
ꝙ talis locus nõ debet dici eccleſiaſticus: nec ſubiectus eccleſia
ſtice ꝓtāti. ad hoc qõ no. Hoſ. de reli. do. c. iiij. ⁊ Jo. an. ⁊ Pau.
de p̄ben. lrās. in cle. ſed ↄ de reli. do. c. ij. in cle. So. ibi loqt̄ de
locis exēptis vel nõ exemptis ſubiectis eccleſiaſtice ꝓtāti. vt ex
tex. collige. ⁊ hoc no. ibi pari in verbo clericis ſecularibus. ſed
iterū ↄ eo q̄ ꝙ ꝑcipit quartā q̄ eſt de iure epali ſignū ⁊ p̄ſum
ptio eſt. ꝙ in alijs ſic ſubiectꝰ ille locus epō ar. de relig. do. c. j.
So. illud hꝫ locū in loco vel in domo de q̄ certū eſt ꝙ in eccia
ſticū: qꝛ ibi loqt̄ de eccia q̄ de neceſſitate ſubeſſe dꝫ alicui epō
q̄ ad iura epalia. ſed iſte locus nõ eſt eccleſiaſticus igr̄ poſſeſſio
alś p̄ſcriptio in vno articulo nõ dꝫ extēdi ad alia. de p̄ſcrip. c.
auditis. ⁊ ibi no. in glo. p̄terea. qñ neſcit̄ an ancte põtificis fue
rit locus deputatꝰ ad talē vſum necne: ſtaremus poſſeſſioni: ⁊
ei qõ prima facie appareret. qꝛ ex q̄ ibi nõ ſunt clerici: nec alta
re nec campanile: nec epō eſt in poſſeſſiõe exercēdi cõiter iura
epalia: p̄ſumeretꝰ locū eſſe ꝓfanū. vt no. Archi. de ↄſe. diſt. j. ne
mo. qꝛ plura ſuadēt eū dici ꝓfanū q̄ eccleſiaſticū. ad qõ facit qõ
no. xiij. di. c. j. in gl. nõ intelligas ad idē de ꝓba. licet. in ſi. de re
iud. cū. J. ⁊. A. ⁊ de iure pa. ſuggeſtū. ad ſupradicta bene facit
qõ no. Jnn. de dona. inter dilectos. de illo hoſpitali ſcti Alu
cij. ⁊ adde ad predicta q̄ dixi. ſ. de reſti. in inte. c. j. de beneficio
reſtitutiõis in integrū an cõpetat hoſpitalibus.

1 ¶ Superior debet ꝓuidere qñ ꝓpter difficultatē itineris
hoīes nõ pñt ad eū accedere vt tenentur.
2 Parochiani ſi nõ pñt accedere ad parochiā niſi cū difficulta-
te eſt iuſta cauſa cõſtruendi nouā eccleſiam in parochia.
Et tunc qualis debeat haberi conſyderatio. nu. 3.
4 Rector debet preſentare preſbyterū de fundatoris conſenſu
in capella cõſtructa in ſua parochia.
5 Eccleſia cõſtructa intra limites alterius eccleſie debet illi ho
norē iuxta poſſibilitatē ſuā. Et in quo ↄſiſtat ille honor. nu. 6.

Ad audientiā. Propter nimiā diſtan
tiā eccle nona eccla in
ipſius parochia poterit edificari. primo ponit facti
narrationē. ſcdo ꝓuiſionē ibi: qꝛ igr̄. q̄ primo prouī
det: qñ rector ↄſentit. ſcdo qñ diſſentit. ibi: ſi vo. ¶ No. primo
1 ꝙ qñq̄ ꝓpter difficultatē itineris nõ pñt hoīes accedere ad
locū vt tenent̄. ⁊ tūc debet ſupior ꝓuidere. ſiue ſi cā eſt parua nõ
dꝫ papa de tali cā deuoluta ad eū ꝑ appellationē cognoſcere
in curia ꝓpter difficultatē itineris ⁊ magnitudinē expenſarū.
vt. l. cū ſiniaꝫ. C. de app. ⁊ facit. ff. ſi qs ca. l. ij. ꝑ totā. l. ¶ Scdo
2 no. ꝙ eſt iuſta cā ↄſtruēdi nouā eccleſiā in parochia cū ad ec
cleſiā parochialē nõ pñt parochiani accedere ſine difficultate.
⁊ ſic videretur nullo mõ poſſe. qꝛ id dicimur poſſe qõ cõmode
poſſumꝰ. xxij. q. ij. faciat. ⁊ nõ poſſe venire hora cõgrua eſt pin
3 de ac ſi nõ veniret. de offi. dele. ↄſuluit. ¶ Tertio no. ꝙ in cõ
ſtructiõe noue eccle eſt habēda ↄſyderatio ꝙ eccla in cuꝰ pa
rochia ↄſtruit̄ remaneat in redditibus ſibi ipſi ſufficiēs alś nõ
deberet ſibi ſubtrahi neceſſitas. vt alia ↄſtruat̄. qꝛ agris meis
ſitiētibꝰ alij nõ ſunt irrigādi. vt. l. p̄ſes. C. de ſerui. ¶ Quarto
4 no. ꝙ in capella ↄſtructa intra alteriꝰ parochiā dꝫ ipſe rector
p̄ntare p̄ſbyterū cū ↄſenſu fundatoris. vt dicit text. ⁊ intellige
fundatoris iſtiꝰ noue capelle ſm Jnn. Ho. intelligit de funda
tore matricis eccle dicēs ꝙ reqrit̄ de grā: qꝛ nõ ſeqt̄ eſt p̄ronꝰ
mr̄icis eccle: q̄ ⁊ capelle. de deci. tua. expoſitio Jnn. plꝰ placet
5 Jo. an. ¶ Quinto no. i. v. ꝓuideas. ꝙ eccla ↄſtructa intra li
mites alteriꝰ eccle dꝫ illi honorē iuxta poſſibilitatē ſuā. Jn q̄
aūt ↄſiſtit ille honor. dic vt in glo. pe. ⁊ dicā. ſ. ¶ Sexto no. in
v. ſi vero. ꝙ iſta ↄſtructio capelle: licet fiat cū diminutione ho
noris ⁊ cõmodi mr̄icis eccleſie: fiet tñ inuito rectore. vide. xix. Ponit queſtiones
di. c. ij. ¶ Quero dꝫ hic ꝙ eccla in redditibꝰ abūdabit iõ in eꝰ

parochia eſt alia de eius redditibus ɔſtruenda:vt ſic ſatiſfiat ppl'o in diuinis.pone ergo ꝙ illa eccleſia auferẽdo ſibi obuentiões illius ville diſtãtis ab ea nõ remaneret ſufficiẽs ad ſuſtẽtationẽ rectoris.dicit glo.ij.ꝙ tunc nõ ɔſtruet capella.vt.ĩ.in iij.no.Hoſt.ɔtra in caſu quo niſi ɔſtruat imminet periculum aiarũ.qꝛ pplus dicte ville remote ſine cõfeſſione ⁊ ſacramẽtis decederet preponĩ eni ſpũalia tp̃alibus.xij.q.i.precipim⁹.debebit ergo ɔſtrui:ſed nõ redditus illius ville tunc ſibi aſſignari.puidebit ergo ep̃us cogendo pp̃lm vt puideat illi capellano.ar.de ſimo.cũ ſit.cũ ſuis ɔcor.quos ſi pauptas excuſet coget abbatẽ vel prepoſitũ cui ſubeſt eccl'ia:quo ad tp̃alia.ar.de prebẽ.extirpãde.quos etiã ſi paupertas excuſat puideat ep̃s de ſua menſa ſi põt.al's capellan⁹ querat ſibi victũ ex artificio xci.diſt.clericus.⁊.c.ſi. ¶ Scd̃o quero hic dicit ꝙ rector parochialis eccl'e p̃ntabit rectorẽ in capella cũ aſſenſu fundatoris: ſed quare nõ ſpectat p̃ntatio ad patronũ.dic vt in glo.iij. que ſoluit duobus modis.primã approbat idem Tancre.⁊ Hoſt. ¶ Tertio quero.dicit hic ꝙ capelle cõſtructe dari debẽt obuentiones illius ville nunqd noie obuẽtionũ veniant decime quas in villa exigebat parochialis eccleſia.gloſ.que incipit.⁊ ita videt inclinare qɔ̃ nõ allegat in ɔtra.c.cũ inter.de verb.ſig. vbi noie oblationũ ɔtinent decime.⁊ decre.ad audientiam.de deci.ad hoc facit cũ ibi verbũ labor ponat large. dicit tñ Inno.ꝙ iſte tex.ɔcedit capelle obuẽtiões illius ville ſcʒ ſpũales nõ eñ loquit de predijs ſi qua habet antiqua eccleſia in illa villa.⁊ hoc dicit tex.obuentiões eccleſiaſticas ⁊c.Hoſtiẽ.dicit ꝙ ſpũalia nõ ſufficerent. poſſet etiã illa ɔcedere.vt ſic ſpũalia tẽporalibus preferant vt dicto.c.precipim⁹. ¶ Quarto quero dicitur hic ꝙ capella exhibebit honorẽ matrici eccleſie p fa-
6 cultate eccleſie ⁊c.†quero in quo erit iſte honor. dicit Alanus ꝙ nõ eſt expreſſum in iure qđ capelle debeãt matricibus eccleſijs.idẽ Lau.xvi.q.i.plures.vñ ſm Inn.qñqꝫ habent certũ cenſum ab initio: vt hic.⁊ de ɔſue.cũ dilectus.aliqñ ius ɔſuetudinariũ terre vel puincie.de cenſi.cũ eccleſijs ſicut ptʒ in vrbe in ſcrutinio ⁊ baptiſmate.de capel.mo.dilectus. ⁊ qɔ̃ ibi p Io.an.in glo.vbi ſit hoc ius.

1 ☞ Clerici vnius eccleſie coguntur fundare nouã eccleſiam: ſi populus ibi creſcat.
2 Clerici reparare tenentur eccleſiã ſuã de bonis eiuſdẽ eccleſie.

De his. Not.ꝙ tex.loquit de clerico habẽte eccleſiã parochialẽ intellige de alijs eccleſijs. ¶ Scd̃o not.ꝙ eſt duplex l'ra in tex. vna ad reſtitutionẽ: alia ad inſtitutionẽ. ⁊ ſm eã nota
1 †ꝙ clerici vnius eccl'ie cogunt fundare nouã eccleſiã ſi pp̃lus ibi creſcat.idẽ ſi ſubſit alia iuſta cã.vt.ĩ.c.pxi.⁊.ĩ.c.ſi. ¶ Ter-
2 tio no.†ꝙ clerici reparare tenent eccleſiã ſuã de bonis eiuſdẽ eccleſie.Inno.dicit ꝙ etiã de pprio debent hoc facere p.c.põtifices.xij.q.iij.nõ tñ tenent ſubtrahere ſuis neceſſitatibus vt erogent in pias cauſas.⁊ ſic intelligit Hoſt.xvi.q.i.c.vl.in pn. vbi quantũ poſſibile eſt debet quis pauperib⁹ erogare.lxxxv. diſt.c.i.ſicut libertus patronũ alere debet:cũ ſibi ſupeſt ⁊ pro no deeſt.l.ſi quis a liberis.§.de alimẽtis.de alẽ.lib.Quis alibi dicat ꝙ ſupra vires ⁊ vltra ꝙ̃ poſſumus dare debemus.xli.diſtin.parſimoniã.lxxxvj.diſt.nõ ſatis.reliqua dic vt.ĩ.c.ij.

1 ☞ Eccleſie ſtatus põt variari authoritate pape.Et hoc ſine preiudicio inſtitutor.nu.2.
3 Priuilegiũ nõ põt ɔcedi eccleſie nondũ conſtructe.
4 Priuilegia pape nõ debẽt pẽdere ex arbitrio tertij: vel illius cui facta eſt conceſſio.

Ad audientiã. Secularis eccleſia ſine pĩudicio clericorũ ad ſtatũ regularẽ poterit reparari.ſcd̃a ibi: licet. vbi dicit priuilegiũ nõ dari collegio qɔ̃ nõdũ eſt. ⁊ in prima ſuppoſitio ep̃i exaudit ibi:inde ſi ono ɔcurrãt. primã ibi:ſi tibi.ſcd̃m ibi:verum.ſcd̃a repellit ⁊ cauſam exprimit.
1 ¶ Not.primo †ꝙ auc̃te pape ſtatus eccleſie variat.qꝛ de ſeculari ſit regularis:⁊ ſic religio addit gradũ:econuerſo vero de regulari nõ poſſet effici ſecularis.qɔ̃ dic vt.ĩ.de relig.do. intra quatuor. ¶ Scd̃o no.ꝙ papa facit gratiã impetrãti ſi ille conſenſerit de cuius pĩudicio agebat.qꝛ vni etiã pauperi nõ eſt cũ alterius iniuria cõſulendũ.vt.ĩ.c.ij. ¶ Tertio no.in.ɤ. verũ.
2 †ꝙ ſtatus eccleſie ſi mutat debet mutari ſine pĩudicio inſtitutor.ibi ɔcor.ĩ.de dona.c.ɔſultatiõibus.Sʒ dices quõ viuẽtibus inſtitutis p̃nt alij ibi poni ĩ.c.i.de ɔceſ.preb.So.ibi ɔceſſio in locũ viuẽtis ſit pſone:⁊ pſona remouet. hic vero ſit gñi pſonar:⁊ remouet alterũ genus.⁊ eſt ɔceſſio pprietatis nõ in tertiũ vt dixi in.d.c.ɔſultatiõibus. ¶ Quarto no.in.ɤ.
3 licet.†ꝙ eccl'ie nondũ ɔſtructe priuilegiũ nõ ɔcedit.qꝛ nõ pri⁹ iuris rõ ꝙ̃ pſona q̃rẽda eſt.vt.l.qđã reſcriũt.de iure co.iũgã.ĩ.

Opponit in ɔtrariũ.

¶ Op.papa ɔcedit iſti grãʒ ordinãdi regl'r ſi ɔſenſerit ep̃s.ſʒ videt ꝙ iſta grã ſit nullius valoris.qꝛ ſine ipſa cũ ſolo cõſenſu ep̃i potuiſſet fieri iſta ordinatio.vt.c.ſicut vnire.de exceſ.pl.⁊ c.intra q̃tuor.ĩ.de reli.do.So.dicit gl.i.ꝙ quãtũ ad hoc modicũ ſine nihil ɔfert illa idulgẽtia:ſed q̃ ad hoc pderit ꝙ illis clericis mutuis poterit hoc facere:vbi al's ſine cor cõſenſu nõ poſſet fieri talis trãſlatio ſm gl.ibidẽ Lau.Tã.Uin.⁊ Hoſt. ſed ɔ̃ no.Io.xij.q.ij.c.ſiue.Io.an.dicit ꝙ in caſu hui⁹.c. iſta indulgentia multũ cõfert.qꝛ p ipſam ordinãdi ptãs fundat in pſonã iſti⁹ cui indulgẽtia ɔcedit:nõ ep̃i:cuius tñ ɔſenſuʒ exigit iſte tex.iſte q̃ q ordinat videt facere hoc auc̃te pape.⁊ l hoc valet indulgẽtia al's.i.ſine ea dioceſanus hʒ hoc facere vel cõmittere:nũc vero habet ſimpl'r facienti ɔſentire.⁊ hec diuerſa ſunt actũ p ſe facere vel cõmittere:⁊ actum explicãdo p aliũ cõſentire.vt pbat ex no.ĩ.de foro cõp.ſignificaſti.⁊ de peni.oẽs ſup glo.executis.⁊ de elec.c.pe.li.vj.⁊ p iſto tex.facit tex.q dicit deſyderas ordinare.nõ dicit ordinari.⁊ in hoc dicit ipe nõ aduerterũt antiqui vel moderni.Itẽ ſine indulgẽtia regreret ɔſenſus capl'i in illa tranſlatiõe.xij.q.ij.ſi ep̃us.q nõ eſt hic neceſſarius ex vi iſtius indulgẽtie ſm Io.an.q fuit in hoc ſubtilis. ¶ Scd̃o op.hic.papa mãdat illis ſcãribus puideri ibi vl' alibi.ſed ɔ̃ hoc op.⁊ videt ꝙ nõ ibi qꝛ hoĩes diſparis pfeſſionis nõ debẽt ſociari in eodẽ loco.vt de.i.de elec.So.vt l gl.ij. Io.an.dicit ꝙ hoc facit priuilegiũ ad tp̃s ɔceſſum nõ ppetuo facit qɔ̃ no.Io.an.ĩ.de teſtib.ioãnes.vbi dixi de executorib⁹ laicior clericis in eadẽ executiõe. ¶ Tertio op.hic ꝙ priuilegiũ nõ põt ɔcedi rei nõdũ in eſſe pducte.ſed ɔ̃.ff.de ſeruit.vr.pre.l.ſi ſeruitus.§.futuro.So.dicit gl.ꝙ põt ɔcedi priuilegiũ rei future:⁊ tunc valere incipiat:cũ in eſſe pdu[illegible] fuerit. ideʒ no.xxxij.q.ij.qɔ̃ nõ.ad hoc facit.l.in tp̃a.de he[illegible]nſti.vbi valet inſtitutio facta de incapace cũ capere pot[illegible]. Io.an.dicit ꝙ papa nõ dicit priuilegia petita:qꝛ nõ dedit pure licentiã ordinãdi:ſʒ euentũ ɔditiõis.ſ.ſi placeret ep̃o. ſi ergo deficiẽte ɔditione nõ pcederet ordinatio fuiſſet ridiculũ pulegiũ fuiſſe cõceſſa.qnimmo ſi puer feciſſet gratiã ordinãdi ante ordinationẽ nõ ɔceſſiſſet priuilegiũ:cũ p mortẽ vel aliũ poſſet ordinator impediri ſm Io.an.ex cuius rõnibus collige rõnẽ ad cex.
4 †ꝙ priuilegia pape nõ debẽt pendere ex arbitrio tertij vel illius cui facta eſt ɔceſſio.ar.c.actus legitimi.de reg.iu.li.vj.qđ dices in ɔtractu vel vltima volũtate an ex eis poſſit capere eccleſia nõ ɔſtructa:ſed ɔſtruẽda ſub ɔditiõe cũ ɔſtruetur.Bar. ꝙ ſic in.l.ſeruos ad cuſtodiã.de ali.⁊ ci.le.vbi ponit dr̃iam inter cõtractus ⁊ vltimas voluntates.vt eccleſia ɔſtruenda poſſit capere ex vltima volũtate:ſi ſimpl'r relinquat:nõ ita ex donatiõe ſi nõ ſit q recipiat ſub predicta forma.qꝛ donatio requirit p̃ntiã nõ vltima volũtas.vt.l.cũ pater.§.ſurdo.de lega.ij. facit.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vj.

1 ☞ Redditus eccleſie antique minuuntur p cõſtitutionẽ noue eccleſie.
2 Eccleſie debet multiplicari multiplicato populo.
3 Iuramentũ de nõ alienãdo debet intelligi ⁊ reſtringi ad alienationẽ illicitã:nõ ad illã q̃ ex legitima cauſa eſt permiſſa.

Tua nos. Non obſtante iuramento de rebus eccleſie nõ alienandis põt ep̃us ppter indigentiã populi edificare nouã ec-
1 cleſiam.prima ponit dubiuʒ ep̃i:qɔ̃ ſecunda tollit ibi:fraternitati. ¶ Nota primo †ꝙ per cõſtructionẽ noue eccleſie minuũtur redditus antique:⁊ ipſius viſitatio minuitur
2 ⁊ hac ratione nõ poteſt vna eccleſia conſtrui infra limites alterius ſine cauſa.vt.ĩ.c.iij. ¶ Scd̃o no.†ꝙ multiplicato populo debent ſimiliter ⁊ eccleſie multiplicari ſicut magiſtratus et officia inſtituũtur ſi populus augetur.vt patet in vrbe romana vbi multa noua officia fuerũt creata ppter populi augmẽtum vt ptʒ in.l.ij.ff.de ori.iur.ſimiliter creſcit procuratio creſcente numero conneſtorum.ſupra de cenſib⁹.quanto. ¶ Tertio nota ꝙ nõ ſolũ dicitur quis alienare per tranſlationẽ dominij in alterum:ſed etiam minuẽdo per indirectam viam iura ſue eccleſie.vt contingit per cõſtructionẽ noue eccleſie que ſi hic nõ fuiſſet neceſſaria viderentur per illam conſtructionẽ
3 iura ſue eccleſie diminuta ⁊ ſic alienata.facit.l.magis puto.de reb⁹ eo. ¶ Quarto no.†ꝙ iuramentũ de nõ alienando debet intelligi ⁊ reſtringi ad alienationẽ illicitã nõ ad illã que ex legitima cauſa eſt pmiſſa.facit.l.ſi.ff.qui ſatiſda.co.⁊.ĩ.de iureiuran.

iuri.petitio.ꝛ.c.ad noſtrā.ꝛ.l.adigere.§.quis.de iure pat.et
hoc dicit verū Jo.an.qn̄ ſimpliciter quis iurauit nō alienare.
quid ergo ſi iurauit nō alienare romano pontifice incōſulto.
qḋ iuramentū preſtant ei nō exemptū cū a papa ↄfirmationē
vel palliū petunt.dicit ipſe ꝙ intelligendū eſt etiaꝫ de aliena-
tione:vt nō fiat roma.ponti.incōſulto.Jdē ſi tali forma iuret
inferiori prelato quaſi papa vel inferior hoc reſeruet ne quid
indiſcrete agatur.ꝛ ſic in alienationibus licitis conſulat̄ ꝓbat
p.c.aduerſus.j.ri.j.vbi etiā vtilis ꝛ neceſſaria ↄtributio nō fit
romano pontifice inconſulto.fatetur tn̄ ꝙ hoc iuramentū eſt
valde dampnoſum eccleſijs cum ꝓpter vrgentē neceſſitatē non
poſſit prelatus alienare vel pignorare res vel bona ſue eccle-
ſie poſſit fructus poſſeſſionū eccleſie vendere ad.x.vel.xx.an-
nos.Gui.ꝙ ſic per.l.pe.§.queritur.de lega.ij.ꝛ per hoc tenet
ꝙ ꝓhibitus alienare poſſit locare in centū annos.qḋ repro-
bat Jo.and.in cle.j.de rebus ec.nō alie.

De immunitate eccleſiarum. Rubrica.

Viſo de eccleſijs edificandis:ꝙ ipſe cū ſuo ambitu ꝛ cimi-
terio ꝛ cū ſuis rebus premi nō debent oneribus qbus res lai
coꝝ premunt̄ ideo ꝛc.dicunt̄ aūt eccleſie immunes quaſi extra
munera ꝛ officia ſm̄ Jnn.habet̄ de materia.xvij.q.iiij.per to
tū.xvj.q.j.gn̄aliter.cum.c.ſe.xxiij.q.viij.quis.vſq ad.§.ſeq.
fact.xlij.diſt.oportet.vſq ad ſi.lxxxv.diſti.eos qui.cū duob⁹
ſeq.reperit̄ in.vj.ꝛ cle.congruit.de conſue.c.j.de ſen.exc.cū ꝓ
cauſa.de iniur.ꝛ dam.da.c.vno.lib.vj.

1 Jus non debet reddi in domibus eccleſie nec in eccleſia.
2 Hoſpitij vſum pōt quis ſibi vendicare ex conſuetudine.
3 Officialibus debet deputari domus ꝓ iure reddendo:ꝛ ꝓ ha
bitatione in locis publicis.
4 Eccleſie donauit quis domū eo pacto ꝙ vult retinere habi-
tationē:ad eam aliqn̄ accedens hoſpitio eſt receptus:poſtea
accedēti claudit̄ hoſtium:an poterit authoritate ſua domū in
trare etiam violenter.
5 Abbas habet eccleſiā ſibi ſubiectā quo ad tpalia:ad quā ve-
niens ꝓhibetur:an poſſit frangere hoſtia ꝛ ingredi violēter.
6 Interdicti vnde vi que ſit natura.

1 Vt in domibus. Nota primo
ꝙ in domi
bus eccleſie nō debet reddi placitū ſiue ius.
multo ergo minus in eccleſia nō debent iu-
dicia agitari:maxime iudiciuꝫ ſanguinis de
cōtractibus:teſtis:ꝛ alijs diſpoſitionibus ſi
fuerint in eccleſia celebrati.dic vt.j.eo.c.decet.li.vj.ꝛ de arbi-
tramēto iuramēto teſtis:dic vt.l.nemo.ꝛ.l.ad inſtructionē.C.
2 de ſac.ſan.ec.ꝑ Bal. Scḋo no.ꝙ ex ↄſuetudine pōt quis
ſibi vendicare vſum hoſpitij.nā ſi hoc ꝓhibetur ſpālıter in re
bus eccleſie in alijs videt̄ eſſe ↄceſſum.ar.l.cū ſtor.ff.de indi.
ex quo ſeqtur ꝙ ſi aliqs ſolitus venire Venetias deſcendit in
domū meā ↄtinue qn̄ venit poſt longū tēpus nō potero ꝓhi-
bere quaſi ex ↄſuetudine q̄ſiuerit ſibi iſtud ius.ar.ſ.l.q iure.
ff.de acq.poſ.ꝛ vide ad hoc qḋ no.Jnno.ſ.de poſtu.bone.ij.ꝛ
3 de cauſa po.cū eccleſia. Tertio no.ꝙ officialib⁹ debet de
putari dom⁹ ꝓ iure reddēdo:ꝛ ꝓ habitatōe in locis publicis.
vt ſic oībus facilior ſit acceſſus:ſicut cuidam iuriſcōſulto fuit
dom⁹ in loco publico ↄſtituta ob predictā cām.vt.l.ij.de ori.
iur.Et intelligo hunc tex.niſi ab initio tale onus fuiſſet impo
ſitū.l.de iure pa.c.preterea.de cenſi.c.quāto.vel trāſlatū fuiſſet
onus hoſpitij cū re cui erat annexū.de donat.cū dilecti.de de
ci.paſtoralis.pōt eñ nedū eccleſiaſtica pſona ſed ſecularis re-
ſeruare ſibi cenſum vel hoſpitiū annuatim in aliqua ecclia pro
recognitiōe beneficioꝝ ſuoꝝ.ꝛ debet tunc tāq̄ debitū ſibi red
di.xviij.q.ij.eleutherius.ꝛ qḋ legit̄ ꝛ no.in.c.quāto.ſ.de cēſi.
Sed iuxta hoc q̄ritur de no.q.ex quo dicis valere retētio-
4 nē habitatōis in tranſlatiōe rei ſue.ꝙ pone ꝙ qs appoſito tali
pacto donauit eccleſie:ꝛ qn̄qꝫ ad eā accedens ad hoſpitiuꝫ eſt
receptus:tandē poſtea accedenti claudit hoſtiū an poterit au
thoritate ſua domū intrare etiā violēter ꝛ neceſſaria ſibi in do
mo recipere.ſilis eſt qḋ cū nō reperit hoſtiū clauſuꝫ:ſed volēs
intrare domū armis vel aliter ꝓhibetur ab aliquo ne ingre-
diatur.Jtē eadē eſt qḋ ſi qs nō hoſpitiū ſed iuriſdictionē ptēn
5 dat in loco:ꝛ claudunt̄ ſibi hoſtia:vel alr̄ ꝓhibet̄.vel pone ꝙ in
abbate qui habet eccleſiā ſibi ſubiectā quo ad tpalia:ad quaꝫ
veniens ꝓhibet̄:an poſſit frangere hoſtia ꝛ ingredi violēter.
eadē eſt qḋ in canonico verū ſibi liceat rūpere hoſtia dom⁹ ec-
cleſie:ꝛ expellere violentū.eadē fuit ſilis eſt qḋ in priuatis re-

Ponit queſtiones.

bus ſi qs pretendat in eis ſeruitutē:ꝛ ſic in quaſi poſſeſſiōe:et
impedit̄.ꝙ edificat̄ murus in via ſibi debita:vel plantat̄ ſepes
vel ſit vallū:an ſua auctē poſſit iſta tollere.iſta exēpla ponit in
predictis multū ſubtiliter Jnno.ex cuius dictis ꝛ iurib⁹ que
allegat poſſet argui:ꝙ in oībus predictis exēplis licitū ſit frā
a gere hoſtia[a] ꝛ violenter illico recuparare ius ſuū.ꝙ cuilibet ius
ſuū defendere licet.etiā violēter.nec dicit̄ facere:ſed ꝓpulſare
iniuriā.vt.l.j.C.vñ vi.ꝛ.l.q poſſeſſionē.de vi ꝛ vi ar.ꝛ.c.olim.
de reſti.ſpo.ꝛ videt̄ caſus ꝙ ſit licitū remouere iſta obſtātia q̄
impediūt vſum rei ꝓpria auctē.vt.l.ſi vitē q ad iannā.ff.qḋ vi
aut clā.ꝛ.l.quēadmodū.ad.l.aqli.ꝛ hoc dixerūt qdā ex dictis
Jnno.ſ diſtinguit.nā qn̄qꝫ ille q eſt dñs ꝛ poſſeſſor ſoli reperit
iſta obſtantia.ſ.ſepē:hoſtiū clauſum:ꝛ ſilia.ꝛ pōt ipſa ꝓpria au
thoritate remouere etiā violenter.ꝙ iſta cedunt ſolo.vñ q ipſa
diruit ꝛ tollit:nō dicit̄ tollere vel diruere alienū:ſed ſuū.inſti.
de rerū diui.§.cū in ſolo ſuo.ꝛ.ff.de rei vē.l.ij.ꝛ ſic loquunt̄.ll.
quēadmodū.ꝛ.§.q ad iannā.ſ.in poſſeſſore ſoli:q pōt dicta ob
ſtantia remouere.qn̄qꝫ nō eſt poſſeſſor ſoli ſiue dñs:ſed habet
eius poſſeſſionē tanq̄ cuſtos:miniſter:vel ꝓcurator.vt eſt ille
q exercet iuriſdictionē in loco:vel p̄latus q habet poſſeſſionē
eccleſie ſiue canonicus domū eccleſie.ꝛ in iſtis dicit ꝙ talē iu-
riſdictionē habēs poſſet rūpere hoſtia q̄ reperiret clauſa:ꝛ in
trare ꝓpria authoritate:ꝛ expellere violentū.ꝛ idē in p̄lato.ꝛ
ſic loquit̄.ſ.de reſti.ſpo.olim cām.ꝛ de ſen.exc.dilecto.§.ꝛ q-
dē.li.vj.vbi de hoc in canonico dicit ꝙ nō licet ſibi rūpere ho
ſtia ꝛ violenter ingredi domos eccleſie.de p̄bē.cū q.lib.vj.ꝛ
ꝑ Jo.an.de arbi.ex parte.in glo.ideo.ꝟ.quicqd.nā licet ſit ca
nonicus:nō tn̄ habet poſſeſſionē rerū ecclie vel domoꝝ.vnde
nō licet ſibi ius dicere.vt.l.ſi quis in tantā.C.vñ vi.ꝛ.C.de in-
dēis.l.nullus.ꝛ hoc verū niſi canonico eſſet domus vel poſſeſ
ſio aſſignata pro habitatione ſua.quo caſu ſi aliquis intraret
violēter poſſet inde cū incōtinenti repellere:ꝛ vtitur iure ſuo
arg.de elec.cū eccleſia vulterana.qn̄qꝫ qs non eſt poſſeſſor ſoli
ne ratione iuriſdictionis vel prelationis:ſed poſſidet ipē ſolū
rei:ſed alius habet tn̄ in ſolo ſiue loco ius hoſpitandi cum ad
ipſam acceſſerit:vel habet in re alterius ſeruitutē aliam.puta
eundi per fundū alienū.ꝛ iſto caſu dicit Jnno.ꝙ nō eſt licituꝫ
tali violenter rumpere domos eccleſie:nec frangere ſepem fa
ctam que impedit eius vſum ꝓpria authoritate.iſti eñ ꝛ ſimi
les habentes iſta iura in rebus alienis nō ſunt dñi ſoli.ꝛ ſic di
ruendo vel frangendo dirueret ꝛ frangeret alienū:ꝛ maxime
videtur hoc verū in rebus ꝛ domibus eccleſie:in quibus nulli
laico licitum eſſe videtur ingredi.quia eadē immunitate qua
eccleſie gaudere debent.vt in iſto.c.ꝛ.xvj.q.j.c.nouerint.ꝛ cuꝫ
oēs eccleſie ꝛ bona ipſarū ſint ſancta ſanctoꝝ:ꝛ dño conſecra-
ta.qui in eis violentiā facit cōmittit ſacrilegiū.xij.q.ij.nulli li
ceat.ꝛ.c.quicūqꝫ.ratione eñ talis nō videtur res affecta ꝛ ob-
ligata:ſed perſone quarū ſunt res tales obligate videntur ad
patientiam perſonali actione nō reali.argu.ad hoc.l.fina.§.fi
nali.ff.de contrahē.em.ꝛ poſito ꝙ reali obligatione eſſent nō
tamen res ille in quibus talis obligatio cadit:poſſunt ꝑ cre-
ditorem occupari authoritate propria.vt.l.extat.ff.qḋ metus
cauſa.ꝛ hanc opinionē tenet Jnno.ꝛ idē Jo.and.ꝛ Hoſti.re-
ferunt alij cōtradicant.nec immerito ↄtradicunt videri meo.
quia quedā iura que nō allegant faciunt ꝓ vtraqꝫ parte.ꝓ eis
optime facit.l.ſequitur.§.ſi viā.ff.de vſuca.vbi dicit de via qs
nō mero iure detruditur ad idē qḋ not.ſ.de vi ꝛ vi ar.l.iij.§.
vnde vi interdictū.vbi gloſ.dicit ꝙ deiectus a ſeruitute reali
nō habet interdictū vñ vi allegat̄ dictū.§.ſi viam.in cōtrariuꝫ
faciunt oīa iura per que iſtis habētibus aliquod ius in re alie
na eſt ꝓuiſum.vt ſi expellantur inde poſſint reſtitui ad poſſeſ-
ſionem.vt pꝫ in.c.cum eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.ꝛ propri.
ꝛ.c.querelā.de elect.ꝛ in vſufructuario qui etiā in re aliena ha
bet ius vtendi:fruendi:eſt expreſſum ꝙ habeat interdictū vn
de vi.vt dicta.l.iij.§.vnde vi.vbi gloſ.dicit idem in vſuario.
6 ꝙ Jſtius aūt interdicti natura eſt vt incōtinēti poſſit ꝓpria au
thoritate recuperare.vt.l.iij.§.cū igit̄.eo.tit.ad hoc.l.aqllius.
de dona.vbi text.dicit expulſus de habitatione ꝛc.Jtē ꝓ iſtis
cōpetit interdictū vti poſſidetis ꝓpter quaſi poſitionē quam
habet ille cui cōpetunt.vt pꝫ in eo qḋ legitur ꝛ no.ſ.de iudi.
c.examinata.ſi igit̄ pro retinenda ſunt prodita interdicta poſ
ſeſſoria.quare nō competat beneficium propulſandi iniuriaꝫ
illatam per appoſitionem obſtaculi ſepis vel clauſure nō vi-
deo preſertim cū ſm̄ dicta Jnno.ꝛ docto.hic licitū ſit ꝓpulſa
re aduerſus pſonā vti ꝓhibentē.quare ergo nō ita ſit licitū re
mouere obſtacula a pſona ipoſita violēter incōtinēti nō video
rōnē immo magis videret̄ permittendū remouere ipedimēta
itineris ꝛ vſus debiti in re ſine reſiſtētia alicui⁹ q̄ vbi eſt in re
illa alius qui reſiſtat.cū hic ſit maius periculū q̄ ibi.ar.no.per

a Frāgere hoſtia.que ſit pena ho
ſtia frangē
tis.vide do
cto.in.l.j.ff.
de effracto.

Bart.in.l.iuſte.ff.de acq̄.poſ.⁊.l.iij.C.de pigno. Nō obſtat
ꝙ pro illo iure ſit ꝓdita actio perſonalis tantū.vel etiā ſi rea
lis nō ſit licitū inuadere ꝓpria authoritate.vt dicta.l.extat.ꝙ
hypothecaria licet ſit realis:tñ eſt acceſſoria perſonalis:⁊ ſine
ea nō ſubſiſtit.facit.l.ſi tibi.§.de pignore.ff.de pactis.ſed nos
loquimur in iure mere reali in re cōſtituto: vt in habitatione
vſuſfructus itinerum:⁊ ſilī.⁊ que iura dicitur ille qui ea habet
poſſidere.vt dicto.c.querelā.⁊.c.examinata.ſed nō hypothe-
cariā.⁊ per iſta nō eſſet forte male dictū ꝙ ſi ille qui habet ius
hoſpitandi in domibus alicuius vel ius ſeruitutis ſi reperit
domū clauſam:vel ſepem factam:vel aliud qđ impediat vſum
rei:poſſit iſtud remouere ꝓpria authoritate ꝓteſtādo: ꝙ per
talem remotionē obſtaculi vel ingreſſum nō intendit preiudi
care dño ſoli.vt not. in ſi.in.l.ſi quis in tantā.C. vñ vi.in.ij.q.
principali.Inno.tñ Hoſt.⁊ poſt eos Jo.an. ſic tranſeunt qui
vltimo in abbate qui percipit tēporalia in capella dicunt ꝙ
ſimiliter nō pōt rūpere domos capelle:licet in ea habeat ius
ſubiectionis.ff.ad.l.aqui.l.ſed ⁊ ſi quodcūq̄.⁊.l.quēadmodū.
§.j.⁊.ij.⁊ vide qđ no.Bar.in dicta.l.iij.§.vi vi.ff.de vi ⁊ vi ar.
vbi plane tangit:an deiectus a quaſi poſſeſſione iuriſdictio-
nis habeat interdictum vnde vi.Idē no.in dicta.l.ſequitur.
§.ſi viam.de vſucapi.⁊ miror ꝙ de dictis Inno. hic nō faciat
mentionē cū dicta eleganti Inno. nō conſueuerit preterit-
tere ſuis locis.

1 Clerici ꝙ teneantur ſicut ⁊ alij ad cuſtodiā ciuitatis quo modo intelligatur.

2 Muri ciuitatis debent cuſtodiri.

3 Ciuitas melius cuſtoditur pluribus vigilantibus.

4 Preſes prouincie:dux:marchio:cōitas:vel alius dñs tpalis an poſſit alicui habitatori ciuitatis:caſtri: vel ville ſibi ſubiecte ꝯcedere libertatē ſeu immunitatē:ne teneatur cum alijs contribuere in collectis ⁊ exactionibus: ita ꝙ ad talem collectaꝫ nullatenus teneatur.

5 Ciuitas an poſſit ꝯcedere imunitatē a collectis ⁊ exactiōib⁹.

6 Immunitas a collectis qualiter debeat concedi.

7 Decuriones ſine aduuantia gñali ciuitatis an poſſint ꝯcede re immunitatē a collectis ⁊ exactionibus.

1 PEruenit. No.primo ꝙ ad cuſtodiā ciui-
tatis tenentur clerici ſicut alij.
⁊ hoc verum ſm quoſdam in ciuitatibus que ſunt
de tēporali iuriſdictiōe eccleſie. ⁊ ſic nō ob.j.co.nō
minus.vel dic ꝙ tpibus iſtius decretal.ſaraceni impugnabāt
maritimā.vnde cū hec ciuitas terracine ſit iuxta mare ꝓpter
cōe ⁊ improuiſum periculū qđ quotidie imminebat noluit pa
pa aliquem a cuſtodia excuſari.⁊ hic eſt verus intellectus ſm
Inno.⁊ Hoſt.qui remittunt ad no.xxiij.q.iiij.igitur.⁊.c.ſepe
2 cū ſeq. Scđo no. ꝙ muri ciuitatis debent cuſtodiri. ſunt
eñ muri ꝓ cuſtodia loci.vnde qui per muros deſcendit nō ꝓ
hoſtia capite punitur.vt romulus de quo not.ff.de re.di.l.pe
3 nult.⁊ vlti. Tertio not. ꝙ pluribus vigilantibus melius
ciuitas cuſtoditur:ſimiliter ex preſentia plurium leuius falſitas
euitatur.vt.l.hac conſultiſſima.C.qui teſta.fa.poſ.ibi:tot in-
ſpecta oculis tot inſinuata ſenſibus ⁊c. Querit Jo.andre.
4 Utrū preſes ꝓuincie:dux:marchio:comes:vel alius dñs tē
poralis poſſit alicui habitatori ciuitatis: caſtri : vel ville ſibi
ſubiecte concedere libertatē ſeu immunitatē ne teneatur cum
alijs cōtribuere in collectis ⁊ exactionibus.ita ꝙ ad talē col-
lectam nullatenus teneatur.⁊ videtur ꝙ dicta immunitas et
priuilegiū ſibi proſit.ꝙ quilibet eſt in ꝯceſſa libertate tuēdus
arg.xxv.q.ij.c.j.per totū.alioquin nihil aliud agere:niſi vt or
do eccleſiaſticus cōfundatur.x.q.j.peruenit.⁊ cōfirmatur hoc
ꝙ iſte tallie ⁊ collecte oēs ſunt hodie reprobate ꝯſuetudine vel
abuſu ꝯtrario nō obſtante.vt.l.hac edictali.§.illicitas. et alia
que incipit ad decus ⁊ decorē.§.itē nulla cōitas que habetur
C.de epiſco.⁊ cle.⁊.Ꝟ.de iudi.cū clericis.⁊ in auctē.vt nulli iu-
di.§.nulli liceat.colla.iiij. In contrariū faciunt rōnes ⁊ iu
ra.primo ꝙ tale priuilegiū eſt conceſſum ſuper re ad aliū per
tinente.ſcꝫ ad cōitatē cuius intereſt onus collecte diuidi.Itē
plures ꝙ onus qđ inter plures diuiditur leuius ſupportatur
ſine eoꝝ ergo conſenſu priuilegiū eſt nullū.vt.c.ꝙ oēs.de re-
gu.iur.lib.vi.⁊.l.in diē.⁊.l.ſeq.ff.de aqua plu.ar.c.oēs eñ pro
rebus quas poſſident tenentur ſoluere publicas functiones:
nec poſſunt cōtrarijs pactionibus excuſari.C.ſine cen.vel rel.
l.ſi.Item tale priuilegiū aduerſatur publice vtilitati.ergo nō
prodeſt etiā ſi celeſte oraculū in mediū ꝓferatur.C.ſi cōtra ius
vel vti.pub.l.ſi.immo ſunt talia priuilegia arripienda de pſe
rentiū manibus.C.de ſacriſi.pa.l.iij.ciuilia nempe munera ꝓ

Ponit queſtiones.

Arguit in contrariū.

modo facultatū ſunt ab omnibus ſubeunda quo facilius ob-
ſequijs publicis pareatur. C.de mu.pa.l.ciuilia. ⁊.l. munera.
⁊.l.ſi.li.x.⁊ priuilegiū cōtra hoc impetratū nullius eſt momē
ti.C.de vectig. ⁊ cōmiſ.l.ſine.preterea nō debet vniuerſitas ⁊
iuri ſuo per tale priuilegiū onerari.C.de cenſi.l.antepe.⁊ fina.
lib.xi.quinimmo expreſſa.l.eſt ꝙ priuilegium nō defendit ali-
quem etiā ſi conſenſerint conuiciui.C. de decurio.l. vacuatis.
lib.x.Quid dicendū.ſo.ꝓ ſolutione queſtionis premittit Jo.
an.ad euidentiā.ꝙ generaliter omnes tallie ⁊ exactiones ſunt
damnate per noua iura.vt not.Hoſtiē.in ſumma eo.§. a qui-
bus muneribus ⁊ dicta aucten.itē nulla cōmunitas.C.de epi
ſco.⁊ cler.qui ergo ipſas licitas aſſerit:probare tenetur:vel ꝑ
l.vel ſenatuſconſul.vel ꝯſtitutionē principis licitas eſſe.vt.C.
de vaca.mu.l.vnica.li.x.vel per conceſſionē a principe ex cau
ſa principaliter impetratam. vt.C.de ſuperindi.l.vnica.lib.x.
vel per conſuetudinē diuturnam:nō per violentiā ſed ſpon-
te ab omnibus cōmuniter approbatā.C.de cano.largi.titulo
rum.l.precepit.⁊ de auro coronario.l.vnica.lib.x.⁊ per iſta iu
ra patꝫ ꝙ imperator pōt ſuper his legem condere:⁊ priuilegia
concedere:⁊ tallias ⁊ collectas imponere:⁊ etiam eximere ali
quem abſolutū.ſimiliter alij dñi temporales in cōibus licitis
de iure ⁊ conſuetudine approbatis per iura prealleg. que in-
telligas quo ad laicos:⁊ inter laicos eſſe vera.eccleſie nempe
⁊ perſone eccleſiaſtice imperialibus etiā legibus in his aſtrin
gi nequeunt.vt patet in eo quod legitur ⁊ not.Ꝟ.de conſtitu.
c.que in eccleſiarū.⁊.c.eccleſia.⁊ de ſolutio.c.ſi.⁊ de deci.tua.⁊
infra.c.nō minus.⁊.c.aduerſus.nec conſuetudine ꝯtraria que
eſt cenſenda oneroſa:⁊ ideo remittēda.ſupra de conſuetu.c.j.
Redeundo igitur ad queſtionē ꝓpoſitam dicit Jo.and.ꝙ li-
cet imperator vel alius dñs in his poteſtatem habens poſſit
ſuper his priuilegium concedere:tamē occaſione talium priui
legiorū nō eſt vniuerſitas hominū oneranda. Quid eñ ſi lo-
cus aliquis conſueuit dare dño centū libras annuatim:⁊ dñs
terre alicui de habitatoribus hanc immunitatē preſtiterit. di
cendum eſt ꝙ ſibi preiudicare potuit:ſed nō vniuerſitati. de-
trahatur ergo de ſumma centum librarum pars que hūt pri
uilegiatū contingeret ſi priuilegiū nō haberet.⁊ ꝙ reſtat pro
portionabiliter ſingulis annis imponatur.de hoc in Spe.de
cenſi.§.nunc dicendū.ꝟ.quid ſi vniuerſitas.j.⁊.ij. ⁊ qđ ibi per
Joā.an.ꝯtra predictā deciſionē facit.l.ab oībus.in prin. de le
ga.j.vbi ſi pluribus onus iniungitur: deinde onus eximitur
ab habēte poteſtatē:ceteri ad onus integrū tenebunt. Odo.
diſputauit predictā qōnem de mutinēſi q ſe fecit ciuē bonon.
eo pacto ꝙ collectas vel munera nō ſubiret:⁊ tenuit ꝙ nō te-
neretur ad illa per.l.C.de his qui ſpon.mu.ſub.li.x.⁊ per.l.ij.
5 de iure immu.vbi de hoc tractat. Utrū ciuitates poſſint cō
cedere iſtam immunitatē:⁊ dicit ꝙ conceſſio iam facta ſubdi-
tis ciuitati nō valet.vt dicta.l.euacuatis.C.de decuri.⁊ magi-
me ſi iſta immunitas concederetur a muneribus patrimonia
libus.vt.C.de mu.pa.l.j.⁊.l.patrimonioꝝ.ſi vero immunitas
cōcederetur alicui qui de nouo efficeretur ciuis : tunc pōt ſibi
concedi.⁊ eſt ſibi ſeruanda.vt dicta.l.ij.adeo ꝙ ſi priuilegium
tranſiuit in formā pacti : nō poſſet ciuitas reuocare. vt notat
ipſe in.l.quod ſemel.de decre.ab or.fa.⁊.l.oēs populi. de iuſti
6 tia ⁊ iure.vbi latius per eum. Circa predicta querit. ꝙ qua-
liter debet concedi iſta immunitas.dicit ꝙ debet concedi ſpe
cialiter ⁊ diſtincte:vt fiat mētio de muneribus realibus ⁊ per
ſonalibus ordinarijs vel extraordinarijs.nā ſi cōcederet imu
nitas a muneribus ſimplr:nō haberet immunitatē a p̄rimonia
libus.vt.ff.de vac.mu.l.his honoribus. ⁊ de lega.l.ſi.§.i.Itē
nō intelligeret de muneribus ordinarijs ſꝫ extraordinarijs.vt.C.
de his q a pn. va.mu.l.j.Itē iſta imunitas nō porrigit ad ho
nores.ff.de mu. ⁊ ho.l.an muneris.debet ergo eſſe cautus:q
de immunitate conſequenda ꝓcurat vt clare ⁊ ſpecifice faciat
7 confici inſtrumentū. ꝙ Utrū aūt decuriones poſſint ſine adu-
nantia gñali iſtas immunitates ꝯcedere.⁊ an cōceſſe tranſeāt
ad poſteros.dic vt no.Bar.in.l.ambitioſa.de decre.ab or.fa.
tangit hic Jo.an. iuxta ꝑdicta qđ iuris ſi ille cui ꝯceſſa eſt im
munitas a collectis ſemel ſoluit:an videat renūtiare ſuo priui
legio.arguit ex multis.ll.ꝙ ſic.ff.de ꝯdi.inde.l.ſi quis perpe-
tua.de ꝯdi.inde.c.ſi nō ſortē.§.indebitum.⁊.§.que filio. de traſ
act.l.ꝗuis.ſi cer.pet.l.eo qđ.de ꝯtrahē.emp.l.nō idcirco. de
bo.poſ.ſm tab.l.j.§.ſemel.de aqua plu.arce.l.in diem.⁊ opti-
me.C.de his qui manc.ſpō.ſuſci.l.j.li.xj.vbi de tacita renun-
tiatione multa not.⁊.Ꝟ.de conſti.cū acceſſiſſent.⁊ de priuile.ſi
de terra.⁊.c.accedentibus.⁊ qđ plene no.Cy.in.l.voluntarie.
C.de excu.tuto.⁊c.

1 Aſtricti glebe qui dicantur.

Judicatū

Adſcriptitii. Ascriptitii

Iudicatum. Not. primo ꝙ quidam adeo ſunt aſtricti certo
1 loco morari: ꝙ inde nõ poſſunt recedere. ⁊ dicuntur tales aſtricti glebe: ⁊ pars glebe. vt. l. ceſſatis. C. de agri. ⁊ cen. ⁊ de multis generibus hominũ vide in ſumma de natis ex li. ven. §. ⁊ in quibus. ⁊ vocantur tales hoies ꝯditionati: bononie appellãtur ſumantes. et vide qđ de eis tetigi. ſ. de parochijs. ſuper eo.

1 ☞ Poſſeſſiones ⁊ bona clericorum debẽt gaudere immunitate eccleſiarum. ⁊ nu. 6.
2 Epiſcopus poteſt cum ſuo clero contribuere ſi viderit expedire vbi publica verſatur vtilitas vel neceſſitas.
3 Exigentes aliquid ab eccleſijs ſunt ipo iure excõmunicati: ſi moniti non deſiſtant.
4 Clerici an teneantur cõtribuere cum laicis. ⁊ nu. 8.
5 Eccleſia an teneatur ad munera patrimonialia.
7 Eccleſia an teneatur ꝯtribuere ad muros ciuitatis.

Non minus. Laici collectas imponẽtes eccleſijs: vel iuriſdictionem illoꝝ vſurpãtes: ſi moniti nõ deſiſtant excõicati ſunt cuꝫ ſuis fautoribus. põt tñ epiſcopus cũ clero eis in neceſſitate prebere ſubſidia. ⁊ prima pars narrat ⁊ aggrauat horrẽdã oppreſſionẽ eccle quaꝫ faciebãt poteſtates ſeculares. ſcḋa prouidet ibi: quo circa. ⁊ hec tria facit. primo cõminatur penã. ſcḋo ponit caſum premiſſum. tertio penã cõminatã imponit. ¶ No. primo ꝙ ſi carẽtes notitia diuine legis exhibebãt reuerẽtiam miniſtris eccliarum ⁊ bonis eorũdem: multomagis nos in quibus lux claritatis
1 influxit debemus reuerẽtiam exhibere. ¶ Scḋo no. ꝙ poſſeſſiones ⁊ bona clericoꝝ debẽt gaudere immunitate eccliarꝫ: ⁊ bonoꝝ earũ. vt hic. ⁊ c. ſi. de vi. ⁊ ho. cle. ¶ Tertio not. in v.
2 niſi ꝙ vbi publica verſatur vtilitas vel neceſſitas põt epũs cũ ſuo clero ꝯtribuere ſi viderit expedire. qđ hodie non poſſet
3 romano põtifice incõſulto. j. eo. aduerſus. ¶ Quarto no. ꝙ tales ſunt ipo iure excõicati ſi moniti non deſiſtunt. ⁊ ſufficit vna monitio iſto caſu ſm̃ Hoſti. maxime qꝛ canon iſte inductꝰ eſt in fauorẽ eccliarum ⁊ odiuꝫ tyrãnoꝝ quoꝝ aliqui ſunt adeo terribiles: ꝙ nec facile eſt eos tertio monere. ¶ Quinto no. ꝙ poſtq̃ ſatiſfecerint de offenſa debẽt abſolui ab excõicatione quã incurrerũt. ſola ergo ſatiſfactio nõ liberat eos ab
excõicatione facit qđ no. j. de deci. c. j. in clemẽ. ¶ Opp. dꝛ h. ꝙ eccle ⁊ iparum bona non tenẽtur ad onera. Sed ꝯ immo videtur: ꝙ teneatur ſoluere tributa ⁊ onera: ſicut alij de ſuis poſſeſſionibus. xxiij. q. viij. ſi tributũ. cũ ſi. alleg. in glo. ſol. vt in glo. iij. dñs Jo. and. poſt Inno. latius hoc declarat cuius dicta ſic ordina ꝙ munerũ ciuiliũ triplex eſt diuiſio. nam q̃dã ſunt munera perſonalia; quedã patrimonioꝝ: quedã mixta q̃ per exempla proſequere. vt. l. munerũ. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ iſtorũ autẽ quedam ſunt munera honeſta: quedã ſunt munera ſordida: vt angaria ⁊ perangaria. Item quedaꝫ ſunt ordinaria:
4 quedã extraordinaria. Item quedã ſunt ſuperindicta ꝙ ad q̃ igitur predictoꝝ munerũ eccleſie ſint immunes vel non. dicit Jo. an. ꝙ perſonaliũ munerũ quedam ſunt ſordida puta calcis coquẽde ⁊ arene fodiẽde. ⁊ iſta nõ ſubit ecclia. C. đ ſa. ſan. eccl. l. placet. ſimiliter nec ſuperindicta ⁊ hoſpitia nec alia munera extraordinaria. C. de epi. ⁊ cleri. l. ij. xvi. q. j. nouarum. et l. iuſta ſcẽtia. ⁊ de iſtis muneribus vide alia exẽpla in dicta. l. munerum. a pricipio vſq; ad. §. pͥmonioꝝ. Rurſus munerũ perſonaliũ quedã dicitur angaria; quedam perangaria. ⁊ ab iſtis ſilr ſunt immunes eccle. C. de epi. ⁊ cleri. l. ij. ⁊. l. preſbyteros. niſi in aduẽtu principis. vt; tũc ad angaria ⁊ perangaria teneatur eccleſia: dũmodo ad ſordida munera non cogatur. ¶ Alij dicũt ꝙ ad illa tenẽtur ruſtici ⁊ coloni eccliarum in tali aduẽtu principis. ⁊ nõ aliter. xij. q. ij. eccliarum ſuos. ⁊ hoc
5 de pſonalibus muneribus. ¶ ꝙ Ad patrimonialia aũt munera an ecclia teneat̃ tex. iuris ciuilis dicit ꝙ nullus aliquo priuilegio excuſatur ab iſtis etiã pontifex. Ita dicit tex. in. l. munerum. §. ſed ⁊ eos. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ in glo. redditur ibi optima ratio. dicit eñ. ꝙ vt eccle p̃dia poſſideãt eſt a lege humana nõ diuina pro qua facit. c. quo iure. viij. diſtic. equũ eſt igit̃ vt humana lege regatur. quãtũ v° ad decimas oblationes ⁊ ⁊ alia ſpũalia ⁊ quo ad dotem eccle ſiue mãſum debet eſſe immunis. xxiij. q. ſi. ſm̃ canonicã. ⁊. ſ. de cen. c. j. ad extraordinaria autem munera que poſſeſſoribus indicũtur tenetur eccleſia: dũ tamen reſpiciant pietatem. C. de ſacroſanc. eccle. ad inſtructionẽ. ⁊ ſic põt intelligi. ſ. eo. puenit. Niſi rõne poſſeſſiõis tenetur ecclia ad perſonale ſeruitiũ: ſi ad hoc munus anteq̃ ad eã talis poſſeſſio deueniret erat obligata ad pſonale munus ſiue militare puta exercitus: vel hoſpitiũ ſiue aliud ſimile. xviij. di. ſi epũs metropolitanꝰ. xxiij. q. viij. ſi nobis ⁊. c. ſepe pricipes. de publica. ⁊ de. iperatores. res eñ trãſeũt ſemp cũ onere ſuo. de deci. paſtoralis itẽ tenent̃ plati pſõis miſerabilibꝰ charitatẽ i ſuis neceſſitatibꝰ exhibere. đ cẽ. cũ apoſtolꝰ. §. inhemus. vbi de hoc ſimiliter principibꝰ ⁊ ciuitatibꝰ vt hic perꝰ
tñ cõſulto romano põtifice in. c. aduerſus. ¶ Sed iuxta p̃dicta q̃ritur. qꝛ poſſeſſiones eccleſiarũ ſunt imunes ab oneribꝰ q̃ imponuntur pzime p rebꝰ: q̃ non ſunt pprie patrimonia-
6 lia: ꝙ an poſſit adhiberi remediũ ꝙ poſſeſſiones clericorũ ad talia onera teneãtur. bar. ponit q̃dã remedia circa poſſeſſiones ipoſterũ acquirẽdas in. l. reſcripto. §. ſcẽdũ. de mu. ⁊ ho. ſup poſſeſſionibꝰ vero q̃ſitis añ ſtatutũ nõ eſt remediũ: ſꝫ de q̃ſitis poſt ſtatutũ ſic faciẽdo poſſeſſiones cões tributorias. tũc eñ ſi poſt talẽ ordinationẽ trãſibũt in eccleſias tenebunt̃ ad onera. vt fecerũt puſini ⁊ eugubini. in tñ eñ excreſcebant clerici in diuitijs ⁊ poſſeſſionibus: ꝙ laici p reſiduo nõ ſufficiebãt ad onera ⁊ audiui ab homine fide digno ꝙ in anglia tenẽtur cõtribuere eccleſie in quarta pte onerũ: q̃ generaliter iponuntur ibi p regni neceſſitatibꝰ: de iure tñ talis compoſitio nõ pcedit romano põtifice icõſulto. j. e. aduerſus. ¶ Que-
7 ro vtrũ ꝙ eccleſia teneatur cõtribuere ad muros ciuitatis dic ꝙ aut ſiunt ad ornatũ: ⁊ nõ tenẽtur. aut neceſſario: puta propter guerrã vel ſuſpitioneꝫ guerre: et tenet̃ eccleſia ſm̃ Ja. bu. qui ita not. in. l. ad inſtructionẽ. C. de ſacro ſanc. ec. vbi dicit. ꝙ tenet̃ ſoluere gabellã de plauſtris ſiue curribꝰ: ſi gabella cõuertit̃ i refectionẽ viaꝝ. vñ tenet̃ ſicut ad refectionẽ viarũ ⁊ põtiũ. qꝛ de eiꝰ ſicut p̃uatorũ vtilitate tractat̃. vt dicta. l. ad inſtructionẽ. ad hoc. ff. ne qđ i lo. pu. l. ij. §. viaꝝ. vbi: refectio idcirco de cõi fit ⁊c. ⁊ hoc vꝫ ꝙ a ſũmis ſarcia ad ifimos vſq; decurrat. ar. C. đ qbꝰ in. p̃ſta. venerari. exen. l. j. li. x. qđ đ refectione põtis vel putei neceſſarij ad vſũ hominũ ville. dic idẽ qđ i vijs ⁊ pontibꝰ: vt eccleſia teneatur. vt no. ſpe. in ti. decẽ. §. nũc dicẽdũ v. itẽ pone q̃dã vicinia. Et aduertẽdũ qꝛ ex p̃dictis q̃
8 pᵹime tetigi poſſet dari generalis doctrina ꝙ vbicũq; tractatus de cõi vtilitate clericorũ ⁊ laicorũ ſimul ⁊ pmixtim clerici teneãtur cõtribuere ſimul cũ laicis. vñ audiui fuiſſe cõſultũ ꝙ ad aggeres q ſiũt iuxta mare vel flumina ppt̃ timorẽ inũdatiõis poſſeſſionũ tenent̃ p poſſeſſionibus ſuis cõtribuere clerici ſicut laici ppter cõe piculũ. Idẽ forte ad euitãdũ rapinas: icẽdia: captiuitates: ⁊ alia multa mala ex aduẽtu alicuiꝰ ſocietatis hoſtiliter cõtra ciuitatẽ ſe pecunia redimunt: aliter reſiſtere nõ valẽtes. hic eñ vt laicorũ ita clericorũ verſat̃ vtilitas: ppter dãna in eorũ poſſeſſiõibus ſicut laicorũ infligẽda. vbi ergo cõmodũ: ibi onꝰ. vt. c. j. de cen. in cle. Itẽ clerici tenẽtur vigilare p cuſtodia ciuitatis ⁊ tuitione. ſ. e. peruenit. licitũ eſt etiã eccleſias icaſtellare: vt boni a malis valeãt ſe tueri vt no. Inno. j. c. pxi. Itẽ nulla maioꝛ pietas: q̃ defendere patriã debiles ⁊ pauperes ab hoſtibus. xxiij. q. iij. fortitudo. et c. ſi qs. ⁊. c. nõ inferenda. ⁊ hac rõne p pace. ⁊ quiete qua tueri ⁊ defenſari debẽt eccle impari tributũ ab eccleſia pſoluẽdum eſt. xxiij. q. viij. tributũ. qđ minime ſoluũt ciuitatibꝰ: vel imperatori: nec etiã ciuitates ab imperatore vel alio: ſed ſua puiſiõe a tali oppreſſione ſe pecunia redimẽdo defendũt. Iteꝫ illud munꝰ reſpicit pietatẽ vt vitentur incẽdia: occurrat̃ piculis captiuorũ: ⁊ multis malis. põt ergo dici. ꝙ redẽptio illa reſpiciat pietatẽ. ergo tenet̃ eccleſia ſine plati. vt. ſ. dixi. nõ ob. aliud. c. vbi hoc relinqt arbitrio epi. videt̃ eñ intelligẽdũ cũ mere p neceſſitatibꝰ laicorũ volebãt eccleſias grauare. vt pꝫ ibi: iſti vero onera ſua. ⁊ ibi: q̃libet ſibi arbitrent̃ ⁊c. ibi: cões vtilitates vel neceſſitates ⁊c. qđ verbũ repetitur in. c. aduerſus. j. eo. ex quibꝰ videt̃ ꝙ tex. iſti loquũtur cũ p cõibus neceſſitatibus ſuis tñ laici volũt ꝙ clerici cõtribuãt: ſed vbi clericorũ verſat̃ vtilitas: ſicut etiã laicorũ: vt eſt in q̃ſtiõe ppoſita: equũ videt̃ ꝙ clerici teneantur. vt ſicut cũ alijs vitã cõem ſuſcipiũt ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. vt. c. recolẽtes. de ſtatu mo. ⁊ hec ſint dicta ad correctionẽ cuiuſlibet melius ſentientis cui libenter me ſubijcio in hoc caſu in quo de onere eccliſijs iniungendo queritur: ⁊ tendit iſta queſtio. vtrũ a clericis poſſit hoc caſu peti ſua portio tanq̃ debita non prout voluerit epiſcopus. vt vult illud. c. ⁊ intelligo ꝙ poſſit peti coram ſuo iudice: nec vllo modo per ipſos laicos cogi poſſe ⁊c.

Margin notes: ꝙ Opponit in cõtrarium. ꝙ Hic tractat̃ materia vtꝝ clerici teneantur ꝯtribuere cum laicis late vide hic. ꝙ Ponit queſtiones.

1 ☞ Cauſa ſanguinis in eccleſijs vel cemiterijs agitari non debet.
2 Eccleſia debet eſſe domus orationis.
3 Cemiteria gaudent eadem immunitate cum eccleſijs.
4 Eccleſie poſſunt incaſtellari ad defenſionem bonorum ne op

primantur a malis.
5 Proceſſus iudicis ſecularis factus in eccleſia non tenet.
6 Contractus qui poſſunt celebrari in eccleſia.
7 Arbitramentum amicabile compoſitorum fieri poteſt in ec
cleſia.
8 Parlamenta laicorum vel ſcholarium qui pro factis ſuis ex
pediendis ſe congregant in eccleſia: an ibi fieri poſſint.

1 Cum eccleſia. Cauſa ſanguinis in eccleſijs vel cimiterijs
agitari nõ debet. et in prin. et in fine ponit duplex
cõſtitutiões cã. in medio ponit cõſtitutio ibi: ſecu
2 lare. ¶ No. q eccleſia debet eſſe dom⁹ oratiõis
3 matthei. xxi. et luce. xviij. ¶ Secundo no. q cimiteria gau
dẽt eadẽ immunitate cũ eccleſijs. vt qđ in vno ꝓhibet: ꝓhibitũ
videatur in reliquo. facit. c. j. ſ. de conſe. eccle. vel alta. lib. vi.
4 ¶ Tertio not. q eccl'ia eſt tutela refugij cõſtituta. et ẽ ar. q
ad defenſionẽ bonorũ ne opprimant a malis poſſunt eccl'ie i
caſtellari. quod tenet Jo. and. ꝑ Inno. et Hoſti. facit qđ not.
xvi. q. j. illa et. iiij. q. j. ſanctorum. in fi. ¶ Querit Jo. an. vtrũ
5 teneat ꝓceſſus iudicis ſecularis factus in eccleſia dic q non.
6 ſ. eo. decet. in fi. li. vi. vbi tenet glo. q cõtractus iniri poſſit i
eccleſia: idẽ credo in trãſactiõe et cõpoſitione q̃ põt fieri die fe
riato in honorẽ dei. vt. l. dies feſtos. C. de ferijs. ergo. et in lo
co ſiue domo dei. qr de loco ad tꝑus eſt bonũ argumẽtũ. vt. l.
7 vnã. ſi cer. pe. Idem credo de arbitramẽto amicabilium cõ
poſitorũ. eſt eñ ſpẽs tranſactiõis. vt in aut. vt diffe. iudi. poſt
prin. de arbitrio ſiue laudo arbitrorũ. ſec⁹ credo cũ ſint reda
cta ad inſtar iudiciorũ. vt. l. j. ff. de arbi. quid dices in tutore et
curatore an poſſint decerni in eccl'ia. Iſti eñ ſunt actus pie
tatis. ergo videtur poſſe. ar. l. oratione. de ferijs. et vide bar. i
8 l. nemo. C. de ſacroſanc. ec. Quid de parlamẽtis laicorũ vel
ſcholariũ qui ꝑ factis ſuis expediendis ſe cõgregãt in eccl'ia
videt q iſta fieri nõ põt. refert ei valeri⁹. j. c. j. q gaius cõſula
tu gallie: et ſcipio cõſulatu corſice priuati fuerint. qr parlamẽ
ta faciebãt in tẽplo. Jo. an. de hoc no. in dicto. c. decet. et tenet
ibi. q non poſſunt tẽporalia negotia vniuerſitatis ſecularis
expediri. ſpiritualia vero puta de faciẽdo feſtũ btẽ virginis:
vel aliquã cõfraternitatẽ in honorẽ dei vel ſancti: vel de pace
etiã inter laicos faciẽda. Iſta videtur q poſſit ibi expediri ſi
militer magiſtrari qr hoc eſt eccleſiaſticũ: et ab eccleſiaſtica ꝑ
ſona magiſteriũ recipiũt. de magi. c. j. et ſciẽtia ſanctiſſima res
eſt. de va. et extraor. l. j. §. qđ i. Spiritualia vero et eccleſiaſtica
negotia poſſunt in eccleſia tractari. ſm Jo. and. in dicto. ca.
decet. vbi tꝫ. q ep̃i nõ poterunt dare licẽtiã ſup contionibus
parlamẽtis earũ cognitiõib⁹ ꝑ laicos in eccleſia faciendis. ff.
de tranſac. l. his. §. ſi ꝓtor. et hoc verũ: niſi vrgens neceſſitas et
cã ſubeſſet. et ex ꝓdictis collige caſum: in quo nõ valet ſenten
tia propter locum alijs etiam de cauſis redditur: quas proſe
quere in ſpe. de leu. pla. §. iuxta. ver. itẽ eſt nulla ratione loci.

1 ¶ S⁹ Papa in deciſionibus dubiorum imitatur leges.
2 Liber homo ſi cõfugit ad eccleſiam eſt immunis a pena ſan
guinis: et a pena corporali quantumcũq; grauia delicta com
miſerit.
3 Publicus latro: et nocturnus depopulator confugientes ad
eccleſiam non ſunt ab eccleſia defendendi: ſed extrahendi. ra
tionẽ reddit. nu. 6.
4 Iudex ſecularis an poterit extrahere de immunitate publi
cum latronem vel depopulatorem nocturnum.
5 Seruus ſi fugit ad eccleſiam an gaudeat immunitate: et qua
liter debeat reſtitui.
7 Confugiens ad eccleſiam propter debitũ an poterit extrahi
et capi.
8 Prelatus qualiter ſe debeat habere erga debitorẽ vel delin
quẽtem fugientes ad eccleſiam.
9 Iudex eccleſiaſticus an poterit extrahere confugientem ad
eccleſiam.

a ¶ Immũitate gaudet vide gloria. a de manatis et cõiter per alios mo 1 dernos i de. j. 6 peni. et. re. xp. o. an. et panor. h. 2

Inter alia. Malefactor fugiẽs ad ec
cleſiam immunitate gau
det: niſi in duobus caſib⁹. ſeru⁹ vero reſtituitur
dño. principiũ diſtinguit: et primũ mẽbrũ diſtictio
nis aſſumit ibi: ſi liber. duos caſus excipit ibi: et
hoc ſm mẽbrũ diſtinctionis ibi: ſi vero. ¶ No primo q pa
pa in deciſionibus dubiorũ imitat leges. de quo. ſ. an leges i
foro canonico ſint ſequẽde dic. q ſic. vbi canonicis cõſtitutio
nib⁹ nõ ſint cõtrarie. de quo dic: vt. j. de op. not. nũ. c. j. et. ſ. de
2 fol. c. ſi. ¶ Scdo no. q liber hõ ſi cõfugit ad eccl'iã ẽ immunis
a pena ſanguinis: et a pena corporali: quãtũcũq; grauia delicta
cõmiſerit: et l tñ eſt hoc verũ q ad dictã penã mortis vel ſan
guinis nõ poterit accuſari cõfugiẽs ad eccleſiã illo tꝑe. alias
modica eẽt immunitas. vij. q. iiij. reuer. et hoc tꝫ Jo. an. q dicit q
obtẽtu illi⁹ criminis poſſet repelli a ꝓmotiõe. ¶ Tertio no.
in ver. ſup eo tñ. q ꝑ tale cõfugiũ ad eccleſiã nõ dꝫ delictum a
trox a cõfugiẽte cõmiſſum remanere ĩpunitũ. qr hoc eſſet cõ
tra bonũ iuſtitie: qđ eſt ſummũ bonũ. xij. q. ij. cũ deuotiſſimã
talis ergo fuga ad eccl'iã eſt iuſta cauſa cõmutãdi et alterandi
penã corporalẽ in aliã: ſicut i multis alijs caſib⁹ diſpẽſare po
teſt iudex. i. l. qđ ergo. §. pena grauior. ff. de his q no. iſa. et. ſ.
de cõſti. c. j. ꝑ Inno. et dicit Hoſti. q ꝓlati etiã i hoc deliquũt.
qr quãtũcũq; cõfugiẽs grauia cõmiſerit ipſum tñ in totũ ſalua
re nituntur: ita q nullã penã etiã pecuniariã patiat. et ſic excedũt
ꝓlati terminos ſuos ex quo ſequitur aliud incõueniẽs: qr exce
dunt a nõ ſuis terminis. qr princeps cũ malefactor extra ec
cleſiã ponit pedẽ ipſm capiũt et dũ eſt int⁹ ipſm obſeſſum reti
nẽt requiẽ: veſtẽ: et victualia denegãdo. et qđ grauⁱ eſt int⁹ ec
cleſias violẽter irruũt et cellulas oẽs igniũt: et inuẽtũ abſtrahũt
et puniũt. et ſic vbi dꝫ vna poteſtas ꝑ aliam adiuuari. vt. c. j. de
ope. no. nũ. cõtingit cõtrariũ q vna ꝑ alterã violat dum ſuis
terminis et iuſtitie nõ cõtẽti i iuſta cõmittũt. et ſic nouus error
ex alio naſcit vt. l. ex diuerſo. de rei ven. ¶ Quarto no. in ṽ. et
3 hoc verũ. q public⁹ latro et nocturn⁹ depopulator cõfugiẽ
tes ad eccl'iam nõ ſunt ab eccl'ia defendendi: ſed extrahendi.
4 ¶ Sꝫ nũqđ iudex ſecularis poterit ipſm extrahere. videtur
q nõ. qr eccl'ia nõ eſt de eius iuriſditione: extra locũ igit ſue
iuriſdictiõis nõ põt exercere iuriſditionẽ cõtẽtioſã. vt. l. extra
territoriũ. de iuriſ. oim iudi. et. c. vt alarũ. de cõſti. li. vj. Cy. di
cit q aut deliqt in eccl'ia: et ſpectat punitio ad iudicẽ eccleſia
ſticũ. et ſic nõ poterit iudex ſecularis eũ extrahere. aut deliqt
extra eccl'iam: et cõfugit ibi: et tũc poterit inde extrahi ꝑ iudicẽ
ſecularẽ. et ita no. in. l. pñti. de his qui ad ecc. confu. in ſecunda
5 queſtione. ¶ Quinto no. quid iuris cum ſeru⁹ confugit ad
eccleſiã: nõ eñ dꝫ dño reſtitui: niſi caueat de ĩpunitate. ſ. q ip
ſum grauiter nõ ledat. ſup quo etiã ſecularis iudex põt ſe in
terponere. ff. de offi. ꝓ: ec. l. j. §. qđ aũt dictũ eſt. et hoc verum
cũ ſeru⁹ cõfugiẽs ad eccleſiã timet puniri ꝑ dñm ſuũ. ſi autẽ
timet ꝑ iudicẽ puniri: qr forte cõmiſit atrox delictũ: tũc quo
ad mitigationẽ pene ꝓpter tale cõfugiũ idẽ eſt dicẽdũ in ſer
uo: qđ in libero. qr nõ eſt acceptio ꝑſonarũ quo ad deũ de in
di. nouit. et in aut. de monacho. ad fi. ¶ Opponitur: iſte tex.
excipit duo genera malefactorũ a gñali immunitate cõfugiẽti
bus cõceſſa. ſed op. et videt q plures alij dicta immunitate nõ
gaudeãt: ſꝫ extrahi põt. vt homicide: et alij de qb⁹ in glo. ma
gna q̃ ſoluit q illud i in leges ſꝫ canones excipiũt iſtos caſus
hic: et aliũ. ſ. e. c. ſi. adde aliũ. ſ. de homi. c. j. Sꝫ dices q̃re ma
6 gis alijs q̃ iſtis cõfugiẽtib⁹ ẽ cõceſſa immunitas. dicit Jo. an.
q alijs ꝓſumẽdũ ẽ q inſidioſe hoc fecerit: niſi aliud ꝓbet. ff.
de ꝓba. l. quotiẽs. §. q dolo. et de iuſti. et iure. l. vt. vim. de his
nõ ꝓſumit q inſidioſe hoc fecerint: niſi cõtrariũ ꝓbet. ar. ff. de
vſur. q ſemiſſes. et. ſ. de ꝓſump. ca. j. ita dicit ipſe: de quo dicto
miror. qr ſi inſidias accipim⁹ ꝑ dolo: ſemp dol⁹ ꝓſumit poſt
q̃ cõſtat delictũ fore cõmiſſum. vt. l. ſi nõ cõuici. C. de iniur.
et dicto. c. j. de ꝓſump. Si ergo inſidie ſiue dolus priuãt deli
quẽtẽ bñficio hui⁹. c. null⁹ de quo cõſtiterit deliquiſſe potiet
iſto priuilegio cõtra mẽtẽ iſtorũ iuriũ. et ideo vt iura iuribus
cõcordent: dici poſſet q delinquẽtes. de qb⁹ hic in dicto. §. q
ſi deliquẽtes nõ habeãt iſtã immunitatẽ: nec ẽ bona cõſequẽtia
cõſtitutiões canonice enumerãt aliquos: ſꝫ nõ oẽs de qb⁹ fa
cit mẽtionẽ ergo in nõ enumeratis vr legẽ corrigere. qr vna
lex ꝑ aliã declarat. facit. l. ſꝫ et poſteriores. ff. de legi. Et vt circa
ꝓdicta habeas clariorẽ doctrinã diſtingue poſt cy. cũ q̃rit nũ
qđ eccl'ia ꝯfugiẽtib⁹ ad ipſaꝫ ꝓſtet immunitatẽ: refert aut ille q
fugit ad eccl'iã nõ ẽ catholic⁹. aut ẽ catholic⁹. primo caſu nõ im
mabit. vt. l. j. de his q ad ec. ꝯfu. et hic i gl. iij. Scdo caſu aut de
liqt i eccl'ia: aut extra. ſi i eccl'ia deliqt ad quã nũc ꝯfugit nõ im
mabit ꝑ eã: qr fruſtra. &c. vt. l. angiliũ. §. i delictis. de mio. et. ſ. e.
c. ſi. Aut deliqt extra eccl'iã: et tũc refert aut eſt liber: aut ſeru⁹.
ſi eſt ſeru⁹ aut fugit ꝓpter magnã atrocitatẽ dñi q mortẽ ei⁹
ſatagat: et tũc habet locũ inſti. et. ff. de his q ſunt ſui vel ali. iu
ris. Aut fugit ꝓpter modicã ſeuitiã: et tũc habet locũ dict a. l.
pñti. §. ſane. aut fugit alias ſine aliqua ſeuitia dñi: et tũc aut ſi
ne delicto: et idẽ. aut ꝓpter delictũ et tũc ſi modicũ erga dñm.
qr forte ſubripuit vnã mẽſurã vini: vt potaret: et ſimilia. et tũc
ſimiliter habet locũ ille. §. aut fugit ſeruus ꝓpter delictũ non
facile. et tũc aut timet puniri a domino ſuo: aut ab alio. ſi a do
mino penaꝫ timet: reſtituet ſibi ſecuritate ꝓſtita. vt dicta. l. ṽ.
ſi ſeruus. Aut timet ab alio penã. qr timet puniri ꝑ iudicem:
vel per

Ponit queſtiones.

Opponit in contrarium.

Ponit queſtiones.

vel p vil accuſationis.⁊ tūc illud qđ in libero.q2 nō eſt hñda
acceptio perſonarum apud deum.vt in aut.de mona.ad fi.
aut q̄rit de libero homine fugiēte:⁊ tūc aut fugit ꝓpter tri‑
butū nō ſolutū:aut ꝓpter delictū cōmiſſum.ſi pp tributum:
tūc extrahetur de eccl̄ia.vt in aut.de mā.prin.§.tributorum.
Aut fugit ꝓpter delictū:⁊ tūc aut ꝓpter atrox delictū:⁊ non
habebit immunitatē.aut ꝓpter minimū:⁊ tūc ſic.vt.C.de his
qui ad ec.cōfu.l.ij.ſed glo.ibi ſentit idem in quolibet delicto:
⁊ de iure nr̄o quātūcūq3 graue delictū cōmiſerit gaudebit i‑
munitate:niſi in caſib⁹.ſ.exceptis.vt in iſto.c.⁊ in hoc iura ci
uilia aliter diſponētia ſuccūbūt canonib⁹.de op.no.nū.c.j.p
glo.⁊ Inno.⁊ vide p Oldra.cōſilio.cxc.⁊ ꝑdicta locū hñt cū
7 q̄ritur de aliquo extrahēdo ꝓpter delictū ab eo cōmiſſum ſ
nūquid ergo p debito extrahi poterit ⁊ capi.aduerte q2 de
iure cōi p debito nō pōt debitor capi.vt.l.obes.C.ḋ ac.⁊ ob.
⁊ de pig.c.lator.⁊ ideo nō debet extrahi.⁊ ſic loquit.l.præti.§.
j.preall.ſed q2 de iure municipali:vt plurimum homines ca‑
piuntur p debitis.querit.ſi ſunt in eccleſia vel ad eā cōfugiūt
poſſint ide extrahi.⁊ videtur dicēdū ꝙ ſic.q2 penā q̄ ius pu‑
blicā reſpicit papa ⁊ impator remiſerint.ius ptis non viden
tur remiſiſſe.ar.no.in.l.j.C.de in ius vo.⁊.ff.de ſer.fugi.Itē
eccl̄ia liberat eū ſolū a pena corpali:vt hic.⁊.xvij.q.iiij.diffini
uit.⁊.c.reū.⁊ ibi p Archi.nō tñ tollitur quin alia pena punia
tur:ſed pmittitur vt hic habetur.cū ergo ius municipale ha
beat:vt capiat:nō tuebitur eū eccl̄ia.Itē in caſibus in quib⁹
de iure cōi quis pro debito capit extrahitur ab eccl̄ia.inde ē:
ꝙ debitor tributorum extrahit.vt dic.§.tributorum.⁊.C.de
exac.tribu.l.nemo.⁊ ibi no.cū ergo ius mūcipale pmittit ca
pi:ergo ⁊ extrahi ꝑcipue ſi hoc habet cōſuetudo que attēdit
8 in illa extractione.vt hic no.Inno.⁊ aduerte ſ q2 in caſib⁹ in
quibus ad eccl̄iam debitor vel delinquēs cōfugit debet ꝑla‑
tus in caſu quo nō poſſit extrahi eum cuſtodire ne fugiat.et
in caſu quo poteſt extrahi debet hoc pati.⁊ ſi in iſtis in culpa
deprehenditur tenebitur vt dicto.c.diffiniuit p archi.vbi etiā
p eū quid iuris de iudeo vel infideli.dicit ꝙ eū non defendit
eccl̄ia vt dixi.ſ.⁊ vide qđ no.archi.xvij.q.iiij.ſicut antiquit⁹.
⁊ vide cōſilio quinquageſimo.⁊ quid iuris de eo qui cōfugit
9 ad corpus dñi.⁊ p Hoſti.i ſumma.e.ti.❡ Vltimo q̄ro ſ vtrū
iudex eccleſiaſtic⁹ poterit extrahere fugientē ad eccleſiam.q
dam ꝙ ſic.q2 cōtra poteſtatē ſecularē nō eccleſiaſticam videt
iſta imunitas admuēta.xvij.q.iiij.frater ⁊.c.diffiniuit.Itē nō
ꝑſumit eccl̄ia priuilegiaſſe cōtra ſe.de cen.cū inſtātia.Itē q2
immunitas eſt cōceſſa.vt fugiēs euadat penā mortis:vel ſan
guinis quā penā nō infligit eccl̄ia.xxxvi.q.j.de raptorib⁹.cō‑
trariū tñ Jo.an.ſcȝ ꝙ extractio violēta p iudicē eccleſiaſticū
de ſubdito:vel ſeruo fieri non poſſit adducit.l.ij.C.de his q
ad ec.cōfu.ibi licere cōfugiētis ⁊c.⁊ canon.xvij.q.iiij.c.reū.ſic
iacet reū cōfugiētē ad eccl̄iam nemo extrahere audeat.prete‑
rea canones defendūt ꝯfugiētes ergo nō dñt impugnare.de
natis ex li.vē.c.j.Itē patere legē ⁊c.ſ.de cōſti.cuȝ oēs.nō ob.
ꝙ iudex nō imponit penā trūcationis vel mortis.q2 illud.c.
de omni pena loquit ⁊ aptius canō.cōſtituimus.quē allegat
glo.in glo.magna tāgit qua pena puniantur fures.dic.vt.j.
de homi.tue.ſup ſi.vltime glo.p Jo.an.cui adde qđ no.bart.
in.l.ſi dominium.de fur.⁊.l.ſi cui.§.cum facri.de accuſa.

Adverſus. Generale cōcilium repetit late.
ſ.e.nō mir⁹.addens quādā p
uiſionē:ꝙ rectores p quos regit ciuitas ſi deliquāt
ipſi puniuntur.ſimiliter ipa vniuerſitas ſi conſentit.
delicto rectoris.de quo dixi.j.de ſimo.dilectus vbi plene.
1 ❡ Scđo no.ſ ꝙ laici delinquētes circa res vel pſonas eccle‑
ſiaſticas p eccl̄iā puniunt.q2 rōne talis delicti efficiunt de fo‑
ro eccl̄ie iure ſpeciali.de quo.ſ.de fo.cōpe.cū ſit generale.ſ̄
nō rōne delicti cōmiſſi cōtra ciuē vni⁹ ciuitatis:vel in re illius
ciuitatis dūmō rō in ei⁹ territorio nō ſortiat eius forū vt ſub
tiliter no.Inno.in.c.poſtulaſti.de fo.cōpe.⁊ alibi bart.credo
in.l.cūctos pplos.C.de ſumma trini.❡ Tertio no.in ver.ve
2 rū.ſ ꝙ illud qđ cōfert eccl̄ia in neceſſitatib⁹ cōib⁹ laicorū dicit
cōferre de grā:non de iure.qđ pȝ q2 laici tenētur referre grā
rū act.qđ non eſſet ſi reciperet tāꝙ debitū.qđ intelligo cum
illa neceſſitas in cōi cōcernit ipſos laicos tñ:⁊ nō clericos:vt
coīa bona alſ ſi cōis eſſet vtilitas puta viarū:pōtiū:furni ci
ſterne:redēptionis ab hoſtibus:refectio aggeris:tunc p ra‑
ta quā de emolumēto pticipāt equū eſt.vt de onere ſentiant.
q2 de cōi dȝ fieri ⁊ refici qđ vſum vtilitatē p cōem habet.vt.l.
j.§.viarū.ff.ne quid in lo.pu.⁊ dixi.ſ.e.non minus.❡ Quar
3 to no.in ver.romanus.ſ ꝙ ꝓpter quorūdā ꝑlatorū imprudē
tiā papa arctat poteſtatē oīm ꝑlatorū:quātūcūq3 igitur ſit ꝑ
latus prudēs ⁊ caut⁹ nō poterit ſine pape cōſcia laicis in hoc
ſubſidio cōſentire:poſtꝙ cōſtitutio gñaliter emanauerit:licȝ
ab aliquoꝝ ignorātia cauſata vt dicit tex in ſimili de calphur
4 nia in.l.j.§.ſexum.ff.de poſtulan.❡ Quinto no.ſ ꝙ papa de
bet cōibus vtilitatib⁹ puidere.⁊ ad hoc tenet ex debito offi‑
cij.de offi.le.c.j.li.vj.cuncta eīm regit:⁊ eſt ordinari⁹ ſingulorū
ix.q.iij.cuncta.⁊ expedit ne quis re ſua male vtatur.de his q
ſunt ſui vel ali.iuris.§.ſi hoc tpe.⁊ cauere debet:ne ſubditi ꝑ‑
grauētur cum ipſius interſit eos hēre locupletes.vt in aut.vt
iudi.ſine quoquo.ſuffra.§.cognitio.coll.ij.❡ Sexto no.i ṽ.
5 qui vero.ſ ꝙ cōſtitutiones ⁊ ſentētie promulgate ⁊ edite ab
excōicato nō tenēt.⁊ aduerte q2 iſta nō eſt noua pena:ſed de‑
clarādo ita ſtatuit.poſtꝙ eīm tales erūt excōicati per.c.nō mi
nus.ſ.e.p irritis habēda erūt geſta p eos.j.q.j.qđ autem ſa‑
crū.⁊.c.ſe.⁊.c.odit de⁹.de iſta tñ materia.an geſta per excōica
tos in iudicijs:in cōtractibus:⁊ vltimis voluntatib⁹:teneant
vel ſint nulla.dic:vt.ſ.de dolo ⁊ ꝯtu.veritatis.⁊.c.decernim⁹
6 de ſen.ex.li.vj.❡ Septimo no.ſ ꝙ dicit nullo vnꝙ tēpore va
litur ⁊c.ꝙ ſentētia lata p excōicatuȝ nō recōualeſcit:lȝ fuerit
abſolut⁹.amotio ergo obſtaculi nō cōfirmat qđ eſt inutile a
principio.ꝯcor.c.ſi eo tēpore.de reſcrip.li.vj.qđ de teſtamēto
vſurarij qui poſt cōditū teſtamētū ꝑſtitit cautionē:an recon
ualeſcat.dic:vt in.c.ꝙꝙ.de vſur.lib.vj.⁊ vide p ⁊ cōtra.in re‑
7 gula nō firmat.❡ Octauo no.in ṽ.ceterū.ſ ꝙ officialis q de
liquit in officio tenet etiā finito officio de tali delicto.Itē te‑
netur nomine pprio.cōcor.l.j.ff.de mag.con.⁊ collige ꝙ offi
ciales eligunt ad tpus.vtrū poſſit eligi ad vitā no.hic Hoſt.
8 ⁊ plen⁹ p Jo.an.in.c.vlti.ſ.de iudi.vbi dixi.❡ Nono not.ſ
ꝙ ſucceſſor in officio niſi emendauerit q̄ ꝑdeceſſor iniuſte egit
punitur eadem pena cum illo.⁊ habet ſpatiuȝ mēſis numerā
dum a principio officij.⁊ etiam ſi prius cōſenſerit his ꝓpter
q̄ ꝑdeceſſor fuit excōicatus quo caſu cū participet in crimine
dānato ſtatim non ſpectato fine menſis excommunicat.Nū‑
quid autem epiſcopus poterit iſtum menſem minuere:dicit
ꝙ non quo ad ſententiā iſtius conſtitutionis.ſed quo ad ſen
tentiā excōmunicatiōis ab eo ferendā poſſet ex cauſa abbre‑
uiare iſtam dilationeȝ.ar.ff.de re iudi.l.ij.⁊ de dila.preterea.
ſimiliter dicit Jo.an.ꝙ predeceſſor habebit ſpatium mēſis:
vt in eo poſſit corrigere:quod iniuſte egit:anteꝙ penam in‑
currat.⁊ patet p ṽ.nam ipm ⁊c.qui ad vtrūq3 refertur ⁊ addi
tur iſtud tempus ad.c.non minus.vbi non erat tempus pre
9 fixum.❡ Decimo no.ſ ꝙ ſuccedit in onere qui ſubſtituitur
in honore.Aduerte tñ ꝙ predeceſſoris excōmunicatio non ē
illa que ligat ſucceſſorem:ſed alia que contrahitur ex contem
ptu ſuo ⁊ dicit Inno.ꝙ illud quod hic dicitur:habet locum
quando quis ſuccedit in regimine illius:qui eſt excommuni‑
catus ex predictis cauſis:vel aliter qualitercūq3 ꝓpter liber‑
tatem eccleſie violatam ſecus ſi ex alia eſſet ptās excommuni
catus vel conſiliarij vniuerſitas:vel ciuitas interdicta tūc eīm
ſucceſſor non eſſet excommunicatus ſm Inno.ego credo.ꝙ
ſemper cū cauſa propter quā lata eſt ſentētia excōmunicatio
nis vel interdicti concernit officium ⁊ vniuerſitatē:puta ex‑
communicatus eſt poteſtas:⁊ interdicta ciuitas quia non mi
niſtrant iuſtitiam vel caſtra:⁊ res alienat retinet violenter.
ſemper ſucceſſores tali ſententia ligabuntur:niſi ſatiſfecerint
emēdando:vel reſtituendo:quod illicite geſtū ē a ꝑdeceſſore.

1 ❡ Laici delinquentes circa res vel perſonas eccleſiaſticas
per eccleſiam puniuntur.
2 Eccleſia illud quod confert in neceſſitatibus cōibus laicorū
dicitur conferre de gratia.
3 Papa arctat poteſtatem omnium prelatorum propter quo
rūdam prelatorum imprudentiam.
4 Papa debet communibus vtilitatibus prouidere ex ratio‑
ne ſui officij.
5 Conſtitutiones ⁊ ſententie promulgate ⁊ edite ab excōmu‑
nicato non tenent.
6 Sententia lata per excōmunicatum nō recōualeſcit:licet fue‑
rit abſolutus.
7 Officialis qui deliquit in officio tenetur etiam finito officio
de tali delicto.⁊ nu.11.
8 Succeſſor in officio niſi emendauerit que predeceſſor iniuſte
egit:punitur eadem pena cum illo.
9 Subſtitutus in honore debet ſuccedere in onere.
10 Collegium ſi eſt interdictum ⁊ monachi excommunicati q2
talem non recipiunt in prelatum ſubrogati loco mortuorum
vel abſentium ligabuntur.
12 Officialis ſi propter aliquam cauſam renuntiat officio an p
dat ſalarium pro reſiduo temporis.

10 Et ē ar. ꝙ ſi collegiū ē īterdictū ⁊ mōachi excōicati: qꝛ talē nō recipiūt ī ꝑlatū ſubrogati loco mortuoꝝ vel abſētiū ligabūt. ar. ff. de le. j. l. ꝙ iterū. §. ſi ꝺ le. j. ⁊ ibi. dy. Itē an ſucceſſor ī dignitate teneat̃ ex delicto defūcti ꝑdeceſſoris. vide. s. de oi. cog. cum dilectus. per Inno. ⁊ l. j. in ſi. de priua. delic. ꝑ Bar.

Opponit in contrarium. ¶ Opponit̃: dicit̃ hic. ꝙ depoſito officio tenetur officialis de eo quod geſſit. cōtra hoc op. ⁊ videtur ꝙ non teneatur vt l. cū quedā. C. de admi. tu. ⁊ ff. de admi. re. ad ciui. ꝑti. l. procurationes. §. in cū. ſo. diſtingue: vt in glo. ꝑ. tres caſus. qn̄q; q̄ritur vtrū depoſit⁹ teneatur ex delicto cōmiſſo ⁊ tenet̃ vt hic qn̄q; q̄ritur vtrū teneat̃ ex cōtractu. ⁊ tūc aut illud erat officiū neceſſariū: qꝛ inuit⁹ tenebatur eū ſubire. vt tutor: curator: iudex: ⁊ alij: q inuiti ad officiū ſunt cogēdi ⁊ iſti finito officio nō tenētur de cōtractib⁹ initis ab eiſdē. vt in cōtrarijs all'. s. qn̄q; erat officiū volūtariū vt ꝓcuratōis ad qꝺ null⁹ cōpellitur. vt. l. inuit⁹. C. de ꝓcura. ⁊ iſti de cōtractib⁹ ꝑ eos initis tenētur officio finito. vt. l. ꝓcura. q ꝑ euictione. ff. de ꝓcura. vbi de hoc. qꝺ intellige qn̄ ſe obligauit ꝓprio nomine vel ſimplr̄ cōtraxit. ſi aūt ꝓcuratorio noie: nō tenebit̃ ꝓcuratiōe finita: vel ſi tenet̃ liberabit̃ cedēdo actiōi cōtra dn̄m. ⁊ ita tȝ ibi bar.

11 ¶ Aduerte tū ſup primo mēbro vbi dixi ſimplr̄ officialē ſi delīqt in officio poſſe conueniri officio finito vt hic. vr̄ eñ illud nō bn̄ dictū. qꝛ finito officio infra. xxx. dies. de ſingulis q̄ geſſit oȝ reddere ratonē. ⁊. j. dictū tp̄us oȝ cōdēnari: vel abſolui. vt. C. vt oēs tā ciui. q̄ꝫ crimi. l. j. iſte antē tex. innuit ꝙ ꝑpetuo cōueniri poſſit. ergo male. ſo. dic: ꝙ aut conuenit̃ in patria: in qua officiū exercuit. ⁊ nō pōt poſt. xxx. dies: vt ibi. aut in proprio domicilio: ⁊ tūc ſemp ex delicto cōueniri pōt: vt in cōtrario. qꝺ eſt no. ꝑ officialib⁹ ciuitatū: ⁊ terrarū: q debēt. j. certa tp̄a ſyndicari ⁊ vltra nō audiūtur: q de eis volūt cōqueri: non eñ oȝ cōueniri ſi volūt eos cōueniri in patria: vbi geſſerunt officiū ſec⁹ ſi in patria ipoꝝ qꝛ tūc poterūt qn̄cūq; ꝑ exceſſibus ⁊ delictis ſm naturā actiōis. ⁊ ita no. Bart. in. l. j. ff. ad. l. iul. repe. ¶ Scd̄o op. dr̄ hic. ꝙ nō ſtatim eſt excōicat⁹ ſucceſſor in officio: ſȝ ita demū: ſi nō purgauit. infra mēſeȝ. ſȝ cōtrario vr̄ ꝙ ſtatim cū officiū eſt ingreſſus. qꝛ illa pena excōicationis fuit inflicta a ꝑdeceſſor: ſub nomine dignitatis. ergo ſtatim debuit ſucceſſorē ligare. vt. s. de offi. dele. c. p. ⁊ gl. ſol. cōtrariū loqtur de his q̄ reſpiciūt ſtatū q̄ ſtatim in ſucceſſorē trāſeūt: ſed hic loqtur in delictis a ꝑdeceſſore cōmiſſis: q̄ non reſpiciūt dignitatē: ſȝ pſonā delinquētis: nec ſtatim ſucceſſorē ligant: niſi cōſenſerit expreſſe: vel tacite nō purgādo ipſuȝ

Ponit queſtiones. vt hic ⁊ ita dicit glo. ſi. Sed pone ꝙ nou⁹ rector opam dedit quātūcūq; potuit: ꝙ hoc emēdaret: ſed vniuerſitate reſiſtente qꝺ intēdebat nō potuit ꝑficere: vr̄ excuſat⁹. xxiij. q. iij. ſi heres. ſed dic cōtra. l. ꝙ ex hoc tn̄ nō ſit excuſatus: niſi oīno relinquat regimē. ⁊ idē dicas in antiquo rectore vt nō ſit excuſat⁹ qn̄cūq; vniuerſitati cōtradixerit: ⁊ reſiſterit ne grauaret eccl'ias in collectis: niſi oīno relinquat officiū ſȝ Io. an. ⁊ hoc verū in rectorib⁹. qd ergo dices in cōſiliarijs q cōtradixerūt ꝑdictis: an hoc ipo ſint excuſati a pena: vel teneātur dimittere officiū cōſiliarioꝝ. credo ꝙ nō teneātur dimittere: ſȝ ſufficiat eis: ꝙ cōtradixerint ad euitationē pene. ar. no. in. c. j. s. de his q̄ ſi. a ma. p. ca. vbi de hoc ⁊. l. quoniaȝ. C. de ap. q̄ ē ad hoc no.

12 ¶ Querit circa hoc etiam Io. an. ꝙ ſi officialis illa de cā renūciauit officio: an ꝑdat ſalariū ꝑ reſiduo temporis. dicit ꝙ nō cū ꝑ ipm nō ſtet quominꝰ regat: ſed ꝑ vniuerſitatē q̄ delinqt facit qꝺ no. Bart. in. l. in cuiꝰ. ff. de an. le. ¶ Ultimo q̄ro. dicit̃ hic ꝙ ꝑdeceſſor ⁊ ſucceſſor in officio ſunt excōicati: niſi ſatiſfecerint ⁊c. q̄ro quid tenentur iſti ſatiſfacere cū pecunia a clericis indebite extorta nō puenerit ad eos: ſed ad vniuerſitatē. dicit Io. an. ꝙ tenetur emēdare omne dāpnū: qꝺ cōtingit eccleſijs ex eoꝝ regimine. Itē ſi cōſiliū dedit de collecta imponenda ad reſtitutionem ipſius tenetur. ſi vero conſilium non dediſſet: forte non cogeretur ad emendationem collecte: ſed alias ad intereſſe quod obuenit eccleſie ob ipſius regimē emēdabit: ⁊ forſitan penitētiā ⁊ etiam pecuniariaȝ oportebit eum ſubire prout arbitrabitur bonus index ſm eum vtrum autem vnius ſolutione oēs ad reſtitutionem obligati liberētur ⁊ abſolui debeant ab excommunicatione. dic: vt no. Ioā. an. j. de homi. ſicut dignū. que materia bene adaptatur huic proxime queſtioni.

1 ¶ Prelati ſoluentes procurationem legatis ⁊ alijs nūtijs apoſtolicis poſſunt a ſubditis repetere. Nec debent plus extorquere q̄ꝫ ſoluerunt. nu. 2.

3 Exigens plus a ſubiectis q̄ꝫ debeat punitur.

4 Exactum indebite debet reſtitui: ⁊ tantundem pauperibus erogari.

5 Dare vel reſtituere an quis teneatur in foro conſcientie illud ad quod de iure ſcripto non poſſet cogi.

6 Obligatus naturaliter an teneatur.

7 Heres ſi per ignorantiā facti ſoluit vltra falcidiam an teneat̃ reſtituere heredi.

8 Obligatus ciuiliter tantum ſed non naturaliter an teneatur.

9 Iura quare cogunt confitentem poſt biennium ſoluere pecuniam confeſſatam quam non recepit: nec debet.

10 Tutus preſcriptione ſi ſciat rem ad aliū pertinere an teneat̃ reſtituere in foro conſcientie.

11 Filiuſfa. qui eſt tutus exceptione macedoniani contra creditorem repetentem mutuum: an teneatur ſibi ſoluere in foro conſcientie.

12 Aduocatus procurator: curſor: medicus vel alius ex arte vel negotiatione ſi exegit vltra q̄ꝫ debeat: non tamen doloſe: an teneatur illud reddere in foro conſcientie.

13 Lucratus in ludo centum an teneatur illud reddere.

14 Hypocrita qui ſub nomie boni chriſtiani multa queſiuit an teneatur reſtituere.

15 Conſtitutio facta ab imperatore cōtra ius naturale an ſit ſeruanda in foro anime.

16 Conſtitutio eſt edita cum cauſa legitima que cauſa ceſſat in aliquo ſpeciali caſu: ſed non ceſſant verba legis: an erit ſeruanda.

Cvia pleriq;. Prelati plus debito a ſubdito extorquentes pretextu procurationis vel alterius ſeruitij impenſi legato vel alteri illud reſtituent: ⁊ tātū dē pauperibus erogabunt. ⁊ primo prohibet. ſecūdo penaȝ.
1 imponit facienti. tertio ſuperiori negligenti. ¶ No. primo ꝙ
ꝙ quandoq; legatis ⁊ alijs nūtijs apoſtolicis ſoluitur eorū
procuratio a prelatis ⁊ ꝑlati poſtea a ſubditis poſſunt repetere: qꝺ ſoluerunt. de quo. s. de cen. c. procurationes. videtur
ergo ad procurationē quilibet qui idoneus eſt inſolidum obligatus. licet ab alijs poſtea poſſit recuperare quod ſoluit ꝑ
2 rata. ¶ Secundo no. ꝙ nō oȝ plus a ſubditis extorquere:
q̄ꝫ ſoluerit. tales eñ lucrum ſectantes dicuntur in ſubditis q̄rere ꝑdam: non prebere ſubſidium. ſic qn̄q; iudices alienum
iurgium reputāt ſuaȝ ꝑdam. C. ad. l. iul. repe. l. iij. ⁊ in aut. de
3 mā. princ. §. illud tn̄. coll. iij. ¶ Tertio not. ꝙ punitur ille q
plus exigit a ſubiectis q̄ꝫ debeat. de quo in glo. ſimiliter gabellarij qui publicani dicūtur: ſi plus extorquēt: q̄ꝫ debeāt:
puniuntur. vt. ff. de publi. l. j. ⁊ l. quante audacie. ¶ Quarto
4 no. ꝙ illud quod indebite eſt exactum oȝ reſtitui: ⁊ tātūdeȝ
pauperib⁹ erogari. pena ergo que imponitur ratione delicti
nō applicatur fiſco vel parti: ſed inter pauperes diſpenſatur
cōcor. C. de epi. au. l. ſi cleric⁹. ⁊ de materia dic: vt. l. agraria. de
termino mo. per bar. ¶ Quero: qꝛ iſti qui illicite extorquent Ponit queſtiones.
pecunias a ſubiectis qn̄q; debēt reddere dupluȝ. vt hic. qn̄q;
quadruplū. ⁊ qn̄q; aliter. qualiter ſunt intelligenda iſta iura.
dic: vt in glo. ⁊. xviij. di. qm̄ quidē. vbi etiā de hoc Hoſti. dicit
ꝙ varijs ⁊ diuerſis caſibus iſta iura loquuntur. nā qn̄q; ꝑlatus grauat ſubditū in ꝓcurationibus: ⁊ tūc habet locū. s. de
cen. ꝓcurationes. qn̄q; in exenijs tp̄e ꝓcurationis. ⁊ habet locū. s. de cē. romana. §. pe. ⁊. c. ij. li. vj. ſi alio tp̄e locū habȝ. xviij.
di. de eulogijs. ſi ꝓpter ſeruitiū factū legato: vel alij: locū habet qꝺ hic dicitur: vel ſm eum indiſtincte redditur hodie duplum. vt no. in dicto. c. ꝓcurationes. in ſi. ¶ Alteri⁹ incidenter q̄rit̃. cū iura penas īponūt ꝑ noia iſta dupli: tripli: vel quadrupli: an in iſtis inſit ſimpliū. remittit io. ad no. j. q. vij. in eō.
⁊ ego remitto ad no. in. l. edicto. de publi. vbi dicit bar. ꝙ in
dubio ſemp in duplo ineſt ſimpliū. ¶ Uenio ad appatū: queſ
5 ponit Io. an. poſt Inno. qui tot⁹ tēdit ad hūc finē. vtȝ ī vtrū
qꝫ ī foro penitētiali ſiue cōſtitutōe teneat̃ dare: vel reſtituere illud ad qꝺ de iure ſcripto nō poſſet cogi. puta q̄ſita ex ꝑſcriptione: ſentētia iniuſta ex cōtractu nullo: vel reſtitutionis
bn̄ficio reſcindendo: vel aliqd vltra q̄ꝫ res valeat. vel in ludo:
vel ex legato vltra falcidiā. vel ex chirographo poſt biēniū. ⁊
ex plurib⁹ alijs cauſis de qb⁹ ſingulariter ꝑ q̄ſtiones breuiter
6 videam⁹. ꝙ primo q̄ro de obligato naturaliter: puta ſeruo aliquid dare ꝓmiſit dn̄s: certū eſt ꝙ tenet̃ ſibi naturaliter: non
ciuiliter. vel pone. heres tenetur ad legatū integrū naturaliter. qꝛ defunct⁹ voluit. ſed ꝑ fal. ⁊ ſic mero iure ciuili pōt retinere falcidiā. an ergo iſti ⁊ ſi. in foro cōſcie tenebuntur ſoluere dicit in ſeruo ꝙ ibi eſt ſoluēdū qꝺ naturaliter debetur: licȝ
nō ciuiliter. ar. de iure iurā. cū te ⁊ qꝺ no. j. de pen. c. j. de herede vero dicit ꝙ ſoluere nō tenetur. ⁊ ſi ſoluit vltra falcidiā ꝑ
errorē facti pōt illud repetere. C. ad. l. fal. l. error. nam illud

ius ciuile

ius ciuile ꝓmulgatū ſup falcidia retinēda habet equitatē ꝓ-
pter onera ⁊ labores:quos heres patitur in adminiſtratiōe
bonorū.⁊ de iſto debito naturaliter tm̄:⁊ ciuiliter indebito ⁊
7 ecōtrario.vide no.ſ.de ſolu.c.ſi.⁊ ex ṗdictis habes ꝗ ſi he-
res p ignorātiā facti ſoluit vltra falcidiā teneaṫ reſtituere he
redi.qḋ eſt verū ſm eū.ſi ſoluit p ignorātiā facti.ſec⁹ ſi iuris.
vt dicta.l.error.ſed certe hoc tm̄ ꝓcedit in foro cōtētioſo.In
foro cōſciētie verū reddere teneaṫ legatari⁹ ſi p iuris ignorā-
tiā heres ſoluit vltra debitū ꝓpṫ volūtatē teſtatoris q̄ fauet
ſolutioni.lex vero habēs equitatē fauet heredi.ſtandū credo
iuri in hoc caſu:⁊ ſm ius ſcriptū cōſciētia ſeruāda. ¶ Scḋo
8 q̄ro ꝗ de eo q obligatus eſt ciuiliter tm̄:ſed nō naturaliter.vt
in eo q ſcripſit ſe debere cētū ſpe future numeratiōis cū in ve
ritate nihil accepit.nunqḋ teneṫ tale debitū ſoluere lapſo biē
nio.vr ꝗ ſic.q: p lapſum biēniū eſt excluſus a defenſione ⁊ ex
ceptio nō nu.pecunie.vt.l.in cōtractib⁹ de nō nu.pec.contra
riū tꝫ Jo.an.q: licite hoc retinet debitor:nec vltro ſe offerre
dꝫ:⁊ ſoluere creditori ciuili tm̄.nā lapſus biēniū obligationē
q̄ erat ciuilis tm̄ nō facit naturalē.qḋ dic:vt.ſ.de ſol.c.ſi.Idē
dicit in eo q iniuſte cōdēnat⁹ ē:q lꝫ in foro iudiciali poſſit vrge
ri ad ſolutionē vltro tm̄ ⁊ ſpōte ſoluere nō tenetur.q: non dꝫ
qs facere:qḋ fratri ſuo ſit cā pctī qḋ eſſet in caſu nr̄o:ſi ille re
ciperet id in quo frater eſt ſibi p iniuſtā ſentētiā cōdēnat⁹.ii.
q.vij.negligere.nō deberet ergo talis recipe:ſi ſcit ſentētiā ꝑ
ſe latā fore iniuſtā:⁊ ſi recepit dꝫ reddere:⁊ penitētiā agere.
ar.xiiij.q.v.c.ſi.⁊ ad ṗdicta vide.l.iuſ.ff.de ꝯdi.inde.⁊ qḋ no.
Cy.C.e.tit.l.j.⁊ p Ho.in ſumma de ſen.⁊ re.iu.ſub rubrica de
ſentētia.ẜ.quot ſint ei⁹ ſpēs ſub.ẜ.ſed nūquid eſt hoc ſimpli
citer verū.⁊ vide etiā in rubrica.de ceſſi.bo.ſub.ẜ.ſi qs antez
9 dicat. ¶ Sed circa ṗdicta dices ꝗ quare iura fauēt huic iniq-
tati:vt poſt biēniū cogāt cōſitētē ſoluere pecuniā cōfeſſataz:
quā nō recepit:⁊ p iniuſtā ſentētiā ſoluere:qḋ nō recepit:nec
dꝫ.dicit Inno.ꝗ iſta iura ſunt inducta ꝓpter ꝓbabilē igno-
rātiā:et vt ſit finis litiū:poſtq̄ eñ apparet ſentētia cōtra ali-
quē lata:vel ei⁹ cōfeſſionē ſup receptiōe pecunie cōiuncto la-
pſu biēniū lex habet ꝓ veritate:ꝗ ita ſit:⁊ ṗſumēdū ē ꝓ ſentē
tia iudicis:⁊ ꝓ cōfeſſione:adeo vt ſit finis litiū iura cogūt ta-
les ad ſoluēdū.Et ex his infert.ꝗ ſi p cōfeſſionē ei⁹ pro quo
ſentētia lata eſt:appareret ſentētiā fuiſſe iniquā:q: ita fatere
tur vel poſt biēniū fateretur ſe nō numeraſſe pecuniā:quam
petit ex chirographo nō audiretur poſtea hec petēdo:etiā ſi
debitor iuraſſet ſibi ſoluere.vt.C.de non nu.pecu.l.j.ij.⁊ ſi.fa
cit.j.de pur.vulga.c.ij.⁊ hec dicta no.⁊ adde qḋ no. Dy.in.c.
locupletari.de regu.iuris.li.vj.⁊ qḋ dixi in dicto.c.ſi.ſ.de ſo
10 lu. ¶ Tertio q̄ro ꝗ vtrū tut⁹ ṗſcriptione ſi ſciat rē ad aliū ꝑ-
tinere teneatur reſtituere in foro cōſciē.idē pōt q̄ri ſi poſt.l.
ve.l.xl.ānos repio ṗtꝫ meū debuiſſe titio cētū:qḋ ōbiuī pe
tere nō pōt.q: eſt ṗſcriptū ſpatio tāti tēporis:an in foro cō-
ſcie debeā ſibi ſoluere vel reſtituere rē ṗſcriptā.dicit in ṗſcri-
ptiōe rerū ꝗ aut eſt ṗſcriptio odioſa q̄ ꝓcedit cū mala fide.
aut eſt ṗſcriptio fauorabilis:q̄ cū titulo ⁊ bona fide ꝓcedit.
primo caſu tenetur reſtituere poſt rē ṗſcriptā ⁊ magine ho-
die:quo talis ṗſcriptio reprobatur.vt.c.malefidei poſſeſſor.
de regu.iuris.li.vj.ſcḋo caſu nō teneor reſtituere poſtq̄ ṗſcri
ptio eſt cōpleta:licet theologi aliter ſentiāt.vt no.ſ.de cōce.
ṗbē.c.j.⁊ de ṗſcrip.c.qm̄.⁊ vide qḋ no.in.l.ſi.ff.rē ra.ha.⁊.l.ſe
11 qtur.ẜ.ſi viā.de vſuca.p bar. ¶ Quarto q̄ro de ꝗ filioſa.q eſt
tut⁹ exceptiōe macedoñ ꝯtra creditorē repetētē mutuū:an te
netur ſibi ſoluere in foro cōſcie.tenet ꝗ nō.q: iſta exceptio ē
inducta in odiū creditoris:⁊ ꝓpter bonū publicū.vt vitētur
mortes parētū.ff.ad mace.l.j. ¶ Quito q̄ro ſi qs ex cōtractu
q pōt dici null⁹ vel cōpetit cōtra eū reſtitutio aliqḋ ē adept⁹:
12 an debeat illud reddere:vel pone ꝗ ꝗ aduocat⁹:ꝓcurator:aur
for:medic⁹:vel ali⁹ ex arte vel negotiatiōe exegit vltra q̄ de-
beat nō tm̄ doloſe:an teneaṫ illḋ reddere in foro cōſcie ſiue pe
nitētiali.circa primū dicit ꝗ illud qḋ poſſet ab aliquo aduo-
cari p viā reſtitutiōis in integrū niſi agaṫ cōtra eū non teneṫ
reddere.ſec⁹ ſi cōtract⁹ fuiſſet null⁹ ꝓpter ſolēnitatē omiſſaꝫ
q: in primo caſu habet iuſtū titulū ⁊ diuū:anteq̄ aduocetur:
in ſecūdo nullū habet titulū in re illa. In alijs exēplis de q-
bus.ſ.dicit.ꝗ ſi ad illius exacti reſtitutionē vltra debitū poſ
ſet de iure cogi:tenebiṫ reſtituere.alias nō tenereṫ in foro iu-
diciali:niſi forte medic⁹.i foro ṽo penitētiali prudēter facit ſi
omnia in eleemoſynas largiatur.xiiij.q.v.q habetis.⁊.c.non
ſane.ſubdit tm̄ nō eſſe dānādū ſi heredibus hec relinquunt.⁊
hec vera ſi hec queſiuit ex negotiatione licita ſiue dolo tamē
immoderate.Si aūt ex negotiatiōe illicita:⁊ ſine dolo puta
ex meretricio vel ioculatione:vel aliter ex illicito actu:ex quo
tm̄ repetitio nō debeṫ.dicit ꝗ dꝫ erogare pauperib⁹ vl̄ i alios

vſus pios.xvij.q.iiij.ſi quis cōtumax.xiiij.q.iiij.ſi quis obli-
tus.de alijs vero qui extorquēt plus q̄ debeāt ratione offi-
cij dictū eſt.ſ.in prin.ꝗ etiā in foro ciuili tenētur reſtituere:
13 ⁊ cū pena.vt hic in tex.⁊ gl. ¶ Sexto q̄ro ꝗ quid iuris ſi quis
in ludo eſt lucratus centū:an teneatur illud reddere.dicūt q-
dā ꝗ ſi tractus fuit nō teneṫ reſtituere.q: nihil dolo feciſſe vr̄
ſi vero traxit aliū tūc teneṫ.Itē ſi aliquid amiſit poteſt repe-
tere:vel forte melior eſt cōditio poſſidētis.ff.de cōdi.ob tur.
cauſam.l.vbi aūt.q vero recreationis cā modicū ludit redde
re nō tenetur.ff.de alea.p totū.ſm Inno.Jo.an.remittit ad
ſummā Hoſti.de exce.ṗla.ẜ.vnico.ſub.ẜ.clericus vero etiam
ad ludū.⁊ ſub.ẜ.licet aūt ludere.⁊ p Ray.in ſi.ſecūde partis.
⁊ per tho.ſecūda ſecūde.q.xxxij.articulo.vij.ad ſi.de ludo a-
learū no.ſ.de vi.⁊ ho.cle.cle.ij.in.iij.glo.⁊ qḋ ibi p Jo.and.
de acqſitis aūt in bello ⁊ dānis ibi datis no. Inno.ſ.de iure
14 iurā.ſicut. ¶ ꝗ Quid de hypocrita qui ſub nomine boni xp̄ia
ni multa queſiuit.dic ꝗ tenetur reſtituere.q: p fraudē acqui-
ſiuit.ix.q.v.c.ſi.ſed cui ſiat reſtitutio dic ꝗ deo ⁊ in eleemoſy-
nā:⁊ nō illi q dedit.q: cōſecut⁹ eſt mercedē ſuā.ar.in eo qḋ le.
15 ⁊ no.de deci.c.ex tranſmiſſa. ¶ Septimo q̄ro ꝗ ſi impator vel
alius princeps ſine cauſa cōſtitutionē facit cōtra ius natura-
le:puta ꝗ dominia rerū de vno in aliū trāſferātur:nunquid
talis cōſtitutio in foro aīe eſt ſeruāda.dicit ꝗ nō:imo nec in
foro iudiciali.vt no.Inno.ſ.de cōſti.c.que in eccleſiarū.facit
16 ff.de vul.⁊ pu.l.ex facto.ẜ.ſi. ꝗ Sed pone ꝗ cōſtitutio eſt edi
ta cū cā vltima q̄ cā ceſſat in aliquo ſpāli caſu ſed non ceſſant
verba legis an erit ſeruāda:videṫ ꝗ nō poſtq̄ eñ ceſſat rō et
mens cōſtitutionis ceſſat cōſtō.vt pꝫ in macedo.ex cauſa in-
ducto:q̄ ſi in aliquo caſu ceſſat:nō habet locū eius diſpoſitio
vt.l.j.ad mace.Alij dicūt.ꝗ poſtq̄ cōſtitutio facta eſt ex iuſta
cauſa etiā cōtra ius naturale:licet poſtea veniat caſus in quo
cauſa legis ceſſet:niſi ſit caſus qui a iure excipiatur:nihilomi
nus eſt cōſtitutio generaliter obſeruāda.ar.de cōſti.c.j.⁊.c.ſi.
nec eſt expediens:nec etiā poſſibile oēs articulos cōprehēde
re ſigillatim.ff.de legi.l.non poſſunt.⁊ de ṗſcrip.ver.l.iiij.ſꝫ
Inno.cui⁹ ſunt iſta dicta originaliter valde bona:de quibus
etiā p Hoſti.in ſumma de peni.ẜ.ſi.p totū.⁊ aduertēdū q: il-
la:vt dixi hñt locū in foro penitētie.In iudiciali eñ omnia q̄
dicta ſunt hñt deciſiones in iure ſatis claras.nūquid ergo i
caſibus in qbus de iure cōi non ſunt ꝓdite actiōes ſuadet tm̄
equitas actionez dari ſaltē rōne peccati.poſſit de his haberi
recurſus in foro eccle.vide q̄ no. Inno.ſ.de iudi.nouit.que
Bar.reaſſumpſit in extrauagāti ad reprimēdā ſup verbo.de
nunciatis.

1 ¶ Eccleſia nondum perfecte i eſſe producta gaudet priui-
legio ⁊ immunitate eccleſiarum.
2 Fugiens ad oratorium authoritate epī conſtructum gaudet
immunitate.
3 Eccleſia ſi eſt interdicta:an fugiens ad eam ſit immunis.
4 Locus eſt dedicatus in quo epiſcopus poſuit primarium la
pidem:nondum tamen celebratum eſt ibi an habeat immuni
tatem.

Eccleſie. Eccleſia non cōſecrata in qua di-
uina celebrantur:gaudet immu-
nitate.primo ponitur dictū:ſecundo ratio dicti
1 ibi.q: obſequijs. ¶ No.primo ꝗ ꝗ eccleſia nōdū
perfecte in eſſe producta gaudet priuilegio.⁊ immunitate ec
cleſiarum.licet enim non ſit perfecta.tamē ē in re notabiliter
deſtinata ⁊ de proximo conſecranda.vnde pro cōſecrata dꝫ
haberi ſicut ꝓ cincto q de proximo eſt cingend⁹.vt.l.pe.ff.de
teſta.mi.Nā deſtinatio irreuocabilis idem qḋ perfectio ope-
ratur.vt.l.⁊ ſi non ſint.ẜ.quid ergo.de au.⁊ ar.le.⁊.l.item co-
rum.ẜ.intereſt.de le.iij.⁊ plene per Bart.in.l.cetera.ẜ.ſed ſi
pariṫ.de le.j. ¶ Secundo no.ꝗ dedicata diuinis obſequijs
non ſunt ⁊c.⁊ de pena violantis immunitatem eccleſie.dic.vt
no.xvij.q.iiij.ſi quis contumax.⁊ collige per hoc quod dicit
2 diuinis obſequijs ꝗ ꝗ fugiens ad oratorium habeat immuni
tatem.quod eſt verum.ſi eſt auctoritate epiſcopi conſtructū.
alias ſecus.in aut.de ec.ti.ẜ.ſi quis in domo ſua.⁊.ẜ.ſi vero. ꝗ Ponūt que
ꝗ coll.viij. ¶ Quero ꝗ quid ſi eſt eccleſia interdicta.an ad eā cō ſtiones.
3 fugiens ſit immunis.videtur ꝗ non teneat priuilegium.ar.
huius.c.dūꝫ dicit in qua diuina ⁊c. Jo.an.dicit ꝗ retinet pri
uilegium ſicut ipſum retinet clericus interdictus:ſuſpenſus
vel excommunicatus circa in manum iniectionem.⁊ circa fo-
rum.lxxxi.di.dictum.deus enim in cuius honorem datur im
munitas.non deligt.de his que ſi.a ma.par.ca.queſiuit.⁊ ſa-
tis affligitur ꝗ ſibi ſubtrahitur penſum debitū.de cele.miſ.

c.j.nec eſt addenda afflicto.vij. q.j.cũ percuſſio.de de.egro.
c.ex parte.remittit Hoſtien.ad ſummam.eo.titu.§.inquan-
4 tum.v.ſed nunquid hoc priuilegiũ. ¶ Secundo q̃ro pone ꝙ
ꝙ locus eſt dedicatus in quo ep̃s impoſuit primarium lapi-
dem nondum tñ celebratum eſt in eo: an habeat immunitatẽ
videtur ꝙ non:per hunc tex.⁊ hoc tꝫ hic glo. Idem ab. Ho.
contra ſm quẽ ſufficit ꝙ aut.pontificis locus ſit dicatus deo
ita ꝙ nõ poſſit ad humanos vſus redire.inducit pro.opi.ſua
ꝙ dicitur de palatio ep̃i.xvij.q.iiij.id conſtituimus.⁊ de ſta-
tua prefecti vrbis.inſtit.de re.di.§.nullius.ego adduco.ꝭ.de
baptiſ.maioris.§.ceterum.vt illud quod hic diuina miniſte-
ria celebrantur exponi debet.i.celebrari poſſint vt ſic verba
referantur ad aptitudinem.non ad aptum.vt ibi ⁊.l.labeo.ff.
de ſtatu li.

1 ¶ Delinquens in eccleſia non conſequitur immunitatem.
2 Fugiens ad cemiterium habet immunitatem ſicut ad eccle-
ſiam.
3 Pena inſultantis ad domum:an habeat locum in inſultante
ad porticum.
4 Delinquens in eccleſia caſu non ex propoſito an habeat im
munitatem.

IMmunitatem. Qui ſub ſpe i
munitatis in
eccleſijs vel cemiterijs delinquũt: immunitate
non gaudent.⁊ ſunt due partes.ſecũda ibi:cum
1 in eo. ¶ No.primo ꝙ pro exceſſibus cõmiſſis
in eccleſia delinquens immunitatem non conſequitur.⁊ po-
nit tex.exemplum.de mutilationibus ⁊ homicidijs. idem di
cas in alijs delictis intus eccleſiam perpetratis.puta adulte
rio:⁊ raptu virginum:ſm Hoſti. Idẽꝫ ſm eum in furto licet
Goff.cõtra no.p.l.ſi quis in hoc genus.C.de epi.⁊ cle.remit
2 tit Hoſti.ad ſummam.e.ti. ¶ Secũdo no.ꝙ non ſolum fu
giens ad eccleſiam:ſed ad cemiteriũ habet immunitatem.idẽ
ſi ad domũ ep̃i quod intelligunt quidam ſi domus ep̃i eſt in
fra.xl.paſſus prope eccleſiam.xlj.di.ep̃us.idem ſi cõfugiat ad
porticum eccleſie adherentem.xvij.q.iiij.ſi quis contumax.
3 Et facit ad queſtionem ꝙ de pena inſultantis ad domũ:ꝙ lo
cum habeat in inſultante ad porticum.de hoc in Spe.de in
iur.verſi.pone in ſtatuto.⁊ hoc tñ q̃ritur in immunitate cõ
cedẽda.qd ſi de ipſa denegãda puta dicit.illa decr.ꝙ delinquẽ
tes in eccleſijs vel cemiterijs non gaudeãt immunitate.quid
ergo.ſi non in eccleſia:ſed in porticu vel prope ipſam:videtur
ꝙ ſimiliter non cõſequatur p rationem huius.c.q̃ in loco pri
uilegiato delinquentem ibi non defendit.⁊ de iſta dictione in
dic:vt.l.ſi ſtatua.ff.de iniur.⁊.l.gallus.§.ille caſus.ff.de lib.et
po.quid dices ſi cum baliſta.vnus qui eſt in eccl'ia vulnerat a
lium exiſtentem a longe p.xl.paſſus vel econtrario.ita lõge
diſtans perijt vnũ intꝰ eccleſiã ⁊ quid iuris ſi ſtãtẽ intꝰ p par
tem mãtelli q̃ manet exterꝰ ipſm trahit:vel blandis et dolo-
ſis verbis de eccl'ia exire facit ⁊ occidit:an habeat immunita-
tem poſtea cõfugiens ad eccl'iam.iſte ſunt pulchre queſtiões
⁊ dubitabiles. Io.an.tangit illã de mãtello:⁊ tꝫ ꝙ ſit excõica
tus.qꝛ ſi ſic detraheret clericum incideret in canonẽ.de ſen.
ex.nuper.de illo qui trahit volentẽ ⁊ eũ ad mortẽ vel trunca-
tionẽ cõdẽnat:dicit ꝙ nõ tenet eũ ſola violẽtia puniat. Ego
de p̃dictis.q.te remitto ad no.in ſi.p Bar.in.l.libellorum.de
accu.⁊ quid iuris ſi exiſtens in eccl'ia mãdat extra cõmitti ho
micidiũ:vel ecõtrario.an ab eccl'ia.dic:vt no.bart.in ſi.in.l.vt
ꝑponit.ff.de fideiuſ. ¶ Quero dicitur hic.ꝙ ideo iſti in eccle
ſia delinquẽtes nõ defendũtur.qꝛ nullatenꝰ fuiſſent cõmiſſu
ri:niſi talẽ immunitatẽ crederẽt ſe habere qd ergo ſi ſine ta
li credulitate immunitatis fuiſſent alias cõmiſſuri.dicit Io.
an.ꝙ iſta eſt p̃ſumptio iuris:⁊ de iure.p̃terea iſta non eſt ſola
cã quare immunitas denegat̃ talibꝰ:ſꝫ alie q̃ ſequẽtur in ver.
cuꝫ ⁊ in quo ⁊c.illa ergo prima fuit cã impulſiua qua ceſſante
nõ ceſſat iuris diſpoſitio.vt.l.j.§.ſecũ.ff.de poſtu. Ego dico
ꝙ poſito ꝙ illa fuerit cã finalis;licet ceſſet ſi alie rationes ſi-
militer finales locũ habeãt.habebit locũ iuris diſpoſitio vt.l.
4 liberorũ.⁊ qð ibi not.ff.de his q no.infa. Tñ tñ qs caſu nõ ex
ꝑpoſito delinquat in eccl'ia vr̃ habere immunitatem : puta ſi
nõ ꝑpter veteres inimicicias:ſed ex verbis cõtumelioſis ibi
ortis homicidiũ eſt cõmiſſum.ſm Hoſti.q dicit.ꝙ in hoc ca-
ſu ſaluari põt opi.Hug.de qua in glo. ¶ Ultimo Io.an.al-
legat auctoritatem apul.de deo ſocratis in prin.⁊ eſt talis.ſo
le apud prudẽtes viros eſſe in opibus elaboratis vindicatio
reſtrictior in rebus ſubitaneis venia prolixior.⁊ concor.cum
iure quo cauetur ꝙ dicta omnia diu commiſſa mitius puni-
unt:q̃ cõmiſſa nouiter.vt nota.in.l.ſi diutino.ff.de penis
feros enim animos mitigat longa dies ⁊c.

¶ Ne clerici vel mo.ſecularibus ⁊c. Rubrica.

1 ¶ Negotium ſeculare quot modis dicatur prohibitũ: vel
conceſſum.
2 Negotiationes quum nõ ſunt de genere malorum quare ſint
clericis vetite.
3 Clericis an ſit promiſſum facere colores ad decolorãdos ho
mines ſiue feminas.

¶ Dictũ ẽ.ꝭ.de his q̃ ſunt de gñe p̃miſſoꝝ:ſeq̃tur videre de
his q̃ ſunt de gñe prohibitorũ.habetur de materia.lxxxviij.
di.per totum.⁊.j.q.iij.per totũ.de peni.di.v.de negotijs vel
cauſis ſanguinis.xxiij.q.vit.repetit in.vj.conuenit.de electi. ¶ Ponit que-
transmiſſam.de.vi.⁊ ho.cle.c.vlt.⁊.eo.ti.c.j.in cle. ¶ Quero ꝙ ſtiones.
1 quot modis dicitur ſeculare negotiuꝫ clericis prohibitũ:vel
conceſſum.dicit ꝙ tribus modis.vno modo dicitur ſeculare
negotium quilibet actus ſecularium rerum hic enumeratus:
a quibus actibꝰ abſtinẽdũ eſt.ſecũdo dicitur iudiciũ de ſecula
ribus rebus : qð lꝫ clericis inter clericos tñ.xi.q.j.§.ex his.
tertio dicitur ſeculare inter homines ſeculares qð nõ licet cle
ricis:niſi de his q̃ pertinẽt ad iudicium eccleſie.vt cã decima
tionum.de deci.qm̃ iure patronatus.de iudi.quanto.⁊ ſi.de
quibus.de fo.cõpe.cum ſit.⁊.c.licet ex ſuſcepto. ¶ Quero ſe
2 cũdo ꝙ cũ negotiationes ⁊ iſta de quibus in.c.j.non ſint de ge
nere maloꝝ:quare clericis ſunt vetita.dic ꝙ ratione perſone
multa cñ licẽt vni:q̃ nõ alteri.vt negotiari quod nobilibꝰ p-
hibetur ⁊ iudicibus.vt.l.j.⁊.ij.C.de cõmer.⁊ merca.⁊.l.j.C.de
procura.ex perſona ergo q̃dã ſunt ꝓhibita:que regulariter
ſunt cõceſſa.ſimiliter negotiationes ex cã ſunt inhoneſte:li-
cet regulariter ſint honeſte.xiiij.q.iiij.quicũq;. Itẽ ex tempo
re puta feſtiuitatis.ꝭ.de ferijs.c.j.ex loco.puta eccleſia.vt.ꝭ.
ti.j.c.ſi.ex re.puta in rebus:q̃ nec p ſe:nec cum admixto poſ-
3 ſunt eſſe vſui.de cõtrahẽ.emp.l.quod ſepe.§.veneni. ꝙ Item
tractat Io.an.de colore ad decolorãdos ſiue ornãdos homi
nes vel feminas:an ſit permiſſum.dicit Hoſti.ꝙ non cũ cuili
bet ſufficere debeat ⁊ placere naturalis color datus a deo :et
vix ſine ipſius offenſa põt alꝰ ſupponi.de cõſe.di.iiij.oſtẽdi-
tur.i.q.j.qð quidã.vñ ecc.iiij.ne accipias faciem aduerſus fa-
ciẽ tuã.faciẽ inq̃ picture aduerſus faciẽ naturalem:⁊ contra
faciens timere põt illud Ioel.ij.omnis vultus redigetur in
ollã infernalẽ.vñ didimus rex ad alexãdrũ loquens de femi-
nis ſuis:q̃ nõ ornabantur dicit.Quis põt opus nature corri
gere:qð ſi ſiat aut infructuoſum eſt:qꝛ vincit̃.aut crimmoſuꝫ
qꝛ p̃ſumitur.⁊ Cy.de diſciplina ⁊ habitu virginũ dicit.opus
dei eſt qð naſcitur:diaboli qð mutatur non tñ reprobat ꝑtio
ſuꝫ honeſtũ ⁊ placitũ ornatũ ſine pictura.ſi ideo ſe ornant vt
magis viris placeant.ſed ſi vt alioꝝ oculos ad ſe trahãt eſt
illicitũ:⁊ mortale.xxxij.q.v.nec ſol.⁊.c.ſe.vñ chryſoſtomꝰ.mu
lier ſi decorauerit:⁊ vocauerit ad ſe oculos hominum etiã ſi
plagã nõ intulerit vindictam dabit extremã.venenuꝫ eñ ob
tulit etiã ſi nullus qui bibat inuentus ſit.⁊ vide quod not.in
ſumma de emp.⁊ ven.§.de quibus.⁊ per Io.an.in regula eõ
ſiunt in mercuria.

1 ¶ Negotia multa ſunt ⁊ plus q̃ vocabula.
2 Plus iuſto nemo debet appetere.
3 Clericus poteſt procurare in foro ſeculari pro defenſione vi-
duarum ⁊ orphanorum.
4 Clerici poſſunt iuſto negotio operam dare:⁊ neceſſitatis cã
negotiari.
5 Emere tempore fertilitatis multa victualia vt tempore famis
abundet an ſit licitum.
6 Laicus conduxit aliquam negotiationem inſtituit heredem
clericum:an poterit in conductione remanere.

MUlta. Enumerat cõſiliuꝫ multa ſecularia
negotia a quibus iubet clericos et
monachos ſecundum verbum apoſtoli abſtine-
1 re. ¶ No.primo ꝙ multa ſunt negotia ⁊ certe
plus q̃ vocabula.ff.de preſcrip.ver.l.naturalis.
natura enim ſemper deproperat nouas edere formas.C.de
formu.l.j. ¶ Secundo no.ꝙ hic enumerat.xiiij.genera ne-
gotiorũ ⁊ tamen appellat ipſa pauca de quo.j.de cle.ex.mi.
2 litores. ¶ Tertio noc.ꝙ nullꝰ debet appetere plus iuſto.ẽ
enim virtus placidis abſtinuiſſe bonis.⁊ vide quod nota.in
clementina.ad noſtrum.de hereditate.in gloſſa.dicunt iſti.
¶ Quarto

¶ Quarto no.cauẽdũ a turpi lucro ⁊ maxime a negotiatio-
ne.de qua.j.de vſur.c.ſi.ſilr caueat iudex ne premiũ ex ſnia re
3 cipiat vel expectet.xi.q.iij.qui recte. ¶ Quinto not.ꝙ pro
defenſione viduarũ ⁊ orphanoꝝ põt clericus ꝓcurare in foro
ſeculari.⁊ hoc permittitur eis ex pietate.ſ.de poſtula.c.j.⁊ ſi.
4 ¶ Sexto no.ꝙ poſſunt clerici iuſto negotio dare operã et
neceſſitatis cauſa negotiari.qđ itelligẽ:vt not.xiiij.q.iij.in ſi.
ſumme.⁊.q.iiij.c.j.⁊.iij. ¶ Septimo no.ꝙ poſt enumeratio-
nẽ ſpecierũ ſubijcitur clã gñalis vt oĩa cõplectatur.cõcor.de
ꝓcura.qđ ad agendũ.lib.vj.facit.ſ.de reſcrip.ſedes. ¶ Octa
uo no.ꝙ iſta videtur ꝓhibita ſolũmõ ꝯſtitutis in ſacris.facit
de ꝯſe.di.ij.tribꝰ.eo.ti.c.ſeq. Sed Hoſtien.dicit hoc ꝓhiberi
oĩbus bñficiatis.qđ dic.vt.ſ.de poſtu.c.j.⁊ de cleri.vena.c.ſi.
Ponit que ſtiones. ¶ Querit Jo.an.poſt Inno.⁊ Hoſtiẽ.ſi qs tpe fertilitatis
5 emat multa victualia:vt tpe famis habũdet ſicſ fecit Joſeph
Geñ.xlj.hoc eſt licitũ.ſʒ nũqd reuẽdere chariori ꝑtio q̄ eme-
rit.dicit ꝙ aut quis emit eo ꝓpoſito:vt charius vẽdat:⁊ pec-
cat.de emp.⁊ vẽ.c.j.⁊ grauius clerici q̄ laici.xiiij.q.iiij.q̄cũqꝫ.
q̄ñqꝫ emit nõ eo ꝓpoſito vt vẽdat charius:ſed videns boles
abũdã fertilitatẽ in ꝯſũmẽdo in ſinendo deferri alibi intendit
ꝯgregare:⁊ ꝯſeruare ꝑ tpe neceſſitatis.⁊ tũc nõ peccat vẽdẽ
do illud eo ꝑtio quo alij vẽdunt ſm Inno.⁊ Hoſti. ¶ Scđo
quero ꝓhibẽtur clerici ꝯducere res laicoꝝ ad negotiandũ ſi-
6 ue lucrandũ.pone ergo ꝙ laicus qui ꝯduxit inſtituit here-
dem clericum.an poterit in ꝯductione remanere:vř ꝙ nõ.qꝛ
res puenit ad caſuʒ a quo nõ poſſet incipe.ergo nõ durat.vt
l.vnũmus.ff.de fide.⁊.l.pluribꝰ.§.⁊ ſi placeat.de vbo.ob.Sꝫ ĩuĩ
tʒ glo.ſup vbo ꝯductores.quã no.facit ad.q.ſtatuto cauetur
ꝙ nobilis non poſſit recipere ceſſionẽ ꝯ popularẽ:vel dictat
ꝯſtitutio epĩ ꝙ clericus nõ poſſit recipe ceſſionẽ a laico ꝯ lai
cum.pone ergo ꝙ laicus hñs ꝯ laicũ iura ceſſat inſtituit cleri
cum vel nobilẽ ſuũ heredẽ:an poterit agere nõ obſtãtibus di
ctis reformationibus dic:ꝙ ſic.ar.l.allegate in glo.iſta.⁊ not.
Bar.in.l.ij.§.tutore.v.ſed ſuũ.ff.de tal.

1 ¶ Clerici non poſſunt eſſe generales procuratores laico-
rum.
2 Clericus non poteſt eſſe procurator laicorum in rebus eorũ
ſed bene in ſpiritualibus.
3 Epiſcopus debet publice inhibere clericis ne acceptent pro-
curationes.
4 Clerici procurantes pro laicis an perdant priuilegium fori:
et an poſſint pro tali adminiſtratione trahi coram iudice ſe-
culari.

Vide in.c.ſʒ nec procu rationes.

Sacerdotibus.

Si clerici ⁊ miniſtri vł ꝓcuratores laicoꝝ de-
ꝓhebẽduntur in fraudẽ nõ dʒ eis ab eccĩa ſubueniri
ponit ꝓhibitionem: ⁊ penam tranſgreſſorũ ibi:ꝙ ſi publice.
1 ¶ No.primo ꝙ clerici nõ pñt eſſe miniſtri.i.gñales ꝓcura-
tores laicoꝝ:ſilr ecõuerſo nec laici clericoꝝ.lxxxix.diſt.indica
tum.ad qđ vide not.ſ.de deci.q̄uis.⁊ de ſyn.c.vno. ¶ Scđo
2 no.ꝙ clericus nõ põt eſſe ꝓcurator laicoꝝ in rebus eorũ:in
ſpũalibus ergo poſſet ⁊ etiã in eccĩaſticis corã epõ:qꝛ nõ re-
peritur ꝓhibitũ:ergo ꝯceſſum.ff.de ꝓcur.mutꝰ.⁊.j.de ſimo.
3 cũ eſſent. ¶ Tertio no.ꝙ epẽ dʒ eis hoc publice inhibere.
⁊ hoc ideo ne locus ſit inficiationi ⁊ ne valeat ignorãtia ſe tue
ri.j.qui ma.ac.po.cũ inhibitio.⁊.ff.de inſti.l.ſed ⁊ ſi pupillus
Ponit que ſtionem. §.de quo palã. ¶ Quero õr hic ꝙ nõ dʒ eis ab eccĩa ſubueni
4 ri.qro q̄ erit iſta ſubuẽtio que negatur eis:ꝙ an ꝑdent priuile
giũ fori ⁊ poterũt ꝑ iſta adminiſtratione trahi corã iudice ſe
culari:vel poterũt capi.quidã ꝙ cape poterũt ceſſante priui-
legio clericali.qđ glo.reprobat.⁊ idẽ Vin.Tan.Phi.Goff.
Inno.⁊ Hoſtiẽ.niſi monitio fuiſſet facta in ſinodo per epm
ſub pena oĩs priuilegij clericalis.qꝛ illa loco trine amonitio-
nis habebitur.de appel.ꝑterea de loca.c.j.⁊ huic intellectũ ꝓ-
bat lr̃a publice.õnũties.⁊ lr̃a ꝙ ſi poſtmodũ ⁊c.⁊ hoc caſu qñ
eſſet in hoc incorrigibilis ⁊ ꝯtẽneret monitiones epĩ ſi ſecula
ris ipm diſtringeret nõ deberet ſibi eccĩa ſubuenire:tali aũt
monitione publice nõ ꝑmiſſa ex ſola adminiſtratione ſine ꝓ-
curatione nõ eſſet priuatꝰ defenſionis bñficio ꝯ iudicẽ ſecula
rem.ſed in hoc nõ ſubueniretur ſibi.qꝛ teneretur reddere ra-
tionem in loco adminiſtrationis.C.vbi de ra.agi oportet.l.j.
⁊.ij.⁊ ibi eſſet per iudicẽ eccĩaſticum cõpellendus ad reliqua.
ſed dices illud nõ videtur:qꝛ clericus non põt non ſui iudicis:
iuriſdictionem ꝓrogare.ſ.de fo.compete.ſi diligẽti.ſol.dic:
ꝙ licʒ expreſſe nõ poſſit renũtiare foro ſuo:vt ibi facto tamẽ
ꝯtrario põt. Item etiã alibi ꝯtrahendo.vt.j.de ſenten.excõ.
cõtingit.⁊.ſ.de fo.competen.dilecti.reliqua que hic deſiciũt.

vide.ſ.de obli.ad ra.c.j.⁊ per Archid.xxj.q.iiij.cyprianus.et
xcvj.diſtin.c.ſina.

1 ¶ Deceptionis proprium eſt fictio ⁊ ſimulatio.
2 Profeſſi non debent exire clauſtrum cauſa legẽdi phyſicam
vel leges.
3 Tranſgreſſor huius conſtitutionis punitur quadruplici pe-
na pro vno delicto.
4 Malum an quis debeat facere pretextu boni.
5 Profeſſus an poſſit audire ⁊ ſtudere in ſcientia theologica ⁊
canonica ꝙ ſic.

Non magno.

Religioſi ꝓfeſſi exeũ-
tes audire leges vel
phyſicã:niſi infra duos menſes ad clauſtrum re
deant excõicati ſunt.⁊ in nulla cauſa patrocina-
ri poſſunt:⁊ in choro caplõ ⁊ ceteris erũt vltimi ⁊ ſine diſpẽſa
tione pape nõ promouẽtur.⁊ primo ponit factũ rephenſibi-
le.ſcđo illud fieri prohibet.ibi:vnde ne.tertio quadruplicem
1 penã imponit.ibi:ſi vo. ¶ No.primo ꝙ deceptionis ꝓpriũ
eſt fictio ⁊ ſimulatio ⁊ ꝓpoſitus bonis alligetur ad peccandũ
vnde ideo equus troianos fefellit.qꝛ formã minerue menti-
tus eſt:⁊ ſepe vitia ſe eſſe virtutes mẽtiuntur.xlj.diſtinc.ſepe.
¶ Scđo not.ꝙ aliqđ quandoqꝫ ꝓhibetur:non ꝙ de ſui na-
tura malum ſit:ſed qꝛ poteſt malum ex eo ſequi.ꝯcor.ſ.de in
2 remrã.⁊ ſi chriſtus.ad ſi. ¶ Tertio no.ꝙ cauſa legẽdi phy-
ſicam vel leges non debẽt profeſſi exire clauſtrũ.⁊ aduerte.qꝛ
ſi ſibi ipſi legeret extra clauſtrum etiam nõ intrando ſcholas
incurreret iſtam penã.ſm Innocẽt ad intellectũ huius vbi
legendas vide qđ not.Jo.and.in regula cum quid prohibe-
tur.de regu.iur.lib.vj.in q̄ſtione de priuilegio ſtudij boñ.ho
die etiã promiſum cõtra magiſtros qui lĩcenter docent vel in
ſcholis tenẽt tales religioſos.ſunt eñ excõmunicati.vt.j.eo.
c.ij.lib.vj.⁊ qđ hic not.Hoſtiẽ.vide ibi:in tertia glo.culpa er
go ſimilis cauſa ꝓhibita diſcere q̄ docere.vt.C.de mathe.
l.j.fine.ij. ¶ Quarto no.in v.ſi vo.ꝙ venientes ꝯtra iſtã con
ſtitutionem debẽt vt excõmunicati ab omnibus euitari vtrũ
autem per hec verba ſit inflicta excõmunicatio ipſo iure:vel ꝑ
iudicem infligenda.dicit ꝙ ipſo iure.vt.j.eo.ſuper v.verũ fa-
3 cit.ſ.de iudi.c.j. ¶ Quinto not.ꝙ pro vno delicto quadru-
plici pena punitur tranſgreſſor huius ꝯſtitutionis ſunt excõ
municati audientia denegatur in choro ⁊ capitulo vltimũ lo
cum tenent ⁊ ſpem promotionis admittũt ⁊ ꝯcurrunt omnes
iſte pene.qꝛ imponũtur eadem ꝯſtitutione.ſi autem diuerſis
penis idem delictum varijs ꝯſtitutionibus coercetur altera
iudex debet eſſe ꝯtẽtus.vt.l.ſenatus.ff.de accu.⁊.l.qui ſepul-
cra.C.de ſepul.vio.per Cy. ¶ Querit glo.vtrum pretextu bo Ponit q̄ ſtiones.
4 ni debeat qs facere malũ pulcre proſequtur diſtinguẽdo que-
dam membra habemus alibi.ꝙ quidã ſubtraxit librũ a quo-
dam cõpoſitum in quo deſcripte erant leges optime pro ſta-
tu ciuitatis ⁊ eius regimine:⁊ ꝯſecutus ;fuit premium ex illo
furto.malũ ergo ex quo ſequitur cõmune bonũ potuit per-
5 petrari. ¶ Secũdo querit Jo.and.vtrum profeſſus poſſit
audire ⁊ ſtudere in ſciẽtia theologica et canonica tenet ꝙ ſic.
quia ſunt ſcientie pietatis.magis tamen conſulit Jo.an.ꝙ
in clauſtro maneant.nam ſolent poſtq̄ modicum didicerũt
intumeſcere contra abbatem ipſum accuſat inde lites odia la
bores multe expenſe:multaqꝫ monaſterijs nociua ꝑueniunt.
arg.xxij.diſtin.diaconi.Sed dices cum ciuilis ⁊ legalis pru-
dentia ſit pars diuine.vt not.de eta.⁊ qualita.c.penulti.⁊ le-
ges ab omnibus ſciri debent quia omnes aſtringũt.C.de le-
gi.⁊ conſtitu.l.leges ſacratiſſime.quare emanauit iſta prohi-
bitio.ſolu.dicit Hoſtien.ꝙ illud habet locum ꝯſyderatis lai
cis:qui etiam de eccleſia ſunt.ſed clericos non aſtringunt.de
conſtitu.c.que in eccleſiarũ.licet cum pro eis faciunt vel poſ-
ſunt eis.x.diſtin.c.j.⁊.c.ſi in adiutorium.vnde hodie ab audi
tu legum plures alij prohibẽtur q̄ hic dicatur.vt.j.eo.ſuper
ſpecula. ¶ Quero dicitur hic ꝙ ideo probibetur ne rurſus
humanis negotijs implicẽtur.pone ergo ꝙ volunt iſtas ſciẽ
tias adiſcere pro vtilitate monaſterij vt ibi curent egrotos
temporalia bona conſultius adminiſtrent.quidam dicunt ꝙ
poterũt quia ceſſat cauſa conſtitutionis:ſed errant ſm Ala.
⁊ Vincen.⁊ reprobatur ipſorum opi.j.eo.ſuper ſpecula.ſcien
tie enim iſte tendunt principaliter ad terrena et ſecularia ne-
gotia monachis interdicta ergo ⁊ ſcientia per quam ad illo-
rum exercitium peruenitur.vt.l.oratio.de ſpon.⁊ licet ſit da-
re caſum ſpecialem in quo ceſſet cauſa conſtitutionis tamen
non ceſſabit conſtitutio.vt notatur.ſ.titu.j.quia plerũqꝫ.in
vj.queſtione.

1 Clericus generalis procurator vel iuſtitiarius pncipis
ſecularis deponendus eſt.
2 Procuratio gñalis negotioꝝ ſecularium ꝓhibita eſt clerico.
3 Secularia magis ſunt interdicta religioſis: ꝙ clericis ſecula
ribus.

Sed nec procurationes.

1 Clericus gñalis ꝓcurator vel iuſtitiarius pncipis
ſecularis deponẽdus eſt. ⁊ ſi religioſus eſt grauius
punietur. hoc dicit. primo ponit ꝓhibitionẽ. ſc̄do addit trãſ
2 greſſoribus penã ibi: ſi qs aũt. ¶ No. primo ꝙ ꝓhibet cleri
co gñalis ꝓcuratio negotioꝝ ſecularium. vnũ ergo negotiũ lai
3 ci ꝓcurare poſſet. vt. j. de ſimo. cũ eſſent. ¶ Sc̄do no. ꝙ ma
gis religioſis ꝙ clericis ſecularib⁹ ſunt ſecularia interdicta.
nam religioſi nõ ſolũ a vetitis: ſed a quibuſdã licitis abſtine
re debent. xi. q. j. aliud. de pen. diſtin. j. aliud.

1 Clerici iudiciũ ſanguinis exercere non poſſunt: ⁊ ſi exer
cuerint priuentur honore ⁊ loco.
2 Clericus tanꝙ vicecomes nõ poteſt cognoſcere de cauſis cri
minalibus.
3 Ep̄s ſi habet in ciuitate merum imperium: debet cõmittere
alteri iudicium ſanguinis.
4 Prelatus exiſtens in ↄcilijs vbi imminẽt cauſe capitales: cõ
ſultus a principe: quid ius velit de tali crimine: ⁊ que ſit pe
na imponenda: an poſſit ↄſulere ſine metu irregularitatis.

¶ Clerici iudicium ſanguinis exercere nõ poſſunt ⁊c. nec de illo accuſare ſine formidine irregularitatis niſi cũ proteſtatione. de qua in. c. p̄latis. de homici. lib. vj.

Clericis.

Cleric⁹ iudiciũ ſanguinis exer
cens ab officio ⁊ bñficio depo
netur: ⁊ excõicatus eſt bñs officiũ prepoſiti ſecu
laris ſi monitus nõ deſiſtat. diuiſio ptꝫ. ſc̄da ibi:
1 iubemus. ¶ No. primo ꝙ clerici iudiciũ ſanguinis exercere
2 nõ poſſunt. ⁊ ſi exercuerint priuãtur honore ⁊ loco. ⁊ expo
ne honore. i. ordine. ſit cũ irregularis. j. eo. ſniam. ⁊ per ↄñs
2 deponẽdus. j. de exce. p̄la. ex lr̃is. ¶ Sc̄do no. ꝙ nõ põt de
talibus cauſis cognoſcere tanꝙ vicecomes ⁊c. vice tñ alicui⁹
ep̄i poſſet cognoſcere de cã criminali: que nõ penã ſanguinis:
ſed detruſionis in monaſteriũ infligere ↄſueuit. talis eñ nec
peccat nec ſit irregularis. arg. ſ. de ꝓcura. tue. Idem vi ſi co
gnoſcat vice alicuius ſecularis dũmõ a pena ſanguinis abſti
neat. qõ dic. vt. j. de rap. c. in archiep̄atu ⁊c. ¶ Querit glo. ſi

Ponit queſtiones.

3 ep̄s hꝫ in ciuitate merũ imperiũ cũ non poſſit exercere iudi
ciũ ſanguinis qd ſiet. dicit ꝙ dꝫ alteri cõmittere: vt ſic ꝙ non
põt facere p ſe faciat per aliũ. ⁊ põt cõmittere gñaliter ⁊ ſpãli
ter. vt ꝫ certã pſonã ingrat ⁊ iuſtitiã faciat. vt. j. eo. c. ij. lib. vj.
Ex hoc tñ multũ offendũtur regule iuris. tum qꝛ qõ qs non
põt alteri dat ꝫ. c. dayhertũ. j. q. vij. tũ qꝛ cauſe meri imperij
in quib⁹ vertitur maximũ periculũ delegãtur ꝫ. l. j. de offi. ei⁹
cui mã. eſt iuriſdi. tñ qꝛ põt in gñe mãdare: qõ nõ põt in ſpe
cie. cum tñ ſub gñe veniat ſpẽs ac ſi eſſet ſpãliter declarata vt
l. ſi commo. de leg. iij. ⁊ ꝓpter iſtas incõueniẽtias optaret Ho
ſtien. ꝙ aut clericis ↄcederetur p ſe criminalẽ facere: vbi hñt
talẽ iuriſditionẽ ſine metu irregularitatis. aut i totũ tolleret
eis iuſtitia tpãlis. eſt eñ ſm eum valde abſurdũ. ꝙ clerici ha
beant iſtã iuriſditionẽ ⁊ oporteat eos per laicos forte corru
ptibiles iuſtitiã miniſtrare: ⁊ ſe nõ poſſe intromittere. ꝙ de
berẽt poſſe ꝓpter maius periculũ qõ ibi imminet de iniuſta
ſnia: ꝙ ſi de capta cognoſcerẽt. nec eſt dubiũ ꝙ ſi papa vellet
poſſet ſtatuere. ꝙ clerici per ſe poſſent hoc facere. vt ptꝫ in eo
qõ legit: ⁊ no. de domi. ſicut dignum. in ſi. de v. ſig. nouimus.
4 ¶ Sc̄do q̃ro ſepe ↄtingit. ꝙ p̄lati ſunt in ↄſilijs imminent
iſte cauſe capitales vtrũ talis ↄſultus a principe quid ius ve
lit de tali crimine. ⁊ que ſit pena imponẽda poſſit ↄſulere ſi
ne metu irregularitatis. dicit Io. an. ꝙ aut loquitur in cauſa
abſolutionis ⁊ poſſunt ↄſulere illã abſoluẽdum qui eſt in cã
abſolutiõis. aut loquitur in cã ↄdẽnationis. ⁊ tũc ſi immet cõ
dẽnatio de pñti nullo mõ ↄſulat: niſi vbi eſſet leuis pena im
ponẽda: tũc eñ dictare vel pronũtiare poſſet. j. de rapto. c. in
archiep̄atu. de crimi. fal. ad audiẽtiam. aut nõ immet ↄdẽna
tio de ꝓximo faciẽda: ⁊ tũc interrogatus põt rñdere: lex ita
diſponit ꝫ fures: latrones: homicidas: ⁊ ſi. arg. xxiij. q. v. c. j.
v. q. vj. delatori. ⁊ ſic intelligitur quod no. hic Goffre. ⁊ quod
not. j. de exce. p̄la. ex literis. Item poteſt ſuadere in genere
ꝙ fiat iuſtitia. xxiij. q. v. peſſimũ. de hac materia vide plenius
in ſumma. co. ti. ſ. ij. ſub. ſ. clericus. ꝟ. poſſent tñ clerici ⁊ ſe. et
ꝓdicta ꝓcedũt vtrũ clericus poſſit in cã ſanguinis eſſe index:
vel ꝓbere ↄſiliũ. vtrũ aũt poſſit. eſſe aduocat⁹. dic: vt. j. de ho
mici. ad audientiã. ⁊. j. eo. ſniam.
1 Clerici vel monachi lucri cauſa nõ debent negotiari.
2 Prohibitio negotiationis cõplectitur monachos ⁊ clericos
ſeculares.
3 Laici nõ poſſunt ↄducere poſſeſſiões ad firmã remiſſiue.

Secundum.

Breue eſt: habens tria dicta
diuiſio p ſe patet. ¶ No. pri
1 mo ꝙ clerici vel monachi lucri cauſa nõ debent ne
gotiari. qs aũt dicat negotiator dicit Archi. ꝙ ille qui rẽ in
tegrã ⁊ imutatã vendendo lucratur. Ille ṽo qui emit rudem
materiã: vt ex ea aliquã formã ⁊ ſpeciẽ faciat non dr̃ negotia
tor. lxxx. di. eiiciẽs. ⁊ vide qõ dixi. ſ. de vi. ⁊ ho. cleri. c. ſi. ⁊ hic
no. Io. an. j. de cen. ꝙꝙ. lib. vj. ⁊ Bar. in. l. ſeruis legatis. ff. de
2 leg. iij. ¶ Sc̄do no. ꝙ ꝓhibitio negotiatiõis cõplectit mo
nachos ⁊ clericos ſeculares: ſꝫ ↄducere ad firmã ꝓhibet mo
nachis tñ. qꝛ clerici hoc poſſent neceſſitate inſtãte. nã iſti poſ
ſunt habere ꝓpriũ: ↄhere ⁊ teſtari. nõ illi. facit. ſ. de teſta. c. qꝛ
ingrediẽtibus. ⁊. c. regiſti. ſ. ſi. ⁊ aduerte qꝛ milites ſecuľ ſũt
in hoc ſiſes militibus celeſtis militie. vt. C. loca. ⁊ cõduc. l. ſi. et
3 C. de re mili. l. milites. ⁊. l. militares. lib. xij. ¶ Tertio no. ꝙ
laici non pñt ↄducere eccliãs ad firmã. circa qõ vide qõ not.
Io. an. ſ. de eta. ⁊ quali. ex rõne. ⁊ vide. c. dilecti. de deci.

1 Mala vita clericorum eſt corruptio laicorum.
2 Ep̄s põt cogere monachos ad obſeruãtiam regule.
3 Regula predicatoꝝ plurimum cõmendatur.
4 Status alicuius ordinis ſi eſt in totũ collapſus: debẽt ipſoꝝ
loco ſobrogari fratres alterius ordinis.
5 Labores impiorum iuſti edent.

Relatum.

Monachi incorrigibiles de
monaſterio expellentur et re
formabitur monaſteriũ de fratrib⁹ alterius ordi
nis. ſi de monachis euſdẽ ordinis reformari nõ
1 põt. ¶ No. primo ꝙ mala vita clericoꝝ eſt corruptio laicoꝝ
2 facit. viij. q. j. qualis. ¶ Sc̄do not. ꝙ ep̄s põt cogere mona
chos ad obſeruantiã regule. ⁊ argue ꝙ regula eſt in ꝓcepto.
qõ intelligas indiſtincte quo ad tria ſubſtantialia regule de
qbus. ſ. de regu. ex parte. ⁊ quo ad ↄtenta. ſ. de ſta. mona. cũ
ad monaſteriũ. alia ṽo non putat Io. and. in ꝓcepto. al̃s vix
3 vnus de quatuor monachis ſaluaretur ꝙ ⁊ cõmendatur i hoc
regula ꝓdicatoꝝ per quã trãſgreſſores ↄſtitutionũ ad penã
obligãtur: ſed nõ ad mortale in his q̃ per ſe non ſunt morta
lia. de minoribus dic: vt in clemen. exiui. ſ. cum igitur. et ſeq.
4 ¶ Tertio no. ꝙ qñ ſtatus alicuius ordinis eſt in totũ colla
pſus debent ipſoꝝ loco ſubrogari fratres alterius ordinis: et
vltimo deueniendũ ad clericos ſeculares. ⁊ ſicut magis con
iuncti in caducis diſpoſitionibus ꝓferũtur. vt. l. j. ſ. in primo.
de cadu. tol. cũ ſi. ita cũ deficit in fratribus monaſterij vnius
ordinis alij ⁊ alij admittũtur ordine ſucceſſiuo. vt hic. ⁊. ſ. de
5 reli. do. intra quatuor. ¶ Quarto no. ꝙ labores impiorum
iuſti edent. ↄcordat Eccl̃i. x. auferetur a vobis regnũ dei: ⁊ da
bitur genti faciẽti fructus eius. ⁊ dignũ eſt vt male meriti ⁊c.
ff. depo. bona fides. ¶ Vltimo glo. colligit ꝙ totũ collegiũ
põt delinq̃re: ⁊ nõ ſolũ collegiũ. qõ q̃ꝫ ↄſiſtit in paucis: ſed
in vna vniuerſitate põt cadere delictũ de quo plene dixi. j. de
ſimo. dilectus. ⁊ per Bar. in. l. aut facta. de pen.

1 Tabellionatus officium debet interdici clericis ↄſtitu
tis in ſacris: ſecus ſi nõ in ſacris.
2 Clerici notarij an poterunt in cauſis eccliaſticis conficere in
ſtrumenta. ꝙ ſic.
3 Clerici ſi ante clericatum erant notarij creati authoritate im
periali: an ſi poſtea de rebus eccleſiaſticis inſtrumenta confi
ciant eis credetur.
4 Notarius laicus ſuper eccleſiaſticis rebus põt ↄficere inſtra.
5 Notarius imperialis an poſſit conficere inſtrumenta in ter
ris eccleſie.
6 Ep̄s interdixit clerico tabellionatus officium: an valeant in
ſtrumenta confecta poſt talem interdictionem.
7 Pene appoſitio actui a iure prohibito non ↄfirmat actũ cõ
tra prohibitionem attentatum.
8 Notarius quid teneatur iurare.
9 Clericus in minoribus an eo ipſo qõ ſuſcipit tabellionat⁹ offi
ciũ videat renuntiare clericatui.

Sicut.

1 No. primo ꝙ tabellionatus officiũ de
bet interdici clericꝫ ↄſtitutis in ſacris. ſe
cus ſi non in ſacris. ¶ Querit gloſ. que eſt ratio hu
ius iuris prohibitum. dic: vt in ea Hoſtien. dicit ꝙ multiplex
eſt ratio: ſed rationes eius multe autes non vigent. veritas
videtur

Ponit queſtiones.

videtur q̄ ideo interdicit. q2 iſtud officiū eſt publicū auctē. et
vocat tabellio ſuus publicus. q2 oʒ ſe oībus exhibere reqſi-
tus: vt inſtrā ɔficiat. iſta aūt miſteria laicoꝝ clericis ſunt iter-
2 dicta. vt. ꝫ. eo. ſed nec. ꝛ. c. clericus. ¶ Scḋo qro nūquid ī cleri
ci notarij poterunt in cauſis eccl'iaſticis ɔficere inſtrā. glo. ar
guit q̄ nō. ſcḋo q̄ ſic. ꝛ hec verioꝛ quo ad eccl'iaſticas cās ſm
Jo. ꝛ Phi. vn̄ clerici pn̄t eſſe notarij pape. v. q. j. quidaʒ. ꝛ. c.
ep̄oꝝ. ꝛ. ꝫ. de ſimo. c. j. Inter laicos vo nō ſcribāt. cū coꝝ ɔuer
ſatio debeat eſſe ſegregata. ij. q. vij. laicos. imo nec debēt ro-
gari teſtes ī inſtrīs ſecularīū negotioꝝ ſi ſunt pſbyteri. xiiij.
q. ij. c. ꝑ. ꝛ hoc. ſ. q̄ in cauſis eccl'iaſticis poſſint clerici exerce-
re tabellionatus officiū pcedit ſine dubio ſi ſunt creati a pa-
3 pa. ī Quid ergo ſi an̄ clericatū erāt notarij creati auctē impe
riali: an poſtea de rebus eccl'iaſticis inſtrā ɔficiāt ꝛ credet eis
ex rōne quā facit hic Jo. an. videt q̄ nō. q2 iudicialis auctās
a qua pēdet fides notarij deficit in hoc caſu. imparoꝛ eñ ſup
rebus ꝛ pſonis eccl'iaſticis poteſtatē nō hʒ: ꝛ mādare nō poſ
ſet expreſſe: q̄ inſtrīs tabellīōis a ſe creati ſup talibus detur
fides. vt. ꝫ. de ɔſti. c. eccl'ia ſancte marie. ſi nō poſſet expreſſe ꝛ
ſpāliter. ergo nō veniet ſub gn̄ali poteſtate ɔceſſa ꝛ hac rōne
tʒ Jo. an. q̄ de rigore iuris tabellio ɔſtitutus a laico nō poſ
ſit ſup eccl'iaſticis ɔficere inſtrā. lʒ eɔūerſo tabellio clericus
poſſet ſup tpālibus ɔficere inſtrā: licet poſſit ſibi officiū iter-
dici. ar. ꝫ. qui filij ſint legi. per venerabilē. ꝑ. rōnibus. Et infe-
runt iſta dicta Jo. an. q̄ ſi illi qui hn̄t poteſtatē creandi nota
rios de quibus. ꝫ. de re iu. cū te creauerint aliquos: non pote
runt ɔficere inſtrā vltra locū ſue iuriſditionis intra locū vo
ɔfecta facient etiā extra locū plenā fidē. de quo dic p Bar. vt
4 l. cūctos pplos. C. de ſumma tri. dicit tñ quidā ī q̄ notarius
laicus ſup eccl'iaſticis ɔficit inſtrā. ꝛ ita de facto ſeruatur. licet
Jo. an. ꝫ de rigore iuris ꝛ veritate vt dicit pp̄ter defectū iu-
dicialis auctās a qua tabellio recipit iſtā poteſtatē in aut. de
tabel. ꝑ. j. coll. iiij. ꝛ ſm hoc etiā ſeqtur ī q̄ notarius imperia-
5 lis nō poſſet in terris eccl'ie etiā inter laicos ɔficere inſtrā. cō
trariū ſeruatur de facto ꝛ forte bene. ɔficit eñ inſtrā notari⁹
de ɔſenſu partis ſiue partium quo caſu qn̄. ſ. ɔſenſus accedit
pōt iuriſditio extra territoriū ius dicentis prorogari. vt. l. ij.
ff. de offi. pcon. ꝛ le. ꝛ qḋ no. ꝫ. de offi. dele. p. et. g. ¶ Tertio
6 quero ī ep̄s interdixit clerico tabellionatus officiū: an valeāt
inſtrā ɔfecta per talē interdictionē. tʒ Jo. an. q̄ ſic. q2 ſi facit
electus ꝫ talē prohibitionē puniē in priuatione bñficij. vt h.
ꝛ alia pena ſibi nō reperitur inflicta. ɔtenti ergo eſſe debem⁹
pena iuris: nō aliā inuenire. ff. de reli. ꝛ ſump. fu. l. at ſi qs. ꝑ. ꝛ
7 gn̄aliter. ꝛ de ſepul. viola. l. ij. ꝑ. nō perpetue. ī Aduerte q2 pe
ne appoſito actui a iure pħibito nō ɔfirmat actū ꝫ prohibi-
tionē attentatū. vt no. plene Bar. in. l. ait ptor. ff. de ope. no.
nun. ꝛ. l. nō dubium. C. de legi. p hoc. ratio ergo melioꝛ vide-
tur: q2 annullatio inſtri pp̄ter carentiā fidei nō cōcernit ipm
clericū: ſed partes cui prohibitio nō eſt facta. ꝛ per hoc forte
nō eſſet male dictū. q̄ ſi publice. ꝛ p edicta ſolēniter diuulga
tum ſit q̄ clerici non poſſint ɔficere inſtrā inter laicos. ita q̄
omnibus iſta prohibitio veriſilr innoteſcat tūc non valebūt
poſtea inſtrā. ſicut nec ɔctus initi cū pdigo poſt interdictuʒ
iudicis. vt. l. is cui bonis. de v̄bo. oblig. ¶ Quarto quero in
8 creatione notarij exigitur ab eo iuramentū. ī qḋ ergo iurare
tenebitur. dicit Hoſt. q̄ ɔſueuit iurare et quinqʒ pmittere.
primo q̄ inſtrm ɔficiet de his que viderit audiet: ꝛ reqſitus
fuerit: nō admiſta aliqua falſitate: qḋ ſi fecerit. quid iuris. dic
vt dixi. ꝫ. de here. fraternitatis. ſcḋo q̄ ſecreta ſibi iniuncta
celabit. tertio q̄ ɔctus a iure reprobatos nō rogabit: alſ pu
niretur. vt. C. de ſacroſan. eccl'. iubemus. ꝑ. his tabellionibus.
quarto q̄ de oībus inſtrīs de quibus rogatus fuerit protho
collum tenebit. vt ſi ſup ſumpto fuerit orta ɔtētio: vel amiſ-
ſum fuerit recurratur ad eū. ꝫ. de pba. qm̄ ꝫ falſam. ꝛ de fide
inſtru. cum. p. quinto q̄ fidelis erit illi a quo ɔſtituitur. ſexto
q̄ illud officiū fideliter exequet. qḋ dic: vt in Spec. de inſtru.
edi. ꝑ. reſtat. v̄. ſed quero ſub qua forma. ꝛ ɔſiſtit iſta fidelitas
maxime vt ſolēnitates debitas de iure vel conſuetudine non
omittat alſ ꝫ eū eſſet ſuſpitio falſitatis ꝛ teneretur ad intereſſe
parti: quā leſit. vt. l. ſi. C. de magi. ɔue. ꝛ. l. iubemus. in ſi. C. de
teſta. ꝛ. l. ſi. C. de fideiuſ. ꝛ iſte ſunt optime leges. ad hoc vlti-
mum dictū qḋ no. Et adde quid iuris ſi tabellio errauerit in
die in ɔſinibus vel in alijs an poſſit corrigere errorem ſuum.
dic: vt no. Bar. in. l. ſi librarius. de v̄bo. ſig. ¶ Vltimo dicunt
9 ī quidā q̄ clericus in minoribus ɔſtitutus videtur renūtiare cle
ricatui: qḋ ſuſcipit tabellionatus officiū. quod nō approbat
Jo. an. qui inducit iſtum tex. ɔtra clericos venetos: qui ſunt
notarij ꝛ in curijs ſecularibus ciuilibus cōiter acta ſcribunt.
ego eos excuſando dico. q̄ duplici de cauſa hoc factum dum

ī Vtrū notarius imperialis poſſit ɔficere īſtrumēta in terris eccl'ie ſic.

fuit illa ciuitas arbitrandū eſt. primo q2 hoīes ſunt catholici
ꝛ deuoti ad preſbyteros in his actibus: maximā hn̄t fidem ꝛ
nunqȝ reperta ſit falſitas in teſtamētis ꝛ actis cauſarū. ſecun
do quia eccl'ie ſunt pauperes cōmuniter nihil habentes: niſi
oblatiōes ꝛ illas paruas ideo in ſubſidiū ad illa officia eſt de-
uentum ꝛc.

1 ¶ Clericus an poſſit dictare ſententiā in cauſa ſanguinis:
vel cognoſcere de delicto illo ex quo poſſet hoc ſequi.
2 Clericus ſcribit literas q̄ aliquis capiatur: quibus preſenta-
tis captus eſt ꝛ morti traditus an clericus qui ignorauit talē
capturam tendere ad mortem: ſit irregularis: q̄ ſic.
3 Clericus ſi ſcribat dicta teſtiū in cauſa criminali: ſi ex illis ſe-
quatur mors eſt irregularis.
4 Princeps ſcribit vni ſuo rectori vt capiat talem: ꝛ ſuſpendat
quas literas preſentatas rectori rectoꝛ tradidit clerico legen
das: quibus lectis ille capitur ꝛ ſuſpēditur: an clericus ille ſit
irregularis.
5 Clericus ſi ſit aduocatus in cauſa ſanguinis: an ſola aduoca-
tio faciat eum irregularem.
6 Clerici an poſſint vti ad ſuam defenſionē baliſtis et ſagittis:
ꝛ alijs armis tendentibus ad offenſam.
7 Defenſio iuſta permittitur clericis quantūcūqʒ reſiſtentis le
ſio ſequi poſſit.
8 Clerici exercentes officium chirurgicorum ſectātium vel inci
dentium an incurrant irregularitatem.
9 Laicus chirurgicus qui in ſecatione vel inciſione non poteſt
reprehēdi in aliqua culpa: ex mala tamē cuſtodia infirmi: vel
alia ratione mors ſecuta eſt: an efficiatur irregularis: ita q̄ p
moueri non poſſit.
10 Clerici ex eo ſolo q̄ interſunt iudicio ſanguinis an efficiātur
infames.

SEntentiam. Concilium eſt habens multa dicta ideo non ſummatur: nec diuidiē poſſet breuiter ſic ſumma
ri clericis pħibita intelligūtur illa ex quib⁹ poſ-
ſet veriſilr ſequi vice amiſſio. vt ſic pħibito eius iudicio ſan-
guinis omnia videātur inhibita per q̄ ad mortē veriſilr pue-
nerint. h. d. Et enumerātur hic quidā actus ꝛ eoꝝ exercitium
ad mortē tendentiū: vt ſniam dictare vel pferre in cauſa ſan-
guinis ſniam līas ſcribere vel dictare: baliſtarijs: ꝛ ruptarijs
preponi chirurgie artē que ad inciſionē ꝛ aduſtionem tendit
exercere de ſingulis pſequitur Jo. an. aliqua dubia declaran ī Ponit q̄ſtiones.
do que per. q. aſſumā. ¶ Quero primo ī vtrū clericus poſſit
1 dictare ſnīam in cā ſanguinis vel cognoſcere de delicto illo:
ex quo poſſet hoc ſequi. videt q̄ nō. vt h in ɔnum fact. xxiij.
q. iiij. illud. ibi: cū legum auctās in improbos exercet: erit vi-
ctatoꝛ innuitis. ad idē. C. vt oēs tam ciui. q̄ crimi. l. vna. vbi
adminiſtratoꝛ depoſito officio ɔueniē de crimie corā ep̄o. ſo.
ad. c. illud dic q̄ intelligitur. q̄ excuſeē a culpa: nō ab irregu-
laritate ad. l. j. dic: q̄ ibi loqtur cū de crimine nō agiē crimina
liter ſm Vin. tene ergo q̄ dictare eſt in totū pħibitū: ſiue di-
ctet vt iudex: ſiue vt aſſeſſoꝛ vel vt iuriſperitus. non tñ intelli-
gas. q̄ ſolo dictamine ſequaē irregularitas. ſʒ ſi poſtea ſubſe
quatur vindicta ſanguinis ex hoc eñ pferēti pſtat auxiliuʒ ꝛ
ɔſiliū ſm Jo. and. ¶ Sed qro de ſcriptore ꝛ lectore literarū.
2 pone ī clericus ſcribit līas: q̄ aliqs capiaē: quibus pn̄tatis ca
ptus eſt ꝛ mortuus. an clericus q ignorauit talē capturā tēde
re ad mortē ſit irregularis. dicit q̄ ſic. q2 hoīes nō ɔſueuerūt
capi p nihilo ꝛ lex pinotionis in facto nō in volūtate ɔſiſtit.
vt pʒ. xv. q. j. c. ſi. ꝛ credere debuit hoc euenire poſſe. ꝫ homi.
is qui. li. vj. ꝛ nō debuit ſe ſubtrahere. de ſer. nō oꝛ. c. j. ego cre
do ex qualitate pſone eius qui capi mādauit clericū reputari
in hoc culpabilē: vel nō. ſi eñ iudex cauſarū ciuiliū vel alius q
nō ɔſueuit capere hoīes p crimie ſed p debito hoc ſcribi cle-
rico mādauerit. lʒ ex illa captura poſtea moriaē. q2 forte erat
primo de crimie ɔdēnatus: vel poſt illā capturā factā p debi
to de crimie capitali cōuincit clericus ille nō erit irregularis.
ſec⁹ ſi ſcripſiſſet līas captionis ad inſtātiā iudicis cauſaꝝ cri-
minaliū: vel illi⁹ qui hʒ cognitionē de ciuilib⁹ ꝛ criminalibus.
3 ꝛ ſic intelligo qḋ dicit Jo. an. ¶ ī Quid ſi cleric⁹ ſcribat dicta
teſtiū in cā criali. dicit q̄ eſt irregularis: ſi ex illis dictis mors
ſequaē: alſ ſecus. ſola eñ ſcriptura in nullo caſu irregularē cō
ſtituit ſcribētē: q̄uis alſ puniri poſſet. q2 rē pħibitā exercet.
4 ī Quero etiā ſi pnceps ſcribit vni ſuo rectori vt capiat talē et
ſuſpendat quas līas pn̄tatas rectori rectoꝛ ipſe tradit clerico
legendas. quibus lectis ille capitur ꝛ ſuſpenditur. an clericus
ille ſit irregularis. dicit q̄ ſic. quia ex lectura ſua homicidium

eſt ſequutū nec ꝓdeſt ſibi:ſi dicatur ignoraſſe tenorē cū legit.
q2 debuit primo ſibi legere ⁊ repto tali tenore reddere:⁊ dice
re.ꝙ lr̄as legere nō erat ſui officij.ar.ſ.de homi.ſicut dignū.
5 ⁊ de clericis. ❡ Alterius adidē q̄ro ꝗd ſi clericus ſit aduoca
tus in cā ſanguinis.dicit ꝙ ſola aduocatio nō facit eū irregu
larē:ſed vindicta ſanguinis:ſi ille ꝯ quē aduocat occidatur.⁊
hoc ſine dubio qñ aduocatū ꝯ reū accuſatū ꝗd ſi ad eius de
fenſionē aduocat:⁊ abſolutus eſt.accuſator nūt pena talionis
ſentit etiā ꝙ ſit irregularis.remittit tñ ad not.de hoc plenꝰ
6 ſ.de poſtu.c.j. ❡ Tertio quero de baliſtarijs ⁊ ſagittarijs ⁊
alijs armis tēdentibus ad offenſam:an clerici poſſint vti ad
ſuā defenſionē.ar.ꝙ ſic.q2 nō tēdit principaliter ad offenſā:
ſed ad defenſionē ſuā:⁊ rerū ſuaꝝ.⁊ hoc intēdebat ⁊ nō aliud
ergo nō eſt homicida.l.diſt.ſi quis viduā.de homi.ſignifica
ſti.ij. Jo.an.poſt Inno.diſtinguit inter inſtr̄a illa:q̄ tendunt
principaliter ad mortē:nec pōt eoꝝ vſu facto ⁊ nio tēperari.
vt ſunt ſagitte baliſte ⁊ ars ruptarioꝝ ⁊ iſtis nō lꝫ clericis pa
rari etiā ad iuſtā defenſionē.q2 ſunt inſtr̄a multū ad mortem
immediata:nec recipit eoꝝ vſus moderamē.aūt ſunt alia in
ſtrumēta q̄ poſſunt regi:⁊ regulari ad voluntatē defendētis.
vt lancee:ſpate:lapides:fuſtes:⁊ ſilia ⁊ iſta licet clericis prepa
rare ad iuſtā defenſionē:nec ſunt irregulares inde ſequat̃.lꝫ
pꝫ impugnātium eos imputari.de homi.poſtulaſti.lꝫ dices
cū ad licitā defenſam liceat iſta inſtr̄a offenſibilia preparare
quare nō ita eſt licitū dictare vel legere lr̄as in cā ſanguinis:
cum ibi etiā actus ſit licitus ⁊ iuſtus vꝫ miniſtrare iuſtitiā.
7 Rñ.ꝙ defenſio iuſta a iure permittitur quantūcūq; reſiſtē
tis leſio ſequi poſſit.ſed offenſio ⁊ impugnatio alicuius etiā
qui licite offendatur nō eſt clericis permiſſa.vnde ſcribere vel
dictare ſniam ſanguinis quantūcūq; ſit iuſta:q2 nō tendit ad
defenſionē clerici ſcribētis vel dictātis interdictū eſt ſibi iſtud
officiū.⁊ ad hoc vide in Spec.ti.ij.§.iuxta.ad ſi.v̄.quid ſi cle
ricus. In bello aūt iuſto clerici eſſe poſſunt etiā:vt rectores
pro ſua defenſiōe.ſ.de ſen.ex̄cō.dilecto.⁊ vide qđ not.Jo.an.
ſ.de iude.ita quorūdam.⁊.ſ.de homici.ad audientiā.§.ſi.⁊.c.
8 pe.in ſi.⁊.ſ.de voto ex multa.§.ſi. ❡ Quarto q̄ro de chirur
gicis ſecantibus vel incidētibus an clerici hoc officiū exercē
tes incurrāt irregularitatē.diſtinguit ꝙ aut nullus ex tali ſe
catione vel inciſione deceſſit nō eſt irregularis.ꝯtitur eñ ir
regularitas iſta ex occiſione vel trūcatione:q̄ ſequitur nō ex
ſecatione:vel inciſione:q̄uis clerici exercentes iſta prohibita
poſſint deponi:ſed ſi mors inde ſequatur vel mēbri trūcatio:
etiā ſine culpa ipſorum poteſt dici ꝙ ſint irregulares.facit.ſ.
9 de eta.⁊ quali.ad aures. Sed quid dices in laico chirurgi
co qui in ſecatione vel inciſione nō pōt reprehendi in aliqua
culpa ex mala tñ cuſtodia infirmi vel alia ratiōe mors ſecuta
eſt:an efficiatur irregularis:ita ꝙ promoueri nō poſſit.vide
tur ꝙ ſic.q2 ſi deijcit iam ꝓmotū ab executione ordinū ſuſce
ptoꝝ (vt dixi) multo magis dꝫ impedire promouendū.qui
facilius impeditur:q̄ promotus deijciatur.ar.no.in.l.pub.§.
⁊ ſi placeat.de v̄bo.obli. Jo.an.tenet ꝙ laici ex exercitio hu
ius artis etiā ſi aliqui mortui ſint nō efficiantur irregulares.
de homici.tua nos.niſi poſſint redargui de culpa ſiue negli
gentia.vt.d.c.tua nos.facit.l.illicitas.§.ſicuti.ff.de offi.preſi.
❡ Ultimo quero:di hic.ꝙ vbi exercetur iudiciū ſanguinis
10 intereſſe nō debēt. nūquid ergo ex hoc ſolūmodo ꝙ inter
ſunt efficiātur irregulares.dicit Inno.ꝙ non:niſi intereſſet
vt authoritatē vel opem preſtans. Idem ſi cōſiliū:operā:vel
fauorē.ſ.de homici.ſicut dignum dicit etiā Hoſti.ꝙ ſi ad pla
tum ſpectat iuriſdictio nullo mō dꝫ intereſſe vindicte.de exce.
pla.ex lr̄is. Idē in Spec.dele.§.iuxta.v̄.quid ſi ep̄s.
1 ❡ Conſtitutio turonen.concilij puniens religioſos audiē
tes leges vel phyſicam eſt canon late ſententie.
Conſtitutio iſta an extendatur ad habentes perſonatus ſine
cura.nume.12.
2 Exeuntes clauſtrū cauſa audiēdi leges vel phyſicā puniūtur.
3 Verba ſic excōmunicatus ab omnibus habeatur nō impor
tant excōmunicationē ipſo iure:ſed per iudicē ferri debet.
4 Religioſus habens notitiam legum:an poſſit eas ſtudere in
camera ſua.
5 Studium theologie ampliatur ſi in alia facultate ſtudiū pro
hibetur clericis.
6 Monachi vel religioſi ſtudentes in phyſica vel legibꝰ an ſint
ſtatim excōicati:vel demum poſt lapſum duorum menſium.
Et a quo tēpore ꝯtinuentur illi duo menſes.nu.11.
Et quid ſi nō cauſa ſtudij ſed cauſa honoris vadunt ad prin
cipiū amici incipiētis in legibus vel phyſica.nu.7.
Et quid ſi volunt aliquando honorare doctorem qui caret
ſcholaribus.nume.8.

9 Monachi egreſſi a clauſtro cauſa audiēdi leges vel phyſicā
ſi infra duos mēſes ſe retrahunt:ſed poſt aliquale ſpatiū for
te mēſis reuertūtur:⁊ ſic ſepius faciūt an incidāt in penam.
10 Perſona eccleſiaſtica an poterit aliquibus ſocijs priuate in
camera legere leges.
13 Perſonatus poteſt eſſe in eccleſia ſine cura.
14 Abſoluere qui poſſint ab iſta pena excōicationis.
15 Pena ꝙ ſtudentes in legibus vel phyſica amittant ſpem ꝓ
motionis an habet ita locum in clericis ſicut in religioſis.
1 Super ſpecula. Conſtitutio turo
nen.ꝯcilij puniens
11 religioſos audiētes legesa vel phyſicā eſt canon ❡ Audien
late ſnie:⁊ incidētes in illā debēt p locoꝝ ordina tes leges.
rios publicari.⁊ extēditur ad habentes dignita Vide Hen
2 tes vel ꝑſonatus:⁊ ad pſbyteros. ❡ Not.primo ꝙ puniunt ri.de pirro
exeūtes clauſtrū cā audiendi leges vel phyſicā. Quid ergo ſi inſti.de iur.
in clauſtro audiāt vel legant.dicit Hoſtiē.ꝙ nō ligātur quo natu.§.con
ad v̄ba:ſed bñ ligātur quo ad mētē.de qua.ſ.c.§.q2 v̄o.argu ſtat aūt.
mentū ꝓ ⁊ ꝯ.ſ.de offi.or.inter cetera.dicit tñ Hoſtiē.ꝙ hoc
indigeret declaratione.⁊ ꝯſulit tali audienti in clauſtro ꝙ ex
hoc reputet ſe ligatū.ar.ſ.de cleri.ex.illud.§.lꝫ aūt.nā exitus
videtur fuiſſe cauſa impulſiua ꝯſtōnis ſed finalis cauſa eſt.q2
tales ſciētie religioſis nō ꝯueniūt.cū etiā eis ꝓhibeatur earū
exercitiū.vt pꝫ.ſ.de poſtu.c.j.de homici.tua.cōpetit eñ mo
nachis lachrimari:orare:⁊ legere.xvi.q.i.c.iiij.v.et.vi.vide p
3 Archi.l.q.iiij.ſaluator. ❡ Scđo no.ꝙ illa v̄ba ſic excōicatꝰ
ab oībus habeat̃ nō importāt excōicationē ipſo iure:ſed p iu
dicē ferri debeat.vt pꝫ in v̄.nos volētes.vbi dicit.ꝙ de cete
ro vult ꝙ ipſo iure q̄ſi ante preſentē ꝯſtitutionē pene turoñ.
ꝯcilij:qđ loquit̃ per ꝓdicta v̄ba nō ſit canon late ſnie:ſed ferē
de.vide qđ not.ſ.de iudi.c.i. ❡ Tertio not.ꝙ ꝓhibetur iſtis
auditus lectio ⁊ ſtudiū harū ſciētiarū.an ergo in camera ſtu
dere poſſent tales in iſtis ſcientijs.verba deficiūt ⁊ ex mente
4 Hoſti. tñ vult ꝙ in camera habeatur notitia legū nō videt̃
ſtudiū eſſe ꝓhibitū:lꝫ rōnes finales huius ꝓhibitionis etiā
extēdatur ad ſtudiū camere.qđ nō credo.quid eñ ſi magnus
iuriſta ordinetur ad ſacros:vel ꝓmoueat̃ ad dignitatē:an ſi
ſtudebit ligabitur hac pena.renūtiarē papatui ſi crederē mi
hi ſub hac pena ſtudiū legalis ſapiētie ꝓhiberi.eſt eñ res ſa
cratiſſima que ꝯſtringit hoīm vitā ſub regula ꝓtio numera
rio nō eſtimāda.vt.l.j.de var.⁊ extraor.cog.nulluſq; de eius
ſapore poſſet ferre ſniam:qui ſuitatē eius dulcedinis nō gu
5 ſtauit ⁊ temerariū eſt dānare qđ neſcias. ❡ Quarto not.ꝙ
ſtudiū theologie ampliatur.ſi in alia facultate ſtudiū ꝓhibet̃
clericis.⁊ ſic multitudo populi ſtabilimentū eſt.⁊ ſalus orbis
7 terrarū. ❡ Oppo.primo iſte tex.ꝓhibet clericis audire lega ❡ Opponit in
lem ſcientiā.ſed videt̃ ꝙ male faciat ꝯ intentionē ſuā.de qua cōtrarium.
ſ.in gregoria.ꝯſtitutione.vbi dr̄.ꝙ iſta compilatio tēdit ad
hūc finē vt vita hoīm ſub iuris limitibus reguletur.vt ꝙ qli
bet honeſte viuat:alterū nō ledat:ius ſuum vnicuiq; tribuat.
Iſta aūt eque bñ ⁊ melius poterunt miniſtrari per p̄latos.ſi
inſtructi erūt in legali ſciētia ⁊ nō ignari.q2 per leges ſcientia
canonica roboratur:⁊ iuuat̃.vt.ſ.de no.ope.nū.c.j. ⁊ eſt pars
diuine:⁊ p ora ꝓncipū diuinitꝰ ꝓmulgata.vt.l.ſi.C.de ꝓſcrip.
lon.tēpo.ꝓterea multe materie legū ſunt neceſſarie clericis ꝓ
regimine rerū ſpūaliū.vt de emp.⁊ ven.de legato:de depoſi
to:de dote:de pignoribus:de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.de teſtamen
tis.de ope.no.nū.de multis alijs ſup quibus cū corā canoni
ſta ventilabitur ignorabit penitus q̄ ſit natura illius actus ⁊
quid in ea veniat ratiōe mote:vel culpe.⁊ ſic ignorabit iura et
erit iudex ſine iuſtitia ꝯ.c.forus.ſ.de v̄bo.ſig. Refert Jo.an.
Roff.dicere.ꝙ papa cū ſuo ꝯſilio fecit hoc vt vulpes faciunt.
que dānant ceraſa cū ipa nō poſſunt cōmedere.⁊ dicit ꝙ mul
tū legalis ſcīa ē neceſſaria canoniſtis:q ipſam neſciētes i colla
tionibꝰ iuriſtarū q̄ occurrūt in materia teſtatoꝝ poſſeſſionū
ꝯtinuum ⁊ ſi.opꝫ eos ſtare tacitos velut teſtes.⁊ ego vidi eos
q̄nq; velle loq in caſibꝰ dubijs:q ꝓncipia ignorabāt ſic igno
rare eos q̄ nō intellexerūt neceſſe ē.dicit tñ Hoſt.ꝙ ſine audi
tu ⁊ lectiōe poterūt canoniſte de ꝓdict̃ materijs legalibꝰ per
ſtudiū libroꝝ in camera informari.⁊ inſtrui ⁊ ſi ꝯtigerit caſus
dubitabilis ab alijs poterit q̄rere cōſiliū:⁊ certiorari. xxxvij.
di.§.ſi.xxxiij.q.iij.ſi habes.ff.đ fideicō.li.l.apud iuli.facit.j.ad
Corin.vj.⁊ i materijs cōibꝰ.vt ē materia iudicioꝝ multū cōis
canōiſtis ⁊ legiſtis bñ credo p ſtudiū camere poſſe canoniſtā
aſſeq.lꝫ materia teſtōꝝ difficil̃.⁊ illa de v̄b.ob.⁊ multe alie ca
noniſtis ignote male credo p ſtudiū camere iſtrui poſſe.vox
eñ viua mitū ꝯfert.vt ait Hiero.ſup ꝓemio ꝓmo gen.⁊ audi
ui ſepius a doctore meo.qui ꝑ ſeipſm ſtudet:ꝑ ſeipſm ignorat. ❡ Ponit que
6 ❡ Quero vtrū monachi ⁊ religioſi ſtudentes in phyſica vel ſtiones.
legibus

legibus ſint ſtatim excõicati:vel demũ poſt lapſum duorum
mẽſium per ↄſiliũ.de quo.ſ.eo.nõ magno.certũ eſt ꝙ poſt
duos mẽſes.ſed per iſtud.c.dicũt quidã.ꝙ etiã ante vt ſic ho
die ſtatim ꝙ religioſus exit clauſtrũ:intrat ſcholas ſit excõi-
catus ipſo facto:ꝑ illud.c.ꝛ hoc tenet Inno.ſ.eo.nõ magno.
ꝛ Hoſtië.ꝛ glo.pe.hic ſentit.hoc idem Hoſt.tenet ꝙ demum
poſt duos mẽſes.vt hic.in ſi.ibi:niſi infra ſpatiũ pſcriptũ ꝛc.
et hec opi.etiã placet hic Inno.ꝛ Ann.ꝛ hec videtur mihi ve
rior.qꝛ illud.c.venit ad declarationeꝫ ꝛ augmẽtum pene ſnie
excõicationis:quã vult infligi ipſo facto in alijs.ergo iſtud cõ
ciliũ nõ mutatur.arg.l.papinius.in fine.de app.niſi ergo
infra duos mẽſes ad clauſtrũ revertatur excõicatus eſt ꝛ nõ
ante:etiã ſi certum ſit ante redire nõ poſſe.arg.ſ.de elec.com
miſſa.lib.vi.ꝛ plenius per Bar.de vbo.oblig.l.in illa ſtipula
7 tione.ſi kalendis ꝛc. ¶ Querit Io.and.pone ꝙ religioſus
canoniſta vel theologus vadit ad principiũ amici incipiẽtis
in legibus vel phyſica cauſa honoris.videtur ꝙ incidat.qꝛ ħ
dãnatur lectio:ꝛ auditus.ergo vbis deſeruire debemus:ꝙ
durius.vt.l.proſpexit qui ꝛ a qui.Reſũ tꝫ Io.an.qꝛ nõ eſt tam
amara iterptatio ↄ mẽtẽ faciẽda.vt.l.pe.ff.ad exhibẽ.audire
enĩ legere.ꝛ intrare intelligit cũ effectu.vt.l.j.ff.qđ quiſqꝫ iuris.
nec vr̃ eſſe in loco:qui nõ ea mẽte venit:vt ibi pſeneret ſꝫ rece
8 dat.vt.l.ex facto.la grãde.de here.inſti.ꝛ.ſ.de iudi.c.j.ꝙ quid
dices ſi religioſus vult quãqꝫ honorare doctorẽ qui caret ſcho
laribꝰ.dicit Io.and.nõ admittã iſtũ honorẽ.quia poſſet fieri
fraus.legi frequens viſitatio eſt in pena.ꝛ facit incidere in pe
nam hãc.non aũt illius q̃ raro accidit.vt in qõne precedenti.
¶ Ulterius qro ďi ħ ꝙ poſt lapſum duoꝝ mẽſium clerici in-
currũt iſtã penã:antea aũt ſi deſiſtũt vel monachi ad clauſtrũ
9 infra dictũ terminũ redeũt ſunt imunes.pone ergo ꝙ intra
duos mẽſes ſe retrahũt:ſꝫ poſt aliquale ſpatium forte mẽſis
iterũ revertũtur:ꝛ ſic ſepius faciũt.an in penã incidãt.videt
ꝙ nõ poſtꝙ ſemp abſtinẽt infra tps permiſſum.Io.an.poſt
Hoſti.dicit tales incidere quaſi prima vice habeãt illud bñſi
ciũ dilatiõis:nõ ſcđa vel ulteriori vice q̃ſi hoc ↄſuetudini de-
putauerit.ideo iuris beneficio ſunt indigni.vt.l.nemo.C.de
epi.audi.ꝛ leges eſſent eis ludibrio.qđ cauẽdũ eſt.vt.l.cũ nõ
ſolũ ad ſi.de bo.q̃ lib.ꝛ.c.cõmiſſa.de publica.ꝛ fieret fraus le-
gi qđ ſiñr pcauẽdũ eſt.vt.l.fraus.ff.de legi. ¶ Querit quar-
10 to etiã Io.an.ꝙ vtrũ pſona eccliaſtica poterit aliquibꝰ ſocijs
priuatim in camera leges legere.dicit ꝙ nõ.qꝛ in culpa ſimilis
eſt ꝛc.vt.l.ij.C.de here.Alij dicũt illud verũ de ſciẽtijs q̃ in ſe
male ſunt:ꝛ ideo dãnate.ſecus de ſciẽtijs q̃ oĩno in ſe nõ ſunt
male:ſꝫ ideo audiri nõ debẽt.qꝛ certis pſonis ſunt phibite.
facit qđ no.in ſi.de offi.deleg.c.ex parte.Sed dicit Hoſtië.ꝙ
qcquid iſti dicãt horribia ſemp homo.qꝛ ꝛ lectio phibet:ꝛ ſtu-
diũ.vt pꝫ.ſ.talis ergo nõ euadet ſniam:vt nõ vbis ſꝫ rebus
lex imponat.de elec.cõmiſſa.cũ ↄcor.lib.vj.ꝛ ſic ꝛ lectione:ſtu
dio:ꝛ audita pncipalr̃ phibeatur.ꝛ huic adde qđ no.Io.an.
ſ.de reg.iur.cũ qđ vna.lib.vj.in mercuria. ¶ Quinto querit
11 glo.ij.ꝙ a quo tpe ↄtinuẽtur iſti duo mẽſes.dicit glo.ꝙ a tpe
publicationis huius ↄſtõnis q̃ cũ ſit hodie oĩbus ſtatim quo
iſti audire ceperint ſunt ipſo facto cenſendi excõicati.ꝛ ſic ho-
die ſpatio duoꝝ mẽſiũ eſt extinctũ.Ita ſentit glo.ꝛ glo.pe.ꝛ
digi.ſ.in.ij.q.Ann.ↄ.ꝛ dicit illud ſpatiũ numerandũ ab exitu
monaſterij.hac de cã. Idẽ Inno.Pe.ꝛ Abb.quo ad religio
ſos quo ad clericos ab inceptiõe auditꝰ.ꝛ aduerte ſm eos ꝙ
ſindiſi exitus hac de cã cõſyderatur.ꝙ ſi poſt exitũ monaſterij
ductus penitẽtia infra duos mẽſes deſiſtat a tali ſtudio tene
re incepto:ſꝫ nõ redeat ad clauſtrũ etiã ſi ſe trãſferat ad theo

logie ſtudiũ infra reſiduũ illoꝝ duoꝝ menſiũ excõicatus erit.
qꝛ nõ ſolũ deſiſtẽtia ſꝫ reuerſio ad monaſteriũ requirit infra
duos mẽſes qđ eſt verũ:niſi abbas infra illũ terminũ ſibi cõ-
morãti extra clauſtrũ licentiã dederit trãſferẽdi ſe ad ſtudiũ
theologie:ꝑ quã licẽtiã ꝛ ↄſenſum abbatis purgatũ eſt vitiũ
ꝛ defectus illius temerarij tranſitus ſicut purgat vitiũ furti:
cũ res reuertitur in ptãte dñi.ff.de vſuca.l.ſi fur.Et ſi poſt li-
centiã abbatis iterũ ad ſtudiũ legũ ꝛ phyſice redeãt in hanc
ſniam incidũt ipſo facto ſm Ann.etiã nõ expectato fine duoꝝ
menſiũ.vt digi.ſ.in.ij.q. ¶ Sexto q̃ro:iſta ↄſtitutio extẽdit
12 ad multas pſonas:ꝛ inter ceteras ad habẽtes pſonatus ꝙ nũ-
quid ergo ad habẽtes pſonatus ſine cura.glo.tꝫ ꝙ ſic.ꝛ colli
13 ge ex hoc.ꝙ ꝙ põt eſſe in eccĩa pſonatus ſine cura.ꝛ ſic digni
tas nõ curata vt primicerij.de ↄſti.cũ acceſſiſſent cancellarij.
vt ec.bñ.c.vno.ſuccẽtoria.de exce.pla.inter dilectos.Ideꝫ de
alijs dignitatibꝰ q̃ ſunt in eccĩjs ex ↄſuetudie ipaꝝ ſm Hoſt.
Et aduerte qꝛ gl.extẽdit iſtã ↄſtitutionẽ ad oẽs curatos qđ
poſſet eſſe verũ ſm Inno.de curato noĩe ppꝛio.ſi eñ ex dele
gatione vel vt vicarius curã haberet nõ eſt dubiũ ꝙ nõ liga-
retur hac ↄſtõne.ſm eũ qđ putat verũ Hoſt.de vicario tpali
qui ponit ꝛ deponit ꝑ ipſius epi volũtate.ſ.de inſti.c.iij.vica
riũ aũt alicuius eſſe curatũ putat Hoſti.aſtringi hac ↄſtõne
potius ꝙ rectorẽ.de offi.vicarij.clericos.de fil.pſby.cõſtitu-
tus.ꝛ cle.j.de offi.vica.ſed hodie terminatũ eſt rectorẽ curatũ
nõ teneri rõne cure tñmõ:ſꝫ rõne ordinis ſic.vt ħ.ꝛ.ſ.eo.c.j.
lib.vj.eodẽ mõ de iſto vicario dici põt ſm Io.an. ¶ Septi-
14 mo q̃rit glo.ꝙ qui poſſint abſoluere ab illa pena excõicatio-
nis.dicit ꝙ ordiarij poſtꝙ papa ſibi nõ reſeruauit.Idẽ Hoſt.
Inno.ꝛ Hoſti.qui dicit ꝛ ppꝛiũ dioceſanũ:ꝛ eũ ſub quo ſtu-
det abſoluere poſſe.Ab.ſ.de offi.le.c.pe.q̃ ad ppꝛiũ. ¶ Octa
15 uo q̃rit glo.vl.ꝙ vtrũ illa pena ꝙ tales ſtudẽtes amittãt ſpeꝫ
pmotionis habeat locũ in clericis.ſicut in religioſis.quidam
ꝙ nõ:ſed tñmõ pena excõicationis.glo.ↄ.qꝛ cũ illa phibitio
extẽdat ad iſtos oꝫ intelligi talis extẽſio cũ oĩbus ſuis quali
tatibus.vt no.Bar.in.l.j.§.cũ plures.ff.ſi fa.fur.fe.di.ꝑterea
tex.ħ dicit hoc extẽdi ꝛc.Iſtud enĩ pnomẽ hoc refert ad ↄci
liũ turoñ.nec eſt rõ quare magꝭ ad penã excõicationis:ꝙ ad
penã pmotionis extẽſio referat.ꝛ vt dicit Hiero.ſup male-
chiam.regula ſcripturarũ eſt in manifeſtis nõ extenuare que
ſcripta ſunt.cũ ergo hec lr̃a manifeſta ſit.ꝛ ſic in vbis nulla ſit
dubitatio non recurrendũ ad ↄiecturas.vt.l.ille aut ille.§.cũ
in vbis.de leg.iij.pro augmẽto igit̃ fidei catholice:vt clerici
in alijs nõ intẽti vacent theologie ſtudio intelligatis tex.ſim
pliciter quo ad penas concilij turoñ.ꝛc.

¶ Explicit lectura ſingularis ꝛ aurea dñi Petri de Ancha-
rano Bononiẽſis.Iuris põtificij ac Ceſarei interpretis acu-
tiſſimi:ſuper tertio Decretaliũ:cũ additionibus:ſummarijs
ac numeris. Lugduni Ioannes de Iõuelle dictus Piſton
Anno a natiuitate dñi Milleſimo quingenteſimo vndecige
ſimo menſe Februario imprimebat.

Regiſtrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T
V X Y Z Aa Bb Omnes ſunt quaterniones excepto Bb
ternione.

¶ Deo gratias.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible]